

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII IOSEPHI HEBRAEI
OPERA OMNIA
GRAECE ET LATINE

EXCVSA AD

EDITIONEM LVGDVNO-BATAVAM

SIGEBERTI HAVERCAMPPI

CVM

OXONIENSI IOANNIS HVDSONII

COLLATAM

CVRAVIT

FRANCISCVS OBERTHV̇R

S. S. THEOL. ET V. I. DOCTOR INSIGNIS ECCLESIAE HAVGENSIS
CANONICVS CAPITVLARIS S. S. DOGMATVM IN VNIVERSITATE
WIRCEBVRGENSI PROFESSOR PVB. ORD.

TOMVS II

LIPSIAE

SVMTV E. B. SCHWICKERTI

MDCCCXXXIII

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν σγγ'. μῆνας ε'.

- Α. Ὁ Κύρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς, τὰς Ἰουδαίας ἀπολύσας ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι τὸν ναὸν, δὲς αὐτοῖς χρήματα.
- Β. Ὅτι διεκώλυσαν αὐτὸς οἱ τῷ βασιλεῶς ἡγεμόνες κατασκευάσαι τὸ ἱερὸν, ἰμποδὸν γινόμενοι τοῖς ἔργοις.
- Γ. Ὡς, Κύρος τελευτήσας, Καμβίσης δ' παῖς αὐτοῦ, παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, ἐκ παντὸς ἀπηγόρευσε τοῖς Ἰουδαίοις οἰκοδομῆσαι τὸν ναόν.
- Δ. Ὅτι Δαρεῖος ὁ Τρίττος, βασιλεύσας Περσῶν, ἐτίμησε τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησεν.
- Ε. Ὡς μετ' αὐτὸν δ' παῖς αὐτοῦ Ἡρότης οἰκίῳς πρὸς τὰς Ἰουδαίας διετίθη.
- ΣΤ. Ὅτι, βασιλεύοντος Ἀρταξέρξε, μικρὸ τῶν Ἰουδαίων πᾶν τὸ ἔθνος ἐκινδύνισσε, δι' ἁμάνη δόλον.
- Ζ. Ὡς Βαγῶας, ὁ Ἀρταξέρξης τῷ νεωτέρῳ στρατηγῷ, πολλὰ εἰς τὰς Ἰουδαίας ἐξέβρισην.
- Η. Ὅσα ἡ Μακεδόνων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος εὐεργέτησεν αὐτὸς, κρατίσας τῆς Ἰουδαίας.

FLAVII JOSEPHI

ANTIQUITATVM JYDAICARVM LIBER VNDE- CIMVS.

Continet hic liber tempus annorum CCLIII. menses v,

1. *Quomodo Cyrus Persarum rex, cum Judaeos Babylone in patrias sedes dimisisset, eis permisit templum exstruere, data illis pecunia.*
2. *Quod regis duces, impeditis operibus, ipsos in templo aedificando interpellarunt.*
3. *Quomodo, post Cyri mortem, Cambyses, ejus filius, suscepto imperio, Judaeis prorsus interdixit templi instauratione.*
4. *Quod Darius, Hystaspis filius, Persarum regnum adeptus, Judaeorum gentem in honore habuit, et templum exaedificandum curavit.*
5. *Quomodo post illum Xerxes ejus filius summa Judaeos benevolentia prosequutus est.*
6. *Quod, Artaxerxe regnante, tota Judaeorum gens in extremum discrimen propemodum adducta erat, dolo Amani.*
7. *Quomodo Bigoas, qui Artaxerxis junioris exercitui cum imperio praeeerat, Judaeos multis iniuriis affecit.*
8. *Quanta beneficia illis contulit Alexander, Macedonum rex, postquam Judaeam subegerat.*

ΚΕΦ. α.

Ὡς Κύρος, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, τὰς Ἰσθαίης ἀπολύσας ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι τὸν ναόν, δὲς αὐτοῖς χρήματα.

Τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς Κύρου βασιλείας, τὸτο δ' ἦν ἐβδομηκοστὸν ἀφ' ἧς ἡμέρας μεταναστῆναι τὸν λαὸν ἡμῶν ἐκ τῆς οἰκείας εἰς Βαβυλῶνα συνέπεσεν, ἤλεψεν ὁ Θεὸς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν συμφορὰν ἐκείνων τῶν ταλαιπώρων, καθὼς προῖπεν αὐτοῖς διὰ Ἰερემίᾳ τῷ προφῆτῃ, πρὶν ἢ κατασκαφῆναι τὴν πόλιν ὡς μετὰ τὸ δαλῆσαι Ναβουχοδονόσου καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτῷ, καὶ ταύτην ὑπομένειν τὴν δαλίαν ἕτη ἐπὶ ἐβδομήκοντα, πάλιν αὐτὰς εἰς τὴν πατρίον ἀποκαταστήσει γῆν, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομήσουσι, καὶ τῆς ἀρχαίας ἀπολαύσουσιν εὐδαιμονίας. ταῦτ' αὐτοῖς παρέσχε. παρορμήσας γὰρ τὴν Κύρον ψυχὴν, ἐποίησεν αὐτὸν γράψαι κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, ὅτι ΚΥΡΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΕΓΕΙ. "ἐπεὶ με ὁ Θεὸς ὁ μέγιστος τῆς οἰκωμένης ἀπέδειξε βασιλέα, πεῖθομαι τῷτον εἶναι, ὃν τὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔθνος προσκυνεῖ. καὶ γὰρ τῷμόν προῖπεν ὄνομα διὰ τῶν προφητῶν, καὶ ὅτι τὸν ναὸν αὐτῷ οἰκοδομήσω ἐν Ἱερουσόλυμοις ἐν τῇ Ἰσθαίᾳ χώρᾳ.

β'. Ταῦτα δ' ἔγνω Κύρος, ἀναγινώσκων τὸ βιβλίον, τῆς αὐτῷ προφητείας ὁ Ησαΐας κατέλιπε, πρὸ ἐτῶν διακοσίων καὶ δέκα. ἕτος γὰρ ἐν ἀπορρήτῳ εἶπε ταῦτα λέγειν τὸν Θεόν, ὅτι „βέλομαι Κύρον ἐγὼ, ὃν πολλῶν ἐθνῶν καὶ „μεγάλων ἀπέδειξα βασιλέα, πέμψαι μὲ τὸν λαὸν εἰς „τὴν ἰδίαν γῆν, καὶ οἰκοδομῆσαι μὲ τὸν ναόν.“ ταῦτα Ησαΐας προεφήτευσεν ἔμπροσθεν ἢ κατασκαφῆναι τὸν ναόν, ἔτεσιν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα. ταῦτ' οὖν ἀναγνόντα τὸν Κύρον, καὶ θαυμάσαντα τὸ θεῖον, ὁρμή τις ἔλαβε καὶ φιλοτιμία ποιῆσαι τὰ γεγραμμένα. καλέσας τε τὰς ἐπιφανεστάτας τῶν ἐν Βαβυλῶνι Ἰσθαίων, „συγχωρεῖν αὐτοῖς,

CAP. I.

Quomodo Cyrus, Persarum rex, cum Iudaeos Babylonē in patrias sedes dimisisset, eis permittit templum exstruere, data illis pecunia.

ANNO regni Cyri primo (iste autem erat septuagesimus ab illo die, quo populum nostrum contigit e suis sedibus Babylonem migrare) Deum miseratio subiit captiuitatis et aerumnarum, quas miseri isti tulerunt, sicuti ipsis per Hieremiam vatem praedixerat ante urbis excidium; quod, postquam seruierint Nabuchodonosoro eiusque posteris, et hanc sustinuerint seruitutem per annos septuaginta, rursus eos in patriam terram restituet, eritque ut templum aedificent, et priusnam felicitatem consequantur. Ista illis praestitit. Nam cum Cyri animum exsuscitasset, effecit, ut ille per vniuersam Asiam scriberet, CYRVM REGEM DICERE: "Quoniam me Deus maximus orbis terrarum regem constituit, hunc illum esse credo, quem Israelitarum gens adorat. Is enim meum nomen per vates praedixit, et quod ipsius templum instauraturus sim Hierosolymis in terra Iudaea.

2. Haec autem cognouit ex lectione vaticiniorum libri, quem Esaias ante annos ducentos et decem reliquit. hic enim secreto Deum ista enunciare dicebat: "Cyrum ego volo, quem multarum et magnarum gentium regem constitui, populum meum in propriam terram remittere, templumque meum aedificare." Haec Esaias praedixit, centum et quadraginta annis antequam templum dirutum est. Illa itaque dum legeret Cyrus, Deique numen miraretur, cupido eum incessit studiumque exsequendi, quae scripta erant: accitisque illustrissimis apud Babylonem Iudaeis, dixit, "se illis potestatem facere in patriam suam eundi, ur-

“ἔφη, βαδίζειν εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ ἀναστῆσαι τὴν
 “πόλιν Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν τῷ Θεῷ ναόν. ἔσθαι γὰρ αὐτοῖς
 “καὶ τῷτον σύμμαχον, αὐτόν τε γράψαι τοῖς γειτονεύουσιν
 “ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσδαίων ἡγεμόνων καὶ σατραπῶν, ἵνα
 “συμβάλωνται χρυσὸν αὐτοῖς καὶ ἄργυρον εἰς τὴν οἰκοδομίαν
 “τῷ ναῷ, καὶ πρὸς τέτοις θρέμματα πρὸς τὰς θυσίας.

γ'. Ταῦτα Κύρος καταγγείλαντος τοῖς Ἰσραηλίταις,
 ἐξώρμησαν οἱ τῶν δύο φυλῶν ἄρχοντες τῆς Ἰσδα καὶ τῆς
 Βενιαμίτιδος, οἱ τε Λευῖται καὶ ἱερεῖς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.
 πολλοὶ δὲ κατέμειναν ἐν τῇ Βαβυλῶνι, τὰ κτήματα κα-
 ταλιπεῖν ἔθελοντες. καὶ παραγινόμενοις αὐτοῖς οἱ τῷ βα-
 σιλέως φίλοι πάντες ἐβοήθουν καὶ συνεισέφερον εἰς τὴν τῷ
 ναῷ κατασκευὴν, οἱ μὲν χρυσόν, οἱ δὲ ἄργυρον, οἱ δὲ
 βοσκημάτων πλήθος σὺν ἵπποις. καὶ τὰς τε εὐχὰς ἀπε-
 δίδοντο τῷ Θεῷ, καὶ τὰς νομιζομένας κατὰ τὸ παλαιὸν
 θυσίας ἐπέτελουν, ὥσπερ ἀνακτιζομένης αὐτοῖς τῆς πόλεως,
 καὶ ἀναβίσεως τῆς ἀρχαίας περὶ τὴν θρησκείαν συνηθείας.
 ἀπέπεμψε δὲ αὐτοῖς Κύρος καὶ τὰ σκεύη τῷ Θεῷ, ἃ συλῆσας
 τὸν ναὸν βασιλεὺς Ναβγχοδονόσορος εἰς τὴν Βαβυλῶνα
 ἐκόμισε. παρέδωκε δὲ ταῦτα φέρειν Μιθραδάτῃ, τῷ
 γαζοφύλακι αὐτοῦ, προσάξας δῆναί αὐτὰ Ἀβασσάρῳ,
 ὅπως φυλάττῃ μέχρι τῆς οἰκοδομίας τῷ ναῷ, τελεσθέντος
 δὲ αὐτῷ, παραδῶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἄρχουσιν τῷ πλήθει, εἰς
 τὸν ναὸν ἀποδοθισόμενα. πέμπει δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς
 ἐν Συρία πατεράδας Κύρος, τάδε λέγασαι·

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΥΡΟΣ ΣΙΣΙΝΗ, ΚΑΙ ΣΑΡΑΒΑΣΑΝΗ,
 ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Ἰσδαίων τῶν ἐν τῇ ἐμῇ χώρᾳ κατοικούντων ἐπέτρεψα
 “τοῖς βελομένοις, εἰς τὴν ἰδίαν ἀπελθῶσι πατρίδα, τὴν τε
 “πόλιν ἀνακτίσαι, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομήσαι τὸν ἐν Ἱερο-
 “σολύμοις τῷ Θεῷ, ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐφ' ᾧ καὶ πρότερον.
 “κατέπεμψα δὲ μετὰ τὸν γαζοφύλακα Μιθραδάτην, καὶ
 “Ζερεβάβηλον, τὸν ἄρχοντα τῶν Ἰσδαίων, ἵνα θεμελίξω
 “βάλωνται τῷ ναῷ, καὶ οἰκοδομήσωσιν αὐτόν, ὕψος μὲν

“benque Hierosolyma et templum Dei iterum susci-
 “tandi. fore enim et hunc illis adiutorem, ipsumque
 “scripturum esse duobus et satrapis in vicinia istius
 “Iudaeorum regionis, ut conferant eis aurum atque
 “argentum ad templi fabricam, insuper et pecora in
 “sacrificia.

3. Ista Cyrus cum Israëlitis dixisset, duarum tri-
 buum principes, Iudae et Beniaminis, simulque Le-
 vitae et sacerdotes, propere se Hierosolyma contule-
 runt. Multi vero apud Babylonem manserunt, nolentes
 possessiones suas relinquere. Cumque eo peruenis-
 sent, omnes Regis amici illis adiumento erant, et
 ad templi structuram conferebant, alii quidem aurum,
 alii vero argentum, rursusque alii magnam vim pe-
 corum simul et equos: tumque et vota Deo solue-
 runt, et consuetas olim victimas mactarunt, quasi
 iam urbs illis instaurata esset, et antiqua reuiuifce-
 ret sacrorum solennitas. Cyrus autem illis remisit
 et vasa Dei, quae rex Nabuchodonosorus, templo
 spoliato, Babylonem deportauerat: atque ista perfe-
 renda tradidit Mithradati suo quaestori, cum manda-
 tis, ut illa Abassaro daret, ea lege, ut illa asseruaret
 usque dum templum aedificaretur, eoque absoluto tra-
 deret sacerdotibus populiue principibus templo resti-
 tuenda. Quin et epistolam misit Cyrus ad Syriae sa-
 trapas, in hanc sententiam:

CYRVS REX SISINAE ET SARABA- SANAE S.

“Iudaeis, quicunque volunt, permisi, in patriam
 “suam profectis, et ciuitatem suam instaurare, et tem-
 “plum Dei Hierosolymis aedificare, in eodem, quo an-
 “tea fuerat, loco. Misi autem eo etiam quaestorem
 “meum Mithradatem et Zorobabelum Iudaeorum prin-
 “cipem, ut templi fundamenta iaciant, illudque exstru-
 “ant, *ea amplitudine*, ut altitudo quidem sexaginta, la-

"ἐξήκοντα πῆχεις, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ εὖρος, λίθῃ μὲν. ἔσῃ
 "τρῆς περὶ σάμενοι δόμους καὶ ἓνα ξύλινον ἐγχώριον, ὁμοίως δὲ
 "καὶ θυσιαστήριον, ἐφ' ᾧ θύωσι τῷ Θεῷ. τὴν δὲ εἰς ταῦτα δα-
 "πάνην, ἐκ τῶν ἐμαυτῇ γενέσθαι βέλομαι, καὶ τὰ σκεύη δὲ, ἃ
 "ἐσύλησεν ἐκ τῆς ναῦ Ναβαρχοδονόσορος ὁ βασιλεὺς, ἐπεμψα
 "παράδους Μιθραδάτη τῷ γαζοφύλακι, καὶ Ζερεβαβήλῳ,
 "τῷ ἄρχοντι τῶν Ἰουδαίων, ἵνα διακομίσωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα,
 "καὶ ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸν ναὸν τῷ Θεῷ. ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐ-
 "τῶν ἐστὶ τοσοῦτος· ψυκτῆρες χρύσειοι πενήκοντα, ἀρ-
 "γύρειοι πεντακόσιοι, Θηρίκλεια χρύσεια τεσσαράκον-
 "τα, ἀργύρεα πεντακόσια, κάδοι χρύσειοι πενήκοντα,
 "ἀργύρειοι πεντακόσιοι, σπονδεῖα χρύσεια τριάκοντα, ἀρ-
 "γύρεα τριακόσια, Φιάλαι χρύσειαι τριάκοντα, ἀργύ-
 "ραια δισχίλια τετρακόσια, σκεύη τε ἄλλα μεγάλα χί-
 "λια. συγχωρῶ δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκ προγόνων εἰθισμέ-
 "νην τιμὴν, κτηνῶν καὶ οἴνων καὶ ἐλαίων δραχμας εἴκοσι
 "μυριάδας πεντακιχλίας καὶ πεντακοσίας, καὶ εἰς σε-
 "μίδαλιν πυρῶν ἀρτάβας δισμυρίας πεντακοσίας. κε-
 "λεύω δὲ τὴν τέτων χορηγίαν ἐκ τῶν τῆς Σαμαρείας γί-
 "νεισθαι Φόρων. ἐποίουνσι δὲ τὰ ἱερῆα ταῦτα κατὰ τῆς Μωϋ-
 "σέως νόμους οἱ ἱερεῖς ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ προσφέροντες εὐ-
 "χονται τῷ Θεῷ περὶ σωτηρίας τῆ βασιλείας καὶ τῆ γένους
 "αὐτοῦ, ὅπως ἡ Περσῶν βασιλεία διαμένη. τῆς δὲ
 "παρακείμενους τέτων καὶ ἀκυρώσαντας ἀναστρωθῆναι
 "βέλομαι, καὶ τὰς ὑσίας αὐτῶν εἶναι βασιλικάς." καὶ
 ἡ μὲν ἐπιστολὴ ταῦτα ἐδήλῃ· τῶν δ' ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας
 συνελθόντων εἰς Ἱεροσόλυμα, μυριάδες ἦσαν τέσσαρες καὶ
 διχίλιοι, τετρακόσιοι καὶ ἐξήκοντα δύο.

ΚΕΦ. Β'.

Ως Ἰουδαίοις, ὑπὸ Χερθαίων καὶ σατραπῶν ἐμποδιζομένοις
 πρὸς τὴν τῇ ἱερῇ κατασκευῇ, τῇ Κύρῃ τελευτηθέντος
 ἐκ παντὸς ἀπηγόρευσεν ὁ Καμβύσης ταῦτό τι ποιῆσαι.

Βαλλομένων δὲ τῆς θεμελίας τῆς ναῦ, καὶ περὶ τὴν οἰκο-
 δομὴν αὐτοῦ λίαν ἐσπῆδακότων, τὰ πέριξ ἔθνη, καὶ

"titudo vero totidem etiam pateret cubitos, trinis poli-
 "torum saxorum ordinibus, et vno ligneo ex ipsius pro-
 "vinciae arboribus, similiter et altare *erigant*, in quo
 "Deo sacrificent. Sumtus vero in ista *omnes* de meo
 "suppeditari volo. Vasa quoque, quae rex Nabucho-
 "donosorus a templo *olim* sustulerat, tradidi in manus
 "Mithradatis quaestoris mei, et Zorobabeli Iudaeorum
 "principis, vt ea perferant Hierosolyma, et in tem-
 "plum Dei resituant reponantque. Numerus autem il-
 "lorum ita se habet: refrigeratoria aurea quinquaginta,
 "argentea quingenta; pocula Thericlea aurea quadra-
 "ginta, argentea quingenta; situlae aureae quinquā-
 "ginta, argenteae quingentae; libatoria aurea triginta,
 "argentea trecenta; phialae aureae triginta, argenteae
 "duo millia et quadringentae, et mille insuper vasa
 "magna. Concedo etiam illis eosdem honores, qui-
 "bus et maiores eorum vsi sunt, pro pecudibus et vino
 "et oleo drachmas quinque millia et quingentas, et
 "triticeae similae artabas viginti millia et quingentas.
 "Iubeo autem, vt horum *omnium* cōpia illis fiat ex Sa-
 "mariae tributis. atque istas victimas immolabunt sacer-
 "dotes Hierosolymis juxta ritus Moysaïcos: et intra sacra
 "Deum precabuntur pro salute Regis eiusque sobolis,
 "vt regnum Persarum diuturnum sit. At quicumque istis
 "non paruerint, eaque irrita fecerint, eos crucis patibu-
 "lo affigi volo, et bona eorum redigi in fiscum regium."
 Et in hanc quidem sententiam scripta erat epistola:
 eorum vero, qui e captiuitate conuenerunt Hierosolyma,
 myriades erant quatuor, duo millia, et quadringenti
 sexaginta duo.

CAP. II.

Quomodo Iudaeos, quo minus templum exstruerent, a Chu-
 thaeis et satrapis impeditos, Cyro mortuo omnino
 prohibuit Cambyses ab eiusmodi opere moliendo.

Hi dum templi fundamenta jaciunt, atque ei aedifi-
 cando omni studio incubuerunt, gentes finitimae,

μάλις τὸ Χεθαιὼν οὐς ἐκ τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς
 ἀγαγὼν Σαλμανασάρης, ὁ τῶν Ασσυρίων βασιλεὺς, κα-
 τώκισεν ἐν Σαμαρείᾳ, ὅτε τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀνάστατον
 ἐποίησεν· παρεκάλουν τοὺς σατράπας καὶ τοὺς ἐπιμελο-
 μένους ἐμποδίζεν τοὺς Ἰδδαίους, πρὸς τε τὴν τῆς πόλεως
 ἀνάστασιν καὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν. οἱ δὲ, καὶ χρήμασι
 διαφθαρέντες ὑπ' αὐτῶν, ἀπημπόλησαν τοῖς Χεθαιαῖοις τὸ
 περὶ τοὺς Ἰδδαίους ἀμελὲς καὶ ῥάθυμον τῆς οἰκοδομίας.
 Κύρω γὰρ περὶ τε ἄλλης ἀχοληθέντι πολέμῳ ἀγνοια τῶν
 ἦν, καὶ στρατευσαμένῳ ἐπὶ Μασσαγέτας ἐκεῖ συνέβη
 τελευτῆσαι τὸν βίον. Καμβύσης δὲ τῷ Κύρῳ παῖδες τὴν βα-
 σιλείαν παραλαβόντος, οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίῃ καὶ Ἀμ-
 μανίτιδι καὶ Μωαβίτιδι καὶ Σαμαρείᾳ γράψασιν ἐπιστολὴν
 Καμβύσῃ δηλῶσαν τάδε· “Δέσποτα, οἱ παῖδες σε, Ῥάθυ-
 “μος ὁ πάντα τὰ πραττόμενα γράφων, καὶ Σμελῖος ὁ
 “γραμματεὺς, καὶ οἱ τῆς βουλῆς τῆς ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίῃ
 “ῥεῖται· γινώσκεν σε δεῖ, βασιλεῦ, ὅτι Ἰδδαῖοι, οἱ εἰς
 “Βαβυλῶνα ἀναχθέντες, ἐληλύθασι εἰς τὴν ἡμετέραν, καὶ
 “τὴν τε πόλιν τὴν ἀποστάτην καὶ πονηρὰν οἰκοδομήσι, καὶ
 “ἡτὰς ἀγορὰς αὐτῆς, καὶ ἐπισκευάζουσι τὰ τεῖχη, καὶ ναὸν
 “ἀνεγείρουσι. ἰδί μέντοι γε, τῶν γενομένων, ὅτε Φόρξος αὐ-
 “τὸς τελεῖν ὑπομενοῦντας, ὅτε δὲ ὑπακύνεν ἐθελήσοντας,
 “ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσιν ἀντιτήσονται, καὶ ἄρχην μᾶλλον,
 “ἢ ὑπακούειν, ἐθελήσασιν. ἐνεργημένων οὖν τῶν περὶ
 “τὸν ναὸν καὶ σπαραζομένων, καλῶς ἔχεν ἔδοξεν ἡμῖν,
 “γράψαι σοι, βασιλεῦ, καὶ μὴ περιιδεῖν, ὅπως ἐπισκέψῃ
 “τὰ τῶν πατέρων σε βιβλία. εὐρήσεις γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀποστά-
 “τας καὶ τῶν βασιλέων ἐχθρὸς Ἰδδαίους, καὶ τὴν πόλιν
 “αὐτῶν, ἣ διὰ τῶτο καὶ νῦν ἡρημάθη. ἔδοξε δ' ἡμῖν καὶ
 “τῷτό σοι δηλῶσαι, ἀγνοούμενον ἴσως, ὅτι, τῆς πόλεως
 “ἔτῳ συνοικισθείσης, καὶ τὸν κύκλον τῶν τευχῶν ἀπολα-
 βύσης, ἀποκλείεται σοι ἡ ὁδὸς ἡ ἐπὶ Κοίλῃν Συρίαν καὶ
 Φοινίαν.

β'. Αναγνὼς δὲ ὁ Καμβύσης τὴν ἐπιστολὴν, καὶ φύσε

praefertimque Chuthaei, (quos, e Perfide ac Media traductos, Salmanafares, Assyriorum rex, in Samaria col- locauit, cum Israëlitarum populum inde migrare fecif- set) rogabant satrapas, et eos, qui operibus praecerant, vt Iudaeos in vrbe instauranda temploque exstruendo impedirent. Atque illi, largitionibus ab istis corrupti, Chuthaeis fidem pretio addictam dederunt, fore, vt Ju- daeorum res negligenter, et in aedificatione promouen- da segniter agerent. Cyrus enim, dum in aliis bel- lis occupatus erat, ista ignorabat: eique, cum aduer- sus Massagetas duxisset exercitum, illic vitam finire contigit. Cum autem Cambyfes, Cyri filius, in regnum successisset, Syrorum quidam et Phoenicum et Amma- nitarum et Mosbitarum et Samaritanorum ad eum literas scripserunt in hunc modum: "Domine, serui tui, Ra- thymus commentariensis, et Semelius scriba, atque "concilii in Phoenicia et Syria praesides: Cognoscere "te oportet, Rex, Iudaeos, qui Babylonem deducti "fuerant, *isthinc profectos* in regionem nostram venisse, "urbemque rebellem et improbam aedificare, simul et "fora ejus *reficere*, atque moenia instaurare, et tem- "plum exstruere. Nunc scito, si ista fuerint *absoluta*, "quod nec tributum pendere sustinebunt, nec imperata "facere volent, sed et regibus resistent, et imperare "potius, quam seruire, parati erunt. Itaque eum templi "fiat opus et in eo laboretur, nobis optimum visum est "scribere ad te, Rex, et *eiusmodi rem* non negligere, "vt inspicias maiorum tuorum commentarios. in illis "enim inuenies Iudaeos defectionum auctores et animis "in reges inimicis, similiter et ipsorum urbem, quae "propter hanc causam etiam nunc vastata est. Nobis "autem visum est et hoc tibi indicare, quod forsitan nescias, "si vrbs ita fuerit instaurata et moenibus cincta, nullam "tibi deinceps in Coelen- Syriam et Phoeniciam patere "viam.

2. Cambyfes vero postquam legisset epistolam, cum

πονηρὸς ὢν, κινεῖται πρὸς τὰ δεδηλωμένα, καὶ γράφει τὰδε λέγων· „Βασιλεὺς Καμβύσης Ραθύμῳ τῷ γράφοντι τὰ
 “προσπίπτοντα, καὶ Βελσέμῳ, καὶ Σεμελίῳ γραμματεῖ, καὶ
 “τοῖς λοιποῖς τοῖς συντασσομένοις, καὶ εἰκῆσιν ἐν Σαμαρείᾳ
 “καὶ Φοινίκη, τὰδε λέγει. ἀναγνῆς τὰ πεμφθέντα παρ’ ὑ-
 “μῶν γράμματα, ἐκέλευσα ἐπισκέψασθαι τὰ τῶν προγό-
 “νων μὲν βιβλία, καὶ εὐρέθῃ ἢ πόλις ἐχθρὰ βασιλεῦσιν
 “αἰεὶ γεγεννημένα, καὶ εἴσεις καὶ πολέμους οἱ ἐνοικῶντες
 “πραγματευσάμενοι καὶ βασιλεῖς αὐτῶν ἔγνωμεν δυνατοὺς
 “καὶ βιαιῆς, φορολογήσαντας Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην.
 „ἐγὼ τοίνυν προσέταξα μὴ συγχωρεῖν τοῖς Ἰσδαίοις ἀνοι-
 “κοδομεῖν τὴν πόλιν, μὴ ἐπὶ πλέον αὐξήθῃ τὰ τῆς κακίας
 “αὐτῶν, ἣ χρώμενοι πρὸς τοὺς βασιλεῖς διατετελέκασιν.“
 τούτων ἀναγνωθέντων τῶν γραμμάτων, ὁ Ράθυμος καὶ Σε-
 μέλιος ὁ γράμματεὺς, καὶ οἱ τούτοις συντεταγμένοι,
 παραχρῆμα ἐκπληθίσαντες ἵπποις, ἔσπευσαν εἰς Ἱερουσόλυ-
 μα, πληθὺς ἐπαγόμενοι πολὺ· καὶ διακώλυσαν οἰκοδο-
 μεῖν τοὺς Ἰσδαίους τὴν πόλιν καὶ τὸν ναόν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπε-
 χέθη τὰ ἔργα μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Δαρείου βασιμ-
 λείας τοῦ Περσῶν ἐπ’ ἄλλα ἔτη ἑννέα. Καμβύσης γὰρ ἔξ
 ἔτη βασιλεύσας, κατασφειδόμενος ἐν τῆτοῖς τὴν Αἴγυπτον,
 καὶ ὑποσφειδὼς ἐτελεύτησεν ἐν Δαμασκῷ.

Κ Ε Φ. γ’.

Ὡς Δαρεῖς, μετὰ τελευτὴν τῆς Καμβύσης καὶ τῶν Μάγων
 ἀναίρεσιν, βασιλεύοντος, Ζεροβάβηλος, ἐν τῇ
 προβλημάτων διαλύσει ἀριστεύσας, τέττα ἔτυχε
 παρὰ τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὁ ναὸς οἰκοδομηθῇ.

ΜΕτὰ δὲ τὴν τῶν Μάγων ἀναίρεσιν, οἱ μετὰ τὸν Καμβύση
 θάνατον τὴν Περσῶν ἀρχὴν ἐνιαυτῷ κατέχον, οἱ
 λεγόμενοι ἐπτά οἰκοὶ τῶν Περσῶν τὸν Τάσπην παῖδα Δαρεῖον
 ἀπέδειξαν βασιλέα. ὅτος, ιδιώτης ὢν, ἠὔξατο τῷ Θεῷ,
 εἰ γένοιτο βασιλεὺς, πάντα τὰ σκεύη τῷ Θεῷ, ὅσα ἦν ἐτι
 ἐν Βαβυλῶνι, πέμψειν εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις. ἔτυ-
 χε δὲ κατ’ ἐκείνον τὸν καιρὸν ἀφικόμενος πρὸς Δαρεῖον ἔξ

esse *alioqui* natura malignus, iis, quae declarauerant, irritatus est, et hoc modo rescripsit: "Cambyfes rex Rathy-mo commentariensi, et Belfemo, et Semelio scribae, reliquisque eorum fociis, et *cæteris* in Samaria et Syria degentibus, haec dicit. Lectis, quas misistis, literis, meo iussu inspecti sunt maiorum meorum commentarii, et inuentum est, hanc urbem perpetuo regibus infestam fuisse, eiusque incolae seditionum et bellorum causas exstitisse: ac reges illorum comperimus potentes acresque fuisse, et tributa ex Coele-Syria et Phoenicia legisse. Quapropter ego impero Iudaeos ab urbis aedificatione impediri, ne inde in maius prouehatur eorum malitia, qua hactenus in regum detrimentum vsi sunt." His literis perlectis, Rathymus et Semelius scriba, eorumque collegae, e vestigio conscensis equis, Hierosolyma properarunt, ducta secum magna hominum multitudine; et Iudaeos prohibuerunt ab urbe temploque aedificando. Et haec quidem opera nouem aliis annis intermissa iacuerunt vsque ad annum secundum regni Darii, Persarum regis. Cambyfes enim, cum per sexennium regnasset, illoque tempore Aegyptum subegisset, inde reuersus apud Damascum diem obiit supremum.

CAP. III.

Quomodo Dario post mortem Cambyfis et Magorum caedem, regnum adeptus, Zorobabelus, quod in problematum explicatione aliis praestiterit, instaurationem templi a Rege impetrat.

Sublatis autem Magis, qui post Cambyfis obitum regnum anno tenuerunt, septem Persarum domuum, ut appellantur, principes Darii, Hytaspis filium, regem creauerunt. Is, cum adhuc priuatus esset, vouerat Deo, si regnum adipisceretur, quicquid sacrorum vasorum apud Babylonem supererat, remissurum ad fanum Hierosolymitanum. Venerat autem ad Darii ex Hierosolymis sub illud tempus Zorobabelus, qui captiuorum

Ιεροσολύμων Ζοροβάβηλος, ὃς τῶν αἰχμαλώτων Ἰουδαίων ἡγεμὼν ἀπεδέδεικτο. πάλα γὰρ ἦν αὐτῷ Φιλία πρὸς τὸν βασιλέα. ὧ δὴ καὶ σωματοφυλακεῖν αὐτὸν μετ' ἄλλων δύο κριθεὶς ἄξις, ἀπέλαυσεν ἥς ἡλπισε τιμῆς.

β'. Τῷ δὲ πρώτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, Δαρεῖος ὑποδέχεται λαμπρῶς καὶ μετὰ πολλῆς παρασκευῆς τῆς τε περὶ αὐτὸν, καὶ τῆς οἰκογεγονότας, καὶ τῆς τῶν Μηδῶν ἡγεμόνας, καὶ σατράπας τῶν Περσῶν, καὶ τοπάρχας τῆς Ἰνδικῆς ἄχρι τῆς Αἰθιοπίας, καὶ τοὺς στρατηγούς τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ σατραπειῶν. ἐπεὶ δὲ κατευωχηθέντες ἄχρι κόρης καὶ πλησμονῆς ἀνέλυσαν κοιμηθησόμενοι παρ' αὐτοῖς ἑκάστοι, Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν κοίτην, καὶ βραχὺ τῆς νυκτὸς ἀναπαυσάμενος, ἔξυπνος γίνεται· καὶ μηκέτι κατακοιμηθῆναι δυνάμενος, εἰς ὀμιλίαν τρέπεται μετὰ τῶν τριῶν σωματοφυλάκων, καὶ τῷ λόγον ἐροῦντι, περὶ ὧν αὐτὸς ἀνακρίνειν μέλλει, τὸν ἀληθέστερον καὶ συνετώτερον, τούτῳ γέρας δώσειν ὑπισχνεῖται νικητήριον, παρφέρειν ἐνδύσασθαι, καὶ ἐν ἐκπώμασι χρυσοῖς πίνειν, καὶ ἐπὶ χρυσῇσιν καθεῦδεν, καὶ ἄρμα χρυσοχάλινον, καὶ κίδαριν βυσσίνην, καὶ περιαιχένιον χρύσειον, καὶ μετ' αὐτὸν ἔξειν προεδρίαν διὰ τὴν σοφίαν, καὶ συγγενῆς μὲν, ἔφη, κληθήσεται. ταύτας ἐπαγγελάμενος αὐτοῖς παρέξειν τὰς δωρεάς, ἐρωτᾷ μὲν τὸν πρῶτον, εἰ ὁ οἶνος ὑπεριχύει, τὸν δεύτερον δὲ, εἰ οἱ βασιλεῖς, τὸν τρίτον δὲ, εἰ αἱ γυναῖκες, ἢ τῶν μᾶλλον ἢ ἀληθεία. ταῦτα προθεὶς αὐτοῖς ζητεῖν, ἡσύχασεν. ὁρθεὶς δὲ μεταπεμψάμενος τοὺς μεγιστάνας καὶ σατράπας καὶ τοπάρχας τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς, καὶ καθίσας ἐν ᾧ χρηματίζειν εἰώθει τόπω, τῶν σωματοφυλάκων ἕκαστον ἀμέλυσσε πάντων ἀκρόντων ἀποφαίνεσθαι τὸ δοκοῦν αὐτῷ περὶ πῶν προκειμένων.

γ'. Καὶ ὁ πρῶτος ἤρξατο λέγειν τὴν τῷ οἶνῳ δύναμιν, ὥτως αὐτὴν ἐμφανίζων. “ἄνδρες γὰρ, εἶπεν, ἐγὼ τὴν “ἰχὺν τῷ οἶνῳ τεκμαίρομενος, πάντα ὑπερβάλλουσιν εὕρισκω “τῷ τῷ τρόπῳ. σφάλλει γὰρ τῶν πινόντων αὐτὸν καὶ

Iudaeorum princeps fuerat constitutus. erat enim ab antiquo eidem cum rege amicitia. Quo factum est, ut, cum aliis duobus corporis ipsius custodiae adhibitus, honorem, quem sperauerat, consequutus fuerit.

2. Primo autem regni *sui* anno, Darius splendide et magno cum apparatu excepit et eos, qui circa se erant, et vernas, et Medorum principes, et Persarum satrapas, et Indiae toparchas ad Aethiopiam usque, militiaeque duces in centum viginti septem satrapis. At postquam abunde et ad satietatem epulati cubitum discesserant ad suum quisque diuersorium, Darius rex, cum ad lectum se recepisset, et paululum noctis requievisset, experrectus est; cumque non amplius somnum capere potuisset, confabulari coepit cum tribus satellitibus, atque ei, qui sententiam veriore et sapientior tulerit de rebus, quas ab illis quaesiturus esset, in victoriae praemium daturum esse promittit, ut purpura vestiretur, poculis aureis biberet, in auro dormiret, aureis fraenis currum, byssinamque cydarim, et torquem auream circa collum haberet, ut secundus ab ipso propter sapientiam suam federet, meusque, inquit, cognatus vocabitur. Haec in eos munera collaturum esse pollicitus, primum quidem interrogavit, an vinum *reliquis* praepolleret, secundum vero, an reges, tertium vero, an mulieres, aut forte veritas magis, quam haec omnia. Postquam ista illis proposuerat, quieuit. Mane autem, cum accersivisset megistanas et satrapas et toparchas Persidis et Mediae, *ipse* solio collocatus, ubi ius reddere consuevit, iussit unumquemque satellitem suam de iis, quae proposuerat, sententiam declarare, omnibus audientibus.

3. Tum primus exorsus est dicere de vini potentia, ad hunc modum eam extollendo. "O viri, inquit, ego de vini viribus coniecturam faciens, eas rebus omnibus praevalere hisce indiciis comperio. Mentem enim eorum, a quibus bibitur, fallit decipitque;

"ἀπατᾷ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν τῷ βασιλέως τῇ τῷ ὀρφανῷ
 "καὶ δεομένῃ κηδεμόνος ὁμοίαν τίθησι, καὶ τὴν τῷ δέλω
 "διεγείρει πρὸς παρρησίαν τῷ ἐλευθέρῳ, ἥ τε τῷ πένητος
 "ὁμοία γίνεταί τῇ τῷ πλοσίῳ, μεταποιεῖ γὰρ καὶ μεταγεννᾷ
 "τὰς ψυχὰς ἐν αὐταῖς γενόμενος, καὶ τῶν μὲν ἐν συμφορᾷ
 "καθεστηκότων σβέννυσι τὸ λυποῦν, τοὺς δὲ ἀλλότρια χρεᾶ
 "αλαβόντας εἰς λήθην ἄγει, καὶ ποιεῖ δοκεῖν αὐτὰς ἀπάντων
 "πλοσιωτάτης, ὥς μηδὲν μὲν μικρὸν φθέγγεσθαι, ταλάν-
 "των δὲ μεμνήσθαι, καὶ τῶν τοῖς εὐδαίμοσι προσηκόντων
 "ὀνομάτων. ἔτι γε μὴν στρατηγῶν καὶ βασιλέων ἀναιδιότης
 "ἀπεργάζεται, καὶ φίλων καὶ συνηθῶν ἐξαίρει μνήμην.
 "ὀπλίζει γὰρ τὴν ἀνθρώπου καὶ κατὰ τῶν φιλότατων,
 "καὶ δοκεῖν ποιεῖ πάντων ἀλλοτριωτάτης· καὶ ὅταν νῆψαν-
 "τες τύχωσι, καὶ καταλίπη διὰ τῆς νυκτὸς αὐτὰς ὁ οἶνος
 "κοιμωμένους, ἀνίστανται μηδὲν ὧν ἔπραξαν παρὰ τὴν μάθην
 "εἰδότες. τύτοις ἐγὼ τεκμαιρόμενος εὗρισκω τὸν οἶνον
 "ὑπερκρατοῦντα πάντων βιαιότατον.

δ'. Ως δ' ὁ πρῶτος, ἀποφηνάμενος περὶ τῆς ἰχθύος
 τῷ οἶνον τὰ προσηρημένα, ἐπαύσατο, ὁ μετ' αὐτὸν ἤρξατο
 λέγειν περὶ τῆς τῷ βασιλέως δυνάμεως, ταύτην ἀποδει-
 κνύς τὴν ἰχυροτάτην καὶ πλέον τῶν ἄλλων δυναμένην, ὅσα
 βίαν ἔχειν ἢ σύνεσιν δοκεῖ. τὸν δὲ τρόπον τῆς ἀποδείξεως
 ἐντεῦθεν ἐλάμβανεν. "ἀπάντων μὲν, εἶπεν, ἀνθρώπου
 "περικρατεῖν, ἃ καὶ τὴν γῆν καταναγκάζουσι καὶ τὴν
 "θάλασσαν εἶναι χρησίμην αὐτοῖς πρὸς ἃ θέλωσι, τῶν
 "δ' ἀρχουσιν οἱ βασιλεῖς καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχουσιν· οἱ δὲ τῷ
 "κρατίῳ καὶ ἰχυροτάτῳ ζῷῳ δεσπόζοντες, ἀνυπέβλητοι
 "τὴν δύναμιν ἔτοι καὶ τὴν ἰχθύν εἰκότως ἂν εἶεν. ἀμέλει
 "πολέμους ἐπιτάττοντες καὶ κινδύνους τοῖς ἀρχομένοις,
 "ἀκύνονταί, καὶ πέμποντες αὐτὰς ἐπὶ τὰς ἐχθράς, κατα-
 "πειθεῖς διὰ τὴν ἰχθύν τὴν αὐτῶν ἔχουσι· καὶ ὅρη μὲν κα-
 "τεργάζεσθαι καὶ τεῖχη διασπᾶν καὶ πύργους κελεύουσι.
 "καὶ κτείνεσθαι δὲ οἱ κελευθέντες καὶ κτείνουσι ὑπομένουσιν,
 "ἵνα μὴ τὰ τῷ βασιλέως δόξωσι παραβαίνειν προσάγματα.

ita vt reges similes fiant pupillis et curatore egentibus, et serui ad eandem cum ingenuis dicendi libertatem adspirent, et pauperes *magna de se opinione* cum diuitibus adaequentur. animas enim, si forte eas ingrediatur, subinde mutat, nouamque illis vim ingenerat; vt quod et calamitosus tristitiam adiunit, et obaeratos in aeris alieni obliuionem ducit, facitque, vt si bimet videantur omnium ditissimi, adeo vt nihil paruum loquantur, sed talenta crepent, et alia id genus nomina, quibus vti beatis conueniat. praeterea ducunt aut regum meminisse non patitur, nec memoria tenere amicos et familiares. nam et homines armat etiam aduersus sibi carissimos, facitque, vt appareant omnium alienissimi: cumque sobrii facti fuerint, et vinum nocte exhalando crapulam edormierint, surgunt ignari omnium, quae per ebrietatem cominiferant. Ex hisce ego coniectura assequor, vinum rerum omnium potentissimum esse, nihilque eo esse vehementius.

4. Postquam primus, ista de vini viribus loquutus, siluit, proximus coepit de regis potestate verba facere, eam ostendendo validissimam esse, et maiori vi pollere, quam caetera, quae suos impetus aut intellectum habere videntur. id quod et demonstrare conatus est ad hunc modum. "Omnium quidem rerum, dicebat, penes homines esse imperium, qui et terras et maria sibi ad quoscunque vsus, velint nolint, inferuire faciunt; regibus autem in ipsos imperium esse summamque potestatem: ac proinde qui dominatum habent in animalium fortissimum et validissimum, isti iure merito censendi sunt ea esse potentia ac vi, cui omnia cedant necesse est. Quid quod, si subditis imperarint bella suscipere et pericula adire, obtemperatur; et si eos inimicis obuiam ire velint, propter potestatem suam obsequentes habent: atque est quidem, cum jubeant, vt montes demoliantur, moeniaque et turres dejiciant. Quin et occidi et occidere, si praecipitur, nunquam recusant; ne regum imperia haud

“νικήσαντες δὲ, τὴν ᾠφέλειαν τὴν ἐκ τῆς πολέμου τῷ βασιλεῖ κομίζουσι. καὶ οἱ μὴ στρατευόμενοι δὲ, ἀλλὰ γὰρ ἐργαζόμενοι καὶ ἀρουῦντες, ὅταν, πονήσαντες καὶ πᾶσαν τὴν τῶν ἐργῶν ταλαιπωρίαν ὑπομείναντες, θείσωσι καὶ τῆς καρπῆς συνέλωσι, τῆς Φόρης τῷ βασιλεῖ κομίζουσιν. “ὁ δ’ ἂν ἕτος εἴπῃ καὶ κελεύσῃ, τὴν ἐξ ἀνάγκης ἔδῃν ὑπερβαλλόμενον γίνεσθαι. ἔπειθ’ ὁ μὲν τρυφῆς ἀπάσης καὶ ἡδονῆς ἀναπιμπλάμενος καθεύδει· φυλάσσεται δὲ ὑπὸ γρηγορούντων, καὶ ὥσανει δεδεμένων ὑπὸ τῆς φόβου. “καταλιπεῖν γὰρ ἔδεις τολμᾷ κοιμώμενον, ἔδῃ τῶν ιδίων ἀναχωρήσας ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ἀλλ’ ἐν ἔργον ἡγούμενος ἀναγκαῖον τὸ φυλάττειν τὸν βασιλέα, τὴν πρὸς προσμένει. “πῶς οὖν ἐκ ἂν ὁ βασιλεὺς δόξειεν τὴν πάντων ἰσχύν ὑπερβάλλειν, ὃ τοσῶτον πλῆθος πείθεται κελεύοντι.

ἔ. Σιωπήσαντος δὲ καὶ τῆς, περὶ τῆς τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀληθείας ὁ τρίτος Ζοροβάβηλος διδάσκει αὐτῆς ἡρξάτο, λέγων ἕτως. “ἰσχυρὸς μὲν καὶ ὁ οἶνος, καὶ ὁ βασιλεὺς, ὃ πάντες ὑπακούουσιν, ἀλλὰ κρείττερος τῇ δυνάμει τῶν αἰ γυναικῶν. τὸν τε γὰρ βασιλέα γυνὴ παρήγαγεν εἰς τὸ φῶς, καὶ τῆς φυτεύσαντας ἀμπέλους, αἱ ποιεῖσι τὸν οἶνον, γυναικῆς εἰσιν αἱ τίκτεσθαι τε καὶ τρέφουσαι, καθ’ ὅλα δ’ ἔδῃν ἐστίν, ὃ μὴ παρὰ τῶν ἔχοντων. καὶ γὰρ τὰς ἐδῃν αὐταὶ ὑφαίνουσιν ἡμῖν, καὶ τὰ κατ’ οἶκον διὰ ταύτας ἐπιμελείας καὶ φυλακῆς ἀξιοῦνται. καὶ ἐκ ἔστιν ἀποζευχθῆναι γυναικῶν. ἀλλὰ χρυσὸν πολὺν κτησάμενοι καὶ ἄργυρον, καὶ ἄλλο τι τῶν πολυτελῶν, καὶ σπανδῆς ἀξίων, ὅταν ἴδωμεν εὐμορφον γυναικα, πάντα ἐκείνα ἀφέντες, τῷ εἶδει τῆς ὁραθείσης προσκεχήναμεν, καὶ ὑπομένομεν παραχωρήσας τῶν ὄντων ἡμῖν, ἵνα τῇ κάλλος ἀπολαύσωμεν καὶ μεταλάβωμεν. ἐγκαταλείπομεν δὲ καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τὴν θρεψαμένην γῆν, καὶ τῶν φιλάτων λήθην πολλάκις ἔχομεν διὰ τὰς γυναικας, καὶ τὰς ψυχὰς ἀφίεναι μετ’ αὐτῶν καρτερεῖμεν. ἕτως δ’ ἂν μάλα τὴν ἰσχύ τῶν γυναικῶν κατανοήσατε. εὐχὴ ποιοῦντες

ita, vti par est, exsequi videantur. quod si vicerint, praedam bello partam regi afferunt. Rursum qui a militia abstinentes terram colunt exercentque, vbi, post exantlatos labores operisque difficultates superatas, sata messuerint et fructus collegerint, tributa similiter regi afferunt. Quicquid autem is dixerit iusseritque, id necessitate coacti sine mora et cunctatione faciunt. Tum demum ille quidem omne genus deliciis et voluptatibus saturatus dormit: ab aliis vero custoditur vigilantibus, et ad eum quasi timore alligatis. nemo enim illum, dum somnum capit, audet relinquere, neque tantillum, ut sua curet negotia, discedere; sed regi custodiendo, id vnum sibi necesse esse ut faciat existimans, assiduitatem adhibet. Idcirco fieri non potest, quia rex omnium potentissimus sit, cui, si quid imperat, dicto audiens est tanta multitudo.

5. Illo autem tacente, tertius Zorobabelus eos docere incepit, quid valeant mulieres et veritas, huiusmodi oratione. "Vinum quidem multum potest, et magnus est rex, cui omnes obediunt: sed istis praepotentiores sunt mulieres. nam et regem mulier in dias luminis oras protulit: et vinearum satores, ex quibus vinum gignitur, mulieres et pariunt et educant. In vniuersum nihil est, quod non illis acceptum debeamus. nam et illae nobis vestes texunt, illarumque beneficio est, quod res domesticae curentur et seruentur. Nec possumus vitam agere absque feminarum consortio. Sed si forte multum auri comparauerimus et argenti, aliudue quidpiam pretiosum et magni faciendum, primo adspectu mulieris venustae haec omnia missa facimus, visaeque formam inhiamus et deperimus; imo bonisque nostris aequo animo cedimus, modo pulchritudine illius frui daretur et potiri. Quinetiam patrem et matrem terramque altricem relinquimus, et in carissimorum saepenumero obliuionem venimus propter mulieres; ac ne commori quidem cum illis refugimus. Ex hoc autem maxime licet intelligere, quantam feminae potestatem habeant.

καὶ πᾶσαν τάλαιπώριαν ὑπομένοντες καὶ διὰ γῆς καὶ θαλάττης, ὅταν ἡμῖν περιγένηται τῖνα ἐκ τῶν πόνων, αὐτὰ φέροντες ὡς δεσποίναις ταῖς γυναῖξιν διδόμενοι· καὶ τὸν βασιλεῦα δὲ τὸν τοσούτων κύριον εἶδόν ποτε ὑπὸ τῆς Ραβελζάκῃ τῇ Θεμασίᾳ παιδὸς Ἀπάμης, παλλακῆς δ' αὐτῆς, ῥαπιζόμενον, καὶ τὸ διάδημα ἀφαρσμένης καὶ τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ περιπεδέσσης ἀνεχόμενον, καὶ μαδιώσης μὲν μετ' αὐτὸν, ὀργιζομένης δὲ στυγερὰ πάζοντα, καὶ τῇ τῶν παθῶν μεταβολῇ κολακεύοντα τὴν γυναῖκα, καὶ θαλααίτηντα αὐτὴν ἐν τῷ σφόδρα σιωπῶν αὐτὸν ποῶν, εἰποτὲ θυγατέρας ἐβλεπεν.

ε'. Εἰς ἀλλήλους δὲ ἀφορῶντων τῶν σατραπῶν καὶ ἡγεμόνων, περὶ τῆς ἀληθείας ἤρξατο λέγειν. "ἀπέδειξα μὲν, εἰπὼν, ὅσον ἰσχύσιν αἱ γυναῖκες· ἀδενέστεραι δὲ ὅμως καὶ αὐταὶ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς ἀληθείας ὑπάρχουσιν· εἰ γὰρ ἔστιν ἡ γῆ μεγίστη, καὶ ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ ταχύς ὁ δρόμος ὁ ἥλιος, ταῦτα δὲ πάντα κινεῖται κατὰ βέλῃσιν τῇ Θεᾷ, ἀληθινὸς δὲ ἔστιν ὁ τοῦ καὶ δίκαιος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας δεῖ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἰχυροτάτην ἡγεῖσθαι, καὶ μηδὲν πρὸς αὐτὴν τὸ ἄδικον δυνάμενον. ἔτι γε μὴν τὰ μὲν ἄλλα θνητὰ καὶ ἀκύμορα εἶναι συμβέβηκε, τῶν ἰσχυρῶν ἔχοντων· ἀθάνατον δὲ ἡ ἀλήθεια χεῖμα καὶ αἰδίων. παρέχει δὲ ἡμῖν ἡ κάλλος χρῶμα μαρτυρούμενον, ἡ δὲ περιεσῖαν ἀφαιρετὴν ὑπὸ τύχης· ἀλλὰ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα, διακρίνουσα ἀπ' αὐτῶν τὰ ἄδικα καὶ ἀπελέγχουσα.

ζ'. Καὶ καταπαύει μὲν ὁ Τροβαβήλος τὸν περὶ τῆς ἀληθείας λόγον, ἐπιβοήσαντος δὲ τοῦ πλήθους ὡς ἄριστα εἰπόντος, καὶ ὅτι τὸ ἀληθὲς ἰσχυρὸν ἀτρέπτον καὶ ἀγῆρωμόνον ἔχοι, προσέταξεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς αἰτήσασθαι τι παρ' αὐτοῦ ἢ ὑπερχημένους. δώσειν γὰρ ὄντι σοφῶ καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον φανεῖντι συνετῶ. συγκαθεδήσθη δὲ μοι, Φησί, καὶ κληθήσῃ συγγενὴς ἐμός. ταῦτ' εἰπόντος, ὑπέμνησεν αὐτὸν τῆς εὐχῆς, ἣν ἐποιήσατο, εἰ λάβοι τὴν βασιλείαν· αὕτη δ' ἦν ἀναικοδομήσαι μὲν Ἰεροσόλυμα, κατασκευάσαι

“nonne laborantes et omnem terra marique miseriam
 “perferentes, id totum, quod multo labore paramus,
 “vxoribus, veluti in nos imperium tenentibus, afferimus
 “damusque? Regem etiam ipse, tantarum rerum domi-
 “num, vidi aliquando ab Apame, Rabezaci Themasi filia,
 “eius concubina, alapis caedi, cum ille Interea non in-
 “dignaretur; quod illa ei de capite diadema abstulerit et
 “sibi imposuerit; sed aridenti arideret et succensenti tri-
 “stis appareret, variosque induendo affectus mulieri blan-
 “diretur, ipsamque sibi reconciliaret sese multum submit-
 “tendo, quandocunque eam aegre aliquid ferre animad-
 “verteret.

6. Hic cum duces et satrapae inter sese contuerentur,
 ille verba de veritate sic facere instituit. “Monstrauit
 “equidem, quantum mulieres pollent: debiles tamen istae
 “et rex, si eum veritate conferantur. Nam cum terra sit
 “maxima, et coelum excelsum, et sol cursu velox, et haec
 “omnia Dei voluntate moueantur, atque is verax sit et iu-
 “stus: consequitur, ut veritas habeatur omnium potentissi-
 “ma, quodque nihil contra eam iniquitas valeat. Quia
 “et alia quidem, ex iis, quae pollere videntur, mortalia
 “esse et caduca contigit; veritas vero res aeterna est, vi-
 “getque in omnem perpetuitatem. Nobis autem non dat
 “pulchritudinem, quae tempore marcescit, diuinitasque, quas
 “fortuna solet auferre: sed iusta et legitima, ab iis secer-
 “nando, quae iniusta sunt, eaque redarguendo.

7. Et quidem ubi Zorobabelus de veritate loquutus
 finem fecit, omnes vero exclamarunt, quod optime dixisset,
 et quod sola veritas suapte vi immutabilis sit, et nun-
 quam senescat, iussit eum rex petere aliquid praeter ea,
 quae ipse pollicitus est. illi enim daturum esse, ut viro sa-
 pienti, quique visus fuerit caeteris prudentia praestare. me-
 cum etiam, inquit, vna sedebis, meusque vocabere cog-
 natus. Tum ita loquutum voti monuit, quo se adstrinxit,
 si regnum esset adepturus: vouerat enim Hierosolyma
 instauraturum esse, Deique etiam templum illis aedifi-

δὲ ἐν αὐτοῖς τὸν τῷ Θεῷ ναὸν, ἀποκαταστήσαι δὲ καὶ τὰ σκεύη, ὅσα συλῆσας Ναβυχοδονόσορος εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισε. καὶ τῷτο, ἔφη, τὸ μὲν αἴτημά ἐστιν, ὃ μοι νῦν ἐπιδέξαι αἰτήσασθαι, κριθέντι σοφῷ καὶ συνετῷ.

ἦ. Ἡδοὺς ἐπὶ τέτοις ὁ βασιλεὺς, ἀναστὰς κατεφίλησέ τε αὐτὸν, καὶ τοῖς τοπάρχαις καὶ σατραπῆς γράφει, κελεύων προπέμψαι τὸν Ζοροβάβηλον καὶ τὴς σὺν αὐτῷ μέλλοντας ἐπὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐξίεναι τῷ ναῷ. ἐπέσειλε δὲ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίᾳ, ξύλα κέδρενα κατακομίζεν ἐκ τῆς Λιβάνου τιμόντας εἰς Ἱερσόλυμα, καὶ συγκατασκευάζειν αὐτῷ τὴν πόλιν. καὶ πάντας ἔγραψεν ἐλευθέρως εἶναι τὴς εἰς τὴν Ἰουδαίαν τῶν αἰχμαλώτων ἀπελθόντας, καὶ τὴς αὐτῷ ἐπιτρόπης καὶ σατραπῆς ἐκάλυπεν ἐπιτάττειν τοῖς Ἰουδαίοις τὰς βασιλικὰς χρείας· ἀνῆκε τε πᾶσαι ἡ ἀνκαταχεῖν δυναθῶσι τῆς χώρας ἀτελῆ φόρων αὐτὰς νέμεσθαι· προσέταξε δὲ καὶ τὴς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας καὶ τὴς ἐκ τῆς Κόλλης Συρίας ἀφῆναι τὰς κῆρας ὡς τῶν Ἰουδαίων κατεῖχον, καὶ προσέτι τάλαντα πεντήκοντα εἰς τὴν οἰκοδομίαν τῷ ἱερῷ δοθῆναι. θύειν τε αὐτοῖς τὰς νενομισμένας θυσίας ἐπέτρεψε· καὶ τὴν χορηγίαν ἅπασαν, καὶ τὴν ἱερὰν σολήν, ἣ θεραπεύσιν τὸν Θεόν, ἣ τε ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐκ τῶν ἰδίων γίνεσθαι, καὶ τοῖς Λευῖταις τὰ ὄργανα, οἷς ὑμνῶσι τὸν Θεόν, καὶ τοῖς φύλαξι τῆς πόλεως καὶ τῷ ναῷ προσέταξε πλήρεις γῆς δοθῆναι, καὶ κατὰ ἕκαστον ἔτος ὠρισμένον τι πρὸς τὴν τῷ βίβη χρείαν ἀργύριον. πέμψας δὲ καὶ τὰ σκεύη καὶ πάντα, ὅσα Κύρος πρὸ αὐτῷ ἐβλήθη περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων ἀποκαταστάσεως, ταῦτα καὶ Δαρεῖος διατάξατο.

Θ'. Τυχῶν δὲ τέτων παρὰ τῷ βασιλέως ὁ Ζοροβάβηλος, ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν βασιλείων, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν ἕρακον, εὐχαριστῆν ἤρξατο τῷ Θεῷ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ νίκης, ἣν Δαρεῖος παρόντος ἔλαβεν. ἡ γὰρ ἂν τέτων ἀξιώσθηναι, μὴ σὺ, Φησί, δέσποτα, τυχὼν εὐμενῆς. ταῦτ' οὖν περὶ τῶν παρόντων εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα δεηθεὶς αὐτὸν παρέχειν ὁμοιον, ἤκνε εἰς Βαβυλῶνα,

aturam, porroque vasa a Nabuchodonosoro sublata et Babylonem deportata restitutum. Et nunc hoc est, quod a te peto, id quod mihi petere permisisti, quem sapientem et prudentem reputare dignatus es.

8. Rex istis laetus surrexit, eumque deosculatus scribit ad toparchas et satrapas, iubens, ut Zorobabelum eiusque comites, ad Hierosolyma instauranda profecturos, deducerent. Deinde Syriae Phoeniciaeque praesidibus per epistolas mandavit, ut ligna cedrina in Libano excisa Hierosolyma transferrent, cumque illo urbem exstruerent. praetereaque captiuis omnibus Iudaeam petentibus scripto de libertate cavit, et procuratores suos et satrapas vetuit quidquam in regios usus a Iudaeis exigere: atque omnem, quam tenerent, regionem, permisit eis a tributis immunitatem colere. Idumaeis etiam et Samaritanis et Coele Syriae accolis imperavit, ut quos tenerent Iudaeorum viros dimitterent, itemque ad templi structuram quinquaginta talenta conferrent. ipsis etiam iuxta patrias leges sacra facere permisit; omnemque apparatus, et sacrum vestitum, quo in re diuina utuntur et pontifex et reliqui sacerdotes, de suis confici, ut et Levitis instrumenta, quibus Deum laudant, itemque urbis et templi custodibus terras assignari iussit, certamque quotannis pecuniam ad usus vitae necessarios. Missisque Dei vasis Hierosolyma, etiam quaecunque ante ipsum Cyro facere in animo erat in Iudaeorum restitutionem, ista quoque Darius fieri praecepit.

9. Zorobabelus autem hanc a Rege gratiam consequutus, quam primum regiam egressus est, sublato in coelum vultu, coepit gratias Deo agere, qui sibi sapientiam dederit, eiusque ope victoriam, quam coram Dario reportauit, ista enim haud assequutum fuisse, nisi te, inquit, Domine, propitium habuerim. Itaque cum has Deo pro praesentibus gratias retulisset, petiissetque, ut similem ei in posterum beneuolentiam praestaret, Babylonem profectus est, suisque popularibus haerum a Rege

καὶ τοῖς ὁμοφύλοις εὐηγγελίσατο τὰ παρὰ τῷ βασιλέως. οἱ δὲ ἀκήσαντες εὐχαριστήσιν μὲν τῷ Θεῷ, πάλιν αὐτοῖς ἀποδιδέντι τὴν πατριὸν γῆν· εἰς δὲ πότον καὶ κώμης τραπεύοντες, ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ διήγαγον εὐωχόμενοι, καὶ τὴν ἀνάγκησιν καὶ παλιγγενεσίαν τῆς πατρίδος ἐσπεύζοντες. ἔπειτα τῆς ἀναβησομένης εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ἡγεμόνας ἐκ τῶν πατρῶν Φυλαῶν σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις καὶ ὑποζυγίοις ἐπελέξαντο. οἱ Δαρεῖς συμπέφυαντος ἕως τῶν Ἱερουσόλυμων ὠδεύει μετὰ χαρῆς καὶ τρυφῆς, ψαλλόμενοι καὶ καταυλόμενοι καὶ περιψοφόμενοι τοῖς κυμβάλοις· προπέμψεν δὲ αὐτὸς καὶ τὸ ὑπολειπόμενον τῶν Ἰσραήλων πλῆθος μετὰ παιδιᾶς.

ἰ. Καὶ οἱ μὲν ὅτως ἀπῆσαν ἐξ ἐκάστης πατρίδος ἀριθμὸς ὄντες ὥρισμένος. ἐμοὶ δὲ ἔκδοξε τὰ τῶν πατριῶν καταλέγειν ὀνόματα, ἵνα μὴ, τὴν τῶν ἀναγινωσκόντων διάνοιαν τῆς συναφῆς τῶν πραγμάτων ἀποσπᾶσαι, δυσπαρακολῶθητον αὐτοῖς ποιήσω τὴν διήγησιν. τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν ἀπερχομένων περὶ ἑτηδωδέκα τὴν ἡλικίαν γεγονότων, ἐκ τῆς Ἰσραὴλ Φυλῆς καὶ Βενιαμίνιδος ἦν μυριάδες τετρακόσιοι ἐξήκοντα δύο καὶ οὐκατιχίλιοι. Λευῖται δὲ τέσσαρες καὶ ἐβδομήκοντα· γυναικῶν δὲ ἀναμῖξ καὶ πατρῶν σώματα ἦν τετρακισμύριον ἑπτακίσια τεσσαράκοντα δύο. παρὲξ δὲ τούτων Λευῖται μὲν ἦσαν ὕμνωδοὶ ἑκατὸν εἴκοσι καὶ οὐτῷ, πυλωροὶ δὲ ἑκατὸν καὶ δέκα, δοῦλοι δὲ ἱεροὶ τριακόσιοι ἐνενήκοντα δύο. ἄλλοι τε πρὸς ταῦτοις, λέγοντες μὲν εἶναι τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὐ δυνάμενοι δὲ ἐπιδειξάμεν τὸ γένος αὐτῶν, ἐξακόσιοι ἐξήκοντα δύο. ἐξεβλήθησαν δὲ τινες καὶ τῶν ἱερέων ἐκ τῆς τιμῆς ἡγεμόνοι γυναῖκας, ὧν οὔτε αὐτοὶ τὸ γένος εἶχον εἰπεῖν, οὔτε ἐν ταῖς γενεαλογίαις τῶν Λευιτῶν καὶ ἱερέων εὐρέθησαν. ἦσαν δὲ ὡς πεντακόσιοι καὶ εἴκοσι καὶ πέντε. τὸ δὲ τῶν θεραπόντων πλῆθος εἶπετο πρὸς ἀναβαίνουσιν εἰς Ἱερουσόλυμα, ἑπτακιχίλιοι τριακόσιοι τριακοντα ἑπτὰ. ψάλται δὲ καὶ ψάλτριάς διακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε, κάμηλοι τετρακόσιοι τριακοντα πέντε,

nuncium attulit. Atque hi, istis auditis, Deo quidem gratias egerunt, qui iterum ipsis missionem dedisset in patriam terram; in computationes vero et comestationes versi septem dies multa hilaritate exegerunt, ob patriam receptam et instauratam festa celebrantes. Postea delecti sunt ad profectionem Hierosolymitanam patriarum tribuum principes, cum suis vxoribus et liberis et iumentis. Missisque a Dario, qui eas Hierosolyma perducerent, iter faciebant cum laetitia et luxu, psallentes et tibiis sonantes et cyrthalis perstreperentes: prosequente eos et ludente etiam reliqua Judaeorum multitudo.

10. Atque isti quidem ita profecti sunt, et singulis cognationibus numerus certus et definitus. Mihi autem non visum est eas nominatim percensere, ne, dum lectoris mens a rerum serie auocetur, fiat, ut narrationem deinceps haud facile assequatur. Omnium autem abeuntium, ex tribu Judae et Benjaminis, qui annum duodecimum superarent, summa erat myriades cccc. xii. et millia viii. Porro Leuitae erant septuaginta et quatuor: promiscuae vero multitudinis puerorum ac mulierum numerus erat quadraginta millia; septingenti quadraginta duo. At praeterea Leuitici generis cantores erant centum et viginti octo: ianitores vero centum et decem: sacrorum autem serui trecenti nonaginta duo. Ad haec et alii, qui se ex Israëlitis esse dicebant, non tamen potuere suam familiam et stirpem ostendere, sexcenti sexaginta duo. Quidam autem e sacerdotibus abdicati sunt sacerdotii honore etiam qui vxores duxerant, quorum nempe ne ipsi genus indicare potuere, nec in tabulis scriptis Leuitarum et sacerdotum reperti sunt. erant autem fere quingenti et viginti quinque. Eos autem, qui Hierosolyma adiconderunt, sequebatur seruorum multitudo, qui erant septem millia trecenti triginta septem. cantores etiam et psaltiae ducenti quadraginta quinque, cameli quadraginti triginta quinque, iumenta quoque quinque millia

ὑποζύγια δὲ πεντακισχίλια πεντακόσια εἴκοσι πέντε. ἡγε-
μῶν δὲ τῆς κατηρηθμημένης πληθὺς ἦν, ὁ Σαλαθιήλ παῖς
Ζοροβάβηλος ἐκ τῶν υἱωνῶν τοῦ Δαυΐδ, γεγονὼς ἐκ τῆς
Ιούδα Φυλῆς, καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰωσεδέκ, τοῦ ἀρχιερέως.
πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ὁ Μαρδοχαῖος καὶ Σερεβαῖος, ἐκ τῆ
πληθὸς κεκριμένοι ἀρχόντες ἦσαν· οἱ καὶ συνεβάλλοντο
μνᾶς μὲν χρυσῷ ἑκατὸν, ἀργύρῳ δὲ πεντακισχίλιαις. ἕτα
μὲν οὖν οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ μέρος τι τῶν παντὸς
λαῶ τῶν Ἰσραηλίων, ὅσων ἦν ἐν τῇ Βαβυλῶνι, κατακλιθήσαντες
εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος εἰς τὰς ἰδίαις
ἀνεχώρησαν πατρίδας.

ΚΕΦ. δ'

Ὡς ὁ ναὸς ἀνωκοδόμηται, τῶν Χυθαίων μάτην σπενδαζόν-
των ποῦ ἔργον ἐμποδίζειν.

Ἐβδόμῳ δὲ μηνὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος αὐτῶν ἐξόδου, περι-
πέμψαντες ὁ, τῶ ἀρχιερεὺς Ἰησὺς καὶ ὁ Ζοροβάβηλος ἀρ-
χων, τὴν ἀπὸ τῆς χώρας συνήγαγον εἰς Ἱεροσόλυμα παν-
δημει, μηδὲν προθυμίας ἀπολιπόντας, καὶ κατεσκευάσαν
θυσιαστήριον, ἐφ' ἧ καὶ πρότερον ἦν ἀνωκοδομημένοι τόπος,
ὅπως τὰς νομίμους ἀναφέρωσι θυσίας ἐπ' αὐτῷ τῷ Θεῷ
κατὰ τὰς Μωυσέως νόμους, ταῦτα δὲ ποιῶντες ἐκ ἦσαν ἐν
ἡδονῇ τοῖς προχωραῖς ἔθνεσι, πάντων αὐτοῖς ἀπεχθανο-
μένων. ἤγαγον δὲ καὶ τὴν σκηνοπηγίαν κατ' ἐκκίνον τὸν
καιρὸν, ὡς ὁ νομοθέτης περὶ αὐτῆς διατάξατο, καὶ προσ-
φορὰς μετὰ ταῦτα, καὶ τὰς καλεσμένους ἐνδελεχισμούς, καὶ
τὰς θυσίας τῶν σαββάτων καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἑορτῶν.
οἳ τε πεποιημένοι τὰς εὐχὰς ἀπεδίδονσαν, θύοντες ἀπὸ νη-
μηνίας τῆ ἐβδόμης μηνός. ἤρξαντο δὲ καὶ τῆς οἰκοδομίας
τῆ ναῶ, πολλὰ τοῖς τε λατόμοις καὶ τέκτοσι χρήματα δόν-
τες, καὶ τὰ πρὸς τροφὴν τῶν εἰσαγομένων. τοῖς τε Σιδωνίοις
ἡδὺ καὶ κῆΦον ἦν, τὰ τε κέδρεα κατάγχεσι ἐκ τῆ Λιβάνου
ξύλου, θέσασιν αὐτὰ καὶ χυθίαν πηξάμενοις, εἰς τὸν τῆς

quingenta viginti quinque. Dux autem multitudinis recensitae erat Zorobabelus, Salathiel filius, tribus Iudae, stirpe Davidis prognatus, et Iesus, Iosedeci pontificis filius. praeter hos etiam et Mardocheus et Serebaeus e plebe delecti ductores facti sunt: qui etiam contulerunt auri quidem minas centum, argenti vero quinquies mille. Et quidem in hunc modum sacerdotes ac pars quaedam totius populi Iudaeorum, qui tum apud Babylonem erat, ad Hierosolyma habitanda deducti sunt: reliqua vero multitudo ad sedes suas patrias discessit.

CAP. IV.

Quomodo exstructum est templum, Chuthaeis frustra attemptentibus, ut opus impediunt.

Septimo autem mense, postquam illi Babylone egressi essent, Iesus pontifex et Zorobabelus princeps, missis circumquaque nunciis, universi populi multitudinem e regione Hierosolyma convocarunt, qui cupidissime eo conveniebant: aramque construxerunt in eodem, quo prius aedificata erat, loco, ut super ea Deo sacra solennia facerent iuxta leges a Moysse praescriptas. Quae dum fierent, haud aequis oculis eos adspiciebant gentes finitimae, utpote omnes illis infestae. Quin et umbraculorum festum illo tempore egerunt, prout de eo legislator constituerat; ac deinde oblationes, et iugis sacrificii, ut vocatur, holocausta, et sabbatorum, omniumque consecratorum festorum hostias, quique vota nuncuparant, ea reddiderunt, sacrificiis fieri coeptis a septimi mensis novilunio. Insuper et templi constructionem aggressi sunt, multa pecunia lapicidis et fabris data, ciboque et potione iis, qui materiem aduehebant. id quod et Sidonii facile et libenter praestabant, ligna cedrina e Libano deducentes, quae colligarunt et in ratem compegerunt, ut in portum Iop-

Ιόπης κομίζεσθαι λιμένα. τὸτο γὰρ πρῶτον μὲν Κύρος ἐκέλευσε, τότε δὲ Δαρεῖος κέλευσάντος ἐγένετο.

Β'. Εὐ τῷ δευτέρῳ ἔτι τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα καθόδου, τῶν Ἰσθαίων μὲν δευτέρῳ παραγενομένων, συνείχετο ἡ τῆς ναῦ κατασκευῇ· καὶ τῆς θημελίως ἐγείραντες τῇ νημηνίᾳ τῇ δευτέρῃ μὲν τῇ δευτέρῃ ἔτις ἐπωκοδόμουν, προσήσασμένοι τῶν ἔργων Λευιτῶν τε καὶ εἰκοσὸν ἕτας ἥδη γεγονότας, καὶ Ἰησοῦν καὶ τῆς υἱὸς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, καὶ Ζωδμήλου τὸν ἀδελφὸν Ἰσθα τοῦ Ἀρναδάβου καὶ τῆς υἱὸς αὐτοῦ. καὶ ὁ μὲν ναὸς, πᾶσι χρηταμένων σπαδῇ τῶν τὴν ἐπιμελείαν ἐγκεχειρισμένων, θάττον, ἢ προσεδόκησαν ἄντις, ἔλαβε τέλος. ἀπαρτιθέντος δὲ τοῦ ἱεροῦ, μετὰ σαλπίγγων οἱ ἱερεῖς ταῖς συνήθεσι φολαῖς κεκοσμημένοι, καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ Ἀσάφου παῖδες, ἀναστάντες ὑμνοῦν τὸν Θεόν, ὡς τὴν εἰς αὐτὸν εὐλογίαν Δαυὶδὸς κατέδειξε, πρῶτος. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ Λευῖται καὶ τῶν πατρῶν οἱ πρεσβύτεροι, τὸν πρότερον ναὸν καὶς μνημῆας ἀναπολοῦντες, μέγιστον τε καὶ πολυτελέστατον, καὶ τὸν γεγεννημένον ὁρῶντες ὑπὸ πτωχείᾳ ἐνδεδεσμένον τῷ πάλαι κατασκευαζόμενον, ὅσον εἶεν τῆς ἀρχαίας εὐδαιμονίας ὑποβεβηκότες καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ λογιζόμενοι, κατήφουν, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ λυπῆς κρατεῖν ἔδυναμενοι, μέχρι θρήνων καὶ δακρύων προήγοντο. ὁ δὲ λαὸς ἠγάπα τοῖς παρῶσι, καὶ τῷ μόνῳ οἰκοδομῆσαι τὸ ἱερόν, τοῦ πρότερον ὄντος ἑδῶνα λόγον ποιῶμενος ἐδ' ἀνάμνησιν, ἐδὲ πρὸς τὴν σύγκρισιν ἐκείνου βασιμίζων αὐτὸν, ὡς ἐπ' ἐλάττωσιν αἰς ὑπέλαβεν. ὑπερσφίγγει δὲ τὸν τῶν σαλπίγγων ἦχον, καὶ τὴν τοῦ πλήθους χαρὰν, ἢ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἱερέων, ἐφ' οἷς ἐδόκουν ἐλαττεῖσθαι τὸν ναὸν τοῦ κατασκευέντος, οἰμωγῇ.

Γ'. Τῆς δὲ βοῆς τῶν σαλπίγγων ἀκούσαντες οἱ Σαμαρεῖται· ἐτίγχανον γὰρ ἀπεχθανόμενοι τῇ τε Ἰσθα φυλῇ καὶ τῇ Βενιαμίνιδι· συνέδραμον, τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου μαθεῖν θέλοντες. γινόντες δὲ τῆς αἰχμαλωτισθέντας εἰς Βαβυλῶνα τῶν Ἰσθαίων ἀνακτίζοντας τὸ ἱερόν, προσίστι

pes mari conaherentur. Nam hoc quidem a Cyro imperatum erat, tunc vero iussu Darii fiebat.

2. Anno a reditu illorum in Hierosolymia secundo, cum Iudaei mense secundo eo venissent, vrgebatur templi instauratio: iactisque fundamentis novilunio secundi mensis anni secundi superstruere insisterunt; postquam operibus praefecissent Leuitarum quotquot annum vigesimum exceleserant, et Iesum cum filiis eius ac fratribus, et Zodnielum Iudae Aminadabi filii fratrem et filios eius. Et quidem templum, summa diligentia ab iis adhibita, quibus operis cura erat demandata, celerius opione absolutum est. Consummato autem sacratio, sacerdotes cum tubis et pro more vestiti consisterunt, ut et Leuitae et Asaphi filii, atque Deo laudes canebant, quo modo istum collaudare primus offendit Dauides. At sacerdotes et Leuitae et de familiis ii, qui prouectissimi erant aetate, templum prius animo recolentes, maximum et formosissimum, novum vero videntes ita constructum, ut ob rerum penuriam superiori multum inferior esset, reputantes secum, quantum ex veteri felicitate et dignitate templi decidissent, tristes erant, et non valentes intra se comprimere dolorem ad ploratus atque lacrymas ferebantur. Populus autem contentus erat praesentibus, satisque habebat, quod templum sibi aedificatum esset, ad illud, quod prius fuerat, non respiciens, illud in memoriam reuocans, aut semet, dum hoc cum illo comparat, torquens, quasi minori esset splendore, quam animo praeceperat. Tubarum tamen sonitum et multitudinis iactitiam vincebat seniorum et sacerdotum exultatus, quod templum illud altero exciso longe inferius esse existimarent.

3. Vbi autem Samaritae tubarum sonitum audiuerunt (nam animo erant Iudae et Benjaminis tribui infesto), accurrebant, desiderio cognoscendi, quatenam tumultus causa existerit. Postquam vero intellexerunt, templum a Iudaeis aedificari, qui captiui in Babylonem

τῷ Ζοροβάβηλ καὶ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἡγεμένοις τῶν πατριῶν, ἀξιοῦντες αὐτοῖς ἐπιτραπῆναι συγκατασκευάσαι τὸν ναόν, καὶ κοινωῆσαι τῆς οἰκοδομίας. “σεβόμεθα γὰρ ἐκ ἑλατ-
 “τον ἐκείνων τὸν Θεόν, ἔφασκον, καὶ τῆτον ὑπερευχόμεθα,
 “καὶ τῆς θρησκείας ἐσμὲν ἐπιθυμηταί, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου,
 “ἀφ’ ἧ Σαλμανασάρης, ὁ πᾶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς, ἐκ τῆς
 Χυθίας ἡμᾶς μετήγαγεν καὶ Μηθίας ἐνθάδε.” τούτῃς αὐ-
 τῶν ποιησαμένων τοὺς λόγους, Ζοροβάβηλος καὶ Ἰησοὺς ὁ
 ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ τῶν πατριῶν ἡγεμόνες τῶν Ἰσραηλιτῶν,
 πρὸς αὐτοὺς ἔφασαν, “τῆς μὲν οἰκοδομίας αὐτοὺς ἀδύνα-
 “τον εἶναι κοινωῆναι, αὐτῶν πρὸς ἀχθέντων κατασκευάσαι
 “τὸν ναόν, πρότερον μὲν ὑπὸ Κύρου, νῦν δὲ ὑπὸ Δαρείου.
 “προσκυνεῖν δὲ αὐτοῖς ἐφίεναι· καὶ τοῦτο μόνον εἶναι κοινόν,
 “εἰ βούλονται, πρὸς αὐτοὺς καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀφικνε-
 “σθαι εἰς τὸ ἱερόν σέβειν τὸν Θεόν.

δ'. Ταῦτα ἀκήσαντες οἱ Χυθαῖοι· τὴν γὰρ προσηγο-
 ρίαν οἱ Σαμαρεῖται ταύτην ἔχουσιν· ἠγανάκτησαν, καὶ πεί-
 θασι τὰ ἐν Συρίᾳ ἔθνη τῶν σατραπῶν δεηθῆναι τὸν αὐτὸν
 τρόπον, ὃν περ ἐπὶ Κύρῳ πρότερον, εἴτ’ ἐπὶ Καμβύσῃ μετ’
 αὐτόν, ἐπιχεῖν τὴν τῷ ναῷ κατασκευὴν, καὶ σπυδαῖσσι
 περὶ αὐτὴν τοῖς Ἰσθαίοις ἀναβολὴν καὶ τριβὴν πραγματεύ-
 σασθαι. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆτον ἀναβάντων εἰς Ἱεροσόλυ-
 μα, Σισίνης τῇ τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης ἐπάρχῃ, καὶ Σαρα-
 βαζάνῃ μετὰ καὶ τινων ἐτέρων, καὶ τῆς ἡγεμόνας τῶν Ἰσ-
 θαίων ἐρομένων, “τίνας αὐτοῖς συγχωρήσαντος ἔστω οἰκο-
 “δοῦναι τὸν ναόν, ὡς φέρεται αὐτὸν εἶναι μᾶλλον, ἢ ἱερόν,
 “καὶ τί δήποτε τὰς τοὰς καὶ τὰ τεῖχη περιβεβλήκασι τῇ
 “πόλει σφόδρα ὀχυρά,” Ζοροβάβηλος καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰη-
 σὺς, “ἄλλως μὲν αὐτῆς, ἔφασαν, εἶναι τῷ μεγίστῳ Θεῷ·
 “τὸν δὲ ναόν τῆτον αὐτῷ κατασκευαζέμεντα ὑπὸ βασιλείῃς
 “αὐτῶν εὐδαίμονος, καὶ πάντας ὑπερβάλλοντος ἀρετῇ,
 “πολὺν διαμείναι χρόνον. ἐπεὶ δὲ, τῶν πατέρων ἀσβεσθάν-
 “των εἰς τὸν Θεόν, Ναβυχοδονόσορος, ὁ Βαβυλωνίων καὶ
 “Χαλδαίων βασιλεὺς, ἐλὼν τὴν πόλιν κατὰ κράτος αὐτήν

fuert abducti, Zorobabelum et Iesum et familiarum principes adeunt, postulantes, vt sibi liceret vna cum illis templum exstruere, et in aedificationis societatem admittere. "Deum enim, aiebant, non minus, quam illi, colimus, eundemque precamur et veneramur, et religionis eius studiosi fuimus, iam inde ab illo tempore, quo Salmanasares, Assyriorum rex, nos in hunc, quem incolimus, locum transfudit e Chuthia et Media." Cum haec illi verba fecissent, Zorobabelus et Iesus pontifex et familiarum Israëlitarum principes eis responderunt, "fieri non posse, vt in structura socios sibi adsciscerent; cum solis ipsis templum construere mandatum fuerit, prius quidem a Cyro, nunc vero a Dario. veruntamen illis licere in eo Deum colere: et hoc solum illis commune esse, si velint, cum omnibus hominibus, qui ad templum venerint adorare Deum.

4. Haec vbi audiuerunt Chuthaei (eo enim nomine appellantur Samaritae), aegre rem tulerunt, Syriaeque gentibus auctores sunt petendi a satrapis, vt, quemadmodum sub Cyro primum ac deinde sub Cambyse, templi aedificationem impedirent, et Iudaeis omni studio ei incumbenribus moram et tarditatem afferrent. Cum autem per id tempus Hierosolyma adscendissent Sifines, Syriae Phoeniciaeque praetor; et Sarabazanes cum aliis quibusdam, atque ex principibus Iudaeorum quaesiuisent, "cuius permissu templum ita aedificarent, vt arx potius, quam fanum, existimari posset, et cur porticus ei et moenia tam valida vrbi circumdederint;" Zorobabelus et Iesus pontifex responderunt, "se quidem seruos esse Dei maximi: templum vero hoc, ei olim exstructum a rege illorum felicissimo et virtute omnium praestantissimo, per multas aetates incolume stetisse. Postquam vero, flagitiis in Deum a maioribus commissis, Nabuchodonosorus, Babyloniorum et Chaldaeorum rex, vrbe expugnata ipsam deleuisset, et templo spoliato illud incendiasset, populumque Babylonem ca-

"τε καθείλε, καὶ τὸν ναὸν συλῆσας ἐνέπρησε, καὶ τὸν λαὸν
 "μετάκισεν αἰχμάλωτον, μετ' αὐτῶν εἰς Βαβυλῶνα, Κῦ-
 "ρος, ὁ μετ' αὐτὸν τῆς Βαβυλωνίας καὶ Περσίδος βασιλεὺς,
 "ἐγγράψεν οἰκοδομηθῆναι τὸν ναόν· καὶ πάντα ὅσα μετῆ-
 "νευκεν ἐξ αὐτῆς Ναβυχοδονόσορος ἀναθήματα καὶ σκεύη,
 "Ζοροβαβήλῳ παραδὸς καὶ Μιθραδάτῃ τῷ γαζοφύλακι,
 "προσέταξε κομίσαι εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ καλὴν εἰς τὸν ἴδιον
 "ἀποκαταστήσαι ναὸν οἰκοδομηθέντα. τίτα γὰρ ἐπέσειλεν
 "ἐν τάχει γενέσθαι, Ἀβασσάραν κελεύσας ἀναβαῖντα εἰς Ἱε-
 "ρουσόλυμα, τῆς οἰκοδομίας τῷ ναῷ ποιήσαντι πρόνοιαν.
 "ὅς μετὰ τὸ λαβεῖν παρὰ Κυρίου γράμματα παραγενόμενος,
 "εὐθύς τὰς θεμελίους κατεβάλετο· καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς χρόνης
 "κατασκευαζόμενος μέχρι καὶ τῆ δευτέρας, διὰ τὴν τῶν ἐχ-
 "θρῶν κακοήθειάν ἐστιν ἀτελής. εἰ τοίνυν βάλειτε καὶ δοκι-
 "μάζετε, γράψατε ταῦτα Δαρείῳ, ὅπως ἐπισκεψάμενος
 "τὰ τῶν βασιλέων ὑπομνήματα, εὖρῃ μηδὲν ἡμᾶς ὧν λέ-
 "γομεν καταψευσαμένους.

ε'. Ταῦτα εἰπόντων τῷ Ζοροβαβήλῳ καὶ τοῦ ἀρχιε-
 ρέως, ὁ Σισίνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τὴν μὲν οἰκοδομίαν ἐπιχεῖν
 ἡ δὲ γνώσαν, ἕως ἂν ταῦτα ἀληθεύῃ τῷ βασιλεῖ Δαρείῳ,
 παραχρῆμα δ' αὐτῷ περὶ τούτων ἐγγράψαν. τῶν δὲ Ἰουδαίων
 κατεπτηχῶτων καὶ ἀδελφῶν, μὴ μεταδόξῃ τῷ βασιλεῖ περὶ
 τῆς τῶν Ἱερουσολύμων καὶ τοῦ ναοῦ κατασκευῆς, ὄντες κατὰ
 τὸν καιρὸν ἐκείνους δύο προφῆται παρ' αὐτοῖς Ἀγγαῖος καὶ
 Ζαχαρίας, θάρρειν αὐτοὺς παρώρων, καὶ μηδὲν ἐκ τῶν
 Περσῶν ὑφορεῖσθαι δύσκολον, ὡς τοῦ Θεοῦ ταῦτα προέ-
 γοντος αὐτοῖς. πιστεύοντες δὲ τοῖς προφῆταις, ἐντεταμένως
 εἶχοντο τῆς οἰκοδομίας, μηδεμίαν ἡμέραν ἀνιέμενοι.

ς'. Δαρείους δὲ, τῶν Σαμαρειτῶν αὐτῷ γραψάντων καὶ
 κατηγορούντων διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῶν Ἰουδαίων, ὡς τὴν τε
 πόλιν ὀχυρεῖσι, καὶ τὸν ναὸν φερόντα προσβοικότε μᾶλλον,
 ἢ ἱερῷ, κατασκευάζουσι, λεγόντων δὲ μὴ συναίεσθαι αὐτῷ τὰ
 γινόμενα, καὶ προσέτι τὰς ἐπιστολὰς ἐπισταυμένων τῷ Καμ-
 βύσῃ, δι' ὧν ἐκάλυπεν ἐκείνος οἰκοδομῆν τὸν ναόν, μαθὼν

ptium abduxisset et in alias sedes transfulisset. Cyrus, qui ei in regnum Babyloniae et Persidis successit, scripro mandavit, ut templum hoc exstrueretur: et donaria omnia et vasa, ex eo a Nabuchodonosoro sublata, Zorobabelo et Mithradati quaeitori tradidit, ut ea Hierosolyma reportarent, et in templum instauratum reponerent. Nam ut ad celeritatem nihil sibi reliqui facerent, praecepit, iussitque Abassarum Hierosolyma adscendere, temploque curam omnem adhibere. Qui, postquam a Cyro literas acceperat, confestim eo profectus fundamenta iaciebat: atque ex eo tempore haec nus aedificatur, et nondum ob inimicorum malignitatem absolutum est. Quamobrem, si volueritis et ita vobis visum fuerit, haec ipsa scribite ad Darium, ut, inspectis regis commentariis, illi compertum sit, nos nihil eorum, quae diximus, improbe confinxisse.

5. Cum haec Zorobabelus et pontifex loquuti essent, Sisines et qui cum eo erant decernere noluerunt, ut ab aedificatione inhiherentur, donec regem Darium de istis certiorum facerent. Statim vero ei hisce de rebus scripserunt. Cum autem Iudaei perterriti essent et sibi inuenerent, ne Hierosolymorum templique instauracionis regem poeniteret, duo vates, qui per id tempus apud eos erant, Aggaeus et Zacharias, ipsos bono animo esse iuebant, nec mali aliquid a Persis sibi enecturum esse suspicarentur, utpote quod Deus illis ista praedixerit. Quibus cum fidem haberent, summo studio aedificationi incubuerunt, ita ut ne diem quidem unum intermitterent.

6. Darius autem, cum Samaritae ei scripsissent et literis Iudaeos accusarent, quod et urbem muniant, templumque arci, quam fano, similis exstruant, dicerentque, haud e re sua esse, quae fierent, itemque Cambysis epistolae ostenderent, quibus ille templum aedificari prohibuit; ubi ex illis intellexerat, res suas, Hieroso-

παρ' αὐτῶν ἐκ ἀσφαλῇ τοῖς πράγμασιν αὐτῶ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀποκατάσασιν ἔσσεσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ παρὰ τῷ Σισίνῃ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ κομιοθέντα ἀνέγνω γράμματα, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπομνήμασι ζητηθῆναι τὰ περὶ τούτων· καὶ εὗρέθη ἐν Εκβατάνοις, τῇ βάρει τῇ ἐν Μηδία, βιβλίον, ἐν ᾧ τὰδε ἦν ἀναγεγραμμένα. ἐν τῷ "πρώτῳ" τῆς βασιλείας ἔτει Κύρος ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὸ θυσιαστήριον, ὕψος μὲν πηχῶν ἐξήκοντα, εὖρος δὲ τῶν αὐτῶν, διὰ δόμων λιθίωνων εὐξεδῶν τριῶν, καὶ ξυλίνῃς δόμῳ ἐνὸς ἐγχεῖν· καὶ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην ἐκ τῶν τῷ βασιλεῶς γίνεσθαι διατάξαι· το. προσέταξε δὲ καὶ τὰ σκεύη, ἃ συλῆσας Ναβυχοδονόσορος εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισεν, ἀποδοθῆναι τοῖς Ἱεροσολυμίταις· τὴν δὲ ἐπιμέλειαν τούτων εἶναι Ἀβασσάρῃ τῷ ἑπάρχῃ, καὶ τῆς Συρίας τε καὶ Φοινίκης ἡγεμόνος, καὶ τῶν ἑταίρων αὐτῶ· ὅπως αὐτοὶ μὲν ἀφεξώνται τῷ τόπῳ, τοῖς δὲ δούλοις τῷ Θεῷ, Ἰσραηλίοις καὶ ἡγεμόσιν αὐτῶν, ἐπιτρέψωσιν οἰκοδομῆσαι τὸν ναόν. καὶ συλλαβέσθαι δὲ πρὸς τὸ ἔργον διατάξατο, καὶ τῷ Φόρῃ τῆς χώρας ἧς ἐπετροπέυοντα τέλειν τοῖς Ἰσραηλίοις εἰς θυσιάς λόγον, ταύρους καὶ κριεῖς καὶ ἄρνας καὶ ἐρίφους, καὶ σεμίδαλιν καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ ἄλλα, ὅσα ἂν οἱ ἱερεῖς ὑπαγορεύσωσιν, εὐχώνται δὲ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῷ βασιλεῶς καὶ Περσῶν. τῆς δὲ παραβάντας τί τῶν ἐπεσαλμένων, συλληφθέντας ἐκέλευσεν ἀναστελεσθῆναι, καὶ τὴν ἑστίαν αὐτῶν εἰς τὴν βασιλικὴν καταγαῖναι κτήσιν. καὶ κατηύξατο πρὸς τούτοις τῷ Θεῷ, ὅπως εἴ τις ἐπιχειρήσει διακωλύσαι τὴν οἰκοδομίαν τῷ ναῷ, βαλὼν αὐτὸν ὁ Θεὸς, ἐπίβηται τῆς ἀδικίας.

ζ'. Ταῦθ' εὐρών ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῷ Κύρῃ Δαρεῖος, ἀντιγράφει τῷ Σισίνῃ, καὶ τοῖς ἑταίροις αὐτῶ, τὰδε λέγων. "Βασιλεὺς Δαρεῖος Σισίνῃ τῷ ἱππάρχῳ, καὶ Σαραβαζάνῃ καὶ τοῖς ἑταίροις αὐτῶν χαίρειν. τὸ ἀντίγραφον ὑμῖν τῆς ἐπιστολῆς, ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εὐρών τοῖς Κύρῃ, ἀπέσταλκα· καὶ βούλομαι γίνεσθαι πάντα, καθὼς ἐν αὐτῇ περιέχει.

lymis instauratis, nequaquam in tuto esse, cumque literas etiam Sisinis et collegarum eius ad se allatas legisset, iussit, ut iis de rebus in regios commentarios inquirerent: et iuventus est Ecbatanis, turri quae in Media est, liber commentariorum, in quo haec perscripta erant. "Anno regni sui primo Cyrus rex iussit templum cum altari in Hierosolymis instaurari, cuius altitudo cubitorum esset sexaginta, latitudo totidem, minis lapidum bene politorum ordinibus, et uno domestici ligni ordine; edixitque, ut sumtus in haec a regis fisco suppeditarentur. Praecepit etiam, ut vasa, quae Nabuchodonosorus ex templo ablata Babylonein deportauerat, Hierosolymitanis restituerentur. ista autem curanda mandauit Abassaro praetori et Syriae et Phoeniciae praesidi, eiusque sociis; ut ipsi quidem eo loco abstinerent, sinerent vero Iudaeos, Dei seruos, eorumque principes templum exstruere. Porroque imperauit, ut eos in opere adiuuarent, et ex tributo prouinciae, cuius procuratores erant, Iudaeis in sacrificia suppeditarent tauros et arietes et agnos et hoedos, et simulam et oleum et vinum et caetera, quae sacerdotes postulauerint, qui Deo supplicaturi erant pro salute Regis et Persarum. quicumque autem contra aliquid eorum fecerit, quae iam mandata sunt; iussit, ut is comprehensus cruci affigatur, eiusque bona in Regis fiscum redigantur. Insuper et Deum precatus est, ut, si quis operam dederit ad templi exstructionem impediendam, Deus ipsum feriendo ab eiusmodi iniquitate inhiberet.

7. Haec cum Darius in Cyri commentariis inuenisset, rescribit Sisinae eiusque collegis in haec verba. "Darius rex Sisinae equitum magistro, et Sarabazanae, illorumque collegis salutem. Exempla literarum, quas in commentariis Cyri inueni, misi ad vos; voloque, ut omnia fiant, quemadmodum in eis perscriptum est. Valete." Cum itaque Sisines et qui cum

“ἔρρωθε.” μαθόντες οὖν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὁ Σισίνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν, ταύτη τὰ λοιπὰ ἀκόλουθα ποιεῖν διέγνωσαν. ἐπεσάτην ἔν τῶν ἱερῶν ἔργων, συλλαμβανόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν γερόντων ἄρχεσσι. καὶ ἠνύετο κατὰ πολλὴν σπᾶρδὴν ἡ κατασκευὴ τῆ ναῦ, προσφεινύμενων Ἀγγαῖς καὶ Ζαχαρεῖς, κατὰ τὰ προστάγματα τῷ Θεῷ καὶ μετὰ βελήσεως Κύρου τε καὶ Δαρείου τῶν βασιλέων. ὠκοδομήθη δ' ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ. τῷ δ' ἐννάτῃ τῆς Δαρείου βασιλείας ἔτους, εἰκάδι καὶ τρίτῃ μηνὸς δώδεκάτης, ὃς καλεῖται παρ' ἡμῖν μὲν Ἀδαρ, παρὰ δὲ Μακεδόσῃ Δύστρος, προσφέρονσι θυσίας οἳ τε ἱερεῖς καὶ Λευῖται, καὶ τὸ ἄλλο τῶν Ἰσραηλιτῶν πλῆθος, ἀνανεωτικὰς τῶν προτέρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὸ ἱερὸν ἀνακαινισθὲν ἀπειληφέναι, ταύρους ἑκατὸν, κριεὺς διακοσίους, ἄρνας τετρακοσίους, χιμάρους δώδεκα κατὰ Φυλὴν, τοσαῦτα γάρ εἰσιν αἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν Φυλαί, ὑπὲρ ὧν ἡμαρτεν ἑκάστη. ἀνέστησάν τε κατὰ τῆς Μωϋσέως νόμου, οἳ τε ἱερεῖς καὶ Λευῖται, θυρωροὺς ἐφ' ἑκάστῃ πυλῶνος. ὠκοδομήκυσαν γάρ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τῆ ναῦ σοὰς τῷ ἔνδοθεν ἱερῷ.

ἡ. Ἐνστάσης δὲ τῆς τῶν Ἀζύμων ἑορτῆς, μηνὶ τῷ πρώτῳ, κατὰ μὲν Μακεδόνας Ξανθικῷ λεγομένῳ, κατὰ δὲ ἡμᾶς Νισσάν, συνεῖρρύη πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τῶν κωμῶν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὴν ἑορτὴν ἡγαγον ἀγνεύσαντες μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων τῷ πατρῷῳ νόμῳ, καὶ τὴν Πάχα προσαγορευομένην θυσίαν τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τῷ αὐτῷ μηνὸς ἐπιτελέσαντες κατευχήθησαν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ, μηδεμιᾶς Φειδόμενοι πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις ἐπιφέροντες τῷ Θεῷ, καὶ χαρισηρεῖς θυσίας ἐπιτελοῦντες, ἀνθ' ὧν αὐτὰς τὸ Θεῖον πάλιν εἰς τὴν πάτριον γῆν καὶ τῆς ἐν αὐτῇ νόμου ἡγάγε, καὶ τὴν τῷ Περσῶν βασιλέως διάνοιαν εὐμενῇ κατέστησεν αὐτοῖς. καὶ οἱ μὲν, ὑπὲρ τούτων ἐπιδειψιευόμενοι ταῖς θυσίαις καὶ τῇ περὶ τὸν Θεὸν φιλοτιμίᾳ, κατώκησαν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, πολιτεία χράμενοι ἀριστοκρατικῇ μετ' ὀλιγαρχίας. οἱ γὰρ ἀρχιερεῖς προσέηκυσαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ τῆς Ἀσα-

eo erant, ex hac epistola Regis voluntatem intellexissent, statuerunt reliqua ei conuenienter exsequi. Sacris igitur instabant operibus, Iudaeorum senioribus opem ferentes et senatus principibus: magnaue cum diligentia perficitur templi fabrica, vaticinantibus Aggaeo et Zacharia, idque ex Dei mandato, atque ex Cyri et Darii Persarum regum sententiâ. absolutumque est intra septem annos. Anno autem regni Darii nono, vigesimo tertio die mensis duodecimi, qui nostris dicitur Ader, Macedonibus vero Dysstrus, sacerdotes ac Leuitae cum reliqua Israëlitarum multitudine hostias immolarunt, pro renouata post captiuitatem pristina felicitate proque recepto nouo templo, tauros centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, et hircos duodecim pro numero tribuum (totidem enim sunt tribus Israëliticae), vt peccata earum vniuscuiusque expiarent. Quin et sacerdotes et Leuitae curarunt, vt iuxta Moysis leges ianitores ad singula adessent vestibula. nam Iudaei in circuitu templi aedificauerant porticus ad interius sacrarium.

8. Instante autem Azymorum festo, mense primo, qui Macedonibus Xanthicus dicitur, nobis vero Nisan, populus vniuersus ex oppidis in urbem confluxit, et festum egerunt lustrati vna cum coniugibus et liberis ritu patrio, cumque victimam, quam Paschalem appellant, die eiusdem mensis decima quarta immolassent, per dies septem epulati sunt nullis sumtibus parcentes, solida etiam sacrificia Deo offerentes, et sacra facientes pro gratiarum actione, quod numen eos terrae patriae legibusque auitis iterum restituisset, fecissetque, vt rex Persarum animo esset erga ipsos beneuolo. Et quidem illi maxima in sacrificiis largitate vti summaque in Dei cultu magnificentia Hierosolyma incoluerunt, instituta ea reipublicae forma, quae optimatum est paucorum potestate mixta. nam pontifices summae rerum praefuerunt, donec Asamonaeorum genus regnum obtinuit. Ante

μωναίᾳ συνέβη βασιλεύειν ἐκγόνους. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐβασιλεύοντο ἀπὸ Σαύλ πρῶτον ἀρξαμένους καὶ Δαυὶδ, ἐπὶ ἔτη πεντακόσια τριάκοντα δύο, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα. πρὸ δὲ τῶν βασιλέων τῶν ἀρχόντες αὐτῶς διεῖπον, οἱ προσαγορευόμενοι κριταὶ καὶ μόναρχοι· καὶ τῶν πολιτευόμενοι τὸν τρόπον ἔτεσι πλείοσι ἢ πεντακοσίοις διήγαγον μετὰ Μωϋσῆν ἀποθανόντα καὶ Ἰησοῦν τὸν στρατηγόν. καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν ἀνασώθεντων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας Ἰσδαίων, ἐν τοῖς Κύβη καὶ Δαρεῖς χρόνοις, ἐν τούτοις ὑπῆρχεν.

Θ'. Οἱ δὲ Σαμαρεῖς, ἀπεχθῶς πρὸς αὐτὰς καὶ βασιλῆως διακείμενοι, πολλὰ κακὰ τῆς Ἰσδαίας εἰργάσαντο, πλὴν τε πεποιθότες, καὶ συγγένειαν προσποιούμενοι τῶν Περσῶν, ἐπειδήπερ ἐκείθεν ἦσαν. ὅσα τε γὰρ ἐκελεύθησαν ἐκ τῶν Φόρων ὑπὸ τῆ βασιλείως εἰς τὰς θυσίας τελεῖν τοῖς Ἰσδαίοις, παρέχεν ἢ ἡθέλον, τοὺς τε ἱππάρχους σπῆδάζοντας αὐτοῖς πρὸς τοῦτο καὶ συνεργοῦντας εἶχον· ἅλλα τε ὅσα βλάπτειν ἢ δι' αὐτῶν ἢ δι' ἑτέρων ἠδύναντο τοὺς Ἰσδαίους, ἢ ἀπώκνουν. ἔδοξεν οὖν πρὸςβευσαμένοις τοῖς Ἱεροσολυμίταις πρὸς τὸν βασιλέα Δαρεῖον, κατηγορεῖσθαι τῶν Σαμαρειτῶν. καὶ πρὸςβεύσας Ζοροβάβηλος καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων τέσσαρες. ὡς δὲ τὰ ἐγκλήματα, καὶ τὰς αἰτίας, ἃς κατὰ τῶν Σαμαρειτῶν ἐπέφερον, ἔγνω παρὰ τῶν πρέσβων ὁ βασιλεὺς, δούς αὐτοῖς ἐπισολὴν κομίζεν πρὸς τοὺς ἱππάρχους τῆς Σαμαρείας καὶ τὴν βελὴν ἀπέπεμψε. τὰ δὲ γεγραμμένα ἦν τοιαῦτα. “Βασιλεὺς Δαρεῖος Ταγγανᾶ καὶ Σαμβαβᾶ τοῖς ἱππάρχοις Σαμαρειτῶν, Σαδράκη καὶ Βοβήλωνι, καὶ τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτῶν τοῖς ἐν Σαμαρείᾳ. Ζοροβάβηλος καὶ Ἀνανίας καὶ Μαρθοχαῖος, Ἰσδαίων πρὸςβευταί, ἡτιῶντο ὑμᾶς ὡς ἐνοχλοῦντας αὐτοῖς πρὸς τὴν οἰκοδομίαν τῆς ναοῦ, καὶ μὴ χορηγοῦντας ἃ προσέταξα ὑμῖν εἰς τὰς θυσίας τελεῖν αὐτοῖς ἀναλώματα. βούλομαι οὖν ὑμᾶς ἀναγνόντας τὴν ἐπισολὴν, χορηγεῖν αὐτοῖς ἐκ τῆ βασιλικῆς γαζοφυλακίας τῶν Φόρων τῆς Σαμαρείας, πάνθ' ὅσα πρὸς τὰς θυσίας

enim captiuitatem et euerfionem regnatum quidem fuit a Saulo primo rege et Dauide per annos quingentos viginti duos, menses ſex, dies decem. At ante reges illos ſuberant imperio illorum, qui dicti ſunt iudices et monarchae: et ſub hac reipublicae forma annos pluſquam quingentos egerunt poſt obitum Moyſis et Ieſu imperatoris. Atque haec quidem de Iudaeis, qui ſub Cyro et Dario regibus e captiuitate euaserunt, ita ſe habebant.

9. Samaritae autem, gens illis infeſta et inuida, mala multa Iudaeis intulerunt, et opibus freti, et Perſarum cognationem prae ſe ferentes, vt qui ex iis oriundi. Et enim quaecunque tributa conferre iuſſi erant a rege in ſacrificia, ea dare recuſabant, id aſſequuti, vt equitum magiſtri ſibi in hoc fauerent operamque ſuam addicerent; et in caeteris nihil reliqui fecerunt, quo Iudaeis nocere per ſe aut per alios potuiſſent. Viſum eſt itaque Hieroſolymitanis mittere ad regem Dariū, vt Samaritas accuſarent. atque legationem obierunt Zorobabelus et alii quatuor ex magiſtratibus. Cum autem ea, quae Samaritis crimini et vitio vertebantur, a legatis Rex accepiſſet, eos dimiſit cum literis ad magiſtros equitum et ſenatum Samariae perferendis. illae autem ſcriptae erant huiusmodi verbis. Darius rex Tanganae et Sam-
 "babae equitum magiſtris apud Samaritas, Sadracae et
 "Bobeloni, reliquiſque illorum conſeruſ in Samaria.
 "Zorobabelus et Ananias atque Mardocheus, Iudaeo-
 "rum legati, vos accuſauerunt, quod ipsis in aedifi-
 "catione templi moleſti fueritis, neque impenſas in
 "ſacrificia eis praeſtaueritis, quas vobis imperaui. Volo
 "igitur, vt, lecta hac noſtra epiſtola, e regio fiſco
 "tributorum Samariae omnia illis ſuppeditentur, quae
 "ex ſacerdotum ſententia illis vſui eſſe poſſunt in ſa-
 "cris faciendis, vt ſingulis diebus victimas immolare

“αὐτοῖς ἐστὶ χρέσιμα, καθὼς οἱ ἱερεῖς ἀξιοῦσιν· ἵνα μὴ διαλείπωσι καὶ ἡμέραν θύοντες, καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ καὶ Περσῶν ἐυχόμενοι τῷ Θεῷ.” καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ ταῦτα περιεῖχεν.

ΚΕΦ. ε΄.

Οτι Ξέρξης ὁ Δαρείου οἰκείως πρὸς τὰς Ἰσθαίνας διστέθη. καὶ περὶ Εσδρα καὶ Νεμμία.

Δαρείου δὲ τελευτήσαντος παραλαβὼν τὴν βασιλείαν Ξέρξης ὁ παῖς αὐτῆς, ἐκληρονόμησεν αὐτῇ καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐσέβειάν τε καὶ τιμὴν. ἅπαντα γὰρ ἀπολάβως τῷ πατρὶ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν ἐποίησε, καὶ πρὸς τὰς Ἰσθαίνας ἔχε Φιλοτιμώτατα. κατ’ ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἀρχιερεὺς ἦν Ἰησοῦς παῖς, Ἰωάκειμος ὄνομα. ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐν Βαβυλῶνι δίκαιος, ἀνὴρ, καὶ δόξης ἀπολαύων ἀγαθῆς παρὰ τῷ πλήθει, πρῶτος ἱερεὺς τῆ λαῶς, καλούμενος Εσδρας· ὅς, τῶν Μωϋσέως νόμων ἰσχυρῶς ἔμπειρος ὢν, γίνεται φίλος τῷ βασιλεῖ Ξέρξει. γυνὴς δὲ ἀναβῆναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐπαγαγέσθαι τινὰς τῶν ἐν Βαβυλῶνι τυγχανόντων Ἰσθαίων, παρεκάλεσε τὸν βασιλέα δῶναι αὐτῷ πρὸς τὴν σατραπίας τῆς Συρίας ἐπιστολήν, αὐτῷ ἢς αὐτοῖς γνωριθῇσεται, τίς εἴη. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς τὴν σατραπίας ἐπιστολήν τοιάνδε. “Βασιλεὺς βασιλέων Ξέρξης Εσδρα ἱερεὶ καὶ ἀναγνώστῃ τῶ θεοῦ νόμου χαίρειν. Τῆς ἐμαυτῷ Φιλανθρωπίας ἔργον εἶναι νομίσας τὸ τῆς βελομένης ἐκ τῶν τῶν Ἰσθαίων ἔθνης, καὶ ἱερῶν καὶ Λευιτῶν ὄντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ συναπαίρειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τῷτο προσέταξα. καὶ ὁ βελομένος ἀπίτω, καθάπερ ἔδοξε καὶ μοι καὶ τοῖς ἐπτά με συμβέλοισι, ὅπως τὰ κατὰ τὴν Ἰσθαίαν ἐπισκῆψωνται τῷ νόμῳ τῷ Θεῷ ἀκολουθῶντες, καὶ ἀπενέγκωσι δῶρα τῷ Ἰσραηλιτῶν Θεῷ, ἅπερ ἡνῶξά μιν ἐγὼ τε καὶ οἱ φίλοι· καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅσον ἂν εὕρεθῃ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βαβυλωνίων ὀνομασμένοι τῷ Θεῷ, ταῦτο πᾶν εἰς Ἱεροσόλυμα κομιδῆναι τῷ Θεῷ εἰς τὰς θυσίας. πάντα τὰ ὅσα βούλη ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευάσαι, ποιεῖν

"non cessent, Deumque precari pro memet et Perfarum gente." Atque in hanc quidem sententiam scripta eræ epistola.

CAP. V.

Quod Xerxes, Darii filius, magna Judæos benevolentia prosequutus est. itemque de Esdra et Neëmia.

Mortuo autem Dario, in regnum successit filius eius Xerxes, qui pari ac ille pietate et honore Deum prosequutus est. eius enim cultui omnem similiter ac pater curam adhibuit, et prolixa erat in Iudæos benevolentia. Atqui illo tempore pontifex erat Iesu filius, nomine Ioacimus. Babylone autem erat etiam vir iustus, bonæque apud omnes existimationis, primarius populi sacerdos, Esdras appellatus. qui, utpote legum Moysæicarum admodum peritus, Xerxis regis amicitiam tunc temporis consequitur. Cum autem statuisset Hierosolyma ascendere, et de Iudæis Babylone degentibus aliquot secum ducere, petiit a Rege literas sibi dari ad Syriæ satrapas, ut ex illis cognoscerent, qui vir esset. Atque Rex ad satrapas huiusmodi epistolam scripsit. "Rex regum Xerxes Esdrae sacerdoti atque diuinæ legis professori salutem. Meæ humanitatis esse ratus, ut Iudæis et sacerdotibus eorum et Leuitis, qui adhuc in regno nostro agunt et Hierosolyma proficisci volunt, eo commigrare liceat, hanc potestatem ut habeant imperavi. Quicumque igitur id habet in animo, abeat, quemadmodum et mihi et septem meis consiliariis visum est, ut convenienter legi Dei ea inspiciant, quæ in Iudæa aguntur, ferantque munera Israëlitarum Deo, quæ ego et amici vouimus; item auri et argenti quicquid inuentum fuerit in Babyloniorum regione Deo dicatum, id omne Hierosolyma deportent, ut sacra Deo fiant. et quicquid ipse ex auro et argento

"ἐξέσω σοι μετὰ τῶν ἀδελφῶν. καὶ τὰ δεδομένα σοι ἰσραῆλ
 "σκεύη ἀναθήσεις, καὶ ὅσων ἂν ἐπίνοϊαν λάβῃς, καὶ ταῦτα
 "προσεξεργάσῃ, τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην ἐκ τοῦ βασιλικοῦ
 "ποιούμενος γαζοφυλακίᾳ. ἔγραψα δὲ καὶ τοῖς γαζοφύλα-
 "ξι τῆς Συρίας καὶ τῆς Φοινίκης, ἵνα τῶν ὑπὸ Εσδρα τοῦ ἱε-
 "ρέως καὶ ἀναγνώσῃ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἐπισταλόντων ἐπιμε-
 "ληθῶσιν. ὅπως δὲ μηδεμίαν ὀργὴν ἐπ' ἐμὲ λάβῃ τὸ θεῖον ἢ
 "τοὺς ἐμούς ἐκγόνους, πάντα ἀξιῶ καὶ μέχρι τοῦ πυροῦ κό-
 "ρων ἑκατὸν ἐπιτελεῖσθαι τῷ Θεῷ κατὰ τὸν νόμον. καὶ ὑμῖν
 "δὲ λέγω, ὅπως τοῖς ἱερεῦσι, καὶ Λευίταις, καὶ ἱεροψάλταις,
 "καὶ θυρωροῖς, καὶ ἱεροδούλοις, καὶ γραμματεῦσι τῶν ἱερῶν,
 "μήτε φόβος ἐπιτάξῃτε, μήτε ἄλλο μηδὲν ἐπίβηλον ἢ φορετι-
 "κὸν εἰς αὐτὰς γένηται. καὶ σὺ δὲ, Εσδρα, κατὰ τὴν τῷ Θεῷ
 "σοφίαν ἀπόδειξον κριτὰς, ὅπως δικάσωσιν ἐν Συρίᾳ καὶ Φοι-
 "νίκῃ πάσῃ, τὰς ἐπισταμένους σὺ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἀγνοῦσι
 "παρεξέξεις αὐτὸν μαθεῖν, ἵν' ἂν τις τῶν ὁμοεθνῶν σὺ παραβαί-
 "νῃ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον ἢ τὸν βασιλικόν, ὑπόχρη τιμωρίαν, ὥς
 "ὃ κατ' ἀγνοίαν αὐτὸν παραβαίνων, ἀλλ' ὥς ἐπιστάμενος μὲν,
 "τολμηρῶς δὲ παρακῶν καὶ καταφρονῶν. κολαδιήσονται
 "δὲ ἢ θανάτῳ ἢ ζημίᾳ χρηματικῇ. ἔρρωσο.

β'. Λαβὼν δὲ Εσδρας ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, ὑπερήσθη,
 καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν ἤρξατο, τῆς τῇ βασιλέως πρὸς αὐτὸν
 χρηστότητος ἐκεῖνον αἷτιον ὁμολογῶν γεγενῆσθαι· καὶ διὰ τῆ-
 το τὴν πᾶσαν αὐτῷ χάριν ἔλεγεν εἰδέναι. ἀναγνὼς δ' ἐν Βα-
 βυλῶνι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς αὐτόθι παρεῖσιν Ἰσραήλοις, αὐτὴν μὲν
 κατέχε· τὸ δ' ἀντίγραφον αὐτῆς παρὰ πάντας ἐπεμψε τὰς
 ὁμοεθνεῖς, τὰς κατὰ τὴν Μηδίαν ὄντας. μαθόντες δ' ἦτοι τῇ
 βασιλέως καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τὸν
 Εσδραν εὐνοίαν, ἅπαντες μὲν ὑπερηγάπησαν· πολλοὶ δ' αὐ-
 τῶν, καὶ τὰς κτήσεις ἀναλαβόντες, ἦλθον εἰς Βαβυλῶνα,
 ποθῶντες τὴν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα κάθοδον. ὁ δὲ πᾶς λαὸς
 τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε. διὸ καὶ δύο φυλαὶ εἶναι
 συμβέβηκεν ἐπὶ τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, Ῥωμαίοις ὑπα-
 κεύσας. αἱ δὲ δέκα φυλαὶ πέραν εἰσὶν Εὐφράτης ἕως ὁ εὐρῶ.

“conflare volueris, id tibi tuisque fratribus facere liceat:
“Sacra quoque vasa tibi in manus data Deo dedicabis, et
“quicquid tibi in mentem venerit, illud etiam fieri curabis,
“impensis e fisco regio suntis. Quin et quaestoribus
“Syriae Phoeniciaeque scripsi, vt diligentiam adhiberent ad
“omnia, quae Esdras sacerdos et legum Dei interpret illis
“mandauerit. Et vt Deus nullam in me posterisque
“meos iram effundat, volo, vt omnia vsque ad tritici co-
“ros centum Deo ex lege praestentur. Ac vobis praeter-
“ea denuncio, ne cui sacerdoti, aut Leuitae, aut sacro
“cantori, aut ianitori, aut sacro ministro, aut templi feri-
“bae, tributum vllum imperetis, neque aliud quoduis il-
“lis insidiarum ergo aut oneris. Tu vero, Esdra, pro
“ea qua praeditus es diuina sapientia, statuito iudices
“legis tuae peritos, qui in tota Syria et Phoenicia ius
“dicant, imperitosque istam docebis, vt si quis e po-
“pularibus tuis Dei aut Regis legem fuerit transgres-
“sus, poenas det meritas debitasque, vtpote qui non
“per ignorantiam contra eam fecerit, sed cum eam
“nouerit, audacter spreuerit et contemserit. ii autem
“plectantur vel morte vel pecunia. Vale.

2. Cum autem Esdras has literas accepisset, supra modum exhilaratus est, Deumque coepit adorare, Regis erga ipsum benignitatem ei acceptam deberi agnoscens: quam ob rem gratias se ei maximas habere dicebat. Atque vbi Babylone epistolam Iudaeis legerat, qui illic forte aderant, eam quidem apud se retinebat, exemplar vero eius in Mediam ad omnes gentis suae homines misit. Illicque, cognita Regis erga Deum pietate et erga Esdram beneuolentia, omnes vehementer sunt laetati; multi vero ex iis cum re sua familiari Babylonem se contulerunt, vt qui Hierosolyma reuertendi desiderio tenebantur. Omnis autem multitudo Israëuitarum in ea regione mansit. Quapropter duae tantum tribus per Asiam atque Europam sub Romano degunt imperio. Decem autem reliquae tribus vsque in hodiernum diem loca ultra Euphratem co-

μυριάδες ἄπειροι, καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι μὴ δυνάμεναι. πρὸς δὲ Εσδραν ἀφικνοῦνται, ἱερέων, καὶ Λευιτῶν, καὶ θυρωρῶν, καὶ ἱεροψαλτῶν, καὶ ἱεροδύλων πολλοὶ τὸν ἀριθμόν. συναγαγὼν δὲ τὰς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὸ πέραν τῆ Εὐφράτης, καὶ τρεῖς ἐπιδιατρέψας ἐκεῖ ἡμέρας, νηστειὰν αὐτοῖς παρήγγειλεν, ὅπως εὐχὰς ποιήσωνται τῷ Θεῷ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας, καὶ τῇ μηδὲν κατὰ τὴν ὁδὸν παθεῖν ἄτοπον, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων, ἢ τινὸς ἄλλης δυσκόλης προσπεσόντος αὐτοῖς. Φθάσας γὰρ ὁ Εσδρας εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, ὅτι διασώσει αὐτὰς ὁ Θεός, ὃ κατηξίωσεν ἰππεῖς αὐτὸν αἰτῆσαι τὰς προπέμψοντας. ποιησάμενοι δὲ τὰς εὐχὰς, ἄραντες ἀπὸ τῆ Εὐφράτης δώδεκάτῃ τῆ πρώτης μηνὸς τῆ ἐβδόμης ἔτης τῆς Ζέρξης βασιλείας, παρεγένοντο εἰς Ἱερσόλυμα μηνὲ πέμπτῳ τῆ αὐτῆς ἔτης. καὶ παραχρῆμα τοῖς γαζοφύλαξιν ὁ Εσδρας, ὅσιν ἐκ τῆ τῶν ἱερέων γένεος, παρέστησε τὰ ἱερὰ χρήματα, ἀργυρεῖς τάλαντα ἑξακόσια πεντήκοντα, σκεύη ἀργυρᾶ τάλαντων ἑκατὸν, χρυσᾶ σκεύη τάλαντων εἰκοσι, χαλκᾶ σκεύη χρυσᾶ κρεῖττονα σατμῶν τάλαντων δώδεκα. ταῦτα γὰρ ἐδώρησατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτῇ, καὶ πάντες οἱ ἐν Βαβυλῶνι μένοντες Ἰσραηλιταί. παραφθὰς δὲ ταῦτα τοῖς ἱερεῦσιν ὁ Εσδρας, ἀπέδωκε τῷ Θεῷ τὰς ἐκ τῶν ὁλοκαυτώσεων νομομισμένας γίνεσθαι θυσιῶν, ταύτας δώδεκα ὑπὲρ κοινῆς τῆ λαῶν σωτηρίας, κειὰς ἐννῆκοντα, καὶ ἄρτας ἐβδομηκοντα δύο, ἐρίφους εἰς παραίτησιν τῶν ἡμαρτημένων δώδεκα. τοῖς δὲ τῆ βασιλέως οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἐπαρχαῖς τῆς Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης τὰ γράμματα τῆ βασιλέως ἀπέδωκεν. οἱ δὲ τὸ προσταχθὲν ὑπ' αὐτῇ ποιεῖν ἀνάγκην ἔχοντες, ἐτίμησάν τε τὸ ἔθνος, καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτῷ χρεῖαν συνήρῃσαν.

γ'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐββλύσατο Εσδρας, περὶ χώρησε δ' αὐτῷ, κρείναντες αὐτὸν ἄξιον, οἶμα, τῇ Θεῷ τῶν βεληθέντων διαχρησότητα καὶ δικαιοσύνην. χρόνῳ δὲ ὕστερον περσελθόντων αὐτῷ τινῶν, καὶ κατηγορούντων, ὥς τινες τῆ πλήθους καὶ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν παραβέβηκασιν τὴν πολιτείαν, καὶ λελύκασι τὰς πατρῴας νόμους, ἀλλοεθνεῖς ἡγούμενοι

lunt, infinita hominum millia, nec numero comprehenda. Caeterum ad Esdram quamplurimi veniunt ex sacerdotibus, et Leuitis, et ianitoribus, et sacris cantoribus, et templi ministris. Itaque cum captiuos, quotquot eum comitarentur, in locum ultra Euphratem coëgisset, ibique per triduum moratus esset, ieiunium illis indixit, ad Deum precibus implorandum, ut saluti ipsorum prospiceret, ne quid mali in itinere paterentur, aut ab hostibus, aut a re alia difficili illis obiecta. Regi enim Esdras ante dixerat, Deo curae fore, ut illos seruaret; atque adeo noluit ab eo equites petere, qui eos deducerent. Peracta autem supplicatione, ab Euphrate profecti duodecimo die mensis primi, anno regni Xerxis septimo, Hierosolyma perueniebant eiusdem anni mense quinto. Atque illico Esdras gazae custodibus sacram pecuniam tradidit, argenti talenta sexcenta quinquaginta, vasa argentea talentorum centum, vasa aurea viginti talentorum, et vasa aerea auro meliora pondo duodecim talentorum. Haec enim rex et eius consilarii et omnes in Babylone manentes Israelitae donauerant. Esdras autem, cum ista sacerdotibus tradidisset, Deo in holocausta legitimas immolauit hostias, tauros duodecim pro vniuersi populi salute, arietes nonaginta et agnos duos et septuaginta, et capros piaculares duodecim. Regis etiam dispensatoribus et praefectis Coeles-Syriae Phoeniciaeque scriptas a Rege reddidit epistolas. Illi vero, quod facere necesse habuerint, quae a Rege erant imperata, et gentem nostram honorarunt, et ei, si quid opus esset, adiumento fuerunt.

3. Et haec quidem erant, quae ab ipso Esdra consulebantur, eique omnia ex sententia successerunt; Deo ipsum, ut puto, ob probitatem et iustitiam dignum existimante, cui sapienter consulta feliciter cederent. Aliquanto autem post, cum nonnulli eum conuenissent, et detulissent quosdam e populo, et sacerdotes, et Leuitas, ut qui contra reipublicae instituta secerant et patrias leges labo-

γυναῖκας, καὶ τὸ ἰσρατικὸν γένος συγκεχύνασι, δεομένων δὲ βοηθῆσαι τοῖς νόμοις, μὴ κοινὴν ἐπὶ πάντας ὄρεγὴν λαβὼν ὁ Θεός, πάλιν αὐτὰς εἰς συμφορὰς ἐμβάλη, διέρρηξε μὲν εὐθύς ὑπὸ λύπης τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ σπαράσσων καὶ τὰ γένηα ὑβρίζων ἐπὶ τὴν γῆν ἑαυτὸν ἔριψεν, ἐπὶ τῷ τὴν αἰτίαν ταύτην λαβεῖν τὰς πρώτας τῆ λαῶ. λογιζόμενος δὲ, ὅτι, εἰάν ἐκβαλεῖν αὐτὰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προσάξῃ τέκνα, ἐκ ἀκκοθήσεται, διέμενον ἐπὶ τῆς γῆς κείμενος. συνέτρεχον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ μέτριοι πάντες, κλαίοντες καὶ αὐτοί, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ λύπης συμμεταλαμβάνοντες. ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Εὐδρας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας εἰς τὸν ἔρανόν, αἰχύνεσθαι μὲν ἔλεγεν εἰς αὐτὸν ἀναβλέψαι, διὰ τὰ ἡμαρτημένα τῷ λαῷ, ὃς τῆς μνήμης ἐξέβαλε τὰ τοῖς πατέραςιν ἡμῶν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν συμπεσόντα· παρεκάλει δὲ τὸν Θεὸν σπέρμα τι καὶ λείψανον ἐκ τῆς τότε συμφορᾶς αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίας περισώσαντα, καὶ πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὴν οἰκίαν γῆν ἀποκαταστήσαντα, καὶ τὰς Περσῶν βασιλέας ἀναγκάσαντα λαβεῖν οἶκτον αὐτῶν, καὶ συγγνώμῃσαι τοῖς νῦν ἡμαρτημένοις· ἄξια μὲν θανάτου πεποιηκόσιν, εἶναι δ' ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ χρηστότητι καὶ ἔχτης ἀφείναι τῆς κολάσεως.

δ'. Καὶ ὁ μὲν ἐπαύσατο τῶν εὐχῶν. θρηνούντων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς αὐτὸν σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις συνῆλθον, Ἀχωνίος τις ὀνόματι, πρῶτος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, προσελθὼν, αὐτὰς μὲν ἡμαρτεῖν ἔλεγεν, ἄλλοεθνῆς ἐνοικησαμένης γυναῖκας· ἔπειθε δ' αὐτὸν ἐξορκίσαι πάντας, ἐκβαλεῖν αὐτὰς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένα, κολαθήσεσθαι δὲ τὰς ἐκ ὑπακίσαντας τῷ νόμῳ. πειθεὶς οὖν τούτοις ὁ Εὐδρας, ἐπρίησεν ὁμόσαι τοὺς Φυλάρχους τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, ἀποπέμψασθαι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα κατὰ τὴν Ἀχωνίᾳ συμβαλὴν. λαβὼν δὲ τὰς ὄρεας, εὐθύς ὤρεμψεν ἐκ τῆ ἱερᾶ εἰς τὸ παστοφόριον Ἰωάννη τῷ Ἐλιασίβῃ. καὶ μηδὲν ὅλως διὰ τὴν λύπην γευσάμενος, ἐκείνην τὴν ἡμέραν διήγαγεν αὐτόθι. γενομένης δὲ κηρύγματος, ὥστε πάντας τὰς

feclant, ex alienigenis ductis vxoribus, genusque sacerdotale confuderant; orassentque, vt legibus subueniret, ne in vniuersos absque discrimine saeuat Dei ira, faciatque, vt in calamitates iterum recidant: istis auditis, prae moerore statim vestimenta conscidit, et vulsa capitis caesarie barbaque mutilata semet humi prostrauit, quod primores populi hoc in se crimen admiserint. atque secum reputans, sibi non obtemperatum iri, si iuberet eos vxores cum liberis foras eiicere, nolebat se a terra attollere. Itaque ad eum confluebant quotquot boni erant aequique, et ipsi lugentes similiterque ac ille, quae facta erant, dolentes. Cum autem Esdras humo surrexisset, passis in coelum manibus dicebat, se quidem pudere sublatis oculis illud contueri, quod grauiter adeo deliquerit populus, obliti illorum, quae patribus nostris ob peccata ab illis commissa acciderant: Deum vero, qui semen aliquod et reliquias e calamitate eorum ac captiuitate conseruauerat, et rursus Hierosolyma suamque in terram reduxerat, quique reges Persarum eo perpulerat, vt vicis illorum misererentur, supplex orabat, vt et illorum in praesentiarum delictis ignosceret; qui licet commeriti fuerint, vt morte plecterentur, Dei tamen erga ipsos benignitati in laudem quammaxime cessurum esse, si illis supplicium remiserit.

4. Atque ille quidem orandi finem fecit. Dum vero omnes, qui ad eum cum vxoribus et liberis conuenero, ploratum ederent, quidam nomine Achonius, Hierosolymitanorum primus, eum adiit, dicebatque, illos quidem sese peccato obstrinxisse, qui cum alienigenis habitarent vxoribus; eique suadebat, vt omnes ad vxores cum liberis suis repudiandas iuramento adigeret, et si quis legi parere nollet, in eum animaduerneret. His itaque persuasus Esdras, principibus sacerdotum et Leuitarum et Israëlitarum iusiurandum detulit, se vxores liberosque secundum Achonii consilium dimissuros esse. Atque vbi iurarunt, e templo digressus contendit ad coenaculum Ioannis filii Eliafibi: vbi tota ea die commoratus, nec cibi quidquam nec potus prae moerore attigit. Cum autem edictum esset, vt

ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας συνελθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα, ὡς τῶν ἐν
 δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις ἐκ ἀπαντησάντων, ἀπαλλοτριωθη-
 σομένων τῷ πλήθει, καὶ τῆς ἑστίας αὐτῶν κατὰ τὴν τῶν
 πρεσβυτέρων κρίσιν ἀφιστραφισομένης, συνῆλθον οἱ ἐκ τῆς
 Ἰούδα Φυλῆς καὶ Βενιαμίνιδος ἐν τρισὶν ἡμέραις, εἰκάδι τῷ
 ἑννιάτῃ μηνός, ὃς κατὰ μὲν Εβραίους Τεβέθος, κατὰ δὲ Μα-
 κεδόνας Ἀπελλαῖος καλεῖται. καθισάντων δὲ ἐν τῷ ὑπερώῳ
 τῷ ἱερεῖ, παρόντων ἅμα καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ὑπὸ τοῦ
 κρυφῆς ἀηδῶς διακημένων, ἀναστὰς Εσδρας, ἡτιᾶτο ἐκείνης,
 λέγων παρανομῆσαι γήμαντας ἐκ ἐξ ὁμοφύλων. νῦν μὲν
 τοιγε ποιήσῃ αὐτὴς, τῷ μὲν Θεῷ κεχαρισμένα, συμφέρον-
 τα δὲ αὐτοῖς, ἀποπεμφαμένῃς τὰς γυναῖκας. οἱ δὲ ποιή-
 σαι μὲν τῷτο πάντες ἐξεβόησαν· τὸ δὲ πλῆθος εἶναι πολὺ,
 καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους χειμέριον, καὶ τὸ ἔργον ἑ μιᾶς ἡμέ-
 ρευτῆρας ὑπάρχειν ἡμέρας. ἀλλ' οἷτε ἡγεμόνες τέτοις, καὶ
 οἱ συνοικοῦντες ταῖς ἄλλοφύλοις, παραγενέσθωσαν, λαβόν-
 τες χρόνον, καὶ πρεσβυτέρους ἐξ ἑ αὐτῶν θελήσωσι τόπῃ, τὰς
 συνεπισκεψομένας τὸ τῶν γεγαμηκότων πλῆθος. καὶ τῷτο
 δόξαν αὐτοῖς, ἀρχαίμενοι τῇ νεμηνίᾳ τῷ δεκάτῃ μηνός ἀνα-
 ζητεῖν τὰς συνοικοῦντας ταῖς ἄλλοφθίνισιν, εὗρον, ἕως τῆς
 τῷ μηνός τῷ ἐχομένῃ νεμηνίας ποιησάμενοι τὴν ἐρευναι,
 πολλὰς ἐκ τῶν τῷ Ἰουδᾷ ἐγγόνων τῷ ἀρχιερέως, καὶ τῶν
 ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, οἱ καὶ τὰς γυναῖκας
 καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένα, τῆς τῶν νόμων φυλακῆς ἢ
 τῶν πρὸς αὐτὰ Φίλτρων ποιήμενοι πλείονα λόγον, εὐθύς
 ἐξέβαλλον. καὶ θυσίας ἐξευμενίζοντες τὸν Θεὸν ἐπήνεγ-
 καν, κριὰς καταθύσαντες αὐτῷ. τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν λέ-
 γειν ἐκ ἑδοξεν ἡμῖν ἀναγκαῖον εἶναι. τὸ μὲν οὖν ἀμάρτημα
 τὸ περὶ τὰς γάμους τῶν προειρημένων ἕτως ἐπανορθώσας
 Εσδρας, ἐκαθάριξε τὴν περὶ ταῦτα συνήθειαν, ὡς ταύτην
 τῷ λοιπῷ μόνιμον εἶναι.

ε'. Τῷ δὲ ἐβδόμῳ μηνὶ τὴν Σκηνοπηγίαν ἐρετάζοντες,
 καὶ χειρὸν παντὸς τῷ λαῷ συνελλυθέντος ἐπ' αὐτὴν, ἀνελ-
 θόντες εἰς τὸ ἀντικείμενον τῷ λαῷ πρὸς τὴν πύλιν τὴν ἐπὶ τὴν

omnes ex captiuitate reduces Hierosolyma conuenirent, adeo vt, quicumque intra duos aut tres dies non stitisset, e populi coetu femoueretur, eiusque bona sacra forent ex senatorum decreto, Iudaicae et Beniamiticae tribus homines intra triduum coeuerunt vigesimo die mensis noni, qui Hebraeis Chasleus dicitur, Macedonibus vero Apellaeus. At postquam confederunt in superiore parte templi, senioribus etiam vna praesentibus, quibus molestiam creabat frigus, Esdras, cum surrexisset, accusabat eos, dicens, quod crimen commiserint, qui vxores duxerint ex gente aliena. Veruntamen nunc licere illis facere rem Deo gratam et sibi salubrem et frugiferam, si vxorum consortio renunciarint. Ad haec tota concio exclamauit, se quidem hoc facturos esse: multitudinem vero magnam esse, et anni tempestatem hibernam, et opus non vnius aut duorum dierum esse. Quocirca qui istis praesunt, qui que cum alienigenis habitant, ad certum tempus accedant, et cum iis adsint seniores ex quocunque volunt loco, vna numerum inituri eorum, qui vxores duxerint. Cumque hoc illis placuisset, coepta inquisitione primae die mensis decimi in eos, qui alienigenas adsciuerant vxores, cum eam facere perrexissent usque ad primam diem mensis sequentis, multos inuenerunt et ex Iesu pontificis posteris, et ex sacerdotibus et Levitis et aliis Israëlitis, qui coniuges liberosque ex iis natos sine mora eiicere aggressi sunt, pluris facientes legum obseruantiam, quam suum erga illos amorem; atque, vt Deum placarent, sacrificia obtulerunt, arietibus ipsi immolatis. Nomina autem illorum recensere haud necessarium mihi visum est. Et quidem Esdras cum istiusmodi circa connubia erratum ita correxisset, consuetudinem hac de re emendauit, et emendatam in posterum stabilivit.

5. Septimo autem mense, cum festum tabernaculorum ageretur, et vniuersus fere populus conuenisset, vbi in templi partem patentem adscenderant iuxta portam ad

ἀνατολὴν ἀποβλέψασαν, ἰδεήθησαν τῇ Εσδρα τὰς νόμους αὐτοῖς ἀναγνώσθαι τὰς Μαυσείας. ὁ δὲ μέσος τῇ πλήθους τῶν θεῶν ἀνέγνω, καὶ τὸτο ἐποίησεν ἀπ' ἀρχομένης ἡμέρας ἕως μεσημβρίας. οἱ δὲ, ἀκῶσαντες ἀναγινωσκομένων τῶν νόμων, δὲ καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ παρὲν καὶ τὸ μέλλον ἐδιδάσκοντο εἶναι περὶ δὲ τῶν παρωχημένων ἐδυσφόρου, καὶ μέχρι τῆς δακρύων προήχθησαν, ἐνθυμύμενοι πρὸς ἑαυτὰς, ὅτι μὴδὲν ἂν τῶν πεπειραμένων κακῶν ἔπαθον, εἰ τὸν νόμον διεφύλαττον. ὁ δὲ Εσδρας, ὅπως ὁρῶν αὐτὰς ἔχοντας, ἐκέλευσεν ἀπιέναι πρὸς αὐτὰς καὶ μὴ δακρύνειν· εἶναι γὰρ ἑορτὴν, καὶ μὴ δεῖν ἐν αὐτῇ κλαίειν. ὁ γὰρ ἔξῃναι. πρῶτον δὲ, μᾶλλον πρὸς εὐχὰς ὁρμήσαντας, ποιῆναι τὰ πρόσφορα τῇ ἑορτῇ καὶ κεχαρισμένα καὶ μετάνοιαν καὶ λύπην, τὴν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἔξημαρτημένοις, ἀτφάλειαν τε ἔξιν καὶ φυλακὴν τῇ μὴδὲν ὁμοίως συμπεσεῖν. οἱ δὲ, ταῦτα Εσδρα παραινούντος, ἑορτάζουσιν ἡξάντο· καὶ τὸτο ποιοῦντες ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ ἐν ταῖς σκηναῖς, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ οἰκῆα μετὰ ὕμνων τῇ Θεῷ, τῆς ἐπανορθώσεως τῶν περὶ τὸ πολίτευμα παρανομηθέντων Εσδρα χαρὲν εἰδότες. ὃ συνέβη μετὰ τὴν παρὰ τῷ λαῷ δόξαν γηραῖα τελευτήσασαι τὸν βίον, καὶ ταφῆναι μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας ἐν Ἱεροσολύμοις. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ Ἰωακίμης τῷ ἀρχιερέως ἀποθανόντος, πᾶς αὐτῷ Ελιάσιβος τὴν ἀρχιερασύνην διεδέξατο.

ς'. Τῶν δὲ αἰχμαλωτιοθέντων τῶν Ἰσθαίων οἰνοχόος τῇ βασιλέως Ξέρξης, Νεεμίας ὄνομα, περιπατῶν πρὸ τῆς μητροπόλεως τῶν Περσῶν Σέσων, ξένων τινῶν ἀπὸ μακρᾶς ὁδοῦ πορείας εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντων ἐπακύνσας Εβραῖσι πρὸς ἀλλήλους ὁμιλούντων, προσελθὼν αὐτοῖς, ἐπυνθάνετο, πόθεν εἰναι παραγεγνημένοι. ἀποκριναμένων δ' ἡκεῖν ἐκ τῆς Ἰσθαίας, πῶς αὐτῶν ἔχει τὸ πλῆθος καὶ ἡ μητρόπολις Ἱεροσόλυμα, πάλιν ἡρξάτο πυνθάνεσθαι. κακῶς δ' ἔχειν εἰπόντων, βεβλήσθαι γὰρ αὐτῶν εἰς ἑδάφος τὰ τείχη, καὶ τὰ πέριξ ἔθνη πολλὰ διατιθέναι κακὰ τὰς Ἰσθαίας, ἡμέρας μὲν κατατρεχόντων τὴν χώραν καὶ διασπαζόντων, τῆς δὲ νυκτὸς κακῶς ἀπεργαζο-

orientem versam, Esdram obsecrarunt, vt Moysis leges eis recitarentur. Atque is in media concione positus praelegebat, id quod fecit a mane ad meridiem. Illi vero cum leges lectas audiuisent, non solum in praesens futurumque iustitiam edocti erant, sed et praeterita aegre ferebant, lacrymisque obortis ea lugebant, secum cogitantes, quod mala, quae experti sunt, non pertulissent, si legem obseruassent. Esdras autem cum eos ita se habere conspexisset, iussit, vt domum abirent, et a lacrymis abstinerent, esse enim festum, nec oportere ea die (quod nefas esset) luctum edere: hortabaturque, vt, ad epulas potius versi, festo conuenienter laetitiam agitent; atque poenitentiam et dolorem ob priora delicta ipsis securitati fore et praesidio, ne quid eiusmodi illis accidat. Atque ita, Esdra eos ad hoc incitante, epulari coeperunt. quod postquam per octo dies in tentoriis fecerant, cum Dei laudibus domum discesserunt, magnas Esdrae gratias habentes, qui, quicquid praeter reipublicae instituta factum fuerit, pie emendauerat. cui contigit, vt gloriae annorumque satur e vita decederet, et magnifice Hierosolymis sepeliretur. Atque sub idem tempus Ioacimus pontifex diem obiit, eique filius eius Eliasibus in pontificatum successit.

6. Quidam autem ex captiuis Iudaeis, Xerxis regis pincerna, nomine Neëmias, deambulans ante primariam Persarum urbem Susa, cum hospites quosdam, magno itinere confecto, urbem ingredientiés Hebraice inter se confabulari animaduertisset, accedens ad eos rogabat, vndenam venirent. Illis autem respondentibus, se e Iudaea venisse, rursus percontari coepit, quomodo se haberet iste populus, et metropolis eorum Hierosolyma. Cumque ei dixissent, magno esse in malo, moenia quippe illorum solo aequata esse, gentesque in circuitu finitimas multis Iudaeos iniuriis afficere, die quidem regionem incursums populates et diripientes, nocte vero mala per-

μένων, ὡς πολλὰς ἐκ τῆς χώρας καὶ ἐξ αὐτῶν Ἱεροσολύμων· αἰχμαλώτους ἀπῆχθαι, καὶ τὰς ὁδὸς πλήρεις εὐρίσκεισθαι καὶ ἡμέραν νεκρῶν, ἐδάκρυσεν ὁ Νεεμίας, ἐλεήσας τῆς συμφορᾶς τῆς ὁμοφύλου· καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν ἔρανόν, ἄχρητίνος εἶπεν, ὦ δέσποτα, ὑπερόψη ταῦτα πάχον τὸ ἔθνος ἡμῶν. ἕτως ἄρπαγμα πάντων καὶ λάφυρον γεγόναμεν. διατρίβοντος δ' αὐτῆ πρὸς τῇ πύλῃ καὶ ταῦτ' ἀποδυρομένη, προσελθὼν τις ἡγγεilen αὐτῷ μέλλειν ἤδη κατακλίνεσθαι τὸν βασιλέα. ὁ δ' εὐθύς ὡς εἶχε, μὴδ' ἀπολασάμενος, διακονήσων ἐσπευσσε τῷ βασιλεῖ τὴν ἐπὶ τῷ ποτῇ διακονίαν. ὡς δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ βασιλεὺς διεχύθη, καὶ ἡδίων αὐτῷ γινόμενος ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Νεεμίαν, καὶ κατεσκυθροπαχότα θεασάμενος, διὰ τί κατηφὴς εἴη ἀνέκρουεν. ὁ δὲ, τῷ Θεῷ θεηθεὶς χάριν τινὰ καὶ παιδῶ παραχρῆν αὐτῷ λέγοντι, "πῶς, Φησὶν, ὦ βασιλεῦ, δύναμά σοι μὴ βλέπεσθαι τοῦτος, μὴδὲ τὴν ψυχὴν ἀλγεῖν, ὅπως τῆς πατρίδος μετ' Ἱεροσολύμων, ἐν ἣ τάφοι καὶ μνήματα προγόνων τῶν ἐμῶν εἰσι, ἀκόω βεβληθῇ κατὰ τῆς γῆς τὰ τείχη, καὶ τὰς πύλας ἐμπεπρησμένας αὐτῆς. ἀλλὰ χάριστά μοι πορευθέντι τὸ τεῖχος ἀνεγείρει, καὶ τῷ ἱερῷ τὸ λοιπὸν προσοικοδομήσῃ." ὁ δὲ βασιλεὺς δίδοναι τε αὐτῷ τὴν δωρεὰν κατένευσσε, καὶ πρὸς τὰς σατράπας κομίσαι γράμματα, ὅπως τιμῆς τε αὐτὸν ἀξιώσωσι, καὶ πᾶσαν παράχωσι χορηγίαν, εἰς ἅπασαν βέλεται. πέπαυστο δὲ, Φησὶ, λυπόμενος, καὶ χαίρων ἡμῖν τοῦ λοιποῦ διακόνει. ὁ μὲν οὖν Νεεμίας προσκυνήσας τῷ Θεῷ, καὶ τῷ βασιλεῖ τῆς ὑποχέσεως εὐχαριστήσας, τὸ κατηφές τοῦ προσάπτα καὶ συγκεχυμένου ἀπεκάθηρε τῇ τῶν ἐπηγγελμένων ἡδονῇ. καλέσας δὲ αὐτὸν τῇ ἐπιούσῃ, δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Ἀδασὶν ἐπιστολὴν κομίσαι τὸν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ Σαμαρείας ἑπαρχόν· ἐν ἣ περὶ τε τῆς τιμῆς τοῦ Νεεμίου, καὶ χορηγίας τῆς εἰς τὴν οἰκοδομίαν ἐπετάλλει.

ζ'. Γενόμενος οὖν ἐν Βαβυλώνῃ, καὶ πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων ἐθελοντάς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ παραλαβὼν, ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἡδὴ βασιλεύοντος

petrantes, ita ut multos ex regione ipsisque Hierosolymis abducant, passimque per vias luce reperiantur cadavera; Neemias in lacrymas prorumpebat, ex popularium calamitate misericordia commotus: oculisque ad coelum sublatis, Quousque, inquit, patieris, Domine, gentem nostram adeo miseriis obrui? sic factum est, ut omnibus in praedam et spolia cedamus. Dum autem ad portam moraretur et ista defleret, aduenit quidam eique nunciauit, regem iam in eo esse, ut coenae accumberet. Ille vero e vestigio, ita ut erat, ne lotus quidem, regi ministratum ire properauit. Cum vero post coenam rex multa esset hilaritate, solitoque magis se iucunditati daret, Neemiam adspectauit, obseruatoque, quod vultus ei tristis esset, tristitiae causam percontatus est. Tum ille, Deum precatus, ut sermonem gratia quadam suadaque imbueret, "Qui possum, inquit, o Rex, alius a te conspici, aut animo non dolere, quando audio, patriae meae Hierosolymorum, ubi sepulcra sunt maiorum meorum, moenia ad terram deiecta esse, portasque igne consumtas? Quaeso liceat mihi eo proficisci, et muros exstruere, temploque manum ultimam imponere." Rex hoc, quod petiit, mox ei concessit, literasque promisit ad satrapas perforendas, ut et honorem ei haberent, et necessariorum copiam, ad quoscunque vellet usus, ei facerent. Moerere autem, inquit, desine, ac deinceps mihi cum alacritate fac ministres. Tum quidem Neemias, cum Deum adorasset, Regique pro tam ampla pollicitatione gratias egisset, vultum moestitia deiectum confusumque coepit attollere, laetitiaque ex promissis frontem exporrigere. Cum vero sequenti die rex eum acciuisset, literas ei dedit, quas Adaeo Syriae et Phoeniciae et Samariae praefidi redderet: in quibus mandabatur de Neemia honorifice tractando, et de suppeditandis ei, quibus ad aedificandum opus esset.

7. Postquam igitur Babylonem venisset, et multos e popularibus vltro se adiungentes comites assumsisset, illico Hierosolyma se contulit, cum iam annum quintum

Ζέεξ· καὶ δείξας τῷ Θεῷ τὰς ἐπιστολάς ἀποδίδωσι τῷ
 Ἀδάω καὶ τοῖς ἄλλοις ἱκπαέχοις, καὶ συγκαλίσας πάντα
 τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, τὰς ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, τοιοῦτας ἐπι-
 ῆσατο πρὸς αὐτοὺς λόγους. “Ἄνδρες Ἰσθαῖοι, τὸν μὲν Θεὸν ἵ-
 “μνήμη τῶν πατέρων Ἀβράαμ καὶ Ἰσάκ καὶ Ἰακώβ παρα-
 “μένοντα, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων δικαιοσύνης ἐκ ἐγκαταλείπον-
 “τα τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρόνοιαν. ἀμέλει συνήγησέ μοι παρὰ
 “τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἐξουσίαν, ὅπως ἡμῶν τὸ τεῖχος ἀναστ-
 “σω, καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἱεροῦ τελειώσω. βούλομαι δ’ ὑμᾶς,
 “τὴν τῶν γεγονοσύντων ἡμῖν ἐθνῶν δυσμένειαν σαφῶς εἰδῶ-
 “τας, καὶ ὅτι πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, εἰ μάθοισιν ἡμᾶς περὶ ταύ-
 “την φιλοτιμωμένους, ἐνστήσονται, καὶ πολλὰ πραγματεύσο-
 “ται πρὸς αὐτὴν ἡμῖν ἐμπόδια, θαρρεῖν μὲν τῷ Θεῷ πρῶτον,
 “ὥς καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀπέχθειαν σπυρομένῳ· μήτε δὲ ἡ-
 “μέρας μήτε νυκτὸς αὐτὰς ἀνιέναι τῆς οἰκοδομίας, ἀλλὰ πά-
 “ση σπυρῶν χρωμένους συνέχειν τὸ ἔργον, ὥς γε καὶ ἐπὶ τῇ
 “ἰδίᾳ ἐστὶ.” ταῦτα εἰπὼν, ἐκέλευσεν εὐθύς τῆς ἀρχοντας
 μετρεῖσθαι τὸ τεῖχος, καὶ διανέμειν τὴν ἐργασίαν αὐτῷ τῷ
 λαῷ, κατὰ κώμας καὶ πόλεις, κατὰ τὸ ἐκάστοις δυνατόν.
 ὑποχόμενος δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν οἰκετῶν συλλήψεσθαι
 πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ Ἰσθαῖοι
 πρὸς τὸ ἔργον παρσκευάζοντο. ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα ἐξ
 ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐκ Βαβυλῶνος, ἀπὸ τῆς Ἰσθὰ Φυλῆς,
 ἧς πρώτης ἐλθούσης εἰς ἐκεῖνας τὰς τόπας, αὐτοὶ τε καὶ ἡ
 χώρα τῆς προσηγορίας αὐτῆς μετέλαβον.

ἦ. Ἀκῆσαντες δὲ τὴν τῶν τευχῶν οἰκοδομὴν σπευδομέ-
 νην Ἀμμανῖται καὶ Μωαβῖται, καὶ Σαμαρεῖται, καὶ πάντες
 οἱ ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία νεμόμενοι, χαλεπῶς ἔφερον, καὶ δι-
 τέλουν ἐπιβλαὰς αὐτοῖς συντιθέντες, τὴν προαίρεσιν αὐτῶν
 ἐμποδίζοντες· πολλὰς τε τῶν Ἰσθαίων ἀπέκτειναν, καὶ αὐ-
 τὸν ἐζήτουν τὸν Νεεμῖαν διαφθεῖραι, μισοῦμενοι τινὰς τῶν
 ἀλλοφύλων, ἵνα αὐτὸν ἀνέλωσιν. εἰς φόβον δὲ καὶ ταραχὴν
 αὐτὰς ἐνέβαλλον, καὶ Φήμας αὐτοῖς διέστειλεν, ὥς πολλῶν
 ἐπιστρατεύειν αὐτοῖς μελλόντων ἐθνῶν. ὅφ’ ἂν ἐκταρασσόμε-

et vigesimum in regno ageret) Xerxes: literisque Deo
 offensis, mox eas Adaeo reddidit caeterisque equitum ma-
 gistris; conuocato deinde Hierosolyma vniuerso populo,
 cum in medio templi constitisset, sic eos est alloquutus.
 "Equidem scitis, Iudaei, Deum adhuc in memoria retine-
 "re maiores vestros, Abramum et Isacum et Iacobum, at-
 "que illorum iustitiae merito vestri curam non abiicisse.
 "Mihi scilicet adiutor fuit, vt a Rege potestatem accipe-
 "rem moenia nostra instaurandi, perficiendique quod tem-
 "plo adhuc desit. Volo itaque vos (cum probe noritis,
 "quam maligno in nos animo sint gentes vicinae, quod-
 "que nobis, vbi nostrum aedificandi studium rescuerint,
 "pro virili resistent, et modis omnibus agent, vt opus in-
 "coeptum impedian) Deo in primis confidere, vt qui se-
 "met illorum odio opponet; deinde nec die nec noctu
 "aedificationem intermittere, sed summo studio curaquē
 "operi incumbere, quod tempus iam nobis in manibus
 "sit." Ista loquutus continuo iussit magistratus moenia
 dimetiri, atque opus conficiendum vicatim populo et op-
 pidatum diuidere, aequis pro modo virium portionibus:
 pollicitusque, se quoque cum domesticis velle operam suam
 conferre, dimisit concionem. Et Iudaei ad opus se accin-
 gebant. Vocabantur autem hoc nomine, ex illa die, qua
 ascenderunt e Babylone, a tribu scilicet Iudae, quae
 cum prima in locos illos peruenerit, ipsis pariter ac re-
 gioni huiusmodi appellatio indita est.

8. Caeterum Ammanitae et Moabitae et Samaritae, et
 omnes, qui Coelen-Syriam incolebant, vbi murorum aedi-
 ficationem accelerari fama acceperant, aegre rem fere-
 bant; et id agere non destiterunt, vt insidias illis struendo
 a proposito dimouerent: multis etiam Iudaeorum occi-
 sis operam dederunt, vt ipsi Neēmiaē exitium machina-
 rentur, quosdam ex alienigenis conducendo, qui illum
 interimerent. Quin et metum illis et terrorem iniicie-
 bant, rumoresque de industria spargebant, quasi magni
 diuersarum gentium exercitus eos essent inuasuri. Ex

νοι, μικροῦ τῆς οἰκοδομίας ἀπέτησαν. τὸν δὲ Νεεμίαν ἔδωκε
 τούτων ἐξέστησε τῆς σπυδῆς τῆς περὶ τὸ ἔργον· ἀλλὰ εἴφορος
 τι Φυλακῆς ἔνεκα τῷ σώματος περιβαλλόμενος ἀτρέτως
 ὑπέμενεν, ὑπὸ τῆς εἰς τὸ ἔργον ἐπιθυμίας ἀναιδητῶν καὶ
 τῆς ταλαιπωρίας. ὥτως τε συντεταμένως καὶ προνοητικῶς
 αὐτῷ τῆς σωτηρίας εἶχεν, ἔχι φοβούμενος τὸν θάνατον,
 ἀλλὰ πεπεισμένος, ὅτι μετὰ τὴν αὐτῷ τελευτήν ἔτι αὐτῷ
 τοῖς πολίταις ἀναστήσεται τὰ τεῖχη· ἐκέλευσε δὲ ἐξῆς τοῦς
 οἰκοδομοῦντας ὅπλα περιζωννύμενους ἐργάζεσθαι. καὶ ὁ μὲν
 οἰκοδόμος μάχαιραν εἶχε, καὶ ὁ τὴν ὕλην παρακομίζων.
 θυρεὺς δ' ἔγγιστα αὐτῶν ἐκέλευσε κεῖσθαι, καὶ σαλπικτάς
 ἀπὸ πεντακοσίων ἔστησε ποδῶν, προσάξας, ἂν ἐπιφανῶσι
 οἱ πολέμιοι, τοῦτο σημαῖναι τῷ λαῷ, ἵνα ὠπλισμένοι μάχων-
 ται, καὶ μὴ γυμνοῖς αὐτοῖς ἐπιπέσωσιν. αὐτὸς δὲ νύκτωρ
 περιήρχετο τῆς πόλεως τὸν κύκλον, ἔδεν κάμνων ἐδὲ τοῖς ἐρ-
 γοῖς, ἐδὲ τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς ὕπνοις, ἔδεν γὰρ τούτων πρὸς
 ἡδονήν, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγκην ἐχρῆτο. καὶ ταύτην ὑπέμενε τὴν
 ταλαιπωρίαν ἐπ' ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας. ἐν τούτῳ
 γὰρ χρόνῳ τοῖς Ιερουσαλὺμοις ἀνωκοδομήθη τὸ τεῖχος, ὃ γδῶν
 καὶ εἰκοσῷ τῆς Ξέρξης βασιλείας ἔτει, μηνὶ ἐννάτῳ. τέλος δὲ
 τῶν τειχῶν λαβόντων, Νεεμίας καὶ τὸ πλῆθος ἔθυσαν τῷ
 Θεῷ ὑπὲρ τῆς τούτων οἰκοδομίας, καὶ διῆγον ἐφ' ἡμέρας ὀκτὶ
 εὐωχούμενοι. τὰ μὲν οὖν ἔδνη τὰ ἐν τῇ Συρία κατοικοῦντα,
 τῆς τῶν τειχῶν οἰκοδομίας πέρας ἔχεν ἀκωδείσης, ἐδυσφό-
 ρει. Νεεμίας δὲ τὴν πόλιν ὁρῶν ὀλιγανθρωπημένην, τοὺς ἱε-
 ρεῖς καὶ Λευῖτας παρεκάλεσε, τὴν χώραν ἐκλιπόντας, μετελ-
 θεῖν εἰς τὴν πόλιν καὶ μένειν ἐν αὐτῇ, κατασκευάσας τὰς οἰ-
 κίας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων· τὸν τε γεωργῶντα
 λαὸν τὰς δεκάτας τῶν καρπῶν ἐκέλευσε φέρειν εἰς Ιερουσό-
 λυμα, ἵνα τρέφουσι διηνεκῶς ἔχοντες οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται, μ
 καταλίπωσι τὴν θρησκείαν. καὶ οἱ μὲν ἡδέως ὑπήκουσαν οἱ
 ὁ Νεεμίας διατάξατο· πολυανθρωποτέραν δὲ τὴν τῶν Ιερ-
 σολυμιτῶν πόλιν ὥτως συνέβη γενέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλ
 καλὰ καὶ ἐπάνων ἄξια Φιλοτιμησάμενος ὁ Νεεμίας, ἐτελε

quibus tantus eos timor incessit, ut parum abfuerit, quin protinus aedificationem defererent. Neëmiam vero nihil horum a studio, quod operi impendebat, deterrere potuit: sed custodiae causa corporis sui agmine satellitum stipatus constanter perseverabat, prae desiderio operis promouendi nihil molestiae ex labore sentiens. Atque adeo omni cura et cogitatione suae prospiciebat saluti, non quod mortem metueret, sed persuasum haberet, se exstincto, moenia civibus suis non fore instauranda: iussitque, in posterum ut aedificatores armis instructi operi se admouerent. Quo factum est, ut caementarius quidem gladio esset accinctus, itemque is, qui materiem afferebat: clypeos vero in propinquo ut haberent praecepit; et ad quingentos passus tubicines disposuit, quibus imperatum erat, ut classico accessus hostium, sicubi apparerent, populo significarent, ut essent, qui armati pugnam inirent, et non quos nudos et inermes hostis adoriretur. Ille autem noctu urbem in ambitum circuibat, nec laboribus succumbens, nec somno aut cibo, horum enim neutro ad voluptatem, sed ad necessitatem vltus est. Atque hanc aerumnam per biennium et menses quatuor toleravit. nam tanto tempore moenibus tandem cincta erant Hierosolyma, anno imperii Xerxis vigesimo et octavo, mense nono. Cumque absoluti essent muri, Neëmias populusque Deo sacra fecerunt pro illorum aedificatione, et octo dies festum celebrarunt. Vbi autem gentes Syriam incolentes audiuerant, ad finem perductam esse murorum exstructionem, grauter commoti erant. Caeterum Neëmias, cum animaduerneret exiguum in vrbe populum esse, sacerdotes hortatus est et Levitas, ut, regione circumquaque relictâ, in urbem migrarent, ibique considerent; id agens, ut illis domicilia exstruerentur suis sumtibus: populum etiam agros colentem frugum decimas Hierosolyma conferre iussit, ut sacerdotes et Levitae, satis sibi habentes in perpetuum victum, Dei cultum non defererent. Et illi quidem libenter fecerunt, quae Neëmias imperavit: atque ita factum est, ut in Hierosolymorum vrbe maior indies esset civium frequentia. Neëmias autem, cum et alia multa

præclara et laude digna munifice fecisset, ad senectutem prouectus e vita discessit. eratque vir indole bonus ac iustus, et popularium gloriæ amans, quibus æternum sui reliquit monumentum, Hierosolymorum moenia. Et hæc quidem Xerxe regnante gesta sunt.

CAP. VI.

De Esther et Mardocheo et Amane: et quomodo Xerxe regnante parum absuit, quin tota Judæorum gens exstingeretur.

Mortuo autem Xerxe, contigit, ut regnum ad filium eius Cyrum deueniret, quem Graeci Artaxerxem nominant. Illo imperium Persarum tenente, parum absuit, quin tota Iudæorum gens cum vxoribus et liberis exitio daretur. Huius rei causam paulo post indicabimus. nam decet primum ea narrare, quæ ad Regem spectant, quemadmodum Iudæam duxit vxorem e stirpe regia, quam ferunt etiam gentem nostram conseruasse. Artaxerxes enim, posteaquam regnum acceperat, et constituerat ab India ad Æthiopiam vsque centum et viginti septem satrapas, anno regni sui tertio amicos et Persas sibi subditos et praesides illorum magnifico conuiuio excepit, prout conueniebat regi omnia comparanti, ut diuitiarum magnitudinem ostentaret, per centum et octoginta dies. Eo exacto spatio, gentibus et legatis illorum in Susis per septem dies epulum dedit. atque conuiuium in hunc fere modum apparatus erat. Cum tabernaculum figi curasset columnis aureis et argenteis suffultum, vela lineæ et purpurea eo vsque praetexti fecit, ut multae myriades illic discumberent. Ministrabatur autem poculis aureis et ex lapidibus pretiosis, ad delectationem simul et spectaculum factis. Ministris etiam in mandatis dedit, ne ad bibendum adigerent, potum illis iugiter praebendo, sicut apud Persas fit; sed permitterent illis, prout accumbentium vnique visum, hilariter agere. Dimissis etiam per totam prouinciam nunciis, edixit, ut laxati operibus ferialentur, multosque

κατὰ τὴν χώραν παρήγγειλεν ἀνείσθαι τῶν ἔργων ἀφιεμένους, καὶ ἐορτάζειν ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῆς πολλὰς ἡμέρας. ὁμοίως τε τῶν γυναικῶν ἡ βασίλισσα Οὐάση συνήγαγε συμπόσιον ἐν τοῖς βασιλείοις. ἦν ἐπιδεῖξαι βεβλόμενος τοῖς ἐκωμένοις ὁ βασιλεὺς, πέμψας ἐκέλευσεν αὐτὴν εἰς τὸ συμπόσιον ἵκειν, κάλλει τὰς γυναῖκας ἀπάσας ὑπερβάλλουσιν. ἡ δὲ Φυλακῇ τῶν παρὰ Πέρσαις νόμων, οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις βλέπεσθαι τὰς γυναῖκας ἀπηγορεύουσιν, ἔκ ἐπορεύετο πρὸς τὴν βασίλειαν· καὶ πολλάκις τῆς εὐνέχους ἀποτείλαντος πρὸς αὐτὴν, ἔδεν ἦττον ἀνέμεινε παραιτημένη τὴν ἀφίξιν. ὥς εἰς ὀργὴν παροξυνθέντα τὸν βασιλεῖα λῦσαι μὲν τὸ συμπόσιον, ἀνασάντα δὲ καὶ τῆς ἑπτά τῶν Περσῶν, οἱ τὴν τῶν νόμων ἐξήγησιν ἔχουσι παρ' αὐτοῖς, καλέσαντα, κατηγορεῖν τῆς γυναικὸς, καὶ λέγειν, ὡς ὑβριθεῖη παρ' αὐτῆς. κληθεῖσα γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτῆς εἰς τὸ συμπόσιον, ὑπήκασεν ἔδ' ἀπαξ. προσέταξεν οὖν δηλοῦν, τίνα κατ' αὐτῆς νόμον ὀρίζουσιν. ἐνὸς δὲ ἐξ αὐτῶν, Μιχαὶς ὄνομα, εἰπόντος, ἔκ αὐτῷ μόνῳ ταύτην γεγενῆσθαι τὴν ὑβρίν, ἀλλὰ πᾶσι Πέρσαις, οἷς κινδυνεύεται καταφρονεμένοις ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἰχρῖστα διαγεγενηναί τὸν βίον· ἔδεμῖα γὰρ τῆ συνοικοῦντος ἀνδρὸς αἰδῶ ποιήσεται, παράδειγμα τὴν τῆς βασιλίσσης ὑπερφανίαν πρὸς σὲ τὸν κρατοῦντα ἀπάντων ἔχουσα· παρακελευομένην τε τὴν ἄνω ἐνυβρίζουσαν αὐτῷ ζημιῶσαι μεγάλην ζημίαν, καὶ τῷτο ποιήσαντα διαγγεῖλαι τοῖς ἔθνεσι τὰ περὶ τῆς βασιλίσσης κεκυρωμένα, ἔδοξε τὴν Οὐάσην ἐκβαλεῖν, καὶ δῆναι τὴν ἐκείνης τιμὴν ἑτέρα γυναικί.

β'. Διακείμενος δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὴν ἐρωτικῶς, καὶ μὴ φέρων τὴν διάζευξιν, καταλαγῆναι μὲν αὐτῇ διὰ τὸν νόμον ἔκ ἡδύνατο· λυπόμενος δὲ, ὡς ἐπ' ἀδυνάτοις οἷς ἠθελε, διστέλει. βλέποντες δ' αὐτὸν ἄνω ἔχοντα χαλεπῶς οἱ φίλοι, συνεβέβησαν τὴν μὲν τῆς γυναικὸς μνήμην, καὶ τοῦ ἔρωτα μηδὲν ὠφελόμενον ἐκβάλλειν· ζητῆσαι δὲ, περιπέμψαντα κατ' ὅλην τὴν οἰκωμένην, παρθένας εὐπρεπεῖς, ὧν τὴ προκριθεῖσθαι ἔχεν εἰς γυναῖκα. σβέννυσθαι γὰρ τὰ πρὸς τὴν

die pro regno suo festos agerent. Similiter et ipsa Vaste regina muliebri epulum in regia celebrauit. quam Rex, utpote formae pulchritudine mulierum praecellentissimam, conuiuiis suis ostendere cupiens, ad se in conuiuium accersi iubet. Illa vero reuerentia Persarum legum, quae ab alienis spectari mulieres vetant, ad regem se non conferebat; et cum iterum iterumque spadones ad eam misisset, nihilominus aedibus suis mansit, venire recusans; adeo ut rex ira vehementi incensus soluerit conuiuium, cumque surrexisset et septem e Persis acciuisset, quibus apud ipsos commissa est legum interpretatio, vxorem accusarit, dixeritque, quemadmodum eum contumelia affecerat. nam ad conuiuium aliquoties ab ipso vocata, ne semel quidem mandatis paruit. Iubebat itaque, ut declararent, quid reginae faciendum esse lege statuerent. Cum autem vnus ex illis, nomine Muchaeus, diceret, hoc non ipsi soli in iniuriam cedere, verum etiam Persis omnibus, qui in periculum veniunt, ne ab vxoribus despectui habiti vitam deinceps agant inhonestam (nulla enim mulier maritum suum verebitur, cui exemplo erit Reginae arrogantia aduersus te, qui omnibus imperas) hortareturque, ut tam contumacem erga ipsum graui mulcicaret poena, qua re facta gentibus omnibus promulgaret, quid decretum fuerit in Reginam; visum est, ut Vasten repudiaret, eiusque honorem alteri traderet.

2. Cum autem rex vehementer eam amaret, et disjungi ab ea aegre ferret, ipsi quidem reconciliari lege intercedente non potuit: dolere vero non cessabat, ut qui voluntate sua in tantas difficultates se coniecerit. Quo fit, ut amici, cum eum animi anxietate laborare viderent, consilium dederint, ut vxoris quidem memoriam et amoris nihil profuturi cogitationem abiiceret, per totum vero terrarum orbem mitteret, qui virgines venustas et elegantes sibi conquirerent, ut eam, quam caeteris praetulerit, in vxorem haberet. noua enim inducta fore, ut

προτέραν Φιλόσοργον ἐτέρας ἐπεισαγωγῇ, καὶ τὸ πρὸς ἐκεί-
 νην εὖνουν ἀποσπώμενον κατὰ μικρὸν γίνεσθαι τῆς συνήσης.
 παιθεὶς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ, προσέταξέ τισιν ἐπιλεξα-
 μένοις τὰς εὐδοκίμους ἐπὶ εὐμορφίᾳ τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ παρ-
 θένων ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. συναχθεῖσάν δὲ πολλῶν, εὐρέ-
 θη τις ἐν Βαβυλῶνι κόρη, τῶν γονέων ἀμφοτέρων ὀρφανή,
 παρὰ τῷ θείῳ Μαρδοχαίῳ, τῷτο γὰρ ἦν ὄνομα αὐτῷ, τριφο-
 μένη. ἄτος δ' ἦν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, τῶν δὲ πρώτων
 παρὰ τοῖς Ισδαίοις. πασῶν δὲ τὴν Εδῆρα συνέβαινε, τῷτο
 γὰρ ἦν αὐτῇ τὸν ὄνομα, τῷ κάλλει διαφέρειν, καὶ τὴν χάριν τῇ
 προσώπῃ τὰς ὄψεις τῶν θεωμένων μᾶλλον ἐπάγεσθαι. παρ-
 αδοθεῖσα δὲ αὕτη τιμὴ τῶν εὐνύχων εἰς ἐπιμέλειαν, πάσης
 ἐτύγχανε προνοίας, ἀρωμάτων ἀφθονία καὶ πολυτελεία τῶν
 αἰσιμαμάτων, ὧν χρῆζει τὰ σώματα, καταρδομένη. καὶ τῶν
 ἀπέλαβον ἐπὶ μῆνας ἕξ, τετρακόσια τὸν ἀριθμὸν ἔσται.
 ὅτε δὲ ἐνόμιζεν ἀποχωρῶντως τῷ προεξημένῳ χρόνῳ τὴν ἐπι-
 μέλειαν ἔχειν τὰς παρθένους, καὶ τῇ βαδίζεν αὐτὰς ἐπὶ κοί-
 τῃ βασιλέως ἀξίας ἡδὴ γενέσθαι, καθ' ἑκάστην ἡμέραν μίαν
 ἐπέμπε τῷ βασιλεῖ συνεσομένην. ὁ δὲ πλησιάζων εὐθύς
 ἀπέπεμπε πρὸς τὸν εὐνύχον. ἀφικομένης δὲ τῆς Εδῆρος
 πρὸς αὐτόν, ἤθεις αὐτῇ, καὶ πεσὼν τῆς κόρης εἰς ἔρωτα, νο-
 μίμος αὐτὴν ἄγεται γυναῖκα· καὶ γάμους αὐτῇ ποιεῖται τῷ
 δωδεκάτῳ μηνὶ ἐβδόμῃ ἔτους τῆς αὐτῆς βασιλείας, Ἀδέρῳ
 καλεσμένῳ. διέπεμψε δὲ τὰς ἀγγάρας λεγομένους εἰς πᾶν
 ἔθνος, ἐρετάζεν αὐτοῖς τὰς γάμους παραγγέλλων· αὐτὸς δὲ
 Πέρσας καὶ τὰς Μήδους καὶ τὰς πρώτας τῶν ἐθνῶν εἰσία ἐπὶ
 μῆνα ὅλον ὑπὲρ τῶν γάμων αὐτῆς. εἰσελθούσης δὲ εἰς τὸ βα-
 σίλειον, περιτίθουσιν αὐτῇ τὸ διάδημα. καὶ συνώκησεν ἕτως
 Εδῆρ, μὴ ποιήσασα φανερόν αὐτῷ τὸ ἔθνος, ἕξ ἔπερ εἴη
 τυγχάνουσα. μεταβάς δὲ καὶ ὁ θεῖος αὐτῆς ἐκ τῆς Βαβυλῶ-
 νος εἰς Σῶσα τῆς Περσίδος, αὐτόθι διῆγεν, ἐκάστης ἡμέρας
 πρὸς τοῖς βασιλεῖσι διατρέβων, καὶ πυθανόμενος περὶ τῆς
 κόρης τίνα διάγει τρόπον. ἔστρεψε γὰρ αὐτὴν, ὥς αὐτῆς θυ-
 γατέρα.

prioris sensum exstinguatur cupiditas, et beneuolentia illi paululum subtracta in ipsam transeat, quae cum eo versabitur. Huic consilio obsequutus isti negotio certos praefecit, qui virgines forma prae caeteris egregia ex omnibus imperii sui regionibus deligerent, et ad eum adducerent. Cum vero multae congregatae essent, inuenta est quaedam Babylone puella, vtroque parente orbata, a patruo Mardochaeo (eo enim nomine vocabatur) enutrita. Is autem erat ex tribu Beniamitica, et e primoribus inter Iudaeos. Atque fiebat, vt Esther (hoc enim ipsi nomen erat) omnibus pulchritudine praestaret, vultusque gratia spectantium oculos in se praecipue conuerteret. Postquam vero spadoni cuidam, qui ipsam curaret, tradita esset, ei abunde provisum est; vt quae magna odorum copia et pretiosis unguentis, quibus corporibus opus est, quotidie fuerit delibuta. Atque ista illis, numero quadringentis, adhibita erant per sex menses. Quando autem illo tempore satis curatas existimaret virgines, ipsasque iam dignas esse, quae ad Regis lectum irent, vnā singulis diebus ad Regem mittebat, quae cum eo consuesceret. Ille vero, postquam cum ea rem habuerat, statim ipsam ad eunuchum remittebat. Caeterum cum Esther ad eum accessisset, ea delectatus, et puellae amore captus, illam in iustam vxorem sibi accepit: nuptiasque cum ea celebrauit anno regni sui septimo, mense duodecimo, qui Adar dicitur. Porro nuncios, qui Angari appellantur, in gentes omnes dimisit, festum nuptiale eis indicens: ille vero Persas et Medos et gentium primores epulis adhibuit, etiam per integrum mensem, in nuptiarum honorem. Cum autem in regiam ingressa esset vxor, diadema ei imposuit. Atque ita cum eo habitauit Esther, nec gentem, vnde ortum habuit, ei patefecit. At patruus eius, vbi Babylone Susa Persidos migrauerat, illic degebat, et quotidie in regia versabatur, quaerebatque, quomodo se haberet puella. amabat enim eam quasi filiam suam.

γ'. Εθνη δὲ καὶ νόμον ὁ βασιλεὺς, ὥςτε μηδένα τῶν ἰδίων αὐτῷ προσιέναι μὴ κληθέντα, ὁπηνίκα ἐπὶ τῷ θρόνῳ καθίζοιτο. περιεστῆκεσαν δὲ τὸν θρόνον αὐτῷ πελέκεις ἔχοντες ἄνθρωποι, πρὸς τὸ κολάζειν τὰς προσιόντας ἀκλήτως τῷ θρόνῳ. καθῆσο μέντοι λύγον χρυσέαν ἔχων αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. ἦν, ὅταν τινὰ σώζειν ἤθελε τῶν ἀκλήτως προσιόντων, ἐξέτεινε πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ἀπτόμενος αὐτῆς, ἀκίνδυνος ἦν. καὶ περὶ μὲν τῶν ἀρκούντως ἡμῖν δεδηλώται.

δ'. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐπιβλευσάντων τῷ βασιλεῖ Βαγαθῶς καὶ Θεοδέστου, Βαρενάβαζος τῶν εὐνύχων οἰκέτης τῶν ἐτέρων, τὸ γένος ὦν Ἰσθαῖος, συνείς τὴν ἐπιβελὴν, τῷ θεῷ κατεμήνυσσε τῆς γυναίκος τῷ βασιλεῶς. Μαρδοχαῖος δὲ διὰ τῆς Εὐδῆρος Φανερῆς ἐποίησε τῷ βασιλεῖ τὰς ἐπιβλεύοντας. ταραχθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τάληθες ἐξεῦρε. καὶ τὰς μὲν εὐνύχους ἀνενσάυρωσε, τῷ δὲ Μαρδοχαίῳ τότε μὲν ἐδὲν παρέχειν ὡς αἰτία τῆς σωτηρίας γεγονότι· μόνον δὲ αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῖς τὰ ὑπομνήματα συγγραφομένοις ἐκέλευσε σημειώσασθαι, καὶ προσμένειν αὐτὸν τοῖς βασιλείοις, ὄντα φίλον ἀναγκαϊότατον τῷ βασιλεῖ.

ε'. Ἀμάνην δὲ, Ἀμαδάθου μὲν υἱόν, τὸ γένος δὲ Ἀμαληκίτην, εἰσιόντα πρὸς τὸν βασιλέα, προσεκύνουν οἳ τε ξένοι καὶ Πέρσαι, ταύτην αὐτῷ τὴν τιμὴν παρ' αὐτῶν Ἀρεταξέρξης κελεύσαντος γενέσθαι. Μαρδοχαῖος δὲ, διὰ σοφίαν καὶ τὸν οὐκοῦτε αὐτῷ νόμον, ἐπροσκυνῶντος ἄνθρωπον, παραφυλάξας ὁ Ἀμάνης, ἐπυνθάνετο, πόθεν εἴη. μαθὼν δὲ αὐτόν ὄντα Ἰσθαῖον, ἠγανάκτησε, καὶ πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν· ὡς οἱ μὲν ἐλεύθεροι Πέρσαι προσκυνῶσιν αὐτόν, ἔτος δὲ δῆλος ὦν ἐκ ἀξιοῦ τῆτο ποιεῖν. καὶ τιμωρῆσαι θελήσας τὸν Μαρδοχαῖον, αὐτόν μὲν αἰτήσασθαι πρὸς κόλασιν παρὰ τῷ βασιλεῶς μικρὸν κήγησάτο, τὸ δὲ ἔθνος αὐτῷ διέγνω πᾶν ἀφανίσαι· καὶ γὰρ φύσει τοῖς Ἰσθαῖοις ἀπηχθάνετο, ὅτι καὶ τὸ γένος τῶν Ἀμαληκιτῶν, ἐξ ὧν ἦν αὐτός, ὑπ' αὐτῶν διέφθερτο. προσελθὼν οὖν τῷ βασιλεῖ κατηγορεῖ λέγων· “ἔθνος εἶναι τι πονηρὸν, “δισπάρειν δὲ τῆτο κατὰ τῆς ὑπ' αὐτῷ βασιλευομένης οἰ-

3. Iam vero lex lata erat a Rege, ne quis suorum ad se, cum in folio federet, non vocatus accederet. atque in hoc lictores adhibiti erant cum securibus, ut, si quis contra faceret, poena mulctaretur. Rex vero ipse sedebat virgam auream manibus tenens, quam, cum aliquem seruare voluisset ex iis, qui non vocati eum adierint, ei porrigebat: quique eam attigerat, extra periculum erat. Et de his quidem satis nobis dictum est.

4. Aliquando autem post, cum Bagathous et Theodestes in eo essent, ut insidias Regi struerent, Barnabazus alterius eunuchi seruus, genere Iudaeus, iis intellectis, rem ad patrum vxoris Regis desert. At Mardochaeus per Estherem Regi insidiatores prodidit. Rex vero territus, re quaesita veritatem inuenit. Et Eunuchos quidem cruci suffixit, Mardochaeo vero, ut qui salutis ipsi auctor fuerat, tunc quidem nihil praestitit: tantum nomen eius a commentariensibus in annales referri iussit, ipsumque in regia manere, inter Regis habitum amicos maxime necessarios.

5. Tum quidem moris erat, ut Amanem, Amadathae filium, genere Amalecitam, quoties ad Regem ingrederetur, summisse venerarentur tam Persae, quam exteri, quod hunc ei honorem ab illis exhiberi Artaxerxes imperasset. Cum vero Mardochaeus, propter sapientiam et patriarum legum reuerentiam, hominem non adoraret, Amanes, hoc obseruato, percontatus est, vndenam ille esset. Vbi autem didicit Iudaeum esse, indignatus est, sibi que dixit, se quidem a Persis ingenuis adorari, illum vero utpote seruum hoc facere dedignari. Cumque voluisset poenas de Mardochaeo sumere, parum quidem esse ratus est ipsum ad supplicium deposcere, illius vero ex gente vniuersos delere secum statuit: etenim a natalibus erat Iudaeis infensus, quia genus Amalecitarum, ex quibus ortus erat, ab iis perditum fuerat. Rege itaque adito accusationem instituit, dicens; "gentem esse quandam malignam, eamque per vniuersas illius imperii regiones dispersam, segregem,

“καμένης, ἄμικτον, ἀσύμφυλον, ἕτε θρησκείαν τὴν αὐτὴν
 “τοῖς ἄλλοις ἔχον, ἕτε νόμοις χρώμενον ὁμοίοις, ἐχθρόν δὲ
 “καὶ τοῖς ἔθεσι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῷ σὺ λαῷ καὶ ἅπα-
 “σιν ἀνθρώποις. τοῦτο τὸ ἔθνος, εἴ τινα θέλεις τοῖς ὑπηκόοις
 “εὐεργεσίαν καταθέσθαι, κελύσεις πρόρριζον ἀπολέσθαι·
 “μὴδὲ τι αὐτῷ λείψανον καταλιπεῖν, μήτε εἰς θαλάσσαν τινῶν
 “Φυλαχθέντων, μήτε αἰχμαλωσίαν.” ἵνα μέντοι μὴ ζημιω-
 θῇ τὰς Φόβας τοὺς παρ’ αὐτῶν γινομένους, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας
 αὐτὸς ἐπηγγείλατο μυριάδας δώσεν ταλάντων ἀργυρίου τέσ-
 σαρας, ὅπως ἂν κελύσῃ. ταῦτα δὲ τὰ χρήματα παρέχειν
 ἡδέως ἔλεγεν, ἵν’ ἀπὸ τούτων εἰρηνευθῇ τῶν κακῶν ἢ βα-
 σιλείᾳ.

5. Ταῦτα τῷ Ἀμάνῃ ἀξιώσαντος, ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ
 ἀργύριον αὐτῷ χαρίζεται καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ποιεῖν αὐ-
 τοὺς ὅ, τι βούλεται. τυχὼν δὲ ὧν ἐπεθύμει Ἀμάνης, παρα-
 χρῆμα πέμπει διάταγμα ὡς τῷ βασιλεῶς εἰς ἅπαντα τὰ
 ἔθνη, περιέχον τοῦτον τὸν τρόπον. “Βασιλεὺς μέγας Ἀρτα-
 “ξέρξης τοῖς ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας ἑπτὰ καὶ εἴκοσι
 “καὶ ἑκατὸν σατραπιῶν ἄρχησι, τάδε γράφει. Πολλῶν
 “ἔθνων ἄρχας, καὶ πάσης ἧς ἐβηλήθην κρατήσας οἰκισμένης,
 “καὶ μὴδὲν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ὑπερέφانون μὴδὲ σκαιὸν εἰς τοὺς
 “ἀρχομένους ἀναγκασθεὶς ἀμαρτεῖν, ἀλλ’ ἐπεικῇ καὶ πρᾶον
 “ἐμαυτὸν παραχῶν, καὶ προνοησάμενος εἰρήνης καὶ εὐνομίας
 “αὐτοῖς, ἐζήτησεν, πῶς εἰς ἅπαντα τέτων ἀπολαύειν αὐτοῖς
 “γένοιτο, τῷ δὲ διὰ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην παρ’ ἐμοὶ
 “τὴν πρώτην μοῖραν δόξης καὶ τιμῆς ἔχοντος, καὶ μετ’ ἐμὲ
 “δευτέρῃ διὰ πίσιν καὶ βεβαίαν εὐνοίαν, Ἀμάνῃ, κηδεμονι-
 “κῶς ὑποδείξαντός μοι παντάπασιν ἀνθρώποις ἀναμε-
 “μίχθαι δυσμενὲς ἔθνος, καὶ τοῖς νόμοις ἀλλόκοτον, καὶ τοῖς
 “βασιλεῦσιν ἀνυπότακτον, καὶ παρηλλαγμένον τοῖς ἔθεσι,
 “καὶ τὴν μοναρχίαν μισοῦν, καὶ δύσνουν τοῖς ἡμετέροις
 “πράγμασι· κελύω τὰς δηλημένους ὑπὸ τῷ δευτέρῃ με-
 “πατρὸς Ἀμάνῃ, πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολέσαι,
 “μὴδεμίαν Φειδῶ ποιησαμένους, μὴδ’ ἐλεῶ πλέον, ἢ τοῖς

“infociabilem, neque religionem cum aliis communem habentem, neque paribus vtentem legibus, sed et moribus et institutis pugnantem cum tuo populo, caeterisque hominibus. Hanc gentem, si quid beneficii et gratiae subditis tuis vis conferre, iube radicitus extirpari, ita vt nullae eius reliquiae superessent, nemine quidem aut ad seruitutem aut ad captiuitatem seruato.” Verum, ne quid damni Rex patiatur, multatus illorum tributis, ipse de suis bonis quadraginta argenti talentorum millia se daturum pollicitus est, vbicumque praeceperit. Atque hanc summam libenter se largiturum esse dicebat, vt regnum eius ab ista peste et pernicie liberatum pacem agitaret.

6. Postquam ista Amanes petiisset, Rex ei et argentum donauit et homines, vt de illis pro arbitrato suo staret. Amanes autem, voti compos, statim edictum nomine Regis ad omnes nationes mittit, in hanc sententiam. “Rex magnus Artaxerxes centum et viginti septem satrapis, ab India ad Aethiopiam, haec scribit. Cum multarum gentium dominatum, et totius orbis quam late volui imperium consequutus fuerim, nihilque superbum aut saeuum in subditos necessitate coactus admiserim, sed mitius et cum lenitate agendo, curandoque, vt pace iustisque legibus fruantur, illis consuluerim, stuerimque, quo modo in omne aeuum haec firma illis maneant et perpetua; Amanes autem, qui propter prudentiam et iustitiam a me prae caeteris decus et honorem adeptus est, et ob fidem constantemque beneuolentiam proximum mihi locum obtinet, me pro summa sua cura submonuerit, omnibus per orbem hominibus permixtam esse gentem insensam omnibus, et auersam a legibus, et regum imperia detrectantem, et moribus a caeteris dissentientem, summoque monarchiam odio habere, et maligno in res nostras animo esse: iubeo ac edico, vt qui vobis significati fuerint ab Amane, altero meo patre, eos omnes cum vxoribus et liberis perdatis, nemini omnino parcentes, neque misericordiae plus, quam man-

“ἔπεσαλμένοις πεισθέντας παρακῆσαι τῶν γραμμάτων. καὶ
 “τῷτο γενέσθαι βέλομαι τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ δαδὲ.
 “καὶτε μὴνὸς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτης, ὅπως οἱ πανταχόθεν ἡμῖν
 “πολέμιοι, μιᾷ ἡμέρᾳ διαφθάρυντες, τοῦ λοιπῆ μετ’ εἰρήνης
 “ἡμῖν τὸν βίον διάγειν παρέχωσι.” τὰτε κομιθέντος τοῦ
 προσάγματος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν, ἑτοιμοὶ πάντες,
 ἐπὶ τὴν τῶν Ἰσδαίων ἀπώλειαν καὶ παντελῇ ἐξολόθρευσιν,
 εἰς τὴν προειρημένην ἡμέραν ἐγίνοντο. ἐσπεύδετο δὲ τῷτο καὶ
 ἐν τῇ Σύσῃ. ὁ μὲν ἔν βασιλεὺς καὶ ὁ Ἀμάνης πρὸς εὐωχίας
 καὶ πότοις ἦσαν· ἐν ταραχῇ δ’ ἦν ἡ πόλις.

ζ’. Ο δὲ Μαρδοχαῖος μαθὼν τὸ γινόμενον, περιὴρξά-
 μενος τὴν ἐδῆτα, καὶ σάκκον ἐνδυσάμενος, καὶ καταχεάμε-
 νος σποδίαν, διὰ τῆς πόλεως ἐφέρετο. βοῶν, ὅτι μηδὲν ἀδο-
 κῆσαν ἔθνος ἀναμρεῖται. καὶ τῷτο, λέγων ὥς πῶν βασιλεὺς
 ἦλθεν, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἔση. ἔ γὰρ ἐξῆν εἰσελθεῖν αὐτῷ τοῦ
 ἔτον περικειμένῳ χῆμα. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ πάντες ἐποίησαν αἱ
 ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰσδαῖοι, ἐν αἷς τὰ περὶ τέτων πρὸς τέθη γραμ-
 ματα, θρηνοῦντες καὶ τὰς κατήγγελλέμενας αὐτοῖς συμφορὰς
 ἐδοθρόμενοι. ὥς δ’ ἀπήγγελλάν τινες τῇ βασιλίσσῃ τὸν Μαρ-
 δοχαῖον ἐν ἔτῳς εἰκτεῷ χῆματι πρὸ τῆς αὐλῆς ἐστῶτα, ταρα-
 χθεῖσα πρὸς τὴν ἀκοήν, ἐξέπεμπε τὰς μεταμφιέσοντας αὐ-
 τόν. ἔ πεισθέντος δ’ ἀποδύσασθαι τὸν σάκκον, ἔ γὰρ ἐφ’ ᾧ
 τῷτον ἀναγκασιεὶ λαβεῖν δεινῷ πεπαυῖσθαι τῷτο, προσκα-
 λεσαμένη τὸν εὐνῆχον Ἀχράδταν, καὶ γὰρ ἐτύχαιεν αὐτῇ
 παρῶν, ἀπέστειλε πρὸς Μαρδοχαῖον, γνωσόμενον, τίνας συμ-
 βεβηκότος αὐτῷ σκυθρωπῆ πενθεῖ, καὶ τὰ χῆμα τῷτο περι-
 κείμενος ἔδ’ αὐτῆς παρακαλύσῃς ἀπέθετο. ὁ δὲ Μαρδο-
 χαῖος ἐπέδειξε τῷ εὐνῆχῳ τὴν αἰτίαν, τό, τε γράμμα τὸ
 κατὰ τῶν Ἰσδαίων εἰς ἅπασαν τὴν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ χώραν
 διαπεμφθὲν, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ὑπόχεσιν, ἣ τὴν ἀπώ-
 λειαν τῷ ἔθνει ἀνήσατο παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀμάνης. δὲς δὲ
 αὐτῷ καὶ τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐν Σύσοις προτεθέντων κομίσαι
 τῇ Εδῆτῃ, καὶ περὶ τέτων δεηθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐντέλλε-
 το, καὶ σωτηρίας ἐνεκα τῷ ἔθνει μὴ ἀδοξῆσαι λαβεῖν χῆμα

"datis nostris, tribuentes; contra edicta faciatis. atque hoc fieri volo decimo tertio die duodecimi mensis instantis anni; ut nostri undique inimici vno die deleti vitam nobis in posterum quietam tranquillamque praesent." Hoc mandato in vrbes et regiones perlato, omnes in Iudaeorum exitium et vniuersum interitum die constituta parati erant. Atque in hoc properatum etiam Susis. Interea quidem Rex et Amanes epulis accumbebant et computationibus: vrbs vero anxiosa erat et perturbata.

7. Mardochaeus autem, vbi cognouerat, quid actum esset, vestes discerpsit, et centonem indutus, et puluere conspersus, per urbem ibat, clamitans, interfici gentem, quae nemini fecit iniuriam. Atque hoc vociferans vsque ad regiam veniebat, et ibi demum constitit. non enim illi eiusmodi vestitu eam ingredi licebat. Idem et omnes fecerunt Iudaei per ciuitates, quibus hac de re literae promulgatae erant, lugentes et ob denunciatam sibi cladem lamentantes. Postquam vero Reginae quidam nunciauerant, Mardochaeum in tam miserabili habitu stare pro foribus regiae: ex hac re audita consternata, mittebat, qui ei vestimenta mutarent. Cum autem recusaret centonem exuere, quod nondum cessasset malum istud, quo ad illum sumendum adactus est, eunuchum Achraetheum (nam et is tum forte illi aderat) ad se vocatum misit ad Mardochaeum, ut disceret, quidnam triste ei accidisset, quod luctui indulgeret, atque habitum istum, quem induerat, ne ipsa quidem rogante deponeret. Tum Mardochaeus eunuchum rei causam exposuit, et edictum contra Iudaeos in omnes prouincias Regi subditis missum, summamque pecuniae, quam pollicitus a Rege impetrauerat Amanes, ut Iudaeorum gens perderetur. Cumque ei decreti, Susis ad euertendos Iudaeos propositi, exemplar dedisset Estheri perferendum, iubebat, ut nunciaret ei Regem pro illis suppliciter orandum esse, nec infra se ducendum humilem pro gentis suae incolumitate habi-

ταπεινὸν, ὃ παραιτήσεται τοὺς Ἰσδαίους κινδυνεύοντας ἀπελθεῖν. τὸν γὰρ τὴν δευτέραν ἔχοντα τῷ βασιλεῖ τιμὴν Ἀμαίνην, κατηγορήσαντα τῶν Ἰσδαίων, παρωξυκέναι κατ' αὐτῶν τὸν βασιλέα. ταῦτα γνοῦσα, πέμπει πάλιν πρὸς Μαρδοχαῖον δηλοῦσα, ὅτι μήτε κληθεῖν πρὸς τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ εἰσερχόμενος πρὸς αὐτὸν ἀκλήτος ἀποθνήσκει, πλὴν εἰ μή τινα σώζειν βεβλόμενος προτείνειν τὴν χρυσίαν ῥάβδον. ὃ γὰρ ἂν τοῦτο ποιήσῃεν ὁ βασιλεὺς, ἀκλήτως πρὸς αὐτὴν εἰσελθόντι, οὗτος ἔκ ἀποθνήσκει μόνος, ἀλλὰ συγγνώμης τυχὼν σώζεται. Μαρδοχαῖος δὲ, τούτους κομίσαντος αὐτῷ τοῦ εὐνούχου παρὰ τῆς Εὐθῆρος τοὺς λόγους, ἀπαγγέλλει ἐκέλευσεν αὐτῇ, μὴ τὴν ἰδίαν οὕτω σκοπεῖν σωτηρίαν, ἀλλὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους. εἰ γὰρ ἀμελήσῃς τούτους νῦν, ἔσεσθαι μὲν αὐτῷ βοήθειαν παρὰ τῷ Θεῷ πάντως· αὐτὴν δὲ καὶ τὸν πατρῷον οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τῶν ὀλεσθησάντων διαφθαρήσεσθαι· ἡ δὲ Εὐθὴρ ἐπέσειλε μὲν τῷ Μαρδοχαίῳ, τὸν αὐτὸν πέμψασα διάκονον, εἰς Σοῦσα πορευθέντι, τοὺς ἐκ τῆς Ἰσδαίας εἰς ἐκκλησίαν συναγαγεῖν, καὶ νηστεῦσαι πάντων ἀποχομένους ὑπὲρ αὐτῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· τὸ δ' αὐτὸ ποιήσαντες μετὰ τῶν θεοσλαβιδῶν, τότε προσελεύσεσθαι τῷ βασιλεῖ παρὰ τὸν νόμον ὑπὸ χεῖρτος, καὶ ἀποθανεῖν δέη τοῦτο ὑπομένειν.

ή. Καὶ Μαρδοχαῖος μὲν κατὰ τὰς τῆς Εὐθῆρος ἐντολάς, τὸν τε λαὸν ἐποίησε νηστεῦσαι, καὶ τὸν Θεὸν σὺν αὐτοῖς ἰκέτευσε, μὴδὲ νῦν ὑπεριδεῖν αὐτοῦ τὸ ἔθνος ἀπολλύμενον, ἀλλ' ὡς καὶ πρότερον αὐτῷ πολλάκις προενόησε καὶ ἁμαρτῶντι συνέγνω, καὶ νῦν αὐτὸ ῥύσασθαι τῆς καταγγελμένης ἀπωλείας. οὐδὲ γὰρ ἁμαρτόν τι κινδυνεύει ἀκλεῶς ἀποθανεῖν, ἀλλ' αὐτὸν εἶναι τὴν αἰτίαν τῆς Ἀμαίνης ὀργῆς, ὅτι μὴ προσεκύνησα, μὴδ' ἦν σοί, δέσποτα, Φησί, τιμὴν παρεῖχον, ταύτην ἐκείνῳ παραχεῖν ὑπέμεινα, ὀργισθεὶς ταῦτα κατὰ τῶν μὴ παραβαινόντων τοὺς σους νόμους ἐμπατήσατο. τὰς δ' αὐτὰς ἡφίει καὶ τὸ πλῆθος Φωνάς, παρακαλοῦν προσηῶσαι τὸν Θεὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν ἀπάσῃ γῇ Ἰσ-

sumere, quo deprecatura sit a Iudaeis interitus periculum. Amanem enim, Regi dignitate proximum, Iudaeos accusando fecisse, ut rex vehementer illis irasceretur et succenseret. Quamprimum ista rescivit, rursus ad Mardochoeum mittit, dicens, se a Rege hoc iam triduo non esse accersitam, et pro certo occidere, quisquis ad eum non vocatus accesserit, nisi Rex ei, quem vult servari, virgam auream porrexerit. Cui enim hoc fecerit Rex, licet ad eum ingressus fuerit non vocatus, is non solum non moritur, sed venia impetrata incolumitate donatur. Mardocheus autem, cum eunuchus haec verba ab Esthere ad eum retulisset, iussit ei renunciari, non eam oportere suam solícite adeo respicere salutem, sed gentis universae rationem habere. nunc enim si hoc facere negligat, Deum quidem omnino ei laturo auxilium, ipsam vero domumque patriam perditum iri ab illis, quos contemserat. Tum Esther, eodem ministro remisso, Mardocheo mandavit, ut Susa profectus Iudaeos omnes, qui illic adfuerint, in concionem advocaret, qui pro ipsa ieiunent, triduo omni cibo atque portione abstinentes; se vero, ubi idem cum suis ancillis fecerit, tunc regem etiam contra legem aditurum esse pollicebatur, et si perire necesse haberet, hoc ipsum non recusare.

8. Et quidem Mardocheus, prout Esther iusserat, et auctor erat, ut populus ieiunium ageret, unaque cum illis supplex Deum precatus est, ne gentem suam in extremum periculum adductam nunc despiceret; sed, quemadmodum antea ipsius saluti saepe prospexerat, vitisque et peccatis eius ignoverat, ita nunc a denunciato liberaret interitu. non enim sua culpa accidisse, ut vitae per dedecus amittendae discrimen adeat: sed ipsummet in causa esse, cur Amanes adeo ira excandescat. Quod illum non adorari, et eundem, inquit, quem tibi, Domine, praestare solebam, honorem ei habere non sustinui. iratus ista illis machinatus est, qui nihil contra leges tuas faciunt. Populus etiam vocem eandem mittebat, Deum orans atque obsecrans, ut illorum saluti consuleret et prouideret, omnes.

ραηλῆτας ἐξέλεσθαι τῆς μελλούσης συμφορᾶς. καὶ γὰρ πρὸς
ὀφθαλμῶν αὐτὴν εἶχον, ἦδη καὶ προσεδόκων. καὶ Ἐδῆς δὲ
ἰκέτευς τὸν Θεὸν τῷ πατρῷ νόμῳ, ῥήψασα κατὰ τῆς γῆς
ἐαυτήν, καὶ πενθικὴν ἐδῆτα περιθεμένη, καὶ τροφὴ καὶ πο-
τῷ καὶ τοῖς ἡδέσιν ἀποταξαμένη τρισὶν ἡμέραις, ἦται τὸν
Θεὸν ἐλεῆσθαι μὲν αὐτὴν, δοῦναι δ' ὀφθεῖσαν τῷ βασιλεῖ
πιθανὴν μὲν τὰς λόγους παρακαλεῖσθαι, τὰ δὲ εἶδος εὐπρε-
πεστέραν τῆς προτέρας εἶσθαι, ἵνα ἀμφοτέρους καὶ πρὸς τὴν
παραίτησιν αὐτῆς ἀργῆς, εἴ τι παροξυνεῖται πρὸς αὐτὴν ὁ βα-
σιλεὺς, χεῖρσιν αὐτῆς, καὶ πρὸς τὴν συντησίαν τῶν ἐπισκευῶν, ἐν
τοῖς ἐχάτοις σαλευόντων, ῥῖσός τε γενέσθαι τῷ βασιλεῖ πρὸς
τὰς ἐχθρὰς τῶν Ἰσθαίων, καὶ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῖς τὴν μέλ-
λουσαν, εἰάν ὀλιγωρηθῶσιν ὑπ' αὐτῆς, κατασλευάσαντας.

Θ'. Ταῦτα ἰκτεύσασα τὸν Θεὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀπο-
δύεται μὲν τὴν ἐδῆτα ἐκείνην, καὶ τὸ χῆμα μεταβάλλει,
κασμησαμένη δ' ὡς ἐχρῆν τὴν βασιλίσσαν, συνδυοὶ θρα-
παῖναις, ὧν ἡ μὲν ἐπερειδομένη αὐτὴν κέΦως ἔφερεν, ἡ δὲ
ἐπομένη τὸ βαθὺ τῆ ἐνδύματος καὶ μέχρι τῆς γῆς κεχυμέ-
νον ἄκρης ἀπῆραγε τοῖς δακτύλοις, ἥκει πρὸς τὸν βασιλέα,
μεσῇ μὲν τὸ πρόσωπον ἐρυθρήματος, προσῆνές δὲ καὶ σεμνὸν
ἐπικειμένη τὸ κάλλος, εἰσῆκει δὲ πρὸς αὐτὸν μετὰ δέξας. ὡς
δὲ κατὰ πρόσωπον αὐτῆς, κατεβρῆκεν ἐπὶ τῷ θρόνῳ, γίνεται,
τὸν βασιλικὸν περικεκλιμένη κάσμιον, ὃς ἦν ἐκισοικίλης μὲν
ἐδῆτος, χρυσοῦ δὲ καὶ λίθων πολυτελέως, φοβερώτερον καὶ δι'
αὐτὰ μᾶλλον θρασυμένη, καὶ τι κἀκείνῃ προσιδόντος αὐτὴν
ἀπηνέστερον, καὶ διακεκαυμένη ὑπὸ τῆς ἀργῆς τῷ πρόσωπῳ,
πάρεσις εὐθύς αὐτὴν ὑπὸ δέξας λαμβάνει· καὶ τοῖς παρὰ
πλευρὰν ἔσιν ἀχανὲς ἐπέπεσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, κατὰ βῆλη-
σιν οἶμαι τῷ Θεῷ, τὴν διάνοιαν μετέβαλε, καὶ δέισας περὶ
τῆς γυναικὸς, μὴ καὶ πάθῃ τι τῶν χειρόνων ὑπὸ τῷ φόβῳ,
ἀνεκῆδυσεν ἀπὸ τῷ θρόνῳ, καὶ ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπολα-
βὼν ἀνεκτάτο, κατασπαζόμενός τε καὶ προσομιλῶν ἡδέως,
καὶ θαρρῖν παρακαλῶν, καὶ μηδὲν ὑποπτεύειν σκυθρωπὸν,
ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀκλήτος ἔλθοι. τὸν γὰρ νόμον τῆτον πρὸς τὰς

que per terrarum orbem Israëlitas a calamitate futura eripere dignaretur. nam et eis ob oculos iam versabatur, et diem ex die expectabant. Esther quoque Deo supplicabat more patrio humi in faciem prostrata, et veste lugubri amicta; ac per triduum a cibo abstinens et potu et omnibus deliciis, Deum rogabat, ut sortis quidem ipsius miseretur, ubi vero Regis in conspectum venerit, facunda videretur supplicantis oratio, et speciem prae se ferret pulchriorem, quam usquam antea, et venustiore; ut ad Regis iram, si forte in eam exardescat, mitigandam utrisque vteretur, et in praesidium popularium suorum extremo in periculo versantium; Regisque animum concitaret in odium illorum, qui in Iudaeos exercent inimicitias, illisque exitium, si a Rege despectui habeantur, brevi occursum pararent.

9. Cum ista per triduum supplex petiisset a Deo, vestem lugubrem exuit, habitumque mutat; ac deinde reginae more culta et ornata, cum duabus ancillis, quarum altera ipsam leuiter inclinatam ferebat, altera insequeretur et vestem promissam et humi fusam summis digitis attollebat, Regem adiit rubore genas suffusa, formaeque venustate decorata, quae cum dignitate erat coniuncta. ad ipsam vero ingrediebatur metu anxio et sollicita. Cum autem in adspectum eius veniret, in solio sedentis, stolis amicti regis, ex veste variis coloribus intertexta, auro gemmisque distincta, atque ob ista, ut videre sibi visa est, terribilioris; cumque et ipse eam toruius intueretur, vultuque ira accenso, statim viribus ex metu destituitur, illisque, qui ad latus erant, incubuit exanimata. Rex autem, Dei, ut arbitror, voluntate, animum mutauit, et coniugi metuens, ne quid grauius ex consternatione pateretur, a solio desiluit, eamque vniuersis exceptam refocillabat et complexu et blando alloquio, iubendoque bono esse animo, nullaue mali tristioris suspitione teneri, quod ad eum non vocata accesserit. nam legem istam subditis esse latam, ipsi vero, cui commune cum illo imperium est, omnino

ὑπηκόους κείσθαι· τὴν δὲ, ὁμοίως αὐτῷ βασιλεύσαν, πᾶσαν ἔχειν ἄδειαν. ταῦτα λέγων, τὸ σκήπτρον αὐτῆς ἐνστήθει τῇ χειρὶ, καὶ τὴν ράβδον ἐξέτεινεν ἐπὶ τὸν αὐχένα αὐτῆς διὰ τὸν νόμον, εὐλαβείας αὐτὴν ἀπολύων. ἡ δ' ὑπὸ τῶν ἀναζωπυρήσασα, "δέσποτα, εἶπεν, ἂν ἔχω σοὶ τὸ αἰφνίδιον τῷ "συμβεβηκότες μοι ῥαδίως εἰπεῖν. ὥς γὰρ εἰδόν σε, μέγαν "καὶ καλὸν καὶ φοβερόν, εὐθύς ὑπεχώρει μὴ τὸ πνεῦμα, καὶ "κατελευτόμην ὑπὸ τῆς ψυχῆς." μόλις δ' αὐτῆς καὶ ταῦτα φθεγγομένης, καὶ μετὰ ἀσθενείας, αὐτὸν τε ἀγωνία καὶ τα-
ραχὴ κατελαμβάνε, καὶ τὴν Εὐδοκίαν ἐν ψυχῇ καὶ τὰ κρείττω προσδοκᾷ παρεθάρρυνεν, ὥς αὐτῇ καὶ τὰ ἡμέτερά της βασιλείας εἰ δέοιτο τῶν παραχαρῆσόντος αὐτῇ. ἡ δὲ Εὐδοκίη ἐπὶ ἐξίασιν αὐτὸν μετὰ Ἀμάνης τῷ Φίλῳ πρὸς αὐτὴν ἐλθεῖν ἡξίωσε. παρεσκευασμένη γὰρ αὐτὴν δεῖπνον ἔλεγεν. ὥς δὲ ἐπένευσε καὶ παρήσαν, μεταξύ πίνων, τὴν Εὐδοκίαν ἐκέλευσεν αὐτῷ δηλοῦν, τί βέλεται· μηδενὸς γὰρ αὐτοχρήσειν, μηδ' αὖ τὸ μέρος τῆς βασιλείας ἐθελήσῃ λαβεῖν. ἡ δὲ εἰς τὴν ἐπιῆσαν ἀνεβάλλετο φράζειν αὐτῷ τὴν αὐτῆς βέλησιν, εἰ πάλιν ἔλθοι πρὸς αὐτὴν μετὰ Ἀμάνης πρὸς ἐξίασιν.

ἰ. Τῷ δὲ βασιλέως ὑποχόμενῳ, ὁ Ἀμάνης ἐξῆλθε περιχαρὴς, ἐπὶ τῷ μόνον ἡξιώσθαι συνδειπνεῖν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῇ Εὐδοκίᾳ, καὶ ὅτι, μηδεὶς ἄλλος τοσαύτης τυγχάνει παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τιμῆς. ἰδὼν δ' ἐν τῇ αὐλῇ Μαροδοχᾶου, ὑπερηγανάκτησεν· ἔδεν γὰρ αὐτῷ παρ' αὐτῇ θειασαμένη πρὸς τιμὴν ὕγενετο. καὶ παρελθὼν πρὸς αὐτόν, τὴν γυναῖκα Ζαράζαν ἐκάλεσε καὶ τὰς Φίλας. ὧν παρόντων διηγέεται τὴν τιμὴν, ἧς ὁ παρὰ τῷ βασιλέως ἀπολαύει μόνος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς βασιλίσσης· καὶ γὰρ σήμερον ὥς δειπνήσεις παρ' αὐτῇ μόνος σὺν τῷ βασιλεῖ, καὶ κληθεῖς πάλιν εἰς τὴν ἐπιῆσαν. ἔλεγέ τε μὴ ἀρέσκεσθαι, Μαροδοχᾶον ὁρῶντα ἐν τῇ αὐλῇ τὸν Ἰσδαῖον. τῆς δὲ γυναίκος αὐτῇ Ζαράζας εἰπέσης, κλεῦσαι ξύλον κοπήναι πενήκοντα, καὶ πρῶτ' παρὰ τῷ βασιλέως αἰτησάμενον ἀναστυρεῖν τὸν Μαροδοχᾶον· ἐπαμείνας τὴν γνώμην, προσέταξε τοῖς οἰκέταις ξύλον ἑτοι-

licere hoc facere. Haec loquutus sceptrum in manus ei tradidit, et virgam eius cervici adinovit legis ergo, ut eam omni metu solueret. Illa vero, cum istis adhibitis se collegisset, "Domine, inquit, eloqui haud facile possum, quid mihi derepente acciderit. ut enim te videbam, magnum et pulchrum et verendum, continuo abscedebat spiritus animique deliquium patiebar." Cum autem illa aegre haec verba languida et debili voce protulisset, tum Rex dolore angi et turbari coepit, et Estherem confirmare, ut animum resumeret et meliora exspectaret, persuasumque haberet, se vel regni dimidium, si istud posceret, ei concessurum esse. Esther vero petiit, ut una cum Amane amico ad se comessatum veniret, nam ipsam conuiuium parassa dicebat. Quod cum annuisset, et ambo adessent, inter pocula Rex iussit Estherem ei proponere, quid fieri vellet: nihil enim non impetraturam, etiamsi regni partem sibi dari postulauerit. At illa in crastinum disferre volebat, quod in animo habuerit ei dicere, si modo cum Amane rediret ad conuiuium.

10. Rege vero se adfore pollicito, Amanes laetus admodum egressus est, quod solus dignus sit habitus, qui cum Rege ab Esthere conuiuium exciperetur, quodque nemo alius tantum honorem a regibus fuerit assequutus. Cum autem pro foribus regiae vidisset Mardochoeum, de eo vehementer indignatus est: nam ipsi, in conspectum eius venienti, nullum honorem exhibuit. cumque domum reuerteretur, Zarazam et amicos suos accersit. Illis, ubi aderant, narrauit, quanto esset in honore cum apud Regem tum apud Reginam: ut scilicet et ea die solus cum Rege ab ea vocatus esset ad conuiuium, et in crastinum etiam inuitaretur. ac praeterea dicebat, sibi displicere, quod viderit Mardochoeum Iudaeum pro foribus regiae. Vbi autem Zaraza vxor ei suggererat, ut iuberet lignum excidi quinquaginta cubitorum, et mane a Rege contenderet, ut in crucem tollatur Mardochoeus: consilio laudato, domesticis mandauit, ut lignum pararent, et in atrio

μασαμένοις, ᾤσασα τὸτο ἐν τῇ αὐλῇ πρὸς τιμωρίαν Μαρδο-
 χαίᾳ. καὶ τὸτο μὲν ἦν ἑτοιμον. ὁ δὲ Θεὸς κατεγέλα τῆς
 Ἀμάνᾳ πονηρᾶς ἐλπίδος· καὶ τὸ συμβησόμενον εἰδὼς, ἐτέρ-
 πετο τῷ γενησομένῳ. τῷ γὰρ βασιλέως διὰ νυκτὸς ἐκείνης
 ἀφαιρεῖται τὸν ὕπνον. ὁ δ' ἔβλόμενος ἀγῶς ἀπολέσαι τὴν
 ἀγρυπνίαν, ἀλλ' εἰς τι τῶν τῇ βασιλείᾳ διαφερόντων αὐτὴν
 ἀναλῶσαι, τὸν γραμματέα κομίσαντα καὶ τῶν πρὸ αὐτῆ βα-
 σιλέων τὰ ὑπομνήματα καὶ τῶν ἰδίων πράξεων, ἀναγινώσκει
 αὐτῷ προσέταξεν. κομίσαντος δὲ καὶ ἀναγινώσκοντος, εὐρέ-
 θη τις δι' αἰσιεῖαν ἐν τινὶ γέρας εἰληθὼς χάραν, ἧς καὶ τὸ
 ὄνομα ἐγγεγράφτο. ἕτερον δὲ διὰ πίσειν δαρεῖας τέτυκηνότα
 μνηύων, ἦλθε καὶ ἐπὶ Βαγαθῶν καὶ Θεόδωρην τὰς ἐπιβα-
 λεύσαντας εὐνῆχας τῷ βασιλεῖ, ὧν Μαρδοχαῖος μνηστὴς ἦν
 γενόμενος. Φρασάντος δὲ τὸτο μόνον τῷ γραμματέως, καὶ
 μεταβαίνοντος εἰς ἑτέραν πράξιν, ἐπέρχεν ὁ βασιλεὺς, πυθό-
 μενος, εἰ μὴ ἔχει γέρας αὐτῷ δοθέν ἀναγεγραμμένον. ὁ δ' ὡς
 εἶπεν μὴδὲν εἶναι, καλεῦσας ἡσυχάζειν, τίς εἶπεν τῆς κυκτοῦ ὥρα
 παρὰ τῶν ἐπὶ τῷ τῆς τεταγμένων ἐπυνθάνετο. μαθὼν δὲ, ὡς
 ὀρθρὸς ἐστὶν ἤδη, προσέταξε τῶν φίλων ὃν ἂν πρὸ τῆς αὐλῆς
 εὖρωσιν ἤδη παρόντα, τῶν αὐτῷ δηλοῦν. ἔτυχε δὲ, ὥστε
 Ἀμάνην εὐρεθῆναι. θᾶττον γὰρ τῆς συνήθους ὥρας ἐληλύθει,
 περὶ τῷ Μαρδοχαίᾳ θανάτῳ δεησόμενος αὐτῇ. τῶν οὖν θε-
 ραπόντων εἰπόντων, ὅτι Ἀμάνης εἶπεν πρὸ τῆς αὐλῆς, ἐκέλευσεν
 αὐτὸν εἰσκαλέσαι. εἰσελθόντος δὲ, "Φίλον, εἶπεν, εἰδὼς σε
 "ἐμαυτῷ μόνον εὖνουν, συμβεβλεῦσά μοι παρακαλῶ, πῶς ἂν
 "τιμήσαιμι τινὰ σφερόμενον ὑπ' ἐμῷ σφύδρᾳ, τῆς ἐμαυτῇ
 "μεγαλοφροσύνης ἀξίως." ὁ δὲ Ἀμάνης λογισάμενος, ἦν ἂν
 δῶ γνώμην ταύτην δάσειν ὑπὲρ αὐτῆ. φιλεῖσθαι γὰρ αὐτὸν
 ὑπὸ τῷ βασιλέως μόνον· ἦν ὥστε ἀρίστην εἶναι, ταύτην φανε-
 ρὰν ἐποίησεν. εἶπε γὰρ, "εἰ βέλοιο τὸν ἄνθρωπον, ὃν Φῆς
 "ἀγαπᾶν, δόξῃ περιβαλεῖν, ποιήσῃ ἐφ' ἵππῳ βαδίζειν, τὴν
 "αὐτὴν ἐδῶτα σοὶ φοροῦντα, καὶ περιουχένιον χρυσοῦν ἔχον-
 "τα, καὶ προάγοντα τῶν ἀναγκαίων φίλων ἕνα κηρύσσειν δι'
 "ὅλης τῆς πόλεως, ὅτι ταύτης τυγχάνει τῆς τιμῆς, ἐν ἧν ὁ

exigorent ad Mardochoaei supplicium. Et hoc quidem parum est. Deus autem ipse Amanis improbe conceptam irridebat: cumque rerum nosset euentus, gaudebat eo, quod euenturum erat. Regi enim illa nocte somnum adimit. Ille vero, nolens vigilias nihil agendo contere-
re, sed in aliquid e summis imperii rebus impendere, praecepit scribae, ut rerum a se et a regibus suis antecessoribus gestarum commentarios afferret, sibi-
que recitaret. Cum autem eos attulisset et legeret, inuentus est quidam, quod in re aliqua egregium se praestiterit, in praemium accepisse provinciam, cuius nomen etiam adscriptum erat: alium vero ob fidem suam muneribus affectum indicans, tum veniebat ad Bagathoi et Theodestis eunuchorum contra Regem coniurationem a Mardochoeo patefactam. Et cum hoc tantum scriba dixisset, et ad aliud rerum gestarum caput properaret, Rex eum inhibuit, percontatus, an scriptum haberet, quid ex ea re praemii fuisset consequutus. Quo respondente, nihil scriptum esse, Rex iussit eum tacere, et quota hora noctis esset eos interrogabat, qui in id constituti erant. Cumque audisset, quod iam diluculum esset, praecepit, ut si quem amicorum iam inuenerint pro foribus regiae, sibi nuntiati venirent. Accidit autem, ut Amanes compareret. nam paulo maturius, quam ante consuevit, aderat, ut ab eo Mardochoeum ad mortis supplicium posceret. Cumque famuli renunciassent, adesse Amanem in atrio, tum Rex iussit eum intro vocari. cui ingresso, "Cum norim, inquit, te mihi amicum esse spectatae prae caeteris benevolentiae, da mihi obsecro consilium, quo honore pro mea magnificentia eum afficere debeam, quem valde diligo." Hic Amanes ratus, quam sententiam dixisset eam in rem suam dicturum, (se enim solum a Rege usque eo amari) quam optimam esse existimabat, eam protulit. Aiebat enim, "Si hominem, quem a te dicis adeo amari, in magna gloria esse volueris, facito, ut equo vehatur, eadem qua tu veste indutus, et collo torquem auream habens, illumque antecedit aliquis ex amicis tuis necessariis, proclameturque per totam urbem, hunc ei honorem haberi,

“βασιλεὺς τιμήσῃ.” ὁ μὲν οὖν Ἀμάνης ταῦτα συνεβέβησεν, οἶόμενος εἰς αὐτὸν ἤξειν τῷτο τὸ γέρας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἠδείς τῇ παραινέσει, “προελθὼν, Φησὶ, ἔχεις γὰρ καὶ τὸν ἵππον καὶ τὴν σολὴν καὶ τὸν σρεπτόν, ἐπιζήτησον Μαρδοχαῖον τὸν Ἰσθαῖον, καὶ ταῦτα ἐκείνῳ δὲς, κήρυττε προάγων αὐτῷ τὸν ἵππον. σὺ γὰρ, ἔφη, μοὶ φίλος ἀναγκαῖος, καὶ ἴδι διὰ κοινὸς ὢν χρηστὸς σύμβουλος ἐγένεθ. ταῦτα δὲ αὐτῷ παρ’ ἡμῶν ἔσται σώσοντί με τὴν ψυχὴν.” τῶτων ἀκέσας παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, τὴν διάνοιαν συνεχύθη, καὶ πληγαῖς ὑπὸ ἀμνηχανίας, ἔξαισιν ἄγων τὸν ἵππον καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ χρευστὸν περιουχένιον. καὶ τὸν Μαρδοχαῖον εὐθὺς περὶ τῆς αὐλῆς, σάκκον ἐνδεδυμένον, ἐκέλευσεν ἀποθέμενον ἐνδύσασθαι τὴν πορφύραν. ὁ δὲ, ἐκ εἰδῶς τάλῃθις, ἀλλὰ χλευάζεσθαι νομίζων, “ὦ κάκισε πάντων ἀνθρώπων,” εἶπεν, ὅπως ἡμῶν “ταῖς συμφοραῖς ἐπιγελαῖς;” πειθεῖς δὲ, ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῷ γέρας τῷτ’ εἶη δεδωκώς, ἀντὶ τῆς σωτηρίας, ἣν αὐτῷ παρέχε, τὸς τότε ἐπιβλεύσαντας εὐνάρχῃς ἐλέγξας, ἐνδύεται τὴν πορφύραν, ἣν ὁ βασιλεὺς αἰετῶν διατέλει, καὶ περιτίθεται τὸ περιουχένιον, καὶ ἐπιβάς ἐπὶ τὸν ἵππον ἐν κύκλῳ περιήει τὴν πόλιν, Ἀμάνη προάγοντος καὶ κηρύσσοντος, ὅτι “ταῦτ’ ἔσται παρὰ τῷ βασιλεὺς αὐτῷ, ὃν ἂν σέρεξῃ καὶ “τιμῆς ἄξιον δοκιμάσῃ.” ἐπεὶ δ’ ἐκπεριῆλθον τὴν πόλιν, ὁ μὲν Μαρδοχαῖος εἰσεῖσι πρὸς τὸν βασιλέα· Ἀμάνης δ’ ὑπ’ αἰχλύνῃς πρὸς αὐτὸν παραγίνεται, καὶ μετὰ δακρύων τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς φίλοις τὰ συμβεβηκότα διηγῆτο. οἱ δ’ ἐκέτ’ ἀμύνασθαι τὸν Μαρδοχαῖον ἔλεγον δυνήσεσθαι, τὸν γὰρ Θεὸς εἶναι σὺν αὐτῷ.

ια’. Ταῦτα δὲ τῶτων ἔτι πρὸς ἀλλήλους ὀμιλούντων, ἦκον οἱ τῆς Εὐδοκίας εὐνάρχῃς τὸν Ἀμάνην ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπισπύδοντες. Σαββαχάδας τε τῶν εὐνάρχων εἰς, ἰδὼν τὸν σαυρὸν ἐν τῇ Ἀμάνῃ οἰκίᾳ πεπηγότα, ὃν ἐπὶ Μαρδοχαῖον παρυσκυάλευσαν, καὶ πυθόμενος παρὰ τίνος τῶν οἰκιστῶν, ἐπὶ τί τῷτον ἦσαν ἐτοιμασάμενοι, γνῶς δὲ, ὡς ἐπὶ τὸν τῆς βασιλείας Θεῖον, τὸν γὰρ Ἀμάνην μέλλειν αὐτὸν αἰτεῖσθαι παρὰ τῷ

“quem Rex vult honorari.” Et quidem Amanes horum auctor fuit, quod putaret istud sibi datum iri praemium. Cum autem Regi hoc consilium valde placuisset, “Ergo, inquit, agedum (nam licet tibi capere equum et vestitum et torquem) quaere Mardochaeum Iudaeum, et, cum illum istis donaueris, praeconium facito, equum illius antecedens. Tu enim, adiciebat, amicus meus necessarius, ea exsequere, quae me optime monuisti ut fierent. Haec autem illi a me tribuentur ob vitam meam conseruatam.” Hisce praeter omnem spem auditis, animo perturbatus et consilii inopia affectus, egreditur, equum ducens et purpuram secum ferens et torquem auream. Cumque Mardochaeum inuenisset pro foribus regiae sacco amictum, iussit, ut eum deponeret et purpuram indueret. Ille vero, veritatis ignorance, sese illudi existimans, “o bipedum nequissime, inquit, itane irrides et ludificaris calamitates nostras?” At ubi ei persuasum erat, Regem hoc ei praemium persoluisse, pro salute, patefactis olim eunuchorum insidiis, ab ipso sibi data, purpuram induit, qua vestiri perpetui moris erat Regi, et collo torquem accommodat, et consenso equo in ambitum circubat urbem, praecedente Amane et proclamante, “Haec enim a Rege consequuturum esse, qui ab illo amabitur et honore dignus habebitur.” Cumque urbem circuitu perlustrassent, Mardochaeus quidem ad Regem se recipit, Amanes vero praepudore domum se contulit, et cum lacrymis uxori et amicis, quae illi contigissent, narravit. Cui illi dixerunt, non posse in Mardochaeum vindicari, Deum enim ab ipso stare.

II. Adhuc autem eis ista inter se loquentibus, adfuerit Estheris eunuchi, qui Amanem propere ducerent ad conuiuium. Atque Sabuchadas, vnus ex Eunuchis, visa cruce in Amanis aedibus defixa, quam Mardochaeo parauerant, e famulo quodam quaesivit, quam ob rem in promtu eam posuerant, cumque didicisset, Reginae auunculo eam paratam esse, fore enim, ut Amanes ipsum a Rège

βασιλέως πρὸς τιμωρίαν, τότε μὲν ἡσυχίαν ἦγεν. ὡς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, μετὰ τῷ Ἀμάνῃ εὐωχθεὶς, ἤξις τὴν βασιλισσαν
 λέγειν αὐτῷ, τίνος βέλεται θάρεας ἐπιτυχεῖν, ὡς ληφομένην
 ὑπερ' αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἔχη· τὸν τῷ λαῷ κίνδυνον ἀπωδύρετο,
 καὶ πρὸς ἀπώλειαν ἔλεγε μετὰ τῷ ἔθνει ἐκδεδρόσθαι, διὸ καὶ
 ποιέσθαι περὶ τῶν τῆς λόγους. ἡ γὰρ αὐτὴν ἠνωχληκέναι αὐ-
 τῷ, εἰ πρὸς δολίαν πικρὰν ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀπεμποληθῆ-
 ναι. μέτριον γὰρ τὰ ταῦτα τὸ κακόν. παρεκάλει τὰς τῶν ἀκαλι-
 λαγῆναι. ἐρωτήσαντος δὲ τῷ βασιλέως, ὑπὸ τίνος εἴη ταῦτα
 γεγενημένα, κατηγόρει τὸ λοιπὸν ἤδη Φανερῶς τῷ Ἀμάνῃ·
 καὶ τῷτον, ὅσα πονηρὰ ἐπ' αὐτῆς, κατεσκευαζέτω τὴν ἐπι-
 βολὴν ἡλέγχε. ταραχθέντος δὲ πρὸς τῷ τῷ βασιλέως, καὶ
 ἀναπηδήσαντος εἰς τὰς κήπας ἐκ τῆς συμποσίης, τῆς Κοθῆρος
 ὁ Ἀμάνης ἤρξατο δεῖσθαι, καὶ παρακαλεῖν συγγνώμην τῶν
 ἡμαρτημένων. συνῆκε γὰρ αὐτὸς ἐν κακοῖς ὢν. ἐπὶ τε τῆς
 κλίνης αὐτῆς αὐτῷ πεσόντος, καὶ τὴν βασιλισσαν παρακα-
 λούντος, ἐπεσελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ἐτι μᾶλ-
 λον παροξυνθεὶς, εἶπεν, ὡς κέκωτε πάντων ἀνθρώπων, καὶ
 βιάζεσθαι μετὰ τὴν γυναῖκα ἐπιχειρεῖς; Ἀμάνης δὲ πρὸς τῷτο
 καταπλαγεύσας, καὶ μηδὲν ἐτι φθέγγεσθαι δυνήθεος, καὶ
 Σαββαχάδαι ὁ εὐνῆχος παρελθὼν κατηγόρει τῷ Ἀμάνῃ, ὡς
 εὐρο-σαυρὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῷ παρέσκευασμένον ἐπὶ Μαρ-
 δοχαῶν τῷτο γὰρ αὐτῷ πυνθανομένῳ τὸν οἰκῆτην εἰπεῖν, ὅτε
 καλέσων αὐτὸν ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἔλθοι πρὸς αὐτόν. εἶναι δὲ τὸν
 σαυρὸν ἔλεγε πεντήκοντα πύχων τὸ ὕψος. ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἀκῶσας, ἢ ἄλλη τιμωρία περιβαλεῖν ἐκρίνε τὸν Ἀμάνην, ἢ
 τῇ κατὰ Μαρδοχαίου νουσημένη· καὶ κελύει παραχρῆμα αὐ-
 τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς σαυρὸς ἀνακρεμαζόμενον ἀποθανεῖν. ὅθεν
 ἐπέρχεται μοι τὸ θεῖον θαύμαζεν, καὶ τὴν σοφίαν αὐτῷ καὶ
 δικαιοσύνην καταμαρτυρεῖν, μὴ μόνον τὴν Ἀμάνην κολάσαν-
 τος πονηρίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' ἄλλῃ μεμηχανημένην τιμω-
 ρίαν, ταύτην ἐκείνῃ ποιήσαντος εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις μαθεῖν
 ὅτως γινῶναι παρεγκλήτος, ὡς ἂν καὶ ἑτέροις τῖς παρεσκευ-
 ασθ. ταῦτα λανθάνει καὶ ἑαυτῷ πρῶτον ἐτοιμασάμενος.

postularet ad supplicium, tunc quidem silebat. Cacterum postquam Rex, cum Amane prolixè acceptus, rogasset Reginam, ut ipsi diceret, quo munere ab eo affici quammaxime vellet, ut quae, cuiuscunque desiderio teneretur, id impetratura esset: coepit populi periculum deplorare, seque cum gente sua dicebat exitio addictam esse, et ideo nunc de istis verba facere. neque enim se molestiam ei creaturam fuisse, si in amarum servitutem ipsos vendidisset. malum enim hoc levissimum. Itaque supplex orabat, ut ab istis liberarentur. Cum autem Rex quaesivisset, quisnam ista patrauerat, tum deinum Amanem palam accusabat; atque hunc, quod animo esset in eos maligno, insidias struxisse arguebat. At ubi Rex, hisce perturbatus, se e conuiuio in hortos proripuerat, Amanes Estherem orare coepit, et obsecrare, ut peccatis eius venia daretur. is enim intellexerat se in periculo esse. Cumque in Reginae lectum prolapsus esset eiue supplicaret, Rex ingressus, et hoc viso magis adhuc commotus, dixit, O omnium hominum scelestissime, ad vim uxori etiam meae inferendam aggredieris? Amane autem ad hanc vocem exterrito, et ne verbum quidem effari valente, tunc Sabnachades eunuchus prodicens Amani, obiciebat, quod in aedibus eius inuenisset crucem Mardochaeo paratam; hoc enim ipsi famulum eius interrogatum dixisse, cum eum ad conuiuium inuitatum iuerit, crucem autem aiebat altitudine esse quinquaginta cubitorum. Quo audito, Rex decreuit non aliud ipsi constituere supplicium, quam quod in Mardochaeum excogitauerat: iussitque, ut e vestigio de cruce ista suspensus mortem obiret. Unde mihi subit mirari Dei numen, et sapientiam eius et iustitiam vel ex hoc vno colligere; quod non solum Amanis improbitatem merito affecerit supplicio, sed et eadem poena, cuius in alium artifex fuerat, ipsum plectendum esse curauerit, atque aliis hoc in documentum dederit, quod quae in alterum quis molitus fuerit, ea primo inscius in se parauerit.

β'. Αμάνης μὲν οὖν αἰματηρώς τῇ παρὰ τῷ βασιλέως
 χρώμενος τιμῇ, τῆτον διεφθάρη τὸν τρόπον· τὴν δὲ ἐσίαν
 αὐτῷ ἐχαρίσατο τῇ βασιλίσσει. Μαρδοχαῖον δὲ προσκαλε-
 σάμενος· καὶ γὰρ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν συγγί-
 νειαν Εὐθής· ὃν ἔδωκεν Αμάνη δακτύλιον, τῆτον Μαρδοχαῖον
 δίδωσι. δωρεῖται δὲ καὶ ἡ βασίλισσα Μαρδοχαῖον τὴν Αμάν-
 ης κτήσιν· καὶ δέεται τῷ βασιλέως, ἀπαλλάξαι τὴν περὶ τῆς
 ζωῆς φόβον τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος, δηλῶσα τὰ γεγραπτά κα-
 τὰ πᾶσαν τὴν χώραν ὑπὸ Αμάνη τῷ Αμαδάθ. τῆς γὰρ
 πατρίδος αὐτῆς διαφθορείσης, καὶ τῶν οὐροφύλων ἀπολομέ-
 νων, ἔκ ἂν ὑπομένειν τὸν βίον. ὃ δὲ βασιλεὺς ὑπέχετο μηδὲν
 ἄχαρι αὐτῇ ἐσπιδάκεναι, μηδ' οἷς βέλεται ἐναντίον ἔσσειν
 γράφειν δὲ ἃ βέλεται προσέταξε περὶ τῶν Ἰσθαίων ἐκείνη
 ἐκ τῷ βασιλέως ὀνόματος, καὶ σημνηαμένην αὐτῷ τῇ σφραγί-
 δι πέμπειν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν. τὰς γὰρ ἀναγνωστομέ-
 νας τὰς ὑπὸ τῷ βασιλικῷ σημαντῆρος ἡσφαλισμένας ἐπισε-
 λας, ὁδὸν περὶ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐναντιώσονται. μετα-
 πεμφθέντας οὖν τὰς βασιλικὰς γραμματεῖς ἐκέλευσε γρά-
 φειν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῶν Ἰσθαίων, τοῖς πε οἰκονόμοις καὶ ἄρ-
 χασιν, ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας, ἑκατὸν καὶ εἰκοσιεπτά
 σατραπειῶν ἡγεμόνοις. τὰ δὲ γεγραπτά τῆτον εἶχε τὸν τρό-
 πον. "Βασιλεὺς μέγας Αρταξέρξης τοῖς ἄρχασιν, καὶ τὰ ἡμέ-
 "τερα Φρονῶσι, χαίρειν. Πολλοὶ διὰ μέγεθος εὐεργεσίας,
 "καὶ τιμῆς, ἣν δὲ ὑπερβολὴν τῆς χρηστότητος τῶν παρεχόντων
 "ἐκαρπῶντο, ἔκ εἰς τὰς ὑποδεετέρας μόνον ἐξυβρίζουσιν, ἀλλ'
 "ἔδ' αὐτοὺς ἀδικεῖν ὤκησαν τὰς εὐεργετούντας, τὸ εὐχά-
 "ριστον ἐξ ἀνθρώπων ἀνακροῦντες· καὶ δὲ ἀπειροκαλίαν τῶν
 "ἔκ ἐξ ὧν προσεδόκησαν ἀγαθῶν, κόρον εἰς τὰς αἰτίας ἀφί-
 "τες, λήσεσθαι τὸ θεῖον ἐπὶ τέτοις νομίζουσι, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν
 "διαφεύγεσθαι δίκην. ἔνιοι δὲ τῶν προσασίαν πραγμάτων
 "ἐπιτραπέντες παρὰ τῶν φίλων, καὶ μίσος ἴδιον ἔχοντες πρὸς
 "τινας, παραλογισάμενοι τὰς κρατοῦντας, ψευδέσιν αἰτίαις
 "καὶ διαβολαῖς ἐπεισαν κατὰ μηδὲν ἡδικοῦσιν ὀργὴν ἀνα-
 "λαβεῖν, ὅφ' ἥς ἐκινδύνευται ἀπολέσθαι. τοῦτο δὲ ἔκ ἐκ τῶν

12. Et quidem Amanes eo, quem a Rege acceperat, honore immoderate abusus, hoc modo periit: eius vero opes et facultates Rex eo die Reginae dedit. Deinde cum Mardochaeum ad se acciuisset (nam et Regi indicauerat Esther, quae sibi cum eo intercederet necessitudo) quem Amani dederat annulum, hunc ipsum ei detractum Mardochaeo tradidit. Porro etiam Regina ei largita est possessiones Amanis; Regique supplicauit, ut Iudaeorum gentem omni vitae periculi liberaret metu, nota ei faciens, quae per omnes imperii sui regiones scripta miserat Amanes Amadathae filius, nam patria sua ad vastitatem redacta, suisque popularibus perentis, vitam sibi non vitalem fore dicebat. Tum ei Rex pollicitus est, se nihil, quod ipsi displiceret, data opera facturum esse, neque voluntati eius vlla in re contra iturum: iussitque de Iudaeis scribere, quod sibi visum fuerit, Regis nomine, eiusque sigillo signatum per omne eius imperium mittendum curare. neminem enim, qui epistolas regio sigillo munitas leget, iis, quae scripta fuerint, vel minime aduersaturum esse. Scribis itaque regis accersitis, praecipit eis pro Iudaeis scribere ad gentes omnes, et ad procuratores et principes, ab India ad Aethiopiam usque, centum et viginti septem prouinciarum gubernatores. Literae autem ad hoc exemplum scriptae sunt. Rex magnus Artaxerxes principibus, et, iis qui stant a nobis, salutem. Multi magnitudine beneficiorum, et honoris ex nimia largientium benignitate in eos collati, non solum inferiores iniuria conantur afficere, sed et in ipsos suos beneficos malum moliri non detrectarunt, gratitudinem ex hominibus tollentes; et, inepta ex insperata felicitate insolentia elati, opum abundantiam in illos conuertentes, quorum beneficio iis aucti sunt, ista Deum latitura esse arbitrantur, seque manus eius ultrices euasuros. Ex his vero quidam, ab amicis rebus administrandis admoti, et priuato in nonnullos odio flagrantibus, deceptis iis, quos penes summum est imperium, falsis criminibus et calumniis effecerunt, ut in innoxios ira efferrentur, ex qua salutis discrimen adierunt. id quod adeo

"ἀρχαιοτέρων, ἔδ' ἀκοῇ γνωρίμων ἡμῖν, οὕτως ἰδεῖν ἔστιν ἔχον,
 "ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τὰς ἡμετέρας ὄψεις τετολημμένων - ὥς
 "διαβολαῖς μὲν καὶ κατηγορίαις μὴ προσέχεν ἔτι τοῦ Λαι-
 "ποῦ, μὴδ' αἷς ἑτέροι πείθειν ἐπιχειρᾶσι, κρῖνεν δὲ ὅσα τις
 "αὐτὸς οἶδε πεπραγμένα, καὶ κολάζει μὲν ἂν ἡ τοιαῦτα,
 "χαρίζομαι δ' ἂν ἑτέρως ἔχη, τοῖς ἔργοις αὐτοῖς, ἀλλὰ μὴ
 "τοῖς λέγουσι προσιδέμενον. ὥς μὲν οὖν Ἀμάνης Ἀμαδάθην
 "μὲν παῖς, Ἀμαληκίτης δὲ τὸ γένος, ἀλλότριος ὢν τῶν Περ-
 "σῶν αἵματος, ἐπιξενωθείς ἡμῖν ἀπῆλυσσε τῆς πρὸς ἅπαν-
 "τας χρηστότητος, ἐπὶ τοσούτων ὥς πατέρα μὴ τὸ λοιπὸν
 "προσαγορεύομαι, καὶ προσκυνῶμενον διατελεῖν, καὶ μεθ'
 "ἡμᾶς τὰ δεύτερα τῆς βασιλικῆς παρὰ πάντων τιμῆς ἀπο-
 "φέρειομαι, τὴν εὐτυχίαν ἐκ ἠνεγκεν, ἔδ' ἐσώφρονι λογισμῷ
 "τὸ μέγεθος τῶν ἀγαθῶν ἐταμίευσεν· ἀλλὰ τῆς βασιλείας
 "ἐπεβέβλυσέ με καὶ τῆς ψυχῆς, τὸν αἴτιον αὐτῷ τῆς ἐξ-
 "σίας, ἀφελέομαι, τὸν εὐεργέτην μὴ καὶ σωτῆρα Μακεδο-
 "χαῖον, καὶ τὴν κοινωὸν ἡμῖν τοῦ τε βίβ καὶ τῆς ἀρχῆς Εὐδη-
 "ρα κακῶς καὶ μετὰ ἀπάτης πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆς αἰμέ-
 "νος. τίτω γάρ με τῷ τρόπῳ τῶν εὐσάντων ἐρημάσας, ἐβέ-
 "λτο τὴν ἀρχὴν εἰς ἄλλας μεταβαλεῖν. ἐγὼ δὲ τὰς ὑπὸ τῆ
 "ἀλιτηρίᾳ πρὸς ἀπώλειαν ἐκδοθέντας Ἰουδαίους, ἔ πονηρὰς
 "κατανοήσας, ἀλλὰ τὸν ἄριστον πολιτευομένους τρόπον, καὶ
 "τῷ Θεῷ προσανέχοντας, ὅς ἐμοί τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν
 "τὴν βασιλείαν διεφύλαξεν, ἔ μόνον ἀπολύω τῆς ἐκ τῶν
 "προαπεσταλμένων ὑπὸ Ἀμάνης γραμμάτων τιμωρίας, οἷς
 "ποιήσετε καλῶς μὴ προσέχοντες, ἀλλὰ καὶ τιμῆς αὐτὰς
 "ἀπάσης τυγχάνειν βέλομαι, καὶ τὸν ταῦτα κατ' αὐτῶν
 "μηχανησάμενον πρὸ τῶν πυλῶν τῶν ἐν Σέσις ἀνεσάυρωσα
 "μετὰ τῆς γενεᾶς, τῇ πάντα ἐφορῶντος Θεῷ ταύτην αὐτῷ
 "τὴν δίκην ἐπιβαλόντος. κελεύω δὲ ὑμᾶς, τὸ ἀντίγραφον
 "τῆς ἐπιστολῆς ἐκθέντας εἰς ἅπασαν τὴν βασιλείαν, τὰς Ἰου-
 "δαίους ἀφῆναι τοῖς ἰδίοις νόμοις χρωμένους ζῆν μετ' εἰρήνης,
 "καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς, ὅπως τὰς ἐν οἷς ἠτύχησαν καιροῖς ἀδι-
 "κήσαντας αὐτὰς ἀμύνωνται, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῇ δ' ὠδ' δεκά-

“cernere licet, non ex iis, quae de rebus antiquis memo-
“nae prodita sunt, aut quae fama et auditione accepimus,
“sed istis ex facinoribus, quae ante oculos nostros audacter
“patrata sunt: quo deinceps operam demus, ut calumniis
“et criminationibus fidem non habeamus, iisue, quae alii
“nobis persuaderi volunt; sed ea diludicare, quae nobis in
“notitiam veniunt, atque in illa animadvertere, si poe-
“nam commoverint, diuersaque ab his praemio afficere,
“rebus ipsis intendentes, non aliorum sermonibus. Equi-
“dem simulac Amans, Amadathae filius, genere Amale-
“ita, a Persarum sanguine alienus, et a nobis hospitio ex-
“ceptus, nostra usus est humanitate, qua erga omnes
“praediti sumus, cōsque, ut pater noster postea appella-
“tur, et constanter ab omnibus coleretur, et regio hono-
“res secundum nos ab omnibus consequeretur, felicitatem
“suam ferre non potuit, neque bene et sapienter fortunae
“magnitudinem temperare et moderari, sed conatus est
“nos, quibus potestatem suam acceptam debet, regno pri-
“vare et spiritu, Mardochaeum optime de nobis meritum
“et conservatorem nostrum, et Estherem vitae nostrae di-
“midium regnique sociam nefarie et insidiosae postulando
“ad necem. Hoc enim pacto, cum nos amicis orbasset,
“imperium ad alios transferre voluit. Nos vero, cum
“animadverterimus, Iudaeos, ab isto scelerato ad exitium
“proditos, non esse maleficos, sed optimis legibus et in-
“stitutis vivere, Deoque deditos esse, qui et nobis et ma-
“ioribus nostris imperium conservavit, non solum illos a
“poena absoluimus, cui eos subiecerunt literae non ita
“pridem ab Amane missae, quibus si non attendatis recte
“facietis: verum etiam volumus, ut eos omni honore pro-
“sequamini, nam cum, qui istas in illorum perniciem ex-
“cogitavit, ad portas Susorum crucifigendum curavimus
“cum tota sua familia, Deo, qui videt omnia, istas ei
“poenas infligente. Vos autem iubemus, ut, epistolae
“huius exemplo locis omnibus regni nostri proposito, fi-
“natis Iudaeos, suis utentes legibus, pace vivere, illosque
“adiuvetis in eis (a quibus aduersis suis temporibus iniu-
“rias acceperunt) vlciscendis eadem die, videlicet deci-

“τῆ μηνός, ὃς ἐστὶν Ἀδαρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. ταύτην γὰρ αὐτοῖς
 “ὁ Θεὸς, ἀντὶ ὀλεθρίας, σωτήριον πεποίηκεν. ἔγω δὲ ἀγα-
 “θῇ μὲν τοῖς εὐνοῦσιν ἡμῖν, ὑπόμνησις δὲ τῆς τῶν ἐπιβουλευ-
 “σάντων κολάσεως. εἰδέναι μέντοιγε βάλομαι, καὶ πόλιν καὶ
 “πᾶν ἔθνος, καὶ τῶν γεγεραμμένων τινὸς παρακῆσθαι, ὅτι καὶ
 “πυρὶ καὶ σιδήρῳ δαπανηθήσεται. τὰ μέντοι γεγεραμμένα
 “προτεθήτω κατ’ ὅλης τῆς ἡμῖν ὑπηκόῃς χώρας, καὶ παρα-
 “σκευάζεσθωσαν πάντως εἰς τὴν προγεγεραμμένην ἡμέραν,
 “ἵνα τὰς ἐχθρὰς μετέλθωσιν.

γ’. Οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς, οἱ τὰς ἐπιστολάς διακομίζοντες,
 εὐθύς ἐξορμήσαντες τὴν προκειμένην ὁδὸν ἦνουν. ὁ δὲ Μαρ-
 δοχαῖος, ὡς ἀναλαβὼν τὴν βασιλικὴν σολήν, καὶ τὸν σέφα-
 νον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὸν σρεπτὸν περιθέμενος προῆλθεν,
 ἰδόντες αὐτὸν ἄτως τιμημένον ὑπὸ τῆ βασιλέως οἱ ἐν Σύσσις
 ὄντες Ἰσθαῖοι, κοινὴν ὑπέλαβον τὴν εὐπραγίαν αὐτῆς. χαρὰ
 δὲ καὶ σωτήριον φέγγος, ἐκτιθεμένων τῶν τῆ βασιλέως γερα-
 μάτων, καὶ τὰς κατὰ πόλιν τῶν Ἰσθαίων καὶ τὰς κατὰ χῆ-
 ραν περιεῖχεν· ὥς πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, διὰ τὸν ἐκ
 τῶν Ἰσθαίων φόβον περιτεμνόμενα τὴν αἰδῶ, τὸ ἀκίνδυνον αὐ-
 τοῖς ἐκ τῆς τεπραγματεύεσθαι. καὶ γὰρ τῆ δωδεκάτῃ μη-
 νὸς τῇ τρισκαιδεκάτῃ, ὃς κατὰ μὲν Εβραίαις Ἀδαρ καλεῖται,
 κατὰ δὲ Μακεδόνας Δύστρος, οἱ κομίσαντες τὰ τῆ βασιλέως
 γράμματα ἐδήλουν, ὅπως κατ’ ἥν ἡμέραν αὐτοὶ κινδυνεύειν
 ἔμελλον, ἐν ταύτῃ τοὺς ἐχθροὺς ἀπολέσωσιν. οἱ δὲ ἄρχοντες
 τῶν σατραπειῶν καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ γραμμα-
 τεῖς εἶχον ἐν τιμῇ τοὺς Ἰσθαίους· ὁ γὰρ ἐκ Μακεδοναῖς φόβος
 ἠνάγκαζεν αὐτοὺς σωφρονεῖν. τοῦ δὲ γράμματος τοῦ βασι-
 λικοῦ διὰ πάσης τῆς ὑπ’ αὐτῷ χώρας γενομένης, συνέπεσεν,
 ὥστε καὶ τοὺς ἐν Σούσις Ἰσθαίους ἀποκτεῖναι τῶν ἐχθρῶν περὶ
 πεντακοσίους. τοῦ δὲ βασιλέως τὸν τῶν ἀπολωλότων ἐν τῇ
 πόλει δηλώσαντος ἀριθμὸν Εὐδῆρι, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τῆς χῆ-
 ρας τί ποτ’ εἴη γεγονὸς διαποροῦντος, καὶ εἴ τι πρὸς τούτοις
 ἐπ’ αὐτοὺς γεῖεσθαι βούλεται πυθανομένους, παραχθήσεσθαι
 γὰρ, παρεκάλεσεν ἐπιτραπῆναι τοῖς Ἰσθαίοις καὶ τὴν ἐπιου-

"ma tertia mensis duodecimi, qui est Adar. Hanc enim
"diem Deus pro funesta dedit eis salutarem. Sitque illis
"quidem laeta, qui nobis bene volunt, monumentum ve-
"ro ultionis de insidiarum machinatoribus. Volumus au-
"tem ciuitati et genti omni notum esse, quod, quaecun-
"que istis singulis, quae scripta sunt, non fuerit obsequuta,
"ferro et igni vastabitur. Atque hae literae palam propo-
"nantur in omnibus imperii nostri regionibus, sintque
"Iudaei omnes ad eam diem parati suos vlcisci aduer-
"sarios.

13. Et quidem equites, qui literas perferebant, e ve-
stigio profecti itinera suscepta conficiebant. Mardochaeus
vero cum in publicum prodisset regia veste amictus et
corona aurea et torque circumdatus, Iudaei Susiani, ubi-
eum conspexerant adeo honoratum a Rege, eius felicitatem
sibi cum illo communem esse exillinarunt. Ingens
praeterea gaudium et lumen salutare, regis literis editis,
Iudaeos in ciuitatibus et prouinciis circumdedit: ita ut
multi etiam ex aliis gentibus, quas Iudaeorum terror inua-
serat, pudenda circumcidentes, sibi securitatem hoc mo-
do parauerint. nam ad decimam tertiam diem mensis duo-
decimi, qui apud Iudaeos Adar, apud Macedonas Dystrus
vocatur, equites, qui regias literas attulerant, nunciabant,
ut, qua die ipsis periculum imminabat, ea inimicos exitio
darent. Iudaei autem in honore erant apud satrapas et
tyrannos et reges et scribas; nam formidine Mardochaei
necesse habuerunt inueste se gerere. Postquam vero Re-
gis literae per omnes ditionis suae prouincias diuulgatae
erant, ita accidit, ut Susensis ciuitatis Iudaei ex inimicis
suis circiter quingentos homines interficerent. Cumque
Rex pereuntium in vrbe numerum Estheri retulisset, et
in prouinciis quid actum fuisset nonnihil ambigeret,
atque interrogaret, ecquid amplius contra eos fieri vel-
let, id enim factum iri, petiit, ut Iudaeis etiam po-
stidie liceret ita inimicos, qui superessent, occidere, et

σαν ἡμέραν οὕτω χρήσασθαι τοῖς ὑπολειπομένοις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς δέκα τοῦ Ἀμάνθ παῖδας ἀνασταυρῶσαι. καὶ τοῦτο μὲν προσέταξε τοῖς Ἰσδαίοις ὁ βασιλεὺς, μηδὲν ἀντιλέγειν Ἐδῆρι βηλόμενος. οἱ δὲ πάλιν συσραφέντες τῇ τετραδί καὶ δεκάτῃ τοῦ Δύσεθ μηνός, ἀπέκτειναν τῶν ἐναντίων ὡς τριακοσίς, καὶ οὐδενὸς τῶν ἐκείνοις ὑπαρχόντων ἤψαντο κτημάτων. ἀπέθαναν δὲ καὶ, ὑπὸ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν Ἰσδαίων, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῖς, ἑπτακισμύριοι καὶ πεντακιχίλιοι. καὶ τούτους μὲν ἀπέκτειναν τῇ τρισκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός, τὴν δὲ ἐχομένην ἐορτάσιμον ἐποίησαν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς Σάσοις Ἰσδαῖοι τὴν τετράδα καὶ δεκάτην, καὶ τὴν ἐχομένην τῇ αὐτῇ μηνός συναθροισθέντες εὐωχήθησαν. ὦθον καὶ νῦν πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκαμένη Ἰσδαῖοι τὰς ἡμέρας ταύτας ἐορτάζουσι, διαπεμπόμενοι μισθίδας ἀλλήλοις. ἔγραψε δὲ Μαρδοχαῖος τοῖς ἐν τῇ Ἀρεταξέρεξ βασιλείᾳ ζῶσιν Ἰσδαίοις, ταύτας παραφυλάσσειν τὰς ἡμέρας, καὶ ἐορτὴν ἄγειν αὐτάς, καὶ τοῖς ἐκγόνοις παραδῆναι, τῇ πρὸς πάντα διαμέναι τὸν χρόνον τὴν ἐορτὴν, ἕνεκα τῆ καὶ μὴ λήθῃ παραπολέσθαι. μελλήσαντας γὰρ αὐτὰς ἐν ταύταις διαφθεῖσθαι ταῖς ἡμέραις ὑπὸ Ἀμάνθ, δίκαια ποιήσειν, εἰ διαφυγόντες μὲν τὸν κίνδυνον ἐν αὐταῖς, τῆς δ' ἐχθρῆς τιμωρησάμενοι, παρατηρήσονται αὐτάς, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ. διὰ ταῦτα μὲν οἱ Ἰσδαῖοι τὰς προσηρημένας ἡμέρας ἐορτάζουσι, προσαγορεύοντες αὐτάς Φεβραίους. ὁ δὲ Μαρδοχαῖος μέγας τε ἦν καὶ λαμπρὸς παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ συνδιείπεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν, ἀπολαύων ἅμα καὶ τῆς κοινωνίας τῇ βίῃ τῇ βασιλείᾳ. ἦν δὲ καὶ τοῖς Ἰσδαίοις τὰ πράγματα δι' αὐτὰς ἀμείνων πάσης ἐλπίδος. καὶ τὰ μὲν τέτοις, βασιλεύοντος Ἀρεταξέρεξ, συμβάντα τῶτον εἶχε τὸν τρόπον.

decem Amanis filios in crucem tollere. Et hoc quidem vt facerent, Iudaeis a Rege mandatum est, nolente Estheri quidquam contradicere. Illi vero rursus conglobati decima quarta die mensis Adaris ex aduersariis homines fere trecentos interfecerunt, neque tamen in eorum bona vllatenus inuasērunt. Porro Iudaei, qui in prouinciis et aliis vrbibus degebant, aduersariorum septuaginta quinque millia pereimerunt. quae caedes die quidem mensis decima tertia facta est, sequentem vero epulis dedicarunt. Similiter autem et Iudaei Susenses congregati, decima quarta die et sequenti eiusdem mensis conuiuīis, versabantur. Vnde hodieque omnes per totum terrarum orbem Iudaei dies illos epulis celebrant, inter sese fercula missitantes. Scripsit etiā Mardocheus ad Iudaeos, quotquot sub imperio Artaxerxis vivebant, vt hos dies festos agerent, et posteritati quoque traderent, vt in omne aeuum duraret festiua celebritas, et nulla vnquam obliuione deleteretur. Nam cum diebus illis parum abfuissent ab interitu, quem ipsis parauerat Amanes, recte facturos dicebat, si periculo, tunc illis imminenti, liberati, et hostes suos vlti, eos obseruent, Deo gratias agentes. Ac propterea Iudaei supra memoratos dies celebrant, Phruraeos illos appellantes. Mardocheus autem magna erat in dignitate et loco illustri apud Regem, et eius in imperio administrando socius, vitaeque cum Regina societatem habebat. Porro Iudaeis horum opera res omnes felicius cecidere, quam sperare poterant. Atque haec fecerunt, quae illis sub rege Artaxerxe euenerunt.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Ἰωάννης ἐν τῷ ναῷ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Ἰησοῦν ἀνείλε, καὶ ὡς Βαγῳσῆς πολλὰ εἰς τὰς Ἰουδαίας ἐξύβρισεν· οἳ αὐτὸν ἔπραττεν ὁ Σαναβαλλέτης.

Αποθανόντος δὲ τῷ ἀρχιερεὶς Ελισίβη, τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰδᾶς ὁ παῖς αὐτῷ διεδέξατο· τελευτήσαντος δὲ καὶ τῆς τὴν τιμὴν Ἰωάννης υἱὸς ὧν αὐτῷ παρέλαβε, δὲ ὃν καὶ Βαγῳσῆς, ὁ στρατηγὸς τῷ ἄλλῳ Ἀρταξέρξε, τὸν ναὸν ἐμίανε, καὶ φόρους ἐπέταξε τοῖς Ἰουδαίοις, πρὶν ἢ τὰς καθημερινὰς ἐπιφέρειν θυσίας ὑπὲρ ἀρῶν ἐκάστη τελεῖν αὐτὸς δημοσίᾳ δραχμὰς πενήντα. τῆς δὲ τὴν αἰτίαν τοιαύτην συνέβη γενέσθαι, ἀδελφὸς ἦν τῷ Ἰωάννῃ Ἰησῆς· τῷ φίλῳ τυγχάνοντι ὁ Βαγῳσῆς ὑπέχετο τὴν ἀρχιερωσύνην παρέχειν. ἀπὸ ταύτης οὖν τῆς πεπραθήσεως Ἰησοῦς, ἐν τῷ ναῷ διενεχθεὶς τῷ Ἰωάννῃ, παρῳῶντε τὸν ἀδελφόν, ὥς αὐτὸν ἀνελεῖν διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ τῆλικούτου δὲ ἀσέβημα δράσαι κατ' ἀδελφοῦ τὸν Ἰωάννην ἰερωμένον, δεινὸν ἦν, καὶ τὸ δεινότερον, ὡς μήτε παρ' Ἑλλήσι, μήτε παρὰ Βαβυλῶσι, ὁμῶν οὕτω καὶ ἀσεβεῖς πρᾶγμα γυγόνεαι. το μόντοι θεῖον ἔκ ἡμέλησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐδολώθη, καὶ ὁ ναὸς ἐμιάνθη ὑπὸ Περσῶν. Βαγῳσῆς δὲ, ὁ στρατηγὸς Ἀρταξέρξε, γνῶς, ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων Ἰωάννης τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ ἱερῷ ἐφόνευσεν, εὐθύς ἐπιστὰς τοῖς Ἰουδαίοις, μετὰ θυμῷ ἤρξατο λέγειν· "ἐτολμήσατε ἐν τῷ ὑμετέρῳ ναῷ φόνον ἐργάσασθαι;" περὶ μὲν δὲ αὐτῷ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἐκώλυον αὐτόν. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸς ἔφη, "πῶς ἔκ ἐγὼ καθαρώτερός εἰμι τῷ ἀνηρημένῳ ἐν τῷ ναῷ;" καὶ τῆς ποιησάμενος τὰς λόγους εἰς τὸν ναόν εἰσέρχεται. ταύτῃ μὲν οὖν χρησάμενος τῇ ἐπινοίᾳ Βαγῳσῆς, τὰς Ἰουδαίας ἔτεσιν ἑπτὰ ὑπὲρ τῆς Ἰησοῦ τελευτῆς μετήλθεν.

β'. Κατασείψαντος δὲ τῷ Ἰωάννῃ τὸν βίον, διαδέχεται τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ υἱὸς αὐτῷ Ἰαδδᾶς. ἦν δ' καὶ τῷ ἀδελφῷ Μανασσῆς ὄνομα, ὁ Σαναβαλλέτης, ὁ πρὸς αὐτὸν εἰς Σα

CAP. VII.

*Quomodo Ioannes fratrem suum Iesum in templo interemit,
utque Bagoses multis iniuriis Iudaeos affecit: item
quaenam acta erant a Sanaballet.*

Mortuo autem pontifice: Eliasibo, successit in pontificatum Iudas, eius filius: item eo defuncto, summi sacerdotis honorem accepit Ioannes, ipsius filius, propter quem Bagoses, dux copiarum alterius Artaxerxis, templum polluit, et tributum Iudaeis imposuit, ut, priusquam quotidianas offerrent hostias, in singulos agnos ex publico quinquaginta drachmas penderent. Hoc autem huiusmodi causa accidit. Erat Ioanni frater Iesus: huic Bagoses, ipsius amicus, promisit, sese pontificatum praebiturum. Hac fiducia Iesus, cum Ioanne fratre suo in templo altercatus, eum adeo irritavit, ut ab eo per iracundiam occideretur. Erat atrox id Ioannis in fratrem scelus, praesertim cum ipse sacerdotio fungeretur: et eo atrocius, quod nec apud Graecos, nec apud Barbaros, ullum tam crudele tanque impium facinus exstiterit. Itaque Deus id non neglexit, quin eam ob causam populus in servitutem redactus, et sanum a Persis profanatum est. Nam simulac Bagoses, copiarum Artaxerxis dux, intellexit, quod Ioannes pontifex Iudaeorum fratrem suum in templo interemisset, statim Iudaeos adit, et eos cum iracundia sic alloqui insistit: "Vos in vestro templo ausi estis caedem facere?" Cum autem conaretur in templum intrare, illum prohibebant. Ille vero ad eos conuersus dicebat: "Quis dubitet, quin ego sim purior, quam qui in templo occisus est?" His dictis in templum ingreditur. Et quidem Bagoses, id quod in animo habebat, exsequi volens, Iudaeos propter hanc Iesu necem septem annos infestavit.

2. Post Ioannis vero obitum Iaddus, eius filius, sacerdotium accepit. Erat autem et huic frater, Manasses nomine, cui Sanaballetes, ab ultimo rege Dario missus

μάρειαν ὑπὸ Δαρείῳ τῷ τελευταίῳ βασιλέως σατραπῆς, Χαθαῖος τὸ γένος, ἐξ ὧν καὶ οἱ Σαμαρεῖς εἰσιν, εἰδὼς λαμπρὰν ἔσαν πόλιν τὰ Ιερουσόλυμα, καὶ πολλὰ τοῖς Ασσυρίοις καὶ τοῖς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία κατοικῆσι τὰς ἐν αὐτῇ βασιλεῖς πράγματα παραχόντας, ἀσμένως συνώκισε τὴν αὐτῇ θυγατέρα, Νικασῶ καλεσμένην, οἶόμενος τὴν ἐπιγαμίαν ὁμηρον αὐτῷ γενέσθαι, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνης παντὸς εὐνοίαν.

ΚΕΦ. η΄.

Περὶ Σαναβαλλέτη καὶ Μνασσοῦ, καὶ τῶ ναῦ, ὃν ἀκοδόμησαν ἐν τῷ Γαριζεῖν ὄρει· καὶ ὡς ὁ Αλέξανδρος εἰς τὴν τῶν Ιερουσολυμιτῶν πόλιν εἰσῆλθε, ὅσα τε τὰς Ἰσθαίως εὐηργέτησεν.

ΚΑΤὰ δὲ τῆτον τὸν καιρὸν καὶ Φίλιππος, ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐν Αἰγαίαις ὑπὸ Πανστανίῳ τῷ Κερᾶσι, ἐκ δὲ τῶν Ορεσῶν γένε, δολοφονηθεὶς ἀπέθανε. παραλαβὼν δὲ παῖς αὐτῷ τὴν βασιλείαν Αλέξανδρος, καὶ διαβάς τὸν Ελλήσποντον, νικᾷ μὲν τὰς Δαρεῖς στρατηγὰς, ἐπὶ Γρανικῷ συμβαλὼν αὐτοῖς. ἐπελθὼν δὲ τῇ Λυδία, καὶ τὴν Ἰωνίαν δαλωσάμενος, καὶ τὴν Καρίαν ἐπιδραμὼν, τοῖς ἐν Παμφυλίᾳ τόποις ἐπέβαλε, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

β΄. Οἱ δὲ τῶν Ιερουσολυμιτῶν πρεσβύτεροι, δεινοπαθοῦντες ἐπὶ τῷ τὸν Ιαδδῷ τῷ ἀρχιερέως ἀδελφόν, ἀλλοφύλῳ συνοικῶντα, μετέχεν τῆς ἀρχιερωσύνης, ἐς αἰσίου πρὸς αὐτόν. ἠγαῦντο γάρ τὸν τούτῳ γάμον ἐπιβάθρην τοῖς παρανομῶν περὶ τὰς τῶν γυναικῶν συνοικήσεις βελησομένοις γενέσθαι, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους αὐτοῖς κοινωνίας ἀρχὴν τοῦτο ἔσεσθαι. ὑπάρξαι μὲντοι καὶ τῆς προτέρας αἰχμαλωσίας αὐτοῖς καὶ τῶν κακῶν αἴτιον, τὸ περὶ τοὺς γάμους πλημμελῆσαι τινὰς, καὶ ἀγαγέσθαι γυναῖκας ἐκ ἐπιχωρίων. ἐκέλευον οὖν τὸν Μανασσὴν διαζεύγνυσθαι τῆς γυναικὸς, ἢ μὴ προσίεναι τῷ θυσιαστηρίῳ. τῷ δ' ἀρχιερέως τῷ λαῷ συναγανακτῆντος, καὶ εἰργοντος τὸν ἀδελφόν τῷ βασιμῷ, παραγενέ-

In Samariain satrapa, natione Chuthaeus, (ex qua natione orti sunt etiam Samaritani) videns praeclaram urbem esse Hierosolyma, eiusque reges Assyrii et Coeles-Syriae incolis multa negotia facessisse, libenter filiam suam, Nicaso vocatam, in matrimonium dedit, ratus hoc connubium sibi fore pignus ad totius Iudaeorum gentis conciliandam benevolentiam.

CAP. VIII.

De Samaballe et Manasse, temploque ab illis exstructo in monte Garizin: item ut Alexander in Hierosolymorum urbem ingressus est, et quanta in Iudaeos beneficia contulit.

Cæterum per id tempus Philippus etiam, Macedonum rex, Ægaeis a Pausania, Cerastræ filio, ex Orestarum gente oriundo, per dolum occiditur. Eius vero filius Alexander regnum adeptus, trajecto Hellesponto, Darii duces, apud Granicum praelio cum iis congressus, superat. Deinde Lydiam aggressus, Ioniaque subacta, et percursa Caria, inuasit in loca Pamphyliæ, sicuti alibi dictum est.

2. Iam vero senatores Hierosolymitani, aegre ferentes, Iaddi pontificis fratrem, qui uxorem haberet externi generis, consortem esse sacerdotii, ab eo dissidebant. Iudicabant enim, eius matrimonium gradum esse iis, qui in re vxoria peccare vellent, idque initium fore ineundæ societatis cum extraneis. Iam vero superioris captivitatis et malorum causam eis fuisse, quod quidam in connubiis peccauissent, et peregrinas uxores duxissent. Itaque iubebant Manassæm, ut aut diuortium cum vxore faceret, aut ad aram ne accederet. Igitur cum pontifex pariter ac populus indigne hoc ferret, et fratrem ab

μενος ὁ Μανασσῆς πρὸς τὸν πενθερὸν Σαναβαλλέτην, *σέργει* μὲν ἔλεγεν αὐτῇ τὴν θυγατέρα Νικασῶ, τῆς μέντοι ἰσρατικῆς τιμῆς, μεγίστης ἔσσης ἐν τῷ ἔθνει καὶ τῷ γένει παραμενύσης, ἔβλεσθαι δὲ αὐτὴν σέρεσθαι. τῇ δὲ Σαναβαλλέτῃ μὴ μόνον τηρήσειν αὐτῷ τὴν ἰερωσύνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν παρέξειν δύναμιν καὶ τιμὴν ὑπὶ χυρμένῃς, καὶ πάντων ἀποδείξειν ὧν αὐτὸς ἐπῆρχε τόπων ἡγεμόνα, βυλόμενον συνοικεῖν αὐτῇ τῇ θυγατρὶ, καὶ λέγοντος οἰκοδομήσειν ναὸν, ὅμοιον ὄντα τῷ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τῇ Γαριζὲν ὄρεϊ, ὃ κατὰ τὴν Σαμάρειαν ὄρεων ἐστὶν ὑψηλότετον, καὶ τῷτο ποιήσεν ἐπαγγελιομένῃς μετὰ τῆς Δαρεῖς γνώμης τῇ βασιλείῳς, ἐπαρθείς ταῖς ὑποχέσεσιν ὁ Μανασσῆς, παρέμνευε τῷ Σαναβαλλέτῃ, τὴν ἀρχιερωσύνην οἰόμενος ἔχειν Δαρεῖς δόντος. καὶ γὰρ συνέβαινε τὸν Σαναβαλλέτην ἤδη πρεσβύτερον εἶναι. πολλῶν δὲ ἱερέων καὶ Ἰσραηλιτῶν τοιάτοις γάμοις ἐπιπεπλεγμένων, κατεῖχεν οὐ μικρὰ ταραχὴ τοὺς Ἱεροσολυμίτας. ἀφίσαντο γὰρ ἅπαντες πρὸς τὸν Μανασσῆν, τοῦ Σαναβαλλέτῃ χορηγοῦντος αὐτοῖς καὶ χρήματα, καὶ χώραν εἰς γεωργίαν καὶ κατοίκησιν ἀπομερίζοντος, καὶ παντὶ τρόπῳ τῷ γαμβρῷ συμφιλοκαλοῦντος.

γ'. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Δαρεῖος ἀκούσας, ὅτι τὸν Ἑλλήσποντον διαβάς Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς σατράπας αὐτῇ τῇ κατὰ Γρανικὸν μάχῃ κερτήσας προσωτέρω χωρεῖ, στρατιὰν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν συνήθροισεν, ἀπαντῆσαι διαγνούς τοῖς Μακεδόσι, πρὶν ἢ πᾶσαν αὐτοὺς ἐπιόντας κατασφραῖψαι τὴν Ἀσίαν. περαιωσάμενος οὖν τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τὸν Ταῦρον τὸ Κιλικίον ὄρος ὑπερελθὼν, εἰσῶ τῆς Κιλικίας τοὺς πολεμίους, ὡς ἐκεῖ μαχησόμενος αὐτοῖς, ἐξεδέχετο. ἠδὲ δὲ τῇ Δαρεῖς καταβάσει ὁ Σαναβαλλέτης, εὐθύς ἔλεγε τῷ Μανασσῇ τὰς ὑποχέσεις τελέσειν, ὡς ἂν Δαρεῖος κερτήσας τῶν πολεμιῶν ὑποσφείψῃ. πέπεισο γὰρ ἔκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, μηδ' εἰς χεῖρας τοῖς Πέρσαις ἤξεν τὰς Μακεδόνας, διὰ τὸ πλῆθος. ἀπέβη δ' ἔχ' ὡς προσεδίκων. συμβαλὼν γὰρ ὁ βασιλεὺς τοῖς Μακεδόσιν ἠττήθη.

am areceret, adiit Manasses focerum Sanaballetem, et se quidem amare dicebat filiam eius Nicaso, sic tamen ut sacerdotali honore (qui in gente sit maximus et in eadem familia maneat) priuari propter eam haud velit. Ad haec cum Sanaballetes promississet non solum sacerdotium ei se seruaturum, verum etiam pontificiam potestatem et honorem praestiturum, et omnium, quibus ipse praeerat, locorum praesidem effecturum, modo filiam suam retinere velit uxorem, dixissetque, templum se aedificaturum, Hierosolymitani simile, in monte Garizin, qui in Samaria est caeterorum montium altissimus, idque de Darii regis sententia facturum; his promissis elatus Manasses haesit Sanaballeti, pontificatum se Darii munere obtenturum sperans. nam et Sanaballetes iam senior erat. Et quia multi sacerdotes et Iudaei erant eiusmodi coniugiis implicati, agitabant non mediocres turbae Hierosolymitanos. Deficiebant enim omnes ad Manassem, Sanaballetem eis pecuniam suppeditante, et terram ad agricolationem et habitationem diuidente, omnibusque modis genero gratificante.

3. Eo autem tempore Darius, cum intellexisset, Alexandrum, traiecto Hellesponto, superatisque ipsius praefectis apud Granicum, pergere ulterius, equitum peditumque exercitum coëgit, eo consilio, ut Macedonibus obuiam iret, priusquam totam peruasissent Asiam. Cum itaque Euphratem flumen copias traduxisset, Taurumque Ciliciae montem superasset, hostes intra Ciliciae fines opperiebatur, ut ibi cum eis praelio dimicaret. Sanaballetes autem, Darii descensu laetatus, Manassi dicebat, sese promissa praestiturum, simulac Darius, victis hostibus, rediisset. Erat enim persuasum non ei solum, sed etiam omnibus, qui erant in Asia, ne congressuros quidem cum Persis Macedonas, propter multitudinem. Verum longe aliter res accidit, quam expectabant. Nam Rex, cum Macedonibus congressus, victus est, et magna

καὶ πολλὴν τῆς στρατίας ἀπολέσας, ληφθέντων αἰχμαλώτων αὐτῇ τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων, ἔφυγεν εἰς Πέρσας. Ἀλέξανδρος δὲ εἰς Συρίαν παραγενόμενος, Δαμάσκον αἰρεῖ, καὶ Σιδῶνος κρατήσας ἐπολιόρκει Τύρον· ἥξις τε, ἀποσείλας γράμματα πρὸς τὸν τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερέα, συμβαχίαν τε αὐτῷ πέμπειν, καὶ αἶγορὰν τῷ στρατεύματι παραχεῖν, καὶ ὅσα Δαρεῖω πρότερον ἐτέλουν δῶρα τούτῳ δίδοναι, τὴν Μακεδόνων Φιλίαν ἐλόμενον, οὐ γὰρ μετανοήσῃ ἐπὶ τοῖς τοῖς. τοῦ δ' ἀρχιερέως ἀπακριναμένη τοῖς γραμματεσφόροις, ὡς ὄρκυς εἴη Δαρεῖω δεδοκός, μὴ βασιλεύειν ὅπλα κατ' αὐτῇ, καὶ τούτους, ὥς ἂν ἡ Δαρεῖος ἐν τοῖς ζῶσι, μὴ παραβῇσι διαφύσαντος, ἀκούσας Ἀλέξανδρος παρωξύνθη, καὶ τὴν μὲν Τύρον οὐκ ἔκρινε καταλιπεῖν, ὅσον οὐδέπω μέλλουσιν αἰρεῖσθαι, παρασησάμενος δὲ ταύτην, ἠπέλιψε στρατεύειν ἐπὶ τὸν τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερέα, καὶ διδάξαι πάντας δι' αὐτῇ, πρὸς τινὰ δὴ αὐτοῖς φυλακτέον τοὺς ὄρκυς. ὅθεν πονικώτερον χρησάμενος τῇ πολιουρκίᾳ, λαμβάνει τὴν Τύρον· κατασησάμενος δὲ τὰ ἐν αὐτῇ, ἐπὶ τὴν Γαζαίων πόλιν ἦλθεν, καὶ τὴν τε Γάζαν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ φρούραρχον ὄνομα Βαβημήσην ἐπολιόρκει.

δ'. Νομίσας δὲ καιρὸν ἐπιτήδειον ἔχειν ὁ Σαναβαλλέτης τῆς ἐπιβολῆς, Δαρεῖς μὲν ἀπέγνω, καὶ λαβὼν ὀκτακιχλίς τῶν ἀρχομένων ὑπ' αὐτῇ, πρὸς Ἀλέξανδρον ἦκε· καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἀρχόμενον τῆς Τύρου πολιουρκίας, ὧν τε αὐτὸς ἀρχηγὸς ὅπως, ἔλεγεν, αὐτὸν παραδιδόναι τήτης, καὶ δεσπότην αὐτὸν ἔχειν ἡδέως ἀντὶ Δαρεῖς τῇ βασιλείᾳ. ἀσμένως δ' αὐτὸν προσδεξαμένη, θαρρῶν ἤδη περὶ τῶν προκειμένων ὁ Σαναβαλλέτης αὐτῷ λόγους προσέφερε, δηλῶν, ὡς γαμβρὸν μὲν ἔχοι Μανασσὴν, τῇ τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερέως Ἰαδδῆ ἀδελφόν· πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας αὐτῷ συμπρόντας τῶν ὁμοθνήων θείων ἱερῶν ἐν τοῖς ὑπ' ἐκείνης τόποις ἤδη κατασκευάσαι. τῆτο δ' εἶναι καὶ τῷ βασιλεῖ συμφέρον, εἰς δύο διαιρεῖσθαι τὴν τῶν Ἰσδαίων δύναμιν, ἵνα μὴ ὁμογνωμονοῦν τὸ ἔθνος μηδὲ συνεσθός, εἰ νεωτερίσειέ ποτε, χαλεπὸν ἢ τοῖς βασιλεῦσι, καθὼς καὶ πρότερον τοῖς Ασσυρίων ἀρχασι ἐγένετο. συγχωρήσαντος

exercitus parte amissa, et capta eius matre et vxore et liberis, fugit in Persas. Alexander vero, in Syriam profectus, capit Damascum; et Sidone potitus Tyrum obsidet: missisque ad Iudaeorum pontificem literis, postulat, vt sibi auxilium mittat, et exercitui commeatum suppeditet, ac quaecunque antea Dario stipendia pendebant ei soluat, et Macedonum sequatur amicitiam; fore enim, vt eius rei non poeniteat. Cum autem pontifex tabellariis respondisset, se Dario cum iureiurando promississe, aduersus eum arma non laturum, idque nunquam superstitie Dario violaturum dixisset; his auditis, ira commotus erat Alexander, et Tyrum quidem relinquere, quae iam iam capienda foret, non statuit: sed minatus est, sese, ea subacta, in Iudaeorum pontificem exercitum moturum, et per eum omnibus ostensurum, quibusnam iusiurandum seruare debeant. Inde acrius obfidionem vrgens, Tyrum expugnat: et constitutis in ea rebus, contra Gazaeorum urbem proficiscitur, atque Gazam et praesidiis in ea praefectum nomine Babemelem obfidet.

4. Iam vero Sanaballetes, ratus idoneum se tempus nactum esse ad id, quod instituerat, a Dario defecit, sumtisque octo subditorum suorum milibus, ad Alexandrum se contulit: et nactus eum Tyri oppugnationem aggredientem, dicebat ei, sese quae loca teneret traditurum, et dominum pro Dario rege libenter habiturum. Cumque eum Alexander laetus admisisset, Sanaballetes, sumta iam fiducia, de instituto suo sermonem iniecit, demonstrans generum se habere Manasse, Iaddi Iudaeorum pontificis fratrem; multosque alios eiusdem gentis homines ei adesse, qui iam velint in sua ditione fanum construere. et id quidem Regi vtile esse, in duo diuidi Iudaeorum vires, ne, si quando consentiens et coniuncta gens noui quid moliretur, regibus negotium faceret, sicut et antea fecisset Assyriorum principibus. Igi-

δὲ Ἀλέξανδρος, πᾶσαν εἰσενεγκάμενος σπαδὴν, ὑποδόμησεν
 ὁ Σαναβαλλέτης τὸν ναὸν καὶ ἱερέα τὸν Μανασσὴν κατέστησε,
 μέγιστον γέρας ἡγησάμενος, τοῖς ἐκ τῆς θυγατρὸς γενησομέ-
 νοις τῷτ' ἐσεῖσθαι. μηνῶν δὲ ἑπτὰ τῇ Τύρῃ πολιορκία διεληλυ-
 θότων, καὶ δύο τῇ Γάζῃ, ὁ μὲν Σαναβαλλέτης ἀπέθανεν,
 δὲ Ἀλέξανδρος ἐξελὼν τὴν Γάζαν, ἐπὶ τὴν τῶν Ἱεροσολυμ-
 τῶν πόλιν ἀναβαίνειν ἐσπαδάκει. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἰαδδῆς, τῷ
 πο ἀκῆσας, ἦν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ δέει, πῶς ἀπαντήσῃ τοῖς Μακα-
 δόσιν ἀμυχανῶν, ὀργιζομένῃ τῷ βασιλέως ἐπὶ τῇ πρότερον
 ἀπειθείᾳ. παραγγείλας οὖν ἱερείᾳ τῷ λαῷ, καὶ θυσίαις
 μετ' αὐτῷ τῷ Θεῷ προσφέρειν, εἶδ' ἐτο ὑπερασπίσαι τῷ ἔθνει
 καὶ τῶν ἐπερχομένων κινδύνων ἀπαλλάξαι. κατακοιμηθὴν
 δὲ μετὰ τὴν θυσίαν ἐχηματίσεν αὐτῷ κατὰ τῆς ὑπνῆς
 Θεὸς θαρρύν, καὶ σεφانوῦντας τὴν πόλιν ἀνοίγειν τὰς πύλας,
 καὶ τῆς μὲν ἄλλης λευκαῖς ἐδῆσιν, αὐτὸν δὲ μετὰ τῶν ἱερέων
 ταῖς νομίμοις στολαῖς ποιεῖσθαι τὴν ὑπάντησιν, μηδὲν προσδο-
 κῶντας πείσεσθαι δεινόν, προνομήνῃ τῷ Θεῷ. διαναστὰς δὲ ἐκ
 τῷ ὑπνῆ, ἔχαρ' ἐτε μεγάλως αὐτὸς, καὶ τὸ χρηματιζόμενόν
 τῷ πᾶσι μηνύσας, καὶ ποιήσας ὅσα κατὰ τῆς ὑπνῆς αὐτῷ
 παρεγγέλη, τὴν τῷ βασιλέως παρησίαν ἐξεδέχετο.

ε'. Πυθόμενος δὲ αὐτὸν, ὃ πόρρω τῆς πόλεως ὄντα, πρό-
 εἰσι μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τῷ πολιτικῇ πλήθει, ἱεροπρεπῆ καὶ
 διαφέρεσαν τῶν ἄλλων ἔθνῶν ποιεῖμενος τὴν ὑπάντησιν εἰς
 τόπον τινὰ σαφῶς λεγόμενον. τὸ δὲ ὄνομα τῶτο μεταφερόμε-
 νον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν σκοπὸν σημαίνει· τὰ τε γὰρ
 Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ναὸν ἐκεῖθεν συνέβαινον ἀφορεῖσθαι. τῶν
 δὲ Φοινίκων καὶ τῶν ἀκολοθούντων Χαλδαίων, ὅσα βασιλέως
 ὀργὴν εἰκὸς ἐπιτρέψεν αὐτοῖς, τὴν τε πόλιν διαρπάσεν, καὶ
 τὸν ἀρχιερεῖα μετ' αἰκίας ἀπολέσεν λογιζομένων, τὰ ἐναντία
 τῆτων ἐγένετο. ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος, ἔτι πόρρωθεν ἰδὼν τὸ μὲν
 πλῆθος ἐν ταῖς λευκαῖς ἐδῆσι, τῆς δὲ ἱερεῖς προεστῶτας ἐν
 ταῖς βυσσίναις αὐτῶν, τὸν δὲ ἀρχιερεῖα ἐν τῇ ὑακινθίνῃ καὶ
 διαχρυσῇ στολῇ, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα τὴν κίδαριν καὶ
 τὸ χρυσὸν ἐπ' αὐτῆς ἑλάσμα, ὃ τὸ τῷ Θεῷ ἐγγέγραπτο ὄνομα,

tur. permittente Alexandro, Sanaballetes, omni adhibita diligentia, templum aedificauit, et Manasse sacerdotem constituit, arbitratus, id decus fore maximum filiae suae natis. Deinde, post septem menses in obsidione Tyri consumptos, et in Gaza duos, Sanaballetes moritur. Alexander vero, expugnata Gaza, ad Hierosolymitarum urbem adscendere contendit. Ast hoc audito pontifex Iaddus in angustia erat atque metu, sollicitus, quoniam pacto Macedonibus obuiam iret, irato Rege propter superiorem contumaciam. Itaque indictis populo supplicationibus, et cum eis rem diuinam Deo faciens, orat, ut gentem tueri et ab impendentibus periculis liberare velit. Cum autem nocte post sacrificium obdormiret, monuit eum in somnis Deus, ut bono esset animo, utque coronata vrbe portas aperirent, et alii in albis vestibus, ipse vero cum sacerdotibus ornatus ad praescriptum legis obuiam irent, nihil mali sibi metuentes, providente Deo. Igitur excitatus ex somno, et ipse magnopere gaudebat, et indicato cunctis eo oraculo, factisque omnibus, quae ei in somnis mandata fuerant, Regis aduentum praestolabatur.

5. Atque vbi eum non procul abesse ab vrbe intellexit, prodit vna cum sacerdotibus et civili turba, venerabili et diuerso ab aliis gentibus occurso, in quendam locum, qui Sapha dicitur. hoc autem nomen, si Graece interpretemur, speculam significat: inde enim et Hierosolyma, atque templum conspiciebatur. Cumque Phoenices et Chaldaei, qui Regem sequebantur, fore putarent (quae verisimile erat Regem prae iracundia illis permissurum esse), ut urbem diriperent et pontificem excarnificarent, accidit, ut res contra se haberent. Alexander enim, procul adhuc conspiciatus multitudinem in albis vestibus, et sacerdotes praecedentes in byssinis tunicis, et pontificem in hyacinthina veste et auro distincta, atque tiaram in capite gerentem, et auream in ea laminam, in qua Dei nomen inscriptum erat: solus accessit, et no-

προσελθὼν μόνος, προσεκύνησε τὸ ὄνομα, καὶ τὸν ἀρχιερέα
 πρῶτος ἡσπάσατο. τῶν δὲ Ἰσθαίων πάντων ὁμῶς μία Φωνή
 τὸν Ἀλέξανδρον ἀσπασαμένων, καὶ κυκλωσαμένων αὐτὸν, οἱ
 μὲν τῆς Συρίας βασιλεῖς καὶ οἱ λοιποὶ τῆτο ποιήσαντος κατε-
 πλάγησαν, καὶ διεφθάρθαι τῷ βασιλεῖ τὴν διάνοιαν ὑπε-
 λάμβανον· Παρμενίωνος δὲ μόνος προσελθόντος αὐτῷ, καὶ
 πυθομένῃ, τί δήποτε, προσκυνούντων αὐτὸν ἀπάντων, αὐτὸς
 προσκυνήσεις τῶν Ἰσθαίων ἀρχιερέα, "ὃ τῆτον, εἶπε, προσ-
 κύνησα, τὸν δὲ Θεὸν, ὃ τῇ ἀρχιερωσύνῃ αὐτὸς τετίμηται·
 "τῆτον γὰρ καὶ κατὰ τὰς ὑπνυς εἶδον ἐν τῷ νῦν χρόνῳ, εἰ-
 "δὼ τῆς Μακεδονίας τυγχάνων. καὶ πρὸς ἑμαυτὸν δια-
 "σκεπτομένῳ μοι, πῶς ἂν κρατήσαιμι τῆς Ἀσίας, παρεκε-
 "λεύετο μὴ μέλλειν, ἀλλὰ θαρσύντα διαβαίνειν· αὐτὸς
 "γὰρ ἡγήσεσθαι μοι τῆς στρατίας καὶ τὴν Περσῶν παραδω-
 "σειν ἀρχήν. ὅθεν ἄλλον μὲν ἔδνα θεασάμενος ἐν τοιαύτῃ
 "ζολῇ, τῆτον δὲ νῦν ἰδὼν, καὶ τῆς κατὰ τὰς ὑπνυς ἐπιμνή-
 "θεις ὀψεῶς τε καὶ παρακλεύσεως, νομίζω θεία πομπή
 "τὴν στρατείαν πεποιημένος Δαρεῖον νικήσειν, καὶ τὴν Περσῶν
 "καταλύσειν δύναμιν, καὶ πάνθ', ὅσα κατὰ νῦν ἐστὶ μοι, προ-
 "χωρήσειν." ταῦτ' εἰπὼν πρὸς τὸν Παρμενίωνα, καὶ δεξιω-
 σάμενος τὸν ἀρχιερέα, τῶν ἱερέων παραθρόντων, εἰς τὴν πόλιν
 παραγίνεται· καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ ἱερόν, θυεῖ μὲν τῷ Θεῷ
 κατὰ τὴν τῷ ἀρχιερέως ὑφήγησιν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ
 τὰς ἱερεῖς ἀξιοπρεπῶς ἐτίμησε. δειχθείσης δὲ αὐτῷ τῆς Δα-
 νιήλης βίβλης, ἐν ἣ τινὰ τῶν Ἑλλήνων καταλύσειν τὴν Περσῶν
 ἀρχὴν ἐδήλη, νομίσας αὐτὸς εἶναι ὁ σημανόμενος, τότε μὲν
 ἡδοῖς ἀπέλυσε τὸ πλῆθος· τῇ ὥς ἐπίσῃ προσκαλεσάμε-
 νος, ἐκέλευσεν αὐτὰς αἰτεῖσθαι δωρεάς, ἃς ἂν αὐτοὶ θέλωσι.
 τῇ δ' ἀρχιερέως αἰτησασμένη, χεῖρα δοῦναι τοῖς πατράσι νό-
 μοις, καὶ τὸ ἑβδομον ἔτος ἀνείσφορον εἶναι, συνεχώρησε πάν-
 τα. παρακαλεσάντων δ' αὐτῶν, ἵνα καὶ τὰς ἐν Βαβυλῶνι
 καὶ Μηδία Ἰσθαίς τοῖς ἰδίῳ ἐπιτρέψῃ νόμοις χεῖρα δοῦναι,
 ἀσμένως ὑπέχετο ποιήσειν, ἅπερ ἀξιοῦσιν. εἰπόντος δ' αὐτῷ
 πρὸς τὸ πλῆθος, εἴ τινες αὐτῷ βέλονται συστρατεύειν, τοῖς

med veneratus est, priorque pontificem salutavit. Iu-
 daeis autem omnibus vna voce Alexandrum salutanti-
 bus et in orbem cingentibus, reges quidem Syriae re-
 liquique obstupuerunt, et Regem mentis impotem esse
 sunt suspicati: Parmenione vero solo eum aggresso et
 percontato, qui factum sit, vt, omnibus eum adoranti-
 bus, ipse Iudaeorum pontificem adorarit; "non hunc,
 "inquit, adoravi, sed Deum, cuius ille summo sacer-
 "dotio decoratus est. Hunc enim secundum quietem
 "vidi in hoc habitu, cum essem in Dio in Macedo-
 "nia; ac cogitantem me apud meipsum, quonam pa-
 "cto potiri possem Asia, hortatus est, ne cunctarer, sed
 "confidenter traicerem: sese enim exercitui meo prae-
 "iturum, mihiue Persarum imperium traditurum. Ita-
 "que cum alium nullum in tali veste viderim, et
 "nunc conspicatus hunc, et illius in quiete visi et co-
 "hortationis recordatus sim, puto me, diuino missu
 "facta expeditione, Dario superiorem fore, et Per-
 "sarum potestatem aboliturum, atque omnia, quae
 "mihi sunt in animo, successura." Haec loquutus ad
 Parmenionem, dataque pontifici dextra, sacerdotibus
 eum cursu comitantibus, in urbem venit; et in tem-
 plum ascendit, ac Deo ad sacerdotis praescriptum sa-
 crificauit, ipsumque pontificem et sacerdotes magnifice
 honorauit. Ostensoque ei Danielis libro, in quo fore
 significabat, vt Graecorum quidam Persarum imperium
 aboleret, ille se eum esse, qui significaretur, existimans,
 tunc quidem laetatus multitudinem dimisit: postridie
 vero eius diei eos aduocat, quaeque ipsi velint dona po-
 stulare iubet. Pontifice autem petente, vt liceret patriis
 vt legibus, vtque septimo quouis anno tributis essent
 immunes, omnia eis concessit. Cumque illi ab eo pe-
 tissent, vt et eos, qui Babylone et in Media erant, Iu-
 daeos legibus suis vti sineret, libenter promisit facturum
 quae ab eo postularent cum vero ad hoc diceret mul-
 titudini, si qui secum militare vellent, ea lege, vt pa-
 trios mores tenerent et secundum eos viuerent, para-

πατέροισι ἔθουσιν ἐμμένοντες καὶ κατὰ ταῦτα ζῶντες, ἐτοίμως ἔχουν ἐπάγειν, πολλοὶ τὴν σὺν αὐτῷ στρατείαν ἠγάπησαν.

ε'. Ο μὲν ἔν Αλέξανδρος, ταῦτα διοικησάμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐξεστράτευσεν ἐπὶ τὰς ἐχομένας πόλεις. πάντων δ' αὐτὸν, πρὸς ὧς ἀφίκετο, Φιλοφρόνως ἐκδεχομένων, Σαμαρεῖται, μητρόπολιν τότε τὴν Σίκιμα ἔχοντες, κειμένην πρὸς τῷ Γαριζὲν ὄρει, καὶ κατακνημένην ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν τῶν Ἰουδαίων ἔθνους, ἰδόντες, ὅτι τῆς Ἰουδαίας Ἀλέξανδρος ἔτω λαμπρῶς τετίμηκεν, ἔγνωσαν αὐτὰς Ἰουδαίας ὁμολογεῖν. εἰσὶ γὰρ οἱ Σαμαρεῖς τοιοῦτοι τὴν φύσιν, ὡς ἡδὴ πρὶν καὶ πρότερον δηλώκαμεν, ἐν μὲν ταῖς συμφοραῖς ὄντας τῆς Ἰουδαίας ἀρνεῖται συγγενεῖς ἔχειν, ὁμολογῶντες τότε τὴν ἀλήθειαν. ὅταν δέ τι περὶ αὐτὰς λαμπρὸν ἴδωσιν ἐκ τύχης, ἐξ αἰφνης ἐπιπηδῶσιν αὐτῶν τῇ κοινωνίᾳ, προσήκειν αὐτοῖς λέγοντες, καὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων γενεαλογῶντες αὐτὰς ἐκγόνων Εφραΐμ καὶ Μανασσῆ. μετὰ λαμπρότητος ἔν καὶ πολλὴν ἐνδεικνύμενοι περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ, μικρῶν δὲ ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων. ἐπανέσσαντος δὲ αὐτὰς Αλεξάνδρου, οἱ Σικιμίται προσῆλθον αὐτῷ, προσπαρалаβόντες καὶ ὡς Σαναβαλλέτης πρὸς αὐτὸν στρατιώτας ἀπέστειλε· καὶ παρακάλουν, παραγενόμενον πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν, τιμῆσαι καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερόν. ὁ δ' ἐκείνοις μὲν αὖθις ὑποσρέφωι ἤξεν ὑπέχετο πρὸς αὐτάς. ἀξιώντων δ' ἀφίεναι τὸν φόρον αὐτοῖς τῷ ἐβδοματικῷ ἔτους· ἔδδ' γὰρ αὐτὰς σπείρειν ἐν αὐτῷ· τίνες ὄντες ταῦτα παρακαλῶσιν ἐπυνθάνετο. τῶν δ' εἰπόντων, Εβραῖοι μὲν εἶναι, χρηματίζειν δ' οἱ ἐν Σικίμοις Σιδώνιοι, πάλιν αὐτὰς ἐπηρώτησεν, εἰ τυγχάνουσιν Ἰουδαῖοι; τῶν δ' ἐκ εἶναι Φαμένων, ἀλλ' ἔγωγε, εἶπεν, Ἰουδαῖος ταῦτ' ἔδωκα. ὑποσρέψας μέντοι καὶ διδασθεὶς ὑφ' ὑμῶν ἀκριβέστερον, ποιήσω τὰ δόξαντα. τοῖς μὲν οὖν Σικιμίταις ἔτως ἀπετάξατο. τῆς δὲ τῷ Σαναβαλλέτη στρατιώτας ἐκέλευσεν ἐπελθεῖν εἰς Αἴγυπτον· ἐκεῖ γὰρ αὐτοῖς δώσειν κλήρας γῆς. ὁ καὶ μετ' ὀλίγον ἐποίησεν ἐν τῇ Θηβαΐδι, φερεῖν τὴν χώραν αὐτοῖς προσάξας.

esse eos secum ducere; multi lubenti animo in eam expeditionem dederunt nomina.

6. Igitur Alexander, compositis in hunc modum Hierosolymorum rebus, in proximas vrbes duxit exercitum. Atque omnibus, quos adiret, amice cum excipientibus, Samaritani (qui tum Sicima regionis caput habebant, vrbein apud Garizim montem positam, et a desertoribus Iudaicae gentis habitatam) videntes Iudaeis ab Alexandro tam praeclarum honorem habitum, statuerunt Iudaeos se profiteri. Sunt enim Samaritae eo ingenio, sicuti iam ante memorauimus, vt in Iudaeorum rebus aduersis negent suos esse cognatos, tunc quidem id, quod verum est, profitentes. Sed si forte eos paulo lautius agere viderint, continuo in eorum comunione iniliunt, suos esse consanguineos dicentes, genusque suum a Iosephi natis, Ephraïmo et Manasse, deducetes. Igitur apparate, et cum magna in eum studii significatione, Regi occurrunt haud procul Hierosolymis. Cumque illos Alexander laudasset, Sicimitae ad eum accedunt, assumtis, quos Sanaballetes ad eum miserat, militibus: rogantque, vt ipsorum vrbein adiret fanumque sua praesentia cohonestaret. Ipse vero ad eos se venturum promittit, simulatque redierit. Ac postulantibus sibi anni septimi tributa condonari, quippe cum nec ipsi eo anno sementem facerent, quaesiuit, quinam essent, qui haec peterent. Cumque dixissent, Hebraeos se esse, vocari autem Sicimorum Sidonios: iterum interrogauit, an Iudaei essent? Quod cum illi negarent, dixit: Atqui ego Iudaeis ista dedi; tamen cum rediero, et haec a vobis accuratius cognouero, faciam quod mihi visum fuerit. Et quidem Sicimitas ita dimisit. Sanaballetis vero militibus imperauit, vt ipsum in Egyptum sequerentur: illic enim agros eis diuisurum. id quod paulo post fecit in Thebaide, vbi eis regionem tuendam mandauit.

ζ'. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου, ἡ μὲν ἀρχὴ εἰς τὴν
 διαδόχου ἐμερίσθη· τὸ δ' ἐπὶ τῷ Γαριζὲν ὄρει ἐμένει.
 εἰ δέ τις αἰτίαν ἔχει παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις κοινοφάγιας,
 ἢ τῆς ἐν τοῖς Σαββάτοις παρανομίας, ἢ τίνος ἄλλης τοιούτης
 ἀμαρτήματος, παρὰ τὴν Σικιμίαν ἔφευγε, λέγων ἀδίκως
 ἐγκακλήσθαι. τετελευτήκει δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν καὶ
 ὁ ἀρχιερεὺς Ιαδδᾶς, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην Ονίας ὁ πᾶς
 αὐτὸν παρελήφει. τὰ μὲν δὲ περὶ τὴν Ἱεροσολυμίαν ἐν ταῖς
 τοῖς ἐτύγχανεν ὄντα.

7. Alexandro autem vita defuncto, imperium inter successores diuisum est: templumque in monte Garizin mansit. Quod si quis ab Hierosolymitis reus ageretur comesti profani cibi, aut violati Sabbati, aut alius talis peccati, is ad Sicimitas confugiebat, seque iniuste accusatum dicebat. Per id vero tempus vita decesserat Iaddus pontifex, eique in pontificatum successerat Onias eius filius. Atque in eo statu res Hierosolymitanae tunc fuere.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα.

- α'. Ως Πτολεμαῖος δ' Ἀλφν, δόλμ καὶ ἀπάτῃ παραλαβὼν τὰ ἱερὰ ἐβόλυσεν καὶ τὴν Ἰουδαίαν, πολλὰς δὲ αὐτῆς εἰς Αἴγυπτον κατέκτισεν.
- β'. Ως δ' υἱὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος, ὁ κληθεὶς Φιλάδελφος, τῆς Ἰουδαίων νόμου εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετέβαλε, καὶ πολλὰς αἰχμαλώτους ἀπέλυσεν, ἑλεσζάμεν τὰ ἀρχιερεῖς αὐτῶν χαρίζομενος, καὶ ἀναθήματα πολλὰ ἔνεγκε τῷ Θεῷ.
- γ'. Πῶς ἐτίμησαν οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ πολίτας ἐποίησαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν κτισθείσαις πόλεσιν.
- δ'. Εἰ τῆς γενομένης ἀτυχίας ἐπανόρθωσις ὑπὸ Ἰωσήφ τῷ Τυβίῳ ποιησάμενος φιλικῶς πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Ἐπιφανῆ.
- ε'. Φιλία καὶ συμμαχία Λακεδαιμονίων πρὸς Ονίαν τὸν ἀρχιερεῖα τῶν Ἰουδαίων.
- ς'. Στάσις τῶν δυνατῶν Ἰουδαίων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὡς ἐπικαλέσαντο Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ.
- ζ'. Οτι τραυευσάμενος Ἀντίοχος ἐπὶ ἱερὸν ἐβόλυσεν, τὴν τε πόλιν παρέλαβε, καὶ τὴν ναὸν ἐσίγησεν.
- η'. Ως Ἀντίοχος κωλύσας τοὺς πατέρας νόμους χρῆσθαι τὸς Ἰουδαίους, μόνος δ' Ἀσσημηνεὶς παῖς Μιτριάτης κατεφρόνησε τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸς Ἀντίοχον τρατηγὸς ἐνίκησε.
- θ'. Μιτριάδης τελευτῇ, γηραιὸς μὲν ἦντος ἤδη, παραδόντος δὲ τὴν τῶν πραγμάτων προστασίαν τοῖς παισίν.
- ι'. Ως δ' υἱὸς αὐτοῦ Ἰούδας, τοὺς Ἀντίοχον τρατηγούς μαχεσάμενος, τὸς Ἰουδαίους εἰς τὴν πατρίον ἐπανήγαγε πολιτείαν, καὶ ἀρχιερεὺς ἀπέδειχθη ὑπὸ τῷ λαῷ.
- ιβ'. Ως Ἀντίοχος τρατηγὸς Ἀπολλωνίου, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλὼν, ἡττηθεὶς ἀπέθανεν.
- ιγ'. Ἡ Λυσίη καὶ Γοργίη τρατηγίᾳ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἤττη καὶ διαφθορὰ τῷ κρατὶ.
- ιδ'. Οτι τραυευσάμενοι Ἰούδας καὶ Σίμων, ὁ μὲν ἐπὶ Ἀμμανίτας καὶ τὴν Γαλαδίτην, ὁ δὲ Σίμων δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ Τυρίης καὶ Πτολεμαίους, ἐμάρτυσαν αὐτῶν.
- ιε'. Ως Ἀντίοχος δ' Ἐπιφανὲς ἐτελευτήσεν ἐν Πέρσει.
- ις'. Ως Ἀντίοχος, ὁ ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ, τραυευσάμενος ἐπὶ Ἰουδαίους μετὰ Λυσίᾳ, καὶ νικήσας, ἐπολιόρκει Ἰούδαν εἰς τὸ ἱερὸν Ἰερουσαλῆμ.
- ιζ'. Οτι πολλὰ χρόνους τῇ πολιουσίᾳ τριβομένη, Φιλίαν ποιησάμενος πρὸς Ἰούδαν, εὐπρεπῶς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰουδαίας δ' Ἀντίοχος.
- ιη'. Ως Βακχίδης δ' Ἀθηναῖος τρατηγὸς, ἐπιτραυευσάμενος τοῖς Ἰουδαίοις ἔπρεπτος ἀνέστη πρὸς τὸν βασιλέα.
- ιθ'. Ως Νικάνωρ, μετὰ τὸν Βακχίδην πεμφθεὶς τρατηγός, ἀτάκτο εὖν τῷ κρατὶ.
- ια'. Οτι πάλιν ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν Βακχίδης ἐπιπεμφθεὶς, ἐνίκησεν.
- ιβ'. Ως Ἰούδας διεφθάρη μαχόμενος.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER DVODECIMVS.

Continet hic liber tempus annorum CLXX

1. *Quomodo Ptolemaeus, Lagi filius, Hierosolymis et Iudaeis dolo occu-*
patis, multos inde deportauit in Aegyptum.
 2. *Quomodo filius eius Ptolemaeus, Philadelphus appellatus, Iudaeas leges*
Graeco transferendas curauit, et multos captiuos, in gratiam Eleazari
illorum pontificis, manumissis, purissimaque donaria Deo consecrauit.
 3. *Ut Iudaeorum gentem honore affecerunt reges Asiae, et conditarum a se*
urbium ciuitate donauerunt.
 4. *Iosephus, Tobiae filius, male medetur, quo laborabant Iudaei, iuncta cum*
Ptolemaeo Epiphane amicitia.
 5. *Amicitia et societas Lacedaemoniorum cum Onia Iudaeorum pontifice.*
 6. *Iudaei potentiores inter sese dissident, et quomodo Antiochi Epiphanis*
opem implorauerunt.
 7. *Quod Antiochus, expeditione facta in Hierosolyma, et urbem cepit et*
templum diripuit.
 8. *Quomodo, Antiocho vetante Iudaeos patriis veti legibus, solus Mat-*
thias, Assamonael filius, Regis mandata contempsit, et postea Antiochi
dux in praedio superauit.
 9. *Matthias obiens in summa senectute, rerum administratione filiis re-*
hita.
 10. *Quomodo filius eius Judas, cum Antiochi copiarum ducibus congressus,*
id assequutus est, ut Iudaei patriis institutis viverent; atque ipse a po-
pulo pontifex constitutus est.
 11. *Quomodo Apollonius, Antiochi exercitus dux, incursione in Iudaeam*
facta, victus interiit.
 12. *Lyfiae et Gorgiae contra Iudaeos expeditio et clades, et exercitus in-*
teritus.
 13. *Quod Judas et Simon, duellis exercitiis, ab illo in Ammanitas, a Se-*
monis fratre eius in Tyrios et Ptolemaeos, illos deuicerunt.
 14. *Quomodo Antiochus Epiphanes apud Persas diem obiit.*
 15. *Quomodo Antiochus, cognominatus Eupator, una cum Lyfia suscepto*
in Iudaeos expeditione, victoria positus Iudam in templo obsidet.
 16. *Quod, longo tempore in obsidione consumpto, Antiochus cum Iuda so-*
cus ferit, et ex Iudaea non sine gloria discessit.
 17. *Quomodo Bacchides, Demetrii copiarum dux, cum exercitu contra Ju-*
daeos profectus, re infecta ad Regem reuersus est.
 18. *Quomodo Nicanor, dux post Bacchidem missus, una cum exercitu*
perit.
 19. *Quod Bacchides denuo missus contra Iudaeam, victoria positus est.*
 20. *Quomodo Judas in praedio occubuit.*
-

ΚΕΦ. α΄.

Ὡς Πτολεμαῖος ὁ Λάγῃς, δόλῳ καὶ ἀπάτῃ παραβαλὼν τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὴν Ἰουδαίαν, πολλὰς ἐξ αὐτῆς εἰς Αἴγυπτον κατώκισεν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ μὲν οὖν ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, καταλύσας τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν τὸν προειρημένον κατασησάμενος τρόπον, τελευτᾷ τὸν βίον· μεταπεισέσης δὲ εἰς πολλὰς τῆς ἀρχῆς, Αντίγονος μὲν τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ, Σέλευκος δὲ Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἐκτὸς Ἰθῶν, Λυσίμαχος δὲ τὸν Ἑλλήσποντον διέειπε, τὴν δὲ Μακεδονίαν εἶχε Κάσσανδρος, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγῃς τὴν Αἴγυπτον εἰλήφει. τῶν βασιλευσάντων δὲ τούτων, καὶ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμυμένων ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, πολέμους τε συνεχεῖς καὶ μακρὰς συνέβαινε γίνεσθαι, καὶ τὰς πόλεις κακοπαθεῖν, καὶ πολλὰς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀποβάλλειν τῶν οἰκητόρων, ὡς καὶ τὴν Συρίαν ἅπασαν ὑπὸ Πτολεμαῖοις τῷ Λάγῃ, Σωτῆρος τότε χρηματίζοντος, τάναντία παθεῖν αὐτῷ τῇ ἐπικλήσει. κατέχευε δὲ ἔστος καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, δόλῳ καὶ ἀπάτῃ χρησάμενος. εἰσελθὼν γὰρ Σαββάτοις εἰς τὴν πόλιν ὡς θύσαν, μήτε τῶν Ἰουδαίων αὐτὸν ἀμυνομένων, ἐδὲ γὰρ ὑπενόου πολέμιον, καὶ διὰ τὸ ἀνύποπτον καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ἀργίᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ τυγχάνοντων, ἀπόνως ἐγκρατὴς γίνεται τῆς πόλεως, καὶ πικρῶς ἤρξεν αὐτῆς. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ Κυδίος, ὁ τὰς τῶν διαδόχων πράξεις συγγραψάμενος, ὁνειδίζων ἡμῖν δεισιδαιμονίαν, ὡς δὲ αὐτὴν ἀποβαλῶσι τὴν ἐλευθερίαν, λέγων ἕτως. “ἔστιν ἔθνος Ἰουδαίων λεγόμενον, οἱ πόλιν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην ἔχοντες Ἱεροσόλυμα, ταύτην ὑπερεῖδον ὑπὸ Πτολεμαίῳ γενομένην, ὅπλα λαβεῖν ἢ θελήσαντες, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀκαίρον δεισιδαιμονίαν χαλεπὸν ὑπέμειναν ἔχειν δεσπότην.” Ἀγαθαρχίδης μὲν οὖν ταῦτα περὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπέφηνετο. ὁ δὲ Πτολεμαῖος πολλὰς αἰχμαλώτους λαβὼν, ἀπὸ τε τῆς ὀρευνῆς Ἰουδαίας καὶ τῶν περὶ τὰ Ἱερο-

CAP. I.

Quomodo Ptolemæus, Lagi filius, Hierosolymis et Iudæa dolo occupatis, multos inde deportavit in Ægyptum.

IGITUR Alexander Macedonum rex, subactò Persarum imperio, et constitutis (ut iam dictum est) Iudææ rebus, vitam finit: ac distracto in multos imperio, Antigonus Asia potitur, Seleucus Babylone et illius tractus nationibus, Lysimachus Hellespontum obtinuit, Macedoniam occupavit Cassander, Ægyptum autem tenuit Ptolemæus, Lagi filius. Hi dum inter sese dissident, et de imperio quisque suo contendunt, fiebat, ut continua longaque bella gererentur, urbesque affligerentur, et multos civium in certaminibus amitterent, adeo ut omnis Syria a Ptolemæo, Lagi filio, (qui tum Soter, hoc est Servator, appellabatur) longe aliter afficeretur, quam eius nomine dignum esset. Is etiam Hierosolymam per fraudem et prodicionem occupavit. Ingressus enim Sabbato in urbem per speciem sacrificandi, ne prohibentibus quidem Iudæis (neque enim hostem esse putabant, et tum quia nihil mali suspicabantur, tum propter diem otium et quietem agebant) urbe nullo labore potitus est, eamque acerbè tractavit et inclementer. Hisce, quæ diximus, etiam Agatharchides Cnidius, qui res a successoribus Alexandri gestas conscripsit, testimonium perhibet, superstitionem nobis exprobrans, ut qui libertatem propter eam amiserimus, istiusmodi verbis. "Est gens, quæ Iudæorum dicitur, qui urbem incolentes magnam et bene munitam nomine Hierosolyma, passi sunt eam in Ptolemæi potestatem venire, quod arma capere noluerint, atque ex superstitione in-tempestiva crudeli dominatui sese subiecerunt." Et Agatharchides quidem de gente nostra hæc memoriae prodidit. Caeterum Ptolemæus, multis hominibus captis, tum ex Iudææ montanis, locisque circa Hieroso-

σόλυμα τόπων, καὶ τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ τῶν ἐν Γαριζεῖν, κατώκισεν ἅπαντας εἰς Αἴγυπτον ἀγαγών. ἐγνωκὼς δὲ τὰς ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων περὶ τε τὴν τῶν ὄρκων φυλακὴν καὶ τὰς πίσεις βεβαιωτάτης ὑπάρχοντας, ἐξ ὧν ἀπεκρίναντο Ἀλεξάνδρῳ πρεσβευσαμένῳ πρὸς αὐτὰς, μετὰ τὸ κρατῆσαι Δαρεῖα τῇ μάχῃ· πολλὰς αὐτῶν εἰς τὰ Φρύγια καταλοχίσας, καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ποιήσας ἰσοπολίτας, ὄρκους ἔλαβε παρ' αὐτῶν, ὅπως τοῖς ἐκγόνοις τῆ παραθεμένῃ τὴν πίσιν διαφυλάξωσιν. ἐκ ὀλίγοι δ' ἑδὲ τῶν ἄλλων Ισθαίων ἐκασίως εἰς τὴν Αἴγυπτον παρεγένοντο, τῆς τε ἀρετῆς τῶν τόπων αὐτὰς καὶ τῆς τῆ Πτολεμαίᾳ Φιλοτιμίας προσκαλημένης. τὰς μὲν τοιγὰρ τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν πρὸς τὰς Σαμαρείτας, τὴν πάτριον ἀγωγὴν τῶν ἐθῶν ἀποσώζεν προαγεμένους, ἐγίνοντο, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμουν, τῶν μὲν Ιεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν ἅγιον εἶναι λεγόντων, καὶ τὰς θυσίας ἐκεῖ πέμπειν ἀξιόντων· τῶν δὲ Σαμαρειτῶν εἰς τὸ Γαριζεῖν ὅρος κελεύοντων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος τὰς Ισθαίων νόμους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετέβαλε, καὶ πολλὰς αἰχμαλωτὰς ἀπέλυσε, καὶ ἀναθήματα πολλὰ ἀνέθηκε τῷ Θεῷ.

Βασιλεύσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου ἔτη δώδεκα, καὶ μετ' αὐτὸν Πτολεμαῖ τῷ Σωτῆρος τεσσαράκοντα, ἔπειτα τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου παραλαβὼν ὁ Φιλάδελφος, καὶ καταχρῶν αὐτὴν ἐπ' ἔτη εἰς δέοντος τεσσαράκοντα, τὸν τε νόμον ἡμένευσε, καὶ τὰς δαλεύοντας ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ιεροσολυμιτῶν ἀπέλυσε τῆς δαλείας, ὄντας δώδεκα μυριάδας, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ὃς ἦν ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τῆ βασιλείας, σπυδαζὼν, εἰ δυνατόν εἴη, πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκωμένην συναγαγεῖν βιβλία, καὶ συνωνύμενος, εἴ τι πᾶν μόνον ἀκέραιον σπυδαῖς ἄξιον ἢ ἡδὺ τῇ τῆ βασιλείας προαιρέσει, μάλιστα γὰρ περὶ τὴν συλλογὴν τῶν βιβλίων εἶχε φιλο-

lyma, tum ex Samaria et Garizin, omnes in Ægyptum tranſtulit. Cumque Hieroſolymitanos iuriſiurandi fideique obſervantiſſimos ex iis intelligeret, quæ Alexandri legatis poſt victum ab eo Darium reſponderant, multos eorum in præſidiis diſpoſuit, et cum Macedonibus Alexandriae pares fecit, ac ſacramento adſtrinxit, ſervaturos fidem poſteris eius, qui ipſis mandaffet eam provinciam. Non pauci præterea reliquorum Iudæorum in Ægyptum ſua ſponte profeſti ſunt, alleſti partim bonitate ſoli, partim Ptolemæi liberalitate. Sed inter Samaritas et Iudæorum poſteros inſtituta patria retinere ſtudentes exiſtebant contentiones, iique inter ſeſe decertabant, dum Hieroſolymitani ſuum templum ſanctum eſſe contendunt, et victimas eo mitti volunt; Samaritæ contra, in montem Garizin.

CAP. II.

Quomodo Ptolemæus Philadelphus leges Judaicas Græcæ transferendas curavit, multosque captivos manumifit, et multa donaria Deo conſecravit.

CVM autem Alexander duodecim annos regnaſſet, et poſt eum Ptolemæus Soter quadraginta, tum demum Ægypti regnum adeptus Philadelphus (quod quidem tenuit annos vndequadraginta) et legem Iudaicam curavit transferendam, et ſervientes in Ægypto Hieroſolymitanos ſervitute liberauit, qui fuerunt centum et viginti millia, ex huiusmodi cauſa. Demetrius Phalereus, regiarum bibliothecarum præfeſtus, operam dans, vt omnes, ſi fieri poſſet, totius orbis libros colligeret, et cœmens quicquid ubique vel fama accepiſſet ſtudio dignum fore Regiſque voluntati non ingratum, (nam is maximo librorum colligendorum deſiderio tenebatur) omni cura et cogitatione huic rei

κάλως, συνηγωνίζετο. ἐρομένη δ' αὐτόν ποτε τῷ Πτολεμαίῳ,
 πόσας ἤδη μυριάδας ἔχει συνειλεγμένας βιβλίων; τῶν μὴ
 ὑπαρχόντων εἶπεν εἶναι περὶ εἴκοσιν, ὀλίγας δὲ χρόνος εἰς πε-
 τήκοντα συναθροίσαι. μεμνηῦσθαι δ' ἔλεγεν αὐτῷ πολλὰ εἶ-
 ναι καὶ παρὰ τοῖς Ἰσδαίοις τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων συγ-
 γραμματα, σπυδαῖς ἄξια καὶ τῆς βασιλέως βιβλιοθήκης·
 ἃ, τοῖς ἐκείνων χαρακτῆρσι καὶ τῇ διαλέκτῳ γεγραμμένα,
 πόνον αὐτοῖς ἐκ ὀλίγον παρέξεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταβαλ-
 λόμενα γλῶτταν. δοκεῖ μὲν γὰρ εἶναι τῇ ιδιότητι τῶν Σύρων
 γραμμάτων ἐμφερὲς ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν, καὶ τὴν Φωνὴν ὁ-
 μοίαν αὐτοῖς ἀπῆχεν, ιδιότροπον δὲ αὐτῇ εἶναι συμβέβηκεν.
 ἔδδεν οὖν ἔλεγε κωλύειν καὶ ταῦτα μεταβαλόντα· δύνασθαι
 γὰρ τῆς εἰς ταῦτα χρηγίας εὐπορεῖντα· ἔχεν ἐν τῇ βιβλιο-
 θήκῃ καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις. δόξας οὖν ὁ βασιλεὺς ἄριστα τὸν
 Δημήτριον Φιλοτιμώμενον περὶ τὸ πλῆθος αὐτῷ τῶν βιβλίων
 ὑποτίθεσθαι, γράφει τῷ τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερεῖ ταῦτα γίνεσθαι.

β'. Αἰσιῶος δὲ τις, φίλος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ σπυδαζόμενος ὑπ' αὐτῷ διὰ μετριότητα, πολλάκις
 μὲν καὶ πρότερον ἔγνω παρακαλέσαι τὸν βασιλέα, ὅπως ἀπο-
 λύσῃ τὰς αἰχμαλώτους Ἰσδαίους, ὅσοι κατὰ τὴν βασιλείαν
 ἦσαν αὐτῷ. καιρὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι τῷτον δοκιμάσας τῆς
 δεήσεως, πρώτοις περὶ τῆς διαλέγεσθαι τοῖς ἀρχαῖσι τῶν σω-
 ματοφυλάκων, Σωσιβίῳ τῷ Γαραντίνῳ καὶ Ἀνδρέᾳ, συναγω-
 νίσασθαι περὶ ὧν ἐντυχάνειν μέλλει τῷ βασιλεῖ παρακαλῶν
 αὐτῆς. προσλαβὼν οὖν καὶ τὴν τῶν προειρημένων γνώμην ὁ
 Αἰσιῶος, προσελθὼν τῷ βασιλεῖ λόγους πρὸς αὐτὸν τοιούτους
 ἐποίησατο. "ὅς χρεὶ ἀπατωμένους ἡμᾶς, ὦ βασιλεῦ, περιορεῖν,
 "ἀλλὰ τάληθές ἀπελέγχειν. τῆς γὰρ τῶν Ἰσδαίων νόμος ὁ
 "μεταγρέψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐρμηνεύσαι διεγνωκότες εἰς
 "τὸ σοὶ κεχαρισμένον, τίνι λόγῳ χρώμενοι τῷτο πράξαιμεν
 "ἂν, πολλῶν Ἰσδαίων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ δαλευόντων; ἢς, τῇ
 "σαυτοῦ μεγαλοψυχίᾳ καὶ χρηστότητι ποιῶν ἀκολούθως, ἀπο-
 "λυσον τῆς τάλαιπώρειας, τὴν βασιλείαν σε διέποντος τῷ θε-
 "μένῳ τῆς νόμος αὐτοῖς θεῷ, καθὼς ἐμοὶ πολυπραγμονή-

ineumbebat. Ptolemaeo autem aliquando ab ipso quærente, quot iam librorum millia collecta haberet? respondit esse iam circiter ducenta millia, et brevi congluturum ad quingenta. sibi etiam, adiiciebat, indicatum, multos esse apud Iudaeos de ipsorum institutis libros studio dignos et bibliotheca regia; qui cum illorum literis et sermone scripti sint, rem fore magni laboris et molestiae, si in Graecam linguam transferantur. Videtur enim eorum scriptura plane similis esse Syrorum scripturae, vocemque reddere consimilem, contigit tamen, ut sui generis sit. caeterum nihil, inquit, prohibet, quo minus eos transferendos cures (opibus enim ad hoc efficiendum polles) et in bibliotheca tua habeas. Rex igitur Demetrium, pro suo libros colligendi studio, sibi optime consulere existimans, Iudaeorum pontifici scribit, ut haec fiant.

1. Iam quidam nomine Aristaeus, Regi in primis amicus atque gratus ob modestiam, saepe antea Regem orare statuerat, ut Iudaeos, quicumque in eius regno essent, manumitteret, hoc vero sibi idoneum ad ea postulata tempus arbitratus, primum ea de re agit cum satellitum praefectis, Sosibio Tarentino et Andrea, eos obsecrans, ut se in eis, quae sit a Rege postulaturus, adiuvent. Cumque Aristaeus eorum, quos memoravimus, sententiam accepisset, Regem adit, et cum eo agit in hunc modum. "Non decet committere nos, o Rex, ut decipiamur, sed verum patefacere. Cum enim id nobismet negotii dari voluerimus, ut Iudaeorum leges in tuam gratiam non solum transcribantur, verum etiam vertantur, quamnam ratione hoc facere possimus, cum multi Iudaei seruiant in regno tuo? Quos certe non alienum erit a tua magnificentia et bonitate liberare a calamitate: quandoquidem qui Deus eis leges tulit, is est, qui tuum regnum regit, quantum ego quidem quaerendo comperi. Conditorem enim uniuers-

"σαντι μαθῆν ὑπῆρξε. τὸν γὰρ ἅπαντα συνησάμενον Θεῷ
 "καὶ ἔτοι καὶ ἡμεῖς σεβόμεθα, Ζῆνα καλῶντες αὐτὸν ἐτύμως,
 "ἀπὸ τῆ σύμπασι ἐμφύειν τὸ ζῆν τὴν ἐπικλησιν αὐτῷ νοή-
 "σαντες. ὅθεν εἰς τιμὴν τῆ Θεῷ, τοῖς ἐξαίρετον τὴν εἰς αὐ-
 "τὸν θρησκείαν πεποιημένοις, ἀπόδος αὐτοῖς τὴν πατρίδα,
 "καὶ τὸν ἐν αὐτῇ βίον ἀπειληφόσιν. ἰδοὶ μέντοιγε, ὦ βασι-
 "λεῦ, ὡς ἔτε γένει προσήκων αὐτοῖς, ἔτε ὁμόφυλος αὐτῷ
 "ὢν ταῦτα περὶ αὐτῶν ἀξιώ. πάντων δὲ ἀνθρώπων δημῶν
 "γῆμα ὄντων τῆ Θεῷ, καὶ γινώσκων αὐτὸν ἠδόμενον τοῖς
 "ποιῶσιν, ἐπὶ τῷ καὶ σὲ παρακαλῶ.

γ'. Ταῦτα εἰπόντος τῆ Λεϊσαῖς, ἀναβλέψας εἰς αὐτὴν
 ὁ βασιλεὺς ἰλαρῶ καὶ γεγηθότι τῷ προσώπῳ, πόσας, εἰπὶ
 ὑπολαμβάνεις τῶν ἀπολυθησομένων ἔσοθαι μυριάδας; ὑπὸ
 τυχόντος δὲ Ἀνδρέα, παρεστήκει γὰρ, καὶ φησάντος ὀλίγῃ
 πλείονας ἔσοθαι τῶν δέκα μυριάδων. ἡ μικρὰν ἄρα ἡμᾶς
 εἶπεν, Λεϊσαῖε, δωρεὰν αἰτεῖς; Σωσιβίς δὲ καὶ τῶν παρόντων
 φησάντων, ὡς ἄξιον αὐτὸν δεῖ τῆς αὐτῆς μεγαλοφυχίας
 παρεχνηκότε τὴν βασιλείαν Θεῷ χαριστήριον ποιήσασθαι· δι-
 χυθεῖς ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν, ὅταν τοῖς στρατιώταις ἀποδίδω-
 σι τὸ μισθοφορικόν, καὶ ὑπὲρ ἑκάστη τῶν παρ' αὐτοῖς αἰχμη-
 λώτων καταβαλεῖν δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι. καὶ περὶ ὧν ἤδη
 προεῖναι γεράμματα ὑπέχετο μεγαλοπρεπῶς ἔχοντα, καὶ
 τὴν Λεϊσαῖς προαίρεσιν βεβαιῶντα, καὶ πρὸ ταύτης τὴν τῆ
 Θεῷ βέλησιν· καὶ ἦν ὁ μόνον τὸς ὑπὸ τῆ πατρὸς ἀχθέντα
 αὐτῇ καὶ τῆς ἐκείνης στρατιᾶς ἀπολύσειν ἔλεγεν, ἀλλὰ καὶ τῇ
 προὔπαρχοντα ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ εἰ τινας αὐτοῖς ἐπεισέχθη-
 σαν. πλείονων δὲ ἢ τετρακοσίων ταλάντων τῆς ἀπολυτρε-
 στως γενήσεσθαι Φαμένων, ταῦτά τε συνεχώρει, καὶ τὸ ἀπὸ
 γραφον τῆ προσάγατος, εἰς δῆλωσιν τῆς τῆ βασιλέως με-
 γαλοφροσύνης, ἔγνωσαν διαφυλάττειν. ἦν δὲ τοιοῦτο. "Ὅσοι
 "τῶν συστρατευσαμένων ἡμῶν τῷ πατρὶ, τὴν τε Συρίαν καὶ
 "Φοινίκην ἐπέδραμον, καὶ τὴν Ἰουδαίαν καταστρεφάμενοι, σὺ
 "ματα λαβόντες αἰχμάλωτα, διεκόμισαν εἰς τὰς πόλεις
 "ἡμῶν καὶ τὴν χώραν, καὶ ταῦτα ἀπημπόλησαν, τὸς τε πρὸ

"fatis Deum et ipsi et nos colimus, familiari sermone
 "Zira (i. e. Iouem) vocantes, indito a viuendo nomi-
 "ne, quod is vitam conferat omnibus. Quapropter ad
 "honorem Dei, iis, qui Deum praecipua religione ve-
 "nerantur, redde patriam, ut eis in natali solo vitam
 "agere liceat. Illud quidem scito, Rex, me nec ge-
 "nere eis, nec natione propinquum, haec pro eis po-
 "stulare. Sed cum omnes homines Dei sint opificium,
 "et sciam eum beneficientibus delectari, ad benefacien-
 "dum te cohortor.

3. Haec loquutum Aristaeum, Rex hilari laetoque
 vultu intuitus, Quotnam, inquit, millia putas esse eo-
 rum, qui manumittendi sunt? Cumque Andreas, qui
 tum forte adlitterat, subiecisset, paulo plura esse, quam
 centum decem millia. An vero paruum a nobis, in-
 quit Rex, donum, Aristae, postulas? Cumque So-
 sibiis, et qui aderant, dixissent, debere eum dignam
 sua munificentia gratiam Deo rependere, qui ei regnum
 conciliasset: Rex ex illis gaudio perfusus iussit, ut,
 cum militibus stipendia soluerent, etiam pro captiuis,
 qui apud eos essent, penderent in singula capita drach-
 mas centum viginti. Ac de ipsius postulatis promisit
 libellos se magnifice scriptos editurum, quibus Aristaei
 propositum, et ante id Dei voluntas confirmaretur: ex
 qua non solum ductos a patre suo et eius exercitu libe-
 raturum se dixit, sed etiam eos, qui ante erant in regno,
 et si qui postea fuerant adducti. Et cum eam liberatio-
 nem dicerent plus quam quadraginta talenta poscere, ni-
 hilominus concessit; atque edicti exemplar, quo illu-
 strior esset Regis magnanimitas, posteris conseruari vo-
 luerunt. Erat autem huiusmodi. "Quicumque sub pa-
 "tre nostro militantes Syriam et Phoenicem incurfarunt,
 "peruastataque Iudaea mancipia inde in vrbes regionem-
 "que nostram deportarunt ac vendiderunt; itemque qui
 "ante nos erant in meo regno, et si qui nunc adducti

"αὐτῶν ὄντας ἐν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ, καὶ εἴ τις νῦν εἰσῆχθαι
 "σαν, τῆς ἀπολύεωσάν, οἱ παρ' αὐτοῖς ἔχοντες, ὑπὲρ ἐκάστου
 "σώματος λαμβάνοντες δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι, οἱ μὲν στρα-
 "τιῶται μετὰ καὶ τῶν ὀψωνίων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τῆς βασι-
 "κῆς τραπέζης κομιζόμενοι τὰ λύτρα. νομίζω γὰρ αὐτὰς καὶ
 "παρὰ τὴν τῷ πατρὸς προαίρεσιν καὶ παρὰ τὸ δέον ἡχμαλῶν
 "τίδαι, τὴν δὲ χώραν αὐτῶν διὰ τὴν στρατιωτικὴν αὐθαδία
 "κεκακῶσθαι, καὶ διὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον αὐτῶν μεταγωγὴν
 "πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς τοῖς στρατιώταις γεγενημένης. τὸ δὲ
 "καιὸν οὖν σκοπῶν καὶ τὰς καταδυναστευομένας παρὰ τὴν
 "προσῆκον ἐλευθέρωσιν, ἀπολύειν κελεύω τὰς ἐν ταῖς οἰκτεταῖς οὐ-
 "κείναις Ἰσθαῖς, τὸ προεγγραμμένον κομιζομένας ὑπὲρ αὐτῶν
 "κεφάλαιον τὰς κεντημένας· καὶ μηδὲνα περὶ τῶν κακῶν
 "γεῖν, ἀλλ' ὑπακῆν τοῖς προσεταγμένοις. βάλωμαι δὲ ταῖς
 "ἀπογραφὰς, ἀφ' ἧς ἐξεπέμφθησαν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ποι-
 "ῶμαι πρὸς τὰς ἐπ' αὐτῶν ὑπάρχοντας, παραδεικνύοντας αὐ-
 "τοῖς καὶ τὰ σώματα. τῷτο γὰρ καὶ τοῖς ἐμαυτῷ πράγμασι
 "ἡγῶμαι συμφέρον. προσαγγελλέτω δὲ τὰς ἀπειθήσαντας
 "ὁ βυλόμενος, ὃν τὰς ἐστίας εἰς τὴν βασιλικὴν κτῆσιν ἀνα-
 "χθῆναι βάλωμαι." τῆς δὲ τῷ προσάγματος ἀναγνωσθέντος
 "τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἔχοντος, μόνος δὲ λείποντος τῷ
 "περὶ τῶν πρότερον καὶ τῶν αὐτοῖς εἰσηγμένων Ἰσθαίων με-
 "τὰ δὲ διατάξαι, προσέθηκεν αὐτὸς μεγαλοφρόνως καὶ τὸ περὶ τῶν
 "τῶν Φιλάνθρωπων, καὶ τὴν τῶν διαφορῶν δόσιν ἔσαν ἀδελφ-
 "τικῶς ἐκέλευσε τοῖς ὑπηρεταῖς τῶν πραγμάτων ἀπομερίσαι καὶ τοῖς
 "βασιλικαῖς τραπέζιταις. γενομένης δὲ τῆς ταχέως ἐν ἐπτά
 "ταῖς πάσαις ἡμέραις τέλος εἰλήφει τὰ δοχθέντα τῷ βασι-
 "λεῖ. τάλαντα δὲ ὑπὲρ ἑξήκοντα καὶ τετρακόσια τῶν λύτρων
 "ἐγένετο. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν νηπίων εἰσέπραττον οἱ δεσπόται
 "τὰς εἴκοσι καὶ ἑκατὸν δραχμὰς, ὡς τῷ βασιλεῶς καὶ ὑπὲρ
 "τῶν δίδοναι κελεύσαντος, ἐν τῷ προσγράψαι ὑπὲρ ἐκάστου
 "σώματος λαμβάνειν τὸ προειρημένον.

δ'. Επειδὴ δὲ ταῦτ' ἐγένετο κατὰ τὴν τῷ βασιλεῶς βύ-
 "λησιν μεγαλοπρεπῶς, ἐκέλευσε τὸν Δημήτριον ἐκδῶναι καὶ τὸ

“sunt, hos manumittunto, qui penes sese habent, accipientes pro singulis capitibus drachmas centum viginti, ita ut milites quidem una cum stipendiis, reliqui autem a mensa regia redemptionis pretium reportent. Arbitror enim, eos contra patris voluntatem, contraque aequitatem, captiuos esse factos, eorumque terram licentia militari afflictam, et ex eorum in Ægyptum translatione magnam utilitatem partem esse militibus. Quapropter iustitiae rationem habens, et eorum misericordiam capiens, qui inique opprimuntur, impero iis, qui Iudaeos habent in suo seruitio, ut eos manumittant domini pro praescripta summa; neque quisquam in hac re dolo malo agat, sed imperatis obediat. Volo autem, ut intra triduum, ex quo allatum erit hoc edictum, apud eos, qui huic negotio praesint, profiteantur, eisque simul etiam corpora ostendant: hoc enim etiam e re mea esse duco. Quod si qui dicto audientes non fuerint, eorum nomina, qui volet, deserto, eorumque bona in fiscum regium referuntur.” Cum primum hoc edictum praelectum esset Regi, atque alia quidem recte haberet, hoc vero desideraretur, quo cautum esset illis quoque, qui vel ante aderant, vel postea sunt adducti ex Iudaea, ille et hoc quicquid est benigni eis pro sua magnanimitate indulsit, iussitque solutionem, ut quae multiplex et cumulata esset futura, inter rerum agendarum ministros partiri et regiones nummulatios. Hoc autem facto, Regis iussa septem non amplius diebus peracta sunt, impensis in eam liberationem talentis plus quadringentis sexaginta. Nam etiam pro paruulis exigebant domini centenas vicens drachmas, quasi Rex etiam eorum nomine solui iussisset, dum scripsisset accipiendum pro singulis capitibus quod dictum est.

4. Haec ubi ex sententia Regis magno cum decore acta erant, imperavit Demetrio, ut, quid ipse de Iudaeo-

περὶ τῆς τῶν Ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀναγραφῆς δόγμα. εἰδὼν
 γὰρ εἰκὴ τοῖς βασιλεῦσι τέτοις ὠκονόμητο, πάντα δὲ μετὰ
 πολλῆς ἐπιμελείας ἐπράττετο. διὸ καὶ τὸ τῆς ἐκδόσεως ἀν-
 τίγραφον καὶ τὸ τῶν ἐπιστολῶν κατατέτακται, καὶ τὸ πλῆθος
 τῶν ἀπεσταλεμένων ἀναθημάτων, καὶ τὸ ἐφ' ἑκάστη κατασκευ-
 αζέν, ὡς ἀκριβεστάτην εἶναι τὴν τῶν τεχνιτῶν τοῖς ὁρῶσι μεγα-
 λουργίαν, καὶ διὰ τὴν τῶν κατασκευασμάτων ἐξοχήν, τὸν
 ἑκάστη δὴμιουργὸν εἶναι εὐθέως γινώσκον. τῆς μὲντοιγε ἐκδό-
 σεως τὸ ἀντίγραφον ὑπῆρχε τοιούτον. "Βασιλεῖ μεγάλῳ πα-
 "ρὰ Δημητρίῳ. Προσάξαντός σε, ὦ βασιλεῦ, περὶ τῶν ἐπι-
 "λειπόντων εἰς ἀναπληρωσιν τῆς βιβλιοθήκης συγγραμμά-
 "των, ὅπως συναχθῇ, καὶ περὶ τῶν διακεκρωμένων, ὅπως τῆς
 "δέσεως ἐπιμελείας τύχη, πάσῃ κεχηρμένος περὶ ταῦτα
 "σπεύδῃ, ὁμῶς σοι τὰ τῆς Ἰουδαίων νομοθεσίας βιβλία λεί-
 "πειν ἡμῖν σὺν ἑτέροις. χαρακτηρῇ γὰρ Ἑβραϊκοῖς γεγραμ-
 "μένα καὶ Φωνῇ τῇ ἔθνικῇ ἔσιν ἡμῖν ἀσαφῆ. συμβέβηκε δ'
 "αὐτὰ καὶ ἀμελέεσθαι, ἢ ἔχει, σεσημαίνεσθαι, διὰ το βασιλικῆς
 "ἔργου τετυχηκέναι προνοίας. ἔστι δὲ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ταῦ-
 "τα παρὰ σοὶ διηκριβωμένα. φιλοσοφώτερον γὰρ καὶ ἀκρί-
 "βειον τὴν νομοθεσίαν εἶναι συμβέβηκεν, ὡς ἂν ἔσαν θεῶν.
 "διὸ καὶ τὰς ποιητάς αὐτῆς, καὶ συγγραφεῖς τῶν ἰστοριῶν, ἔκ-
 "ἐπιμνησθῆναι, Φησὶν Ἐκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης, εἰ δὲ τῶν κατ' αἰ-
 "τὴν πολιτευσανμένων ἀνδρῶν, ὡς ἀγνῆς ἔσσης, καὶ μὴ δέον αὐ-
 "τὴν βεβήλοις σόμασι διασαφεῖσθαι. εἰάν οὖν σοὶ δοκῇ, βα-
 "σιλεῦ, γράψῃς τῶ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεῖ, ὅπως ἀποστείλῃ
 "τῶν πρεσβυτέρων ἐξ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, τὰς ἐμπειροτάτας
 "τῶν νόμων, ἀφ' ὧν τὸ τῶν βιβλίων σαφές καὶ σύμφωνον ἐκ-
 "μαθόντες, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἀκριβὲς λαβόντες τῶν
 "πραγμάτων, ἀξίως ταῦτα τῆς σῆς προαμέσεως συναγά-
 "γωμεν.

ε'. Τοιαύτης ἔν τῆς ἐκδόσεως γενομένης, ὁ βασιλεὺς ἐκέ-
 λευσεν Ἐλεάζαρον, τῷ ἀρχιερεῖ τῶν Ἰουδαίων, γράφειν περὶ
 τῶν, ἅμα καὶ τὴν ἀφῆσιν τῶν δαλευόντων παρ' αὐτοῖς Ἰου-
 δαίων δηλῶντας αὐτῷ. καὶ πρὸς παρασκευὴν δὲ κρατήσων

rum libris describendis sentiat, sibi libello proponeret.
 Nihil enim ab iis Regibus temere vnquam administra-
 tum, sed omnia multa cum diligentia fieri consueuerant.
 Vnde mihi visum est libelli huius et epistolarum exem-
 plaria ordine collocare, necnon missorum etiam dona-
 riorum numerum, cum proprio singulorum apparatu,
 vt exquisita opificis magnificentia ab omnibus spectetur,
 et ex operum praestantia eximia, quis vniuscuiusque artifex
 sit, primo intuitu cognoscatur. Et quidem libelli exem-
 plar ita se habet. "Regi magno Demetrius. Quod mi-
 hi dederas in mandatis, o Rex, vt qui ad bibliothecae
 complementum deessent, ii per me libri congereren-
 tur, et vt illis, quibus aliqua forte exciderint, cura de-
 bita adhiberetur, summa hac in re diligentia defunctus
 significo tibi, libros legislationis Iudaeorum a nobis desi-
 derari cum aliis. Nam cum Hebraïco charactere et pa-
 tria ipsorum lingua scripti sint, intelligi a nobis non
 possunt. Contigit autem et ipsos negligentius, quam
 ab auctoribus se habent, notatos esse; quod nondum
 regia eis cura consuluerit. Oportet ideo, vt istos etiam
 ad amissum exactos penes te habeas. nam ita compara-
 ta est ea legislatio, vt altioris cuiusdam sapientiae et
 sincerissimae integritatis plena sit, vtpote a Deo pro-
 fecta. Quare nec poëtae, nec qui historias conscripse-
 re, eius meminerunt, quemadmodum Hecataeus Abde-
 rita testatur, adeoque nec hominum illorum, qui ex
 eius praeceptis vitam instituerunt, quod casta esset et au-
 gusta, et profano ore et sermone exponi non oporteret.
 Quam ob rem, si ita tibi visum fuerit, o Rex, scribes
 ad Iudaeorum pontificem, vt ad te mittat seniores sex ex
 singulis tribubus, legum peritissimos, a quibus postquam
 librorum illorum apertum et consonum sensum intellexe-
 rimus, et accuratam acceperimus rerum interpretationem,
 digna haec desiderio tuo colligamus.

§. Huiusmodi itaque libello supplice oblato, iussit
 Rex, vt de his scriberetur Eleazaro Iudaeorum pontifici,
 eique simul manumissio declararetur seruientium in Aegy-
 pto Iudaeorum. Itemque ad faciendos crateras et phialas

καὶ Φιαλῶν καὶ σπονδείων, ἔπειμψε χρυσῷ μὲν ὀλκῆς τάλα-
τα πεντήκοντα, λίθων δὲ πολυτελῶν ἀσυλλόγισόν τι πλῆθος
προσέταξε καὶ τὰς Φύλακας τῶν κιβωτῶν, ἐν αἷς ἐτύγχανον οἱ
λίθοι, τὴν ἐκλογὴν τοῖς τεχνίταις αὐτῶν, ἕπερ ἂν ἐθελήσωσι
εἶδαι, ἐπιτρέπειν. διετάξατο δὲ καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ
τὰς λοιπὰς χρεῖας πρὸς ἑκατὸν τάλαντα τῷ ἱερῷ δοθῆναι.
διηγῆσομαι δὲ τὰ κατασκευάσματα, καὶ τὸν τρόπον τῆς δη-
μιουργίας αὐτῶν, μετὰ τὸ προσεκθῆναι τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπι-
στολῆς τῆς γραφείσης Ἐλεαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ, ταύτην λαβόντι
τὴν τιμὴν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. τελευτήσαντος Ονία τῷ ἀρχι-
ερεῖ, ὁ πᾶς αὐτῷ Σίμων γίνεται διάδοχος, ὁ καὶ δίκαιος ἐπι-
κληθεὶς, διὰ τε τὸ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβὲς καὶ τὸ πρὸς τὰς ὁμο-
φύλους εὖναι. ἀποθανόντος δὲ τῆς, καὶ νήπιον υἱὸν καταλι-
πόντος τὸν κληθέντα Ονίαν, ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Ἐλεάζαρος, πε-
ρὶ ἧς τὸν λόγον ποιούμεθα, τὴν ἀρχιερωσύνην παρέλαβεν· ἡ
γράφει Πτολεμαῖος τῆτον τὸν τρόπον. “Βασιλεὺς Πτολεμαῖος
“Ἐλεαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ χαίρειν. Πολλῶν ἐν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ
“κατωκισμένων Ἰσδαίων, ἧς, αἰχμαλωτιζέντας ὑπὸ Περσῶν,
“ὅτ’ ἐκράτην, ὁ ἐμὸς πατήρ ἐτίμησε, καὶ τὰς μὲν εἰς τὰ στρα-
“τιωτικά κατέταξεν ἐπὶ μείζοσι μισθοφορίαις, τισὶ δὲ γενο-
“μένοις ἐν Αἰγύπτῳ σὺν αὐτῷ τὰ Φερίρια καὶ τὴν τῶτων Φύλα-
“κὴν παρέθετο, ἵνα τοῖς Αἰγυπτίοις ὡς ἰσοβέροισι τὴν ἀρχὴν
“ἐγὼ παραλαβὼν πᾶσι μὲν φιλανδρώπως ἐχερσάμην, μά-
“λιστα δὲ τοῖς σοῖς πολίταις, ὧν ὑπὲρ δέκα μὲν μυριάδας αἰχ-
“μαλώτων δαλευόντων ἀπέλυσα, τοῖς δεσπόταις αὐτῶν ἐκ
“τῶν ἐμῶν λύτρα καταβαλὼν. τὰς δὲ ἀκμάζοντας ταῖς ἡλι-
“κίαις εἰς τὸν στρατιωτικὸν κατάλογον κατέταξα· τινὰς δὲ
“τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ τῆς ἐμῆς αὐλῆς πιστῶν εἶναι δυναμένων,
“ταύτης ἡξίωμα, νομίζων ἡδὺ τῷ Θεῷ τῆς ὑπὲρ ἐμῆς προνοίας
“ἀνάθημα τῆτο καὶ μέγιστον ἀναθήσειν. βεβλόμενος δὲ καὶ τῶ-
“τοις χαρίζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκυμένην Ἰσδαίοις,
“τὸν νόμον ὑμῶν ἔγνων μεθερμηνεῦσαι, καὶ γράμμασιν Ἑλλή-
“νικοῖς ἐκ τῶν Εβραϊκῶν μεταγραφέντα, κεισθαι ἐν τῇ ἐμῇ βί-
“βλῳθήκῃ. καλῶς ἔν ποιήσεις ἐπιλεξάμενος ἄνδρας ἀγαθούς

et calices misit auri quidem talenta quinquaginta, gemmarum vero inaeſtimabilem multitudinem: iuſſitque cuſtodes capſarum, in quibus erant geminae, artiſicibus permittere electionem cuiuſcunq; vellent generis. Mandauit etiam pecuniae ad ſacrificia et reliquos vſus in templum vſque ad centum talenta erogari. Exponam autem opera, et quo modo ſingula fabricata erant, ſi prius exemplar adduxero ſcriptarum ad Eleazarum pontificem literarum, qui id munus adeptus erat, ob cauſam, quam dicam. Deſuncto Oniae pontifici filius eius Simon ſucceſſit, is, qui Iuſtus cognominatus eſt, tum propter pietatem in Deum, tum propter beneuolum in ciues animum. Eo mortuo, et ſuperſtite ei filio infante, Onia nomine, eius frater Eleazarus, de quo loquimur, pontificatum ſuſcepit; cui ſcripſit Ptolemaeus in hunc modum. "Rex Ptolemaeus "Eleazaro pontifici ſalutem. Cum multi in regno meo "habitaſſent Iudaei, quos a Perſis, dum imperium "tenebant, captos meus pater honorauit, et partim "ad militiam maioribus ſtipendiis deſtinauit, partim, "videlicet iis, qui cum eo venerant in Aegyptum, "caſtella eorumque cuſtodiam aſſignauit, vt eſſent Aegyptiis terrori: ego principatum adeptus, cum omnes "humane tractaui, tum maxime ciues tuos, quorum "ſupra centum millia captiuorum in libertatem vindicaui, ſoluto de meis facultatibus pretio dominis eorum. Ex his vero, quotquot per aetatem arma "ferre poſſent, in militiam allegi: nonnullos etiam eorum, qui circa nos erant, quorum et fides id mereri "videbatur, in aulicos meos cooptaui, cogitans gratum Deo pro eius de me cura donarium hoc et "maximum a me oblatum iri. Atque vt tum his "cum omnibus toto orbe Iudaeis gratum faciam, ſtaui legem veſtram interpretatione donare, et de Hebraeo in Graecum traductam in mea bibliotheca reponere. Quare recte facies, ſi delectos viros, ex "vnaquaque tribu ſex, iam aetate prouectos, ad me

ἔξ ἀφ' ἐκάστης Φυλῆς ἥδη πρεσβυτέρους πέμψας· οἱ καὶ
 διὰ τὸν χρόνον ἐμπείρως ἔχουσι τῶν νόμων, καὶ δυνήσονται
 τὴν ἐμνηνείαν αὐτῶν ἀκριβῆ ποιήσασθαι. νομίζω γάρ, τῶν
 ἐπιτελεσθέντων, μεγίστην δόξαν ἡμῖν περιγενήσεσθαι. ἀπέ-
 σταλκα δέ σοι περὶ τῶν διαλεγομένων, Ἀνδρέαν, τὸν ἀρχι-
 σωματοφύλακα, καὶ Ἀρισταῖον, φίλοι τιμιωτάτης· δι' ὧν καὶ
 ἀπαρχὰς ἀναθημάτων εἰς τὸ ἱερόν καὶ θυσιῶν καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἀπέσταλκα, τάλαντα ἀργυρεῖς ἑκατόν. καὶ σὺ δ' ἡμῖν
 ἐπιστέλλων, περὶ ὧν ἂν ἐθέλῃς, ποιήσεις κεχαρισμένα.

ς'. Τῆς ἂν ἐπιστολῆς τῆ βασιλείας κομιθείσης πρὸς Ελεά-
 ζαρον, ἀντιγράφει πρὸς αὐτὴν ὡς ἐνῆν μάλιστα Φιλοτίμως.
 Ἀρχιερεὺς Ελεάζαρος βασιλεῦ Πτολεμαίῳ χαίρειν. Ἐρρωμέ-
 νων σὺ τε καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀρσινόης καὶ τῶν τέκνων, κα-
 λῶς ἡμῖν ἔχει πάντα. τὴν δ' ἐπιστολὴν λαβέντες, μεγάλως
 ἡδυνάμεν ἐπὶ τῇ προαιρέσει σὺ, καὶ συναθροίσαντες τὸ πλῆ-
 θος ἀνέγνωμεν αὐτὴν, ἐμφανίζοντες αὐτῷ ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
 Θεὸν εὐσέβειαν. ἐπεδείξαμεν δ' αὐτῷ καὶ τὰς φιάλας, αἷς
 ἐπεμψας, χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρεῖς τριάκοντα, καὶ κρη-
 τήρας πέντε, καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθισιν, αἷτε εἰς θυσίαν
 καὶ εἰς ἐπισκευὴν ὧν ἂν δέηται τὸ ἱερόν, τάλαντα ἑκατόν,
 ὥστε ἐκόμισαν Ἀνδρέας καὶ Ἀρισταῖος, οἱ τιμιώτατοί σοι τῶν
 φίλων, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ παιδείᾳ διαφέροντες, καὶ τῆς
 σῆς ἀρετῆς ἄξιοι. ἴδι δ' ἡμᾶς τὸ σοὶ συμφέρον, καὶ ἢ τί
 παρὰ φύσιν, ὑπομενοῦντας. ἀμείβεσθαι γὰρ ἡμᾶς δεῖ τὰς
 σὰς εὐεργεσίας, πολυμερῶς εἰς τὰς ἡμετέρας πολίτας κατα-
 τεθείσας. εὐθύς οὖν ὑπὲρ σὺ καὶ τῆς ἀδελφῆς σοι καὶ τῶν
 τέκνων καὶ φίλων προσηγάγομεν θυσίας, καὶ τὸ πλῆθος
 εὐχὰς ἐποίησατο γενέσθαι σοι τὰ κατὰ νοῦν, καὶ φυλαχθῆ-
 ναι σοι τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ, τὴν τε τῶ νόμου μεταγραφὴν
 ἐπὶ συμφέροντι τῷ σῷ λαβεῖν ὃ προαιρῇ τέλος. ἐπελέξαμεν
 δὲ καὶ πρεσβυτέρους ἄνδρας ἐξ ἀπὸ Φυλῆς ἐκάστης, ὅς πε-
 κόμωμεν ἔχοντας τὸν νόμον. ἔσται δὲ τῆς σῆς εὐσεβείας
 καὶ δικαιοσύνης, τὸ μεταγραφέντα τὸν νόμον εἰς ἡμᾶς ἀπο-
 πέμψαι μετὰ ἀσφαλείας τῶν κομιζόντων. ἔρρωσο.

“miseris, qui et per aetatem legum sint periti, et eas
 “accurate possint interpretari. Sic enim existimo, his
 “perfectis, maxima nos gloria affectum iri. Misi au-
 “tem colloquuturos hisce de rebus tecum, Andream sa-
 “tellitum praefectum et Aristaeum, homines magnae apud
 “nos existimationis, per quos etiam donariorum primitias
 “ad templum et sacrificiorum reliquorumque misi, argenti
 “talenta centum. Et tu, si nobis, quae voles, scripseris,
 “rem gratam feceris.

6. Itaque his Regis literis ad Eleazarum perlatis, il-
 lis respondit quam fieri potuit amicissime. “Eleazarus
 “pontifex Ptolemaeo regi salutem. Si et tu vales, regi-
 “naque Arsinoë, et liberi, nobis omnia bene se habent.
 “Acceptis literis tuis, magnam ex praeclara tua voluntate
 “laetitiam cepimus, conuocataque multitudine illas reci-
 “tauimus, palam eis facientes tuam erga Deum pietatem.
 “Phialas etiam abs te missas protulimus, aureas viginti,
 “ac triginta argenteas, crateras item quinque, et mensam
 “consecratis muneribus excipiendis addictam, vt et sa-
 “crificiis faciendis ac caeteris omnibus, quibus opus tem-
 “plo fuerit, comparandis, centum talenta, quae An-
 “dreas et Aristaeus ex amicis tuis honoratissimi, viri ho-
 “nesti bonique ac doctrina praestantes, tuaque virtute
 “digni, attulerunt. Scire autem te velimus, nos tibi in
 “commodum tuum gratificaturos, etiamsi quid praeter
 “ingenium nostrum facere oporteat. nam tuis beneficiis
 “in ciues nostros multifariam collatis paria referre debe-
 “mus. Quare hostias confestim et tua, et sororis, et
 “liberorum, amicorumque causa immolauimus; et votis
 “Deo nuncupatis ab eo populus flagitauit, vtj omnia tibi
 “feliciter atque ex animo cedant, regnumque tuum pacis
 “tranquillitate conseruetur, tibi que bene vertat legis inter-
 “pretatio, et felicem, quem optas, sortiatur exitum. Dele-
 “gimus etiam seniores, ex vnaquaque tribu sex, quos ad
 “te vna cum lege misimus. Tuae autem erit pietatis ac iu-
 “stitiae curare, vt lex, absoluta eius interpretatione, ad
 “nos remittatur, saluis etiam istis, qui eam ad te apporta-
 “runt. Vale.

ζ. Ταῦτα μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ἀντέγραφεν. ἐμοὶ δ' ἐκ ἀναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἐβδομήκοντα πρεσβυτέρων, οἳ τὸν νόμον ἐκόμιζον ὑπὸ Ελσαζάρ πεμφθέντες, δηλοῦν· ἦν γὰρ ταῦτα ὑπογεγραμμένα ἐν τῇ ἐπιστολῇ· τὴν μέντοι γε τῶν ἀναθημάτων πολυτέλειαν καὶ κατασκευὴν, ἣν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ, ἐκ ἀνεπιτήδειον ἡγησάμην διελθεῖν, ὅπως ἅπασιν ἡ τῆ βασιλείως ἐπὶ τὸν Θεὸν φιλοτιμία φανερά γένηται. ἄφθονον γὰρ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνη χρηργῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ παρὰν αἰετὶ τοῖς τεχνίταις, καὶ τὰ ἔργα ἐπιβλέπων, ἔδεν ἀμελῶς ἔδὲ ῥαθύμως εἶα γίνεσθαι τῶν κατασκευασμάτων· ὦν ἐκάστῃ, ὡς οἶόν τε, τὴν πολυτέλειαν διηγῆσομαι· τῆς μὲν ἰσορίας ἴσως ἐκ ἀπατήσης τὴν ἀπαγγελίαν, τὸ δὲ τῆ βασιλείως φιλόκαλον καὶ μεγαλόφρον ἔτως συστήσειν τοῖς ἐντευχομένοις ὑπολαμβάνων.

η'. Πρῶτον δὲ τὰ περὶ τῆς τραπέζης ἐκθήσομαι. εἶχε μὲν οὖν δι' ἐννοίας ὁ βασιλεὺς, ὑπερμεγεθέστατον τοῖς μέτροις ἀπεργάσασθαι τὸ κατασκευάσμα. προσέταξε δὲ μαθεῖν τὸ μέγεθος τῆς ἀνακειμένης ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τραπέζης· πόσον τέ ἐστίν, καὶ εἰ δύναται μείζον τέτε κατασκευασθῆναι. μαθεὼν δὲ καὶ τὴν ἔσαν, ἥλικη τις ἦν, καὶ ὅτι αὐτῆς ἔδεν κωλύει μείζονα γένεσθαι φήσας καὶ πενταπλασίονα τῆς ὑπαρχούσης τῷ μεγέθει βέλεσθαι κατασκευάσαι, φοβείσθαι δὲ, μὴ πρὸς τὰς λειτουργίας ἄχρηστος διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆ μεγέθους γένηται· βέλεσθαι γὰρ ἐκ ἀνακείσθαι μόνον εἰς θέαν τὰ ἀναθήματα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς λειτουργίας εὐχρηστα· καὶ διὰ τῆτο λογισάμενος σύμμετρον κατασκευάσθαι τὴν προτέραν τραπέζαν, ἀλλ' ἔτι διὰ σπάνιν τῆ χρυσῆ, τῷ μεγέθει μὲν ἐκ ἔγνω τὴν προϋπάρχουσαν ὑπερβαλεῖν, τῇ δὲ ποικιλίᾳ καὶ τῷ κάλλει τῆς ὕλης ἀξιολογωτέραν κατασκευάσαι. δεινὸς δὲ ὦν κατιδεῖν πραγμάτων παντοδαπῶν φύσιν, καὶ λαβεῖν ἐπίνοιαν ἔργων καμνῶν καὶ παραδόξων, καὶ ὅσα ἦν ἄγραφα τὴν εὐρεσιν αὐτὸς παρέχων διὰ τὴν σύνεσιν, καὶ ὑποδεικνύς τοῖς τεχνίταις, ἐκέλευσε ταῦτα κατασκευάζεσθαι, καὶ τὰ

7. Haec quidem pontifex rescripsit. Mihi vero haud necessarium visum est nomina septuaginta seniorum indicare, qui cum lege ab Eleazaro missi sunt: (illa enim subscripta erant epistolae) donariorum tamen, quae Rex Deo misit, magnificentiam et opificium narrando percensere, non superuacaneum esse duxi, ut singulare Regis erga Deum studium omnibus innotescat. Etenim cum sumtus ad ista Rex large suppeditaret, et opificibus praesens adesset, atque opera inspiceret, nihil eorum, quae facta sunt, oscitanter et negligenter fabricari sinebat. quorum uniuscuiusque, quoad eius fieri potest, magnificentiam persequar; non quod historia huiusmodi forsan narrationem postulet, sed quod elegantiae amorem in Rege, animique magnitudinem lectoribus inde commendatum iri existimem.

8. Primo autem quae ad mensam spectant exponere aggrediar. Et quidem Regi in animo erat opus immense molis elaborare. iussit autem, ut mensae, quae tum Hierosolymis erat, magnitudinem explorarent, et quanta esset, et an maior confici posset. Cumque intellexisset, qualis ea esset, quodque nihil prohiberet, quin ea etiam maior fieri posset, dixissetque se quintuplo ea maiorem velle facere, sed vereri, ne propter nimiam eius molem ad ministeria fiat inutilis, (cupere enim se, ut donaria, quae ipse consecraret, non in spectaculum solum essent, sed ad sacrorum etiam usum accommodata) ideoque arbitratus esset priorem mensam non ob auri inopiam modica exstitisse amplitudine; constituit eam, quae ante posita erat, dimensionibus quidem non excedere, varietate vero et elegantia materiae aliam longe praestantiorum efficere. Cumque ingenio esset ad rerum omnium naturas perspicendas acuto, promptoque in operibus novis et mirabilibus excogitandis, ipse tum ista, quibus nulla erat sculptura, inuentione sua solerter adhibita ostensaue opificibus, fabricari iussit, tum quae

ἀναγεγραμμένα πρὸς τὴν ἀκρίβειαν αὐτῶν ἀποβλέποντας ὁμοίως ἐπιτελεῖν.

Θ'. Ὑποσησάμενοι τοίνυν ποιήσασθαι τὴν τραπέζαν, δύο μὲν καὶ ἡμίσεος πηχῶν τὸ μῆκος, ἐνὸς δὲ τὸ εὖρος, τὸ δ' ὕψος ἐνὸς καὶ ἡμίσεος, ἐκ χρυσῷ τὴν ὅλην κατασκευὴν τῷ ἔργῳ ποιέμενοι, τὴν μὲν οὖν σεφάνην παλαισιαίαν εἰργάσαντο, τὰ δὲ κυμάτια σρεπτά, τὴν ἀναγλυφὴν ἔχοντα χοινοειδῆ, τῇ τορείᾳ θαυμαστῶς ἐκ τῶν τριῶν μερῶν μεμιμημένην. τριγώνων γὰρ ὄντων αὐτῶν, ἐκάστη γωνία τὴν αὐτὴν τῆς ἐκτυπώσεως εἶχε διάθεσιν, ὡς σεφομένων αὐτῶν μίαν καὶ μὴ διάφορον τὴν ἰδέαν αὐτοῖς συμπεριφέρειν. τῆς δὲ σεφάνης τὸ μὲν ὑπὸ τὴν τραπέζαν ἐγκεκλεισμένον ὥραϊαν εἶχε τὴν διατύπωσιν· τὸ δ' ἐξῶθεν περιηγμένον ἔτι μᾶλλον τῷ κάλλει τῆς ἐργασίας ἦν ἐκπεπονημένον, ὡς ὑπ' ὄψιν καὶ θεωρίαν ἐρχόμενον. διὸ καὶ τὴν μὲν ὑπεροχὴν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὀξείαν συνέβαινε γίνεσθαι, καὶ μηδεμίαν γωνίαν, τριῶν ἔσῶν, ὡς προειρηκάμεν, περὶ τὴν μεταγωγὴν τῆς τραπέζης ἐλάττονα βλέπεσθαι. ἐνδίδεσκοντο δὲ ταῖς χοινίσιν τῆς τορείας λίθοι πολυτελεῖς παράλληλοι, περόναις χρυσαῖς διὰ τρημάτων κατελημμένοι. τὰ δ' ἐκ πλαγίᾳ τῆς σεφάνης καὶ ὑπ' ὄψιν ἀνατρίνοντα ὧν ἐκ λίθου καλλίστη πεποιημένων θέσει κατακεκόσμηται, ῥάβδος τὴν ἀναγλυφὴν εἰκότων πυκναῖς, αἱ περὶ τὸν κύκλον τῆς τραπέζης εἴληντο. ὑπὸ δὲ τὴν τῶν ὧν διατύπωσιν, σεφάνον περιήγαγον οἱ τεχνῖται, παντοίᾳ καρπῷ φύσιν ἐντετορευμένοι, ὡς ἀποκρέμασθαι τε βότρυς, καὶ σάχυς ἀναστῆναι, καὶ ῥοαὶς ἀποκεκλιῖσθαι. τῆς δὲ λίθου εἰς πᾶν γένος τῶν προειρημένων καρπῶν, ὡς ἐκάστῳ τὴν οἰκίαν τετυπῶσθαι χρῶαν, ἐξεργασάμενοι, συνέδησαν τῷ χρυσῷ περὶ ὅλην τὴν τραπέζαν. ὑπὸ δὲ τὸν σεφάνον ὁμοίως ἢ τῶν ὧν διάθεσις πεποιήτο, καὶ ἡ τῆς ῥαβδώσεως ἀναγλυφὴ, τῆς τραπέζης ὡς ἐπαμφότερον μέρος ἔχειν τὴν αὐτὴν τῆς ποικιλίας τῶν ἔργων καὶ γλαφυρότητος θέαν κατασκευασμένην· ὡς καὶ τὴν τῶν κυμάτων θέσιν καὶ τὴν τῆς σεφάνης, μηδὲ τῆς τραπέζης ἐφ' ἑτέρον μέρος ἐναλλαττομένης, γίνεσθαι διάφορον, τὴν δ' αὐτὴν ἄχρι καὶ τῶν

caelata erant ad expressas rerum formas respiciendo identidem perfici.

9. Itaque cum illud in se recepissent opifices, ut mensam exstruerent in longitudinem quidem duorum cubitorum et semis, atque in latitudinem unius, altitudine vero sesquicubitali, toto opere ex auro fabricato, loricae quidem mensae quadrantilem confecerant, cymatia autem tortilia, quibus inerat caelatura restis aemula trinis partibus tornata mirabiliter. Illa vero cum essent triangularia, unusquisque angulus eandem formarum dispositionem habebat: adeo ut situ mutato una eademque species ante oculos versaretur. Loricae quidem pars inferior mensam versus pulchre conformata erat, exterior vero maiori adhuc opificii elegantia splendebat, ut quae omnium in oculos incurreret et in conspectum veniret. Vnde fiebat, ut amborum partium proiectione acutae eminerent nullusque angulus, cum tres fuerint, ut ante diximus, dum mensa transfertur, iusto minor videretur. Resticulis autem tornatis ordine alterno insertae erant gemmae fibulis aureis per foramina comprehensae. At circa latera loricae, ad adspicuum eminentia, per obliquum erat ovorum facies, ex lapidibus pretiosis ornatus gratia confecta, in circuitu per totam mensam intercurrente densa virgularum sculptura. Subter hanc ovalem speciem circumducta erat corona, omne genus fructuum, prout eorum fert natura, repraesentans, adeo ut racemi pendere, spicae surgere, malogranata occludi viderentur. Lapides etiam secundum genus unumquodque praedictorum fructuum, colorem eorum nativum referentes, elaborarunt, et auro vinctos mensae circumdederunt. Sub hac corona rursus alia series ovorum priori similis facta est, eademque virgularum sculptura, ut in mensa ex utraque parte spectaretur eadem operum varietas et elegantia: ita ut nulla in lorica et cymatum ordine, ne mensa quidem in utramvis partem versa, cerneretur

ποδῶν ὅψιν τῆς ἐπιτεχνήσεως διατετάσθαι. ἔλασμα γὰρ χρυσῷ τὸ πλάτος τεσσάρων δακτύλων ποιήσαντες καθ' ὅλη τῆς τραπέζης πλάτης, εἰς τὸτο τὰς πόδας αὐτῆς ἀνέθεσαν, ἔπειτα περόναις καὶ κατακλείσουσιν αὐτὰς ἐνέσφγγον τῇ τραπέζῃ κατὰ τὴν σεφάνην· ἵνα τὴν θέαν τῆς καμινεργίας καὶ πολυτελείας, ἐφ' ᾧ τις ἂν εἴσῃ τὴν τράπεζαν μέρει, παρέχωσι τὴν αὐτήν. ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης μαίανδρον ἐξέγλυψαν, λίθους αὐτῷ κατὰ μέτρον ἀξιολόγους, ὥσπερ ἀστέρας, ποικίλης ιδέας ἐνθέντες, τὸν τε ἄνθρακα καὶ τὸν σμάραγδον, ἠδὲ τὸν προσαυγάζοντας αὐτῶν ἐκάτερον τοῖς ὀφθαλμοῖς, τῶν τε ἄλλων γενῶν ὅσοι περισπένδασι καὶ ζηλωτοὶ πᾶσι διὰ τὴν πολυτέλειαν τῆς φύσεως ὑπάρχουσι. μετὰ δὲ τὸν μαίανδρον πλέγμα τι χοινοειδὲς περιῆκτο, ῥόμβῳ τὴν κατὰ μέσον ὅψιν ἐμφερές, ἐφ' ᾧ κρύσταλλός τε λίθος, καὶ ἤλεκτρον ἐντετύπωτο, τῇ παραλλήλῳ τῆς ιδέας γεγυμνάσει ψυχαγωγίαν θαυμαστήν παρέχον τοῖς βλέπονσι. τῶν δὲ ποδῶν ἦσαν αἱ κεφαλίδες εἰς κρῖνα μιμημέναι τὰς ἐκ φύσεως, τῶν πετάλων ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἀνακλωμένων, εἰς ὀφθόν δὲ τὴν βλάστησιν ἐνδοθεὶν παρέχόντων ὀρεᾶν. ἡ δὲ βάσις αὐτοῖς ἦν ἐξ ἄνθρακος λίθου παλαιστιαία πεποιημένη, χῆμα κρηπίδος ἀποτελεῦσα, τὸ δὲ πλάτος ὀκτὼ δακτύλων ἔχουσα, καθ' ὃ τὸ πᾶν ἔλασμα τῶν ποδῶν ἐρήρειτο. ἀνέγλυψαν δὲ λεπτομερεῖ καὶ φιλοπόνῳ τῇ τορείᾳ τῶν ποδῶν ἕκαστον, κισσὸν αὐτοῖς καὶ κλήματα ἀμπέλων σὺν βότρυσιν ἐκφύσαντες, ὥς εἰκάσαι μηδὲν ἀποδεῖν τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ πρὸς τὸ πνεῦμα, διὰ λεπτότητα καὶ τὴν ἐπ' ἄκρον αὐτῶν ἔκτασιν, κινέμενα, φαντασίαν τῶν κατὰ φύσιν μᾶλλον ἢ τέχνης μιμημάτων παρέειχεν. ἐκαινέρευσαι δὲ ὥστε τρέπτυχον οἶονεῖ τὸ χῆμα τῆς ὅλης κατασκευάσαι τραπέζης, τῆς ἀρμονίας πρὸς ἄλληλα τῶν μερῶν ὥτως συνθεθεμένης, ὥς ἀόρατον εἶναι, καὶ μηδ' ἐπινοεῖσθαι τὰς συμβολάς. ἡμῖν δὲ πῆχεως ἕκ ἑλαττον τῇ τραπέζῃ τὸ πάχος συνέβαινεν εἶναι. τὸ μὲν οὖν ἀνάθημα τὸτο κατὰ πολλὴν τῆ βασιλέως φιλοτιμίαν τοιοῦτο, τῇ τε πολυτελείᾳ τῆς ὕλης, καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῆς καλλενῆς, καὶ τῇ μιμήσει τῇ κατὰ τὴν τορείαν

diuersitas, sed idem artificium ad imos vsque pedes
 pertenderet. nam cum lamina aurea, quatuor digitos
 lata, mensae, qua patebat eius latitudo, adiuncta es-
 set, in eam pedes eius inseruerunt, deinde fibulis et
 clausuris eos mensae adstrinxerunt iuxta loricam; atque
 ita vt eandem nouitatis artificii et magnificentiae, qua-
 cunque mensa verteretur, speciem exhiberent. Supra
 ipsam autem mensam sculpsit maeandrum, qui la-
 pides pretiosos, tot stellarum ad instar, varii coloris
 in medio haberet, carbunculum et sinargdum, ambos
 spectantium oculos grato fulgore irradiantes, aliosque
 diuersi generis, quotquot, ex naturae suae praesantia,
 summa cupiditate ab omnibus expetuntur. Iuxta mae-
 andrum reticulata quaedam textura circumquaque discur-
 rebat, relicta in medio specie, quae rhombo admodum
 similis, cui impressum erat crystallum, et electrum,
 quod, alterna formae suae vicinitate, miram intuenti-
 bus delectationem afferebat. Pedum autem capitella
 caliculis lilia imitabantur, foliis sub mensam resupi-
 nis, ita vt stamina crocea intus inclusa erecta ostende-
 rent. Basis autem pedibus facta erat e carbunculo, pal-
 mam lata, crepidinis speciem efficiens, octo vero di-
 gitorum latitudinem habens, qua tota pedum lamina ei
 innitebatur. singuli etiam pedes ornati erant toreumate
 tenuissimo et operosissimo, constante ex hedera et pal-
 mitibus et racemis, idque ea arte, vt nihil a veris dis-
 crepare putarentur. nam cum vento, propter subtilita-
 tem et summitatis suae extensionem, facile moueren-
 tur, naturae potius, quam artis, speciem prae se fere-
 bant. Verum etiam opus ita designarunt, vt totius
 mensae figuram veluti triplicatam effecerint; tam apta
 partium compage, vt neque cerni, neque animaduerti
 posset, qua iuncturae coirent. Fiebat autem, vt crassitu-
 do mensae totius non minor esset dimidio cubitus. At-
 que hoc quidem donarium ex Regis munificentia ita so-
 habebat, et ingenti materiae pretio, et decoris varie-
 tate, et imitatione naturae arte toreutice expressa: illo

τῶν τεχνιτῶν συνετελέσθη· σπᾶδάσαντος, εἰ καὶ μὴ τῷ μεγέθει τῆς προανακειμένης τῷ Θεῷ τραπέζης ἔμελλεν ἔσεσθαι διάφορος, τῇ μέντοιγε τέχνῃ, καὶ τῇ καινεργίᾳ, καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς κατασκευῆς πολὺ κρείττονα καὶ περιβλεπτον ἀπεργάσασθαι.

ι'. Τῶν δὲ κρατῆρων χρύσοι μὲν ἦσαν δύο· Φολιδωτὴν δὲ εἶχον ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῆ διαζώματος τὴν τορεΐαν, λίθων ταῖς σπείραις ποικίλων ἐνδεδεμένων. εἶτα ἐπ' αὐτῇ μαίανδρος, πηχυαῖας τὸ ὕψος, ἐξείργαστο κατὰ σύνθεσιν λίθων παντοίων τὴν ἰδέαν. κατ' αὐτῇ δὲ ράβδωσις ἀναγέλυπτο· καθ' ἧς πλέγμα ῥομβωτὸν δικτύοις ἐμφερέες ἕως τῆ χεΐλης ἀνείλκυτο. τὰ δὲ μέσα λίθων ἀσπίδια τετραδακτύλων ἀνεπλήρω τὸ κάλλος. περιετέφετο δὲ τὰ χεῖλη τῆ κρατῆρος κρῖνων σμίλαξι καὶ ἀνθεμίσι καὶ βοτρυῶν χοινίαις εἰς κύκλον περιηγμέναις. τὰς μὲν οὖν χρυσέας κρατῆρας, δύο χωροῦντας ἑκάτερον ἀμφορέας, τῶτον κατασκεύασαν τὸν τρόπον. οἱ δ' ἀργύρεοι τῶν ἐσόπτρων τὴν λαμπρότητα πολὺ διαυγέστεροι γιγόνεισαν, ὡς τραυότερας διὰ τῶν ταῖς τῶν προσφερομένων ὕψους ἰσᾶσαι. προσκατεσκεύασε δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς καὶ Φιάλας τριάκοντα, ὧν ὅσα χρυσὸς ἦν, ἀλλὰ μὴ λίθω πολυτελεῖ διείληπτο, σμίλαξε κισσῶ καὶ πετάλοις ἀμπέλων ἐσκίασθαι φιλοτέχνως ἐντετορευμένων. ταῦτα δ' ἐγίνετο μὲν καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἐργαζομένων, θαυμασίων ὄντων περὶ τὴν τέχνην, πολὺ δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῆς τῆ βασιλείας σπᾶδῆς καὶ φιλοτιμίας διαφερόντως ἀπηρετίζετο. ὃ γὰρ τῆς χορηγίας τὸ ἄφθονον καὶ μεγαλόψυχον τοῖς τεχνίταις παρεῖχε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χρηματίζειν τοῖς δημοσίοις πράγμασιν ἀπηρεκῶς, αὐτὸς τοῖς κατασκευάζουσι παρῆν, καὶ τὴν ὅλην ἐργασίαν ἐπέβλεπεν. αἴτιον δ' ἦν τῷτο τῆς τῶν τεχνιτῶν ἐπιμελείας, οἱ, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν τῆς σπᾶδῆς ἀποβλέποντες, φιλοπονώτερον τοῖς ἔργοις προσελιπαίρουσαν.

ια'. Ταῦτα μὲν τὰ πέμψθέντα εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπὸ Πτολεμαῖα ἀναθήματα. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Εὐεάζαρος ἀναθεῖς αὐ-

auctore et agente, vt, si non magnitudine haec mensam Deo prius appositam superatura esset, certe arte ipsa, et opificii nouitate, et ornamentorum splendore longe praestantior et adspectu pulchrior redderetur.

10. Crateres autem duo quidem aurei erant, squamas habentes torno exsculptas ab imo vsque ad praecincturam, variis lapidibus spiris insertis. Hanc sculpturam excipiebat maeander cubitali altitudine, ex lapidibus variarum formarum artificiose admodum compositus. Secundum hunc erat virgata sculptura: ac deinde vsque ad labrum rhomborum ad similitudinem retis plicatura. Scuta vero in medio, ex lapidibus magnitudine quatuor digitorum, fecerunt, vt nihil ad summum decus et splendorem deesset. Crateris autem labia cincta erant liliorum foliis, et anthemidibus, et vitium capreolis in orbem circumductis. Et aureos quidem crateras, duas utrosque amphoras capientes, ad hunc modum fabricarunt. Argentei vero quaeuis specula splendore vincebant, vt quis ad eos accedens multo expressius in iis corporis sui faciem contempleretur. Insuper et Rex phialas triginta conficiendas curauit, quae eatenus, quae aureae erant et lapidibus pretiosis non occupatae, hederarum frondibus et pampinis sculptilibus solerter adumbratae fuerunt. Atque hoc quidem opificium acceptum ferebatur non solum operariorum ingeniis, qui mirandum in modum arte sua excelebant, sed et multo magis Regis studio et munificentiae, quae in causa erant, vt summam perfectionem acciperent. Etenim non solum sunt ad artifices large et magnifice suppeditabat, verum etiam, omissa publicorum negotiorum administratione, ipse operi faciundo praesens aderat, totumque opus inspiciebat. Quo fiebat, vt artifices acrem diligentiam adhiberent; qui, ad Regem eiusque hac in re studium spectantes, strenue magis et nauiter operibus incubuerunt.

11. Ista quidem donaria a Ptolemaeo Hierosolyma ad templum missa erant. Atque pontifex Eleazarus, cum

τὰ, καὶ τιμήσας τὰς κομίσαντας, καὶ δῶρα δὲ τῷ βασιλεῖ κομίζεν, ἀπέλυσε πρὸς τὸν βασιλέα. παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀκύσας Πτολεμαῖος τὴν παρεσίαν αὐτῶν, καὶ τὴς ἐβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἐληλυθότας, εὐθύς μεταπέμπεται τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὸν Ἀρισταῖον τὴς πρέσβεις. οἱ δὲ ἀφικόμενοι, τὰς τε ἐπιστολάς, ἃς ἐκόμιζον αὐτῷ παρὰ τῷ ἀρχιερεῶς, ἀπέδωκαν, καὶ ὅσα φράζεν ἀπὸ λόγων ἐπύθετο, ταῦτα ἐδήλωσαν. σπεύδων δ' ἐντυχεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ἥκονσι πρεσβυτέροις ἐπὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν νόμων, τὴς μὲν ἄλλης, ἣς χρεῖαν ἔνεκα παρεῖναι συνέβαινεν, ἐκέλευσεν ἀπολύσαι, παράδοξον τῷ τοιῶν καὶ παρὰ τὸ ἔθος. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τοιῶν αἰτιῶν ἀχθέντες, διὰ πέμπτης ἡμέρας αὐτῷ προσήσαν· οἱ δὲ πρεσβεύοντες, διὰ μηνός. τότε τοίνυν ἀπολύσας ἐκείνους, τὴς πεμφθέντας ὑπὸ Ἐλεαζάρη περιέμενεν. ὥς δὲ παρήλθον μετὰ καὶ τῶν δώρων οἱ γέροντες, ἃ τῷ βασιλεῖ κομίσαι ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ τῶν διφθερῶν, αἷς ἐγγεγραμμένους εἶχον τὴς νόμους χρυσοῖς γραμμασί, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς περὶ τῶν βιβλίων. ὥς δ' ἀποκαλύψαντες τῶν ἐνειλημάτων ἐπέδειξαν αὐτῷ, θαυμάσας ὁ βασιλεὺς τῆς ἰσχύος τὴς ὑμένας, καὶ τῆς συμβολῆς τὸ ἀνεπίγνωστον, ὅτω γὰρ ἔρημοιο, καὶ τῷ τοιῶν ποιήσας χρόνῳ πλείονι, χάριν εἶπεν ἔχειν αὐτοῖς τε ἐλθῶσι, καὶ μείζονα τῷ πέμψαντι, πρὸ δὲ πάντων τῷ Θεῷ, ὃ τὴς νόμους εἶναι συμβέβηκεν. ἐκβοησάντων δ' ὑφ' ἐν καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν συμπαρόντων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ τῷ βασιλεῖ, δι' ὑπερβολὴν ἡδονῆς εἰς δάκρυα ᾤπισσε, φύσει τῆς μεγάλης χαρᾶς παχέως καὶ τὰ τῶν λυπηρῶν σύμβολα. κελεύσας δὲ τὰ βιβλία δῆναι τοῖς ἐπὶ τῆς τάξεως, τότε τὴς ἀνδρας ἡσπάσατο· δίκαιον εἰπὼν εἶναι πρῶτον περὶ ὧν αὐτὰς μετεπέμψατο ποιησάμενον τὴς λόγους, ἔπειτα καλέειν προσεῖπεν. τὴν μέντοιγε ἡμέραν, καθ' ἣν ἦλθον πρὸς αὐτὸν, ἐπιφανῆ ποιήσειν, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος ἐπίσημον εἰς ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπηγγέλλετο. ἔτι γὰρ ἡ αὐτὴ εἶναι τῆς παρεσίας αὐτῶν, καὶ τῆς νίκης, ἣν Ἀντίγονον ναυμαχῶν ἐνίκησε. συνεστιαθῆναί τε αὐτῷ αὐτὰς

ea in templo collocasset, eosque honorasset, qui ea attulerant, atque dona Regi ferenda illis dedisset, ad Regem eos remisit. At postquam ii Alexandriam perueniunt, Ptolemaeus, intellecto eorum aduentu, et septuaginta senatorum simul venisse, protinus legatos Andream et Aristaeum curat accersendos. Qui, ubi ad eum accesserunt, literas ei, quas a pontifice afferebant, tradiderunt; et omnia, quibus eos verbis interrogauit, declarant. Ille vero cupiens senatores alloqui, Hierosolymis ob legum interpretationem venientes, reliquos, qui ob negotia forte aderant, dimitti iussit: id quod inusitate et contra eius consuetudinem factum est. Qui enim ob huiusmodi causam adducebantur, quinto demum die eum conueniebant; legati vero post vnum mensem. Tunc igitur, dimissis aliis, missos ab Eleazaro expectauit. Atque ubi seniores illi aduenerunt, dona secum sibi a pontifice ad Regem tradita, et membranas, in quibus scriptas aureis literis leges habebant, ferentes, interrogauit eos de iis libris. Cumque eos, detractis tegumentis, ei ostendissent, Rex, membranarum tenuitatem diutius admiratus, et indiscretas earum commissuras, ita enim libri apti erant et connexi, gratias se illis habere dicebat, qui venissent, et maiores ei, qui misisset, longe vero maximas Deo, cuius leges ut essent contigit. Cumque seniores, et qui vna aderant, Regi vno clamore lausta omnia comprecati essent, pro nimio gaudio lacrymas emisit. ita enim a natura comparatum est, ut idem summae laetitiae, quod doloris, signum esset. Deinde cum iussisset libros iis tradi, quorum id munus erat, tunc homines complexus est, dixitque aequum esse, ut prius iis de rebus verba faceret, propter quas eos accersiuisset, ac deinde illos compellaret. Iuno et diem quidem eorum aduentus promisit sese insignem facturum, eundemque singulis annis, quamdiu ipse viueret, sollemniter celebraturum. Nam fors ita tulit, ut idem dies esset eorum aduentus, et victoriae, quam ipse de Antigono praelio nauali reportarat. Igitur eos sibi

ἐκέλευσε, καὶ καταλύσεις αὐτοῖς προσέταξε δοθῆναι τὰς καλλίστας πρὸς τῇ ἀκρᾷ.

ιβ'. Ο δὲ ἐπὶ τῆς τῶν ξένων ἀποδοχῆς τεταγμένος Νικάνωρ, Δωρόθεον καλέσας, ὃς εἶχε τὴν περὶ τῶν πρόνοιαν, ἐκέλευσεν ἐτοιμάζειν ἐκάστῳ τὰ δέοντα πρὸς τὴν δίαιταν. διτέτακτο δὲ τῶτον ὑπὸ τῷ βασιλεῶς τὸν τρόπον. κατὰ γὰρ πόλιν ἐκάστην, ὅσαι ἔ τοῖς αὐτοῖς χερῶνται περὶ τὴν δίαιταν, ἦν τῶν ἐπιμελόμενος, καὶ κατὰ τὸ τῶν ἀφικνουμένων πρὸς αὐτὸν ἔθος, πάντ' αὐτοῖς παρεσκευάζετο, ἵνα τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς διαίτης εὐωχήμενοι μᾶλλον ἡδωνται, καὶ πρὸς μηδὲν ὡς ἀλλοτρίως ἔχον δυσχεραίνωσιν. ὃ δὲ καὶ περὶ τῆς ἐγένετο, Δωρόθεος διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀκριβειαν ἐπὶ τῶν καθεστώτος. συνέστρωσε δὲ πάντα δι' αὐτῶν τὰ πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχάς, καὶ διμερῆ τὴν κλισίαν ἐποίησεν, ὥτως προστάξαντος τῷ βασιλεῶς, τῆς μὲν γὰρ ἡμίσεως ἐκέλευσεν ἀνὰ χεῖρα κατακλιθῆναι· τῆς δὲ λοιπῆς μετὰ τὴν αὐτῶν κλισίαν, ἔδδεν ἀπολιπὼν τῆς εἰς τὰς ἀνδρας τιμῆς. ἐπεὶ δ' ἔτω κατεκλίθησαν, ἐκέλευσε τὸν Δωρόθεον, οἷς ἔθεσι χρώμενοι διατελῶσι πάντες οἱ ἀπὸ τῆς Ἰσθαίας πρὸς αὐτὸν ἀφικνέμενοι, κατὰ ταῦτα ὑπηρετεῖν. διὸ τὰς ἱεροκέρυκας, καὶ θύτας, καὶ τὰς ἄλλας, οἱ τὰς κατευχάς ἐποιῶντο, παρετήσατο· τῶν δὲ παραγενομένων ἕνα, Ελισσαῖα νόμον, ὄντα ἱερέα παρεκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ποιήσασθαι κατευχάς. ὁ δὲ, εἰς μέσον, ἤρχετο τῷ βασιλεῖ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν. εἴτα κρότος ἐξ ἀπάντων μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ἤρθη, καὶ παυσάμενοι πρὸς εὐωχίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν παρεσκευασμένων ἐτράπησαν. διαλιπὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐφ' ὅσον ἔδοξεν ἀποχεῶντα καθερὸν εἶναι, Φιλοσοφῆν ἤρξατο· καὶ ἕκαστον αὐτῶν λόγους ἐπηρώτα φυσικὰς, καὶ πρὸς τὴν τῶν ζητημένων θεωρίαν. ἀκριβῶς δ' ἐκείνων περὶ παντὸς ἔτινος ἦν, ὃ λέγειν αὐτοῖς προβληθεῖν, διασαφέντων, ἡδόμενος τοῦτον ἐφ' ἡμέρας δώδεκα συμπόσιον ἐποιῶντο. ὡς τῷ βυλόμενῳ τὰ κατὰ μέρος γινῶναι τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ζητηθέντων εἶναι μαθεῖν, ἀναγνόντι τὸ Ἀρκαίῳ βιβλίον, ὃ συνέγραψε διὰ ταῦτα.

conuiuas esse iussit, eisque sub ipsa arce dari pulcherrima hospitia.

12. Nicanor autem, qui excipiendis hospitibus praeerat, vocato Dorotheo, qui earum rerum procurationem habebat, iussit, ut cuique pararet quae ad victum pertinerent. erat autem ea res a Rege in hunc modum constituta. Nam in vnaquaque urbium, quae non eadem victus ratione utebantur, erat qui haec administraret, et hospitibus omnia ad ipsorum morem curanda pararet, ut consueti victus ratione epulantes magis delectarentur, nec ulla re tanquam aliena offenderentur. Quod quidem illis quoque senioribus factum est, Dorotheo, quod accurate nosset omnia ad victum pertinentia, his rebus praefecto. Isque per seipsum omnia ad illos accipiendos parauit, geminamque accubationem fecit, idque Regis iussu. Imperauit enim Rex dimidiam eorum partem iuxta se collocari, alteram vero partem in altera mensa post suam, nihil omitteus quod illis honori esset. Postquam ita discubuerunt, mandat Dorotheo, ut, quo ritu uterentur omnes, qui ad eum ex Iudaea venissent, eodem iis ministraret. Itaque sacros praecones, et sacrificos, et alios, quibus preces peragere mos erat, ipsi visum est repudiare: et hospitum vnum, nomine Elissaeum, sacerdotem, rogauit, ut precationem adhiberet. Atque is, stans in medio, Regi eiusque subditis fausta precatus est. Deinde omnes cum laetitia applauserunt et acclamarunt: et eo facto ad epulas paratas se conuerterunt. Et Rex, cum moram, quantam satis esse iudicabat, interposuisset, philosophari coepit, et singulis eorum quaestionem aliquam naturalem proponebat, etiam ad res quaesitas contemplandas. Cumque accurate de quauis re, quae eis proponeretur, differerent, Rex iis delectatus per duodecim dies huiusmodi conuiuium fecit. id quod cuiquam, qui quaestiones in conuiuiis agitas singillatim scire desiderat, licet cognoscere ex Aristaei libello, quem hac de re conscripsit.

ιγ'. Θαυμάζοντος δ' αὐτῆς, ὃ μόνον τῇ βασιλείῳ, ἀλλὰ καὶ Μενεδήμῳ τῇ φιλοσόφῳ προνοία διοικεῖσθαι πάντα φήσαντος, καὶ διὰ τῆς εἰκὸς καὶ τῆ λόγου δύνάμει καὶ κάλλος εὐρεῖσθαι, παύοντα μὲν περὶ τούτων ἐπιζητῶντες. γεγενῆσθαι δ' αὐτῷ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν, ἥδη παρόντων αὐτῶν· ὠφελῆσθαι γὰρ παρ' αὐτῶν μεμαθηκότα, πῶς δεῖ βασιλεύειν· κελεύει τε αὐτοῖς ἀνὰ τρία δοθῆναι τάλαντα, καὶ τῆς ἀποκαταστήσοντας ἐπὶ τὴν κατάλυσιν. διελθούτων δὲ τριῶν ἡμερῶν, παραλαβὼν αὐτῆς ὁ Δημήτριος, καὶ διελθὼν τὸ ἑπτασάδιον, χῶμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβάς πρὸς τὴν γέφυραν, προελθὼν ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, συνέδριον ἐποίησατο ἐν τῷ παρὰ τὴν ἡῖονα κατεσκευασμένῳ οἴκῳ, πρὸς διάσκεψιν πραγμάτων ἡρεμίας καλῶς ἔχοντι. ἀγαγὼν οὖν αὐτῆς ἐκεῖ παρεκάλει, πάντων, ὧν αὐτὴν δεῖν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶ νόμου, παρόντων, ἀκωλύτως ἐπιτελεῖν τὸ ἔργον. οἱ δ' ὡς ἐνὶ μάλιστα φιλοτίμως καὶ φιλοπόνως τὴν ἐρμηνείαν ἀκριβῆ ποιῶμενοι, μέχρι μὲν ὥρας ἐνάτης πρὸς τῷτο διστέλουν ὄντες· ἔπειτ' ἐπὶ τὴν τῇ σώματος ἀπὸ πηλλᾶτοντο θεραπείαν, ἀφθόνως αὐτοῖς τῶν πρὸς τὴν δίαιταν χορηγούμενων, καὶ προσέτι τῇ Δωροθέῃ πολλὰ καὶ τῶν παρασκευαζομένων τῷ βασιλεῖ, προσέταξε γὰρ, αὐτοῖς παρέχοντος. πρῶτ' δὲ πρὸς τὴν αὐλὴν παραγιγόμενοι, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀσπάζόμενοι, πάλιν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀπήσαν τόπον, καὶ τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας ἀπονιπτόμενοι, καὶ καθαίροντες αὐτῆς, ἔτις ἐπὶ τὴν τῶν νόμων ἐρμηνείαν ἐτρέποντο. μεταγεγενημένου δὲ τῶ νόμου, καὶ τῇ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἔργῳ τέλος ἐν ἡμέραις ἐβδομήκοντα καὶ δυοὶ λαβόντος, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος τῆς Ἰσθαίης ἅπαντας εἰς τὸν τόπον, ἐνθα καὶ μετεβλήθησαν οἱ νόμοι, παρόντων καὶ τῶν ἐρμηνέων, ἀνέγνω τέττας. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεδέξατο μὲν καὶ τῆς διασαφίσαντας πρὸς βουτέρας τὸν νόμον· ἐπῆνεσαν δὲ καὶ τὸν Δημήτριον τῆς ἐπινοίας, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αὐτοῖς εὐεστὴν γεγενημένον, παρεκάλεσάν τε δῆναι καὶ τοῖς ἡγούμενοις αὐτῶν ἀναγνῶναι τὸν νόμον. ἡξίωσάν τε πάντες, ὃ, τε ἱερεὺς καὶ τῶν ἐρμηνέων οἱ

13. Cum autem eos non solum Rex demiratus esset, sed et Menedemus philosophus ultro fateretur, providentiam omnia gubernare et moderari, indeque plane eos ratiocinandi vim et pulchritudinem esse indeptos, finis statim id genus disquisitionibus imponitur. Tum vero Rex dicebat, sese iam maxima bona percepisse ex eorum aduentu, (quippe qui ei profuerint, quod ab eis didicisset regis officium) iussitque singulis tria talenta dari, et viros deputari, qui eos in hospitium deducerent. Deinde tribus peractis diebus, Demetrius iis assumtis heptastadium transgressus, aggerem in mari ad insulam pertinentem, et transito ponte, cum boream versus progressus esset, congregavit eos in domum prope littus exstructam, ad contemplationem rerum ob solitudinem idoneam: et eis illuc perductis, rogabat, ut, postquam omnia, quibus ad legis interpretationem opus esset, ad arbitrium suum haberent, negotium expedirent. Illi vero, summo studio et labore ad legem accurate interpretandam aggressi, in ea ad horam diei novam elaborabant: deinde corpori curando se dabant, iis, quae ad victum pertinerent, large suppetentibus; ac praeterea Dorotheo multa ex iis, quae Regi parata erant, ipsius Regis iussu illis afferente. Atque etiam quotidie bene mane ad regiam venientes, et Ptolemaeum salutantes, eundem locum repetebant: et manus in mari lavantes, seque lustrantes, ita demum ad legum interpretationem sese conferebant. Deinde transcripta lege, et interpretationis opere duobus et septuaginta diebus absoluto, Demetrius, congregatis eum in locum, in quo versae leges fuerant, Iudaeis omnibus, praesentibus etiam interpretibus, eas recitavit. Et multitudo seniores, legis interpretes, approbavit: et Demetrii etiam inuentionem collaudarunt, qui eis magnorum bonorum inuentor exstitisset; ab eoque petierunt, ut etiam rectoribus suis legem legendam daret; postularentque omnes, tum sacerdos, tum interpretum seniores, et reipublicae administratores, ut, quandoqui-

πρεσβύτεροι, καὶ τῷ πολιτεύματος οἱ προσσηκότες, ὅτε καλῶς τὰ τῆς ἐρμηνείας ἀπῆρτιςαι, καὶ διαμεῖναι ταῦθ', ὡς ἔχει, καὶ μὴ μετακινεῖν αὐτά. ἀπάντων δὲ αὐτῶν ἐπαμειβάντων τὴν γνώμην, ἐκέλευσαν, εἴ τις ἢ περισσόν τι προσγεγραμμένον ὀρεῖ τῷ νόμῳ, ἢ λείπον, πάλιν ἐπισκοπῆντα τῷτο καὶ ποιῶντα Φανερόν διορθῆν, σωφρόνως τῷτο πράττοντες, ἵνα τὸ κριθὲν ἀπαξ ἔχεν καλῶς εἰς αἰεὶ διαμείνῃ.

ιδ'. Εὐχάρη μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπὶ τῷτῳ τὴν αὐτῷ προαίρεσιν εἰς τὸ χερίσμον, ἔχων τετελειωμένην. ἡδὴ δὲ μάλιστ' αὐτῶν νόμων ἀναγνωσκόντων αὐτῷ, καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σοφίαν ἐξεπλάγη τῷ νομοθέτῃ· καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον ἤρξατο ποιῶν λόγους, πῶς, ὥτως θαυμαστῆς ὕψους τῆς νομοθεσίας, ὅδεις ἔτε τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς ἔτε τῶν ποιητῶν ἐπεμνήθη; ὁ δὲ Δημήτριος, μηδὲνα τολμήσας τῆς τῶν νόμων τέτων ἀναγραφῆς ἀψαδαί, διὰ τὸ θείαν αὐτὴν εἶναι καὶ σεμνὴν, ἔφασκε, καὶ ὅτι βλαβεῖν ἥδη ἱνὲς, τέτοις ἐπιχειρήσαντες, ὑπὸ τῷ Θεῷ. δηλῶν, ὡς Θεόπομπός τε, βεβληθεὶς ἱστορεῖσθαι περὶ τέτων, ἐταράχθη τὴν διάνοιαν, πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἡμέραις, καὶ παρὰ τὰς ἀνέσεις ἐξιλίσκετο τὸν Θεόν, ἐντεῦθεν αὐτῷ γενέσθαι τὴν παραφροσύνην ὑπονοῶν· ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ ὄναρ εἶδεν, ὅτι τῷτ' αὐτῷ συμβαίῃ περιεργαζομένῳ τὰ θεία, καὶ ταῦτ' ἐκφέρειν ἐπὶ κοινὰς ἀνθρώπους θελήσαντι, καὶ ἀποχόμενος κατέστη τὴν διάνοιαν. ἐδήλω δὲ καὶ περὶ Θεοδέκτου τῷ τῶν τραγωδιῶν ποιητῷ ἀναφέρεισθαι, ὅτι βεβληθεὶς ἐν τινὶ δράματι τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ γεγραμμένων μνηστῆναι, τὰς ὄψης γλαυκωθεῖν, καὶ συνιδὼν τὴν αἰτίαν ἀπαλλαγεῖν τῷ πάθῳ, ἐξευμενισάμενος τὸν Θεόν.

ιε'. Παραλαβὼν δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς παρὰ τῷ Δημητρίῳ, καθὼς προείρηται, προσκυνήσας αὐτοῖς, ἐκέλευσε πολλὰ ποιῶντα τῶν βιβλίων τὴν ἐπιμέλειαν, ἵνα διαμείνῃ ταῦτα καθαρῶς· τῆς τε ἐρμηνεύσαντας παρεκάλεσε συνεχῶς πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Ἰουδαίας παραγίνεσθαι. τῷτο γὰρ αὐτοῖς καὶ πρὸς τιμὴν τὴν παρ' αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν δωρεῶν ὀφειλίας λυσιτελήσειν. νῦν μὲν γὰρ εἶναι δίκαιον αὐτὰς ἐκ-

dem recte haberet interpretatio, maneret, vt erat, neue mutaretur. Cumque omnes eorum sententiam laudassent, iusserunt, vt, si quis in lege vel superfluum aliquid scriptum videret, vel curtum, id iterum inspiceret, planumque redderet et corrigeret; sapienter hoc ipsum facientes, vt, quod semel rectum iudicatum esset, id perpetuo maneret.

14. Et quidem Rex gauisus est, videns suum hac in re institutum vtiliter perfectum. maxime autem laetatus est recitatis ei legibus, et legislatoris mentem atque sapientiam stupuit: itaque cum Demetrio verba facere coepit, qui fieret, vt, cum tam admirabilis esset ea lex, nullus nec historicorum nec poëtarum eius meminisset? Ad quod Demetrius respondit, propterea neminem ausum eam attingere, quod diuina esset et augusta: iamque nonnullos, quoniam tale aliquid attentassent, laesos fuisse diuinitus. Eique demonstrauit, vt Theopompus, cum horum aliquid scribere instituisset, mentem plus quam triginta dies perturbatam habuisset; itaque intermittente malo, Deum precibus placasset, inde sibi insaniam ortam esse suspicatus: quinetiam in somnio vidisset, id sibi propterea euenisse, quod diuina tractasset, et in profanum vulgus proferre voluisset; atque adeo, vbi destiterat, mentem ei constituisse. Narrauit etiam ei de Theodecta tragico poëta, qui (vt perhibetur) cum voluisset in quadam fabula mentionem facere eorum, quae in sacro libro scripta forent, in oculorum morbum, quod glaucoma vocant, incidisset; et intellecta causa conualuisset, propitiato Deo.

15. Rex igitur, libris a Demetrio, vt supra memoratum est, acceptis, eos veneratus, iussit diligentem curam illis haberi, vt iidem in integro manerent: hortatusque est interpretes, vt ad se frequenter ex Iudaea venirent. id enim eis vtile futurum, tum propter honorem, quo eos affecturus, tum propter dona, quibus ornaturus esset. Nunc quidem aequum esse dicebat, vt eos dimitteret: verum si

πέμπειν ἔλγειν, ἐκασίως δὲ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας τεύξεσθαι πάντων, ὧν ἤτε αὐτῶν ἐπισοφία δικαία τυχεῖν, καὶ ἡ ἐκείνους μεγαλοφροσύνη παραχρῆν ἱκανή. τότε μὲν οὖν ἐξέπεμψεν αὐτὰς, δὲς ἐκάστῳ σολὰς ἀρίστας τρεῖς, καὶ χρυσῶν τάλαντα δύο, καὶ κυλίκιον τάλαντον, καὶ τὴν τῷ συμποσίῳ σρωμνὴν. καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνοις ἔχειν ἐδωρήσατο. τῷ δ' ἀρχιερεῖ Εὐεζάρῳ δὲ αὐτῶν ἔπεμψε κλῖνας ἀργυρόποδας δέκα, καὶ τὴν ἀκόλυσθον αὐτῶν ἐπίσκευήν, καὶ κυλίκιον τάλαντων τριάκοντα. πρὸς τούτοις δὲ καὶ σολὰς δέκα, καὶ πορφυράν, καὶ σέφανον διαπρεπῆ, καὶ βυσσίνης ὀφθῆς ἰσθὺς ἑκατόν· ἔτι γε μὴν Φιάλας, καὶ τρυβλία, καὶ σπονδεῖα, καὶ κρατῆρας χρυσῆς πρὸς ἀνάθεσιν δύο. παρεκάλεσε δ' αὐτὸν καὶ διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅπως, εἰ τῶν ἀνδρῶν τῶνδε θελήσειεν τινες πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἐπιτρέψῃ· περὶ πολλῷ ποικίμενος τὴν μετὰ τῶν ἐν παιδείᾳ τυγχανόντων συνῆσιν, καὶ τὸν πλεῖστον εἰς τὰς τοιαύτας ἡδέως ἔχων κατατίθεσθαι. καὶ τὰ μὲν εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῶν Ἰουδαίων τοιαῦτα παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ συνέβη γενέσθαι.

ΚΕΦ. γ'.

Πῶς ἐτίμησαν οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ πολίτας ἐποίησαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν κτισθείσας πόλεσιν.

ΕΤυχον δὲ καὶ τῆς παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Ἀσίας τιμῆς, ἐπεὶ δὴ συνεστράτευσαν αὐτοῖς. καὶ γὰρ Σέλσυκος ὁ Νικάτωρ, ἐν αἷς ἔκτισε πόλεσιν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Κάτῳ Συρίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μητροπόλει Ἀντιοχείᾳ πολιτείας αὐτὰς ἡξίωσε, καὶ τοῖς ἐνοικιοθεῖσιν ἰσοτιμίας ἀπέδειξε Μακεδόσι καὶ Ἑλλήσιν, αἷς τὴν πολιτείαν ταύτην ἔτι καὶ νῦν διαμένειν. τεκμήριον δὲ τῆς Ἰουδαίας, μὴ βαλομένης ἀλλοφύλῳ ἐλαίῳ χρῆσασθαι, λαμβάνειν ὠρισμένον τι παρὰ τῶν γυμνασιαρχῶν εἰς ἐλαίᾳ τιμὴν ἀργύριον. ὃ τῷ δήμῳ τῶν Ἀντιοχείων ἐν τῷ νῦν πολέμῳ λύσαι προαιρημένῳ, Μνηκιανὸς ἡγεμὼν ὧν τότε τῆς Συρίας ἐτήρησε. καὶ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος Οὐεσπασιανῆ καὶ Τί-

deinceps ad se sua sponte venirent, assequuturos omnia, quae et ipsorum sapientiae deberentur, et a liberalitate sua praestari possent. Igitur eos tum dimisit, cum quidem unicuique tres egregias vestes, et auri talenta duo dedisset, et calicem unius talenti, et tori vestem stragulam. Et haec quidem ipsis dono dedit. Pontifici autem Eleazaro per eos misit decem lectos argenteis pedibus, una cum eorum instrumento, et calicem talentorum triginta. Praeterea vestes decem, et purpuram, et elegantem coronam, et byssinae telae vlnas centum: et insuper phialas, et catinos, et pocula, et crateras duos, in templo reponendos. Hortatus est etiam eum per literas, ut, si qui illorum hominum ad se venire velent, permetteret: quandoquidem plurimi faceret cum illis, qui eruditione praecellerent, colloquia serere; sibi que gratissimum esset, opes suas istiusmodi viris impendere. Atque ea quidem id genus sunt, quae Ptolemaeus Philadelphus in Iudaeorum gloriam et honorem praestitit.

CAP. III.

Vt Iudaeorum gentem honore affecerunt reges Asiae, et conditarum a se urbium ciuitate donauerunt.

Consequuti sunt et ab Asiae regibus honorem, quoniam sub eis militassent. Etenim Seleucus Nicator, in iis urbibus, quas condidit in Asia et inferiore Syria, et in ipso regni capite Antiochia, eos ciuitate donauit, et eodem quo Macedones et Graecos ibidem collocatos numero habuit: quo iure etiamnum vtuntur. Argumento est, quod Iudaeis, nolentibus alieno oleo vti, certa pecuniae summa pro olei pretio soluitur a gymnasiolorum praefectis. Quem morem cum Antiochenis populus proximo bello abrogare conaretur, Mucianus (qui tum Syriae praetor erat) tamen retinuit. Et postea orbis terrarum imperium tenente Vespasiano, et Tito eius

τῆ τῷ υἱᾷ αὐτῷ τῆς οἰκημένης, δεηθέντες οἱ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Ἀντιοχεῖς, ἵνα τὰ δίκαια τῆς πολιτείας μηκέτι μένη τοῖς Ἰσθαίοις, ἔκ ἐπέτυχον. ἐξ ὧν τις ἂν κατανοήσῃ τὴν Ῥωμαίων ἐπισείκειαν καὶ μεγαλοφροσύνην, μάλιστα δὲ τὴν Οὐεσπασιανῶ καὶ Τίτῳ. ὅτι καὶ τοὶ πολλὰ πονήσαντες ἐν τῷ πρὸς Ἰσθαίους πολέμῳ, καὶ πικρῶς πρὸς αὐτὰς ἔχοντες, ὅτι μὴ παρέδωσαν τὰ ὅπλα αὐτοῖς, μέχρι δ' ἐσχάτῃ πολεμοῦντες ὑπέμειναν, ἕδενός αὐτὰς τῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὴν προειρημένην πολιτείαν ἀφείλοντο· ἀλλὰ καὶ τῆς πρότερον ὀργῆς καὶ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων καὶ Ἀντιοχέων δῆμων μεγίστων παρακλήσεως ἐκράτησαν, ὥστε μηδὲν μῆθ' ὑπὸ τῆς πρὸς τὰς χάριτος, μῆθ' ὑπὸ τῆς πρὸς τὰς πολεμηθέντας μισοπονηρίας ἐνδῆναι, πρὸς τὸ λύσαι τι τῶν ἀρχαίων τοῖς Ἰσθαίοις Φιλανθρώπων, ἀλλὰ τὰς ἀνταραμένους αὐτοῖς ὅπλα καὶ χωρῆσαντας διὰ μάχης δεδωκέναι τιμωρίαν φήσαντες, τὰς δ' ἑδὲν ἐξαμαρτόντας ἢ δίκαιον ἀποστρέφειν τῶν ὑπαρχόντων.

β'. Ομοίον δὲ τι τῶν καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν φρονήσαντα περὶ τῶν Ἰσθαίων οἶδαμιν. τῶν γὰρ Ἰωνῶν κινήσεντων ἐκ' αὐτὰς, καὶ δεομένων τῷ Ἀγρίππᾳ, ἵνα τῆς πολιτείας, ἣν αὐτοῖς ἔδωκεν Ἀντίοχος ὁ Σελεύκῃ υἱόνος, ὁ παρὰ τοῖς Ἑλλασοι Θεὸς λεγόμενος, μόνον μετέχωσιν, ἀξιόντων δ' εἰ αὐτογενεῖς εἰσιν αὐτοῖς Ἰσθαῖοι, σέβεσθαι τὰς ἰδίους αὐτῶν θεάς, καὶ δίκης περὶ τῶν συστάσης, ἐνίκησαν οἱ Ἰσθαῖοι τοῖς αὐτῶν ἔθελαι χρῆσθαι, συνηγορήσαντος αὐτοῖς Νικολάῳ τῷ Δαμασκηνῷ. ὁ γὰρ Ἀγρίππας ἀπεφώνητο, μηδὲν αὐτῷ καινίζειν ἐξεῖναι. τὸ δ' ἀκριβὲς εἴ τις βέλεται καταμαθεῖν, ἀναγνώτω τῶν Νικολάῳ ἱστορίων τὴν ἑκατοστὴν καὶ εἰκοστὴν τρίτην καὶ τετάρτην. περὶ μὲν οὖν τῶν ὑπ' Ἀγρίππῃ κινήσεντων, ἔκ ἔστιν ἴσως θαυμάζειν, ἢ γὰρ ἐπολέμει τότε Ῥωμαίοις τὸ ἡμέτερον ἔθνος. Οὐεσπασιανῶ δ' ἂν τις καὶ Τίτῳ τὴν μεγαλοφροσύνην εἰκότως ἐκπλαγεῖν, μετὰ πολέμου καὶ τηλικύτης ἀγῶνας, ἃς ἔχον πρὸς ἡμᾶς, μετριοπαθεσάντων. ἐπαναξῶ δὲ τὸν λόγον ὅθεν γοῦν ἐπὶ ταῦτ' ἐξέβην.

γ'. Τὰς γὰρ Ἰσθαίους, ἐκ' Ἀντιόχῃ τῷ Μεγάλῳ βασι-

filio, orantes Alexandrini et Antiochenſes, vt Iudaei priuarentur iure ciuitatis, non impetrarunt. Vnde illud perſpici et intelligi poteſt, quanta aequitate et magnanimitate erant Romani, praecipue vero Veſpaſianus et Titus. qui licet multos contra Iudaeos bellando labores ſuſtinuerant, et acerbe tulerant, quod deditionem facere noluerint, ſed pugnantes ad extremum manſerint, nulla tamen re ius ipſorum praediſtum imminutum eſſe voluerunt: verum et irae, qua olim exarſerunt, et populi tam Alexandrini, quam Antiocheni, vtut magni eſſent, precibus reſiſtiterunt, adeo vt ne minimum quidem vel ſuae in illoſ beneuolentiae, vel nefariorum, quos oppugnarunt, odio conceſſerint, ad minuendam erga Iudaeos benignitatem; dicentes, eos, qui contra ſe arma tulerant et pugnam iurierant, iam ſatis ſuppliciorum dediſſe, eos vero, qui nihil peccauerant, haud aequum ſuis ſpoliari priuilegiis.

2. Marcum quoque Agrippam ſimiliter affectum erga Iudaeos nouimus. Nam cum Iones, commoti aduerſus Iudaeos, Agrippam orarent, vt ciuitate, quam eis dederat Antiochus Seleuci nepos, is qui apud Graecos Deus appellatur, ſoli fruarentur, poſtulerentque, vt, ſi Iudaei eorum eſſent cognati, eoſdem cum ipſis deos colerent, atque ea de re iudicium eſſet conſtitutum, obtinuerunt Iudaei, vt ſibi ſolitis moribus vti liceret; vſi patrocinio Nicolai Damasceni. Agrippa enim pronunciauit, nihil ſibi innouare fas eſſe. Quae exactius ſi quis noſſe cuperet, ipſum Nicolaum Damascenum legat Hiſtoriarum libro centeſimo viceſimo tertio et quarto. Verum Agrippae ſententiam nihil eſt quod miremur; ea enim tempeſtate gens noſtra bellum non gerebat aduerſus Romanos. - Veſpaſiani autem et Titi magnanimitatem merito quis obſtupescat, qui, poſt tot bella et certamina nobiſcum, non minore in nos erant facilitate. Sed eo iam, vnde huc digreſſa eſt, reuertatur oratio.

3. Regnante in Aſia Antiocho Magno, accidit, vt

λυόντος τῆς Ἀσίας, ἔτυχεν αὐτὲς τε πολλὰ ταλαιπωρησαί,
 τῆς γῆς αὐτῶν κακωμένης, καὶ τῆς τὴν Κοίλῃ Συρίαν νεμομέ-
 νης. πολεμοῦντος γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸν Εὐπάτορα Πτολεμαῖον,
 καὶ πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῷ Πτολεμαῖον, τὸν κληθέντα Ἐπιφανῆ,
 κακοπαθεῖν συνέβαινεν αὐτοῖς καὶ νικῶντος, καὶ πταίνοντος
 ταῦτά πάχειν. ὥς ἔδεν ἀπέλειπον χειμαζομένης νεώς, καὶ
 πονεμένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ τῷ κλύδωνος, μεταξὺ τῆς εὐπρα-
 γίας τῆς Ἀντιόχῃ καὶ τῆς ἐπὶ θάτερον αὐτῷ τροπῆς τῶν
 πραγμάτων κείμενοι. νικήσας μέντοι τὸν Πτολεμαῖον ὁ Ἀν-
 τίοχος, τὴν Ἰσδαίαν προσάγειται. τελευτήσαντος δὲ τῷ Φι-
 λοπάτορος, ὁ παῖς αὐτῷ μεγάλην ἐξέπεμψε δύναμιν, καὶ
 στρατηγὸν Σκόπαν, ἐπὶ τῆς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ· ὃς πολλὰς τε
 αὐτῶν πόλεις ἔλαβε, καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος. πολεμοῦμενον
 γὰρ αὐτῷ προσέθετο. μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸν Σκόπαν Ἀντίοχος
 νικᾷ, συμβαλὼν αὐτῷ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῆς Ἰορδάνης, καὶ πολ-
 λὴν αὐτῷ τῆς στρατίας διέφθειρεν. ὕστερον δ' Ἀντίοχος χειρω-
 σαμένας τὰς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις, ἃς ὁ Σκόπας κατεσχέ-
 κει, καὶ τὴν Σαμάρειαν, ἐκασίως αὐτῷ προσέθεντο Ἰσδαῖοι,
 καὶ τῇ πόλει δεξάμενοι, πάσῃ αὐτῷ τῇ στρατιᾷ καὶ τοῖς ἐλθ-
 οῦσιν ἀφ' ὀνόματι παρέχον, καὶ τοὺς ὑπὸ Σκόπα καταλειφθέν-
 τας ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἰεροσολύμων Φερεῦς πολιορκοῦντι πρό-
 θυμῶς συνεμάχισαν. ὁ οὖν Ἀντίοχος, δίκαιον ἡγησάμενος
 τὴν τῶν Ἰσδαίων πρὸς αὐτὸν σπῆδὴν καὶ Φιλοτιμίαν ἀμείψα-
 θαι, γράφει τοῖς τε στρατηγοῖς αὐτῷ καὶ τοῖς φίλοις, μαρτυ-
 ρῶν τοῖς Ἰσδαίοις ὑπὲρ ὧν εὖ πρὸς αὐτῶν πάθοι, καὶ τὰς δω-
 ρεάς, ἃς ὑπὲρ τούτων διέγνω παραχρῆν αὐτοῖς, ἐμφανίζων.
 παραθήσομαι δὲ τὰς ἐπισολὰς τοῖς στρατηγοῖς περὶ αὐτῶν
 γραφείσας, προδιελθὼν, ὡς μαρτυρεῖ τούτοις ἡμῶν ταῖς λό-
 γοις Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης. ἐν γὰρ τῇ ἐκκαιδεκάτῃ
 τῶν ἱστοριῶν αὐτῷ, φησὶν οὕτως. “ὁ δὲ τῷ Πτολεμαίῳ στρατη-
 γὸς Σκόπας, ὀρμήσας εἰς τοὺς ἄνω τόπους, κατεστρέψατο ἐν
 “τῷ χειμῶνι τὸ τῶν Ἰσδαίων ἔθνος.” λέγει δ' ἐν τῇ αὐτῇ βί-
 βλῳ, “ὡς, τοῦ Σκόπα νικηθέντος ὑπὸ Ἀντιόχῃ, τὴν μὲν Βα-
 “ταναίαν καὶ Σαμάρειαν καὶ Ἀβιλα καὶ Γιάδαρα παρέλαβεν

tum Iudaei, terra eorum vastata, tum qui Coelen-Syriam incolebant, multa aduersa paterentur. Eo enim belligerante aduersus Ptolemaeum Eupatorem, et eius filium cognomine Epiphanem, contigit illis, ut, si is superior fuerit, affligerentur, si inferior, plane eadem paterentur: adeo ut haud dissimiles essent naui in tempestate, fluctibus utrinque vexatae, ut qui in medio iacerent, dum et Antiocho res prospere cederent et in contrarias partes mutarentur. Attamen victo Ptolemaeo, Antiochus Iudaeam occupauit. Deinde mortuo Philopatore, eius filius magnam manum, et ducem Scopam, misit contra Coeles-Syriae incolas: qui multas eorum vrbes, necnon gentem nostram cepit. oppugnata enim, in eius partes concessit. Non multo post, Scopam praelio vicit Antiochus, ad fontes Iordanis, magnamque eius copiarum partem deleuit. Postea vero cum Antiochus eas Coeles-Syriae vrbes, quas Scopas obtinuerat, Samariamque subegisset, Iudaei ultro deditionem fecerunt, eumque vrbe admiserunt, et eius omni exercitui et elephantis omnia abunde suppeditarunt, et relictos a Scopam in arce Hierosolymitana praesidiarios oppugnantem strenue adiuuerunt. Itaque Antiochus aequum esse iudicans, ut Iudaeorum erga se studium et liberalitatem remuneraretur, literas scripsit ad suos duces et amicos, testimonium perhibens Iudaeis, quam praeclare de ipso meriti fuerint, simulque significans, quae munera illis vicissim dare decreuerat. Atque earum exemplar subiiciam, cum prius narrauerim quae ad fidem verbis nostris faciendam scripsit Polybius Megalopolitanus. Nam in historiarum eius libro decimo sexto ita dicit. "Scopas autem copiarum Ptolemaei dux, ad regiones superiores verso impetu, per hyemem Iudaeorum gentem subegit." Eodem etiam in libro refert; "quomodo, Scopam ab Antiocho superato, Antiochus Batanaeam et Samariam et Abila et Gadara recepit: atque paulo post Iudaei sese ei tradiderunt,

“Αντίοχος· μετ’ ὀλίγον δὲ προσεχώρησαν αὐτῷ καὶ τῶν Ἰσ-
 “δαίων οἱ περὶ τὸ ἱερὸν τὸ προσαγορευόμενον Ἱεροσόλυμα κα-
 “τοικοῦντες. ὑπὲρ οὐ καὶ πλεῖον λόγου ἔχοντες, καὶ μάλιστα
 “διὰ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐπιφάνειαν, εἰς ἕτερον κατὸν ὑπερβή-
 “σομεν τὴν διήγησιν.” καὶ Πολύβιος μὲν ταῦτα ἰσόρηκεν.
 ἡμεῖς δ’ ἐπανάξομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὴν διήγησιν, παραθέμε-
 “νοι πρῶτον τὰς ἐπιστολάς τοῦ βασιλέως Αντίοχου.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΙ

ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Τῶν Ἰσδαίων καὶ παραυτίκα μὲν, ἥνικα τῆς χώρας ἐπέβη-
 “μεν αὐτῶν, ἐπιδειξαμένων τὸ πρὸς ἡμᾶς Φιλότιμον, καὶ πα-
 “ραγενομένους δ’ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν λαμπρῶς ἐκδεξαμένων,
 “καὶ μετὰ μὲν τῆς γεγεσίας ἀπαντησάντων, ἄφθονον δὲ τὴν
 “χορηγίαν τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἐλέφασιν παρεχνημένων,
 “συνεξελόντων δὲ καὶ τῆς ἐν τῇ ἄκρᾳ Φερεῆς τῶν Αἰγυπτίων,
 “ἡξιώσαμεν καὶ ἡμεῖς τῶν αὐτῶν ἀμείψασθαι, καὶ τὴν πό-
 “λιν αὐτῶν ἀναλαβεῖν κατεφθαρμένην ὑπὸ τῶν περὶ τῆς αἰ-
 “θρώπης συμπεσόντων, καὶ συνοικίσαι τῶν διεσπαρμένων εἰς
 “αὐτὴν πάλιν συνελθόντων, πρῶτον δ’ αὐτοῖς ἐκρίναμεν διὰ
 “τὴν εὐσέβειαν παραχεῖν τὴν εἰς τὰς θυσίας σύνταξιν, κτη-
 “νῶν τε θυσιμῶν, καὶ οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ λιβάνου, τιμὴν ἀρ-
 “γυρίων μυριάδων δύο, καὶ σιμιδάλεως ἀρτάβας ἑξαὶς ἐξ κα-
 “τὰ τὸν ἐπιχώριον νόμον, πυρῶν μεδίμνους χιλίους τετρακοσίους
 “καὶ ἐξήκοντα, καὶ αἰλῶν μεδίμνους τριακοσίους ἐβδομήκοντα
 “πέντε. τελεῖσθαι δ’ αὐτοῖς ταῦτα βέλομαι, καθὼς ἐπέσταλ-
 “κα· καὶ τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀπαρτιωθῆναι ἔργον, τὰς τε σοᾶς,
 “καὶ εἴ τι ἕτερον οἰκοδομῆσαι δέοι. ἡ δὲ τῶν ξύλων ὕλη κατα-
 “κομζέσθω ἐξ αὐτῆς τῆς Ἰσδαίας, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν,
 “καὶ ἐκ τοῦ Λιβάνου, μηδενὸς πρᾶσσομένης τέλεως. ὁμοίως καὶ
 “ἐν τοῖς ἄλλοις, ἐν οἷς ἂν ἐπιφανεστέραν γίνεσθαι τὴν τῷ ἱερῷ
 “ἐπισκευὴν δέοι. πολιτευέσθωσαν δὲ πάντες οἱ ἐκ τῆς ἑθνῆς
 “κατὰ τῆς πατρώους νόμου· ἀπολυέσθω δὲ ἡ γεγεσία, καὶ οἱ
 “ἱερεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ ἱερῷ, καὶ οἱ ἱεροψάλται, ὧν
 “ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τελοῦσι, καὶ τοῦ στεφανίτου φόρου, καὶ

"quotquot circa sanum Hierosolyma nuncupatum inco-
 lebant: de quo cum multa dicenda habeamus, deque
 praesentia Dei in sano, quae narranda supersunt in
 aliud tempus differemus." Et haec quidem Polybius
 in historia sua. Nos vero orationem vocabimus ad narra-
 tionem institutam, postquam ante oculos posuerimus An-
 tiochi epistolas.

REX ANTIOCHVS PTOLEMÆO
 SALVTEM.

"Cum Iudaei, simulac in eorum fines ingressi sumus,
 studium erga nos suum declarauerint, et in urbem
 suam venientes splendide acceperint, cumque senatu
 obuiam prodierint, et militibus elephantisque omnia
 abunde praeberint, nosque in expugnando Aegyptio-
 rum in arce praesidio adiuuerint: visum est nobis eos
 pro his remunerari, et eorum urbem, casibus, qui
 solent hominibus accidere, aduersis labefactatam, re-
 creare, atque frequentare, reuocatis in eam iis, qui
 sunt dispersi. Ac primum eis decreuimus, religionis
 causa praebenda conficere ad sacrificia, de pecudibus,
 quae sacrificari solent, et vino, et oleo, et thure,
 ad pretium argenteorum vicies mille, et simulae arta-
 bas sacras secundum regionis istius morem sex, et tri-
 tici medimnos mille quadringentos septuaginta, et sa-
 lis medimnos CCC.LXXV. Atque haec eis solui volo,
 quemadmodum imperavi: templique opus expediri, et
 porticus, et si quid aliud aedificandum est. Materia
 autem apportetur ex ipsa Iudaea, aliisque regionibus,
 et Libano, nec ullum eius nomine vectigal a quopiam
 exigatur. Idem dico de aliis, quibus ad speciosio-
 rem templi apparatus opus erit. Viant autem
 omnes eius nationis homines ex legibus patriis: im-
 munisque sit senatus, et sacerdotes, et scribae tem-
 pli, et sacri cantores, et ab eo, quod pro capite
 pendunt, et ab auro coronario, aliisque tributis. Ac

“τοῦ περὶ τῶν ἄλλων. ἵνα δὲ θᾶττον ἡ πόλις κατοικιωθῇ, δίδωμι τοῖς τε νῦν κατοικοῦσι, καὶ καταλειυσμένοις ἕως τῆς Ὑπερβερεταίας μηνός, ἀτελέσιν εἶναι μέχρι τριῶν ἐτῶν. ἀπολύομεν δὲ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν αὐτὰς τῆ τρίτης μέρης τῶν Φορῶν, ὥστε αὐτῶν ἐπανορθωθῆναι τὴν βλάβην· καὶ ὅσοι ἐκ τῆς πόλεως ἀρπαγέντες δαλεύουσιν, αὐτὰς τε τὰς καὶ τὰς ὑπ’ αὐτῶν γεννηθέντας ἐλευθέρους ἀφίσμεν, καὶ τὰς ἑστίας αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι κελεύομεν.

δ'. Ἡ μὲν οὖν ἐπιστολὴ ταῦτα περιεῖχε. σεμνύνων δὲ καὶ τὸ ἱερὸν, πρόγραμμα κατὰ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ἐξέθηκε, περιέχον τὰς. “Μηδενὶ ἐξὸν εἶναι ἄλλοφύλῳ εἰς τὸν περὶ βόλον εἰσιέναι τῶ ἱερῷ τὸν ἀπηγορευμένον τοῖς Ἰσδαίοις, εἰ μὴ οἷς ἂν ἀγνιδεύσιν ἐσιν ἔθιμον κατὰ τὸν πατριὸν νόμον. μηδ’ εἰς τὴν πόλιν εἰσφερέσθω ἵππεια κρέα, μήτε ἡμιόνεια, μήτε ἀγρίων ὄνων καὶ ἡμέρων, παρδάλων τε καὶ ἀλωπέκων καὶ λαγωῶν, καὶ καθόλα πάντων τῶν ἀπηγορευμένων ζώων τοῖς Ἰσδαίοις. μηδὲ τὰς δορὰς εἰσφέρειν ἐξεῖναι, ἀλλὰ μηδὲ τρέφειν τὴν τέτων ἐν τῇ πόλει. μόνοις δὲ τοῖς προγονικοῖς θυμιασιν, ἀφ’ ὧν καὶ τῷ Θεῷ δεῖ καλλιερεῖν, ἐπιτετεράφθαι χρῆσθαι. ὁ δὲ τέτων τί παραβάς, ἀποτιννέτω τοῖς ἱερεῦσιν ἀργυρίᾳ δραχμας τριχιλίας.” ἔγραψε δὲ μαρτυρῶν ἡμῖν εὐσέβειάν τε καὶ πίσιν, ἥνικα νεωτερίζοντα τὰ κατὰ τὴν Φρυγίαν καὶ Λυδίαν ἐπύθετο, καθ’ ὃν ἦν καμρὸν ἐν ταῖς ἀνω σατραπείαις, κελεύων Ζεῦξιν, τὸν αὐτῷ στρατηγὸν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα φίλον, πέμψαι τινὰς τῶν ἡμετέρων ἐκ Βαβυλωνός εἰς Φρυγίαν. γράφει δὲ ἕτως.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΖΕΥΞΙΔΙ ΤΩ
ΠΑΤΡΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Εἰ ἔρρωσαι, εὖ ἂν ἔχοι, ὑγιαίνω δὲ καὶ αὐτός. πυνθάνομενος τὰς ἐν Λυδίᾳ καὶ Φρυγίᾳ νεωτερίζοντας, μεγάλης ἐπιστροφῆς ἠγησάμην τῆτό μοι δεῖσθαι. καὶ βαλευσάμενός μοι μετὰ τῶν φίλων, τί δεῖ ποιεῖν, ἔδοξεν εἰς τὰ Φεῦρια, καὶ τὰς ἀναγκαιοτάτας τόπας τῶν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας, Ἰσδαίων οἴκας διαχιλίας σὺν ἐπισκευῇ μετα-

“quo citius frequentetur vrbs, concedo iis, qui nunc
 “eam habitant, quique vsque ad mensem Hyperbere
 “taeum eo migrauerint, immunitatem in triennium.
 “Quin et in posterum tertiam tributorum partem eis
 “remittimus, ad eorum damnum refarciendum: et
 “quotquot ex vrbe abrepti feruiunt, et ipsos et eorum
 “natos manumittimus, et facultates eis reddi impera-
 “mus.

4. Et epistola quidem haec continebat. Item in
 honorem templi libellos toto regno publicauit, qui haec
 complexi sunt. “Nemini liceat alienigenae, intra tem-
 “pli conseptum ingredi, etiam Iudaeis interdictum, nisi
 “quibus lustratis mos est introire ex lege patria. Neue
 “in urbem importetur equina caro, neue mulina, neue
 “asini, siue feri siue cicuris, neue pardalina, aut vul-
 “pina, aut leporina, aut cuiusuis omnino eorum ani-
 “malium, quae Iudaeis vetita sunt. Neue pelles inferre
 “liceat, sed nec vllum tale animal in vrbe alere: sed
 “folis maiorum sacrificiis vti liceat, quibus placari Deus
 “debeat. Qui contra aliquid horum fecerit, soluito sa-
 “cerdotibus argenti drachmarum tria millia.” Literis
 etiam suis amplum pietatis ac fidei nostrae testimonium
 dedit, cum nonnullos per Lydiam et Phrygiam res no-
 vas moliri accepisset, eo tempore, quo ipse in superio-
 ribus erat Persarum satrapiis, quibus iussit Zeuxidem du-
 cem, amicumque suum intimum, mittere nostratum
 quosdam a Babylone in Phrygiam. Scribit autem in
 hunc modum.

REX ANTIOCHVS ZEUXIDI PATRI
 SALVTEM.

“Si vales, bene est, ego quoque valeo. Cum in-
 “telligerem quosdam in Lydia et Phrygia rebus nouis
 “studere, magnopere hoc mihi prospiciendum curauit.
 “ac consultanti mihi cum amicis, quid facto sit opus,
 “visum est in castella et loca maxime necessaria trans-
 “ferre ex Mesopotamia et Babylonia Iudaeorum bis mil

“γαγεῖν. πέπεισμαι γὰρ εὖναις αὐτοὺς ἔσειθαι τῶν ἡμετέρων
 “Φύλακας, διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν εὐσέβειαν, καὶ μαρ-
 “τυρημένους δ’ αὐτὰς ὑπὸ τῶν προγόνων εἰς πίσιν οἶδα καὶ
 “προθυμίαν εἰς ἃ παρακαλοῦνται. βούλομαι τοίνυν καὶ περ
 “ἐργώδης ὄντος τέττας μεταγαγεῖν ὑποχόμενος νόμοις αὐτὰς
 “χεῖσθαι τοῖς ἰδίοις. ὅταν δ’ αὐτὰς ἀγάγῃς εἰς τὰς προει-
 “ρημένους τόπας, εἰς τε οἰκοδομὰς οἰκιῶν δώσεις αὐτοῖς τέ-
 “πον ἐκάσῳ, καὶ χώραν εἰς γεωργίαν καὶ φυτείαν ἱμπέλων,
 “καὶ ἀτελεῖς τῶν ἐκ τῆς γῆς καρπῶν ἀνήσεις ἐπ’ ἔτη ἰδέκα.
 “μετεβίδωσαν δὲ, καὶ ἄχρις ἂν τὰς παρὰ τῆς γῆς ἄρτας
 “λαμβάνωσιν, σῖτον εἰς τὰς τῶν θεραπόντων διατροφάς·
 “διδόσω δὲ καὶ τοῖς εἰς τὰς χρείας ὑπηρετῶσι τὸ αὐτάρκες,
 “ἵνα, τῆς παρ’ ἡμῶν τυγχάνοντες Φιλανθρωπίας, προθυμο-
 “τέρως παρέχωσιν αὐτὰς περὶ τὰ ἡμέτερα. πρόνοιαν δὲ ποιῶ
 “καὶ τῇ ἔθνους κατὰ τὸ δυνατόν, ὅπως ὑπὸ μηδενὸς ἐνοχλῇ-
 “ται.” περὶ μὲν οὖν τῆς Αντιόχῃς Φιλίας τῇ Μεγάλῃ πρὸς
 τὰς Ἰουδαίας ταῦτα ἡμῖν ἀποχερῶντως εἰρηδῶ μαρτύρια.

ΚΕΦ. Ⅸ.

Ὡς Αντιόχος ἐσπέισατο πρὸς τὸν Πτολεμαῖον. καὶ ὡς Ονίας
 εἰς ὀργὴν ἐκίνησε Πτολεμαῖον τὸν Εὐεργέτην· καὶ ὁ Ἰώ-
 σηπος, πάντα ἐπανορθώσας, ποιεῖται Φιλίαν πρὸς
 αὐτόν. οἷά τε ἄλλα ἐπραττεν Ἰώσηπος, καὶ ὁ υἱὸς αὐ-
 τῇ Τερκανός.

ΜΕτὰ δὲ ταῦτα Φιλίαν καὶ σπονδὰς πρὸς τὸν Πτολεμαῖον
 Αντιόχος ἐποίησατο, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Κλεο-
 πάτρην πρὸς γάμον, παραχωρήσας αὐτῷ τῆς Κοίλης Συρίας
 καὶ Σαμαρείας καὶ Ἰουδαίας καὶ Φοινίκης, Φερνῆς ὀνόματι. καὶ
 διαιρεθέντων εἰς ἀμφοτέρους τὰς βασιλεῖς τῶν Φορέων, τὰς
 ἰδίας ἑκάστοι τῶν ἐπισήμων ἀνοῦντο πατρίδας φορολογεῖν,
 καὶ συναθροίζοντες τὸ προσεταγμένον κεφάλαιον, τοῖς βα-
 σιλεῦσιν ἐτέλεον. ἐν τῷ τῷ χρόνῳ Σαμαρεῖς εὐ πρᾶσσοντες
 πολλὰ τὰς Ἰουδαίας ἐκάκωσαν, τὴν τε χώραν αὐτῶν τεμόν-

“le familias, cum eorum supellestili. Credo enim
 “nostrarum rerum custodes fore beneuolos, tum propter
 “eorum erga Deum pietatem, tum quia noui, eis a
 “maioribus nostris testimonium datum fidei, et promti
 “obsequii in eis, ad quae rogantur. Itaque hoc volo,
 “quamuis eos traducere laboriosum sit, fide illis data, vt
 “suis legibus vti permetterentur. Cum autem eos in ea,
 “quae dixi, loca transfuleris, dabis singulis ad aedifican-
 “das domos locum, et agrum ad agriculturam, vinea-
 “rumque sationem, et immunitatem frugum terrae con-
 “cedes in annos decem; ac donec terrae fruges perce-
 “perint, demensum frumentum accipiant in famulorum
 “alimoniam: illisque detur, qui eis inservient, quantum
 “opus erit, vt benigne a nobis habiti, studiosiores se re-
 “rum nostrarum praebeant. Da etiam operam, quoad
 “eius fieri potest, vt ei genti a nemine incommodetur.”
 Atque haec a nobis in testimonium amicitiae, quae An-
 tiocho Magno cum Iudaeis intercessit, dicta sufficiant.

CAP. IV.

*Quomodo Antiochus foedus percussit cum Ptolemaeo. vt-
 que Onias ad iram commouit Ptolemaeum Euerge-
 ten: et Iosephus, rebus omnibus in integrum restitui-
 tis, cum ipso amicitiam iniit. quaeque alia is gessit, et
 filius eius Hyrcanus.*

Postea autem amicitiam et foedus cum Ptolemaeo fecit
 Antiochus: eique filiam suam Cleopatram nuptum lo-
 cuit, et Coelen-Syriam et Samariam et Iudaeam et
 Phoenicen dotis nomine tribuit. ac diuisis in duos reges
 tributis, optimates suae quisque patriae tributa redime-
 bant: et redactam, quae imperata erat, summam regi-
 bus pendebant. Eo tempore Samaritae, rebus vsi secun-
 dis, multa Iudaeos laeserunt, agros eorum vastando, et
 corpora praedando; quae quidem sub Onia pontifice ac-

τες, καὶ σώματα διαεπάσαντες. ἐγένετο δὲ ταῦτα ἐπὶ ἀρχιερέως Ονίας. τελευτήσαντος γὰρ Ελεαζάρ, τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ θεὸς αὐτῷ Μανασσῆς ἔλαβε· μεθ' ὃν καταστρέψαντα τὸν βίον, Ονίας τὴν τιμὴν ἐδέξατο, Σίμωνος υἱὸς ὢν τῷ Δικαίῳ κληθέντος, Σίμων δ' ἦν ἀδελφὸς Ελεαζάρ, καθὼς προεῖπον. ἔτος ὁ Ονίας, βραχύς ἦν τὴν διάνοιαν, καὶ χρημάτων ἥττων, καὶ διὰ τῆτο τὸν ὑπὲρ τῷ λαῷ φόρον, ὃν τοῖς βασιλεῦσιν εἰ πατέρες αὐτῷ ἐτέλουν ἐκ τῶν ιδίων, τάλαντα εἴκοσι ἀργυρίῳ μὴ ὄντος, εἰς ὀργὴν ἐκίνησε τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον Εὐεργέτην, ὃς ἦν πατὴρ τῷ Φιλοπάτορι. καὶ πέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα πρεσβυτὴν, ἠτιάτο τὸν Ονίαν, ἐκ ἀποδιδόντα τὰς φόρας· καὶ ἠπείλει κληροχῆσεν αὐτῶν τὴν γῆν, ἐκ ἀπολαβῶν, καὶ πέμψειν τοὺς ἐνοικησοντας σφατιώτας· ἀκούσαντες δὲ τὰ παρὰ τῷ βασιλέως οἱ Ἰουδαῖοι συνεχύθησαν· τὸν δὲ Ονίαν οὐδὲν τούτων ἐδυσώπησε διὰ τὴν Φιλοχρηματίαν.

β'. Ιώσηπος δὲ τις, νέος μὲν ἔτι τὴν ἡλικίαν, ἐπὶ σεμνότητι δὲ καὶ προνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ δόξαν ἔχων παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις, Γωβίῳ μὲν πατρὸς, ἐκ δὲ τῆς Ονίας τῷ ἀρχιερέως ἀδελφῆς γεγονώς, δηλωσάσης αὐτῷ τῆς μητρὸς τὴν τοῦ πρεσβυτοῦ παρυσίαν· ἔτυχε γὰρ αὐτὸς ἀποδημῶν εἰς Φιχόλαν κώμην ἐξ ἧς ὑπῆρχεν· ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐπέπληττε τῷ Ονίᾳ, μὴ προνομῆναι τῆς ἀσφαλείας τῶν πολιτῶν, ἀλλ' εἰς κινδύνους τὸ ἔθνος βελομένῳ περιτῆσεν διὰ τὴν τῶν χρημάτων ἀποστέρησιν, δι' ἃ καὶ τοῦ λαοῦ τὴν προσίαν λαβεῖν αὐτὸν ἔλεγε, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς ἐπιτυχεῖν. εἰ δ' ἐρωτικῶς οὕτως ἔχοι τῶν χρημάτων, ὥς δι' αὐτὰ καὶ τὴν πατρίδα κινδυνεύσαν ἰδεῖν ὑπομῆναι, καὶ πᾶν ὅτισιν παθόντας αὐτῷ τοὺς πολίτας, συνεβούλευσεν, ἀπελθόντα πρὸς τὸν βασιλέα, δεηθῆναι αὐτῷ, ἢ πάντων αὐτῷ παραχωρῆσαι τῶν χρημάτων, ἢ μέρους. τοῦ δὲ Ονίας μῆτε ἄρχειν θέλειν ἀποκρινάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δ' εἰ δυνατόν ἐτοίμως ἔχειν ἀποθέσθαι λέγοντος, μῆτε ἀναβήσεσθαι πρὸς τὸν βασιλέα, μέλει γὰρ οὐδὲν αὐτῷ περὶ τούτων· εἰ πρεσβεύειν αὐτῷ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον συγχωρεῖ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἐπηρώτησε. φήσαντος δὲ

siderunt. Eleazaro enim vita defuncto, successit in pontificatum Manasses eius auunculus: post cuius decessum, munus excepit Onias Simonis filius, eius, cui Iusto cognomen fuit; qui Simon frater erat Eleazari, sicvi iam dixi. Hic Onias sordidi animi homo, et pecuniae cupidus erat: eamque ob rem tributum pro populo non soluit, quod eius maiores regibus de suo pendere soliti erant, videlicet argenti talenta viginti. quae res exacerbauit regem Ptolemaeum Euergetem, qui pater erat Philopatoris. Itaque misso Hierosolymam legato, inculauit Oniam, qui tributa non solueret: minatusque est, sese eorum agrum diuisurum, nisi soluerentur, et eo militum coloniam deducturam. Qua re de Rege audita, Iudaei perterriti sunt: sed Onias, quae erat auaritia, haec pro nihilo habuit.

2. Iosephus autem quidam, aetate iuuenis, sed gravitate et prudentia et iustitia apud Hierosolymitas celebris, patre Tobia natus ex sorore Oniae pontificis, cum a matre didicisset aduentum legati, (aberat enim tum in quodam pago nomine Phichola, ex quo erat ipse) profectus in urbem, Oniam obiurgabat, qui ciuium salutis rationem non haberet, sed genti periculum creare vellet, pecuniam auertendo, propter quam et populi administrationem et summi sacerdotis honorem adeptum esse dicebat. Quod si pecuniae usque adeo cupidus erat, ut eius causa sustineret videre patriam periclitantem, ciuesque suos indigna quaeque passos, ei persuasum esse voluit, ut adiret Regem, et sibi vel totam pecuniam, vel certe partem, condonari postularet. Cum autem Onias respondisset, se minime principatum velle, dixissetque, se vel summum sacerdotium, si fieri posset, paratum esse deponere, et ad Regem nequaquam iturum, haec enim sese omnino non curare; tum cum rogauit Iosephus, vtrum sibi permitteret legationem pro gente publicam ad Ptolemaeum

ἐπιτρέπειν, ἀναβάς εἰς τὸ ἱερόν ὁ Ἰωσήπος, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, μηδὲν ταράττεσθαι μηδὲ φοβεῖσθαι παρῆναι διὰ τὴν Οὐίαν τῇ θείᾳ περὶ αὐτῶν ἐμέλειαν, ἀλλ' ἐν αἰδείᾳ τῶν ἀπὸ τῆς σκυθρωποτέρας ἐλπίδος διάνοιαν αὐτῆς ἔχειν ἡξίει· πρεσβεύειν γὰρ αὐτὸς ἐπηγγέλλετο πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πείσειν αὐτόν, ὅτι μηδὲν ἀρῆκῃσιν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, τῶντων ἀκῆσαν, ἠύχαρις τῷ Ἰωσήπῳ. καταβάς δ' αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἱερᾶς, ξενία τε ὑποδέχεται τὸν παρὰ τῇ Πτολεμαίᾳ πεπρεσβευκότα, καὶ δωρησάμενος αὐτὸν πολυτελεῖαι δωρεαῖς καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐσιάσας φιλοτιμῶς ἡμέρας, προέπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα, φράσας αὐτῷ, καὶ αὐτὸν ἀκολουθήσειν. καὶ γὰρ ἔτι μᾶλλον ἐγγυόνοι προθύμος πρὸς τὴν ἀφίξιν τὴν παρὰ τὸν βασιλέα, τῇ πρεσβευτῇ προτρέψαμενος, καὶ παρορμήσαντος εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν, καὶ πάντων ὧν αὐν δέεται παρὰ τῇ Πτολεμαίᾳ τυχεῖν αὐτὸν ποιήσειν ὑποχομένους. τὸ γὰρ ἐλευθέριον αὐτῇ καὶ τὸ σεμνὸν τῇ ἡθῆς λίαν ἠγάπησεν.

γ'. Καὶ ὁ μὲν πρεσβευτῆς, ἐλθὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ τὴν τῇ Οὐίᾳ ἀγνωμοσύνην, καὶ περὶ τῆς τῇ Ἰωσήπῳ χρηστότητος ἐδήλω, καὶ ὅτι μέλλοι πρὸς αὐτὸν ἡξεῖν παραιτησόμενος τῶν ἀμαρτημάτων τὸ πλῆθος· εἶναι γὰρ αὐτῇ προσάτην. ἀμέλει τοσαύτη περὶ τῶν ἐγκωμίων τῇ νεανίσκῃ διατέλεσε χρώμενος περιστάς, ὥς καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῇ Κλεοπάτραν, προδιέθηκεν οἰκείως ἔχειν πρὸς τὸν Ἰωσήπον ἔπω παρέντα. ὁ δὲ Ἰωσήπος, διαπέμψας πρὸς τὰς φίλας εἰς Σαμαρείαν, καὶ δανεπαμίνας ἀργύριον, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἐτοιματάμενος, ἐδοῆτάς τε καὶ ἐκπώματα καὶ ὑποζύγια, καὶ ταῦθ' ὥς περὶ δισμυρίας ὄρεαχμάς παρασκευασάμενος, εἰς Αλεξάνδρειαν παρεγένετο. ἔτυχε δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πάντας ἀναβαίνειν τῆς ἐκ τῶν πόλεων τῶν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης πρώτης καὶ ἄρχοντας, ἐπὶ τὴν τῶν τελευτῶν ὥρην. κατ' ἔτος δὲ ταῦτα τοῖς θανατοῖς τῶν ἐν ἐκάστῃ πόλει ἐπίπρασκεν ὁ βασιλεὺς, ὁρῶντες ἂν ἔτοι κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἰωσήπον, ἐχλεύαζον ἐπὶ πενία καὶ λιτότητι. ὥς δ' εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν ἀφικόμενος, ἐν Μίμφῳ τὸν βασιλέα Πτολε-

suscipere. Cum autem ille dixisset, sese permittere,
 continuo in templum adscendit Iosephus, populoque in
 concionem aduocato, eos hortatus est, ne perturben-
 tur, aut quidquam metuant, quod eius auunculus Onias
 eos adeo neglexerit; animos vero ut a tristi expectatio-
 ne liberarent obsecrauit: se enim legatum ad Regem
 iturum esse promittebat, persuasurumque ei ipsos nihil
 iniqui agere. Et quidem multitudo, istis auditis, Io-
 sepho gratias egit. Ille vero, cum e templo descen-
 disset, Ptolemaei legatum hospitio excipit, et ipsum
 magnis muneribus donatum, multorumque dierum con-
 uitiis honoratum praemissit ad Regem, dicens ei se quo-
 que subsequuturum. nam Regem conuenire eo magis
 auebat, quod legatus ei animum audaciamque addide-
 rat, et ad eundem in Ægyptum incitauerat, seque ei,
 quaecunque a Ptolemaeo postulasset, impetraturum pro-
 miserat: quippe Iosephi liberalitate et morum grauitate
 magnopere erat delectatus.

3. Et quidem legatus, ubi in Ægyptum venit, Onias
 sordes regi commemorat, et Iosephi bonitatem multis
 ostendit: venturumque ad eum dicit ad crimen a po-
 pulo deprecandum, quippe populi gubernatorem. Et
 enim iuuenem verbis quam amplissimis prosequutus tan-
 tis laudibus extulit, ut in antecessum et Regis et eius
 uxoris Cleopatrae beneuolentiam nondum praesenti con-
 ciliauerit. Et Iosephus, missis in Samariam, qui pecu-
 niam ab amicis mutuarentur, paratisque iis, quae ad iter
 pertinerent, et vestibis poculisque et iumentis compa-
 ratis, impensis in haec viginti drachmarum millibus,
 in Alexandriam proficiscitur. Accidit etiam eo tem-
 pore, ut ex urbibus Syriae et Phoenices primarii quique
 homines et principes ad vectigalium auctionem proficisce-
 rentur, illa enim Rex quotannis cuiusque urbis potentissi-
 mis vendebat. Hi itaque videntes in via Iosephum, deri-
 debant eum ob paupertatem atque inopiam. Ille vero,
 postquam Alexandriam peruenit, et Regem Memphi esse

μαῖον ἤκησεν ὄντα, ὑπαντησόμενος ἀνέβαινεν αὐτῷ. καθεζο-
 μένῃ δὲ τῇ βασιλέως ἐπὶ ὀχήματος μετὰ τῆς γυναῖκος, καὶ
 μετὰ Ἀθηνίωνος τῇ Φίλῃ· ὅτος δ' ἦν ὁ πρεσβεύσας εἰς Ἱερο-
 σόλυμα καὶ παρὰ Ἰωσήπῃ ξενιθεῖς· θεασάμενος αὐτὸν ὁ
 Ἀθηναῖος, εὐθύς ἐποίει τῷ βασιλεῖ γνῶριμον, λέγων τῷτον εἶ-
 και, περὶ ᾧ παραγενόμενος ἐξ Ἱεροσολύμων ἀπήγγειλεν, ὡς
 ἀγαθός τε εἴη καὶ φιλότιμος νεανίσκος. ὁ δὲ Πτολεμαῖος,
 πρῶτός τε αὐτὸν ἠσπάσατο, καὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ ὄχημα πα-
 ρεκάλεσε. καὶ καθισθέντος περὶ τῶν Ὀνία πραττομένων ἡρ-
 ξατο ἐγκωλεῖν. ὁ δὲ, συγγνώσκει, Φησὶν, αὐτῷ διὰ τὸ γῆρας.
 ὁ γὰρ λαιθάνει σε πάντως, ὅτι καὶ τῆς πρεσβύτης καὶ τὰ νή-
 πια τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἔχειν συμβέβηκε. παρὰ δὲ ἡμῶν ἔσα-
 σοι τῶν νέων ἅπαντα, ὥστε μηδὲν αἰτιάσασθαι. ἡδεῖς δὲ ἐπὶ τῇ
 χάριτι καὶ τῇ εὐτραπέλει τῇ νεανίσκῃ, μᾶλλον αὐτὸν ὡς ἡδὴ
 καὶ πεπειραμένος ἀγαπᾷ ἡρξατο, ὡς ἐν τε τοῖς βασιλείοις
 αὐτὸν κελεύσαι ἐνδαιτιάσθαι, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῆς ἐσιά-
 σεως τῆς ἰδίας ἔχειν. γενομένης δ' ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ τῇ βασι-
 λέως, ἰδόντες οἱ πρῶτοι τῆς Συρίας συγκαθεζόμενοι αὐτῷ
 τὸν Ἰώσηπον, ἀηδῶς ἔφερον.

δ', Ενστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐμελλετὰ τέλη πι-
 πρᾶσκεσθαι τῶν πόλεων, ἡγόραζον οἱ τοῖς ἀξιωμασιν ἐν ταῖς
 πατρίσι διαφέροντες. εἰς ὀκτακίχλια δὲ τάλαντα συναθρο-
 ζομένων τῶν τῆς Καίλης Συρίας τελῶν, καὶ τῶν τῆς Φοινίκης
 καὶ Ἰσθαίας, σὺν τῇ Σαμαρείᾳ, προσελθὼν ὁ Ἰώσηπος, τῆς μὲν
 ὀνημένης διέβαλλεν ὡς συνθεμένης ὀλίγην αὐτῷ τιμὴν ὑφίστα-
 θαι τῶν τελῶν. αὐτὸς δὲ διπλασίονα δώσειν ὑπάρχοντο, καὶ
 τῶν ἀμαρτόντων εἰς τὸν οἶκον αὐτῷ τὰς ὑσίας ἐκπέμψειν αὐ-
 τῷ. καὶ γὰρ καὶ τῷτο τοῖς τέλεσι συνεπιπράσκειτο. τῇ δὲ βα-
 σιλέως ἡδέως ἀκῆσαντος, καὶ ὡς αὖξοντι τὴν πρόσδοδον αὐτῷ
 κατακυρῖν τὴν ὥνῃ τῶν τελῶν ἐκείνῳ φήσαντος, ἐρομένης δὲ
 καὶ τῷτο, εἰ τῆς ἐγγυησομένης αὐτὸν ἔχει δᾶναί, σφέδρα
 αἰσιεῖς ἀπεκρίνατο. δώσω γὰρ, εἶπεν, ἀνθρώπῃς ἀγαθὸς τε
 καὶ καλὸς, οἷς ἔκ ἀπισήσετε. λέγειν δὲ τῆτης οἱ τινὲς εἰσιν
 ἐπὶ ὁτός· αὐτὸν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σέ τε καὶ τὴν γυναῖκα

audiuit, adscendit ei obuiam. Tum autem Rege forte in curru sedente cum vxore et Athenione amico suo, (ille vero erat, qui Hierosolyma legatus iuerat, et hospitio exceptus erat a Iosepho) Athenion ipsum conspicatus statim Regi indicauit, dicens, hunc esse illum, de quo Hierosolymis reuersus ipsi narrauit, quod bonus esset iuuenis et liberalis. Tum Ptolemaeus et prior ipsum salutauit, et, vt in currum adscenderet, hortatus est. Deinde, sedente Iosepho, coepit de Oniae facto exposulare. Sed ille, Da veniam, inquit, eius senectuti, non enim te praeterit, ita a natura comparatum esse, vt senum et infantium mens eadem sit. Sed a nobis iuuenibus omnia consequeris, ita vt nihil conqueraris. Hac iuuenis venustate et vrbanitate Rex delectatus, eum, quasi iam experiundo cognitum, magis amare coepit; adeo vt eum in regia degere iusserit, et quotidianum conuiuium habuerit. Deinde postquam Alexandriam Rex venit, primores Syriae, cum Iosephum cum eo sedentem vidissent, grauiter ferebant.

4. Post vbi dies venit auctionum vectigalium, qui in suis patriis dignitate praestabant, licebantur. Cum vero vectigalia Syriae et Phoenices et Iudaeae cum Samaria ad octo millia talentorum excreuerent, accessit Iosephus, et licitatores quidem criminatus est, tanquam ex composito in se recepissent tam paruum Regi pro vectigalibus dare. Ipse vero duplum pollicetur, eique bona missurum eorum, qui in eius domum peccauissent. nam et hoc etiam vna cum vectigalibus vendebatur. Cum autem Rex ista libenter audiisset, dixissetque se ei, vt qui redditus suos auget et amplificaret, vectigalia addicere, praeterea vero id eum interrogaret, e quos sponsores dare posset; festiue admodum respondit, dabo enim, inquit, bonos et honestos homines, quibus non diffiditis. Cumque iuberet Rex, vt, qui sint isti, diceret: Te ipsum, subiicit, o Rex, coniugemque

τὴν σὴν, ὑπὲρ ἑκατέρω μέρει ἐγγυησομένους, δίδωμί σοι. γα-
λάσας δ' ὁ Πτολεμαῖος, συνεχώρησεν αὐτῷ, δίχα τῶν ὁμολο-
γόντων, ἔχειν τὰ τέλη. τὸτο σφόδρα τῆς ἀπὸ τῶν πόλεων
εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλθόντας ἐλύπησεν, ὡς παρευδοκμηθέν-
τας. καὶ οἱ μὲν ἐπανῆκον εἰς τὰς οἰκείας ἑκάστοι πατρίδας
μετ' αἰχύνης.

δ'. Ο δὲ Ἰώσηπος, λαβὼν παρὰ τῷ βασιλεῶς πεζῶν στρα-
τιωτῶν δι' ἡμέρας· ἤξιώσε γὰρ τινα βοηθεῖαν λαβεῖν, ἵνα τὰς
ἐν ταῖς πόλεσι καταφρονῦντας ἔχη βιάζεσθαι· καὶ δανεισά-
μενος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, παρὰ τῶν τῷ βασιλεῶς φίλων, τάλαν-
τα πεντακόσια, εἰς Συρίαν ἐξώρμησε. γινόμενος δὲ ἐν Ἀσκα-
λωνι, καὶ τῆς Φόρως ἀπομῶν τῆς Ἀσκαλωνίτας, ἐπεὶ μηδὲν
ἐβόλοντο δίδοναι, ἀλλὰ καὶ προσῦβριζον αὐτὸν, συλλαβὼν
αὐτῶν τῆς πρωτεύοντας ὡς εἴκοσι, ἀπέκτεινε. καὶ τὰς οὐσίας
αὐτῶν εἰς χίλια τάλαντα ἀφροισθείσας, ἐπεμψεν τῷ βασιλεῖ,
δηλῶν αὐτῷ καὶ τὰ γεγενημένα. θαυμάσας δ' αὐτὸν ὁ Πτο-
λεμαῖος τοῦ Φρονήματος, καὶ τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσας
αὐτὸν, ἐφίησιν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλεται. τοῦτ' ἀκούσαντες
οἱ Σύροι κατεπλάγησαν, καὶ παραδέγμα τῆς ἀπειθείας χα-
λεπόν. ἔχοντες τοὺς τῶν Ἀσκαλωνιτῶν ἄνδρας ἀτήρημένους,
ἀνοίγοντες τὰς πύλας ἐδέχοντο προθύμως τὸν Ἰώσηπον, καὶ
τοὺς Φόρως ἐτέλουν. ἐπιχειροῦντων δὲ καὶ Σκυθοπολιτῶν ὑβρί-
ζειν αὐτὸν, καὶ μὴ παρέχειν τοὺς Φόρως αὐτῷ, ἃς μηδὲν ἀμ-
φισβητῶντες ἐτέλουν, καὶ τῶν ἀποκτείναν τῆς πρώτης, τὰς
ὑσίας αὐτῶν ἀπέστειλε τῷ βασιλεῖ. συναγαγὼν δὲ πολλὰ
χρήματα, καὶ κέρδη ποιήσας μεγάλα ἐκ τῆς ὥνης τῶν τελῶν,
εἰς τὸ διαμείναι τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν τοῖς ἑσσι κατε-
χρήσατο, τὴν ἀφορμὴν αὐτῷ καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς τότε εὐ-
τυχίας τρεῖς φρόνιμον ἡγούμενος ἐξ αὐτῶν ὧν αὐτὸς ἐκέκτη-
το. πολλὰ γὰρ ὑπὸ χεῖρα τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ
δῶρα ἐπέμπε, καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν καὶ πᾶσι τοῖς περὶ τὴν
αὐλὴν δυνατοῖς, ἀνέμενες διὰ τῶν τὴν εὐνοίαν τὴν παρ'
αὐτῶν.

ε'. Ἀπῆλause δὲ ταύτης τῆς εὐτυχίας, ἐπ' ἔτη εἴκοσι

nam pro vtraque parte sponsores dō. Hic subridens Ptolemaeus ei vectigalia sine fideiussoribus addixit. id quod iis, qui ab urbibus Ægyptum venerant, non mediocrem dolorem attulit, ut qui possiditi fuerint. et illi quidem suas quisque in patrias non sine pudore redierunt.

5. Iosephus autem, acceptis a Rege duobus pedum millibus (petiuerat enim sibi copias in auxilium, ut, si qui in urbibus ipsum contemnerent, cogere posset) et mutuatus Alexandriae a Regis amicis quingenta talenta, in Syriam contendit. Vbi autem Ascalonem venit, tributumque ab Ascalonitis exegit, atque illi non modo nihil soluere voluerunt, sed ipsum etiam contumeliis affecerunt, comprehendit eorum primarios, circiter viginti, eosque interficit: et redacta ex eorum facultatibus pecunia, ad mille talenta Regi misit, et, quidnam egerit ei demonstrat. Ptolemaeus itaque eius animum admiratus, approbatoque facto, ei quae velit facienda potestatem permittit. Cum hoc fama accepissent Syri, perterriti sunt, et Ascalonis ciues occisos in graue contumaciae exemplum habentes, Iosephum portis apertis libenter excipiebant, et vectigalia soluebant. Cumque Scythopolitae etiam id agerent, ut conuiciis eum onerarent, et tributa pendere recusarent, quae antea nihil haesitantes conferebant, horum quoque primores ferro peremit, et facultates eorum ad Regem misit. Vbi autem multum pecuniae collegerat, et magnum ex vectigalium redemptione lucrum fecerat, diuitis ad potentiam, quam habebat, stabiliendam usus est: bene ac sapienter facturum ratus, si occasionem sibi et causam praesentis felicitatis conseruaret, ope illorum, quae acquisiuerat. Nam multa Regi et Cleopatrae et eorum amicis, et omnibus in domo regia potentibus clanculum dona mittebat, hac ratione eorum beneuolentiam emens.

6. Ea autem felicitate usus est Iosephus annos duos

καὶ δύο, πατὴρ μὲν γενόμενος ἐκ μιᾶς γυναίκος παίδων ἑπτὰ, ποιησάμενος δὲ καὶ ἐκ τῆς τῷ ἀδελφῷ Σολυμῖα θυγατρὸς ἓνα Τεκανὸν ὄνομα. γαμῖ δὲ ταύτην ἐξ αἰτίας ταιαύτης. σὺν τῷ ἀδελφῷ πότε εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐλθὼν, ἄγοντι καὶ τὴν θυγατέρα γάμων ὥραν ἔχουσιν, ὅπως αὐτὴν συνοικίῃσιν τινὶ τῶν ἐπ' αἰξιώματος Ἰσθαίων, καὶ δειπνῶν παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὀρχηστρίδος εἰσελθούσης εἰς τὸ συμπόσιον εὐπρεπῆς ἑραοδεῖς, τῷ ἀδελφῷ τῷτο μηνύει, παρακαλῶν αὐτὸν, ἐπεὶ καὶ νόμῳ κεκώλυται τοῖς Ἰσθαίοις ἀλλοφύλῳ πλησιάζειν γυναικί, συγκρούσαντα τὸ ἀμάετλημα, καὶ διακονοῦν ἀγαθὸν γενόμενον, παραχρῆν αὐτῷ ὥστε πληρῶσαι τὴν ἐπιθυμίαν. ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀσμένως δεξάμενος τὴν διακονίαν, κοσμήσας τὴν αὐτῇ θυγατέρα νυκτὸς ἤγαγε πρὸς αὐτὸν, καὶ συγκατοίκησεν. ὁ δὲ, ὑπὸ μέθης ἀγνοήσας τὸ ἀληθές, συνέχεται τῇ τῷ ἀδελφῷ θυγατρὶ· καὶ τούτῃ γενομένης πολλάκις, ἠράσθη σφοδρότερον. ἔφη δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς κινδυνεύει τὸ ζῆν ἐρῶν τῆς ὀρχηστρίδος, ἧς ἴσως ἐκ αὐτῷ παρῆλθε τὸν βασιλέα. τῷ δὲ ἀδελφοῦ μηδὲν ἀγωνιᾶν παρακαλοῦντος, ἀπολαύειν δ' ἧς ἐρᾷ μετὰ ἀδείας, καὶ γυναῖκα ἔχειν αὐτὴν φήσαντος, καὶ τάλιθ' αὐτῷ φανερὸν ποιήσαντος, ὡς ἔλοιτο μᾶλλον τὴν ἰδίαν ὑβρίσαι θυγατέρα, ἢ περιιδεῖν ἐκείνον ἐν αἰσχύνῃ γενόμενον· ἐπαμύνας αὐτὸν ὁ Ἰωσήπος τῆς Φιλαδελφίας, συνώκησεν αὐτῇ τῇ θυγατρὶ, καὶ παῖδα ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν Τεκανὸν ὄνομα, ὡς προειρηκαμεν. ἐπεὶ δὲ ὦν τρισκαίδεκα ἔτων ἔτος ὁ πᾶς νεώτερος ἐπεδείκνυτο τὴν φυσικὴν ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν, ὡς ζηλοτυπηθῆναι δεινῶς αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ὄντα πολὺ κρείττονα καὶ φθονηθῆναι δυνάμενον, τῷ δὲ Ἰωσήπῃ γινῶναι θελήσαντος, τίς αὐτῷ τῶν υἱῶν πρὸς ἀρετὴν εὐπέφυκε, καὶ καθ' ἓνα πέμψαντος πρὸς τοὺς παιδεύειν τότε δόξαν ἔχοντας, οἱ λοιποὶ μὲν, ὑπὸ ῥαθυμίας καὶ τῆς πρὸς τὸ φιλεργεῖν μαλακίας, ἀνόητοι καὶ ἀμαθεῖς ἐπανῆκον αὐτῷ. μετὰ δ' ἐκείνης τὸν νεώτατον Τεκανόν, δὲς αὐτῷ τριακόσια ζεύγη βοῶν, ἐξέπεμψεν ἐδὲν ἡμερῶν δύο εἰς τὴν ἐρημίαν, σπεροῦντα τὴν

et viginti: atque natos habuit ex vna vxore septem, ex sui fratris Solyinii filia vnum nomine Hyrcanum. Illam vero duxit ex huiusmodi causa. Cum forte Alexandriam se contulisset vna cum fratre, (ducente secum filiam nubilem, vt ibi nobili alicui Iudaeo eam matrimonio iungeret) atque apud Regem coenans, saltatriculae forma egregia, in conuiuium ingressae, amore captus esset, hoc ipsum fratri indicauit, illum orans atque obsecrans, vt, quoniam lege vetitum erat Iudaeis cum femina alienigena rem habere, ipse, peccato suo occultato, atque fidelem operam nauando, effectum hoc redderet, vt cupiditatem suam expleret. Frater autem, libenter pollicitus se voluntatis eius ministrum fore, filiam suam ornatam noctu ad eum deduxit, et in lectum eius collocauit. Ille vero prae ebrietate ignorans quid ageretur, cum fratris filia congreditur: et cum hoc saepiuscule fecisset, vehementius eam deperibat. Fratri etiam fatebatur, se de vita periclitari ex amore saltatriculae, ne forte Rex nollet eam sibi concedere. Cum autem frater eum hortaretur, ne animo esset anxio et sollicito, atque licere ei muliere amata frui eamque in vxorem habere dixisset, et quid factum fuerit ei aperuisset, quod maluerit filiae suae iniuriam fieri, quam ipsum pati tale in sese dedecus admittere: Iosephus, collaudata eius fraterna beneuolentia, filiam ipsius sibi matrimonio iunxit: filiumque ex ea genuit nomine Hyrcanum, vt iam ante diximus. Cum vero hic natu minimus, annorum tredecim, natuam prae se ferret animi fortitudinem et ingenii praestantiam, adeo vt magnam fratribus zelotypiam concitaret, quippe tanto eis excellentior, vt merito ei inuideretur; ipseque Iosephus scire voluerit, quis praecipue omnium a natura esset ad virtutem factus formatusque, et vnumquemque ad eos miserit, qui ad alios instituendos tunc maxime idonei ferebantur, omnes praeter Hyrcanum, ob segnitiam et laboris impatientiam, domum redierunt impediti rerum et indocti. Post illos autem minimum natu Hyrcanum cum trecentis bouum iugis misit bidui itinere in solitudinem ad terram conferendam, loris iugalibus

γῆν, ἀποκρύψας τὰς ζευγατῆρας ἱμάντας. ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῷ τόπῳ καὶ τὰς ἱμάντας ἔκ ἔχων, τῆς μὲν τῶν βοηλατῶν γνώμης κατηλόγησε, συμβουλευόντων πέμπειν πρὸς τὸν πατέρα κομιᾶντάς τινας τὰς ἱμάντας· τὸν δὲ καὶρὸν ἡγησάμενος μὴ δεῖν ἀπολλῦναι περιμένοντα τοὺς ἀποσαλησομένους, ἐπενόησέ τι στρατηγικὸν καὶ τῆς ἡλικίας πρεσβύτερον. κατασφάξας γὰρ δέκα ζεύγη, τὰ μὲν κρέα τοῖς ἐργάταις διένειμε· τεμὼν δὲ τὰς δοράς αὐτῶν, καὶ ποιήσας ἱμάντας, ἐνέδωκε τούτοις τὰ ζευγέα· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον σπείρας ἦν ὁ πατήρ αὐτῷ προσέταξε γῆν, ὑπέσχετο πρὸς αὐτόν. ἐλθόντα δ' ὁ πατήρ ὑπερηγάπησε τοῦ Φρονήματος· καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς διανοίας, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῇ τολμηρὸν ἐπαμύνας, ὡς μόνον ὄντα γνήσιον, ἔτι μᾶλλον ἔστρεψε, ἀχθομένων τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τούτῳ.

ζ'. Ως δ' ἀπήγγειλέ τις αὐτῷ κατὰ τῆτον τὸν καὶρὸν υἱὸν τῷ βασιλεῖ Πτολεμαίῳ γεγενῆσθαι, καὶ πάντες οἱ πρῶτοι τῆς Συρίας καὶ τῆς ὑπηκόας χώρας ἐορτάζοντες τὴν γενέσιον ἡμέραν τῆ παιδὸς, μετὰ μεγάλης παρασκευῆς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐξώρμων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ γῆρας κατείχετο, τῶν δ' υἱῶν ἀπεπειράτο εἴ τις αὐτῶν βέλεται ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. τῶν δὲ πρεσβυτέρων παραιτησαμένων, καὶ πρὸς τὰς τοιαύτας συνουσίας ἀγροικότερον ἔχειν Φησάντων, τὸν ἀδελφὸν δὲ Τρκανὸν πέμπειν συμβουλευσάντων, ἠδέως ἀκέσας, καλεῖ τὸν Τρκανόν, καὶ εἰ δύναιτο πρὸς τὸν βασιλέα βαδίσαι, καὶ εἰ πρόθυμός ἐστιν ἀνέκρινεν. ἐπαγγελαμένα δὲ πορεύσεσθαι, καὶ δεῖσθαι χρημάτων ἔκ πολλῶν Φήσαντος εἰς τὴν ὁδόν, ζήσεσθαι γὰρ ἐπιεικῶς, ὥστε ἀρκέσειν αὐτῷ δραχμας μυρίας, ἥδη τῇ παιδὸς τῇ σωφροσύνῃ. διαλιπὼν δ' ὀλίγον ὁ παῖς συνεβόλευε τῷ πατρὶ, δῶρα μὲν αὐτόθεν μὴ πέμπειν τῷ βασιλεῖ, δῆναι δ' ἐπισολὴν πρὸς τὸν Ἀλεξανδρέα οἰκονόμον, ὅπως αὐτῷ παρέχῃ πρὸς ὧν ἂν εὖρῃ καλλιῶν καὶ πολυτελῶν χρήματα. ὁ δὲ νομίζων δέκα ταλάντων ἔσεσθαι τὴν εἰς τὰς δωρεὰς τῷ βασιλεῖ δαπάνην, καὶ τὸν υἱὸν ἐπαμύνας ὡς παραινῶντα καλῶς, γράφει τῷ οἰκονόμῳ Δερίωνι, ὅς

clam subductis. Ille vero cum ad locum peruenisset, et lora non haberet, contempsit quidem boues agitantium sententiam, qui suadebant, ut ad patrem quosdam mitteret, qui lora sibi afferrent: ratus vero non oportere se tempus perdere, dum exspectaret illos, qui mitti deberent, rem callidi consilii prudentiaeque magis senilis excogitavit. Mactatis enim decem iugis, carnes in operarios distribuit; sectis autem in lora tergoribus, iis iuga ad boues religavit: et cum hoc pacto terram conseuisset, quam sibi in mandatis dederat pater, ad eum se recepit. Pater autem reuersum mirifice dilexit ob animi magnitudinem: cumque eum laudibus extulisset, quod non minus rem exsequi auderet, quam promte eam excogitarit, magis adhuc, quasi solus ei germanus esset filius, ipsum amabat carumque habebat, fratribus hoc aegre ferentibus.

7. Cum autem ei nunciaretur sub id tempus Ptolemaeo natum esse filium, atque omnes primi Syriae et regionis subiectae, ad celebrandos pueri natales, magno cum apparatu Alexandriam ire contenderent, ille quidem senio retinebatur, filios vero tentauit, an quis eorum ad Regem proficisci vellet. Cum grandiores recusassent, et sese ad tales congressus rusticiores esse dixissent, atque, ut fratrem Hyrcanum mitteret, consilium ei dedissent, libenter hoc audito, Hyrcanum vocat, et an Regem adire posset, paratusque sit, interrogat. Qui cum se iturum promississet, dixissetque non multa ad iter egere pecunia, (victurum enim frugaliter) ut satis futura sint ei decem drachmarum millia, admodum delectatus est pueri moderatione. Deinde paruo spatio interiecto, patri consulebat puer, ne inde dona Regi mitteret, sed sibi literas ad Alexandrinum procuratorem daret, ut ipsi pecuniam praeberet, ad coemenda quae inueniret pulcherrima atque pretiosissima. Pater vero arbitratus ad decem talenta impensurum esse muneribus, quae Regi datum iret, filioque laudato, ut qui prudenter eum monuisset, Arioni dispensatori scripsit, qui totius

ἅπαντα τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρήματα αὐτῷ δίδωκε, ἕκ ὅντι ἐλάσσω τριχιλίων ταλάντων. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τὰ ἀπὸ τῆς Συρίας χρήματα ἐπεμπεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ τῆς προθεσμίας ἐνισταμένης, καθ' ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ τὰς Φόρας ἀπαριθμεῖν, ἔγραψε τῷ Ἀρίωνι τῆτο ποιεῖν. πρὸς οὖν τῷτον ἀπατήσας τὸν πατέρα καὶ λαβὼν ἐπιστολὴν, εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ὤρμησεν· ἐξελθόντος δ' αὐτῷ, γράψουσιν οἱ ἀδελφοὶ πᾶσι τοῖς τῷ βασιλεῶς φίλοις, ἵν' αὐτὸν διαφείρῃσιν.

ἦ. Ὡς δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ἀπῆδωκε τῷ Ἀρίωνι τὴν ἐπιστολὴν, ἐπερωτήσαντος αὐτοῦ, πόσα βέλεται τάλαντα λαβεῖν· ἤλπισε δ' αὐτὸν αἰτήσῃν δέκα, ἢ βραχὺ τέτων πλέον· εἰπόντος χιλίων χρήζειν, ὀργισθεὶς ἐπέπληττεν αὐτῷ, ὡς ἀσώτως ζῆν διεγνωκότι, καὶ πῶς ὁ πατὴρ αὐτῷ συναγάγοι τὴν ἰστίαν, ὡς πονῶν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ἀντέχων, ἐδήλα, καὶ μιμητὴν αὐτὸν ἡξίει γενέσθαι τοῦ γεννησαντος, δώσειν δ' ἑδὲν πλέον ταλάντων δέκα, καὶ ταῦτ' εἰς δωρεὰν τῷ βασιλεῖ. παροξυνθεὶς δὲ ὁ παῖς, εἰς δεισμὸν τὸν Ἀρίωνα ἐνέβαλε. τῆς δὲ τῷ Ἀρίωνος γυναικὸς τῆτο δηλωσάσης τῇ Κλεοπάτρᾳ, καὶ δεηθείσης, ὅπως ἐπιπλήξῃ τῷ παιδί· σφόδρα γὰρ ἦν ὁ Ἀρίων ἐν τιμῇ παρ' αὐτῇ· Φανερόν τῷ βασιλεῖ τοῦτο ἐπέησεν ἡ Κλεοπάτρα. ὁ δὲ Πτολεμαῖος πέμψας πρὸς τὸν Τερκανὸν, θαυμάζων ἔλεγε, πῶς ἀποσάλεις πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὔτε ὀφείη αὐτῷ, καὶ προσέτι δῆσαι τὸν οἰκονόμον· ἐλθόντα οὖν τὴν αἰτίαν αὐτῷ μηνύειν ἐκέλευσε. τὸν δὲ, Φασίν, ἀποκρινάμενον τῷ παρὰ τοῦ βασιλεῶς λέγειν αὐτῷ, ὅτι νόμος ἐστὶ παρ' αὐτῷ κωλύων τὸν γεννηθέντα γεύσασθαι θυσίας, πρὶν εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθῃ καὶ θύσῃ τῷ Θεῷ. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν λογισμὸν ἑδ' αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, περιμένοντα δῶρα κομίσαι τοῦ πατρὸς εὐεργέτη γενομένου. τὸν δὲ δῶλον κολάσαι παρακούσαντα ὧν προσέταξε. διαφέρειν γὰρ ἑδὲν, ἢ μικρὸν εἶναι τινα ὀδεσπότην, ἢ μέγαν. ἂν οὖν μὴ κολάζοιμι τοὺς τοιοῦτους, καὶ σὺ προσδέκα ὑπὸ τῶν ἀρχομένων

eius Alexandrinae pecuniae procurationem habebat, quae erat non minus quam trium millium talentorum. Iosephus enim Syriae pecunias mittebat Alexandriam, et instante die praestituta, qua Regi numeranda erant vectigalia, scribebat Arioni, ut id faceret. Petitis igitur a patre ad hunc Arionem literis, acceptisque, Alexandriam ire properavit: eoque profecto, scribunt eius fratres ad omnes Regis amicos, ut eum interficiant.

8. Postquam vero Alexandriam peruenit, Arioni literas tradidit, qui cum ab eo quaesivisset, quot talenta vellet accipere, (sperabat enim eum postulaturum decem, aut paulo amplius) atque ille sibi mille opus esse diceret, iratus eum obiurgabat, ut luxuriose admodum vivere volentem; eique ostendebat, quo pacto pater eius eas facultates, ut laborans et cupiditatibus resistens, congesserit, monebatque, ut parentis imitatore se praebeat. se quidem non amplius quam decem talenta daturum, eaque in munera Regi offerenda. At puer ira accensus Arionem in vincula coniiciebat. Cum autem Arionis vxor hoc ipsum Cleopatrae indicasset, orassetque, ut pueri arrogantiam increparet, (apud eam enim Arion summo in honore erat) Regi hoc palam fecit Cleopatra. Ptolemaeus itaque, missis ad Hyrcanum nunciis, dicebat se magnopere mirari, qui factum sit, ut ad se a patre legatus in conspectum suum non venisset, et insuper procuratorem in vincula dedisset: itaque iussit, ut ei significatum veniret, quamobrem ita fecerit. Illum vero, responso ad Regis nuncium dato, ferunt dixisse, ipsum Regem habere legem, quae vetaret, ne natus filius sacrificium gustaret, nisi prius in templum intrasset, Deoque sacrificasset. Eaque ratione neque se ad eum venisse, quod exspectaret, dum dona ferre posset homini de suo patre bene merito. Quod ad servum attineret, sese in eum propterea animaduertisse, quod sibi dicto audiens non fuisset. nihil enim interesse, utrum parvus aliquis sit herus, an magnus. Quod nisi tales pu-

καταφρονηθήσεσθαι. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Πτολεμαῖος, εἰς γέλωτα ἐτρέπη, καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ παιδὸς ἐθαύμασε.

θ'. Μαθὼν δὲ ὁ Ἀρίων, ὅτι τῷτον ὁ βασιλεὺς διετέθη τὸν τρόπον, καὶ ὅτι μηδεμίᾳ βοήθειά ἐστιν αὐτῷ, δὲς τὰ χίλια τάλαντα τῷ παιδί, τῶν δεσμῶν ἀπελύθη· καὶ τρεῖς διαλιπὼν ἡμέρας ὁ Τρεκανὸς ἡσπάσατο τῆς βασιλείας. οἱ δὲ ἀσμένως αὐτὸν εἶδον, καὶ Φιλοφρόνως εἰσίασαν διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τιμὴν. λάθρα δὲ πρὸς τῆς ἐμπορίας ἐλθὼν, ὠνεῖται παρ' αὐτῶν παῖδας μὲν ἑκατὸν, γραμματα ἐπισαμένους καὶ ἀκματοτάτους, ἑνὸς ἑκάστον ταλάντῃ, ἑκατὸν δὲ παρθένας τῆς αὐτῆς τιμῆς ἑκάστην. κληθεὶς δ' ἐφ' εἰσίασιν πρὸς τὸν βασιλέα, μετὰ τῶν πρώτων τῆς χώρας, ὑποκατακλίνεται πάντων, καταφρονηθεὶς ὡς πᾶς ἔτι τὴν ἡλικίαν ὑπὸ τῶν τῆς τόπης κατὰ τὴν ἀξίαν διανεμόντων. τῶν δὲ συγκατακειμένων πάντων τῶν μερῶν τὰ ὅσα· ἀνῆρουν γὰρ αὐτοὶ τὰς σάρκας· σωρευόντων ἔμπροσθεν τῇ Τρεκανῷ, ὡς πληρῶσαι τὴν παρακειμένην αὐτῷ τράπεζαν, Τρύφῳ, ὃς ἦν τῇ βασιλείᾳ ἄθυρμα, καὶ πρὸς τὰ σκώμματα καὶ τῆς ἐν τοῖς πότοις γέλωτας ἀνεδέδεκτο, παρακαλεσάντων αὐτὸν τῶν κατακειμένων τῇ τραπέζῃ, παρεστὼς τῷ βασιλεῖ, ὁρᾷς, εἶπεν, ὦ δέσποτα, τὰ παρακειμένα Τρεκανῷ ὅσα; ἐκ τούτων σοχάσαι, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ αὐτῇ τὴν Συρίαν ἄπασαν περιέδυσεν, ὡς ἕτος ταῦτα τῶν σαρκῶν ἐγύμνωσε. γελάσαντος δὲ πρὸς τὸν τῇ Τρύφῳ λόγον τῇ βασιλείᾳ, καὶ ἐρομένῃ τὸν Τρεκανόν, ὅτι τοσαῦτα αὐτῷ παράκειται ὅσα. εἰκότως, εἶπεν, ὦ δέσποτα. τῆς μὲν γὰρ κύνας τὰ ὅσα συν τοῖς κρέαςι καταδίδειν, ὥσπερ ἕτοι, πρὸς τῆς κατακειμένους ἐπιβλέπων, ὅτι μὴδὲν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἔκειτο· οἱ δ' ἄνθρωποι τὸ κρέας ἐδίχισιν, τὰ δὲ ὅσα ῥιπτῆσιν, ὅπερ ἄνθρωπος ὢν καὶ γὰρ νῦν πεποίηκα. ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάσας τὴν ἀπόκρισιν αὐτῇ σοφὴν ἔτω γενομένην, πάντας ἐκέλευσεν ἀνακροτῆσαι, τῆς εὐτραπείας ἀποδεχομένης αὐτόν. τῇ δ' ἐπίσση πρὸς ἑκάστον τῶν τῇ βασιλείᾳ φίλων πορευόμενος καὶ τῶν παρὰ τὴν αὐλὴν δυνατῶν, τῆς μὲν ἡσπάζετο, παρὰ δὲ

aiemus, expecta tu quoque futurum, vt a tuis subditis contemnaris. His auditis, Ptolemæus ridere coepit, et pueri magnanimitatem admiratus est.

9. Arion autem, vbi intellexit, Regem ita in eum animo affectum esse, et opem sibi ferri a nemine, puero datis mille talentis, vinculis solutus est: et triduo interiecto Hyrcanus Reges salutauit. Illi vero eum libenter viderunt, et comiter conuiuio exceperunt, propter eius patris reuerentiam. Deinde is mercatores secreto aggressus, coëmit ab eis centum pueros, literarum peritos, eisdemque valentissimos; talento vnumquemque, et centum puellas eodem pretio. Tum a Rege vocatus ad conuiuium cum primoribus regionis, infimus omnium accumbit, ob aetatem puerilem contemptui habitus ab iis, quorum munus erat conuiuis ex cuiusque dignitate loca assignare. Cum autem omnes, qui vna accubuerunt, partium ossa (nam carnes iis ipsi ademerant) ante Hyrcanum in cumulum congererent, adeo, vt mensam ipsi appositam replerent, Tryphon, qui Regi in deliciis, et ad scommata et ridicula in comotationibus iacienda factus erat, rogatus ad id a conuiuis, vbi Regi adstiterat, Viden', inquit, o Domine, quantum ossium ante Hyrcanum iaceat? Ex his coniecte, quod illius etiam pater totam Syriam spoliauerit, quemadmodum hic ista nudauit carnibus. Rege vero ad hunc Tryphonis sermonem in risum effuso, et Hyrcanum interrogante, cur tam multa eum praeiaceant ossa: Nihil mirum, inquit, Domine. canum enim est ossa vna cum carnibus deuorare, sicut isti (accumbentes intuens) fecerunt, quod nihil ossium ante eos reperiatur: homines autem, comesis carnibus, ossa solent abiicere, quod et ego, homo cum sim, etiam nunc feci. Ibi Rex responsi eius acumen miratus, iussit vniuersos ei plaudere, ob facete dictum. Sequenti vero die, Hyrcanus, aditis omnibus Regis amicis et in domo regia potentibus, ipsos quidem salutauit, a famulis vero quae-

τῶν οἰκετῶν ἀπεσπυνθάνετο, τί μέλλοσι δίδοναι τῷ βασιλεῖ δῶρον ἐν τῇ τῷ παιδὸς αὐτοῦ γενεθλίῳ. τῶν δὲ, τὴς μὲν ἀνὰ δώδεκα τάλαντα μέλλειν δίδοναι Φησαόντων, τὴς δ' ἐν ἁξία κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑσίας ἕκαστον αὐτῶν, πρὸς ἕκαστον ὑπεκρίνετο λυπεῖσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τοιαύτην προσεγγεῖν δωρεάν· πλεον γὰρ πέντε ταλάντων ἔκ ἔχειν. οἱ δὲ Θεράποντες ταυτ' ἀκούοντες ἀπήγγελλον τοῖς δεσπόταις. χαίρόντων δ' αὐτῶν, ὡς καταγνωσσομένη τῇ Ἰωσήπῃ, καὶ προσκρῖνοντες τῷ βασιλεῖ διὰ τὴν βραχύτητα τῆς δωρεᾶς, ἐνστάσης τῆς ἡμέρας, οἱ μὲν ἄλλοι προσέφερον τῷ βασιλεῖ ταλάντων, οἱ λίαν μεγαλοδωρεῖσθαι νομίζοντες, καὶ πλεον εἰκασιν· ὁ δὲ Τρεκανὸς ὅς ὠνήσατο πᾶδας ἑκατὸν καὶ παρθένας τοσαύτας, ἀνὰ τάλαντον ἑκάστω φέρειν δὲς προσήγαγε, τὴς μὲν τῷ βασιλεῖ, τὰς δὲ τῇ Κλεοπάτρᾳ. πάντων δὲ θαυμασάντων τὴν παρ' ἐλπίδα τῶν δώρων πολυτέλειαν, καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν· καὶ τοῖς φίλοις ἔτι καὶ τοῖς περὶ τὴν θεραπείαν τῷ βασιλέως ὕσι, πολλῶν ἁξία ταλάντων δῶρα ἔδωκεν, ὡς διαφυγεῖν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον. τῷτοις γὰρ ἐγγεγράφησαν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ διακρῆσασθαι τὸν Τρεκανόν. Πτολεμαῖος δὲ, τὴν μεγαλοψυχίαν ἀγασάμενος τῷ μερακίῃ, προσέταττεν αὐτῷ δωρεάν ἣν βέλεται λαμβάνειν. ὁ δ' ἔδεν πλεον ἡξίωσεν αὐτῷ γενέσθαι παρ' αὐτῷ, ἢ γράψαι τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς περὶ αὐτοῦ. τιμήσας οὖν αὐτὸν φιλοτιμώτατα, καὶ δωρεὰς δὲς λαμπράς, καὶ τῷ τε πατρὶ γράψας καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῷ καὶ ἐπιτρόποις, ἐξέπεμψεν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῶν τετυχηκότα τὸν Τρεκανὸν παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ μετὰ μεγάλης ἐπανερχόμενον τιμῆς, ἐξῆλθον ὑπαντησόμενοι, καὶ διαφθερῆντες αὐτὸν, καὶ τῷ πατρὸς εἰδότος. ὀργιζόμενος γὰρ αὐτῷ, ἐνεκεν τῶν εἰς τὰς δωρεὰς χρημάτων, ἔκ ἐφρόντιζε τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. τὴν ὀργὴν μὲν τοι τὴν πρὸς τὸν υἱὸν ὁ Ἰώσηπος ἀπεκρύπτετο, φοβούμενος τὸν βασιλέα. συμβαλόντων δ' αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν εἰς μάχην, ἄλλης τε τῶν σὺν αὐτοῖς πολλὰς ἀπέκτεινε, καὶ δύο τῶν ἀδελφῶν· οἱ δὲ λοιποὶ δισσώθησαν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς

fuit, quae munera Regi daturi essent die natali filii eius. Cumque illi dixissent, quosdam largituros esse talenta duodecim, alios autem in dignitate constitutos pro suarum quemque facultatum magnitudine, coram singulis simulavit se dolere, quod eiusmodi munera afferre non potuerit: sibi enim ad largiendum non plus quam quinque talenta suppetere. Haec ubi audierant famuli, dominis ea nunciauerunt. Illis autem gaudentibus Iosephum parsimoniae damnatum iri, animumque Regis offensurum esse muneris exilitate, ubi dies venit, alii quidem, etiam qui munificentiores habiti, vicena ad summum afferebant talenta: Hyrcanus vero pueris centum, quos emerat, totidemque puellis singula talenta ferenda tradidit, et illos Regi, has Cleopatrae adduxit. Ac mirantibus cunctis, ipsisque adeo Regibus, insperatam largitionis magnificentiam et sumtus; insuper et amicis famulisque Regis dona multorum talentorum dedit, ne quid ab illis periculi adiret. Eis enim scripserunt eius fratres, ut Hyrcanum perimerent. Ptolemaeus autem, admiratus magnanimitatem adolescentis, iussit, ut, quod vellet, donum posculetur. Ille vero nihil amplius ab eo petiit, quam ut ad patrem et ad fratres de ipso scriberet. Rex itaque eum maximo honore prosequutus, amplisque donis muneratus, scriptis ad patrem et ad fratres et ad omnes suos praesides procuratoresque literis, eum dimisit. Fratres autem, cum auditione accepissent quae Hyrcanus a Rege consequutus est, eumque redire cum ingenti honore, obuiam egressi sunt, ut eum necarent, etiam patre sciente. quippe ei iratus, ob insumtas in dona pecunias, de salute eius minus erat sollicitus. Verumtamen iram in filium dissimulabat Iosephus, metu Regis. Fratribus autem cum Hyrcano proelio congressis, alios ex eorum hominibus multos, tum duos suorum fratrum interfecit: caeteri Hierosolyma ad patrem euaserunt. Ille vero in urbem profectus, cum

τὸν πατέρα. παραγνόμενον δ' αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἐπεὶ μηδείς ἐδέχετο, δείσας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πέραν τῆ Ἰορδάνης ποταμῷ, καὶ κεῖ διέτριβε Φορολογῶν τῆς Βαβυλῆος.

ἰ. Εβασίλευσε δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τῆς Ἀσίας Σέλευκος ὁ Σωτὴρ ἐπικαλούμενος, υἱὸς ὢν Ἀντίοχου τῆ Μεγάλου. τελευταῖα δὲ καὶ ὁ τῆ Τερκανῆ πατρὸς Ἰωσήπου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος καὶ μεγαλόφρων, καὶ τὸν τῶν Ἰσθαίων λαὸν ἐκ πτωχείας καὶ πραγμάτων ἀσθενῶν εἰς λαμπροτέρας ἀφορμάς τῆ βίης καταστήσας, εἴκοσιν ἔτη καὶ δύο τὰ τῆς Συρίας τέλη καὶ Φοινίκης καὶ Σαμαρείας κατασχών. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Θεῖος αὐτῷ Ονίας, τὴν ἀρχιερωσύνην Σίμωνι τῷ πατρὶ καταλιπών. τελευταῖος δὲ καὶ τῆς, ὁ υἱὸς αὐτῷ διάδοχος τῆς τιμῆς αὐτῷ Ονίας γίνεσθαι, πρὸς ὃν ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς Ἀγρίαιος πρεσβεῖαν τε ἐπέμπε καὶ ἐπισολάς, ὥν τὸ ἀντίγραφον ἔστι τοιοῦτον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΑΓΡΙΟΙΣ,
ΟΝΙΑΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Εντυχόντες γραφῇ τινι, εὖρομεν, ὡς ἐξ ἐνὸς εἶναι γένους Ἰσθαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐκ τῆς πρὸς Ἀβραμὸν οἰκειότητος. δίκαιον οὖν εἶναι ἀδελφῆς ὑμᾶς ὄντας διαπέμπεσθαι πρὸς ἡμᾶς, περὶ ὧν ἂν βέλησθε. ποιήσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ, καὶ τὰ τε ὑμέτερα ἴδια νομιῶμεν, καὶ τὰ αὐτῶν κοινὰ πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν. Δημοτέλης, ὁ Φέρων τὰ γράμματα, διαπέμπει τὰς ἐπισολάς. τὰ γεγραμμένα ἐστὶ τετραγώνως, ἥ σφραγίς ἐστιν αἰτὸς δράκοντος ἐπειλημμένος.

ἰα. Ἡ μὲν οὖν ἐπιστολή, ἡ πεμφθεῖσα παρὰ τῷ Λακεδαιμονίων βασιλεῖ, τῶτον περιεῖχε τὸν τρόπον. ἀποθανόντος δὲ Ἰωσήπου, τὸν λαὸν συνέβη σασσιάζειν διὰ τῆς πᾶδας αὐτῆς. τῶν γὰρ πρεσβυτέρων πόλεμον ἐξενεγκαμένων πρὸς Τερκανὸν, ὃς ἦν νωτάτος τῶν Ἰωσήπου τέκνων, διέστη τὸ πλῆθος. καὶ οἱ μὲν πλείους τοῖς πρεσβυτέροις συνεμάχην, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Σίμων διὰ τὴν συγγένειαν· ὁ δὲ Τερκανὸς ἐπανεληθεῖν μὲν ἐκ ἐτὶ διέγνω εἰς Ἱερσόλυμα. προσκαθίσας δὲ τοῖς πέραν τῆ Ἰορδάνης, συνεχῶς ἐπολέμει τῆς Ἀραβίας, ὡς πολ-

nemo omnium eum admitteret, non mediocriter timuit, seque trans fluuium Iordanem recepit; et ibi, Barbaros cogens sibi tributa soluere, commoratus est.

10. Per id autem tempus regnabat in Asia Seleucus, cognomine Soter, Antiochi Magni filius. Tunc moritur et Hyrcani pater Iosephus, vir bonus et magnanimus, qui Iudaeum populum ex paupertate et tenuitate eripuit et in splendidiorem vitae statum perduxit, et Syriae Phoenicesque et Samariae vectigalia viginti annos tenuit. Moritur et eius auunculus Onias, Simoni filio suo pontificatu relicto. Huic porro vita defuncto Onias eius filius in eundem honorem successit, ad quem populi Lacedaemoniorum rex Arius legatos misit et literas, quarum exemplar huiusmodi est.

REX LACEDÆMONIORVM ARIVS
ONIAE SALVTEM.

"Incidimus in quoddam scriptum, in quo inuenimus, eiusdem generis esse Iudaeos et Lacedaemonios, et ex Abrami domo oriundos. Quamobrem aequum est, ut vos, qui sitis fratres nostri, nobis significetis, si quid est quod velitis. Etenim nos idem faciemus, et quae vestra sunt nostra existimabimus, et nostra vobiscum communia habebimus. Demoteles, qui literas affert, mandata ad vos gerit. Scriptura est quadrata, sigillum est aquila draconem tenens.

11. Et epistola quidem, a Lacedaemoniorum rege missa, haec continebat. Iosepho autem mortuo, ortum est in populo dissidium propter eius natos. Cum enim grandiores bellum intulissent Hyrcano, qui natus minimus erat, scissa est multitudo. maiorque pars a grandioribus stabat, necnon pontifex Simon propter cognationem: Hyrcanus vero Hierosolyma deinceps non redire statuit. at trans Iordanem capta sede, cum Arabibus continenter bellum gerebat, ita ut eorum mul-

λῆς αὐτῶν καὶ ἀποκτεῖναι καὶ λαβεῖν αἰχμαλώτους. ἀκαδό-
 μῃσι δὲ βάριν ἰχυρὰν, ἐκ λίθου λευκοῦ κατασκευάσας ἅπα-
 σαν μέχρι καὶ τῆς ἐξῆς, ἐγγλύψας ζῶα παμμογεθέστατα.
 περιήγαγε δὲ αὐτῇ εὗριπον μέγαν καὶ βαθύν. ἐκ δὲ τῆς
 κατ' ἀντικρὺ τῆ ὄρας πέτρας διατεμὼν αὐτῆς τὸ προέχον,
 σπήλαια πολλῶν σαδίων τὸ μῆκος κατεσκευάσεν. ἔπειτα
 οἴκας ἐν αὐτῇ, τῆς μὲν εἰς συμπόσια, τῆς δὲ εἰς ὕπνον καὶ
 διαίταν ἐποίησεν. ὑδάτων δὲ διαθεόντων πλῆθος, ἃ καὶ
 τέρεψις ἦν καὶ κόσμος τῆς αὐλῆς, εἰσέγαγε. τὰ μὲντοι σύ-
 μμα τῶν σπηλαίων, ὥς ἐνα δὲ αὐτῶν εἰσιέναι καὶ μὴ πλείους,
 βραχύτερα ἦνοιξε. καὶ ταῦτ' ἐπέτηδες, ἀσφαλείας ἕνεκα
 τοῦ μὴ πολιορκηθεῖς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν κινδυνεῦσαι λεηθεῖς,
 κατεσκευάσας. προσωκοδόμησε δὲ καὶ αὐλὰς τῶ μεγέθει
 διαφερέσας, ἃς καὶ παραδείσοις ἐκόσμησε παμμήκεσι. καὶ
 τοῖστον ἀπεργασάμενος τὸν τόπον, Τύραν ὠνόμασεν. ἕτος ὁ
 τόπος ἐστὶ μετὰ τῆς τε Ἀραβίας καὶ τῆς Ἰουδαίας ἔπειτα
 τῆ Ἰορδάνου, ἢ πόρῳ τῆς Εὐσεβωνίδου. ἤρξε δ' ἐκείνων
 τῶν μερῶν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη πάντα τὸν χρόνον, ὃν Σέλευκος τῆς
 Συρίας ἐβασίλευσεν. ἀποθανόντος γὰρ τούτου, μετ' αὐτὸν ὁ
 ἀδελφὸς Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, τὴν βασιλείαν κατέ-
 ῃχε. τελευτᾷ δὲ καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασι-
 λεύς, καὶ αὐτὸς καλεόμενος Ἐπιφανὴς, καταλιπὼν δύο παῖ-
 δας, ἔτι βραχέως τὴν ἡλικίαν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Φιλο-
 μήτωρ ἐκαλεῖτο, Φύσκων δὲ ὁ νεώτερος. Τρεκλῆς δὲ ὁρῶν
 μεγάλην δύναμιν ἔχοντα τὸν Ἀντίοχον, καὶ δέσας, μὴ καὶ
 συλληφθεῖς ὑπ' αὐτῷ κολασθῇ διὰ τὰ πρὸς τῆς Ἀραβίας
 αὐτῷ πεπραγμένα, τελευτᾷ τὸν βίον αὐτόχρως αὐτῷ γενόμε-
 νος. τὴν δ' ἐσίαν αὐτῷ πᾶσαν Ἀντίοχος λαμβάνει.

nes partim interfecerit, partim captiuos ceperit. *Ædificauit etiam validum castellum, quod e candido marmore totum exstruxit vsque ad tectum, insculptis ei animalibus enormi magnitudine, cui etiam euripum circumdedit magnum et profundum. Ex oppositi autem montis petra, saxa eius prominentia et prærupta perforando, speluncas inultorum stadiorum in longitudinem construxit. Deinde in illa oecos quosdam in conuiuia, alios vero ad somnum capiendum et ad uitæ consuetudinem fecit. Salientium etiam aquarum copiam induxit, quæ in atrio plurimum conferebant ad oblectationem et ornatum. In speluncis vero ostia non maiori amplitudine aperuit, quam vt vnus solus posset ingredi. idque de industria incolumitatis ergo, ne a fratribus obsessus in illorum manus incidendi discrimen adiret. *Ædificauit etiam atria amplæ magnitudinis, eaque hortis spatiosis ornauit. Et cum huiusmodi locum absoluisset, Tyrum eum nominauit. Locus iste est inter Arabiam et Iudæam trans Iordanem fluuium, non procul ab Essebonitide. Illos autem tractus rexit per septennium; toto tempore, quo Seleucus regnauit in Syria. Illo enim vita defuncto, Antiochus eius frater, cognomine Epiphanes, regnum obtinuit. Moritur et Ptolemaeus, *Ægypti rex, et ipse vocatus Epiphanes, relictis duobus filiis adhuc iuuenibus: quorum natu maiori Philometor, minori Physcon cognomen erat. Hyrcanus autem videns Antiochi magnam potentiam, ac veritus, ne comprehensus ab eo propter illatas Arabibus iniurias supplicio afficeretur, vitam finiuit mortem sibi consciscendo. In eius autem facultates omnes Antiochus inuasit.***

ΚΕΦ. 6.

Ὡς τ' αἰσιαζόντων πρὸς ἀλλήλους τῶν Ἰσθαίων περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης, ἐστράτευσεν Ἀντίοχος ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, καὶ πόλιν παραλαβὼν τὸν ναὸν ἐσύλησε καὶ Ἰσθαίους ἐκάκωσε, καὶ ὡς Ἰσθαίων πολλοὶ τῆς πατρὸς νόμους κατέλιπον, καὶ οἱ Σαμαρεῖται ἔθελον Ἑλληνικοῖς χρώμενοι τὸ ἐν τῷ Γαριζεῖν ἱερόν Ἑλληνίς Διὸς προσηγόρευσαν.

ΥΠΟ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀποθανόντος καὶ Ονίας τῆ ἀρχιερείας, τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς Ἰησῆ τὴν ἀρχιερωσύνην δίδωσι. ὁ γὰρ παῖς, ὃν Ονίας καταλελοίπει, νήπιος ἦν ἔτι. δηλώσομεν δὲ τὰ περὶ τῆ παιδὸς τέττα κατὰ χώραν ἕκαστα. Ἰησῆς δὲ, ἕτος γὰρ ἦν ὁ ἀδελφὸς τῆ Ονίας, τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφῆρέθη, προσοργισθέντος αὐτῷ τῆ βασιλείας, καὶ δόντος αὐτὴν τῷ νεωτάτῳ αὐτῆς ἀδελφῷ Ονίᾳ τῆνομα. Σίμωνι γὰρ ἕτοι τρεῖς ἐγένοντο παῖδες, καὶ εἰς τῆς τρεῖς ἦκεν ἡ ἀρχιερωσύνη, καθὼς δεδηλώκαμεν. ὁ μὲν ἔν Ἰησῆς Ἰάσωνα ἑαυτὸν μετωνόμασεν. ὁ δὲ Ονίας ἐκλήθη Μενέλαος. τ' αἰσιάσαντος ἔν τῇ προτέρᾳ ἀρχιερείᾳ Ἰησῆ πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα κατασθέντα Μενέλαον, καὶ τῆ πλήθους διανεμηθέντος εἰς ἑκατέρους, ἐκ τῆς Μενελάου μοίρας οἱ Τωβίαι παῖδες ἐγένοντο· τὸ δὲ πλεῖστον τῆ λαῆς τῷ Ἰάσωνι συνελάμβανεν, ὃς καὶ πονέμενοι, ὃ, τε Μενέλαος καὶ οἱ Τωβίαι παῖδες, πρὸς Ἀντίοχον ἀνεχώρησαν, δηλῶντες αὐτῷ, ὅτι βύλονται, τῆς πατρὸς νόμους καταλιπόντες καὶ τὴν κατ' αὐτῆς πολιτείαν, ἔπειθαι τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν πολιτείαν ἔχειν. παρεκάλεσαν ἔν αὐτὸν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς αἰκοδομῆσαι γυμνάσιον ἐν Ἱεροσολύμοις. συγχωρήσαντος δὲ, καὶ τὴν τῶν αἰδοίων περιτομὴν ἐπεκάλυψαν, ὡς ἂν εἶεν καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόδυσιν Ἕλληνες. τὰ τε ἄλλα πάνθ' ὅσα ἦν αὐτοῖς πάτρια παρέντες, ἐμιμῶντο τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἔργα.

β. Ἀντίοχος δὲ, τῆς βασιλείας αὐτῷ χωρῆσης κατὰ τρόπον, ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον διέγνω στρατεύεσθαι, πόδον αὐτῆς λαβὼν, καὶ διὰ τὸ τῶν Πτολεμαίων παίδων καταφρονεῖν, αἰδομένων ἔτι τυχευόντων, καὶ μηδέπω πράγματα τηλοκαῦτα διέ-

CAP. V.

Quomodo Antiochus, Iudaeis de sacerdotio inter se discordantibus, exercitum duxit in Hierosolyma, captaque urbe templum spoliavit, et Iudaeis mala intulit. utque Iudaeorum multi patria instituta deseruerunt, et Samaritae Graecorum mores amplectentes templum in monte Garizin Iouis Hellenii appellarunt.

PER idem tempus mortuo etiam Onia pontifice, Rex eius fratri Iesu summum sacerdotium dedit. nam quem filium reliquerat Onias, is infans adhuc erat. Singula autem, quae ad hunc puerum spectant, suo loco declarabimus. Iesum vero (nam ille frater Oniae) summo sacerdotio priuauit Rex, iratus ei, idque honoris dedit eius fratri natu minimo Oniae nomine. Habuit enim Simon hos tres filios, qui omnes deinceps fuere pontifices, quemadmodum declarauimus. Et Iesus quidem Iasoni sibi nomen imposuit: Onias vero Menelaus appellatus est. Igitur orta seditione inter priorem pontificem Iesum et Menelaum, qui postea pontifex factus est, scissaque in partes multitudine, a Menelao steterunt Tobiae filii: maxima vero populi pars Iasonem sequuta est, cuius vim non sustinentes Menelaus et Tobiae filii, ad Antiochum se receperunt; ei dicentes, velle se, relictis patriis legibus et institutis, sequi regia et Graecanicos mores tenere. Itaque eum orarunt, ut sibi permitteret aedificare gymnasium Hierosolymis. Cumque hoc eis concessisset, genitalium etiam circumcisionem obtexere, ut vel nudato corpore Graeci viderentur. Atque aliis omnibus, quae eis patria erant, omisis, caeterarum gentium facta imitati sunt.

2. Antiochus vero, regni negotiis ei ad ipsius arbitrium succedentibus, statuit in Aegyptum expeditionem facere, eius occupandae cupidus; simulque Ptolemaei filios contemnens, qui debiles adhuc essent, necdum res tantas

πειν δυναμένων. γενόμενος οὖν μετὰ πολλῆς δυνάμεως κατὰ τὸ Πηλυσίον, καὶ δόλῳ τὸν Φιλομήτορα Πτολεμαῖον περιελθὼν, καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον· καὶ γενόμενος ἐν τοῖς περὶ Μέμφιν τόποις καὶ κατασχὼν ταύτην ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Αλεξάνδρειαν, ὡς πολιορκία παρασησόμενος αὐτὴν καὶ τὸν ἐκεῖ βασιλεύοντα χειρωσόμενος Πτολεμαῖον. ἀπεκράθη δ' ἔκ τῆς Αλεξάνδρειας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης Αἰγύπτου, Ρωμαίων αὐτῷ παραγγελλάντων ἀπέχεσθαι τῆς χώρας, καθὰς ἤδη πρὶν καὶ πρότερον ἐν ἄλλοις δεδηλώκαυσεν. ἀπηγγέσθαι δὲ κατὰ μέρος τὰ περὶ τοῦτου βασιλέα, ὡς τὴν τε Ἰερδαίαν ἐχειρώσατο καὶ τὸν ναόν. ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ μὲν πραγματεῖα κεφαλαιωδῶς αὐτῶν ἐπιμνηθεῖς, ἀναγκαῖον ἡγησάμην νῦν εἰς τὴν ἐπ' ἀκριβὲς αὐτῶν ἐπανελθεῖν ὑφ' ἡγήσειν.

γ'. Ὑποσφέντας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου διὰ τὸ παρὰ Ρωμαίων δέος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλυμιτῶν πόλιν ἐξεστράτευσε καὶ γενόμενος ἐν αὐτῇ ἔτει ἑκατοσῶ καὶ τεσσαρακοσῶ καὶ τρίτῳ μετὰ πρὸς ἀπὸ Σελευκῆ βασιλεῖς, ἀμαχητὶ λαμβάνει τὴν πόλιν, ἀνοιζάντων αὐτῷ τὰς πύλας, ὅσοι τῆς ἐκείνης προαιρήσεως ἦσαν. ἐγκρατὴς δ' ὅτος τῶν Ἱερουσαλύμων γενόμενος, πολλὰς ἀπέκτεινεν τῶν ἐναντία φρουρῶντων· καὶ χρήματα πολλὰ συλήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν.

δ'. Συνέβη δὲ μετὰ ἔτη δύο, τῷ ἑκατοσῶ καὶ τεσσαρακοσῶ καὶ πέμπτῳ ἔτει, μηνὸς πέμπτη καὶ εἰκάδι, ὃς καλεῖται κατὰ μὲν ἡμᾶς Χασλεὺ, κατὰ δὲ Μακεδόνας Ἀπελλαῖος, Ολυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ πεντηκοστῇ καὶ τρίτῃ, μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἀναβῆναι τὸν βασιλέα εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ προσποιησάμενον εἰρήνην ἀπάτη περιγενέσθαι τῆς πόλεως. ἐφείσατο δὲ τότε ἐδὲ τῶν εἰσδεξαμένων αὐτὸν διὰ τὸν ἐν τῷ ναῷ πλῆτον, ἀλλ' ὑπὸ πλεονεξίας· χρυσὸν γὰρ εἶδρα πολὺν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὸν ἄλλον τῶν ἀναθημάτων κόσμον πολυτελέστατον· ἵνα συλήσῃ τῆτον, ὑπέμεινε τὰς πρὸς ἐκεῖνους αὐτῷ σπονδὰς παρὰβῆναι. περιδύσας οὖν τὸν ναόν, ὡς καὶ τὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ βασάσαι, λυχνίας χρυσείας, καὶ βωμὸν χρύσειον, καὶ τράπεζαν· καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ μὲν δὲ τῶν καταπε-

administrare possent. Igitur ad Pelusium cum magnis copiis profectus, et circumuento fraudibus Ptolennaeo Philometore, Ægyptum occupat: cumque loca Memphi vicina adiisset, eamque cepisset, Alexandriam contendit, ut eam obsidione caperet, et regnantem ibi Ptolemæum in suam potestatem redigeret. Verum repulsus est non solum ab Alexandria, sed etiam ab uniuersa Ægypto, denunciante ei Romanis, ut ab illa regione abstineret, sicuti iam prius et alibi declarauimus. Particulatim autem narrabo quæ ad hunc Regem spectant, qui Iudæam occupauit et templum. nam cum in priore opere summam tantum ea attigerim, necessarium duxi eorum narrationem nunc paulo accuratius persequi et altius repetere.

3. Antiochus rex, metu Romanorum ab Ægypto reuersus, contra Hierosolymitarum urbem mouit exercitum: eamque ingressus centesimo quadagesimo tertio anno, ex quo regnare coeperunt Seleucidae, absque pugna urbem capit, portas illi aperientibus suæ factionis hominibus. Vbi autem is in sua potestate habuit Hierosolyma, multos diuersarum partium interfecit; magnæque pecuniæ vi direpta, Antiochiam rediit.

4. Accidit autem, post duorum annorum spatium, anno Seleucidarum centesimo quadagesimo quinto, vigesimo quinto die mensis, qui a nostris Chasleu nominatur, a Macedonibus vero Apellæus, Olymphiade centesima quinquagesima tertia, ut Rex magno cum exercitu Hierosolyma adscenderet, paceque simulata, assu urbem circumueniret. Tunc sane ne ipsis quidem pepercit, a quibus receptus fuerat, propter templi diuitias: sed auaritia ductus (multum enim pecuniæ in fano viderat, aliundeque donariorum ornatum pretiosissimum) ut illud expilaret, etiam foedus, quod ipse cum iis fecerat, violare sustinuit. Templum itaque depeculatus, ita ut vasa Dei inde auferret, candelabra aurea; et aram auream, et mensam, et thuribula; ac ne velis quidem abstinens, quæ ex bysso coc-

τασμάτων ἀποχόμενος, ἅπερ ἦν ἐκ βύσσου καὶ κόκκου πεποιη-
 μένα, κενώσας καὶ τὰς θησαυροὺς τὰς ἀποκρύφους, καὶ μη-
 δὲν ὅλας ὑπολιπὼν, εἰς μέγα τὴν Ἰουδαίαν ἐπὶ τέτοις πένθος
 ἐτίβαλε. καὶ γὰρ τὰς καθημερινὰς θυσίας, ἃς προσέφερον
 τῷ Θεῷ κατὰ τὸν νόμον, ἐκάλυπεν αὐτὰς προσφέρειν· καὶ
 διαρπάσας πᾶσαν τὴν πόλιν, τὰς μὲν ἀπέκτεινε, τὰς δὲ αἰχ-
 μαλώτους γυναῖξιν ἅμα καὶ τέκνοις ἔλαβεν, ὡς τῶν ζωγρη-
 θέντων περὶ μυρία γενέσθαι τὸ πλῆθος. ἐνέπρησε δ' αὐτῆς
 τὰ κάλλισα, καὶ καταβαλὼν τὰ τείχη, τὴν ἐν τῇ κάτω πό-
 λει ὠκοδόμησεν ἄκρην. ἦν γὰρ ὑψηλὴ καὶ ὑπερκειμένη τὸ ἰσ-
 ρόν· καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ὀχυρώσας τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ
 πύργοις, Φερεῶν Μακεδονικὴν ἐγκατέστησεν. ἔμμενον δ' ἔτι
 ἦττον ἐν τῇ ἄκρᾳ καὶ τῷ πλήθει οἱ ἀσεβεῖς καὶ πονηροὶ τὸν
 τρόπον, ὅφ' ὧν πολλὰ καὶ θανά τὰς πολίτας συνέβη παθεῖν.
 ἐποικοδομήσας δὲ καὶ τῷ θυσιάζηρϊ βωμὸν ὁ βασιλεὺς,
 σύας ἐπ' αὐτῷ κατέσφαξε, θυσίαν δ' ἐνόμιμον ἔδωκε πάτριον
 τῇ Ἰουδαίων θρησκείᾳ ταύτην ἐπιτελῶν. ἠνάγκασε δ' αὐτὰς
 ἀφεμένους τῆς περὶ τὸν αὐτῶν Θεὸν θρησκείας, τὰς ὑπ' αὐτῷ
 νομιζομένας σέβεσθαι· οἰκοδομήσαντας δὲ ἐν ἐκάστῃ πόλει
 καὶ κόμῃ τιμένα αὐτῶν καὶ βωμοὺς καθιδρύσαντας, θύσειν
 ἐπ' αὐτοῖς σὺς καθ' ἡμέραν. ἐκέλευσε δὲ καὶ μὴ περιτέμνειν
 αὐτὰς τὰ τέκνα, κόλασιν ἀπειλήσας, εἴ τις παρὰ ταῦτα
 ποιῶν εὐρεθείη. κατέστησε δὲ καὶ ἐπισκόπους, οἱ προσαναγ-
 κάσουσιν αὐτὰς τὰ ἐπεσαλμένα ποιεῖν. καὶ πολλοὶ μὲν τῶν
 Ἰουδαίων, οἱ μὲν ἐκοντοί, οἱ δὲ καὶ δι' εὐλάβειαν τῆς ἐπηγγελ-
 μένης τιμωρίας, κατηκολύθησαν οἷς ὁ βασιλεὺς διετέτακτο, οἱ
 δὲ δοκιμώτατοι, καὶ τὰς ψυχὰς εὐγενεῖς, ἐκ ἐφρόντισαν αὐ-
 τῷ, τῶν δὲ πατερίων ἐθῶν πλείονα λόγον ἔχον, ἢ τῆς τιμω-
 ρίας, ἣν ἐπειθομένοις ἠπέλιπεν αὐτοῖς· καὶ διὰ τῆτο κατὰ
 πᾶσαν ἡμέραν αἰκιζόμενοι καὶ πικρὰς βασάνους ὑποφέροντες
 ἀπέθνησκον. καὶ γὰρ μασιγῶμενοι, καὶ τὰ σώματα λυμα-
 νόμενοι, ζῶντες ἔτι καὶ ἐμπνέοντες ἀνεσauerῆντο· τὰς δὲ γυ-
 ναῖκας καὶ τὰς παῖδας αὐτῶν, ἃς περιέτεμον, κατὰ τὴν τῷ
 βασιλεῶς προαίρεσιν, ἀπῆγχον, ἐκ τῶν τραχήλων αὐτὰς τῶν

eoque erant facta, exinanitis etiam occultis thesauris, nullaque re alicuius pretii relicta, Iudaeos ob ea magnum in luctum coniecit. Nam et sacrificia quotidiana, quae offerre solebant ex lege, offerre eos vetuit; urbemque totam deprædatus, alios quidem necavit, alios vero una cum mulieribus et liberis in captivitatem abegit, adeo ut captiuorum numerus circiter decem millia esset. Urbis etiam pulcherrima incendit, deiectisque muris arcem in inferiore vrbe condidit. erat enim in altum edita, ipsique templo imminabat: ideoque cum eam altis muris et turribus muniuisset, in ea praesidium Macedonicum collocavit. Nihilominus in arce manebant de multitudine impii improbique; a quibus factum est, ut ciues multa et acerba subiade paterentur. Quin et rex cum aram altari superstruxisset, in ea sues mactavit, sacrificium peragens neque legitimum neque patrio Iudaeorum cultui consentaneum. Coëgit etiam eos, Dei ipsorum cultu omisso, eos colere, quos ipse Deos existimaret; et, cum fana ipsorum oppidatim vicatimque exstruxissent et aras collocassent, quotidie ibi immolare sues. Porro in mandatis dedit, ipsis non circumcidendos esse filios; poenam comminatus, si quis contra haec fecisse inueniretur. Constituit quoque curatores, qui populum cogerent imperata facere. Et multi quidem Iudaeorum, alii sponte, alii poenae indictae metu, Regis praeceptis obsequebantur; eminentissimi vero et animo generosi cum non curabant, sed potiori loco habebant patrios ritus, quam metum poenae eius, quam ille non obedientibus minabatur: et propterea quotidie vexati, et gravissimis cruciatibus toleratis moriebantur. nam et flagellis caesi et corpore mutilati, viui adhuc et spirantes crucibus suffigebantur: mulieres vero simul et pueros, quos illae circumcidebant, iussu Regis strangulabant, pueris de parentum crucifixorum cervicibus suspensis. sicubi etiam

ἀνεσταυρωμένων γονέων ἀπαρτῶντες. ἡφανίζετο δὲ εἶπε βίβλος εὐεργετῆ ἱερὰ καὶ νόμος, καὶ παρ' οἷς εὐεργετοὶ καὶ ἔτοι κακοὶ κακῶς ἀπώλοντο.

ε'. Ταῦτα δὲ βλέποντες οἱ Σαμαρεῖται πάχοντας τοὺς Ἰδδαίους, ἐκίθ' ὡμολόγουν αὐτοὺς εἶναι συγγενεῖς αὐτῶν, ἔδδ' τὸν ἐν Γαριζεῖν ναὸν τοῦ μεγίστου Θεοῦ, τῇ φύσει ποιοῦντες ἀκόλῃθα, ἣν δεδηλώκαμεν, καὶ λέγοντες αὐτὰς Μήδων ἀποίκους καὶ Περσῶν· καὶ γὰρ εἰσι τούτων ἄποικοι. πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Αντίοχον πρέσβεις, καὶ ἐπιστολὴν, ἐδήλουν τὰ ὑπογεγραμμένα· “Βασιλεῖ Αντιόχῳ Θεῷ Επιφανεῖ ὑπόμνημα παρὰ τῶν ἐν Σικίμοις, Σιδωνίων. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι διὰ τινὰς συχνὰς τῆς χώρας λοιμοὺς, παρακολῶν θήσαντες ἀρχαία τινὶ δεισιδαιμονίᾳ, ἔθος ἐποίησαν σέβειν τὴν παρὰ τοῖς Ἰδδαίοις λεγομένην Σαββάτων ἡμέραν· ἰδρυσάμενοι δὲ ἀνώνυμον ἐν τῷ Γαριζεῖν λεγομένῳ ὄρει ἱερὸν, ἔθυσον ἐπ' αὐτῇ τὰς καθηκούσας θυσίας. σοῦ δὲ τοῖς Ἰδδαίοις τῆς πονηρίας αὐτῶν ἀξίως χρησαμένῃς, οἱ τὰ βασιλικά διοικοῦντες, οἰέμενοι κατὰ συγγένειαν ἡμᾶς ταῦτα ποιεῖν ἐκεῖνοις, τῶς ὁμοίαις αἰτίαις περιάπτυσιν, ὄντων ἡμῶν τὸ ἀνέκαθεν Σιδωνίων. καὶ τῷτο φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀναγραφῶν. ἀξιοῦμεν οὖν σε, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα, προσάξαι Ἀπολλωνίῳ τῷ μεριδάρχῃ, καὶ Νικάνορι τῷ τὰ βασιλικά πράττοντι, μηδὲν ἡμῖν ἐνοχλεῖν, προσάπτῃσι τὰς τῶν Ἰδδαίων αἰτίας, ἡμῶν καὶ τῷ γένει καὶ τοῖς ἔθεσιν ἀλλοτριῶν ὑπαρχόντων· προσαγορευθῆναι δὲ τὸ ἀνώνυμον ἱερὸν Διὸς Ἑλληνικῆ. γενομένης γὰρ τούτης, παυσόμεθα μὲν ἐνοχλοῦμενοι· τοῖς δ' ἔργοις μετ' ἀδείας προσανέχοντες, μείζονάς σοι ποιήσομεν τὰς προσόδους.” ταῦτα τῶν Σαμαρειτῶν δεθθέντων, ἀντέπεμψεν αὐτοῖς γράμμασιν ὁ βασιλεὺς τοιαύδε. “Βασιλεὺς Αντιόχος Νικάνορι. Οἱ ἐν Σικίμοις Σιδωνιοὶ ἐπέδωκαν τὸ κατακτενωμένον ὑπόμνημα. ἔπει οὖν συμβουλευόμενοις ἡμῖν μετὰ τῶν φίλων παρέστησαν οἱ πεμφθέντες ὑπ' αὐτῶν, ὅτι μηδὲν τοῖς τῶν Ἰδδαίων ἐγκλήμασι προσήκυσιν, ἀλλὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἔθεσιν αἰροῦν-

reperiebatur liber facer aut lex, illico abolebatur; et apud quos reperti erant, et ipsi tanquam mali male peribant.

5. Samaritae autem, cum viderent Iudaeos ista pati, non amplius sibi cum illis cognationem esse prae se ferebant, neque templum Garizitanum esse Dei maximi, ut prius, fatebantur, ingenio suo, quod ante indicavimus, consentanea facientes, dicentesque, se esse Medorum et Persarum colonos: ab illis enim profecti sunt. Missis itaque ad Antiochum legatis, cum epistola, quae infra scripta sunt, significarunt. "Regi Antiocho Deo Illustri haec verba subiiciunt Sidonii Sicima habitantes. "Maiores nostri propter crebras in regione coortas pestilentias, veterem quandam superstitionem sequuti, consuetudinem instituerunt diem istam observandi, quae apud Iudaeos vocatur Sabbatum: temploque sine nomine in monte, qui Garizin appellatur, aedificato, ibi victimas pro more solennes offerebant. Cum autem tibi visum fuerit cum Iudaeis agere pro eo, ac mereatur eorum malitia, regii ministri existimantes, nos, propter consanguinitatem, eadem cum illis facere, simili nos damnant crimine, cum simus ab origine Sidonii. id quod manifestum est ex tabulis publicis. Rogamus ergo te, benefactorem et servatorem, ut mandare velis Apollonio regionis praefidi et Nicanori regionum negotiorum procuratori, ne quid posthac nobis molesti sint, eadem ac Iudaeis crimini dantes, a quibus tam diuersi sumus et moribus et origine: atque obsecramus, ut templum, quod nullo nomine insignitur, Iouis Hellenii appellatur. hoc enim facto erimus a molestiis liberi; operibusque sine metu vacantes maiora tibi poterimus tributa solvere." Samaritis ista petentibus vicissim misit Rex epistolam huiusmodi verbis. "Rex Antiochus Nicanori. "Sidonii, qui Sicima incolunt, miserunt ad nos petitionis commentarium, quem hisce inclusum dedimus. Quoniam igitur nobis et amicis in consilium adhibitis repraesentaverunt legati ab iis missi, ea, quae Iudaeis vitio vertuntur, ni-

“ταί χρώμενοι ζῆν, ἀπολύομέν τε αὐτὰς τῶν αἰτιῶν, καὶ τὴν
 “παρ’ αὐτοῖς ἱερὸν, καθάπερ ἡζιώνασι, προσαγορευθήτω
 “Διὸς Ἑλληνίδι.” ταῦτα δὲ καὶ Ἀπολλωνίῳ τῷ μεριδάρχῃ
 ἐπέσειλεν ἔτι ἔκτω καὶ τεσσαρακοσῷ, μηνὸς ἑκατομβαιώ-
 νος ὀκτωκαιδεκάτῃ.

ΚΕΦ. Ὶ.

Ὡς Ἀντιόχῃ κωλύσαντος τοῖς πατρώοις νόμοις χρῆσθαι τῆς
 Ἰσδαίας, μόνος ὁ Ἀσαμωναῖς παῖς Ματταθίας κατε-
 φρόνησε τῇ βασιλείῳ, καὶ τῆς Ἀντιόχῃ στρατηγὸς ἐνέ-
 κησε. περὶ τελευτῆς Ματταθίου καὶ διαδοχῆς Ἰσδα.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦν τις οἰκῶν ἐν Μωδιεῖμ, κώμη
 τῆς Ἰσδαίας, ὄνομα Ματταθίας, υἱὸς Ἰωάννη, τῷ Συμεῶνος,
 τῷ Ἀσαμωναίῳ, ἱερεὺς ἐξ ἐφημερίας Ἰωάριβος, Ἱεροσολυμί-
 της. ἦσαν δ’ αὐτῷ υἱοὶ πέντε, Ἰωάννης ὁ καλούμενος Γαδδῆς,
 καὶ Σίμων ὁ κληθεὶς Ματθῆς, καὶ Ἰσδὰς ὁ καλούμενος Μακ-
 καβαῖος, καὶ Ἐλεάζαρος ὁ κληθεὶς Ἀνράν, καὶ Ἰωνάθης ὁ
 κληθεὶς Ἀπφῆς. ἔτος οὖν ὁ Ματταθίας ἀπαδύρετο τοῖς
 τέκνοις τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν τῆς πόλεως
 διαρπαγὴν, καὶ τῇ ναῖ τὴν σὺλῃσιν, καὶ τῇ πλῆθους τὰς
 συμφοράς· ἔλεγέ τε κρεῖττον αὐτοῖς εἶναι ὑπὲρ τῶν πατρίων
 νόμων ἀποθανεῖν, ἢ ζῆν ἄνωγας.

β’. Ἐλθόντων δὲ εἰς τὴν Μωδιεῖμ κώμην τῶν ὑπὸ τῇ βα-
 σιλείῳ καθεσταμένων ἐπὶ τῷ ποιεῖν ἀναγκάζειν τῆς Ἰσδαίας
 ἃ διετέτακτο, καὶ θύειν τῆς ἐκεῖ κελευούτων, ὡς ὁ βασιλεὺς
 κελεύσει· διὰ δὲ τὴν δόξαν, τὴν τε διὰ τᾶλλα καὶ διὰ
 τὴν εὐπαυδίαν, ἀξιούντων τὸν Ματταθίαν προκατέρχεν τῶν
 θυσιῶν, κατακολεθήσκειν γὰρ αὐτῷ καὶ τῆς πόλεως, καὶ
 διὰ τῆτο τιμηθήσεσθαι πρὸς τῇ βασιλείῳ· ὁ Ματταθίας ἐκ
 ἔφασκε ποιήσκειν, ἐδ’ εἰ τᾶλλα πάντα ἔθνη τοῖς Ἀντιόχῃ
 προσάγμασιν ἢ διὰ φόβον ἢ δι’ εὐαρέστησιν ὑπακούοι, πε-
 ριδήσεσθαι ποτ’ αὐτὸς μετὰ τῶν τέκνων τὴν πάτριον θρησκεί-
 αν καταλιπεῖν. ὡς δὲ, σιωπήσαντες αὐτῷ, προσελθάν τις

"nil ad se pertinere, sed illis placere ex Graecorum institutis vivere, et culpa, quam sustinent, eos libero, voloque, ut eorum templum, quemadmodum petierunt, Iouis Helenii cognominetur." Eadem etiam et Apollonio regionis praefidi scripsit anno XLVI. mensis Hecatombaeonis XVIII.

CAP. VI.

Quomodo, Antiocho vetante Iudaeos patriis uti legibus, solus Mattathias, Asamonaei filius, Regis mandata contempsit, et postea Antiochi duces praelio superavit. De obitu Mattathiae et successione Iudae.

PER idem vero tempus habitabat in Modim, vico Iudaeae, quidam nomine Mattathias, filius Ioannis, filii Symeonis, filii Asamonaei, sacerdos ex vice Ioanribi, Hierosolymita. Huic autem erant filii quinque, Ioannes cognomine Gaddes, et Simon Matthes appellatus, et Iudas vocatus Maccabaeus, et Eleazarus, qui Auran dicebatur, et Ionathas cognomento Apphus. Ille ergo Mattathias desolebat apud filios miserum rerum statum, et urbis direptionem, et templi spoliationem, populique calamitates; aiebatque, praestare mori eos pro patriis legibus, quam vivere tanto cum decore.

2. Cum autem in Modim vicum venissent, qui a Rege in hoc constituti erant, ut Iudaeos ad mandata eius exsequenda cogerent, iuberentque eos, qui illic aderant, rem diuinam facere, prout Rex iusserit; atque Mattathiam rogassent, qui gloriam cum ex aliis tum ex doctrina assequutus fuerat, ut praeretur immolando, sequuturos enim eum ciues, et id ipsi honori fore apud Regem: Mattathias, se non ita facturum esse, dicebat, neque si aliae gentes omnes Antiochi mandatis, siue ob metum, siue placendi studio, obsequerentur, consueque obsequuturum se cum filiis, ut patrium cultum relinquerent. Vbi

τῶν Ἰσδαίων εἰς μέσον ἔθυσεν καθ' ἃ προπέταξεν Ἀντίοχος· θυμωθεὶς ὁ Ματταθίας ὤρμησεν ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν παίδων, ἐχόντων κοπίδας· καὶ αὐτόν τε ἐκείνον διέφθειρε, καὶ τὸν στρατηγὸν τῆ βασιλείως Ἀπελλῆν, ὃς ἐπηνάγκαζε, διεχρήσατο μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν, καὶ τὸν βωμὸν καθελὼν ἀνέκραγεν, εἴ τις ζηλωτὴς ἐστὶ τῶν πατρίων ἐθῶν, καὶ τῆς τῆ Θεοῦ θρησκείας, ἐπέστω, Φησὶν, ἐμοί. καὶ ταῦτα εἰπὼν μετὰ τῶν τέκνων εἰς τὴν ἔρημον ἐξώρμησε, καταλιπὼν ἅπασαν τὴν αὐτῆς κτῆσιν ἐν τῇ κώμῃ. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ποιήσαντες μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις διῆγον. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ τοῦ βασιλέως στρατηγοί, καὶ τὴν δύναμιν ὅσῃν εἶναι συνέβαινεν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἱεροσολύμων ἀναλαβάντες ἐδίωξαν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς Ἰσδαίους. καὶ καταλαβόντες, τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐπαχέουσι παίδειν μετανοήσαντας αἰεῖσθαι τὰ συμφέροντα, καὶ μὴ προσάγειν αὐτοῖς ἀνάγκην, ὥς αὐτοῖς χρῆσθαι πολέμου νόμῳ. μὴ προσδεχομένων δὲ τοὺς λόγους, ἀλλὰ τάναντία φρονούντων, συμβάλλουσιν αὐτοῖς εἰς μάχην. Σαββάτων ἡμέρας· καὶ ὡς εἶχον οὕτως ἐν τοῖς σπηλαίοις αὐτοὺς κατέφλεξαν, οὐδὲν ἀμυνομένους, ἀλλ' οὐδὲ τὰς εἰσόδους ἐμφράξαντας. τῇ δὲ ἀμύνεσθαι διὰ τὴν ἡμέραν ἀπέχοντο, μηδ' ἐν κακοῖς παραβῆναι τὴν τῆ Σαββάτης τιμὴν θελήσαντες. ἀργεῖν γὰρ ἡμῖν ἐν αὐτῷ νόμιμόν ἐστιν. ἀπέθανον μὲν οὖν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις συμπνιγέστες τοῖς σπηλαίοις, ὡς χίλιοι. πολλοὶ δὲ καὶ διασωθέντες, τῷ Ματταθίᾳ προσέθεντο, κακῶν ἀρχόντα ἀπέδειξαν. ὁ δὲ καὶ Σαββάτοις αὐτοὺς ἐδίδασκε μάχεσθαι, λέγων, “ὥς, εἰ μὴ ποιήσῃσι τοῦτο, φυλαττόμενοι “τὸ νόμιμον, ἐαυτοῖς ἔσονται πολέμοι, τῶν μὲν ἐχθρῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν αὐτοῖς προσβαλλόντων, αὐτῶν δ' ἐκ ἀμυνομένων· κωλύσειν τε μηδὲν, οὕτως ἀμαχητὶ πάντας “ἀπολέσθαι.” ταῦτ' εἰπὼν, ἔπεισεν αὐτούς· καὶ ἄχρι δεῦρο μένει παρ' ἡμῖν, καὶ Σαββάτοις, εἴποτε δεήσειε, μάχεσθαι. ποιήσας οὖν δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν Ματταθίας, τοὺς τε βωμοὺς καθεῖλε, καὶ τοὺς ἐξαμαρτόντας ἀπέκτεινεν, ὅσους

vero ille conticuit, accessit homo Iudaeus in oculis omnium et ex mandato Regis sacrificauit. id quod videns Mattathias indignatus, ipse cum filiis suis gladios gerentibus in eum irruit, illumque ipsum ad aram obtuncavit, et Apellem praefectum regium, qui sacrificare cogebat, interfecit vna cum paucis militibus: dirutaque ara exclamauit, dicens: "si quis patrii ritus studiosus est Deique cultus, exeat post me." Atque haec loquutus cum filiis in solitudinem contendit, relictis in oppido suis omnibus facultatibus. Idque multi imitati, et ipsi cum liberis et vxoribus in desertum profugerunt, et in speluncis habitauerunt. Ista cum audissent duces regii, assumtis quotquot in arce Hierosolymitana erant militibus, Iudaeos in solitudinem insequuti sunt: eosque assequuti, primum quidem illis persuadere conabantur, vt poenitentia ducti eligerent, quae in rem suam essent, neque eam sibi necessitatem imponerent, vt belli lege cum illis agerent. Cum vero dictis non parerent, sed in diuersam irent sententiam, pugna cum illis commissa est die Sabbati: et ita, vt erant, in speluncis combusti sunt, nihil repugnantes, et ne obsepro quidem specus aditu. Etenim propter religionem diei a vi arcenda abstinerunt, nolentes Sabbatum, etiam cum in malis essent, profanare. Lege enim sancitum est, vt illa die otium ageremus. Interierunt itaque vna cum suis vxoribus et liberis in speluncis suffocati, ad homines mille. Multi autem e periculo euaserunt, et, cum Mattathiae sese adiunxissent, eum sibi ducem constituerunt. Ille vero eos etiam Sabbatis pugnare docebat, dicens, "si hoc non fecerint, legem etiam seruantes, sibi ipsis hostes fore, quandoquidem fiet, vt inimici illos eo die aggrederentur, cum vim non propulsarent, adeoque nihil prohibiturum esse, quin omnes hoc pacto absque pugna pereant et tollantur." Ista loquutus hoc ipsum eis persuasit: atque hactenus nobis mansit consuetudo, vt Sabbatis etiam, urgente necessitate, pugnaremus. Mattathias igitur, cum magnam circa se manum collegisset, et aras exertit, et defectores occidit, quotquot de-

λαβεῖν ὑποχειρὲς ἐδυνήθη. πολλοὶ γὰρ δι' εὐλάβειαν διασπάρησαν εἰς τὰ πέριξ ἔθνη. τῶν τε παίδων τοὺς οὐ περιττημένους ἐκέλευσε περιτέμνεσθαι, τοὺς ἐπὶ τῷ κωλύειν καθιστάμενους ἐκβαλόν.

γ'. Ἀρχας δ' ἐνίαυτὸν καὶ καταπεσὼν εἰς νόσον, προσκαλεῖται τὰς παῦδας, καὶ περιησάμενος αὐτὰς, "ἐγὼ μὲν, εἶπεν, ὦ παῦδες, ἄπειμι τὴν τῆς εἰμαρμένης πορείαν. "παραιτίθεμαι δὲ ὑμῖν τὸν Φρόνημα, καὶ παρακαλῶ μὴ "γενέσθαι κακὰς αὐτῇ Φύλακας, ἀλλὰ μεμνημένους τῆς τοῦ "Φύσαντος ὑμᾶς καὶ θρηψαμένους προαιρέσεως, ἔθνη τε σώζειν "τὰ πάτρια, καὶ κινδυνεύουσιν εἶχεσθαι τὴν ἀρχαίαν πολὺ "τείαν ἀνακταῖσθαι· μὴ συμφορομένους τοῖς ἢ διὰ βύλησιν ἢ "δι' ἀνάγκην προδιδῶσιν αὐτήν, ἀλλ' ἀξίως παῦδας ὄντας "ἑμοῦ, καὶ βίας πάσης καὶ ἀνάγκης ἐπάνω γενέσθαι, τὰς "ψυχὰς ἕως παρσκευασμένους, ὥστε ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῶν "νόμων, ἃν δέη, λογιζομένους τὰθ', ὅτι τὸ θεῖον, τοιούτους ὑμᾶς "ὄρων, εἶχε ὑπερόψεται, τῆς δ' ἀρετῆς ἀγασσάμενον, ἀποδώσει "πάλιν ὑμῖν αὐτὸ, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἐν ἣ ῥήσατε μετ' "ἀδελφείας τῶν ἰδίων ἀπολαύοντες ἐθῶν, ἀποκαταστήσει. θητὰ "μὲν γὰρ τὰ σώματα ὑμῶν καὶ ἐπίκηρα, τῇ δὲ τῶν ἔργων "μνήμη τάξιν ἀθανασίας λαμβάνει· ἥς ἐραδέντας ὑμᾶς "βῆλομαι διώκειν τὴν εὐκλειαν· καὶ τὰ μέγιστα ὑφισταμένους, "μὴ ὀκνεῖν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολιπεῖν τὸν βίον. μάλιστα δ' ὑμῖν "ὁμονοεῖν παραινῶ, καὶ πρὸς ὃ τίς ὑμῶν πέφυκεν ἀμείναιον θα- "τέρη, πρὸς τῇτ' εἰκόντας ἀλλήλοις οἰκείαις χρῆσθαι ταῖς ἀρε- "ταῖς. καὶ Σίμωνα μὲν τὸν ἀδελφόν, συνίσει πρῆχοντα, πα- "τέρη ἡγήσθε, καὶ αἷς ἂν ἕτος συμβεβληῇ πείθεσθε· Μακ- "καβαῖον δὲ τῆς στρατίας, δι' ἀνδρείαν καὶ ἰσχύϊν, στρατηγὸν "ἔχετε. τὸ γὰρ ἔθνος ἕτος ἐκδικήσει, καὶ ἀμυνεῖται τὰς πο- "λεμίας. προσίετε δὲ καὶ τὰς δικαίας καὶ θεοσεβεῖς, καὶ "τὴν δύναμιν αὐτῶν αὐξήετε.

δ'. Ταῦτα διαλεχθεῖς τοῖς πασι, καὶ τὸν Θεὸν εὐξά-
μενος σύμμαχον αὐτοῖς γενέσθαι, καὶ τῷ λαῷ τὴν ἰδίαν ἀνα-
σῶσαι πάλιν τῇ βίᾳ συνήθειαν, μετ' ἃ πολὺ τελευτᾷ, καὶ

prehendere potuit, (nam multi illius metu ad gentes in circuitu dispersi fuere) puerosque nondum recutitos circumcidi iussit, pulsus illinc, quibus id negotii datum erat, ut prohiberent.

3. Cum autem annum imperasset et in morbum incidisset, aduocatis filiis, ubi illos circa se stitisset, "Equidem ego, inquit, filii, viam omnibus calcandam ingredior. At vobis consilium meum commendo, oroque et obsecro, ne male id custodiat, sed, illius, qui vos genuit nutriuitque, voluntatis non immemores, servate ritus patrios, veteremque reipublicae formam, in discrimen adductam, ite restitutum, non seducti ab iis, qui, aut sponte aut necessitate coacti, eam hostibus produnt: sed vosmet liberos me dignos praestantes et vi omni et necessitate superiores estote, paratis animis, ut pro lege, si ita res ferat, moriamini, cogitantes, Deum vos ipsos, si tales videat, non neglecturum; sed aestimatione virtutis redditurum vobis quod amisistis, eamque vivendi libertatem restitutum, ut cum securitate moribus vestris perfruamini. Corpora enim vobis mortalia et caduca, sed praeclara gestorum memoria immortalitatem consequuntur; cuius amore inflammatos vos adspirare volo ad gloriam, et ut maxima aggredientes non grauemini illis exsequendis immori. Praecipue autem vos ad concordiam hortor, et qua praestantior natura quemque fecerit, eatenus alii aliis cedatis, virtutem quisque suam exercentes. Et Simonem quidem fratrem, prudentia praecellentem, patris loco habete, eiusque consiliis semper obtemperate: Maccabaeum vero, fortitudine et robore egregium, in bello gerendo militiae ducem habebitis. ille enim popularium iniurias persequetur, atque vlciscetur hostes. Denique conciliate vobis iustitiae et pietatis cultores, et hoc pacto vires illorum augebitis.

4. Ista filiis loquutus, Deumque precatus, ut eis auxilio esse dignaretur, et populo pristinum suum vivendi morem restitueret, non multo post diem supre-

θάπτεται μὲν ἐν Μωδιείρ. πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ μέγα τῷ
λαῷ παντός ποιησάμενον, διεδέξατο τὴν προσασίαν τῶν
πραγμάτων ὁ παῖς αὐτοῦ Ἰδδας, ὁ καὶ Μακκαβαῖος, ἐκα-
τοσῶ ἔτερ καὶ τεσσαρακοσῶ ἔκτω. συναραμένων δ' αὐτῷ
προθύμως τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἄλλων, τὸς τε πολεμίους
ἐξέβαλεν ἐκ τῆς χώρας, καὶ τὸς παρανομήσαντας εἰς τὰ
πατρια τῶν ὁμοφύλων δισχεύσατο, καὶ ἐκαθάρισεν ἀπὸ
παντός μιάσματος τὴν γῆν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Ἰδδας τὰς Απολλωνίης καὶ Σήρωνος δυνάμεις κατέστρε-
ψεν, αὐτὸς τε στρατηγὸς ἀπέκτεινεν καὶ, μετ' οὐ πο-
λὺ Λυσίης καὶ Γοργίης ἠττηθέντων, εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνα-
βὰς τὸν ναὸν ἐκάθαρε.

Τ Αὐτ' ἀκούσας Απολλώνιος ὁ τῆς Σαμαρείας στρατηγός,
ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν. ὁ δὲ ἀπήν-
τησεν αὐτῷ, καὶ συμβαλὼν κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ πολλοὺς
μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν· ἐν οἷς καὶ τὸν στρατηγὸν Απολλώνιον,
καὶ τὴν μάχαιραν, ἣ χρησάσθαι συνέβαινεν ἐκείνου, σκυλευ-
σας εἶχε· πλείους δὲ τραυματίας ἐποίησε, καὶ πολλὴν λείαν
ἐκ τῆς στρατοπέδου λαβὼν τῶν πολεμίων ἀνεχώρησε. Σήρων
δὲ, ὁ τῆς Κοίλης Συρίας στρατηγός, ἀκούσας, ὅτι πολλοὶ
προσσεχωρήκασιν τῷ Ἰδδᾷ, καὶ δύναμιν ἤδη περιβέβληται
πρὸς ἀγῶνας καὶ πολέμους ἀξιόλογον, ἐπ' αὐτὸν ἔγνω στρα-
τεύσασθαι· προσήκειν ὑπολαμβάνων τὸς εἰς τὰ τῆ βασι-
λέως προσάγματα παρανομοῦντας πειρᾶσθαι κολάζειν.
συναγαγὼν οὖν δύναμιν, ὅση παρῆν αὐτῷ, προσκαταλέξας
δὲ καὶ τῶν Ἰσθαίων τὸς φυγάδας καὶ ἀσπεῖς, ἐπὶ τὸν Ἰ-
δαν παρεγίνετο. προσελθὼν δὲ ἄχρι Βεθωρὸν κώμης τῆς Ἰ-
σθαίας, αὐτόθι στρατοπεδεύεται. ὁ δὲ Ἰδδας ἀπαντήσας αὐ-
τῷ, καὶ συμβαλὼν προαιρέμενος, ἐπεὶ τὸς στρατιώτας εἰς
πρὸς τὴν μάχην διὰ τε τὴν ὀλιγότητα καὶ δι' ἀσπίαν, με-
νητεύκεσαν γὰρ, ὀκνοῦντας, παρεθάρσυνε λόγων· "ἔκ ἐν τῷ

num obit, et in Modim sepelitur. Postquam autem a populo vniuerso planctu magno deploratus est, rerum administrationem in se suscepit filius eius Iudas, cognomine Maccabaeus, anno centesimo quadragesimo sexto. Cumque ei opem alacriter tulissent ipsius fratres aliique et hostes e regione expulsi, et populares suos patria instituta violantes ferro peremit, terramque suam ab omni inquinamento expiauit.

CAP. VII.

Quomodo Iudas Apollonii et Seronis exercitus profligauit, ipsosque duces occidit: et, non multo post Lyfia et Gorgia superatis, Hierosolyma adscendit, templumque repurgauit.

HÆC cum audisset Apollonius, Samariae praefectus, coacto exercitu, contra Iudam egressus est. Ille vero ei obuiam iuit et consertis manibus praelio superat, atque hostium multos quidem interfecit, (in quibus et Apollonium imperatorem, cuius armis exutiensem, quod tum forte usus est, postea semper gerebat) plures vero vulnerauit, et cum ingenti praeda ex hostium castris direpta recessit. Seron autem, Coeles-Syriae exercitus dux, audito, quod multi sese Iudae adiunxerant, atque is satis copiarum ad praelia bellumque gerendum iam comparauerat, statuit exercitum contra eum educere, sua interesse putans pro virili in eos animaduvertere, qui contra Regis mandata facerent. Contractis igitur, quos penes se habuit, militibus, adiunctisque Iudaeorum etiam perfugis et impiis, contra Iudam profectus est. Cumque Bethoron usque Iudaeae vicum processisset, illic castra metatur. Iudas autem ei obuiam factus, idque congregandi animo, ubi vidit suos, tum quia pauci et inedia confecti essent, (nam eo die ieiunauerant) ad pugnam ineundam parum alacres, animum audacianique illis addebat, dicens, "non in multitudine militum sitam

“πλήθει τὸ νικᾶν εἶναι καὶ τῶν πολεμίων κρατεῖν, ἀλλ’ ἐν
 “τῷ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβεῖν· καὶ τάττα σαφέστατον ἔχεν πα-
 “ράδειγμα τῆς προγόνου, οἱ διὰ δικαιοσύνην καὶ τὸ περὶ
 “τῶν ἰδίων νόμων καὶ τέκνων ἀγωνίζεσθαι, πολλὰς πολλάκις
 “ἤττησαν μυριάδας. τὸ γὰρ μηδὲν ἀδικεῖν ἰσχυρὰ δύναμις.”
 ταῦτ’ εἰπὼν πείθει τὴν σὺν αὐτῷ, καταφρονήσαντας τῇ
 πληθὺς τῶν ἐναντιῶν, ὁμόσε χωρήσας τῷ Σηρώνι· καὶ συμ-
 βαλὼν, τρέπει τὴν Σύρην. πεισνόντος γὰρ τοῦ στρατηγῆ, πάν-
 τες Φεύγειν ᾤκησαν, ὥς ἐν τῇ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς ἀπο-
 κειμένης. ἐπιδιώκων δ’ ἄχρι τοῦ πεδίου, κτείνει τῶν πολεμίων
 εἰς ὀκτακοσίους· οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν εἰς τὴν παραλίαν.

β. Ταῦτ’ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, μεγάλως ὠρ-
 γισθὲν τοῖς γεγενημένοις, καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν δύναμιν
 ἀθροίσας, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν νήσων μισθοφόρους ἀναλαβὼν,
 ἡτοιμάζετο περὶ τὴν ἀρχὴν τῇ ἑαρος εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐμβα-
 λεῖν. ἐπεὶ δὲ τὸ στρατιωτικὸν διανείμας, ἑώρα τοὺς θησαυ-
 ροὺς ἐπιλείποντας, καὶ χρημάτων ἑνδεῖαν οὔσαν· οὕτε γὰρ
 οἱ φόροι πάντες ἐτελοῦντο διὰ τὰς τῶν ἐθνῶν σάσεις, μεγα-
 λόφυχός τε ὢν καὶ Φιλόδοτος ἐκ ἠρεῖτο τοῖς οὖσιν· ἔγνω
 πρῶτον εἰς τὴν Περσίδα πορευθεὶς, τοὺς φόρους τῆς χώρας
 συναγαγεῖν. καταλιπὼν οὖν ἐπὶ τῶν πραγμάτων Λυσίαν
 τινά, δοξάν ἔχοντα παρ’ αὐτῷ, καὶ τὰ μέχρι τῶν Αἰγύπτου
 ὄρων καὶ τῆς κάτωθεν Ἀσίας ἀπ’ Εὐφράτης διήκοντα ποτα-
 μῷ, καὶ μέρος τι τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐλεφάντων, τρέφειν
 μὲν Ἀντίοχον τοῖς υἱὸν αὐτῆς μετὰ πάσης φροντίδος ἐντείλα-
 το, ὥς ἂν παραγένηται, καταστρεψάμενον δὲ τὴν Ἰσθαίαν,
 καὶ τὰς οἰκοῦντας αὐτὴν ἐξανδραποδισάμενον, ἀφανίσας τὰ
 Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἀπολέσας. καὶ ταῦτα μὲν
 ἐπιστείλας τῷ Λυσίᾳ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ἐξήλασεν εἰς τὴν
 Περσίδα τῷ ἑκατοσῷ καὶ τεσσαρακοσῷ καὶ ἐβδόμῳ ἔτει,
 καὶ περαιωσάμενος τὸν Εὐφράτην ἀνέβαινε πρὸς τὰς ἄνω
 πατρίδας.

γ. Ο δὲ Λυσίας ἐπιλεξάμενος Πτολεμαῖον τὸν Δορυ-
 μένην καὶ Νικάνορα καὶ Γεργίαν, ἀνδρας δυνατὰς τῶν τῷ βα-

“esse victoriam, triumphumque ex hostibus reportatum; sed in pietate erga Deum: idque compertissimum haberi plurimis maiorum exemplis, qui cum ex iure et pro legibus suis et liberis dimicassent, multas saepe hostium myriadas fuderunt. nemini enim iniuriam facere magnas dat vires.” Haec ubi dixit, suis persuasit, ut, contemta hostium multitudine, cum Serone manus confererent; congressusque fugavit Syros. prostrato enim duce, vniuersi sese in fugam coniiciunt, quasi omnis in eo posita esset salutis spes. Illos vero in campum usque persequutus, ex hostibus occidit ad octingentos: reliqui euaserunt in regionem maritimam.

2. Quibus rebus auditis Antiochus rex, istis vehementer iratus, copias suas omnes coëgit, multisque ex insulis mercenariis militibus assumtis, parauit primo vere in Iudaeam irrupere. Verum cum, stipendio illis in annum numerato, vidisset thesauros deficere pecuniaeque inopiam esse (nam neque tributa omnia reddebantur propter seditiones in gentibus constatas, et ipse, vir magni animi et largitor, iis, quae habuerat, non contentus erat) statuit primum in Persidem proficisci, et regionis istius tributa colligere. Cum itaque reliquisset Lysiam quendam, negotiorum procuratorem, apud ipsum auctoritatem habentem, et prouincias a flumine Euphrate usque ad fines Aegypti et inferioris Asiae, atque copiarum et elephantorum partem, iussit, ut Antiochum filium suum usque ad reditum suum diligenter educaret, utque, Iudaea euerfa, eiusque incolis in seruitutem abductis, deleteret Hierosolyma, et genus Hebraeorum exstingeret. Et ista quidem cum Lysiae in mandatis dedisset rex Antiochus, profectus est in Persidem, anno centesimo quadragésimo septimo, et Euphrate traiecto, adscendit ad superiores prouincias.

3. Lysias autem, delectis ad hoc negotium Ptolemaeo Dorymenis filio et Nicanore et Gorgia, homini-

σιλίως φίλων, καὶ παραδὲς αὐτοῖς πεζῆς μὲν δυνάμεως μυ-
 ριάδας τέσσαρας, ἵππεις δὲ ἑπτακισχίλις, ἐξέπεμψεν ἐπὶ
 τὴν Ἰσδαίαν. οἱ δ', ἄχρις Εἰμμαῶς πόλεως ἐλθόντες, ἐν τῇ
 πεδινῇ καταστρατοπεδεύονται. προσγίνονται δὲ αὐτοῖς σύμ-
 μαχοι ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς πέριξ χώρας, καὶ πολλοὶ τῶν
 πεφευγέτων Ἰσδαίων· ἔτι γε μὴν καὶ τῶν ἐμπορέων τινες, ὡς
 ἀνησόμενοι τῆς αἰχμαλωτισθομένης, πέδας μὲν κομίζοντες,
 αἷς δῆσσι τῆς ληφθισομένης, ἄργυρον δὲ καὶ χρυσὸν τιμῇ
 αὐτῶν καταθησόμενοι. τὸ δὲ στρατόπεδον καὶ τὸ πλῆθος τῶν
 ἐναντίων ὁ Ἰσδὰς κατανοήσας, ἔπειθε τῆς οὐκείας στρατιώτας
 θάρρειν· καὶ παρεκάλειτο τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης ἔχοντας ἐν
 τῷ Θεῷ, τῶτον ἱκετεύειν τῷ πατρίῳ νόμῳ, σάκκους περιθεμέ-
 νας, καὶ τὸ σύνθημα αὐτῷ ᾠήματα τῆς ἱκετείας παρὰ τῆς με-
 γάλους κινδύνους ἐπιδείξαντας, τῷ τῷ δυσωπῆσαι παραρχεῖν
 αὐτοῖς τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν κράτος. διατάξας δὲ τὸν ἀρ-
 χαῖον αὐτῆς τρόπον καὶ πάτριον κατὰ χιλιάρχους καὶ ταξιαρχ-
 ους, καὶ τῆς νεογάμης ἀπολύσας, καὶ τῆς τὰς κτήσεις νεωστὶ
 πεποιημένους, ὅπως μὴ διὰ τὴν τῶν ἀπόλαυσιν φιλοζῶν-
 τες ἀτολμότερον μάχωνται, κατασὰς τοῖς τοῖς παρορμαῖ λό-
 γοις πρὸς τὸν ἀγῶνα τῆς αὐτῆς στρατιώτας. “καθὸς μὲν ὑμῖν
 “ἐκ ἄλλος ἀναγκαιότερος τῷ παρόντος, ὡς ἐταῖροι, εἰς εὐψυ-
 “χίαν καὶ κινδύνων καταφρόνησιν καταλείπεται. νῦν γὰρ
 “ἔστιν ἀνδρείως ἀγωνισαμένοις τὴν ἐλευθερίαν ἀπολαβεῖν, ἢ
 “καὶ δι' αὐτὴν ἅπασιν ἀγαπητὴν ἔσσαν, ἡμῖν ὑπ' ἐξουσίας τῷ
 “θρησκευεῖν τὸ θεῖον ἔτι ποθεινοτέραν εἶναι συμβέβηκεν. ὡς
 “ἔν ἐν τῷ παρόντι κειμένων ὑμῶν, ταύτην ἀπολαβεῖν, καὶ τὸν
 “εὐδαίμονα καὶ μακάριον ἀνακτήσασθαι βίον· ἔτος δὲ ἦν ὁ
 “κατὰ τῆς νόμους καὶ τὴν πάτριον συνήθειαν· ἢ τὰ αἰχίσια
 “παθεῖν, καὶ μηδὲ σπέρμα τῆ γένους ὑμῶν ἀπολειφθῆναι,
 “κακῶν ἐν τῇ μάχῃ γενομένων, ἔως ἀγωνίζεσθαι. τὸ μὲν
 “ἔν ἀποθανεῖν καὶ μὴ πολεμῶσιν ὑμῖν ὑπάρχειν ἡγέμενοι·
 “τὸ δ' ὑπὲρ τηλικύτων ἐπάθλων, ἐλευθερίας, πατρίδος,
 “νόμων, εὐσεβείας, αἰώνιον τὴν εὐκλειαν κατασκευάζειν
 “πεπιστευκότες, ἐτοιμάζεσθε τοιγαρὲν, ἔως τὰς ψυχὰς

bus amicorum Regis potentissimis, eos cum quadraginta peditum millibus et septem equitum millibus dimisit in Iudaeam. Illi vero, ad urbem usque Emmaúntem progressi, in loco campestri castra metantur. Illisque accedunt auxilia ex Syria et regione finitima, multi-que perfugae Iudaei: necnon et mercatores quidam, veluti illos emturi, qui in servitutem redigendi erant, compedibus, quibus captivos vincirent, secum allatis, argentoque et auro in pretium illorum numerando. Iudas autem, castris conspectis et aduersariorum multitudine animaduersa, milites suos hortabatur, ut forti essent animo, suadebatque, ut spem victoriae in Deo collocantes ei more patrio supplicarent, centone amicti, atque eum, cui in magnis periculis (ipse) consueuerat, supplicum habitum prae se ferentes, ad eum hoc modo exorandum, ut vires illis contra hostes suppeditaret. Distributis deinde more antiquo patrioque in tribunos ac centuriones ordinibus, et dimissis nouis maritis, quique possessiones nuper acquisiuerant, ne illis fruendi desiderio vitae amantes timidius dimicarent, post haec milites suos ad pugnam excitat huiusmodi oratione.

“Non aliud quidem tempus, o socii, magis necessarium vobis relictum est ad fortitudinem et periculum contemtum, quam quod in manibus habetis. Nunc enim fortiter dimicantibus licet libertatem assequi, quae suapte natura omnibus desiderabilis, nobis adhuc desiderabilior esse contigit, inde potestatem habituris Deum rite colendi. Quasi itaque res vestrae in eo essent loco, ut vel eam recipiatis, et vitam beatam felicemque renouetis (ex legibus scilicet patriaeque consuetudine institutam), vel turpissima patiamini, et cum omni stirpe vestra pereatis, minus strenue vosmet in pugna gerentes, cum hac cogitatione inite praelium. Et quidem vobis, etiamsi non pugnetis, moriendum esse existimantes, persuasique praeter tanta praemia, libertatem, patriam, leges, pietatem, vos aeternam manere gloriam, vos igitur accingite. ita animis

ἡτρεπισμένοι ὡς αὖριον ἅμ' ἡμέρᾳ συμβαλῆντες τοῖς
 "πολεμίοις.

δ'. Καὶ ὁ μὲν Ἰσίδας ταῦτα παραθαρσύνων τὴν στρατιάν
 ἔλεγεν. τῶν δὲ πολεμίων πέμψάντων Γοργίαν μετὰ πεντα-
 κισχιλίων πεζῶν καὶ χιλίων ἵππέων, ὅπως διὰ τῆς νυκτὸς ἐπι-
 πύσῃ τῷ Ἰσίδᾳ, καὶ πρὸς τῷτο ὁδηγὸς ἔχοντος αὐτῷ τινὰς τῶν
 πεφευγόντων Ἰσθαίων, αἰδόμενος ὁ τῷ Ματταθίᾳ παῖς, ἔγνω
 καὶ αὐτὸς τοῖς ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων ἐπιπεσεῖν, καὶ
 ταῦτα διηρημένης αὐτῶν τῆς δυνάμεως. καθ' ὧραν ἔνδειπνο-
 ποιησάμενος, καὶ πολλὰ πυρὰ καταλιπὼν ἐπὶ τῷ στρατοπέ-
 δῳ, δι' ὅλης ὥδευε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς ἐν Εἰμμαῶς τῶν πολε-
 μίων. ἔχ' εὐρῶν δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς ἐχθρῆς ὁ Γοργίας,
 ἀλλ' ὑπονοήσας, ἀναχωρήσαντας αὐτὰς ἐν τοῖς ὅρεσι κε-
 κρύφθαι, πορευθεὶς ἔγνω ζητεῖν, ὅπως ποῦ εἴεν. περὶ δὲ τὸν
 ὄρεθρον ἐπιφαίνεται τοῖς ἐν Εἰμμαῶς πολεμίοις ὁ Ἰσίδας μετὰ
 τρισχιλίων Φαύλας ὠπλισμένων διὰ πενίαν. καὶ θεασάμε-
 νος τῆς ἐχθροῦς ἄριστα πεφραγμένους καὶ μετ' ἐμπειρίας πολ-
 λῆς ἐστρατοπεδευμένους, προτρεφάμενος τοὺς Ἰσθαίους, ὡς καὶ
 γυμνοῖς τοῖς σώμασι μάχεσθαι δεοί, καὶ τὸ θεῖον ἤδη περ καὶ
 τοῖς οὕτως ἔχουσι τὸ κατὰ τῶν πλειόνων καὶ ὠπλισμένων κρᾶ-
 τος ἔδωκεν, ἀγασσάμενοι αὐτοὺς τῆς εὐψυχίας, ἐκέλευσε ση-
 μῆναι τοὺς σκαλπιγκτάς. ἐπιπεσὼν δὲ ἀπροσδοκῆτως τοῖς πο-
 λεμίοις, καὶ ἐκπλήξας αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ ταραξάς, πολ-
 λούς μὲν ἀπέκτεινεν ἀνθιστάμενους, τοὺς δὲ λοιπούς διώκων ἤλ-
 θεν μέχρι Γαδάρων, καὶ τῶν πεδίων τῆς Ἰδουμαίας καὶ Ἀζώ-
 τας καὶ Ἰαμνείας. ἔπεισον δὲ αὐτῶν ὡς περὶ τρισχιλίας. Ἰσίδας
 δὲ τῶν μὲν σκύλων παρκελεύετο μὴ ἐπιθυμῆναι τὰς αὐτῆς στρα-
 τιώτας· ἔτι γὰρ αὐτοῖς ἀγῶνά τινα καὶ μάχην εἶναι πρὸς Γορ-
 γίαν καὶ τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν. κρατήσαντας δὲ καὶ τῶτων,
 τότε σκυλεύσων ἐπ' ἀδείας ἔλεγεν, τῷτο μόνον ἔχοντας, καὶ
 μηδὲν ἕτερον ἐκδεχομένους. ἔτι δὲ αὐτῷ διαλεγόμενα ταῦτα
 πρὸς τὰς στρατιώτας, ὑπερκύψαντες οἱ τῷ Γοργίᾳ τὴν μὲν στρα-
 τιάν, ἣν ἐν τῇ παρεμβολῇ κατέλιπον, ὁρῶσι τετραμμένην, τὸ
 δὲ στρατόπεδον ἐμπεπρησμένον. ὁ γὰρ καπνὸς αὐτοῖς πόρρω-

"parati, ac si cras prima luce cum hostibus congressuri.

4. Et ista quidem Iudas, ut suis militibus animos adderet, verba faciebat. At hostes Gorgiam miserunt cum quinque peditum millibus et mille delectis equitibus, ut noctu Iudaeorum castra derepente adoriretur, perfugarum quorundam Iudaeorum ductu utens: quod ubi intellexit Mattathiae filius, ipse etiam statuit in hostes castra tenentes impetum facere, idque magis quod diuisae essent illorum copiae. Coena itaque tempestive sumta, multisque in castris ignibus relictis, tota nocte iter faciebat ad hostes, qui circa Emmauntem confederant. Gorgias autem cum hostium neminem in castris offendisset, eosque suspicaretur metu celsisse et in montes sese abdidisse, inde profectus statuit vbinam essent quaerere. At Iudas sub diluculum in hostium, qui ad Emmauntem erant, conspectum venit, cum tribus hominum millibus, male armatis ob inopiam. Cumque vidisset hostes valide loricatedos periteque admodum castrametatos, Iudaeos hortatus, ut nudis etiam corporibus non vererentur praelio congredi, memoria repetentes, quod Deus iam olim ita se habentes fecerit superare multitudinem maiorem armatamque, eorum fortitudine mirifice delectatus; iussit tubicines signa dare. Hostes deinde ex improviso adortus, iniectoque illorum animis terrore et perturbatione, multos quidem sibi resistentes occidit, reliquos vero persequutus est usque ad Gadara, et Idumaeae Azotique et Iamniae campos. Ceciderunt autem illorum quasi ad tria millia. Iudas vero suos milites hortatus est, ut spolia non concupiscerent: adhuc enim illis superesse certamen et praelium cum Gorgia eiusque exercitu. illis autem debellatis tum securos spolia lecturos esse dicebat, ut qui hoc solum faciendum haberent, et nihil aliud expectarent. At haec adhuc ad milites loquente Iuda, Gorgiani e monte eminentes propiciunt exercitum, quem in castris reliquerunt, fuscum fugatumque, et castra incensa. nam fumus, qui ab illis emi-

Θεν οὖσι τῇ συμβεβηκότος δήλωσιν ἔφερειν. ὡς οὖν ταῦθ' ἄτως ἔχοντα ἔμαθον οἱ σὺν Γοργία, καὶ τὴς μετὰ Ἰάδας πρὸς παράταξιν ἐτοίμους κατενόησαν, καὶ αὐτοὶ δέισαντες εἰς φυγὴν ἐτραπίησαν. ὁ δὲ Ἰάδας, ὡς ἀμαχητὶ τῶν Γοργίᾳ στρατιῶν ἠττημένων, ἀποσρέψας ἀνῆρθετο τὰ σκύλα· πολὺν δὲ καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πορφύραν καὶ ὑάκινθον λαβὼν, εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε, χαίρων, καὶ ὑμῶν τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις. ἔ μικρὰ γὰρ αὐτοῖς ἡ νίκη πρὸς τὴν ἐλευθερίαν συνεβάλλετο.

ε'. Λυσίας δὲ συγχυθεὶς ἐπὶ τῇ τῶν ἐκπεμφθέντων ἡττῇ, τῷ ἐχομένῳ ἔτει μυριάδας ἀνδρῶν ἐπιλέκτων συναθροίσας ἔξ, καὶ πεντακιχλίας λαβὼν ἱππεῖς, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ ἀναβὰς εἰς τὴν ὄρεινὴν ἐν Βεθσέροις κώμῃ τῆς Ἰουδαίας ἐστρατοπεδεύσατο. ἀπήντησε δὲ μετὰ μυρίων Ἰάδας· καὶ τὸ πλῆθος ἰδὼν τῶν πολεμίων, σύμμαχον ἔσεσθαι τὸν Θεὸν εὐχόμενος, συμβαλὼν τοῖς προδρόμοις τῶν πολεμίων, ἡκὰ τέτης, καὶ Φενεσσας αὐτῶν ὡς πεντακιχλίας, τοῖς λοιποῖς ἦν ἐπίφοβος. ἀμέλει κατανόησας ὁ Λυσίας τὸ φρόνημα τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἐτοιμοὶ εἰσι τελευτᾶν, εἰ μὴ ζήσῃσιν ἐλεύθεροι, καὶ δέισας αὐτῶν τὴν ἀπόγνωσιν ὡς ἰχὺν, ἀναλαβὼν τὴν λοιπὴν δύναμιν ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ φέτρειβεν ἐκεῖ ξενολογῶν, καὶ παρασκευαζόμενος μετὰ μίζανος στρατῷ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν.

ς'. Τοσαυτάκις ἦν ἠττημένων ἤδη τῶν Ἀντιόχῃ τῷ βασιλέως στρατηγῶν, ὁ Ἰάδας ἐκκλησιάσας, ἔλεγε, μετὰ πολλὰς νίκας, ὡς ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἔδωκεν, ἀναβῆναι δεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν καθαρῆσαι, καὶ τὰς νενομισμένας θυσίας προσφέρειν. ὡς δὲ παραγενόμενος μετὰ παντὸς τῷ πλήθει εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἔρημον εὔρε, καὶ καταπεπρησμένας τὰς πύλας, καὶ φυτὰ διὰ τὴν ἐρημίαν αὐτόματα ἐν τῷ ἱερῷ βεβλασηκότα, θρηνεῖν ἤρξατο μετὰ τῶν ἰδίων, ἐπὶ τῇ ὄψει τῷ γὰρ συγχυθεὶς ἐπιλεξάμενός δέ τινος τῶν αὐτῷ στρατιωτῶν, προσέταξε τούτοις ἐκπολεμῆσαι τέως τὴν ἄκραν φυλάττοντας, ἄχρι ἂν αὐτὸς τὸν ναὸν ἀγνίσκει. καθάρας δ' ἐπιμελῶς αὐ-

nus conspiciebatur, indicabat quod acciderat. Igitur vbi ista ita se habere intellexerunt Gorgiani, et Iudae agmen ad conflictum paratum animaduenterunt, ipsi etiam terri in fugam versi sunt. Iudas vero, quasi deuictis absque pugna Gorgianis militibus, reuersus, spolia diripiebat: captoque plurimo auro et argento, hyacinthoque et purpura, domum se recepit, laetus laudansque Deum ob res prospere gestas. ad libertatem enim illorum haud parum contulit eius diei victoria.

5. Lysias autem, clade illorum, qui missi erant, confusus, sequenti anno contractis delectorum hominum millibus sexaginta, et equitum quinque millibus assumtis, impetum in Iudaeam fecit; et, cum montana adscendisset, apud Bethsura Iudaeae vicum castra posuit. Illi obuiam profectus est Iudas cum decem hominum millibus; animaduersaque hostium multitudine, Deum precatus, vt sibi auxilio esset, praecursores hostium aggreditur, illosque superat; cumque ex iis ad quinque millia cecidissent, reliquis terrorem incussit. Lysias scilicet secum reputans, quo animo essent Iudaei, ad moriendum quidem parati, nisi cum libertate vitam agere liceret; eorumque desperationem, vt vim insuperabilem veritus, collectis, quae supererant, copiis Antiochiam reuersus est: atque ibi cominoratus peregrinorum delectum habuit, et cum maiori exercitu cogitabat iterum in Iudaeam impressionem facere.

6. Toties igitur profligatis Antiochi ducibus, Iudas, aduocata concione, dicebat, oportere illos, post tot victorias eis a Deo concessas, Hierosolyma adscendere, et templum purificare, atque consuetae hostias offerre. Vbi vero cum tota multitudine Hierosolyma accessit, et fanum desertum inueniebat, et portas exustas, et sponte enata in templo ob solitudinem virgulta, lamentari cum suis coepit, templi spectaculo confusus. Deinde quibusdam e suis militibus delectis negotium dedit, vt eos, qui custodiebant arcem, oppugnarent, donec ipse fanum lustrasset. Cum autem illud summa cura repurgasset, ei intulit

τὸν, εἰσεκόμισε καινὰ σκεύη, λυχνίαν, τράπεζαν, βωμὸν, ἐκ χρυσῆ πεποιημένα, ἀπῆρτησε δὲ καὶ τὰ περιπετάσματα τῶν θυρῶν, καὶ τὰς θύρας αὐτὰς ἐπέθηκε. καθελὼν δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καμνὸν ἐκ λίθων συμμίκτων οἰκοδόμησεν, ἔλατομημένων ἐκ σιδήρου. πέμπτη δὲ καὶ εἰκάδι τῷ Χασλεὺ μηνός, ὃν οἱ Μακεδόνες Απελλαῖον καλῶσι, ἤψαν τε Φῶτα ἐπὶ τῆς λυχνίας, καὶ ἐθυμίασαν ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ ἄρτους ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἐπέθηκαν, καὶ ὠλοκαύτωσαν ἐπὶ τῷ καμνῷ θυσιαστήρις. ἔτυχε δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γίνεσθαι, καθ' ἣν καὶ μετέπεσεν αὐτῶν ἡ ἀγία θρησκεία εἰς βέβηλον καὶ κοινὴν συνήθειαν, μετὰ ἑτῆς τρεῖς. τὸν γὰρ ναὸν ἐρημωθέντα ὅτ' Ἀντιόχῃ διαμένει τοιοῦτον ἔτσι συνέβη τρισίν· ἔτι γὰρ πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ταῦτα περὶ τὸν ναὸν ἐγένετο, πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τῷ Απελλαίῳ μηνός. Ολυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ πεντηκοστῇ καὶ τρίτῃ. ἀνενοώθη δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῷ Απελλαίῳ μηνός, ὅγδοῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτι, Ολυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ πεντηκοστῇ καὶ τετάρτῃ. τὴν δ' ἐρημωσιν τῷ ναῷ συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιήλῃ προφητείαν, πρὸ τετρακοσίων καὶ ὀκτῶ γενομένην ἐτῶν. ἐδήλωσε γὰρ, ὅτι Μακεδόνες καταλύσασιν αὐτόν.

ζ'. Εἰζέταζε δὲ Ἰσδὰς μετὰ τῶν πολιτῶν ἀνάκτησιν τῆς περὶ τὸν ναὸν θυσίας ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ, μηδὲν ἀπολιπὼν ἡδονῆς εἶδος, ἀλλὰ πολυτελέσι μὲν καὶ λαμπραῖς ταῖς θυσίαις κατεσκευῶν αὐτὰς, ὕμνοις δὲ καὶ ψαλμοῖς τὸν Θεὸν μὲν τιμῶν, αὐτὰς δὲ τέρων. τοσαύτῃ δ' ἐχρήσαντο τῇ περὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἔθνων ἡδονῇ, μετὰ χρόνον πολὺν ἀπροσδοκῆτως ἐν ἐξουσία γενομένοι τῆς θρησκείας, ὡς νόμον θῆναι τοῖς μετ' αὐτὰς, ἐρετάζειν τὴν ἀνάκτησιν τῶν περὶ τὸν ναὸν ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ. καὶ ἐξ ἐκείνης μέχρι δεῦρο τὴν ἐορτὴν ἄγομεν καλοῦντες αὐτὴν Φῶτα· ἐκ τῆ παρ' ἐλπίδας οἶμαι ταύτην ἡμῖν Φανῆναι τὴν ἐξουσίαν, τὴν προσηγορίαν θέμενοι τῇ ἐορτῇ. τειχίσας δ' ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομαὶς τῶν πολεμίων πύργους οἰκοδομησάμενος ὑψηλός, φύλα-

nova vasa, candelabrum, mensam, altare, ex auro facta omnia: ac praeterea ad ostia vela appendit, foresque ipsas adiiciendas curauit. Quin et aram demolitus, novam ex lapidibus undique collectis, non ferro accisis, extruxit. Vigesima autem et quinta die mensis Chasseu, quem Apellaeum nominant Macedones, lumina in candelabro accenderunt, et ad aram suffitum fecerunt, panes mensae imposuerunt, solidaque sacrificia super nouo altari obtulerunt. Haec autem eadem die facta sunt, qua triennio elapso mutata est eorum religio in profanam impuramque consuetudinem. accidit enim, vt templum ab Antiocho desolatum eo in statu tribus annis permanserit. nam anno centesimo quadragesimo quinto ista templo contigerunt, vigesima et quinta die Apellaei mensis, Olympiade supra centesimam quinta et trigesima. Instauratum vero erat eadem die, quinta et vigesima Apellaei mensis, octauo et quadragesimo et centesimo anno, Olympiade vero centesima et quinquagesima quarta. Accidit autem, vt templi desolatio fieret secundum id, quod Danielus ante quadringentos et octo annos praedixerat. ostendit enim, ipsum a Macedonibus euersum iri.

7. Egit autem Iudas cum ciuibus per octo dies instauracionem sacrificiorum in templo, nullum omittens laetitiae genus, sed magnificis splendidisque sacrificiis eos excipiens, hymnis etiam et psalmis Deum quidem honorans, populares vero oblectans. Tantum autem gaudii cepere ex hac rituum restitutione, libertate religionis post multum temporis inexpectato recuperata, vt legem posteris fecerint, quotannis solennes agere dies octo ob res templi restitutas: et ex eo tempore in hodiernum vsque diem celebramus id solenne, quod dicitur Lumina; hac festiuitati, vt opinor, indita appellatione, quod illa nobis ex insperato affulserit agendi potestas. Cum autem vrbi moenia circumdedisset, turreaque altas aedificasset contra hostium incursum, custodias in eis imposuit,

κας ἐν αὐτοῖς ἐγκατέστησε, καὶ τὴν Βεθσάραν δὲ πόλιν ὠχύρωσεν, ὅπως ἀντὶ Φερεῖα αὐτῇ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν πσιλεμίων ἀνάγκας ἔχη χεῖρα.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς Ἰδδας τὰ περίξ ἔθνη ἐχειρώσατο, καὶ Σίμων Τυρίων καὶ Πτολεμαίων ἐκράτησεν· καὶ ὡς Ἰδδας τὸν Τιμόθεον νικηθέντα Φεύγεν ἠνάγκασε, καὶ ἄλλα πολλὰ διαπραΐζατο μετὰ τὴν Ἰωσήπην καὶ Ἀζαρίαν ἦσαν.

Τούτων ἔτω γενομένων, τὰ περίξ ἔθνη πρὸς τὴν ἀναζωπύησιν καὶ τὴν ἰσὺν τῶν Ἰσδαίων χαλεπῶς διακείμενα, πολλὰς ἐπισυνιστάμενα διέφθειρεν, ἐνέδρας καὶ ἐπιβλααῖς αὐτῶν ἐγκρατῇ γνόμενα. πρὸς τήνδε πολέμους συνεχεῖς ἐκφέρων Ἰδδας, ἐπέχειν αὐτὰς τῆς καταδρομῆς, καὶ ὧν ἐποίουν κακῶς τοῖς Ἰσδαίοις, ἐπειράτο. καὶ τοῖς Ησαύα υἱοῖς Ἰδμαιοῖς κατ' Ἀκραβατήνην ἐπιπεσὼν, πολλὰς αὐτῶν ἀπέκτεινε καὶ ἐσκόλυσε. συγκλείσας δὲ καὶ τὰς υἱὰς τῆ Βααάνη λοχῶντας τὰς Ἰσδαίας, περικαθίσας ἐπολιόρκει, καὶ τὰς τῆ πύργου αὐτῶν ἐνεπίμπερα, καὶ τὰς ἀνδρας διέφθειρεν. ἔπειτ' ἐκείθεν ἐπὶ τὰς Ἀμμανίτας ὁρμήσας, δύναμιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον ἔχοντας, ἥς ἡγήτο Τιμόθεος, καὶ τήνδε χειρωσάμενος, τὴν Ἰαζωφὸν ἐξῆρε πόλιν· καὶ τὰς τῆ γυναῖκα αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα λαβὼν αἰχμαλώτους, καὶ τὴν πόλιν ἐμπερήσας, εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἀνέστρεψε. μαθόντα δ' αὐτὸν τὰ γεγονοῦντα τῶν ἐθνῶν ἀναστραφέντα, συναθροίζεται εἰς τὴν Γαλααδίτιν ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν Ἰσδαίας. οἱ δὲ καταφυγόντες εἰς Δάθεμα τὸ Φρούριον, πέμψαντες πρὸς Ἰούδαν, ἐδήλουν αὐτῷ, ὅτι λαβεῖν ἐσπούδακεν ὁ Τιμόθεος τὸ χωρίον, εἰς ὃ συνεπεφύευσαν. ἀναγινωσκομένων δὲ τῶν ἐπιστολῶν τούτων, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἀγγελοι παραγίνονται σημαίνοντες ἐπισυνῆχθαι τοὺς ἐκ Πτολεμαίδος καὶ Τύρε καὶ Σιδωνος, καὶ τῶν ἀλλογενῶν τῆς Γαλιλαίας.

β'. Πρὸς οὖν ἀμφοτέρας τὰς τῶν ἡγγελλμένων χρείας

urbemque Bethsuram muniuit, ut ea tanquam arce videretur, si quando ab hostibus in necessitatem adactus esset.

CAP. VIII.

Quomodo Iudas gentes finitimas subegit, et Simon Tyrios et Ptolemaeos profligavit: utque Iudas Timotheum praelio victum in fugam compulit, aliaque multa gessit post Iosephi et Azariae cladem.

HIS ita gestis, finitimae gentes, Iudaeorum vires ex-fuscitatas recreatasque aegre admodum ferentes, conspi-ratione facta multos occiderunt, insidiis dolisque eos in potestatem suam redigentes. Cum illis Iudas assidue bellum gerens, conabatur eos ab incurribus cohibere, et a malis, quae Iudaeis intulerunt. Atque Idumaeos Esau filios ad Acrabatenam adortus, multos interfecit et de-praedatus est: porro et Baani filios, qui per vias insi-diatu sunt Iudaeis, conclusos in turribus admoto exer-citu obsidebat, turreaque illorum incendebat, hominesque ferro trucidabat. Postea inde progressus in Ammanitas, validam manum numerosumque nactus exercitum, cui praeerat Timotheus, illis profligatis atque deuictis, Ias-zoron urbem expugnauit, abductisque in captiuitatem vxoribus eorum et liberis, et urbe incensa, in Iudaeam reuersus est. Cum autem vicinae gentes intellexissent ipsum reuertisse, coeunt in Galaaditin aduersus Iudaeos, qui in ipsorum finibus degebant. At illi in Dathema castellum fuga elapsi, missis ad Iudam nunciis ei signi-ficabant, Timotheum festinare, ut locum, in quem con-fugerant, expugnaret. Adhuc istae recitabantur episto-lae, cum ecce adsunt alteri ex Galilaea nuncii, indi-cantes conuenisse Ptolemaeos, et Tyrios, atque Sidonios, et Galilaeae extraneos.

2. Iudas igitur, cum cogitasset, quid fieri oporteret

σκαψάμενος ὁ Ἰδδας ὁ, τι χρὴ ποιεῖν, Σίμωνα μὲν τὸν ἀδελφὸν προσέταξεν ὡς τριχιλίης τῶν ἐπιλέκτων λαβόντα, τοῖς ἐν Γαλιλαίᾳ βοηθὸν ἐξελθεῖν Ἰσθαίοις. αὐτὸς δὲ καὶ Ἰωνάθης ὁ ἕτερος ἀδελφὸς μετὰ στρατιωτῶν ὀκτανχιλίῶν ὤρμησαν εἰς τὴν Γαλααδίτιν. κατέλιπεν δὲ, ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς δυνάμεως, Ἰώσηπόν τε τὸν τῷ Ζαχαρίᾳ καὶ Ἀζαρίᾳ, προσάξας αὐτοῖς φυλάττειν ἐπιμελῶς τὴν Ἰσθαίαν, καὶ συνάπτειν πόλεμον πρὸς μηδένα, ἕως ἂν αὐτὸς ἐπανεέλθῃ. ὁ μὲν οὖν Σίμων παραγεγόμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συμβαλὼν τοῖς ἐχθροῖς, εἰς φυγὴν αὐτὰς ἔτρεψε, καὶ μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Πτολεμαίδος διώξας, ἀπέκτεινεν αὐτῶν ὡς περὶ τριχιλίης. καὶ τὰ τε σκύλα λαβὼν τῶν ἀνηρεμμένων, καὶ τὰς ἡχμαλωτισμένους ὑπ' αὐτῶν Ἰσθαίης, καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν ἐπαγόμενος, εἰς τὴν οἰκίαν ἀνέστρεψεν.

γ'. Ἰδδας δὲ ὁ Μακκαβαῖος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωνάθης, διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ ὁδὸν ἀπ' αὐτῶν τριῶν ἀνύσαντες ἡμερῶν, τοῖς Ναβαταίοις εἰρηνικῶς ὑπαντῶσι περικυγχάνουσιν. ὧν διηγησαμένων τὰ περὶ τὰς ἐν Γαλααδίτιδι, ὡς πολλοὶ κακοπαθεῖσιν αὐτῶν ἐν τοῖς Φερεῖοις ἀπελημμένοι καὶ ταῖς πόλεσι τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ παραμνησάντων αὐτῷ σπεύδειν ἐπὶ τὰς ἀλλοφύλους, καὶ ζητεῖν ἀπ' αὐτῶν σῶζειν τὰς ὁμοεθνεῖς, πειθεῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἔρημον· καὶ προσπεσὼν πρώτοις τοῖς τὴν Βοσορράν κατοικοῦσι, καὶ λαβὼν αὐτὴν, καταβαλὼν πᾶν τὸ ἄρρεν καὶ μάχεσθαι δυνάμενον διέφθειρε, καὶ τὴν πόλιν ὑφῆψεν· ἐπιγενομένης δὲ νυκτός, ἐδ' ἔτιως ἐπέχεν, ἀλλ' ὁδεύσας δι' αὐτῆς ἐπὶ τὸ Φερίον, ἐνθα τὰς Ἰσθαίης ἐγκυκλιῶσαι συνέβαινε, περικαθεζόμενος τὸ χωρίον Τιμοθέη μετὰ τῆς δυνάμεως, ἔωθεν ἐπ' αὐτὸ παραγίνεται. καὶ καταλαβὼν ἤδη τοῖς τείχεσι προσβεβληκότας τὰς πολεμίους, καὶ τὰς μὲν κλίμακας, ὥς ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτά, τὰς δὲ μηχανήματα προσφέροντας, κελεύσας τὸν σαλπικτήν σημᾶναι, καὶ παρορμήσας τὰς στρατιώτας ὑπὲρ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν διακινδυνεύσαι προθύμως, εἰς τρία διελὼν τὸν στρατὸν ἐπιπίπτει κατὰ νῶτον τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ

ad utraq; quae sibi nuntiatae erant, necessitates suble-
vandas, Simoni quidem fratri suo mandavit, ut cum
tribus delectorum millibus defensum exiret Iudaeos, qui
in Galilaea habitarent: ipse vero, assumpto Ionatha fratre
altero, cum octo militum millibus in Galaaditin profe-
ctus est. Iosephum autem Zachariae filium et Azariam,
qui reliquo exercitui praecessent, reliquit, cum praecepto,
ut diligenter custodirent Iudaeam, et cum nemine ante
ipsius reditum praelio dimicarent. Simon igitur, post-
quam in Galilaeam venit, congressus est cum hostibus,
eosque terga vertere coëgit, et fugientes persequutus vs-
que ad portas Ptolemaïdis, occidit eorum ad tria circi-
ter millia. cumque peremtorum spolia sustulisset, tam
Iudaeos ab eis in captiuitatem redactos quam eorum sar-
cinulas abducens, domum se recepit.

3. Iudas autem Maccabaeus et Ionathas eius frater,
traiecto Iordane, et ab eo tridui iter emensi, incidunt
in Nabataeos, amice eis occurrentes. qui cum ei nar-
rassent, quae fratribus in Galaaditide acciderant, multos-
que illorum malis confictari, compulsos in castella et
oppida Galaaditidis, atque eum monuissent, ut prope-
raret ire aduersus alienigenas, summaque ope niteretur
populares suos ab illis vindicare, iis obsequutus iter per
solitudinem conuertit: primoque impetu facto in habi-
tantes Bethsuram, eaque capta, mares omnes militaris
aetatis ferro trucidauit, urbemque igni cremauit. Nocte
autem appetente, nihilominus perrexit, eaque ad mu-
nitionem profectus, in quam Iudaeos conclusos esse
contigit, Timotheo cum copiis suis locum obsidente,
prima luce eo peruenit. Cumque iam offendisset hostes
moenibus admotos, atque alios scalas ad ea adscenden-
da, alios vero machinas in expugnationem apportantes,
iussu tubicine canere, suosque adhortatus milites, ut
alacriter sese periculis obicerent pro fratribus et cogna-
tis, diuisis trifariam copiis hostes a tergo inuadit. At

περὶ τὸν Τιμόθεον αἰσθόμενοι, ὅτι Μακκαβαῖος εἴη, πῆραν ἥδη καὶ πρότερον αὐτῷ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτυχίας εἰληφότες, εἰς Φυγὴν τρέπονται. ἐφεπόμενος δὲ μετὰ τῷ στρατεύματι ὁ Ἰσδάς, ἀναρρεῖ μὲν αὐτῶν εἰς ὀκτακιχλίβας, ἀπονεύσας δ' εἰς Μάλλην πόλιν ἔτω λεγομένην τῶν ἀλλοφύλων, λαμβάνει καὶ ταύτην· καὶ τὰς μὲν ἄρρενας ἅπαντας ἀποκτείνει, τὴν δὲ πόλιν αὐτὴν ἐμπύμπρησιν. ἄρας δ' ἐκείθεν, τὴν τε ΧάσΦωμα, καὶ Βισσόρ, καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Γαλααδίτιδος καταστρέφεται.

δ'. Χρόνῳ δ' ὕστερον ἢ πολλῶ Τιμόθεος δύναμιν μογαλὴν παρασκευασάμενος, καὶ συμμάχους ἄλλους τε παραλαβὼν, καὶ Ἀράβων τινας μισθῷ πείσας αὐτῷ συστρατεύειν, ἦκεν ἄγων τὴν στρατιὰν πέραν τῷ χειμάρρῳ Ραφῶν ἀντικρυς. πόλις δὲ ἦν αὕτη. καὶ παρεκελεύετο τὰς στρατιώτας, εἰ συμβάλοιεν εἰς μάχην τοῖς Ἰσδαίοις, προθύμως ἀγωνίζεσθαι, καὶ κωλύειν αὐτὰς διαβαίνειν τὸν χειμάρρον. διαβάντων γὰρ ἦν αὐτοῖς πρῆλεγεν. Ἰσδάς δ' ἀκῆσας παρεσκευάσθαι τὸν Τιμόθεον πρὸς μάχην, ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν οἰκίαν δύναμιν, ἔσπευδεν ἐπὶ τὸν πολέμιον, καὶ περαιωσάμενος τὸν χειμάρρον ἐπεμπίπτει τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν ὑπαντιάζοντας ἀνῆρει, τὰς δ' εἰς δέος ἐμβαλὼν ρίψαντας τὰ ὅπλα Φεύγειν ἠνάγκασε. καὶ τινες μὲν αὐτῶν διέδρασαν· οἱ δ' εἰς τὸ καλῶμενον ἐν Καρναῖν τέμενος συμφυγόντες, ἤλπισαι τεύξεσθαι σωτηρίας. Ἰσδάς δὲ τὴν πόλιν καταλαβόμενος, αὐτὰς τε ἀπέκτεινε, καὶ τὸ τέμενος ἐνέπρησε, ποικίλῃ χρησάμενος ἰδέᾳ τῆς ἀπωλείας τῶν πολεμίων.

ε'. Ταῦτα διαπραξάμενος, καὶ συναγαγὼν τὰς ἐν τῇ Γαλααδίτιδι Ἰσδαίους μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν, καὶ τῆς ὑπαρχύσης αὐτοῖς ἀποσκευῆς, οἷός τε ἦν εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἐπαναγαγεῖν. ὥς δ' ἦκεν ἐπὶ τινὰ πόλιν ΕΦρων ὄνομα, ἐπὶ τῆς οὐδ' ἐκείνην, καὶ ἔτε ἄλλην αὐτῷ τεραπομένῳ βαδίζον δυνατόν ἦν, ἔτε ἀναστρέφειν ἤθελεν, πέμψας πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ, παρεκάλει τὰς πύλας ἀνοίξαντας ἐπιτρέπειν αὐτῷ διὰ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν. τὰς τε γὰρ πύλας λίθοις ἐμπεφρά-

Timothei milites Maccabaeum esse cognoscentes, cum et iam ante eius virtutem et in bellis gerendis felicitatem experti essent, e vestigio in fugam vertuntur. Iudas autem, cum exercitu suo eos insequutus, occidit illorum eo die ad octo millia hominum: atque inde ad Mallen, alienigenarum urbem ita appellatam, flexo itinere, eam etiam expugnauit, ac omnes in ea mares interfecit, urbemque ipsam incendit. Illinc autem profectus, et Chasphonia et Bosor, aliaque quamplurima Galaaditidis euertit oppida.

4. Non multo post Timotheus cum magnas coëgisset copias, aliosque sibi in auxilium assumsisset, et Arabibus quibusdam mercede suasisset secum in bellum ire, trans torrentem duxit exercitum, castraque posuit ex aduerso urbis Raphon: et milites hortabatur, vt, si forte praelio congredierentur cum Iudaeis, alacriter dimicaret, et arcerent eos a transitu torrentis. Si enim transirent, praedicebat fore, vt cladem sui acciperent. Iudas autem, audito, quod Timotheus ad pugnam ineundam esset paratus, copiis suis omnibus assumtis hostem versus ire properauit, traiectoque flumine inimicos adoritur, et quosdam eorum sibi occurrentes peremit; alios vero metu percussos, abiectis armis, in fugam compulsi. atque horum nonnulli e periculo euaserunt: quidam vero in sanum, quod erat Carnai ita vocatum, confugientes, se saluos fore religione loci sperarunt. At Iudas, capto oppido, et ipsos interemit et sanum incendit, hostibus variis modis morte affectis.

5. His gestis, cum Galaaditidis Iudaeos liberosque et vxores omnemque eorum supellectilem coëgisset, in eo erat, vt illos in Iudaeam reduceret. Vbi autem ventum est ad urbem Ephronem nomine, in via positam, et neque sibi potestas erat declinandi in alterutram partem, neque animus retrorsum reuertendi, missis ad eos, qui in ea erant, nunciis, orabat, vt portas aperirent, eumque per urbem discedere paterentur. nam et portas lapidibus obstruxerant, et transitum ei praeciderant. Sed

κῆσαν, καὶ τὴν διέξοδον ἀπετέμνοντο. μὴ πειθαμένων δὲ τῶν Εφραΐων, παρορμήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ κυκλωσάμενος, ἐπολιοῖρκει· καὶ δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς προσκαθίσας, ἐξῆρει τὴν πόλιν, καὶ πᾶν, ὅσον ἄρρεν ἦν, ἐν αὐτῇ κτείνας, καὶ καταπρήσας ἅπασαν αὐτήν, ὁδὸν ἔχε. τσούτο δ' ἦν τὸ τῶν πεφονευμένων πλῆθος, ὡς ἐπ' αὐτῶν βαδίζειν τῶν νεκρῶν. διαβάντες δὲ τὸν Ιορδάνην, ἦκον εἰς τὸ Μέγα πεδίον, οὗ κῆται κατὰ πρόσωπον πόλις Βεθσάνη, καλεσμένη πρὸς Ελλήνων Σκυθόπολις. κακῆθεν ὀρμηθέντες εἰς τὴν Ισδαίαν παρεγένοντο, ψάλλοντές τε καὶ ὑμνωδοῦντες· καὶ τὰς συνήθεις ἐν τοῖς ἐπινικίοις παιδιάς ἄγοντες· ἔθυσαν δὲ χαριστήριος θυσίας ὑπὲρ τε τῶν κατορθωμένων, καὶ ὑπὲρ τῆς τῷ στρατεύματος σωτηρίας. ἰδεῖς γὰρ ἐν τέτοις τοῖς πολέμοις τῶν Ισδαίων ἀπέθανεν.

ς'. Ἰώσηπος δὲ ὁ Ζαχαρίας καὶ Ἀζαρίας, ἔς κατέλιπε στρατηγὸς ὁ Ἰδδας, καθ' ὃν καιρὸν Σίμων μὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πολεμῶν τὰς ἐν Πτολεμαίδι, αὐτὸς δὲ ὁ Ἰδδας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Ἰωνάθης ἐν τῇ Γαλααδίτιδι, βληθέντες καὶ αὐτοὶ δόξαν περικυβερνᾶσαι στρατηγῶν τὰ πολεμικὰ γενναίως, τὴν ὑπ' αὐτὰς δύναμιν ἀναλαβόντες, ἦλθον εἰς Ιάμνειαν. Γοργίῳ δὲ τῷ τῆς Ιαμνείας στρατηγῷ ὑπαντήσαντος, συμβολῆς γενομένης διχιλίας ἀποβάλλουσι τῆς στρατίας, καὶ Φεύγοντες ἄχρι τῶν τῆς Ισδαίας ὄρων διώκονται. συνέβη δ' αὐτοῖς τὸ πταῖσμα τῷτο παρακῆσασιν ὧν αὐτοῖς Ἰδδας ἐπέτελλε, μὴ συμβαλεῖν εἰς μάχην μηδενὶ πρὸ τῆς ἐκείνης παρυσίας. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις αὐτῷ στρατηγήμασι, καὶ τὸ κατὰ τὰς περὶ τὸν Ἰώσηπον καὶ τὸν Ἀζαρίαν πταῖσμα θαυμάσκειν ἄν τις, ὃ συνῆκεν, εἰ παρακινήσῃ τι τῶν ἐπιτεταμένων, αὐτοῖς ἐσόμενον. ὁ δὲ Ἰδδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῷ πολεμοῦντες τοῖς Ιδγμαίοις ἐκ ἀνίσταν, ἀλλ' ἐνέκιντο πανταχόθεν αὐτοῖς. τὴν τε Χεβρώνα πόλιν καταλαβόμενοι, ὅσον ἦν ὀχυρὸν αὐτῆς καθῆilon· καὶ τὰς πύργους ἐμπρήσαντες, ἔδρουν τὴν ἀλλοφύλων χώραν, καὶ Μάρισαν πόλιν, εἰς τὴν Ἀζωτον ἐλθόντες, καὶ λαβόντες αὐτὴν διήρπασαν. πολ-

eum Ephronitae ei noluisse parere, milites suos adhortatus, coronaque facta, urbem obsidebat. Et postquam diem noctemque assederat, urbem expugnat; omnibusque in ea maribus occisis, eaque tota exusta, facere iter incipiebat. tantus autem erat occisorum numerus, ut super mortuorum corpora transirent. Ita trajecto Iordane, pertraherunt in Campum magnum, in conspectu urbis Bethsanae positum, quae Graecis dicitur Scythopolis. atque inde profecti in Iudaeam venerunt, cum cantibus et laudibus, omnique ludendi licentia, qua in victoriis celebrandis uti solent: hostias etiam votivas mactarunt pro rebus feliciter gestis, pariterque pro incolumitate exercitus. nam Iudaeorum nemo istis in praeliis cadebat.

6. Interea Iosephus Zachariae filius et Azarias, quos copiarum duces reliquerat Iudas, quo tempore Simon in Galilaea bellum gerebat contra Ptolemaeos, ipse vero Iudas et frater eius Ionathas in Galaaditide, volentes et ipsi ducum bellica virtute insignium gloriam sibi acquirere, cum suis militibus profecti sunt ad Iamnam. sed eis obuiam egresso Gorgia Iamniae praefecto, pugnaque commissa, homines de suis ad duo millia amittunt, et terga vertentes usque ad Iudaeae fines fugati sunt. Haec autem clades illis propterea accidit, quod iis non obsequuti sunt, quae mandavit Iudas, ut scilicet cum nemine, antequam ipse adesset, praelio dimicaret. nam praeter caetera eius consilia solertia etiam illud plane mirandum, quod cladem Iosephi et Azariae militibus illatam illis euenturam esse intellexit, si vel tantillum ab iis discederent, quae in mandatis dederat. At Iudas eiusque fratres Idumaeos bello persequi non desisterunt: sed eos undique premebant urgebantque. Cumque urbem Chebronem cepissent, eius munitiones diruebant: et turribus circumquaque incensis, extraneorum regionem depopulabantur, urbemque Marissam; ac inde Azotum delati eam expugnarunt et diripuerunt. mul-

λά δὲ σκύλα καὶ λείαν κομίζοντες, εἰς τὴν Ἰσδαίαν ὑπέστρεψαν.

ΚΕΦ. 9.

Περὶ τελευτῆς Ἀντίοχα Ἐπιφανῆς. ὡς Ἀντίοχος Εὐπάτωρ στρατευσάμενος πρὸς Ἰούδαν, αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐπολιόρκει· εἴτα εἰρήνην ποιησάμενος ἀνεχώρησε. περὶ Ἀλκίμα καὶ Ονία.

ΥΠΟ δὲ τὸν καιρὸν ἐκείνον καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, τὴν αἰὶνῶν χρόαν ἐπερχόμενος, αἰκύει πόλιν ἐν τῇ Περσίδι πλούτῳ διαφέρεσαν Ἐλυμαῖδα τοῦνομα, καὶ πολυτελὲς ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐν αὐτῇ, καὶ παντοδαπῶν ἀναθημάτων πλήρες εἶναι· ἐτί γε μὴν ὄπλα καὶ θώρακας, ἃ καταλιπεῖν ἐπυνθάνετο τὸν υἱὸν τῆ Φιλίππης, βασιλέα δὲ Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον. κινήθεις οὖν ὑπὸ τούτων, ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Ἐλυμαῖδα, καὶ προσβαλὼν αὐτὴν ἐπολιόρκει. τῶν δ' ἐν αὐτῇ μὴ καταπλαγέντων τὴν ἔφοδον αὐτῇ, μηδὲ τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ καστερῶς ἀντιχόντων, ἀποκρούεται τῆς ἐλπίδος. ἀπωσάμενοι γὰρ ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἐπεξελθόντες ἐδίωξαν· ὥς αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς Βαβυλῶνα Φεύγοντα, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντα τῆς στρατίας. λυπεμένῳ δ' ἐπὶ τῇ διαμαρτίᾳ ταύτῃ, προσαγγέλλασί τινες καὶ τὴν τῶν στρατηγῶν ἦταν, ὅς πολεμήσοντας τοῖς Ἰσδαίοις κατελελοίπει, καὶ τὴν ἰσχύν ἤδη τὴν τῶν Ἰσδαίων. προσγενομένης οὖν καὶ τῆς περὶ τούτων Φροντίδος τῇ προτέρᾳ, συγχυθεὶς ὑπὸ ἀθυμίας εἰς νόσον κατέπεσεν. ἥς μηχανομένης καὶ αὐξανομένων τῶν παθῶν, συνεῖς, ὅτι μέλλει τελευτᾶν, συγκαλεῖ τοὺς φίλους, καὶ τὴν τε νόσον αὐτοῖς χαλεπὴν οὔσαν ἐμήνυσεν, καὶ τοῦτο ὅτι ταῦτα πάχει κακώσας τὸ Ἰσδαίων ἔθνος παρεδήλα, συλῆσας τε τὸν ναόν, καὶ τὴν Θεοῦ καταφρονήσας. καὶ ταῦτα λέγων ἐξέπνευσεν. ὥστε θαυμάζειν Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην, ὅς, ἀγαθὸς ὢν ἀνὴρ, ἀπαθανεῖν λέγει τὸν Ἀντίοχον, βεληθέντα τὸ τῆς ἐν Πέρσας Ἀρτέμιδος ἱερὸν συλῆσαι. τὸ γὰρ μηκέτι ποιῆσαι τὸ ἔργον βε-

rum autem spoliiorum et praedae secum asportantes, in Iudaeam reuerſi ſunt.

CAP. IX.

De obitu Antiochi Epiphanis. Quomodo Antiochus Eupator, duſto in Iudam exercitu, ipſum in templo obſidebat: ac poſtea, pace facta, diſceſſit. De Alcimo et Onia.

SVB id tempus etiam rex Antiochus, ſuperiores tractus peragrans, audiuit vrbein eſſe in Perſide opibus praefantem, Elymaïda nomine, inque ea Dianae templum valde opulentum, omne genus donariis reſertum; arma etiam et loricas ibi eſſe, quae fama acceperat reliquiſſe Alexandrum, Philippi filium, Macedonum regem. Itaque his incitatus, Elymaïda properauit, admotoque exercitu eam obſidebat. Illis autem qui in ea erant, nec aduentu eius, nec oppugnatione territſ, ſed fortiter reſiſtentibus, ſpe ſua fruſtratus eſt. Cum enim illum ab vrbe repuliſſent, facta eruptione eum perſequuti ſunt: adeo vt fuga ſe Babylonem receperit; magna exercitus parte amiſſa. Dolenti autem, quod tam male ei res ceciderant, nunciant quidam duces etiam proſtigatos eſſe, quos ad bellum cum Iudaeis gerendum reliquerat, Iudaeorumque vires magna cepiſſe incrementa. Hac de re noua ſollicitudine priori accedente, animi anxietate obrutus in morbum incidit. Quo cum diutius teneretur, et augerentur cruciatus, cogitans iam ſibi eſſe moriendum, amicos conuocat, et morbum ſuum illis grauem eſſe ſignificabat, ac praeterea illud declarabat, ſe iſta paſſum eſſe, quod Iudaeorum gentem male multauerat, templumque ſpoliauerat, et Deum contemnerat. atque his dictis animam exhalauit. Adeo vt mirari ſubeat Polybium Megalopolitanum: qui, cum vir eſſet alioqui probus, memoriae proderet, Antiochum periſſe, quod Dianae templum apud Perſas expilare voluiſſet. vo-

λευσάμενον, ἔκ ἐτι τιμωρίας ἄξιον. εἰ δὲ διὰ τὸτο Πολυβίῳ δοκῇ καταστρέψαι τὸν βίον Αντίοχον ἕτως, πολὺ πιθανώτερον διὰ τὴν ἱεροσουλὴν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις ναῦ τελευτήσας τὸν βασιλέα. ἀλλὰ περὶ μὲν τὰτα ἔ διαφέρομεν, τὴν ὑπὸ τῇ Μεγαλοπολίτι λεγομένην αἰτίαν, παρὰ τὴν ὑφ' ἡμῶν ἀληθῆ νομίζουσιν.

β'. Ο δ' Αντίοχος, πρὶν ἢ τελευτᾶν, καλέσας Φίλιππον, ἓνα τῶν ἐταίρων, τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐπίτροπον καθίστησι· καὶ δὲς αὐτῷ τὸ διάδημα καὶ τὴν σφλὴν καὶ τὸν δακτύλιον, Αντίοχῳ τῷ πατρὶ αὐτῆ ταῦτα ἐκέλευσε κομίσαντα δοῦναι, δεηθεὶς προνοῆσαι τῆς ἀνατροφῆς αὐτῆ, καὶ τηρῆσαι τὴν βασιλείαν ἐκείνῳ. ἀπέθανε δὲ Αντίοχος ἐννάτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. Λυσίας δὲ, αὐτῇ τῷ θάνατον δηλώσας τῷ πλήθει, τὸν υἱὸν αὐτῆ Αντίοχον, αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν ἐπιμέλειαν, ἀποδεικνύει βασιλέα, καλέσας αὐτὸν Εὐπάτωρα.

γ'. Εν δὲ τῷ τῷ καρῷ οἱ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων Φερεοὶ καὶ Φυγάδες τῶν Ἰσδαίων, πολλὰ τὰς Ἰσδαίας ἐργάσαντο. τὰς γὰρ ἀναβαίνοντας εἰς τὸ ἱερόν, θύσαι βελομένους, ἐξαίφνης ἐκτρέχοντες οἱ Φερεοὶ διέφθειραν. ἐπέκειτο γὰρ τῷ ἱερῷ ἡ ἄκρα. τῶν ἔν συμβαινόντων αὐτοῖς, Ἰσδας ἐξελεῖν διέγνω τὴν Φερεάν· καὶ συναγαγὼν τὸν λαὸν ἅπαντα, τὰς ἐν τῇ ἄκρᾳ καρτερῶς ἐπολιόρκει. ἔτος δ' ἦν τὸτο τῆς ἀρχῆς τοῖς ἀπὸ Σελεύκῃ, ἑκατοστὸν καὶ πεντακοστόν. κατασκευάσας ἔν μηχανήματα, καὶ χώματα ἐγείρας, Φιλοπόνοῦς προσέκειτο τῇ τῆς ἄκρας αἰρέσει. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ Φυγάδων νύκτωρ ἐξελθόντες εἰς τὴν χώραν, καὶ τινες τῶν ὁμοίων καὶ ἀσέβων συναγαγόντες, ἦκον πρὸς Αντίοχον τὸν βασιλέα, "ἐκ ἀξίῳντες ἑαυτὰς ὑπερορᾶσθαι δεινὰ πάχοντας ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων, καὶ ταῦθ' ὑπομένοντας διὰ τὸν πατέρα αὐτῆ, τὴν μὲν πατριὸν αὐτῶν καταλύσαντας θερησκίαν, ἣν "δὲ προσέταξε ταύτης ἀντιποιεμένους. κινδυνεύειν οὖν ὑπὸ "Ἰσδα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν αἰεθῆναι, καὶ τὰς "Φερεὰς τὰς ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ κατασταθέντας, εἰ μὴ τις

luisse enim tantum, nec fecisse, haud poena dignum erat. Quod si Polybio videatur Antiochum ob huiusmodi causam finivisse vitam: multo verisimilius est, ob sacrilegam templi Hierosolymitani direptionem extinctum esse. Sed hac de re non libet cum illis contendere, qui causam mortis eius a Megalopolita allatam huic nostrae praeferendam esse arbitrantur.

2. Caeterum Antiochus, priusquam moreretur, Philippo vno de fodalibus suis vocato, ipsum regni curatorem constituit: traditoque ei diademate, vestituque suo et anulo, iussit, ut ad Antiochum filium suum perferret eique redderet, orans et obsecrans, ut ipsum educandum curaret, et regnum ei servaret. Atque ita diem supremum obiit Antiochus anno centesimo quadagesimo nono. At Lysias, postquam ipsum mortuum esse populo indicauerat, filium eius Antiochum, (tum enim illius curam ille gerebat) regem declarat, eumque nuncupat Eupatorem.

3. Hoc autem tempore arcis Hierosolymitanae custodes et Iudaeorum perfugae mala multa Iudaeis intulerunt. Eos enim, qui in templum rem diuinam faciendi ergo adscendebant, ferro peremerunt. nam templo arx imminabat. Itaque cum haec illis acciderint, id Iudae in animo erat, ut praesidium istud de medio tolleret: populoque omni conuocato, eos, qui in arce erant, valide oppugnabat. Annus autem Seleucidarum is erat centesimus quinquagesimus. Fabricatis itaque machinis, et aggeribus excitatis, magnopere urgebat obsidionem, ut arcem caperet. Sed multi ex perfugis, qui in ea erant, noctu in regionem egressi, et, coactis quibusdam sui similibus et impiis, ad Antiochum regem se conferebant, postulantes, "ut ipsos non negligeret, dum a popularibus suis dira paterentur, "atque illa sustinerent patris ipsius gratia, quod religionem "patriam reliquissent, illamque ab eo institutam sequerentur. nunc vero periculum esse, ne Iudas et qui cum eo sunt et arcem capiant et praesidium a Rege in ea "constitutum, nisi mature ab ipso suppetiae mitte-

“παρ’ αὐτῇ βοήθεια πεμφθεῖη.” ταῦτ’ ἀκούσας ὁ παῖς Ἀντίοχος, ὠργίσθη· καὶ τὰς ἡγεμόνας καὶ φίλους μεταπεμψάμενος, ἐκέλευσε μισθοφόρους συναγαγεῖν, καὶ ἐκ τῆς βασιλείας τὰς στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχοντας. καὶ συνήχθη στρατὸς πεζῶν μὲν, ὥστε δέκα μυριάδες, ἵππεις δὲ δισμύριοι, ἐλέφαντες δὲ δύο καὶ τριάκοντα.

δ'. Ταύτην οὖν ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐξώρμησεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας μετὰ Λυσίᾳ, πάσης τῆς στρατιᾶς ἔχοντος τὴν ἡγεμονίαν. καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰδαμαίαν, ἐκῆθεν εἰς Βεθσέραν ἀναβαίνει πόλιν, σφόδρα ὀχυρὰν καὶ δυσάλωτον. καὶ περικαθίσας ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. ἰχυρῶς δὲ ἀντεχόντων τῶν Βεθσεραίων, καὶ τὴν παρασκευὴν αὐτῇ τῶν μηχανημάτων ἐμπερησάντων, ἐπεξῆλθον γὰρ αὐτῷ, χρόνος ἐτρέβητο πολὺς περὶ τὴν πολιορκίαν. Ἰσίδας δὲ, τὴν ἔφοδον τῇ βασιλείῳ ἀκούσας, ἀφίσταται μὲν τῇ τὴν ἄκρην πολιορκεῖν· ἀπατήσας δὲ τῷ βασιλεῖ, βάλλεται στρατόπεδον ἐπὶ τῶν σενῶν, ἐν τινὶ τόπῳ Βεθζαχαρία λεγομένῳ, σαδίης ἀπέχοντι τῶν πολεμίων ἐβδομήκοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀρμήσας ἀπὸ τῆς Βεθσέρας, ἤγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὰ σενά, καὶ τὸ τῷ Ἰσίδας στρατόπεδον. αἱ μὲν ἡμέραι δὲ πρὸς μάχην διέτασσε τὴν στρατιάν, τὰς μὲν οὖν ἐλέφαντας ἐποίησεν ἀλλήλοις ἐπιδαιδῆναι τὴν σινοχωρίαν, ἃ δυνάμενων αὐτῶν ἐπὶ πλάτος τετάχθαι. εἰς δὲ κύκλον ἐλέφαντος ἐκάστη συμπαρῆσαν πεζοὶ μὲν χίλιοι, ἵππεις δὲ πεντακόσιοι· ἔφερον δὲ οἱ ἐλέφαντες πύργους τε ὑψηλὰς καὶ τοξότας. τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἐκατέρωθεν ἐποίησεν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὄρη, τὰς φίλους αὐτῆς προτάξας. κελεύσας δὲ ἀλαλάξαι τὴν στρατιάν, προσβάλλει τοῖς πολεμίοις, γυμνώσας τὰς τε χρυσᾶς καὶ χαλκᾶς ἀσπίδας, ὥς αὐγὴν ἀπ’ αὐτῶν ἀφίεσθαι λαμπράν. συνεπῆχει δὲ τὰ ὄρη κειραγόντων αὐτῶν. ταῦτα ὁρῶν ὁ Ἰσίδας ἔκατεπλάγη, δεξιόμενος δὲ γενναίως τὰς πολεμίας, τῶν προδρόμων περιέλακοις ἀναγρεῖ. Ἐλαζάρους δ’ ὁ ἀδελφὸς αὐτῇ, ὃν Ἀνυράνικα λουν, ἰδὼν τὸν ὑψηλότετον τῶν ἐλεφάντων ὀπισμύμενον θάραξι βασιλικῷς, καὶ νομίζων ἐκ’ αὐτῇ τὸν βασιλεῖα εἶναι,

"rentur." His auditis, Antiochus puer iratus est: accersitisque ducibus et amicis, iussit eos milites colligere mercenarios, virosque e regno suo, qui militaris essent aetatis. et breui coactus est exercitus, peditum circiter centum millia, equitum vero viginti millia, elephantique duo et triginta.

4. His copiis Rex Antiochia profectus est cum Lyfia, totius exercitus imperium habente. Cumque Idu-maeam peruenisset, inde ad Bethsuram adscendit, urbem valde munitam captuque difficilem; eamque circumfessam oppugnare coepit. Bethsuranis autem fortiter resistentibus, et machinas ab ipso paratas, incurSIONIBUS subinde factis, incendientibus, multum temporis in obsidione consumtum est. Iudas autem, audita Regis expeditione, ab oppugnatione arcis desistit: Regique obuiam profectus, castra posuit ad angustias in loco, qui Bethzacharia dicebatur, septuaginta stadiorum intervallo ab hostibus. At Rex, digressus Bethsura, exercitum duxit ad fauces, versusque Iudae castra. Primo autem mane copias in aciem instruxit. Cumque non posset elephantos explicare in aciei latitudinem propter locorum angustias, iussit, ut unus post alium incederet. Singulis autem elephantis attributi erant mille pedites et equites quingenti, qui eos, ubicunque pergerent, undique stiparent: gestabantque elephanti turres excelsas et sagittarios. reliquum vero exercitum hinc atque illinc fecit edita montium adscendere, amicis in duces eis praepositis. Cum autem iussisset exercitum clamorem militarem tollere, hostes aggreditur, aureis aereisque clypeis nudatis, ut inde fulgor ingens emicaret. illis etiam magna voce clamantibus montes respondebant. Nec tamen Iudas his visis animo consternatus est: sed, excepto fortiter hostium impetu, ad sexcentos eorum occidit, qui primi ad manus venerant. Eleazarus autem eius frater, quem Auran vocabant, conspicatus elephantum alios omnes supereminentem, regiis thoracibus lorica tum, suspicatus in eo esse Regem, ani-

παρεβάλλετο σφόδρα ευκαρδίως ἐπ' αὐτὸν ἐρμήσας. καὶ πολλὰς μὲν τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα κτείνας, τὰς ἄλλας διεσκίδασεν· ὑποδύς δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ πληξας, ἀπέκτεινε τὸν ἐλέφαντα. ὁ δ' ἐπικατενχθεὶς τῷ Ελεαζάρῳ, διαφθείρει τὸν ἄνδρα ὑπὸ τῆ βαρέως. καὶ ἕτος μὲν, εὐψύχως πολλὰς τῶν ἐχθρῶν ἀπολέσας, τῷ τρόπῳ τῷ τῶν βίων κατέστρεψεν.

ε'. Ο δὲ Ἰσδας, ὁρῶν τὴν τῶν πολεμίων ἰχὺν, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸς πολιορκίαν παρεσκευάζετο. Ἀντίοχος δὲ, τὸ μὲν τῆς στρατιᾶς εἰς Βεθσῦραν ἔπεμψε, πολεμήσων αὐτήν, τῷ λοιπῷ δὲ τῆς δυνάμεως αὐτὸς ἦκεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. οἱ μὲν οὖν Βεθσῦρεῖται, τὴν ἰχὺν καταπλαγόντες, καὶ σπανίζοντα βλέποντες τὰ ἐπιτήδεια, παραδιδόασιν αὐτὰς, ὅρκως λαβόντες ὑπὲρ τῆ μηδὲν πείσεσθαι δευνὸν ὑπὸ τῆ βασιλείας. Ἀντίοχος δὲ, λαβὼν τὴν πόλιν, ἄλλο μὲν αὐτὰς ὅδεν διέθηκεν, ἢ μόνον γυμνὰς ἐξέβαλε. Φρερὰν δὲ κατέστησεν ἰδίαν ἐν τῇ πόλει. πολλῶ δὲ χρόνῳ τὸ ἱερὸν πολιορκῶν τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις προσεκαθίζετο, καρτερῶς τῶν ἐνδον ἀμυνομένων. πρὸς ἕκασον γὰρ ὧν ὁ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὰς ἔησε μηχανήματα, καὶ κείνοι πάλιν ἀντεμηχανῶντο. τροφὴ δ' αὐτοῖς ἐπελελοίπει, τῆ μὲν ὄντος ἀπανηλωμένως καρπῶ, τῆς δὲ γῆς ἐκείνῳ τῷ ἔτει μὴ γεωργημένης, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι τὸ ἔβρομον ἔτος, καθ' ὃ νόμος ἦν ἡμῖν ἀργὴν εἶναι τὴν χώραν, ἀσπόμεν μεμενηκυίας. πολλοὶ τοιγαρὲν τῶν πολιορκημένων ἀπεδίδρασκον διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἀπορίαν, ὥς ὀλίγως ἐν τῷ ἱερῷ καταλειφθῆναι.

ς'. Καὶ τοῖς μὲν πολιορκημένοις ἐν τῷ ἱερῷ τοιαῦτα συνβαινεν εἶναι τὰ πράγματα. Λυσίας δὲ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτοῖς ἀπὸ τῆς Περσίδος ἦκων ἐδηλώθη, καὶ τὰ πράγματα εἰς ἑαυτὸν κατασκευάζειν, εἶχον μὲν, ὥστε τὴν πολιορκίαν ἀφέντες ἐπὶ τὸν Φίλιππον ὁρμᾶν· ἔ μὴν τῷ τοιοῦτον Φανερόν τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἔγνωσαν. ἀλλ' ἐκέλευσε τὸν Λυσίαν ὁ βασιλεὺς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐν κοινῷ διαλεχθῆναι, μηδὲν

moſe admodum in eum impetum fecit. Cumque multos, qui circa elephantum erant, peremiſſet, alioſque dimouiſſet, ſub ventrem ſubiit, et elephantum vulneratum interfecit. ille vero in Eleazarum collapſus, ſuo pondere virum opprimit. Et hic quidem, cum magno animo multos ex hoſtibus perdidifſet, hoc modo vitam finiuit.

5. At Iudas, vbi hoſtium vires animaduertit, Hieroſolyma ſe recepit, ſequē ad obſidionem tolerandam parabat. Antiochus vero, parte exercitus ad oppugnandam Bethſuram miſſa, cum reliquis copiis Hieroſolyma proſectus eſt. At enim Bethſuritae hoſtium multitudine terri, videntesque, commeatus eos deficere, ſemet ei traderunt, fide iureiurando accepta, ſe nihil mali a Rege paſſuros eſſe. Caeterum Antiochus, vrbe potitus, nulla alia iniuria eos affecit, quam quod nudos eos eiecerit, urbem autem ſuorum praefidio firmavit. Verum cum longo tempore aſſideret oppugnando fanum Hieroſolymitanum, iis, qui intus erant, acerrime pro ſalute ſua propugnantibus; nam contra ſingulas, a Rege in eos adhibitas, machinationes, illi etiam alias fecerunt. Commeatus autem eos deficere coeperat, frugibus, quos condiderant, abſumtis, terraque eo anno non culta, et, quod ſeptimus erat annus, quo ſecundum legem tota regio feriat, nulla ſemente facta. Multi igitur obſefforum propter neceſſariorum inopiam diffugiebant, adeo vt pauci in templo relictifuerint.

6. Atque illis quidem, qui in fano obſidebantur, ita res ceciderunt. Lyſias vero copiarum dux et Antiochus rex, poſtquam eis nunciatum erat, Philippum e Perſide venire, et rerum ſummam ſibiſmet vendicare, in ea erant ſententia, vt, ſoluta obſidione, aduerſus Philippum ire contenderent; id tamen conſilii tam duces, quam milites, cellare decreuerunt. Caeterum rex mandauit Lyſiae, vt in concione cum ipſos, tum duces, alloqueretur, ne

μὲν τῶν περὶ Φιλίππου ἐμφανίζοντα, τὴν δὲ πολιορκίαν ὅτι
 χρόνιωτάτῃ γένοιτ' ἂν δηλοῦντα, καὶ τὴν ὀχυρότητα τῇ χω-
 ρίᾳ, καὶ ὅτι τὰ τῆς τροφῆς αὐτοῖς ἤδη ἐπελελοιπεί, καὶ ὡς
 πολλὰ δὴ καταστῆσαι τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων, καὶ
 ὡς δοκεῖ πολὺ κρεῖττον εἶναι σπονδὰς ποιησαμένους πρὸς τὰς
 πολιορκημένους, καὶ Φιλίαν πρὸς ὅλον αὐτῶν τὸ ἔθνος, ἐπι-
 τρέψαντας αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς πατρώοις νόμοις, ὧν ἀφαγε-
 θέντες νῦν ἐξεπολεμώθησαν, χωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκῆα. ταῦτα
 τῇ Λυσίᾳ φήσαντος, ἤρθε τὸ, τε σφάτευμα καὶ οἱ ἡγεμό-
 νες τῇ γνώμῃ.

ζ'. Καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἰδαν καὶ τὰς σὺν
 αὐτῷ πολιορκημένους, εἰρήνην τε ἐπηγγέλατο, καὶ συγχωρεῖν
 τοῖς πατρώοις νόμοις χωμένους ζῆν. οἱ δὲ, ἀσμένους δεξαμέ-
 νοι τὰς λόγους, λαβόντες ὅρκους τε καὶ πίστεις, ἐξῆλθον ἐκ τῆ
 ἰερέᾳ. εἰσελθὼν δὲ Ἀντίοχος εἰς αὐτὸ, καὶ θεασάμενος ὀχυρὸν
 ἔσως τὸ χωρίον, παρέβη τὰς ὅρκους, καὶ κελεύει τὴν δύναμιν
 παρασᾶσαν καθελῆναι τὸ τεῖχος εἰς ἔδαφος. καὶ ταῦτα ποι-
 ῆσας, ἀνέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπαγόμενος Ονίαν τὸν ἀρχι-
 ερέα, ὃς καὶ Μενέλαος ἐκαλεῖτο. Λυσίας γὰρ συνεβέλευσε
 τῷ βασιλεῖ, τὸν Μενέλαον ἀνελθῆναι, εἰ βέλεται τὰς Ἰυδαίας
 ἡρεμεῖν, καὶ μηδὲν ἐνοχλεῖν αὐτῷ. τῆτον γὰρ ἄρξαι τῶν κα-
 κῶν, πείσαντ' αὐτῇ τὸν πατέρα τὰς Ἰυδαίας ἀναγκάσαι τὴν
 πάτριον θρησκείαν καταλιπεῖν. πέμψας οὖν τὸν Μενέλαον
 ὁ βασιλεὺς εἰς Βέροϊαν τῆς Συρίας διέφθειρεν, ἀρχιερατεύ-
 σαντα μὲν ἔτη δέκα, πονηρὸν δὲ γενόμενον καὶ ἀσεβῆ, καί,
 ἵνα αὐτὸς ἄρχῃ, τὸ ἔθνος ἀναγκάσαντα παραβῆναι τὰς ἰδίας
 νόμους. ἀρχιερεὺς δ' ἐγένετο μετὰ τὸν τῷ Μενελάῳ θάνατον
 Αλκιμος ὁ καὶ Ἰάκειμος κληθείς. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀντίοχος,
 εὐρῶν ἤδη τὸν Φίλιππον κρατοῦντα τῶν πραγμάτων, ἐπολέ-
 μει πρὸς αὐτόν· καὶ λαβὼν αὐτὸν ὑποχείριον, ἀπέκτενε. ὁ
 δὲ τῷ ἀρχιερέως υἱὸς Ονίας, ὃν προσέπομεν ἔτι πᾶντα τελευ-
 τήσαντες ἀφίεσθαι τῷ πατρὶ, ἰδὼν, ὅτι τὸν Θεῖον αὐτῷ Μενέ-
 λαον ὁ βασιλεὺς ἀνελὼν τὴν ἀρχιερωσύνην Αλκιμῷ δέδωκεν,
 ἐκ ὅντι ἐκ τῆς τῶν ἀρχιερέων γένεως, ἀλλ' ὑπὸ Λυσίᾳ πε-

mentionem quidem faciens negotiorum Philippi, id vero subindicans, oppugnationem fore rem longi temporis, locumque esse munitissimum, et comineatus eos iam defecisse, multaue in regno constituenda esse, adeoque longe melius videri foedus cum obsessis et amicitiam cum tota illorum gente inire, et sinere eos vti patriis legibus et institutis, quibus ademptis in bellum eruperant, atque ita demum domum redire. Cum ista Lysias loquutus esset, tam ducibus, quam exercitui, ea placuit sententia.

7. Tum Rex, missis ad Iudam et qui cum eo obsessi erant nunciis, pacem illis se datum ire promisit, libertatemque viuendi patriis legibus. Illi vero verbis istis libenter obsequuti, fideque iureiurando accepta, e templo exierunt. At Antiochus, cum iam illud ingressus animaduertisset locum egregie adeo munitum, datum a se iusiurandum violauit, praecepitque exercitui, qui tum ei aderat, vt murum diruerent soloque aequarent. Atque his factis Antiochiam reuersus est, secum ducens Oniam pontificem, qui Menelaus vocabatur. Nam Lysias consilium dedit Regi, vt Menelaum interficeret, si vellet Iudaeos quiescere, nullumque sibi negotium facessere. Hunc enim malorum omnium auctorem existisse, patri ipsius persuadendo, vt Iudaeos ad patrium cultum relinquendum adigeret. Rex igitur Menelaum, in Beroeam Syriae urbem ablegatum, interfici iussit, post decennium in pontificatu exactum, hominem malum et impium, qui, vt principatum sibi adstrueret, gentem coëgit a propriis legibus desciscere. Post Menelai autem obitum pontifex factus est Alcimus, qui et Iacimus nominatus. Caeterum Antiochus rex, cum offendisset Philippum rerum gubernaculo admotum, bellum ei mouebat; et in potestatem suam redactum extremo supplicio affecit. Filius autem pontificis Onias, quem puerulum defuncto patre relictum iam ante diximus, videns, quod Rex, patruo suo sublato, pontificatum Alcimo dedisset, qui non erat de genere pontificali, persuasus nempe a Lysia, vt honorem

Δεῖς μεταθῆναι τὴν τιμὴν ἀπὸ ταύτης τῆς οἰκίας εἰς ἕτερον οἶκον, φεύγει πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Αἰγύπτου βασιλέα· καὶ τιμῆς ἀξιώθεις ὑπὸ τε αὐτῇ καὶ τῆς γυναῖκος αὐτῆς Κλεοπάτρας, λαμβάνει τόπον ἀξιώσας ἐν τῷ νόμῳ τῷ Ἡλιοπολίτῃ, ἐν ᾧ καὶ ὅμοιον τῷ ἐν Ἱερουσαλύμοις ὠκοδόμησεν ἱερόν. περὶ τῶν μὲν οὖν εὐκαρέστερον ἡμῖν ἔσται διελθεῖν.

ΚΕΦ. ι΄.

Ὡς Βακχίδης ὁ Δημήτριος στρατηγός, ἐπιστρατευσάμενος τοῖς Ἰουδαίοις, ἄπρακτος ἀνέστρεψε· καὶ ὡς Νικάνωρ, μετ' ἃ πολὺ κατ' Ἰδαν πεμφθεὶς, ἀπώλετο σὺν τῷ στρατῷ. περὶ τελευτῆς Ἀλκιμά, καὶ διαδοχῆς Ἰδᾶ.

ΥΠΟ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Φυγῶν Δημήτριος ἀπὸ Ρώμης ὁ Σελεύου υἱός, καὶ καταλαβόμενος τῆς Συρίας Τρίπολιν, περιτίθῃσι μὲν αὐτῷ διάδημα· συναγαγὼν δέ τινας περὶ αὐτὸν μισοφύλους, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσῆλθε, πάντων αὐτὸν ἡδέως προσδεχομένων καὶ παραδιδόντων αὐτῆς. συλλαβόντες δὲ καὶ Ἀντίοχον τὸν βασιλέα καὶ Λυσίαν, ζῶντας ἀνάγκασιν αὐτῷ· καὶ ὅτοι μὲν, μελεύσαντος παραχεῖμα Δημήτριος, διεφθάρησαν, βασιλεύσαντος Ἀντιόχου ἔτη δύο, καθὼς ἦδη καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. συστραφέντες δὲ πρὸς αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων πονηροὶ καὶ Φυγάδες, καὶ μετ' αὐτῶν Ἀλκιμος ὁ ἀρχιερεὺς, κατηγοροῦν τῇ ἔθνει πάντος, καὶ τῇ Ἰδᾶ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, λέγοντες, ὡς τῆς Φίλης αὐτῆς πάντας ἀπέκτεναν, καὶ ὅσοι τὰ ἐκείνη φρονούντες καὶ περιμένοντες αὐτὸν ὑπῆρχον ἐν τῇ βασιλείᾳ, τῆς ἀπολωλέκασιν, αὐτῆς τε τῆς οἰκίας γῆς ἐκβαλόντες ἀλλοτρίας ἐπήλυδας πεποιήκασιν, ἥξιν τε πέμψαντα τῶν ἰδίων τινὰ Φίλων, γυνῶναι δὲ αὐτῆς τὰ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰδαν τετολμημένα.

β'. Ο δὲ Δημήτριος παροξυνθεὶς ἐκπέμπει Βακχίδην, Φίλῳ Ἀντιόχῃ τῷ Ἐπιφανῆς βασιλέως, ἄνδρα χρηστὸν, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἅπασαν πεπιστευμένον, δὲς αὐτῷ δύναμιν, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα παραδόμενος αὐτῷ Ἀλκιμον, ἐντελέ-

gentilem ab ea familia in aliam domum transferret, fugit ad Ptolemæum regem Ægypti: atque, ab eo et vxore eius Cleopatra honorifice exceptus, impetrauit ab eis locum in regione Heliopolitana, vbi templum Hierosolymitano simile aedificauit. Sed de istis dicendi locus erit magis opportunus.

CAP. X.

Quomodo Bacchides Demetrii copiarum dux, expeditione in Iudæos suscepta, infecto negotio reuersus est: utque Nicanor non multo post contra Iudam missus cum uniuerso exercitu periit. De obitu Alcimi, et successione Iudæ.

Eodem tempore Demetrius Seleuci filius Roma profugus, Tripoli Syriae vrbe occupata, diadema sibi imposuit: atque militibus aliquot mercenariis sibi comparatis, regiam ingressus est, omnibus eum laete admodum excipientibus, et semet ei submittentibus. Cum autem Antiochum regem et Lysiam comprehendissent, ipsos ad eum viuos deducunt: atque illi, ita e vestigio iubente Demetrio, a militibus interfecti erant, cum iam annos duos regnasset Antiochus, sicut et alibi iam ante memorauimus. At cum multi ex Iudæis impii et profugi ad eum sese aggregassent, et cum eis Alcimus pontifex, accusabant totam gentem, ac præcipue Iudam et fratres ipsius, narrantes, vt amicos eius omnes trucidarint, et quotquot in regno rebus eius studebant ipsumque exspectabant, etiam illos perdiderint, et ipsos propria e terra eiectos in aliena peregrinos fecerint; postulabantque, vt, vno aliquo ex amicis suis misso, ex ipso disceret, quæ a Iuda patrata fuerint.

2. Demetrius ira commotus mittit Bacchidem, amicū regis Antiochi Epiphanis, virum probum integrumque, cui tum Mesopotamiae omnis præfectura credita erat, copiis ei datis, commendatoque ipsi Alcimo ponti-

μενος ἀποκτεῖναι Ἰδαν καὶ τὰς σὺν αὐτῷ. ἐξορμήσας δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ὁ Βακχίδης μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰδαίαν, ἐπειμψε πρὸς τὸν Ἰδαν καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ περὶ Φιλίας καὶ εἰρήνης διαλεγόμενος. δόλῳ γὰρ αὐτὸν ἐβάλετο λαβεῖν. ὁ δ' ἔκ ἐπίστευσεν· ἑώρα γὰρ, ὅτι μετὰ στρατιᾶς παρέστη τοσαύτης, μεθ' ὅσης ἐπὶ πόλεμόν τις, ἀλλ' ἔκ ἐπ' εἰρήνην, ἔρχεται. τινὲς μέντοιγς τῶν ἐκ τῆ δῆμῃ προσέχοντες οἷς ὁ Βακχίδης ἐπικηρυκίσσατο, καὶ νομίσαντες ὅδ' ἐν αὐτῷ ὑπὸ Ἀλκίμῃ πείσεσθαι δεινὸν ὄντα, ἐμφούλη, πρὸς αὐτὸς ἀνεχώρησαν. καὶ λαβόντες ὄρκους παρ' ἀμφοτέρων, μήτε αὐτὸς τι παθεῖν, μήτε τὰς ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντας προαιρέσεως, ἐπίστευσαν αὐτὸς ἐκείνοις. ὁ δὲ Βακχίδης ὀλιγωρήσας τῶν ὄρκων, ἐξήκοντα μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τὰς δὲ ἄλλας, ὅσοι διανοῶντο πρὸς αὐτὸν ἀναχωρεῖν, ἀπέτρεψε, τοῖς πρώτοις τὴν πίσιν μὴ φυλάξας. ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀπελθὼν, κατὰ κώμην Βηθζηθῶ λεγομένην ἐγένετο, πέμψας συλλαμβάνει πολλοὺς τῶν αὐτομολούντων καὶ τινὰς τῆ λαῶ, καὶ πάντας ἀποκτείνας, προσέταξε τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ πᾶσιν ὑπακῆειν Ἀλκίμῳ· καὶ μετὰ στρατιᾶς τινος, ἣν ἔχη τηρεῖν τὴν χώραν αὐτῷ, καταλιπὼν αὐτὸν, εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν βασιλέα Δημήτριον ὑπέστρεψεν.

γ'. Ἀλκιμος δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ βεβλόμενος βεβαιώσας, καὶ συνείς, ὅτι κατασκευάσας εὖνουν τὸ πλῆθος ἀσφαλέςτερον ἀρξέει, χρηστοῖς ἅπαντας ὑπήγετο λόγοις, καὶ πρὸς ἡδονὴν ἐκάστω καὶ χάριν ὁμιλῶν. ταχὺ δὲ μάλα χεῖρα πολλὴν καὶ δύναμιν περιβάλλετο· τούτων δ' ἦσαν οἱ πλείους ἐκ τῶν ἀσθεβῶν καὶ πεφυγαδευμένων, οἷς ὑπηρετάς καὶ στρατιώτας χρώμενος ἐπήρχετο τὴν χώραν, καὶ ὅσας ἐν αὐτῇ τὰ Ἰουδα φρονοῦντας εὗρισκεν, ἐφόνευσεν. ὀρῶν δὲ τὸν Ἀλκιμον ἤδη μέγαν ὁ Ἰουδας γενόμενον, καὶ πολλοὺς διεφθαρκότα τῶν ἀγαθῶν καὶ ὁσίων τῷ ἔθνει, καὶ αὐτὸς, ἐπιπορευόμενος τὴν χώραν, διέφθαρσε τοὺς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ φρονοῦντας. βλέπων δ' αὐτὸν ὁ Ἀλκιμος ἀντέχεν τῷ Ἰουδᾷ μὴ δυνάμενον, ἀλλ' ἠττώμενον αὐτῷ τῆς ἰσχύος, ἐπὶ τὴν παρὰ Δημητρίῳ τῷ

ſice, addito mandato, vt Iudam et qui cum eo erant ferro perimeret. Bacchides autem Antiochia profectus cum exercitu, poſtquam peruenit in Iudaeam, mittit ad Iudam et eius fratres, vt cum eis de pace et amicitia ageret. volebat enim cum per dolum capere. Sed ille fidem ipſi non habuit: videbat enim, quod tanto cum exercitu adeſſet, quo ad bellum, non ad pacem faciendam, itur. Quidam tamen e populo credentes his, quae Bacchides per praeconem denunciauerat, ratique, ſibi ab Alcimo, vtpote populari ſuo, nihil mali euenturum eſſe, ad eos ſe contulerunt: et iureiurando ab vtriſque accepto, nec ipſos, nec qui eiufdem ſecum erant voluntatis, mali quidquam paſſuros eſſe, eorum fidei ſeſe commiſerunt. Bacchides autem, iureiurando inſuper habito, ſexaginta quidem illorum interfecit, alios vero, quibus in animo erat ad ipſum ſe recipere, a propoſito auertebat, prioribus fide non ſeruata. Poſtquam vero Hieroſolymis digreſſus ad vicum peruenit, Bêthzetho vocatum; quibuſdam e ſuis emiſſis, comprehendit perſugarum multos et e populo nonnullos, atque omnibus maſtatis, iuſſit, vt quotquot in ea regione eſſent Alcimo parerent: reliſtisque cum eo militibus, qui ipſum in provincia ſua cuſtodienda iuarent, Antiochiam ad Demetrium regem reuerſus eſt.

3. Alcimus autem omni modo id agens, vt principatum ſibi firmaret, ſentienſque ſecurius ſe regnaturum eſſe, ſi populum ſibi beneuolum fecerit, omnes blandis ſermonibus deliniebat, et ad gratiam ſingulis et delectationem loquendo. Itaque breui admodum validam manum et exercitum ſibi comparauit: horum autem plerique erant impii et perſugae, quibus miniſtris et militibus vtens regionem obiit, et quotquot Iudae rebus ſtudere offendiſſet ad vnum obtruncauit. At Iudas videns, Alcimum ad magnam creuiſſe potentiam, multosque de gente ſua viros bonos ſanctosque interfeciſſe, ipſe quoque, late per regionem euagatus, partium eius fautores occidebat. Alcimus autem videns, ſe non poſſe Iudae exercitui reſiſtere, viribuſque eo inferioreſ eſſe, decreuit ad auxilium Demetrii regis con-

βασιλέως συμμαχίαν ἔγνω τραπέσθαι. παραγενόμενος οὖν εἰς Αντιόχειαν, παρώξυνεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἰῥδαν, κατηγορῶν, ὥς πολλὰ μὲν ὑπ' αὐτῷ πεπόνθοι κακὰ, πλείω δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ προκαταληφθεῖν, καὶ δῶ δίκην, δυνάμειος ἰχυρεῶς ἐπ' αὐτὸν ἀποσταλείσης.

δ'. Ο δὲ Δημήτριος, τῷ ἤδη καὶ τοῖς ἰδίοις αὐτῷ πρέγμασιν ἐπισφαλὲς ἡγησάμενος εἶναι, τὸ περιιδεῖν Ἰῥδαν ἐν ἰσχύϊ τοσαύτῃ γενόμενον, ἐκπέμπει Νικάνωρα, τὸν εὐνέστατον αὐτῷ καὶ πιστότατον τῶν Φίλων· ἔτος γάρ ἐστιν ὁ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων πόλεως αὐτῷ συμφυγόν· καὶ δὴς δύναμιν ὅσῃ ἀρκέσειν ὑπέλαβεν αὐτῷ πρὸς τὸν Ἰῥδαν, ἐκέλευσεν αὐτῷ μηδεμίαν φειδᾶ ποιῆσθαι τῇ ἔθνει. ὁ δὲ Νικάνωρ, παραγενόμενος εἰς Ἰερουσόλυμα, πολεμεῖν μὲν εὐθύς ἔδιδόναι τῷ Ἰῥδα, δόλῳ δ' ὑποχείριον λαβεῖν κρίνας, προσπέμπει λόγους εἰρηνικὰς αὐτῷ, "μηδεμίαν μὲν ἀνάγκην εἶναι, Φάσκων, "πολεμεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὅρκους δ' αὐτῷ δίδοναι περὶ τῇ μηδὲν πείσεσθαι δεινόν. ἤκειν γὰρ μετὰ Φίλων ἐπὶ τῷ ποιῆσαι "Φανεράν αὐτοῖς τὴν Δημητρίῳ τῷ βασιλέως διάνοιαν, ὡς "περὶ τῇ γένει αὐτῶν Φρονεῖ." ταῦτα διαπρεσβευσάμενός τῃ Νικάνωρος, ὁ Ἰῥδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῷ πειθόμενοι, καὶ μηδεμίαν ἀπάτην ὑποπτεύσαντες, δίδουσι πίσεις αὐτῷ, καὶ ἀέχοντα τὸν Νικάνωρα μετὰ τῆς δυνάμεως. ὁ δὲ ἀσπασάμενος τὸν Ἰῥδαν, μεταξὺ προσομιλῶν δίδωσι τοῖς οἰκείοις τι σημεῖον, ὅπως συλλάβωσι τὸν Ἰῥδαν. ὁ δὲ συνεῖς τὴν ἐπιβουλὴν, ἐκπηδήσας πρὸς τῆς ἰδίας συνέφυγε. Φανερεῶς δὲ τῆς προαγρέσεως αὐτῷ καὶ τῆς ἐνέδρας γενομένης, ὁ Νικάνωρ πολεμεῖν ἔκρινε τῷ Ἰῥδα· καὶ συγκροτήσας καὶ παρασκευασάμενος πρὸς τὴν μάχην, συμβαλὼν κατὰ τινὰ κόμην Καφαρσαλαμῆ, καὶ νικήσας, ἀναγκάζει τὸν Ἰῥδαν ἐπὶ τὴν ἐν τοῖς Ἰερουσόλυμοις ἄκραν Φεύγειν.

ε'. Εἰτι δ' αὐτῷ κατιόντι ἐκ τῆς ἄκρας εἰς τὸ ἱερὸν, ἀπαντήσαντες τῶν ἱερέων τινὲς καὶ πρεσβυτέρων ἡσπάζοντο, καὶ τὰς θυσίας ἐπεδείκνυσιν, ἃς ὑπὲρ τῇ βασιλείῳ ἔλεγον προσφέρειν τῷ Θεῷ. ὁ δὲ βλασφημίας αὐτοῖς ἠπέλησεν,

fugere. Antiochiam itaque profectus, magnopere eum in Iudam irritabat, ipsum accusando, quod plurimas ab eo passus esset iniurias, pluresque ab eo fierent, nisi anticipetur, et poenas luat, potenti in eum misso exercitu.

4. Tum Demetrius id suis rebus periculosum esse existimans, si Iudam tanta potentia ac viribus auctum negligeret, Nicanorem mittit, ex amicis summæ erga ipsum benevolentiae fideique virum: (idem enim ille erat, qui cum ipso vrbe Roma profugerat) datoque ei exercitu, quantum satis esse putabat ad Iudam debellandum, imperavit ei, ut nemini de gente ista parceret. Nicanor autem, cum Hierosolyma venisset, e vestigio aduersus Iudam praeliari non decreuit, dolo vero ipsum in potestatem suam redigere arbitratus, mittit ei verba pacifica, dicens, "nihil causæ esse, cur armis decertarent et discrimen adirent, seque paratum esse, fidem iureiurando dare, illud nihil mali passurum esse. ideo enim se venire cum amicorum comitatu, ut mentem Demetrii regis illis patefaceret, qualiter de genere illorum sentiat." Cum ista per legatos promississet Nicanor, Iudas eiusque fratres credendum illis rati, nihilque fraude agi suspicantes, fidem ei vicissim dant, et Nicanorem cum exercitu suscipiunt. Ille vero, cum Iudam amice salutasset, signum quoddam, dum inter se colloquerentur, suis dat militibus, ut Iudam corripere. At ille, insidiis intellectis, prosiluit, et ad suos se recipiebat. Nicanor autem, consilio suo patefacto, dolisque iam detectis, tum demum aperto Marte cum Iuda rem gerere statuit: cumque copias undique contraxisset et ad pugnam eas parasset, praelio commissio ad vicum quendam Capharsalama dictum, paræque victoria, Iudam in arcem, quæ Hierosolymis erat, fugere compulit.

5. Cum autem in eo esset, ut ex arce in templum descenderet, sacerdotum nonnulli et senatorum obuiam facti eum salutabant, ostensis sacrificiis, quæ se Deo pro Rege oblaturus esse dicebant. Ille vero impie loquutus

εἰ μὴ παραδῶ τὸν Ἰϋδαν ὁ λαὸς αὐτῶ, καθαρῆσιν, ὅταν ἐπανέλθῃ, τὸν ναόν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπειλήσας ἐξῆλθεν ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων· οἱ δὲ ἱερεῖς εἰς δάκρυα διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις λύπην προέπεσον, καὶ τὸν Θεὸν ἰκέτευον ῥύσασθαι ἐκ τῶν πολεμίων αὐτούς. ὁ δὲ Νικάνωρ, ὡς, ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐξελθὼν, ἐγένετο κατὰ τινα κώμην Βεθωρὸν λεγομένην, αὐτόθι στρατοπεδεύεται, προσγενομένης αὐτῶ καὶ ἄλλης ἀπὸ Συρίας δυνάμεως· Ἰϋδας δὲ ἐν Ἀδασοῖς ἐτέρα κώμη, σαδίως ἀπεχύσθη τριάκοντα τῆς Βεθωρῆ, στρατοπεδεύεται, εἰς χιλίους ἅπαντας ἔχων. τέτρες παρορμήσας μὴ καταπληγῆναι τὸ τῶν ἐναντίων πλῆθος, μηδὲ λογίζεσθαι, πρὸς πόσους ἐγωνίζεσθαι μέλλουσιν, ἀλλὰ τίνες ὄντες καὶ περὶ οἷων ἐπάθλων κινδυνεύουσιν ἐνθυμημένης, εὐφύχως ὁμοίως χωρῆσαι τοῖς πολεμίοις, ἐπὶ τὴν μάχην ἐξάγει· καὶ συμβαλὼν τῷ Νικάνωρι, καὶ καρτερεῖς τῆς μάχης γενομένης, κρατεῖ τῶν ἐναντίων, καὶ πολλὰς τε αὐτῶν ἀπέκτεινε, καὶ τελευταῖον αὐτὸς ὁ Νικάνωρ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενος ἔπεσεν. ἔπεισόντος, ἡδὲ τὸ στρατεύμα ἔμεινεν· ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν ἀπολέσαντες, εἰς Φυγὴν ἐτράπησαν, ῥίψαντες τὴν πανοπλίαν. ἐπιδιώκων δὲ ὁ Ἰϋδας ἐφόνευσε, καὶ ταῖς σάλπιγγι ταῖς πέριξ κώμας ἐσήμαινεν, ὅτι νικᾷ τὰς πολεμίας. οἱ δ' ἐν αὐταῖς ἀκούοντες, ἐξεπῆδων ὀπλισμένοι, καὶ τοῖς Φεύγουσιν ἀπαντῶντες ἔκτεινον αὐτούς, γενομένοι κατὰ πρόσωπον. ὥς ἐκ τῆς μάχης ταύτης ἡδὲ διέφυγεν, ὄντων αὐτῶν ἐνακιχιλίων. τὴν δὲ νίκην συνέβη γενέσθαι ταύτην τῇ τρισκαδεκάτῃ τῆ μηνός, τῇ λεγομένην παρὰ μὲν Ἰσθαίοις Ἀδάρ, κατὰ δὲ Μακεδόνας Δύσερ. ἀγχοῖν δ' ἐν τέτῳ τὰ νικητήρια κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ ἐορτὴν νομίζουσι τὴν ἡμέραν. ἐξ ἐκείνης μέντοι χρόνος πρὸς ὀλγὸν τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος τῶν πολέμων ἀναπαυσάμενον, καὶ εἰρήνης ἀπολαῦον, ἔπειτ' εἰς ἀγῶνας πάλιν καὶ κινδύνους κατέστη.

ς'. Τῷ δ' ἀρχιερεῖ τῷ Ἀλκίμῳ βεβληθέντι καθελεῖν τὸ τεῖχος τῆ ἀγίας, ὃν παλαιὸν καὶ κατασκευασμένον ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, πληγὴ τις αἰφνίδιος ἐκ τῆ Θεᾶ προσέπεσεν· ὅφ' ἧς ἄφωτός τε ἐπὶ τὴν γῆν κατηνέχθη, καὶ βασανί-

illis minatus est, nisi populus Iudaeus sibi traderet, templum excisurum esse, cum rediret. Et post has quidem minas iactatas exiit Hierosolymis: sacerdotes vero, propter moerorem ex istis, quae dixerat, in lacrymas proruperunt, Deoque supplicabant, ut ipsos ex hostium manibus liberaret. Nicanor autem cum Hierosolymis egressus ad vicum quendam peruenisset Bethoron vocatum, illic castra locauit, ubi et alius ei ex Syria accessit exercitus: Iudas autem castra posuit apud Adasa, alium vicum, qui a Bethoro triginta stadiis aberat, non amplius quam mille homines secum habens. Istos valde hortatus, ut animis iniuncte consternati essent ad hostium multitudinem, nec cogitarent, cum quam multis dimicaturi essent, sed ut, quales ipsi et pro qualibus praemiis periculum subeant, secum reputantes, animose obuiam irent hostibus, in praelium eos educit; et cum Nicanore congressus, editoque acri certamine, aduersarios superat, et multos illorum peremit, tandemque ipse Nicanor egregie pugnans occubuit. Quo caeso, nequaquam substitit exercitus: sed ubi ducem amiserat, abiectis armis sese fugae mandarunt. At Iudas impigre eos persequens magnam stragem edidit, signumque tubis dedit vicis vindique finitimis, quod hostes profligauerat. Illi vero, qui in iis erant, istis auditis, armati prosiliebant, et fugientibus obuiam facti occiderunt eos fronte fronti opposita. adeo ut ex hac pugna nemo saluus euaserit, homines licet fuerint ad nouem millia. Contigit autem hanc victoriam reportari decima tertia die mensis, qui a Iudaeis Adar, a Macedonibus Dystrus appellatur. atque in eo votiuia sacra pro victoria quotannis faciunt, eamque diem pro festo habent. Ex illo quidem tempore Iudaeorum gens a bellis aliquandiu requieuit, et pace fruebatur: postea vero in certamina et pericula recidit.

6. Alcimo autem pontifici, cum vellet adyti murum, veterum admodum et a sanctis prophetis exstructum diruere, Deus plagam quandam repentinam inflixit; a qua et voce priuatus in terram concidit, multisque die-

θαῖς ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας ἀπέθανεν, ἀρχιερατεύσας ἔτη τέσσαρα. τελευτήσαντος δὲ τήτῃ, τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ λαὸς τῷ Ἰδὰ δίδωσιν· ὃς ἀκούσας περὶ τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως, καὶ ὅτι καταπεπολεμήκασιν τὴν τε Γαλατίαν καὶ τὴν Ἰβηρίαν, καὶ Καρχηδόνα τῆς Λιβύης, καὶ πρὸς τούτοις τὴν Ἑλλάδα κεχείρωνται, καὶ τὰς βασιλεῖς Περσέα τε καὶ Φίλιππον, καὶ τὸν μέγαν Ἀντίοχον, ἔγνω Φιλίαν πρὸς αὐτὰς ποιήσασθαι. πέμψας οὖν εἰς τὴν Ῥώμην τῶν αὐτῶν φίλων Εὐπόλεμον τὸν Ἰωάννη υἱὸν, καὶ Ἰάσωνα τὸν Ελεαζάρ, παρεκάλει δὲ αὐτῶν συμμαχῆς εἶναι καὶ φίλος, καὶ Δημητρίῳ γράψαι, ὅπως μὴ πολεμῇ τοῖς Ἰουδαίοις. ἐλθόντας δὲ εἰς τὴν Ῥώμην τὰς παρὰ τῷ Ἰδὰ πρεσβευτὰς ἢ σύγκλητος δέχεται· καὶ διαλεχθεῖσα περὶ ὧν ἐπέμψθησαν, τὴν συμμαχίαν ἐπινεύει. ποιήσασα δὲ περὶ τήτῃ δόγμα, τὸ μὲν ἀντίγραφον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπέστειλε· αὐτὸ δ' εἰς τὸ Καπιτώλιον, εἰς χαλκᾶς ἐγγράψαντες δέλτας, ἀνέθεσαν. ἦν δὲ τοιοῦτον. “Δόγμα συγκλήτης, περὶ συμμαχίας καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, Μηδένα τῶν ὑποτεταγμένων Ῥωμαίοις πολεμεῖν τῶν Ἰουδαίων ἔθνη, μηδὲ τοῖς πολεμῶσι χορηγεῖν, ἢ σίτον, ἢ πλοῖα, ἢ χρήματα. εἰάν δὲ ἐπίωσί τινες Ἰουδαίους, βοηθεῖν Ῥωμαῖς αὐτοῖς κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ πάλιν, ἂν τῇ Ῥωμαίων ἐπίωσί τινες, Ἰουδαῖς αὐτοῖς συμμαχεῖν. ἂν δέ τι πρὸς ταύτην τὴν συμμαχίαν θελήσῃ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἢ προσθεῖναι, ἢ ἀφελῆναι, τῆτο κοινῇ γενέσθαι γνώμη τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων. ὃ δ' ἂν προσεθῇ, τῆτ' εἶναι κύριον. ἐγγράφῃ τὸ δόγμα ὑπὸ Εὐπολέμου τῷ Ἰωάννῃ πατρὸς, καὶ ὑπὸ Ἰάσωνος τοῦ Ελεαζάρ, ἐπὶ ἀρχιερέως μὲν τοῦ ἔθνους Ἰδὰ, στρατηγῷ δὲ Σίμωνος τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ.” καὶ τὴν μὲν πρώτην Ῥωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους Φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἔτα συνέβη γενέσθαι.

bus cruciatus vita decessit, quadriennium functus pontificatu. Illo vero mortuo, populus Iudae pontificatum dedit: qui cum multa audiisset de Romanorum potentia, eosque subegisse et Galatiam et Iberiam, et Carthaginem in Africa, ac praeterea Graeciam in suam potestatem redegissem, regesque Perseum et Philippum et Antiochum Magnum, decrevit cum illis facere amicitiam. Missis igitur Romam, ex amicis suis, Eupolemo Ioannis filio et Iasone Eleazari filio, voce illorum obsecrabat, ut societatem secum inirent et amicitiam, et ut Demetrio scriberent, ne posthac Iudaeos bello lacefferet. Cumque Romam venissent Iudae legati, benigne eos excipit senatus: habitoque de iis, quorum gratia missi erant, sermone, societatem coire placuit. Mox facto hac de re senatus-consulto, exemplar eius in Iudaeam missum est; illud vero ipsum, in tabulas aeneas incisum, in Capitolium relatum est. Erat autem huiusmodi. "Decretum senatus de societate et benevolentia erga gentem Iudaeorum habenda. Ne quis Romanae ditionis cum gente Iudaeorum bellum gerito, neque bellum gerentibus frumentum aut naues aut pecuniam subministrato. Si quis Iudaeos inuadat, Romani illis opem ferunto pro viribus. vicissim, si quis Romanos inuadat, Iudaei auxilium ferunto. Si quid ad hoc sociale foedus voluerit gens Iudaeorum addere aut ab eo demere, id fiat cum consensu populi Romani. et quod sic additum fuerit, ratum esto. Scriptum est hoc Senatus-consultum per Eupolemum Ioannis filium et Iasonem Eleazari, Iuda gentis pontifice et duce Simone fratre ipsius." Atque ita quidem contigit primam Romanis cum Iudaeis amicitiam et societatem factam esse.

ΚΕΦ. ια΄.

Οτι πάλιν ἐπὶ τὸν Ἰδαν Βακχίδης ἐκπεμφθεὶς αὐτὸν ἐνέκησεν, καὶ ὡς Ἰδας γενναίως μαχόμενος ἔπεσεν.

Διμήτριος δὲ, ἀπαγγελθείσης αὐτῷ τῆς Νικάνορος τελευτῆς, καὶ τῆς ἀπωλείας τῆ συν αὐτῷ στρατεύματος, πάλιν τὸν Βακχίδην μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰδαίαν ἐξέπεμψεν· ὃς ἐκ τῆς Αντιοχείας ἐξορμήσας, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἰδαίαν, ἐν Αρβήλοις πόλει τῆς Γαλιλαίας στρατοπεδεύεται. καὶ τὰς ἐν τοῖς ἐκεῖ σπηλαίοις ὄντας· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὰ συμπεφεύγασιν· ἐκπολιορκήσας καὶ λαβὼν, ἄρας ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα σπερδὴν ἐποιεῖτο. μαθὼν δὲ τὸν Ἰδαν ἐν τινὶ κώμῃ Βηθζηθὼ τῆνομα κατεστρατοπεδευμένον, ἐπ' αὐτὸν ἠπείγετο μετὰ πεζῶν μὲν δισμυρίων, ἵππέων δὲ διαχιλίων. τῷ Ἰδᾷ δ' ἦσαν οἱ πάντες χίλιοι. ὅτοι τὸ Βακχίδην πλῆθος θεωρήσαντες ἔδεισαν, καὶ τὴν παρεμβολὴν καταλιπόντες, ἔφυγον πάντες, πλὴν ὀκτακοσίων. Ἰδας δὲ καταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ πολεμίων ἐπικειμένων, καὶ μηδὲνα καρὸν αὐτῷ πρὸς συλλογὴν τῆς δυνάμεως ἐπιτρεπόντων, οἷός τε ἦν μετὰ τῶν ὀκτακοσίων συμβαλεῖν τοῖς μετὰ τοῦ Βακχίδου· καὶ προτερεπόμενός γε τούτους εὐψύχως ὑφίστασθαι τὸν κίνδυνον, παρεκάλει χωρεῖν ἐπὶ τὴν μάχην. τῶν δὲ λεγόντων, ὡς ἂν εἰσὶ πρὸς τοσοῦτον μέγεθος στρατιάς ἀξιόμαχοι, συμβαλεούντων δὲ νῦν μὲν ἀναχωρεῖν καὶ σώζειν αὐτοὺς, αὐτῶν δὲ συναγαγόντα τοὺς ἰδίους τοῖς ἐχθροῖς συμβαλεῖν, “μὴ τοῦτ', εἶπεν, ἥλιος ἐπίδοι γενόμενον, ἵνα ἐγὼ τὰ νῦντά με δειξῶ τοῖς πολεμίοις. ἀλλ' εἰ καὶ “τελευτὴν ὁ παρὼν μοι καρὸς φέρει, καὶ δεῖ πάντως ἀπολέσθαι μαχόμενον, σῆσομαι γενναίως πᾶν ὑπομένων τὸ μέλλον, ἢ τοῖς ἤδη καταρωθωμένοις καὶ τῇ περὶ αὐτῶν δόξῃ “προσβαλὼν τὴν ἐκ τῆς νῦν φυγῆς ὕβριν.” καὶ ὁ μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς ὑπολειφθέντας, παρακαλῶν τοῦ κινδύνου καταφρονήσαντας ἐμόσσε χωρεῖσθαι τοῖς πολεμίοις, ἔλεγεν.

β'. Ο δὲ Βακχίδης, ἐξαγαγὼν ἐκ τῆ στρατοπέδου τὴν

CAP. XI.

Quod Bacchides denuo in Iudam missus ipsum superavit: utque Iudas strenuus se gerens occubuit.

CÆterum Demetrius, nunciata sibi morte Nicanoris et clade exercitus, qui cum eo erat, misit denuo Bacchidem cum aliis copiis in Iudæam. qui, Antiochia profectus, ubi in Iudæam peruenit, ad Arbela Galilææ urbem castra metatur. Cumque illos, qui in istius loci speluncis erant, (nam multi in eas confugerunt) vi expugnauerat ceperatque, illinc digressus Hierosolyma properabat: cognitoque, Iudam in vico Bethzetho dicto castra posuisse, aduersus eum ducebat viginti peditum millia, atque duo equitum millia. At Iudas non plures secum habebat quam mille homines. Illi, visa exercitus Bacchidis multitudine, territi erant, relictisque castris omnes diffugerunt præter octingentos. Iudas autem a suis militibus desertus, cum hostis iam immineret, nullumque ei tempus novos delectus habendi concederet, in eo erat, ut cum octingentis illis pugnam contra Bacchidem committeret: atque hortatus eos, ut forti animo pericula sustinerent, iussit, ut in aciem prodirent. Illis vero dicentibus se nequaquam posse cum exercitu tantæ magnitudinis congregari, atque suadentibus, ut in præsentia quidem recederet et salutem suam consuleret, postea vero, copiis suis collectis, cum hostibus manus confereret, "ne hoc, inquit, sol factum adspiciat, ut terga mea hostibus obuersa ostendam. Sed si nunc fatalis hora venit, ut moriar, et omnino necesse est, ut peream, si pugnem, fortiter tamen stabo, et quicquid futurum sit malo excipere, quam ut res præclare gestas gloriamque ex illis partem turpi fuga iam dedecorem." Atque istis quidem verbis reliquos de suis hortabatur, ut, spreto contemptoque periculo, cum hostibus praelium committerent.

2. Interea Bacchides, cum copiis ex castris egressus,

δύναμιν, πρὸς μάχην παρετάσσετο· καὶ τὰς μὲν ἱππῆς ἐξ
 ἑκατέρων τῶν κεράτων ἔταξε, τὰς δὲ ψιλὰς καὶ τοξότας προ-
 ἐσήσατο ἀπάσης τῆς Φάλαγγος, αὐτὸς δ' ἦν ἐπὶ τῷ δεξιῷ
 κέρως. ἔτως δὲ συντάξας τὴν στρατιάν, ἐπεὶ προσέμιξε τῷ
 τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ, σημῆναι τὸν σαλπυγκτὴν ἐκέλευσε,
 καὶ τὴν στρατιάν ἀλαλάξασαν προσιέναι. τὸ δ' αὐτὸ ποιήσας
 ὁ Ἰδῆας, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις· καὶ κρατερῶς ἀμφοτέ-
 ρων ἀγωνιζομένων, καὶ τῆς μάχης μέχρι δυσμῶν παρατεινο-
 μένης, ἰδὼν ὁ Ἰδῆας τὸν Βακχίδην καὶ τὸ κρατερόν ἐν τῷ δεξιῷ
 κέρατι τυγχάνον τῆς στρατιᾶς, παραλαβὼν τὰς εὐψυχοτάτας,
 ὤρμησεν ἐπ' ἐκείνο τὸ μέρος τῆς τάξεως, καὶ προσβαλὼν τοῖς
 ἐκεῖ, διασπᾷ αὐτῶν τὴν Φάλαγγα. ὥσάμενος δ' εἰς μέσους,
 εἰς Φυγὴν αὐτὰς ἐβιάσατο, καὶ διώκει μέχρις Ἀζᾶ ὄρους ἔτι
 λεγομένην. Θεασάμενοι δὲ τὴν τροπὴν τὴν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι,
 οἱ τὸ εὐώνυμον ἔχοντες, ἐκυκλώσαντο τὸν Ἰδῆαν διώκοντες,
 καὶ λαμβάνουσι μέσον αὐτὸν κατόπιον γεγόμενοι. ὁ δὲ Φεύγειν
 ἔδυνάμενος, ἀλλὰ περιεσχημένος ὑπὸ τῶν πολεμίων, σὰς
 ἐμάχετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. πολλὰς δὲ κτεῖνας τῶν ἀντι-
 πάλων, καὶ κατάκοπος γεγόμενος, καὶ αὐτὸς ἔπεσεν, ἐπὶ κα-
 λοῖς μὲν πρότερον γεγενημένοις, ἐφ' ὁμοίοις δὲ, ὅτε ἀπέθνησκε,
 τὴν ψυχὴν ἀφίει. πεσόντος δὲ Ἰδῆα, πρὸς μηδένα τὸ λοιπὸν
 ἀφορεῖν ἔχοντες οἱ σὺν αὐτῷ, στρατηγὸν δὲ τοιοῦτον σκηθόντες
 ἔφυγον. λαβόντες δὲ τὸ πῶμα παρὰ τῶν πολεμίων ὑπόσπον-
 δον Σίμων καὶ Ἰωνάθης οἱ ἀδελφοὶ τῷ Ἰδῆα, κομίσαντες εἰς
 τὴν Μωδιεὺ κώμην, ὅπου καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν τέθαπτο, κη-
 δεύουσι, πενθήσαντος ἐπὶ συχνὰς αὐτὸν τῇ πλήθους ἡμέρας,
 καὶ τιμήσαντος κοινῇ τοῖς νενομισμένοις. καὶ τέλος μὲν τοιοῦτον
 κατέχεν Ἰδῆαν, ἄνδρα γενναῖον καὶ μεγαλοπόλεμον γεγόμε-
 νον, καὶ τῶν τῷ πατρὸς ἐντολῶν Ματταθίᾳ μνήμονα, καὶ πάνθ'
 ὑπὲρ τῆς τῶν πολιτῶν ἐλευθερίας καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὑ-
 ποσάντα. τοιοῦτος οὖν τὴν ἀρετὴν ὑπάρξας, μέγιστον αὐτῷ
 κλέος καὶ μνημεῖον κατέλιπεν, ἐλευθερώσας τὸ ἔθνος, καὶ τῆς
 ὑπὸ Μακεδόσιν ἐξαεπάσας αὐτὸ δαλείας· καὶ τὴν ἀρχιε-
 ρωσύνην ἑτος τρίτον κατασχὼν, ἀπέθανεν.

aciem ad pugnam instruebat: atque ita eam ordinauit, ut equites in utroque cornu collocarentur, atque velites et sagittarii totam phalangem praecederent; ipse vero esset in dextro cornu. Sic instructa acie, quamprimum hostium exercitui admoueretur, iussit tubicinem signum dare, militesque clamore sublato praelium inire. Idem ubi Iudas fecerat, cum hostibus congreditur, et utrisque acriter dimicantibus, pugnaque ad solis occasum protracta, Iudas, animaduertens Bacchidem et quod erat exercitui robur in dextro esse cornu, assumtis animosissimis quibusque in istam aciei partem impetum fecit: eosque, qui illic erant, aggressus dissoluit eorum phalangem. Cumque in medios hostes penetrasset, eos in fugam compulsi, persequiturque usque ad Azamontem ita appellatum. At qui erant in sinistro cornu, pulsos qui erant in dextro conspicati, Iudam sequentes circumiuerunt, atque in tergum conuersi ipsum in medio comprehendunt. Ille vero, cum nulla effugiendi via daretur, sed undique hostibus septus esset, constitit cum suis et strenue pugnabat. Cumque multos aduersariorum fudisset, atque labore et vulneribus conficeretur, ipse etiam cecidit, animamque efflauit, non minus ex rebus iam ante praeclare gestis, quam ex similibus, dum moreretur, conspicuus. Iuda autem prostrato, qui cum eo erant, non amplius habentes quem sequerentur, tantoque duce orbati, fugae sese mandarunt. Simon vero et Ionathas, fratres Iudae, corpus eius, ex foedere ab hostibus receptum, in Modim vicum deportarunt, ubi et pater eorum monumento conditus erat, atque ibi sepelierunt, cum illum populus vniuersus aliquamultis diebus luxisset, atque solennibus exsequiis honorasset. Atque ita quidem vitam finiuit Iudas, vir fortis et bellicosissimus, quique memor erat mandatorum Mattathiae patris, et pro popularium suorum libertate omnia et agere et pati sustinuit. Tanta itaque virtute praeditus, maximam post se reliquit gloriam, suique memoriam, gente sua in libertatem vindicata et e Macedonum seruitute erepta: cumque tres esset annos pontificatu functus, ita occubuit.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ ἧς ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν ὀγδοήκοντα καὶ δύο.

- α'. Ως Ἰωνάθης ἀδελφὸς ἦν Ἰούδα, τελευτήσας αὐτὸς τὴν ἡγεμονίαν παρὰ λαβὼν.
- β'. Ως πολέμους Βακχίδην, ἠνάγκασε, φιλίαν ποιησάμενον πρὸς αὐτὸν, ἀπελθεῖν ἐκ τῆς χώρας.
- γ'. Οτι Ἀλέξανδρος, ὁ τῷ Ἐπιφανῶς Ἀντίχῳ υἱὸς, ἐλθὼν εἰς Συρίαν, ἐξήνεγκε πόλεμον πρὸς Δημήτριον.
- δ'. Ως Δημήτριος, πρὸς βουλευσάμενος πρὸς Ἰωνάθην, ποιεῖται συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸν τε πολλοὺς δωρησάμενος καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.
- ε'. Ως Ἀλέξανδρος, ταῦτ' ἐκούσας, καὶ ὑπερβαλὼν τὰ παρὰ τῷ Δημητρίῳ, καὶ ἀποδείξας Ἰωνάθην ἀρχιερέα, συμμαχεῖν ἔπεισεν αὐτὸν.
- ς'. Ἡ Ονίς φιλίαν πρὸς τὸν Φιλομήτορα Πτολεμαῖον κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν γινομένη, καὶ ὡς φοβόμενος τὸν Ονίαν καλούμενον ναὶν πρὸς τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις ὄντα.
- ζ'. Οτι Ἀλέξανδρος, ἀποθανόντος Δημητρίου, σφιδρα ἐτίμησεν Ἰωνάθην.
- η'. Ως Δημήτριος ὁ Δημητρίου παῖς, πλεύσας εἰς τὴν Συρίαν ἀπὸ Κρήτης, καὶ πολέμους τὸν Ἀλέξανδρον καὶ κρατήσας, αὐτὸς ἐβασίλευσε, φιλίαν πρὸς Ἰωνάθην ποιησάμενος.
- θ'. Ως Τρύφων ὁ Ἀπαμειῶν, καταπολεμήσας Δημήτριον, Ἀντίχῳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ παρῆκε τὴν βασιλείαν, ποιησάμενος καὶ αὐτὸς σύμμαχον Ἰωνάθην.
- ι'. Ως Δημητρίῳ ὑπὸ Πάρθων ἐχθροῦ ληφθέντος, ὁ Τρύφων παρεσπύνησε τὴν Ἰωνάθην, καὶ δόλῳ λαβὼν αὐτὸν ἀπέκτεινε, καὶ πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τὸν ἑταλὸν αὐτῷ Σίμωνα.
- ια'. Ως Σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν ἐνεχείρισεν τὸ ἔθνος, καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀρχιερέα.
- ιβ'. Ως ὁ Σίμων ἐπολιόρκεται ἐν Ἀράρις Τρύφωνα σύμμαχος γενόμενος Ἀντίχῳ τῷ Δημητρίῳ ἀδελφῷ, τῷ καὶ Εὐσεβῶς ἐπικληθέντι.
- ιγ'. Ως Τρύφωνος ἀνακρινέντος, Ἀντίχῳ ἐπολιόρκει Σίμωνα, ἡγεῖναι Κανδαβαρὸν τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ νικήσας, τῆς Ἰουδαίας ἐξέβαλεν.
- ιδ'. Οτι ὑπὸ τῷ γαμβρῷ Πτολεμαίῳ ἐν συμπόσῳ δολοφονηθεὶς ὁ Σίμων ἀπέθανεν· καὶ Πτολεμαῖος, δῆσας αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐποχείρησεν καταστρεῖν.
- ιε'. Ως ὁ νεώτερος τῶν Σίμωνος υἱῶν Τρκανὸς, φθάσας αὐτὸν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, ἐπολιόρκεσεν πολλῷ χρόνῳ τὸν Πτολεμαῖον, εἰς τι φερόμενον ἐγκλείσας αὐτὸν καλούμενον.
- ις'. Ως στρατεύσας ὁ Τρκανὸς Ἀντίχῳ ὁ Εὐσεβῆς, καὶ προσκαθίσας τῇ τῶν Ἱερουσολυμίων πόλει, δίδουσι τὴν πολιορκίαν, λαβὼν παρὰ Τρκανῷ τάλαντα τριακσίαι, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν καὶ φιλίαν συνθέμενος.
- ιζ'. Τρκανὸς στρατεῖα, μετὰ τὴν Ἀντίχῳ τελευτήν ἐν Μήδαις ἀποθανόντος, ἐπὶ Συρίαν· καὶ ὡς πολλὰς πόλεις, κατὰ κράτος εἰλεν.
- ιη'. Φιλίαν πρὸς Τρκανὸν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ζεβινῷ κληθέντι.
- ιθ'. Ως Ἀντίχῳ ὁ Κυζικηνὸς, ἐλθὼν βοηθῆσαι τοῖς Σαμαρείταις πολιορκημένοις πρὸς Τρκανῷ, ἥτις διέφυγε, διώκόντων αὐτὸν τῆς Ἰουδαίας τῶν υἱῶν Τρκανῷ.
- κ'. Οτι παραλαβὼν Ἀριστέβηλος τὴν ἀρχὴν, διαδήμας πρῶτος ἐκτίθειται.
- κα'. Ως τελευτήσας Ἀριστοβῆλος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, ἐστράτευσεν ἐπὶ Συρίαν καὶ Φοινίκην καὶ Ἀραβίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἐχθρῶν ἐχειρώσατο.
- κβ'. Πτολεμαῖος τῷ Λαζάρῳ πρὸς αὐτὸν μάχην καὶ νίκην.
- κγ'. Ως στρατεύσας Δημήτριος ὁ Εὐκαίρος ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ ἐκράτησεν αὐτὸν.
- κδ'. Ἀντίχῳ τῷ Διονύσι λεγομένῳ στρατὸν ἐπὶ Ἰουδαίαν, καὶ ὡς ἐκράτησε τῇ μάχῃ.
- κε'. Ως μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου τελευτήν ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρα τὴν βασιλείαν ἔλαβεν ἐννέμη κατασχέουσα, καὶ βιώσασα μετὰ εἰρήνης καὶ δόξης ἀπέθανεν.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IYDAICARVM LIBER

DECIMVSTERTIVS.

Continet hic liber tempus annorum LXXXII.

1. **Q**uomodo Ionathas frater Iudae, illo defuncto, principatum suscepit.
2. Quomodo bello cum Bacchide gesto, coëgit eum, post factam cum ipso amicitiam, a Iudaea discedere.
3. Quod Alexander, Antiochi Epiphanis filius, in Iudaeam profectus, Demetrio bellum intulit.
4. Quomodo Demetrius, missa legatione ad Ionatham, cum eo societatem init, multis ipsi gentique nostrae datis muneribus.
5. Quomodo Alexander, his auditis, cum Demetrium muneribus superasset et Ionatham pontificem fecisset, ipsum in suas partes pertraxit.
6. Sub id tempus Oniae intercessit amicitia cum Ptolemaeo Philometore, quoque aedificauit templum, Oniae uocatum, ad similitudinem Hierosolymitanum.
7. Quod Alexander, post mortem Demetrii, Ionatham summo in honore habuit.
8. Quomodo Demetrius Demetrii filius, cum e Creta in Syriam traieciisset, belloque Alexandro illato eum deuicisset, ipso regnum occupauit, facta cum Ionatha amicitia.
9. Quomodo Tryphon Apamensis, post deuictum Demetrium, Antiocho Alexandri filio regnum tradidit, Ionatha ab ipso in societatem recepto.
10. Quomodo, Demetrio a Parthis captiuo facto, Tryphon foedus cum Ionatha initum fregit, ipsumque dolo captum occidit, et Simoni eius fratri bellum intulit.
11. Quomodo Iudaeorum gens exercitus imperium desulio Simoni Ionathae fratri, ipsumque pontificem creauit.
12. Quomodo Simon Tryphona in Dora compulsum oppugnavit, inita societate cum Antiocho Demetrii fratre, cui Pius cognomen erat.
13. Quomodo, Tryphone sublato, Antiochus contra Simonem bellum mouit: ad quem ille Cendebacum, eius copiarum ducem, praelio superatum Iudaea expulsi.
14. Quod Simon, a genero suo Ptolemaeo inter conuincendum dolo occisus, diem supremum obiit: atque Ptolemaeus, uxorē eius et liberis in uincula coniectis, conatus est imperium sibi inesse afferere.
15. Quomodo Hyrcanus, filiorum Simonis natu minimus, praecoccupato imperio, longo tempore Ptolemaeum obsedit, in arcem inclusum, cui nomen erat Dagan.
16. Quomodo Antiochus Pius, ducto in Hyrcanum exercitu, aduersoque urbi Hierosolymitanae, obsidionem soluit, acceptis ab Hyrcano tantis rebus, et societate cum eo amicitiaque facta.
17. Hyrcani, post mortem Antiochi (qui apud Medos diem obiit) in Syriam expeditio: usque urbes multas vi expugnauit.
18. Amicitia facta inter Hyrcanum et Alexandrum cognomine Zebinam.
19. Quomodo Antiochus Cyzicenus, cum ad auxilium Samaritanis ab Hyrcano obsessis ferendum uenisset, fusus fugatusque est, et ab Hyrcani filiis Iudaea pulsus.
20. Quod Aristobulus, suscepto imperio, primus sibi diadema imposuit.
21. Quomodo, Aristobulo defuncto, frater eius Alexander, qui in imperium successit, expeditionem fecit in Syriam, et Phoenicem et Arabiam, et multos ex hostibus subegit.
22. Ptolemaei Laetari cum eo pugna et victoria.
23. Quomodo Demetrius Eucerus, exercitu Alexandrum ducta, ipsum superauit.
24. Antiochi, Dionysi appellati, in Iudaeam expeditio: et quomodo praelio victoriam reperauit.
25. Quomodo post obitum Alexandri, uxor eius Alexandra, cum imperium per nouenarium tenuisset, et in pace et gloria uixisset, uita recessit.

ΚΕΦ. α΄.

Ως Ιωνάθης μετὰ τὸν ἀδελφὸν Ἰδάν τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν· καὶ ὡς ἅμα Σίμωνι αὐτῷ ἀδελφῷ ἐπολέμησε τῷ Βακχίδῃ.

ΤΙΝΙ μὲν ἔν τῷ τρόπῳ τὸ τῶν Ἰδαίων ἔθνος, καταδεδωσαμένῳ αὐτὸ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκτίσαστο τὴν ἐλευθερίαν, καὶ δι' ὅσων καὶ πηλίκων ἀγώνων ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἔλθων Ἰδὰς ἀπέθανεν, ὑπὲρ αὐτῶν μαχόμενος, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώκαμεν. μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ἰδὰς, πάλιν ὅσων ἦν τῶν ἀσεβῶν, καὶ παραβεβηκότων τὴν πατριὸν πολιτείαν, ἐπεφύη τοῖς Ἰδαίοις, καὶ πανταχόθεν αὐτὰς ἀκμαῖον ἐκάκη. συνελάμβανε δὲ τῇ τέττων πονηρίᾳ καὶ λιμὸς τὴν χώραν καταλαβών· ὡς πολλὰς διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι τοῖς παρ' ἀμφοτέρων, ἀπὸ τῆς λιμῆς καὶ τῶν ἐχθρῶν, δεινοῖς ἀντέχειν, αὐτομολῆσαι πρὸς τὰς Μακεδόνας. Βακχίδης δὲ τῶν Ἰδαίων τῆς ἀποσάντας τῆς πατρὸς συνηθείας, καὶ τὸν κοινὸν βίον προσηρημένους συναθροίσας, τέτοις ἐνεχείρισε τὴν τῆς χώρας ἐπιμέλειαν. οἱ καὶ συλλαμβάνοντες τὰς Ἰδὰς Φίλως, καὶ τὰ ἐκείνης φρονούντας, τῷ Βακχίδῃ παρέδωκαν. ὁ δὲ, βασιανίζων πρῶτον αὐτὰς, καὶ πρὸς ἡδονὴν αἰκίζόμενος, ἔπειθ' ἔτιω διέφθειρε. ταύτης δὲ τῆς συμφορᾶς τοῖς Ἰδαίοις τηλικαύτης γενομένης, ἡλικίης ἔκ ἦσαν πεπειραμένοι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάναδον, οἱ περιλειφθέντες τῶν ἐταίρων τῷ Ἰδᾷ, βλέποντες ἀπολλύμενον οἰκτρῶς τὸ ἔθνος, προσελθόντες αὐτῷ τῷ ἀδελφῷ Ιωνάθῃ, μιμῆσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ τὴν ἐκείνης περὶ τῶν ὁμοφύλων πρόνοιαν ἡξίειν, ἀποθανόντος ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ἐλευθερίας, καὶ μὴ περιορᾶν ἀπροσάτευτον τὸ ἔθνος, μηδ' ἐν οἷς φθείρεται. ὁ δ' Ιωνάθης φήσας ἐτοιμῶς ἔχειν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ νομιθεῖς κατὰ μὴδὲν εἶναι χεῖρων τῷ ἀδελφῷ, στρατηγὸς ἀποδείκνυται τῶν Ἰδαίων.

β'. Ο δὲ Βακχίδης ἀκῶσας τῆτο, καὶ φοβηθεὶς, μὴ

CAP. I.

Quomodo Ionathas, post Iudam fratrem, principatum suscepit; utque una cum Simone eius fratre bellum gessit aduersus Bacchidem.

QUEMADMODVM Iudaeorum gens, a Macedonibus in seruitutem adducta, libertatem recuperavit; et quibus quantisque certaminibus defunctus Iudas mortem oppetiit, pro illis strenue pugnans; superiori libro declarauimus. Iudae vero post interitum, homines nefarii, quotquot erant, quique patria instituta violauerant, Iudaeos adoriebantur, animisque resumtis eos undique vexabant. Ad hoc autem illorum malitiam et famae adiuuabat, quae tum forte regionem vrgebat: ita ut multi, ob necessariorum inopiam, et non ferentes malum vtrinque hinc a penuria inde ab hostibus ingruens, ad Macedonas perfugerint. Bacchides autem, Iudaeis, qui a patriis moribus deseuerant et profanam vitae consuetudinem eis praetulerant, congregatis, his regionis administrationem commisit. At illi, comprehensis Iudae amicis et fautoribus, Bacchidae eos tradiderunt. Is vero cum primum tormentis adhibitis eos ad libitum exercebat, hoc facto omnes pari crudelitate occidebat. Iudaeis itaque in tanta calamitate constitutis, quantam non experti fuerant post suum ex Babylone reditum, qui reliqui erant ex Iudae sociis, cum viderent gentem miserabiliter pereuntem, Ionatha eius fratre adito, eum rogabant, ut fratrem suum sibi in exemplum proponeret, eiusque de popularibus suis curam et prouidentiam, qui pro patriae libertate vitam profudit, imitaretur, et sine defensore non relinqueret gentem, praesertim cum in extremum discrimen adduceretur. Tum Ionathas, cum dixisset se pro illis mortem obiturum esse, atque existimaretur nihilo inferior esse, quam frater, Iudaeorum dux declaratur.

2. Quod ubi rescivit Bacchides, is veritus, ne Ionathas

παράχῃ πράγματα τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ὁ Ἰωνάθης, ὡς καὶ πρότερον Ἰδδας, ἀποκτεῖναι δόλω τῆτον ἐζήτει. ταύτην δ' ἔχων τὴν προαίρεσιν ἐκ ἔλαθε τὸν Ἰωνάθην, ἔδδ' τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Σίμωνα· ἀλλὰ γὰρ μαθόντες ἔτοι καὶ παραλαβόντες τὰς ἐταίρας ἅπαντας, εἰς τὴν ἐρημίαν τὴν ἐγγύς τῆς πόλεως τὸ τάχος ἔφυγον, καὶ παραγενόμενοι ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ καλῶμενον λάκκῳ Δσφάρ, αὐτόθι διήγον. ὁ δὲ Βακχίδης αἰδόμενος αὐτὰς ἀπειρηκότας, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τυγχάνοντας, ὥρμησεν ἐπ' αὐτὰς μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ πέραν τῆ Ἰορδάνης στρατοπεδευσάμενος, ἀνελάμβανε τὴν δύναμιν. Ἰωνάθης δὲ, γνὼς τὸν Βακχίδην ἐπ' αὐτὸν ἤκοντα, πέμπει τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην, τὸν καὶ Γαδδὴν λεγόμενον, πρὸς τὰς Ναβαταῖας Ἀραβας, ἵνα παρ' αὐτοῖς ἀποθήκηται τὴν ἀποσκευὴν, ἕως ἢ πολεμήσωσι πρὸς Βακχίδην· ἦσαν γὰρ φίλοι. τὸν δὲ Ἰωάννην ἀπίοντα πρὸς τὰς Ναβαταῖας ἐνδρευσάντες ἐκ Μηδάβας πόλεως οἱ Ἀμαραῖς παῖδες, αὐτὸν τε συλλαμβάνουσι καὶ τὰς σὺν αὐτῷ, καὶ διαρπάσαντες ὅσα ἐπεκομίζετο, κτείνουσι καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὰς ἐταίρας αὐτῷ πάντας. δίκην μέντοι γε τέτων ὑπέχον τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῷ τὴν ἀξίαν, ἣν μετ' ἑπολύ δηλώσομεν.

γ'. Ο δὲ Βακχίδης, γνὼς τὸν Ἰωνάθην ἐν τοῖς ἔλεσι τῆ Ἰορδάνης κατεστρατοπεδευμένον, παραφουλάξας τὴν τῶν Σαββάτων ἡμέραν, ἐπ' αὐτὸν ἤκεν, ὡς ἢ μαχόμενον ἐκείνη διατὸν νόμον. ὁ δὲ παρορμήσας τὰς ἐταίρας, καὶ περὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῖς εἶναι τὸν κίνδυνον, εἰπὼν, μέσοις ἀπειλημμένοις τῷ τε ποταμῷ καὶ τῶν πολεμίων, ὡς φυγεῖν ἐκ ἔχουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν ἐπίεσαν, ὁ ποταμὸς δ' ἦν κατόπιν αὐτῶν· εὐξάμενος δὲ καὶ τῷ Θεῷ νίκην αὐτοῖς παραχρῆν, συνάπτει τοῖς πολεμίοις. ὧν πολλὰς καταβαλὼν, ἐπεὶ τολμηρῶς εἶδε ἐπερχόμενον αὐτῷ τὸν Βακχίδην, ἐξέτεινε τὴν δεξιὰν ὡς πλήξων αὐτόν. τῷ δὲ προειδομένῳ καὶ τὴν πληγὴν ἐκκλίναντος, ἀποπηδήσας μετὰ τῶν ἐταίρων εἰς τὸν ποταμὸν, διενήξατο, καὶ τῆτον διασώζονται τὸν τρόπον εἰς τὸ πέραν τῆ Ἰορδάνης, τῶν πολεμίων ἐκ ἑτὶ τὸν ποταμὸν ἐπιδιαβάντων,

negotium facesseret Regi et Macedonibus, quemadmodum non ita pridem Iudas, dolo quaerebat eum interire. Verum hoc illius vaftrum consilium nec Ionatham, nec Simonein, ipsius fratrem, latebat: sed enim illi, hac re cognita, sociisque suis omnibus assumtis, in solitudinem, quae proxime aberat ab vrbe, fugam maturabant; cumque venissent ad aquam, quae dicitur lacus Asphar, ibi morabantur. Bacchides autem, ubi intellexit, quod viribus animisque deficerent, et illic loci considerent, aduersus eos cum omnibus suis copiis profectus est, et positis trans Iordanem castris exercitum reficiebat. Caeterum Ionathas, certior factus, quod Bacchides contra se veniret, mittit fratrem suum Ioannem, Gaddin etiam appellatum, ad Nabataeos Arabas, (erant enim amici), ut apud eos impedimenta deponeret, donec acie cum Bacchide dimicaret. At Ioanni, dum iter faceret ad Nabataeos, Amaraei filii, ad insidiandum ex vrbe Medaba egressi, et ipsum, et qui cum eo erant, capiunt, cunctisque, quae ferebantur, direptis, et Ioannem et socios eius omnes interficiunt. Veruntamen poenam ob ista, quam commeruerunt, fratribus ipsius persoluebant, de qua haud multo post verba faciemus.

3. Bacchides autem, cognito, quod Ionathas in Iordanis paludibus castra haberet, die Sabbati captato, contra eum venit, tanquam ea die non pugnaturum propter legis reuerentiam. Ille vero socios adhortatus, additoque insuper, quod vita illis in periculo esset, in medio hostes inter fluuiumque conclusis, ut qui non habeant, quo se fuga reciperent, (nam hostes quidem a fronte eos premebant, a tergo vero flumen erat) quin et Deum precatus, ut illis victoriam daret, eongreditur cum hostibus. quorum multis prostratis, ubi cernebat Bacchidem in se cum impetu ferri, dextram extulit, ut eum feriret. Cum autem ille ictum praeuideret eumque declinasset, Ionathas cum sociis in fluuium insiluit, et tranauit, atque ita trans Iordanem in tutum euaserunt, quod hostes

ἄλλ' ὑποσρέψαντος εὐθύς τῷ Βακχίδῃ εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν. ἀπέβαλε δὲ τῆς στρατιάς ὡς περὶ διχιλίους. πολλὰς δὲ τῆς Ἰσδαίας καταβαλλομένας πόλεις ὠχύρωσε, καὶ τὴν Ἰεριχῆντα καὶ Εμμαῶν, καὶ Βεθωρὸν, καὶ Βεθῆλλαν, καὶ Θαμναθὰ, καὶ Φαραθῶ, καὶ Τοχόαν, καὶ Γάζαρα. καὶ πύργους ἐν ἐκάστῃ τῶν πόλεων οἰκοδομήσας, καὶ τείχη περιβαλὼν αὐταῖς καρτερά, καὶ τῷ μεγέθει διαφέροντα, δύναμιν εἰς αὐτάς κατέστησεν, ὅπως κακοῦν ἐκείθεν ὀρμώμενοι τῆς Ἰσδαίας ἔχωσι. μάλιστα δὲ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν ἰχύρωσε. λαβὼν δὲ καὶ τῆς τῶν πρώτων τῆς Ἰσδαίας παῖδας ὁμήρους, εἰς τὴν ἄκραν αὐτὰς ἐνέκλεισε, καὶ τῆτον ἐφύλαττε τὸν τρόπον.

δ'. Τὸν αὐτὸν δὲ καιρὸν παραγενόμενός τις πρὸς Ἰωνάθην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ Σίμωνα, τῆς Ἀμαραίας παῖδας ἀπήγγειλεν αὐτοῖς γάμον ἐπιτελοῦντας, καὶ τὴν νύμφην ἄγοντας, ἀπὸ Γαβαθὰ πόλεως, θυγατέρα τινὲς ἔσαν τῶν ἐπιφανῶν παρὰ τοῖς Ἀραβί, μέλλειν δὲ γίνεσθαι παραπομπὴν τῆς κόρης λαμπράν καὶ πολυτελῆ. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ Σίμωνα, καιρὸν ἐπιτηδεύοντες εἰς τὴν ἐκδικίαν τῶν ἀδελφῶν νομίσαντες αὐτοῖς παραφᾶναι, καὶ λήψεσθαι τὴν ὑπὲρ Ἰωάννη δίκην παρ' αὐτῶν ἐπὶ πολλῆς ἐξουσίας ὑπολαβόντες, ἐξώρμησαν εἰς Μηδάβαν, καὶ τῆς ἐχθρῆς ἐν τῷ ὄρει λοχῶντες ἔμενον. ὡς δὲ εἶδον αὐτὰς ἄγοντας τὴν παρθένον, καὶ τὸν νυμφίον, καὶ φίλων σὺν αὐτοῖς οἷον εἰκὸς ἐν γάμοις ὄχλον, ἀναπηδήσαντες ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀπέκτειναν ἅπαντας· καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἄλλην ὅση τότε εἶπετο λεῖα τοῖς ἀνθρώποις, λαβόντες ὑπέστρεψαν. καὶ τιμωρίαν μὲν ὑπὲρ Ἰωάννη τῶν ἀδελφῶν παρὰ τῶν υἱῶν Ἀμαραίας τοιαύτην ἀπέλαβον. αὐτοὶ τε γὰρ ἔτοι καὶ οἱ συνεπόμενοι φίλοι καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τέκνα διεφθάρησαν, ὄντες ὡς τετρακόσιοι.

ε'. Σίμων μὲν οὖν καὶ Ἰωνάθης, εἰς τὰ ἔλη τῷ ποταμῷ ὑποσρέψαντες, αὐτόθι κατέμενον. Βακχίδης δὲ, τὴν Ἰσδαίαν ἅπασαν Φερεαῖς ἀσφαλίσάμενος, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ τότε μὲν ἐπ' ἔτη δύο τὰ τῶν Ἰσδαίων ἡρέμησε

non amplius amnem transirent, sed Bacchides e vestigio ad arcem Hierosolymitanam se reciperet. De suo autem exercitu hominum circiter duo millia amisit. Caeterum multas Iudaeae vrbes, quibus deiecta erant moenia, communiuit, et Hierichuntem, et Emmauntem, et Bethoron, et Bethellam, et Thamnatha, et Pharathonem, et Tochoam, et Gazara. Cumque turres in vnaquaque vrbe aedificasset, et muros validos et magnitudine praecellentes eis circumdedit, in illis praesidia collocavit, vt factis inde excursionibus Iudaeos infestarent. Maxime vero omnium Hierosolymorum arcem firmavit. Cumque et principum Iudaeae filios obsides accepisset, eos in arcem inclusit, atque itaque custodiebat.

4. Sub id tempus igitur quidam Jonathan et Simonem eius fratrem adiit, illisque nunciauit, Amaraei filios, nuptias celebrantes, sponsam ducere ex vrbe Gabatha, filiam cuiusdam de viris illustribus apud Arabas, foreque, vt puella deducatur cum splendido et sumtuoso apparatu. Ionathas autem et Simon, rati tempus sibi opportunissimum oblatum esse ad fratrem vlciscendum, opinatique se facillime posse Ioannis occisi poenas ab illis repetere, Medabam profecti sunt, et ad montem in insidiis locati inimicos exspectabant. Cumque eos animadvertissent virginem ducentes, sponsumque, et magnam cum eis, vt in nuptiis fieri solet, amicorum turbam, exsilierunt in eos ex insidiis, et omnes ad vnum interfecerunt, captoque mundo muliebri et reliqua, quae viros tunc sequebatur, praeda, reuersi sunt. Atque huiusmodi supplicium ab Amaraei filiis sumserunt ob ea, quae Ioanni fratri fecerant. nam et illi ipsi et qui eos comitabantur amici, vt et vxores eorum et liberi, numero ad quadringentos, occisi sunt.

5. Et quidem Simon et Ionathas, in fluuii paludes reuersi, illic confederunt. Bacchides vero, cum Iudaeam omnem praesidiis muniuisset, ad Regem se recepit. Et tunc quidem per integrum biennium in tranquillo

πράγματα. οἱ δὲ Φυγάδες καὶ οἱ ἄσπευτοι, ὀρῶντες τὸν Ἰωνά-
 θην καὶ τὰς σὺν αὐτῷ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐνδιατρίβοντας
 τῇ χώρᾳ διὰ τὴν εἰρήνην, πέμπουσι πρὸς Δημήτριον τὸν βασι-
 λέα, παρακαλοῦντες ἀποσῆλαι Βακχίδην ἐπὶ τὴν Ἰωνάθην
 σύλληψιν. ἐδήλουν γὰρ αὐτὴν ἀπόνως ἐσομένην, καὶ νυκτι-
 μιᾷ, μὴ προσδοκῶσιν αὐτοῖς ἐπιπεσόντας, ἀποκτενεῖν ἅπαν-
 τας. τῷ δὲ βασιλεῶς ἐκπέμψαντος τὸν Βακχίδην, γενόμενος
 ἔτος ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ πᾶσιν ἔγραψε τοῖς φίλοις καὶ Ἰσδαίοις καὶ
 συμμάχοις, συλλαβεῖν αὐτῷ τὸν Ἰωνάθην. σπευδάζοντων δὲ
 πάντων καὶ μὴ δυναμένων κρατῆσαι τῷ Ἰωνάθῃ· ἐφυλάτ-
 τετο γὰρ σφόδρα τὴν ἐπιβλήν ἡδημένος· ὁ Βακχίδης ὀρ-
 γισθεὶς τοῖς Φυγάσιν, ὡς ψευσαμένοις αὐτόν τε καὶ τὸν βα-
 σιλέα, πεντήκοντα αὐτῶν τὰς ἡγεμένους συλλαβὼν, ἀπέκτει-
 νεν. ὁ δὲ Ἰωνάθης σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ εἰς Βηθα-
 λαγὰν ἀναχωρεῖ, κώμην ἔσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, φοβηθεὶς τὸν Βακ-
 χίδην· καὶ οἰκοδομήσας πύργους, καὶ τεῖχην περιβαλόμενος,
 αὐτὸν ἔχεν ἀσφαλῶς πεφραγμένον. Βακχίδης δὲ ταῦτα
 ἀκῶσας, τὴν τε μετ' ἑαυτῷ στρατιὰν ἄγων, καὶ τῶν Ἰσδαίων
 τὰς συμμάχους παραλαβὼν, ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην ἦκε, καὶ προσ-
 βαλὼν αὐτῷ τοῖς ὀχυρώμασιν, ἐπὶ πόλλας αὐτὸν ἡμέρας
 ἐπολιόρκει. ὁ δὲ πρὸς τὴν σπευδὴν τῆς πολιορκίας ἔκ ἐνδί-
 δωσιν, ἀλλὰ καρτερώς ἀντιστάς, Σίμωνι μὲν τὸν ἀδελφὸν ἐν
 τῇ πόλει καταλείπει, τῷ Βακχίδῃ πολεμήσοντα· λάθρα δ'
 αὐτὸς εἰς τὴν χώραν ἐξελθὼν, καὶ συναγαγὼν χεῖρα πολλὴν
 παρὰ τῶν τὰ αὐτὰ φρενοούντων, νυκτὸς ἐπιπίπτει τῷ Βακχί-
 δῃ στρατοπέδῳ, καὶ συχνὰς αὐτῶν διαφθεύρας, φανερός καὶ
 τῷ ἀδελφῷ Σίμωνι γίνεται τοῖς ἐχθροῖς ἐπιπεσών. καὶ γὰρ
 ἔτος αἰσθόμενος τὰς πολεμίας ὑπ' αὐτῷ κτεινομένας, ἐπέξει-
 σιν αὐτοῖς, καὶ τὰ τε μηχανήματα τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν
 ἐνέπρησε τῶν Μακεδόνων, καὶ φόνον αὐτῶν ἱκανὸν εἰργάσα-
 το. θρασυόμενος δ' αὐτὸν ὁ Βακχίδης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀπει-
 λημένον, καὶ τὰς μὲν ἔμπροσθεν αὐτῷ, τὰς δ' ὀπίσθεν προσ-
 κειμένας, εἰς ἀθυμίαν ἅμα καὶ ταραχὴν τῆς διανοίας ἐνέ-
 πισε, τῷ παρ' ἐλπίδας ἀποβάντι τῆς πολιορκίας συγχυθεὶς.

erant Iudaeorum res. Verum transfugae et scelerati, cum viderent Ionatham cum suis pacis beneficio quietos securosque in regione agere, ad Demetrium regem quosdam legarunt, rogantes, vt Bacchidem mitteret ad Ionatham capiendum. Hoc enim in procliui fore significabant, vnaque nocte omnes, si eos de improviso adoriretur, opprimi posse. Cum autem Rex eo Bacchidem misisset, ille vbi in Iudaeam venit, scripsit ad amicos suos omnes, et Iudaeos et auxiliares, vr Ionatham comprehensum ad se adducerent. Postquam vero omnes summo studio id agerent, nec quidquam proficerent ad Ionatham capiendum (nam sibi valde cauebat, intellectis eorum insidiis), Bacchides, iratus perfugis, vt qui rem falso ad ipsum pariter ac Regem detulissent, ex principibus illorum ad quinquaginta homines comprehendit et interfecit. Ionathas autem cum fratre suorumque manu Bacchidis metu Bethlagam secessit, vicum in solitudine situm: et turribus aedificatis et moenibus ei circumdatis, sese a periculo securum conseruabat. At Bacchides, istis auditis, cum copiis, quae tum sibi aderant, exiens, et Iudaeis in auxilium euocatis, contra Ionatham profectus est, eiisque munimentis admoto exercitu, dies aliquammultos ipsum obsidebat. Ille vero acri oppugnantium studio nihil cedit, sed, cum fortiter resistisset, Simonem fratrem in vrbe relinquit, aduersus Bacchidem praeliaturum: ipse vero clam in regionem egressus, magnaue inter suae factionis homines manu collecta, nocte in castra Bacchidis impetum facit; et cum multos illic occidisset, Simoni etiam fratri palam fit, quod hostes esset adortus. nam et is sentiens stragem ab illo editam exit in eos, et Macedonum machinas, in obsidionem paratas, incendit, et caede multa in eos grassatur. Bacchides autem, cum vidisset sese ab inimicis circumuentum, et alios quidem a fronte, alios vero a tergo ipsum vrgentes, in desperationem animique consternationem incidit, vehementer perturbatus, quod res obsidionis praeter spem ceci-

τὸν μέντοιγε ὑπὲρ τέτων θυμὸν εἰς τὰς φυγάδας, οἱ μετεπέμψαντο παρὰ τῷ βασιλέως αὐτὸν, ἀπέσκηψεν, ὡς ἐξηπατηκός· ἐβύλετο δὲ τελύσας τὴν πολιορκίαν εὐπρεπῶς, εἰ δυνατόν, εἰς τὴν οἰκίαν ὑποσρέφειν.

ς'. Μαθὼν δ' αὐτῷ τὴν διάνοιαν Ἰωνάθης, πρεσβεύεται πρὸς αὐτὸν περὶ Φιλίας καὶ συμμαχίας, ὅπως ἀποδῶσιν ἀλλήλοις ἕς εἰλήφασιν αἰχμαλώτους ἑκάτεροι. νομίσας δὲ ταύτην εὐπρεπεστέραν ὁ Βακχίδης τὴν ἀναχώρησιν, σπένδεται πρὸς τὸν Ἰωνάθην Φιλίαν· καὶ ὥμοσαν μὴ στρατεύειν ἔτι κατ' ἀλλήλων. καὶ τοὺς τε αἰχμαλώτους ἀποδοὺς, καὶ τοὺς ἰδίους κομισάμενος, ὑπέσχεψεν εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, ἔκ ἔτι εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐνέβαλεν. ὁ δὲ Ἰωνάθης, ταύτης τῆς ἀδείας λαβόμενος, καὶ ποιόμενος ἐν Μαχμᾷ πόλει τὴν διαίταν, αὐτόθι τοῖς ὄχλοις διέιπε τὰ πράγματα, καὶ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀσεβεῖς κολάζων ἐκάθηρεν οὕτως ἀπὸ τούτων τὸ ἔθνος.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἀλέξανδρος, πολεμῶν τῷ Δημητρίῳ, πολλὰ ἐδωρήσατο Ἰωνάθῃ, καὶ ἀποδείξας αὐτὸν ἀρχιερέα συμμαχεῖν ἔπεισεν αὐτῷ, εἰ καὶ μείζονα ἐκείνῳ ὑπάρχοντο Δημήτριος. περὶ Δημητρίου τελευτῆς.

ΕΤΕΙ δ' ἐξηκοσὼ καὶ ἑκατοσὼ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀντιόχου Ἐπιφανῆς υἱὸν, ἀναβάντα εἰς Συρίαν, συνέβη καταλαβέσθαι Πτολεμαῖδα, ἐκ προδοσίας τῶν ἐνδοθεν στρατιωτῶν. ἀπὸ χθὺς γὰρ εἶχον πρὸς τὸν Δημήτριον, διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῷ καὶ τὸ δυσέντευκτον. ἀποκλείσας γὰρ αὐτὸν εἰς τετραπύργιον τι βασιλείον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτὸς ἔκ ἀποθεν τῆς Ἀντιοχείας, ἔδενά προσίετο, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ πράγματα ῥάθυμος ἦν καὶ ὀλίγωρος. ὅθεν αὐτῷ καὶ μᾶλλον τὸ παρὰ τῶν ὑποτεταγμένων μῖσος ἐξήφθη, καθὼς ἤδη καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν. γενόμενον οὖν ἐν Πτολεμαίδι τὸν Ἀλέξανδρον ἀκύντας ὁ Δημήτριος, ἤγειν ἅπασαν ἀναλαβὼν τὴν

derint. Veruntamen iram inde collectam in perfugas, qui ipsum a Rege accersiuerant, conuertit, quasi ab eis deceptus: volebatque, obsidione finita, cum dignitate, si fieri posset, domum redire.

6. Quod eius consilium ubi Ionathas intellexit, legatos ad eum mittit de amicitia et societate ineunda, ea conditione, ut sibi inuicem redderent, quos utrique captiuos fecerint. Bacchides, huiusmodi discessionem sibi alia honestiorem fore ratus, paciscitur cum Ionatha amicitiam, sibi que mutuo iurarunt neutrum alteri arma illaturum. atque ita, redditis receptisque captiuis, Antiochiam ad Regem reuersus est: et post hunc discessum deinceps nullum in Iudaeam impetum fecit. Ionathas vero hanc securitatem nactus, et in Machana vrbe vitam agens, illic populo res administrabat: atque sceleratos et impios supplicio afficiens, hoc modo gentem ab illis perpurgauit.

CAP. II.

Quomodo Alexander bellum gerens aduersus Demetrium Ionathae multa largitus est, et pontificatu ei delato ipsum in societatem suam pertraxit, quamuis illi maiora pollicitus esset Demetrius. De obitu Demetrii.

ANNO autem centesimo sexagesimo contigit, ut Alexander, Antiochi Epiphanis filius, cum Syriam adscendisset, Ptolemaïdem occuparet, proditione militum, qui eam praesidio tenebant. insensi enim erant Demetrio, tum quod is superbus esset, tum quod difficulter ad eum pateret aditus. nam cum in regiam quandam quatuor turribus munitam se concludisset, quam ipse non procul ab Antiochia exstruxerat, neminem in eam admittebat: sed in rebus administrandis socors erat et negligens. vnde et subditorum in eum odium magis accensum erat, sicuti alibi etiam declarauimus. Itaque Demetrius, ubi fama acceperat Alexandrum esse in vrbe Ptolemaïde, copiis suis omni-

δύναμιν ἐπ' αὐτόν. ἔπεμψε δὲ καὶ πρὸς Ἰωνάθην πρέσβει
 περὶ συμμαχίας καὶ εὐνοίας. Φθάσαι γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον
 διέγνων, μὴ προδιαλεχθεὶς ἐκείνος αὐτῷ χῆ τὴν παρ' αὐτῷ
 βοήθειαν. τῆτο δ' ἐποίει, φοβηθεὶς, μὴ μνησικακήσας ὁ Ἰω-
 νάθης αὐτῷ τῆς ἔχθρας συνεπιθῆται. προσέταξεν οὖν αὐτῷ
 συναθροίζειν δύναμιν, καὶ κατασκευάζειν ὄπλα, καὶ τὰς
 ὁμήρους, ἃς τῶν Ἰσδαίων ἐνέκλεισε Βακχίδης ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν
 Ἱεροσολύμων, ἀπολαβεῖν. τοιούτων οὖν αὐτῷ τῶν παρὰ Δη-
 μητρίᾳ προσπεσόντων, ὁ Ἰωνάθης παραγενόμενος εἰς τὰ Ἱε-
 ροσόλυμα, τὴν ἐπιστολὴν ἀνέγνω τῷ βασιλέως, ἀκρόντων τῷ
 τε λαῷ καὶ τῶν φερούμενων τὴν ἀκρόπολιν. ἀναγνώδέντων
 δὲ τούτων, οἱ ἀσεβεῖς καὶ φυγάδες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως λίαν
 ἔδρισαν, ἐπιτετροφότος Ἰωνάθῃ τῷ βασιλέως στρατιὰν συλ-
 λέγειν καὶ τὰς ὁμήρους ἀπολαβεῖν. ὁ δὲ τοῖς γονεῦσιν ἐκάστω
 τὸν ἴδιον ἀπέδωκε. καὶ ἔτως μὲν Ἰωνάθης ἐν Ἱεροσολύμοις
 τὴν μονὴν ἐποιεῖτο, καμνίζων τὰ κατὰ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς
 τὴν αὐτῇ βέλησιν κατασκευάζων ἑκάστον. ἐκέλευσε γὰρ οἱ
 κοδομηθῆναι καὶ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἐκ λίθων τετραγώ-
 νων, ὡς ἂν ἡ πρὸς τὰς πολεμίους ἀσφαλέςτερα. ταῦτα δ'
 ὀρῶντες οἱ τῶν φερέων τῶν ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ φύλακες, ἐκλιπόν-
 τες αὐτὰ πάντες ἔφυγον εἰς Ἀντιόχειαν, παρὲξ τῶν ἐν Βεθσῆ-
 ρα πόλει, καὶ τῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων. ἔτοι γὰρ ἡ
 πλείων μοῖρα τῶν ἀσεβῶν Ἰσδαίων καὶ πεφευγόντων ἦσαν,
 καὶ διὰ τῆτο τὰς φερέας ἐκ ἐγκατέλιπον.

β'. Γνὰς δὲ Ἀλέξανδρος τὰς τε ὑποχέσεις, ἃς ἐποιήσα-
 το Δημήτριος πρὸς Ἰωνάθην, καὶ εἰδὼς καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐ-
 τῷ, καὶ ὅποσα διέθηκε πολεμῶν τὰς Μακεδόνας, καὶ πάλιν
 οἷα πεπονθὼς αὐτὸς εἴη ὑπὸ Δημητρίᾳ καὶ Βακχίδῃ τῷ Δη-
 μητρίᾳ στρατηγῷ, σύμμαχον ἐκ ἂν εὖρεῖν Ἰωνάθῃ ἀμείνω
 πρὸς τὰς Φίλους ἔλεγεν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ· ὅς καὶ πρὸς τὰς
 πολεμίους ἐστὶν ἀνδρείος, καὶ μῖστος οἰκτεῖον ἔχει πρὸς Δημή-
 τριον, πολλὰ πεπονθὼς ὑπ' αὐτῷ κακὰ καὶ πεποιηκώς. εἰ
 τοιγαροῦν δοκεῖ Φίλον ποιῆσθαι αὐτὸν κατὰ Δημητρίᾳ, νῦν
 ἐστὶν ἐκ ἄλλο τε χρησιμώτερον παρακαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τῇ

bus assumtis contra eum profectus est. Quin et legatos ad Ionatham misit, ut eum sibi socium haberet benevolumque. Ei enim in animo erat, ut Alexandrum praeveniret, ne is cum Ionatha prior colloquutus illius auxilium impetraret. idque eo magis faciebat, veritus, ne Ionathas, iniuriarum memor, ipsum inimicitarum ergo una adoriretur. Ei itaque imperavit, ut delectum haberet, et arma compararet, obsidesque Iudaeorum reciperet, quos Bacchides in Hierosolymorum arcem conducerat. Igitur cum mandata eiusmodi ad eum a Demetrio delata essent, Ionathas, ubi ad Hierosolyma venit, literas recitavit, audientibus omnibus tum caeteris, tum iis, qui arcem praesidio tenebant. Illis autem recitatis, impii et transfugae, qui in arce erant, vehementer territi sunt, quod Ionathae facta esset a Rege exercitum colligendi potestas, obsidesque sibi habendi. Ille vero eos parentibus suis quemque reddidit. Atque ita quidem Ionathas Hierosolymis habitabat, urbem instaurans et pro arbitrio suo unumquodque construens. iussit enim aedificari muros urbis ex lapidibus quadratis, ut essent illi ab hostibus tutiores. Ista autem cum animadverterent qui in praesidio erant munitionum per Iudaeam, cuncti, illis relictis, Antiochiam diffugerunt, praeter eos, qui Bethsuram tenebant et Hierosolymorum arcem. Horum enim pars maxima Iudaei erant impii et transfugae: ideoque praesidia non deserebant.

2, Alexander autem, cum didicisset, quid Demetrius Ionathae promiserit, simul et rescivisset, et quam egregie se gesserit, et quae mala bellando Macedonibus intulerit, quaeque vicissim ille passus fuerit a Demetrio et Bacchide duce copiarum Demetrii, apud amicos dictitabat, non posse se eo tempore commodiorem socium habere quam Ionatham: qui et fortis est adversus hostes, et singulari Demetrium odio prosequitur, ut qui multas iniurias ab eo acceperit, multisque vicissim eum affecerit. Itaque si idem ipsis videatur, ut illum sibi amicum sociumque facerent contra Demetrium, nunc potius quam alio tempore e re sua erit illum invitare ad societatem ineun-

συμμαχίαν. δόξαν οὖν αὐτῷ, καὶ τοῖς φίλοις πέμπειν πρὸς τὸν Ἰωνάθην, γράφει τοιαύτην ἐπιστολήν. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΝΑΘΗ ΤΩ ΑΔΕΛΦΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. "Τὴν μὲν ἀνδρείαν σε καὶ πίσιν ἀκηκόαμεν
 "πάλα, καὶ διὰ τῆτο πεπόμφαμεν πρὸς σε περὶ Φιλίας καὶ
 "συμμαχίας. χειροτονῶμεν δέ σε σήμερον ἀρχιερεῖα τῶν Ἰσ-
 "δαίων, καὶ φίλον ἐμὸν καλεῖσθαι. ἀπέσταλκα δέ σοι καὶ
 "δωρεάς, σολὴν πορφυρεῖαν καὶ σέφανον χρύσειον, καὶ παρα-
 "καλῶ τιμηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὁμοιον γίνεσθαι περὶ ἡμᾶς.

γ'. Δεξάμενος δὲ τὴν ἐπιστολήν ὁ Ἰωνάθης, ἐνδύεται μὲν τὴν ἀρχιερατικὴν σολὴν, τῆς Σκηνοπηγίας ἐνστάσης μετὰ ἑπτα-
 τέσσαρα, ἢ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Ἰδαν ἀποθανεῖν. καὶ γὰρ
 ἔδδε κατὰ τῆτον τὸν χρόνον ἀρχιερεὺς τις ἐγγόνει. συνάγει
 δὲ δύναμιν πολλήν, καὶ πλῆθος ὀπλων ἐχάλευε. Δημήτριον
 δὲ ταῦτα σφόδρα ἐλύπησε μαθόντα, καὶ τῆς βραδυτῆτος
 ἑαυτὸν ἐποίησεν αἰτιάσθαι, ὅτι μὴ προλαβὼν Ἀλέξανδρον αὐ-
 τὸς ἐφιλανθρωπέυσατο τὸν Ἰωνάθην, ἀλλ' ἐκείνῳ καταλίποι
 κακὸν εἰς τοῦτο. γράφει μέντοι καὶ αὐτὸς ἐπιστολήν τῷ Ἰω-
 νάθῃ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσαν τάδε. "ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗ-
 "ΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΝΑΘΗ ΚΑΙ ΤΩ ΕΘΝΕΙ ΤΩΝ
 "ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἐπειδὴ διετηρήσατε τὴν
 "πρὸς ἡμᾶς Φιλίαν, καὶ πειράσασιν ὑμᾶς τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς
 "οὐ προσέθεσθε, καὶ ταύτην μὲν ὑμῶν ἐπαμῶ τὴν πίσιν, καὶ
 "παρακαλῶ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν, ἀποληφομένους ἀμοι-
 "βάς παρ' ἡμῶν καὶ χάριτας. τοὺς γὰρ πλείους ὑμῶν ἀνή-
 "σω τῶν φόρων καὶ τῶν συντάξεων, ἃς προστελεῖτε τοῖς πρὸ
 "ἐμοῦ βασιλεῦσι καὶ ἐμοί. νῦν τε ὑμῖν ἀφίημι τοὺς φόρους,
 "οὓς αἰεὶ παρείχετε. πρὸς τούτοις καὶ τιμὴν ὑμῖν χαρίζομαι
 "τῶν ἀλῶν καὶ τῶν σεφάνων, οὓς προσεφέρετε ἡμῖν· καὶ
 "ἀντὶ τῶν τρίτων τῶ καρποῦ, καὶ τῶ ἡμίσεος τῶ ξυλίνου καρ-
 "ποῦ τὸ γενόμενον ἐμοὶ μέρος ὑμῖν ἀφίημι, ἀπὸ τῆς σήμερον
 "ἡμέρας. καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς ἐκάστης ὃ ἔδει μοι δίδεσθαι τῶν
 "ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ κατοικούντων, καὶ τῶν τριῶν τοπαρχιῶν τῶν τῇ
 "Ἰσδαίᾳ προσκειμένων, Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας καὶ Πε-

nam. Cum igitur ita visum esset ei et amicis, ut ad
 Ionatham mitterent, huiusmodi literas scribit. REX
 ALEXANDER IONATHANI FRATRIS. "Iam-
 "dudum audiuius de fide tua et fortitudine: ideoque ad
 "te misimus, qui de amicitia et societate agant. Porro
 "te facimus hodie Iudaeorum pontificem, et ut noster
 "amicus dicere statuimus. Quin et munera tibi mitten-
 "da curavi, stolam purpuream et auream coronam: te-
 "que obsecro, ut a nobis honoratus similiter erga nos af-
 "fectus sis.

3. His literis acceptis, Ionathas pontificalem stolam
 induit, instante Vmbraculorum festo, quadriennio post
 fratris eius Iudae interitum. etenim nemo per illud tem-
 pus pontificatum obierat. Magnum etiam exercitum col-
 ligit, et multa arma fabricabat. Quibus rebus auditis,
 Demetrius indoluit; coepitque suam sibi vitio vertere tar-
 ditatem, quod non anticiparit Alexandrum, pleniori
 obsequio Ionathae beneuolentiam demerendo, sed illi sa-
 tis temporis relinqueret ad eam praeripiendam. Verun-
 tamen et ipse literas scribit ad Ionatham populumque in
 hanc sententiam. "REX DEMETRIUS IONA-
 "THAE ET IUDAEORVM GENTI S. Quo-
 "niam amicitiam nobiscum initam seruastis, et ad no-
 "stros inimicos, qui vos tentarunt, non defecistis, hanc
 "vestram fidem laudo, hortorque, ut in iisdem perma-
 "neatis, beneficii gratiam a nobis vicissim consequuturi.
 "Plerosque enim vestrum tributis et pensionibus leuabo,
 "quae et regibus antecessoribus meis et mihi iam ante
 "pendebatis. Et nunc vobis vectigalia remitto, quae sol-
 "vere semper consueuistis. Ac praeterea pretium salis
 "vobis condono, et coronarum, quas nobis afferre soliti era-
 "tis; et quod mihi, pro tertiis frugum et dimidiis fructus
 "arborum, iure cedebat, ex hodierno die in posterum
 "vobis remitto. Et quod in singula capita mihi dari
 "oportebat, ab his qui Iudaeam incolunt et qui sunt
 "in tribus toparchiis, quae Iudaeae adiacent, Samariae
 "et Galilaeae et Peraeae, id vobis concedo ab hoc tem-

"ραίας, τῆτο παραχωρῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆ νῦν εἰς τὸν ἅπαντα
 "χρόνον. καὶ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἱερὰν καὶ ἄσυλον εἶναι
 "βύλομαι, καὶ ἐλευθέραν ἕως τῶν ὅρων αὐτῆς ἀπὸ τῆς δεκά-
 "της καὶ τῶν τελῶν. τὴν δὲ ἄκραν ἐπιτρέπω τῷ ἀρχιερεῖ ὑμῶν
 "Ἰωνάθῃ, ἕς δ' ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃ πιστὸς καὶ φίλος, τῆτος
 "ἐν αὐτῇ Φερεὺς καταστήσῃ, ἵνα φυλάσσωσιν ἡμῖν αὐτήν.
 "καὶ Ἰσδαίων δὲ τὰς αἰχμαλωτιωθέντας καὶ δελεύοντας ἐν
 "τῇ ἡμετέρᾳ, ἀφίημι ἐλευθέρους. κελεύω δὲ μηδὲ ἀγγαγεῖν-
 "θαι τὰ Ἰσδαίων ὑποζύγια· τὰ δὲ Σάββατα, καὶ ἐορτὴν
 "ἅπασαν, καὶ τρεῖς αἱ πρὸ τῆς ἐορτῆς ἡμέραι, ἔσωσαν ἀτελεῖς.
 "τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἐν τῇ ἐμῇ κατοικοῦντας Ἰσδαίους
 "ἐλευθέρους καὶ ἀνσπηρεάστους ἀφίημι· καὶ τοῖς στρατεύεσθαι
 "μετ' ἐμῷ βελομένοις ἐπιτρέπω, καὶ μέχρι τρισμυρίων ἐξέσω
 "τῆτο· τῶν δ' αὐτῶν, ὅποι ἂν ἀπίωσι, τεύξονται ὧν καὶ τὰ
 "ἐμὸν στρατεύμα μεταλαμβάνει. καταστήσω δ' αὐτῶν, ἕς μὲν
 "εἰς τὰ Φερέρια, τινὰς δὲ καὶ περὶ τὴν φυλακὴν τῷ μὲν σώμα-
 "τος, καὶ ἡγεμόνας δὲ ποιήσω τῶν περὶ τὴν ἐμὴν αὐλήν. ἐπι-
 "τρέπω δὲ καὶ τοῖς πατέροισι χρηθῆναι νόμοις καὶ τῆτος φυ-
 "λάσσειν, καὶ τοῖς τρισὶ τοῖς πρακείμενοις τῇ Ἰσδαίᾳ νομοῖς
 "ἐπιτάσσεται βύλομαι, καὶ τῷ ἀρχιερεῖ ἐπιμελὲς εἶναι, ἵνα
 "μηδὲ εἰς Ἰσδαῖος ἄλλο ἔχῃ ἱερὸν προσκυνεῖν, ἢ μόνον τὸ ἐν
 "Ἱεροσολύμοις. δίδωμι δ' ἐκ τῶν ἐμῶν εἰς τὴν δαπάνην τῶν
 "Θυσιῶν κατ' ἔτος μυριάδας πεντεκαίδεκα, τὰ δὲ περισ-
 "σεύοντα τῶν χρημάτων ὑμέτερα εἶναι βύλομαι· τὰς δὲ μυ-
 "ρίας δραχμάς, ἃς ἐλάμβανον ἐκ τῆ ἱερᾶ οἱ βασιλεῖς, ὑμῖν
 "ἀφίημι, διὰ τὸ προσήκειν αὐτάς τοις ἱερεῦσι τοῖς λειτουργ-
 "γῆσι τῷ ἱερῷ. καὶ ὅσοι δ' ἂν φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἱε-
 "ροσολύμοις, καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῷ χρηματίζοντα, ἢ βασιλι-
 "κὰ ὀφείλοντες χρήματα, ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἀπολελύδω-
 "σαν ἔστωι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς σῶα ἔστω. ἐπιτρέπω δὲ
 "καὶ ἀνακαμνίζειν τὸ ἱερὸν καὶ οἰκοδομεῖν, τῆς εἰς ταῦτα δα-
 "πάνης ἐκ τῶν ἐμῶν γινομένης, καὶ τὰ τείχη δὲ συγχωρῶ τὰ
 "τῆς πόλεως οἰκοδομεῖσθαι, καὶ πύργους ὑψηλὰς ἐγείρειν, καὶ
 "ταῦτα ἐκ τῶν ἐμῶν ἀνιστάσας. εἰ δέ τι καὶ Φερερίον ἐστίν, ὃ

"pore in perpetuum. Et urbem Hierosolymitarum sa-
 "eram et inuiolabilem esse volo, et a decumis vesti-
 "galibusque immunem qua patet eius territorium. Ar-
 "cem etiam eius permitto pontifici vestro Ionathae, et
 "quos ipse pro amicis et fidis habuerit praesidio eius
 "adhibere, ut eam nobis custodiant: ac praeterea Iu-
 "daeorum eos, qui bello capti in terris nostris ser-
 "uiunt, dimitto liberos. Ad haec iubeo, ut Iudaeo-
 "rum iumenta ad angarias non adigantur: atque Sab-
 "bata et festa omnia et tres dies festum antecedentes
 "immunes sint. Similiter et Iudaeos in meo regno de-
 "gentes dimitto liberos nullisque iniuriis affectos: et
 "qui mecum militare voluerint, eos suo, liceatque
 "illis in exercitum meum describi ad hominum millia
 "triginta: idemque stipendium, quod nostri milites
 "accipiunt, illis, ubicunque ierint, numerabitur. Ex
 "iis autem quosdam in praesidiis collocabo, alios vero
 "in corporis mei custodes habebo, praefectosque fa-
 "ciam illorum, qui sunt in regia mea. Permitto etiam
 "eis patriis legibus vivere, easdemque seruare; volo-
 "que illos imperare tribus praefecturis Iudaeae attribu-
 "tis, pontificique id curae esse, ut nemo Iudaeus
 "aliud templum habeat, ad Deum venerandum, prae-
 "ter illud, quod Hierosolymis est. Insuper singulis an-
 "nis de meo fisco largior centum et quinquaginta mil-
 "lia drachmarum in sumtum sacrificiorum, et quic-
 "quid pecuniae superest id vestrum esse volo: illa au-
 "tem decem millia drachmarum, quae de templo reges
 "accipiebant, vobis remitto, quod pertineant ad sacer-
 "dotes rem diuinam in templo procurantes. Quicumque
 "etiam confugerint in templum Hierosolymitanum et in
 "eius pomoeria, qui debitores essent pecuniae fiscalis, aut
 "ex alia re, absoluantur et ipsi, et res eorum ipsis saluae
 "sunt. Tum autem permitto, ut instauretur templum
 "et aedificetur, sumtibus ad ista ex fisco meo suppedita-
 "tis: quinetiam concedo, ut moenia urbis exstruantur,
 "turreaque altae excitentur, ita ut ista omnia meis im-
 "pensis erigantur. Denique si quod castellum sit,

“συμφέρει τῇ Ἰσθαίων χώρᾳ ὀχυρὸν εἶναι, καὶ τοῦτ' ἐκ τῶν
“ἐμῶν κατασκευαοθήτω”.

δ'. Ταῦτα μὲν ὑπὸ χινύμενος καὶ χαριζόμενος τοῖς Ἰσθαίοις ἔγραψε Δημήτριος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς, δύναμιν μεγάλην συναγαγὼν μισθοφόρων καὶ τῶν προσδεμένων ἐκ τῆς Συρίας αὐτῷ στρατιωτῶν, ἐπὶ τὸν Δημήτριον ἐστράτευσε. καὶ μάχης γενομένης, τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῷ Δημητρίῳ τρέπεται τῆς ἐναντίας εἰς Φυγὴν, καὶ ἐδίωξεν ἄχρι πολλῆς, κτείνει τε συχνὰς αὐτῶν καὶ διασπάζει τὸ στρατόπεδον· τὸ δὲ δεξιὸν, ὃ συνέβαινεν εἶναι τὸν Δημήτριον, ἥτταται. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔφυγον· Δημήτριος δὲ γενναίως μαχόμενος ἐκ ὀλίγης μὲν ἀναρῆς τῶν πολεμίων, διώκων δὲ τῆς ἄλλης, εἰσελαύνει τὸν ἵππον εἰς τέλμα βαθὺ καὶ δυσεκπόρευτον, ἔνθα συνέβη, πεσόντος αὐτοῦ τῷ ἵππῳ, μὴ δυνάμενον διαφυγεῖν ἀναρῆσθαι. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς περὶ αὐτὸν ἰδόντες οἱ πολέμιοι ἀνέσχεσαν, καὶ κυκλωσάμενοι τὸν Δημήτριον, πάντες ἐπ' αὐτὸν ἠκόντιζον. ὁ δὲ, πεζὸς ὢν, γενναίως ἀπεμάχετο, καὶ τελευτᾶν τραύματα λαβὼν πολλὰ, καὶ μηκέτ' ἀντέχειν δυνάμενος, κατέπεσε. καὶ τέλος μὲν τοιοῦτο τὸν Δημήτριον κατέλαβεν, ἔτη βασιλεύσαντα ἑνδεκα, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ἡ Ονία Φιλία πρὸς τὸν Φιλομήτορα Πτολεμαῖον· καὶ ὡς ὠκοδόμησε ναὸν ἐν Αἰγύπτῳ, ὅμοιον τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις.

Ὁ Δὲ Ονίας τῷ ἀρχιερεὶ υἱὸς, ὁμῶνυμος δὲ ὢν τῷ πατρὶ, ὃς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Φυγὼν πρὸς τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον τὸν ἐπικαλούμενον Φιλομήτορα διῆγεν, ὡς καὶ πρότερον εἰρήκαμεν, ἰδὼν τὴν Ἰσθαίαν κακῶσμένην ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, βελόμενος δὲ αὐτῷ μνήμην καὶ δόξαν αἰώνιον κατασκευάσαι, διέγνω πέμψας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν Κλεοπάτραν, αἰτήσασθαι παρ'

"quod Iudaeorum regioni expediat munitum esse, sumti-
 "bus meis opera fiant et munitiones.

4. Ista quidem Demetrius, promissa faciens volens-
 que gratificari Iudaeis, ad eos scripsit. Alexander au-
 tem rex, ingenti exercitu coacto, tam ex mercenariis,
 quam ex militibus, qui e Syria ad eum accesserant, con-
 tra Demetrium profectus est. Cumque pugna commit-
 teretur, sinistrum Demetrii cornu eos, qui sibi oppositi
 erant, in fugam vertit, et diu persequutum est, multos-
 que illorum occidit et castra diripit; dextrum vero, in
 quo forte erat Demetrius, vincitur. Atque alii quidem
 omnes in fugam se coniecerunt: at Demetrius, fortiter
 dimicans, hostium non paucos interfecit, dumque alios
 subsequitur, equo inuectus est in coenun profundum et
 transitu difficile, vbi contigit, vt ille, cum prolapso equo
 effugere non potuerit, occideretur. nam hostes, viso
 quod ei acciderat, reuersi sunt; cumque Demetrium
 circumdeditissent, eum iaculis omnes petierunt. at ille,
 quanquam pedibus esset, fortiter propugnabat, tandem-
 que multis vulneribus confectus, cum diutius resistendo
 non esset, occubuit. Atque hoc modo vitam finiuit De-
 metrius, anno regni sui vndecimo, sicut et alibi decla-
 rauimus.

CAP. III.

*Amicitia inter Oniam et Ptolemaeum Philometorem: vt,
 que Onias in Aegypto templum exstruxit Hierosoly-
 mitano simile.*

ONiae autem pontificis filius, eodemque nomine quo
 pater appellatus, (qui profugus ad Ptolemaeum regem
 cognomine Philometorem se contulit et Alexandriae de-
 gebat, vt iam ante diximus) cum videret Iudaeam vexa-
 tam a Macedonibus eorumque regibus, velletque sibi
 memoriam gloriamque aeternam parare, decreuit; mis-
 sis ad Ptolemaeum regem et Cleopatram reginam literis,

αὐτῶν ἐξῆσαν, ὅπως οἰκοδομήσεις ναὸν ἐν Αἰγύπτῳ, παρα-
πλήσιον τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις, καὶ Λευίτας καὶ ἱερεῖς ἐκ τῆ
ἰδίᾳ γένους καταστήσῃ. τῆτο δὲ ἐβέβλετο Θαρρῶν μάλιστα τῷ
προφῆτῃ Ησαΐα, ὅς, ἔτι σιν ἔμπροσθεν ἐξακοσίοις πλέον γε-
γονώς, προεῖπεν, ὡς δὲ πάντως ἐν Αἰγύπτῳ οἰκοδομηθῆναι
ναὸν τῷ μεγίστῳ Θεῷ, ὑπ' ἀνδρὸς Ἰσθαίῃς. διὰ ταῦτα οὖν
ἐπηρμένους ὁ Ονίας, γράφει Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ, τοι-
αύτην ἐπιστολήν. "ΠΟΛΛΑΣ καὶ μεγάλας ὑμῖν χρείας τε-
"τελευκῶς ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἔργοις μετὰ τῆς τῆς Θεῆ βοη-
"θείας, καὶ γενόμενος ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία καὶ Φοινίκη, καὶ
"εἰς Λεόντων δὲ πόλιν τὴν Ἡλιοπολίτην σὺν τοῖς Ἰσθαίοις, καὶ
"εἰς ἄλλης τόπῃς ἀφικόμενος τῆ ἔθνους, καὶ πλείους εὐρῶν
"παρὰ τὸ καθῆκον ἔχοντας ἱερὰ, καὶ διὰ τοῦτο δύσνης ἄλ-
"λήλοις, ὃ καὶ Αἰγυπτίοις συμβέβηκε διὰ τὸ πλῆθος τῶν
"ἱερῶν, καὶ τὸ περὶ τῆς θρησκείας οὐχ ὁμοδοξεῖν, ἐπιτηδεί-
"τατον τόπον εὐρῶν ἐν τῷ προσαγορευομένῳ τῆς ἀγέλης Βε-
"βάσεως ὀχυρώματι, βρύοντα ποικίλης ὕλης καὶ τῶν ἱερῶν
"ζώων μεσὲν, δέομαι συγχωρῆσαί μοι, τὸ ἀδέσποτον ἀνακα-
"θάραντι ἱερὸν καὶ συμπεπτακὸς, οἰκοδομῆσαι ναὸν τῷ με-
"γίστῳ Θεῷ, καθ' ὁμοίωσιν τῶ ἐν Ἱερουσολύμοις, τοῖς αὐτοῖς
"μέτροις, ὑπὲρ τε σὲ καὶ τῆς γυναῖκός καὶ τῶν τέκνων, ἵν'
"ἔχωσιν οἱ τὴν Αἴγυπτον κατοικοῦντες Ἰσθαῖοι, εἰς αὐτὸ
"συνιόντες κατὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, ταῖς σαῖς ἐξυ-
"πηρετεῖν χρεῖαις. καὶ γὰρ Ησαΐας ὁ προφῆτης τῆτο προεῖ-
"πεν· ἔσται θυσιαστήριον ἐν Αἰγύπτῳ, κυρίῳ τῷ Θεῷ. καὶ
"πολλὰ δὲ προσφῆτευσεν ἄλλα τοιαῦτα διὰ τὸν τόπον.

β'. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ονίας τῷ βασιλεῖ Πτολεμαίῳ γρά-
φει. κατανοήσεις δ' ἂν τις αὐτῇ τὴν εὐσέβειαν καὶ Κλεοπά-
τρας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς καὶ γυναῖκός, ἐξ ἧς ἀντέγραφαν
ἐπιστολῆς. τὴν γὰρ ἀμαρτίαν καὶ τὴν τοῦ νόμου παράβασιν
εἰς τὴν Ονίᾳ κεφαλὴν ἀνέθεσαν. ἀντέγραφαν γὰρ ἕτως.
"ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΟ-
"ΠΑΤΡΑ ΟΝΙΑΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἀνέγνωμέν σε τὴν παράκλη-
"σιν, ἀξιουντος ἐπιτραπῆναί σοι τὸ ἐν Λεοντοπόλει τῇ Ἡλιο-

ab illis petere, vt sibi liceret in Ægypto templum aedificare Hierosolymitano simile, et in eo Leuitas et sacerdotes ex suo genere constituere. Hoc autem volebat, praefertim quod Esaiae vati confideret, qui, cum ante sexcentos amplius annos vixerit, praedixit fore omnino, vt in Ægypto conderetur templum Deo maximo ab homine Iudaeo. Onias igitur, propter haec cupiditate elatus, Ptolemaeo et Cleopatrae huiusmodi literas scribit. "CVM "MVLTA magnaque belli munera Dei auxilio in vestram "utilitatem confecissem, atque in Coelen-Syriam Phoenicemque me contulissem, et cum Iudaeis in Leontopolim etiam praefecturae Heliopolitanae urbem aliaque istius gentis loca peruenissem, et quamplurimos animaduertissem templa contra atque oporteret habentes, et ideo sibi inuicem infensos, id quod Ægyptiis etiam accidit propter multitudinem templorum et diuersas de religione sententias, inuento loco maxime opportuno in arce, Dianae agrestis nomine vocata, varia materia abundante, sacrisque animalibus pleno, rogo, vt fanum isthic nulli sacratum numini iamque collapsum mihi liceat repurgare, et in templum Deo maximo exstruere ad similitudinem Hierosolymitani, iisdem plane mensuris, pro te quoque coniuge et liberis, vt Iudaei, qui Ægyptum incolunt, illic conuenientes ex mutua inter se concordia, tuis utilitatibus pareant. Nam et Esaías vates hoc praedixit: futurum esse in Ægypto altare domino Deo sacratum. et multa id genus alia propter locum illum vaticinatus est.

2. Et haec quidem Onias Ptolemaeo regi scribit: de ipsius autem, et Cleopatrae eius sororis et coniugis pietate coniecturam licet facere ex ea, qua literis istis responderunt, epistola. fecerunt enim, vt peccatum hoc legisque praeuaricatio in caput Oniae reciderent. nam in hunc modum ei rescripserunt. "PTOLEMAEVUS REX ET "CLEOPATRA REGINA ONIAE S. Legimus tuam petitionem, qua nos oras, vt tibi permittatur illud apud Leontopolim praefecturae Heliopolitanae tem-

“πολίτη ἱερὸν συμπεπτωκὸς ἀνακαθάραι, προσαγορευόμενον δὲ τῆς ἀγρίας Βαβάσεως. διὸ καὶ θαυμάζομεν, εἰ ἔσται τῷ Θεῷ κεχαρισμένον τὸ καθιδρυσόμενον ἱερὸν ἐν ἀσελγῇ τόπῳ καὶ πλήρει ζώων ἱερῶν. ἐπεὶ δὲ σὺ Φῆς Ἡσαΐαν τὸν προφήτην ἐκ πολλῆς χρόνου τῆτο προειρηκέναι, συγχωρῶμέν σοι, εἰ μέλλει τῆτο ἕσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὥστε μηδὲν ἡμᾶς δοκεῖν εἰς τὸν Θεὸν ἐξημαρτηκέναι.

γ. Λαβὼν οὖν τὸν τόπον ὁ Ονίας, κατεσκευάσεν ἱερὸν καὶ βωμὸν τῷ Θεῷ, ὅμοιον τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, μικρότερον δὲ καὶ πενιχρότερον. τὰ δὲ μέτρα αὐτῇ καὶ τὰ σκεύη νῦν ἐκ ἔδοξέ μοι δηλοῦν. ἐν γὰρ τῇ ἐβδόμῃ μὲν βίβλῳ τῶν Ἰσραηλιτῶν πολέμων ἀναγέγραπται. εὔρε δὲ Ονίας καὶ Ἰσραηλῆς τινὰς ὁμοίους αὐτῷ, καὶ ἱερεῖς καὶ Λευίτας, τοὺς ἐκεῖ θρησκεύοντας. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ τῆτος ἀρκούντως ἡμῖν δεδῆλωται.

δ. Τῆς δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰσραηλῆς καὶ Σαμαρεῖς, οἳ τὸ ἐν Γαριζὲν ὅρει προσκύνουν ἱερὸν οἰκοδομηθὲν κατὰ τῆς Ἀλεξανδρίας χρόνης, συνέβη σασιάσαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν ἐπ' αὐτῇ Πτολεμαίᾳ διεκρίνοντο. τῶν μὲν Ἰσραηλιτῶν λεγόντων κατὰ τῆς Μαυρῆς νόμους ὀικοδομηθῆναι τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις, τῶν δὲ Σαμαρεῶν, τὸ ἐν Γαριζίν. παρεκάλεσαν ἄν σὺν τοῖς Φίλοις καθίσαντα τὸν βασιλέα, τῆς περὶ τῆτος ἀκῆσαι λόγους, καὶ τοὺς ἡττηθέντας θανάτῳ ζημιῶσαι. τὸν μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν Σαμαρεῶν λόγον Σαρβαΐτης ἐποίησατο, καὶ Θεοδόσιος. τὸν δ' ὑπὲρ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, Ἀνδρόνικος ὁ Μεσσαλάμης, ὥμοσαν δὲ τὸν Θεὸν καὶ τὸν βασιλέα, ἢ μὴν ποιήσασθαι τὰς ἀποδείξεις κατὰ τὸν νόμον. παρεκάλεσάν τε τὸν Πτολεμαῖον, ὅπως ὃν ἂν λάβῃ παραβαίνοντα τῆς ὁρκῆς ἀποκτείνῃ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πολλὰς τῶν Φίλων εἰς συμβαλίαν παραλαβὼν, ἐκάθισεν ἀκυσόμενος τῶν λεγόντων. οἳ δ' ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ τυγχάνοντες Ἰσραηλιτῶν σφόδρα ἡγωνίων περὶ τῶν ἀνδρῶν, οἷς ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῆς συνέβαινε. χαλεπῶς γὰρ ἔφερον, εἰ τῆτό τις καταλύσῃσιν, ἔτις ἀρχαῖον καὶ διασημώτατον τῶν κατὰ

plum, quod Bubastis agrestis vocatur, collapsum repurgare. Vnde fit, ut mirari subeat, an poterit Deo gratum esse templum, quod exstructurus es in loco impuro et sacrorum animalium pleno. Quandoquidem vero tu dicas id ipsum ab Esaia vate iamdudum praedictum esse, potestatem tibi facimus, modo res futura sit ex lege, ne nos in Deum deliquisse videamur.

3. Onias igitur, locum nactus, templum et altare Deo aedificauit ad instar Hierosolymitani, sed minusculum et pauperculum. Mensuram vero eius et vasa mihi non visum est in praesentia indicare: nam de illis nonnulla memoriae prodidi in libro septimo quem scripsi de Bellis Iudaicis. Inuenit etiam Onias et Iudaeos quosdam sui similes, et sacerdotes et Leuitas, qui Dei cultum illic instaurarent. Sed de hoc quidem templo satis nobis dictum est.

4. Apud Alexandriam autem inter Iudaeos et Samaritanas, qui templi monte Garizin, sub Alexandro Magno exstructi, religionem introduxerunt, forte exorta est seditio: atque istuc res deuenit, uti coram Ptolemaeo de templis disceptarent, Iudaeis quidem contendentibus iuxta Moysis praescripta conditum esse templum Hierosolymitanum, Samaritis vero Garizitanum. Regem igitur enixe rogarunt, ut ab eo in amicorum consessu causa haec cognosceretur, ea conditione, ut qui victi fuerint morti adiudicarentur. Et quidem pro Samaritis orationem habuit Sabbaeus, ut et Theodosius; pro Hierosolymitanis vero et Iudaeis Andronicus Messalami filius. Per Deum autem iurarunt et Regem, sese probationes allaturos e lege: et a Ptolemaeo precibus contenderunt, ut eum morte multaret, quem iureiurando non stetisse deprehenderet. Proinde Rex, adhibitis non paucis in consilium amicis, consedit causam orantes auditurus. Iudaei autem Alexandrini magnopere metuebant iis, quibus iura templi Hierosolymitani tueri contigit: aegre enim ferebant, si quis templi adeo antiqui, et toto terrarum orbe celeberrimi, auctori-

τὴν οἰκημένην ὑπάρχον. τῷ δὲ Σαββαίῳ καὶ Θεοδοσίῳ συγχαρησάντων τῷ Ανδρόνικῳ πρῶτῳ ποιήσασθαι τὰς λόγους, ἤρξατο τῶν ἀποδείξεων ἐκ τῆ νόμου καὶ τῶν διαδοχῶν τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἕκαστος παρὰ πατρός τὴν τιμὴν ἐκδεξάμενος ἤρξε τῆ ναῦ, καὶ ὅτι πάντες οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ ἱερὸν ἐτίμησαν ἀναθήμασι καὶ λαμπροτάταις δωρεαῖς· τῷ δ' ἐν Γαριζεῖν, ὡς ἔδδ' ὄντος, ἔδδεις λόγον ἔδ' ἐπιστροφὴν ἐποιήσατο. ταῦτα λέγων Ανδρόνικος καὶ πολλὰ τέτοιοι ὁμοία, πείθει τὸν βασιλέα κρῖναι μὲν κατὰ τῆς Μωϋσέως νόμου οἰκοδομηθῆναι τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὸν, ἀποκτεῖναι δὲ Σαββαῖον καὶ Θεοδοσίον. καὶ τὰ μὲν γενόμενα τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίοις κατὰ Πτολεμαῖον τὸν Φιλομήτορα, ταῦτα ἦν.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Ἀλέξανδρος σφόδρα ἐτίμησεν Ἰωνάθην· καὶ ὡς Δημήτριος ὁ Δημητρίῳ παῖς, κρατήσας Ἀλεξάνδρου, Φιλίαν πρὸς Ἰωνάθην ἐποιήσατο.

Δημητρίῳ δ' ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ, καθὼς ἐπάνω δεδηλώκαμεν, Ἀλέξανδρος, τὴν τῆς Συρίας παραλαβὼν βασιλείαν, γράφει τῷ Φιλομήτῳ Πτολεμαίῳ μνηστευόμενος αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν θυγατέρα· δίκαιον εἶναι λέγων τῷ τὴν πατρώαν ἀρχὴν κομισαμένῳ, καὶ διὰ τὴν τῷ Θεῷ πρόνοιαν εἰς αὐτὴν προσηχθέντι, καὶ κρατήσαντι Δημητρίῳ, καὶ μηδὲ τᾶλλα ἰσομένῳ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ἀναξίῳ, συναίψαι συγγένειαν. Πτολεμαῖος δὲ προσδεξάμενος ἠδέως τὴν μνηστείαν, ἀντιγράφει, χαίρειν τε λέγων ἐπὶ τῷ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ πατρώαν ἔσαν ἀπειληθέναι, καὶ τὴν θυγατέρα δώσειν ὑπὸ χυδαίῳ, ἀπαντᾶν δ' αὐτῷ εἰς Πτολεμαῖδα τὴν θυγατέρα μέλλοντι ἄγειν ἐκέλευσεν· αὐτὸν γὰρ αὐτὴν μέχρι ταύτης παραπέμψεν ἀπ' Αἰγύπτου, καὶ οὐκ οἰκίσαι αὐτῷ τὴν παῖδα. καὶ Πτολεμαῖος μὲν ταῦτα γράψας παραγίνεται μετὰ σπᾶδῆς εἰς Πτολεμαῖδα, Κλεοπάτρην ἄγων τὴν θυγατέρα. εὐρῶν δ' ἐκὼ τὸν Ἀλέξανδρον, καθὼς ἐπέσειλε,

tatem labefactatum iret. Atqui cum Sabbaeus et Theodosius concessissent Andronico, vti prior verba faceret, is a lege exorsus est rem demonstratam dare, et a successionē pontificum, vti quisque post patrem dignitatem adeptus templo praefuisset, quodque omnes Asiae reges maiestatem eius donariis muneribusque splendidissimis auxissent, Garizitani vero, ac si ne quidem existisset, neminem habuisse rationem illudue respexisse. Dum haec diceret Andronicus et his multa similia, Regi persuasit, vti decerneret, templum Hierosolymitanum de sententia Moysis exstructum esse, Sabbaeum vero et Theodosium morti addicendos. Atque ista quidem sunt, quae Iudaeis Alexandrinis acciderunt sub Ptolemaeo Philometore.

CAP. IV.

Quomodo Alexander Ionatham summo in honore habuit: utque Demetrius Demetrii filius, Alexandro deuicto, cum Ionatha amicitiam inuit.

CUM autem Demetrius vitam in pugna amisisset, sic ut superius indicauimus, Alexander, occupato Syriae regno, scribit Ptolemaeo Philometori, filiam eius nuptum sibi dari deposcens; aequum esse dicens, ut ipsum affinitate dignetur; cum paternum imperium recuperasset, Deique prouidentia eo prouectus fuisset, et Demetrium superasset, atque caetera futurus esset eius cognatione non indignus. Ptolemaeus vero, cum libenter eius postulatis annuisset, rescripsit, dicens, se gaudere, quod paternum regnum adeptus esset, promisitque filiam ei daturum esse; iussitque, ut ad Ptolemaidem sibi obviam veniret, illuc filiam adducturo: ipsum enim eam ab Aegypto huc usque comitaturum esse, ibique puellam ei nuptum collocaturum. Et quidem Ptolemaeus, his scriptis, omni festinatione Ptolemaidem peruenit cum Cleopatra filia sua. Cumque Alexandrum, sicuti per epistolam imperauerat, illic iam obuiam ipsi profectum inuenis-

προαπηνηκότα, δίδωσιν αὐτῷ τὴν παῖδα, καὶ Φερην, ἅρ-
γυρόν τε καὶ χρυσόν, ὅσοι εἰκὸς ἦν δῶνα βασιλέα.

β'. Τῶν δὲ γάμων ἐπιτελεσμένων, Ἀλέξανδρος Ἰωνάθην
τῷ ἀρχιερεῖ γράψας, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἦκιν εἰς Πτολεμαῖδα.
παραγενόμενος δὲ πρὸς τὰς βασιλεῖς, καὶ δωρησάμενος αὐ-
τὰς λαμπρῶς, τῆς παρ' αὐμοτέρων ἀπήλαυσε τιμῆς. Ἀλέ-
ξανδρος δὲ αὐτὸν ἠνάγκασεν, ἀποδυσάμενον τὴν οἰκίαν
ἐδοῖτα, λαβεῖν πορφύραν· καὶ συγκαθεθῆναι ποιήσας αὐ-
τὸν ἐπὶ τῇ βήματι, προσέταξε τὰς ἡγεμόνας εἰς μέσση μετ'
αὐτῇ προσελθόντας τὴν πόλιν κηρύξαι, μηδεὶ λέγειν κατ'
αὐτῇ ἐφείδαι, μηδὲ παρέχειν αὐτῷ πράγματα. τῆτο δὲ
ποιησάντων τῶν ἡγεμόνων, ὀρῶντες τὴν παρὰ τῇ βασιλείᾳ
κεκηρυγμένην Ἰωνάθην τιμὴν οἱ κατηγορεῖν παρεσκευασμένοι,
καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς ἔχοντες, ἀπέδρασαν, μὴ καὶ
προσλάβωσί τι κακόν, δεδιότες. τοσαύτῃ δὲ σπᾶδῇ πρὸς
Ἰωνάθην ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο, ὥστε αὐτὸν καὶ
πρῶτον ἀναγεράψαι τῶν φίλων.

γ'. Εἴτε δὲ πέμπτῳ καὶ ἐξηκοστῷ πρὸς τοῖς ἑκατὸν Δη-
μήτριος ὁ Δημήτρις μετὰ πολλῶν μισοφόνων, ἃς παρέχεν
αὐτῷ Λαοδίνης ὁ Κρής, ἄρας ἀπὸ Κρήτης, κατέπλευσεν εἰς
Κιλικίαν. τῆτο δὲ Ἀλέξανδρον ἀκῆσαντα εἰς ἀγωνίαν καὶ
παραχρῆν ἐνέβαλε· καὶ παραχρῆμα ἐκ τῆς Φοινίκης εἰς Ἀν-
τιόχειαν ἔσπευσεν, ἵνα τὰ ἐκεῖ, πρὶν ἢ Δημήτριον εἰλθεῖν,
ἀσφαλῶς θῇται. κατέλιπε δὲ τῆς Κοίλης Συρίας Ἀπολλώ-
νιον τὸν Δάον ἡγεμόνα. ὅς, μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰς Ἰά-
μνειαν ἐλθὼν, ἔπεμψε πρὸς Ἰωνάθην τὸν ἀρχιερέα, λέγων,
"ἀδίκον εἶναι μόνον αὐτὸν ἐπ' ἀδείας ζῆν καὶ μετ' ἐξουσίας,
"ἔχ' ὑποτασσόμενον τῷ βασιλεῖ· τῆτο δ' αὐτῷ παρὰ πάν-
"των ὄνειδος φέρεται, ὅτι μὴ ὑποτάξῃεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ.
"μὴ τοίνυν σαυτὸν ἐν τοῖς ὅρεσι καθήμενος ἐξαπάτα, νομί-
"ζων ἰσχύον ἔχειν· ἀλλ' εἰ θαρρῆεις τῇ σαυτῇ δυνάμει, κατα-
"βάς εἰς τὸ πεδῖον τῇ ἡμετέρᾳ στρατιᾷ συγκεῖσθαι, καὶ τὸ
"τέλος τῆς νίκης ἐπιδείξει τὸν ἀνδρακώτατον. ἴδι μόντοι γε
"τὰς ἀρίστους ἐξ ἐκείτης πόλεως ἐμοὶ συστρατεύεσθαι. καὶ γὰρ

set, puellam ei in matrimonium dat, tantumque auri et argenti in dotem, quantum regem decebat.

2. Nuptiis autem peractis, Alexander, literis ad Ionatham pontificem datis, iussit ei, vt Ptolemaïdem veniret. Qui cum ad Reges venisset, eosque splendidis muneribus donasset, honorem ab vtroque consequutus est. Alexander eum, veste sua exutum, coëgit purpura indui: cumque eum secum in solio federe fecisset, ducibus suis imperavit, vt cum eo in mediam urbem progressi edicerent, nemini licere eum criminis insinulare, eiue vlla de re negotium facessere. Quod cum duces fecissent, vbi illi, qui ad accusationem instituentam parati animoque in eum maleuolo erant, viderunt honorem ei ex edicto habitum, omnes diffugerunt, veriti, ne quid mali paterentur. Propensaque adeo in Ionatham voluntate erat rex Alexander, vt ipsum etiam primum amicorum suorum scripserit.

3. Anno autem centesimo sexagesimo quinto, Demetrius, Demetrii filius, cum multis mercenariis militibus, quos Lasthenes Cretensis ei tradiderat, ex Creta in Ciliam traiecit. Quae res audita Alexandro magnum dolorem et perturbationem iniecit: moxque Phoenice Antiochiam ire contendit, vt res illic, ante Demetrii aduentum, in tuto locaret. Apollonium autem Daum reliquit Coeles-Syriae praefectum. qui, magno cum exercitu Iamnam profectus, ad Ionatham pontificem misit, dicens, "rem indignam esse, vt is solus securus ageret suiue ad arbitrium, Regi non subiectus: idque ipsi "ab omnibus opprobrio verti, quod illum Regi non subiecerit. Ne igitur, inquit, in montibus desidens teipsum "decipias, vana opinione tui roboris: sed si quid viribus tuis confidis, descende in planum, vt cum nostris militibus fiat contentio; et palam erit, fortissimum esse, qui victoriam consequetur. Veruntamen "scito, quod e singulis urbibus fortissimi quique mecum militant, nam et illi sane ipsi sunt, qui tuos

“δὴ τὰς σὺς προγόνους οἱ αἰὶ νικῶντές εἰσιν ἔστωι. ποιήσῃ δὲ
 “τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγῶνα ἐν τοιαύτῃ γῇ, ἐν ἣ λίθοις ἔκ εἰσι,
 “ἀλλ’ ὅπλοις ἀμύνεσθαι, ἡδὲ τόπος, εἰς ὃν ἡττώμενος Φεύξῃ.

δ'. Παροξυνθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰωνάθης, μυρίαις ἐπι-
 λεξάμενος στρατιώτας, ὥρμησεν ἐξ Ἱεροσολύμων, μετὰ καὶ
 Σίμωνος τὰδελφῶ· καὶ γενόμενος ἐν Ἰόππῃ, στρατοπεδεύεται
 τῆς πόλεως ἔξω, τῶν Ἰσππηνῶν ἀποκλεισάντων αὐτῷ τὰς
 πύλας. Φερεῖν γὰρ ἔνδον εἶχεν ὑπὸ Ἀπολλωνίου καταστα-
 θείσαν. τῷ δὲ Ἰωνάθῃ πρὸς πολιορκίαν αὐτῶν παρασκευα-
 ζομένη, φοβηθέντες, μὴ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐξέλῃ κατὰ κράτος,
 ἀνοίγουσιν αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἀκούσας τὴν
 Ἰόππην ὑπὸ Ἰωνάθῃ κατειλημμένην, τριχιλίαις ἵππεῖς παρα-
 λαβὼν καὶ περὶ ὀκτακιχιλίαις, εἰς Ἀζωτον ἦλθε, καὶ κῆθεν
 ἄρας, ἡρέμα καὶ βάδην ἐποιεῖτο τὴν πορείαν· ἀνελθὼν δ' εἰς
 τὴν Ἰόππην, ὡς ἀναχωρῶν, ἔλκει τὸν Ἰωνάθην εἰς τὸ πεδίον,
 τῇ ἵππῳ μέγα φρουῶν, καὶ τὰς τῆς νίκης ἐλπίδας ἔχων ἐν
 αὐτῇ. προσελθὼν δὲ ὁ Ἰωνάθης, ἐδίωκεν εἰς Ἀζωτον τὸν Ἀπολ-
 λώνιον. ὁ δὲ, ὡς ἐν τῷ πεδίῳ συνέβη γενέσθαι τὸν πολέμιον,
 ὑποστρέψας εἰς μάχην αὐτῷ συνέβαλε. τῷ δ' Ἀπολλωνίῳ χι-
 λίαις ἵππεῖς καθίσαντος εἰς ἐνέδραν ἐν τινι χειμάρρῳ, ὡς ἂν
 κατόπιν ἐπιφανεῖεν τοῖς πολεμίοις, αἰδόμενος ὁ Ἰωνάθης ἔ-
 κατεπλάγῃ· τάξας δὲ τὴν στρατιὰν ἐν πλινθίῳ, κατ' ἀμφό-
 τερα τὰς πολυρκίας ἀμύνεσθαι παρεκελεύσατο, καὶ κατὰ πρό-
 σωπον καὶ κατ' ὀπίθεν ἐπελευσόμενοις ἐναντίον ἀντιτάξας.
 τῆς δὲ μάχης ἕως ἐσπέρας προβαλήσῃς, δὲ Σίμωνι τὰδελ-
 φῶ μέρος τῆς δυνάμεως, τῷτον μὲν ἐκέλευσε συμβαλεῖν τῇ
 Φάλαγγι τῶν ἐχθρῶν· αὐτὸς δὲ τὰς σὺν αὐτῷ προσέταξε,
 φραξαμένους τοῖς ὅπλοις, ἀποδέχεσθαι τὰ βέλη τὰ παρὰ τῶν
 ἱππέων. καὶ οἱ μὲν ἐποίησαν τὸ κελευθόν· οἱ δὲ τῶν πολε-
 μίων ἱππεῖς, ἐπ' αὐτὰς ἀφέντες τὰ βέλη μέχρι καὶ ἐξεκένω-
 θησαν, ἡδὲν αὐτὰς ἔβλαπτον. ἔ γάρ διικνεῖτο τῶν σωμάτων
 τὰ βαλλόμενα, συμπεφραγμένας δὲ ταῖς ἀσπίσι καὶ συνη-
 νωμένας ὑπὸ πυκνότητος ἐπαφίεμένα, ῥαδίως ἐκρατεῖτο, καὶ
 ἀπράκτως ἐφέρετο. ὡς δὲ παρεῖθῃσαν ἀπὸ πρῶτῃ μέχρι δεύ-

"maiores semper vicerunt. Quin et praelio nobiscum
 "dimicabis in eiusmodi terra, vbi armis, non faxis, pu-
 "gandum est, neque locus victo ad perfugium erit.

4. His verbis commotus animo Ionathas, delectis hominum millibus decem, Hierosolymis egressus est, excito in auxilium Simone fratre suo: cumque Ioppen venisset, extra urbem castra metatur, quod portas ipsi clauferant Ioppenfes. nam intus illis praesidium erat ab Apollonio constitutum. Ionatha autem ad obsidionem semet parante, veriti oppidani, ne urbem vi expugnaret, portas ei aperiunt. Caeterum Apollonius, vbi accepit Ioppen a Ionatha occupatam, cum tribus equitum et octo peditum millibus Azotum venit; et inde profectus, quiete lentoque gradu iter faciebat. cumque adscensum Ioppen versus fecisset, recessu simulato, Ionatham in planitiem trahit, fidens equitatu, spemque victoriae in eo collocans. Ionathas autem progressus, Apollonium ad Azotum vsque persequitur. Ille vero, vbi factum est, vt hostis in campum processerit, conuersus pugnam cum eo commisit. cumque mille equites in insidiis ad torrentem quendam posuisset Apollonius, qui a tergo sese hostibus in conspectum darent, Ionathas, re intellecta, nequaquam animo consternatus est: sed, exercitu in quadrum ordinato, hortatus est suos, vt vtrunque hostem propulsarent, acie ex aduerso ita instructa, vt tam a tergo, quam a fronte, adorituris resisterent. Cumque praelium vesperam vsque protraheretur, data parte exercitus Simoni fratri, iussit hunc cum hostium phalange congregi; ille vero suo agmini imperavit, vt obiectis scutis se muniendo tela hostium exciperent. Atque illi quidem quod praeceptum erat exsequuti sunt: hostium vero equites, iaculati in eos tela, vsque dum exhaurirentur, nihil eos laeserunt. nam missilia in corpora non peruadebant, sed in clypeos proiecta, in vnum coactos interque se densissime iunctos, facile superata erant et in irritum cadebant. Cum vero hostes a mane ad vesperam in eos iaculando tandem lan-

λης ὀψίας ἀκοντίζοντες εἰς αὐτὰς οἱ πολέμιοι, νοήσας Σίμων κερμηκότας αὐτὰς, συμβάλλει τῇ Φάλαγγι· καὶ προθυμίας χρησαμένων πολλῇ τῶν στρατιωτῶν αὐτῷ, τρέπει τὰς ἐχθρὰς εἰς Φυγὴν. Θεασάμενοι δὲ τὰς πεζὰς Φεύγοντας οἱ ἰππεῖς, ἔδ' αὐτοὶ μένουσιν, ἀλλὰ πάρεστοι μὲν ὄντες αὐτοὶ διὰ τὸ μέχρη δείλης μάχεσθαι, τῆς δὲ παρὰ τῶν πεζῶν ἐλπίδος αὐτοῖς ἀπολωλύιας, ἀκόσμως καὶ συγκεχυμένως ἔφευγον, ὥς διαχιοθέντας αὐτὰς διὰ παντὸς διασκορπιθῆναι τῷ πεδίῳ. διώκων δ' αὐτὰς Ἰωνάθης μέχρι τῆς Ἀζώτης, καὶ πολλὰς ἀναιρῶν, ἀπογυόντας τῆς σωτηρίας ἠνάγκασεν ἐπὶ τὸν τῷ Δαγῶνος ναὸν καταφυγεῖν, ὃς ἦν ἐν Ἀζώτῳ. λαβὼν δ' ἐξ ἐπιδρομῆς Ἰωνάθης τὴν πόλιν, αὐτὴν τε ἐνέπρησε, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν κώμας. ἀπέχετο δ' ἔδὲ τῷ Δαγῶνος ἱερῷ, ἀλλὰ καὶ τῷτο ἐνέπρησε, καὶ τὰς εἰς αὐτὸ συμφυγόντας διέφθηρε. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων καὶ καταφλεγέντων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν πολεμίων, ἦσαν ὀκτακίχλιοι. κρατήσας οὖν τοσαύτης δυνάμεως, ἄρας ἀπὸ τῆς Ἀζώτης εἰς Ἀσκάλωνα παραγίνεται· καὶ καταστρατοπεδεύσαντος ἔξω τῆς πόλεως αὐτῷ, προῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ οἱ Ἀσκαλωνῖται, ξένια προσφέροντες αὐτῷ καὶ τιμῶντες. ὁ δὲ, ἀποδεξάμενος αὐτὰς τῆς προαιρέσεως, ἀνέτρεψεν ἐκεῖθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὴν ἐπαγόμενος λείαν, ἣν ἔλασεν ἐκεῖθεν νικήσας τὰς πολεμίας. Ἀλέξανδρος δὲ, ἀκίστας ἠττημένον τὸν αὐτῷ στρατηγὸν Ἀπολλώνιον, προσεποιεῖτο χαίρειν, ὅτι παρὰ τὴν αὐτῷ γνώμην συνέβαλεν Ἰωνάθῃ, φίλῳ ὄντι καὶ συμμάχῳ· καὶ πέμπει πρὸς Ἰωνάθην, μαρτυρῶν αὐτῷ καὶ γέρεα καὶ τιμὰς δίδας, πόρπην χρυσάν, ὥς ἔθος ἐστὶ δίδοσθαι τοῖς τῶν βασιλέων συγγενέσι, καὶ Ἀγκάρωνα καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς εἰς κληροχίαν ἐπιτρέπει.

ε'. Ὑπὸ δὲ τῷτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος, ὁ Φιλομήτωρ ἐπικληθεὶς, ναυτικὴν ἄγων δύναμιν καὶ πεζὴν, εἰς Συρίαν ἦκε, συμμαχήσων Ἀλεξάνδρῳ. γαμβρὸς γάρ ἦν αὐτῷ. καὶ πᾶσαι προθύμως αἱ πόλεις αὐτὸν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος, ἐκδεχόμεναι παρέπεμπον ἕως Ἀζώτης πόλεως.

guesserent, vbi illos defatigatos esse animaduertit Simon, phalangeim aggreditur; cumque alacriter admodum ab eius militibus pugnatum esset, inimicos in fugam coniecit. Tum et equites ipsi, simul ac conspexerunt pedites terga vertentes, non amplius resisterunt, sed, quod defessi essent vsque ad vesperam pugnando, spesque omnis, quam in peditatu collocauerant, illis periisset, turpiter confuseque fugiebant, vt dissipati lateque per planitiem dispersi vagarentur. Ionathas autem victos Azotum vsque persequens, multisque caesis, reliquos desperata salute coëgit fuga petere templum Dagonis, quod Azoti erat. At Ionathas cum urbem primo impetu cepisset, et ipsam et finitimos vicos incendit. Ac ne Dagonis quidem templo manus abstinuit; sed et illud igni cremavit, et quotquot eo perfugerant exitio dedit. fuitque omnis hostium numerus, qui vel praelio cecidere, vel flammis in templo interiere, ad hominum octo milia. Tanto itaque exercitu profligato, Azoto profectus Ascalonem venit: et cum extra urbem castra posuisset, ei Ascalonitae obuiam prodierunt, munera ei hospitalia et honores deferentes. Ille vero, collaudata eorum voluntate, inde digressus Hierosolyina magna cum praeda rediit, quam illinc abegit superatis hostibus. Alexander autem, audito, quod victus esset dux eius Apollonius, laetitiam simulabat, quod ille praeter animi sui sententiam adortus esset Ionatham, sibi amicitia et societate iunctum: et Ionathae in huius rei testimonium pariter ac in praemium honoremque monile mittit aureum, quale solet regum dari consanguineis; tum et Accaronem eiusque toparchiam haereditatis iure possidendam ei concedit.

5. Sub id tempus etiam rex Ptolemaeus, cognomine Philometor, cum naualibus et pedestribus copiis in Syriam venit, opem laturus Alexandro. nam is gener illius erat. omnesque ciuitates alacriter eum excipientes, quod ita ab Alexandro imperatum erat, ad urbem Azotum

ἐνθα πάντες κατεβόαν αὐτῷ περὶ τῷ ἐμπεπρησμένῳ ἱερῷ αὐτῶν Δαγῶνος, κατηγορεῖν τε Ἰωνάθῃ τῷτο, ἀφανίσαντος, καὶ τὴν χώραν πυρπολήσαντος, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείναντος. καὶ Πτολεμαῖος μὲν ταῦτα ἀκῶσας ἡσύχασεν· Ἰωνάθης δὲ, εἰς Ἰόπην ἀπαντήσας Πτολεμαῖω, ξενίων τε λαμπρῶν παρ' αὐτῷ τυγχάνει καὶ τιμῆς ἀπάσης· ἔπειτα προπέμψας αὐτὸν ἕως τῷ Ελευθέρῳ καλεσμένῳ ποταμῷ, πάλιν ὑπέσχεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

ε'. Γενόμενος δ' ἐν Πτολεμαίδι. παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, μικρῷ διεφθάρῃ Πτολεμαῖος, ἐπιβλεψθεὶς ὑπ' Ἀλεξάνδρῳ δι' Ἀμμωνίᾳ, ὃς ἐτύχανε αὐτῷ φίλος ὢν. Φανερᾶς δὲ τῆς ἐπιβλῆς γενομένης, Πτολεμαῖος γράφει τῷ Ἀλεξάνδρῳ, πρὸς κόλασιν ἐξαυτῶν τὸν Ἀμμώνιον, ἐπιβλεψθῆναι λέγων πρὸς αὐτῷ, καὶ δίκην διὰ τῷ αὐτὸν ἀξίων ὑποχεῖν. ἐκ ἐκδιδόντος δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, συνεῖς ἐκείνον εἶναι τὸν ἐπιβλεψάντα, χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν διετέθη. τοῖς δ' Ἀντιοχεῦσι καὶ πρότερον ἦν προσκεκρηκὼς Ἀλέξανδρος διὰ τὸν Ἀμμώνιον. πολλὰ γάρ ὑπ' αὐτῷ πεπόνθεισαν κακὰ. τιμωρίαν μέντοι τῶν τετολμημένων Ἀμμωνίος ὑπέχε, κατασφαγεῖς αἰχρῶς ὡς γυνή, κρύπτειν ἑαυτὸν σπυδαῖσας σολῇ γυναικείᾳ, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

ζ'. Πτολεμαῖος δὲ, μεμφάμενος αὐτὸν τῷ τε συνοικίσαι τὴν θυγατέρα Ἀλεξάνδρῳ, τῆς τε συμμαχίας τῆς κατὰ Δημητρίῳ, διαλύεται τὴν πρὸς αὐτὸν συγγένειαν. ἀποσπάσας γὰρ τὴν θυγατέρα, πέμπει πρὸς Δημήτριον εὐθὺς περὶ συμμαχίας καὶ φιλίας, συντιθέμενος τὴν θυγατέρα δώσειν αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ καταστήσειν αὐτὸν εἰς τὴν πατρῴαν ἀρχήν. ὁ δὲ Δημήτριος ἡδύς τοῖς πεπεσβευμένοις, δέχεται τε τὴν συμμαχίαν καὶ τὸν γάμον. ἐν δὲ τι Πτολεμαῖω λοιπὸν ἀγώνισμα ὑπελείπετο, πῆσαι τῆς Ἀντιοχεῖς δέξασθαι Δημήτριον, ἀπεχθῶς πρὸς αὐτὸν διακειμένῳς ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ αὐτῇ Δημήτριος εἰς αὐτὴς παρηνόμησε. κατεπράξατο δὲ καὶ τῷτο. μισοῦντες γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον οἱ Ἀντιοχεῖς διὰ τὸν Ἀμμώνιον, ὡς δεδηλώκαμεν, ραδίως αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας

deducebant, vbi omnium clamoribus obtunditur de cremato templo Dagonis, Ionathamque accusabant, qui illud funditus deleuerat, et regionem igni vastauerat, multosque illorum ferro peremerat. Et quidem Ptolemaeus, istis auditis, interea tacebat: Ionathas vero, Ptolemaeo ad Ioppen obuiam factus, et splendidis muneribus ab eo augetur, omnique honore afficitur: deinde Regem comitatus vsque ad fluuium, qui vocatur Eleutherus, Hierosolyma reuertit.

6. Cum autem Ptolemaïda praeter omnem expectationem peruenisset, parum absuit, quin Ptolemaeus periret, ab Alexandro insidiis petitus per Ammonium, qui ipsi amicus erat. Quibus detectis, Ptolemaeus literas mittit ad Alexandrum, vt Ammonium ad supplicium deposceret, dicens insidias ipsi ab eo intentatas esse; ideoque se postulare, vt meritas ille poenas lueret. Cum vero Alexander eum dedere recusaret, coniectura inde facta illum ipsum esse insidiarum auctorem, vehementer ei iratus est. Antiochenos autem iam ante sibi infensos habuerat Alexander propter Ammonium. nam plurimis ab eo malis affecti fuerant. Attamen poenas facinoribus debitas pertulit Ammonius, turpiter, vt mulier, caesus, cum id egisset, vt muliebri amictu sese occultaret, sicut alibi diximus.

7. At Ptolemaeus, de se questus, quod et filiam suam Alexandro locauerat, et aduersus Demetrium societatem inierat, affinitatem cum Alexandro dirimit. Filia enim sua ei ablata, confestim ad Demetrium mittit legatos de societate et amicitia, pollicitus se filiam ei in vxorem daturum esse, ipsumque in regnum paternum restitutum. Demetrius, laetatus iis, quae obtulerant legati, et societatem et nuptias amplectitur. vnum tamen Ptolemaeo supererat certamen, vt Antiochenis persuaderet Demetrium accipere, alienatos ab eo propter iniurias, quas pater eius Demetrius iis intulerat. Verum et hoc ipsum perfecit. nam Antiochenes Alexandrum perosi propter Ammonium, vti iam diximus, facile eo perducti sunt, vt illum Antiochia

ἐξέβαλον. καὶ ὁ μὲν ἐκπεσὼν τῆς Αντιοχείας, ἦκεν εἰς Κιλικίαν. ἐλθὼν δὲ πρὸς τὰς Αντιοχεῖς Πτολεμαῖος, βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν στρατευμάτων ἀναδείκνυται, καὶ ἀναγκασθεὶς δύο περιτίθεται διαδήματα, ἐν μὲν τὸ τῆς Ἀσίας, ἑτερον δὲ τὸ τῆς Αἰγύπτου. χρηστὸς δὲ ὢν φύσει καὶ δίκαιος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐκ ἐφίεμενος, πρὸς δὲ τῆτοις καὶ τὰ μέλλοντα λογίσασθαι συνετὸς, φείσασθαι τῷ μὴ δόξαι εἶναι τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιφθονος ἔκρινε· καὶ συναγαγὼν τὰς Αντιοχεῖς εἰς ἐκκλησίαν, πείθει δέξασθαι τὸν Δημήτριον αὐτὰς, λέγων, “ὥς ὁ θεὸς μνησικακήσκειν αὐτοῖς περὶ τῷ πατρὸς αὐτὸς εὐ-
“εργετηθεὶς· διδάσκαλόν τε ἀγαθὸν αὐτὸν καὶ ἡγεμόνα
“ἔσθαι διωμολογήσατο, καὶ Φαύλοις ἐγχειροῦντα πράγ-
“μασιν ἐκ ἐπιτρέψειν ὑπέχετο. αὐτῷ δ' ἔφασκεν ἀρεκεῖν
“τὴν τῆς Αἰγύπτου βασιλείαν.” ταῦτ' εἰπὼν πείθει τὰς Αντιοχεῖς δέξασθαι τὸν Δημήτριον.

ή. Τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ σὺν στρατεύματι πολλῷ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ὁρμήσαντος ἐκ τῆς Κιλικίας εἰς Συρίαν, καὶ τὴν Αντιοχείαν γῆν ἐμπρήσαντος καὶ διαρπάσαντος, Πτολεμαῖος ἐπ' αὐτὸν ἐξεστράτευσε μετὰ τῷ γαμβρῷ Δημητρίῳ· ἥδη γὰρ αὐτῷ πρὸς γάμον ἐδεδώκει τὴν θυγατέρα· καὶ νικῆσαντες, εἰς Φυγὴν ἐτρέψαντο τὸν Ἀλέξανδρον. ἔτος μὲν οὖν εἰς Ἀραβίαν φεύγει. συνέβη δ' ἐν τῇ μάχῃ τὸν ἵππον τὸν Πτολεμαῖς, Φωνῆς ἀκέσαντα ἐλέφαντος, ταραχθῆναι, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀποσεισάμενον καταβαλεῖν· τὰς δὲ πολέμους ἰδόντας ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσαι, καὶ τραύματα πολλὰ δόντας αὐτῷ κατὰ τῆς κεφαλῆς, εἰς κίνδυνον τὸν περὶ θανάτου καταστῆσαι. τῶν γὰρ σώματοφυλάκων αὐτὸν ἐξαεπαπάντων, χαλεπῶς ἔτως εἶχεν, ὥς ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας μῆτε συνιέναι τι, μῆτε φθέγγεσθαι δυναθῆναι. τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν κεφαλὴν ὁ τῶν Ἀράβων δυνάστης ἀποτεμὼν Ζάβηλος, ἀπέσειλε Πτολεμαῖῳ, ὅς, τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν ἀνενεγκὼν ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ φρονήσας, ἥδιστον ἄκισμα καὶ θάμα, τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἅμα καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀκείει καὶ θεᾶται· καὶ μετ' ὅσον πολὺ πληθεὶς τῆς ἐπ' Ἀλεξάνδρου

eiicerent. Atque ille quidem Antiochia pulsus Ciliciam petebat. vbi vero ad Antiochenos se contulit Ptolemaeus, et ab illis rex declaratur et ab exercitu, coactusque duo sibi diademata imposuit, vnum Asiae, alterum vero Aegypti. Sed cum natura esset bonus iustusque et alieni non appetens, sciensque praeterea de futuris bene conicere, ab Asiae regno, ne Romanis sibi inuidendi occasionem daret, abstinere decreuit: atque Antiochenis in concionem aduocatis, hortatur eos, vt Demetrium reciperent, dicens, "quod beneficiis ipse effectus illis ignosceret ob iniurias patri illatas: se quoque illi magistrum fore duceinque declarauit, et si mali quidpiam aggrederetur, illum se non permitturum esse promisit, Aegyptique regnum sibi satisfacere, aiebat." His dictis, eo perducit Antiochenos, vt Demetrium reciperent.

8. Cum autem Alexander valida cum manu magnoque apparatu e Cilicia in Syriam irrupisset, et Antiochenum agrum incendiis et rapinis vastasset, Ptolemaeus et gener eius Demetrius (iam enim filiam suam ei in matrimonium dederat) exercitum in eum mouerunt, victoriaque reportata Alexandrum fugarunt. Et hic quidem in Arabiam se recipit: in praelio vero contigit, vt equus Ptolemaei, barritu elephanti audito, metu exterreretur, et Ptolemaeum dorso excussum humi prostereretur: adeo vt hostes, hoc viso, in eum impetum fecerint, multisque capiti vulneribus inflictis, in mortis periculum eum adduxerint. nam cum hostibus eum eripuissent satellites, tam male se habebat, vt per quatuor dies nec quidquam intelligere nec loqui potuerit. Interim Zabelus, Arabum dynasta, Alexandri caput abscissum Ptolemaeo misit; qui, die quinta e vulneribus paululum recreatus et ad se reuersus, rem auditu visuque iucundissimam, Alexandrum mortuum esse caputque eius amputatum, audit videtque: et non multo post satiatus gaudio ex Alexandri interitu et ipse vi-

τεθνηκότι χαρᾶς, καὶ αὐτὸς κατέσχευε τὸν βίον. ἐβασίλευσε δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος, ὁ Βάλας λεγόμενος, ἔτη πέντε, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

Θ'. Παραλαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Δημήτριος ὁ Νικάτωρ ἐπιλεγόμενος, ὑπὸ πονηρίας ἤρξατο διαφθεῖρεν τὸ τῷ Πτολεμαίῳ στρατιωτικόν, τῆς τε πρὸς αὐτὸν συμμαχίας ἐκλαθόμενος, καὶ ὅτι πενθερὸς ἦν αὐτῷ, καὶ διὰ τὸν τῆς Κλεοπάτρας γάμον συγγενής. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται Φεύγασιν αὐτῷ τὴν πονηρίαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· τῶν δὲ ἐλεφάντων Δημήτριος ἐγκρατὴς γίνεται. Ἰωνάθης δ' ὁ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀπάσης τῆς Ἰουδαίας στρατιὰν συναγαγὼν, προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν ἐν Ἱερουσολύμοις ἄκρην, ἔχασαν Μακεδονικὴν Φερεάν, καὶ τῶν ἀσεβῶν τινὰς καὶ τῶν πεφευγόντων τὴν πάτριον συνήθειαν. ἔτι δὲ τὸ μὲν πρῶτον κατεφρόνουσιν ὧν Ἰωνάθης ἐμψυχάζετο περὶ τὴν αἵρεσιν, πεπιστευκότες τῇ ὀχυρότητι τῷ χωρίῳ· οὐκ ὀκνῶντες δὲ τινες τῶν ἐν αὐτῇ πονηρῶν ἐξελθόντες ἦγον πρὸς Δημήτριον, καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῷ τῆς ἄκρας ἐμήνυνον. ὁ δὲ τοῖς ἡγγελμένοις παροξυνθεὶς, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἦκεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην. γενόμενος δὲ ἐν Πτολεμαίδι, γράφει κελεύων αὐτὸν σπεῦσαι πρὸς αὐτὸν εἰς Πτολεμαῖδα· ὁ δὲ, τὴν μὲν πολιορκίαν ἐκ ἔπαυσε, τὰς δὲ πρεσβυτέρους τῷ λαῷ παραλαβὼν καὶ τὰς ἱερεῖς, καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ ἐσθῆτα καὶ πλῆθος ξενίων κομίζων, ἦκε πρὸς τὸν Δημήτριον, καὶ τῷτοις δωρησάμενος αὐτὸν, θεραπεύει τὴν ὀργὴν τῷ βασιλέως· καὶ τιμηθεὶς ὑπ' αὐτῷ λαμβάνει βεβαίαν ἔχειν τὴν ἀρχιερωσύνην, καθὼς καὶ παρὰ τῶν πρὸ αὐτῷ βασιλέων ἐκέκτητο. κατηγορούντων δὲ αὐτῷ τῶν Φυγάδων, ὁ Δημήτριος ἐκ ἐπίστευσεν, ἀλλὰ καὶ παρακαλῶντος αὐτὸν ὅπως ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας ἀπάσης καὶ τῶν τριῶν τοπαρχιῶν, Σαμαρείας καὶ Περσίας καὶ Γαλιλαίας, τριακόσια τετλῇ τάλαντα, δίδωσι καὶ περὶ πάντων ἐπιστολαῖς αἱ περιεῖχον τὸν τρόπον τῶτον. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΝΑΘΗ ΤΩΙ ΑΔΕΛΦΩΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΘΝΕΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἐγράψαμεν Λαοθέ-

tam finivit. Asiae vero imperio per quinquennium potitus est Alexander, Balas nominatus, vt et alibi dictum est.

9. At Demetrius, cognomine Nicator, regnum adeptus, ex ingenii prauitate male multare coepit Ptolemaei exercitum, et societatis cum eo initae oblitus, et quod gener ipsius esset, eique per nuptias Cleopatrae affinis. Milites itaque, eius malitiam aufugientes, Alexandriam concesserunt: sed elephanti Demetrio in potestatem veniunt. Ionathas autem pontifex, coacto ex Iudaea omni exercitu, ad Hierosolymorum arcem oppugnandam aggressus est, occupatam a Macedonum praesidio, et a scelestis quibusdam, aliisque, qui mores patrios deseruerant. Et hi quidem primum machinas, a Ionatha ad arcis expugnationem paratas, contemnebant, loci munitionibus confisi: noctu vero aliquot in ea homines nefarii fuga dilapsi ad Demetrium veniebant, arcisque obsidionem ei nunciabant. Ille vero, istis ad eum delatis iratus, cum exercitu ex Antiochia profectus est aduersus Ionatham: cumque Ptolemaidem peruenisset, literas ei scripsit, imperauitque, vt e vestigio Ptolemaidem ad se properaret. Caeterum ille obsidionem non omisit, verum cum populi senioribus et sacerdotibus, et aurum secum deferens et argentum et vestem et alia multa munera, ad Demetrium profectus est; istisque ei oblati, regis iram demulcet: adeo vt a Rege honorifice exceptus pontificatum ab eo, similiter ac ab eius antecessoribus eum nactus est, sibi met confirmatum habuerit. Cumque transfugae eum accusarent, tantum absuit, vt Demetrius illis fidem haberet, vt illi petenti, vt pro Iudaea vniuersa, et tribus toparchiis, Samariae et Peraeae et Galilaeae, trecenta tantum talenta penderentur, daret etiam de istis omnibus literas, in hunc modum scriptas. "REX DEMETRIVS IONATHAE FRATRI ET GENTI IVDAEORVM SALVTEM. Exemplum epistolae, quam ad Lasthenem consanguineum nostrum scripsimus, vo-

“ναι τῷ συγγενεῖ ἡμῶν ἀπετάλακαμεν ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε. ΒΛΕΨΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΑΣΘΕΝΕΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Τῷ Ἰσδαίων ἔθνεϊ ὄντι Φίλω, καὶ τὰ δίκαια τὰ πρὸς ἡμᾶς φυλάττοντι τῆς εὐνοίας ἐκεῖνα χάριν παραχεῖν. καὶ τὰς τρεῖς νομᾶς, ΑΦερεϊμὰ καὶ Λύδδα καὶ Ραμαθὰ, οἱ τῇ Ἰσθαία προστετέθησαν ἀπὸ τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ τὰ προσκυρῶντα τῷ τοῖς, ἔτι τε ὅσα παρὰ τῶν θυόντων ἐν Ἱεροσολύμοις ἐλάμβανον οἱ πρὸ ἐμῶ βασιλεῖς, καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῶν φυτῶν, καὶ τὰλλα τὰ προσήκοντα ἡμῖν, καὶ τὰς λίμνας τῶν ἀλῶν, καὶ τὰς κομιζομένας ἡμῖν σεφάνης, ἀφίημι αὐτοῖς, καὶ ἄδεν παραβιαδῆσται τῶν ἀπὸ τῆ νῦν, 88' εἰς τὸν ἐπίοντα χρόνον. Φρόντισον οὖν, ἵνα τῶν ἀντίγραφον γένηται, καὶ δοθῇ Ἰωνάθῃ, καὶ ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ τῶ ἀγίῳ ἱερῷ τεθῇ.” τὰ μὲν δὲ γραφέντα ταῦτ' ἦν. ὁρῶν δὲ ὁ Δημήτριος εἰρήνην ἔσταν, καὶ μηδένα κίνδυνον μηδὲ πολέμου φόβον ὑπάρχοντα, διέλυσεν τὴν στρατιάν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτῶν ἐμείωσε· καὶ μόνοις τῶντον ἐχορήγει τοῖς ξενολογηθεῖσιν, οἱ συνανέβησαν ἐκ Κρήτης αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων νήσων. ἔχθρα τοιγαροῦν αὐτῷ καὶ μῖσος ἐκ τῆς γενέται παρὰ τῶν στρατιωτῶν, οἷς αὐτὸς μὲν ἄδεν ἐκ ἔτι παρεῖχεν, οἱ δὲ πρὸ αὐτῶ βασιλεῖς καὶ ἐπ' εἰρήνης χορηγοῦντες αὐτοῖς ὁμοίως διετέλουν, ἵν' εὐνοῶντας ἔχωσιν καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγῶσιν, εἰ δεήσει ποτε, προθύμως.

ΚΕΦ. ε΄.

Ὡς Τρύφων, καταπολεμήσας Δημήτριον, Ἀντίοχῳ τῷ Ἀλεξάνδρῃ υἱῷ παρέδωκε τὴν βασιλείαν, ποιησάμενος καὶ αὐτὸς σύμμαχον Ἰωνάθῃ· οἷά τε ἐπραξε καὶ ἐπρέσβευσεν Ἰωνάθῃς.

Ἀμέλει ταύτην νοήσας τὴν δύσνοιαν τῶν στρατιωτῶν πρὸς Δημήτριον Ἀλεξάνδρῃ τις στρατηγός, Ἀπαμεύς τὸ γένος, Διόφοτος, ὁ καὶ Τρύφων ἐπικληθεὶς, παραγίνεται πρὸς Μάλλχον τὸν Ἀραβα, ὃς ἔτρεφε τὸν Ἀλεξάνδρῃ υἱὸν Ἀντίοχον· καὶ

“bis misimus, ut eam sciatis. REX DEMETRIUS
 “LASTHENI PATRI S. Genti Iudaeorum nobis ami-
 “cae, et necessitudinis, quam nobiscum habent, iura
 “servanti, decreui benevolentiae gratiam referre. Ita-
 “que tres praefecturas, Apherima, et Lydda, et Ra-
 “matha, quae Iudaeae ex Samaria additae sunt, omnia-
 “que ad eas pertinentia, ac praeterea quicquid ante me
 “regibus moris erat accipere a sacra facientibus Hiero-
 “solyimis, et tributa omnia ex terrae frugibus et arbo-
 “rum fructibus, aliaque, quae nobis debebantur, ut et
 “lacuum salis vectigal, coronasque ad nos adferri soli-
 “tas, illis remitto, et nihil horum hinc in perpetuum
 “ab illis extorquebitur. Quare operam da, ut harum
 “literarum exemplum exscribatur, et Ionathae detur, et
 “in illustri loco adyti templi collocetur”. Et literae
 quidem regiae ita se habebant. Cum autem Demetrius
 videret pacata omnia, nihilque periculi imminere, at-
 que belli metum sublatum esse, dimisit milites, eorum-
 que stipendium minuit; et solis peregrinis, quos colle-
 gerat, quique cum eo e Creta aliisque insulis adscende-
 rant, illud in posterum numerabat. Quae res inimici-
 tias et odium militum ei conciliauit, quibus ipse qui-
 dem nihil amplius dari voluit, reges vero eius anteces-
 sores id ipsum etiam pacis tempore illis persoluebant,
 ut eos sibi benevolos haberent, et ad certamina pro
 illis, quoties opus esset, obeunda promtos paratosque.

CAP. V.

*Quomodo Tryphon, post deustum Demetrium, Antiocho,
 Alexandri filio, regnum tradidit, Ionatha ab ipso in
 societatem recepto: et quas res gessit Ionathas bellis
 et legationibus.*

VErum enim vero cum illud militum in Demetrium
 odium intellexisset quidam ex Alexandri ducibus, genere
 Apamenus, Diodotus nomine, cui et Tryphon cognomen
 erat, Malchum Arabem adit, qui Antiochum, Alexandri

δηλώσας αὐτῷ τὴν δυσμένειαν τὴν τῶν στρατευμάτων πρὸς τὸν Δημήτριον, ἔπειθεν αὐτῷ δῶνα τὸν Αντίοχον, βασιλέα γὰρ αὐτὸν ποιήσῃν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ τὴν τῆ πατρὸς ἀποκαταστήσῃν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχεν ὑπ' ἀπιστίας· ὕστερον δὲ πολλῷ χρόνῳ προσλιπαρήσαντος τῆ Τρύφωνος ἐκνικᾷται τὴν προαίρεσιν, εἰς ἃ Τρύφῳν παρεκάλει. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐν τέτοις ὑπῆρχεν.

β'. Ο δ' ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης ὑπεξελὼν βυλόμενος τὰς ἐν τῇ ἁγρᾷ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τὰς Ἰσθαίων Φυγάδας καὶ ἀσβεβεῖς, καὶ τὰς ἐν ἅπασιν τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ Φρυγίοις, πέμψας πρὸς Δημήτριον δῶρα καὶ πρεσβευτὰς παρεκάλει τὰς ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τῆς Ἰσθαίας ἐκβαλεῖν· ὁ δὲ ἔταῦτα μόνον αὐτῷ παρέξεν, ἀλλὰ καὶ μείζω τῶν ὑπάρχοντων, μετὰ τὸν ἐν χειρὶ πόλεμον· τῷ γὰρ νῦν ἀρχοῦν. ἤξις δ' αὐτὸν καὶ συμμαχίαν πέμψαι, δηλῶν ἀποσῆναι τὴν δύναμιν αὐτῆς. καὶ Ἰωνάθης μὲν τριχιλίους ἐπιλεξάμενος στρατιώτας, ἔπεμψεν.

γ'. Αντιοχεῖς δὲ μισοῦντες τὸν Δημήτριον ὑπὲρ ὧν πεπόνθεισαν ὑπ' αὐτῆς κακῶς, ἀπεχθανόμενοι δ' αὐτῷ καὶ διὰ τὸν πατέρα Δημήτριον, πολλὰ εἰς αὐτὸς ἐξαμαρτόντα, καρὸν ἐπιστῆρουν λαβεῖν κατ' ὃν ἐπίθοιντο αὐτῷ. νοήσαντες δὲ συμμαχίαν πεποιῶσαν παρὰ Ἰωνάθῃ τῷ Δημητρίῳ, καὶ συμφρονήσαντες, ὅτι πολλὴν ἀθροίσει δύναμιν, εἰ μὴ φθάσαντες προκαταλάβοιεν αὐτὸν, ἀρπάσαντες τὰ ὄπλα, καὶ περιεσάντες τοῖς βασιλείοις αὐτῆς τρόπῳ πολιορκίας, καὶ τὰς ἐξόδους διαλαβόντες, ἐζήτην χειρώσασθαι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τὸν δῆμον ὁρῶν τῶν Αντιοχέων ἐκπεπολεμωμένον πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν ὅπλοις ὄντα, παραλαβὼν τὰς μισθοφόρους, καὶ τὰς πεμφοθέντας ὑπὸ τῆ Ἰωνάθῃ Ἰσθαίας, συμβάλλει τοῖς Αντιοχεῦσι· καὶ βιαθεῖς ὑπ' αὐτῶν, πολλὰ γὰρ ἦσαν μυριάδες, ἠττάται. βλέποντες δὲ τὰς Αντιοχεῖς κρατύνοντας οἱ Ἰσθαῖοι, ἐπὶ τὰς σέγας τῶν βασιλείων ἀναβάντες, ἐκείθεν ἔβαλλον αὐτὰς, καὶ τῆ μὲν αὐτοὶ τί πάσχειν ὑπ' αὐτῶν ὄντες παρρωαίῳ δια τὸ ὕψος, ποιῶντες δ' αὐτὰς κακῶς διὰ τὸ

filium, educabat: cumque eum docuisset, quanto Demetrius apud milites odio flagraret, ei suadebat, ut Antiochum sibi traderet; ut qui regem eum facturus esset, et in regnum paternum restitutus. Ille primum quidem se difficilem praebebat, quod non satis ei fideret; postea vero, cum Tryphon precibus eum urgere diu perseverasset, animo flectitur, ut ea, quae petebat, Tryphoni concederet. Et quidem res huius viri ita se habebant.

2. Interea Ionathas pontifex, eos, qui arcem Hierosolymitanam tenebant, deduci volens, ut et Iudaeos transfugas et impios, quique erant in omnibus istius regionis praesidiis, missa cum muneribus legatione ad Demetrium, rogabat, ut eos, qui erant in Iudaeae munitionibus, eiiceret. Cui ille, se non haec solum ei praestitutum, sed et his maiora pollicetur, confecto, quod ei in manibus erat, bello: in hoc enim se iam totum occupari. ipsum autem, ut auxiliares mitteret copias, orabat, indicans suos omnes defecisse milites. Et quidem Ionathas tria millia lectissimorum militum ei misit.

3. Caeterum Antiochenes, infensi Demetrio, quod ab eo male accepti fuerant, et cum eo inimicitias exercentes etiam propter Demetrium patrem, qui multis iniuriis eos affecerat, tempus observabant, quo possent eum adoriri. Cumque animaduertissent auxilia ei a Ionatha suppetias venisse, secumque reputassent breui fore, ut magnas colligeret copias, nisi ipsum mature praevenirent, correptis armis regiam circumsteterunt, ac si eam oppugnaturi essent, exitibusque viarum occupatis, regem in potestatem suam redigere studebant. Ille vero videns populum Antiochensem sibi hostem factum, et in armis esse, assumtis mercenariis militibus et Iudaeis auxiliariis, cum Antiochenibus acie congreditur; atque ubi vim illorum ferre non potuit, (nam multae erant myriades) ingruentibus cessit. Iudaei autem, cum cernerent Antiochenos pugna esse superiores, in tectum regiae adscenderunt, et inde missilibus ipsos feriebant, atque longius quidem ab illis distantes propter loci eminentiam, quam ut

ἀνωθεν μάχεσθαι, τῶν σύγγενος αὐτῆς οἰκιῶν ἀπώσαντο, καὶ ταύταις μὲν εὐθὺς πῦρ ἐνῆκαν. ἡ δὲ Φλόξ ἐφ' ὅλην διατείνεσσα τὴν πόλιν, πυκνῶν τῶν οἰκιῶν ἑσῶν, καὶ τὰ πλεῖστα ἐκ ξύλων ὠκοδομημένων, πᾶσαν αὐτὴν ἐνέμεστο. οἱ δ' Ἀντιοχεῖς, μὴ δυνάμενοι βοηθῆσαι μηδὲ κρατῆσαι τῆ πυρὸς, εἰς Φυγὴν ἐτρέπησαν. τῶν δὲ Ἰσδαίων ἀπὸ δώματος ἐπὶ δῶμα διαπηδώντων, καὶ τῆτον αὐτῆς διωκόντων τὸν τρόπον, παράδοξον συνέβη γενέσθαι τὴν δίωξιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρῶν τῆς Ἀντιοχεῖς, σῶσαι τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἐσπεδακότας, καὶ διὰ τῆτο μηκέτι μαχομένους, δι' ἄλλων αὐτοῖς ἐπιτίθεται ξενωπῶν, καὶ συμβαλὼν πολλὰς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν, ὡς ἀναγκαζοῦναι ρίψαι τὰς πανοπλίας, καὶ παραδῆναι αὐτῆς τῷ Δημήτριῳ. συγγνὴς δ' αὐτοῖς τῶν τετολμημένων, κατὰπαύει τὴν εἰρήνην. δωρησάμενος δὲ τῆς Ἰσδαίας ταῖς ἐκ τῶν σκύλων ὠφελείαις, καὶ ὡς αἰτίοις αὐτῷ τῆς νίκης γεγενημένοις εὐχαριστήσας, ἀπέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς Ἰωνάθην, μαρτυρῶν αὐτῷ τῆς συμμαχίας. ὕστερον δὲ πονηρὸς εἰς αὐτὸν ἐγένετο, καὶ τὰς ὑποχέσεις διεψεύσατο, καὶ πόλεμον ἠπέλυσεν, εἰ μὴ τῆς Φόρης αὐτῷ πάντας ἀποδώσει, ἕως ὥφειλε τὸ τῶν Ἰσδαίων ἔθνος ἀπὸ τῶν πρώτων βασιλέων. καὶ ταῦτα ἐποίησεν ἂν, εἰ μὴ Τρύφων αὐτὸν ἐπέχεεν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην αὐτῆ παρασκευὴν ἀντιμετέσπασεν εἰς τὰς περὶ αὐτῆ Φροντίδας. ὑποσέψας γὰρ ἐκ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Συρίαν μετὰ τῆ παιδὸς Ἀντίοχ· μειράκιον δ' ἦν ἔτος ἔτι τὴν ἡλικίαν· περιτίθῃσιν αὐτῷ τὸ διάδημα. καὶ προχωρήσαντος τῆ στρατιωτικῆ παντὸς, ὃ καταλελοίπει τὸν Δημήτριον διὰ τὸ μὴ τυγχάνειν μισθῶν, πόλεμον ἐκφέρει πρὸς τὸν Δημήτριον· καὶ συμβαλὼν αὐτῷ, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τῆς τ' ἐλέφαντας, καὶ τὴν τῶν Ἀντιοχέων πόλιν λαμβάνει.

δ'. Δημήτριος μὲν οὖν ἡττηθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς Κιλικίαν· ὁ δὲ πᾶς Ἀντίοχος, πέμψας πρὸς Ἰωνάθην πρεσβευτὰς καὶ γράμματα, Φίλον τε καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐποίησατο, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβεβαίει, καὶ τῶν τεσσάρων παρεχώρει νομῶν, οἱ τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσδαίων προστέθησαν. ἔτι γε μὴ

laederentur, iis vero multum damni inferentes, quod e sublimi pugnarent, facile eos repulerunt a propinquis aedibus, illisque mox ignem iniecerunt. At flamma totam urbem peruagata, utpote frequentem domibus, e ligno maxima ex parte constructis, vniuersam fere depascebatur. Antiochenes vero, cum non potuissent opem ferre, aut incendium extinguere, in fugam vertuntur. Cumque Iudaei ab vno tecto in aliud transfili-
rent, atque ita eos persequerentur, contigit, ut incredibilis esset insectationis atrocitas. Rex autem cum videret Antiochenos in seruandis liberis et coniugibus occupatos, atque adeo non amplius pugnantes, per alios angustos eos adoritur, pugnaque inita magnam adeo illorum stragem edidit, ut cogerentur arma abiicere, seque Demetrio tradere: qui, cum illis facinorum veniam dedisset, seditionem compescuit. Iudaeos autem spoliis locupletatos, gratiisque iis, quasi auctores ei victoriae exsultant, relatis, Hierosolyma ad Ionatham remisit, auxilii opportune lati testimonium ei tribuens. At postea maligne in eum se gessit, et promissa fefellit, bellumque ei minatus est, nisi tributa omnia ei redderet, quae Iudaeorum gens debuit a primis Syriae regibus. Atque ista peregrisset, nisi Tryphoae eum inhibuisset, fecissetque, ut copias in Ionatham paratas ad suam curam tutelamque auocaret. nam ex Arabia in Syriam reversus cum puero Antiocho (adhuc enim erat adulescentulus admodum) diadema ei imposuit; et deficientibus ad se omnibus militibus, qui Demetrium deseruerant ob stipendia non soluta, aperto bello Demetrium adoritur; praelioque commisso eum superat, et tum elephantos in suam potestatem redigit, tum Antiochenorum urbem.

4. Demetrius itaque victus in Ciliciam se recepit: puer vero Antiochus, missis ad Ionatham legatis literisque, illum amicum sibi sociumque adsciuit, et pontificatum ei confirmavit, cessitque quatuor praefecturis, quae adiectae erant Iudaeorum regioni. Ad haec vasa aurea

σκευή χρυσᾶ καὶ ἐκπώματα, καὶ πορφυρεῶν ἐσθῆτα, χρηθᾶί τε τοῖς ἐπιτρέπων, ἀπέστειλε. καὶ πόρεψή δ' αὐτὸν δωρεῖται χρυσέα, καὶ τῶν πρώτων αὐτῆ καλεῖσθαι φίλων. τὸν ἀδελφὸν δ' αὐτῆ Σίμωνα, στρατηγὸν τῆς στρατίας ἀπὸ Κλίμακος Τυρίων ἕως Αἰγύπτου καθίστησιν. Ἰωνάθης δὲ, ἐπὶ τέτοις παρ' Ἀντιόχου γεγενημένοις εἰς αὐτὸν ἡδείς, πέμψας πρὸς αὐτόν τε καὶ Τρύφωνα πρεσβευτάς, εἶναι τε φίλος ὁμολόγει καὶ σύμμαχος, καὶ πολεμήσειν σὺν αὐτῷ πρὸς Δημήτριον, διδάσκων, ὡς ἔδ' αὐτῷ χάριτας ἀποδώῃ, πολλῶν παρ' αὐτῆ χρηστῶν ἐν οἷς εἶδετο τυχόν. ἀλλὰ προσαδικήσῃεν ἀνδρῶν εὐπάθοι.

ε'. Συγχωρήσαντος οὖν Ἀντιόχου δυνάμει αὐτῷ συναγαγόντι πολλὴν ἐκ τε Συρίας καὶ Φοινίκης τοῖς Δημητρίῳ πολεμήσοι στρατηγοῖς, εὐθύς ὤρμησεν εἰς τὰς πόλεις. αἱ δὲ λαμπρῶς μὲν αὐτὸν ἐξεδέξαντο, στρατιὰν δ' ἐκ ἔδωσαν. παραγινόμενος δ' ἐκεῖθεν εἰς Ἀσκάλωνα πόλιν, καὶ τῶν Ἀσκαλωνιτῶν Φιλοτίμως αὐτῷ μετὰ δώρων ὑπαντησάντων, αὐτὸς τε τέττας παρεκάλει, καὶ τῶν ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία πόλεων ἐκάστην, ἀποσᾶσαν Δημητρίῳ, προδίδου μὲν Ἀντιόχῳ, σὺν αὐτῷ δὲ πολεμήσας πειρᾶσθαι παρὰ Δημητρίῳ δίκην λαμβάνειν ὧν ἀμάρτεται ποτὲ εἰς αὐτὸς. εἶναι δ' αὐταῖς βυλομέναις ταῦτα φρονεῖν πολλὰς αἰτίας· πείσας δ' ὁμολογήσαι πρὸς τὸν Ἀντιόχον συμμαχεῖν τὰς πόλεις εἰς Γάζαν παρεγένετο, προσαζόμενος καὶ τὴν παρὰ τέτων εὐνοίαν Ἀντιόχῳ. πολὺ δ' εὖρε τῆς προσδοκίας τὰς Γαζαῖας ἀλλοτριώτερον ἔχοντας. ἀπέκλεισαν γὰρ αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ τὸν Δημήτριον ἐγκαταλιπόντες, ἐκ ἔγνωσαν Ἀντιόχῳ προχωρεῖσθαι. τῆτο παρώξυνεν εἰς πολιορκίαν τὸν Ἰωνάθην καὶ τῆς χώρας τὴν κάκωσιν· μέρος γὰρ τῆς στρατίας περικαθίσας τῇ Γάζῃ, τῷ λοιπῷ τὴν γῆν αὐτὸς ἐπιῶν διέφθειρε καὶ ἐπιέμπρα. ταῦτα δὲ πάχοντας αὐτὰς ὀργῶντες οἱ Γαζαῖοι, καὶ μηδεμίαν ἀπὸ Δημητρίῳ βοήθειαν αὐτοῖς γινομένην, ἀλλὰ τὸ μὲν λυποῦν ἤδη παρὸν, τὸ δ' ὠφελῆσον μακρὰν ἔτι, καὶ ἄδηλον, εἰ παραγένετο, σῶφρον ἔκριναν εἰν' αὐτῷ ἀφέντες παραμένειν ἐκείνον

et pocula vestemque purpuream, data illis utendi potestate, ad eum misit. Quin et eum aureo donat monili, interque primos eius amicos referri iubet. Simonem etiam eius fratrem imperatorem constituit a Scala Tyriorum usque ad Ægyptum. Ionathas vero, laetus iis, quae in eum contulerat Antiochus, missis ad eum simul et Tryphonem legatis, promittebat se illi amicum fore sociumque, et cum ipso arma iuncturum aduersus Demetrium; commemorans, quod pares ei gratias non retulisset, commoda multa, quibus illi opus erat, ab eo consequutus, sed maleficia pro beneficiis reposuisset.

5. Cum igitur Antiochus ei concessisset, ut, magno exercitu, e Syria et Phoenice coacto, bellum gereret contra Demetrii duces, statim profectus obibat vrbes. Et nonnullae quidem eum splendide exceperunt, sed milites ei dare distulerunt. Cum autem illinc ad urbem Ascalonem se contulisset, et Ascalonitae certatim eum muneribus ei occurrissent, et hos ipsos hortabatur et singulas Coeles-Syriae vrbes, ut a Demetrio deficerent et Antiocho se adiungerent, vnaque cum eo belligerantes poenas a Demetrio repetere eniterentur ob iniurias ab eo quondam acceptas; illisque volentibus causas multas esse, cur ista facere in animum inducerent. Cum autem ciuitatibus persuasisset, ut pollicerentur cum Antiocho belli societatem inire, Gazam peruenit, ut eius etiam ciuium beneuolentiam Antiocho conciliaret. Verum Gazaeos longe alieniore in ipsum animo esse inuenit, quam expectabat: nam portas ei ocluserunt, relictoque Demetrio noluerunt sese Antiocho adiungere. id quod Ionatham adeo irritauit, ut urbem oppugnaret et regionem infestaret: nam vrbe ab vna exercitus parte obsessa, cum reliqua, excursionibus factis, terram vastauit et incendit. Tum Gazaei, cum viderent se ista pati, nullumque a Demetrio illis venire auxilium, quodque eos male habet praesens esse, quod vero adiumento foret longe abesse, spemque eius aduentus esse incertam, bene ac sapienter se facturos iudicarunt, si

Θεραπεύειν. πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἰωνάθην, Φιλίαν τὴν ὠμολόγουν καὶ συμμαχίαν. οἱ μὲν γὰρ ἄνθρωποι, πρὸ πείρας τῶν δεινῶν, ἔσυνιασι τὸ συμφέρον, ἀλλ' ὅταν ἐν τινὶ κακῷ γενόμενοι τύχῳσι, τότε γνωσιμαχήσαντες, ἂ μὴ ὅλως βλαβέντας ἄμεινον ἦν ποιῆν, ταῦτα ὑπερβεν-ζημιωθέντες αἰροῦνται. ὁ δὲ συνθέμενος πρὸς αὐτὰς Φιλίαν, καὶ λαβὼν ὁμήρους τούτους μὲν ἀπέστειλεν εἰς Ἱεροσόλυμα, αὐτὸς δὲ τὴν χώραν ἅπασαν μετῆλθεν ἄχρι Δαμασκῆ.

ε'. Τῶν δὲ Δημητρίῳ στρατηγῶν ἀναθεμένων αὐτῷ προσελθεῖν εἰς Κέδασσαν πόλιν σὺν πολλῇ στρατιᾷ, μεταξὺ δ' ἔστιν αὕτη τῆς τε Τυρίων γῆς καὶ τῆς Γαλιλαίας, ἀπάξειν γὰρ αὐτὸν ἐκ τῆς Συρίας ὑπέλαβον ἐπὶ τὴν Γαλιλαίαν ὡς σύμμαχον, τὰς γὰρ Γαλιλαίους ὄντας αὐτῷ ἔπεριόψεσθαι πολεμικῶν, ὑπήντησεν αὐτοῖς, τὸν ἀδελφὸν Σίμωνα καταλιπὼν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ὃς τὸν στρατὸν ἐκ τῆς χώρας συναγαγὼν, ὡς ἐνῆν ἱκανώτατον, τὴν Βεθσῦραν πολιορκῶν προσεκάθητο, χωρίον τῆς Ἰουδαίας ὀχυρώτατον. κατεῖχε γὰρ αὐτὸ Φερερὰ Δημητρίῳ. δεδῆλωται δὲ ἡμῖν τῷτο καὶ πρότερον. ὡς δὲ, χώματα μὲν ἐγείραντες τῷ Σίμῳ, μηχανήματα δ' ἐνσάντος, καὶ πολλῇ σπαρῇ χρωμένους περὶ τὴν τῆς Βεθσῦρας πολιορκίαν, ἔδεισαν οἱ Φερεροὶ, μὴ κατὰ κράτος ἐξαίρεθέντος τῷ χωρίῳ διαφθαρέωσι, πέμψαντες πρὸς τὸν Σίμωνα, ἡξίουں ὅρκους λαβόντες, ὥστε μὴδὲν ὑπ' αὐτῷ παθεῖν, καταλιπεῖν τὸ χωρίον καὶ πρὸς Δημήτριον ἀπελθεῖν. ὁ δὲ, δὲς ταύτας αὐτοῖς τὰς πείρας, ἐκβάλλει μὲν ἐκείνους ἐκ τῆς πόλεως, αὐτὸς δὲ Φερερὰν καθίστησιν ἰδίαν.

ζ'. Ἰωνάθης δὲ, ἄρας ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῶν Γεννησάρων λεγομένων, ἐκεῖ γὰρ ἐτύγχανεν ἐστρατοπεδεύκως, εἰς τὸ καλεῖμενον Ἀσὼρ πεδῖον προῆλθεν, ἐκ εἰδῶς ὄντας ἐν αὐτῷ τὰς πολεμίας. μαθόντες δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας οἱ τῷ Δημητρίῳ μέλλειν Ἰωνάθην ἐπ' αὐτὰς βαδίζειν, ἐπέδρασαν αὐτῷ καὶ τὰς λοχήσαντας ἐν τῷ ὄρει καθίσαντες, αὐτοὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀπῆνταν εἰς τὸ πεδῖον. ἔς ἰδὼν ὁ Ἰωνάθης ἐτοίμως πρὸς μάχην, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς τὰς ἰδίας

illo deserto Ionatham obsequiis demererentur. Missis igitur ad Ionatham nunciis et amicitiam et armorum societatem ei promittebant. nam ita comparatum est, ut homines, antequam mala subeant et experiantur, quid e re sua futurum sit non intelligant, sed ubi in calamitatem aliquam incidunt, tunc mutata sententia, quae, priusquam laederentur, facere praestitisset, illa demum male multati expectunt. Atqui is, pacto cum illis amicitiae foedere, obsidibusque acceptis, istos quidem Hierosolyma misit, ille vero totam regionem ad Damascum usque peragrauit.

6. Cum autem audiisset Demetrii duces cum magnis copiis profectos esse ad urbem Cedesam, quae Tyriorum agrum et Galilaeam interiacet, (nam fore putabant, ut eum e Syria extraherent in Galilaeam, quasi suis opem laturum, Galilaeos enim suae ditionis homines, cum bello premerentur, non neglecturum esse) illis obuiam iuit, fratre suo Simone in Iudaea relicto. Qui exercitu e regione coacto, eoque tam magno quam comparari potuit, admotis ad Bethsuram castris eam oppugnauit; locum totius Iudaeae munitissimum. is enim valido tenebatur praesidio a Demetrio. id quod a nobis iam ante memoratum est. Cum autem, postquam Simon aggeres excitasset, machinasque ei adhibuisset, et ingenti studio obsidionemurgeret, veriti essent custodes, ne, loco vi expugnato, exitio darentur, missis ad Simonem nunciis, obsecrarunt, ut, fide iureiurando accepta, ne quid mali ab eo paterentur, liceret regionem relinquere et ad Demetrium concedere. Atque is, cum in ea iurasset, illos urbe eiicit, suoque eam praesidio firmavit.

7. Interim Ionathas, castris motis e Galilaea ab aquis Gennesaris, ut vocantur, ibi enim cum exercitu confedisset, ad campum Asor appellatum processit, ignorans illic hostes esse. Demetrii vero duces, qui pridie eius diei Ionatham contra eos venire praesenserant, eum insidias ei posuissent et homines in monte delitescens collocaissent, ipsi cum exercitu ex aduerso ei in planitie occurrebant. Quos conspicatus Ionathas paratos ad praelium, et ipse cum suis

στρατιώτας πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὡς ἡδύνατο. τῶν δὲ εἰς τὴν ἐνέδραν ὑπὸ τῶν Δημητρίδ στρατηγῶν κατασθέντων κατὰ νότον τοῖς Ἰουδαίοις γενομένων, δεισάντες, μὴ μέσοι ληφθέντες ἀπόλωνται, Φεύγειν ὤρμησαν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὸν Ἰωνάθην κατέλιπον, ὀλίγοι δέ τινες, ὡς περὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ὑπέμειναν, καὶ Ματθαθίας ὁ Λυσαλῶμ, καὶ Ἰδδας ὁ Χαψαίς, τῆς ἀπάσης δυνάμεως ἡγεμόνες ὄντες. οἱ τολμηρῶς δὲ καὶ μετὰ ἀπογνώσεως εἰς τὰς πολεμίας ὡσάμενοι, τῷ τε θάρσει κατέπληξαν αὐτὰς, καὶ ταῖς χερσὶν ἀπέτρεψαν εἰς Φυγὴν. οἱ δ' ἀναχωρήσαντες τῶν Ἰωνάθου στρατιωτῶν, ὡς εἶδον τὰς πολεμίας τραπέντας, ἐπισυλλεγόντες ἐκ τῆς Φυγῆς, ὤρμησαν αὐτὰς διώκειν· καὶ τὐτ' ἐποίησαν μέγχει Κεδασῶν, ὃ τὸ στρατόπεδον ἦν τῶν πολεμίων.

η'. Κρατήσας οὖν Ἰωνάθου τῇ μάχῃ λαμπρῶς, καὶ διχιλίους τῶν ἐχθρῶν ἀποκτείνας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὁρῶν δ', ὅτι πάντ' αὐτῷ κατὰ νοῦν προνοία Θεῷ χωρεῖ, πρὸς Ῥωμαῖς πρεσβευτὰς ἀπέστειλεν, ἀνανεῶσθαι βεβλόμενος τὴν γενομένην τῷ ἔθνει πρὸς αὐτὰς ἔμπροσθεν Φιλίαν. τοῖς δ' αὐτῇ πρεσβευταῖς ἐπέστειλεν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀναστρέφασθαι πρὸς τὰς Σπαρτιάτας ἀφικέσθαι, καὶ τὴν πρὸς αὐτὰς ὑπομνήσασθαι Φιλίαν καὶ συγγένειαν. οἱ δὲ ὡς ἤλθον εἰς τὴν Ῥώμην, παρελθόντες εἰς τὴν βουλὴν αὐτῶν, καὶ τὰ παρὰ Ἰωνάθου τῷ ἀρχιερεὶ εἰπόντες, ὡς πέμψειεν αὐτὰς ἐπὶ τὴν τῆς συμμαχίας βεβαίωσιν, τῆς βουλῆς ἐπικυρασάσης τὰ πρότερον αὐτῇ περὶ τῆς Ἰουδαίων Φιλίας ἐγνωσμένα, καὶ δόσης ἐπιστολὰς πρὸς ἅπαντας τὰς βασιλεῖς τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης καὶ τῶν πόλεων ἄρχοντας αὐτοῖς κομίζεν, ὅπως ἀσφαλῆς τῆς εἰς τὴν οἰκίαν κομιδῆς δι' αὐτῶν τύχωσιν, ἀναστρέφοντες εἰς τὴν Σπάρτην παρεγέγοντο, καὶ τὰς ἐπιστολὰς, ἃς ἔλαβον παρὰ Ἰωνάθου, αὐτοῖς ἀπέδωκαν. τὸ δ' ἀντίγραφον ἦν τοῦδε. “ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΙΩΝΑΘΗΣ τῷ ἔθνει τῶν Ἰουδαίων καὶ ἡ γεγενυσία καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἰουδαίων, Λακεδαιμονίων ἐφόροις καὶ γεγευσία καὶ δήμῳ τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν. Εὐρῶμένοις ὑμῖν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια χωρεῖν κατὰ νοῦν, ὅπως ἂν ἔχοι, ὡς

militibus, quoad potuit, aciem instruit. Verum cum ii, qui a Demetrii ducibus in insidiis locati erant, a tergo adorirentur Iudaeos, illi veriti, ne ab hostibus circumdati perirent, in fugam se coniecerunt: atque alii fere omnes Ionatham reliquere, pauci vero, numero circiter quinquaginta, subliterunt, et cum iis Mattathias Absalomi filius et Iudas Chapsaei filius, exercitus totius ductores, qui cum audacter et quasi de salute desperantes in hostes irruissent, et animis intrepidi in consternationem eos egerunt, et manibus fortes in fugam verterunt. Vbi vero Ionathae milites, qui fugerant, viderunt inclinatam hostium aciem, a fuga collecti impetum cepere eos persequendi; et id fecerunt vsque ad Cedasa, vbi castra erant hostium.

8. Ionathas itaque, victoria egregia potitus, et duobus hostium millibus caesis, Hierosolyma reuersus est. Cumque videret omnia, prouidentia Dei, sibi ex voto succedere, legatos Romam misit, eo animo, vt amicitiam, quae Iudaeis olim intercesserat cum ea gente, renouaret. Suis etiam legatis in mandatis dedit, vt in reuersione sua a Roma Spartanos adirent, illisque in memoriam reuocarent veterem cum ipsis amicitiam et cognationem. Illi vero, cum Romam venissent, et in Senatum ingressi ea exposuissent, quae illis mandauerat Ionathas pontifex, vt scilicet illos misisset ad priorem societatem confirmandam, postquam Senatus rata habuerat quae olim de amicitia cum Iudaeis colenda decreuerat, eisque literas dederat ad reges omnes Asiae Europaeque et ciuitatum principes deferendas, vt hoc modo incolumes in patriam reuerterentur, suo in reditu ad Spartam peruenerunt, et literas, quas a Ionatha acceperant, Spartiatis tradiderunt. Earum autem exemplum est hoc. "IONATHAS GENTIS Iudaeorum Pontifex et Senatus et Commune Iudaeorum, Lacedaemoniorum Ephoris et Senatui Populoque fratribus suis salutem. Si valetis, et res vestras publicae priuataeque prospere cedunt, erunt omnia ex voluntate nostra: nam nos quoque valemus. Su-

"βυλόμεθα· ἔρρώμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς. ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν
 "χρόνοις κομιθείσης Ονία, τῷ γυνομένῳ ἀρχιερεῖ παρ' ἡμῖν,
 "παρὰ Ἀρείῳ τῷ βασιλευσάντος ὑμῶν ἐπιστολῆς διὰ Δημο-
 "τέλους, περὶ τῆς ὑπαρχούσης ἡμῖν πρὸς ὑμᾶς συγγενείας, ἧς
 "ὑποτέτακται τὸ ἀντίγραφον, τὴν τε ἐπιστολὴν ἐδέξαμεθα
 "προθύμως, καὶ τῷ Δημοτέλει καὶ τῷ Ἀρείῳ εὐνοϊκῶς διετέ-
 "θμεν, ὃ δέοντοίς τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, διὰ τὸ ἐκ τῶν
 "ἱερῶν ἡμῶν πεπεσῶσθαι γραμμάτων. τὸ μὲν οὖν προκατάρ-
 "χεν τῆς ἀναγνωρίσεως ἐκ ἐδοκιμάζομεν, μὴ καὶ προαρπά-
 "ξεν δοκῶμεν τὴν παρ' ὑμῶν δεδομένην δόξαν. πολλῶν δὲ
 "χρόνων διαγεγενημένων ἀπὸ τῆς ἐξ ἀρχῆς ἀναποληθείσης
 "ἡμῖν οἰκειότητος, ἐν ταῖς ἱσραῖς καὶ ἐπωνύμοις ἡμέραις θυ-
 "σίας τῷ Θεῷ προσφέροντες, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας
 "τε καὶ νίκης αὐτὸν παρακαλῶμεν. πολλῶν δ' ἡμᾶς πολέμων
 "περισάντων διὰ τὴν τῶν γειτνιούντων πλεονεξίαν, ὃθ' ὑμῖν
 "ὅτ' ἄλλοις τῶν προσηκόντων ἡμῖν ἐνοχλεῖν ἐκρίναμεν. κατ-
 "αγωνισάμενοι δὲ τῆς πολειμίας, πέμποντες πρὸς Ῥωμαίους
 "Νημήνιον τὸν Ἀντιόχου καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἰάσωτος, τῶν ἀπὸ
 "τῆς γεγενησῆς ὄντων παρ' ἡμῖν ἐν τιμῇ, ἐδώκαμεν αὐτοῖς καὶ
 "πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολάς, ὅπως ἀνανεώσωται τὴν πρὸς ὑμᾶς
 "ὑπάρχουσαν ἡμῖν Φιλίαν. καλῶς οὖν ποιήσετε καὶ αὐτοὶ
 "γράφοντες ἡμῖν, καὶ περὶ ὧν ἂν δέητε ἐπιστέλλοντες, ὥς εἰς
 "ἅπαντα προθυμηθησομένοις ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας προαρέ-
 "σεως." οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τῆς τε πρεσβευτῆς Φιλο-
 "φρόνως ὑπεδέξαντο, καὶ ψήφισμα ποιησάμενοι περὶ Φιλίας
 καὶ συμμαχίας πρὸς αὐτὰς ἀπέστειλαν.

θ'. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆτον τρεῖς αἰρέσεις τῶν Ἰσρααίων
 ἦσαν, αἱ περὶ τῶν ἐνθροπίνων πραγμάτων διαφόρως ὑπε-
 λάμβανον. ὧν ἡ μὲν Φαρισαίων ἐλέγτο, ἡ δὲ Σαδδουκαίων,
 ἡ τρίτη δὲ Εσσηνῶν. οἱ μὲν οὖν Φαρισαῖοι τίνα καὶ ὃ πάντα
 τῆς εἰμαρμένης εἶναι λόγισιν ἔργον, τινα δ' ἐφ' ἑαυτοῖς ὑπάρ-
 χειν, συμβαίνειν τε καὶ ὃ γίνεσθαι. τὸ δὲ τῶν Εσσηνῶν γέ-
 νος, πάντων τὴν εἰμαρμένην κυρίαν ἀποφαίνεται, καὶ μηδὲν,
 ὃ μὴ κατ' ἐκείνης ψῆφον ἀνθρώποις ἀπαντᾷ. Σαδδουκαῖοι

"perioribus temporibus cum perlata esset ad Oniam pon-
 "tificem nostrum ab Ario rege vestro missa per Demo-
 "telem epistola, de cognatione, quam nobiscum habetis,
 "cuius exemplum infra positum est, et literas eas cupi-
 "de accepimus et Demoteli atque Ario summam bene-
 "volentiam exhibuimus; non egentes huiusmodi testi-
 "monio, quod nobis ea de re persuasum esset ex sacris
 "libris nostris. Et quidem nos non consultum esse iu-
 "dicabamus, ut recognitionis initium primi faceremus,
 "ne praeripere etiam videremur gloriam a vobis conces-
 "sam. Cum autem multum temporis intercesserit, ex
 "quo primum nobiscum renouata fuerit haec necessitu-
 "do, in sacris tamen festisque diebus rem sacram Deo
 "facientes, ipsi supplicamus, ut et salutem vobis imper-
 "tiat et victoriam. Et cum multa nos circumstetissent
 "bella ex nimia in vicinis habendi cupidine, nolimus
 "tamen vobis aut aliis ex propinquis nostris et amicis
 "graves esse. Nunc vero, hostibus debellatis, cum ad
 "Romanos miserimus Numenium Antiochi et Antipa-
 "trum Iasonis filium, viros ex ordine senatorio apud
 "nos honoratos, illis etiam dedimus literas ad vos, ut
 "mutuam inter nos amicitiam renouarent. Quare recte
 "facietis, si vos quoque nobis rescripseritis, atque signi-
 "ficaueritis, ecqua re nostra opus habeatis, persuasi nos
 "in omnibus vestrae voluntati promte obsequuturos esse." Et quidem Lacedaemonii tum legatos benigne excepe-
 runt, tum decretum de amicitia et societate factum ad il-
 los miserunt.

9. Sub hoc autem tempus tres erant Iudaeorum se-
 ctæ, quæ de rebus humanis diuerse sentiebant. quarum
 una Phariseorum dicebatur, altera Sadduceorum, ter-
 tia vero Essenorum. Et quidem Pharisei dicunt, quæ-
 dam eorum, quæ fiunt, non omnia, fati esse opera,
 esse enim et quædam in nostra potestate, ut fiant aut
 non fiant. Esseni vero omnia in fati potestate esse af-
 firmant, nec quidquam hominibus præter fati decre-
 tum accidere. At Sadducei fatum omnino tollunt,

δὲ, τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναρῶσιν, ὃδὲν εἶναι ταύτην ἀξιώντες, ὅτε κατ' αὐτὴν τὰ ἀνθρώπινα τέλος λαμβάνειν, ἅπαντα δὲ ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς τίθενται, ὡς καὶ τῶν ἀγαθῶν αἰτίαις ἡμᾶς αὐτὸς γινομένους, καὶ τὰ χεῖρω παρὰ ἡμετέραν ἀβηλίαν λαμβάνοντας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀκριβεστέραν πεποίημα δῆλωσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῆς Ἰσδαϊκῆς πραγματείας.

ί. Οἱ δὲ τῶν Δημητρίων στρατηγοὶ τὴν γεγενημένην ἤτταν ἀναμαχέσασθαι βυλόμενοι, πλείω τῆς προτέρας δυνάμειν συναγαγόντες, ἦλθον ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην. ὁ δὲ, ἐπίοντας πυθόμενος, ὅξέως ὑπήντησεν αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀμαδίτιν. ὃ γὰρ ἔγνω χολὴν αὐτοῖς παρασχεῖν, ὥς εἰς τὴν Ἰσδαϊαν ἐμβαλεῖν. στρατοπεδευσάμενος δὲ τῶν πολεμίων ἀποθεν τὰδίοις πενήτηκοντα, πέμπει τὰς κατοψομένους αὐτῶν τὴν παρεμβολήν, καὶ πῶς εἶεν ἐστρατοπεδευκότες. τῶν δὲ κατασκόπων πάντ' αὐτῷ φρασάντων, καὶ τινὰς συλλαβόντων νυκτὸς, οἱ αὐτῷ μέλλειν ἐπιτίθεσθαι τὰς πολεμίας ἐμήνουν· προγυγὼς ἡσφάλισατο, προφυλακὰς τε ποιησάμενος ἔξω τῶν στρατοπέδων, καὶ τὴν δυνάμειν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχων ἀπαύσας, καὶ παρηγγελκῶς αὐτοῖς τὰς ψυχὰς ἐρρωμένοις εἶναι, καὶ ταῖς διανοαῖς ὅπως ἔχεν, ὡς καὶ διὰ τῆς νυκτὸς, εἰ δεήσει, μαχησομένους, ὥστε μὴ λαθεῖν αὐτῶν τὴν προαίρεσιν. οἱ δὲ τῶν Δημητρίων στρατηγοὶ, πυθόμενοι τὸν Ἰωνάθην ἐγνωκότα, ὅτι ἐπὶ τὴν γνώμην ἦσαν ὑγιεῖς, ἀλλ' ἐτάραττεν αὐτὰς τὸ καταφῶρος τοῖς ἐχθροῖς γεγονέναι, καὶ μηδεὶ προσδοκοῦντας αὐτῶν ἐπικρατήσεν ἑτέρω, τῆς ἐπιβουλῆς διημαρτημένης· ἐκ γὰρ τῶν Φανερῶν διακινδυνεύοντες ἐκ ἐνόμιζον εἶναι τοῖς Ἰωνάθῃ ἀξιόμαχοι. Φυγὴν οὖν ἐβλεύσαντο, καὶ πυρὰ καύσαντες πολλὰ, ὡς ἂν ὀρῶντες οἱ πολέμοι μένειν αὐτὰς ὑπολαμβάνωσιν, ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Ἰωνάθης ἑώθεν προσμίζας αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ καταλαβὼν ἔρημον αὐτὸ, συνείης, ὅτι πεφύγασιν, ἐδίωκεν· ὃ μόντοι φθάνει καταλαβεῖν. ἤδη γὰρ τὸν Ελευθέρον διαβεβηκότες ποταμὸν, ἦσαν ἐν Ἀσφαλαί. ποιησάμενος οὖν ἐκείθεν τὴν ὑποστροφὴν πρὸς Ἀραβίαν, καὶ πολεμήσας τὰς Ναβαταίας, καὶ πολλὴν αὐτῶν λείπει

illud nihil esse existimantes, neque ista, quae hominibus eueniunt ei accepta deberi, sed omnia etiam nostro arbitrio subiiciunt, adeo ut tum bonorum nobis ipsis auctores sumus, tum mala nobismet per stultitiam nostram accersamus. Verum ista plenius et accuratius indicaui in secundo rerum Iudaicarum libro.

10. Caeterum Demetrii duces, cladem acceptam refarcire cupientes, pluribus quam antea copiis coactis, contra Ionatham eas eduxerunt. Ille vero, audito eorum aduentu, repente illis obuiam processit in regionem Amathitum. cessando enim noluit spatium illis dare irruptionem faciendi in Iudaeam. atque ubi ad quinquaginta stadia ab hostibus consedisset, mittit qui castra illorum explorarent et perspicerent, quo modo ea se haberent. Cum autem speculatores ei omnia nunciassent, et aliquos noctu comprehendissent, qui ei indicabant hostibus in animo esse eum aggredi; hoc praecognito securitati suae prospexit, et procubias extra castra habendo, et faciendo, ut milites sui omnes tota nocte in armis vigilarent, imperandoque, ut animo essent fortis, atque ita mente affecti, ut etiam nocte, si opus fuerit, pugnaturi, ne illis fraudi sit callidum eorum consilium. Demetrii vero duces, ubi audiuerunt Ionatham rem intellexisse, non amplius animis valebant, sed terri erant et perturbati, quod in re ipsa deprehensi essent ab hostibus; nullaque illis superesset spes alio modo vincendi, postquam insidiae male adeo ceciderant: nam si aperto Marte certaminis aleam subirent, se Ionathae nequaquam pares fore credebant. Fugam igitur meditati sunt, et multis per castra ignibus incensis, ut hostes his visis ipsos arbitrarentur illic manere, clam discesserunt. Ionathas autem, cum prima luce sese illorum castris adiuuisset, eaque deserta esse deprehendisset, cognito hostes aufugisse, illos insequabatur: non tamen eos assequutus est. iam enim fluuium Eleuthenum transgressi, in tuto erant. Tum Ionathas, conuerso illinc in Arabiam itinere, fufisque Nabataeis, et multa

ἀπελάσας καὶ λαβὼν αἰχμαλώτους, ἐλθὼν εἰς Δαμασκὸν ἐκεῖ πάντα ἀπέδωκε. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τὴν Ἰουδαίαν ἅπασαν ἐπελθεῖν καὶ τὴν Παλαιστίνην ἕως Ἀσκάλωνος, ἡσθαλίσατο τὰ Φερέια, καὶ ποιήσας ταῦτα καὶ τοῖς οἰκοδομήμασι καὶ ταῖς Φυλακαῖς ὀχυρώτατα ἦλθεν εἰς Ἰόππην, καὶ καταλαβόμενος αὐτήν, εἰσῆγαγε μεγάλην Φερεάν. ἦκυσεν γὰρ τὰς Ἰοππηνῆς βυλομένους τοῖς Δημητρίῳ στρατηγοῖς παραδῆναι τὴν πόλιν.

ια'. Ταῦτ' οὖν διοικησάμενοι ὁ, τε Σίμων καὶ Ἰωνάθης, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσόλυμα. συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν ἅπαντ' εἰς τὸ ἱερὸν Ἰωνάθης, συνεβλεύετο τὰ τε τῶν Ἱερουσολύμων ἐπικατασκευάσασθαι τείχη, καὶ τὸ καθηρημένον τῷ περὶ τὰ ἱερὸν περιβόλῃ πάλιν ἀναστῆσαι, καὶ πύργους ὑψηλοῖς ἐξοχυρῶσαι τὰ περὶ αὐτό. πρὸς τέτοις δὲ καὶ μέσον τῆς πόλεως ἄλλο τείχος ἀνοικοδομησάμενος, ἀποφράξαι τοῖς ἐν τῇ ἄκρᾳ Φερεοῖς τὴν ἀγορὰν, καὶ τῆς εὐπορίας αὐτῆς τῶν σιτιῶν τὸν ἀποκλείσαι τὸν τρόπον· ἔτι γε μὴν καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ Φερέια πειῆσαι πολὺ τῆς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ἀσφαλείας ἰχυρώτερα. τῆς δὲ γνώμης δοκιμαθείσης καὶ τῷ πλείστῳ καλῶς ἔχειν, αὐτὸς μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν ὠκοδόμει, Σίμωνα δὲ τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐξέπεμψεν ἀσφαλισόμενον. ὁ δὲ Δημήτριος διαβάς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἦκε, ταύτην βηλόμενος καὶ τὴν Βαβυλῶνα καταχεῖν, καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν ἐγκρατὴς γενόμενος ἐντεῦθεν ποιῶν τὰς ὅλης τῆς βασιλείας ἀφορμὰς. καὶ γὰρ οἱ ταύτῃ κατοικῶντες Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες συνεχῶς ἐπρεσβεύοντο πρὸς αὐτόν, εἰ πρὸς αὐτὸς ἀφίκοιτο, παραδῶσιν μὲν αὐτὸς ὑπὸ χυμένους, συγκαταπολεμήσιν δὲ Ἀρσάκην τὸν Πάρθων βασιλέα. ταύταις ἐπαρθείς ταῖς ἐλπίσιν ὤρμησε πρὸς αὐτὸς, εἰ καταστρέψαι τοὺς Πάρθους, καὶ γένοιτο αὐτῷ δύναμις, τὸν Τρύφωνα πολεμῆσαι διεγνῶς, καὶ τῆς Συρίας ἐμβαλεῖν. δεξαμένων δ' αὐτὸν προθύμως τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, συναγαγὼν δυνάμιν ἐπολέμησε πρὸς τὸν Ἀρσάκην, καὶ τὴν στρατιάν ἅπασαν ἀποβαλὼν, αὐτὸς ζῶν ἐλήφθη, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

praeda abacta captiuisque abductis, Damascum profectus, illic omnia vendidit. Sub idem autem tempus Simon eius frater, Iudaea omni peragrata et Palaestina usque ad Ascalonem, castella muniuit: cumque ea et aedificiis et custodiis firmasset, Ioppen se contulit, eaque occupata validum ei praesidium imposuit. audiuerat enim Ioppenses magnopere velle Demetrii militibus urbem tradere.

II. Itaque cum has res gessissent et ordinassent Ionathas et Simon, Hierosolyma reuersi sunt. atque Ionathas, populo vniuerso in templum conuocato, cum eis statuit Hierosolymorum moenia instaurare, et templi septum, quod dirutum erat, reficere, locaque circumcirca turribus praecaltis munire. ad haec, muro etiam per mediam urbem ducto, praesidiarios in arce foro excludere, eosque hoc modo comineatum copia prohibere: ac praeterea castella per regionem, multo quam ante validiora, facere. Cum autem haec sententia etiam populo visa fuisset se recte habere, ille quidem urbem moenibus et aedificiis excolebat, Simonem vero in regionem dimisit, ut eam operibus firmaret. Caeterum Demetrius flumine traiecto Mesopotamiam peruenit, eo animo, ut hanc simul et Babylonem occuparet, utque potius superioribus satrapiis, inde occasionem arriperet totum imperium occupandi. nam et Graeci et Macedones, qui illic habitarent, crebras ad eum legationes mittebant, promittentes, ea lege, ut ad eos veniret, sese deditionem facturos, simulque cum eo bellum suscepturos contra Arsacen Parthorum regem. Hac spe elatus ad eos contendit, eo consilio, ut, si Parthos debellaret viresque ei suppeterent, Tryphonem bello adoriretur, Syriaque eiiceret. Cum autem eum alacriter admodum excepissent istius regionis homines, copiasque coegisset, bellum intulit Arsaci, totoque exercitu amisso, ipse viuis captus est, sicut alibi iam retulimus.

ΚΕΦ. 5.

Ως, Ιωνάθ᾽ ὑπὸ Τρύφωνος δολοφονηθέντος, Σίμωνας
 στρατηγὸν καὶ ἀρχιερεῖα ἀπέδειξαν οἱ Ἰουδαῖοι· ὅσα
 τε ἐκείνῳ ἀνδρείως ἐπράττετο, μάλιστα κατὰ Τρύ-
 φωνος.

Τρύφων δ' ἐπειδὴ τὰ περὶ τὸν Δημήτριον ἔγνω τοιοῦτο
 λαβόντα τέλος, ἔκ' ἔτ' ἦν Ἀντιόχῳ βέβαιος, ἀλλ' ἐπεβού-
 λευεν, ὥς' αὐτὸν ἀποκτείνας τὴν βασιλείαν αὐτὸς καταρχεῖν.
 ἐνεπόδιζέ γε μὴν αὐτῷ τὴν προαίρεσιν ταύτην ὁ παρὰ Ἰωνά-
 θ᾽ φόβος, φίλῃ τυγχάνοντος Ἀντιόχῃ. καὶ διὰ τῆς ἐκπο-
 δῶν ποιήσασθαι τὸν Ἰωνάθην πρῶτον ἔγνω, καὶ τότε τοῖς περὶ
 τὸν Ἀντιόχον ἐγχειρεῖν. ἀπάτη δ' αὐτὸν καὶ δόλῳ κρύβας ἀνε-
 λθὼν, εἰς Βεθσάνην ἐκ τῆς Ἀντιοχείας παραγίνεται, τὴν καλε-
 μένην ὑφ' Ἑλλήνων Σκυθόπολιν· εἰς ἣν μετὰ τεσσάρων αὐ-
 τῷ μυριάδων Ἰωνάθης ἀπήντησεν ἐπιλέκτες στρατῷ. πολεμή-
 σοντα γὰρ αὐτὸν ἤκειν ὑπέλαβεν. ὁ δ' ἔτοιμον εἰς μάχην
 γνῶς τὸν Ἰωνάθην, ὑπέρχεται δώροις αὐτὸν καὶ φιλοφρονήσεις,
 καὶ τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῷ πειθαρχεῖν Ἰωνάθῃ προσέταξε· τῶ-
 τοις πισύσασθαι βεβλόμενος εὖνοϊαν, καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξε-
 λθὼν, εἰς τὸ καταφρονήσαντα λαβεῖν ἀφύλακτον, ἔδδεν προο-
 ρώμενον. τὴν τε στρατιὰν συνεβέλευσεν ἀπολύσαι· καὶ γὰρ
 κῦν ἔδδόντως αὐτὴν ἐπάγεσθαι, πολέμῳ μὲν ἔκ' ὄντος, εἰρήνης
 δ' ἐχέσης τὰ πράγματα· καταρχόντα μένογγε περὶ αὐτὸν
 ὀλίγους, εἰς Πτολεμαῖδα συνελθεῖν παρεκάλει. παραδώσειν
 γὰρ αὐτῷ τὴν πόλιν, τὰ τε ἄλλα πάνθ' ὅσα κατὰ τὴν χώραν
 εἰσὶν ὀχυρώματα ποιήσειν ὑπ' αὐτῷ· καὶ γὰρ τέτων ἔνεκα
 παρῆναι.

β'. Ο μὲν οὖν Ἰωνάθης, ἔδδεν τέτων ὑπονοήσας, ἀλλ' ὑπ'
 εὐνοίας καὶ γνώμῃ ἀληθεῖ τὸν Τρύφωνα συμβεβλῆσθαι ταῦ-
 τα πισεύσας, τὴν μὲν στρατιὰν ἀπέλυσε. τριχιλίς δὲ κατα-
 ρχὼν μόνος, τῆς μὲν διχιλίς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ κατέλιπεν,
 αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν χιλίων ἤκειν εἰς Πτολεμαῖδα σὺν Τρύφω-
 νι. τῶν δ' ἐν τῇ Πτολεμαίδι κλεισάντων τὰς πύλας, τέτο

CAP. VI.

Quomodo, Ionatha a Tryphone dolis occiso, Iudaei Simonem constituerunt exercitus ducem et pontificem: quaeque ab eo fortiter gesta erant, praecipue adversus Tryphonem.

TRyphon autem, postquam res Demetrii huiusmodi exitum habuisse cognouerat, non amplius Antiocho fidus erat, sed cogitabat, quonam pacto, eo sublato, regnum ipse posset occupare. nam et huic illius consilii obstabat metus ei incussus a Ionatha, Antiochi amico. Itaque decreuit prius illum e medio tollere, atque ita demum Antiochum aggredi. Cum autem statuisset eum fraude et dolo interficere, Antiochia Bethsanam proficiscitur, quae Graecis dicitur Scythopolis: ubi ei occurrit Ionathas cum quadraginta delectorum hominum millibus. ipsum enim ad bellum gerendum venisse suspicabatur. Ille vero, cognito Ionatham ad dimicandum paratum esse, ipsum muneribus et blanditiis subdole aggreditur, suisque ducibus, ut ei perinde ac sibi metipso obedirent, imperauit: hisce volens fidem fictae beneuolentiae adstruere, omnemque illi suspicionem eximere, ut curis et custodibus solutum, sibi non consulentem, caperet. postremo suasisit, ut exercitum dimitteret; (eum enim iam sine necessitate adduci, cessante bello et pacatis rebus omnibus) paucis tamen circa se retentis, rogabat, ut ipsum usque Ptolemaïdem comitaretur. se enim urbem aliaque omnia in ea regione loca munita ei subiecturum: quippe qui harum rerum causa affuerit.

2- Et quidem Ionathas, nihil horum, quae acciderunt, suspicatus, confisusque Tryphoni, ut qui ex beneuolentia veraque animi sententia ista suaderet, exercitum dimisit. Tribus autem duntaxat hominum millibus retentis, duo eorum millia in Galilaea reliquit, mille vero secum ducens Ptolemaïdem cum Tryphone se contulit. Portis autem a Ptolemaïdensibus clausis, nam et hoc illis

γὰρ ἦν αὐτοῖς ὑπὸ τῷ Τρύφωνος προσεταγμένον, τὸν μὲν Ιω-
νάθην ἐξώγρησε, τὰς δὲ σὺν αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν. ἔπε-
ψε δὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καταλειφθέντας διχα-
λίσας, ὅπως ἂν καὶ τὰς ἀπολέσωσιν. ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, ὑπὸ
Φήμης τῶν περὶ τὸν Ιωνάθην συμβεβηκότων, ἔφθασαν πρὶν
ἢ τὰς ὑπὸ τῷ Τρύφωνος ἀπεσταλμένους ἀφικέσθαι, φραξάμε-
νοι τοῖς ὅπλοις, ἐκ τῆς χώρας ἀπελθεῖν, οἱ δ' ἐπ' αὐτὰς
πεμφθέντες, ἰδόντες ἐτοίμους ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἀγωνίζεσθαι,
μηδὲν αὐτοῖς ἐνοχλήσαντες, πρὸς τὸν Τρύφωνα ὑπέστρεψαν.

γ'. Οἱ δ' ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις ἀκέσαντες τὴν Ιωνάθην
σύλληψιν, καὶ τὴν τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν ἀπώλειαν, αὐ-
τόν τε ἐκείνον ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ὠλοφύροντο, καὶ δεινὴν
τάνδρὸς ἐπιζήτησιν παρὰ πᾶσιν ἦν, δέος τε μέγα καὶ κατὰ
λόγον αὐτοῖς ἐμπεσὸν ἐλύπει, μὴ τῆς Ιωνάθης ἀνδρείας ἅμα
καὶ προνοίας ἀφηρεμέναι, τὰ πέριξ ἔθνη χαλεπῶς ἔχοντα
πρὸς αὐτὰς, καὶ διὰ Ιωνάθην ἡρεμοῦντα, νῦν αὐτοῖς ἐπισυγῇ,
καὶ πολεμοῦντες εἰς τὰς περὶ τῶν ἐχάτων κινδύνους ἀναγκά-
ζωνται καθίστασθαι. καὶ δὴ τῷ αὐτοῖς, ὡς ὑπενόον, συνέπε-
σε. τὸν γὰρ Ιωνάθην ἀκέσαντες θάνατον οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν,
πολεμεῖν ἤρξαντο τὰς Ιουδαίας ὡς ἀποροῦντας ἡγεμόνος. αὐ-
τὸς δὲ ὁ Τρύφων, δύναμιν συναγαγὼν, γνώμην εἶχεν, ἀνα-
βὰς εἰς τὴν Ιουδαίαν πολεμεῖν τὰς ἐν αὐτῇ. Σίμων δὲ ὁρῶν
πρὸς ταῦτα τὰς Ιεροσολυμίτας καταπεπληγότας, βεβλόμε-
νος αὐτὰς εἰς τὸ ὑποστῆναι προθύμως ἐπιόντα τὸν Τρύφωνα
παρράλευτέρως ποιῆσαι τῷ λόγῳ, συγκαλέσας τὸν ἄμεινον εἰς
τὸ ἱερόν, ἐντεῦθεν αὐτὰς παρακαλεῖν ἤρξατο. "τὸ μὲν ὑπὲρ
"τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας, ἄνδρες ὁμόφυλοι, μετὰ τῷ πα-
"τρί εἰς ἐγὼ τε καὶ οἱ ἀδελφοί μου ὡς ἐτολήσαμεν ἀσμένως
"ἀποθανεῖν, ἔκείτ' ἀγνοεῖτε. παραδειγμάτων δὲ τοιούτων εὐ-
"ποροῦντές μου, καὶ τῷ θυήσκον ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς
"θερησκείας τὰς ἐκ τῆς ἡμετέρας οἰκίας δεδογμένα, φόβος
"ἂν εἰς ἐσθλὴν τηλικῆτος, ὅς ταύτην ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐκβάλλῃ
"τῆς ψυχῆς, ἀντεισάξῃ δ' εἰς αὐτὴν φιλοζωΐαν καὶ ἰδούσης
"καταφρόνησιν. ὅθεν ὡς ἐκ ἀποροῦντες ἡγεμόνος, οἷς τε καὶ

imperauerat Tryphon, Ionatham quidem viuum comprehendit; eius vero milites omnes ferro trucidauit. Misit etiam suos ad relictos in Galilaea bis mille, vt et eos perimerent. Sed illi, istis, quae Ionathae acciderant, exauditis, priusquam aduenerint, quos miserat Tryphon, armis tacti e regione excefferunt. Qui vero ad eos persequendos missi erant, vbi viderunt paratos esse ad certamen de vita, nihil eos vi interpellarunt, atque ita ad Tryphonem reuerſi sunt.

3. Hierosolymitani autem, cum fama accepissent Ionatham captum esse, et, qui cum eo erant, interiisse milites, et illum ipsum ob ea, quae euenerant, deplorabant, et omnes eum magnopere requirebant, atque timor magnus iustusque eis incussus animos valde sollicitabat; ne, cum Ionathae virtute simul et cura et moderatione destituti essent, gentes finitimae illis infestae, Ionathaeque metu eousque quiescentes, nunc in eos insurgerent, belloque illato extrema discrimina adire cogerent. id quod eis, non aliter quam exspectabant, contigit. Nam gentes, audita Ionathae morte, bello adoriri coeperunt Iudaeos, vtpote duce carentes. Ipse etiam Tryphon, exercitu coacto, in animo habebat, vbi in Iudaeam adscenderat, bellum gerere aduersus eos, qui in ea erant. Simon autem, cum videret Hierosolymitanos ex istis in terrore esse atque metu, volens eos oratione audaciores reddere ad Tryphonis impressionem alacriter sustinendam, populi concione in templum vocata, huiusmodi verbis eos consolari coepit. "Equidem iam non est, vt amplius "ignoretis, viri populares, vt cum patre meo et ego et "fratres mei pro libertate vestra ausi fuerimus mortis periculum libenter adire. Cumque huiusmodi exemplorum "abunde habeam, etiam ex eo, quod decretum sit nostrae "familiae mortem obire pro lege et religione, nullus "tantus erit metus, qui hanc nostrorum sententiam ex "anima mea eiiciet, eiusque in locum inducet vitae "amorein et gloriae contemptum. Quapropter, tanquam ductore non egentes, qui vel maxima pro vobis

“πάχυν ὑπὲρ ὑμῶν τὰ μέγιστα καὶ δεῖν, ἔπειθέ μοι προθύ-
 “μως ἐφ’ ὅς ἂν ἡγῶμαι· ἔτε γὰρ κρείττων ἐγὼ τῶν ἐμῶν
 “ἀδελφῶν, ἵνα Φεῖδωμαι τῆς ἐμαυτῆ ψυχῆς, ἔτε χείρων, ἵνα,
 “ὃ κάλλιστον ἐκείνοις ἔδοξε, τὸ τελευτᾶν ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ
 “τῆς τῆ Θεῆ θρησκείας ὑμῶν, τῷ ἐγὼ φύγω καὶ καταλί-
 “πω. οἷς δέ με δεῖ γνήσιον ἀδελφὸν ἐκείνων Φανῆναι, τέτοις
 “ἐμαυτὸν δείξω. θαρρῶ γὰρ, ὡς καὶ δίκην ληψόμενος παρὰ
 “τῶν πολεμίων, καὶ πάντας ὑμᾶς μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων
 “τῆς ἐξ αὐτῶν ὕβρεως ρυσόμενος, καὶ τὸ ἱερὸν ἀπόρρητον
 “μετὰ τῆ Θεῆ διαφυλάξων. τὰ γὰρ εἶδη βλέπω κατα-
 “Φρονήσαντα ὑμῶν, ὡς ἔκ ἐχόντων ἡγεμόνα, πρὸς τὸ πολε-
 “μεῖν ὠρμηκέναι.

δ. Τέτρες ποιησαμένους τῆ Σίμωνος τέρας λόγους, ἀνεθάρρη-
 σε τὸ πλῆθος, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνδεδωκὸς ὑπὸ δειλίας, ἀνη-
 γέρθη πρὸς τὰ ἀμείνω καὶ ἀγαθὰς ἐλπίδας· ὡς ἀθρόως
 πάντα τὸν λαὸν ἐκβοῆσαι τὸν Σίμωνα αὐτῶν ἡγεῖσθαι, καὶ
 ἀντὶ τῆ Ἰδδα καὶ Ἰωνάθου τῶν ἀδελφῶν, αὐτὸν τὴν προσα-
 σίαν ἔχειν, ἔσθαι γὰρ πρὸς ὃ, τι κελεύσει περὶ τῆς. συνα-
 θροίσας δὲ πᾶν εὐθύς, ὅσον ἦν τὸ πολεμικὸν τῆς οἰκείας
 ἰχύος, ἔσπευδε τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνοικοδομῆσαι. καὶ
 πύργοις αὐτὴν ὑψηλοῖς τε καὶ καρτεροῖς ἀσφαλισάμενος,
 ἀπέστειλε μὲν Ἰωνάθην τινὰ φίλον Ἀψαλώμῃ παῖδα μετὰ
 στρατιᾶς εἰς Ἰόππην, προσάξας αὐτῷ τέρας οἰκήτορας ἐκβαλεῖν·
 ἐδεδείκε γὰρ, μὴ παραδῶσιν ἑτοίμην τὴν πόλιν τῷ Τρύφωνι· αὐ-
 τὸς δ’ ὑπομείνας ἐφύλαττε τὰ Ἱεροσόλυμα.

ε. Ο δὲ Τρύφων, ἄρας ἐκ Πτολεμαῖδος μετὰ στρατιᾶς
 πολλῆς, εἰς τὴν Ἰδδαίαν παραγίνεται, καὶ τὸν Ἰωνάθην δέσμιον
 ἄγων. ἀπήντησε δ’ αὐτῷ καὶ Σίμων μετὰ τῆς αὐτῆς δυνά-
 μεως, εἰς Ἀδδίδα πόλιν, ἥτις ἐπ’ ὄρεος κειμένη τυγχάνει, ὑφ’
 ἧς ὑπόκειται τὰ τῆς Ἰδδαίας πεδία. γνῆς δὲ ὁ Τρύφων ἡγε-
 μόνα τὸν Σίμωνα ὑπὸ τῶν Ἰδδαίων καθεστῶτα, ἐπεμψε πρὸς
 αὐτὸν, καὶ τῷτον ἀπάτη καὶ δόλῳ περιελθεῖν βεβλόμενος, κε-
 λεύων αὐτὸν, εἰ θέλει λυθῆναι τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, πέμψαι
 τάλαντα ἑκατὸν ἀργυρίῃ, καὶ δύο τῶν παίδων Ἰωνάθου ὁμή-

“pati atque facere paratus sit, sequimini me alacriter, quocunque vos duxero; neque enim meis sum fratribus praestantior, ut vitae meae parcam, neque deterior, quam illi, ut, quod iis pulcherrimum visum est, mori pro legibus cultuque Dei vestro, hoc ipse fugiam et aliis relinquam. quibus autem me oportet in eis germanum illorum fratrem praestare, istis meimet eiusmodi esse ostendam. persuasum enim habeo me poenas ab hostibus repetitum esse, vosque omnes cum vxoribus et liberis ab illorum iniuriis erepturum, atque templum Dei auspiciis ab omni vastatione factum tectum conseruaturum. nam gentes video, contemptu vestrum, utpote ducem non habentium, bellandi impetum cepisse.

4. Cum in haec verba Simon dixisset, populum ad omnia confirmavit; ut, qui metu exanimatus esset et deiectus, statim melius se haberet, et ad bene sperandum excitaretur: ita ut vniuersi confertim exclamarent, Simonem sibi ducem esse, ipsumque pro Iuda et Ionatha fratribus suis principatum habere, seque ei, in omnibus, quae imperauerit, dicto audientes fore. Itaque coactis mox omnibus quotquot ex suis ad militiam essent idonei, festinauit vrbis moenia denuo aedificare. Et cum turribus eam celsis validisque firmasset, Ionatham quidem, vnum ex amicis, Absalomi filium, cum exercitu Ioppen misit, eique in mandatis dedit, ut incolas eiiceret, (metuebat enim, ne isti urbem Tryphoni traderent) ipse vero Hierosolymis mansit ad vrbis custodiam.

5. Tryphon autem, Ptolemaide profectus magno cum exercitu, in Iudaeam se confert, Ionatham etiam victum secum ducens. At Simon ei quoque obuiam venit cum suis copiis ad urbem Addida, in monte positam, cui subiecta erant Iudaeae campestria. Quod ubi Tryphon intellexit, Simonem a Iudaeis ducem constitutum esse, misit ad eum nuncios, eo animo, ut ipsum etiam fraude doloque circumueniret; eique mandat, si fratrem Ionatham dimitti vellet, ut mitteret argenti talenta centum et duos de Ionathae filiis obsides, ne

ρης, ὅπως μὴ αἰφειδὶς ἀποστήσῃ τὴν Ἰουδαίαν τῷ βασιλεῶς. ἄρτι γὰρ αὐτὸν διὰ τὸ ἀργύριον, ὃ τῷ βασιλεῖ χρησάμενος ὤφειλε, φυλάττεσθαι δεδεδεμένον. ὁ δὲ Σίμων τὴν τέχνην τὴν τῷ Τρύφωνος ἐκ ἠγνόησεν, ἀλλὰ συνείς, ὅτι καὶ τὸ ἀργύριον ἀπολέσει δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐλύσει, μετ' αὐτῷ δὲ καὶ τῶν παῖδας ἐκδώσει τῷ πολεμίῳ, φοβόμενος δὲ, μὴ διαβληθῇ πρὸς τὸ πλῆθος ὡς αἴτιος αὐτὸς ταῖς ἀδελφῶν θανάτου γενόμενος, ὅτι μηδὲ τὰ χρήματα μηδὲ τῶν υἱῶν δέδωκεν ὑπὲρ αὐτῷ, συναγαγὼν τὴν στρατίαν, ἐδήλωσεν αὐτῇ τὰ παρὰ τῷ Τρύφωνος· εἰπὼν, ὅτι ταῦτα καὶ ἐνέδραν καὶ ἐπιβελὴν ἔχει, ὅμως αἰρετώτερον εἶναι πέμψαι τὰ χρήματα αὐτῷ καὶ τῶν υἱῶν, ἢ τοῖς ὑπὸ Τρύφωνος προβαλλομένοις μὴ ὑπακούσαντα λαβεῖν αἰτίαν, ὡς τὸν ἀδελφὸν σῶσαι μὴ θηλήσας. καὶ Σίμων μὲν τῶν τε Ἰωνάθαν παῖδας ἐξέπεμψε καὶ τὰ χρήματα. λαβὼν δὲ ὁ Τρύφων ἐκ ἐτήρησε τὴν πίσιν, ἐδὲ ἀπέλυσε Ἰωνάθαν· ἀλλὰ, τὴν στρατίαν ἀναλαβὼν, ἐκπεριῆλθε τὴν χώραν, καὶ διὰ τῆς Ἰουδαίας ἀναβαίνειν διεγνώκει τὸ λοιπὸν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ παραγενόμενος ἦκεν εἰς Ἀδωρα πόλιν τῆς Ἰουδαίας. ἀντιπαρήγε δ' ὁ Σίμων μετὰ τῆς στρατίας, αἰεὶ καταστρατοπεδευόμενος ἐξ ἐναντίας αὐτῷ.

ζ'. Τῶν δὲ ἐν ἄκρᾳ πεμψάντων πρὸς Τρύφωνα, καὶ παρακαλούντων σπεῦτα πρὸς αὐτῶν, καὶ τροφᾶς αὐτοῖς πέμψαι, παρεσκέυασε τὴν ἵππον, ὡς διὰ τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐν Ἱερουσόλυμοις ἐσόμενος. ἀλλὰ χιῶν διὰ νυκτὸς πολλὴ πεσοῦσα, καὶ τὰς τε ὁδοὺς καλύψασα, καὶ ἄπορον ἵπποις μάλιστα ὁδεύειν ὑπὸ βάρους τὴν πορείαν παρέχουσα, διεκώλυσε αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα. διόπερ ἐκείθεν ἄρας ὁ Τρύφων, εἰς τὴν Κοίλιν ἀφικνεῖται Συρίαν· σπᾶδῇ τε εἰς τὴν Γαλααδίτιν ἐμβεβλὼν, τὸν τε Ἰωνάθαν ἀποκτείνας αὐτόθι καὶ ταφῆναι κελεύσας, αὐτὸς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ Σίμων, πέμψας εἰς Βασκὰ πόλιν, μετακομίζει τὰ τῷ ἀδελφῷ ὅσα. καὶ κηδεύει μὲν ταῦτα ἐν Μωδεμ τῇ πατρίδι· πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ μέγα πᾶς ὁ λαὸς ἐποιήσατο. Σίμων δὲ καὶ μνημεῖον μέγιστον ἀκοδόμησε τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς

dimissus Iudaeam in defectionem a Rege trahat. iam enim ipsum in vinculis retineri propter pecuniam, quam Regi acceptam deberet. At Simon Tryphonis astutias non ignorauit; sed cognito, quod et pecuniam perditurus esset, nec fratrem liberaturus, quin et filios eius insuper hosti dediturus esset, tamen veritus, ne a populo traduceretur, vt qui fratri causa fuisset interitus, quod nec pecuniam nec filios pro fratre dare vellet, aduocato in concionem exercitu, ad eos retulit, quae a Tryphone acceperat: addito insidias fraudemque sub illis latere, optabilius tamen esse, et pecuniam et filios ad eum mittere, quam propositis a Tryphone non auscultando dare suspicioni locum, se fratrem seruare noluisse. Atque ita Simon et Ionathae filios ei misit et pecuniam. illis vero acceptis, fidem non seruauit Tryphon, neque Ionatham dimisit: sed cum exercitu regionem circumiuit, et Idumaea peragrata deinde Hierosolyma adscendere statuit, factoque itinere veniebat Adora vsque Idumaeae urbem. cui Simon cum suis copiis contra venire, castris ex aduerso castrorum illius semper positus.

6. Interea qui erant in arce, missis ad Tryphonem legatis, hortatum, vt cito ad se veniret, sibi que comectum mitteret, equitatum ad profectionem parauit, quasi ea nocte futurus Hierosolymis. sed multa nix, noctu delapsa et viis obducta, difficilemque equis qua irent ob profunditatem niuis transitum reddens, illi obstitit, quo minus Hierosolyma proficisceretur. Itaque Tryphon, inde digressus, in Coelen-Syriam abiit: festinanterque in Galaaditin facto impetu, et Ionatha illic interfecto et sepeliri iusso, ipse Antiochiam reuersus est. Simon autem, missis quibusdam ad Basca urbem, ossa Ionathae fratris inde transfert. Atque is quidem eis iusta soluit in ipsius patria Modiin: magno vero luctu a populo vniuerso deploratus est Ionathas. Quin et Simon patri et fratribus suis monumentum amplissimum extraxit

αὐτῇ ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ ἀνεξισμένης. εἰς πολὺ δ' αὐτὸ καὶ περὶοπτον ἀναγαγὼν ὕψος, τοῖς περὶ αὐτὸ βάλλεται, καὶ σύλῃς μονολίθους, θαυμαστὸν ἰδεῖν χρηῖμα, ἀνίστησι πρὸς τέτοις δὲ καὶ πυραμίδας ἑπτὰ, τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐκάστω μίαν ὠκοδόμησεν, εἰς ἐκπληξιν μεγέθους τε ἔνεκα καὶ κάλλους πεποιημένας. αἱ καὶ μέχρι δεῦρο σώζονται. καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰωνάθου ταφῆς, καὶ τῆς τῶν μνημείων οἰκοδομίας τοῖς οἰκείοις Σίμωνος, τοσαύτην σπαδὴν οἶδαμεν γενομένην. ἀπέθανε δὲ Ἰωνάθου, ἀρχιερατεύσας ἔτη τέσσαρα, πρὸς αὐτῇ γένεσι. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς τέτης τελευτῆς ἐν τέτοις ἦν.

ζ'. Σίμων δὲ, κατασταθεὶς ἀρχιερεὺς ὑπὸ τῷ πλήθει, τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχιερωσύνης ἔτει τῆς ὑπὸ Μακεδόσι δαλείας τὸν λαὸν ἠλευθέρωσεν, ὡς μηκέτι φόβος αὐτοῖς τελεῖν. ἡ δὲ ἑλευθερία καὶ τὸ ἀνείσφορον Ἰουδαίοις μετὰ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη τῆς Ἀσσυρίων βασιλείας, ἐξ οὗ χρόνου Σέλευκος ὁ Νικάτωρ ἐπικληθεὶς κατέχευε Συρίαν, ὑπῆρξε· τοσαύτη δ' ἦν ἡ τῷ πλήθει περὶ τὸν Σίμονα φιλοτιμία, ὡς τ' ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίοις καὶ τοῖς δημοσίοις γράμμασιν, ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἔτει γράφειν Σίμωνος τῇ εὐεργεσίᾳ Ἰουδαίων καὶ ἐθναρχῆς. εὐτύχησαν γάρ ἐπ' αὐτῷ σφόδρα, καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν περιόικων ἐκράτησαν. κατεστρέψατο γὰρ Σίμων Γάζαρά τε πόλιν καὶ Ἰόππην καὶ Ἰάμνειαν· ἐκπολιορκήσας δὲ καὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἄκρην, εἰς ἑδάφος αὐτὴν καθεῖλεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἐχθροῖς ὀρμητήριον ἢ καταλαμβανομένοις αὐτὴν, τῷ κακῶς ποιεῖν, ὡς καὶ τότε. καὶ τῷτο ποιήσας, ἄριστον ἐδόκει καὶ συμφέρον εἶναι, καὶ τὸ ὄρος, ἐφ' ᾧ τὴν ἄκρην εἶναι συνέβαινε, καθελεῖν, ὅπως ὑψηλότερον ἢ τὸ ἱερὸν. καὶ δὴ τῷτο ἔπειθεν εἰς ἐκκλησίαν καλέσας τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῷ γίνεσθαι, ὧν τε ἔπαθον ὑπὸ τῶν Φαρασίων καὶ τῶν Φυγάδων Ἰουδαίων ὑπομιμνήσκων, ἃ τε πάθοιεν ἂν, εἰ πάλιν κατάρχη τὴν βασιλείαν ἀλλόφυλος, Φαραῶς ἐν αὐτῇ κατασταθείσης. ταῦτα λέγων πείθει τὸ πλῆθος παραγνῶν αὐτῷ τὰ συμφέροντα. καὶ πάντες προσβαλόντες καθήρξαν.

ex lapide candido et polito. Cum autem illud in magnam et conspicuam altitudinem extulisset, porticus ei circumdedit, et columnas vno ex lapide singulas, opus visu mirandum, erigit. Ad haec etiam Pyramidas septem, parentibus et fratribus, cuique vnam, aedificavit, tam ob pulchritudinem quam magnitudinem admirabiliter factas, quae ad hunc vsque diem seruantur. Et Ionathae quidem sepulturae, structuraeque monumentorum pro Simonis domesticis, huiusmodi studium adhibitum fuisse nouimus. Diem autem supremum obiit Ionathas, cum annos quatuor in pontificatu egisset et genti praefuisset. Atque ita quidem se habent, quae ad huius interitum spectant.

7. Simon autem, pontifex constitutus a multitudine, primo sui pontificatus anno populum e seruitute Macedonum liberauit, vt non amplius tributa eis penderent. Hanc autem libertatem et immunitatem a tributis nacti sunt post annum septuagesimum et centesimum regni Assyriorum, ex quo Syria potitus est Seleucus, cognomine Nicator. Tanta autem ambitione tenebatur populus Simonem honorandi, vt tam in contractibus inter se quam in publicis tabulis scriberent, primo anno Simonis benefactoris Iudaeorum et ethnarchae. Sub eo enim magna vfi sunt felicitate, hostesque finitimos debellarunt. nam Gazara urbem et Ioppen et Iamniam in suam potestatem redegit Simon: expugnataque Hierosolymorum arce, solo eam aequauit, ne posthac esset hostibus receptaculum, qua occupata plurimum eis nocerent, vt tunc experti sunt. Quo facto optimum visum est et e re sua, vt et montem deprimerent, cui arcem impositam esse contigit, ita vt templum emineret. ad quod populum, in concionem aduocatum, hortabatur, vt id facere liceret, malis commemoratis, quae a praesidiariis et a Iudaeis perfugis passi sunt, porroque passuri essent, si regnum iterum occuparet alienigena, arcemque praesidio teneret. His dictis populo persuasit, vt qui ad vtilia illos hortaretur. Atque cunctorum manibus admotis, montem sustulerunt;

τὸ ὄρος, καὶ μήτε ἡμέρας μήτε νυκτὸς ἀπολυόμενοι τῷ ἔργῳ, τρισὶν αὐτῷ τοῖς πᾶσιν ἔτσι κατήγαγον εἰς ἑδάφος καὶ πεδινὴν λειότητα· καὶ τὸ λοιπὸν ἐξῆχεν ἀπάντων τὸ ἱερὸν, τῆς ἄκρας καὶ τῷ ὄρει, ἐφ' ᾧ ἦν, ἀνηρημένων. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ Σίμωνος πραχθέντα τῶτον εἶχε τὸν τρόπον.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς ὁ Σίμων, σύμμαχος γενόμενος Ἀντίοχῳ τῷ Εὐσεβῇ, Τρύφωνι ἐπολέμησε, καὶ μετ' ἑ πολὺ Κενδεβαίῳ Ἀντίοχῳ στρατηγῷ· ὥς τε ὁ Σίμων ἀπέθανεν ὑπὸ γαμβρῷ Πτολεμαῖς δολοφονηθείς.

ΜΕΤ' ἑ πολὺ δὲ τῆς αἰχμαλωσίας τῷ Δημητρίῳ, τὸν Ἀλεξάνδρου υἱὸν Ἀντίοχον, ὃς καὶ Θεὸς ἐπεκλήθη, Τρύφων διέφθικεν, ἐπιτροπεύων αὐτῷ, τέσσαρα βασιλεύσαντος ἔτη. καὶ τὸν μὲν, ὡς χειριζόμενος ἀποθάνη, διήγγειλε· τῆς δὲ Φίλης καὶ τῆς οἰκειοτάτης διέπεμπε πρὸς τῆς στρατιώτας, ἐπαγγελλόμενος αὐτοῖς χρήματα πολλὰ δώσειν, εἰ βασιλείᾳ χειροτονήσασιν αὐτόν· Δημήτριον μὲν ὑπὸ Πάριθων αἰχμάλωτον γεγονέναι μηνύων, τὸν δ' ἀδελφὸν αὐτῷ Ἀντίοχον, παρελθόντα εἰς τὴν ἀρχὴν, πολλὰ πείσσειν αὐτοῖς κατὰ τῆς ἀποασίας ἀμυνόμενον. οἱ δὲ, ἐλπίσαντες εὐπορίαν ἐκ τῆς Τρύφωνι δοθησομένης βασιλείας, ἀποδεικνύσιν αὐτὸν ἄρχοντα. γενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ Τρύφων, διέδειξε τὴν αὐτῷ φύσιν, ἔσαν πανηράν. ιδιώτης μὲν γὰρ ὢν, ἐθεράπευε τὸ πλῆθος, καὶ μετριότητα ὑπεκρίνετο, δελεάζων αὐτὸ τέτοις εἰς ἅπερ ἐβόλετο· τὴν δὲ βασιλείαν λαβὼν, ἀπιδύσατο τὴν ὑπόκρισιν, καὶ ὁ ἀληθὴς Τρύφων ἦν. τῆς οὖν ἐχθρῆς διὰ ταῦτα ἐποιεῖτο κριττόνας. τὸ μὲν γὰρ στρατιωτικὸν αὐτὸν μισοῦν ἀφίστατο πρὸς Κλεοπάτραν τὴν Δημητρίῳ γυναῖκα, τότε ἐν Σελευκείᾳ μετὰ τῶν τέκνων ἐγκλεισμένην. ἀλωμένος δὲ καὶ Ἀντίοχῳ τῷ Δημητρίῳ ἀδελφῷ, ὃς ἐπικαλεῖτο Σωτὴρ, καὶ μηδεμιᾶς αὐτὸν πόλεως δεχομένης διὰ Τρύφωνα, πέμπει πρὸς αὐτὸν Κλεοπάτρα, καλεῖσθαι πρὸς

tribusque in vniuersum annis neque die neque nocte ab opere cessando, ad fundum diruerunt et in campi planitiem: adeo vt in posterum omnia superemineret templum, arce et monte, in quo posita erat, in nihilum redactis. Et quae a Simone quidem gesta sunt, in hunc modum se habuerunt.

CAP. VII.

Quomodo Simon, inita societate cum Antiocho Pio, bellum gessit aduersus Tryphonem, et non multo post contra Cendebeum Antiochi ducem; utque Simon diem obiit dolo occisus a genero suo Ptolemaeo.

NON multo autem postquam Demetrius captus est, Alexandri filium Antiochum, qui Deus cognominabatur, peremit Tryphon, tutor eius, quarto eius imperii anno. Et de eo quidem, quod inter curandum vita excesserat, sermonibus diuulgabat; amicos vero suos et necessarios passim ad milites mittebat, promissa faciens, se multum pecuniae illis largiturum, si ipsum in regem eligerent: Demetrium quidem a Parthis captum dictitans, fratrem vero eius Antiochum, si potiretur imperio, multa illis mala illaturum esse ad defectionem vltiscendam. Illi in spem adducti, fore, vt opibus affluerent regno ad Tryphonem delato, vna voce illum principem crearunt. Tryphon autem, cum penes eum esset rerum summa, continuo ingenii prauitatem prodidit. Nam dum priuatus quidem erat, populo obsequebatur, et moderationem simulabat, his artibus eos pertrahens ad quaecunque volebat: quamprimum vero regnum adeptus est, laruam exuebat, et verum prae se ferebat Tryphonem. Itaque ex illis fiebat, vt hostes ipso potentiores euaserint. Nam milites, eum odio habentes, ad Cleopatram defecerunt, Demetrii vxorem, quae tum in Seleuciam cum liberis se incluserat. Cum autem Demetrii frater Antiochus, qui Soter dicebatur, tota regione vagaretur, nulla ipsum vrbe recipiente metu Tryphonis, mittit ad eum Cleopatra, ad.

αὐτὴν ἐπὶ τε γάμῳ καὶ βασιλείᾳ. ἐκάλει δὲ τὸν Ἀντίοχον ἐπὶ τέτοισι, ἅμα μὲν τῶν Φίλων αὐτὴν ἀναπεισάντων, ἅμα δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐκδιδόντων τινῶν ἐκ τῆς Σελευκείας τῷ Τρύφῳ, δείσασα.

β'. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ Σελευκείᾳ ὁ Ἀντίοχος, καὶ τῆς ἰχϋὸς αὐτῷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν αὐξομένης, ὤρμησε πολεμῆσων τὸν Τρύφωνα· καὶ κρατήσας αὐτῷ τῇ μάχῃ, τῆς ἁνὰ Συρίας ἐξέβαλεν εἰς τὴν Φοινίκην, διώξας ἄχρι ταύτης, εἰς τε Δώραν Φεβρίον τι δυσάλωτον ἐπολιορκεῖ συμφυγόντα. πέμπει δὲ καὶ πρὸς Σίμωνα τὸν τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερεῖα περὶ Φιλίας καὶ συμμαχίας πρέσβεις. ὁ δὲ προσδέχεται προθύμως αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν, καὶ χρήματά τε πολλὰ καὶ τροφὴν τοῖς τὴν Δώραν πολιορκῶσι στρατιώταις, πέμψας πρὸς Ἀντίοχον, ἀφ' ὧνως ἐχορηγήσεν, ὥς τῶν ἀναγκαιοτάτων αὐτὸν πρὸς ὀλίγον καιρὸν κρηθῆναι Φίλων. ὁ μὲν γὰρ Τρύφων ἐκ τῆς Δώρας Φυγὼν εἰς Ἀπάμειαν, καὶ ληφθεὶς ἐν αὐτῇ τῇ πολιορκίᾳ διεφθάρη, βασιλεύσας ἔτη τρία.

γ'. Ο δ' Ἀντίοχος, ὑπὸ πλεονεξίας καὶ Φαυλότητος, λήθην τῶν ἐκ Σίμωνος αὐτῷ πρὸς τὰς χρείας ὑπηρετηθέντων ἐποιήσατο· καὶ δύνάμιν στρατιωτικὴν Κενδεβαίῳ παραδὼς τῷ Φίλῳ, ἐπὶ τὴν τῆς Ἰσδαίας πόρεθσιν καὶ τὴν Σίμωνος ἄλωσιν ἐξαπέστειλε. Σίμων δ' ἀκῶσας τὴν ὑπ' Ἀντίοχου παρανομίαν, καὶ πρεσβύτερος ὢν ἤδη, ὅμως ὑπὸ τῷ μὴ δικαίων τῶν παρὰ Ἀντίοχου γινομένων τυγχάνειν παρορμηθεὶς, καὶ τῆς ἡλικίας φρόνημα κρεῖττον λαβὼν, νεανικῶς ἐστράτηγει τῷ πολέμῳ. καὶ τὸς μὲν υἱὸς μετὰ τῶν μαχιμωτέρων προεκπέμπει στρατιωτῶν· αὐτὸς δὲ κατ' ἄλλο μέρος προΐει μετὰ τῆς δυνάμεως. καὶ πολλὰς ἐν τοῖς Φαραγγώδεσι τῶν ὄρεων τέτων εἰς ἐνέδραν καταστήσας, διαμαρτάνει μὲν ἡδεμίας τῶν ἐπιχειρήσεων· κρατήσας δὲ διὰ πάσης τῶν πολεμίων, ἐν εἰρήνῃ τὸν λοιπὸν διήγαγε χρόνον, ποιησάμενος καὶ αὐτὸς πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν.

δ'. Ἡρξε μὲν οὖν ἑκτῶ τὰ πάντα τῶν Ἰσδαίων ἔτη· τελευτᾷ δὲ ἐξ ἐπιβλήης ἐν συμποσίῳ, Πτολεμαῖος τῷ γαμβρῷ

coniugium simul et regnum accersens. Antiochum autem ad haec inuitabat, tum quod amici ista ei persuasuerant, tum quod sibi metuit, cum nonnulli e Seleuciensibus urbem Tryphoni tradere studerent.

2. Postquam vero Seleuciam venit Antiochus, eique vires quotidie crescerent, inde profectus est Tryphoni bellum illaturus: eumque praelio victum e superiore Syria eiecit in Phoeniciam, et eo usque illum persequutus obsidione cinxit in Dora, quo se fuga receperat, praesidio quodam expugnatu difficili. Mittit etiam legatos ad Simonem Iudaeorum pontificem de amicitia et societate cum eo ineunda. Ille vero postulatis eius libenter annuit, atque magnam pecuniae vim et com meatum, mittendo ad Antiochum, large suppeditauit militibus Doram oppugnantibus, ita ut ad breue tempus inter amicos eius maxime necessarios haberetur. Atqui Tryphon, cum Dora Apamiam fugisset, atque in ea obsidione captus esset, interfectus est, postquam tres annos regnauerat.

3. Caeterum Antiochus, ex auaritia et indolis prauitate, oblitus est eorum, quae Simon ei, cum necessitate premeretur, subministrauerat: copiisque militaribus Cenedaeo amico suo traditis, eum ad Iudaeam vastandam et Simonem comprehendendum emisit. At Simon, audita eius iniquitate, quamuis iam aetate prouectior, tamen indignatione commotus, quod nihil iusti ab Antiocho fieri experiretur, sumtoque animo supra aetatem, iuuenili ferocia copias ad bellum educebat: et filios quidem cum militum pugnacissimis praemittit; ipse vero cum exercitu processit diuerso itinere. Ac multis e suis ad angustias montium in insidiis collocatis, nusquam ausis excidit; sed, ubique hostibus superior, reliquum vitae tempus in pace agebat, inita etiam ab ipso cum Romanis societate.

4. Et quidem octo in uniuersum annos in Iudaea regnauit: in conuiuiis autem interiit ex insidiis, ei a ge-

ταύτην αὐτῷ συστησάμενος. ὁς, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆς καὶ τὰς δύο παῖδας συλλαβὼν καὶ δεδεμένους ἔχων, ἔπειμψε καὶ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τρίτον, τέτρω δὲ καὶ Τερκανὸς ἦν ὄνομα, τὰς διαφθεροῦντας. αἰσθόμενος δὲ τὰς ἐλθόντας ὁ νεανίτης, διαφυγὼν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον εἰς τὴν πόλιν ἠπέιγετο, θάρβων τῷ πλήθει διὰ τὰς τῆ πατρὸς εὐεργεσίας, καὶ διὰ τὸ Πτολεμαῖς τοῖς ὄχλοις μῖσος. σπυρδάσαντα δὲ καὶ Πτολεμαῖον εἰσπελθεῖν δι' ἄλλης πύλης ὁ δῆμος ἀπώσατο, τὸν Τερκανὸν ἤδη προσδεδεγμένος.

ΚΕΦ. η'.

Τερκανὸς ἀρχιερωσύνην ὑποδέχεται, καὶ Πτολεμαῖον τῆς χώρας ἐκβάλλει. Ἀντίοχος στρατεύεται ἐφ' Τερκανόν, καὶ ἔπειτα συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ποιεῖται.

ΚΑΙ ὁ μὲν εἰς ἓν τι τῶν ὑπὲρ Ἰερουζουῦντα ἐρυμάτων ἀνεχώρησεν, Δαγὼν λεγόμενον. ἀπολαβὼν δὲ τὴν πατριὸν ἀρχιερωσύνην Τερκανὸς, καὶ τὸν Θεὸν πρῶτα θυσίαις παρατησάμενος, ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐξεστράτευσεν· καὶ προσβαλὼν τῷ χωρίῳ, τοῖς μὲν ἄλλοις περιῆν αὐτῇ, ἠττάτο δὲ μόνῳ τῷ πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς οἴκῳ. τέτρες γὰρ ὁ Πτολεμαῖος ἀνάγων ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐξ ἀπόπτῃς ἠκίζετο, καὶ κατακρημνίσαι ἐκ ἀφισαμένους τῆς πολιορκίας ἠπέλει. ὁ δ' ὅσοι ἂν ἐνδῶν τῆς περὶ τὴν αἵρεσιν τῆς χωρὸς σπυρδῆς, τοσῶτο χαρίζεσθαι τοῖς Φιλτάτοις ἠγάμενος πρὸς τὸ μὴ κακῶς πάσχειν, ἐξέλυε τὸ πρόθυμον. ἡ μέντοι μήτηρ, ὀρέγνυσα τὰς χεῖρας, ἰκέτευε μὴ μαλακίζεσθαι δι' αὐτήν, ἀλλὰ πολὺ πλέον ὀργῆς χρώμενον ἐλεῖν σπυρδάσαι τὸ χωρίον, καὶ τὸν ἐχθρὸν ὑπ' αὐτῷ ποιήσαντα τιμωρῆσαι τοῖς Φιλτάτοις. ἡδὺν γὰρ αὐτῇ τὸν μετ' αἰκίας εἶναι θάνατον, εἰ δίκην ὑπέσχοι τῆς εἰς αὐτὰς παρανομίας ὁ ταῦτα ποιῶν πολέμιος. τὸν δ' Τερκανόν, ταῦτα μὲν λεγούσης τῆς μητρὸς, ὁρμή τις ἐλάμβανε πρὸς τὴν αἵρεσιν τῆς Φρενείας. ἠνίκά δὲ αὐτὴν τυπτομένην ἰδοὶ καὶ σπασσάτομένην, ἐξελύετο, καὶ τῆς ἐπὶ ταῖς εἰς τὴν μητέρα πρατ-

nero suo Ptolemaeo instructis. qui, vxore etiam Simonis et duobus filiis comprehensis et in vincula coniectis, misit, qui tertium quoque interficerent, Ioannem scilicet, cui etiam Hyrcanus nomen erat. Verum adolescens cum missos venire intellexisset, euitato ex illis periculo, ad urbem contendebat, multitudini fidens, quod beneficia a patre eius acceperit, et Ptolemaeum odio habuerit. Nam et Ptolemaeum, cum per aliam portam ingredi anniteretur, repulit populus, vt qui Hyrcanum iam receperat.

CAP. VIII.

Hyrcanus pontificatum suscipit, et Ptolemaeum e regione eiicit. Antiochus in Hyrcanum exercitum ducit, ac postea societatis foedus cum eo iungit.

ET Ptolemaeus quidem in arcem quandam recessit, supra Hierichuntem positam, nomine Dagon. At Hyrcanus patrium pontificatum adeptus, cum primum Deum sacrificiis exorasset, fecit aduersus Ptolemaeum expeditionem: locoque, quo se receperat, oppugnato, aliis quidem rebus superior erat, tantum misericordia erga matrem et fratres vincebatur. Eos enim Ptolemaeus, in murum deductos, in conspicuo loco cruciabat: et praecipitaturum minabatur, nisi ille ab obsidione desisteret. Atque is, putans, quantum de studio locum capiendi remitteret, tantum se gratiae carissimis lucraturum, ne quid grauius paterentur, segnior aliquanto erat ad obsidionem vrgendam. Veruntamen mater passis manibus eum orabat, ne sua causa remollesceret, quin eo maiori indignatione commotus operibus instaret, ad locum expugnandum et hostem in potestatem suam redigendum, vt sibi carissimos vlcisceretur. Ipsi enim suaue esse cum cruciatibus necari, dummodo poenas scelerum in ipsos editorum luat hostis eorum auctor. Haec dicente matre, Hyrcanus ad munitionem capiendam fortius animabatur. Sed cum primum eam verberari lacerarique videret, mox elanguescebat, vincente mise-

τομένοις συμπαθείας ἦττων ἐγένετο. ἐλκομένης δὲ ἄτης εἰς χρόνον τῆς πολιουρκίας ἐνίσταται τὸ ἔτος ἐκείνο, καὶ ὁ συμβαίνει τοῖς Ἰσδαίοις ἀργεῖν. κατὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη τῷτο παρατηρεῖσιν, ὡς ἐν ταῖς ἐν ἐβδομασίῃς ἡμέραις. καὶ Πτολεμαῖος, ὑπὸ ταύτης ἀνεθείς τῆς αἰτίας τῷ πολέμῳ, ἀποκτείνει τὰς ἀδελφὰς τῷ Τρεκανῷ καὶ τὴν μητέρα· καὶ τῷτο δρᾶσας πρὸς Ζήνωνα Φεύγει, τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν, τυραννεύοντα τῆς Φιλαδελφείων πόλεως.

β'. Αντίοχος δὲ, χαλεπῶς ἔχων ἐφ' οἷς ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθεν, εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἐνέβαλε, τετάρτῳ μὲν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, πρῶτῳ δὲ τῆς Τρεκανῷ ἀρχῆς, Ολυμπιάδος ἐκατοστῷ καὶ ἐξηκοντῷ καὶ δευτέρῳ· δηώσας δὲ τὴν χώραν, τὸν Τρεκανὸν εἰς αὐτὴν ἐνέκλεισε τὴν πόλιν. ἦν ἑπτὰ στρατοπέδοις περιλαβὼν, ἦνυε μὲν ἑδὲν ὅλως τὸ πρῶτον, διὰ τε τὴν τῶν τευχῶν ὀχυρότητα, καὶ δι' ἀρετὴν τῶν ἐνδον πολιορκημένων, ὅτι γε μὴν ὕδατος ἀπορίαν, ἧς αὐτὰς ἀπέλυσεν ὄμβρος κατερχθεὶς πολὺς δυομένης πλειάδος. κατὰ δὲ τὸ βόρειον μέρος τῷ τείχεσ, καὶ ὁ συνέβαινεν αὐτὸ καὶ ἐπίπεδον εἶναι, πύργους ἀναστήσας ἐκατὸν τριώροφους, ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτὰς στρατιωτικά τάγματα. καὶ προσβολὰς ὡσημέραι ποιησάμενος, τὰφρον τε βαθύειαν καὶ πολλὴν τὸ εὖρος καὶ διπλὴν τεμόμενος, ἀπετείχισε τὰς ἐνοικοῦντας. οἱ δὲ, πολλὰς ἐκδρομὰς ἀντεπινοῶντες, εἰ μὲν ἀφυλάκτοις πρὸς προσπίστοιεν τοῖς πολέμοις, πολλὰ ἔδρων αὐτὰς, αἰδομένοις δὲ, ἀνεχώρουν εὐχερῶς. ἐπεὶ δὲ βλαβεράν κατενόησεν Τρεκανὸς τὴν πολυανθρωπίαν, ἀναλισκομένων 'τε τῶν ἐπιτηδεύων τάχιον ὑπ' αὐτῆς, καὶ μηδενός, οἷον εἰκός, ἐκ πολυχειρίας ἔργῳ γινομένης, τὸ μὲν ἀρχεῖον αὐτῆς ἀποκρίνας ἐξέβαλεν, ὅσον δ' ἦν ἀκμᾶιον καὶ μάχιμον, τῷτο μένον κατέχευεν. Αντίοχος μὲν ἔν τὰς ἀπολεχθέντας ἐξελθεῖν ἐκώλυεν· οἱ δὲ, ἐν τοῖς μεταξὺ τείχεσι πλανώμενοι καὶ προαναλόμενοι τῷ λιμῷ, ἀπέθνησκον οἰκτρῶς. ἐπιστάσης γε μὴν τῆς σκηνοπηγίας ἐορτῆς, ἐλεῶντες αὐτὰς οἱ ἐντὸς, πάλιν εἰσεδέξαντο. πέμψαντας δ' Τρεκανῷ πρὸς Αντίοχον, καὶ σπονδαῖς ἡμερῶν ἑπτὰ διὰ τὴν ἐορτὴν ἀξιώ-

ricordia, ex malis matri illatis orta. Ita durante diutius obsidione, annus ille instat, in quo Iudaeis otiosi moris est. nam per singulos annos septenos hoc ipsum obseruant, sicuti septimo quoque die. Et Ptolemaeus, hac de causa leuatus bello, Hyrcani fratres et matrem interficit: eoque facto ad Zenonem se recipit, cognomento Cotylam, Philadelphensium urbis tyrannum.

2. Antiochus vero, Simonis aduersum se facta aegre ferens, Iudaeam inuasit anno regni sui quarto, principatus vero Hyrcani primo, Olympiade centesima sexagesima secunda: vastatisque agris Hyrcanum in urbem ipsam compulit. quam cum septenis castris cinxisset, principio quidem nihil omnino proficiebat, tum propter murorum firmitatem, tum propter obsessorum virtutem, accedente etiam aquae penuria; qua tamen eos liberauit delatus sub occasum vergiliarum multus imber. A parte autem muri septentrionali, qua ex parte etiam locus erat planus, excitatis centum turribus trinum contabulationum, cohortes militares in eis collocauit. Cumque quotidie impressionem in moenia fecisset, atque altam et valde latam fossam duxisset, eamque duplicem, incolas conclusit. Illi vero, multis viis excogitatis, quibus excursiones facerent, sicubi hostes imparatos offenderent, magnas eis clades inferebant, sin sentirent, facile se in tutum recipiebant. Hyrcanus vero, postquam animaduertit suorum multitudinem sibi detrimento esse, propterea quod et necessaria ad victum ab eis celerius absumerentur, et verisimile esset, nihil a multis manibus, quod sit operae pretium, fieri, inutilem turbam secreuit et eiecit; quodque roboris erat et ad pugnandum idoneum, id solum retinuit. Et quidem Antiochus exclusos prohibet exitu: illi vero, inter muros oberrantes et fame confecti, miserabiliter perierunt. Sed ubi umbraculorum festum instaret, qui erant in urbe, eos, miseratione commoti, rursus intro receperunt. Cumque Hyrcanus misisset ad Antiochum et petiisset inducias in

σαντος γενέσθαι, τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ εἰκὼν σπένδεται, καὶ προσέτι θυσίαν εἰσέπειμψε μεγαλοπρεπῇ, ταύρας χρυσοκέρωτας, καὶ, μετὰ παντοίων ἀρωμάτων, ἐκπώματα χρυσέα τε καὶ ἀργύρεα. καὶ τὴν μὲν θυσίαν δεξάμενοι παρὰ τῶν κομιζόντων, οἱ πρὸς ταῖς πύλαις ὄντες, ἄγασιν εἰς τὸ ἱερόν. Ἀντίοχος δὲ τὴν στρατιάν εἰσία, πλεῖστον Ἀντίοχου τοῦ Ἐπιφανοῦς διενέγκας, ὡς τὴν πόλιν ἐλὼν, ὅς μὲν κατέθυεν ἐπὶ τὸν βωμὸν, τὸν νεῶν δὲ τῷ ζωμῷ τούτων περιέριπνε, συγχέας τὰ Ἰσδαίων νόμιμα καὶ τὴν πάτριον αὐτῶν εὐσέβειαν· ἐφ' οἷς ἐξεπολεμώθη τὸ ἔθνος, καὶ ἀκαταλλάκτως εἶχε. τοῦτον μέντοι τὸν Ἀντίοχον δι' ὑπερβολὴν τῆς θρησκείας Εὐσεβῇ πάντες ἐκάλεσαν.

γ'. Ἀποδεξάμενος δὲ αὐτῷ τὴν ἐπιείκειαν Τεκανός, καὶ μαθὼν τὴν περὶ τοῦ θεῖου σπαρδὴν, ἐπρεσβεύσατο πρὸς αὐτὸν, ἀξιῶν τὴν πάτριον αὐτοῖς πολιτείαν ἀποδῆναι. ὁ δὲ, ἀπωσάμενος τὴν συμβολὴν τῶν παραινούντων, ἐξελεῖν τὸ ἔθνος διὰ τὴν πρὸς ἄλλης αὐτῶν τῆς διαίτης ἀμιξίαν, ἔκ ἐφροντίζε· πειθόμενος δὲ κατ' εὐσέβειαν πάντα ποιῶν, τοῖς πρεσβευταῖς ἀπεκρίνατο, παρὰδῆναι μὲν τὰ ὄπλα τῆς πολιορκημένης, καὶ δασμὸν αὐτῷ τελεῖν Ἰόππης, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, τῶν πέριξ τῆς Ἰσδαίας, Φερζᾶν τε δεξαμένους, ἐπὶ τέτοις ἀπηλλάχθαι τῷ πολέμῳ. οἱ δὲ τὰλλα μὲν ὑπέμενον, τὴν δὲ Φερζᾶν ἔκ ὁμολόγησαν, διὰ τὴν ἀμιξίαν ἔκ ἐφικνούμενοι πρὸς ἄλλης. ἀντὶ μέντοι γε τῆς Φερζᾶς ὁμήρους ἐδίδοσαν καὶ τάλαντα ἀργυρεῖς πεντακόσια· ὧν εὐθύς τὰ τριακόσια, καὶ τὸς ὁμήρους προσδεξαμένους Ἀντίοχον τῷ βασιλέως, ἔδωκαν, ἐν οἷς ἦν καὶ Τεκανὸς ἀδελφός. καθεῖλε δὲ καὶ τὴν σεφάνην τῆς πόλεως. ἐπὶ τέτοις μὲν οὖν Ἀντίοχος, τὴν πολιορκίαν λύσας, ἀνεχώρησεν.

δ'. Τεκανός δὲ τὸν Δαυὶδ τῷ τάφῳ ἀνοίξας, ὅς πλάτῃ τὸς πώποτε βασιλεῖς ὑπερέβαλλε, τριχίλια μὲν ἀργυρεῖς τάλαντα ἐξεκόμισεν. ὀρεμώμενος δ' ὑπὸ τέτων πρῶτος Ἰσδαίων ξενοτροφεῖν ἤρξατο· γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς Ἀντίοχον φιλία καὶ συμμαχία· καὶ δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὴν πό-

septem dies propter festum, ille, pietati in Deum cedens, eas paciscitur, ac praeterea magnificum sacrificium intromisit, tauros auratis cornibus, et, cum omni genere aromatum, pocula aurea et argentea. Et quidem sacrificium a ferentibus acceperunt, qui ad portas erant, et in templum adduxerunt. Antiochus vero exercitum conuiuio excipiebat, multum dissimilis Antiocho Epiphani, qui, capta vrbe, sues super altari mactabat, et iure carniū earum aedem adspergebat, violatis Iudaeorum legibus patriaque eorum pietate: quibus rebus fiebat, vt gens illa in bellum exarserit et nunquam in gratiam cum eo redierit. Hunc autem Antiochum propter singularem eius religionem omnes Pium nuncuparunt.

3. Quamobrem Hyrcanus, eius aequitate approbata, cognitoque eius erga Deum studio, legatos misit ad eum, petiit, vt ipsis concederet ex patriis legibus et institutis viuere. Atque ille, cum repudiasset eorum consilium, qui gentem, vtpote nullam cum aliis vitae consuetudinem habentem, delendam suadebant, hac de re non deliberabat: sed illud sibi persuadens, vt ex pietate omnia faceret, legatis respondit, vt obsessi arma traderent, et sibi Ioppes reliquarumque vrbiū, circa Iudaeam, vectigalia penderent, ac praeterea praesidium acciperent, atque hac conditione bello liberarentur. Atque illi quidem in caetera consentiebant, praesidium vero non admittebant, propter infociabilitatem suam, vt qui cum aliis vitae commercium non haberent. Verum pro praesidio obsides dabant, atque argenti talenta quingenta, quorum trecenta in praesentia dederunt, etiam cum Antiocho regi placuisset obsides accipere, quos inter erat et Hyrcani frater. Atqui vero murorum vrbis pinnas deiecit. Et his quidem factis, Antiochus, soluta obsidione, discessit.

4. Hyrcanus vero, aperto sepulcro Dauidis, qui diuitiis reges omnes anteibat, tria millia talentorum argenti inde extulit: et his opibus fretus Iudaeorum primus coepit externum militem alere. Iniit et cum Antiocho amicitiam et societatem: eoque in vrbem accepto, omnia exercitui

λιν, ἀφθόνως πάντα τῇ στρατιᾷ καὶ φιλοτίμως παρέχεσθαι. καὶ ποιούμενῳ τὴν ἐπὶ Πάρεθρος αὐτῷ στρατίαν συνεξώρμησεν Τρκανός. μάρτυς δὲ τῶν ἡμῶν ἐστὶ καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, ὅπως ἰσορῶν. “τρόπαμον δὲ σήσας Αντίοχος ἐπὶ τῷ Λύκῳ ποταμῷ, νικήσας Ἰνδάτην τὸν Πάρεθρον στρατηγόν, αὐτόθι ἔμεινεν ἡμέρας δύο· δευθέντος Τρκανῆ τῷ Ἰνδαίῳ διὰ “τινα ἑορτὴν πατριον, ἐν ἣ τοῖς Ἰνδαίοις ἔκ ἦν νόμιμον ἐξοδεύειν.” καὶ ταῦτα μὲν ἔψεύδεσθαι λέγων. ἐξέστη γὰρ ἡ Πεντηκοστὴ ἑορτὴ μετὰ τὸ Σάββατον· ἔκ ἔστιν δὲ ἡμῶν ὅτε ἐν τοῖς Σάββασι, ὅτε ἐν τῇ ἑορτῇ, ὁδεύειν. συμβαλὼν δὲ Αντίοχος Ἀρσάκῃ τῷ Πάρεθρῳ, πολλὴν τε τῆς στρατιᾶς ἀπέβαλε, καὶ αὐτὸς ἀπόλλυται. τὴν δὲ τῶν Σύρων βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ διαδέχεται Δημήτριος, Ἀρσάκης αὐτὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολύσαντος, καθ’ ὃν χρόνον Αντίοχος εἰς τὴν Παρθυϊνὴν ἐνέβαλεν, ὡς καὶ πρότερον ἐν ἄλλοις δεδηλώται.

ΚΕΦ. Θ’.

Ὡς μετὰ τὸν Αντιόχου θάνατον Τρκανός στρατεύεται ἐπὶ Συρίαν, καὶ Φιλίαν ποιεῖται πρὸς Ῥωμαίους. περὶ τῆς τελευταίας Δημητρίῳ βασιλέως καὶ Ἀλεξάνδρου.

Υρκανός δὲ, ἀκήσας τὸν Αντιόχου θάνατον, εὐθύς ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις ἐξεστράτευσεν, οἰόμενος αὐταῖς εὐρήσειν, ὅπερ ἦν, ἐρήμους τῶν μαχίμων καὶ ῥυεσθαι δυναμένων. Μήδαβαν μὲν οὖν, πολλὰ τῆς στρατιᾶς αὐτῷ ταλαιπωρηθείσης, ἔκτω μὴνὶ εἶλεν· ἔπειτα καὶ Σαρμεγάν, καὶ τὰ πλησίον αὐτῆς αἰρεῖ, Σίκιμά τε πρὸς τούτοις καὶ Γαριζεῖν, τό τε Χεθαίων γένος, ὅπερ ᾔκει τὸν εἰκαδέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ ναόν, ὃν Ἀλέξανδρος ἐπέτερεψεν οἰκοδομῆσαι Σαναβαλλέτῃ τῷ στρατηγῷ, διὰ τὸν γαμβρὸν Μανασσὴν τὸν Ἰάδδου τῷ ἀρχιερέως ἀδελφόν, ὡς καὶ πρότερον δεδηλώκαμεν. συνέβη δὲ τὸν ναὸν τῷτον ἔρημον γενέσθαι μετὰ ἔτη διακόσια. Τρκανός δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας αἰρεῖ πόλεις Ἀδωρα, καὶ Μάρισσαν· καὶ, ἅπαντας τῆς Ἰδουμαίας ὑποχειρίους ποιησάμενος, ἐπέτερεψεν

abunde et magnifice subministravit. Cumque ille in Parthos expeditionem faceret, eum comitatus est Hyrcanus. De his vero testimonium nobis perhibet Nicolaus Damascenus, ista narrans. "At Antiochus, erecto tropaeo ad Lycum fluvium, cum Indatem Parthorum ducem superasset, illic per biduum subsistit, ad preces Hyrcani Iudaei, quod forte inciderat patrium quoddam festum, in quo Iudaeis non licebat iter facere." Et haec quidem dicendo non falsus habetur. nam instabat Pentecoste post Sabbatum: atque nobis non licet aut Sabbato aut festo patrio iter suscipere. Antiochus autem, commisso praelio cum Arsace Partho, et magnam exercitus sui partem amisit, et ipse mortuus est. Ei vero in regnum Syriae successit eius frater Demetrius, per Arsacem liberatus a captivitate, quo tempore Antiochus in Parthorum regionem impressionem fecerat, ut alibi iam ante dictum est.

CAP. IX.

Quomodo, post Antiochi mortem, Hyrcanus expeditionem facit in Syriam, et amicitiam init cum Romanis. De obitu Demetrii regis et Alexandri.

Ceterum Hyrcanus, audita Antiochi morte, confestim in vrbes Syriae expeditionem suscipit: ratus (id quod erat) inuenturum vacuas a propugnatoribus et defensoribus. Et quidem Medabam magno cum exercitus sui labore sexto demum mense cepit: deinde Samegam et finitima loca capit; itemque Sicima et Garizim, Chuthaeorumque gentem, quae templum accolebat Hierosolymitani simile, quod Alexander permisit Sanaballetae duci aedificare, in gratiam generi ipsius Manassis, qui frater erat Iaddi pontificis, ut iam ante memorauimus. Contigit autem hoc templum vastari, postquam ducentos duravit annos. Hyrcanus etiam Idumaeae vrbes capit, Adora et Marissam: subactisque omnibus Idumaeis, permisit in regione sua manere,

αὐτοῖς μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, εἰ περιτέμνουν τε τὰ αἰδοῖα καὶ τοῖς Ἰσδαίοις νόμοις χρῆσθαι θέλουσιν. οἱ δὲ πόθω τῆς πατρὸς γῆς καὶ τὴν περιτομὴν καὶ τὴν ἄλλην τῆ βίβι δίσταν ὑπέμειναν τὴν αὐτὴν Ἰσδαίοις ποιήσασθαι. καὶ κῆνος αὐτοῖς χρόνος ὑπῆρχεν, ὥστε εἶναι τὸ λοιπὸν Ἰσδαίοις.

β'. Τεκανὸς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, ἀνανεῶσθαι τὴν πρὸς Ῥωμαῖς Φιλίαν βυλόμενος, πέμπει πρὸς αὐτὰς πρεσβεῖαν. καὶ ἡ σύγκλητος, δεξαμένη τὰ παρ' αὐτῆ γραμματα, ποιῆται πρὸς αὐτὸν Φιλίαν τῷ τῷ τρόπῳ. "ΦΑΝΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥ "ΥΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ βυλὴν συνήγαγε πρὸ ὀκτὼ εἰδῶν "Φεβραρίων ἐν Κομιτίῳ, παρόντος Λακίς Μαννίς Λακίς "υἱὸς Μεντινᾶ, καὶ Γαῖς Σεμπρονίῳ Γαῖς υἱὸς Φαλερνᾶ, περὶ "ὧν ἐπρέσβευσεν Σίμων Δοσιθέης, καὶ Ἀπολλώνιος Ἀλεξάνδρῃ, καὶ Διδώρῳ Ἰάσωνος, ἄνδρες καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, πεμ- "φθέντες ὑπὸ δῆμῳ τῶν Ἰσδαίων, οἱ καὶ διελέχθησαν περὶ "Φιλίας τῆς ὑπαρχύσης τέτοις καὶ συμμαχίας πρὸς Ῥο- "μαῖς, καὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, ὅπως τε Ἰόπη καὶ "Λιμένες, καὶ Γάζαρα καὶ πηγαί, καὶ ὅσας πόλεις αὐτῶν "ἄλλας καὶ χώρας πολεμῶν ἔλαβεν Ἀντίοχος παρὰ τὸ τῆς "συγκλήτης δόγμα, ταῦτα ἀποκατασταθῇ, ἵνα τε τοῖς στρα- "τιώταις τοῖς βασιλικοῖς μὴ ἐξῇ διὰ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν "καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν διέρχεσθαι, καὶ ὅπως τὰ κατὰ τὸν "πόλεμον ἐκείνον ψηλαφηθέντα ὑπ' Ἀντίοχου παρὰ τὸ τῆς "συγκλήτης δόγμα, ἄκυρα γένηται, ἵνα τε πρέσβεις πέμ- "ψαντες ἀποδοθῇν αὐτοῖς ποιήσωσι τὰ ὑπ' Ἀντίοχου "ἀφαιρεθέντα, καὶ τὴν χώραν διατιμήσωσιν, τὴν ἐν τῷ πο- "λέμῳ διεφθαρμένην, ὅπως τε αὐτοῖς πρὸς τε βασιλεῖς καὶ "δῆμους ἐλευθέρως γραμματα δῶσιν εἰς ἀσφάλειαν τῆς εἰς "οἶκον ἐπανόδου. ἔδοξεν οὖν περὶ τῶν ταῦτα, ἀνανεῶσθαι "Φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς ἄνδρας ἀγαθούς, καὶ ὑπὸ δῆ- "μῳ πεμφθέντας ἀγαθὸν καὶ Φίλῃ." περὶ μέντοι γραμμα- "των, ἀπεκρίναντο βυλεύσεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἡ σύγ- "κλητος εὐχολήσῃ, σπῃδάσειν τε τῇ λοιπῇ μηδὲν εἰς αὐτὰς ἀδίκημα τοῖς τοῖς γενήσεσθαι, δῶναι τε αὐτοῖς τὸν στρατηγόν

si pudenda circumcidere, Iudaeisque legibus uti vellent. Illi vero patriae suae amore tum circumcisionem admitterunt, tum vitam in caeteris similiter ac Iudaei agere sustinuerunt. Atque eo tempore ipsis contigit, ut deinceps Iudaei essent.

2. Hyrcanus autem summus sacerdos, amicitiam volens cum Romanis olim factam renouare, mittit ad eos legationem. Et Senatus, acceptis, quas dederat literis, amicitiam cum eo paciscitur in hunc modum: "FANIVS MARCI FILIVS PRAETOR Senatum conuocauit ante diem octauum Iduum Februarii in Comitio, praesente Lucio Manlio Lucii filio Mentina, et Caio Sempromio Caii filio Falerna, propter eas res, quas Iudaeorum legati retulerunt, Simon Dolitheii filius, atque Apollonius Alexandri, et Diodorus Iasonis, viri honesti et boni, missi a populo Iudaeorum, qui etiam egerunt de amicitia et societate, quae eis cum Romanis intercedit, et de publicis negotiis, ut Ioppe et portus, et Gazara et fontes, et quascunque alias eorum vrbes et loca bello cepit Antiochus citra Senatus decretum, haec eis reddantur, neue regiis militibus liceat per ipsorum aut subditorum fines iter facere. Item, ut, quae per id bellum ab Antiocho attentata sunt praeter Senatus sententiam, irrita fiant: utque missis legatis curent eis reddenda, quae per Antiochum ablata sunt, et regionem aestiment, quae ab eo bello vastata est: utque eis ad reges et liberos populos dentur literae ad redeundum tuto domum. Igitur de his rebus decreta sunt haec, renouari amicitiam et societatem cum viris bonis, et a bono amicoque populo missis." De literis autem allatis responderunt se deliberaturos esse, cum Senatui per sua negotia vacauerit; operamque daturus, ut in posterum nulla eiusmodi afficiantur iniuria; mandatumque esse praetori Fanio, ut eis pecuniam sup-

Φάνιον χρήματα ἐκ τῆ δημοσίᾳ, ὅπως ἂν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανέλθοιεν. Φάνιος μὲν ἔν ἔτῳ ἀποπέμπει τὰς τῶν Ἰσθαίων πρέσβεις, χρήματα δὲς αὐτοῖς ἐκ τῆ δημοσίᾳ, καὶ δόγμα συγκλήτη πρὸς τὰς διαπέμποντας, καὶ ἀσφαλῆ παρεξομένους τὴν οἶκαδε παρεσίαν.

γ'. Τὰ μὲν οὖν περὶ Τρκανὸν τὸν ἀρχιερέα ἐν ταῖς ὑπῆρχε. Δημητρίῳ δὲ τῷ βασιλεῖ προθυμαμένῳ στρατεύειν ἐπὶ Τρκανόν, ἔκ ἐξεγένετο καμρὸς, ἔδ' ἀφορμὴ, τῶν τε Σύρων καὶ τῶν στρατιωτῶν πρὸς αὐτὸν ἀπεχθανομένων. πονηρὸς γάρ ἦν. καὶ πειψάντων πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φύσκωνα ἐπικληθέντα πρέσβεις, ὅπως τινὰ τῶν ἐκ τῆ Σελεύκῃ γένους παραδῶ αὐτοῖς ἀποληψόμενον τὴν βασιλείαν, τῆ δὲ Πτολεμαίᾳ πέμψαντος Αλέξανδρον μετὰ στρατῷ τὸν Ζεβινὰν ἐπιλεγόμενον, καὶ μάχης πρὸς τὸν Δημήτριον γενομένης, ὁ μὲν, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ, Φεύγει πρὸς Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα εἰς Πτολεμαίδα, καὶ μὴ δεξαμένης αὐτὸν τῆς γυναικὸς, ἐκείθεν εἰς Τύρον ἀπελθὼν ἀλίσκεται, καὶ πολλὰ παθὼν ὑπὸ τῶν μισόντων ἀπέθανεν. Αλέξανδρος δὲ, τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, Φιλίαν ποιεῖται πρὸς Τρκανὸν τὸν ἀρχιερέα. ἔπειτα πολεμήσαντος αὐτῷ τῷ Δημητρίῳ παιδὸς Αντίοχῃ τῇ Γρυπῇ ἐπικληθέντος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ διαφθείρεται.

ΚΕΦ. ι'.

Ὡς, δύο ἀδελφῶν, Αντίοχῃ Γρυπῇ καὶ Αντίοχῃ Κυζικηνῇ, περὶ τῆς βασιλείας μαχομένων, Τρκανὸς τὴν Σαμάρειαν ἐλὼν πᾶσαν ἠΦάνισε· καὶ ὡς Τρκανὸς τῇ τῶν Σαδδουκαίων προστετέθῃ μοίρᾳ, τῶν Φαρισαίων ἀπορραγείς.

Παραλαβὼν δὲ τὴν τῆς Συρίας βασιλείαν Αντίοχος, ἐπὶ μὲν τὴν Ἰσθαίαν στρατεύειν εὐλαβὴς ἦν, τὸν ἀδελφὸν ἀπὸ τὸν ὁμομήτριον, Αντίοχος δὲ κακείνος ἐκαλεῖτο, δύναμιν ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ Κυζικῆς συλλέγειν. μένων δὲ κατὰ χώραν, ἔγνω παρασκευάζειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἔφοδον τὴν ταδέλφῃ, ὅς Κυζικηνὸς μὲν ἐπεκλήθη, διὰ τὸ τραφῆναι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

peditet ex aerario ad domum reditionem. Et quidem Fanius praetor ita Iudaeorum legatos dimisit, data eis pecunia ex aerario, necnón senatusconsulto ad eos, qui deducere et tutum iter domum vsque eis praestare deberent.

3. Et Hyrcani quidem pontificis rerum status hic erat. Demetrius autem rex, Hyrcano bellum inferre cupiens, tempus et opportunitatem non habuit, quod tum Syris esset tum militibus inuisus. nam improbus admodum erat. Cumque illi misissent ad Ptolemaeum, cui Physcon cognomen erat, legatos, petiit, ut sibi daret aliquem de Seleuci genere, qui regnum acciperet, et Ptolemaeus misisset Alexandrum cognomine Zebinam cum exercitu, et pugna cum Demetrio iniretur, ille quidem praelio victus ad Cleopatram uxorem confugit Ptolemaidem; atque ab uxore non admissus, inde Tyrum profectus capitur, multaque passus ab osoribus suis diem supremum obiit: Alexander vero, regnum adeptus, amicitiam inivit cum Hyrcano pontifice; deinde bello petitus a Demetrii filio Antiocho, cui Grypus cognomen erat, acie debellatus occubuit.

CAP. X.

Quomodo Hyrcanus, duobus fratribus Antiocho Grypo et Antiocho Cyziceno pro regno bellum gerentibus, Samariam captam penitus deleuit: utque Hyrcanus, a Pharisaeis auulsus, in Sadducaeorum sententiam concessit.

Cæterum Antiochus, regno Syriae potitus, in Iudaeam exercitum ducere reformidabat, audito suum ex matre fratrem (cui et ipsi Antiocho nomen erat) contra se apud Cyzicum habere delectum. Itaque intra fines suos se continens, statuit in fratris sui incursum semet praeparare, qui Cyzicenus a Cyzico vrbe, in qua nutritus esset, cognominatus est. patre autem erat An-

πατέρος δ' ἦν Αντιόχῃ τῷ Σωτῆρος ἐπικληθέντος, ὃς ἐν Πάρθοις ἀπέθανεν· ὅτος δὲ ἀδελφὸς ἦν Δημητρίῳ τῷ Γρυπῇ πατρός. συνέβη μέντοι μίαν τοῖς δυσὶν ἀδελφοῖς γῆμαι Κλεοπάτραν, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἰστορήκαμεν. ὁ δὲ Κυζικηνὸς Αντιόχος παραγενόμενος εἰς Συρίαν, πολλοῖς ἔτεσι πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολεμῶν διετέλει. Τρκανὸς δὲ πάντα τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐν εἰρήνῃ διήγε. καὶ γὰρ αὐτὸς μετὰ τὴν Αντιόχῃ τελευτὴν τῶν Μακεδόνων ἀπέστη, καὶ ὅτε ὡς ὑπήκοος, ὅτε ὡς φίλος, αὐτοῖς ὅδεν ἔτι παρεῖχεν· ἀλλ' ἦν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐν ἐπιδόσει πολλῇ καὶ ἀκμῇ κατὰ τὰς Ἀλεξάνδρου τῷ Ζεβιναίῳ καρὰς, καὶ μάλιστα ἐπὶ τέτοις τοῖς ἀδελφοῖς. ὁ γὰρ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς πόλεμος χολὴν Τρκανῷ παρεῖχεν, ἰσθαίαν ἐπ' ἀδείας παρέχεν, ὡς ἄπειρόν τι πλῆθος χρημάτων συναγαγεῖν. τῷ μέντοιγε Κυζικηνῷ τὴν γῆν κακῶντος, Φανερώς καὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐπεδείκνυτο· καὶ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου συμμάχων ἔρημον ὄρων τὸν Αντιόχον, καὶ αὐτόν τε πρᾶττοντα κακῶς καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἀγῶσιν, ἀμφοτέρων κατεφρόνησεν.

β'. Καὶ στρατεύει μὲν ἐπὶ Σαμαρείαν πόλιν ὀχυρωτάτην, περὶ ἧς, ὅτι καλεῖται νῦν Σεβαστή κτιομένησα ὑπὸ Ἡρώδου, κατὰ χώραν δηλώσομεν. προσβαλὼν δ' αὐτῇ φιλοπόνως ἐπολιόρει, μισοπονηρῶν τοῖς Σαμαρεῦσιν, ὑπὲρ ἧν Μαρισσίνης, ἀποίκους ὄντας Ἰσθαίων καὶ συμμάχους, ἠδίκησεν, ὑπακούοντες τοῖς τῶν Σύρων βασιλεῦσι. περιβαλὼν οὖν τάφρον πανταχόθεν τῇ πόλει, καὶ διπλὴν τεῖχος ἀπὸ σταδίων ὀγδοήκοντα, τὰς υἱὰς ἐφίτησιν, Αντίγονον καὶ Αἰρισόβηλον. ὧν ἐπιχειμένων, εἰς τῷτο ἀνάγκης ὑπὸ λιμῇ προαχθῆναι τὰς Σαμαρεῖς συνέπεσεν, ὡς ἀψαοθαι μὲν τῶν ἀφ' αὐτῶν, ἐπικαλέσασθαι δὲ βοηθὸν Αντιόχον τὸν Κυζικηνόν. ὅς, ἐτοίμως ἐπὶ τὴν συμαχίαν ἀφικόμενος, ὑπὸ τῶν περὶ Αἰρισόβηλον ἠττᾶται· διωχθεὶς δ' ἄχρι Σκυθοπόλεως ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, διέφυγεν. οἱ δ' ἐπὶ τὰς Σαμαρεῖς ὑποστέψαντες, συγκλείουσι πάλιν εἰς τὸ τεῖχος αὐτὰς, ὡς καὶ δεύτερον ἐπικαλέσασθαι συμαχόν, πέμψαντας πρὸς τὸν αὐτὸν Αντιόχον, ὃς, παρὰ Πτο-

tiocho Sotere, qui in Parthis occubuit: eratque is frater Demetrii, patris Grypi. accidit enim, vt duobus fratribus nuberet Cleopatra, sicut et alibi narrauimus. Cyzicenus vero Antiochus in Syriam profectus, multos annos contra fratrem bellum gerebat. At Hyrcanus toto eo tempore in pace degebat. Etenim post obitum Antiochi a Macedonibus defecerat; nec quidquam eis iam, nec vt subditus, nec vt amicus, praestabat: quin rebus secundis admodum et florentibus utebatur Alexandri Zebinae temporibus, et maxime sub his fratribus. Bellum etiam, quod inter eos gerebatur, facultatem Hyrcano praebebat fruendi Iudaea secure, ita vt pecuniae vim innumerabilem congefserit. Tamen Cyziceno agros vastante, ipse quoque voluntatem suam aperte ostendebat: et desertum ab Aegypti auxilio videns Antiochum, ac tum ipsum tum eius fratrem mutuis certaminibus affligi, vtrumque contemnebat.

2. Hinc fit, vt expeditionem faceret aduersus Samariam, urbem munitissimam, de qua, vtpote nunc Sebaste vocata ab Herode iterum condita, suo loco dicemus. Hanc autem adortus magna vi oppugnabat, Samaritanis infensus propter iniurias, quas Marissenis Iudaeorum colonis et fociis intulerant iussu regum Syriae. Cum igitur urbem fossa vndique et duplici muro per octoginta stadia cinxisset, filios suos eis praefecit Antigonus et Aristobulum. quibus prementibus in eam famis necessitatem adducti sunt Samaritae, vt etiam insuetis vescerentur, et Antiochi Cyziceni opem implorarent. Qui, cum libenter eis opitulatum se contulisset, ab Aristobulo vincitur; et Scythopolim vsque fugatus a fratribus, effugit. Illi vero, in Samaritas conuersi, eos iterum intra muros compellunt, ita vt, mittendo ad eundem Antiochum, eum denuo accersuerint in auxilium. qui, accitis a Ptolemaeo Lathuro hominum

λεμαίς τῇ Παθάρῃ μεταπειψάμενος ἄνδρας εἰς ἑξακιχλίς, ὅς ἀκρόσης τῆς μητρὸς ἐκεῖνος, καὶ ὅσον ἔπω τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐκβεβληκυίας, ἑξαπέστειλε, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιὼν ἐπὶ ῥοῦθαι τὴν Τρεκανῶν χώραν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων ληστρικῶς, μάχεσθαι μὲν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἔτολμων, ἔγὰρ ἦν ἀξίω χρεως ἡ δύναμις αὐτῆς, νομίζων δὲ τῇ κακώσει τῆς γῆς, ἀναγκάσειν Τρεκανὸν λῦσαι τὴν ἐπὶ τὴν Σαμαρείαν πολιορκίαν. ἐπεὶ δὲ πολλὰς τῶν στρατιωτῶν ἀπώλλυεν ἐνέδρας περιπίπτων, ἀπῆρξεν εἰς Τρίπολιν, Καλλιμάνδρῳ καὶ Επικράτῃ τὸν πρὸς τὰς Ἰσδαίς πόλεμον ἐπιτρέψας.

γ'. Καλλιμάνδρος μὲν οὖν, θρασύτερον τοῖς πολεμίοις προσενεχθεὶς, εἰς Φυγὴν τραπόμενος παραχερῆμα διεφάθη. Επικράτης δὲ, ὑπὸ Φιλοχρηματίας, τὴν τε Σκυθόπολιν, καὶ τὰλλα πρὸς ταύτην χωρία, πρῆδωκε Φανερώς τοῖς Ἰσδαίοις· τὴν δὲ Σαμαρείας πολιορκίαν διαλύειν ἔκ ἡδύνατο. Τρεκανὸς μὲν οὖν τὴν πόλιν ἐλὼν, ἐν αὐτῷ πολιορκήσας, ἔκ ἡρέκεθι μόνῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἡφάνισεν, ἐπικλυτον τοῖς χειμάρροις ποιήσας. διασκάψας γὰρ αὐτὴν, ὥς εἰς χαράδρας μεταπεσεῖν, τὰ σημεῖα τῇ γενέσθαι ποτὲ πόλιν αὐτὴν ἀφείλετο. παράδοξον δέ τι περὶ τῆς ἀρχιερέως Τρεκανοῦ λέγεται, τίνα τρόπον αὐτῷ τὸ θεῖον εἰς λόγους ἦλθε. Φασὶ γάρ, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ παῖδες αὐτῆς τῷ Κυζικηνῷ συνέβαλον, αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ θυμῶν, μόνος ὢν ὁ ἀρχιερεὺς, ἀκούσειε Φωνῆς, ὡς οἱ παῖδες αὐτῆς νενικήκασι ἀρετίᾳ τὸν Αντίοχον. καὶ τῆτο, προελθὼν ἐκ τῆς ναῖς, παντὶ τῷ πλήθει Φανερὸν ἐποίησε. καὶ συνέβη ἕτως γενέσθαι. καὶ τὰ μὲν περὶ Τρεκανῶν ἐν ταῖς ταῖς ἦν.

δ'. Κατὰ δὲ τῆτον ἔτυχε τὸν καιρὸν μὴ μόνον τὰς ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τῇ χώρᾳ Ἰσδαίς εὐπραγεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικοῦντας καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ. Κλεοπάτρα γὰρ ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν υἱὸν σασιάζουσα Πτολεμαῖον, τὸν Λάθαρρον ἐπιλεγόμενον, κατέστησεν ἡγεμόνας, Χελκίαν, καὶ Ἀνανίαν υἱὸς ὄντας Ουῖν τῆς οἰκοδομήσαντος τὸν ναὸν ἐν τῷ Ἡλιοπολίτῃ νόμῳ πρὸς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς καὶ ἐν

ad sex millia, quos ille, inuita matre, et ab ea principatu propemodum deturbatus, misit, primum Hyrcani regionem cum illis Ægyptiis latrocinando depopulabatur, cum eo quidem aperto Marte congregi non audens, (neque enim viribus par erat) sed fore sperans, ut agrorum vastatione Hyrcanum cogeret soluere obsidionem Samariae. Verum postquam delatus in hostium insidias multos suorum militum amisit, Tripolim se recepit, cum Callimandrum et Epicratem bello gerendo contra Iudaeos praefecisset.

3. Et quidem Callimander, dum audacius in hostes inuehitur, in fugam versus statim occubuit. Epicrates vero, quippe quod pecuniae avidus, et Scythopolin et alia finitima loca prodidit manifeste Iudaeis, neque Samariam obsidione leuare potuit. Et quidem Hyrcanus urbem, vno anno obsessam, cepit: nec eo solo contentus erat, sed et eam funditus deleuit, inductis eo torrentibus, eam enim effodiendo ita subruit, ut in cauernas delaberetur, et ne vestigium quidem urbis vllum retineret. Incredibile autem quiddam narratur de Hyrcano pontifice, quemadmodum Deus in congressum eius et colloquium venerit. Fertur enim, quo die eius filii cum Cyziceno dimicarunt, cum ille solus in templo pontifex thura adoleret, vocem audiuisse, quae significaret superatum modo ab eius pueris Antiochum. id quod ipse egressus ex templo toti populo indicauit. atque ita factum contigit. Et hoc quidem in statu erant res Hyrcani.

4. Accidit autem eodem tempore, ut non solum qui Hierosolymis, et in ea regione erant Iudaei, bene agerent: sed etiam qui Alexandriae et in Ægypto atque Cypro degebant. Cleopatra enim regina a filio suo Prolemaeo, cognomine Lathuro, dissidens, duces constituit Chelciam et Ananiam, Oniae filios, eius, qui templum in Heliopolitana praefectura Hierosolymitani simile con-

ἄλλοις δεδηλώκαμεν. παραδῶσα δὲ τέτοις ἡ Κλεοπάτρα τὴν στρατιάν, ὅθεν δίχα τῆς τέτων γνώμης ἔπραττεν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Στράβων ἡμῖν ὁ Καππάδοξ, λέγων ἔτως. "οἱ γὰρ πλείους, οἳ τε συνελθόντες ἡμῖν καὶ οἱ ὕστερον ἐπιπεμπόμενοι παρὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Κύπρον, μετεβάλλοντο παρὰ χεῖρα πρὸς τὸν Πτολεμαῖον· μένοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ονίας λεγόμενοι συνέμενον Ἰσθαῖοι, διὰ τὸ τὰς πολίτας αὐτῶν εὐδοκιμεῖν μάλιστα παρὰ τῇ βασιλίσση Χελκίαν τε καὶ Ἀνανίαν." ταῦτα μὲν οὖν ὁ Στράβων φησίν.

ε'. Τεκανῶ δὲ Φθόνον ἐκίνησεν ἡ εὐπραγία παρὰ τῶν Ἰσθαίων· μάλιστα δὲ οἱ Φαρισαῖοι κακῶς πρὸς αὐτὸν εἶχον, αἰρέσεις ὄντες μία τῶν Ἰσθαίων, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω δεδηλώκαμεν. τοσαύτην δὲ ἔχουσι τὴν ἰσχύϊν παρὰ τῷ πλήθει, ὡς καὶ κατὰ βασιλέως τι λέγοντες καὶ κατὰ ἀρχιερέως, εὐθὺς πιστεύουσι. μαθητὴς δ' αὐτῶν ἦν καὶ Τεκανός, καὶ σφόδρα ὑπ' αὐτῶν ἠγαπάτο. καὶ δὴ καλέσας αὐτὸς ἐφ' ἐξίασιν, καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, ἐπεὶ σφόδρα ἠδομένους εἶρα, λέγειν ἤρξατο πρὸς αὐτὸς. ὡς ἴσασι μὲν αὐτὸν βεβλόμενον εἶναι δίκαιον, καὶ πάντα ποιῶντα ἐξ ὧν ἀρέσειεν ἂν τῷ Θεῷ, καὶ αὐτὸ δὲ Φαρισαῖοι φιλοσοφοῦσιν· ἡξίω γε μὴν, εἴ τι βλέπουσιν αὐτὸν ἀμαρτάνοντα, καὶ τῆς οδοῦ τῆς δικαίας ἐκτρέπόμενον, εἰς αὐτὴν ἐπανάγειν καὶ ἐπακορθεῖν. τῶν δὲ μαρτυρησάντων αὐτῷ πᾶσαν ἀρετὴν, ὁ μὲν ἥδη τοῖς ἐπαμνοῦσιν. εἰς δὲ τις τῶν κατακειμένων Ελεάζαρος ὄνομα, κακοήθης ὢν φύσει καὶ εἰσέει χαίρων, ἐπεὶ, φησὶν, ἡξίωσας γινῶναι τὴν ἀλήθειαν, εἰ θέλεις εἶναι δίκαιος, τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπόθε, καὶ μόνον ἀρκεῖτω σοι τὸ ἄρχειν τῷ λαοῦ. τὴν δ' αἰτίαν αὐτῷ πυθομένη, δι' ἣν ἀπόθοιτο τὴν ἀρχιερωσύνην, ὅτι, φησὶν, ἀκούομεν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, αἰχμάλωτόν σε γεγονέναι τὴν μητέρα βασιλεύοντος Ἀντιόχου τῷ Ἐπιφανῆς. ψευδὴς δὲ ὁ λόγος ἦν· καὶ πρὸς αὐτὸν Τεκανός παρῳξύνθη, καὶ πάντες δ' οἱ Φαρισαῖοι σφόδρως ἠγανάκτησαν.

ς'. Τῶν δ' ἐκ τῆς Σαδδουκαίων αἰρέσεως, οἳ τὴν ἐναντίαν τοῖς Φαρισαίοις προαίρεσιν ἔχουσιν, Ἰωνάθης τις ἐν τοῖς μά-

struxerat, prout alibi narrauimus. Cum autem istis exercitum tradidisset Cleopatra, nihil absque eorum sententia faciebat, sicut et nobis testimonio est Strabo Cappadox, ita dicens: "Plerique enim, et qui nobiscum se contulerunt Cyprum, et qui postea a Cleopatra eo missi sunt, confestim deficiebant ad Ptolemæum: soli vero ex Oniae factione Iudaei fidi permanebant, eo quod ciues eorum Chelcias et Ananias maxima essent in gratia apud Regiam." Et haec quidem Strabo dicit.

5. Caeterum Hyrcano inuidiam Iudaeorum commouerunt res secundae: et maxime Pharisei erant in eum male animati, vna quidem Iudaeorum secta, vt superius memorauimus. Tantaе autem sunt auctoritatis apud plebem, vt, si quid vel contra regem vel contra pontificem dicant, continuo credatur. Horum discipulus et Hyrcanus erat, eisque in primis carus. Cumque aliquando eos ad conuiuium vocasset, et opipare accepisset, postquam animaduertit eos vehementer delectari, coepit eis dicere. vt illi quidem norint, sese velle esse iustum, et omnia facere, quibus Deo placere posset; id quod ipsi quoque Pharisei profiterentur: petere tamen, si quid peccare se et de via deflectere viderent, vt se in eam reuocarent atque corrigerent. Cum vero illi amplum virtuti eius testimonium dedissent, is quidem laudibus eorum delectatus est. sed conuiuarum quidam, nomine Eleazarus, homo ingenii prauis et seditionis amans, quoniam, inquit, verum scire expetis, si vis esse iustus, pontificatu tete abdica, et solo populi principatu contentus esto. Cum autem causam is quaereret, cur deberet pontificatum deponere; quia, inquit, audimus a natu maioribus, captiuam fuisse tuam matrem regnante Antiocho Epiphane. Falsum autem erat id, quod dixerat: eoque Hyrcanus exacerbat, neque non Pharisei omnes grauiter offensi sunt.

6. Tum Ionathas quidam de secta Sadduceorum, qui contrarium tenent Phariseis institutum, Hyrcani cum

λιστα φίλος ὡς Τρεκανῶ, τῇ κατῇ πάντων Φαρισαίων γνώμῃ,
 ποιήσασθαι τὰς βλασφημίας τὸν Ελεάζαρον ἔλεγε· καὶ τῷ-
 το ἔσεσθαι Φανερὸν αὐτῷ πυθομένῳ παρ' ἐκείνων, τίνος ἄξιός
 ἔστιν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις κολάσεως. τῷ δ' Τρεκανοῦ τῆς Φαρι-
 σαίης ἐρομένῃ, τίνος αὐτὸν ἄξιον ἡγοῦνται τιμωρίας· περὶ δὲ
 σέσθαι γὰρ ἡ μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης γεγονέναι τὰς βλασ-
 φημίας, τιμωραμένων αὐτὸν τῷ μέτρῳ τῆς δίκης· πληγῶν
 ἔφασαν καὶ δεσμῶν. ἡ γὰρ ἐδόκει λοιδωρίας ἕνεκα θανάτω
 ζημιοῦν· ἄλλως τε καὶ φύσει πρὸς τὰς κολάσεις ἐπισικῶς
 ἔχουσιν οἱ Φαρισαῖοι. πρὸς τῷτο λίαν ἐχαλέπηνε, καὶ πρὸς τὸ
 δοκοῦν ἐκείνοις ποιήσασθαι τὰς βλασφημίας τὸν ἄνθρωπον
 ἐνόμισε. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐπιπαρώξυνεν Ἰωνάθης, καὶ διέ-
 θηκεν ἔτι, ὥς τῇ Σαδδουκαίων ποιῆσθαι προσδέσθαι μοῖρα,
 τῶν Φαρισαίων ἀποσάντα, καὶ τὰ τε ὑπ' αὐτῶν κατασθέν-
 τα νόμιμα τῷ δήμῳ καταλῦσαι, καὶ τῆς φυλάττοντας αὐ-
 τὰ κολάσαι. μῖσος οὖν ἐντεῦθεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς υἱοῖς πα-
 ρὰ τῇ πλήθους διγενέτο. περὶ μέντοι τῶν αὐτῶν ἐρῶμεν.
 νῦν δὲ δηλῶσαι βέλομαι, ὅτι νόμιμα πολλά τινα παρέδωκαν
 τῷ δήμῳ οἱ Φαρισαῖοι ἐκ πατέρων διαδοχῆς, ἅπτερ ἔκ ἀνα-
 γέγραπται ἐν τοῖς Μωϋσέως νόμοις, καὶ διὰ τῷτο ταῦτα τὸ
 Σαδδουκαίων γένος ἐκβάλλει, λέγον ἐκεῖνα δεῖν ἡγεῖσθαι νό-
 μιμα τὰ γεγραμμένα, τὰ δ' ἐκ παραδόσεως τῶν πατέρων
 μὴ τηρεῖν. καὶ περὶ τῶν ζητήσεως αὐτοῖς καὶ διαφερέας γε-
 νέσθαι συνέβαινε μεγάλας, τῶν μὲν Σαδδουκαίων τῆς εὐπόρου
 μόνον περὶόντων, τὸ δὲ δημοτικὸν ἔχ ἐπόμενον αὐτοῖς ἐχόν-
 των, τῶν δὲ Φαρισαίων τὸ πλῆθος σύμμαχον ἐχόντων. ἀλ-
 λά περὶ μὲν τῶν δύο καὶ τῶν Εσσηνῶν, ἐν τῇ δευτέρᾳ
 μὲ τῶν Ἰσδαϊκῶν ἀκριβῶς δεδηλώκαμεν.

ζ'. Τρεκανὲς δὲ, παύσας τὴν γάσιν, καὶ μετ' αὐτὴν βιώ-
 σας εὐδαμόνως, καὶ τὴν ἀρχὴν διοικησάμενος τὸν ἄριστον τρό-
 πον ἔτισιν ἐνὶ καὶ τριάκοντα, τελευτᾷ, καταλιπὼν υἱὸς πέν-
 τε· τριῶν τῶν μεγίστων ἄξιος ὑπὸ τῷ Θεῷ κριθεῖς, ἀρχῆς τῆ
 ἔθνους, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς, καὶ προφητείας. συνῆν
 γὰρ αὐτῷ τὸ θεῖον καὶ τὴν τῶν μελλόντων πρόγνωσιν παρῆ-

primis amicus, dicebat de communi omnium Phariseorum sententia conuiciatum esse Eleazarum: idque ipsi fore manifestum, si ab illis quaerat, quam poena dignus sit Eleazarus ob illud dictum. Cumque Hyrcanus a Phariseis sciscitaretur, quam poenam illum commertum esse censeant, (se enim persuasum habiturum non ex illorum sententia sibi factum esse conuicium, si illum poena, quam postulat flagitium, affecerint) responderunt illi, verberibus et vinculis dignum esse. neque enim videbatur eis conuicii gratia capite plectendus: et alioquin ita Pharisei a natura comparati, ut in poena irroganda clementes sint. Ea re grauitur adeo offensus est Hyrcanus, ut hominem ex illorum sententia contumeliam dixisse existimauit. Et maxime Ionathas insuper incendit, et ita affecit, ut suaderet ei a Phariseis desicere, et ad Sadducaeorum partes transire, et praescripta a Phariseis populo iura antiquare, atque in eos, qui ea seruauerint, animaduertere. Itaque hinc natum est multitudinis tum in eum tum in eius filios odium. Verum de his postea dicemus. In praesentia autem demonstrare volo, Phariseos multa instituta populo tradidisse a patribus accepta, quae in Moysis leges non relata sunt. ideoque ea Sadducaeorum genus repudiat, dicitque ea pro institutis habenda, quae scripta sunt, quae autem a patribus tradita sunt, non esse seruanda. Atque accidit, ut de his quaestiones eis grauesque contentiones orirentur, Sadducaeis locupletes solum in suas partes pertrahentibus, Phariseis autem multitudinis fauore nitentibus. Sed de his duabus sectis et Essenorum tertia accurate tractauimus in secundo, quem scripsimus de rebus Iudaicis, libro.

7. Caeterum Hyrcanus, sedata contentione, cum post eam feliciter vixisset, et imperio optime annos vnum et triginta praefuisset, obiit, relictis quinque filiis; tria maxima consequutus a Deo, principatum gentis, pontificalem honorem, et vaticinationem. Aderat enim ei numen, futurorumque praesensionem et praedictionem ei

χεν αὐτῷ τε εἰδέναι, καὶ προλέγειν ἕτως, ὥστε καὶ περὶ τῶν δύο τῶν πρεσβυτέρων αὐτῷ παίδων, ὅτι μὴ μενοῦσι τῶν πραγμάτων κύριοι, προῖπεν. ὦν τὴν καταστροφὴν εἰς τὸ μαθεῖν ὅσον τῆς τῷ πατρὸς ὑπέβησαν εὐτυχίας, ἄξιον ἀφηγήσασθαι.

ΚΕΦ. ια΄.

Ὡς Αἰρισόβηλος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, διάδημα πρῶτος ἐπιτίθεται· καὶ τῆς ἐσχάτης ὁμότητος περὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν οὐδὲν ἀπολείπει. καὶ ὡς μετὰ τὴν Ἀντιγόνος ἀναίρεσιν αὐτὸς τελευτᾷ.

ΤΕλευτήσαντος γὰρ αὐτοῖς τῷ πατρὸς, ὁ πρεσβύτατος Αἰρισόβηλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθῆναι δόξας, ἔκρινεν γὰρ ἕτως, διάδημα πρῶτος ἐπιτίθεται μετὰ τετρακοσίων ἀριθμὸν ἑτῶν, καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἐνός, καὶ μηνῶν τριῶν, ἀφ' ἧς τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος δαλείας ἀπαλλαγείς ὁ λαὸς, εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανῆλθε. σέργων δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸν μετ' αὐτὸν Ἀντίγονον, τῆτον μὲν τῶν ὁμοίων ἡξίς, τὰς δ' ἄλλας εἶχεν ἐν δεσμοῖς. εἰρξε δὲ καὶ τὴν μητέρα περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ διενεχθεῖσαν· ἐκείνην γὰρ Ὑρκανὸς τῶν ὅλων κυρίαν καταλελοίπει· καὶ μέχρι τοσαύτης ὁμότητος προῆλθεν, ὥς αὐτὴν καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην. προσίθῃσι δὲ τῇ μητρὶ καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀντίγονον, ὃν σέργειν ἐδόκει, μάλιστα δὲ καὶ κοινῶν εἶχε τῆς βασιλείας, ἐκ διαβολῶν ἀπαλλοτριωθεὶς πρὸς αὐτόν. αἷς τὸ μὲν πρῶτον ἔκ ἐπίστευσε, τὰ μὲν ὑπὸ τῷ Φιλεῖν αὐτόν ἔκ προπέχων τοῖς λεγομένοις, τὰ δὲ καὶ φθονέμενον ἡγῆμενος διαβάλλεσθαι. τῷ δὲ Ἀντιγόνος ποτὲ λαμπρῶς ἀπὸ στρατίας ἐπανελθόντος, καὶ τῆς ἐορτῆς, καθ' ἣν σκηνοπηγῇσι τῷ Θεῷ, κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐνστάσης, ἔτυχεν τὸν μὲν Αἰρισόβηλον εἰς νόσον καταπεσεῖν, τὸν δὲ Ἀντίγονον ἐπιτελοῦντα τὴν ἐορτὴν ἀναβῆναι λαμπρῶς σφόδρα κεκοσμημένον, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν, εἰς τὸ ἱερόν, καὶ τὰ πλείω περὶ τῆς ταδέλφῳ σωτηρίας εὐχεσθαι· τὰς δὲ πονηρὰς καὶ διασῆσαι

ita praebebat, ut de duobus suis filiis natu maioribus praedixerit, non diu in imperio mansuros. De quorum interitu operae pretium est narrationem facere, ut intelligamus, quantum eos pater felicitate supergressus est.

CAP. XI.

Quomodo Aristobulus, imperio suscepto, diadema sibi primus imponit; et nihil ad extremam crudelitatem in matrem fratresque reliqui facit. atque ut ipse post Antigoni caedem vitam finit.

DEfuncto enim eorum patre, Aristobulus eius filiorum natu maximus, cum sibi visum fuisset (nam ita ipsi constitutum erat) principatum in regnum commutare, diadema sibi primus imponit, post annos numero quadringentos octoginta et unum, mensesque tres, quam populus Babylonica servitute liberatus in proprias sedes reueerat. cumque Antigonom fratrum suorum sibi aetate proximum amaret, hunc quidem pari honore dignabatur, caeteros vero in vinculis habebat. Matrem etiam coniecit in carcerem, quod ea cum ipso de principatu contenderit (eam enim Hyrcanus omnium dominam reliquerat), eoque crudelitatis processit, ut victam fame necaret. Addidit et matri fratrem Antigonom, quem amare videbatur, et in primis regni socium habebat, calumniis abalienatus ab eo. quibus primum non credebatur, tum quia eum amabat male dicentibus animum non aduertens, tum quod ea maledicta ab invidia proficisci putabat. Sed cum aliquando Antigonus ab exercitu magnifice reuerteretur, et tunc in eo essent, ut festum agerent, quo Deo erigunt tabernacula, accidit, ut Aristobulus quidem propter morbum decumberet, Antigonus vero adscenderet splendidissime ornatus in templum, ad festum celebrandum, una cum suis militibus armatis, potissimumque ad vota pro fratris salute facienda: utque tum homines mali et concor-

τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν ἐσπυδακώτας, ἀφορμῇ χρησαμένους τῇ τε πρὸς τὴν πομπὴν τῆς Αντιγόνης Φιλοτιμίας, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῆς κατορθωμένοις, ἐλθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κακοήθως ἐπὶ τὸ μῆζον ἐξαίρειν τὰ περὶ τὴν πομπὴν τὴν ἐν τῇ ἐορτῇ, καὶ ὡς ἔ κατ' ἰδιώτην ἕκαστον ἦν τῶν γινομένων, ἀλλὰ φρονήματος ἐνδείξιν ἔχειν βασιλικῶς τὰ πραττόμενα, καὶ ὡς κτείνειν αὐτὸν μέλλοι μετὰ σίφους ἐληλυθὼς καρτερῶ, λογιζομένῃς εὐήθως αὐτὸν, βασιλεύειν ἐνὸν, τιμῆς μεταλαμβάνοντα δοκεῖν μεγάλων τυγχάνειν.

Β. Αριστόβουλος δὲ τέτοις ἄκων πειθόμενος, καὶ τῆς ἀνύποπτος εἶναι τὰδελφῶ προνοῶν, καὶ τῆς ἀσφαλείας ἅμα φροντίζων, διέσκησε τὰς σωματοφύλακας ἐν τινι τῶν ὑπογείων ἀφωτίσω· κατέκειτο δὲ ἐν τῇ βάρει, μετονομασθεῖσα δὲ Αντωνία· καὶ προσέταξεν ἀνόπλη μὲν ἄπτεσθαι μηδενός, κτείνειν δὲ τὸν Αντίγονον, ἂν ὀπλισμένος πρὸς αὐτὸν εἰσίοι. πέμπει μέντοι πρὸς τὸν Αντίγονον αὐτὸς ἀνοπλον αὐτὸν ἀξίων ἦκειν. ἡ δὲ βασίλισσα καὶ οἱ συνεπιβλεύοντες αὐτῇ κατ' Αντιγόνην, κείθουσι τὸν πεμφθέντα τὰ ἐναντία λέγειν, ὡς ἀδελφὸς ἀκῆσας, ὅτι κατασκευάσειεν ὅπλα καὶ κόσμον πολεμικόν, παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν παρακαλεῖ ὀπλισμένον, ὅπως ἴδοι τὴν κατασκευὴν. ὁ δ' Αντίγονος μηδὲν ὑπειδόμενος κακῆργον, ἀλλὰ θαρρῶν τῇ παρὰ τὰδελφῶ διαθέσει, ὡς εἶχεν ἐνδεδυμένος τὴν πανοπλίαν παραγίνεται πρὸς τὸν Αριστόβουλον, ἐπιδείξων αὐτῷ τὰ ὅπλα. γινόμενον δ' αὐτὸν κατὰ τὸν Στράτωνος καλέμενον πύργον, ἔ συνεβανεν ἀφώτισον εἶναι σφόδρα τὴν πάροδον, ἀποκτείνουσιν οἱ σωματοφύλακες. διέδειξέ γε μὴν ὁ τῆς θάνατος, ὅτι μηδὲν μήτε φθόνος μήτε διαβολῆς ἰχυρώτερον, μηδ' ὅ, τι μᾶλλον εὐνοίαν καὶ Φυσικὴν οἰκειότητα δίδωσιν, ἢ ταῦτα τὰ πάθη. μάλιστα δ' αὖ τις θαυμάσειε καὶ ἰδὼν τινὰ, Εσσηνὸν μὲν τὸ γένος, εὐδέποτε δὲ ἐν οἷς προῖπε διαψευσάμενον τάληθές. ἕτος γάρ, ἰδὼν τὸν Αντίγονον παριόντα τὸ ἱερὸν, ἀνεβόησεν ἐν τοῖς ἐταίροις αὐτῇ καὶ γνωρίμοις, οἱ διδασκαλίας ἕνεκα τῆς προλέγειν τὰ μέλλοντα παρέμενον, ὡς ἀποθανεῖν αὐτῷ καλὸν διεψευσμέ-

diae eorum dirimendae cupidi, occasionem nacti ex hoc Antigoni apparatu rebusque ab eo feliciter gestis, regem adirent, eique festi apparatus, rem malitiose in maius augentes, exponerent, quasi singula, quae ab illo fierent, non essent hominis priuati, sed pro animi regii argumentis habenda quae fecerat, foretque, ut illum interficeret, cum eo venerit valida armatorum manu stipatus, quod stultum existimet, cum regnare liceat, communicato honore sibi videri sat magna assequutus.

2. Aristobulus autem his aegre inductus, quo et fratris suspicionem vitaret, et simul salutis suae prospiceret, satellites suos in obscuro quodam loco subterraneo collocavit (decumbebat enim in turri quadam, quae nominabatur Antonia), eisque imperavit, ut neminem, qui veniret inerimis, tangerent; sed et Antigonum, si armatus intraret ad se, interficerent: ipse tamen ad Antigonum misit, qui rogaret, ut sine armis accederet. Sed Regina, et qui cum ea Antigono insidiabantur, nuncio persuadent, ut contraria diceret, fratrem scilicet, quoniam eum arma ornatumque bellicum parasse audierit, rogare, ut ad se veniat armatus, quo eum apparatus videat. Antigonus vero, nihil mali fraudisue suspicans, sed fratris benevolentiae confidens, sicut erat toto corpore armatus, adit Aristobulum, arma ei ostensurus. At postquam venit ad turrim, quae Stratonis appellabatur, qua valde obscurus erat aditus, occiditur a satellitibus. Huius sane mors ostendit, nihil liuore et calumnia esse fortius, nec quidquam citius benevolentiam naturaeque coniunctionem dirimere, quam istas perturbationes. Maxime autem alicui subeat mirari Iudam quendam, genere Essenum, qui in praedictionibus suis nunquam a vero aberrauerat. Is, Antigonum conspicatus praeter templum euntem, exclamavit apud socios familiaresque suos, qui discendae futurorum praedictionis gratia assiduo cum eo erant, sibi quidem mortem esse optandam, postquam falsum dixisset, viuentem

νῶ ζῶντος Αντιγόνου, ὃν σήμερον τεθνήξεται προειπὼν ἐν τῷ καλῶμένῳ Στρατῶνος πύργῳ παρίοντα ὄρεα. καὶ τῇ μὲν χωρὶς σαδείας ἀπέχοντος ἑξακοσίαις, ὅπως φονευθήσεται προεῖπεν αὐτὸν, τῆς δὲ ἡμέρας ἥδη τῇ πλείονος ἡνυσμέναι, ὥς' αὐτῷ κινδυνεύειν τὸ μάντευμα ψευδὲς εἶναι. ταῦτ' οὖν λέγοντος αὐτῇ καὶ κατηφῆντος, ἀγγέλλεται τεθνεὺς Αντίγονος ἐν τῷ ὑπογείῳ, ὃ καὶ αὐτὸ Στρατῶνος πύργος ἐκαλεῖτο, ὁμώνυμον τῇ παραλίᾳ Καισαρείᾳ. τὸν μὲν οὖν μάντιν τῆτο διατάραξεν.

γ'. Αἰρισόβηλον δὲ τῆς ἀδελφοκτονίας εὐθύς εἰσῆλθε μετάνοια, καὶ νόσος ἐπ' αὐτῇ, τῆς διανοίας ὑπὸ τῇ μύσσης κακωμένης, ὥς, διαφθαρέντων αὐτῷ ὑπὸ ἀκράτους τῆς οἰκίας τῶν ἐντὸς, αἷμα ἀναφῆρκεν. ὁ τῶν διακονημένων τις παῖδων, κατὰ δαμόνιον οἶμαι πρόνοιαν, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὃ σφαγέντος Αντιγόνου σπύλως ἔτι τῇ αἵματος ἐκείνης συνέβαινεν εἶναι, κομίζων, ὀλιθῶν ἐξέχεε. γενομένης δὲ βοῆς παρὰ τῶν ἰδόντων, ὥς τῇ παῖδος ἐξεπίτηδες ἐκχέαντος ἐκεῖ τὸ αἷμα, ἀκῆσας Αἰρισόβηλος, τὴν αἰτίαν ἐπύθετο. καὶ μὴ λεγόντων, ἔτι μᾶλλον ἐπετείνετο μαθεῖν, φύσει τῶν ἀνθρώπων ὑπονοήντων ἐν τοῖς τοιαύτοις εἶναι χεῖρονα τὰ σιγώμενα. ὥς δὲ, ἀπειλοῦντος καὶ βιαζομένου τοῖς φόβοις, τάλληθες εἶπον, πράχεται μὲν αὐτῷ πληγέντι τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῇ συνεδότης πολλά δάκρυα, βύθιον δὲ ἀνοιμώξας, “ἐκ ἄρα, εἶπε, λήσεν “ἐπ' ἀσεβέσιν ἔτω καὶ μιαινοῖς τολμήμασι τὸν Θεὸν ἔμελλον, “ἀλλὰ με ταχεῖα ποινὴ συγγενῆς Φόνος μετελήλυθε. καὶ “μέχρι τίνος, ὃ σῶμα ἀναδέεσθαι, ψυχὴν ὀφειλομένην ἀδελφῶν καὶ μητρὸς καθέξεις δαίμοσι; τί δ' ἐκ ἀθρόαν αὐτὴν “ταύτην ἀποδίδως, κατὰ μέρος δ' ἐπισπένδω τὸ μὲν αἷμα “τοῖς μιαιφονηθεῖσι;” ταῦτ' εἰπὼν ἐπαποθνήσκει τοῖς λόγοις, βασιλεύσας ἐν αὐτῷ, χρηματίσας μὲν Φιλέλλην, πολλὰ δ' εὐεργετήσας τὴν πατρίδα, πολεμήσας Ἰνδαίαν, καὶ πολλὴν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰνδαίᾳ προσκτησάμενος, ἀναγκάσας τε τὰς ἐνοικοῦντας, εἰ βάλονται μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, περιτέμνεσθαι, καὶ κατὰ τὰς Ἰνδαίων νόμους ζῆν. φύσει δ' ἐπιεικέα κέχρητο, καὶ σφόδρα ἦν αἰδῆς ἡττων, ὥς μαρτυρεῖ τῆτο

Antigono: quem, cum praedixisset moriturum eo die in turri Stratonis, nunc praetereuntem videret. cum is quidem locus, in quo eum occisum iri praedixisset, illinc stadiis sexcentis abesset, et diei iam maior pars praeterita esset: adeo, ut periculum subeat, ne falsum sit suum oraculum. Haec itaque dum loquitur moeretque, nunciatur mortuus Antigenus in subterraneo loco, qui et ipse Stratonis turris appellabatur, eodem nomine, quo maritima Caesarea. Et quidem haec res vatem non mediocriter perturbabat.

3. Aristobulum autem continuo cepit necis fraternae poenitentia, et ex ea morbus, animo sceleris conscientia cruciato, ut, corruptis immodico dolore partibus interioribus, sanguinem emisisset. quem dum quidam puerorum, qui ei ministrabant, diuina, ut opinor, providentia, exportat usque ad locum, qui ex Antigoni caede adhuc eius cruore decoloratus erat, prolapsus effudit. Illic orto clamore ab iis, qui viderunt, quasi puer data opera sanguinem illic effudisset, eo audito Aristobulus causam sciscitatus est. Atque illis non dicentibus, eo magis scire auebat; quod natura ita comparatum sit, ut homines, cum quid eiusmodi accidit, quae silentio premuntur, deterrima esse suspicentur. Tandem ubi minis et terroribus veritatem ab illis extorsit; ex conscientiae stimulis animo vulneratus multum lacrymarum profudit, et cum alte ingemuerat, "ergo, inquit, fieri non poterat, ut mea tam impia et conscelerata facinora Deum laterent, quin me celeris poena cognati caedis inuasit. Et quousque, o corpus impudentissimum, retinebis debitam fratrum matrisque manibus animam? Cur vero non uniuersam simul reddis, sed paulatim meum sanguinem iis libo, quos nefarie interfeci?" Haec fatus, moritur inter loquendum, cum vnum duntaxat annum regnasset, Graecorum amator dictus, patria ab eo multis beneficiis aucta, Ituraea debellata, et multa eius regionis parte Iudaeae addita, coactisque incolis, si in sua regione manere vellent, circumcidi, et ad Iudaeorum leges vivere. Natura autem aequus erat et ad-

καὶ Στραάβων ἐκ τῆ Τιμαγένους ὀνόματος λέγων ἕτως. “ἐπιει-
 “κής τε ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος, καὶ πολλὰ τοῖς Ἰσδαίοις χρήσι-
 “μος· χώραν τε γὰρ αὐτοῖς προσεκτήσατο, καὶ τὸ μέρος τῆ
 “τῶν Ἰσρααίων ἔθνους οἰκείωσατο, δεσμῶ συνάψας τῶν αἰ-
 “δοίων περιτομῇ.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Ὡς Ἀλέξανδρος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, στρατεύει ἐπὶ τὴν
 Πτολεμαΐδα, καὶ ὑπὸ δέους Πτολεμαῖς τῆ Λαθρέα πο-
 λιορκίαν λύει· καὶ ὡς ἐκείνῳ, ὅτι Κλεοπάτραν ἐπὶ τὸν
 Πτολεμαῖον διαπέμπεται καὶ Φιλίαν πρὸς αὐτὸν ὑπο-
 κρίνεται, πολεμῇ Πτολεμαῖος, καὶ Ἰσδαίος μάχῃ νικᾷ.

ΤΕλευτήσαντος δὲ Ἀριστοβάλου, Σαλώμη ἡ γυνὴ αὐτῆς, λε-
 γομένη δὲ ὑφ’ Ἑλλήνων Ἀλεξάνδρα, λύσασα τὰς ἀδελφὰς
 αὐτῆς, δεδωμένους γὰρ αὐτὰς εἶχεν Ἀριστοβάλος, ὡς προειρη-
 κάμεν, Ἰανναῖον τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεῖα καθίστησι, τὸν κατ’
 ἡλικίαν πρῶτον καὶ μετριοτήτα. ὧ καὶ συνέβη γεννηθέντι
 εὐθύς μισηθῆναι ὑπὸ τῆ πατρὸς, καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς αὐ-
 τῆ μηδέποτε εἰς ὅψιν ἀφικέσθαι. τὸ δ’ αἴτιον τῆ μίσους τοιού-
 δε λέγεται γεγενῆσθαι. στέγων μάλιστα τῶν παίδων Τρεκα-
 νὸς τὰς πρεσβυτέρους, Ἀντίγονον καὶ Ἀριστοβάλον, φανέντα
 κατὰ τὰς ὑπνους αὐτῷ τὸν Θεὸν ἐπηρώτα, τίς αὐτῆ τῶν παί-
 δων μέλλει ἔσεσθαι διάδοχος. τῆ δὲ Θεῶ τὰς τέτταρα χαρακτῆ-
 ρας δείξαντος, λυπηθεὶς, ὅτι τῶν ἀγαθῶν αὐτῆ πάντων ὅτος
 ἔσται κληρονόμος, γενόμενον εἶασεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ τρεφεσθαι.
 ὁ μὲντοι Θεὸς ἔδιδευσεν αὐτὸν τὸν Τρεκανόν. τὴν δὲ βασιλείαν,
 μετὰ τὴν Ἀριστοβάλου τελευτήν, ὁτος παραλαβὼν, τὸν μὲν τῶν
 ἀδελφῶν ἐπιχειροῦντα τῇ βασιλείᾳ διεσχρήσατο· τὸν δ’
 ἕτερον, ἀπραγμόνως ζῆν προαιρέμενον, εἶχεν ἐν τιμῇ.

Β΄. Κατασησάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν, ἐν ᾧ ἔστο συμφέρον
 αὐτῷ τρόπον, στρατεύει ἐπὶ Πτολεμαΐδα· τῇ δὲ μάχῃ κρα-
 τήσας, ἐνέκλεισε τὰς ἀνθρώπους εἰς τὴν πόλιν, καὶ περικαθί-
 σας αὐτὰς ἐπολιόρκει. τῶν γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ Πτολεμαῖς

modum verecundus, ita attestante Strabone ex auctoritate Timagenis, hisce verbis: "Aequum etiam sese ostendebat hic vir, valideque Iudaeis utilem, quippe qui et ditiorum eorum ampliasset, et partem gentis Ituraeorum, circumcisionis foedere deuinctam, illis adiunxisset.

CAP. XII.

Quomodo Alexander, principatum adeptus, expeditionem facit in Ptolemaidem, et metu Ptolemaei Lathuri obsidionem soluit: utque ipsi, quod Cleopatram aduersus Ptolemaeum accersit et cum eo amicitiam simulat, bellum infert Ptolemaeus, et Iudaeos pugna superat.

ARistobulo autem vita defuncto, Salome eius vxor, quae a Graecis Alexandra dicitur, solutis eius fratribus (eos enim in vinculis, ut iam diximus, habebat Aristobulus) Iannaeum, qui idem est Alexander, regem creauit, qui et aetate et moderatione praestabat: cui accidit, ut simulatque natus est, patri esset inuisus, nec vnquam, dum ille viueret, in eius conspectum veniret. Odium autem ex huiusmodi causa fuisse perhibetur. Cum maxime amaret Hyrcanus filiorum suorum grandiores, Antigonus et Aristobulum, interrogauit Deum, (qui ei aliquando in somnis apparuit) quisnam filiorum sibi futurus esset successor? Cumque Deus ei huius Alexandri formam ostendisset, aegre ferens, eum sibi omnium bonorum haeredem fore, in Galilaea, vbi natus est, educandum curauit. neque tamen Deus Hyrcanum fefellit. Igitur hic Alexander, post Aristobuli interitum regnum adeptus, alterum quidem fratrum regnum affectantem peremit, alterum vero vitam quietam agere instituentem, in honore habuit.

2. Composito deinde principatu eius, quo modo sibi conducere putabat, expeditionem facit in Ptolemaidem: citiusque praelio victos compellit intra urbem, et admoto exercitu obsidet. nam maritimarum urbium Ptolemais

αὐτῶ καὶ Γάζα μόναι χειρωθῆναι ὑπελείποντο, καὶ Ζώϊλος δὲ ὁ καταχρῶν τὸν Στρατῶνος πύργον τύραννος καὶ Δωρεά. τῇ δὲ Φιλομήτορος Αντιόχῃ, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτῇ Αντιόχῃ, ὅς ἐπεκαλεῖτο Κυζικηνός, πολεμῶντων ἀλλήλης, καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἀπολλόντων, ἦν ἑδεμία τοῖς Πτολεμαεῦσι βοήθεια παρ' αὐτῶν. ἀλλὰ πονημένοις τῇ πολιορκίᾳ, Ζώϊλος, ὁ τὸν Στρατῶνος πύργον κατεχρηκώς καὶ τὰ Δωρεά, παρῆν σύνταγμα τρέφων στρατιωτικόν, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρῶν, διὰ τὴν τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλης ἄμιλλαν, μικρὰ τοῖς Πτολεμαεῦσι παρεβοήθει. ἔδδ' ἐγὰρ οἱ βασιλεῖς ὅπως οἰκείως εἶχον πρὸς αὐτὰς, ὥς ἐλπίσαι τινα παρ' αὐτῶν ὠφέλειαν, ἐκάτεροι γὰρ ταυτὸ τοῖς ἀθληταῖς ἔπαχον, οἱ τῇ δυνάμει μὲν ἀπηγορευκότες, αἰχυνόμενοι δὲ παραχωρῆσαι διετέλῃν, ἀρχία καὶ ἀναπαύσει διαφέροντες τὸν ἀγῶνα. λοιπὴ δ' αὐτοῖς ἐλπίς ἦν ἡ παρὰ τῶν Αἰγύπτῃ βασιλέων, καὶ τῇ Κύπρῳ ἔχοντος Πτολεμαῖς τῇ Λαθάρῃ, ὅς ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας τῆς ἀρχῆς ἐκπεσὼν εἰς Κύπρον παρεγένετο. πέμψαντες οὖν πρὸς τῆτον οἱ Πτολεμαεῖς, παρεκάλῃν ἐλθόντα σύμμαχον ἐκ τῶν Αἰγυπτίων χειρῶν αὐτὰς ῥύσασθαι κινδυνεύοντας. ἐπελπισάντων δ' αὐτὸν τῶν πρέσβεων, αἷς διαβάς εἰς Συρίαν ἔξει Γαζαῖς ἐς ὧτας μετὰ τῶν Πτολεμαίων καὶ Ζώϊλον, ἔτι γε μὴν Σιδωνίαις καὶ πολλὰς ἅμα αὐτῶν συλλήψασθαι λεγόντων, ἐπαρθεῖς πρὸς τὸν ἐκπλεῖν ἔσπευδεν.

γ'. Ἐν τούτῳ δὲ τοὺς Πτολεμαεῖς Δημαῖντος, πιθανὸς ὢν αὐτοῖς τότε καὶ δημαγωγῶν, μεταβάλλεσθαι τὰς γνώμας ἐποίησεν, "ἄμεινον εἶναι φήσας ἐπ' ἀδήλῳ τῷ γενησομένῳ "διακινδυνεύειν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, μᾶλλον ἢ Φανεράν εἰς "δέξασθαι δεσπότη παραδόντας αὐτοὺς, καὶ πρὸς "τάτῳ μὴ τὸν παρόντα μόνον ἔχειν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ πολὺ "μείζονα τὸν ἀπ' Αἰγύπτου. τὴν γὰρ Κλεοπάτραν ἔπεριόψεσθαι δύναμιν αὐτῷ κατασκευαζόμενον Πτολεμαῖον ἐκ "γειτόνων, ἀλλ' ἥξειν ἐπ' αὐτὰς μετὰ μεγάλης στρατίας "σπυρᾶσαι γὰρ αὐτήν, ὥς καὶ τῆς Κύπρου τὸν υἱὸν ἐκβαλεῖν. "εἶναι δὲ Πτολεμαῖον μὲν διαμαρτῶντι τῆς ἐλπίδος ἀποφυ-

ei et Gaza solae subigendae restabant, nec non Zoilus tyrannus, qui Stratonis turrim Doraque tenebat. Ac dum Philometor Antiochus eiusque frater Antiochus, qui Cyzicenus vocabatur, inter se bellum gerunt, suasque vires atterunt, erat nullum Ptolemaïdensibus ab eis auxilium: verum cum premerentur obsidione, aderat Zoilus, qui Stratonis turrim Doraque occupauerat, legionem militum alens, et, quod propter regum mutuum certamen tyrannidem affectaret, paululum Ptolemaïdensibus auxilii ferebat. Nam neque reges eis ita fauebant, ut ab eis sperari aliquid subsidii posset. Idem enim utrique accidebat, quod athletic, ut qui, viribus defecti et lassati, cedere tamen erubescerent, perseverarent, atque quiescentes et respirantes pugnam differrent. Supererat autem illis una spes ab Ægypti regibus et Ptolemaeo Lathuro, Cyprum tenente, qui a matre Cleopatra imperio deiectus Cyprum se contulerat. Igitur hunc oratum miserunt Ptolemaïdenses, ut sibi suppetias ferret, ipsosque periclitantes ex Alexandri manibus liberaret. Cumque eis spem fecissent legati, quod in Syriam traiectus habiturus est Gazacos et Zoilum a Ptolemaïdensibus stantes, atque Sidonios dicerent et multos una cum eis in auxilium accessuros, his rebus ille elatus navigationem adornare festinabat.

3. Interea autem Demaenetus, homo popularis eloquentiae, et qui tum auctoritate apud Ptolemaïdenses valebat, fecit, ut sententiam illi mutarent, dicens "præstare incerto euentu periclitari cum Iudæis, quam manifestam accipere seruitutem, domino se tradendo: et insuper non modo præsens habere bellum, sed etiam multo maius ab Ægypto expectare. Non enim rerum suarum adeo negligentem fore Cleopatram, ut permissura esset Ptolemaeum vires sibi comparare ex vicinis, sed eos magna manu aggressuram esse: quippe quae filium etiam ex Cypro deicere conetur. Esse autem Ptolemaeo, si sua spe deiectus sit, receptum

·γ· γαίιν πάλιν εἰς τὴν Κύπρον· αὐτοῖς δὲ κίνδυνον τὸν ἔχα-
 "τον." ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος κατὰ τὸν πόρον μαθὼν τὴν τῶν
 Πτολεμαίων μεταβολήν, ἔδεν ἥττον ἐπλευσε, καὶ καταχθεῖς
 εἰς τὴν λεγομένην Συκάμινον, ἐνταυθοῖ τὴν δύναμιν ἐξεβίβα-
 σεν. ἦν δὲ ὁ πᾶς στρατός αὐτῷ πεζοῖς τε ἅμα καὶ ἰππεῦσι
 περὶ τρισμυρίας· ἔς προαγαγὼν πλησίον τῆς Πτολεμαίδος,
 καὶ στρατοπεδευσάμενος, ἐπεὶ μήτε τὴς παρ' αὐτῷ πρέσβεις
 ἐδέχοντο, μήτε τῶν λόγων ἠκροῶντο, μεγάλως ἐφρόντιζεν.

δ'. Ελθόντων δὲ πρὸς αὐτὸν Ζώϊλος τε καὶ τῶν Γαζαίων,
 καὶ δεομένων συμμαχεῖν αὐτοῖς, πορθεμένης αὐτῶν τῆς χώ-
 ρας ὑπὸ τῶν Ἰσθαίων καὶ Ἀλεξάνδρου· λύει μὲν τὴν πολιιορκίαν
 δέισας τὸν Πτολεμαῖον ὁ Ἀλέξανδρος· ἀπαγαγὼν δὲ τὴν στρα-
 τιὰν εἰς τὴν οἰκείαν ἐστρατήγει τὸ λοιπὸν, λάθρα μὲν τὴν Κλεο-
 πάτραν ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον μεταπεμπόμενος, Φανερώς δὲ
 Φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ὑποκρινόμενος. καὶ τετρα-
 κόσια δὲ ἀργυρεῖς τάλαντα δώσειν ὑπέσχετο, χάριν ἀντὶ τῶ-
 ν αὐτῶν Ζώϊλον ἐκποδὼν ποιήσασθαι τὸν τύραννον, καὶ τὴν
 χώραν τοῖς Ἰσθαίοις προσενεῖναι. τότε μὲν οὖν ὁ Πτολεμαῖος
 ἠδέως τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον ποιησάμενος Φιλίαν χειρῶν τὸν
 Ζώϊλον· ὕπερον δὲ ἀκῆσας λάθρα διαπεμπόμενον αὐτὸν πρὸς
 τὴν μητέρα αὐτῷ Κλεοπάτραν, λύει τὴς γεγενημένης πρὸς
 αὐτὸν ὀρκας, καὶ προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν Πτολεμαίδα, μὴ
 δεξαμένην αὐτόν. καταλιπὼν δ' ἐπὶ τῆς πολιιορκίας στρατη-
 γὸς καὶ μέρος τι τῆς δυνάμεως, αὐτὸς τῷ λοιπῷ τὴν Ἰσθαίαν
 καταστρεφόμενος ὤρμησεν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τὴν τῷ Πτολε-
 μαίῳ διάνοιαν μαθὼν, συνήθροισε καὶ αὐτὸς περὶ πέντε μυ-
 ριάδας τῶν ἐγχωρίων, ὡς δ' ἔνιοι συγγραφεῖς εἰρήκασιν, ὀκτώ·
 καὶ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἀπῆντα τῷ Πτολεμαίῳ. Πτολε-
 μαῖος δ' ἐξαίφνης ἐκίπεσθαι Ἀσχωεὶ τῇ τῆς Γαλιλαίας πό-
 λει, Σάββασιν αἰρεῖ κατὰ κράτος αὐτήν, καὶ περὶ μυρία
 σώματα καὶ πολλήν ἑτέραν ἔλαβε λείαν.

ε'. Περσάσας δὲ καὶ Σεπφώρην μικρὸν ἀποθεν τῆς πε-
 πορθεμένης, πολλὰς ἀποβαλὼν ἦει πολεμήσων Ἀλέξανδρῳ.
 ἠπῆντησε δ' αὐτῷ πρὸς τῷ Ἰσθαίνῃ ποταμῷ Ἀλέξανδρος,

rursus in Cyprum; ipsis vero extremum periculum ad-
eundum." Et quidem Ptolemaeus, cognito, dum profi-
cisceretur, quod Ptolemaïdenses consilium mutarint, ni-
hilominus nauigauit; et in eam, quae Sycaminus dicitur,
appulsus, ibi cum copiis suis exscensionem fecit. Erat
autem in vniuersum eius exercitus, qua peditum qua equi-
tum, circiter triginta millia: quibus prope Ptolemaïdem
ductis factisque castris, cum ciues neque ipsius legatos ad-
mitterent, neque verba audirent, valde anxius erat et ac-
stuat.

4. Postquam vero Zoilus et Gazaei ad eum venissent,
orassentque, vt sibi auxilium ferret, agris eorum vastatis
a Iudaeis et Alexandro, obsidionem quidem, prae metu
Ptolemaei, soluit Alexander: atque abducto de eorum exer-
citu, deinceps astu rem gerebat, clanculum Cleopatram
aduersus Ptolemaeum accersens, aperte vero amicitiam
et societatem cum eo simulans. Quinetiam quadringen-
ta argenti talenta daturum se promisit, ea lege, vt Zoi-
lus tyrannus e medio tolleretur, et regio Iudaeis attri-
bueretur. Et tum quidem Ptolemaeus, libenter iuita
cum Alexandro amicitia, Zoilum in potestatem suam
redigit: verum postea, vbi audiuit Alexandrum clam ad
matrem suam Cleopatram nuncios mittere, soluit quod
ei praestiterat iusiurandum, et Ptolemaïdem, quae eum
non admiserat, adgressus obsidet: atque relictis in obsi-
dione ducibus et parte copiarum, ipse cum reliquis ad
Iudaeam populandam profectus est. Alexander autem,
intellecta mente Ptolemaei, coëgit et ipse ad quinqu-
aginta incolarum millia, aut, vt scriptores quidam tradi-
derunt, octoginta; et assumtis copiis Ptolemaeo obuiam
proficiscitur. Ptolemaeus vero Asochin Galilaeae vr-
bem Sabbato de improviso adortus expugnat; et circi-
ter decem corporum millia, multamque aliam praedam
capit.

5. Deinde Sepphorim tentauit, quae ab ea, quam popu-
latus erat, prope aberat: multisque ibi amissis Ptolemaïdem
abiit, conficturus cum Alexandro. Ei autem occurrit Ale-

περί τινα τόπον λεγόμενον Ασωφών, ὃ πόρρωθεν τῆ Ἰουδαίας ποταμῷ· καὶ βάλλεται στρατόπεδον πλησίον τῶν πολεμίων. εἶχε μέντοι τῆς προμαχομένης ὀπτακιχίλις, ὃς ἑκατονταμάχως προσηγόρευσεν, ἐπιχάλκοις χρωμένους τοῖς θυρεοῖς. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς τῆ Πτολεμαίᾳ προμαχῶσιν ἐπιχάλκοι αἱ ἄσπίδες. τοῖς μέντοιγε ἄλλοις ἔλαττον ἔχοντες οἱ τῆ Πτολεμαίᾳ, εὐλαβέστερον συνῆψαν εἰς τὸν κίνδυνον· θάρσος δὲ αὐτοῖς ἔκ ἐλπίδος ἐποίησεν ὁ τακτικὸς Φιλοτέφανος, διαβῆναι κελεύσας τὸν ποταμὸν, ὃ μεταξὺ ἦσαν ἐστρατοπεδευκότες. Ἀλεξάνδρῳ δὲ κωλύειν αὐτῶν τὴν διάβασιν ἐκ ἔδοξεν. ἐνόμισε γάρ, εἰ κατὰ νότον λάβοιεν τὸν ποταμὸν, ῥᾶον αἰρήσειν τῆς πολεμίας, Φεύγειν ἐκ τῆς μάχης ὃ δυναμένους. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν παρ' ἀμφοτέρων ἦν ἔργα χειρῶν καὶ προθυμίας παραπλήσια, καὶ πολὺς ἐγένετο φόνος ἐξ ἑκατέρων τῶν στρατευμάτων. ὑπερέτερον δὲ τῶν Ἀλεξάνδρου γινόμενων, Φιλοτέφανος, διελὼν τὴν δύναμιν, δεξιῶς τοῖς ἐνδιδᾶσιν ἐπεκῆρει· μηδενὸς δὲ τῷ κλιθέντι μέρει τῶν Ἰουδαίων προσβοθούντος, τῆτοις μὲν συνέβαψε Φεύγειν, μὴ βοηθούτων τῶν πλησίον, ἀλλὰ κοινωνούντων τῆς φυγῆς, οἱ δὲ τῆ Πτολεμαίᾳ τὰναντία τῆτων ἔπραττον. ἐπόμενοι γὰρ ἔκτεινον τῆς Ἰουδαίας, καὶ τὸ τελευταῖον τραπέντας αὐτὰς ἅπαντας ἐδίωκον οἱ φονεύοντες, ἕως ὃ καὶ ὁ σίδηρος αὐτοῖς ἡμβλύνθη κτείνουσι, καὶ αἱ χεῖρες παρτίθησαν. τρισμυρίας γοῦν ἔφασαν ἀνδρῶν ἀποθανεῖν· Τιμαγένης δὲ, πεντακισμυρίας εἴρηκε· τῶν δὲ ἄλλων, τῆς μὲν αἰχμαλώτης ληφθῆναι, τῆς δ' εἰς τὰ οἰκῆα διαφεύγειν χωρία.

ε'. Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν νίκην προσκαταδραμὼν τὴν χώραν, ὅψίας ἐπιγενομένης ἐν τισὶ κόμας τῆς Ἰουδαίας κατέμεινεν· ὥς γυναικῶν εὐρῶν μεσὰς καὶ νηπίων, ἐκέλευσε τῆς στρατιώτας, ἀποσφάττοντας αὐτὰς καὶ κρεβεγᾶντας, ἔπειτα εἰς λέβητας ζέοντας ἐνιέντας τὰ μέλη ἀπάρεχεσθαι. τῆτο δὲ προσέταξεν, ἵν' οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐλθόντες, σαρχοφάγως ὑπολάβωσιν εἶναι τῆς πολεμίας, καὶ διὰ τῆτο ἔτι μᾶλλον αὐτὰς καταπλάγῃσι ταῦτ' ἰδόν-

xander apud Iordanem fluuium, ad locum quendam nomine Afophum, non longe a Iordane fluuio; et prope hostes castra metatur. Caeterum habebat in prima acie octo pugnatorum millia, quos Hecatontomachos appellabat, qui scutis aere tectis utebantur. itemque Ptolemaei prima acies tectos aere clypeos gestabat. Veruntamen caeteris quidem rebus inferiores erant Ptolemaeani, eoque timidius periculum subierunt: sed non parum eis audaciae addidit Philostephanus aciei ordinandae praefectus, iubens transire fluuium, qui inter castra positus erat. Alexander vero eos exitu prohibendos non existimauit. nam facilius hostes, si fluuium a tergo haberent, se superaturum esse credidit; quod ex praelio fugere nequirent. Et principio quidem inter eos anceps erat et manibus et animis praelium; magnaue vtriusque exercitus facta erat caedes. Cumque superiores euaderent Alexandri milites, Philostephanus, partitus copias suas, cedentibus commode subsidia mittebat; ac nemine inclinanti Iudaeorum parti succurrente, fiebat, ut illi fugerent, qui in proximo erant illis non subuenientibus, sed simul cum eis in fugam se conicientibus, at Ptolemaeani contra ac illi faciebant. Nam Iudaeis instantes, eos occidebant: et ad extremum omnes in fugam actos persequiebantur, tanta strage edita, ut eis et ferrum obtunderetur et manus delassarentur. quippe triginta hominum millia in eo praelio occisa retulerunt: (at Timagenes dixit quinquaginta millia cecidisse) atque alios partim captos, partim domum fuga dilapsos.

6. Ptolemaeus vero, post victoriam regionem populus, vespere mansit in quibusdam Iudaeae pagis: quos feminarum et infantum plenos nactos, militibus imperauit, ut eos iugularent et frustatim dissecarent, et cum membra-
tim in feruentia ahena eos coniecissent, libamenta facerent. Hoc autem illis mandauit, ut qui ex praelio elapsi fuerint et ad eos venerint, hostes humana carne vesci arbitrarentur; et ea re illos, qui viderent, magis per-

τας. λέγει δὲ καὶ Στράβων καὶ Νικόλαος, ὅτι τῷτον αὐτοῖς ἐχρήσαντο τὸν τρόπον, καθὼς καὶ γὰρ προσείρηκα. ἔλαβε δὲ καὶ τὴν Πτολεμαῖδα κατὰ κράτος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις Φανερὸν πεποιήκαμεν.

ΚΕΦ. γύ.

Ὡς Ἀλέξανδρος, Κλεοπάτρας συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένης, στρατεύεται ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ τὴν Γαζαίων πόλιν κατασκάπτει· καὶ ὡς πολλὰς Ἰσδαίων κατ' αὐτῷ τσιτισσάντων μυριάδας ἀναγρῆι. Περὶ Ἀντιόχου Γερυπῆ, Σελεύκου, Ἀντιόχου Κυζικηνῆ καὶ Εὐσεβῆς, καὶ ἄλλων.

Κλεοπάτρα δ' ὁρῶσα τὸν υἱὸν αὐξανόμενον, καὶ τὴν τε Ἰσδαίαν ἀδελφῶς πορϑάντα, καὶ τὴν Γαζαίων πόλιν ὑπήκοον ἔχοντα, περιιδεῖν ἐκ ἔγνω τῷτον ἐπὶ ταῖς πύλαις ὄντα, καὶ ποθοῦντα τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν μείζω γενόμενον· ἀλλὰ παραχρῆμα καὶ μετὰ ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὸν ἐξώρμησεν, ἡγεμόνας τῆς ὅλης στρατιᾶς ἀποδείξασα Χελκίαν καὶ Ἀνανίαν τῆς Ἰσδαίης. τὰ δὲ πολλὰ τῷ πλούτῳ, καὶ τῆς υἱωνοῦς καὶ διαθήκας πέμψασα Κώοις παρέθηκεν. κελύσασα δὲ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον σόλῳ μεγάλῳ περιπλεῖν εἰς Φοινίκην ἢ Κλεοπάτρα, μεταστάσης αὐτῆς ἦκεν εἰς Πτολεμαῖδα· μὴ δεξαμένων δὲ αὐτὴν τῶν Πτολεμαίων ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Πτολεμαῖος δ' ἀπελθὼν ἐκ τῆς Συρίας εἰς Αἴγυπτον ἔσπευσεν, αἰφνιδίως αὐτὴν οἰόμενος κενὴν οὔσαν στρατιᾶς καθεξείν. ἀλλὰ διαμαρτάνει τῆς ἐλπίδος. κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον συνέβη καὶ Χελκίαν, τὸν ἕτερον τῶν τῆς Κλεοπάτρας ἡγεμόνων, ἀποθανεῖν περὶ Κοίλην Συρίαν, διώκοντα Πτολεμαῖον.

β'. Ἀκῶσασα δ' ἡ Κλεοπάτρα τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τῷ υἱῷ, καὶ ὅτι τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον ἔχ' ὃν προσεδόκα τρόπον προεχώρηκεν αὐτῷ, πέμψασα μέρος τῆς στρατιᾶς ἐξέβαλεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χώρας. καὶ ὁ μὲν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου πάλιν ὑποσείψας, τὸν χειμῶνα διέτρεβεν ἐν Γάζῃ. Κλεοπάτρα δ' ἐν τῷτῳ τὴν

terrefacerent. Imo et Strabo refert et Nicolaus, quod eos hoc modo acceperit, vt memorauit. Ad hæc Ptolemaïden vi expugnauit, vt etiam alibi indicaui-
mus.

CAP. XIII.

*Quomodo Alexander, postquam Cleopatra cum ipso socie-
tatem iniisset, expeditionem facit in Coelen-Syriam,
et Gazaeorum urbem funditus euertit: utque multas
Iudaeorum myriadas, ob motam in ipsum seditionem,
occidit. De Antiocho Grypo, Seleuco, Antiocho Cy-
ziceno et Pio, aliisque.*

Cleopatra autem videns filium crescere, et Iudaeam
arbitratu suo vastare, urbemque Gazaeorum in sua pote-
state habere, statuit non adeo sui negligens esse, vt eum
pateretur, cum iam ad portas esset, maiorque factus
Ægypti imperium cuperet: sed confestim cum nauali-
bus pedestribusque copiis aduersus eum proficiscitur, man-
data totius exercitus cura Chelciae et Ananiae Iudaeis.
magnam autem facultatum suarum partem, nepotesque
et testamentum ad Coos depositum misit: iussuque filio
suo Alexandro in Phoenicem ingenti cum classe nauiga-
re, Cleopatra, cum ea regio deditiōem fecisset, ad
Ptolemaïden venit: et a Ptolemaïdensibus non admissa,
urbem obsidebat. Ptolemaeus vero, a Syria profectus,
Ægyptum properauit, existimans ab exercitu vacuum
posse de improviso opprimi. Sed eum spes fefellit.
Eodem tempore accidit, vt Chelcias alter Cleopatrae
dux moreretur in Coele-Syria, dum Ptolemaeum perse-
quitur.

2. At Cleopatra, audito filii conatu, et vt in Æ-
gypto, non qualem sperabat, successum res habuissent,
missa exercitus parte eum e regione ista expulit. At-
que ille quidem, ab Ægypto iterum reuersus, Ga-
zae hyemabat. Cleopatra interea Ptolemaïdis praesi-

ἐν Πτολεμαίδι Φερεάν ἐκ πολιορκίας λαμβάνει καὶ τὴν πόλιν. Ἀλεξάνδρου δ' αὐτῇ μετὰ δώρων προσελθόντος, καὶ θεραπείας, ὁποίας ἄξιον ἦν, πεπονθότος μὲν κακῶς ὑπὸ Πτολεμαῖς, καταφυγῆς δ' ἐκ ἄλλης ἢ ταύτης εὐπορήντος, τινὲς μὲν τῶν φίλων καὶ ταῦτα συνεβέβλευον αὐτὴν λαβεῖν, καὶ τὴν χώραν ἐπελθῆσαν καταχεῖν, καὶ μὴ περιιδεῖν ἐπὶ ἐνὶ ἀνδρὶ τοσῶτον πλῆθος ἀγαθῶν Ἰσθαίων κείμενον. Ἀνανίας δὲ συνεβέβλευε τέτοις ἐναντία, λέγων “ἀδίκῃ ποιήσῃ αὐτὴν, εἰ σύμ-
 “μαχον ἀνθρώπον ἀφαρῆσεται τῆς ἰδίας ἐξουσίας, καὶ ταῦ-
 “τα συγγενῇ ἡμέτερον. ἔγὰρ ἀγνοεῖν σε βέλομαι, Φησὶν, ὅτι
 “τὸ πρὸς τῷτον ἄδικον ἐχθρὸς ἅπαντας ἡμᾶς σοι τὰς Ἰσθαίας
 “καταστήσει.” ταῦτα δὲ Ἀνανίς παρακαλῶντος, ἡ Κλεοπά-
 τρα πείθεται μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ συμμα-
 χίαν πρὸς αὐτὸν ἐποίησατο ἐν Σκυθοπόλει τῆς Κοίλης Συρίας.

γ'. Ο δὲ, τῶν ἐκ Πτολεμαίς φόβων ἐλευθερωθεὶς, στρατεύεται μὲν εὐθύς ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν· αἰρεῖ δὲ Γάδαρὰ πολιορκήσας δέκα μηνὶν. αἰρεῖ δὲ καὶ Ἀμαθοῦντα μέγιστον ἔρμα τῶν ὑπὲρ τῆ Ἰορδάνης κατωκημένων, ἔνθα καὶ τὰ κάλλις καὶ σπαρτῆς ἄξια Θεόδωρος ὁ Ζήνωνος εἶχεν. ὃς ἔ-προσδοκῶσιν ἐπιπεσὼν τοῖς Ἰσθαίοις, μυρίας αὐτῶν ἀποκτείνει, καὶ τὴν ἀποσκευὴν Ἀλεξάνδρου διαρπάζει. ταῦτα μὲν οὖν ἔ-καταπλήττει τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' ἐπιστρατεύει τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, Ραφία καὶ Ἀνθηδόνη, ἣν ὕπερον μὲν Ηρώδης ὁ βασιλεὺς Ἀγριππιάδῃ μετωνόμασε, καὶ κατὰ κράτος εἶλε καὶ ταύτην. ὁρῶν δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς Γάζης εἰς Κύπρον ἀνακεχωρηκότα, τὴν δὲ μητέρα αὐτῆς Κλεοπάτραν εἰς Αἴγυπτον, ὁργισζόμενος δὲ τοῖς Γαζαίοις, ὅτι Πτολεμαῖον ἐπικαλῶσαντο βοηθόν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν προενόμυσεν. Ἀπολλοδότῃ δὲ τῇ στρατηγῇ τῶν Γαζαίων, μετὰ διχιλίων ξένων καὶ μυρίων οἰκετῶν, νύκτωρ ἐπιπεσόντος τῷ τῶν Ἰσθαίων στρατοπέδῳ, ἐφ' ὅσον μὲν ὑπῆρχεν ἡ νύξ, ἐνίκων οἱ Γαζαῖοι· δόκησιν παρέχοντες τοῖς πολεμίοις ὡς ἐπεληλυθότος αὐτοῖς Πτολεμαίᾳ· γενομένης δ' ἡμέρας καὶ τῆς δόξης ἐλεγχθείσης, μαθόντες οἱ Ἰσθαῖοι τὰληθεῖς, ἐπισυστρέ-

dium urbemque obsidione capit. Cum autem eam Alexander adiisset cum muneribus et quali decebat cultura, quippe qui a Ptolemaeo male multatus esset, et aliud perfugium nullum haberet, quidam amicorum Cleopatrae ei suadebant, ut et dona acciperet, et regionem impetu in eam facto occuparet: neque permetteret, ut tanta strenuorum Iudaeorum multitudo vni viro pareret. Verum Ananias longe aliter consulebat, dicens, "iniuste facturam, si socium hominem sua potestate priuaret, idque cognatum nostrum. Non enim ignorare te volo," inquit, si huic facta fuerit iniuria, nos omnes Iudaeos tibi habebis hostes." Cum autem ista eam adinuisset Ananias, adducta est Cleopatra, ut Alexandrum non violaret; quin societatem cum eo fecit Scythopoli in Coele-Syria.

3. Ille vero, Ptolemaei metu liberatus, continuo exercitum ducit in Coelen-Syriam: et Gadara decem mensium obsidione expugnat. Insuper et Amathuntem capit, munitionem omnium, quae ad Iordanem sitae erant, maximam, ubi rerum suarum pulcherrimas et carissimas Theodorus Zenonis filius habebat. Is, Iudaeos nec opinantes aggressus, decem eorum millia interficit, et Alexandri impedimenta depraedatur. Tamen his Alexander non est attonitus, sed in maritimas oras Raphiam et Anthedonem (cui postea rex Herodes Agrippiadi nomen imposuit) expeditionem facit, quam et ipsam vi cepit. Cumque videret Ptolemaeum a Gaza in Cyprum, eiusque matrem Cleopatram in Aegyptum recessisse, iratus Gazaeis, quod Ptolemaei opem implorassent, urbem obsidebat agrumque eorum vastabat. Apollodotus vero Gazaeorum dux, cum duobus peregrinorum millibus et decem millibus domesticorum, noctu Iudaeorum castra inuasit; ac quantisper nox erat, vincebant Gazaei, (hostes in eam opinionem adducentes, ut crederent Ptolemaeum esse, qui ipsos adortus esset) verum orta die, animisque errore liberatis, ubi rei veritatem intellexerunt Iudaei, sese in

Φονται, καὶ τοῖς Γαζαίοις προσβαλόντες ἀναγῆσθαι αὐτῶν περὶ χιλίας. τῶν δὲ Γαζαίων ἀντεχόντων, καὶ μήτε ὑπὸ τῆς ἐνδείας, μήτε ὑπὸ τῆς πλήθους τῶν ἀναγερμένων ἐνδιδόντων· πᾶν γὰρ ὅτι οὐκ ὑπέμενον παθεῖν, ἢ ὑπὸ τῷ πολέμῳ γενέσθαι· προσηπῆγερεν αὐτῶν τὴν προθυμίαν καὶ Ἀρέτας ὁ Ἀράβων βασιλεὺς, ἐπίδοξος ὢν ἤξευ αὐτοῖς σύμμαχος ἐπαγγελάμενος. ἀλλὰ συνέβη πρῶτον τὸν Ἀπολλόδοτον διαφθαρεῖναι. Δυσίμαχος γὰρ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ζηλοτυπῶν αὐτὸν ἐπὶ τῷ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκίμειν, κτείνας αὐτὸν καὶ στρατιωτικὸν συγκροτήσας, ἐκδίδωσιν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πόλιν. ὁ δ' εὐθὺς μὲν εἰσελθὼν ἡρέμει· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν δύναμιν ἐπαφῆκε τοῖς Γαζαίοις, ἐπιτρέψας τιμωρεῖν αὐτῆς. οἱ δὲ ἄλλοι ἀλλαχῇ τραπόμενοι, τοὺς Γαζαίους ἀπέκτειναν· ἦσαν δ' οὐδ' ἐκεῖνοι τὰς ψυχὰς ἀγενεῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραπίπτουσιν ἀμυνόμενοι τοὺς Ἰσδαίους ἔκ ἐλάττονας αὐτῶν διέφθεραν. ἔνιοι δὲ μονούμενοι τὰς οἰκίας ἐν ἐπιμπρασαν, ὡς μηδὲν αὐτῶν λάφυρον εἶναι τοῖς πολέμοις λαβεῖν. οἱ δὲ καὶ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν αὐτόχειρες ἐγίνοντο, τῆς ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοὺς δολείας οὕτως ἀπαλλάττειν ἠναγκασμένοι. τῶν δὲ βουλευτῶν ἦσαν οἱ πάντες πεντακόσιοι, συμφυγόντες εἰς τὸ τῆς Ἀπόλλωνος ἱερὸν· συνεδρευόντων γὰρ τὴν ἐπιθεσιν συνέβη γενέσθαι· ὁ δ' Ἀλέξανδρος τέττας τε ἀναγῆ, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐπικατασκάψας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερσόλυμα ἐνταυτῷ πολιορκήσας.

δ'. Ὑπὸ τὸν αὐτὸν δὲ τῆτον καίρὸν καὶ Ἀντίοχος, ὁ Γρυπὸς ἐπικληθεὶς, ἀποθνήσκει ὑπὸ Ἡρακλέωνος ἐπιβλευθεὶς, βιώσας μὲν ἔτη τεσσαράκοντα καὶ πέντε, βασιλεύσας δ' ἐννέα καὶ εἴκοσι. διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτῆς Σέλευκος, ἐπολέμει μὲν τῷ τῆς πατρὸς ἀδελφῷ Ἀντιόχῳ, ὃς ἐπεκαλεῖτο Κυζικηνός, νικήσας δ' αὐτὸν, καὶ λαβὼν ἀπέκτεινε. μετ' ἃ πολὺ δὲ τῆς Κυζικηνῆς παῖς Ἀντίοχος, ὁ Εὐσεβὴς καλούμενος, παραγεννηθεὶς εἰς Ἀραδὸν, καὶ περιθέμενος διάδημα πολεμῇ τῷ Σελύκῳ, καὶ κρατήσας ἐξήλασεν αὐτὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Συρίας. ὁ δὲ Φυγὼν εἰς Κιλικίαν, καὶ γε-

uum conglobant, factoque in Gazaeos impetu eorum circiter mille interficiunt. Cum autem Gazaei resisterent, et nec ob rei alicuius inopiam nec ob caesorum multitudinem cederent, (nam vel quoduis potius perferre in animum inducebant, quam in hostis potestatem redigi) eis etiam animos et alacritatem addidit Aretas Arabum rex, quem sibi auxilio venturum sperabant, quod ita promiserat. Sed accidit, ut Apollodotus ante perimeretur. nam Lysimachus eius frater, et ex invidia obtrectans, quoniam apud cives gratia valeret, eum interfecit, et collecto milite urbem Alexandro tradidit. Atqui ille statim, ut ingressus est, placide se gerebat; verum postea milites in Gazaeos immisit, et eos vlcisci permisit. Illi autem alii alio versi Gazaeos interficere: quanquam ne Gazaei quidem segnes animos prae buerunt, quin in se irruentibus ita resisterunt, ut Iudaeorum non pauciores occiderint, quam quot erant ipsi. Nonnulli vero deserti domos incendunt, ne villa ex eis spolia superessent, quibus potirentur hostes. Erant etiam, qui liberos uxoresque suas suis manibus perimebant, coachi eos hostium seruitute ita liberare. erant autem consiliariorum omnino quingenti, qui in Apollinis fanum confugerunt: (nam accidit, ut, dum capta urbs est, senatus haberetur) eos vero etiam interfecit Alexander, et urbe in illos diruta reuertit Hierosolyma, postquam eam vnum annum obsederat.

4. Caeterum sub id ipsum tempus etiam Antiochus, Grypus cognominatus, moritur ex insidiis Heracleonis, cum quidem annos vixisset quinque et quadraginta, regnasset vero nouem et viginti. Cum autem Seleucus, eius filius, ei in regnum successisset, bellum aduersus Antiochum mouebat, patris sui fratrem, cui cognomen erat Cyziceno; ipsumque victum et praello captum morte multabat. Non ita multo post Cyziceni filius Antiochus, cognomento Pius, cum Aradum peruenisset et diadema sibi imposuisset, Seleuco bellum infert, et armis superatum ex vniuersa Syria expulit. At ille, cum fuga delatus esset in Ciliciam

νόμενος ἐν τῇ Μόψα εἶτα πάλιν αὐτὰς εἰσέπραττε χρήματα· ὁ δὲ τῶν Μαψαεσίων δῆμος, ἀγανακτήσας, ὑφῆψεν αὐτῷ τὰ βασίλεια, καὶ διέφθειρεν αὐτὸν μετὰ τῶν Φίλων. Ἀντίοχος δὲ τῷ Κυζικηνῷ πατρὸς βασιλεύοντος τῆς Συρίας, Ἀντίοχος ὁ Σελεύκου ἀδελφὸς ἐκφέρει πόλεμον πρὸς αὐτὸν, καὶ νικηθεὶς ἀπόλλυται μετὰ τῆς στρατίας. μετὰ δ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Φίλακκος, ἐπιθίμετος διαδῆμα, μέρος τινὸς τῆς Συρίας ἐβασίλευσε. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λαόθαρος τὸν τέταρτον αὐτῷ ἀδελφὸν Δημήτριον, τὸν Ἐκκαμερὸν λεγόμενον, ἐκ Κνίδος μεταπεμφάμενος, κατέστησεν ἐν Δαμασκῷ βασιλεῦσα. τότε δὲ τοῖς δύοσιν ἀδελφοῖς καρτερῶς ἀνθιστάμενος Ἀντίοχος, ταχέως ἀπέθανεν. Λαοδίκη γάρ ἐλθὼν σύμμαχος τῇ τῶν Γαλαθηνῶν βασιλίσσῃ, Πάρθης πολεμήσῃ, μαχόμενος ἀνδρείως ἔπεσε. τὴν δὲ Συρίαν κατέχον οἱ δύο ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Φίλιππος, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

ε'. Ἀλέξανδρος δὲ, τῶν οἰκείων πρὸς αὐτὸν πασιπασάντων, ἐπανέστη γὰρ ἐπ' αὐτὸν τὸ ἔθνος, τῆς ἐορτῆς ἀγομένης, καὶ ἐσώτος αὐτῷ ἐπὶ τῷ βωμῷ καὶ θύειν μέλλοντος, κίτριοις αὐτὸν ἐβαλλον· νόμος ὅντος παρὰ καὶς Ἰουδαίοις ἐν τῇ Σκηνοπηγίᾳ, ἔχειν ἑκαστον θύρας ἐκ φοβίων καὶ κιτρίων. δεδηλώκαμεν δὲ καὶ ταῦτα ἐν ἄλλοις· προσελοκώρησαν δ' αὐτὸν ὡς ἐξ αἰχμαλώτου γεγονότα, καὶ τῆς τιμῆς καὶ τῷ θύειν ἀνάξιον. ἐπὶ τούτοις ὀργισθεὶς, κτείνει μὲν αὐτῶν περὶ ἑξακαχλίς· δρύφακτον δὲ ξύλινον περὶ τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν βαλλόμενος μέχρι τῷ θείγκῃ εἰς ὃν μόνοις ἐξῆν τοῖς ἱερεῦσιν εἰσεῖναι, τότε τὴν τῷ πλήθους ἐπ' αὐτὸν ἀπέφραττεν εἰσοδόν· ἔτρεψε δὲ καὶ ξένους, Πισίδας, καὶ Κίλικας. Σύροις γὰρ πολέμιος ὦν, ἐκ ἐχρήτο. κατασρεψάμενος δὲ τῶν Ἀράβων Μωαβίτας καὶ Γαλααδίτας εἰς φόρον ἀπαγωγὴν, κατέρριπε καὶ Ἀμαθῆντα, Θεοδώρου μὴ ταλμῶντος αὐτῷ συμβαλεῖν. συνάψας δὲ μάχην πρὸς Οὐβεδᾶν τῶν Ἀράβων βασιλέα, καὶ πεισὼν εἰς ἐνέδραν ἐν χωρίοις τραχέσι καὶ δυσβάτοις, ὑπὸ πλήθους καμῆλων εἰς βαθεῖαν κατέρραχθη Φάραγγα κατὰ Γάδαρὰ κόμην τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ μόλις αὐτὸς διασώζε-

et in Mopsuestiam receptus, iterum ab eis pecunias exigebat. Populus vero Mopsuestiensis, ista re irritatus, regiae ipsius flammis subiecit, ipsumque cum amicis illic perire fecit. Cum autem Antiochus Cyziceni filius in Syria regnaret, Antiochus Seleuci frater bello eum adoritur, victusque vitam simul et exercitum amittit. Post eum vero pater eius Philippus, imposito sibi diademate, in parte Syriae regnavit. Interim Ptolemaeus Latharus quartum eius fratrem Demetrium, qui Eucærus dicebatur, accitum e Cnido regem apud Damascum constituit. His autem duobus fratribus cum Antiochus strenue resisteret, breui diem obiit supremum. Nam in auxilium veniens Laodicae Galadenorum reginae, aduersus Parthos tum bellum gerenti; fortiter dimicans in praelio cecidit. Syriam vero duo fratres, Demetrius et Philippus, imperio tenuerunt, sicut alibi narratum est.

5. Quod autem ad Alexandrum attinet, cum in ipsum seditionem sui mouissent, (in eum enim gens insurrexit) dum festum ageretur, et ipse arae adstaret rem diuinam factururus, citriis eum petebant (more eo apud Iudaeos obtinente in Umbraculorum festo, ut singuli ramos ferrent palmarum et citriorum, id quod alibi declarauimus) atque conuicia ei dixerunt, quasi ex captiua genitus esset, ideoque honore pontificali et sacra faciendi potestate indignus. istis ille iratus occidit eorum ad sex millia: et exstructo circa aram et templum septo ligneo usque ad septum istud, intra quod solis sacerdotibus ingredi fas erat, hac ratione multitudinis ad se aditum obstruxit. Alebat et peregrinos milites, Pisidas, et Cilicas. nam Syris quidem, quod eis erat insensus, non utebatur. Item cum Moabitas et Galaaditas, qui Arabes sunt, subegisset, ut inde tributum exigeret, demolitus est etiam Amathunta, non audente Theodoro manus cum ea conferere. Congressus autem cum Obede Arabum rege, inque insidias delatus in locis asperis et difficilibus, a multitudine camelorum in vallem profundam detrusus est apud Gadara pagum Galaaditidis, et ipse aegre euasit. Cum

ται. Φεύγων δ' ἐκείθεν εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεται. καὶ πρὸς τὴν κατοικίαν αὐτῆ ἐπιθεμὲν τῷ ἔθνει, πολεμίσας πρὸς αὐτὸ ἔτη ἕξ, ἀναγρῆ τῶν Ἰουδαίων ἕκ ἑλαττον πέντε μυριάδας. παρακαλῶντες δὲ παῦσαι τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν, ἔτι μᾶλλον ἐμίσουν αὐτὸν διὰ τὰ συμβεβηκότα. πυρρῶς θανατομένη δ' αὐτῷ τὸ ὄφειλον γενέσθαι, πάντες ἐβόησαν ἀποθανεῖν αὐτὸν, καὶ πρὸς Δημήτριον τὸν Εὐκαίρου ἐπεμψαν παρακαλῶντες ἐπὶ συμμαχίαν.

ΚΕΦ. 18.

Ὡς Δημήτριος ὁ Εὐκαίρος ἐκράτησεν Ἀλέξανδρον, καὶ μετ' ἡ πολὺ δέσας Ἰουδαίους ὑπεχώρει· καὶ ὡς Ἀλέξανδρος, πολλὰς τῶν Ἰουδαίων φονεύσας, τῆς ὑπ' αὐτῶν ταραχῆς ἀπαλλάττεται. Περὶ Δημητρίου τελευτῆς.

Ὅ Δὲ, μετὰ στρατῷ ἐλθὼν, καὶ παραλαβὼν τὰς ἐπικαλεσαμένους, περὶ Σίμωνα πόλιν ἐστρατοπέδευσεν. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ μισθοφόρων ἑξακισχίλιων καὶ διακοσίων Ἰουδαίων τε περὶ ὁπισμύρας, οἱ ἐφρόνουν τὰ ἐκείνη, παραλαβὼν, ἀντεπήκει τῷ Δημητρίῳ· τῷ δ' ἦσαν ἰππεὺς μὲν τριχίλιοι, πεζῶν δὲ μυριάδες πέντεκαρες. πολλὰ μὲν ἦν ἐκατέρωθεν ἐπράχθη, τῷ μὲν ἀποσῆσαι τὴν μισθοφορίαν, ὡς ὄντας Ἕλληνας, περιωμένους, τῷ δὲ τὰς συν Δημητρίῳ Ἰουδαίας· μηδετέρω δὲ πείσαι· οὐτε γέντος, ἀλλ' εἰς μάχην συμβαλόντων, ὡς Δημήτριος· καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν οἱ Ἀλέξανδρον μισθοφόροι πάντες, κίς τῶν τε ἅμα καὶ ἀνδρείας ἐπίδειξιν ποιησάμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Δημητρίῳ στρατιωτῶν.

β'. Φυγόντος δ' Ἀλεξάνδρου εἰς τὰ ὄρη, κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς συλλέγονται παρ' αὐτῷ Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. καὶ τότε μὲν δέσας, ὑπεχώρει Δημήτριος· μετὰ δὲ ταῦτα Ἰουδαῖοι ἐπολέμουν Ἀλέξανδρον, καὶ κινώμενοι, πολλοὶ ἀπέθνησκον ἐν ταῖς μάχασι. κατακλείσας δὲ τὴν δυνατωτάτην αὐτῶν ἐν Βεθόμῃ πόλιν, ἐπολιόρκει. λαβὼν δὲ τὴν πόλιν, καὶ γινόμενος ἐγκρατὴς αὐτῶν, ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ

que inde fugeret, Hierosolyma peruenit: atque praeter acceptam cladem a gente laceffit, bello cum ea sex annos gesto, occidit Iudaeorum non minus quam quinquaginta millia. Ac dum eos, ut similitudinem deponant, hortatur, eo magis eum oderunt propter ea, quae acciderant, mala: rogantque, quid facto opus esset, omnes clamant, ut ille moreretur; et ad Demetrium Eucaerum miserunt, qui ipsum in auxilium adficerent.

CAP. XIV.

Quomodo Demetrius Eucaerus superauit Alexandrum et non multo post Iudaeorum metu discessit: utque Alexander, magna Iudaeorum strage edita, turbis ab illis concitari solitis liberatur. De obitu Demetrii.

AT ille, cum exercitu profectus, iisque assumtis, qui se acciperant, apud urbem Sicima castra fecit. Alexander vero cum mercenarium sex millibus et ducentis, adiunctis Iudaeorum circiter viginti millibus, qui eius partes tuebantur, Demetrio aduersus incedebat: erant autem illi equitum tria millia, et peditum quadraginta millia. Et multa quidem utrinque tentata sunt, dum hic mercenarios, utpote Graecos, ad defectionem sollicitat; ille vero stantes a Demetrio Iudaeos. Sed cum neutris persuaderi potuit, in praelium descenditur, in quo vincit Demetrius: mortuique sunt fideliter et fortiter se gerentes omnes Alexandri mercenarii, necnon multi ex Demetrii militibus.

2. Caeterum cum Alexander ad montes profugisset, Iudaeorum sexies mille, eius fortunam mutatam miserati, ad eum congregantur. Ac tum quidem metuens Demetrius discessit: post haec vero Iudaei bellum intulerunt Alexandro, victique frequentes occubuerunt in praeliis. Is vero, cum eorum potentissimos in urbem Bethomam compulisset, eam oppugnat: captaque urbe, et iis positus, Hierosolyma eos adducit, atque facinus per-

πάντων ὁμότερον ἔργον ἔδρασαν. ἐσιώμενος γὰρ ἐν ἀπόπτῃ μετὰ τῶν παλλακίδων, ἀνασαυρῶσαι προσέταξεν αὐτῶν ὡς ὀκτακοσίας· τὴς δὲ παύδας αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας ἐτιζάντων παρὰ τὰς ἐκείνων ὄψεις ἐπέσφαττεν, ὑπὲρ μὲν ὧν ἠδίκητο ἀμυνόμενος, ἄλλως δὲ ὑπὲρ ἀνδρωπον ταύτην εἰσπραττόμενος τὴν δίκην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα, ὅπερ ἦν εἰκός, ἐταλαιπωρήθη τοῖς πρὸς αὐτὸν πόλεμοις, καὶ εἰς τήρατον ἦλθε κινδύνῃ ψυχῆς τε πέρι καὶ βασιλείας, ἐκ ἀρχαίων ἀγωνίζεσθαι κατὰ σφᾶς αὐτὴς, ἀλλὰ καὶ ἀλλοφύλους ἐπαγόντων, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς τὴν ἀνάγκης ἀγόντων, ὥστε ἦν κατεπρέψατο γῆν ἐν Μωαβίτιδι καὶ Γαλααδίτιδι, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χωρία τῶν Ἀράβων τῷ βασιλεῖ παραδῆναι, ὅπως αὐτὴ μὴ ἐκινῆται σφίσι εἰς τὸν κατ' αὐτὴν πόλεμον, ἀλλὰ τε μυρία εἰς ὕβριν αὐτῇ καὶ ἐπ' ἡρείαν πραξάντων. ἀλλ' οὖν ἐκ ἐπιτηδείως δοκεῖν ταῦτα δεῖσθαι· ὥστε διὰ τὴν τῆς ὁμότητος ὑπερβολὴν ἐπικληθῆναι αὐτὸν παρὰ τῶν Ἰσδαίων Θερακιδαν. οἱ δ' ἀντιτετρατιῶται αὐτῷ, τὸ πλῆθος ὄντες περὶ ὀκτακιχλίδος, φεύγειν νυκτός, καὶ παρ' οὐ ἐξ ἡ χρόνον ἀλέξανδρος, ἦσαν ἐν τῇ φυγῇ. καὶ ὅτος μὲν, ἀπηλλαγμένος τῆς ἐκ τῶν ταρχῆς, μετὰ πάσης τοῦ λοιποῦ πρεμίας ἐβασίλευσε.

γ. Δημήτριος δ' ἐκ τῆς Ἰσδαίας ἀπελθὼν εἰς Βέροιαν, ἐπολιόρκει τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Φίλιππον, ἄγων αὐτῷ περὶ τῶν μὲν μυρίων, χιλίων δὲ ἵππων. Στρατὴν δ' ἔπειθε Περσέας τῆρανος, Φιλίππῳ συμμαχῶν, Ζίξου τῆν Ἀράβων φύλαρχον ἐπικαλεῖτο, καὶ Μιθραδάτην τὸν Σινάκην, τοῦ Παρθεναίου ἱπάρχον. ὧν ἀφικομένων μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ πολιορκούντων Δημήτριον ἐν τῇ χωριακώματι, εἰς δ' τοῖς τοξοῦμασι καὶ τῇ δόλῃ συνέχοντες αὐτὸν, ἠνάγκασαν τὴς αὐτῷ σφᾶς παραδῆναι. λαθουραγωγῆσαντες δὲ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τὸν Δημήτριον παραλαβόντες, τὸν μὲν τῷ Μιθραδάτῃ, τῷ τότε βασιλεύοντι Παρθεῶν, ἐπέμψαν. τὸν δ' Ἀντιοχέων ὅσας αἰχμαλώτας εἶναι συνέβαψε, τήτας προῖκα πῶς Ἀντιοχεῦσιν ἀπέδωκαν. Μιθραδάτης δ' ὁ τῶν Παρθεῶν βασιλεὺς τὸν Δημήτριον εἶχεν ἐν τῇ τιμῇ τῇ πάσῃ, μέχρι

petrauit omnium immanissimum. Nam dum epularetur in conspicuo loco cum suis concubinis, imperat eorum circiter octingentos in crucem tolli: eisque adhuc viventibus eorum liberos et vxores in ipsorum conspectu iugulat, acceptas quidem ab iis iniurias vliscens, sed tamen seuerius, quam homini licet, poenas exigens, quamuis in mala grauissima, quod verisimile erat, ab ipsis coniectus, dum aduersum illum belligerarent, et in extremum vitae regnique discrimen fuerit adductus, cum non illis suffecerit contra se inuicem dimicare, sed externa etiam auxilia conciuerint, tandemque eo angustiarum perduxerint, vt quam terram in Moabitica et Galaaditica regione subegerat vna cum locis in illa munitis Arabum regi tradiderit, ne belli contra ipsum societatem cum illis iniret; vt alia taceam innumera contra illum, qua iniuriis, qua contumeliis, perpetrata. Veruntamen ista non ex necessitate fecisse videtur: adeo, vt ille vocatus fuerit a Iudaeis, propter summam crudelitatem, Thracidas. Caeterum eius aduersarii milites, qui numero erant circiter octo millia, noctu fugiunt; et, quamdiu vixit Alexander, fugitui fuerunt. Et is quidem, his turbis liberatus, regnavit deinceps quietissime.

3. At Demetrius, a Iudaea Beroeam profectus, Philippum fratrem suum oppugnavit, secum habens decem millia pedum et mille equites. Straton vero Beroeae tyrannus, Philippi socius, Zizum, qui Arabum tribubus praecerat, adiuit, et Mithradatem Sinacem Parthorum praefectum. Qui, postquam venerunt magno cum exercitu, Demetrium in castris obsident: in quibus eum telis et siti constrictum tenentes, eos, qui cum eo erant, ad deditionem compulerunt: abductaque ex ea regione praeda magna, et capto Demetrio, eum quidem ad Mithradatem, qui tum in Parthis regnabat, miserunt, Antiochenum vero quotquot captiuos factos esse contigit, eos gratis Antiochenis reddiderunt. At Mithradates Parthorum rex Demetrium apud se omni in honore habuit, do-

νόσω κατέστρεψε Δημήτριος τὸν βίον. Φίλιππος δὲ, ἀπὸ τῆς μάχης εὐθὺς, ἐπὶ Ἀντιόχειαν ἐλθὼν, καὶ καταχρὼν αὐτὴν, ἐβασίλευσε τῆς Συρίας.

ΚΕΦ. ιθ.

Ὡς Ἀντίοχος, ὁ Διόνυσος, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀγρίτιος στρατεύεται ἐπὶ Ἰνδαίαν καὶ ὡς Ἀλέξανδρος πολλὰς ἔλαυν πόλεις ἐπαγγέλλειν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐπὶ τρία ἔτη νοσήσας τελευτᾷ. οἳ αὖτε συνεβίβλυσεν τῇ Ἀλεξάνδρῃ.

Επειτα Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Διόνυσος, ἀδελφὸς ὢν Φιλίππου, τῆς ἀρχῆς ἀντιπυσιμῆτος, εἰς Δαμασκὸν παραγίνεται, καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἐγκρατὴς γενόμενος ἐβασίλευσεν. ἐκστρατεύσαντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τὰς Ἀραβίας, Φίλιππος ὁ ἀδελφός, ταῦτα ἀκούσας, ἐπὶ Δαμασκὸν ἦλθε. Μιλησίῳ δὲ, ὃς καταλείπειτο τῆς ἀκρᾶς Φύλαξ, καὶ τῶν Δαμασκηνῶν παραδόντος αὐτῷ τὴν πόλιν, ἀχάριτος εἰς αὐτὸν γενόμενος, καὶ μηδὲν ὦν ἐλπίσας ἐδέξατο αὐτὸν παραχρῶν, ἀλλὰ τῷ παρ' αὐτοῦ Φρίβῳ βυβληθεὶς δοκεῖν παραλαβεῖν τὴν πόλιν ἢ τῇ χάριτι τῇ Μιλησίῳ, μὴ διαγόμενος αὐτὸν οἷς ἐχρῆν ὑπωπτεύετο, καὶ πάλιν ἐκπίπτει τῆς Δαμασκῆ. ἐξορμήσαντα γὰρ αὐτὸν εἰς ἐκπόδουσι ἀπὸ τῆς πόλεως ὁ Μιλησίος, καὶ τὴν Δαμασκὸν Ἀντίοχῳ διεφύλαξεν. ὁ δὲ, ἀκούσας ταῦτα, τὸν Φίλιππον, ὑπέστρεψεν ἐκ τῆς Ἀραβίας. στρατεύεται δὲ εὐθὺς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν Ἰνδαίαν ὀπλίτας μὲν ὀκτακιχλίοις, ἱππεῦσι δὲ ὀκτακοσίοις, δεισας δὲ Ἀλέξανδρος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, τάφρον οὖρυττι βαθύνει, ἀπὸ τῆς Χαβαζῆς κατὰρξάμενος, ἣ νῦν Ἀντιπατρίς καλεῖται, ἄχρι τῆς εἰς Λόππην θαλάσσης, ἣ καὶ μόνον ἦν ἐπίμαχον. ταχὺς τε ἐγείρας καὶ πύργους ἀναστήσας ἐμύλησε, καὶ μεσοπύργους, ἐπὶ ἑκατέρωθεν πωτήκεντα, τὸν Ἀντίοχον ἐξεδέχετο. ὁ δὲ, ταῦτα πάντα ἐμπερήσας, διεβίβαζε ταύτην τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν. ἀναχωρῶντος δὲ τοῦ Ἀραβὸς τὰ πρῶτα, ἔπειτα μετὰ μυρίων ἱππέων ἐξ αἰφνης ἐπιφανέντος, ὁπαντήσας τέτοιοις Ἀ-

nec ipse Demetrius morbo interiit. Philippus vero statim post pugnam istam profectus est Antiochiam, eaque potius, Syriae regnum adeptus est.

CAP. XV.

Quomodo Antiochus Dionysus, et post eum Arctas expeditionem facit in Iudaeam: utque Alexander, multis civitatibus captis, reuersus est Hierosolyma, et per triennium morbo confectus moritur. et quatenus Alexandras consuluit.

Postea Antiochus cognomine Dionysus, Philippi frater, ad principatum adspirans Damascum venit, et ibi regum potius rex factus est. Cum autem ille expeditionem fecisset in Arabas, Philippus frater, hac re audita, Damascum se contulit. Vrbe autem ipsi a Milesio, qui arcis relictus erat praefectus, et a Damascenis tradita, cum in Milesium ingratum sese ostendisset, nihilque eorum, quae sperauerat ab eo in urbem recepto, praestitisset, malissetque videri sui terrore urbem cepisse, quam gratia Milesii, ideo quod illum, ut fieri oportebat, non remunerauerat Philippus, illis in suspicionem venit, et rursus Damascum perdidit. Nam ipsum in circumaequum egressum exclusit Milesius, et Damascum Antiocho seruit. Ille vero, auditis, quae Philippo acciderant, ex Arabia reuersus est: moxque profectus in Iudaeam ducit exercitum octo millium peditum et equitum octingentorum. Alexander autem eius aduentum veritus, fossam profundam ducit a Chabarzaba, quam nunc Antipatri appellatur, ad Ioppicum mare, qua sola parte aditus patebat: excitatoque muro, ac structis turribus ligneis et pluteis per stadia centum quinquaginta, Antiochum opperiebatur. Ille vero, omnibus istis operibus incensus, copias illac traiecit in Arabiam. Cumque Arabs primum caderet, deinde cum decem equitum milibus repente se ostenderet, cum illis congressus Antiochus

τίοςχος κατεργῶς ἐμάχητο· καὶ δὴ νικῶν ἀπέθανε, παρα-
βοηθῶν τῷ πονούντι μέρει. πιστότος δὲ Αντιόχῃ, καὶ τὸ στρα-
τευμα Φεύγει εἰς Κανὰ κόμην, ἐνθα τὸ πλεῖστον αὐτῶν λι-
μῷ φθείρεται.

β'. Βασιλεύει δὲ μετὰ τῶτον τῆς Κοίλης Συρίας Δέστας,
κληθεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῶν τὴν Δαμασκὸν ἔχόντων, διὰ
τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τῶ Μενναίῳ μῖσος. στρατεύσας δ' ἐκεί-
θεν ἐπὶ τὴν Ἰσδαίαν, καὶ περὶ Ἀδδίδα χωρίον μάχῃ νικήσας
Ἀλέξανδρον, ἐπὶ συνθήκῃς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσδαίας.

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἐλάσας αὐτὸς ἐπὶ Δίον πόλιν, αἰρῶ
ταύτην· καὶ στρατεύεται ἐπὶ Εἶσαν, ἣ τὰ πλείεστα ἄξια Ζή-
ρωσι συνιβαίνεν εἶναι· καὶ τρισὶ μὲν περιβάλλει ταίχῃσι τὸ
χωρίον· μάχῃ δὲ λαβὼν τὴν πόλιν, ἐπὶ Γανλάναν καὶ Σε-
λεύκειαν ἐξώρμησε· παραλαμβάνων δὲ καὶ ταύτας, προσεξέειλε
καὶ τὴν Αντιόχῃ λεγομένην Φάραγγα καὶ Γάμαλα τὸ Φρύ-
γιον. ἐγκαλῶν δὲ Δημήτρίῳ πολλὰ τῷ τῶν τότεων ἀρχόντι,
περιέδυσεν αὐτόν· καὶ τρίτον ἤδη πεπληρωκὴς ἔτος τῆς στρα-
τείας εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε, προθύμως αὐτόν τῶν Ἰσ-
δαίων διὰ τὴν εὐπραγίαν δεχομένων.

δ'. Κατὰ τῶτον δὲ τὸν καιρὸν ἤδη τῶν Σύρων καὶ Ἰσ-
μαίων καὶ Φοινίκων πόλεις ἔχον Ἰσδαίαν πρὸς θαλάσσην
μὲν Στράτωνος πύργον, Ἀπολλωνίαν, Τόππην, Ιάμναιαν, Ἀζα-
τον, Γάζαν, Ἀνθηδόνα, Ραφίαν, Ρινοκόληραν· ἐν δὲ τῇ μεσο-
γείᾳ κατὰ τὴν Ἰσημαίαν, Ἀδωρα, καὶ Μάρισσαν, καὶ Σαμά-
ρειαν, Καρμήλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἰταβυριαν ὄρος, Σκυθόπολιν,
Γάδαρ, Γαυλαντίδα, Σελεύκειαν, Γάβαλα, Μωαβίτιδας,
Εἰσσεβάν, Μήδαθα, Λεμβᾶ, Οὐρήνας, Τελίθωνα, Ζᾶρα, Κι-
λίκιον αὐλῶνα, Πέλλαν· ταύτην δὲ κατέσκαψαι, ἔχ ὑπο-
χομέναν τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰ πάτρια τῶν Ἰσδαίων ἔθνη με-
ταβαλόντα· ἄλλας τε πόλεις πρωτευούσας τῆς Συρίας, αἱ
ἦσαν κατεστραμμέναι.

ε'. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς, ἐκ μέθης
εἰς νόσον καταπέσων, καὶ τρισὶν ἔτεσι τεταρταίῳ πνευτῷ συ-
ρροδὲς, ἐκ ἀπέτη τῶν στρατῶν, ὥς ἔτις πόνοις ἐξαναλω-

acriter dimicauit; et quidem vincens occubuit, dum laboranti parti subuenit. Occiso autem Antiocho, exercitus fugit in vicum Canam, vbi maxima eius pars fame conficitur.

2. Post hunc regnauit Aretas in Coele-Syria, vocatus ad principatum ab iis, qui Damascum tenebant, odio Ptolemaei Mennaei. Inde autem cum exercitum in Iudaeam duxisset, atque Alexandrium apud Addida locum munitum praelio vicisset, facta pacione discessit ex Iudaea.

3. Alexander vero, cum secunda vice ad urbem Dionemetem aduouisset, eam capit; deinde exercitum ducit ad Efram, vbi erant Zenonis optima quaeque. Et triplici quidem muro locum cingit; urbe vero praelio capta ad Gaulaniam et Seleuciam contendit: et his quoque potitus, in potestatem etiam suam redegit Antiochi vallem et praesidium Gamala. Atque multa Demetrio horum locorum praefecto, obiciens, ei, provinciam ademit: et cum iam triennium in ea expeditione consumsisset, domum repetiit, Iudaeis cum magno studio ob res feliciter gestas excipientibus.

4. Eo autem tempore iam Syrorum et Idumaeorum et Phoenicum urbes tenebant Iudaei, ad mare quidem Stratonis turrim, Apolloniam, Ioppen, Iamnam, Azotum, Gazam, Anthedonem, Raphiam, Rhinocoluram; in mediterraneis vero ad Idumaeam, Adora, et Marissam, et Samariam, montem Carmelum et montem Itabyrium, Scythopolim, Gadara, Gaulanitidem, Seleuciam, Gaba-la; Moabitidas etiam, Essebionem, Medaba, Lemba, Oronas; Telithonem, Zara, Cilicum vallem, et Pellam; (hanc euerterunt, ideo quod eius habitatores polliceri noluerunt se ad ritus Iudaicos transituros) atque alias praecipuas Syriae urbes tenebant, quae itidem erant euerlae.

5. Postea autem Alexander ex ebrietate lapsus in morbum, et tribus annis quartana febre vexatus, tamen militia non destitit, donec laboribus exhaustus obiit in

θείς ἀπὸ θανάτου ἐν τοῖς Γερασσηῶν ὄρεσι, πολιορκῶν Παγαβᾶ
 Φερίον πέραν τῆς Ἰορδάνου. ὁρῶσα δ' αὐτὸν ἡ βασίλισσα πρὸς
 τὸ τελευτᾶν ὄντα, καὶ μηδεμίαν ὑπογράφοντα μηκέτι σωτη-
 ρίας ἐλπίδα, κλαίονσα καὶ κοπτομένη, τῆς μελλύσης ἐρημίας
 αὐτὴν τε καὶ τὰς παῖδας ἀπώδυνετο, καὶ "τίνι καταλείψεις
 ἕως ἐμέ τε καὶ τὰ τέκνα τῆς παρ' ἄλλων βοηθείας δεόμε-
 να, πρὸς αὐτὸν ἔλεγε, καὶ ταῦτ' εἰδὼς, πῶς διάκειται πρὸς
 "σὲ δυσμενῶς τὸ ἔθνος". ὁ δὲ συνεβόλευεν αὐτῇ, "πέθεσθαι
 "μὲν οἷς ὑποθήσεται, πρὸς τὸ τὴν βασιλείαν ἀσφαλῶς κατέ-
 "χειν μετὰ τῶν τέκνων, κρύψαι δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς πρὸς τὰς
 "στρατιώτας, ἕως ἂν ἐξέλῃ τὸ χωρίον· ἔπειτα ὡς ἂν νικήσῃ
 "λαμπρῶς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα παραγενομένη, τοῖς Φαρισαίοις
 "ἐξουσίαν τινὰ παραχρῆν. τῆτις γάρ, ἐπαμύνας αὐτὴν ἀντὶ
 "τῆς τιμῆς, εὐνὴν καταστήσαν αὐτῇ τὸ ἔθνος, δύνασθαι δὲ πο-
 "λὺ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τῆτις ἔφασκε, βλάψαι τε μουσού-
 "τας, καὶ φίλους διακεμένους ὠφελῆσαι· μάστιγα γὰρ πιστεύ-
 "σθαι παρὰ τῷ πλήθει περὶ ὧν ἂν καὶ φθονῶντες τι χαλεπὸν
 "λέγωσιν, αὐτὸν τε προσκεῖσθαι τῷ ἔθνει διὰ τῆτις ἔλεγε,
 "ὕβριδινας παρ' αὐτῆς. σὺ τοίνυν, εἶπεν, ἐν τοῖς Ἱεροσολύ-
 "μοις γενομένη, μετάπειμψαι μὲν τὰς πρωτεύοντας αὐτῶν·
 "ἐπιδείξασα δὲ τὸ σῶμα τῷ μὲν ἐκείνοις, ὅπως μοι βάλων-
 "ται χρεῖσθαι μετὰ πολλῆς ἀξιοπιστίας ἐπίτρεψε, εἴτε καδυ-
 "βρίζειν ἀταφία μὲν θελήσῃσι τὸν νεκρὸν, ὡς πολλὰ πεπον-
 "θότες ἐξ ἐμοῦ, εἴτ' ἄλλη τινὰ κατ' ὀργὴν αἰκίαν τῷ σώματι
 "προσφέρειν βελήσονται. καὶ μηδὲν δίχα τῆς ἐκείνων γνώμης
 "ἐν τῇ βασιλείᾳ διαπραΰναι ὑπάρχῃ, ταῦτα σὺ πρὸς αὐ-
 "τὴν εἰκόσης, ἐγὼ τε λαμπροτέρας ἀξιοθήσομαι πρὸς αὐ-
 "τῶν κηδείας, ἥς ἂν ἐτυχον ἐν σοὶ, μηδὲν διὰ τὸ ἐξῆναι ποιεῖν
 "μὲν κακῶς τὸν νεκρὸν διαδοῖναι θελησάντων· σὺ δὲ βεβαίως
 "ἀρεξῇς." ταῦτα παραμίσας τῇ γυναικὶ τελευτᾶ, βασιλεύ-
 σας ἔτη ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, βιάσας δ' ἐνὸς δέοντος πεντήκοντα.

Gerasenorum montibus, obsidens praesidium. Ragaba
 trans Iordanem. Regina autem videns eum iam in ex-
 tremis esse, et nullum amplius salutis spem prae se fe-
 rentem, flebat et lamentabatur, se suosque natos deplo-
 rans, qui deserti futuri essent: et, "cui me, ipsi dice-
 bat, ita relinquis et liberos ope aliena indigentes, pro-
 pterea quod non ignores, quam infensa sit tibi Iudaeo-
 rum gens." Ille vero ei consuluit, "ut suis monitis
 pareret, ut regnum et liberos tuto conseruaret, mor-
 tem vero suam milites celaret, donec locum expugna-
 set: deinde quasi victrix splendide Hierosolyma se con-
 ferret, et Pharisaeis potestatem aliquam praeberet, hos
 enim, eam ob honorem laudantes, conciliaturos ei na-
 tionis beneuolentiam. Hos scilicet plurimum posse apud
 Iudaeos dicebat, et laedere quos oderint, et iuuare qui-
 bus bene velint: maxime enim eis vulgo credi, si de
 quopiam, quamuis per inuidiam, maledicant; seque
 adeo in odium gentis propter eos incurrisse, quod eos
 affecisset contumelia. Quare tu, subiiciebat, ubi Hiero-
 solyma perueneris, accersito eorum primarios: illis-
 que meo corpore ostenso, potestatem eis facito, probe
 composita ad fidem oratione, utendi me arbitrato suo,
 siue cadaueri meo, sepulturae honore priuato, voluerint
 illudere, ut qui multa a me perpeSSI fuerint, siue aliam
 quamcunque iniuriam corpori meo ex iracundia facere
 libuerit. teque nihil in regno sine eorum sententia factu-
 ram promittito. Haec te ad eos loquuta, et ego splen-
 didiore funere ab eis efferar, quam a te efferret, propter-
 ea quod, quia eis me mortuum iniuriöse tractare licebit,
 id facere non libebit: et tu tuto regnabis." Haec ille
 postquam uxorem monuit, vitam finiuit, cum quidem re-
 gnasset annos viginti septem, vixissetque vndequinqua-
 ginta.

ΚΕΦ. 15.

Ὡς Ἀλεξάνδρα, εἰς εὐνοίαν ὑπάγεσα τῆς Φαρισαίως, τὴν βασιλείαν ἔτεσιν ἐννέα κατέχε, καὶ πολλὰ κατορθώσασα μετὰ δόξης ἀπέθανεν.

Η Δὲ Ἀλεξάνδρα, τὸ Φερίον ἐξεῤῥα, κατὰ τὰς τῷ ἀνδρὸς ὑποθήκας, τοῖς τε Φαρισαίοις διελέχθη, καὶ πάντα ἐπ' ἐκείνοις θειμένη, τὰ τε περὶ τῷ νεκρῷ, καὶ τὰ περὶ τῆς βασιλείας, τῆς μὲν ὀργῆς αὐτῆς τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἔπαυσεν, εὐνῆς δ' ἐποίησε καὶ φίλης. οἱ δ' εἰς τὸ πλήθος παρελθόντες, ἐδημηγόρουν, τὰς πράξεις τῷ Ἀλεξάνδρῃ διηγόμενοι, καὶ ὅτι δίκαιος αὐτοῖς ἀπόλοιτο βασιλεὺς· καὶ τὸν δῆμον εἰς πένθος, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῆ κατήφειαν ἐξεκαλέσαντο τοῖς ἐπαίνοις, ὥς τε καὶ λαμπρότερον, ἢ τινὰ τῶν πρὸ αὐτῆ βασιλέων, αὐτὸν ἐκήδευσαν. δύο μὲντοι υἱὸς Ἀλέξανδρος κατέλιπεν, Τεκανὸν καὶ Ἀριστόβυλον, τὴν δὲ βασιλείαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν διέθετο. τῶν δὲ παίδων, Τεκανὸς μὲν ἦν ἀδελφῆς πρᾶγματα διοικεῖν, καὶ βίον ἡσύχιον μᾶλλον ἡγαπηκώς. ὁ δὲ νεώτερος Ἀριστόβυλος, δραστήριός τε ἦν καὶ θαρσαλέος. ἐτέργετο μὲν οὖν ὑπὸ τῷ πλήθει ἡ γυνή, διὰ τὸ δοκεῖν, ἐφ' οἷς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐξήμαρτε, δυσχεραίνειν.

Β. Ἡ δὲ ἀρχιερεῖα μὲν ἀποδείκνυσιν Τεκανόν, διὰ τὴν ἡλικίαν, πολὺ μὲντοι πλέον διὰ τὸ ἀπραγμον αὐτῆ. καὶ πάντα τοῖς Φαρισαίοις ἐπιτρέπει ποιεῖν· οἷς καὶ τὸ πλήθος ἐκέλευσε πειθαρχεῖν, καὶ εἴ τι δὲ καὶ τῶν νομίμων Τεκανὸς ὁ πενθερὸς αὐτῆς κατέλυσεν, ὧν εἰσηνεγκαν οἱ Φαρισαῖοι κατὰ τὴν πατερώαν παράδοσιν, τῷ τε πάλιν ἀποκατέστησε. τὸ μὲν ἔν ὄνομα τῆς βασιλείας εἶχεν αὐτῇ, τὴν δὲ δύναμιν οἱ Φαρισαῖοι. καὶ γὰρ Φυγάδας ἔτοι κατήγον, καὶ δεσμώτας ἔλυον, καὶ καθάπαξ ἔδδεν δεσποτῶν διέφερον. ἐποιεῖτο μὲν τοι καὶ ἡ γυνὴ τῆς βασιλείας πρόνοιαν, καὶ πολὺ μισθοφορικὸν συνίστησι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἀπέδειξε πλείονα, ὥς καταπλήξαι τὰς πέριξ τυράννης, καὶ λαβεῖν ὅμηρα αὐτῶν. ἡρέμει δὲ ἡ χώρα πάσα παρὲξ τῶν Φαρισαίων. ἔτοι γὰρ

CAP. XVI.

Quomodo Alexandra, Pharisaeorum beniuolentia sibi conciliata, regnum per nouennium tenuit; et, cum multa praeclare gessisset, cum gloria e vita excessit.

Alexandra vero, expugnato praesidio, ut mariti monita postulabant, et Phariseos alloquuta est, et omnibus in eorum potestate positus, tum de mortuo, tum de regno, eorum in Alexandrum iram sedauit, eosque beniuolos et amicos reddidit. Itaque in vulgus progressi conciones habebant, res gestas Alexandri recensentes et iustum sibi regem periisse dicentes: tantumque laudationibus effecerunt, ut populus eum luxerit atque deploraauerit; ita ut magnificentius sit elatus, quam quisquam regum, qui eum antecesserant. Casterum reliquit Alexander duos filios, Hyrcanum et Aristobulum, sed regnum Alexandrae testamento commisit. E pueris autem Hyrcanus ad res administrandas parum habilis erat, et vitae quietae magis addictus: iunior vero Aristobulus nauus erat et audax. Et quidem mulier erat in multitudinis gratia, propterea quod mariti peccata grauiter ferre videbatur.

2. Illa vero pontificem fecit Hyrcanum, cum propter aetatem, tum multo magis propter eius seignitiem, et omnia Pharisaeis gerenda permisit: quibus et multitudinem obedire iussit; et si quod institutum Hyrcanus eius socer aboleuerat, eorum, quae Pharisei a patribus accepta tradiderant, id illa restituit. Itaque regni nomen habebat ipsa, potestatem vero habebant Pharisei. nam et exsules isti reuocabant, et uinctos soluebant, et prorsus nihil a dominis differebant. Quanquam et femina regni curam gerebat, multosque milites mercede conductos collegit; et suas vires maiores effecit; adeo ut finitimos tyrannos terruerit, et obsides ab eis acceperit: eratque uniuersa regio quiescens, exceptis Pharisaeis. nam illi reginam turba-

ἐπετάραττον τὴν βασιλίσσαν, πείθοντες, ὡς κτείνουσι τὰς
 Ἀλεξάνδρῳ παρανέσαντας ἀνελῆν τὰς οὐτακοσίους. εἴτα
 αὐτοὶ τῶν ἑνα σφάττησι Διογένην, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλους
 ἐπ' ἄλλοις, ἕως οἱ δυνατοὶ παρελθόντες εἰς τὸ βασίλειον,
 καὶ μετ' αὐτῶν Ἀριστόβελος· ἐώκει γὰρ τοῖς γινομένοις δυσ-
 ναχετῶν, καὶ δῆλος ἦν καθάπαξ, εἰ ἀφορμῆς λάβοιτο, μὴ
 ἐπιτρέψων τῇ μητρὶ· ἀνημίμνησκον, "ὅσα κατορθώσαντο τοῖς
 "κινδύνοις, δι' ὧν τὸ σφίσι βέβαιον τῆς πίστεως πρὸς τὸν δε-
 "σπότην ἐπεδείξαντο, ἀνθ' ὧν ὑπ' αὐτῆς μεγίστων ἠξιώθησαν,
 "καὶ ἐδέοντο μὴ ἄρχει τῇ παντὸς ἔμπαλιν τρέψαι σφίσι τὰς
 "ἐλπίδας. ἀποφυγόντας γὰρ τὸν ἐκ πολέμιων κίνδυνον, ἐν
 "τῇ οἰκίᾳ ὑπὸ ἐχθρῶν δίκην βοσκημάτων κόπτεσθαι, μηδε-
 "μιᾶς τιμωρίας ἔσσης. ἔλεγόν τε, αἷς, εἰ μὲν ἀρεσθεῖεν τοῖς ἀνη-
 "ρημένοις οἱ ἀντίδοκοι, διὰ τὸ πρὸς τὰς δεσπότηας γνήσιον με-
 "τρίως οἶσιν τὰ ξυμβάντα, εἰ δ' αὖ μέλλοιεν ταῦτα μετιέ-
 "ναι, ἡτῶντο μάλιστα μὲν δοθῆναι σφίσιν ἀπαλλαγὴν. ἔ γὰρ
 "ἂν ὑπομῆναι χωρὶς αὐτῆς πορίσασθαι τι σωτήριον, ἀλλ'
 "ἀσμενίζεν θνήσκοντες πρὸς τοῖς βασιλείοις, ὡς μὴ συγ-
 "γνώεν αὐτοῖς. αἰχρὸς τε εἶναι σφίσι καὶ τῇ βασιλίσῃ, εἰ
 "πρὸς αὐτῆς ἀμελέμενοι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῇ ἀνδρὸς ἐκ-
 "δεχθεῖσαν· ἀντὶ παντὸς γὰρ ἂν τιμήσασθαι ἡρέταν τε τὸν
 "Ἀραβα καὶ τὰς μονάρχας, εἰ ἀποξενολογήσαμεν τοσάδε
 "ἄνδρας, οἷς ἦν τάχα φρικῶδες καὶ τῆνομα πρὶν ἀκροθῆναι.
 "εἰ δὲ μὴ τόγε δεύτερον, εἰ τὰς Φαρισαίους αὐτῇ προτιμᾶν
 "ἔγνωσα, κατατάξαι ἕκασον αὐτῶν ἐν τοῖς Φερειοῖς. εἰ γὰρ
 "ὥδε δαίμων τις ἐνεμέσῃσεν τῷ Ἀλεξάνδρῳ οἴκῳ, αὐτὸς γε
 "μὴν ἂν ἀποδέξαι καὶ ἐν ταπεινῷ χήματι βιοτεύοντας.

γ'. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα λεγόντων αὐτῶν, καὶ εἰς οἶκτον
 τῶν τεθνεώτων καὶ τῶν κινδυνευόντων τὰς Ἀλεξάνδρῳ δαίμο-
 νας ἐπικαλεσμένων, ἅπαντες οἱ περιεσῶτες ὤρμησαν εἰς δά-
 κρυα. μάλιστα δὲ Ἀριστόβελος, ὅπως ἔχοι γνώμην, ἐδήλω,
 πολλὰ τὴν μητέρα κακίζων. ἀλλὰ γὰρ ἐκείνοι μὲν αἵτιοι
 σφίσιν αὐτοῖς τῶν συμφορῶν ἐγένοντο, κατὰ Φιλαρχίαν ἐκλε-
 λυσσηκυῖα γυναῖκί παρὰ τὸ εἰκὸς βασιλεύειν, γενεὰς ἐν αἰκμῇ

bant, suadentes, ut eos interficeret, qui Alexandro auctores fuerunt, ut octingentos simul necaret. Tandemque ipsi eorum unum occiderunt, nomine Diogenem, et post eum alios supra alios, donec potentiores in regiam ingressi, una cum Aristobulo (videbatur enim aege ferre quae fiebant, et omnino prae se ferebat, si vires nactus esset, non se ea permissurum matri) commemorabant ei, "quanta feliciter gesserunt pericula adeundo, quibus se fidos firmosque domino probauerant, adeo ut ab eo maxima consequuti fuerint, orantque, ne suas spes velit prorsus in contrarium vertere. nunc enim qui ex hostium periculo elapsi essent, domi ab inimicis more pecudum mactari, nemine ipsis opem ferente. aiebantque, si aduersariis iam interfectis contenti sint, propter innatum erga Dominos affectum patienter se laturos quae acciderant; sin in eisdem perseveraturi sint, petebant imprimis sibi dari missionem: neque enim eos esse, qui sine regina salutem ullam sibi quaerere sustineant, qui libenter in regia morituri sint, si ipsis venia non detur. turpe quidem et ipsis esse et reginae, si ab ea neglecti a mariti inimicis excipiantur: in maximis enim posituros Aretam Arabem caeterosque principes, si liceat conducere tot viros, quorum vel nomen fortasse terribile erat eis, priusquam plane auditum. Quod si nec posterius hoc placeat, si Phariseis tantum tribuere statuit, se diuersos in praesidiis disponat. Si enim daemon aliquis Alexandri domum usque adeo persequatur, se quidem non recusare, quo minus in humili conditione viuant.

3. Haec autem illis et alia multa dicentibus, et ad mortuorum periclitantiumque misericordiam Alexandri manes inuocantibus, omnes circumstantes in lacrymas proruperunt. Maxime autem Aristobulus, quomodo esset animatus, ostendebat; multa conuicia ingerens matri. Verum illi quidem sibiipsis calamitatum auctores fuerunt, qui feminae imperii cupidinae furenti contra fas commiserunt regni habenas, Regia prole aetate iam flo-

ῥους, ἐπιτρέψαντες. ἡ δὲ, ἔκ ἔχασα ὃ, τι πράξει μετὰ τῷ
 εὐκρεπῆς, τὴν Φυλακὴν τῶν χωρίων σφίσι ἐπίτευσεν, ὅτι
 μὴ Τερκανίας καὶ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Μαχαροῦντος, ἔνθα τὰ
 πλείους ἄξια ἦν αὐτῇ. καὶ μετ' ἡ πολὺ τὸν υἱὸν Αἰρισόβηλον
 μετὰ στρατιάς ἐξέπεμψεν ἐπὶ Δαμασκόν, κατὰ Πτολεμαῖς
 τῷ Μενναίῳ λεγόμενον, ὃς βαρὺς ἦν τῇ πόλει γείτων. ἀλλ' ὁ
 μὲν ἄδὲν ἐργασάμενος σπαρδῆς ἄξιον ὑπέστρεψεν.

δ'. Κατὰ δὲ τῷτον τὸν καιρὸν ἀγγέλλεται Τυγράνης ὁ
 τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς, ἅμα μυριάσι στρατιωτῶν πεντήκον-
 τα, ἐμβεβληκώς εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἀφίξο-
 μενος. τῷτο ὥσπερ εἰκὸς ἐφόβησε τὴν βασίλισσαν καὶ τὸ
 ἔθνος· καὶ δῶρα δὲ πολλὰ καὶ λόγῳ ἄξια πέμπουσιν αὐτῷ
 καὶ πρέσβεις, πολιορκοῦντι τὴν Πτολεμαῖδα. βασίλισσα
 γὰρ Σελήνη, ἡ καὶ Κλεοπάτρα καλεμένη, τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ
 κατήρχεν, ἡ καὶ ἐνήγαγε τὰς ἐνοικοῦντας ἀποκλείσασα Τυγρά-
 νην. συνετύγχανον οὖν αὐτῷ, καὶ ἐδέοντο χρηστὰ περὶ τῆς
 βασιλείας καὶ τῷ ἔθνει συγγινώσκειν. ὁ δὲ, ἀποδεξάμε-
 νος αὐτὰς τῆς ἐκ διαστήματος θεραπείας, ἐλπίδας ὑπέθετο
 χρηστὰς. ἄρτι δὲ τῆς Πτολεμαίδος ἐαλωκυίας, ἀγγέλλεται
 Τυγράνῃ, Λεύκωλλον διάκοντα Μιθραδάτην, ἐκείνῳ μὲν δια-
 μαρτεῖν, εἰς τὰς Ἰβήρας ἀναφυγόντος, τὴν δὲ Ἀρμενίαν πορ-
 θήσαντα πολιορκεῖν. Τυγράνης δὲ, ταῦτα ἐπιγνὼς, ἀνεχώ-
 ρει τὴν ἐπ' οἴκῳ.

ε'. Μετὰ δὲ τῷτο, τῆς βασιλείας εἰς νόσον χαλεπὴν,
 ἐμπεσούσης, δόξαν Αἰρισόβηλῳ τοῖς πράγμασιν ἐπιτίθεσθαι.
 τῆς νυκτὸς ὑπαξελθὼν μεθ' ἐνὸς τῶν θεραπόντων, ἦι ἐπὶ τὰ
 Φρέρια, ἵνα οἱ πατεῖροι κατετάχθησαν αὐτῷ φίλοι. πάλαι
 γὰρ ἀχθόμενος ὥς ἐπραττεν ἡ μήτηρ, πολὺ μᾶλλον ἔδεισε,
 μὴ ἀποθανέσης ἐπὶ τοῖς Φαρισαίοις τὸ πᾶν γένος αὐτῆς
 ὑπάρξειεν. ἴωρα γὰρ τὸ ἀδύνατον τῷ μέλλοντος διαδέχε-
 σθαι τὴν ἀρχὴν ἀδελφῶ. ζυνῆδει δ' ἡ αὐτῇ γυνὴ τῇ πράξει
 μόνῃ, ἣν κατέλιπεν αὐτόθι μετὰ τῆς γεινῆας. καὶ πρῶτον
 ἀφικόμενος εἰς Ἀγαθα, ἔνθα Γαλαψῆς ἦν τῶν δυνατῶν, ὑπε-
 δέχθη πρὸς αὐτῇ. μεθ' ἡμέραν δὲ τῇ βασιλείᾳ αἰδήσασθαι

rente. Itaque ipsa non habens, quod honeste faceret, custodiam locorum annuntiorum ipsis credidit, excepta Hyrcania et Alexandrio et Machaerunte, ubi pretiosissima quaeque habebat. Et haud multo post filium suum Aristobulum cum exercitu misit Damascum, aduersus Ptolemaeum cognomine Mennaeum, qui grauis erat vrbi vicinus. Sed ille, re quidem nulla memorabili gesta, reuersus est.

4. Eo autem tempore nunciatur Tigranes Armeniorum rex cum quingentis hominum millibus inuasisse Syriam, et adoriturus Iudaeam. id quod, vt par fuit, terruit Reginam et gentem vniuersam: quo factum est, vt per legatos multa magnique pretii dona ei mitterent, obfidenti Ptolemaïdem. Regina enim Selene, quae et Cleopatra dicebatur, Syriae imperabat; quae et incolas induxit, vt Tigrani portas clauderent. Igitur cum conuenerunt legati; et vt de Regina deque gente Iudaeorum nihil nisi bonum statueret, orarunt. Ille vero, colaudatis eis, quod ex longinquo se coluissent, bonam spem eis fecit. Iam vero Ptolemaïde modo capta, nunciatur Tigrani, Lucullum, dum Mithradatem persequitur, illum quidem non esse assequutum, quia in Iberas effugisset, sed Armeniam depopulatum esse, atque oppugnare. Tigranes autem, his cognitis, domum se recipere contendit.

5. At post haec, Regina difficili morbo correpta, Aristobulus aggrediendas sibi res arbitratus, noctu clam egressus, cum vno famulo, adiit praesidia, ubi paternos amicos dispositos habuit. Iampridem enim iniquo animo ferens facta matris, longe etiam magis timebat, ne, ea mortua, eius vniuersum genus esset in Pharisaeorum potestate. videbat enim infirmitatem fratris, qui in principatum successurus erat. Eius autem facti conscia erat sola coniux; quam ibi cum prole sua reliquit. Ac primum ad Agaba profectus, ubi Galaestes vnus ex potentibus erat, admissus est ab eo. Orta autem die sentit Regina fugam

γίνεται τῆς Αριστοβέλας Φυγῆς· καὶ μέχρι τινὸς ᾔετο γεγενῆσθαι τὴν ἀναχώρησιν ἢ ἐπὶ νεωτερισμῷ. ὡς μέντοι ἦκον ἀπαγγέλλοντες, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις, ὅτι κατελήφει τὸ πρῶτον χωρίον, καὶ τὸ δεύτερον, καὶ ξύμπαντα· εὐθύς γὰρ ἐνὸς ἀρξαμένης πάντα ὑπήγετο πρὸς τὸ ἐκείνῃ βέλημα· τότε δὲ ἐν μεγίσταις ταραχαῖς ὑπῆρχεν ἢ τε βασίλισσα καὶ τὸ ἔθνος. ἤδεισαν γὰρ ἡ πόρρω τῇ δύνανται τὴν ἀρχὴν αὐτῷ κρατῦναι τὸν Αριστόβηλον ὄντα· μάλιστα δ' ἔδεισαν, μὴ ποιὴν εἰσπράξατο ὧν παρώνησαν αὐτῷ τὸν οἶκον. δοξάν ἔν τῇ γυναῖκα αὐτῇ καὶ γενεᾷ εἰς τὸ ὑπὲρ τῇ ἱερῇ Φερίον κατέθεσαν. Αριστοβέλα δὲ ὡς ἂν ἐκ πολλῶν συχνὰ συνανηχθῇ, ἀφ' ὧν δὴ καὶ κόσμος ἤδη βασιλείος περὶ αὐτὸν ἦν. χρεδὸν γὰρ ἐν ἡμέραις δεκαπέντε χωρίων ἐκράτησεν εἰκοσιδύο, ἔθεν ἀφορμὰς ἔχων, στρατιὰν ἡθροίζεν ἀπὸ τε Λιβάνη καὶ Τράχωνος, καὶ τῶν μοναρχῶν. οἱ γὰρ ἄνθρωποι, τῷ πλείονι ὑπαγόμενοι, ῥαδίως ὑπήκουν· ἄλλως δὲ νομίζοντες, εἰ ξυλλάβοιεν αὐτῷ τῶν μὴ προσδοκωμένων ἔχ' ἥσσον καρπώσεται τὴν βασιλείαν, ὡς αὐτοὶ τῇ κρατῆσαι πρόφασιν γενηθέντες. τῶν δὲ Ἰσδαίων οἱ πρεσβύτεροι καὶ Τρεκανὸς εἰσήσαν ὡς τὴν βασίλισσαν, καὶ ἐδέοντο ὑποθέσθαι γνώμην περὶ τῶν ἐνεσώτων. τὸν γὰρ Αριστόβηλον, τῶν πάντων χρεδὸν ἤδη κυριεύειν, ὅποτε χωρίων τούτων κρατήσκειν. ἄτοπον δὲ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα κάμνοι, περιστάσις αὐτῆς κατὰ σφᾶς βεβλῦσθαι. περιστάσαι δὲ τὸν κίνδυνον ἡ διὰ μακρῆς σφίσιν. ἡ δὲ αὐτῆς ἐκέλευσε πράττειν ὃ, τι δοκῇσι χρήσιμον εἶναι· πολλὰς δὲ αὐτοῖς ἀφορμὰς ληψέσθαι, τὸ ἔθνος ἱρρωμένον, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὰ ἐν τοῖς γαζοφυλακίοις χρήματα· αὐτῇ γὰρ μικρὸν ἔτι μέλει τῶν πραγμάτων, ὡς ὑπολείποντος ἤδη τῇ σώματος.

ε'. Ταῦτ' εἰπῶσα μετ' ἡ πολὺ ἐτελεύτησε, βασιλεύσασα ἔτη ἑννέα, τὰ δὲ σύμπαντα βιώσασα τρία καὶ ἐβδόμη μῆκοντα. γυνὴ τῷ ἀδελφεῖ τῷ Φύλῃ κατ' ἐδὲν χρησαμένη. δεινὴ γὰρ εἰς τὸ Φίλαρχον ἐν τοῖς μάλιστα γενομένη διήλθον ἔξεν ἔργοις τό, τε πρακτικὸν τῆς ἐν αὐτῇ γνώμης, καὶ τὸ

Aristobuli: et aliquamdiu arbitrata est non rerum nouarum studio discessisse. Verum postquam alii super alios venerunt, qui nunciarent, illum primum praesidium occupasse, deinde secundum, et vniuersa: (statim enim facto ab vno initio, omnia ad illius arbitrium sequebantur) tunc quidem in maximis turbis esse coeperunt, tam Regina, quam gens. Videbant enim, non multum abesse Aristobulum, quin sibi principatum confirmare posset: maximeque metuebant, ne poenam irrogaret eis, quoniam in eius domum debacchati fuissent. Itaque visum est eis eius vxorem et liberos in praesidio collocare, quod supra fanum erat. Ad Aristobulum autem tam magnus frequenter fiebat confluxus, vt iam ornatu regio stiparetur. nam diebus fere quindecim occupauit loca munita viginti duo; vnde opibus sibi comparatis exercitum colligebat a Libano, et Trachone, et principibus. Homines enim, maiorem partem sequentes, facile obtemperabant: accedebat eo, quod sperabant, si eum in rebus non speratis adiuuissent, non minorem ex regno fructum ad se rediturum, vt qui ei eius obtinendi causa existissent. Iudaeorum autem seniores et Hyrcanus adierunt Reginam; et vt super instantibus consilium daret, orarunt. Aristobulum enim, tantis locis occupatis, prope modum rerum omnium iam potiri. se autem non decere, etiamsi maxime ipsa aegrotet, ea superstitie, consilii aliquid seorsum capere. periculum autem iam esse paene pro foribus. At illa iussit, vt, quod utile iudicaret, illud facerent: restare eis multas facultates, gentem validam, et exercitum, et fisci pecuniam. sibi quidem parum iam curae esse negotia, vt quae corporis viribus iam deficeretur.

6. Postquam ista dixisset, non multo post obiit; cum regnasset annos nouem, et vixisset in vniuersum LXXIII. Mulier, quae sexus sui imbecillitatem nulla in re adhibuit prodiditue. nam cum ingenti regnandi cupiditate, vt quae maxime, teneretur, et quibus egerit quam apto

αἰσύνετον τῶν αἰὲν πταιόντων περὶ τὰς δυναστείας ἀνδρῶν. τὸ γὰρ παρὸν κρεῖττον ἀξίῃσα τῷ μέλλοντος, καὶ πάντα δευτέρα τιθεμένη τῷ ἐγκρατῶς ἀρχεῖν, ὅτε καλῷ ἢ τε δικαίῃ, ἕνεκά γε τούτων, ἐπεστέφето. εἰς γοῦν τούτο τῷ οἴκῳ αὐτοχρίας τὰ πράγματα περιέστησεν, ὥστε ἦν μετὰ πλείστων κινδύνων καὶ ταλαιπωριῶν περιεκτῆσατο δυναστείαν, ἐπιθυμία τῶν μὴ προσηκόντων γυναικί, χρόνοις δὲ πολλοῖς ὕπερον ἀφαιρεθῆναι, τοῖς μὲν δυσμενῶς ἔχουσι πρὸς τὸ γένος αὐτῶν τὴν αὐτὴν γνώμην προοδεύουσα, τὴν δὲ ἀρχὴν ἐρημῶν τῶν προηγμένων ποιησαμένη. καὶ συμφορῶν δὲ ἐνέπλησε καὶ ταραχῆς ἐξ ὧν ζῶσα ἐπολιτεύσατο καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν τὸ βασίλειον. ἢ μὴν ἀλλὰ κάποτε ὅπως ἀρξασα, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διαφύλαξε, τὰ μὲν οὖν περὶ Ἀλεξάνδρου ταῦτα εἶχε τέλος.

fuerit ad res gerendas animo ostendit, et quam hebetia sint virorum ingenia, qui in imperandi potestate titubare solent. Nam praesentia futuris potiora existimans, aliisque omnibus insuper habitis modo imperiose dominaretur, nec honesti nec iusti, illorum saltem gratia, rationem habebat. Veruntamen res suae familiae eo infelicitatis perduxit, ut potentiam, quam multis periculis et laboribus parauerat, desiderio eorum, quae mulieri non conueniebant, haud multo post amiserit; ut quae eadem cum illis senserit, qui animo essent in familiam regiam maleuolo, regnumque potentium praesidio destitutum reliquerit. praeterea ex sua, dum viueret, reipublicae administratione regiam post obitum calamitatibus turbisque compleuit. Veruntamen licet hoc modo in imperio se gesserit, gentem in pace conseruauit. Et quidem res Alexandrae hunc exitum habuerunt.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τριάκοντα καὶ δύο.

- α'. Ὡς μετὰ τὸν Αλεξάνδρου θάνατον ὁ νεώτερος αὐτοῦ τῶν παίδων Αριστόβουλος ἐπολέμησεν πρὸς Τρκαννὸν τὸν ἀδελφὸν περὶ τῆς βασιλείας, καὶ κρατήσας αὐτὸς συνειδίξεν εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις βάρυν· ὧς αὐτὸς ὡς συμβάνας ἑκρινὸν βασιλεύει μὲν Αριστόβουλον, Τρκαννὸν δὲ ἰδιωτεύειν.
- β'. Περὶ τοῦ Αντιπάτρου καὶ γίνουσι αὐτῷ, καὶ τίνι τρόπῳ ἐν μικρῇ καὶ τῆς τυχεύουσιν ἀφορμῇ εἰς λυμπερώτητα καὶ δόξαν ἕμα τοῖς παισὶν προήχθη, καὶ μέγιστα δυνάμεις· καὶ ὅτι πείσαντος Τρκαννὸν Αντιπάτρου φυγαδὴν ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς Αῤῥίαν τὴν τῶν Αῤῥάβων βασιλῆα, ἰαίτευσεν ἐλθόν καταγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν, γῆν τε πολλὴν δώσειν καὶ χρήματα ὑποσχόμενος.
- γ'. Ὡς Αῤῥίτας, προεβεβήμενος τὸν Τρκαννόν, ἐβράτευσεν ἐπὶ τὸν Αριστόβουλον, καὶ συμβαλὼν καὶ κρατήσας τῇ μάχῃ συνειδίξεν ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, καὶ περιμαδίσας τὸ στρατόπεδον ἐπολιόρκει τὴν πόλιν.
- δ'. Ὡς Σκαῦρον πέμψαντος ἀπὸ Ἀρμενίας εἰς Συρίαν Μάγνυ Περμπήϊς, ἦγον πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Τρκαννοῦ καὶ Αριστοβόλου πρὸςβαίς περὶ συμμαχίας παρακαλόντες αὐτόν.
- ε'. Ὅτι Σκαῦρος τετρακοσίοις διαφθαρῆς τελάντοισι Αριστοβόλῳ προσέδωκε.
- ς'. Ὡς Περμπήϊς εἰς Λαμψάκον ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἐλθόντος, Αριστοβόλος καὶ Τρκαννὸς ἐπ' αὐτὸν ἦγον περὶ τῆς βασιλείας δικαιολογόμενοι· ὑπέρθεσις Περμπήϊς, περὶ ᾧ ἐν ἐκείνῳ διαγνώσκεισθαι φέσαντος, ὥς ἂν εἰς τὴν ἐκείνου χώραν παραβῇ.
- ζ'. Ὅτι συνὺς ὁ Αριστοβόλος, τίνα ἔχει δύνανται ὁ Περμπήϊς, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ ὡς ἀνανατήσαντος αὐτοῦ, καὶ στρατεύσαντος ἐπ' αὐτόν, εἰς Αλεξάνδρειον Αριστοβόλος ἀνεχώρησε τὸ φρούριον, ἔχουρην δὲ καὶ καταμαχέσθον.
- η'. Ὡς Περμπήϊς, τὸτο συνειδὼν, στρατηγικῶς χρητάμενος ὕπαισι τὸν Αριστοβόλον καταλιπόντα τὸ φρούριον, καταβῆναι πρὸς αὐτόν, ὡς βεβαιωσόμενον αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν· εἰς πεισθέντα, καὶ πολλὰς δικαιολογησάμενον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἠνάγκασε τοῖς φρουράρχοις τῇ αὐτῷ χεيرὶ γράψαι, καὶ παραδόναι αὐτῷ τὰ φρούρια.
- θ'. Ὡς Αριστοβόλος τὸτο ποιήσας διὰ φόβον, ὕπαισι δυσχερόμενος, ἐπὶ τῷ μηδένῳ ὡν προεδόκα περὶ Περμπήϊς τυγχάνειν, ἀνεχώρησεν, εἰς Ἱεροσόλυμα ἐγκατέστησεν αὐτόν.
- ι'. Ὡς, Περμπήϊς κατὰ πόδα μετὰ τῆς στρατῆς κατακαλεσθέντος, μετανέστησεν Αριστοβόλος, καὶ προσελθὼν ἔχει ἱερὸν ἄντικρυ αὐτοῦ, καὶ συγγνώμης τυχεῖν δεήσει· περὶ τῶν ἡμερησίων, τὴν τε πόλιν καὶ τὰ χρήματα παραδόντα ὑπέσχετο· καὶ Περμπήϊς πέμψαντος Γαβριὺν μετὰ ἐπιλείτων στρατιωτῶν ἐπὶ τοὺς τῆς πόλεως παραλήψιν καὶ τῶν χρημάτων, οἱ Ἱεροσολυμίται, τὸν Αριστοβόλον δρῶντες ἐν φυλακῇ κατέσθον, τὰς πόλεις ἀπέκλεισαν τοῖς Ρωμαίοις.
- ια'. Ὡς ἐπὶ τὸτο παροξυνθεὶς Περμπήϊς Αριστοβόλον μὲν ὕψεν, πρὸς αὐτὸν δὲ τὴν δύναμιν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν· καὶ δύνανται μὲν αὐτὸν οἱ τὰ Τρκαννὸν φρονέοντες εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, οἱ δὲ Αριστοβόλου εὐνοητικαὶ φεύγουσιν εἰς τὸ ἱερὸν.
- ιβ'. Ὡς αἰεὶ κατὰ κράτος τὸ ἱερὸν καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν ὁ Περμπήϊς τῇ τρίτῃ μηνί, καὶ περὶ τῆς ἐκείνης αὐτῷ καὶ θρασυθείας.
- ιγ'. Ὅτι Περμπήϊς μηδὲν ἔχουσι τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, πολλῶν ὅτων ἐν αὐτῷ χρημάτων.
- ιδ'. Ὅτι ταῦτα διαπραξέμενος, καὶ τὴν Ἰουδαίαν ποιήσας φέροις ὑποτελῇ, καὶ Τρκαννὸν ἀποδείξας ἐπαρχὸν, Αριστοβόλον μὲν δέσμευεν μετὰ τῆς γενεᾶς εἰς Εὐμηνὴν ἀνέχοντι, Σκαῦρον δὲ τῆς Συρίας ἐπίτροπον κατέστησεν.
- ιε'. Ὅτι Σκαῦρος στρατεύσαντος ἐπὶ Πέργην, βασιλείαν ὤσαν τῶν Αῤῥάβων, καὶ πολιορκήσας, ἐν ἰσχυρῇ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ γυνάμειν, Αντιπάτρος πείθει τὸν Αρραβὰς λόγῳ Σκαῦρος τριμύσας τέλῃ, συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ποιήσασθαι.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

DECIMVSQVARTVS.

Continet hic liber tempus annorum XXXII.

1. *Quomodo post mortem Alexandrae filiorum eius nati minor Aristobulus de regno bellum gessit cum Hyrcano fratre, victumque persequutus est usque ad arcem Hierosolymitanam: utque inter eos ita convenit, ut Aristobulus regnaret, Hyrcanus primatam vitam degeret.*
2. *De Antipatro et eius genere, et quomodo ex parvis et mediocribus initiis ad claritatem et gloriam et magnam potentiam ipse eiusque filii pervenerunt: utque eius suasa Hyrcanus, Hierosolymis fugiens ad Arabum regem Arabum, ei, ut ipsum resisteret in regnum, supplicavit, falsis promissis, se ei daturum multam terrae pecuniasque.*
3. *Quomodo Arabas, cum Hyrcanum exceperet, bellum insulit Aristobulo: usque, cum praesidio congressus eum viciisset, persequutus est eum usque Hierosolyma, exercitusque urbi admoeto eam obsides.*
4. *Quomodo ad Scaurum, quem ex Armenia in Syriam miserat Pompeius Magnus, legati ab Hyrcano et Aristobulo venerunt, ipsius auxilium implorantes.*
5. *Quomodo Scaurus, salensis quadraginta corruptus, Aristobuli rebus studebat.*
6. *Quomodo, Pompeio ex Armenia ad Damascum profecto, Aristobulus et Hyrcanus eum conveniebant de regno disceptantes. utque Pompeius, cum se causam querelarum cogniturum dixisset, rem distulit, donec in eorum regionem veniret.*
7. *Quod Aristobulus, cum intellexisset, quo esset in eum animo Pompeius, in Iudaeam discessit: utque Aristobulus, Pompeio ei irato et in expeditionem adversus eum profecto, in Alexandria se recepit, praesidium bene firmum et expugnatum difficile.*
8. *Quomodo Pompeius, ubi hoc resciverat, stratagemate usus suavit, Aristobulum relicto praesidio ad ipsum descendere, ut qui principatum ei firmaturus esset, quibus obsequentum, postquam eum fratre saepius discoperaverat, coegit Pompeius praesidiorum praefectis sua manu scribere, ipsique castra tradere.*
9. *Quomodo Aristobulus, cum hoc praesidio metu fecisset, et postea rem aegre tulisset, quod nihil eorum, quae sperabat, a Pompeio natum esset, discessit, in Hierosolyma semet inclusurus.*
10. *Quomodo Aristobulus, Pompeio e vestigio eum cum exercitu subsequente, sententiam mutavit, et Hierichunsem usque progressus ei obviam iit: et petitaque peccatorum venia, et urbem et pecuniam ei tradere pollicitus est: utque Gabinio cum militibus levisimis a Pompeio missis ad urbem et pecuniam accipiendam, Hierosolymitani, cum viderent Aristobulum in castris detentum, Romanis portas occluserunt.*
11. *Quomodo hanc ob rem ira incensus Pompeius Aristobulum in vincula coniecit, adductisque copiis urbem obsidebat: ipsumque in urbem superiorem admittens qui Hyrcano faucebant, qui vero ab Aristobulo stabant, in sanum fugiunt.*
12. *Quomodo sanum et inferiorem urbem tertio mense expugnat Pompeius, de quo ipsius modesta et religio.*
13. *Quod Pompeius nihil eorum attigit, quae in fano erant, licet magna illi esset pecuniae vis.*
14. *Quod, cum ista gessisset et Iudaeam Romanis aequaliter fecisset, et Hyrcanum ethnarcham constituisse, Aristobulum vincitum, cum eius prole, Romanis rediit, atque Scaurum Syriae procuratorem fecit.*
15. *Quod, facta a Scuro expeditione in Petram Arabum regiam, eoque obfessa cum exercitus eius rerum inopia laboraret, Antipater Arabi persuadet, ut, trecentis Scuro datis salensis, foedus cum eo faceret,*

- α'. Ος Αλέξανδρος Αριστεύλης παῖς, φυχὴν Πομπήϊον, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, κρατεῖς αὐτῷ παλλῆς γενεμίνης, πόλεμον ἐξήνεγκεν πρὸς Τρυνανὸν καὶ Ἀντίπατρον.
- β'. Ος ὑπὸ Γαβινίου κρατηθεὶς τῇ μάχῃ ὁ Αλέξανδρος, καὶ κατακλιθεὶς εἰς Ἀλεξάνδρειον τὸ Φοῦριον ἰπολιερχεῖτο.
- γ'. Ος Γαβνίος, πεισάνης τῆς μητρὸς τῆς Αλέξανδρος παραδῶναι αὐτὴν τε καὶ τὸ Φοῦριον, λαβὼν τὸν μὲν Αλέξανδρον ἀφῆκεν· ἔγραψε δὲ καὶ τῇ συγγλήτῃ, τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, ὅς ἦσαν μετὰ Αριστεύλης τῶ πατρὶς δεδομένοι, λύσαι, καὶ ἀποτίμῃαι πρὸς τὴν μητέρα, ὧν αὐτῆς τὸ πρὸς Εὐμαιῆς πιστὸν, καὶ ὡς ἔστιν ἀξία ταύτης τῆς χάριτος τυγχάνειν.
- δ'. Ος μετὰ ταῦτα φυχόντα ἐν Ῥώμῃ Αριστίβουλον εἰς τὴν Ἰουδαίαν λαβὼν Γαβινίως αἰχμαλωτον, πάλιν ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην.
- ε'. Κρασσαὶ κατὰ τὴν ἐπὶ Πάρθων κρατείαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀνάβασις, καὶ σύλῃσις τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ χρημάτων.
- στ'. Φυγὴ Πομπήϊου εἰς Ἡπειρον, καὶ Σικιπῖνος ὑπ' αὐτῷ πεμφθὲντος εἰς Συρίαν ἄγειν, ἵνα τοὺς ἔχοντος ἀποκτείνῃ Αλέξανδρον.
- ζβ'. Οτι Καίσαρ, λύσας Αριστίβουλον τῶν δεσμῶν, οἶός τε ἦν πέμψαι μετὰ δύο ταγμάτων εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἧθ' ὃ ὑπὸ τῶν τὰ Πομπήϊου φρονούντων διαφθορὰς Αριστεύλης φαρμάκῳ.
- ηγ'. Καίσαρος εἰς Αἰγυπτὸν κρατεῖα, καὶ ὡς συνεμάχυσεν αὐτῷ Τρυνανὸς τε καὶ Ἀντίπατρος, καὶ τὰς Ἰουδαίας αὐτῷ συμμάχους ἵκοιτο.
- ηδ'. Ἀντίπατρος προθύμως ἀγωνισαμένη κατὰ τὴν μάχην ἀριτεία, καὶ διὰ τούτου φιλία πρὸς Καίσαρα· καὶ ὡς Τρυνανὸν Καίσαρ ἐπὶ τῇ νίκῃ χαίρων ἱτίμους μεγαλῶς, ἐπιστρέφει αὐτῷ τὰ τῆς πατρίδος ἀναστῆσαι κατασκευασμένα τείχη, ἔτι τε Ἀντίπατρον τὴν τῆς Ἰουδαίας ἐπιστροφὴν ἐνεχείρισεν.
- ιθ'. Καίσαρος ἐπιστολή, καὶ δέγματα συγγλήτῃ πρὸς τῆς Ἰουδαίας φίλιας.
- ια'. Οτι Ἀντίπατρος τοῖς παισίν, Ἡρώδῃ μὲν τὴν τῆς Γαλιλαίας κρήνην, Φασαγίλῃ δὲ ἐπιστρέψαι τὴν ἱεροσολύμων· καὶ ὡς Σίξτος Καίσαρ, διαδοκῆδης ὑφ' Ἡρώδου ἡγεμόνης ὤντος ἐν Συρίᾳ, μίγαν καὶ Ἰνδοξὸν ἐπέστειλεν Ἡρώδῃ, κατατίθας ἄρχοντας τῆς Καίλης Συρίας.
- ιβ'. Ος Κάσιος, Καίσαρος ἀποθανόντος, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀναβὰς, τὴν τε χώραν ἱκανοῖς, καὶ τάλαντα ὑπαυξάνεια παρ' αὐτῷ εἰσπράξατο φορολογίας· καὶ πάλιν Ἡρώδης ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν χρημάτων ἐκδοῖς ἔδωκε Κάσιῳ.
- ιγ'. Ος Μάλιχος ἐπιβυβαίνων Ἀντίπατρον ἀνέλε φαρμάκῳ, διακονησάμενος χρήμασι τῶ οἰοχίῳ Τρυνανῷ.
- ιδ'. Ος Ἡρώδης, ἐπισείλαντος αὐτῷ Κάσιον, τὸν Μάλιχον ἰδοφόνους.
- ιε'. Ος Αντίγονον τὸν Αριστεύλης βοηθόμενον παρὰ τῷ Τυρίῳ τυράννῳ Μαρίνῳ, Ἡρώδης ἀπαντήσας τρίται τε καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐμβάλλει.
- ιδβ'. Οτι μετὰ τὸ ἡττηθῆναι Κάσιον ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ νέῳ Καίσαρι καὶ Αντωνίῳ, Ἡρώδης ἐν Βιθυνίᾳ παραγγιζόντῃ πολλοῖς χρήμασι ἱδρατίουσιεν Ἀντώνιον· καὶ διὰ τούτου τὸς καταγορεύειν αὐτῷ βασιλεύοντις ἐκ ἡλέκτο Αντώνιος, καὶ ὅτι Τυρίους ὑπὲρ Ἰουδαίων ἔγραψεν.
- ιδγ'. Οτι πάλιν εἰς Συρίαν ἰδύοντο Αντωνίος, καὶ καταγορεύοντων τινῶν Ἡρώδῃ καὶ Φασαγίλῃ, ὁ μόνον ἐκ ἤβασεν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τετραρχίας αὐτὸς κατέστησεν, τὴν δὲ καταγόρου δίκην τὸν ἀριζμὸν ἀνέκτεινεν.
- ιδδ'. Στρατεία Πάρθων εἰς Συρίαν, καδ' ἦν τὸν Αριστεύλης υἱὸν Αντίγονον εἰς τὴν βασιλείαν κατήγαγον.
- ιδε'. Ος Τρυνανὸν καὶ Φασαγίλον τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδῃ αἰχμαλωτὸς ἔλαβον.
- ιδς'. Ος Ἡρώδης φεύγων ἰαυθεὶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ δευτέρως Αντωνίῳ χρήματα πολλὰ υποσχόμενος, ἀπεδείχθη ὅτι τε τῆς συγγλήτῃ καὶ Καίσαρος βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας.
- ιδς'. Ἐκταὶς Ἡρώδῃ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ μάχῃ πρὸς Αντίγονον, κρατεῖς αὐτῷ Ῥωμαϊκῆς ἰσχυρίνης, καὶ ἡγεμόνης Σίλωνος.
- ιδς'. Ος, Σίλωνος ἱεροσολύμων πτελορησάντας, ὑπὸ Σοσίῃ καὶ Ἡρώδῃ Ἀντίγονος διωφάρεν.

16. *Quomodo Alexander Aristobuli filius, qui a Pompeio fugerat et in Iudaeam se contulerat, magno exercitu coacto, bellum intulit Hyrcano et Antipatro.*
17. *Quomodo Alexander a Gabinio pugna superatus, et in castellum Alexandrium compulsus obsidetur.*
18. *Quemadmodum, cum Alexandrum mater eius flexisset, ut sui castelli que deditionem faceres, Gabinus Alexandrum captum dimisit; ac praeterea scriptis Senatus, ut fratres ipsius cum Aristobulo patre vinctos laxarent matrique mitterent; indicata qua esset in Romanos fide, quoque digna esset, cui haec gratia tribueretur.*
19. *Quomodo Aristobulum a Roma in Iudaeam profugum comprehendit Gabinus, Romanque reuertitur.*
20. *Crassus in expeditione contra Parthos in Iudaeam ascendit, sacrasque pecunias depeculatur.*
21. *Pompeii fuga in Epirum, et Scipionis aduentus in Syriam, cui in mandatis erat, ut Alexandrum necaret.*
22. *Quod Caesar, cum Aristobulum vinctis exemisset, in eo erat, ut eum mitteret cum duobus cohortibus in Iudaeam: interim vero occidit, ut Aristobulus a Pompeianis veneno necaretur.*
23. *Caesaris in Aegyptum expeditio: et quemadmodum ei auxilium tulerunt Hyrcanus et Antipater, feceruntque, ut Iudaei semet ei adiungerent.*
24. *Antipatri in pugna egregium factum et ex eo cum Caesare amicitia: et quemadmodum Caesar, laetus ex victoria, Hyrcanum magno honore affecit, permisso ei, ut eversos patriae civitatis muros excitaret; ac praeterea Antipatrum Iudaeae procuratorem constituit.*
25. *Caesaris literae, et Senatusconsulta de amicitia cum Iudaeis inita.*
26. *Antipater filius administrationem maniat, Herodi Galilaeae, Phasaelo Hierosolymorum a usque Sextus Caesar, muneribus ab Herode, cum in Syria dux esset, acceptis, magnum et gloriosum fecit Herodem, Coelestiae Syriae praefidem eum constituendo.*
27. *Quomodo Cassius, cum in Iudaeam, Caesare mortuo, ascendisset, et regionem affinis, et septingenta talenta a Iudaeis in tributum exegit: usque Herodes, pecunia redacta, Cassio sui studiosus visus est.*
28. *Quomodo Malichus per insidias Antipatrum veneno subtilis, ope pocillatoris Hyrcani, quem pecunia corruperat.*
29. *Quomodo Herodes iussu Cassii dolo interfecit Malichum.*
30. *Quomodo Antigonus Aristobuli filium, a Marione Tyrriorum tyranno adiutum, Herodes ei obuiam factus in fugam vertit et ex Iudaea pellit.*
31. *Quomodo, Cassio in Macedonia superato a Caesare Iuene et Antonio, Herodes, ubi in Bithyniam venit Antonius, multis pecuniis eum sibi conciliavit: ideoque Herodem accusare volentes non admisit. quodque Tyriis pro Iudaeis scripsit.*
32. *Quod, cum Antonius iterum in Syriam venisset et nonnulli Herodem et Phasellum accusarent, non solum hos repudiavit, sed et illos tetrarchas constituit, et decem ex accusatoribus interfecit.*
33. *Parthorum in Syriam expeditio, in qua Antigonus Aristobuli filium in regnum restituerunt.*
34. *Quomodo Hyrcanum et Phasellum, Herodis fratrem, captivos fecerunt.*
35. *Quomodo Herodes a Parthia in Iudaeam fugiens et postea Romam profectus, cum Antonium obsideret multum pecunias pollicitus, creatus est a Senatu et Caesare rex Iudaeae.*
36. *Herodes post haec navigat ex Italia in Iudaeam, et pugnat cum Antigono, adiutus ab exercitu Romano eum comitante et Silone duce.*
37. *Quomodo, Hierosolymis a Silone obsessis, Antigonus a Sosie et Herode oppressus est.*

ΚΕΦ. α'.

Αριστόβελος καὶ Τερκανὺς περὶ τῆς βασιλείας πόλεμος· καὶ ὡς συμβάντες ἐκρίναν βασιλεύειν μὲν Αἰριστόβελον, Τερκανὸν δὲ ἰδιωτεύειν· καὶ ὡς μετ' ἕ πολὺ Τερκανός, ὑπ' Ἀντιπάτρου πεισθεὶς, πρὸς τὸν Ἀρέταν Φεύγει.

ΤΑ μὲν ἔν περὶ Ἀλεξάνδρου τὴν βασιλίσσαν καὶ τὸν θάνατον αὐτῆς ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἡμῖν βιβλῷ δεδηλώκαμεν. τὰ δὲ τέτοις ἀκόλουθα καὶ προσεχῆ νῦν ἐρχόμεν' ἐκ ἀλλοτρίων, ἢ τῷ μηδὲν παραλιπεῖν τῶν πραγμάτων ἢ δι' ἀγνοίαν, ἢ διὰ κάματον τῆς μνήμης, προμνησμένοι. τὴν γὰρ ἱστορίαν καὶ τὴν μῆνυσιν τῶν ἀγνοημένων τοῖς πολλοῖς πραγμάτων διὰ τὴν ἀρχαιότητα δίδμεν, καὶ τὸ τῆς ἐπαγγελίας κάλλος, ὅσον δὴ τὰ ἐς τὴν ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ τῆς τέτων ἀρμοσίας, καὶ ὅσα πρὸς τέτοις συμβάλλεται τῷ λόγῳ ἔχει κόσμον τοῖς ἀναγνώσομένοις, ὡς ἂν μετὰ χάριτός τινος καὶ ἡδονῆς τὴν ἐμπειρίαν παραλαμβάνουσιν. πάντων δὲ μᾶλλον, τῆς ἀκριβείας τὰς συγγραφεῖς στοχάζεσθαι δεῖ, καὶ τῷ τάληθ' εἰπεῖν τοῖς περὶ ὧν ἐκ ἴσασιν αὐτοὶ πιστεύειν αὐταῖς μέλλουσιν.

β'. Αἰξαμένω τούτῳ τῆς ἀρχιερωσύνης Τερκανὺς τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς ἐβδόμης καὶ ἐβδομηκοστῆς πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ολυμπιάδος, ὑπατεύοντος Ρωμαίων Κοίντης Ορτησίης, καὶ Κοίντης Μετέλλης, ὅς δὴ καὶ Κρητικὸς ἐπικαλεῖτο, πόλεμον εὐθύς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν Αἰριστόβελος· καὶ τῆς μάχης αὐτῷ γενομένης πρὸς Ἰερριχῶντι, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτομολῶσιν. ἔ γενομένης, Φεύγει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν Τερκανός, ἔνθα συνέβαινε κατέχευθαι τὴν Αἰριστόβελου γυναῖκα καὶ τὰς παῖδας αὐτῆς ὑπὸ τῆς μητρὸς, καθὼς προειρηκαμεν· καὶ τὰς ἀντισσιώτας δὲ καταφυγόντας εἰς τὸν τῷ Ἰερριχὸν περιβόλον, αἰρᾷ προσβαλὼν. καὶ λόγους ποιούμεενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν περὶ συμβάσεως, καταλύεται τὴν ἔχθραν, ἐπὶ τῷ βασιλεύειν μὲν Αἰριστόβελον, αὐτὸν δὲ ζῆν ἀπραγμόνως.

CAP. I.

Aristobuli et Hyrcani de regno bellum. et quomodo inter eos conuenit, ut Aristobulus regnaret, et Hyrcanus vitam priuatam degeret: utque non multo post Hyrcanus, suasu Antipatri, ad Aretam fugit.

SUPERIORI quidem libro ea declarauimus, quae ad Alexandram reginam eiusque obitum spectant. Quae vero deinceps consequuta sunt nunc enarrabimus: nihil prius habentes, quam ut ne quid vel per ignorantiam vel memoriae vitium omittamus. Illud enim agimus, ut historiam scribamus, resque propter vetustatem plerisque ignoratas pro virili prosequamur, idque dictionis elegantia illustratas, quantum fieri potest, ex verbis eorumque structura, aliisque, quae ad hoc faciunt, ut oratio lectoribus videatur ornatum habere, ut cum suauitate et voluptate rerum peritiam assequantur. Omnium vero maxime, scriptoribus curae esse debet accurata diligentia, verumque istis dicendi studium, qui in iis, quae ipsi plane nesciunt, fidem illis habituri sunt.

2. Igitur cum Hyrcanus pontificatum iniisset, anno tertio Olympiadis centesimae septuagesimae septimae, Romae consulibus Quinto Hortensio et Quinto Metello, qui Creticus etiam nominabatur, bellum ei confestim infert Aristobulus; et commisso apud Hierichuntem praelio, multi de Hyrcani militibus ad fratrem deficiunt. Quo facto fugit in arcein Hyrcanus, in qua Aristobuli vxor et liberi ipsius a matre in custodiam dati fuerunt, ut iam diximus: et aduersarios, qui intra templi septum confugerant, vi expugnat. Deinde cum ad fratrem de compositione verba fecisset, inimicitias deponit iis conditionibus, ut regnaret Aristobulus, ipse vitam otiosam ageret suisque facultatibus placide frueretur. Hoc foedere ita facto

καρπύμενον ἀδελῶς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ κτῆσιν. ταῦτα ἐπὶ
 τῆτοις ἐν τῷ ἱερῷ συνθέμενοι, καὶ ὄρκοις καὶ δεξιαῖς πιτωσά-
 μενοι τὰς ὁμολογίας, καὶ κατασπασάμενοι τὴν πλῆθους παντός
 ὄρωντος ἀλλήλους, ἀνεχώρησαν, ὁ μὲν εἰς τὰ βασίλεια, Τρεκα-
 νος δὲ ὡς ιδιώτης εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Λεριστοβούλας.

γ'. Φίλος δὲ τὸς Τρεκανῶν Ἰδευμαῖος, Ἀντίπατρος λεγό-
 μενος, πολλῶν μὲν εὐπορῶν χρημάτων, θρασυῆριος δὲ τὴν φύ-
 σιν ὢν καὶ τασίας, ἀλλοτρίως εἶχε πρὸς τὸν Λεριστόβηλον
 καὶ διαφόρους, διὰ τὴν πρὸς Τρεκανὸν εὐνοίαν. Νικόλαος μὲν
 τοι Φησὶν ὁ Δαμασκηνός, τῶτον εἶναι γένος ἐκ τῶν πρώτων Ἰε-
 δαίων, τῶν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικομένων. ταῦ-
 τα δὲ λέγει χαριζόμενος Ἡρώδῃ τῷ πατρὶ αὐτῆς, βασιλεῖ τῶν
 Ἰουδαίων ἐκ τύχης τινὸς γενομένου. περὶ ἧς κατὰ καιρὸν δηλώ-
 σομεν. οὗτος τοίνυν ὁ Ἀντίπατρος, Ἀντίπας τὸ πρῶτον ἐκα-
 λεῖτο, καὶ τῷ πατρὶ αὐτῆς τοῦτο ἦν τοῦνομα· ὃν Ἀλεξάνδρος
 τῆ βασιλείας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῆς στρατηγὸν ἀποδείξαντων
 ὅλης τῆς Ἰδευμαίας, ποιήσασθαι Φιλίαν πρὸς τοὺς ὁμονοούν-
 τας αὐτῷ Ἀραβας καὶ Γαζαίους καὶ Ασκαλωνίτας λόγους,
 πολλὰς αὐτοὺς καὶ μεγάλας ἐξιδιώσασθαι δωρεαῖς. τὴν
 οὖν τῆς Λεριστοβούλας δυναστείαν ὁ νεώτερος Ἀντίπατρος ὑφωρ-
 μένος, καὶ δεδιώς, μή τι πάθῃ διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος, ἐπι-
 συνιστᾷ κρύφα κατ' αὐτῆς διαλεγόμενος τῶν Ἰουδαίων τοὺς
 δυναστεύοντας· ἄδικον εἶναι λέγων περιορᾶν Λεριστόβηλον ἀδί-
 κως ἔχοντα τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν ἀδελφὸν ταύτης ἐκβεβλη-
 κότα, πρεσβύτερον ὄντα, κατέχοντα δ' αὐτὴν οὖσαν ἐκείνη
 διὰ τὸ πρεσβεῖον. τούτους δὲ συνεχῶς καὶ πρὸς τὸν Τρεκανὸν
 ποιούμενος διετέλει τοὺς λόγους, καὶ ὅτι κινδυνεύει τὸ ζῆν, εἰ
 μὴ φυλάξαι τοὺς ποιήσας αὐτὸν ἐκποδῶν. τοὺς γὰρ Φίλος τῆς
 Λεριστοβούλας μηδὲνα παραλιπεῖν καιρὸν ἔλεγε, συμβουλευόν-
 τας αὐτὸν ἀνελεῖν, ὡς τότε βεβαίως ἔχοντα τὴν ἀρχήν. τού-
 τοις Τρεκανὸς ἠπίεσε τοῖς λόγοις. φύσει χρηστὸς ὢν, καὶ
 διαβολὴν δὲ ἐπιείκειαν οὐ προσείμενος ῥαδίως. ἐποίησε δὲ
 αὐτὸν τὸ ἀπραγμὸν καὶ τὸ παρρησιόεν τῆς διανοίας, τοῖς
 ἐρώσιν ἀγενεῖ καὶ ἀνανδρὸν δοκεῖν· τῆς δ' ἐναντίας φύ-

in templo, cum quidem pacta iureiurando et dextris confirmassent, et inuicem spectante vniuersa multitudine complexi fuissent, discesserunt: ille quidem in regiam, Hyrcanus vero, ut homo priuatus, in aedes Aristobuli.

3. Erat autem Hyrcano amicus quidam Idumaeus, nomine Antipater, homo quidem multa abundans pecunia, natura vero nauius et seditiosus, qui alieno ab Aristobulo erat animo, et ab eo dissidebat ex sua in Hyrcanum beneuolentia. Quamuis Nicolaus Damascenus huius genus a primoribus Iudaeorum, qui in Iudaeam uenerunt Babylone, deducat. Verum hoc dicit in gratiam Herodis eius filii, quem fortuna ad Iudaeorum regnum euexit, de quo suo tempore dicemus. Hic igitur Antipater Antipas primum dicebatur; atque pater ipsius eodem vocabatur nomine: quem cum rex Alexander et eius vxor totius Idumaeae praefectum constituissent, aiunt fecisse amicitiam cum Arabibus, et Gazaeis, et Ascalonitis, qui secum sentirent; eosque sibi multis et magnis muneribus conciliauisse. Itaque hic iuuenis Antipater suspectam habens Aristobuli potentiam, et veritus, ne quid mali ab eo pateretur propter suum in illum odium, excitat aduersus eum clandestinis obrectationibus Iudaeorum primates; iniquum esse dicens pati, ut Aristobulus iniuste principatu potiatur, et de eo fratrem eiecerit natu maiorem, cui propter aetatem deberetur imperium. Hos autem sermones assidue etiam cum Hyrcano habebat: eique de vita periculum esse dicebat, nisi cauere et illum de medio tolleretur. Amicos enim Aristobuli nullum omittere tempus, dicebat, quin ei consulerent, ut Hyrcanum interimeret, quasi ita demum firmum habiturus principatum. His sermonibus Hyrcanus non credebat, quod erat natura bonus, et calumniam pro sua aequitate haud facile admittebat. nam negotiorum fuga animique lenitas et remissio fecerunt, ut degener et imbellis spectantibus videretur: at natura diuer-

σεως ἦν Αἰσιόβαλος, δραστέριος καὶ δισηγγεγμένους τὸ Φρόνημα.

δ'. Επειδὴ τοῦν ὁ Ἀντίπατρος ἐ προσέχοντα ἑώρα τοῖς λόγοις τὸν Τερκανόν, ἐ διέλιπεν ἑκάστης ἡμέρας πλαττόμενος καὶ διαβάλλον πρὸς αὐτὸν Αἰσιόβαλον, ὡς ἀποκτεῖναι θέλοντα· καὶ μόλις ἐγκείμενος πείθει πρὸς Ἀρέταν αὐτῷ συμβουλευσας φυγεῖν, τὸν Ἀράβων βασιλέα. πειδέντι γὰρ καὶ αὐτὸς ἔσεσθαι σύμμαχος ὑπάρχοντο. ὁ δὲ ταῦτ' ἀκούων ἔλεγε, συμφέρον εἶναι τὸ πρὸς τὸν Ἀρέταν ἀποδράναι. ἔτι δὲ ὁμορος τῇ Ἰσθαίᾳ ἢ Ἀραβίᾳ. καὶ δὴ πέμπει πρῶτος Τερκανὸς πρὸς τὸν Ἀράβων βασιλέα τὸν Ἀντίπατρον, ληψόμενον πίσεις, ὡς ἐκ ἐκδώσει τοῖς ἐχθροῖς ἐκέτην αὐτῷ γινόμενον. λαβὼν δὲ τὰς πίσεις ὁ Ἀντίπατρος, ὑπέσχετο πρὸς Τερκανόν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ μετ' ἐ πολὺ παραλαβὼν αὐτὸν, καὶ τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν νύκτωρ, καὶ πολλὴν ἀνύσας ὁδὸν, ἤκει ἄγων αὐτὸν εἰς τὴν καλαμένην Πέτραν, ὅπῃ τὰ βασίλεια ἦν τῷ Ἀρέτᾳ· μάλιστα δὲ ὢν φίλος τῷ βασιλεῖ, καταγινε τὸν Τερκανόν εἰς τὴν Ἰσθαίαν παρεκάλει. καὶ τῷ ἐκάστης ἡμέρας ποιῶν καὶ ἐκ ἀνείας, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς προϊέμενος, πείθει τὸν Ἀρέταν. ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ Τερκανὸς ὑπέχετο αὐτῷ, καταχθεῖς καὶ τὴν βασιλείαν κομισάμενος, ἀποδώσειν τὴν τε χώραν καὶ τὰς δώδεκα πόλεις, ἃς Ἀλέξανδρος ὁ πατὴρ αὐτῷ τῶν Ἀράβων ἀφείλετο. ἦσαν δ' αὐταί, Μηδαβα, Ναβαλλῶ, Λιβιάς, Θαεραβασά, Αγαλλα, Αθώνη, Ζώαξα, Ορῶναι, Μάρισσα, Ρύδδα, Λέσσα, Ορεβα.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἀρέτας καὶ Τερκανὸς στρατεύουσιν ἐπὶ τὸν Αἰσιόβαλον, καὶ πολιορκῶσιν Ἱεροσόλυμα. καὶ ὡς Σκαῦρος ὁ Ρωμαῖος λύει τὴν πολιορκίαν. Περὶ Ονίς τελευτῆς.

Τούτων αὐτῶ τῶν ὑποχρέσεων γινομένων, Ἀρέτας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Αἰσιόβαλον, μετὰ πέντε μυριάδων ἱπποτῶν ἅμα καὶ πεζῆς στρατιάς, καὶ νικᾷ τὴν μάχην. πολλῶν δὲ μετὰ

sus erat Aristobulus, ad res gerendas acer, animoque ad omnia erecto.

4. Igitur Antipater, ubi Hyrcanum suis dictis aurem non praeberet videt, non desinebat quotidie apud eum ficta crimina et calumnias contra Aristobulum adhibere, ut qui eum vellet interficere; vixque acrius urgendo persuadet, cum ei consulisset, ut ad Aretam Arabum regem perfugeret. nam pollicebatur, si sibi obtemperaret, se quoque ei socium futurum. Ille vero, his auditis, dicebat, e re sua esse, ad Aretam fugam maturare. Est autem Iudaeae finitima Arabia. Itaque misit Hyrcanus primum Antipatrum ad regem Arabum, ut ab eo fidem acciperet, non esse inimicis traditurum, si ad eum supplex venisset. Fide hac accepta Antipater ad Hyrcanum rediit Hierosolyma. Et haud multo post assumpto eo, noctu egressus est vrbe, et longo itinere expedito eum in urbem Petram, ut appellatur, perducebat, ubi erat Aetae regia: et ut regi in primis amicus, orat, ut Hyrcanum reducat in Iudaeam. Cuiusque hoc singulis diebus faceret et non intermitteret, quin etiam dona daret, tandem persuadet Aetae. neque non Hyrcanus ei promittit, si reductus et in regnum restitutus esset, redditurum regionem et duodecim vrbes, quas Alexander ipsius pater ab Arabibus abstulisset. erant autem illae Medaba, Naballo, Liuias, Tharabasa, Agalla, Athone, Zoara, Oronae, Marissa, Rydda, Lyssa, Oryba.

CAP. II.

Quomodo Aetas et Hyrcanus exercitum ducunt aduersus Aristobulum, et Hierosolyma obsident: utque Scaurus Romanus obsidionem soluit. De obitu Oniae.

HIS promissis Aetae factis, ille expeditionem fecit in Aristobulum, cum quinquaginta equitum simul et peditum millibus, eumque praelio vincit. Cum autem

τὴν πικρὴν πρὸς Τρεανὸν αὐτομολησάντων, μονωθεὶς ὁ Αῤιστόβυλος ἔφυγεν εἰς Ἱερουσόλυμα. ὁ δὲ τῶν Αῤάβων βασιλεὺς, πᾶσαν τὴν στρατιὰν ἀγαγὼν, καὶ προσβαλὼν τῷ ἱερῷ, τὸν Αῤιστόβυλον ἐπολιορκεῖ, προστιθεμένῳ καὶ τῇ δῆμῳ τῷ Τρεανῷ, καὶ συμπολιορκῆντος αὐτῷ, μόνων δὲ τῶν ἱερέων Αῤιστοβάλῳ προσμενόντων. ὁ μὲν οὖν Αῤέτας ἐξῆς βαλλόμενος τὰ στρατόπεδα τῶν Αῤάβων καὶ τῶν Ἰσδαίων, ἰσχυρῶς ἐνέκειτο τῇ πολιορκίᾳ. τῶν δὲ γινομένων κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν Αῤζύμων ἐορτῆς, ἣν Φάσκα λέγομεν, οἱ δοκιμώτατοι τῶν Ἰσδαίων, ἐκλιπόντες τὴν χώραν, εἰς Αἴγυπτον ἔφυγον. Ονίας δὲ τις ὄνομα, δίκαιος ἀνὴρ καὶ Θεοφιλὴς, ὅς ἀνομβρίας ποτὲ ἔσης ἤξαστο τῷ Θεῷ λύσαι τὸν ἀμύχμον, καὶ γενόμενος ἐπήκοος ὁ Θεὸς ὕσεν, ἔκρυψεν αὐτὸν διὰ τὸ τὴν γαστρίν ὄρεα ἐπιμένεσσαν. ἀναχθέντα δ' εἰς τὰ στρατόπεδον τῶν Ἰσδαίων, ἡξίου, ὥς ἔπαυσε τὴν ἀνομβρίαν εὐξάμενος, ἵ' ἔτιως ἀράς κατὰ Αῤιστοβάλη καὶ τῶν συσασιαστῶν αὐτῇ ἐπιθῆται. ἐπεὶ δὲ ἀντιλέγων καὶ παραγνέμενος ἐβιάσθη ὑπὸ τῇ πλῆθους, σὰς μέσος αὐτῶν εἶπεν· "ὦ Θεὸς βασιλεῦ τῶν ὅλων, ἐπεὶ οἱ "μετ' ἐμῆ νῦν ἐσῶτες σὸς δῆμὸς ἐστὶ, καὶ πολιορκούμενοι δὲ ἱερεῖς σοί, δέομαι μῆτε κατὰ τῶν ἐκείνους ἐπακοῦσαι, μῆτε "κατ' ἐκείνων, ἃ ὅτοι παρακαλῶσιν, εἰς τέλος ἀγαγεῖν." καὶ τὸν μὲν ταῦτ' εὐξάμενον περιεσάντες οἱ πονηροὶ τῶν Ἰσδαίων κατέλευσαν.

β'. Ο δὲ Θεὸς ταύτης αὐτῆς παραχρῆμα ἐτιμωρήσατο τῆς ὁμότητος, καὶ δίκην εἰσέπραξεν αὐτῇ Ονίας Φόνος τῷ τῷ τρόπῳ. πολιορκουμένων τῶν ἱερέων καὶ τῇ Αῤιστοβάλῃ, συνέβη τὴν ἐορτὴν ἐπιστῆναι τὴν καλεσμένην Φάσκα, καθ' ἣν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν πολλὰ θυεῖν τῷ Θεῷ. ἀποροῦντες δὲ θυμάτων οἱ περὶ τὸν Αῤιστόβυλον, ἡξίωσαν αὐτοῖς τῆς ὁμοφύλης παραχρῆν, χρήματα λαβόντας ἀπὸ τῶν θυμάτων ὅσα θέλῃσι. τῶν δὲ, εἰ βέλονται λαβεῖν, χιλίας δραχμὰς ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς καταβαλεῖν κελευόντων, προθύμως ὁ, τε Αῤιστόβυλος καὶ οἱ ἱερεῖς ὑπέστησαν, καὶ διὰ τῶν τειχῶν καθιμήσαντες ἔδωκαν αὐτοῖς τὰ χρήματα. καὶ οὕτως λαβόντες ἐκ ἀπέδωκαν τὰ

multi post hanc victoriam ad Hyrcanum defecissent, desertus Aristobulus fugit Hierosolyma. At rex Arabum, copiis suis omnibus secum adductis, fanum aggressus oppugnat Aristobulum, populo ab Hyrcano stante et oppugnationem adiuuante, cum soli sacerdotes essent apud Aristobulum. Igitur Aretas, iunctis Arabum Iudaeorumque castris, obsidionem acriter vrget. Cum autem haec fierent, dum ageretur Azymorum festum, quod Pascha vocamus, Iudaeorum praecipui, relictis suis finibus, fugerunt in Aegyptum. Quidam autem Onias, vir iustus et Deo carus, (qui aliquando, cum siccitas esset, Deum orauit, ut ardores depelleret, Deusque, precibus exauditis, pluuiam misit) sese abdidit, quoniam durare seditionem videbat. Sed illi, eo in Iudaeorum castra perducto, postulant, ut, quemadmodum siccitatem precibus finierat, ita nunc Aristobulum et eius factionis homines diris ageret. cumque contradicens et deprecans coactus esset a multitudine, stans in medio eorum dicebat: "O Deus rex vniuersitatis, quandoquidem qui mecum nunc stant, tuus populus est, itemque qui obsidentur sacerdotes tui sunt, precor, ut neque contra hos illos audias, neque quae hi contra illos orant, ad exitum perducas." Et illum quidem ista precatum circumstantes Iudaeorum pessimi quique lapidibus necarunt.

2. Deus autem mox illos ob hanc crudelitatem ultus est, caedisque Oniae poenas exegit ad hunc modum. Obsessis sacerdotibus et Aristobulo, accidit, ut festum inflaret, quod Pascha vocatur, in quo nobis moris est, multas hostias Deo immolare. At cum victimis carerent qui cum Aristobulo erant, populares suos rogarunt, ut eas ipsis praeberent, et pro iis, quantam vellent, pecuniam acciperent. cumque illi, si habere velint, in singula capita mille drachmas dari postularent, Aristobulus et sacerdotes conditionem libenter acceperunt, et demissam per muros pecuniam illis dederunt. Atqui illi, accepta

θύματα· ἀλλ' εἰς τὸτο πονηρίας ἤλθον, ὥς παραβῆναι τὰς πίστεως καὶ ἀσεβῆσαι εἰς τὸν Θεόν, τὰ πρὸς τὴν θυσίαν μὴ παραχόντας τοῖς δεομένοις. παρασπονδηθέντες δὲ οἱ ἱερεῖς ἤϋξαντο τῷ Θεῷ, δίκην αὐτῶν εἰσπράττασαι παρὰ τῶν ὁμοφύλων. ὁ δὲ ἔκ ἀνεβάλετο τὴν τιμωρίαν· ἀλλὰ πνεῦμα πολὺ καὶ βίαιον ἐμπέμφας, τὸν καρπὸν ἀπάσης τῆς χώρας διέφθειρεν, ὡς τὸν μόδιον τῷ σίτῃ τότε αὐτοῖς ἐξωνέεσθαι δραχμῶν ἑνδεκα.

γ'. Ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ Σκαῦρον εἰς Συρίαν Πομπήιος, αὐτὸς ὢν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ πολεμῶν ἐπὶ Τυγράνῃ. ὁ δὲ, ἀφικόμενος εἰς Δαμασκόν, Λόλλιον μὲν καὶ Μτέλλον νεωστὶ τὴν πόλιν ἡρηκότας εὐρῶν, αὐτὸς εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἡπείγετο. παραγενομένῃ δὲ πρῆσβεις ἦγον παρ' αὐτῷ τε Ἀριστοβάλῃ πρὸς αὐτὸν καὶ Τρκανῷ, συμμαχεῖν ἀξιόντων ἑκατέρω. ὑπάρχοντων δὲ, Ἀριστοβάλῃ μὲν τετρακόσια δώσειν τάλαντα, τῷ δὲ Τρκανῷ τέττων ἔκ ἐλάττονα παρέξειν, προσδέχεται τὴν Ἀριστοβάλῃ ὑπόχεσιν, καὶ γὰρ εὖπορος χρημάτων, καὶ μεγαλόψυχος ἦν, καὶ μετριωτέρων ἡξίῃ τυγχάνειν· ὁ δὲ καὶ πένης ἦν, καὶ γλίσχρος, καὶ περὶ μειζόνων τὴν ἄπιστον πρᾶττεν ἐπαγγελίαν. ὁ γὰρ ἴσον ἦν βία πόλιν ἐλεῖν, ἐν τοῖς μάλιστ' ὀχυρὰν καὶ δυνατὴν, ἢ Φυγάδας ἐκβαλεῖν μετὰ τῷ Ναβαταίων πλῆθους, ἔκ εὖ πρὸς πόλεμον διακεκμηῖν. τῷ τοίνυν προδόμενος διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, λαβὼν τὰ χρήματα λύει τὴν πολιορκίαν, καλεῦσας ἀναχωρεῖν τὸν Ἀρέταν, ἢ πολέμιον αὐτὸν Ῥωμαίων ἀποδεχθῆσεσθαι. καὶ Σκαῦρος μὲν εἰς Δαμασκόν πάλιν ἀνεχώρησεν· Ἀριστοβάλῃ δὲ μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπὶ τῷ Ἀρέτῃ καὶ Τρκανῷ ἐξετάττει, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἐπὶ τὸν καλῶμενον Πατυρεῖνα, νικᾷ τὴν μάχην καὶ κτείνει περὶ ἑξακισχίλις τῶν πολεμίων, μεθ' ὧν ἔπεσε καὶ Φαλίῳ ὁ Ἀντιπάτρις ἀδελφός.

pecunia, victimas non dederunt: sed eo improbitatis pro-
cesserunt, vt fidem violarent, et impii essent in Deum,
ea, quibus ad sacra facienda opus erat, egentibus non sup-
peditando. Sacerdotes autem contra fidem datam de-
cepti Deum orarunt, vt se in populares suos vlciscere-
tur. Atque ille vindictam non distulit: sed immisso
magno violentoque vento totius regionis fruges corruptit,
adeo vt eo tempore tritici modius vndecim drachmis eme-
retur.

3. Interea mittit Scaurum in Syriam Pompeius, cum
ipse esset in Armenia et adhuc aduersus Tigranem belli-
geraret. Ille vero, Damascum profectus, Lolliumque
et Metellum, qui modo urbem ceperant, nactus e vesti-
gio in Iudaeam contendit. vbi vero eo peruenit, conue-
niunt eum ab Aristobulo et Hyrcano legati, auxilium
postulantes utrique. Cumque Aristobulus quidem pro-
mitteret quadringenta talenta daturum esse, Hyrcanus
vero his non pauciora datum iri, Aristobuli promissio-
nem accipit, quippe hominis pecuniosi et magnifici et
aequiora postulantis: cum Hyrcanus pauper et parcus
esset, et incredibilia polliceretur, cum maiora postularet.
non enim eiusdem facilitatis erat, urbem expugnare lon-
ge munitissimam et potentissimam, ac fugitivos depelle-
re cum Nabataeorum turba ad bellum non admodum ido-
nea. Ob has igitur causas cum Aristobulo paciscitur,
acceptaque pecunia soluit obsidionem, iubens Aretam
discedere, aut ni pareat, hostem Romanorum declaratum
iri. Et Scaurus quidem Damascum iterum petit: Ari-
stobulus vero cum magnis copiis in Aretam et Hyrcanum
expeditionem fecit: et cum eis, ad locum, qui Papyron
appellatur, congressus, praelio superat, et hostium circi-
ter septem millia interimit, cum quibus cecidit et Phalion
frater Antipatri.

ΚΕΦ. γ.

Ὡς Αριστόβελος καὶ Τερκανὸς πρὸς Πομπήϊον ἔρχονται περὶ
τῆς βασιλείας δικαιολογούμενοι· καὶ ὡς Αριστόβελος εἰς
Ἀλεξάνδρειον Φεύγοντος, Πομπήϊος ἐπ' αὐτὸν σφατεύει,
καὶ τὰ ἐρύματα παραδιδόναι κελεύει.

ΜΕΤ' ἡ πολὺ δὲ Πομπήϊος εἰς Δαμασκὸν ἀφικομένη, καὶ
Κοίλην Συρίαν ἐπιόντος, ἦκον παρ' αὐτὸν πρέσβεις ἐξ Ἑλλης
Συρίας καὶ Αἰγύπτου, καὶ ἐκ τῆς Ἰσδαίας. ἐπεμψε γάρ αὐτῷ
μέγα δῶρον Αριστόβελος, ἄμπελον χρυσῇ ἐν πεντακοσίῳ
ταλάντων. μέμνηται δὲ τῷ δῶρι καὶ Στράβων ὁ Καππαδόξ,
λέγων ἕτως· ἤλθε δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου πρεσβεία, καὶ εὖ-
“Φανος ἐκ χρυσῶν τετρακιχλίων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰσδαίας εἶτε
“ἄμπελος εἶτε κῆπος· τρεπωλὴν ὠνόμαζον τὸ δημιουργημα.
“τῷτο μέντοι τὸ δῶρον ἰσορήκαμεν καὶ ἡμεῖς ἀνακείμενον ἐν
“Ρώμῃ, ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Διὸς τῷ Καπετωλίῳ, ἐπιγεγραφὴν ἔχον
“ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
“ἐτιμήθη δὲ εἶναι πεντακοσίῳ ταλάντων. Αριστόβελον μὲν
“οὖν τῷτο λέγεται πέμψαι τῶν Ἰσδαίων δυνάστην.

β'. Μετ' ἡ πολὺ δὲ ἦκον πάλιν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν,
Ἀντίπατρος μὲν ὑπὲρ Τερκανῆ, Νικόδημος δὲ ὑπὲρ Αριστοβέ-
λου· ὃς δὴ καὶ κατηγορεῖ τῶν λαβόντων χρήματα. Γαβινίῳ
μὲν πρότερον, Σκαύρῳ δὲ ὕστερον, τῷ μὲν τριακόσια, τῷ δὲ τε-
τρακόσια τάλαντα, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχθρῶς καὶ τῆτος αὐ-
τῷ κατασκευάζων. κελύσας δὲ ἦκειν τὰς διαμφοισθητῶν-
τας, ἐνισταμένα τῷ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἐκ τῶν χει-
μαρῶν, ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Δαμασκηνήν· καὶ τὴν τε ἄκραν ἐν
παρόδῳ τὴν ἐν Ἀπαμείᾳ κατέσκαψεν, ἣν ὁ Κυζικηνὸς ἐτείχι-
σεν Ἀντίοχος, καὶ τὴν Πτολεμαίᾳ τῷ Μενναίῳ χώραν κατε-
νόησεν, ἀνδρὸς πονηρῆς, καὶ ἑδὲν ἐλάττονος Διονυσίου τῷ Τρι-
πολίτῃ, τῷ πελεκισθέντος, ὅσπερ καὶ κηδεύων ἐτύγχανεν αὐ-
τῷ, χιλίοις μέντοι ταλάντοις ἐξωνησαμένῃ τὴν ὑπὲρ τῶν
ἡμαρτημένων τιμωρίαν, οἷς Πομπήϊος τὰς σφατιώτας ἐμιοδα-
δότησεν. ἐξῆλε δὲ καὶ Λυσιαδά χωρίον, οὗ τύραννος ἦν Σίλας

CAP. III.

Quomodo Aristobulus et Hyrcanus Pompeium comueniebant de regno disceptantes: utque Aristobulo in castellum Alexandrium fugiente, Pompeius in eum exercitum ducit, iubetque, ut munitiones sibi traderet.

NON multo autem post, cum Pompeius Damascum venisset, et Coelen-Syriam obiret, venerunt ad eum legati ex tota Syria et Ægypto et Iudaea. Misit enim ei ingens donum Aristobulus, vitem auream ex quingentis talentis. Meminit autem huius muneris etiam Strabo Cappadox, his verbis: "Venit et ex Ægypto legatio, cum corona aureorum quatuor mille, et ex Iudaea siue vitis siue hortus: quod opus *τετραλὴν* delectationem nominabant. Hoc donum vidimus etiam nos Romae in templo Iouis Capitolini dedicatum, cum inscriptione ALEXANDRI IUDAEORVM REGIS. Æstimabatur autem quingentis talentis. Et quidem fertur, Aristobulum Iudaeorum dynasten hoc misisse.

2. Non multo autem post venerunt rursus ad eum legati, Antipater pro Hyrcano et Nicodemus pro Aristobulo: qui etiam accusabat eos, qui pecunias acceperant, primum Gabinium; deinde Scaurum, quorum hic quinquaginta, ille trecenta talenta acceperat; hos quoque praeter alios inimicos ei faciens. At Pompeius, iussis iis, qui controuersias habebant, ineunte vere ad se venire, educto ex hybernis exercitu in agrum Damascenum contendit: et in transitu arcem Apamiae, quam munivit Cyzicus Antiochus, funditus euerit, et Ptolemaei Menaei regionem consideravit, hominis mali, non minus quam fuerat Dionysius Tripolitanus, securi percussus, eique affinitate coniunctus; qui tamen mille talentis peccatorum veniam redemit, quibus Pompeius militibus stipendium soluit. Expugnauit etiam Lyfiada praesidium, cuius tyrannus erat Silas Iudaeus. Cumque urbem

ὁ Ἰσδαῖος. διελθὼν δὲ τὰς πόλεις τὴν τε Ἡλιόπολιν καὶ τὴν Χαλκίδα, καὶ τὸ δι᾿εργον ὄρος ὑπερβαλὼν τὴν Κοίλην προσαγορευομένην Συρίαν, ἀπὸ τῆς Πέλλης εἰς Δαμασκὸν ἦκεν· ἐνθα δὴ καὶ τῶν Ἰσδαίων διήκαστε καὶ τῶν ἡγεμένων αὐτῶν, οἱ πρὸς τε ἀλλήλους διεφέροντο, ὅ, τε Τρκανὸς καὶ Αἰσιόβηλος, καὶ τὸ ἔθνος πρὸς ἀμφοτέρους, τὸ μὲν ἐκ ἀξίῃν βασιλεύεσθαι, πᾶσι γὰρ εἶναι τοῖς ἱερεῦσι τῇ τιμωμένῃ παρ' αὐτοῖς Θεῷ περὶ αὐτῶν, ὄντας δὲ τῆς ἀπογόνους τῶν ἱερέων εἰς ἄλλην μετὰ γενεᾴν ἀρχὴν τὸ ἔθνος ζητῆσαι, ὅπως καὶ ὄλοιοι γένοιτο. Τρκανὸς δὲ κατηγορεῖ, ὅτι πρεσβύτερος ὢν ἀφαιρέσει τὸ πρεσβεῖον ὑπ' Αἰσιόβηλος, καὶ μικρὸν ἔχει μέρος τῆς χώρας ὅφ' αὐτῷ, τὴν δὲ ἄλλην βίαν λαβὼν Αἰσιόβηλος· τὰς τε καταδρομὰς τὰς ἐπὶ τῆς ὁμόρου, καὶ τὰ περὶ αὐτῶν τὰ ἐν θαλάττῃ τῆτον εἶναι τὸν συστήσαντα διέβαλλεν, ἐκ ἂν ὁδ' ἀποσῆναι λέγων τὸ ἔθνος, εἰ μὴ βίαιός τε καὶ ταραχώδης ὑπῆρχε. συνηγόρου δὲ αὐτῷ ταῦτα λέγοντες πλείους ἢ χίλιοι τῶν δοκιμωτάτων Ἰσδαίων, Ἀντιπάτερα παρασκευάσαντος. ὁ δὲ τῶ μὲν ἐκπεσεῖν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς τὴν ἐκείνης φύσιν ἡττιάτο, ἀπερακτὸν ἔσαν, καὶ διὰ τῶ εὐκαταφρόνητον. αὐτὸν δὲ ἔλεγε φόβῳ τῶ μὴ πρὸς ἄλλας μετασῆναι τὴν ἀρχὴν, ἐξ ἀνάγκης αὐτὴν ὑπελθεῖν, προσαγορευέσθαι δὲ αὐτὸν τῷτο, ὅπερ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν πατέρα. καὶ δὴ μάρτυρας τῶτων ἐκάλεε τῶς νέας καὶ σοβαρωτέρους, ὧν ἐβδελύττοντο τὰς περὶ Φυρίδας καὶ τὰς κόμας καὶ τὰ Φάλαρα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, ὃν ὥσπερ ἐ δίκην ὑφίξοντες, ἀλλ' ὡς εἰς πομπὴν προΐοντες ὑπέκριντο.

γ'. Πομπήϊος δὲ τῶτων ἀνάσας, καὶ καταγνὺς Αἰσιόβηλος βίαν, τότε μὲν αὐτὰς ἀπέπεμψε διαλεχθεῖς πρῶτος· ἐλθὼν δ' εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἔλεγε διατάξαι ἕκαστα, ἐπειδὴν τὰ τῶν Ναβαταίων πρῶτον ἴδοι. τῶς δ' ἐκέλευσεν ἡσυχίαν ἄγειν, θραπυῶν ἅμα τὸν Αἰσιόβηλον, μὴ τὴν χώραν ἀποσῆσθαι καὶ διακλεισθεῖν τῶν παρόδων. ἔτυχε μέντοι τῷτο ἐξ Αἰσιόβηλος γενόμενον. ἐ γὰρ ἀναμείβας ὁδὸν ὧν διελέχθη

Heliopolim et Chalcida pertransisset, et montem superasset Coelen-Syriam, ut appellatur, disterminantem, a Pella Damascum se contulit; ubi et Iudaeos et eorum duces audiuit, qui et ipsi inter se dissidebant, Hyrcanus scilicet et Aristobulus, et gens ab utroque, regio quidem imperio subiici detrectans, quod patrium esset, sacerdotibus eius Dei, qui apud ipsos coleretur, ut obedirent, hosque sacerdotibus prognatos conari in aliam principatus rationem transferre gentem, ut in seruitutem redigatur: Hyrcanus vero querebatur, quod grandior ipse ab Aristobulo priuatus esset iure aetatis; paruamque terrae partem sub se haberet, reliquam vi abstulisset Aristobulus; eumque esse criminabatur, qui et incursionum in finitimos agros, et in mari, ut piratica exerceretur, auctor exstitisset: gentem nunquam fuisse rebellaturam dicens, nisi ille violentus et turbidus fuisset. Atque haec ei attestabantur supra mille de Iudaeorum illustrissimis, quos Antipater subornauerat. At Aristobulus eum principatu excidisse suae ipsius naturae culpa contendebat, ut quae ignaua esset, ideoque facile contemneretur. se vero, aiebat, imperium necessario subiisse, ne ad alios transferretur; ipsum autem non alio nomine appellari, quam quo et pater Alexander ante se usus est. Atque harum rerum testes citabat iuuenes quosdam insolentiores, purpura et coma et phaleris et reliquo inuidioso nobilitatis ornatu comtos, quem non quasi causam dicendi, sed quasi pompam obituri sumserant.

3. Pompeius, his auditis, Aristobulum de vi condemnauit, ac tum eos comiter alloquutus dimisit: seque in terram eorum profectum omnia compositurum dicebat, postquam prius Nabataeorum res inspexisset. at interea quietos se tenere iussit; Aristobulum simul colens, ne nationem auerteret et transitum ei intercluderet. neque tamen non est id ab Aristobulo factum. Nam nulla re exspectata earum, de quibus cum eo

πρὸς αὐτὸν ὁ Πομπήιος, εἰς Δήλιον πόλιν ἦλθε, καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἀπῆρεν.

δ'. Οργίζεται δὲ ἐπὶ τούτοις Πομπήιος, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ναβαταίης ἀναλαβὼν στρατίαν, ἐκ τε Δαμασκῆ καὶ τῆς ἄλλης Συρίας ἐπικυρίαν, σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ Ῥωμαίων τάγμασιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Λεϊσόβυλον. ὡς δὲ παραμεψάμενος Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν εἰς Κορέας ἦκεν, ἥτις ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Ἰσθαίας διεξιόντι τὴν μεσόγειον, ἐνταῦθα εἰς τι περικαλλὲς ἔρυμα, ἐπ' ἧκεν τῷ ὄρει ἰδρυμένον, Ἀλεξάνδρειον, Λεϊσόβυλιν συμπεφευγότος, πέμψας ἐκέλευσεν ἦκεν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, παραινόντων πολλῶν μὴ πολεμεῖν Ῥωμαίοις, κατέισι· καὶ, δικαιολογησάμενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν περὶ τῆς ἀρχῆς, πάλιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνει Πομπήιος συγχωρήσαντος. καὶ τῷ ἐποίησε δις καὶ τρίς, ἅμα μὲν κολακεύων τὴν ὑπ' αὐτῷ περὶ τῆς βασιλείας ἐλπίδα, καὶ πρὸς ἕκαστον ὃν ἐκέλευσε Πομπήιος ὑπακούειν ὑποκρινόμενος, ἅμα δὲ ἀναχωρῶν εἰς τὰ ἔρύματα ὑπὲρ τῆ μη καταλύειν αὐτόν, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀφορμὴν αὐτῷ παρασκευαζόμενος, θεδίων, μὴ τὴν ἀρχὴν εἰς Τρεανὸν περιστήσῃ. κελεύοντος δὲ Πομπήιος παραδίδοναι τὰ ἔρύματα, καὶ τοῖς Φερεράχαις ἐπιτέλλειν τῇ ἑαυτῷ χειρὶ, παραδέχεσθαι δὲ ἄλλως ἀπείρητο, πείθεται μὲν, δυσαναχαιτῶν δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐν παρασκευῇ τῷ πολεμεῖν ἐγένετο. καὶ μετ' ἃ πολὺ Πομπήϊω, στρατίαν ἐπ' αὐτὸν ἄγοντι, καθ' ὁδὸν ἀφικόμενοί τινες ἐκ Πόντος τὴν Μιθραδάτη τελευτατὴν ἐμήνυνον, διὰ Φαρνάκου τῷ παιδὸς αὐτῷ γενομένην.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Πομπήιος Ἱεροσόλυμα, τῶν πολιτῶν αὐτῷ τὰς πύλας ἀποκλεισαμένων, πολιορκεῖ καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ· οἷά τε πρὸς τούτοις ἐπραξεν ἐν Ἰουδαίᾳ.

ΣΤρατοπεδευτάμενος δὲ ἐπὶ Ἱεριχῶντα, ἔ τὸν Φοίνικα τρέφειν συμβέβηκε, καὶ τὸ ὀποβάλασθαι μύρον ἀκρότατον,

Pompeius colloquutus erat, in urbem Delium et inde in Iudaeam se contulit.

4. Istis autem Pompeius irascitur, et assumpto, quem in Nabataeos ducebat, exercitu, et a Damasco reliquaue Syria auxilio, aliisque quas habebat legionibus Romanis, in expeditionem profectus est aduersus Aristobulum. Atque vbi, praeterita Pella et Scythopoli, ad Coreas venit, quae vrbs per mediterranea obeunti initium est Iudaeae, illic in quoddam praesidium pulchrum admodum, in montis vertice situm, Alexandrium dictum, cum Aristobulus confugisset, Pompeius ei significatum misit, ut ad se veniret. Ille vero, monentibus multis, ne cum Romanis bellum gereret, descendit: et, postquam cum fratre de potentatu disceptauerat, iterum in arcem ascendit permissu Pompeii. id quod iterum et tertio fecit, simul semet adulari sinens spe regni ab ipso obtinendi, et ad omnia eius imperata se obedientem esse simulans, simulque in castellum se, ne vires amitteret, recipiens, et ad bellandum opes sibi parans, veritus, ne principatum transferret ad Hyrcanum. At iubente Pompeio, ut castella traderet et praesidiorum praefectis sua manu scriberet, (alioquin interdictum erat, ne quenquam admitterent) paruit ille quidem; sed aegre id ferens, Hierosolyma concessit, seque ad bellum praeparauit. Atque haud multo post Pompeio, aduersus eum copias ducenti, quidam in via, qui a Ponto venerant, Mithradatis obitum nunciant, qui a Pharnace filio suo peremptus erat.

CAP. IV.

Quomodo Pompeius Hierosolyma, postquam ciues ei portas clausuerant, obsidet et vi expugnat: et quae praeterea in Iudaea fecit.

CVM autem apud Hierichuntem castra posuisset Pompeius, (vbi palmae nascuntur vigentque, et opobalsa-

ὁ τῶν θάμνων τεμνομένων ὅξῃ λίθῳ ἀναπιδύει ὥσπερ ὄπός, ἔωθεν ἐπὶ Ἱεροσόλυμα ἐχώρει. καὶ μετανήσας Ἀριστόβουλος ἀφικνεῖται πρὸς Πομπήιον· καὶ χεῖματα δίδωσι, καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις αὐτὸν εἰσδεχόμενος, παρεκάλει παύσασθαι τῷ πολέμῳ, καὶ πράττειν μετ' εἰρήνης ὃ, τι βύλεται. συγγνὺς δὲ Πομπήιος αὐτῷ δεομένῳ, πέμπει Γαβίνιον καὶ στρατιώτας, ἐπὶ τε τὰ χεῖματα καὶ τὴν πόλιν. ἢ μὴν ἐπράχθη τί τῶτων, ἀλλ' ἐπανήλθεν ὁ Γαβίνιος, τῆς τε πόλεως ἀποκλεισθεὶς, καὶ τὰ χεῖματα μὴ λαβὼν, τῶν Ἀριστοβύλου στρατιωτῶν ἅκ' ἐπι-
 τρεψάντων τὰ συγκεκείμενα γενέσθαι. ὁργὴ δ' ἐπὶ τῶτοις Πομπήιον λαμβάνει, καὶ, τὸν Ἀριστόβουλον ἐν φυλακῇ καταστή-
 σας, αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔρχεται, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἔσαν ὀχυράν, μόνῳ δὲ τῷ βορείῳ μέρει Φαύλως ἔχουσιν. περιέρ-
 χεται γάρ αὐτὴν Φάραγξ εὐρεία τε καὶ βαθεῖα, ἐντὸς ἀπο-
 λαμβάνουσα τὸ ἱερὸν, λιθίνῳ περιβόλῳ καρτερῶς πάνυ τε-
 τειχισμένον.

β'. Ἦν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἔνδον εἰσὶς, ἔχ' ὁμονοούντων περὶ τῶν ἐνεσῶτων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐδόκει παραδιδόναι Πομπήϊον τὴν πόλιν· οἱ δὲ τὰ Ἀριστοβύλου φρονοῦντες ἀποκλείειν τε καὶ πολεμεῖν παρήνουν, τῷ κακῆινον ἔχεισθαι δεδεδμένον. Φθάσαντες δὲ ἄτοι τὸ ἱερὸν καταλαμβάνουσι, καὶ τὴν τείνη-
 σαν ἀπ' αὐτῶ γέφυραν εἰς τὴν πόλιν ἔκοψαν, εἰς πολιορκίαν εὐτρεπιζόμενοι. οἱ δὲ ἔτεροι δεξάμενοι τὴν στρατιὰν ἐνχειρί-
 σαν Πομπήϊον τὴν τε πόλιν καὶ τὰ βασίλεια. Πομπήιος δὲ Πείσωνα τὸν ὑποστράτηγον πέμψας σὺν στρατῷ, τὴν τε πόλιν, καὶ τὰ βασίλεια ἐφύρει· καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τὸ ἱερὸν, καὶ ὅσα ἦν ἔξω περὶ τὸ ἱερὸν ὠχύρα. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λό-
 γους συμβατηρῆς τοῖς ἐντὸς προσέφερεν· ἔχ' ὑπακούντων δὲ εἰς ἃ προσεκαλεῖτο, τὰ περίεξ εἰτείχισε χωρεῖα, πρὸς ἅπαντα Τρεκανῶ προθύμως ὑπηρεταύτους. Πομπήιος δὲ ἔσωθεν στρα-
 τοπεδεύεται, κατὰ τὸ βόρειον τῷ ἱερῷ μέρος, ὅθεν ἦν ἐπίμα-
 χον. ἀνετήκισαν δὲ καὶ ἐνταῦθα μεγάλοι πύργοι, καὶ τά-
 φρος δὲ ὀρώρυκτο, καὶ βαθεῖα περιείχτο Φάραγγι. ἀπερ-
 ρύγει γὰρ καὶ τὰ πρὸς τὴν πόλιν, τῆς γεφύρας ἀνατοτραμ-

munum vnguentum praestantissimum, quod fruticibus acuto lapide incisus instar succi exsudat) mane Hierosolyma contendit. Et Aristobulus mutata sententia eum adit; atque pecuniam se ei daturum, et Hierosolymis recepturum esse pollicens, orabat, ut bello supersederet, et quae vellet cum pace faciat. Illi cum veniam oranti dedisset Pompeius, mittit Gabinium et milites ad pecuniam et urbem accipiendam. neque tamen quidquam horum factum est: quin reuersus est Gabinus, urbe exclusus, nec accepta pecunia, quod Aristobuli milites conuenta seruari non permisissent. Has ob causas ira incensus est Pompeius, et, cum Aristobulum in custodiam dedisset, ipse ad urbem proficiscitur, caetera quidem firmam, tantum septentrionali parte leuius munitam. circumdabat enim eam lata profundaue vallis, intra se fanum comprehendens, lapideo muro valide admodum cinctum.

2. Erat autem hominum intus dissidium, quid facto opus esset non consentientium. nam quidam censebant urbem dedendam Pompeio: alii vero, Aristobulo fauentes, portas ei claudendas bellumque parandum esse suadebant, quoniam Aristobulus in vinclis haberetur. Atque hi fanum praeoccuparunt; et pontem, qui ab eo in urbem ferebat, interruperunt, sese ad sustinendam obfidionem parantes: alii vero, admissio exercitu, urbem Pompeio et regiam tradiderunt. At Pompeius, nullo Pisone legato cum exercitu, urbem et regiam praesidiis firmabat: domosque fano adiacentes, et omnia, quae foris circa templum erant, muniabat. Ac primum quidem iis, qui intus erant, de pace ineunda verba faciebat: cum autem illi in quas offerebat condiciones non descenderent, circumiecta loca muro sepsit, Hyrcano ad omnia studiose ei subseruiente. Porro Pompeius castra collocauit extra; a fani parte septentrionali, qua erat expugnabile. Stabant et ibi magnae turres, et fossa depressa erat, profundaue valle circumdata. Erat enim praerupta pars ea, quae in urbem spectabat, interrupto ponte

μένης ἐφ' ἧ διήγε Πομπήϊος· καὶ τὸ χῶμα ὁσημέραι ταλαπωρῆμενον ἐγήγετο, περιτεμνόντων τὴν περίξ ὕλην Ῥωμαίων. καὶ ἐπειδὴ τῷ εἶχεν ἱκανῶς, μόλις πληθείσης τῆς τάφρου διὰ βάθος ἄπειρον, προσβαλὼν μηχανὰς καὶ ὄργανα ἐκ Τύρου κομιθέντα, ἐπισήσας κατήρασε τὸ ἱερὸν τοῖς πετροβόλοις. εἰ δὲ μὴ πάτριον ἦν ἡμῖν ἀργεῖν τὰς ἐβδομάδας ἡμέρας, ἢ ἂν ἠνύσθη τὸ χῶμα, κωλύόντων ἐκείνων. ἄρχοντας γὰρ μάχης καὶ τύπτοντας ἀμύνεσθαι δίδωσιν ὁ νόμος, ἄλλο δὲ τι δρῶντας τὰς πολέμους ἢ ἐᾷ.

γ'. Ο δὲ καὶ Ῥωμαῖοι συνιδόντες, κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ὥς δὴ Σάββατα καλεῖμεν, ἔτ' ἔβαλλον τὰς Ἰουδαίους, ἔτ' εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπῆντων, χῶν δὲ καὶ πύργους ἀνίστασαν, καὶ τὰ μηχανήματα προσῆγον, ὥστε αὐτοῖς εἰς τὴν ἐπιῦσαν ἐνεργὰ ταῦτα εἶναι. μάθοι δ' ἂν τις ἐντεῦθεν τὴν ὑπερβολὴν ἧς ἔχομεν περὶ τὸν Θεὸν εὐσεβείας, καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νόμων, μηδὲν ὑπὸ τῆς πολιορκίας διὰ φόβον ἐμποδιζομένων πρὸς τὰς ἱεραρχίας· ἀλλὰ δις τῆς ἡμέρας, πρῶτ' τε καὶ περὶ ἐννάτην ὥραν, ἱερουργῶντων ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ μηδ', εἴ τι περὶ τὰς προσβολὰς δύσκολον εἴη, τὰς θυσίας παριέντων. καὶ γὰρ ἀλάσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῇ τῆς νηστείας ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ἐννάτην καὶ ἐβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, ὑπατευόντων Γαίου Αντωνίου καὶ Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες, ἑσφαττον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις ἑδὲν ἦττον ἱερουργῶντες διετέλουν, ἔτε ὑπὸ τῷ φόβῳ τῇ περὶ τῆς ψυχῆς, ἔτε ὑπὸ τῷ πλήθους τῶν ἤδη φονευομένων, ἀναγκαζέντες ἀποδράναι, πᾶν δ' ὅ, τι δεοὶ παθεῖν τῷτο παρ' αὐτοῖς ὑπομῆναι τοῖς βωμοῖς κρεῖττον εἶναι νομίζοντες, ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίμων. ὅτι δὲ ἢ λόγος ταῦτα μόνον ἐστὶν ἐγκώμιον ψευδὲς εὐσεβείας ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυρῶσι πάντες οἱ τὰς κατὰ Πομπήϊον πράξεις ἀναγράψαντες· ἐν οἷς καὶ Στραβίων καὶ Νικόλαος, καὶ πρὸς τούτοις Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας συγγραφεύς.

δ'. Επεὶ δὲ τῷ μηχανήματος προσαχθέντος, σκιδεῖς ὁ

qua parte degebat Pompeius: et agger quotidie magno labore surgebat, secantibus proximas arbores Romanis. Ac postquam absolutum erat opus, fossa aegre completa propter infinitam eius altitudinem, admotis machinis et tormentis a Tyró allatis, fanum saxis missilibus quaterere institit. At nisi nobis patrium fuisset septimis diebus feriari, non fuisset perfectus agger, illis prohibentibus. Praelio enim lacescentes et ferientes hostes repellere permittit lex, sed aliud quidpiam agentes impedire non patitur.

3. Itaque cum id intellexissent Romani, istis diebus, quas a feriando Sabbata appellamus, neque Iudaeos telis petebant, neque cum eis manus conferebant, sed aggerem et turres excitabant, et machinas admouebant, ut eis postridie vterentur. Licet autem vel hinc discere, quam immenso pietatis studio Deum colamus, et quam obseruantes legum simus, quod sacerdotes ex obsidione nihil prae metu impediti fuerint, quo minus sacra peragerent; sed bis quotidie mane et hora nona rem diuinam ad aram fecerint, neque, si quid in oppugnatione difficile inciderit, sacrificia omiserint. Etenim capta vrbe, tertio demum mense, die ieiunii, Olympiade centesima septuagesima nona, Caio Antonio et Marco Tullio Cicerone consulibus, cum vi ingressi hostes eos, qui erant in fano, iugularent; tamen, qui sacra procurabant, nihilo secius rem diuinam facere perseuerabant, neque metu vitae amittendae neque iam caesorum multitudine in fugam compulsi, quicquid pati necesse erat, illud ad aras ipsas laturos esse melius putantes, quam ut aliquid legibus patriis praescriptum omitterent. Quod autem ista non sint fabula, vnice ad falsae pietatis laudem ostendendam adhibita, sed ipsamet veritas, testimonio sunt qui res a Pompeio gestas memoriae prodiderunt; et in his Strabo et Nicolaus, ac praeterea Titus Liuius, historiae Romanae Scriptor.

4. Atque postquam adnota machina maxima turrium

μέγιστος τῶν πύργων κατηνέχθη, καὶ παρέρρηξέ τι χωρίον,
 εἰσπερχέοντο μὲν οἱ πολέμιοι. πρῶτος δὲ αὐτῶν Κορνήλιος
 Φαῦσος Σύλλα παῖς σὺν τοῖς ἑαυτῷ στρατιώταις ἐπέβη τῷ
 τεῖχος, μετὰ δὲ αὐτὸν, Φύριος ἑκατοντάρχης, ἅμα τοῖς ἐπο-
 μένοις κατὰ θάτερον μέρος· διὰ μέσων δὲ Φάβριος, καὶ αὐ-
 τὸς ἑκατοντάρχης, σὺν σίφει καρτερεῶ. Φόνος δ' ἦν πάντα
 ἀνάπλευ. καὶ τῶν Ἰσθαίων, οἱ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων, οἱ δὲ ὑπὸ
 ἀλλήλων ἀνηρεῦντο· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ κατὰ κρημνῶν ἑαυτὰς ἐρ-
 ρίπτουν, καὶ πῦρ ἐνιέντες εἰς τὰς οἰκίας ἐνεπύμπρακτο, τὰ γν-
 νόμενα καρτερεῖν ἔχοντες ὑπομένοντες. ἔπεισον δὲ, τῶν μὲν Ἰσθαί-
 ων, εἰς μυρίους καὶ διχαλίους, Ῥωμαίων δὲ πάνυ ὀλίγοι. ἐλήφθη
 δὲ αἰχμάλωτος καὶ Ἀψάλωμος, θεῖος ἅμα καὶ πυνθερός Ἀρι-
 στοβάλου. παρηνομήθη δὲ οὐ μικρὰ περὶ τὸν ναόν, ἄβατόν τι
 ὄντα ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ καὶ ἀόρατον. παρήλθε γάρ εἰς τὸ ἐν-
 τὸς ὁ Πομπηῖος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἔκ ὀλίγοι, καὶ εἰδούσα
 μὴ θεμιτὸν ἦν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, ἢ μόνους τοῖς ἀρχιερεῦ-
 σιν. ὄντων δὲ τραπέζης τε χρυσῆς, καὶ λυχνίας ἱερᾶς, καὶ
 σπονδείων, καὶ πλήθους ἀρωμάτων, χωρὶς δὲ τούτων ἐν τοῖς
 θησαυροῖς ἱερῶν χρημάτων εἰς δύο χιλιάδας ταλάντων, οὐ-
 δενὸς ἤψατο δι' εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ τούτῳ τῆς περὶ αὐτὸν
 ἀξιώσεως ἔπραξεν ἀρετῆς. τῇ τε ὑστεραία καθάρσει παραγγέ-
 λας τὸ ἱερὸν τοῖς ναοπόλοις, καὶ τὰ νόμιμα ἐπιφέρειν τῷ Θεῷ,
 τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπέδωκεν Τεκνῶ· διὰ τε τὰλλα ὅσα
 χρησίμος ὑπῆρξεν αὐτῷ, καὶ ὅτι τὴν κατὰ τὴν χώραν Ἰσθαίων
 Ἀριστοβάλου συμπολεμῆν ἐκώλυσε· καὶ τὰς αἰτίας τῶ πολέ-
 μῳ τῷ πελέκει διεχεύεσθαι. τὸν δὲ Φαῦσον, καὶ τὴν ἄλλαν,
 ὅσοι τὸ τεῖχος προθύμως ἐπέβησαν, τῶν πρεσπόντων ἀρεσιῶν
 ἠξίωσε. καὶ τὰ μὲν Ἱεροσόλυμα ὑποτελῆ Φόρῳ Ῥωμαίοις ἐποίη-
 σεν· ὅς δὲ οἱ ἔνοικοι πρότερον πόλεις ἐχειρώσαντο τῆς Κοί-
 λης Συρίας ἀφελόμενος, ὑπὸ τῷ σφετέρῳ στρατηγῷ ἔταξε,
 καὶ τὸ σύμπαν ἔθνος, ἐπὶ μέγα πρότερον αἰετόμενον, ἐντὸς
 τῶν ἰδίων ὅρων συνέσειλεν. καὶ Γάδαρα μὲν, μικρὸν ἔμπροσθεν
 κατασκαφίσαν, ἀνέκτισε, Δημητρίῳ χαριζόμενος τῷ Γαδα-
 ρεῖ, ἀπελευθέρῳ ἑαυτῷ· τὰς δὲ Λοιπάς, Ἰππὸν, καὶ Σκυθό-

concussa cecidit, secumque ruinam traxit et locum aperuit, hostes quidem irruerunt. Eorum autem primus Cornelius Faustus Syllae filius cum sua militum cohorte murum adscendit; post eum vero Furius centurio, cum eis, qui ipsum sequebantur ex altera parte: atque inter utrumque Fabius, et ipse centurio, cum valida suorum manu. Omnia autem plena caedibus erant. ac Iudaeorum alii quidem a Romanis, alii vero a suis occidebantur: nonnullique per praerupta sese deiciebant, aut succensis aedibus seipsos comburebant, non sustinentes ea pati, quae fierent. Atque Iudaeorum quidem ad duodecim millia ceciderunt, Romanorum vero perpauci. captus etiam est Absalomus, Aristobuli auunculus et idem socer. Non mediocriter autem laesa est templi religio, inaccessi prius et pedibus et oculis. Nam Pompeius et eius comitum non pauci in penetrabile ingressi sunt, et ea viderunt, quae nemini alii mortalium, nisi pontificibus solis, videre fas erat. Cum autem intus essent et mensa aurea, et sacrum candelabrum, et paterae, quibus libatur, et magna vis aromatum, praetereaque in thesauris sacrae pecuniae ad duo talentorum millia, nihil horum prae pietate attigit: sed hac in re convenienter suae virtuti se gessit. Sequenti vero die, iussis aeditiis, ut fanum purgarent, utque Deo libarentur quae lex iuberet, pontificatum restituit Hyrcano (tum propter alia eius erga se officia, tum quia Iudaeos incolas Aristobulo auxiliari prohibuerat) bellicque auctores securi percussit. At Fausto et aliis, qui primi murum conscenderunt, digna praemia persoluit. et urbem quidem Hierosolymorum Romanis vectigalem fecit; quae vero Coeles-Syriae oppida incolae prius subegerant ab eis abstulit, et Romano praetori subiecit: universamque gentem, quae antea tantopere efferebatur, intra suos fines conclusit. Et Gadara quidem, paulo ante eversa, restauravit, in gratiam Demetrii Gadarensis, liberti sui: reliqua vero oppida, Hippum, et Scythopo-

πολιν, καὶ Πέλλαν, καὶ Δίον, καὶ Σαμάρειαν, ἔτι τὸ Μάρισσαν, καὶ Ἀζωτον, καὶ Ιάμνειαν, καὶ Ἀρέθυσαν, τοῖς οἰκητοῦσιν ἀπέδωκε. καὶ ταύτας μὲν ἐν τῇ μεσογείῳ, χωρὶς τῶν κατεσκαμμένων, Γάζαν τε πρὸς τῇ θαλάσῃ, καὶ Ιόππην, καὶ Δῶρα, καὶ Στρατώνος τὸν πύργον· ἢ κτίσαντος αὐτὴν Ἡρώδης μεγαλοπρεπῶς, καὶ λιμένι τε καὶ ναοῖς κοσμήσαντες, μετωνομάσθη Κασάρεια· πάσας ὁ Πομπήϊος ἀφῆκεν ἐλευθέρως, καὶ προσένειμε τῇ ἐπαρχίᾳ.

ε'. Τὰς τῶ πάθος τοῖς Ιεροσολύμοις αἰτίαι κατέστησαν Τερκανὸς καὶ Αἰσιόβελος, πρὸς ἀλλήλους τασιάσαντες. τὴν τε γὰρ ἐλευθερίαν ἀπεβάλομεν, καὶ ὑπήκοοι Ρωμαίων κατέστημεν· καὶ τὴν χώραν, ἣν τοῖς ὅπλοις ἐκτησάμεθα τῆς Σύρης ἀφελόμενοι, ταύτην ἠναγκάσθημεν ἀποδῆναι τοῖς Σύροις, καὶ προσέτι πλείω ἢ μύρια τάλαντα Ρωμαῖοι ἐν βραχεὶ χρόνῳ παρ' ἡμῶν εἰσепράξαντο· καὶ βασιλεία, ἡ πρότερον τοῖς κατὰ γένος ἀρχιερεῦσι διδομένη τιμὴ, δημοτικῶν ἀνδρῶν ἐγένετο. καὶ περὶ μὲν τούτων κατὰ χώραν ἐρᾶμεν. Πομπήϊος δὲ τὴν Κοίλην Συρίαν, ἕως Εὐφράτης ποταμῆ καὶ Λίγυπτι, Σκαύρῳ παραδὲς καὶ δύο τάγματα Ρωμαίων, ἐπὶ Κιλικίαν ἄχκετο, ἐπειγόμενος εἰς Ρώμην. ἐπήγετο δὲ μετὰ τῆς γενεᾶς καὶ Αἰσιόβελον δεδεμένον. δύο γὰρ ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ τοσῶτοι υἱεῖς· ὧν εἰς Ἀλέξανδρος μὲν ἀπέδρα, ὁ δὲ νεώτερος Αντίγονος συνεκομίζετο εἰς Ρώμην ἅμα ταῖς ἀδελφαῖς.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Σκαῦρος συμμαχίαν πρὸς Ἀρέταν ποιεῖται· οἷά τε Γαβίνιος, νικήσας Ἀλέξανδρον Αἰσιόβελου υἱόν, ἐν Ἰσδαία διεπράξατο.

Σκαῦρος δ' ἐπὶ Πέτραν τῆς Ἀραβίας στρατεύσαντος, καὶ διὰ τὸ δυσεμβολωτάτην εἶναι τὰ ἐν κύκλῳ δηοῦντος αὐτῆς, καὶ τῷ στρατεύματι λιμώττοντος, Αντίπατρος κατ' ἐντολὴν Τερκανὸς σίτον ἐκ τῆς Ἰσδαίας καὶ τάλλα, ὅσων ἐέδθη, παρέχκετο. πεμφθεῖς τε πρὸς Ἀρέταν πρεσβευτὴς ὑπὸ Σκαύρου,

lim, et Pellam, et Dium, et Samariam, itemque Marissam, et Azotum, et Iamnam, et Arethusam, suis habitatoribus restituit. Et haec quidem oppida mediterranea, praeter euerfa; vt et maritima, et Gazam, et Ioppen, et Dora, et Stratonis turrim, (quae, ab Herode magnifice condita atque portubus et templis exornata, Caesarea mutato nomine appellata est) Pompeius omnia libera esse fuit, prouinciaeque Syriae attribuit.

§. Huius cladis Hierosolymis causam dederunt diffensione sua Hyrcanus et Aristobulus. nam et tunc nobis erepta erat libertas, et in Romanorum redacti eramus potestatem; et regionem, quam armis captam a Syris abstulimus, hanc ipsam compulsi sumus Syris denovo restituere. ac praeterea plus quam decem millia talentorum breui tempore a nobis Romani exegerunt: sublataque regia administratione, honore scilicet generi pontificali prius delato, popularis inducta est. Et de his quidem suo loco dicemus. Pompeius autem cum Coelen-Syriam vsque ad Euphratem fluuium et Aegyptum Scauro tradidisset, cum duabus legionibus Romanis, in Ciliciam contendit, Romam ire festinans. Duxit autem secum etiam Aristobulum vinctum cum eius prole. erant enim ei duae filiae totidemque filii: quorum vnus quidem Alexander aufugiebat, iunior vero Antigonus Romam vna cum suis sororibus deportabatur.

CAP. V.

Quomodo Scaurus foedus facit cum Areta: quaeque Gabinus, victo Alexandro, Aristobuli filio, in Iudaea gessit.

CVM autem Scaurus in Petram Arabiae regiam expeditionem fecisset, et propter difficillimum ad eam aditum agrum in circuitu depopularetur, et exercitus fame laboraret, Antipater Hyrcani iussu frumentum ex Iudaea, et alia, quibus opus erat, ei praebebat: missusque ad Aretam legatus

διὰ τὴν ὑπῆσαν ξενίαν, πείθει καὶ αὐτὸν ἀργύριον ὑπὲρ τῆς μὴ δρωθῆναι τὴν χώραν δῆναι. καὶ αὐτὸς ἐγγυητὴς τριακοσίων ταλάντων γίνεται. καὶ ἐπὶ τῆτοις ἔλυτε τὸν πόλεμον Σκαῦρος, ἔχ' ἥττον αὐτὸς ἢ συνέβαινεν Ἀρέται ἐπιθυμεῖν τῆς το γενέσθαι βεβλόμενος.

β'. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀλεξάνδρῳ τὴν Ἰσδαίαν κατατρέχοντος τῆς Αἰριοβάβη παιδὸς, στρατηγὸς Γαβίνιος ἐκ Ρώμης εἰς Συρίαν ἦκεν· ὃς ἄλλὰ τε λόγῳ ἄξια διεπράξατο, καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ ἐςράτευσε, μηκέτι Τυχανῶς πρὸς τὴν ἐκείνῃ ρώμῃν ἀντέχειν δυναμένῃ, ἀλλ' ἀνεγείρειν ἤδη καὶ τὸ τῶν Ἰεροσολύμων τείχος ἐπιχειροῦντος, ὅπερ εἶλε Πομπηΐος. ἀλλὰ τῆτου μὲν αὐτὸν ἐπέχον οἱ ἐνταῦθα Ρωμαῖοι. περιῶν δὲ ἐν κύκλῳ τὴν χώραν, πολλὰς ὥπλιζε τῶν Ἰουδαίων, καὶ συνέλεξε ταχὺ μυρίους μὲν ὀπλίτας, πεντακοσίους δὲ πρὸς τοῖς χιλίοις ἵππεῖς, Ἀλεξάνδρεόν τε ὠχύρου, τὸ πρὸς ταῖς Κορέαις ἔρυμα, καὶ Μαχαίρουντα πρὸς τοῖς Δραβίοις ὄρεσιν. ἔρχεται οὖν ἐπ' αὐτὸν Γαβίνιος, Μάρκον Ἀντωνίων προπέμψας σὺν ἄλλοις ἡγεμόσιν· οἱ δὲ ὀπλίσαντες Ρωμαίων τοὺς ἐπομένους, καὶ σὺν τούτοις τοὺς ὑπηκόους Ἰουδαίους, ὧν Πειθόλαος ἡγείται καὶ Μάλιχος, προσλαβόντες δὲ καὶ τὸ Ἀντιπάτρου ἐταίρικόν ὑπὸντων Ἀλεξάνδρῳ· ἠκολούθει δὲ καὶ Γαβίνιος σὺν τῇ Φάλαγγι. καὶ ἀναχωρεῖ μὲν ἐγγὺς Ἰεροσολύμων Ἀλέξανδρος· συμπεσόντων δὲ ἀλλήλοισ ἐκεῖ, καὶ μάχης γενομένης, κτείνουσι μὲν οἱ Ρωμαῖοι τῶν πολεμίων περὶ τριῶν χιλίους, ζωγῶσι δὲ ἔτι ἐλάττους.

γ'. Ἐν τῷ Γαβίνιος ἐπὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, πρὸς καλεῖτο τῆς ἐνδον εἰς διάλύσεις, συγγνώσεσθαι περὶ τῶν προθὲν αὐτοῖς ἡμαρτημένων ὁμολογῶν. στρατοπεδευομένων δὲ πολλῶν πρὸ τῆς ἐρύματος πολεμίων, ἐφ' ὧς ἀνήσαν οἱ Ρωμαῖοι, Μάρκος Ἀντωνίος ἐπιφανῶς ἀγωνισάμενος, καὶ πολλὰς ἀποκτείνας, ἔδοξεν ἡριστευκέναι. Γαβίνιος μὲν οὖν, μέρος τῆς στρατίας ἐνταῦθα καταλιπὼν, ὡς ἂν ἐκπολιορκηθῇ τὸ χωρίον, αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰσδαίαν ἦει, καὶ ὅσας γε ἐντυχάνει καθεστημέναις τῶν πόλεων, κτίζειν παρεκελεύετο.

a Scauro, quoniam eius hospes esset, persuasit ei, ut pecunia vastationem agri redimeret. et ipse trecentorum talentorum sponsor fit. Atque his conditionibus Scaurus bellum finivit; non minus quod ipse hoc voluerit quam quod Aretas idem concupiuerit.

2. Aliquanto autem post Alexandro Aristobuli filio Iudaeam incurfante, imperator Gabinus Roma venit in Syriam: qui et alia memoratu digna gessit, et in Alexandrium arma mouit, cum quidem Hyrcanus Alexandri vires sustinere amplius nequirit, sed iam Hierosolymorum murum a Pompeio dirutum erigere institueret. Verum ab hoc quidem conatu eum prohibuerunt, qui illic erant Romani: at regionem circumquaque obiens multos Iudaeorum armabat, collegitque celeriter decem milia peditum, ut et mille et quingentos equites, et Alexandrium munitionibus firmavit. (castellum prope Co-reas situm) et Machaeruntem apud montes Arabiae. Igitur eum aggreditur Gabinus, praemisso Marco Antonio cum aliis ducibus: qui cum armatis, quos ducebant, Romanis, et praeterea Iudaeis, qui eis parebant, quibus Pitholaus et Malichus praefecti erant, assumpto insuper Antipatri auxilio, obuiam iuerunt Alexandro: Gabinus autem et ipse cum graui armatura sequebatur. Et quidem Alexander prope Hierosolyma se recepit: cum vero ad manus illic ventum esset, praeliumque committeretur, interfecerunt quidem Romani hostium circiter tria millia, viuosque ceperunt non pauciores.

3. Interea Gabinus, ad Alexandrium profectus, eos, qui intus erant, ad compositionem inuitabat, veniam eis ante peccatorum sese daturum promittens. Cum autem multi ex hostibus ante munimentum castra haberent, quos adorti sunt Romani, Marcus Antonius egregie pugnando, magnamque caedem faciendo reliquis palmam praeripuisse visus est. Caeterum Gabinus, relicta ibi parte exercitus, ad locum expugnandum, ipse reliquam Iudaeam obibat, et in quascunque incidebat vires euerfas,

καὶ ἀνεκτίσθησαν, Σαμάρεια, καὶ Ἀζωτος, καὶ Σκυθόπολις, καὶ Ἀνθηδών, καὶ Γαφία, καὶ Δῶρα, Μάρισσά τε καὶ Γάζα, καὶ ἄλλα ἐκ ὀλίγα. τῶν δὲ ἀνθρώπων πειθομένων οἷς ὁ Γαβίνιος προσέταττε, βεβαίως οἰκηθῆναι συνέβαινε τότε τὰς πόλεις, πολὺν χρόνον ἐρήμους γενομένας.

δ'. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος κατὰ τὴν χώραν ἐπάνεισιν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρειον· καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῷ κρατύναντος διαπρεσβεύεται πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρος, συγγινώσκων τε αὐτῷ τῶν ἡμαρτημένων δόμνος, καὶ παραδίδως τῶν ἐρυμάτων Τρεκανίαν τε καὶ Μαχαρῶντα, ὕστερον δὲ καὶ Ἀλεξάνδρειον. καὶ ταῦτα μὲν Γαβίνιος κατίσκαψε. τῆς Ἀλεξάνδρου δὲ μητρὸς πρὸς αὐτὸν ἐλθούσης, ἣ ἐφρόνει τὰ Ῥωμαίων, τῷ τε ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων ἐν Ῥώμῃ ἐχομένων, συνσχώρησεν αὐτῇ ταῦθ' ἅπερ ἤξι'· καὶ διοικησάμενος τὰ πρὸς αὐτὴν, Τρεκανὸν κατήγευ εἰς Ἱεροσόλυμα, χήσοντα τὴν τῷ ἱερῷ ἐπιμέλειαν. πέντε δὲ συνέδρια καταστήσας, εἰς ἴσας μοίρας διένειμε τὸ ἔθνος· καὶ ἐπολιτεύοντο οἱ μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις, οἱ δὲ ἐν Γαδάροις, οἱ δ' ἐν Ἀμαθῆντι, τέταρτοι δὲ ἦσαν οἱ ἐν Ἱεριχῶντι, καὶ τὸ πέμπτον ἐν Σαπφώροις τῆς Γαλιλαίας. καὶ οἱ μὲν ἀπηλλαγμένοι τῆς δυναστείας, ἐν αἰριστοκρατείᾳ διῆγον.

ΚΕΦ. 5'.

Ὡς Φυγόντα ἐκ Ῥώμης Ἀριστόβηλον λαβὼν Γαβίνιος ἀπέμπει εἰς Ῥώμην· καὶ ὡς Γαβίνιος ἐξ Αἰγύπτου ἐπαυελθὼν μάχη κρατεῖ Ἀλεξάνδρου καὶ Ναβαταίων.

Ἀριστόβελος δὲ διαδράντος ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον, ὅπερ ἦν νεωστὶ κατεσκαμμένος, ἀνατεχίζειν προαεχόμενος, πέμπει Γαβίνιος πρὸς αὐτὸν στρατιώτας καὶ ἡγεμόνας, Σίσυρναν τε καὶ Ἀντάνιον καὶ Σερχίλιον, καλύσοντάς τε τὸ χωρίον αὐτὸν καταχεῖν, καὶ συλληφόμενους αὐτόν. πολλοὶ δ' Ἀριστόβελος τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴν παλαιὰν εὐκλειαν προσέτρεον, καὶ δὴ καὶ νεωτέροις χάρεντες πράγμα-

instaurari iubebat: et refectae sunt Samaria, et Azotus, et Scythopolis, et Anthedon, et Raphia, et Dora, et Marissa, et Gaza, et aliae non paucae. Dumque homines Gabinii mandatis parent, accidit tum, ut ea oppida tuto incolerentur, postquam diu deserta fuerant.

4. Ille vero, istis per regionem factis, reuertitur ad Alexandrium: et dum obsidionem intendit, mittit ad eum legationem Alexander, peccatorum veniam petens, et de castellis tradens Hyrcaniam et Machaeruntem, tandemque etiam Alexandrium. Et ista quidem Gabinius diruit. At cum mater Alexandri, quae Romanorum partes propterea fouebat, quod eius vir caeterique liberi Romae habebantur, ad eum venisset, concessit ei quaecunque postulabat: et compositis eius negotiis, Hyrcanum duxit Hierosolyma, fani curam habiturum. Deinde constitutis quinque iuridicis conuentibus, in totidem aequales partes gentem diuisit: ita ut alii ius peterent ad Hierosolyma, alii ad Gadara, alii ad Amathuntem, quarti vero ad Hierichuntem, et quinti ad Sapphoram Galilaeae. Atque ita principatu liberati Iudaei, deinde ab optimatibus regebantur.

CAP. VI.

Quomodo Gabinus Aristobulum, post fugam a Roma captum, Romam remittit: utque Gabinus ex Aegypto reuersus praelio superat Alexandrum et Nabataeos.

CVM autem Aristobulus Roma in Iudaeam profugisset, et Alexandrium, quod nuper erat euersum, reficere institueret, mittit Gabinus aduersus eum milites, et duces Sisennam et Antonium et Seruilium, qui locum ab eo occupari prohiberent, ipsumque comprehenderent. Multi autem Iudaeorum ad Aristobulum confluabant, tum propter veterem eius gloriam; tum quia

σι. Περθέλαος γὰρ τις, ὑποστράτηγος ἐν Ἱεροσολύμοις ᾔη, μετὰ χιλίων ἡτομολήσας πρὸς αὐτόν· πολλοὶ δὲ τῶν προσθεμένων ἦσαν ἀνοπλοι. διεγνωκὼς δὲ εἰς Μαχαβεῖντα ἀπαίτῃσθαι Ἀριστόβουλος, τήντας μὲν ἀπέλυσεν ἀπὸ τῶν ὄντας· ἔγὰρ ἐγίνοντο αὐτῷ χρήσιμοι πρὸς τὰ ἔργα· τῆς δὲ ὀπλισμένους περὶ ὀκτακισχιλίους ὄντας ἀναλαβὼν ὥχετο. καὶ προσπύοντων αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων καρτερῶς, ἥττωνται τῇ μάχῃ γενναίῳ· οἱ Ἰουδαῖοι· καὶ προθύμως ἀγωνισάμενοι βιασαμένων τε τῶν πολεμίων εἰς φυγὴν τρέπονται. καὶ φονεύοντα μὲν αὐτῶν εἰς πεντακισχιλίους· οἱ δὲ λοιποὶ σκεδασθέντες, ὡς ἐδύναντο σώζεν αὐτὰς ἐπειρῶντο. χιλίων μέντοι πλείονας ἔχων Ἀριστόβουλος εἰς Μαχαβεῖντα διέφυγεν, ὡχρὺς τε τὸ χωρίον, καὶ πράττων κακῶς ὅδὲν ἦττον ἐλπίδος ἀγαθῆς εἶχετο. δύο δ' ἡμέρας ἀντιχὼν τῇ πολιορκίᾳ, καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν, αἰχμάλωτος μετ' Ἀντιγόνῃ τῷ παιδὶ, ὃς δὴ καὶ συνέφυγεν ἐκ Ῥώμης αὐτῷ, πρὸς Γαβίνιον ἄγεται. καὶ τοιαύτῃ μὲν Ἀριστόβουλος χρησάμενος τύχῃ, πάλιν εἰς Ῥώμην ἀναπέμπεται, καὶ δεθεὶς αὐτόθι κατείχεται, βασιλεύσας μὲν καὶ ἀρχιερατεύσας ἔτη τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ, ἀνὴρ δὲ λαμπρὸς καὶ μεγαλόψυχος γενόμενος. τὰ μὲντοι τέκνα αὐτοῦ ἀνῆκεν ἢ σύγκλητος, Γαβινίῳ γράψαντος τῷδ' ὑποχρόστῃ τῇ μητρὶ παραδόσθαι τὰ ἐρύματα· καὶ τότε μὲν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπανερχεται.

β'. Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθους στρατεύοντι, καὶ τὸν Εὐφράτην ἤδη πεπεραιωμένῳ, μετέδοξεν εἰς Αἴγυπτον ὑποστρέψαντα καταστῆσαι Πτολεμαῖον εἰς αὐτήν. καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. Γαβινίῳ μὲντοι, κατὰ τὴν στρατίαν, ἢ ἐπ' Ἀρχέλαον ἐπέλατο, Ἀντίπατρος ὑπηρετήσας σίτον καὶ ὄπλα καὶ χρήματα· καὶ τῆς ὑπὲρ Πηλῆσιον τῶν Ἰουδαίων ἔστος αὐτῷ προσηγάγετο καὶ συμμάχος ἐποίησε, Φύλακας ὄντας τῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμβολῶν. ἐπανελθὼν δ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου καταλαμβάνει τὴν Συρίαν εἰσσεύεται καὶ ταραχὴν νοσῶσαν. ὁ γὰρ Ἀριστοβούλου παῖς Ἀλέξανδρος, παρελθὼν ἐξ ὑστέρῃ πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ βίαν, πολλὰς μὲν τῶν Ἰου-

nouis rebus studebant. Itaque Pitholaus quidam, qui Hierosolymis legatus erat, cum mille hominibus ad eum perfugit: sed eorum, qui ei se adiungebant, plerique erant inermes. Cum autem Aristobulus ad Machaeruntem se conferre statuisset, eos dimisit, quod non essent instructi, (sibi enim ad opera bellica inutiles erant) assumtisque armatis, qui erant circiter octo millia, profectus est. Sed Romanis eos acriter aggressis, victi sunt egregie Iudaei: et animose praeliati hostium vi in fugam versi sunt. Et illorum quidem ad quinque millia occiduntur: reliqui vero dissipati, sibimet, ut poterant, consulere conabantur. Aristobulus tamen, plus mille secum habens, effugit ad Machaeruntem, locumque munire instituit: et, quamvis rebus afflictis, nihilominus bonas spes habebat. Sed postquam duos dies obsidionem sustinuit, multis vulneribus acceptis, capitur cum Antigono filio suo, qui una cum eo Roma aufugerat, et ad Gabinium ducitur. Et quidem Aristobulus, cum ea sibi fortuna obtigisset, iterum ad Romam mittitur, et in vinculis ibi tenebatur, postquam rex et Pontifex fuisset annos tres et sex menses, vir praeclarus et magni animi. Verum eius liberos dimisit Senatus, propterea quod scripsit Gabinius, id se eorum matri castella tradenti promississe. atque ita rediere tum in Iudaeam.

2. Gabinius vero, cum in eo esset, ut in Parthos duceret exercitum, traiecto iam Euphrate, mutauit sententiam; et reuersus est in Aegyptum, ut ibi Ptolemaeum in illius regnum restitueret. Et haec quidem etiam in aliis scriptis memorata sunt. Attamen Gabinio, in ea expeditione, quam fecit aduersus Archelaum, Antipater frumentum et arma et pecuniam suppeditauit: eique Iudaeos, qui supra Pelusium collocati custodes erant adiutuum Aegypti, idem conciliauit, sociosque fecit. Deinde reuersus ex Aegypto Syriam offendit seditione et tumultu laborantem. Nam Aristobuli filius Alexander, recuperato denuo per viam principatu, multos quidem Iu-

δαίων ἀπέσκησεν· στρατεύματι δὲ μεγάλῳ τὴν χώραν ἐπερχόμενος, ἔκτεινε πάντας ὅσους ἐπιτύχοι τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Γαριζεῖν συμφυγόντας, καὶ προσέκειτο πολιορκῶν.

γ'. Ο δὲ Γαβίνιος, τοιαῦτα κατὰ τὴν Συρίαν καταλαβὼν, Ἀντίπατρον, συνετὸς γὰρ ἦν, προπέμπει πρὸς τῆς νεοσηκότας, εἰ παῦσαι ῥηνηθεῖη τῆς παραφροσύνης αὐτῆς, καὶ πᾶσαι πρὸς τὸν ἀμείνω λογισμὸν ἐπανελθεῖν. ὁ δὲ ἐλθὼν πολλὰς μὲν ἐσωφρόνισε καὶ προσηγάγετο τῷ δέοντι· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐκ ἡδυνήθη καταχεῖν. στρατῷ γὰρ τρεῖς ὕτος ἔχων μυριάδας Ἰουδαίων, ἀπήντησε Γαβινίῳ, καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται, πεσόντων αὐτῷ μυρίων περὶ τὸ Ἰταβύριον ὅρος.

δ'. Κατασυστάμενος δὲ Γαβίνιος τὰ κατὰ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, ὡς ἦν Ἀντιπάτρω θέλοντι, ἐπὶ Ναβαταῖς ἔρχεται. καὶ κρατῇ μὲν τῶν τῆ μάχῃ· Πάρθων δὲ Φυγάδας Μιθραδάτην καὶ Ορσάνην, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας, πρῆπεμψε, τῷ δὲ λόγῳ ἀπέδρασαν αὐτόν. καὶ Γαβίνιος μὲν, ἔργα μεγάλα καὶ λαμπρὰ κατὰ τὴν στρατείαν δρᾶσας, ἀπῆρξεν εἰς Ῥώμην, Κράσσῳ παραδὼς τὴν ἀρχήν. περὶ δὲ τῆς Πομπηΐας καὶ Γαβινίης στρατείας ἐπὶ Ἰουδαίαις, γράφει Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ, ἔδδεν ἕτερος ἑτέρῃ καμνότερον λέγων.

ΚΕΦ. ζ'.

Ως Κράσσος, εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν καὶ τὸν ναὸν συλήσας, ἐπὶ Πάρθους ἐξώρμησε, καὶ ἐφθάσῃ σὺν τῷ στρατεύματι· καὶ ὡς Κάσσιος, Συρίαν περιποιστάμενος, τοῖς Πάρθοις ἐμποδὼν ἦν, καὶ εἰς Ἰουδαίαν ἀνέβη.

Κράσσος δ' ἐπὶ Πάρθους μέλλων στρατεύειν ἤκειν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ χρήματα, ἃ Πομπηΐος καταλελοίπει, διαχίλια δ' ἦν τάλαντα, βασιάσας, οἷός τε ἦν καὶ τὸν χρυσὸν ἅπαντα, τάλαντα δὲ καὶ ἕτος ἦν ὀκτακισχίλια, περιδύεν τὸν ναόν. λαμβάνει δὲ καὶ δοκὸν ὀλοσφυρήλατον χρυ-

daeorum ad defectionem impulit; ingentique manu regionem incurans, interficiebat quotquot nactus erat Romanorum, qui in montem Garizim appellatum confugerant, eosque obsidione vrgebat.

3. Gabinius autem, cum hoc in statu Syriam offensus, Antipatrum (nam prudens erat et rerum peritus) ad rebelles praemittit, si forte posset eorum amentiam sanare, eosque ad meliorem mentem consilio suo reuocare. Ille eo profectus multos quidem repressit et ad officium reduxit: Alexandrum vero cohibere non potuit. Is enim, cum triginta Iudaeorum millia in exercitu haberet, obviam iuit Gabinio: et cum eo congressus victus est, amissis suorum decem millibus apud montem Itabyrium.

4. Deinde Gabinius, constitutis ad Antipatri voluntatem vrbis Hierosolymitarum rebus, aduersus Nabataeos profiscitur. Et hos quidem praelio superat: Mithradatem vero et Orsanem Parthorum perfugas, qui ad ipsum se receperant, deduxit, sparso rumore, quod ab eo fuga dilapsi essent. Et Gabinius quidem, cum res multas et praeclaras gessisset, Romam discessit, tradita Crasso provincia. De his autem Pompeii et Gabinii contra Iudaeos expeditionibus scribit Nicolaus Damascenus, et Strabo Cappadox, quorum vnus nihil ab altero alienum refert.

CAP. VII.

Quomodo Crassus, in Iudaeam profectus templumque depulatus, bello Parthos tentauit et cum exercitu interiit: utque Cassius, Syria potitus, Parthos arcebat, et in Iudaeam adscendit.

CRASSUS autem, in Parthos expeditionem facturus, venit in Iudaeam: et sublata, quae in templo erat, pecunia, quam Pompeius reliquerat, (ea erat duo millia talentorum) a se impetrabat, vt omni auro (atque id erat ad octo millia talentorum) templum spoliaret. Cepit et tra-

σῆν, ἐκ μινῶν τριακοσίων πεποιημένην. ἡ δὲ μνα̃ παρ' ἡμῶν ἔχει λίτρας δύο καὶ ἡμισυ. παρέδωκε δὲ αὐτῷ ταύτην τὴν δοκὸν ὁ τῶν Θησαυρῶν Φύλαξ ἱερεὺς, Ελεάζαρος ὄνομα, ὃς διὰ πονηρίαν, ἀγαθὸς γὰρ ἦν καὶ δίκαιος, ἀλλὰ πεπιστευμένος τὴν τῶν καταπετασμάτων τῇ ναῷ Φυλακὴν, ὄντων θαυμασίων τὸ κάλλος καὶ πολυτελῶν τὴν κατασκευὴν, ἐκ δὲ τῆς δοκῆς ταύτης ἐκκρεμασμένων, ἐπεὶ τὸν Κράσσον ἐώρα περὶ τὴν τῇ χρυσῇ γινόμενον συλλογὴν, δέσας περὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τῇ ναῷ, τὴν δοκὸν αὐτῷ τὴν χρυσοῦν, λύτερον ἀντὶ πάντων, ἔδωκεν, ὅρκους παρ' αὐτῇ λαβὼν μηδὲν ἄλλο κινήσειν τῶν ἐκ τῆς ναῷ, μόνῳ δὲ ἀρκεσθῆσεσθαι τῷ ὑπ' αὐτῇ δοθησομένῳ, πολλῶν ὄντι μυριάδων ἀξίῳ. ἡ δὲ δοκὸς αὕτη ἦν ἐν ξυλίνῃ δοκῇ κενῇ· καὶ τῷτο τῆς μὲν ἄλλης ἐλάνθανεν ἅπαντας, ὁ δὲ Ελεάζαρος μόνος ἠπίεστο. ὁ μέντοι Κράσσος καὶ ταύτην, ὡς ἕδενός ἀψόμενος ἄλλης τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, λαμβάνει, καὶ παραβὰς τῆς ὅρκους ἅπαντα τὸν ἐν τῇ ναῷ χρυσὸν ἐξεφόρησεν.

β'. Θαυμάσῃ δὲ μηδεὶς, εἰ τοσούτος ἦν πλῆθος ἐν τῷ ἡμέτερῳ ἱερῷ, πάντων τῶν κατὰ τὴν οἰκωμένην Ἰσθαίων, καὶ σεβομένων τὸν Θεόν, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ασίας καὶ τῆς Εὐρώπης εἰς αὐτὸ συμφερόντων ἐκ πολλῶν πάνυ χρόνων. ἐκ ἑστὶ δὲ ἀμάεργον τὸ μέγεθος τῶν προεξημένων χρημάτων, ἡδὲ ὑπὸ ἀλαζονείας ἡμετέρας καὶ περιττολογίας ἐπὶ τοσούτον ἐξάίρεται πλῆθος· ἀλλὰ πολλοὶ τε ἄλλοι τῶν συγγραφέων ἡμῖν μαρτυροῦσι, καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ ἔτω λέγων. “πέμψας δὲ Μιθραδάτης εἰς Κῶ, ἔλαβε τὰ χρήματα, ἃ περ ἐθετο ἐκεῖ Κλεοπάτρα ἡ βασίλισσα, καὶ τὰ τῶν Ἰσθαίων ὀκτακόσια τάλαντα.” ἡμῖν δὲ δημόσια χρήματα ἐκ ἑστὶν, ἢ τὰ τοῦ Θεοῦ μόνα. καὶ δῆλον, ὅτι ταῦτα μετήνεγκαν εἰς Κῶ τὰ χρήματα οἱ ἐν τῇ Ασίᾳ Ἰσθαῖοι, διὰ τὸν ἐκ Μιθραδάτης φόβον. ὃς γὰρ εἰκὸς τῆς ἐν τῇ Ἰσθαίᾳ, πόλιν τε ὀχυρεὰν ἔχοντας καὶ τὸν ναόν, πέμπειν χρήματα εἰς Κῶ. ἀλλ' ἡδὲ τοὺς ἐν Αλεξανδρείᾳ κατοικοῦντας Ἰσθαῖς πιθανόν τῷτο ἑστὶ ποιῆσαι, μηδὲν Μιθραδάτην δεδιότας. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ αὐτὸς ὁ Στράβων, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν διέβη

berem solido auro factam ex minis trecentis. una autem mina apud nos valet duas libras et dimidiam. Hanc vero trabem ei tradidit sacerdos sacri thesauri custos, nomine Eleazarus, non malitia quidem, nam vir bonus erat et iustus, sed cum concreditam haberet velorum templi custodiam, quae et pulchritudine miranda et opere sumtuosa erant, et ab ea trabe dependebant, videretque Crassum colligendo auro incumbentem, metuens de uniuerso templi ornatu, trabem ei auream in omnium redemptionem dedit: cum quidem eum iureiurando adstrinxisset, nihil aliud ex templo moturum, sed eo contentum fore, quod ab ipso daretur, quod quidem esset multorum millium. Erat autem ea trabs in lignea trabe caua: id quod alios omnes latebat, solus vero sciebat Eleazarus. At Crassus et hanc, tanquam nihil aliud tacturus eorum, quae essent in templo, sumsit, et contra iusiurandum omne templi aurum sustulit.

2. Ne cui autem mirum sit, quod tantae diuitiae in nostrum templum congestae essent, cum omnes vbique terrarum Iudaei, quique Deum colunt, tam ex Europa, quam ex Asia, per multa retro secula eo munera contulerint. Nec testibus caret opum magnitudo, quam memorauimus, neque ex ostentatione nostra, aut rem verbis exaggerandi studio, in immensum adeo extollitur: sed cum alii multi ex scriptoribus nobis testimonium perhibent, tum Strabo Cappadox hisce verbis: "Mithradates autem in Co misit qui sibi inde pecuniam attulerunt, quam Cleopatra regina ibi deposuerat, ut et Iudaeorum octingenta talenta". Nobis autem nulla est publica pecunia nisi quae Deo sacra. Atque perspicuum est, Iudaeos in Asia hanc pecuniam in Co transtulisse metu Mithradatis. Haud enim verisimile, eos, qui Iudaeam incolabant, urbem adeo munitam habentes et templum, pecunias Co misisse. Immo nec Iudaeos Alexandriam habitantes hoc ipsum fecisse credibile est, ut qui nihil Mithradatem metuerint. Quin et Strabo alio

Σύλλας εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολεμήσων Μιθραδάτην, καὶ Λεύκωλλον πέμψαι ἐπὶ τὴν ἐν Κυρήνῃ γασίν τῷ ἔθνει ἡμῶν, ὧν ἡ οἰκισμένη πεπλήρωται, λέγων ἕτως. “τέτταρες δ’ ἦσαν ἐν “τῇ πόλει τῶν Κυρηναίων, ἡ τε τῶν πολιτῶν, καὶ ἡ τῶν γεωργῶν, τρίτη δ’ ἡ τῶν μετοίκων, καὶ τετάρτη ἡ τῶν Ἰσδαίων. “αὕτη δ’ εἰς πᾶσαν πόλιν ἤδη παρεληλύθει, καὶ τόπον οὐκ “ἔτι ῥαδίως εὐρεῖν τῆς οἰκισμένης, ὅς ἐ παραδέδωκεται τῷ τοῦ “Φύλον, μηδ’ ἐπικρατεῖται ὑπ’ αὐτῷ. τὴν τε Αἴγυπτον καὶ “τὴν Κυρηναίαν, ἅτε τῶν αὐτῶν ἡγεμόνων τυχεύσαν, τῶν τε “ἄλλων συχνὰ ζηλώσας συνέβη, καὶ δὴ τὰ συντάγματα τῶν “Ἰσδαίων θρέψαι διαφερόντως, καὶ συναυξῆσαι χρώμενα τοῖς “πατρίοις τῶν Ἰσδαίων νόμοις. ἐν γὰρ Αἰγύπτῳ κατοικία τῶν “Ἰσδαίων ἐστὶν ἀποδεδειγμένη, χωρὶς καὶ τῆς τῶν Ἀλεξανδρείων πόλεως ἀφώριστο μέγα μέρος τῷ ἔθνει τῷ. καθί“ “σταται δὲ καὶ ἐθνάρχης αὐτῶν, ὅς διοικεῖ τε τὸ ἔθνος καὶ “διατὰ κρίσεις, καὶ συμβολαίων ἐπιμελεῖται καὶ προσαγμάτων, ὡς ἂν πολιτείας ἀρχῶν αὐτοτελῆς. ἐν Αἰγύπτῳ μὲν “οὖν ἔχουσε τὸ ἔθνος, διὰ τὸ Αἰγυπτίους εἶναι ἐξ ἀρχῆς Ἰσ“ “δαίους, καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶσθαι τὴν κατοικίαν τῆς ἀπελ“ “θόντας ἐκείθεν. εἰς δὲ τὴν Κυρηναίαν μετέβη, διὰ τὸ καὶ “ταύτην ὁμορον εἶναι τῇ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχῇ, καθάπερ τὴν “Ἰσδαίαν, μᾶλλον δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης πρότερον.” Στρατῶν δὴ οὖν ταῦτα λέγει.

γ’. Κράσσης δὲ, πάντα διοικήσας ὃν αὐτὸς ἐβάλετο τρόπον, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν Παρθυαίαν· καὶ αὐτὸς μὲν δὴ σὺν παντὶ διεφθάρη τῷ στρατῷ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. Κράσσιος δὲ εἰς Συρίαν φυγὼν, καὶ περιποιησάμενος αὐτὴν, Πάρθοις ἐμποδὼν ἦν, ἐντρέχουσιν ἐπ’ αὐτὴν διὰ τὴν κατὰ Κράσσης νίκην· αὐτοὶ δὲ εἰς Τύρον ἀφικόμενος, ἀνέβη καὶ εἰς τὴν Ἰσδαίαν. Ταριχαίας μὲν οὖν προσπεσὼν εὐθέως αἶρε, καὶ περὶ τρισμυρίας ἀνθρώπων ἀνδραποδίζει, Περσολαόν τε τὸν τὴν Λεισοβλάχ γασίν διαδεδεγμένον κτείνει, πρὸς τῷ αὐτὸν Ἀντιπάτρει παρασησαμένῳ, ὃν πολὺ καὶ παρ’ αὐτῷ συνέβαινε δύνασθαι, καὶ πλείους τότε ἄξιός ἦν καὶ παρὰ Ἰσδ.

in loco testatur, Sullam, quo tempore in Graeciam traiecit, bellum gesturus contra Mithradatem, Lucillum etiam misisse ad compescendam in Cyrene seditionem gentis nostrae, quae orbem terrarum repleuerat, ita dicens. "In vrbe autem Cyrenaeorum quatuor erant hominum classes, vna ciuium, altera agricolarum, tertia inquilinorum, et quarta Iudaeorum. Haec autem iam in vrbes vniuersas fere inuaserat, haudque facile est, locum in toto orbe inuenire, quin hoc genus hominum sedibus exceperit, et ab eo teneatur. nam factum est, vt et Aegyptus et Cyrenaea, vtpote iisdem solitae parere dominis, aliaeque multae regiones horum mores imitentur, magnumque Iudaeorum numerum peculiariter foueant, et cum iis opibus viribusque crescant, patriis Iudaeorum vsi institutis. Etenim in Aegypto concessum est Iudaeis habitare, et magna pars vrbis Alexandrinae seorsum huic genti assignata est. Quin et suus illis ethnarcha est, qui gentis res administrat, et iudicia exercet, curatque contractus et mandata, quasi esset perfectae reipublicae princeps. Et quidem in Aegypto plurimum pollet haec gens, quod Iudaei ex Aegyptiis originem habuerint, et quod ab iis digressi sedibus illis vicini essent. Transgressum autem est in Cyrenaeam, quod haec finitima sit Aegyptiorum ditioni, quemadmodum etiam Iudaea est, vel potius pars olim fuerit regni Aegyptiaci." Strabo nimirum haec dicit.

3. Crassus autem, omnibus arbitrato suo compositis, in Parthorum regionem profectus est: et ipse quidem illic cum vniuerso exercitu periit, vt alibi narratum est. Cassius vero in Syriam fugit, eaque potitus Parthos arcebat, qui eam, ob partam de Crasso victoriam, incursionibus vexabant. Deinde rursus ad Tyrum profectus, ascendit etiam in Iudaeam: et Tarichaeas quidem adortus primo impetu expugnauit, et triginta circiter millia captiuorum cepit, et Pitholaum Aristobuli seditionis successorem interfecit hortatu Antipatri, qui forte apud eum auctoritate plurimum valebat, et magnae tum erat existimatio-

μαίοις, παρ' ὧν ἄγεται γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Ἀραβίας Κύπρον ὄνομα, ἐξ ἧς αὐτῷ τέσσαρες ἐγένοντο παῖδες, Φασάηλος, καὶ Ηρώδης, ὃς ὕστερον βασιλεὺς γίνεται, Ἰώσηπός τε καὶ Φερώρας, θυγάτηρ δὲ Σαλώμῃ. ἕτος ὁ Ἀντίπατρος ἐπεποίητο καὶ πρὸς τὰς ἄλλας δυνάστας Φιλίαν καὶ Ξενίαν, μάλιστα δὲ πρὸς τὸν Ἀραβα, ᾧ καὶ τὰ τέκνα πολέμων πρὸς Ἀριστόβηλον παρέθετο. Κασσιος μὲν οὖν ἀναστρατοπεδευσάμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἤπαιγετο, ὑπαντιάσων τοῖς ἐκείθεν ἐπιῖσιν, ὡς καὶ ὑπ' ἄλλων δεδήλωται.

δ'. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Καῖσαρ, καταχὼν Ῥώμην μετὰ τὸ Πομπηϊὸν καὶ τὴν σύγκλητον Φυγεῖν πέραν τῆς Ἰονίης, παραλύσας τῶν δεσμῶν Ἀριστόβηλον εἰς Συρίαν διεγνώκει πέμπειν, δύο παραδὲς αὐτῷ τάγματα, ὡς ἂν εὐτρεπίζοι τὰ κατὰ ταύτην δυνατὸς ὢν. Ἀριστόβηλος δὲ ἐκ ἀπώνατο τῶν ἐλπίδων, ἐφ' αἷς ἔτυχε τῆς παρὰ Καίσαρος ἐξουσίας· ἀλλ' αὐτὸν φθάσαντες οἱ τὰ Πομπηϊῶν φρονῶντες Φαρμακῶν διαφθεῖρσιν, θάπτωσι δ' αὐτὸν οἱ τὰ Καίσαρος θεραπεύοντες πρᾶγματα. καὶ ὁ νεκρὸς αὐτῷ ἔκετο ἐν μέλειτι κειηδευμένος ἐπὶ χρόνον πολὺν, ἕως Ἀντώνιος, αὐτὸν ὕστερον ἀπεπέμψας εἰς τὴν Ἰσθαίαν, ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις ἐποίησε τεθῆναι. Σκιπίων δὲ, ἐπισείλαντος αὐτῷ Πομπηϊῶν ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον τὸν Ἀριστοβέλη, αἰτιασάμενος τὸν νεανίσκον ἐπὶ τοῖς τὸ πρῶτον εἰς Ῥωμαίους ἐξημαρτημένοις, τῷ πελέκει διεχρήσατο. καὶ ὁ μὲν ἔτιωσ ἐν Ἀντισοχείᾳ τελευτᾷ, τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτῆς Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖος παρέλαβε, δυναστεύων Χαλικίδος τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει· καὶ πέμψας τὸν υἱὸν Φιλίππωνα εἰς Ἀσκάλωνα παρὰ τὴν Ἀριστοβέλη γυναῖκα, ἐκέλευσεν αὐτὴν συναποστέλλειν τὸν υἱὸν Ἀντίγονον, καὶ τὰς θυγατέρας, ὧν τῆς ἐτέρας Ἀλεξάνδρας ἐρατοῖς Φιλίππιων ἄγεται γυναῖκα. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνελὼν αὐτὸν ὁ πατήρ Πτολεμαῖος γαμῆται τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς πρόνοιαν ποιῶμενος διετέλει.

nis etiam apud Idumaeos, a quibus uxorem duxit ex nobili Arabiae familia nomine Cypron, ex qua liberos quatuor sustulit, Phasaëlum, et Herodem, eum, qui postea rex erat, et Iosephum, et Pheroram, et filiam Salomen. Hic Antipater et alios sibi principes coniunxerat amicitia et hospitio, et potissimum Arabem, apud quem liberos deponebat, dum bellum gerit cum Aristobulo. Et quidem Cassius, motis castris, ad Euphratem contendit, innadentibus illac hostibus occursurus, ut ab aliis memoriae proditum est.

4. Aliquanto autem post Caesar, potitus Roma, postquam Pompeius et senatus trans Ionium mare fugerant, Aristobulum, vinculis solutum, in Syriam mittere decreverat, traditis ei duabus legionibus, ut qui posset illic negotia componere. At Aristobulo nihil profuit spes, quam ex accepta a Caesare potestate conceperat: sed, antequam id agere posset, Pompeiani Aristobulum veneno sustulerunt, ipsum vero Caesareani sepelierunt. Atque corpus eius, melle conditum, aliquandiu iacuit, donec id Antonius postea misit in Iudaeam, et in regum loculis condendum curavit. Scipio vero, cum ei significatum fuisset literis Pompeii, ut Alexandrum Aristobuli filium interficeret, instituta in iuvenem accusatione propter superiora eius in Romanos commissa, ipsum securi percussit. Et ille quidem ita moritur Antiochiae. Eius vero fratres ad se recepit Ptolemaeus Mennaei filius dynasta Chalcidis sub monte Libano positae: missoque filio suo Philippione Ascalonem ad Aristobuli coniugem, iussit eam una mittere filium suum Antigonum et filias, quarum alterius Alexandriae amore captus Philippio, eam duxit uxorem. Postea pater eius Ptolemaeus, eo interfecto, in matrimonium accipit Alexandram, eiusque fratrum deinceps curam gerebat.

ΚΕΦ. η'.

Ισδαῖοι σύμμαχοι γίνονται Καίσαρι κατ' Αἴγυπτον πολεμοῦντι. Αντίπατρος ἀριστεία, καὶ Φιλία πρὸς Καίσαρα. τιμαὶ παρὰ Ρωμαίων καὶ Αθηναίων πρὸς Ισδαίους.

ΜΕΤΑ δὲ τὸν Πομπηίου θάνατον καὶ τὴν νίκην τὴν ἐπ' αὐτῷ, Καίσαρι πολεμῶντι κατ' Αἴγυπτον εἰς πολλὰ χερίσιμον αὐτὸν παρέχεν Αντίπατρος, ὁ τῶν Ισδαίων ἐπιμελητής, ἐξ ἐντολῆς Τερκανῆ. Μιθραδάτῃ γὰρ τῷ Περγαμηνῷ κομίζοντι ἐπιχειρῶν, καὶ ἀδυνάτως ἔχοντι διὰ Πηλυσίῃ ποιήσασθαι τὴν πορείαν, περὶ δὲ Ασκάλωνα διατρίβοντι, ἦκεν Αντίπατρος ἄγων Ισδαίων ὀπλίτας τριχιλίς, ἐξ Αραβίας τε συμμαχίας ἐλθὼν ἐπραγματεύσατο τὰς ἐν τέλει· καὶ δι' αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν ἅπαντες ἐπενέγκαν, ἀπολείπεισθαι τῆς ὑπὲρ Καίσαρος προθυμίας ὃ θέλοντες, Ιάμβλιχός τε ὁ δυνάστης, καὶ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτῷ, καὶ Φολομαῖος ὁ Σοῦμης Λίβανον ὄρεος οἰκῶν, αἱ τε πόλεις χερδὸν ἅπασαι. Μιθραδάτης δὲ ἄρας ἐκ Συρίας, εἰς Πηλυσίον ἀφικνεῖται· καὶ μὴ δεχομένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. ἤρριψε δὲ Αντίπατρος, καὶ πρῶτος κατασύρας τὴν τεῖχους, ὁδὸν εἰσπεσεῖν παρέχετο τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸ μὲν Πηλυσίον ὅτως εἶχε. τὰς δὲ περὶ Αντίπατρον καὶ Μιθραδάτην, ἀπιόντας πρὸς Καίσαρα, διακώλυνον οἱ Ισδαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ τὴν Ονίς λεγομένην χώραν κατοικῶντες. πείθει δὲ καὶ τέτῃς τὰ αὐτῶν φρονῆσαι κατὰ τὸ ὁμόφυλον Αντίπατρος, καὶ μάλιστα ἐπιδείξας αὐτοῖς τὰς Τερκανῆ τῷ ἀρχιερέως ἐπιστολάς, ἐν αἷς αὐτὰς Φίλῃς εἶναι Καίσαρος παρεκάλει, καὶ ξένη καὶ πάντα τὰ ἐπιτήδεια χορηγεῖν τῷ στρατῷ. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἑώραν τὸν Αντίπατρον καὶ τὸν ἀρχιερεῖα συνθέλοντας, ὑπήκων. τέτῃς δὲ προσδεμένους ἀκούσαντες οἱ περὶ Μέμφιν, ἐκάλεσαν καὶ αὐτοὶ τὸν Μιθραδάτην πρὸς αὐτὰς· καὶ κῆνος ἐλθὼν καὶ τέτῃς παραλαμβάνει.

β'. Επεὶ δὲ τὸ καλόμενον Δέλτα ἤδη περιεληλύθει, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις περὶ τὸ καλόμενον Ισδαίων στρατόπεδον. εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας Μιθραδάτης, τὸ δὲ εὐώνυ-

CAP. VIII.

Iudaei auxilium ferunt Caesari in Aegypto bellum gerenti. Antipatri praeclara facinora, et cum Caesare amicitia. Honores a Romanis et Atheniensibus habiti Iudaeis.

Post Pompeii autem obitum, victoriamque ex illo reportatam, Caesari, in Aegyptum bellum gerenti, ad multa utilem se praebuit Antipater, Iudaeorum administrator, idque iussu Hyrcani. Ad Mithradatem enim Pergamenum copias auxiliares adducentem, neque per Pelusium iter facere valentem, sed apud Ascalonem haerentem, veniebat Antipater, secum habens Iudaeorum peditum tria millia, perfecitque, ut ex Arabia primates venirent auxilio: et propter ipsum Syri omnes opera Caesari ferebant, nolentes aliis concedere promittunt in Caesarem, et Iamblichus dynasta, et Ptolemaeus eius filius, et Tholomaeus Soëmi, Libani montis incola. Mithradates vero, motis e Syria castris Pelusium venit: cumque ab eius loci hominibus non admitteretur, urbem oppugnabat. At Antipater omnium fortissime se gessit; et primus, detracta muri parte, caeteris aditum in urbem patefecit. atque ita quidem Pelusium obtinuit. Antipatrum autem et Mithradatem ad Caesarem euntes prohibebant Aegyptii Iudaei, regionem, quae Oniae dicebatur, incolentes. Verum Antipater eis persuasit, ut idem cum popularibus suis sentirent, maxime ostensis Hyrcani pontificis literis, in quibus eos, ut Caesaris essent amici, monebat, et exercitum muneribus omnibusque necessariis iuarent. Et illi quidem, cum viderent Antipatrum et pontificem consentire, Mithradati parebant. Istos vero ubi accessisse audierunt Memphitici, vocauerunt et ipsi ad se Mithradatem: et ille, eo profectus, eos quoque assumpsit.

2. Postquam autem locum, qui Delta vocatur, iam circueiisset, cum hostibus congreditur ad Castra Iudaeorum; ut appellantur. Dextrum quidem cornu habebat Mithrada-

μον Αντίπατρος. συμπεσόντων δὲ εἰς μάχην, κλίνεται τὸ τῷ Μιθραδάτῃ κέρας, καὶ παθεῖν αὐτὸν ἐκινδύνευσε τὰ δεινότερα, εἰ μὴ παρὰ τὴν ἡῖονα τῷ ποταμῷ, σὺν τοῖς οἰκείοις στρατιώταις, Αντίπατρος παραθέων, νενικηκώς ἦδη τῆς πολέμους, τὸν μὲν ῥύεται, τρέπει δὲ εἰς Φυγὴν τῆς νενικηκότας Αἰγυπτίας. αἰρεῖ δὲ αὐτῶν καὶ τὸ στρατόπεδον, ἐπιμένοντας τῇ διαίξει· τὸν τε Μιθραδάτην ἐκάλει, πλεῖστον ἐν τῇ τροπῇ διαχόντα, ἔπαινον δὲ τῶν μὲν περὶ τῶτον ὀκτακόσιοι, τῶν δὲ Αντιπάτρου πενήκοντα. Μιθραδάτης δὲ περὶ τῶτον ἐπισέλλει Καίσαρι, τῆς τε νίκης αὐτοῖς ἅμα καὶ τῆς σωτηρίας μῖτιον τὸν Αντίπατρον ἀποφαίνων, ὥστε τὸν Καίσαρα τότε μὲν ἐπαινεῖν αὐτὸν, κερχεῖσθαι δὲ παρὰ πάντα τὸν πόλεμον εἰς τὰ κινδυνώδεστα τῷ Αντιπάτρῳ· καὶ δὴ καὶ τρωθῆναι συνέβη παρὰ τῆς ἀγῶνας αὐτῷ.

γ'. Καταλύσας μέντοι Καίσαρ μετὰ χρόνου τὸν πόλεμον, καὶ εἰς Συρίαν ἀποπλεύσας, ἐτίμησε μεγάλας Τερκανῶ μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην βαβαιώσας, Αντιπάτρῳ δὲ πολιτείαν ἐν Ρώμῃ δὲς καὶ ἀτέλειαν πανταχῶς. λέγεται δὲ ὑπὸ πολλῶν Τερκανῶν ταύτης κοινωῆσαι τῆς στρατίας, καὶ ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον· μαρτυρεῖ δὲ μὲν τῷ λόγῳ Στράβων ὁ Καππάδοξ, λέγων ἐξ Ἀσινίς ὀνόματος ἕως. "μετὰ δὲ τὸν Μιθραδάτην εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ Τερκανὸν τὸν τῶν Ἰσθαίων ἀρχιερέα." ὁ δ' αὐτὰς ἕτος Στράβων καὶ ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐξ Ὑψικράτους ὀνόματος λέγει ἕως. "τὸν μὲν Μιθραδάτην ἐξελεῖν μόνον, κληθέντα δ' εἰς Ἀσκαλωνα Αντίπατρον ὑπ' αὐτῶν, τὸν τῆς Ἰσθαίας ἐπιμελητὴν, τριχιλίους αὐτῷ στρατιώτας συμπαρασκευάσας, καὶ τῆς ἄλλης δυνάσεως προτρέψας, κοινωῆσαι δὲ τῆς στρατίας καὶ Τερκανὸν τὸν ἀρχιερέα." ταῦτα μὲν Στράβων φησὶν.

δ'. Ελθὼν δὲ καὶ Αντίγονος ὁ Αἰριοβούλου τότε πρὸς Καίσαρα, τὴν τε τῷ πατρὸς ἀπωδύετο τύχην, καὶ ὡς δὲ αὐτοὶ ἀποθάνοι Φαρμακὸς ἀναγεθείς Αἰριοβούλος, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν, κτείναντος πελέκει Σκιπίωνος, ἐφείτ' αὐτὸν λαβεῖν οἶκτο αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένῳ· Τερκανοῦ δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ

tes, sinistrum vero Antipater. Commisso autem praelio, inclinat Mithradatis cornu, et in discrimen extremum adductum fuisset, nisi Antipater, secundum fluminis ripam cum suis militibus currens, victis iam a se hostibus, illum liberasset, et victores Ægyptios in fugam vertisset. Cumque in iis persequendis perseverasset, castris eorum potitur; et Mithradatem reuocat, qui pulsus longissime aberat. Ceciderunt autem ex Mithradatis hominibus ad octingentos, Antipatri quinquaginta. Mithradates vero de his scripsit ad Caesarem, victoriam simul salutemque suam Antipatro acceptam ferens, ita ut et Caesar, et tunc Antipatrum collaudauerit, et eius opera toto bello in maximis periculis usus sit; usque adeo, ut Antipatrum in praeliis vulnerari contingerit.

3. Caeterum aliquanto tempore post Caesar, cum finito bello in Syriam nauigasset, magnum ei honorem habuit, Hyrcano quidem pontificatum confirmando, Antipatrum vero Romana ciuitate omniumque immunitate donando. Multi vero aiunt Antipatrum huius expeditionis socium fuisse et in Ægyptum venisse: atque verbis meis testimonium perhibet Strabo Cappadox ex auctoritate Asinii ita dicens: "Postquam Mithradates Ægyptum inuasit, et cum eo Hyrcanus Iudaeorum pontifex." Imo et idem ille Strabo etiam alibi, ex auctoritate Hypsicratis, in haec verba: "Mithradatem quidem solum profectum esse, Antipatrum vero Iudaeae procuratorem, ab ipso Ascalonem accitum, cum tribus militum millibus auxilium ei tulisse, et ad idem faciendum alios dynastas hortatum esse, atque expeditioni etiam Hyrcanum pontificem interfuisse." Et haec quidem Strabo.

4. Quin et eodem tempore Antigonus Aristobuli filius, cum ad Caesarem venisset, et patris sui fortunas deplorabat, quodque propter ipsum mortuus esset Aristobulus veneno sublati, atque frater eius a Scipione securi percussus, orabatque, ut sui miseretur e paterno imperio expulsi: ac praeterea Hyrcanum et Antipatrum ac-

Ἀντιπάτρου κατηγορεῖ βιαίως ἐξηγυμένων τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς αὐτὸν παρενομησάντων. παρὼν δὲ Ἀντίπατρος ἀπελογεῖτο μὲν ὑπὲρ ὧν ἑώρα κατ' αὐτῷ τὴν κατηγορίαν γενομένην. νεωτεριστὰς δὲ ἀπέφανε τοὺς περὶ τὸν Ἀντίγονον καὶ Σασιώδεις· ὅσα τε ποιήσῃεν αὐτὸς καὶ συνεργήσῃεν ὑπεμύνησκεν ἐπὶ ταῖς στρατηγήμασι, ποιούμενος τοὺς λόγους ὧν αὐτὸς ἦν μάρτυς. δικάως δὲ ἔλεγεν Αἰσιόβουλον μὲν εἰς Ῥώμην ἀνάγκασον γεγονέναι, πολέμιον αἰεὶ καὶ μηδέποτε εὐκουν. ὑπάρξαντα Ῥωμαίοις· τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτῷ κρατηθέντα ἐπὶ ληθείᾳ ὑπὸ Σκιπίωνος τυχεῖν, ὧν ἄξιός ἦν, ἀλλ' ὃ κατὰ βίαν καὶ ἀνδικίαν τοῦτο παθεῖν ὑπὸ τοῦ δρασάντος.

ε'. Τάτῃς Ἀντιπάτρει πειρησάμεν τὰς λόγους, Καῖσαρ Τρεκανὸν μὲν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερεῖα, Ἀντιπάτρω δὲ δίδωσι δυναστείαν, ἣν αὐτὸς προαίρεται· τὰτ' ἐπ' αὐτῷ πειρησάμενος τὴν κρίσιν, ἐπίτρεπαι αὐτὸν ἀποδεικνύς τῆς Ἰσθαίας. ἐπιτρέπει δὲ καὶ Τρεκανῷ τὰ τῆς πατρίδος ἀναστῆσαι τείχη, ταύτην αἰτήσασμένῳ τὴν χάριν· ἔρριπτο γάρ ἐτι Πομπηίῳ καταβαλόντος· καὶ τῷ ἐπιστέλλει τοῖς ὑπάτοις εἰς Ῥώμην ἀναγράφει ἐν τῷ Καπετωλίῳ, καὶ τὸ γεγόμενον ὑπὸ τῆς συγκλήτης δόγμα τῶτον ἔχει τὸν τρόπον. “ΛΕΥΚΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ “ΛΕΥΚΙΟΥ ΤΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ συνεβλαύσατο τῇ συγκλήτῳ εἰδοῖς Δεκεμβρίου ἐν τῷ τῆς Ομορείας ναῶ, γραφῶ· “μὲν τῷ δόγματι παρήσαν Λεύκιος Κωπώνιος Λευκίου υἱὸς “Κολλίνα καὶ Παπίριος Κυρίνα, περὶ ὧν Ἀλέξανδρος Ἰάσονος· “καὶ Νημήσιος Ἀντιόχῃ, καὶ Ἀλέξανδρος Δωροθέῃ, Ἰσθαίῳ “πρεσβευταί, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ σύμμαχοι, διελέχθησαν, “ἀνανεούμενοι τὰς προϋπηγομένας πρὸς Ῥωμαίους χάριτας καὶ “τὴν Φιλίαν, καὶ ἀσπίδα χρυσὴν σύμβολον τῆς συμμαχίας “γενομένην ἀνήνεγκαν ἀπὸ χρυσῶν μυριάδων πέντε, καὶ γράμματα· αὐτοῖς ἤξιωσαν δοθῆναι, πρὸς τε τὰς αὐτονομημένας πόλεις καὶ πρὸς βασιλεῖς, ὑπὲρ τῶν τε χώρων αὐτῶν καὶ τῆς λιμένος ἀδείας τυγχάνειν, καὶ μηδένα ἀδικεῖσθαι. ἔδοξε οὖν συνθῆσθαι Φιλίαν καὶ χάριτας πρὸς αὐτοὺς, καὶ ὅσων ἰδεδήθησαν τυχεῖν, ταῦτ' αὐτοῖς παραχρῆν, καὶ τὴν κομοιδίαν

culabat, qui gentem per vim regerent, et ipsi Antigono iniuriam fecissent. Verum Antipater, qui praesens aderat, pro se respondebat iis, de quibus accusationem contra se institutam videbat, et Antigonom nouarum rerum studiosum seditiosumque esse ostendebat: commemorabat etiam, quantum ipse laborasset, eumque in consiliis militaribus adiunxisset, verba de iis faciens, quorum ille testis erat oculatus. Aristobulum etiam dicebat iure merito Romanum iterum abreptum esse, ut qui perpetuo hostis esset et nunquam beneuolo in Romanos animo; fratremque ipsius in latrocinio captum a Scipione poenas crimini debitas subiisse, non autem per vim et iniuriam id ipsum passum esse ab eo qui intulerat.

5. Cum haec Antipater verba fecisset, Caesar Hyrcanum quidem pontificem pronunciauit, et Antipatro potestatem dedit, quantum ille, optione data, eligere voluit, ipsum totius Iudaeae procuratorem faciens. Hyrcano vero etiam patriae muros reficere permisit, ut qui hanc gratiam rogauerat: (nam adhuc iacebant a Pompeio diruti) scripsitque Romanum ad consules, ut hoc ipsum in Capitolio perscriberetur, atque Senatusconsultum factum est in hunc modum: "LVCIVS VALERIVS LVCHII FILIVS PRAETOR retulit ad senatum idibus Decembribus in aede Concordiae. Decreto scribendo adfuerunt Lucius Coponius Lucii filius tribu Collina, et Papirius Quirina, quibus de rebus Alexander Iasonis, Numenius Antiochi, et Alexander Dorothei, legati Iudaeorum, viri boni et socii, egerunt, veterem erga Romanos beneuolentiam et amicitiam renouantes, et clypeum aureum, in signum societatis, attulerunt, ex quinque millibus aureorum, et literas sibi dari petierunt et ad liberas ciuitates et ad reges, ut regionem eorum et portus secure possint adire, et nemini fiat iniuria. Placuit igitur Senatui cum iis amicitiam et gratiam inire, et quae a nobis postularunt illa ipsis concedere, clypeumque allatum

"σαν ἀσπίδα προσδεξομαι." ταῦτα ἐγένετο ἐπὶ Τρεκαῖ
 ἀρχιερέως καὶ ἐθνάρχῃ, ἔτας ἐννάτῃ μηνὸς Πανέμῃ. ἤρξατο
 δὲ καὶ πέρα τῆ τῶν Ἀθηναίων δῆμῃ τιμᾶς Τρεκανός, πολλὰ
 χρήσιμος γενόμενος εἰς αὐτὰς· ἐπεμψάν τε ψήφισμα γρά-
 ψαντες αὐτῷ, τῆτον ἔχον τὸν τρόπον. "ΕΠΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ
 "ΚΑΙ ΙΕΡΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ τῆ Ἀσκληπιάδῃ μηνὸς Πανέ-
 "μῃ πέμπτῃ ἀπιόντας, ἐπεδόθη τοῖς στρατηγοῖς ψήφισμα
 "Ἀθηναίων, ἐπὶ Ἀγαθοκλέῃ στρατοῦ. Εὐκλῆς Μανάνδρου
 "Ἀλιμασίως ἐγραμμάτατος, Μηνυχιῶνος ἐνδεκάτῃ τῆς Πρυτα-
 "νείας, ἐκκλησίᾳς γενομένης ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν προέδρων.
 "ἐπειψήφισε Δωρόφους ἀρχιερεὺς καὶ οἱ συμπρόεδροι τῷ δή-
 "μῳ. Διονύσιος Διονυσίου εἶπεν· ἐπειδὴ Τρεκανός Ἀλεξάν-
 "δρου, ἀρχιερεὺς καὶ ἐθνάρχης τῶν Ἰσθαίων, διατελεῖ κοινῇ
 "τε τῷ δήμῳ καὶ ἰδία τῶν πολιτῶν ἐκάστῳ εὐνοῶν, καὶ πάσῃ
 "χρῶμενος περὶ αὐτὰς σπουδῇ, καὶ τὰς παραγενομένας Ἀθη-
 "ναίων, ἢ κατὰ πρεσβείαν, ἢ κατ' ἰδίαν πρόσφασιν, ὥς αὐτὸν
 "ὑποδέχεται φιλοφρόνως, καὶ προτέμνει τῆς ἀσφαλῆς αὐ-
 "τῶν ἐπανόδῃ προνοῶμενος, ἐμαρτυρήθη μὲν καὶ πρότερον
 "περὶ τούτων, δεδοχταὶ δὲ καὶ νῦν, "Θεοδοσίῃ τῇ Θεοδώρῃ
 "Συνίῳ εἰσηγησάμενῃ, καὶ περὶ τῆς τανδρὸς ἀρετῆς ὑπομνη-
 "σαντος τὸν δῆμον, καὶ ὅτι προαίρῃσιν ἔχει ποιεῖν ἡμᾶς ὁ, τι
 "ποτ' ἂν δύναται ἀγαθόν, τιμῆσαι τὸν ἄνδρα χρυσῷ στεφά-
 "νῳ, ἀριστεῖᾳ κατὰ τὸν νόμον, καὶ σῆσαι αὐτῇ εἰκόνα χαλκῇ
 "ἐν τῷ τεμένει τῆς δῆμῃ καὶ τῶν Χαρίτων, ἀνειπεῖν δὲ τὸν σῆ-
 "φανον ἐν τῷ θεάτρῳ, Διονυσίοις, τραγῳδῶν τῶν καμνῶν ἀγῶ-
 "μένων, καὶ Παναθηναίων καὶ Ελευσινίων, καὶ ἐν τοῖς Γυμνῶ-
 "κοῖς ἀγῶσιν, ἐπιμεληθῆναι δὲ τὰς στρατηγὰς διαμένοντί τε
 "αὐτῷ, καὶ διαφυλάττοντί τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν, εἶναι πάν-
 "τ' ὅ, τι ἂν ἐπινοήσωμεν εἰς τιμὴν καὶ χάριν τῆς τανδρὸς σπα-
 "ρῆς καὶ Φιλοτιμίας. ἵνα, τούτων γενομένων, φαίνεται ὁ δῆ-
 "μος ἡμῶν ἀποδεχόμενος τὰς ἀγαθὰς, καὶ τῆς προσηκούσης
 "ἀμοιβῆς ἀξίων, καὶ ζηλώσῃ τὴν περὶ ἡμᾶς σπουδὴν ἐκ τῶν
 "ἤδη τιμημένων· ἐλίσθαι δὲ καὶ πρέσβεις ἐξ ἀπάντων
 "Ἀθηναίων, οἵτινές τε αὐτῷ κομίσῃσι τὸ ψήφισμα, καὶ πα-

"accipere." Haec acta sunt Hyrcani pontificatus et prin-
 cipatus anno nono mense Panemo. Quinetiam Hyrcan-
 no honos habitus est a populo Atheniensi, quoniam in
 eos multa beneficia contulisset: miseruntque ad eum de-
 cretum in haec verba: "PRYTANE ET SACERDOTE
 "DIONYSIO FILIO Aesclepiadis mensis Panemi desinen-
 "tis die quinto, traditum est Ducibus decretum Athe-
 "nienfium, archonte Agathocla. Eucles Menandri Ali-
 "musius scribam agebat, Munychionis mensis vndecimo
 "die Prytaniae, habito praesidium concilio in theatro.
 "Dorotheus pontifex populum in suffragia misit, caete-
 "rique praesides eius collegae. Dionysius Dionysii filius
 "hanc sententiam dixit: Quoniam Hyrcanus Alexandri
 "filius, Pontifex et Iudaeorum Ethnarcha, perpetuo
 "tam publice populum quam priuatim ciuium vnum-
 "quemque beneuolentia prosequitur, summumque stu-
 "dium in eos confert; et quotquot Atheniensium, vel
 "legationis causa, vel propter priuata negotia, eo pro-
 "fecti fuerint, perhumaniter apud se excipit, curatque
 "deducendos, vt salui et incolumes redeant prospiciens,
 "quibus et antea quidem perhibitum fuit testimonium, vi-
 "sum est etiam nunc, Theodosio Theodori filio Suniensi
 "referente, populumque de virtute huius viri admonente,
 "deque voluntate eius nobis quoad potuit benefaciendi, ho-
 "norare ipsum corona aurea, praemio legitimo, statuam-
 "que ei ex aere item collocare in Templo Populi et Gra-
 "narum: et praeconis voce pronunciarum coronae donatio-
 "nem in theatro, Dionysii, dum Tragoediae nouae agun-
 "tur, et Panathenaeis et Eleusiniis, et in Gymnicis certa-
 "minibus; curaeque esse Ducibus, vt, dum ille in amicitia
 "colenda perseverat, et in beneuolentia erga nos conseruan-
 "da, omnia, quae in honorem eius et gratiam excogitari
 "possunt pro ipsius in nos studio et liberalitate, ei vicissim
 "tribuantur, quibus rebus fiet, vt se ostendat populus noster
 "grato esse erga bene merentes animo, velleque alios, vt
 "par est, remunerare; quo ille iam honoribus affectus stu-
 "dium nostrum imitetur: praetereaque legatos ex omni
 "Atheniensium numero legi, quibus id negotii datum erit,

"ρακαλέσθαι προσδεξάμενον τὰς τιμὰς πειρᾶσθαι τι ποιῆν
 "ἀεὶ ἀγαθὸν ἡμῶν τὴν πόλιν." αἱ μὲν οὖν παρὰ Ῥωμαίων
 καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων τιμὰς πρὸς Τρκανὸν ἡμῖν δεδῶ-
 λωνται ἱκανῶς.

ΚΕΦ. 9.

Ὡς Ἀντίπατρος Ἡρώδῃ τὴν τῆς Γαλιλαίας πρόνοιαν, Φα-
 σαήλῳ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιτρέπει· καὶ ὡς Ἡρώδης,
 Ἰσδαίων τῷ Ἀντιπάτρει φθονούντων, κατηγορεῖται πρὸς
 Τρκανόν.

Ο Καῖσαρ δὲ, διοικήσας τὰ κατὰ τὴν Συρίαν, ἀπέπλευ-
 σεν. ὡς δὲ Καῖσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας Ἀντίπατρος
 εἰς τὴν Ἰσδαίαν ὑπέστρεψεν, ἀνεγείρει μὲν εὐθύς τὸ τεῖχος,
 ὑπὸ Πομπηΐου καθηρημένον, καὶ τὸν κατὰ τὴν χώραν θόρυβον
 ἐπιὼν κατέστειλεν, ἀπειλῶν τε ἅμα καὶ συμβαλεῦσιν ἡρεμεῖν.
 τὰ μὲν γὰρ Τρκανῷ φρονούντας ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, καὶ
 βιώσεσθαι τῶν ἰδίων ἀπολαύοντας κτημάτων ἀταράχως·
 προστιθεμένους δὲ ταῖς ἐκ τῆ νεώτερόν ἐλπίσι, καὶ τοῖς ἀπ'
 αὐτῶν κέρδεσι προσανέχοντας, αὐτὸν μὲν ἔχειν ἀντὶ προσά-
 ττε δεσπότην, Τρκανὸν δὲ ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ῥωμαῖος
 δὲ καὶ Καῖσαρα πικρὰς ἀνθ' ἡγεμόνων πολέμους. ἡ γὰρ
 ἀνέξεσθαι μετακινῆμενον ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ταῦτα λέγων
 καθίσα δι' ἑαυτῶν τὰ κατὰ τὴν χώραν.

β'. Βραδὺν δ' ὄρεται καὶ νωθὴν τὸν Τρκανόν, Φασάηλον
 μὲν τὸν πρεσβύτατον αὐτῶν τῶν παίδων Ἱεροσολύμων καὶ τῶν
 πέριξ στρατηγὸν ἀποδείκνυσιν· τῷ δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδῃ τὴν
 Γαλιλαίαν ἐπέτρεψε, νέῳ παντάπασιν ὄντι. πεντεκαίδεκα
 γὰρ αὐτῷ ἐγεγόνει μόνα ἔτη. βλάβη δὲ οὐδὲν αὐτὸν ἡ νό-
 τος· ἀλλ' ὡς τῷ φρονήματι γενναῖος ὁ νεανίας, ἀφορμὴν εὐ-
 ερίσκει παραχερῆμα εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἀρετῆς. καταλαβὼν γὰρ
 Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιληστὴν, τὰ προσεχῆ τῆς Συρίας κατατρέ-
 χοντα σὺν μεγάλῳ σίφει, τῶτον καταχρὼν κτείνει, καὶ πολ-
 λὰς τῶν σὺν αὐτῷ ληστῶν. σφάδρα δ' αὐτῷ τὸ ἔργον τῷτο

ut et ad illum decretum hoc perferant, ipsumque hortentur, ut honores a nobis assequutus deinceps studeat de "ciuitate nostra bene mereri." Et quidem de honoribus, qui a Romanis et populo Atheniensi habiti sunt Hyrcano, satis a nobis dictum est.

CAP. IX.

Quomodo Antipater Herodi Galilaeae administrationem mandat, Phasaëlo Hierosolymorum: utque Herodes, Iudaeis inuidentibus Antipatro, apud Hyrcanum accusatur.

Cæsar autem, ordinatis Syriae rebus, per mare discessit. Antipater vero, postquam, deducto a Syria Caesare, in Iudaeam reuersus est, confestim deiecta a Pompeio moenia reficit; et regionem obiens, tumultum, qui in ea erat, compescebat, partim minando, partim, ut quiescerent, consulendo. Si enim ab Hyrcano starent, fore dicebat, ut feliciter degerent, suisque bonis absque turba fruenter vitam agerent: sin rerum nouarum spe ducerentur, et ab eis quaestum sectarentur, ipsum Antipatrum habituros pro praefecto dominum, Hyrcanum pro rege tyrannum, Romanos vero et Caesarem pro ducibus hostes acerbos. non enim passuros eum summoueri, quem constituisent ipsi. Cum haec dixisset, ad res regionis ordinandas se solum accingebat.

2. Vides autem Hyrcanum tardum esse atque sequelem, Phasaëlum filiorum suorum natu maximum Hierosolymorum finitimique agri praefectum constituit; Herodi vero, qui illum aetate sequebatur, Galilaeam commisit, cum esset omnino iuuenis. nam quindecim tantum annos natus erat. verum illi iuuenilis aetas nihil est quidquam incommodi: sed quoniam animi generosi erat adolescens, statim inuenit exercendae suae virtutis occasionem. Cum enim offendisset Ezechiam latronum ducem, magna manu finitima Syriae incurstantem, illum nactus interficit, et multos eius gregales latrones. Ipsum autem ob hoc fa-

ἠγάπησαν οἱ Σύροι· ποθῆσι γὰρ αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι τῇ ληστρίᾳ τὴν χώραν, ἐκαθάρευσεν. ὕμνου γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τῷ κατὰ κώμας καὶ πόλεις, ὡς εἰρήνην αὐτοῖς παρέσχετο, καὶ ἀσφαλῆ τῶν κτημάτων ἀπόλαυσιν. ἐγένετο δὲ διὰ τῆ το καὶ Σέξτω Καίσαρι γνώριμος, ὅντι συγγενεὶ τῷ μεγάλῳ Καίσαρος, καὶ διέποντι τὴν Συρίαν. ζῆλος δ' ἐμπίπτει τῶν Ηρώδῃ πεπραγμένων Φασαίῳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ πρὸς τὴν εὐδοκίμῃσιν αὐτῇ κινήσεις ἐφιλοτιμήσατο μὴ ἀπολεσθῆναι τῆς ὁμοίας εὐφημίας, καὶ τὰς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις εὐνυσίας ἐποιεῖτο, δι' αὐτῇ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, ἕτε δ' ἀπειροκάλως τοῖς πράγμασι προσφερόμενος, ἕτ' ἐξυβρίζων εἰς τὴν ἐξουσίαν. ταῦτ' Ἀντίπατρον ἐποίει θεραπείας παρὰ τῷ ἔθνει τυγχάνειν βασιλικῆς, καὶ τιμῶν οἷων ἂν τις μεταλαμβάνων τῶν ὄλων ὧν δεσπότης. ὑπὸ μάλιστα τῆς ἐκ τῶν λαμπρότητος, οἷα Φιλῆ συμβαίνειν πολλάκις, ἔδεν τῆς πρὸς Τρεκανὸν εὐνοίας καὶ πίστεως παρέβη.

γ'. Οἱ δ' ἐν τέλει τῶν Ἰσδαίων, ὁρῶντες τὸν Ἀντίπατρον καὶ τὰς υἱὰς αὐτῆς μεγάλως αὐξανόμενας, εὐνοίας τε τῇ παρὰ τῷ ἔθνει καὶ προσόδῳ τῇ τε παρὰ τῆς Ἰσδαίας καὶ τῶν Τρεκανῶν χρημάτων, κακοήθως εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ γὰρ Φιλίαν Ἀντίπατρος ἦν πεπαιγμένος πρὸς τὰς Ῥωμαίων αὐτοκράτορας· καὶ χρήματα πείσας πέμψαι τὸν Τρεκανόν, αὐτὸς λαβὼν νοσφίζεται τὴν ἀωρεάν, ὡς γὰρ ἰδίαν, ἀλλ' ἐχὼς Τρεκανῶν διδόντος, ἐπέμψεν ταῦθ'· Τρεκανὸς ἀκῶν ἐκ ἐφρόντιζεν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἔχαιρεν. ἐν δὲ αἰσὶ δὲ ἦσαν οἱ πρῶτοι τῶν Ἰσδαίων, ὁρῶντες τὸν Ηρώδην βίαιον καὶ τολμηρὸν, καὶ τυραννίδος γλιχόμενον· καὶ προσελθόντες Τρεκανῶ, Φανερῶς ἠδηκατηγρῆν Ἀντιπάτρει, καὶ "μέχρι ποῦ", ἔφασαν, ἐπὶ τοῖς "πραγματομένοις ἡσυχάσεις; ἢ ἔχ' ὁρᾷς Ἀντίπατρον μὲν καὶ "τὴς παῖδας αὐτῆς τὴν ἀρχὴν διεζωσμένους, σαυτὸν δὲ τῆς "βασιλείας ὄνομα μῦνον ἀκῶντα. ἀλλὰ μὴ λανθανέτω σε "ταῦτα, μηδὲ ἀκίνδυνος εἶναι νόμιζε, ραθυμῶν περὶ τε σου "τῷ καὶ τῇ βασιλείᾳ. & γὰρ ἐπίτροποι σὺ τῶν πραγμάτων "Ἀντιπάτρος καὶ οἱ παῖδες αὐτῆς νῦν εἰσὶ, μὴ δὲ ἀπάτασαι

cius magno amore prosequuti sunt Syri: nam regionem, quam a latrociniis liberari desiderabant, purgavit. itaque eum hanc ob causam passim per vrbes vicisque praedicabant, vt qui pacem illis dederit, feceritque, vt bonis suis tuto fruerentur. Quo fiebat, vt etiam Sexto Caesari innotesceret, cognato magni Caesaris, et Syriae res procuranti. Ex his autem Herodis factis aemulatio nata est Phasaëlo eius fratri, adeoque eius celebritate motus est, vt studuerit non deteriore sibi parare famam, et Hierosolymitas sibi reddiderit amicissimos, urbem quidem per se regendo, sed ita, vt nec inhoneste rebus uteretur, neque potestate ad cuiusquam iniuriam abuteretur. His rebus efficiebatur, vt Antipater a gente more regio coleretur, et honoribus, qui tribui solent omnium domino, afficeretur. Neque tamen, cum in tanto esset ex rebus istis splendore, decessit quidquam, vt plerumque euenit, suae erga Hyrcanum beneuolentiae atque fidei.

3. Caeterum Iudaeorum primarii, videntes Antipatrum et eius filios multum crescere tum gratia apud populares, tum redditibus ex Hyrcani et Iudaeae pecuniis, erant in eum male animati. Etenim amicitiam instituerat Antipater cum Romanis imperatoribus; et impulso ad pecuniam eis mittendam Hyrcano, ipse muneris gratiam ad se transfert. nam vt propriam, non vt Hyrcano dante eam misit. Haec Hyrcanus audiens non curabat; quinimo magnopere laetabatur. Verum in metu erant primi Iudaeorum, cum viderent Herodem violentum et audacem, et dominandi cupiditate ardentem: atque ad Hyrcanum profecti, aperte iam Antipatrum accusabant; et, "Quousque, inquit, ista, quae fiunt, quietus feres? Annon vides Antipatrum et eius filios principatu succinctos, teipsum vero regni solum nomen audientem? Atqui haec ignorare non debes, neque te extra periculum putare, dum temet atque regnum iuxta negligis. non enim iam rerum tuarum procuratores sunt Antipater et eius filii, ne te fallat haec opinio,

“τὸν τῆτο οἰόμενος, ἀλλὰ δεσπότην Φαρισαῶν ἀνωμολογῆνται.
 “καὶ γὰρ Ηρώδης ὁ παῖς αὐτῆς Εὐδαίαν ἀπέκτεινε καὶ τὴν
 “σὺν αὐτῷ, παραβὰς τὸν ἡμέτερον νόμον, ὃς κεκάλυκεν ἄν-
 “θρωπον ἀγαρεῖν καὶ πονηρὸν ἔντα, εἰ μὴ πρότερον κατακρι-
 “θεὶν τῆτο παθεῖν ὑπὸ τῆ συνεδρείᾳ· μὴ λαβὼν δὲ ἐξουσίαν
 “παρὰ σὺ, ταῦτα ἐτόλμησεν.

δ'. Τερκανὸς δὲ, ἀκήσας ταῦτα, πεῖθεται· προσεζήτησεν
 δὲ αὐτῇ τὴν ὁργὴν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ Ηρώδου πεφονευ-
 μένων. αὗται γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ παρακαλῶ-
 σαι τὸν βασιλέα καὶ τὸν δῆμον, ἵνα δίκην Ηρώδης ἐν τῷ συνε-
 δρίῳ τῶν πεπραγμένων ὑπόσχῃ, διετέλουν. κινήθεις οὖν ὑπὸ
 τῶν Τερκανὸς Ηρώδην ἐκάλει δικασόμενον, ὑπὲρ ὧν διεβάλλετο.
 ἡ δὲ ἦκε, τῆ πατρὸς αὐτῶ παρανέσσαντος, μὴ ὡς ἰδιώ-
 της, μετὰ δὲ ἀσφαλείας προσελθεῖν, καὶ Φυλακῆς τῆς περὶ
 τὸ σῶμα, τὰ τε κατὰ τὴν Γαλιλαίαν ὃν ἐνόμισεν αὐτῷ συμ-
 φέρειν τρόπον ἁρμοσάμενος, καὶ μετὰ σίφους ἀποχρῶντος αὐ-
 τῷ πρὸς τὴν ὁδόν, ὡς μήτε ἐπίφοβος Τερκανῷ δόξῃ μετὰ
 μείζονος παραγινόμενος τάγματος, μήτε γυμνὸς καὶ ἀφυ-
 λάκτως ἢ πρὸς τὴν δίκην. Σέξτος μέντοι, ὁ τῆς Συρίας ἡγε-
 μών, γράφει παρακαλῶν Τερκανὸν ἀπολῦσαι τὸν Ηρώδην ἐκ
 τῆς δίκης, καὶ προσαπειλῶν παρακούσαντι. τῷ δ' ἦν ἀφορ-
 μὴ καὶ τὰ παρὰ τῆ Σέξτη γράμματα, πρὸς τὸ μηδὲν ἐκ τῆ
 συνεδρείᾳ παθόντα ἀπολῦσαι τὸν Ηρώδην· ἡγάπα γὰρ αὐ-
 τὸν ὡς υἱόν. καταστὰς δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ μετὰ τῆ σὺν αὐτῷ
 τάγματος Ηρώδης, κατέπληξεν ἅπαντας, καὶ κατηγορεῖν
 ἐθάρρει τὸ λοιπὸν ὅδεις τῶν πρὶν ἀφικέσθαι διαβαλλόντων·
 ἀλλ' ἦν ἡσυχία, καὶ τῆ τί χρεὶ ποιεῖν ἀπορία. διακεμένων
 δ' ἔτι, εἰς τὴν Σαμέας τὸ νόμα, δίκαιος ἀνὴρ, καὶ διὰ τῆτο
 τῆ δεδιέναι κριτῶν, ἀναστὰς εἶπεν· “Ἄνδρες σύνοδοι καὶ
 “βασιλεῦ, εἰς δίκην μὲν ἔτ' αὐτὸς οἶδ' ἂν τινα τῶν πώποτε ὑπ'
 “αὐτῆς εἰς ἡμᾶς κεκλημένων ἔτω παραστάντα, ἔτε ὑμᾶς ἔχειν
 “εἰπεῖν ὑπολαμβάνω· ἀλλὰ πᾶς, ὅστις δή ποτ' οὖν ἀφικται
 “εἰς τῆτο τὸ συνέδριον κριθισόμενος, ταπεινὸς παρίσταται,
 “καὶ χήματι δεδοκίμος, καὶ ἔλεον θηρωμένον παρ' ἡμῖν, κό-

"sed domini manifeste habentur. Etenim Herodes ipse
 "filius Ezechiam et eius socios interfecit contra legem mo-
 "stram, quae hominem, quamvis malum, interfici vetat,
 "nisi prius ad hoc supplicium ex sententia Synedrii damna-
 "tus fuerit: et tamen ille, non accepta a te potestate, hoc
 "ausus est.

4. His auditis Hyrcano persuasum est: atque insuper
 eius iram accenderunt matres occisorum ab Herode. nam
 et illae singulis diebus in fano regem et populum orare
 non intermittebant, ut pro factis coram Synedrio iudi-
 cium subiret Herodes. His itaque commotus Hyrcanus
 Herodem evocat ad dicendam causam super iis, quorum
 insimulabatur. Herodes vero eo veniebat, cum hoc cum
 monuisset pater, ut non privati hominis more, sed cum
 praelidio corporisque custodia Hyrcanum adiret, compo-
 litis Galilaeae rebus quo modo e re sua esse iudicavit,
 tantoque comitatu, quantus ei ad iter satis esset, ut
 nec Hyrcano metuendus videretur, si cum maioribus
 copiis venisset, neque nudus et incustoditus committe-
 ret se iudicio. Veruntamen Sextus Syriae praeses Hyr-
 canum literis monuit, ut Herodem iudicio liberaret, mi-
 nis, si non paretet, adiectis. Huic autem in causa erant
 literae a Sexto acceptae, quod Herodem nullo a Syn-
 edrio supplicio affectum dimiserit; quippe quem amaret,
 ut filium. Postquam vero Herodes in Synedrio cum
 agmine constitit, omnes perculit, et de caetero nemo
 illorum ausus est accusationem instituere, qui in eum,
 antequam veniret, inuehebantur: sed altum erat silentium,
 et quid agi deberet dubitatio. Rebus autem sic se ha-
 bentibus, vnus quispiam nomine Sameas, iustus homo,
 ideoque timere nescius, surrexit, et in hunc modum ver-
 ba fecit: "Equidem, viri mecum iudices, tuque o Rex,
 "neque ipse quenquam vnquam noui, neque vos nomi-
 "nare posse arbitror, qui in iudicium apud vos, ut causam
 "diceret, vocatus ita stiterit: quin quisquis omnium vnquam
 "in hoc synedrium venit iudicium subiturus, humilis com-
 "paret, et habitu metuentis, et a nobis misericordiam aucu-

“μην τε ἐπιτρέψας καὶ ἐδῆτα μέλαιναν ἐνδεδυμένους. ὁ δὲ
 “βέλτιος Ἡρώδης, φόνε δίκην Φεύγων καὶ ἐπ’ αἰτία τοιαύ-
 “τῃ κεκλημένος, ἔθηκε τὴν πορφύραν περικείμενος, καὶ τὴν
 “κεφαλὴν κεκοσμημένος τῇ συνθέσει τῆς κόμης, καὶ περὶ αὐ-
 “τὸν ἔχων ὀπίστας, ἵν’ ἂν κατακρίνωμεν αὐτὸν κατὰ τὸν νό-
 “μον, κτείνῃ μὲν ἡμᾶς, αὐτὸς δὲ σωθῇ βιασάμενος τὸ δίκαι-
 “ον. ἀλλ’ Ἡρώδην μὲν ἐπὶ τῆτοις ἔκ’ ἂν μεμψαίμην, εἰ τὸ αὐ-
 “τῷ συμφέρον ποιεῖται περὶ πλείονος, ἢ τὸ νόμιμον· ὑμᾶς δὲ
 “καὶ τὸν βασιλέα τσαύτην ἄδειαν αὐτῷ παραχόντας. ἴτε
 “μέντοι μέγαν τὸν Θεόν, καὶ ἔτος, ὃν νῦν δι’ Ἰερικανὸν ἀπολυ-
 “σαι βέλεσθε, κολάσει ὑμᾶς ποτὲ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα.”
 διήμαρτε δ’ ἑδὲν τῶν εἰρημένων. ὁ γὰρ Ἡρώδης, τὴν βασιλεί-
 “αν παραλαβὼν, πάντας ἀπέκτεινε τὰς ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ
 Ἰερικανὸν αὐτὸν, χωρὶς τῷ Σαμέε. σφόδρα γὰρ αὐτὸν διὰ
 τὴν δικαιοσύνην ἐτίμησε, καὶ ὅτι, τῆς πόλεως μετὰ ταῦτα πο-
 λορευμένης ὑπὸ τε Ἡρώδῃ καὶ Σοσίῃ, παρήνευσε τῷ δήμῳ δέ-
 ξασθαι τὸν Ἡρώδην, εἰπὼν, διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡ δυνάσται
 διαφυγεῖν αὐτόν. καὶ περὶ μὲν τῆτων κατὰ χώραν ἐρῶμεν.

εἰ. Ἰερικανὸς δὲ ὄρων ὠρημένους πρὸς τὴν ἀναίρεσιν Ἡρώ-
 δῃ τὰς ἐν τῷ συνεδρίῳ, τὴν δίκην εἰς ἄλλην ἡμέραν ἀνεβάλε-
 το, καὶ πέμψας κρυφά πρὸς Ἡρώδην, συνεβέλευσεν αὐτῷ
 φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως· ἔτω γὰρ τὸν κίνδυνον διαφεύξεσθαι.
 καὶ ὁ μὲν ἀνεχώρησεν εἰς Δαμασκόν, ὡς Φεύγων τὸν βασιλέα.
 καὶ παραγενόμενος πρὸς Σέξτον Καίσαρα, καὶ τὰ κατ’ αὐ-
 τὸν ἀσφαλισάμενος, ἕτως εἶχεν, ὡς εἰ καλοῖτο πάλιν εἰς τὸ
 συνέδριον ἐπὶ δίκην ἔκ’ ὑπακισσόμενος. ἡγανάκτου δ’ οἱ ἐν
 τῷ συνεδρίῳ, καὶ τὸν Ἰερικανὸν ἐπειρῶντο διδάσκειν, ὅτι πάν-
 τα ταῦτ’ εἴη κατ’ αὐτῷ. τὸ δ’ ἔκ’ ἐλάνθανε μὲν, πράττειν δ’
 ἑδὲν εἶχεν ὑπὸ ἀνανδρίας καὶ ἀνοίας. Σέξτε δὲ ποιήσαντος
 Ἡρώδην στρατηγὸν τῆς Κοίλης Συρίας, χρημάτων γὰρ αὐτῷ
 τῆτο ἀπέδοτο, Ἰερικανὸς ἦν ἐν φόβῳ, μὴ στρατεύσῃται Ἡρώδης
 καὶ ἐπ’ αὐτόν. ἡ πολὺ δὲ τῆτε τοῦ δέους ἐβράδυνεν. ἀλλ’
 ἤκεν ἄγων ὁ Ἡρώδης στρατὸν ἐπ’ αὐτόν, ὀργιζόμενος τῆς δίκης
 αὐτῷ καὶ τοῦ κληθῆναι πρὸς τὸ λόγον ὑποχεῖν ἐν τῷ συνε-

"pantis, capillis promissis horridus, et veste pulla indu-
 "tus. At iste bonus Herodes, caedis reus, et ob tam
 "grauē crimen appellatus, adstat hic purpura amictus, et
 "caput ornatus caesarie pulchre composita, et armatis ho-
 "minibus stipatus, vt, si eum ex lege condemnauerimus,
 "trucidet nos; ipse vero violato iure euadat. At He-
 "rodem haud equidem ob ista reprehenderem, si utilita-
 "tis suae maiorem, quam legum, rationem habuerit: sed
 "vosmet et Regem, qui tantam ei licentiam praeuistis.
 "Veruntamen scitote potentem esse Deum, et quod iste,
 "quem nunc propter Hyrcanum vultis absolvere, et vos
 "aliquando et ipsum Regem merita poena afficiet." Ni-
 "hil autem deceptus erat in iis, quae dixit. nam Herodes,
 regnum adeptus, omnes, qui tum fuerant in Synedrio,
 atque adeo Hyrcanum ipsum, interfecit, excepto Samea.
 ipsum enim propter eius iustitiam magno habebat in ho-
 nore; quodque, postea obsessa vrbe ab Herode et Sosio,
 populum monuisset, vt Herodem admitterent, dicendo,
 ipsos eum propter peccata effugere non posse. Et de istis
 quidem suo loco dicemus.

5. Hyrcanus vero videns eos, qui in Synedrio erant,
 in Herodis mortem incitatos, iudicium in alium diem
 distulit, et clam Herodi consultum misit, vt ab vrbe pro-
 fugeret: ita enim ex periculo euasurum. Et ille quidem
 Damascum se, vt Regem fugiens, contulit. Cumque ad
 Sextum Caesarem venisset, resque suas in tuto collocasset,
 ita erat animatus, vt, si denuo vocaretur ad Synedrium
 in iudicium, non obtemperaret. Illi vero indignaban-
 tur, qui in Synedrio erant, et Hyrcanum docere cona-
 bantur, ea omnia contra ipsum facere. idque eum non la-
 tebat, sed quid ageret non habebat, prae ignauia atque ve-
 cordia. Cum autem Sextus Herodem Coeles-Syriae prae-
 sidem fecisset, (hoc enim ipsi pecunia vendiderat imperium)
 erat Hyrcanus in metu, ne Herodes sibi etiam bellum in-
 ferret: id quod non multo post hunc metum accidit. Ve-
 niebat utpote Herodes exercitum in ipsum ducens, iratus ei
 ob iudicium, et quod ad causam dicendam in Synedrio vo-

δρίω. διεκώλυσαν δ' αὐτὸν προσβαλεῖν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ὑπαντήσαντες ὅ, τι πατὴρ ἀντίπατρος καὶ ὁ ἀδελφός, καὶ τὴν ὁρεμὴν αὐτῷ καταπαύσαντες, καὶ παρακαλέσαντες ἔργω μὲν εὐχειρεῖν μὴδὲν, καταπληξάμενον δὲ ἀπειλημόνον, μὴ χωρήσῃ πέραν τέρω κατὰ τοῦ παραχρόντος αὐτὸν εἰς τοῦτο παρελθεῖν τὸ ἄξιωμα. ἤξιουν τε περὶ τῷ κληθέντα ἐπὶ δίκην ελθεῖν μάχαντοῦντα, μεμνηόμεναι καὶ τῆς ἀφέσεως, καὶ χάριν αὐτῆς εἰδέναι, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπότερον ἀπαντᾶν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχαρισεῖν. λογίζεσθαι δὲ, ὡς, εἰ καὶ πολέμῳ ῥοπᾷ βραβύει τὰ θεῖον, πλεον ἐστὶ τῆς στρατείας τὸ ἄσθλον, διὸ καὶ τὴν νίκην μὴ πάντῃ προσδοκᾶν μέλλοντα πολιεῖν βασυλῆς καὶ συντρόφου, καὶ πολλὰ μὲν εὐεργετήσαντι, μὴδὲν δὲ χαλεπὸν αὐτὸν εἰργασμένῳ, περὶ δὲ ὧν ἐγκαλοῖν, θία πονηρὸς συμβάλες, ἀλλὰ μὴ δι' αὐτὸν, ὑπόνοιαν αὐτῷ καὶ σκιάν δυσκόλῃ τινὸς παρεχόμενῳ. πέθεται τῷτοις Ἡρώδης, ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας ἀποχερῆσαι αὐτῷ καὶ τὴν ἰσὺν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει μόνον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰσδαίαν ἕτως εἶχεν.

ΚΕΦ. Ι.

Ρωμαίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν τιμαὶ καὶ συμμαχίαι πρὸς τὴν Ἰσδαίαν.

Ὁ δὲ Καῖσαρ, διελθὼν εἰς Ῥώμην, ἄτριμος ἦν πλεῖν ἐπ' Αἰφρικῆς, πολεμήσωνι Σικιπῶνι καὶ Κάτωι. ἀπέμψας δ' Ἰερωνὸς πρὸς αὐτὸν, παρακάλει βεβαίως αὐτὸν εἶναι πρὸς αὐτὸν Φιλίαν καὶ συμμαχίαν. ἔδοξε δ' ἀναγκαῖον εἶναι μὲν πᾶσας ἐκδέσθαι τὰς γεγενημένας Ῥωμαίοις καὶ τοῖς αὐτοκράτορσιν αὐτῶν τιμὰς καὶ συμμαχίας πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἵνα μὴ λαιθάνῃ τὴν ἄλλαν ἀπαντας, ὅτι καὶ οἱ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῖς διὰ σπινθὸς ἔχον ἡμᾶς, τὴν τε ἀνδρείαν ἡμῶν καὶ τὴν πίσιν ἀγαπήσαντες. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς δυσμένειαν, ἀπιστοῦσι τοῖς ὑπὸ Περσῶν καὶ Μακεδόνων ἀναχέγερα μιν περὶ ἡμῶν, τῷ μὴ καὶ ταῦτα πάντα

atus fuisset. Verum eius pater Antipater et frater, cum prohibuerunt ab impressione in Hierosolyma facienda, ei quidem obuiam profecti, atque impetum illius deprecari, hortatique, ne quid hostile moliretur, nec ultra quam minis terrorem incutiendo procederet aduersus eum, cuius beneficio ad hanc dignitatem prouectus est. Atque orabant, ut indignanti, quod citatus fuerit, ut iudicio se sisteret, in memoriam veniret et quod fuerit dimissus, atque adeo gratiam haberet, et non ad seueriora se reciperet, et pro salute accepta ingratum semet ostenderet: utque secum reputaret, quod, si belli casus Deus regit et moderatur, eo magis erit in incerto expeditionis eventus, adeoque victoriam non omnino ipsi sperandam esse, bellum illaturo regi et socio, qui multis ipsum affecerit beneficiis, nihil vero grauius in eum admisit; et quod ad ea, quorum insinulatur, ut per malos consiliarios, per se nullam ipsi suspicionem dederit, fecerit, quidpiam, quod rei durioris speciem prae se ferebat. Illis flectitur Herodes, arbitratus sibi satis esse ad futuras spes ratas, habendas, quod hoc saltem assequutus esset, ut genti potentiam suam ostenderet. Et hoc quidem in statu erat Iudaea.

CAP. X.

Honor a Romanis aliisque gentibus habitus Iudaeis, et foedera cum illis inita.

Cæsar vero, Syria Romam profectus, nauigationem in Africam adornabat, cum Scipione et Catone bellum gesturus. Caeterum Hyrcanus ad eum misit rogatum, ut amicitiam secum initam et societatem donuo firmaret. Mihi autem iam necessarium esse visum est per censere omnes honores genti nostrae a Romanis eorumque imperatoribus habitos, et societatis foedera memorare, ut alios vniuersos non lateat, quod et Asiae et Europae reges nostrum studiosi fuerint, ex amore fortitudinis nostrae fideique. Siquidem multi, propter suum in nos odium, nolint animum inducere, ut iis credant, quae Persae et Macedones de nobis scripserunt, quod ea non ubique compareant, neque in locis

χῆ μὴδ' ἐν τοῖς δημοσίοις ἀποκείσθαι τόποις, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν
 τε αὐτοῖς, καὶ τισὶν ἄλλοις τῶν Βαβυλωνίων· πρὸς δὲ τὰ ὑπὸ
 Ῥωμαίων δόγματα ἐκ ἔστιν ἀντειπεῖν, ἐν τε γὰρ δημοσίοις
 ἀνάκειται τόποις τῶν πόλεων, καὶ ἔτι νῦν ἐν τῷ Καπετωλίῳ,
 ἀλλὰ καὶ σήλαις ἀναγέγραπται χαλκαῖς. ὃ μὲν ἀλλὰ Καί-
 σαρ Ἰσλῖος, τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰσδαίοις ποιήσας χαλκὴν
 σήλην, ἐδήλωσεν, ὅτι Ἀλεξανδρέων πολῖταί εἰσιν. ἐκ τούτων
 ποιήσομαι καὶ τὴν ἀπόδειξιν. παραθήσομαι δὲ καὶ τὰ γε-
 νόμενα ὑπὸ τε τῆς συγκλήτης δόγματα καὶ Ἰσλῖς Καίσαρος
 πρὸς τε Τρεκάνον καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.

Β'. "ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ,
 "καὶ ἀρχιερεὺς, δικτάτωρ τὸ δεύτερον, Σιδωνίων ἀρχεσι, βε-
 "λῆ, δῆμῳ χαίρειν. εἰ ἔρρωθε, εὖ ἂν ἔχοι, καὶ γὰρ δὲ ἔρρωμαι
 "σὺν τῷ στρατοπέδῳ. Τῆς γενομένης ἀναγραφῆς ἐν τῇ δέλτῳ
 "πρὸς Τρεκάνον υἱὸν Ἀλεξάνδρου, ἀρχιερέα καὶ ἐθνάρχην Ἰσ-
 "δαίων, πέπομφα ὑμῖν τὸ ἀντίγραφον, ἵνα ἐν τοῖς δημοσίοις
 "ὑμῶν ἀνακείσθαι γράμμασι. βέλομαι δὲ καὶ Ἑλληνιστὶ καὶ
 "Ῥωμαῖστὶ ἐν δέλτῳ χαλκῇ τῷτο ἀνατεθῆναι. ἔστι δὲ δὴ τῷτο,
 "ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ τὸ δεύτερον, καὶ ἀρχιε-
 "ρεὺς, μετὰ συμβουλῆς γνώμης ἐπέκρινα. Επεὶ Τρεκάνος Ἀλε-
 "ξάνδρου Ἰσδαῖος, καὶ νῦν καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, ἐν τε
 "εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ, πίσιν τε καὶ σπέρδῃν περὶ τὰ ἡμέτερα
 "πράγματα ἐνεδείξατο, ὥς αὐτῷ πολλοὶ μεμαστρηκασιν
 "αὐτοκράτῳ, καὶ ἐν τῷ ἐγγίσει ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολέμῳ
 "μετὰ χιλίων πεντακοσίων στρατιωτῶν ἦκε σύμμαχος, καὶ
 "πρὸς Μιθραδάτην ἀποσταλὴς ὑπ' ἐμῶν, πάντας ἀνδρείας τῆς
 "ἐν τάξει ὑπερέβαλε, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας Τρεκάνον Ἀλε-
 "ξάνδρου καὶ τὰ τέκνα αὐτῷ ἐθνάρχῃ Ἰσδαίων εἶναι βέλομαι,
 "ἀρχιερωσύνην τε Ἰσδαίων διὰ παντὸς ἔχειν κατὰ πάτρια
 "ἔθνη, εἶναι τε αὐτὸν καὶ τῆς παῦδας αὐτῷ συμμάχῃς ἡμῖν,
 "ἔτι τε καὶ ἐν τοῖς κατ' ἄνδρα φίλοις ἀριθμεῖσθαι, ὅσα τε κα-
 "τὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν νόμος ἐστὶν ἀρχιερατικά ἢ φιλάνθρωπα,
 "ταῦτα κελεύω κατέχειν αὐτὸν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· ἂν δὲ
 "μεταξὺ γένηται τις ζήτησις περὶ τῆς Ἰσδαίων ἀγωγῆς,

publicis existent, sed apud nos et alios quosdam Barbarorum adseruentur: non est tamen, quod Romanorum decretis vel quidquam contradicant; nam in urbium locis publicis reposita sunt, et etiamnum in Capitolio, idque columnis aereis inscripta. Quin et Iulius Caesar, Iudaeis, qui Alexandriae sunt, facta aenea columna, palmam fecit omnibus, eos ciues Alexandrinos esse. atque ex istis rem demonstrabo. praeterea etiam decreta a senatu facta et Iulio Caesare apponam, quae ad Hyrcanum gentemque nostram spectant.

1. "CAIVS IVLIVS CAESAR, IMPERATOR, et
 "pontifex maximus, dictator iterum, Sidoriorum magistratibus, senatui, populo, salutem. Si valetis, bene est, ego quoque et exercitus valemus. Misi ad vos exemplar decreti in tabulas relati, quod ad Hyrcanum Alexandri filium, pontificem et ethnarcham Iudaeum, attinet, ut in vestris actis publicis reponatur. Volo etiam, ut Graece Latineque tabulis aereis mandetur, Est autem hoc. IVLIVS CAESAR imperator iterum, et pontifex maximus, ex concilii sententia decreui. Quoniam Hyrcanus Alexandri filius Iudaeus, et nunc et superioribus temporibus, tam pace quam bello, fidem et diligentiam nostris in negotiis praestitit, id quod ei multi Imperatores attestati sunt; et nuperrime in bello Alexandrino in auxilium venit cum mille et quingentis militibus, et ad Mithradatem a me missus omnes in agmine fortitudine superavit; has ob causas Hyrcanum Alexandri filium, filiosque eius Iudaeorum ethnarchas esse volo, et pontificatum Iudaeorum perpetuo retinere more patrio; esseque ipsum et filios eius socios nobis, praetereaque in singularibus amicis recognoscere; quaecunque etiam propriis illorum legibus ad pontifices pertinent, aut aliorum benignitate illis concessa sunt, ipsum filiosque eius habere iubeo: siqua vero inter eos de Iudaicis institutis quaestio oriatur, placet mihi iudicium penes ipsum esse, ut vero illic

“ἀρέσκει μοι κρίσιν γενέσθαι παρ’ αὐτῶ. παραχρυσάσαν δὲ
 “ἢ χρήματα πρᾶσσεσθαι ἢ δοκιμάζω.

γ’. ΓΑΙΟΥΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ὑπάτης δεδοχμένα, συγκε-
 “χωρημένα, προσκεκρίμενα, ἐστὶν ἔτιως ἔχοντα. ὅπως τὰ τέκνα
 “αὐτῶ τῶ Ἰσθαίων ἔθνους ἀρχὴ καὶ τῆς δεδομένης τῶ πᾶσι καὶ
 “πίδωνται, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸς καὶ ἐθναρχὴς τῶν Ἰσθαίων
 “προτίηται τῶν ἀδικημάτων. πέμψημι δὲ πρὸς Τερκανὸν Ἀλε-
 “ξάνδρου υἱοῦ, ἀρχιερέα τῶν Ἰσθαίων, πρεσβευτὰς τῆς περὶ
 “Φιλίας καὶ ἀμειψίας διαλεξιμένους· ἀνατεθνήκει δὲ καὶ
 “χαλκῶν, θέλουν καὐτὰ περιέχουσιν, ἐν τε τῷ Καπτωλίῳ,
 “καὶ Σιδωνικῷ Ἰσθμῷ, καὶ ἐν Ασκάλωνι, καὶ ἐν τοῖς ναβίς, ἐγ-
 “κεχαρυσμένῃ γραμμασι Ρωμαίοις τε καὶ Ἑλληνικοῖς,
 “ὅπως τε τὸ ἔδγμα τὸτο πᾶσι τοῖς κατὰ πόλιν ταμίαις καὶ
 “τοῖς τῶν ἡγεμένων, εἰς τε τῆς Φιλίας ἀνευγνώσι, καὶ ἐν-
 “νια τοῖς πρεσβευταῖς παραχρῆν, καὶ διατάγματα πέμψω
 “πανταχῶ.

δ’. ΓΑΙΟΥΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ, δαυατάτωρ, ὑπάτος,
 “τιμῆς καὶ ἀρετῆς καὶ Φιλανθρωπίας ἐνεκῆν, συνέχρησεν
 “ἐπὶ συμφέροντι τῆς συγκλήτης καὶ τῶ δήμῳ τῶν Ρωμαίων,
 “Τερκανὸν Ἀλεξάνδρου υἱόν, αὐτὸν τε καὶ τὰ τέκνα αὐτῶ, ἀρ-
 “χιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς Ἱερουσολύμων καὶ τῶ ἔθνους εἶναι ἐπὶ τῇ
 “δικαίῳ καὶ τοῖς νομίμοις, οἷς καὶ οἱ πρόγονοι αὐτῶν τὴν ἰ-
 “ρωσύνην κατέχον.

ε’. ΓΑΙΟΥΣ ΚΑΙΣΑΡ, ὑπάτης τὸ πέμπτον, ἐκεῖνη τῆτος
 “ἔχεν καὶ τεύχεσιν τῶν Ἱερουσολυμιτῶν πόλιν, καὶ κατέχεν
 “αὐτήν, Τερκανὸν Ἀλεξάνδρου, ἀρχιερέα Ἰσθαίων καὶ ἐθναρ-
 “χην, ὡς ἂν αὐτὸς προσφῇται· ὅπως τε Ἰσθαίοις ἐν τῷ δευ-
 “τέρῳ τῆς μισθώσεως ἔτει τῆς προσόδου κέρει ὑπεξέλωνται,
 “καὶ μῆτε ἐργολαβῶσιν τινεῖς, μῆτε Φόβως τῆς αὐτῆς τελῶσιν.

ς’. ΓΑΙΟΥΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ τὸ δευτέρου, ἔφησι
 “κατ’ ἐνιαυτὸν ὅπως τελῶσιν ὑπὲρ τῆς Ἱερουσολυμιτῶν πόλεως
 “Ἰόππης ὑπεξαρκημένης, χωρὶς τῶ ἐβδόμου ἔτους, ὃν Σαββα-
 “τικὸν ἐνιαυτοῦ προσαγορεύουσιν, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ μῆτε ἀπὸ
 “τῶν δένδρων καρπὸν λαμβάνουσιν μῆτε σπείρουσι· καὶ ἵνα ἐν

"hyemetur, aut pecuniae ab illis exigantur, mihi non
"placet.

3. "CAII CAESARIS consulis placita, concessa, de-
"creta, ita se habent. Vt filii eius principatu Iudaeorum
"gentis et locis sibi concessis fruantur, atque pontifex ipse
"et Iudaeorum ethnarcha eos defendat, qui iniuria afficiun-
"tur. mittendosque esse ad Hyrcanum Alexandri filium
"Iudaeorum pontificem legatos de societate et amicitia
"acturos; aereamque tabulam ista continentem dedican-
"dam, et in Capitolio, et apud Sidonem et Tyrum, et
"Ascalonem, et in templis inscriptam Romanis Graecis-
"que literis; curandumque, ut et hoc decretum ad omnes
"singularum urbium quaestores earumque praetores et ad
"amicos suos perferatur, quo legatis laetitia praebeantur,
"et mandata haec passim divulgentur.

4. "CAIVS CAESAR, imperator, dictator, consul,
"honoris et virtutis et benignitatis ergo, concessit, quod
"felix faustumque sit senatui populoque Romano, uti
"Hyrcanus Alexandri filius, et pariter ac ipse eius filii,
"pontifices et sacerdotes fiant Hierosolymorum totiusque
"gentis, eodem iure rituque, quo et maiores eorum sacer-
"dotium tenuerunt.

5. "CAIVS CAESAR, quintum consul, decrevit, ut
"nisi habeant muniamque Hierosolymorum urbem, atque
"Hyrcanus Alexandri filius Iudaeorum pontifex et ethnar-
"cha eam occupet, quemadmodum ipse voluerit: et ut Iu-
"daeis secundo quoque frugum locationis anno de rediti-
"bus eorum subducant; et neque fiat tributorum redemptio,
"nec eadem tributa semper solvantur.

6. "CAIVS CAESAR, imperator iterum, statuit, ut
"propter urbem Hierosolymorum tributa pendat tota Iu-
"daeorum regio, excepta Ioppe, idque singulis annis, nisi
"sit annus septimus, quem Sabbaticum appellant, quod mos
"est in eo neque fructus arborum legere neque seminare.

"Σιδῶνι τῷ δευτέρῳ ἔτι τὸν φόρον ἀποδιδῶσι, τὸ τέταρτον
 "τῶν σπειρομένων· πρὸς ταῦτοις ἔτι καὶ Τεκανῶ καὶ τοῖς
 "τέκνοις αὐτῶν τὰς δεκάτας τελῶσιν, ἃς ἐτέλουν καὶ τοῖς προ-
 "γούνοις αὐτῶν. καὶ ὅπως μηδείς μὴτε ἀρχῶν μὴτε στρατηγός,
 "ἢ πρεσβευτὴς ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Ἰσδαίων ἐνιστᾷ συμμαχίαν,
 "καὶ στρατιώταις ἐξείη, ἢ τὰ χρήματα τῶν εἰσπραττέσθαι.
 "ἢ εἰς παρὰ χειμασίων, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὀνόματι, ἀλλ' εἶναι παν-
 "ταχόθεν ἀνεπηρέαστος. ὅσα τε μετὰ ταῦτα ἔχον καὶ ἐν-
 "μέθησαν, ἢ ἐπείραντο, ταῦτα πάντα αὐτὸς ἔχειν. Ἰόππην
 "δὲ πόλιν, ἣν ἀπ' ἀρχῆς ἔχον Ἰσδαῖοι ποιῶμενοι τὴν πρὸς Ρω-
 "μαίους Φιλίαν, αὐτῶν εἶναι, καθὼς καὶ τὸ πρότερον, ἡμῖν
 "ἀρέσκειν· φόρος τε ὑπὲρ ταύτης τῆς πόλεως Τεκανὸν ἔχει
 "Ἀλεξάνδρου υἱὸν καὶ παῖδας αὐτῶν, παρὰ τῶν τὴν γῆν νεμο-
 "μένων, χώρας καὶ λιμένες ἐξαγωγῆς κατ' ἐνιαυτὸν Σιδῶνι,
 "μοδίους δισμυρίους ἑξακισχίλιους καὶ ἐβδομήκοντα πέντε,
 "ὅπερ αἰρημένον τῷ ἐβδόμῳ ἔττει, ὃ Σαββατικὸν καλεῖται, καθ'
 "ὃ ἔττει ἀρῶσιν ἔττει τοῦ ἀπὸ τῶν δένδρων καρπὸν λαμβάνουσι.
 "τάς τε κώμας τὰς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ, ἃς Τεκανὸς καὶ
 "οἱ πρόγονοί αὐτῶν πρότερον διακατέχον, ἀρέσκειν τῇ συγ-
 "κλητῷ ταῦτα Τεκανὸν ἔχειν καὶ Ἰσδαίους ἐπὶ τοῖς δικαίοις,
 "οἷς καὶ πρότερον εἶχον· μένει δὲ καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς δίκαια,
 "ὅσα πρὸς ἀλλήλους Ἰσδαίοις καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἦν, τὰ τε
 "Φιλάνθρωπα, ὅσα τῶν τε δήμῳ ψηφισσάμενα καὶ τῆς συγ-
 "κλητῆς ἔχον. ἐπὶ ταῖσι τε τοῖς δικαίοις χρησθῆναι αὐτοῖς ἐξεί-
 "ναι ἐν Λύδοις. τῆς τε τόπης καὶ χώρας καὶ ἐποικίας, ὅσα
 "Βασιλεῦσι Συρίας καὶ Φοινίκης συμμαχοῖς ὄντι Ρωμαίων
 "κατὰ δῶρεάν ὑπῆρχε καρπῶσθαι, ταῦτα δοκιμάζει ἡ σύγ-
 "κλητος Τεκανὸν τὸν ἐθναρχὴν καὶ Ἰσδαίους ἔχειν. δίδουσθαί τε
 "Τεκανῶ, καὶ πᾶσι τοῖς αὐτῶν, καὶ πρεσβευταῖς τοῖς ὑπ' αὐτῶν
 "πεμφθεῖσιν, ἐν τε πυγμῇ μονομάχων καὶ θηρίων καθεζομέ-
 "νης μετὰ τῶν συγκλητικῶν θεωρεῖν· καὶ αἰτησάμενους παρὰ
 "δικτάτωρος ἢ παρὰ ἱππάρχου παρελθεῖν, ὅταν εἰς τὴν σύγ-
 "κλητον εἰσάγωσι, τὰ ἀποκρίματα αὐτοῖς ἀποδίδεσθαι ἐν
 "ἡμέραις δέκα ταῖς ἀπάταις, ἀφ' ἧς ἂν τὸ δόγμα γένηται.

"utque in Sidone secundo quoque anno tributum red-
 "dant quartam satorum partem; ac praeterea Hyrcano
 "eiusque filiis decimas soluant, quas eorum etiam ma-
 "ioribus soluebant. utque nemo vel Praeses vel dux vel
 "legatus in finibus Iudaeorum auxilia colligat: neque
 "militibus liceat pecunias ab his exigere ad hybernan-
 "dum, aut alio quocunque nomine, sed ubique sint
 "iniuria immunes. quaecunque etiam postea habuerint
 "et possederint, aut enterint, his omnibus fruuntur.
 "Toppen civitatem praeterea, quam ab initio habue-
 "runt Iudaei, cum societatem cum Romanis facerent,
 "illorum esse, quemadmodum et antea, nobis place-
 "re: tributa quoque huius civitatis nomine habere Hyr-
 "canum Alexandri filium eiusque filios ab agri cultori-
 "bus, propter frumentum e regione et portu quotan-
 "nis in Sidonem exportatum, modios viginti mille
 "sexcentos septuaginta quinque, excepto septimo anno,
 "quem Sabbaticum vocant, in quo neque arant neque
 "fructum ex arboribus colligunt. vicos autem quos in
 "Magno campo Hyrcanus eiusque maiores olim posse-
 "derunt, Senatui placere istos habere Hyrcanum et Iu-
 "daeos, eodem iure, quo et prius habuerunt: manere
 "etiam iura, quae ab initio erant inter Iudaeos et pontifi-
 "ces, ut et beneficia, quae a populo et senatu concessa
 "habuerunt, praetereaque eodem iure licere uti et in
 "Lyddis: loca etiam et agros et villas, quae fuerunt re-
 "gum Syriae et Phoeniciae sociorum populi Romani,
 "quorum ususfructum ceperunt ex eorum donatione,
 "placet senatui, ut Hyrcanus ethnarcha et Iudaei habeant.
 "Item Hyrcano licere eiusque filiis et legatis ab eo mis-
 "sis, ut in ludis Gladiatoris et pugnis cum bestiis inter
 "senatores spectandi gratia sedent: cumque petierint a
 "dictatore aut magistro equitum, ut in publicum pro-
 "deant, illis, in senatum introductis, responsum reddend-
 "um, intra decem in uniuersum dies, ex quo factum
 "fuerit senatusconsultum,

ζ'. "ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ, δικτάτωρ τὸ τέ-
 "ταρτον, ὑπατός τε τὸ πέμπτον, δικτάτωρ ἀποδεδεγμένος
 "διὰ βίβ, λόγως ἐποίησατο περὶ τῶν δικαίων τῶν Τρεκανῶν τῷ
 "Ἀλεξάνδρῳ, ἀρχιερέως Ἰουδαίων καὶ ἔθναρχῳ, τοιούτους. Τῶν
 "πρὸ ἐμῶ αὐτοκρατόρων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μαρτυρησάντων
 "Τρεκανῶ ἀρχιερεῶ Ἰουδαίων καὶ Ἰουδαίοις, ἐπὶ τε συγκλήτῃ
 "καὶ δήμῳ Ῥωμαίων, εὐχαριστήσαντός τε τῷ δήμῳ καὶ τῆς
 "συγκλήτης αὐτοῖς, καλῶς ἔχει καὶ ἡμᾶς ἀπαμνημονεύειν
 "καὶ προνοεῖν, ὅπως Τρεκανῶ καὶ τῷ ἔθνει τῶν Ἰουδαίων καὶ
 "τοῖς Τρεκανῶ πασὶν ὑπὸ συγκλήτῃ καὶ δήμῳ Ῥωμαίων ἀξία
 "τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας αὐτῶν καὶ ὧν εὐεργέτησαν ἡμᾶς χά-
 "ρις ἀνταποδοθῇ.

η'. "ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΑΙΟΣ, στρατηγός, ὑπατός Ῥωμαίων,
 "Παριανῶν ἀρχισι, βυλῇ, καὶ δήμῳ χαίρειν. ἐνέτυχόν μοι
 "Ἰουδαῖοι ἐν Δήλῳ, καὶ τινες τῶν παροίκων Ἰουδαίων, παρόν-
 "των καὶ τῶν ὑμετέρων πρέσβεων· καὶ ἐνεφάνισαν, ὡς ὑμεῖς
 "τε ψήφισματι κωλύετε αὐτούς, τοῖς πατρίαις ἔθεσι καὶ ἰε-
 "ροῖς χρηῶσθαι. ἐμοὶ τοίνυν ἐκ ἀρέσκει κατὰ τῶν ὑμετέρων Φί-
 "λων καὶ συμμάχων τοιαῦτα γίνεσθαι ψήφισματα, καὶ κω-
 "λύεσθαι αὐτούς ζῆν κατὰ τὰ αὐτῶν ἔθνη, καὶ χρήματα εἰς
 "σύνδειπνα καὶ τὰ ἱερὰ εἰσφέρειν, τῆτο ποιεῖν αὐτῶν μὴδ'
 "ἐν Ῥώμῃ κεικωλυμένων. καὶ γὰρ Γαῖος Καῖσαρ, ὁ ἡμέτερος
 "στρατηγός καὶ ὑπατός, ἐν τῷ διατάγματι κωλύων θιάσους
 "συνάγεσθαι κατὰ πόλιν, μόνους τέτῃς ἐκώλυσεν, ἔτε χρέη-
 "ματα συνεισφέρειν, ἔτε σύνδειπνα ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ γὰρ
 "ἑτέρας ἄλλας θιάσους κωλύων, τέτῃς μόνους ἐπιτρέπων κατὰ τὰ
 "πάτρια ἔθνη καὶ νόμιμα συνάγεσθαι τε καὶ ἵστασθαι. καὶ
 "ὑμᾶς οὖν καλῶς ἔχει, εἴ τι κατὰ τῶν ὑμετέρων Φίλων καὶ
 "συμμάχων ψήφισμα ἐποίησατε, τῆτο ἀκυρώσασθαι διὰ
 "τὴν περὶ ἡμᾶς αὐτῶν ἀρετὴν καὶ εὐνοίαν.

θ'. Μετὰ δὲ τὸν Γαῖον θάνατον, Μάρκες Αντώνιος καὶ
 Πόπλιος Δολοβέλλας, ὑπατοὶ ὄντες, τὴν τε σύγκλητὴν συνή-
 γαγον, καὶ τῆς Τρεκανῶ πρέσβεις παραγαγόντες, διελέχθη-
 σαν περὶ ὧν ἡξίου, καὶ Φιλίαν πρὸς αὐτούς ἐποίησαν· καὶ

7. "CAIVS CAESAR, imperator, dictator quartum, consul quintum, perpetuus dictator declaratus, huiusmodi verba fecit de iure Hyrcani Alexandri filii, Iudaeorum pontificis et ethnarchae. Quandoquidem imperatores, qui ante me fuerunt, testimonium dederunt Hyrcano pontifici Iudaeorum et Iudaeis, tam in prouinciis quam coram senatu populoque Romano, atque gratias eis populus et senatus egerit, bonum factum, ut nos quoque meminerimus et operam demus, ut Hyrcano et Iudaeorum genti filiisque Hyrcani a senatu populoque Romano debitae eorum erga nos beneuolentiae et beneficiis in nos collatis gratiae referantur.

8. "CAIVS IVLIVS, praetor, consul Romanorum, Pariorum magistratibus, senatui, ac populo salutem. Conuenerunt me Iudaei in Delo, et quidam ex Iudaeis insulae inquilinis, praesentibus etiam vestris legatis; et significarunt, quod vos etiam decreto eos prohibetis patriis ritibus et sacris uti. Quocirca mihi non placet eiusmodi decreta contra amicos et socios nostros fieri, vetarique eos ex suis institutis viuere, et conferre pecunias in epulas et rem diuinam; praesertim cum nec Romae ista facere prohibeantur. Nam Caius Caesar, praetor noster et consul, cum edicto vetaret vllas in vrbe coitiones haberi, solum istae ne fierent, simulque ne pecuniam conferrent aut conuiuia agitarent, non interdixit: similiter et ego, alias coitiones prohibens, illis solum permitto ex patriis moribus et institutis congregari et in eo persistere. Quare bonum factum erit, ut vos etiam, si quid contra amicos nostros et socios edixeritis, id ipsum abrogatum iretis, propter illorum erga nos merita et beneuolentiam.

9. Post mortem autem C. Caesaris, M. Antonius et P. Dolabella consules senatum conuocabant, et introducis Hyrcani legatis de illorum postulatis retulerunt, et amicitiae foedus cum eis fecerunt: et omnia illis concedi.

πάντα συγχωρεῖν αὐτοῖς ἢ σύγκλητος ἐψηφίσατο, ὅσων
 συγχάνειν ἐβέλοντο. παρατίθεμαι δὲ καὶ τὸ δόγμα, ὅπως
 τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἐγγύθεν ἔχωσιν οἱ ἀναγινώ-
 σκοντες τὴν πραγματείαν. ἦν δὲ τοιοῦτο.

ι'. "Δόγμα συγκλήτης ἐκ τῆ ταμειᾶς ἀντιγεγραμμένον
 "ἐκ τῶν δέλτων τῶν δημοσίων τῶν ταμειευτικῶν, Κοῖντῳ Ρα-
 "τιλίῳ Κορνηλίῳ ταμίας κατὰ πόλιν, δέλτῳ δευτέρῳ καὶ ἐκ
 "τῶν πρώτων. ΤΗΙ ΠΡΟ ΤΡΙΩΝ εἰδῶν Ἀπριλλίων ἐν τῷ
 "ναῷ τῆς Ομονοίας γραφομένῳ παῆσαν, Λέκιος Καλπῆρ-
 "νιος Μενενία Πείσων, Σεργίῳς Παππίνιος Λεμωνία Ποτίτος,
 "Γάιος Κανίνιος Τηρηντίνα Ρεβίλιος, Πόπλιος Τιδῆτιος, Λεύ-
 "κιος Ἀπυλίνος Λευκίῳ υἱὸς Σεργία, Φλάβιος Λευκίῳ Λεμω-
 "νία, Πόπλιος Πλάτιος Ποπλίῳ Παπιρία, Μάρκος Ακύλιος
 "Μάρκῳ Μεκία, Λέκιος Ερῆκιος Λεκίῳ Στελλατίνα, Μάρ-
 "κος Κυῖντιος Μάρκῳ υἱὸς Πολλία Πλαγκίλλος, Πόπλιος Σέ-
 "ριος. Πόπλιος Δολοβέλλας, Μάρκος Αντώνιος ὑπάτοι λό-
 "γος ἐποιήσαντο. περὶ ὧν δόγματι συγκλήτης Γάιος Καί-
 "σαρ ὑπὲρ Ἰουδαίων ἔκρινε, καὶ εἰς τὸ ταμεῖον ἐκ ἔφθασεν
 "ἀνενεχθῆναι, περὶ τῶν ἀρέσκει ἡμῖν γενέσθαι, ὡς καὶ Πο-
 "πλίῳ Δολοβέλλῃ καὶ Μάρκῳ Αντωνίῳ τοῖς ὑπάτοις ἔδο-
 "ξεν, ἀνενεγκεῖν τε ταῦτα εἰς δέλτους καὶ πρὸς τῆς κατὰ
 "πόλιν ταμίας, ὅπως Φροντίσωσι καὶ αὐτοὶ ἐν δέλτοις ἀνα-
 "θεῖναι διπτύχοις. ἐγένετο πρὸ πάντε εἰδῶν Φεβρουαρίῳ
 "ἐν τῷ ναῷ τῆς Ομονοίας. οἱ δὲ πρεσβεύοντες παρ' Τρεκα-
 "νῷ τῷ ἀρχιερέως ἦσαν ἔτοι· Λυσίμαχος Παισανίου, Ἀλέ-
 "ξανδρος Θεοδώρου, Πατρόκλος Χαίρεου, Ἰωνάθης Ονείου.

ια'. Επεμψε δὲ τῶν Τρεκανῶν τῶν πρεσβευτῶν ἕνα καὶ
 πρὸς Δολοβέλλαν τὸν τῆς Ἀσίας τότε ἡγεμόνα, παρακαλῶν
 ἀπολῦσαι τὸς Ἰουδαίους τῆς στρατίας, καὶ τὰ πάτρια τηρεῖν
 αὐτοῖς ἔθνη, ἐπιτρέπειν τε κατὰ ταῦτα ζῆν. λαβὼν γὰρ ὁ
 Δολοβέλλας τὰ παρὰ τῷ Τρεκανῷ γράμματα, μηδὲ βουλευ-
 σάμενος ἐπιστέλλει τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἅπασιν γράψας καὶ
 τῇ Εφεσίῳ πόλει πρωτεύσῃ τῆς Ἀσίας, περὶ τῶν Ἰουδαίων.
 ἡ δὲ ἐπιστολὴ τῶν περιεῖχε τὸν τρόπον.

senatus decrevit, quaecunque impetrare voluerunt. Appono autem etiam decretum, ut demonstrationem eorum, quae dicuntur, ad manus habeant lectores huius historiae. Erat vero tale.

10. "Senatusconsultum ex aerario descriptum ex tabulis publicis quaestoriis, Quinto Rutilio C. Cornelio quaestoribus urbanis, tabula secunda et ex primis. ANTE DIEM TERTIUM idus Apriles in aede Concordiae scribendo adfuerunt Lucius Calpurnius tribu Menenia Piso, Servius Papinius Lemonia Potitus, Caius Catinus Terentina Rebilus, Publius Tidetius, Lucius Apulinius Lucii filius Sergia, Fauus Lucii filius Lemonia, Publius Plautius Publii filius Papiria, Marcus Acilius Marci filius Maecia, Lucius Erucius Lucii filius Stellatina, Marcus Quintus Marci filius Pollia Plancillus, Publius Serius. Publius Dolabella, Marcus Antonius consules verba fecerunt. In quibus rebus senatusconsulto Caius Caesar pro Iudaeis decrevit, neque ante curavit in aerarium deferri, de his placet nobis fieri, sicut etiam Publio Dolabellae et Marco Antonio consulibus visum fuit, et deferre ista in tabulas, et ad quaestores urbanos, ut et ipsis curae sint ea in tabulis duplicibus reponere. Factum est ante diem quintum idus Februarias apud aedem Concordiae. Legati autem ab Hyrcano pontifice erant isti: Lyfmachus Pausaniae filius, Alexander Theodori, Patroclus Chaereae, Ionathas Oniae.

11. Sed et ad Dolabellam, qui tunc Asiae praeerat, Hyrcanus unum ex his legatis misit, obsecrans, ut dimitteret Iudaeos a militia, et servaret eis patria instituta, sineretque ex illis vitam agere. Dolabella vero post acceptas ab Hyrcano literas, nulla adhibita deliberatione, tum omnibus Asiaticis epistolam misit, tum etiam Ephesiorum urbi, quae prima erat Asiae, de Iudaeis. Atque epistola illa erat hoc exemplo.

Β'. "ΕΠΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΑΡΤΕΜΩΝΟΣ Ἀθηναίων
 "πρώτη, Δολοβέλλας αὐτοκράτωρ ΕΦεσίων βελῆ καὶ ἄρ-
 "χῆσι καὶ δήμῳ χαίρειν. Ἀλέξανδρος Θεοδώρη, πρεσβευ-
 "τὴς Τρεκανῶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ ἀρχιερέως καὶ ἐθνάρχῃ τῶν
 "Ἰουδαίων, ἐνεφάνισέ μοι περὶ τῷ μὴ δύνανται στρατεύεσθαι
 "τῆς πολίτας αὐτῆς, διὰ τὸ μήτε ὅπλα βασιάζειν δύνανται,
 "μήτε ὁδοιπορεῖν αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν Σαββαίων, μή-
 "τε τροφῶν τῶν πατρῶν καὶ συνήθων κατ' αὐτῆς εὐπορεῖν.
 "ἐγὼ τε οὖν αὐτοῖς, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἐμῆ ἡγεμονίας, δίδωμι
 "τὴν ἀσρατείαν, καὶ συγχωρῶ χρηθῆναι τοῖς πατρίοις ἐθι-
 "σμοῖς, ἱερῶν ἕνεκα καὶ ἁγίων συναγομένους, καθὼς αὐτοῖς
 "νόμιμον, καὶ τῶν πρὸς τὰς θυσίας ἀφαιρημάτων, ὑμᾶς τε
 "βῆλομαι ταῦτα γράψαι κατὰ πόλεις.

γ'. Καὶ ταῦτα μὲν Δολοβέλλας Τρεκανῶ πρεσβευσά-
 μένῃ πρὸς αὐτὸν ἐχαρίσατο τοῖς ἡμετέροις. "ΛΕΥΚΙΟΣ δὲ
 "Λέντλος ὑπάτος εἶπε. Πολίτας Ῥωμαίων Ἰουδαίης, ἱερὰ ἱε-
 "ραῖα ἔχοντας καὶ ποιῶντας ἐν ΕΦέσῳ, πρὸ τῷ βήματος
 "δεισιδαμονίας ἕνεκα στρατείας ἀπέλυσα, πρὸ δεκαδύο κα-
 "λανδῶν Οκτωβρίων, Λευκίῳ Λέντλῳ, Γαίῳ Μαρκέλλῳ ὑπά-
 "τοις. παρῆσαν Τίτος Ἀππίος Τίτῃ υἱὸς Βάλγῳ Οργατῇ
 "πρεσβευτῇ, Τίτος Τόγγιος Τίτῃ υἱὸς Κρατομῖνα, Κοῖντος
 "Ραίσιος Κοῖντῃ, Τίτος Πομπήϊος Τίτῃ Λογγίνος, Γαῖος Σε-
 "ρίλιος Γαίου Τηρηντῖνα Βεράκχος χιλίαρχος, Πόπλιος Κλά-
 "σιος Ποπλίου Ερωεῖα Γάλλος, Γαῖος Σέντιος Γαίου υἱὸς Σα-
 "βατῖνα. Τίτος Ἀππίος Τίτου υἱὸς Βόλβος, πρεσβευτῇ καὶ
 "ἀντιστρατήγῳ, ΕΦεσίων ἀρχουσι, βουλῇ, δήμῳ, χαίρειν.
 "Ἰουδαίους τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Λάκιος Λέντλος ὑπάτος, ἐμῶ ἐν-
 "τυχάνοντος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀπέλυσεν τῆς στρατείας. αἰτήσά-
 "μενος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ παρὰ Φανίου τῷ ἀρχιστρατήγῳ
 "καὶ παρὰ Λευκίου Ἀντωνίου τῷ ἀντιταμίῳ ἐπέτυχον, ὑμᾶς
 "τε βῆλομαι φροντίσαι, ἵνα μὴ τις διανοχλῇ.

δ'. ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΛΙΩΝ. "Επὶ ἀρχοντος Βοιωτῶ
 "μηνὸς Θαρρηλιῶνος εἰκοστῇ χρηματισμὸς στρατηγῶν. Μάρ-
 "κος Πείσων πρεσβευτῇ, ἐνδημῶν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, ὁ καὶ

12. "PRYTANE ARTEMONE, die primò Lenaeo-
 "nis, Dolabella imperator senatui Ephesiorum et magi-
 "stratibus et populo salutem. Alexander Theodori filius,
 "legatus Hyrcani, filii Alexandri, pontificis Iudaeorum
 "et ethnarchae, mihi significavit non posse populares suos
 "militiae nomen dare, idcirco quod nec arma ferre que-
 "ant, nec iter illi facere diebus Sabbatorum, neque cibos
 "patrios et quibus consueverant seorsum comparare. Pro-
 "pterea ego do illis, sicut etiam magistratus, qui ante me
 "fuerunt, immunitatem a militia, permittoque, ut utan-
 "tur patriis institutis, cum propter sacra et res diuinas ex
 "more suo congregantur, et ad oblationes in sacrificia fa-
 "ciendas, et vos volo literas de istis per vrbes singulas di-
 "mittendas curare.

13. Et haec quidem Dolabella, cum Hyrcanus ad
 eum legatos misisset, gratificatus est nostris. "LVCIVS
 "vero Lentulus consul dixit: Ciues Romanos Iudaeos, sa-
 "cra Iudaica habentes iisque operantes in vrbe Epheso,
 "pro tribunali religionis ergo ab militia dimissi, ante diem
 "duodecimum calendae Octobres, Lucio Lentulo Caio
 "Marcello consulibus. Adfuerunt Titus Appius Titi fi-
 "lius Balgus Horatia legatus, Titus Tongius Titi filius
 "Crustumina, Quintus Raelius Quinti filius, Titus Pom-
 "peius Titi filius Longinus, Caius Seruilius Caii filius Te-
 "rentina Bracchus tribunus militum, Publius Clusius Publii
 "filius Veturia Gallus, Caius Sentius Caii filius Sabatina.
 "Titus Anlius Titi filius Bulbus, legatus et propraetor,
 "Ephesiorum magistratibus, senatui, populo salutem.
 "Iudaeos, qui in Asia sunt, Lucius Lentulus consul, me
 "pro illis intercedente, dimisit a militia. Postea vero
 "cum idem petissem a Fannio imperatore et a Lucio An-
 "tonio proquaestore, id ipsum impetraui, vosque volo cu-
 "rare, ne quis eis molestiam ereet.

14. DECRETVM DELIORVM. "Archonte Boeo-
 "to mensis Thargelionis die vigesimo responsum praeto-
 "rum. Marcus Piso legatus, cum in vrbe nostra ageret,

“τεταγμένος ἐπὶ τῆς στρατολογίας, προσκαλεσάμενος ἡμᾶς
 “καὶ ἱκανὸς τῶν πολιτῶν, προσέταξεν, ἵνα, εἴ τινες Ἰουδαῖοι
 “πολίται Ῥωμαίων, τῆτοις μηδεὶς ἐνοχλῇ περὶ στρατείας, διὰ
 “τὸ τὸν ὑπατὸν Κορνήλιον Λέντλον δεισιδαμονίας ἕνεκα ἀπε-
 “λελυκέναι τῆς Ἰουδαίου τῆς στρατείας. διὸ πείθεσθαι ὑμᾶς
 “δεῖ τῷ στρατηγῷ.” ὅμοια δὲ τῆτοις καὶ Σαρδιανοὶ περὶ
 ἡμῶν ἐψηφίσαντο.

14. “ΓΑΙΟΣ ΦΑΝΙΟΣ Γαίῃ υἱὸς, στρατηγός, ὑπατος,
 “Κῶων ἄρχος χαίρειν. Βάλομαι ὑμᾶς γνῶναι, ὅτι πρίσβρις
 “Ἰουδαίων μοι προσῆλθον, ἀξιούντες λαβεῖν τὰ ὑπὸ τῆς συγ-
 “κλήτης δόγματα περὶ αὐτῶν γυγνόμενα. ὑποτέτακται δὲ
 “τὰ δεδογμένα. Τμᾶς θέλω φροντίσαι καὶ προνοῆσαι τῶν
 “ἀνθρώπων κατὰ τὸ συγκλήτης δόγμα, ὅπως διὰ τῆς ὑμε-
 “τέρας χώρας εἰς τὴν οἰκίαν ἀσφαλῶς ἀνακομιθῶσι.

15. “ΛΟΥΚΙΟΣ ΛΕΝΤΛΟΣ ὑπατος λέγει, πολίται
 “Ῥωμαίων Ἰουδαίους, οἳτινές μοι ἱερὰ ἔχουν καὶ ποιεῖν Ἰουδαί-
 “κα ἐν Εφέσῳ ἐδόκου, δεισιδαμονίας ἕνεκα ἀπέλυσαι. τῶ
 “το ἐγένετο πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Οκτωβρίων.

16. “ΛΟΥΚΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μάρκος υἱὸς, ἀντιπα-
 “μίας καὶ ἀντιστράτηγος, Σαρδιανῶν ἄρχος, βελῆ, δῆμο
 “χαίρειν. Ἰουδαῖοι πολίται ἡμέτεροι προσελθόντες μοι ἐπέ-
 “δειξαν ἑαυτὸς σύνοδον ἔχειν ἰδίαν κατὰ τῆς πατέριος νό-
 “μους ἀπ’ ἀρχῆς, καὶ τόπον ἴδιον, ἐν ᾧ τὰ τε πράγματα
 “καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιλογίας κρίνουσι· τῆτό τε αἰ-
 “τησάμενοι, ἵν’ ἐξῇ αὐτοῖς ποιεῖν, τηρῆσαι καὶ ἐπιτρέψαι
 “ἔκριναι.

17. “ΜΑΡΚΟΣ ΠΟΠΛΙΟΣ ὁ Σπυρίδης υἱὸς καὶ Μάρκος
 “Μάρκος καὶ Ποπλῖς υἱὸς Λύκιος λέγουσι. Λέντλῳ τῷ ἀνθυ-
 “πάτῳ προσελθόντες ἐδιδάξαμεν αὐτὸν περὶ ὧν Δωσίθεος
 “Κλεοπατρίδης Αλεξανδρεὺς λόγους ἐποιήσατο, ὅπως πολί-
 “τας Ῥωμαίων Ἰουδαίους ἱερὰ Ἰουδαϊκὰ ποιεῖν εἰσθότας, ἂν αὐ-
 “τῷ Φανῇ, δεισιδαμονίας ἕνεκα ἀπολύσῃ· καὶ ἀπέλυσαι
 “πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Οκτωβρίων.

18. “ΚΤΙΝΤΙΑΙΩΙ Λευκίῳ Λέντλῳ, Γαίῳ Μαρκέλλῳ

"praeessetque delectui habendo, nobis multisque civium
 "advocatis imperavit, si qui Iudaei cives Romani essent,
 "eos ne quis vexaret propter militiam, idcirco, quod con-
 "sul Cornelius Lentulus religionis ergo Iudaeos a militia
 "dimiserit. Quam ob causam vos oportet praetori obtem-
 "perare". Similia autem his etiam Sardiniani de nobis de-
 "creverunt.

15. "CAIVS FANNIVS Caii filius, imperator, con-
 "sul, Coorum magistratibus salutem. Volo vos scire, le-
 "gatos Iudaeorum ad me accessisse, orantes, ut acciperent
 "decreta senatus de ipsis facta. Ea vero consulta subiuncta
 "sunt. Vos volo ex senatusconsulti sententia his homini-
 "bus curam adhibere et prospicere, ut per regionem ve-
 "stram secure in suam reuehantur.

16. "LVCIVS LENTVLVS consul dicit, cives Ro-
 "manos Iudaeos, qui mihi videbantur sacra habere et co-
 "lere Iudaica in urbe Epheso, religionis ergo dimissi. Id-
 "factum est ante diem tertium decimum calendas Octo-
 "bres.

17. "LVCIVS ANTONIVS Marci filius, proquaer-
 "stor et propraeor, Sardinianorum magistratibus, senatui,
 "populo salutem. Iudaei cives nostri, cum ad me acces-
 "sissent, ostenderunt, se suos habere coetus ex legibus pa-
 "triis iam inde ab initio, et locum proprium, in quo de
 "negotiis et controuersis inter ipsos ortis iudicium ferunt:
 "cumque a me petiissent, ut id ipsis facere liceret, eadem
 "illis feruari permittique decreui.

18. "MARCVS PVBLIVS Spurii filius et Marcus
 "Marci et Publii filius Lucius dicunt. Cum Lentulum
 "proconsulem adiissemus, illum edocuimus, de quibus
 "rebus Dositheus Cleopatridae filius, Alexandrinus, verba
 "fecit, ut Iudaeos cives Romanos sacra Iudaica celebrare
 "solitos, siquidem ei videretur, religionis ergo dimitte-
 "ret; et dimisit ante diem tertium decimum calendas Octo-
 "bres.

19. "Mense QVINTILI Lucio Lentulo, Caio Mar-

“ὕπατοις. παρῆσαν Τίτος Αππίος Τίτῃ υἱὸς Βάλβος Ορα-
 “τία πρεσβευτῆς, Τίτος Τόγγιος Κροσομίνα, Κόιντος Ράσιος
 “Κοῖντῃ, Τίτος Πήιος Τίτῃ υἱός, Κορνήλιος Λογγίνος, Γάιος
 “Σερεῖλιος Γαίῃ Τηρηντῖνα Βράκχος χιλίαρχος, Πόπλιος
 “Κλάσιος Ποπλίῃ υἱὸς Ερωρία Γάλλος, Γάιος Τετύτιος Γαίῃ
 “Αἰμιλλία χιλίαρχος, Σέξτος Ατίλλιος Σέξτῃ υἱὸς Αἰσομία
 “Σίσρανος, Γάιος Πομπήιος Γαίῃ υἱὸς Σαβατίνα, Τίτος Απ-
 “πίος Τίτου Μένανδρος, Πόπλιος Σερούλιος Ποπλίου υἱός
 “Στράβων, Λεύκιος Πάκχιος Λευκίῃ Κολλίνα Καπίτων, Λύ-
 “λος Φάριος Αὔλου υἱὸς Τέρτιος, Αππίος Μηνᾶς. ἐπὶ τῷ
 “ὁ Λέντλος δόγμα ἐξήνεγκε· πολίτας Ρωμαίων Ιουδαίους,
 “οἵτινες ἰσθὰ Ἰουδαίᾳ εἰώθασιν ἐν Εφέσῳ, πρὸ τῷ βήμα-
 “τος δεισιδαμονίας ἔνεκα ἀπέλυσα.

κ'. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ἄρχοντες Γαίῳ Ραβιλλίῳ Γαίῃ υἱῷ
 “ὕπατῳ χαιρεῖν. Σώπατρος Τερκανῷ τῷ ἀρχιερέως πρεσβυ-
 “τῆς ἐπέδωκεν ἡμῖν τὴν παρὰ σου ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἐδήλου
 “ἡμῖν παρ' Τερκανοῦ τῷ Ἰουδαίων ἀρχιερέως ἐληλυθότας τι-
 “νάς γραμμάτα ποιεῖσαι περὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν γεγραμμένα,
 “ἵνα τὰ Σάββατα τοῖς Ἰουδαίοις ἐξῇ καὶ τὰ λοιπὰ ἰσθὰ ἐπι-
 “τελεῖν κατὰ τῆς πατρίδος νόμους, ὅπως τε μηδεὶς αὐτοῖς
 “ἐπιτάσῃ, διὰ τὸ φίλος αὐτῆς ἡμετέρας εἶναι καὶ συμμά-
 “χους, ἀδικήσῃ τε μηδεὶς αὐτῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ, ὡς
 “Τραλλιανῶν τε ἀντειπόντων κατὰ πρόσωπον μὴ αἰρέσκεισθαι
 “τοῖς περὶ αὐτῶν δεδογμένοις ἐπέταξας ταῦτα ἕτως γίνε-
 “σθαι· παρακινῆσθαι δέ γε, ὥστε καὶ ἡμῖν ταῦτα γράψαι
 “περὶ αὐτῶν. ἡμεῖς οὖν, κατακολουθῶντες τοῖς ἐπισταλμέ-
 “νοις ὑπό σου, τὴν τε ἐπιστολὴν τὴν ἀποδοθεῖσαν ἐδεξάμε-
 “θα καὶ κατεχωρέσαμεν εἰς τὰ δημόσια ἡμῶν γραμμάτα·
 “καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὧν ἐπέταλκας, προνοήσομεν, ὥστε
 “μηδὲν μεμφθῆναι.

κα. “ΠΟΠΛΙΟΣ Σερούλιος Ποπλίου υἱὸς Γάλλος
 “ἀνθύπατος Μιλησίων ἄρχουσι, βουλῇ, καὶ δῆμῳ χαιρεῖν.
 “Πρυτανὴς Ερμῷ υἱός, πολίτης ὑμέτερος, προσελθὼν μοι ἐν
 “Τραλλεσιν ἄγοντι τὸν ἀγόραμον, ἐδήλου παρὰ τὴν ἡμετέ-

“cello consulibus. Aderant Titus Appius Titi filius Bal-
 “bus Horatia legatus, Titus Tongius Crustumina, Quin-
 “tus Raefius Quinti filius, Titus Pompeius Titi filius,
 “Cornelius Longinus, Caius Seruilius Caii filius Teren-
 “tina Bracchus tribunus militum, Publius Clusius Publii
 “filius Veturia Gallus, Caius Teutius Caii filius Æmilia
 “tribunus militum, Sextus Atilius Sexti filius Æsquilina
 “Serranus, Caius Pompeius Caii filius Sabatina, Titus
 “Appius Titi filius Menander, Publius Seruilius Publii
 “filius Strabo, Lucius Paccius Lucii filius Collina Ca-
 “pito, Aulus Furius Auli filius Tertius, Appius Menas.
 “His præsentibus Lentulus decretum pronunciauit; Iu-
 “daeos ciues Romanos, qui sacra Iudaica facere consue-
 “verunt in vrbe Epheso, pro tribunali religionis ergo di-
 “misi.

20. “LAODICENSIVM magistratus Caio Rabilio Ca-
 “ii filio consuli salutem. Sopater Hyrcani pontificis le-
 “gatus reddidit nobis a te epistolam, qua significabat no-
 “bis, ab Hyrcano Iudaeorum pontifice quosdam profe-
 “ctos attulisse literas de gente ipsorum scriptas, vt Sab-
 “bata Iudaeis liceret ac reliqua sacra peragere ex patris
 “legibus, et vt nullus eis imperet, quia amici nostri sunt
 “et socii, ac nemo eos iniuria afficiat in nostra prouin-
 “cia, vtpote qui et Trallianis coram contradicentibus non
 “placere haec de illis decreta, imperari illa sic fieri: sed
 “insuper hoc se rogatum esse, vt nobis quoque ista de
 “illis scriberes. Nos igitur, praeceptis tuis obsequentes,
 “epistolam traditam accepimus et in publicas nostras ta-
 “bulas reposuimus; et caetera omnia, quae in man-
 “datis dedisti, nobis curae erunt, ne quid reprehen-
 “datur.

21. “PVBLIVS Seruilius Publii filius Galba procon-
 “sul Milesiorum magistratibus, senatui, et populo salu-
 “tem. Prytanes Hermac filius ciuis vester, cum ad me
 “venisset in vrbe Trallibus, vbi conuentum agebam,

“ραν γνώμην Ἰουδαίοις ὑμᾶς προσφέρειν, καὶ κωλύειν αὐ-
 “τὰς τὰ τε Σάββατα ἄγειν, καὶ τὰ ἱερά τὰ πάτρια τελῆν,
 “καὶ τῆς καρπῆς μεταχειρίζεσθαι, καθὼς ἔθος ἐστὶν αὐταῖς,
 “αὐτόν τε κατὰ τῆς νόμους τεθεικέναι τὸ ψήφισμα. βάλο-
 “μαι οὖν ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι ἀκῆσας ἐγὼ λόγων ἐξ ἀντικα-
 “τατάσεως γενομένων, ἐπέκριναι μὴ κωλύεσθαι Ἰουδαίους
 “τοῖς αὐτῶν ἔθεσι χρῆσθαι.

κβ. “ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Ἐπὶ Πρυτανέως
 “Κρατίππῃ Δαισίῃ πρώτη γνώμη στρατηγῶν. Ἐπεὶ οἱ Ρω-
 “μαῖοι, κατακολληθέντες τῇ τῶν προγόνων ἀγωγῇ, τὰς ὑπὲρ
 “τῆς κοινῆς ἀπάντων ἀνθρώπων ἀσφαλείας κινδύνους ἀνα-
 “δέχονται, καὶ φιλοτιμῶνται τῆς συμμάχης καὶ φίλης ἐν εὐ-
 “δαιμονίᾳ καὶ βεβαίᾳ καταστῆσαι εἰρήνῃ, πέμψαντες πρὸς
 “αὐτὰς τῇ ἔθνει τῶν Ἰουδαίων καὶ Τερκανῇ τῇ ἀρχιερέως αὐ-
 “τῶν πρέσβεις, Στράτωνα Θεοδότῃ, Ἀπολλώνιον Ἀλεξάν-
 “δρῃ, Αἰνείαν Ἀντιπάτρῃ, Λεϊσόβουλον Ἀμύντῃ, Σωσίπατρον
 “Φιλίππῃ, ἄνδρας καλὰς καὶ γαθὰς, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέ-
 “ρη ἐμφανισάντων, ἐδογματίσεν ἡ σύγκλητος, περὶ ὧν ἐποι-
 “ήσαντο τὰς λόγους, ὅπως μηδὲν ἀδικῇ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς
 “Ἀντίοχῃ υἱὸς Ἰουδαίης συμμάχης Ῥωμαίων, ὅπως τε Φερεῖα
 “καὶ λιμένας καὶ χώραν, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀφείλετο αὐτῶν,
 “ἀποδοθῇ, καὶ ἐξῇ αὐτῶν ἐκ τῶν λιμένων ἐξάγειν, ἵνα τε
 “μηδεὶς ἀτελής ἢ τῆς Ἰουδαίων χώρας ἢ τῶν λιμένων αὐτῶν
 “ἐξάγων βασιλεὺς ἢ δῆμος, ἢ μόνος Πτολεμαῖος ὁ Ἀλεξαν-
 “δρέων βασιλεὺς, διὰ τὸ εἶναι σύμμαχος ἡμέτερος καὶ φί-
 “λος, καὶ τὴν ἐν Ἰόππῃ δὲ Φερεῖαν ἐκβαλεῖν, καθὼς ἐδεήθη-
 “σαν, τῆς τε βελῆς ἡμῶν Λύκιος Πέττιος ἀνὴρ καλὸς καὶ γα-
 “θὸς προσέταξεν, ἵνα φροντίσωμεν ταῦτα ἔτιως γίνεσθαι,
 “καθὼς ἡ σύγκλητος ἐδογματίσεν, προνοῆσά τε τῆς ἀσφα-
 “λῆς εἰς οἶκον τῶν πρεσβευτῶν ἀνακομιδῆς. ἀπεδεξάμεθα
 “δὲ καὶ εἰς τὴν βελὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὸν Θεόδωρον, ἐπι-
 “λαβόντες τε τὴν ἐπιστολὴν παρ’ αὐτῇ καὶ τὸ τῆς συγκλήτου
 “δόγμα, καὶ ποιησάμεν μετὰ πολλῆς σπουδῆς αὐτῇ λόγους,
 “καὶ τὴν Τερκανῇ ἐμφανίσαντος ἀρετὴν καὶ μεγαλοψυχίαν.

"significabat vos praeter sententiam nostram tractare Iu-
 "daeos, et prohibere illos tum Sabbata celebrare, tum
 "sacra patria facere, et fructus pro sua consuetudine ad-
 "ministrare, ipsumque se ex legibus auctorem fuisse hu-
 "ius decreti. Volo igitur vos scire, me, verbis auditis,
 "quae vltro citroque habita sunt, tandem decreuisse, non
 "prohibendos Iudaeos vti suis moribus.

22. "DECRETVM PERGAMENORVM. Prytane
 "Cratippo, primo Daesii mensis die decretum praetorum.
 "Quoniam Romani, maiorum institutis obsequentes, peri-
 "cula pro communi omnium hominum securitate susci-
 "piunt, et certatim id agunt, vt socios amicosque in
 "felicitate et firma pace constituent, cum ad illos misis-
 "set natio Iudaeorum et Hyrcanus eorundem pontifex
 "legatos, Stratonem Theodoti, Apollonium Alexandri,
 "Aenean Antipatri, Aristobulum Amyntae, Sosipatrum
 "Philippi filium, viros bonos et probos, atque hi prae-
 "cipua quaeque negotiorum significassent, decreuit sena-
 "tus, de quibus rebus verba fecerunt, ne qua iniuria
 "Antiochus rex Antiochi filius Iudaeos socios Romano-
 "rum afficiat, vtque praesidia et portus et regionem et
 "si quid aliud ab eis abstulit, id reddatur, atque liceat
 "illis suis ex portibus exportare quodcumque volunt, et
 "ne quis sine vectigalibus ex Iudaeorum regione aut ex
 "portibus eorum quidquam exportet, siue rex siue po-
 "pulus, praeter solum Ptolemaeum Alexandrinorum re-
 "gem, quia est socius noster et amicus; inuno et prae-
 "sidium quod est Ioppe expellendum esse, sicuti peti-
 "verunt, et senatus nostri vnus Lucius Petlius, vir bo-
 "nus et probus, mandauit, vt nobis curae esset illa ita
 "fieri, quemadmodum senatus decreuit, atque prouidere-
 "mus, vt legati in patriam salui et incolumes redeant.
 "Quin etiam admisimus in senatum et in concionem
 "Theodorum, cumque ab ipso epistolam accepissemus
 "et senatusconsultum, atque ipse magno studio verba fe-
 "cisset, et virtutem Hyrcani declarasset ac magnanimitatem,

“καὶ ὅτι κοινῇ πάντας εὐεργετῇ, καὶ κατ’ ἰδίαν τὰς πρὸς αὐ-
 “τὸν ἀφικνημένους, τὰ τε γράμματα εἰς τὰ δημόσια ἡμῶν
 “ἀπεθέμεθα, καὶ αὐτοὶ πάντα ποιεῖν ὑπὲρ Ἰσθαίων, σύμ-
 “μαχοι ὄντες Ῥωμαίων, κατὰ τῆς συγκλήτης δόγμα ἐψηφι-
 “σάμεθα. ἰδεδῆθη δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος, ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν
 “ἀποδὼς, τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, ἵνα πέμψωσι πρὸς Ὑρκα-
 “νὸν τὸ ἀντίγραφον τοῦ ψηφίσματος, καὶ πρέσβεις δηλώ-
 “σαντας τὴν τῷ ἡμετέρῳ δήμῳ σπαδὴν, καὶ παρακαλέσον-
 “τας συντηρεῖν καὶ αὐξάνειν αὐτῶν τὴν πρὸς ἡμᾶς Φιλίαν,
 “καὶ ἀγαθὰ τινος αἵτιον γίνεσθαι, ὡς αἰμοψάς τε τὰς προση-
 “κῶσας ἀποληψάμενον, μεμνημένον τε ὡς καὶ ἐν τοῖς κατὰ
 “Ἀβραάμ καί τοις, ὅς ἦν πάντων Εβραίων πατὴρ, οἱ πρόγο-
 “νοι ἡμῶν ἦσαν αὐτοῖς φίλοι, καθὼς ἐν τοῖς δημοσίοις ἐν-
 “ρίσκομεν γράμμασι.

κγ’. “ΨΗΦΙΣΜΑ ΛΑΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ. Ἐπὶ ἱερῶς
 “Μέμνωνος τῷ Ορησείδῃ, κατὰ δὲ ποιήσιν Εὐωνύμῃ, Ἀνθι-
 “σηγιῶνος . . . ἔδοξε τῷ δήμῳ, εἰσηγησαμένῳ Μάρκῳ Ἀλε-
 “ξάνδρῃ. Ἐπεὶ τὸ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὲς καὶ ὅσιον ἐν ἀπα-
 “τι κατὰ διὰ σπαδῆς ἔχομεν, κατακολυθῆντες τῷ δήμῳ
 “τῶν Ῥωμαίων πάντων ἀνθρώπων ὄντι εὐεργέτῃ, καὶ οἷς περὶ
 “τῆς Ἰσθαίων Φιλίας καὶ συμμαχίας πρὸς τὴν πόλιν ἔγρα-
 “ψεν, ὅπως συντελῶνται αὐτοῖς αἱ εἰς τὸν θεὸν ἱεροποιᾶ
 “καὶ εὐρεταὶ αἱ εἰθισμέναι καὶ σύνοδοι· δέδοκται ἡμῖν Ἰσ-
 “θαίων τὰς βυλομένους ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας τὰ τε Σάβ-
 “βατα ἄγειν καὶ τὰ ἱερά συντελεῖν κατὰ τῆς Ἰσθαίων νό-
 “μου, καὶ τὰς προσευχὰς ποιῆσθαι πρὸς τὴν θαλάσσην κατὰ
 “τὸ πάτριον ἔθος, ἂν δέ τις κωλύσῃ ἢ ἀρχῶν ἢ ιδιώτης, ὅδε
 “τῷ ζημιώματι ὑπεύθυνος ἔστω καὶ ὀφειλέτω τῇ πόλει.

κδ’. “ΨΗΦΙΣΜΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Ἐδοξε τῇ βουλῇ καὶ
 “τῷ δήμῳ, στρατηγῶν εἰσηγησαμένων. Ἐπεὶ οἱ κατοικοῦντες
 “ἡμῶν ἐν τῇ πόλει Ἰουδαῖοι πολλοί, πολλὰ καὶ μέγала Φιλ-
 “ἀνθρωπα ἔχοντες διὰ παντός ὑπὸ τῷ δήμῳ, καὶ νῦν
 “εἰσελθόντες ἐπὶ τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον παρακαλέσαν,
 “ἀποκαθισταμένων αὐτοῖς, τῶν νόμων καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ

"quod tam communiter vniuersos, quam priuatim singulos,
 "qui ad ipsum veniunt, beneficiis afficiat, ideo et literæ
 "in publicis archiuis nostris deposuimus, et nos quoque
 "ipsi, vtpote Romanorum socii, omnia etiam Iudæis
 "præstare ex senatusconsulto decreuimus. Insuper Theo-
 "dorus, qui epistolam nobis reddidit, prætores nostros
 "obsecrauit, vt mitterent Hyrcano exemplum decreti, et
 "legatos, qui populi nostri erga illos studium significarent,
 "et hortarentur ad conseruandam augendamque ipsorum
 "erga nos amicitiam, et ad nouum aliquod beneficium
 "conferendum, vt qui debitam gratiam meritamque con-
 "sequuturi sint, meminerintque, quemadmodum etiam
 "Abrami temporibus, qui pater erat omnium Hebræorum,
 "maiores nostri fuerint illis amici, prout in acta publica
 "relatum inuenimus.

23. "DECRETVM HALICARNASSENSIVM. Sa-
 "cerdote Memnone Orestidae filio, et per adoptionem
 "Euonymi, Anthesterionis die . . . placuit populo, rela-
 "tione facta a Marco Alexandro. Quoniam pietatem er-
 "ga Deum et religionem omni tempore studiose colimus,
 "vestigiiis sequentes populum Romanum de hominibus
 "omnibus bene meritum, et respicientes ad ea, quæ de Iu-
 "dæorum amicitia et societate ad hanc urbem scripserunt,
 "scilicet, vt illis liceat Dei sacris operari, festa solennia et
 "coetus celebrare; nobis placuit, vt ius potestatemque ha-
 "beant Iudæorum quicumque volunt, siue viri siue mulie-
 "res, tum Sabbata obseruandi, tum sacra peragendi ex le-
 "gibus Iudæicis, et prosenehas faciendi ad mare pro more
 "patrio, quod si quis quidquam eos impenderit, vel ma-
 "gisistratus vel priuatus, huic multa esto et vrbi debeto.

24. "DECRETVM SARDIANORVM. Visum est
 "senatui et populo, relatione facta a prætoribus. Quo-
 "niam ciues Iudæi, urbem hanc nostram incolentes, mul-
 "tis magnisque a populo per omne tempus cumulati fue-
 "runt beneficiis, et nunc ingressi ad senatum et populum
 "obsecrarunt, restitutis ipsis legibus et libertate a senatu

“τῆς συγκλήτου καὶ τῷ δήμῳ τῶ Ρωμαίων, ἵνα κατὰ τὰ νο-
 “μιζόμενα ἔθνη συνάγωνται, καὶ μὴ διαδικαζώμεθα πρὸς
 “αὐτὰς, δοθῇ τε αὐτοῖς καὶ τόπος, εἰς ὃν συλλεγόμενοι με-
 “τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐπιτελοῖεν τὰς πατερίδας εὐχὰς καὶ
 “Θυσίας τῷ Θεῷ· δέδοκται οὖν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ συγ-
 “κχωρηθῆναι αὐτοῖς, συνεχομένοις ἐν ταῖς προαποδεδεγ-
 “μέναις ἡμέραις, πράσσειν τὰ κατὰ τὰς αὐτῶν νόμους, ἀφο-
 “ρισθῆναι δ’ αὐτοῖς καὶ τόπον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς οἰκοδο-
 “μίαν καὶ οἰκησιν αὐτῶν, ὃν ἂν ὑπολάβωσι πρὸς τὴν ἐπιτή-
 “δειον, ὅπως τε τοῖς τῆς πόλεως ἀγορανόμοις ἐπιμελὲς ἦ καὶ
 “τὰ ἐκείνοις πρὸς τροφὴν ἐπιτήδεια ποιεῖν εἰσάγεσθαι.

κς’. ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΦΕΣΙΩΝ. Ἐπὶ Πρυτανέως Μηνο-
 “φίλῃ, μνηὸς Ἀρεμισίῃ τῇ προτέρᾳ, ἔδοξε τῷ δήμῳ. Νι-
 “κάνωρ Εὐφύμῃς εἶπεν, εἰσηγησαμένων τῶν στρατηγῶν. Ἐπὶ
 “ἐντυχόντων τῶν ἐν τῇ πόλει Ἰσδαίων Μάρκῳ Ἰερίῳ Πομπηΐῳ
 “υἱῷ Βρότῃ ἀνθυπάτῳ, ὅπως ἄγωσι τὰ Σάββατα, καὶ πάν-
 “τα ποιοῦσι κατὰ τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθνη, μηδενὸς αὐτοῖς ἐμ-
 “ποδῶν γινομένων, ὃ στρατηγὸς συνεχώρησε· δέδοκται τῇ βου-
 “λῇ καὶ τῷ δήμῳ, τῷ πράγματι Ρωμαίοις ἀνήκοντος, μηδέ-
 “να κωλύεσθαι παρατηρεῖν τὴν τῶν Σαββάτων ἡμέραν, μηδὲ
 “πράσσεσθαι ἐπιτίμιον, ἐπιτετραῖσθαι δ’ αὐτοῖς πάντα
 “ποιεῖν κατὰ τὰς ἰδίους αὐτῶν νόμους.

κς’. Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ἄλλα τῇ συγκλήτῳ τοιαῦ-
 τα καὶ τοῖς ἀντοκράτορσι Ρωμαίων δόγματα πρὸς Τερκανοὺς
 καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν γεγεννημένα, καὶ πόλεσι ψηφίσματα, καὶ
 γραμματα πρὸς τὰς περὶ τῶν ἡμετέρων δικαίων ἐπιστάς
 ἀντιπεφωνημένα τοῖς ἡγεμόσι. περὶ ὧν ἀπάντων ἐξ ὧν πα-
 ρατιθέμεθα πιστεύειν τοῖς ἀναγνωσομένοις ὁ βασιλάνως ἡμῶν
 τὴν συγγραφὴν πάρεστιν. ἐπεὶ γὰρ ἐναργῇ καὶ βλεπόμενα
 τεκμήρια παρεχόμεθα τῆς πρὸς Ρωμαίους ἡμῖν Φιλίας γενο-
 μένης, ἐπιδεικνύντες αὐτὰ χαλκαῖς στήλας καὶ δέλτοις ἐν τῷ
 Καπετωλίῳ μέχρι νῦν διαμένοντα καὶ διαμενοῦντα, τὴν μὴ
 πάντων παράθεσιν, ὡς περὶ τὴν τε ἄμα καὶ ἀτρεπῇ, παρη-
 τησάμεν. ἔδεναι δ’ ἔτιως ἡγησάμεν σκαιὸν, ὅς ἐστι περὶ τῆς

“et populo Romano, vt more ritumque a legibus praescri-
 “pto coetus agitent, et nullam illis controuersiam mouea-
 “mus, locusque illis sit assignatus, in quo congregatis
 “cum vxoribus et liberis liceat patrias preces et sacra Deo
 “facere; placuit igitur senatui et populo, vt illis concess-
 “sum sit diebus praestitutis conuenire, et perfungi omni-
 “bus, prout leges postulant, insuper, vt locus etiam illis
 “separetur a praetoribus ad aedificandum eisque habitan-
 “dum, quem ad id accommodatum existimauerint, vtque
 “aedilibus urbanis curae sit, etiam illa importare, quae ad
 “victum ipsi idonea habeantur.

25. “DECRETVM EPHESIORVM. Prytane Me-
 “trophilo, die primo mensis Artemisii, placitum est po-
 “pulo. Nicanor Euphemi filius dixit, relatione a praeto-
 “ribus facta. Quoniam Iudaeis, qui in vrbe sunt, Marco
 “Iulio Pompelo Bruti filio proconsule compellato, vt lice-
 “ret illis Sabbata obseruare, et omnia facere ex patriis eo-
 “rum institutis, nemine eos quidquam impediante, hoc
 “ipsum praetor concessit; placuit senatui et populo, prae-
 “sertim cum res ad Romanos pertineat, neminem prohi-
 “beri a die Sabbatorum celebrando, neque multam exi-
 “gendam esse, sed illis potestatem datum iri omnia ex
 “propriis ipsorum legibus faciendi.

26. Et multa quidem existant et alia huiusmodi decre-
 “ta a senatu et imperatoribus facta, in gratiam Hyrcani
 “gentisque nostrae; nec non ciuitatum psephismata, et prae-
 “torum rescripta ad literas de iuribus nostris missas. De
 “quibus omnibus, ex iis, quae exhibuimus, licet illis persua-
 “sissimum habere, qui nostra haec scripta candide lecturi
 “sunt. Quoniam enim clara et manifesta nostrae cum po-
 “pulo Romano amicitiae dedimus argumenta, indicatis ae-
 “reis columnis et tabulis in Capitolio etiamnum durantibus
 “et duraturis, vniuersis hic loci apponendis, vt qui id su-
 “peruacaneum duximus simul et legentibus iniucundum,
 “superfedimus. Quippe neminem adeo peruersum fore
 “credidimus, vt de amicitia nostra cum Romanis inita,

Ρωμαίων ἡμῖν πισύση Φιλίας, ὅτι ταύτην καὶ διὰ πλείονων ἐπαδείξαντο πρὸς ἡμᾶς δογμαίων, καὶ ἡμᾶς ἔχ' ὑπολήψεται περὶ ὧν εἶναι Φαμεν ἀληθεύειν ἐξ ὧν ἐπαδείξαμεν. τὴν μὲν οὖν πρὸς Ρωμαίους Φιλίαν καὶ συμμαχίαν, κατ' ἐκείνης τῆς καρῆς γυνομένην, δεδηλώπαμεν.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Σέξτον ὑπὸ Βάσση δολοφονηθέντα διαδέχεται Μάρκος, ἐπὶ τε τῷ Καίσαρος Θανάτῳ Κάσσιος εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται καὶ Ἰουδαίαν ἐκάκωσε· καὶ ὡς Μάλιχος Αντίπατρον ἀνείλε καὶ ὑπὸ Ηρώδου ἀναρρεῖται.

Συνέβη δ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ταραχθῆναι τὰ κατὰ τὴν Συρίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Βάσσης Κεκύλιος, εἰς τῶν τὰ Πομπηίου Φρονούντων, ἐπιβελὴν συνθεὶς ἐπὶ Σέξτον Καίσαρα, κτείνει μὲν ἐκείνον, αὐτὸς δὲ, τὸ στρατεύμα αὐτῷ παραλαβὼν, ἐκράτει τῶν πραγμάτων. πόλεμός τε μέγας περὶ Ἀπάμειαν συνέστη, τῶν Καίσαρος στρατηγῶν ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντων μετὰ ἵπποτῶν καὶ πεζῆς δυνάμεως. τῆτοις δὲ καὶ Αντίπατρος συμμαχίαν ἔπεμψε μετὰ τῶν τέκνων, κατὰ μνήμην ὧν εὐεργετήθησαν ὑπὸ Καίσαρος· καὶ διὰ τῆτο τιμωρεῖν αὐτῷ καὶ δίκην παρὰ τῷ πεφονευκότῳ εἰσπράξασθαι δίκαιον ἠγάμενος. χρονοζομένης δὲ τῆ πολέμου, Μάρκος μὲν ἦλθεν ἐκ Ρώμης εἰς τὴν ἀρχὴν τῷ Σέξτῳ, Καίσαρ δ' ὑπὸ τῶν περὶ Κάσσιον καὶ Βρεῦτον ἐν τῷ βελευτηρίῳ κτείνεται, κατασχὼν τὴν ἀρχὴν ἔτη τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. τῆτο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλωται.

β'. Τῷ δ' ἐπὶ τῷ Καίσαρος Θανάτῳ πολέμῳ συνερράγματος, καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων ἐπὶ στρατιᾶς συλλογὴν ἄλλων ἄλλῃ δισπαρμένων, ἀφικνεῖται Κάσσιος ἐκ Ρώμης εἰς Συρίαν, παραληψόμενος τὸ περὶ τὴν Ἀπάμειαν στρατόπεδον· καὶ λύσας τὴν πολιορκίαν, ἀμφοτέρως προσάγεται τὸν τε Βάσσον καὶ τὸν Μάρκον, τὰς τε πόλεις ἐπερχόμενος ὅπλά τε καὶ στρατιώτας συνήθροισε, καὶ φόβος αὐταῖς μεγάλως ἐπέτιθαι. μάλιστα δὲ τὴν Ἰουδαίαν ἐκάκωσεν, ἑπτακόσια τάλαν-

nobis non habiturus sit fidem, praesertim cum decretis pluribus nostrum in gratiam factis id palam fecerint; quin potius ex iis, quae demonstrauimus, nos id, quod verum est, dicere, animo praesumet. Atque ita quidem amicitiam et societatem, quae Romanis nobiscum intercessit, declarauimus.

CAP. XI.

Quomodo Sexto a Basso insidiis perempto succedit Marcus, et post Caesaris mortem in Syriam venit Cassius et Iudaeam afflixit: utque Malichus Antipatrum interfecit, et ipse ab Herode interficitur.

ACCIDIT autem per idem tempus, ut tumultuatum esset in Syria, ob huiusmodi causam. Bassus Cecilius, vnus e Pompeianis, structis in Sextum Caesarem insidiis, illum quidem interfecit, ipse vero, accepto eius exercitu, rerum potiebatur. Hinc etiam graue bellum apud Apamiam conflatum est, Caesaris ducibus eum cum equitatu et peditatu adortis. Quin et Antipater iis subsidium misit cum filiis, memor beneficiorum in ipsos a Caesare collatorum; et idcirco iustum esse existimans et ipsum vindicare et poenas ab eius interfectore repetere. Cum autem bellum diu duraret, Marcus ad Sexti imperium suscipiendum Roma venit, et Caesar a Cassio et Bruto in curia occisus est, postquam principatum tenuerat annos tres et sex menses. Et quidem hoc ab aliis memoriae proditum est.

2. Bello deinde ex morte Caesaris conflato, et viris omnibus primariis vltro citroque ad contrahendas copias dispersis, venit in Syriam Cassius, accepturus exercitum, qui erat ad Apamiam: solutaque obsidione, ambos sibi conciliat Bassum et Marcum; vrbesque peragrans, arma colligebat et milites, et ipsis vrbibus grauius tributa imperabat. Sed maxime Iudaeam afflixit, exactis ab ea septina-

τα ἀργυρία εἰσπραττόμενος. Ἀντίπατρος δὲ, ὁρῶν ἐν μεγάλῳ φόβῳ καὶ ταραχῇ τὰ πράγματα, μερίζει τὴν τῶν χρημάτων εἰσπραξίν, καὶ ἑκατέρῳ τῶν υἱῶν συνάγειν δίδωσι, τὰ δὲ Μαλίχῳ κακοήθως πρὸς αὐτὸν διακειμένῳ, τὰ δὲ ἄλλοις προσέταξεν εἰσπράττεσθαι. καὶ πρῶτος Ἡρώδης ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰσπραζόμενος ὅσα ἦν αὐτῷ προστεταγμένα, φίλος ἦν εἰς τὰ μάλις· αὐτῷ Κασσίω. σὺ φρον γὰρ ἔδοξε αὐτῷ Ῥωμαίους ἤδη θεραπεύειν, καὶ παρ' αὐτῶν κατασκευάζειν εὐνοίαν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πόνων. ἐπιπράσκοντο δ' αὐτανδρῶν ἔσοι τῶν ἄλλων πόλεων ἐπιμεληταί, καὶ τέσσαρας πόλεις ἐξανδραποδίζετα· Κάσσιος· ὧν ἦσαν αἱ δυνατώταται, Γόφνα τε καὶ Ἐμμαῆς, πρὸς ταύταις δὲ Λύδδα καὶ Θαιμνά. ἐπεξήλθε δ' αὖ ἐπ' ὄργῃς Κάσσιος ὥστε καὶ Μάλιχον ἀνελεῖν, ὡς μὲν γὰρ ἐπ' αὐτὸν, εἰ μὴ Τεκανὸς δι' Ἀντιπάτρου ἑκατὸν τάλαντα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῷ πέμψας ἐπέχεε τῆς ὀρέμης.

γ'. Ἐπεὶ δὲ Κάσσιος ἐκ τῆς Ἰσθαίας ἀπῆγε, Μάλιχος ἐπεβέβησεν Ἀντιπάτρει, τὴν τότε τελευταίαν, ἀσφάλειαν Τεκανῇ τῆς ἀρχῆς ἔσσεσθαι νομίζων. ὃ μὲν ἔλαθε τὸν Ἀντίπατρον ταῦτα φρονῶν. αἰδοόμενος γὰρ ἐκείνος ἐχώρει πέραν Ἰορδάνη, καὶ στρατὸν Ἀράβιον ἅμα καὶ ἐγχεύριον συνήθροίζε. θένος μέντοι ὧν ὁ Μάλιχος, ἤρνετο τὴν ἐπιβήτην, ἀπολογόμενος μεθ' ὅρκων αὐτῷ τε καὶ τοῖς πασι, καὶ ὡς Φασαῆλ μὲν τὰ Ἱεροσόλυμα φερεῖντος, Ἡρώδης δὲ ἔχοντος τὴν Φυλακὴν τῶν ὅπλων, ἡδ' αἱ εἰς νοῦν ἔβαλε τοιῦτον ἡδὲν. ὁρῶν δὲ τὴν ἀπορίαν καταλλέσσεταί πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, καὶ συνέβησαν, Μάρκος κατὰ Συρίαν στρατηγοῦντος· ὅς, αἰδοόμενος νεωτεροποιῶντα κατὰ τὴν Ἰσθαίαν τὸν Μάλιχον, ἦλθε μὲν ὥστε παρὰ μικρὸν αὐτὸν ἀνελεῖν, Ἀντιπάτρου δὲ παρακαλέσαντος περιέσσωσεν.

δ'. Ἐλαθε δὲ ἄρα Φονέα περισώσας Ἀντίπατρος αὐτὸν τὸν Μάλιχον. Κάσσιος μὲν γὰρ καὶ Μάρκος, στρατὸν ἀφροίσαντες, τὴν ἐπιμέλειαν ἅπασαν ἐνεχείρισαν Ἡρώδῃ, καὶ στρατηγὸν αὐτὸν Κοίλης Συρίας ἐποίησαν, πλοῖα δάντες καὶ δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν· ὑποχόμενοι δὲ καὶ βασιλεῖα τῆς

gentis argenti talentis. Antipater vero, res magno in metu et perturbatione esse videns, pecuniarum exactionem diuidit, et vtrique filio redigendas committit, partim etiam Malicho sibi parum amico, partimque aliis quibusdam. Ac primus Herodes, redacto ex Galilaea quantum ei imperatum erat, maximam apud Cassium gratiam iniit. Sapientis enim esse sibi visum est, Romanos hoc officio demereri, et illorum beneuolentiam ex aliorum laboribus captare. Caeterarum autem urbium gubernatores omnes cum suis hominibus venundabantur, et quatuor vrbes in seruitutem redigit Cassius; quarum erant potentissimae, Gophna et Emmaus, reliquae vero Lydda et Thamna. Insuper eo prae iracundia processit Cassius, vt etiam Malichum occidisset, (nam in ipsum incitatus erat) nisi eius impetum cohibuisset Hyrcanus, missis ei per Antipatrum centum talentis de suo.

3. Postquam vero Cassius a Iudaea profectus est, Malichus Antipatro insidiabatur, eius interitum Hyrcani principatus firmitatem fore putans. neque tamen eius consilium latuit Antipatrum. Id enim cum sensisset, recepit sese trans Iordanem, et ex Arabibus simul et indigenis exercitum contrahebat. Quanquam Malichus, homo callidus, insidias inficiabatur, se cum iuramento purgans tum Antipatro tum eius filiis, dicensque, fieri non posse, Phasaëlo Hierosolymorum praesidium tenente, et Herode armorum custodiam habente, vt tale quidpiam ei in mentem veniret. Ac videns sibi negotium non succedere; reconciliatus est Antipatro, conuentumque est inter eos, cum Marcus Syriae praetor esset: qui, postquam intellexit Malichum in Iudaea res novas moliri, parum abfuit, quin eum interfecerit, sed Antipatri precibus eius vitam condonauit.

4. Nesciebat Antipater, se sui interfectorem conseruisse. Certe quidem Cassius et Marcus, exercitu coacto, curam omnium Herodi tradiderunt, et eum Coeles-Syriae praesidem fecerunt, attributa ei classe, et equestribus pede-

Ιουδαίας ἀναδείξεν μετὰ τὸν πόλεμον. συνεστήκει γὰρ τότε πρὸς τε Ἀντώνιον καὶ τὸν νέον Καίσαρα. Μάλιχος δὲ τότε θείσας μάλισα τὸν Ἀντίπατρον, ἐκποδῶν ἐποιεῖτο· καὶ πείσας ἀργυρίῳ τὸν Τρεκανῶ οἰνοχόον, παρ' ᾧ ἑκάτεροι εἰσιῶντο, Φαρμάκῳ κτείνει τὸν ἄνδρα. καὶ, ὀπλίτας ἔχων, ἡντρεπίξει τὰ κατὰ τὴν πόλιν. γιγνόντων δὲ τὴν ἐπιβελὴν τὴν κατὰ τὴν πατρὸς Ἡρώδου καὶ Φασαήλου, καὶ χαλεπῶς ἐχόντων, ἤρνετο πάντα ὁ Μάλιχος, καὶ ἕξαρος ἦν τῷ Φόνῳ. καὶ Ἀντίπατρος μὲν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διενεγκῶν, καὶ τῇ περὶ τὴν πατρίδα σπουδῇ, τῷτον ἐτελεύτησε τὸν τρόπον. τῶν δὲ παίδων αὐτῷ Ἡρώδης μὲν εὐθύς ἔγνω τιμωρεῖν τῷ πατρὶ, μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Μάλιχον ἐλθὼν. Φασαήλῳ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ δόλῳ μᾶλλον ἐδόκει περιγίνεσθαι τὰνδρὸς, μὴ πολέμῳ καταρχειν νομοθῶσιν ἐμφυλίσ. τὴν τε οὖν ἀπολογίαν Μάλιχος προσδέχεται, καὶ πιστεύειν ὑποκρίνεται, μὴδὲν αὐτὸν περὶ τοῦ Ἀντιπάτρου κακωγεῖν θάνατον, τάφον δὲ ἐκόντες τῷ πατρὶ. καὶ παραγνεύμενος Ἡρώδης εἰς Σαμαρείαν, καὶ καταλαβὼν αὐτὴν κακωκωμένην, ἀνεκτᾶτο καὶ τὰ νείκη διέλυσε τοῖς ἀνδρώποις.

δ'. Μετ' ἃ πολὺ δὲ, ἐνστάσης τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐορτῆς, παραγίνεσθαι σὺν τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν πόλιν· καὶ δείσας Μάλιχος, ἔπεισεν Τρεκανὸν μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ εἰσιέναι. καὶ πείθεται μὲν Τρεκανός· προβέβληται δ' αἰτίαν τῆς ἀποκωλύσεως τὸ μὴ δεῖν ὄχλον ἀλλοδαπὸν ἀγνεύοντος εἰσδέχεσθαι τῷ πλήθει. ὀλίγον δὲ φροντίσας Ἡρώδης τῶν ἀγγέλων, νύκτωρ εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν, καὶ φοβερὸς μὲν ἦν τῷ Μάλιχῳ· ὁ δ' ἐκ ἀνίησι τὴν ὑπόκρισιν, ἀλλ' ἐδάκρυς τὸν Ἀντίπατρον καὶ ἀνεκαλεῖτο Φανερεῶς ὡς φίλος, κρύφα δὲ Φυλακὴν τῷ σώματι ἐποιεῖτο. ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς περὶ Ἡρώδην μὴ ἀπελγύχειν αὐτῷ τὴν προσποίησιν· ἀλλὰ καὶ αὐτὰς, εἰς τὸ ἀνύποπτον, ἀντιφιλοφρονεῖσθαι τὸν Μάλιχον.

ε'. Κασσίῳ μέντοι περὶ τῆς τελευτῆς τῷ πατρὸς Ἡρώδης ἐπέσταλκε. καὶ κῆνος, εἰδὼς, ὅτι οἷον εἶναι τὸν τρόπον Μάλιχος, ἀντεπέστειλε τιμωρεῖν τῷ πατρὶ· καὶ λάθρα διαπέμπει πρὸς

stribusque copiis. polliciti etiam Iudaeae regem eum creaturos post bellum, quod tunc illis cum Antonio et iuvene Caesare ortum erat. Malichus vero tum maxime veritus Antipatrum, e medio eum tollere curabat: cumque id pecunia persuasisset pocillatori Hyrcani, apud quem uterque epulabatur, veneno necat hominem. atque, armatos in promptu habens, res urbanas componebat. Caeterum cum insidias patri suo factas resensissent Herodes et Phasaëlus, et grauitur ferrent, negabat omnia Malichus, et caedem strenue inficiabatur. Et quidem Antipater, qui pietate et iustitia et studio in patriam excelebat, hoc modo interiit. Ex filiis autem eius Herodes protinus patrem vindicare statuit, cum exercitu contra Malichum profectus. At Phasaëlo natu grandiori potius videbatur hominem astu circumuenire, ne ciuile bellum incepisse putarentur. Itaque ille Malichi defensionem accipit, seque credere simulat illum in Antipatri nece nihil maleficii admisisse, patrique sepulcrum adornabat. Interim Herodes, cum Samariam venisset, eamque afflictam offendisset, urbem recreabat et hominum dissidia composuit.

5. Non multo autem post, iussu Hierosolymia festo, venit cum militibus in urbem: et Malichus cum veritus suasit Hyrcano, ut eum intrare non sueretur. Et quidem Hyrcanus ita fecit: idque per speciem prohibendi alienigenarum turbam in lustratam multitudinem admitti. At Herodes, nulla nunciorum ratione habita, noctu ingreditur in urbem, et Malicho quidem terrorem incutiebat: ille vero nihil de simulatione remittit, sed Antipatrum plorabat, et palam ut amicus inclamabat, sed clam corporis sui custodiam agebat. Herodi autem visum est eius simulationem non coarguere; sed, ad tollendam suspicionem, eum vicissim comiter accipere.

6. Attamen ad Cassium de obitu patris scripsit Herodes. Atque ille, sciens, quo ingenio esset Malichus, Herodi rescripsit, ut patrem vlcisceretur: et tribunis, qui

τὰς ἐν Τύρῳ χιλιάρχους, καλεῦσαν αὐτὰς συμπράττειν Ἡρώδῃ, δίκαια μέλλοντι πράξαι. ὡς δὲ Λαοδίκειαν ἡρηκότος Κασσίᾳ, πρὸς αὐτὸν ἀπήγαγον κοινῇ, Σεφάνης τε αὐτῷ καὶ χρήματα κομίζοντες, Ἡρώδης μὲν προσεδόκα δῶσεν τὸν Μάλιχον τιμωρίαν ἐκεῖ γενόμενον. ὁ δὲ περὶ Τύρον τῆς Φοινίκης ὑπεκδόμενος τὸ πρᾶγμα, μειζόνων ἐφίηπτετο· καὶ, τῷ πατρὶ αὐτῷ ὁμηγεύοντος ἐν Τύρῳ, παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἔγνω τῷ τόν τε ὑπεκκλέψαι, καὶ εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἀπαίρειν, σπεύδοντός τε ἐπ' Ἀντώνιον Κασσίᾳ, τὸ ἔθνος ἀποστήσας, αὐτὸς τὴν ἀρχὴν καθέξειν. τοῖς δὲ βεβηλευμένοις ὁ, τε δαίμων ἀντίπραξε, καὶ δεινὸς ὢν Ἡρώδης, τὴν προαίρεσιν αὐτῷ κατανοήσας, προεισπέμψας θεράποντα, τῷ μὲν δοκεῖν ἐπὶ δειπνῇ παρασκευῇ, καὶ γὰρ ἐσιάσεν αὐτὰς ἅπαντας προειρήκει, ταῖς δὲ ἀληθείαις πρὸς τὰς χιλιάρχους, ἐξελθεῖν ἐπὶ Μάλιχον πείθει μετὰ ξιφιδίων. οἱ δ' ἐξελθόντες, καὶ πλησίον τῆς πόλεως αὐτῷ περιτυχόντες ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ, κατακεντῶσι τὸν ἄνδρα. Τρεκανὸς μὲν οὖν, ὑπ' ἐκπλήξεως τῷ γεγονότος εἰς ἀφωρίαν ἐτραίπη. μόλις δ' ἀνευγκὼν, ἐκυνθάνετο τῶν περὶ τὸν Ἡρώδην, τί ποτ' εἴη τὸ γεγενημένον, καὶ τίς ὁ Μάλιχον ἀνηρηκώς; εἰπόντων δὲ Κασσίαν τῷτο προσάξαι, ἐπήνησε τὸ ἔργον· πονηρὸν γὰρ εἶναι πάνυ, καὶ τῆς πατρίδος ἐπιβηλον. καὶ Μάλιχος μὲν ταύτην ὑπὲρ τῆς εἰς Ἀντίπατρον παρανομίας δίκην ἐξέτισε.

ζ'. Κασσίᾳ δ' ἐκ Συρίας ἀπάραντος, ταραχὴ γίνεται κατὰ τὴν Ἰσθαίαν. Εὐξὺ γὰρ, ὑπολειφθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις μετὰ στρατιᾶς, ὤρμησεν ἐπὶ Φασάηλον, ὃ, τε δῆμος ἐν ὄπλοις ἦν. Ἡρώδης δὲ παρὰ Φάβιον ἐπορεύετο ἐν Δαμασκῷ στρατηγῶντα, καὶ βυλόμενος προσδραμεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὑπὸ νόσῃ κωλύεται, ἕως ἢ Φασάηλος, δι' αὐτῷ Εὐλικὸς κρείττων γενόμενος, κατακλείει μὲν αὐτὸν εἰς πύργον, εἶτα δὲ ὑπόσπονδον ἀφίησι, τόν τε Τρεκανὸν ἐμέμφετο, ὡς πολλὰ μὲν εὖ παθόντα ὑπ' αὐτῶν, συμπράττοντα δὲ τοῖς ἐχθροῖς. ὁ γὰρ ἀδελφὸς Μάλιχον τότε ἀποστήσας ἐκ ὀλίγα χωρία ἐφύρει, καὶ Μασαδαν τὸ πάντων ἐρυμνύτατον. ἐπὶ μὲν οὖν ταῦτα

Tyri erant, clam mandata mittit, ut Herodem ipsi ad-
 iuvarent, quatenus aequa facturus esset. Capta autem a
 Cassio Laodicea, cum communiter ad ipsum iuissent, co-
 ronae ei et pecuniam ferentes, spectabat quidem Herodes
 fore, ut postquam eo veniret Malichus poenas daret.
 Ille vero, apud Tyrum Phoeniciae rem suspectam ha-
 bens, maiora moliri coepit: et, cum filius eius Tyri
 obses servaretur, in animum induxit, ut ingressus in vr-
 bem eum surriperet, et in Iudaeam proficisceretur, et,
 dum properaret aduersus Antonium Cassium, gente ad
 defectionem perducta, potentatum ipsemet occuparet.
 Sed consiliis eius et Deus resistit, et Herodes homo
 astutus, animaduerso illius proposito, per famulum prae-
 missum, specie ad parandam coenam, (nam omnes ad
 conuiuium inuitauerat) re autem vera ad tribunos, per-
 suadet illis, ut ad Malichum cum pugionibus egrede-
 rentur. Illi vero egressi, eumque in littore prope vr-
 bem nacti, hominem transfodiunt. Quo facto ita qui-
 dem attonitus est Hyrcanus, ut vox eius defecerit. Vbi
 autem aegre ad se rediit, quaerit ab Herode, quidnam
 accidisset, et quis Malichum occidisset. Cumque illi
 Cassium id iussisse dixissent, laudauit factum: hominem
 enim nequam exstitisse, et patriae insidiatorem. Et haec
 quidem pro scelere in Antipatrum admissio poenas persol-
 uit Malichus.

7. Cassio autem ex Syria profecto, oritur in Iudaea
 tumultus. Felix enim relictus Hierosolymis cum exer-
 citu, in Phasaëlum impetum fecit, et populus arma
 sumsit. Herodes vero Fabium adibat Damasci prae-
 fectum: volensque ad fratrem currere, morbo impeditur,
 donec Phasaëlus per se superatum Felicem compellit in
 turrim, ac deinde per compositionem dimittit, et Hyr-
 canum accusabat, quod multis per eos beneficiis affectus
 hostes adiuet. nam Malichi frater non pauca tum loca,
 ad defectionem perducta, praesidio tenebat, in qui-
 bus et Masadam omnium munitissimum. Haud ita
 multo post Herodes, cum conualuerat, illuc venit;

ραΐσας δ' Ηρώδης ἐκ τῆς νόσου παραγίνεται, καὶ ἀΦελόμενος
κὺτὸν πάντα ὅσα εἶχε χωρία, ὑπόσπονδον ἀπέλυσεν.

ΚΕΦ. ιβ'.

Ἀντίγονον τὸν Αἰριστοβάλας τῆς Ἰουδαίας ἐκβάλλει Ηρώδης·
καὶ Ἀντώνιον ἐν Βιθυνίᾳ παραγωγόντα πολλοῖς χρήμα-
σιν ἐθεράπευσεν, ὅς διὰ τῆτο τῆς κατηγορεῖν Ηρώδης
βυλῆθέντας ἔκ ἐδέξατο. οἱα Τυρίοις ὑπὲρ Ἰουδαίων
ἔγραψεν Ἀντώνιος.

Ἀντίγονον δὲ τὸν Αἰριστοβάλας, στρατιὰν ἀθροίσαντα, καὶ
Φάβιον τεθεραπευκότα χρήμασι κατάγει Πτολεμαῖος ὁ
Μισναῖς διὰ τὸ κήδευμα. συνεμάχει δ' αὐτῷ Μαρίων, ὃν
Τυρίων καταλελοίπει Κάσσιος τύραννον. τυραννίσι γὰρ δια-
λαβὼν τὴν Συρίαν ἔτος ὁ ἀνὴρ ἐφύερεσεν. ὁ δὲ Μαρίων καὶ
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὁμορον ἔσαν, ἐνέβαλε, καὶ τρεῖς καταλα-
βὼν ἐρύματα, διὰ Φερεῶς εἶχεν. ἐλθὼν δὲ καὶ ἐπὶ τῆτοι
Ηρώδης, ἅπαντα μὲν αὐτὸν ἀφείλατο· τῆς δὲ Τυρίων Φρου-
ροὺς Φιλανθρώπως ἀπέλυσεν, ἔστιν οἷς καὶ δωρεὰς δὲς διὰ
τὸ πρὸς τὴν πόλιν εὖνουν. ταῦτα διαπραξάμενος ὑπήντησεν
Ἀντιγόνῳ, καὶ μάχην αὐτῷ συνάψας νικᾷ, καὶ ὅσον οὐκ
τῶν ἄκρων ἐπιβάντα τῆς Ἰουδαίας ἐξέωσεν. εἰς Ἰεροσόλυμα
δὲ παραγενόμενον σεφάνοις ἀνέδει Τερκανός τε καὶ ὁ δῆμος.
ἐγεγάμβευστο δὲ ἤδη καθ' ὁμολογίαν τῷ Τερκανῷ γενεῖ, καὶ
διὰ τῆτο μᾶλλον αὐτῷ προεΐστηκε, μέλλων ἄγεσθαι τὴν Ἀλε-
ξάνδρου τοῦ Αἰριστοβούλου θυγατέρα, Τερκανοῦ δὲ θυγατε-
ρὴν, ἐξ ἧς πατὴρ γίνεται τριῶν μὲν ἀρρένων, δύο δὲ θηλειῶν.
ἦκτο δὲ καὶ πρότερον γυναῖκα δημότην, Δορεῖν ὄνομα, ἐκ τοῦ
ἔθνους, ἐξ ἧς αὐτῷ πρεσβύτατος γίνεται παῖς, Ἀντίπατρος.

β'. Κάσσιον μὲν οὖν χειροῦνται Ἀντώνιος τε καὶ Καῖσαρ
περὶ Φιλίππου, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις δεδήλωται. μετὰ δὲ τὴν
νίκην Καῖσαρ ἐπὶ μὲν Γαλλίας ἐχώρει, Ἀντώνιος δὲ εἰς τὴν
Ἀσίαν ἀπῆρε. γενομένῳ δ' ἐν τῇ Βιθυνίᾳ αἱ πανταχόθι
ἀπῆντων πρεσβεῖαι. παρεῖσαν δὲ καὶ Ἰουδαίων οἱ ἐν τέλει,

et eum, de omnibus quae tenebat locis deturbatum, per compositionem dimisit.

CAP. XII.

Antigonum Aristobuli filium ex Iudaea pellit Herodes: et multa pecunia Antonium sibi conciliauit ubi in Bithyniam venit, qui propterea Herodem accusare volentes non admittit. Quenam Tyrii pro Iudaeis scripsit Antonius.

Antigonum autem, Aristobuli fratris Hyrcani filium, qui exercitum coegerat et Fabium sibi pecuniis conciliauerat, in Iudaeam reducit Ptolemaeus Mennaei filius, propter affinitatem. Quin etiam ei auxilium ferebat Marion, quem Tyrionum tyrannum Cassius reliquerat. nam homo ille, cum quidem Syriam occupasset, tyrannorum dominatu eam custodiuit. Marion vero in Galilaeam etiam, quae vicina erat, irruptionem fecit; et tribus castellis potius ea praesidiis muniuit. Sed et eum aggressus Herodes, omnibus quidem priuauit, Tyrionum vero praesidia benigne dimisit, nonnullis etiam dona dedit ex sua erga ciuitatem beneuolentia. His confectis occurrit Antigono, et praelio cum eo congressus victoriam reportat, atque eum iam iam extremos Iudaeae fines ingressum inde depulit. Postquam vero Hierosolyma venit, Hyrcanus eum et populus coronis redimiuit. Erat autem iam per sponsalia gener factus Hyrcani: eoque magis eum tuebatur, quod erat ducturus in matrimonium filiam Alexandri Aristobuli filii, Hyrcani ex filia neptem; ex qua postea pater factus est trium filiorum et duarum filiarum. Duxerat etiam prius uxorem plebeiam, nomine Dorim, popularem, ex qua filium sustulit natu maximum Antipatrum.

2. Caeterum Cassium Antonius et Caesar in campis Philippicis vicerunt, sicut et ab aliis demonstratum est. Post victoriam autem Caesar in Galliam profectus est, Antonius in Asiam inde mouit. Atque ubi venit in Bithyniam, occurrebant ei vndique legationes. Aderant etiam et Iu-

κατηγορῶντες τῶν περὶ Φασάηλον καὶ Ηρώδην, πρόχρημα μὲν εἶναι λέγοντες τῆς βασιλείας Τρεκανόν, τῆτους δὲ τὴν πᾶσαν ἔχειν ἐξουσίαν. Ηρώδην δὲ Αντώνιος διὰ πολλῆς εἶχε τιμῆς, ἐλθόντά πρὸς αὐτὸν ἐπ' ἀπολογία τῶν κατηγορῶντων, καὶ διὰ τῆτο συνέβη μὴδὲ λόγου τυχεῖν τῆς ἀντιτασιώτας. διεπέπρακτο δὲ τῆτο χρήμασιν Ηρώδης παρ' Αντωνίου. ἐπεὶ δ' εἰς Εφεσον ἦκεν Αντώνιος, ἔπεμψεν Τρεκανὸς ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τὸ ἡμέτερον πρεσβείαν πρὸς αὐτόν· σέφονόν τε κομίζουσιν χρυσὸν, καὶ παρακαλῶσιν τῆς αἰχμαλωτιωθέντας ὑπὸ Κασσίου Ιουδαίους, ἡ νόμῳ πολέμου, γράψαντα τοῖς κατὰ τὰς ἐπαρχίας, ἐλευθέρους ἀπολῦσαι, καὶ τὴν χώραν, ἣν ἐν τοῖς Κασσίου καιροῖς ἀφῆρέθησαν, ἀποδῆναι. ταῦτα κρινὰς Αντώνιος δίκαια τῆς Ιουδαίους ἀξιῶν, παραχερῆμα ἔγραψεν Τρεκανῷ καὶ τοῖς Ιουδαίοις, ἐπέστειλε δὲ ἅμα καὶ Τυρίοις διάταγμα περιέχον ταῦτα.

γ'. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τρεκανῷ ἀρχιερεῖ καὶ ἐθνάρχῃ τῶν Ιουδαίων χαίρειν. εἰ ἔρρωθε, εὖ ἂν ἔχοι, ἔρρωμαι δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῇ στρατεύματι. Λυσίμαχος Παισαίνης, καὶ Ἰωσήπος Μενναῖος, καὶ Ἀλέξανδρος Θεοδώρης, πρεσβευταί, ἐν Εφέσῳ μοι συντυχόντες, τὴν τι ἔμπροσθεν ἐν Ρώμῃ τελεσθεῖσαν αὐτοῖς πρεσβείαν ἀνανεώσαντο, καὶ τὴν νῦν ὑπὲρ σῶ καὶ τῇ ἔθνους σπῆδαίως διέθεντο, ἣν ἔχεις εὐνοίαν πρὸς ἡμᾶς ἐμφανίσαντες. πεπεισμένος οὖν καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκ τῶν λόγων, ὅτι οἱ κειότατα ἔχετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὸ ἀγαθὸς ὑμῶν ἦθος καὶ τὸ θεοσεβὲς κατανοήσας, ἰδίον ἡγήμαι. καταδραμόντων δὲ τῇ Ἀσίαν ἅπασαν τῶν ἐναντιωθέντων ὑμῖν τε καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, καὶ μήτε πόλεων μήτε ἡρώων ἀποχοιμένων, μήτε ὄρκους, ὡς ἐποίησαντο, Φυλαξάντων, ἡμεῖς, ὡς ἔχῃ ὑπὲρ ἰδίου μόνον ἀγῶνος, ἀλλ' ὑπὲρ πάντων κοινῶς, τῆς αἰτίας καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπους παρανομιῶν καὶ τῶν εἰς Θεὸν ἀνομημάτων ἡμυνάμεθα· δι' ἃ καὶ τὸν ἥλιον ἀπεστράφθαι δοκᾷ, ὡς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἐπέδου τὸ ἐπὶ Καίσαρι μῦθος. ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπιβλαβεῖς αὐτῶν τὰς θεομάχας, ὡς ὑπεδέξατο ἡ Μα

daeorum primarii, qui Phasaëlum et Herodem accusarent, dicentes Hyrcanum quidem regni speciem habere, illos vero omnem potestatem tenere. Herodem autem Antonius habebat in magna exislinatione, qui ad eum venerat, vt semet contra accusatores defenderet; eamque ob causam accidit, vt ne dicendi quidem locum aduersarii obtinuerint. id enim pecuniae largitione Herodes ab Antonio impetrauerat. Vt autem Ephesum venit Antonius, misit Hyrcanus pontifex et natio nostra legationem ad eum, quae ei coronam ferret auream, oraretque, vt scriberet ad prouinciales, vt liberos dimitterent Iudaeos, quos non iure belli Cassius captiuos reddidisset, vtque eis restitueretur ager, quo Cassii temporibus mulctati fuissent. Haec Iudaeorum postulata aequa esse iudicans Antonius, confestim scripsit Hyrcano et Iudaeis, simulque Tyriis mandatum misit in haec verba.

3. "MARCUS ANTONIVS imperator Hyrcano pontifici et ethnarchae Iudaeorum salutem. Si valetis, bene est, ego quoque et exercitus valemus. Lysimachus Paulsaniae filius, Iosephus Mennaei, Alexander Theodori, legati vestri, cum apud Ephesum me conuenissent, et eandem quam prius Romae gesserant legationem renouarunt, et quam illis nunc mandasti diligenter obierunt, cum testificatione tuae erga nos beneuolentiae. Cum itaque tam ex rebus quam verbis persuasum habuerim, vos animo esse in nos amicissimo, vestrosque mores constantes et pietatem reputauerim, meam rem quidem agi existimo. Quoniam vero nostri atque populi Romani aduersarii incursum vastarunt totam Asiam, et neque ciuitatibus neque Diuorum fanis manus abstinerunt, neque fidem iureiurando datam seruarunt, nos, vt qui non pro nostra tantum salute, sed communi omnium dimicauerimus, eos vindicta persequuti sumus, qui et iniuriarum erga homines et flagitiorum in Deos auctores exstiterunt; propter quae solem etiam auersum fuisse credimus, qui et ipse scelus in Caesarem admissum inuitus adspexit. Quin et insidias illorum coelo minantes, quas Macedonia

"κεδονία, καθάπερ ἴδιος αὐτὸς τῶν ἀνοσίων τολμημάτων
 "ἄηρ, καὶ τὴν σύγχυσιν τῆς ἡμιμανῆς κακοήθως γνώμης,
 "ἦν κατὰ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας συνεκρότου, καὶ τόπως
 "εὐφυεῖς καταλαμβάνόμενοι μέχρι θαλάττης ἀποτεται-
 "χισμένους ὄρεσιν, ὡς πύλη μιᾷ τὴν πάροδον ταμιεύσασθαι,
 "τῶν Θεῶν αὐτὰς ἐπὶ τοῖς ἀδίκοις ἐγχειρήμασι κατεψη-
 "φισμένων, ἐκρατήσαμεν. καὶ Βρῆτος συμφυγὼν εἰς Φιλίπ-
 "που, καὶ συγκλειθεὶς ὑφ' ἡμῶν, ἐκοινώνησε Κασσίῳ τῆς
 "αὐτῆς ἀπωλείας. τῶν κεκολασμένων, εἰρήνης τὸ λοιπὸν
 "ἀπολαύειν νομίζομεν, καὶ ἀναπεπαῦσθαι τὴν Ἀσίαν ἐκ τοῦ
 "πολέμου. κοινὴν οὖν ποιήμεθα καὶ τοῖς συμμάχοις τὴν ὑπὸ
 "Θεῷ δοθεῖσαν ἡμῖν εἰρήνην· ὥσπερ οὖν ἐκ νόσθ μεγάλης τὸ
 "τῆς Ἀσίας σῶμα νῦν διὰ τὴν ἡμετέραν νίκην ἀναφέρεται.
 "ἔχων τοίνυν καὶ σὲ διὰ μνήμης καὶ τὸ ἔθνος αὔξειν, Φρον-
 "τίσω τῶν ὑμῖν διαφερόντων. ἐξέθηκα δὲ καὶ γράμματα
 "κατὰ πόλεις, ὅπως, εἴ τινες ἐλεύθεροι ἢ δῆλοι ὑπὸ δόρυ
 "ἐπράθισαν ὑπὸ Γαίῃ Κασσίῃ ἢ τῶν ὑπ' αὐτῷ τεταγμέ-
 "νων, ἀπολυθῶσιν ὅτοι. τοῖς τε ὑπ' ἐμῷ δοθεῖσι καὶ Δολο-
 "βέλλα Φιλανθρώπως χρῆσθαι ὑμᾶς βέλομαι. Τυρίαις τε
 "κωλύω βιαίαις εἶναι περὶ ὑμᾶς, καὶ ὅσα κατέχουσιν Ἰσθαίων.
 "ταῦτα ἀποκαταστήσας κελεύω. τὸν δὲ σέφανον, ὃν ἔπεμ-
 "ψας, εἰδεξάμην.

δ'. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τυρίων ἄρ-
 "χαι, βελῇ, δῆμῳ χεῖρειν. Εμφανισάντων μοι ἐν Εφέσῃ
 "Τρεκανῶ τῷ ἀρχιερέως καὶ ἐθναρχῆ πρεσβευτῶν, χῶραν αὐ-
 "τῶν ὑμᾶς κατέχειν λεγόντων, εἰς ἣν ἐνέβητε, κατὰ τὴν τῶν
 "ἐναντιωμένων ἡμῖν ἐπικράτειαν· ἐπεὶ τὸν περὶ τῆς ἡγεμο-
 "νίας πόλεμον ἀνεδεξάμεθα, καὶ τῶν εὐσεβῶν καὶ δικαίων
 "ποιήμενοι πρόνοιαν ἡμυνάμεθα τῆς μήτε χάριτος ἀπομνη-
 "μονεύσαντας, μήτε ἔρκης Φυλάξαντας, βέλομαι καὶ τὴν
 "ἀφ' ὑμῶν εἰρήνην τοῖς συμμάχοις ἡμῶν ὑπάρχειν, καὶ ὅσα
 "παρὰ τῶν ἡμετέρων ἐλάβετε ἀνταγωνιστῶν, μὴ συγχωρεῖν,
 "ἀλλὰ ταῦτ' ἀποδῆναι τοῖς ἀφηρεμένοις. ἔτε γὰρ ἐπαρ-
 "χίας ἐκείνων εἰδείς ἔτε στρατόπεδα τῆς συγκλήτε δέσση

"exceptit, ceu propria impiorum facinorum regio, et col-
 "luuiem hominum animi malignitate furentium, quam
 "ad Philippos Macedoniae congregabant, locis etiam op-
 "portunis occupatis et vsque ad mare montium vallo mu-
 "nitis, vt per vnicam veluti portam pateret aditus, Diis
 "ipſos ob iniuſta molimina exitio addicentibus, vicimus.
 "Atque Brutus, cum Philippos confuſiſſet, et a nobis ob-
 "ſeſſus teneretur, communem cum Caſſio habuit interi-
 "tum. His merito ſupplicio affectis, pace in poſterum
 "frui licere arbitramur, noſque feciſſe, vt Aſia a bello re-
 "quieſcat. Pacem itaque a Deo nobis donatam cum ſo-
 "ciis noſtris communicamus: adeoque vniuerſum Aſiae
 "corpus noſtra victoria quaſi e graui validudine nunc ſe re-
 "colligit. Tui igitur memor. gentiſque beneficiis augen-
 "dae, curae mihi erit quicquid e re veſtra futurum ſit.
 "Immo et literas edidi ſingulas per vrbes, vt, ſi qui liberi
 "vel ſerui haſtae ſubieſti fuerint a C. Caſſio, eiſue duci-
 "bus, illi dimittantur. Voloque vobis rata eſſe quaecun-
 "que mea et Dolabellae benignitate conceſſa habetis. Ve-
 "to etiam Tyrios vim vobis intentare; et quicquid de Iu-
 "daeis abreptum occupant, id totum reſtituendum eſſe
 "iubeo. Coronam autem, quam mittendam curaviſti, ac-
 "cepi.

4. "MARCUS ANTONIVS imperator Tyriorum ma-
 "giſtratibus, ſenatui, populo ſalutem. Cum mihi Epheſi
 "declarationem fecerint Hyrcani pontificis et ethnarchae
 "legati, agros ipſorum ditionis vos occupare dicentes,
 "quos inuaſiſtis, cum aduerſarii noſtri rerum potirentur:
 "quoniam itaque bellum pro imperio ſuſcepimus, atque
 "iuſtitiae et pietati proſpicientes eos vindicauimus, qui ne-
 "que beneficiorum memoriam neque iuriſiurandi fidem
 "ſeruarunt, volo etiam vos pacem colere cum focis no-
 "ſtris, et quaecunque ab aduerſariis noſtris accepſtiſtis, vobis
 "non cedere, ſed ipſa illis reddi, a quibus ablata fuerint.
 "Nemo enim illorum aut prouinciam a ſenatu accepit aut
 "exercitum, ſed per vim omnia ſibiſmet arripuerunt, aliſſi.

“ἔλαβεν, ἀλλὰ βία καθαρχάσαντες ἐχαρίσαντο βιαίως τοῖς
 “πρὸς ἃ ἠδίκουν χρησίμοις αὐτοῖς γενομένοις. δίκην αὐτῶν
 “οὖν δεδωκότων, τὰς τε συμμάχους τὰς ἡμετέρας ὅσα ποῖ
 “εἶχον ἀξιῶμεν ἀκωλύτως διακατέχεν, καὶ ὑμᾶς εἴ τινα χω-
 “ρία Τεκανῆ ὄντα τῷ ἐθνάρχῃ Ἰσδαίων, πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἢ
 “Γαίον Κάσσιον πόλεμον ἢ συγκεχωρημένον ἐπάγοντα ἐπι-
 “βῆναι τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν, νῦν ἔχετε, ἀποδῶναι αὐτῷ· βίαν
 “τε αὐτοῖς μηδεμίαν προσφέρειν ἐπὶ τῷ ἀδυνεῖς αὐτὰς ποιεῖν
 “τῶν ιδίων δεσπόζειν. εἰ δὲ τινα ἔχετε πρὸς αὐτὸν δικαιολο-
 “γίαν, ὅταν ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς τόπας, ἐξέσαι ὑμῖν ταύτην χρῆ-
 “σθαι, ἡμῶν ἕκαστα τοῖς συμμάχοις ὁμοίως τοῖς κρίμασι φυ-
 “λασσόντων.

ε'. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τυρίων ἀρχα-
 “σι, βελῆ, δῆμῳ χαίρειν. διάταγμα ἐμὸν ἀπέσταλκα πρὸς
 “ὑμᾶς, περὶ ᾧ βέλομαι ὑμᾶς φροντίσαι, ἵν' αὐτὸ εἰς τὰς δη-
 “μοσίαις ἐντάξῃτε δέλτας, γράμμασι Ῥωμαίοις καὶ Ἑλληνι-
 “κοῖς, καὶ ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ ἔχητε αὐτὸ γεγραμμένον, ὅπως
 “ὑπὸ πάντων ἀναγινώσκεισθαι δυνήσεται. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝ-
 “ΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ, τριῶν ἀνδρῶν καταστάντων περιτῶν
 “δημοσίων πραγμάτων, εἶπεν. Επεὶ Γαῖος Κάσσιος ταύτην
 “τῇ ἀποστάσει ἀλλοτρίαν ἐπαρχίαν κατεχομένην ὑπὸ στρατο-
 “πέδων καὶ συμμάχους ὄντας διήρπασε, καὶ ἐξεπολιόρηκε
 “τὸ Ἰσδαίων ἔθνος, φίλον ὑπάρχον τῷ Ῥωμαίων δήμῳ, τὴν
 “ἀπόνοιαν τὴν ἐκείνη τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες, διατάγμασι
 “καὶ κρίμασιν ἐπανορθώμεθα τὰ ὑπ' αὐτῷ διηρπασμένα,
 “ὥστε ἀποκατασταθῆναι ταῦτα τοῖς συμμάχοις ἡμῶν· καὶ
 “ὅσα ἐπράθη Ἰσδαίων, ἥτοι σώματα, ἢ κτῆσις, ταῦτα ἀφ' ἡ-
 “μῶν, τὰ μὲν σώματα ἐλεύθερα, ὡς ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ἡ δὲ κτῆ-
 “σις τοῖς προτέροις κυρίοις. τὸν δ' ἔχ' ὑπακύναντα τῷ ἐμῷ
 “διατάγματι δίκην ὑφιστάσθαι βέλομαι· καὶ ἂν ἄλῶ, τότε
 “κατὰ τὴν τῷ πράγματι ἀξίαν μελήσει μοι ὑπεξέλθῃ
 “τὸν ἔχ' ὑπακύναντα.

ς'. Τὸ δ' αὐτὸ τῷτο καὶ Σιδωνίοις καὶ Αντιοχεῦσι καὶ
 Λεβαδίαις ἔγραψε. παρεθέμεθα μὲν οὖν καὶ ταῦτα εὐκαί-

"que erepta per vim largiti sunt iniustitiae suae ministris.
 "Quandoquidem igitur illi meritas poenas dederint, ae-
 "quum censemus, ut socii nostri ea, quae ante habuerunt,
 "nemine vetante, retineant: vosque, si quos agros, qui
 "Hyr cani Iudaeorum ethnarchae erant, vel vna diecula, an-
 "tequam C. Cassius bello illicito moto prouinciam no-
 "stram inuaserit, nunc possidetis, eos illi restituatis; nec
 "vllam vim Iudaeis adhibeatis, quo minus valeant suis do-
 "minari. Si quid vero in vestri defensionem ipsi dicen-
 "dum habeatis, cum eo locorum venerimus, vobis licebit
 "illud apud nos proferre, ut qui constituimus, singula so-
 "cuius nostris aequo iure seruare.

5. "MARCUS ANTONIVS imperator Tyrriorum
 "magistratibus, senatui, populo salutem. Edictum
 "meum ad vos misi, de quo id vobis curandum esse volo,
 "ut illud in tabulas publicas literis Graecis Latinisque refe-
 "ratis, idemque scriptum reponatis in loco maxime illu-
 "stri, ut ab omnibus legi possit. MARCVS ANTONIVS
 "imperator, vnus e triumuiris pro rebus publicis consti-
 "tutus, dixit: Quoniam C. Cassius in hac defectione pro-
 "vinciam, quae praesidiis tenebatur, alienam diripuit, et
 "socios expilauit, et Iudaeorum gentem oppugnauit, po-
 "pulo Romano amicam, insolentia eius armis nostris per-
 "domita, edictis et iudiciis quae ab ipso depraedata erant
 "redintegramus, ita ut ista sociis reddantur; et quaecun-
 "que Iudaeorum vendita fuerint, siue corpora, siue bona,
 "illa dimittantur, corpora quidem libera, ut antea erant,
 "bona vero, ut prioribus dominis cedant. quisquis autem
 "edicto meo non paruerit, poenas luere volo: atque si
 "deprehendatur, tunc pro rei dignitate curae mihi erit per-
 "sequendum esse contumacem.

6. Eodem etiam exemplo et Sidoniis et Antiochen-
 sibus et Aradiis scripsit. Et quidem ista opportune, ut
 putamus, apposuimus, ut quae manifesta futura sint

ρως, τεκμήρια γενησόμενα ἥς Φαμὲν Ῥωμαίους ποιήσασθαι
προνοίας ὑπὲρ τῶ ἡμετέρου ἔθνους.

ΚΕΦ. γύ.

Πῶς Ἀντώνιος Ἡρώδην καὶ Φασάηλον μάτην κατηγορηθέν-
τας τετράρχας κατέστησεν· καὶ ὡς Πάρεθαι, Ἀντίγονον
εἰς τὴν Ἰσθαίαν κατὰγοντες, Τρεκανὸν καὶ Φασάηλον
αἰχμαλώτους ἔλαβον. Ἡρώδης Φυγὴν, καὶ οἷα ἔπαχον
Τρεκανὸς καὶ Φασάηλος.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα εἰς Συρίαν Ἀντωνίᾳ παραγενομένῃ, Κλεο-
πάτρα περὶ Κιλικίαν ἐντυχῆσα δι' ἔρωτος αὐτὸν ἐκτελείρωτο.
καὶ δὴ πάλιν Ἰσθαίων ἑκατὸν οἱ δυνατώτατοι παραγίνονται
πρὸς αὐτὸν, κατηγοροῦντες Ἡρώδης καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, προση-
σάμενοι σφῶν αὐτῶν τὰς δεινотάτας λέγειν. ἀντέλεγε δ' αὐ-
τοῖς Μεσσήλας ὑπὲρ τῶν νεφνίσκων παρόντος καὶ Τρεκανῆ,
ὃς κηδεστὴς ἐτύγχανεν ἤδη γενόμενος. ἀκροασάμενος δ' ἀμ-
φοτέρων Ἀντώνιος ἐπὶ Δάφνης, πυνθάνεται Τρεκανῆ, πότεροι
τῶ ἔθνους ἄμεινον προΐστανται; Φήσαντος δὲ τὰς περὶ Ἡρώδην,
Ἀντώνιος, καὶ πάλαι οἰκείως ἔχων πρὸς αὐτὰς διὰ τὴν πα-
τρίαν ξενίαν, ἣν, ἥνικα σὺν Γαβινίᾳ παρῆν, ἐπεποίητο πρὸς
τὸν πατέρα αὐτῶν, τῆς μὲν ἀμφοτέρου τετράρχας καθί-
σῃσι, καὶ τὰ τῶν Ἰσθαίων αὐτοῖς ἐπιτρέπει πράγματα, γρά-
φει δὲ καὶ γράμματα, καὶ πεντεκαίδεκα τῶν ἀντισσιασῶν
ἔδησε. μέλλοντος δὲ καὶ κτείνειν αὐτὰς, παρητήσαντο οἱ
περὶ Ἡρώδην.

β'. Ἡρόδου δὲ ὅδ' ὅπως ἐπανελθόντες ἐκ τῆς πρεσβεί-
ας· ἀλλ' ἀπὸ πάντων πάλιν Ἀντωνίᾳ χίλιοι εἰς Τύρον, ἐκεῖ δό-
ξαντι ἀφικέσθαι. καὶ ὁ Ἀντώνιος, πολλοῖς ἤδη διεφθαρμέ-
νος χρήμασιν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου καὶ τῶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῷ κατὰ
τόπον ἄρχοντι προσέταξε κολῆσαι τὰς πρεσβευτὰς τῶν Ἰσ-
θαίων, νεωτέρων ἐπιθυμῶντας πραγμάτων, καὶ τοῖς περὶ
Ἡρώδην συγκαθιστάναι τὴν ἀρχήν. ταχὺ δὲ Ἡρώδης, ἰδὼν
το γὰρ ἐπὶ τῆς ψάμμου πρὸ τῆς πόλεως, προῖων ἀπιέναι

curae illius iudicia, quam Romanos genti nostrae adhibuisse dicimus.

CAP. XIII.

Quomodo Antonius Herodem et Phasaelum frustra accusatos tetrarchas constituit: utque Parthi, Antigonus in Iudaeam reducentes, Hyrcanum et Phasaelum captiuos fecerunt. Herodis fuga, et clades Hyrcani et Phasaeli.

CUM autem postea in Syriam venisset Antonius, Cleopatra in Cilicia ei obuiam facta, amore illius captus erat. Ac tum centum Iudaeorum viri potentissimi eum iterum conueniunt, ut Herodem cum suis accusarent, delectis ad eam rem suorum eloquentissimis. Illis vero contradicebat Messalas pro adolescentibus, praesente etiam Hyrcano, qui iam Herodis socer erat. Antonius vero, auditis apud Daphnem utrisque, quaesivit ab Hyrcano, utri gentem melius regerent? Cum autem ille respondisset, Herodem et suos, Antonius, cui iam ante cum illis intercesserit familiaritas ob paternum hospitium, quod, cum una cum Gabinio adesset, cum patre eorum fecerat, ambos quidem tetrarchas constituit, eisque rerum Iudaicarum administrationem mandat, et ea de re literas scripsit, et quindecim aduersariorum in vincula dedit. At cum ipsos etiam occisurus esset, eum pro illis deprecatus est Herodes.

2. Neque tamen illi a legatione reuersi quiescebant: quin Antonium rursus eorum mille adierunt apud Tyrum, quo venturum fama erat. et Antonius, multis iam pecuniis ab Herode et eius fratre corruptus, eius loci administratori praecepit, ut de Iudaeorum legatis supplicium sumeret, qui nouis rebus studerent, Herodique principatum stabiliret. Herodes vero (nam ante urbem in arena consisterant) protinus antegressus cum

παρεκαλεύετο, συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Τρκανός, ὡς μεγάλη κα-
κῆ, εἰ προσέλθοιεν εἰς Φιλονεικίαν, ἐσομένῃ. καὶ οἱ μὲν ἐν
ἐπίθοντο. παραχρῆμα δὲ ἐκδ' αἰρόντες Ῥωμαῖοι σὺν ἐγχε-
ριδίοις, τῆς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, πλέγς δὲ κατέτρωσαν. οἱ
δὲ λοιποὶ διαφυγόντες ἐπ' οἴκῃ περιδεῖς ἡσύχαζον. τῷ δὲ
δήμῳ καταβοῶντος Ἡρώδῃ, παροξυνθεὶς Ἀντώνιος τῆς δι-
δεμένης ἀπέκτεινεν.

γ'. Δευτέρῳ δὲ ἔτει Συρίαν κατέχον, Πάκορός τε ὁ βα-
σιλέως παῖς, καὶ Βαρεζαφάρνης σατραπῆς ὢν Πάρθον. τι-
λευτᾷ δὲ καὶ Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖς· καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ
ὁ παῖς Λυσανίας παραλαβὼν διαπράττεται Φιλίαν πρὸς Ἀν-
τίγονον τὸν Αἰριοβέλῃ, πρὸς τῷτο χερίσιμον τὸν σατραπῆν
παραλαβὼν, μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενον. Ἀντίγονος δ'
ὑπὸ χρεῖται χίλια τάλαντα καὶ πεντακοσίας γυναῖκας δώσειν
Πάρθοις, εἰ τὴν ἀρχὴν Τρκανὸν ἀφελόμενοι παραδώσῃ
αὐτῷ, καὶ τῆς περὶ τὸν Ἡρώδην ἀνέλκοιεν· ὃ μὴν ἔδωκεν. ἀλλ'
οἱ μὲν Πάρθοι διὰ τῷτο ἐπὶ τὴν Ἰσθαίαν ἐστράτευσαν, κατὰ-
γοντες Ἀντίγονον· Πάκορος μὲν διὰ τῆς παραθαλαττίς, ὁ
δὲ σατραπῆς Βαρεζαφάρνης διὰ τῆς μεσογείας. Τύριοι μὲν
οὖν ἀποκλείσιν Πάκορον, Σιδωνιοὶ δὲ καὶ Πτολεμαῖος ἐδέ-
ξαντο. εἶπεν μέντοι Πάκορος ἱππέων εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐξέ-
πεμψε, κατασκευομένην τε τὰ κατὰ τὴν χώραν, καὶ Ἀντι-
γόνῳ συμπράξασαν, ἡγεμόνα τε ὁμώνυμον τῷ βασιλέως οἰ-
νοχόον. ἐκ δὲ τῶν περὶ Κάρμηλον τὸ ὄρος Ἰσθαίων πρὸς Ἀντί-
γονον ἐλθόντων, καὶ συνεισβαλεῖν ἐτοίμως ἐχόντων, προσε-
δόκα δι' αὐτῆς τῆς χώρας μέρος τι λαβεῖν ὁ Ἀντίγονος. Δρυ-
μοὶ δὲ τὸ χωρίον καλεῖται. καὶ τινῶν ὑπαντιασάντων αὐτοῖς,
διεκπίπτουσιν εἰς Ἱερσόλυμα οἱ ἄνδρες. προσγενομένων
δὲ τινῶν, πολλοὶ συσραφέντες ἐπὶ τὰ βασίλεια ἦκον, καὶ
ταῦτα ἐπολιόρχον. προσβοηθόντων δὲ τῶν περὶ Φασάηλον
καὶ Ἡρώδην, καὶ μάχης γενομένης κατὰ τὴν ἀγορὰν, νικῶσιν
οἱ νεανίσκοι τῆς πολεμίας· καὶ συνδιώξαντες εἰς τὸ ἱερὸν
πέμπουσιν ὀπίστας τινὰς εἰς τὰς πλησίον οἰκίας, Φερεήσου-
τας αὐτάς, ὥς ἐπαναστὰς ὁ δῆμος συμμάχῳ ὄντας ἐρήμῃς

Hyrcano, qui tum ei aderat, eos ut discederent hortabatur, quippe magno eorum malo futurum, si ad contentionem venirent. Et illi quidem non obtemperarunt, statim vero in eos a Romanis pugionibus facto impetu, partem eorum interfecerunt, plures etiam vulnerarunt. Reliqui autem domum, fuga dilapsi, quietos se trepidi tenuerunt. Populo vero aduersus Herodem vociferante, exacerbatus Antonius victos interfecit.

3. Anno autem secundo Syriam occuparunt Pacorus regis filius et Barzapharnes Parthorum satrapa. Quin et obiit Ptolemaeus Mennaei filius; eiusque filius Lyfania, occupato principatu, amicitiam instituit cum Antigono Aristobuli filio, vsus ad id opera satrapae, qui apud Antigonum multum poterat. Antigonus autem Parthis mille talenta et quingentas feminas pollicebatur, si sibi principatum Hyrcano ereptum traderent, et Herodem cum suis interficerent: neque vero dedit. et tamen Parthi eam ob causam in Iudaeam expeditionem fecerunt, Antigonum reducentes; Pacorus quidem per oram maritimam, Barzapharnes vero satrapa per mediterranea. Et Pacorum quidem excluderunt Tyrii, Sidonii vero et Ptolemaidenfes admiserunt. Caeterum Pacorus equitum turmam misit in Iudaeam, quae regionem specularetur. et Antigonum adiuuaret, ducemque vna cum illis regi cognominem, pocillatorem regium. Cum autem Iudaeorum quidam, montem Carmelum incolentes, ad eum se contulissent, et parati essent cum eo vna irrumpere, sperabat Antigonus se horum opera partem aliquam regionis adepturum esse: locus autem Drymi appellatur. Cumque nonnulli illis occurrissent, Hierosolyma dein homines isti clam pergunt: et quorundam accessione adiuti, magna manu facta ad regiam veniebant, eamque oppugnabant. opem autem ferentibus Phasaëlo et Herode, commissaque in foro pugna, aduersarios vicerunt iuvenes: et, eis in fanum compulsis, miserunt armatos quosdam in vicinas domos, qui eas custodirent, quos aggressus populus auxilio

σὺν αὐτοῖς οἰκοῖς κατέπρησεν. ὑπὲρ μὲν οὖν τῆς ἀδικίας ταύτης Ηρώδης μετ' ὀλίγον τιμωρίαν παρὰ τῶν ἀντισσιωτῶν λαμβάνει, συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μάχην καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείνας.

δ'. Γινομένων δὲ ὁσημέραι ἀκροβολισμῶν αὐτοῖς, ἀνέμενον οἱ πολέμοι τὸν ἐκ τῆς χώρας ὄχλον εἰς τὴν καλαμμένην Πεντηκοσὴν, ἐρετὴ δ' ἔστιν αὕτη, μέλλοντα ἤξεν. τῆς δ' ἡμέρας ἐνστάσης πολλὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἀθροίζονται μυριάδες ἀνθρώπων, ὀπλισμένων τε καὶ ἀνόπλων. κατέχον δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν πόλιν εἰ παρόντες, πλὴν τῶν περὶ τὰ βασιλεία· ταῦτα γὰρ σὺν ὀλίγοις στρατιώταις οἱ περὶ Ηρώδην ἐφρέρουν. Φασάηλος μὲν οὖν τὸ τεῖχος ἐφύλασεν, Ηρώδης δὲ λόχον ἔχων ἐπέξεισι τοῖς πολεμίοις κατὰ τὸ προᾶσκειν, καὶ καρτερῶς μαχισάμενος πολλὰς τε μυριάδας τρέπει, τῶν μὲν εἰς τὴν πόλιν φευγόντων, τῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔστι δ' ὧν εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα· ἦν γάρ τι αὐτόθι. παρεβοήθει δὲ καὶ Φασάηλος· Πάκορος δὲ ὁ Πάρθων στρατηγὸς σὺν ἱππεῦσιν ὀλίγοις Ἀντίγονος δεηθέντος εἰς τὴν πόλιν ἔρχεται, λόγῳ μὲν ὥς καταπαύσων τὴν εἰσίν, τὸ δ' ἀληθὲς συμπράξων ἐκείνῳ τὴν ἀρχήν. Φασάηλος δ' ὑπαντήσαντος καὶ δεξαμένου ξενία, Πάκορος πείθει πρεσβεύσασθαι παρὰ Βαρζαφάρην αὐτὸν, δόλον τινα τῶτον συντιθεῖς. καὶ Φασάηλος ἔδδεν ὑπειδόμενος πείθεται, μὴ ἐπαμνοῦντος Ηρώδου τοῖς πρᾶττομένοις, διὰ τὸ τῶν Βαρβάρων ἄπιστον, ἀλλὰ καὶ Πακόρῳ καὶ τοῖς ἡκιστοῖς ἐπιτίθεσθαι κελεύοντος.

ε'. Ωλιχόντο γὰρ πρεσβεύοντες, Τερκανός τε καὶ Φασάηλος· Πάκορος δὲ καταλιπὼν Ηρώδην διακοσίους ἱππεῖς καὶ δέκα τῶν Ελευθέρων λεγομένων, πρὸς πεμψεν αὐτὰς. γενομένοις δ' ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ μεθ' ὅπλων ὑπαντῶσιν οἱ ταύτῃ τῶν πόλεων ἐφεισώτες. καὶ Βαρζαφάρης τὸ μὲν πρῶτον αὐτὰς ὑποδέχεται προθύμως, καὶ δῶρα δίδωσιν· εἶτα ἐπεβέβηκε. πλησίον δὲ μετὰ ἱππέων ὑπὲρ θαλάττης οἱ περὶ Φασάηλον κατάγονται. καὶ ἐνταῦθα ἀκῆσαντες, ὡς Ἀντίγονος ὑπόχρητο χίλια τάλαντα καὶ γυναῖκας πεντακοσίας τοῖς

desitutos cum ipsis domibus concremarunt. Et quidem ob hanc iniuriam paulo post aduersarios vlciscitur Herodes, cum iis praelio congressus, ita vt multos illorum interfecerit.

4. Cum autem quotidianae velitationes inter eos fierent, exspectabant hostes multitudinem ad Pentecosten, vt vocatur, (ipsa autem festum est) e tota regione venturam. Atque instante eo die multa circa fanum congregantur hominum millia; partim armatorum partim inermium. Tenebant autem fanum et urbem illi, qui aderant, praeter regiam, quam Herodes cum paucis militibus tutabatur. Et quidem Phasaëlus moenia custodiebat, Herodes vero cum suorum manu in hostes per suburbia eruptionem fecit, et ita acriter pugnauit, vt multa hominum millia verterit, aliis in urbem fugientibus, aliis in fanum, nonnullis etiam in vallum exterius; quoddam enim illic erat. Quin et Phasaëlus auxilium ferebat: Pacorus vero Parthorum dux cum paucis militibus, orante Antigono, in urbem venit; per speciem quidem compescendae seditionis, re autem vera, vt illum in adipiscendo principatu adiuuaret. Cumque Pacoro obuiam prodisset Phasaëlus, et eum hospitio excepisset, persuadet ei Pacorus, vt ad Barzapharnem ipse legatus iret: id quod fraudulenter egit. Et Phasaëlus nihil mali suspicatus obtemperat, non assentiente iis, quae gererentur, Herode, propter Barbarorum perfidiam, sed Pacorum caeterosque venientes inuadi iubente.

5. Igitur in eam legationem profecti sunt Hyrcanus et Phasaëlus: et Pacorus, relictis Herodi ducentis equitibus et decem eorum, qui Eleutheri vocantur, illos deduxit. Vbi vero in Galilaeam ventum est, venerunt eis obuiam in armis, qui illic praecerant urbibus. Et Barzapharnes primum quidem eos studiose excepit, et muneribus donauit: deinde insidiabatur. Diuersabatur autem Phasaëlus cum equitibus in propinquo ad mare. vbi cum audiuisent, Antigonum mille talenta et quingentas feminas pro-

Πάρθοις κατ' αὐτῶν, δι' ὑποψίας εἶχον ἤδη τὰς Βαρεβάρας. ἔμην ἀλλὰ καὶ νύκτωρ ἐπιβελυομένους αὐτὰς ἀπηγγεῖλταις, Φυλακῆς αὐτὰς ἐκ τάφανθς περιϊσταμένης. καὶ συνελήφθησαν αὐτὴν, εἰ μὴ περιέμενον, ἕως αὖν οἱ περὶ Ἱεροσόλυμα Πάρθοι Ἡρώδην συλλάβοιεν, μὴ προσηρημένων τέτων ἐκείνου αἰδοόμενος διαφύγοι. καὶ ἦν ταῦτα ἔτῳς ἔχοντα, καὶ οἱ Φύλακες αὐτῶν ἐωρῶντο. Φασαήλῳ μὲν οὖν παρήνεν τινὲς εὐθὺς ἀφικπάσασθαι, καὶ μὴ περιμένειν· μάλιστα μέντοι πρὸς ταῦτα αὐτὸν Οφέλλιος ἐνῆγεν, ὃς ἠκηκοίε παρὰ Σαραμάλαι τῇ πλυσιωτάτῃ τῶν ἐν Συρίᾳ τότε, καὶ πλοῖα πρὸς τὴν Φυγὴν ὑπάρχοντο. ἐγγὺς γάρ ἦν ἡ θάλασσα. ὁ δὲ Τρεκανὸν ἀπολιπεῖν ἐκ ἡξίᾳ, ἔδδ παρακινδυνεύειν τῷ ἀδελφῷ· προσελθὼν δὲ πρὸς τὸν Βαρζαφάρην, ἔδίκαια ποιεῖν αὐτὸν ἔλεγε, τοιαῦτα βελυόμενον περὶ αὐτῶν. χρημάτων τε γὰρ δεομένῳ πλείονα ἔσεσθαι παρ' αὐτῇ, ὣν Ἀντίγονος δίδωσι· καὶ ἄλλως, δεινὸν εἶναι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ πίσει συνελθόντας πρεσβευτὰς ἀποκτεῖναι μηδὲν ἀδικῶντας. ὁ δὲ Βαρεβάρης, ταῦτα λέγοντος, ὥμνυε μηδὲν ἀληθὲς εἶναι τῶν ὑπονοημένων, ἀλλὰ ψευδῆς αὐτὸν ὑποψίας ταράξαι· ἀπῆει τε πρὸς Πάρορον.

ε'. Οἰχομένους δὲ, τῶν Πάρθων ἐδέσμευόν τινες Τρεκανὸν, καὶ Φασάηλον, πολλὰ τῆς ἐπιτοκίας κακίζοντα τὰς Πάρθους. ὁ δ' ἐπὶ τὸν Ἡρώδην ἀπεσταλμένος οἰνοχόος, ἐντολὰς εἶχε προαγαγὼν αὐτὸν ἔξω τῇ τείχεσς συλλαμβάνειν. ἔτυχον δὲ ἄγγελοι παρὰ Φασαήλῃ πεμφθέντες ἐπὶ δηλώσει τῆς Πάρθων ἀπιστίας· ἔς τῶν πολεμίων συλλαβόντων, γυνὴς Ἡρώδης πρόσσεισι Πακόρῳ καὶ τῶν Πάρθων τοῖς δυνατωτάτοις, ὡς ἔσι τῶν ἄλλων δεσπόταις. οἱ δὲ, τὸ πᾶν εἰδότες, ὑπεκρίνοντο δολίως· καὶ δεῖν αὐτὸν ἔφασαν μετὰ σφῶν ἐξελθόντα πρὸ τῇ τείχεσς ὑπαντᾶν τοῖς τὰ γραμματα κομίζουσιν· ἔδδπω γὰρ αὐτὰς εἰληφθαι πρὸς τῶν ἀντισσισιωτῶν, ἥκειν μέντοι δηλῶντας ὅσα κατορθώσεις Φασάηλος. τέτοις Ἡρώδης ἐκ ἐπίστευεν· ἠκηκοίε γὰρ τὴν σύλληψιν τὰδελφῷ παρ' ἐτέρῳ. καὶ παραινέσης δὲ τῆς Τρεκανῆς θυγατρὸς, ἥς ἐνεγγύητό τὴν

misisse Parthis contra ipsos, coeperunt suspectos habere Barbaros. Accessit eo, quod insidias eis noctu fieri nunciavit quidam, occulte illis adhibita custodia. Et sane comprehensi fuissent, nisi expectatum esset, donec Parthi, qui ad Hierosolyma erant, Herodem cepissent: ne, si hi prius essent interfecti, ille id sentiens effugeret. Atque ista sic se habebant, et eorum custodes cernebantur. Itaque Phasaëlum monebant nonnulli, ut statim equo aufereret, nec expectaret: maxime vero Ophellius, quid id a Saramalla audierat, eorum, qui tum erant in Syria, locupletissimo, hoc ei suavit, et ad fugam naugia ei pollicebatur. quippe propinquo mari. Verum ille Hyrcanum non deferendum censebat, neque fratri periculum creandum: sed Barzapharnem aggressus, eum non recte facere dicebat, qui haec in ipsos moliatur. nam si pecunia egeat, maiorem a se habiturum, quam quantam dat Antigonus: et alioquin atrox facinus esse, legatos, qui ad eum accepta fide venerint, interficere infontes. At Barbarus, haec eo dicente, iurabat nihil verum esse eorum, quae suspicaretur, sed eum falsis suspicionibus perturbari: atque ita ad Pacorum profectus est.

6. Eo digresso, Parthorum quidam Hyrcanum constringunt, et Phasaëlum, multa Parthis conuicia facientem ob periurium. Pocillator autem ad Herodem missus, in mandatis habebat, eum extra muros deductum comprehendere. Erant autem nuntii a Phasaëlo missi ad declarandam Parthorum perfidiam: quos cum hostes cepissent, Herodes Pacorum adit, et Parthorum potentissimos quosque, tanquam aliorum dominos. At illi, totius rei conscii, malitiose dissimulabant; dixeruntque oportere eum extra muros cum ipsis egredi, et literas afferentibus obuiam ire: nondum enim eos ab aduersariis comprehensos, sed ad significandum Phasaëli successum venire. Verum his Herodes non credebat: quippe qui ab aliis fratris comprehensionem audiuisset. Accedebat eo, quod admonente Hyrcani filia (cuius filiam ipse

θυγατέρα, ἔτι μᾶλλον ὑπώπτευσεν τὰς Πάρθους. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῇ ἔπροσῆχον· αὐτὸς δ' ἐπίστευεν λίαν ἔμφρον γυναικί.

ζ'. Βαλευομένων δὲ τῶν Πάρθων, τί χρὴ ποιεῖν· ἔ γάρ θρεσκεν αὐτοῖς ἐκ τῆ Φανερεῖ ἐπιχειρεῖν ἀνδρὶ τηλικῷ· καὶ ὑπερθεμένων εἰς τὴν ὑπεραίαν, ἐν τοιαύταις ταραχαῖς Ηρώδης γενόμενος, καὶ μᾶλλον οἷς ἤκησεν περὶ τὰδελφῶ καὶ τῆς Πάρθων ἐπιβουλῆς, ἢ τοῖς ἐναντίοις προδόμενος, ἐσπέρας ἐπελθῆσθαι ἐγὼ ταύτῃ πρὸς Φυγὴν χρήσασθαι, καὶ μὴ διαμέλλειν ὡς ἐπ' ἀδήλοις τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων κινδύνοις, ἄρας ἂν σὺν οἷς εἶχεν ὀπλίταις, καὶ τὰς γυναῖκας τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιθέμενος, μητέρα τε αὐτῷ καὶ ἀδελφὴν, καὶ ἣν ἔμελλεν ἀγαθῇ πρὸς γάμον Ἀλεξάνδρῳ θυγατέρα τῆ Αἰριοβάρου παιδός, τὴν τε ταύτης μητέρα, Τρεκανῆ δ' ἣν θυγάτηρ, καὶ τὸν νεώτατον ἀδελφόν, τὴν τε θεραπείαν πᾶσαν, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον τὸν σὺν αὐτοῖς, ἐδίωκε τὴν ἐπὶ Ἰδρυμαίας, λαθὼν τὰς πολεμίας. ὧν ἕδεις ἂν ἔτω σερρὸς τὴν φύσιν εὐρέσθαι, ὅς τότε παρὼν τοῖς πρᾶττομένοις ἔκ ἂν ὤκτειρεν αὐτὰς τῆς τύχης, γυναικῶν ἐπαγομένων νήπια τέκνα, καὶ μετὰ δακρύων καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπασθῶν τὴν πατρίδα καὶ φίλους ἐν δεσμοῖς, καὶ περὶ αὐτῶν ἔδεν ἔτι χρηστὸν προσδεχομένων.

η'. Ἀλλ' Ηρώδης ἐπάνω τῆς ἐκ τῆ δεινῆ πληγῆς τὸ φρένημα ποιησάμενος, αὐτὸς τε ἦν πρὸς τὸ δεινὸν εὐψυχος, καὶ παριὼν κατὰ τὴν ὁδὸν θάρρειν ἕκαστον παρεκέλευε, καὶ μὴ παρέχειν αὐτὸν ἐκδοτὸν τῇ λύπῃ. τῷτο γὰρ αὐτὰς βλάπτειν πρὸς τὴν Φυγὴν, ἐν ἣ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς μόνῃ κῆδοι συμβέβηκε. καὶ οἱ μὲν, ὡς Ηρώδης παρήκει, φέρειν τὴν συμφορὰν ἐπειρῶντο. μικρῶ δ' αὐτὸν διεχρήσατο τῷ ζεύγους περιτραπεύτος, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῷ κινδυνευσάσης ἀποθανεῖν, διὰ τε τὸ ἐπ' αὐτῇ πάθος, καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι, μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι διάκοντες, τριβῆς περὶ τὸ πρᾶγμα γενομένης. σπασάμενον γοῦν αὐτὸν τὸ ξίφος, καὶ μέλλοντα πλήττειν αὐτὸν, κατέχον οἱ παρόντες, τῷ τε πλήθει κατιχύσαντες, καὶ ὡς ἔκ ἔχρην αὐτὰς ἐγκαταλιπεῖν ἐπὶ τοῖς

sibi desponderat) magis etiam suspectos Parthos habebat. Et quidem alii ei non auscultabant: ipse vero cordatae inprimis feminae credebatur.

7. Interim dum Parthi, quid facto opus sit, deliberant (illis enim non placebat tantum virum palam aggredi) et negotium in posterum diem differrent, Herodes, in tali trepidatione constitutus, magisque iis, quae de fratre capto et Parthorum insidiis acceperat, quam allatis in contrarium fide habita, ubi vespera venit, statuit ea ad fugam uti, et non ideo cunctari, quasi in incerto essent pericula ex hostibus. Itaque adhibitis quos habebat militibus, et impositis in iumenta mulieribus, matre sua, et sorore, et filia Alexandri Aristobuli filii, quam vxorem ducturus erat, huiusque matre, Hyrcani filia, et fratre suo natu minimo, vna cum famulitio et reliqua turba, in Iudamaeam ire contendebat, insciis hostibus. Quorum nemo a natura adeo ferreus inuentus est, qui, cum iis, quae agerentur, adesset, eorum fortunae non misereretur, feminis infantulos suos trahentibus, et cum lacrymis et eiulatu relinquentibus patriam victosque amicos, et de se nihil, quod bene habeat, expectantibus.

8. Verum Herodes, animo supra calamitatis ictum sublato, et ipse, periculo impendente, fortiter se gerebat; atque per viam singulos obeundo bono esse animo hortabatur, et moerori nequaquam succumbere; hoc enim ipsis officere et obflare in fuga, in qua sola salutis spem positam esse contigit. Atque illi quidem, Herodis monitis obsequenti, operam dabant, ut calamitatem ferrent. At parum absuit, quin ipse sibi manus afferret, euerso vehiculo et matre in mortis periculum adducta, tum propter dolorem, quem de ipsa capiebat, tum quod metuebat, ne hac ex re iniecta mora, hostes insequentes eum comprehenderent. ipsum itaque, cum gladium strinxisset, et in eo esset, ut seipsum ense feriret, qui aderant prohibuerunt; cum et numero praeualuissent, dicerentque non committendum esse, ut ipsos in hostium potestate futuros

ἐχθροῖς ἐσομένους λέγοντες, ὃ γὰρ εἶναι γυναῖκα, τῶν δεινῶν αὐτὸν ἐλευθερώσαντα, τῆς Φίλως ἐν αὐτοῖς ὑπεριδεῖν. βιασθεῖς οὖν ἀποχέσθαι τῇ κατ' αὐτὸν τολμήματος, αἰδοῖ τε τῶν λεγομένων, καὶ πλήθει τῶν ἐκ ἐπιτροπόντων αὐτῇ τῇ χειρὶ διακοινῇ οἷς ἐντεθύμηται, ἀνακτησάμενος τὴν μητέρα, καὶ, θεραπείας ἧς ὁ κακρὸς ἤπειγεν ἀξιώσας, ἐβάδιζε τὴν προκειμένην ὁδόν, συντονωτέραν ποιῶμενος τὴν πορείαν εἰς Μάσασαν τὸ ἔρμα. πολλὰς δὲ μάχας πρὸς τοὺς ἐπιξελθόντας καὶ διώκοντας τῶν Πάρθων μαχεσάμενος, ἐνίκησε πάσας.

Σ'. Ἐμεινε δ' αὐτῷ παρὰ τὴν Φυγὴν ἔδδ' ἐπὶ τὰ παρὰ τῶν Ἰσδαίων ἀσφαλῆ. συνεπέθεντο δὲ καὶ ἔτοι γενομένοις ἀπὸ σαδίων ἐξήκοντα τῆς πόλεως, προσβαλόντες τε καὶ εἰς χεῖρας ἐρχόμενοι κατὰ τὴν ὁδόν. ἔς δὲ καὶ τρεψάμενος καὶ κρατήσας, ἔχ' ὡς ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀνάγκῃ τις τοιαύτη καθεστώς, ἀλλ' ὡς κάλλιψα καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος πρὸς πόλεμον παρεσκευασμένος, ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ τῶν Ἰσδαίων ἐκράτησε, μετὰ χρόνον βασιλεύσας, ἔκτισε, καὶ βασιλείᾳ κατεσκεύασεν ἀξιολογώτατον, καὶ πόλιν περὶ αὐτὸ, Ἡρωδίαν προσαγορεύσας. γενομένῳ δὲ τῆς Ἰδουμαίας ἐν Θερήσσῃ χωρίῳ οὕτω καλεσμένῳ, ὁ ἀδελφὸς Ἰώσηπος ὑπήντησε· καὶ βεβλήν' περὶ τῶν ὅλων ἦγε, τί χρὴ ποιεῖν, πολλοῦ μὲν πλήθους ἐπομένῃ, καὶ δίχα τῶν μισθοφορούντων αὐτοῖς, τῇ δὲ χωρίᾳ τῆς Μασάδας, εἰς, ὃ προὔκειται συμφυγεῖν, ἐλάττονος ὄντος ὑποδέξασθαι τοσοῦτον ὄχλον. τοὺς μὲν οὖν πλείους ἀπέλυσεν ὑπὲρ ἐννέα χιλιάδας ὄντας, ἄλλον ἀλλαχῇ κελεύσας διὰ τῆς Ἰδουμαίας σῶζειν αὐτὰς, δὲς ἐφόδια. ὅσῃ δ' ἦσαν κῆφοι, καὶ τῆς ἀναγκαιοτάτης παραλαβὼν εἰς τὸ ἔρμα παραγίνεται· καὶ καταθέμενος αὐτόθι τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰς ἐπομένους, ἦσαν δ' ὡς ἑκατόσιοι, σίτη τε ὄντος ἐν τῷ χωρίῳ καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπάντων διαρκούντως, ἐξώρμησεν αὐτὸς ἐπὶ Πέτραν τῆς Αἰραβίας. ἅμα δ' ἡμέρα τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῶν Ἱεροσολυμιτῶν διήρπαζον οἱ Πάρθοι καὶ τὸ βασιλεῖον, μόνων δὲ ἀπείχοντο τῶν Τερκανῶν χρημάτων· τὰ δ' ἦν εἰς τριακῶσια τάλαντα. πολλὰ δὲ τῷ

relinqueret, non enim viri fortis esse, vt, cum semet a periculis liberasset, amicos in ipsis haerentes negligeret. Itaque a vi sibi met intentata abstinere coactus, partim verecundia illorum, quae dicebantur, partim multitudine eorum, qui non sinebant, vt manu sua exsequeretur, quae in animo versauerat, matre recreata et pro temporis angustia curata, iter institutum persequitur, maiori cum festinatione recta pergens ad Masadam castellum. Cumque pugnis multis contra Parthos subinde incurstantes et persequentes dimicasset, de vniuersis victoriam reportauit.

9. At neque a Iudaeis, dum fugeret, tutus erat. Sed et ipsi sexagesimo ab vrbe stadio illos aggressi sunt, in itinere eos adorti manusque conferentes. Quos nimirum cum fudisset fugassetque, ac si non in angustia fuisset et necessitate, sed quasi optime et magna rerum copia ad bellum instructus, eo ipso in loco, vbi Iudaeos vicit, postea rex factus, aedificauit, et exstruxit palatium excellentissimum, et id vrbe circumdedit, quam Herodiam appellauit. Vbi autem in Idumaeae locum nomine Thersiam venit, occurrit ei frater eius Iosephus, et de toto negotio, quid agendum esset, deliberationem proposuit; cum magna quidem multitudo, etiam praeter mercenarios, eos sequeretur, locus vero Masadae, in quem confugere decreuissent, angustior esset, quam vt posset tantam multitudinem capere. At enim ille maiorem partem dimisit, quae fuit supra nouem millia: iussitque, vt diuersi per Idumaeam abeuntes salutis suae consularent, eisque viaticum dedit. Deinde assumtis expeditissimis quibusque et maxime necessariis, in castellum peruenit: et collocatis ibi feminis et comitibus, qui erant circiter octingenti, quod in eo loco magna esset frumenti et aquae aliarumque rerum omnium necessariarum copia, ipse ad Petram Arabiae ire contendit. Caeterum, simul ac orta dies est, Parthi reliqua omnia Hierosolymitarum diripuerunt et regiam, tantum ab Hyrcani pecunia abstinerunt, quae erat

Ἡρώδης διέφυγον, καὶ μάλιστα ὅσα καὶ προεκπομίσθαι κατὰ προμήθειαν τὰνδρὸς εἰς τὴν Ἰδαμαίαν ἐφθάκει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν ἔκ ἀπέχρησε τοῖς Πάρθοις, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐξιώντες ἐκάκην, Μάρισσάν τε πόλιν δυνατὴν ἀνέστησαν.

ἰ. Καὶ Ἀντίγονος μὲν, ἔτω καταχθείς εἰς τὴν Ἰδαίαν ὑπὸ τῷ Πάρθων βασιλέως, Τερκανὸν καὶ Φασάηλον δεσμώτας παραλαμβάνει. σφόδρα δ' ἦν ἄθυμος τῶν γυναικῶν αὐτὸν διαφυγασῶν, ἃς τοῖς πολεμίοις ἐνεθυμῆτο δῶσειν, τῆτον αὐτοῖς μετὰ τῶν χρημάτων τὸν μισθὸν ὑποχόμενος. φοβόμενος δὲ τὸν Τερκανόν, μὴ τὸ πλῆθος αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ παρῶσάν, ἐτηρεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν Πάρθων, ἀποτέμνει αὐτῷ τὰ ὦτα, πραγματευόμενος μηκέτ' αὐθις εἰς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν ἀρχιερωσύνην διὰ τὸ λελωβῆσθαι, τῷ νόμῳ τῶν ὀλοκλήρων εἶναι τὴν τιμὴν ἀξιοῦντος. Φασάηλον δ' ἂν τις θαυμάσῃς τῆς εὐψυχίας, ὅς, γνῶς αὐτὸν ἀποσφάττεσθαι μέλλοντα, ἐχὶ τὸν θάνατον ἠγήσατο δεινόν, τὸ δ' ὑπ' ἐχθρῷ τῷτο παθεῖν οἰκτρότατον καὶ αἰχρῖστον ὑπολαβὼν, τὰς χεῖρας ἐκ ἔχων ἐλευθέρας ὑπὸ δεσμῶν πρὸς ἀνάρεσιν, πέτρα προσερέξας τὴν κεφαλὴν, ἐξήγαγε μὲν ἑαυτὸν τῷ ζῆν, ὡς ἐδόκει κάλλιστα παρὰ τοιαύτην ἀπορίαν, τῆς δ' ἐξουσίας τῷ κτεῖναι πρὸς ἡδονὴν αὐτὸν ἀφείλετο τὸν πολέμιον. λέγουσι δ', ὡς, τραύματος μεγάλης γενομένης, Φαρμάκοις αὐτὸν, ὑποπέμψας ἰατρὰς Ἀντίγονος ὡς ἐπὶ θεραπείᾳ, διέφθειρε, θανασίμοις χρηταμένων εἰς τὸ τραῦμα. πρὸ μὲντοι τῷ τελέως ἀφῆναι τὴν ψυχὴν ὁ Φασάηλος, ἀκῆσας παρὰ τινος γυναῖκα τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδην τῆς πολεμίας διαπεφευγότα, σφόδρα τὴν τελευταίην εὐθύμως ὑπέμεινε, καταλιπὼν τὸν ἐκδικήσοντα τὸν θάνατον αὐτῷ, καὶ τῆς ἐχθρῆς τιμωρῆσασθαι δυνάμενον.

ad talenta trecenta. Herodis autem multa euaserunt, praesertim, quae prius in Idumaeam illius prouidentia fuerant deportata. At enim quae in vrbe erant Parthis ad diripiendum non suppetebant, sed egressi suburbanam regionem affligebant, et Marissam urbem potentem euertunt.

10. Et quidē Antigonus, hoc modo in Iudaeam a rege Parthorum reductus, Hyrcanum et Phasaëlum victos accepit. erat autem in magna anxietate, quod effugerant eum feminae, quas hostibus dare in animo habebat, hanc etiam mercedem illis cum pecuniis pollicitus. Metuens vero, ne Hyrcanum, qui a Parthis custodiebatur, populus, lato ei auxilio, in regnum restitueret, aures ei abscidit, illud agens, ne deinceps ad pontificatum perueniret, quod mutilatus esset, cum lex id munus integrorum esse velit. Verum Phasaëlum alicui mirari subeat ob animi fortitudinem, qui, cum se occisum iri rescivisset, mortem nihil habere, quod sit horrendum, putauit: ab inimicis vero morte affici miserabile ac turpissimum ratus, cum praee vinculis ei non liceret manus sibi in inferre, alliso ad saxum capite, semet quidem vita priuauit, pulcherrime, ut sibi visum est in tali angustia, hosti vero potestatem praeripuit ipsum ad libidinem perimendi. Ferunt autem, cum ingenti vulnere saucius esset, Antigonom, summissis medicis per speciem curandi eum occidisse, lethalibus ad vulnus medicamentis adhibitis. Tamen antequam prorsus animam egisset Phasaëlus, audito a quadam muliercula fratrem suum Herodem ex hostibus euasisse, forti admodum animo mortem tulit, ut qui necis suae ultorem post se reliquerit, cui in manu esset, ab inimicis poenas exigere.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ὡς Ηρώδης, ἀπὸ τῶν Αραβῶν βασιλέως ἀπαλλαχθεὶς, σπεύδει ἐπ' Αἰγύπτου, καὶ ἐκείθεν εἰς Ῥώμην ἐπιέγεται· καὶ, χρήματα πολλὰ Ἀντωνίῳ ὑποχόμενος, ἀπεδείχθη ὑπὸ τῆς συγκλήτης καὶ Καίσαρος βασιλεὺς τῆς Ἰσδαίας.

Ηρώδην δὲ τὸ μέγεθος τῶν περιετηκότων αὐτὸν κακῶν ἡ κατέπληττεν, ἀλλ' ἐποίει δεινὸν εὐρίσκεν ἐπιβολὰς ἔργῳ παραβόλων. πρὸς γὰρ Μάλχον τὸν Αραβῶν βασιλέα, πολλὰ πρόδεν εὐεργετημένον ἀπῆει, τὴν ἀμοιβὴν κομιδόμενος, ὅτε μάλιστα εἰδέτο, χρήματα ληψόμενος εἴτε δάνειον· εἴτε δωρεάν, ὡς παρὰ πολλῶν ἐξ αὐτῶ τετυχηκότες. ὃ γὰρ εἰδὼς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφόν, ἔσπευδε λυτρώσασθαι παρὰ τῶν πολεμίων αὐτὸν, λύτρον ὑπὲρ αὐτῶ καταβαλὼν νόμισμα, ἕως τριακοσίων ταλάντων. ἐπῆγετο δὲ καὶ τὸν Φασαήλ παῖδα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἐπταετὴ τυγχάνοντα, παρῆξων αὐτὸν ἐνέχυρον τοῖς Αραβί. ἀγγέλων δ' αὐτῷ ὑπαντησάντων παρὰ τῷ Μάλχῃ, δι' ὧν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναχωρεῖν, παρεγγελκέναι γὰρ αὐτῷ Πάρθος Ηρώδην μὴ δέχεσθαι· ταύτη δ' ἔχερθε προφάσει ὑπὲρ τῶ μὴ ἀποδῆναι τὰ χρεῖα, καὶ τῶν ἐν τέλει παρὰ τοῖς Αραβίσι εἰς τῷτο ἐναγόντων, ὅπως ἀποσερήσωσι τὰς παρακαταθήκας, ἃς παρὰ τῷ Ἀντιπάτρει λαβόντες ἔτυχον· ἀπεκρίνατο αὐτοῖς μηδὲν ἐνοχλήσων ἀφικέσθαι πρὸς αὐτῆς, μόνον δὲ διαλεξόμενος περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων αὐτῷ πραγμάτων.

β'. Ἐπειτα δόξαν ἀναχωρεῖν, ἀπῆει μάλα σωφρόνως τὴν ἐπ' Αἰγύπτου. καὶ τότε μὲν ἐν τινὶ ἱερῷ κατάγεται· καταλειλοῖπει γὰρ αὐτόθι πολλὰς τῶν ἐπομένων. τῇ δὲ ὑστεραία παραγενόμενος εἰς Ρινοκόλωνα, ἐκεῖ καὶ τὰ περὶ τὸν ἀδελφὸν ἥκασε. Μάλχῳ δὲ μεταγνόντι, καὶ μεταθέοντι τὸν Ηρώδην, ἔδεν τῷτε περισσότερον ἐγένετο. πορρωτάτω γὰρ ἦν ἥδη σπεύδων τὴν ἐπὶ Πηλυσίᾳ. ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐλθόντα νῆες ὁρμούσας αὐτόθι εἶργον τῷ ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλῆ, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει· ὃν κατ' αἰδῶ καὶ πολλὴν ἐν-

CAP. XIV.

Quomodo Herodes, ab Arabum rege recedens, in Ægyptum properat, et illinc Romam contendit: atque, multam pecuniae Antonio pollicitus, a Senatu et Caesare creatus est rex Iudaeae.

AT Herodem malorum, quae ipsum circumsteterint, magnitudo non perterrit, sed acriorem fecit ad inueniendas magna audendi occasiones. Ad Malchum enim regem Arabum, plurimis a se beneficiis antea affectum, proficiscebatur; ab eo vicissim aliquid reportaturus, cum maxime opus esset, pecuniam vel mutuam vel dono datam accepturus, praesertim cum ab ipso multa consequutus fuerit. Ignarus enim, quo in statu res fratris essent, properabat eum ab hostibus liberare, etiamsi in pretium eius redemptionis numinum soluerit ad trecenta usque talenta. Hanc ob causam ducebat secum et Phasaëli filium septennem, ut eum Arabibus pignori daret. Sed cum occurrissent ei missi a Malcho nuntii, per quos iussit eum discedere; interdictum enim sibi a Parthis, ne Herodem acciperet, (id autem praetexebat, ne mutuum redderet, impellentibus etiam eum ad id primatibus Arabum, ut Antipatri depositum, quod acceperant, interuerterent) illis respondit, non se venisse, ut eis vlla in re molestus esset, sed ut duntaxat cum rege de rebus ipsi maxime necessariis colloqueretur.

2. Deinde ubi discedere visum est, caute admodum abiit Ægyptum versus: ac tum in fanum quoddam diuertitur, ubi comitum suorum multos relinquit. Postero vero die, cum Rhinocolura perueniret, ibi etiam quae fratri acciderant cognovit. Malchus autem, poenitentia ductus, post Herodem cucurrit, sed nihil eo profecit: quippe cum ille abesset longissime properans ad Pelusium. Quo postquam peruenit, cum naues, quae illic in statione erant, eum navigatione ad Alexandriam prohibuissent, loci rectores conuenit: a quibus reuerenter et honorifice admodum

τροπὴν προπεμφθεὶς εἰς τὴν πόλιν, ὑπὸ Κλοπάτρας κατεί-
χτο. πείσας μὲντοι μένειν αὐτὸν ἐκ ἡδυνήθη, εἰς Ρώμην ἔπι-
χόμενον, χειμῶνός τε ὄντος, καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τα-
ραχῇ καὶ σάλῳ πολλῶ δηλημένων.

γ'. Αναχθεὶς ἔν ἐκεῖθεν ἐπὶ Παμφυλίας, καὶ χειμῶν
σφοδρῶ περιπεσὼν, μόλις εἰς Ρόδον διασώζεται, φορτίῳ
ἀποβολῆς γενομένης. καὶ δύο μὲν ἐνταυθοὶ τῶν Φίλων αὐτῷ
συνήντησαν, Σαππίνας τε καὶ Πτολεμαῖος. εὐρὼν δὲ τὴν πόλιν
ὑπὸ τῇ πρὸς Κάσσιον πολέμῳ κεκακωμένην, ἐδ' ἐν ἀπόροις ὡν
εὖ ποιεῖν αὐτὴν ᾔκνησεν, ἀλλὰ καὶ παρὰ δύναμιν αὐτὴν ἀνε-
κτάτο. τριήρη τε κατασκευάσας, καὶ ἀναχθεὶς ἐντεῦθεν σὺν
τοῖς Φίλοις ἐπὶ Ἰταλίαν, εἰς Βρενθίσιον κατάγεται· καὶ ἐκεῖθεν
εἰς Ρώμην ἀφικόμενος, πρῶτῳ μὲν Ἀντωνίῳ φράζει τὰ συμ-
βάντα αὐτῷ κατὰ τὴν Ἰσθαίαν, καὶ πῶς ὁ ἀδελφὸς αὐτῆ
Φασάηλος ὑπὸ Πάρθων ἀπώλλυτο συλληφθεὶς, καὶ Τρεα-
νὸς ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλώτος ἔχοιτο, καὶ ὡς Ἀντίγονον κατα-
στήσειαν βασιλέα, χρήματα δώσεν ὑποχόμενον χίλια τά-
λαντα, καὶ γυναῖκας πεντακοσίας, αἱ τῶν πρώτων καὶ τῇ
γένεσι τῶν αὐτῶν ἐμελλον ἔσεσθαι, καὶ ὅτι ταύτας νυκτὸς ἐκ-
κομίσειε, καὶ διαφύγοι τὰς τῶν ἐχθρῶν χεῖρας πολλὰς ὑπο-
μείνας ταλαιπωρίας. εἶτα ἐπιδιακινδυνεύειν αὐτῷ τῆς οἰ-
κείας αὐτῆ πολιορκημένης, καὶ ὡς πλεύσειε τε διὰ χειμῶνος,
καὶ παντὸς καταφρονήσειε δεινῆ, σπεύδων ἐπὶ τὰς ἐλπίδας
τὰς παρ' αὐτῆ καὶ τὴν μόνην βοήθειαν.

δ'. Ἀντώνιον δ' οἶκτος εἰσέρχεται τῆς Ηρώδης μεταβο-
λῆς, καὶ τῷ κοινῷ χρησάμενος λογισμῷ περὶ τῶν ἐν ἀξιώ-
ματι τοσούτῳ καθεστώτων, ὡς κακίων ὑποκειμένων τῇ τύχῃ,
τὰ μὲν κατὰ μνήμην τῆς Ἀντιπάτρου ξενίας, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ
χρημάτων ὧν αὐτῷ Ηρώδης ὑπέχετο δώσειν, εἰ γένοιτο βα-
σιλεὺς, καθὼς καὶ πρότερον, ὅτε τετράρχης ἀποδέδεκτο,
πολύ μὲντοι μᾶλλον διὰ τὸ πρὸς Ἀντίγονον μῖσος, σασίαςτῃ
γάρ καὶ Ῥωμαίοις ἐχθρὸν αὐτὸν ὑπελάμβανε, πρόθυμος ἦν
οἷς Ηρώδης παρεκάλει συλλαμβάνεσθαι. Καίσαρ μὲν οὐ
καὶ διὰ τὰς Ἀντιπάτρου στρατείας, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτῆ

in urbem deductus a Cleopatra detinebatur. ei tamen persuadere non potuit, ut apud se maneret, quippe qui Romam festinaret, cum et tempus esset procellosum, resque Italiae magno in motu esse et perturbatione nunciarentur.

3. Igitur cum inde soluisset Pamphyliam versus, et in grauem tempestatem incidisset, aegre in Rhodum euasit, facta oneris iactura. Et duo ex amicis ei occurrerunt, Sappinas et Ptolemaeus. Cumque urbem inuenisset Cassiano bello afflictam, quamuis inops, tamen non grauatus est ei benefacere, immo et supra vires eam reereabat. Deinde exstructa miremi, cum illinc cum amicis soluisset in Italiam, Brundisium appulit: atque inde Romam profectus, primo omnium Antonio exposuit quae sibi in Iudaea contigerant, et quomodo frater eius Phasaëlus captus a Parthis occisus sit, et Hyrcanus ab illis captius teneatur: quodque Antigonom regem constituisent; pecuniam eis pollicitum usque ad mille talenta daturum, et quingentas mulieres, quae ex primoribus oriundae forent atque e genere ipsorum: et quod eas noctu asportasset, et e manibus hostium euasisset, multas passus aerumnas. Deinde narrauit suos sibi maximo esse in periculo, ex obsidione; utque ipse per medias tempestates nauigasset, et mala omnia impendentia contempsisset; festinans ad ipsum, in quo omnem spem repositam habuit et vnicum auxilium.

4. Antonium autem subit misratio mutatae Herodia fortunae, cumque secum, quod fieri solet, animo reputasset fortunam etiam iis dominari, qui in tanta dignitate constituti sunt, partim Antipatri recordatione, cuius ipse usus fuerat hospitio, partim propter pecuniam, quam ei daturum se promittebat Herodes, si rex factus esset, quemadmodum antea, cum tetrarcha factus erat, et multo etiam magis odio Antigoni (ipsum enim seditiosum et Romanis inensum existimabat) paratus erat Herodem in suis postulatis adiuuare. Et quidem Caesar, partim propter Antipatri militiam, qua in Aegypto cum ipsius patre

τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, καὶ τὴν ξυίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασῃ
 εὐνοίαν, χαριζόμενος δὲ καὶ Αντωνίῳ, σφόδρα περὶ τὸν Ηρώ-
 δην ἐσπεδακότε, πρὸς τὴν ἀξιώσιν καὶ τὴν ὧν ἐβάλετο Ηρώ-
 δης συνεργίαν ἐτοιμότερος ἦν. συναγαγόντες τε τὴν βελλὴν
 Μεσσαλάς καὶ μετ' αὐτὸν Ατρατῖνος, παρασησάμενοι τὸν
 Ηρώδην, τὰς τε τῶ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργεσίας διεξήεσαν, καὶ
 ἦν αὐτὸς πρὸς Ρωμαῖς εἶχεν εὐνοίαν ὑπερίμνησκον, κατηγε-
 ροῦντες ἅμα καὶ πολέμιον ἀποφαίνοντες Αντίγονον, ἔκ ἐξ
 ὧν τὸ πρῶτον προσέκρυσεν αὐτοῖς μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ
 Πάρθων τὴν ἀρχὴν λάβοι, Ρωμαῖς ὑπεριδῶν. τῆς δὲ βελλῆς
 ἐπὶ τῷτοις παρωξυμμένης, παρελθὼν Αντώνιος ἐδίδασκεν
 αὐτὰς, ὡς καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον, Ηρώδην βα-
 σιλεύειν συμφέρει. καὶ δόξαν τῷτο πᾶσι ψηφίζονται.

ε'. Καὶ τῷτο μέγιστον ἦν τῆς Αντωνίᾳ περὶ τὸν Ηρώδην
 σπευδῆς, ὅτι μὴ μόνον αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἐκ ἐλπίζοντι πε-
 ριεποιήσατο· ἔ γάρ εἰς ἑαυτὸν ἀνέβη ταύτην αἰτησόμενος, ἔ
 γὰρ ἐνόμιζεν αὐτῷ τὰς Ρωμαῖς παρέξειν, τοῖς ἐκ τῆ γένεως
 ἔθος ἔχοντας αὐτὴν διδόναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς γυναῖκος ἀδελ-
 φῷ λαβεῖν ἀξιώσων, υἱὸν αὐτοῦ τυγχάνοντι πρὸς μὲν πατρὸς Λε-
 ρισοβάλε, πρὸς δὲ μητρὸς Τεκανῷ· ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπτά ταῖς
 πάσαις ἡμέραις παρέχεν αὐτῷ, τυχόντι τῶν ἐδὲ προσδοκῶ-
 δέντων, ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἰταλίας. τῷτον μὲν οὖν τὸν νεανί-
 σκον Ηρώδης ἀπέκτεινεν, ὡς κατὰ καιρὸν δηλώσομεν. λυθεί-
 σης δὲ τῆς βελλῆς, μέσον ἔχοντες Ηρώδην Αντώνιος καὶ Καῖσαρ
 ἐξήεσαν, προαγόντων ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς τῶν ὑπάτων,
 θύσοντές τε καὶ τὰ δόγματα καταθροσόμενοι εἰς τὸ Καπι-
 τώλιον. εἰσία δὲ τὴν πρώτην ἡμέραν Ηρώδην τῆς βασιλείας
 Αντώνιος. καὶ ὁ μὲν ἔτις τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει,
 τυχὼν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ τετάρτης
 Ολυμπιάδος, ὑπατεύοντος Γαίῳ Δομετίῳ Καλβίνῳ τὸ δευτέ-
 ρον, καὶ Γαίῳ Ασινίῳ Πωλίανος.

ς'. Τῷταν δὲ ἅπαντα τὸν χρόνον Αντίγονος ἐπολιόρει
 τὰς ἐν Μασαδά, τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῖς ἐπιτηδεῖων ὑπαρ-
 χόντων, μόνος δὲ σπανίζοντος ὕδατος· ὡς καὶ διὰ τῷτο καὶ

functus fuerat, propterque eius hōspitium et in omnibus benevolentiam, partim vt Antonio Herodis studiosissimo gratificaretur, promptiori erat animo ad dignitatem ipsius tuendam, et ad ea, quae volebat Herodes, promouenda. Itaque conuocato senatu, Messala et post eum Atratinus, producto Herode, patris ipsius beneficia narrando recensuerunt, eiusque erga Romanos benevolentiam commemorarunt, accusantes simul hostemque pronunciantes Antigonom, non modo propter eius primum in eos delictum, sed etiam quod contemtis Romanis a Parthis accepisset imperium. His cominoto senatu, Antonius in medium progressus eos edocuit, quod etiam ad Parthicum bellum expediret, vt rex fiat Herodes. Cumque id omnibus placuisset, decretum faciunt.

5. Atque hoc summum erat Antonii erga Herodem studium, quod non solum id egit, vt is praeter spem suam regno potiretur (non enim eo adscendit illud sibi met petiturus, nam minime putabat id ipsi concessuros Romanos, qui id regii generis hominibus dare consueissent, sed vxoris suae fratri illud ambiturus, nepoti ex patre Aristobuli, ex matre Hyrcani) verum etiam, quod intra septem in vniuersum dies efficiebat, vt ipsi, quae non sperauerat assequuto, liceret ex Italia discedere. Et hunc quidem adolescentem postea Herodes interfecit, quod suo tempore indicabimus. Dimisso autem Senatu, medium stipantes Herodem Antonius et Caesar exierunt; deducentibus consulibus, vna cum aliis magistratibus, ad sacrificandum, et decretum in Capitolio reponendum. Ac primo regni Herodis die conuiuio eum excepit Antonius. Atque ita quidem ille regnum suscipit, illud adeptus Olympiade centesima octogesima quarta, Caio Domitio Caluino iterum et Caio Asinio Pollione consulibus.

6. Toto autem hoc tempore Antigonus eos, qui erant Masadae, oppugnat, caeteris quidem necessariis abundantes, sed aquae penuria laborantes; vt eam ob causam

τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδη Ἰωσήπον σὺν διακοσίοις τῶν οἰκείων ἀποδράναι βεβηλεύσασθαι πρὸς Ἀραβας. ἡγήκοι γὰρ καὶ Μάλχον τῶν εἰς Ἡρώδην ἀμαρτημάτων μετανοεῖν. κατέχευε δ' αὐτὸν ὕσας διὰ τῆς νυκτὸς ὁ Θεός. τῶν γὰρ ἐκδοχείων πληθέντων τῷ ὕδατος, ἐκ ἔτι τῆς Φυγῆς ἐδέετο· ἀλλὰ τε θάρρηκότες ἦδη, καὶ πλέον κατὰ τὴν εὐπορίαν τῷ σπανίζοντος, ὡς ἐκ Θεῆς προνοίας ταύτης αὐτοῖς γεγεννημένης, ἐπαξιόντες, καὶ συμπλεκόμενοι τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονον, τοῖς μὲν Φαγεῶς, τοῖς δὲ καὶ λαθραῖως, πολλὰς αὐτῶν διεφθίραν. καὶ τῷ Οὐεντίδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγός, πεμφθεὶς ἐκ Συρίας, ὥστε Πάρθας ἀνείργειν, μετ' ἐκείνους εἰς Ἰερδαίαν παρέβαλε, τῷ λόγῳ μὲν Ἰωσήπῳ συμμαχήσαν, τὸ δ' ὅλον ἦν αὐτῷ στρατήγημα, χρήματα παρ' Ἀντιγόνου λαβεῖν. ἔγγιστα γοῦν Ἱεροσολύμων στρατοπεδευσάμενος, ἀποχερώντως ἡγυρίσατο τὸν Ἀντίγονον, καὶ αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησεν σὺν τῇ πλείονι δυνάμει. ἵνα δὲ μὴ κατάφωρον γένηται τὸ τόλμημα, Σίλωνα μετὰ μέγας τινὸς τῶν στρατιωτῶν κατέλιπεν· ὃν καὶ αὐτὸς ἐθεράπευσεν Ἀντίγονος, ὅπως μηδὲν ἐνοχλείη, προσδοκῶν καὶ πάλιν αὐτῷ Πάρθας ἐπαμύνειν.

ΚΕΦ. ιε'.

Ὡς Ἡρώδης ἐκπλεῖ εἰς τὴν Ἰερδαίαν ἀπὸ Ἰταλίας καὶ μάχεται πρὸς Ἀντίγονον· οἷά τε ἄλλα κατὰ τὸν καιρὸν τῶτον Ἰερδαία συνέβη.

Ηρώδης δ' ἐκ τῆς Ἰταλίας ἦδη καταπεπλευκὼς εἰς τὴν Πτολεμαῖδα, καὶ συναγροχῶς δύναμιν ἐκ ὀλίγων ξένων τε ἅμα καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Ἀντίγονον. συνελάμβανον δ' αὐτῷ Σίλων τε καὶ Οὐεντίδιος, πεισθέντες ὑπὸ Δελλίου συγκατάγειν Ἡρώδην, τῷ πεμφθέντος ὑπ' Ἀντωνίου. Οὐεντίδιος μὲν σὺν ἐτύγχανε τὰς ταραχὰς τὰς διὰ Πάρθας ἐν ταῖς πόλεσι ἥσας καθιστάμενος, Σίλων δ' ἐν Ἰερδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' Ἀντιγόνου διεφθαμένους. Ἡρώδῃ μὲν τοι προσίωτι κατὰ πᾶσαν ἡμέραν δυνάμεις πῆζατο, καὶ πᾶ-

Herodis frater Iosephus cum ducentis suorum decreuerit ad Arabes fugere. audierat enim Malchum commissorum in Herodem poenitere. Ipsum vero ab hoc continuit Deus, dum noctu plueret. nam cisternis aqua repletis, illi non amplius opus erat fuga: sed cum omnes iam animos sumisissent, idque magis ex rei desideratae affluentia, quasi Dei prouidentia haec ipsa illis contigisset, eruptiones crebro facientes, manusque cum Antigonianis conferentes, partim aperte, partim occulto, eorum complures interfecerunt. Interea Ventidius Romanorum dux, missus ad Parthos Syria arcendos, post illos in Iudaeam venit, verbis ille quidem, ut Iosepho ferret auxilium, re autem vera callide hoc agebat, ut pecuniam acciperet ab Antigono. Itaque castris proxime Hierosolyma positis, satis grandem pecuniam obtinuit ab Antigono, atque ipse discessit cum copiarum parte maiori. Ne tamen facinus deprehenderetur, Silonem cum parte nonnulla militum reliquit. quem etiam ipsum coluit Antigonus, ne quid sibi noceret, sperans iterum Parthos sibi subsidio futuros.

CAP. XV.

Quomodo Herodes navigat ex Italia in Iudaeam et pugnat cum Antigono: et quatenus alia sub idem tempus in Iudaea acciderunt.

Herodes autem, cum iam ab Italia Ptolemaidem navigasset, et copias non mediocres partim conductitiorum partim popularium contraxisset, properabat per Galilaeam aduersus Antigonum. Ipsum vero adiuuabant Silo et Ventidius, a Dellio ab Antonio misso persuasi, ut Herodi reducendo operam darent. Et quidem Ventidius iam in eo erat, ut excitatas propter Parthos in urbibus turbas componeret: Silo vero in Iudaea manebat, pecuniis ab Antigono corruptus. Attamen Herodi progredienti

σα Γαλιλαία πλὴν ὀλίγων αὐτῷ προσέθετο. ἀρμηκότι δ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς ἐν Μασαδά, ἀναγκαῖον γὰρ ἦν τὸ σῶσαι τῆς ἐν τῷ Φερέϊῳ πολιορκημένους συγγενεῖς ὄντας, ἐμποδῶν Ἰόππην γίνεσθαι. πολεμίαν γὰρ ἔσαν αὐτὴν ἐχεῖν ἐξελεῖν πρότερον, ὅπως μὴδὲν ὑπολίπηται κατὰ νῦν τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα, χωροῦντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων. ποιησαμένους δὲ καὶ Σίλωνος ταύτην πρόφασιν τῆς ἀπαναστάσεως, καὶ τῶν Ἰσθαίων διωκόντων αὐτόν, Ηρώδης μετ' ὀλίγων εἰφους ἐπέξεισι, καὶ τρέπεται μὲν τῆς Ἰσθαίης, Σίλωνα δὲ σώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔλων δὲ τὴν Ἰόππην, ἔσπευδε ῥυσόμενος τῆς ἐν Μασαδά οἰκείας. τῶν δ' ἐπιχωρίων οἱ μὲν αὐτῷ διὰ τὴν πατρῴαν προσεχώρουν Φιλίαν, οἱ δὲ διὰ τὴν αὐτὴν δόξαν, ἄλλοι δὲ κατὰ ἀμοιβὴν τῆς παρ' ἀμφοτέρων εὐεργεσίας, οἱ πλείους δὲ διὰ τὰς ἐλπίδας, ἃς ὡς ἐπὶ βασιλεῖ βεβαίω τὸ λοιπὸν εἶχον.

β'. Ηθροῖο δ' ἡ δύναμις βαρεῖα, καὶ προϊόντος Αντίγονος τῶν παρόδων τῆς ἐπιτηδείας τόπῳ ἐνέδραυς καὶ λόχοις κατελάμβανε. καὶ καθάπαξ ἔδεν ἐκ τῆς τῆς πολεμίας ἡ μικρὸν παντάπασιν ἐβλαπτεν. Ηρώδης δὲ τῆς ἐκ Μασαδάς οἰκείας ἐπαναλαβὼν, καὶ Ῥῆσσαν τὸ Φερέϊον, ἥει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, συνέπετο δ' αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικόν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἰσὺν καταπλαγέντες. στρατοπεδευσάμενος δὲ κατὰ τὸ πρὸς ὄρυσιν τῆς πόλεως κλίμα, οἱ κατὰ τῆτο τεταγμένοι Φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον πρὸς αὐτόν. ἐνίων δὲ καὶ κατὰ εἰφος ἐκθεόντων, καὶ τοῖς προτεταγμένοις εἰς χεῖρας ἐρχομένων, Ηρώδης τὸ πρῶτον ἐκέλευσε κηρύσσειν περὶ τὸ τεῖχος, "ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρῆι τῇ δῆμῳ καὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μὴδὲν μὴδὲ τοῖς Φανερῶς τῶν ἐχθρῶν μνησικακήσων, ἀλλὰ παρέξων καὶ τοῖς διαφω-
"ρωτάτοις ἀμνησίαν τῶν εἰς αὐτὸν ἀμαρτημάτων." τῇ δὲ Αντιγόνῳ πρὸς τὰ ὑπὸ τῇ Ηρώδῃ κηρυχθέντα λέγοντος, πρὸς τε Σίλωνα καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατεύμα, "ὡς παρὰ τὴν αὐ-
"τῶν δικαιοσύνην Ηρώδῃ δώσῃσι τὴν βασιλείαν, ἰδιώτῃ τε
"ὃ τι καὶ Ἰδουμαῖοι, τῆτέσιν ἡμιῖθδαιώ, δεόν τοῖς ἐκ τῆ γένε-
"ῃτι παρέχειν ὡς ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς. καὶ γὰρ εἰ νῦν πρὸς αὐ-

quotidie vires augebantur: omnisque Galilaea, paucis exceptis, stabat ab eius partibus. Illi vero, aduersus eos, qui in Masada erant, contendenti, (nam necesse habuerat eos, qui in castello obsidebantur, utpote cognatos, seruire) impedimento erat Ioppe. nam cum illa hostis esset, capienda erat, ne qua a tergo relinqueretur hostibus munitio, dum Hierosolyma adoritur. Cum autem Silo hanc occasionem discedendi arripuisset, et Iudaei ipsum persequerentur, egreditur cum exigua manu Herodes; versisque Iudaeis, Silonem male repugnantem seruauit. Deinde, capta Ioppe, ad liberandos suos, qui in Masada erant, properat. Ex indigenis autem, alii quidem propter paternam amicitiam illi se adiungebant, alii vero propter ipsius gloriam, et nonnulli, ut utrique ob beneficia gratiam referrent; plerique vero propter spes, quas in eo, rege deinceps certo futuro, habebant.

2. Cum autem valida manu coacta procederet, Antigonus adituum loca opportuna obsessione et insidiis occupabat. sed nihil omnino hac ratione hostibus, aut certe perparum, nocebat. Herodes vero, suis ex Masada receptis, necnon Resa munitione, Hierosolyma adibat: ipsumque subsequebantur Silonis copiae, cum multis Hierosolymitanis tanta potentia perterritis. Vbi autem ad urbis occidentalem partem castra fecerat, qui illac dispositi erant custodes, sagittis eum et missilibus impetebant. Cumque nonnulli etiam excurrerent et cum principibus manus confererent, Herodes primum proclamari iussit circa moenia, "Sese propter populi vtilitatem urbisque salutem adesse; ne apertos quidem aduersarios vlturum, sed etiam inimicissimorum in se peccata obliuioni traditurum." Cum e contra Antigonus ad ista Herodis praeconia diceret Siloni et Romanorum exercitui, "Praeter ipsum iustitiam facturos, si Herodi regnum dederint, homini privato et Idumaeo, hoc est semi-Iudaeo, cum id regii generis hominibus praeberi deberet, ut est eorum consuetudo. Quod si nunc sibi succensent, et a se

“τὸν ἔχουσι χαλεπῶς, καὶ τὴν βασιλείαν, ὥς λαβόντα παρὰ
 “Πάρθων, ἀφελέσθαι διεγνώκασιν, εἶναι γε πολλὰς ἐκ τῆ
 “γένους αὐτῶν τὰς ληφόμενας κατὰ νόμον τὴν βασιλείαν, οἷ
 “μὴδὲν ἐξημαρτηκότες πρὸς Ῥωμαίους καὶ ἱερεῖς ὄντες, ἔκ ἂν
 “εἰκότα πάροισιν τῆς τιμῆς σεβόμενοι.” ταῦτα πρὸς ἀλλή-
 λας αὐτῶν λεγόντων καὶ προσελθόντων εἰς βλασφημίας, Αν-
 τίγονος ἀμύνεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆ τείχεως ἐπέτρεψε τοῖς ἰδίοις.
 οἱ δὲ, τοξεύοντες καὶ πολλῇ προθυμίᾳ κατ’ αὐτῶν χρώμενοι,
 ῥαδίως αὐτὰς ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο.

γ’. Τότε καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν.
 καθῆκε γάρ τῶν οἰκειῶν στρατιωτῶν ἔκ ὀλίγης, σπάνιν τε τῶν
 ἐπιτηδείων καταβοᾶν, καὶ χρήματα εἰς τροφὰς αἰτεῖν, καὶ
 χεῖμασοντας ἀπαγαγεῖν εἰς τὰς ἐπιτηδεῖας τόπας, τῶν περὶ
 πόλιν ὄντων ἐρήμων, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Αντιγόνος στρατιωτῶν
 ἀνεσκευᾶσθαι. ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἀναχωρεῖν ἐπει-
 ρᾶτο. Ηρώδης δ’ ἐνέκειτο, παρακαλῶν τὴν τε ὑπὸ τῷ Σίλωνι
 ἡγεμόνας, καὶ στρατιώτας μὴ καταλιπεῖν αὐτόν, Καίσαρός τε
 καὶ Αντωνίου καὶ τῆς συγκλήτης προπεμφάντων αὐτόν. προ-
 νοήσεν γὰρ αὐτῶν τῆς εὐπορίας, καὶ παρέξεν αὐτοῖς ἀφθα-
 νίαν ὣν ἐπιζητῶσι ῥαδίως. καὶ μετὰ τὴν δέησιν εὐθύς ἐξορ-
 μήσας εἰς τὴν χώραν, ἔκ ἔτ’ ἑδὲ μίαν Σίλωνι τῆς ἀναχωρή-
 σεως πρόφασιν ὑπελείπετο. πλῆθος γὰρ ὅσον ἑὸν ἥλπισέ
 τις τῶν ἐπιτηδείων ἐκόμισε, τοῖς τε περὶ Σαμαρείαν ὠκειωμέ-
 νοις πρὸς αὐτόν ἐπέστειλε, σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βο-
 σκήματα τὰ τε ἄλλα πάντα καταγαγεῖν εἰς Ἰεριχοῦντα, τῇ
 μὴδὲ τὰς ἐξῆς ἡμέρας τὴν χορηγίαν τὰς στρατιώτας ἀπολι-
 πεῖν. ἔκ ἐλάνθανε δὲ ταῦτ’ Αντίγονον, ἀλλ’ εὐθύς ἀπέπεμ-
 ψε κατὰ τὴν χώραν τὰς εἰζέχοντας καὶ λοχίσοντας τὰς σιτη-
 γοῦντας. οἱ δὲ πειθόμενοι τοῖς Αντιγόνος προσάγμασι, καὶ
 πολὺ πλῆθος ὀπλιτῶν περὶ Ἰεριχοῦντα συναθροίσαντες, παρ-
 εφύλασσον ἐπὶ τῶν ὁρῶν καθεδόντες τὰς τὰ ἐπιτήδεια κο-
 μίζοντας. ἔ μὴν Ηρώδης τῶν πρᾶττομένων ἡρέμει· δέκα
 δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν Ῥωμαίων, πέντε δὲ Ἰε-
 ρυδαίων ἦσαν, καὶ μυριοφύρας μυγᾶδας, πρὸς οἷς ὀλίγης τῷ

regnum auferre, quoniam id a Parthis acceperit, statuerunt, esse quidem multos sui generis, in regnum iure successuros, qui, cum neque quicquam contra Romanos peccassent, et sacerdotes essent, indigne parerentur honore isto priuari." Haec dum vtrunque dicuntur, et ad conuicia proceditur, Antigonus suis de muro propugnare permittit. Illi vero, cum iacularentur, magnamque contra alacritatem adhiberent, facile eos a turribus auerterunt.

3. Tunc et Silo palam fecit, se pecunia corruptum esse. nam militum suorum non paucos summisit, qui et clamitarent commeatus esse penuriam, et pecuniam ad alimoniam peterent, seque in idonea loca ad hybernandum deduci postularent, vastatis circa urbem agris, quoniam ab Antigonianis sublata fuissent omnia. Ita exercitum mouebat et discedere conabatur. Verum Herodes instabat, subiectos Siloni duces et milites cohortando, ne se derelinquerent, missum a Caesare et Antonio et Senatu. Eorum enim commeatui prouisurum, eisque abundantiam eorum, quae postularent, facile praebiturum. Ac statim post eas preces in agros profectus, nullam iam Siloni discedendi occasionem reliquit. Eam enim commeatus copiam apportauit, quam nemo sperasset; suisque apud Samariam amicis in mandatis dedit, ut frumentum et vinum et oleum et pecudes et alia omnia Hierichuntem deportarent, ut ne deinceps quidem milites cibariis deficerentur. Haec vero Antigonum haud latuerunt, quin protinus dimisit in agros, qui frumentatores prohiberent ac circumuenirent. Atque illi quae imperauerit Antigonus facientes, et ingenti armatorum multitudine ad Hierichuntem coacta, confederunt montibus, ut illos obseruarent, qui commeatus conuehebant. Nec quidem Herodes, dum haec fiunt, quietem agebat: sed assumtis decem cohortibus, quarum quinque Romanorum, alterae Iudaeorum erant, adiunctis promiscuis mercenariis, et praeterea paucis equi-

ἰππέων, ἐπὶ τὴν Ἰεριχοῦντὰ παραγίνεται· καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐκλελειμμένην καταλαβὼν, πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γενεαῖς, τέττας μὲν ἀπέλυσε λαβὼν, Ῥωμαῖοι δὲ εἰσπεσόντες διήρπασαν τὴν πόλιν μεσαῖς ἐπιτυχόντες παντοίων κειμηλίων ταῖς οἰκίαις. Ἰεριχοῦντος μὲν οὖν Φρξρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε· καὶ χειμάσσαν τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς προσκεχωρηκυίας διαφῆκεν, Ἰδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἔτυχε δὲ καὶ Ἀντίγονος παρὰ Σίλωνος ἀντὶ τῆς δωροδοκίας, ὥστε ὑποδέξασθαι τῇ στρατῇ μοῖραν ἐν Λύδδοις, Θεραπεύων Ἀντώνιον. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον, ἀνειμένοι τῶν ὅπλων.

δ'. Ηρώδης δ' ἔκ ἐδόκει μένειν ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπτον σὺν διχιλίοις ὀπλίταις καὶ τετρακοσίαις ἰππεῦσιν ἐξέπεμψε· αὐτὸς δ' εἰς Σαμάρειαν παραγενόμενος, καὶ καταθέμενος αὐτόθι τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἄλλας συγγενεῖς, ἐξεληλυθότας ἤδη ἐκ τῆς Μασαδᾶς, ἐπὶ Γαλιλαίας ὤχετο, ἐξαηρήσων τινὰ τῶν χωρίων ὑπ' Ἀντιγόνου Φρξραῖς κατειλημμένα. διελθὼν δ' εἰς Σέφφοριν ἵφοντος τῷ Θεῷ, καὶ τῶν Ἀντιγόνου Φρξρῶν ὑπεξελθόντων, ἐν ἀφθόνοις ἦν τοῖς ἐπιτηδεύουσιν. εἴτ' ἐκείθεν ληστῶν τινῶν ἐν σπηλαίοις κατοικούντων, ἰππέων ἐπ' αὐτὰς εἶλιν ἐκπέμπει, καὶ ὀπλιτικῷ τρία τέλη, παῦσαι κακουργούντας ἐγνωκώς. ἔγγιστα δ' ἦν ταῦτα κόμης Ἀρβήλων λεγομένης. εἰς δὲ τεσσαρακοτὴν ἡμέραν αὐτὸς ἦκε πανστρατιά, καὶ θρασέως ἐξελθόντων τῶν πολεμίων, κλίνεται μὲν τὸ εὐάνθυμον αὐτῶν κέρας τῆς Φάλαγγος· ἐπιφανεῖς δ' αὐτὸς μετὰ σίφους, τρέπει μὲν εἰς φυγὰς τὰς πάλαι νικῶντας, ἀναστέφει δὲ τὰς Φεύγοντας, ἐνέκειτο δὲ δικάων τὰς πολεμίας ἄχρεις Ἰερδάνη τῇ ποταμῷ, Φεύγοντας κατ' ἄλλας ὁδούς. καὶ προσάγεται μὲν πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς σπηλαίοις κατοικούντων, διανέμει δὲ καὶ ἀργύριον κατ' ἄνδρα δ' ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα δραχμᾶς, τοῖς δ' ἡγεμόσι πολὺ πλεῖον, καὶ εἰς τὰ χειμάδια διέπεμψε. καὶ ἐν τῷ Σίλῳ ἦκε παρ' αὐτὸν καὶ ἡγεμόνες τῶν ἐν τοῖς χειμαδίοις, Ἀντιγόνου προφῶς παρέχον

stibus, ad Hierichuntem se confert: urbemque vacuum nactus, quingentos quidem homines (qui una cum suis vxoribus et liberis arcem occupauerant) captos dimisit; Romani vero, impetu in urbem facto, eam diripuerunt, domos nacti omni genere bonorum refertas. Et quidem rex, relicto Hierichunte praesidio, reuersus est: et Romanum exercitum in eas regiones, quae deditiorem fecerant, Idumaeam et Galilaeam et Samariam, in hyberna dimisit. Quin et Antigonus a Silone impetrauit, pecuniarum largitione, ut partem Romani exercitus intra Lydda acciperet, captans Antonii gratiam. Atque ita factum est, ut Romani in magna rerum abundantia viuerent, dum ab armis quiescerent.

4. Herodi autem otium agere non visum est, sed fratrem suum Iosephum cum peditibus bis mille et equitibus quadringentis misit in Idumaeam: ipse vero in Samariam profectus, et deposita ibi matre aliisque suis consanguineis, qui iam e Masada fuerant egressi, in Galilaeam contendit, expugnaturus quaedam loca ab Antigono praesidiis occupata. Cumque Sepphorim coelo nungente peruentum esset, et Antigoni praesidium clam inde proficisceretur, nactus est summam comineatus copiam. Deinde, cum illic latrones quidam in speluncarum recessibus habitarent, equitum turmam et peditum cohortes tres aduersum eos mittit, eo consilio; ut maleficiis eos prohiberet. Erant autem ista loca proximo vicum nomine Arbela. Ipse quadragesimo die eo venit cum omni exercitu, atque hostibus audacter ad pugnam egressis, sinistra eius aciei pars inclinavit: sed ubi ipse cum sua copiarum parte apparuit, iam dudum vincentes in fugam vertit, et suos fugientes reuocat. Porro ingruerat, hostes usque ad Iordanem fluvium diuersis viis dilapsos persequens. Atque ita totam Galilaeam recipit, exceptis iis, qui in speluncis habitabant. Deinde suis victimum centum et quinquaginta argenti drachmas diuidit, duobus autem multo plus, et in hyberna eos dimisit. Interea Silo ad eum venit, ut et duces eorum, qui in hybernis fuerant, quod Antigonus illis comineatum praebere recusavit.

ὁ θέλοντας. μῆνα γὰρ ὁ πλέον ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἔθρεψε. διὲς πεμψε δὲ καὶ πρὸς τὰς κύκλῳ κελεύων τὰ κατὰ τὴν χώραν ἀνασκευάσασθαι, καὶ εἰς τὰ ὄρη φυγεῖν, ὡς μηδὲν ἔχοντες Ῥωμαῖοι τῶν ἀναγκαίων λιμῶ διαφθαρεῖεν. Ἡρώδης δὲ τὴν μὲν τέτων πρόνοιαν Φερῶρα τῷ γεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπιτρέπει, κελεύσας αὐτὸν ἀνατεχνίζειν καὶ Ἀλεξάνδρειον. ὁ δὲ ταχέως τε τὰς στρατιώτας ἐν ἀφθονίᾳ πολλῇ τῶν ἀναγκαίων ἐποίησε, τὸ τε Ἀλεξάνδρειον ἡρημαμένον ἀνέκτισεν.

ε'. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀντώνιος μὲν ἔτριβεν ἐν Ἀθήναις· κατὰ δὲ Συρίαν Οὐεντιδῖος Σίλωνα μεταπεμπόμενος ἐπὶ τὰς Πάρθους ἐπέστειλε πρῶτα μὲν Ἡρώδῃ συλλαμβάνεσθαι τῷδε τῷ πολέμῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ τὸν σφότερον καλεῖν τὰς συμμάχους. ὁ δ' ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς σπηλαίοις λησὰς ἐπαιγόμενος, Σίλωνα μὲν ἐξέπεμψεν Οὐεντιδίῳ· αὐτὸς δ' ἐπ' ἐκείνης ἐξώρμησεν. ἦν δ' ἐν ὄρεσι τὰ σπήλαια τελείως ἐξερρώγοσι, καὶ κατὰ τὸ μεσαίτατον ἀποκρήμνης ἔχοντα τὰς παρόδους, καὶ πέτρας ὀξείας ἐμπεριεχόμενα. ἐν δὲ ταῖς μετα πάντων τῶν οἰκείων ἐφώλευον. ὁ δὲ βασιλεὺς, λάρνακας ἐπ' αὐτὰς πηξάμενος, καθίει ταύτας σιδηραῖς αλύσειν ἐκδεσμένας διὰ μηχανῆς ἀπὸ κορυφῆς τῶ ὄρους, μῆτε κάτωθεν ἀνιέναι διὰ τὴν ὀξύτητα τῶ ὄρους δυναμένων, μῆτε ἄνωθεν καθέρπειν ἐπ' αὐτὰς. αἱ δὲ λάρνακες πλήρεις ὀπλιτῶν ἦσαν, ἄρπας μεγάλας ἐχόντων, αἷς ἐμελλον τὰς ἀνδρεῶτας ἐπισπώμενοι κτείνειν καταφρομένους. τὴν μέντοι κάθεισιν τῶν λαρνάκων σφαλερὰν εἶναι συνέβαινε, κατὰ βάθος ἀκείρας γινόμενῃ· ἔνδον μέντοι παρῆν αὐτοῖς καὶ τὰ ἐπιτήδεια. ὡς δὲ καθιμήθησαν μὲν αἱ λάρνακες, ἐτόλμα δ' ἑδεῖς προσελθεῖν τῶν ἐπὶ τῶν σομίῳν, ἀλλ' ὑπὸ δέους ἡρέμουν, μάχαιράν τις περιζωσάμενος τῶν ὀπλοφόρων, καὶ ταῖν χερσὶν ἀμφοτέρωθεν δραξάμενος αλύσει, ἀφ' ἧς ἡρητο ἡ λάρναξ, κατήει ἐπὶ τὰ σόμια, δυσχεράνας τὴν τριβὴν τῶν ἐπεξίσταται μὴ ταλμάντων. καὶ γενόμενος κατὰ τι σόμιον, πρῶτα μὲν παλτοῖς ἀνακόπτει τὰς πολλὰς τῶν ἐπὶ τῷ σόμῳ, ἔπειτα ἄρπη· τὰς ἀνδρεῶτας ἐπισπώμενος ὥθει κατὰ

nam mense vno et non amplius eos sustentavit. Quin et ad omnes in circuitu misit, praecipiens, vt quaecunque erant in agris, tollerent destruerentue, et ad montes se reciperent, vt Romani necessariis ad victum destituti fame perirent. Verum Herodes Pherorae, fratrum suorum natu minimo, horum curam committebat, dato ei in mandatis, vt Alexandrium etiam reficeret. Atque ille e vestigio curavit, vt et milites magna necessariorum copia affluerent, et Alexandrium desolatum refecit.

5. Sub idem tempus Antonius Athenis commorabatur: in Syria vero Ventidius, Silonem aduersus Parthos accersens, ei mandauit, vt primum Herodem in eo bello adiuuaret, deinde ad illud, quod sibi in manibus erat, socios vocaret. At Herodes, ad latrones speluncas tenentes properans, Silonem quidem Ventidio dimisit; ipse vero aduersus illos ire contendit. Erant hae speluncae sitae in montibus abruptissimis, ac in media circiter altitudine angustos et praecipites habebant aditus, acutis vndique cinctae rupibus. In harum igitur cauernas sese abstrudentes cum domesticis suis delitescébant. Rex autem, cum arcas compegisset, eas catenis ferreis alligatas de vertice montis machinae subsidio dimittit, quandoquidem nec ab imo propter erectum montis fastigium adscendere, nec e summitate ad eos reptando quidem deuenire quisquam poterat. Erant autem arcae hominibus armatis plenae, harpagones longos habentibus, quibus repugnantes attraherent eosque praecipitando occiderent. Hanc tamen arcarum demissionem periculosam esse contigit, propter immensam altitudinem: quanquam illis etiam intus aderant omnia necessaria. Cum autem demissae essent arcae, et nemo illorum, qui ad ora speluncarum erant, ad eos accedere auderet, sed prae timore quieti consisterent, armatorum quidam gladio accinctus, manu vtraque apprehensa catena, e qua arca dependebat, ora adibat, quod aegre sôlisset cunctationem illorum, qui in eos egredi non sustinuerunt. Cumque ori cuidam speluncae appropinquasset, primo quidem iaculis plurimos, qui illic erant, fugauit,

τῷ κρημνῷ, καὶ τοῖς ἔνδον ἐπισελθὼν ἀποσφάττει πολλὰς, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν λάρινακα ἡσύχασε· φόβος δὲ εἶχε τὰς ἄλλας τῆς οἰμωγῆς ἀκρόντας, καὶ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις. τὸ μέντοιγε πᾶν ἔργον ἐπέχεν νύξ ἐπελθῶσα· καὶ πολλοὶ, συγχωρήσαντος τῷ βασιλέως ἐπικηρυκευσαμένους, παρέδοσαν σφᾶς ὑπηκόους. τῷ δ' αὐτῷ τρέπῳ καὶ κατὰ τὴν ἐπιῴσαν ἐχρήσαντο τῇ προσβολῇ, μᾶλλον ἔτι τῶν ἐν τοῖς πλέγμασιν ἐπεξιόντων αὐτοῖς καὶ κατὰ θύρας μαχομένων, πῦρ τε ἐνιέντων, ἐξαφθέντων τε τῶν ἄντρων. πολλὴ γὰρ ἦν ἐν αὐτοῖς ὕλη. πρὸς βύτης δὲ τις ἀπειλημμένος ἔνδον σὺν ἐπτά τέκνοις καὶ γυναικί, δεομένων τῶν ἐάσαι σφᾶς ὑπεξελθεῖν πρὸς τὰς πολεμίας, εἰς ἐπὶ τῷ σομίῃ, τὸν αἰεὶ πρῶτον ἐξιόντα τῶν παίδων ἀπέσφαττεν, εἰς ὃ καὶ πάντας δισχρήσατο, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ ῥίψας κατὰ τῷ κρημνῷ τὰς νεκρὰς, ἐπικατέβαλεν ἑαυτὸν, θάνατον πρὸ δουλείας ὑπομένων. πολλὰ δὲ πρῶτον ὠνείδισεν τὸν Ηρώδην εἰς ταπεινότητα, καὶ τοι τῷ βασιλέως, ἦν γὰρ αὐτῷ ἄποπτα τὰ γινόμενα, δεξιάν τε προτείνοντος καὶ πᾶσαν ἄδειαν. τὰ μὲν οὖν σπήλαια τῶν γινομένων ἤδη πάντα ἐκεχίεωτο.

ε'. Καταστήσας δ' ὁ βασιλεὺς τοῖς αὐτόθι στρατηγὸν Πτολεμαῖον, εἰς τὴν Σαρμάειαν ὥχετο σὺν ἱππεῦσιν ἐξακοσίοις, ὀπλίταις δὲ τριχιλίοις, ὡς μάχῃ κρηθισόμενος πρὸς Ἀντίγονον. ἔ μὴν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸςχώρησε τὰ κατὰ τὴν στρατηγίαν· ἀλλ' οἱ καὶ πρότερον τὴν Γαλιλαίαν ταραζάντες, ἐπεξελθόντες αὐτὸν δισχρήσαντο, καὶ τῷτο θράσαντες συμφεύγασιν εἰς τε τὰ ἔλη καὶ τὰ δύσβατα τῶν χωρίων, ἄγοντες καὶ διαρπάζοντες τὴν αὐτόθι πᾶσαν. τιμωρεῖται δὲ τῆς Ηρώδης ἐπανελθὼν· τὰς μὲν γὰρ ἀναγρεῖ τῶν ἀποσαντων, τὰς δὲ ἀναφυγόντας εἰς ἐρυμνὰ χωρία πολιορκία παρασησάμενος, αὐτὰς τε ἀπέκτεινε, καὶ τὰ ἐρύματα κατέσκαψεν. ἐζημίωσε δὲ, παύσας ὥτως τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ τὰς πόλεις ἑκατὸν ταλάντοις.

ζ'. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Πακόρη πεσόντος ἐν μάχῃ, καὶ τῶν Πάρεθων πταισάντων, πέμπει βοηθὴν ὁ Οὐεντίδιος Ηρώ-

deinde resistere conatos falcata hasta attractos praecipites
 deiecit; moxque penitus reconditos adortus ex iis, ali-
 quam multos iugulat, et tum demum in arcem reuersus
 quieuit: cacteros vero eiulatum audientes pauor corripuit,
 et salutis desperatio. ne tamen opus perficeretur nox super-
 ueniens impediit: multi, rege per praeconem veniam
 pollicente, sui deditionem fecerunt. Sequenti vero luce
 eodem vsi sunt oppugnationis genere, magis etiam ex ca-
 nistris impetum in eos faciendo, et ante ostia pugnando,
 ignemque iniiciendo, vt deslagrarint speluncae. in ipsis
 enim multa congesta erat materia. Senex autem quidam
 intus erat inclusus cum septem liberis et vxore, qui, oran-
 tibus ipsis, vt sibi permetteret exire et hostibus semet tra-
 dere, stetit in ostio, et vt natorum quisque egressus est
 eum iugulabat, donec tandem omnes trucidauerat, postre-
 moque vxorem, et corporibus in praeceps deuolutis, se-
 ipsum insuper deiecit, mortem seruituti praeferens. Mul-
 ta autem prius conuicia fecit in Herodem ob generis hu-
 militatem, rege licet (nam omnia, quae facta erant, prospici-
 ebat) dextram porrigente et omnimodam securitatem.
 Et quidem hac ratione specus omnes tandem subacti
 sunt.

6. Deinde rex, praeposito iis, qui illic erant, duce
 Ptolemaeo, in Samariam proficiscitur cum equitibus sexcen-
 tis et peditum tribus millibus, vt praelio dimicaret cum
 Antigono. Caeterum Ptolemaeo parum prospere cessit
 praefectura: verum ii, qui prius Galilaeam turbauerant,
 impetu in ipsum facto, eum interfecerunt; deinde in pa-
 ludes et inaccessa loca confugiunt, regionem vniuersam
 vastantes ac diripientes. Herodes autem reuersus suppli-
 cium ab iis exigit: nam rebelles partim necat, partim
 qui in munita loca refugerant expugnat, et ipsos inter-
 ficat et munitiones complanat: atque ita coërcito res no-
 vas molendi studio vrbes etiam centum talentis mulctat.

7. Interea cum Pacorus in praelio occubuisset, et
 Parthi male pugnassent, mittit subsidio Ventidius Herodi

δη Μαχαβεῶν σὺν δυσὶ τάγμασι καὶ χιλίοις ἰππεῦσιν, ἐπισπεύδοντος Αντωνίου. Μαχαβεῶς μὲν οὖν, Αντιγόνου καλοῦντος αὐτὸν παρὰ τὴν Ηρώδου γνώμην, χρήμασι διεφθαρμένος, ἀπῆκει ὡς κατασχεψόμενος αὐτῷ τὰ πράγματα. τὴν δὲ διάνοιαν ὑπεδόμενος αὐτῷ τὴν τῆς ἀφίξεως Αντίγονος, ἡ δὲ προσεδέξατο, ἀλλὰ σφενδόνας βαλὼν αὐτὸν ἀνείργε, καὶ διεδήλυνε τὴν αὐτῷ προαίρεσιν. αἰδόμενος δὲ τὰ βέλτετα Ηρώδην αὐτῷ παραμνῆντα καὶ ἑαυτὸν διημαρτηκότα, παρακῶσαντα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, ἀνεχώρει μὲν εἰς Εμμαῶν πόλιν· οἷς δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν Ἰουδαίοις περιετύγχανε, τάς τε ἀπέσφαττεν ἐχθρὰς τε καὶ φίλας, ὀργιζόμενος ὑπὲρ ὧν πεπόνθοι. παροξυνθεὶς δὲ ἐπὶ τέτοις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Σαμαρείας ἦεν· πρὸς γὰρ Αντώνιον ἔγνω περὶ τέτων ἀφικέσθαι. δεῖσθαι γὰρ ἔχεν τοιούτων συμμαχῶν, οἷς βλάβησιν αὐτὸν μᾶλλον, ἢ τὰς πολεμίας· ἐξαρκεῖν δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν Αντιγόνου καθάίρεσιν. παρακολυθῶν δ' ὁ Μαχαβεῶς ἐδεῖτο μένειν· εἰ δὲ ἔτιω ᾤετο, ἀλλὰ τὸν γε ἀδελφὸν αὐτῷ Ἰώσηπον παρακαθίσταειν σφίσι προσπολεμῶσιν Αντιγόνῳ. καὶ διαλλάττεται μὲν τῷ Μαχαβεῶ πολλὰ δεηθέντος· καταλιπὼν δὲ τὸν Ἰώσηπον αὐτόθι σὺν στρατῷ, παρήνευσε μὴ ἀποκινδυνεύειν, μηδὲ τῷ Μαχαβεῶ διαφέρεισθαι.

η'. Αὐτὸς δὲ πρὸς Αντώνιον ἔσπευδε· ἐτύγχανε δὲ ποταμῶν Σαμώσατα, τὸ πρὸς τῷ Εὐφράτῃ χωρίον· σὺν ἰπποτάταις τε καὶ πεζοῖς κατὰ συμμαχίαν αὐτῷ παρεῖσι. παραγενόμενος δ' εἰς Αντιόχειαν, καὶ πολλοῖς ἐπιτυχῶν ἡθροισμένοις, καὶ πρὸς Αντώνιον μὲν βαδίζεν ἔχουσι σπυρδὴν, ὑπὸ δέους δὲ διὰ τὸ κατὰ τὰς ὁδὸς ἐπιτίθεσθαι τὰς Βαρεβάρους καὶ πολλὰς ἀναρῆναι, ἡ τολμῶντας ἐξορῶν, παραθαυρύνουσ αὐτὸς ἡγεμῶν γίνεσθαι τῆς ὁδοῦ. κατὰ δὲ σαθρὸν δεύτερον τῶν Σαμωσάτων, ἐλόχα μὲν αὐτόθι τῶν Βαρεβάρων ἐνέδρα τὰς φοιτῶντας πρὸς Αντώνιον, δρυμῶν δὲ τὰς εἰσβολὰς εἰς τὰ πεδία διαλαμβανόντων, προλοχίζουσιν αὐτόθι τῶν ἰππέων ἐκ ἐλίγης, ἡρεμήσοντας, ἕως ἂν εἰς τὸ ἰππήλατον οἱ διεξιόντες ἔλθοιεν. ὡς δ' οἱ πρῶτοι διεξῆλθον, ὠκυποφυλάκει μὲν

Machaeram, cum duabus legionibus et mille equitibus, incitante eum ad hoc Antonio. Caeterum Machaeras, Antigono eum sollicitante, praeter Herodis sententiam, pecunia corruptus, abiit, tanquam res ipsius exploraturus. Verum Antigonus suspectum habens quo veniret animo, eum ne quidem admisit, sed fundis impetitum repulit, et qua esset voluntate non dissimulabat. Cum autem Machaeras intelligeret Herodem sibi optima suasisse, seque peccasse consilio eius non obtemperando, in Emmauntem urbem se recepit: et in quoscunque Iudaeos in via incur- rebat, illos ingulabat, siue hostes siue amicos, iratus ob ea, quae sibi acciderant. At rex istis exacerbatu Samariam petiit: nam illis de rebus ire decreuerat ad Antonium. nihil enim talibus sociis egere, qui ipsum magis, quam hostes, laederent: se etiam ad debellandum Antigonom satis esse. Machaeras vero eum comitatus, orabat, ut maneat: atque si adeo ire cupiit, at fratrem suum Iosephum sibi adiunctum esse velit, dum Antigonom oppugnant. Ita Machaerae, cum vehementer rogaret, reconciliatur Herodes: et Iosepho cum exercitu illic relicto, monuit, ne periclitaretur, neue cum Machaera contenderet.

8. Ille autem ad Antonium properabat (oppugnabat enim Samosata, locum munitum apud Euphratem situm) cum equitibus et peditibus, qui ipsi in auxilium adessent. Cum autem Antiochiam peruenisset, et quamplurimos illic congregatos offendisset, qui ad Antonium ire magnopere volebant, prae metu tamen, ne se in via Barbari adorirentur multosque interficerent, proficisci non audebant, ipse eos cohortatus viae ducem se prae-buit. Cum autem duabus mansionibus abessent Samosatis, illic quidem Barbari erant in insidiis locati, qui commeantes ad Antonium infestarent, qua vero syluae clauderent aditus in campestria praestructae erant insidiae ab equitibus aliquam- multis, tantisper quieturis, donec in loca patentia iretur ab iis, qui transitori erant. Vbi vero primi pertransierant, in

Ηρώδης, προσπίπτουσι δὲ ἐξαπιναίως οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας, οἵ τε εἰς πεντακοσίους, καὶ τρεψαμένων τὰς πρώτας, ἐπιδραμὼν ὁ βασιλεὺς τῇ ῥώμῃ τῇ περὶ αὐτὸν παραχρῆμα μὲν ἀνακόπτει τὰς πολεμίας. ἐπεγείρει δὲ τὸ τῶν οἰκείων φρόνημα, καὶ θάρραλέως ἀπεργάζεται· καὶ τῶν πάλαμ Φευγόντων, ἐξ ὑποσφοῆς μαχομένων, ἐκτείνοντο πανταχόθεν οἱ Βάρβαροι. ἐπέκειτα δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναγρῶν, καὶ τὰ διηρασμένα, πολλὰ δ' ἦν σκευοφόρα καὶ ἀνδράποδα, πάντα ἀνασωσάμενος προΐει. καὶ πλείονων αὐτοῖς ἐπιτιθεμένων τῶν ἐν τοῖς δρυμῶσιν, οἱ πλησίον τῆς εἰς τὸ πεδίον ἐκβολῆς ἦσαν, καὶ τέτοις προσμίσξας αὐτὸς μετὰ σφόδρας καρετερῆς τρέπεται, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείνας, ἀδεῖα τοῖς ἐπομένους ὁδὸν παρεῖχεν. οἱ δὲ σωτῆρα καὶ προσάτην αὐτὸν ἀπεκάλουν.

Σ'. Επεὶ δὲ πλησίον τῶν Σαμοσαίων ἐγγυόνοι, πέμπει τὸ στρατεῦμα ὑπαντησόμενον Ἀντώνιος σὺν τῷ οἰκείῳ κόσμῳ, τιμὴν Ηρώδῃ ταύτῃ ἀπονέμων, καὶ ἐπικηρίας ἕνεκα. τὴν γὰρ τῶν Βαρβάρων ἡκηκόεσσι κατ' αὐτῶν ἐπίθεσιν, καὶ δὴ παρόντα τε εἶδεν ἀσμένως, καὶ, τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῷ πεπραγμένα μαθὼν, ἐδεξίετο καὶ τῆς ἀρετῆς ἐθαύμαζεν, αὐτὸς τε περιλαβὼν αὐτὸν Ἀντώνιος ὡς εἶδεν ἀσμένως ἡσπάζετο, πρῶτίμα τε ὡς νεωστὶ βασιλεῖα ἀποδείξας. Ἀντιόχῃ δὲ μετ' ἑὸν πολὺ τὸ ἔρυμα παραδόντος, καὶ διὰ τῆτο παυσαμένων τῆ πολέμου, Σοσίῳ μὲν Ἀντώνιος παραδίδωσι· παρακαλευσάμενος δὲ Ηρώδῃ συμμαχεῖν, αὐτὸς ἐπ' Αἰγύπτῃ ἐχώρει. καὶ Σόσιος μὲν δύο τάγματα, ἐπικηρέσαντα Ηρώδῃ, πρῆπεμψεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῷ πλείονος στρατῷ ἠκολύθει.

ι'. Εὐτυχὲς δ' ἦδη κατὰ τὴν Ἰουδαίαν τεθνεὺς Ἰώσηπος τρόπῳ τέτω. λήθην μὲν ὦν αὐτῷ παρηγγεῖλεν ὁ ἀδελφὸς πρὸς Ἀντώνιον ἀνερχόμενος λαμβάνει. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἀνὰ τὰ ὄρη· πέντε γὰρ αὐτῷ σπείρας Μαχαβᾶ δόντος ἐπὶ Ἰερχῶντος ἠπείγετο βεβλόμενος ἐκθερίσαι τὸν σῖτον αὐτῶν· καὶ νεοσυλλέκτῃ τῷ Ῥωμαῖς στρατεύματος ὄντος, καὶ πολέμων ἀπείρως ἔχοντος, καὶ γὰρ πολὺ ἐκ Συρίας ἦν κατε-

Herodem, qui nouissimis praesidio erat, ex improviso irruunt equites fere quingenti in insidiis dispositi; cumque eos, qui praecesserant, in fugam vertissent, rex, cum eo, quod circa se erat robore, in eos inuectus, hostem statim repulit. Qua re suorum animos erigit, et paulum a metu respirare facit: iisque, qui iam terga dederant, ad pugnam reuertentibus, magna ubique fiebat Barbarorum strages. Rex autem caede eos persequebatur: cumque erepta recuperasset, et in iis non exiguum iumentorum et mancipiorum numerum, viam, quam instituerat, perrexit. Et cum plures e saltibus, qui proxime erant ad exitum in planitiem, ipsos adorirentur, hos quoque ille valida suorum manu aggressus in fugam vertit, multisque illorum occisis, securum iis, qui sequerentur, iter praestitit. Illi vero seruatores eum et protectorem suum appellabant.

9. Postquam vero prope Samosata ventum est, exercitum ei occurrurum suo cum ornatu mittit Antonius, ut hunc Herodi tribueret honorem, pariterque auxilium suppeditaret. audierat enim Barbaros impetum in eos fecisse. Itaque et praesentia eius et adspectu laetatus est, et, ubi intellexit, quae in via ab eo facta erant, benigne eum excipiebat, et virtutem illius suspiciebat: ipseque eum, ut in conspectum venit, complexus Antonius alacriter admodum salutabat, maioremque ei honorem habebat, ut qui nuperrime eum regem creauerat. Cum autem Antiochus munimenti deditionem fecisset, et propterea finiretur bellum, Sosius illud tradit Antonius; cumque ei mandauisset, ut Herodem adiuuaret, ipse proficiscebatur in Aegyptum. Tum Sosius duas legiones Herodi auxiliares praemisit in Iudaeam; ipse cum maiori exercitu subsequabatur.

10. Erat autem iam mortuus in Iudaea Iosephus in hunc modum. Illi quidem e memoria excidunt, quae ei mandauerat frater ad Antonium discedens. Cum vero apud montes castra posuisset (nam, quinque cohortibus ipsi a Machaera datis, properabat ad Hierichuntem, volens segetes eorum demetere) et Romanorum exercitus tyronum esset bellorumque inexpertus, quippe ex Syria magna

λεγμένον, ἐπιθεμένων αὐτόθι τῶν πολεμίων, ἀποληφθεὶς ἢ
 δυσχωρίαις, αὐτός τε ἀποθνήσκει γενναίως μαχόμενος, καὶ
 τὸ σφάτευμα πᾶν ἀπέβαλεν· ἐξ γὰρ σπείραι διεφθάρη-
 σαν. κρατήσας δὲ τῶν νεκρῶν Αντίγονος, ἀποτέμνει τὴν Ιε-
 σήπην κεφαλὴν πεντήκοντα ταλάντων αὐτὴν ῥυομένην Φερών-
 ρα τὰδελφῆ. καὶ μετὰ τῷτο ἀποσάντες Γαλιλαῖοι τῶν πα-
 ρὰ σφίσι δυνατῶν, τὰς τὰς Ηρώδης φρονοῦντας ἐν τῇ λίμνῃ
 κατεπόντωσαν· καὶ τῆς Ισδαίας πολλὰ ἐνεωτερίσθη. Μα-
 χαρεῖς δὲ Γιτθᾶν χωρίον ἐξωχύρη.

ια. Παρῆσαν δ' ἄγγελοι τῶν πεπραγμένων πρὸς τὴν
 βασιλέα· καὶ ἐν Δάφνῃ τῆς Αντιοχείας ἐδήλωσαν αὐτῇ τὴν
 κατὰ τὸν ἀδελφὸν τύχην, προσδεχομένῳ μέντοι καὶ αὐτῇ
 διὰ τινὰς ὀνείρων ὄψεις, τρανῶς προφαινύσας τὸν τῷ ἀδελφῷ
 θάνατον. ἐπειχθεὶς οὖν κατὰ τὴν πορείαν, ὡς κατὰ Λίβα-
 ρον τὸ ὅρος γίνεται, ὡς ὀκτακοσίαις μὲν τῶν αὐτόθι προσλαμ-
 βάνων, ἔχων δὲ καὶ Ῥωμαϊκὸν ἐν τάγμα, εἰς Πτολεμαῖδα
 παραγίνεται· καὶ κειθὲν νυκτὸς ἀναστὰς μετὰ τῷ στρατῷ,
 προῆι διὰ τῆς Γαλιλαίας. ὑπὴντων δ' οἱ πολέμοιοι· καὶ
 κρατηθέντες τῇ μάχῃ, κατεκλείσθησαν εἰς χωρίον, ὃθεν ἦσαν
 ὠρηκότες τῇ προτεραίᾳ. προσβολὰς δὲ τὴν τευθὲν ἔωθεν
 ἐποιεῖτο. καὶ πολλῶν χειμῶνος καταρράγέντος ἔδεν ποιεῖν
 δυνάμενος, ἀπάγει τὴν στρατιὰν εἰς τὰς πλησίον κώμας·
 ἐλθόντος δ' αὐτῷ παρ' Αντωνίᾳ καὶ δευτέρῃ τάγματος, οἱ
 τὸ χωρίον ἔχοντες φοβηθέντες νυκτὸς ἐξέλιπον αὐτό. καὶ ὁ
 βασιλεὺς ἔσπευδεν ἐπὶ Ιεριχῆντος, τιμωρήσασθαι κατὰ νοῦν
 ἔχων αὐτὰς ὑπὲρ τὰδελφῆ. ἐπεὶ δὲ κατέρευξεν, εἰσία μὲν
 τὰς ἐν τέλει· μετὰ δὲ τὴν συνασίαν παρῆλθεν εἰς τὸ δωμα-
 τιον ἀπολύσας τὰς παρόντας. ἐνταῦθα ἴδοι τις ἂν τῷ βασι-
 λέως τὴν ἐκ τῷ Θεῷ εὐνοίαν. πίπτει μὲν γὰρ ἡ σέγη τῷ οἰ-
 κήματος, ἔδνα δὲ ἀπολαβῶσα διέφθειρεν. ὥστε πάντας
 πιστεῦσαι τὸν Ηρώδην εἶναι Θεοφιλῆ, μέγαν ἔτω καὶ παρά-
 δοξον διαφυγόντα κίνδυνον.

ιβ. Τῇ δ' ὑστεραία τῶν πολεμίων ἑξακιχίλιοι, ἀπ' ἁ-
 κρῶν κατιόντες τῶν ὁρῶν εἰς μάχην, ἐφόβαντο τὰς Ῥωμαίους. ὁ

ex parte collectus, hostibus eum illic laceffentibus, in locis difficilibus interceptus, et ipse generose pugnans occumbit, et exercitum omnem amisit; sex enim cohortes perierunt. Atqui Antigonus occisorum potitus Iosephi caput abscidit, Pherora eius fratre id quinquaginta talentis redimere volente. Posteaque Galilaei, cum a suis optimatibus descisissent, eos, qui ab Herode stabant, in lacum demersos necarunt: et multi in Iudaea rerum nouarum studio tumultus exsisterunt. In eo autem Machaeras erat, vt Gittam castellum muniret.

11. Interea rerum gestarum nuncii ad Herodem venerunt: et apud Daphnen Antiochiae ei fratris fortunam retulerunt, expectanti quidem propter visa somniorum, quae ei fratris mortem manifesto praedicebant. Accelerato igitur itinere, postquam ad montem Libanum venit, assumtis fere octingentis eius loci hominibus, una cum Romana legionē, quam habebat, Ptolemaidem se confert: et inde cum noctu mouisset cum exercitu, per Galilaeam progressus est. Hostes autem ei ad dimicandum occurrebant: et praelio victi conclusi sunt in castellum, vnde pridie fuerant profecti. Ita prima luce locum oppugnabat: sed magna coorta tempestate, agere cum nihil posset, exercitum in proximos pagos abducit. Cumque ad eum venisset ab Antonio altera legio, qui locum tenebant, territi eum noctu deserebant. Et rex ad Hierichuntem festinat, fratris necem vlcisci in animo habens. Postquam vero castra fecisset, primates ad coenam adhibuit: finitoque conuiuio, cum illos, qui aderant, dimisisset, in cubiculum se recepit. Hic liceat alicui perspicere Dei erga regem benevolentiam. Et enim tectum coenaculi concidit, nec quenuquam, quod nemo ibi comprehensus esset, exstinxit. Quo factum, vt omnes crediderint Herodem Deo carum esse, qui magnum adeo et inopinatum effugerat periculum.

12. Postridie autem sex hostium millia, de montium iugis descendencia in pugnam, Romanos territabant: le-

δὲ γυμνήται προσιόντες τοῖς παλτοῖς ἔβαλλον καὶ λίθοις τὰς περὶ τὸν βασιλέα ἐξεληλυθότας, αὐτόν τε παλτῶ τὶς παρὰ τὴν λακάραν ἔβαλεν. Αντίγονος δ' ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν πέμπει στρατηγόν, Πάππον ὄνομα, σὺν δυνάμει τινί, βεβλόμενος παραχρῆν τοῖς πολεμίοις δόξαν πολεμοῦντος ἐκ περιχσίας. ἀλλ' ὁ μὲν Μαχαβᾶ τῷ στρατηγῷ παρεκάθητο. Ηρώδης δὲ πέντε πόλεις παραλαβὼν τοὺς ἐγκαταλειφθέντας περὶ διχιλίους ὄντας ἐφόνευσεν, αὐτάς τε τὰς πόλεις ἐμπρησάς ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὸν Πάππον. ἐστρατοπεδεύετο δ' οὗτος ἐπὶ κώμῃν Ἰσάνας καλεσμένην. καὶ πολλῶν αὐτῷ προσερόντων ἐκ τῆς Ἰερουσόλυμης καὶ τῆς Ἰδδαίας, ἐπεὶ πλησίον γίνεται, τῶν πολεμίων ἐπεξελθόντων αὐτοῖς ὑπὸ θάρσους, συμβαλὼν κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τιμωρῶν τὰ δελφῶ, Φεύγουσιν εἰς τὴν κώμην ἐπέκειτο κτείνων. πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκίων ὀπλιτῶν, καὶ πολλῶν ἀναφευγόντων ἐπὶ τὰς σέγας, κρατεῖ τῶν τῶν ὀρέφους τῶν οἰκῶν ἀνασκάπτων, ἐμπλεα τὰ κάτω τῶν στρατιωτῶν ἑώρα ἀδρῶν ἀπειλημένων. τέττες μὲν οὖν πέτρας ἄνωθεν βάλλοντες σωρηδὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἀνέρου. καὶ θέαμα τῷτο δεινότατον ἦν κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, νεκρῶν τὸ πλῆθος ἀπείρων ἐκτὸς τῶν τειχῶν ἐπ' ἀλλήλοις κειμένων. τῷτο τὸ ἔργον μάλιστα τὰ φρονήματα τῶν πολεμίων ἔκλασεν, παραδοκέντων τὸ μέλλον. ἑωρῶντο γάρ παμπληθεῖς πόρρωθεν συγγινόμενοι περὶ τὴν κώμην, οἱ τότε ἔφευγον· καὶ εἰ μὴ χειμῶν ἐπέχε βαθύς, ἦκεν ἂν καὶ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα ἡ βασιλέως στρατιὰ, θάρρῳσι τῷ νενικηκέναι, καὶ τὸ πᾶν ἦν ἂν εὐγασμένη. καὶ γὰρ Αντίγονος ἤδη τὴν παντελῆ Φυγὴν ἐσκόπει καὶ ἀπανάσασιν ἐκ τῆς πόλεως.

ιγ'. Τότε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, οὐσίας γὰρ ἦν, δειπνοποιῶνταί κελεύει τὰς στρατιώτας. αὐτός τε, ἐκεκμήκει γὰρ, εἰσελθὼν εἰς τι δωματίον, περὶ λυτῶν ἦν. ἔνθα καὶ κίνδυνος αὐτῷ μέγιστος συνέπεσεν, ὃν κατὰ Θεῶ πρόνοιαν διέφυγε. γυμνῶ γὰρ ὄντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ παιδὸς ἐνὸς ἀκολούθῳ λαομέλει, ἐν τῷ ἐντὸς οἰκήματι τῶν πολεμίων τινὲς ὀπλισμένοι συμπεφευγότες αὐτέθι διὰ φόβον ἦσαν· καὶ μεταξὺ λαομένη,

visque armaturae milites, progressi, in regis stipatores, qui exierant, pila et lapides iaciebant, eique latus quidam pilo vulneravit. Antigonus vero ducem mittit in Samariam, nomine Pappum, cum nonnulla manu, volens hostibus opinionem creare, sese tanquam viribus superiorem bellum gerere. Atque ille Machaerae duci se opposuit: Herodes vero, captis quinque oppidulis, duo circiter hominum millia, quos ibi comprehenderat, interfecit, oppidisque incensis aduersus Pappum rediit. is autem castra habebat ad vicum Iffanas appellatum. Ac frequentibus ad eum tum ab Hierichunte tum ab Iudaea confluentibus; vbi prope hostes ventum est, cum illi audacter eum inuasissent, collatis signis praelio eos superat, et, vt fratri parentaret, fugientes in vicum cum caede persequabatur. Cumque domus armatis essent refertae, et multi in tecta refugerent, iis potitur: et euulsis domorum tabulatis, quae infra erant confertis militibus plena conspicit. Et hos quidem iactis superne saxis aceruatim conficiebant. adeoque nullum toto bello acerbius erat spectaculum, quam immensa mortuorum multitudo extra moenia in cumulos congesta. Atque haec res maxime fregit animos hostium, sollicitorum de futuro. Cernebatur enim procul ingens hominum vis coeuntium circa vicum, qui hoc conspicati refugiebant: et nisi hyemis asperitas prohibuisset, inuasisset Hierosolyma regis exercitus, victoria fretus; negotiumque peregisset. Iam enim fugam plane adornabat Antigonus, et ab vrbe discessionem.

13. Et tunc quidem rex (iam enim serum erat) iussit milites coenatum ire; atque ipse, vtpote defatigatus, in cubiculum ingressus ad lauandum se parabat. vbi et maximum discrimen adiit, e quo tamen Dei prouidentia euasit. Cum enim ipse inermis esset et cum vno puero, qui ei pedissequus erat, lauaret in interiore domo, vbi hostium aliquot armati in fugam coniecti sese prae metu abdiderant: etiam inter lauandum vnus stricto gladio prodit

ὁ πρῶτος ἐπεξέρχεται ξίφος ἔχων γυμνὸν καὶ διὰ θυρῶν χωρεῖ, καὶ μετ' αὐτὸν δεύτερος, καὶ τρίτος ὁμοίως ὠπλισμένοι, ἃδὲν βλάψαντες τὸν βασιλέα ὑπ' ἐκπλήξεως, ἀγαπῶντες δὲ τῷ μηδὲν αὐτοὶ παθόντες εἰς τὸ πρόθεν διεκπεσεῖν. τῇ δ' ὑστεραία, τὴν μὲν Πάππη κεφαλὴν, ἀνήρηται γὰρ, ἀποκόψας Φερώρα ἐπεμψε, ποιήν ἂν θ' ὧν ὁ ἀδελφὸς αὐτῇ πάθοι· ἔτος καὶ ἦν αὐτόχρως ἐκείνῃ γεγεννημένος.

ιδ'. Λήξαντος δὲ τῷ χειμῶνος, ἄρας ἐκείθεν ἐγγυς Ἱεροσολύμων ἐρχεται, καὶ πλησίον στρατοπεδεύεται τῆς πόλεως. τρίτον δὲ αὐτὸ τῆτο ἔτος ἦν ἐξ ἧ βασιλεὺς ἐν Ρώμῃ ἀποδεδεικτο. ἀναστρατοπεδουσάμενος δὲ, καὶ πλησίον ἐλθὼν τῷ τείχεος κατὰ τὸ ἐπιμαχώτατον, πρὸ τῷ ἱερῷ καταστρατοπεδεύεται, προσβαλεῖν διγνωκῶς, ὡς καὶ πρότερον ποτὲ Πομπήιος. τρισὶ δὲ διαλαβὼν χώμασι τὸν τόπον πύργους ἀνίσησι, πολλῇ τε χεὶρὶ πρὸς τὸ ἔργον χρώμενος, καὶ τέμνων τὴν πέριξ ὕλην. παρκαταστήσας δὲ τοῖς ἔργοις τῆς ἐπιτηδείας, ἰδρυμένης ἔτι τῆς στρατιᾶς, αὐτὸς εἰς Σαμαρείαν ἐπὶ τὸν γάμον ὤχετο, ἀξόμενος τὴν Ἀλεξάνδρῃ τῷ Λεξιοβάλῃ θυγατέρα. ταύτην γὰρ ἦν ἡγγυημένος, ὥς μοι καὶ πρότερον εἴρηται.

ΚΕΦ. 15'.

Ὡς Ηρώδης, Μαριάμμην γεγαμηκῶς, μετὰ Σοσίῃ Ἱεροσόλυμα κατὰ κράτος αἰρεῖ· καὶ ὡς ἡ τῷ Ἀσαμωναίου ἀρχὴ παύεται.

ΜΕΤΑ δὲ τὰς γάμους, ἦλθε μὲν διὰ Φοινίκης Σόσιος, προεκπέμψας τὴν δύναμιν διὰ τῆς μεσογείας· ἦλθε δὲ καὶ ὁ στρατηγός, πλῆθος ἔχων ἱππέων τε καὶ πεζῶν. παρεγγέτο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς Σαμαρείτιδος, ἐκ ὀλίγον πρὸς τὸ πάλαι στρατὸν ἄγων· περὶ τρισμυρίας γὰρ ἦσαν. πάντες δὲ ἐπὶ τὸ Ἱεροσολύμων ἡθροίζοντο τείχος, καὶ διεκάθηντο πρὸς τῷ βορείῳ τείχει τῆς πόλεως, στρατιὰ ἑνδεκα μὲν ἦσα τέλη ἰσραηλιτῶν, ἐξ δὲ χιλιάδες ἱππέων, ἀλλὰ τε ἐπικερκὰ ἀπὸ

e latibulo et foras exit, deinde alter, itidemque tertius, similiter armati, adeo attoniti, ut regem ne quidem laeserint, contenti sine noxa sese ex aedibus proripere. Postero autem die Herodes Pappi caput, nam occisus erat, amputatum Pherorae misit, poenam repetens ob ea, quae fratri ipsius acciderant. nam et is eum sua manu interfecerat.

14. Hyeme autem finita, cum inde exercitum mouisset, Hierosolyma venit, et prope urbem castra facit. Ille vero annus idem tertius erat, ex quo Romae rex creatus fuerat. At cum inde castra mouisset et prope muros accessisset, qua parte urbs erat maxime expugnabilis, ea ante templum collocat, urbem oppugnare in animo habens, ut aliquando ante fecerat Pompeius: atque obsepto tribus aggeribus loco, turres erigit, magna manu ad id opus utens, et proximas arbores secans. Ac praefectis operi idoneis hominibus, sedente adhuc exercitu, ipse Samariam ad nuptias proficiscitur, filiam ducturus Alexandri Aristobuli filii. nam illa ei desponsata erat, ut iam ante a me dictum est.

CAP. XVI.

Quomodo Herodes, Mariamne in uxorem ducta, una cum Sosio Hierosolyma vi expugnat: utque Asamonaeorum principatus deficit.

POST nuptias autem venit per Phoenicem Sosius, praemissis per mediterranea copiis: post quas venit etiam dux ipse magnam habens equitum peditumque multitudinem. Ipse quoque rex aduenit a Samaritide, non paruum exercitum praeter veterem agens: quippe qui esset plus minus triginta millium. Isti autem omnes ad moenia Hierosolymorum conuenerunt, et a muri parte septentrionali confederunt, exercitus ex undecim legionibus peditum et equitum millibus sex, praeter alia auxilia a

τῆς Συρίας. δύο δ' ἡγεμόνες, Σόσιος μὲν ὑπ' Ἀντωνίου σαλεις σύμμαχος, Ηρώδης δ' ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς, Ἀντίγονον ἀφελόμενος τὴν ἀρχὴν, ἀποδειχθέντα ἐν Ρώμῃ πολέμιον, αὐτὸς ἀντ' ἐκείνῃ βασιλεύσειε κατὰ τὸ συγκλήτης δόγμα.

Β'. Μετὰ πολλῆς δὲ προθυμίας καὶ ἐξιδος, ἅτε σύμψαντες ἡθροισμένοι τῇ ἔθνης, οἱ Ἰσδαῖοι τοῖς περὶ τὸν Ηρώδην ἀντεπολέμην, καταλειφθέντες ἐντὸς τῆς τεύχης, πολλὰ τε ἐπεφῆμιζον περὶ τὸ ἱερόν, καὶ πολλὰ ἐπ' εὐφημίᾳ τῆς δῆμῃς, ὡς ῥυσομένοι τῶν κινδύνων αὐτῆς τῇ Θεῇ· τὰ τε ἐκτὸς τῆς πόλεως ἀπεσκευάσαντο, ὡς μὴδ' ὅσα τροφὴ δύνατο εἶναι ὑπολιπεῖν ἢ ἀνθρώποις ἢ ὑποζυγίοις, ληστείαις τε λάθρα χρώμενοι ἀπορίαν παρέχον. ταῦτα δ' Ηρώδης συνιδὼν, πρὸς μὲν τὰς ληστείας τὰς ἐπικαιροτάτας τόπῃς προσλόχιζε· πρὸς δὲ τὰ ἐπιτηδεῖα πέμπων ὀπλιτικὰ τέλη, πόρρωθεν ἀγορὰν συνεκόμενεν, ὡς ὀλίγῃ χρόνῳ πολλὴν ἀφθονίαν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν ἀναγκαίων. ἤρτο δὲ, συχνῶς ἤδη πολλῆς χειρὸς ἐργαζομένης, καὶ τὰ τρία χῶματα εὐπετῶς· θέρους τε γάρ ἦν, καὶ ἰδὲν ἐμποδῶν πρὸς τὴν ἀνάστασιν, ἔτ' ἀπὸ τῆς ἀέρος, ἔτ' ἀπὸ τῶν ἐργαζομένων. τὰ τε μηχανήματα προσαγοντες, κατίσειον τὸ τεῖχος, καὶ πάσαις ἐχρῶντο τεύχεσι· ὃ μὴν ἐξέπληττον τῆς ἑνδον, ἀλλ' ἀντετεχνῶντο καὶ κείνοι πρὸς τὰ παρὰ τούτων γινόμενα ἔκ ὀλίγου· ἐπεκθρόντες τε, τὰ μὲν ἡμέρη ἐνεπίμπρασαν, τὰ δὲ ἐξεργασμένα, εἰς τε χεῖρας ἰόντες, ἰδὲν κακίς Ῥωμαίων ἦσαν τὰς τόλμας, ἐπισήμη δ' ἐλείποντο, πρὸς τε τὰς μηχανὰς ἀντετίχιζον, ἐρειπομένων τῶν πρῶτων οἰκοδομημάτων, ὑπὸ γῆν τε ἀπαντῶντες μεταλλεύουσι διεμάχοντο· ἀπονοία δὲ τὸ πλεόν ἢ προμηθεΐα χρώμενοι προσελιπάρουν τῷ πολέμῳ εἰς τεύχεα, καὶ ταῦτα μεγάλα στρατῷ περικαθημένοι σφῶς, καὶ λιμῷ талаπωρέμενοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, τὸν γὰρ ἐβδοματικὸν ἐνιαυτὸν συνέβη κατὰ ταυτὸν εἶναι, ἀναβαίνουσι δὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος πρῶτον μὲν λοχάδες εἴκοσι, ἔπειτα ἑκατοντάρχαι Σοσίῃς, ἤρθε γὰρ τὸ μὲν πρῶτον τεῖχος, ἡμέρας τεσσαράκοντα, τὸ δὲ δεύτερον πεντεκαίδεκα, καὶ τινες τῶν περὶ τὸ ἱερόν ἐνεπρήθησαν τῶν

Syria. Duces vero duo erant, Sosius ab Antonio missus in auxilium, et Herodes pro seipso, ut, Antigono de principatu delecto, (quippe qui Romae hostis declaratus esset) ipse pro illo regnaret ex senatusconsulto.

2. Iam vero Iudaei magno animo et contentione (utpote vniuersa gente congregata) Herodi repugnabant, intra moenia conclusi; multaque circa templum iactabant, et populo fausta ominabantur, tanquam Deo eos periculo liberaturo; neque non extra urbem omnia sustulerunt, ut nec alimenta relicta essent hominibus aut iumentis, et clandestinis latrociniiis hosti difficultatem afferebant. Cum autem Herodes ista animaduertisset, aduersum latrocinia locis opportunis insidias disponebat: atque, ad necessaria missis armatorum legionibus, forum rerum venalium e longinquo comportabat, ita ut breui tempore magna omnium, quibus opus esset, copia abundauerint. Iam vero, cum multa manus continenter in opere versaretur, facile perfecti sunt tres aggeres: nam et aestas erat, nihilque ad structuram impediendi aut ab aëris intemperie aut ab iis, qui operam conferebant. Itaque, admotis machinis, muros quatunt et omnia experiuntur. Nec tamen perterebantur, qui erant intus, quin excogitabant et ipsi contra ea, quae ab oppugnantoribus fierent, non pauca; et eorum opera excursionibus partim inchoata partim perfecta incendebant; et ad manus venientes nihilo Romanis inferiores erant audacia, sed ingenio superabantur. Quin et aduersus machinas dirutis primis aedificiis alia exstruebant, et sub terra cuniculos agentibus occurrentes pugnabant: ac desperatione magis quam providente consilio utentes, bellum ad extremum persequebantur, idque magno licet exercitu circumfessi, et fame rerumque necessariarum penuria laborantes. nam contigit, ut in idem tempus congrueret annus Sabbaticus. Tandem muros conscendunt, primum quidem lecti homines viginti, deinde Sosii centuriones, expugnatus enim erat primus murus quidem quadraginta diebus, secundus vero quindecim, et quaedam circa templum porticus combustae erant; quas

ἄς Ηρώδης Αντίγονου ἐμπρῆσαι διέβαλλε, μῖσος αὐτῷ
 πραγματευόμενος παρὰ τῶν Ισδαίων γενέσθαι. ἡρημένῳ δὲ
 τῷ ἔξωθεν ἱερῷ καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἔσωθεν ἱερὸν καὶ
 τὴν ἄνω πόλιν Ισδαῖοι συνέφυγον. δεισαντὲς τε, μὴ διακω-
 λύσῃ αὐτὰς οἱ Ῥωμαῖοι τὰς καθημέρινὰς θυσίας ἐπιτε-
 λῆν τῷ Θεῷ, πρὸςβεύονταί ἐπιτρέψαι παρακαλῶντες θύμα-
 τα αὐτοῖς μόνον εἰσκομίσεσθαι. ὁ δ' ὡς ἐνδωσόντων αὐτῶν
 συνεχώρει ταῦτα. καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἑώρα γινόμενον παρ' αὐτῶν
 ὧν ὑπενόει, ἀλλ' ἰχυρῶς ἀντέχοντας ὑπὲρ τῆς Αντιγόνης βασι-
 λείας, προσβαλὼν κατὰ κράτος εἰλε τὴν πόλιν, καὶ πάντα
 εὐθύς ἦν φόνων ἀνάπλεα· τῶν μὲν Ῥωμαίων ἐπὶ τριβῇ τῆς
 πολιτορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ Ηρώδην Ισδαϊκοῦ μηδὲν
 ὑπολιπεῖν σπεύδοντος ἀντίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ συνεχεῖς ἐν
 τῇ τοῖς γενομένοις καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συναθροόμενοι, καὶ τῷ
 ναῷ προσφεύγοντες. ἦν τε οὔτε νηπίων οὔτε γήρεως ἕλεος, οὔ-
 τε γυναικῶν ἀφειδείας Φειδῶ· ἀλλὰ καὶ τοὶ περιπέμποντες
 τῷ βασιλέως, καὶ Φεῖδεσθαι παρακαλῶντες, ἑδεῖς ἐκράτησε
 τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμνηότες, πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξή-
 σαν. ἐνθα καὶ Αντίγονος, μήτε τῆς πάλας μήτε τῆς τότε
 τύχης ἐννοίαν λαβὼν, κάτῃσι μὲν ἀπὸ τῆς βάρους, προσπί-
 πτει δὲ τοῖς Σισίᾳ ποσὶ. κακῆνός μὴδὲν αὐτὸν οἰκτείρας
 πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεκρότησε μὲν ἀκρατῶς, καὶ Αντιγό-
 νην ἐκάλεσεν· ἢ μὴν ὡς γυναῖκά γε Φερεῶς ἐλεύθερον ἀφῆ-
 κεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεῖς ἐφυλάττετο.

γ'. Πρόνοια δ' ἦν Ηρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων, τῷ
 κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλατριοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γάρ
 τὸ ξενικὸν πλῆθος ἐπὶ Θεῶν τῷ τε ἱερῷ καὶ τῶν κατὰ τὸν
 ναὸν ἀγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ
 ἀπειλῶν, ἔτι δ' ἔς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστειλεν, ἥττης χαλε-
 πωτέρην ἡγόμενος τὴν νίκην, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν
 ὀφθείη. διεκώλυσεν τε καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἀρπαγάς,
 πολλὰ διατενόμενος πρὸς Σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀν-
 δρῶν Ῥωμαῖοι τὴν πόλιν κενώσαντες καταλείψουσιν αὐτὸν
 ἐρημίας βασιλεία, καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτῳ πολιτῶν φόνῳ βραχὺ

postea Herodes ab Antigono incensus calumniabatur, data industria, ut cum Iudaeorum invidia grauaret. Expugnato exteriori templo et vrbe inferiore, Iudaei in templum interius et urbem superiorem confugerunt. veritique, ne a Romanis quotidiana Deo sacra peragere prohiberentur, legatos miserunt, qui postularent, ut eis victimas tantum introducere permetteretur. Ille vero petitioni concessit, deditionem facturos arbitratus. Ast ubi nihil ab eis eorum, quae suspicabatur, fieri videbat, sed eos fortiter pro Antigoni regno propugnare, urbem aggressus vi cepit, atque omnia protinus plena caedibus erant; Romanis ob obsidionis moram iratis, Herodianis vero Iudaeis nullum aduersarium relinquere studentibus. Ita densi in angiporibus, et per domos constipati, et in templo, in quod refugerant, iugulabantur. nec paruulorum nec senum. miserum est; nec mulieribus, utpote viribus imbecillis, parcebatur: ac quamuis rex undique mitteret, et, ut parcere-tur, oraret, nemo dextram continebat, sed tanquam rabiosi in omnem aetatem saeuierunt. adeoque Antigonus, neque prioris neque praesentis fortunae memor, ex arce descendit, Sosioque ad pedes accidit. Atque ille nihil miseratus mutatam eius fortunam, intemperanter ei insultavit, et Antigonom appellauit: non tamen ut feminam e custodia liberum emisit; sed in vinculis quidem ipse asseruabatur.

3. Herodi autem curae erat, postquam hostes superauerat, alienigenarum auxilium vim coercere et moderari. Cum impetu enim ferebatur peregrinorum militum vulgus ad templum sacrasque templi res adspiciendas. Verum rex partim precibus, partim minis, nonnullos etiam armis repressit, victoriam clade grauiorem existimans, si quid eorum cerneretur, quae ne ab illis quidem adspici fas est. Quin et urbem diripi prohibebat, cum Sositum etiam atque etiam interrogasset, utrum Romani, vrbe pecuniis viisque exinanita, regem se solitudinis essent relicturi: quippe se vel totius orbis imperium tam multorum ciuium

καὶ τὴν τῆς οἰκισμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνει. τῷ δὲ ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἀρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν Φαμένῃ, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἑκάστοις. ἔτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πόλιν, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τὰς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δ' αὐτὸν ἐδωρῆσατο Σέσιον, ὡς πάντας ἀπελθεῖν χρημάτων εὐποροῦντας.

δ'. Τῷτο τὸ πάθος συνέβη τῇ Ιερουσολυμιτῶν πόλει, ὑπατεύοντος ἐν Ρώμῃ Μάρκου Αἰγρίππα καὶ Κανινίῃ Γάλλῃ, ἐπὶ τῆς πέμπτῃς καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ολυμπιάδος, τῷ τρίτῳ μηνί, τῇ ἑσπερῇ τῆς νηθείας, ὥσπερ ἐκ περιτροπῆς τῆς γενομένης ἐπὶ Πομπηίῃ τοῖς Ἰουδαίοις συμφορᾷς. καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνης τῇ αὐτῇ ἐάλωσαν ἡμέρᾳ, μετὰ ἔτη εἰκοσικαθεπτὰ. Σέσιος δὲ, χρυσὸν ἀναθέμενος τῷ Θεῷ σέφανον, ἀνέδευξεν ἀπὸ Ιερουσολύμων, Ἀντίγονον ἄγων δεσμώτην Ἀντωνίῳ. δεισας δὲ Ἡρώδης, μὴ φυλαχθεὶς Ἀντίγονος ὑπ' Ἀντωνίῃ, καὶ κομωθεὶς εἰς Ρώμην ὑπ' αὐτῇ δικαιολογήσεται πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐπιθεκνὺς αὐτὸν μὲν ἐκ βασιλέων, Ἡρώδην δὲ ἰδιώτην, καὶ ὅτι προσῆκεν αὐτῷ βασιλεύειν τὰς παῖδας διὰ τὸ γένος, εἰ καὶ αὐτὸς εἰς Ρωμαίῃς ἐπεξήμαρτε· ταῦτα φοβόμενος, πολλοῖς χρήμασι πείθει τὸν Ἀντωνόνιον ἀνελεῖν τὸν Ἀντίγονον. ἔγινον μὲν, τῷ δέος μὲν Ἡρώδης ἀπαλλάσσεται· παύεται δ' ἔτις ἢ τῷ Ἀσαμωναίῳ ἀρχὴ μετὰ ἔτη ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἕξ. οἶκος λαμπρὸς ἔτος ἦν, καὶ διάσημος γένους ἕνεκα καὶ τῆς ἱερατικῆς τιμῆς, ὧν τε ὑπὲρ τῷ ἔθνει οἱ γονεῖς αὐτῷ διαπραξάντο. ἀλλ' ἔτιοι μὲν, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους εἰσίν, τὴν ἀρχὴν ἀπέβαλον· μετέβη δ' εἰς Ἡρώδην τὸν Ἀντιπάτρεα, οἰκίας ὄντα δημοτικῆς, καὶ γένους ἰδιωτικῆς, καὶ ὑπακύνοντος τοῖς βασιλεῦσι. καὶ τῷτο μὲν τὸ τέλος τῆς Ἀσαμωναίων γενεᾶς παρελήφαμεν.

naede non emendum esse putare. Cumque ille pro obsi-
 dionis labore praedam se militibus merito concedere dixis-
 set, respondit Herodes, se sua pecunia mercedem singulis
 numeraturum. atque ita reliqua vrbe redempta, promissum
 praestitit. Nam et singulos milites magnifice, et duces
 pro rata parte, et Sosium plane regie muneratus est, ita
 vt omnes diuitiis aucti et locupletati discederent.

4. Haec vrbi Hierosolymitarum accidit clades, Mar-
 co Agrippa et Caninio Gallo consulibus, Olympiade cen-
 tesima et octogesima quinta, mense tertio, ieiunii solen-
 nitate, tanquam recurrente in idem temporis momentum
 illata Iudaeis a Pompeio calamitate. nam et eodem die ab
 illo post septem et viginti annos Hierosolyma capta fue-
 rant. Sosius vero, corona aurea Deo consecrata, Hiero-
 solymis profectus est, Antigonum vincum ducens ad An-
 tonium. Veritus autem Herodes, ne ab Antonio seruatus
 Antigonus et ab eo Romam perductus causam suam apud
 senatum ageret, ostendens se quidem regia stirpe, Hero-
 dem vero hominem priuatum, quodque ad filios suos, li-
 cet ipse in Romanos deliquerit, nascendi sorte regnare per-
 tineat: ista metuens multa pecunia persuasit Antonio, vt
 Antigonum necaret. Quo facto Herodes quidem metu
 liberatur, ita vero desit domus Asamonaei principatus,
 postquam centum viginti sex annos durauit. Haec domus
 clara fuit et illustris, tum generis nobilitate et honore pon-
 tificis, tum rebus per eius maiores pro natione gestis. Ve-
 rum hi, propter mutuas dissensiones, principatum amise-
 runt; isque ad Herodem translatus est, Antipatri filium,
 hominem plebeiae familiae, et generis priuati, et regibus
 subiecti. Atque hunc quidem Asamonaeae familiae exi-
 tum a maioribus accepimus.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ιη'.

- α'. Ως Ληφθείσης τῆς Ιερουσολυμιτῶν πόλεως ὑπὸ Σοσίᾳ καὶ Ηρώδῃ, Αντώνιος μὲν Αντίγονον ἐπελέκισεν ἐν Αντιοχείᾳ, Ηρώδης δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα τῶν ἐκείνῃ Φίλων πρώτης Ιερουσολυμιτῶν ἐπανείλετο, καὶ τὴν πόλιν ἡγευρολόγησεν.
- β'. Ον τρόπον Τρεκανός, ὁ πρῶτος βασιλεὺς Ιυδαίων καὶ ἀρχιερεὺς, ἀφ' ἐθείς ὑπὸ τῶν τῶν Πάρθων βασιλέως Αρσάκῃ, πρὸς Ηρώδην ὑπέστρεψεν.
- γ'. Ως Ηρώδης Αριζόβηλον, τὸν τῆς γυναικὸς Μαριάμμης ἀδελφόν, ἀρχιερεῖα καταστήσας, μετ' εἰς πολὺ διαφθαρεῖναι παρεσκέυασεν.
- δ'. Ως Κλεοπάτρα τῇ τῶν Ιυδαίων καὶ Αρράβων ἐπιβλεύουσα βασιλείᾳ, μέρη λαβεῖν αὐτῶν ἔχουσε παρ' Αντωνίου.
- ε'. Κλεοπάτρας εἰς τὴν Ιυδαίαν παρεσία.
- ς'. Ως Ηρώδης ἐπολέμησεν Ἀρέταν, καθ' ὃν καιρὸν Αντώνιος ὑπὸ Καίσαρος ἐν τῇ κατ' Ἀκτιον νικᾷται μάχῃ.
- ζ'. Περὶ τῶ γενομένου σεισμῷ κατὰ τὴν Ιυδαίαν, καὶ τῆς φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων καὶ βοσκημάτων.
- η'. Λόγος Ηρώδῃ πρὸς τὰς Ιυδαίους ἀθυμοῦντας πρὸς τὰ πάθη καὶ τὴν ἥτταν τὴν γενομένην.
- θ'. Ως ἀνάγκην ἔχων Ηρώδης ἀπείναι πρὸς Καίσαρα νεικηκότα, διέφθειρεν Τρεκανόν· καὶ ὡς ἔχε παρὰ Καίσαρος τὴν βασιλείαν, καὶ παρέπεμψεν αὐτὸν ἐπ' Αἴγυπτον.
- ι'. Ως Ηρώδης ἀφικόμενος εἰς Αλεξάνδρειαν ὑπὸ Καίσαρος πολλὰ φιλοφρονηθεὶς ἐτιμήθη.
- ια'. Ως ἐπανελθὼν ὁ αὐτὸς ἐξ Αἰγύπτου ψευδέσι διαβολαῖς παρωξύνθη τὴν γυναῖκα Μαριάμμην ἀποκτεῖναι.
- ιβ'. Περὶ τῶ λιμῷ κατὰ τὴν Ιυδαίαν καὶ Συρίαν γεγονότος, καὶ ὡς διέσωσε τὰ πλήθη καὶ τὰς πόλεις Ηρώδης.
- ιγ'. Περὶ κτίσεως πόλεων Ελληνίδων, ἃς Ηρώδης ὁ βασιλεὺς περιβλέπτως ἐποίησατο.
- ιδ'. Ως Ηρώδης, καθελὼν εἰς ἅπαν τὸν ἀρχαῖον τῶν Ιυδαίων ναόν, ἄλλον ἀντ' ἐκείνῃ ἀνέστησε μετὰ παρολκὴν ἐτῶν ἑξακοσίων, διπλοῦν τοῖς μέτροις ὑπάρχοντα.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IYDAICARVM LIBER DECIMVS QVINTVS.

Continet hic liber tempus annorum XVIII.

1. **Q**uomodo, Hierosolymis a Soso et Herode expugnatis, Antonius Antigonus securi ferit apud Antiochiam, et Herodes quadraginta quinque ex eius amicis, Hierosolymitarum primos interfecit, et pecuniam ab urbe exegit.
2. Quo pacto Hyrcanus, antea Iudaeorum rex et pontifex, a Parthorum rege Arsace dimissus ad Herodem rediit.
3. Quomodo Herodes Aristobulum, Mariannes uxoris suae fratrem, pontificem constituit, et non multo post interficiendum curauit.
4. Quomodo Cleopatra Iudaeorum et Arabum regnis insidians, partem eorum ab Antonio impetrat.
5. Cleopatrae in Iudaeam aduentus.
6. Quomodo Herodes bellum infert Aetiae, quo tempore Antonius a Caesare pugna Asiaca debellatur.
7. De terrae motu, qui in Iudaea accidit; et internecione hominum et iumentorum.
8. Herodis concio ad Iudaeos aduersis casibus et clade iis allata perterritos.
9. Quomodo Herodes, ad Caesarem ire necesse habens, Hyrcanum interfecit: utque a Caesare regnum obtinuit, ipsumque in Aegyptum deduxit.
10. Quomodo Herodes, Alexandriam profectus, a Caesare, quem multa cum elegantia excepit, honoratus est.
11. Quomodo ille ipse ex Aegypto reuersus falsis calumniis ad uxorem Mariannem interficiendam incitatus est.
12. De fame, quae fuit in Iudaea et Syria: et quomodo Herodes populi et ciuitatum saluti prospexit.
13. De exstructione urbium Graecarum, quas Herodes rex speciosas admodum fecit.
14. Quomodo Herodes, diruto veteri Iudaeorum templo, aliud pro eo exstruxit, postquam annos sexcentos durauerat, magnitudine duplum eius.

ΚΕΦ. α΄.

Περὶ Πολλίωνος καὶ Σαμέας. Ηρώδης τῶν Αντιγόνης Φίλωνος
τὰς πρώτους ἀναγρῆ, καὶ τὴν πόλιν ἀργυρολογῆ. Λι-
τῶνιος πελεκίζει Αντίγονον.

ΣΟΣΙΟΣ μὲν οὖν καὶ Ηρώδης ὡς κατὰ κράτος ἔλαβον Ιε-
ροσόλυμα, καὶ πρὸς τούτοις αἰχμαλώτων Αντίγονον, ἡ
πρὸ ταύτης ἡμῖν ἐδήλωσε βίβλος. τὰ δὲ ἐκείνοις συνεχῇ νῦν
ἐσθμεν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ὅλης Ισθαίας ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν
Ηρώδης, τῷ κατὰ τὴν πόλιν πλήθους ὅσοι μὲν ἦσαν ἰδιωτεύον-
τες ἔτι τὰ ἐκείνους φρονῶντες, ἐν προαγωγῇ τῆς ἐποιῆτο,
τὰς δὲ τὰ τῶν ἐναντίων ἐλομένους ἐκ ἐπέλιπε τιμωρόμενος
καὶ κολάζων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἐτιμῶντο δὲ μάλιστα παρ'
αὐτῷ Πολλίων ὁ Φαρισαῖος καὶ Σαμέας ὁ τῆς μαθητῆς.
πολιορκημένων γὰρ τῶν Ιεροσολύμων, ἔτι συνεβέβηον τοῖς
πολίταις δέξασθαι τὸν Ηρώδη, ἀνθ' ὧν καὶ τὰς ἀμοιβὰς
ἀπελάμβανον. ὁ δὲ Σαμέας ἕτος, καὶ κρινόμενος ποτὲ Ηρώδης
τὴν ἐπὶ θανάτῳ, προσέειπεν ὀνειδίζων Τρεκανῶ καὶ τοῖς δικά-
ζουσιν, ὡς περισωθῆς Ηρώδης ἅπαντας αὐτὰς μετελεύσειται,
καὶ τῷτο χροῖω πρῆβη, τῷ Θεῷ τὰς λόγους αὐτῷ τελειώ-
σαντες.

β'. Εν δὲ τῷ τότε κρατήσας τῶν Ιεροσολύμων, πάντα
συνεφόρει τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ κόσμον· ἔτι καὶ τὰς εὐπόρους
ἀφαγόμενος, καὶ συναγαγὼν πλῆθος ἀργυρίων καὶ χρυσίων,
παντὶ τῷ τὸν Αντώνιον ἐδωρεῖτο καὶ τὰς περὶ αὐτὸν φίλους.
ἀπέπεινε δὲ τεσσαράκοντα πέντε τὰς πρώτους ἐκ τῆς αἰρέ-
σεως Αντιγόνης, Φύλακας περιήσας ταῖς πύλαις τῶν τειχῶν,
ἵνα μὴ τι συνεκκομιδῇ τοῖς τεθνεώσι. καὶ τὰς νεκρὰς ἡρώ-
νων, καὶ πᾶν τὸ εὐρισκόμενον ἀργύριον, ἢ χρυσίον, ἢ τί κημή-
λιον, ἀνεφέρετο τῷ βασιλεῖ. πέρας τε κακῶν ἔσθ' ἦν. τὰ
μὲν γὰρ ἡ πλεονεξία τῷ κρατοῦντος διεφόρει ἐν χρεῖᾳ γενο-
μένῳ, τὴν δὲ χώραν μένειν ἀγεώργητον τὸ ἐβδοματικὸν ἡνάγ-
καζεν ἕτος. ἐνεστήκει γὰρ τότε, καὶ ἀπείρειν ἐν ἐκείνῳ τῇ

CAP. I.

De Polliōne et Samea. Herodes primos amicorum Antigoni interfecit, et pecuniam ab urbe exigit: Antonius Antigoni securi ferit.

VT quidem Sosius et Herodes Hierosolyma vi ceperint, et Antigoni captiuum fecerint, superiore libro declarauimus: quae vero illis cohaerentia sunt nunc persequemur. Postquam autem Herodes totius Iudaeae principatum adeptus est, quicumque ex urbana multitudine priuati homines adhuc ab ipsius partibus stabant, eos ad honores promouebat, qui vero ab aduersariis faciebant, eos quotidie vlsceri et suppliciis afficere non intermittebat. Erant autem apud eum in praecipuo honore Pollio Pharisaeus et Sameas eius discipulus. nam hi duo, obsessis Hierosolymis, ciuibus consuluerant, vt Herodem in urbem admitterent: quam ob rem gratiam ab eo consequiebantur. Idem vero ille Sameas, cum Herodes olim in capitis iudicium vocaretur, exprobrandi causa Hyrcano et iudicibus praedicebat, Herodem conseruatum ipsos omnes vlturum esse. id quod temporis processu accidit, Deo faciente, vt verba eius comprobaret euentus.

2. Tunc igitur Hierosolymis potius Herodes, omnia regia ornamenta congerebat, et insuper locupletibus spoliatis, magnam argenti aurique vim contraxit, et his omnibus Antonium eiusque familiares donabat. Interfecit etiam quadraginta quinque primos Antigoniatarum partium, constitutis ad murorum portas custodiis, ne quid cum mortuis efferretur. Neque non mortui excutiebantur, et quicquid erat inuentum argenti, aut auri, aut rerum pretiosarum, ad regem referebatur. denique malorum modus erat nullus: partim propter summam dominantis, qui indigeret, auaritiam; partim quod terram incultam manere cogebat annus septimus. tunc enim instabat, et in illo nobis ne terram seramus interdictum

γῆν ἀπηγορευμένον ἐστὶν ἡμῖν. Ἀντώνιος δὲ, λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀντίγονον, δέσμιον ἔγνω μέχρι τῆς Θριάμβης Φυλάττειν. ἐπεὶ δ' ἤκησε νεωτερίζειν τὸ ἔθνος, καὶ τῆς πρὸς Ἡρώδην μίσους εὐνοῦν Ἀντιγόνῳ διαμένον, ἔγνω τῆτον ἐν Ἀντιόχειᾳ πελεκίσαι· σχεδὸν γὰρ ἑδαμῶς ἡρεμεῖν ἠδύνατο Ἰουδαῖοι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῷ λόγῳ Στράβων ὁ Καππάδοξ λέγων ἕτως. “Ἀντώνιος μὲν Ἀντίγονον τὸν Ἰουδαῖον ἀχθέντα εἰς Ἀντιόχειαν πελεκίζει· καὶ ἑδοξε μὲν ἕτος πρῶτος Ρωμαίων βασιλέα πελεκίσαι, ἐκ οἷθις ἕτερον τρόπον μεταθεῖναι ἂν τὰς γνώμας τῶν Ἰουδαίων, ὥς τε δέξασθαι τὸν ἀντ' ἐκείνου καθεστημένον Ἡρώδην. ἑδὲ γὰρ βασανιζόμενοι βασιλέα αὐτὸν ἀναγορεύειν ὑπέμειναν, ἕτως μέγα τι ἐφρόνουν περὶ τοῦ πρώτου βασιλέως. τὴν οὖν ἀτιμίαν ἐνόμισεν μειώσκειν τῆς πρὸς αὐτὸν μνήμης, μειώσκειν δὲ καὶ τὸ πρὸς Ἡρώδην μῖσος.” ταῦτα μὲν ὁ Στράβων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Τρκανὸς ὑπὸ τῶν Πάρθων ἀφεθείς πρὸς Ἡρώδην ὑπέσχετο· οἷά τε ἐπραττεν Ἀλεξάνδρᾳ, ὅτε Ἀνάνηλον ἀρχιερέα ἐπιδειχθῆναι ἠκηκόει.

ΚΑταχόντος δὲ τὴν βασιλείαν Ἡρώδης, πυθόμενος Τρκανὸς ὁ ἀρχιερεὺς, ἦν δὲ παρὰ Πάρθοις αἰχμάλωτος, ἀφικνέται πρὸς Ἡρώδην τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθείς τρόπῳ τοιούτῳ. Βαρεζαφάνης καὶ Πάκορος οἱ τῶν Πάρθων στρατηγοί, λαβόντες αἰχμαλώτους, Τρκανὸν τὸν πρῶτον ἀρχιερέα γενόμενον εἴτα βασιλέα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδης Φασάηλον, εἰς Πάρθους ἀνήγον. καὶ Φασάηλος μὲν ἐξ ὧρων τὴν ἐν τοῖς δεσμοῖς αἰχμήν, πάσης δὲ ζωῆς κρείττονα τὸν μετὰ δόξης ἡγούμενος θάνατον, αὐτὸς ἑαυτῷ γίνεται φορεὺς, καθὼς προέειπεν.

β'. Τρκανῷ δ' ἀναχθέντι, Φραάτης ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν ἐπισκεπόμενον προσήνεχθη, τὸ τῆς εὐγενείας αὐτῷ διάσημον προπεπυσμένος· διὰ τούτου δεσμῶν μὲν ἀφῆ-

est. Antonius autem, cum captivum cepisset Antig-
 num, decreuerat vsque ad triumphum seruare vinctum.
 Sed cum audiret rebus nouis studere gentem, et prae He-
 rodis odio beneuolentiam erga Antigonom retinere, sta-
 tuit eum Antiochiae securi ferendum: alioquin quiescere
 Iudaei minime poterant. verbisque meis testimonium per-
 hibet Strabo Cappadox, ita dicens: "Antonius Antigo-
 num Iudaeum Antiochiam perductum securi ferit: et
 "hic quidem Romanorum primus visus est regem securi
 "percussisse; ratus non posse alia via flecti Iudaeorum ani-
 "mos, vt Herodem in illius locum suffectum pro rege
 "agnoscerent. nam ne tormentis quidem adigi poterant, vt
 "eum regem appellarent; adeo magna illis opinio erat de
 "priori rege. Fore igitur existimauit, vt memoria eius
 "ignominia sensim minueretur, et odium illorum in
 "Herodem paulatim mitigaretur. Atque haec quidem
 "Strabo.

CAP. II.

*Quomodo Hyrcanus a Parthis dimissus ad Herodem rediit:
 quaeque moliebatur Alexandra, quando Ananellum pon-
 tificem creari audiuerat.*

CUM autem Herodem regnum occupasse fama accepis-
 set Hyrcanus pontifex, tum enim apud Parthos captivus
 erat, ad Herodem venit, captiuitate liberatus in hunc mo-
 dum. Barzapharnes et Pacorus Parthorum duces cum
 Hyrcanum, qui primo pontifex factus est et deinde rex,
 et fratrem Herodis Phasaëlum captiuos fecissent, eos ad
 Parthos abducebant. Et Phasaëlus quidem non ferens in
 vinculis per dedecus vitam agere, et cum gloria mori sa-
 tius esse ducens, quam quomodocunque viuere, ipse sua
 se manu iugulauit, sicut iam ante diximus.

2. Hyrcano vero ad Parthos deducto, Phraates Par-
 thorum rex, cum generis eius nobilitatem audiisset, cle-
 mentius eum tractauit. atque ideo eum e vinculis dimisit,

ἦκεν, ἐν Βαβυλῶνι δὲ κατὰ γινώσκειν παρεῖχεν, ἔνθα καὶ πλῆθος ἦν Ἰσθαίων. ἔτοι τὸν Τρεκανὸν ἐτίμων ὡς ἀρχιερέα καὶ βασιλέα, καὶ πᾶν τὸ μέχρις Εὐφράτης νεμόμενον Ἰσθαίων ἔθνος τῷ δ' ἦν ἀγαπητὰ ταῦτα. πυθόμενος δὲ τὸν Ηρώδην παρεληφέναι τὴν βασιλείαν ἀντιμεταχωρεῖ ταῖς ἐλπίσιν, ἐξ ἀρχῆς τε φιλοσόφως διακείμενος, καὶ τῆς χάριτος ἀπομνησθεῖσθαι προσδοκῶν, ὅτι κρινόμενον, καὶ μέλλοντα θανάτῳ ζημιῶσθαι, τῷ κινδύνῳ καὶ τῆς κολάσεως ἐρρύσατο. λόγους οὖν προσεφέρετο τοῖς Ἰσθαίοις, ἵνα παρ' αὐτὸν ἐσπῃδακόσι. οἱ δὲ περισίχοντο καὶ μένειν ἠξίουσαν, τὰς ὑπεργίας ἅμα καὶ τὰς τιμὰς λέγοντες, ὡς ἔδεν ἐνδεῖς αὐτῷ τῆς εἰς τὰς ἀρχιερεῖς ἢ βασιλεῖς τιμῆς ἐξ αὐτῶν εἶη· καὶ τὸ μῆζον ὅτι μηδὲ ἐκείνων μεταλαβεῖν δύναται, κατὰ λῶβην τῷ σώματος, ἣν ὑπ' Ἀντιγόνῃς πάθοι, τὰς τε χάριτας ἔχ' ὁμοίως ἀποδίδωσθαι παρὰ τῶν βασιλέων, ἃς ἔλαβον ἰδιωτεύοντες, ἐξ ἀλλαττίσσης αὐτὰς ἐκ ὀλίγως τῆς τύχης.

γ'. Τοιαῦτα κατὰ τὸ συμφέρον ὑποτεινόντων, Τρεκανὸς πόθον εἶχεν ἀπιέναι· καὶ γράφων Ηρώδῃ παρεκάλει δῆσθαι Φραάτην καὶ τῶν ἐκείνῳ Ἰσθαίων, μὴ φθονῆσαι δυνάμει κοινὴν ἔχοντι τὴν βασιλείαν. ἄρτι γὰρ εἶναι κερδὸν αὐτῷ μὴ ἐκτίσαι τὰς χάριτας, ὧν εὖ πάθοι, καὶ τρεφεῖς ὑπ' αὐτῶν καὶ περισωθεῖς, ἐκείνῳ δὲ κομίζεσθαι. τοιαῦτα γράφων Τρεκανῷ, πέμπει καὶ παρὰ τὸν Φραάτην πρεσβευτὴν Σαραμάλλαν, καὶ δῶρα πλείω, μὴ διακωλύσαι τὰς εἰς τὸν εὐεργέτην αὐτῷ χάριτας, ὁμοίως Φιλανθρωπευόμενος. ἦν δ' ἐκ ἐντεῦθεν ἡ σπῃδή. διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸς ἄρχειν, ἐδεδόκει τὰς ἐξ εὐλόγων μεταβολὰς, καὶ τὸν Τρεκανὸν ὑποχείριον ἔχειν ἐσπεύδειν, ἢ καὶ παντάπασιν ἐκποδὼν ποιήσασθαι. τῷτο γὰρ ἐπραξεν ἐν ὑτέρῳ.

δ'. Τότε μέντοιγε ἐπειδὴ παρὴν πεπεισμένος, ἀφέντος τε τῷ Πάρεθῳ καὶ τῶν Ἰσθαίων χρήματα παρασχομένων, ἀπάσῃ τιμῇ διαδεξάμενος αὐτὸν, ἐν τε τοῖς συλλόγοις τοῦ πρῶτον ἐνεμε τόπον, καὶ παρὰ τὰς ἐσιάσεις προκατακλίνῃ ἐξηπάτα, πατέρᾳ καλῶν, καὶ πάντεσσι τὸ τῆς ἐπιβουλῆς

et Babylone degere concessit, ubi erat etiam Iudaeorum multitudo. Illi Hyrcanum, ut pontificem et regem honorabant, ut et uniuersa Iudaeorum gens, quae usque ad Euphratem incolebat: id quod ei gratum erat. Sed cum Herodem regnum adeptum intellexisset, spem nouam concepit, tum quod iam ab initio erat amico in Herodem animo, tum quod eum memorem fore putabat beneficii accepti, cum eum, in iudicium vocatum et morte mulctandum, periculo et supplicio liberauit. Itaque hac de re Iudaeis sermonem iniecit, qui ipsum frequentabant. At illi eum retinere, et ut maneret suadere, officia et honores commemorantes, nihilque ei deesse, quod ad dignitatem eius, ut pontificis atque regis, tuendam augendamque ab illis praestari potest: quodque maius esset, haec eum Hierosolymis propterea consequi non posse, quod corpus ab Antigono mutilatum haberet; atque beneficia non pariter a regibus referri, quae priuati acceperint, mutante eos non parum fortuna.

3. Cum ista ei e re sua esse suggererent, discedere tam cupiebat Hyrcanus: et literis eum monuit Herodes, ut Phraatem oraret et qui illic essent Iudaeos, ne ei commune regni potestatem habituro inuiderent. Nunc enim tempus esse et sibi referendae illi gratiae, qui ab eo nutritus et conseruatus fuisset, et illi accipiendae. Haec Hyrcano scribens, mittit etiam ad Phraatem legatum Samam, et complura dona: eum etiam comiter orans, ne se homini bene de se merito gratiam referre prohiberet. Verum hoc non erat illud, quod adeo desiderabat: sed, quoniam praeter meritum principatum tenebat, mutationes haud abs re veritus est, quaerebatque Hyrcanum in potestate sua habere, aut etiam omnino tollere. id quod postea faciendum curauit.

4. Caeterum tunc, postquam spei plenus aderat, a Partho dimissus et a Iudaeis pecunia instructus, cum eum honorificentissime excepisset Herodes, primam in conuentibus sedem ei tribuebat, et in conuiujs accubandi loco superiore cedendo eum decipiebat, patrem appellans, et

ἀνύποπτον πραγματευόμενος. ἀποκαθίστατο δὲ καὶ τὰλλα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀρχῆς, ἐξ ὧν αὐτῷ καὶ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ἐσασιάσθη. φυλαττόμενος γάρ τινα τῶν ἐπισήμων ἀποδεικνύειν ἀρχιερέα τῷ Θεῷ, μεταπεμφόμενος ἐκ τῆς Βαβυλῶνος ἱερέα τῶν ἀσημοτέρων Ἀνάνηλον ὀνόματι, τῷ τῷ τὴν ἀρχιερωσύνην δίδωσιν.

ε'. Εὐθύς ἔν ἐκ ἡνεγκαν Ἀλεξάνδρα τὴν ἐπῆρειαν, θυγάτηρ μὲν Τεκανῶ, γυνὴ δὲ Ἀλεξάνδρου τῷ Αἰριόβουλου βασιλέως, ἐξ Ἀλεξάνδρου παῖδας ἔχουσα· τὸν μὲν ὦρα κάλλιστον, Αἰριόβουλον καλέμενον, τὴν δ' Ἡρώδην συνοικῶσαν Μαριάμμην, εὐμορφία διάσημον, ἐτετάρακτο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερε τὴν εἰτιμίαν τῷ παιδὸς, εἰ, περιόντος ἐκείνου, τῶν ἐπικλήτων τίς ἀξιώται τῆς ἀρχιερωσύνης· καὶ γράφει Κλεοπάτρα, μισοῦσα τινὸς αὐτῇ συμπραγματευομένη τὰ περὶ τὴν κομὴν τῶν γραμμάτων, αἰτεῖσθαι παρ' Ἀντωνίου τῷ παιδὶ τὴν ἀρχιερωσύνην.

ς'. Ἀντωνίου δὲ ραθυμότερον ὑπακούοντος, ὁ Φίλος αὐτῷ Δέλλιος εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν ἐπὶ τινὰς χρείας, ὡς εἶδε τὸν Αἰριόβουλον, ἡγάσθη τε τῆς ὥρας, καὶ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος ἐθαύμασε τῷ παιδὸς, ἔχ' ἥττον δὲ τὴν Μαριάμμην συνοικῶσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ δῆλος ἦν καλλιπαιδία τινὰ τὴν Ἀλεξάνδραν διεληφώς. ἐκείνης δὲ εἰς λόγους ἐλθούσης αὐτῷ, πείθει γραψαμένην ἀμφοτέρων εἰκόνας Ἀντωνίῳ διαπέμψασθαι. θεασαμένου γάρ ἑδενὸς ἀθετήσκειν ὧν ἀξιοῖ. τῷ τοις ἐπαρθεῖσα τοῖς λόγοις Ἀλεξάνδρα, πέμπει τὰς εἰκόνας Ἀντωνίῳ. καὶ Δέλλιος ἐτρατεύετο, λέγων ἔκ ἐξ ἀνθρώπων αὐτῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τινος Θεῷ γενέσθαι τῆς παῖδας. ἐπραγματεύετο δὲ δι' αὐτῆς πρὸς ἡδονὰς ἐλκύσαι τὸν Ἀντώνιον. ὁ δὲ τὴν μὲν κόρην ἡδέσθη μεταπέμπεσθαι, γεγαμημένην Ἡρώδην, καὶ τὰς εἰς Κλεοπάτραν διαβολὰς ἐκ τῷ τοιαύτῳ φυλαττόμενος. ἐπέστειλε δὲ πέμπειν τὸν παῖδα σὺν εὐπρεπείᾳ, προσθεῖς, εἰ μὴ βαρὺ δοκοίη. τῶν ἀπενεχθέντων πρὸς Ἡρώδην, ἔκ ἀσφαλὲς ἔκριεν, ὦρα τε κάλλιστον ὄντα τὸν Αἰριόβουλον, ἐκκαιδεκάετης γὰρ ὧν ἐτύγχανε, καὶ γῆνα

omnem insidiarum suspicionem amolians. Quin et alia fecit ad tuendum principatum, quae ei domesticam seditionem excitarunt. Vt enim caueret, ne quem ex illustribus pontificem crearet, euocat a Babylone quendam Ananelum nomine sacerdotem, eique pontificatum dat.

5. Hanc igitur contumeliam protinus non tulit Alexandra Hyrcani filia, Alexandri Aristobuli regis filii coniux, quae ex Alexandro liberos habebat; alterum quidem pulchritudine praecellentem, nomine Aristobulum, alteram vero nuptam Herodi Mariamnem, formae venustate insignem. Verum animo turbata erat, et pueri ignominiam aegre ferebat, si, eo superflite, adscitus quidam pontificatu donaretur: atque adeo scribit Cleopatrae, (sidicine quodam operam suam ei praestante, ut recte perferrentur literae), ut puero ab Antonio peteret principatum.

6. Antonio autem segnius obtemperante, eius amicus Dellius, qui tum forte in Iudaeam propter quaedam negotia venerat, ut vidit Aristobulum, et pueri venustate plane obstupuit, et proceritatem eius et pulchritudinem admiratus est, neque minus Mariamnem regis coniugem: ac se pulchrorum matrem natorum Alexandram existimare prae se ferebat. Cumque illa cum eo in colloquium venisset, persuadet, ut depictas amborum imagines Antonio missum iret, iis enim visis, nihil non ab illo impetraturam esse. His verbis elata Alexandra, picturas Antonio mittit. Et Dellius rem in imensum exaggeravit, dicens non ab hominibus, sed a quopiam Deo natos videri sibi pueros. eo enim animo ipse id agebat, ut ad voluptates Antonium alliceret. Ille vero puellam quidem accersere verecundatus est, quod ea Herodi nupta foret, et apud Cleopatram ex eiusmodi re criminationes vitaret: sed ut puerum mitteret scripsit, idque honeste fecit, addens, nisi graue videretur. His ad Herodem perlatis, haud sibi tutum esse iudicauit, forma et aetate florentem Aristobulum (erat enim annorum sexdecim) et genere praestantem mit-

προὔχοντα πέμπειν παρὰ τὸν Αντώνιον, ἰσχύοντα μὲν ὡς ἐκ ἄλλος τότε Ρωμαίων, ἔτοιμον δὲ τοῖς ἐρωτικοῖς αὐτὸν ὑποθεῖναι, καὶ τὰς ἡδονὰς ἀπαρκαλύπτως ἐκ τῆς δύνανται πορίζομενον. ἀντέγραψεν οὖν, ὡς, εἰ μόνον ἐξέλθοι τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα πολέμῳ καὶ ταραχῇς ὑποπληθίσεται, Ἰσθαίῳ ἐλπισάντων μεταβολὴν καὶ νεωτερισμὸν ἐπ' ἄλλῳ βασιλεῖ.

Ζ'. Τύτοις δὲ παραιτησάμενος τὸν Αντώνιον, ἔγνω μὴ μέχρι παντός ἀτιμάζειν τὸν παῖδα καὶ τὴν Αλεξάνδραν. ἀλλὰ καὶ τῆς γυναῖκος Μαριάμμης ἐγκειμένης λιπαρῶς ἀποδοῦναι τὰ δελφῶ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ συμφέρειν αὐτῷ κρίνων, ἵνα μὴδ' ἀποδημῇσαι δυνατόν ἢ τιτιμημένῳ, σύλλογον ποιήσας τῶν φίλων, ἡτῶτο πολλὰ τὴν Αλεξάνδραν. “κρύφα “τε ἐπιβλεῦσαι, λέγων, τῇ βασιλείᾳ, καὶ διὰ τῆς Κλεοπά- “τρας πράττειν, ὅπως αὐτὸς μὲν ἀΦαιρεθῇ τὴν ἀρχὴν, τὸ δὲ “μειράκιον ἀντ' αὐτῆς παραλάβοι τὰ πρᾶγματα δι' Αντω- “νίου, καὶ ταῦτα βέλεσθαι μὲν ἐκείνῃ ὃ δικάιως, ὅποτε καὶ “τὴν θυγατέρα συναποσερῶη τῆς ὅσης αὐτῇ τιμῆς, καὶ τα- “ραχὰς ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ πραγματεύοιτο, πολλὰ πονήσαν- “τος αὐτῆς, καὶ κτησαμένης κινδύνους τοῖς ὃ τυχεῖσιν, ὃ μὴ, “ἀπομνημονεύσας αὐτὸς ὧν ὃ καλῶς ἐκείνη πράξειεν, ἀπο- “τήσεσθαι τῇ δίκαιος εἶναι περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν, ἔφη, “διδόναι τῷ πατρὶ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ πάλα προκαταστή- “σασθαι τὸν Ανάνηλον, πατρίδ' ἀπαντάσιν ὄντος Αριστοβέ- “λλου.” τοιαῦτα λέγοντος ἐκ ἀσκέπτως, ἀλλ' ὅπερ ἤξις μά- λιστα πεφροντισμένως, εἰς ἀπάτην γυναῖκων καὶ τῶν συμπα- ραληφθέντων φίλων, περιπαθῆς ἅμα, καὶ χαρὰ τῶν ὃ προσδοκηθέντων καὶ δέει τῆς ὑποψίας, Αλεξάνδρα μετὰ δακρύων ἀπελογεῖτο, “περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης, Φαμένε, πᾶν “ὅτι οὖν ὑπ' ἀδοξίας σπευδάσαι, βασιλείᾳ δὲ μήτε ἐπιτίθε- “σθαι, μήτ' ἂν, εἰ καὶ προσίαι, βέλεσθαι λαβεῖν, καὶ νῦν ἀπο- “χρώντως τιμῆς ἐχῆσαι, διὰ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐκείνην, καὶ τὴν “ἀσφάλειαν τὴν ἐκ τῆς δύνανται μᾶλλον ἐτέρων ἀρχεῖν αὐ- “τὸν ἀπαντὶ τῷ γένει περιῶσαν, νῦν τε νενικημένη ταῖς οὐκ

tere ad Antonium, hominem eo tempore Romanorum vel potentissimum, eundemque paratum, ut illo ad amores suos vteretur, et voluptates inuerecunde (quoniam quicquid sibi lubebat facere posset) conquirentem. Rescripsit igitur Herodes, si vel pedem e regione efferret adolescentulus, fore omnia belli turbarumque plena, Iudaeis mutationes resque novas sub alio rege sperantibus.

7. Cumque ita Antonio se excusasset, statuit ille puerum et Alexandram non omnino expertes honoris relinquere. Quin etiam vxore eius Mariamne assiduis precibus illum obtundente, ut fratri suo pontificatum restitueret, cum et e re sua esse iudicaret, ut ei in honore constituto non fas sit peregre abesse, conuocato amicorum concilio grauitè de Alexandra conquerebatur; dicens, "et ipsam clam regno insidiari, et per Cleopatram id agere, ut ipse regno exueretur, et adolescens ope Antonii rerum administrationem susciperet, idque eam haud iuste constituisse, quando et filiam suam de honoris possessione deturbaret, et tumultus faceret in regno, quod ille multis laboribus ac periculis non leuibus quaesisset, neque tamen ipsum, memorem eorum, quae nefarie egerit, desitutum esse semet illis aequum praebere, sed et nunc, dicebat, se filio eius pontificatum dare; atque antea Ananellum pontificem creasse, quod puerulus omnino esset Aristobulus." Cum ista non temere, sed, quod maxime volebat, consulto et cogitato diceret, ut mulieres et amicos, qui tum forte aderant, falleret, Alexandra vehementer affecta tum gaudio ex iis, quae non expectauerat, tum metu, ne suspecta foret, cum lacrymis pro se verba faciebat, dicens, "se de sacerdotio quidem praeter ignominiam magnopere laborasse, de regno vero nequaquam cogitasse, neque, si ad se delatum foret, illud velle accipere, ut quae satis honoris habuerit, quod ille principatum teneret, et abunde securitatis suae familiae, quod is magis, quam alii, ad imperandum a natura factus sit; atque nunc quidem sibi gratum esse honorem in filium collatum, se vero ad omnia posthac obedientem fore.

“γεσίαις, δέχεσθαι μὲν εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμὴν, ἕσσεσθαι δὲ
 “πρὸς πᾶν ὑπήκοος, παρατεῖσθαι δὲ καὶ εἴ τι διὰ τὸ γένος
 “καὶ τὴν ἥσαν αὐτῇ παρρησίαν προπετέστερον ὑπ’ ἀναξιοπα-
 “θείας δράσειεν.” ἔτως ἀλλήλοις ὁμιλήσαντες καὶ σπυ-
 δαιότερον ἢ θάττον ἐν δεξιᾷ διελύοντο, πάσης ὑποψίας, ὡς
 ἐδόκουν, ἐξηρημένης.

ΚΕΦ. γ’.

Ὡς Ηρώδης Αριστόβηλον ἀρχιερέα καταστήσας, μετ’ ἑ πολὺ
 διαφθαρῆναι παρεσκεύασεν· καὶ ὡς πρὸς Αντώνιον
 τῶν εἰς Αριστόβηλον ἀπελογεῖτο. Περὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ
 Μαριάμης.

Ο Δὲ βασιλεὺς Ηρώδης, εὐθύς μὲν ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχι-
 ρωσύνην Ανάνηλον, ὄντα μὲν, ὡς καὶ πρότερον εἰπομεν, καὶ
 ἐπιχώριον, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην ἀπωκισμένων Ἰσθαίων.
 ἑ γὰρ ὀλίγα μυριάδες τῆδε τῆ λαῶν περὶ τὴν Βαβυλωνίαν
 ἀπωκίδωσαν, ἐνθ’ ἦν Ανάνηλος, ἀρχιερατικῇ γένεσι, καὶ
 πάλας κατὰ συνήθειαν Ηρώδῃ σπυδαζόμενος. τῷτον αὐτὸς
 μὲν ἐτίμησεν, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, αὐτὸς δὲ κατέ-
 λυσεν, ἐπὶ τῷ παῦσαι τὰς οἰκίας ταραχὰς, παρανόμα
 ποιῶν. ἑ γὰρ ἄλλως γέ τις ἀφηρεῖται τὴν τιμὴν ἄπαξ παρα-
 λαβάν. ἀλλὰ πρῶτος μὲν Αντίοχος ὁ Επὶ Φανὴς ἔλυσε τὸν
 νόμον, ἀφελόμενος μὲν Ἰησοῦν, καταστήσας δὲ τὸν ἀδελφὸν
 Οσίαν· δεύτερος δὲ Αριστόβηλος Τερκανὸν ἀφείλετο τὸν ἀδελ-
 φόν, Ηρώδης δὲ τρίτος ἀντιπαρέδωκε τὴν ἀρχὴν Αριστοβέ-
 λῳ τῷ πατρὶ.

β’. Καὶ τότε μὲν ἐδόκει τεθεραπευκέναι τὰ περὶ τὴν οἰ-
 κίαν. ἑ μὴν ὅπερ εἰκὸς ἐν διαλλαγαῖς ἀνυπόπτως διτέλει,
 τὴν Αλεξάνδρην ἐπὶ τοῖς ἐγχειριδίῃσιν ἤδη, καὶ καμρόν εἰ
 λάβοι νεωτέρων πραγμάτων ἡξιωκῶς δεδοικέναι. προσέτα-
 τεν οὖν ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίβειν, καὶ μηδὲν ἐκ’ ἐξου-
 σίας δεῖν. ἐπιμελεῖς τε ἦσαν αἱ φυλακαί, λανθάνοντος
 ἑδ’ εἴ τι πρὸς τὴν καθ’ ἡμέραν δίαιταν ἐπιτηδεύοιτο. ταῦτα

“veniamque petere, si quid propter generis necessitudinem sui que nimiam fiduciam rei indignitate commotus “inconsultius fecisset.” Post hoc colloquium, maiori etiam cum studio, quam antea, fide inuicem data in gratiam redierunt, omni, ut videbatur, suspicione sublata.

CAP. III.

Quomodo Herodes Aristobulum pontificem constituit, et non multo post interficiendum curauit: utque coram Antonio causam super Aristobulo dicebat. Deque Iosepho et Marianne.

Igitur Herodes Ananelum pontificatu protinus abdicauit, qui non erat, ut prius retulimus, ex indigenis, sed a Iudaeis oriundus ultra Euphratem in coloniam deductis. aliquam multa enim huiusce populi millia circa Babylonem habitatum deportata sunt: e quibus erat Ananelus, generis inter eos pontificii, quem Herodes iamdiu sibi consuetudine deuinctum tenebat. Hunc ille quidem honorauit, cum primum regnum adeptus est, ipse vero postea honorem ei abrogauit, ut domesticas turbas sedaret, contra leges faciens. haud enim aliter quispiam honore isto priuatus fuit, ubi semel eum acceperit. Sed primus quidem Antiochus Epiphanes eam legem violauit, abdicato Iesu et fratre eius Onia substituto: secundus vero Aristobulus Hyrcanum fratrem summouit; tertius autem Herodes principatum sacerdotii Aristobulo puero reddidit.

2. Et tunc quidem sibi visus est malis domesticis remedium adhibuisse. neque tamen, ut par fuit, post gratiam reconciliatam a suspicione vacuus erat, Alexandram tum ex praeteritis conatibus cur vereretur sibi iustam causam esse arbitratus, tum si res novas moliendi occasionem nacta sit. Itaque iussit eam in regia degere, neque quicquam per potestatem facere. Quin et custodes eam ita obseruauerunt, ut nihil praeter quotidianam viuendi consuetudinem agere posset, quod non rescisceretur. Haec

πάντα κατὰ μικρὸν αὐτὴν ἐξηγεῖα, καὶ μῖσος ὑπεφύετο. Φρονήματος γὰρ ἔμπλεως ἦσα γυναικεῖα, ἐκ τῆς ὑπόπτῃ ἐπιμελείας ἀνηξιοπάθει, παντὸς ὄντινος ἀξίῃσα μᾶλλον, ἢ τῆς παρρησίας τερομένη, τιμῆς εὐπρεπεῖα, μετὰ δαλείας καὶ φόβου καταζῆν. ἔπεμπεν οὖν παρὰ τὴν Κλεοπάτραν ἐν οἷς εἴη συνεχῶς οἰουμένη, καὶ παρακαλῶσα προσβοηθεῖν αὐτῇ κατὰ δύναμιν. ἡ δὲ λαθῶσαν ἐκέλευσεν ἐπ' Αἰγύπτῃ σὺν τῷ παιδὶ πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν. ἐδόκει τε ταῦτα, καὶ τεχνάζεται τοιάδε. δύο λάρνακας, ὡς εἰς ἐκκομιδὴν νεκρῶν, παρασκευασαμένη, ταύταις αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐνέβαλεν, ἐπιτάξασα τῶν οἰκετῶν τοῖς συνειδόσι διὰ νυκτὸς ἐκφέρειν. ἦν δὲ τούντεῦθεν ἐπὶ θάλατταν ὁδὸς αὐτοῖς, καὶ πλοῖον, ᾧ διαπλεύσειεν εἰς τὴν Αἰγύπτου ἔμελλον, παρασκευασμένον. ταῦτα Σαββίωνι τῶν ἐκείνης Φίλων Αἰσώπος οἰκέτης αὐτῆς ἀπαγγέλλει προσπιστῶν, ὡς εἰδότες Φράσας. πυθόμενος δὲ Σαββίων, καὶ γὰρ ἦν ἐχθρὸς Ηρώδῃ πρότερον, ὅτι τῶν ἐπιβλυσάντων Ἀντιπάτρῳ κατὰ τὴν Φαρμακείαν εἰς ἐνομίζετο, τὸ μῖσος ὑπαλλάξεσθαι τῇ περὶ τὴν μήνυσιν εὐνοίᾳ προσεδόκησε. καὶ καταλέγει τῷ βασιλεῖ τὴν τῆς Ἀλεξάνδρας ἐπιβλήν. ὁ δὲ, τὴν μὲν ἕως τῆς ἐγχειρήσεως ἔασας προελθεῖν, ἐπ' αὐτοφώρῳ τοῦ θρασμοῦ συνέλαβε. παρῆκε δὲ τὴν ἀμαρτίαν, χαλεπὸν μὲν οὐδὲν, εἰ καὶ σφόδρα βεβλόμενον ἦν αὐτῷ διαθῆναι, τολμήσας· οὐ γὰρ ἀναχέσθαι Κλεοπάτραν αἰτίαν ἐπὶ τῷ πρὸς αὐτὸν μίσῳ λαβοῦσαν· ἐμφαίνων δὲ μεγαλοψυχίαν μᾶλλον ἐξ ἐπικεικίας αὐτοῖς συνεγνωκέναι· προῦκειτο μέντοι παντάπασιν αὐτῷ τὸ μεράκιον ἐκποδῶν ποιέσθαι. τὸ δὲ μὴ ταχὺ μὴδ' ἄμα τοῖς πεπραγμένοις ἐδόκει πιθανώτερον εἰς τὸ λανθάνειν.

γ'. Καὶ τῆς σκηνοπηγίας ἐνστάσης, ἑορτὴ δ' ἐστὶν αὕτη παρ' ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα τηρημένη, ταύτας τὰς ἡμέρας ὑπεβάλλετο, καὶ πρὸς εὐφροσύνας αὐτὸς τε καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν. ἐκίνησε δ' αὐτὸν ὥμως καὶ τῶν τοιούτων ἐπισπεῦσαι τὰ περὶ τὴν προαίρεσιν ἐμφανῶς παροξύνων ὁ φθόνος. τὸ γὰρ μεράκιον Ἀριστόβελος, ἑβδομαὶ ἐπὶ τοῖς δέκα γεγρονῶς

omnia eam paulatim exacerbabant, odiumque mox succrescebat. Cum enim superbia muliebri esset inflata, curam suspiciosam sibi adhibitam indigne ferebat, malens quidvis potius pati, quam ut fiducia priuata, honoris specie in seruitute et formidine vitam ageret. Mittebat igitur ad Cleopatram, de rebus suis continenter conquerendo, et illam, ut sibi pro viribus subueniret, orando. Illa vero iussit, ut clanculum cum puero ad se perfugeret in Ægyptum. id quod ei facere visum est, et artem huiusmodi comminiscitur. Comparatis tanquam ad efferendos mortuos duabus arcis, in has seipsam et filium imposuit, postquam famulis conscis imperasset, ut se noctu efferant. Erat autem inde iter eis ad mare, nauisque parata, qua in Ægyptum nauigaturi erant. Sed eius famulus Æsopus, cum forte in Sabbionem eiusdem amicum incidisset, quasi cum conscio loqueretur rem enunciat. Quo cognito Sabbion (qui prius Herodi inuisus esset, quod vnus eorum esse putaretur, qui Antipatri venenum porrexissent) sperauit huius indicii beneuolentia sese odio regis liberaturum. Regi itaque Alexandrae consilium narrat. Ille vero passus eam usque ad rei aggressionem procedere, cum iam in eo esset, ut fugeret, eam deprehendit. Delictum tamen ei condonauit, nihil duri, quamuis libenter in eam animaduersurus esset, statuere ausus: (non enim Cleopatram, propter suum in eum odium, laturam putabat, ut illa accusaretur) quin ea animi magnitudine videri voluit, ut eis clementia ignouisse putaretur: sed omnino adolescentem e medio tollere ei propositum erat. Verum ut probabilius latere posset, non statim id, neque mox post illa, quae perpetrauerant, faciendum videbatur.

3. Cumque iam instaret umbraculorum festum, quod apud nos maxima cum solennitate seruatur, eos dies praeteriit, atque voluptati vna cum populo sese dedit: quae tamen res in causa fuit, ut eum inuidia manifeste ad id, quod statuerat, celerius exsequendum incitarit. Nam adolescens Aristobulus, annos septemdecim natus, cum ad

ἔτος, ἐπειδὴ κατὰ νόμον ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν συντελέσων τὰ θύματα, τὸν τε κόσμον ἔχων τὸν τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν ἐκτελῶν, κάλλει τε κάλλιστος, καὶ μεγέθει πλέον ἢ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὑπεράγων, τῷ γε μὴν περὶ τῷ γένει ἀξιώματος πλεῖστον ἐν τῇ μορφῇ διαφαίνων, ὁρμὴ τε τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἐγένετο, καὶ τῶν Αἰρισόββα τῷ πάπῳ πεπραγμένων ἐναργῆς μνήμη παρέστη. νικώμενοί τε κατὰ μικρὸν ἐξηλέγχοντο τὰς διαθέσεις, χαίροντες ὁμοῦ καὶ συγχρόμενοι, καὶ φωνὰς εὐφήμης εἰς αὐτὸν ἀφίεντες εὐχαῖς μεμιγμένας, ὡς ἐμφανῇ γενέσθαι τὴν εὐνοίαν τῶν ὄχλων, καὶ προπτεστέραν ἐν βασιλείᾳ δοκεῖν τὴν ὧν εὖ πεπόνθεσαν ὁμολογίαν. ἐπὶ τέτοις πᾶσιν Ηρώδης ἔγνω τὴν προαίρεσιν ἣν εἶχεν εἰς τὸ μεράκιον ἐξεργάσασθαι. καὶ τῆς ἐορτῆς παρελθούσης, εἰσιᾶτο μὲν ἐν Ἰεριχοῦντι, δεχομένης αὐτὴς τῆς Ἀλεξάνδρας, φιλοφρονέμενος δὲ τὸ μεράκιον καὶ προέλκων εἰς αἰδεᾶ τόπον, ἔτοιμος ἦν συμπάζειν καὶ νεανιεύεσθαι κεχαρισμένως ἐκείνῳ. τῷ δὲ περὶ τὸν τόπον ἰδιώματος θερυνάμενος τυγχάνοντας, συνειλεγμένοι τάχιον ἐξῆλθον αἰλύοντες· καὶ ταῖς κολυμβήθραις ἐπισάντες, αἱ μεγάλαι περὶ τὴν αὐλὴν ἐτύγχανον, ἀνέψυχον τὸ θερμώτατον τῆς μεσημβρίας. καὶ πρῶτον μὲν ἑώρων τὰς νέοντας τῶν οἰκετῶν καὶ φίλων· ἔπειτα προαχθέντος καὶ τῷ μερακίῳ τῷ καὶ τὸν Ηρώδην παροξύναι, τῶν φίλων οἷς ταῦτα ἐπιτέτακτο, σκότους ἐπείχοντος, βαρύντες αἰεὶ καὶ βαπτίζοντες ὡς ἐν παιδιᾷ νηχόμενοι, ἕκ ἀνῆκαν, ἕως καὶ παντάπασιν ἀποπνίξαι. καὶ διεφθάρη μὲν ὅπως Αἰρισόββλος, ὀκτωκαίδεκα μὲν ἅπαντα βίβας ἔτη, τὴν δ' ἀρχιερωσύνην κατασχὼν ἐν αὐτῷ, ἦν Ἀνάνηλος ἐκομίστατο πάλιν.

δ'. Εξαγγελθέντος δὲ τῷ πάθους ταῖς γυναῖξιν, εὐθύς μὲν ἐκ μεταβολῆς θρήνης ἦν ἐπὶ προκειμένῳ τῷ νεκρῷ καὶ κένθος ἄχετον· ἢ τε πόλις, τῷ λόγῳ διαδοθέντος, ὑπερήλγει, πάσης ἐξίας οἰκησμένης τὴν συμφορὰν ὡς ἕκ ἐπ' ἄλλοι τῇ γενομένην. Ἀλεξάνδρα δὲ καὶ μᾶλλον ἐκπαθῆς ἢ συνέσει τῆς ἀπωλείας, τὸ μὲν ἀλγοῦν ἐκ τῆς γινώσκειν ὅπως

aram ex lege sacra facturus adscendisset, et vestitu pontificio indutus, et religionis ceremonias rite peragens, tam pulchritudine quam magnitudine aetatem antecellens, neque non in forma plurimam generis sui nobilitatem ostendens, tum multitudo et impetu quodam mentis et voluntate in eum ferebatur, eisque non obscure aui eius Aristobuli facta in memoriam redierunt. victique paulatim quo erant in ipsum animo palam faciebant, gaudentes simul et mœerentes faustisque acclamationibus preces miscentes, adeo ut populi in ipsum benevolentia facile perspiceretur, et plus iusto uti in regno viderentur beneficiorum prius acceptorum testificationi studere. His omnibus de causis decrevit Herodes, quod instituerat aduersus adolescentem perficere. Itaque festis transactis, cum Hierichunte epulatus esset, ipsos excipiente Alexandra, id agebat, ut blanditiis adhibitis in locum securum adolescentem proliceret. quo facto ita se comparabat, ut simul cum eo luderet et iuuenili licentia vteretur ad eum delectandum. Cum autem loci natura paulo aestuosior esset, congregati cito exierunt prae languore, et piscinis adstantes, quae satis magnae aulam circumfluebant, plagae meridionalis calorem maximum refrigerabant. ac primum spectabant quosdam e seruulis et amicis suis natantes: deinde postquam prouocante Herode adolescens quoque eis se miscuisset, amici Herodis, quibus id negotii mandatum, cum iam tenebrae essent, per lusionis speciem deprimere et mergere natantem non prius destiterunt, quam eum plane suffocassent. Atque ita quidem extinctus est Aristobulus, cum annos in vniuersum octodecim vixisset, et pontificatum anno tenuisset, quem Ananelus iterum suscepit.

4. Cum autem id, quod accidisset, mulieribus nuntiatum esset, statim quidem ex mutatione inexpectata fletus fiebat et luctus continuus super mortuo ante oculos iacente; totaque vrbs sparso rumore grauiter dolebat, vnaquaque domo calamitatem tanquam propriam et non alienam desistente. Sed in primis Alexandra, ubi filii interitum rescivit, vehementer affecta est; maiorem etiam dolorem

ἐπράχθη πλῆθον ἔχουσα, τὸ δὲ κατερεῖν ἀναγκαῖον ἐπὶ μεζονος κακοῦ προσδοκία ποιημένη. καὶ πολλάκις μὲν ἦλθεν αὐτοχειρία παραγράφασθαι βίον, ἐπέστησε δ' ὅμως, εἰ δύνατο ζῶσα προσαρκέσαι τῷ κατ' ἐπιβουλήν ἀνόμως διεφθαρμένῳ, τὸ τε πλεον ἐντεῦθεν αὐτῇ παρεκράτει τὸν βίον, καὶ τὸ μηδεμίαν ὑποψίαν ἐπιδῆναι τῇ κατὰ πρόνοιαν ἀπολέσθαι τὸν υἱὸν ἱκανὸν εἰς εὐκαιρίαν ἀμύνης ἐνομίζετο. κακείνη μὲν ἐγκρατῶς ἔφερε τὴν ὑποψίαν. Ἡρώδης δὲ πᾶσι τοῖς ἔξωθεν πιθανῶς ἐπισκευάζετο, μὴ μετὰ προνοίας γενέσθαι τῷ παιδὶ τὸν θάνατον, οὐχ ὅσα πρὸς πένθος ἐπιτηδεύων μόνον, ἀλλὰ καὶ δάκρυσι χρώμενος, καὶ σύγχυσιν τῆς ψυχῆς ἐμφαίνων ἀληθινήν. τάχα μὲν καὶ τοῦ πάθους ἀπονικῶντος αὐτὸν, ἐν ὧσι τῆς τε ὥρας καὶ τοῦ κάλλους, εἰ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ὁ θάνατος τοῦ παιδὸς ἐνομίζετο· ὅλην δ' ὡς ἀπολογίαν αὐτὰ πραγματευόμενος. τά γε μὴν εἰς τὴν πολυτέλειαν τῆς ἐκφορᾶς καὶ μᾶλλον ὑπερεδείξατο, πολλὴν μὲν τὴν παρασκευὴν περὶ τὰς θήκας καὶ τὸ πλῆθος τῶν θυμιαμάτων ποιησάμενος, πολὺν δὲ συγκαταθάπτων κόσμον, ὡς ἐκπλήξαι τὸ λυπηρὸν τῆς ἐν ταῖς γυναῖξιν ἀλγηδόνος, καὶ παραμυθίσασθαι τῷ τῷ μέρει.

εἰ. Τὴν δ' Ἀλεξάνδραν ἥτησε μὲν ἑδὲν τῶν τοιούτων, αἶ δὲ καὶ μᾶλλον ἢ μνήμη τῇ κακῇ παρέχουσα τὴν ὀδύνην ὀδυρετικὴν ἐποίει καὶ φιλόνοιεν· καὶ γράφει τὴν ἐπιβλήν Ἡρώδης τῇ Κλεοπάτρᾳ, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῇ παιδός. ἡ δὲ, καὶ πάλα σπεύδουσα προσαρκέσαι δομένη, καὶ τὰς ἀτυχίας οἰκτείρουσα τῆς Ἀλεξάνδρας, αὐτῆς ἐποιεῖτο τὸ πᾶν πρᾶγμα, καὶ Ἀντώνιον ἐκ ἀνίει τίσασθαι τὸν φόνον τῇ παιδὸς παροξύνουσα. ἡ γὰρ ἄξιον Ἡρώδην, δι' αὐτῇ κατασάντα βασιλεία τῆς ἑδὲν προσηκύσης ἀρχῆς, εἰς τὰς ὄντως βασιλεῖς τοιαύτας ἐπιδείκνυσθαι παρανομίας. τέτοις ἀναπειθόμενος Ἀντώνιος, ὡς ἐπὶ Λαοδικείας ἐστάλη, πέμπει κελεύων Ἡρώδην ἐλθόντα τῶν εἰς Αἰρισόβελον ἀπολογήσασθαι· πεπράχθαι γὰρ ἐκ ὀρθῶς τὴν ἐπιβλήν, εἰ δὲ αὐτῷ γέγονεν. ὁ δὲ τὴν τε αἰτίαν θεδοικῶς καὶ τὴν Κλεοπάτρας δυσμένειαν, ὡς ἐκ ἀνῆκεν

capiens, cognito, quo modo res perpetrata erat, caeterum necesse habens omnia patienter ferre, mali grauioris metu. Et saepe quidem eo ventum est, vt sibi manus afferendo vitam finiret, tamen se cohibuit, si forte viuendo posset opis aliquid conferre ad vltionem eius, qui per insidias iniuste peremptus erat; proptereaue magis vitam retinebat: ac, dissimulando se scire filium de industria necatum fuisse, existimabat hoc sibi satis esse, vt aliquando factum vlcisci posset. Et illa quidem se reprimebat, ne eum suspicaretur. Herodes vero omnibus, qui foris essent, fidem facere curabat, necem puero haud data opera illam fuisse, non solum id agendo, vt nihil ad luctus solennes deesset, verum etiam lacrymas emittendo, et se ex animo vereque lugere ostendendo. ac fortasse a dolore victus fuerit ad conspectum exstincti in flore aetatis et pulchritudinis, tametsi arbitraretur pueri mortem sibi in securitatem cedere: sed perspicuum erat ista ab eo facta esse, vt semet expurgaret. Atqui praecipue in funeris magnificentia modum excessit, multa quidem cura adhibita tam in conditorio apparando, quam in magna aromatum vi congerenda, plurimisque cum eo sepultis ornamentis; adeo vt mulieribus excusserit moestitiam et dolorem, atque hac saltem parte solamen eis praebuerit.

5. At huiusmodi nihil vincere et lenire quidem potuit Alexandram; sed indies magis magisque malorum memoria, dolorem redintegrans, querulam faciebat et peruicacem: atque adeo per literas Cleopatrae significat Herodis insidias, filiiue interitum. Illa vero, quae iampridem Alexandrae precibus satisfacere cuperet eiusque vicem doleret, eam rem pro sua habebat, et Antonium ad pueri necem vlciscendam impellere non desinit: haud enim aequum esse, dictitabat, vt Herodes, qui opera eius regnum ad se nihil pertinens adeptus est, eiusmodi scelera committeret in veros reges. His adductus Antonius, vbi Laodiceam venit, ad Herodem mittit, vt ad causam super Aristobulo dicendam veniat: insidias enim, si ab ipso factae fuerint, haud recte adhibitas. Ille vero crimen et Cleopa-

ἐξεργαζομένη κακοήθως αὐτῷ τὸν Αντώνιον ἔχειν, ἔγνω μὴ ὑπακύν· ἡδὲ γὰρ ἄλλό τι πράττειν ἐνὴν· καταλιπὼν δὲ τὸν θεῖον αὐτῇ Ἰώσηπον ἐπίτροπον τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων, ἐντείλατο λεληθότως, εἰ πάθῃ τι παρ' Αντωνίῳ, παραχρῆμα καὶ τὴν Μαριάμμην ἀνελεῖν. ἕτως τε γὰρ ἔχεν φιλοσόφως πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ δεδοικέναι τὴν ὕβριν, εἰ καὶ τεθνηπότος ἐκείνη κατ' εὐμορφίαν ἄλλῳ τινὶ σπᾶδάζοιτο. τὸ δὲ σύμπαν ἐνέφαιεν ὁρμὴν Αντωνίᾳ περὶ τὴν ἀνδρωπον, ὅτι καὶ πάλαι παρακηκὼς ὑπὲρ τῆς εὐμορφίας ἐτύγχανεν. Ηρώδης μὲν ἦν ἐπισείλας ταῦτα, καὶ τὰς ἐλπίδας ἐκ ἀσφαλεῖς ἔχων ὑπὲρ τῶν ὅλων, ἀπῆε πρὸς Αντώνιον.

ς'. Ο δὲ Ἰώσηπος ἐπὶ τῆς διοικήσεως ὢν ἐν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων, καὶ διὰ τῆτο συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ Μαριάμμῃ, περὶ τε πραγματείας καὶ τιμῆς ἔνεκεν ἦν ἔδει βασιλευσθῆ παρ' αὐτῇ γίνεσθαι, καθίει εἰς συνεχεῖς ὁμιλίας ὑπὲρ τῆς Ηρώδης πρὸς αὐτὴν εὐνοίας καὶ φιλοσοφίας. ἐξερωνευσμένων δὲ γυναικείας τῆς λόγης, καὶ μάλιστα τῆς Αλεξάνδρας, ὑπερσπᾶσθαι ὁ Ἰώσηπος ἐπιδείξαι τὴν διάνοιαν τῇ βασιλείᾳ, προήχθη καὶ τὰ περὶ τὴν ἐντολὴν εἰπεῖν, πῶς αὐτὰ ποιῶμενος, ὡς ἡδὲ χωρὶς ἐκείνης ζῆν δύναται, καὶ εἰ πάροχοιτο δεινὸν ἐκ ἀξιούντος ἡδὲ θανάτῳ διαζυχοθῆναι. ταῦτα μὲν ὁ Ἰώσηπος. αἱ δὲ γυναῖκες, ὡς εἶκος, ἐπὶ τὸ φιλοσοφῶν τῆς περὶ τὸν Ηρώδην διαθέσεως, τὸ δὲ χαλεπὸν, εἰ μὴδ' ἀποθνήσκοντος ὑστερήσειαν ἀπωλείας καὶ θανάτου τυραννικῆ, προσλαμβάνουσαι, χαλεπὴν τὴν ὑπόνοιαν τῇ ῥηθέντος εἶχον.

ζ'. Εὐ δὲ τῷ καὶ λόγος ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν τῇ Ἱεροσολυμιτῶν παρὰ τῶν ἐν ἔχθρῃ τὸν Ηρώδην ἐχόντων, ὡς Αντώνιος αἰκισιάμενος αὐτὸν ἀποκτείνειεν. ἡ δὲ φήμη πάντας μὲν ἐτάραξεν, ὡς εἶκος, τὰς περὶ τὸ βασιλεῖον, μάλιστα δὲ τὰς γυναῖκας. Αλεξάνδρα δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀναπειθεῖ, τῶν βασιλείων ἐξελεθόντα, σὺν αὐταῖς συμφυγεῖν τοῖς σημείοις πᾶ Ῥωμαϊκῇ τάγματος, ὃ τότε περὶ τὴν πόλιν ἐπὶ Φερεῶ τῆς βασιλείας ἐστράτοπέδευεν, ἡγαμένῃ Ἰαλίᾳ. διὰ γὰρ τῆτο

trae similitudinem veritus, quae Antonium in se incitare non intermitteret, statuit obtemperare (nec enim aliud facere licebat) mandataque Iosepho auunculo suo principatus et rerum procuratione, ei arcane praecepit, ut, si quid ipse ab Antonio passus esset, protinus Mariamnem necaret: tanto enim mulieris amore deuinctum esse, ut contumeliam timeret, si, se mortuo, illam aliquis propter pulchritudinem adamaret. summationem vero innuebat Antonii impetum, quod in mulierem ferebatur, cum olim aliquid de eius pulchritudine inaudiisset. Et quidem Herodes, his praeceptis, cum spe de summa rerum dubia ad Antonium proficiscitur.

6. Iosephus autem, cum regni negotia administraret, ideoque continenter cum Mariamne colloqueretur, et quod negotia id postularent et honos, quem reginae ab ipso haberi oportuit, eo deuenit, ut saepe memoraret Herodis erga ipsam beneuolentiam et amorem. Cumque illae, praesertim Alexandra, id quod diceret femineo more dederent, Iosephus monstrandi regis animi plus iusto cupidus, eo prouectus est etiam, ut ea detegeret, quae sibi data in mandatis essent, illa in argumentum patefaciens, quod nec sine ea viuere posset, neque, si quid grauius pateretur, ab ea disiungi vellet. Haec quidem Iosephus. Mulieres vero, ut verisimile erat, non ad vehementiam amoris, quo tenebatur Herodes, sed ad facti atrocitatem animum aduertentes, ac quasi illo mortuo ipsis pereundum esset et tyranni crudelitate moriendum, ex dictis ad grauissima quaeque suspicanda adductae sunt.

7. Interea rumor per urbem Hierosolymitarum sparsus erat ab Herodis inimicis, illum cruciatus et morte ab Antonio affectum esse. Qua ex fama, ut par fuit, tota regia perturbata est, praesertim feminae. Itaque persuasit Alexandra Iosepho, ut ex regia egressus sese una cum ipsis sub legionis Romanae signa reciperet, quae tum ad urbem regni tuendi gratia Iulio duce castra habebat. Sic

πρῶτον μὲν, εἰ καὶ τις ἀπαντήσῃεν ταραχὴ περὶ τὴν αὐλήν, ἐν ἀσφαλεστέρῳ διάξεν αὐτοὶ Ῥωμαῖς εὐμενεῖς ἔχοντες· ἔπειτα καὶ τεύξεσθαι παντὸς ἡλπιέσθαι, τὴν Μαριάμμην Ἀντωνίᾳ Θεασαμένην, δι' ἧ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναλήψεσθαι, καὶ μηδενὸς ὑστερήσῃεν, ὧν εἰκὸς τοῖς ἐν εὐγενείᾳ βασιλικῇ γεγυγνόςιν.

η'. Ἐπὶ τῶν δὲ τῶν λογισμῶν τετυχηκόσιν αὐτοῖς, γραμμάτα παρ' Ἡρώδου περὶ τῶν ὅλων ἀφίκετο, τῆς Φήμης ἐναντία καὶ τῶν προληφθέντων. ἐπειδὴ γὰρ ἐγένετο παρ' Ἀντωνίῳ, ταχὺ μὲν αὐτὸν ἀνεκτήσατο τοῖς δώροις, ἃ Φέρων ἦκει ἐκ τῶν Ἰεροσολύμων· ταχὺ δὲ ταῖς ὀμιλίαις παρεσήσατο μὴ χαλεπῶς ἔχειν εἰς αὐτὸν, οἳ τε τῆς Κλεοπάτρας λόγοι πρὸς τὴν ἐξ ἐκείνων Θεραπειάν ἦττον ἐδυνήθησαν. ἡ γὰρ ἔφη καλῶς ἔχειν Ἀντώνιος βασιλεῖα περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν γεγενημένων εὐθύνας ἀπατεῖν, ἥτως γὰρ ἂν ἐδὲ βασιλεὺς εἴη· δόντας δὲ τὴν τιμὴν, καὶ τῆς ἐξουσίας καταξιώσαντας, εἴαν αὐτῇ χρῆσθαι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ μὴ πολυπραγμονεῖσθαι περὶ τὰς ἀρχὰς ἔλεγε συμφέρειν. ὑπὲρ τῶν ἔγραφεν Ἡρώδης, καὶ τὰς ἄλλας διεξήει τιμὰς, ἃς ἔχοι παρ' Ἀντωνίῳ, συνθωκῶν ἐν ταῖς διαγνώσεσιν, καὶ συνεσιώμενος ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας, καὶ τῶν ὁμῶς τυγχάνοι χαλεπῆς εἰς τὰς διαβολὰς αὐτῷ τῆς Κλεοπάτρας ἔσης· ἢ, πόθῳ τῆς χώρας ἐξαγερμένη τὴν βασιλείαν αὐτῇ προσγενέσθαι, πάντα τρόπον ἐσπεύδακει ἐκποδῶν ποιεῖσθαι. δικαίως μὲν τοι τυγχάνων Ἀντωνίᾳ, μηδὲν ἔτι προσδοκᾶν δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ θᾶττον ἤξειν, βεβαιότεραν τὴν εὐνοίαν τὴν παρ' αὐτῇ προσεληφώς τῇ βασιλείᾳ καὶ τοῖς πράγμασιν, καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ μηκέτι προσεῖναι τὴν ἐλπίδα τῆς πλεονεξίας, δόντες Ἀντωνίᾳ ἀνθ' ὧν ἤξις τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ διὰ τῆς παρηγορήσαντος ὁμῆ καὶ ἀποσκευασαμένης τὰς ἐντεύξεις, ἃς ὑπὲρ τῆς Ἰνδαίας ἐποιεῖτο.

θ'. Τῶν τῶν γραμμάτων ἀπενεχθέντων, ἐπαύσαντο μὲν ἐκείνης τῆς ὁρμῆς, ἣν ὡς ἀπολωλὸτος εἶχον καταφυγεῖν ἐπὶ τῆς Ῥωμαίας. ἡ μὲν ἔλαθεν αὐτῶν ἡ προαίρεσις. ἀλλ'

enim primum, dicebat, si quis in aula tumultus oriretur: ipsos tutius acturos in Romanorum beneuolentia: deinde sibi spem factam esse omnia se consequuturam, si Mariamnem uidisset Antonius, per eumque principatum recuperaturos, et nulla re carituros, quae in nobilitate regia educatis digna foret.

8. Cum autem hac de re sermonem instituissent, veniunt ab Herode de toto negotio literae, priori etiam rumori plane contrariae. Ut enim venit ad Antonium, eum statim donis (quae Hierosolymis apportauerat) sibi conciliavit: ac statim, ut cum eo colloquutus est, effecit, ut ei ne succenseret quidem aut irasceretur; atque Cleopatrae verba parum valebant aduersus ea, quibus beneuolentiam eius demerebatur. Negabat enim Antonius decere a rege rationem eorum reposci, quae gessisset in imperio, ita enim ne regem quidem eum fore; atque par esse, ut qui honorem ei dederint et potestatem tribuerint, ea quam liberrime uti sinant. Idem etiam Cleopatrae nequaquam conuenire dicebat in factis principum esse curiosam. Hisce de rebus scripsit Herodes, necnon alios honores ei ab Antonio habitos memorauit, ut pro tribunali illi assideret, et quotidie conuiuuiis eius interesset, atque ista ab eo assequeretur, insensa licet atque ipsum inculante Cleopatra; quae, regionis cupiditate petens atque contendens, ut sibi regnum obueniret, modis omnibus studuerat, ut eum e medio tolleret. Verum sibi aequum habenti Antonium nihil grauius iam expectandum esse, sed breui venturum, firmiore illius erga regnum resque suas fretum beneuolentia, et Cleopatrae nullam amplius plus habendi spem reliquam esse; cum Antonius, vice eorum, quae postulauerat, Coelen-Syriam ei dederit; atque adeo simul iratam lenierit feceritque, ut a petitione regni Iudaeae desisteret.

9. His literis allatis, ardor ille ad Romanos se recipiendi, tanquam mortuus esset Herodes, statim restinctus est. neque tamen non rescitum est illorum consilium.

ἵπαι παραπέμψας ὁ βασιλεὺς Αντώνιον ἐπὶ Πάρθου εἰς τὴν
 Ἰσθαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθὺ μὲν ἢ τε ἀδελφὴ Σαλώμη καὶ ἡ
 μήτηρ αὐτῶ τὴν διάνοιαν, ἣν ἔχον οἱ περὶ τὴν Αλεξάνδραν,
 ἀπεσήμηναν· ἡ δὲ Σαλώμη καὶ κατ' ἀνδρὸς Ἰωσήφου λόγον
 εἶπεν, ἐν διαβολῇ ποιῖσα, καὶ τῇ Μαριάμμῃ συγγενόμενον
 διατελεῖν. ἔλεγε δὲ ταῦτα χαλεπῶς ἔχουσα πρὸς αὐτὴν ἐκ
 πλείονος, ὅτι κατὰ τὰς διαφορὰς φρονήματι χρωμένη μί-
 ζονι, τὴν ἐκείνων ἐξωνείδιζε δυσγένειαν. Ηρώδης δὲ θερμῶς
 αἰὲ καὶ λίαν ἐρωτικῶς πρὸς τὴν Μαριάμμην ἔχων, εὐθὺ μὲν
 ἐξετετάρακτο, καὶ τὴν ζηλοτυπίαν ἣν ἔφθρεν· ἐπικρατέμ-
 νος δὲ, τῇ μὴ προπετῶς τι ποιῆσαι διὰ τὸν ἔρωτα, συντόνω
 τῷ πάθει καὶ τῷ ζήλῳ παρωξυμμένος, ἰδίᾳ τὴν Μαριάμμην
 ἀνέκρινεν ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν Ἰώσηπον. ἀπομνυμένης δ' ἐκεί-
 νης, καὶ πάνθ' ὅσα μηδὲν ἀμαρτήσῃ προσῆν εἰς ἀπολογία
 καταλογιζομένης, ἀνέπειθετο κατὰ μικρὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ
 μετέβαινεν ἐκ τῆς ὀργῆς ἠττώμενος τῆς περὶ τὴν γυναῖκα Φι-
 λωσοργίας, ὡς ἀπολογεῖσθαι περὶ ὧν ἔδοξεν ἀκρίσας πεπι-
 στευκέσαι, καὶ περὶ τῆς κοσμιότητος αὐτῇ πολλὴν ὁμολόγη-
 χάριν, αὐτὸς τε ὅπως ἔχοι σοργῆς καὶ εὐνοίας πρὸς αὐτὴν
 ἀνωμολόγει· καὶ τέλος, ὡς ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς Φιλῆι, πρᾶπιπτον
 εἰς δάκρυα μετὰ πολλῆς σπυδῆς ἐμπεφυκότες ἀλλήλοις.
 αἰὲ δὲ καὶ μᾶλλον τῇ βασιλέως πιστευμένης, καὶ ἐπὶ τὴν αὐτὴν
 διάθεσιν ἔλκοντος· ὁ Φιλῆντος, εἶπεν ἡ Μαριάμμη, τὸ κατὰ
 τὴν ἐντολὴν, εἰ πάροις τι χαλεπὸν ὑπ' Αντωνίως, καὶ μετὰ συνα-
 πολέσθαι τὴν ἑδνὸς αἰτίαν. τῆς προσπεσόντος τῇ λόγῃ,
 περιπαθήσας ὁ βασιλεὺς, εὐθὺ μὲν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτὴν
 ἀφῆκεν, ἐβόα δὲ, καὶ τῶν αὐτῇ τειχῶν αὐτὸς ἐδράττετο, περι-
 φανὲς Φώριον ἔχεν τῆς τῇ Ἰωσήφου πρὸς αὐτὴν κοινωνίας λέ-
 γων. ὁ γὰρ ἂν ἐξεῖπεν ἂ κατ' ἰδίαν ἥκασεν, μὴ μεγάλης
 αὐτοῖς πίστεως ἐγγεγεννημένης. ὥτως δ' ἔχων, ὀλίγῃ μὲν
 ἀπέκτεινε τὴν γυναῖκα. νικώμενος δὲ τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρω-
 τι, ταύτην μὲν τὴν ὀρμὴν ἐκράτησεν, ἑαυτῇ διακαρτε-
 ρήσας ὀδυνηρῶς καὶ θυχερῶς· τὸν μὲν τοι Ἰώσηπον ἰδὼν
 εἰς ὄψιν ἐλθόντα διαχρησάσθαι προσέταξεν· καὶ τὴν Α-
 λεξάνδραν, ὡς ἀπάντων παραίτιαν, δῆσας ἐφύλαττεν.

Nam postquam rex, deducto Antonio in Parthos proficiscente, in Iudaeam rediit, eius soror Salome et mater ei protinus Alexandrae institutum declararunt: et insuper Salome contra maritum suum Iosephum criminationem protulit, quod frequenter cum Mariamne consuetudinem habuerit. Ista autem hac de causa dicebat, quod ei iampridem infensa erat, propterea quod inter earum contentiones, illa, plus iustio fastidiosa, eis ignobilitatem exprobrabat. Herodes vero, qui in Mariamnem semper ardore flagrabat amatorio, statim turbatus est, et obrectationis impatiens erat: verum semet cohibens, ne quid propter amorem temere committeret, vehementi affectu et aemulatione incitatus, Mariamnem seorsum interrogavit de congressibus cum Iosepho. Sed ea iurante, et omnia, quae insontibus inesse solent, ad sui purificationem allegante, regi paulatim persuadebatur, et ira sedabatur, vincente eum coniugis amore eoque, ut sese excusaret, quod iis, quae audierat, credidisse videretur, eiusque modestiae magnas gratias ageret, et singularem suum erga ipsum amorem et benevolentiam fateatur: denique, ut plerumque fit in amoribus, in lacrymas et mutuos complexus magno affectu euaferunt. Cum autem rex id ageret, ut magis magisque ei fidem faceret, eamque ad ipsum redamandum pertraheret: sane non est amantis, inquit Mariamne, in mandatis dare, ut, si quid ipsi gravius accideret ab Antonio, ego una peream nihil commerita. Hoc elapso verbo, rex percussus eam statim de manibus dimittebat, et vociferabatur, atque ipse sibi capillos vellebat: manifestum se dicens indicium habere Iosephi cum ea consuetudinis. nunquam enim enunciaturum fuisse quae seorsum audisset, nisi magna illis apud se inuicem fides fuisset. Sic affectus parum absuit, quin uxorem occideret. Illius autem amore victus, postquam se dolenter et aegre continuisset, hunc impetum reprimebat: veruntamen Iosephum, ne in conspectum quidem suum admissum, necari iussit; et Alexandram, tanquam omnium causam, in custodiam dedit.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Κλεοπάτρα, τῆς Ἰδδαίας καὶ τῆς Ἀραβίας μέρη τινα παρ' Ἀντωνίᾳ λαβῶσα, εἰς Ἰδδαίαν ἀφικνεῖτο· καὶ ὡς Ἡρώδης, αὐτὴν πολλοῖς δωρέμενος, ἐπ' Αἰγύπτῳ προπέμπει.

ΕΝ δὲ τῷ καὶ τὰ περὶ τὴν Συρίαν ταραχὰς εἶχε, ἐκ ἀνισίσης τῆς Κλεοπάτρας τὸν Ἀντώνιον μὴ πᾶσιν ἐπιχειρεῖν. ἔπειθε γὰρ ἀΦαιρούμενον ἐκάστων τὰς δυναστείας αὐτῇ διδόναι. καὶ πλείστον ἔχουσεν ἐκ τῆς ἐκείνης πρὸς αὐτὴν ἐπιθυμίας. φύσει δὲ πλεονεξία χαίρουσα, παρανομίας οὐδὲν ἔλιπε, τὸν μὲν ἀδελφόν, ὃ τὴν βασιλείαν ἥδαι γενησομένην, προανελθῶσα Φαρμάκοις, πεντεκαίδεκατον ἔτος ἔχοντα· τὴν δ' ἀδελφὴν Ἀρσινόην ἰκετεύσαν ἐν Εὐφράτῃ πρὸς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἀποκτείνασα δι' Ἀντωνίᾳ. χρημάτων μὲν γὰρ ἔνεκεν, εἶπε μόνον ἐλπιθεῖν, καὶ ναοὶ καὶ τάφοι παρενομήθησαν, οὐθ' ἱεροῦ τινος οὕτως ἀσύλῃ δόξαντος, ὡς μὴ παραρεθῆναι τὸν ἐν αὐτῷ κόσμον, οὔτε βεβήλου, μὴ πᾶν ὁτιοῦν τῶν ἀπηγορευμένων παθόντος, εἰ μέλλοι μόνον πρὸς εὐπορίαν τῇ τῆς ἀδικούσης πλεονεξία. τὸ δ' ὅλον οὐδὲν αὐταρκὲς ἦν γυναικὶ πολυτελεῖ καὶ δουλευούσῃ ταῖς ἐπιθυμίαις, μὴ καὶ τὰ πάντα πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐνδὲν ὧν ἐσπουδάκει. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀντώνιον ἤπειγεν αἰεὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀΦαιρούμενον αὐτῇ χαρίζεσθαι· καὶ διαβάσα σὺν ἐκείνῃ τὴν Συρίαν ἐπενόη κτῆμα ποιήσασθαι. Λυσανίαν μὲν οὖν τὸν Πτολεμαῖς Πάρθος αἰτιασαμένη τοῖς πράγμασιν ἐπάγειν, ἀποκτείνουσιν· ἦτοι δὲ παρ' Ἀντωνίᾳ τὴν τε Ἰουδαίαν καὶ τὴν τῶν Ἀράβων, ἀξιούσα τοὺς βασιλεύοντας αὐτὸν ἀφελέσθαι. τῷ δ' Ἀντωνίῳ τὸ μὲν ὅλον ἠτᾶσθαι συνέβαινε τῆς γυναικὸς, ὡς μὴ μόνον ἐκ τῆς ὁμιλίας, ἀλλὰ καὶ Φαρμάκοις δοκεῖν ὑπακχεῖν εἰς ὃ, τι αὐτὴ ἐκείνη θέλει. τὸ μόντοι περιφανὲς τῆς ἀδικίας ἐξεδυσώπει, μὴ μέχρι τούτου κατῆκοον γενόμενοι ἐπὶ μεγίστοις ἀμαρτάνειν. ἢ οὖν μὴτ' ἀρνηθῇ παντάπασι, μὴθ' ὅσα προσέταττεν ἐκείνη διαπραξάμενος

CAP. IV.

Quomodo Cleopatra, cum partem Iudaeae et Arabiae ab Antonio impetrasset, in Iudaeam venit: utque Herodes, ipsam large muneratus, ad Aegyptum deducit.

INterea autem turbatum est in Syria, Cleopatra non desinente Antonium incitare, ut vicinos omnes bello adoriretur. illi enim persuadebat, ut auferens cuique suam dynastiam ipsi eam donaret: multumque apud eum gratia valuit, quod is amore illius vehementer ardebat. cumque natura esset alieni appetens, nihil utcumque iniustum intentatum reliquit, ut quae fratrem quindecim annos natum, quem sibi in regnum successurum norit, veneno pridem sustulerat; et sororem Arsinoën, Ephesi in templo Dianae supplicem, ope Antonii interfecerat. Nam pecuniarum quidem gratia, sicubi vel minima eius spes affulgeret, et templa et sepulcra violata erant: nec quis locus sacer adeo a violentia tutus existimatus, quem non suis ornamentis spoliavit, nec profanus, qui non passus est quodcumque fieri nefas esset, si vel tantillum faceret conferretque ad iniustam alieni cupidinem. ad summam nihil satis erat mulieri sumtuosae atque cupiditatibus servienti, quo minus omnia ei deesse viderentur, quorum studio teneretur. Quamobrem et Antonium continuo illa sollicitabat, ut aliis ablata ipsi largiretur; atque inter obeundum cum eo Syriam, eam in possessionem suam redigere cogitabat. Et Lysaniam quidem Ptolemaei filium, ipsum criminata Parthos ad res turbandas adducere, interficit: flagitabatque ab Antonio Iudaeam et Arabiam, ipsum orans, ut a regibus, qui eas tenerent, auferret. Con fiebat autem, ut Antonius omnino victus mulieri cederet, adeo ut non solum quod cum ea consuesceret, sed fascinatione quadam impelli videretur ad obtemperandum ei, quousque ipsa voluerit. veruntamen manifestae iniuriae verecundia ipsum inhibuit, ne in omnibus voluntati eius obsequendo in maximis ostenderet. Ne itaque postulanti prorsus recusaret, neque quaecun-

ἐκ Φανερῶ δόξῃ κακός, μέρη τῆς χώρας ἐκατέρω παρελόμενος, τῆτοις αὐτὴν ἐδώρησατο. δίδωσι δὲ καὶ τὰς ἐντὸς Ελευθερίας ποταμῷ πόλεις ἄλλας Αἰγύπτου, χωρὶς Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἐκ προγόνων εἰδὼς ἐλευθέρας, πολλὰ λιπαρότης αὐτῇ δοθῆναι.

β'. Τῶτων ἡ Κλεοπάτρα τυχῆσα, καὶ παραπέμψασα μέχρις Εὐφράτης τὸν Αντώνιον, ἐπ' Ἀρμενίαν στρατεύμενον, ἀνέστρεψε, καὶ γίνεται μὲν ἐν Απαμεία καὶ Δαμασκῷ, παρῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰσδαίαν· Ἡρώδης συντυχόντος αὐτῇ, καὶ τῆς τε Ἀραβίας τὰ δοθέντα καὶ τὰς περὶ τὴν Ἰερουσόλυμα προσόδους Ἡρώδης μισθωσαμένην. Φέρει δ' ἡ χώρα τὸ βάλσαμον, ὃ τιμιώτατον τῶν ἐκεῖ, καὶ παρὰ μόνους φύεται, τὸν τε φοίνικα πολὺν καὶ καλόν. ἐν τῆτοις ὄντα, καὶ πλείονος αὐτῆς συνηθείας περὶ τὸν Ἡρώδη γινομένης, διεπείραζεν εἰς συνουσίαν ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ, φύσει μὲν ἀπαρακαλύπτως ταῖς ἐντεῦθεν ἡδοναῖς χρωμένη, τάχα δέ τι καὶ παθῶσα πρὸς αὐτὸν ἐρωτικόν, ἢ καὶ τὸ πιθανώτερον ἐνέδρας ἀρχὴν τὴν ἐπ' αὐτὴν γενησομένην ὕβριν ὑποκατασκευάζουσα. τὸ δὲ σύμπαν ἐξ ἐπιθυμίας ἡττάσθαι διέφαινε. Ἡρώδης δὲ καὶ πάλαι μὲν ἔκ τούτων ἦν τῇ Κλεοπάρτῃ, χαλεπὴν εἰς ἅπαντας ἐπιστάμενος, τότε δὲ καὶ μισεῖν ἀξίων, εἰ δὲ ἀσέλγειαν εἰς τῆτο πρᾶξι, καὶ φθῆναι τιμωρούμενος, εἰ συνεδρεύουσα τοιούτοις ἐγχεῖρη, τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διεκρούσατο, βουλὴν δ' ἐποίησατο σὺν τοῖς φίλοις, ὑποχείριον ἔχων ἀποκτεῖναι. πολλῶν γὰρ ἀπαλλάξιν κακῶν ἅπαντας οἷς ἐγένετό τε ἤδη χαλεπὴ καὶ προσεδόκατο· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Αντωνίῳ λυσιτελήσειν, οὐδ' ἐκείνῳ πιστῆς ἰσομένης, εἴ τις αὐτὸν καμρὸς ἢ χρεῖα κατάσχη, τοιούτων δευόμενον. ταῦτα βουλόμενοι ἐκώλυσαν οἱ φίλοι, πρῶτον μὲν διδάσκοντες, ὡς ἔκ ἀξίον μείζω πράττοντα κίνδυνον Φανερώτατον ἀναλαμβάνειν, ἐγκείμενοι δὲ καὶ δέόμενοι μηδὲν ἐκ προπετείας ἐπιτηδεύειν. οὐ γὰρ ἀναχθεῖν τὸν Αντώνιον, οὐδ' εἰ σφόδρα τις αὐτῷ τὸ συμφέρον γήσσει πρὸ τῶν ὁμμάτων· τὸν τε γὰρ ἔρωτα μᾶλλον ὑπερκαύσει, τὸ δοκεῖν βία

que ipsa imperaret faciendo palam iniquus videretur, abstulit ab utroque eorum regionis partem, eamque Cleopatrae tribuit: eique etiam vrbes dedit, quae sunt intra Eleutherum flumen vsque in Aegyptum, exceptis Tyro et Sidone, quod eas antiquitus liberas esse sciret, licet illa, vt sibi darentur, multum flagitante.

2. Cleopatra, his impetratis, et Antonio, qui in Armeniam expeditionem faciebat, vsque ad Euphratem deducto, reuersa est, et Apamiam Damascumque venit, et in Iudaeam processit; Herode ipsam conueniente, atque Arabise partem ei datam redimente, necnon prouentum agri Hierichuntis. regio enim illa balsamum fert, rem eius loci pretiosissimam, et nusquam alibi prouenientem; itemque palmas multas, easque pulchras. Ibi dum illa moratur, et cum Herode magnum commercium habet, tentabat cum rege rem habere, vtens, vt natura eius ferebat, inuerecunde voluptatibus, quae illic essent, et forsan etiam illius amore capta, aut, quod verisimilius, clam id agens, vt ex stupro, quod ab illo passura esset, insidiarum occasionem nancisceretur. Summa autem, amore irretitam esse prae se ferebat. At Herodes, qui iam pridem parum beneuolo erat in Cleopatram animo, intelligens in omnes molestam esse, insuper et tunc, si ex effrenata libidine eo deueniret, dignam iudicans quam odio haberet, et anteuerteret ab ipsa poenas sumendo, si ex insidiis ad huiusmodi aliquid aggrediretur, eius sermonem a se repulit, et cum amicis consultauit, vtrum eam, cum posset occidere, deberet. malis enim multis omnes se liberaturum esse, quibus et iam molesta fuit ac porro futura sit, magnoque Antonii etiam commodo hoc ipsum facturum, quandoquidem nec ei se fidelem praestitura esset, si vnquam opportunum et vtile ei foret, vt ita se gereret. Cum haec vellet, ab incepto eum prohibuerunt amici, primum quidem suggerendo, ei haud conuenire, dum in rebus maioribus occuparetur, manifestum adire discrimen; deinde vrgendo et obsecrando, ne quid temere ageret. non enim hoc laturum Antonium, licet ipsi perspicuum foret. magno id ei esse emolumento: immo et amorem ipsi

καὶ κατ' ἐπιβελὴν αὐτὸν αὐτῆς στέρεσθαι, μέτριόν τε ἔδδεν εἰς τὴν ἀπολογίαν φαίνεσθαι, τῷ μὲν ἐπιχειρήματος εἰς γυναικα γεγενημένῃ, μέγιστον ἀξίωμα τῶν κατ' ἐκείνον ἐρχηκυῖαν τὸν χρόνον, τῆς δ' ὠφελείας, εἰ καὶ ταύτην τις οἰηθεῖη, σὺν αὐθαδεῖα καὶ καταγνώσει τῆς ἐκείνῃ διαθέσεως φαινομένης. ἐξ ὧν ἔκ ἀδελον, ὡς μεγάλων καὶ ἀπαύτων κακῶν ἀναπληθίσεται τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ καὶ τὸ γένος, ἐξόν, ἀποκρεσάμενον τὴν ἀμαρτίαν, εἰς ἣν ἐκείνη παρακαλεῖ, θέσθαι τὸν καιρὸν εὐχρημόνως. τοιαῦτα δεδιττόμενοι καὶ τὸ κινδυνῶδες ἐξ εἰκότων παραδηλοῦντες, ἐπέχον αὐτὸν τῆς ἐπεχειρήσεως. ὁ δὲ τὴν Κλεοπάτραν ὠρεαῖς θραπτεύσας ἐκ Αἰγύπτου πρῆπεμψεν.

γ'. Αντώνιος δὲ, τὴν Ἀρμενίαν καταλαβὼν, Ἀρταβάζην τὸν Τιγράν, σὺν τοῖς πασι καὶ σατραπάσι, δέσμιον εἰς Αἴγυπτον ἀποπέμπει, δωρέμενος τῷ τοῖς τὴν Κλεοπάτραν, καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τῆς βασιλείας, ὃν ἐξ αὐτῆς ἔλαβεν. Ἀρμενίας δ' ἐβασίλευσεν Ἀρταξίας ὁ πρεσβύτατος τῶν ἐκείνῃ παίδων, διαδραῖς ἐν τῷ τότε. καὶ τῷτον Ἀρχέλαος καὶ Νέρων Καῖσαρ ἐκβαλόντες, Τιγράνην τὸν νεώτερον ἀδελφὸν ἐπὶ τὴν βασιλείαν κατήγαγον. ταῦτα μὲν οὖν ἐν ὑστέρῳ.

δ'. Περὶ δὲ τῆς Φόρης, ἧς ἔδει τελεῖν, τῆς ὑπ' Αντωνίου δοθείσης χώρας, ὁ μὲν Ηρώδης δίκαιος ἦν, ἔκ ἀσφαλὲς ἡγόμενος δίδοναι τῇ Κλεοπάτρᾳ μίσθας αἰτίαν. ὁ δ' Ἀραψ, Ηρώδης τὴν Φορὰν ἐπιδεξαμένῃ, χρόνον μὲν τινα παρῆχεν ἐκείνῃ τὰ διακόσια τάλαντα· μετὰ ταῦτα δὲ κακοήθης ἦν καὶ βραδὺς εἰς τὰς ἀποδόσεις, καὶ μόλις εἰ καὶ μέρη τινα διάλυσειν. ἔδδ' ταῦτα δίδοναι θακῶν ἀζημιῶς.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Ηρώδης ἐχώρει κατὰ τῷ Ἀραβος, καὶ συμβαλὼν πολλάκις τελευταῖον νικᾷ, καὶ προσατεῖν τῷ ἔθνει ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἤρεθ. Περὶ τε σεισμῷ μεγάλῳ.

Ηρώδης δὲ, τῷτον τὸν τρόπον ἀγνωμοναῦντος καὶ τελευταῖον ἔδδ' ἐτι τῶν δικαίων ποιῆν ἐθέλοντος, εἶχε μὲν ὡς ἐπι-

magis accendat, quod vi et ex insidiis ea orbari existimaretur, nec aliquid adesse, quod in commodam excusationem afferri posset, cum et mulierem adortus fuerit dignitate omnium illius aevi eminentissimam, et utilitas, si qua esse putaretur, cum audacia et amoris illius reprehensione coniuncta videatur. Ex quibus manifestum, regnum ipsius et domum malis impletum iri magnis et non desituris: cum nihil vetet, quin amoliendo peccatum, ad quod ipsa eum alliciat, opportunitate commode et decenter utatur. Illa ad eum absterrendum dicentes, et periculum ex verisimilibus repraesentantes, illius impetum conatumque cohibuerunt. Adeoque ille, cum Cleopatram muneribus demulisset, ad Ægyptum eam deduxit.

3. Antonius autem, Armenia subiugata, Artabazem Tigranis filium, cum filiis eius et satrapis, vinctum in Ægyptum mittit; eosque dono dedit Cleopatrae, et regni etiam ornamenta omnia, quae ex eo ceperat. Armeniae vero regno potitus est Artaxias filiorum illius natu maximus, qui tunc fuga dilapsus est. Quem cum Archelaus et Nero Caesar eiecissent, Tigranem iuniorem ipsius fratrem in regnum reducebant. Et haec quidem postea contigerunt.

4. Quod autem ad vestigalia attinebat, Cleopatrae ob datam ei ab Antonio regionem pendenda, ea rite soluebat Herodes; parum tutum existimans, Cleopatrae causam odii dare. At Arabs, cum Herodes pecuniam ab ipso exigendam recepisset, quippe qui pro eo sponsoisset, aliquamdiu ducenta illa talenta ei soluit; sed postea praeus tardusque ad pensiones factus est: quod si quam partem aegre soluebat, ne id quidem sine fraudatione faciebat.

CAP. V.

Quomodo Herodes bellum Arabi inferebat, et multis praeliis factis tandem victoriam reportat, atque in gentis dominum ab Arabibus acceptus est. Deque magno terrae motu.

Herodes autem, cum Arabs improbe et inique ageret, tandemque officio aliquo fungi nollet iusto et debito, in

λυσόμενος, προθεσμία δὲ ἐχρήσατο Ῥωμαϊκῷ πολέμῳ. τῆς
 γὰρ ἐπ' Ἀκτιῷ μάχης προσδοκωμένης, ἦν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης
 καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ολυμπιάδος γενέσθαι συνέβη,
 Καῖσαρ μὲν Ἀντωνίῳ περὶ τῶν ὅλων ἔμελλεν ἀγωνιῆσθαι
 πραγμάτων· Ἡρώδης δὲ καὶ τῆς χώρας εὐβότῃ μενέσσης
 αὐτῷ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ προσόδων καὶ δυνάμεων εὐρημέ-
 νων, Ἀντωνίῳ συμμαχίαν κατέλεξεν, ἐπιμελεσάταις ταῖς
 παρασκευαῖς χρησάμενος. Ἀντώνιος δὲ, τῆς μὲν ἐκείνῃ συμ-
 μαχίας ἔδδεν εἶφαι, τὸν δὲ Ἀραβὰ, καὶ γὰρ ἡκηόσι
 παρά τε αὐτῷ καὶ τῆς Κλεοπάτρας τὴν ἀπιστίαν, ἐπεξελθεῖν
 προσέταττε. ἡξίῃ γὰρ ἡ Κλεοπάτρα ταῦτα, λυσιτελεῖν αὐ-
 τῇ τὸν ἕτερον ὑπὸ θατέρῃ κακῶς πάσχειν ἡγυμένη. τῶν αὐ-
 τῷ παρ' Ἀντωνίου λεχθέντων, ὑποσρέψας Ἡρώδης συνεῖχε τὸ
 στρατιωτικόν, ὡς εὐθύς εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν. καὶ παρα-
 σκευαζόμενος ἰππικῷ καὶ πεζῇς δυνάμεως, εἰς Διόσπολιν
 ἀφικνεῖται, τῶν Ἀραβῶν ἐκεῖ συναντώντων· ὃ γὰρ ἐλελήθει
 τὰ περὶ τὸν πόλεμον αὐτῆς· καὶ μάχης καρτερεῶς γενομένης,
 ἐκράτησαν οἱ Ἰουδαῖοι. μετὰ δὲ ταῦτα πολλὴ στρατιὰ τῶν Ἀ-
 ραβῶν εἰς Κανὰ συνήει, χωρία δ' ἔστι ταῦτα τῆς Κοίλης Συ-
 ρίας. Ἡρώδης δὲ προπετυσμένος, ἦκεν ἄγων ἐπ' αὐτῆς τὸ
 πλεῖστον ἧς εἶχεν δυνάμεως· καὶ πλησιάσας ἐν Κανὰ στρατο-
 πεδεύσθαι διεγνώκει, χάρακά τε βαλλόμενος ἐξ εὐκαίρου
 ταῖς μάχαις ἐπιχειρεῖν. ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐπιτάττοντος, ἐβόα
 τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων, παρελόμενον τῆς τριβῆς, ἄγειν ἐπὶ
 τῆς Ἀραβας. ὥρμητο δὲ καὶ τῷ συντετάχθαι πιστεύειν καλῶς,
 καὶ ταῖς προθυμίαις ἄμεινον ἐχόντων ὅσοι τὴν πρώτην μάχην
 νενικήκεσαν, ὃδ' εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐπιτρέψαντες τοῖς πολεμίοις.
 Θορυβάντων ἔν καὶ πᾶσαν ἐπιδεικνυμένων σπαρδὴν, ἔγνω τῇ
 προθυμίᾳ τῷ πλήθει ὁ βασιλεὺς ἀποχρησασθαι· καὶ προει-
 πὼν, ὡς ὃ λελεῖψεται τῆς ἐκείνων ἀρετῆς, πρῶτος ἐν τοῖς ὅπλοις
 ἡγήσατο, πάντων κατ' οἰκεία τέλη συνακολαθισάντων. ἐκ-
 πληξίς δὲ εὐθύς ἐμπίπτει τοῖς Ἀραβῶν. ἀντιστάντες γὰρ εἰς
 ὀλίγον, ὡς εἰρων ἀμάχως ὄντας, καὶ μεστὰς φρονήματος, ἐφυ-
 γον οἱ πλείους ἐκκλίναντες· καὶ διεφθάρησαν, εἰ μὴ Ἀθηναῖ-

eo erat, ut armis illum persequeretur, sed rem distulit ob bellum inter Romanos ortum. Cum enim expectaretur pugna Actiaca, quae in centesimam et octogesimam septimam Olympiadem incidit, Caesar quidem cum Antonio de summa rerum decertaturus erat: Herodes vero (qui regionem probe cultam iamdiu teneret, et magnos redditus atque opes quaesivisset) delectum habuit, apparatu accuratissimo, ut Antonio ferret auxilium. Verum Antonius eius se subsidio egere negavit; eique mandavit, ut Arabem (cuius perfidiam tum ab ipso Herode, tum a Cleopatra, audivisset) bello adoriretur. Hoc enim volebat Cleopatra, ut quae existimaret e re sua esse, ut alter alterum laederent. Cum haec ei relata fuissent ab Antonio, reuersus Herodes exercitum retinuit, ut qui mox inuasurus esset Arabiam. Cumque equestres pedestresque copias parasset, ad Diospolim peruenit, eo Arabibus illi obuiam venientibus: (non enim eos latuit haec expeditio) magnoque commisso praelio, Iudaei victores euaserunt. Postea vero conuenit ingens Arabum exercitus ad Cana, locum in Coele-Syria. Quare cognita, Herodes duxit in eos maximam suarum virium partem: atque ubi ad Cana appropinquauit, statuerat castra facere, eaque fossa valloque munire, ut, cum opportunum esset, praelia faceret. Sed haec eo instituyente, conclamat Iudaeorum multitudo, ut se in Arabes nulla interposita mora ducat. Quippe incefferat eos cupiditas, quod se pulchre ordinatos credebant: et omnes, qui superiorem pugnam, ne ad manus quidem hostes venire passi, vicerant, ferociore erant. Cum itaque tumultuarentur et magnum prae se ferrent animi ardorem, decreuit rex multitudinis alacritate uti; praefatusque se eorum magnanimitati non defuturum, primus in armis agmen ducebat, omnibus eum ordine sequentibus. Statim autem terror Arabes inuasit, quippe cum paulisper restitissent, ubi Iudaeos inuictos animique plenos viderunt, plerique in fugam versi sunt; atque concissi fuissent, nisi Athenion Herodi et Iudaeis iniuriam fe-

νος κακώσαντος Ηρώδη καὶ τῆς Ισδαίας. ὅτος γὰρ ὢν στρατηγὸς μὲν Κλεοπάτρας ἐπὶ τῶν ἐκεί, διάφορος δὲ Ηρώδη, τὸ μέλλον ἐκ ἀπαρασκευῶς ἐσκόπει, δρασάντων μὲν τι λαμπρὸν τῶν Αῤῥάβων ἐγνωκῶς ἡσυχίαν ἄγειν, ἡττωμένων δὲ, ὃ καὶ συνέβη, τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας συνεληλυθόσι τῶν οἰκείων παρεσκευασμένοι ἐπιτίθεσθαι τοῖς Ισδαίοις. καὶ τότε κερμηκῶσι τε καὶ νικᾶν οἰομένοις ἀπροσδοκῆτως ἐπιπεσὼν, πολὺν ἐποίησεν φόνον. τὰς τε γὰρ προθυμίας εἰς τῆς ὁμολογημένους ἐχθρῆς ἐνδapaνήσαντες Ισδαῖοι, καὶ τῷ νικᾶν ἐπ' ἀδείας χρώμενοι, ταχὺ τῶν ἐπιχειρησάντων ἡττῶντο καὶ πολλὰς ἐλάβανον πληγὰς ἐν χωρίοις ἀφίπποις καὶ πετρώδεσιν, ὧν πλείω τὴν ἐμπειρίαν εἶχον οἱ τὴν ἐπίθεσιν ποιησάμενοι. κακῶς δὲ παρχόντων, οἳ τε Αῤῥαβες αὐτὰς ἀνελήφesan, καὶ πάλιν ὑποσφύσαντες ἔκτεινον ἤδη τετραμμέις. ἐγένοντο δὲ παντοδαπαὶ κτιννυμένων ἀπώλειαι· καὶ τῶν διαπιπτόντων ἔ πολλοὶ συνέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον. ὃ δὲ βασιλεὺς Ηρώδης, ἀπεγνωκῶς τὰ κατὰ τὴν μάχην, ἀφίππάζεται βοήθειαν ἄξων. ἔ μὴν διέφθη καὶ περ ἐσπεδακῶς ἐπαρκεῖν· ἀλλὰ τὸ μὲν στρατόπεδον ἦλω τῶν Ισδαίων. οἱ δ' Αῤῥαβες ἔ μετρίως εὐτυχῆκεσαν ἐκ παραλόγου, νίκην τε ἧς φλῆισον ἀπέδεξαν ἀνελήφοτες, καὶ πολλὴν τῶν ἐναντίων ἀφηρεημένοι δύναμιν. τὴν τεῦθεν ὃ μὲν Ηρώδης ληστείας ἐχεῖτο, καὶ τὰ πολλὰ κατατρέχων τὴν τῶν Αῤῥάβων ἐκάκῃ ταῖς ἐπιδρομαῖς, στρατοπεδεύόμενος ἐπὶ τῶν ὄρων, καὶ τὸ μὲν σύμπαν ἐξίστατο κατὰ τῆς Φανὸς εἰς χεῖρας ἐλθεῖν· ἐκ ἀζήμιος δὲ γινόμενος τῇ συνεχείᾳ καὶ τῷ Φιλοπόνῳ, τῶν τε οἰκείων ἐπεμελεῖτο παντὶ τρόπῳ τὸ πταῖσμα διορθῶμενος.

β'. Εν τῇ τῇ καὶ τῇ ἐπ' Ἀκτίῳ μάχῃς συνεσταμένης Καίσαρι πρὸς Αἰτωνίων ἐβδόμῃ ὄντος Ηρώδη τῆς βασιλείας ἔτους, σεισθεῖσα ἡ γῆ τῶν Ισδαίων, ὡς ἐκ ἄλλοι' ἐδόκει, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ κτηνῶν πολλὴν φθορὰν ἐποίησεν, ἐφθάρησαν δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ταῖς πεπτωκυῖαις οἰκίαις περὶ μυρίας· τὸ μέντοι στρατιωτικὸν, ἐν ὑπαίθρῳ διαιτώμενον, ἔδεν ὑπὸ τῇ πάθῃ κατεβλάβη. ταῦτα πυνθανομένοις τοῖς Αῤῥάβιν,

cisset. Is enim, cum Cleopatrae nomine dux esset illius tractus, et ab Herode diffideret, quid futurum erat non imparatus attendebat: ut qui statuerat, si quid egregium Arabes gessissent, quietum se tenere, sin inferiores essent, id quod accidit, Iudaeos adoriri, ad hoc paratus una cum suis, qui ex ea regione conuenerant. Et tunc lassos et se vincere putantes aggressus de improviso, magnam eorum caedem edidit. nam cum et animorum ferociam in hostes manifestarios effudissent Iudaei, et paulo remissius victoria vterentur, facile cedebant iis, qui eos adorti sunt, et magnam cladem accipiebant in locis petrosis et ad equitandum parum idoneis, in quibus assuetiores erant qui laceffebant. Posteaquam male adeo cum iis ageretur, Arabes animos resumserunt, et conuersi eos in fugam iam versos occiderunt. Atque ita modis omnibus peremti interibant: paucique admodum elapsi in castra se recipiebant. Herodes vero, cum iam de pugna desperasset, citato equo subsidium accersit: neque tamen mature, quamuis adhibita diligentia, subuenire potuit, quin capta sunt castra Iudaeorum. Arabibus autem non mediocris felicitas ex insperato contigit, victoria, a qua plurimum aberant, reportata, hostiumque viribus valde attritis. Deinceps Herodes latrociniiis utebatur, multisque factis excursionibus Arabiam incursibus vastabat in montibus castra faciens; atque in vniuersum ne aperte ad manus veniret, cauebat: neque tamen non hostibus assiduitate et labore incommodabat, et suorum casum omni ratione corrigere studebat.

2. Interea per tempus pugnae Actiacae, quae Caesari, cum Antonio fuit anno regni Herodis septimo, concussa Iudaeae terra, quantum nunquam antea videbatur, magnam pecorum stragem fecit per totam regionem, oppressaque sunt hominum etiam circiter decem millia ruinarum: sed exercitus, quod erat sub dio, in ea, quam alii passi sunt, calamitate, illaesus mansit. Quae cum Arabes

καὶ μᾶλλον ἢ κατὰ ἀλήθειαν ἐξαγγελλόντων αὐτοῖς, ὅσοι τῆς ὑπὲρ τῶν γεγονότων λόγους τῷ μίσει τῶν ἀκχομένων ἐχαρίζοντο, μείζον ἐπῆει Φρονεῖν, ὡς τῆς τε χώρας ἀνατετραμμένης τοῖς πολεμίοις, καὶ διεφθορότων τῶν ἀνθρώπων, μὴδὲν ἔτι μὴδ' εἰς αὐτὰς ἀντίπαλον καταλελείφθαι δοκεῖν. καὶ τῶν τε Ἰσδαίων τῆς πρέσβεις, ἦκον γὰρ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις εἰρήνην ποιησόμενοι, συλλαβόντες ἀπέκτειναν, καὶ μετὰ πάσης προθυμίας ἐχώρουν ἐπὶ τὸ στρατιωτικὸν αὐτῶν. οἱ δ' ἔτε τὴν ἐφοδὸν ἐξεδέξαντο, καὶ, πρὸς τὰς συμφορὰς ἀθύμως διακείμενοι, προΐεντο τὰ πράγματα, πλείστον ἀπογνώσεως ἐπ' αὐτοῖς πεπονθότες. ἔ γάρ ἦν ἔτε ἰσοτιμίας ἐλπίς προηττημένοις ἐν ταῖς μάχαις, ἔτε βοηθείας κεκακωμένων αὐτοῖς τῶν οἰκοὶ πραγμάτων. οὕτως οὖν ἐχόντων, ἐπῆγεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τε κείθων τοὺς ἡγεμόνας, καὶ πειρώμενος ἀναλαμβάνειν αὐτῶν πεπτωκότα τὰ Φρονήματα. προδιακινήσας δὲ καὶ παραθαρρύνας τινὰς τῶν ἀμεινόνων, ἐτόλμησεν ἡδὲ καὶ τῷ πλήθει διαλέγεσθαι, πρότερον ὄντων αὐτό, μὴ καὶ χαλεπῶς χρήσεται διὰ τὰς ἀτυχίας. παρεκάλει δὲ τοιαύτως ποιούμενος εἰς τὸν ὄχλον τοὺς λόγους.

γ'. "Οὐκ ἀγνοῶμεν, ὦ ἄνδρες, ὅτι πολλὰ περὶ τόνδε αὐτὸν καρὸν γεγένηται πρὸς τὰς πράξεις ἡμῖν ἐναντιώματα, καὶ θαρρεῖν εἰκὸς ἐν τοῖς τοιαῖτοις ἔδὲ τῆς πλείστον ἀνδραγαθία διεννηοχότας. ἀλλ' ἐπειδὴ κατσπείγει τὸ πολεμεῖν, καὶ τῶν γεγονότων ἔδὲν ἐστὶν τοιαῦτον, ὃ μὴ δι' ἐνὸς ἔργου καλῶς πραχθέντος ἐπανορθώσετε, παρακαλέσαι προσιλόγημην ὑμᾶς ἅμα καὶ διδάξαι, δι' ὧν ἂν ἐμμένητε τοῖς οἰκείοις Φρονήμασιν. βούλομαι δὲ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῆς πολεμείας, ὡς δικαίως αὐτὸ ποιεῖμεν, ἐπιδείξαι, διὰ τὴν ὕβριν τῶν ἐναντιῶν ἡναγκασμένοι, μέγιστον γὰρ, εἰ μάθοιτε τῆτο, προθυμίας αἴτιον ὑμῖν ἔσθαι· μετὰ δὲ τῆτο δεῖξαι, διὰ τι καὶ τῶν ἐν ἡμῖν δεινῶν ἔδὲν ἐστὶν, καὶ πλείστας εἰς τὸν καὶν ἔχομεν τὰς ἐλπίδας. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης, μάρτυρας ὑμᾶς ποιούμενος ὧν λέγω. τὴν γὰρ τῶν Δεράβων

fama acceperant, plura etiam, quam vera essent, ad illos perferentibus, qui rumores de iis, quae euenerant, in maius augendo Arabum odio aduersus Iudaeos gratificabantur, maiores spiritus sumserunt, quasi, euerfa hostium terra deletisque hominibus, nihil iam superesse videretur, quod ipsis obstaret. Quinetiam Iudaeorum legatos, (nam eo venerant post ista, quae acciderant, pacem facturi) comprehensos interfecerunt, et in eorum exercitum omni studio ire contenderunt. At Iudaei incursum illorum excipere detestantur, animosque ex calamitate despondentes omnem de rebus suis curam abiiciebant, ut quae iam ab illis valde desperatae essent. non enim sperabant post tot clades in praeliis acceptas aequis viribus decertaturos esse, neque auxilium ullum expectabant rebus suis domi afflictis. Igitur cum ita se haberent, id agebat rex, ut et ducibus oratione persuaderet, tentaretque animos illorum deiectiones erigere: atque commotis et audacioribus facilius quibusdam de praestantioribus, ad vniuersam multitudinem iam verba facere ausus est, cum antea grauaretur id facere, ne sibi difficile esset eos tractare, utpote aduersis casibus vexatos. Cohortationem autem suscipiebat, huiusmodi ad vulgum habita oratione.

3. "Non nescii sumus, Viri fortissimi, quod multa hoc tempore euenerint conatibus nostris aduersa: et fortasse vix iis in huiusmodi rebus bono esse animo detur, qui fortitudine plurimum praestant. Sed quoniam bello vregemur, et nihil eorum, quae acciderint, eiusmodi est, quod non vna re praeclara gesta in melius restituere potestis, maxime sane volui vos cohortari, simulque monere, quo pacto vobis constabit animi vestri robur et magnitudo. Primum quidem, quod ad bellum attinet, vobis declarabo, quam iustis de causis illud suscipiamus, aduersariorum iniuriis eo compulsi; nam et hoc, si resciscatur, maximam vobis alacritatem asferet: deinde ostendam, quare pro nihilo habendum sit quicquam malorum, quae nos premunt, et magnam nobis superesse victoriae spem. A primo autem exordiar, vosque ipsos testes eorum, quae dicturus sum,

"παρανομίαν ἴσε μὲν δῆπρ, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἅπαντας
 "ἕτως ἀπίσως διακειμένην, ὡς εἰκὸς ἔχεν τὸ Βάρεβαρον καὶ
 "ἀνεννόητον Θεῷ. πλείστα μέντοι προσέκρυσαν ἡμῖν πλεονε-
 "ξία καὶ Φθόρῳ, καὶ ταῖς ταραχαῖς ἐφειδρεύοντες ἐξ ὑπο-
 "γύου. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἀλλὰ κινδυνεύοντας
 "αὐτὰς τῆς οἰκείας ἀρχῆς ἐκπεσεῖν, καὶ δαλύειν Κλεοπάτρα,
 "τίνες ἄλλοι τῷ δέξῃ ἀπήλλαξαν; ἡ γὰρ ἐμὴ πρὸς Αὐτῶνιον
 "Φιλία, καὶ κείνῃ πρὸς ἡμᾶς, διάθεσις αἰτία γεγένηται, μηδὲ
 "πῶτος ἀνῆκεσόν τι παθεῖν, Φυλακτομένῃ τάνδρῳς μηδὲν ἐπι-
 "τηδεύειν, ὃ δύναται ἂν ὑποκτενῇ μῖν γενέσθαι. βεληθέντος δ'
 "ὅμως Κλεοπάτρα μέρητινὰ παραχρῆν ἅφ' ἐκατέρας τῆς ἀρ-
 "χῆς, καὶ τῷτο διωκησάμην ἐγώ· καὶ πολλὰ δῶρα δὲς ἴδια,
 "τὸ μὲν ἀσφαλὲς ἀμφοτέροισι ἐπορισάμην, τὰς δὲ δαπάνας
 "αὐτὸς ἀνέλαβον, διακόσια μὲν διδῶς τάλαντα, διακοσίῳ
 "δὲ ἐγγυητῆς γενόμενος, ἃ τῇ μὲν γῇ προσοδομένη γεγόνει,
 "αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶτων ἀπεσερήμεθα. καίτοι γε ἄξιον μὲν ἦν
 "μηδενὶ τῶν ὄντων Ἰσδαίῃς Φόρον, ἢ τῆς χώρας ἀπόμαρταν τε-
 "λεῖν. εἰ δ' αὖν, ἀλλ' ἐχ' ὑπὲρ γε τῶτων ἕς αὐτοὶ σσεώκαμεν·
 "ἔδδ' τὰς Λεαβας ὁμολογήσαντας μετὰ πολλῆς ἐντυξίως
 "καὶ χάριτος, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἐδόκουι τυγχάνειν, ἀδικεῖν ἡμᾶς
 "ἀποσερεῶντας, καὶ ταῦτα ἢ πολεμίας ὄντας, ἀλλὰ Φίλους.
 "ὡς ἡ γε πίστις ἔχυσα καὶ πρὸς τὰς πολεμιωτάτας τόπον,
 "τοῖς γε Φίλοις ἀναγκαιοτάτῃ τετηρηῆσθαι. ἀλλ' ἢ παρὰ τῶ-
 "τοις οἱ τὸ μὲν κερδαίνειν ἐκ παντὸς τρόπου κάλλιστον ὑπειλή-
 "φασιν, τὸ δ' ἀδικεῖν ἐκ ἐπιζήμιον, εἰ μόνον κερδαίνειν δυνη-
 "θεῖεν. ἔστιν οὖν ἔτι ζήτησις ὑμῖν, εἰ δὲ τὰς ἀδίκας τιμωρήσα-
 "σθαι, τῷτο καὶ τῷ Θεῷ βελομένῃ, καὶ παραγγέλλοντος αἰ
 "μισεῖν τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀδικίαν, καὶ ταῦτα ἢ μόνον δίκαι-
 "ον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον πόλεμον ἐπεξίοντων; ἃ γὰρ ὁμο-
 "λόγηται παρανομώτατα τοῖς τε Ἑλλήσι, καὶ τοῖς Βαρεβά-
 "ροισι, ταῦτα ἔπραξαν εἰς τὰς ἡμετέρας πρέσβεις ἀποσφά-
 "ξαντες αὐτὰς· τῶν μὲν Ἑλλήνων ἰερὰς καὶ ἀσύλους εἶναι τὰς
 "κῆρυκας Φαμένων, ἡμῶν δὲ τὰ κάλλιστα τῶν δογμάτων,
 "καὶ τὰ ὀσιώτατα τῶν ἐν τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ τῷ

"faciam. Nostis utique et ipsi, quam iniuste egerint Ara-
 "bes, quanta fuerint erga alios quoque omnes perfidia,
 "ut usu venit barbaris et de Deo nihil cogitantibus. Sed
 "in nos maxime offenderunt avaritia et invidia, et cum
 "in turbis eramus subito nos et insidiosè aggrediendo.
 "Multa quidem quid memorem? Verum, cum illis im-
 "mineret e principatu excidere et Cleopatrae servire,
 "quinam alii eos metu liberarunt? Nam meus erga An-
 "tonium amor, et illius in nos benevolentia in causa
 "fuit, ne quid gravius isti paterentur, illo cauente ali-
 "quid agere, quod nobis suspectum foret. Attamen cum
 "vellet partes ex utraque ditione quasdam Cleopatrae da-
 "re, ipse huius rei curam in me suscepi: et, datis de
 "meo magnis muneribus, securitate utriusque viam mu-
 "niui, impensasque ipse feci, talenta praestando cc, et
 "fideiubendo pro aliis cc, quae terrae imperata erant,
 "cuius redditus perceperunt; nos vero defraudarunt; quam-
 "vis par erat, ut Iudaei nemini de bonis suis tributum
 "penderent, aut terrae illorum pars vestigialis fieret.
 "Sin vero, saltem non pro iis, quos ipsi servauimus:
 "neque Arabes, qui cum nos compellarunt gratiasque
 "egerunt, fassi sunt, quod nostra opera imperium te-
 "nere videantur, decet iniuria nos afficere et fraudare,
 "idque non hostes, sed amicos. quippe cum fides etiam
 "inter inimicissimos locum habeat, inter amicos neces-
 "sario seruanda sit: at non apud eos, qui omni modo
 "lucrum quaerere honestum putant, iniustitiam autem
 "cum lucro coniunctam haud damno futuram. Vobis-
 "ne igitur dubium est, an iniustos vlcisci oporteat,
 "Deo hoc iubente et volente, ut semper odio habeamus
 "iniuriam et improbitatem; praesertim, cum non modo
 "iustum, sed et necessarium bellum persequamini? Quae
 "enim et apud Graecos et Barbaros habita sunt iniquis-
 "sima, ista admiserunt in legatos nostros, quos iugu-
 "larunt: cum Graeci legatos sacros esse et inuiolabiles
 "dicant, et nos dogmatum potissima et sanctissimam
 "legum partem per Angelos a Deo acceperimus. hanc

"Θεῷ μαθόντων. τῆτο γὰρ τὸ ὄνομα καὶ ἀνδράποισ Θεὸν εἰς
 "ἐμφάνειαν ἄγειν, καὶ πολεμίας διαλλάττειν δύναται. ποῖον
 "οὖν μείζον ἀνγένειτό ἀσέβημα, ἢ πρέσβεις ἀποκτεῖναι, τῆς
 "ὑπὲρ τῆ δικαίης διαλεγόμενης; πῶς δ' ἂν ἔτι δύναιντο, ἢ
 "περὶ τὸν βίον εὐταθεῖν, ἢ περὶ τὸν πόλεμον εὐτυχεῖν, τοῖς
 "τῶν αὐτοῖς πεπραγμένων; ἐμοὶ μὲν ἔδαμῶς δοκῆσιν. ἴσως
 "τοῖνυν ἔρῃ τις, τὸ μὲν ὅσιον καὶ δίκαιον μεθ' ἡμῶν, ἀνδρείο-
 "τεροι δὲ ἢ πλείους ἐκείνοι τετυχήκασιν. ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 "ἀνάξιον ὑμῖν ταῦτα λέγειν. μεθ' ὧν γὰρ τὸ δίκαιόν ἐστιν,
 "μετ' ἐκείνων ὁ Θεός. Θεῷ δὲ παρόντος, καὶ πλήθος καὶ ἀν-
 "δρεία πάρεστιν. ἵνα δὲ καὶ τὰ καθ' ἑαυτῆς ἐξετάσωμεν,
 "ἐνικήσαμεν τῇ πρώτῃ μάχῃ, συμβαλόντες τὴν δευτέραν ἡδὲ
 "ἀντέχον ἡμῖν, ἀλλ' ἐφυγον εὐδὺς ἔχ' ὑπομείναντες τὴν ἐφο-
 "δον καὶ τὰ φρονήματα. νικῶσιν δ' ἡμῖν Ἀθηνίων ἐπέθετο,
 "πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπάγων. πότερον ἀνδραγαθία τῆτ' ἐστὶν
 "ἐκείνων, ἢ δευτέρα παρανομία, καὶ ἐνέδρα; τί ἂν ἔλαττον
 "φρονέμεν, ἐφ' οἷς μείζους ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας; πῶς δ' ἂν
 "καταπλασθῆμεν τῆς, ὅταν μὲν ἐξ ἀληθείας ἀγωνίζονται,
 "πάντοτε νικωμένους· ὅταν δὲ κρατεῖν νομιῶσιν, ἐξ ἀδικίας
 "αὐτὸ ποιοῦντας; πῶς δ' ἂν, εἰ καὶ γενναίως ἡγηταί τις αὐ-
 "τῆς, ἢ παρ' αὐτὸ τῆτο καὶ μᾶλλον ὀρμηθεῖ; τὸ γὰρ εὐ-
 "ψυχον, ἔκ ἐν τῷ τοῖς ἀδυνεστάτοις ἐπιχειρεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ
 "δύνασθαι καὶ τῶν ἰσχυροτέρων κρατεῖν. εἰ δὲ τίνα καταπλήτ-
 "τεται τὰ οἰκεία πάθη, καὶ τὰ περὶ τὸν σεισμόν συμβεβη-
 "κότα, πρῶτον μὲν ἐννοηθῆτω, ὅτι τῆτ' αὐτὸ καὶ τῆς Ἀραβας
 "ἐξαπατᾷ, μείζω τὰ γεγόμενα τῆς ἀληθείας ὑπεληφότας·
 "ἐπεὶ αὖς ἢ καλὸν ἐκείνοις τὸ τόλμης καὶ ἡμῖν δειλείας τὴν
 "αὐτὴν αἰτίαν, γενέσθαι. οἱ μὲν γὰρ, ἔκ ἐξ οἰκείης τιμῆς ἀγα-
 "θῆ τὸ εὐψυχον ἔχουσιν· ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ ἡμᾶς, ὡς κάμνον-
 "τας ἤδη τοῖς κακοῖς, ἐλπίδος. ἡμεῖς δὲ χωρήσαντες ἐκ αὐ-
 "τῆς, παρερησόμεθα μὲν ἐκείνων τὸ μείζον φρονεῖν· ἀναλή-
 "ψόμεθα δ' αὐτοί, τὸ μηκέτι θαρσῦσι μάχεσθαι. καὶ γὰρ
 "ἔτε κεκακώμεθα τοσῶτον, ἔθ', ὥστε οἶονταί τινες, ὀργὴν Θεῷ
 "παρέχειν τὸ γεγονός, ἀλλὰ ταῦτα συμπτώματα γίνεσθαι

"enim vim habet hoc nomen, ut Deum hominibus co-
 "ram sistat, et hostes cum hostibus in gratiam redire
 "faciat. Quae maior igitur esse potest impietas, quam
 "legatos trucidare de iure agentes? Vel qui dehinc aut
 "in vita tranquilli, aut in bello felices esse possunt, hoc
 "in se suscepto facinore? Mihi quidem minime viden-
 "tur. Dicat tamen fortasse aliquis, fas quidem et ius
 "nobiscum est, illos tamen fortiores esse vel plures con-
 "tigit. Sed primum quidem vobis haud convenit haec
 "oratio. Cum quibus enim est ius, cum illis et Deus:
 "Deus autem si adsit, adsunt simul et copiae et ro-
 "bur. Ut autem et res a nobis gestas consideremus,
 "prima pugna vicimus, commissa secunda, vix nobis
 "resisterunt, sed statim fugiebant, non sustinentes im-
 "pressionem adeo animosam. Victores autem nos ag-
 "gressus est Athenio, bellum inferens non denuncia-
 "tum. Vtrum haec est eorum virtus, an secunda ini-
 "quitas, et insidiae? Cur igitur abiectiore sumus ani-
 "mo ob eam rem, quae efficere debet, ut maiorem
 "spem concipiamus? Et qui fit, ut illi terrorem nobis
 "iniicerent, qui, quoties sine dolo congregiuntur, sem-
 "per superati sunt; si quando autem victores esse exi-
 "stimentur, id ex improbitate consequuntur? Quod si
 "quis eos etiam fortes putet, cur non ea ipsa de cau-
 "sa maiori pugnandi ardeat cupiditate? Animosum enim
 "arguit non imbecillos adoriri, sed posse etiam viribus
 "superiores vincere. Si quem autem terrent domestici
 "casus, et quae in terrae motu acciderunt, primum
 "quidem reputet, quod hoc ipsum etiam Arabibus in-
 "ponit, maiora, quae facta sunt, quam pro rei veritate
 "existimantibus; deinde non decere, ut quae illis au-
 "daciae, nobis sit ignaviae causa. Neque enim illi
 "quidem, quod boni aliquid ipsis obtigerit, animos fu-
 "munt, sed quia sperant nos iam malis succumbere. Si
 "nos autem contra eos proficiscamur, magnos eorum ani-
 "mos contundemus; et hoc etiam lucrabimur, ut non ite-
 "rum cum ferocibus pugnemus. Neque enim adeo affli-
 "gimur; neque, ut putant quidam, id, quod accidit, Dei

καὶ πάθη τὰα. καὶ εἰ κατὰ Θεῷ γνώμην πέπρακται, δὴ-
 λον, ὡς καὶ πέπαυται κατὰ τὴν ἐκείνη γνώμην ἀρκαμένῃ τοῖς
 γεγυγόνσι. βυλόμενος γὰρ ἔτι μᾶλλον ἀδικεῖν, ἐκ αὐ μετε-
 βάλλετο. τὸν δὲ πόλεμον, ὅτι καὶ θέλει τῷτον ἐνεργεῖσθαι,
 καὶ δίκαιον οἶδεν, δεδήλωκεν αὐτός. ἐνίῳ γὰρ ἐν τῷ σει-
 σμῷ περὶ τὴν χώρην ἀπολομένων, ἔδεις ἔδὲν ἔπαθε τῶν ἐν
 τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ πάντες ἐσώθητε. Φανερόν ποιοῦντος
 τῷ Θεῷ, διότι, καὶ εἰ πανδημί μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν
 ἐστρατεύεσθε, περιῆν αὐ ὑμῖν μηδὲν ἀνήμετον παθεῖν, ταῦτα
 ἐκθυμηθέντες, καὶ τὸ μῆζον ὅτι παρὰ πάντα καμρόν προῖ-
 σάμενοι ἔχετε τὸν Θεόν, ἐπεξέλθετε δαιδαίως ἀνδραγα-
 θίας τῆς ἀδίκης μὲν πρὸς Φιλίαν, ἀσπόνδως δ' ἐν ταῖς
 μάχαῖς, ἀνοσίγης δὲ εἰς πρῆσβεις, αἱ δὲ τῆς ὑμετέρας ἀρε-
 τῆς ἡττημένως.

Δ. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἰσδαῖοι πολὺ τὰς ψυχὰς ἀμεί-
 νως ἐγένοντο πρὸς τὴν μάχην. Ηρώδης δὲ, θυσίας κατὰ τὰ
 νομιζόμενα ποιήσας, καὶ μετὰ σπᾶδῆς ἀναλαβὼν αὐτὸς ἦγεν
 ἐπὶ τῆς Ἀραβας, διαβάς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν· καὶ τῶν μὲν
 πολεμίων στρατοπεδεύεται πλησίον. ἐδόκει δ' αὐτῷ Φερίριον
 ἐν μέσῳ κείμενον καταλαβεῖν. ὅπως γὰρ αὐτὸς μὲν ὠφελήθη-
 σέσθαι, καὶ πρὸς τὸ θᾶττον συνάψαι τὴν μάχην, καὶ εἰ παρ-
 ἔλκεν δέον, ἐρυμνὸν αὐτῷ πεπορισμένος τὸ στρατόπεδον. τὸ
 δ' αὐτὸ καὶ τῶν Ἀράβων προνοήτων, ἀμιλλα γίνεται περὶ τῷ
 χωρίῳ. καὶ πρῶτον μὲν ἐν ἀκροβολισμοῖς ἦσαν· εἴτα δὲ καὶ
 πλείους, εἰς χεῖρας ἐρχόμενοι, παρ' ἀμφοτέρων ἐπιπτον, ἕως
 ἡττηθέντες οἱ τῶν Ἀράβων ἀπεχώρουν. τῷτο εὐθύς εἰς ἐλπί-
 δας τοῖς Ἰσδαίοις ἔ μικρὸν ἐγγύονε. καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν
 ἐννοῶμενος πάντα μᾶλλον ἢ πρὸς μάχην ἵνα βυλόμενον,
 θρασύτερον ἐπεχείρησεν αὐτὸν τὸν χάρακα διασπᾶν, καὶ τῷ
 στρατοπέδῳ προσάγων ἄπτεσθαι. τῷτοις γὰρ ἐκβιασθέντες,
 προήεσαν ἄτακτοι, καὶ προθυμίας ἢ τῆς εἰς τὸ νικᾶν ἐλπίδος
 ἐδδοτιῶν ἐχνηότες. ὅμως δ' οὖν εἰς χεῖρας ἦσαν, πλείους τε
 ὄντες καὶ διὰ τὸ κατεπείγειν ἐπὶ τὸ τολμηρὸν ὑπὸ τῆς ἀνάγ-
 κης στρατηγέμενοι· καὶ μάχη γίνεται καρετερά, πιπτόντων

"irac indicium est: sed casus sunt haec, et infortunia.
 "Atque si Dei consilio facta sunt, patet eiusdem consilio
 "desuisse, ut qui praeteritis contentus sit. Si enim voluif-
 "set adhuc amplius nobis nocere, non tam cito mutasset
 "sententiam. Bellum autem illius voluntate suscipi, et
 "iustum ab eo existimari, ipse ostendit. Nonnullis enim
 "terrae motu per totam regionem peremtis, nemini arma-
 "torum mali aliquid accidit, sed vos omnes salui estis;
 "hoc ipso declarante Deo, quod si vniuersi cum liberis et
 "coniugibus militassetis, ne quidem grauius aliquid pati vo-
 "bis contigisset. Cum haec vobiscum reputaueritis, et
 "quod plus est, quod propugnantem semper habeatis
 "Deum, iuste et fortiter persequimini in amicitia infidos,
 "in bello implacabiles, in legatos impios, et a vobis sem-
 "per virtute superatos.

4. Iudaei, istis auditis, fortius ad pugnam animati
 erant. Herodes autem, sacrificiis rite peractis, eos se-
 cum assumptos prope aduersus Arabes trans Iordanem flu-
 uium ducit; et non procul ab hostibus castra metatur.
 Sibi utique visum est castellum in medio positum occupa-
 re: nam et sibi id vsui fore putauit, tum ad hostem cele-
 riter praelio lacessendum, tum ad castrorum munitionem,
 si pugna differenda foret. Cuique idem Arabibus in ani-
 mo esset, oritur de eo loco certamen. Ac primo quidem
 velitatio erat: et deinde aliquamulti, cum res ad manus
 venisset, vtrique cadebant, donec victi Arabes cesserunt.
 Ea rex protinus Iudaeis non paruum ad spem momentum
 praebuit. Cuique cogitaret rex, Arabum exercitum
 omnia malle, quam ut pugnam lubenti animo inirent,
 coepit vallum fortiter diuellere et propius ad castra ad-
 motus ea oppugnare. Atque ita vi compulsi nullo or-
 dine prodierunt, ne tantilla quidem cum alacritate, aut
 vlla victoriae spe freti. Veruntamen manus conserue-
 runt, tum quia numero superabant, tum quia eos ani-
 mum sumere cogebat pugnandi necessitas: atque acre
 praelium committitur, multis vtrunque cadentibus. tan-

ἐπατέρωθεν ἢ ὀλίγων. τέλος δὲ τράπέντες οἱ Δραβες ἔφυγον· ἦν δὲ τοσῶτος Φόνος ἐκκλινάντων, ὥς μὴ μόνον ὑπὸ τῶν πολυμάχων θνήσκων, ἀλλὰ σφίσιν αὐτοῖς παρατῆς γίνεσθαι τῶν κακῶν, ὑπὸ τῇ πληθύνει καὶ Φορᾷ ἀτάκτως συμπατριμέων, καὶ περιπίπτόντων τοῖς οἰκείοις ὅπλοις. πεντακισχίλιοι γούν αὐτῶν ἐγένοντο νεκροί· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἔφθη μὲν εἰς τὸ χαράκωμα συμφυγεῖν. εἶχε δ' ἕκ ἐν βεβαίῳ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων, καὶ μᾶλλον ὕδατος. αἱ δὲ Ἰσθαῖοι διώκοντες συνεισπείσιν μὲν ἡ κατέχυσαν, περικαθεζόμενοι δὲ τὸν χάρακα, καὶ παρατηροῦντες εἰσόδους τῆς ἐπαρχοῦντας καὶ ἐξόδους φυγεῖν βυλομένους εἶργον.

Ἔ. Ἐν τῇτοις οὖν ὅντες οἱ Δραβες ἐπρεσβεύοντο παρὰ τὸν Ἡρώδην, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὲρ διαλύσεως, ἔπειτα, τὸ γὰρ δέψος ἤπειγε, πᾶν ὅτι ἂν ὕφισατο, καὶ τυχεῖν εἰς τὸ παρὲν αἰδείας ἡζιωκότες. ὁ δὲ ὅτε πρέσβεις, ὅτε λύτερα τῶν ἡλωκόων, ὅτ' ἄλλο τι μέτρεον προσίστο, Φιλόνεκος ὢν ἐκδικῆσαι τὰς παρανομίας τὰς εἰς αὐτὸς ἐξ ἐκείνων γεγενημένας. καταναγκαζόμενοι οὖν ταῖς τε ἄλλοις, καὶ τῷ δέψει, προϊόντες αὐτὸς ἐνχειρίζον ἀγεῖν καὶ δεῖν· καὶ πέντε μὲν ἡμέρας τετρακισχίλιοι τὸ πλῆθος ἐάλωσαν, τῇ δὲ ἑκτῇ, πάντες οἱ λοιποὶ διέγνωσαν ἐξίεναι πολέμῳ νόμῳ χωρήσαντες ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἐχειρεῖν· εἰ καὶ δεοὶ τὴν πάχυν αἰεχόμενοι, καὶ μὴ διαφθείρεσθαι κατ' ὀλίγης ἀδόξως. ταῦτα δὲ γνόντες, ἐξῆλθον μὲν τῷ χαράκωματος, διήρκεσαν δ' ἡδαιμῶς τῇ μάχῃ, λαμπρῶς μὲν ἀγωνίασθαι κακασκωμένοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα τόπαν ἕκ ἔχοντες, κέρδος δ' εἰ θνήσκοιεν, τὴν συμφορὰν τὸ ζῆν παιούμενοι· καὶ πίπτουσιν αὐτῶν ἐν τῇ προτερεῖα μάχῃ περὶ ἑπτακισχίλις. τοιαύτη δὲ πληγὴ χρησαμένων, Φρονήματος μὲν ὅσον ἦν αὐτοῖς πρότερον ἀφῆρηντο· τεθαυματοκότες δὲ ἐν ταῖς οἰκείαις συμφοραῖς τὴν Ἡρώδην στρατηγίαν, εἰς τὸ λοιπὸν εἶξαν, καὶ προσάτην ἀπέφηναν τῷ ἔθνει. ἡ δὲ πλεῖστον ἐπὶ ταῖς εὐημερήμασιν ἡζιωκῶς φρονεῖν, ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν, μέγα προσεληφῶς αἰζίωμα, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀνδραγαθίαν.

dem vero Arabes in fugam versi sunt. Tantaque eorum caedes facta est, postquam cedere coeperunt, ut non solum ab hostibus interierint, verum etiam sibimet cladem attulerint, multis eorum, tum propter multitudinem, tum quia confusi ruebant, conculcatis et suis ipsorum telis vulneratis. Igitur ex iis caesa sunt quinque millia; reliqua vero turba intra vallum confugiendo euasit. Sed certa salutis spe destituebantur, quippe cum commeatu et maxime aquae penuria laborarent. Iudaei autem, eos persequuti, cum una cum eis irrumperere nequiuissent, vallum circumfident; et, custodiis adhibitis, opem ferentes aditu fugamque capessentes exitu prohibebant.

§. Quamobrem eo angustiarum redacti Arabes, legatos ad Herodem primum de compositione mittunt: deinde, utpote siti cogente, rogatum, ut vel quacunque conditione liceat illis in praesens ab interitu securis esse. Sed ille nec legatos, nec pretium pro captiuis, nec aliud quicquam aequi admittebat, cupiditate vlciscendi iniurias, quas ab illis acceperat. Itaque et aliis et siti coacti seipsos abducendos constringendosque Iudaeis dediderunt. Et quidem ex iis capti sunt quinque diebus homines quater mille numero. Sexto vero die reliquis omnibus visum est, facta more bellico eruptione cum hostibus congregi, et in quemvis euentum periclitari potius, quam turpiter perire paulatim. Cum haec statuissent, extra vallum prodierunt, sed praelium sustinere non potuerunt; praeclare quidem dimicandi prae corporis animique debilitate locum non habentes, lucro vero mortem deputantes, vitamque pro calamitate ducentes: cecideruntque primo conflictu circiter septem millia. Cum autem hanc cladem accepissent: priorem quidem fiduciam omnem amiserunt, Herodis vero virtutem imperatoriam in suis calamitatibus mirati, et in posterum ei cesserunt, et pro gentis domino cum habuerunt. Qua felicitate ille multum elatus domum reuersus est, cum magna existimatione ob rem fortiter gestam.

ΚΕΦ. 5'.

Ὡς Ηρώδης, Τερκανὸν ἀποκτείνας, ἠπείετο πρὸς Καίσαρα, καὶ παρ' αὐτῆ τὴν βασιλείαν ἔχει· ὥς τε Καίσαρα μετ' ἑ πολὺ ἐν Πτολεμαίδι πάσῃ τιμῇ ἐδέξατο.

ΤΑ μὲν οὖν ἄλλα καλῶς εἶχεν αὐτῷ, δυσεπιχειρήτω κατὰ πάντα γεγενημένῳ· κίνδυνος δ' ἐμπίπτει τῇ ὑπὲρ τῶν ὅλων κρίσιν ἐπάγων, Ἀντώνιον Καίσαρος ἐν τῇ κατ' Ἀκτίον μάχῃ νενικηκός. τότε γὰρ ἀπὸ γνῶσις αὐτῷ τε Ηρώδῃ τὰ πράγματα, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὁμοίως ἐχθροῖς τε καὶ Φίλοις. ἡ γὰρ ἦν εἰκὸς ἀτιμώρητον μένειν, τοσαύτης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον Φιλίας γεγενημένης. ἦν μὲν οὖν, τοῖς μὲν Φίλοις ἀπὸ γνῶσις τῶν κατ' αὐτὸν ἐλπίδων· ὅσοι δ' ἐχθρῶς εἶχον, ἐδόκην μὲν ἐξ ἐμφανῆς συνάχθεσθαι, πάθος δὲ λεληθὸς ἐφηδομένων εἶχον, ὥς ἀμείνονες τευζόμενοι τῆς μεταβολῆς, αὐτὸς τε Ηρώδης, τὸν Τερκανὸν ὀρώων μόνον ἐπ' ἀξιώματος βασιλικῆς, συμφέρεν ὥστε μηκέτ' ἐμποδῶν εἶναι. εἰ μὲν περὶ σωθεῖν καὶ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον, ἀσφαλὲς ἠγόμενος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς τοιούτοις αὐτῆ καρποῖς ἐφορμαῖν ἄνδρα τυχεῖν τῆς βασιλείας ἀξιώτερον. εἰ δὲ καὶ πάχοι τι διὰ Καίσαρος, Φθόνῳ τὸν μόνον ἐπὶ τῆς βασιλείας γενησόμενον ἐπιθυμῶν ἐξελεῖν.

β'. Ταῦτα δὲ αὐτῆ δι' ἐννοίας ἔχοντος, ἐνεδόθη τι καὶ παρ' ἐκείνων· ὁ μὲν γὰρ Τερκανὸς ἐπικεικία τρόπῃ, καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ἔκ ἧς ἱς πολυπραγμονεῖν, ἐδὲ νεωτέρων ἄπτεσθαι, συγχωρῶν τῇ τύχῃ, πᾶν τὸ δι' ἐκείνην γινόμενον ἠγαπηκέναι. Φιλόνηκος δ' ἦν Ἀλεξάνδρα, καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς ἀκρατῶς Φέρεσα, λόγῳ ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πατέρα, μὴ μέχρι παντός ἀναμῆναι τὴν Ηρώδῃ παρανομίαν εἰς τὸν αὐτῆ οἶκον, ἀλλὰ προλαβὴν ἀσφαλεία τὰς αὐτῆς ἐλπίδας, ἧς τε περὶ τῶν Μάχῃ γράφειν τῷ τῇ Ἀραβίᾳ ἔχοντι, δέξασθαι τε αὐτὰς, καὶ δι' ἀσφαλείας ἄγειν. ὑπεξελθόντων γὰρ, εἰ τὰ περὶ Ηρώδῃ ἔως χωρήσειεν, ὥς εἰκὸς

CAP. VI.

Quomodo Herodes, cum Hyrcanum occidisset, properauit ad Caesarem, et ab ipso regnum obtinuit: utque non multo post Caesarem apud Ptolemaïdem honorifice admodum excepit.

AT enim dum caeterae res suae bene se haberent, utpote quod difficile esset ipsum vlla ex parte aggredi, in periculo erat, ne omnia perderet, postquam Caesar Antonium in pugna Actiaca vicisset. Tunc enim actum de se putauit et Herodes ipse, eiusque amici pariter ac inimici. nam haud verisimile erat, ut ipse poenas effugeret, cui cum Antonio tanta intercessit amicitia. Quo sane factum est, ut amici quidem de spe sua deciderent deque eo desperarent; quotquot vero ipsi inimici erant infestique condolentium vultum habitumque induebant, gaudio autem tacito gessiebant, quasi foret, ut illis res in melius mutarentur: atque Herodes ipse, cum Hyrcanum solum videret in dignitate regia esse, sua referre plurimum existimabat, ut is e medio tolleretur: si quidem incolumis foret et e periculo euaderet, sibi prouisum esse putans, ne in tali eius fortuna impetum faceret ad regnum occupandum vir regno se dignior; sin vero quid grauius a Caesare de ipso statuatur, prae inuidia cupiens illum perimere, qui solus sibi in regnum successurus sit.

2. Quae dum in animo versat Herodes, illi ei nonnullam eius rei occasionem praeberunt. Etenim Hyrcanus, quod miti esset ingenio, ne tunc quidem aut alio tempore negotiis se miscere volebat, nec nouis rebus studebat, fortunae concedens, ut quodcunque fors efferret illo contentus viueret. Verum Alexandria contentiōnem amabat, et mutationis spe impotenti abrepta, Hyrcanum patrem suum sollicitabat, ne Herodis in domum suam scelera in perpetuum perferret, sed futuras spes, cum tuto liceret, anticipet; rogabatque, ut de his ad Maichum Arabiam tinentem scriberet, utque illos acciperet et eo saluos perduceret: si enim post ipsorum discessum Herodi accideret, ut

ἐν ἔχθρᾳ Καίσαρος, αὐτὰς ἔσθθαι τὰς τὴν ἀρχὴν ἀπολαμβάνοντας μόνας, καὶ διὰ τὸ γένος καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τῶν ἔχλων. ταῦτα περὶ θύσης, ὁ μὲν Τρεκανὸς διωθεῖτο τὰς λόγους· Φιλόνηκον δὲ τι καὶ γυναικῶν αὐτῆς πεπονθυίας, καὶ μὴτε νύκτα μὴθ' ἡμέραν ἀπολειπομένης, ἀλλ' αἰεὶ περὶ τούτων καὶ τῆς Ηρώδης πρὸς αὐτὰς ἐπιβλήτης διαλεγομένης, ἀπεπέσθη τέλος ἐπιστολὴν δοῦναι Δοσιθέῳ τινὶ τῶν περὶ αὐτὸν φίλων, ἐν ᾗ συντέτακτο πέμψειν αὐτῷ τὸν Ἀραβὰ τὰς ἀναληφόμενης καὶ παραπέμψοντας ἱππέας ἐπὶ τὴν Ασφαλτῖτιν λίμνην· αὕτη δὲ ἀπέχει τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ὄρων, σαδίας τριακοσίας. ἐπίστει δὲ τῷ Δοσιθέῳ θεραπεύοντος αὐτῆς καὶ αὐτὸν καὶ τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τῆς πρὸς Ηρώδην δυσνοίας οὐ μικρὰς αἰτίας ἔχοντος. Ἰωσήφης τε γὰρ, ὃν ἐκεῖνος ἀνηγάγει συγγενὴς ἦν, καὶ τῶν ἐν Τύρῳ φονευθέντων ὑπ' Ἀντωνίας πρότερον ἀδελφός. οὐ μὴν ἐπήγαγε ταῦτα τὸν Δοσίθεον Τρεκανῷ πιστὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν γενέσθαι· προτιμήσας δὲ τῶν ἐκείνης τὰς ἐκ τῆ βασιλεύοντος ἐλπίδας, ἐπιδίδωσιν Ηρώδην τὴν ἐπιστολὴν. ὁ δὲ τῆς εὐνοίας ἀποδεξάμενος, ἔτι καὶ τοῦτο προσυπεργήσας παρεκελεύετο, πτύζαντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ κατασημνῆσθαι ἀποδοῦναι τῷ Μάλλῳ, καὶ τὰ παρ' ἐκείνης γράμματα λαβεῖν. οὐ γὰρ μικρὸν τὸ διάφορον, καὶ τὴν ἐκείνης γνώμην αὐτὸν εἰδέναι. ταῦτα δὲ τῇ Δοσιθέῳ προθύμως ὑπεργήσαντος, ὁ μὲν Ἀραβὶς ἀντεπέστειλεν αὐτὸν τε Τρεκανὸν δέχεσθαι καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας, ἧ καὶ Ἰσθαίων ὅσοι τὰ ἐκείνης φρονῶσι, δυνάμιν τε πέμψειν τὴν μετὰ ἀσφαλείας αὐτὰς κομίσασθαι, καὶ πρὸς μηδὲν ἐνδεήσῃν ὧν ἤξουσιν. ὡς δὲ καὶ ταύτην Ηρώδης εἰδέξατο τὴν ἐπιστολὴν, εὐθύς μεταπέμπεται τὸν Τρεκανὸν, καὶ περὶ τῶν γενομένων αὐτῷ συνθηκῶν πρὸς τὸν Μάλλον ἀνέκρινεν. ἀρνησαμένη δὲ, τὰς ἐπιστολάς δείξας τῷ συνεδείῳ διεχειρίσατο τὸν ἄνδρα.

γ'. Ταῦτα δὲ γράφομεν ἡμεῖς, ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τοῖς τῆ βασιλείας Ηρώδης περιείχεται. τοῖς δ' ἄλλοις ἢ κατὰ ταῦτα συμφωνεῖ. τὸν γὰρ Ηρώδην ἐκ ἐπὶ τοιαύτοις δακῶσιν, ἀλλ' ἐξ ἐπιβλήτης μᾶλλον Τρεκανῷ τὴν αἰτίαν ἐπαγαγόντα,

Caesaris inimico accidere consentaneum esset, ipsos vnos principatum recepturos, qua propter genus, qua propter plebis beneuolentiam. Dum ista ipsi suadere niteretur, Hyrcanus eius sermonibus non auscultabat: cum vero pertinacia muliebri ipsa vteretur; et nec die nec nocte cessaret, sed de istis continuo et de insidiis ipsis ab Herode structis verba faceret, tandem ei persuadetur, vt cuidam Dositheo literas daret, in quibus statuebatur, vt Arabs ei mitteret equites, a quibus reciperetur et vsque ad lacum Asphaltiten deduceretur, qui a finibus Hierosolymitanis abest trecentis stadiis. Dositheo autem propterea fidebat, quod ille tum ipsum tum Alexandram colebat, neque non minimas causas Herodem odio prosequendi habebat. nam et consanguineus erat Iosephi ab Herode occisi, et eorum frater, quos Antonius antea Tyri interfecerat. tamen istis non inductus erat, vt fidelem Hyrcano se ministrum praestaret: sed cum pluris fecerit quae a rege speraret, quam quae ab illo, literas Herodi tradidit. Atque ille, laudata eius beneuolentia, ei hoc insuper officium iniunxit, vt clausas signatasque literas Malcho redderet, literasque vicissim ab illo acciperet. nam sua maxime interesse, vt eius quoque animum cognosceret. Cum autem ista libenter fecisset Dositheus, rescripsit Arabs, se Hyrcanum eiusque comites omnes, atque adeo quicumque ab eo starent Iudaeos non grauatum recipere, et homines missurum qui eos tuto perducerent, neque vlla in parte illius postulatis defuturum. Postquam autem has literas acceperat Herodes, Hyrcanum e vestigio accersit, et de factis inter eum et Malchum pactionibus interrogabat. Quod cum ille negasset, literas in concilio ostendit, et Hyrcanum protinus interfici iussit.

3. Atque haec ita scribimus, vt in Herodis regis commentariis habebantur. Inter alios vero non conuenit ita se rem habuisse. Non enim ob huiusmodi quid Herodem, sed magis ex insidiis accusationem aduersus Hyrcanum in-

κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκτεῖναι, γράψασι γὰρ ὅτως. ἐν συμποσίῳ τινὶ μηδὲν ὑποψίας ἐνδιδόντα, λόγον Τερκανῶ προσφέρειν, εἴ τινας ἐπιστολάς παρὰ τῇ Μάλλῃ λάβει· καὶ τὸν μὲν ὁμολογῆσαι προσαγορευτικὰ γράμματα κομίσασθαι. τὸν δ', εἰ καὶ τινα δῶρεάν εἰληφώς εἴη, πάλιν ἐπερέσθαι τῇ δὲ, μηδὲν πλέον ἢ κτηνῶν ἀναβατικῶν τέσσαρα πέμψαντος αὐτῷ λαβεῖν, εἰς αἰτίαν τὸ τοιοῦτον ἐπαναφέροντα δωροδοκίας καὶ προδοσίας. ἀπαγαγεῖν προσάξει τὸν ἄνδρα τεκμήρια δὲ τῇ μηδὲν ἀμαρτόντα ταῦτ' αὖτε περὶ πεσέειν καταλογίζονται τὴν ἐπιείκειαν τῇ τρόπῃ, καὶ τὸ μὴδ' ἐν νεότητι θράσους ἢ προπτείας ἐπιδείξιν πεποιῶσθαι, μὴδ' ὅτε τὴν βασιλείαν αὐτὸς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τὴν διοίκησιν Ἀντιπάτρω παρακωλύθηκαί. τότε δὲ πλείω μὲν ἢ ὀγδοήκοντα γεγονώς ἐτύγχανεν ἔτη, κρατοῦντα δὲ μετὰ πάσης ἀσφαλείας τὸν Ηρώδην ἠπίστατο, διαβεβήκει δὲ καὶ τὸν Εὐφράτην, τὸς ἐν τῷ πέραν τιμῶντας αὐτοῦ καταλιπὼν, ὅπως ἐκ' ἐκείνῳ τε γενησόμενος· ἐγχειρεῖν τι καὶ καινότερων ἅπτεσθαι πάντων ἀπιθανώτατον, καὶ ἔπρος τῆς ἐκείνου φύσεως, ἀλλὰ ταῦτα σκῆψιν Ηρώδης γενέσθαι.

δ'. Τῆτο μὲν τὸ τέλος Τερκανῶ συνέπεσε τῇ βίῃ, ποικίλαις καὶ πολυτρόποις χρησαμένῳ ταῖς ἐν τῷ ζῆν τύχαις. εὐθὺς μὲν γὰρ ἐν ἀρχῇ βασιλευμένης αὐτῇ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρας, ἀρχιερεὺς καταστὰς τῷ Ἰσδαίων ἔθους, ἔτεσιν ἐννέα τὴν τιμὴν κατέχε· παραλαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν ἀποθανέσης τῆς μητρὸς αὐτῷ, καὶ ταύτην καταχρῶν τρεῖς μῆνας, ἐκπίπτει μὲν ὑπὸ Ἀριστοβύλου τῷ ἀδελφῷ· καταύγεται δ' αὖθις ὑπὸ Πομπηίου, καὶ πάσας τὰς τιμὰς ἀπολαβὼν, ἔτη τεσσαράκοντα διτέλεσεν ἐν αὐτοῖς. ἀφαιρεθεὶς δὲ τὸ δεύτερον ὑπ' Ἀντιγόνου, καὶ λωβηθεὶς τὸ σῶμα, παρὰ Πάρθοις αἰχμάλωτος ἐγένετο. καί κ' εἰς τὴν οἰκίαν ἐπαῆναι χρόνῳ, διὰ τὰς ἐξ Ηρώδης προσγενομένας ἐλπίδας· ὧν ἡδὲν αὐτῷ κατὰ προσδοκίαν ἀπῆντα, πολυπαθεῖα βίῃ χρηταμένῳ. τὸ δυσχερέστατον δὲ, ὡς προσηγήκαμεν, ἐν γῆρα τέλος ἔκ' ἀξίῃ τυχεῖν· δοκῇ γὰρ ἐπιεικὲς καὶ μέτρος ἐν πᾶσι γενέσθαι καὶ

stituisse existimant, atque ita illum occidisse. nam sic scribunt. Quaesivisse in conuiuio quodam (nullam dando suspicionem) ab Hyrcano, ecquid literarum a Malcho accepisset: illumque literas, in quibus ab illo salutaretur, accepisse confessum. atque Herodem rursus interrogasse, ecquod donum accepisset: cumque respondisset, nullum nisi quatuor iumenta ab eo missa, quibus vectaretur, illud regem corruptelam et proditionem interpretatum, eum ad supplicium duci imperasse. Atqui nullius culpae affinem huiusmodi exitum habuisse, in argumenta afferunt, quod natura fuerit mitissimus, vt, cum iuuenis esset, nihil audaciae aut temeritatis prae se tulerit, ac ne tum quidem, cum regno potiretur, sed in eo pleraque omnia administranda Antipatro permiserit. Accedit, quod tunc quidem aetatis annum octogesimum excesserit, noueritque res regni Herodi omnino in tuto esse, quin et Euphratem transierat, relictis, qui trans amnem eum in summo honore habuerant, atque semet eius potestati subiecturus: adeoque maxime omnium incredibile esse, et eius ab ingenio alienum, vt aliquid moliretur, nouisque rebus studeret; potiusque ista ab Herode conficta videri.

4. Hyrcano quidem contigit, vt hoc modo vitam finiret, diuersas, dum viueret, et multiplices calamitates expertus. Nam, statim quidem, vt mater eius Alexandra regnare coepit, pontifex Iudaeorum gentis factus per nouem annos eum honorem obtinuit: matreque defuncta cum imperium suscepisset, illudque tribus mensibus tenuisset, eo excidit a fratre Aristobulo eiectus. restituitur autem a Pompeio, receptisque omnibus honoribus, annos quadraginta in iis permansit: iterumque illis ab Antigono priuatus, et corporis mutilationem passus, in captiuitate apud Parthos degebat. atque inde aliquanto post tempore domum reuersus est, spe inductus, quam ei fecerat Herodes: nihil tamen eorum, quae sperauerat, feliciter ei cecidit, multis vitae incommodis conflictato. quodque grauissimum est, vt modo diximus, in summa senectute exitum indignum habuit. Nam mitis fuisse videtur et moderatus in omnibus, imperiumque

τὰ πλεῖστα τῆς ἀρχῆς ὑπὸ διοικηταῖς ἄγειν, ἢ πολυπράγμων, ὃς δὲ δεινὸς ὢν βασιλείας ἐπιστάτην· Ἀντιπάτρω τε καὶ Ηρώδῃ μέχρι τῶδε προσελθεῖν ἐγένετο διὰ τὴν ἐπισκίαιον τὴν ἐκείνου, καὶ τὸ πέρας ἔτε δίκαιον ἔτε εὐσεβεῖς ἐξ αὐτῶν εὖρατο τοιοῦτα τέλεις.

ε'. Ο δὲ Ηρώδης, ὡς καὶ τὸν Τερκανὸν ἐκποδᾶν ἐποίησατο, σπεύδων πρὸς Καίσαρα, καὶ μηδὲν ἐλπίσαι περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων δυνάμειος χρηστὸν ἐκ τῆς γειομένης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον Φιλίας, ὑποπτον μὲν εἶχε τὴν Ἀλεξάνδραν, μὴ τῷ κατῶ συνεπιθεμένη τὸ πλῆθος ἀποσῆσθαι καὶ σasaki τὰ περὶ τὴν βασιλείαν πράγματα. παρετίθετο δὲ πάντα Φερώρα τὰδελφῶ, καὶ τὴν μητέρα Κύπρον καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γενεὰν ἅπασαν ἐν Μασαδοῖς κατετήσατο· παρακλευσάμενος, εἴ τι περὶ αὐτῶν ἐκείνοι δυαχεῖς, ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων. Μαριάμνην δὲ τὴν αὐτῶν γυναῖκα· δυνατὸν γὰρ ἔκ ἦν ἐν διαφορᾷ τῇ πρὸς τὴν ἀδελφὴν καὶ μητέρα τὴν ἐκείνου διαίταν τὴν αὐτὴν ἔχειν· ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σὺν Ἀλεξάνδρᾳ τῇ μητρὶ κατετήσατο, Ἰώσηπον τὸν ταμίαν καὶ τὸν Ἰτεραῖον Σόσμοι ἐπ' αὐτῷ καταλιπὼν, πισοτάτους μὲν ἐξ ἀρχῆς γενομένους αὐτῷ, τότε δὲ προφάσει τιμῆς φερεῖν ἀπολειφθέντας τὰς γυναῖκας. ἦν δὲ κακείνοις ἐντολὴ, μαθόντας τί περὶ αὐτῶν δυαχεῖς ἐξ αὐτῆς ἀμφοτέρας διαχειρίσασθαι, τὴν τε βασιλείαν εἰς δύναμιν τοῖς πασὶν αὐτῷ σὺν τὰδελφῶ Φερώρα διατηρεῖν.

ς'. Ταῦτα ἐντειλάμενος, εἰς Ρόδον ἠπέγχετο Καίσαρι συντυχεῖν. καίπειδ' ἡ κατέπλευσεν εἰς τὴν πόλιν, ἀφῆρητο μὲν τὸ διάδημα, τῷ δ' ἄλλῃ περὶ αὐτὸν ἀξιώματος ἔδεν ὑφεικῆς. ὅτε δὲ καὶ κοινωνῆσαι λόγους κατὰ τὴν συντυχίαν ἤξιώθη, πολὺ μᾶλλον ἐνέφηνε τὸ μεγαλεῖον τῷ κατ' αὐτὸν φρονήματος, ἔτ' εἰς ἰκισίας, ὡς εἰκὸς ἐπὶ τοιαύτοις, τραπόμενος, ἔτε δέκσιν τινα προτείνων. ὡς ἐφ' ἀμαρτήμασιν, ἀποδᾶς δὲ τὸν λογισμὸν τῶν πεπραγμένων ἀνυποτιμήτως. ἔλεγε γὰρ τῷ Καίσαρι, "καὶ Φιλίαν αὐτῷ μεγίστην γενέσθαι πρὸς Ἀντώνιον, καὶ πάντα πράττειν κατὰ τὴν δύναμιν, ὡς ἐπ' ἐκείνου γενήσε-

maxima ex parte per alios administrabat, a negotiis auersus, regnandique artium imperitus: fiebatque, ut Antipater et Herodes, quod is tanta fuerit lenitate, eo usque processerint; atque ad extremum coactus est ab illis contra ius ac fas huiusmodi mortem oppetere.

5. Caeterum Herodes, Hyrcano sublato, ad Caesarem properans, nihilque boni habens, quod de rebus suis speraret propter suam cum Antonio amicitiam, Alexandram quidem suspicabatur, ne per occasionem populum ad rebellionem pelliceret, et in regni rebus seditionem suscitaret. Itaque omnia Pherorae fratri suo mandat, et Cyprum matrem et sororem et liberos omnes apud Masada collocat: dato fratri in mandatis, ut, si quid durius sibi accidisse fando audierit, negotia tueretur. Mariamnen vero uxorem (nam fieri non poterat, ut, dum adeo a sorore et matre ipsius regis dissideret, una cum illis degeret) in Alexandrio cum Alexandra eius matre collocavit, relictis, qui eas curarent et attenderent, Iosepho quaestore et Soëmo Iturneo, viris ab initio quidem ei fidissimis, tunc vero honoris specie ad mulieres custodiendas adhibitis. Verum et illis praeceptum erat, ut, si quid mali gravioris de ipso intellexissent, statim ambas necarent, regnumque suis filiis una cum fratre pro viribus conseruarent.

6. His imperatis, Rhodum magnis itineribus contendit ad Caesarem. atque ubi in urbem peruenit, diadema deposuit, caetero apparatu ne minimum quidem mutato. Postquam vero in eius congressum colloquiumque venisset, multo magis animi sui magnitudinem ostendit, neque ad supplicationes, (ut par erat in huiusmodi rebus) versus, neque preces ullas adhibens, ut errati veniam impetraret; sed impune factorum rationem reddens. Nam Caesari dicebat: "et amicitiam sibi maximam cum Antonio fuisse, seque omnia pro virili praestitisse, ut summa rerum penes illum esset, armis tamen cum

"τα τὰ πράγματα· στρατείας μὲν ἡ κοινωῖσας κατὰ πε-
 "ριοχὰς τῶν Ἀράβων, πέμψας δὲ καὶ χρήματα καὶ σίτον
 "ἐκείνῳ. καὶ ταῦτ' εἶναι μετριώτερα τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτῷ
 "γενέσθαι. τὸν γὰρ ὁμολογῶντα μὲν εἶναι Φίλον, εὐεργέτην
 "δ' ἐκείνον ἐπιστάμενον, παντὶ μέρει καὶ ψυχῆς καὶ σώματος
 "καὶ περιουσίας συγκαίνυνεν δέον, ἂν αὐτὸς ἔλαττον ἢ κα-
 "λῶς εἶχεν ἀναστραφεῖς, ἀλλ' ἐκείνῳ γε συνειδέναι καλῶς εἰαι-
 "τῷ πεποιηκῶτι, τὸ μὴδ' ἡττηθέντα τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην κα-
 "ταλιπεῖν, μὴδὲ συμμεταβῆναι ταῖς ἐλπίσι Φανερώς ἤδη με-
 "ταβαινέσσης τῆς τύχης. Φυλάξαι δ' αὐτὸν, εἰ καὶ μὴ συνα-
 "γωνιστὴν ἀξιώχρεων, ἀλλὰ σύμβολόν τε ἀξιώτατον Ἀντωνίῳ,
 "τὴν μίαν αἰτίαν τῆ καὶ σώζεσθαι, καὶ μὴ τῶν πραγμάτων
 "ἐκπεσεῖν, ὑποδεκνύντα Κλεοπάτραν ἐπανελεύσθαι· προση-
 "ρημένης γὰρ ἐκείνης, αὐτῷ τε τῶν πραγμάτων ἀρχὴν ὑπεῖ-
 "ναι, καὶ τὰς πρὸς σὲ συμβάσεις ῥᾶν ἐνείσκεισθαι τῆς ἐχθρας.
 "ὧν ἔδεν ἐκεῖνος ἐννοηθεῖς, ἀλυσιτελῶς μὲν αὐτῷ, συμφερόν-
 "τως δὲ σοὶ προστίμησε τὴν ἀβελλίαν. νῦν οὖν εἰ μὲν τῇ πρὸς
 "Ἀντώνιον ὀργῇ κρῖνεις καὶ τὴν ἐμὴν προθυμίαν, ἐκ ἂν εἴη μοι
 "τῶν πεπραγμένων ἀρεῖαι, ἔδ' ἀπαξιώσω τὴν ἐμαυτῇ πρὸς
 "ἐκείνον εὐνοίαν ἐκ τῆ Φανεροῦ λέγειν. εἰ δὲ τὸ πρόσωπον
 "ἀνελών, τίς εἰμὶ πρὸς τὰς εὐεργέτας, καὶ ποῖος Φίλος ἐξετά-
 "ζεις, ἔσαι σοι πείρα τῶν ἤδη γεγενημένων ἡμῶς εἰδέναι. τοῦ
 "γὰρ ὀνόματος ὑπαλλαγέντος, ἔδεν ἔλαττον αὐτὸ τὸ τῆς
 "Φιλίας βέβαιον ἐν ἡμῖν εὐδοκίμειν δυνήσεται.

ζ'. Τοιαῦτα λέγων, καὶ παρ' αὐτῷ ἐμφαίνων τὸ τῆς ψυ-
 χῆς ἐλευθέριον, οὐ μετρίως ἐπεσπάσατο τὸν Καίσαρα, Φιλό-
 τιμον ὄντα καὶ λαμπρόν· ὥστε αὐτῷ τὰς τῶν ἐγκλημάτων
 αἰτίας σύσασιν ἤδη τῆς πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίας πραγματεύεσθαι.
 καὶ τότε διάδημα πάλιν ἀποκαθίστησιν αὐτῷ, καὶ, περτε-
 ψάμενος μὴδὲν ἐλάττω περὶ αὐτὸν ἢ πρότερον ἦν περὶ τὸν Ἀν-
 τώνιον φαίνεσθαι, διὰ πάσης ἡγε τιμῆς, προσθεῖς, ὅτι Κύντος
 Δίδιος γράψειν, ἀπάσῃ προθυμίᾳ τὰ πρὸς τὰς μονομάχους
 αὐτῷ συλλαβέσθαι τὸν Ηρώδην. τοσαύτης ἀποδοχῆς ἀξιῶ-
 μενος, καὶ παρ' ἐλπίδας ὄρων αὐτῷ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς βε-

"non adiuuiffe, quod tum bello Arabico distineretur, sed
 "tantum ei pecuniam frumentumque suppeditasse. nec ta-
 "men se hac in parte officio suo satisfecisse. Qui enim se
 "alicui amicum esse profitetur, sibi que conscius est illum
 "de se bene meruisse, debet ad vitam non minus ac opes
 "profundendam omne cum eo discrimen adire. ex quibus
 "licet ipse minus, quam oportebat, ei reddiderit; hoc tamen
 "se praeclare fecisse sibi persuasissimum esse, quod eum
 "pugna Achiaca victum non deseruerit; neque fortuna iam
 "plane mutata; ad spes novas se transfulerit, sed quamuis
 "pro auxiliatore satis idoneo sese non gesserit, consilia-
 "rium tamen Antonio optimum semet probauerit, ut qui
 "unicam salutis viam rationemque sibi omnia salva conser-
 "vandi ei ostenderit, nempe ut Cleopatram interficeret:
 "ipsa enim pereunta sibi rerum potiundi spem subesse, at-
 "que illi facilius esse gratiam a te inire, quam inimicitias
 "tecum habere. Quae cum ille nullatenus secum reputaf-
 "set, temerarium consilium meo praetulit, quod sibi in
 "dammum, tibi in commodum cessit. Nunc igitur si An-
 "tonio subiratus me hoc crimine condemnaueris, quod
 "huic adeo studuerim, consistentem habes reum, neque
 "me pigebit coram dicere, quanto illum amore prosequu-
 "tus sum. Sin vero, commutata persona, requiras, qui
 "vir sim erga beneficos, qualisque amicus, licebit tibi ex
 "praeteritis edocto nos optime cognoscere. Mutato enim
 "nomine, erit nihilominus, ut amicitiae nostrae firmitudi-
 "nem alteri approbemus.

7. Cum ista diceret, et quo esset animo ingenuo ei
 ostenderet, non mediocriter Caesarem allexit, virum ge-
 nerosum et magnificum; ita ut illa, ex quibus accusatio in-
 stitueretur, benevolentiam ei conciliauerint. Et tunc ei
 diadema rursus imposuit, eumque monuit, ut sibi non mi-
 nus amicus esset, quam ante fuisset Antonio, atque ei maxi-
 mos honores habuit, addens Quintum Didium ad se scrip-
 sisse, Herodem omni studio sibi opem tulisse in negotio
 gladiatorum. Cum tam benigne exceptus esset, atque ex
 insperato videret regnum rursus ab integro sibi magis con-

βαιοτέραν τὴν βασιλείαν, δόσει Καίσαρος, καὶ δόγματι Ρω-
 μαίων, ὅπερ ἐκείνος αὐτῷ πρὸς τὸ βέβαιον ἐπραγματεύσατο,
 παρέπεμψεν ἐπ' Αἰγύπτῃ Καίσαρα, δωρησάμενος ὑπὲρ δύ-
 ναμιν αὐτὸν τε καὶ τοὺς Φίλως, καὶ πᾶσαν ἐμφαίνων μεγα-
 λοιψυχίαν. ἡτέτο δὲ καὶ τῶν Αντωνίων συνήθων Αλέξανδρον,
 ὡς μηδὲν ἀνῆκεστον παθεῖν· ἀλλὰ τῆς μὲν ἔκ ἐτυχεν, ὅ-
 κω προκατειλημμένος Καίσαρος. ἐπανήκει δὲ πάλιν εἰς τὴν
 Ἰσραδαίαν πλείονί τε τιμῇ καὶ παρρησίᾳ, καὶ τοῖς τὰ ἐναντία
 προσδοκίασιν ἐκπληξιν παρέχεν, ὡς αἰεὶ τὸ λαμπρότερον
 ἐκ τῶν κινδύνων κατ' εὐμένειαν τῇ Θεῷ προσεπικτώμενος.
 εὐθὺς μὲν οὖν περὶ τὴν ὑποδοχὴν ἐγεγόνει Καίσαρος ἀπὸ
 Συρίας εἰς Αἴγυπτον εἰσβαλεῖν μέλλοντος. καίπειδ' ἐπαρῆν,
 δέχεται μὲν αὐτὸν ἐν Πτολεμαίδι πάσῃ τιμῇ βασιλικῇ· παρ-
 ἔχει δὲ καὶ τῷ στρατεύματι ξένια καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθο-
 νίαν. καὶ τοῖς εὐνυστάτοις ἐξητάζετο, τὰς τε δυνάμεις ἐκτάτ-
 τοντος συνιππαζόμενος, καὶ δεχόμενος αὐτὸν καὶ Φίλως ἀν-
 δραῖσιν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, πᾶσιν εἰς πολυτέλειαν καὶ
 πλοῦτον ὑπηρεσίας ἡσκημένοις. παρέχετο δὲ καὶ τὴν ἀνδρῶν
 διερχομένοις, τὴν τῶν ἐπειγόντων χορηγίαν, ὡς μήτε οἶνος,
 μήτε ὕδατος, ὃ καὶ μᾶλλον ἦν ἐν χρείᾳ στρατιώταις, ὑστερηθῆ-
 ναι. αὐτὸν γε μὴν Καίσαρα ταλάντοις ἑκτακοσίοις ἐδωρή-
 σατο· καὶ παρέσχεν ἅπασιν ἔννοιαν λαβεῖν, ὅτι τῆς βασι-
 λείας ἧς ἔτυχε πολὺ μείζω καὶ λαμπρότερα τὰ κατὰ τὰς
 ὑπεργίας ἐνεδείξατο. τοῦτ' αὐτὸν καὶ μᾶλλον εἰς πίσιν εὐ-
 νοίας καὶ προθυμίας ἐπισυνίστη, καὶ πλείστον ἠνέγκατο τῇ
 χρείᾳ τῇ καιροῦ τὸ μεγαλόψυχον ἀγρόσας. ὁ δὲ, καὶ πάλιν
 ἐπακρόντων ἀπ' Αἰγύπτῃ, τῶν πρώτων ἑδενός τὰς ὑπηρεσίας
 ἡττων ἐφάνη.

firmatum, tam donatione Caesaris, quam Romanorum senatusconsulto, quod ad maiorem certitudinem curauit obtinendum, Caesarem in Ægyptum proficiscentem deduxit, eumque et eius amicos supra vires muneratus est, sese quam potuit magnificentissime gerens. Quin et petebat, ne quid Alexander, qui fuerat ex familiaribus Antonio, grauius pateretur: sed illud quidem non impetrauit, impediēte Caesarem iureiurando. Rursus autem in Iudaeam se recepit, maiore cum honore et fiducia; eosque, qui contraria exspectauerant, attonitos reddidit, quasi Dei benignitate maiorem semper ex periculis splendorem sibi acquireret. Et quidem continuo Caesarem ut acciperet operam dedit, qui a Syria inuasurus erat in Ægyptum. Atque ubi ille aduenit, apud Ptolemaidem eum omni regio apparatu excepit: insuper et exercitui eius lautia dedit, magnamque rerum necessariarum copiam. quo factum est, ut inter fidissimos postea haberetur, vna cum eo obequitans, dum milites ordinaret et lustraret, ipsumque et amicos eius excipiens centum et quinquaginta viris comitatus, qui ad ministeria splendidissima et sumtuosissima omnes exercitati erant. Quin et ipsos per eam regionem transeuntes, quae caret aqua, ita contra inopiam, qua premerentur, munivit, ut nec vino, nec aqua, quae tum magis necessaria erat militibus, caruerint. immo Caesari octingenta talenta donauit, fecitque, ut omnes existimarent, quod maiorem in modum et luculentius, quam regni facultates ferebant, omnia suppeditarit. atque inde fiebat, ut eo magis illis de sua beneuolentia studioque persuaderetur; atque ei plurimum profuit, quod ad temporis necessitatem magnanimitatem suam accommodauerit. Ille etiam, cum iterum ex Ægypto redirent, officia prioribus non minora praestitit.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Ηρώδης Σόεμον καὶ Μαριάμνην ἀπέκτεινεν· ἔπειτα Ἀλεξάνδραν, καὶ Κοσόβαρον, καὶ τὰς ἀναγκασιότατας αὐτῶ φίλας, τέλος δὲ τὰς Βάβα υἱάς.

ΤΟΤΕ μέντοι γενόμενος ἐν τῇ βασιλείᾳ, τεταραγμένην αὐτῷ τὴν οἰκίαν καταλαμβάνει, καὶ χαλεπῶς ἐχθρὰς τὴν τε γυναῖκα Μαριάμνην καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐκείνης Ἀλεξάνδραν. οἰηθεῖσαι γὰρ, ὅπερ γ' ἦν ὑποπτον, ἐκ εἰς ἀσφάλειαν τῶν σωμάτων εἰς ἐκεῖνο κατατεθῆναι τὸ χωρίον, ἀλλ' ὥς εἰς Φερρὰν, μηδενὸς μήτε τῶν ἄλλων μὴδ' αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, χαλεπῶς ἔφερον. ἢ τε Μαριάμνη τὸν μὲν ἔρωτα τῷ βασιλείῳ, ὑπόκρισιν ἄλλως καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ γενομένην, ἀπάτην ὑπελάμβανεν· ἤχθετο δὲ τῷ μὴδ' εἰ πάχτοι τι δεινὸν ἐκεῖνος ἐλπίδα τῷ βιώσασθαι δι' αὐτὸν ἐχρηκέναι· καὶ τὰς Ἰωσήφω δοθείσας ἐντολὰς ἀνεμνημόνευσεν, ὥστ' ἤδη διὰ θεραπείας εἶχε τὰς Φερρὰς καὶ μᾶλλον τὸν Σόεμον, ἐν ἐκείνῳ τὸ πᾶν ἐπισαμένη. Σόεμος δὲ κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς πιστὸς ἦν, ὃδὲν ὧν Ηρώδης ἐντείλατο παρίεις. λόγοις δὲ καὶ δωρεαῖς λιπαρέστερον τῶν γυναικῶν ἐκθεραπευσῶν αὐτὸν, ἡττάτο κατὰ μικρὸν ἤδη, καὶ τέλος ἐξεῖπεν ἀπάσας τὰς ἐντολὰς τῷ βασιλείῳ, μάλιστα μὲν ὃδ' ἐλπίσας αὐτὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιτρέψειν ἐξουσίας. ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον ἐκφύγαν τὸν ἀπ' αὐτῷ κίνδυνον, ἢ μικρὰ χαρίσασθαι ταῖς γυναῖξιν ὑπελάμβανεν, αἷς ἦν εἰκὸς ἐκ ἀποτευξάσθαι τῷ περιόντος ἀξιώματος, ἀλλὰ καὶ πλεον εἰς τὴν αἰμοιβὴν ἐξεῖναι, βασιλευσσης ἢ τῷ βασιλεύοντος ἀγχῇ γενησομένης. ἐσπῆλπιζε δ' αὐτὸν ἐχ' ἦττον, εἰ καὶ πάντα κατὰ τὴν πρᾶξιν ὑποτρέψειεν Ηρώδης, μηδὲν ὅτι τῇ γυναικὶ θυνήσεσθαι βελομένη γε ἀντειπεῖν. ἠπίστατο γὰρ τὸν πρὸς τὴν Μαριάμνην ἔρωτα μείζονα λόγον τῷ βασιλεῖ. ταῦτα τὰ προσελκύσαντα τὰς ἐντολὰς ἐξαγγείλαι. Μαριάμνη δὲ χαλεπῶς μὲν ἤκουσεν, εἰ μὴδὲν πέραις αὐτῇ τῶν ἐξ Ηρώδου κινδύνων ἔσται· χαλεπῶς δὲ δίδεκετο, μηδενὸς μὲν τυχεῖν αὐτὸν τῶν ἴσων εὐχομένη, δυσύποιον δ' εἰ τύχῃ

CAP. VII.

Quomodo Herodes Soëmun et Mariamnen interfecit: deinde Alexandram, et Costobarum, et amicos eius maxime necessarios, tandemque Babae filios.

Tunc vero in regnum reuersus, domum suam turbatam offendit, vxoremque Mariamnen et illius matrem Alexandram male compositas. ratae enim, id quod suspicabantur, non securitatis causa se in id castellum conelusas, sed quasi in carcerem, ita vt et nihil rerum alienarum suarumve in sua potestate haberent, aegerrime id ferebant: et Mariamne regis amorem, ipsius praesertim commodo simulatum, fallaciam esse existimabat. Illam autem vehementer angebat, quod per eum steterit, quo minus, si quid grauius pateretur, ipsi vitae spes superesset: sibi que in memoriam reuocabat quae mandata erant Iosepho, ita vt custodes modis omnibus demereri studeret, et in primis Soëmun, gnara eius in manu esse omnia. Ab initio quidem Soëmus fidus erat, ita vt nihil eorum omiserit, quae praeceperat Herodes. Cum autem mulieres studiosius eum blandis sermonibus et muneribus demulcerent, paulatim victus cedebat, et ad extremum omnia regis mandata exposuit: praesertim quod non speraret eum cum eadem potestate reuersurum, quamobrem, vt qui magis periculum ex illo effugeret, mulieribus non parum gratificari in animum induxit, quas verisimile erat suam retenturas esse dignitatem, immo et maiorem gratiam sibi referendi potestatem habere, cum illa vel regnatura vel regnanti proxima futura esset. nec tamen minorem spem concipiebat, si Herodes, rebus ex sententia confectis, rediret, vt qui vxoris voluntati nihil contradicere potuerit. nam sciebat regem Mariamnes amore iusto vehementius ardere. His inductus regis mandata enunciauit. At Mariamne aegre admodum accepit, noua sibi semper alia ex aliis ab Herode nasci pericula: idque iniquo animo ferebat, orans optansque, vt ille nihil aequi impetraret, quod vitam cum

τὸν μετ' αὐτῆς βίον κρίνῃσα. καὶ τῆτο διέδειξεν ἐν ὑτέρῳ, μηδὲν ἐπικρυφάμενη τῇ κατ' αὐτὴν πάθῃ.

β'. Ο μὲν γὰρ ἐπὶ μεγάλοις οἷς παρ' ἐλπίδας πύτυχῃ-
κει καταπεπλευκώς, πρώτῃ μὲν, ὡς εἰκός, τῇ γυναικὶ περὶ τέ-
των εὐηγγελίζετο. μόνῃ δ' ἐκ πάντων διὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν
ἦσαν αὐτῷ συνήθειαν προτιμῶν ἡσπάζετο. τῇ δ' ἔτε τὰς
εὐμερείας διηγυμένης χάριεν μᾶλλον, ἢ χαλεπῶς φέρειν, συν-
έβαινον, ὅτ' ἐπικρύπτεσθαι τὸ πάθος δυνατόν ἦν. ἀλλ' ὑπ'
ἀξίας καὶ τῆς περιήσεως εὐγενείας, πρὸς μὲν τὰς ἀσπασμὲς
ἀνέστειν, τοῖς δὲ διηγύμασιν ἄχθεσθαι μᾶλλον, ἢ συγχάριεν,
ἐνέφαινον, ὡς ἔχ' ὑποπτα μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφανῇ γινέ-
μενα τὸν Ηρώδην ἐπιταράττειν. ἡδημόνει μὲν γὰρ ὀρῶν τὸ
παράλογον τῆς γυναικὸς πρὸς αὐτὸν μῖσος ἐκ ἀποκρυμμέ-
νον· ἤχθετο δὲ τῷ πράγματι καὶ τὸν ἔρωτα φέρειν ἀδυνα-
τῶν, ταῖς τε ὀργαῖς καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐκ ἐνέμενον, αἰεὶ δὲ
ἀπὸ θατέρου μεταβαίνων εἰς θατέρου ἐφ' ἑκατέρῳ πολλὴν
εἶχεν ἀπορίαν. ἔτις ἦν ἐν μέσῳ τῇ συγείν καὶ σέργειν ἀπολη-
φθεῖς, καὶ πολλάκις ἑτοιμος ὢν ἀμύνασθαι τῆς ὑπερηφανίας
αὐτὴν, διὰ τὸ προκατελῆφθαι τὴν ψυχὴν ἀδυνέστερος εἰς τὸ
μεταστήσεσθαι τὴν ἀνδρωπον ἐγένετο. τὸ δὲ σύμπαν κδέως
αὐτὴν ἐκείνην κολάσας, ἐδεδόικε, μὴ λάθῃ παρ' αὐτῇ μείζονα
τὴν τιμωρίαν ἀποθανύσκει εἰσπραττόμενος.

γ'. Συνιδῆσαι δὲ αὐτὸν ἔτις ἔχοντα πρὸς τὴν Μαριάμ-
μην ἢ τε ἀδελφὴ καὶ ἡ μήτηρ, κάλλιστον ᾤθησαν τὸν καιρὸν
ταῦ πρὸς ἐκείνην μίσος εἰληφέναι· καὶ διεάλουν ἑ μικραῖς
παροξύνουσαι τὸν Ηρώδην διαβολαῖς, μῖσος οὐκ καὶ ζηλοτυ-
πίαν ἐμποιοῦν δυνησομένας. ὁ δ' οὔτε τῶν τοιούτων ἀηδῶς
ἤκουε λόγων, ἔτε δεῖν τι κατὰ τῆς γυναικὸς ὡς πεπιστευκώς
ἐπεθάρρει. χεῖρον μέντοι πρὸς αὐτὴν εἶχεν αἰεὶ, καὶ τὸ πάθος
ἀντεξέκαίετο, τῆς μὲν ἐκ ἀποκρυπτομένης τὴν διάθεσιν, τῇ
δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ἐργὴν αἰεὶ μεταβάλλοντος· καὶ εὐθύς
ἐπράχθη εἰ τῶν ἀνημέρων. νῦν δὲ Καίσαρος ἀγγεληθέντος
κρατεῖν τῷ πολέμῳ, καὶ τεθνηκότων Ἀντωνίου καὶ Κλεοπά-
τρας ἔχειν Αἴγυπτον, ἐπεγόμενος εἰς τὸ Καίσαρι ἀπαντᾶν,

eo vix vitalem esse sibi persuaderet. id quod postea non dissimulavit, aperte falsa, quid ipsam male haberet.

2. At ille quidem cum domum reuertisset; magna praeter spem feliciter assequutus, primae vxori, vt par erat, laeta de istis nunciabat, solamque eam ex omnibus, caeteris praelatam, ex amore et more suo salutabat. Illi autem contigit, vt, dum is itineris sui successum narrat, non magis gauderet, quam moereret neque dolorem suum occultare potuit; sed, dignitatis quippe et nobilitatis suae conscia, dum salutaretur, ingemiscebat, et ex narratione eius tristitiam magis, quam laetitiam, prae se ferebat: vt iam Herodes non tam suspicionibus, quam factis manifestis, turbaretur. Angebatur enim, cum videret vxorem in se habere odium inopinatum minimeque occultum: idcirco rem iniquissime tulit, et amoris impatiens, quandoque iratus erat quandoque reconciliatus, semperque ab vno ad alterum transiens in vtroque varius erat et inconstans. Atque ita in medio inter amorem et odium nutabat: et cum saepe eam ob superbiam poena persequi decreuerit, amore victus debilior erat, quam vt mulierem a se summoueret. Ad summam, cum valde eam punire cuperet, veritus est, ne in seipsum nihil tale cogitantem grauius, illa defuncta, animaduertat.

3. Cum autem soror eius et mater animum illius in Mariannen intellexissent, pulcherrimam se occasionem nactas existimarunt suum in eam odium exercendi: et Herodem, dum sermonem cum eo haberent, calumniis irritarunt acerbis, quibus ad odium et obreftationem perducii posset. Atqui neque ille huiusmodi verba libenter audiebat, neque in vxorem, quasi illis fidem haberet, aliquid statuere audebat. tamen indies erat alieniore in eam animo; gliscebaturque vtrinque malum, dum et illa affectum suum non dissimulat, et hic amorem assidue conuertit in odium: adeo vt iam tum fuerit in eam grauius aliquid statuturus. Sed cum interea nunciaretur Caesar victoria potitus, et mortuis Antonio et Cleopatra Aegyptum obtinuiffe, Caesari celeriter obuiam proficiscens domum

κατέλιπεν ὡς εἶχε τὰ περὶ τὴν οἰκίαν. ἐξόντι δὲ Μαριάμμῃ παρασησαμένη τὸν Σόεμον, πολλὴν τε χάριν τῆς ἐπιμελείας ὡμολόγει, καὶ μεριδαρχίαν αὐτῷ παρὰ τῷ βασιλεῶς ἡτήσατο. κἀκεῖνος μὲν τυγχάνει τῆς τιμῆς. Ηρώδης δὲ γενόμενος ἐν Αἰγύπτῳ, Καίσαρί τε μετὰ πλείονος συντυγχάνει τῆς παρρησίας, ὡς ἦδη Φίλος, καὶ μεγίστων ἡξιώθη. τὼν τε γὰρ Κλεοπάτρων δορυφορούντων Γαλατῶν τετρακισίοις αὐτὸν ἐδώρῃσατο, καὶ τὴν χώραν ἀπέδωκεν αὐτῷ πάλιν, ἣν δι' ἐκείνης ἀφῆρέθη. προσέθηκε δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Γάδαρὰ καὶ Ἰππὸν καὶ Σαρμάρεαν, ἔτι δὲ τῆς παραλίᾳ Γάζαν καὶ Ἀνθηδόνα καὶ Ἰόππην καὶ Στράτωνος πύργον.

δ'. Εὐτυχὼν δὲ καὶ τῶν λαμπρότερος ἦν· καὶ τὸν μὲν Καίσαρα παρέπεμψεν ἐπ' Ἀντιοχείας. αὐτὸς δ' ἐπανελθὼν, ἄσπον ᾤετο τὰ πράγματα αὐτῷ διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιδιδόμαί πρὸς εὐδαιμονίαν, τοσούτων ἔκαμνε τοῖς οἰκείοις, καὶ μάλιστα περὶ τὸν γάμον, ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον εὐτυχεῖν ἐδόκει πρότερον. ἔρωτα γὰρ ἁδενὸς ἐλάττω τῶν ἰσορρομίων ἐπεπόνθει μετὰ τῇ δικαίᾳ τῆς Μαριάμμης. ἡ δὲ, τὰ μὲν ἄλλα σώφρων καὶ πιστὴ πρὸς αὐτὸν ἦν. εἶχε δὲ τι καὶ γυναῖκίον ὁμῶς καὶ χαλεπὸν ἐκ φύσεως, ἱκανῶς μὲν ἐντρυφῶσα δεδωλωμένῃ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸ βασιλεύεσθαι καὶ κρατεῖν ἄλλον αὐτῆς ἢ συγκαταλογιζομένη τῷ καμῶ, πολλάκις μὲν ὑβριστικῶς αὐτῷ προσηνέχθη, καὶ τῷ ἐκείνου ἐξαιρενουόμενος ἔφεραν ἐγκρατῶς καὶ μειζόνως. ἀναφανδὸν δὲ τὴν τε μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενεῖᾳ διεχλέναζε, καὶ κακῶς ἔλεγεν· ὥς ἦδη εἴσιν ἐν ταῖς γυναῖξιν εἶναι καὶ μίσος ἄσπονδον, ἐν δὲ τῷ τότε καὶ διαβολὰς μείζονας. ἡ τε ὑποψία τρεφομένη παρῆεναι ἐν αὐτῇ μῆκος, ἐξ ἧς παρὰ Καίσαρος Ηρώδης ὑποφέρει. τέλειον μὲντοι προοικονομώμενος ἐκ πλείονος ἐξεργάγη, τοιαύτης ἀφορμῆς ἐκγενομένης. κατακλινόμενος ὁ βασιλεὺς ἀναπαύσασθαι μεσημβρίας ἥσσης, ἐκάλει τὴν Μαριάμμην ὑπὸ Φιλοσοργίας, ἧς αἰεὶ περὶ αὐτὴν εἶχεν. ἡ δὲ εἰσηλθε μὲν, ἢ μὴν καὶ κατεκλίθη. σπερδάζοντος ἐκΦαυλίσασα καὶ προσλοιδόρηθεῖσα, τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ὡς

suam in eo statu reliquit. At discedenti commendauit Mariamne Soëmum, plurimumque ei debere fatebatur, qui sui sedulo curam gessisset, eique praefecturam a rege exorauit. Et ille quidem honorem hunc obtinet. Herodes vero, ubi in Aegyptum peruenit, cum Caesare confideret, iam ut amicus, colloquutus est, et ab eo maxima beneficia accepit. Nam Caesar ei quadringentos Gallos, Cleopatrae stipatores, dono dedit, terramque ei restituit, qua propter Cleopatram multatus fuerat: necnon eius regno Gadara et Hippon et Samariam addidit; et in ora maritima Gazam et Anthedona et Ioppen et Stratonis turrim.

4. Quas ille insuper res consequutus, magnificentior euasit: et Caesarem quidem ad Antiochiam usque comitatus est. Ille vero reuersus, quantum res suas prospero foris successu crescere putabat, tanto plus malorum in domesticis habebat, praesertim in re coniugali, in qua antea tam fortunatus esse videbatur. Flagrauerat enim, idque merito, Mariamnes amore, non minus, quam illi, de quibus loquuntur historiae. atque illa alioquin pudica, et erga eum fidelis erat: sed ingenium habebat muliebri paulo pdiosius; quippe quae cum amore deuinctum satis imperiose tractaret, atque tum quidem, non secum reputans, quod in regno uiueret et alterius imperio subesset, saepe in eum petulantius se gereret, id quod ille dissimulans moderate et patienter ferebat. Deridebat etiam ipsa palam regis matrem et sororem, et de eis ob ipsarum generis obscuritatem male dicebat: adeo ut inter feminas iam aperta esset simultas et odium inexpiabile, et tunc etiam grauiorres iacerentur calumniae. atque ea suspicio magis magisque fota integrum annum durauit post Herodis a Caesare reditum. Postremo alitum diu malum erupit ex huiusmodi occasione. Cum rex quodam die quietis gratia meridie cubaret, Mariamnen pro suo perpetuo in eam amore ad se vocabat. Illa vero ingressa quidem est, tamen non eum eo cubuit, sed cum hoc vellet, contempsit et contumelia affectu, quasi patris ipsius fratrisque necis auctor ex-

ἀπεκτόνει. χαλεπῶς δ' ἐκείνη τὴν ὕβριν ἐνηνοχότος, καὶ γε-
γονότος εἰς προπέτειαν ἐτοίμη, τῆς ταραχῆς αἰδομένη μεί-
ζονος ἢ τῇ βασιλέως ἀδελφῇ Σαλώμῃ, παρεσκευασμένοι ἐκ
πλείεσθ τὸν οἰνοχόον εἰσπέμπει, κελύεσσα λέγειν, ὡς πείθει
Μαριάμμην Φίλτρον αὐτῇ συγκατασκευάσαι τῷ βασιλεῖ.
κὰν ταραχθῇ καὶ πυνθάνηται, τί ποτε τῷτ' ἦν, λέγειν, ὅτι
Φάρμακον μὲν ἐκείνης ἐχάσθη, αὐτῇ δὲ διακονῆσαι παρακα-
λαμένοι. μὴ κινηθέντος δὲ ἐπὶ τὸ Φίλτρον, τὸν λόγον ἀργὸν
εἶν· ἔδνα γὰρ αὐτῷ κίνδυνον φέρειν. τοιαῦτα προδιδάξα-
σα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰσπέμπει διαλεξόμενον. ὁ δὲ πι-
θανὸς ἄμα καὶ μετὰ σπουδῆς εἰσῆει, δῶρα μὲν αὐτῷ τὴν
Μαριάμμην παρεχόμενος λέγων, ἀναπείθειν δὲ Φίλτρον αὐ-
τῷ δίδοναι. πρὸς τῷτο διακνηθέντος, τὸ Φίλτρον ἔλεγεν εἶ-
ναι Φάρμακον ὑπ' ἐκείνης διδόμενον, ἢ τὴν δύναμιν αὐτὸς ἐκ
εἶδε· διὸ καὶ προσαγγεῖλαι τῷτ' ἀσφαλέςτερον αὐτῷ καὶ τῷ
Βασιλεῖ δικιληφότα. τοιούτων ἀκῶσας ὁ Ηρώδης λόγων, καὶ
πρότερον κακῶς διακείμενος, ἔτι μᾶλλον ἠρεθίσθη, τὸν τ' εὐ-
νῆχον, ὃς ἦν τῇ Μαριάμμῃ πιστότατος, ἐβασανίζεν ὑπὲρ τῇ
Φαρμάκῃ, γινώσκων, ὡς χωρὶς ἐκείνης ἢ δυνατόν ἦν ἕτε μείζον
ἢτ' ἐλαττόν τι πεπραχθαι. γενόμενος δ' ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὁ
ἄνθρωπος, ἔδεν μὲν ὧν ἕνεκεν ἐβασανίζετο λέγειν εἶχε· τὸ
μέντοι τῆς γυναῖκος ἔχθος εἰς αὐτὸν ἔφη γενέσθαι, διὰ τοὺς
λόγους, οὓς ὁ Σόεμος αὐτῇ φράσει. ταῦτα δ' ἔτι λέγοντας,
μέγα βοήσας ὁ βασιλεὺς, ἢ ἂν, ἔφη, Σόεμον πιστότατον ὄν-
τα τὸν ἄλλον χρόνον αὐτῷ τε καὶ τῇ βασιλείᾳ καταπροδοῦ-
ναι τὰς ἐντολάς, εἰ μὴ καὶ περαιτέρω προσηλύθει τῆς πρὸς
τὴν Μαριάμμην κοινωνίας. καὶ τὸν μὲν Σόεμον εὐθύς ἐκέλευ-
σεν ἀποκτεῖναι συλλαβόντας· τῇ δὲ γυναικὶ κρίσιν ἀπέδίδω,
συναγαγὼν τὰς οἰκειοτάτας αὐτῷ, καὶ τὴν κατηγορίαν ἐσπα-
δασμένην ποιῶμενος, ὑπὲρ τῶν κατὰ τὰς διαβολὰς Φίλτρων
καὶ Φαρμάκων. ἦν δὲ ἀκρατὴς ἐν τῷ λόγῳ, καὶ κρίσεως ὀρ-
γιλώτερος· καὶ τέλος ἕτως ἔχοντα γινώσκοντες αὐτὸν οἱ παρ-
όντες, θάνατον αὐτῆς κατεψήφισαντο. διενεχθείσης δὲ τῆς
γνώμης, ὑπεγένετο μὲν τι καὶ τοιοῦτον αὐτῷ τε καὶ τισὶ τῶν

sitisset. Cum autem ille grauiter contumeliam tulisset,
 et ad temerarium aliquid committendum se parasset, Sa-
 lome regis soror, maiorem turbam sentiens, eo summi-
 sit regis pocillatorem a se iampridem subornatum, ius-
 sitque, vt diceret, a Mariamne rogatum se, vt ipsam in
 conficiendo regi amatorio adiuuaret. Quod si rex tur-
 batus quaesiuisset, quid esset, diceret amatorium penes
 ipsum esse, sed se ab ea oratum, vt id regi porrigeret.
 sin hac amatorii mentione rex non moueretur, fileret
 et nihil laboraret; id quidem ei nullum afferre pericu-
 lum. Hunc illa ita instructum tempore ipso misit in-
 tro cum rege colloquuturum. Ille compositus ad fidem
 et cum studio ingressus, dicit, Mariamnen sibi dona
 dedisse, suasisseque, vt regi praeberet amatorium. Ad
 hoc commoto rege, id amatorium dicebat esse pharma-
 cum, quod ab ea daretur, cuius quatenam vis esset nesci-
 re se: hac de causa se id regi indicasse, ratum id et
 sibi et regi tutius futurum. His verbis auditis Hero-
 des, qui iam ante male affectus esset, etiam magis ex-
 cerbatus est: et de spadone, qui erat Mariamnae fidissi-
 mus, quaestionem habuit super pharmaco, sciens abs-
 que illo nihil tantum tantulumue potuisse fieri. At ho-
 mo in angustias reductus, nihil eorum, propter quae
 cruciabatur, dicere potuit: tantum mulieris in se odium
 dixit a verbis profectum, quae ei Soëmus dixisset. Haec
 eo adhuc loquente, rex, magno clamore sublato, di-
 cebat, Soëmum, antea et sibi et regno suo fidelissi-
 mum, nunquam fuisse mandata enunciaturum, nisi ma-
 ius ei, quam par esset, cum Mariamne commercium in-
 tercessisset. Atque ita Soëmum quidem e vestigio com-
 prehendi et necari iussit: de vxore vero iudicium habuit,
 conuocatis suis familiarissimis, et accusatione in ipsam
 magno studio instituta de amatoriiis et pharmacis ei per ca-
 lumniam obiectis. Erat autem Herodes in verbis intern-
 perans, et iracundior, quam esse in iudicio deceret; tan-
 demque ii, qui aderant, ita animatum videntes, eam capite
 damnarunt. Tamen lata sententia, et ipsi et nonnullis, qui

παρόντων, μὴ προπετῶς ἔτως ἀναρῆν, καταθέσθαι δὲ εἰς ἕν τι τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ Φρυγίων. ἐσπευδάσθαι δὲ ταῖς περὶ τὴν Σαλώμην, ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὴν ἀνδρωπον· καὶ μᾶλλον ἐπεισαν τὸν βασιλέα, τὰς ταραχὰς τῇ πλήθει, εἰ ζῶσα τύχη, φυλάξασθαι συμβεβύσθαι. Μαριάμμη μὲν ἔν ἔτως ἤγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ.

δ. Συνθεωρήσασα δὲ τὸν καιρὸν ἡ Ἀλεξάνδρα, καὶ ὅτι μικρὰς ἐλπίδας ἔχει, μὴ καὶ αὐτὴ τῶν ὁμοίων ἐξ Ἡρώδου τύχοι, ἐναντίως πρὸς τὸ πρῶτον θρόνος καὶ λίαν ἀπρεπῶς μετεβάλλετο. βυλομένη γὰρ ἐμψῆναι τὴν ἀγνοίαν ὣν ἐκείνης τὰς αἰτίας εἶχεν, ἐκπηδήσασα καὶ λοιδορημένη τῇ θυγατρὶ πάντων ἀκρόντων, ἐβόα, κακὴν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα γενέσθαι, καὶ δίκαια πάσχειν ἐπὶ τοιούτοις τολμήμασιν. ἡ γὰρ ἀμείψασθαι δεόντως τὸν πάντων αὐτῶν εὐεργέτην. τοιαῦτα μεταξὺ καθυποκρινομένης ἀχημόνως, καὶ τολμώσης ἐφάπτεσθαι καὶ τῶν τριχῶν, πολλὴ μὲν, ὡς εἰκός, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἡ κατάγνωσις ἦν τῆς ἀπρεπῆς προσποιήσεως· μᾶλλον δὲ ἐνεφάνη παρ' αὐτῆς τῆς ἀπολλυμένης, ἕτε γὰρ λόγον δῶσα τὴν ἀρχὴν, ἕτε ταραχθεῖσα πρὸς τὴν ἐκείνης θυγχεῖαν ἐπέβλεπεν· ἀλλ' ὡς ὑπὸ φρονήματος τὴν ἀμαρτίαν, καὶ μᾶλλον ἄχθεσθαι περιφανῶς ἀχημονέσης ἐνεφάνεν. αὐτὴ γὰρ μὴν ἀτρεμαῖω τῷ καταστίματι, καὶ τῇ χρεῖᾳ τῆς σαρκὸς ἀμεταβλήτῳ πρὸς τὸν θάνατον ἀπῆει, τὴν εὐγένειαν ἔδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἄδῃλον τοῖς ἐπιθεωρῶσιν αὐτὴν ἐμφαίνουσα.

ε. Κακείνη μὲν οὕτως ἀπέθανεν, γυνὴ καὶ πρὸς ἐγκράτειαν καὶ πρὸς μεγαλοψυχίαν ἄριστα γεγεννημένη. τὸ δ' ἐπικὲς ἔλειπεν αὐτῇ, καὶ πλείον ἦν ἐν τῇ φύσει τὸ φιλόνοστον, κάλλει δὲ σώματος καὶ τῷ περὶ τὰς ἐντεῦξαις ἀξιώματι μεζόνως, ἢ ὡς Φεάσαι, τὰς κατ' αὐτὴν ὑπερῆγεν· ἢ τε πλείων ἀφορμὴ τῇ μὴ κεχαρισμένως τῷ βασιλεῖ μηδὲ πρὸς ἡδονὴν ζῆν, ἐντεῦθεν ἐγγεγόνει. Θεραπευομένη γὰρ διὰ τὸν ἔρωτα, καὶ θυχερὲς ἔδεν ἐξ ἐκείνης προσδοκῶσα, τὴν παρρησίαν ἀσύμμετρον εἶχεν· ἥνία δ' αὐτὴν καὶ τὰ περὶ τὰς οἰκείας,

praesentes erant, in mentem venit, ut non temerario illam perimerent, sed in aliquo regni munito loco collocarent. Atqui Salome sedulo operam dedit, ut mulier de medio tolleretur: idque magis regi persuasit, consulendo, ut populi motus caueret, qui possent exsistere, si ea viua conferuaretur. Atque ita quidem ad necem ducta est Mariamne.

5. Alexandra vero, quo loco res esset, animaduertens, et sibi exiguam spei superesse videns, ne ipsa ita plecteretur ab Herode, contra quam in superiore audacia, nulla decori ratione habita, plane alia facta est. Ut enim se eorum, de quibus illa accusaretur, insciam esse ostenderet, exsiliit foras, et omnium in praesentia filiae conuiciando, clamabat, improbam et aduersus maritum ingratam fuisse, et merito ei accidere, quae eiusmodi res ausa fuisset. haud enim quae oportebat retribuuisse, de omnibus ipsis bene merito. Haec dum inhoneste simulat, et illi etiam in crines intolare audet, multi quidem, ut verisimile erat, foedam eius simulationem culpabant; maxime vero eam culpae visa est illa ipsa, quae tunc mortem erat obitura. neque enim vnum prorsus verbum effata, neque vel tantillum turbata ad matris offensionem respiciebat; sed excelsa quasi animo, ut errauerit, praesertimque manifestam eius turpitudinem se aegre ferre monstrauit. Ipsa porro intrepida animi firmitate, et ne minimum quidem mutato corporis colore, ad mortem profecta est, generis sui nobilitatem etiam in extremis, ut ab omnibus conspiceretur, prae se ferens.

6. Atque illa quidem ita interit, femina ad continentiam et animi magnitudinem optime comparata. ipsi tamen deerat moderatio, naturaque contentionibus paulo erat addictior; corporis vero pulchritudine et auctoritate in congressibus, plus quam dici potest, caeteris suae aetatis antecellebat: quae potissima causa erat, quod parum admodum regi gratificaretur, minusque iucunde cum eo viueret. Nam cum indulgenter propter amorem tractaretur, et nihil asperius duriusue ab eo expectaret, libertate usa est immoderata. Quin et ea ipsam male habebant, quae suis

καὶ ταῦτα πάντα πρὸς ἐκείνον ὡς ἐπεπόνθει λέγειν ἤξικ·
καὶ πέρας ἐξεκίνησεν ἐχθρὰς αὐτῇ γενέσθαι τὴν τε μητέρα
καὶ τὴν ἀδελφὴν τῷ βασιλέως· καὶ κένον αὐτὸν, ὃ μόνῳ τὸ
μὴ παθεῖν τι δυσχερὲς ἀπεπίστευεν.

ζ'. Αναμεθείσσης δὲ τότε καὶ μᾶλλον ἐξήφθη τὰ περὶ
τὴν ἐπιθυμίαν τῷ βασιλέως, ἔχοντος μὲν ἔτι, ὡς καὶ πρότε-
ρον ἐδηλώσαμεν. ἔ γάρ ἀπαθὴς ἔδ' ὅλος αἶν ἐκ συνηθείας ἦν
ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως· ἀλλὰ καὶ πρότερον ἤρξεν ἐνθουσιαστικῶς,
καὶ τῇ παρρησίᾳ τῆς συμβίωσης ἐκ ἀπεικνήθη μὴ πλείων
αἰεὶ γίνεσθαι. τότε μέντοι καὶ μᾶλλον ἐδόκει κατὰ νέμεσιν
τινα τῆς κατὰ τὴν Μαριάμμην ἀπωλείας ἐπιθέσθαι, καὶ πολ-
λάκις μὲν ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς, πολλάκις δὲ καὶ θρήνος
ἀρχήμων, ἐπενόει δὲ πᾶν εἴ τι δυνατόν εἰς ψυχαγωγίαν, πό-
της καὶ συνουσίας αὐτῷ πραγματευόμενος. καὶ τῶν ἐδὲν
ἤρκει. τὰς οὖν διοικήσεις τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν παρητέτο,
καὶ τοσούτον ἡττητὸ τῷ πάθους, ὥς αὐτὸν ἤδη καὶ καλεῖν τὴν
Μαριάμμην προσάξαι τοῖς ὑπηρεταῖς, ὡς ζῶσαν ἔτι καὶ ду-
ναμένην ὑπακθεῖν. ἔτι δὲ ἔχοντος, ἐπιγίνεται λοιμώδης νό-
σος, ἣ καὶ τῶν ὄχλων καὶ τῶν φίλων τὰς πλείους καὶ ἐντιμωτά-
τας διέφθειρε, καὶ παρέχεν ἅπασιν ὑπονοῆσαι κατὰ μῆνιν
τῷ Θεοῦ τοῦτο συνενεχθῆναι, διὰ τὴν γεγενημένην παρενο-
μίαν ἐπὶ τῇ Μαριάμμῃ. χεῖρον οὖν διετίθει καὶ τοῦτ' αὐτὸν
τὸν βασιλέα, καὶ τέλος εἰς τὰς ἐρημίας αὐτὸν δίδους, καὶ
προφάσει κυνηγεσιῶν ταύταις ἐναδημοιῶν, ἐκ ἔφθη πλείους
διενεγκεῖν ἡμέρας, καὶ περιπίπτει νόσῳ δυσχερεστάτῃ. Φλό-
γωσις γὰρ ἦν καὶ πῆσις τῷ ἰνί, καὶ τῆς διανοίας παραλλα-
γῇ· τῶν τε θραπευμάτων ἐδὲν ὃ, τι καὶ πρὸς ὠφέλειαν ἐξή-
νυεν, ἀλλ' ἐναντιούμενα τέλος εἰς ἀπόγνωσιν ἦγεν. ὅσοι τε
περὶ αὐτὸν ἦσαν ἰατροί, τὰ μὲν οἷς αὐτοὶ προσέφερον βοηθή-
μασιν οὐδὲν ὑπεικούσης τῆς νόσου, καὶ δὲ καὶ τῷ βασιλέως ἐκ
ἔχοντος ἄλλως ἢ κατὰ τὸ βιαζόμενον τῆς ἀρρώστιας διαιτᾶ-
σθαι, πάνθ' οἷς ἐκεῖνος ἐπενεχθεῖν παρέχεν ἠξίου, τὸ δύσ-
ελπι τῆς σωτηρίας ἐν ἐξουσία τῆς διαίτης ἀνατιθέμεντες τῇ

acciderant; atque ita omnia apud illum quemadmodum passa fuerat, dicere non dubitavit: tandemque infestas sibi reddidit et matrem regis et sororem, illumque ipsum, cui vnice fidebat, quod non laturus esset, vt grauius aliquid pateretur.

7. Illa autem perempta, eo magis etiam regi desiderium exarsit, vt qui ita se haberet, sicut prius narrauimus, non enim a perturbatione vacuus, nec qualis in aliis esse solet, eius erga illam erat amor: sed cum primum ad infantiam vsque eam deperiret, postea, licet liberius fidentiusque se in vitae consuetudine gesserit, nihil de amore remisit. Tunc vero ex vltione diuina ob interitum Mariannes magis adhuc cupiditate ardere videbatur: adeo vt eam subinde inclamaret, subinde turpiter ploraret, omnesque quas poterat voluptates confectaretur, etiam ex conuiuiis et conuentibus, vt eius desiderium leniret. sed istis nihil proficiebat. Quare et res regni administrare recusabat, et adeo affectu victus est, vt etiam famulis suis imperaret, vt Mariannen appellarent, quasi ea adhuc viueret et audire posset. Cum autem ita se haberet, oritur pestis, quae tum plebeiorum tum regis amicorum maximam partem sustulit, eosque, quibus plurimum detulerat, id quod omnibus suspicionem fecit, diuina ira id accidisse, propter illatam Mariannae iniuriam. Haec res etiam deterius regem ipsum affecit: tandemque in solitudinem egressus, et ibi per speciem venationis semet afflicans, non potuit sese per aliquot dies sustinere, quin difficillimum in morbum inciderit. Nam inflammatio erat et dolor occipitis cum mentis alienatione coniunctus; nec medicina erat vlla, quae vel minimum ei prodesset, sed potius officeret, adeo vt tandem eius de vita desperaretur. Atque omnes circa ipsum medici, partim quia morbus remediis adhibitis minime cedebat, partim quia rex nullam aliam victus rationem tenere poterat, quam eam, ad quam morbus cogebat, omnia ei praebere censebant, quae postulare, spem salutis, in victus potestate sitae, paene abiectam fortunae committentes. Atque

τύχη. καὶ αἰὲν μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τῇ κληθείσῃ Σεβαστῇ, τοῦτον τὸν τρόπον ἐνοσηλεύτο.

ή. Διατρίβουσα δὲ ἐν τοῖς Ἰεροσολύμοις Ἀλεξάνδρα, καὶ πυθομένη τὰ κατ' αὐτὸν, ἐσπαδάκει τῶν περὶ τὴν πόλιν Φερείων ἐγκρατὴς γενέσθαι. δύο δ' ἦν, ἐν μὲν αὐτῇ τῇ πόλει, ἕτερον δὲ τῷ ἱερῷ· καὶ τῶν οἱ κρατοῦντες, ὑποχείριον τὸ πᾶν ἔθνος ἐχρήασι. τὰς μὲν γὰρ θυσίας ἐκ ἄνευ τῶν οἰόν τε γενέσθαι. τὸ δὲ μὴ ταῦτα συντελεῖν ἔδει Ἰσρααλῶν δυνατόν, τῷ ζῆν ἐτοιμότερον ἂν παραχωρησάντων, ἢ τῆς θρησκείας, ἣν εἰς τὸν Θεὸν εἰώθασιν συντελεῖν. τοῖς οὖν ἐπὶ τῶν τῶν Φυλακτηρίων Ἀλεξάνδρα προσήνεγκε τὰς λόγους, ὡς δεόν αὐτῇ καὶ τοῖς ἐξ Ἡρώδου παραδοῦναι παῖδι, μὴ καὶ φθῇ τις, ἐκείνους μεταλλάξαι. ἕτερος ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων· ῥωδέντι μὲν γὰρ, ἔδει ἀσφαλές εἶναι τῶν οἰκείων διατηρήσει. τῶν δὲ λόγους αὐτῆς ἐκ ἐπικῶς ἤνεγκαν· ἀλλὰ καὶ τὸν ἐμπροσθεν χρόνον πιστοὶ ὄντες, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ τότε δέμεναι, μίσει τε τῆς Ἀλεξάνδρας, καὶ τῷ μὴ ὅσιον ὑπολαμβάνειν ζῶντα τὸν Ἡρώδην ἀπεγνωκέναι. φίλοι γὰρ ἄνωθεν ἦσαν· εἰς δ' αὐτῶν καὶ ἀνεψιὸς τῷ βασιλεῶς Λαχιάβος ἦν. εὐθύς οὖν ἐξήγγειλαν πέμψαντες ἐκεῖνῳ τὴν γνώμην τῆς Ἀλεξάνδρας. ὁ δὲ τὴν μὲν ἔδδεν ἀναβαλλόμενος ἀποκτεῖναι προσέταξεν· αὐτὸς δὲ μόλις καὶ σὺν κακοπαθείᾳ διαφυγὼν τὴν νόσον, χαλεπῶς ἦν ψυχῇ καὶ σώματι κακωμένος ὁμῶς πρὸς τὸ δυσάρεστον, καὶ πάσαις ταῖς αἰτίαις ἐτοιμότερος εἰς τιμωρίαν τῶν ὑποπεσόντων ἐχρήτο. Φονεῖαι δὲ καὶ τὰς ἀναγκαιοτάτας αὐτῷ φίλους, Κοσόβαρον, καὶ Λυσίμαχον, καὶ τὸν Γαδίαν καλέμενον Ἀντίπατρον, ἔτι δὲ Δοσίθεον, ἐξ αἰτίας τοιαύσδε.

θ. Κοσόβαρος ἦν γένει μὲν Ἰδουμαῖος, ἀξιώματος τῶν πρώτων παρ' αὐτοῖς, καὶ προγόνων ἱερατευσάντων τῷ Κοζέ· Θεὸν δὲ τῶν Ἰδουμαίων νομίζουσιν. Τεκναὺ δὲ τὴν πολιτείαν αὐτῶν εἰς τὰ Ἰσρααλῶν ἔθνη καὶ νόμιμα μεταστήσαντος, Ἡρώδης τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, ἄρχοντα τῆς Ἰδουμαίας καὶ Γάζης ἀποδείκνυσι τὸν Κοσόβαρον, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν

ille quidem in Samaria, Sebaste appellata, ad hunc modum aegrotabat.

8. Alexandra autem, quae Hierosolymis degebat, his de eo intellectis, conata est urbis munitiones occupare. duae autem erant, una quidem urbis ipsius, altera vero templi; quibus qui potiuntur, uniuersam gentem in sua potestate habent. nam sine iis sacrificia fieri nequeunt. Iudaeorum autem nemo a seipso impetrare potest, ut sacra non faciat; quippe quod eo sint ingenio, ut mori malint, quam cultum eum omittere, quem solebant Deo praestare. Alexandra igitur cum harum munitionum praesidiis colloquuta est, demonstrans eas sibi et Herodis filiis debere tradi, ne, si ille mortuus esset, alius quispiam rerum administrationem occupare anteuenteret: sin conualuisset, neminem tutius eas seruaturum, quam eius domesticos. Haec verba illi tulerunt non mediocriter: quin eo magis in fide sua tunc perstiterunt, quam et antea regi praestiterant, partim ob Alexandrae odium, partim quod indignum putabant de rege desperare quamdiu superstes esset. Erant autem de eius veteribus amicis: quinetiam eorum vnus, nomine Achiabus, regis erat consobrinus. Itaque eum continuo, nunciis missis, de Alexandrae instituto certiores fecerunt. Atque ille citra cunctationem eam quidem interfici iussit: ipse vero, postquam ex morbo difficulter, nec sine magno cruciatu reualuit, adeo grauiter ex animae simul et corporis vexatione exacerbatus erat, ut haud aegre de iis, qui primi in eius manus venerant, vel quauis de causa supplicium fumeret. Quinetiam amicos eius maxime necessarios interficit, Costobarum, et Lysimachum, et Gadium cognomine Antipatrum, insuper et Dositheim, ex huiusmodi causa.

9. Erat Costobarus, natu Idumaeus, eius regionis facile primus dignitate, de genere sacerdotum Coze; quem Deum existimant Idumaei. Hunc Costobarum, postquam Hyrcanus eos ex patriis institutis in Iudaeorum mores legesque coegerat, Herodes, regnum adeptus, Idumaeae Gazaeque praefectum constituit; eique sororem suam

ἀδελφὴν Σαλώμην, Ἰώσηπον ἀνελὼν τὸν εἰληφότα πρότερον αὐτήν, ὡς ἐδηλώσαμεν. Κοσόβαρος δὲ τῶν τυχῶν ἀσμένως καὶ παρὰ δόξαν, ἤρθη μᾶλλον ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, καὶ κατὰ μικρὸν ἐξέβαινεν, ἔθ' αὐτῷ καλὸν ἡγόμενος, ἄρχοντος Ἡρώδης τὸ πρεσβεταγμένον ποιεῖν, ἔτε τοῖς Ἰουδαίοις ἔθεσι τοὺς Ἰδουμαίους χρωμένους ὑπ' ἐκείνοις εἶναι. διαπέμπεται οὖν πρὸς Κλεοπάτραν, τὴν Ἰδουμαίαν Φάβιανος ἀπὸ τῶν ἐκείνης προγόνων γεγενησθαι, καὶ διὰ τοῦτ' εἶναι δίκαιοι αἰτεῖσθαι παρ' Ἀντωνίας τὴν χώραν· αὐτὸς γὰρ ἔτοιμος εἶναι μεταφέρειν τὴν εὐνοίαν εἰς ἐκείνην. ἐπραττε δὲ ταῦτα, τῇ Κλεοπάτρᾳ μὲν οὐδὲν τι μᾶλλον εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρεσκόμενος· εἰ δὲ περιαρθεῖη τῶν πλείωνων Ἡρώδης εὐεπιχείρητον εἶναι νομίζων καθ' αὐτὸν ἄρξαι τοῦ τῶν Ἰδουμαίων ἔθνους, καὶ μείζον πράξειν. ἐπιδιέβαινε γὰρ ταῖς ἐλπίσιν, ἔκ ὀλίγας ἀφορμὰς ἔχων καὶ γένος καὶ χρημάτων, ἃς μετὰ διηνεκοῦς αἰσχροκερδίας ἐπεπόριζο, καὶ μικρὸν οὐδὲν ἐπενόει. Κλεοπάτρα μὲν οὖν Ἀντωνίᾳ δευθεῖσα περὶ τῆς χώρας ταύτης ἀποτυγχάνει. λέγονται δὲ πρὸς Ἡρώδην οἱ λόγοι, κακῆϊνος ἔτοιμος ἦν ἀποκτεῖναι τὸν Κοσόβαρον, ὅμως τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς δευθείσης καὶ τῆς μητρὸς, ἀφίησι καὶ συγγνώμης ἡξίωσεν, ἔκ ἀνύποπτον αὐτὸν εἰς τὸ λοιπὸν ἔχων τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς τότε.

ἰ. Χρόνῳ δὲ διελθόντος, ἐπεὶ συνέβη τὴν Σαλώμην παρὰ τὴν Κλεοπάτραν πρὸς Κοσόβαρον, πέμπει μὲν εὐθύς αὐτῷ γραμματίον, ἀπολυομένη τὸν γάμον, οὐ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους νόμους. ἀνδρὶ μὲν γὰρ ἔξεσι παρ' ἡμῖν τοῦτο ποιεῖν, γυναικὶ δὲ οὐδὲ διαχωρεῖσθαι καθ' αὐτὴν γαμηθῆναι, μὴ τῇ πρότερον ἀνδρὸς ἀφιέντος. οὐ μὲν ἡ Σαλώμη τὸν ἐν γένει νόμον, ἀλλὰ τὸν ἐπ' ἐξουσία ἐλομένη, τὴν τε συμβίωσιν προαπηγόρευσε, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδην ἔλεγεν ὑπὸ τῆς εἰς ἐκείνον εὐνοίας ἀποσῆναι τὸν ἀνδρὸς· ἐγνωκέναι γὰρ αὐτὸν, μετ' Ἀντιπάτρῃ καὶ Λυσιμάχῃ καὶ Δοσιθέᾳ, νεωτέρων ἐφιέμενον. καὶ πῶς παρῆχε τῇ λέγῃ, τὴς Βάβας παῖδας, ὅτι διασώζοντο παρ' αὐτῷ χρόνον ἐνιαυτῶν ἡδὴ δώδεκα. τῷτο δὲ εἶχεν ἄνωγ'

Salomen nuptum dedit; interfecto Iosepho, qui eam ante duxerat, ut supra indicauimus. Costobarus autem, ista laete admodum et praeter spem assequutus, felicitate sua valde elatus est, paulatimque modum excessit, neque sibi honestum existimans imperantis Herodis iussa facere, nec Idumaeis in Iudaeorum potestate esse, eorumque uti moribus. Itaque ad Cleopatram mittit, significans Idumaeam semper maioribus ipsius Cleopatrae paruisse; ideoque aequum esse, ut ea ab Antonio regionem illam postularet: se enim paratum esse, suam beneuolentiam transferre ad Cleopatram. Haec autem agebat, non quod mallet Cleopatram imperio Idumaeam tenere; sed quod arbitrabatur, accisis Herodis viribus, facile se posse gentis Idumaeae dominatum adipisci, et ad maiora peruenire. Veniebat enim in maiorem spem, occasionem non exiguam, ut putabat, nactus, tum quod magno loco natus erat, tum quod diuitiis abundabat, quas assidua quaesierat auaritia: neque quidquam mediocri moliebatur. Et quidem Cleopatra, cum regionem istam ab Antonio impense flagitasset, eam non impetrauit. Herodes autem ista de re certior factus est, atque in eo erat, ut Costobarum interficeret: sed, sororis et matris precibus exoratus, dimittit eum, veniamque ei dedit; sic tamen, ut eum deinceps suspectum haberet propter illum conatum.

10. Aliquanto deinde post, cum forte inter Salomen et Costobarum ortum esset dissidium, ea illi continuo misit libellum ad dissuendum matrimonium, contra quam ferunt Iudaeorum leges. nam viro quidem apud nos id facere licet; neutiquam vero feminae, quae sponte discesserit, alteri nubere fas est, nisi prius a marito dimittatur. Veruntamen Salome, non lege Hebraeorum patria, sed ea, quae tum valebat, usa, et coniugio renunciauit et ad fratrem Herodem dicebat, se propter suam in eum beneuolentiam a marito discessisse: quoniam comperisset eum et Antipatrum et Dositheum nouis rebus studere. Atque ad fidem sermoni faciendam mentionem iniicit Babae filiorum, quos Costobarus decimum iam annum seruauerat. id quod verum erat: eaque re vehementer obstupuit rex,

καὶ πολλὴν ἐκπληξιν ἐποίησε τῷ βασιλεῖ παρ' ἐλπίδας ἀκιν-
 ῶν, ἐκεῖνητό τε μᾶλλον ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆ λόγῳ. τὰ
 γὰρ περὶ τῆς Βάβα πᾶδας ἐσπῆδασε πρότερον ἐπεξελθεῖν
 αὐτῆς, δυσμενεῖς γενομένους τῇ διαθέσει. τότε δὲ διὰ τὸ μῆ-
 κος τῆ χρόνου καὶ τῆς μνήμης ἐξεληλύθεισαν. ἡ δὲ ἔχθρα
 πρὸς αὐτῆς καὶ τὸ μῖσος ἀπὸ τοιούτων ἦν. Αντιγόνου τὴν βα-
 σιλείαν ἔχοντας, Ηρώδης μὲν ἐπολιόρκει δυνάμει τὴν τῶν Ιε-
 ρουσολύμων πόλιν· ὑπὸ δὲ χρείας καὶ κακῶν, ὅσα πολιορκη-
 μένοις παρίσταται, πλείους ἦσαν οἱ τὸν Ηρώδην ἐπικαλόμενοι,
 καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπονεύοντες ἤδη ταῖς ἐλπίσιν. ὄντες δ' ἐπ'
 ἀξιώματος οἱ τοῦ Βάβα πᾶδες, καὶ παρὰ τῷ πλήθει δυνα-
 τοι, πιστοὶ διετέλουν Αντιγόνῳ, τὸν τε Ηρώδην διέβαλλον αἰεὶ,
 καὶ συμφυλάττειν τοῖς βασιλεῦσι τὴν ἐκ γένους ἀρχὴν πρέ-
 τρεπον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν, ἅμα καὶ συμφέρειν αὐτὰ νομίζοντες,
 ἐπὶ τοιούτων ἐπολιτεύοντο. τῆς δὲ πόλεως ἀλίσκομένης, καὶ
 κρατοῦντος τῶν πραγμάτων Ηρώδης, Κοσόβαρος ἀποδει-
 χθεὶς τὰς διαβολὰς ἀναφράττειν καὶ φερεῖν τὴν πόλιν, ὡς
 μὴ διαπίπτειν ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπόχρεως τῶν πολιτῶν ἢ τάναν-
 τία τῷ βασιλεῖ πολιτευομένης, εἰδὼς ἐν ὑπολήψει καὶ τιμῇ
 τῆς τῆ Βάβα τῷ παντὶ πλήθει, καὶ νομίζων μέγα μέρος
 αὐτῷ γενήσεσθαι πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν πραγμάτων τὴν
 ἐκείνων σωτηρίαν, ὑπεξέθετο καὶ κατέκρυψεν ἐν οἰκίαις χω-
 ρίοις. καὶ τότε μὲν Ηρώδην, διεληλύθει γὰρ ἡ τῆς ἀληθείας
 ὑποψία, πτωσάμενος ὄρεοις, ἢ μὴν ἔδεν εἰδέναι τῶν κατ'
 ἐκείνης, ἀφῆτο τῆς ὑπονοίας. αὐτῶν δὲ κηρύγματα καὶ μή-
 νυτρα τῇ βασιλείᾳ ἐκτιθέντος. καὶ πάντα τρόπον ἐρευνῆς
 ἐπινοῶντος, ἐκ ἤλθεν εἰς ὁμολογίαν· ἀλλὰ τῷ τὸ πρῶτον
 ἔξαρκος γενέσθαι, τὸ φωραθῆναι τῆς ἀνδρας ἐκ ἀνυποτίμη-
 τος αὐτῷ πεπεισμένος, ὃ μόνον ἐκ τῆς εὐνοίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῆς ἀνάγκης ἤδη τῇ λανθάνειν αὐτῆς περιείχετο. περὶ τῶ-
 νων ἐξαγγελθέντων αὐτῷ διὰ τῆς ἀδελφῆς, ὁ βασιλεὺς
 πέμψας εἰς τῆς τόπης, ἐν οἷς διατρίβειν ἐμνηύθησαν, ἐκείνης
 τε καὶ τῆς συγκαταγνῆσθαι ἀπέκτεινεν· ὥςτις εἶναι μὴδὲν
 ὑπόλοιπον ἐκ τῆς Τεκανῆ συγγενείας, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν

huiusmodi quid audiens, quod nunquam suspicatus est, eo-
 que magis commotus est, quod res erat incredibilis. Nam
 quod ad Babae liberos attinet, id aliquando agebat, ut il-
 los ultum iret, quoniam sibi infensi repugnassent: verum
 tum tantum iam temporis praeterierat, ut eorum iam non
 recordaretur. Eius autem in eos odii et inimicitiarum
 causa fuit huiusmodi. Quo tempore regno fruebatur
 Antigonus, Herodes exercitu obsidebat Hierosolymorum
 urbem, et propter necessitatem et calamitates, quibus ob-
 sessi premebantur, erant multi, qui Herodem aduocarent
 et spe iam in eum propenderent. Babae autem filii (qui
 dignitate et gratia multum apud vulgus valerent) Antigo-
 no fideles esse persecuerunt, Herodemque semper culpa-
 bant, ac caeteros eo cohortabantur, ut regibus operam
 suam praestarent in tenendo principatu, quem a patribus ac-
 cepissent. atque illi quidem, dum et ista magno commo-
 do fieri existimarent, huiusmodi rebus studuerunt. Ve-
 rum vrbe capta, et Herode rerum potito, Costobarus,
 praeccludendis exitibus et vrbi custodiendae praefectus, ne
 ciues, qui fontes essent, et regis aduersarii euaderent; cum
 sciret Babae filios esse in existimatione et honore apud
 vniuersum populum, cogitaretque, si eis salutem daret,
 id sibi multum profuturum ad nouas res moliendas, eos
 subtraxit et certis in locis abscondit. Et tunc quidem He-
 rodi, nam id quod erat suspicatus est, iureiurando fidem
 fecit, se nihil quicquam de illis scire, eique suspi-
 cionem ademit. Deinde vero, cum rex per edicta
 indicii praemium proposuisset, et modis omnibus eos
 perquireret, ne tum quidem fateri voluit: sed quod
 primum inficiatus esset, si postea viri deprehenderen-
 tur non se impune laturum persuasum habens, non
 solum benevolentia sed necessitate tenebatur eos occul-
 tare. De istis quae sibi nunciata erant a sorore cum
 rex misisset ad loca, ubi esse dicebantur, et ipsos, et
 alios cum ipsis accusatos interfecit: ut nihil iam reli-
 quum esset de Hyrcani genere et cognatione, sed
 regnum plane in sua potestate haberet Herodes, nemi-

αὐτεξέσιον αὐτῷ, μηδενὸς ὄντος ἐπ' ἀξιώματος ἐμποδῶν ἵστασθαι τοῖς παρανομημένοις.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς κατ' Ἡρώδην, ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασι παραβαίνοντος τὰ ἔθνη τὰ πάτρια, δέκα πολιτῶν ἄνδρες συνάμωσαν. Περὶ κτίσεως Σεβαστῆς καὶ Καισαρείας, καὶ ἄλλων ἐπιτεχνισμάτων.

ΔΙΑ τῆτο καὶ μᾶλλον ἐξέβαινε τῶν πατρῶων ἐθῶν, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑποδίσφαιρε τὴν πάλαμ κατάσασιν, ἀπαρρυγχίετον ὤσαν. ἐξ ὧν ἡ μικρὰ καὶ πρὸς τὸν αὐθις χρόνον ἠδίκηθημεν, ἀμεληθέντων ὅσα πρότερον ἐπὶ τὴν εὐταβειαν ἤγε τοὺς ὄχλους. πρῶτον μὲν γὰρ ἀγῶνα πενταστηρικὸν ἀθλημάτων κατεστήσατο Καίσαρι, καὶ θέατρον ἐν Ἱερουσολύμοις ᾠκοδόμησεν, αὐθις τ' ἐν τῷ πεδίῳ μέγιστον ἀμφιθέατρον, περίοπτα μὲν ἅμφω τῇ πολυτελείᾳ, τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους ἔθους ἀλλότρια. χρεῖσίς τε γὰρ αὐτῶν, καὶ θιαμάτων τοιούτων ἐπίδειξις, οὐ παραδίδονταί. τὴν μέντοι παῖνγυριν ἐκείνος ἐπιΦανεσάτην τὴν τῆς πενταστηρίδος συντελεῖ, καταγγείλας τε τοῖς πέριξ, καὶ συγκαλῶν ἀπὸ τοῦ παντὸς ἔθνους. οἱ δ' ἀθληταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀγωνισμάτων ἀπὸ πάσης γῆς ἐκαλοῦντο κατ' ἐλπίδα τῶν προκειμένων καὶ τῆς νίκης εὐδοξίαν, συνελέγησάν τε οἱ κορυφαϊότατοι τῶν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. οὐ γὰρ μόνον τοῖς περὶ τὰς γυμνικὰς ἀσκήσεις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ μουσικῇ διαγενομένοις, θυμελικοῖς καλυμένοις, πρῶτιθι μέγιστα νικητήρια· καὶ διασπάδατο πάντας τὰς ἐπισημοτάτας ἑλθεῖν ἐπὶ τὴν ἄμιλλαν. πρῶθις δὲ καὶ τεθρίπποις καὶ συνωρίσι καὶ κέλῃσιν ἡ μικρὰς δωρεάς· καὶ πάνθ', ὅσα κατὰ πολυτέλειαν ἢ σεμινοπρέπειαν παρ' ἐκάστοις ἐσπάδατο, φιλοτιμία τοῦ διασημον αὐτῷ γενέσθαι τὴν ἐπίδειξιν, ἐξεμιμήσατο. τό γε μὴν θέατρον ἐπιγραφὰ κύνων περιέχον Καίσαρος, καὶ τρόπαμα τῶν ἐθνῶν, ἃ πολεμήσας ἐκείνος ἐκτίσατο, χρυσοῦ τε ἀπέ-

ne iam alicuius auctoritatis superflite, qui, quae contra legem fierent, impedire posset.

CAP. VIII.

*Quomodo in Herodem, peregrinis moribus violentem patria instituta, decem cives coniurarunt. De ex-
structione Sebastae et Caesareae, aliarumque muni-
tionum.*

HAC de causa deflexit etiam magis a patriis moribus, et peregrinis institutis antiquum rerum statum subinde labefactavit, quem inuiolatum esse, et integrum mansisse oportebat. unde temporis processu magna mali labes nobis illata est, illis insuper habitis, quibus populus antea adductus erat ad pietatem. Primum enim pugilum ludos quinquennales instituit Caesari, et theatrum Hierosolymis aedificavit, deinde in campo maximum amphitheatrum, utrumque operis magnificentia conspiciendum, sed a moribus Iudaicis alienum. horum enim usus et spectaculorum apparatus a maioribus non acceperant. Ille tamen hunc conventum quinquennalem maximo cum splendore celebravit, missis qui eum finitimis indicerent, et spectatores ex omni gente conuocarent. adeoque ex cunctis finibus athletae et omnis generis ludiones accersiti erant spe praemii propositi gloriaeque ex victoria. confluxeruntque exercitissimi quique in ludicris hisce studiis. nam non solum iis, qui gymniciis certaminibus operam dant, sed et in musica vitam agentibus, qui thymelici vocantur, maxima victoriae nomine constituit praemia; atque in id omni cura incumbere, ut nobilissimi quique in certamen venirent. quin et dona non exigua et bigis et quadrigis et equo singulari vincentibus proponenda curavit: et quaecunque uspiam ad magnificentiam et dignitatem elaborata fuerant studiose aemulabatur, modis omnibus agens, ut spectaculum eximium daret et illustre. Theatrum vero ipsum splendidissime ornatum erat, depictis per circuitum Caesaris gestis, et tropaeis, quae a gentibus debellatis reportaue-

Φθῆ και ἀργύρου πάντων αὐτῶ πεποιημένων. τὰ δ' εἰς ὑπερβολὴν οὐδὲν οὕτως ἦν, οὔτ' ἐσθῆτος τίμιον, οὔτε σκευῆς λίθων, ὃ μὴ τοῖς ὀρωμένοις ἀγωνίσμασι συνεπεδείκνυτο. παρὰ σκευὴ δὲ καὶ θηρίων ἐγένετο, λεόντων τε πλείων αὐτῶ συναχθέντων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα καὶ τὰς ἀλλὰς ὑπερβαλλούσας ἔχει καὶ τὴν φύσιν ἐς σπανιώτερα· τούτων αὐτῶν τε πρὸς ἀλλήλα συμπλοκαὶ καὶ μάχα πρὸς αὐτὰ τῶν κατεγνωσμένων ἀνθρώπων ἐπιτηδεύοντο. τοῖς μὲν ξένοις ἐκπληξίς ὁμοῦ τῆς δαπάνης καὶ ψυχαγωγία τῶν περὶ τὴν θέαν κινδύνων· τοῖς δ' ἐπιχωρίοις Φανερὰ κατάλυσις τῶν τιμωμένων παρ' αὐτοῖς ἐθῶν. ἀσεβὲς μὲν γὰρ ἐκ προδήλου κατεφαίνετο, θηρίοις ἀνθρώπους ὑπορρίπτειν, ἐπὶ τέρεφει τῆς ἀνθρώπων θεάς· ἀσεβὲς δὲ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐξαλλάττειν τοὺς θεσμούς. πάντων δὲ μᾶλλον ἐλύπει τὰ τρόπαια· δοκοῦντες γὰρ εἰκόνας εἶναι τὰς τοῖς ὅπλοις περιελημμένας, ὅτι μὴ πάτριον ἦν αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα σέβειν, οὐ μετρίως ἐδυχεράμουν.

β'. Ελάνθανον δὲ ἔδδὲ τὸν Ηρώδην ἐκταραττόμενοι, καὶ βίαν μὲν ἐπάγειν ἄκακρον ᾔετο· καθωμίλει δ' ἐνίης καὶ παρηγόρει, τῆς δεισιδαιμονίας ἀφαμερούμενος. οὐ μὲν ἔπειθεν· ἀλλ' ὑπὸ δυσχερείας ὧν ἐδόκουν ἐκείνον πλημμελεῖν, ὁμοθυμαδὸν ἐξεβόων, εἰ καὶ πάντα δοκεῖεν οἰσά, μὴ φέρονται εἰκόνας ἀνθρώπων ἐν τῇ πόλει, τὰ τρόπαια λέγοντες. οὐ γὰρ εἶναι πάτριον αὐτοῖς. Ηρώδης δὲ τεταραγμένης ὁρᾶν καὶ μὴ ῥαδίως ἂν μεταπessόντας, εἰ μὴ τύχοιεν παρηγορίας, καλέσας αὐτῶν τὰς ἐπιφανεστάτας, εἰς τὸ θέατρον παρήγαγε, καὶ δείξας τὰ τρόπαια, τί ποτε δοκεῖ αὐτοῖς ταῦτα, ἐπύθετο. τῶν δ' ἐκβοησάντων ἀνθρώπων εἰκόνας, ἐπιτάξας ἀφαιρεθῆναι τὸν περιθέσιμον κόσμον, ἐπιδείκνυσιν αὐτοῖς γυμνὰ τὰ ξύλα. τὰ δ' εὐθύς ἦν ἀποσυληθέντα, γέλως καὶ πλείων εἰς διάχυσιν ἐδυνήθη, τῷ καὶ πρότερον αὐτὰς ἐν εἰρωνείᾳ τίθεσθαι τὰς κατασκευὰς τῶν ἀγαλμάτων.

γ'. Τῆτον δὲ τὸν τρόπον αὐτῇ παρακρεσασμένῃ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ὁρμὴν ἣν ἐπεπόνθεισαν ἐξ ὀργῆς διαχέαντες,

rat, opere ex probo puroque auro et argento. Et quod ad apparatus attinet, nihil erat vestis adeo pretiosum, nihil gemmarum ornatus adeo splendidum, quod non cum ludionibus, qui spectarentur, simul in conspectum veniret. Paratae erant etiam ferae, et leonibus quamplurimis ipsius iussu conquisitis, aliisque, quae aut robore praecelebant, aut natura mira erant raritate: atque id agebatur, ut vel istae inter se committerentur, vel cum hominibus ad eas damnatis pugnarent. Peregrinis quidem summa erat admiratio sumtuum, simul et animorum oblectatio ex periculorum conspectu: indigenis vero manifesta videbatur morum, qui ipsis summo in honore erant, dissolutio. Res ipsa enim indicabat plane impium esse, homines ad bestias projicere in hominum ex spectaculo delectationem; itemque leges cum peregrinis moribus permutari. Sed nihil eos magis offendeat, quam tropaea: nam cum ea putarent imagines esse armis inclusas, ideo quod patriis legibus istiusmodi quid colere nefas esset, indignissime eas ferebant.

2. Neque vero nesciebat Herodes eos turbari, et vim illis inferre intempestivum existimabat: quapropter operam dabat, ut nonnullos eorum mitigaret verbis, et ea religione solueret. Verum nihil proficiebat: sed quod moleste ferrent ea, quibus illum flagitium admittere existimabant, uno consensu vociferabantur, si omnia patientia forent, at hominum quidem imagines (tropaea inucentes) in urbe non passuros. laud enim moribus patriis fas esse. Herodes vero, cum videret illos turbatos esse, et non facile ei cessuros, nisi solatii aliquid adhiberetur, eorum praecipuos vocat, et in theatrum ductis tropaea monstrat, quaeritque, quidnam haec eis videantur. Cumque exclamassent, hominum esse imagines, tunc ille, ubi iusserat ornamenta detrahi, merum lignum eis ostendit. Atque ista repente suo denudata erant ornatu, et risus in omnium ora vultusque diffusus est; quippe qui iam ante imaginum apparatus pro ridiculo ducerent.

3. Cum autem populum hoc pacto repulisset, atque impetum, quo irati ferebantur, dissipasset, plerique sic erant,

οὐκ οὐκ πλείους μὲν εἶχον, ὥς μεταβεβλήσθαι καὶ μὴ χαλεπαίνειν
 ἔτι. τινὲς δ' αὐτῶν ἐπέμενον τῇ δυσχερείᾳ τῶν ἂν ἐξ ἔθους
 ἐπιτηδευμάτων, καὶ τὸ καταλύσθαι τὰ πάτρια μεγάλων
 ἡγούμενοι ἀρχὴν κακῶν, ὅσιον ᾗθησαν ἀποκινδυνεύσαι μάλ-
 λον, ἢ δοκεῖν, ἐξαλλαττομένης αὐτοῖς τῆς πολιτείας, περιο-
 ρᾶν Ἡρώδην, πρὸς βίαν ἐπεισάγοντα τὰ μὴ δι' ἔθους ὄντα,
 καὶ λόγῳ μὲν βασιλέα, τῷ δ' ἔργῳ πολέμιον φαινόμενον τῷ
 παντὸς ἔθνους. ἐκ δὲ τῆς συνωμοσάμενοι πάντα κίνδυνον
 ὑποδύεσθαι δέκα τῶν πολιτῶν ἄνδρες, καὶ ξιφίδια τοῖς ἱμα-
 τίοις ὑπολαβόντες· ἦν δ' αὐτοῖς, δι' ἀναξιοπράθειαν ὧν ἤκα-
 σαν, καὶ τῶν διωφθορότων τίς τῶν ὀφθαλμῶν συνωμοσμένος,
 ἂν ὥς συνεργῆσαι τι καὶ λίαν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἱκανός, ἀλλ'
 ἐν ἐτοίμῳ κατατιθεὶς αὐτὸν, παθεῖν εἴ τι κακείνοις συμβαί-
 νη δυσχερές· ὥς μὴ μετρίαν τὴν ὀρμὴν τοῖς ἐπιχειρῶσι δι'
 αὐτὸν γενέσθαι.

δ'. Ταῦτα γνόντες ἀπὸ συνθήματος εἰς τὸ θέατρον ἐχώ-
 ρουν, ἐλπίσαντες μὲν οὐδ' αὐτὸν Ἡρώδην διαφεύξεισθαι, προα-
 πεσόντων ἐξ ἀφανῆς, πολλοὺς δ', εἰ καὶ μὴ τυγχάνοιεν
 ἐκείνῃ, τῶν περὶ αὐτὸν ἀναμνήσκειν οἰόμενοι· καὶ ταῦτ' αὐτοῖς
 ἀρκέσειν, εἰ καὶ θνήσκουσιν, εἰς ἔννοιαν ὧν ὁ βασιλεὺς ἐξυβρί-
 ζειν ἐδόκει τὸ πλῆθος, καὶ αὐτὸν ἐκείνον ἀγαγεῖν. ἐκείνοι
 μὲν οὖν προκατασάντες, ἐπὶ τοιαύτης ἦσαν προθυμίας. εἰς
 δὲ τῶν ὑφ' Ἡρώδῃ πολυπραγμονεῖν καὶ διαγγέλλειν τὰ τοι-
 αῦτα τεταγμένων ἐξευρηκῶς ὅλην τὴν ἐπίθεσιν, εἰς τὸ θέα-
 τρον εἰσιέναι μέλλοντι τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ', ὃ γὰρ
 ἀνοίκειον ᾗθη τὸν λόγον, εἰς τε τὸ μῖσος ἀφορῶν, ὃ συνήδει
 παρὰ τῶν πλειόνων αὐτῷ, καὶ τὰς ταραχὰς τὰς ἐπὶ τοῖς
 καθ' ἑκάστα γινόμενας, ἀναχωρήσας εἰς τὸ βασίλειον, ὀνο-
 μασι τῶν ἐν ταῖς αἰτίαις ἐκάλει. προσπιπτόντων δ' αὐτοῖς
 τῶν ὑπηρετῶν αὐτόφωροι λαμβανόμενοι, τὸ μὲν ὥς ἂν ἂν
 διαφύγοιεν ἤδυσαν· ἐπεκόσμησαν δὲ τὴν ἀναγκαίαν κατα-
 στροφὴν τῷ τέλει, τῷ μηδὲν ὑφίεναι τῷ φρονήματος. ὃ γὰρ
 ἐντραπέντες, ὃδ' ἀρετῆς ἀμείνων τὴν πράξιν, ἀνέδειξαν ἤδη κρα-
 τήμενοι τὰ ξίφη· διωμολογήσαντο δὲ καλῶς καὶ σὺν εὐσε-

vt mutati pacatique esse viderentur. tamen eorum nonnulli in offensione ex mutatis moribus perseuerabant; et, cum crederent ex patriis institutis violatis magna oritura esse mala, satius esse putarunt vel quoduis periculum subire, quam videri Herodem sinere, mutato rerum statu, quidquam contra receptos per vim introducere, et, dum pro rege se gereret, reuera se toti genti inimicum infestumque ostendere. Itaque coniurarunt ciues decem in quoduis periculum, et pugiones sub vestibus sumserunt; eratque inter eos quidam caecus, qui, eorum, quae audierat, indignitate commotus, cum eis coniurauit: non ille quidem quasi eos in facinore patrando multum adiuturus, sed cum eis aduersa pati paratus, si eis male res caderet: id quod illis ad rem aggrediendam multum animi addidit.

4. Ita decreta re vadunt vno animo in theatrum, spei pleni, ne Herodem quidem ipsum euasurum, cum ex improviso eum adorituri essent: aut certe, si ab eo aberrarent, fore arbitantes, vt multos ex eius comitibus interficerent; atque ita regi ipsi occasionem praeberent cogitandi de iniuria, quam genti inferre videbatur, etiamsi ipsis morientum foret. Et illi quidem iam ante parati ea erant animi alacritate. Quidam autem ex Herodis emissariis, cui datum erat istiusmodi de rebus satagere eique referre, totum negotium, ab ipso deprehensum, regi in theatrum intraturo nunciauit. Atqui ille (nam nuncium a vero non abhorre visum est, si vel ad odium respiceret, quod sibi a plerisque concitari nouerat, aut ad turbas ex rebus fere singulis coortas) recepit se in regiam, et coniuratos suis nominibus euocabat. Cum autem a satellitibus, illos adortis, in ipso facinore comprehensi essent, vbi intellexerunt, se crimen effugere non posse, operam dederunt; vt vitae exitum, quem euitare non poterant; honestarent; de animo suo nihil remittendo. non enim eos facti suppudit, aut quidquam sunt inficiati; sed cum iam tenerentur, pugiones ostenderunt: confessique sunt se pulchre ac

Βεβαίη τὴν συνωμοσίαν αὐτοῖς γενέσθαι, κέρδους μὲν οὐδενός, οὐδ' οἰκείων ἔνεκεν παθῶν, τὸ δὲ πλεον ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἔσθαι, ἃ καὶ πᾶσιν ἢ φυλάττειν ἢ θνήσκειν πρὸ αὐτῶν ἄξιον. τοιαῦτα μὲν ἐκείνοι, τῇ προαιρέσει τῆς ἐπιβλητῆς ἐμπαρήσιασάμενοι, περιστάτων αὐτοῖς τῶν βασιλικῶν ἤγοντο, καὶ πᾶσαν αἰκίαν ὑπομείναντες διεφθάρησαν. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὸν ταῦτα μηνύσαντα κατὰ μῖσος ἀσπασάμενοί τινες, ἐκ ἀπέκτειναν μόνον, ἀλλὰ καὶ μελίστι διολόντες πρῆθυσαν κυσίη. ἐωρᾶτο δὲ πολλοῖς τῶν πολιτῶν τὰ γινόμενα, καὶ κατεμήνυσεν ἑδείς, ἕως Ἡρώδης πικρότερον καὶ Φιλόνηκον ποιημένον τὴν ἔρευναν, ἐκβασανισθῆσαι γυναῖκές τινες ὡμολόγησαν, ἃ πρᾶχθέντα εἶδον. καὶ τῶν μὲν ἐνεργησάντων ἐγένετο τιμωρία, πανοικὶ τὴν προπέττειαν αὐτῶν ἐπεξίοντος. ἡ δ' ἐπιμονὴ τῇ πλήθους, καὶ τὸ τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων πίστεως ἀκατάπληκτον, ἔρᾳδιον ἐποίκει τὸν Ἡρώδην, εἰ μὴ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας κρατᾷ. καὶ διέγνω πάντοθεν περιεληφέναι τὸ πλῆθος, ὥς μὴ νεωτερίζοντων Φανεράν γενέσθαι τὴν ἀπόσασιν.

ε'. Εξωχυρωμένης οὖν αὐτῷ τῆς πόλεως μὲν ὑπὸ τῆς αὐλῆς, ἐν ἣ διητᾶτο, τῇ δὲ ἰερῇ τῇ περὶ τὸ Φερίον ὀχυρότητι, τὸ καλούμενον Ἀντωνίαν, τὸ κατασκευασθὲν ὑπ' αὐτῆς, τρίτον παντὶ τῷ λαῷ τὴν Σαμάρειαν ἐπενόησεν ἐπιτείχισμα, καλέσας μὲν αὐτὴν Σεβαστήν, οἰόμενός δὲ κατὰ τῆς χώρας γίνεσθαι τῷτο ἔθνη ἑλᾶττον, ἰχυροποιεῖ τὸν τόπον, ἀπέχοντα μὲν Ἱεροσολύμων μιᾷς ὁδῶν ἡμέρας, εὐχρηστον δ' ὄντα καὶ κοινὸν ἐπὶ τε τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει γενησόμενον. τῷ δὲ ἔθνει παντὶ Φερίον ἐνωκοδόμησεν, τὸ πάλαι μὲν καλέμενον Στρατῶνιος κύργον, Καισάρειαν δ' ὑπ' αὐτῆς προσαγορευθῆναι. ἐν τε τῷ μεγάλῳ πεδίῳ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων περὶ αὐτὸν ἀποκληρώσας, χωρίον συνένκτισεν ἐπὶ τε τῇ Γαλιλαίᾳ Γάβα καλούμετον, καὶ τῇ Περαιᾷ τὴν Εσβεωνίτιν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς κατὰ μέρος, αἷ τι πρὸς ἀσφάλειαν ἐπεξευρίσκειν, καὶ διαλαμβάνων φυλακαῖς τὸ πᾶν ἔθνος, ὥς ἤκιστα μὲν ἀπ' ἐξουσίας εἰς τὰς ταραχὰς προπίπτειν, αἷς καὶ μικρῇ κινήματι

pie coniurationem fecisse, ne quidem quaestus ullius gratia, neque suis ut obsequerentur affectibus; sed, quod maius, pro institutis publicis, quae par est ut omnes aut custodirent aut pro illis vitam amitterent. Istis quidem ab illis de suo insidiandi proposito magna cum fiducia dictis, a regiis circumdati militibus abducti sunt, et modis omnibus excruciatum mortem oppetierunt. Verum cum et indicem istum, qui illis odio erat, quidam non multo post corripuissent, non solum interfecerunt, sed et membra- tim discerptum canibus dilaniandum obiecerunt. atque id multi civium viderunt, neque tamen quisquam indicavit, donec, Herode acerbam et acrem quaestionem habente, coactae quaedam cruciatibus mulieres confessae sunt quae facta viderant. Et quidem in auctores facinoris animadversum est, a totis familiis pro temerario ausu poenas repetendo. At populi perseverantia, et in legum tuitione intrepida constantia, fecit, ut Herodes non facilius evaderet, nisi se tutius muniret. Statuit itaque populum vndique circumsepere, ne huiusmodi motus in apertam rebellionem erumperent.

5. Cum igitur urbem haberet firmatam palatio, in quo degebat ipse, et templum validitate munitionis, quae Antonia vocabatur, quam ipse construxerat, cogitavit tertium contra populum propugnaculum esse posse Samariam, quam nominavit Sebasten: atque id ratus ad provinciam in officio continendam non minoris esse momenti, locum valide muniuit, distantem quidem Hierosolymis itinere unius diei, qui vero tum ad regionem tum ad urbem communiter usui esse posset. Quin et ad totam nationem inaedificavit munitionem, quae quondam Stratonis turris appellabatur, ab ipso vero Caesarea nominata est. item in Maguo campo, cum ex lectis circa ipsum militibus sorte quosdam duxisset, castellum construxit, itidemque in Galilaea locum, Gaba nomine, et in Peraea Elebonitim. Et ista quidem in singulis, ad locorum securitatem semper aliquid adiiciens, totamque gentem custodiis circumdans, ut nequaquam pro arbitrio tumultus cierent, qui frequenter ex motu levissimo fieri solebant, neque laterent, cum con-

τοὺς ἐγγυσιμένους συνεχῶς ἐχεῶντο, λαμβάνειν δὲ μηδ' εἰ πα-
ρακινοῖεν, ἐφεστηκότων αἰετίνων πλησίον, εἰ καὶ γινώσκεν καὶ
κωλύειν ἐδύναντο. τότε δὲ τὴν Σαμάρειαν ὠρημένους τειχι-
ζεν, πολλὰς μὲν τῶν συμμαχησάντων κατὰ τὰς πολέμους,
πολλὰς δὲ τῶν ὁμῶρων συμπολίζεν ἐπετήδευεν, ὑπὸ τε Φιλο-
τιμίας τῆ νεῶν ἐγείρειν, καὶ διὰ τὸ πρότερον ἔκ ἐν ταῖς ἐπι-
σήμεσι ἦσαν, καὶ μᾶλλον ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῷ τὸ Φι-
λότιμον ἐπετηδέυστα, τὴν τε προσηγορίαν ὑπέλλαττε, Σεβα-
στὴν καλῶν, καὶ τῆς χώρας ἀρίστην ἦσαν τὴν πλησίον κατεμέ-
ριζε τοῖς οἰκήτορσιν, ὡς ἐπευθὺς ἐν εὐδαιμονίᾳ συνιόντες εἰ-
κεῖν· καὶ τείχει κατετρῶ τὴν πόλιν περιέλαβε, τότε τῇ χω-
ρῇ πρόσαντες εἰς ἐρυμνότητα κατασκευαζόμενος, καὶ μέγε-
θος ἔχ' ὡς τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὥστε μηδὲν ἀποδεῖν τῶν ἐλλογι-
μωτάτων πόλεων περιλαμβάνων. εἰσὶ γὰρ ἦσαν εἴκοσιν.
ἐντὸς δὲ καὶ κατὰ μέσσην τριῶν ἡμισαδίων τέμενος ἀνῆκε, παν-
τοίως κεκοσμημένον, καὶ ναὸν ἐν αὐτῷ μεγεθεῖ καὶ κάλλει
τῶν ἐλλογιμωτάτων ἤγειρεν· ἐν τε τοῖς κατὰ μέρος διὰ πάν-
των ἐκράτει κοσμῶν τὴν πόλιν, τὸ μὲν ἀναγκαῖον τῆς ἀσφα-
λείας ὄρων, καὶ τῇ τῶν περιβόλων ἐρυμνότητι Φερίον αὐτὴν
ποιῶμενος ἐπὶ τῇ μείζονι, τὸ δ' εὐπρεπές, ὡς ἂν ἐκ τῆ Φιλο-
καλεῖν καὶ μνημεῖα Φιλανθρωπίας καταλιπεῖν ἐν ὑσέρῳ.

ΚΕΦ. 9'.

Περὶ τῆ λιμῆ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν καὶ Συρίαν γεγονότος· καὶ
ὡς Ηρώδης, γάμον ἑαυτῷ προσκατεργασάμενος, Και-
σάρειαν καὶ πόλεις ἄλλας Ἑλληνίδας ἀνακτίσει...

Κατὰ τῆτον μὲν αὖν τὸν ἐνιαυτὸν, τρισκαίδέκατον ὄντα τῆς
Ηρώδης βασιλείας, πάθῃ μέγιστα τὴν χώραν ἐπέλαβεν, εἴτε
δὴ τῷ Θεῷ μνησάντος, ἢ καὶ κατὰ περιόδου ἀπαντήσαντος
τῇ κακῇ. πρῶτον μὲν γὰρ αὐχμοὶ διηνεκῆς ἐγίνοντο, καὶ διὰ
τὸ τοιοῦτον ἀκαρπὸς ἡ γῆ, μήθ' ὅσα κατ' αὐτὴν εἰσθύνετο ἀνα-
βλαστάνειν Φερίσσει· ἔπειτα καὶ τῆς διαίτης κατὰ τὴν ἔνδει-
αν τῶν σιτίων ἐξαλλαττομένης, νόσοι τῶν σωμάτων καὶ

citari coeperint, dum nonnulli semper in promptu haberentur, qui motus resciscere et impedire possent. Tunc autem ad Samariam muniendam profectus, deduxit eo coloniam, tum eorum, quorum opera in bello usus fuerat, tum vicinorum, partim cupiditate erigendi in ea templum, partim quod ea antea parum celebris fuerat, tum maxime quod in sui securitatem etiam munificentiae valde studebat; atque nomine eius mutato Sebasten appellavit, et finitimum territorium, quod erat illius regionis optimum, diuisit incolis, ut in ipso statim aduentu feliciter agerent: et valido muro urbem circumdedit, usus decliuitate loci ad firmitatem, comprehensoque spatio, non quantum fuerat prius, sed tanto, ut nihil vel celeberrimis urbibus cederet. nam quinque stadiorum erat in circuitu. Quin et intus eius in meditullio sacrum sesquistadii locum reliquit, omnibus rebus ornatissimum, et ibi templum exstruxit magnitudine et pulchritudine in primis memorabile: urbemque in singulis eius partibus indies decorabat, sibi quidem necessarium esse videns, ut tutius degeret, adeoque moenium validitate eam castelli ad instar muniens maiori ex parte, honorificum vero, ut posset ex elegantiae studio beneficentiae etiam monumenta posteris relinquere.

CAP. IX.

De fame, quae fuit in Iudaea et Syria: et quomodo Herodes, cum nuptias sibi et adornasset, Caesaream et alias urbes Graecas instaurat.

Cæterum eodem anno, qui regni Herodis XIII fuit, maximae calamitates in eam regionem inuasunt, siue ex Dei ira, siue malo statis temporibus ingruente. Nam primum quidem continua erat siccitas, et inde insequuta est sterilitas terrae, ne illos quidem fructus ferentis, quae solita erat sponte sua edere: ac deinde victus ratione praeduliorum inopia mutata, corporum inualitudine labora-

πάθος ἤδη λοιμικὸν ἐκράτει, διηνεκῶς ἀντιφoδιαζομένων αἰ-
τοῖς τῶν κακῶν. τό, τε γάρ ἡπορήσθαι Θεραπείας καὶ τρο-
φῆς ἐπέτεινεν εἰς πλεον ἀρξάμενην ἰχυρῶς τὴν λοιμώδη νό-
σον, ἣ τε Φθορὰ τῶν ἕως ἀπολλυμένων ἀΦηρέτο καὶ τὰς
περιόντας εὐθυμίας, ἐπεὶ προσαρκεῖν ταῖς ἀπορίαις ἐξ ἐπι-
μελείας ἔκ ἦν. Φθαρέντων γε μὴν τῶν ἐπ' ἑτας καρπῶν, καὶ
τῶν ὅσοι πρότερον ἀπέκιντο δεδαπανημένων, ἔδδεν εἰς ἐλπί-
δα χρηστὸν ὑπελείπετο, μᾶλλον ἢ κατὰ προσδοκίαν ἐπιτεί-
νοντος τῆ κακῆ, καὶ ἔδδεν κατ' ἐκείνον τὸν ἐπ' αὐτὸν μόνον. ὥς
αὐτοῖς εἶναι μὲν ἔδδεν ὑπόλοιπον, ἀπολωλέναι δὲ καὶ τῶν
περιόντων τὰ σπέρματα, μηδὲ τὸ δεύτερον ἀνείσης τῆς γῆς.
ἣ τε ἀνάγκη πολλὰ διὰ τὰς χρείας ἐκαμύργει. καὶ τὰς
ἀπορίας ἔκ ἐλάττω εἶναι συνέβαινεν αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, τῶν
τε φόρων, ἧς ἐλάμβανεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀΦηρημένῳ, καὶ τὰ
χρήματα δεδαπανηκότες πρὸς Φιλοτιμίαν ὧν τὰς πόλεις
ἐπισκευάζει. ἦν τε ἔδδεν ὁ, τι καὶ βοηθείας ἄξιον ἐδόκει,
προκατεληφότος τῆ κακοῦ καὶ μῖσος εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἀρ-
χομένων. τό γάρ ἔκ εὐ πράττειν Φιλαίτιον αἰεὶ κατὰ τῶν
προεσηκότων.

β'. Εν τοιούτοις δισνοεῖτο βοηθεῖν τῷ καρῷ. χαλεπὸν δ'
ἦν, ἕτε τῶν πλησίον ἐχόντων ἀποδίδoσθαι σιτία, τῷ μὴδ'
αὐτὰς ἐλάττω πεπονθέναι, χρημάτων τε ἔκ ὄντων, εἰ καὶ δυ-
νατὸν ὀλίγον ἐπὶ πολλοῖς εὐπορήθῃναι. καλῶς μέντοι νομί-
ζων ἔχειν πάντως εἰς τὴν βοήθειαν μὴ ἀμελεῖν, τὸν ὄντα κέ-
σμον ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆ συνέκοψεν ἀργυρεῖς καὶ χρυσίαι,
μήτε τῆς ἐν ταῖς κατασκευαῖς ἐπιμελείας, μήτ' εἴ τι τέχνη
τίμιον ἦν, τέττε Φεισάμενος. ἔπεμπε δ' ἐπ' Αἰγύπτῳ τὰ
χρήματα, Πετρωνίῃ τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ Καίσαρος εἰληφότος.
ἕτος, ἔκ ὀλίγων ἐπ' αὐτὸν καταφευγόντων διὰ τὰς αὐτὰς
χρείας, ἰδία τε Φίλος ὧν Ηρώδης, καὶ διασώσασθαι θέλων
τὰς ὑπ' αὐτῷ, πρώτοις μὲν ἔδωκεν ἐξάγειν τὸν σῖτον, εἰς
ἅπαντα δὲ κατὰ τὴν ὥνῃ καὶ τὸν ἐκπλου συνήργησεν, ὥς
μέγα μέρος ἢ τὸ πᾶν γενέσθαι ταύτης τῆς βοηθείας. ὁ γὰρ
Ηρώδης, τέττων ἀΦικομένων, ἐν ἀφορμῇ τὴν ἐπιμέλειαν τῇ

bant et pestilentiae morbus grassabatur, aliis post alias calamitatibus perpetuo in ipsos irruentibus. nam, et quod curatione egerent et alimento, pestis vehementer ingravescens magis exacerbatur, et strages eorum, qui ita moriebantur, etiam superstitibus omnem de se spem eripuit, ut qui necessitatibus suis nulla cura subuenire possent. Porro corruptis anni fructibus, et absumentis qui iam ante reponebantur, nihil boni, quod sperarent, reliquum erat, malo praeter opinionem indies crescente, et non in istum duntaxat annum. adeo ut ne minimum quidem illis restaret, sed etiam semina reservata perierint, terra secunda vice nihil reddente. Quin et necessitas fecit, ut ad inopiam sublevandam novis quamplurimis excogitandis studerent: fiebatque, ut ipse rex non minus egestate laboraret: ut qui nihil tributi, prout consueverat, e terra acceperit, et pecuniam consumserit in liberalitate erga eos, quorum vrbes instauravit. nihilque erat quod dignum videbatur, cui opem ferret, cum iam ei ex calamitatibus constatum esset subditorum odium: non raro enim fit, ut, cum res minus prospere cedant, in eos, qui praesunt, querelas adhibeant.

2. Cum ita se res haberent, cogitabat temporis atrocitatem leuare. verum difficile erat, cum nec finitimi haberent quod ad victum suppeditaret, ut qui iisdem malis conflictarentur; nec pecunia illi suppeteret, si quo modo vel tantillum pro tam multis comparari potuisset. Par tamen esse existimans, ut nihil omnino omitteret ad illos sublevandos, quicquid erat ornatus in regia ex auro et argento id totum concidit, ita ut nec vasis cura elaboratis nec arte pretiosiori factis pepercerit. Mittebat autem pecuniam in Aegyptum, cuius praefecturam a Caesare acceperat Petronius. Ille, non paucis ob eandem necessitatem ad eum confugientibus, cum priuatim esset Herodis amicus, eiusque subditos conservatos esse vellet, primis ipsis concessit frumentum exportare, et modis omnibus tam in eo emendo quam in evchendo illos adiuvit, ita ut magna ex parte vel in uniuersum ei hoc debeatur auxilium: Herodes itaque, ubi illi aduenerant, opis allatae causam

αὐτῷ προσιθεὶς, ἢ μόνον ἀντιμετέστησε τὰς γνώμας τῶν πρῶ-
 τερον χαλεπῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ἐποιήσατο τὴν
 ἐπίδειξιν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προσασίας. πρῶτον μὲν γάρ,
 ὅσοις οἶόν τε καὶ δι' αὐτῶν τὰς τροφὰς ἐκπονεῖν, ἐνέμε τῷ σί-
 τι τὴν ἑκταξὶν ἀκριβεστάτην ποιούμενος· ἔπειτα πολλῶν ὄν-
 των, οἱ κατὰ γῆρας ἢ τινὰ προσῆσαν ἄλλην ἀδένειαν ἔχ-
 ῖκανῶς εἶχον αὐτοῖς παρασκευάζειν τὰ σιτία, πρηνόει κατα-
 σήσας ἀρτοποιούς, καὶ παρέχων ἐτοίμας τροφὰς. ἐπιμέλειαν
 δὲ καὶ τῷ μὴ διαχημάσαι μετὰ κινδύνων αὐτὸς ἐποιήσατο,
 συγκατεληφύας καὶ τῆς περὶ τὰς ἐσθῆτας ἀπορίας, ἐφθαρ-
 μένων καὶ παντάπασιν ἐξαναλωθέντων τῶν βοσκημάτων, ὥς
 ἔτε ἐρίων εἶναι χρῆσιν, ἔτε τῶν ἄλλων σκεπασμάτων. ἐκπο-
 ριζέντων δ' αὐτῷ καὶ τέτων, ταῖς πλησίον ἤδη πόλεσιν ἐπε-
 βάλλετο τὰς ὠφελείας παρέχειν, σπέρματα τοῖς ἐν Συρίᾳ δι-
 δῆς. καὶ τῷ ὥνησεν ἔχ ἥττον αὐτὸν, εὐστοχηθείσης εἰς εὐφο-
 ρίαν τῆς χάριτος, ὥς ἅπασιν ἱκανὰ τὰ περὶ τὰς τροφὰς γενέ-
 σθαι. τὸ δὲ σύμπαν ἀμήτη περὶ τὴν γῆν ἐπιφανέντος, ἐκ
 ἑλαττον ἢ πέντε μυριάδας ἀνθρώπων, ὃς αὐτὸς ἔθρεψεν, εἰς
 τὴν χώραν διέπεμψε, καὶ τότε τῷ τρόπῳ κακωθεῖσαν αὐτῷ
 τὴν βασιλείαν ὑπὸ πάσης Φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς ἀναλα-
 βαῖν, ἔχ ἥμισυ καὶ τὸς πέριξ, ἐν ταῖς αὐταῖς κακοπαθείαις
 ὄντας, ἐπεκούφισεν. ἢ γὰρ ἔσθ' ὅσις ὑπὸ χρείας ἐντυχὼν
 ἀπελείφθη μὴ βοήθειαν εὐρεῖσθαι κατὰ τὴν ἀξίαν. ἀλλὰ
 καὶ δῆμοι καὶ πόλεις, καὶ τῶν ιδιωτῶν ὅσοις ἀπορία διὰ τὸ
 πλειόνων προΐσθαι συνετύγχανεν, ἐπ' αὐτὸν καταφύγον-
 τες, εἶχον ὧν ἐδεήθησαν. ὥστε γενέσθαι λογιζομένῳ, τὸς μὲν
 ἑξῶ τῆς ἀρχῆς δοθέντας, σίτη κόρος μυρίας· ὁ δὲ κόρος δύ-
 ναται μεδίμνος Ἀττικὸς δέκα· τὸς δ' εἰς αὐτὴν τὴν βασι-
 λείαν περὶ ὀκτάκις μυρίας. ταύτην δὲ αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν,
 καὶ τὴν τῆς χάριτος εὐκαρίαν, ἔτως ἐν αὐτοῖς τε τοῖς Ἰουδαί-
 οῖς ἰχϋῶσαι συνέβη, καὶ διαβοηθῆναι παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὥστε
 τὰ μὲν πάλα μίση κινήθεντα, διὰ τὸ παραχαράττειν ἑνα
 τῶν ἐθῶν καὶ τῆς βασιλείας, ἐξαίρεθῆναι τῷ παντὸς ἔθνους,
 ἀντικατάλλαγμα δὲ φαίνεσθαι τὴν ἐν τῇ βοήθειᾳ τῶν δεινο-

suae populi curae adscribendo, non modo eos, qui prius illi succensebant, in aliam de se opinionem traduxit, sed et palam omnibus fecit, se animo plane benigno illorum saluti prospicere. Nam quidem primum iis, qui conficiendo erant sibi ipsis panem in victum, frumentum, modo quo fieri potuit exactissimo, distribuit: deinde quia multi erant, quibus propter senium, vel alius generis debilitatem, vires deerant ad edulia sibi met praeparanda, his etiam prouidebat pistorum illis assignando, et quae ad victum suppeditant parando. Porro curam adhibuit, ne, dum hyemem agerent, periculum adirent, ut qui vestium etiam inopia laborarint, perditis planeque consumtis pecoribus, ut nec lana illis ad usum suppeteret, nec aliud quoduis ad integumenta. Cum autem et horum ei copia facta esset, finitimis quoque urbibus subuenire cogitabat, Syriae incolis femina subministrando. id quod ei magno erat emolumento, gratia hac ad terrae fertilitatem bene accommodata, adeo ut omnibus de victu abunde prouisum fuerit. In summa, messe appetente, diuisit per regionem quinquaginta millia hominum, quos ipse aluerat, atque hac ratione cum regnum afflictum summa cura subleuasset, plurimum etiam vicinos omnes, qui in iisdem malis erant, calamitate leuauit. nemo enim erat, qui propter inopiam eum adiret, quem non pro ipsius dignitate adiuerit. immo et populi et urbes et priuati, quotquot pluribus prospiciendo ad penuriam redacti erant, ad ipsum confugientes quae desiderarunt assequebantur. adeo ut frumenti cori, extra regnum distracti, numero fuerint decies mille (continet autem corus medimnos Atticos decem), in ipso vero regno ad octogies mille. Atque fiebat, ut haec eius cura et tam opportuna beneuolentia tantum gratiae sibi conciliauerit apud Iudaeos, adeoque aliorum sermone percubuerit, ut odium vetus, quod concitauerat ob quaedam in receptis moribus et regno in ipso violata, ex animis populi vniuersi iam fuerit deletum, sibi-que persuaserint ex eius liberalitate abunde satisfactum esse, ope in malis grauissimis suppeditata. Quia et magna erat

τάτων Φιλοτιμίαν. εὐκλεία δὲ καὶ παρὰ τῶν ἔξωθεν ἦν, καὶ δοκεῖ τὰ θυχερῇ συμβῆναι μὲν αὐτῷ μείζω λόγῳ, κακώσαντα δὲ τὴν βασιλείαν εἰς ἥκιστα πρὸς εὐδοξίαν ὠφελῆσαι. τὸ γὰρ ἐν ταῖς ἀπορίαις μεγαλόψυχον παρὰ δόξαν ἐπιδεικνύμενος ἀντιμετέστησε τῆς ὄχλης, ὡς ἐξ ὑπαρχῆς δοκεῖν οὐχ οἶον ἢ πείρα τῶν πάλα γυγεννημένων, ἀλλ' οἶον ἢ μετὰ τῆς χρείας ἐπιμέλεια παρέστησε.

γ'. Περὶ δὲ τὸν χρόνον ἐκείνον, καὶ συμμαχικὸν ἔπεμψε Καίσαρι πεντακοσίους ἐπιλέκτους τῶν σωματοφυλάκων, οἷς Γάλλος Αἴλιος περὶ τὴν Ερυθρὰν θάλασσαν ἦγεν, εἰς πολλὰ χρησίμους αὐτῷ γενομένους. πάλιν οὖν αὐτῷ τῶν πραγμάτων πρὸς ἐπίδοσιν εὐθηνάμενων, βασιλείῳ ἐξωκοδόμει περὶ τὴν ἄνω πόλιν, ὑπερμεγέθεις οἶκους ἐγείρων, καὶ κόσμῳ κατασκευάζων πολυτελεσάτῳ χρυσοῦ καὶ λίθων καὶ κατακλιμάτων· ὡς ἕκαστον αὐτῶν κλισίας μὲν ἔχεν παμπόλλης ἀνδρας ὑποδέχουσαι, κατὰ μέτρα δὲ καὶ τὰς προσηγορίας. ὁ μὲν γὰρ Καίσαρος, ὁ δὲ Αἰγύπτῳ ἐκέκλητο, προσελάμβανε δὲ καὶ γάμον αὐτῷ, κινηθεὶς ἐξ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας, μηδένα τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν ἡδονὴν ζῆν ὑπολογισμὸν ποιῶμενος. ἀρχὴ δ' αὐτῷ τῶν γάμων ἐγένετο τοιαύδε. Σίμων ἦν Ἱεροσολυμίτης, υἱὸς Βοηθῆ τινος Αλεξανδρέως, ἱερεὺς ἐν τοῖς γνωρίμοις, εἶχε δὲ θυγατέρα καλλίστην τῶν τότε νομιζομένων. ὄντος οὖν λόγῳ παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις περὶ αὐτῆς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῆς ἀκοῆς κεινῆσθαι τὸν Ἡρώδην συνέβαινεν. ὡς δὲ καὶ θεασάμενον ἢ τῆς παιδὸς ἐξέπληττεν ὥρα, τὸ μὲν ἀπ' ἐξουσίας χρώμενος διατελεῖν ἅπαν ἀπεδοκίμαζεν, ὑποπτεύων, ὅπερ ἦν, εἰς βίαν καὶ τυραννίδα διαβληθῆσθαι· βέλτιον δ' ὥστε γάμῳ τὴν κόρην λαβεῖν. καὶ τῷ Σίμωνος ὄντος ἀδοξότερα μὲν ἢ πρὸς εὐκλείαν, μέζονος δ' ἢ καταφρονεῖσθαι, τὸν ἐπιεικέστερον τρόπον μετῆς τὴν ἐπιθυμίαν, αὐξῶν αὐτῆς καὶ τιμιωτέρας ἀποφαίνων. αὐτίκα γοῦν Ἰησοῦν τὸν τῷ Φάβητος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχιερωσύνην, Σίμωνα δὲ καθίστησιν ἐπὶ τῆς τιμῆς, καὶ τὸ κῆδος πρὸς αὐτὸν συνάπτεται.

apud exteros gloria: videturque in difficultates incidisse paene incredibiles, quae regnum licet affligerint, ad nominis tamen eius celebritatem plurimum contulerint. Nam quod liberalitatis magnificentiam in summis angustii omnium opinione maiorem ostenderit, adeo populi animos mutauit, ut ab initio eum exstitisse putarint, non qualem iam ante experti sunt, sed qualem ex cura illorum in necessitatibus sese exhibuit.

3. Sub illud autem tempus misit et Caesari subsidio quingentos lectos homines de suis satellitibus, quos Ælius Gallus ad mare Rubrum duxit, quique ei magno usus fuerunt. Cuique iterum res secundas et auctiores haberet, regiam in superiore vrbe condidit, tricliniis exstructis amplissimis exornatisque auro sumtuosissime et marmoribus et lectis decubitoriis; ut illorum vnumquodque lectis infunderetur ad ingentem hominum numerum excipiendum, habita vero ratione magnitudinis cuiusque illorum et appellationis. nam vnum Caesaris, alterum Agrippae nominabatur. Porro et uxorem sibi accipiebat amatoriae cupidinis impulsu, nulla religione impeditus, quo minus in vitas voluptatibus animo suo obsequeretur. Nuptiae autem factae sunt ex huiusmodi occasione. Erat Simon quidam Hierosolymitanus, Alexandrini cuiusdam nomine Boëthi filius, sacerdos, vir illustris, habebatque filiam omnium eius (ut existimabatur) temporis formosissimam. Itaque cum in ore atque sermone Hierosolymitanorum esse coeperit, primum quidem fiebat, ut, de ea ubi audiuit, permoueretur Herodes, simul vero ac visa formae venustate animum illi perculit puella, noluit uti sua potestate ad desiderium explendum, suspicans id, quod erat, sibi vitio versum iri, ac si per vim et tyrannice ageret, satius vero arbitrabatur, ut illam in matrimonio haberet. Et quoniam Simon minoris erat dignitatis, quam ut regis affinis esset, maioris tamen, quam ut contemneretur, meliorem cupiditati suae satisfaciendi viam persequutus est, illos honoribus augendo et illustriores reddendo. Mox igitur Iesu Phabetis filio pontificatum abrogat, et honorem istum in Simonem confert, atque ita affinitatem cum eo coniungit.

δ'. Τελεθέντος δὲ αὐτῷ τῷ γάμῳ, προσκατεσκευάσατο Φρουρίον ἐπὶ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἐνίκα Ἰουδαίους, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐκπεσόντες Ἀντίγονος ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἦν. τοῦτο δὲ τὸ Φρουρίον ἀπέχει μὲν Ἱεροσολύμων περὶ ἐξήκοντα σταδίους, φύσει δὲ ὄχυρόν, καὶ πρὸς κατασκευὴν ἐπιτηδείατον. ἔστι γὰρ ἐγγυὺς ἐπικυκλῶντος, εἰς ὕψος ἀνίων χειροποίητον, ὥς εἶναι μασηιδῇ τὴν περιφορὰν· διείληπται δὲ κυκλωτέρῃσι πύργοις, ὁρθίαν ἔχων ἀνοδὸν, ζεαῖς βαθμίῃσι ἐξωκοδομημένην εἰς διακοσίας. ἐντὸς δ' αὐτῇ καταγωγὰ βασιλικοὶ πολυτελεῖς, εἰς ἀσφάλειαν ὁμῶ καὶ κόσμον πεποιημέναι· περὶ δὲ τὴν βάσιν τῷ λόφῳ, διατριβαὶ κατασκευῆς ὁξυθεαῖα, τὰ τε ἄλλα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ὑδάτων, ἧ γὰρ ὕδως ὁ τόπος ἔσχηκεν, ἐκ μακρῶ καὶ πλειόνων ἀναλωμάτων πεποιημένης. τὰ δ' ἐπίπεδα περιωκοδόμηται, πόλεως ὁδομίας ἐλάσσω, τὸν λόφον ἀκρόπολιν ἔχουσα τῆς ἄλλης οἰκίσσεως.

ε'. Πάντων δὲ αὐτῷ προεχωρηκότων εἰς δέον ὧν ἡλπίκει, τὰς μὲν ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ ταραχὰς ὁδοποιοῦν δι' ὑποψίας εἶχεν, ἐκατέρωθεν ὑπηκόους παρασκευασάμενος, φόβῳ μὲν ὧν ἀπαραίτητος εἰς τὰς τιμωρίας, τὴν ἐπιμέλειαν δὲ μεγαλόψυχος ἐν ταῖς περιπετείαις εὐρίσκειτο. περιεβάλλετο δὲ τὴν ἔξωθεν ἀσφάλειαν, ὥσπερ ἐπιτείχισμα αὐτῇ καὶ τοῖς ἀρχομένοις τῆτο ποιῶμενος. πόλεσι μὲν γὰρ ὁμίλει δεξιῶς καὶ φιλανθρωπῶς, καὶ τὰς δυνάστας ἐθεράπευεν ἐν εὐκαιρίαις, ὧν ἐκάστους ἐδωρεῖτο, μείζους τὰς χάριτας ἐμποιῶν, καὶ τὸ μεγαλόψυχον φύσει πρὸς τὴν βασιλείαν εὐπρεπῶς ἔχων· ὥς αὐτῷ πάντα διὰ πάντων αὐξέσθαι πρὸς τὸ πλεοναεῖ προχωρούντων. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τῆτο Φιλοτιμίας καὶ τῆς θεραπείας, ἣν ἐθεράπευε Καίσαρα καὶ Ῥωμαίων τῆς πλείστον δυναμένης, ἐκβαίνειν τῶν ἐθῶν ἠναγκάζεται, καὶ πολλὰ τῶν νομίμων παραχαράττειν, πόλεις τε κτίζων ὑπὸ Φιλοτιμίας καὶ ναὺς ἐγείρων, ἧκ ἐν τῇ τῶν Ἰουδαίων, ὁδὲ γὰρ αὖ ἠνέχοντο, τῶν τοιούτων ἀπηγορευμένων ἡμῖν, ὡς ἀγάλματα καὶ τύπας μεμορφωμένους τιμᾶν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, τὴν δ'

4. Cum autem nuptias celebrasset, castellum etiam in eo loco construxit, vbi Iudaeos vicerat, regno exactus, quando Antigonus rerum potiebatur. quod castellum abest ab Hierosolymis plus minus sexaginta stadiis, natura munitum et aedificationi aptissimum. est enim propemodum modicus collis, manuum opera in altitudinem euectus, vt ambitu suo manumae formam et similitudinem prae se ferat: distinguitur autem turribus rotundis, arduum habens adscensum, eumque per gradus ducentos ex lapidibus quadratis structum. intus vero diuersoria sunt regia plane magnifica, tam ad firmitatem quam ad pulchritudinem comparata: et ad inum collis habitationes structurae spectatu dignissimae, tum propter alia, tum propter aquae ductio- nem (nam locus aqua destitutus erat) ex longo interuallo et magnis impensis factam. Porro planities circumqua- que aedificiis erat occupata, vt vix vlli vrbi magnitudine cederet, cui collis erat pro arce subiectis domibus immi- nente.

5. Cum autem omnia, quae sperauerat, bene ei cecidif- sent, ne minima quidem tenebatur suspicione de vilo in regno suo motu, vt qui subditos vtrinque ad obsequium adstrictos haberet, et timore, quod nemini supplicium re- mittebat, et cura sua, quod, dum premerentur calamitati- bus, sese magnificum ostenderit. Veruntamen foris secu- ritatem quaesuit, quasi in sui munimentum contra subdi- tos hoc faceret. nam in ciuitates comis erat et humanus, et dynallas ex occasione colebat, quorum singulos mune- ribus prosequabatur, maioribus non omisissis beneficiis, vt qui ad regnum accommodata natura magnificus esset; ita vt sua omnia vndique incrementa caperent ex prospero re- ruin successu. Atqui ex hac magnificentia, studioque de- merendi Caesarem et Romanorum potentissimos, cogeba- tur a receptis moribus decedere et patria instituta violare, dum et vrbes ambitiosa sui ostentatione conderet et templa erigeret, non haec quidem in Iudaea, nam Iudaei nun- quam tulissent, cum nobis interdictum sit, statuas et simu- lachra Graecorum more colere, sed alias regiones et vrbes

ἔξω χώραν καὶ τὰς πόλεις ὅτως κατεσκευάζετο, Ἰουδαίοις μὲν ἀπολογούμενος, μὴ καθ' αὐτόν, ἀλλ' ἐξ ἐντολῆς καὶ προσταγμάτων ταῦτα ποιεῖν, Καίσαρι δὲ καὶ Ῥωμαίοις, τὸ μηδὲν τῶν οἰκείων ἐθῶν ὅσον τῆς ἐκείνων τιμῆς ἐσοχάζεσθαι χαριζόμενος, αὐτὸς μέντοι τὸ σὺμπαν αὐτῷ ἐσοχάζομενος, ἢ καὶ φιλοτιμύμενος μείζω τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχῆς τοῖς αὐτοῖς ὑπολείπεσθαι. ὅθεν καὶ περὶ τὰς ἐπισκευὰς τῶν πόλεων ἐκεκίνητο, καὶ πλείστας εἰς τῆτο δαπάνας ἐποιεῖτο.

Ἐν Κατιδῶν δὲ καὶ πρὸς τῇ θαλάττῃ χωρίον ἐπιτηδεύοντων δέξασθαι πόλιν, ὃ πάλαμ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, τῇ τε διαγραφῇ μεγαλοπρεπῶς ἐπεβάλλετο, καὶ τοῖς οἰκοδομήμασιν ἀνίστας ἅπασαν ἡ παρέργως, ἀλλ' ἐκ λευκῆς πέτρας, καὶ διακοσμῶν βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις καὶ διαίτασι πολιτικάις, τὸ δὲ μέγιστον καὶ πλείστην ἐργασίαν παραχόν, ἀκλύτῳ λιμένι, μέγεθος μὲν κατὰ τὸν Πειραιᾶ, καταγωγὰς δ' ἔνδον ἔχοντι καὶ δευτέρως ὑφ' ὀρέμης, τῇ δὲ δομήσει περιβλεπτον, ὅτι μὴδ' ἐκ τῷ τόπῳ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς μεγαλουργίας εἶχεν, ἀλλ' ἐπεισάκτοις καὶ πολλαῖς ἐξετελειώθη ταῖς δαπάναις. κῆται μὲν γὰρ ἡ πόλις ἐν τῇ Φοινίκῃ, κατὰ τὸν εἰς Αἴγυπτον παράπλουν, Ἰόππης μεταξὺ καὶ Δώρων. πολισμάτια ταῦτ' ἐπὶ παράλια, δύσσορμα διὰ τὰς κατὰ λίβα προσβολὰς, αἱ τὰς ἐκ τῷ πόντου θῖνας ἐπὶ τὴν ἡϊόνε σύρουσαι, καταγωγὴν οὐ μειλίχιον διδόασιν, ἀλλ' ἔστιν ἀναγκαῖον ἀποσαλεύειν τὰ πολλὰ τοὺς ἐμπόρους ἐκ ἀγκύρας. τῆτο τὰ δυσχερὲς τῆς χώρας διορθούμενος, καὶ περιέγραψε τὸν κύκλον τοῦ λιμένος ἐφ' ὅσον ἦν αὐταρκες πρὸς τῇ χέρσῳ μεγάλοις στόλοις ἐνορμεῖσθαι, λίθους ὑπερμεγέθεις καθίεις τὸ βάθος εἰς ὀργυιὰς εἴκοσιν, οἱ πλείους πεντήκοντα ποδῶν ἦσαν τὸ μῆκος, καὶ πλάτος ἕκ ἑλάττον δεκαοκτῶ, τὸ βάθος δὲ ἐντέα, τῶτων οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους. ἡ δὲ ἐνδομήσις ὅσπιν ἐνεβάλετο κατὰ τῆς θαλάττης εἰς διακοσίας πόδας. τῶτων τὸ μὲν ἡμισυ προβέβλητο ταῖς κυμαγωγαῖς, ὡς ἀπομάχεσθαι περικλόμενον ἐκὶ τὸν κλύδωνα, προκυμάτια γοῦν ἐκαλεῖτο· τὸ δὲ λοιπὸν περιεῖχε λίθινον τεῖχος

ita instruxit et ornauit, Iudaeis semet quidem purgans, quod non suapte sponte, sed ex iussu et mandatis haec faceret, a Caesare vero et Romanis gratiam iniens, quasi non adeo patriis moribus ac illorum honori studeret; dum tamen ipse in summa suae vtilitatis rationem habuit, operamve dedit, vt illustriora sui dominatus monumenta posteris relinqueret. Quo factum est, vt in animum iaduxerit vrbes instaurare, et in eum finem immanes profuderit sumtus.

6. Cumque animaduertisset in ora maritima locum vrbi condendae aptissimum, olim Stratonis turrim appellatum, ad formam eius magnifice describendam aggressus est, et aedificia eius vniuersa dilapsa non tenui opera excitando, sed e candido lapide, tamque regiis sumtuosissimis eam exornando, quam aedibus ad ciues excipiendos; et, quod omnium erat maximum et operosissimum, portum quam tutissimo, magnitudine Piraeo pari, in quo naues commode stationem haberent et subducerentur, eoque magis structura visendo, quod locus ipse nihil suppeditaret ad opus adeo magnificum accommodatum, sed materia aliunde aduecta et immensis sumtibus omnia perfecta essent et absoluta. Sita quidem est haec vrbs in Phoenice, qua in Aegyptum praeternauiatur, Dora inter et Ioppen. Istaec autem vrbeculae maritimae sunt, importuosae ob vehementes Africi flatus, qui, arenas e mari in litus prouolventes, nullam stationem quietam esse patiuntur, ita vt plerumque mercatores iactis ancoris in salo morari necesse habeant. Cum autem in eo esset, vt hanc regionis incommoditatem corrigeret, tantum in circuitu portus spatium descripsit, quantum terram versus magnis classibus recipiendis sufficeret, immensae magnitudinis saxi in viginti vlnarum profundum demissis, quorum pleraque, ad pedes quinquaginta longitudine, latitudine vero non minora octodecim, atque altitudine nouempedali fuerunt; alia tamen hisce maiora, rursusque alia minora. Haec moles, quam contra maris impetum extruxit, ducentorum pedum latitudine erat. horum dimidium vndarum agitationi opposuit, vt fluctuum circumquaque allisorum fractorumque vim repelleret, vnde procymatia dicebatur; reliquum

πύργοις διειλημμένοι, ὃν ὁ μέγιστος Δρεῦσος ὀνομάζεται.
 πάνυ καλὸν τι χρῆμα, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς ἀπὸ Δρεῦ-
 σος τῆ Καίσαρος προγόνου, τελευτήσαντος νέου. ψαλίδες δὲ
 ἐνεπεποιήντο συνεχεῖς, καταγωγαὶ τοῖς ναυτίλοις· τὸ δὲ
 πρὸ αὐτῶν ἀπόβασις πλατεῖ κύκλῳ περιεσφάνωνκε τὸν
 πάντα λιμένα, περίπατος τοῖς θέλῃσιν ἡδύς. ὁ δὲ εἰς-
 πλῆς καὶ τὸ σὸμψ πεποιήται πρὸς βορρᾶν, ὃς ἀνέμων αἰ-
 θριώτατος. βάσις δὲ τῆ περιβόλου παντός, ἐν ἀριστερᾷ μὲν
 εἰσπλέοντων, πύργος περιπεγμένος ἐπὶ πολὺ στερρῶς ἀντέ-
 χειν· κατὰ δεξιὰν δὲ δύο λίθοι μεγάλοι, καὶ τῆ κατὰ θά-
 ττρα πύργου μείζους, ὅρθοι δὲ καὶ συνεζευγμένοι. περικει-
 ται δ' ἐν κύκλῳ τὸν λιμένα, λιοτάτης λίθου κατασκευῇ,
 συνεχεῖς οἰκῆσεις, καὶ τῷ μέσῳ κολωνός τις, ἐφ' ἧς νεὼς Καί-
 σαρος ἀπόπτος τοῖς εἰσπλέουσιν, ἔχων ἀγάλματα, τὸ μὲν
 Ῥώμης, τὸ δὲ Καίσαρος, ἥ τε πόλις αὐτῇ Καισάρεια καλεῖ-
 ται, καλῆς τε ὕλης καὶ κατασκευῆς τετυχηκυῖα. τὰ δ' ὑπ'
 αὐτὴν, ὑπόνομοί τε καὶ λαῦραι πραγματεῖαν ἔκ ἐλάττω
 τῶν ὑπερῷοδομημένων ἔχουσαι. τῶν αἱ μὲν κατὰ σύμμε-
 τρα διαστήματα φέρουσιν εἰς τὸν λιμένα καὶ τὴν θάλατταν·
 μία δὲ ἐγκαρσία πάσας ὑπέζωκεν, ὡς τῆς τε ὀμβρῆς εὐμα-
 ρῶς καὶ τὰ λύματα τῶν οἰκητόρων συνεκδίδοσθαι, τὴν τε
 θάλατταν, ὅταν ἔξωθεν ἐπγένηται, διαρρεῖν, καὶ τὴν σύμ-
 πασαν ὑποκλύζειν πόλιν. κατεσκευάσας δ' αὐτῇ καὶ θεά-
 τρον ἐκ πέτρας, καὶ πρὸς τῷ νοτίῳ τῆ λιμένος ὀπίοθεν ἀμ-
 φιθέατρον, πολὺν ὄχλον ἀνθρώπων δέχεσθαι δυνάμενον, καὶ
 κείμενον ἐπιτηδείως ἀποπτεῦειν εἰς τὴν θάλατταν. ἡ μὲν δὲ
 πόλις ἄνω ἐξετελέσθη δωδεκάτῃ χρόνῳ, καὶ ταῖς ἐργα-
 σίαις ἔκ ἐγκαμόντος, καὶ ταῖς δαπάναις ἐπαρκέσαντος τοῦ
 βασιλέως.

vero continebat murum lapideum, turribus distinctum,
 quarum maxima (quae speciosa admodum erat) Drusus no-
 minabatur, appellatione desumpta a Druso, priuigno Caesa-
 ris, qui iuuenis obiit. Quin et crebri facti erant forni-
 ces, nautis diuersoria: praeque fornicibus exscensus lato
 ambitu toti portui circumdatus erat, locus ad inambulandum
 animi causa iucundissimus. Aditus autem et ostium
 portus obuersum est Aquiloni, ventorum placidissimo. Ad
 imum vero totius ambitus, a sinistra quidem portum in-
 trantibus, turris rotunda lato margini insistens, ad firmitus
 resistendum fluctibus; a dextra vero duo magni lapides, et
 turri ex aduerso maiores, iique recti coniunctique. Por-
 tui autem in circuitum aedes circumiacent continuata serie,
 lapide politissimo exstructae, tumulo in medio exstante,
 in quo templum Caesaris iis, qui adnauigant, eminus vi-
 sum, habens statuas, vnam quidem Romae, alteram vero
 Caesaris: atque vrbs ipsa Caesarea appellatur, tam materia
 quam structurae artificio conspicua. Quod autem ad sub-
 terranea spectat, cuniculos meatusque angustos, non mi-
 nori opere constantes, quam quae superstructa erant. ho-
 rum nonnulli paribus a se inuicem intervallis ad litus et
 mare ferebant, vnus vero transuersus omnes succinxit: ad-
 eo vt imbres facile et incolarum purgamenta vna exoneren-
 tur, et mare, aestu foris accedente, totam etiam urbem
 subluat. Exstruxit autem vrbi et theatrum e saxo, et po-
 ne theatrum a meridionali portus latere amphitheatrum
 erexit, quod ingentem hominum multitudinem capere po-
 tuit, loco opportunissimo situm, vt ei pateat prospectus
 in mare. Atque ita quidem ea vrbs perfecta est annis XII,
 cum nec operi rex succubisset, nec ei defuisset, vnde sum-
 tus faceret.

ΚΕΦ. Ι.

Ὡς Ηρώδης αὐτῇ παῦδας εἰς Ρώμην πέμπει· καὶ ὡς ὑπὸ
Ζηνοδώρου καὶ Γαδασίων κατηγορηθεὶς αἰτίων ἀπολύε-
ται, καὶ αὐτῷ κτᾶται Καίσαρος εὐνοίαν. Περὶ Φαρι-
σαίων καὶ Εσσηνῶν, καὶ Μανασῆμ.

ΕΠΙ τοιαύτοις δὲ ὦν, καὶ τῆς Σεβαστῆς ἤδη πεπολισμένης,
ἔγνω τὰς παῦδας αὐτῇ πέμπειν εἰς Ρώμην, Ἀλέξανδρον καὶ
Αριστόβυλον, συντευξομένους Καίσαρι. τότε οὖν ἀελθῶσι κατα-
γωγὴ μὲν ἦν ὁ Πολλίωνος οἶκος, ἀνδρὸς τῶν μάλιστα σπυδα-
σάντων. περὶ τὴν Ηρώδην Φιλίαν. ἐφῆτο δὲ καὶ τοῖς Καίσα-
ρος κατάγεισθαι, καὶ γὰρ ἐδέξατο μετὰ πάσης Φιλανθρω-
πίας τὰς παῦδας, καὶ δίδωσιν Ηρώδῃ τὴν βασιλείαν ὅτε
βύλεται βεβαιῶν τῶν ἐξ αὐτῇ γεγυῶτων, καὶ χώραν ἔτι
τόν τε Τράχωνα καὶ Βαταναίαν καὶ Λυραϊνίτιν· ἔδωκε δὲ διὰ
τοιαύτην αἰτίαν. Ζηνοδώρος τις ἐμεμίσθωτο τὸν οἶκον τῆς Λυ-
σανίης. τότε τὰ μὲν κατὰ τὰς προσόδους ἔκ ἤρκει· ληστῆρια
δὲ ἔχων ἐν τῷ Τράχωνι, πλείω τὴν προσοδὸν ἔφερεν. οἰκίσ-
ται γὰρ ἄνδρες ἐξ ἀπονοίας ζῶντες τὰς τόπας, οἳ τὰ Δαμασκη-
νῶν ἐληΐζοντο. καὶ Ζηνοδώρος ἔτ' εἰργε, καὶ αὐτὸς τῶν ὠφε-
λειῶν ἐκοινῶναι. κακῶς δὲ πάσχοντες οἱ πλησιόχωροι, Οὐάρ-
ρωνος κατεβῶν τῇ τότε ἡγεμονεύοντος, καὶ γράφειν ἤξιεν
Καίσαρι τῷ Ζηνοδώρῃ τὴν ἀδικίαν. Καίσαρ δὲ, ἀνενεχθέν-
των τῶντων, ἀνέγραφεν ἐξελεῖν τὰ ληστῆρια, τὴν δὲ χώραν Η-
ρώδῃ προσνέμειν, ὡς διὰ τῆς ἐπιμελείας τῆς ἐκείνης μηκέτ'
εἰν ὀχληρῶν τῶν περὶ τὸν Τράχωνα γενησομένων τοῖς πλη-
σίον. ἡ δὲ γὰρ ῥάδιον ἦν ἐπιχεῖν αὐτὰς, ἐν ἔδει τὸ ληστεύειν
πεπονημένους, καὶ βίον ἔκ ἄλλοθεν ἔχοντας. ἔτε γὰρ πόλις
αὐτοῖς, ἔτε κτήσις ἀγρῶν ὑπῆρχε, ὑποφυγαὶ δὲ κατὰ τῆς
γῆς καὶ σπῆλαια, καὶ κοινὴ μετὰ τῶν βοσκημάτων δίαίτα.
μεμηχανήνεται δὲ καὶ συναγωγὰς ὑδάτων καὶ προπαρασκευ-
αῖς σιτίων, καὶ ὅναιται πλεῖστον ἐξ ἀφανῆς ἀντέχειν. αἱ γὰρ
μὴν εἰσοδοὶ σιναὶ καὶ καθ' ἓνα παρερχομένων, τὰ δ' ἐνδον
ἀπίτως μεγάλα, καὶ πρὸς εὐρυχωρίαν ἐξηρασμένα· τὸ δ'

CAP. X.

Quomodo Herodes filios Romam mittit: utque a Zenodoro et Gadarenis accusatus absolvitur, et Caesaris benevolentiam sibi conciliat. De Phariseis et Essenis, et Manahemo.

HIS autem absolutis, et Sebaſte iam ante aedificata, ſta-
tuit Romam filios ſuos mittere, Alexandrum et Ariſtobu-
lum, ut ſe Caſari offerrent. Eo poſtquam peruenierunt,
ad Pollionem, virum Herodis amicitiae ſtudioſiſſimum,
diuerterunt: eiſque permiſſum eſt etiam apud Caſarem
diuerſari. nam et ipſe eos accepit humaniſſime, et He-
rodi poteſtatem fecit regnum utri ſiliorum vellet confir-
mandi; eique inſuper amplius regionum dedit, videlicet
Trachonem, et Batanaeam, atque Auranitidem: et dedit
ob huiuſmodi cauſam. Erat Zenodorus quidam, qui Ly-
ſaniae domum conduxerat. Hic quidem non ſatis ma-
gnos redditus habebat; eos vero latrociniiſ per Trachonem
exercendis augebat ſupplebatque. Nam ea loca incole-
bant desperatae vitae homines, qui Damascenum aguum
populabantur: neque Zenodorus eos impediēbat, quin et
ipſe praedae particeps erat. Vicini autem, hac re vexati,
aduerſus Varronem, qui tum praefectus erat, vocifera-
bantur; et ut Caſari de Zenodori iniuriis ſcriberet flagita-
bant. Caſar, hiſ ad eum allatis quereliſ, reſcripſit, ut
ex eo tractu latrones exigerentur, iſque Herodi tradere-
tur; ut eiſ cura et diligentia cautum ſit, ne Trachonitae
deinceps finitimis nocerent. Nec enim eos prohibere fa-
cile erat, cum vnum latrocinandi opus haberent, nec aliun-
de viuerent: quippe quibꝯ nec oppida, nec agrorum poſ-
ſeſſiones erant, ſed tantum receptacula ſubterranea et ſpe-
luncae, ubi vitam cum pecoribus ſuis communem agerent.
Sibimet autem confecerunt aquarum copiam et abunde fru-
menti iam ante pararunt, adeo ut poſſent ex occulto diu-
reſiſtere. Verum aditus ad eos ſunt anguſti, ut non plures
quam ſinguli tranſire poſſint; ſed interiora incredibili ſunt
magnitudine, ac ita facta, ut quampluriſimos recipiant: atque

ὑπὲρ τὰς οἰκήσεις ἔδαφος ἔχ' ὑψηλόν, ἀλλ' οἶον ἐξ ἐπιπέδου. πέτρα δὲ τὸ σύμπαν σκληρὰ, καὶ δύσδοτος, εἰ μὴ τριβῶν χρωτό τις ἐξ ὁδηγίας. ἔδδ' γὰρ αὐταὶ κατ' ἐρθόν, ἀλλὰ πολλὰς ἑλικας ἐξελίττονται. τύτοις ἐπειδὴ τῶν εἰς τὴς πλησίον κακωρημάτων ἐκωλύοντο, καὶ κατ' ἀλλήλων ἦν ὁ τῆς ληψείας τρόπος, ὥς μηδὲν ἀνομίας ἐν τῷ τῷ λελεῖφθαι. λαβὼν δὲ τὴν χάριν Ἡρώδης παρὰ Καίσαρος, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν χώραν, ὁδηγῶν ἐμπειρία, τῆς τε πονηρευομένης αὐτῶν κατέπαυσε, καὶ τοῖς πέριξ αἰδῶν τὴν εἰρήνην παρέχεν.

β'. Ο δὲ Ζηνόδωρος ἀχθόμενος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῇ τῆς ἐπαρχίας ἀφαρέσει, μᾶλλον δὲ καὶ φθόνῳ τὴν ἀρχὴν Ἡρώδου μετεληφότος, αἰνῶνεν εἰς Ρώμην κατηγορήσων αὐτοῦ. καί κενος μὲν ἀπρακτος ἀναστρέφει. πέμπεται δὲ Ἀγρίππας τῶν πέραν Ἰονίᾳ διάδοχος Καίσαρι· καὶ τῷ περὶ Μιτυλήνην χειμάζοντι συντυχῶν Ἡρώδης, ἦν γὰρ εἰς τὰ μάλιστα φίλος καὶ συνήθης, εἰς τὴν Ἰσδαίαν πάλιν ἀναστρέφει. Γαδαρέων δὲ τινες ἐπ' Ἀγρίππαν ἦλθον κατηγοροῦντες Ἡρώδου, καὶ τῆς ἐκείνου, ἔδδ' λόγον αὐτοῖς δὲς, ἀναπέμπει τῷ βασιλεῖ δεισμίας. οἳ τε Ἀραβες, καὶ πάλαι δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἡρώδου, διεκκίνητο, καὶ σασιάζον ἐπιχειροῦν αὐτῷ τὰ πράγματα τότε, καὶ μετ' αἰτίας, ὥς ἰδοῦναι, εὐλογώτερας. ὁ γὰρ Ζηνόδωρος, ἀπογινώσκων ἤδη τῶν κατ' αὐτὸν, ἔφθ' τῆς ἐπαρχίας μέρος τὴν Ἀντιόχου αὐτοῖς ἀποδοῦναι ταλάντων πενήκοντα. ταύτης ἐμπειρομένης τῇ δωρεᾷ Καίσαρος, ὥς μὴ δικαίως ἀφαγρέμενοι, διημφισβήτην, πολλάκις μὲν ταῖς καταδρομαῖς, καὶ τῷ βιάζεσθαι θέλει, ἄλλοτε δὲ καὶ πρὸς δικαιολογίαν ἰόντες, ἀνέπειθον δὲ καὶ τῆς ἀπόρεως τῶν στρατιωτῶν, καὶ δυσμενεῖς ἦσαν, ἐλπίζοντες αἰεὶ καὶ πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἐνδιδόντες, ὧς μάλιστα χαίρουν οἱ κακῶς πράττοντες τῷ βίῳ. ταῦτα ἐκ μακρῆς γινώσκων Ἡρώδης, ὅμως ἔκ' εἰς τὸ δυσμενὲς, ἀλλ' ἐξ ἐπιλογισμῶν παρηγόρει. ταῖς ταραχαῖς ἔκ' ἀξίων κ' ὀφθαλμοῦ ἐνδιδόναι.

domorum superius solum non supereminet, sed propemodum terrae aequale est. Id totum rupes est dura, et aditu difficilis, nisi via incedatur, qua praebeat ductor; quippe non rectae, sed valde flexuosae factae sunt semitae. His hominibus, si quando maleficium in finitimos committere prohibeantur, moris est, ut alii alios spolient, adeo ut a nullo scelerum genere sibi temperent. Atqui Herodes, beneficio donatus a Caesare, et in regionem peritorum ductu profectus, fecit, ut a maleficiis illi abstinere, finitimisque pacem et securitatem praestitit.

2. Zenodorus autem, iratus primum, quod priuatus esset praefectura, deinde, et quidem potissimum, quod Herodi principatum assequuto inuideret, profectus est Romanam, ut eum accusaret. Et ille quidem re infecta reuersus est. Agrippa vero missus est, ut prouincias trans mare Ionium Caesaris nomine procuraret: eumque Mitylenae hybernantem Herodes (utpote ei amicissimus et familiarissimus) adiit, deinde Iudaeam repetiit. Caeterum Gadarenenses quidam Herodem apud Agrippam accusatum iuerunt: ac ille, eos nullo dignatus responso, regi victos remisit. Atque Arabes, qui iamdiu Herodis principatu dolerent, concitati erant, ac tunc eius rebus dissidium creare conabantur, idque de causa, ut tum videbatur, satis probabili. Zenodorus enim, de suis rebus iam desperans, eis suae praefecturae partem, Auranitidem scilicet, vendiderat quinquaginta talentis. Et quoniam pars in eo, quod donauerat Herodi Caesar, continebatur, tanquam iniuste ea priuati, cum eo concertabant Arabes, et crebras incursiones faciendo, et viam tentare cogitando, nonnunquam etiam iure experiundo. Quin et sibi conciliabant pauperes milites, et Herodi infesti erant, semper sperantes, et nouis rebus studentes; quibus maxime gaudent, qui vitam male agunt. Haec iam pridem intelligens Herodes, tamen non hostiliter agebat, sed eos prudenter leniebat, neque turbis occasionem dare volebat.

γ'. Ἡδὴ δ' αὐτῇ τῆς βασιλείας ἑπτακαιδικάτῃ παρελθόντος ἔτης, Καῖσαρ εἰς Συρίαν ἀφίκετο. καὶ τότε τῶν Γαδαρα κατοικούντων οἱ πλείστοι κατεβόων Ἡρώδῃ, βαρὺν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτάγμασι καὶ τυραννικὸν εἶναι. ταῦτα δὲ ἀπετόλμων μάλιστα μὲν ἐγκειμένῃ καὶ διαβάλλοντος αὐτὸν Ζηνοδώρῃ, καὶ παραχόντος ὄρκου, ὡς ἐκ ἐγκαταλείψει μὴ πάντα τρόπον ἀφελίσθαι μὲν τῆς Ἡρώδῃ βασιλείας, προσθήσειν δὲ τῇ διοικήσει τῷ Καίσαρι. τῆτοις ἀναπειδέντες οἱ Γαδαρηνοὶ ἔμικράν καταβολὴν ἐποίησαντο, θράσει τῷ μηδὲ τῆς ὑπ' Ἀγρίππα παραδοθέντας ἐν τιμωρίᾳ γενέσθαι, διαφέντος Ἡρώδῃ καὶ μηδὲν κακὸν ἐργασμένῃ· καὶ γὰρ, εἴ τις ἄλλος, ἰδόκει δυσπαραίτητος μὲν ἐπὶ τοῖς οἰκείοις, μεγαλόψυχος δὲ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις, ἀμαρτόντας ἀφίεναι. κατηγορούντων οὖν ὕβρεις καὶ ἀρπαγὰς καὶ κατασκαφὰς ἱερῶν, ὁ μὲν Ἡρώδης ἀταρακτῆσας ἔτοιμος ἦν εἰς τὴν ἀπολογίαν· ἐδεξιᾶτο δὲ Καῖσαρ αὐτὸν, ἔδεν ὑπὸ τῆς ταραχῆς τῷ πλήθει μεταβαλὼν τῆς εὐνοίας. καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἡμέραν, οἱ περὶ τῶν ἐρέθησαν λόγοι· ταῖς δ' ἐξῆς ἐκέτι προῆλθε διάγνωσις· οἱ γὰρ Γαδαρεῖς ὁρῶντες τὴν ῥοπὴν αὐτῇ τε Καίσαρος καὶ τῷ συνεδρίῳ, καὶ προσδοκῆσαντες ὅπερ ἦν εἰκὸς ἐκδοθῆσεσθαι τῷ βασιλεῖ, κατὰ φόβον αἰκίας οἱ μὲν ἀπέσφαττον αὐτὰς ἐν τῇ νυκτὶ, τινὲς δὲ καθ' ὕψους ἀφίεσαν, ἄλλοι δ' εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπύπτοντες ἐκοντὶ διεφθείροντο. ταῦτα δὲ ἰδόκει κατάγνωσις εἶναι τῆς προπτείας καὶ ἀμαρτίας· ἐνθεν ἔδὲ μελήσας ὁ Καῖσαρ ἀπέλυε τῶν αἰτιῶν Ἡρώδην. ἐπισυμπέπτει δὲ ἔμμετριον εὐτύχημα τοῖς ἤδη γεγενοσιν. ὁ γὰρ Ζηνόδωρος, ραγέντος αὐτῷ τῷ σπλάγχνῃ, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν ἀδίκειαν ὑποχωροῦντος αἵματος, ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐκλείπει τὸν βίον. Καῖσαρ δὲ καὶ τὴν τότε μοῖραν, ἐκ ὀλίγῃ ἔσαν, Ἡρώδῃ δίδωσιν, ἣ μεταξὺ τῷ Τράχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας ἦν. Οὐλάθαν καὶ Πανιάδα καὶ τὴν πᾶσι χώραν. ἐγκαταμίγνυσιν δ' αὐτὸν καὶ τοῖς ἐπιτροπεύουσι τῆς Συρίας, ἐντειλάμενος μετὰ τῆς ἐκείνῃ γνώμης τὰ πάντα ποιῆν. τό, τε σύνολον εἰς τῷτο προῆλθεν εὐτυχίας, ὥστε δύο

3. Cum autem iam annum decimum septimum in regno egisset Herodes, venit Caesar in Syriam: ac tum maxima Gadarenorum pars de Herode expostulare coeperunt, imperiosum esse acerbumque et tyrannum dicentes. Eos autem ita audaces faciebat Zenodorus, instigando, et de Herode conquerendo, iurandoque, se nunquam deserturum eos, quin Herodis regno adempturum esse et Caesaris ditioni adiecturum. His adducti Gadareni magnum clamorem contra eum sustulerunt, eo freti, quod quos ei victos tradiderat Agrippa, poenas non dedissent, sed ab Herode dimissi, nihilque mali ab eo passi fuissent: etenim, si quis alius, in suos inexorabilis esse existimabatur, cum ex animi magnitudine in peccatis aliis remittendis facilem se praeberet. Igitur cum ab illis de vi et rapinis et templorum euerfionibus accusaretur, Herodes imperturbatus parabat causam suam defendere: sed Caesar ei dextram dedit, neque quidquam de sua erga eum voluntate ob multitudinisurbationem immutavit. Ac primo quidem die de hisce rebus actum est; die vero sequenti non perrectum est in cognitione. Nam Gadareni, propensionem tum ipsius Caesaris tum assessorum videntes, et se regi traditum iri, (vt erat verisimile) arbitrantes, cruciatuum metu partim se noctu interfecerunt, partim ex alto se praecipitarunt, aliique se in fluuium deiicientes mortem sibi met conscuerunt. Ista autem videbantur indicare leuitatis culpaque poenitentiam: itaque Caesar sine vlla dubitatione Herodem absoluit. Praeterea et aliud accidit, quod ei feliciter admodum cessit. Nam Zenodorus, rupto intestino, multoque, cum viribus deficeretur, amisso sanguine, vita decessit Antiochiae in Syria. Quamobrem et eius regionem Caesar Herodi dedit, (quae erat non parua, inter Trachonem et Galilaeam posita) scilicet Vlatham et Paniaidem, agrumque finitimum. Quin et eum cum Syriae procuratoribus coniunxit; eisque, ne quid sine Herodis sententia facerent, imperavit. atque, vt rem in pauca conferam, eo felicitatis peruenit, vt, cum

τῶν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν διαπόντων, τοσὺνδε τὸ μέγεθος ἦσαν, Καίσαρος καὶ μετ' αὐτὸν Ἀγρίππα, κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, Καίσαρ μὲν ἡδένα μετ' Ἀγρίππαν Ἡρώδῃ προστίμησεν, Ἀγρίππας δὲ μετὰ Καίσαρα πρῶτον ἀπέδιδε Φιλίας τόπον Ἡρώδῃ. τοιαύτης δὲ ἐχόμενος παρρησίας, τῷ μὲν ἀδελφῷ Φερώερα παρὰ Καίσαρος ἡτήσατο τετραρχίαν, αὐτὸς ἀπονέμας ἐκ τῆς βασιλείας πρόσδοτον ἑκατὸν ταλάντων, ὥς, εἰ καὶ τι πάχοι, τὰ κατ' ἐκείνον ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ μὴ τὰς υἱὰς αὐτῆς κρατεῖν. Καίσαρα δ' ἐπὶ θάλατταν προπέμψας, ὥς ἐπανῆκεν, ἐν τῇ Ζηνοδώρῃ περικαλλέσατο αὐτῷ ναὸν ἐγείρει πέτρας λευκῆς, πλησίον τῷ Πανίῳ καλυμένῃ. σπήλαιον ἐν ὅρῃ περικαλλές ἐστιν, ὑπ' αὐτῷ δὲ γῆς ὀλίσιμα, καὶ βάθος ἀπερρώγος ἄφατον, ὕδατος ἀκινήτῃ πλέον· καθύπερθεν δ' ὅρος παμμέγεθες, ὑπὸ δὲ τὸ σπήλαιον ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαὶ τῷ Ιορδάνῃ ποταμῷ. τῶν ἐπισημέτατον ὄντα τὸν τόπον, καὶ τῷ ναῷ προσεκόσμησεν, ὃν ἀφιέρωσε Καίσαρι.

δ'. Τότε καὶ τὸ τρίτον μέρος ἀφῆκε τῶν Φόρων τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, πρόσφασιν μὲν ὥς ἀναλάβοιεν ἐκ τῆς ἀφορίας, τὸ δὲ πλέον ἀνακτῶμενος ἔχοντας δυσμενῶς. κατὰ γὰρ τὴν ἐξεργασίαν τῶν τοιῶντων ἐπιτηδευμάτων, ὥς ἂν λυομένης αὐτοῖς τῆς εὐσεβείας, καὶ μεταπιπτόντων τῶν ἐθῶν, χαλεπῶς ἔφερον. καὶ λόγος δὲ πάντων ἐγένετο παροξυνομένων αἰεὶ καὶ ταραττομένων. ὁ δὲ καὶ πρὸς τὸ τοιῶτον πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐπῆγεν, ἀφιερῶμενος μὲν τὰς εὐκαιρίας, ἐπιτάττων δ' αἰεὶ γίνεσθαι πρὸς τοῖς πόνοις, ἣν δ' ἔτε σύνοδος ἐφιεμένη τοῖς περὶ τὴν πόλιν, ἔτε κοινωνία περιπάτε καὶ διαίτης, ἀλλ' ἐτετήρητο πάντα. καὶ χαλεπαὶ τῶν Φωραθέντων ἦσαν αἱ κολάσεις· πολλοὶ τε καὶ Φανερώς καὶ λεληθότως εἰς τὸ Φερίον ἀναγόμενοι, τὴν Τεκανίαν, ἐκεῖ διεφθείροντο. καὶ τῇ πόλει, καὶ ταῖς ὁδοποισίαις ἦσαν οἱ τὰς συνιόντας εἰς ταὐτὸν ἐπισκοπεῖντες. ἤδη δὲ φασιν ἔδ' αὐτὸν ἀμελεῖν τάττε τῷ μέρεος, ἀλλὰ πολλάκις ἰδιῶτε χῆμα λαμβάνοντα καταμίγνυσθαι νύκτωρ εἰς τὰς ὄχλους, καὶ πείραν αὐτῶν ἢ ἔχουσιν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς

Romanum imperium, idque tantae magnitudinis, duos illi regerent, Caesar eique proxime Agrippa, ex singulari in eum benevolentia, Caesar quidem neminem secundum Agrippam pluris fecerit, quam Herodem, Agrippa vero secundum Caesarem Herodi primum in amicitia sua locum tribuerit. Itaque pro ea, quae sibi ex gratia nata est, fiducia, a Caesare tetrarchiam petiit fratri suo Pherorae, atque ipse ei centum talentorum redditum de suo regno dedit, ut, si forte moreretur Herodes, esset in tuto Pherorares, nec ea potirentur Herodis filii. Postquam autem Caesarem ad mare comitatus rediit, pulcherrimum ei templum exstruxit, ex candido saxo, in Zenodori terra, prope eum locum, quod Panium appellatur. Specus est pulchra admodum in monte, eique subiectus est terrae hiatus et vorago praerupta immensae altitudinis, stagnantis aquae plena: supra autem mons ingens imminet, et infra specum oriuntur fontes Iordanis fluminis. Hunc locum, utpote maximae celebritatis, templo insuper exornauit Herodes, quod Caesari sacrum esse voluit.

4. Tunc etiam sui regni hominibus tertiam vestigalium partem remisit, praetextu quidem, ut semet post terrae sterilitatem recrearent reficerentque: sed id magis faciebat, ut ab illis sibi met infensis gratiam iniret. Nam eiusmodi opera, quibus adeo studuerit, quasi ex iis tolleretur religio et mores dilaberentur, aegre ferebant. atque in ore erat omni populo, quippe semper irritato et perturbato. Huic autem rei occurrebat ille diligenter, eis occasiones adimendo, et perpetuos labores iniungendo, ut iam ciuibus coire, simulne ambulare aut viuere non liceret, obseruantibus omnia custodibus: atque si quis deprehensus esset, in eum acerbe animaduertebatur; multique, tum palam tum secreto, in Hyrcaniam castellum adducti, illic interficiebantur. erantque certi, tum in vrbe tum in viis, homines, qui obseruarent, si qui conuenirent. Quin ipsum quoque aiunt, ne hanc quidem partem neglexisse: ac saepe vestitu priuati hominis sese noctu turbis immiscuisse, ut experiretur et rescisceret quid de principatu illius sentirent.

λαμβάνειν. τὰς μὲν οὖν παντάπασιν ἐξουθασιαζομένους, πρὸς τὸ μὴ συμπεριφέρεισθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι, πάντα ἐπέζηει τὰς τρέπας· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ὅρκοις ἡξίει πρὸς τὴν πίσιν ὑπάγεσθαι. καὶ συνηνάγκασεν αὐτῷ ἐνώμοτον τὴν εὐνοίαν, ἢ μὴν διαφυλάξειν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὁμολογεῖν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ, κατὰ θεραπείαν καὶ δέος, εἰκον οἷς ἡξίει· τὰς δὲ Φρονήματος μεταποικμένους καὶ δυσχεραίνοντας ἐπὶ τῷ καταναγκάζεσθαι, παντὶ τρόπῳ ἐκποδῶν ἐποιεῖτο. συνέπειθε δὲ καὶ τὰς περὶ Πολλίωνα τὸν Φαρισσαῖον καὶ Σαμέαν, καὶ τῶν ἐκείνοις συνδιατριβόντων τὰς πλείους ὁμύνην· οἱ δ' ἔτε συνεχώρησαν, ἔθ' ὁμοίως τοῖς ἀρνησαμένοις ἐκολάσθησαν, ἐντροπῆς διὰ τὸν Πολλίωνα τυχόντες. ἀφείθησαν δὲ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ παρ' ἡμῖν Εἰσασῖοι καλούμενοί. γένος δὲ τούτ' ἐστὶ διαίτη χρωόμενον τῇ παρ' Ἑλλήσιν ὑπὸ Πυθαγόρου καταδεδειγμένη. περὶ τούτων μὲν οὖν ἐν ἄλλοις σαφέστερον διέξेमι. τοὺς δὲ Εἰσσηνοὺς ἀφ' οἷας αἰτίας ἐτίμα, μείζον τι Φρονῶν ἐπ' αὐτοῖς ἢ κατὰ τὴν Θνητὴν φύσιν, εἰπεῖν ἄξιον. οὐ γὰρ ἀπρεπὲς ὁ λόγος Φανεῖται τῷ τῆς ἰσθρίας γένει, παραδελῶν καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων ὑπάλλῃν.

ε'. Ἦν τις τῶν Εἰσσηνῶν Μανᾶήμος ὄνομα, καὶ τᾶλλα κατὰ τὴν προαίρεσιν τῇ βίᾳ καλοκαγαθία μαρτυρούμενος, καὶ πρόγνωσιν ἐκ Θεῶ τῶν μελλόντων ἔχων. ἕτος ἐστὶ παῖδα τὸν Ἡρώδην εἰς διδασκάλῃ Φοιτῶντα κατιδὼν, βασιλέα Ιαυδαίων προσηγόρευσέν. ὁ δ' ἀγνοεῖν ἢ κατειρωνεύεσθαι νομίζων αὐτὸν, ἀνεμίμνησκεν ἰδιώτης ἄν. Μανᾶήμος δὲ, μειδιάσας ἡρέμα καὶ τύπτων χειρὶ κατὰ τὸν γλαττόν, "ἀλλὰ τοι καὶ βασιλεύεις, ἔφη, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐδαιμόνως ἀπάρξεις, ἡξιώσας γὰρ ἐκ Θεῶ, καὶ μέμνησο τῶν Μανᾶήμων πληγῶν, ὥστε καὶ τῆτό σοι σύμβολον εἶναι τῶν κατὰ τὴν τύχην μεταπτώσεων. ἄριστος γὰρ ὁ τοιῦτος λογισμὸς, εἰ καὶ δι' αἰοσύνην ἀγαπήσεις, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν, ἐπιείκειάν τε πρὸς τὰς πολίτας· ἀλλ' ἔ γὰρ οἶδά σε τοιῦτον ἔσσεσθαι, τὸ πᾶν ἐπιστάμενος. εὐτυχία μὲν γὰρ ὅσον ἐκ

Quod si qui obstinate in mores consentire recusarent, eos modis omnibus persequeretur: reliquos vero ad fidem iurando perducendos censebat, atque ipsos compulit, ut sacramento se adstringerent, fidelitatem ei in imperio conservaturos esse. Multi itaque, tum ut eum colerent, tum etiam quod metuerent, iis, quae postulabat, consenserunt: qui vero fastidiose stomachabantur, et sese cogi non sustinebant, eos quavis ratione e medio tollebat. Volebat etiam Pollionem Pharisaicum et Sameam, et complures eorum, qui illos frequentabant, ad iurandum cogere: sed illi in eam rem non consenserunt; neque tamen, ut caeteri, qui iuramentum detrectarunt, poenas luerunt, illo eorum rationem habente propter Pollionem. Ab hac eadem necessitate excepti fuerunt etiam, qui Essaei appellantur. isti autem sunt genus hominum, qui simili vitae instituto utuntur ac Graecorum Pythagorei. Et quidem de illis planius et apertius alibi verba feci. De Essenis vero, quamobrem magis iis tribuit, quam mortalis fert natura, iam dicere convenit. non enim ab historica narratione alienus videbitur huiusmodi sermo; praesertim cum ostendat, quam de istis opinionem homines habuerint.

5. Erat Essenorum quidam nomine Manahemus, praeter alia in vitae instituto ob morum honestatem bene audiens, et qui futura diuino instinctu praeuideret. Hic conspicius aliquando Herodem, puerum adhuc, in ludum literarium comitantem, dixit regem fore Iudaeorum. Et Herodes, illum aut sui notitiam non habere aut iocari arbitratus, submonuit eum, se priuatum esse. At Manahemus, leniter subridens, et si nates manu feriens: "At-
 "qui et regnabis, inquit, et imperium (a Deo quippe dignus habitus) feliciter auspicaberis: et memento ictuum
 "Manahemi, ut hoc tibi sit indicium mutationum fortunae. Optima enim erit huiusmodi cogitatio, si iustitiam
 "et pietatem erga Deum amaueris, et erga ciues clemen-
 "tiam: verum ego, totius rei gnarus, scio te non talem
 "futurum. Vitam enim fortunatam tu quidem, si quis

“ἄλλος διοίσεις, καὶ τούτῃ δόξης αἰώνιον, λήθην δ' εὖσε-
 “βρίας ἔξεις καὶ τοῦ δικαίου. ταῦτα δ' ἐκ ἂν λάθοι τὸ θεῖον
 “ἐπὶ καταστροφῇ τοῦ βίου, τῆς ἀντ' αὐτῶν ὀργῆς ὑπομνημο-
 “νευομένης.” τούτοις αὐτίκα μὲν ἤκειτα τὸν νοῦν προσέειχεν,
 ἐλπίδι λειπόμενος αὐτῶν, Ηρώδης. κατὰ μικρὸν δὲ ἄρθεις,
 ἕως καὶ τοῦ βασιλεύειν καὶ εὐτυχεῖν, ἐν τῷ μεγέθει τῆς ἀρ-
 χῆς μεταπέμπει τὸν Μανάνημον, καὶ περὶ τοῦ χρόνου, πόσον
 ἄρξει, ἐπυνθάνετο. Μανάνημος δὲ, πρὸ μὲν σύμπαν ἐκ εἶπεν.
 ὥς δὲ σιωπῶντος αὐτοῦ, μόνον εἰ δέκα γενήσονται τῆς βασι-
 λείας ἐνιαυτοὶ προσεπύθετο· καὶ εἴκοσι καὶ τριάκοντα γί-
 πων, ὅρον ἐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθεσμίας. Ηρώδης
 δὲ καὶ τούτοις ἀρκεοῖς, τὸν τε Μανάνημον ἀφῆκε δεξιωσά-
 μενος, καὶ πάντας ἀπ' ἐκείνης τῆς Εσσηνῆς τιμῶν διετέλει.
 ταῦτα μὲν οὖν, εἰ καὶ παράδοξα, δηλώσαι τοῖς ἐντυγχάνον-
 σιν ἡξιώσαμεν, καὶ περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἐμφῆναι, διότι πολ-
 λοι διὰ τοιούτων ὑπὸ καλοκαγαθίας καὶ τῆς τῶν θεῶν ἐμ-
 περίας ἀξιοῦνται.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Ηρώδης τὸν ναὸν μετσκεύασε, καὶ πρὸς ὕψος ἄρας μετ-
 ζον καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐξετέλεισε· καὶ περὶ τῆς βάρ-
 ρειας, ἣν Ἀντωνίαν ἐκάλεσαν.

Τότε γὰρ ἐκτωκαιδεκάτῃ τῆς Ηρώδης βασιλείας γεγονό-
 τος ἐνιαυτοῦ, μετὰ τὰς προηρημένας πράξεις, ἔργον οὐ τὸ
 τυχὸν ἐπεβάλετο, τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῇ κατασκευά-
 σασθαι, μείζω τε τὸν περίβολον, καὶ πρὸς ὕψος ἀξιοπρε-
 πέστατον ἐγείρειν, ἡγούμενος ἀπάντων αὐτῷ τῶν πεπραγμέ-
 νων ἐπισημότερον, ὥσπερ ἦν, ἐκτελεσθῆσεσθαι τοῦτο, καὶ
 πρὸς αἰῶνιον μνήμην ἀρκεῖν. ἔχ' ἑτοιμον δὲ τὸ πλῆθος ἐπι-
 τείμενος, εὐδὲ ράδιον ἔσσεσθαι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχε-
 ρήσεως, ἡξίου λόγῳ προκαταστησάμενος ἐγχειρῆσαι τῷ παν-
 τὶ, καὶ συγκαλέσας αὐτοὺς ἔλεγε τοιαῦτα. “τὰ μὲν ἄλλα

“quam alius, ages, et laudem tibi paries aeternam, sed pietatis et iustitiae obliuionem capies. Haec autem Deum sane non latebunt, dum sub vitae tuae finem de te poenas ob ista sumet.” His verbis mentem protinus minime adhibuit Herodes, quod eius rei spem nullam haberet. sed postquam paulatim ad regnum, et quidem fortunatum, euectus est, in ipso imperii vigore Manahemum accersit, et ex eo, quamdiu regnaturus esset, quaerebat. Manahemus vero omnino quidem nihil dicit: sed eo tacente quaerebat Herodes duntaxat, an decem annorum futurum esset regnum: ad quod ille respondit, etiam viginti aut etiam triginta, et vitae nullum certum finem praestituit. Herodes vero etiam hisce contentus, et Manahemum dextra ei data dimisit, ac deinceps Essenos omnes habuit in honore. Atque haec quidem, licet fidem paene superant, nobis tamen visum est lectoribus indicare, et de nostris id palam facere, quod multi illorum in huiusmodi rebus propter vitae honestatem honorati erant rerum diuinarum peritia.

CAP. XI.

Quomodo Herodes templum in aliam formam mutauit, atque altius et magnificentius exstruxit: deque turri, quam Antoniam vocauit.

Tunc igitur decimo octauo regni Herodis anno, post ea facta, quae superius dicta sunt, arduum opus aggressus est, scilicet vt Dei templum sua opera aedificatum iret, eique ampliorem ambitum daret, et in altitudinem magnificentissimam erigeret; cogitans fore id omnibus, quae vnquam fecisset, praeclarius, sicuti erat, si illud perficere ei contingerit, atque futurum ad sempiternam sui memoriam. Verum cum populum ad hoc minus paratum esse intelligeret, neque facilem habiturum esse ad rem tantae magnitudinis aggrediendam, in animum induxit prius eos oratione praeparare, ac deinde toti operi manum admouere; eumque illos conuocasset, verba fecit in hunc modum.

"μοι τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν πραγμάτων, ἄνδρες ὁμόφυ-
 "λοι, περισσὸν ὑπολαμβάνω λέγειν, καίτοι τοῦτον ἐγένε-
 "το τὸν τρόπον, ὡς ἐλάττω μὲν ἐμοὶ τὸν ἀπ' αὐτῶν κόσμον,
 "πλείω δὲ ὑμῖν τὴν ἀσφάλειαν φέρειν. ἔτε γὰρ ἐν ταῖς
 "δυαχερεστάτοις ἀμελήσας τῶν εἰς τὰς ὑμετέρας χρείας δια-
 "Φερόντων, ἔτε ἐν τοῖς κατασκευάσμασιν ἐπιτηδεύσας
 "ἐμαυτῷ μᾶλλον ἢ καὶ πᾶσιν ὑμῖν τὸ ἀνεπηρέαστον, οἶμαι
 "σὺν τῇ τῷ Θεῷ βελήσει, πρὸς εὐδαιμονίαν ὅσον ἔπρότε-
 "ρον ἀγνοχέειν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος. τὰ μὲν οὖν κατὰ μέρος
 "ἐξηγεσάμεν περὶ τὴν χώραν καὶ πόλιν, ὅσας ἐν αὐτῇ
 "καὶ τοῖς ἐπικτήτοις ἐγείραντες κόσμῳ τῷ καλλίστῳ, τὸ γέ-
 "νος ὑμῶν ηὐξήσαμεν, περίεργά μοι δοκεῖ λέγειν εἰδόσι.
 "τὸ δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἧς νῦν ἐπιχειρεῖν βούλομαι, παν-
 "ἔτος εὐσεβέστατον καὶ κάλλιστον ἐφ' ἡμῶν γενέσθαι νῦν ἐκ-
 "Φάνῳ. τὸν γὰρ ναὸν τοῦτον ὠκοδόμησαν μὲν τῷ μεγίστῳ
 "Θεῷ πατέρες ἡμέτεροι, μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀνάστασιν.
 "ἐνδεῖ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ μέγεθος εἰς ὕψος ἐξήκοντα πήχεις·
 "τοσοῦτον γὰρ ὑπερέειχεν ὁ πρῶτος ἐκεῖνος, ὃν Σολομὼν ἀνω-
 "κοδόμησε. καὶ μηδεὶς ἀμέλειαν εὐσεβείας τῶν πατέρων
 "καταγνώτω. γέγονε γὰρ ἔπαρ' ἐκείνης ἐλάττων ὁ ναός·
 "ἀλλὰ ταῦτα καὶ Κῦρος καὶ Δαρεῖος ὁ Τεῖαςπου, τὰ μέ-
 "τρα τῆς δομήσεως ἔδοσαν, οἷς ἐκεῖνοι καὶ τοῖς ἀπογόνους
 "δωλεύσαντες, καὶ μετ' ἐκείνης Μακεδόσιν, ἃς ἔχον εὐ-
 "καιρίαν τὸ πρῶτον τῆς εὐσεβείας ἀρχέτυπον εἰς ταῦτόν
 "ἀναγαγεῖν μέγεθος. ἐπειδὴ δὲ νῦν ἐγὼ μὲν ἄρχω Θεῷ βε-
 "λήσει, περίεσι δὲ καὶ μῆκος εἰρήνης, καὶ κτήσις χρημάτων,
 "καὶ μέγεθος προσόδων, τὸ δὲ μέγιστον, Φίλοι καὶ δι' εὐ-
 "νοίας οἱ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, κρατοῦντες Ῥωμαῖοι, πε-
 "ράσσομαι, τὸ παρημελημένον ἀνάγκη καὶ δουλείᾳ τῇ πρό-
 "τερον χρόνου διορθέμενος, τελείαν ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ τὴν
 "ἀνθ' ὧν ἔτυχον τῆσδε τῆς βασιλείας εὐσέβειαν.

β'. Ο μὲν Ηρώδης ταῦτ' εἶπεν, ἐξέπληττε δὲ τῆς πολ-
 λὸς ὁ λόγος παρὰ δόξαν ἐμπεισῶν· καὶ τὸ μὲν τῆς ἐλπίδος
 ἄπισαν ἐκ ἐπήγειρεν αὐτῆς, ἠδημόνου δὲ, μὴ φθάσας

"De aliis quidem ex quo regnare coepi a me factis, viri
 "populares, nihil necesse mihi dicere arbitror, quanquam
 "ita comparata fuerint, vt vobis plus securitatis, quam mi-
 "hinet ornamenti, attulerint. Nam cum in rebus difficil-
 "limis neque ea neglexerim, quae ad vestras necessitates le-
 "vandas facerent, neque in iis, quae aedificavi, studuerim,
 "vt ipse magis quam vos omnes ab iniuriis facti tecti essetis,
 "mihimet persuadeo, quod Dei voluntate Iudaeorum gen-
 "tem ad eam, quam nunquam antea habuerunt, felicitate-
 "tem perduxerim. Caeterum, vt dixi, sigillatim omnia,
 "quae per provinciam perfecimus, quotque vrbes in ea
 "et regione ei contributa excitando genus vestrum maxi-
 "mis ornamentis auximus, vobis commemorare, qui ea
 "probe nostis, superuacaneum mihi videtur. Quod au-
 "tem in praesentia mihi in animo est aggredi, id omnium
 "pietissimum, vobisque pulcherrimum fore nunc paucis
 "ostendam. Fuit quidem templum hoc summo Deo a pa-
 "rentibus nostris aedificatum, cum a Babylone reuertissent.
 "Verum ei ad altitudinem defunt cubiti sexaginta: tanto
 "enim altius erat primum illud a Solomone constructum.
 "nemo tamen negligentiam pietatis nostrorum parentum
 "accuset, nam per illos non stetit, quo minus hoc magni-
 "tudine prius adaequaret: sed Cyrus et Darius Hystaspis
 "filius hunc aedificii modum praescripserunt; quibus illi
 "subiecti, eorumque filiis, et post illos Macedonibus, fa-
 "cultatem non habuerunt primum hoc pietatis illorum ex-
 "emplar ad eandem magnitudinem perducendi. Quoniam
 "vero nunc ego quidem Dei beneficio regnum adeptus
 "sum, et longa pace fruor, et diuitiis affluo, et magnis re-
 "ditibus abundo: quodque maximum est, cum Romanis,
 "omnium (vt ita loquar) dominis, in amicitia sum et gra-
 "tia, operam dabo, vt, id quod necessitate et superiorum
 "temporum seruitute omissum est resarciendo, perfectam
 "Deo, pro illius in me beneficiis, huiusce regni pietatem
 "reddam.

2. Et quidem Herodes haec verba habuit: multi ve-
 ro sermone eius attoniti sunt, quod praeter opinionem ac-
 cidebat: et, quia incredibile minimeque sperandum dicere

καταλῦσαι τὸ πᾶν ἔργον ἕκ ἐξαρκέσει πρὸς τέλος ἀγαγεῖν τὴν προαίρεσιν· ὃ, τε κίνδυνος αὐτοῖς μείζων ἐφαίνετο, καὶ δυσεγγχείρητον ἐδόκει τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβολῆς. ἔτω δ' αὐτῶν διακειμένων, παρεθάρρυνεν ὁ βασιλεὺς, ἢ πρότερον καθ' αἰρήσιν Φάμενος τὸν νεῶν, ἢ πάντων αὐτῶ τῶν εἰς τὴν συντέλειαν παρεσκευασμένων. καὶ ταῦτα προειπὼν ἕκ ἐψεύσατο. χιλίας γὰρ εὐτρεπίσας ἀμάξας, αἱ βασιλεύσιν τὰς λήθας, ἐργάτας δὲ μυρίας τὰς ἐμπειροτάτας ἐπιλεξάμενος, καὶ ἱερεῦσιν τὸν ἀριθμὸν χιλίους ἱερατικάς ἀνησάμενος σοαῖς, καὶ τὰς μὲν διδάξας οἰκοδόμους, ἑτέρας δὲ τέκτονας, ἥπτετο τῆς κατασκευῆς, ἀπάντων αὐτῷ προθύμως προετρεπισμένων.

γ'. Ληελὼν δὲ τὰς ἀρχαίας θεμελίους, καὶ καταβαλόμενος ἑτέρας, ἐπ' αὐτῶν τὸν ναὸν ἤγειρε, μήκει μὲν ἑκατὸν ὄντα πηχῶν, τὸ δ' ὕψος εἴκοσι περιττοῖς, ἕς τῷ χερσὶν συνιζησάντων τῶν θεμελίων ὑπέβη. καὶ τῆτο μὲν κατὰ τὰς Νέρωνος καὶ ἑτέρας ἐπογείρειν ἐγνώκειμεν. ὠκοδομήθη δὲ ὁ ναὸς, ἐκ λήθων μὲν, λευκῶν τε καὶ κρατερῶν, τὸ μέγεθος ἑκάστων περὶ πέντε καὶ εἴκοσι πήχεις ἐπὶ μῆκος, ὀκτὼ δὲ ὕψος, εὖρος δὲ περὶ δώδεκα. καὶ παντὸς αὐτῷ καθότι καὶ τῆς βασιλικῆς σοᾶς τὸ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ταπεινότατον, ὑψηλότατον δὲ τὸ μεσάτατον, ὡς περιόπτον ἐκ πολλῶν σιδῶν εἶναι τοῖς τὴν χώραν νεμομένοις, μᾶλλον δ' εἴ τινες κατ' ἐναντίον οἰκοῦντες ἢ προσιόντες τύχοιεν. θύρας δὲ ἐπὶ ταῖς εἰσόδοις σὺν τοῖς ὑπερθυρίοις, ἴσον ἐχῆσας τῷ ναῷ, ποικίλοις ἐμπετάσμασι κεκόσμητο, τὰ μὲν ἄνθη ἀλουργέσι, κίονας δ' ἐνυφασμένοις. καθύπερθεν δ' αὐτῶν ὑπὸ τοῖς θριγχάμασιν, ἄμπελος διατέτατο χρυσῇ, τὰς βότερας ἀπηρημένους ἔχουσα· θαῦμα καὶ τῇ μεγέθει καὶ τῇ τέχνῃ τοῖς ἰδῶσιν, οἷον ἐν πολυτελείᾳ τῆς ὕλης τὸ κατασκευασθὲν ἦν. περιελάμβανε δὲ καὶ σοαῖς μεγίσταις τὸν ναὸν ἅπαντα, πρὸς τὴν ἀναλογίαν ἐπιτηδεύων, καὶ τὰς δαπάνας τῶν πρὶν ὑπερβαλλόμενος, ὡς ἕκ ἄλλος τις ἐδόκει ἐπικεκοσμηκέναι τὸν ναόν. ἄμφω δ' ἦσαν μεγάλας τεῖχος, αὐτὸ δὲ τὸ τεῖχος ἔργον μέγιστον ἀνθρώποις ἀκνοῦν.

putabatur, nihil animis attollebantur. sed anxii erant et solliciti; ne, si totum opus iam dissolueret, non satis opum haberet ad perficiendum quod proposuerit: atque in maius illis crescebat periculum, et augeri visa est rei difficultas ex incoepti magnitudine. Cum autem ita affecti essent, rex eos confirmabat, dicens, non se prius templum diruturum, quam omnia, quae ad id absoluendum pertinerent, praeparasset. Atque haec praefatus, fidem firmavit. Nam cum mille carros ad vehendos lapides comparasset, et decem peritissimorum opificum millia delegisset, et mercatus mille sacerdotibus vestes sacerdotales, eos partim lapides partim ligna fabricare docuisset, opus aggressus est, omnibus diligenter praeparatis.

3. Sublatis autem veteribus fundamentis, et iactis aliis, templum super eis crexit in longitudinem cubitorum centum, in altitudinem totidem et viginti amplius, qui viginti aliquanto post confidentibus fundamentis retro cesserunt. atque hoc, quicquid erat, attollere decreueramus Neronis temporibus. Aedificatum autem est templum ex lapidibus candidis et firmis; et singulorum magnitudo erat in longum ad cubitos circiter quinque et viginti, in altitudinem octo, in latitudinem vero circiter duodecim. Eratque totum templum (quemadmodum et regia porticus) vtraque parte depressius, medio vero editius, adeo ut a multis stadiis regionis incolis conspicuum esset, maxime si qui ex aduerso habitarent aut eo accederent. Fores in ingressu cum superliminaribus, ipsi fano aequales, aulaeis multicoloribus ornatas habebat, quibus erant et flores purpurei et columnae intextae. At supra haec sub muri coronulis vitis expansa erat aurea, cum racemis ex illa sublimem pendentibus; ea quasi materiae profusione facta, ut adspicientibus tam magnitudine quam arte stuporem incuteret. Quin et templo vniuerso circumdedit porticus ingentes, proportionis rationem habens, et sumtibus maiores superans, ut nec quisquam alius videretur ita templum exornasse. Ambae autem in magno innitebantur muro: ipse vero murus opus omnium quae homines auditu acceperunt

ναί. λόφος ἦν πετρώδης, ἀνάντης, ἡρέμα πρὸς τοῖς ἐώοις μέ-
 ρεσι τῆς πόλεως ὑπτιύμενος ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἄκραν. τῆτον
 ὁ πρῶτος ἡμῶν βασιλεύσας Σολομῶν, κατ' ἐπιφροσύνην τοῦ
 Θεοῦ, μεγάλας ἐργασίας ἀπετείχιζεν ἄνωθεν τὰ περὶ τὴν
 ἄκραν, ἀπετείχιζε δὲ κάτωθεν ὑπὸ τῆς ῥίξης ἀρχόμενος, ἦν
 βαθεῖα περιθεῖ Φάραγξ, κατὰ λίβα ταῖς πέτραις μολιβδῶ
 δεδεμένας πρὸς ἀλλήλας ἀπολαμβάνων ἀπὸ τῆς ἔσω χώ-
 ρας, καὶ προβαίνων εἰς βάθος, ὥς' ἀπορον εἶναι τό, τε μέγε-
 θος τῆς οἰκοδομῆς καὶ τὸ ὕψος τετραγώνῃ γενομένης, ὡς τὰ
 μὲν μεγέθη τῶν λίθων ἀπὸ μετώπῃ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν
 ὀρεᾶσαι, τὰ δ' ἐντὸς σιδήρῳ διησφαλισμένα συνέχεν τὰς
 ἀρμογὰς ἀκινήτως τῷ παντὶ χρόνῳ. τῆς δ' ἐργασίας ἔτω
 συναπτέσης εἰς ἄκρον τὸν λόφον, ἀπεργασάμενος αὐτῇ τὴν
 κορυφὴν, καὶ τὰ κοῖλα τῶν περὶ τὸ τεῖχος ἐμπλήσας, ἰσόπα-
 δον τοῖς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἄνω καὶ λεῖον ἐποίησε. τῆ-
 το δὲ ἦν τὸ πᾶν περίβολος, τεττάρων σταδίων τὸν κύκλον
 ἔχων, ἐκάστης γωνίας σταδίων μῆκος ἀπολαμβάνούσης. ἐνδο-
 τέρω δὲ τῆς καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκραν ἄλλο τεῖχος ἄνω λή-
 θινον περιθεῖ, κατὰ μὲν ἑῶαν ῥάχιν, ἰσομήκῃ τῷ τείχει σοᾶν
 ἔχων διπλὴν, ἐν μέσῳ τῆ νεῶ τετυχηκότος, ἀφορῶσαν εἰς τὰς
 θύρας αὐτῆς. ταύτην πολλοὶ βασιλεῖς οἱ προῶθεν κατεσκευά-
 σαν. τῆ δ' ἱερῇ παντὸς ἦν ἐν κύκλῳ πεπηγμένα σκυλα-
 βαρβαρικά, καὶ ταῦτα πάντα βασιλεὺς Ηρώδης ἀνέθηκε,
 προσθεὶς ὅσα καὶ τῶν Λεβίων ἔλαβεν.

δ'. Κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν, ἀκρόπολις ἐγγύς
 εὐερκῆς ἐτετείχιστο, διάφορος ὀχυρότητι. ταύτην οἱ πρὸ Ηρώ-
 δε τῆ Ασασμοναίων γένους βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς ὠκοδόμησαν,
 καὶ βάσιν ἐκάλεσαν, ὡς ἐκεῖ τὴν ἱερατικὴν αὐτοῖς ἀποκείδαι
 εὐολὴν, ἣν, ὅταν δέη θύειν, τότε μόνον ὁ ἀρχιερεὺς ἀμφιέννυ-
 ται. ταύτην ὁ βασιλεὺς Ηρώδης ἐφύλαξεν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ
 μετὰ τὴν ἐκείνην τελευτὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦν, μέχρι τῶν Τιβερίῃ
 Καίσαρος χρόνων. ἐπὶ τῆς δὲ Οὐιτέλλιος ὁ τῆς Συρίας ἡγε-
 μών, ἐπιδημήσας τοῖς Ἱεροσολύμοις, δεξαμένης τῆ πλήθους
 αὐτὸν λαμπρότατα πᾶν, θέλων αὐτὸς τῆς εὐπορίας ἀμεί-

maximum. Collis erat petrosus, arduus, ad orientale urbis latus sensim ac leniter resupinatus usque ad summum eius fastigium. Hunc collem Solomon, qui primus in nos regnavit, superne ad verticem muro circumduxit, Dei ipsius instinctu: immo et inferne, a radicibus eius incipiens, quibus ad libem circumiecta est vallis admodum depressa, eundem vallavit saxi grandibus plumbo inter se vinctis, semper aliquid spatii intus concludens, et alte progrediens, adeo ut immanis esset magnitudo pariter ac profunditas structurae, forma quadrangulari factae, ut vastitas quidem lapidum a fronte quoad superficiem in conspectum veniret, interiora vero ferro firmata compages in omne aevum indiuulsas haberent. Opere ita continuato, ut summitati collis iungeretur, cum verticem illius aliquantulum laeuigasset et cavitates intra murum comprehensas repleuisset, superficiei partibus, quae forte emerent, totum aequavit et ad planum redegit. Atque universum hoc septum erat, quatuor stadiorum in circuitu, unoquoque angulo in longitudinem stadium complectente. interius deinde ipsum verticem ambit alius murus lapideus, ad orientale quidem latus duplicem sustinens porticum pari cum muro longitudine, spectantem ad ianuas templi, quod ad medium eius constitit. Hanc multi priorum regum adornauerant. Porro circa templum undique fixa erant spolia peregrinarum gentium, atque ea omnia rex Herodes dedicavit, additis etiam quae ab Arabibus ipse reportarat.

4. Ad septentrionale autem septi latus arx constructa erat quadrata, bene munita atque egregie firma. Hanc qui Herodem antecesserunt, Asamonaëo prognati, reges et sacerdotes, aedificaverunt, et Barim appellarunt, ut ibi stola sacerdotalis illis reponeretur, quam ipse pontifex, duntaxat cum erat facienda res divina, induere solebat. Hanc stolam rex Herodes eo in loco custodiuit, et post eius obitum fuit in potestate Romanorum, usque ad tempora Tiberii Caesaris. Sub eo Vitellius Syriae praetor, cum Hierosolyma venisset, et a populo honorificentissime exceptus fuisset, volens eis gratiam referre, ipse, quo-

ψαδά, ἐπεὶ παρεκάλεσαν τὴν ἰσράν σολὴν ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, ἔγραψε περὶ τούτων Τιβερίω Καίσαρι, καὶ κείνος ἐπέτρεψε· καὶ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία τῆς ἰσρατικῆς σολῆς τοῖς Ἰουδαίοις, μέχρι ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας. μετὰ τῆτον δὲ Κάσσιος Λογγῖνος, ὁ τὴν Συρίαν τότε διοικῶν, καὶ Κῆσπιος Φάδος, ὁ τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος, κελεύουσι τὸς Ἰουδαίους εἰς τὴν Αντωνίαν καταθέσθαι τὴν σολὴν· Ῥωμαῖοι γὰρ αὐτῆς εἶναι δεῖν κυρίως, καθὼς καὶ πρότερον ἦσαν. πέμπουσιν οὖν Ἰουδαῖοι πρέσβεις πρὸς Κλαύδιον Καίσαρα περὶ τούτων παρακαλέσοντας. ὦν ἀναβάντων, ὁ νεώτερος βασιλεὺς Ἀγρίππας, ἐν Ῥώμῃ τυγχάνων, αἰτησάμενος παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τὴν ἐξουσίαν ἔλαβεν, ἐντειλαμένους Οὐτέλλῳ τῷ τῆς Συρίας ὄντι στρατηγῷ. πρότερον δ' ἦν ὑπὸ σφραγίδος τῆ ἀρχιερέως καὶ τῶν γαζοφυλάκων, καὶ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς, ἐπὶ τὸν Ῥωμαίων φερέμενον ἀναβαίνοντες οἱ γαζοφύλακες, καὶ καταμανθάνοντες τὴν ἐαυτῶν σφραγίδα, τὴν σολὴν ἐλάμβανον. εἴτ' αὐτοὶ τῆς ἐορτῆς παρελθόντες, εἰς τὸν αὐτὸν κομίσαντες τόπον, καὶ τῷ φερέμενον δέξαντες σύμφωνον τὴν σφραγίδα, κατέτιθεντο. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ τῷ πάθῳ τῶν ἐπισυμβεβηκότων παρεδηλώθη. τότε δ' οὖν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Ηρώδης καὶ ταύτην τὴν βᾶριν ἐχυρωτέραν κατασκευάσας, ἐπ' ἀσφαλείᾳ καὶ φυλακῇ τῇ ἰερᾷ, χαρίζομενος Αντωνίῳ, Φίλῳ μὲν αὐτῇ, Ῥωμαίων δὲ ἄρχοντι, προσηγόρευσε Αντωνίαν.

ε'. Ἐν δὲ τοῖς ἐσπερίοις μέρεσι τῆ περιβόλης, πύλαι τέσσαρες ἐφύεσσον, ἡ μὲν εἰς τὰ βασίλεια τείνουσα, τῆς ἐν μέσῳ Φάραγγος εἰς δίοδον ἀπειλημένης, αἱ δὲ δύο εἰς τὴν προάστιον, ἡ λοιπὴ δὲ εἰς τὴν ἄλλην πόλιν, βαθμίῃσι πολλαῖς κάτω τε εἰς τὴν Φάραγγα διελημμένη, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄνω πάλιν ἐπὶ τὴν πρόσβασιν. ἀντικρὺ γὰρ ἡ πόλις ἔκειτο τῇ ἰερῷ, θεατροειδὴς οὖσα, περιεχομένη βαθείᾳ Φάραγγι κατὰ πᾶν τὸ νότιον κλίμα. τὸ δὲ τέταρτον αὐτῇ μέτωπον, τὸ πρὸς μεσημβρίαν, εἶχε μὲν καὶ αὐτὸ πύλας κατὰ μέσον, ἐπ' αὐτῇ δὲ τὴν βασιλικὴν σκάν, τριπλὴν κατὰ μῆκος

niam obsecravit, ut sacra stola illis in potestatem permitteretur, hac de re scripsit ad Tiberium Caesarem, atque ille eam concessit eis: mansitque penes Iudaeos stolae sacerdotalis potestas usque ad decessum regis Agrippae. Post eum Cassius Longinus, qui tum Syriam administrabat, et Cuspius Fadus, Iudaeae procurator, Iudaeis imperarunt, ut stolam ponerent in Antonia: debere enim Romanos eam penes se habere, sicut antea. Quamobrem Iudaei legatos ad Claudium Caesarem miserunt, eam rem deprecatores. Qui cum Romam pervenissent, iuuenis rex Agrippa, qui tum illic erat, perfecit suo rogatu apud imperatorem, ut eam illis potestatem traderet, hoc ipso Vitellio in mandatis dato, Syriae tunc praetori. Antea erat sub sigillo pontificis et sacri aerarii quaestorum: et pridie festorum ibant quaestores ad praefectum Romani praesidii, et agnito suo sigillo eam auferebant. deinde rursus festis transactis in eundem locum referebant, et, sigillo, quod concordabat, ostenso praesidii praefecto, illic eam deponebant. Et haec quidem ex iis, qui postea acciderunt, casibus declarata sunt. Verum hanc turrim Herodes rex Iudaeorum tunc munitiorem fecit, ad templi securitatem et custodiam; et in gratiam Antonii, amici sui et Romanorum imperatoris, nominavit Antoniam.

§. A septi autem parte occidentali quatuor erant portae, quarum una ferebat in regionem, valle interiacente ad transitum intercepta et completa; duae in suburbium; postrema in aliam urbem; multis gradibus distincta, ut in vallem descendatur, et deinde ab ea rursus esset adscensus. nam urbs posita erat e regione templi, speciem praebens theatri, cincta valle profunda circa latus meridiano. Quarta autem pars frontis templi a meridie habebat et ipsa portas in medio, simulque regionem porticum, quae triplex erat, et longitudine ab orientali valle ad occidentalem usque pertinebat. nec

διῆσαν ἀπὸ τῆς ἐώας Φάραγγος ἐπὶ τὴν ἐσπέριον. ἡ γὰρ ἦν ἐκτεῖναι προσωτέρω δυνατόν. ἔργον δ' ἦν ἀξιαΦηγητοτάτων τῶν ὑφ' ἡλίου. μέγαλα γὰρ ὄντος τῆ τῆς Φάραγγος ἀναλήμματος, καὶ ἔδ' ἀνεκτῷ κατιδᾶν, εἴ τις ἄνθρωπος εἰς τὸν βυθὸν εἰσκύπτοι, παμμέγεθες ὕψος ἐν αὐτῷ τὸ τῆς σοᾶς ἀνέστηκεν, ὡς εἴ τις ἀπ' ἄκρας τῆ ταύτης τέγους ἄμφω συντιθεῖς τὰ βάθη διοπτρεύει, σκοτοδινίαν, ἣν ἐξικυμένης τῆς ὕψεως εἰς ἀμέτρητον τὸν βυθόν. κίονες δ' ἐφέσασαν κατ' ἀντίσυχον ἀλλήλοις ἐπὶ μῆκος τέτραχα· συνεδέδετο γὰρ ὁ τέταρτος σοῖχος λιθοδομήτῳ τείχει· καὶ πᾶχος ἦν ἐκάστου κίονος ὡς τρεῖς ἐπισυναπτόντων ἀλλήλοις τὰς ἐργυαῖς περιλαβεῖν· μῆκος δὲ ποδῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, διπλῆς σπείρας ὑπειλημμένης. πλῆθος δὲ συμπάντων δύο καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν, κionoκρανῶν αὐτοῖς κατὰ τὸν Κορίνθιον τρόπον ἐπεξεργασμένων γλυφαῖς, ἑκπληξιν ἐμποιοῦσας διὰ τὴν τῷ παντὸς μεγαληργίαν. τεσσάρων δὲ εἰχῶν ὄντων, τρεῖς ἀπολαμβάνουσι τὰς διὰ μέσῃ χώρας ταῖς σοαῖς. τῶν δὲ αἱ δύο παράλληλοι τὸν αὐτὸν γεγένησιν τρόπον, εὖρος ἐκατέρας πόδας τριάκοντα, μῆκος δὲ εἰς ἑκατὸν, ὕψος δὲ πόδας ὑπὲρ πεντήκοντα· τῆς δὲ μέσης εὖρος μὲν ἡμιόλιον, ὕψος δὲ διπλάσιον. ἀνείχετο γὰρ πλεῖστον παρὰ τὰς ἐκατέρωθεν. αἱ δὲ ὀρθοφαῖ βαθυξύλοις ἐξήσκηνται γλυφαῖς, πολυτρόποις σχημάτων εἰδέαις. καὶ τὸ τῆς μέσης βάθος ἐπὶ μῆζον ἤγερετο, περιτετμημένον τοῖς ἐπισυλίοις προμετωπίδιον τοίχου, κίονας ἔχοντες ἐνδοδομημένους, καὶ ξεστῷ παντὸς ὄντος, ὡς ἀπὸ σότατα τοῖς ἥκιστα εἰδόσι καὶ σὺν ἐκπλήξει θεατὰ τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἶναι. τοιοῦτος μὲν ὁ πρῶτος περιβολὸς ἦν, ἐν μέσῳ δὲ ἀπέχων ἡ πολὺ δεύτερος, προσβατὸς βαθμῶσιν ὀλίγαις, ὃν περιέειχε ἐκκλίνον λιθίνον δρυφάκτεα, γραφῇ κωλύων εἰσιέναι τὸν ἀλλασθῆναι, θανατικῆς ἀπειλημένης τῆς ζημίας. εἶχε δ' ὁ μὲν ἐντὸς περιβολὸς, κατὰ μὲν τὸ νότιον καὶ βόρειον κλίμα, τρεῖς ἑκατὸν πεντήκοντα, ἀλλήλων δις ὡς τὰς· κατὰ δὲ ἡλίου βορρᾶς, ἕνα τὸν μέγαν, δι' ὃ παρήειμεν ἀγνοῖ μετὰ γυναικῶν.

enim amplius produci poterat. Opus erat omnium, quae vnquam sol vidit, maxime memorabile. nam cum val-
lis depressa admodum esset, vt inde caligarent oculi cu-
iusquam ex alto in fundum despicientis, porticum inma-
nis altitudinis super ea exstruxit, vt, si quis ex tecti eius
summitate altitudinem simul vtraique visu penetrare vel-
let, periculum esset, ne vertigine corripereetur, priusquam
visus ad immensum adeo profundum pertingeret. Qua-
tuor autem erant columnarum series, ita ab vno porticus
sine in alterum dispositae, vt ex aduerso sibi responde-
rent, (quarta enim intertextum habebat parietem lapi-
deum) atque crassitudo cuiusque columnae tanta erat,
quantam possent tres hominum inter se contingentium vl-
nae complecti, longitudo pedum septem et viginti, du-
plici spira cuiuslibet columnae subiecta. Numero autem
vniuersae erant centum et sexaginta duae, capitellis ipsa-
rum more Corinthio sculptura obductis, opere omnino
magno et mirabili. Cumque quatuor essent columnarum
versus, ex illis tres spatium interceptum in porticus diui-
debant. Harum autem porticum duae sibi mutuo re-
spondentes similiter factae erant, vt vtrique haberet xxx
pedes in latitudinem, in longitudinem vero stadium, at-
que in altitudinem plus quam quinquaginta pedes; media
autem erat latitudine sesquialtera, atque altitudine dupla.
nam eas ex vtrique parte multum supereminerebat. Tecta
vero sculpturis ligneis profundis erant exornata, in varias
formarum species elaboratis: atque medium in maiorem
altitudinem euectum est, muro frontali epistylis circum-
fecto, et columnis insertis distincto, totoque ad amissim
polito, vt qui non viderant minime fidem istis haberent, nec
sine admiratione a praesentibus spectarentur. Atque huius-
modi quidem erat primum septum, in medio vero iuxta il-
lud etiam alterum, in quod paucis gradibus adscendebatur,
circumdante lapidea maceria, cum inscriptione, quae vetaret
alienigenam intrare sub poena capitis. Habebat autem in-
terius conseptum a parte inriedionali et septentrionali por-
tas tres continuas aequaliter inter se distantes; et ab oriente
magnam portam, per quam mundi cum feminis intrare

ἑσπέρῳ δὲ κακίῃς γυναιξὶν ἄβατον ἦν τὸ ἱερόν. ἐκείνῃ δ' ὑπὸτερον τρίτον, ὅπῃ τοῖς ἱερεῦσιν εἰσελθεῖν ἐξόν ἦν μόνοις. ὁ ναὸς ἐν τῷ καὶ πρὸ αὐτῷ βωμὸς ἦν, ἐφ' ᾧ τὰς θυσιὰς ὀλοκαυτῶμεν τῷ Θεῷ. τῶν εἰς ὕδνα τῶν τριῶν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης παρῆλθεν. ἐκεκώλυτο γὰρ ἕκ ὧν ἱερεὺς. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τὰ περὶ τὰς εὐαῖς καὶ τὰς ἔξω περιβόλους ἐπραγματεύετο, καὶ ταῦτα ὠκοδομήσεν ἕτεσιν οὕτω.

ς'. Τῷ δὲ καὶ διὰ τῶν ἱερέων οἰκοδομηθέντος ἐν αὐτῷ καὶ μηνὶ ἐξ', ἅπας ὁ λαὸς ἐπληρώθη χαρᾶς, καὶ τῷ τάχῃς πρῶτον μὲν τῷ Θεῷ τὰς εὐχαριστίας ἐποιοῦντο, μετὰ δὲ καὶ τῆς προθυμίας τῷ βασιλεῶς, ἐθρᾶζοντες καὶ κατευφημοῦντες τὴν ἀνάκτισιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τριακοσίχους ἔθυσσε τῷ Θεῷ βόας, καὶ τῶν ἄλλων οἱ κατὰ δύναμιν· ὧν ἕκ οἷον τὸν ἀριθμὸν εἰπεῖν, ἐκφεύγει γὰρ τὸ δύνασθαι πρὸς ἀλήθειαν εἰπεῖν. συνεκπεπτώκει γὰρ τῇ προθυμίᾳ τῷ περὶ τὸν ναὸν ἔργῳ, καὶ τὴν ἡμέραν τῷ βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐξ' ἔθους ἐώρεταζεν, εἰς ταῦτόν ἐλθεῖν· καὶ περισημοτάτην δι' ἀμφοῖν τὴν ἑορτὴν γενέσθαι.

ζ'. Κατεσκευάσθη δὲ καὶ κρυπτὴ διώρυξ τῷ βασιλεῖ, φέρουσα μὲν ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας μέχρι τῷ ἑσπέρῳ ἱερῷ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν θύραν, ἐφ' ἧς αὐτῷ καὶ πύργον κατεσκεύασεν, ἵνα ἔχῃ διὰ τῶν ὑπογαίων εἰς αὐτὸν ἀνιέναι, τὸν ἐκ τῷ δήμῳ νεωτερισμὸν ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι φυλαττόμενος. λέγεται δὲ, κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν οἰκοδομημένη τῷ ναῷ, τὰς μὲν ἡμέρας ἕκ ὕψω, ἐν δὲ ταῖς νυξὶ γίνεσθαι τῆς ὁμβρίας, ὥς μὴ κωλῦσαι τὸ ἔργον. καὶ τῶτον τὸν λόγον οἱ πατέρες ἡμῖν παρέδωκαν. ὃ δ' ἔστιν ἄπιστον, εἰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐπίδοι τις ἐμφανείας τῷ Θεῷ. τὰ μὲν ὅτι περὶ τὸν ναὸν ἐξωκοδομήθη τῶτον τὸν τρόπον.

consueuimus. Adhuc autem interius erat sanctuarium, quo feminae non intrabant. Et porro interius erat tertium, quo non nisi sacerdotibus licebat introire. Haec erat aedes, et ante eam altare, in quo solida sacrificia Deo cremamus. Horum trium in nullum ingressus est rex Herodes, ab iis enim arcebat, quoniam sacerdos non esset, sed totus in eo erat, ut porticus et exteriora consecrata curaret exstruenda. et ista octo annis aedificauit.

6. Postquam autem aedes a sacerdotibus vno anno et sex mensibus exaedificata est, vniuersus populus laetitiae plenus erat, Deoque gratias agebant; primum quod tam cito factum fuisset, deinde quod eam operi diligentiam adhibuisset rex, festum diem agentes, et templi instaurationem faustis ominibus prosequentes. Rex autem Deo trecentos boues immolauit; reliqui item pro sua quisque facultate: quorum numerum dicere haud fas est, quod ad veritatem quo pacto dicendus sit nos lateat. nam acciderat, ut idem esset dies inaugurationis regis, quem celebrare solitus erat, ac ille, quo templum fuit absolutum; atque adeo his duabus de causis festum illustrius.

7. Praeterea regi facta est fossa occulta, ab Antonia ferens ad orientalem portam templi, super quam etiam sibimet turrinam exstruendam curauit, ut per subterranea in ipsam adscenderet, quo caueretur a populo, si quando aduersus reges noui aliquid molirentur. Fertur etiam, quo tempore templum construebatur, non nisi noctu pluuisse, ne opus impediretur. id quod a maioribus accepimus. neque incredibile est, si quis animum aduertat ad alia, quibus semet nobis patefecerit Deus. Et quae ad templum quidem spectant, hoc modo exaedificata erant.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ιβ'.

- α'. ΟΝ τρεῖς Αλέξανδρος καὶ Αριτίβουλος ἐπὶ τῶμιν ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν πατέρα· καὶ ὡς Σαλλῶμη καὶ Φερῶρας, οἱ τῆ βασιλείας ἀδελφοί, ταῖς κατ' αὐτῶν διαβολαῖς ἐχρῶντο.
- β'. Ως γυναικας δὲς τοῖς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριτίβουλον Ηρώδης πρὸς Αργίππαν ἐπέλευσεν εἰς Μιτυλήνην, κἀκεῖθεν αὐτὸν ἔπεισεν εἰς Ἰουδαίαν παραγε- νίσθαι.
- γ'. Εφοδὸς Αργίππα εἰς Ἰανίαν, καὶ ὡς Ηρώδης τὸ δεύτερον ἐπέλευσεν πρὸς Αργίπ- παν εἰς τὸν Βύσπορον.
- δ'. Ἐπιτιμῆς τῶν κατὰ Ἰανίαν Ἰουδαίων Αργίππῃ, παρίντος Ηρώδου, περὶ ὧν ἡτιῶντο τὸ τῆς Ἑλλάδας.
- ε'. Ως Αργίππας ἰβευθαῖος μὲν αὐτοῖς τὸς νόμους, Ηρώδης δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὑπέ- στρεψεν.
- ς'. Ως διεδίδετο Ἱεροσολυμίτας Ηρώδης, καὶ τὸ τέταρτον αὐτοῦ ἀφῆκεν τῶν φόρων τὰ παρεληλυθότος ἔτους.
- ζ'. Ως ἐκταίσθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ηρώδου, προτιμῶντι μὲν Ἀντίπατρον τὸν πρεσβύτατον υἱόν, χαλεπῶς δὲ τῶν περὶ Αλέξανδρον φερόντων τὴν ὕβριν.
- η'. Ως Ἀντίπατρυ διατρέφοντος ἐν Ρώμῃ, τῆς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριτίβουλον Η- ρώδης ἔργων ἐπὶ Καίσαρος, αὐτῶν κατηγόρησεν.
- θ'. Αλέξανδρος ἀπολογία ἐπὶ Καίσαρος, καὶ διαλλαγαὶ πρὸς τὸν πατέρα.
- ι'. Ως ἀγῶνας ἔργου ποντικηρικῆς Ηρώδης ἐπὶ τῇ Καισαρείᾳ κτίσαι.
- ια'. Πρεσβείαι τῶν ἐπὶ Κυρήνης καὶ Ἀσίας Ἰουδαίων ὡς Καίσαρα περὶ ὧν ἡτιῶντο τὰς Πάληνας· καὶ ἀντίγραφον ἐπιστολῶν, ἃς Καίσαρ καὶ Αργίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.
- ιβ'. Ως ἀπορῶν χρημάτων Ηρώδης κατήλθεν εἰς τὸν Δαυὶδᾶ τάφον, καὶ δαιμάτων αὐτὸν παραχάντων, μνημεῖον ἔστησεν ἐπὶ τῷ τάφῳ.
- ιγ'. Ως Ἀρχέλιος ὁ Καππαδόκιον βασιλεὺς Αλέξανδρον τῷ πατρὶ διήλλαξεν, θηζέν- τε ὑπ' αὐτῷ πρῶτον· καὶ ὡς ὁ μὲν εἰς Καππαδοκίαν, Ηρώδης δὲ εἰς Ρώμην ἀνῆλθεν.
- ιδ'. Ἀπίστατι τῆς Ηρώδου βασιλείας τῶν τὴν Τράχυναν οἰκούντων, καὶ παράλυσιν διὰ τῶν στρατηγῶν τῆς χώρας.
- ιε'. Ως Ηρώδης τὸς εἰς τὴν Ἀραβίαν διαφυγόντας τῶν ἀποστάντων ἐξητήετο, καὶ μὴ τυγχάνων ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτῆς, ἐπιτρέποντος Σατορνίνου τῆς ἡγεμίνης.
- ις'. Ως κατηγόρησε Σίλλιος ὁ Ἀσσύριος ἐπὶ Καίσαρος, ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς τῆς εἰς τὴν Ἀραβίαν, τῆς Ηρώδου· καὶ ὡς διὰ Νικολάου ἀπελύσατο τὰς αἰτίας Ηρώδης, ἐρ- γηζομένης Καίσαρος.
- ιζ'. Διαβολαὶ Εὐρυκλείης κατὰ τῶν παίδων πρὸς Ηρώδην· καὶ ὡς ἔδυσεν αὐτῆς ὁ πατήρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψεν.
- ιη'. Ως, Καίσαρος ἐξουσίαν δόντος, ἐν Βηρυτῷ παρὰ τῷ συνεδρίῳ κατηγόρησε τῶν παίδων Ηρώδης. θάνατος τῶν νεανίσκων, καὶ ταφὴ τῶν σωμάτων ἐν Αλεξαν- δρείᾳ.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER DECIMVS SEXTVS.

Continet hic liber tempus annorum XII.

1. *Quomodo Alexander et Aristobulus Roma redierunt ad patrem; utque Salome et Pheroras, Regis fratres, eos calumniantur.*
 2. *Quomodo Herodes, cum Alexandro et Aristobulo uxores locasset, ad Agrippam in Mitylenen nauigauit, eique persuasit, ut inde in Iudaeam venires.*
 3. *Agrippae in Ioniam profectio. et quomodo Herodes denuo ad Agrippam nauigauit in Bosporum.*
 4. *Iudaeorum in Ionia supplicatio ad Agrippam, praesente Herode, de iis, quorum Graecos accusabant.*
 5. *Quomodo Agrippa suas illis leges confirmauit, et Herodes Iudaeam repperiit.*
 6. *Quomodo Herodes excepit Hierosolymitanos, et quartam superioris anni vestigiaum partem eis condonauit.*
 7. *Quomodo domi Herodis oritur dissidium, quod ille Antipatrum filium suum natu maximum pluri faceret, et res ista, ut contumelia, doleret Alexandro.*
 8. *Quomodo, Antipatro Romae degente, Herodes Alexandrum et Aristobulum ad Caesarem ductos accusat.*
 9. *Alexander causam suam agit ad Caesarem, et pater cum filiis in gratiam redit.*
 10. *Quomodo Herodes quinquennale certamen ob Caesarem aedificatorum celebravit.*
 11. *Iudaeorum Cyrenensium et Asianorum legatio ad Caesarem de iis, quorum Graecos accusabant: et exemplaria literarum, quas Caesar et Agrippa pro ipsis ad iustares scripserunt.*
 12. *Quomodo Herodes pecunia egens descendit in sepulcrum Davidis, et terroribus perturbatus in officio sepulchri monumentum exstruxit.*
 13. *Quomodo Archelaus Cappadocum rex Alexandrum a patre in vincula coniectum ei reconciliat: utque Archelaus in Cappadociam, et Herodes Romam profectus est.*
 14. *Trachonicae deficiunt ab Herodis regno, atque a regionis praefectis iterum ei adiciuntur.*
 15. *Quomodo defectores, qui se in Arabiam receperant, deposebat Herodes; cumque iis potiri nequisset, exercitum in eos duxit permisso Saurmini ducis Caesareani.*
 16. *Quomodo Syllaes Arabs Herodem apud Caesarem occusauit de impressione in Arabiam facta; utque Caesare irato Herodes opem Nicolai criminis diluit.*
 17. *Euryclis ad Herodem calumniae aduersus ipsius filios, et quomodo eos in vincula coniecit pater, et de illis ad Caesarem scripsit.*
 18. *Quomodo Herodes Caesaris permissa, Beryti in iudicium assumptus filios accusauit. Mors iuuenum et corporum eorum sepalsura in Alexandria.*
-

ΚΕΦ. α΄.

Ἡρώδης νόμος περὶ κλεπτῶν. Ἀλέξανδρον καὶ Αἰσιόβηλον ἀπὸ Ρώμης ὑποσρέψαντας διαβάλλουσι Σαλώμη καὶ Φερώρας· αὐτοῖς μέντοι Ἡρώδης γυναῖκας δίδωσιν.

ΕΝ δὲ τῇ διοικήσει τῶν ὅλων πραγμάτων ἐσπεδακῶς ὁ βασιλεὺς τὰς κατὰ μέρος ἀδικίας ἀναστῆλαι, τῶν περὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἀμαρτανομένων, τίθησι νόμον ἐδὲν ἰοικότα τοῖς πρώτοις, ὃν αὐτὸς ἐβεβαίει, τὰς τεχωρύχας ἀποδιδόμενος ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς βασιλείας. ὅπερ ἦν ἔκ εἰς τιμωρίαν μόνον τῶν παχόντων φορτικόν, ἀλλὰ καὶ κατάλυσιν περιέχον τῶν πατέρων ἐθῶν. τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις, καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἔχουσιν δίκαιαν τῷ ζῆν, δαλεῦειν, καὶ βιάζεσθαι πάνθ' ὅσα προσέταττον ἐξ ἀνάγκης ἐκείνοι ποιεῖν, ἀμαρτία πρὸς τὴν θρησκείαν ἦν, ἡ κόλασις τῶν ἀλισκομένων, πεφυλαγμένης ἐν τοῖς πρώτοις τῆς τοιαύτης τιμωρίας. ἐκέλευον γάρ οἱ νόμοι τετραπλάσιον καταβαλεῖν τὸν κλέπτην, ἔκ ἔχοντα δὲ πιπράσκεισθαι μὲν, ἀλλ' ἔτι γε τοῖς ἀλλοφύλοις, ἃδ' ὥς τε διηνεκῇ τὴν δαλείαν ὑπομένειν. ἔδει γὰρ ἀφῆσθαι μετὰ ἐξαστίαν. τότε, ὥς περ ὠρίσθη τότε χαλεπὴν καὶ παράνομον γενέσθαι τὴν κόλασιν, ὑπερηφανίας ἐδόκει μέρος, ἡ βασιλικῶς, ἀλλὰ τυραννικῶς αὐτῇ, καὶ πρὸς τὰ κοινὰ τῶν ἀρχομένων ὀλιγώρως, θῆναι τὴν τιμωρίαν νενοηκός. ταῦτα μὲν οὖν, καθ' ὁμοιότητα τῷ λοιπῷ τρόπῳ γινόμενα, μέρος ἦν τῶν διαβολῶν, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ δυσνοίας.

β'. Εν δὲ τῷ τῷ καιρῷ, καὶ τὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλῆν ἐποιήσατο, Καῖσαρὶ τε συντυχῆν ὀρμηθεῖς, καὶ θεάσασθαι τὰς παῖδας ἐν τῇ Ρώμῃ διατρίβοντας. Καῖσαρ δὲ τὰ τε ἄλλα φιλοφρόνως αὐτὸν ἐδέξατο, καὶ τὰς παῖδας, ὡς ἦδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀπέδωκεν ἄγειν εἰς τὴν οἰκίαν. ὡς δ' ἦκον ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, σπεδὴ περὶ τὰ μεράκια τῶν ὁχλῶν ἦν, καὶ περίοπτοι πᾶσιν ἐγγέγονεσαν, τῷ τε μεγέθει τῆς περὶ αὐτὰς τύχης κοσμήμενοι, καὶ βασιλικῇ κα-

CAP. I.

Herodis lex de furibus. Alexandrum et Aristobulum Roma reuersos Salome et Pheroras calumniantur: iis tamen uxores dat Herodes.

CVM in reipublicae administratione operam dedisset rex, vt priuatas omnes iniurias, quae tam in vrbe quam in agris grassarentur, coërceret, inter caetera legem tulit, prioribus plane dissimilem, quam et ipse sancit, scilicet vt extra regni terminos fures venditi educerentur. quae res non solum facinorosis grauis erat, sed et ad mores patrios dissoluendos plurimum conferebat. nam seruitutem seruire apud exteros et diuersam viuendi rationem habentes, et necessitate cogi ad faciendum quicquid illis imperare libuerit, magis religioni in iniuriam cedebat, quam scelere deprehensis in supplicium, dum in priscis legibus de huiusmodi poena cautum fuisset. Illae enim iubebant furem quadruplo mulctari, aut si soluendo non esset vendi, sed non alienigenis, neque vt perpetuo seruiat. oportebat enim, vt post annos sex manumitteretur. Hoc ipsum, sicuti tunc aestimatum erat in animaduersione poenaeque durum et iniquum, ita cum arrogantia coniunctum videbatur, quasi non regio, sed tyrannico more, nulla ratione habita Iudaeorum reipublicae, poenam constituere in animum induxisset. Atque ista quidem, eo modo quo consueuerat facta, in parte erant criminationum odiiue in ipsum popularis.

2. Per id autem tempus profectus est in Italiam, quod desiderarit et cum Caesare colloqui, et filios suos, qui tum Romae agebant, videre. Eumque Caesar tum alias comiter excepit, tum filios ei, vt iam in disciplinis perfectos, reddidit domum reduceados. Vbi ab Italia reuertebantur, magnum erat populi erga iuuenes studium, et conspicui fiebant omnibus, tum quod fortunarum amplitudine ornati erant, tum quod illis non deerat regiae for-

τὰ τὰς μορφὰς ἀξιώματος ἔκ ἀποδίδοντες. ἐπὶ φθονοὶ τε εὐ-
 θύς ἐδόκην, Σαλώμη τε τῇ τῷ βασιλέως ἀδελφῇ, καὶ τοῖς
 Μαριάμην ταῖς διαβολαῖς κατηγονησμένοις. ἔτω γὰρ ὥν-
 τε δυναστευόντων αὐτῶν δίκην δώσειν τῶν εἰς τὴν μητέρα τὴν
 ἐκείνων παρανομηθέντων. τὴν αὐτὴν ἔν ταύτῃ ὑπόθεσιν τῷ
 δέος εἰς τὴν κατ' ἐκείνων διαβολὴν μετέφερον, λογοποιῶντες
 ἡ καὶ ἡδονὰς συνεῖναι τῷ πατρὶ, διὰ τὸν τῆς μητρός θάνα-
 τον, ὡς μηδὲ ὅσιον εἶναι δοκεῖν ἐπὶ ταῦτόν συνεῖναι τῷ τῆς τε-
 κνύσης φονεῖ. ταῦτα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τὸ πιθανὸν
 τῆς αἰτίας φέροντες, κακοῦν ἐδύναντο, καὶ τῆς εὐνοίας ἧς εἶ-
 χεν εἰς τὰς παῖδας ἀφαιρῆν. ἡδὲ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀντικρυς
 ἔλεγον, ἀλλ' εἰς τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐσκόρπιζον τὰς τοιαύτας
 λόγους· ἐξ ὧν πρὸς Ἡρώδην ἀναφερομένων ὑποκατεσκευάζε-
 το μῦθος, ὃς αὐτῇ τῇ φύσει χρόνῳ νικώμενον. ἐν μέντοι τῷ
 τότε πάσης ὑποψίας καὶ διαβολῆς μείζονι χρώμενος ὁ βα-
 σιλεὺς τῇ τῷ γεγεννηκέναι φιλοσοργίᾳ, καὶ τιμῆς ἧς ἔδει μετ-
 εδίδε, καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίαις γεγρονόσιν ἐξεύγυνεν, Αἰριο-
 βάλῳ μὲν τὴν Σαλώμης θυγατέρα Βερενίκην, Ἀλεξάνδρῳ δὲ
 τὴν Ἀρχελάᾳ τῷ Καππαδόκων βασιλέως Γλαφύραν.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἡρώδης δις ἐξέπλευσεν πρὸς τὸν Ἀγρίππαν· καὶ ὡς
 τῶν κατὰ Ἰωνίαν Ἰουδαίων τὰς Ἑλλήνας ἐπαγνιασμένων,
 Ἀγρίππας Ἰουδαίους τὰς νόμους ἐβεβαίωσεν.

Ταῦτα διοικήσας, ἐπειδὴ καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν ἐπέθετο
 καταπεπλευκέναι πάλιν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Ἀσίαν,
 ἐπειχθεὶς πρὸς αὐτόν, ἡξίωσεν εἰς τε τὴν βασιλείαν αὐτῷ
 παρελθεῖν, καὶ τυχεῖν ὧν ἔδει παρὰ ἀνδρὸς ξένου καὶ φίλου.
 κακῆενος μὲν εἶξας λιπαρῶς ἐγκειμένη, ἦκεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
 Ἡρώδης δ' ὃς ἐν ἀρεσκείᾳ ἀπέλειπεν, ἐν τε ταῖς νεοκτίσις
 πόλεσιν ὑποδεχόμενος αὐτόν, καὶ μετὰ τῷ τὰς κατασκευὰς
 ἐπιδεικνύναι, πᾶσαν ἀπόλαυσιν διαίτης καὶ πολυτελείας
 ἐξ ἀλλάττων αὐτῷ καὶ τοῖς φίλοις, ἐν τε τῇ Σεβαστῇ, καὶ Καί-

mae dignitas: statimque inuisi esse coeperunt et Salomae regis forori, et iis, qui calumniis suis Mariamnen conferant. ita enim fore putabant, vt, si illi rerum potirentur, ipsi poenas luerent ob illatam matri eorum iniuriam. Itaque hanc ipsam metus causam adhibebant, vt calumnias illis struerent, dictitantes, eos patris consuetudine non delectari, propter necem matris, vt qui religioni sibi ducerent cum illius interfectore degere. Ita enim a rei veritate ad rationem verisimilem progredientes laedendi potestatem habuerunt, patrique eripiendi suam erga filios beneuolentiam. neque enim illi quidquam palam dicebant, sed in vulgus huiusmodi rumores spargebant: quibus Herodi relatis, subinde oriebatur odium, quod postea natura ipsa vincere non potuit. Eo tamen tempore rex, cum adhuc ei maneret amor genitoris in liberos, omni suspitione et criminatione potentior, et eis honorem habuit, quem debuit, et adultis vxores dedit, Aristobulo Berenicen Salomae filiam, Alexandro vero Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam.

CAP. II.

Quomodo Herodes senel et iterum ad Agrippam nauigauit: utque Agrippa, accusatione a Iudaeis in Ionia contra Graecos instituta, Iudaeis leges suas confirmauit.

HIS factis, cum Marcum Agrippam iterum ab Italia in Asiam nauigasse intellexisset, eum propere adiit, obsecrauitque, vt in regnum suum veniret, et iis quibus affici oportebat apud hospitem et amicum vteretur. Et ille quidem, cum instaret vrgeretque Herodes, annuit, et in Iudaeam profectus est. atque Herodes nihil, quod ei placeret, omisit, et in oppidis recens conditis eum excipiens, dumque aedificia ostenderet, ipsi eiusque amicis omne genus deliciarum et magnificentiae apparatus exhibens, et apud Sebasten, et Caesaream in portu a se

σαρεία περὶ τὸν λιμένα τὸν ὑπ' αὐτῷ κατεσκευασμένον, καὶ τοῖς ἐρύμασιν, ἃ πολλαῖς δαπάναις ἐξωκοδόμησεν, τό, τε Ἀλεξάνδρειον καὶ Ηρώδιον καὶ τὴν Τερκανίαν. ἤγεν δὲ καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὑπαντῶντός τε τῷ δήμῳ παντός ἐν ἐορτῷδε σολῇ, καὶ δεχομένῃ τὸν ἄνδρα σὺν εὐφημίαις. Ἀγρίππας δὲ τῷ Θεῷ μὲν ἐκατόμβην κατέθυσεν, εἰσία δὲ τὸν δῆμον, ἔδενός τῶν μεγίστων πλήθει λιπόμενος. αὐτὸς δὲ, ὅσον ἐπὶ τῷ καθ' ἡδονὴν καὶ ἔτι πλείους ἐπιμένοντας ἡμέρας, διὰ τὸν καιρὸν ἠπέεγτο· τὸν γὰρ πλοῦν, ἐπιβαίνοντος τῷ χειμῶνος, ἐκ ἐνόμιζεν ἀσφαλῆ κομιζομένῳ πάλιν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν Ἰωνίαν.

β'. Εκείνος μὲν οὖν ἀπέπλει, πολλαῖς αὐτὸν δωρεαῖς τετιμηκότος Ηρώδου, καὶ σὺν αὐτῷ τῆς ἐπισημοτάτης. ὁ δὲ βασιλεὺς, χειμάσας ἐν τοῖς οἰκείοις, ἕαρος ἠπέεγτο συντυχεῖν αὐτῷ τὴν εἰς Βόσπορον εἰδῶς στρατιὰν προσηρημένον· καὶ πλεύσας διὰ Ρόδου καὶ Κῷ προσέειπεν περὶ Λέσβου, οἰόμενος ἐκεῖ καταλήψομαι τὸν Ἀγρίππαν. ἐκεῖ δὲ αὐτὸν ἀπολαμβάνει πνεῦμα βόρειον, εἰργον τὴν ἀναγωγὴν τῶν νεῶν. ὁ δ' ἐπιδιέτριβεν ἡμέρας πλείους ἐν τῇ Χίῳ· καὶ πολλὰς μὲν τῶν προσιόντων αὐτῷ δεξιόμενος ἀνελάμβανεν βασιλικαῖς δωρεαῖς. αὐτῆς δὲ τῆς πόλεως ἰδὼν πεπτωκυῖαν σοάν· ἦν, ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ καθαιρεθεῖσαν, ἔχ' ὥσπερ τὰ ἄλλα διὰ μέγεθος καὶ κάλλος ἀναστῆναι ῥάδιον ἦν· χρήματα δὲς ὅσον μὴ μόνον ἐπαρκεῖν, ἀλλὰ καὶ περιττεύειν ἐδύνατο πρὸς τὴν συντέλειαν τῇ κατασκευάσματος, ἐνετέλλετο μὴ περιερεῖν, ἀλλὰ θάττον ἐγείρειν, ἀποκαθιστάντας τῇ πόλει τὸν ἴδιον κόσμον. αὐτὸς δὲ, λήξαντος τοῦ πνεύματος, εἰς Μιτυλήνην ἀνέειπεν εἰς Βυζάντιον παρακομιθεῖς, ὡς ἤκουσεν ἐντὸς Κυανέων ἤδη πεπλευκέναι τὸν Ἀγρίππαν, μετέσπευδεν ὡς ἐνῆν. καὶ περὶ Σινώπην τὴν ἐν τῷ Πόντῳ καταλαβὼν, ἀπροσδόκητος μὲν ὥφθη ταῖς ναυσὶν προσπλέων, ἀτμένως δὲ ἐφάνη, πολλὰ τε Φιλοφρονήσεις ἦσαν, ὥς καὶ μεγίστην πίσιν εἰληφέναι δοκοῦντος εὐνοίας καὶ Φιλοστοργίας τῆς εἰς τὸν αὐτὸν Ἀγρίππα, τοσοῦτον μὲν πλοῦν ἀνέ-

exstructo, et in propugnaculis itidem a se multis sumptibus excitatis, Alexandrio scilicet et Herodio et Hyrcania. Quin et in urbem Hierosolymitarum eum duxit, ubi ei populus obuiam festo vestitu prodiit, faustisque acclamationibus eum excepit. Agrippa autem Deo centum boues immolauit, et populo conuiuium praeiuit, nemini rerum lautissimarum copia cedens. Is vero, cum ad semet oblectandum etiam plures adhuc dies mansisset, propter anni tempus festinabat: sibi enim, necesse habenti Ioniam repetere, hyeme appetente nauigare haud adeo tutum esse arbitrabatur.

2. Atque ille quidem oram soluit, Herode ei, eiusque comitum clarissimis, multa largito. Rex vero, cum in sua ditione hyemem exegisset, ineunte vere eum iterum conuenire properauit, sciens eum in Bosporum expeditionem parasse; Rhodumque et Coon nauigando praeteruectus prope ad Lesbum appulit, ratus se eo loco offensusum esse Agrippam. Sed a vento aquilonari correptus prohibetur nauibus portum tenere. Ille vero hac de causa aliquot diebus apud Chium morabatur; ubi et multos, ipsum salutatum adeuntes benigne excipiens, regiis prosequitur muneribus: cumque urbis portam prolapsam animaduertisset, (quam, bello Mithridatico deiectam, haud facile erat illis, quemadmodum in caeteris fecerant, propter eius magnitudinem et pulchritudinem instaurare) tantum pecuniarum eis contulit, quantum satis superque esse posset ad structuram absoluendam, hortatus, ut non cessarent, idque ocius facerent, ut suum urbi ornamentum resisterent. Ille vero, cum ventus leniter flaret, primum Mitylenen, deinde Byzantium delatus, ut audiuit Agrippam iam ultra Cyaneos scopulos prouectum, quanta potuit contentione eum sequutus est. Cumque apud Sinopen in Ponto eum inuenisset, ex insperato quidem visus est cum classe appellere, se tamen gratum praestitit, multumque inter se amicissime consalutabant, quippe quod Agrippa existimasset se maximum eius erga

σαντος τοῦ βασιλέως, ἐκ ἀπολειφθέντος δὲ τῆς ἐκείνης
 χρείας, ἦν μετὰ τοῦ καταλιπεῖν ἀρχὴν καὶ διοίκησιν οὐ-
 κείων πραγμάτων προεργιατέραν ἔδειτο. πᾶν γοῦν ἦν αὐ-
 τῷ κατὰ τὴν στρατιὰν Ἡρώδης, ἐν τε τοῖς πραγματικοῖς
 συναγωνιστῆς, καὶ τοῖς κατὰ μέρος σύμβουλος. ἡδύς δὲ καὶ
 ταῖς ἀνέσεσι, καὶ μόνος ἀπάντων κοινωνός, ἑλληρῶν μὲν
 διὰ τὴν εὐνοίαν, ἡδέων δὲ διὰ τὴν τιμὴν. ὥς δ' αὐτοῖς
 κατεέργαστο καὶ τὰ περὶ τὸν Πόντον, ὧν ἔσκεν Ἀγρίππας
 ἐστᾶλη, τὴν ἀνακομιδὴν ἐκ ἑτ' ἐδόκει ποιῆσθαι πλέεσιν. ἀλ-
 λά διαμειψάμενοι τὴν τε Παφλαγονίαν καὶ Καππαδοκίαν,
 κακῆσθαι ἐπὶ τῆς μεγάλης Φρυγίας ὁδεύσαντες, εἰς Εἰφeson
 ἀφίκοντο, πάλιν δὲ ἐξ Εἰφeson διέπλευσαν εἰς Σάμον. πολ-
 λαὶ μὲν οὖν καὶ κατ' ἐκάστην πόλιν εὐεργεσίαι τῷ βασιλεῖ
 κατὰ τὰς χρείας τῶν ἐντυγχανόντων ἐγένοντο. καὶ γὰρ αὐ-
 τὸς ὅσα διὰ χρημάτων ἦν ἢ δεξιώσεως ἢ παρέλειπεν, ἐξ
 αὐτῶν τὰς δαπάνας ποιῶμενος· καὶ τῶν παρ' Ἀγρίππα τι-
 νῶν ἐπιζητημένων μισθίτης ἦν, καὶ διεπράττετο μηδενὸς αὐτο-
 χῆσσαι τῶν δεομένων. ὄντος δὲ κακείνου χρηστοῦ καὶ μεγα-
 λοψύχου πρὸς τὸ παρέχειν, ὅσα, τοῖς ἡξιώκοσιν ἀφέλματα
 ὄντα, μηδένα τῶν ἄλλων ἐλύπει, πλεῖστον ἢ τοῦ βασιλέως
 ἐποίει ῥοπή, προτρέψασα πρὸς τὰς εὐεργεσίας οὐ βραδύ-
 νοντα τὸν Ἀγρίππαν. Ἰλιῦσι μὲν γὰρ αὐτὸν διήλλαξεν ὀρε-
 γιζόμενον, διέλυσε δὲ Χίοις τὰ πρὸς τὴν Καίσαρος ἐπιτρο-
 πῆς χεῖματα, καὶ τῶν εἰσφορῶν ἀπῆλλαξεν· τοῖς δὲ ἄλ-
 λοις καθὼδ' ἐδεῖν ἐκάστοις παρίστατο.

γ'. Τότε δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν αὐτῶν γενομένων, πολὺ
 πλῆθος Ἰυδαίων, ὃ τὰς πόλεις ᾤκει, προσῆλθε, καὶ κατὰ
 παρρησίας ἐπειλημμένοι· καὶ τὰς ἐπηρεάς ἐλεγον, ὥς ἐπη-
 ρεάζοντο, μήτε νόμοις οἰκείοις εἰώμενοι χεῖσθαι, δίκας τε
 ἀναγκαζόμενοι διδόναι κατ' ἐπῆρειαν τῶν εὐθυνόντων ἐν ἱε-
 ραῖς ἡμέραις, καὶ τῶν εἰς Ἱεροσόλυμα χρημάτων ἀνατιθε-
 μένων ἀφαιροῦντο, στρατιῶν καὶ λειτουργιῶν ἀναγκαζόμενοι
 κοινωνεῖν, καὶ πρὸς ταῦτα δαπανᾶν τῶν ἱερῶν χρημάτων,

ipsum benevolentiae et amoris testimonium accepisse, cum rex tantum mari cursum confecisset, et illius rebus opportune interfuisset, quibus, regno utpote relicto rerumque suarum administratione, nihil prius et antiquius habuit. In vniuersis itaque ei in illa expeditione aderat Herodes, in rebus gerendis socius et adiutor, et in singulis consiliarius et auctor. ei etiam, cum animum remitteret, gratus et acceptus, solusque omnium particeps, difficilium quidem propter benevolentiam, iucundorum vero honoris ergo. Quamprimum autem ab illis confecta erant negotia Pontica, quorum causa Agrippa illuc missus fuerat, minime placuit nauibus uti ad reuertendum, sed Paphlagoniam et Cappadociam pertranseuntes, ac deinde itinere pedestri in Phrygiam maiorem profecti Ephesum peruenerunt, unde in Samum nauibus traiecerunt. Et quidem multa per singulas ciuitates, Herodis in gratiam, data erant ab Agrippa beneficia, prout supplicantibus opus erat. Quin et Herodes ipse nihil praetermisit, quod, pecuniam largiendo et amice omnes recipiendo, praestare potuit, sumtibus etiam de suo erogatis; quotiesque desideraretur aliquid, intercessit apud Agrippam, effecitque, ut voti compotes fierent quicunque opem rogabant. Cum autem et ille esset natura benignus, animique magnifici ad largiendum quicquid petentibus prodesset, modo alios non laederet, non leue momentum erat et in rege, ad incitandum Agrippam vel sponte currentem ad beneficentiam. Nam Iliensibus, cum eis irasceretur, illum reconciliauit, et pro Chiis debitam Caesaris procuratoribus pecuniam persoluit, et a tributis eos liberauit; itemque aliis, quacunque in re singulis opus esset, libenter adfuit.

3. Tunc vero, cum in Ioniam venissent, magna Iudaeorum multitudo ((qui vrbes illas incolabant) ad Agrippam, occasione fiduciaque sumta, se contulerunt: et apud eum de iniuriis, quae sibi fierent, exposulabant, ut qui suis uti legibus prohibeantur, et sacris diebus in ius vocentur magistratum iniquitate, et pecuniis spolientur, quas Hierosolyma ad templum mittere vellent, coganturque ad obeundam militiam et publica munera, et in ea sacras pe-

ὧν ἀφείθησαν αἰεὶ, Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπιτερφάντων κατὰ τῆς οἰκείας ζῆν νόμους. τοιαῦτα καταθιάντων, παρητήσατο μὲν ὁ βασιλεὺς ἀκῆσαι τὸν Ἀγρίππαν αὐτῶν δικαιολογημένων. Νικόλαον δὲ τινα τῶν αὐτῷ φίλων ἔδωκεν εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ δίκαια. τῷ δὲ Ἀγρίππα Ῥωμαίων τε τῆς ἐν τέλει, καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν τῆς παρόντας αὐτῷ συνέδρου ποιησαμένῃ, καταστὰς ὁ Νικόλαος ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων ἐλέγεν.

δ'. "Ἀπασι μὲν, ὦ μέγιστε Ἀγρίππα, τοῖς ἐν χρεῖα γε-
 "γενημένοις, ἀνάγκη καταφεύγειν ἐπὶ τῆς ἀφελείᾳ τῶς
 "ἐπηρείας αὐτῶν δυναστεύουσας· τοῖς δὲ νῦν ἐντυγχάνουσι
 "καὶ παρρησία. τυχόντες γὰρ πρέτερον ὑμῶν οἷς ᾗξαντο
 "πολλάκις, τὸ μὴ τὰς χάριτας ἀφαιρεῖσθαι δι' ὑμῶν αἰ-
 "τοῦνται τῶν δεδωκότων, καὶ ταῦτα εἰληφότες μὲν αὐτὰς
 "παρὰ τῶν, οἷς μόνοις διδόναι δύναμις, ἀφαιρούμενοι δ'
 "ὕπ' ἑδενὸς κρείττονος, ἀλλ' ὅς ἴσον ἔχειν αὐτοῖς ἀρχομέ-
 "νοις ὁμοίως ὑμῶν ἴσασιν. καίτοι γε εἰ μεγάλων ἡξιάθη-
 "σαν, ἐπαμὸς ἐστὶ τῶν τετυχηκότων, ὅτι τοσούτων παρέχον
 "αὐτοὺς ἀξίους· εἴτε μικρῶν, αἰσχρὸν μὴ καὶ ταῦτα βεβαί-
 "οῦν τοὺς δεδωκότας. οἳ γε μὴν ἐμποδῶν ὄντες καὶ πρὸς
 "ἐπηρεϊαν χρωόμενοι Ἰουδαίαις, εὐδηλον ὡς ἄμφοι ἀδικουσί,
 "τοὺς εἰληφότας, εἰ μὴ νομίζοιεν ἀγαθοὺς οἷς οἱ κρείττιστοι
 "ἐμαρτύρησαν, ἐν τῷ καὶ τοιαῦτα δεδωκέναι, καὶ τῆς δε-
 "δωκότας, εἰ τὰς χάριτας αὐτῶν ἀβεβαίους ἀξιοῦσι γενέ-
 "σθαι. εἰ δὲ τις αὐτοὺς ἔροιτο δύο τούτων θάτερον εἰδέλκειν
 "ἂν ἀφαιρεθῆναι, τὸ ζῆν, ἢ τὰ πάτρια ἔθνη, τὰς πομπὰς,
 "τὰς θυσίας, τὰς ἐσθίας, ἅς τοῖς νομιζομένοις προσάγχει
 "θεοῖς, εὐ οἶδ', ὅτι πάντα μᾶλλον αἰρήσονται παθεῖν, ἢ
 "καταλύσαι τί τῶν πατρίων. καὶ γὰρ τοὺς πολέμους οἱ
 "πολλοὶ διὰ ταῦτα αἰροῦνται, φυλαττόμενοι μὴ παραβαί-
 "νειν αὐτά· καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, ἣν νῦν τὸ σύμπαν τῶν ἀν-
 "θρώπων γένος δι' ὑμᾶς ἔχει, τάττω μετροῦμεν, τῷ ἐξεῖναι
 "κατὰ χώραν ἐκάστοις τὰ οἰκεία τιμῶσιν ἄγειν, καὶ διαζῆν.
 "τῷτο μὲν οὖν ἐπ' ἂν αὐτοὶ παθεῖν ἐλόμενοι βιάζονται δεῖν

ciuias infumere, quibus semper soluti erant, cum eis Romani secundam patrias leges viuere permisissent. Haec dum vociferantur, rogauit Herodes Agrippam, ut illorum rationes audire vellet: allegauitque quendam suum amicum, nomine Nicolaum, qui Iudaeorum causam ageret. Cumque assessores sibi aduocasset Agrippa, Romanorum primos et qui aderant reges et principes, Nicolaus pro Iudaeis dicere aggressus est.

4. "Equidem omnes, Agrippa potentissime, qui in angustiis sunt, necesse habent ad eos confugere, qui malis ipsos leuare possunt: hi vero, qui nunc supplices ad sunt, etiam fiducia freti accedunt. Cum enim vos iam ante habuerint, quales ut essetis multis votis expetuerunt, ne beneficia illis vestra eripiantur per vos postulant, qui ea dedistis: praesertim cum ea quidem ab istis acceperint, quibus vnica erat dandi potestas; eisdem vero priuati sint, non a superioribus, sed ab illis, quos sciunt aequae ac ipsos vestro imperio subiectos esse. quanquam si magna assequuti fuerint, id ipsis in laude ponendum, quod tantis sese dignos praestiterint; sin parua, turpe erit, quod ea confirmare nolint ipsi, qui dederint. Minime enim dubium est, quin isti, qui Iudaeos impediunt et modis indignis tractant, vtrisque iniurii sint; eis, qui beneficia acceperint, si bonos esse non existiment, quibus viri optimi, tam praeclare de illis merendo, testimonium tribuerunt; et illis etiam iniurii sint, qui ea dederint, si gratiam illorum irritam fieri postulant. Si quis autem eos interroget, vtrum horum malint sibi eripi, vitam, an patrios ritus, pompas, sacrificia et festa, quae Diis suis in honorem adhibentur; probe noui, quod omnia potius perpetienda esse ducent, quam ut aliquid ex institutis patriis imminui sinant. Quin et multi propter ista bella mouent, summopere cauentes, ne quis ea transgrediatur: atque felicitatem, qua nunc vniuersum hominum genus per vos fruitur, eo ipso metimur, quod per prouincias singulis liceat sua solennia obseruare, moreque suo viuere. Et hoc quidem, quod illi ipsi aegre ferrent, contra alios

"κατ' ἄλλων, ὥσπερ οὐχ ὁμοίως ἀσθεβῶντες, εἴτε τῶν αἰ-
 "κείων εἰς θεῶς ὁσίαν ἀμελοῖεν, εἴτε τὰ οἰκῆά τισιν ἀνο-
 "σίως καταλύοιντο. τὸ δ' ἕτερον ἤδη σκοπήσωμεν. ἔστι τις
 "ἢ ἢ ἢ πόλις, ἢ κοινὸν ἔθνος ἀνθρώπων, οἷς ἢ μέγιστον
 "ἀγαθὸν πέφηνεν ἢ προσασία τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ
 "τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος; ἐθέλοι δ' ἂν τις ἀκύρους τὰς ἐν-
 "τεῦθεν εἶναι χάριτας; οὐδεὶς οὐδὲ μαριόμενος. οὐδὲ γὰρ
 "εἰσὶν οἱ μὴ μετέχοντες αὐτῶν ἰδία καὶ κοινῇ. καὶ μὴν οἱ-
 "τινες ὧν ὑμεῖς ἔδοτε παραγοῦμενοι, βέβαιον ἔδ' αὐτοῖς
 "ἔδδεν ὧν δι' ὑμᾶς ἔχουσιν ὑπολείπονται. καίτοι τὰς μὲν
 "τούτων χάριτας, οὐδὲ μετρηῆσαι δυνατόν ἐστιν. εἰ γὰρ
 "ἐκλογίσαντο τὴν πάλαι βασιλίαν, καὶ τὴν νῦν ἀρχὴν,
 "πολλῶν ὄντων, ὅσα πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτοῖς ἐπέδωκεν, ἔτι
 "κατὰ πάντων ἀρετῶν τὸ μηκέτι δούλης, ἀλλὰ ἐλευθέρως
 "φαίνεσθαι. τὰ δ' ἡμέτερα, καὶ λαμπρῶς πραττόντων,
 "ἔκ ἔστιν ἐπίφθονα. δι' ὑμᾶς γὰρ καὶ μετὰ πάντων εὐ-
 "τυχοῦμεν, καὶ τούτου μόνου μετέχειν ἠξιώσαμεν, ἀκω-
 "λύτως τὴν πάτριον εὐσεβίαν διαφυλάττεν, ὃ καὶ καθ'
 "αὐτὸ δόξειεν ἔκ ἐπίφθορον, καὶ πρὸς τῶν συγχωρούντων
 "εἶναι. τὸ γὰρ θεῖον, εἰ χαίρει τιμώμενον, χαίρει τοῖς
 "ἐπιτρέπουσι τιμᾶν. ἐδῶν τε τῶν ἡμετέρων, ἀπάνθρω-
 "πον μὲν οὐδέν ἐστιν· εὐσεβῇ δὲ πάντα καὶ τῇ σωζούσῃ
 "δικαιοσύνῃ συγκαθωσιωμένα. καὶ οὐτ' ἀποκρυπτομεθα
 "τὰ παραγγέλματα, οἷς χρώμεθα πρὸς τὸν βίον, ὑπο-
 "μνήμασιν τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτηδεύ-
 "μάτων. τὴν τε ἐβδόμην τῶν ἡμερῶν ἀνιέμεν τῇ μαθήσει
 "τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων, μελέτην ὥσπερ ἄλλου
 "τινὸς καὶ τούτων ἀξιοῦντες εἶναι, δι' ὧν οὐχ ἀμαρτησό-
 "μεθα. καλὰ μὲν οὖν, εἰ ἐξετάξῃ τις καὶ καθ' αὐτὰ τὰ
 "ἔθνη, παλαιὰ δὲ ἡμῖν, καὶ μὴ τισὶ δοκεῖ· ὥς αὐτῶν καὶ
 "τὸ τοῦ χρόνου τιμητὸν δυσἀποδίδακτον εἶναι τοῖς ὁσίως
 "παρεληφόσιν καὶ διαφυλάττουσιν. τούτων ἡμᾶς ἀφαι-
 "ροῦνται κατ' ἐπῆρεαν, χρεήματα μὲν ἂ τῷ θεῷ συμ-

"facere vi conantur; quasi non aequè nefarie agant, siue
 "suam in deos pietatem negligant, siue aliis contra ius fas-
 "que sacra sua adimi velint. Alterum vero illud iam con-
 "sideremus. nunquid populus est, aut ciuitas, aut hominum
 "natio, cui non maximum bonorum visum est imperii ve-
 "stri patrocinauium, et populi Romani potestas. Estne vllus,
 "qui vestra beneficia irrita esse desiderat? nemo certe, nisi
 "mentis inops. neque enim reperiuntur qui illorum publi-
 "ce priuatimque participes non fuerunt. Atqui vestro qui-
 "cunque munere concessa aliis auferre volunt, nihil sibi-
 "met, ex iis, quae vobis accepta debent, firmum et incolu-
 "me relinquunt: quanquam ea eiusmodi sint beneficia, quae
 "ex dignitate aestimari nequeunt. Nam si regnorum, quae
 "olim fuerint, praesentisque imperii rationem haberent, in-
 "ter multa ab eo ad felicitatem illis suppeditata, etiam et hoc
 "instar omnium agnoscendum, quod non amplius serui, sed
 "liberi videantur. Nostrae autem res, licet praeclære no-
 "biscum agatur, non ita comparatae sunt, vt inuidiam nobis
 "pariant. per vos enim factum est, vt vna cum omnibus vi-
 "tam feliciter degamus; et hoc solum cum aliis commune
 "habere postulauimus, vt sine impedimento nobis liceat pa-
 "triam pietatem colere. id quod et in se videatur haud in-
 "videndum, et e re illorum esse, qui concesserint. nam si
 "Deus honore delectetur, illis etiam delectatur, qui permit-
 "tunt, vt honore afficiatur. Porro nostris in institutis nihil
 "ab humanitate alienum, sed pietati omnia consentanea, et
 "cum iustitia salutarì coniuncta. Neque enim praecepta
 "nostra occultamus, quibus ad vitam instituendam vtimur,
 "vt veteris pietatis monumentis nostraeque inter homines
 "professionis. Septimum etiam diem addicimus institutis
 "nostris et legibus perdiscendis, volentes, vt hisce, aequè ac
 "aliis quibuscunque, meditandis incumbamus, quibus ob-
 "temperando peccata vitabimus. Et pulehra quidem appare-
 "bunt, si cui lubet sigillatim ea discutere; nobis vero etiam
 "antiqua esse persuasum est, licet nonnullis haud ita videan-
 "tur: adeo vt a vetustatis illorum honore aegre discessuri sint,
 "qui pia mente ea acceperunt et obseruant. Ista tamen nobis
 "vi et iniuria auferunt: immo et pecuniam, quam Deo di-

"Φέρομεν ἐπ'ὧνυμα διαρπάζοντες, καὶ Φανερώς ἱεροσυ-
 "λοῦντες, τέλη δὲ ἐπιτιθέντες, καὶ ταῖς ἐορταῖς ἄγοντες
 "ἐπὶ δικαστήρια, καὶ πραγματείας ἄλλας, οὐ κατὰ χρεῖ-
 "αν τῶν συναλλαγμάτων, ἀλλὰ κατ' ἐπήρειαν τῆς θρη-
 "σκείας· ἦν καὶ συνίσασιν ἡμῖν, μῖσος οὐ δίκαιον οὐδ'
 "αὐτεξούσιον αὐτοῖς πεπονθότες. ἡ γὰρ ὑμετέρα κατὰ
 "πάντων ἀρχή, γενομένη μία, τὴν μὲν εὐνοίαν ἐνεργόν,
 "τὴν δὲ εὐνοίαν ἀεργὸν ποιεῖ τοῖς τοιοῦτον ἀντ' ἐκείνου προ-
 "αίρουμένοις. ταῦτ' οὖν ἀξιούμεν, ὧ μάλιστα Ἀγρίππα,
 "μὴ κακῶς πάχειν, μηδὲ ἐπηρεάζεσθαι, μηδὲ κωλύεσθαι
 "τοῖς ἔθρεσι χρεῖσθαι τοῖς ἡμετέροις, μηδ' ἀΦαρεῖσθαι τῶν
 "όντων, μηδ' ἂ μὴ βιαζόμεθα τέττες, ὑπὸ τούτων βιά-
 "ζεσθαι. καὶ γὰρ οὐ δίκαια μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὑφ'
 "ὑμῶν δεδομένα πρότερόν ἐστι. καὶ δυνάμεθα καὶ πολ-
 "λὰ δόγματα τῆς συγκλήτου, καὶ τὰς ἐν τῷ Καπτω-
 "λίῳ κειμένας δέλτους, ὑπὲρ τούτων ἀναγινώσκειν. ἂ δὲ
 "λον μὲν ὡς μετὰ πείραν τῆς ἡμετέρας εἰς ὑμᾶς πίστεως
 "ἐδόθη, κύρια δὲ, καὶ εἰ μὴδενὸς ὑπάρξαντος ἐχαρίσα-
 "θε. χεδὸν γὰρ οὐ μόνοις ἡμῖν, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώ-
 "ποις, τὰ μὲν ὄντα ἐφυλάξαθε, μείζω δὲ τῶν ἐλπι-
 "θέντων προδέντες, εὐεργετεῖτε τῷ κρατεῖν. καὶ δύναται
 "ἂν τις ἐπεξιών τὰς ἐκάστων εὐτυχίας, ἃς δὲ ὑμῶν
 "ἔχουσιν, ἀπερίληπτον ποῆσαι τὸν λόγον. ἵνα μέντοι
 "καὶ δικαίως ἀπάντων αὐτῶν τυγχάνοντας ἑαυτοὺς ἐπι-
 "δείξωμεν, ἀρκεῖ πρὸς παρήρησίαν ἡμῖν, τὰ πρότερον
 "σιωπήσασιν, τὸν βασιλεύοντα νῦν ἡμῶν, καὶ σοὶ πα-
 "ρακαθεζόμενον, εἰπεῖν. ὅποια μὲν εὐνοία πρὸς τὸν ὑμέ-
 "τερον οἶκον παραλείπεται; ποία δὲ πίσις ἐνδεής ἐστίν;
 "τίς δὲ ἔ νενόηται τιμή; ποία δὲ χρεῖα μὴ εἰς προῶ-
 "τον ὄρα; τί δὲ κωλύει, καὶ τὰς ὑμετέρας χάριτας
 "τῶν εἰς τοσῶτον εὐεργεσιῶν ἀριθμὸν εἶναι; δίκαιον δ'
 "ἴσως μηδὲ τὴν τῷ πατρὸς Ἀντιπάτρου παραλιπεῖν ἀν-
 "δραγαθίαν ἀμνημόνευτον, ἔς, εἰς Αἴγυπτον εἰσβεβλη-
 "κότος Καίσαρος, δι' ἡλίου ὀπλίταις βοηθήσας, ἕτ' ἐν

"candam colligimus, sacrilege diripiunt, et tributa a nobis
 "exigunt, et festis diebus in iudicia nos vocant, atque ad
 "alia negotia obeunda, quibus non opus esset ex rerum
 "contractarum fide, sed vt religionem nostram iniuria affi-
 "cerent: cui et illi nobiscum conscii sunt, vt qui odio in
 "nos praeter ius et fas omne flagrant. Nam cum ve-
 "strum in vniuersos imperium ex aequo sit, ita comparatum
 "est, vt beneuolentiam mutuam alat odioque obsistat, si qui
 "huic potius, quam illi, studeant. Ista itaque te rogamus,
 "Agrippa potentissime, ne quid mali patiamur, neque in-
 "iuriose tractemur, neque institutis nostris vt prohibeamur,
 "neque fortunis nostris spoliemur, neque illorum vi oppri-
 "mamur, cum vim iis nullam adhibeamus. nam et ista non
 "solum aequa et iusta sunt, sed et antea vestro beneficio
 "concessa. Possumus et multa de iisdem senatus consulta,
 "et tabulas in Capitolio positas recitare. quibus sane, fide
 "nostra perspecta, nosmet ornastis, sacrosanctis alioqui
 "futuris, etiamsi gratiam vestram nostra non praecessissent
 "merita. Nam non solum nobis, sed et omnibus mor-
 "talibus sua conseruastis, multisque praeter opinionem
 "in maius auctis vincendo benefacitis. adeo vt in im-
 "mensum dicendi campum excurreret, qui singulorum
 "res prosperas, quas vobis acceptas referunt, numeran-
 "do percereret. Verum vt nosmet istis omnibus be-
 "neficiis, quae in nos contulistis, non indignos osten-
 "damus, sufficiat nobis ad confidentiam, priora omnia
 "si tacuerimus, de eo, qui iam regno potitur tibiue
 "assidet, pauca dicere. Quod enim ille beneuolentiae
 "aut officii genus vestrae familiae non praestitit? qua
 "in re fides eius desiderata? quemnam erga vos hono-
 "rem non excogitauit? ad quam necessitatem non pri-
 "mus adfuit? Quid igitur vetat, quo minus vestra
 "beneficia tantis eius in vos meritis respondeant? For-
 "san et par est, vt patris eius Antipatri fortitudinem
 "silentio non praetereamus, qui, expeditione in A-
 "gyptum facta a Caesare, cum duobus armatorum mil-

“τοῖς κατὰ γῆν ἀγῶσιν, ἔθ’ ὅτε νεῶν ἔδει, δεύτερος ἐξήτά-
 “ζετο. καὶ τί δὲ λέγειν, ὅσην ἐκείνοι παρέχον ῥοπήν τῷ τό-
 “τε καιρῷ, καὶ πόσων καὶ τίνων δωρεῶν ὑπὸ Καίσαρος
 “ἡξιώθησαν; ἄνωθεν δέον ὑπομνήσαι τῶν ἐπιστολῶν, ἃς
 “ἔγραψε τότε Καῖσαρ τῇ συγκλήτῳ, καὶ ὡς δημοσίᾳ τι-
 “μας καὶ πολιτείαν ἔλαβεν Αντίπατρος. ἀρκέσει γὰρ ταῦ-
 “τα τεκμήρια τοῦ καὶ τὰς χάριτας ἡμᾶς κατ’ ἀξίαν ἔχειν,
 “καὶ παρὰ σοῦ τὸ βέβαιον αὐτῶν αἰτεῖν, παρ’ οὗ καὶ πρό-
 “τερον μὴ δοθείσας ἦν ἐλπίσαι, τὴν τοῦ βασιλέως πρὸς
 “ὑμᾶς διάθεσιν καὶ τὴν ὑμετέραν πρὸς αὐτὸν ὀρεῶσιν. ἀπ-
 “αγγέλλεται δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Ἰουδαίων, ὡς μὲν ἐπέ-
 “βης τῆς χώρας εὐμενῆς, ὡς δὲ ἀπέδωκας τῷ Θεῷ τέλει
 “θύματα, τιμῶν αὐτὸν ἐπιτελείαις εὐχαῖς, ὡς δὲ τὸν δη-
 “μον ἐσιάσας, καὶ τὰ παρ’ αὐτῇ ἐκείνῃ ξένια προσήκω.
 “ταῦτα γὰρ πάντα καὶ ἐν ἔθνει καὶ πόλει πρὸς ἄνδρα τοσ-
 “ούτων ἐπιστατοῦντα πραγμάτων δεξιώματα, καὶ σύμ-
 “βολα Φιλίας χρη̃ δοκεῖν, ἣν ἀπέδωκας τῷ Ἰουδαίῳ ἔθνει,
 “τῆς Ηρώδης προξενῆσης αὐτὴν ἐσίας. τούτων ὑπομιμνή-
 “σκοντές σε, καὶ αὐτῇ τῇ παρόντος καὶ συγκαθεζομένη
 “βασιλείῳς ἡξιώκαμεν περιττὸν ἔδεν, ἃ δ’ αὐτοὶ διδῶκα-
 “τε, ταῦτ’ ὑπ’ ἄλλων μὴ περιῦδεῖν ἀΦαιρημένους.

εἰ. Τοιαῦτα δὲ τοῦ Νικολάου διελθόντος, ἐγένετο μὲν
 οὐδεμία τῶν Ἑλλήνων ἀντικατάσσεις· οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν δι-
 καστηρίῳ, περὶ τῶν προκειμένων διελάμβανον, ἀλλ’ ἦν ἐν-
 τευξίς ὣν ἐβιάζοντο. καί κείνων ἀπολογία μὲν ἕδεμία, τοῦ
 μὴ ταῦτα ποιεῖν· πρόφασις δὲ, ὡς τὴν χώραν αὐτῶν νεμό-
 μενοι, πάντα νῦν ἀδικοῖεν. οἱ δὲ εὐγενεῖς τε αὐτὰς ἐδείκνυ-
 σαν, καὶ τῷ τὰ οἰκῆα τιμᾶν, μηδὲν λυπᾶντες οἰκεῖν. συνι-
 δὼν οὖν Ἀγρίππας βιαζομένους, ἀπεκρίνατο ταῦτα. “διὰ
 “μὲν τὴν Ηρώδην πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τε καὶ Φιλίαν, ἔτοι-
 “μος εἶναι πᾶν ὅτι ἂν χαρίζεσθαι Ἰουδαίοις ἀξιῶσιν, καὶ καθ’
 “αὐτὰ δὲ δίκαια δοκεῖν· ὥς, εἰ μὲν ἐδέοντο καὶ πλειόνων,
 “ἢ ἂν ὀκνῆσαι τά γε μὴ λυποῦντα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πα-
 “ραχεῖν. ἐπεὶ δὲ ἃ καὶ πρῶτον εἰλήφασιν ἄκυστα μὴ γενέ-

"libus suppetias tulit, et tam terrestribus quam naualibus
 "praeliis nemini cedere compertus est. Et quidni dicerem,
 "quantum illi eo tempore rebus eius momentum attulerint,
 "et quantis et qualibus muneribus a Caesare donati fuerint?
 "cum antea debuerim literarum mentionem fecisse, quas
 "tunc Caesar senatui scripsit; et quomodo a populo hono-
 "res et ius ciuitatis obtinuit Antipater. Haec enim satis in-
 "dicant, nos non immerito vestra consequutos esse benefi-
 "cia, nec sine ratione petere, vt ea nobis confirmares,
 "quae, si prius data non fuissent, a te sperare nobis licuif-
 "set, spectantibus regis erga vos animum, vestrumue in il-
 "lum. Quin et nunciatum est a Iudaeae incolis, quam
 "amice et beneuole prouinciam ingressus es, vtque Deo ius-
 "ta sacrificia obtulisti, et votis rite factis illum honorasti,
 "vtque populum epulis adhibuisti, eiusque non dedignatus
 "es hospitalia munera. Atque haec omnia, quibus vir in
 "tanta dignitate constitutus a gente et vrbe exceptus fuerit,
 "pro argumentis haberi debent amicitiae inter te et Iudaeo-
 "rum gentem sancitae, propter necessitudinem, quae tibi
 "cum Herodis domo intercessit. Horum te admonentes,
 "regisque, qui iam praesto est tibiue assidet, nihil prae-
 "terea postulamus, quam vt ea, quibus nos impertiri volui-
 "stis, aliorum vi et iniuria nobis eripi non patiamini.

5. Cum eiusmodi orationem Nicolaus habuisset, Graeci quidem nullatenus intercesserunt: non enim vt in iudicio de rebus istis litigabatur, sed supplicatio erat contra vim. nec illi quidem omnino inficiabantur, se ista fecisse: sed eo se tegebant, quod dicerent Iudaeos ipsorum finibus vti, et in eo nunc iniurios esse. Illi vero se bono genere esse demonstrarunt, quodque vbi versarentur ibi leges suas haberent in pretio, in eo illis iniuriam non facere. Quamobrem Agrippa, intellecto, quod vim paterentur, sic respondit: "Se quidem propter Herodis in ipsum beneuolentiam et amicitiam paratum esse Iudaeis postulata concedere, ea-
 "que etiam in se iusta existimare: adeo vt si plura quidem petiissent, non grauaretur ea illis largiri, dummodo sine incommodo fieret imperii Romani. quoniam vero tantum postulant, vt quae prius acceperint rata maneant, se con-

“ὦαί, βεβαιούν αὐτοῖς ἀνεπηρέαστος ἐν τοῖς οἰκείοις διατε-
 “λεῖν ἔθεσι.” τοιαῦτα εἰπὼν, διέλυσεν τὸν σύλλογον. Η-
 ρώδης δὲ προσεὼς κατησπάζετο, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν διαθέ-
 σεως ὁμολόγει χάριν. ὁ δὲ καὶ εἰς ταῦτα φιλοφρονέμενος,
 ἴσον αὐτὸν παρεῖχεν ἀντεμπλεκόμενος καὶ κατασπαζόμε-
 νος. καὶ τότε μὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ Λέσβου. ἀπὸ δὲ Σάμου
 πλεῖν ὁ βασιλεὺς ἐπ’ οἴκῳ διέγων, καὶ τὸν Ἀγρίππαν παραι-
 τησάμενος ἀνέχθη· κατάγεται δὲ εἰς Καισάρειαν ἡ πολ-
 λαῖς ὑπερὸν ἡμέραις, πνευμάτων ἐπιτηδείων τυχών. καί κε-
 θεν ἐλθὼν εἰς Ἱερουσόλυμα, συνήγαγεν ἐκκλησίαν πάνδημον.
 ἦν δὲ πολὺς καὶ τῆς χώρας ὄχλος. ὁ δὲ παρελθὼν, ἀπολο-
 γισμὸν τε τῆς ὅλης ἀποδημίας ἐποίησατο, καὶ τὰ περὶ τῆς
 Ἰουδαίας, ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν ἦσαν, ὡς δὲ αὐτὸν ἀνεπηρέα-
 στος εἰς τὸ λοιπὸν ἔχουσιν. διηγῆσατό τε σύμπαν ἐπὶ ταῖς
 εὐτυχίαις, καὶ τῇ διοικήσει τῆς ἀρχῆς, ὡς ὑδενὸς παραλεί-
 ποιτο τῶν ἐκείνοις συμφερόντων, ἀγαλλόμενός τε τὸ τέταρ-
 τον τῶν φόρων ἀφίησιν αὐτοῖς τῷ παρεληλυθότος ἔτους. οἱ
 δὲ, καὶ τῇ χάριτι καὶ τῷ λόγῳ δεδημαγωγημένοι, μετὰ
 πλείστης ἀπῆσαν χαρᾶς, πολλὰ ἀγαθὰ συνευχόμενοι τῷ
 βασιλεῖ.

ΚΕΦ. γ’.

Ὡς ἐπασιάσθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδης, προτιμῶντι μὲν
 Ἀντίπατρον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, χαλεπῶς δὲ τῶν
 περὶ Ἀλέξανδρον φερόντων τὴν ὕβριν.

Προῦβαινε δὲ αἰεὶ τὰ κατὰ τὴν εἰσὶν τῆς οἰκίας, καὶ χα-
 λεπωτέραν ἐλάμβανε τὴν ἐπίδοσιν, ἀντιμεταλαβόντης μὲν
 ὥσπερ ἐκ κληρονομίας τὸ κατὰ τῶν νεανίσκων μῖσος τῆς Σα-
 λώμης, καὶ πᾶν ὅσον εὐδοκιμήκει κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν
 εἰς ἀπόνοιαν καὶ θράσος λαμβανόντης, μηδένα τῶν ἐξ ἐκεί-
 νης καταλιπεῖν, ὃς δυνήσαστο τιμωρῆσαι τῷ θανάτῳ τῆς
 ἀνηρημένης· ἐχούτων δὲ τι καὶ τῶν νεανίσκων θρασυ καὶ
 δύσνουν εἰς τὸν γεγεννηκότα, μνήμη τε τῆς μητρὸς οἷα πά-

"firmatum dare, ut nemo illis iniuriam faciat instituta sua obferuare perfeuerantibus." Cum ifta dixiffet, concionem dimiffit. Atque Herodes coram ftans ipfum falutabat, et quod ita in illos affectus efflet gratias agebat. Ille vero hifce delectatus paria referebat, illum in fuos complexus accipiens falutansque. Et tunc quidem a Lesbo difceffit. Rex autem Samo mari domum reuerti ftatuit, atque ubi Agrippae ualedixerat, oram foluit: et non multis poft diebus Caefaream appulit, vento vfu fecundo. Indeque Hierofolyma profectus conuocauit omnem populum (ingens autem erat etiam ex agris multitudo), atque in mediam concionem progreffus, eis totius itineris fui rationem expofuit, feque Iudaeis in Afia perfeciffe, ut deinceps fua iura quiete retenturi effent. Prolixam etiam de rebus fuis prosperis regnique adminiftratione narrationem fecit, ut in omnibus vtilitatis eorum ftudiofus fuerit; atque laetitia elatus, quartam fuperioris anni vectigalium partem eis condonauit. Illi vero, et gratia et oratione regis mirifice capti, vehemente laetati difcefferunt, bona multa prosperaque omnia regi optantes.

CAP. III.

Quomodo domi Herodis oritur diffidium, quod ille Antipatrum filium fuum natu maximum pluris faceret, et res ifta, ut contumelia, doleret Alexandro.

GLifcebat autem indies domesticum diffidium, crefcendoque in deterius vergebat, dum Salome quali iure hereditario in adolefcentes odium exercebat, atque ex iis, quae bene cefferant, contra matrem eo temeritatis et audaciae efferebatur, ut neminem relinquere e natis conaretur, qui occifae mortem vlcifci poffet: atque adolefcentes e contra feroces et in patrem malevoli fiebant, tum recordatione iniuriae matri illatae,

Θοι παρὰ τὴν ἀξίαν, καὶ τῇ τῷ κρατεῖν ἐπιθυμία. πάλιν τε τὸ κακὸν ὁμοιον ἐγγένοι τοῖς πρώτοις, βλασφημίαι μὲν ἐξ ἐκείνων εἰς τε τὴν Σαλώμην καὶ τὸν Φερῶραν, κακοήθεια δὲ τούτων εἰς τὰ μεράκια, καὶ μετὰ πραγματείας ἐπιβελή. τὸ μὲν γὰρ μῖσος ἴσον ἦν ἐξ ἀλλήλων, ὁ δὲ τρόπος τῷ μισεῖν ἔχ' ὁμοιος. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν τῷ Φανερῷ λοιδορηθῆναι, καὶ προσονειδίσαι προπετεῖς, εὐγενὲς ὑπὸ τῆς ἀπειρίας οἰόμενοι τὸ τῆς ὀργῆς ἀνυπόστολον. οἱ δ' ἔ τοιῷτον τρόπον, ἀλλὰ πραγματικῶς καὶ κακοήθως ἐχρῶντο ταῖς διαβολαῖς, προσέλκοντες αἰεὶ τὰ μεράκια, καὶ τὸ θρασὺ καταλογιζόμενοι βίαιον ἔσοσθαι πρὸς τὸν γεγεννηκότα. τὸ γὰρ ἐκ αἰδέσθαι ταῖς τῆς μητρὸς ἀμαρτίαις, ἔδ' οἶδοσθαι δίκαια παθεῖν ἐκείνην, ἄχρετον εἶναι πρὸς τὸ μὴ τὸν αἴτιον δοκοῦντα τιμωρήσθαι, καὶ δι' αὐτοχειρίας. τέλος οὖν ἀνεπλήσθη πᾶσα ἡ πόλις τῶν τοιούτων λόγων, καὶ καθάπερ ἐν τοῖς ἀγωνίσμασιν, ἡλέητο μὲν ἡ τῶν μερακίων ἀπειρία, κατίχρυε δ' ἡ τῆς Σαλώμης ἐπιμέλεια, καὶ παρ' αὐτῶν ἐκείνων τὰς ἀφορμὰς τῷ μὴ ψευδῇ λέγειν ἐλάμβανεν. οἱ γὰρ ἔτιως ἀχθόμενοι τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς, ἐπειδὴ κακείνη καὶ σφᾶς αὐτὰς κακῶς ἔλεγον, ἐφιλονείκουν ἐλσεινὴν μὲν, ὥσπερ ἦν, ἀποφαίνειν τὴν καταστροφὴν τῆς μητρὸς, ἐλσεινὴς δὲ αὐτὰς, οἳ τοῖς ἐκείνης Φωνεῦσιν ἀναγκάζονται συζῆν, καὶ τῶν αὐτῶν μεταλαμβάνειν.

β'. Ταῦτα προῆει μεζόνως, καίρῳ ἐχέσης τῆς γάστρω ἐν ἀποδημία τῷ βασιλέως. ὡς δ' ἐπανῆλθεν Ηρώδης, καὶ τῷ πλήθει διελέξατο, καθὼς προειρήκαμεν, προσέπιπτον εὐθύς οἱ λόγοι παρὰ τε τῷ Φερῶρα καὶ τῆς Σαλώμης, μέγαν αὐτῷ τὸν κίνδυνον εἶναι, τὸν παρὰ τῶν νεανίσκων ἀναφανδὸν διαπειλεμένων, ὡς ἐκ ἀνέξοντα μὴ τισάμενοι τῆς μητρὸς τὸν φόνον. προσετίθησαν δὲ τι, καὶ ὡς ταῖς παρ' Ἀρχελαῖμ τῷ Καππάδοκος ἐλπίσιν ἐπανεχόειν, ὡς δι' ἐκείνη πρὸς τε Καίσαρα ἀφιζόμενοι, καὶ κατηγορήσοντες τῷ πατρός. Ηρώδης δὲ τετάρκτο μὲν εὐθύς ἀκῆσας τοιούτων, ἐξέπληκτο δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων τινὲς ἀπήγγελλον. καὶ ἀνέκαμπτε τῇ συμφορᾷ τὰ τε πρῶτα καταλογιζόμενος, ὡς

tum regnandi cupidine. Iterumque malum erat quale prius, quod et adolescentes Salomae et Pherorae libere et aperte maledicebant, atque illi malitiosi erant in adolescentes, eisque enixe insidias struebant. Nam odium quidem vtrinque par erat, modus vero illud exercendi dissimilis. dum hi quidem palam conuiciarentur et temere probra iacerent, prae rerum imperitia animi ingenui esse existimantes iram non dissimulare: illi vero, alia via agredientes, calumniis callide et improbe confictis utebantur, iuuenes ex omni occasione prouocantes, reputantesque audaciam illorum, versum iri in vim contra genitorem. nam, cum matris criminum eos non puderet, neque eam iure occisam esse putarent, fieri non posse colligebant, ut non eum ultum irent suis etiam manibus, quem caedis auctorem esse arbitrarentur. Tandem itaque factum est, ut vrbs huiusmodi sermonibus plena fuerit, et, ut sit in certaminibus, iuuenum quidem imperitiae misertum est, praeualebat autem Salomes cura et diligentia; atque ab illis ipsis occasionem captabat ad dicendum, quod verisimile erat. Illi enim aegre adeo ferentes matris occisum, postquam et ipsi et illis maledictum esset, studiose agebant, ut miserabilis, sicuti reuera erat, videretur matris interitus, ipsique etiam miserandi, qui necesse haberent vna cum parentis interfectoribus viuere, et eadem cum illis participare.

2. Ista propterea crescebant, quod absente rege maior erat dissensionis occasio. Quam primum vero reuersus est Herodes, et cum populo, ut iam ante diximus, colloquutus est, statim sermones ferebant Pheroras et Salome, magnum illi periculum imminere ab adolescentibus, qui ei aperte minarentur, non se matris necem inultam relicturos. Addebant et illud, eos sperare ab Archelao Cappadocae, fore, ut eius ope ad Caesarem irent et patrem accusarent. His sermonibus auditis statim turbatus est Herodes, eoque magis perculsus est, quod eadem ab aliis accipiebat. Atque ex hac calamitate ei in memoriam et cogitationem veniebant quae prius acciderant, quod

ἔτε τῶν Φιλτάτων ἔτε τῆς σεργομένης αὐτῷ γυναικὸς ὄνατο, διὰ τὰς ἐγγινομένας ταραχὰς κατὰ τὴν οἰκίαν. τό, τε μέλλον τῇ προσπεπτωκότος ἤδη βαρύτερον καὶ μᾶλλον ἔσοθαι ὑπολαμβάνων, ἐν συγχύσει τῆς ψυχῆς ἦν. τῷ γὰρ ὄντι πλεῖστα μὲν τῶν ἔξωθεν καὶ παρ' ἐλπίδας εἰς εὐτυχίαν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον προσετίθει· μέγιστα δὲ τῶν οἴκοι, καὶ μηδὲ προσδοκώμενα, δυσυχῆν αὐτῷ συνέβαινεν, ἐκατέρω προσιόντος ὡς ἔκ ἂν τις ᾤκηθῃ, καὶ παρέχοντος ἀμφήρισον τὴν ὑπεβολὴν, εἰ δέον τὴν τοσαύτην εὐτυχίαν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων ἀλλάξαι τῶν οἴκοι κακῶν, ἢ τοιῷτο μέγεθος τῶν περὶ τὰς οἰκίας συμφορῶν διαφυγεῖν, ἐν τῷ μηδὲ τὰ τῆς βασιλείας θαυμαζόμενα κεκτῆσθαι.

γ'. Ταρασσόμενος δὴ καὶ διακείμενος τὸν τρόπον τῆτον, ἐπὶ καθαρῆσει τῶν μειρακίων ἔτερον αὐτῷ γερόμενον ἰδιωτεύοντι πᾶν προσήγετο, καὶ τῆτον ἐδόκει τιμᾶν· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀντίπατρος· ἔχ' ὥσπερ ἐν ὑτέρῳ καὶ τελῶς ἡττηθεὶς αὐτῷ, καὶ πάντ' εἰς ἐκείνον ἀναφέρων, οἰόμενος δὲ παραγεῖσθαι τῇ θράσους τῆς ἐκ Μαριάμμης, καὶ μᾶλλον εἰς νηθεσίαν τὴν ἐκείνων οἰκονομῶν αὐτό. τὸ γὰρ αὐθαδὲς ἔκ ἂν εἴη παρ' αὐτοῖς, εἰ τῆτο πειθεῖν, ὅτι μὴ μόνοις μηδὲ ἐξ ἀνάγκης ἢ διαδοχῇ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. διὸ καὶ καθάπερ ἐφεδρόν τινα τὸν Ἀντίπατρον εἰσήγαγεν, οἰόμενος ὀρθῶς προνοεῖν, καὶ κατασαλέντων τῶν μειρακίων ἐξεῖναι εὐκαίρως χρῆσθαι βελτίοσιν. τὸ δ' ἔχ' ὥσπερ ἐνόησεν ἀπέβη. τοῖς τε γὰρ πασὶν ἢ μετρίως ἐδόκει κεχρηῆσθαι τῇ πρὸς αὐτὰς ἐπηρείᾳ· καὶ δεινὸς ὢν τὸν τρόπον Ἀντίπατρος, ἐπειδὴ παρρησίας τινὸς τῆς ἢ πρότερον ἔσης ἐλπίδος ἀντεποιήσατο, μίαν ἔχεν ὑπόθεσιν κακοῦν τὰς ἀδελφὰς, καὶ μὴ παραχωρεῖν τῶν πρωτίων, ἀλλ' ἐνέχεσθαι τῇ πατρὸς, ἥδη μὲν ἡλλοτριωμένη ταῖς διαβολαῖς, εὐμεταχειρὶς δ' ὄντος εἰς ὅπερ ἐσπαδάκει πολὺ χαλεπώτερον αἰὲ γενέσθαι τοῖς διαβεβλημένοις. ἦσαν οὖν ἔτοι παρ' αὐτῷ μόνον οἱ λόγοι, φυλαττομένη δὲ αὐτῇ δόξαι τὰ τοιαῦτα καταμηνύειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐχρητο συνεργοῖς τοῖς ἀνυπόπτοις, καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς τὸν βασιλέα πιστεῦ-

propter dissidia inter domesticos orta nec carissimis sibi nec coniuge dilectissima frui potuerit. Atque futura praeteritis grauiora et maiora fore suspicans, plane confusus erat animo. Nam reuera foris quidem pleraque, etiam magis quam speraret, ad voluntatem fluebant, Dei beneficio: fiebat autem, vt quae maxima essent domi, etiam praeter expectationem, male ei cederent; rebus vtrinque aliter quam opinio tulerit euenientibus, et incertum reddentibus, vtrum praestabilius fuisset, res foris quam felicissime gessisse ac deinde malis domi implicari, an calamitates adeo magnas inter domesticos effugisse, regnum detrectando et quae homines in eo mirari solent.

3. Turbatus itaque et in hunc modum afflictus, vt pueros deprimeret, alterum filium, sibi natum cum adhuc priuatus esset, (vocabatur autem Antipater) accersuit, et illum in honore habere statuit; non sicut postea cum ab eo plane victus esset et ad eum omnia referret: sed eo animo, vt audaciam filiorum Mariannes coërceret, magisque, vt eos admoneret, id ita constituens. eo enim minus sibi arrogaturos, si illis persuasum esset, regni successionem neque solis sibi neque necessario deberi. Hac de causa Antipatrum, quasi aemulum, ad se domum recepit, putans se bene ac sapienter rebus suis prouidere; atque, repressa iuuenum ferocia, licere tempestiue eos meliores habere. Verum longe aliter euenit ac putarat. Nam et pueri graui se iniuria affici interpretabantur: et Antipater, homo versutus, postquam semel eo venit, vt sperare auderet quod antea non sperabat, id vnum dabat operam, vt fratres male tractaret, et primum eis locum non cederet, patrique adhaereret, qui iam ab illis alienatus erat per calumnias, et in id, cui studuerat, facile adduci potuit, vt in eos indies magis magisque irritaretur, calumniis oneratos. Omnes itaque rumores ab illo erant disseminati, qui tamen cauebat, ne ipse videretur huiusmodi quid ad patrem deferre: sed in eam rem vti maluit opera hominum, in quos nulla caderet suspicio, quique id ex sua

θησομένοις αὐτὸ ποιεῖν. ἤδη δὲ πλείους ἐγεγόνεισαν οἱ κακῆ-
 νον ἐφ' οἷς ἠλπικε θεραπεύοντες, καὶ τὸν Ηρώδην ἐκ τῆς δο-
 κῆς κατ' εὐνοίαν τὰ τοιαῦτα λέγειν ὑπαγόμενοι. καὶ τῶν
 πολυπροσώπως καὶ πιστῶς ἀλλήλοις συναγωνιζομένων, ἔτι
 καὶ μᾶλλον αἱ παρὰ τῶν μειρακίων ἀφορμαὶ προσεγίνοντο.
 καὶ γὰρ καὶ δάκρυα πολλάκις ἦν κατ' ἐπήρειαν ὧν ἠτιμά-
 ζοντο, καὶ τῆς μητρὸς ἀνάκλησις, καὶ τὸν πατέρα Φατριῶς
 ἤδη πρὸς τὰς Φίλας ἔδίκαιον ἐλέγχειν ἐπεστήδευον. ἅπερ
 ἅπαντα κακοήθως ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Αντίπατρον καιροφυ-
 λακτῶμενα, καὶ μείζονως πρὸς τὸν Ηρώδην ἐξαγγελλόμενα,
 προὔβαινεν ἔμικράν ἀπεργαζόμενα τὴν τῆς εἰκίας ἑάσειν.
 ἀχθόμενος γὰρ ὁ βασιλεὺς ταῖς διαβολαῖς, καὶ ταπεινῶσαι
 βυλόμενος τὰς ἐκ τῆς Μαριιάμης, μείζονα αἰεὶ πρὸς τιμὴν
 Αντιπάτρω παρεῖχεν· καὶ τέλος ἠτήθεις, ἐπεισήγαγεν τὴν
 ἐκείνην μητέρα. Καίσαρι δὲ πολλάκις γράφων ὑπὲρ αὐτῆς
 καὶ ἰδία συνίστη σπυδαίότερον. Αἰγίπῃ μὲν οὖν ἀνιόντι εἰς
 τὴν Ρώμην, μετὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας δεκαετῆ
 γεγενημένην, πλεύσας ἀπὸ τῆς Ἰσδαίας, καὶ συντυγχάνων
 μένον τε τὸν Αντίπατρον ἐπηγάγετο, καὶ παρέδωκεν εἰς Ρώ-
 μην ἀνάγειν μετὰ πολλῶν δώρων, Καίσαρι Φίλον ἐσόμενον·
 ὥς ἤδη πάντα δοκεῖν ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ παρεῖσθαι παντάπα-
 σιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τὰ μειράκια.

ΚΕΦ. Δ'.

Ὡς, Αντιπάτρει διατρέβοντος ἐν Ρώμῃ, τὰς περὶ Ἀλέξαν-
 δρον καὶ Αἰσιόβηλον Ηρώδης ἄγων ἐπὶ Καίσαρος, αὐ-
 τῶν κατηγορήσεν. Αλεξάνδρου ἀπολογία ἐπὶ Καίσα-
 ρος, καὶ διαλλαγαὶ πρὸς τὸν πατέρα.

Πρὸς μὲν οὖν τιμὴν, καὶ τὸ πρῶτον εἶναι δοκεῖν, Αντι-
 πάτρω προϋχῶρει τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν· καὶ γὰρ ἐν
 τῇ Ρώμῃ, πᾶσιν ἐπεσφαλκότες Ηρώδης τοῖς φίλοις, διά-
 σημος ἦν. ἤχθετο δὲ τῷ μὴ παρεῖναι, μηδὲ ἔχειν ἐξ εὐ-
 καιροῦ διαβάλλειν αἰεὶ τὰς ἀδελφάς· καὶ μᾶλλον ἰδεδόκ-

in regem benevolentia facere crederentur. Iam vero multi Antipatrum propter eius spem colebant, et huiusmodi sermonibus Herodi plane persuadebant, quod ex suo in illum amore profecti viderentur. Cumque haec per multos inter sese fideles certatim agebantur, tum etiam ipsi adolescentes magnam eius rei praebebant occasionem. Nam frequenter lacrymas ob contumeliam, qua afficerentur, mittebant, et matrem appellabant: quin etiam aperte apud amicos patrem ut iniquum redarguere conabantur. quae omnia, pro ea qua erat malitia, opportune aucupatus Antipater, Herodi non sine additamento renunciabat, quibus factum est, ut domestica lis sensim deterior euaderet. Rex enim calumniis istis offensus, et Mariannes filios deprimere volens, Antipatrum indies novis augebat honoribus; adeo ut tandem victus eius matrem domum adsciuerit. Caesari etiam saepe pro eo scribens, priuatim hunc ei officiosissime commendabat. Cumque Agrippa quidem in eo esset, ut Romam, postquam annos decem res Asiae administrasset, peteret, a Iudaea profectus Herodes ad illum nauigavit, eique Antipatrum, quem unum secum duxerat, tradidit, Romam ducendum cum multis donis, ut fieret Caesaris amicus: adeo ut iam omnia penes illum esse, adolescentes vero spe regni prorsus excidisse viderentur.

CAP. IV.

Quomodo, Antipatro Romae degente, Herodes Alexandrum et Aristobulum ad Caesarem ductos accusat. Alexander causam suam agit ad Caesarem, et pater cum filiis in gratiam redit.

AT enim ista peregrinatio plurimum Antipatro profuit, tum ad honorem, tum ut fratribus praelatus videretur: quippe Romae, cum de eo scripsisset Herodes ad omnes amicos suos, illustris fiebat. Caeterum aegre ferebat, quod patri non adesset, neque commodam haberet occasionem fratribus perpetuo maledicendi: eoque

και μεταβολὴν τῷ πατρὸς, εἴ τι καὶ καθ' αὐτὸν ἀξιόσκειν
 ἐπιεικέστερον εἰς τὰς ἐκ τῆς Μαριάμμης Φρονεῖν. ταῦτα δὲ
 δι' ἐννοίας ἔχων, ἐκ ἀφίστατο τῆς ἑαυτῷ προαχέσεως· ἀλ-
 λά κακῶθεν, ὅτε ἀνιάσκειν τι καὶ παροξύνειν ἠλπιζεν τὸν
 πατέρα κατὰ τῶν ἀδελφῶν, συνεχῶς ἐπέσπελλεν· πρόφα-
 σιν μὲν, ὡς ὑπεραγωνιῶν αὐτῷ, τὸ δὲ ἀληθές, ἀφ' ἧς εἴ-
 χεν ἐν φύσει κακοηθείας, τὴν ἐλπίδα μεγάλην καθ' ἑαυ-
 τὴν ἔσταν ἐμπορευόμενος, ἕως εἰς τῷτο προήγαγεν τὸν Ηρώ-
 δην ὀργῆς ἐκ δυσφημίας, ὡς ἥδη μὲν ἔχεν δυσμενῶς τοῖς
 μισανκίοις. ἐν δὲ τῷ κατοκνεῖν εἰς τοιοῦτον ἐμβῆναι πάθος,
 ὡς μήτ' ἀμελῶν μήτ' ἐκ προπτείας ἀμαρτάνοι, κρείττον
 ἠγήσατο πλεύσας εἰς Ρώμην, ἐκεῖ τῶν παίδων κατηγο-
 ρεῖν παρὰ Καίσαρι, καὶ μηδὲν αὐτῷ τοιοῦτον ἐπιτρέπειν,
 ὃ καὶ διὰ μέγεθος τῆς ἀσεβείας ὑποπτον ἦν. ὡς δὲ ἀνῆλ-
 θεν εἰς τὴν Ρώμην, ἐγένετο μὲν μέχρι τῆς Ἀκυληίας πόλεως
 Καίσαρι συντυχεῖν ἐπιεγόμενος. ἐλθὼν δ' εἰς λόγους, καὶ
 καρὸν αἰτησάμενος ἐπὶ μεγάλοις οἷς ἐδόκει δυσυχεῖν, παρ-
 εστήσατο μὲν τὰς παῖδας, ἠτιάτο δὲ τῆς ἀπονοίας καὶ
 τῆς ἐπιχειρήσεως, “ὡς ἐχθρῶς ἔχουσιν ἅπαντα τρόπον
 “ἰσχυράκοτες μισεῖν τὸν ἑαυτῶν πατέρα, ὥστε διαχειρί-
 “σασθαι αὐτὸν καὶ τὴν βασιλείαν ὠμοτάτῳ τρόπῳ παρα-
 “λαβεῖν. ὁ δ' ἐδὲ θνήσκων ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ κρίσει
 “παραδοῦναι τῷ διαμεῖναντι πρὸς αὐτὸν εὐσεβεστέρω παρὰ
 “Καίσαρος ἐξουσίαν ἔχοι. τοῖς δ' ἐκ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τὸ
 “πλέον, ἀλλ' εἰ καὶ ταύτης σερροῖντο καὶ τῷ ζῆν ἔλαττον
 “λόγος, εἰ μόνον ἀποκτεῖναι τὸν πατέρα δυναθεῖν. ἔτως
 “ἄγριόν τι καὶ μιᾶρὸν ἐντετηκέναι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν μί-
 “σος. καὶ ταύτην τὴν αἰτυχίαν αὐτοὶ ἐκ μακρῷ φέρων ἀ-
 “ναγκαζομένην νῦν ἐξηγησάσθαι Καίσαρι, καὶ μιᾶναι αὐτῷ
 “τὰς ἀκοὰς τοιούτοις λόγοις. καίτοι τί μὲν εἶψαν παθόν-
 “τες ἐξ αὐτῷ δυσχερές; ἐπὶ τίνι δὲ μέμφονται βαρύνοντα;
 “πῶς δ' οἴονται καὶ δίκαιον ἦν αὐτὸς ἐκτίσαστο πολλοῖς
 “χρόνοις καὶ κινδύνοις ἀρχὴν, ταύτης ἐκ εἶν κύριον εἶναι,
 “κρατεῖν τε, καὶ διδόναι τῷ κατ' ἀξίαν. ὡς τῷτό γε μετὰ

magis veritus est, ne pater mutaretur, si quid mitius de Mariamnes filiis sentire in animum induceret. Dum ista secum reputaret, a proposito suo non desistebat: sed et Roma, quoties sperabat se posse patrem contristare et irritare in fratres, assidue literas mittebat, magnam de eo sollicitudinem simulando, reuera autem, qua erat ingenii malignitate, ex spe in se magna quaestum faciens, donec eo indignationis ex falsis rumoribus Herodem perduxit, ut iam adolescentibus insensus esse coeperit. Dum vero pigratur talem induere affectum, ne quid negligenter aut temere committeret, visum est ei satius Romam nauigare, ibique eos coram Caesare accusare, nihilque sibi tale permittere, quod ex magnitudine sua impietatis suspicionem daret. Ac postquam Romam peruenit, progressus est ad urbem Aquileiam, Caesarem conuenire festinans. Quamprimum vero datum esset sermonem cum eo habere, cumque orasset, ut se de maximis, quibus implicari videbatur, incommodis, audire vellet, filios coram adduxit, deque eorum indole deplorata querebatur, atque de nefario eorum conatu, "quam sibi inimici infestique erant, ut qui "modis omnibus id egerunt, ut suum in patrem odium "ostenderent, eo usque, ut illum perimerent, regnumque "crudelissimo facinore sibimet arriperent. dum et ipse potestatem habeat a Caesare regnum relinquendi, cum moreretur, non ex necessitate, sed iudicio, filio isti, qui in "maxima erga se pietate perseverarit. Illis vero non "tam magni imperium, quam, si illo priuentur, parui "penditur vita, dummodo patrem possent interficere. "adeo immane et foedum illorum animis penitus infectum et inueterauit odium. eamque calamitatem diu toleratam nunc demum se coactum esse Caesari aperire, "et aures eius huiusmodi sermonibus offendere. At "qui, quid ab eo durius perpassi sint? aut qua de re "grauiori querantur? Quomodo iustum et aequum esse "putant, ut quem ipse principatum longo tempore per "multa pericula quaesisset, eius non sinant esse dominum, "eoque potiri, et optime merenti dare. nam hoc cum aliis

"τῶν ἄλλων ἄθλων εὐσεβείας ἐκτίθεται τῷ μέλλοντι πρὸς
 "τὸν ποτὲ γενέσθαι τοιῷτῳ τὴν ἐπιμέλειαν, ἅτε καὶ τῆς
 "ἀμοιβῆς τοσῆσδε ἕσης ἐπιτυγχάνειν. ὅτι δὲ μηδὲ εὐσεβὲς
 "αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς πολυπραγμονεῖν, εὐδηλον. ὁ γὰρ αἰεὶ
 "τὶ περὶ τῆς βασιλείας εὐθυμύμενος, συγκαταλογίζεται
 "τὸν θάνατον τῇ γεγεννηκότος, μεθ' ὃν ἄλλως ἔκ ἐστιν τῇ
 "ἀρχὴν παραλαβεῖν. αὐτὸς δ' ὅσα βασιλευόμενος καὶ βα-
 "σιλέως πασὶν ἔχ' ὑπέρησεν, μέχρι νῦν ἀποδίδας, ἢ κόσμον,
 "ἔχ' ὑπηρεσίαν, ἢ τρυφὴν, ἀλλὰ καὶ γάμους τὰς ἐπισημοτά-
 "τας παρεχόμενος, τῷ μὲν ἐκ τῆς ἀδελφῆς, Ἀλεξάνδρῳ δὲ
 "τὴν Ἀρχελάῃ τῇ βασιλέως θυγατέρα συναικίσας. τὸ δὲ
 "μέγιστον ἔδδ' ἐπὶ τοιῷτοις ἦν εἶχεν ἐξουσίαν ταύτῃ κατ' αὐ-
 "τῶν χρῆσάμενος ἀγαγεῖν ἐπὶ τὸν κοινὸν εὐεργέτην Καίσα-
 "ρα, καὶ παρελόμενον αὐτῷ πᾶν, ὅσον ἢ πατὴρ ἀσεβόμενος
 "ἢ βασιλεὺς ἐπιβιβασόμενος δύναται, κρίσεως ἰσοτιμία
 "παρεστέκεται. δεήσει μέντοι μὴ παντάπασιν αὐτὸν ἀτιμώ-
 "ρητον γενέσθαι, μηδ' ἐν τοῖς μεγίστοις φόβοις καταζῆν, ἔδδ'
 "ἐκείνοις λυσitteλῆντες, ἐφ' οἷς ἐνεθυμήθησαν, ὁρᾶν τὸν
 "ἥλιον, εἰ νῦν διαφεύγοιεν, ἔργῳ μέγιστα τῶν ἀνδρωπειῶν
 "καὶ δρᾶσαντας καὶ πεισομένους.

β'. Ταῦτα μὲν Ἡρώδης ἐμπαθῶς ἠτιάσατο παρὰ Καί-
 σαρὶ τὰς αὐτῷ παῖδας. τῶν δὲ νεανίσκων ἥδη μὲν καὶ λέ-
 γοντος δάκρυα καὶ σύγχυσις ἦν, μᾶλλον δ' ἐπεὶ κατέπαυ-
 σεν Ἡρώδης τὸν λόγον. τὸ μὲν γὰρ ἔξω τῆς τοιαύτης ἀσε-
 βείας γενέσθαι, τὸν λόγον πιστὸν εἶδον ἐν τῷ συνειδότητι, το
 δ' ἐκ τῆς πατρὸς ἐπιφέρεισθαι τὰς διαβολὰς, δυσαπολόγη-
 τον, ὥσπερ ἦν, ἥδισαν, ἔκ' εὐχρημονοῦντος οὐδὲ τοῦ κατὰ
 παρρησίαν λόγου τοῦ πρὸς τὸν καίρῳ, εἰ μέλλοιεν ἐκ βίας
 αἰεὶ καὶ κατὰ σπῆσθην ἐλέγχειν πεπλανημένον. ἦν οὖν ἀπο-
 ρία τοῦ δύνασθαι λέγειν, καὶ δάκρυα, καὶ τέλος οἰμωγῇ
 συμπαθεστέρα, δεδοικότες μὲν, ὥς, εἰ σιγῶεν, δόξουσιν ἐκ
 τοῦ συνειδότης ἠπορῆσαι, ῥαδίαν δ' ἔχ' εὐρίσκομένων τὴν
 ἀπολογίαν ὑπὸ νεότητος καὶ ταραχῆς, ἥς ἐπεπόνθεισαν. ἢ
 μὲν γε ὁ Καίσαρ, ἐπιβλέπων αὐτοὺς ὡς εἶχον, ἀσύνετον

"pietatis praemiis proponitur ei, cui in animo est praece-
 "dentem diligentia aequare, utpote qui speret talem sibi
 "gratiam relatum iri. Quod vero nefas sit illis hac de re
 "latagere, manifestum. nam qui semper regnum in ani-
 "mo habet, simul cogitat de patris interitu, cum non nisi
 "post illum assequuturus sit regnum. Ille vero quatenam
 "ipsis, ut in regio imperio viventibus regiisque liberis,
 "hactenus non largiendo deesse passus est, non ornamen-
 "ta, non ministerium, non delicias; immo et coniugia il-
 "lis honoratissima procurasse, alteri suae sororis, Alexan-
 "dro vero Archelai regis filia collocata. Et quod maxi-
 "mum est, ne post talia quidem aula sua se potestate in
 "eos usum, sed ad communem benefactorem Caesarem
 "adduxisse, et cedendo de omni eo, quod aut pater laesus
 "aut rex insidiis petitus agere potuit, aequo cum illis iure
 "disceptatum venisse: rogare tamen, ne ipse omnino inul-
 "tus sit, neque in summo metu aetatem agat; cum, post
 "ea, quae moliti sunt, ne ipsis quidem, si nunc poe-
 "nam effugiant, expediat diutius vivere, malorum ex-
 "trema, quemadmodum patrarunt, certissime passuris.

2. Ista quidem Herodes magna cum vehementia fi-
 liis suis obiecit coram Caesare. Iuvenes autem etiam
 eo dicente confusi lacrymabant, magis vero postquam
 Herodes dicendi finem fecit. nam se quidem extra hu-
 iusmodi impietatem esse ex conscientia bonae mentis per-
 suasum habuerunt, contra ea vero, quae illis pater crimini
 dedisset, difficile esse, id quod erat, sese defendere pro-
 be nouerant, cum libere, etsi opportune, verba facere haud
 eos deceret, ut patrem, dum violenter semper et nimium
 festinanter ageret, in errorem inductum ostenderent. Quid
 ideo dicerent non habebant, lacrymaeque illis obortae sunt
 et tandem vehementius suspirabant, veriti quidem, ne, si
 filerent, ex conscientia sceleris viderentur haesitasse, haud
 vero inuenientes, quo pacto defensionem sui expedirent,
 propter aetatis infirmitatem animique consternationem.
 Non tamen Caesar, adspiciens ipsos quemadmodum per-
 turbati erant, non sentiebat eos ex imperitia et modestia

ἐποιῶτο τὸ μὴ κατὰ συνείδησιν ἀποπνύειν, ἀλλὰ ἐξ ἀπειρίας καὶ μετρίότητος ὀκνεῖν. ἐλευνοὶ τε ἐγγυόνησαν τοῖς παροῦσιν ἰδία, καὶ τὸν πατέρα διεκίνησαν ἀληθινῶ τῷ πάθει συνεχόμενον.

γ'. Ἐπεὶ δὲ συνῆδον εὐμένειάν τινα, καὶ παρ' ἐκείνῃ, καὶ παρὰ τῷ Καίσαρος, καὶ τῶν ἄλλων δὲ ἕκαστον, τὴς μὲν συνδακρύοντας, ἅπαντας δὲ συναλγύντας, θάττερος αὐτῶν Ἀλεξάνδρος, ἐπικαλεσάμενος αὐτὸν, ἐπεχειρεῖ διαλύειν τὰς αἰτίας, καὶ, "πάτερ, εἶπεν, ἡ μὲν σὴ πρὸς ἡμᾶς εὐνοια δῆλη, καὶ παρ' αὐτὴν τὴν κρίσιν. ἢ ἂν γὰρ εἴ τι δυσχερὲς ἐνεόησιν ἐφ' ἡμῖν, ἐπὶ τὸν πάντα σώζοντα προήγαγες. καὶ γὰρ ἐξῆν, παρῆσθαι μὲν ἐξουσίας ὡς βασιλεῖ, παρῆσθαι δὲ ὡς πατρί, τὴς ἀδικούντας ἐπεξίνααι. τὸ δ' εἰς Ρώμην ἄγειν, καὶ τῆτον κοιῶσθαι μάρτυρα, σώζοντος ἦν. ἔδεις γὰρ ἀποκτεῖναι τινα προαγόμενος, εἰς ἰσραὴ καὶ ναὺς ἄγειν. τὸ δ' ἡμέτερον ἤδη χεῖρον. ἢ γὰρ ἂν ὑπομείναιμεν ἔτι ζῆν, εἰ τοιῶτον ἡδίκηκεναι πατέρα πεπιστεύμεθα. καὶ μήποτε τῷτο ἐκείνῃ χεῖρον, ἀντὶ τῷ τεθνήσκειν μηδὲν ἀδικούντας, τὸ ζῆν ἀδικεῖν ὑποπτευομένους. εἰ μὲν ἂν εὖροι λόγον τῆς ἀληθείας ἢ παρρησίας, μακάριον καὶ σὲ πείσαι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. εἰ δ' ἄτως ἢ διαβολὴ κρατεῖ, περιττὸς ἡμῖν ὁ νῦν ἥλιος, ὃν τί δὲ βλέπεις μετὰ τῆς ὑποψίας; τὸ μὲν ἂν φάνααι βασιλείας ἐπιθυμεῖν, εὐκαιρὸς εἰς νέας αἰτίας, καὶ τὸ προσιδέσθαι τὴν τῆς ἀθλίας μητρὸς ἱκανὸν ἐκ τῆς πρώτης τὴν νῦν αἰτυχίαν ἐξεργάζεσθαι. βλέψον δὲ, εἰ μὴ κοινὰ ταῦτα καὶ πᾶσιν ὁμοίως λέγεσθαι δυνατόμενα. κωλύσει γὰρ ἔδὲν τῷ βασιλεῦσιν, παῖδες εἰ εἰσὶ νέοι καὶ μήτηρ αὐτῶν ἀποθανῶσα, ἅπαντας ὑπόπτους εἶναι τῷ πατρὸς ἐπιβλήας δοκεῖν. ἀλλ' ἢ τὸ ὑποπτον πρὸς τοιαύτην ἀσέβειαν ἀρεκτόν. εἰπάτω δὴ τις, ἡμῖν εἰ τετόλμηται τοιῶτον, ὃ καὶ τὰ μὴ πιστὰ πείσιν εἴωθεν ὑπὲρ εὐεργείας λαμβάνειν. Φαρμάκῃ παρασκευὴν ἐλέγχειν δύναται τις, ἢ συνωμοσίαν ἡλικιωτῶν, ἢ διαφθορὰν οἰκετῶν, ἢ γεράμματα κατὰ σὺ γεγραμμένα;

potius haerere et impediri, quam ex facinorum conscientia. nec quisquam aderat, quem non eorum miseresceret: immo et patrem ita affecerunt, vt vere animo moueretur.

3. Postquam vero iuuenes animaduertunt et patrem illis aliquanto magis beneuolum, ipsumque etiam Caesarem, insuper et aliorum singulos, partim vicem ipsorum dolentes, partim a lacrymis non temperantes, alter illorum Alexander, patre appellato, crimina diluere aggressus est, dicebatque: "Pater, qua es in nos beneuolentia
"satis declarat hoc ipsum iudicium. nam si quid in nos
"durius in animo agitasses, nunquam ad omnium seruato-
"rem nos adduxisses. etenim poteras, vel pro regia vel
"patria potestate, de fontibus supplicium sumere. Cae-
"terum Romam nos ducere, et hunc ipsum testem adhi-
"bere, seruare volentis indicium est. nemo enim, cui in
"animo est quemquam interficere, ad templa euni sacra-
"riaque perducit. Verum peiori adhuc statu res nostrae
"sunt. non enim amplius viuere sustineremus, si talem
"patrem nos laesisse cuiquam persuasum esset. Fortasse
"et hoc isto deterius: vt, cum mori debuissimus boni et
"innocentes, sceleris suspecti viueremus. Iam vero si
"quid valeret fiducia ex veritate, nobis laetissimum esset
"tibi fidem facere, et periculum effugere. Quod si ita
"vincit calumnia, satis superque nobis praesens hic dies,
"quem quorsum suspecti intueremur? Et quidem dum di-
"cis nos regnum affectare, accusationem in iuuenes bene
"accommodas, dumque adiicis istam a matris miserae in-
"teritu petitam, ex hac infelicitate praesenti cumulus acce-
"dit. Sed vide obsecro, annon haec nobis cum omnibus
"communia similiter de iis dici possint. Nihil enim veta-
"bit, quin rex, cui filii sint iuuenes et matri defunctae su-
"perstitēs, eos in suspicionem vocet, quasi patri struant in-
"lidias. sed suspicio non satis est ad fidem huiusmodi im-
"pietati faciendam. Dicat itaque quispiam, an tale
"aliquid ausi fuerimus, vnde et incredibilia propter
"hominum credulitatem fidem acquirere consueuerunt.
"Potest ne quisquam indicare venenum paratum, aut con-
"iurationem cum aequalibus, aut corruptos pecunia famu-

ἵκαίτοι τῶν ἑκαστὸν ἑσθ' ὅπῃ καὶ μὴ γενόμενον ἐκ διαβο-
 λῆς ἐπλάσθη. χαλεπὸν γὰρ ἔχ' ὁμονοῶν οἶκος ἐν βασι-
 λείᾳ· καὶ τὴν ἀρχὴν, ἣν σὺ Φῆς ἑπαθλον εὐσεβείας,
 συμβαίνει πολλάκις αἰτίαν γενέσθαι τοῖς πονηροτάτοις ἐλ-
 πίδων, δι' ἃς ἑδὲ μίαν ὑποσολὴν ποιῶνται κακοηθείας.
 ἀδίκημα μὲν ἂν ἑδείς ἐρεῖ καθ' ἡμῶν. τὰς δὲ διαβολὰς
 πῶς ἂν λύσειεν, ὁ ἀκούσας μὴ θέλων; ἐλαλήσαμεν τι
 μετὰ παρρησίας; ἢ εἰς σέ, ταῦτο γὰρ ἦν ἄδικον, ἀλλ'
 εἰς τὴς ἑσθ' ὅ, τι λελάλητα μὴ σιωπῶντας. τὴν μητέρα
 τίς ἡμῶν ἐκλαυσεν; ἔχ' ὅτι τέθνηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ νεκρὰ
 ἵκακῶς ἤκασεν ὑπὸ τῶν ἢ ἀξίων. ἀρχῆς ἐπιθυμῶμεν, ἥς
 ἴσμεν ἔχοντα τὸν πατέρα; τί καὶ θέλοντες; εἰ μὲν εἰσὶν
 ἡμῖν τιμαὶ βασιλέων, ὥσπερ εἰσὶν, οὐ κενοσπουδοῦμεν;
 εἰ δ' ἢ εἰσὶν, ἢ ἐλπίζομεν; ἢ σὲ διαχειρισάμενοι κρα-
 τήσῃ τὴν βασιλείαν προσεδοκήσαμεν, εἰς οὔτε γῆ βά-
 σιμος, οὔτε πλωτὴ θάλαττα μετὰ τοιοῦτον ἔργον; ἢ δὲ
 τῶν ἀρχομένων εὐσέβεια, καὶ θρησκεία τοῦ παντός
 ἔθνους, ἐνέχσθαι ἂν πατρικόν τι ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἶ-
 ναι, καὶ εἰς τὸν ἀγνώτατον ὑπὸ σοῦ κατασκευασθέντα
 νᾶσθαι εἰσέναι; τί δ' εἰ καὶ τῶν ἄλλων κατεφρονήσαμεν,
 ἐδύνατό τις Φοκεύσας ἀτιμώρητος μένειν, ζῶντος Καί-
 σαρος; οὔτ' ἄσβεστis οὕτως ἐγέννησας, οὔτε ἀλογίτους,
 ἀτυχεστέρους δ' ἴσως ἢ σοὶ καλῶς εἶχεν. εἰ δὲ μήτ' αἰ-
 τίας ἔχεις, μήτ' ἐπιβλαὰς εὐρίσκεις, τί σοι πρὸς πίσιν
 αὐταρκες τοιαύτης δυσσεβείας; ἢ μήτηρ τέθνηκεν. ἀλλὰ
 τοι τὰ κατ' ἐκείνην, ὃ παροξύνειν ἡμᾶς, ἀλλὰ νεθε-
 τῆν ἐδύνατα, πλείω μὲν ἀπολαγῆσθαι βουλόμεθα, λό-
 γον δ' ἢ ἐπιδέχεται τὰ μὴ γενόμενα. διόπερ, ἐπὶ τῶ
 πάντων δεσπότη Καίσαρι μεσιτεύοντι τὸν παρόντα καί-
 ρον, συντιθέμεθα ταύτην τὴν συνθήκην. εἰ μὲν ἀνύ-
 ποπτον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν
 ἀπολαμβάνεις, ὦ πάτερ, ζήσωμεν, οὐδ' οὕτως μὲν
 εὐτυχῶς. δεινὸν γὰρ τῶν μεγάλων κακῶν καὶ ψευδῆς αἰ-
 κτία, παρούσης δὲ τινὸς ὀργῆς, σὺ μὲν ἐν τῇ κατὰ

"los, aut scriptas contra te literas? atqui horum singula
 "interdum de nihilo fingit calumnia. Graue enim regno
 "est dissidium et dissensio in regia: atque saepe fit, ut prin-
 "cipatus, quem tu dicis esse pietatis praemium, homines
 "flagitiosissimos ad spem excitet, quae facit, ut nihil mali
 "intentatum relinquunt. Caeterum iniuriam alicui factam
 "nemo nobis obiicit. nos vero calumniis quomodo libera-
 "bit, qui nobis auscultare recusat? An paulo liberius lo-
 "quuti sumus? at non in te; nam hoc nefas esset: sed in
 "eos, qui nihil, quod dictum fuerit, silentio premunt. An
 "nostrum quis matrem defleuit? at non quod interierit:
 "sed quod mortua ab hominibus inhonestis male audierit.
 "Num regnum appetimus, quod scimus a patre teneri? at
 "quid in animo habentes? si enim nobis sint regii honores,
 "id quod fatendum, nonne frustra laboramus? sin minus,
 "nunc eos sperare licet? An te interfecto in regnum suc-
 "cessuros esse expectauimus; quibus, tali facinore commis-
 "so, nec terra ambulanda nec mare nauigandum? num sub-
 "ditorum pietas, et totius gentis religio ferre potuerit, ut
 "parricidae summa rerum potirentur, et in sanctissimum a
 "te instauratum templum ingrederentur? Sed quid? si cae-
 "teros contemnuere datum fuisset, num qui te interfecerit,
 "dum Caesar in viuis esset, poenam effugere potuerit? Non
 "tam impios genuisti, neque tam stultos, sed infeliciores
 "forsan, quam rebus tuis expediat. Quod si nec aliquid
 "nobis vitio vertendum habes, nec insidias tibi locatas inue-
 "nisti, quid tanti erat, ut posset eiusmodi impietatis tibi fidem
 "facere? Mater quidem occidit. illius vero casus miserabilis
 "nullam nos irritandi, sed admonendi viam habuit. Equidem
 "pluribus causam agere nobis in animo est: sed excusationem
 "non admittunt, quae nunquam commissa'erant. Quapropter
 "coram Caesare, omnium domino nostroque in praesentia se-
 "questro, hanc tecum pactionem facimus. Si possis, o pater,
 "reuera affectum in nos induere ab omni suspitione vacuum,
 "liceat nobis viuere, quamuis haud ita feliciter. graue enim est
 "magnorum malorum etiam falso insinulari. verum si quid
 "est, quod timeas, perge tibi met cautionem adhibere, nos

“σαυτὸν εὐσεβείᾳ μένεις, δώσομεν δὲ λόγον ἡμῖς ἑαυτοῖς.
 “οὐχ οὕτως ὁ βίος ἡμῶν τίμιος, ὥς ἔχεν αὐτὸν ἐπ’ αἰδικίας
 “τοῦ δωδωκότος.

δ'. Τοιαῦτα δὲ λέγοντος, ὁ, τε Καῖσαρ, ἔδδ' ἐπρό-
 τερον πισεύων τῷ μεγέθει τῆς διαβολῆς, ἔτι μᾶλλον
 ἐξηλλάττετο, καὶ συνεχῆς εἰς τὸν Ηρώδην ἀπέβλεπεν,
 ὁρῶν κακῆινον ὑποσυγχυνόμενον· ἀγωνία τε τοῖς παροῦ-
 σιν ἐνεπεπτώκει, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν ὁ λόγος διαδοθεὶς
 ἐπίφθονον ἐποίει τὸν βασιλέα. τὸ γὰρ ἄπιστον τῆς δια-
 βολῆς, καὶ τὸ περὶ τῆς νεανίσκου ἐν ἀκμῇ καὶ κάλλει
 σωματίων ἐλεεινὸν ἐπεσπᾶτο βοήθειαν. ἔτι δὲ μᾶλλον
 ἐπειδὴ καὶ τῷ λόγῳ δεξιῶς καὶ μετὰ φρονήσεως ἀπήν-
 τησεν Ἀλέξανδρος. ἦν δ' ἔδδ' ἐκείνοισι ἔτι ταυτὸν χῆμα,
 κλαίεισι μὲν ὅμως καὶ σὺν κατηφείᾳ πρὸς τὴν γῆν νενευ-
 κόσιν· ἡ δ' ἐλπίς ἀμείνων ὑπεφαίνετο, καὶ δόξας ὁ βασι-
 λεὺς ἐξ ὧν αὐτὸς ἔπειθεν ἔκ εὐλογα κατηγορηκέαι, διὰ
 τὸ μηδὲν ἔχεν αὐτὸν ἐξελέγχειν, ἀπολογίας τινὸς ἑδῆτο.
 Καῖσαρ δὲ μικρὸν ἐπιχῶν, τῆς μὲν νεανίσκου, εἰ καὶ πόρρω
 τῆς ἐπ' αὐτοῖς διαβολῆς δοκῶσιν, αὐτό γε τῷτο ἀμαρτῶν
 ἔφη, τὸ μὴ τοιούτους αὐτὰς παραχρῆν τῷ πατρὶ, ὥς μηδὲ γα-
 νέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. Ηρώδην δὲ παρεκάλει, πᾶσαν
 ὑπόνοιαν ἀφελόντα, διαλλάττεσθαι τοῖς πασίν. ἔ γὰρ εἴ-
 ναι δίκαιον ἔδδ' ἐπιστεῖν τὰ τοιαῦτα κατὰ τῶν ἐξ αὐτῶ· δύ-
 νασθαι δὲ τὴν μετάνοιαν ἀμφοτέροις ἔ μόνον ἰάσασθαι τὰ
 συμβεβηκότα, παροξύναι δὲ τὴν εὐνοίαν, ἐν ᾗ τὸ προπετιὲς
 ἐκάτεροι τῆς ὑποψίας ἀπολογῶμενοι, σπαρδῇ πλείονι περὶ
 ἀλλήλους ἀξιόσῃσι κεχερῆσθαι. τοιαῦτα νεφετῶν, ἐνευσε τοῖς
 νεανίσκοις. ἐκείνων δὲ βυλομένων ὑποπεσεῖν ἐπὶ δεήσει, προ-
 αναλαβὼν αὐτὰς ὁ πατὴρ δακρύοντας ἡσπάζετο, παρ'
 ἑκάστων ἐν μέρει περιπτύσσων, ὥς μηδένα τῶν παρατυγα-
 νόντων, ἐλσύθερον ἢ δῆλον, ἀπαθῆ γενέσθαι.

ε'. Τότε μὲν οὖν εὐχαριστήσαντες Καῖσαρι μετ' ἀλλήλων
 ἀπήεσαν, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἀντίπατρος ὑποκρινόμενος ἐφῆδε-

"nobismet rationem reddemus. non enim usque adeo cara nobis est vita, ut eam in auctoris damnum conservare velimus.

4. Cum ita causam ageret, tum Caesar, qui iam ante gravi adeo calumniae non credebatur, magis adhuc mutatus est, et Herodem, quem nonnihil etiam confusum animaduertit, continenter adspexit; tum omnes, qui aderant, anxii erant et solliciti de iuuenibus, sermoque de illis per aulam diffusus regem in odium adducebat. Nam quod calumnia parum credibilis illis visa est, iuvenesque in flore aetatis erant summaque corporum pulchritudine, illorum misertum est, et miseratione omnes ad opem illis ferendam trahebat. Sed multo magis postquam Alexander tam solerter prudenterque patris accusationi respondisset. Verum non illis idem manebat oris vultusque habitus, lacrymantibus quidem et prae moestitia in terram intuentibus: spei tamen melioris nonnihil effulgebat, atque rex, ex iis, quibus ipse ad persuadendum usus est, haud iuste accusasse visus, excusatione aliqua egebat, ut qui nihil ipse haberet, quo dicta redargueret. At Caesar, paulatim cunctatus, adolescentes, licet a crimine abesse viderentur, tamen in eo peccasse dicebat, quod non se tales erga patrem praestitissent, ut hominum sermones reprimerent. Herodemque hortatus est, ut, deposita omni suspitione, cum pueris in gratiam rediret. Iniquum enim esse talia de iis, quos genuisset, credere; fierique posse, ut animorum mutatio non solum medeatur iis, quae utriusque acciderant, sed et alliciat ad benevolentiam, dum inuicem excusantes suspicionis temeritatem, aequum censebunt, ut maiori studio ad mutuum amorem ferantur. Has inter admonitiones pueris innuit: cumque illi patri ad pedes accidere et veniam orare pararent, anteuertit pater eos orantes complecti, et in collum utriusque inuadere; adeo ut nemo praesens esset, siue ingenuus siue seruus, qui non ad misericordiam adduceretur.

5. Et tunc quidem Caesari gratias egerunt, et una discesserunt, comitante Antipatro cum simulatione laetitiae

Θαι ταῖς διαλλαγαῖς. ἐν δὲ ταῖς ὑτέραις ἡμέραις Ηρώδης μὲν ἑδωρῆτο Καῖσαρα τριακοσίοις ταλάντοις, Θέας τε καὶ διανομὰς ποιῶμενον τῷ Ῥωμαίων δήμῳ· Καῖσαρ δὲ αὐτῷ τῇ μετάλλῃ τῇ Κυπρίων χαλκῇ τὴν ἡμισίαν πρόσδοον καὶ τῆς ἡμισίας τὴν ἐπιμέλειαν ἑδωκεν, καὶ τᾶλλα ξενίαις καὶ καταγωγαῖς ἐτίμησε, καὶ περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ἔφηκεν, ὅν ἂν αἰρῆται τῶν παίδων διάδοχον καθιστάνειν, ἃ καὶ διανέμειν μέρος ἐκάστῳ τῆς τιμῆς εἰς πάντας διελευσάμενης. ἐκείνῃ δὲ ἤδη θέλοντος αὐτὸ ποιεῖν, ἐκ ἐπιτρέψεως ἔφη ζῶντι μὴ καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῶν παίδων κρατεῖν.

ζ'. Ἐπὶ τούτοις ἐπανήκει πάλιν εἰς τὴν Ἰσθαίαν. ἀποδημῶντος δὲ, ἃ μικρὸν μέρος ἀπέστη τῆς ἀρχῆς, τὸ περὶ τὸν Τραχῶνα· καὶ τέττας οἱ καταλειφθέντες στρατηγοὶ χειρωσάμενοι, πάλιν ὑπακβεῖν ἠνάγκασαν. Ηρώδης δὲ πλέων σὺν τοῖς πασίν, ὡς ἐγένετο κατὰ Κιλικίαν ἐν Ελεῖσσι, τῇ μετωνομασμένη νῦν Σεβασῇ, καταλαμβάνει τὸν βασιλέα τῆς Καππαδοκίας Ἀρχέλαον, ὃς αὐτὸν ἐκδέχεται Φιλοφρόνως, ἠδόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων διαλλαγαῖς, καὶ τῷ τὸν Ἀλέξανδρον, ὃς εἶχεν αὐτῇ τὴν θυγατέρα, τὰς αἰτίας ἀπολαύσθαι· δωρεὰς τε ἀντέδωκεν ἀλλήλοις ἅς εἰκὸς βασιλεῖς. ἐντεῦθεν Ηρώδης, ἐπὶ Ἰσθαίας ἐλθὼν, καὶ γενόμενος ἐν τῷ ἱερῷ, περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν ἀποδημίαν διέλεγετο, τὴν Καῖσαρος εἰς αὐτὸν Φιλοφροσύνην, καὶ τᾶλλα διεξιὼν, ὅσα κατὰ μέρος αὐτῷ πραχθέντα συμφέρον ἦγετο καὶ τῆς ἄλλης εἰδέναί· τέλος ἐπὶ νουθεσίᾳ τῶν παίδων κατέστρεψε τὸν λόγον, τῆς περὶ τὴν αὐλήν, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ὁμόνοιαν παρακαλῶν, καὶ τῆς νύκτος μετ' αὐτὸν ἀποδεικνύων βασιλέας γενέσθαι, πρῶτον μὲν Ἀντίπατρον, εἴτα καὶ τῆς ἐκ Μαρίας μμης Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβολου. ἐν δὲ τῷ τότε πάντας ἀποβλέπων εἰς αὐτὸν ἀξίων, καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην πάντων δοκῶν, μήτε γῆρα παραποδίζομενον, ἐν ᾧ τῇ χρόνῳ τὸ πρὸς ἀρχὴν ἐμπειρότατον ἔχεν, ὅτε τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἐλαττωμένον, ἃ δύναται καὶ βασιλείας κρατεῖν καὶ παίδων ἄσχειν· τῆς τε ἡγε-

ob amoris redintegrationem. Sequentibus autem diebus largitus est Herodes Caesari trecenta talenta, ludos agenti et Romano populo congiaria diuidenti: et Caesar ei dimidium redditum aeris Cyprii donauit, et alterius dimidii curam commisit, et praeterea hospitibus et mansionibus eum honorauit, atque de regno ei potestatem dedit, quem vellet filiorum successorem suum constituendi, aut honorem in singulos pro rata parte diuidenti. Cumque Herodes id e vestigio facere vellet, negauit Caesar permissurum se, vt non per omnem vitam dominus esset et regni et filiorum.

6. Postea ille rursus in Iudaeam rediit. Dum autem peregre abesset, Trachonitae, eius ditionis pars non exigua, rebellarunt: sed relictis illic duces eos subegerunt, iterumque sub imperium redegerunt. Caeterum Herodes, cum filiis nauigans, vbi iuxta Ciliciam appulit ad insulam Eleusam, quae nunc mutato nomine Sebaste dicitur, illic offendit Archelaum Cappadociae regem, qui eum perhumaniter excipit, laetus admodum, quod cum filiis in gratiam rediisset, quodque Alexander, qui filiam eius in matrimonio habuit, crimina ei obiecta diluisset: atque munera, quae regibus conuenirent, sibi inuicem largiti sunt. Inde Herodes in Iudaeam reuersus, ingressusque in templum, de iis, quae in profectione sua egisset, orationem habuit, Caesaris in ipsum liberalitatem narrando persequens, vt et praecipua quaeque ab ipso gesta, quae non nescire aliorum interesse existimabat; et in extremo suae orationis filios suos monitis instruxit, aulicosque et reliquum populum admonuit, vt concordiam tuerentur; declarauitque filios post se regnatos, primum Antipatrum, deinde Mariannes liberos, Alexandrum et Aristobulum. In praesentia autem edixit, vt omnes in ipsum intuerentur, eumque pro domino et rege ducerent, nihil senectate impeditum, quae ex omni vitae tempore rerum vsu aptissima ad imperium exercendum, atque aliis non cedit institutis, quibus possumus regna moderari et liberos regere: duces quoque cum exer-

μόνας καὶ τὸ στρατιωτικόν, εἰ πρὸς ἓνα βλέποιν αὐτόν, ἀτάραχον ἔφη τὸν βίον ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἀφορμὴν εὐδαιμονίας ἐξ ἀλλήλων ἔσεσθαι. ταῦτ' εἰπὼν, ἀφίησιν τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς πλείοσι μὲν ἀρετὰ διειλεγμένος, ἐνίοις δ' ἔχουμοίως. ἦδη γὰρ ὑπὸ τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἐλπίδων, ἃς ἐδεδώκει τοῖς πασίν, ἐνεωτέριστο πολλὰ, καὶ νεωτέρων ἐφίμενα.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Ἡρώδης ἀγῶνας ἤγαγε πενταστηρικὰς ἐπὶ τῇ Καισαρείας κτίσει· ὥς τε τόπῃς πλείυς μεγαλοπρεπῶς ὠκοδόμησε καὶ ἐκόσμησε, πολλὰ τε ἄλλα λαμπρῶς ἔπρασεν.

Περὶ δὲ τὸν χρόνον τῆτον συντέλειαν ἔλαβεν ἡ Καισάρεια Σεβαστή, ἣν ὠκοδόμει, δεκάτῳ μὲν ἔτει πρὸς τέλος ἐλθούσης αὐτῷ τῆς ὅλης κατασκευῆς, ἐκπεσούσης δὲ τῆς προθεσμίας εἰς ὀγδοὺν καὶ εἰκοσὸν ἔτος τῆς ἀρχῆς, ἐπ' Ολυμπιάδος δευτέρας καὶ ἐνενηκοστῆς πρὸς ταῖς ἑκατόν. ἦν οὖν εὐθύς πρὸς τῇ καθιερώσει μείζων ἐσθρῆ, καὶ παρασκευαὶ πολυτελέσταται. κατηγγέλει μὲν γὰρ ἀγῶνα μυσικῆς, καὶ γυμνικῶν ἀθλημάτων. παρασκευάκει δὲ πολὺ πλῆθος μοναρχάων καὶ θηρίων, ἵππων τε δρόμον, καὶ τὰ πολυτελέστερα τῶν ἐν τῇ Ρώμῃ καὶ παρ' ἄλλοις τισὶν ἐπιτηδευμάτων. ἀντιτίθει δὲ καὶ τῆτον τὸν ἀγῶνα Καίσαρι, κατὰ πενταστηρίδα παρασκευασμένος ἄγειν αὐτόν· ὁ δ' αὐτῷ πᾶσαν τὴν εἰς τὰ τοιαῦτα παρασκευὴν ἀπὸ τῶν οἰκείων διεπέμπτο, τὴν Φιλοτιμίαν ἐπικοσμῶν. ἰδίᾳ δὲ καὶ ἡ γυνὴ Καίσαρος Ἰαλία, τὰ πολλὰ τῶν ἐκεῖ πολυτελεστάτων ἀπέστειλεν, ὥς μηδὲν ὑστερεῖν. τὰ πάντα συντιμώμενα ταλάντων πεντακοσίων. συναλθόντος δὲ εἰς τὴν πόλιν ἄλλῃς πλείονος κατὰ θεωρίαν, καὶ πρέσβων, ἃς ἔπεμπον οἱ δῆμοι, δι' ἃς ἐκπόνθεισαν εὐεργεσίας, ἅπαντας ἐξεδέξατο καταγωγᾷς, καὶ τραπέζαις, καὶ διηνεκίσιν ἐσθρῶς, τῆς πανηγύρεως ἐν μὲν ταῖς ἡμέραις ἐχούσης τὰς ἀπὸ τῶν θεαμάτων ψυχαγω-

atibus, si se vnum respiciant, summa tranquillitate vitam acturos esse dicebat, sibi que inuicem omnino fore felicitatis auctores. His dictis, conuentum dimisit: fuitque eius oratio grata multis, sed aliis non item. iam enim ex contentione et spe, quam filiis dederat, multi res novas moliebantur earumque desiderio tenebantur.

CAP. V.

Quomodo Herodes quinquennale certamen ob Caesaream aedificatam celebrauit: utque loca quamplurima magnifice aedificauit ornavitque, atque alia multa splendide gessit.

Circa id tempus Caesarea Augusta, quae ab eo condebatur, perfecta et absoluta est, decimo quidem anno ad finem perducto toto opere, stata autem solennitate in annum eius regni duodetrigesimum et Olympiadem centesimam nonagesimam secundam incidente. Statim itaque ad eam dicandam magnam adhibuit celebritatem et sumtuosissimum apparatus. Indixit enim certamen musicum, et ludos gymnicos. nam gladiatorum magnum numerum et ferarum praeparauerat, cursusque equorum et quicquid eiusmodi studii pretiosius erat et Romae et alibi vspiam. Quin et hoc certamen Caesari consecrauit: quod ita instituit, ut per singula quinquennia instauraretur. Ille autem omnem ad istiusmodi spectacula apparatus propriis sumptibus suppeditari voluit, ut inde maior esset liberalitatis suae laus. Verum et de suo Iulia, Caesaris vxor, multa ex iis, quae in Italia maximo in pretio habita, mittenda curauit, ut nihil ad splendorem deesset. summa omnium efficiebat quingenta talenta. Cum autem in urbem spectatum conuenisset ingens multitudo, et legationes, quae a diuersis populis mittebantur ob accepta beneficia, omnes excepit diuersis et mensis et continuis hilaritatibus, dum hominum frequentia spectaculis se totos dies oblectat, noctu vero laetitiis et sumptibus in eas

γίας, ἐν δὲ ταῖς νυξὶ τὰς εὐφροσύνας καὶ τὴν εἰς τῷτο πολυτέλειαν, ὡς ἐπίσημον γενέσθαι τὴν μεγαλοψυχίαν αὐτῷ. εἰς πάντα γὰρ, ἅπερ ἂν ἐπιτηδεύσειεν, ἐφίλονεῖκε τὴν τῶν ἡδὴ γεγενημένων ἐπίδειξιν ὑπερβάλλεσθαι. καὶ Φασὶν αὐτὸν τὸ Καίσαρα καὶ Ἀγρίππαν πολλάκις εἰπεῖν, ὡς ἀποδοῖοι τὰ τῆς ἀρχῆς Ἡρώδῃ τῆς ὕψους ἐν αὐτῷ μεγαλοψυχίας· ἄξιον γὰρ εἶναι καὶ Συρίας ἀπάσης καὶ Αἰγύπτου τὴν βασιλείαν ἔχειν.

β'. Μετὰ δὲ τὴν πανήγυριν ταύτην καὶ τὰς ἐορτάς, πόλιν ἄλλην ἀνήγειρεν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ λεγομένῳ ΚαΦαρσαβᾶ, τόπον ἐνυδρον καὶ χώραν ἀρίστην φυτοῖς ἐκλέξας, ποταμῷ τε περιέρροντος τὴν πόλιν αὐτὴν, καὶ καλλίστῃ κατὰ μέγεθος τῶν φυτῶν περιεληφότος ἄλσος. ταύτην ἀπὸ Ἀντιπάτρου τῷ πατρὸς Ἀντιπατριᾶα προσηγόρευσεν. ἐπώνυμον δὲ καὶ τῇ μητρὶ χαρίον ὑπὲρ Ἰεριχῆντα οἰκοδομήσας, ἀσφαλείᾳ τε διάφορον, καὶ καταγωγαῖς ἡδισον, ἐκάλεσε Κύπρον. Φασαήλῳ τε τῷ ἀδελφῷ μνημεῖα διὰ τὴν γεγενημένην πρὸς αὐτὸν φιλοσορίαν ἀνετίθει τὰ κάλλιστα, πύργον ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἀναστήσας, ὅθεν ἐλάττω τῷ κατὰ τὴν Φάρον, ὃν προσηγόρευσεν Φασαήλον, ἀσφαλείας τε τῇ πόλει μέρος ὄντα, καὶ μνήμης τῷ τετελευτηκότι διὰ τὴν προσηγορίαν. ὁμώνυμον δὲ αὐτῷ, καὶ πόλιν περὶ τὸν αὐλῶνα τῆς Ἰεριχῆντος ἐκτίσεν, ἀπλούντων κατὰ βορρᾶν ἄνεμον, δι' ἧς καὶ τὴν περὶ τὴν χώραν ἔρημον ἔσαν ἐνεργότεραν ἐποίησεν ταῖς ἐπιμελείαις τῶν οἰκητόρων. Φασαηλίδᾳ καὶ ταύτην ἐκάλει.

γ'. Τὰς δὲ ἄλλας εὐεργεσίας ἅπορον εἰπεῖν, ὅσας ἀπέδωκεν ταῖς πόλεσιν, ἐν τῇ Συρίᾳ, καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ παρ' οἷς ποτ' ἂν ἀποδημήσας τύχοι. καὶ γὰρ πλείους λειψυγίας, καὶ δημοσίων ἔργων κατασκευάς, καὶ χρήματα τοῖς δεομένοις ἔργοις εἰς ἐπιμέλειαν, τῶν προτέρων ἐκλειπομένων, ἄφθονα χαρίσασθαι δοκεῖ. τὰ δὲ μέγιστα καὶ διασημώτατα τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, Ροδίοις μὲν τό τε Πύθιον ἀνέστησεν οἰκείοις ἀναλώμασι, καὶ παρέχεν ἀργυρεῖς πολλὰ τάλαντα πρὸς ναυπηγίαν. Νικοπολίταις δὲ τοῖς ἐπ'

profusis: adeo ut ab vniuersis extolleretur ob animi magnitudinem. Nam in omnibus, quibus studeret, id agere contendebat, ut quae prius ostensa erant longe superaret. Atque perhibetur et Caesarem ipsum et Agrippam aliquoties dixisse, Herodis imperium minime respondere animi eius magnitudini: dignum enim esse, qui totius etiam Syriae et Aegypti regno potiretur.

2. Post hanc autem celebritatem et laetitiam aliam urbem condidit in campo, qui dicitur Capharsaba, electo ad hoc loco irriguo, et terra arboribus accommodata, et amne urbem ipsam circumfluente, et luco eam circumdante pulcherrimo, pro arborum magnitudine. Hanc ab Antipatro patre nominavit Antipatridem. Aedificauit et alium locum supra Hierichuntem, magnae securitatis nec minoris ad habitandum amoenitatis, quem matris suae nomine Cypron appellauit. Porro fratri Phasaëlo, ex suo erga illum amore, monumentum dedicauit pulcherrimum, turrim in ipsa urbe exstructam, quae magnitudine Phariam adaequaret, eamque Phasaëlum nuncupauit, quae et urbi partim esset in securitatem et fratri defuncto in memoriam propter appellationem. Itemque urbem ipsi cognominem construxit in valle Hierichuntia, qua itur boream versus: quae in causa erat, ut terra omnis finitima, antea fere deserta, incolarum industria cultior euaderet. hanc autem Phasaëlidem nominabat.

3. Quin et alia eius beneficia longum esset dicere, quae contulit in ciuitates, tum in Syria, tum in Graecia, et vbicunque eum versari contigit. nam et ingentem pecuniae vim impendisse videtur pluribus muneribus publicis, et publicorum operum exstructionibus, operibusque non satis curatis, exhausta, quae iam ante suppeditata erat, pecunia. Maxima vero et nobilissima ab eo facta erant in Rhodiorum gratiam, quibus Pythium templum suis sumptibus exaedificauit, et ad naues compingendas multa argenti millia praebuit. Nicopolitarum autem urbi, apud

Ακτίῳ κτιθεῖσιν ὑπὸ Καίσαρος τὰ πλεῖστα τῶν δημοσίων συγκατεσκευάσεν. Αντισχεῖσι δὲ, τοῖς ἐν Συρία μεγίστην πόλιν οἰκοῦσιν, ἣν κατὰ μῆκος τέμνει πλατεῖα, ταύτην αὐτὴν σοαῖς παρ' ἐκάτερα, καὶ λίθῳ τὴν ὑπαίθρου ὁδὸν ἔστω κατατορέσας, πλεῖστον εἰς κόσμον καὶ τὴν τῶν οἰκούντων εὐχερῆτιαν ὠφέλησεν. τὸν γε μὴν Ολυμπιάσιν ἀγῶνα, πολὺ τῆς προσηγορίας ἀδοξότερον ὑπ' ἀχρηματίας διατεθειμένον, τιμιώτερον ἐποίει, χρημάτων προσόδους καταστήσας· καὶ πρὸς θυσίας καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἐσιμνοποίησεν τὴν πανήγυριν. διὰ δὲ ταύτην τὴν Φιλοτιμίαν διηνεκής ἀγωνοθέτης παρὰ τοῖς πλείστοις ἀνεγράφη.

δ'. Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἐπέχεται θαυμάζειν τὸ δις τὸς τῆς ἐν τῇ φύσει προαρέσεως. ὅταν μὲν γὰρ εἰς τὰς Φιλοτιμίας καὶ τὰς εὐεργεσίας ἀπιδάμειν, αἷς ἐκέχρητο πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, ἔκ' ἔστιν ὅπως ἔκ' ἂν τις αὐτὸν καὶ τῶν ἑλαττον τιμηκότων ἡρνήθη μὴ συνομολογεῖν εὐεργετικωτάτῃ κεχερῆσθαι τῇ φύσει. ὅταν δὲ εἰς τὰς τιμωρίας καὶ ἀδικίας, ἃς εἰς τὰς ἀρχομένους καὶ τὰς οἰκειοτάτους ἐπεδείξατο, βλέψῃ τις, καὶ καταμάθῃ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ δυσπαραίτητον τῆ τρόπῃ, νικηθήσεται θηριώδη δοκεῖν καὶ πάσης μετριότητος ἀλλότριον. ἐνθεν καὶ διάφορόν τινα καὶ μαχομένην ἐπ' αὐτῷ νομίζουσι γενέσθαι τὴν προαρέσιν. ἐγὼ δ' ἔχ' ἔτις ἔχων, μίαν αἰτίαν ἀμφοτέρων τῶν ὑπολαμβάνω. Φιλότιμος γὰρ ὢν, καὶ τὰς τῆς πάθους ἡττημένος ἰχυρῶς, προσήγετο μὲν εἰς μεγαλοψυχίαν, εἶπε μνήμης εἰς αὐτὸς ἢ κατὰ τὸ παρὸν εὐφημίας ἐλπίς ἐμπέσοι. ταῖς δὲ δαπάναις ὑπὲρ δύναμιν χρώμενος, ἠναγκάζετο χαλεπὸς εἶναι τοῖς ὑποτεταγμένοις. τὰ γὰρ εἰς ἃς ἐδαπάνη πολλὰ γινώμενα, κακὸν πορίζον ἐξ ὧν ἐλάμβανεν ἐπείκει. καὶ συνειδὼς ἐφ' οἷς ἡδίκηαι τὰς ὑποτεταγμένους μισῶμενον ἑαυτὸν, τὸ μὲν ἐπανορθῶσαι τὰς ἀμαρτίας ἢ ῥάδιον ἐνόμιζεν· ἐδὲ γὰρ εἰς τὰς προσόδους λυσitteλὲς ἦν. ἀντεφιλονείκει δὲ τὴν δύσνοιαν αὐτὴν εὐπορίας ἀφορμὴν ποιῶμενος. περὶ μὲν οὖν τὰς οἰκείας εἴ τις λόγῳ μὴ θρασυεύοιτο δῆλον ἐξομολογεῖται.

Adium a Caesare conditae, ad pleraque loca publica ex-
struenda, plurimum contulit. Antiochenis etiam, maxi-
mam in Syria urbem habitantibus, plateam, mediam eius
longitudinem secantem, porticibus ex utraque parte inclu-
sam dedit, et viam eius subdilem lapide polito stravit, ad
maximum eius ornaamentum et incolarum commoditatem.
Porroque fecit, ut ludi Olympiaci, propter pecuniae in-
opiam nominis gloriae haud satis respondentes, maiori in
honore haberentur, annuos eis redditus assignando: et quo-
ad sacrificia aliumque apparatus magnum celebritati ho-
norem conciliauit. Ob hanc itaque liberalitatem fere
omnium voce perpetuus in tabulas relatus erat Agouoetha:

4. Iam vero alios forsan subeat mirari tantam in eo
animi ingenique diuersitatem. Nam si eius liberalitatem
spectemus et beneficentiam, qua erga omnes usus est, non
est sane, ut quisquam, qui vel minimum ei tribuerit, in-
ficias eat, quod natura propensissimus fuerit ad benefa-
ciendum. Sin autem quis respexerit supplicia et iniurias,
quibus subditos affecit et sibi coniunctissimos, secumque
perpendat, quam durus fuerit et inexorabilem se praebe-
rit, victus fatebitur ipsum videri ferum et immanem et ab
omni mansuetudine alienum. unde plerique existimant
voluntatem ei variam fuisse et sibi dissentientem. Ego ve-
ro, seorsum ab iis sentiens, unam eandemque utriusque
causam fuisse arbitror. Eo enim, quod honoris esset cupi-
dissimus et totus huic affectui deditus, incitabatur ad ma-
gnificentiam, sicubi spes esset aut in praesens laudis aut in
posterum memoriae: quare quod profusior esset sumtibus,
quam res paterentur, subditis asper et iniquus esse cogeba-
tur. nam cum aliis plurimum largiretur, necesse erat id
aliquando ab aliis male quaerere. sibi que conscius, quod
subditorum in odium incurreret ob iniurias illis factas, dif-
ficile quidem arbitrabatur vitia ista corrigere et offensas le-
nire (neque enim fieri potuit, nisi redditus suos minueret)
contra vero nitebatur, ex illorum maleuolentia captans oc-
casione[m] suas augendi facultates. Et quidem ad familia-
res quod attinet, si quis ad eius voluntatem non loquere-

μενος, ἢ δόξειεν εἰς τὴν ἀρχὴν τι παρακινεῖν, εἶχ' ἱκανὸς εἶναι τῷ κρατῇ ἐγίνετο, καὶ διεζήλθεν ὁμῶς συγγενεῖς καὶ φίλους, ἴσα πολεμίοις τιμωρῆμενος, ἐκ τῷ μόνος θέλει τιμηθῆναι τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας ἀναλαμβάνων. μαρτύριον δὲ μαι τῷ τῷ πάθους, ὅτι μέγιστον περὶ αὐτὸν ἦν, καὶ τὰ γινόμενα κατὰ τὰς Καίσαρος καὶ Λαγρίππα καὶ τῶν ἄλλων φίλων τιμὰς. οἷς γὰρ ἐθεράπευσεν τὸς κρείττους, τῷτοις καὶ αὐτὸς ἠξία θεραπείας. καὶ τὸ κάλλιστον ὧν ᾤετο παρέχειν, τῶν ὁμοίων ἐπιθυμίαν ἐδήλω. τό γε μὴν Ἰσθαίων ἔθνος ἡλλοτρίωται νόμῳ πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ συνέθισται τὸ δίκαιον ἀντὶ τῷ πρὸς δόξαν ἡγαπηκέναι· διόπερ' ἐκ ἦν αὐτῶ κεχαρισμένον, ὅτι μὴ δυνατόν εἰκόσιν, ἢ ναοῖς, ἢ τοιαῖτοις ἐπιτηδεύμασιν κολακεύειν τῷ βασιλέως τὸ φιλότιμον. αἰτία μὲν αὕτη μοι δοκεῖ τῆς Ἡρώδου περὶ μὲν τὰς οἰκείας καὶ συμβάλλας ἀμαρτίας, περὶ δὲ τὰς ἕξω καὶ μὴ προσήκοντας εὐσεγείας.

ΚΕΦ. 5'.

Πρεσβεία τῶν ἀπὸ Κυρήνης καὶ Ἀσίας Ἰσθαίων πρὸς Καίσαρα περὶ ὧν ἡτιῶντο τὰς Ἑλλήνας· καὶ ἀντίγραφα ἐπισολῶν, ἃς Καῖσαρ καὶ Λαγρίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.

Τοὺς δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἰσθαίους, καὶ ὅσους ἢ πρὸς Κυρήνην Λιβύη κατέχει, ἐκάκουσαν αἱ πόλεις, τῶν μὲν πρότερον βασιλέων ἰσονομίαν αὐτοῖς παρεχόμενων, ἐν δὲ τῷ τότε δι' ἐπηρείας ἐχόντων τῶν Ἑλλήνων αὐτὰς, ὥς καὶ χρημάτων ἐρεῶν ἀφαίρεσιν ποιῆσθαι καὶ καταβλάπτειν ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους. πάχοντες δὲ καὶ κῆρ, καὶ πέρας ἔδδεν εὐρίσκοντες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπανθρωπίας, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Καίσαρα καὶ περὶ τούτων. ὁ δ' αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἰσοτέλειαν ἔδωκεν, γράψας τοῖς κατὰ τὰς ἐπαρχίας· ὧν ὑπετάξαμεν τὰ ἀντίγραφα μαρτύρια τῆς διαθέσεως, ἣν ἔχον ὑπὲρ ἡμῶν ἀνωθεν οἱ κρατοῦντες.

tur, feruum se ei obsequentissimum profitendo, aut aliquid in regnum eius moliri creditus fuerit, ex impotentis animi effrenatione cognatos simul et amicos persequabatur, tanquam in hostes vindicatum esset, istiusmodi in se peccata admittens, quod ipse solus honorari vellet. Quam vehementi autem huius rei desiderio teneretur, mihi testimonio sunt isti honores, quos Caesari et Agrippae aliisque amicis deferendos curauit. quemadmodum enim maiores colebat ipse, ita sibi a minoribus fieri volebat; et quod ille optimum se dare putabat, id ab aliis ipsum desiderare indicio erat. Atqui Iudaeorum gens lege sua ab istis omnibus abhorrebat, et assuescēta erat maiorem iusti et aequi, quam gloriae, rationem habere. quapropter ipsi non adeo grata erat et accepta, quod non potuisset statuis et templis et huiusmodi rebus insanāe regis ambitioni adulari. Mihi quidem haec causa videtur, cur familiares et consiliorum participes male tractando peccauerit, dum exteros et alienos beneficiis demereri studuerit.

CAP. VI.

Iudaeorum Cyrenensium et Aethanorum legatio ad Caesarem de iis, quorum Graecos accusabant: et exemplaria litterarum, quas Caesar et Agrippa pro ipsis ad ciuitates scripserunt.

CÆterum Iudaei, qui in Asia et Libya Cyrenensi degēbant, a ciuitatibus vexabantur, cum a superioribus quidem regibus in suo iure defensi fuissent, tunc vero per Graecos iniuriis afficerentur, adeo ut sacra pecunia spoliarentur, et priuatim laederentur. Quapropter cum in ea calamitate essent, neque Graecae crudelitatis finem ullum inuenirent, miserunt etiam istis de rebus legatos ad Caesarem. Ille vero iis eadem iura concessit, et ad prouinciales ea de re scripsit: cuius rescripti exemplar subiecimus, ut nobis testimonio sit, qua in nos voluntate erant imperatores superiores.

Β'. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ΔΗΜΑΡΧΙ-
 "ΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. ἐπειδὴ τὸ ἔθνος τὸ τῶν Ἰσ-
 "δαίων εὐχάριστον εὐρέθη, ἔ μόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι καιρῷ, ἀλ-
 "λά καὶ ἐν τῷ προγεγεννημένῳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐμῇ πα-
 "τρὸς αὐτοκράτορος Καίσαρος, πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων,
 "ὃ, τε ἀρχιερεὺς αὐτῶν Τερκανός, ἔδοξε μοι καὶ τῷ ἐμῷ
 "συμβουλίῳ μετὰ ὀγκωμοσίας γνώμῃ δῆμα Ῥωμαίων, τῆς
 "Ἰσδαίως χρηθῆναι τοῖς ἰδίῳις θεσμοῖς κατὰ τὸν πατρῶον αὐ-
 "τῶν νόμον, καθὼς ἐχρῶντο ἐπὶ Τερκανῷ ἀρχιερέως Θεῷ
 "ὑφίστα, τὰ τε ἱερὰ εἶναι ἐν αἰσυλίᾳ, καὶ ἀναπέμπεσθαι εἰς
 "Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀποδίδοσθαι αὐτὰ τοῖς ἀποδοχεύουσιν Ἱε-
 "ροσολύμων, ἐγγυίας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτῆς ἐν σάββασιν,
 "ἢ τῇ πρὸ ταύτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐννάτης. εἰάν δὲ
 "τις Φωραθῇ κλέπτων τὰς ἱεράς βίβλους αὐτῶν, ἢ τὰ ἱερὰ
 "χρηήματα, ἔκ τε σαββατείς, ἔκ τε ἀνδρῶνος, εἶναι αὐτὸν
 "Ἱεροσουλόν, καὶ τὸν βίον αὐτῷ ἐνεχθῆναι εἰς τὸ δημόσιον τῶν
 "Ῥωμαίων. τό τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν, ὑπὲρ
 "τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ
 "ὑπὲρ Γαίης Μαρκίης Κηνσωρίνης, καὶ τῆτο τὸ διάταγμα κε-
 "λεύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ γενηθέντι μοι ὑπὸ
 "τῷ κεινῷ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρῃ. εἰάν δὲ τις παραβῇ τὶ τῶν
 "προειρημένων, δώσει δίκην ἔ μετρίαν." ἐσηλογραφήθη ἐν
 τῷ Καίσαρος ναῷ.

γ'. "ΚΑΙΣΑΡ ΝΟΡΒΑΝΩ, ΦΛΑΚΚΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ.
 "Ἰσδαῖοι, ὅσοι ποτ' οὖν εἰσιν, οἱ δὲ ἀρχαίαν συνήθειαν
 "εἰώθασιν χρημάτά τε ἱερὰ Φέροντες ἀναπέμπειν εἰς Ἱε-
 "ροσόλυμα, ἀκωλύτως τῆτο ποιείτωσαν." καὶ ταῦτα μὲν
 Καίσαρ.

δ'. Ἀγρίππας δὲ καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ὑπὲρ τῶν Ἰσδαίων
 τὸν τρόπον τῆτον. "ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ,
 "ΒΟΥΛΗΙ, ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. τῶν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἱε-
 "ροσολύμοις ἀναθερομένων ἱερῶν χρημάτων τὴν ἐπιμέλειαν
 "καὶ φυλακὴν βύλομαι τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἰσδαίως ποιέωσθαι κα-
 "τὰ τὰ πάτρια· τῆς τε κλέπτοντας ἱερὰ χρημάτα τῶν Ἰσ-

2. "CAESAR AVG. PONT. MAX. TRIB. POTEST.

"EDICIT. Quandoquidem Iudaeorum gens non solum
 "hoc tempore fida et grata populo Romano inuenta fue-
 "rit, sed et multo ante, maximeque sub patre meo Cae-
 "sare imperatore, et in primis pontifex maximus Hyr-
 "canus: placuit mihi et consiliariis meis auctoratis, de
 "sententia populi Romani, vt Iudaei suis moribus vti ex
 "patria ipsorum lege sinerentur, quemadmodum vsi fuis-
 "sent tempore Hyrcani pontificis summi Dei; neque eo-
 "rum donaria attingerentur, sed Hierosolyma mitti per-
 "mitterentur, et iis tradi, quibus esset recipiendi manus
 "Hierosolymis delegatum: neue cogerentur ad vadimo-
 "nia praestanda Sabbatis, aut quae ante haec fuerit prae-
 "paratio ab hora nona. Quod si quis furatus sacros eo-
 "rum libros aut sacram pecuniam, ex cella Sabbataria
 "aut ex cella conclauium virorum, compertus esset, pro
 "sacrilego haberetur, eiusque bona in publicum popu-
 "lo Romano addicerentur. Decretum etiam, quod mei
 "in honorem scripserunt, ob meam in vniuersum ho-
 "minum genus pietatem, et ob Caii Marci Censorii
 "in illos merita, vna cum hoc edicto reponendum esse
 "iubeo in loco celeberrimo a communi Asiae mihi An-
 "cyrae consecrato. Si quis contra ea, quae ediximus;
 "fecerit, non leui mulclabitur poena." Inscriptum est
 columnae in templo Caesaris.

3. CAESAR NORBANO FLACCO S. Iudaeis vbi-

"cunque gentium degentibus, qui ex veteri instituto soliti
 "erant etiam pecuniam sacram Hierosolyma mittere, li-
 "ceat hoc facere nemine prohibente." Atque haec qui-
 "dem Caesar.

4. Porro et ipse Agrippa pro Iudaeis scripsit in hunc

modum. "AGRIPPA EPHESIORVM MAGISTRATI-
 "BVS, SENATVI, ET POPVLO S. Pecuniae sacrae,
 "quae Hierosolyma in templum mitti solebat, procu-
 "rationem et custodiam penes Iudaeos in Asia esse vo-
 "lo more patriq: et si qui sacram Iudaeorum pecuniam

“δαίαν, καταφεύγοντάς τε εἰς τὰς αὐυλίας, βέλομαι
 “ἀποσπᾶσθαι καὶ παραδίδοσθαι τοῖς Ἰσδαίοις, ὥ δικαίω
 “ἀποσπῶνται οἱ ἱερόσυλοι. ἔγραψα δὲ καὶ Σιλανῶ τῷ στρα-
 “ηγῶ, ἵνα σάββασι μηδεὶς ἀναγκάζῃ Ἰσδαῖον ἐγγύας
 “ὁμολογεῖν.

δ. “ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΙΠΠΙΑΣ ΚΥΡΗΝΑΙΩΝ ΑΡΧΟΥ-
 “ΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. οἱ ἐν Κυρήνῃ Ἰσδαῖοι,
 “ὑπὲρ ὧν ἤδη ὁ Σεβαστὸς ἐπεμψεν πρὸς τὸν ἐν Λιβύῃ στρατη-
 “γὸν τότε ὄντα Φλάβιον, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τὰς τῆς ἐπαρ-
 “χίας ἐπιμελημένους, ἵνα ἀνεπικαλύτως ἀναπέμπηται τὰ
 “ἱερὰ χεῖματα εἰς Ἱεροσόλυμα, ὡς ἐστὶν αὐτοῖς πάτριον,
 “ἐνέτυχόν μοι νῦν, ὡς ὑπὸ τινων συκοφαντῶν ἐπηρεάζοιντο,
 “καὶ ὡς ἐν προφάσει τελῶν μὴ ὀφειλομένων κωλύοιντο· οἷς
 “ἀποκαθίστανειν κατὰ μηδένα τρόπον ἐνοχλημένοις, καὶ εἰ
 “τινων ἱερὰ χεῖματα ἀφῆρηνται τῶν πόλεων τὰς εἰς ταῦτα
 “ἀποκεκριμένους, καὶ ταῦτα διορθώσασθαι τοῖς ἐκεῖ Ἰσδαίοις
 “κελεύω.

ε. “ΓΑΙΟΣ ΝΟΡΒΑΝΟΣ ΦΛΑΚΚΟΣ ΑΝΘΥΠΑ-
 “ΤΟΣ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Καίσαρ μοι
 “ἔγραψε κελεύων μὴ κωλύεσθαι τὰς Ἰσδαίας, ὅσοι αἱ ὥσιν
 “κατὰ τὸ πάτριον αὐτοῖς ἔθος συναγαγόντες, χεῖματα
 “ἀναπέμπειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἔγραψα δὲν ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε,
 ὅτι Καίσαρ καὶ γὰρ ὅτως θέλωμεν γίνεσθαι.

ζ. Οὐδὲν ἦττον καὶ Ἰάλιος Αντώνιος ἀνθύπατος ἔγρα-
 ψεν. “ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙ-
 “ΡΕΙΝ. οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατοικῶντες Ἰσδαῖοι ἰδοῖς Φεβρεα-
 “ρίοις δικαιοδοτῆς μοι ἐν Εφέσῳ ὑπέδειξαν, Καίσαρα τὸν
 “Σεβαστὸν καὶ Ἀγρίππαν συγκεχωρηκέναί αὐτοῖς χρῆσθαι
 “τοῖς ἰδοῖς νόμοις καὶ ἔθελαι, ἀπαρχάς τε, ἅς ἕκαστος αὐτῶν
 “ἐκ τῆς ἰδίας προαίρεσσεως εὐσεβεῖαι, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ
 “θεῖον ἀνακομιδῆς συμπορευομένους, ποιῆν ἀνεμποδίστως.
 “ἦττεν τε, ὅπως καὶ γὰρ ὁμοίως τοῖς ὑπὸ τῷ Σεβαστῷ καὶ Ἀ-
 “γρίππα δοθεῖσιν τὴν ἐμὴν γνώμην βεβαιώσω. ὑμᾶς οὖν
 “βέλομαι εἰδέναί, ἐν τοῖς τῷ Σεβαστῷ καὶ Ἀγρίππα βεβλή-

"furati ad asyla confugerint, eos inde abstrahi volo
 "et Iudaeis in supplicia dari, quo iure abstrahi so-
 "lent sacrilegi. Insuper et Silano praetori scripsi, ne
 "quis Iudaeum Sabbatis compellat ad vadimonia prae-
 "standa.

5. "M. AGRIPPA CYRENAEORVM MAGISTRA-
 "TIBVS, SENATVI, POPVLO S. Iudaei Cyrenenses,
 "pro quibus iam Augustus scripsit Flauio Libya praetori,
 "aliisque istius provinciae procuratoribus, non esse vetan-
 "dos mittere ex more patrio sacram pecuniam Hierosoly-
 "ma, nunc me interpellarunt, dicentes se vexari a delato-
 "ribus quibusdam improbis, vetarique hoc facere simula-
 "tione quorundam tributorum, quae minime debentur: qui-
 "bus sine vlla molestia in integrum restitui iubeo, etiam
 "sacram vrbis vniuscuiusque pecuniam, si quae hominibus
 "erepta fuerit ad eam colligendam custodiendamue dele-
 "ctis, curarique in posterum, vt res istae Iudaeis, qui il-
 "lic sint, in melius cedant.

6. "CAIVS NORBANVS FLACCVS PROCOS.
 "SARDIANORVM MAGISTRATIBVS S. Caesar mihi
 "scripsit, iubere se, vt Iudaei, qui more patrio sacram
 "pecuniam collegerint, nequaquam vetentur eam Hiero-
 "solyma mittere. Vobis itaque scripsi, ne vos lateat, quod
 "et Caesar et ego hoc ita fieri volumus.

7. Nec aliter Iulius Antonius procos. rescripsit.
 "EPHESIORVM MAGISTRATIBVS, SENATVI, PO-
 "PVLO S. Iudaei, Asiam habitantes, mihi, idibus Fe-
 "bruariis Ephesi ius reddenti, indicauerunt, Caesarem
 "Augustum et Agrippam ipsis concessisse, vt ex suis legi-
 "bus et institutis viverent, et primitias, quas vnusquisque
 "sponte sua ex pietate in Deum soluet, liceat, nemine
 "prohibente, cum comitatu Hierosolyma deportare. ro-
 "gabantque, vt ipse, conuenienter iis, quae a Caesare et
 "Agrippa concessa erant, meam sententiam decreto fan-
 "cirem. Volo itaque vos scire, Caesaris et Agrippae volun-

“μασιν, συνεπιτρέπειν αὐτὰς χρῆσθαι καὶ ποιεῖν κατὰ τὰ
“πάτρια χωρὶς ἐμποδισμῶν.

ἦ. Ταῦτα μὲν οὖν παρεθέμην ἐξ ἀνάγκης, ἐπεὶ δὴ
μέλλουσιν αἱ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἀναγραφαὶ τὸ πλέον
εἰς τὰς Ἑλλήνας ἵεναι, δεικνύς αὐτοῖς, ὅτι πάσης τιμῆς ἀνω-
θεν ἐπιτυχάνοντες, ἔδδεν τῶν πατρῶν ἐκωλύθημεν ὑπὸ
τῶν ἀρχόντων πράττειν, ἀλλὰ καὶ συνεργάμεθα τὰ τῆς
θερησκείας ἔχοντες καὶ τῶν εἰς τὸν Θεὸν τιμῶν. ποιῶμαι δὲ
πολλάκις αὐτῶν τὴν μνήμην ἐπιδιαλλάττων τὰ γένη, καὶ
τὰς ἐμπεφυκυίας ἀλογίσοις ἡμῶν τε καὶ κείνων μίσους αἰτίας
ὑπεξαφαιρούμενος. ἔθεσιν μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι γένος ὃ τοῖς αὐ-
τοῖς ἀεὶ χρῆται, κατὰ πόλεις ἔσθ' ὅπη πολλῆς ἐγγινομένης
τῆς διαφορᾶς. τὸ δίκαιον δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμοίως ἐπι-
τηδεύσει λυσιτελέσασθαι ὃν Ἑλλήσιν τε καὶ Βαβυλῶνι, οὐ
πλεῖστον οἱ παρ' ἡμῖν νόμοι λόγον ἔχοντες ἅπασιν ἡμᾶς, εἰ
καθαρῶς ἐμμένομεν αὐτοῖς, εὐνης καὶ Φίλης ἀπεργάζον-
ται. διὸ καὶ ταῦτα παρ' ἐκείνων ἡμῖν ἀπαιτητέον, καὶ δεῖν
ἢ ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν ἐπιτηδευμάτων οἰεσθαι τὸ ἀλλότριον,
ἀλλ' ἐν τῷ πρὸς καλοκαγαθίαν ἐπιτηδείως ἔχειν. τῆτο γὰρ
κοινὸν ἅπασιν, καὶ μόνον ἱκανὸν διασώζειν τὸν τῶν ἀνθρώ-
πων βίον. ἐπ' αὐτοῖς δὲ ἐπὶ τὰ συνεχῆ τῆς ἰσορίας.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς μετὰ τὴν Ἡρώδου κατάβασιν εἰς τὸν Δαυὶδ τάφον,
μειζόνως ἐσασιάσθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδου.

Ο Γὰρ Ἡρώδης, πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν, εἰς τε τὰς
ἑξῶ καὶ τὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ χρώμενος, ἀκηκοὺς ἔτι τάχιον,
ὡς Τερκανὸς ὁ πρὸ αὐτῆ βασιλεὺς, ἀνοίξας τὸν Δαυὶδ τά-
φον ἀργυρεῖς λάβοι τριγίλια τάλαντα, κεimένων πολὺ
πλείονων ἔτι, καὶ δυναμένων εἰς ἅπαν ἐπαρκέσαι ταῖς χορη-
γίαις, ἐκ πλείονος μὲν δὲ ἐννοίας εἶχεν τὴν ἐπιχείρησιν·
ἐν δὲ τῷ τότε νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον, εἰσέρχεται πρᾶ-
γματευσάμενος ἥμισυ μὲν ἐν τῇ πόλει φανερῶς εἶναι, παρ-

"tatem esse, ut permittantur pro libitu vivere atque agere iuxta patriam consuetudinem.

8. Et haec quidem apponere necesse habui, ut ostenderem Graecis, quorum in manus maxime peruentura sunt, quae de rebus nostris gestis perscripsi, quod superiore tempore omni in honore habiti, nequaquam a magistratibus prohibiti fuerimus ex patriis legibus vitam institueret; sed eorum etiam auctoritate freti et muniti religionem Dei que cultum conseruauimus. Saepius autem illorum mentionem facio, ut gentes nobis reconciliem, odii que in nos et illum causas in hominibus nihil pensi habentibus insitas eiiciam. Nam gens quidem nulla est, quae tota eisdem utitur institutis, sed oppidatim fere discrepat plurimum. At ius ipsum omnibus ex aequo hominibus accommodatur, tam Barbaris utile, quam Graecis: cuius quidem rationem habentes maximam quae apud nos sunt leges, faciunt nos, eas recte modo obseruamus, cunctis hominibus beneuolos et amicos. Quamobrem par est, ut et ista ab illis expetamus, neque nos arbitrari a se alienos debent alii, in eo quod institutis differamus, sed id potius spectare, an ad virtutem et probitatem comparata sunt. Hoc enim ad omnes communiter pertinet, solumque per se sufficit ad tuendam hominum vitam. Sed ad narrationem institutam redeo.

CAP. VII.

Quomodo, post Herodis descensum in sepulcrum Davidis, ingrauescebat dissidium in domo Herodis.

HERODES vero, qui tum in regno suo tum extra ingentes sumtus faciebat, cum iam ante audiuisset, Hyrcanum suum in regno antecessorem, aperto sepulcro Davidis, inde tria millia talentorum argenti abstulisse, atque ibi multa adhuc plura restare, quae eius largitioni abunde sufficerent, multo quidem ante in animo habebat, ut idem faceret: tunc vero noctu recluso sepulcro, eo cum amicorum suorum fidelissimis intrauit, cauens, ne id in urbe

εὐληφώς δὲ τὰς πισωτάτας τῶν φίλων. ἀποθέσιμα μὲν ἔν
 χρήματα, καθάπερ Τρεκανός, ἔχ' εὖρεν· κόσμον δὲ χρυσῷ
 καὶ κειμηλίων πολὺν, ὃν ἀνείλετο πάντα. σπαρδὴν δ' εἶχεν,
 ἐπιμελεστέραν ποιήμενος τὴν θρευναν, ἐνδοτέρῳ τε χωρεῖν, καὶ
 κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς ἦν τῷ Δαυίδῳ καὶ τῷ Σολομῶνος τὰ
 σώματα. καὶ δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων διεφθάρησαν,
 Φλογός ἐνδοθεν εἰσιῶσιν ἀπαντώσης, ὡς ἐλέγετο. περίφοβος
 δ' αὐτός ἐξήει, καὶ τῷ δέξ' ἱλαστήριον μνημα λευκῆς πέτρας
 ἐπὶ τῷ σομῷ κατεσκευάσατο, πολυτελὲς τῇ δαπάνῃ· τέττη
 καὶ Νικόλαος, ὁ κατ' αὐτὸν ἰστοριογράφος, μέμνηται τῷ κα-
 τασκευάσματος, ἢ μὴν ὅτι κατῆλθεν, ἔκ' εὐπρεπῇ τὴν προ-
 ἔξιν ἐπιστάμενος. διατελεῖ δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῆτον τὸν τρόπον
 χρώμενος τῇ γραφῇ· ζῶντι γὰρ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ σὺν αὐ-
 τῷ, κεχαρισμένως ἐκείνῳ καὶ καθ' ὑπηρεσίαν ἀνέγραφεν,
 μόνον ἀπτόμενος τῶν πρὸς εὐκλειαν αὐτῷ φερόντων· πολλὰ
 δὲ καὶ τῶν ἐμφανῶς ἀδίκων ἀντικατασκευάζων, καὶ μετὰ
 πάσης σπαρδῆς ἐπικρυπτόμενος. ὅς γε καὶ τὸν Μαριάμμης
 θάνατον, καὶ τὸν παίδων αὐτῆς ὡμῶς τῷ βασιλεῖ πεπρα-
 γμένον, εἰς εὐπρέπειαν ἀνάγειν βυλόμενος, ἐκείνης τε ἀσέλ-
 γειαν, καὶ τῶν νεανίσκων ἐπιβλαὰς καταψεύδεται. καὶ δια-
 τετέλεκεν τῇ γραφῇ, τὰ μὲν πεπραγμένα δικαίως τῷ βασι-
 λεῖ περιττότερον ἐγκωμιάζων, ὑπὲρ δὲ τῶν παρανομηθέντων
 ἐσπαδασμένως ἀπολογούμενος. ἐκείνῳ μὲν οὖν, πολλὴν ἄν-
 τις, ὡς ἔφην, ἔχοι τὴν συγγνώμην. ἢ γὰρ ἰστορίαν τοῖς ἄλ-
 λοις, ἀλλὰ ὑπεργίαν τῷ βασιλεῖ ταύτην ἐποιεῖτο. ἡμεῖς δὲ
 καὶ γένους ὄντες ἀγχῆ τῷ ἐξ Ἀσαμωναίων βασιλεῶν, καὶ διὰ
 τῆτο σὺν τιμῇ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντες, τὸ ψεύσαοθ' αὐτῷ
 αὐτῶν ἔκ' εὐπρεπὲς ὑπειληφότες, καθαρῶς καὶ δικαίως ἐκτί-
 θεμεν τὰς πράξεις, πολλὰς μὲν τῶν ἐγγόνων τῶν ἐκείνων βα-
 σιλεύοντας ἔτι δι' ἐντροπῆς ἔχοντες, τὴν δ' ἀλήθειαν πρὸ
 ἐκείνων τετιμηκότες, ἦν, ὅτε δικαίως ἐγίνετο, συνέβη τε
 παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις ὀργῆς τυγχάνειν.

β'. Ηρώδης δὲ διὰ τὴν ἐπιγχείρησιν, ἣν ἐποίησατο τῷ
 τάφῳ, χεῖρον ἐδόκει πράττειν ἐν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν, εἴτε

reſciſceretur. Et pecunias quidem depositas ſimiliter ac Hyrcanus non inuenit, ſed aurea ornamenta multumque ſupelleſtilis pretioſae, quae omnia abſtulit. Ac, dum accurate rimatur, voluit et vterius progredi etiam uſque ad conditoria, in quibus ſita erant corpora Dauidis et Solomonis. Et duos quidem e ſuis ſatellitibus amiſit, flamma ex adytis, (ut ferebatur) prodeunte, quae in intrantes iniecit: ille vero perterritus exiit, et placandi numinis gratia, exſtruxit in oſtio ſepulcri magnis ſuntibus monumentum albo lapide. Huius etiam operis meminit Nicolaus hiftoriarum ſcriptor, qui eo tempore floruit; non tamen memorauit, quod in ſepulcrum deſcenderit rex, ut qui praeter decorum id factum eſſe nouerit. Quin et in aliis ad hunc modum ſcribit. Nam cum et in regno eius vixerit et ſimul cum eo, quae illi grata eſſent, eique inſeruirent, ſcriptis mandauit, ea tantum attingens, quae ad gloriam illius pertinerent: inſuper et multa eius facinora manifeſto iniuſta aliis coloribus depingens, et quantum potuit occultare ſtudens. Ille etiam Mariamnes eiufque liberorum caedi, crudeliter a rege perpetratae, ſpecioſam cauſam adſtruere volens, illam calumniatur, quod impudice ſe geſſerit, iuuenesque, quod inſidias ſtruxerint. totoque opere idem fecit, quae a rege praeclare geſta erant nimium extollens, quae vero improbe egerit, excuſare laborans. Caeterum illi, ut dixi, facile quis poteſt ignoſcere. nam id ſibi negotii dedit, non ut res geſſas aliis narraret, ſed ut regi gratificaretur. Nos vero, qui etiam generis propinquitate Aſamonaeorum reges attingimus, proptereaſque ſacerdotii honore fungimur, minime id nos decere rati, ut illorum gratia falſi quid audeamus, incorrupte ſincereque res ante actas exponimus, multos quidem e poſteris illius regno potitos adhuc reuerentes, ita tamen, ut veritatem, quam eos, pluris fecerimus, eſſi, dum id honeſte fiebat, acciderit etiam, ut eos ipſos nobis iratos habuerimus.

2. Caeterum Herodis domeſticae res, poſteaquam ſepulcrum aggreſſus eſt, indies deterius habebant, ſive

δὴ τῇ μηνίματος ἐπιδόντος εἰς ἃ μάλιστα καὶ πρότερον ἐνόσει, πλείω γενέσθαι πρὸς ἀνηκέστες ἐξελθεῖν συμφορὰς, εἴτε καὶ τῆς τύχης ἐν ἐκείνοις τὴν ἐπίθεσιν ποιημένης, ἐν οἷς τὸ κατὰ τὴν αἰτίαν εὐκαίρον, ἢ μικρὰν πίσιν παρῆχε τῇ διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῷ τὰς συμφορὰς ἀπνητηκέαι. τὰς γὰρ ἦν ὥσπερ ἐμφυλὶς πόλεμος κατὰ τὴν αὐλήν, καὶ μίση πρὸς ἀλλήλους ἀνθυπερβαλλομένων ταῖς διαβολαῖς. ἐσρατῆγει δ' αἰεὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν Ἀντίπατρος, δεινὸς ὢν, ἔξωθεν μὲν περιβάλλειν αὐτὰς ταῖς αἰτίαις, αὐτὸς δὲ πολλάκις ἀπολογυμένος τόπον λαμβάνειν, ἵν' ἡ τὸ δοκοῦν εὖνουν πίσος αὐτῷ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ὢν ἐδόκει. καὶ τέτῳ τῷ τρόπῳ ποικίλως ἐκπεριεληλύθει τὸν πατέρα, μόνος ὑπὲρ τῆς ἐκείνου σωτηρίας ἅπαντα πράττειν αὐτὸς πεπιστευκώς. ὁ δὲ καὶ Πτολεμαῖον, ὃς ἦν αὐτῷ διοικητὴς τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, Ἀντιπάτρει συνίστη, καὶ μετὰ τῆς ἐκείνου μητρὸς ὑπὲρ τῶν ἐπειγόντων ἐβλαύετο. καὶ καθόλου τὰ πάντα ἦσαν ἔτοι, καὶ πράττειν ὅσα θέλοιεν, καὶ πρὸς δύσνοιαν ἄγειν τὸν βασιλεῖα τῶν ἔξωθεν οἷς ἐδόκει συμφέρον. εἰ δ' ἐκ τῆς Μαργιάμης χαλεπώτερον αἰεὶ διστίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν ἐκ εὐγενείας ἢ ἐφ' ἑρὸν παρεωσμένοι, καὶ τάξιν ἀτιμωτέραν ἔχοντες. αἱ γὰρ μὴν γυναῖκες, ἡ μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνοικῆσα, θυγατὴρ Ἀρχελάου Γλαφύρα, μῖσος εἶχεν εἰς τὴν Σαλώμην, κατὰ τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάθεσιν, καὶ τῇ πρὸς τὴν ἐκείνης θυγατέρα δοκεῖν ὑπερηφανώτερον διακείσθαι. συνώκει μὲν γὰρ Ἀριστοβάλῳ, τὴν δὲ ἰστομίαν αὐτῆς ἀνηξιοπύθει Γλαφύρα.

γ'. Δευτέρως ἐν ταύτης ἑρίδος ἐμπεπτωκυίας, ἐδ' ὁ τῇ βασιλικῷ ἀδελφῷ Φερῳῆας ἔξω ταραχῆς ἦν. ἰδίαν δὲ ὑπόθεσιν ὑποψίας καὶ μίσους εἶχεν. ἐμπεπτῶκει μὲν γὰρ εἰς ἔρωτα δαλευούσης αὐτῷ γυναικὸς, ἥττητο δὲ τῆς ἀνθρώπου μεμνηνώς ἐπὶ τοσούτον κρατούμενος, ὥς αὐτῷ καὶ τῆς τῇ βασιλείας ἐγγυηθείσης θυγατρὸς, τὴν μὲν ὑπερηφανῆσαι, πρὸς δὲ τῇ δούλῃ τὸν νοῦν εἶχεν. ἤχθετο δὲ ἀτιμασθεὶς Ἡρώδης τῷ πολλὰ μὲν εὐεργετήσας τὸν ἀδελφόν, δυνάμει δὲ καὶ κοινωνόν

diris vlttricibus in eam partem inuadentibus, qua iam ante maxime laborabat, vt malum ingrauesceret ad insanabilem vsque calamitatem, siue fortuna eo tempore in illum impetum faciente, quo res opportune adeo ceciderunt, vt fidem haud paruam facerent ipsum propter impietatem in miseras istas incidisse. Dissidium enim erat in regia, quod belli ciuilis speciem prae se ferebat, et mutua crescebant odia, vnde alii alios certatim calumniis onerabant. Antipater autem semper aliquid aduersus fratres moliebatur, adeoque malitiose versutus erat, vt eos ab aliis insimulandos curaret, et ipse saepe eos simulate excusaret, vt, quoniam beneuolus videretur, facilius conata sua perficere posset. Atque hoc pacto ita callide patrem circumueniebat, vt crederet, vnum esse Antipatrum, cui patris salutis summae curae foret. Quinetiam Ptolemaeum, negotiorum regni sui procuratorem, Antipatro commendauit rex, ac magnis de rebus cum Antipatri matre consultabat. In summa ii omnia erant, vt et quae vellent facerent, et in alios, prout iis videretur, regis odium commouerent. Erat autem ea res Mariamnes filiis indies grauior; et quod ad omnia summa nati essent, minimum eos pupugit dedecus, neque se repelli suamque dignitatem minui ferre poterant. Immo et de feminis, Glaphyra Archelai filia Alexandri coniux, simultatem cum Salome exercebat, partim propter suum in maritum amorem, partim quia habita esset paulo insolentior in eius filiam. nam nupta quidem erat Aristobulo, quam illa pari secum dignitate esse indigne ferebat.

3. Caeterum altera hac lite exorta, etiam turbas ciebat Pheroras regis frater. Illi vero erat priuata suspitionis et odii causa. Nam amore quidem captus est seruae mulierculae, quam habebat, atque ita perditae eam admauit, vt, sprete regis, quam sibi desponderat, filia, seruae totus adhaeresceret. Quam rem aegre ferebat Herodes, quasi contumelia affectus, cum frater, quem tot beneficiis ornauerat et eo potentiae euexerat, vt

ἔχειν τῆς βασιλείας, οὐχ ὅμοιον εἰς τὰς ἀμοιβὰς ὄρων, καὶ τῷ
 προσώπῳ δυσυχεῖν ὤετο. καὶ τὴν μὲν κόρην, μὴ τυχὼν Φερῶ-
 ρα δικαίᾳ, παυδὶ Φασαήλῃ δίδωσιν· αὐτὸς δὲ, χρόνον διελ-
 θόντος οἰόμενος ἤδη παρηκμακέναι τὴν ἐπιθυμίαν τὰδελφῶ,
 περὶ τε τῶν πρώτων ἡτιάτο, καὶ τὴν δευτέραν ἡξίᾳ λαμβά-
 νειν· Κύπρος δ' ἐκαλεῖτο. Φερῶρα δὲ συμβουλευεῖ Πτολε-
 μαῖος ἤδη παυσαμένῳ τῆς εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀτιμίας, κατα-
 βαλεῖν τὸν ἔρωτα. καὶ γὰρ αἰχρὸν εἶναι δούλης ἡττώμενον,
 ἀποστρεῖν μὲν αὐτὸν τῆς εὐνοίας τῆς παρὰ βασιλέως, αἴτιον
 δὲ κακύνειν ταραχῆς καὶ μίσους πρὸς αὐτὸν καθίστασθαι. ταῦτ'
 ἐκείνος εἰδὼς λυσিতেλήσοντα, τῷ καὶ πρότερον ἐν διαβολαῖς
 γενόμενος συνηγνώσθαι, τὴν μὲν ἀνδρωπον, ἤδη καὶ παῖδα ἐξ
 αὐτῆς ἔχων, ἀποπέμπεται· βασιλεῖ δὲ ὁμολόγει λήψεσθαι
 τὴν δευτέραν αὐτῇ θυγατέρα, καὶ τριακοσὴν ἡμέραν συνέθε-
 το τῇ γάμῃ, συνεπομνύμενος, ὥς οὐδὲν ἔτι κοινῶν ἡμαρτῶν
 ἀποπεμφθεῖσαν ἔσαι. διελθυστῶν δὲ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν,
 τοσοῦτον ἦν ἥττων τῇ ἔρωτι, ὥς μηδὲν μὲν ἔτι ποιῆσαι τῶν
 ὁμολογημένων, πάλιν δὲ διατελεῖν ἐπὶ τῇ πρώτῃ. ταῦτα Φα-
 νερῶς ἤδη τὸν Ηρώδην ἐλύπει, καὶ πρὸς ὄργην ἦγεν. ἦσαν οὖν
 λόγοι τινὲς αἰεὶ παραπίπτοντες παρ' αὐτῇ, καὶ πολλοὶ τὴν ὄρ-
 γην τῇ βασιλείᾳ ἀφορμὴν τῶν κατὰ Φερῶρα διαβολῶν ἐποι-
 ῶντο. διέλειπε δὲ ἕκτι τις ἡμέρας ἕδ' ὥρα, καθ' ἣν ἀτρεμεῖν
 αὐτῷ συνέβαινεν, ἀλλ' αἰεὶ τι προσέπιπτεν καινὸν ἀγώνισμα
 τῶν συγγενῶν καὶ φιλότατων εἰς ἀλλήλους πεποιημένων. τὸτο
 μὲν γὰρ ἡ Σαλώμη χαλεπὴ καὶ δύσνης ἔσα τοῖς ἐκ Μα-
 ριάμμης, ἕδὲ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα συνοικῆσαν Αἰριστοβέλω
 θατέρῳ τῶν νεανίσκων εἷα τῇ τῇ γάμῃ πρὸς ἐκείνον εὐνοία
 χεῖσθαι, λέγειν εἴ τι λαλήσειεν κατ' ἰδίαν ἀναπέεσθαι καὶ
 μνησθαι ἑαυτῇ, καὶ τοῖς προσκρήσασιν, οἷα συμβαίνει, πολ-
 λὰς ὑποψίας εἰσάγασθαι. οἱ ὧν αὐτὴ μὲν ἅπαντα τὰ κατ'
 ἐκείνης ἐμάνθανε, δύσνην δὲ τὴν παῖδα τῷ νεανίσκῳ πεποι-
 ῆκει. χαριζομένη δ' ἐκείνῃ τῇ μητρὶ πολλάκις ἔλεγεν, ὥς μέ-
 μνηται μὲν ἰδιάζοντες ἐκείνοι τῆς Μαριάμμης, ἐσυγκῆκασιν δὲ
 τὸν πατέρα, συνεχὲς δὲ διαπειλῶσιν, εἰ τύχοιεν αὐτοὶ ποτὶ

paene regni focius esset, sibi in amore parum responderet: atque in eo homine sese infelicem esse existimabat. Et puellam quidem, cum parum aequum haberet Pheroram, Phasaëli filio nuptam locauit: tempore vero aliquanto post, arbitratus fratris amores iam refrixisse, de prima apud eum exposulauit, et ut secundam, nomine Cypron, duceret, postulauit. Tum Ptolemaeus Pherorae consilium dat, ut, omissis amoribus suis, fratri opprobrio esse desineret. Turpe enim esse, seruam deperiundo, semet priuare regis amicitia, eique molestiam facessere et sibi odium conflare. Ille itaque, id e re sua esse videns, quod sibi ante accusato venia data fuisset, cum muliere, quamuis ex ea iam filium haberet, diuortium facit: regique pollicebatur, se filiam eius secundam ducturam, et nuptias in diem trigesimum constituebat, fide iurciurando data sibi cum repudiata nihil amplius rei fore. Verum praeteritis triginta diebus, adeo amore victus erat, ut nihil eorum praestiterit, quae pepigerat, sed iterum seruae adhaeserit. Quam rem Herodem aegre tulisse iratoque animo palam erat: dum sibi semper aliquod ea de re verbum elabi sinebat; unde multi ab ira regis, occasionem sumebant de Pherora detrahendi. Iamque eo processum est, ut non dies, non hora vlla quies foret, quin semper nouae aliquae simultates interuenirent, quas eius consanguinei et summi amici inter se exercebant. Nam hinc quidem Salome, quae animo infenso infestoque erat in Mariamnes filios, ne filiam quidem suam, Aristobuli iuuenum alterius coniugem, passa est ita se in maritum gerere, ut postulabat coniugium, ei persuadens, ut secreta illius colloquia renunciaret, ipsique proderet; et cum aliquid (ut fieri solet) offensionis accidisset, multas suspiciones iniiciens. Quibus factum est, ut omnia illorum arcana rescisceret, et filiae animum alienaret a marito. Atque illa matri gratificans narrabat, illos saepiuscule, dum seorsum essent, mentionem facere Mariamnes, patrem vero odisse, atque identidem denunciare, si vnquam rerum potirentur, fa-

τῆς ἀρχῆς, τὰς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῦδας Ἡρώδῃ γεγεννημένας, κομογραμματοῖς καταστήσειν· ἀερόσειν γὰρ εἰς τοιαύτην χρεῖαν τὸ νῦν ἐπίμελές αὐτῶν καὶ πρὸς παιδείαν ἐσπαδασμένον· τὰς δὲ γυναῖκας, εἴ ποτε καὶ ταύτας εἰδοῖεν τῇ μητρὶ κόσμῳ μετεκληφύας, ἀντὶ τῆς παρῆσθης ἀβρότῃτος ἀπειλεῖν, ὡς τρέχουσιν ἠμφισβημένοι καθαιρεγούνται, μηδὲ τὸν ἥλιον βλέψασαι. ταῦτ' εὐθύς ἀπηγγέλλετο διὰ τῆς Σαλώμης τῷ βασιλεῖ· καὶ κείνος ἤκουεν μὲν αἰγυνῶς, ἐπειρᾶτο δὲ διορθοῦν. ἐκακῶτο δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ χέρον αἰεὶ γινόμενος ἅπασιν κατὰ πάντων ἐπίστευεν. ὃ μὲν ἀλλὰ τότε μὲν ἐπιπλήξας τοῖς πασίν, ἀπολογησαμένων ῥᾶν εἰς τὸν καρὸν ἐγίνετο. ταῖς δ' ἐξῆς πολὺ χεῖρῳ προσέπεσεν.

δ'. Ο γὰρ Φερώρας ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ἔχοντα τὴν Ἀρχελαῶν θυγατέρα Γλαφύραν, ὡς ἐδηλώσαμεν, Σαλώμης ἔφη λεγῆσθαι ἀκηκοέναι, τὸν Ἡρώδην ἡττηθῆναι τοῦ τῆς Γλαφύρας ἔρωτος, καὶ δυσπαρηγόρητον αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν εἶναι. τῷτο οὖν ἐκείνος ἀκῆσας, ὑπὸ τε νεότητος καὶ ζηλοτυπίας ἐξεκαίετο· καὶ τὰ κατὰ τὴν τιμὴν εἰς τὴν παῖδα γινόμενα παρ' Ἡρώδῃ, πολλάκις δὲ ἦσαν αἱ τοιαῦται φιλοφρονήσεις, ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐλάμβανεν, ἐξ ὑπονοιῶν διὰ τὸν ἐκπεσόντα λόγον. ὃν ἐκαρτέρησέ τε τὴν ὀδύνην τῇ πράγματι, ἀλλὰ ἐλθὼν πρὸς τὸν πατέρα, καταμηνύει τὰ ὑπὸ τῇ Φερώρᾳ ρηθέντα μετὰ δακρύων. Ἡρώδης δὲ πολὺ μᾶλλον ἐκπαθῆς γενόμενος, καὶ τὸ σὺν αἰχρύνῃ τῆς διαβολῆς ἐψευσμένον ὃ Φέρων, ἐττάρακτο. καὶ πολλάκις μὲν ὠδύρετο τὴν πονηρίαν τῶν οἰκείων, οἷος εἰς αὐτοὺς γενόμενος, οἷον τυγχάνοι. μεταπέμπεται δὲ τὸν Φερώραν, καὶ προσονειδίσας, “κάκις ἀπάντων, εἶπεν, εἰς τῷτο τῆς ἀμέτρῃ καὶ περὶ τῆς ἡλθες ἀχαριστίας, ὡς τοιαῦτα μὲν περὶ ἡμῶν νοῆσαι, τοιαῦτα δὲ λαλεῖν; ἄρ' ἔχ' ὅρῳ τὴν σὴν προκαίρεσθαι, ὡς ὃ βλασφημίας ἐσοχασμένος, τὰς τοιούτας λόγους τῷ παιδὶ προσήνεγκας, ἐπιβελὴν δὲ καὶ φάρμακον αὐτῆς ποιεῖμενος τῆς ἐμῆς ἀπώλειας; τίς γὰρ ἂν, εἰ μὴ δαιμόνων ἀγαθῶν ἔτυχεν, ὥσπερ ὁ παῖς, ἤνεχτο τὸν πατέρα

duros de filiis, quos Herodes ex caeteris vxoribus sustulisset, scribas paganos; (ad quod munus idoneum fore studium, quod tum in literas impenderent) feminis vero, si vnquam matris suae mundo comitas viderent, minari, facituros, vt pro praesenti vestitu et deliciis centonibus induti includerentur, vt ne solem quidem adspicerent. Haec continuo a Salome regi referebantur: atque ille ea dolenter quidem audiebat, operam vero dabat, vt omnia componeret. Suspicionibus autem adeo erat exagitatus, vt deterior indies fieret et omnibus contra omnes crederet. Quamquam tunc filios quidem obiurgauit, et audita eorum purgatione, paulo melius in praesentia se habuit. at postea tamen longe peiora euenerunt.

4. Nam Pheroras cum ad Alexandrum venisset, qui Glaphyram, vt memorauimus, Archelai filiam in vxorem habuit, sese ex Salome audiuisse dicebat, Herodem efflicium amare Glaphyram, nec facile desiderium eius leniri posse. Qua re audita, ille, ex iuuentutis feruore et zelotypia vehementer inflammatus erat; et quam comitatem Herodes erga puellam saepe honoris causa exhibuit in peiorem partem vertebat, suspicione iniecta ex iis, quae audierat. Atque doloris ex ea re impatiens, patrem adiit, eique Pherorae verba non sine lacrymis refert. Herodes autem multo magis ira percitus, et se turpis adeo criminis falso insimulari non ferens, turbatus est, suorumque malitiam saepe deplorabat, exprobrans ipsis, quam magnis eos affecerit beneficiis, et quam indigne ab iis acceptus fuerit. Moxque Pheroram euocat, et, cum multis eum opprobriis onerasset: "Omnium, inquit, hominum nequissimae, adeone supra modum et insigniter ingratus euaseris, vt talia de nobis cogites, talia loquaris? Nonne perspetum habeo quid velis, quod non solum, vt nobis conuicia faceres, huiusmodi sermones cum filio institueris, sed vt suaderes mei in interitum insidias et veneficia parare? Quis enim, nisi qui Deum praesentem haberet, vt iste puer, non vltum iret patrem ob huiusmodi criminis suspi-

“μὴ τίσασθαι διὰ τοιαύτην ὑποψίαν; πότερον δὲ λόγον εἰς
 “τὴν ψυχὴν, ἢ ξίφος εἰς τὴν δεξιὰν ἐμβαλεῖν αὐτῷ δοκῆς
 “κατὰ τῷ γεγεννηκότος; τί δέ σοι βάλεται, τὸ μισοῦντά
 “τε αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, πρὸς μόνην τὴν κατ’ ἐμῷ
 “βλασφημίαν, εὐνοίαν ὑποκρίνασθαι, καὶ περὶ τούτων λέ-
 “γειν ἅ τῆς σῆς ἀσεβείας ἦν καὶ νοῆσαι καὶ διαβαλεῖν; ἔρ-
 “ρε κάκιζε εἰς εὐεργέτην καὶ ἀδελφονήγευόμενος, καὶ σοὶ μὲν
 “ἡ συνείδησις αὐτῇ συζήσκειν· ἐγὼ δὲ νικῶν αἰεὶ τοὺς ἐμούς,
 “μήτε ἀμυνόμενος κατ’ ἀξίαν καὶ μειζῶνως εὐεργετῶν, ἢ
 “τυχεῖν εἰσι δίκαιοι.

ε. Τοιαῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς. Φερώρας δὲ ἐπ’ αὐτο-
 Φώρῳ τῇ μοχθηρίᾳ ἀλούς, Σαλώμην ἔφη ταῦτα συνθῆσαι,
 καὶ παρ’ ἐκείνης εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ὡς μόνον ἤκουσεν,
 ἐτύγχανεν δὲ παροῦσα, πιθανῶς ἀναβρίσκειν, ὡς οὐδὲν εἶη
 παρ’ αὐτῆς τοιοῦτον, καὶ ὅτι διὰ σπᾶδῆς εἰσὶν ἅπασιν εἰς μί-
 σος ἀγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλέως, καὶ πάντα τρόπον ἀνελεῖν
 διὰ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἔχη περὶ τὸν Ηρώδην, αἰεὶ προγινώσκουσα
 τὰς κινδύνους· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ μᾶλλον ἐπιβλεῦσθαι.
 μόνῃ γὰρ ἀναπέθουσα τὸν ἀδελφὸν ἐμβάλλειν ἣν εἶχε γυ-
 ναῖκα, λαμβάνειν δὲ θυγατέρα τὴν βασιλέως, εἰκότως ὑπ’
 ἐκείνῃ μεμισῆσθαι. τοιαῦτα λεγούσης, καὶ πολλάκις μὲν ἐπι-
 δραττομένης τῶν τριχῶν, πολλάκις δὲ τυπτήσης τὰ σῆνα,
 ἡ μὲν ὄψις εἶχε τὴν πρὸς τὴν ἄρνησιν πιθανόν, ἡ δὲ κακοήθεια
 τῷ τρόπῳ τὴν ἐν τοῖς γενομένοις ὑπόκρισιν ἀπεσήμαινεν. ὁ δὲ
 Φερώρας εἰς μέσον ἀπέληπτο, μηδὲν εὐχρημον εἰς ἀπολογίαί
 ἔχων, εἰπὲν μὲν ὠμολογηκώς, ἀκούσαι δ’ ἂν πισυόμενος. ἐγένε-
 ντο δὲ ἐπὶ πλεῖον ἢ τε σύγχυσις, καὶ ἡ τῶν λόγων εἰς ἀλλή-
 λους ἄμιλλα. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν
 ἀδελφὴν μεμισηκώς, ἀπεπέμπετο, καὶ τὸν υἱὸν ἐπαίνεσας
 τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸν ἀνευγχεῖν τὰς λόγους, ὅψις
 τῆς ὥρας περὶ θεραπείαν τῷ σώματος ἐγένετο. τοιαύτης δὲ
 τῆς μάχης ἐμπεσούσης, κακῶς ἤκουσεν ἡ Σαλώμη, παρ’ αὐτῆς
 γὰρ εἰδομένη κεινῆσθαι τὰ περὶ τὴν διαβολήν· αἵ τε τῷ βασι-
 λέως γυναῖκες ἤχοντο, φύσει δυσχερεστάτην εἰδυῖαι, καὶ γι-

"cionem? Vtrum tibi videris sermonem in animum, an in
 "dextram gladium inseruisse, quo parentem conficeret? aut
 "quid tibi voluisti, qui, cum et ipsum oderis eiusque
 "fratrem, benevolentiam simulasti, duntaxat, vt in me
 "calumnias proiiceret, atque ea liberius diceret, quae
 "tu solus, qua es impietate, in animo et in ore habere
 "potuisti? Apage, pessime de benefactore et fratre me-
 "ritas, et quamdiu viuas te angat crucietque scelerum
 "conscientia: ego vero non desinam meos benignitate
 "vincere, et debitas poenas ab illis non exigendo, et
 "maioribus, quam mereantur, beneficiis eos prosequendo.

5. Atque ista quidem rex. Pheroras vero, in ma-
 nifesto facinore deprehensus, Salomen ista cominentam
 esse dicebat, et ab ea prima haec verba prodiisse. At
 illa, cum praesens adesset, simulac haec audiuit, ex-
 clamauit ratione probabili, nihil tale ab ipsa profectum
 esse, sed omnes studere eam regi inuisam facere, id-
 que modis omnibus agere, vt occideretur, propter suam
 erga Herodem benevolentiam, dum semper pericula prae-
 videt: ac tunc sibi multo infensiores esse. ipsam enim
 solam fratri suadere, vt quam habebat vxorem repudia-
 ret, regisque filiam duceret; itaque non mirum esse, si
 fratri inuisa foret. Haec dicens, et sibi capillos subin-
 de vellens pectusque pulsans, ore vultuque fidem facie-
 bat se vere omnia negare, sed ingenii eius peruersitas
 simulationem in factis esse coarguebat. Interea Phero-
 ras medius tenebatur, nihil quidem ad semet excusan-
 dum habens, vt qui se ista dixisse non inficias iuerit,
 sed aliunde audiuisse non crederetur. Itaque durauit
 diutius ea perturbatio, et verborum mutua contentio.
 tandemque rex, et fratrem et sororem exosus, eos di-
 misit, filioque collaudato, qui ita continens fuisset, et
 eos sermones ad patrem tulisset, sero admodum ad cu-
 ram corporis se contulit. Post id dissidium male audie-
 bat Salome, quippe quae prima videretur istam confinxis-
 se calumniam: et eam regis vxores oderant, scientes eam
 natura difficilem esse, et quae subinde mutaretur, et modo

νομένην ἄλλοτ' ἄλλην κατὰ καιροὺς ἔχθραν καὶ Φίλν. ἔλαγον οὖν αἰεὶ τὶ πρὸς τὸν Ηρώδην κατ' αὐτῆς, καὶ τὶ συμπεσόν ἐπὶ μᾶζον ἤγαγεν τὴν εἰς τοῦτο παρρησίαν.

ς'. Ἦν μὲν γάρ ὁ τῆς Αραβίας βασιλεὺς Οβόδας, ἀπρώγων καὶ νωθὴς τὴν Φύσιν. Σύλλαιος δ' αὐτῷ διώκει τὰ πολλὰ, δεινὸς ἀνὴρ καὶ τὴν ἡλικίαν νέος ἔτι καὶ καλός. οὗτος ὑπὸ χρείας οὖν τινας ἐλθὼν ὡς τὸν Ηρώδην, συνειπνῶν ἴδεν τὴν Σαλώμην, καὶ τὸν νοῦν ἔχεν πρὸς αὐτήν· γινώσκων δ', ὅτι καὶ χήρα τυγχάνει, διελέγετο. Σαλώμη δὲ καὶ χεῖρον ἢ πάλαμ Φερομένη παρὰ τὰδελφῶ, καὶ τὸν νεανίσκον οὐκ ἀπαθῶς ὀρώσα, πρὸς τὸν γάμον ὤρηπτο· ταῖς τε μεταξὺ Φοιτῶντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια τῆς ἐκείνων ὁμολογίας. ταῦτα δὲ αἱ γυναῖκες ἀνέφερον τῷ βασιλεῖ, διαγελῶσαι τὴν ἀχρημοσύνην. Ηρώδης δὲ καὶ παρὰ τοῦ Φερῶρα προσεπυνθάνετο, καὶ τηρεῖν ἡξίει παρὰ τὸ δεῖπνον, πῶς τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐχθήκασιν. ἐκεῖνος δὲ ἀπήγγελλεν, ὅτι καὶ νεύμασι καὶ βλέμμασιν ἔκ ἀδελφοὶ τῆς ὀρέμης εἰσιν ἀμφοτέροι, μετὰ τῆτο, ὁ μὲν Αραβὺ ὑποπτος ὢν ἀπῆει· διαλιπὼν δὲ δύο μῆνας ἢ τρεῖς, ἔρχεται πάλιν ὡς ἐπ' αὐτὸ τῆτο, καὶ λόγους Ηρώδῃ προσέφερεν, ἀξιώων αὐτῷ τὴν Σαλώμην δοθῆναι πρὸς γάμον. ἔσθδαι γάρ ἐκ ἀλυσιτελὲς τὸ κῆδος ἐπιμυξία τῆς τῶν Αράβων ἐρχῆς, ἣν αὐτῷ καὶ νῦν ἤδη παρῆναι δυνάμει, καὶ μᾶλλον ὀφείλεσθαι. τῆ δὲ Ηρώδης τὸν λόγον ἀναφέροντος, καὶ πυνθανομένης τῆς ἀδελφῆς, εἰ πρὸς γάμον ἐτοίμως ἔχει, ταχέως μὲν ἐκείνη προσήκατο. Σύλλαιος δὲ, ἀξιούντων αὐτὸν ἐγγραφῆναι τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθεσιν, καὶ τότε γαμεῖν, ἄλλως γάρ ἐκ εἶναι δυνατόν, ἔχ ὑπομείνας, ἀλλὰ καὶ καταλευθῆσθαι πρὸς τῶν Αράβων εἰπὼν, εἰ τοῦτο πράξειεν, ἀπαλλάττεται. Σαλώμην οὖν ὁ, τε Φερῶρας ἤδη διέβαλλεν εἰς ἀκρασίαν, καὶ μᾶλλον αἱ γυναῖκες, λέγασθαι κοινωσίαν αὐτῇ γενέσθαι πρὸς τὸν Αραβὰ. τὴν δὲ κόρην, ἣν τὰδελφῶ κατενεγγύησεν ὁ βασιλεὺς, ἣν ὁ μὲν Φερῶρας ἐκ ἔλαβεν, ὡς προεῖπον, ἡττημένος τῆς γυναικὸς, αἰτέσης Σαλώ-

inimica modo amica, pro temporis opportunitate, fieret. Itaque Herodi semper aliquid aduersus eam dicebant, et ad id maiorem audaciam eis addidit casus quidam.

6. Erat Arabiae quidem rex Obodas, homo natura segnis et tardus: huius autem negotiorum pleraque administrabat Syllaes, vir acer et iuuenis adhuc, idemque formosus. Hic Syllaes cum aliquando ad Herodem ob aliquod negotium venisset, et inter coenandum Salomen vidisset, animum ad eam adiecit: et viduam esse cum sciret, cum ea verba fecit. Et Salome, quae fratri minus, quam antea, cara esset, neque non iuuenem valde amaret, in coniugium consentiebat: ac sequentibus diebus, cum ad coenam ibatur, multa magnaquo signa cernebantur eorum conuentionis. Haec regi referebant uxores, eiusmodi turpitudinem deridentes: et Herodes eadem de requaesiuit etiam ex Pherora, iussitque, ut in coena observaret, quomodo se erga se inuicem gererent. Ille vero retulit, facile ex eorum aspectibus et nutibus intelligi posse, vtrumque ad eam rem procliuem esse. Postea discessit suspectus Arabs: deinde post duos aut tres menses rediit ob eam rem nominatum, et de ea cum Herode loquutus est, ab eo Salomen petens in matrimonium. fore enim ei hanc affinitatem non inutilem, ut commercium habeat cum Arabum regno, quod et iam, si potestas spectetur, sibi contigit, multoque magis penes ipsum futurum esset. Cum autem hoc ad sororem referret Herodes, et eam interrogaret, an ad nuptias consentiret, protinus quidem illa annuit. Syllaes vero, cum rogaretur, ut ipse in Iudaeorum mores concederet, atque tum demum matrimonium iniret, (aliter enim fieri non posse) non consensit, dixitque, si faceret, se ab Arabibus lapidatum iri: atque ita discessit. Inde Salome a Pherora, ut mulier intemperans, vituperabatur, magisque etiam a feminis, quae eam cum Arabe rem habuisse dicerent. Cum autem Salome filio suo e Costobaro nato puellam peteret, a rege fratri suo Pherorae desponsam, ei tamen non nuptam, quod,

μης εἰς τὸν υἱὸν τὸν ἐκ Κοσοβάρεα γενόμενον, ὥρμητο μὲν ἐκείνῳ συνοικίσαι. μεταπέθεται δὲ ὑπὸ τῷ Φερῳῆα, τὸν νεανίσκον ἐκ εὐνοῦν ἔσεσθαι λέγοντος, διὰ τὴν ἀπώλειαν τῷ πατρὸς, καὶ δικαιότερον εἶναι λαβεῖν τὸν αὐτῷ παῖδα τῆς τετραρχίας ὄντα διάδοχον. ἔτω δὲ συγγνώμην ἡτέιτο, καὶ μετέπεισεν ἄτως. ἐκείνη μὲν ἦν, ἀντιμεταθείσης τῆς ἐγγύης, ἐγαμείτο τῷ Φερῳῆα μισρακίῳ, Φερνήν ἐπιδόντος ἑατὸν τὰ λάντα τῷ βασιλεῶς.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς Ηρώδης συλλαβὼν ἔδρασε τὸν Ἀλέξανδρον, ὃν μετ' ἑ πολὺ Ἀρχέλαος ὁ Καππαδόκων βασιλεὺς Ηρώδῃ αὐτῷ πατρὶ διήλλαξεν.

ΟΤΚ ἀνείτο δὲ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αἰεὶ καὶ μείζους τὰς ταραχὰς λαμβάνοντα. καὶ συμπίπτει τοιοῦτον, ἐξ αἰτίας μὲν ἐκ εὐπρεπῆς, χωρῆσαν δὲ πρὸς αὐτὸν κατὰ δυσχέρειαν. ἦσαν εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ διὰ κάλλος ἢ μετρίως ἐσπιδασμένοι. τῶν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν, ὁ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ κατακοιμίζειν τὸν βασιλέα πεπίστευτο, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς. καὶ τίς ἀγγέλλει τῷ βασιλεῖ διαφθαρεῖναι τῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν ἀνακρίναντι δὲ περὶ μὲν τῆς γεγενημένης πρὸς αὐτὸν κοινωρίας καὶ μίξεως, ὡμολόγουν· ἄλλο δὲ ἄδεν δυσχερὲς εἰς τὸν πατέρα συνειδέειν. βαιτανιζόμενοι δὲ μᾶλλον, καὶ ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὄντες, ἐπιτεινόντων αἰεὶ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ χαριζομένων τῷ Ἀντιπάτρῳ τὸ τοιοῦτον, ἔλεγον, ὡς εἴη δυσμένεια πρὸς τὸν πατέρα καὶ μῖσος ἐμφοῦτον Ἀλεξάνδρῳ· παραινοίη δ' αὐτοῖς Ηρώδην μὲν ἀπεγνωκέναι περιστὸν ἤδη τετυχηκότα, καὶ τῷ γῆρα παρακάλυμμα τῷ χρόνῳ ποιούμενον, μελαίνοντα τὰς τρίχας, καὶ κλέπτοντα τὸν ἔλεγχον τῆς ἡλικίας. εἰ δ' αὐτῷ προσέχρεια τὸν νοῦν περιγεγομένῳ τῆς βασιλείας, ἢ καὶ μὴ βελομένῳ τῷ πατρὶ ἐκ ἄλλης τινὸς εἶναι, ταχὺ τὸν πρῶτον ἔξεν ἐν αὐτῇ τόπον. ἢ γὰρ μόνον διὰ τὸ γένος, ἀλλ'

antea dixi, alterius vxoris amore captus esset, rex quidem voluit illam ei locare; sententiam vero mutauit suase Pherorae, dicentis, haud fore, vt amaret eam propter patris sui caedem; atque satius esse, vt sibi in generum caperet ipsius filium, qui in Tetrarchiam successurus erat. Atque ita prioris offensae veniam impetrauit, simulque in suam sententiam regem adduxit. Tum illa quidem, mutatis sponsalibus, nuptum datur Pherorae puero, rege centum talentorum dote eam locupletante et ornante.

CAP. VIII.

Quomodo Herodes Alexandrum in vincula coniecit: quem non multo post Archelaus Cappadocum rex patri eius Herodi reconciliat.

At tamen in tranquillo non erant res. domesticae, sed magis inagisque indies crescebant turbae. Atque istiusmodi quid accidit, quod ab initiis non adeo honestis profectum magnas peperit difficultates. Erant spadones quidam regi propter formae elegantiam carissimi, quorum vnus ei erat a poculis; alter a mensa; tertius sopiendi regis procurationem habebat, et regni maxima negotia administrabat. atque hos ab Alexandro eius filio multa pecunia corruptos quidam regi indicauit. Illi vero, cum interrogati essent, an cum eo consueuerint et congressi fuerint, rem fassi sunt; aliud quiddam in patrem flagitium nullum scire. Sed cum acrius cruciarentur et in necessitatibus essent, et a ministris in gratiam Antipatri semper crudelius torquerentur, in hanc sententiam dixerunt, Alexandrum scilicet patri esse infensum, innatumque odium alere; seque ab eo monitos, Herodem imperium abdicasse, vt qui iam inutilis esset, et senectuti annorum operimentum faceret, capillos denigrando, occultandoque quicquid aetatem proderet. Quod si eius partes sequi vellent; fore, vt, eo regnum adepti, (quod vel inuito patre ad alium neminem venturum esset) breui primas in regno tenerent. sibi enim facile esse, imperio potiri, non solum propter genus,

ἤδη καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἑτοιμον αὐτῷ τὸ κρατεῖν εἶναι πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἡγεμόνων, πολλοὶ δὲ τῶν φίλων συνταῖσιν, ἔκ οἱ πανηροί, πᾶν ὁτιοῦν καὶ δεῖν καὶ πάχειν.

β'. Τῶν τῶν λόγων ἀκούσας Ηρώδης, ὅλος ἐγένετο τῆς ἐπιηρείας καὶ τοῦ δέους, τὰ μὲν εἰς ὕβριν ῥηθέντα χαλεπῶς, τὰ δ' εἰς ὑπόνοιαν ἔκ ἀκινδύνως ἐκλαβὼν. ὥς τε καὶ μᾶλλον ἐξ ἀμφοτέρων ἡρεθίζετο, καὶ πικρὸς ὢν ἐδεδοίκετο μηκέτι ταῖς ἀληθείαις συνεστηκέναι ἐπ' αὐτὸν ἰχυρότερον, ἢ φυλάξασθαι πρὸς ἐκείνον τὸν κηρὸν. ἐνθεν ἔδ' ἐκ Φανερῶ τὴν ἔρευναν ἐποιεῖτο, κατασκόπας δὲ τῶν ὑπονοημένων διέπεμψεν. ὑπαψία τε καὶ μίσση πρὸς ἅπαντας ἦν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐπ' ἀσφαλείᾳ λαμβάνων πολλὴν, καὶ κατὰ τῶν ἐκ ἀξίων αὐτῇ χρώμενος διατέλει. πέρας τε ὕδεν ἦν, ἀλλὰ μένειν οἱ νομιζόμενοι μᾶλλον, ὥς ἂν καὶ μᾶλλον ἰχύνοντες, ἐδόκουν αὐτῷ φοβεροί. τοῖς δ' οἷς ἔκ ἦν συνήθεια πλείω ὀνομάσκει μόνον ἐδόκεα, καὶ μέρος ἐνθὺς ἀσφαλείας ἐδόκουν ἀπολλύμενοι. τέλος τε αἱ περὶ αὐτὸν, ἐν τῷ μηδὲν ἔχειν βέβαιον εἰς ἐλπίδα σωτηρίας, ἐπ' ἀλλήλους ἐτραύπησαν, νομίζοντες μὲν, εἰ φθάσας ἑτέρως τὸν ἕτερον διαβάλοι, τῷτ' αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν φέρειν. ἐπίφθονοι δ' εἰ ποτε τύχοιεν ἂν ἡξίαν γενόμενοι, καὶ τῷ δικαίως αὐτοὶ παθεῖν ἐφ' οἷς ἀλλήλους ἠδίκησαν προλαμβάνοντες μόνον. ἤδη ἔν οἰκείας τινας ἔχθρας ἐπεξήσαν τῷ τοιούτῳ τρόπῳ, καὶ καταφωρεθέντες ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένοντο, τὸν καιρὸν ὥσπερ ὄργανον καὶ πᾶν ἐπὶ τὰς ἐχθρὰς νοῦντες, καὶ συναλισκόμενοι τῇ πείρᾳ, καθ' ἣν ἑτέροις ἐπεβύλευον. ἢ τε γὰρ μετάνοια τῷ βασιλεῖ ταχὺ διὰ τὸ μὴ προφανῶς ἀμαρτάνοντας ἀναρεῖν ἐπεγίνετο, καὶ ταύτης τὸ χαλεπὸν, ἐκ εἰς τὸ παύσασθαι τὰ ὅμοια δεῖν, ἀλλ' εἰς τὸ τιμωρήσασθαι τοῖς ἴσοις τοὺς ἐνδειξαμένους ἀπηρετίζετο.

γ'. Τοιαύτη μὲν ἦν τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἡ ταραχή. πολλοῖς δὲ τῶν φίλων ἤδη καὶ τῷτ' αὐτὸ προεῖπεν, ὥς ἔδ' ἐμφανίζεσθαι δεῖν αὐτῷ λοιπὸν, ἔδ' εἰς τὸ βασιλείον εἰσιέναι. ταύτην δὲ τὴν παραγγελίαν ἐποιεῖτο, καθὼς ἡ παρρησίας

sed etiam propter apparatus, quem haberet. quippe quod multi et ducum et amicorum, nec ii mali homines, ab ipso starent, ad quidvis et faciendum et patiendum parati.

2. His auditis, Herodes irae timorisque plenus erat, contumeliose dicta aegre ferens, quaeque suspicionem inovebant pro periculosus habens: adeo ut ex utrisque magis irritaretur, et exacerbatus inctuerit, ne quid reuera gravius contra se conflatum esset, quam ut illo tempore de eo satis cauere posset. Quo factum est, ut eam rem aperte non excusserit, sed homines miserit ad observandos eos, quos suspectos habebat: atque adeo in omnes suspicione et odio laborabat, ratusque tutius esse, ut multos suspicaretur, etiam de innocentium fide magnopere dubitabat. In summa, nullus modus erat: quo quisque magis eum frequentabat, eo magis timebatur, tanquam qui laedere magis posset; qui vero ad eum non itabant, eos plerumque vel tantum nominasse sat erat, statimque ad sui securitatem facere credebatur, ut interficerentur. Ad extremum eo versi sunt aulici, quoniam certa spe salutis carerent, ut alii in alios inueherentur, dum pro se quisque cogitat, si alterum accusare anticipet, se posse esse saluum. Deinde, ubi quis alterum oppresserat, inuisus erat, adeoque merito ob ea vilescebat, quibus alios laeserat, solummodo quod eos anteverteret. Quin hac ratione sese nonnumquam de privatis inimiciis vindicabant: et ipsi vicissim deprehensi similiter poenas dabant, et occasione tanquam machina et decipula in aduersarios utebantur, ac deinde eodem, quem aliis obtenderant, laqueo capiebantur. Nam regem mox poenitebat, quoniam quos necasset convicti non essent: quodque peius erat, non utebatur ea poenitentia ad talia deinceps cauenda, sed ad eos similiter puniendos, qui alios accusassent.

3. Huiusmodi quidem turbis agitabatur aula. Quin etiam multis amicorum denunciauit, non fore deinceps, cur ad se officii causa ventitarent, aut in regiam intrarent: idque edicti eo fecit, quod propter eorum reuerentiam

ἐλάττονος ἢ πλείονος ἐντροπῆς μετελήθει. καὶ γὰρ Ἀνδρόμαχον καὶ Γέμελλον, ἄνδρας ἄνωθεν φίλους αὐτῷ, καὶ πολλὰ μὲν περὶ τὰς βασιλικὰς χρείας, ἐν τε πρεσβείαις, καὶ συμβουλαις ὀνήσαντας αὐτῷ τὸν οἶκον, συμπαθεύσαντας δὲ καὶ τῆς υἱᾶς, καὶ τί γὰρ ἢ πρῶτον παρρησίας τόπον ἐξηκότηας, παρητήσατο τότε· τὸν μὲν, ὅτι Δημήτριος ὁ πᾶς αὐτῷ συνηθὴς ἦν Ἀλεξάνδρῳ, Γέμελλον δὲ εὖνουν ἐπιστάμενος ἐκείνῳ. καὶ γὰρ ἐν ταῖς τροφαῖς καὶ τῇ παιδίᾳ παραγεγόνει, καὶ τῇ ἐν τῇ Ῥώμῃ συνδιέτριβεν ἀποδημίαν. παρητήσατο δὲ καὶ τῆς ἡδυνῶς μὲν ἂν καὶ χεῖρον· ὑπὸ δὲ τῷ μὴ κατ' ἀνδρῶν, ἐκ ἀσχημῶν ἔχειν τὴν ἄχει τοσούτων παρρησίαν, τὴν τε τιμὴν καὶ τὸ δύνασθαι κωλύειν ἀμαρτάνοντα παραγνέμενος.

δ'. Ἦν δὲ τῶν πάντων αἴτιος Ἀντίπατρος, ὅς, ἐπειδὴ τὸ νεοσηκὸς τῆς τῷ πατρὸς παρρησίας κατέμαθεν, ἔκπαλα μὲν συνεδρεύων αὐτῷ προσέειπε, καὶ μᾶλλον ἐδόκει τι περαίνειν, εἰ τῶν ἀντέχειν δυναμένων ἕκαστος ὑπεξαίρεθείη. τότε γὰρ τῶν περὶ τὸν Ἀνδρόμαχον ἀπελαθέντων λόγῳ καὶ παρρησίας, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσας ὥστε πισοὺς Ἀλεξάνδρῳ, βασάνοις ἀνέκρινεν, εἴ τι κατ' αὐτῷ τολμηθὲν εἰδείησαν. οἱ δὲ ἀπέθνησκον, ἢ δὲν ἔχοντες λέγειν. τὸ δ' ἦν Φιλωνικίας αἴτιον, εἰ μὴ τι τοῖσιν, οἷον ἐνόει, κακῶς εὐρίσκειτο· καὶ δεινὸς Ἀντίπατρος τὸν μὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναίτιον εἰς ἐγκράτειαν καὶ πίσιν διαβαλεῖν, ἐπιπαροξύναι δὲ ζητεῖν ἐκ πλείονων τὸ λανθάνον τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ τίς ἐν πολλοῖς τοῖς βασανιζομένοις εἶπεν, ὡς εἰδείη τὸν νεανίσκον λέγοντα πολλάκις, ὅταν ἐπαυνέμενος αὐτὸς τύχοι τὰ τε σῶμα ὡς εἴη μέγας, καὶ τὴν τοξικὴν εὐτοχος, καὶ τὰλλα τὰ πρὸς ἀρετὴν ὑπὲρ ἅπαντας, ὅτι ταῦτα αὐτῷ καλὰ μᾶλλον ἢ περ ἀγαθὰ παρὰ τῆς φύσεώς ἐσιν· ἄχθεσθαι γὰρ ἐπ' αὐτοῖς τὸν πατέρα καὶ φθονεῖν. αὐτὸς τε ὅταν μὲν ἅμα περιπατᾷ συσέλλειν αὐτόν, καὶ καθαιρεῖν ὡς μὴ μείζον ἐξῆσθαι· τοξεύων δὲ ἐν τοῖς κυνηγεσίοις ἐκείνῳ παρόντος ἀπὸ σκοποῦ ρίπτειν. τὴν γὰρ Φιλοτιμίαν εἰδέναι τοῦ γεγενηκότες, τῶν εὐδοκιμούντων. βασανιζόμενος οὖν τῷ λόγῳ,

minus peccare licenter audebat. Nam et tunc expulit aula Andromachum et Gemellum, qui erant de eius veteribus amicis, et multum eius domui, tum curandis regiis negotiis, tum legationibus et consiliis, profuerant, eiusque filios docuerant, et sane primum tenuerant apud eum auctoritatis locum: et alterum quidem, quod Demetrius eius filius Alexandrum frequentaret; Gemellum vero, quod illum nosceret animo esse in Alexandrum beneuolo. nam et ei puero adhuc in ludo literario adfuerat, et Romae commoranti comes adhaeserat. Caeterum et hos expulit, porroque grauiori poena libenter affecisset: sed ne licenter grassari videretur in viros tantae dignitatis, satis habuit honore eos et potestate sibimet peccanti obstandi priuare.

4. Horum autem omnium causa erat Antipater, qui, postquam insanam patris licentiam animaduenerat, cum iam diu ei a consiliis fuisset, vehementer eum vrgebat, eoque facilius quae vellet perficere putabat, si omnes, qui sibi resistere possent, e medio tollerentur. Tunc igitur, eiectis Andromachio et Gemello, ut regem alloqui et admonere non possent, coepit rex in omnes tormentis quaestionem habere, quos Alexandro fideles esse credebat, ut extorqueret, si quid ille contra se molitus esset. Illi vero cum nihil dicere haberent, moriebantur. id quod regem reddebat furiosorem, quia nihil eorum, quae male suspicaretur, deprehendi posset: et Antipater ita malitiosus erat, ut, cum quis reipsa innocens reperiebatur, negaret innocentiam esse, sed erga Alexandrum constantiam atque fidem, regemque instigaret ad quaerendum ex aliis de arcanis insidiis. Atque accidit, inter complures, qui cruciabantur, ut vnus fateretur, se nosse Alexandrum dicere solitum, eum a corporis proceritate et iaculandi peritia ceterarumque virtutum singulari excellentia collaudaretur, eas sibi naturae dotes magis pulchras esse, quam bonas, quippe patri inuisas et inuidiosas. itaque se cum patre ambulanti seipsum supprimere solere atque demittere, ne illo maior videretur: et in venatione cum patre iaculantem data opera aberrare, ut qui patrem gloriae studiosiorem norit, quam ut alios ferret sibi laudem ex istis comparare. Deinde super ea re tormentis

καὶ προσγινομένης ἀνέσεως τῷ σώματι, προστίθει, ὅτι, καὶ συνεργὸν ἔχων τὸν ἀδελφὸν Αῤισόβαλον, βελεύσατο ἐν κίνηγεσίῳ λοχήσας ἀνελεῖν τὸν πατέρα, καὶ Φεύγειν εἰς Ρώμην, ἐπειδὴν τῷ αὐτῷ πραχθῇ, τὴν βασιλείαν αἰτησόμενος. εὐρέθη δὲ καὶ γράμματα τοῦ νεανίσκου πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐν οἷς ἐμέμφετο τὸν πατέρα μὴ δίκαια ποιήσειν, Ἀντιπάτρῳ χώραν ἀπονέμοντα πρόσδοαν διακοσίων ταλάντων φέρουσας. ἐπὶ ταῖς εὐθὺς μὲν ἔδοξε τὴν πίσιν ἔχειν Ἡρώδης, ὡς ᾤετο, κατὰ τῆς τῶν παίδων ὑποψίας· καὶ συλλαβὼν ἔδρασε τὸν Ἀλέξανδρον. αὐτῷ δὲ ἐκ ἀνῆς χαλεπὸς ὢν, τὰ μὲν ἐδ' οἷς ἤκασεν ἄγαν πεπιστευκῶς· ἀναλογιζομένῳ δὲ ἄξιον μὲν ἐπιβλήης ἐξ αὐτῶν ἔδδεν ἐφαίνετο, μέμφεις δὲ καὶ νεανικαὶ φιλοτιμίαι, καὶ τὸν κτείναντα φανερώς εἰς τὴν Ρώμην ὁρμαῖν ἀπίθανον. ἥξις δὲ καὶ μείζον τι λαβὼν τῆς περὶ τὸν υἱὸν παρανομίας τεκμήριον, καὶ Φιλόνευκος ἦ μὴ δόξαι προπετῶς τὰ δεσμὰ κατεγνωνέμενα. τῶν δὲ φίλων τῶν Ἀλεξάνδρου βασανίζων τὰς ἐν τέλει, διέφθειρεν αὐτῶν ἐκ ὀλίγης, ἔδδεν εἰπόντας ὢν ἐκείνος ᾤετο. πολλῆς δὲ τῆς εἰς τὸ τοιαῦτον ἐτοιμότητος ἕσης, καὶ φόβου καὶ ταραχῆς περὶ τὸ βασίλειον, εἰς τὴν τῶν νεωτέρων, ὡς ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο, διαπέμπειν ἔφη τοῖς ἐν Ρώμῃ φίλοις τὸν Ἀλέξανδρον, ἀξιοῦντα κληθῆναι θάττον ὑπὸ Καίσαρος, ἔχεν δὲ αὐτῷ πράξιν ἐπ' αὐτὸν συνισταμένην μηνῦσαι, Μιθραδάτην τὸν βασιλέα Πάρθων τῷ πατρὸς ἡρημένου κατὰ Ρωμαίων φίλον· εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ Φάρμακον ἐν Ἀσκάλωνι παρεσκευασμένον.

εἰ. Ταῖς ἐπίστευσεν Ἡρώδης, καὶ τινὰ παραμυθίαν τῆς προπετείας εἴληφεν ἐν τοῖς κακοῖς, ὑπὸ τῶν χειρόνων κολακισόμενος. καὶ τὸ μὲν Φάρμακον εὐθὺς ἐσπεδακότε ζητῆν ἔχ εὐρέθη, τὴν δ' ὑπερβολὴν τῶν κακῶν Ἀλέξανδρος ἐκ Φιλονεικίας ἐπὶ ῥῶσαι θέλων, εἰς μὲν ἄρνησιν ἐκ ἐτράπετο· μετῆς δὲ τὴν προπέτειαν τῷ πατρὸς ἀμαρτία μείζονι, τάχα δὲ καὶ διὰ τῆς δυσωπῆσαι βεβλόμενος τὸ πρὸς τὰς διαβολὰς ἐτοιμὸν, ἐκ ἤκιστα δὲ εἰ καὶ ἔτυχεν πιστευθεὶς κα-

interrogatus, remisso cruciatu illud addidit, Alexandrum cum fratre suo Aristobulo statuisse in venatione patrem insidiis perimere, et tum patrato facinore Romam ad petendum regnum perfugere. Repertae sunt praeterea Alexandri ad fratrem literae, in quibus de patre conquerebatur, qui inique Antipatro regionem daret, ex qua ducenta talenta ad eum redirent. Hic continuo sibi visus Herodes certum aliquod habere argumentum suspicionis, quam de pueris conceperat, Alexandrum comprehendi et in vincula tradi iubet. Deinde ne sic quidem molestus esse desinebat, partim quia auditis non multum fidei adiungebat, partim quia rem perpendendo nihil apparebat, cur deberet ab illis per insidias appeti, sed videbat querimonias esse et contentiones iuueniles, neque credi posse, ut qui patrem interfecerat palam Romam proficisceretur. Quapropter maius argumentum culpaе filii habere volebat, et sollicitus erat, ne eum inconsideratius in vincula dedisse videretur. Itaque summos amicorum Alexandri eoque excruciauit, ut multos necarit, nec tamen quicquam extorserit eorum, quae expectabat. Huic ille rei dum vehementer incumbit, et regia timorum turbarumque plena est, fuit iuuenis quidam, qui, ubi tormenta ei adnota erant, fatebatur, Alexandrum Romam ad amicos literas misisse, ut se curarent a Caesare cito accersendum. habere se nouas aduersus eum res, quas ei indicare vellet, videlicet suum patrem cum Mithradate Parthorum rege amicitiam contra Romanos coisse: atque illud adiecit, Alexandrum habere paratum venenum Ascalone.

§. His rebus credidit Herodes, et in iis malis nonnullam temeritatis suae consolationem cepit, sibiipso assentando et maiora esse, quam erant, mala persuadendo. Verum non est inuentum venenum, licet diligentissime quaerendum curauerit; neque tamen id negauit Alexander, ut qui de industria malorum magnitudinem augere vellet: sed patris temeritatem maiori adhuc crimine incitauit, forsitan, ut hoc ipso facilitatis sine calumniis fidem habendo pudorem ei incuteret, non minima tamen dedita opera,

κοῦν αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν βασιλείαν προσηγμένος. γράμματα γὰρ γράψας ἐν βίβλοις τέτταρσιν ἀπέστειλεν, ὡς ἔδδεν δεῖ βασανίσαι, ἔδδεν περαιτέρω χωρεῖν, γενέσθαι γὰρ τὴν ἐπιβλήν, καὶ ταύτης συλλαμβάνειν τὸν τε Φερῶραν καὶ τὰς πιστοτάτας αὐτῷ τῶν φίλων, Σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισελθῶσαν ἄκοντι μιγῆναι· καὶ πάντας ἐπὶ ταῦτον ἤκειν, τῷ θάττον ἐκείνον ἐκποδῶν ποιησαμένους, ἄδειαν τῆς αἰὲ προσδοκίας ἔχειν. ἐν τύτοις καὶ Πτολεμαῖος διεβέβητο καὶ Σαπίννιος, οἱ πιστότατοι τῷ βασιλεῖ. καὶ τί γὰρ ἢ καθάπερ λύττης τινὸς ἐμπιστάσης κατ' ἀλλήλων οἱ πάλα φιλτατοὶ τεθνήσκοντο, μὴτ' ἀπολογίας μὴτ' ἐλέγχου τόπον ἕως ἀληθείας ἔχόντων, ἀλλ' αἰὲ γινομένης ἀκρίτου τινὸς εἰς ἅπαντας ἀπωλείας. καὶ τῶν μὲν δεσμά, τῶν δὲ θάνατον, τῶν δὲ τὰ ταῦτα μέλλεν ἐπ' αὐτοῖς ἐδουρομένων, ἡσυχία τε καὶ κατήφεια τὸ βασίλειον ἀπεκόσμη τῆς πρώτης εὐδαιμονίας. καὶ χαλεπὸς ἦν Ηρώδης πᾶς ὁ βίος ἐκ τεταραγμένων, καὶ τὸ μηδενὶ πισεύειν μέγα τῆς προσδοκίας κολαστήριον ἔχοντι. πολλάκις γοῦν ὡς ἐπανιστάμενοι αὐτῷ τὸν υἱόν, ἢ καὶ ξιφίῃ παρυσῶτα διὰ φαντασίας ἐλάμβανεν. ἕτως ἢ ψυχὴν, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τῷ γενομένῳ, πάθος ἀνεμάζατο μανίας καὶ ἀγνοίας ἔχοντων. καὶ τὰ μὲν περὶ ἐκείνον εἶχεν ἕτως.

ς'. Ἀρχέλαος δὲ ὁ τῶν Καππαδόκων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὸν Ηρώδην, ἀγωνιῶν τε ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῷ νεανίσκῳ, καὶ συναλγῶν ἀνδρὶ φίλῳ τῆς ἐπὶ τοσόνδε ταραχῆς, ἤκειν ἔκ ἐν παρέργῳ θέμενος τὰ πράγματα. καὶ καταλαβὼν ἕτως ἔχοντα, τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν ἢ Φᾶναι γενέσθαι τί προπετὲς αὐτῷ τελέως ἀνοίκειον εἰς τὸν καμρὸν ἠγήσατο. Φιλονεικήσεν γὰρ κεκακωμένον, καὶ μᾶλλον ἀπολογεῖσθαι σπεύδοντα πλείονος ὀργῆς ἀναπληθεῖσθαι. μετῆι δὲ τάξιν ἑτέραν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἡτυχημένων, ὀργιζόμενος τῷ νεανίσκῳ, καί κεινον ἐπισκῆ λέγων, τῷ μηδὲν ἐκ προπετείας ἐργάσασθαι. τὸν τε γάμον διαλύσειν ἐφη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ μηδ' αὖν τῆς θυ-

ut, si forte crederetur, ipsum cum tota regia malis exagitar. Dimisit enim quaternas literas, in quibus significabat, "nihil opus esse tormentis, neque procedendum ulterius, quippe quod ipse insidias fecerit, et quidem socio Pherora et regionum amicorum fidissimis; Salomen quoque ad se venisse noctu et secum per viam concubuisse: atque omnium conatus eo tendere, ut regem de medio tollerent, atque ita perpetuo metu liberarentur." Inter ceteros etiam accusabantur Ptolemaeus et Sapinnius, qui regi fidelissimi habiti sunt. Quid enim multis? haud aliter ac si rabies eos occupasset, in se inuicem esserabantur qui aliquando fuerant amicissimi, cum neque sui defendendi, neque alios refellendi, ad veritatem patefaciendam, locum haberent, sed omnes nullo iudicio neci darentur. atque dum alii vincula, alii necem, vel eorundem expectationem deslerent, solitudo et moesitia, pro praeteriti temporis felicitate, regiam complebant. Itaque tota Herodis vita ei erat acerba, ut qui perpetuo turbaretur, et, quod nemini se auderet credere, tristi futuri expectatione cruciaretur. Quinimo frequenter animo suo persuadebat, invadi se a filio, et cum stricto gladio adstare. adeo ut, dum in ea cogitatione dies noctesque versatur, non secus ac furiosus et mente captus baccharetur. Atque ita quidem ille se habebat.

6. Vbi autem ista de Herode intellexit Archelaus Capadocum rex, et de filia et de adolescente sollicitus, amique vicem dolens, qui in tantas inciderit turbas, Hierosolyma profectus est de industria, ut res componeret. Cumque eum sicut audiuerat affectum inuenisset, tempori nequaquam congruere existimavit, ut eum reprehenderet aut temeritatis argueret. fore enim, ut ille aeger animi irritaretur, et quo maiori studio semet excusaret ira vehementiori exardesceret. Quapropter alia via aggressus est ad ea, quae tam male ceciderant, emendanda, adolescenti quidem succensendo, et Herodem hominem aequum esse pronuntiando, qui nihil temere fecisset. atque illud insuper adiecit, se filiae suae et Alexandri matrimonium dissolutum

γατρὸς Φείσασθαι δικαίως, εἴ τι συνειδυῖα τέττω ἢ κατεμψ-
 νυσεν. τοιῦτ' ὄντας Λαχέλας ἢ κατὰ προσδοκίαν ὧν ὁ
 Ηρώδης ᾤετο, τὸ δὲ πλέον ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ὀργὴν ἐπιδεικνύ-
 μένῃ, μετέπιπτεν ὁ βασιλεὺς τῆς χαλεπότητος, καὶ λαβὼν
 ἐκ τῆς δικαίης δοκεῖν τὰ πεπραγμένα πεποικηκέναι, κατὰ μι-
 κρόν εἰς τὸ τῷ πατρὸς ἀντιμεθίστατο πάθος. οἰκτρὸς δὲ ἦν
 ἐν ἀμφοτέροις, ὅτε μὲν ἀπελύοντο τινὲς τὰς τῷ νεανίσκῃ δια-
 βολαῖς εἰς ὀργὴν ἐκταραττόμενοι, ἐπεὶ δὲ Λαχέλαος συγ-
 κατηγόρει, πρὸς δάκρυα καὶ λύπην ἐκ ἀπαθῆς μεθιστάμε-
 νος· ἐδεῖτο γοῦν ἐκεῖνῃ μῆτε διαλύειν τὸν γάμον, ὀργῆς τε
 ἔλαττον ἔχειν, ἐφ' οἷς ὁ νεανίσκος ἠδίκηκεν. Λαχέλαος δὲ,
 παραλαβὼν ἐπιεικέστερον, εἰς τε τὰς φίλῃς μετέφερεν τὰς
 διαβολὰς, ἐκεῖνων εἶναι λέγων νέον ὄντα καὶ κακοηθείας
 ἀναίσιθτον διαφθεῖραι· τὸν τε ἀδελφὸν αὐτῷ μᾶλλον εἰς
 ὑποψίαν καθίστη. τῷ γὰρ Ηρώδῃ χαλεπῶς καὶ πρὸς τὴν
 Φερῶραν ἔχοντος, ὁ μὲν ἀπορία τῷ διαλλάξαντος, Λαχέ-
 λαον ὀρῶν μάλιστα δυνάμενον, αὐτὸς τυχὼν πρὸς ἐκεῖνον
 ἐτρέφετο μελανέμων, καὶ πάντα τὰ σημεῖα τῆς μετὰ μι-
 κρόν ἀπωλείας ἔχων. Λαχέλαός τε ἔτε ὑπερεῖδεν τὴν ἔντυ-
 ξιν, ἥτ' ἔφη δυνατός εἶναι ταχὺ μεταπεῖθειν ἕτως ἔχοντα
 τὸν βασιλέα· βέλτιον δὲ εἶναι αὐτῷ προσίεναι καὶ δεῖσθαι,
 τῶν πάντων αἴτιον αὐτὸν ὁμολογοῦντα. λωφίσεν γὰρ ἕτως
 τῷ θυμῷ τὸ περιττόν, αὐτὸς δὲ συλλήψεσθαι παρῶν. ταῦ-
 τα δὲ παιδέντος αὐτῷ, σὺν ἀμφοτέροις ἦν διαπεπραγμέ-
 νον. αἵ τε διαβολαὶ παρὰ δόξαν ἀφῆρηντο τῷ νεανίσκῃ, καὶ
 Φερῶραν Λαχέλαος διαλλάξας, ἕτως εἰς Καππαδοκίαν
 ἀπήει, κεχαρισμένος, ὥς ἢ ἄλλος ἐν τῇ τότε περιστάσει
 τῶν κατῶν, Ηρώδῃ γενόμενος. ὅθεν καὶ δῶροις αὐτὸν ἐτίμη-
 σε πολυτελεστάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις μεγαλοπρεπῆς ἐν τοῖς
 μάλιστα φίλτατον ἡγησάμενος. ἐποίησατο δὲ καὶ συνθήκας
 εἰς Ρώμην ἐλθεῖν, ἐπεὶ δὲ περὶ τέτων ἐγγέγραπτο Καίσαρι,
 καὶ μέχρις Ἀντιοχείας ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρῆλθον. ἐκεῖ καὶ τὸν
 ἡγεμόνα Συρίας Τίτιον, ἐκ διαφορᾶς Λαχέλαῳ κακῶς ἔχον-
 τα, διήλλαξεν Ηρώδης, καὶ πάλιν εἰς Ἰουδαίαν ὑποστρέφει.

rum, ac ne filiae quidem iure parsum esse, si quid ea sciret, quod Herodi non indicasset. Rex autem ubi Archelaum (quem sibi aduersaturum putabat) a se stare vidit, sui- que in gratiam tantam prae se ferre iracundiam, aliquantulum de acerbitate sua remisit, et dum putaret iure facta videri, quae fecisset, paulatim animum paternum induit. Iamque in vtramque partem miserandus erat. cum quidem nonnulli coniectas in Alexandrum calumnias refellebant, turbabatur; cum vero Herodem defendebat Archelaus, ad fletum conuertebatur, grauiterque dolore affectus erat: eo usque, ut eum orauerit, ne connubium dissolueret, neque adeo iuueni ob maleficia irasceretur. Itaque ubi paulo aequiorem factum vidit Archelaus, vertit in amicos calumnias, ab iis dicens corruptum Alexandrum, qui iuuenis esset, neque malitiam sentiret: et suspicionem etiam magis in regis fratrem detorsit. nam cum Pheroras etiam in Herodis indignationem incurrisset, ille, cum neminem haberet, per quem cum rege in gratiam redire posset, videns magnam esse Archelai auctoritatem, eum adiit atratus, omniaque signa de salute desperantis prae se ferens. Tum Archelaus supplicis preces admisit, fieri tamen posse negauit, ut tantam regis iram cito restingeret; proinde praestare, ut ipse ab illo veniam petitum iret, seque totius mali auctorem esse confiteretur. ita enim immodicam regis iram interquie- ram, se vero tum in auxilium commode adfuturum. Cum autem haec ei persuassisset, perfecit, ut pax vtrique compo- neretur. atque ita iuuenis praeter opinionem crimine suble- uatus est, et Pheroram Herodi reconciliauit: deinde se in Cappadociam recepit, Herodi ut temporibus illis gratior, quam quisquam alius. adeo ut eum muneribus pretiosissi- mis honorauerit Herodes, et in aliis magnificus fuerit, eumque pro summo amico habuerit. Pepigit etiam itu- rum se Romam, quoniam de suis negotiis ad Caesa- rem scripsisset: iueruntque vna Antiochiam usque: et item ibi composuit Herodes inter Archelaum et Ti- tium Syriae praesidem; atque ita in Iudaeam reuer- sus est.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ ἀποστάσεως τῶν Τραχωιτῶν. ὡς Ηρώδης κατηγόρησεν
ὁ Σύλλαιος ἐπὶ Καίσαρος· καὶ ὡς Ηρώδης, ὀργισθεὶς
αὐτῷ Καίσαρος, ἔγνω εἰς Ρώμην Νικόλαον ἀπο-
στέλλειν.

Γενομένην δὲ ἐν τῇ Ρώμῃ, κακῆθεν ἐπανήκοντι, συνέστη πό-
λεμος πρὸς τῆς Αραβας, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. οἱ κατοικοῦν-
τες τὸν Τράχωνα, Καίσαρος ἀφελόμενος Ζητόδωρον καὶ προ-
θέντος Ηρώδῃ τὴν χώραν, ληστεύειν μὲν ἔκρινον ἐξ ἑσπέρου,
γεωργεῖν δὲ καὶ ζῆν ἡμέρως ἠναγκάζοντο. τῆτο δ' οὖν ἐκείνοις
ἔκρινον αἰρετόν, ὃ δὲ λυσιτέλειαν ἔφερεν ἢ γῆ πονούντων. ὁμοῦ δὲ
κατ' ἀρχὰς μὲν, ἔκρινον ἐπιτρέποντος τῆ βασιλείας, ἀπέκρινον
τῶν εἰς τῆς περιούκας ἀδικημάτων. καὶ πολλὰ διὰ τῆτο ἦν
εὐδοξία τῆς ἐπιμελείας Ηρώδῃ. πλεύσαντος δὲ εἰς τὴν Ρώ-
μην, ὅτε καὶ τῆ παιδὸς Ἀλεξάνδρου κατηγόρει, καὶ παραδη-
σόμενος Ἀντίπατρον τὸν υἱὸν παρεληλύθει Καίσαρι, λόγον, ὡς
ἀπολωλὼς εἴη, διασπείροντες οἱ τὸν Τράχωνα νεμόμενοι, τῆς
τε ἀρχῆς ἀπέστησαν, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ συνήθη τῆς πλησιοχώ-
ρης ἀδικεῖν ἐτρέποντο. τότε μὲν οὖν αὐτῆς οἱ στρατηγοί, τῆ βα-
σιλείας ἀπόντος, ἐχειρώσαντο. περὶ τετταράκοντα δὲ τῆς
ἀρχιληγαί, κατὰ δέος τῶν ἡλωκότων, ἐξέλιπον μὲν τὴν χώραν,
εἰς δὲ τὴν Αραβίαν ἀφορμήσαντες, Συλλαίῳ δεξαμένῳ μετὰ
τὴν ἀποτυχίαν τῆ Σαλώμης γάμου, τόπον τε ἐρυμνὸν ἐκείνῃ
δόντος, ὤκησαν· καὶ κατατρέχοντες ἢ μόνον τὴν Ἰουδαίαν, ἀλλὰ
καὶ τὴν Κοίλην Συρίαν ἅπασαν ἐληΐζοντο, παρέχοντος ὀρ-
μητήρια τῷ Συλλαίῳ, καὶ κακῶς ποιεῖσιν ἄδειαν. Ηρώδης δὲ
ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἔγνω πολλὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ
κεκακωμένα· καὶ τῶν μὲν ληστῶν ἐγκρατὴς ἢ δυνάμενος γε-
νέσθαι διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἣν ἐκ τῆς τῶν Αράβων προσασίας
ἐπορεύσαντο, χαλεπῶς δὲ ἔχων αὐτὸς τῶν ἀδικημάτων, περι-
ελθὼν τὸν Τράχωνα, τῆς οἰκείας αὐτῶν ἀπέσφαξεν. ἐντεῦ-
θεν ἐκείνοι καὶ μᾶλλον πρὸς ὀργὰς ὧν ἐπεπόνθεισαν, ὅντος
αὐτοῖς καὶ νόμος πάντα τρόπον ἐπεξίεναι τῆς τῶν οἰκείων

CAP. IX.

De Trachonitarum defectione. Quomodo Syllaes Herodem apud Caesarem accusavit: utque Herodes, iratum habens Caesarem, Nicolaum Romam mittere decrevit.

Postquam autem Romam iuit, et inde reuenit, bellum ortum est aduersus Arabas ob huiusmodi causam. Incolae Trachonis, postquam Caesar eam regionem, Zenodoro ademtam, Herodi attribuerat, amplius quidem latrocinari nequibant, terram vero colere et quieto vivere cogebantur; id quod eis parum placebat, nec admodum idoneum agriculturae solum habebant. veruntamen a principio, rege eos coërcente, finitimos nullis laceſcebant iniuriis. qua ex re Herodes magnam diligentiae laudem adeptus est. Ille autem Romam profecto, cum et puerum Alexandrum accusabat, et Antipatrum suum filium commendaturus Caesarem adibat, Trachonis incolae mortuum esse Herodem sermonibus diuulgarunt, rebellaruntque, et iterum finitimum agrum, ut ante consueuerant, diripere et vastare coeperunt. At tum regii duces, absente ipso, eos domuerunt. Caeterum fuerunt circiter quadraginta latronum principes, qui, captorum exemplo territi, ex iis finibus cesserunt, seque in Arabiam receperunt, et a Syllaes, postquam is a Salomes coniugio aberrauerat, accepti sunt, qui eis locum munitum dedit: qua habitatione vsi, coeperunt non solum Iudaeam incurſare, verum etiam vniuersam Coelen-Syriam, receptum et praesidium maleficis sceleratisque praestante Syllaes. Herodes autem, Roma reuersus, comperit eos graua damna suis intulisse: et quoniam latronibus ipsis potiri nequibat, quippe securitate ex Arabum tutela fretis, eas contumelias aegre ferens, Trachonem obiit, et latronum sanguineos necauit. Ea res, quam pro graui iniuria habuerunt, tanto reddidit irritiores, praesertim quod legem habebant, quae suorum interfectores omnibus modis vlcisci iuberet: adeo ut, quicumque tandem sequuturus esset euen-

Φονεῖς, ἀνυποτιμήτως τὴν Ηρώδην πᾶσαν ἄγοντες καὶ φέροντες διστέλουν. ἐκείνος δὲ διελέγετο περὶ τῶν τοῖς Καίσαρος ἡγεμόσιν Σατταρηνῶν τε καὶ Οὐλομενῶν, ἐπὶ κολάσει τῶν ληστῶν ἐξαυτόμενος. ὅθεν ἔτι καὶ μᾶλλον ἰχυρῶς ἐχόντων, πλείους μὲν ἐγίνοντο, πάντα δὲ ἐτάραττον ἐπαναστάσει, τῆς Ηρώδης βασιλείας χωρὶα καὶ κώμας πορθῶντες, καὶ τῶν λαμβανομένων τῶν ἀνθρώπων ἐπισφάττοντες, ὥς εἶναι πολέμῳ τὴν ἀδικίαν ἐοικυῖαν. ἐγγεγόνεισαν γὰρ ἤδη περὶ χιλίους ἐφ' οἷς ἀχθόμενος Ηρώδης, τῶν τε ληστῶν ἐξήτει, καὶ χρέος ἐδία Συλλαίῳ δανείσας ἔτυχεν Οβόδα, τάλαντα ἐξήκοντα, παρηκίσθη αὐτῷ τῆς προθεσμίας, ἀπολαβεῖν ἤξις. Σύλλαιος δὲ τὸν μὲν Οβόδαν παρεωσάμενος, αὐτὸς δὲ ἅπαντα οἰκῶν, τῶν τε ληστῶν ἐξαρνος ἦν μὴ κατὰ τὴν Αραβίαν εἶναι, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἀνεβάλλετο, περὶ ὧν ἐπὶ τῶν Σατταρηνῶν καὶ Οὐλομενῶν τῶν Συρίας ἐπιστατούντων, ἐγίνοντο λόγοι. τέλος δὲ συνέθετο δι' ἐκείνων ἐντὸς ἡμερῶν τριάκοντα, τὰ τε χρήματα τὸν Ηρώδην ἀπολαβεῖν, καὶ τῶν ἀλλήλων ἐν ἑκατέρᾳ τῇ βασιλείᾳ. καὶ παρὰ μὲν Ηρώδῃ, τῶν Αραβῶν ἑδείς εὐρέθη τὸ σύνολον, ἅτε ἐπ' ἀδικίας, ἅτε κατ' ἄλλοι τρόπον· οἱ δ' Αραβες ἠλέγχοντο τῶν ληστῶν παρ' αὐτοῖς ἔχειν.

β'. Διεληθῆς δὲ τῆς προθεσμίας, ὁ Σύλλαιος, ἰδὼν τῶν δικαίων πεποιηκώς, εἰς Ρώμην ἀνέρχεται. ῥύσια δὲ τῶν χρημάτων καὶ τῶν παρ' ἐκείνοις ληστῶν Ηρώδης ἐποιεῖτο, καὶ τῶν περὶ τὸν Σατταρηνῶν καὶ Οὐλομενῶν ἐπιτερεπόντων ἀγνομονῶντας ἐπεξίεναι. στρατιάν τε ἔχων, προσήγαγεν εἰς τὴν Αραβίαν, τρισὶν ἡμέραις ἐπτά σαθμὰς διανύσας. καὶ γινόμενος ἐπὶ τῇ Φαρεῖς τῇ τῶν ληστῶν ἔχοντος, αἰετὶ μὲν ἐξ ἐφ' ὅδ᾽ πάντας αὐτῶν, κατασκάπτει δὲ τὸ χωρίον, Ρασπίτᾳ καλύμενον· τῶν δὲ ἄλλων ἑδὲν ἐλύπησεν. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αραβῶν ἡγουμένῳ Νακίβῳ, μάχη γίνεται· καθ' ἣν ὀλίγοι μὲν τῶν Ηρώδης, Νάκιβος δὲ ὁ τῶν Αραβῶν στρατηγός, καὶ περὶ εἴκοσι πέντε τῶν σὺν αὐτῷ πίπτουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι πρὸς Φυγὴν ἐτρέποντο. τισάμενος δὲ τούτους,

ais, ex vniuersa Herodis ditione praedas agere eamque diripere non cessarint. Ille vero, hac de re loquutus cum Saturnino et Volumnio, Caesarianis ducibus, latrones ad supplicium depoposcit. Quamobrem latrones seipso magis etiam confirmare, et numero aucti omnia perdere, loca pagosque Herodiani regni vastando, hominesque, quos ceperant, interficiendo: adeo ut huiusmodi incursiones bellicis similes essent. homines enim iam circiter mille erant. Quam rem moleste ferens Herodes latrones deposcebat, et sexaginta talenta exigebat, quae Obodae per manus Syllaei mutua dederat, quorumque dies transacta iam erat. At Syllaes, qui, Oboda reiecto, omnia regebat, negare in Arabia esse latrones, et pecuniae solutionem disserre: quae de re coram Saturnino et Volumnio, qui tum Syriae praesent, disceptatum est. Tandem vero, illis ita decernentibus, conuenit, Herodi intra dies triginta pecuniam solutum iri, et utrumque alterius homines redditurum, quos in suo regno haberet. Atque Herodes quidem neminem omnino Arabem habere compertus est, neque ob maleficium, neque ob aliam causam: at Arabes conuicti sunt habere in suis finibus latrones.

2. Caeterum cum iam elapsa esset dies praestituta, Syllaes, antequam aliquid eorum, quae debebat, fecisset, Romam profectus est. Herodes vero exsequebatur redditionem pecuniarum et latronum, qui apud Arabas erant, Saturnino et Volumnio permittentibus, ut contumaces etiam armis persequeretur. Atque exercitum habens in Arabiam eum duxit, septem mansiones triduo emensus. Et postquam ad praesidium, quod latrones habebat, peruenit, omnes primo impetu cepit, et locum munitum, qui Raëpta vocabatur, complanauit: aliorum vero nihil violauit. Cumque latronibus Arabes, Nacebo duce, subsidio venissent, praelium committitur: in quo pauci quidem ex Herodianis desiderati sunt, Arabum vero dux Nacebus una cum suorum circiter viginti quinque ceciderunt: reliqui in fugam compulsi sunt. Isto autem de illis summo

τριχιλίους Ιδουμαίων ἐπὶ τῇ Τραχωνίτιδι κατοικίσας, ἤγε-
γε λησὰς τοὺς ἐκεῖ· καὶ περὶ τούτων τοῖς ἡγεμόσιν ἔπει-
πεν περὶ Φοινίκην οὖσιν, ἀποδεικνύς, ὅτι μηδὲν πλέον ὢν
ἀγνωμονοῦντας ἐπεξελθεῖν ἔδει τοὺς Αἰαβας αὐτῷ πέπρα-
κται. ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνοι πολυπραγμονοῦντες εὗρισκον
οὐ ψευδόμενον.

γ'. Ἀγγελοι δὲ Συλλαίῳ καταταχίσαντες, εἰς Ρώμην
τὰ πεπραγμένα διασάφουν, εἰς μείζον, ὡς εἰκός, ἕκασον τῶν
γεγονότων αἰρόντες. ὁ δὲ ἤδη μὲν ἐπεπραγμάτευτο γνώριμος
εἶναι Καίσαρι, τότε δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ἀναστρεφόμενος, ὡς
ἤκουσεν, εὐθύς μεταμφιέννυται μέλαιναν ἐσθῆτα, καὶ παριλ-
θὼν ἔλεγεν ὡς αὐτὸν, ὅτι πολέμῳ τὰ περὶ τὴν Αἰαβίαν εἰς
κεκακωμένα, καὶ πᾶσα ἀνάστατος ἡ βασιλεία σρατιᾷ πορ-
θήσαντος αὐτὴν Ηρώδης. δακρύων δὲ, πεντακοσίους μὲν ἐπὶ
διχιλίους Αἰαβῶν ἀπολωλέναι τὰς πρώτας ἔλεγεν, ἀνηρῆδαι
δὲ καὶ τὸν σρατηγὸν αὐτῶν Νάκεβον, οἰκῆιον αὐτῷ καὶ συγ-
γενῇ, πλῆτον δὲ διηρπάδαι τὸν ἐν Ραεπτοῖς. καταπεφρονῆ-
σαι δὲ τὸν Οὐρόδαν, ὑπὸ ἀδελφείας ἐκ ἀρκέσαντα τῷ πολέ-
μῳ, διὰ τὸ μήτ' αὐτὸν, μήτε τὴν Αἰαβικὴν δύναμιν παρῆ-
ναι. τοιαῦτα τῷ Συλλαίῳ λέγοντος, καὶ προσιδέοντος ἐπιφθό-
νως, ὡς εἰδ' ἂν αὐτὸς ἀπέλθοι τῆς χώρας, μὴ πεπιστευκώς, ὅτι
Καίσαρι μέλοι τὴν εἰρήνην ἅπασιν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, μηδ'
εἰ παρῶν ἐτύγχανεν ἐκεῖ λυσίτελῃ ποιῆσαι τὸν πόλεμον Ηρώ-
δης, παροξυνθεὶς ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὁ Καίσαρ, ἀνέκρινε τῶν
Ηρώδης τὰς παρόντας, καὶ τῶν ιδίων τὰς ἀπὸ Συρίας ἥκοντας,
αὐτὸ μόνον, εἰ τὴν σρατιὰν Ηρώδης κατάγοι. τῶν δὲ τῆτο
μὲν αὐτὸ λέγειν ἀνάγκην ἔχόντων, τὸ δὲ ἐφ' ἔτῳ καὶ πῶς ἐκ
αἰχρόντος, ὁργὴ τε μείζων ἐγένετο τῷ Καίσαρι, καὶ γράφει
πρὸς τὸν Ηρώδην, τὰ τε ἄλλα χαλεπῶς, καὶ τῆτο τῆς ἐπιστο-
λῆς τὸ κεφάλαιον, "ὅτι πάλαί χρώμενος αὐτῷ Φίλε, νῦν
"ὑπηκόῳ χρῆσεται." γράφει δὲ καὶ Σύλλαιος ὑπὲρ τούτων
τοῖς Αἰαβῶν. οἱ δὲ ἐπαρθέντες ἔτε τῶν λησῶν ὅσοι διέφυγον
ἐξεδίδονσαν, ἔτε τὰ χρήματα διελύοντο, νομάς τε ἅς ἐπέκειντο
μυθωσάμενοι διακατέχον, ἀμφοδὶ ταύτας ἐχρῶντο, τεταπει-

supplicio, cum tria Idumaeorum millia in Trachonitidem deportasset, regionis illius latrones coërcuit: totaque de re literas dedit ad duces, qui erant in Phoenicia, quibus eos certiores fecit, quod nihil amplius, quam in contumaces Arabes fieri oportebat, ab eo actum fuisset. Et ista quidem illi, cum in ea diligenter inquirerent, vera esse comperiebant.

3. Nuncii autem Romam celeriter ad Syllaëum res gestas pertulerunt, et, ut fere fit, singulas in maius auxerunt. Ille vero, qui iam id consequutus erat, ut Caesari innotesceret, et forte tum circa palatium erat, his auditis, confestim mutata veste pullatus Caesari indicatum ibat: Arabiam bello esse vexatam, et vniuersum regis exercitum euersum ab Herode, qui regionem vastauerat. Ad haec lacrymans querebatur, duo millia quingentos Arabiae primarios cecidisse: eorumque ducem Nacebum occubuisse, amicum cognatumque suum: direptasque diuitias, quae Raëptis essent, contento Oboda, ut ad bellum sustinendum inferiore, quoniam nec ipse Syllaëus, nec Arabum exercitus adesset. Cum istiusmodi verba faceret Syllaëus, et, ut inuidiosiore redderet Herodem, illud etiam adiceret, se eam profectionem suscepturum non fuisse, nisi Caesarem putasset daturum operam, ut cum omnibus omnes pacem haberent, neque, si ipsum ibi adesse contigisset, faustum Herodi bellum futurum fuisse; his verbis irritatus Caesar, quaesivit ab Herodis amicis, qui aderant, et a suis, qui ex Syria venerant, hoc solum, an Herodes exercitum duxisset. id quidem cum illi fateri necesse habebant, Caesar vero quam ob causam et quo pacto non auscultaret, cum ille magis ira exardesceret, tum scripsit acerbius Herodi, et inter alia, literarum summa haec fuit: "Se eum aliquando in amicis habuisse, nunc pro seruo habiturum." Syllaëus quoque ea de re scripsit ad Arabes. atque illi literis eius elati neque praedones elapsos dediderunt, neque pecuniam soluerunt, insuper et pascuis, quae Herodis erant et ipsi conduxerant, gratis utebantur, quo-

νομένους τῶ τῶν Ἰσθαίων βασιλέως διὰ τὴν ὁργὴν τῷ Καίσα-
ρος. ἐπιτίθενται δὲ τῷ κατῷ καὶ οἱ τὴν Τραχωνίτιν ἔχοντες,
τῆς τῶν Ἰσθαίων Φερεῶς κατεξαναπάντες, καὶ ληστῆσις
χρώμενοι μετὰ τῶν Ἀράβων, οἱ ἐλεηλάτην τὴν ἐκείνων χά-
ραν, ἔκ ἐπὶ ὠφελείας μόνον, ἀλλὰ καὶ μνησικακίας χαλε-
πώτεροι τὰς ἀδικίας ὄντες.

δ'. Ηρώδης δὲ ταῦτά πάντα φέρων ἠνείχετο, μεταβι-
βληκυίας αὐτῷ τῆς παρρήσιας, ἣν εἶχε διὰ Καίσαρα, καὶ τὸ
μῆζον ἀφίετο τῷ φρονήματος. ἔδδ' γὰρ πέμψαντος αὐτῷ
προσβείαν ἀπολογησομένην ὁ Καῖσαρ ἠνέχετο, πάλιν δὲ τὰς
συνελθόντας ἀπράκτους ἀνέπεμψεν. ἦν δ' οὖν ἐπὶ τῷ
ἀθυμῷ καὶ δέος, ὅ, τε Σύλλαιος καὶ μετρίως ἐλύπει, πιστευθεὶς
τε καὶ παρὼν ἐν τῇ Ρώμῃ, τότε δὲ καὶ μεζόνων ἀπτόμενος.
ὁ μὲν γὰρ Οὐβόδας ἐτεθήκει, παραλαμβάνει δὲ τὴν τῶν Ἀ-
ράβων ἀρχὴν Αἰνείας, ὁ μετονομαθεὶς αὐτῷς Ἀρέτας. τῶν
γὰρ ἐπεχέρει διαβολαῖς παρωσάμενος αὐτὸς ἀναλαμβάνει
τὴν ἀρχήν, χρήματα μὲν πολλὰ διδῶς τοῖς περὶ τὴν αὐλήν,
πολλὰ δὲ Καίσαρι δῶσειν ὑπάρχοντες. ὁ δὲ τῷ μὴ τὸν Ἀ-
ρέταν ἐπιστείλαντα πρέτερον αὐτῷ βασιλεύειν ὠργίζεται.
πέμπει δὲ κακῆνος ἐπιστολὴν καὶ δῶρα τῷ Καίσαρι, σέφανον
τε χρυσοῦν ἀπὸ πολλῶν ταλάντων. ἡ δὲ ἐπιστολὴ κατηγό-
ρει Σύλλαιον ὄντα πονηρὸν δῆλον, Οὐβόδαν τε Φαρμακίους δια-
φθεῖραι, καὶ ζῶντος ἔτι κρατεῖν αὐτὸν, τὰς τε τῶν Ἀράβων
μοιχεύοντα, καὶ χρήματα δανειζόμενον, ὥς ἐξιδιώσασθαι
τὴν ἀρχήν. προσέχευεν δὲ ἔδδ' ἐκείνους ὁ Καῖσαρ, ἀλλ' ἀπο-
πέμπει μηδὲν τῶν δῶρων λαβών. τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰσθαίαν
καὶ Ἀραβίαν αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐπεδίδδεν, τὰ μὲν εἰς ἀταξίαν,
τὰ δ' ὡς καταφθειρομένων μηδένα προεσάναι. τῶν γὰρ βα-
σιλέων ὁ μὲν, ἔπω τὴν ἀρχὴν βεβαίαν ἔχων, ἔκ ἱκανὸς ἦν
κωλύειν τὰς ἀδικούντας. Ηρώδης δὲ, ἐφ' οἷς ἡμύνετο τάχιον
ὁργισθέντος αὐτῷ Καίσαρος, ἀπάσας τὰς εἰς αὐτὸν παρανο-
μίας φέρειν ἠναγκάζετο. πέρας δ' ἔδδεν ὁρῶν τῶν περιστά-
των κακῶν, ἔγνω πάλιν εἰς Ρώμην ἀποστέλλειν, εἴ τι δύνατο
μετρίωτερον εὐρεῖν διὰ τε τῶν φίλων, καὶ πρὸς αὐτὸν Καί-

niam Iudaeorum rex esset Caesaris ira deiectus. Item Trachonitae, hanc occasionem nacti, in Idumaeorum praesidium confurgunt, atque una cum Arabibus latrocinantes, qui Idumaeorum agrum populabantur, non solum luctri sed etiam ultionis causa initis modis in eos saeviebant.

4. Herodes autem ista omnia ferre cogeatur, perdita, quam in Caesare habuerat, fiducia, et animum multo quam ante demissiorem gerebat. nam Caesar legationem missam ab Herode ob causae suae defensionem audire nolebat, eamque iterum venientem re infecta remisit. Itaque erat ex istis in magna sollicitudine atque metu, et ei permolestus erat Syllaes, tum quod ei crederetur, tum quod Romae esset, et eo tempore ad maiora spiraret. Nam Obodas quidem diem supremum obierat, Aeneas vero, mutato deinde nomine dictus Aretas, Arabum imperium occupat. Caeterum Syllaes cum per calumnias deturbare, regnumque inuadere nitebatur, magnas largitiones aulicis faciens, multasque Caesari promittens. Aretae quoque Caesar succensebat, quod regnum usurpasset, neque prius ad se scripisset. Verum et ille literas cum muneribus ad Caesarem mittit, et in his auream coronam multa talenta pendentem: quibus in literis Syllaes accusabat, ut qui malus servus esset et Obodam veneno sustulisset, quo etiam vivo rerum dominus fuisset, dum et Arabum uxores adulteraret, et pecuniam mutaretur, ut imperium sibi vendicaret. Caesar autem ne hos quidem legatos audire dignatus est, sed nullo accepto dono remisit. Iudaeae vero et Arabiae regna indies deterius se habebant, tam propter turbas, quibus agitabantur, quam quia nemo erat, qui ei malo mederetur. Nam duorum regum alter nondum certo rex erat; alter vero Herodes, quod semet vindicatum iugerit, Caesarem iratum habens, omnes contumelias perpeti cogeatur. Cum autem nullum finem videret malorum, qui eum circumsteterant, Roman iterum mittere decrevit, si quid aequius amicorum gratia et precibus apud Caesarem posset obtinere.

σαρα τὴν ἐντυχίαν ποιησόμενος. καὶ κεί μὲν ὁ Δαμασκηνὸς ἀπῆλθε Νικόλαος.

ΚΕΦ. ι.

Ὡς Εὐρυκλῆς τὰς Ηρώδης παῖδας διέβαλεν· καὶ ὡς ἔδωκεν αὐτὰς ὁ πατήρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψε. περὶ Συλλαίᾳ ὑπὸ Νικολάου κατηγορηθέντος.

Εξετετάρακτο δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὰς παῖδας αὐτῷ πολὺ χεῖρον ἐχρηκότας κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον. ὅλας μὲν γὰρ, ἔδωκε τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἀσύνοπτον ἦν, ὡς τὸ μέγιστον καὶ δυσχερέστατον τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἡπέλειται τῇ βασιλείᾳ διὰ τῆς τύχης· ἐπέβαινε δὲ καὶ μᾶλλον πύξηθη τότε παρὰ τοιαύτην αἰτίαν. Εὐρυκλῆς ἀπὸ Λακεδαιμόνος, ἐν ἄσημος τῶν ἐκεί, κακὸς δὲ τὴν ψυχὴν ἀνθρώπος, καὶ περὶ τρυφὴν καὶ κολακείαν δεινὸς ἐκτέραν αὐτῶν ἔχειν τε καὶ μὴ δοκεῖν, ἐπιδημήσας ὡς τὸν Ηρώδην, δῶρά τε δίδωσιν αὐτῷ, καὶ πλείω παρ' ἐκείνους λαβὼν, ταῖς εὐκαιρίας τῶν ἐντεύξεων ἐπραγματεύσατο φίλος ἐν τοῖς μάλιστα γινέσθαι βασιλέως. ἦν δ' αὐτῷ καταγωγὴ μὲν ἐν τοῖς Ἀντιπάτρει, πρόσσδος δὲ καὶ συνήθεια πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον· Ἀρχελαῖα γὰρ ἔλεγεν εἶναι τῷ Καππαδόκει διὰ σπυγῆς. ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν ὑπεκρίνατο τιμᾶν· καὶ πολὺς ἦν ἀφανῶς μὲν ἐκθεραπεύων ἅπαντας, αἰεὶ δὲ τοῖς λαλῆμένοις ἢ γινόμενοις προσέχων, ὡς ἐξ αὐτῶν ἀντιχαρίζεσθαι τὰς διαβολὰς. τέλος δὲ τοιοῦτος ἐκάστω κατὰ τὰς συντυχίας ἀπέβαινε, ὡς ἐκείνῳ μὲν εἶναι φίλος, τοῖς δὲ ἄλλοις δοκεῖν κατὰ τὸ συμφέρον ἐκείνῳ προσεῖναι. τὸν οὖν Ἀλέξανδρον προσεκλήσατο νέον ὄντα, καὶ περὶ ὧν ἐπεπόνθει μηδενὶ μὲν, πρὸς ἐκείνον δὲ μόνον ἀδελῶς πεπεισμένον ἐξεῖναι λέγειν· ἐνέφαινε οὖν ἀχθόμενος, ὡς ὁ πατήρ ἡλλοτρίεωτο, καὶ τὰ περὶ τὴν μητέρα διηγείτο καὶ τὸν Ἀντίπατρον, ὅτι παρωδήμενος αὐτὰς τῆς τιμῆς τὰ πάντα ἤδη δύναται. τέττων δὲ ἀνεκτὸν ἔδωκεν ἔφη, κατεσκευασμένῃ πρὸς μῖσος ἤδη τῷ πατρὶ, μηδὲ συμπο-

Atque istam quidem legationem suscepit Nicolaus Damascenus.

CAP. X.

Quomodo Eurycles Herodis filios ad ipsum calumniatus est: utque eos in vincula comiecit pater, et de illis ad Caesarem scripsit. De Syllaeo a Nicolao accusato.

Verum res suae domi, filiorumque, qui multo magis in ipsum eo tempore exacerbati erant, valde turbari coeperunt. Omnino enim nec iam ante obscurum erat, fortunam malorum, quae in homines cadunt, maximum et grauissimum regno ipsius minatam esse: tunc autem inguebat et in maius creuit ex huiusmodi causa. Eurycles quidam Lacedaemonius, honesto loco natus, sed homo nequam, voluptatibus et assentationi deditus, ita tamen tecte, ut non animaduerneretur, cum peregre ageret apud Herodem, multis muneribus ei datis et maioribus acceptis, vrbaritate sua sese in intimam regis amicitiam insinuauit. Antipatri quidem hospitio utebatur, ad Alexandrum vero itabat, multumque cum eo erat; ut qui se Archelao Cappadociae regi familiarissimum esse dictitaret. ideoque Glaphyrae honorem se praebere simulabat: atque in eo totus erat, ut omnes clam coleret, et quae dicerentur et fierent semper obseruabat, ut ita calumniis retineret hominum beneuolentiam. Postremo id consequutus est, ut, cum se in familiaritatem alicuius dedidisset, eius amicus esse videretur; quod si alium frequentaret, id eius gratia facere putaretur. Alexandrum itaque, ut iuuenem, adeo sibi conciliauit, ut ei persuaserit, se tuto posse ei querelas de iis, quae passus fuerat, concedere, id quod alii pudebat nemini. Suam igitur vicem dolens ei aperuit, ut pater ab ipso alienatus esset, narrauitque ei cuncta de matre, itemque de Antipatro, quod is, ipsis ab honoribus repulsis, omnem sibi potestatem arripuisset. Atque ista haud ferenda esse dicebat, praesertim quod pater tantum in eos odium iam conceperat, ut cum ipsis, prout adiciebat, nec

σίοις μηδὲ συλλόγοις ἀνέχεσθαι, λέγων· τοιαῦτα μὲν ἐκεί-
νος, ὡς εἰκὸς, ἐφ' οἷς ἤλγει. τὰς δὲ λόγους Εὐρυκλῆς Ἀντι-
πάτρῳ τῆτις ἀνέφερεν, λέγων μὲν, ὡς ἔχ' ἕνεκα σὺ τῆτ' αὐ-
τὸ ποιεῖν, νικᾶσθαι δὲ ὑπὸ σὺ τιμώμενος τῷ μεγέθει τῷ
πράγματος, καὶ φυλάττεσθαι παρακλεινόμενος τὸν Ἀλέ-
ξανδρον. ὁ γὰρ ἀπαθῶς τῶν ἑκαστον λέγειν, ἀλλὰ τοῖς
ρήμασιν αὐτοῖς εἶναι τὴν αὐτοχειρίαν. Ἀντίπατρος μὲν οὖν
εὖνουν ὑπολαμβάνων ἐκ τῶν, μεγάλας αὐτῷ παρ' ἑκαστα
δωρεὰς ἐδίδε, καὶ τέλος ἤδη πείθει πρὸς τὸν Ἡρώδην ἀνα-
φέρειν τὸν λόγον. ὁ δ' ἐκ ἧν τὴν Ἀλεξάνδρου δύσνοιαν ἐξ ὧν
ἔλεγεν ἀκηκοέναι διηγόμενος ἀπίθανος, ἀλλ' ἔτω διέσθηκε
τὸν βασιλέα, περιάγων αἰεὶ τοῖς ῥήμασι καὶ παροξύνων, ὡς
ἀμετάγνωστον ποιῆσαι τὸ μῖσος. ἐδήλωσε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν
τὸν καίρῳ. εὐθύς γὰρ Εὐρυκλεῖ δίδωσιν πεντήκοντα τάλαν-
τα δωρεάν. ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχέλαον
ἀναβὰς τὸν βασιλέα τῶν Καππαδόκων, τὸν Ἀλέξανδρου
ἐπῆναι, καὶ χρήσιμος ἔλεγεν αὐτῷ εἰς πολλὰ πρὸς τὰς διαλ-
λαγὰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα γεγενησθαι. χρηματιστάμενος
δὲ καὶ παρ' ἐκείνου, πρὶν καταφωραθῆναι τῆς κακοηθείας,
ἀπῆκε. Εὐρυκλῆς μὲν οὖν, ἔδδ' ἐν τῇ Λακεδαιμόνι παυσά-
μενός εἶναι μοχθηρὸς, ἐπὶ πολλοῖς ἀδικήμασιν ἀπεσεβήθη
τῆς πατρίδος.

β'. Ο δὲ τῶν Ἰνδαίων βασιλεὺς ἔχ' ὥτπερ πρότερον εἶ-
χεν πρὸς τε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Αἰσιόβηλον, ἀκύνει μῶ-
νον τὰς κατ' αὐτῶν διαβολὰς, ἀλλ' ἤδη διὰ μίσους οἰκείας
γεγενημένος αὐτός, εἰ καὶ μὴ λέγοι τις, ἐξεργάζετο, πα-
ρατηρῶν ἑκαστα, καὶ πυνθανόμενος, καὶ πᾶσιν ἐνδιδὼς τοῖς
βυλομένοις, εἴ τις ἔχοι τι κατ' ἐκείνων εἰπεῖν, Εὐάρατόν τε
Κῶον Ἀλεξάνδρῳ συνιδέειν. καὶ τῆτο μὲν ἔν καθ' ἡδονὴν
τὸ πάντων ἡδίστον Ἡρώδης ἐλάμβανεν.

γ'. Ἐπιγίνεται δὲ κατὰ τῶν νεανίσκων μῆζόν τι, σκευ-
ωρημένης αἰεὶ τῆς κατ' αὐτῶν διαβολῆς, καὶ πᾶσιν, ὡς εἶ-
πέν, ἄθλα τῆτις προκειμένα, λέγειν τι περὶ ἐκείνων δυσχε-
ρῆς, ὁ πρὸς τῆς τῷ βασιλεύοντος ἐδόκει σωτηρίας. σωματο-

conuiuia nec colloquia communicare sustineat. Talia quidem ipsi, ut verisimile erat, dolor suggerebat. Haec autem verba Eurycles Antipatro referebat, dicens quidem, non illius gratia hoc ipsum se facere, sed tanti esse momenti rem, ut tacere nequeat, quo illi ab Alexandro cauendum esse putet. neque enim singula illorum sine affectu cum dicere, quin non obscuram prae se ferre nocendi voluntatem. Iam vero Antipater, cum ex istis eum sibi amicum opinaretur, ei saepe liberaliter largiebatur: et ad extremum persuasit, ut ea referret Herodi. Ille vero, dum ex iis, quae se audiuisse dicebat de Alexandri maleuolentia, verba faceret, non difficulter fidem inueniebat, atque ita regem affecit, orationis calliditate eum circumnagens atque irritans, ut odium inexpiabile in filium susciperet. id quod ea ipsa hora ostendit. nam Eurycli extemplo quinquaginta talenta dedit. Is vero cum ista accepisset, et Archelaum Cappadociae regem adiisset, ei laudabat Alexandrum, seque ei in componenda cum patre pace magno usus fuisse praedicabat. Hac arte Archelao etiam pecunia emuncto, antequam detegeretur malitia, discessit. Et quidem Eurycles iste, cum postea in Lacedaemone improbus esse non desisset, ob multa facinora a patria relegatus est.

2. Iudaeorum autem rex non ut ante satis habebat criminationes aduersus Alexandrum et Aristobulum audire: verum etiam tam intestino in eos odio flagrabat, ut, si nemo crimineretur, ipse ad criminandum induceret, omnia speculando et explorando; et omnibus, si quid contra eos haberent, dicendi potestatem faciendo: ac perfecit, ut ei referretur, Euaratum Coum cum Alexandro conspissasse. Et hoc quidem omnium libentissime audiuit Herodes.

3. Huc et maius quiddam contra iuuenes accedit, dum nouae semper in eos excogitantur calumniae, et omnes, ut ita dicam, certatim id agunt, ut graue aliquid de iis ad regem deferrent, quod pro salute ipsius facere videretur.

Φύλακες ἦσαν Ηρώδης δύο, κατ' ἰσὺν καὶ μέγεθος τιμώμενοι, Ἰσκανδὸς καὶ Τύραννος. ἔται, προσκρησάντος αὐτοῖς τῷ βασιλέως ἀπεσωσμένοι, τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον ἦσαν συνιπαζόμενοι, καὶ κατὰ γυμνασίαν τιμώμενοι, καὶ τὴν χρυσίον καὶ δωρεάς ἄλλας ἐλάμβανον. εὐθύς οὖν καὶ τέττας ὁ βασιλεὺς ἔχων ἐν ὑποψίᾳ, ἐβασάνιζεν. οἱ δὲ, διακαρτερήσαντες πολὺν χρόνον, ὕστερον ἔλεγον, ὅτι πείθοι Φονεύειν αὐτὰς Ηρώδην Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ περὶ κυνηγέσιον θηρίων διαίκων προσβάλοι. δυνατόν γὰρ εἶναι λέγειν, ὡς ἀπὸ τῶ ἱππευ κατεπαιχθεὶς ἀναπαρεῖη ταῖς ἑαυτοῦ λόγχαις. καὶ γὰρ πρότερον αὐτῷ τοιούτων γεγενῆσθαι πάθος. ἐπέδειξαν δὲ καὶ χρυσίον μὲν ἐν ἱππῶν κατορωρυγμένον, καὶ τὸν ἀρχικύνηγον ἐξήλεγchon, ὅτι καὶ λόγχας αὐτοῖς δοίη βασιλικὰς, καὶ τοῖς Ἀλέξανδρον θρασυεύουσιν ὅπλα, κελεύοντος ἐκείνου.

δ'. Μετὰ τέττας ὁ Φερέαρχος Ἀλεξανδρεὺς ληφθεὶς ἐβασάνιζετο· καὶ γὰρ ἐκείνος αἰτίαν εἶχε δέξασθαι τῇ Φερέᾳ, καὶ παρῆξεν τοῖς νεανίσκοις χρήματα ὑπερχῆσθαι, τὰ κεῖμενα τῶν βασιλικῶν κατ' ἐκείνο τὸ Φερέριον. αὐτὸς μὲν ἂν ἔδδεν ὁμολόγησεν· υἱὸς δὲ αὐτοῦ παρελθὼν ταῦτα ἔφη γενέσθαι, καὶ γραμματα ἐπέδωκεν, ὡς εἶναι εἰκάσαι τῆς Ἀλεξάνδρου χειρὸς. “Τελέσαντες, σὺν Θεῷ εἰπὲν, ἂ προσθῆ-
“μεθα πάντα, ἥξομεν πρὸς ὑμᾶς· ἀλλὰ περὰ θῆτε, καθὼς
“ὑπέχεσθε, δέξασθαι ἡμᾶς τῷ Φερέριῳ.” μετὰ τῆτο τὸ γραμματεῖον, ὁ μὲν Ηρώδης ἔκτετι ἐνδοιασίμως εἶχε περὶ τῆς τῶν παίδων εἰς αὐτὸν ἐπιβουλῆς. Ἀλέξανδρος δὲ Διόφαντον ἔφη τὸν γραμματεῖα μιμήσασθαι τὸν τύπον, καὶ δι' Ἀντιπάτρεα κακωρεῖσθαι τὸ γραμματεῖον. ὁ γὰρ Διόφαντος ἐδόκει τὰ τοιαῦτα δεινός· ἐν ὑστέρῳ δὲ διελογχθεὶς ἐπ' ἄλλοις, ἔτως ἀπέθανε.

ε'. Τῆς δὲ βασανιζέμεντος ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς τὸ πλῆθος προήγαγεν ἐν Ἰεριχᾶντι κατηγορεῖντας τῶν παίδων· καὶ τέττας μὲν ἐκ χειρὸς οἱ πολλοὶ βάλλοντες ἔκτειναν. ὠρμημένων δὲ καὶ τῆς περὶ Ἀλέξανδρον ὁμοίως κτεῖναι, τῆτο μὲν ὁ βασιλεὺς παρητήσατο, διὰ Πτολεμαίῳ καὶ Φερώρῃ τὸ

Erant Herodi satellites duo, qui propter corporis fortitudinem et proceritatem habebantur in pretio, videlicet Iucundus et Tyrannus. Ii, offenso rege depulsi, cum Alexandro equitabant, et, quoniam homines exercitati essent, erant in honore, et auri aliquantum, aliaque dona accipiebant. Quapropter rex eos statim suspectos habuit, et in quaestionem vocauit. Illi vero, postquam diu perstiterant, tandem dixerunt, Alexandrum sibi persuadere voluisse, vt Herodem in venatione feras persequentem occiderent. facile enim confingi posse, equo delapsum fuisset venabulis transfixum esse. nam et ante paene simile quiddam ei acciderat. simulque indicauerunt aurum in equili defossam esse, et venatorum praefectum conuicerunt, sibi regia venabula, et Alexandri aulicis arma, ipsius iussu, dedisse.

4. Post hos comprehenditur et torquetur praefectus praesidii Alexandri: quippe accusatus, promississe adolescentibus sese eos castello recepturum, eisquo regiam pecuniam, quae in ea munitione esset, traditurum. Atque ipse quidem praefectus nihil confessus est: sed prodiit eius filius, et ita esse dixit; literasque tradidit scriptas, vt videbatur, manu Alexandri, in hanc sententiam: "Perfecitis, si Deus voluerit, omnibus, quae instituimus, veniemus ad vos: sed date operam, sicut promisistis, vt nos castello recipiatis." Post hanc schedam non dubitabat Herodes, quin insidiae sibi a filiis paratae fuerint. Alexander autem dicebat, manum suam a Diophanto notario assumulatam, eamque schedam ab Antipatro malitiose effictam. Erat enim Diophantus assumulandarum literarum peritissimus; tandemque alias simulasse conuictus morte poenas dedit.

5. Eos autem, in quos fuerat habita quaestio, produxit rex Hierichunte ad populum, vt accusarent pueros: atque illos quidem multi lapidibus obrutos necarunt. cum vero idem Alexandro et Aristobulo facturi essent, hoc ipsum quidem ne fieri prohibuit rex, per Ptolemaeum et Pheroran.

πλῆθος ἀνατείλας. ἦν δὲ φυλακὴ καὶ τήρησις αὐτῶν, καὶ προσήμιν ἐδίδε, πάντα δὲ ἐπισκοπεῖτο τὰ γινόμενα καὶ λαλόμενα. καὶ τί γὰρ ἢ καταδίκων εἶχον ἀδοξίαν καὶ ὄλεος. ἕτερος δὲ αὐτῶν Αἰριόβουλος, ἐκ βαρυθυμίας ἐπαγόμενος καὶ τὴν ἑαυτοῦ τιτθίδα καὶ πενθερὰν συναλγεῖν αὐτῷ ταῖς συμφοραῖς καὶ μισεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πεθόμενον, “ὃ γὰρ, ἔφη, καὶ σοὶ κίνδυνος ἀπωλείας, διαβεβλημένῃ Συλλαίῳ κατ’ ἐλπίδα γάμων ἅπαντα τὰνθάδε προμηνύειν”; τούτους ἐκείνη ταχὺ μάλα τὰδελοφῶ προσφέρει τοὺς λόγους. ὁ δὲ, ὅτι ἐτι κατασχὼν αὐτὸν, δῆσαι τε κελεύει, καὶ διασῆσαντας ἀπ’ ἀλλήλων ἕσα κακῶς ἐποίησαν ἐπὶ τῷ πατρὶ ταῦτα γραψαμένους ἀποφέρειν. οἱ δὲ, ἐπὶ τοῦτο προστέτακτο αὐτοῖς, ἐγγράφουσιν, ἐπιβελὴν μὲν ἔτε νοῆσαι κατὰ τοῦ γεγεννηκότος, οὔτε συσκευάσασθαι, δρασμῷ δὲ ἐπιβαλέσθαι, καὶ τοῦτο δι’ ἀνάγκην, ὑπόπτῃ καὶ δυσχεροῦς ὄντος αὐτοῖς τῇ βίῃ.

ζ’. Κατὰ τῆτον τὸν χρόνον ἦκοντος ἀπὸ Καππαδοκίας πρεσβευτὴ παρὰ Ἀρχελαῦ, Μήλα τινός, ὅς ἦν δυνάστης τῶν ἐκείνη, βεβλόμενος Ἡρώδης ἐνδείξασθαι τὴν δύσνοιαν Ἀρχελαῦ πρὸς αὐτὸν, ἐκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἦν ἐν τοῖς δεσμοῖς, καὶ πάλιν ἡρώτα περὶ τῆς φυγῆς, ὅπως καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀποχωρεῖν; ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, “πρὸς Ἀρχελαον, ἔφη, “κακῆθεν εἰς Ρώμην ὁμολογήσαντα διαπέμψειν· ἀλλ’ ὃδὲν ἔτε ἀτοπον ἔτε δυσχερὲς ἐντεθυμῆσθαι κατὰ τῇ πατρὸς, “ὃδὲ ὅσα συνεσκευάσαι κακοηθεία τῶν ἐναντίων ἀληθὲς εἶναι τι τῶν. βέλεσθαι δὲ ἀνετάζειν καὶ τὰς περὶ Τύραννον εἰς ἐξέτασιν ἀσφαλεστέραν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπολέσας “θαῖτον, Ἀντικατρεῖ τῷ πλήθει τὰς ἰδίους ἐγκαθισάντος “Φίλκς.

ζ’. Τοιαῦτα λέγοντος, ἐκέλευσεν ἅμα τὸν τε Μήλαν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἄγειν ὡς Γλαφύραν τὴν Ἀρχελαῦ, καὶ πυνθάσθαι παρ’ αὐτῆς, εἰ μηδὲν ἡγνόει τῶν εἰς ἐπιβελὴν Ἡρώδῃ γιγνομένων. ὡς δὲ ἦκον, εὐθύς μὲν ἡ Γλαφύρα, δεσμώτην ἰδὼσα τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπληξάτο τὴν κεφαλὴν,

populi impetum reprimendo. at pueros ita concludendos custodiendosque curauit, vt eos adiret nemo, cunctaque eorum facta et dicta obseruarentur. Et nihil omnino a condemnatis differebant infamia et futuri metu. Eorum autem alter Aristobulus tantum animi dolorem concepit, vt Salomae amitae socruque suae persuadere tentauerit, vt ipsius calamitatem acerbè ferret, eumque odio haberet, qui se eo perduci fineret. "Etenim nonne tu quoque, inquit, in mortis periculo versaris, cum omnia, quae hic fiunt, Syllaeo spe coniugii detegere dicaris"? Haec verba illa protinus Herodi fratri narratum it. Ille vero, vt qui non amplius semet cohibere potuerit, eum sine vlla cunctatione constringi iubet, et vtrumque ab altero separatim scripto prodere quicquid mali in patrem commississent. Illi vero, quoniam ita ipsis mandatum esset, scribunt, se in patrem insidias neque cogitasse neque struxisse: fugam autem adornasse, idque vi coactos, quia suspectam molestamque vitam degerent.

6. Eo tempore, cum venisset ex Cappadocia legatus ab Archelao, Mela quidam, vnus ex illius dynastis, volens Herodes ei ostendere Archelai in se maleuolentiam, Alexandrum vinctum acciuit ad se, et ex eo iterum quaesivit de fuga, quoniam et quo pacto discedere decreuissent? Ad quod respondit Alexander: "ad Archelaum, qui se inde Romam eos missurum promississet: verum in patrem nihil quidem sceleris aut maleficii conatos fuisse, neque eorum, quae ipsis ab aduersariis malitiose imponerentur, quicquid verum esse. voluisse etiam se, vt de Tyranno et illo altero circumspectius haberetur quaestio, sed illos celerius periisse, auctore Antipatro, qui amicos suos inter multitudinem summisisset.

7. Haec eo dicente, iussit Herodes, vt Melas et Alexander ad Glaphyram Archelai filiam ducerentur; et ex ea quaereretur, ecquid insidias Herodi structas sciret. Quo vt ventum est, Glaphyra, simulac vinctum conspexit Alexandrum, caput sibi percussit, animoque con-

καὶ καταπληξαμένη, μέγα καὶ συμπαθὲς ἀνώμωξεν. ἦ δὲ καὶ τῷ νεανίσκῳ δάκρυα, καὶ τῶν παρόντων ὀδυνηρά τις θεὰ, μέχρι πλείονος ἔδδ' ἐφ' οἷς ἦκον εἰπεῖν ἢ πράττειν δυσαιμένων. ὅψε δὲ τοῦ Πτολεμαίου, τάτῳ γὰρ ἄγειν αὐτὸν ἐπετέτακτο, φράζειν κελεύσαντος, εἴ τι τῶν πραττομένων ἢ γυνὴ σύνοιδεν αὐτῷ. "τί δὲ ἐκ ἂν, ἔφη, συνέγνω τῇ "ψυχῇς ἐμοὶ σβεργομένη πλέον, καὶ κοινωνῶσα τέκνων;" ἔδδ' ἐπὶ πρὸς ταῦτα μὲν ἀνεβόησεν, "ὥς συνειδέη μὲν ἔδδ' ἄπο- "πον· εἰ δὲ φέροι πρὸς σωτηρίαν τὴν ἐκείνῃ τὸ καὶ κατ' αὐ- "τῆς τί ψεύσασθαι, πάντα ὁμολογεῖν." ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, "ἀσεβὲς μὲν ἔδδ' ἐπὶ, ἔπειν, ἔδδ' ὧν ὑπονοῶσιν ἔς ἡμῖνα ἔχρη, "ἔτε αὐτὸς ἐνενόησα, ἔτε σὺ ἔδδ' οἶσθα, ἀλλ' ὅτι παρ' Ἀρ- "χέλαον ἀποχωρεῖν ἐγνώκειμεν κακέειπεν εἰς Ρώμην." ταῦτα κακέειπεν ὁμολογῶν, ὁ μὲν Ηρώδης, Ἀρχέλαον ἐξεληλέχ- χθαι τῆς πρὸς αὐτὸν δυσνοίας ὑπολαβὼν, δίδωσιν Ολύμ- πῳ καὶ Οὐλομνίῳ γράμματα, κελεύσας ἐν παράπλῳ μὴ Ελεῖσθαι τῆς Κιλικίας προχόντας, Ἀρχελαῷ τὸ περὶ τέτῳ ἀποδῆναι, καὶ μεμφαμένους, ὅτι τῆς ἐπιβλητῆς ἐφάψατο τοῖς πασίν, ἐκέειπεν εἰς Ρώμην πλεῖν. καὶ εὐρωσιν ἀνύσαν- τά τι Νικόλαον, ὥς μηκέτι αὐτῷ δυσχεραίνειν Καίσαρα, δι- δόναι τὰς ἐπιστολάς, καὶ τῆς ἐλέγχης, ἔς κατὰ τῶν νεανί- σκων κατεσκευασμένους ἀπέστειλεν. Ἀρχέλαος μὲν οὖν ἀπι- λογεῖτο, δέξασθαι μὲν τοὺς νεανίσκους ὁμολογήσας διὰ τὸ συμφέρον αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τῷ πατρὶ, μὴ χαλεπώτερόν τι προσεθῆναι κατ' ὀργὴν ὧν ὑπόπτως ἔχοντες ἐσασιάζον, ἔ- μὴν καὶ πρὸς Καίσαρα πέμψειν, ἔδδ' ἄλλο τι κατὰ δύσνοι- αν τὴν πρὸς ἐκείνον ὁμολογήσας τοῖς νεανίσκοις.

ἦ. Εἰς δὲ τὴν Ρώμην ἀποκομιθέντες, ἔχόν τε καιρὸν ἐπιδῆναι τὰ γράμματα τῷ Καίσαρι, διηλλαγμένον εὐρόντες Ηρώδην. τὰ γὰρ περὶ τὴν Νικολάου πρεσβείαν ἀπέβη τῆτος τὸν τρόπον. ὥς ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν ἐγένετο, πρῶτον μὲν ἐκ ἐφ' οἷς ἐληλύθει μόνον, ἀλλὰ καὶ Συλλαίῃς κατηγορεῖν ἤξις. καὶ οἱ Ἀραβες δῆλοι πρὸ τῆς ἐν- τυχίας ἦσαν ἀλλήλους πολεμοῦντες, ὑπονοήσαντες ἐξ αὐτῶ,

seruata magnum tristemque ploratum edit. Quin et iuueni manarunt lacrymae, atque iis, qui aderant, miserabile adeo erat spectaculum, ut diu id, cuius causa venerant, dicere aut facere nequirent. Tandem vero cum Ptolemaeus (huic enim mandatum erat, ut illum duceret) iussisset dicere, ecquid ei factorum conscia foret mulier; "qui potuit," inquit, non conscia esse, quae mihi sit vel ipsa anima carior, et communes mecum natos habeat?" Ad haec quidem illa exclamauit, "nullius se malae rei consciam: sed tamen, si eius utilitas posulet, ut aliquid vel contra se ipsam inuentiatur, omnia confessuram." Tum Alexander, "scelus quidem, inquit, nullum eorum, quae suspicantur, quos minime omnium decebat, neque ego cogitavi, neque tu nosti, nisi quod ad Archelaum nos recipere decreueramus, et inde Romam." Illa etiam illa farente, Herodes, ratus Archelaum maleuolentiae in se conuictum esse, dedit Olympo et Volumnio literas, iussitque, ut inter nauigandum ad Eleusiam Ciliciae insulam appulsi Archelao scriptum de his redderent, et, post expostulationem, quod insidiarum particeps cum filiis suis fuisset, recta inde Romam nauigarent. et si quid illic a Nicolao expeditum inuenirent, adeo ut Caesar ipsi non succenseret, literas ei et testimonia traderent, quae contra adolescentes parata mittebat. Caeterum Archelaus sese purgabat, de susceptione quidem iuuenum confitendo, quod e re illorum ipsorum esset patrisque, ne quid praeterea durius in eos statueret, dum illis succenseret ob ea, quorum ex suspicione orta esset dissensio; non tamen misurum fuisse ad Caesarem, neque aliud quidquam ex sua in illum maleuolentia iuuenibus promississe.

8. Cum autem Romam peruenissent, opportunitatem habuerunt literas tradendi Caesari, quod eum Herodi reconciliatum offenderunt. Nam Nicolai legatio hunc in modum se habuit. Quamprimum Romam venit et in palatium profectus est, visum est ei non solum id agere, cuius causa venerat, verum etiam Syllaeum accusare. Nam Arabes, priusquam cum iis colloqueretur, aperte inter se dissentiebant, quorum nonnulli cum se a Syllaeo sub-

καὶ τῷ Νικολάῳ προσελθόντες, τὰς ἀδικίας ἀπάσας ἐμή-
 τυον, καὶ τῶν Οβόδω ὡς διαφθαρέντων πλείστων ἐκφανῆ
 τεκμήρια παρέχοντες. ἦν γὰρ καὶ τῶν γραμμάτων αὐτῷ
 κατὰ τὴν ἀπόσασιν ὑφηρεμήνα, διὰ τῶν ἡλεγχον. ὁ δὲ
 Νικόλαος ἐπιτυχίαν ταύτην ὁρῶν αὐτῷ προσγεγενημένην, δι'
 αὐτῆς ἐπραγματεύετο τὸ μέλλον, ἐπείγων ἐλθεῖν εἰς διαλ-
 λαγὰς Ἡρώδῃ ποιῆσαι Καίσαρα. σαφῶς γὰρ ἠπίετο βα-
 λομένῳ μὲν ἀπολογησασθαι περὶ ὧν ἐπραξεν ἐκ ἑσόδων
 παρρησίαν· ἐθέλοντι δὲ κατηγορεῖν Συλλαίᾳ, γενήσεσθαι κατ-
 ῥὸν ὑπὲρ Ἡρώδῃ λέγειν. συνεσώτων οὖν ἐπ' ἀλλήλους καὶ δο-
 θείσης ἡμέρας, Νικόλαος, παρόντων αὐτῷ τῶν Ἀρέτα πρέ-
 σβων, τὰ τε ἄλλα κατηγορῶν τῇ Συλλαίᾳ, "τὴν τε τῇ βα-
 "σιλέως ἀπώλειαν λέγων καὶ πολλῶν Ἀράβων, χρεήματα τε
 "ὡς εἴη δεδανεισμένος ἐπ' ἑδὲν ὑγιᾶς, καὶ μοιχείας ἐξελεγ-
 "χων, ἃ τῶν ἐν Ἀραβίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Ρώμῃ γυ-
 "ναικῶν· προσετίθει δὲ τὸ μέγιστον, ὡς ἐξαναστῆσαι Καί-
 "σαρα, μηδὲν ἀληθὲς διδάξας ὑπὲρ τῶν Ἡρώδῃ πεπραγμέ-
 "νων." ὡς δὲ ἤκεν ἐπὶ τῆτον τὸν τόπον, ὁ μὲν Καίσαρ ἐξῆρ-
 γεν αὐτὸν τῆτο μόνον ἀξιῶν ὑπὲρ Ἡρώδῃ λέγειν, "ὡς ἃ στρα-
 "τιὰν ἡγαγεν εἰς Ἀραβίαν, μηδὲ διαχιλίς καὶ πεντακοσίως
 "ἀποκτείνειεν τῶν ἐκεῖ, μηδὲ αἰχμαλώτους λάβοι τὴν χώραν
 "διαρπάσας." πρὸς ταῦτα ὁ Νικόλαος, "ὑπὲρ τῆτον, εἶπῃ,
 "καὶ μάλιστα διδάξεν, ὅτι μηδὲν ἢ τὰ πλεῖστά γε αὐτῶν ἃ
 "γέγονεν, ὡς σύ τε ἀκήκοας, καὶ δίκαιον ἦν χαλεπώτερον ἐπ'
 "αὐτοῖς φέρειν." πρὸς δὲ τὸ παράδοξον Καίσαρος ἐνδόντος
 αὐτὸν ἀκροατὴν, τὸ θάνατον εἰπὼν τῶν πεντακοσίων ταλάν-
 των, καὶ τὴν συγγραφὴν, ἐν ἣ καὶ τῆτο ἦν προσγεγραμμέ-
 νον, ἐξεῖναι τῆς προθεσμίας παρελθούσης ῥύσια λαμβάνειν
 ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας, "τὴν μὲν στρατιὰν ἃ στρατιὰν ἔλεγε,
 "ἀλλ' ἐπὶ δικαίαν τῶν ἰδίων ἀπαίτησιν χρημάτων· καὶ
 "μηδὲ ταχὺ ταύτην, μηδὲ ὡς ἐπέτρεπον αἱ συγγραφαί,
 "πολλάκις μὲν ἐπὶ Σατρενῖνον ἐλθόντα καὶ Ουολῆμνιον τῆς
 "τῆς Συρίας ἡγεμόνας· τελευταῖον δὲ, ἐν Βηρυτῷ τούτων
 "ἐναντίον Συλλαίᾳ τὴν σὴν τύχην ἐπομόσαντος, ἢ μὴν ἐντός

duxissent, ad Nicolaum se applicuere, facta omnia iniusta
 ei indicantes, manifestisque indiciis ostendentes, eum
 multos ex Obodae hominibus interfecisse. cum enim dis-
 cessionem fecissent, subreptae erant literae, quibus ipsum
 redarguebant. Quam rem sibi valde opportunam videns
 Nicolaus, ea utebatur ad id, quod sibi agendum erat,
 modis omnibus studens, ut Caesarem cum Herode in
 gratiam redire faceret. Certo enim sciebat, si vellet
 Herodis facta defendere, non habiturum audientiam; sin
 Syllaecum accusare constitueret, fore, ut occasio sibi dare-
 tur Herodis causam melius agendi. Contestata igitur li-
 te, dictaque die, Nicolaus, adstantibus sibi Aretae le-
 gatis, et alia Syllaeco obiciebat, "et quod regi suo Ara-
 bumque multis perniciem attulisset, quodque ad pertur-
 bandum statum pecunias mutuo sumisset; eum etiam ar-
 guebat mulieres corrupisse, tam Romae, quam in Arabia:
 et, quod maximum esset, adiciebat, Caesarem alienasse,
 "quod ipsum nihil veri de gestis ab Herode docuerit."
 Vbi autem ad hunc locum ventum est, eum interpellabat
 Caesar, iubens hoc unum diceret de Herode, "annon ex-
 ercitus in Arabiam duxisset, et bis mille et quingentos
 "homines illic occidisset, et direpto agro abduxisset capti-
 vos?" Ad haec Nicolaus, "de his se vel maxime, aie-
 bat, docere posse, haec partim nihil habere veri, par-
 tim non ita facta, ut tuto intellexisti, nec ut ob ea me-
 rito succensere Herodi debeas." His praeter opinionem
 auditis, et Caesare attentorem se praebente, cum nar-
 rasset de quingentis talentis mutuo datis, et de Syngra-
 pha, in qua cautum fuerat, ut liceret Herodi, ubi dies
 praestituta cessisset, pignora capere ex universa Arabum
 terra, "hanc expeditionem non expeditionem esse dicebat,
 "sed iustis de causis pecuniae sibi debitae exactionem. ne-
 que tamen huc festinanter decurrisset Herodem, ne tum
 "quidem, cum formula cautionis id permetteret, sed post
 "aditos aliquoties Syriae duces Saturninum et Volu-
 mnium: denique, postquam apud Berytum his coram
 "Syllaeus per tuam fortunam iurasset, omnino intra tri-

"ἡμεῶν τριάκοντα παρέξεν τὰ χρέματα, καὶ τοὺς ἐκ τῆς
 "ἀρχῆς τῆς Ηρώδου πεφευγότες. ὦν οὐδὲν ποιήσαντας
 "Σύλλαίου πάλιν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐλθεῖν Ηρώδην, καὶ
 "κείνων ἐφέντων αὐτῷ λαμβάνειν τὰ ρύσια, μόλις οὕτως
 "ἐξελθεῖν σὺν τοῖς περὶ αὐτόν. ὁ μὲν δὲ πόλεμος, ὡς ἔτοι
 "τραγωδοῦντες ἔλεγον, καὶ τὰ τῆς ἐπιστρατείας τοιαῦτα.
 "καίτοι πῶς ἂν εἴη πόλεμος, ἐπιτρεψάντων μὲν τῶν σῶν
 "ἡγεμόνων, δεδωκυίας δὲ τῆς συνθήκης, ἡσιβημένῃ δὲ με-
 "τὰ τῶν ἄλλων Θεῶν, καὶ τοῦ σοῦ, Καίσαρ, ὀνόματος.
 "τὰ δὲ περὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐξῆς ἤδη λεκτέον. ληστὰί
 "τῶν τὸν Τράχωνα κατοικούντων, τεσσαράκοντα τὸ πρῶ-
 "τον, εἴτα αὖθις πλείονες, τὰς Ηρώδου κολάσεις διαφεύ-
 "γοντες, ὁρμητήριοι ἐποίησαντο τὴν Ἀραβίαν. τούτους ὑπε-
 "δέξατο Σύλλαιος ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους τρέφων, καὶ
 "χώραν ἔδωκε νέμεσθαι, καὶ τὰ κέρδη τῶν ληστῶν αὐτός
 "ἐλάμβανεν. ὡμολόγησε δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὄρ-
 "κοις ἀποδώσειν κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ δανείᾳ προθεσμίαν.
 "καὶ δύναιτο ἂν ἐκ ἐπιδείξαι κατὰ τὸ παρὸν ἄλλέν τινα
 "τῆς Ἀράβων χώρας, ἢ τούτους ἐξηρημένους, ἢ δὲ πάντας,
 "ἀλλ' ὅσοι μὴ λαθεῖν ἴχυσαν. οὕτως οὖν καὶ τοῦ τῆς αἰχ-
 "μαλωσίας ἐπιφθόου συκοφαντήματος πεφηνότος, μέ-
 "γιστον, ὃ Καίσαρ, κατάμαθε πλάσμα καὶ ψεῦσμα πρὸς
 "τὴν σὴν ὀργὴν αὐτῷ ποιηθέν. Φημί γάρ, ἐπελθούσης ἡμῖν
 "τῆς Ἀράβων δυνάμεως, καὶ τῶν περὶ Ηρώδην πεσόντος ἐνός
 "καὶ δευτέρου, τότε μόλις ἀμυνομένου, Νάικεβον τὸν στρα-
 "ηγὸν αὐτῶν, καὶ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι τοὺς πάντας, ὧν
 "ἔκασον αὐτὸς εἰς ἑκατὸν ἀναφέρων, διχιλίῃς καὶ πεντα-
 "κοσίαις τῆς ἀπολωλότας ἔλεγε.

θ'. Ταῦτα μᾶλλον ἐκίνει τὸν Καίσαρα, καὶ πρὸς τὸν
 Σύλλαιον ἐπιστραφείς, ὀργῆς μετὸς, ἀνέκρινεν, ὅποσοι τεθνή-
 κασι τῶν Ἀράβων. ἀπορριμένῃ δὲ αὐτῷ, καὶ πεπλανηθῆναι
 λέγοντος, αἱ τε συνθήκαι τῶν δανείων ἀνεγινάσκοντο, καὶ
 τὰ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, πόλεις τε ὅσαι ληστῆγία κατη-
 τιῶντο. καὶ πέραις εἰς τῷτο κατέστη Καίσαρ, ὡς τῷ μὲν Σουλ-

"gesimum diem se et nomen exsolviturum, et dediturum
 "qui ex ditione Herodis in Arabiam profugerant. et cum
 "horum nihil Syllaecus praestitisset, iterum ab Herode ap-
 "pellatos duces; cumque hi ei permisissent pignora cape-
 "re, vix tandem cum suis profectum in Arabiam. Equi-
 "dem hoc, inquit, est, quod tragice exaggerantes bel-
 "lum appellant, atque eiusmodi erat ista expeditio. At
 "quo modo bellum dicatur haec iuris persecutio, post
 "impetratam a ducibus a te datis veniam, idque ex prae-
 "scripto cautionis, post violatum et Deorum aliorum nu-
 "men et tui, Caesar, nominis maiestatem. Iam restat
 "dicere, quae ad captos homines pertinent. Cum Tra-
 "chonitae latrocinari coepissent, quadraginta primum, mox
 "etiam complures, ne ab Herode ad supplicium raperen-
 "tur, in Arabiam perfugerunt. Hos recepit Syllaecus, et
 "omnium hominum in damnum aluit, locumque ad habi-
 "tandum dedit, immo et horum ex latrociniiis quaestus par-
 "tem in se vertit. Eodem tamen iuramento spondit,
 "hos se dediturum illa ipsa die, quae et pecuniae exsoluen-
 "dae erat praestituta, nec potest ostendere in praesenti
 "quemquam alium praeter hos ex Arabia abductum, ac ne
 "hos quidem omnes, sed qui latebras reperire nequibant.
 "Iam cum videris illud invidiae plenum de hominibus ca-
 "ptis nihil esse nisi calumniam, rogo aliud, Caesar, cognos-
 "cas nequissimum figmentum et mendacium, quo usus hic
 "est, ut te ad iram concitaret. Pro cognito enim affirmo,
 "cum in nostras partes irrupisset Arabum exercitus, et eo-
 "rum, qui Herodi parebant, unus atque alter periissent, tum
 "denuum, et non ante, sua tutante Herode, occubuisse Na-
 "gebum illorum ducem, et vna homines non supra xxv.
 "e quorum iste singulis centenos faciens, bis mille et quin-
 "gentos narrabat occisos.

9. Caesarem iam ante nutantem haec maxime commo-
 verunt; et ad Syllaecum versus, iam manifestus irae, quae-
 rit, quot Arabes interierint. Illo autem haerente, et male
 se edoctum satente, lecta est rei creditae cautio, lectae et
 ducum literae, et ciuitatum querelae de latrociniiis. Tan-
 dem eo perductus est Caesar, ut capitis quidem Syllaecum

λαίᾳ κατάγωνναι θάνατον, Ηρώδης δὲ διαλλάττεσθαι, μετάνοιαν ἐφ' οἷς ἐκ διαβολῆς πικρότερον ἔγραψεν αὐτῷ πεπονθῶς, καὶ τι τοῖτον εἰπεῖν εἰς τὸν Σύλλαιον, ὡς ἀναγκάσειεν αὐτὸν ψεύδει λόγῳ πρὸς ἄνδρα φίλον ἀγνωμονῆσαι. τὸ δὲ σύμπαν, ὁ μὲν Σύλλαιος ἀνεπέμπετο, τὰς δίκας καὶ τὰ χρεῖα τοῖς δεδανεικόσιν ἀποδώσων, εἴτα ἔτι κολαθησόμενος. Ἀρέτα δὲ ἐκ εὐμενῆς ἦν Καῖσαρ, ὅτι τὴν ἀρχὴν μὴ δι' ἐκείνῃ κατ' αὐτὸν ἔλαβεν. ἐγνώκει γὰρ καὶ τὴν Αραβίαν Ηρώδης διδόναι· διεκάλυψε δὲ τὰ παρ' ἐκείνῃ πεμφθέντα γράμματα. ταῖς γὰρ περὶ τὸν Ολυμπον καὶ Ουολέμνιον, εὐμενῇ Καίσαρα πυθομένοις, εὐθύς ἐδοξεν ἐξ ἐντολῆς Ηρώδου τὰ περὶ τῶν παίδων γράμματα καὶ τὰς ἐλέγχους ἀναδιδόναι. Καῖσαρ δὲ ἀναγνὼς, τὸ μὲν ἀρχὴν ἄλλην προσιδέειν γέροντι, καὶ κακῶς πράττοντι τὰ περὶ τὰς παῖδας, ἐκ ᾧ ᾤθη καλῶς ἔχειν. δεξιόμενος δὲ τὰς περὶ Ἀρέταν, καὶ τὸτο μόνον ἐπιτιμήσας, ὡς προπετεῖα χεῖρα τοῦ, τῷ μὴ παρ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν ἀναμένειν λαβεῖν, τὰ τε δῶρα προσήκατο, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐβεβαιώσατο.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς, Καῖσαρος ἐξῆστίαν δόντος, ἐν Βηρυτῷ παρὰ τῷ συνεδρίῳ κατηγορήσας τῶν παίδων Ηρώδης· οἷά τε Τήρων, ἀμέτρον καὶ στρατιωτικῇ παρρησίᾳ χρώμενος, πέπονθε. περὶ τελευτῆς νεανίσκων, καὶ ταφῆς αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ηρώδης δὲ γράφει διηλλαγμένους ἐπὶ τε τοῖς πασιν ἄχθεσθαι, λέγων, “καὶ δέον, εἰ μὲν ἀνοσιώτερόν τι τετολιμῆκασιν, ἐπεξῆναι πατραλοίας ὄντας· αὐτῷ γὰρ ἐφῆναι ταύτην τὴν ἐξῆστίαν. εἰ δὲ δρασμὸν ἐνενόησαν, ἄλλως νεθετήσαντα μηδὲν ἀνήκεσον διαπράττεσθαι. συμβαλεῖν δὲ ἔχειν αὐτῷ συνέδριον ἀποδείξαντα περὶ Βηρυτὸν, ἐν ᾗ κατ' οἰκοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ παραλαβόντα τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ τὸν βασιλεῖα τῶν Καππαδόκων Ἀρχέλαον, ὅσους τε τῶν ἄλλων αἰεταὶ Φιλία τε καὶ ἀξιώματι εἶναι ἐπιφανεῖς,

damnaret, Herodi vero conciliaretur, ut quem iam poeniteret eorum, quae calumniis inductus duriora ipsi scriperat; et Syllaen hoc quoque exprobraret, sese eius falsis verbis adductum, ut in amicum veterem amicitiae officia exueret. In summa, remittitur Syllaenus iure functurus, et aes alienum soluturus, deinde afficiendus supplicio. Aretae autem parum amicus erat Caesar, quod per se, non expectata ipsius voluntate, regnum arripuisset. Constituerat enim et Arabiam Herodi dare: sed huic rei obliterunt literae; quas de pueris miserat Herodes. Nam cum Olympus et Volumnius placatum esse Caesarem audivissent, illico eis, prout iusserat Herodes, visum est, literas de filiis ei reddere et argumenta ad insidias illorum parafaciendas. Quibus lectis Caesar haud consultum putavit, alterum imperium et seni et circa pueros laboranti addere. Itaque Aretae homines admisit; et eo ob id duntaxat reprehenso, quod temere fecisset, non expectando, dum regnum a se haberet, munera accepit et ei principatum confirmavit.

CAP. XI.

Quomodo Herodes, Caesaris permisso, Beryti in Iudicum assessu filios accusavit: quaeque Teron, immoderata et militari libertate usus, passus est. De morte iuuenum et eorum sepultura in Alexandrio,

Herodi autem reconciliatus Caesar ad eum scribit huiusmodi verbis: "Dolere se vicem eius, qui tales haberet filios, oportereque in eos, si quid grauioris sceleris susceperant, ut parricidas animaduertere: se enim ei eius rei potestatem facere. Sin nihil nisi fugam instituerant, corrigendos aliter, neque ad extrema veniendum. Se etiam suadere, ut ea de re iudicium haberet concilio indicto apud Berytum, in qua Romani degerent, et aduocatis ducibus, et Cappadociae rege Archelao, omnibusque reliquis, quos sibi amicos et dignitate illustres putaret,

“μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ὅτι χρὴ διαλαμβάνειν.” Καίσαρ μὲν τοιαῦτα ἐπέτελλεν. ὁ δὲ Ηρώδης, τῶν γραμμάτων ὡς αὐτὸν ἀπενεχθέντων, περιχαρὴς μὲν εὐθὺς ἐπὶ ταῖς διαλαγαῖς ἐγγόνει, περιχαρὴς δὲ καὶ τῷ πάντα ἐξῆναι κατὰ τῶν παίδων αὐτῶ. καὶ πῶς τὸ μὲν εὐπράττειν, ἐν τῷ πρότερον χαλεπὸν μὲν, ἀλλ’ οὔτε θρασὺν, οὔτε προπιτῆ, πρὸς τὴν ἀπώλειαν τῶν τέκνων παρείχεν αὐτόν· ἐν δὲ τῷ τότε μεταβολῆς ἀμείνονος καὶ παρρησίας ἐπιλαβόμενος, τὸ μῦθος ἐκαινοδόξει τὴν ἐξουσίαν. διέπεμπεν οὖν ὅσους ἐδόκει καλεῖν εἰς τὸ συνέδριον, Ἀρχελάω χωρεῖς. ἐκείνου γὰρ δι’ ἔχθος ἐκ ἧζίω παρατυγχάνειν, ἢ καὶ τῇ προαιρέσει νομίζων ἐμποδῶν ἔσεσθαι.

β’. Γενομένων δὲ ἐν Βηρυτῷ, τῶν τε ἡγεμόνων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσους ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκάλεσε, τὰς μὲν παῖδας, ἃ γὰρ ἧζίω παράγειν εἰς τὸ συνέδριον, ἐν κώμῃ τινὶ Σιδωνίῳ εἶχε, Πλατάνῃ καλεσμένη, πλησίον τῆς πόλεως, ὡς ἔχειν, εἰ κληθεῖν, παρ᾽ αὐτῇσαι. μόνος δὲ καθ’ αὐτὸν εἰσελθὼν, ἑκάττον καὶ πεντήκοντα συγκαθημένων ἀνδρῶν, κατηγορεῖ κατηγορίαν ἐκ ὀδυνηρὰν ὡς πρὸς ἀνάγκην ὧν ἡτύχει, πλείστον δὲ ἀποικοῦσαν ἢ πατὴρ ἐπὶ πασὶν εἴποι. βίαιος γὰρ ἦν, καὶ περὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς αἰτίας ἐτετάρακτο, καὶ μέγιστα θυμοῦ καὶ ἀγριότητος ἐνεδίδε σημεῖα, τὰς τε ἐλέγχας ἐκ ἐκείνοις ἐπιτρέπων καταμαθεῖν· ἀλλὰ συνηγορίαν αὐτοῖς προσιδεῖς, πατρὶ κατὰ παίδων ἀσχέμονα, καὶ τὰ γραφέντα δι’ αὐτῶν ἐκείνων ἀναγινώσκων, ἐν αἷς ἐπιβληὴ μὲν ἢ τίς ἐπίνοια δυσσεβείας ἐκ ἐγγεγραπτο, μόνον δὲ ὡς Φυγεῖν βελεύονται, καὶ λαιδορίαι τινὲς εἰς αὐτὸν ὀνείδη περιέχουσαι διὰ τὴν δύσνοιαν. ἐφ’ αἷς ἐκεῖνος ὡς ἐγένετο, μᾶλλον τε ἐξεβόα, καὶ τὸ περιὸν εἰς ὁμολογίαν τῆς ἐπιβληῆς δι’ ἐκείνων ἠύξανε, ἐπομνύμενος, ὡς ἦδιον αὐν εἶρατο τῆς ζωῆς, ἢ τοιούτων ἀκῆειν λόγων. τὸ δὲ τελευταῖον εἰπὼν, “ὅτι καὶ τῇ Φύσει, καὶ τῇ Καίσαρος δόσει τὴν ἐξουσίαν αὐτὸς ἔχει,” προσέθηκε καὶ πάτριον αὐτῷ νόμον, ὃς ἐκέλευσεν, “εἰ τῷ κατηγορηθέντος οἱ γονεῖς ἐπιθοῖεν τῇ κεφαλῇ τὰς χεῖρας,

"eorum sententiam in iudicio ferendo sequeretur." Ita quidem Caesar ad eum scripsit. Herodes vero, literis ad ipsum perlatis, laetitia statim gestiens exultabat, tum quod Caesar secum in gratiam rediisset, tum propter potestatem sibi factam de filiis pro arbitrio statuendi. Et nescio, quo modo factum est, ut qui prius in secunda fortuna durus quidem pater fuerat, non tamen temerarius, aut praeceps ferebatur ad filiorum interitum, nunc rebus suis in melius mutatis et fiducia fretus, nouo more laxauerit habenas odiis. Aduocauit itaque quos visum est ad concilium; sed Archelaum non aduocauit: noluit enim, ut is interesset ex suo in eum odio, aut quod vereretur, ne voluntati suae repugnaturus esset.

2. Postquam autem duces, atque alii, quos ab vrbi-
bus accersuit, Berytum aduenerunt, filios quidem (nam
in concilium eos adducere noluit) in vico Sidoniorum,
nomine Platana, collocauit, prope urbem, ut sisti possent;
si forte vocarentur; solusque per se in curiam ingressus,
centum et quinquaginta virorum in confessu vsus est accu-
satione, non tam propter infortunium et necessitatem mi-
serabili, quam patri filios criminanti valde indecora. Nam
vehemens erat, et in crimine demonstrando turbidus, et
maxima furoris et agrestis immanitatis prae se ferebat in-
dicia; non permittens assessoribus, ut argumenta ponde-
rarent atque perpenderent: sed, haud conuenienter patri
contra filios, ipse ea tuens atque defendens, et quae ab
illis scripta erant legens, in quibus nihil insidiarum inerat,
aut sceleris, quod machinati fuerant, sed tantum cogitatam
fugam continebant, et maledicta quaedam in patrem con-
tumeliosa, propter eius in eos malevolentiam. Ad quae
ubi ventum est, exclamabat etiam vehementius, crimen-
que exaggerabat, perinde ac si de insidiis confessi fuissent,
iurans se vitam amittere maluisse, quam talia audire. Postre-
mo autem, cum dixisset, "se tum iure naturae, utpote pa-
trem, tum permissu Caesaris potestatem habere," addi-
dit et legem patriam, quae iulit; "ut, si parentes filio
"accusato manus in caput imponant, necesse habeant cir-

“ἐπ’ ἀνάγκης εἶναι τοῖς περιεσῶσι βάλλειν, καὶ τῷτον ἀποκτείνειν τὸν τρόπον. ὅπερ ἔτοιμος ὦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι καὶ τῇ βασιλείᾳ ποιεῖν, ὅμως ἀναμείναι τὴν ἐκείνων κρείσιν· ἤκειν μέντοι, δικαστὰς μὲν ἔχ’ ἔτις ἐπὶ Φανεροῖς οἷς ἐκ τῶν παίδων ὀλίγας πάθοι, συνοργισθῆναι δὲ καιρόν ἔχοντας, ὡς ἔδει καὶ τῶν πόρρῳ γεγονότων ἀμελήσαι τοιαύτης ἐπιβελῆς ἄξιον.

γ’. Ταῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, καὶ τῶν νεανίσκων οὐδὲ ἕως τῆς ἀπολογίας παρηγμένων, συμφρονήσαντες οἱ κατὰ τὸ συνέδριον, ὡς ἐπικειρίας καὶ διαλλαγῶν χεῖρον ἔχοιεν, τὴν ἐξουσίαν ἐβεβαίουν αὐτῷ. καὶ πρῶτος μὲν Σατρενίνος ἀνὴρ ὑπατικός, καὶ τῶν ἐπ’ ἀξιώματος, ἀπεφώνησε τὴν γνώμην αἰδομένησαν περιστάσει χρώμενος. ἔφη γὰρ ὑπαταδοσάζειν μὲν τῶν Ηρώδου παίδων, κτείνειν δὲ ἂν οἷα· ὧς δὲ δίκαιον, αὐτὸς παῖδας ἔχων, καὶ τῇ πάθους μείζωνος ὄντος, εἰ καὶ πάντα δι’ αὐτῆς δευσιύχηκε.” μετ’ ἐκείνων οἱ Σατρενίνου παῖδες, εἶποντο γὰρ αὐτῷ τρεῖς ὄντες προσβευταί, τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφώνησαντο. Οὐολέμμιος δὲ ἀντικρὺς ἔφη κολάζειν θανάτῳ τὰς ἔτις ἀσεβήσαντας εἰς τὸν πατέρα. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τῶν ἐξῆς οἱ πλείους, ὥςτε μηκέτι ἄλλὰ τι δοκεῖν, ἢ καταδεδικάσθαι τὴν ἐπὶ θανάτῳ τῆς νεανίσκου. καί κεῖθεν μὲν εὐθύς Ηρώδης ἤκεν, ἄγων αὐτῆς εἰς Τύρον, καὶ τῇ γὰρ Νικολάου πλεύσαντος ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς Ρώμης ἐπυνθάνετο, προδιηγησάμενος τὰ ἐν Βηρυτῷ, ἦντινα ἔχοιεν γνώμην περὶ τῶν παίδων αὐτῆς, καὶ οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ αὐτῇ φίλοι. καί κεῖνος εἶπεν, “ὅτι δοκεῖ μὲν ἀσεβῆ εἶναι τὰ ἐκείνοις περὶ σὲ ἐγνωσμένα, χεῖναι μέντοι αὐτῆς καθεύξαντα, δεσμώτας φυλάττειν. καὶ εἰ μὲν ἕτερόν σοι δοκοῖς, κολάζειν αὐτῆς, μὴ φαίνοιο ὀργῇ τὸ πλεον ἢ γνώμῃ καχεῖσθαι· εἰ δὲ τάναντία, ἀπολύειν, μὴ ἀνεπανόρθωτον εἴη σοι τὸ αὐτύχημα. τὰ αὐτὰ δὲ δοκεῖ καὶ ἐν Ρώμῃ τοῖς πλείστοις τῶν σῶν φίλων.” καὶ ὅς τιωπήσας ἐν πολλῇ ἐγένετο συννοία, καί κεῖνον ἐκέλευσε συμπλεῖν αὐτῷ.

δ’. Ὡς δὲ ἤκεν εἰς Καισάρειαν, γίνεται λόγος εὐθύς

“cumstantes in eum lapides mittere atque ita eum occide-
 “re. quod cum ipse in sua patria et regno facere potuisset,
 “illorum tamen sententiam exspectasse: qui tamen eo non
 “vt iudices (vtpote in tam manifestis infidiis, quibus pa-
 “rum abfuit, quin ipse extrema passus fuisset a filiis), sed vt
 “irae suae adiutores opportune venissent, ac si par esset,
 “nemini, quamuis remoto, negligendas esse eiusmodi in-
 “fidias.

3. Haec loquuto rege, et iuuenibus ne ad causae qui-
 dem suae dictionem introductis, assessores, cum eum ira-
 tiorem esse percepissent, quam vt ad aequitatem aut con-
 cordiam perducere possent, potestatem ei confirmarunt.
 Et primus quidem Saturninus, vir consularis, et magnae
 auctoritatis, sententiam protulit moderatissimam cum pie-
 tatis adiuncto. dicebat enim, “se damnare quidem Hero-
 “dis filios, non vero iustum censere, vt morte multentur,
 “vt qui ipse filios haberet, cum maius esset hoc suppli-
 “cium, quam omnia, quae ab ipsis accidere mala potuif-
 “sent.” Deinde Saturnini filii (nam tres vna secum lega-
 tos habebat) eandem sententiam sequuti sunt. Sed Vo-
 lumnius e contra morte plectendos pronunciabat, qui se
 in patrem tam impie gessissent. In eadem deinceps iuit
 maxima pars reliquorum, adeo vt nil aliud crederetur,
 quam capite damnatum iri iuuenes. Moxque illinc Tyrum
 proficiscitur Herodes, pueros secum ducens: et Nicolaum
 ad se Roma reuersum interrogat, postquam ei acta Beryti
 narrauerat, quaenam fuerit amicorum suorum, qui Ro-
 mae essent, de pueris sententia. Cui ille respondit: “vi-
 “deri eis impios quidem esse filiorum in te conatus, debe-
 “re tamen eos a te vinctulis custodiaque teneri. postea, si
 “seuerior sententia placuerit, morte posse puniri, ne ira-
 “cundia magis, quam ratione, vsus esse videare: sin mitiora
 “malis, posse absolui, ne in immedicabile infortunium in-
 “cidas. Haec sunt, quae plerique omnes amici tui Romae
 “degentes censent.” Tum ille, cum aliquamdiu in tacita
 cogitatione fuisset, Nicolaum secum nauigare iussit.

4. Vbi autem Caesaream ventum esset, coeperunt sta-

ἅπασιν τῶν παίδων, καὶ μετέωρος ἡ βασιλεία, ποῖ ποτε
χωρήσῃ τὰ κατ' αὐτὰς ἐκδεχομένων. δεινὸν γὰρ ὑπὴν
πάντας ὁδὸς ἐκ παλαιᾷ κατασασίαζομένης εἰς αὐτὸ τὸ πέ-
ρας ἐλθεῖν, καὶ τοῖς μὲν πάθεισιν ἐδυχεραῖνον· ἐκ ἣν δὲ
ἔδὲ εἰπεῖν τι προπετὲς, ἔτε ἄλλα λέγοντος ἀκχεῖν ἀκίνδυ-
νον, ἀλλ' ἐγκλεισμένοι τὸν ἔλεον, ὀδυνηρῶς μὲν, ἀναύδως
δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῇ πάθῃς ἔφερον. εἰς δὲ αὐτῷ πάλας στρα-
τιώτης, ὀνόματι Τήρων, υἱὸς αὐτῇ καθ' ἡλικίας ὄντος Αλεξάν-
δρου Φίλῃς, πάντα, ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδύμενα δι' ἡσυχίας ἦν, αὐτὸς ὑπ' ἐλευθεριότητος ἐξελάλει, καὶ βοᾷν ἠναγ-
κάζετο πολλάκις ἐν τοῖς πλήθεσιν, ἀπαρακαλύπτως λέ-
γων, “ὥς ἀπώλοιτο μὲν ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ δίκαιον ἐκ τῶν
“ἀνθρώπων ἀνηρημένον εἶη, κρατεῖη δὲ τὰ ψεύσματα καὶ
“ἡ κακοήθεια, καὶ τοσῶτον νέφος ἐπάγῃ τοῖς πράγμασιν,
“ὥς μηδὲ τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ὁρᾶσθαι τοῖς
“ἀμαρτάνουσιν.” τοιοῦτος ὢν, ἐδόκει μὲν ἐκ ἀκινδύνως παρ-
ρησιάζεσθαι· τὸ δὲ εὐλογον ἐκίνει πάντας, ἐκ ἀνάνδρως αὐ-
τῷ πρὸς τὸν καμρὸν ἰσαμένῃ. διὸ καὶ πάντα, ἅπερ αὐτὸς εἴ-
ποιεν, ἕκαστος ἡδέως ἤκκεν ὑπ' ἐκείνῃ λεγόμενα, καὶ τὸ καθ'
αὐτὰς ἀσφαλὲς ἐν τῷ σιγαῖν προορώμενοι, τὴν ἐκείνῃ παρρη-
σίαν ὅμως ἀπεδέχοντο. τὸ γὰρ προσδοκώμενον πάθος,
ἐβιάζετο πάντα ὀντιναοῦν ὑπὲρ αὐτῆς λαλεῖν.

εἰ. Ο δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ πάσης παρρησίας
ψιλάμενος, μόνος μόνῳ λέγειν ἤξισ· καὶ συγχωρήσαντος, ἔ-
δυνάμενος, εἶπεν, “ὦ βασιλεῦ, διακαρτερεῖν ἐπὶ τοιῷτῳ πά-
“θει, τὴν τολμηρὰν ταύτην παρρησίαν, ἀναγκαίαν δὲ σοί,
“καὶ συμφέρεσαν, εἰ λάβοις τὴν χρησίμω ἐξ αὐτῆς, πρὸς κρι-
“να τῆς ἐμῆς ἀσφαλείας. ποῖ ποτε ὦχοντό σε, καὶ πεπτώ-
“κασιν ἐκ τῆς ψυχῆς αἱ φρένες; ποῖ δὲ καὶ ὁ περιττὸς ἐκεί-
“νος νῦν, ὃ πολλὰ καὶ μεγάλα κατώρθωσας; τίς δὲ ἡ τῶν
“Φίλων καὶ συγγενῶν ἐρημία; κρῖνω δὲ, ἔδὲ παρόντας αὐ-
“τὰς εἶναι συγγενεῖς ἢ Φίλους, οἱ περιορῶσι τοιοῦτον μῖσος ἐπὶ
“τῇ μακαριζομένῃ ποτὲ βασιλείᾳ. σὺ δὲ ἔσκεψῃ, τί πρᾶτ-
“τόμενόν ἐστι; δύο νεανίσκους ἐκ βασιλίδος σοὶ γυναικὸς γε-

sim vulgo de pueris loqui: atque per regnum eius suspensi tenebantur, cunctis, quo tandem res illorum euasurae essent, expectantibus. metuebant enim omnes, ne propter inveteratum dissidium immineret eis exitium, atque vicem illorum graueret: tamen nec vocem ullam temere vel emittere vel etiam audire ab alio licebat sine periculo; sed misericordiam, quam de pueris habebant, clausam tenebant, et tam atrox facinus dolenter quidem, sed taciti ferebant. Vnus autem, nomine Tero, regis olim miles, qui filium habebat Alexandro aequalem atque amicum, quicquid alii quieti occultabant, ipse libere eloquebatur, et saepe palam in vulgus exclamare cogebatur, dicens, "interiisse veritatem, sublatum ius ex hominibus, vigere mendacium et malitiam, et tantam nubem rebus inducere, vt a peccantibus ne maxima quidem mala in homines cadentia cerni possent." Haec tam libere dicens, videbatur quidem non sine periculo facere: sed movebat omnes aequitas rei, quod animose et fortiter se illis temporibus gereret. quapropter omnia, quae ille diceret, libenter omnes audiebant, vt ab eo dicta, et cum sibi cavendum esse silentio prouiderent, tamen eius confidentiam collaudabant. nam tanti mali expectatio vnumquemque cogebat, quodcumque liberet, pro eo loqui.

9. Ille vero regem ipsum adiit audacissime, et solum cum solo colloqui velle dicebat: ac facta potestate: "Non possum, inquit, o Rex, diutius ferre hanc animi anxietatem. Equidem audacem hanc confidentiam, sed tibi necessariam et conducibilem, si quid ab ea utilitatis perceperis, meae vitae anteposui. Sanusne es, aut vbi est excellens illud ingenium, quo tot tantasque res assequutus es? quae est ista amicorum cognatorumque solitudo? quos equidem, quamuis praesentes, nec cognatos nec amicos iudico, qui tantum scelus in quondam felici regno perpetrari sustineant. Et tu non adspicies, quid agatur? duos iuvenes regina coniuge tibi natos, omni virtute orna-

“γεννημένους, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρης, ἀναρῆσεις, σιαυτὸν ἐν
 “γῆρα καταλιπὼν ἐφ’ ἐνὶ παρδί κακῶς οἰκονομήσαντι τὴν εἰς
 “αὐτὸν ἐλπίδα, καὶ συγγενέσιν ὧν αὐτὸς ἤδη τοσαυτάκις
 “κατέγνως θάνατον; ἐκ ἐνοήσεως, ὅτι καὶ τῶν ὅχλων ἡ σια-
 “πὴ τὴν ἀμαρτίαν ὅμως ὀρᾷ καὶ μισεῖ τὸ πάθος· ἢ τε στρα-
 “τία πᾶσα, καὶ ταύτης οἱ πρωτεύοντες, ἔλθον μὲν τῶν αὐτο-
 “χόντων, μῖσος δὲ τῶν ταῦτα διαπραττομένων ἐχρήκασιν”·
 ἤκκε τῶν ὁ βασιλεὺς, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπαντάπασιν ἀγνωμό-
 νως· ἀλλὰ, τί δὲ καὶ λέγειν, διεκίνησεν ἑαυτὸν ἀψαμένε τῇ
 Τήρωνος ἐναργῶς τῇ τε πάθους καὶ τῆς περὶ τὰς οἰκείας ἀπι-
 ρίας. αὐτὸς δὲ ὁ μὲν ἐπεδίδξα κατὰ μικρὸν αἰμέτρω καὶ στρα-
 τιωτικῇ χρώμενος παρρησία. τὸ γὰρ ἀπαύδευτον ἐξέπιπτε
 τῇ καρεῷ. ταραχῆς δὲ Ηρώδης ἐνεπίμπλατο, καὶ μᾶλλον
 ὀνειδίζεσθαι δοκῶν, ἢ πρὸς τὸ συμφέρον ἀκῆεν τῶν λόγων,
 ἐπεὶ καὶ τὰς διακεμένους στρατιώτας καὶ τὰς ἀγανακτῶντας
 ἡγεμόνας ἐπύθετο, προσάττει τῶν τε ὀνομασί δηλωθέντων
 ἅπαντας, καὶ τὸν Τήρωνα δῆσαντας ἔχεν ἐν φυλακῇ.

ς'. Τῆς γενεθῆτος, ἐπιτίθεται τῷ καρεῷ καὶ Τρύφων
 τὸς κρεῖς τῇ βασιλείᾳ, ὃς ἔφη προσελθὼν ὡς πείθοι πολ-
 λάκις ὁ Τήρων, ὅποτεν θεραπεύῃ τὸν βασιλέα, ξυρῶ τὸν λαμ-
 μὸν ἀποτεμεῖν· ἔσεσθαι γὰρ ἐν πρώτοις τοῖς περὶ Ἀλέξαν-
 δρον, καὶ μεγάλας λήψεσθαι δωρεάς. ταῦτα εἰπόντα συλ-
 λαμβάνειν κελεύει. καὶ μετὰ ταῦτα βάσανος ἦν τῇ τε Τή-
 ρωνος, καὶ τῇ παιδὸς αὐτῆς, καὶ τῇ κρεῖς. διακαρτερῶντός
 τε τῇ Τήρωνος, ὁρῶν ὁ νεανίσκος τὸν πατέρα, χαλεπῶς μὲν
 ἤδη διακείμενον, ἔχοντα δὲ ὁδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας, αὐτό
 τε τὸ μέλλον ἐκ τῆς περὶ τὸν πάροντα δυσχερείας πρᾶπτον,
 ἔφη “μηνύειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ παραιτήσεται διὰ
 “τῇ φράσει τῆς βασάνος καὶ τῆς αἰκίας αὐτόν τε καὶ τὸν πα-
 “τέρα.” δόντος δὲ πρὸς ἐπὶ τούτοις, ἔλεγεν, “ὥς εἴη συνθήκη
 “τις ἐπιθέσθαι δι’ αὐτοχειρίας βασιλεῖ τὸν Τήρωνα. προσελ-
 “θεῖν γὰρ εὐπορον εἶναι μόνον μόνῳ, καὶ δρᾶσαντα παθεῖν
 “τι τῶν εἰκότων ἐκ ἀγεννὲς Ἀλεξάνδρῳ χαριζόμενον.” ταῦτα
 μὲν ἔν ἐκείνῳ εἰπὼν, ἐξαιρεῖται τὸν πατέρα τῆς ἀνάγκης,

"tissimos interficies, tuamque senectutem vni puero com-
 "mittes, qui susceptam de se spem male sustinuit, et
 "consanguineis, quos ipse toties iam capitis damnasti?
 "Nonne cogitabis vulgus filere, tamen peccatum videre,
 "et facinus odisse: exercitumque vniuersum, et maxi-
 "me praecipuos, misericordia commoueri erga infelices,
 "odio erga infelicitatis auctores?" Audiebat rex ista,
 principio quidem non omnino intemperanter: sed vbi
 scilicet Tero facinus et domesticorum perfidiam aperte
 taxauit, commouit se rex. Et Tero e contra paulatim
 modum excessit immoderata et militari libertate vsus,
 nec tempus satis scite et commode cepit. Vnde ita tur-
 batus est Herodes, vt, ea verba pro conuiciis magis
 quam pro vtili admonitione ducens, vbi milites rem ae-
 gre ferre et duces indignari audiuit, tam eos, qui nomi-
 nati fuerant, quam ipsum Teronem in custodia vinctos ad-
 seruari iusserit.

5. Hoc facto Tryphon quidam, regis tonsor, ar-
 repta occasione, regem adiit, eique nunciabat, Tero-
 nem saepe sibi persuadere voluisse, vt regi barbam ton-
 dens eum nouacula iugularet: ita principem locum apud
 Alexandrum habiturus, et magna praemia consequu-
 turus. Haec loquutum iussit rex comprehendi: ac de-
 inde de Terone et eius filio et tonsore quaestio habita
 est. Cumque Tero persisteret, iuuenis patrem male
 iam mulctatum, nec vllam spem salutis habere videntem,
 et quid futurum esset ex summis eius angoribus conii-
 ciens, dicebat "se regi veritatem patefacturum, si fo-
 "re polliceretur, vt et ipsi et patri tormenta et cru-
 "ciatus remitteret." Vbi autem rex ei fidem dedit,
 aiebat, "constitutum fuisse, vt Tero regi manum af-
 "ferret; ac factu facile esse, vt solus solum aggrede-
 "retur: quo perpetrato, si quid ei sinistrum accidis-
 "set, id honori fore, dum Alexandro gratificare-
 "tur." Istis quidem ab illo dictis, patrem a necessi-

ἀδελον, εἴτε τὴν ἀλήθειαν ἐκβιασθεὶς φράζειν, εἴτε πᾶν παραγραφὴν νοήσας τινὰ ταύτην τῶν κακῶν αὐτῷ καὶ τῷ γεγεννηκότι.

ε'. Ο δὲ Ηρώδης, εἰς τὸ πρῶτον ἐνδοιάσιμον ἦν αὐτῷ περὶ τὴν τεκνοκτονίαν, τότε τὸν ἢ χάραν καταλελοιπὼς ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ πᾶν ἐξηρημένος τὸ δυνάμενον αὐτῷ ὑπόνοιαν ἀμείνωνος λογισμῷ παραχεῖν, ἔσπευσεν ἤδη τέλος ἐπιθεῖναι τῇ προαιρέσει. καὶ προαγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, τριακοσίς τε τῶν ἡγεμόνων τὰς ἐν αἰτία γενομένους, καὶ τὸν Τήρωνα σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ πρὸ ἐκείνου διελέγοντι κερεῖ, κατηγορίαν ἀπάντων αὐτῶν ἐποίησατο· κακείνης μὲν τὸ πλῆθος αἰεὶ τοῖς παρατυχῆσι βάλλοντες, ἀπέκτειναν. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Δριστόβελος, ἀχθέντες εἰς Σεβαστὴν, ἐπιτάξαντος τῷ πατρὶ, στραγγάλη κτείνοντα. τὰ δὲ σώματα νύκτωρ εἰς Ἀλεξάνδρειον ἀπέθευτο, τῷ τε μητροπάτορος ἐκεί, καὶ τῶν πλείων αὐτοῖς προγόνων κειμένων.

ζ'. Ἰσως μὲν ἐν ἄλογον ἐνίοις καταφαίνεται, τρεφόμενον ἐκ πολλῆς τῆς μῖστος ἄτης αὐξηθῆναι, καὶ περαιτέρω προελθὼν ἀπονικῆσαι τὴν φύσιν. ἐπίσασις δὲ γένοιτο ἂν εἰς κότως, εἴτε εἰς τὰς νεανίσκας ἀνοίσεν τὴν τοιαύτην αἰτίαν, πρὸς αἴτιον ὀργῆς ἀναγαγόντας τὸν πατέρα, καὶ χρόνῳ παρασκευάσαντας ὑπὸ χαλεπότητος ἀνήκεσον αὐτοῖς, εἴτε καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκείνον ἀπαθῇ καὶ πειριττὸν ὄντα περὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀρχῆς. καὶ τῆς ἄλλης εὐδοξίας, ὡς μηδὲνα οἶσθαι παραληπτέον, ἐφ' ᾧ πᾶν τὸ βεβλόμενον ἀκίνητον ἔχειν, ἢ καὶ τὴν τύχην παντὲς εὐγνώμονος λογισμῷ μείζω τὴν δύναμιν ἐγκυῖαν, ὅθεν καὶ παιδόμεθα τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις ὑπ' ἐκείνης προκαθουσιῶσαι τῆς τῷ γενέσθαι πάντως ἀνάγκης, καὶ καλῶμεν αὐτὴν εἰμαρμένην, ὡς ἄδενός ὄντος, ὃ μὲν δι' αὐτὴν γίγνεται. τῆτον μὲν οὖν τὸν λόγον, ὡς νομίζω, πρὸς ἐκείνον ἀρκέσει κρῖναι, ἡμῖν τε αὐτοῖς ἀποδιδόντα τι, καὶ τὰς διαφορας τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκ ἀνευθύνης ποιοῦντας· ἃ πρὸ ἡμῶν ἤδη πεφίλοσφόηται καὶ τῷ νόμῳ. τῶν δὲ ἄλλων δύο, τὴν μὲν ἀπὸ τῶν παίδων μέμψεται ἂν τις αἰ-

tate redemit: neque scitur, verumne dixerit vi coactus, an id fecerit, ut a semetipso et patre dolorem depelleret.

6. Herodes vero si vel minimam antea de filiis suis occidendis dubitationem habuerit, iam ei nullo in anima loco relicto, sed eiectionis omnibus, quae sibi vel tantillum melioris consilii suggerere possent, institutum exsequi properavit. Cumque in coetu produxisset trecentos duces, in reos relatos, et Teronem cum suo filio, et tonsorem indicem, eos omnes accusavit: atque populus, coniectis, quaecumque venerunt in manum, eos necavit. Alexander vero et Aristobulus, ducti Sebalten, iussu patris ibi strangulantur: et corpora noctu portantur Alexandrium, ubi sita erant maternus auunculus et multi ex maioribus eorum.

7. Et forsitan quidem aliquibus minime mirum videbitur, odium inueteratum adeo creuisse, et eoque processisse, ut ipsam naturam vinceret. Merito autem dubitari possit, an adolescentibus eiusmodi quid vitio vertendum, quod patri iustam illis succensendi causam dederint; ac deinde ita eum perversitate sua irritarint, ut implacabilis euaderet: an quod ipse adeo durus fuerit et ferreus, et tam in aliis rebus gloriae quam dominationis vehementer cupidus, ut neminem sibi socium assumendum putaret, quod, quicquid ei placeret, firmum ratumque haberi voluerit: an quod dicendum fortunam vim obtinuisse, omni consilio prudentiae licet pleno potentior; unde et credere solemus, humanos actus a necessitate quadam praefancitos esse, ut omnino fiant, eamque vim fatum vocamus, quod nihil sit, quod illa non efficiat. Caeterum satis erit, ut arbitror, sententiam hanc, quo refellatur, cum illa conferre, quae nobismet aliquid in agendo tribuit, nec prohibet, quo minus sua cuique imputetur morum prauitas: quae iam olim ante nos sapienter in Lege tractata sunt. Ex duabus autem reliquis causis, ea, quae ad filios spectat, merito culpari

τίαν, ὑπό τε αὐθαδείας νεωτερικῆς καὶ βασιλικῆς οἰήσεως,
 ὅτι καὶ διαβολῶν ἠνέχοντο κατὰ τῆ πατρὸς, καὶ τῶν πρᾶ-
 τομένων αὐτῷ κατὰ τὸν βίον ἔκ εὐμενεῖς ἦσαν ἐξετασαί, καὶ
 κακοήθεις μὲν ὑπονοεῖν, ἀκρατεῖς δὲ λέγειν, εὐάλωτοι δὲ
 δι' ἀμφοτέρα τοῖς ἐπιτηρῶσιν αὐτὰς, καὶ πρὸς χάριν κατα-
 μηνύουσιν. ὁ μέντοι πατὴρ, ὃ δὲ ἐντροπῆς ἔοικεν ἄξιος Φαί-
 νεσθαι τοῦ περὶ ἐκείνης ἀσεβήματος, ὅς, ἔτε πίσειν ἐπιβη-
 λῆς ἐναργῇ λαβῶν, ἔτε παρσισκευὴν ἐπιχειρήσεως ἐλέγχων
 ἔχων, ἐτόλμησεν ἀποκτεῖναι τὰς ἐξ αὐτῆς Φύντας, ἀρίστas
 μὲν τὰ σώματα, καὶ περιποθήτης πᾶσι τοῖς ἀλλοτρίοις,
 ἔκ ἀποδέοντας δὲ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, εἴ περ θηρᾶν, ἢ
 γυμνάζεσθαι τὰ πολέμῃ, ἢ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐμπεισόντων
 ἔδει. τῶν γὰρ ἀπάντων μετέιχον, Ἀλέξανδρος δὲ καὶ
 μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος. ἤκει γὰρ, εἰ καὶ κατέγων, καὶ
 ζῶντας ὅμως ἐν δεσμοῖς, ἢ ξενιτεύοντας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
 ἔχειν, μεγάλην ἀσφάλειαν αὐτῷ περιβεβλημένῳ τὴν Ρω-
 μαίων δύναμιν, δι' ἣν οὐδὲν οὔτε ἐξ ἐφόδου καὶ βία παθεῖν
 ἐδύνατο. τὸ δὲ ἀποκτεῖναι ταχὺ, καὶ πρὸς ἡδονὴν τοῦ νι-
 κῶντος αὐτὸν πάθος, ἀσεβείας τεκμήριον ἀνυποτιμήτη.
 καὶ τῆς ἡλικίας ἔτι οὔσης σὺν γῆρα τοσῶτον ἐξήμαρτεν. ἢ
 γε μὴν παρολκῇ, καὶ τὸ χρονίζον συγγνώμην ἔκ αὐτῷ
 τινα φέροι. ταχὺ μὲν γὰρ ἐκπλαγέντα καὶ κεννημένον χω-
 ρῆσαι πρὸς τι τῶν αἰτόπων, εἰ καὶ δυσχερεές, ἀλλὰ αἰεὶ συμ-
 βαῖνον· ἐν ἐπιστάσει δὲ, καὶ πολλάκις μὲν ὀρμηθέντα, πολ-
 λάκις δὲ μελλήσαντα, τὸ τελευταῖον δὲ ὑποσηῖναι καὶ δια-
 πράξασθαι, Φονώσης καὶ δυσμετακινήτης ψυχῆς ἀπὸ τῶν
 χειρόνων. ἐδήλωσε δὲ καὶ τοῖς αὐτοῖς, ἔκ ἀποχόμενος οὐδὲ
 τῶν περιλοιπίων ὅσας ἐδόκει Φιλτάτης, ἐφ' οἷς τὸ μὲν δι-
 καιον ἔλαττον ἐποίει συμπαθεῖσθαι τὰς ἀπολλυμένους, τὸ
 δὲ ὥμῳ ὅμοιον ἦν, τῷ μηδὲ ἐκείνων Φεισαμένῳ. διέξιμεν
 δὲ ὑπὲρ αὐτῶν ἐξῆς ἀφηγόμενοι.

potest, tam ex iuuenili arrogantia, quam fastu regio, quod calumniis in patrem ausculturint, et in acta eius et vitam parum aequi inquisitores fuerint; malitiose suspicaces, et linguae temperare nescii, et ob vtrumque iis obnoxii, qui id egerunt, vt eos obseruarent, et ad gratiam captandam Herodi omnia indicarent. Veruntamen, non est, vt pater iustam excusationem inueniat suae in filios impietatis, qui omni re ad fidem certam insidiis faciendam destitutus, nec aliud habens ad eos conuincendos huiusmodi conatus in ipsius perniciem parati, sustinuit ex se genitos interficere; forma egregia iuuenes, et ab alienigenis omnibus valde expetitos, quibus nihil ad studia et exercitationes decrat, si aut venationi sese dare, aut militiae muneribus vacare, aut pro re nata dicere oporteret. Horum vero omnium gnari erant peritique, praesertim Alexander natu maior. Satis enim fuisset, etiamsi eos damnare libuisset, aut viuos in vinculis asseruare, aut procul a regno relegare, cum abunde tutus ageret Romanorum potentia munitus, qua fretus non erat, vt vel repentinum impetum aut viam apertam metueret. Tam cito autem eos occidisse, et vt impotenti affectui gratificaretur, quid aliud est, quam argumentum impiae licentiae; praesertim quod adeo peccauerit, cum esset aetate prouectior. Quin et neque mora aut dilatio facit, vt ei quodammodo ignoscatur. Nam vt quis repentino casu percussus et commotus ad atrocia facinora impelleretur, vtut graue sit, saepe tamen solet accidere. Verum vt re perpensa, cum saepe incitaretur et subinde cunctaretur, postremo tale quidpiam aggrediretur et perpetraret, sanguinarii animi est et obstinati in deterius. id quod et postea declarauit, dum nec reliquis parceret, quos carissimos habuerit: qui tamen minus miserales erant, quod iure merito perirent; similem tamen exercuit crudelitatem, eo quod ab illorum caedibus non temperarit. Sed de his dicturi sumus in sequentibus.

Φ Λ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν ιδ'.

- α'. Ὁ Ἀντίπατρος ἐμισθήθη ὑπὸ πάντος τῷ ἔθνει διὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶ. καὶ ὡς διὰ τὸτο ἱεράτευσε τὰς ἐν Ῥώμῃ πολλοὺς χρόνους, καὶ τὸν πεπιστευμένον τὴν Συρίαν Σατταρνῖνον, καὶ τὰς σὺν αὐτῷ ἡγεμένους.
- β'. Ὡς Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ἰδὼν τὴν Τραχωνίτιν χώραν μὴ δυναμένην εὐταδεῖν διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων, Ζάμαριν Ἰηδαίων, ἐκ Βαβυλῶνος ὑποχρησάμενος, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ διακρίναντον, μεταπεψφάμενος, ἐγκατέστησεν αὐτῷ, καὶ ἐχρήσθη αὐτῷ προβλήματι πρὸς τοὺς Ἀράβας.
- γ'. Ὡς Ἡρώδης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀριστοβάλλῳ τῶν υἱῶν αὐτοῦ παῖδας προσηκουσμένους, καὶ τὰς φερώρας θυγατέρας μνηστεύσαντος αὐτοῖς, Ἀντίπατρος ἔπεισε τὸν πατέρα τὸν μνηστῆρα εἰς τὰς παῖδας μεταδέσθαι τοὺς αὐτοὺς. καὶ ὡς ἱεράτευσε Ἀντίπατρος τὰς περὶ φερώρας, βαλόμενος ἤδη δι' αὐτῶν ἐπιβουλῆσαι τῷ πατρὶ. καὶ ὡς γυνὴς ἡ ἀδελφὴ τῷ βασιλεὺς Σαλώμη, κρυφίως ἀπηγγεῖλεν τῷ ἀδελφῷ, καὶ ὡς Ἡρώδης παρήγγειλεν Ἀντίπατρον, μὴ φοιτᾶν πρὸς φερώραν, μηδὲ ἀπείρητον μὴδὲν ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ δὲ φανερώς μὲν εἶδεν ἰστοίαι, ἀλλὰ κρυπτικῶς, καὶ ταῦτα δι' ἃ ἐκ ἐλάνθανε τὸν Ἡρώδην.
- δ'. Ὡς Ἀντίπατρος ἔγραψε τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις, παρακαλῶν αὐτοὺς γράψαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, πείθοντας, ἵνα πέμψῃ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα μετὰ πολλῶν χρημάτων· καὶ πεισθεὶς Ἡρώδης ἐξέπεμψε τὸν υἱόν.
- ε'. Ὡς Ἀντίπατρος ἔπεισε φερώραν, ἵνα ἀνέλθῃ τὸν πατέρα αὐτῷ Ἡρώδην φαρμάκῳ, ὃς αὐτὸς τῷ φάρμακον φερώρα. καὶ ὡς ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης παρήγγειλεν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ φερώρᾳ ἐκβαλεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἡ ἀναχωρήσας ἐκ τῆς βασιλείας. ὁ δὲ δαμένους ἤμερας καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν τετραρχίαν, καὶ καὶ μετ' ἑπολὶ τελευτῆ.
- ς'. Κατηγορεῖα τῆς γυναίκης φερώρας ὑπὸ τῶν ἀπαλευθέρων φερώρα ὡς ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ. καὶ ὡς Ἡρώδης ἐκζητήσας εὗρεν τὸ φάρμακον, κατεσκευασμένον ἐκ' αὐτῷ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ βασιλεύσας ἔγνω τὰς Ἀντιπάτρως ἐπιβουλὰς.
- ζ'. Κατὰ πλῆθος Ἀντιπάτρως ἐκ Ῥώμης πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ Νικολάου τοῦ Δαμασκηνῶ, καὶ καταγνωθεὶς θάνατον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ὑπὸ Κουίντιου Οἰκάρου τὸ τότε πεπιστωμένον τὴν Συρίαν, ἰδίᾳ μέχρι τῆς ἐσομένης διαγραφῆς ὑπὸ Καίσαρος.
- η'. Πράσσεια πεμφθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδης πρὸς Καίσαρα περὶ Ἀντιπάτρου· καὶ ὡς Καίσαρ, εἰδὼς τὰς κατηγορίας, κατέγνω αὐτῷ θάνατον.
- θ'. Περὶ τῆς Ἡρώδης νόσου καὶ σάσεως τῶν Ἰηδαίων δι' αὐτήν· καὶ κόλασις τῶν τασσασάντων.
- ι'. Ὡς δέξαντος Ἀντιπάτρου Ἡρώδην τετελευτηκέναι, Ἀντίπατρος διαλεχθεὶς τῷ συμμοτοφύλακι περὶ ἐφίσσεως· καὶ διὰ τὸτο Ἀντιπάτρως ἀναίρεσις.
- ια'. Ἡρώδης τελευτῇ, καὶ διαθήκῃ τῇ αὐτῇ πρὸς Καίσαρα, καὶ μερίσμις πρὸς τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ὡς Ἀρχέλαον βασιλεῖα ποιῆι τῆς Ἰουδαίας.
- ιβ'. Ἐπιστολὴ Ἡρώδης πρὸς τὸν στρατὸν, καὶ ἐκάστῳ αὐτῶν δωρεὰ, καὶ παράκλησις πίσεως πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον.
- ιγ'. Τεφρὴ Ἡρώδης ἐν Ἡρώδῃ τῷ φερώρῳ, καὶ ὡς ὁ λαὸς ἔτασσε πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον ἐν τῇ Ἰουδίᾳ· καὶ ὡς Ἀρχέλαος τρισχιλίους αὐτῶν ἀνέλεν, αὐτὸς δὲ ἔκλεισε πρὸς Καίσαρα σὺν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἡρώδῃ εἰς Ῥώμην, πείσας τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ ἀδελφῷ Φιλίππῳ.
- ιδ'. Ὡς Σαβῖνος ὁ ἐν τῇ Συρίᾳ Καίσαρος ἐκίτρωτος ἀνέβη εἰς Ἱερουσόλυμα, βίβη αἰτῶν τὰ Ἡρώδου χρήματα καὶ φούρια παρὰ τῶν Ἀρχιερέων ἐπιμελητῶν. καὶ ὡς ἔπεισε οἱ Ἀρχιερεῖς ἐπιμελεῖσθαι τὸν λαὸν χαρεῖν ἐπὶ ὅπλῃ, καὶ πολιουρήσασιν τὸν Σαβῖνον καὶ στρατὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀντανίᾳ. καὶ ὡς ταῦτα εἰδὼς ὁ Οὐάρως μετὰ μεγάλῃς δυνάμειος ἀνέβη εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἐυσάμενος τὸν Σαβῖνον ἐκ τῆς πολιουρίας, τὰς αἰτίας τῆς τάσεως ἐκάλυψε· καὶ καλῶς διαθείς τὰ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἔγραψε Καίσαρι, δηλῶν αὐτῷ τὰ πραχθέντα.
- ιε'. Ὡς Καίσαρ τὰς Ἡρώδης διαθήκας βεβαίως ἐποίησε, φυλάξας τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν διαδοχὴν· καὶ περὶ Ψευδαλεξάνδρου.
- ισ'. Καὶ ὡς κατηγορεῖται Ἀρχέλαος ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπὶ Καίσαρος, καὶ νικήσας ἔλαβε τὴν βασιλείαν· καὶ βασιλεύσας μυχθρηδὺς δεκαετίαν, πάλιν κατηγορηθεὶς ἐξουρίσθη εἰς Βιάννον, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτῷ μετέθηκεν Καίσαρ εἰς ἑπαρχίαν.

FLAVII IOSEPHI LIBER DECIMVS SEPTIMVS.

Continet hic liber tempus annorum XIV.

1. **Q**uomodo Antipater genti uniuersae inuisus erat ob fratrum ipsius eodem: usque ob hanc causam amicos, qui Romae erant, ingenti pecunia sibi conciliare studebat, atque etiam Saturninum Syriae praesidem, et duces, qui cum eo erant.
2. Quomodo Herodes rex, cum vidisset regionem Trachonitidem in tranquillo esse non posse ob crebras Arabum incursiones, Zamarin Iudaeum, qui Babylonem reliquit in Antiocchia degebat, accersuit, locumque ad habitandum dedit in Trachonitide, eoque usus est propugnaculo contra Arabes.
3. Quomodo Antipater, cum Herodes Alexandri et Aristobuli filiorum suorum filios sibi adsumpsisset, eisque Pherorae filias despondisset, patri suasis, ut illas e contra filijs suis desponsatas daret, usque Antipater Pheroram Iudaeo se ebas, eo animo, ut ipso ad infidias patri struendas vteretur, utque Salome, regis soror, infidias sibi cognitae clam fratri narrauit. utque Herodes Antipatro iusserat, ne ad Pheroram iret, nene arcani aliquid ei nunciaret. atque ille nihil horum palam faciebat, sed remotis arbitris; id quod Herodem non latebat.
4. Quomodo Antipater ad amicos suos Romae degentes scripsit, eos obsecrans patri scriberent, ut ei suaderent, ipsum Romam ad Caesarem mittere cum ingenti pecunia: quibus obsequutus Herodes eo misit filium.
5. Quomodo Antipater Pherorae suasis, ut Herodem patrem suum pharmaco tolleret, quod ille Pherorae dederat, utque Herodes rex praecepit fratri eius Pherorae, ut uxorem suam repudiaret, aut e regno discederet, cui ille libenter morem gessit, et in suam Tetrarchiam se recepit, ubi non multo post diem supremum obiit.
6. Pherorae uxor a Pherorae libertis accusatur occisi veneno mariti. usque Herodes, inquisitione facta, pharmacum inuenit sibi a filio suo Antipatro paratum, et quaestione habita deprehendit Antipatri infidias.
7. Antipater Roma nauigans ad patrem venit, utque a Nicolao Damasceno accusatur, et capitis damnatus a patre, et a Quintilio Vero, tunc Syriae praefecto, in vinculis adseruatur, donec ea de re certior factus esses Caesar.
8. Legatio ab Herode ad Caesarem missa de Antipatro: usque Caesar, accusatione audita, capitis eum damnauit.
9. De Herodis morbo, motaque ob eam causam seditione: et quomodo periti erant seditionis.
10. Quomodo Antipater, cum si crederetur mortuum esse Herodem, verba fecit ad custodem de liberatione e vinculis: quum ob rem patris iussu interimitur.
11. Herodis mors, et quamquam testamento legauit Caesari, qualisque facta erat diuisio in tres filios, et quomodo Archelaum Iudaeae regem constituit.
12. Herodis epistola ad exercitum, et munificentia erga milites, et coheratio ad eos, ut fidem Archelao filio suo praestarent.
13. Sepultura Herodis in Herodio castello, usque in fesso seditionem mouit populus contra filium eius Archelaum: et ut Archelaus tria seditionis milia occidit, atque ipse cum fratre suo Herode Romam nauigans ad Caesarem, regni cura fratri suo Philippo commissa.
14. Quomodo Sabinus Caesaris in Syria procurator Hierosolyma adscendit, ut contendens, ut sibi Herodis pecuniae et munitiones traderentur ab Archelaei curatoribus, usque curatores ab Archelao relictis populo suaserunt, ut arma caperent, et Sabinum exercitumque eius in Antonia obsiderent, et ut Varus, istis auditis, magna cum militum manu Hierosolyma adscendit, Sabinoque ab obsidione liberato in seditionis auctores animaduertit; ac deinde, rebus in Iudaea compositis, literis Caesari significauit res a se gestas.
15. Quomodo Caesar Herodis testamentum sauciuit, cassedita eius filiis successione: et de falso Alexandro.
16. Et ut Archelaus a consanguineis suis coram Caesare accusatur, et illis superatis regnum accepit; cumque decem annos imperasset, accusatione iterum in eum insistenti, Viennam relegatus est, quo facto regnum ipsius in provinciam mutauit Caesar.

ΚΕΦ. α΄.

Ὡς Ἀντίπατρος ἐμισήθη ὑπὸ παντὸς τῷ ἔθνει διὰ τὴν ἀναι-
ρεσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὡς διὰ τῆτο ἐθεράπευσσε
τὰς ἐν Ρώμῃ πολλοὺς χρήμασιν, καὶ τὸν πεπιστευμένον
τὴν Συρίαν Σατρενῖον, καὶ τὰς σὺν αὐτῷ ἡγεμόνας.
Περὶ Ἡρώδου γάμων καὶ παίδων.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ δὲ, ἀραμένῳ τὰς ἀδελφάς, ἀσεβεία τε
τῇ ὑσάτῃ καὶ ἀλαστορία τῶν ἐπ' αὐτοῖς τὸν πατέρα
περιβεβληκότι, ἃ τι κατὰ γνώμην ἢ ἐλπίς τῷ αὐτοῖς βίβη ἦν.
ἀπαλλαγείς γὰρ φόβου τῷ ἐπὶ τῇ ἀρχῇ διὰ τὸ τῶν ἀδελφῶν
μὴ ἐπικοινωνῆσον, ἐργωδέστερον καὶ ἄπορον αὐτῷ εὗρισκεν τὸ
τὴν βασιλείαν παραγενέσθαι· τοσόνδ' ἐφύη τῷ ἔθνει μῖσος
πρὸς αὐτόν. ὄντος δὲ αὐτῷ καὶ τῶδε χαλεπῷ, πλείονως παρ-
ελύπει τὸ στρατιωτικόν, ἀλλοτρίως ἔχον τῇ γνώμῃ πρὸς αὐ-
τόν, εἰς ἃς τὰ πάντα ἦν τοῖς βασιλεῦσιν ἀνακείμενα τῷ οἰ-
κείῳ ἀσφαλεῖ, ὅποτε τύχοι τὸ ἔθνος νεωτέρων ὀρεγνόμενον
πραγμάτων. τοσόνδε κίνδυνον ἐμνήστευσεν αὐτῷ ὁ ὀλεθρὸς
τῶν ἀδελφῶν. ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ συνῆρχέ τε τῷ πατρὶ, ἔδδεν
ἄλλο ἢ βασιλεὺς ὦν· καὶ ἐπιστεύετο παρ' αὐτῷ μειζόνως,
ἐξ ὧν ἀπολωλέναι καλῶς εἶχεν, εὐνοίας βεβαίωματα εὐρη-
μένος, ὡς ἐπ' ἀσφαλείᾳ σωτηρίας τῆς Ἡρώδου τὰς ἀδελφάς
ἐνδεδειχώς, ἀλλ' ἔκ' ἔχθρα τῇ πρὸς ἐκείνας καὶ πρὸ αὐτῶν
πρὸς τὸν πατέρα. τοιαῖδε αὐτὸν περιέσπευδον ἀεὶ. ἅπερ
δὴ πάντα μηχαναὶ τῆς ἐπὶ τὸν Ἡρώδην ὁδοῦ ἴσαντο Ἀντιπά-
τρω, ἐρημοῦντι αὐτόν μὲν κατηγορῶν ἐφ' οἷς πράττειν δεινοεῖ-
το, Ἡρώδην δὲ αὐτὸν καταφυγῆς, οἱ βοηθοῖεν αὐτῷ, τῷ Ἀντι-
πάτρῳ φανερώς πολεμῖς κατασάντος. ὥστε μῖσει μὲν τῷ
πρὸς τὸν πατέρα ἔπραττε τὴν ἐπιβλήν τῶν ἀδελφῶν. τότε
δὲ ἥπτετο μειζόνως τῷ ἐγχειρεῖν μὴ ἀφ' ἑξέσθαι τῆς πράξεως.
ἀποθνήσκοντος μὲν γὰρ Ἡρώδου, βεβαίως αὐτῷ περιγενομέ-
νης τῆς ἀρχῆς· ἐξικνημένους δὲ εἰς τὸ πλέον ἐπιζῆν, κινδύνων
αὐτὸν περισάντων· ἐξαγγελτῷ γενομένης τῆς πράξεως, ἥς συν-

CAP. I.

Quomodo Antipater genti uniuersae inuisus erat ob fratrum ipsius caedem, utque ob hanc causam amicos, qui Romae erant, ingenti pecunia sibi conciliabat, atque etiam Saturninum Syriae praesidem, et duces, qui cum eo erant. De Herodis coniugiis et liberis.

ANTIPATRO autem, postquam fratres sustulisset, et patrem extrema nequitia et furiis illorum iniurias vlciscentibus circumdedit, nihil ad spem, quam de reliqua vita conceperat, firmandam affulgebat. Nam omni de imperio metu liberatus, quod nihil cum fratribus commune habiturus esset, tamen ut regnum adipisceretur, opus arduum fore et impeditum sentiebat: odium in ipsum tam inueteratum genti penitus infederat. Cum autem et hoc ei graue esset et molestum, maiorem adhuc sollicitudinem ei iniiciunt milites, animos ab ipso alienos habentes, quorum ex fide pendet omnis regnantium securitas, si quando gens ipsa nouarum rerum studio teneatur. tantum periculi sibi conflauit ex fratrum interitu. Neque tamen non cum patre regnabat, nihil plane a rege discrepans: et maiorem apud eum auctoritatem habebat, benevolentia sibi ex iis, ob quae periisse debuerat, firmiori conciliata, quasi in Herodis securitatem fratrum delator existisset, non autem ex odio, quo illos prosequabatur et in primis patrem. tales ipsum agitabant dirae. Quae scilicet omnia Antipatro viam sternebant ad Herodem submouendum, id agenti, ut nemo esset, qui ipsum accusaret de iis, quae perpetrare cogitabat, utque Herodes perfugium non haberet aut auxilium, si Antipater semet hostem ei aperte profiteretur. Proinde ex odio in patrem factum est, ut fratribus insidiaretur. Sed tunc longe magis stimulabatur coeptos conatus persequi. scilicet quod Herode defuncto pro certo regnum adepturus esset: sin vero diutius viueret, magno in periculo foret, ne patefacto.

Θέτης γεγονώς, πολέμιον ἠνάγκαζε τὸν πατέρα καταστῆσαι, καὶ διὰ τῆτο χαρίζεσθαι πολυτελὲς ἦν τὸς περὶ τὸν πατέρα, κέρδεσι μεγάλοις ἐκπλήσσων τὸ τῶν ἀνθρώπων μῖσος πρὸς αὐτόν, καὶ μάλιστα τὸς ἐπὶ Ρώμης Φίλους πομπαῖς μεγάλων δωρεῶν εὖνους καθιστάμενος, πρὸ πάντων δὲ Σατταρνίνον, τὸν τῆς Συρίας ἐπιμελητήν. ὑποδέξασθαι τε ἦν ἐλπίς αὐτῷ καὶ τὸν Σατταρνίνον ἀδελφὸν μεγέθει δώρων, ἃ εἶδεν, καὶ τὴν ἀδελφὴν τῇ βασιλέως, ἀνδρὶ πρῶτῳ τῶν περὶ τὸν Ηρώδην συνοικῶσαν, τῷ αὐτῷ τρόπῳ χρώμενος. ψευδόμενός τε Φιλίαν πρὸς τὸς ὀμιλῶντας δεινότητος ἦν πεπιστεῦσθαι, καὶ μῖσος ἀράμενος ἐφ' ὅς τις ἐπικρύψασθαι συνετώτατος. ἢ μὴν ἡπάτα γὰρ τὴν τιτθίδα, προκατανενοηκυῖαν ἐκ πλείονος αὐτόν, καὶ μηκέτ' οἶαν ἔσαν παραλογισθῆναι, καὶ διὰ τὸ ἤδη παρασκευῇ τῇ πάσῃ ἀντιτεχνάσθαι αὐτῇ πρὸς τὸ κακότεροπον· καίτοι θυγατρὶ αὐτῆς συνῶκει θεῖος πρὸς μητρός Ἀντιπάτερη προτοία τῇ ἐκείνῃ καὶ διαπραΐξει, λαβὼν τὴν κόρην πρότερον Ἀριστοβάλῳ γεγαμημένην, τὴν γὰρ ἑτέραν ἐκ τῆς ἀνδρός αὐτῆς Καλλιᾶς παῖς γυναῖκα εἶχεν· ἀλλ' ἔδεν ἐπὶ τῷ μὴ κατανοῖσθαι πονηρὸν ὄντα ἦν ἡ ἐπιγαμία τεῖχος, ὥσπερ ἐδ' ἡ πρότερον συγγένεια πρὸς τὸ ἢ μεμισῆσθαι. τὴν δὲ Σαλώμην Ηρώδης, ἐσπῆδακυῖαν Συλλαίῳ τῷ Ἀραβι γεγαμηθῆναι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, βιάζεται τῷ Ἀλεξᾷ συνοικεῖν, συμπρασσύσης αὐτῷ Ἰβλίας καὶ πειθόσης τὴν Σαλώμην μὴ ἀνήνασθαι τὸν γάμον, μὴ καὶ ἔχθρα καθίστατο αὐτοῖς πρῆπτος, ὁμωμοκότης Ηρώδης μὴ ἂν εὐνοήσῃ Σαλώμην, μὴ ὑποδεξαμένη τὸν Ἀλεξᾶ γάμον. καὶ ἐπεὶ θετο Καίσαρός τε ἔση γυναῖκα τῇ Ἰβλίᾳ, καὶ ἄλλως συμβεβουλευσῇ πάνυ συμφέροντα. ἐν τῷτῳ δὲ καὶ τὴν Ἀρχελᾶν θυγατέρα τῇ βασιλέως Ηρώδης ὡς τὸν αὐτῆς πατέρα ἐξέπειμψεν Ἀλεξάνδρῳ συνωκηκυῖαν, ἐκ τῶν αὐτῇ τὴν προῖκα ἀποδῆς, ὥστε ἀμφισβήτημα αὐτοῖς μηδὲν εἶναι.

Β'. Ἀνέτρεφε δὲ αὐτὸς τῶν παίδων τὰ τέκνα πάνυ ἐπιμελῶς· ἦσαν γὰρ τῷ μὲν Ἀλεξάνδρῳ ἐκ Γλαφύρας ἄρσενες δύο, Ἀριστοβάλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς

facinore, cuius ipse auctor erat et machinator, patrem eo
 adigeret, ut hostis sibi fieret. Hac de causa nullis sumti-
 bus parcebat, ut patris amicos deimeretur, hominum in
 se odium abolere volens magnis beneficiis, praesertim-
 que amicos, qui Romae erant, missione ingentium mune-
 rum sibi beneuolos reddens, et in primis Syriae prae-
 torem Saturninum. Fore etiam sperabat, ut eorum, quae
 dono dedit, magnitudine sibi conciliaret Saturnini fra-
 trem, iisdemque artibus et regis sororem, quae vni de
 praecipuis Herodis amicis nupserat. eratque mirus arti-
 fex fidem iis faciendi, quibuscum versaretur, veram esse,
 quam simulauit, amicitiam, et ad odium, in quoscun-
 que illud susceperat, dissimulandum callidissimus. Non
 tamen fallebat amitam, quae eum iampridem explora-
 verat, nec iam decipi poterat, praesertim quod omnes
 adhibuerit machinas ad occurrendum eius malitiae:
 quanyuis auus maternus Antipatri Salomae filiam habe-
 ret in matrimonio, eam, quae antea nupserat Aristobu-
 lo, auctore et conciliatore nuptiarum Antipatro, nam
 alteram ex eius marito habebat Callaeae filius in vx-
 rem. Sed nec affinitas haec effecit, quo minus per-
 specta esset eius malitia, sicut nec prior illa consan-
 guinitas odium extinguere potuit. Salomen autem,
 quae Syllaeo Arabi ex amatoria cupiditate matrimonio
 iungi studebat, compulit Herodes, ut nuberet Alexae,
 operam suam ei praestante Iulia, et Salomae suaden-
 te, ut nuptias non detreclaret, ne apertae cum ipsa
 illi intercederent inimicitiae, utpote quod iurauerit He-
 rodes, nunquam se eam amaturum, nisi vellet sese
 nuptum dare Alexae. Atque paruit Iuliae, et quod
 Caesaris vxor esset, et quod praeterea utilia admodum
 suaderet. Hoc ipso tempore Herodes regis Archelai fi-
 liam, Alexandri vxorem, ad patrem remisit, eique do-
 tem de suo restituit, ne quid esset inter eos controuersiae.

2. Herodes autem filiorum liberos alebat accuratissime
 (sustulerat enim Alexander ex Glaphyra duos mares, et
 Aristobulus ex Bernice Salomes filia tres filios et duas fi-

ἄρσενες τε τρεῖς, καὶ θήλειαι δύο· καὶ ποτε παρόντων αὐτῶ τῶν φίλων παρασησάμενος τὰ παιδάρια, καὶ τῶν υἱῶν ἀνακλαύσας τὴν τύχην, ᾗχετο μηδὲν τοιόνδε παῖσιν τοῖς ἐκείνων συνελθεῖν· αὐξηθέντας δὲ ἀρετῇ, καὶ συμφορᾷ τῇ δικαίᾳ, τὰς τροφὰς ἀμεψάσθαι, ἃς ποιοῖτο. ἐνεγγύητό τε εἰς γάμον, ὅποτε ἀφίκοντο εἰς ὧραν τὴν ἐπ' αὐτῶ, τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τῶν Ἀλεξάνδρου παίδων Φερῶρος θυγατέρα, τῷ δὲ Αἰριοβέρῳ τὴν Ἀντιπάτρου, καὶ θυγατέρα τὴν Αἰριοβέρῳ ἐπωνόμαζε παιδί τῷ Ἀντιπάτρει, τὴν δὲ ἐτέραν τῶν Αἰριοβέρῳ θυγατέρων, Ηρώδην παιδί τῷ αὐτῷ, γίνεται δὲ τῷ βασιλεῖ ἐκ τῆς τῆ ἀρχιερέως θυγατρὸς. πατέριον γὰρ ἐν ταύτῃ πλείοσιν ἡμῖν συνοικεῖν. ἔπρασσε δὲ τὰς μνηστείας τῶν παίδων ὁ βασιλεὺς ἐλέω τῶν ὀρφανῶν, εἰς εὐνοίαν αὐτῶν διὰ τὴν ἐπιγαμίαν τὸν Ἀντίπατρον προκαλόμενος. Ἀντίπατρος δὲ γνώμῃ τῇ πρὸς τὰς ἀδελφὰς πολιτεύειν ἔκ ἐλπιεν καὶ πρὸς παῖδας αὐτοῖς γεγονότας. ἦ τε τῇ πατρὸς σπῆδῃ περὶ αὐτὰς ἡρέθισεν αὐτὸν, μείζονας ἔσεσθαι τῶν ἀδελφῶν προσδεχόμενον, καὶ μάλιστα ὅποτε ἀνδρωθεῖεν, Ἀρχελάῳ συλληφόμενα τοῖς θυγατρίδοις βασιλέως ἀνδρὸς, καὶ Φερῶρος τῷ υἱῷ ληφόμενα τὴν θυγατέρα· τετραέχης δὲ καὶ ἕτος ἦν. ἐπὶ γαίρῃ δὲ αὐτὸν, καὶ τὸ πᾶν πληθὺς ἐλέω μὲν τῷ πρὸς τὰς ὀρφανὰς χρώμενον, μίσει δὲ τῷ πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἐξαγαγεῖν ἔκ ἀπηλλαγμένον κακοτροπίας τῆς ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς. ἐμψαυᾶτο οὖν διάλυσιν τῶν τῷ πατρὶ ἐγνωσμένων, ἐν δεινῷ τιθέμενος, εἰ προσλήψοιτο τοσῆσδε αὐτὰς ὁμιλῆσαι δυνάμεως. καὶ μετέπιπτεν Ηρώδης εἰκὼν δεήσει τῇ Ἀντιπάτρει, ὥστε αὐτὸν μὲν τὴν θυγατέρα Αἰριοβέρῳ γαμεῖν, καὶ τὴν Φερῶρος τὸν υἱὸν αὐτῆς. καὶ τὰ μὲν τῶν ὁμολογιῶν τῇ γάμῳ τῷτοι κινεῖται τὸν τρόπον, ἄκοντος τῆ βασιλέως.

γ'. Ηρώδης δὲ τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆτον τὸν χρόνον συνήκουσιν ἑνέα γυναῖκες, ἥ τε Ἀντιπάτρου μήτηρ, καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἀρχιερέως, ἐξ ἧς καὶ ὁμώνυμος αὐτῷ παῖς ἐγεγόνει. ἦν δὲ καὶ ἀδελφὴ παῖς αὐτῷ μία γεγαμημένη, καὶ ἀνέψια σὺν αὐταῖς. καὶ ταῖσδε μὲν τέκνον ἔδεν ἱφύη. ἦν δ' ἐν ταῖς γυ-

lias) et cum liberos aliquando, praesentibus amicis, in conspectum eorum dedisset, et filiorum fortunam deplorasset, orabat, ne tale quidquam illorum liberis accideret, sed ut virtute aucti, insuper et aequi bonique scientia, gratiam pro educationis cura dignam rependerent. Sponditque in matrimonium, ubi ad id aetatis adoleuissent, Alexandri filio grandiori Pherorae filiam, Aristobuli autem filio Antipatri filiam; Aristobuli autem filiam unam addicebat Antipatri filio, Aristobuli vero alteram Herodi filio suo, quem ex pontificis filia rex sustulerat. nam mos nobis est patrius eodem tempore plures habere uxores. Haec liberorum sponsalia faciebat rex pupillorum misericordia, ut eis Antipatri amorem ex affinitate conciliaret. Antipater autem non cessabat eundem animum erga liberos gerere, quem erga fratres habuerat. Patris etiam studium, quod in eos exstitit, vehementer illum irritabat, cui iam persuasum erat, illos fore potentiores ipsius fratribus, praesertim quod, cum forent adulti, Archelaus, vir regiae dignitatis, nepotibus auxilium laturus esset, et Pheroras, qui et ipse tetrarcha, pupillarum alteram filio suo coniugem accepturus. Quin et ipsum prouocabat, quod populus miseratione orbatorum parentis, odioque in ipsum malitiae in fratres reum, cuncta demum patefacturus esset. Itaque tentabat, ut patrem ad sua decreta rescindenda pertraheret, periculosum ducens, ut eos in societatem adscisceret, qui tanta essent potestate. Atque Herodes precibus Antipatri flexus a sententia sua discessit, ita ut Antipater ducturus esset Aristobuli filiam, Antipatri vero filius Pherorae filiam. Et sponsalia quidem, inuito rege, in hunc modum mutantur.

3. Eo autem tempore Herodes rex uxores nouem habebat, videlicet Antipatri matrem; ac pontificis filiam, ex qua filium sustulit sibi cognominem, ut et fratris sui filiam et alteram sororis suae filiam, quae duae liberos non habuerunt. Erat etiam illi inter uxores

καὶ ἐν καὶ τῇ Σαμαρείῳ ἔθνος μία, καὶ παῖδες αὐτῇ Αντί-
 πας καὶ Αρχέλαος, καὶ θυγάτηρ Ολυμπιάς. καὶ ταύτην μὲν
 ὅσπερ Ἰώσηπος γαμῶ, βασιλέως ἀδελφιδῆς ὦν. Αρχέλαος
 δὲ καὶ Αντίπατος ἐπὶ Ρώμης παρὰ τινὶ ιδίῳ τροφᾷ εἶχον.
 Κλεοπάτρα τε Ἱεροσολυμίτις ἐγγάμητο αὐτῷ, καὶ παῖδες
 ἐξ αὐτῆς Ηρώδης τε ἐγγενέουσιν καὶ Φίλιππος, ὅς καὶ αὐτὸς
 ἐν Ρώμῃ τροφᾷ εἶχεν, καὶ Παλλὰς δὲ ἦν ἐν ταῖς γαμηταῖς,
 Φασάηλον πεποιημένη αὐτῷ παῖδα· πρὸς γε μὴν ταύτας
 Φαίδρα καὶ Ελπίς ἦσαν, ἐξ ὧν θυγατέρες δύο ἦσαν, Ρωξά-
 νη καὶ Σαλώμη. τὰς δὲ πρεσβυτέρας αὐτῇ θυγατέρας ὁμα-
 μητέρας τῶν περὶ Αλέξανδρον, ὧν περιώρα Φερῶρας τὸν γά-
 μον, συνώκισε τῷ μὲν Αντιπάτρει τῇ βασιλέως ἀδελφῇ
 παιδὶ ὄντι, Φασαήλῳ δὲ τὴν ἑτέραν· καὶ ἕτος Ηρώδης ἀδελ-
 φὸς παῖς ἐγγόνει. καὶ τῷτο μὲν Ηρώδης τὸ γένος ἦν.

ΚΕΦ. βʹ.

Περὶ Ζαμαρίας Ἰσθαίς ἐκ Βαβυλῶνος, περὶ ἐπιβλῶν Αντι-
 πάτρεα κατὰ Ηρώδης· καὶ τινὰ περὶ Φαρισαίων.

Τότε δὲ βεβλόμενος πρὸς Τραχωνίτας ἀσφαλὲς εἶναι,
 κώμην, πόλιν μέγεθος ἐκ ἀποδέσαν, ἔγνω Ἰσθαίοις κτί-
 σαι ἐν μέσῳ, δυσέμβολόν τε ποιεῖν τὴν αὐτῇ, καὶ τοῖς πολ-
 μίοις ἐγγυγιόνος ὁρμώμενος, ἐμβαλὼν ἐκ τῇ ὁξέως κακῆργεῖν.
 καὶ ἐπιστάμενος ἄνδρα Ἰσθαῖον ἐκ τῆς Βαβυλωνίας σὺν ἰπ-
 πεύσι πεντακοσίοις ἵπποτοξόταις πᾶσι, καὶ συγγενῶν πλῆ-
 θει εἰς ἑκατὸν ἀνδρῶν τὸν Εὐφράτην διαβεβηκότα κατὰ τύ-
 χας, ἐν Αντιοχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ τῆς Συρίας διαιτῶσαι, Σα-
 τερνίῳ τῷ τότε στρατηγῶντος εἰς ἐνοίκησιν αὐτῷ δεδωκότος
 χαρίον, Οὐαλαθα ὄνομα αὐτῷ, μετεπέμπετο τῷτον σὺν τῷ
 πλῆθει τῶν ἐπομένων, παρέξεν ὑπὸ χιτῶνος γῆν, ἐν τοπαρ-
 χίᾳ τῇ λεγομένῃ Βαταναία, ᾠρίζετο δὲ αὐτῇ τῇ Τραχωνίτι-
 δι, βεβλόμενος πρόβλημα τὴν κατοίκησιν αὐτῇ κτᾶσθαι· ἀτε-
 λῇ τε τὴν χώραν ἐπαγγέλλετο, καὶ αὐτὰς εἰσφορῶν ἀπὸ

Samaritana una, ex qua filios duos procreavit Antipam et Archelaum, et filiam nomine Olympiadem, quae postea Iosepho nupsit, regis fratris filio. Archelaus autem et Antipas Romae apud priuatum quendam educabantur. Cleopatra etiam Hierosolymitana ei nupta erat, ex qua filios genuit Herodem et Philippum; qui Philippus Romae educabatur. Porro in vxoribus erat etiam Pallas, quae ei Phasaëum filium peperit. Praeterque illas habuit Phaedram et Elpim, ex quibus duas filias sustulit Roxanen et Salomen. Filias autem suas grandiores, Alexandri filii sui sorores ex eadem matre, quas ducere Pheroras recusarat, elocauit, alteram quidem Antipatro sororis suae filio, alteram vero Phasaëlo, qui et fratris sui filius erat. Atque haec fuit Herodis progenies.

CAP. II.

De Zamari Iudaeo Babylonio, de infidiis Antipatri contra Herodem; deque Phariseis nonnulla.

EO autem tempore, cum vellet aduersus Trachonitas in tuto esse, statuit vicum, qui vrbi magnitudine non cederet, Iudaeis in medio condere, vt et suam terram contra irruptiones muniret, factoque e propinquo in hostes impetu, repentina incursione eos infestaret. Cumque intelligeret Iudaeum quendam e Babylonia cum quingentis equitibus, qui omnes essent ex equo sagittarii, et cognatorum multitudine ad centum homines, Euphrate forte traiecto, degere in Antiochia, quae est ad Daphnen Syriae, eique Saturninum, qui tum praetor erat, locum dedisse ad habitandum, nomine Valatha, hunc ipsum eiusque comites accersuit, pollicitus sese ei terram daturum in praefectura Batanaea, quae Trachonitidi confinis est, eo animo, vt eius habitationem propugnaculum in hostes haberet: promissitque regionem vectigalibus immunem, vtque ipsi incolerent nullis

λαγμένους ἀπασῶν, αἱ εἰωθυῖαι ἐγκατοικεῖν, τὴν γῆν ἄπρακτον παραχόμενος.

β'. Τύτοις πεποθεῖς ὁ Βαβυλώνιος ἀφικνεῖται, καὶ λαβὼν τὴν γῆν, φερίαι ἀκοδομήσατο, καὶ κώμην, Βαθυράν ὄνομα αὐτῇ θέμενος. πρόβλημά τε ἦν ἕτος ὁ ἀνὴρ, καὶ τοῖς ἐγχωρείοις τὰ πρὸς τὰς Τραχωνίτας, καὶ Ἰσθαίων τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος ἀφικνεμένοις διὰ θυσίας ἐπὶ Ἱεροσολύμων, τῷ μὴ ληθείαις ὑπὸ τῶν Τραχωνιτῶν κακουργῆσθαι, πολλοὶ τε ὡς αὐτὸν ἀφίκοντο, καὶ ἀπανταχόθεν, οἷς τὰ Ἰσθαίων θραπέυεται πάτρια. καὶ ἐγένετο ἡ χώρα σφόδρα πολυάνθρωπος, ἀδεία τῷ ἐπὶ πᾶσιν ἀτελῆς, ἀπαρέμενεν αὐτοῖς Ηρώδης ζῶντος. Φίλιππος δὲ δεύτερος ἐκείνῃ, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ὀλίγα τε καὶ ἐπ' ὀλίγον αὐτὰς ἐπράξατο. Ἀγρίππας μέντοι γε ὁ μέγας, καὶ ὁ παῖς αὐτῷ καὶ ὁμώνυμος, καὶ πάνυ ἐξετρύχωσαν αὐτὰς, ὃ μέντοι τὰ τῆς ἐλευθερίας κινῶν ἠθέλησαν. παρ' ὧν Ῥωμαῖοι δεξάμενοι τὴν ἀρχὴν, τῷ μὲν ἐλευθέρα καὶ αὐτοὶ τηρεῖσι τὴν ἀξίωσιν, ἐπιβολαῖς δὲ τῶν φόρων εἰς τὸ πάμπαν ἐπίσταν αὐτὰς. καὶ τάδε μὲν ἡ καίρως ἀκριβώσομαι προϊόντος τῷ λόγῳ.

γ'. Τελευταῖα δὲ Ζάμαρις ὁ Βαβυλώνιος, ὃν ἐπὶ κτήσει τῆσδε τῆς χώρας Ηρώδης προσποιεῖται, ζήσας μετ' ἀρετῆς, καὶ πᾶδας λειπόμενος ἀγαθός· Ἰάκειμον μὲν, ὃς ἀνδρεία γενόμενος ἐπιφανὴς ἱππεύειν συνεκρότησεν τὰς ὑφ' αὐτῷ Βαβυλωνίους, καὶ ἴλη τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐδορυφόρει τὰςδε τὰς βασιλείας. καὶ Ἰάκειμος, ἐν γῆρα τελευτῶν, Φίλιππον ἄνδρα χεῖρας ἀγαθὸν κατέλιπεν τὸν υἱόν, καὶ τὰ ἄλλα ἀρετῇ χρησάσθαι παρ' ὄντιναοῦν ἀξιώλογον. διόπερ Φιλία τε πιστὴ καὶ εὖνοια ἀσφαλὴς αὐτῷ πρὸς Ἀγρίππαν γίνεται τὸν βασιλέα· στρατιὰν δὲ, ἐπόσην ὁ βασιλεὺς ἔτρεφεν, ἕτος ἀσκῶν διετέλει, καὶ ὅπη ἐξοδεύειν δέησεν ἡγάμενος.

δ'. Ηρώδης δ' ἐν οἷς εἶπον ὄντες, ἀφώρα τὰ πάντα πράγματα εἰς Ἀντίπατρον, καὶ ἐφ' οἷς ὠφελήσῃς κυροῦν ἐκ ἀπῆλλακτο ἐξουσίας, ἐπακχωρηκότους τε τῷ πατρὸς, ἐλπιδι εὐνοίας καὶ πίστεως, ὡς καὶ περαιτέρω κταῖσθαι τὴν ἐπ' αὐ-

tributis obnoxii, quae pendi solebant, cum terram ab exactionibus liberam eis dedisset.

2. His inductus Babylonius venit, terraque occupata in ea castella aedificauit, atque vicum, quem Bathyram appellari voluit. Erat et iste vir praesidio tum incolis aduersus Trachonitas, tum Iudaeis, qui ex Babylonia Hierosolyma veniebant ob sacrificia, ne latrocinii eos vexarent Trachonitae; multique ad eum se receperunt, et vndique ii, quibus curae erant patria Iudaeorum instituta. Et facta est ea regio valde populosa, quod secure ageretur cum immunitate in omnibus, quae eis Herode viuento ita manserunt. Philippus vero, filius eius, principatum adeptus, pauca et non diu ab eis exegit. Caeterum Agrippa Magnus et filius eius ei cognominis eos etiam valde attriuerunt, tamen libertatem eis adimere noluerunt. A quibus Romani cum accepissent principatum, libertatis dignitatem etiam illis conseruarunt, sed tributis, quae imperarunt, in vniuersum eos oppresserunt. Et ista quidem suo tempore accuratius deinceps persequar.

3. Zamaris autem Babylonius, quem ad hanc regionem possidendam accersit Herodes, moritur, postquam cum virtute vitam egisset, liberis egregiis post se relictis, et in his Iacimo, qui, fortitudine illustris, Babylonios suos ad equitandum instituit: atque turma horum virorum reges isti in satellites vsi sunt. Iacimus, cum senex esset, moritur, et Philippum filium reliquit, virum manu strenuum, et in caeteris ob virtutem supra alium quemcunque memorabilem. quare fidam ei amicitiam firmamque beneuolentiam praestitit rex Agrippa: et milites, quot rex aiebat, ille ad militiae munera exercebat, et quocunque expeditionem facerent eos ducebat.

4. Cum autem Herodes in eo esset, quem dixi, rerum statu, omnia spectabant ad Antipatrum, neque ea, quibus aliis prodesset, rata faciendi potestate carebat, id quod et ipsi concesserat pater, bene sperans de eius bene-

τοῖς ἐξουσίαν τολμηρὸς καθιστάμενος, διὰ τὸ ἄδηλος τῷ πα-
 τρὶ εἶναι κακουργῶν, καὶ ἐφ' οἷς εἶπες πιστότατος. ἦν τε πα-
 σι φοβερὸς ἕκ ἕως ἰσχυρὸς τῆς ἐξουσίας, ὥς τῇ κακοτρόπῃ τῷ
 προμηθεῖ· μάλιστα δὲ αὐτὸν Φερῶρας ἐθεράπευε, καὶ ἀντε-
 θεραπεύετο δεινῶς, πάνυ τῇ Ἀντίπατρει περιστοιχίσαντος αὐ-
 τὸν καὶ τὴν γυναικωνίτιν συνισαμένῃς τὰ πρὸς αὐτόν. ἐδεδύ-
 λωτο γὰρ Φερῶρας γαμετῇ τε καὶ μητρὶ ταύτης, καὶ ἀδελ-
 Φῇ, καὶ ταῦτα μισῶν τὰς ἀνθρώπους ὕβρει θυγατέρων αὐτῇ
 παρθένων· ἀλλ' ὁμως ἠνείχετο, πρᾶσσειν τε ἐδὲν ἦν δίχα
 τῶν γυναικῶν ἐκπεριωδευκυῶν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀλλήλας
 εὐνοία συμπράσσειν τὰ πάντα μὴ ἀπῆλλαγμένων. ὥς τε
 παντοίως ὁ Ἀντίπατρος ὑπῆκτο αὐταῖς, καὶ δι' αὐτῶν, καὶ
 διὰ τῆς μητρὸς. ταῦτόν γὰρ αἶδε αἱ τέσσαρες γυναῖκες ἔλε-
 γον. Φερῶρα δὲ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπ' ἑδαμνοῖς τισιν αἱ
 γινῶμαι διήλλασσον. ἀντίσπασμα δ' ἦν αὐτοῖς ἡ βασιλέως
 ἀδελφῇ, περισκοπῶσα τ' ἐκ πλείονος τὰ πάντα, καὶ τὴν εὐ-
 νοίαν αὐτῶν ἐπὶ κακοῖς τοῖς Ηρώδῃ πρᾶσσομένην εἰδυῖά τε,
 καὶ μηνύειν ἕκ ἀποτετραμμένη. καὶ γνόντες ἐν ἀπεχθείᾳ
 βασιλεῖ τὴν εὐνοίαν αὐτῶν, ἐπὶ κακοῖς τοῖς Ηρώδῃ πρᾶσσο-
 μένην ἔσαν, ἐπινόῃσιν, ὥς Φανεράν μὲν μὴ εἶναι τὴν πρὸς ἀλ-
 λήλας αὐτῶν σύνοδον, μίσους δὲ καὶ λοιδοριῶν εἰς καρεὸς προσ-
 ποίησιν, καὶ μάλιστα Ηρώδῃ παρὰ τυγχάνοντος ἢ εἴ τις πρὸς
 αὐτὸν ἀπαγγέλλειν ἔμελλεν· κρυπτῶς δὲ τὰ τῆς εὐνοίας
 ἐχυρύτερα καθίστασθαι. καὶ ἔπρασσον ἕως. ἐλάνθανε δὲ
 τὴν Σαλώμην, ὅτε πρῶτον ἡ διάνοια αὐτῶν ἐπὶ τοιοῖσδε ὡρ-
 μημένων, ὅτε ἐπειδὴ τοῖσδε χρῆσθαι ἕκ ἀπῆλλακτο αὐτῇ.
 πάντα δὲ ἀνίχνευέ τε, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μειζόνως ἐκδη-
 λῶσα ἀπεσῆμαινεν, συνόδους τε κρυπτάς καὶ πότας, βεβλυτή-
 ριά τε ἀφανῶς κατεσκευασμένα· “ὦν μὴ ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ ἐκεί-
 “νῃ συντιθεμένων, καὶ πεφανερῶσθαι μὴ κεκωλύσθαι. νῦν δὲ
 “τὰς μὲν ἐκ τῇ πρῆπτι διαφόρους καὶ τὰ πάντα ἐπὶ βλάβῃ
 “τῇ ἀλλήλων λέγοντας, εἰς δὲ τὸ ἀφανὲς τοῖς πολλοῖς τὴν εὐ-
 “νοίαν ἀνατιθεμένης, καὶ ὅποτε ἀλλήλοις συμμωνώσειεν Φι-
 “λία πρᾶσσειν, μὴ ἀπῆλλαγμένους ὁμολογεῖν, πολεμεῖν πρὸς

volentia et fide; adeo ut maiorem in eis potestatem sibi
 vindicare ausus, quod patrem latebat eius nequitia et ver-
 bis facile fidem ab eo impetrabat, erat et omnibus for-
 midabilis, non tam propter potestatis magnitudinem,
 quam propter versutam malitiam; maximeque eum co-
 lebat Pheroras, et ipse vicissim mirum in modum Phe-
 roram, quem Antipater instructis in eum feminis cal-
 lidissime irretiuerat. erat enim Pheroras vxori suae et
 focui obnoxius et vxoris sorori, quamuis eas perosus
 propter iniurias filiabus suis virginibus illatas: sed ta-
 men ferebat, neque quidquam sine his feminis facere
 poterat, quae hominem illaqueauerant, et aliae aliis,
 omnibus in rebus, quibus mutuo adiuuarentur, fideles
 erant. adeo ut eis esset Antipater addictissimus, tum
 per seipsum tum per matrem. eadem enim dicebant hae
 quatuor feminae. Sed exorta est inter Pheroram et
 Antipatrum dissensio ob nullius momenti causas. Eos
 quippe dissociabat regis soror, quae iampridem rem to-
 tam explorabat, et cum eorum concordiam Herodi de-
 trimentosam esse sciret, eam indicare non detrectabat.
 Itaque illi, cum suam concordiam regi non placere co-
 gnoscerent, ut quae ei in damnum cederet, cogitarunt
 palam non conuenire, sed mutua interdum odia et con-
 uicia simulare, praesertim praesente Herode, aut quo-
 piam, qui id ei dicturus esset: secreto tamen coniun-
 ctiores fore, quam vnquam antea. id quod faciebant.
 Salomen autem neque latebat, quod primum de eiusmodi
 rebus instituerant, neque procul erat, cum eadem exsequi
 coepissent. Sed et omnia peruestigabat, et fratri etiam in
 deterius aucta renunciando ei indicabat occultos congressus,
 et computationes, et arcana consilia, quae, inquit, nisi in
 perniciem illius struerentur, quo minus palam fierent, ni-
 hil prohibuisse. Nunc vero qui coram dissident et nihil
 non conuiciorum iactant ad se inuicem laedendos, ubi ex
 omnium oculis sese abstulere, benevolentiam profiteri, et
 cum secum versentur ab arbitris remoti, amicitiae indul-
 gere, non refugientes a coniuratione de illis oppugnandis,

“ὅς λανθάνειν χρώμενοι εὐνοία τῇ ἀλλήλων ἐσπεύδακοιεν.”
 καὶ ἡ μὲν, ταῦτα ἀνίχνευέ τε καὶ ἀκριβῶς συντυγχάνουσα τῷ
 ἀδελφῷ ἀνέφερε, συνιέντι μὲν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ δι’ αὐτῆς,
 εἰς δὲ τὸ θαρσεῖν ἔ’ διακειμένῃς, ὑπονοῶν καθισταμένων δια-
 βολαῖς τῆς ἀδελφῆς. καὶ ἦν γὰρ μόριόν τι Ἰσδαϊκῶν ἀνδρά-
 πων ἐπ’ ἀκριβώσῃ μέγα φρονοῦν τῇ πατρίῃ νόμῳ, οἷς χαίρειν
 τὸ θεῖον προσποιημένων ὑπῆκτο ἡ γυναικωνίτις. Φαρισαῖοι
 καλοῦνται, βασιλεῦσι δυνάμενοι μάλιστα ἀντιπράσσειν, προ-
 μηθεῖς, καὶ τῇ πρῆπτι εἰς τὸ πολεμεῖν τε καὶ βλάπτειν
 ἐπηρεμένοι. παντὸς γοῦν τῇ Ἰσδαϊκῇ βεβαιώσαντος δι’ ὅρκων
 ἢ μὴν εὐνοῆσαι Καίσαρι, καὶ τοῖς βασιλέως πράγμασι, οἷδε
 οἱ ἄνδρες ἔκ’ ὤμοσαν, ὄντες ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι· καὶ αὐτὸς βα-
 τιλέως ζημιώσαντος χρήμασιν, ἡ Φερῶς γυνὴ τὴν ζημίαν
 ὑπὲρ αὐτῶν εἰσφέρει. οἱ δὲ ἀμειβόμενοι τὴν εὐνοίαν αὐτῆς,
 πρόγνωσιν δὲ ἐπεπιστεύοντο ἐπιφοιτήσει τῇ Θεοῦ, πρῆλγον,
 ὡς Ἡρώδῃ μὲν καταπαύσεως ἀρχῆς ὑπὸ Θεοῦ ἐψηφισμένης
 αὐτῷ τε καὶ γένει τῷ ἀπ’ αὐτῆς, τῆς τε βασιλείας εἰς τε
 ἐκείνην περιηχέσης καὶ Φερῶσαν, παῦδάς τε οὐ εἶεν αὐτοῖς.
 καὶ τὰδε, ἔ’ γὰρ ἐλάνθανεν τὴν Σαλώμην, ἐξαγγελτὰ βα-
 σιλῆϊ ἦν, καὶ ὅτι τῶν περὶ τὴν αὐλὴν διαφθείροιεν τινες· καὶ
 ὁ βασιλεὺς τῶν τε Φαρισαίων τὰς αἰτιωτάτας ἀναρεῖ, καὶ
 Βαγῶαν τὸν εὐνῆχον Καρὸν τε τινὰ τῶν τότε προὔχοντα ἀρε-
 τῇ τῇ εὐπρεπῆς, καὶ παιδικὰ ὄντα αὐτῇ. κτείνει δὲ καὶ πᾶν
 ὃ, τι τῇ οἰκίᾳ συνεστήκει οἷς ὁ Φαρισαῖος ἔλεγεν. ἤρτο δὲ ὁ
 Βαγῶας ὑπ’ αὐτῶν, ὡς πατὴρ τε καὶ εὐεργέτης ὀνομαδη-
 σόμενος τοῦ ἐπικατασταθσομένου προῖρήσει βασιλέως· κα-
 τὰ χεῖρα γὰρ ἐκείνῳ πάντα εἶναι, παρέξοντος αὐτῷ γάμου
 τε ἰχύν, καὶ παιδώσεως τέκνων γησιῶν.

“quibus suam benevolentiam occultam esse studuerunt.” Et hæc quidem illa perscrutabatur, fratrique, cum ei adesset, accurate referebat, qui et ipse per se magnam iam partem sciebat, sed nihil audebat, quoniam suspectos habebat sermones sororis. Erat etiam Iudaeorum quaedam secta, qui legis accuratam cognitionem profitebantur et de ea ferociebant, quibus, se Deo caros esse simulantibus, addictæ erant feminae. Ii Pharisei vocantur, homines, qui maxime regibus ausi sunt resistere, cauti, et ad aperte bellandum laedendumque prompti. Et quidem cum vniuersa Iudaeorum natio iurasset, se Cæsaris regisque rebus fautores esse, ii non iurarunt, cum essent supra sex millia: cumque eos rex mulcasset, Pheroræ coniux mulctam pro eis soluit. Pro quo beneficio ut ei gratiam referrent, (credebantur enim futura scire ex afflatu diuino) fore prædixerunt, ut Herodes eiusque progenies Dei decreto imperium amitterent, idque ad eam et ad Pheroram eorumque liberos deferretur. Atque hæc regi, nam Salomen non fugiebant, nunciata erant, et aulicorum nonnullos ab eis corruptos esse: quonobrem rex Phariseorum nocentissimos interficit, et Bagoam spadonem, et Carum quendam regis pusionem, eo tempore pulchritudinis primas tenentem. Necauit etiam ex sua familia omnes, qui cum Phariseorum dictis consenserant. Fuit autem per eos elatus Bagoas, quod dicerent, eum patrem beneficiumque appellatum iri eius, qui ex eorum prædictione creandus rex esset: habiturum enim eum regem omnium rerum potestatem, et Bagoæ vires conciliaturum cum muliere congregiendi, proprioque liberos gignendi.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ ἔχθρας Ἡρώδης πρὸς Φερώραν ὑπαρχούσης. ὡς Ἡρώδης ἐπεμψεν τὸν Ἀντίπατρον πρὸς Καίσαρα. περὶ τῆς Φερώρας τελευτῆς.

Ηρώδης δὲ, κολάσας τῶν Φαρισαίων τὰς ἐπὶ τοῖσδε ἐλληγεμένους, συνᾷδριόν τε ποιῆται τῶν φίλων, καὶ κατηγορίαν τῆς Φερώρας γυναικός, τὴν τε ὕβριν τῶν παρθένων τῇ τόλμῃ τῆς γυναικὸς ἀνατιθεῖς, καὶ ἔγκλημα ταύτην ἀτιμίαν αὐτῷ ποιῶμενος, "ὥςτε ἀγωνοθετεῖν εἰσὶν αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν "καὶ πόλεμον ἐκ φύσεως αὐτοῖς καὶ λόγῳ καὶ δι' ἔργων ὅσα "δύναίτο, τὴν τε διάλυσιν τῆς ζημίας τῆς ὑπ' αὐτῇ ἐπιβληθείσης τέλει διαφευχθῆναι τοῖς ἐκείνης, τῶν τε νῦν πεπραγμένων ἕδεν ὃ, τι ἔμετ' αὐτῆς. ἀνθ' ὧν Φερώρα καλῶς ἔχειν, ἔδειξεν οὐδὲ γνωμῶν εἰσηγήσεως τῶν ἐμῶν, αὐτοκέλευτον ἀποπέμπεσθαι γυναῖκα ταύτην, ὡς πολέμου τοῦ πρὸς με σοὶ αἰτίαν ἰσομένην· καὶ νῦν, εἴπερ ἀντιποιῇ συγγενείας τῆς ἐμῆς, ἀπείπασθαι τήνδε τὴν γαμετὴν. μινεῖς γὰρ οὕτως ἐμὸς ἀδελφός τε καὶ εἶργεν ἐκ ἀπηλλαγμένος." Φερώρας δὲ, καίπερ λόγων ἀρετῇ περιωδούμενος, οὐτε συγγενείας τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν κινήσειν δίκαιον οὐδὲν, οὔτε τῶν πρὸς τὴν γαμετὴν εὐνοιῶν· αἰρεῖσθαι τε πρότερον θανεῖσθαι, ἢ ζῶν τολμᾶν ἀπεσερῆσθαι γυναικὸς αὐτῷ "κεχαρισμένης." Ἡρώδης δὲ Φερώρα μὲν ὑπερεβάλλετο τὴν ἐπὶ τούτοις ὀργὴν, καὶ περ ἀνήδονον τιμωρίαν εἰσπεπραγμένος· Ἀντιπάτρῳ τε ἀπέειπε καὶ μητρὶ τῇ ἐκείνῃ Φερώρα τε μὴ ὁμιλεῖν, καὶ τῶν γυναικῶν φυλάσσεσθαι τὸ εἰς ταύτην συνεσόμενον. οἱ δ' ὡμολόγησαν μὲν, συνήεσαν δὲ ἡ καὶ ἡρὸς, καὶ συνεκάμαζον Φερώρας καὶ Ἀντιπάτρου. ἐφοῖτα δὲ ὁ λόγος, ὁμιλεῖν καὶ Ἀντιπάτρῳ τὴν Φερώραν γυναῖκα, συμπρασσέσης αὐτοῖς τὰ εἰς τὴν σύνοδον τῆς Ἀντιπάτρου μητρὸς.

β'. Τφορώμενος δὲ τὸν πατέρα, καὶ δεδιώς, μὴ εἰς πλεῖον προχωροῖεν τὰ τῷ μίσους ἐκ' αὐτῷ, γράφει πρὸς τὰς ἐν τῇ Ρώμῃ φίλας, κελεύων ἐπιστέλλειν Ἡρώδῃ, πέμπειν ἡ

CAP. III.

*De inimicitia, quae Herodi cum Pherora intercessit. Quo-
modo Herodes Antipatrum misit ad Caesarem. De
que Pherorae obitu.*

Igitur Herodes, sumto de Pharisaeis conuictis supplicio, conuocat amicos, vxoremque Pherorae accusat, et iniurias virginibus illatas huius feminae audaciae imputans, et de hac sibi facta contumelia actionem constituens, "vt-
pote quod faceret dissidium inter ipsum et fratrem, et
ex ingenio suo hostilitatem inter ipsos, quoad poterat,
tam factis quam verbis excitaret, suisque impendiis eui-
tata esset solutio mulctae ab ipso impositae, nihilque iam
sine illa ageretur. Recte igitur facturum Pheroram, si
nec precibus nec admonitionibus meis impulsus, sponte
sua hanc mulierem dimitteret, vt quae nos in mutuas ini-
micitias coniectura sit: et nunc, si fraternam necessitu-
dinem tibi vendices, oportet missam facias hanc vxo-
rem. Sic enim frater mihi germanus eris, et amore
coniunctus." Pheroras autem, licet verborum vi moue-
retur, dicebat tamen "se neque eius fratrem esse desitu-
rum, neque fore, vt vxorem suam non amaret; mori-
que malle, quam amissa vxore dilecta viuere." Tum
quidem Herodes suam ob ista in Pheroram iram distulit,
gravi licet contumelia affectus: Antipatroque et eius ma-
tri interdixit, ne cum Pherora colloquerentur, vtque da-
ret operam Antipater, ne feminae conuenirent. id quod
illi quidem promiserunt: sed nihilominus conueniebant
interdum, simulque conuiuia agitabant Pheroras et An-
tipater. Quinetiam rumor erat, habere Antipatrum cum
Pherorae vxore consuetudinem, Antipatri matre lenoci-
nante.

2. Patrem autem suspectum habens Antipater, et ne
eius in se odium longius progrediretur metuens, scripsit
ad amicos suos Romae degentes, Herodi significare iu-

τάχος Αντίπατρον ὡς Καίσαρα. ἔγεγονε, ἐπεμψεν Ηρώδης Αντίπατρον, δῶρα συνεκπέμψας ἀξιολογώτατα, καὶ διαθήκην, ἐν ἣ μετ' αὐτὸν Αντίπατρον ἀπεδείκνυε βασιλέα, Φθάσαντος δὲ τελευτᾶν, Ηρώδην, τὸν ἐκ τῆς τῆ ἀρχιερέως θυγατρὸς υἱὸν αὐτῷ γεγεννημένον. συνεχρομᾶ δὲ Αντιπάτρω καὶ Σύλλαιος ὁ Αραψ, μηδὲν ὦν προσέταξε Καίσαρ διαπεπραγμένος· καὶ Αντίπατρος αὐτοῦ κατηγορεῖ ἐπὶ Καίσαρος, περὶ ὧν πρότερον Νικόλαος. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ Αρέτα Σύλλαιος· ὡς πολλὰς ἀπέκτεινεν ἐν Πέτρα ἀξιολόγων, παρὰ γνώμην τὴν αὐτῆ, καὶ μάλιστα Σόεμον ἄνδρα τῇ ἐς πάντα ἀρετῇ τιμᾶσθαι δικαιοτάτον, ἀνηρηκέναι δὲ καὶ Φάβατον Καίσαρος δῆλον. καὶ Σύλλαιος αἰτίαν εἶχεν ἐκ τοιῶνδε ἐγκλημάτων. Κόρινθος ἦν Ηρώδης σωματοφύλαξ τῆ βασιλείας μάλιστα πιστευόμενος ὑπ' αὐτῆ. τῆτον πέθει Σύλλαιος ἐπὶ χερίμασι μεγάλοις Ηρώδην ἀποκτεῖναι, καὶ ὑπέχετο. μαθὼν οὖν Φάβατος, Συλλαίου πρὸς αὐτὸν εἰρηκότος, διηγεῖται πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ Κόρινθον βασανίζει συλλαβὼν, καὶ πάντα ἀνάπυστα ἦν αὐτῷ. συλλαμβάνει δὲ καὶ δύο ἑτέρους Αραβας καταγορεύσει τῇ Κορίνθου πειθόμενος, τὸν μὲν Φύλαρχον ὄντα, τὸν δὲ Συλλαίῳ Φίλον. οἱ καὶ αὐτοὶ, βασανίζει γὰρ αὐτὰς ὁ βασιλεὺς, ὡμολόγουν, ὅτι παρεῖν ἐξοτρύνοντες μὴ μαλακίζεσθαι Κόρινθον, καὶ εἴ περ δεήσεις καὶ συγχειρεργήσοντες αὐτῷ τὸν φόνον. καὶ Σατταρῆνος, δηλώσεως αὐτῷ πάντων ὑπὸ Ηρώδης γενομένης, εἰς Ρώμην ἐξέπεμψε αὐτὰς.

γ'. Φερώσαν δὲ, ἰσχυρῶς ἐμμένοντα εὐνοία τῆς γυναικός, ἀναχωρεῖν εἰς τὴν αὐτῆ Ηρώδης κελύει. ὁ δὲ ἀσμένως ἐπὶ τὴν τετραρχίαν ἀπῆρεν, πολλὰ ὁμόσας ἔ πρότερον ἤξειν ἢ πύθοιτο Ηρώδην τετελευτηκότα· ὥς καὶ νοσήσαντος τοῦ βασιλέως ἀξιώθεις ἤκειν ἐπὶ τινων πισεύσεσιν ἐντολῶν, ὡς ἤμελλε τελευτᾶν, ἔχ ὑπήκουσεν ἐπὶ τῇ τιμῇ τοῦ ὄρκου. οὐ μὴν Ηρώδης γε μιμνῆται τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε ἐκείνου γνώμην προαφηρημένος ἢ ἔχει· ἀλλ' ἤκειν ὡς τὸν Φερώσαν, ἐπε-

bens, ut Antipatrum primo quoque tempore mitteret ad
 Caesarem. id quod Herodes fecit, et Antipatrum magnis
 cum muneribus misit, necnon testamentum suum, in quo
 statuebat, ut post mortem suam regnaret Antipater, sin
 vero prius moreretur, filius suus Herodes, quem habebat
 ex filia pontificis. Eodem autem tempore, quo Antipa-
 ter, Romam profectus est Syllaes Arabs, cum quidem
 nihil eorum praestitisset, quae Caesar imperauerat: eumque
 postulauit apud Caesarem Antipater eorundem criminum,
 quorum ante fuerat postulatus a Nicolao. Quin et Aretas
 eum insimulabat interfectorum Petrae, iniussu suo, mul-
 torum, et quidem primariorum virorum, et potissimum
 Soëmi, ob suam in omnibus virtutem honore dignissimi,
 insuper et necis Fabati, Caesaris serui, eum accusabat. Et
 in Syllaem quidem instituta erat accusatio ex huiusmodi
 causa. Habebat Herodes rex satellitem nomine Corin-
 thum, cui summopere fidebat. Huic suasisit Syllaes gran-
 di pecunia, ut Herodem occideret. id quod ille suscepit.
 Hoc ubi ipsius Syllaei indicio rescivit Fabatus, regi signi-
 ficauit. Ille vero Corinthum comprehendi iussit, et ab
 eo quaestione totius criminis confessionem expressit. cura-
 vit etiam comprehendendos Arabas duos, fidem habens
 Corinthi indicio; quorum alter tribus praefectus, alter Syl-
 laei amicus erat: qui et ipsi, quaestionem de eis habente
 rege, confessi sunt, sese venisse, ut Corinthum adhortaren-
 tur, ne animo deficeret, promittentes, si res postularet, ei
 operam suam ad eam caedem perpetrandam. Haec omnia
 cum exposuisset Herodes Saturnino, misit eos Romam Sa-
 turninus.

3. Pheroram autem, in coniugis amore obstinate per-
 seuerantem, iussit Herodes in suam regionem discedere.
 Ille vero, cum multa iurasset, non se prius rediturum, quam
 Herodem obuisse intelligeret; libenter in suam tetrarchiam
 se recepit: adeo ut cum rex aegrotans eum orandum cu-
 rasset, ut ad se veniret, quod ei quasi moriturus vellet ali-
 quid coram mandare, noluit propter iurisiurandi religio-
 nem. non tamen in istis eodem animo se erga fratrem ges-
 sit Herodes, suam iam ante mutando sententiam: sed postea

δὴ ὕστερον ἄρχεται νοσεῖν, καὶ μετακλήσεως αὐτῷ μὴ γινόμενης. Θανόντα δὲ περιτείλας ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀγόμενος ταφῆς ἤξις, καὶ πένθος μέγα ἐπ' αὐτῷ προέθετο. τῷτο Ἀντιπάτρω καίτοι γε ἐπὶ Ρώμης πεπλευκότι κακῶν ἐγένετο ἀρχή, τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτὸν τινυμένου τοῦ Θεοῦ. διηγῆσομαι δὲ τὸν πάντα περὶ αὐτῷ λόγον, παράδειγμα τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἐσόμενον, τοῦ ἀρετῇ πολιτεύεσθαι ἐπὶ πᾶσιν.

ΚΕΦ. δ'.

Κατηγορίᾳ τῆς γυναικὸς Φερώρα ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρου Φερώρα ὡς ἀναγεθέντος Φαρμάκου. καὶ ὡς Ηρώδης ἐκζητήσας εὗρεν τὸ Φάρμακον, κατεσκευασμένον ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ τῆς υἱᾶ αὐτῆς Ἀντιπάτρου, καὶ βασανίσας ἔγνω τὰς Ἀντιπάτρου ἐπιβλαίας.

Επειδὴ Φερώρας τελευτᾷ, ταφαί τε ἐγγόνεισαν αὐτῇ, ἀπελεύθεροι δύο τῶν Φερώρα τιμίων, προσελθόντες Ηρώδῃ, ἤξιον μὴ ἀνεκδίκητον καταλιπεῖν τῆς ἀδελφῆς τὸν νεκρὸν, ἀλλὰ ζήτησιν ποιῆσθαι τῆς ἀλόγου τε καὶ δυσυχῆς μεταστάσεως. τῆς δ' ἐπιστραφέντος τοῖς λόγοις, πιστὰ γὰρ ἔδοκει, δεκνῆσαι μὲν αὐτὸν ἔλεγον παρὰ τῇ γυναικὶ τῇ πρότερά τῆς νόσου, Φάρμακόν τε προσκομιθεῖν ἐν βρώματι μὴ πρότερον εἰωθότι ἐμφαγόντα ὑπὸ τῆς τελευτήσας. κομιστὸν μὲντοι γινέσθαι τὸ Φάρμακον ὑπὸ γυναικὸς ἐκ τῆς Δραβίας, λόγῳ μὲν ἐπὶ προσποίησιν ἐρώτων, Φίλτρον γὰρ δὴ ὄνομα αὐτῷ εἶναι, τὸ δ' ἀληθὲς ἐπὶ τῇ Φερώρα τελευτῇ. Φαρμακιστόταται δὲ εἰσὶ γυναικῶν αἱ ἐκ τῆς Δραβίας· ἡ δὲ ταῦτα ἐπεκάλει, καὶ τῆς Συλλαίᾳ ἐρωμένης ἐν ταῖς μάλισα ὡμολόγητο εἶναι Φίλην. πείσασαί τε αὐτὴν ἐπὶ πράσει τῆς Φαρμάκου, εἰς τὰς τόπους ἐληλύθεισαν, ἥ τε μήτηρ τῆς Φερώρα γυναικὸς καὶ ἡ ἀδελφή, καὶ ἐπανῆκον αὐτὴν ἀγόμεναι τῆς δειπνῆς πρότερον ἡμέρας μιᾶς. ὑπὸ τῶτων ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων παροξυνθεὶς δόλως τε ἐβασάνιζε τῶν γυναικῶν καὶ τινὰς ἐλευθέρους, καὶ ὄντος

quam Pheroras aegrotare coeperat, etiam non vocatus, ad eum visendum ibat. cumque mortuum in feretro reponendum curasset, Hierosolyma deportatum sepultura dignatus est, luctuque ingenti prosequendum edixit. Eares Antipatro, quamvis Romam profecto, malorum fuit initium, Deo tandem reposcente ab eo fratricidii poenas. Totam autem de eo narrationem persequar, ut in posterum hominum generi documento sit, in omni vitae instituto adhibendam esse virtutem.

CAP. IV.

Pherorae uxor a Pherorae libertis accusatur occisi ueneno mariti. utque Herodes, inquisitione facta, pharmacum inuenit sibi a filio suo Antipatro paratum, et quaestione habita deprehendit Antipatri infidias.

Post obitum Pherorae solutasque ei exsequias, duo Pherorae liberti, quos habuerat in pretio, Herodem regem adierunt, rogantes, ne fratris necem inultam relinqueret, sed de eo ita misere et infelicitè mortuo quaestionem haberet. His verbis auscultante rege, (videbantur enim vera esse) dicebant illum, pridie quam aegrotasset, coenauisse domi uxoris suae, comesoque pharmaco, quod ei in ferculo insolito appositum fuisset, inde interiisse. idque pharmacum allatum fuisse a quadam muliere Arabica, nomine quidem amatorii, (philtrum enim appellari) sed re ipsa ad Pheroram veneno tollendum. Sunt autem Arabicae mulieres veneficae maximae: et quae tum insinulabatur, eam constabat amicae Syllasi esse amicissimam. eique persuasuras, ut pharmacum venderet, eo loci, ubi habitaret, profectas fuisse aiebant matrem et sororem uxoris Pherorae, et in reditu secum illam adduxisse, vno die ante istam coenam. His verbis incensus rex, feminarum seruas torfit et nonnullas liberas: eumque nihil appareret,

ἀφανῆς τῇ πράγματι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἐξειπεῖν, τελευταία τις, περισσῶν αὐτῇ τῶν ἀληθόνων. ἄλλο μὲν ἔφη ἔδεν, Θεὸν δὲ ἐπικαλεῖσθαι τοιαῦσδε αἰκίας δώσειν περιβαλεῖν τὴν Ἀντιπάτρεα μητέρα, κακῶν τῶν ἐπεχόντων αἰτίαν πᾶσι γενομένην. ταῦτα εἰς ἐπίτασιν Ἡρώδην ἄγει, καὶ τὰ πάντα βασιάνοις τῶν γυναικῶν ἀνάπυστα ἦν, οἳ τε κῶμοι, καὶ αἱ κρυπταὶ σύνοδοι, καὶ δὴ καὶ λόγων πρὸς μόνον τὸν υἱὸν εἰρημένων ἐξοίσεις πρὸς τὰς Φερώρεα γυναῖκας· ἦν δὲ ταλάντων ἑκατὸν δωρεὰν ἐπικρύπτεσθαι ἐπὶ τῷ μὴ Φράζειν πρὸς Φερώρεαν τῷ Ἀντιπάτρει κέλευσις ὑπὸ τῆ πατρός· μῖσός τε πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ὀλοφυρμοὶ πρὸς τὴν μητέρα, ὡς ἐπὶ μήκισον τῆ πατρός βίῃ ἐξηγμένῃ, καὶ αὐτῷ μηδὲν ἐλάσσονος τῇ γήρεως ἐπακειμένη, ὡς μὴδ' ἐλθῆσαν τὴν βασιλείαν ὁμοίως εὐφρανᾶν ποτ' αὐτόν. παρατρέφεσθαι τε πολλὰς ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἀδελφῆς καὶ ἀδελφῶν παῖδας, ἑδαιμάως ἀδεῇ τὴν ἐλπίδα παρεχομένους τὰς σφαλῆς· καὶ γὰρ δὴ καὶ νῦν, εἴ τι πάχνη αὐτὸν συμβαίῃ, ἀδελφῷ μᾶλλον ἢ παιδὶ τῷ αὐτῷ κελύει τὴν ἀρχὴν δίδουσαι. ὁμοίητά τε πολλὴν κατηγόρει τῆ βασιλέως, καὶ τὰς σφαγὰς τῶν υἱέων, φόβῳ τε, μὴ καὶ αὐτῶν ἄπτοιτο ἤδη, τὸν μὲν ἐπὶ Ῥώμης ἀραδοῦν τέχνην ἐκπονήσαι, Φερώρεαν δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς τετραρχίας.

β'. Ταῦτα δὲ συνῆδε τοῖς λόγοις τῆς ἀδελφῆς, καὶ πολὺ, τῇ μὴ ἀπιστῖαν ἐτι ὑποπτεύεσθαι, συνῆρεν αὐταῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς, κρατυνάμενος ἐπὶ κακίᾳ τῆ Ἀντιπάτρεα τὴν Δαρῖδα τὴν μητέρα αὐτῆς, πάντα τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον ταλαίων πολλῶν ὄντα ἀφελόμενος, ἔπειτα αὐτὴν ἀποπέμπεται, καὶ ταῖς Φερώρεα γυναῖξιν Φιλίαν ἐσπέισατο. μάλιστα δὲ ἐξώτρυνεν εἰς ὀργὴν κατὰ τῆ παιδὸς τὸν βασιλεῖα Σαμαρείτης ἀνὴρ Ἀντίπατρος, ἐπιτροπεύων τὸν υἱὸν τῆ βασιλέως Ἀντίπατρον, ἀλλὰ τε αὐτῇ ἐν ταῖς βασιάνοις κατειπὼν, καὶ ὅτι παρσκευασάμενος Φάρμακον θανάσιμον, δοίῃ Φερώρεα, κελύσας παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῆς, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀφωσῇται ἐν τέτοις ὑποτοπασμῶν, τῷ πατρὶ δῶνα· καὶ κομίσαι μὲν Ἀντίφιλον ἐξ Αἰγύπτου τὸ Φάρμακον, ἕνα τῶν Ἀντιπάτρων

quod nulla earum quidquam confiteretur, tandem vna vehementer cruciata nihil aliud dixit, nisi se Deum precari, vt talibus implicaret cruciatibus matrem Antipatri, quae illorum omnium malorum causa esset. Ista Herodem eo perduxerunt, vt cruciatus intenderet, quo factum est, vt omnia, mulieres torquendo, cognita haberet, conuiuia, clandestinos conuentus, atque etiam verba quaedam Pherorae mulieribus enuntiata, quae ipse soli dixerat Antipatro (erant autem, quae pater Antipatro in mandatis dederat, vt celaret centum talenta ab ipso data, ne cum Pherora colloquia misceret) odiumque Antipatri in patrem, et apud matrem querimonias de tam longa vita, dum interim etiam ipse consenesceret, vt, etiamsi regnum adipisceretur, nunquam eo tantum delectaretur. esse etiam multos tum fratres tum fratrum filios, qui vna secum in spem regni nutrentur, quae res spes sibi dubias redderet: quandoquidem iam nunc, si quid fatale sibi accidisset, fratrem suum, non filium, ab Herode regem constitui. Conquerebatur etiam de atroci regis crudelitate, et filiorum caede; quorum malorum metu ipse sibi Romam proficiscendum prudenter excogitasset, Pheroras autem in suam tetrarchiam.

2. Conueniebant autem haec cum sororis suae dictis, multumque, ad eleuandam perfidiae suspicionem, feminas adiuuabant. Rex vero, cum in Antipatri malitiaprehendisset Doridem matrem illius, vbi omni ornatu, qui erat multorum talentorum, eam spoliauerat, postea dimittit, et cum feminis Pherorae amicitiae foedus iniit. Maxime autem regem in filium eius exacerbauit Samaritanus quidam nomine Antipater, ipsius Antipatri regis filii procurator, qui inter cruciatus dixit et alia, et haec in primis; paratum ab Antipatro mortiferum venenum, quod Pherorae dedisset, eique mandasset, vt, cum peregre profectus esset, ne in minimam rei huiusmodi suspicionem veniret, id patri porrigeret, allatumque fuisse id venenum ex Aegypto per Antiphilum, vnum de amicis Antipatri,

Φίλων, ταλῆται δὲ ὡς Φερώρεα διὰ Θεωδίου ἀδελφῆ τῆς
 μητρὸς Ἀντιπάτρε τῷ βασιλέως παῖδος, καὶ ἔτως ἐλθεῖν τὸ
 Φάρμακον εἰς τὴν γυναῖκα τὴν Φερώρεα, δόντος Ουλάσσειν τῷ
 ἀνδρὶ αὐτῆς. ἡ δὲ ὠμολόγη μὲν ἀνακρίναντος τῷ βασιλέως,
 καὶ δραμῶσα, ὡς κομίσειε, ῥίπτει κατὰ τέγχεα αὐτὴν, ἢ μὴ
 τελευτᾷ, ἐπὶ πόδας τῆς πτώσεως γενομένης. καὶ ἔτως ἐπὶ
 ἀνεκτῆσατο αὐτὴν, ἄδιαν τε αὐτῇ ὑπὸ χιτῶνος καὶ τοῖς οἰ-
 κείοις μηδὲν ἐπ' ἀφανισμῷ τάληθ' εἰς τρεπομένη, τρέψαν γι-
 μὴν κακοῖς τοῖς ὑσάτοις ἀγνωμονεῖν προθεμένην, ὑπὸ χιτῶναι,
 καὶ ὠμοσεν, ἢ μὴν ἐρήσειν τὰ πάντα ὃν ἐπεράχθη τρόπον, λέ-
 γουσα μὲν, ὡς ἔφασαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀληθῆ τὰ
 πάντα. “ἐκομίσθη γὰρ ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸ Φάρμακον ὑπ’
 “Ἀντιφίλῃ, ἀδελφὸς τε ἐκείνῳ, ἰατρὸς ὢν, ἐπόρισε· καὶ Θεω-
 “δίου ὡς ἡμᾶς κομίσαντος, ἐφύλασσον αὐτὴν, παρὰ Φερώ-
 “ρεα λαβῶσα ἐπὶ σὲ ὑπ’ Ἀντιπάτρε ἡτοιμασμένον. ἐπεὶ οὖν
 “ἐνόσει Φερώρεα, καὶ ἐθεράπευε αὐτὸν ἀφικόμενος, ὁρῶν σε
 “τὴν εὐνοίαν, ἢ περὶ αὐτὸν ἐχρῶ, ἐπεκλάδην τε τῇ διανοίᾳ, καὶ
 “μετακαλέσας με, ὦ γυναῖκα, φησὶ, περιώδυσέ με Ἀντίπα-
 “τρος ἐπὶ πατρὶ μὲν τῷ ἑαυτῷ, ἀδελφῷ δὲ τῷ ἐμῷ, θανά-
 “σιμόν τε γνώμην συνθεῖς καὶ Φάρμακον ὃ διακονήσοιτο αὐ-
 “τῇ πεπορισμένος. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ὁ, τε ἀδελφὸς ἔδεν ἀρετῇ
 “ἢ πρότερον ἐχρῆτο περὶ ἐμῷ ὑφαιρῶν ὥπται, ἐμέ τε ἐλπίς
 “ἔκ εἰς μακρὰν ἀπέσπεσθαι τῷ βίῳ, φέρε, μὴ γνώμῃ ἀδελ-
 “φοκτόνῳ ἀποτισαίμην προπάτορας τῶν ἐμαυτῷ, τὸ Φάρμα-
 “κον καὶ ἐγὼ ἐμῷ βλέποντος, κομίσασάν τε ἔδεν εἰς ἀναβο-
 “λὰς πράσσειν τῷ ἀνδρὶ τὰς ἐντολάς· καὶ τὸ μὲν πλείω
 “καύσασαν τῷ Φαρμάκῳ τυχεῖν, ὑπολείπεσθαι δὲ ὀλίγον, ἵνα,
 “εἰ, Φερώρεα μεταστάντος, περιέποι κακῶς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς,
 “μεθίστατο διάδρασιν ποιημένη τῶν ἀναγκῶν.” ταῦτα εἰπῶ-
 σα, τό, τε Φάρμακον καὶ τὴν πυξίδα εἰς τὸ μέσον παρῆγεν.
 καὶ ἀδελφὸς δὲ Ἀντιφίλῃ ἕτερος καὶ μήτηρ αὐτῷ, ἀναγκαι-
 τε καὶ βασάνων σφοδρότητι, ταῦτα ἔλεγον, καὶ ἐγνώριζον
 τὴν πυξίδα. κατηγορεῖτο δὲ καὶ τῷ ἀρχιερεῶς ἡ θυγάτηρ,
 γυνὴ δὲ τῷ βασιλέως, ὡς πάντων τῶν ἰσχυρῶν γενομένη, κρύ-

missum inde ad Pheroram a Theudione fratre matris Antipatri regis filii, atque ita peruenisse ad vxorem Pherorae, cui seruandum Pheroras tradidisset. Illa vero, cum rex eam ista de re interrogasset, id quod erat confessa est; et quasi venenum petiitum se foras prorsus misisset, seipsam de tecto praecipitat; sed in pedes delapsa non interiiit. Atque ita, posteaquam ipsam recreasset, eique et omnibus domesticis veniam promittendo, dummodo nihil de veritate celaret, porroque extremos cruciatus minando, si obstinate aliquid reticere decreuisset; pollicetur, iurauitque sese rem omnem, vti gesta esset, dicturam, id quod fecit, nihil nisi verum, vt plerique dixerunt, proferens. "Apportatum est venenum," inquit, ex Ægypto per Antiphilum, qui id fui cuiusdam fratris medici opera habuerat: cumque Theudio illud ad nos pertulisset, ipsa seruauit acceptum a fratre meo, paratum ab Antipatro aduersum te. Igitur cum Pheroras aegrotaret, et tu ad eum curandum venisses, ille, animaduersa tua in se beneuolentia, fractus animo me euocat, et, o vxor, inquit, circumuenit Antipater me, dum in suum ipsius patrem eundemque meum fratrem consilia capit mortifera, et quod iis subseruiat venenum comparat. Nunc igitur, quando quidem frater meus facile ostendit nihil se de pristina sua erga me virtute diminuere, et ego non diu superstitem fore me spero, age, ne parricidalis animo maiores meos impiem, asser venenum, et spectante me combure. seque, cum illud attulisset, sine cunctatione viri mandatis obsequutam esse, maximaque pharmaci parate in ignem coniecta, parum sibi reseruasse, vt, si post obitum Pherorae inclementius ipsam tractaret rex, vita decederet patiendi necessitatem effugiens." His dictis pyxidem cum veneno in medium protulit. Quin et alter Antiphili frater et mater eius, tormentorum vehementia compulsi, eadem fatebantur, et pyxidem, quam attulerant, agnoscebant. Insuper et pontificis filia, eademque regis vxor, accusata est, vt quae haec omnia sciuisset, et celare

πτεν τε προθυμηθεῖσα αὐτά. καὶ διὰ τὰς Ηρώδης ἐκέ-
 νην τε ἐξέβαλε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐξήλειψε τῶν διαθη-
 κῶν, εἰς τὸ βασιλεῦσαι μεμνημένων ἐκείνῃ· καὶ τὸν πενθε-
 ρὸν τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλατο Σίμωνά· τὸν τοῦ Βοηθοῦ,
 καθίσᾱ δὲ Ματθίαν τὸν Θεοφίλου, Ἱεροσολυμίτην γένει.

γ'. Εν τῷ δὲ καὶ Βάθυλλος ἐκ Ρώμης ἀπελεύθερος
 Ἀντιπάτρῃ παρῆν, καὶ βασανισθεὶς εὐρίσκειται Φάρμακον
 κομίζων, δώσειν τῇ τε αὐτῇ μητρὶ καὶ Φερῶρα, ὥς, εἰ τὸ
 πρότερον μὴ ἄπτοιο τῇ βασιλέως, τῷ γὰρ μεταχειρί-
 ζοιτο αὐτόν. ἀφίκετο δὲ γράμματα παρὰ τῶν ἐν Ρώμῃ
 Φίλων τῷ Ηρώδῃ, γνώμη καὶ ὑπαγορεύσει Ἀντιπάτρῃ, ἐπὶ
 κατηγορίᾳ Λεγεῶν καὶ Φιλίππου συγκείμενα· ὥς δηρὸν
 διαβάλλοιεν τε τὸν πατέρα ἐπὶ σφαγῇ τῶν περὶ Ἀριστόβ-
 λου καὶ Ἀλέξανδρου, δι' οἵ τε καὶ αὐτὸς λαμβάνουσιν·
 ἥδη γὰρ καὶ ἐκαλῶντο ὑπὸ τῇ πατρὸς, ἔχ' ὥς ἐφ' ἑτέρους,
 ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακίῳ προσπολωλέναι τῆς κλήσεως αὐ-
 τῶν γινομένης. ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν οἱ Φίλοι τῷ Ἀν-
 τιπάτρῃ συνέπρασσον. γράφει δὲ καὶ αὐτὸς Ἀντίπατρος
 τῷ πατρὶ περὶ αὐτῶν ἐπὶ μεγίστης τῶν αἰτιῶν, καὶ παντε-
 λῶς ἀπαλλάσσει φάσκων αὐτὰ μεράκια, τῶν δὲ λόγων τῇ
 ἡλικίᾳ τὴν ἀνάθεσιν ποιῶμενος. αὐτὸς δὲ, δι' ὧν τὰ περὶ
 Εὐλλαιοῦ ἠγωνίζετο, καὶ περὶ θεραπείαν τῶν πρώτων ἀν-
 δρῶν ἐγγόνει, κόσμους τε ἀριπρεπεῖς ταλάντων ἑώνητο δια-
 κοσίῳ. θαυμάσει δ' ἂν τις, ὅτι, τοσῶνδε ἐν Ἰσδαίᾳ κατ'
 αὐτῇ κεινημένων μηνὶ πρότερον ἑπτὰ, ἔδεν αὐτῷ δῆλον
 γένοιτο. αἷτιον δ' ἦν ἡ τε ἀκρίβεια καὶ Φυλακὴ τῶν ὁδῶν,
 καὶ μίσος τῶν ἀνθρώπων τὸ πρὸς Ἀντίπατρον· ἔδει γὰρ
 ἦν, ὅς προθύμως, κινδύνῳ τῷ αὐτῷ, ποριστῆς τῶν ἐκείνῃ
 ἀσφαλειῶν καθίστατο.

voluisset. Hanc ob causam repudiavit eam Herodes, eiusque filium de testamento suo expunxit, quod eius, ut qui regnaturus esset, meminere: socerum quoque suum Simonem Boëthi filium pontificatu abdicavit, et eum honorem ad Matthiam Theophili filium, natu Hierosolymitanum, detulit.

3. Dum haec fiunt, venit Roma Bathyllus Antipatri libertus: et, quaestione habita, deprehensus est venenum asserere, quod Antipatri matri et Pherorae traderet, ut, si prius in regem vires non habuisset, eum illo tollerent. Venerunt et Roma literae ab Herodis amicis, consilio et rogatu Antipatri, in quibus insimulabantur Archelaus et Philippus, quasi patrem ob interemtus Alexandrum et Aristobulum vituperassent, eorumque miserescerent: seque iam a patre non aliam ob causam accersi dicerent, quam ut euocati ab eo similiter necarentur. obtinueratque ab amicis Antipater magnis largitionibus; ut sibi ad haec operam suam cominodarent. Quinetiam ipse Antipater de illis ad patrem scripsit, atrocibus eos onerans criminibus; et sub finem eos omnino excusat, iuvenes esse dicens, eorumque verba aetati imputans. ipse interim decertabat contra Syllacum, et colendis primoribus incumberebat, et comparabat splendidis ornamentis ducentorum talentorum pretio. Mirum autem alicui videatur, quod septimum iam mensem tam multa aduersus eum mouerentur in Iudaea, quorum ipse omnium ignarus esset. Verum in causa erat diligens itinerum custodia, atque hominum in Antipatrum odium: nemo enim erat, qui suo periculo libenter vellet illius incolumitati consilere.

ΚΕΦ. ἑ.

Κατάπληξ Αντιπάτρης ἐκ Ρώμης πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ Νικολάου τῷ Δαμασκηνῷ, καὶ καταγνωθεὶς θάνατον ὑπὸ τῷ πατρὸς, καὶ ὑπὸ Κριντιλίου Οὐάρου τῷ τότε πεπιστευμένῳ τὴν Συρίαν, ἐδέθη μέχρι τῆς ἐσομένης διαγνώσεως ὑπὸ Καίσαρος.

Ηρώδης δὲ, Αντιπάτρης γεγραφότος πρὸς αὐτὸν, ὡς τὰ πάντα ὃν χρὴ διαπεπραγμένος τρόπον ἤξοι ἐν τάχει, ἐκρυψάμενος τὴν ὀργὴν ἀντεπετίθει, κελεύων μὴ βραδύνειν εἰς τὴν ὁδὸν, μὴ καὶ τι πάχοι παρὰ τὴν ἐκδημίαν αὐτῷ· καὶ ἅμα τῆς μητρὸς κατηγορῶν ὡς ὀλίγον, καταθήσεσθαι μέμψεις ἐπαγγελλόμενος τὰς πρὸς αὐτὴν, ὅποτε ἐκείνος ἀφίκοιτο. παντὶ τε τρόπῳ Φιλότητα τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνεδείκνυτο, δεδιώς, μὴ καὶ τι ὑποτοπήσας ὑπερβάλλοιτο μὲν ἰδὼς τὰς πρὸς αὐτὸν, τῇ δὲ Ρώμῃ ἐνδιδαιτῶμενος ἐφειδεῦοι τῇ βασιλείᾳ, καὶ δὴ καὶ διαπραΰνοιτο αὐτῷ. τῷτοις ἐν Κιλικίᾳ τοῖς γράμμασιν ἐπιτυχάνει, τοῖς δὲ τὴν Φερῶν τελευτὴν διασαφῶσιν, ἐν Τάραντι πρότερον· δεινῶς τε ἠνεγκεν ἔκ εὐνοίας τῇ Φερῶν, διότι δὲ τῷ πατρὸς τὴν ἀναίρεσιν ἐ διαπραξάμενος, ὥσπερ ὑπέχετο, ἀπέθανεν. περὶ δὲ Κελένδρειν τῆς Κιλικίας γεγόμενος ἐνεδοίαζεν ἤδη περὶ τῷ οἴκαδε πλῆ, δεινῶς τῇ ἐκβολῇ τῆς μητρὸς λελυπημένος. καὶ τῶν φίλων οἱ μὲν ἐκέλευον αὐτὸν ταῦτά πη καρδοκῆντα ἐπέχειν, οἱ δὲ μὴ διαμέλλειν τὸν οἴκαδε πλῆν· λύσειν γὰρ παραγεγόμενον αἰτίαν πᾶσαν, ὡς καὶ νῦν ἔχ. ἐτέρωθεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνῃ ἀπιστίαν, ἰχρὺν τοῖς κατηγοροῖς ὑπογενέσθαι. τῷτοις πεισθεὶς ἐπλετε καὶ προσέειπε τῷ Σεβαστῷ λιμένι λεγομένῳ, ὃν κατασκευάσας Ηρώδης πολλῶν χρημάτων ἐπὶ τιμῇ τῇ Καίσαρος, καλεῖ Σεβασόν. ἐν πρῶπτοις δ' ἦν Αντίπατρος ἤδη τοῖς κακοῖς, μήτε προσιόντος αὐτῷ μηδενός, μήτε προσαγορευόντος, ὥσπερ ὅτε ἐξῆι μετ' εὐχῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπιφημισμάτων· ταῖς δ' ἐναντιωτάταις ἀραῖς ἔκ ἐκωλύοντο αὐτὸν δέχεσθαι, ποιῆναι τοῖς ἀδελφοῖς ἀποτίνειν ὑπειληφότες.

CAP. V.

Antipater Roma nauigans ad patrem venit. utque a Nicolao Damasceno accusatur, et capitis damnatus a patre, et a Quintilio Varo, tunc Syriae praefide, in vinculis adseruatur, donec ea de re certior factus esset Caesar.

Herodes vero, cum ei scripisset Antipater, sese breuim omnibus rite confectis venturum, rescripsit, ira dissimulata, cauere iubens, ne diu moraretur in itinere, ne quid sibi eo absente incommodi accideret: simulque leuiter conquerebatur de eius matre, promittens sese, postquam ille venisset, querelas illas missum facturum; atque modis omnibus amorem in illum prae se ferebat, ne quid ille suspicatus reditum ad ipsum non maturaret, sed diutius Romae degens regno insidiaretur, et in ipsum etiam aliquid moliretur. Has literas accepit Antipater in Cilicia, cum quidem prius Tarenti eas accepisset, quae Pherorae obitum declarabant: quem quidem obitum doluit, non Pherorae amore, sed quia mortuus esset non interfecto patre, quod se facturum susceperat. Vbi autem ad Celenderinam in Ciliciam venit, dubitare coepit, vtrum in patriam ire deberet, in matris eiectionem ferens iniquissime. Atque amicorum quidem alii suadebant, ut exitum alicubi exspectaret, alii vero, ut sine mora domum rediret: aduentu enim suo crimen matris omne soluturum, at nunc vna eius absentia confirmatos esse delatores. Ab his persuasus oram soluit, appellitque ad portum nomine Sebastum, quem magno sumtu constructum in honorem Augusti Sebastum appellauit Herodes. Iam mala sua in conspectu habuit Antipater, utpote quod nemo ei obuiam prodiret, saluaret nemo, ut in eius discessu factum fuerat, cum quidem ei fausta omnia comprecati fuissent: quin e contra eum, nemine prohibente, exsecrabantur, putantes venire ad dandas de nece fratrum poenas.

β'. Ετύγχανε δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τῆτον τὸν κα-
 ρὸν Οὐαρος Κυϊντίλιας, διάδοχος μὲν Σατρενίνω τῆς ἐν Συρία
 ἀρχῆς ἀπεσταλμένος, ἦκων δὲ αὐτός τε σύμβουλος Ἡρώδῃ,
 περὶ τῶν ἐνεστηκότων αὐτῷ δεηθέντι. καὶ αὐτῶν συνεδρευόν-
 των, παρῆν ὁ Ἀντίπατρος, ἕθενος αὐτῷ ἐκπύσου γεγονότος.
 εἴσεισι δὲ εἰς τὸ βασιλείον, ἔτι πορφυρίδας ἀμπεσρόμενος.
 καὶ αὐτὸν μὲν δέχονται οἱ ἐπὶ θύρας, ἀνείργασι δὲ τὰς Φί-
 λας. ἐθορυβεῖτο δὲ ἤδη σαφῶς οἱ ἐληλύθει κατανοῶν, ἐπι-
 δὴ καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸν προσίοντα, ὡς ἀσπάζατο, ἀπεώσατο,
 ἀδελφοκτόνιαν τε ἐπικαλῶν καὶ βάλυσιν ὀλέθρου τῇ ἐπ' αὐ-
 τῷ, πάντων τε ἀκροατὴν καὶ δικαστὴν ἔσδοιαι Οὐαρον τῇ αἰ-
 ριον. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτα κακῶς ἅμα τε ἀκροαθέντος καὶ παρόν-
 τος τῷ μεγέθει περιφερόμενος ὤχετο, ὑπαντιάζουσι δ' αὐτῷ
 ἡ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνή· αὕτη δὲ ἦν ἡ γενομένη Ἀντιγόνω παῖς
 τῷ πρὸ Ἡρώδῃ Ἰσθαίων βεβασιλευκότη· παρ' ὧν τὰ πάντα
 ἐκμαθὼν ἐν παρασκευαῖς τῇ ἀγῶνος ἦν.

γ'. Τῇ δ' ἐξῆς συνήδρευε μὲν Οὐαρός τε καὶ ὁ βασι-
 λεύς, εἰσεκλήθησαν δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν φίλοι, καὶ οἱ συγγε-
 νεῖς βασιλέως, Σαλῶμη τε ἡ ἀδελφὴ, εἴ τε τινὲς μνηστῆ-
 ῖς ἐμελλον, καὶ ὧν τινὲς βάσανοι γεγόνασιν, δῆλοί τε μητρῶσι
 τῇ Ἀντιπάτρῃ, μικρῷ πρότερον συνειλημμένοι ἢ ἐκῆνον ἦκει,
 ἐπισολὴν φέροντες, ἧς τὸ κεφάλαιον τῶν γεγραμμένων ἦν,
 “μὴ ἐπανιέναι, ὡς πάντων τῷ πατρὶ ἡκόντων εἰς πύσιν, μό-
 “νην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λιπέσθαι Καίσαρα, καὶ σὺν αὐ-
 “τῇ τὸ μὴ τῷ πατρὶ ὑποχείριον γενέσθαι.” Ἀντιπάτρῃ δὲ
 προσπεσόντος τῷ πατρὶ πρὸς τὰ γόνата, καὶ ἰκετεύοντος
 μὴ προδιδνωσμένην καταστῆναι δίκην, ἀλλ' ἀκροάσεως αὐ-
 τῇ γενομένης παρὰ τῷ πατρὶ, ἀκραιῶς μένειν δυναμένη,
 τῆτον καλεῦσας Ἡρώδης ἀπάγειν εἰς μέσον, “αὐτὸς ὠλοφύ-
 “ρατο τῶν παίδων τῆς ποιήσεως, ἣν ἐπὶ τοιαύταις αὐτῷ τύ-
 “χαις γενομένην, εἰς Ἀντίπατρον ἐμβαλεῖν αὐτῇ τὸ γῆρας.
 “τροφάς τε καὶ παιδεύσεις ἅς ποιήσασθαι αὐτῶν ἐξηγήμενος,
 “καὶ πλῆτ' εὐκαίριαν ἐν καιροῖς ὡς ἐθελήσειαν προτεθεῖσθαι
 “εἰς πάντα ὧν ἕδεν ἐπ' ἐμποδίσματι γενέσθαι τοῦ μὴ ἐκ

2. Erat eo tempore Hierosolymis Quintilius Varus; missus Saturnino successor ad gubernandam Syriam: veneratque Herodis rogatu, ut ei super praesentibus negotiis consilium daret. Atque his concilium habentibus, superuenit Antipater, ignarus totius negotii, et in palatium purpuratus adhuc intrat. Eum ianitores ingredi sinunt, amicos excludunt. Tum vero ille turbam, quo reductus, esset plane intelligens; praesertim cum a patre, ad quem salutandum accedebat, repelleretur, ei fratrum necem, perpetratam et patris tentatam exprobrante; ac postridie Varum auditurum, et de toto negotio indicaturum dicente. Et ille quidem, tanto malo audito pariterque imminente, ad eius magnitudinem animo distractus abiit, moxque ei occurrunt mater et vxor: (illa autem erat Antigoni filia, eius, qui ante Herodem regnauerat in Iudaea) e quibus cum rem omnem rescivisset, sese ad causae suae defensionem praeparauit.

3. Postero die confederunt in concilio Varus et rex, aduocatis eo vtriusque amicis, regisque consanguineis, et eiusdem sorore Salome, et iis, qui crimen aliquod indicaturi erant, et iis, de quibus habita fuerat quaestio, et matris Antipatri seruis, qui paulo ante eius aduentum comprehensi fuerant, literas ferentes, quarum summa haec erat: "Ne reueniret, patrem enim de tota re certiore esse factum, iamque hoc vnum ei superesse perfugium, ut ad Caesarem se reciperet, neue simul cum ipsa in patris manus veniret." Cum autem Antipater sese patris ad pedes abiecisset, orassetque, ne quidquam de se ex praesudicata opinione decerneret, sed sibi audientiam faceret pater, ut qui integer mansurus sit et incorruptus; Herodes, eo in medio collocari iusso, "de filiis suis con-queri aggreditur, per quos tot infortunia perpeffus, in senectute incidisset in improbitatem Antipatri. Deinde memorabat, quantum curae illis educandis instituendis, que impenderit, quantumque diuitiarum opportune illis, quandocunque voluerint, ad omnia suppeditarit,

"ἐπιβελῇ τῇ ἐκείνων κινδυνεύσαι τελευτᾶν, ὑπὲρ τοῦ θᾶσ-
 "σον δυσσεβᾶς τὴν βασιλείαν παραλαβεῖν, ἢ φύσεως νόμῳ
 "μετασάντος, εὐχῇ τε τοῦ πατρὸς καὶ δίκῃ. τὸν τε Ἀντίπα-
 "τρον θαυμάζειν, τίνων ἐλπίδι ἐπαρθεὶς θαρσύνειεν ἐπὶ
 "τοιαῦτα χωρεῖν μὴ ἀποτραπῆναι. διάδοχον μὲν γὰρ ἀπο-
 "φῆναρθαι διὰ γραμμάτων τῆς ἀρχῆς, ζῶντος δὲ ἐπ' ἑδῆ-
 "νι μειονεκτεῖν, ἀξιώματός τε ἐπιφανείᾳ καὶ δυνάμει ἐξ-
 "σίας, πεντήκοντα μὲν τάλαντα ἐπέτειον πρέσβον κομι-
 "σάμενον, δωρεὰν δ' εἰληφότα ὁδῷ τῆς εἰς Ῥώμην τρια-
 "κοσίων τάλαντων ἀρεθμόν. ἐπὶ κάλει δὲ καὶ τῶν ἀδελ-
 "φῶν, εἰ μὲν πονηρῶν γεγονότων κατηγορίαν προθεμένῳ,
 "μυμητῇ γεγονότι· εἰ δὲ μὴ, διὰ κενῆς τοιῶνδε ἐπαγωγᾶς
 "ἐπάγοντι αὐτῷ τῶν συγγενῶν. τὰ γὰρ πάντα ἑδάμω-
 "θεν ἀλλὰ μνηύσει τῇ ἐκείνῃ μεμαθηκότα, πρᾶξαι τὰ
 "ἐπ' αὐτοῖς πεπραγμένα γνώμῃ τῇ ἐκείνου· οὓς ἀπο-
 "λύειν κακοῦ παντὸς κληρονόμον τῆς πατροκτονίας αὐτοῖς
 "καθιστάμενοι.

δ'. Ταῦθ' ἅμα λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται, λέγειν
 τε ἄπορος ἦν. καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς φίλος τε αὖ
 τῷ βασιλέως, καὶ τῷ πάντα συνδιαιτώμενος ἐκείνῳ, καὶ
 τοῖς πράγμασιν ὃν πραχθεῖεν τρόπον παρατετευχώς, δεη-
 θέντι τῷ βασιλεῖ τὰ λοιπὰ εἰπεῖν, ἔλεγεν ὅποσα ἀποδείξ-
 ῶν τε καὶ ἐλέγχων ἐχόμενα ἦν. καὶ τῷ Ἀντιπάτρει κατὰ δι-
 καιολογίαν πρὸς τὸν πατέρα τετραμμένῃ, καὶ ὅποσα πα-
 ραδείγματα τῆς εὐνοίας πρὸς αὐτὸν διεξιόντος, τὰς τιμὰς,
 αἳ ὑπῆρχον αὐτῷ, προφερόμενος, ἃς μὴ ἂν ποτε γενέσθαι
 μὴ ἐκ ἀρετῆς ἀξίῳ περὶ αὐτὸν γεγονότι· "καὶ γὰρ ὅπο-
 "σα προῖδέν δεήσει πάντων προβεβληκέναι σωφρόνως,
 "εἴτε τινα εἶδοι χειρῶν πόνῳ τῷ αὐτῷ ἐκπεπραχθαι τὰ
 "πάντα, εἰκὸς τε ἐκ εἶναι τῶν ἀλλαχόθεν ἐπιβελῶν τὸν
 "πατέρα ἐξελόμενον αὐτὸν ἐπιβλεψτὴν κατασῆναι, καὶ
 "ἀφανίζοντα ἀρετὴν, ἣν ἐπ' ἐκείνοις ἐμαρτυρεῖτο, κακίᾳ τῇ
 "ἐπὶ τοῖσδε μελλύσῃ συνιέναι. καίτοι γε τῷ βασιλευμένῳ
 "διάδοχον προαποδεδειχθαι, καὶ τῷ συναπολαυσομένῳ

quibus se nihil profecisse, quo minus insidiis illorum in
 vitae discrimen adduceretur; ut citius, quam fata sinerent,
 aut quam iure liceret paterue vellet, scelerate regnam ar-
 tiperet. Sibi que mirum videri aiebat, qua spe elatus An-
 tipater, quae audacia fretus eo usque procedere non du-
 bitarit. Successorem enim imperii iam scripto testamen-
 to designatum fuisse, sibi quoque viuenti nec dignitatis
 splendore nec potestatis amplitudine cedere, talenta etiam
 quinquaginta, prouentum in singulos annos, tulisse, cum-
 que Romam proficisceretur, dono accepisse talenta tre-
 centa in viaticum. Quin et ipsi obiiciebat, quod fra-
 trum, si quidem eorum, ut qui improbi essent, accusa-
 tionem instituisset, imitator exstiterat: sin vero, ut qui
 boni fuissent, quod inique aduersus tales consanguineos
 criminationes ad se attulerat. Se enim nec comperisse de
 iis quicquam nisi eius indicio, nec quicquam eorum, quae
 perpeffi sunt, statuisse nisi ex illius sententia et consilio:
 quos ipsum omni crimine absolvere, quippe patricidii il-
 lorum haeredem constitutum.

4. Haec dicenti Herodi obortae lacrymae finem di-
 cendi fecere. Atque Nicolaus Damascenus, qui et regi
 amicus erat et conuictor prope quotidianus, et plerisque
 suis rebus, quemadmodum agebantur, interfuerat, cum
 eum rogasset rex, ut reliqua adderet, quae pertinerent ad
 criminum probationem et redargutionem, persequeretur.
 Tum Antipater, ut causam suam defenderet, ad patrem
 conuersus, et quaecumque essent paternae in eum beneuo-
 lentiae exempla percurrens, honores ipsi habitos enumera-
 bat, qui nunquam ei obtigissent, nisi sua in ipsum pietate eos
 promeruisset: "se enim quaecumque prouidenda erant so-
 lenter prospexisse, et sicubi res manuum operam postula-
 ret, suo labore omnia confecisse; atque haud verisimile
 esse, ut qui patrem aliorum ab insidiis eripuerit, ipse ei
 insidiaretur, et virtutem, quam in iis opprimendis osten-
 derat, malitia, huiusmodi facinora comitante, obscura-
 ret. praesertim cum iam ante, nemine vetante, regui
 successor declaratus fuerit, et in partes venerit honorum,

"τιμῶν, αἱ εἰς τὸ παρὸν περιῆσαν, ἔκ ἐπικεκωλύσθαι. εἰκός
 "τε ἔκ εἶναι τῶν ἀπάντων ἀκινδύνως καὶ μετ' ἀρετῆς ἔχειν.
 "τα τὴν ἡμίσειαν, μετὰ ψόγων καὶ κινδύνου ἐφίεσθαι τῇ
 "ὄλῃ, ἀδελφὸν εἰ δυναμένῃ περιγενέσθαι· καὶ ταῦτα τεθεα-
 "μένον τὴν ζημίαν τῶν ἀδελφῶν, καὶ μηνυτὴν μὲν καὶ κατ-
 "ηγρητὴν γεόμενον λανθάνειν δυναμένων, κολασθῆναι τε, ἐπεὶ
 "Φανεροὶ κατέστησαν πονηροὶ τὰ πρὸς τὸν πατέρα ὄντες. καὶ
 "τάδε μὲν αὐτῷ τῶν ἐνταῦθα ἡγωνισμένων παραδείγματα
 "εἶναι, τῶν ἀρετῶν εὐνοία πρὸς τὸν πατέρα πεπολιτευμέ-
 "νων. τῶν δ' ἐπὶ Ρώμῃς μάρτυρα εἶναι Καίσαρα, ἐπίσης
 "τῷ Θεῷ ἀπατηθῆναι οἱ ὄντα. ὧν πίστιν εἶναι τὰ ὑπ' ἐκείνης
 "γράμματα ἐπεσαλμένα, ὧν ἔκ καλῶς ἔχειν ἰχυροτέρας
 "εἶναι τὰς διαβολὰς τῶν φασιάζειν αὐτὰς προθεμένων, τὰς
 "πλείους ἀποδημία τῇ αὐτῇ συντεθῆναι, χολῆς τοῖς ἐχθροῖς
 "ἐγγενομένης, ἣν ἔκ τῶν αὐτοῖς ἐπιδημοῦντος παραγενέσθαι·
 διαβάλλοντος δὲ καὶ τὰς βασάνους εἰς ψευδολογίαν, ὥς τῆς
 ἀνάγκης φύσιν ἐχέσης διδάσκειν τὰς ὑποπεσόντας ἡδονῇ
 τὰ πολλὰ τῶν ἐφεσηκότων λέγειν, καὶ παρέχοντος αὐτοῖς
 εἰς βάσανον.

ε'. Επὶ τῷ τοῖς τροπῆς τῇ συνεδρίᾳ γενομένης· σφόδρα
 γὰρ ὤκτειραν τὸν Ἀντίπατρον, δάκρυσιν τε καὶ αἰκίαις τῇ
 προσώπῃ χρώμενον, ὥς τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς δι' οἴκτου καταστῆ-
 ναι, Φανερόν δὲ καὶ Ηρώδην ἤδη καμπτόμενόν τι τῇ γνώμῃ,
 καίπερ μὴ βυλόμενον ἐκδηλον εἶναι· Νικάλαος ἀρξάμενος
 οἷς τε ὁ βασιλεὺς κατήρξατο λόγοις, μεζόνως ἐκδεινῶν, καὶ
 ὅποσα ἐκ βασάνων ἢ μαρτυριῶν συνῆγε τὴν ἀπόδειξιν τῇ
 ἐγκλήματος. "μάλιστα δὲ τὴν ἀρετὴν ἐπιπολὺ ἐξηγεῖτο τῇ
 "βασιλείᾳ, ἥπερ εἰς τε τροφὰς καὶ παιδεύματα χρησάμε-
 "νος τῶν υἱέων, ἐδαμόθεν εὖροιτο ὀνησιφόρον αὐτῇ, περι-
 "πταίων ἐτέροις ἀφ' ἐτέρων. καίτοι γε ἔκ ἕως θαυμάζειν
 "τῶν προτέρων τὴν ἀβελλίαν· νεώτερος γὰρ καὶ κακία συμ-
 "βῆλιν, διεφθαρμένους ἀπαλεῖψαι τὰ τῆς φύσεως δικαιο-
 "ματα, ἀρχῆς θαύσσοι ἢ χρῆν μεταποιεῖσθαι σπαράσσειν
 "τας. Ἀντιπάτερ δ' αὖ δικαίως τὴν μαρίαν καταπλαγῆναι,

"quibus in praesens tempus fruitur. atque haud consentaneum esse, ut qui rerum omnium dimidium sine periculo et cum dignitate teneret, totum cum infamia et discrimine cupide appeteret, dum in incerto sit, an obtineri possit: maximeque, postquam vidisset, quam grauiam perpassi sunt fratres; quorum ipse, cum forsan delituissent, index erat et accusator, itemque supplicii auctor, quamprimum nefarii in patrem sceleris conuicti fuerunt. Atque istae quidem, in quas domi venerat, contentiones argumento esse, quam sincera fide et beneuolentia in patrem se gesserit. Quae vero Romae egerit, testatissima esse Caesari, quem aeque difficile sibi est ac Deum ipsum fallere et decipere: quibus fidem faciunt literae ab eo missae, quas periniquum esse hominum, id sibi proponentium, ut seditionem turbasque mouerent, calumniis posthaberi, ad quas magna ex parte confingendas otii abinde nactos esse inimicos, dum ipse abesset, quod se praesente nunquam habere potuerint." Quinetiam in quaestiones inuehebat, quibus factum est, ut falsa dicerentur, quasi ea esset vis necessitatis, ut homines ei subiectos adigeret ad multa loquenda in dominantium gratiam: tandemque sese in quaestionem offerbat.

5. Cum ex his dictis mutatio facta esset totius confensus, (miserabat enim eos valde Antipatri, qui obsoleto vultu magnam vim lacrymarum profundeabat, adeo ut eius etiam aduersarii misericordia commouerentur; immo et ipsum Herodem iam flecti apparebat, licet id animaduerti nollet) Nicolaus orationem a rege coeptam atrocius persequens, argumenta omnia ad accusationem firmandam, quae ex quaestionibus aut testium fide haberi poterant, densabat. Inprimis vero regis virtutem praedicabat, et merita in bene educandis instituendisque liberis, quorum ille non modo fructum perciperet nullum, sed inde in alias ex aliis incideret calamitates. Neque tamen adeo se mirari priorum filiorum temeritatem: fuisse enim iuvenes, et a malis consultoribus corruptos, ut maiori quam oporteret fruenti imperii festinatione a naturae legibus desciscerent. At Antipatri stupendum plane scelus, quem tot patris merita

"μὴ μόνον ὑπὸ τῆ πατρὸς εὐεργετηθέντα τὸν λογισμὸν ὥσπερ
 "τὰ ἰοβωλότατα τῶν ἐρπετῶν μὴ μαλαχθέντος, καίτοι γε
 "καὶ κείνοις τινὸς ἐγγινομένης μαλακίας τῆ ἀδικεῖν τῆς εὐερ-
 "γέταις, ἀλλὰ μὴδὲ τὰς τύχας τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ εἰμι-
 "μητὴν αὐτῶν καταστῆναι τῆς ὁμότητος ἐμποδῶν σάντος. καί-
 "τοι γε, ὦ Ἀντίπατρε, τῶν ἀδελφῶν μνηυτῆς τε, ὧν τολμή-
 "σαιαν, αὐτὸς ἦς, καὶ ἐρευνητῆς τῶν ἐλέγχων, καὶ καλαστῆς τῶν
 "πεφωραμένων. καὶ εἰ τῆ ἐπ' ἐκείνοις ἐγκαλᾷμεν θυμῷ χρεῖ-
 "σθαι μὴ ἐλλείποντος, ἀλλὰ τῆ μμείσθαι τὴν ἀσέλγειαν αὐ-
 "τῶν σπαράσσαντος ἐκπεπλήγμεθα, εὐρίσκοντες καὶ κῆνα εἰ
 "ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆ πατρὸς, ἀλλ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἀδελφῶν
 "πεπραγμένα, ὅπως μισοπονηρία τῇ κατ' αὐτῶν Φιλοπάτωρ
 "εἶναι πεπιστευμένος, ἀδελτέραν ἐπ' αὐτῷ κακουργεῖν παρα-
 "λάβοις δύναμιν. ὃ δὴ καὶ τοῖς ἔργοις παρέστησας. ἅμα δὲ
 "καὶ τῆς ἀδελφῆς ἀνῆρες ἐφ' οἷς ἡλεγχες πονηρὸς γεγόν-
 "τας, καὶ τῆς ὁμοπραγήσαντας αὐτοῖς εἶχ' ὑπεδίδας, φανε-
 "ρὸν τοῖς πᾶσι καθιστὰς ὡς καὶ συνθήκην πρὸς αὐτῆς κατὰ
 "τῆ πατρὸς ποιησάμενος, ἐπὰν εἴλω κατηγορεῖν, βυλόμενος
 "εἰσὶ τὴν ἐπιβυλὴν τῆς πατροκτονίας κερδαίνεσθαι κατὰ μό-
 "νας, καὶ δυοῖν ἀγῶνοι ἐυφροσύνην καρπύμενος, τρέπτει τῆ σὺ
 "ἀξίαν. φανερὸν μὲν τῆ κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ὧ καὶ ἡγάλλε
 "ὡς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις, καὶ ἦν ἄξιον ἔτῳ φρονεῖν, εἰ δὲ μήγε,
 "σὺ χείρων οἷς κρύπτειν δόλον κατὰ τῆ πατρὸς συνετίθεις,
 "ἐκείνης μὲν, εἶχ' ὡς τῷ πατρὶ ἐπιβεβυλευκότες μισῶν, εἰ
 "γὰρ ἂν ἐξώκειλας αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ πράξειν παραπλησίαν,
 "ἀλλ' ὡς διαδόχῃς τῆς ἡγεμονίας σε δικαιοτέρον ἂν γενομέ-
 "νης· τὸν δὲ πατέρα ἐπισφάζειν τοῖς ἀδελφοῖς, ἵνα θᾶσ-
 "στον ὡς ἐκείνων ἐπικατεψεύσθαι μὴ ἐλεγχθῆς, καὶ ὧν αὐτὸς
 "δικαίως παραχρῆν ἄξιος γένοι, ταύτην παρὰ τῆ δυστυχῆς
 "εἰσπραΐας πατρὸς, ἐπινυῶν πατροκτονίαν εἰ κοινὴν, ἀλλ'
 "οἶαν μέχρι νῦν εἶχ' ἰσόρησεν ὁ βίος. εἶχ' υἱὸς γὰρ μόνον πατρὶ
 "εἰπεβύλευς, ἀλλὰ καὶ φιλοῦντι καὶ εὐεργετηκότι, κοινῶνός
 "τῆς βασιλείας ὧν τοῖς ἔργοις καὶ διάδοχος προφανθεῖς,
 "καὶ τὴν μὲν ἡδονὴν τῆς ἐξουσίας ἤδη προλαμβάνειν μὴ ἐπι-

"non flexerint, venenati in morem animantis, nisi quod
 "huius quoque generis feritas aliquid creditur benefactia
 "emolliri; nec fratrum quidem misera exempla ab-
 "terruerint, quo minus eos imitaretur obfirmato in du-
 "ritatem animo. Atqui tu ipse, inquit, o Antipater,
 "index fuisti facinoris fratrum, tu argumenta suppedi-
 "tasti, tu in conuictos vt animaduerneretur fecisti. Nec
 "id culpamus, quod in illis iram satiasti: sed hoc mira-
 "mur, te tam subito aemulatum ipsorum improbitatem:
 "et hinc discimus, quae fecisti antea, in iis propositam
 "tibi fuisse non salutem patris, sed fratrum perniciem,
 "dum infectando scilicet ipsorum malitiam id consequu-
 "tus, vt patris amans filius credereris, maiores inde vi-
 "res et audaciam ad scelus aggrediendum sumeres. id
 "quod debet res ipsa. Item et fratres sustulisti ob ea,
 "quae illos nequam factos redargueras: at conscios et
 "adiutores eorum non dedidisti, vt facile omnibus ap-
 "pareat, te tacito cum his foedere inito accusationem
 "ingressum, eo nimirum animo, vt solus parricidii
 "compos fieres, et ex duabus concertationibus dupli-
 "cem, sed utramque tuo dignam ingenio, perciperes
 "voluptatem. palam quidem confectis fratribus, quo
 "nomine, tanquam rem praeclare gessisses, vltro glo-
 "riaris, et merito quidem; sin minus, tu illis peior,
 "qui clam patris vitae insidiatus es, illos, non quod
 "patri moliti essent necem, odio habens, (nam si id
 "esset, non te obligasses eodem crimine) sed quod re-
 "gni haeredes essent iustiores: patrem autem interfi-
 "cere voluisti, scilicet fratribus superadditum, vt peri-
 "culum effugeres, ne, quae in eos calumniatus es, cele-
 "riter detegerentur, et quae tu meritis es supplicia ex
 "de infelici patre exigeres, repertor non vulgaris par-
 "ricidii, sed quale haecenus ignorat hominum vita.
 "Non enim tantum patri filius insidiatus es, sed et
 "amanti te, beneficiis ab eo affectus, re ipsa iam par-
 "ticeps regni, et successor etiam designatus, immo et
 "voluptatem imperii iam ante capere nequaquam prohi-

“κεκαλυμμένος, ἐλπίδα δὲ τὴν εἰσαυθις γνῶμῃ τῷ πατρὸς
 “καὶ γράμμασι προσηφαλισμένος. ἀλλ’ ἔκ ἄρα τῇ Ηρώδῃ
 “ἀρετῇ τὰ πράγματα, γνῶμῃ δὲ καὶ πονηρίᾳ ἔκρινες τῇ ἐαυ-
 “τῷ, βεβλόμενος τῷ πάντων σοὶ ὑπακύναντος πατρὸς καὶ τῷ
 “μέγρος ἀφαιρεῖσθαι· καὶ ὃν προσεποίη τοῖς λόγοις σώζειν,
 “τοῖς ἔργοις τῷτον ἀφανίσαι ζητῶν, καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πε-
 “νηρὸς καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ τὴν μητέρα ὧς ἐπινόεις πιμ-
 “πλᾶς, καὶ τασιοποιῶν τὴν εὐνοίαν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τολ-
 “μῶν θηρίον ἀποκαλεῖν τὸν πατέρα, παντὸς ἐρπετῷ χαλε-
 “πωτέρᾳ τὴν διάνοιαν κατεσκευασμένος, ἢ τὸν ἐκείνου ἰόν
 “ἐπὶ τῆς συγγενεσάτης καὶ τῆς ἐπὶ τοσούτοις εὐεργέτας παρ-
 “εκάλεις ἐπὶ συμμαχίαις Φυλάκων, καὶ τέχναις ἀνδρῶν καὶ
 “γυναικῶν φρασσόμενος κατὰ τῷ γέροντος, ὥσπερ· ἔκ ἀρετῆς
 “σης σὺ τῆς διανοίας μῖσος τὸ ὑποικεῖν παρασῆσαι. καὶ
 “νῦν ἐλήλυθας μετὰ βασάνης ἐλευθέρων οἰκετῶν ἀνδράσι
 “καὶ γυναῖξιν διὰ σέ γεγонуίας, μηνύσεις τῶν συνωμοτῶν,
 “ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ σπεύδων, καὶ ἔχι μόνον τὸν πατέρα
 “ἀναερεῖν μεμελετηκῶς ἐκ τῷ ἀνθρωπείῳ, ἀλλ’ ἤδη καὶ νόμον
 “τὸν κατὰ σὺ γεγραμμένον, καὶ τὴν ἀρετὴν τῷ Οὐάρῃ, καὶ
 “τῷ δικαίῳ τὴν φύσιν. ὅτως ἄρα τῇ ἀναιδεΐᾳ πεποιθὼς, ὥς
 “καὶ βασανίζεσθαι ἀξιόις, καὶ ψευδῆς λέγων τὰς βασάνης
 “τῶν προβεβασανισμένων, ἵν’ οἱ μὲν ρυόμενοί σὺ τὸν πατέρα
 “ἐκκρεθῶσιν τῷ ἡληθευκέει· αἱ δὲ σὺ βασιανοὶ δοκῶσι
 “πιστά; ἔρῃση Οὐάρῃ τὸν βασιλέα τῆς ἐπηρεΐας τῶν συγ-
 “γενῶν; ἔδὲ ἀπολαῖς πονηρὸν θηρίον, ἐπ’ ὀλέθρῳ μὲν τῶν
 “ἀδελφῶν εὐνοίαν προσποιούμενον τῷ πατρὸς, ἐνθα δὲ μέλ-
 “λοι κατὰ μόνας ταχέως ἀποίσασθαι τὴν βασιλείαν, πάν-
 “των αὐτῷ θανασιμώτατον ἀναφανόμενον; γνῆς ὅτι πα-
 “τροκτονία κοινὸν ἐστὶν ἀδίκημα καὶ τῆς φύσεως καὶ τῷ βίῃ,
 “πεφυκυῖα ἔδὲν ἥσσαν ὡς τοῦ βεβηλευμένου· καὶ ὁ μὴ κο-
 “λάζων ἀδικεῖ τὴν φύσιν.

ε’. Προσέτιθι ἤδη τὰ τῆς μητρὸς Ἀντιπάτρε, ὅποσα
 πρὸς τινὰς ἦν κηφολογία γυναικείως εἰρημένα, μαντείας τε
 καὶ θυσίας ἐπὶ τῷ βασιλεῖ γεγонуίας, καὶ ὅποσα μετὰ τῶν

"bitus, spe futurae possessionis certissima praemunitus,
 "conscripta patris voluntate. At tu non Herodis bonita-
 "te, sed prauitate ingenii tui res metiebaris, id agens, vt
 "patri indulgentissimo partem, quae ei restabat, de imperio
 "auferres, et cuius conseruator volueras dici, eum reipsa
 "conareris interficere: ac quasi non satis esset temet ma-
 "lum esse, matrem etiam tuis pessimis consiliis implesti,
 "atque fratrum concordiam dissociasti; ac deinde patrem
 "feram, appellare ausus es, ipse pessimos serpentes exsu-
 "perans feritate animi, vnde illud virus in proximos san-
 "guine et tantorum tibi bonorum auctores in promptu ef-
 "flet, stipato satellitiis, armato astibus, nec virorum tan-
 "tum, sed et mulierum, aduersus senem, quasi tuus ille
 "odio tam iniusto infensus animus ad maleficia non suffi-
 "ceret. Et nunc apparere hic audes, vt post tortos ho-
 "mines, liberos, seruos, viros, feminas, tuam vnus ob
 "causam, post tot indicia eorum, qui tecum conspiraue-
 "rant, veritatem oppugnes: quasi quod patrem rebus hu-
 "manis voluisti eximere parum sit, nisi insuper evertas le-
 "gem in te scriptam, et Vari aequitatem, et ipsam vim
 "iustitiae. Itane tuae confidis audaciae et impudentiae,
 "vt etiam tormentis temetipsum subiici velis, dum prius
 "habitis quaestionibus fidem detrahis, vt illi scilicet, qui
 "patrem tuum saluum voluerunt, mendaces habeantur;
 "illis vero credatur quaestionibus, quas tu rexisti? Quando
 "regem liberabis, Vare, a consanguineorum iniuriis?
 "quando exstingues portentum illud hominis, cum dico,
 "qui in fratrum perniciem patris amorem simulauit; ac
 "deinde cum solus breui regno esset potiturus, fata eius
 "maxime omnium praecipitare voluit? Scis quippe parri-
 "cium in omnem ferri iniuriam, et naturae pariter ac vi-
 "tae hominum esse infestum, nec ideo minus esse parrici-
 "dium, quia tantummodo cogitatum; et qui non punit,
 "naturae ipsi facere iniuriam.

6. Addidit super haec Nicolaus de matre Antipatri
 nonnulla, quae illa garrulitate muliebri effutierat, con-
 sultos vates, et sacra facta, quibus rex deuoueretur; et quae

Φερῶν γυναικῶν Ἀντίπατρω ἡσέλγητο μετὰ οἶον καὶ λύμης
 ἐρωτικῆς, τῶν τε βασάνων τὰς ἀνακρίσεις καὶ ὅποσα μαρτυ-
 ριῶν ἐχόμενα· πολλὰ δὲ καὶ παντοῖα ἦν, τὰ μὲν προητοι-
 μασμένα, τὰ δὲ πρὸς τῇ ὀξέως ἀπαγγέλλεσθαι τε καὶ βε-
 βαῖσθαι ἐφευρημένα. οἱ γὰρ ἄνθρωποι καὶ εἴ τι κατὰ φόβον
 τῷ Ἀντίπατρει, μὴ διαδρασάμενοι τὰ αὐτῷ, σιγῇ παρεδίδο-
 σαν, ὁρῶντες αὐτὸν ἐπιβατὸν ταῖς κατηγορίαις τῶν ἀρχάντων
 γεγονότα, καὶ τὴν ποτὲ πολλὰν αὐτῷ συσᾶσαν τύχην προ-
 φανῶς αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς παραδεδωκυῖαν, οἱ καὶ ἀπλήτως
 μίσους τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνεφοροῦντο, τότε πάντα ἐξέφερον.
 κατέσπευδε δὲ ἡ τοσῶτον ἐχθρὰ τῶν ἐπιτεχειρηκότων κατη-
 γορεῖν, ὡς μεγέθει τόλμης ὧν ἐπενόησεν κακιῶν, καὶ δυσμέ-
 νειας τῆς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῆς ἀδελφῆς, εἰσέως καὶ ἀλ-
 ληλοφθοριῶν ἀναπεπληκῶς τὸν οἶκον, καὶ μήτε μίσει κατὰ
 δίκην μήτε Φιλίᾳ δι' εὐνοίαν χρώμενος, ἀλλ' ὡς μελλήσοι
 αὐτῷ συμφέρειν. ὧν ἀπάντων ἐκ πλέονος αὐτοῖς οἱ πολλοὶ
 προανεσκοπημένοι, οἵπερ δὴ μάλιστα ἀρετῇ κρίναι πεφύκα-
 σιν ἐπὶ τοῖς πράγμασι, διὰ τὸ καὶ ὀργῆς ἀπηλλαγμένους ἐπι-
 ψηφίζεν τοῖς γιγνομένοις, καὶ καταβοᾶς ἐν τοῖς πρὶν εἰσχθέν-
 τες ποιῶσαι, παραγενομένης ἀδείας ἐξέφερον εἰς μέσον ὅπο-
 σα εἶδεν. πολύτεροί τε κακῶν ἀποδείξεις ἦσαν, ἡ δαμό-
 δεν ψεύδους αἰτίαν ἐγκαλεῖσθαι δυνάμεναι, διὰ τὸ μήτε εὐ-
 νοία τῇ πρὸς Ἡρώδην λέγειν τῆς πολλῆς, μήτε ὑποψία κιν-
 δύνων, σιγῆς ἐφ' οἷς ἔχοιεν εἰπεῖν ἐγκαλεσμένης. ἀλλὰ τῷ πο-
 νηρᾷ τε ἡγεῖσθαι τὰ πράγματα, καὶ τὸν Ἀντίπατρον ἐκ
 ἀσφαλείᾳ τῇ Ἡρώδι, πονηρίᾳ δὲ τῇ αὐτῷ, πάσης ἄξιον τι-
 μωρίας. πολλὰ τε ἦν καὶ παρὰ πολλῶν οἷς μὴ παρεγγέλλε-
 το εἰπεῖν ἀγορευόμενα, ὥστε τὸν Ἀντίπατρον καίπερ ἐπὶ πλεί-
 σον πάντα δεινότατον ὄντα ψεύσασθαι καὶ ἀπερυθριάσαι,
 μηδὲ ὅσον ἀπὸ Φωνῆς ἐπὶ τὸ ἀντιλέγειν τὴν ἰχὺν εἰσφέρει-
 σθαι. Νικολάῳ δὲ παυσαμένῃ τῶν τε λόγων καὶ τῶν ἐλέγ-
 χων, Οὐάρος ἐκέλευσεν Ἀντίπατρον ἐπ' ἀπολογίαν τῶν ἐγ-
 κλημάτων χωρεῖν, εἴ τινας αὐτῷ παρασκευαῖ τῇ μὴ ἐνόχη
 τοῖς ἐπιφερομένοις εἶναι· καὶ γὰρ αὐτὸς εὐχεσθαι καὶ τὸν

in Pherorae vxores Antipater in vino atque amoris aestu proterue fecerat; tum vero repetiit quae tormentis comperta erant: multa autem et varia erant, et quae testes partim praemeditati partim ex tempore eoque certiora responderant. Homines enim, etiam si quid metu Antipatri, cuius facinora scire non refugerant, silentio premebant, cum viderent ipsum criminationibus eorum, qui accusare coeperunt, obnoxium, et fortunam, quae multa ei olim indulserat, manifesto illum inimicis, qui insatiabili in eum odio flagrabant, tradentem, tunc omnia prodebant. Praeceptis autem actus est suum in exitium, non adeo illorum inimicitias, qui ad accusandum aggressi sunt, ac magnitudine auctorum et scelerum, quae excogitavit, malevolentiaeque in patrem fratresque; et quod domum paternam seditione et mutuis caedibus impleuerat, nec odia iusta exercens, nec amicitiam ex benevolentia colens, sed prout in rem suam fore videretur. Quae omnia cum iamdudum multi obseruarint, (qui scilicet optime comparati erant ad iudicandum de rebus, quod et ira non accensi facta suffragiis suis confirmarunt) atque antea prohibiti fuerint de iis gravior queri, quam primum tuto licuit, coeperunt pro se quisque ea proferre, quae scirent. Cumque varia criminum afferrentur indicia, quae neque redargui neque falsitatis convinci potuerunt, quod neque ad regis gratiam plerique loquerentur, neque illis obici posset, quod periculi metu silentio quidquam texerant; damnarunt omnes nefaria facinora, et Antipatrum non tam ob patris securitatem, quam suam nequitiam, omni supplicio dignum censuerunt. Multa etiam a multis, qui non interrogati erant, dicebantur, ita ut, licet Antipater callidissimus esset mendaciorum artifex frontisque perfrictissimae, tamen nec respondere ad haec aut omnino hiscere auderet. Postquam autem Nicolaus et dicere et dictorum probationes afferre desierat, mandavit Antipatro Varus, ut semet ad criminationes depellendas accingeret, si quid paratum haberet, quo se non teneri criminibus, quorum accusabatur, ostenderet; valde enim et se optare, scireque pa-

πατέρα εἰδέναι τῶν ὁμοίων εὐχόμενον, μηδὲν αὐτὸν ἀδικοῦν-
τα Φωρᾶν. ὁ δ' ἐπὶ φόβῳ ἔκειτο ἀνατετραμμένος, τῷ τε
Θεῷ καὶ πᾶσι προσιθεὶς τὸ ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ μηδὲν
ἀδικεῖν, ἢ τεκμηρίοις ἐμφανέσι παραστῆσαι, μὴ ἔκ ἐπιβλόν
αὐτὸν τῷ πατρὶ γεγονέναι. εἰωθότες μὲν καὶ πάντες οἱς
ἐπιλείπει ἀρετῆς, ὁπότε μὲν ἐγχειρεῖται τινα κακῶν, οἷον τῷ
Θεῷ τὸ πᾶσιν παρατυγχάνειν ἀφορίσαντες, γνώμῃ τῇ αὐ-
τῶν ἐπὶ τὰ ἔργα χωρεῖν. ὁπότε δὲ Φωρῶμενοι κινδυνεύουσι
δίκην ὑποχρεῖν, κατ' ἐπίκλησιν αὐτῷ μαρτυρεῖν τὰ πάντα
ἐκτρέπουν. ὁ δὲ καὶ τῷ Ἀντίπατρῳ συμβεβήκει. τὰ πάντα
γὰρ ὡς ἐν ἐρημίᾳ τῷ Θεῷ διαπεπραγμένος, κατεργάσης
αὐτὸν πανταχόθεν τῆς δίκης ἀπορία τῶν ἀλλαχόθεν δικαι-
ωμάτων, οἷς ἀπολύσαστο τὰ ἐγκεκλημένα, αὐτοῖς ἐνπαροῖναι
τῇ ἀρετῇ τῷ Θεῷ, μαρτυρίαν ἐπισκήπτων αὐτῷ, ὅτι περ
ἰσχύϊ τῇ ἐκείνῃ περισέσωτο, εἰς μέσους παραγαγὼν ὅποσα
περὶ τῷ πατρὶ πράσσειν τολμᾶν ἔκ ἐνέλιπεν.

ζ'. Ο δὲ Οὐάρος, ἐπεὶ πολλὰκις ἀνακρίνων τὸν Ἀντί-
πατρον, ἔδδεν εὐρίσκειν πλέον τῆς ἀνακλήσεως τῷ Θεῷ, ὁρῶν
ἀπέραντον ὃν τὸ γινόμενον, ἐκέλευσε τὸ Φάρμακον εἰς μέσους
ἐνεγκεῖν, ἵν' εἰδῇ τὴν περιῖσσαν αὐτῷ δύναμιν. καὶ κομισθέν-
τος, τῶν ἐπὶ θανάτῳ τὴν ἐαλωκότων πίνειν κελεύσαντος Οὐά-
ρου, καὶ παραχερῆμα ἔδανε. τότε δ' ἐξαναστὰς ἀπῆει τῷ συνε-
δρεῖν, καὶ τῇ ἐξῆς ἐπ' Ἀντιοχείας. ἔπερ δὲ καὶ τὸ πλεῖστον
ἦσαν αὐτῷ αἱ διατριβαί, διὰ τὸ Σύροις τῷ βασιλείῳ εἶναι.
Ἡρώδης δὲ παραχερῆμα μὲν ἔδησε τὸν υἱόν. ἄδελφοι δὲ τοῖς
πολλοῖς ἦσαν αἱ Οὐάρος πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαι, καὶ τί εἰπὼν
ἀπεληλύθει. εἰκάζετο δὲ τοῖς πολλοῖς γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ
πράσσειν ὅποσα περὶ τὸν Ἀντίπατρον ἔπραξεν. δῆσας δὲ
αὐτὸν εἰς Ρώμην ὡς Καίσαρα ἐκπέμπει γραμματα περὶ αὐ-
τῷ, καὶ τὰς ἀπὸ γλώσσης διδάζοντας τὸν Καίσαρα τὴν κα-
κίαν τῷ Ἀντίπατρῳ. ἀλίσκεται δὲ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας
καὶ ἐπιστολὴ ὑπὸ Ἀντιφίλου πρὸς Ἀντίπατρον γεγραμμένη·
ἐν Αἰγύπτῳ δὲ αὐτὸς διέτριβε· καὶ λυθῆσα ὑπὸ τῷ βασι-
λέως τάδε ἐδήλω. “Ἐπεμψά σοι τὴν παρ' Ἀκμῆς ἐπιστολὴν,

trem quoque idem velle, vt in maleficio non deprehendatur. Ille vero, pronus humi iacens, Deum omnesque appellabat, vt testatum fieret, se nulli culpae affinem esse, aut vt manifestis signis ostenderetur, se nihil aduersus patrem molitum fuisse. Solent nimirum omnes, quibus deest virtus, cum scelus aliquod aggrediuntur, quasi Deum rebus humanis praesentem adesse negassent, suoapte arbitrio ad agendum ferri: vbi vero deprehensi in iudicii periculum venerint, Deum testem inuocando conari omnia contra se allata euertere. id quod et Antipatro accidit. Postquam enim nefaria omnia, tanquam e mundo sublatum esset numen, perpetrasset, vbi supplicii metu vndique constringeretur plane destitutus iuris praesidiis, quibus crimina dilueret, Dei iterum virtute petulanter abusus est, eum contestans, vt suae potentiae acceptum tulerit, quod adhuc supersit, productis in medium, quae nullo puncto temporis intermisso facere ausus est pro patris incolumitate.

7. Tum Varus, cum crebris interrogationibus nihil ab Antipatro eliceret praeter Dei inuocationem, rem infinitam esse videns, venenum coram omnibus proferri iussit, vt, quatenus ei vis superesset, e vestigio experiretur. Quod vbi allatum erat, Varique iussu cuidam capitis damnato vt propinaretur datum, confestim exstinctus est. Tunc ille surgit et e concilio discedit, et postridie Antiochiam proficiscitur: vbi plurimum cominorari solebat, quoniam id Syrorum palatium est. Herodes vero filium protinus vinculis adstringendum curauit: neque vulgo sciebatur, quid cum eo loquutus Varus fuisset, antequam discederet: multi tamen opinabantur ex sententia illius acta esse, quaecunque in Antipatrum admiserat Herodes. Eo victo, misit de eo literas Romam ad Caesarem, et vna homines, qui eum verbis de Antipatri malitia docerent. Per eos autem dies interceptae sunt literae per Antiphilum ex Aegypto (ibi enim ille degebat) ad Antipatrum scriptae: in quibus, a rege solutis, ista continebantur. "Mitto tibi
D d d

“μὴ Φεισάμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς. ὁρᾷ γάρ, ὅτι αὐτὸς κα-
 “δυνεύω ὑπὸ δύο αἰκιῶν, εἰ γνωδείην. σὺ δ’ εὐτυχοῖς περὶ
 “τὸ πρᾶγμα.” καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ τὰδε εἶδεν. ἐζήτησε δὲ ὁ
 βασιλεὺς καὶ τὴν ἐτέραν ἐπιστολὴν. ἡ μὲν Φανερὰ γέ ἦν· καὶ
 ὁ τῷ Ἀντιφίλῳ δῆλος, ὃς τὴν ἀναγνωδεῖσθαι ἔφερεν, ἤρνετο
 ἐτέραν παραλαβεῖν. ἀπορίας οὖν ἐχέσας τὸν βασιλεῖα, τῶν
 Φίλων τις τῶν τῷ Ηρώδῃ θεώμενος ὑπερραμμένον τῷ δέλῳ
 τὸν ἐντὸς χιτῶνα, ἐνεδεδύκει γὰρ δύο, εἰκασεν ἐντὸς τῆς ἐπι-
 πτυχῆς κρύπτεσθαι τὰ γράμματα. καὶ ἦν δὲ ὕψους. λαμβά-
 νανσιν οὖν τὴν ἐπιστολὴν, ἐγγεγραμμένα τε ἦν ἐν αὐτῇ τὰ
 δε. **“ΑΚΜΗ ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ.** Εἰγραψα τῷ πατρί σὺ αἶαν
 “ἡθέλεις ἐπιστολὴν, καὶ ἀντίγραφον ποιήσασα τῇ πρὸς τὴν
 “ἐμὴν κυρίαν, ὡς παρὰ Σαλώμης ἔγραψα· ἦν ἀναγνῶν, αἶδ’
 “ὅτι τιμωρήσεται Σαλώμην ὡς ἐπιβέβηλον.” ἦν δὲ ἡ παρὰ τῆς
 Σαλώμης δοκῶσα εἶναι πρὸς τὴν δέσποιναν αὐτῆς, ὑπ’ Ἀντι-
 πάτρε ἐπ’ ὀνόματι τῷ Σαλώμης, ὅσα γεῦν ἡ διάνοια θέλει
 ὑπαγορευομένη, λέξει δὲ συνέκειτο αὐτῆς. τὰ δὲ γεγραμμέ-
 να ἦν τοιαῦτα. **“ΑΚΜΗ ΒΑΣΙΛΕΙ ΗΡΩΔΗΙ.** Εγὼ ἔγραψα
 “ποιεμένη μηδὲν σε λανθάνειν τῶν κατὰ σὺ γινομένων, εὐρεῖ-
 “σα ἐπιστολὴν Σαλώμης πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν κατὰ σὺ γε-
 “γραμμένην, ἐπικινδύνως ἐμαυτῇ, σοὶ δὲ ὠφελίμως ἐξεγρα-
 “ψάμην, καὶ ἀπέστειλά σοι. ταύτην δὲ ἐκείνη ἔγραψε γῆμα-
 “θαι Συλλαίῳ θέλῃσα. κατάχρισον οὖν τὴν ἐπιστολὴν, ἵνα μὴ
 “καγὼ τὸ ζῆν κινδυνεύσω.” πρὸς δὲ αὐτὸν ἐγγέγραπτο Ἀντι-
 πατρον, διασαφές, ὅτι διακονομένη καλεῖσθαι τῷ ἐκείνῳ
 αὐτῇ τε γράψει πρὸς Ηρώδην, ὡς Σαλώμης ἐπιβέβηως αὐτῷ
 πρᾶσσειν ἐπειγομένης τὰ πάντα· καὶ ἀντίγραφον τῆς ὡς
 πρὸς δέσποιναν τὴν αὐτῆς πεμφθείσης ἐπιστολῆς ἀπὸ Σα-
 λώμης ἀποπέμψειεν αὐτῇ. ἦν δὲ ἡ Ἀκμή, Ἰδαία μὲν τὸ γέ-
 νος, ἐδύλευσε δὲ Ἰαλία τῇ Καίσαρος γυναικί· καὶ ἔπρασσε
 ταῦτα Φιλία τῇ Ἀντιπάτρε, ὠνηθεῖσα ὑπ’ αὐτῆς, μεγάλη
 δόσει χρημάτων, συγκαταργεῖν κατὰ γε τῷ πατρὸς καὶ κα-
 τὰ τῆς τιτθίδος.

ἡ. Ηρώδης δὲ, ἐκπλαγεὶς μεγέθει τῆς Ἀντιπάτρε κα-

Acmes literas, etiam cum vitae meae discrimine. nosti enim mihi rursus a duabus familiis imminere periculum, si deprehendor. Opto tibi in isto negotio successum." in hanc sententiam scripta erat haec epistola. Rex autem et alteram epistolam requirebat. Nusquam tamen apparuit: et servus Antiphili, qui lectam attulerat, negabat se ullam praeterea accepisse. Cum autem dubius haereret rex, vnus ex amicis eius, animaduersa quadam futura in interiori serui tunica (nam duabus erat indutus) conieclauit in plicatura latere literas. atque ita erat: Epistolam igitur arripiunt, quae quidem ista scripta continebat. "ACME ANTIPATRO. Scripsi ad tuum patrem quales volebas literas, eique exemplum mitto fidarum Salomes literarum ad Dominam meam, quibus lectis scio sumturum de Salome tanquam insidiatrice supplicium." Fuerant autem literae hae, quae Salomes ad Acmes dominam esse videbantur, compositae ab Antipatro Salomes nomine quantum ad sensum, ipsius vero Acmes verbis. Literae autem sic se habebant: "ACME REGI HERODI. Ego dans operam, vt nihil te lateat eorum, quae contra te sunt, nacta Salomes epistolam ad Dominam meam contra te scriptam, eam mihi periculose, sed tibi utiliter exscripsi, et tibi misi. Hanc illa scripsit volens aubere Syllaen. Igitur literas conscinde, ne ego de vita pericliter." Ad ipsum autem Antipatrum scripta erat epistola, indicante Acme, se mandatis eius obsequutam esse, et ad Herodem scripsisse, quasi Salome, ei vt insidiaretur, omnia agere festinaret: insuper et exemplar epistolae ad Dominam suam a Salome missae ad eam mittendum curasse. Erat autem haec Acme Iudaea genere, Iuliae Caesaris vxoris serua: atque ista faciebat in Antipatri gratiam; qui eam grandi pecunia corruerat, vt ipsum adiuuaret in nece maturanda patri amittaeque.

8. Herodes autem, singulari Antipatri malitia stupe-

κίας, ὤρμησε μὲν καὶ παραχερῆμα αὐτὸν ἀνελῶν, ὡς κύπηθρον μεγάλων γεγονότα πραγμάτων, καὶ μὴ μόνον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀδελφῇ ἐπιβεβηλευκότα, καὶ τῷ Καίσαρος διεφθαρκότα τὴν οἰκίαν. ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν καὶ ἡ Σαλώμη, τεροτυπτομένη, καὶ κτείνειν αὐτὴν καλεύουσα, εἴ τινος ἐπὶ τοιοῦτοδὲ πίστεως αἰτίαν ἀξιοχρεῶν οἷά τε παραχερῇ γένοιτο. Ἡρώδης δὲ μεταπέμψας, ἀνέκρινε τὸν υἱὸν, κελύων, εἴ τι ἀντειπεῖν ἔχει, λέγειν μηδὲν ὑπειδόμενον. ἐπεὶ δὲ ἀχανὴς ἦν, ἤρστο αὐτὸν, ἐπειδὴ πανταχῶ πεφώρεται πονηρὸς ὢν, τὰς γοῦν συγκακρηγῆσαντας αὐτῷ τὰ πράγματα μὴ μελλῆσαι κατεπῆν. ὁ δὲ Ἀντιφίλω τὴν πάντων αἰτίαν ἀντίθει, ἔτερον δ' ἑδένα πρέττει. Ἡρώδης δὲ περιαλγῶν ὤρμησεν μὲν πέμπειν ἐπὶ Ρώμης τὸν υἱὸν ὡς Καίσαρα, λόγον ὑφέζοντα τῶν ἐπὶ τοῖςδε βουλευμάτων. ἔπειτα δέϊσας, μὴ καὶ βοηθείαι τῶν φίλων εὐρίσκειτο τῷ κινδύνῳ διαφυγῶν, αὐτὸν μὲν δέσμιον ὡς καὶ πρότερον ἐφύλασσε· αὐτὸς δὲ πρέσβεις ἐξέπεμψε καὶ γράμματα ἐπὶ κατηγορίαν τῷ υἱόσ, ὅποσα τε Λαμὴ συγκακρηγήσειεν αὐτῷ, καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν.

ΚΕΦ. 5'.

Περὶ τῆς Ἡρώδης νόσου καὶ πάσσεως τῶν Ἰουδαίων δι' αὐτήν· καὶ κόλασις τῶν σασιαστῶν.

ΚΑΙ οἱ μὲν πρέσβεις ἐπὶ τῆς Ρώμης ἐπήγοντο, ὅποσα τε ἀνακρινόμενες δεήσοι λέγειν προεκδιδασχθέντες, καὶ τὰ γράμματα φέροντες. εἰς νόσον δὲ ὁ βασιλεὺς ἔμπεσὼν διαθήκας γράφει, τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τὴν βασιλείαν διδῶς, μίσει τῷ πρὸς τὸν Δαχέλαον καὶ Φίλιππον ἐκ τῶν Ἀντιπάτρων διαβολῶν. Καίσαρ τε τάλαντα χίλια, καὶ γυναῖκα Ἰαλία τῇ Καίσαρος καὶ τέκνοις καὶ φίλοις καὶ ἐπέλευθέροις Καίσαρος πεντακόσια. ἔνεμε δὲ καὶ τοῖς υἱέσι χρήματα καὶ προσόδους καὶ ἀγρὰς, καὶ υἱέσι τοῖς ἐκείνων· Σαλώμην τε ἐπὶ μόγα ἐπλήτιζεν τὴν ἀδελφὴν, εὖνουν τε ἐν πᾶσι πρὸς αὐτὸν διαμεμενηκῦιαν, καὶ μηδαμόθι θρασυνομένην

factus, impetu ferebatur ad ipsum e vestigio tollendum, ut magnarum rerum turbatorem, et qui non sibi solum, sed et sorori insidias struxerat, domumque Caesaris corrumperat. Quin et ipsum incitabat Salome, quae pectus plangeret, seque occidi iuberet, siquod argumentum istis de rebus fide dignum contra se afferri possit. Itaque Herodes filium euocavit et interrogavit, iussitque, ut sine vlla dissimulatione diceret, si quid contra haberet. Illo autem ad haec obmutescente, petiit ab eo Herodes, ut, postquam undequeque malus reperiretur, saltem suos in his sceleribus socios et adiutores sine mora nominaret. Ille vero Antipulum omnium auctorem esse dicebat, neque quemquam alium indigebat. Tum Herodes valde dolens, festinavit Romam mittere filium ad Caesarem, poenas daturum scelerum, quae mente agitauerat. Deinde veritus, ne amicorum ope periculo eximeretur, eum in custodia, ut antea, habuit: iterumque legatos misit ad Caesarem et literas ad filium accusandum, indiciaque eorum, quae Acme ad illius maleficia contulerat, adiunctis literarum, quae supra posita sunt, exemplaribus.

CAP. VI.

De Herodis morbo, motaque ob eam causam seditione: et quomodo puniti erant seditiosi.

Interea, dum legati iam ante edocti quid responderent ad interrogata, et literas secum ferentes, Romam properabant, rex in morbum lapsus, testamentum fecit, in quo filiorum suorum natu minimo regnum dabit, ob odium, quod tum Archelaum et Philipppum ob Antipatri calumnias prosequabatur; Caesarique mille talenta donabat, et Iuliae Caesaris uxori et Caesaris filiis et amicis et libertis quingenta. Filiis praeterea suis pecuniam et pensiones et agros distribuebat, itemque nepotibus suis: Salomen etiam sororem suam valde locupletabat, quod in omnibus summam ei benevolentiam praestiterit, et nusquam aliquid ad-

κακουργῶν. ἀπεγνωκώς δὲ περιόισιν, καὶ γὰρ περὶ ἔτος
ἐβδόμηκοςτὸν ἦν, ἐξηγρίωσιν ἀκράτως τῇ ὄργῃ καὶ πικρίᾳ
εἰς πάντα χρώμενος· αἷτιον δὲ ἦν ὁ ὄξος τοῦ καταφρονεῖν
αὐτοῦ, καὶ ἡδονὴ τὰς τόχας αὐτῷ τὸ ἔθνος φέρειν. ἄλλως
τε ἐπειδὴ τινες τῶν δημοτικωτέρων ἀνθρώπων καὶ ἐκάνευσ-
σαν αὐτῷ διὰ τοιαύτην αἰτίαν.

β'. Ἦν Ἰσδάς ὁ Σαριφαῖς, καὶ Ματθίας ὁ Μαργαλῶ-
θς Ἰσδαίων λογιώτατοι, καὶ παρ' ἑστίνας τῶν πατρίων ἐξη-
γηταὶ νόμων, ἄνδρες καὶ δῆμῳ προσφιλεῖς διὰ παιδείαν τῇ
νσιωτέρῃ· ὁσήμεραι γὰρ διημέρευον αὐτοῖς πάντες, οἷς προσ-
ποιήσεις ἀρετῆς ἐπιτηδεύετο. οἱ τε πυνθανόμενοι τῷ βασι-
λέως τὴν νόσον θεραπεύειν ἄπορον ἔσαν, ἐξῆραν τὸ νσιώτερον,
ὥς ἀπόσα παρὰ τὸν νόμον τὸν πατέριον κατεσκευάστο ἔργα
ὑπὸ τῷ βασιλέως, ταῦτα καθελόντες εὐσεβείας ἀγωνίσμα-
τα παρὰ τῶν νόμων φέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ διὰ τὴν τόλμην
αὐτῶν, παρ' ἃ διηγόρευεν ὁ νόμος, τῆς ποιήσεως, τὰ τε ἄλ-
λα αὐτῷ συντυχῆν, οἷς παρὰ τὸ εἰωθὸς τῷ ἀνθρώπῳ διετρέ-
βη, καὶ δὴ καὶ τὴν νόσον. ἦν γὰρ τῷ Ἡρώδῃ τινὰ πρᾶγμα-
τευθέντα παρὰ τὸν νόμον, ἃ δὴ ἐπεκάλουν οἱ περὶ τὸν Ἰσδάν
καὶ Ματθίαν. κατεσκευάκει δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τῷ πυλῶ-
νος τοῦ μεγάλου τοῦ ναοῦ αἰκίδημα καὶ λίαν πολυτελές, αἰ-
τὸν χρύσειον μέγαν. κωλύει δὲ ὁ νόμος εἰκόων τε ἀνατάσεις
ἐπινοεῖν καὶ τινων ζώων ἀναθέσεως ἐπιτηδεύεσθαι τοῖς βιοῦν
κατ' αὐτὸν προηρημένοις. "ὥς ἐκέλευον οἱ σοφισταὶ τὸν αἰ-
"τὸν κατασπᾶν· καὶ γὰρ εἴ τις αὖ γένοιτο κίνδυνος τῷ εἰς
"θάνατον ἀνακειμένῳ, πολὺ τῆς ἐν τῷ ζῆν ἡδονῆς λυσίτε-
"λεστέραν φαίνεσθαι τὴν προτεθειμένην ἀρετὴν ὑπ' αὐτῷ,
"τοῖς ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ φυλακῇ τοῦ πατρὸς μελλήσασσι τε-
"λευτᾶν, διὰ τὸ αἰδῖον τοῦ ἐπαινεῖσθαι φήμην κατασκευα-
"σαμένους, ἐν τε τοῖς νῦν ἐπαμνηθῆσθαι καὶ τοῖς ἰσομήνοις
"ἀμνημονεύτον καταλιπεῖν τὸν βίον. καίτοι γε τοῖς ἀκιν-
"δύνως διαιτωμένοις ἄφικτον εἶναι τὴν συμφορὰν, ὥς κα-
"λῶς ἔχειν τοῖς ἀρετῆς ὀργνωμένοις τὸ κατεψήφισμένον αὐ-
"τῶν μετ' ἐπαίνων καὶ τιμῶν δεχομένοις ἀπίεμαι τοῦ βίου.

versus eum moliri ausa fuerit. Cumque ex eo morbo conualiturum se non sperasset, quippe iam septuaginta circiter annos natus, mirum in modum efferatus est, et ex ira et acerbitate omnia stomachabatur; eoque praecipue nomine, quod contemni se gentemque suo malo delectari putabat. accedit quod exsisterunt quidam e maxime popularibus, qui in eum etiam consurrexerunt ob huiusmodi causam.

2. Erant Iudas Sariphaei et Matthias Margalothi F. Iudeorum eloquentissimi et legis patriae interpretes praestantissimi, virique populo carissimi, quoniam iuventutem docerent. qui enim virtuti comparandae studebant, eos quotidie frequentabant. Hi duo, audientes regis morbum esse insanabilem, concitarunt iuventutem, ut, sublati operibus, quaecunque a rege praeter patriam consuetudinem facta fuissent, certaminis pro pietate praemia ex legibus ferrent. nam propter audaciam ipsius, et eorum effectiorem, quae lex vetabat, cum alia ei contigisse, quibus praeter communem hominum morem vexatus fuerat, tum etiam hunc morbum: quippe nonnulla ab Herode contra legem fabricata fuerant, quae ei crimini dabant Iudas et Matthias. Fecerat enim rex et super maiorem portam templi dedicauerat ingentem et magni pretii aquilam ex auro. Lege autem vetitum est iis, qui volunt ex eius institutis vitam agere, vel quidquam cogitare de imaginibus erigendis, operamue dare animantium simulacris consecrandis. Atque adeo dictitabant illi magistri aquilam istam deturbendam esse: "quod si cui eiusmodi imminet periculum, ut morti deuoveatur, bonum ea ex re propositum illis, qui pro legibus patriis conservandis tuendisque morituri sunt, longe magis e re sua esse videri, quam voluptatem ex vitae usura percipiendam, eo quod sempiterna sibi laude comparata vitam relicturi sint, praesenti feculo celebrandam, futurisque in omne aenum memorandam. Et quidem iis, qui sine periculo vitam agunt, non effugiendam esse mortis calamitatem, proinde recte facturos, qui virtutis desiderio tenentur, si, quod fors tulerit cum laude et gloria amplectentes, diem obierint supre-

“Φέρειν καὶ κῆφισιν πολλὴν τὸ ἐπὶ καλῶς ἔργοις, ὧν μη-
 “εῖρα τὸν κίνδυνον εἶναι, τελευτᾶν, καὶ ἅμα υἱέσι τοῖς αὐ-
 “τῶν, καὶ ὅποσοι τοῦ συγγενῆς καταλείποντο ἄνδρες ἢ γυ-
 “ναῖκες, καὶ τοῖσδε περιποιῆσαι ὄφελος εὐκλεία τῇ ἀπ’
 “αὐτῶν.

γ’. Καὶ οἱ μὲν τοιούτοις λόγοις ἐξῆραν τὰς νέας. ἀφικνεῖ-
 ται δὲ λόγος εἰς αὐτὰς τεθνήσκειν Φράζων τὸν βασιλέα, καὶ
 συνέπραττε τοῖς σοφισταῖς. καὶ μέσης ἡμέρας ἀνελθόντες
 κατέσπων τε, καὶ παλέκασιν ἐξέκοψαν τὸν αἶτον, πολλῶν
 ἐν τῷ ἱερῷ διατρεβόντων. καὶ ὁ στρατηγὸς τῷ βασιλεῖ αἰγ-
 γέλλεται γὰρ ἡ ἐπιχίεσις πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ μείζονος δια-
 νοίας ἢ ἐπράσσειτο ὑπολαβὼν, ἀνέισι χεῖρα πολλὴν ἀγορεύ-
 κες, ὅποσοι ἀνδέχοιεν τῷ πλήθει τῶν περρωμένων καταμεῖν
 τὰ ἀνάθημα· ἐπιπεισὼν τε μὴ προσδεχομένους, ἀλλ’ ὅποιος
 ὄχλος φιλεῖ δόξῃ μᾶλλον ἀμαθεῖ, ἢ προνοία ἀσφαλῆ, τε-
 τολμηκόσι, ἀσυντάκτοις τε καὶ μηδὲν τοῦ οὐήσαντος προση-
 σοκρημένοις, τῶν τε νέων ἐκ ἐλάσσης τεσσαράκοντα ἀν-
 δρῶν, οἱ θάρσει ἔμμενον ἐκίοντα εἰς φυγὴν τῷ λοιπῷ πλήθει
 κατασάντος, συλλαμβάνει, καὶ τὰς εἰσηγητὰς τῷ τολμήμα-
 τος Ἰούδαν καὶ Ματθίαν, ἄδοξον ἠγεμένους ὑποχωρεῖν τὴν
 ἐφορὰν αὐτῷ, καὶ ἀνηγάγεται ἐπὶ τὸν βασιλέα. ἐρομένη δὲ,
 ἐπεὶ ἀφίκοντα ἐπ’ αὐτὸν, τῷ βασιλεῖ, εἰ τολμήσειαν αὐτῷ τὸ
 ἀνάθημα καθελεῖν; “ἀλλὰ καὶ πεφρόνηται γε ἡμῖν τὰ φρα-
 “νθέντα, καὶ πέπρακται τὰ πεπραγμένα, μετ’ ἀρετῆς ἀν-
 “δράσις περπωδεσάτης. τῷ τε γὰρ θαῖς τῇ ἀξιώσει πεπιστευ-
 “μένα βεβοήθηται ὑφ’ ἡμῶν, καὶ τῷ νόμῳ τῇ ἀκροάσει πε-
 “φροντισμέδα. θάυμασόν τε ἔδεν, εἰ τῶν σῶν δογμάτων
 “ἀξιώτερος τετηρησάται ἠγησάμεθα τὰς νόμους, ὅς Μωϋσῆς
 “ὑπαγορεύσει καὶ διδασκῇ τῷ Θεῷ γραψάμενος κατέλιπεν.
 “ἡδονῇ τε τὸν θάνατον οἶσμεν, καὶ τιμωρίαν ἥντινα ἐπιβά-
 “λοις, διὰ τὸ μὴ ἐπ’ ἀδίκους ἔργοις, ἀλλὰ Φιλίᾳ τῷ εὐσεβῆς
 “μέλλειν συνείσκειν τὸ ἐφομιλῆσαν αὐτῷ.” καὶ οἱ μὲν ταῦ-
 τα πάντες ἔλεγον, ἔδεν ἑλλειπετέρα τῇ τόλμῃ τῷ λόγῳ χρώ-
 μνοι, ἢ θαρσύναντες τὸ ἔργον πράττειν ἐκ ἀπετράποντο.

"mum. quippe magnum fortis leuamen, praeclaris operi-
 "bus, ad quae prouocant pericula, immori, vt ex glo-
 "ria illorum ad filios redundet vtilitas, eiusque in
 "partem tota cognatio tam viri quam feminae veni-
 "ant.

3. Dum illi his et aliis fermonibus iuuentutem inci-
 tant, nunciatur obiisse regem. id quod plurimum adiuua-
 bat istos magistros. Itaque illi meridie aquilam demoli-
 tum eunt, atque eam securibus discindunt, spectantibus
 multis, qui in templo morabantur. Hoc vbi regis praetori
 nunciatum est, is, suspicatus maiorem aliquam rem,
 quam reuera esset, tentari, eo cum magna manu profi-
 ciscitur, satis valida ad multitudinis impetum repellen-
 dum, quae tum id agebat, vt tolleretur, quod rex dedica-
 verat: cumque inopinantes aggressus esset, (quales ple-
 rumque solet esse vulgus ad audendum aliquid magis opi-
 nione temere praesumta, quam tuta rerum prouisione ad-
 ductum) et incompósitos adortus, quique nihil, quod in
 rem suam esset, animo prospexerant, iuuenes ad quadra-
 ginta, qui, reliquis fuga dilapsis, cum animose expecta-
 rant, comprehendit, factique suosores ducesque Iudam
 et Matthiam, qui sibi dedecori esse putarunt ad aduen-
 tum eius recedere; eosque ad regem perduxit. Quos,
 cum rex, postquam ad eum venerant, interrogasset, an
 quod ipse donasset, id deiicere ausi fuissent? "At nos,
 "inquiunt, de iis, quae deliberata erant, deliberauimus,
 "et quod factum erat id fecimus, atque vt viros bonos
 "fortesque decuit. Nam et iis succurrimus, quae Dei
 "honori sacrata sunt, et de lege ex eius auditione so-
 "liciti esse didicimus. nihilque mirum, si seruatu dignio-
 "ra credimus iussis tuis ea, quae Moyses Deo docente
 "et suggerente scripta reliquit. nobisque volupe erit mor-
 "tem, etiam quouis supplicio exacerbata, obire, vt
 "qui conscii erimus nos cum ea congressuros, non ob
 "maleficia, sed ob pietatis amorem." Atque in istis
 quidem illi omnes consentiebant, audacia verbis respon-
 dente adhibita, qua animati facinus aggredi non dubitarunt.

βασιλεὺς δὲ αὐτὰς καταδήσας, ἐξέπιμπεν εἰς Ἰεριχοῦντα, καλέσας Ἰουδαίων τῆς ἐϋτέλει. καὶ παραγενομένων, ἐξεκκλησιάσας εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον ἐπὶ κλινιδίᾳ κείμενος ἀδυναμία τῷ σῆναι, "τῶν ἀγωνιῶν τε ἐφ' ὅσον αἰτίνας ἦσαν ἐκ' αὐτῆς γεγονούσῃ ἀνηριθμεῖτο, καὶ τῷ ναῦ τὴν κατασκευὴν ὥς "μυγᾶλοις τέλεσι τοῖς αὐτῷ γένοιτο, μὴ δυνηθέντων ἔτεσι "ἐκατὸν εἰκοσιπέντε τῶν Ἀσσυριανῶν ἐν οἷς ἐβασίλευον τοιόνδε τι ἐπὶ τιμῇ πράττειν τῷ Θεῷ. κοσμήσας δὲ καὶ ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις, ἀνθ' ὧν ἐλπίδα μὲν αὐτῷ γενέσθαι καὶ "μετὰ θάνατον καταλειφέναι μνήμην τε αὐτῷ καὶ εὐκλειαν. κατεβόα τε ἤδη, διότι μηδὲ ζῶντα ὑβρίζον ἀπόχοιτο εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἡμέρας τε καὶ ἐν ἄφει τῆς πληθύος "ὑβρεὶ χρωμένους ἀψαύσαι τῶν ὑπ' αὐτῷ ἀνακειμένων, καὶ "καθαίρεσιν ὑβρίζοντάς τε ποιεῖν, λόγῳ μὲν εἰς αὐτόν, "ἀληθεῖα δὲ εἰ τις ἐξετάζει τὸ γεγονός ἐροῦντοῦντας.

δ'. Οἱ δὲ διὰ τὴν ἀμύνην αὐτῷ μὴ δὴ καὶ κατ' αὐτῶν ἐξαγριώσας εἰσπράττειτο τιμωρίαν, οὔτε γνώμῃ ἔφασαν αὐτὰ πεπραχθαι τῇ αὐτῶν, φαίνεσθαι τε αὐτοῖς ἐκ ἀπηλλαγμέως καλὰς αὐτὰ εἶναι. ὁ δὲ ταῖς μὲν ἄλλοις πραττέως ἔχεν, Ματθίαν δὲ τοῦ ἀρχιερέα παύσας ἰεραῖα ὡς αἴτιον τοῦ μέγας τούτων γεγονότα, καθίσα ἰώζαρον ἀρχιερέα, ἀδελφὸν γυναῖκος τῆς αὐτῆς. ἐπὶ δὲ τοῦ Ματθία τούτου ἰερωμένῃ, συμβαίνει καὶ ἕτερον ἀρχιερέα καταστῆναι πρὸς μίαν ἡμέραν, ἣν Ἰουδαῖοι νηστειαν ἄγασιν. αἰτία δὲ ἐστὶν ἥδε. ὁ Ματθίας ἰερωμένος, ἐν νυκτὶ τῇ Φερούσῃ εἰς ἡμέραν, ἣ ἡ νηστεία ἐπύκνωτο, ἔδοξεν ἐν ὀνείρατι ὠμιλῆσαι γυναικί. καὶ διὰ τόδε οὐ δύναμένῃ ἐπεργεῖν, Ἰώσηπος ὁ τοῦ Ἑλλήμου συνεράσατο αὐτῷ, συγγενὴς ὢν. Ἡρώδης δὲ, τὸν τε Ματθίαν ἐπεπαύκει τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ τὸν ἕτερον Ματθίαν, ὃς ἐπηγάγει τὴν εἰσάσιν, καὶ ἄνδρας ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτῷ ἑκάστῃ ζῶντας. καὶ ἡ σελήνη δὲ τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἐξέλιπεν.

ε'. Ἡρώδης δὲ μερίζων ἢ νόσος ἐνσπικραίνεται, δίκην ὧν παρανομήσεν ἐκπρασπομένῃ τῷ Θεῷ. πῦρ μὲν γὰρ μαλακὸν ἦν, ὃ δὲ πολλὴν ἀποσημαίνον τοῖς ἐπαφωμένοις τὴν φλό-

Rex autem, ubi eos colligauerat, Hierichunte nuncios misit, Iudaeorum primores eo accersens. Cumque illi conuenissent, concione aduocata in ipsum theatrum, is in lectica iacens, quoniam stare non posset, "enumerabat quot et quamdiu eorum causa labores pertulisset, utque templum magnis suis sumptibus exstruxisset, cum Asamonaeci nati centum viginti quinque annis (quibus regnassent) nullum unquam tale opus ad Dei honorem facere potuissent. idque se ornasse adiciebat praecellentibus donariis, pro quibus se etiam post mortem celebratum et colaudatum iri sperasset. Hic vero clamare coepit, eos ne uiuente quidem illo a contumeliis abstinere, quin luce palam audere suis donariis manus admoliri, eaque deturbare, per simulationem eum contumelia afficiendi, sed re ipsa (si res diligenter perpenderetur) id esse sacrilegium.

4. Illi vero eius crudelitatis metu, ne forte, effertus in ipsos, vindictam exigeret, negarunt id factum de sua sententia, ac sibi videri facinus vindicandum. Atque ille in alios satis leniter se gessit, sed Matthiam pontificatus honore, ut earum rerum nonnulla ex parte auctorem, abdicauit, et Iozarum uxoris eiusdem Matthiae fratrem pontificem creauit. Huius Matthiae pontificatu accidit, ut alius crearetur pontifex, in unam duntaxat diem, qua Iudaei solenne ieiunium agebant, ob huiusmodi causam. Is Matthias, munere sacerdotali fungens, ea nocte, quae ieiunii diem antecessit, visus est sibi secundum quietem rem habere cum muliere: quam ob causam cum rem diuinam facere non posset, ei vicariam operam praestitit Iosephus Ellemi filius, eius consanguineus. Hunc autem Matthiam Herodes munus deponere coegit: alterum vero Matthiam, qui seditionis auctor exstiterat, et eius sociorum nonnullos, vivos igni cremauit. eadem etiam nocte fuit lunae defectio.

5. Herodi autem morbus magis magisque ingrauescebat, Deo poenas scelerum illius exigente. Nam ignis quidem erat cum lente exurens, qui non tantum tactui ar-

γωσιν, ἐπόσθη τοῖς ἐντὸς προστίθει τὴν κάκωσιν. ἐπιθυμία
 δὲ δεινὴ τῇ δέξαδαί τι ἀπ' αὐτῷ· ὃ γὰρ ἦν μὴ εἶχ' ὑπεργεῖν.
 καὶ ἐλκώσεις τῶν τε ἐντέρων καὶ μάλιστα τῇ κώλῃ δεινὰ ἀλ-
 γηδόνες. καὶ φλέγμα ὑγρὸν περὶ τῆς πόδας καὶ διαυγές·
 παραπλησία δὲ καὶ περὶ τὸ ἥτερον κάκωσις ἦν. ναὶ μὴν καὶ
 τῇ αἰδοῖς σῆψις σκώληκας ἐμποιοῖσα· πνεύματός τε ὀρθία
 ἔντασις, καὶ αὕτη λίαν ἀηδὲς ἀχθηδόνι τε τῆς ἀποφορεᾶς,
 καὶ τῷ πυκνῷ τῇ αἵματι, σπασμός τε περὶ πᾶν ἦν μέρος,
 ἰχρὺν εἶχ' ὑπομενητὴν προσιδέμενος. ἐλέγετο οὖν ὑπὸ τῶν θε-
 αζόντων, καὶ οἷς ταῦτα προαποφθέγγεσθαι σοφία πρᾶκτε,·
 ποιήν-τῃ πολλῇ δυσσεβῆς ταύτην ὁ Θεὸς εἰσπράσσεισθαι
 παρὰ τοῦ βασιλέως. ὃ δὲ, καίπερ δὴ μεζόνως ἢ ἀντίχοι ἄν-
 τις τάλαιπωρὸς ὢν, ἐν ἐλπίδι τοῦ ἀνασφῆλαι ἦν, ἰατροὺς τε
 μεταπέμπων, καὶ ὅποσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ
 ἀποτετραμμένος· ποταμὸν τε πρᾶσας Ἰορδάνην, θερμοῖς
 ταῖς κατὰ Καλλιρόην αὐτὸν παρεδίδδ, ἅπερ σὺν τῇ εἰς πάντ'
 ἀρετῇ καὶ πότιμά ἐστιν. ἔξισι δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς λίμνην
 τὴν ἀσφαλτοφόρον λεγομένην. κἀνταῦθα τοῖς ἰατροῖς δοκῆ-
 σαν, ὥστε ἀναθάλλειν αὐτὸν, καθεοδὲς εἰς πύελον ἐλαίῃς
 πλέον, δόξαν μεταστάσεως ἐνεποίησεν αὐτοῖς. τῶν δὲ οἰκετῶν
 οἰμωγῇ χρωμένων περιενεγκῶν, καὶ μὴδ' ἦντινα ἀμφὶ τοῦ
 σωθησομένου ἐλπίδα ἔχων, ταῖς στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα
 δραχμας ἐκάσῳ κελύει νημηθῆναι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἡγε-
 μόσιν αὐτῶν καὶ φίλοις τοῖς αὐτῷ ἐδωρεῖτο, καὶ παρῇν αὐθις
 ἐπὶ Ἰεριχοῦντος· μέλαινά τε χολὴ αὐτὸν ἤρει ἐπὶ πᾶσιν ἐξα-
 γριάζουσα, ὥστε δὴ τελευτῶν πρᾶξιν τοιαύτῃς ἐπισοεῖν. ἀφικο-
 μένων προσάγματι τῷ αὐτῷ Ἰερδαίων ἀνδρῶν παντὸς τοῦ
 ἔθνους ἐκούποτε ἀξιολόγων· πολλοὶ δὲ ἐγένοντο ὡς τοῦ παν-
 τὸς ἔθνους κατακεκλημένῳ, καὶ πάντων ἀκροασαμένων τοῦ
 διατάγματος, εἰς γὰρ θάνατον ἦν ἀνακείμενα τοῖς ἀλογη-
 σασι τῶν ἐπισολῶν· ἐμμανομένη πᾶσι τοῦ βασιλέως ὁμοίως
 ταῖς τε ἀναιτίαις καὶ παρεσχηκόσιν αἰτίαις, συγκλείσας αὐ-
 τοὺς πάντας ἐν τῷ ἱπποδρομῇ, τὴν τε ἀδελφὴν αὐτῷ Σαλώ-
 μην καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἀλεξᾶν μεταπέμψας, “τεθνήξε-

dorem prodebat, quantum partibus internis dolorem afferebat. Ab eodem malo erat vehemens aliquid assumendi desiderium, cui quidem non obtemperare non licebat, aderat etiam intestinorum exulceratio, maximeque eum vexabant acerbi in colo cruciatus. quin et pedes occupauerat humor aqueus et pellucens, similisque erat circa abdomen mali labes. porro genitalium putredo gignebat vermes; et laborabat, cum erectus esset, graui spirandi difficultate, quae tum ob anhelitus foetorem tum spiritus crebritatem erat molestissima. denique conuulsiones per vniuersa propemodum membra insuperabile ipsi robur addebant. Aiebant porro diuini, et qui in huiusmodi vaticinandi scientia studium suum collocauerant, hanc multiplicem impietatis poenam Deum a rege exposcere. Ille vero, licet grauius affligeretur, quam ut quis cruciatum ferre posse videretur, salutem tamen sperabat, et medicos accersiebat, et eorum consiliis per omnia obsequebatur: traiectoque Iordane fluuio thermis utebatur Callirhoënsibus, quae praeter caeteras tot dotes etiam potui commodae sunt. Hae aquae in lacum influunt, qui bituminis ferax esse dicitur. Ibi cum medicis visum esset, ut eum resouerent, demissus in solum olei plenum, non multo post in eo esse credebatur, ut animam efflaret, sed famulis ploratum edentibus ad se rediit: ac de salute sua desperans, quinquaginta drachmas militibus viritim iussit distribui. Insuper ducibus et amicis ingentem pecuniae vim largitus est, ac deinde iterum Hierichuntem reuertebatur: vbi atra bile correptus adeo exacerbatus est, ut ad extremum huiusmodi facinus excogitauerit. Cum totius gentis primores, vbicunque degerent, iussu ipsius ad eum conuenissent, (quae fuit ingens sane multitudo, tota quippe gente euocata, et vniuersis edicto obsequutis, quod poena capitis iis intentata esset, qui mandata negligerent) rex, ut qui similiter in omnes insontes fontesque saeuiret, eos in Hippodromum cunctos concludit, deinde, accersita sorore sua Salome eiusque viro Alexa, dicebat: "se, nimirum quod tantis vindi-

"Θαί μὲν, οὐ πόρρω, ἔλαγον, ἐπὶ τοσόνδε τῶν ἀλγηδόνων
 "αὐτὸν περιεχασῶν· καὶ τίδ' ἐμὲ οἴσιν τε καὶ πᾶσι φίλον
 "παρετυγχάνειν. ὀλοφυρμῶν δὲ ἄπειρον καὶ πένθος ἐνδεᾶ
 "ὅποιον ἐπὶ βασιλεῖ πράσσοιτο ἂν, μάλιστα αὐτῷ λυπηρὸν
 "εἶναι. ἢ γὰρ ἀποσκοποῦν τὴν Ἰσθαίων διάνοιαν, ὡς εὐκταῖος
 "αὐτοῖς καὶ πάνυ κεχαρισμένος ὁ θάνατος αὐτῆς, διὰ τὸ καὶ
 "ζῶντος ἐπὶ ἀποστάσει ἐπαγγεσθαι καὶ ὕβρει τῶν ὑπ' αὐτῆς
 "προτιθεμένων. ἔρχομαι δ' ἄρα ἐκείνων εἰκαί, καὶ φισίν τινα
 "αὐτῷ ψηφίσασθαι τῆς ἐπὶ τοιοῖσδε ἀλγεινοῦ τὰ αὐτὰ γὰρ
 "δὴ φρονῆσαι δόξη τῇ αὐτῆς μὴ ἀπέπαμμένον μέγαν αὐτῆς
 "τόν ἐπιτάφιον γενήσθαι, καὶ ὅποῖός ἐδ' ἄλλοις βασιλέων,
 "καὶ πένθος διὰ τῆς ἔθνης ἅπαντος ἐκ ψυχῆς ὀλοφύραμέ-
 "νων ἐπὶ παιδιᾷ καὶ γέλωτι αὐτῆς. ἐπὶ οὖν θεάσανται τὴν
 "ψυχὴν ἀφέντα αὐτὸν, περικῆσαντας τῷ ἵπποδρόμῳ τὸ
 "στρατιωτικόν, ἀγνοοῦν ἔτι τὸν θάνατον αὐτῆς· μὴ γὰρ πρό-
 "τερον εἰς τὰς πολλὰς ἐξενεγκεῖν ἢ τὰδε πράξαι· κελεύειν.
 "ἀκοντίσαι τὰς ἐγκαθειργμένας, καὶ πάντας τῶτον ἀνελόν-
 "τας τὸν τρόπον διχάζειν αὐτὸν ἐκ ἀμαρτήσαντας τῷ εὐ-
 "φρανούντος, κυρῶσαι τε ὧν ἐπιστάλει αὐτοῖς μέλλων τα-
 "λευτᾶν, καὶ τῷ πένθει ἀξιολόγῳ τιμηθῆναι." καὶ ὁ μὲν
 μετὰ δακρύων ποτνιάμενος, καὶ τῷ συγγενῆς τὴν εὐνοίαν
 καὶ πίσιν τῆς θείας προσκαλῶν, ἐπέσηπτε μὴ ἠτιμῶσθαι
 ἀξίων. καὶ κῆνοι ὁμολόγουν ἢ παραβήσεσθαι.

5'. Κατανοήσεις δ' ἂν τις τὴν διάνοιαν αὐτῆς τοῦ ἀν-
 θρώπου, καὶ ὅτω τὰ πρότερα ἤρεσκεν, ὡς ὑπὸ τοῦ Φιλοζῶντος
 πράξῃς τὰ εἰς τὰς συγγενεῖς πεπραγμένα. ἐκ γὰρ τῶν ἁρ-
 τι ἐντολῶν ἔδεν ἀνθρώπων εἰσφερομένων· εἶγε καὶ ἀκρίων
 τοῦ βίᾳ πρόνοιαν εἶχεν, ὡς ἐν πένθει καὶ ἐρημίᾳ τῶν φιλέτα-
 των τὸ πᾶν καταστήσειεν ἔθνος, ἵνα ἀπὸ ἐκάστη οἴκῃ κελεύων
 μεταχρηῆσαι, μηδὲν ἄδικον μήτε εἰς αὐτὰν δεδρακότας,
 μήτε ἐφ' ἑτέροις ἐγκλήμασιν κατηγορίας αὐτῶν γενομένης,
 μωρότων οἷς προσποιήσις ἀρετῆς καὶ πρὸς τὰς δίκῃ ἐχθρῆς
 γεγονότας ἐν τοιοῖσδε κακοῖς τὰ μίσση κατατίθεσθαι.

"que premeretur doloribus, non procul a morte abesse:
 "quae res tolerabilis et omnibus optanda est. ut vero sine
 "ulla lamentatione aut luctu, qui rege dignus sit, morere-
 "tur, hoc sibi animum vrere. Se enim, quae sit Iudaeo-
 "rum mens, perspectum habere, nihilque illis sua morte
 "optatius laetiusque accidere posse, ut qui se vivente rebel-
 "lare ausi fuerint, subque donario contumeliam facere.
 "Itaque illorum officii esse, ut ad se aliquantulum hoc do-
 "lore subleuandum aliquid decernerent. Nam si secum
 "sentire voluerint, fore, ut iusta sibi splendida, et longe
 "alia, quam regibus solent, persoluantur, utque serio per
 "vniuersam nationem luctu condecoretur, quem alioquin
 "non nisi per ludum iocumque deplorarent. Quare, ubi
 "illum animum egisse videbunt, debere eos collocare cir-
 "ca Hippodromum milites, mortis eius adhuc ignaros, (ne-
 "que enim eam nisi hoc perfecto indicandam) iubereque
 "se, ut omnes ibi conclusos missilibus configant: atque ita,
 "cum isti hoc modo peremti fuerint, ipsum eos bisariam
 "delectaturos esse, dum et illi sui morientis voluntatem
 "exsequantur, et is luctu memorabili cohonestabitur." At-
 "que ille quidem eis ista mandauit, plorans miserabiliter,
 "et per amorem consanguinitatis, perque fidem, quam
 "Deo deberent, eos obtestans, ne sibi honorem hunc de-
 "negarent: id quod illi se facturos esse promiserunt.

6. Iam vero qui fuerit homini isti animus, cui et prio-
 ra forsan placebant, quod ex vitae amore acta essent, quae
 in consanguineos suos perpetrauerat, ex iis licet conicere,
 quae modo in mandatis, ab omni humanitate alienis, de-
 derat; scilicet ut totam gentem in luctum et carissimorum
 desiderium coniceret, iubendo vnum aliquem e singulis
 familiis neci dari, nulla licet ipsum iniuria affecerant, nec
 criminis cuiuspiam ab aliis accusati fuerant: cum iis, qui
 vel minimum sibi virtutis vendicant, moris sit, in eos, qui-
 buscum illis iustae inimicitiae, in eiusmodi praesertim tem-
 pore odium deponere.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ηρώδης διανοῖ τῷ Φόνι αὐτόχειρ γίνεσθαι, καὶ μετ' ὀλίγον
 Ἀντίπατρον ἀναρῶσθαι κελεύει.

Ταῦτα δὲ ἐπισέλλοντος αὐτοῦ πρὸς τὰς συγγενεῖς, γεράμ-
 ματα παρῆν ὑπὸ τῶν εἰς Ρώμην πρέσβεων ἀπεσταλμένων εἰς
 Καίσαρα· καὶ ἀναγνωθέντων τὸ κεφάλαιον ἦν, ὡς τῆς τε
 Ἀκμῆς ὀργῇ τῇ Καίσαρος ἀνηρημένης, ἐφ' οἷς Ἀντίπατρω συγ-
 κακωγήσειεν, αὐτόν τε Ἀντίπατρον, ὡς ἐπὶ γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ
 ποιεῖτο ὡς πατὴρ καὶ βασιλεὺς, εἴτε Φυγάδα ἐλαύνειν ἐθε-
 λήσειεν, εἴτε καὶ κτινύειν. τῶν ἀκροασάμενος Ηρώδης,
 βραχὺ μὲν τι ἀνήνεγκεν ἡδονῇ τῶν γεγραμμένων, θανάτῳ τε
 τῆς Ἀκμῆς ἐπαρόμενος, καὶ ἐξυσία τῆς ἐπὶ τῷ πατρὶ τιμω-
 ρίας. περισσῶν δὲ εἰς μέγα τῶν ἀλγηδόνων, παρίετο τετα-
 λατωρῆμένος σιτίων· καὶ ἤτησε μῆλον καὶ μαχαίρειον. ἦν
 γὰρ ἐν εἴθῃ καὶ πρότερον αὐτῷ, περιλήψαντι αὐτὸ δι' αὐτῆς
 καὶ κατ' ὀλίγον τέμνοντι ἐδίειν. λαβὼν δὲ καὶ περισκεψά-
 μενος, γνώμην εἶχεν ὡς πάσῳ ἐαυτόν. κἂν ἐπεκράχει, μὴ
 φθάσαντος αὐτῆς καταλαβεῖν τὴν δεξιὰν Ἀχιάβη, ὃς ἀνε-
 ψιὸς ἦν αὐτῆς. καὶ μέγα ἀνακραγόντος, οἰμωγῇ τε αὐθις ἀνὰ
 τὸ βασίλειον ἦν, καὶ θόρυβος μέγας ὡς εἰχομένη τῇ βασι-
 λεῷ. καὶ Ἀντίπατρος ἔπιςεύει γὰρ τέλος ἀληθῶς τὸν πατέ-
 ρα ἔχειν, θάρσει τε ἐχεῖτο ἐπὶ ταῖς λόγαις, ὅλος ὡς ἦδη τῶν
 δεσμῶν ἀφησόμενος, καὶ τὴν βασιλείαν ἀκοντὶ δεξόμενος
 εἰς χεῖρας· καὶ τῷ εἰρκτοφύλακι περὶ ἀφέσεως ἦν αὐτῆς διά-
 λογος, μεγάλα ὑπὸ πλυνμένα εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸ αὐθις, ὡς
 αἶν περὶ τοιοῦνδε τῷ ἀγῶνος ἐνεσηκός. ὁ δὲ, ἔ μόνον ἀπειθῆς
 ἦν πρᾶσσειν ἐφ' οἷς ἤξι' Ἀντίπατρος, ἀλλὰ καὶ τῷ βασιλεῖ
 ἀποσημαίνει διάνοιαν τὴν ἐκείνῃ, πολλαῖς καὶ προσεισφοραῖς
 παρ' αὐτῆς χρώμενος. ὁ δὲ Ηρώδης καὶ πρότερον ἔχ' ἡσώ-
 μενος ἐδ' εὐνοία τῇ υἱᾷ, ἐπεὶ ἤκουσε τῷ εἰρκτοφύλακος
 ταῦτα εἰρηκός, ἀνεβόησέ τε ἀνατυφάμενος τὴν κεφαλὴν,
 καίπερ ἐν τῷ ὑσάτῳ ὦν, καὶ ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα περιάρας ἐαυ-
 τὸν κελεύει πέμψας τινὰς τῶν δορυφόρων, μηδὲν εἰς ἀναβο-

CAP. VII.

Herodes conatur sibi manus inferre; et paulo post Antipatrum interfici iubet.

Interim, dum ista cognatis suis mandat, adueniunt Roma literae a legatis, quos ad Caesarem miserat, quibus significabatur, Acmen indignatione Caesaris interfectam esse, quod Antipatro facinorum adiutrix fuerit, ipsumque Antipatrum relictum esse arbitrio illius, ut patris et regis, siue in exilium eum pellere vellet, frue morte multare. Cum ista accepisset Herodes, meliuscule se habuit ex tam laeto nuncio, animis et ex Acmen interitu sublatis et ex potestate de filio supplicium sumendi sibi permissa. Cruciatibus autem in immensum crescentibus, languescebat inedia confectus: atque pomum poposcit et cultellum. solitus enim erat et antea manu sua poma decorticare et frustatim comesse. Vbi id habuit, circumspexit, et seipsum ferire voluit. Quod sane fecisset, nisi eius sobrinus Achiabus manum ei prehendisset, magnumque clamorem edidisset. unde tantus repente in regia ululatus et tumultus coortus est, quantus si mortuus rex fuisset. et Antipater, patrem vere mortuum credens coepit confidenter, quasi iam solvendus et rex nullo negotio futurus, loqui, cumque custode carceris de missione agere, multa ei tum in praesens tum in futurum promittens, quasi iam de re eiusmodi instaret certamen. Ille vero non solum id, quod voluit Antipater, facere recusabat, sed et voluntatem eius regi it nunciatum, postquam multas ab eo sollicitationes expertus fuisset. Tum Herodes, qui iam ante male affectus erat erga filium, ubi audiuit custodem carceris ista narrantem, cum exclamatione caput sibi, quamuis in extremis esset, percussit, erectusque in cubitum imperat, missis quibusdam satellitibus, ut e vestigio, sine ulla cunctatione, Antipatrum interfice-

λας, ἀλλ' ἐκ τῆ ὀξείας κτείναντας αὐτὸν ἐν Τερκανίᾳ ταφὰς ἀσκήμας ποιῶνται.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ Ηρώδου τελευταῖας, διαθήκης καὶ ταφῆς.

ΤΑΣ δὲ διαθήκας αὐτοῖς μετέγραψε, μεταβολῆς αὐτῶ περὶ τὴν διάνοιαν γενομένης· Ἀντίπαν μὲν, ὃ τὴν βασιλείαν καταλελοίπει, τετράρχην καθιστὰς Γαλιλαίας τε καὶ Περαίας, Ἀρχελαῶ δὲ τὴν βασιλείαν χαριζόμενος, τὴν τε Γαυλωνίτιν καὶ Τραχωνίτιν καὶ Βαταναίαν καὶ Πανιάδα Φιλίππῳ, πατρὶ μὲν τῷ αὐτῷ, Ἀρχελαῶ δὲ ἀδελφῷ γνησίῳ, τε τετραρχίαν εἶναι, Ἰάμνικον δὲ καὶ Λῶτον καὶ Φασαηλίδα Σαλώμῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτῷ κατανέμει, καὶ ἀργυρεῖς ἐπισήμῃς μυριάδας πεντήκοντα· πρέσβησεν δὲ καὶ τῶν λοιπῶν, ὅποσοι συγγενεῖς ἦσαν αὐτῷ, χρημάτων τε δόσεσι καὶ προσόδων ἀναφοραῖς, ἐκάστος ἐν εὐπορίᾳ καθιστάμενος. Καίσαρι δὲ ἀργυρεῖς μὲν ἐπισήμῃς μυριάδας χιλίας, χωρεῖς δὲ σκεύη τὰ μὲν χρυσᾷ, τὰ δ' ἀργύρῳ, καὶ ἐσθῆτα παμπολυτελῆ. Ἰσλία δὲ τῇ Καίσαρος γυναικὶ, καὶ τισιν ἑτέροις πεντακοσίας μυριάδας· ταῦτα πράξας ἡμέρα πέμπτη, μεθ' ὃ Ἀντίπατρον κτείνει τὸν υἱὸν, τελευταῖα, βασιλεύσας μεθ' ὃ μὲν ἀνείλεν Ἀντίγονον, ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθ' ὃ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπεδέδεικτο, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ἀνῆλθε ὤμος μὲν εἰς πάντας ὁμοίως, καὶ ὀργῆς μὲν ἦσσαν, κρείσσων δὲ τῆ δικαίης, τύχη δὲ εἰ καὶ τις ἕτερος κεχρημένος εὐμενεῖ. ἐκ τε γὰρ ἰδιώτης βασιλεὺς καταστὰς, καὶ κινδύνοις περιστοιχισόμενος μυρίοις, πάντων ποιῶνται διάδρασιν, καὶ τῷ ζῆν ἐπὶ μήκιστον ἐξίετο. ὅποσα δὲ τὰ κατ' οἶκον περὶ υἱῶν τῆς αὐτῆς, ὅσα μὲν γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ, καὶ τύχῃ πάνυ δεξιᾷ κεχρημένος διὰ τὸ κρείνας ἐχθρὸς κρατεῖν ἔχ' ὑπερῆσται, δοκεῖ δὲ μοι καὶ πάνυ δυστυχής.

β'. Σαλώμῃ δὲ καὶ Ἀλεξᾷ, πρὶν ἔκπυσον γενέσθαι τὸν θάνατον τῷ βασιλείῳ, τῆς ἐπὶ τὸν ἰππόδρομον κατακεκλεισ-

rent, eumque in Hyrcania ignobili funere sepeli-
rent.

CAP. VIII.

De Herodis decessu, testamento et funere.

DEinde mutata voluntate testamentum suum denuo mutavit Herodes: et Antipam quidem (cui regnum reliquerat) Galilaeae Peraeaeque tetrarcham constituit, regnum vero Archelao dedit; atque Gaulonitidem et Trachonitidem et Batanaeam et Pania-dem Philippo filio suo, Archelai fratri, tetrarchiae nomine concessit; et Salomae sorori suae Iamnam et Azotum et Phasaëlidem attribuit, et argenti signati quingenta millia. Quin et aliis, quotquot sibi consanguinei essent, prospexit atque consuluit, singulos, pecuniam iis largiendo redditusque annuos, egregie locupletans. Caesari quoque legavit argenti signati centies centena millia, ac praeterea vasa sua tam aurea quam argentea, pretii-que stupendi vestes. Iuliae autem Caesaris vxori, et aliis nonnullis quinquagies centena millia. His factis, quinto post occisum Antipatrum die vitam finiuit, cum regnasset post interfectum Antigonom annos triginta quatuor; postquam autem a Romanis rex creatus fuerat, triginta septem: vir pari in omnes immanitate, irae effrenatae, animoque ius fasque despiciente, fortuna autem, si quis alius, propitia usus, ut qui ex privato ad regnum euectus fuerit, et innumeris circumdatus periculis ex omnibus effugerit, et non nisi prouecta aetate vita decesserit. Quod vero ad res domesticas attinet, praesertimque filios suos, hic quoque felix fuit sua sententia, quod se de inimicis victoriam reportasse existimaverit, meo vero iudicio pro misero admodum et infelici habendus est.

2. Caeterum Salome et Alexas, antequam diuulgata esset regis mors, conclusos in Hippodromum domum di-

μένους ἐκπέμπονται ἐπὶ τὰ αὐτῶν, Φάμενοι βασιλέα καλεῦν ἀπῖσιν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς ἀγρὰς νέμεσθαι τὰ οἰκεία. πρᾶσσεται τε αὐτοῖς ἡδὴ εὐεργεσία μεγίστη εἰς τὸ ἔθνος. ἔφανερχτο δ' ἡδὴ ὁ θάνατος τῆ βασιλείας· καὶ Σαλώμη καὶ Ἀλεξᾶς, συναγαγόντες τὸ στρατιωτικὸν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τὸ ἐν Ἰεριχᾶντι, πρῶτον μὲν ἐπιστολὴν ἀνέγνωσαν πρὸς τὰς στρατιώτας γεγραμμένην, ἐπὶ τε πίστεως εὐχαριστία καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὐτὸν, καὶ παρακλήσει τῶν ὁμοίων παροχῆς Δαχελάω τῷ πατρὶ αὐτῆ, ὃν βασιλέα καθίστατο. εἶτα μέντοι Πτολεμαῖος, τὸν σημαντῆρα τῆ βασιλείας πεπιστευμένος, τὰς διαθήκας ἀνέλεγεν, αἱ λήψεσθαι κύρωσιν ἐκ ἄλλως ἔμελλον, ἢ Καίσαρος ἐντυχόντος αὐταῖς. βοή ἦν εὐθύς ἦν ἐκτιμώντων Δαρχέλαον βασιλέα, καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ εἴφην τῆ αὐτοῦ καὶ οἱ ἡγεμόνες εὐνοιάν τε ὑπάρχοντα καὶ προθυμίαν τὴν αὐτὴν, καὶ συλλήπτορα τὸν Θεὸν παρεκάλαν.

γ'. Εντεῦθεν δὲ τάφον ἡτοίμαζον τῷ βασιλεῖ, μελῆσαι Δαρχελάω πολυτελεσάτην γενέσθαι τὴν ἐκκομιδὴν τῆ πατρὸς, καὶ πάντα τὸν κόσμον προκομίσαντος εἰς ὃ συμπομπεύσει τῷ νεκρῷ. ἐφέρετο δὲ ἐπὶ κλίνης χρυσῆας λίθοις πολυτελεσι καὶ ποικίλοις διαπεπασμένης· σφωμνὴ τε ἦν ἀλγερῆς καὶ ἡμπέχετο πορφύρεσιν ὁ νεκρὸς, διαδήματι ἡσκημένος, ὑπερκειμένης σφάνης χρυσῆς, σκῆπτρόν τε τῇ δεξιᾷ παρακείμενον. περὶ δὲ τὴν κλίνην οἳ τε υἱεῖς καὶ τὸ πλῆθος ἦν τῶν συγγενῶν· ἐπὶ δὲ τῆτοις τὸ στρατιωτικὸν κατὰ οἰκεία ἔθνη καὶ προσηγορίας διέκειντο, ὅπως νεμεθέντες. πρῶτοι μὲν οἱ δαρυφόροι, μετὰ δὲ τὸ Θράκιον, ἐπὶ δὲ τῆτοις ὅποσοι Γερμανοὶ, καὶ τὸ Γαλατικὸν μετ' αὐτὰς, ἐν κόσμῳ πάντες τῷ πολέμῳ. τῶν δὲ κατόπιν ἡδὴ πᾶς ὁ στρατός ὡς εἰς πόλεμον ἐξοδεύοντες, ὥσπερ ὑπὸ λοχαγῶν ἀγόμενοι καὶ τοῖς ταξιαρχαῖς αὐτῶν. τῆτοις εἶποντο πεντακόσιοι τῶν οἰκετῶν ἀρωματοφόροι. ἦσαν δὲ ἐπὶ Ἡρώδῃς σάδια ὀκτώ. τῇδε γὰρ αὐτῷ ἐγένοντο αἱ ταφαὶ κελεύσματι τῷ αὐτῷ. Ἡρώδης μὲν δὴ τῆτον ἐτελεύτα τὸν τρόπον.

δ'. Δαρχελαὸς δὲ, ἐπὶ μὲν ἐβδόμῃν ἡμέρᾳ πένθος τε

miserunt, dicentes regem iubere, vt in prouincias suas discederent, resque domi curarent. ita quidem maximo beneficio ab illis affecta est gens vniuersa. Atque iam mors regis in ore et sermone omnium coepit esse: ac Salome et Alexas, militia omni in Hierichuntis theatrum coacta, primum scriptas ad milites literas legerunt, in quibus rex eis ob fidem et gratum erga se animum gratias agebat, et vt idem Archelao filio suo, quem regem instituisset, praestarent, orabat. deinde Ptolemaeus, cui creditum erat regis sigillum, testamentum recitauit, quod ratum esse non poterat, nisi prius inspectum esset a Caesare. Ac subito clamor exsistit in honorem Archelai, ei-que milites gregatim, nec non duces, eandem, quam patri praestitissent, amicitiam beneuolentiamque praestiterunt. Deumque ei secundum exoptarunt.

3. At post haec funus parabant regi, id agente Archelao, vt pater splendidissime efferretur, atque omnem ornatum proferente, vt magna cum pompa comitaretur mortuum. Ferebatur igitur in lectica aurea, multis et variis ingentis pretii lapidibus distincta; stragula murice fulgebat, et corpus purpura erat amictum, cuius vertici adhaerebat diadema, supraque corona aurea; et dextra sceptrum gestabat. Lectum stipabant filii et cognatorum multitudo. His proximi erant milites per gentes suas distributi, earumque nominibus distincti, in hunc modum dispositi. Primi incedebant satellites; deinde agmen Thracicum; postea Germani; et deinceps Galli; ornatu omnes militari: reliqua deinde exercitus multitudo, ac si in bellum iretur, sub suis ducibus eorumque centurionibus. Hos sequebantur quingenti famuli, aromata portantes. Ibant autem versus Herodium octo stadia: ibi enim, vt ipse mandauerat, sepultus est. Et Herodes quidem hoc modo e vita excessit.

4. Archelaus autem luctum dierum septem in hono-

ἐπὶ τῷ πατρὶ τιμῶν διατέλει. τόσας γὰρ διαγορεύει τὸ νόμιμον τοῦ πατρὸς. ἐπιάσας δὲ τὰς ὀμίλῃς, καὶ καταλύσας τὸ πένθος, ἀνεισιν εἰς τὸ ἱερόν. ἦσαν δὲ εὐφημῖαι καὶ ἔπανοι καθ' ὅστινας ἴοι, ἐκάστων τὰ πρὸς ἀλλήλας Φιλοτιμημένων εἰς τὸ δοκεῖν μείζονσι χρῆσθαι ταῖς εὐφημίαις. ὁ δὲ εἰς ὑψηλὸν βῆμα πεποιημένον ἀνελθὼν, καὶ ἰδρυθεὶς εἰς θρόνον χρυσοῦ πεποιημένον, ἀντεδεξιᾶτο τὰς ὀμίλῃς, χάσματι τῶν εὐφημιῶν τὴν εὐνοίαν αὐτῶν ἠδονῇ φέρων· χάριν τε ὠμολόγη, "ὅτι μηδὲν αὐτῷ μνησικακοῖεν, ἀνθ' ὧν ὁ πατὴρ εἰς αὐτῆς "ὕβρεις, καὶ πειράσσεσθαι μὴ ἐλλείψειν ἀμεμβόμενον τὸ πρόθυμον αὐτῶν. ἄρτι μέντοι Φειδῶ ποιεῖσθαι τῷ βασιλεῖσι νόμματος· τετιμῆσθαι γὰρ αὐτὸν τῇ ἀξιώσει, εἶπερ βεβαίως "Καῖσαρ ἐπικυρώσει τὰς διαθήκας, αἱ ὑπὸ τῶ πατρὸς "ἐγγράφησαν αὐτῷ. δι' ἣν αἰτίαν ἡδὲ τῷ στρατεύματος ἐν Ἰεριχοῦντι διάδημα αὐτῷ περιθέσθαι προθυμημένον, δέξασθαι τὸ περιμάχητον τῆς ἐνθένδε τιμῆς, διὰ τὸ μηδέπω τοῦ "κυρίως ἀποδώσοντα Φανερόν εἶναι παραχόμενον. περιόντων μὲν γε εἰς αὐτὸν τῶν πραγμάτων ἃ λείπειν ἀρετῆς τῷ "ἀμεμβόμενον τὴν εὐνοίαν αὐτῶν. σπευδάσθαι γὰρ ἐν πᾶσι "τὰ πρὸς αὐτῆς Φανεῖσθαι τῷ πατρὸς ἀμείνων τὰ πάντα." οἱ δὲ, οἷον ὄχλος εἴωθεν Φιλῆν, οἰόμενοι τὰς πρώτας τῶν ἡμερῶν τὰς διανοίας ἐμφανίζεν τῶν παριόντων ἐπὶ τοιαύτῃ ἀρχῇ, ὅσω πρῶτος καὶ θεραπευτικῶς ὁ Ἀρχέλαος διελέγετο αὐτοῖς, τοσῶδε μείζονως τε ἐχρῶντο τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τὰς αἰτήσεις δωρεῶν ἐπεγράφοντο, οἱ μὲν εἰσφορὰς ἅς ἐνιαυσίως φέροιεν ἐπικυφίζεν βοῇ χρώμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν δεσμωτῶν, οἱ ὑφ' Ἡρώδου ἐδέδεκτο, πολλοὶ δὲ ἦσαν καὶ πολλῶν χρόνων, ἀπόλυσιν. εἰσὶν δὲ οἱ ἄρσεις τῶν τελευτῶν, ἃ ἐπὶ πράσσειν ἢ ὠναῖς δημοσίαις ἐπεβάλλετο, πρᾶσσόμενα πικρῶς, ἡτοῦντο. ἀντέλεγέ τε ἡδὲ αὐτῶς Ἀρχέλαος, ἐπεὶ ἤρατο ὀμίλοις σπευδᾶσις ὧν ποιεῖν πάντα, διὰ τὸ νομίζεν μέγα πρᾶγμα εἰς τήρησιν τῆς ἀρχῆς γενήσεσθαι, τὴν εὐνοίαν αὐτῷ τῆς πληθύος. ἐντεῦθεν δὲ θύσας τῷ Θεῷ κατ' εὐωχίαν τρέπεται μετὰ τῶν φίλων.

rem patris integravit. tot enim dies postulat patria consuetudo. Deinde cum multitudinem convivio excepisset, lectu finito, in templum adscendit. atque omnes, quaque transibat, faustis eum omnibus et praeconiis prosequerentur, certatim id agentibus singulis, ut quam laetissimas edere viderentur acclamationes. Tum vero ille, conscenso suggestu, sublimis in aurea sella residens, populum vicissim excipiebat, ostendens sibi gratam acceptamque esse illorum benevolentiam, laetis gratulationibus expressam, eisque gratias egit, "quod paternarum in ipsos iniuriarum memoriam deposuissent, seque sedulo conaturum pollicebatur, ne quid sibi desit, quo minus egregiae illorum voluntati vices rependeret. In praesenti quidem regio nomine se abstinere: appellationis tamen honorem consequuturum, si Caesar testamentum a patre scriptum auctoritate sua confirmaverit: quam ob causam ipsum, cum studiose id ageret exercitus, ut diadema ei imponeretur, honorem inde adeo expetiturum accipere noluisse, quod esset adhuc incerta voluntas eius, qui istum valere ratumque esse iussurus est. Verum, si fuerit adeptus imperium, sibi non defuturam illius bonitatem, qui benevolentiam eorum remunerabitur. operam enim daturum, ut in omnibus erga eos patre melior esse videatur." Illi vero, quo more vulgus solet facere, rati primis diebus aperiri mentem eorum, qui ad tantae potestatis fastigium prouehuntur, quo suavius et humanius eos alloquebatur Archelaus, eo magis eum collaudabant, et scribebant, quae sibi dari postulabant. Alii ut tributa annua diminuerentur clamabant; alii ut vincti soluerentur, quos et multos et longo tempore Herodes habebat: erant etiam, qui vectigalia, rebus in foro emtis venditisque imposita, et satis acerbe exacta, tolli efflagitabant. ad quae Archelaus minime contradicebat, quoniam id susceperat, ut multitudini in omnibus gratificaretur, quippe quod populi erga se benevolentiam permagni momenti esse existimaret ad confirmationem regni sui. Et hinc, facta re divina, ad convivium cum amicis se contulit.

ΚΕΦ. Θ'.

Ὡς ὁ λαὸς ἐπασίασε πρὸς τὸν Ἀρχέλαον· καὶ ὡς αὐτὸς
ἐπλευσεν ἐπὶ Ῥώμης.

ΕΝ τῷ τῷ δὲ τινὲς τῶν Ἰουδαίων, συναλθόντες νεωτέρων ἐπι-
θυμία πραγμάτων, ᾠδύροντο Ματθαίαν καὶ τὴς σὺν αὐτῷ
ὑφ' Ἡρώδῃ ἀποθανόντας· οἱ παραχρῆμα τῆς ἐκ τῷ πενθε-
ρᾷ τιμῆς φόβῳ τῷ ἐκείνῳ ἀπετέρηντο, ἦσαν δὲ τῶν ἐπὶ
καθαρέσει τῷ χρυσῷ αὐτῷ καταδεδικασμένων· ἐπὶ μέγα
τε τῇ βοῇ καὶ οἰμωγῇ χρώμενοι, καὶ τινα, ὡς κέφισιν φέρον-
τα τοῖς τεθνεῶσιν, ἀπερρίπτουν εἰς τὸν βασιλέα. συνέδῃ τε
αὐτοῖς γενομένης, ἤξιον τιμωρίαν αὐταῖς ὑπ' Ἀρχελαῶ γενή-
σθαι κολάσσει τῶν ὑπὸ Ἡρώδῃ τιμωμένων· καὶ πάντων γε
καὶ πρῶτον καὶ ἐκδηλότατον τὸν ὑπ' αὐτῷ ἀρχιερεῖα καθεστῶ-
τα παύσαντα, νομιμότερόν τε ἅμα καὶ καθαρὸν ἀρχιερεῖ-
α ἀνδρα αἰρεῖσθαι. τούτοις Ἀρχελαῶς, καίπερ δεινῶς φέ-
ρων τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἐπέτευσεν, ἔχων τὴν ἐπὶ Ῥώμης ὁδὸν
αἰνέσθαι προκειμένην αὐτῷ τάχος, ἐπὶ περισκοπήσει τῶν
δοξάντων Καίσαρι. πέμψας δὲ τὸν στρατηγὸν περὶ τοῦ χρεῖ-
σθαι, καὶ τῆς ἐπὶ τοιαῖτοις τιμωρίας ἀποσάντας σκοπεῖν, θά-
νατόν τε, ὃς τοῖς φίλοις αὐτῶν συνέλθοι, μετὰ νόμων γεγονό-
τα, καὶ τὰς αἰτήσεις ὡς ἐπὶ μέγα τῷ ὑβρίζειν προοίειν, τῆς
τε καρῆς ἐκ ἐν τοιοῖσδε εἶναι, μᾶλλον δὲ τῷ ὁμονοεῖν, ἕως
κατασησάμενος τὴν ἀρχὴν ἐπινεύσει τῇ Καίσαρος ἀφίκοιτο
ὡς αὐτὰς, τότε γὰρ κοινῇ βεβλήσειν περὶ ὧν ἀξιοῖεν σὺν αὐ-
τοῖς· ἄρτι δὲ ἀνέχεον, μὴ καὶ πασιάζειν δοκοῖεν.

β'. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ὑπειπὼν καὶ διδάξας τὸν στρατη-
γόν, ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὰς. οἱ δὲ βοῶντες λέγειν τε ἐκ
εἶων, καὶ εἰς κίνδυνον τῷ ἀπολαμένῳ ἐκείνῳ τε καθίσασαν,
καὶ τῶν ἄλλων ὅσις γε ἐπὶ σωφρονισμῷ καὶ ἀποτροπῇ τῶν
τοιαῶνδε ὀργιναῖσθαι τολμήσεν φθέγγασθαι φανερὸς ἦν, διὰ
τὸ πάντα βεβλήσει τῇ αὐτῶν μᾶλλον, ἢ ἐξουσία τῶν ἐφεση-
κότων συγχωρεῖν, δεινὸν ἠγόμενοι, εἰ ζῶντός τε Ἡρώδῃ στρα-
τῆν τῶν φιλτάτων, καὶ τελευτῆς αὐτῷ γενομένης τιμωριῶν τῶν

CAP. IX.

Quomodo populus seditionem mouit contra Archelaum: et ut ipse Romam profectus est.

INterea Iudaei quidam, nouarum rerum desiderio congregati, Matthiae et eius sociorum, ab Herode occisorum, mortem deplorabant, (qui tunc temporis exsequiarum honore priuati erant metu Herodis, erant quippe isti ob deiectam aquilam auream morte multati) magnum edentes clamorem et lamentationem; insuper et conuicia quaedam, quasi in mortuorum solatium, in regem defunctum iactabant. Cumque in vnum locum conuenissent, ab Archelao contendebant, ut id facinus in eos vindicaret, quos habuerat Herodes in pretio: utque in primis pontificem abdicaret ab Herode constitutum, aliumque deligeret magis legitimum et ad munus obeundum puriorem. Istis Archelaus, licet grauiter illorum impetum ferens, annuebat, quod illi iter instaret, quod ad Romam quam ocyssime facere proposuerat, ut voluntatem Caesaris de se perspectam haberet. Missio itaque duce, qui persuasionem vteretur, ut omisso propter ista vindictae studio considerarent, et morte poenas dedisse illorum amicos ex lege, et postulatis eorum magnas inesse contumelias, et tempus hoc alia consilia poscere, opusque esse concordia, donec ad ipsos reuerteretur in imperio confirmatus approbatione Caesaris; tunc enim de iis, quae postularent, vna cum illis consultaturum esse: interim vero quiescerent, ne seditionis crimen incurrerent.

2. Et ille quidem, cum ista suggessisset edocuiissetque, ducem misit ad eos haec ipsa loquuturum. Sed illi clamantes eum ne verbum quidem facere permiserunt, mortisque periculum ei intenderunt alterique cuipiam, qui palam aliquid dicere auderet, quod eos ad sanam mentem perduceret, auerteretque ab huiusmodi rerum studio, quod plus suae voluntati tribuerent, quam praesidentium auctoritati; graue esse existimantes, si carissimorum, quos viuo Herode amiserant, ne mortuo quidem illo impetraretur

ἐπ' αὐτοῖς, ὠρμηκότες ταῖς γνώμας, καὶ νόμιμόν τε καὶ δίκαιον ἡγούμενοι, ὃ, τι μελλήσοι ἡδονὴν αὐτοῖς φέρειν, κίνδυνόν τε τὸν ἀπ' αὐτῇ προειδέσθαι τε ἀμαθείς, καὶ εἴ τω ὑποπτευθεῖη, ὑπερβολῆς αὐτῷ γενομένης τῆς παραχρῆμα ἡδονῆς ἐκ τῆ τιμωρῆσασθαι τὴς ἐχθίστης δοκοῦντας αὐτοῖς. πολλῶν δὲ ὑπὸ Ἀρχελαῶ πεμπομένων, οἱ διαλέζοντο αὐτοῖς, τῶν δὲ ἔχ' ὡς ὑπ' ἐκείνῃ, γνώμη δὲ τῇ αὐτῶν δοκεῖν παριόντων, ὅπως εἰς τὸ πρᾶντερον καταστήσονται αὐτὰς, εὐδενὸς ἡνείχοντο εἰπεῖν. ἀνάσασίς τε ἦν λίαν ὀργῇ χρωμένων, Φαυεροί τε ἦσαν ἐπὶ μέγα αὐξήσοντες τὴν σάσιν πλήθους ἐπισυρρέοντος αὐτοῖς.

γ'. Εὐσάσης δὲ κατὰ τόνδε τὸν καιρὸν ἐορτῆς, ἐν ᾗ Ἰουδαίοις ἄζυμα προτίθεσθαι πάτριον. Πάχα δὲ ἡ ἐορτὴ καλεῖται, ὑπόμνημα ἕσα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀπάρσεως αὐτῶν γενομένης, καὶ θύουσιν αὐτὴν προθύμως, πληθὺς τε ἱερέων ὡς ἔκ ἐν ἄλλῃ κατακόπτειν ἐστὶν αὐτοῖς νόμιμον, κάτεισι δὲ πληθὺς ἀναριθμητος ἐκ τῆς χώρας, ἥδη δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑπερῳρίας ἐπὶ θρησκείᾳ τῆ Θεῶ· καὶ οἱ νεωτεριστὰς τῆς περὶ τὸν Ἰσδαν καὶ Ματθίαν ἐξηγητὰς τῶν νόμων ὀδυρόμενοι, συσάντες ἐν τῷ ἱερῷ τροφῆς ἠυποροῦντο, τοῖς σασιώταις ἔκ ὃν ἐν αἰχλὺν μεταστῆν αὐτήν. καὶ δείσας Ἀρχελαος, μηκέτι δεινὸν βλαστήσειεν αὐτῶν τῇ ἀπονοίᾳ, πέμπει σπείραν τε ὀπλιτῶν χιλιάρχον τε τὴν ὁρμὴν σασιάζοντων καταστῆλαι πρὸ τῆ τὸν πάντα ὁμιλον τῆ μανιώδους αὐτῶν πλέω καταστῆναι· καὶ εἴτινες διάδηλοι πολὺ τῶν ἄλλων καθίσαιντο προθυμία τοῦ σασιάζειν, ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. ἐπὶ τῆς οἱ σασιῶται τῶν ἐξηγητῶν καὶ τὸ πλῆθος ἐξηγείωσαν, βοῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι· ὠρμησάν τε ἐπὶ τῆς στρατιώτας, καὶ παρασάντες καταλεύσκει τῆς πλείους αὐτῶν. ὀλίγοι δὲ τινες καὶ ὁ χιλιάρχος τραυματῖαι διέφυγον. καὶ τοῖς μὲν ταῦτα πράξασιν διὰ χειρῶν αὐτοῖς ἡ θυσία ἦν. Ἀρχελαῷ δὲ ἄπορον εἶδοκει σώζεσθαι τὰ πάντα, μὴ ἔκ ἀνακόψοντι τὴν ἐπὶ τοῖςδε ὁρμῇ τῆς πληθούς· ἐκπέμπει δὲ πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ τῆς ἰκπῆς, οἱ τῆς τε αὐτόθι ἐσκηνωκότας κωλύουσιν τοῖς κατὰ τὸ

ultio, animis incitati, atque id demum ius et fas reputantes, quod ipsis voluptatem allaturum videbatur, et periculum ab eo intentatum providere nescientes, etiamsi alicui de eo suspicio foret, praesenti quippe laetitia nimium elato, quod eos vlturi essent, quos sibi inimicissimos esse crediderunt. Et multis ab Archelao missis, qui cum eis colloquerentur, quibusdam etiam non ipsius iussu, sed sponte quasi sua ad eos aduenientibus, ut ad mitiorem animum reducerentur, neminem eos vel tantillum alloqui passi sunt. Et seditio mota est ab iis, qui valde irascebantur, palanque erat, tumultum valde auctum iri, magno hominum numero ad eos confluente.

3. Cum autem sub id tempus instaret festum, quo Iudaeis patrum est vesci non fermentatis panibus, (Pascha enim illa festiuitas appellatur, in memoriam exitus illorum ex Aegypto instituta, quam quidem agant ingenti laetitia, tumque illis mos est maiorem, quam in vlla alia solennitate, victimarum numerum mactare, atque magna vis hominum ex vniuersa regione locisque extra illius fines ad istam celebritatem religionis erga conuenit) etiam seditiosi illi, Iudam et Matthiam legis expositores lamentantes, in sano coetus habuerunt, non deficiente victu, quem perturbatores istos non pudebat mendicato quaerere. Itaque Archelaus, veritus, ne quid grauius oriretur ex illorum insolentia, misit eo centurionem cum cohorte militum, qui seditiosos coërcerent, priusquam caetera multitudo huius furoris inficeretur contagio: et si quorum emineret in concienda seditione ferocia, illos ut ad se adducerent. In hos etiam populum irritarunt, qui e factione erant legis expositorum, clamoribus suis et cohortationibus: adeo ut impetum in milites fecerint, propiusque adstantes maximam eorum partem lapidarint. verum ipse centurio et alii pauci vulnerati effugerunt. Eoque facto manum iterum sacrificio admovent. Archelaus autem de rerum summa periclitari sibi visus est, nisi multitudinis impetum ex huiusmodi occasione retunderet: itaque milites omnes eo misit et equites, qui eos, qui foris essent, iis, qui in templo fo-

ἱερὸν βοηθεῖν, καὶ τὰς ἐκπίπτοντας ὑπὸ τῶν πεζῶν δέχοντο
 ἀντειληφθαι τῇ ἀσφαλῆς ἤδη πεπιστευκότας. καὶ εἰς μὲν
 τριχίλις ἄνδρας ἔκτειναν οἱ ἵππεῖς· τὸ δὲ λοιπὸν ὥχετο ἐπὶ
 ὄρη τὰ πλησίον ἰόντες. ἐκήρυσσε δ' Ἀρχέλαος ἀναχωρεῖν ἐπὶ
 τὰ αὐτῶν πᾶσιν. οἱ δὲ ἀπήσαν τὴν ἐορτὴν καταλιπόντες,
 φόβῳ κακῷ μείζονος, καίπερ θρασεῖς ὄντες διὰ τὸ ἀπαίδευ-
 τον. Ἀρχέλαος δ' ἐπὶ θαλάσσης κατήκει μετὰ τῆς μητρὸς,
 Νικόλαον καὶ Πτολεμαῖον καὶ πολλὰς τῶν φίλων ἐπαγομέ-
 νος, Φιλίππῳ τὰ δὲ λφῶ τὰ πάντα ἐφείς καθίστασθαι τῇ οἴκῃ
 καὶ τῆς ἀρχῆς. συνεξῆκε δ' αὐτῷ καὶ Σαλώμῃ Ἡρώδου ἀδελ-
 φὴ τὴν γενεὰν ἀγομένη τὴν αὐτῆς. πολλοὶ δὲ τῶν συγγειῶν,
 λόγῳ μὲν ὡς συναγωνιζόμενοι τῷ Ἀρχελαῷ ἐπὶ κτήσει τῆς
 βασιλείας, ἔργῳ δὲ ἀντιπράξοντες, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πι-
 πραγμένων ἐν τῷ ἱερῷ ποιησόμενοι καταβοάς. ὑπαντιάζει δ'
 ἐν Καισαρείᾳ τὸν Ἀρχέλαον Σαβίνος, Καίσαρος ἐπίτροπος τῶν
 ἐν Συρίᾳ πραγμάτων, εἰς Ἰσδαίαν ὠρμημένος ἐπὶ Φυλακῇ
 τῶν Ἡρώδου χρημάτων· καὶ αὐτὸν τῆς ἐπὶ τοῖςδε ὁρμῇς
 ἐπέχεν ὁ Οὐάρος παρελθὼν. διὰ γὰρ Πτολεμαῖον μετὰ-
 πειμπτος ὑπ' Ἀρχελαῷ παρῆν· καὶ Οὐάρῳ Σαβίνος χαρξό-
 μενος, ὅτε τὰς ἀκρας, ὅσαι γε ἐν τοῖς Ἰσδαίοις ἦσαν, παρέλα-
 βεν, ὅτε τὰς θησαυροὺς κατεσημήνατο, εἰς δ' ἔχεν Ἀρχέλαον,
 μέχρι Καίσαρι δόξαιεν τι περὶ αὐτῶν, καὶ ἔμενεν ἐν τῇ Και-
 σαρείᾳ τῷ ὑποχόμενος. ἐπεὶ δ' ἐκπλεῖ μὲν ἐπὶ τῆς Ρώμης
 Ἀρχέλαος, Οὐάρῳ δ' ἐκ' Ἀντιοχείας ἐγένοντο κομιδαί, Σαβί-
 νος ἐπὶ Ἱεροσολύμων χωρήσας παραλαμβάνει τὰ βασίλεια.
 μεταπέμψας δὲ τὰς Φρυγιάρχους, καὶ ὅποσοι διοικηταὶ τῶν
 πραγμάτων ἦσαν, λόγους τε ἀπαρτεῖν πρόδηλος ἦν, καὶ τὰς
 ἀκρας καθίστατο, ἢ αὐτῷ δοκοῖ. ἢ μὲν οἱ Φύλακες ἐν ὀλίγῳ
 τὰς Ἀρχελαῷ ἐντολὰς ἐποιῶντο, ἀλλ' ἔμενον σώζοντες τὰ
 πάντα, ἢ προστέτακτο αὐτοῖς. Καίσαρι δὲ Φυλάσσῃ
 ἕκαστα ἢν προσποιήσεις αὐτοῖς.

δ'. Πλεῖ δὲ κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ἐπὶ Ρώμης καὶ Ἀντίπας,
 Ἡρώδου μὲν παῖς, ἐπὶ ἀντιποιήσει τῆς ἀρχῆς, ὑποχέσσει Σα-
 λώμης ἡμέτερος ἐπὶ τῷ ἄρξειν, καὶ πολὺ δικαιότερος Ἀρχελαῷ

rent, succurrere prohiberent, et eos, qui a peditibus euasissent, iam in tuto se existimantes, ferro exciperent. Ita occisa sunt ab equitibus circiter tria hominum millia: reliqui in montes, qui in propinquo erant, se receperunt. Et Archelaus proclamari iussit, ut omnes domum discederent: id quod illi fecerunt, et festum, quamuis audaces propter rerum imperitiam, deteriora veriti reliquerunt. Deinde Archelaus ad mare descendit vna cum matre, secum ducens Nicolaum et Ptolemaeum, multosque amicorum, relicta totius domus et principatus cura Philippo fratri suo. Eum comitata est Herodis soror Salome, vna cum suis natis, multisque consanguineis, per speciem adiuvandi Archelaum ad regnum obtinendum, sed re ipsa ad ei aduersandum, et maxime ad conquerendum de eo, quod in templo factum fuerat. Caesareae autem Archelao occurrit Sabinus, Caesaris in Syria rerum procurator, in Iudaeam properans ad custodiendam Herodis pecuniam: sed Varus superueniens eum ab itinere auertit. adierat enim ab Archelao accersitus per Ptolemaeum: inque Vari gratiam Sabinus neque Iudaeae castella occupauit, neque pecuniam consignauit, sed Archelao, donec de ea Caesar statuisset, reliquit; eoque promisso Caesareae remansit. Sed postquam Archelaus Romam soluit, et Varus Antiochiam discessit, Sabinus Hierosolyma profectus palatium occupat. Deinde, accersitis praesidiorum praefectis omnibusque rerum administratoribus, demonstrat, se rationes exigere, et de castellis statuit arbitratus. non tamen custodes Archelai mandata neglectui habuerunt: sed in tuendo omnia, quae illis in mandatis dederat, perseuerabant, et prae se ferebant, quod cuncta Caesari reseruarent.

4. Eo autem tempore Antipas quoque Herodis filius Romam ad obtinendum principatum profectus est, spe regnandi elatus ex Salomes promissis, ceu longe quam Ar-

παραλήψασθαι τὰ πράγματα, ἡζιωκῶς τὸ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας βασιλεὺς ἀποπεφάνθαι, ἃς ἀσφαλετέρας εἶναι τῶν ἐπιγραφεισῶν. ἐπῆγετο δὲ ἕτος τὴν τε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, Φίλων τε Ἡρώδῃ τιμιώτατον γεγεννημένον καὶ αὐτῷ προσκείμενον. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐνῆγεν ἐπ' ἀντιποιήσει τῆς βασιλείας Φρονεῖν Εἰρηναῖος, ῥήτωρ ἀνὴρ, καὶ δόξῃ δεινότητος τῆς περὶ αὐτὸν τὴν βασιλείαν πεπιστευμένος. διὸ δὴ καὶ τῶν κελευόντων εἶκεν Ἀρχελαῶν πρεσβυτέρῳ ὄντι, καὶ ταῖς ἐπιδιαθήκαις ὑπὸ τῷ πατρὶ ἐγγεγραμμένῳ βασιλεῖ, ἐκ ἡνέχετο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, καὶ πάντων τῶν συγγενῶν ἀπόστασις ἦν πρὸς αὐτὸν, ἐκ εὐνοίας τῇ ἐκείνῃ, κρίσει δὲ τῷ πρὸς Ἀρχελαῶν, μάλιστα μὲν ἐπιθυμῶντες ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγῷ τετάχθαι· εἰ δ' ἄρα τί ἀντιταίῃ, λυσιτελέστερον Ἀρχελαῶν τὸν Ἀντίπαν λογιζόμενοι, συνέπρασσον Ἀντίπα τὴν βασιλείαν, καὶ Σαβῖνος κατηγόρει παρὰ Καίσαρι τῷ Ἀρχελαῶν διὰ γεγραμμάτων.

ε'. Καίσαρι δὲ Ἀρχελαῶς εἰσπέμψας γράμματα, ἐν οἷς τὰ δικαιώματα προστίθει τε αὐτῷ, καὶ τὴν διαθήκην τῷ πατρὶ, καὶ τῆς λογισμῆς τῶν Ἡρώδου χρημάτων σὺν τῷ σηματοῖν κομίζοντά Πτολεμαῖον, ἐκαρὰδόκει τὸ μέλλον. ὁ δὲ, ταῦτά τε ἀναγνὼς τὰ γράμματα, καὶ τὰς τῷ Οὐάρεα καὶ Σαβῖνος ἐπιστολάς, ὅποσα τε χρήματα ἦν καὶ τί ἐπ' ἕτος ἐφότα, καὶ ὡς Ἀντίπας ἐπ' οἰκειώσει τῆς βασιλείας ἐπεπόμφει γράμματα, συνῆγεν ἐπὶ παρακώχῃ γνωμῶν τῆς Φίλως, σὺν οἷς καὶ Γαῖον τὸν Ἀγρίππης μὲν καὶ Ιελίας τῆς αὐτῆς θυγατρὸς υἱόν, ποιητὸν δὲ αὐτῷ γεγονότα, πρῶτόν τε καθεδέμενον παρέλαβε, καὶ κελεύει λέγειν τοῖς βυλομένοις περὶ τῶν ἐνεστηκότων. καὶ πρῶτος ὁ Σαλώμης υἱὸς Ἀντίπατρος, δεινόςτατος τε ὢν εἰπεῖν καὶ τῷ Ἀρχελαῶ ἐναντιώτατος, ἔλεγεν, "Ἀρχελαῶ παιδίαν τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς εἶναι λόγον, ἔργῳ "τὴν δύναμιν αὐτῆς πρότερον ἢ Καίσαρα συγχωρῆσαι παρσι- "ληφότι, ἐπικαλῶν τὰ ἐπιτετολμημένα ἐπὶ τοῖς ἀπολωλέσιν "κατὰ τὴν ἐορτήν. ὢν καὶ ἀδικάντων ἄλλως, ἔχῃ τὴν τιμω-

Archelaus dignior imperio, utpote in priore testamento rex institutus, quod magis ratum esse deberet, quam posterius. Ille vero una secum ducebat matrem, et Nicolai fratrem Ptolemaeum, quondam Herodi carissimum, et tum sui studiosum. At potissimum eum ad appetendum regnum impellebat Irenaeus, qui orator erat et ob eloquentiae existimationem regni procurationem habuerat. unde etiam iis, qui consulebant, ut cederet Archelao, qui et natu grandior et ultimo patris testamento rex constitutus esset, auscultare volebat. Postquam autem Romam peruenit, cognati omnes eius partibus accedebant, non illi quidem eius amore, sed Archelai odio, cupientes ante omnia liberi esse, et sub Romani praesidis administratione: quod si parum succederet, Antipam magis e re sua fore sperantes, quam Archelaum, operam suam Antipae commodarunt ad regnum adipiscendum. quin et Sabinus apud Caesarem literis accusabat Archelaum.

5. Cum autem Archelaus literas, in quibus ius suum tueretur, Caesari misisset, necnon patris testamentum, et Ptolemaeum Herodianaе pecuniae rationes sigillumque ferentem, euentum expectabat. Ille vero postquam scripta ista legerat, Varique et Sabini literas, et quantum pecuniarum annuique redditus esset cognouerat, utque Antipas regnum appetens literas misisset, amicos conuocat, ut eorum sententias audiat, et in his Caium, Agrippae quidem natum et Iuliae Augusti filiae, sed ab ipso Augusto adoptatum, cui primum locum tribuit, imperatque, ut qui velit de praesentibus negotiis verba faciat. Et primus quidem Antipater Salomes filius, homo in primis disertus et Archelai aduersarius, dicebat: "Archelaum nunc per ludibrium de regno agere, ut qui potestatem eius prius sibi vendicasset, quam bona Caesaris cum venia liceret, ei obiciens audaciam, qua impulsus in festo die tam multos interemerat. Qui etiam si inique egis-

"εἶαν εἰς τὰς ἔξω χρῆσθαι δυναμένους ἀνακειμένην εἶναι, καὶ
 "μὴ ὑπ' ἀνδρὸς πεπραχθαι, εἰ μὲν βασιλέως, ἀδικῶντος τὸ
 "Καίσαρος διαγνοῖα περὶ αὐτῆς ἐτι χρωμένῃ, εἰ δὲ ἰδιώτῃ, πο-
 "λὺ χειρόνως, διὰ τὸ μὴ βασιλείας ἀντικοιμημένῳ καλῶς ἂν
 "τι συγκεχωρηθαι, διὰ τὸ Καίσαρα τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίας
 "ἀφαγεῖσθαι. καθήπτετο δὲ αὐτῇ ἡγεμόνων τινῶν ἐν τῷ
 "στρατιωτικῷ μετασάσεις ἐπικαλῶν, καὶ προκαθίσιν ἐπὶ
 "θρόνῳ βασιλείᾳ, καὶ θανάῳ διαλύσει, ὡς ὑπὸ βασιλέως γε-
 "νομένης, κατακυεύσας τὰ αἰτήσεων τοῖς δημοσίᾳ αἰτεμένοις,
 "καὶ πάντων διάπραξιν, ὧν ὁδὸν ἂν μεζόνως ἐπινοήσασθαι καθι-
 "στάμενον ὑπὸ τῆς Καίσαρος εἰς τὴν ἀρχήν. ἀντίθιται δὲ αὐτῇ
 "καὶ τῶν ἐκ τῆς ἱπποδρόμου δεσμωντῶν τὴν ἄφασιν, καὶ πολ-
 "λὰ τὰ μὲν γεγονότα, τὰ δὲ καὶ πισεύεσθαι δυνάμενα, διὰ
 "τὸ φύσιν ἔχειν γίνεσθαι ὑπὸ τε νεωτέρων καὶ φιλοτιμίας τῆς
 "ἀρχῆς προλαμβανόντων τὴν ἐξουσίαν. πένθος τε τῇ ἐπὶ τῷ
 "πατρὶ ἀμελείας, καὶ κόμῃς αὐτονομίᾳ τῇ ἐκείνῃ τελευτῇ
 "γεγονότας· ἐφ' οἷς δὴ καὶ τὴν κληθὺν ἀρχὴν τῇ τασιαίᾳ ἐπι-
 "λαβεῖν. εἰ τοιαῦτα εὐεργετήσαντος αὐτὸν τῇ πατρὸς, καὶ
 "ἔτῳ μεγάλῳ ἡξιακότος, τοιοῖσδε ἀμείβεσθαι τὸν νέκυν,
 "ὥσπερ ἐπὶ σκηπτοῦ δακρύειν μὲν προσποιούμενον τὰς ἡμέρας,
 "ἀπολαβόντα δὲ ἡδονῇ τῇ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅσαι νύκτες, Φανεί-
 "δαι τε καὶ περὶ τὸν Καίσαρα τοιόνδε ὄντα Ἀρχέλαον συγ-
 "χωροῦντα τὴν βασιλείαν, ὅποῖος γένοιτο καὶ περὶ τὸν πατρί-
 "δα. χορεύειν γὰρ καὶ ἄδειν, ὥσπερ ἐχθρῷ πεσόντος, ἀλλ'
 "ἐκ ἀνδρὸς, ἔτῳ μὲν συγγενῆς, τηλικαῦτα δ' εὐεργετῆιν
 "ἐξηγμένῃ. δεινότητόν τε πάντων ἀπέφηνε τὸ νῦν ἡκεῖν ἐπὶ
 "Καίσαρα, κατακυεύσει τῇ ἐκείνῃ χρησόμενον τῇ βασιλείᾳ,
 "πάντων αὐτῷ προπεποιημένων, ὅποσα γένοιτο ἂν ὑπ' αὐτῇ
 "καὶ βεβαίως ἤδη τῇ αὐτοκράτορος παρεξηκίετος πρᾶσσο-
 "μενα. μάλιστα δὲ τὴν σφαγὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν εἰδένῃ τῷ
 "λόγῳ καὶ τὴν δυσσέβειαν, ὡς, ἐορτῆς τε ἐνεσηκυίας, καὶ ἐς-
 "εἰων ἐν τρόπῳ σφαχθοῖεν, ἔνιοι μὲν ξένοι, οἱ δὲ ἐγχώριοι·
 "πληθεὶς δὲ τὸ ἱερὸν νεκρῶν, ἔχ' ὑπ' ἀλλοφύλῃ, ἀλλὰ καὶ
 "μετὰ νομίμων ὀνομάτων τῆς βασιλείας ἐφιεμένῃ τῆς πρά-

sent, oportebat vindictam externae legitimaeque potestati
 reservari, et non ab homine exigi, qui, si spectetur ut rex,
 iniuriam facit Caesari, dum adhuc ignoret, quid ille de se
 statuere, sin vero ut priuatus, multo peius erit, utpote cui, re-
 giam dignitatem quaerenti, haud fas esset quidquam a Cae-
 sare concedi, quod Caesarem in ipsos potestate priuatum
 iuerit. Quin et ipsum perstringebat, vitio ei vertendo, quod
 duces nonnullos in exercitu mutauerit, et in solio regio se-
 se collocauerit, et lites tanquam rex exstitisset diiudicaret,
 populiue postulatis palam factis anauerit, in summa
 omnia ita fecerit, ut nihil amplius ei in mentem veni-
 re potuerit, si a Caesare in imperio constitutus fuisset.
 Illi quoque imputabat, quod in Hippodromo victos
 dimiserit, aliaque afferebat multa, partim vera, par-
 tim verisimilia, quod huiusmodi res fieri consue-
 runt ab adolescentibus, et qui regnandi cupiditate impe-
 rium festinanter praeripiunt. Praeterea ei crimini da-
 bat neglectum patris luctum, et comessationes eadem
 qua ille obiit nocte celebratas: vnde coortam esse po-
 puli seditionem. Si, cum pater tanta in eum contu-
 lisset beneficia et tam magna ei praestitisset, mortuo
 talem rependerit gratiam, ut interdiu tanquam perso-
 nam induens lacrymas simularet, noctes vero singulas
 in voluptatibus regis ageret, non alium sese ostensurum
 esse erga Caesarem, si ab eo regnum acceperit, quam er-
 ga patrem sui amantissimum se gessit. cantu quippe se ob-
 lectare et choreis tanquam in morte inimici, non sibi con-
 iunctissimi et beneficentissimi. Omnium etiam indignissi-
 mum eise ostendebat, nunc venire ad Caesarem, ut regnum
 ipsius munere et concessu accipiat, cum iam ante omnia ar-
 bitrio suo egisset, quae ab ipso fieri poterant, postquam vali-
 dam ea agendi potestatem dedisset rerum dominus. Maxi-
 me autem caedem in templo nefarie factam verbis exaggera-
 bat: utque festiua solennitate etiam victimarum more ma-
 cta fuerint, tam peregrini, quam indigenae; et caesorum
 corporibus sanum fuerit repletum, idque non ab alienigena,
 sed qui legitimam regis appellationem praetextens fereba-

“ξίως, ὅπως δυνήσῃ πληρῶσαι τῆς φύσει τυραννίδος τὴν
 “πᾶσιν ἀνθρώποις μεμισνημένην ἀδικίαν. δι’ ἣν μηδὲ ὄναρ
 “ποτὲ ὁρᾶσθαι τῆς βασιλείας αὐτῷ τὴν διαδοχὴν ἀρετῇ τῆ
 “πατρός· ἐπίστασθαι γὰρ αὐτῷ τὸν τρόπον, καὶ τὸν ἐχθρόν.
 “αὐτῷ ἐν τῶν διαθηκῶν τῶν ἰχυροτέρων Ἀντίπαν καθίστα-
 “σθαι· κληθῆναι γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν.
 “ἔχι νεκρῶ ὄντος πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχῇ, ἀλλὰ
 “ἀκραιφνέι μὲν τῷ λογισμῷ χρωμένῃ, ἀλλῇ δὲ σώματος
 “τοῖς πράγμασιν ἐφεικτός. εἰ δὲ καὶ πρότερον εἰς αὐτὴν
 “ἐπίσης τοῖς νῦν διατεθεῖσθαι τοῦ πατρός, ἀποπεθάνου-
 “ποταπὸς ἐν γένοιτο βασιλεὺς, τὸν μὲν κύριον παραχρῆν
 “τὴν βασιλείαν Καίσαρα ἀφρημένον τοῦ θύειν τὴν ἐξ-
 “ίσίαν, τὰς δὲ πολίτας ἰδιώτην ὄντα ἀκμὴν σφάζειν ἐν ἱερῷ
 “μὴ ἀποτετραμμένον.

5. Καὶ Ἀντίπατρος μὲν τοιαῦτα εἰπὼν, καὶ μαρτύρων
 παρατάσσει τὰ εἰρημένα κρατυνάμενος πολλοῖς τῶν συγ-
 γενῶν, παύεται τῷ λέγειν. ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρ-
 χελάου, καὶ ἔλεγεν, “τὰ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ γνώμη τῶν πεπονη-
 “των ἀνατιθεῖσθαι μᾶλλον, ἢ ἐξουσία τῷ Ἀρχελαῷ. τὰς γὰρ
 “ἐπὶ τοιοῦτο ἀρχοντας, ἢ μόνον τῷ καθ’ αὐτὰς ὑβρίζοντι
 “εἶναι πονηρῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκάζοντι εἰς τὴν ἀμυναν
 “αὐτῶν εὐγνωμονεῖν προαφρομένων. ὥς δὲ πολέμια ἔδρων
 “λόγῳ μὲν κατ’ Ἀρχελάου, τὸ δὲ ἀληθὲς εἰς Καίσαρα φα-
 “νερὸν εἶναι. τὰς γὰρ ὑβριουῦντας, κωλύτας παραγενομένους
 “καὶ ὑπ’ Ἀρχελάου πεπομφότας, κτεῖναι ἐπιτιθεμένους, ὅτε
 “τῷ Θεῷ ὅτε τῷ νόμῳ τῆς ἐορτῆς ἐν Φερντίδι γενομένης, ὡς
 “Ἀντίπατρον ἐκ αἰχλύνεσθαι ἐκδικητὴν καθιστάμενον ἐπὶ Θε-
 “ραπείᾳ ἐχθρας τῆς αὐτῷ πρὸς Ἀρχελάου, ἢ μίσει τῷ ἀρε-
 “τῇ δικαίᾳ. οἱ παρελθόντες καὶ μὴ πρὸς διανομήνους ἀρ-
 “χοντες ἀδίκων ἔργων, οἷός ἐστιν οἱ βιαζόμενοι καὶ μὴ θεί-
 “λοντας τὰς ἀμυνομένους ἐφ’ ὅπλα χωρεῖν. ἀντιθεῖ δὲ καὶ
 “τὰ λοιπὰ πᾶσι τοῖς ἐν βελῇ τῶν κατηγορῶν. ἐδὲν γὰρ δὲ
 “τι μὴ ἢ μετὰ γνώμης τῆς αὐτῶν γεγενημένον αἰτία τῷ ἀδι-
 “κῶν ὑπάγεσθαι. ἢ τῇ φύσει τοιαύτως αὐτὰ γεγονότα πονη-

“tur ad facinus, ut tyrannico suo ingenio obsequutus pos-
 “set explere iniustitiam omnibus odiosam. Quamobrem
 “ne in somnis quidem spem successionis in regnum a pa-
 “tre habuisse, ut qui mores eius probe norit, et in potiori-
 “bus tabulis eius aduersarium Antipam successorem con-
 “stituerit; a patre quippe ad regnum vocatum, non cum
 “animam pariter ac corpus vires deficerent, sed dum in-
 “tegra esset mente et ratione, eoque corporis robore, quod
 “negotiis obeundis adhiberi potuit. Immo si iam antea
 “tale de Archelao fuisset patris iudicium, quale in postero-
 “ribus tabulis, ipsum tamen satis declarasse, qualisnam rex
 “futurus sit, qui Caesarem, cuius erat rogatum ei largiri,
 “largiendi potestate ademptam iuerit, et priuatus adhuc ci-
 “ves in templo iugulare non dubitavit.

6. Et Antipater quidem huiusmodi verba loquutus,
 multisque e consanguineis ad ea, quae dixerat, testimoniis
 suis firmanda adhibitis, finem dicendi secit. Surrexit ve-
 ro Nicolaus, qui Archelai causam egit, dicebatque: “Illa
 “quidem, quae in templo facta erant, obstinatus potius eo-
 “rum animis, qui passi sunt, imputanda esse, quam Arche-
 “lai potestati, qui enim tales res coelegant, non eo tantum
 “iniustos esse, quod innocentes vexant, sed et quod pacis et
 “aequi amantes in ultionem impellunt. Hos autem homi-
 “nes verbo quidem in Archelaum patrasse hostilia, re ipsa
 “autem in Caesarem res aperta est. Constat enim tumul-
 “tuum auctores, eos, qui ad vim et iniuriam propulsandam
 “ab Archelao missi aderant, facto impetu occidisse, neque
 “Deum neque fas dierum nobis sanctissimorum reuerentes:
 “et hi sunt, quorum non puduit Antipatrum suscipere tute-
 “lam, siue ut odio in Archelaum suo morem gereret, siue
 “quod ius et aequum omne auersatur. Certe qui adoriun-
 “tur alios, nihilque mali suspicantes iniuriis lacescunt, hi
 “sunt, qui nolentes cogunt sui causa ad arma recurrere.
 “Tum reliquorum omnium, quae obiecta fuerant, causam
 “assignauit iis ipsis, qui a consilio erant accusatoribus. Ni-
 “hil referri vnde color quaeratur iniuriae, quod non ipsis
 “factum sit suasoribus. Neque ea per se esse improba,

"ῥα εἶναι, ἀλλὰ τῷ βλάψων ἂν δοκεῖν Ἀρχέλαον. τοσύνδ' αὐτοῖς εἶναι βελὴν τῷ ὕβριοντος· εἰς ἄνδρα συγγενῆ, καὶ πατὴρς μὲν εὐεργέτην, συνήθη δὲ αὐτοῖς καὶ διὰ πάντος οἰκείως πεπολιτευμένον. τὰς γὰρ μὴν διαθήκας ὑπὸ τε σωφρονούντος γεγραφθῆναι τῷ βασιλείῳ, καὶ κυριώτερας τῶν γεγραμμένων πρότερον, διὰ τὸ Καίσαρα δεσπότην τῶν ὅλων καταλελειφθῆναι πρὸς τὴν κρίσιν τῶν ἐν αὐταῖς γεγραμμένων. μνησέσθαι τε ἡδαιώς Καίσαρα τὴν ὕβριν αὐτῶν, οἱ τῆς Ηρώδης παντοίως ἀπολαύσαντες παρ' οὐ ἐξ ἡκαρὸν δυνάμεως. τὰ πάντα ἐπὶ ὕβριν γνώμης ἐπαγαγόντες αὐτῇ, ἢ δ' αὐτῶν περὶ τὴν συγγενῆ τοιούτων γεγονότων. ἄκουσεν Καίσαρ ὅτι ἄνδρὸς ὑπὸ αὐτῷ πεποιημένας τὰ πάντα καὶ φίλος καὶ συμμέσυχος καταλύσαντας διαθήκας, ἐπὶ πίστει τῇ αὐτῇ γεγραμμένας. ἔδδ' μνησέσθαι κακίαν τὴν ἐκείνων τὴν Καίσαρος ἀρετὴν καὶ πίσιν, πρὸς ἅπασαν τὴν οἰκισμένην ἀνενδολίαςτον γενομένην, καὶ μανίαν καὶ λογισμῷ ἔκτασιν κατακρήναι ἄνδρὸς βασιλείῳ, υἱὲ μὲν ἀγαθῷ τὴν διαδοχὴν καταλειποτός, πίστει δὲ τῇ αὐτῇ προσπιφeyγός. ὅτε ἀμαρτάνειν Ηρώδην ποτὲ περὶ κρίσιν τῇ διαδόχῃ, σωφροσύνην κεχηρημένον ἐπὶ τῇ Καίσαρος γνώμῃ τὰ πάντα ποιεῖσθαι.

ζ'. Καὶ Νικόλαος μὲν, τοιαύτῃ διελθὼν, καταπαύει τὸν λόγον. Καίσαρ δὲ Ἀρχέλαον, προσπεσόντα αὐτῷ πρὸς τὰ γόνата, Φιλοφρόνως τε ἀνίστη, Φάμενος ἀξιώτατος εἶναι τῆς βασιλείας· πολλὴν τε ἀπέφαινε τροπὴν γνώμης τῆς αὐτῇ ἐκ ἄλλα πράξειν, ἀλλ' ὅποσα αἱ τε διαθήκαι ὑπηγόρευον, καὶ Ἀρχελαῷ συνέφερον. ὃ μὲντοι γὰρ ἐκασύρωτο ἔδδ', ὥς ἂν ἔχογγύω παραδείγματι χρωόμενον ἐπ' ἀδείας Ἀρχέλαον εἶναι. καὶ διαλύσει τῶν ἀνδρῶν γενομένης ἐσκοπεῖτο κατ' αὐτόν, εἴτε Ἀρχελαῷ τὴν βασιλείαν εἴη κυριώσων, εἴτε νομὴν αὐτῆς ποιεῖσθαι παντὶ τῷ Ηρώδῃ γένει, καὶ ταῦτα πάντων πολλῆς ἐπιμελείας δεομένων.

"sed in odium Archelai ita referri, vt improba videantur.
 "Tanto illos agi studio laedendi cognatum hominem, de
 "iporum parente bene meritum et ipsos omnibus amici-
 "tiae officiis prosequutum. Testamentum a patre factum
 "bene mentis compote, et haud dubie posteriores tabulas
 "potiores esse prioribus, eoque magis, quod Caesari omni-
 "um, quae in iis scripta sunt, plenissimum arbitrium re-
 "linquitur. Non timendum, ne horum iniquitatem Caesar
 "imitetur, qui Herodis, ex cuius viuentis potentia fructus
 "plurimos cepere, nunc mortui voluntatem oppugnant;
 "idque satis sibi conscius, nequaquam se de Herode ita me-
 "ritos, vt Archelaus fuit. Non is est Caesar, qui viri ami-
 "ci, bellorum socii, qui in omnibus, etiam in hoc ipso, a
 "Caesare perdere semper voluit, rescindat testamentum
 "suae commissum fidei. Multum ab horum malignitate
 "abest Caesaris virtus ac fides, toti humano generi testa-
 "tissima; neque id in eum cadit, vt non sanae mentis pro-
 "nuntiet regem, qui primum filio bono hereditatem reli-
 "querit, deinde in hoc ipsius Caesaris fidem implorauerit.
 "Quando testamentum condidit Herodes, ita sapuit, vt
 "Caesaris arbitratui cuncta submitteret: ne in herode qui-
 "dem eligendo desipere potuit.

7. Et Nicolaus quidem, cum ista oratione percurris-
 set, suum etiam dicendi facit. Caesar autem Archelaum,
 qui sese ad pedes eius abiecerat, comiter alleuauit, regno
 dignissimum esse dicens: seque satis ostendit sic esse affe-
 ctum, vt non aliter facturus esset, quam testamentum po-
 stularet, et e re Archelai esset. Verum, vbi Archelaum,
 vt qui beneuolentiae eius indicio satis magno fretus esset,
 securum esse animaduertit, nihil sanxit. Postea dimisso
 concilio, dispexit ipse secum, vtrum regnum Archelao
 confirmare deberet, an vero id omnibus Herodis filiis
 communiter diuidere, idque quoniam omnes plurimum
 egerent auxilio.

ΚΕΦ. Ι.

Στάσις Ισδαίων πρὸς Σαβίνον· καὶ ὡς Οὐάρος τῆς αἰτίας αὐτῆς ἐκόλασεν.

Πρότερον δὲ, ἢ κύρωσιν τινα τῶν γενέσθαι, Μαλθακή τε ἡ Ἀρχελαῦς μήτηρ νόσῳ τελευτᾷ· καὶ παρὰ Οὐάρου τῆ Συρίας στρατηγῷ παρῆν γραμματα τὴν Ισδαίων ἀποσασιν διασαφῆντα. τῷ γὰρ Ἀρχελαῦ μετὰ τὸν ἐκπλην ἐθορυβήθη τὸ πᾶν ἔθνος· καὶ Οὐάρος αὐτὸς, ἐπεὶ παρῆν, τῆς αἰτίας τῆς κινήσεως τιμωρίαν περιβαλὼν, καὶ τῷ πλείστῳ τῆς τάσεως ἐπέχεσιν ποιησάμενος πολλῆς γενομένης, ἐπ' Ἀντισχείας τῆς ἀναζήτην ἐποιεῖτο· τάγμα δὲ τῆς στρατίας ἐν Ἱερουσολύμοις λειπόμενος, τὴν Ισδαίων νοστεροποιῶν ἐπισομῶντας. ὃ μὲν ἐπεραίνετο γὰρ ἔδεν ἐπὶ παύλῃ τῷ μὴ ἔσασιάσαντός αὐτῶν. ὅτε γὰρ Οὐάρος ἀπῆει, καὶ Σαβίνος ὁ ἐπίτροπος τῆ Καίσαρος ὑπομέννας αὐτόθι μεγάλως τῆς Ισδαίης κατεπόνει, στρατία τε τῇ καταλειμμένη πισεύων, ὡς καὶ περισσοῖτο αὐτῶν, καὶ τῷ πλήθει. πολλὰς γὰρ ὀπλίστας δορυφόρους ἐχεῖν το αὐτοῖς, ἐπέειχεν τῆς Ισδαίης καὶ ἐνταράσσων ἐπὶ ἀποσάσει. τὰς τε γὰρ ἄκρας ἐβιάζετο παραλαμβάνειν, καὶ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἐπ' ἐρευνῇ προθύμως ὤρμητο βία διὰ κέρδη καὶ πλεονεξίων ἐπιθυμίας.

β'. Ἐπιστάσης δὲ τῆς Πεντηκοστῆς, ἑορτὴ δὲ ἡμῶν ἐστὶ πάτριος τῷτο κεκλημένη, ἔτι κατὰ τὴν θρησκείαν μόνον παρῆσαν, ἀλλ' ὀργῇ φέροντες τὴν παροινίαν τῆς Σαβίνης ὕβρεως, μυριάδες συνηθροίσθησαν ἀνθρώπων καὶ πάνυ πολλὰ, Γαλιλαίων τε καὶ Ἰδουμαίων, Ἰεριχεντιῶν τε ἡ πληθύς, καὶ ὅποσοι περάσαντες Ἰορδάνην ποταμὸν οἰκῶσιν, αὐτῶν τε Ισδαίων πλῆθος ἦν ὁ πρὸς πάντας συνειλέγστο, καὶ πολὺ προθυμότεροι τῶν ἄλλων ἐπὶ τιμωρίᾳ τῆς Σαβίνης ὤρμηκσαν. καὶ τρία μέρη νεμηθέντες ἐπὶ τοιῶνδε στρατοπεδεύοντα χωρίων· οἱ μὲν τὸν Ἰππόδωμον ἀπολαβόντες, καὶ τῶν δὲ λοιπῶν δύο μερῶν οἱ μὲν τῷ βορείῳ τῷ ἱερῷ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένοι τὴν ἑῶαν μοῖραν εἶχον· μοῖρα δὲ αὐτῶν ἡ τρίτη τὰ πρὸς

CAP. X.

Seditio Iudaeorum contra Sabinum: et quomodo Varus in auctores eius animaduertit.

ANtequam vero horum quicquam sancitum esset, obiit morbo Malthace mater Archelai: veneruntque a Varo, Syriae praefide, literae, quae Iudaeorum rebellionem declararent. Nam post Archelai discessum seditionem fecit vniuersa natio: et Varus, qui illic aderat, in eius auctores animaduertit, ac seditione (quae grauis sane fuit) maxima ex parte composita, Antiochiam profectus est, relicta Hierosolymis vna legione ad Iudaeos reprimendos, si quid mouerent. nec tamen quicquam proficiebat ad finem seditioni imponendum. Nam digresso Varo, Sabinus ibi, seu Caesaris procurator, manens, multum Iudaeis negotii facebat, sperans eos iis copiis, quae magnae restabant, cohiberi posse. Circumducebat enim frequentes armatos satellites, per quos Iudaeos premens atque turbans rebellare cogebat. Etenim castella vi conabantur occupare, et ad pecunias regias vestigandas impetu animi magno acrique ferebantur, lucrorum et rapinarum cupidine incitati.

2. Instante autem Pentecoste, festum enim est nobis patrium ita appellatum, conuentum est Hierosolyma non solum religionis gratia, sed etiam indignatione contumeliarum Sabini: conueruntque plurima Galilaeorum et Iudaeorum et Hierichuntiorum millia, et omnes Transiordanini, et Iudaeorum magna vis, qui ad vniuersos sese aggregauerunt, et plus aliis cupiditate incensi in Sabini vltionem festinauerunt: atque in tres turmas diuisi hoc modo castra metantur. Pars quidem vna Hippodromum occupat, reliquarum vero duarum altera a septentrionali templi regione meridiem versus orientalia tenebat, tertia autem illorum pars ad occidentem posita erat, ubi

δυόμενον ἥλιον, ἔνθα καὶ τὸ βασίλειον ἦν. ἐπράσσετο δὲ τὰ
 πάντα αὐτοῖς ἐπὶ πολιτεία τῶν Ῥωμαίων ἀπανταχόθεν αὐ-
 τοῖς ἀποκαλεισμένων. καὶ Σαβίνος, εἰδὼς γὰρ τὸ τε πλη-
 θος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα ἀνδρῶν, ἐν ὀλίγῳ τὸ θανεῖν
 ποιούμενον ὑπὸ τῇ ἡττάσθαι μὴ ἐθέλειν ἐφ' οἷς ἀρετὴν κρίνειν
 αὐτὸ πικρὸν, παραχρῆμα τι ὡς τὸν Οὐαρον ἐπέμπε γράμμα-
 τα· καὶ, τὸ σύνθηδες, ἔκ ἀνῆκε κελύων ἐκ τοῦ ὀξέως βοηθεῖν,
 ὡς κινδύνῳ μεγίστῳ ἐγκαταλειφθὲν στρατεύμα περιερχό-
 τος, διὰ τὸ μὴ εἰς μακρὰν ἐλπίζειν κατακοπήσασθαι λεφθέν-
 τας αὐτῆς. αὐτὸς δὲ τῇ φρονίᾳ τὸν ὑψηλτάτατον τῶν πύργων
 καταλαβόμενος Φασάππας, ἐπὶ τιμῇ τῇ Ηρώδου καὶ δουλῶ Φα-
 σαίλῃ ἀποδομνύμενον τε καὶ ἔως εἰρημένον, τελευταῖος ὑπὸ
 Παρθασαίῳ αὐτῷ γενομένης, κατέσπεσε τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεξίεται
 τοῖς Ἰουδαίοις. αὐτὸς μὲν ἄδ' εἰς τὰς Φίλκας τολμῶν κατίεναι,
 τὰς δ' ἄλλας προαποθνήσκων αὐτῇ τῆς πλεονεξίας δικαίῳ.
 τολμησάντων δ' εἰς τὴν ἐξοδὸν τῶν Ῥωμαίων, μάχῃ συνῆκε
 κατεστρά· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πολεμίων ἐργα ἐκράτην, ὃ μὴ
 τὰ φρονήματα γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαμνη τῇ ὅψει τῇ δεινῷ πολ-
 λῶν αὐτοῖς πεπτωκότων, περιεδοκίμαστας δ' ἀνῆκον ἐπὶ τὰς
 τοῖς, ἀπὲρ ἦσαν τοῦ ἡμεῶν τὸν ἔξωθεν ἀπερὶβολαι περιερχομαι,
 καὶ πολλῆς μάχης γενομένης, λίθους τε ἠφίσταν, τοὺς μὲν ἐκ
 χειρὸς ὑπάρχοντες, οὓς δὲ σφινδονῶν, ἀδελφὰ τῶν τοιαύτης
 μάχης ὄντες. καὶ οἱ τοξόται πάντες παρατεταγμένοι μεγά-
 λα ἐβλαπτον τὰς Ῥωμαίους, διὰ τὸ ὑπερδύξιοι τε εἶναι, καὶ
 ἐπιχειρεῖσθαι μὲν ἄποροι διὰ τὸ ἀνέφικτοι τοῖς εἰσακοντίζον
 περρωμένοις εἶναι, ῥάγχι δὲ κρατεῖσθαι τῆς πολεμικῆς ἔχοντες.
 καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ μάχῃ συνέστη τοιαύτης ὥσα. ἔπειτα Ῥω-
 μαῖοι, δεινῶς φέροντες τοῖς δρωμένοις, πῦρ ἐνίσταν ταῖς τοαῖς,
 λαθόντες Ἰουδαίῳ τῆς ἀναβαθνύοντος ἐπ' αὐτάς. καὶ τὸ πῦρ
 ὑπὸ τε πολλῶν προσφωμένων καὶ μετὰ τῶν ἐγγύων Φλόγῃ
 δυναμένων, ἡπτετο τῇ ὀρεῶν ἢ τῶν τοῖς. ἡ δὲ ξύλωσις, παρ-
 χουσα πίσεως τε καὶ κηρῶ πλέον, ἔτι δὲ κηρῶ χερσὶν ἐπαλη-
 λυμένον, εὐθέως εἶπεν· ἐργὰ τε μεγάλα ἐκείνα καὶ ἀξιολο-
 γώτατα ἠφάνιζτο, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν τοῖς ὅλεθρος ἔτος

regia locabatur. Atque ista illi agebant, ut Romanos
 ab illis undique inclusos obsiderent. Tum Sabinus (nam
 et multitudinem eorum formidabat, spiritusque homi-
 num elatos, qui mori facile maluerunt, quam victoriam
 non reportare, ubi vincere virtutis loco habetur) conse-
 ssim per literas Varo rem significabat; atque, ut fieri so-
 let, non intermittebat hortari, ut sibi celeriter auxilium
 ferret, legionem quippe ibi relictam in maximo versari
 periculo, quod non longe abesse expectarent, quin ipsi
 capci trucidarentur. Ille vero, arcis excelssima turri oc-
 cupata, (ea Phasaelus appellabatur, in honorem Phasaeli
 Herodis fratris exstructa atque ita nominata, postquam a
 Parthis occisus fuerat) inde Romanis signum dedit, ut Iu-
 daeos exeuntes adorianatur, et cum ipse ne ad suos quidem
 amicos descendere auderet, postulabat, ut alii propter eius
 auaritiam se prius mortis periculo obicerent. Cumque
 Romani eruptionem fecissent, commissum est acre prae-
 lium: in quo licet hostibus reuera superiores essent Ro-
 mani, non tamen animis fracti erant aut desponderunt Iu-
 daei ad conspectum periculi, postquam multi de suis ce-
 siderant: quia per circuitum conscensis porticibus, quae
 circum exterius templi septum erant, magnaue pugna
 edita, et saxa deiecebant, partim e manibus, partim e fun-
 dis, utpote in huiusmodi pugnis bene exercitati. et sagi-
 tarii uniuersi illis inaniissimi Romanis multum nocebant, et
 quod superiore loco essent, atque expugnatu difficiles, ut
 qui attingi nequirent ab iis, qui tela ad eos adigere cona-
 rentur, et hostes nullo negotio profligare possent. Et diu
 quidem hunc in modum pugnatum est. Deinde Romani,
 rei indignitate commoti, ignem porticibus (insecis, ipsis qui
 eo ascenderant, Iudaeis) subiiciunt. atque ignis, eo quod
 multa apponerentur, quaeque etiam flammam excitare pos-
 sent, quam celeriter tectum corripuit. Etus vero mate-
 ries, quod et pice et cera abundaret, praetereaue auro
 cera peruncto, consessim flammis cedebat, atque opera
 magna et admiratione dignissima sensim euanuerunt, et
 quotquot super porticus erant, improviso perierunt exitio.

ἀπερσδόκητος κατέλαβεν. οἱ μὲν γὰρ, τῷ θεόφει καταρρέον-
 γέντος, συγκατεφύεροντο αὐτῷ, τὰς δὲ περιστάδων ἔβαλλον οἱ
 πολέμιοι· πολλοὶ δὲ ἀπορία τε σωτηρίας, καὶ ἐκπλήξαι κα-
 κῇ τῷ περιεσηκότος, οἱ μὲν εἰς τὸ πῦρ εἰσῆσαν ἑαυτὰς· οἱ
 δὲ καὶ τοῖς ξίφεσι χρώμενοι διάδρασιν αὐτὰ ἐποιοῦντο. ὁπό-
 σοι δὲ εἰς τὸ κατόπιν χωρήσαντες ὁδῷ ἢ ἀναβιβήκασαν ἐσφά-
 ζοντο, οἱ Ῥωμαῖοι πάντας ἔκτειναν γυμνὰς τε ὄντας καὶ τὰ
 φρονήματα ἐκλελυμένους, ἔδδεν τῆς ἀπονοίας διὰ τὸ ἀνοπλον
 βοηθεῖν δυναμένης. ἐσώθη δὲ τῶν ἀνελθόντων ἐπὶ τὸ τέγος
 ἔδ' ὅσισαῖν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ τῷ πυρὸς ἢ παρῆκοι αὐθέν-
 τες, ἑκράταν τῷ θεσπευτῷ, καθ' ὃν ἰσὰ ἦν χρήματα. καὶ
 διεκλάπη μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, Σαβίνος δὲ πε-
 ριεποίησεν εἰς τὸ Φανερόν τετρακόσια τάλαντα.

γ. Ἰσθαίης δὲ ἐλύπη μὲν τὸ πάθος τῶν φίλων, οἱ ἐν
 τῇδε ἔπeson τῇ μάχῃ· ἐλύπη δὲ καὶ τῶν ἀναθημάτων ἢ
 ἀφαιρέσις. ἢ μὴν ἀλλ' ὅπερ αὐτῶν ἐτύγχανεν συνετραμμέ-
 νον καὶ μαχιμώτατον, τῷ ἐμπρεῖχοντες τὸ βασιλεῖον,
 ἐπείλην πῦρ τε ἐνήσσειν αὐτῷ, καὶ πάντας κτείνειν, κελεύον-
 τες ἢ τάχος ἀπίναί, καὶ πεθομένους ὑπὸ τῷ πυρὶ ἀδελφάν
 καὶ Σαβίνῳ σὺν αὐτοῖς. καὶ τῶν βασιλικῶν τὸ πλεῖστον πυ-
 τομόλησαν πρὸς αὐτὰς· Ῥέφος δὲ καὶ Γράτος τριχίλις τῶν
 μαχιμωτάτων τῷ Ηρώδῃ στρατεύματος ἔχοντες, ἄνδρας τοῖς
 σώμασι δραστηρίους Ῥωμαίοις προσετίθεσαν. καὶ τι καὶ ἵπ-
 πικόν ἦν ὑπὸ τῷ Ῥέφῳ τεταγμένον, ὃ καὶ αὐτὸ προδῆκε τῶν
 Ῥωμαίων εὐεγόνει. Ἰσθαίοις δὲ ἤκ ἡμέλητο ἡ πολιορκία. ἀλ-
 λά καὶ τὰ τείχη μετήλλευον, καὶ τῶς μεταβαλλομένοις ἐκέ-
 λευον μὴ ἐμποδισαῖς εἶναι τῷ ἀποληψομένῳ χρόνῳ παρῆσαν
 αὐτοῖς ἐλευθερίαν τὴν πατριῶνι. Σαβίνῳ μὲν οὖν εὐκτόν ἦν
 ἀπίναί μετὰ τῶν στρατιωτῶν, πίστευν· δ' ἔχ οἷός τε ἦν διὰ
 τὰ πεπραγμένα, καὶ τὸ λίαν εὐγνωμον τῶν πολεμίων ἐπ'
 ἀποτροπῇ τῷ καταγεσημένῳ εἶχεν. ἅμα δὲ καὶ τὸν Οὐάρον
 ἤξεν προσδοκῶν ὑπέμενε τὴν πολιορκίαν.

δ. Ἐν τῷ δὲ καὶ ἑτέρα μύρια Θορύβων ἐχόμενα τὴν
 Ἰσθαίαν κατελάμβανε, παλλῶν πολλαχόσε κατ' οἰκείων ἐλ-

nam alios secum ruina tecti trahebat, alii ab hostibus undique caedebantur: multi, nihil reliqui ad salutem videntes, maloque eos circumstante attoniti, aut in ignem se coniciebant, aut, ut flammam effugerent, seipsum gladiis suis occidebant. quicunque vero retro abscedendo, qua adscenderant, euadere conabantur, a Romanis omnes caesi sunt, quippe inermes animumque debilitati, desperatione nihil eos adiuuante, quod armis erant destituti. ex iis itaque, qui tectum adscenderant, ne unus quidem elapsus est. Tum Romani per flammam, qua dabatur, irruentes, thesauro potiebantur, in quo recondita erat pecunia sacra. eiusque magna parte a militibus direpta, ipse Sabinus talenta quadringenta palam recepit.

3. Interea Iudaeos magno quidem dolore affecit amicorum calamitas, qui in ista pugna ceciderunt: illosque etiam male habuit aerarii et donariorum direptio. verumtamen, conglobatis suorum fortissimis quibusque, hisce regionem obsident. flammamque ei et extrema omnibus minitabantur, iubentes, ut celeriter exirent, quo facto promittebant nihil ipsis et Sabino nocitum iri. Proinde regionum maxima pars ad Iudaeos sese contulit. Sed Rufus et Gratus, qui tria millia e praestantissimis Herodis militibus habebant, viros corpore validos strenuosque, ad Romanos transierunt, quin et idem fecerunt equites quidam, quibus praeerat Rufus, et ipsi facti sunt accessio ad Romanos. Verum Iudaei nihilominus obsidionem virgere, et cuniuolos agere, atque obsessis clamare, ut exirent, ne per ipsos fieret, quo minus tempus iam arripiant patriae libertatem recuperandi. Et Sabino quidem nihil optatius, quam cum militibus exire, sed Iudaeis fidere non poterat propter ea, quae perpetraverat: et non vulgaris hostium lenitas, ipsi utpote suspecta, in causa erat, quod conditiones reiecerit. adde quod a Varo expectabat auxilium, eamque ob rem obsidionem sustinebat.

4. Ea autem tempestate existebant in Iudaea millo aliae turbae, multique plurimis in locis, aut lucri cupidi-

πίδας κερδῶν καὶ Ἰσδαίων ἐχθρας ἐπὶ τὸ πολυμῆν ἀνερμμένων. διχίλιοι μὲν τῶν ὑφ' Ἡρώδῃ ποτὲ στρατευσαμένων, καὶ ἤδη καταλελυκότες, ἐν αὐτῇ Ἰσδαίᾳ συστάντες προσπολέμουν τοῖς βασιλικαῖς, ἀντισταθῆντος αὐτοῖς Ἀρχιάβη τῷ Ἡρώδῃ ἀνεψίῳ· καὶ τῶν μὲν πεδίων εἰς τὰ μετέωρα ἀνέωσμένη δὲ ἐμπειρίαν τὴν εἰς τὰ πολεμικά τῶν ἀνδρῶν, ταῖς δὲ δυσχωρίαις σώζοντος ὅποσα δυνατά.

δ'. Ἰσδας δὲ ἦν Εὐκλῆς τῷ ἀρχιληστῇ υἱὸς ἐπὶ μέγα δυνατίωντα, ὑφ' Ἡρώδῃ δὲ μεγάλαις ληρθείας πόνας. ἔτος οὖν ὁ Ἰσδας περὶ Σιπφάριν τῆς Γαλιλαίας, συνησάμενος πλῆθος ἀνδρῶν ἀπενενοημένων, ἐπιδρομῇ τῷ βασιλεῖα ποιῆται καὶ ὅπλων κρατήσας ὅποσα αὐτόθι ἀπέκειτο, ὥπλιζε τὸς περὶ αὐτὸν καθ' ἓνα, καὶ ἀποφέρεται χρήματα ὅποσα κατελείφθη αὐτόθι, φοβερός τε ἀπασιν ἦν ἄγων καὶ φέρον τὸς προσυγχάνοντας, ἐπιθυμία μείζονων πραγμάτων καὶ ζηλώσει βασιλείᾳ τιμῆς, ἐκ ἀρετῆς ἐμπειρία, τῷ δὲ ὑβρίζειν ἀπεισσία, κτήσασθαι προσδοκῶν γέρας τὸ ἐντεῦθεν.

ε'. Ἦν δὲ καὶ Σίμων ὄμιλος μὲν Ἡρώδῃ τῷ βασιλεῖος, ἄλλως δὲ αἰνῆς εὐπρεπῆς, καὶ μεγέθει καὶ ρώμῃ σώματος ἐπὶ μέγα πρῦχαν τε καὶ πεπιστευμένος. ἔτος κερδαῖς τῇ ἀκρασία τῶν πραγμάτων, διάδημά τε ἐτόλμησε περιθέσαι, καὶ τινος πλήθους συστάντος καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἀναγγελθεὶς μαῖνιά τῇ ἐκείνων, καὶ εἶναι ἄξιος ἐλπίσας παρ' ὀντινῶν, τί ἐν Ἰεριχοῦντι βασιλείῃον πίμπρησι δι' ἀρπαγῆς ἄγων τὰ ἐγκαταλελειμμένα· πολλὰς τε καὶ ἄλλας τῶν βασιλικῶν οἰκήσεων, πολλαχῇ τῆς χώρας πῦρ ἐνείκῃς ἠφάνιζεν, τοῖς ἐνεσηκῶσι λείαν ἄγειν τὰ ἐγκαταλελειμμένα ἐπιτρέπων. ἐπέπρακτο δ' ὦν τι μείζον ἀπ' αὐτῷ μὴ ταχέας ἐπιστροφῆς γενομένης. ὁ γὰρ Γεράτος, τῶν βασιλικῶν στρατιωτῶν Ῥωμαίοις προσεδρακόμενος, μεθ' ἧς εἶχε δυνάμειως ὑπαντιάζει τὸν Σίμονα. καὶ μάχης αὐτοῖς μεγάλης ἐπὶ πολὺ γενομένης, τό τε πολὺ τῶν Περσῶν, αἰσύντασθαι ὄντες, καὶ τόλμῃ μάλλον ἢ ἐπιστήμῃ μαχόμενοι διεφθάρησαν. καὶ αὐτῷ Σίμωνος,

tate aut odio in Iudaeos, bellum concitabant. Nam duo quidem hominum millia, qui aliquando sub Herode meruerant, iamque dimissi erant, in ipsa Iudaea inter se conspirarunt, et regios oppugnare coeperunt; quibus Achiabus Herodis sobrinus resistebat, et ex agris in editiora loca compulsus (quippe ab hominibus rei militaris scientissimis) difficiles aditus insidendo seruat, quae poterat.

5. Exstitit et Iudas, Ezechiae filius latronum praefecti, qui magnarum erat virium, quemque Herodes aegre oppresserat. Hic Iudas apud Sapphorum Galilaeae oppidum, coacta profligatorum hominum caterua, palatium adortus, aena omnia ibi reposita occupavit, iisque suorum singulos armavit, et omnem illic repertam pecuniam abstulit, suiisque terrorem omnibus iniiecit, obuios quosque diripiens secumque abducens, rerum maiorum desiderio regnandique cupiditate, eam adipisci sperans dignitatem non virtutis peritis, sed effrenata nocendi licentia.

6. Fuit et Simon quidam regis Herodis servus, homo alioqui formosus, et corporis amplitudine et pulchritudine excellens, creditusque excellere. Hic, summa ex rebus turbidis fiducia et diadema sibi imponere ausus est, et congregata hominum multitudine, cum et ipse rex illis insipientibus salutus fuisset, seque aliis digniorem imperio existimasset, Hierichuntiam regiam a se direptam cremavit; aliasque multas regis domos in multis regionis locis incendit, omnibus, quae in illis erant, suis gregalibus in praedam concessis. Quin et maius quiddam perpetrasset, nisi mature in eum animadversum fuisset. Nam Gratus, postquam regios milites Romanis iunxisset, cum copiis suis omnibus Simoni obviam occurrit: et post longum et acre praelium, profligatis Simonianis, quippe Transjordaninis, et nullo ordine, audacia magis quam arte pugnantibus, Gratus nactus Simonem, per angustias,

Φυγῇ διὰ τινος Φάραγγος σώζοντας αὐτὸν, Γράτος ἐντυχὼν τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνει. κατεπερήδη δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τῷ Ιορδάνῃ ποταμῷ ἐν Ἀμαθοῖς βασιλεῖα ὑπὸ τινῶν συσάντων ἀνδρῶν Σίμωνι περαπλησίων. ἕως πολλὴ ἀφροσύνη ἐνπολίτευσε τῷ ἔθνει, διὰ τὸ βασιλεῖα μὲν οἰκεῖον ἔκ εἶναι τὸν καθέξοντα τὸ πλῆθος ἀρετῇ· τῆς δὲ αλλοφύλης ἐπελθόντας σωφρονισὰς τῆς σασιασόντος τῶν ἀνθρώπων, ὑπέκκαυμα αὐτῶν διὰ τε τῆ ὑβρίξιν καὶ πλεονεκτεῖν γενέσθαι.

ζ'. Ἐπεὶ καὶ Ἀθρόγης αἰετ. ἔτε περὶ γόνυ ἐπιφανὲς ἀξιώματι, ἔτε ἀρετῆς περιφασία, ἢ τινῶν πλῆθει χρημάτων, ποιμὴν δὲ καὶ ἀνεπιφανὲς τοῖς πᾶσιν εἰς τὰ πάντα ὢν, ἄλλως δὲ, μεγάθυς σώματος, καὶ τῇ κατὰ χεῖρας ἀλκῇ διαπρέπων, ἐτόλμησεν ἐπὶ βασιλείᾳ φρονῆσαι, καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν τῆ πλῆθι ὑβρίσαι, καὶ θνήσκων ἔκ ἐν μεγάλοις τίθεσθαι τῆς ψυχῆς τὸ ἐπὶ τοιοῖσδε ἀνάλωμα γνησόμενον. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφοὶ τέσσαρες, μεγάλοι τε καὶ αὐτοὶ, καὶ ἐπὶ μεγάλα πρῆχεν τῇ κατὰ χεῖρας ἀρετῇ πεπιστευμένοι, πρόβλημα εἶναι τῆς καθέξως τῆς βασιλείας δοκοῦντες. λόχῃ τε αὐτῶν ἦρχεν ἕκαστος. συλλέγεται γὰρ μεγάλη πλῆθυσ πρὸς αὐτῆς. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἦσαν, καὶ ὑπερράτευον αὐτῷ ὅσοις εἰς τὰς μάχας φοιτῶντες δι' αὐτῶν. ὁ δὲ διάδογμα περιθέμενος, βασιλευσάμενος τε ἦγεν ἐπὶ τοῖς ποιηταῖς, καὶ τὰ πάντα γνώμῃ ἀνακρίμενα εἶχεν τῇ αὐτῇ. διέμενέ τε ἐπὶ πολὺν τῷδε τῷ αὐτῷ δρῆ ἢ ἰατρῷ, βασιλεῖ τε κεκλημένῳ, καὶ ἀπράσιον ἐθέλοι μὴ ἀποστερημένῳ, Φόνῳ τε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν ἐπὶ μέγα προσκείμενοι Ῥωμαίων τε καὶ τῶν βασιλικῶν, μίσει πολυτεύοντες ὁμοίως πρὸς ἀμφοτέρους. τέτρες μὲν ὑβρεῖ ἢ χεῖσαντο ἐπὶ τῆς Ἡρώδης ἀρχῆς, Ῥωμαῖς δὲ, ὢν εἰς τὸ παρὸν ἔδοξαν ἀδικεῖν. προϊόντος δὲ τῆ χρόνῳ, καὶ ἐπὶ πλείον ὁμοίως ἐξηγεώθησαν. διάφρυξις τε ἔκ ἦν τοῖς πᾶσιν ἐν πᾶσι, τὰ μὲν κέρδους ἐλπίδι, τὰ δὲ καὶ συνηθείᾳ τῆ φονεύου. ἐπιτίθενται δὲ ποτὲ καὶ Ῥωμαίων λόχῳ κατὰ Ἐμμαοῦντά, αἱ οἶταν καὶ ὅπλα τῆς στρατίας ἔφερον. καὶ περισάντες Ἀρειον μὲν τὸν ἑκατόνταρχον, ὃς ἡγεῖτο τῆ τάγματος, καὶ τεσσαράκοντα

ut salutem sibi quaereret, fugientem, caput ei amputavit. Apud Amatha quoque, ad Iordanem fluvium posita, crematum est palatium ab hominum caetera Simonis similium. Tanta tum furor per totam gentem grassabatur, eo quod proprium regem non haberet, cuius iusto fortique imperio multitudo regeretur: qui vero alienigenae ad castigandos seditiosos venerant, malum potius exacerbarent, graues superbia simul et avaritia.

7. Deinde et Athrónge, vir neque generis dignitate illustris, neque magna virtute aut opum abundantia fretus, sed opilio, cunctis caetera omnino obscurus visus, vasto tantum corpore et manu robore insignis, regnum affectare ausus est, cui adeo placebat maior nocendi licentia, ut mori certus parui penderit vitae iacturam, quam male agendo facturus esset. Illi autem quatuor erant fratres, qui et ipsi grandi statura, et ad facinus quoduis arduum manu prompti habebantur, magni momenti esse visi ad conseruationem imperii, atque hi singuli singulis cohortibus praeerant. conuenit enim ad eos magna hominum multitudo. Atque illi quidem turmarum praefecti erant, et cum per se itarent, pro Athrónge praelia faciebant. Ipse autem diadema sibi imposuit, et de rebus agendis concilium habuit, omniaque gerebat arbitrati sui: et diu in potestate permansit, regio nomine, faciens quae vellet; magnasque tum ipse tum fratres caedea edebant tam Romanorum quam regiorum, utpote utrisque ex aequo infensi, his propter licentiam, qua sub Herode usi fuerant, Romanis propter iniurias, quas tum ab illis acceperant. Tempore autem consequenti magis magisque pariter in omnes efferabantur: et vix quisquam interitum poterat effugere, partim quod quaestui inhiarent, partim ob interficiendi consuetudinem. Hi aliquando Romanorum cohortem, (qui frumenta et arma militibus ferebant) prope Emmauentem aggressi, ita circumdederunt, ut Arium centurionem, legionis ducem, et quadraginta eius peditum fortissi-

τῶν περὶ αὐτὸν, πεζῶν τοὺς κρατίστους κατηκόντιζον. οἱ δὲ λοιποὶ, θείσαντες πρὸς τὸ πάθος αὐτῶν, Γράτῃ σὺν τοῖς βασιλικοῖς, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν, σκέπης αὐτοῖς γενομένης, σώζονται τοὺς νεκροὺς καταλιπόντες. καὶ πολὺν μὲν χρόνον τοιοῦτοῖς τρόποις χρώμενοι μάχης, Ῥωμαῖους τε παρελύπησαν ἕκαστος ὀλίγα, καὶ τὸ ἔθνος ἐκάκωσαν ἐπὶ μέγα. χερσούντα δ' οὖν χρόνον ὕστερον, ὁ μὲν Γράτῳ συμβαλὼν, ὁ δὲ Πτολεμαῖῳ· καὶ τὸν πρεσβύτατον Ἀρχελαῶ λαβόντες, ὁ τελευταῖος πάσχει τε τῷ ἐκείνῳ λελυπημένος, καὶ ἄπορον ἐπὶ πλεόν ὄρων τὴν σωτηρίαν ὑπὸ νόσῃ καὶ καμᾶτι πολλῇ φιλωθεὶς τῆς δυνάμεως, ἐπὶ δεξιαῖς καὶ πίστι τῷ θείῳ Ἀρχελαῶ παραδίδωσιν αὐτόν. καὶ τὰδε μὲν ὕστερον γίνονται.

η'. Ληστῆριον δὲ ἡ Ἰουδαία ἐμπλεῖς ἔν, καὶ ὡς ἀνπαρτύχουσιν τιμὴ οἱ συσασιάσαντες αὐτῷ, βασιλεὺς πρῶτα μαιος ἐκ' ὀλέθρου τῷ κακῷ ἠπείγτο, ὀλίγα μὲν καὶ ἐπ' ὀλίγοις Ῥωμαίοις λυπηροὶ καθίσταμενοι, τῷ δὲ ὁμοφύλῃ φόνον ἐπὶ μήκιστον ἐμποιοῦντες.

θ'. Οὐαρος δὲ, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον συνθάνεται τὰ πεπραγμένα, Σαβίῳ γραψάντος πρὸς αὐτόν, θείσας περὶ τῷ τάγματος, δύο τὰ λοιπὰ ἀναλαβὼν, τρεῖς γὰρ ἐπὶ Συρίας τὰ πάντα ἦν, καὶ ἱλας ἱκπεῶν τέσσαρας, ὅσους τε ἐπιμερικὰ ἡ βασιλεὺς ἢ τινες τετραρχαὶ τότε παρεῖχον, ἠπείγτο βοῦθεῖν τοῖς ἐν Ἰουδαίᾳ τότε πολιορκημένοις. εἰσητο δὲ πᾶσιν εἰς Πτολεμαῖδα ἐπιβουλεύειν, ὅπως οἱ προεξέστημι πύματο. διδόνσιν τε αὐτῷ καὶ Βηρύτιοι, δαίοντι αὐτῶν τὴν πόλιν, ἐπαύρησεν πενταχοσίους καὶ χίλους. πέμπει δὲ καὶ Ἀρέτας ὁ Πιτραῖος, ἔχθρι τε τῷ Ηρώδῃ Φίλῳ τῶν Ῥωμαίων κτώμενος, συμμαχίαν ἐκ ὀλίγην, χωρὶς πεζῶν τε καὶ ἱκπεῶν. συναχθείσης δ' ἐν Πτολεμαίδι πάσης ἡδὴ τῆς δυνάμεως, μέρος τι ταύτης τῷ υἱῷ παραδίδει, καὶ ἐν τῶν αὐτῇ Φίλων, Γαλιλαίους ἐξέπεμπε πολεμεῖν, αἱ ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίδος ἐχόμενοι κατοικῶσιν. "ὅς ἐμβαλὼν τῆς τε ἀντικαταστάτας εἰς μάχην τέτταται, καὶ Σεπφῶν ἐλαύν, τῆς μὲν αἰκνότερας ἠνδραποδίσσας, τὴν δὲ πόλιν ἐπέκρησεν. αὐτὸς δὲ Οὐαρος ἐπὶ Σαμαρείας

mos, missilibus confixerint. Reliqui, illorum clade attoniti erant, auxilio tamen Grati, qui eis cum regiis succurrit, euaserunt, relictis caesorum cadaueribus. In hunc modum longo tempore pugnas conferentes, et Romanis magna detrimenta intulerunt et gentem suam valde affligerunt. Postea tamen subacti sunt, vnus cum Grato praelio congressus, alter cum Ptolemaeo: natuque maximo in Archelai potestatem redacto, vltimus, qui supererat, ex fratris casu inuoluntate confectus, et nullam videns salutis spem reliquam, quod eius copiae vel morbo vel continuis laboribus exhaustae essent, accepta fide et iureiurando ipse quoque Archelao se dedit. Sed haec postea facta sunt.

8. Tunc autem Iudaea plena erat latrocinii: et vt quisque seditionum coetus conuerteret, reges creabantur, qui omnia agebant in perniciem reipublicae; vt qui parum admodum et in rebus tenuissimis Romanis nocerent, ipsi vero in populares suos longe lateque caedibus grassarentur.

9. Interea Varus, vbi primum ex Sabini literis, quae gesta erant, intelligit, sollicitus de legione Hierosolymis relicta, duas reliquas assumpsit, (quippe tres in vniuersum erant in Syria) et quatuor turmas equitum, omniaque regum et tetrarcharum auxilia, atque celeriter obsessis in Iudaea subsidio proficiscitur. omnibus autem mandatum erat, qui praemittebantur, vt Ptolemaidem properarent. Dant illi etiam Berysi, cum per urbem eorum iret, mille quingentos auxiliares. Aretas quoque Petraeus, ex suo in Herodem odio amicus Romanis factus, alias ei suppetias affert praeter pedites equitesque. Coactis itaque ad Ptolemaidem suis copiis, earum partem filio et cuidam amico tradit, eosque ad bellum Galilaeis supra Ptolemaidem incolentibus inferendum mittit. Atque ille hostes praelio aggressus in fugam vertit, captoque et incenso oppido Sepphori incolas vendidit. Ipse Varus cum vniuerso exercitu ad Samariam profectus, vrbi (quod seditionis

τῷ παντὶ στρατῷ προσίων, τῆς μὲν πόλεως ἀπέχεσθαι διὰ τὸ ἀνέγκλητον ἐπὶ τοῖς νεωτερισμοῖς εἶναι· στρατοπεδεύεται δὲ ἐν τινὶ κώμῃ Πτολεμαίᾳ κτήματι, Ἀρεῖς ὄνομα αὐτῇ. καὶ οἱ Ἀραβες μίσει τῷ Ηρώδῃ ἐμπίμπρασιν αὐτήν, ἐχθρῶς καὶ πρὸς Φίλῳ τῆς ἐκείνου ἔχοντες. ἐκεῖθεν δὲ προΐοντες Σαμψὼ κώμην ἑτέραν διήρπασάν τε οἱ Ἀραβες καὶ ἔκαυσαν, πάνυ ἐρυμνὴν ἦσαν καὶ ὄχυράν. ἐν δὲ τῇ προσόδῳ, εἰδὲν αὐτὰς διέφυγεν, ἀλλὰ πυρὸς καὶ φόνος τὰ πάντα μετὰ ἦν. πύμπραται δὲ καὶ Ἐμμαῆς, Οὐάρος καλεῦσαντος ἐπ' ἐκδικίᾳ τῶν τετελευτηκότων, προεκκληφθεῖσα ὑπὸ τῶν οἰκητόρων. ἐντεῦθεν δὲ καὶ Ἱεροσολύμοις ἤδη συνῆπτε, καὶ Ἰσδαίων οἱ κατὰ πολιορκίαν τῷ τάγματος τῇδε στρατοπεδεύμενοι, τὴν ὄψιν τῆς προσόδου τῶν στρατευμάτων ἔχ' ὑπομέναντες ὥχοντο, ἡμίσερον τὴν πολιορκίαν καταλιπόντες. οἱ δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰσδαῖοι, δεινῶς τῷ Οὐάρῳ σφίσιν ἐγκαλῶντος, ἀπελύοντο τὰς αἰτίας, ὡς τῆς μὲν συνέδου τῆς πληθύος διὰ τὴν ἐορτὴν γενομένης, τῷ δὲ πέλμα μηδαμῇ γνώμῃ τῇ αὐτῶν, τόλμῃ δὲ τῶν ἐπηλύδων, συνέλθόντες αὐτοῖς, καὶ συμπολιορκεθέντες Ῥωμαίοις μάλλον, ἢ πολιορκεῖν προθυμίαν ἔχοντες. προαπηντήκασιν δὲ τῷ Οὐάρῳ, Ἰώσηπος τε ἀνεψιὸς Ηρώδου βασιλέως, Γράτος τε καὶ Ῥῥφος τῆς ὑπ' αὐτοῖς τῶν στρατιωτῶν ἄγοντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ πολιορκεῖμενοι. Σαβίνος δὲ ἐκ ἀφίκετο Οὐάρῳ εἰς ὄψιν, ἀλλ' ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θαλάσσης.

ί. Οὐάρος δὲ, κατὰ τὴν χώραν πέμψας τῷ στρατῷ μέγας, ἐπεζήτησε τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως. καὶ σημειωμένων, τῆς μὲν ἐκόλασεν ὡς αἰτιωτάτης, εἰσὶ δ' ἄς καὶ ἀφῆκεν· ἐγένοντο δὲ οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν στυρωθέντες διχάλλιοι. μετὰ δὲ ταῦτο τὴν μὲν αὐτῷ στρατιὰν ἀποπέμπεται, χρησίμον μὲν ὄρων ἐπ' εἰς ἀμεινοῖς ἦσαν τοῖς πράγμασι. πολλὰ γὰρ ἡτάκτετο αὐτοῖς καὶ παρήκαστο τῶν δογμάτων, καὶ ὦν ἤξις Οὐάρος, ἐφέσει κερδῶν, ἃ ἐκ τῷ κακῶς περιεγέγοντο αὐτοῖς. αὐτὸς δὲ, μυρίους Ἰσδαίους συνεσηκέναι πυνθανόμενος, ἠκέχετο εἰς κατάληψιν αὐτῶν. αἱ δὲ ἐκ ἤκον εἰς χεῖρας, ἀλλὰ παρέδωκαν αὐτὰς γνώμῃ τῇ Ἀχιάβῃ συνελθόντες. καὶ

culpa careret) manus abstinuit: sed castra in vico, cui nomen est Arus, posuit, qui Ptolemaei ditionis erat: eumque vicum Arabes, Varo ab Areta subsidio missi, Herodis odio amicis quoque eius infensi incenderunt. Illinc digressi Arabes, vicum alium, nomine Sampho, munitissimum et instructissimum, diripuerunt atque concremarunt. Quin toto itinere nihil eos effugit, omnia miscentes flammis ac caedibus. Emmaus quoque, sed ab incolis deserta, iussu Vari cremata est, ut iis, qui ibi fuerant occisi, parentaret. Inde ad ipsa Hierosolyma ducit, ubi Iudaei, qui legionem ab ea parte obsidebant, ad primum venientis exercitus conspectum fugae se mandarunt, obsidione semipfecta relicta. Hierosolymitani autem Iudaei, grauitur a Varo increpati, sese purgarunt; demonstrantes, ob festa couisse populum, neque suo consilio bellum, sed externorum audacia susceptum; se quidem cum Romanis magis obsessos fuisse, quam eos obsidere in animo habuisse. Et iam ante Varo se obtulerant Iosephus Herodis regis sobrinus, et Gratus et Rufus cum suis militibus, et Romani, qui obsessi erant. At Sabinus in Vari conspectum non veniebat, sed clam ex vrbe se subduxit et ad mare profectus est.

10. Tum Varus per regionem copiarum suarum partem ad conquirendos seditionis auctores mittit. factoque indicio, in quosdam, ut caeteris nocentiores, animadvertit, caeteros vero dimisit; duobus millibus ob eam causam in crucem sublati. Deinde milites, quod ad nullam rem utiles esse videret, exauctorauit: multa enim peccauerant, Varique praeceptis et voluntati non obtemperauerant, cupiditate lucri, quod eis ex maleficiis provenerat. Ille vero, cum decem Iudaeorum millia coivisse intellexisset, eo celeriter ad eos opprimendos profectus est. atqui illi manus conferere non ausi sunt, sed ex Achiabi sententia omnes sese dediderunt. Atque

Οὐαρος, τῷ πλήθει συγχωρῶν τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, ἐπεμπεν ἐπὶ Καίσαρα ὅποσοι ἡγεμόνες ἦσαν αὐτῶν. Καίσαρ δὲ τὰς μὲν αὐτῶν πολλὰς διῆκεν, ὅποσοι τε συγγενεῖς ὄντες Ηρώδῃ συνεστράτευον αὐτοῖς, τὰς δὲ ἐκόλασεν μόνους, οἳ μὴδὲν Φροντίσαντες τῇ δικαίᾳ κατὰ τῶν οἰκείων ἐστράτευον.

ΚΕΦ. ια΄.

Ισδαίων πρεσβεία πρὸς Καίσαρα. καὶ ὡς Καίσαρ Ηρώδῃ διαθήκας βεβαίας ἐποίησεν.

Οὐαρος μὲν δὴ ταῦτα κατασησάμενος, καὶ Φερεῶν Ἰεροσολύμων τὸ καὶ πρότερον καταλιπὼν τάγμα, ἐπ' Ἀντιοχείας ἡπείγετο. Δρχελαῦ δὲ ἐπὶ Ρώμης ἐτέρων πραγμάτων ἐφύοντο ἀρχαὶ κατὰ τοιαύτας αἰτίας. ἀφίκετο εἰς τὴν Ρώμην πρεσβεία Ἰσδαίων, Οὐάρεα τὸν ἀπόστολον αὐτῶν τῷ ἔθνει ἐπακχωρηκόςτος ὑπὲρ αἰτήσεως αὐτονομίας. καὶ ἦσαν οἱ μὲν πρέσβεις οἱ ἀποσालέντες γνώμη τῇ ἔθνους πεντήκοντα, συνίσταντο δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ρώμης Ἰσδαίων ὑπὲρ ὅκτα κιχιλίης. Καίσαρ δὲ τε συνέδριον Φίλων τε τῶν αὐτῶ καὶ Ῥωμαίων τῶν πρῶτων συναγαγόντος ἐν ἱερῷ Ἀπόλλωνος, μεγάλοις τέλεσι καὶ ὑπ' αὐτῷ ἰδρυμένῳ, οἱ μὲν πρέσβεις μετὰ τῷ πλήθει τῶν αὐτόθι Ἰσδαίων ἀφικνουῦνται. Δρχελαὸς δὲ μετὰ τῶν Φίλων. ὅποσοι δὲ συγγενεῖς ἦσαν τοῦ βασιλέως, Δρχελαῦ μὲν συντετάχθαι διὰ μῖσος τὸ πρὸς αὐτὸν ὑπέστην, τοῖς δὲ πρέσβεσιν ὁμοψυχεῖν κατ' αὐτῷ δεινὸν ἡγοῦντο, ἐν αἰχρύνῃ τῇ αὐτῶν οἰόμενοι γενήσεσθαι παρὰ Καίσαρι κατ' ἀνδρὸς οἰκείας τοιάδε πράσσειν προθυμεῖσθαι. πᾶρην δὲ ἦδη καὶ Φίλιππος ἀπὸ Συρίας, ἐξοτρύναντος αὐτὸν Οὐάρεα, τὸ μὲν κεφάλαιον ἐπὶ συνηγορίᾳ τᾶδε Λοῦ, πάνυ γὰρ εὖνοει Οὐαρος αὐτῷ, γενομένης δὲ τῆς βασιλείας μεταπτώσεως, καὶ τὰδε ὑπώπτευσεν Οὐαρος, νέμειν αὐτῇ γενήσεσθαι διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς αὐτονομίας γλιχομένας, οὐχ ὑπερῶν τοῦ καὶ αὐτὸς μοῖραν αὐτῇς τινα φέρεσθαι.

β'. Λόγος οὖν τοῖς Ἰσδαίων πρέσβεσι δεθέντος, οἳ ἐπὶ

Varus, data plebeiis defectionis venia, eorum duces omnes misit ad Caesarem. Caesar autem plerosque ex eis dimittit: at de illis, qui ex Herodis consanguineis sese eis adiunxerant, supplicium sumsit, quod praeter ius fasque contra necessarios suos arma tulerant.

CAP. XI.

Iudaeorum legatio ad Caesarem: et ut Caesar Herodis testamentum confirmavit.

Varus itaque, his perfectis, Antiochiam profectus est, relicta Hierosolymorum ad praesidium priore legione. Romae vero Archelao nouum ortum est negotium ex huiusmodi causis. Iudaeorum legatio, Varo genti mittendi potestatem faciente, Romam veniebat, ad postulandam suis legibus viuendi libertatem. Et legati quidem, ex decreto totius gentis missi, quinquaginta erant: illis vero Romae sese adiunxerunt supra octo Iudaeorum millia. Cumque Caesar conuocasset in aedem Apollinis, quae ab ipso magnis sumptibus fuerat exstructa, concilium tam amicorum quam priuorum Romanorum, venerunt eo legati, eos prosequente Iudaeorum Romae degentium turba; Archelaus autem e contra cum amicis aderat. Verum regis quotquot fuisse consanguinei ab Archelao stare recusabant, quod eum oderant, et tamen in eadem cum legatis contra eum ire illis graue videbatur, id sibi dedecori fore existimantes, velle coram Caesare aduersari homini tam propinqua necessitudine sibi met coniuuncto. Philippus quoque eo venit ex Syria, impulsu Vari, maxime quidem, ut fratris partes adiuuaret, (nam eum amabat Varus) facta vero regni mutatione (idque suspicabatur Varus fore, ut regnum diuideretur, quod multi essent, qui suis legibus viuendi libertatem desiderarent), ut ipse sibi non deesset, quominus partem eius aliquam obtineret.

2. Igitur ubi dicendi locus datus est Iudaeorum legatis,

καταλύσει τῆς βασιλείας ἡλπίζον λέγειν, ἐπὶ κατηγορία
 τῶν Ηρώδου παρανομιῶν τρέπονται· “βασιλέα μὲν ὀνόματι
 “ἀποφαίνοντες αὐτόν, τῶν δὲ ἐν ταῖς τυραννίσιν ἐκάστας τὸ
 “ἀνήκεστον ἀναδεξάμενον εἰς αὐτόν ἐπ’ ὀλέθρῳ τῶν Ἰουδαίων
 “συνθέντα χρεῖσθαι, τὰ πολλὰ καὶ φύσει τῇ αὐτῇ προσ-
 “καινεργεῖν ἐκ ἀπηλλαγμένον. πολλῶν γοῦν ὄντων, οἳ ὀλέ-
 “θροις ἀπολώλοισιν, ὅσας ἔχ’ ἰσορήσειν τῷ πρότερον, πολλῶ
 “δυσυχετέρας τοῦ πάθους ἐκείνων τοὺς ζῶντας εἶναι, ἢ μόνον
 “ὧν ὅφει καὶ διανορία ἐκ’ αὐτοὺς ἀνιστάσθαι, ἀλλὰ καὶ ὧν
 “ταῖς ἑστίαις. πόλεις μὲν γε τὰς μὲν περὶ οἰκίδας, καὶ ὑπὸ
 “ἄλλοφύλων οἰκουμένας, κόσμῶντα μὴ παύσασθαι, κα-
 “ταλύσει τε καὶ ἀφανισμῷ τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῇ κατωκη-
 “μένων. πένιαι δὲ ἀπόρου τὸ ἔθνος ἀναπεπληκέναι, σὺν
 “ὀλίγοις εὐδαίμοι παρρηλθότα, τῶν τε εὐπατριδῶν ὁπότε
 “κτείνουσιν αὐτοὺς ἐπ’ ἀλόγοις αἰτίαις τὰς ἑστίαις ἀποφερόμε-
 “νον, καὶ οἷς συγχωρήσεις τὴν ἄδειαν τοῦ ζῆν, ψίλωσιν
 “χρημάτων καταδικάζοντα. καὶ χωρεῖς μὲν πρᾶσσεσθαι
 “φόρους ἐπιβαλλομένους ἐκάστοις τὸ ἐπ’ ἔτος, χωρεῖς δὲ εὐ-
 “πορίας εἶναι παρακαταβολὰς αὐτῷ τε καὶ οἰκείοις καὶ φί-
 “λοις, καὶ τῶν δούλων, οἳ ἐπ’ ἐκπράξει τῶν φόρων ἀξιοῖεν.
 “διὰ τὸ μὴ εἶναι κτήσιν τοῦ ἀνυβρίστου, μηδὲ χρυσοῦ μηδὲ
 “ἀργυρίων διδομένων. παρθένων μέντοι φθοράς, καὶ γυναι-
 “κῶν αἰσχύναις, ὁπόσας ἐπὶ παροινία καὶ ἀπανθρωπία δρω-
 “μένας, σιγαῖν, διὰ τὸ ἡδονὴν ἴσῃν εἶναι τοῖς πεπονθόσι,
 “τοῦ μὴ γεγονέναι, τὴν ἐκ τοῦ ἀνέκπυστα αὐτὰ εἶναι. τούτων
 “δε Ηρώδην ἐπιστάγεσθαι τὴν ὕβριν αὐτοῖς, ὁπόσῃν ἐκ ἂν
 “θρήϊον, ἀνθρώπων ἐπισατεῖν δυνάμειος αὐτῷ παραγενομέ-
 “νης. πολλῶν γοῦν ἀναστάσεων καὶ μεταστάσεων παραλα-
 “βασῶν τὸ ἔθνος, ἐδεμίαν ἰσορῆσθαι πώποτε τοιάνδε δυσυ-
 “χίαν ἐπελθῆσαν αὐτῷ παράδειγμα κακώσεως, ἢ αὐτῷ
 “Ηρώδης ἐπετίθει τῷ ἔθνει. καὶ διὰ ταῦτ’ εἰκότως ἂν γενέ-
 “σθαι τὸ ἀσμένως Ἀρχέλαον βασιλέα προσειπεῖν, οἰομένως
 “πάντα ἐντιναοῦν τὸν ἐπὶ βασιλείᾳ ἐσόμενον Ηρώδου με-
 “τρίωτερον φανείσθαι, καὶ τὸν τε πατέρα συνολοφύρεσθαι

eum de regno dissoluendo verba facere metuerent, ad
 iniquitatum Herodis accusationem se conuertunt. "nomine
 "quidem eum regem exstitisse indicantes, at re vera gra-
 "uissima quaeque in omni tyrannide in se recepisse, et in
 "Iudaeorum perniciem conflata exercuisse, et a nouis ali-
 "quammultis suo etiam ingenio excogitatis non refugisse.
 "Cum itaque plurimi diuersis mortis generibus occubuerint,
 "quotquot superiore tempore nusquam reperire est, multo
 "tamen infeliciores iis, qui interierunt, superstites esse, non
 "solum, quod ex vultu illius et animo in eos maligno anxie-
 "tate laborent, verum etiam quod de facultatibus suis in
 "solicitudine versentur. vrbes quippe vicinas, ab exteris
 "habitas, ornare non desisse, vt, quae in suo regno si-
 "tae sunt, sumtibus exhaustae funditus perirent: et ad sum-
 "mam inopiam gentem suam adegisse, quam cum paucis
 "florentem acceperat, nobilium, quoties ei visum fuerit,
 "eos leuibus de causis interficere, bona diripiendo, qui-
 "busque vitam concesserit fortunis suis eos spoliando. ac
 "praeterquam quod annua tributa singulis imposita exige-
 "rentur, insuper etiam in vberiore quaestum munera
 "collata esse et in ipsum et familiares eius et amicos, ser-
 "uosque illos, qui vectigalibus colligendis praefuerint;
 "quippe quod immunitas ab iniuriis impetrari non potue-
 "rit, nisi auri aliquid argentiue daretur. Caeterum vir-
 "ginum corruptelas matronarumque pudicitiam summa
 "cum petulantia et immanitate attentatam silere necesse ha-
 "bemus, quod miseris par fere solamen asserat, vt ista la-
 "teant facinora, ac si nunquam perpetrata fuissent. In
 "summa, tantas se ab Herode passos iniurias, vt maioribus
 "iplos afficere non potuisset bestia, si in homines impe-
 "rium accepisset. Itaque cum multae acciderint genti
 "euerfiones migrationesque, nullum tamen exstare in re-
 "rum monumentis mali exemplum, cum quo conferri pos-
 "sit praesens per Herodem genti illata calamitas. Qua-
 "propter merito ab eis Archelaum non sine laetitia regem
 "consalutatum, quod ita putarent fieri non posse, quin, qui-
 "cunque tandem in regnum succederet, sese Herode mode-
 "ratorem praestiturus esset, atque adeo in eius gratiam

"αὐτῷ θεραπεύοντας, εἰ δὲ μετρίου τυχὴν δυνηθεῖν, καὶ
 "τὰ ἄλλα οἰκισμένους. τὸν δὲ, δέισαντα, μὴ εἶχ' Ἡρώδης
 "γνήσιος πιστεύοιτο υἱὸς, ἔδεν εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 "ὀξέως ἐπάξεν αὐτῷ ἔθνη τὴν διάνοιαν αὐτῆς, καὶ ταῦτα
 "μηδέπω τέλειον κρατυνάμενον ἡγεμονίαν, διὰ τὸ ἐπὶ Καί-
 "σαρι δοῦναι, καὶ μὴ, τὴν ἐξουσίαν εἶναι. παράδειγμα τὸ
 "τῆς εἰς αὐτῆς ἀρετῆς τιθέναι τοῖς ἀρχηγομένοις μετριοτά-
 "τα καὶ εὐνομίαν, ἣ χρήσατο αὐτὸς πρὸς αὐτοὺς, ἀπὸ τῆς ἐν
 "πρώτοις ἀποδειχθείσης πράξεως, ἐπὶ τε τοῖς πολίταις
 "καὶ τῷ Θεῷ, τριχιλίων ὁμοφύλων ἀνδρῶν σφαγὴν ἐκ τῷ
 "τεμένει ποιησάμενον. πῶς ἔκ' αὐτῶν ἤδη δικαίως μίσει χρε-
 "σάσθαι κατ' αὐτῶν, πρὸς τῇ λοιπῇ ὁμότητι, καὶ ἐγκλημα-
 "τῆς ἀντιπάσει καὶ ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ ἀρχῇ προσφερόμε-
 "νον; ἦν δὲ κεφάλαιον αὐτοῖς τῆς ἀξιώσεως, βασιλείας
 "μὲν καὶ τοιῶνδε ἀρχῶν ἀπηλλάχθαι, προσθήκην δὲ Συρίας
 "γεγονότας ὑποτάσσασθαι τοῖς ἐκείσε πεμπομένοις στρατη-
 "γοῖς. Φανερωθήσεσθαι γὰρ ἔτι, εἴτε ἀληθῶς τασσιώδεις
 "εἶεν καὶ νεωτερισμοῖς τὰ πολλὰ προσηκνύμενοι, εἴτε καὶ εὐ-
 "τακτοὶ μετριοτέρων τυχόντες οἱ ἐπισήσονται αὐτοῖς.

γ. Τοιαῦτα δὲ τῶν Ἰουδαίων εἰρηκότων, Νικόλαος τῆς
 τε βασιλεῖς ἀπήλασσε τῶν ἐγκλημάτων, "Ἡρώδην μὲν,
 "διὰ τὸ παρ' ὃν ἔζη χρόνον, τυχὴν ἀκατηγόρητον, ὃ γὰρ
 "δεῖν τῆς ἐγκαλῆσεως ἔχοντας ἐπὶ μετρίαις, καὶ παρὰ ζῶντος
 "τιμωρίαν λαβεῖν δυναμένους, ἐπὶ νεκρῷ κατηγορίαν συντι-
 "θέναι, τὰ δὲ ὑπ' Ἀρχελαῦ πραχθέντα ὕβρει τῇ ἐκείνων
 "ἀντιθεῖν, οἱ ὀργισμένοι πραγμάτων παρὰ τῆς νόμου,
 "καὶ σφαγῆς ἀρξάντες τῶν κωλύειν ὕβριζοντας προμηθεύ-
 "μένων, ἀμύνει γενομένης ἐγκαλοῖεν. ἐνικάλει δὲ νεωτερο-
 "ποιίας αὐτοῖς, καὶ τοῦ τασσιάζειν ἡδονὴν ἀπαμεινύσθαι τοῦ
 "πέισσθαι δίκῃ καὶ νόμοις, ὑπὸ τοῦ θέλειν τὰ πάντα νε-
 "κεῖν." ταῦτα μὲν οὖν Νικόλαος.

δ. Καίσαρ δὲ ἀνδρᾶς διαλύει μὲν τὸ συνέδριον, ὀλίγων
 δὲ ἡμερῶν ὕστερον Ἀρχελαὸν βασιλέα μὲν ἐκ ἀποφαίνεται,
 τῇ δὲ ἡμίσει τῆς χώρας, ἥπερ Ἡρώδης ὑπετέλει, ἐθνάρχην.

"patrem publico luctu cohonestasse, alia etiam facturos
 "ad demerendam eius benevolentiam, si modo eum ali-
 "quanto mitiorem habere possent. At ille, quasi veritus,
 "ne non germanus Herodis filius crederetur, nihil ultra
 "distulit, sed statim, quo esset in gentem animo, ostendit,
 "idque priusquam principatum firmiter tenuerat, utpote
 "quod penes Caesarem esset, imperium illi dare negareue.
 "Immo et subditis futurae virtutis, modestiae scilicet et
 "requitatis, qua in eos vteretur, in ipso statim primordio
 "specimen edidit, eo in ciues et Deum perpetrato facinore.
 "Te, quo tria suorum popularium millia in templo uicauit.
 "Annon igitur iustis de causis odio habebitur, qui, ut re-
 "liquae crudelitati hoc denum accederet, accusationem in
 "eos instituit, quod circa imperium ei resisterint et con-
 "tradixerint? In summa autem hoc erat, quod postulabant,
 "ut regno et huiusmodi principatu liberati Syriae contri-
 "buantur, praetorumque Romanorum administrationi sub-
 "iiciantur: ita perspicuum fore, utrum seditiosi sint rebus.
 "que nobis moliendis addicti, an quieti modestique, cum
 "illis contingerit, ut moderato imperio regantur.

3. Cum autem Iudaei huiusmodi orationem habuis-
 sent, Nicolaus etiam reges de criminibus purgauit, "He-
 "rodem quidem, quod nulla de re ab illis accusatus fuerit,
 "quamdiu viueret, neque fas esse, ut, qui apud aequos re-
 "rum iudices accusare et de viuento supplicium sumere
 "potuerint, mortuo accusationem conflarent; quae vero
 "ab Archelao acta essent, ad illorum improbitatem iniui-
 "riasque referebat, qui cum res contra leges affectassent,
 "et illorum caedes facere coepissent, quibus curae erat illos
 "ab iniuriis prohibere, nunc de iniuriis vindicatis querun-
 "tur: et illis obieciebat rerum nouarum studium, quodque
 "seditionibus delectarentur, ut qui iustitiam colere legibus
 "que parere nescirent, quod in omnibus vincere et supe-
 "riores esse vellent." Atque haec quidem Nicolaus.

4. Caesar autem hisce auditis dimisit concilium: at
 aliquot post diebus Archelaum quidem regem non decla-
 rat, sed eius ditionis, quae Herodi erat subiecta, in par-

καθίσταται· τιμήσιν ἀξιώματι βασιλείας ὑπάρχοντες, εἰ-
περ τὴν εἰς αὐτὴν ἀρετὴν προσφέροιτο. τὴν δὲ ἐτέραν ἡμίσειαν
νείμας διχῇ, δυσὶν Ἡρώδῃ πασὶν ἐτέροις παρεδίδε, Φιλίπ-
πῳ καὶ Ἀντίπῃ, τῷ πρὸς Ἀρχελαὸν τὸν ἀδελφὸν ἀμφισβη-
τήσαντι περὶ τῆς ὅλης ἀρχῆς. καὶ τότε μὲν ἢ τε Περσαία, καὶ
τὸ Γαλιλαῖον ὑπετέλυν· Φορὰ τε ἦν, τάλαντα διακόσια τὸ
ἐπ' ἔτος. Βαταναία δὲ σὺν Τραχωνίτιδι, καὶ Ἀυρανίτις σὺν
τινὶ μέρει οἴκῃ τῇ Ζηνοδώρῃ λεγομένη, Φιλίππῳ τάλαντα
ἐκατὸν προσέφερε· τὰ δὲ Ἀρχελαῷ συντελῆντα Ἰδουμαϊά τε
καὶ Ἰνδαία, τὸ τε Σαμαρετικόν. τετάρτῃ μέρει ἔτοι τῶν
Φόρων παραλέλυτο, Καῖσαρος αὐτοῖς κῆφισιν ψηφισαμένῃ,
διὰ τὸ μὴ συναποσῆναι τῇ λοιπῇ πληθύνει. καὶ ἦσαν πόλεις,
αἱ Ἀρχελαῷ ὑπετέλυν, Στράτωνίς τε πύργος, καὶ Σεβαστή
σὺν Ἰσπῃ καὶ Ἱεροσολύμοις. Γάζα γάρ καὶ Γάδαρα καὶ Ἰπ-
πος, Ἑλληνίδες εἰσὶ πόλεις, ὥς ἀπορρήξας αὐτῇ διοικήσεως
Συρίας προσθήκην ποιῆται. προσήει δὲ Ἀρχελαῷ Φορὰ χρη-
μάτων τὸ κατ' ἐνιαυτὸν, εἰς τάλαντα ἑξακόσια, ἐξ ἧς
παρέλαβεν ἀρχῆς.

ε'. Καὶ τότε μὲν τοῖς Ἡρώδῃ υἱοῖσιν τῶν πατρῶν παρεῖν.
Σαλώμῃ δὲ, πρὸς οἷς ὁ ἀδελφὸς ἐν ταῖς διαθήκαις ἀπονέ-
μει· Ἰαμνία δὲ ἦν ταῦτα καὶ Ἀζωτος καὶ Φασαηλὶς, καὶ
ἀργυρεῖς ἐπιστήμῃ μυριάδες πεντήκοντα· Καῖσαρ δὲ χαρί-
ζεται καὶ τὴν ἐν Ἀσκάλωνι βασιλείαν οἰκῆσιν. ἦν δὲ καὶ
ταύτῃ πρόσδοτος ἐκ πάντων, τάλαντα ἑξήκοντα ἐπ' ἔτος·
καὶ αὐτῆς ὁ οἶκος ἦν ἐν τῇ Ἀρχελαῷ ἀρχῇ. κομίζονται δὲ
καὶ οἱ λοιποὶ τῇ βασιλείᾳ συγγενεῖς ὅποσα αἱ διαθήκαι
διηγόρευον. δυσὶ δὲ αὐτῇ θυγατράσι παρθένοις, χωρὶς ὧν
ὁ πατὴρ κατέλιπε, Καῖσαρ ἐκατέρῃ δωρεὰν ἐπέτιθει μυριά-
δας ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἀργυρεῖς ἐπιστήμῃ, καὶ συνώκισεν
αὐτάς τοις Φερώρῃ υἱοῖσι. χαρίζεται δὲ καὶ ὅποσα αὐτῷ κα-
ταλέλειπτο τοῖς πασὶ τῇ βασιλείᾳ, ὅντα πεντακοσίων τα-
λάντων καὶ χιλίων, ὀλίγα τῶν σκευῶν ὑπεξελόμενος, ἔχων δὲ
μεγέθει τέλος ὡς μνήμῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτῷ κεχαρισμένα.

tem dimidiam ipsum constituit Ethnarcham; pollicitus regii nominis honorem, si dignam rege virtutem praestitisset. Alteram vero partem dimidiam in duas partitus, reliquis duobus Herodis filiis diuisit, Philippo et Antipae, qui cum fratre Archelao de toto regno contenderat. Et huic quidem paruit Transiordanensis ager et Galilaea, quae ei quotannis ducenta talenta pensitabant. Batanaca vero cum Trachonitide, et Auranitis cum parte quadam Zenodori, ut appellabatur, domus Philippo datae, ei talenta centum reddebant: Archelao autem tributae erant Idumaea et Iudaea et Samaria; quarta vectigalium parte condonata Samaritanis, Caesaris decreto onere leuatis, quod cum caeteris non rebellassent. Fueruntque Archelao subiectae, vrbes, Stratonis turris et Sebaste, Ioppe et Hierosolyma, nam Gaza et Gadara et Hippos fuere Graecae civitates, quas ab eius dioecesi auulsas Syriae adiunxit Caesar. Archelao autem ex suo principatu quotannis redibant sexcenta talenta.

5. Atque haec quidem Herodis filiis ex patris possessionibus obtigere. Salomae vero praeter ea, quae frater ei legauerat, videlicet Iamnia et Azotum et Phasaëlidem et argenti signati quingenta millia, Caesar regiam ei dedit Ascaloniam. Eiusque annui redditus summa erat talenta sexaginta, ac domus ei in Archelai dititione posita erat. Quin et caeteris regis consanguineis reddita erant legata, ita ut testamento cauerat. Duabus autem filiabus eius virginibus, praeter illa, quae pater reliquerat Herodes, Caesar virique dono dedit argenti signati ducenta quinquaginta millia, easque Pherorae filii nuptum elocauit. Imo quicquid ei rex legauerat regis ipsius filiis distribuit, mille scilicet et quingenta talenta, paucis aliquot vasis sibi met reseruatis, utpote donatis, non tam ob pretii magnitudinem, quam ut regis memoriam conseruarent.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Περὶ Ψευδαλεξάνδρου.

Τούτων δὲ ταύτῃ διατεταγμένων ὑπὸ Καίσαρος, νεα-
 νίας, Ἰσδαῖος μὲν τὸ γένος, ἐπὶ δὲ τῆς Σιδωνίων πόλεως
 ἀνατεθραμμένος παρὰ τινι τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀπελευθέρων,
 εἰσέφικεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἡρώδῃ συγγένειαν, ὁμοιότητι μορ-
 φῆς, ἢ πρὸς Ἀλέξανδρον αὐτῷ τὸν ἀνηρημένον υἱὸν Ἡρώδῃ
 ἑμαρτυρεῖτο παρὰ τοῖς θεωροῦσι. καὶ τῷτο παρόρημα ἦν
 αὐτῷ εἰς τὸ μεταποιῆσαι τῆς ἡγεμονίας. καὶ ὁμοπράγμο-
 να παραλαβὼν ὁμόφυλον ἄνδρα, ἔμπειρον δὲ τῶν ἀμφὶ τὸ
 βασίλειον, πονηρὸν δὲ ἄλλως, καὶ ταράξαι μεγάλα πρᾶ-
 γματα φύσιν ἔχοντα, καὶ τοιαύτης κακίας διδάσκαλον
 αὐτῷ γενόμενον, ἀπέφαινε αὐτὸν Ἀλέξανδρον, καὶ Ἡρώδῃ
 παῖδα ὄντα διακεκλεμμένον ὑπὸ τινος τῶν ἀνελῆν αὐτὸν
 ἐσταλμένων· κτείναντα γὰρ ἑτέρους, οἱ ἀπατήσιν ἑμελλον-
 τὲς θεωροῦντας, αὐτὸν τε περιποιῆσαι καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀ-
 ριστόβυλον. καὶ τούτοις αὐτὸς τε ἀνεπτέρωτο, καὶ τὰς ἐντυγ-
 χάνοντας ἔκ ἀπῆλλατο ἀπατᾶν· ἀλλὰ Κρήτη προσετι-
 χθεὶς, Ἰσδαίων ὁπόσους εἰς ὁμιλίαν ἀφίκετο, ἐπηγάγετο
 εἰς πίσιν, καὶ χρημάτων εὐπορηθεὶς δόσει τῇ ἐκείνων, ἐπὶ
 Μήλῃ δῆρεν. πολὺ πλείονα δὲ ἦν ἐντεῦθεν ὁπόσα αὐτῷ
 προσῆει χρήματα, πίσει τῆς βασιλικῆς συγγενείας καὶ ἐλ-
 πίδι τῇ ἀπολαβεῖν τὴν πατρὶον ἀρχὴν, καὶ ἀμείψασθαι τὰς
 εὐεργέτας. ἐπὶ Ῥώμῃς οὖν ἠπείγετο, παραπομπῇ τῶν ἰδιο-
 ξένων· καὶ Δικαιαρχία προσβαλὼν ἐκ ἡτύχει καὶ τοὺς τῇ-
 δε Ἰσδαίους ἐφ' ὁμοίας ἀπάτης προσαγαγέσθαι. προσήσαν
 τε ὥσπερ βασιλεῖ οἱ τε ἄλλοι, καὶ ὁπόσους ξενία πρὸς Ἡρώ-
 δην καὶ εὐνοία ἦν. αἴτιον δὲ ἦν, τῶν ἀνθρώπων τὰ ἡδονὴ δε-
 χόμενον τὰς λόγους σὺν τῷ φρεγγύῳ τῆς μορφῆς· καὶ γὰρ
 τοῖς πάνυ ὁμιληκόσιν Ἀλεξάνδρῳ πολὺ τὸ πιστὸν ἐνετίθει
 τὸ μὴ ἔχειν ἑτέρος, ἀλλ' αὐτὸς εἶναι, καὶ πρὸς τὰς πλησίον
 καὶ ὠμνύσαν. ὥς τε καὶ προσελθόντος εἰς τὴν Ῥώμην λόγῳ
 τοῦ περὶ αὐτῆς, πᾶν τὸ τῆδε Ἰσδαίων πλῆθος ὑπαντιάζον-

CAP. XII.

De falso Alexandro.

HIS ita a Caesare ordinatis, iuuenis quidam, genere Iudaeus, in Sidoniorum vrbe educatus apud quendam Romani ciuis libertum, semetipsum in Herodis familiam adoptauit, ex formae similitudine, quae illi erat cum Alexandro Herodis filio, qui fuerat occisus: id quod attestati sunt omnes, qui vtrumque viderant, atque hoc ei incitamentum erat, vt ad imperium occupandum animum adiiiceret. Itaque adiutore in rebus agendis sibi assumpto, homine eiusdem tribus, rerum aulicarum perito, ac praeterea nequam et improbo, et natura comparato ad magnas turbas excitandas, ipsique facto eiusmodi malarum artium magistro, se Alexandrum esse prae se ferebat, Herodisque filium, qui abditus fuisset ab eorum quodam, quibus fuerat eius interficiendi commissum negotium: qui quidem, vt hominibus imponeretur, alios interfecisset, se vero et fratrem Aristobulum conseruasset. Hisce ille rebus elatus inflatusque eos fallere pergebat, in quos inciderat: adeo vt, cum Cretam delatus esset, Iudaei, quocumque ibi nactus est, ei fidem habuerint, largiterque illi nummos suppeditarint, quibus fretus se in Melum traiecit. Atque illic ingenti pecunia auctus est, quod regio sanguine ortum crediderint, sperarintque fore, vt regnum paternum recuperaret, et de se bene meritis vicem rependeret. Romam itaque properabat, hospitibus suis eum deducentibus; ac Dicaearchiam appulso tam bene res ceciderunt, vt in similem fraudem istius loci homines impulerit. Immo et ei tanquam regi sese adiunxerunt, tam alii quam quot cum Herode hospitium vetus fuerat et amicitia. In causa erat hominum natura, libenter ea, quae de se praedicabat, accipiens, fidem iis conciliante forma: quippe qui facile iis persuaderet, quibus cum Alexandro familiaritas intercesserat, non alterum esse, sed ipsissimum illum; id quod aliis etiam iureitrando firmarunt. Adeo vt, fama de illo percrebrescente et ad Romam perlata, vniuersa Iudaeorum

τες ἐξήρισαν, τῷ παραδόξαν τῆς σωτηρίας θειάζοντες τὸ ἔργον, καὶ χάριμα ποιῶμενοι διὰ τὸ μητρῶον αὐτῶν γένος, ὁπότε χωρῶη κατὰ τοῦ σενωπῆ διφοροφούμενος· καὶ πᾶν τὸ βασίλειον περὶ αὐτὸν ἁῖμα ἦν ἀναλώμασι τῶν ἰδιοξένων, μεγάλας τε περιστάσεις ἐγίνοντο τῆς πληθύος, ἐπιβοήσεις τε εὐφημοί, καὶ ὅποσα εἰκὸς τοῖς ἔτω παρ' ἐλπίδα σωθῆσι συντυγχάνειν ἔδεν ὅ, τι ἔκ ἐπράσσετο.

β'. Καίσαρι δὲ ὡς ἀφίκητο ἀγγελία περὶ αὐτῆ, ἥπισται μὲν διὰ τὸ μὴ ἂν ῥαδίως ἀπατηθῆναι Ἡρώδην ἐν πράγμασιν ἐπὶ μέγα ἀνήκασιν αὐτῷ· διδὼς δὲ τῇ ἐλπίδι, Κέλαδον τῶν αὐτῆ τινα ἐξελευθέρων, ὠμιληκότα τοῖς μεираκίοις, πέμπει κελεύσας ἀγαγεῖν εἰς ὄψιν αὐτῷ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ ἀνῆγεν, ἔδεν τι βελτίον ἐπὶ τῇ κρίσει τῶν πολλῶν γενόμενος. ὃ μὲν Καίσαρ διηπάτητο. ἀλλ' ἦν μὲν ἐμφρεγής, ὃ μὲν ὥς ἀπατήσας τὰς σωφρόνας ἐκλογίζεσθαι δυναμένως. αὐτηγρία τε γὰρ ἐστρεάχωτο ὁ Ψευδαλέξανδρος, καὶ παρὰ τὸ ἐκείνῳ ῥοδαρὸν τῆ σώματος ὑπὸ τρυφῆς καὶ γυναιότητος συνερχόμενον, διὰ τὰ ἐναντία τῶδε ἐπὶ σκληρότερον ἐξεβέβηκει τὸ σῶμα. Θεασάμενος οὖν συμπνευσμὸν ἐπὶ ψευδολογία διδασκάλα καὶ μαθητῆ, καὶ λόγων τολμηρῶν συγκρότησιν, ἐξήταζε περὶ Ἀριστοβέλα τί καὶ γεγόνοι συνεκκλαπέντος αὐτῷ, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὃ παραγεγόνει μεταποικνόμενος τῆς ἀξίας, ἥς προσῆκε τυγχάνειν τὰς ἔτω γεγονότας. Φαμένους δὲ ἐπὶ νῆσῃ τῆς Κυπρίων καταλειλῆσθαι, κινδύνων ὑφοράσει τῶν κατὰ Θάλασσαν, εἰ περὶ αὐτὸν συσαίῃ τί δεινόν, μὴ παντελὲς ἐξαλείφωσιν τὸ Μαριάμμης γένος, ἀλλὰ περιὼν Ἀριστόβηλος μένοι τὰς ἐπιβεβηλευκότας. ταῦτα δι' ἁχυρίζομένης, καὶ συνεστῶτος αὐτῷ τῆ μηχανοποιῆ τῆς πράξεως, Καίσαρ καταμόνας ἀπολαβὼν τὸ μεираκιον, "ἀλλ' ἴλα σοι μισθός, εἶπε, προκίεσται τῆ μὴ καὶ πρὸς ἐμὲ ἀπάτη" "χρησασμένη τὸ μὴ ἀπολάμβενον τῆς σωτηρίας, φάθι δὴ μοι" "αὐτὴν τε ὥς ὦν τυγχάνεις, καὶ ὥς σε τοιάδε ἐξετόλμησε" "διανοῆσθαι. μᾶλλον γὰρ τὸ ἐπιβέβημα κακίας ἥς ἐγκνέ" "χείρηκας χρόνων ὥς γεγενῶς τυγχάνεις." καὶ δὴ, ἔτι γὰρ

illic agentium multitudo obuiam ei prodierit, Deo adscribentes, quod praeter omnium opinionem saluus et incolomis sit, inagnoque cum gaudio eum excipientes maxime propter maternum genus, quacunque per vias in curru sublimis incederet regio plane apparatu: quae res fiebat sumtibus eius hospitum. quin et magnus ad eum factus est populi concursus, faustisque omnibus ei acclamabatur, et nihil non actum fuerat, quod iis solet accidere, qui adeo praeter spem seruati sunt.

2. Cum autem haec de eo Caesari nunciata essent, fidem dicentibus non habebat, quod sciret Herodem haud facile potuisse decipi in re magna, quae ipsum propius attingebat: nonnihil tamen suspicans, Celadum vnum e suis libertis, cum adolescentibus familiariter olim versatum, mitti iubet, vt Alexandrum sibi in conspectum adduceret. id quod ille fecit, non maiori tamen quam vulgus ad eum discernendum erat perspicacia. Verum non ita deceptus est Caesar. nam erat quidem similitudo, non tamen tanta, vt eis imponeret, quibus paulo acrius erat iudicium. Iste enim falsus Alexander et labore asperitatem manibus obductam habuit, et pro mollitudine corporis, qua esse debuerat, vtpote delicatus et ingenuus, contra erat corpore scabriore et rigidiore. Postquam igitur animaduertit magistrum atque discipulum in eadem conspirare mendacia, inque eadem consentire loquendi libertate, quaerebat ex eo, quid factum sit Aristobulo, simul cum eo e custodia subrepto, et quam ob causam ille non venisset, vt ius tam praeclaris natalibus debitum reposceret. Cui ille respondit, in Cypro insula, periculorum in mari formidine, relictum esse, vt, si quid Alexandro humanitus accidisset, Mariamnes genus non funditus interiret, sed Aristobulus superstes exciperet insidiatores. Iuuenem hoc affirmantem, cum eo consentiente, qui commentum auctor erat, Caesar seducit, et ita dicit: "si mihi verum dicere voles, hoc tibi praemium erit, quod veniam et salutem assequuturus sis. age itaque, dic mihi quis tu sis, et quis tibi eiusmodi res audere persuaferit. ista enim, quae animo agitali et aggressus es, maioris sunt malitiae, quam pro aetate tua."

ἢ ἄλλως πρᾶσσειν, φράζει πρὸς τὸν Καίσαρα τὸ ἐπιβέ-
 λυμα, ὃν τε τρόπον, καὶ ἐφ' ᾧ τυγχάνοι συγκείμενον. καὶ
 ὁ Καίσαρ τὸν μὲν Ψευδαλέξανδρον, ὃ γὰρ ἐψεύσατο ὁμο-
 λογίαν τὴν πρὸς αὐτὸν, δραστήριον ὄρων ἀνταρξῆσαι τῷ σώ-
 ματι, ἐρέσσειν ἐν τοῖς ναύταις καταλέγει· τὸν δὲ ἀναπεί-
 σαντα κτείνει. καταδίη δὲ ἤκει Μηλίοις ὅποτα ἐτετελέ-
 κσαν εἰς τὸν Ψευδαλέξανδρον διακενῆς ἀναλωκέναι. καὶ
 τὰ μὲν περὶ τὸν Ψευδαλέξανδρον τολμηρῶς συντεθέντα οὕ-
 τως ἀκλεῶς εἶχεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Αρχέλαος πάλιν κατηγορηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Βιένναν.

Αρχέλαος δὲ τὴν ἐθναρχίαν παραλαβὼν, ἐπεὶ εἰς Ἰσθαί-
 αν ἀφικνεῖται, Ἰωάζαρον τὸν Βοηθᾶ ἀφελόμενος τὴν ἀρχι-
 ερωσύνην, ἐπικαλὼν συσάντι τοῖς σασιώταις, Ελεάζαρον τὸν
 ἐκείνῳ ἀποκαθίσταται ἀδελφόν. ἀνοικοδομεῖ δὲ καὶ τὸ ἐν Ἰε-
 ριχῶντι βασιλεῖον ἐκπρεπῶς, τῶν τε υδάτων ὅποσα Νεαράν
 τὴν κώμην ὠφελῇ ἐπὶρρέοντα, ἐξ ἡμισίας ἀπέτρεψεν, ἐπα-
 γωγὴν αὐτῷ ποιῶμενος τῷ πεδίῳ Φοίνιξιν ὑπ' αὐτῷ πεφυ-
 τευμένῳ. κώμην δὲ κτίσας Αρχελαΐδα ὄνομα αὐτῇ τίθεται·
 καὶ τῷ πατρὶς παράβασιν ποιησάμενος, Γλαφύραν μὲν τὴν
 Αρχελαΐας θυγατέρα, Αλεξάνδρην δὲ τῷ ἀδελφῷ γαμετὴν γε-
 νομένην, ἐξ ἧς καὶ τέκνα ἦν αὐτῇ, ἀπώμοτον δὲ Ἰσθαίοις γα-
 μεταὺς ἀδελφῶν ἄγουσθαι, γαμεῖ. διατρίβει δὲ ἐδ' ὁ Ελεά-
 ζαρος ἐν τῇ ἱερωσύνῃ, ἐπικατασταθέντος αὐτῷ ζῶντι Ἰησῦ,
 τῷ Σιὲ πατρός.

β'. Δεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἀρχῆς Αρχελαΐας, οἱ πρῶτοι τῶν
 ἀδελφῶν ἀνδρῶν ἐν τε Ἰσθαίοις καὶ Σαμαρείταις, μὴ φέρον-
 τες τὴν ὀμότητα αὐτῷ καὶ τυραννίδα, κατηγοροῦσιν αὐτῷ ἐπὶ
 Καίσαρος, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἔγνωσαν αὐτὸν παραβεβηκότα
 τὰς ἐντολάς αὐτῷ, ἵνα ἐπιεικῶς ἀνασφύηται πρὸς αὐτῆς. ὁ
 τοίνυν Καίσαρ ὡς ἤκουσεν, ὀργῇ φέρων, τὸν ἐπίτροπον Αρχε-
 λαΐας πῶν ἐν Ρώμῃ πραγμάτων, Αρχέλαος δὲ καὶ τότε ὄνομα

Tum ille, ut qui non posset aliud, totum commentum Caesari exponit, et quo pacto, et a quo fuerit compositum. Et Caesar Pseudalexandrum, nam fidem ei datam fallere noluit, ad remiges relegavit, quod corpore ad tolerandos labores validum videret; et eius fraudis auctorem interfecit. Caeterum Meliis abunde magna multa fuit pecuniarum amissio, quas in fictitium Alexandrum impenderant. Atque ita quidem coeptum Pseudalexandri teinerrarium turpis consequutus est exitus.

CAP. XIII.

Quomodo Archelaus iterum accusatus Viennam relegatus est.

Postquam autem Archelaus Ethnarcha factus in Iudaeam pervenit, Ioazarum Boëthi filium pontificatu priuavit, eum cum seditiosis coniurasse criminatus, idque munus Eleazaro eiusdem fratri tradidit. Refecit etiam Hierichuntium palatium magnifice; et dimidiam aquam, qua Neara vicus irrigabatur, ductu ei facto, in campum diuertit, quem palmetis totum conseuerat. Vicum etiam construxit, quem Archelaïdem nuncupavit: et contra leges patrias Glaphyram, Archelai regis filiam, Alexandri sui fratris quondam uxorem, ex quo ipsa liberos habebat, in matrimonium duxit, cum apud Iudaeos res detestanda sit fratribus habere uxorem. Nec Eleazarus quidem in pontificatu permansit, suscepto in ipsius viuentis locum Iosua Siae filio.

2. Anno autem decimo principatus Archelai, fratres ipsius cum primoribus Iudaeorum et Samaritanorum, eius crudelitatem et tyrannidem non ferentes, eum apud Caesarem accusant, maxime cum intellexissent contra Caesarem fecisse mandatum, quo iuebatur eos tractare leniter. Quamobrem Caesar, audita accusatione, cum iratus Archelai negotiorum quae Romae essent procuratorem, qui et ipse Archelaus vocabatur, accersuisset, non quidem

ἐν, μετακαλίσσας, γράφει μὲν Λεγεῶν ταπηνὸν ἡγεῖται, σὺ δὲ παραχερῆμα, Φησὶ, πλέων μὴδὲν εἰς ἀναβολὰς ἐπαυ-
 αγει αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὃς ἐκπλουῖ ἐκ τῆ ὀξέως ποιη-
 σάμενος, καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἰσδαίαν καταλαμβάνει τὸν Λε-
 χέλαον ἐν εὐωχίαις ὄντα μετὰ τῶν φίλων, τὴν τε διάνοισαν
 ἀποσημαίνει τὴν Καίσαρος, καὶ ὤρμησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐξο-
 δον. καὶ ὁ Καίσαρ ἀφικόμενος ἐπὶ τινῶν κατηγόρων ἀκροᾷ-
 ται καὶ αὐτῷ λέχωντος, καὶ ἐκείνου μὲν Φυγάδα ἐλαύνει, δὲ οἰκητῆριον αὐτῷ Βίενναν πόλιν τῆς Γαλατίας· τὰ δὲ χρέμα-
 τα ἀπηνέγκατο.

γ'. Πρῶτον δὲ ἢ κληθεὶς ἐπὶ Ῥώμης ἀνελθεῖν Λεχε-
 λαος, ὅναρ τοιόνδε ἐκδιηγῆται τοῖς φίλοις. "Θιασάμενος
 "ἀσάχυας δέκα τὸν ἀριθμὸν, πλέως πυρὸς τὴν ἰδίαν ἀκμὴν
 "ἀπειληφότας, δόξα ἦν αὐτῷ βιβρωσκομένους ὑπὸ βοῶν θου-
 "ερεῖν." καὶ περιγεγυρόμενος, φέρει γὰρ εἰς μέγα δόξα ἦν
 τὴν ὄψιν αὐτῷ, μεταστέλλεται τὰς μάντις, αἷς περὶ ὄνειρά-
 των ἦσαν αἱ ἀναστροφαί. σκιδναμένων δὲ ἐτέρων ἀφ' ἐτέρους,
 ἃ γὰρ εἰς ἓνα ἕκαστο πᾶσιν ἀφήγησις, Σίμων, ἀνὴρ γένος Εσ-
 σαῖος, ἀσφάλειαν αἰτησάμενος, "μεταβολὴν πραγμάτων
 "ἔλεγεν Λεγεῶν φέρειν τὴν ὄψιν ἕκ ἐπ' ἀγαθοῖς πράγμα-
 "σιν. βόας μὲν γὰρ κακοπαθείας τε ἀποσαφῆν, διὰ τὸ ἐρ-
 "γοῖς ἐπιταλαιπωρεῖν τὸ ζῶον, μεταβολὰς δὲ αὐτῶν πραγμά-
 "των, διὰ τὸ τὴν γῆν, πόνω τῷ ἐκείνων ἀρεμένην, ἐν ταύτῃ
 "μένειν ἢ δύνασθαι· τὰς δὲ ἀσάχυας δέκα ὄντας, τοσόνδε
 "ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζειν, περιόδῳ γὰρ ἐνὸς παραγίνεσθαι
 "θέρος. καὶ τὸν χρόνον ἐξήκειν Λεγεῶν τῆς ἡγεμονίας." καὶ
 ὁ μὲν ταύτῃ ἐξηγήσατο τὸν ὄνειρον. πέμπτη δὲ ἡμέρα μεθ'
 ὃ τὸ πρῶτον αὐτῷ ἢ ὅψις Λεγεῶν συνῆλθεν, ὁ ἀνακαλόμε-
 νος Λεχέλαος πεμπτός εἰς Ἰσδαίαν ὑπὸ Καίσαρος ἀφίκετο.

δ'. Παραπλήσια δὲ καὶ Γλαφύρα τῇ γυναικὶ αὐτῇ τυγ-
 χάνει, βασιλέως Λεγεῶν θυγατρὶ ᾄσῃ, ἣ, ὡς πρῶτον εἶ-
 πον, συνάκει, παρθένον λαβάν, Ἀλέξανδρος Ἡρώδῃ μὲν υἱός,
 Λεγεῶν δὲ ἀδελφός· ἐπεὶ δὲ συμβαίνει τὸν Ἀλέξανδρον
 ὑπὸ πατρός τελευτῆσαι, ἰόβα τῷ Λιβύῳ βασιλεὺς γαμῆται,

Archelao quidquam scribere dignatus est, sed tu, inquit, e vestigio conscensa naui, age eum adeas, et nulla interposita mora ipsum ad nos adducas. Atque ille prima navigatione transiissus in Iudaeam venit, et Archelaum cum amicis epulantemprehendit: cui cum voluntatem Caesaris exposuerat, ad maturandam protectionem perpulit. Vbi autem Romam venit, Caesar, postquam illum causam suam contra certos accusatores agentem audiuit, eum in exilium abegit, Viennam Galliarum vrbe in commorandi locum ei assignata; pecuniaque spoliavit.

3. Antequam autem euocatus Romam iret Archelaus, somnium huiusmodi suis amicis narrauit. "Visus est sibi "videre decem spicas, tritici plenas, iam perfectas, quas, "vt ipsi videbatur, boues depascerent." Experrectusque (putabat enim visionem magna sibi pertendere) coniectores accersit, qui in somniis versabantur. Cum autem alii ab aliis dissentirent, (nam vna eademque omnibus non erat interpretatio) Simon quidam Essaeus, postulata dicendi venia, dixit Archelao, "Visione illa significari rerum mutationem, idque in deterius. Boues enim aeruinam declarare, quippe laboriosum animal; itemque rerum mutationem, quoniam humus, quae ab eis coleretur, eodem in statu permanere non posset: spicas autem, cum decem essent, totidem annorum indices esse, quoniam vna aestate proveniat spica. itaque Archelao finem adesse imperii." Atque sic ille somnium enucleauit. Quinto autem die, postquam hoc somnium viderat Archelaus, alter ille Archelaus, qui eum euocabat, a Caesare in Iudaeam missus veniebat.

4. Simile quiddam et Glaphyrae eius vxori accidit, Archelai regis filiae, quam, vt iam ante diximus, virginem in vxorem duxerat Alexander Herodis filius, Archelai frater: postea vero, quam Alexander a patre fuerat interemptus, nupsit Iubae Libyae regi, cuius post deces-

μεταστάντος δὲ τῷ Λίβυος χρηεύσαν ἐν Καππαδοκίᾳ παρὰ
τῷ πατρὶ Ἀρχελαὸς ἄγεται, τὴν συνοικῆσαν αὐτῷ Μαριάμ-
μην ἐκβαλὼν. τοσούτῳ αὐτὸν τῆς Γλαφύρας ἀνέστρεψεν ἔως.
καὶ συνῆσα τῷ Ἀρχελαῷ, τοιόνδε ὄναρ θεᾶται. “ἐδόκει, τὸν
“Ἀλέξανδρον ἐπιστάτα θρασυμένη, χαίρειν καὶ περιβάλλειν
“προθύμως. τὸν δὲ κατὰμεμψὶν τε αὐτῆς ποιῶσαι, καὶ Φά-
“ναϊ· Γλαφύρα, συνηγορεῖς ἄρα λόγῳ, ὃς ἅπιστα ἔλεγεν εἶναι
“γυναιξίν, ἣ συνομολογήσασά μοι καὶ συγκατοικιθεῖσα
“παρθένος, παίδων ἡμῶν γεγονότων, λήθῃ παρεδίδως ἔρω-
“τας τῆς ἐμῆς, δευτέρων ἐπιθυμία γάμων. πληθώρα δέ σοι
“ἔδδ’ ἔτις ὕβρεως, ἀλλὰ καὶ τρίτον ἐτόλμησας στυγῆ πα-
“ρακτακλῖναι νυμφίον, ἀπρεπῶς καὶ ἀναρχύντως ἐπισισιῖ-
“σα οἴκῳ τῷ ἐμῷ, καὶ γάμῳ συντιθεμένη πρὸς Ἀρχελαόν,
“ἄνδρα μὲν σεαυτῆς, ἀδελφὸν δ’ ἡμέτερον. ἀλλ’ ἐκ ἔγωγος
“λήθῃ ποιήσομαι εὐνοίας τῆς σῆς, ἀπαλλάξω δέ σε παν-
“τός τῷ ὀνειδιῆντος, ἐμὴν ὥσπερ ἥς κατασκευασάμενος.”
ταῦτα διηγησαμένη πρὸς τὰς συλήθεις τῶν γυναικῶν, μετ’
ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ τὸν βίον.

ε’. Εγὼ δὲ ἐκ ἀλλότρια νομίσας αὐτὰ τῷδε τῷ λόγῳ
εἶναι, διὰ τὸ περὶ τῶν βασιλέων αὐτὸν συνεσηκέναι, καὶ ἄλ-
λως ἐπὶ παράδειγμά τι φέρειν, τῷ τε ἀμφὶ τὰς ψυχὰς ἀθα-
νασίας ἐμφερέστερ καὶ τῷ θεῷ προμηθεῖα τὰ ἀνθρώπινα πε-
ριεληφότος τῇ αὐτῇ, καλῶς ἔχειν ἐνόμισα εἰπεῖν. ὅτῳ δὲ
ἀπιστεῖται τὰ τοιαῦτα, γνώμης ὀνήμενος τῆς ἑαυτῇ κώλυμα ἐκ
ἀν γένοιτο τῷ ἐπ’ ἀρετὴν αὐτῷ προστιθεμένῳ. τῆς δὲ Ἀρχε-
λαῶς χάρις ὑποτελῆς προσνηθείσης τῇ Σύρων, πέμπεται
Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος, ἀνὴρ ὑπατικός, ἀποτιμησόμενος τὰ
ἐν Συρίᾳ, καὶ τὸν Ἀρχελαῶν ἀποδωσόμενος οἶκον.

sum, viduam domi patris in Cappadocia degentem, in matrimonium accepit Archelaus, repudiata vxore sua Mariamne. tantus erat eius amor in Glaphyram. Igitur cum Archelai coniux esset, vidit huiusmodi somnium: "Visa est cernere adstantem sibi Alexandrum, qua re gauisa cupidissime eum complexa est. At ille de ea questus est, "dixitque: Glaphyra, ergo tu vulgare verbum comprobas, "quo feminis fidendum non esse dicitur, quae mihi desponsa et nupta virgo, genitis ex me liberis, amores oblita meos, alii nupseris, neque hac contumelia contenta, cum tertio marito sponsa cubare ausa sis, cum dedecore et probro in domum meam iterum ingressa; Archelaoque viro tuo, fratri nostro, nupseris. Ego verae meae in te benevolentiae idcirco non obliuiscar, quin te omni infamia liberabo, meam facturum, ut prius fuisti." Haec cum apud mulieres socias suas narrasset, aliquot post diebus moritur.

5. Ego vero, ista ab hac narratione non aliena esse ratus, quod mihi sermo sit de ipsis regibus, praesertimque quod aliquid in exemplum afferant, et ad probandam animarum immortalitatem, Deique circa res humanas providentiam, commodum esse existimaui, ut illa memorarem. Cui vero haec videntur incredibilia, sua dum frui- tur opinione, illi rei non sit impedimento, quae ipsi datur pro incitamento ad virtutem. Caeterum ditione Archelai Syriae contributa, missus est a Caesare Quirinus, vir consularis, ut censum ageret bonorum in Syria, et Archelai domum addiceret.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΟΚΤΩΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν λβ'.

- α'. Ὁ Ἰσχυρὸς ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφθη τιμητὴς Συρίας καὶ Ἰουδαίας, καὶ ἀποδο-
νόμενος τὴν Ἀρχαίαν δόξαν, μεταπεσόντος τῆς Ἰουδαίας ἐν βασιλείᾳ εἰς
Ἰσχυρίαν· καὶ ὡς Κορνήλιος, ἐν τῇ ἱσχυρίᾳ τῆς γαλιλαίας, ἐπέμφθη ὑπαρχὸς Ἰου-
δαίας. καὶ ὡς Ἰσίδωρος ὁ Γαλιλαῖος καὶ τινες ἄλλοι ὑπείσαν τὸ πλῆθος μὴ ἀπο-
γραφῆσθαι τὰς δόξας, καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῶν ταῖς γνώμαις, μέχρι
Ἰουδαίους ὁ ἀρχιερεὺς ὑπέστη αὐτοὺς μάλλον ὑπακούειν Ῥωμαίοις, καὶ ἀποτιμή-
σασθαι τὰς δόξας.
- β'. Τίνες αἰρέσεις, καὶ ἔφησαι παρὰ Ἰουδαίους φιλοσοφίαι, καὶ τίνες οἱ νόμοι.
- γ'. Ὡς Ἡρώδης καὶ Φίλιππος οἱ τετράρχαι πύλαις ὑπέστησαν εἰς τὴν Καίσαρος.
- δ'. Ὡς Σαμαρείται, ὅτε νεκρὸν διαβρίψαντες εἰς τὸ ἱερὸν, τὸν λαὸν ἐκτὸς ἡμέρας
ἔμειναν.
- ε'. Ὡς Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ Ἡρώδου τελευτήσασα τὰ αὐτῆς κατέλιπεν ἱερά τῷ Καίσα-
ρος γαμήλιον.
- ς'. Ὡς Πόντιος Πιλάτος ἐξέλεγε κρούειν εἰσελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα προτομὰς Καίσα-
ρος, γυνὴ δὲ ὁ λαὸς ἱσχυρίσθη πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἐξέκομψεν αὐτὰς ἀπὸ Ἱερο-
σόλυμων εἰς Καισάρειαν.
- ζ'. Τὰ εὐμβάντα Ἰουδαίους ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸν τὸν καιρὸν, καὶ περὶ τῆς ἐν Σαμα-
ρείᾳ καταφθορᾶς τῶ πλῆθους, καὶ ὡς πολλὰς ἀπέλασε Πιλάτος.
- η'. Κατηγορίαν ὑπὸ Σαμαρείων Πιλάτου ἐπὶ Οὐδέλλῃ, καὶ ὡς Οὐδέλλιος ἠνάγκασεν
αὐτὸν ἀναβῆναι εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα, καὶ ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῶν πο-
πραγμάτων.
- θ'. Οὐδέλλῃ ἀνάβηται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὡς Τιβερίος Καίσαρ ἔγραψεν αὐτῇ,
Ἀρταβάνῃ μὲν τὸν Πάρθον πάλαι ἡμέρᾳ αὐτῇ πέμψαι, πρὸς Ἀρίστῳ δὲ πολε-
μεῖν.
- ι'. Τελευτὴ Φιλίππου, καὶ ὡς ὁ τετράρχης αὐτῷ ὑπαρχία ἐγένετο.
- ια'. Πόλεμος Ἡρώδου τῷ τετράρχῃ πρὸς Ἀρίστῳ τῶν Ἀράβων βασιλεῖα καὶ ἔγχε.
- ιβ'. Ἀπέστη Ἀγρίππῃ τῷ βασιλεῖ εἰς Ῥώμην πρὸς Τιβερίου Καίσαρα, καὶ ὡς κατη-
γορεύει ὑπὸ τῷ Ἰσίδωρ ἀπελευθέρῳ Ἰσίδω· καὶ ἐν τρίτῳ Ἰσίδω ὑπὸ Γαίῳ μετὰ
τὴν Τιβερίου τελευτὴν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Φιλίππου τετραρχίας.
- ιγ'. Ὡς Ἡρώδης τετράρχης ἀναβῆς εἰς Ῥώμην, κατηγορηθεὶς ὑπὸ Ἀγρίππῃ, ἐξωρί-
σθη· καὶ ὡς τὴν τετραρχίαν αὐτῷ ἰδρυέσθαι Γάιος Ἀγρίππῃ.
- ιδ'. Στάσεις τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, καὶ προσβία ἀφ' ἡμετέρων
πρὸς Γάιον.
- ιε'. Κατηγορίαν Ἰουδαίων ὑπὸ Ἀπίωνος καὶ τῶν συμπεσόντων ἐπὶ τῷ μὴ ἔχειν Καί-
σαρος ἀνδράντας.
- ισ'. Ὡς ἀγανακτήσας Γάιος πέμψαι Πατρώμιον Ἀγρίππῃ εἰς Συρίαν, ὅς ἐντολὰς συνα-
γὰς δυνάμει πολέμῳ εἰς Ἰουδαίαν, ἐὰν μὴ θέλῃσι δεῖξασθαι αὐτῷ τὸν ἀν-
δράντα.
- ιστ'. Τὰ εὐμβάντα ταῖς ἐν Βαβυλῶν Ἰουδαίαις, δι' Ἀσινῶν καὶ Ἀνιῶν τὰς ἀδελ-
φάς.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

DECIMVS OCTAVVS.

Continet hic liber tempus annorum XXXII.

1. *Quomodo Quirinus ad censendam Syriam et Iudaeam missus est a Caesare, et ad Archelai facultatis addicendas, Iudaea e regno in provinciam formam redacta: utque Coponius ad procurandam Iudaeam missus est. Et quomodo Iudas Galilaeus et alii nonnulli populo persuaserunt, ut bonorum censum impeditrens, multique in eorum sententiam incernerent, donec Iozabae pontifex eis adduxit ad obediendam Romanis praestandam, et ad censum facultatum admittendam.*
2. *Quaenam sectae, et quot apud Iulianos philosophandi genera, et quae instituta.*
3. *Quomodo Herodes et Philippus tetrarchae urbes in honorem Caesaris adificaverunt.*
4. *Quomodo Samaritae, mortuorum ossa passim per templum dispergendo, populum septem dies polluerunt.*
5. *Quomodo Salome Herodis soror bona sua, cum moretetur, Iuliae Caesaris uxori reliquit.*
6. *Quomodo Pontius Pilatus secum statuit Caesaris effigies in Hierosolymam inferre; populusque, ea re cognita, a seditione in eum movenda non desistit, donec imagines Hierosolymis Caesarem relatas essent.*
7. *Quaenam Iudaeis Romae degentibus sub id tempus acciderint, et de populo corruptela depravato apud Samariam, utque Pilatus complures interemit.*
8. *Pilatus a Samaritis accusatur apud Vitellium, utque Vitellius eum Romanam ad Caesarem proficisci compulso, ut factorum rationem redderet.*
9. *Vitellii professio Hierosolyma, et quomodo ei scripsit Tiberius Caesar, ut Arsabano Partio persuaderet obsides ei mittere, bellumque contra Arsam suscipere.*
10. *Philippi obitus, et quomodo tetrarchia eius facta erat provincia.*
11. *Herodes tetrarcha bellum movet contra Arsam, et praelio superatur.*
12. *Agrippa rex Romam mari proficiscitur ad Tiberium Caesarem, utque a libero suo accusatus in vincula conicitur: et quo pacto post Tiberii excessum a Caio solutus est, et rex factus est Philippi tetrarchiae.*
13. *Quomodo Herodes tetrarcha Romam profectus et ab Agrippa accusatus in exilium missus erat; utque Caius tetrarchiam eius dedit Agrippae.*
14. *Iudaeorum et Graecorum apud Alexandriam seditio, et legatio utrumque ad Caium.*
15. *Iudaei ad Apionem caeterisque cum illo legatis accusantur, quod Caesaris statum non haberent.*
16. *Ut Caius iratus in Syriae praefecturam mittit Petronium, cum mandatis, ut exercitu coacto bellum inferret Iudaeis, nisi vellent ipsius statum recipere.*
17. *Quaenam Iudaeis apud Babylonem acciderunt, ex factis Asinaci et Antiochi fratrum.*

ΚΕΦ. α'.

Ὡς Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφθη τιμητῆς Συρίας καὶ Ἰδαίας, καὶ ὡς Κωπώνιος ἐπέμφθη ἑπαρχος Ἰδαίας. περὶ Ἰδᾶ τῇ Γαλιλαίᾳ, καὶ περὶ αἰρέσεως παρὰ Ἰδαίοις.

ΚΥΡΗΝΙΟΣ δὲ, τῶν εἰς τὴν Βαλὴν συναγομένων ἀνὴρ, τὰς τε ἄλλας ἀρχὰς ἐπιτετελεκώς, καὶ διὰ πασῶν ἀδεύσας ὑπατος γενέσθαι, τὰ τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας, σὺν ὀλίγοις ἐπὶ Συρίας παρῆν, ὑπὸ Καίσαρος δικαιοδότης τῷ ἔθνει ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητῆς τῶν ὑσιῶν γενησόμενος. Κωπώνιος τε αὐτῷ συγκαταπέμπεται, τάγματος τῶν ἱππέων, ἡγησόμενος Ἰδαίων τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἐξουσία. παρῆν δὲ καὶ Κυρήνιος εἰς τὴν Ἰδαίαν προδθήκην τῆς Συρίας γενομένην, ἀποτιμησόμενός τε αὐτῶν τὰς ὑσίας, καὶ ἀποδωσόμενος τὰ Ἀρχελαῶν χρήματα. οἱ δὲ, καίπερ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν δεινῷ φέροντες τὴν ἐπὶ ταῖς ἀπογραφαῖς ἀκρόασιν, ὑποκατέβησαν τῷ εἰς πλεόν ἐναντιῶσθαι, πείσαντος αὐτὰς τῷ ἀρχιερέως Ἰωάζαρου. Βοηθῶ δὲ ὅτος υἱὸς ἦν. καὶ οἱ μὲν, ἡττηθέντες τῷ Ἰωάζαρου τῶν λόγων, ἀπετίμων χρήματα, μηδὲν ἐνδοιάσαντες. Ἰδᾶς δὲ Γαυλανίτης ἀνὴρ, ἐκ πόλεως ὄνομα Γάμαλα, Σάδδακον Φαρισαῖον προσλαμβάνόμενος, ἠπείγετο ἐπὶ ἀποσάσει, τὴν τε ἀποτίμησιν ἔδεν ἄλλο ἢ ἀντικρυς δαλείαν ἐπιφέρειν λέγοντες, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐπ' ἀντιλήψει παρακαλῶντες τὸ ἔθνος. ὡς παρέχον μὲν κατορθῶν εἰς τὸ εὐδαμον ἀνακειμένης τῆς κτήσεως, ἀσφάλισιν δὲ τῷ ταύτης περιόντος ἀγαθῷ, τιμὴν καὶ κλέος ποιήσεσθαι τῷ μεγαλόφρονος, καὶ τὸ θεῖον ἐκ ἄλλως ἢ ἐπὶ συμπτράξει. τῶν βαλευματῶν εἰς τὸ κατορθῶν συμπεροθυμεῖσθαι, μᾶλλον ἢ μεγάλων ἐργάται τῇ διανοίᾳ καθιστάμενοι, μὴ ἐξαφίονται πόνος τῷ ἐπ' αὐτοῖς. καί, ἡδονῇ γὰρ τὴν ἀκρόασιν ὧν λέγοιεν ἐδέχοντο οἱ ἄνθρωποι, πρῶκοπτεν ἐπὶ μέγα ἢ ἐπιβολὴ τῷ τολμήματος. κακὸν δὲ ἐκ ἔστιν, ὃ μὴ φεύγος ἐκ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν, καὶ περαιτέ-

CAP. I.

Quomodo Quirinius ad censendam Syriam et Iudasam missus est a Caesare, et Coponius ad procurandam Iudaeam. item de Iuda Galilaeo, et de Sectis apud Iudaeos.

INTEREA Quirinius, vnus e Senatoribus Romanis, vir omnibus magistratibus iam perfunctus, et qui per omnes honorum gradus ad consulatum vsque prouectus fuerat, aliis etiam dignitatum insignibus conspicuus, cum paucis militibus in Syriam peruenit, missus a Caesare, tum vt ius redderet populo, tum vt census facultatum ageret. Mittitur etiam cum eo Coponius, vir ordinis equestris, qui summa cum potestate Iudaeis praeesset. Quin et in Iudaeam Syriae additam venit Quirinius, vt eorum bona censeret et Archelai pecuniam addiceret. Iudaei vero, quamuis in principio vel nomen descriptionis aegre audire voluerant, paulatim tamen eo venerunt, vt huic rei non aduersarentur, idque suasu pontificis Ioazari, qui Boëthi filius erat. Atque illi quidem, Ioazari rationibus assentientes, sine controuersia bonorum censum agi permiserunt: Iudas vero Gaulanites, ortus ex oppido Gamalis, Sadduco Phariseo sibi adiuncto, populum ad defectionem concitabat, ambo dicentes censum cum nihil minus secum asferre, quam manifestam seruitutem, et vniuersam gentem ad libertatem vindicandam cohortantes: quasi ipsis darent rem quidem bene agere et facultates suas in tuto reponere, boni vero hisce maioris securitatem habere, gloriae scilicet et laudis ex animi magnitudine comparandae; Deumque non alia ratione prompte eos adiuturum esse, quam si consultis suis strenue operam navarent, praesertim si, magnis rebus in animo agitatis, iis exsequendis nulli parcant labori. Atque ita (nam summa cum auiditate ea, quae dicerent, accipiebant homines) in maius prouehabatur temerarium, quod ausi sunt, incoeptum: nihilque fuit malorum, quo non, ex viris istis profecto,

ρω τῷ εἰπεῖν, ἀνεπλήσθη τὸ ἔθνος· πολέμων τε ἐπαγωγαῖς ἔχουσιν οἷον τε ἐκ ἁπαυσει τὴν βίαν ἔχειν, καὶ ἀποστέλσει Φίλων, οἱ καὶ ἐπελαφρύνοισιν τὸν πόνον, ληστῶν δὲ μεγάλων ἐπιθέσει καὶ διαφθοραῖς ἀνδρῶν τῶν πρώτων, δόξα μὲν τῷ ὀρθομένῳ τῶν κοινῶν, ἔργῳ δὲ οἰκείων κερδῶν ἐλπίσιν. ἐξ ὧν σάσεις τε ἐφύσαν, δι' αὐτὰς καὶ Φόνος πολιτικός· ὁ μὲν ἐμφυλίοις σφαγαῖς, μανία τῶν ἀνθρώπων εἰς τε ἀλλήλους καὶ αὐτὰς χρωμένων ἐπιθυμία τοῦ μὴ λείπεισθαι τῶν ἀντικαθεστηκότων, ὁ δὲ τῶν παλεμίων· λιμός τε εἰς ὑσάτην ἀνακείμενος ἀναγκυρτίαν, καὶ πόλεων ἀλώσεις, καὶ κατασκαφαί, μέχρι δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἐνέμακτο περὶ τῶν πολιμίων ἥδε ἡ σάσις. ἔτιωσ ἄρα ἡ τῶν πατρῶν κίνησις καὶ μεταβολὴ μεγάλας ἔχει ροπὰς τοῦ ἀπολυμένου τοῖς συνελθῶσιν. εἴ γε καὶ Ἰσίδας καὶ Σαδδουκαίος, τετάρτην Φιλοσοφίαν ἐπέσκατον ἡμῖν ἐγείραντες, καὶ ταύτης ἐραστῶν εὐπορηθέντες, πρὸς τε τὸ παρὸν θορύβῳ τὴν πολιτείαν ἐνέπλησαν, καὶ τῶν αὐτῶν κακῶν κατεληφότων ῥίζας ἐφυτεύσαντο τῷ αἰσυνήθει πρότερον Φιλοσοφίας τοιαύτης. περὶ ἧς ὀλίγα βούλομαι διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπὶ καὶ τῷ κατ' αὐτῶν σπένδοντι τοῖς νεωτέροις ὁ Φθόρος τοῖς πράγμασι συνετετεύχει.

β'. Ἰσδαίοις Φιλοσοφίαι τρεῖς ἦσαν ἐκ τῷ πᾶντι ἀρχαῖαι τῶν πατρῶν, ἡ τε τῶν Εὐσηνῶν, καὶ ἡ τῶν Σαδδουκαίων· τρεῖς δὲ ἐφιλοσοφούν οἱ Φαρισαῖοι λεγόμενοι. καὶ τυγχάνει μὲντοι περὶ αὐτῶν ἡμῖν εἰρημέναι ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τοῦ Ἰσδαϊκοῦ πολέμου· μνησθήσομαι δὲ ὁμῶς καὶ νῦν αὐτῶν ἐκ' ὀλίγων.

γ'. Οἱ τε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίκαιαν ἐξουτελίζουσιν, ἔδδεν εἰς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες· ὧν τε ὁ λόγος κείνας παρέδωκεν ἀγαθῶν, ἔπονται τῇ ἡγεμονίᾳ, περιμάχητον ἡγόμενοι τὴν φυλακὴν ὧν προαγορεύειν ἠθέλησε. τιμῆς γε τοῖς ἡλικίας προήκασιν παραχωρεῖσιν, ἔδδεν ἐπ' ἀντιλέξει τῶν εἰσηγηθέντων ταῦτα θράσει ἐπαμρόμενοι. πρᾶσσεσθαι τε εἰμαρμένη τὰ πάντα ἀξιοῦντες, ἔδδεν τοῦ ἀνδραπήναι τὸ βελά-

repleta erat gens, etiam supra quam dici potest: alioque post aliud bello extorto fieri non potuit, quin vi perpetua affigerentur, et amissione amicorum, qui aerumnas leviores facerent; accedente, quod frequens erat latronum grassatio, magnaue primariorum virorum occisio, praetextu quidem communis libertatis propugnandae, reuera autem lucri priuati spe. vnde coortae sunt seditiones; et ex his caedes publicae, partim quidem popularium edita strage, (dum in se inuicem furerent homines eo animo, vt nemo ex parte aduersa relictus esset) partim vero hostium: deinde sequuta est fames, quae omnem ad facinus quodcunque verecundiam sustulit, vrbium expugnationes, et excidia, vsquedum etiam templum ex ista seditione igne hostili deslagraret. Tantum rerum nouarum molitio et institutorum patriorum mutatio valuit ad eos, qui in idem conuenerant, perdendos. Siquidem Iudas et Sadducus, qui quantum philosophandi genus nobis inuexerant et plurimos habuerant sectatores eius studiosos, non in praesens tantum vniuersam seditione rempublicam perturbarunt, sed et mala futura, quae tum radices egerant, seuerunt irrigaruntque eiusmodi philosophia, cui non antea homines assueuerant. De qua paucis volo disserere, eo-que magis quod iuniores istis institutis dediti rebus nostris exitium attulerint.

2. Habebant Iudaei a priscis etiam temporibus tres patriae philosophiae sectas, vnam quidem Essenorum, alteram vero Sadducaeorum, tertiam autem, quam profitebantur Pharisei nomine. Et quanquam de his egimus in secundo libro Iudaici belli, nunc tamen eas sigillatim attingere non grauabimur.

3. Pharisei enim tepuiter viuunt, nihil deliciis tribuentes: et quae ratio iudicauit bona ac tradidit, eorum regulam sequuntur, tuenda omni modo censentes quae ab illa praescripta sunt. exhibent et honorem aetate proquectionibus, non id sibi fumentes arrogantiae, vt contradicant eis rebus, quas illi induxere. Cumque dicant, fato omnia fieri, voluntatem hominis non priuant impetu a seipsa

μενον τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὁρμῆς ἀφαιροῦνται· δοκῆσαν τῷ Θεῷ
κρεῖσσιν γενέσθαι, καὶ τῷ ἐκείνης βαλευτηρίῳ καὶ τῶν ἀνδρῶ-
πων τῷ θελήσαντι προχωρεῖν μετὰ ἀρετῆς ἢ κακίας. ἀθά-
νατόν τε ἰχὺν ταῖς ψυχαῖς πίσις αὐτοῖς εἶναι, καὶ ὑπὸ χρο-
νός· δικαιοσύνης τε καὶ τιμᾶς, οἷς ἀρετῆς ἢ κακίας ἐπιτήδευ-
σις ἐν τῷ βίῳ γέγονε· καὶ ταῖς μὲν εἰργμὸν αἰδίων προσί-
δεσθαι, ταῖς δὲ ραῖσάνην τῷ ἀναβιβῆν. καὶ δι' αὐτὰ τοῖς τε
δήμοις πιθανότατοι τυγχάνουσι, καὶ ὅποσα θεῖα εὐχῶν τε
καὶ ἱερῶν ποιήσεως ἐξηγήσει τῇ ἐκείνων τυγχάνουσι πρᾶσ-
σόμενα· εἰς τοσούτῃ ἀρετῆς αὐτοῖς αἱ πόλεις ἑμαρτύρησαν
ἐπιτηδεύσει τῷ ἐπὶ πᾶσιν κρείσσονος, ἐν τε τῇ διαίτῃ τῷ
βίῳ καὶ λόγοις.

δ'. Σαδδουκαίοις δὲ τὰς ψυχὰς ὁ λόγος συναφανίζει
τοῖς σώμασι. Φυλακῆς δὲ ἑδαμῶν τινῶν μεταποιήσις αὐ-
τοῖς ἢ τῶν νόμων. πρὸς γὰρ τῆς διδασκαλίας σοφίας, ἣν
μετίασιν, ἀμφιλογεῖν ἀρετὴν ἀριθμῶσιν· εἰς ὀλίγας τε ἄν-
δρας ἕτος ὁ λόγος ἀφίκετο, τῆς μέντοι πρῶτης τοῖς ἀξιώ-
μασι. πρᾶσσεται τε ἀπ' αὐτῶν ἑδὲν ὡς εἰπεῖν· ὅποτε γὰρ
ἐπ' ἀρχὰς παρέλθοιεν, ἀκχεῖώς μὲν καὶ κατ' ἀνάγκας,
προχωρεῖσι δ' οὖν οἷς ὁ Φαρισαῖος λέγει, διὰ τὸ μὴ ἄλλως
ἀνεκτὴς γενέσθαι τοῖς πλήθεσιν.

ε'. Εὐσηνοῖς δὲ ἐπὶ μὲν Θεῷ καταλιπεῖν Φιλεῖ τὰ πάν-
τα ὁ λόγος. ἀθανατίζουσι δὲ τὰς ψυχὰς, περιμάχῃτοι ἡγέ-
μενοι τῷ δικαίῳ τὴν πρόσδοτον· εἰς δὲ τὸ ἱερὸν ἀκαθήματα τε
τέλλοντες, θυσίας ἔκ ἐπιτελῶσι διαφορότητι ἀγνείων, ἃς νο-
μαῖζοιεν, καὶ δι' αὐτὸ εἰργόμενοι τῷ κοινῷ τεμενίσματος, ἐφ'
αὐτῶν τὰς θυσίας ἐπιτελῶσι. βέλτιστοι δὲ ἄλλως ἄνδρες
τὸν τρόπον, καὶ τὸ πᾶν πονεῖν ἐπὶ γεωργία τετραμμένοι.
ἄξιον δὲ αὐτῶν θαυμάσαι παρὰ πάντας τῆς ἀρετῆς μετα-
ποιήμενος τὸ δίκαιον, μηδαμῶς ὑπάρξαν Ἑλλήνων ἢ βαρ-
βάρων τισιν, ἀλλὰ μὴδ' εἰς ὀλίγον, ἐκείνοις δ' ἐκ παλαιῶ
συνελθόν, ἐν τῷ ἐπιτηδεύεσθαι μὴ κεκωλυῖσθαι τὰ χρήματα
κοινὰ αὐταῖς εἶναι, ἀπολαύοι δὲ ἑδὲν ὁ πλάσιος τῶν οἰκείων
μεζύνως, ἢ ὁ μηδὲν κερταμένος· καὶ τὰδε πρᾶσσαν

pendente: quippe sic Deo placitum esse, ut certo tempore mitterentur in vnum fati decretum et ratio humana, si quis vellet accedere aut cum vitio aut cum virtute. Credunt etiam animis vim esse immortalem, ac sub terra vel praemiis vel poenis eos affici, qui in hac vita virtuti se aut vitiis addixerint; et hos quidem sempiterno carcere clausos teneri, illis vero facultatem esse in vitam redeundi. et propter haec placita tantae apud populum sunt auctoritatis, ut quaecunque ad religionem pertineant, supplicationes et sacrificia, ista ex eorum interpretatione fiant. amplum adeo virtutis testimonium eis dederunt ciuitates, quod iis, quae optima essent, studuerint, tam in vita quam oratione.

4. Sadducaeorum vero doctrina facit, ut animae cum corporibus intereant. Nec illi quicquam aliud praeter legem sibi seruandum vendicant. nam contra magistros quidem eius, quam sequuntur, sapientiae disputare, praeclarum ducunt: eorumque opinioni suffragantur pauci, sed dignitate priui. atque ab illis nihil fere agitur: nam si quando magistratus gerunt, inuiti et necessitate coacti, Pharisaeorum opinioni assentiuntur, quod eos alioquin non ferret populus.

5. Esseni autem omnia Dei in manu relinquenda esse censent. Animas immortales faciunt; fructusque iustitiae magnopere expetendos ducunt. In templum autem donaria dum mittunt, ibi sacra non faciunt, propterea quod lastrationes habeant sanctiores: has de causa communi delubro arcentur, et sacra sua seorsum faciunt. Caeterum homines sunt optime morati, et agriculturae prorsus addicti. Conuenit autem illos mirari, supra omnes, qui virtutis laudem sibi tribui volunt, propter iustitiam, (minime quidem inter Graecos Barbarosque cultam, ab illis tamen non ad breue tempus, sed a multis retro annis usurpata) qua modis omnibus agebant, ne quid eos impediret, quo minus habeant bona inter se communia, ita ut diues suis bonis non magis fruatur, quam qui nihil possidet:

ἄνδρες ὑπὲρ τετρακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. καὶ ἔτε γα-
 μετας εἰσάγονται, ἔτε δ' ἄλων ἐπιτηδεύουσι κηΐσιν, τὸ μὲν εἰς
 ἀδικίαν φέρειν ὑπειληφότες, τὸ δὲ τάσεως ἐνδιδόναι ποιήσιν·
 αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν ζῶντες διακονία τῇ ἐκ' ἀλλήλων ἐπι-
 χεῶνται. ἀποδέκτας δὲ τῶν προσόδων χειροτονῶσι καὶ ὁπό-
 σα ἡ γῆ φέροι, ἄνδρας ἀγαθὰς ἰσρεῖς τε διὰ ποιήσιν σίτη
 τε καὶ βρωμάτων. ζῶσι δὲ ἄρ' ἐν παρελλαγμένως, ἀλλ' ὅτε
 μάλιστα ἐμφέροντες Δακῶν τοῖς Πολισαῖς λεγομένοις.

ζ'. Τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν Φιλοσοφῶν ὁ Γαλιλαῖος Ἰδίας
 ἡγεμὼν κατέστη, τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμῃ τῶν Φαρισαίων
 ὁμολογῶσι, δυσκίνητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔως ἐστὶν αὐτοῖς.
 μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν Θεὸν ὑπειληφότες. θανά-
 των τε ἰδέας ὑπομένειν παρελλαγμένας ἐν ὀλίγῳ τίθενται,
 καὶ συγγενῶν τιμωρίας καὶ φίλων, ὑπὲρ τῆ μηδένα ἄνθρω-
 πον προσαγορεύειν δεσπότην. ἑωρακόσι δὲ τοῖς πολλοῖς τὸ
 ἀμετάλλακτον αὐτῶν τῆς ὑπὸ τοιαύτοις ὑποστάσεως, περαι-
 τέρω διελθεῖν παρέλκον. ἡ γὰρ δέδοικα, μὴ εἰς ἀπίστιν
 ὑποληφθῇ τι τῶν λεγομένων ἐκ' αὐτοῖς, τῶναντίον δὲ μὴ
 ἐλαττώσας τῆ ἐκείνων καταφρονήματος, δεχομένη τὴν τα-
 λαιπωρίαν τῆς ἀληθείας, ὁ λόγος ἀφηγῆται. ἀποία τε τῇ
 ἐντεῦθεν ἤρξατο νοσεῖν τὸ ἔθνος, Γεσσῖς Φλώρε, ὃς ἡγεμὼν
 ἦν, τῇ ἐξουσίᾳ τῆ ὑβρίζειν ἀπονοήσαντος αὐτὸς ἀποσῆναι Ρω-
 μαίων. καὶ Φιλοσοφεῖται μὲν Ἰσδαίοις τοσάδε.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ηρώδης καὶ Φίλιππος πόλεις ἔκτισαν εἰς τὴν Καίσα-
 ρος. περὶ ἰσρεῶν καὶ ἡγεμῶνων διαδοχῆς· α', τε συνέ-
 βη Φρακτὴ καὶ τοῖς Παρθυσαῖς.

ΚΤέρηνιος δὲ τὰ Λαρχελαῖα χεῖματα ἀποδόμενος ἦδη, καὶ
 τῶν ἀποτιμήσεων πέρας ἔχουσιν, αὐ' ἐγένοντο τριακοσῶν καὶ
 ἐβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν Αντωνίαν ἐν Λατίῳ ἦνται ὑπὸ Καίσα-
 ρος, Ἰωάζαρον τὸν ἀρχιερέα καταστασιασθέντα ὑπὸ τῆς πλη-
 θύος ἀφελόμενος τὸ ἀξίωμα τῆς τιμῆς. Λαναισι τῶν Σιδωνίων.

suntque super quatuor hominum millia, qui hæc faciunt. et neque uxores ducunt, neque seruos habere student, quod hoc iniquum, illud iurgiosum arbitrantur; sed separati viuunt, et alii aliis ministrant. Quæsttores etiam suorum prouentuum et terræ frugum creant viros bonos sacerdotes, qui frumentum parant et edulia. Viuunt omnes vno eodemque modo, et quammaxime referunt Dacas, qui Polistæ appellantur.

6. Præter has tres sectas, Indas ille Galilæus quartam introduxit, hominum, qui cæteroquin cum Pharisæis sentiunt, sed libertatem sic amant, vt eam mordicus tueantur, Deum vnum pro rectore et domino habentes. Varias etiam mortes subeundas, cognatorumque supplicia et amicorum nihili faciunt, dummodo hominum neminem dominum appellent. Cum autem ista multis perspecta fuerint, de firma illorum in eiusmodi rebus animi præsentia quidquam amplius dicere omisi. Non enim veritus sum, ne mea de illis verba fidem non inueniant; sed e contra ne minus quam debuit tam insignem patientiam et doloris contemptum assequatur oratio. Hinc et ista ex amentia ægrotare coepit gens, Gessio Floro præside, dum potestate sua abutitur, eos ex desperatione ad defectionem a Romanis. Atque ita philosophatum est a Iudæis.

CAP. II

Quomodo Herodes et Philippus verbes ædificauerunt in honorem Caesaris. De pontificum et præsidum successionibus: et quænam Phroati et Parthis occiderunt.

Q Virinius postquam Archelai pecuniam addixit et censui finem imposuit, qui factus est anno trigésimo septimo post Caesaris Actiacam victoriam Antonii, Ioazarum, cui cum plebe contentio fuerat, dignitate atque honore abdicauit, eiusque muneri Ananum Sethi filium præse-

ἀρχιερέα. Ηρώδης δὲ καὶ Φίλιππος τετραρχίαν ἐκάτερος τὴν ἐαυτοῦ παρεληφότες καθίσαντο. καὶ Ηρώδης, Σεπφωρίν τειχίσας, πρόσχημα τῇ Γαλιλαίᾳ παντός, ἤγεν αὐτὴν αὐτοκρατορίδα· Βηθαραμὼθ δὲ, πόλις ἦν καὶ αὕτη, τέσσα περιλαβὼν, Ἰκλιάδα ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀγορεύει τῆς γυναίκος. Φίλιππος δὲ Πανσάδα, τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τῇ Ἰορδάνῃ κατασκευάσας, ἐνομάζει Καισάρειαν· κώμην δὲ Βηθσαϊδάν, πρὸς λίμνην δὲ τῇ Γεννησαρίτιδι, πόλεως παραρχῶν ἀξιώμα, πλήθει τε οἰκησάντων καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει, Ἰκλία θυγατρὶ τῇ Καισάρος ὁμώνυμον ἐκάλεσεν.

β'. Κωπωνίς δὲ τὴν Ἰκλαίαν διέποντος, ὃν ἔφην Κυρηνίῳ συνέκπεμψέναι, ταῦτα πράσσεται· τῶν ἀζύμων τῆς ἐορτῆς ἀγομένης, ἣν Πάσχα καλεῖμεν, ἐκ μέσης νυκτὸς ἐν ἔθῳ τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἀνοιγνύναι τὰ ἱερὰ τῆς πυλῶνας, καὶ τότε ἐν ἐπεί το πρῶτον γίνεται ἡ ἀνοιξις αὐτῶν, ἄνδρες Σαμαρεῖται κερῦφα εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθόντες διαρρήξιν ἀνδραπείων ὅσων ἐν ταῖς σοαῖς ποιῶνται· δι' ὃ καὶ πάντας τὰ ἱερὰ εἰρξάντο, μὴ πρότερον ἐπὶ τοιαύταις νομίζοντες, τὰ τε ἄλλα διὰ Φυλακῆς μείζονος ἦγον τὸ ἱερόν· καὶ Κωπωνίος μετ' οὐ πολὺ εἰς Ρώμην ἐπαναχωρεῖ, διάδοχος δὲ αὐτῷ τῆς ἀρχῆς παραγίνεται· Μάρκος Ἀμβιοῦιος, ἐφ' οὗ καὶ Σαλώμη τῇ βασιλέως Ηρώδης ἀδελφῇ μεταστᾷσα Ἰκλία Ἰάμνιαν τε καταλείπει, καὶ τὴν τοπαρχίαν πᾶσαν, τὴν τε ἐν τῷ πεδῷ Φασαήλιδα καὶ Ἀρχελαΐδα, ἐνθα Φοινίκων πλείστη φύτευσις, καὶ καρπὸς αὐτῶν ἄριστος. διαδέχεται δὲ καὶ τοῦτον Ἀννίος Ροῦφος, ἐφ' οὗ δὴ καὶ τελευτᾷ Καῖσαρ, δεύτερος μὲν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ γενόμενος, ἑπτὰ δὲ καὶ πενήτηκοντα τῆς ἀρχῆς ἔτη, πρὸς οἷς μῆνες ἕξ, ἡμέραιν δυοῖν πλείονες· τοῦτο δὲ αὐτῷ τοῦ χρόνου τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη συνῆρξεν Ἀντώνιος· βιώσας ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐβδομήκοντα. διαδέχεται δὲ τῷ Καίσαρι τὴν ἡγεμονίαν Τιβέριος Νέρων, τῆς γυναίκος αὐτῇ Ἰκλίας υἱὸς ὢν. τρίτος οὗτος ἦδη αὐτοκράτωρ, καὶ πεμπτὸς ὑπ' αὐτῇ πατρὶν Ἰκλαίῳ ἐπαρχος, διάδοχος Ἀννίῳ Ροῦφῳ, Οὐάλέριος Γράτος· ὃς παύσας ἱερᾶσθαι Ἀνάγον, Ἰσμάηλὸν ἀρχιερέα ἀποφαίνει, τὸν τοῦ

cit. Herodes vero et Philippus in suae uterque Tetrarchiae possessionem inuaserunt. et Herodes Sepphorim inuinit, et eam totius Galilaeae ornamentum fecit et urbem principem: item cum Betharamphtha (ipsa enim urbs erat) moenibus cinxisset, Iuliadem ab vxore imperatoris eam appellauit. Philippus quoque Paneadem apud Iordanis fontes positam construxit, eique Caesareae nomen fecit: vicum etiam Bethsaidam, lacui Gennesaritico adsitum, cum ad dignitatem urbis perduxisset, multisque habitatoribus et caetera opulentia auxisset, nomen ei dedit ab Iulia Caesaris filia.

2. Caeterum Coponio, quem cum Quirino missum diximus, Iudaeam administrante, huiusmodi quiddam accidit. In Azymorum festo, quod Pascha vocamus, sacerdotibus moris erat, post mediam noctem aperire templi ianuas. tunc igitur, quamprimum apertae sunt, Samaritani quidam clam Hierosolyma ingressi, ossa humana disiliunt per porticus et per totum templum: ideoque eos omnes, praeter suam in eiusmodi festiuitate consuetudinem, a templo arcebant, caeteroquin et solito maiorem fano custodiam adhibuerunt. Non multo autem post Coponius Romam reuertitur, eique successit in praetura M. Ambuius; sub quo etiam Salome Herodis regis soror, vita decedens, Iuliae reliquit Iamnam omnemque toparchiam, et Phasaëlidem in planitie et Archelaïdem, ubi magna palmarum copia, quarum fructus erat praestantissimus. Huic successit Annius Rufus, quo praetore mortuus est Caesar Augustus, secundus Romanorum imperator, cum septem et quinquaginta annis imperasset, praetereaque sex mensibus et duobus diebus, (quo tempore per quatuordecim annos ei in imperio socius erat Antonius) vixissetque annos septem et septuaginta. Caesari autem in imperium successit Tiberius Nero, vxoris eius Iuliae filius. Hic tertius Romanorum imperator, et ab eo post Annum Rufum praetor in Iudaeam missus est Valerius Gratus: qui Ananum pontificatu priuauit, et eum Ismaëli

Φαβί. καὶ τοῦτον δὲ μετ' οὐ πολὺ μεταστήσας, Ελαΐζαρον τὸν Ἀνάιν τοῦ ἀρχιερέως υἱὸν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερεῖα. ἐνιαυτοῦ δὲ διαγενομένου, καὶ τόνδε παύσας, Σίμωνι τῷ Καμίζῳ τὴν ἀρχιερωσύνην παραδίδωσιν. οὐ πλέον καὶ τῷδε ἐνιαυτοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντι διεγένετο χρόνος, καὶ Ἰώσηπος, ὁ καὶ Καΐαφας, διάδοχος ἦν αὐτῷ, καὶ Γεράτος μὲν ταῦτα πρῶτος εἰς Ῥώμην ἐπαιαχωρεῖ, ἑνδεκα ἔτη διατρέψας ἐν Ἰουδαίᾳ. Πόντιος δὲ Πιλάτος διάδοχος αὐτῷ ἦκεν.

γ'. Ηγεμόνης δὲ ὁ τετράρχης, ἐπὶ μέγας γὰρ ἦν τῷ Τιβερίῳ Φιλίππῳ προσελθὼν, οἰκοδομεῖσθαι πόλιν ἐπ' ἀνυμῶν αὐτῷ Τιβερίᾳδᾳ, τοῖς κρατίστοις ἐπιτετίσας αὐτὴν τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ Ἀμνητῇ Γενησῇ ἀρίτιδι. Θερμὰ δὲ ἐκ' ἀπώθεν ἔνεστιν ἐν κώμῃ, Ἀρμαῆς ὄνομα αὐτῇ. σύγκλυδες δὲ ὤκησαν, ἐκ δλίγοι δὲ καὶ τὸ Γαλιλαῖον ἦν, καὶ ὅσοι μὲν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῷ γῆς ἀναγκαστοί, καὶ πρὸς βίαν εἰς τὴν κατοικίαν ἀγόμενοι, τίνες δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει, ἐδέξατο δὲ αὐτοῖς θυναίκας καὶ τὰς πανταχόθεν ἐπισυναγομένης ἀνδρας ἀπάρας, ἔτι δὲ ἄς μῦτε σαρφαῖς ἐλευθέρους, πολλὰ τε αὐτοὺς καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐλευθέρωσας καὶ εὐεργέτησεν, ἀνάγκασμα τῇ μὴ ἀπολέσθαι τὴν πόλιν ἐπιθείς, κατασκευαῖς τε οἰκίσθαι τελευτῆς τῆς αὐτῆς καὶ γῆς ἀποδόσει, εἰδὼς παράνομον τὸν οἰκισμὸν ὄντα, καὶ ἀπὸ τῶ Ἰουδαίοις πατεῖν, διὰ τὸ ἐπὶ μνήμασιν, ἃ πολλὰ τῇδε ἦν ἀνηρημένοις τὴν ἰδρύσιν Τιβερίᾳδι γενέσθαι, μισροῦ δὲ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας εἶναι τὰς οἰκήτορας εἰσαγορεύει ἡμῖν τὸ νόμιμον.

δ'. Τελευτᾷ δὲ καὶ Φραάτης ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς κατὰ τῆτον τὸν χρόνον, ἐπιβλῆς αὐτῷ γενομένης ὑπὸ Φρατάκῃ τῇ υἱέως, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν. Φραάτης, παίδων αὐτῷ γνησίων γενομένων, Ἰταλικῇ παιδίῳ, ὄνομα αὐτῇ Θερμῆσα, ταύτῃ ὑπὸ Ἰσλῆς Καίσαρος μετ' ἄλλων δωρεῶν ἀπεσταλμένη, τὸ μὲν πρῶτον παλλακίδι ἔχρητο· καταπληγεὶς δὲ τῷ πολλῷ τῆς εἰμορφίας, πραιόντος χρόνου καὶ παιδὸς αὐτῇ τῇ Φρατάκῃ γενομένης, γαμίστην τε τὴν ἀνδρωποὶ ἀπεφαίνεται καὶ τιμᾷ· ἢ γε ἐπὶ πάσιν οἷς εἴποι πιθανὴ τῷ βασι-

Phabi filio tribuit, atque hunc non multo post abdicauit, et id munus Eleazaro Anani pontificis filio commisit. vno autem anno post, sacerdotium huic adeuntum Simoni Camithi filio tradidit: cumque is dignitatem non ultra anni spatium tenuisset, Iosephus, cui etiam Calaphae nomen fuit, ei successit. Et Graro quidem, cum in Iudaea annos undecim exegisset, his actis Romam reuerso, Pontius Pilatus successit.

3. Heroder autem tetrarcha, nam magna cum Tiberio amicitia intercesserat, urbem aedificauit, ab ipso Tiberiadem appellatam, in parte optima Galilaeae positam, ad lacum Genesareth. Thermae autem non procul in vico sunt, cui nomen Aminaeus. Eamque conuenae habitarunt et quamplurimi ex Galilaea, coaeque nonnulli e regione sub illius imperio et per viam eo ad habitandum deducti, quidam etiam ex optimatibus. Quin et pauperes undique collectos ad incolendum admisit, et nonnullos, qui an liberi essent non constabat, illisque numero multis magnas facultates et immunitates dedit, utque tenerentur adstricti ad degendum in illo oppido, eorum domos suis impensis extruxit, eisque agros e suis assignauit, quod sciret habitationem esse Iudaicae legibus moribusque repugnantem, propterea quod, ad Tiberiadem collocandam, sublata fuerant multa, quae illic erant sepulcra, cum lex nostra huiusmodi incolas pollutos pronunciet in septem dies.

4. Sub idem tempus etiam moritur Phrahates Parthorum rex, ex insidiis illi a Phrahatace filio factis, huiusmodi de causa. Phrahates, cum ei filii essent legitimi, ancillam Italici generis, cui nomen Thernusa, quae, cum aliis muneribus et a Iulio Caesare missa erat, primum quidem pro concubina habuit; captus vero formae illius pulchritudine, aliquanto post tempore etiam filio ex ipsa Phrahatace suscepto, eam in matrimonium duxit et honorauit. Illa quidem cum vniuersa, quae diceret, regi

λαῖ γεγονυῖα, καὶ σπεύδουσα τῷ αὐτῆς πατρὶ γενέσθαι τῆν
 Πάρθων ἡγεμονίαν, ἵερα μὴ ἄλλως γενησομένην μὴ ἀπο-
 σκευῆς αὐτῇ μηχανηθείσης τῶν γησιῶν τῷ Φραάτι παύδων.
 κείθει οὖν αὐτὸν ἐκπέμπειν εἰς Ῥώμην ἐφ' ὁμηρείαν τῆς γη-
 σίως παύδας. καὶ ἔτοι μὲν, ἃ γὰρ ἀντιπεῖν εὐπορον Φραάτην
 τοῖς Θερμύσης ἐπιτάγμασιν, ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐξεπέμποντο.
 Φραατάκης δὲ μόνος ἐπὶ τοῖς πράγμασι τρεφόμενος, δεινὸν
 ἦγεντο καὶ ἅμα χερίων τῷ πατρὶ διδόντος τὴν ἀρχὴν λαμ-
 βάνειν. ὥς ἐπιβάλεως τῷ πατρὶ συμπραΐξει τῆς μητρὸς, ἣ
 δὴ καὶ συνείχετο λόγος. καὶ δὲ ἀμφότερα μισήσεις, ὡδὲν ἦσ-
 σον τῆς πατρικουσίας τὸ μύσος τῆς μητρὸς ἔρωτος τυφλόμενον
 τῶν ὑπηκόων, τάσιν περιελαθεῖς πρότερον ἢ Φύμαι μέγας,
 ἐξέπιπτε τῶν πραγμάτων, καὶ ἔτω θηήσκει. συμφρονήσαν-
 τες δὲ οἱ γενναῖοτατοὶ Πάρθων, ὡς ἀβασιλεύουσιν μὲν ἀμύχα-
 νοι πολιτεύεσθαι, οἱ δὲ βασιλεύοντες ἐκ τοῦ γένους τῶν Λεσα-
 κιδῶν, ἃ γὰρ ἑτέροις ἀρχεῖν νόμιμον, ἀπέχρη δὲ πολλάκις
 καὶ μέχρι νῦν περιυβρίσθαι τὴν βασιλείαν ἐκ τῶν γάμων τῆς
 Ἰταλικῆς παλλακίδος καὶ γενέσθαι. Οὐκ ἔστιν ἐκάλουν πρε-
 σβεύσαντες, ἣν δ' αὖν ἄλλως μὲν ἐπιφθοίον παρα τῷ πλήθει
 καὶ ὑπαίτιον καὶ ὑπερβολὰς ὁμότητος, πάντων γὰρ ἦν σκαιὸς
 καὶ συνδιαθέτος εἰς ἀρχὴν, ἦτα δὲ τῶν ἐκ τοῦ γένους Λεσακι-
 δῶν. τῆτοι μὲν δὴ συστάτης ἀποκτείνεσθαι, ὡς μὲν ἔστι Φα-
 σιν, ἐν σπονδαῖς καὶ τραπέζαις, μαχαιροφόρῃν γὰρ ἔθος
 ἅπασιν, ὡς δὲ ὁ πλείων κατέχει λόγος, εἰς Θῆραν πρὸς ἀγον-
 τας. πρεσβεύσαντες δὲ εἰς Ῥώμην, ἤτοῦντο βασιλεῖα τῶν ὁμη-
 ρευσόντων· καὶ πέμπεται Βονώνης προκρίθεις τῶν ἀδελφῶν.
 ἐδόκει γὰρ χωρεῖν τὴν τύχην, ἣν αὐτῷ δύο μέγισται τῶν ὑπὸ
 τὸν ἥλιον ἡγεμονίαι προσέφερον, ἰσὶα καὶ αλλοτρία. ταχέως
 δὲ ἀνατροπὴ τῆς βαρβαρῆς ὑποσημαίει καὶ σφαλερῆς Φύ-
 σει ὄντας, πρὸς τε τὴν ἀναξιοπράδειαν ἀνδραποδισμῶν καὶ ἀλ-
 λοτρίων πειντῶν τὸ προσασσόμενον ἐκ τῆς ἐν τῇ ὁμηρείᾳ
 ἀντὶ δουλίας ὀνομαζόμενης, καὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν ἀναξίαν.
 ἃ γὰρ αὖν πολέμῳ δικαίῳ δεδόμεναι τὸν βασιλεύσαντα Πάρ-
 θους, ἀλλὰ, ὃ τῷ παντὶ χεῖρον, εἰρηῆς ὕβρις. παραχρῆμα

persuaderet, et modis omnibus ageret, vt Parthorum regnum filio adstrueret, nihil se effecturam intellexit, nisi viam aliquam excogitaret ad submouendos legitimos Phrahatis filios. Persuasit igitur marito, vt filios legitimos Romam obsides mitteret. Et illi quidem, nam haud facile erat, regi Thermulae voluntati morem non gerere, Romam mittuntur. Phrahataces autem, qui solus ad res administrandas educatus erat et institutus, molestum sibi reputabat et longum fore, donec regnum a patre traditum acciperet. quo fit, vt insidias patri parauisset, matre eum adiuncente, cum qua rorior erat eum stupri consuetudinem habere. Itaque cum pro vtroque in odium venisset, subditiis incesti cum matre flagitium nihilo minus paricidio habentibus, priusquam magnis viribus exclusus esset, facta seditione regno pulsus est, atque ita interijt. Cuius autem Parthorum nobilissimi in eo inter se consensissent, sine rege rempublicam administrari non posse, et e regio Arfacidarum sanguine esse debere, qui regnarent, (alios enim imperare haud fas esse, satisque habere contumeliarum, quas saepius et hucusque pertulit regnum, ex nuptiis cum Italica concubina factis liberisque inde ortis) Orodem per legatos accinerunt, vt qui e genere regio, quamuis alias populo iniussa culpaque affinis ob inhumanitatem eius crudelitatem, quippe ingenio intractabili et ad iram procliu. Igitur et hunc quidem, inita coniuratione, interemerunt, vt nonnulli tradunt, inter libationes et epulas, nam moris est omnibus gladios gestare, vt vero plerique dicunt, cum ad venationem eum prolicuissent. Itaque legatione Romam missa, in regem perfecerunt vnum ex obsidibus: mittiturque Vonones, caeteris fratribus praelatus. videbatur enim isti fortunae sufficere, quam ei duo maxima in terris offerebant imperia, suam et externam. Sed breui barbarorum animos subijt consilii mutatio, vt qui natura infidi versatilesque, praesertim cum factis suis indigna accipiant. dedignabantur enim facere quae alienum mancipium imperaret, ita vocantes obsidem, et ista appellatione exaggerantes ignominiam. non enim iure belli datum esse, qui Parthis imperitaret, sed, quod multo peius, per pacis contumac-

δὲ ἐκάλουν Ἀρτάβανον Μηδείας βασιλεύοντα, γένος Ἀρσάκιδων. πείθεται δὲ Ἀρτάβανος καὶ μετὰ στρατίας ἔπεισιν. ὑπαντιάζει δὲ αὐτὸν Βονώνης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμφρονήσαντος αὐτῷ τῷ πλήθους τῶν Πάρθων, παραταξάμενος, ἤτηθεις φεύγει πρὸς τὰς ἄρας τῆς Μηδείας Ἀρτάβανος· καὶ μετ' ἑπομένῳ πολὺ συναγαγὼν πολλὴν στρατιάν, συμβάλλεται Βονώνη, καὶ νικᾷ, καὶ Βονώνης εἰς Σελεύκιαν ἀφισπάζεται σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν. Ἀρτάβανος δὲ πολλὴν τῇ προπῇ Φρόνῳ ἐργασάμενος, ὑπὲρ ἐκπλήξας τῶν Βαρβάρων, πρὸς Κτησιφῶντα μετὰ τῷ πλήθους ἀναχωρεῖ. κακείνους μὲν ἐβασίλευεν ἤδη Πάρθοις. Βονώνης δὲ εἰς Ἀρμενίαν διαπίπτει. καὶ καταρχὰς μὲν ἐφίστο τῆς χώρας, καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐπεσβένει. ὡς δὲ αὐτῷ Τιβέριος μὲν ἀπέπετ', πρὸς τε τῇ ἀντιφρόνῳ καὶ τῷ Πάρθῳ τὰς ἀπειλάς· ἀναπεσβένει γὰρ δὴ πόλεμον ἀνατενόμενος, μηχανὴ δὲ ἦν ἑτέρα βασιλείας κεραιᾶ, καὶ γὰρ οἱ περὶ Νεφάτην δυνατοὶ τῶν Ἀρμενίων Ἀρταβάνῳ προσέθενται· παραδίδωσιν αὐτὸν Σιλακῷ τῷ τῆς Συρίας στρατηγῷ. κακείνους μὲν κατὰ αἰδῶ τῆς ἐν Ῥώμῃ κομιδῆς ἐν Συρίᾳ παρεφύλαττετο· τὴν δὲ Ἀρμενίαν Οὐρῶδης δίδωσιν Ἀρτάβανος, ἐνὶ τῶν ἑαυτοῦ παίδων.

ε. Ἐπελευθέρουν δὲ καὶ ὁ τῆς Κομμαγενῆς βασιλεὺς Ἀντίοχος, διέτρεχε δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὰς γυναικίμους, καὶ πεσβένουσιν ἀφ' ἑκατέρᾳ μετρᾶς, οἱ μὲν δυνατοὶ μεταβάλλουσιν τὸ γῆμα τῆς πολιτείας εἰς ἐπαρχίαν ἀξιοῦντες, τὸ πλῆθος δὲ βασιλεύεσθαι κατὰ τὰ πάτρια. καὶ ψιφίζεται ἡ σύγκλητος Βερραυκοῦν πέμπει διωρδῶσαντα τὰ κατὰ τὴν ἀνατολήν, πραγμειτευόμενης αὐτῷ τῆς τύχης εὐκαιρίας τῷ θανάτῳ. καὶ γὰρ γεγῆσθαι κατὰ ἀνατολήν, καὶ πάντα διορθώσας, ἀνῆρθη Φαρμακῶν ὑπὸ Πλάτωνος, καθῶς ἢ ἄλλως δεδῆλωται.

liam. Confestim autem mittunt, qui Artabanum accirent in Media regnantem, genere Arsacidem. Illi persuadetur, et cum exercitu venit. Cui Vonones occurrit; et cum primum quidem plerique Parthorum ab ipso stetissent, praelio Artabanus victus in Mediae montes fugam capessit: et non multo post magno coacto exercitu cum Vonone congreditur, eumque superat, ita ut Vonones cum paucis e suis equitibus in Seleuciam fugeret. Artabanus autem magna caede grassatus in fufos fugatosque, quod animis consternati erant barbari, cum copiis suis Ctesiphontem se recipit. Et ille quidem iam Parthis imperabat, Vonones autem fuga in Armeniam dilapsus, et statim quidem, ut eo venerat, regionis imperium affectavit, Romanque legatos misit: ut vero repullam passus est a Tiberio, et propter ipsius ignaviam et Parthi minas (nam per legatos se bellum illaturum minatur, via enim alia ad regnum conservandum nulla erat, nam potentiores Armeniorum Niphatem accolentes Artabano se adiunxerunt) sonnet Silano Syriæ praefidi dedit. Atque ille quidem cum utpote Romae educatum reueritus apud se in Syria aternuabat. Armeniam autem Oradi viui e filiis suis tradit Artabanus.

ΚΕΦ. γ'.

Στασίς Ιουδαίων πρὸς Πόντιον Πιλάτον. περὶ Χριστοῦ. οἳα τὴ συνάβη Παυλίνῃ καὶ Ιουδαίαις ἐν Ῥώμῃ.

Πιλάτος δὲ, ὁ τῆς Ιουδαίας ἡγεμὼν, στρατιὰν ἐκ Καισαρείας ἀγαγὼν, καὶ μεθιδεύσας χειμαδίστασεν ἐν Ἱερουσολύμοις, ἐπὶ καταλύσει τῶν νόμων τῶν Ιουδαίων, κατέφρασε πρωτομας Καισαρὸς, αἱ τὰς σημαίας προσήσαν, εἰς ἀγόμενος εἰς τὴν πόλιν, εἰκόνα πεποίησεν ἀπαγορεύοντος ἥκον τῶ νόμου καὶ δικτῆρος πρὸς ἡγήτορας ἡγεμόνας ταῖς μὴ μετὰ τοιαύτης ἐκδομῶν σημαίαις ἐπαυκῆσαι εἰσοδοὶ τῇ πόλει. πρῶτος δὲ Πιλάτος, ἀγνοῖα τοῦ ἀνθρώπων, διὰ τὸ ὑπὸ τῷ γενέσθαι τὴν εἰσοδὴν, ἰδρυεταί τὰς εἰκόνας φέρων εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα. οἱ δὲ ἐπεὶ ἔγνωσαν, κατὰ πλῆθὺν κέρησαν εἰς Καισαρείαν, ἱκετίαν ποιῶμενοι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μετὰθεσει τῶν εἰκονῶν, καὶ μὴ συγχωρῶντος διὰ τὸ εἰς ὕβριν Καισαρὸς φέρειν, ἐπεὶ περ ἂν ἐξαναχρῆσιν λιπαρεῖν, κατὰ ἑκτὴν ἡμέραν, ἐν ὅποις ἀφανῶς ἐκκαθίσας τὸ στρατιωτικόν, αὐτοὶ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔκει· τὸ δὲ ἐν τῷ σταδίῳ κατισκεύαστο, ὅπερ ἀπέδρευτε τὸν ἐφιδραύοντα στρατόν. πάλιν δὲ τῶν Ιουδαίων ἱκετία χρωμάτων, ἀπὸ σπουδήματος περισήσας τὰς στρατιώτας, ἠκέλει θάνατον ἐκδήσεν ζῆμιαν ἐκ τῷ ὀξέως, εἰ μὴ παυσάμενοί θορυβεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεία ἀπίοιεν. οἱ δὲ περηνεῖς ῥίψαντες ἑαυτὰς, καὶ γυμνοῦντες τὰς σφαγὰς, ἠδονῇ δέξασθαι τὸν θάνατον ἔλεγον, ἢ τολμήσεν τὴν σοφίαν παραβῆσθαι τῶν νόμων, καὶ Πιλάτος, θαυμάσας τὸ ὅχυρόν αὐτῶν ἐπὶ Φυλακῇ τῶν νόμων, παραχρήμα τὰς εἰκόνας ἐκ τῶν Ἱερουσολύμων ἐπανεκόμισεν εἰς Καισαρείαν.

β'. Ἰσάτων δὲ ἐπαγωγὴν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ἔπραξε, δαπάνη τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἐκλαβὼν τὴν ἀρχὴν τῷ ρεύματι, ὅσαν ἀπὸ διακοσίων σταδίων. οἱ δὲ ἂν ἡγάπων τοὺς ἀμφὶ τὸ ὕδαρ δρωμένοις, πολλαὶ τε μυριάδες ἀνθρώπων συνελθόντες κατεβόων αὐτῷ, παύσασθαι τῷ ἐπὶ τοιαύτοις προθυμίας· τινὲς δὲ καὶ λοιδορίᾳ χρώμενοι ὕβριζον εἰς τὸν ἄν-

CAP. III.

Judaeorum contra Pilatum seditio. de Christo. et quamnam acciderunt Paulinas et Iudaeis Romae.

Pilatus autem Iudaeae praetor, cum exercitum e Samaria eduxisset et Hierosolyma in hyberna transfulisset, ut Iudaicas leges aboleret, Caesaris effigiem in militaribus signis depictam curavit intra urbem inferendam, cum lex imagines facere nos vetet, quam ob causam eisdem decessores praetores soliti erant in urbem iatrare cum signis, quae huiusmodi carerent ornamentis. sed Pilatus primus, ignorante populo, quippe noctu facto introitu, illatas imagines Hierosolymis statuit. Quam rem ubi populus rescivit, magno agmine Caesaream profecti sunt, Pilatumque per multos dies orarunt, ut eas imagines alio transferre vellet. illoque non concedente, utpote quod ea re Caesari fieret contumelia, postquam illi eum urgere non desinebant, die septimo, cum milites occulte armasset, ipse suggestam in circo factam conscendit: quae res collocatum in insidiis exercitum tegerat. Cumque Iudaei eadem rursus ab eo flagitarent, signum militibus dedit, ut eos circumstiterent, eisque praesentem mortem minatus est, nisi quieti domum discederent. At illi humi procumbere, detectisque cervicibus dicere, se longe amari malle, quam ut auderent quidquam contra legum sapientiam committere. Atque Pilatus, animorum constantiam et firmitatem in legibus conservandis miratus, imagines e vestigio Hierosolymis Caesaream referri iussit.

1. Tentavit etiam Pilatus aquam deriuare Hierosolyma, idque sacrarum pecuniarum impensis, petito fontis capite ducentesimo ab urbe stadio. Sed Iudaeis displicebat quod circa aquam fecerat: coeueruntque hominum multa millia, qui vociferarentur, ut ab instituto desisteret; nonnullis etiam, id quod in turba promiscua fieri solet, can-

δρα, οἷα δὴ Φιλῆ πρᾶσσευ ὄμιλος, ὁ δὲ, σολῇ τῇ ἐκείνῃ
πολύ πληθος στρατιωτῶν ἀμπαχόμενον, οἱ ἐφύροντο σκυτά-
λας ὑπὸ ταῖς σφαλαῖς, διαπέμψας εἰς ὃ περιέλαυνεν αὐτάς,
αὐτὸς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ ὠρμηκότεων εἰς τὸ λοι-
δορεῖν, ἀποδίδωσι τοῖς στρατιώταις ὃ προσυνέκειτο σήμερον. οἱ
δὲ καὶ πολὺ μεζόναις, ἥπερ ἐπέταξε Πίλατος, ἐχρῶντο πλε-
γαῖς, τὰς τε δορυβάντας ἐν ἰσῷ καὶ μὴ κολαζόντες. οἱ δὲ
εἰσεφύρον το μελακὸν ἔδεν, ὥς ἀσπλοὶ ληθόντες μὴ ἀ-
φῶν ἐν πρᾶσσει ἐπιφρομένων, πολλοὶ μὲν αὐτῶν ταύτην
καὶ ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καὶ τραυματίζαν ἀναχωρησάν, καὶ ἡττ-
καύεται ἡ σάσις.

γί. Ἐπειμὲν δὲ κατὰ πᾶσαν τὴν χρόνον διηκῶν σοφός, αἰνῆ,
αἶνε. Ἐπειμὲν αὐτὰν λέγειν ἡσέ. ἡν γὰρ παραδόξῃσιν ἔργων
παιητῆς, διδάσκαλος ἐν θρόνῳ τῶν ἡδονῇ τὰ ληθῆ δεχομέ-
νων· καὶ πολλὰς μὲν Ἰουδαίας, πολλὰς δὲ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς
ἐπηγάγετο. ὁ Χρῖστος ἔτος ἦν, καὶ αὐτὸν ἐνδράζει τῶν πρᾶ-
των ἀνδρῶν παρ' ἡμῶν, σκυρῶ ἐπιτετιμηκότες Πίλατος, ἐκ
ἐπαισάντο οἱ γὰρ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἔφην γὰρ
αὐτοῖς τῆς τῆς ἡμέρας, καλὴν ζῶν, τῶν θεῶν προφῆται
σαύταις τε καὶ ἄλλαι μυρία θαυμαστὰ πρὸς αὐτὴν ὠρμηκότεων
εἰς ἐτι νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τῶδε ὀνομασμένων, καὶ ἐκέλε-
πε τὸ Φῦλον.

δ. Καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χρόνης, ἔτερον τι δεινὸν ἐθαύρει
τὰς Ἰουδαίας, καὶ περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἰερουσάλης τὸ ἐν Ῥώμῃ πρᾶξας
αἰχμαδῶν ἐκ ἀπῆλλαχμένα συνταγχαύσας, καὶ πρῶτον τῶ
τῶν Ἰουδαίων τυμῆματος μνήμη ποιησάμενος, ἔτω μεταδι-
δῶ τὸν λόγον, ἐπὶ τὰ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις γεγονότα. Πασλῖνα ἦν
τῶν ἐπὶ Ῥώμης προγόνων τε ἀξιώματι τῶ τε καθ' ἑαυτὴν
ἐπιτηδευματι κόσμῳ ἀρετῆς ἐπὶ μέγα προΐδσα τῷ ὀνόματι,
δυνάμει τε αὐτῇ χερμάτων ἦν, καὶ γεγονυῖα τὴν ὕψιν ὑπερ-
πῆς καὶ τῆς ῥέας, ἐν ἣ μάλις ἀγαλλονται αἱ γυναῖκες, ἐκ
κο. πᾶσιν ἀνεκτα ἡ ἐπιτηδευσις τῆ βίης. ἐμεγαλῆτο δὲ
ἡ δεινότης, τῶ εἰς τὰ πάντα ἀντισταμένῳ τῶν πρὸς αὐτὴν
ἀφελόγων, ταύτης ἑστ' Δέκιος Μένδρος, τῶν τότε ἱππέων ἐν

vicia et contumelias homini dicentibus. Itaque ille magnam militum numerum habitu Iudaico, qui occultas sub veste sicae ferrent, misit in locum, unde possent circumdare Iudaeos; deinde Iudaeis, ut se inde reciperent, imperavit. Cuius Iudaei conviciis eum petere inciperent, signum, quod conuenerat, militibus dat: illi vero longe atrocius, quam iusserat Pilatus, quietos atque ac seditiosos castigaverunt. Isti autem de pertinacia nihil recedebant: adeo ut, inermibus inclementer acceptis ab armatis eos adorientibus, multi ex illis hoc modo perierint, alii sauci discesserint. Atque ita compressa est haec seditio.

3. Eo etiam tempore fuit Iesus, vir sapiens, si tamen virum eum appellare fas est. Fuit enim mirabilium operum effector, magister hominum, qui verum cum voluptate accipiunt: multosque Iudaeos, multos item Gentiles ad se pellexit. Hic erat Christus, quem cum Pilatus, ab hominum nostrorum primis delatum, crucis supplicio addixisset, eum tamen amare non desierunt, qui primum antaverant. Apparuit enim eis tertio die rediitibus, divinis verbis et haec et mille alia de eo miranda effatis. atque ab eo denominata Christianorum natio durat usque ad hunc diem.

4. Circa eadem tempora etiam mali quidam aliud Iudaeos perturbavit, Romaeque accidit, ut in saeculo Iliadis res ageretur, summa cum turpitudine coniuncta. Primum igitur facinus in Iliadis commissum memorabo, ac tum demum orationem convertam ad ea persequenda, quae apud Iudaeos eueniunt. Erat Romae Paulina et natalium dignitate illustris, et ob studium, quod ipsa virtutis decori impenderat, magni nominis, porroque divitiis affluens, et forma egregia, ea etiam aetate, quae maxime laetitia gessunt mulieres, ac praeter caetera vita ad pudicitiam composita. Nupta autem erat Saturnino, viro cum ipsa in omnibus, quibus eminebat, conferendo. Huius amore correptus est Decius Mundus, vir magnae inter equites

ἀξιώματι μεγάλῳ· καὶ μείζονος γὰρ ἔσης ἢ ὥστε ἀλῶναι
 δώροις, διὰ τὸ καὶ πεμψθέντων εἰς πλῆθος περιῦδεν, ἔζη-
 πτο μᾶλλον, ὥς καὶ εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν Ἀττικῶν αὐ-
 τῇ δώσειν ὑπὶ χυνέται εὐνῆς μίας. καὶ μὴδ' ὡς ἐπικλωμένης,
 ἔφεραν τὴν ἀτυχίαν τῇ ἐρώτι, ἐνδοῖα σιτίων θάνατον ἐπι-
 τιμᾶν αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐνόμιζεν ἐπὶ Παυλίῃ κακῇ τῇ κατ-
 εληφότος. καὶ ὁ μὲν ἀπεψήφισεν τὴν ταμίαν φιλομένην, καὶ
 πρᾶτταν ἐπ' ἀπολλάσαστο· ἣν δὲ ἰδὼν πατὴρ τοῦ ἐπελευθέ-
 ρα τῷ Μένδῳ, παιτοῦν ἰδὼν πατρὸς ἢ δευτέρως φέρουσα τῇ
 νεανίσκῃ τὸ ψήφισμα τῇ θανάτῳ, ἔγχετο ἀφ' αὐτῆς ἡ ἀπολλύ-
 μενος, ἀνεγείρει τε αὐτὸν ἀφικομένη διὰ λόγῳ, πιθανῇ τε ἢ
 ἐλπίδων τινῶν ὑποχέσει, ὥς διαπεσθῆσθαι οὐκ ἐπιθυμῶν
 πρὸς τὴν Παυλίαν αὐτῷ. καὶ δεχόμενός τινος περὶ αὐτῆς
 πέντε μυριάδων δεήσει αὐτὴ μόνον ἔλεγεν, ἐπὶ ἀλώσει τῆς
 γυναίκος. καὶ ἡ μὲν ἐπὶ ταύτῃ ἀνεγείρατο τὸν νεανίσκον,
 καὶ τῇ αἰτηθείᾳ λαβούσα ἀργύραν, ἡ τὰς αὐτῆς εὐδίας ἐπέλα-
 λει τοῖς ἀφροδισιμασμένοις, δεύουσα τῆς γυναίκος τὸ μὴδα-
 μῶς χρημάτων ἀλυσκόμενον. τίθεται δ' αὐτὴν θεραπεία τῆς
 ἰσθμῆς οὐδὲν ὑπάρχουσα, ταχύνει τὴν ταμίαν. τῶν ἰσθμῶν
 τῶν ἀφικομένη διὰ λόγων ἐπὶ πλείστοις μεγάλας, τὸ δὲ μέ-
 γιστον δόσει χρημάτων, τὸ μὲν παρὸν μυριάδων δυοῖν καὶ ἡμι-
 σείας, λαβόντος δ' ἐκβασιν τῇ πράγματι ἐτέρῳ τοσούτῳ,
 διάσασθαι τοῦ νεανίσκου τὸν ἐρωτῶν αὐτῆς, κατὰ τοῦτον παν-
 τοίως ἐπὶ τῷ ληφόμενῳ τὴν ἀνδρῶν ὁρμήσασθαι. οἱ δ' ἐπὶ
 πλῆθει ταῦ χρυσίου παραχθέντες ὑπὸ χυνέτω. καὶ αὐτῶν
 ὁ γεραίτερος ὡς τὴν Παυλίαν ἀνέμενος, γυμνομένην εἰσε-
 δὼν, καταμόνας τε διὰ λόγων ἐλθεῖν ἡξίου. καὶ συγχωρη-
 θέν, πεμπτός ἐλεγεν ἡκεῖν ὑπὸ τοῦ Διούβιδος, ἐρωτῶν αὐτῆς
 ἡσσημένῃ τοῦ Θεοῦ, καλεῖσθαι τὴν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν. τῇ δὲ
 εὐκτός ὁ λόγος ἦν, καὶ ταῖς τε φίλαις ἐνεκαλλωπίζετο τῇ
 ἐπὶ ταύτῃ ἀξιώσει τοῦ Διούβιδος, καὶ φερόμενος πρὸς τὸν ἄν-
 δρα, δαπάνων τε αὐτῇ καὶ εὐνῇ τῷ Διούβιδος εἰσηγγεσθαι.
 συνεχῶς δ' ἐκεῖνος, τὴν σωφροσύνην τῆς γυναίκος ἐξέπαι-
 ρετον, χωρεῖ οὖν εἰς τὸ τέμενος, καὶ θειπήσασα, ὡς ὑπὸν

Romanos dignitatis: qui, cum eam comperisset frustra muneribus sollicitari, ut quae ingentia ab eo missa reiecerat, tanto magis amore accendebatur; ita ut ei pro vno concubitu ducenta drachmarum Atticarum millia polliceretur. At cum ea nec hisce animo flecti potuerit, illi, se amore destitui graviter ferenti, optimum visum est, inedia mortem sibi consciscere propter malum, quod ei ex Paulina acciderat. Atque ita quidem ille vitam finire decreuerat, nec ei mora; quin id continuo faceret. Fuit autem Mundo paterna liberta, Idem nomine, omnium malorum artium perita: quae, cum ei valde displiceret, ut iuuenis in obstinato moriendi proposito persisteret, nam palam erat ipsum se perditum ire, ad eum veniebat verbisque afflictum excitabat, fidenti ei faciens spem ingerendo fore, ut Paulinae complexibus potiretur. Illoque precibus libenter auscultante, subiiciebat, sibi tantum opus esse quinquaginta drachmarum milibus ad expugnandam mulieris pudicitiam. Et illa quidem, cum istis iuuenis animum exorisset, quantumque petierat pecuniae accepisset, alia ipsam aggreditur via, quam ii, quorum opera usus fuerat et ministerio, quod mulierem videret maiorem, quam ut pecunia caperetur. Gnara enim eam vehementer addictam esse Isis cultui, tale quiddam comminiscitur. Conventis aliquot ex eius sacerdotibus, verbisque ultro citroque habitis, ubi fidem quam maxime solennem acceperat, et, quod efficacissimum, pecuniam ostentauerat, in praesens viginti quinque millia, et altera totidem re perfecta, indicat eis amorem iuuenis, rogans modis omnibus adniterentur, ut ei mulieris copiam facerent. Illi autem, auri vi magna inducti, id facturos recipiunt. et illorum natu maximus propere se ad Paulinam contulit, atque intromissus petit, ut remotis arbitris cum ea colloqueretur. quo concesso, venire se aiebat missum ab Anubide, Deo quippe illius amore capto, iubenteque, ut ad se veniret. Illi verba ista grata erant et optata, seque apud familiares suas iactabat ob honorem, quo eam dignabatur Anubis: marito quoque indicat, conducta sibi coenam et cubile Anubidis. Ille vero concessit, ut qui probe norat pudicitiam uxoris. Itaque it

καρὸς ἦν, κληρονομήσαντων τῶν θυρῶν ὑπὸ τῆς ἰσραήλ, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ καὶ τὰ λύχρα ἐπρόδον ἦν, καὶ ὁ Μένδρος, προσκίρυντο γὰρ τῆδε, ἔχοντες ἡμάρτανεν οὐκ ἐκ τῶν τῶν πρὸς αὐτὴν παντὶ. χίον τε αὐτῷ διέκονησατο, ὑπεληφύτα Θεὸν εἶναι, καὶ ἀπελθόντος πρότερον ἢ κίνησιν ἀρξασθαι τῶν ἱερέων, οἱ τὴν ἐπιβλήν ἐκ πόσεσαν, ἡ Παυλίνα, πρὸς ὡς τὸν ἀνδρα ἐλθῶσα, τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδιηγείται τῇ Δημόβιρος, καὶ πρὸς τὰς Φίλας ἐκλυπνύοντο λόγοις τοῖς ἐπ' αὐτῶν, οἱ δὲ τὰ μὲν ἡρώων εἰς τὴν φύσιν τῆς πράγματος ἡρώωντας, τὰ δ' ἐν θαύματι καθίσταντο, ἔχοντες, ὡς χρὴ ἀφίκα αὐτὰς κένον, ὅπου εἰς τὴν σὺν ὁμοθυμῇ καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπιδόει αὐτῆς, τρίτη δὲ ἡμέρη μετὰ τὴν πράξιν ὑπαντίσθη αὐτὴν ὁ Μένδρος, "Παυλίνα, ὦσιν, ἀλλὰ μοι καὶ εἴκοσι μυριάδας διδώσω, οὐταμὴν αἰκὴν προδίδωμι τῷ εαυτῆς, διακονεῖσθαι τῇ εἴς οἷς προσεκαλέμην ἐκ ἐνελίπες, ἃ με τοι εἰς Μένδρον ὕβρει διεχρῶ, μηδὲν μοι μελλῶσαν, τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τῆς ἐκ τῆς πράγματος, ὡς αὐτῆς, Ἀνάβριον ἄγομα ἐδέμην ἐμαυτῶν, καὶ ὁ μὲν ἀπῆκε ταῦτα εἰπὼν, ἡ δὲ εἰς ἐννοίαν τότε πρῶτον ἐλθῶσα τῇ τολμῇ, περιφρόνηται τὰ πᾶν τοῦτον, καὶ πάντῃ δαλώσασα τῇ πάντος ἐπιβουλεύματος τὸ μέγεθος, ἐδῶκεν ἡ περὶ ὧσιν βοηθείας τυγχάνειν, ὁ δὲ τῷ αὐτοκράτορι ἐπέσημνε τὴν πράξιν, καὶ ὁ Τιβέριος, μαθήσεως ἀκρίβως αὐτῷ γενομένης ἐξετάσει τῶν ἱερέων, ἐκείνης τε ἀντεάνευσσε, καὶ τὴν Ἰδην ολίγηρ γενομένην αἰτίαν, καὶ τὰ πάντα εἴς ὕβρει συνδῆσαν τῆς γυναίκος, τὸν τε ναὸν καθεῖλε, καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἰσίδος εἰς τὸν Θύβριον καταμαγέλευσαν ἐμβαλεῖν, Μένδρῳ δὲ Φυγῆς ἐτίμησεν, καὶ ἡμεῖς τὰ μὴ μαζόνως κολάζειν, τὸ μετὰ ἔρωτος αὐτῷ μαρτυρεῖται τῇ ἡμαρτημένῃ, ἡγεσάμενος, καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἰσίδος τοῖς ἱερεῶσιν ὕβριστην, τοιαῦτα ἦν, ἐπὶ τὴν ἀφύγην τῶν ἐν Ρώμῃ Ἰουδαίους κατὰ τῶν τῶν χρεόντων ὄντων, ὡς μοι καὶ προσήμηνεν ὁ λόγος.

Ἔ. Ἦν αὐτῇ Ἰουδαῖος, Φυγῆς μὲν τῆς αἰεῖς, κατηγορία τε παραβάσεως νόμων καὶ δόσι τιμωρίας τῆς ἐπ' αὐτοῖς, ποιη-

mulier in senum, et cum coenabisset, quo tempore forni-
hora erat, clausis ianuis a sacerdote, iptus in Sacrario et-
iam ablatae erant lucernae, nec Mundus, nam illic antea
abditus fuerat, ab eius consortio aberravit, totamque no-
ctem illi obsequuta est, Deum esse rata. Cumque ille
abisset, priusquam mouerentur sacerdotes, qui insidias ne-
sciebant, Paulina mane cum venisset ad virum, apparitio-
nem Anubidis ei narrat, et propterea etiam apud familia-
res verbis quam amplissimis sese extollit. Illi vero partim
fidem negabant, res naturam spectantes, partim miraban-
tur, ut qui non potuerint, id quod sequitur, fide indigna
iudicare, quando ad eius pudicitiam et nobilitatem respi-
ciebant. Tertia autem die post facinus patratum Mundus,
ipsi obuiam factus, "Paulina, inquit, equidem mihi et
ducenta millia seruasti, quae potuisti facultatibus tuis ad-
dicere, et morem nihilominus meae voluntati gessisti. ni-
hil vero mea refert, quod Mundum verborum contume-
ntis onerasti; sed magnae mihi res ipsa voluptati fuit sub
Anubidis nomine latitant." Et is quidem ista loquutus
discessit: illa vero, ut quae tum primum aliquid de flagi-
tio resciret, et vestem sibi lacerat, et merito protinus in-
dicat omnem insidiarum turpitudinem, eumque obsecra-
bat, ut ipsam vindictam ire non negligeret. Is autem
totum negotium imperatori aperit. Atque Tiberius, cum
rem omnem, quaestione de sacerdotibus habita, probe in-
tellexisset, et illos cruci suffixit, et Idem exitii illorum
causam, utpote quae omnia machinata est in mulieris in-
iuriam: insuper et templum euertit, et Isidis simulacrum
in Tiberim fluvium demergi iussit. Mundum autem ex-
silio multauit, causam satis idoneam ratus, cur inforti poe-
na non afficeretur, quod timore vehementer deliquisset.
Et ista quidem sunt, quibus templum Isidis deiecerunt
sacerdotes. Nunc aurem ad ea narranda reuertor, quae
per id tempus Iudeis Romae degentibus contigerunt: id
quod iam ante facturum recepi.

3. Erat vir genere Iudaeus, patria quidem dux profu-
gus, ut qui accusaretur, quod contra leges fecerat, et poe-

ρος δὲ εἰς τὰ πάντα. καὶ δὲ τότε ἐν τῇ Ρώμῃ διαιτῶμενος, προσποιεῖτο μὲν ἐξηγεῖσθαι σοφίαν νόμων τῶν Μαυστίως, προσποιουσάμενός τε τρεῖς ἄνδρας εἰς τὰ πάντα ὁμοοτρόφους, τέτοις ἐπιφοιτήσασαν Φαλβίαν, τῶν ἐν ἀξιώματι γυναικῶν καὶ νομίμοις προσεληλυθυῖαν τοῖς Ἰουδαίοις, κείθῃσι πορφύραν καὶ χρυσίον εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὸν διαπέμψασθαι· καὶ λαβόντες, ἐπὶ χρείας τοῖς οἰκείοις ἀναλώμασιν αὐτὰ πεινῶνται, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ἡ αἰτήσις ἐπράσσιτο. καὶ ὁ Τιβέριος, ἀποσημαίνει γὰρ πρὸς αὐτὸν φίλος ὡς Σατθενίνος τῆς Φαλβίας ἀνὴρ ἐπισκήψῃ τῆς γυναικὸς, κελεύει πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν τῆς Ρώμης ἀπελαθῆναι. οἱ δὲ ὑπατοί, τετραμικιλίους ἀνδρώπων ἐξ αὐτῶν στρατολογήσαντες, ἐπεμψαν εἰς Σαρδῶν τὴν νῆσον· πλείους δὲ ἐκόλασαν μὴ θέλοντας στρατεύεσθαι, διὰ φυλακὴν τῶν πατρίων νόμον, καὶ οἱ μὲν, διὰ κακίαν τεσσάρων ἀνδρῶν, ἠλαύνοντο τῆς πόλεως.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς ἰδορύβην οἱ Σαμαρεῖς, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀπέκλεις Πιλάτος· ὡς κατηγορεῖται ὁ Πιλάτος, οἷά τε Οὐίτελλίω πεπραγμένα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ Παρσυαίοις.

Οὗτος ἀπῆλλακτο δὲ Ἰδορύβην καὶ τὸ Σαμαρέων ἔθνος. συστρέφει γὰρ αὐτὰς ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ τὸ ψεῦδος τιθέμενος, καὶ ἐφ' ἡδονῇ τῆς πληθύος τεχνάζων τὰ πάντα, κελεύων ἐπὶ τὸ Γαριζὶν ὄρος αὐτῶ συνελθεῖν, ὃ ἀγνότατόν τε αὐτοῖς ὄρων ὑπέληπται, ἰχυρίζετό τε παραγενομένοις δείξεν τὰ ἱερὰ σκεύη τῆδε κατορυγευμένα, Μαυστίως τῆδε αὐτῶν ποιησάμενα κατάθεσιν. οἱ δὲ ἐν ὅπλοις τε ἦσαν, πιθανὸν ἡγέμενοι τὸν λόγον, καὶ καθίσαντες ἐν τινὶ κώμῃ, Τισαθαβᾶ λέγεται, παρελάμβανον τὰς ἐπισυλλεγαμένας, ὡς μεγάλη πληθεῖ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸ ὄρος ποιησόμενοι. φθάνει δὲ Πιλάτος τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν προκαταλαβόμενος ἰκπέων τι σωματῇ καὶ ἀπλιτῇ, οἱ συμβαλόντες πρὸς ἐν τῇ κώμῃ προ-

nam ob maleficia metueret, in omnibus vero nequam et improbus. Is tamen Romae degens, se quidem legis Mo-
saicae interpretem profitebatur, et tribus aliis per omnia
sui similibus in societatem adscitis, Fulviae, feminae no-
bili, quae, legem Mosaicam amplexa, sese illis in disci-
plinam tradiderat, persuadent, ut purpuram et aurum in
templum Hierosolymitanum mitteret: qui cum ea accepis-
sent, in proprios usus verterunt et profuderunt; quem in
finem ea etiam ab initio postulauerant. Quo fit, ut Tibe-
rius, ei quippe rem indicauerat, quod amico videbatur Satur-
ninus Fulviae maritus ex uxoris instigatione, suberet con-
dictos Iudaeos Roma pellit. Ex quibus consules delecta Ita-
bito quatuor millia militum in Sardiniam misit, in se-
rent; plurimos etiam, qui, ut seruirent petra instituta, mi-
litiam detrectarunt, poenis affecerunt. Atque ita, pro-
pter quatuor hominum nequitiam, Iudaei eieci sunt e ci-
uitate.

CAP. IV.

*Quomodo tumultuabantur Samaritani; multosque ex illis
occidit Pilatus, utque Pilatus accusatur, et quae gesta
erant a Vitellia apud Iudaeos et Parthos.*

Interea ne Samaritani quidem tumulti caruerunt. Con-
citat enim eos vir quidam, qui mentiri pro nihilo ducebat
et omnia ad ineundam a plebe gratiam faciebat; iubens,
ut secum montem Garizim conscenderent, montium apud
eos sanctitatis opinione celeberrimum, illisque asseuera-
bat, se ostensurum ipsis, ubi eo peruenirent, sacra vasa a
Moyse istuc defossa atque recondita. Illi vero, quae di-
ceret verisimilia esse credentes, statim arma sumserunt;
et in vico quodam Tirathaba nomine confidentes sibi ad-
iungebant quotquot sese ad illos aggregarent, ut magno
agmine montem adscenderent. Sed Pilatus prior viam,
qua iretur, occupat equitibus quos miserat et peditibus:
qui congressi cum illis, qui in urbem conuenerant, primo

συνηθροισμένοις, παρατάξως γενομένης, τῆς μὲν ἔκτειναν, τῆς δὲ εἰς Φυγὴν πρέπονται, ζῶντας τε πολλὰς ἦγον, ὧν τῆς κορυφαιοτάτης καὶ τῆς ἐν τοῖς Φυγῶσι δυνατωτάτης ἔκτεινε Πιλάτος.

β'. Κατασάντος δὲ τῷδε τῷ Θορύβῳ, Σαμαρέων ἡ Βε-
λὴ παρὰ Οὐιτέλλιον ὑπατικὸν ἴασιν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγε-
μονίαν ἔχοντα, καὶ Πιλάτῃ κατηγορεῖν ἐπὶ τῇ σφαγῇ τῶν
ἀπολωλότων. ὃ γὰρ ἐπὶ ἀποσάσει Ῥωμαῖον, ἀλλ' ἐπὶ δια-
φυγῇ τῆς Πιλάτῃ ὕβρεως, εἰς τὴν Τιβαθαβὰ παραγενέσθαι.
καὶ Οὐιτέλλιος, Μάρκελλον τὸν αὐτῷ φίλον ἐκπέμψας ἐπι-
μελητὴν τοῖς Ἰουδαίοις γενησόμενον, Πιλάτον ἐκέλευσεν ἐπὶ
Ῥώμης ἀπίναί, πρὸς ᾧ κατηγοροῖεν Ἰουδαῖοι διδάξαντα τὸν
αὐτοκράτορα. καὶ Πιλάτος, δέκα ἔτεσιν διατρέψας ἐπὶ Ἰου-
δαίας, εἰς Ῥώμην ἠπείγετο, ταῖς Οὐιτέλλει πειθόμενος ἐντο-
λαῖς, ὅτι ὅν ἀντιπεῖν. πρὶν δὲ ἢ τῇ Ῥώμῃ προσχεῖν αὐτὸν,
φθάνει Τιβέριος μετασάς.

γ'. Οὐιτέλλιος δὲ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, ἐπὶ Ἰε-
ροσολύμων ἀνῆλθε, καὶ ἦν αὐτοῖς ἐορτή. Πάχα δὲ καλεῖται.
δεχθεὶς δὲ μεγαλοπρεπῶς Οὐιτέλλιος, τὰ τέλη τῶν ὠνιμέ-
νων καρπῶν ἀνήσιν εἰς τὸ πᾶν τοῖς ταύτην κατοικῆσι, καὶ
τὴν σολὴν τῷ ἀρχιερέως, καὶ τὸν πάντα αὐτῷ κόσμον συνεχώ-
ρησεν ἐν τῷ ἱερῷ κείμενον ὑπὸ τοῖς ἱερῦσιν ἔχειν τὴν ἐπιμέλει-
αν, καθότι καὶ κρότερον ἦν αὐτοῖς ἐξουσία. τότε δὲ ἐν τῇ Αν-
τωνία, Φερίον δ' ἔστιν ἕτως λεγόμενον, ἡ ἀπόδοσις αὐτῆς ἦν,
διὰ τοιαύτην αἰτίαν. τῶν ἱερέων τὶς Τεκανός, πολλῶν δὲ ὄν-
των, οἱ τότε ἐκαλοῦντο τὸ ὄνομα, ὁ πρῶτος, ἐπεὶ πλησίον τῷ
ἱερῷ θάριν κατασκευασάμενος, ἐν ταύτῃ τὰ πολλὰ τὴν δί-
αιταν εἶχεν καὶ τὴν σολὴν, φύλαξ γὰρ ἦν αὐτῆς, διὰ τὸ καὶ
μόνῳ συγκεχωρηθῆαι τῷ ἐνδύεσθαι τὴν ἐξουσίαν, ταύτῃ εἶχεν
ἀποκειμένην, ὅποτε εἰς τὴν πόλιν κατιῶν, ἀνταλαμβαῖνοι τὴν
ιδιωτικὴν. καὶ οἱ τε υἱεῖς αὐτῷ ταῦτα πράσσειν ἐπετήδευον,
καὶ τέκνα ἐκείνων. Ἡρώδης δὲ βασιλεύσας, τὴν τε βαρὺν ταύ-
την, ἐν ἐπιτηδείῳ κειμένην, κατασκευάσας πολυτελῶς, Αντω-
νίαν καλεῖ ὄνομα, τῷ Αντωνίῳ φίλος ὢν, καὶ τὴν σολὴν ὥσπερ

conflictu alios occiderunt, alios in fugam verterunt, et multos etiam captiuos abduxerunt, quorum praecipuos, et potentissimos eorum, quos in fuga ceperant, interfecit Pilatus.

2. Sedato autem hoc Samaritanorum tumultu, senatus eorum mittunt ad Vitellium, virum consularem et Syriae praesidem, atque Pilatum caedis eorum, qui interiere, accusabant. non enim, ut a Romanis desciscerent, sed ut tutum a Pilati iniurijs perfugium haberent, in Tirabatha sese recepisse dicebant. Tum Vitellius, Marcello amico suo ad res Iudaeorum procurandas misso, Pilatum iussit Romam proficisci, ad obiecta a Iudaeis crimina coram imperatore responsurum. Ita Pilatus, decem annis in Iudaeae provincia exactis, Romam properabat, Vitellii mandatis, quibus nihil contradicere audebat, obsequutus. At priusquam Romam appelleret, decessit Tiberius.

3. Vitellius autem in Iudaeam profectus, Hierosolyma adscendit, ea tempestate, qua festum ageretur, quod Pascha appellatur. Cumque a Iudaeis magnifice exceptus fuisset Vitellius, vectigal fructuum venalium Hierosolymitanis in uniuersum remisit, et stolam pontificis cum omni eius ornatu passus est in templo, ut olim, a sacerdotibus adseruari, sed eo tempore in Antonia, quae turris est ita nuncupata, deposita erat huiusmodi de causa. Pontificum quidam Hyrcanus, eius nominis primus, (nam plures erant eo nomine appellati) cum turtim in vicinia templi exstruxisset, illic maxima ex parte vitam agebat, et stolam, quae in eius custodia erat, eo quod sibi soli licebat eam induere, ibi depositam habebat, quandocunque priuata veste resumta in urbem iret. idemque filii ipsius eorumque filii facere consueuerunt. Herodes autem, regnum adeptus, et turrin hanc, loco opportuno sitam, magno sumtu instruxit, Antoniae nomine ei indito ex Antonio, qui ipsi erat amicus, et stolam, ita ut

καταλαμβάνει τῇδε κεμένην κατεῖχεν, πιστεύων ἔδδεν νεωτε-
 ρεῖν ἐπ' αὐτῷ τὸν λαόν. δῆθεν δὲ ἐπρασσεν ὁμοία τῷ Ηρώ-
 δῃ, καὶ ὁ ἐπικατασθεις αὐτῷ βασιλεὺς Ἀρχέλαος υἱὸς ὧν
 ἔ Ρωμαῖοι παραδεξάμενοι τὴν ἀρχὴν, ἐκράτουν τῆς σολῆς τῇ
 ἀρχιερέως, ἀποκειμένης ἐν οἴῳ λίθῳ οἰκοδομηθέντι ὑπὸ
 σφραγίδι τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν γαζοφυλάκων, τῷ Φερσάρ-
 χῃ τὸ ἐφ' ἡμέραν ἐκάσῃν λύχνον ἀπτεντος. ἐπτά δὲ ἡμέ-
 ραις πρὸ τῆς ἑορτῆς, ἀπεδίδοτο αὐτοῖς ὑπὸ τῷ Φερσάρχῃ
 καὶ ἀγνιδείῃ χρησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς. μετὰ μίαν τῆς ἑορ-
 τῆς ἡμέραν, ἀπετίθετο αὐθις εἰς τὸν οἶκον, ἥπερ ἔκειτο πρὸ-
 τερὸν. καὶ τὲτο ἐπράσσετο τρεῖσιν ἑορταῖς ἐκάστῃ ἑταῆς καὶ
 τῇ νηθείᾳ. Οὐιτέλλιος δὲ ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ ῳ ποιεῖται
 τὴν σολήν, ἥτε κείσοιτο μὴ πολυπραγμονεῖν ἐπισκῆψας τῷ
 Φερσάρχῳ, καὶ ὁπότε δέοι χρῆσθαι. καὶ ταῦτα πράξας ἐπὶ
 εὐεργεσίᾳ τῇ ἔθνει, καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἰώσηπον τὸν καὶ Καί-
 ᾶφαν ἐπικαλέμενον ἀπαλλάξας τῆς ἱερωσύνης, Ἰωνάθην
 καθίστησιν Ἀνάνῃ τῷ ἀρχιερέως υἱόν. ἐπ' Ἀντιοχείας δ' αὐ-
 θις ἐποιεῖτο τὴν ὁδόν.

δ'. Πέμπει δὲ καὶ Τιβέριος ὡς Οὐιτέλλιον γράμματα,
 κελεύων αὐτῷ πράσσειν Φιλίαν πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρ-
 θων βασιλέα. ἐφόβει γάρ αὐτὸν ἐχθρὸς ὧν, καὶ Ἀρμενίαν
 παρεσπασμένος, μὴ ἐπὶ πλέον κακουργῇ· πιστεύειν δὲ τῇ
 Φιλίᾳ μόνως ὁμῆρων αὐτῷ δεδομένων, μάλιστ' αὖ τῷ Ἀρτα-
 βάνῃ υἱέως. ταῦτα δὲ γράφων Τιβέριος πρὸς τὸν Οὐιτέλ-
 λιον, μεγάλων δόσεσι χρημάτων πείθει καὶ τὸν Ἰβήρων καὶ
 τὸν Ἀλβανῶν βασιλέα πολεμεῖν Ἀρταβάνῳ μηδὲν ἐνδοιά-
 σαι. οἱ δὲ αὐτοὶ μὲν ἀντέχον, Σκύθας δὲ, δίοδον αὐτοῖς
 δίδόντες διὰ τῆς αὐτῶν, καὶ τὰς θύρας τὰς Κασπίας ἀνοί-
 ξαντες, ἐπάγασι τῷ Ἀρταβάνῳ. καὶ ἡ τε Ἀρμενία ἀφῆρητο
 αὐθις, καὶ πληθείσης πολέμων τῆς Παρθυαίων γῆς, οἳ τε
 πρῶτοι τῶν τῇδε ἐκτείνοντο ἀνδρῶν, ἀνάστατά τε ἦν αὐτοῖς
 τὰ πάντα, καὶ τῷ βασιλέως ὁ υἱὸς ἐκ τέτων τῶν μαχῶν
 ἔπεσε μετὰ πολλῶν στρατῶν μυριάδων. καὶ αὐτῷ τὸν πατέρα
 Ἀρτάβανον Οὐιτέλλιος, πομπῇ χρημάτων εἰς τε συγγενεῖς

ibi reperta est, apud se retinuit; ratus populum ea de re nihil noui contra se moliturum. Deinceps verò similiter ac Herodes faciebat Archelaus, filius eius, qui ei in imperio successit; cuius regnum cum Romani sibi met assum-
 sissent, nacti sunt stolam pontificiam, in domo ex lapide constructa repositam, sacerdotum custodumque aerarii sigillo obsignatam, castelli praefecto quotidie eo in loco lucernam accendente. Septem vero ante festum diebus illis ab arcis praefecto tradebatur: cumque ea purificata usus fuisset pontifex, die proxima post solennitatem rursus eam in domum reponebat, ubi antea condita erat. idque quotannis fiebat, tribus festis et ieiunii die. Vitellius autem facit, ut stola, prout mos patrius ferebat, seruaretur, dato arcis praefecto in mandatis, ut nec inquireret in locum, ubi recondideretur, nec ad diem attenderet, quo ea uti oporteret. Cumque ista fecisset, ut a gente gratiam iniret, et Iosepho pontifici, cui etiam Caiaphae nomen fuit, sacerdotum abrogasset, Ionatham, Anani pontificis filium, in eius locum substituit, ac deinde Antiochiam reuersus est.

4. Tunc etiam Tiberius ad Vitellium literas mittit, cum mandatis, ut amicitiam pangeret cum Artabano Parthorum rege. Eum enim territabat, quod inimicus esset et Armeniam occupasset, ne maiora imperio damna inferret; eaque solum lege eius amicitiae credendum esse monebat, si obsides illi traderentur, praecipue vero Artabani filius. Cum autem ista Tiberius ad Vitellium scriberet, ille ingentis pecuniae largitione Iberorum et Albanorum regibus persuadet, ut sine mora Artabano bellum inferrent. At illi quidem huic repugnabant, Scythas vero, data illis facultate per prouincias suas itineris faciundi, pylisque Caspiis patefactis, immiserunt in Artabanum. Quo facto et Armeniam denuo Parthi amiserunt, belloque per terram illorum peruadente, nobilissimi quique eius gentis ceciderunt, regioque tota ferro flammaque vastata erat, atque alicubi inter pugnandum filius regis cecidit cum multis copiarum millibus. Porro in eo fere erat Vitellius, ut patrem quidem illius Artabanum, pecuniam ad

καὶ φίλος τὰς ἐκεῖνα γεγονόνη, ἐμέλλετο μὲν κτινύειν διὰ τῶν τὰ δῶρα εὐληφόντων. αἰδανόμενος δὲ τὴν ἐπιβλην ὁ Ἀρτάβανος ἄφουκτον ἦσαν, διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν καὶ τῶν πρώτων ἀνδρῶν συντεθεῖσαν μὴ ἀνῆσθαι τῇ ἐπὶ πέρας ἐλθεῖν, καὶ νομίζων καὶ ὅποσον αὐτῷ καθαρῶς συνεστῆκει, καὶ τότε ἤδη ἐΦθαρμένον ἐπὶ δόλῳ τὴν εὐνοίαν προσποιεῖσθαι, ἢ πέρας αὐτῷ γενομένης μετατάξασθαι πρὸς τὰς προαφισκηότας, ἐπὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν ἔσωζεν αὐτόν. καὶ πολλὴν μετὰ ταῦτα στρατιὰν ἀφροίσας Δαῶν τε καὶ Σακῶν, καὶ πολεμήσας τὰς ἀνδεσηκότας, κατέχευε τὴν ἀρχήν.

εἰ. Ταῦτα ἀκήσας ὁ Τιβέριος ἤξις Φιλίαν αὐτῷ γενέσθαι πρὸς τὸν Ἀρτάβανον. ἐπεὶ δὲ κἀκεῖνος προκληθεὶς, ἀσμένως ἐδέχετο τὸν περὶ αὐτῶ λόγον, ἐπὶ τὸν Εὐφράτη παρῆσαν, ὃ, τε Ἀρτάβανος καὶ ὁ Οὐϊτέλλιος· καὶ ζεύξας τῇ ποταμῷ γενομένης, κατὰ τὸ μεσαίτατον τῆς γεφύρας ἀλλήλους ὑπηντίαζον μετὰ φυλακῆς ἐκάτερος τῆς περὶ αὐτόν. καὶ λόγων αὐτοῖς συμβατικῶν γενομένων, Ἡρώδης ὁ τετραρχῆς εἰσίασεν αὐτὸς, κατὰ μέσον τὸν πόρον σκηνίδα ἐπισκηψάμενος τῷ πόρῳ πολυτελεῖ. καὶ Ἀρτάβανος μετ' ἑ πολὺ πέμπει Τιβερίῳ ὁμηρον Δαρεῖον τὸν υἱὸν μετὰ πολλῶν δώρων, ἐν οἷς καὶ ἄνδρα ἐπτάπηχυν τὸ μέγεθος, Ἰθαῖον τὸ γένος Εὐλαῶρον ὄνομα, ὃς διὰ τὸ μέγεθος Γίγας ἐπικαλεῖτο. ἐπὶ ταῖς Οὐϊτέλλιος μὲν ἐπ' Ἀντιοχείας ἦεν, Ἀρτάβανος δὲ ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. Ἡρώδης δὲ, βεβλόμενος δι' αὐτῶ πρώτῃ γενέσθαι πύσιν Καίσαρι τῶν ἐμῶν τῆς λήψεως, ἐκπέμπει γραμματὸφόρους, τὰ πάντα ἀκριβῶς γράψας εἰς ἐπιστολήν, καὶ μηδὲν ὑπολείπομενος ἐπὶ μηνύσει τῷ ὑπατικῷ. πρὸς Οὐϊτέλλει δὲ ἐπιπεμφομένῳ ἐπιστολῶν, καὶ τῷ Καίσαρος ἐπιστημῆναι πρὸς αὐτόν, ὡς δῆλα αὐτῷ γένοιτο, πρότερον πύσιν περὶ αὐτῶν Ἡρώδης προτεθεικότος, ταραχθεὶς ὁ Οὐϊτέλλιος μεγάλως, καὶ πετόνθηναι τι μειζόνως ἢ ἐπέπρακτο ὑπολαμβάνων, ἀδηλὴν τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐκρυπτεν ὁργὴν, μέχρι δὴ καὶ μετῆλθε, Γαίῃς τὴν ἀρχὴν παραληφόντος.

στ. Τότε δὲ καὶ Φίλιππος, Ἡρώδης δὲ ἦν ἀδελφός, τε

cognatos eius et amicos mittendo, perimeret, ope illorum, qui munera acceperant. Ille vero cum intelligeret se insidias effugere non posse, quod necesse erat, ut quae a multis virisque primariis factae essent ex illorum sententia succederent: cumque numerum iniret eorum, qui sibi adhaerere profiterentur, et cogitaret etiam plerisque ex illis largitione corruptos dolose simulare beneuolentiam, aut si periculum eorum faceret, ad eos, qui prius descuerant, transituros esse, fuga incolumis euasit ad superiores satrapias. Ac postea ex Dahis et Sacis magno coacto exercitu, et debellatis inimicis, imperium occupabat.

5. Istis auditis Tiberius iussit, ut Artabanus sibi amicitia adiungeretur. Postquam autem ille inuitatus sermonem de se habitum lubenter accepit, ad Euphratem perueniunt rex et Vitellius; iunctoque fluuiio in medio ponte obuiam inter se facti sunt, cum suis uterque satellitibus. Et cum de foedere conuenissent, Herodes tetrarcha conuiuio eos excepit, in medio, ubi transiretur, magnis sumptibus erecto tentorio. Et non multo post Artabanus misit Tiberio filium Darium obsidem cum multis muneribus: in quibus vir erat septem cubitorum proceritate spectandus, genere Iudaeus, Eleazarus nomine, qui ex magnitudine Gigas cognominatus est. Post haec Vitellius Antiochiam reuersus est, Artabanus in Babyloniam. Herodes autem, volens, ut ipse primus Caesari nunciaret de impetratis obsidibus, tabellarios mittit cum literis, in quibus singula accurate perscripserat, adeo ut nihil reliqui esset, quod significaret legatus. Quo factum est, cum ipse etiam misisset literas, eique rescripsisset Caesar, se omnia, ut qui ex Herode ea prius inaudiuisset, iam ante rescruisse, ut Vitellius vehementer perturbatus, ratusque se grauiorem, quam re vera erat, passum esse iniuriam, iram in animo occultam gereret, usque dum vindictam sumeret, Caio imperium adeptus.

6. Tunc etiam Philippus, qui Herodis frater erat, vita

λευτὰ τὸν βίον, εἰκοτῶ μὲν ἐνιαυτῷ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, ἤγη-
 σάμενος δὲ αὐτὸς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα τῆς Τραχωνίτιδος καὶ
 Γαυλανίτιδος, καὶ τῆ Βαταναίων ἔθνης πρὸς αὐτοῖς. μέτριον
 δὲ ἐν οἷς ἤρχεν παραχρὼν τὸν τρόπον καὶ ἀπράγμονα· δίκαι-
 ταν μὲν γὰρ τὸ πᾶν ἐν τῇ γῇ τῇ ὑποτελεῖ ἐποιεῖτο. προσδο-
 ῖ ἦσαν αὐτῷ σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιλέκτων, καὶ τῷ θρόνῳ εἰς
 οὐ κρίνεις καθιζόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπομένῃ, ὅποτε τις ὑπαν-
 τιάσας ἐν χρεῖα γένοιτο αὐτῷ ἐπιβοηθεῖν, ἢ δὲν εἰς ἀναβολάς,
 ἀλλ' ἐκ τῷ ὀξέως ἰδεύσεως τῷ θρόνῳ ἢ καὶ τύχοι γενομένης,
 καθιζόμενος ἡεροῶτο· καὶ τιμωρίας τε ἐπετίμα τοῖς αἰνῶ-
 σιν, καὶ ἡφίει τὰς ἀδίκως ἐν ἐγκλήματι γενομένους. τελευτᾷ
 δ' ἐν Ἰσλιδί, καὶ αὐτῷ καμνοδέντος ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ὃ ἔτι
 πρότερον ἀκροδόμῃσιν αὐτὸς, ταφῇ γίνονται πολυτελεῖς. τὴν
 δ' ἀρχὴν, ἣ γὰρ κατελείπετο παῖδας, Τιβέριος παραλα-
 βὼν, προσθήκην ἐπαρχίας ποιῶν τῆς Σύρων. τὰς μέντοι
 Φόρως ἐκέλευσε συλλεγομένους ἐν τῇ τετραρχίᾳ ἐκείνῃ γενο-
 μένη κατατίθεσθαι.

ΚΕΦ. ε'.

Πόλεμος Ἡρώδῃ τῷ τετραρχῇ πρὸς Ἀρέταν καὶ τῶν Ἀράβων
 βασιλεῖα, καὶ ἥττα· περὶ τε τῷ θανάτῳ τῷ Βαπτιστῇ
 Ἰωάννῃ. ὡς Οὐιτέλλιος εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνέει· καὶ τινὰ
 περὶ Ἀγρίππα, καὶ τῶν Ἡρώδῃ τῷ μεγάλῃ ἀπογόνων.

ΕΝ τῷ τῷ δὲ πασιάζουσιν Ἀρέτας τε ὁ Πιτρεῖος βασιλεὺς
 καὶ Ἡρώδης, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἡρώδης ὁ τετραρχῆς γα-
 μεῖ τὴν Ἀρέτα θυγατέρα, καὶ συνῆν χρόνον ἤδη πολύν. σελ-
 λόμενος δ' ἐπὶ Ρώμης, κατάγεται ἐν Ἡρώδῃ ἀδελφῷ ὄντος
 ἔχ' ἀμομητεῖα· ἐκ γὰρ τῆς Σίμωνος τῷ ἀρχιερέως θυγατρὸς
 Ἡρώδης ἐγγόνει. ἐραστὴς δὲ Ἡρωδιάδος τῆς τότε γυναικὸς,
 θυγατρὸς δὲ ἦν Ἀριστοβέλου, καὶ ἕτος ἀδελφὸς αὐτῶν, Ἀγρίπ-
 πα δὲ ἀδελφὴ τῷ μεγάλῃ, τολμᾷ λόγων ἅπτεσθαι περὶ γά-
 μων. καὶ δεξαμένης, συνθῆκαι γίνονται μετοικίσασθαι πρὸς
 αὐτὸν, ὅποτε ἀπὸ Ρώμης παραγένοιτο. ἦν δὲ ἐν ταῖς συνθή-

decessit, anno quidem Tiberii principatus vigesimo, postquam vero ipse praefuisset Trachonitidi et Gaulanitidi atque etiam Batanaeae, anno trigesimo septimo. Vir suapte natura moderatus erga subditos, quietique ingenii; nam omnem vitam in sua ditione agebat. Quoties autem domo progrediretur, cum paucis delectis incedebat, atque in solio sedens vnde ius diceret, quod dum iter faceret subsequeretur, si quis obuiam factus eius ope et auxilio egeret, sine mora et dilatione, qua occursum erat, posito throno, in eo sublimis sedens causam cognoscebat; et fontes poenis afficiebat, aut iniquis criminibus irretitos solvebat. Diem obit supremum in Iuliade, atque illatus in monumentum, quod iam ante sibi construxerat, magnifice sepultus est. Eius autem principatum, nam sine liberis decessit, cum sibi accepisset Tiberius, eum provinciae Syriae attribuit: tributa tamen, quae in Tetrarchia illius colligerentur, iussit in eadem adseruari.

CAP. V.

Herodes tetrarcha bellum mouet contra Arabum regem, et profligatur; deque morte Ioannis Baptistae. Quo modo Vitellius Hierosolyma adscendit: nonnullaque de Agrippa, et Herodis magni posteris.

SVB id autem tempus inter se dissidebant Aretas rex Petraeae et Herodes, huiusmodi de causa. Herodes tetrarcha uxorem duxerat Aretae filiam, et cum ea iam longiuscule vixerat. Cum autem Romam proficisceretur, diuertit ad fratrem, non tamen ex eadem matre, Herodem. nam Herodes ex Simonis pontificis filia natus erat. Ac Herodiadis huius uxoris amore captus, quae filia erat Aristobuli, vtriusque illorum fratris, Agrippaeque magni soror: ausus est cum ea de nuptiis sermones serere. Cui cum non displicerent, conuenit inter eos, illam in eius domum concessuram statim atque ipse Roma rediisset: in-

καις, ὥστε καὶ τῇ Ἀρέτα τὴν θυγατέρα ἐκβαλεῖν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ρώμην ἔπλει, ταῦτα συνθέμενος. ἐπεὶ δὲ ἐπανιχώρει διαπραξάμενος ἐν τῇ Ρώμῃ ἐφ' ἅπρε ἔσταλτο, ἡ γυνὴ, πύσως αὐτῇ τῶν πρὸς τὴν Ἡρωδιάδα συνθηκῶν γενομένης, πρὶν ἐκπυστος αὐτῷ γενέσθαι τὰ πάντα ἐκμαθῆσα, κελεύει πέμπειν αὐτὴν ἐπὶ Μαχαιροῦντος· μεθόριον δὲ ἐστὶ τῆς τῆς Ἀρέτα καὶ Ἡρώδης ἀρχῆς· γυνάμην ἔκ ἐκφαίνεσθαι τὴν ἑαυτῆς. καὶ Ἡρώδης ἐξέπεμπε, μηδὲν ἠδῆσθαι τὴν ἀνθρώπον προσδοκῶν. ἡ δὲ, προαπεσάλκει γὰρ ἐκ πλείονος εἰς τὸν Μαχαιροῦντα, τότε κατὰ αὐτῆς ὑποτελῇ, πάντων εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ἡτοιμασμένων ὑπὸ τῇ στρατηγῷ Ἀρέτα, παρῆν, καὶ ἀφορμαῖται εἰς τὴν Ἀραβίαν κομιδῇ τῶν στρατηγῶν ἐκ διαδοχῆς, παρῆν τε ὡς τὸν πατέρα ἢ τάχος, καὶ αὐτῷ τὴν Ἡρώδης διάνοιαν ἔφραξε. ὁ δὲ ἀρχὴν ἐχθρας ταύτην ποιήσάμενος, περὶ τῶ ὄρων ἐν τῇ γῇ τῇ Γαμαλίτιδι, καὶ δυνάμειος ἑκατέρω συλλεγείσης, εἰς πόλεμον καθίσαντα, στρατηγὸς ἀπεσαλκότες ἀνθ' ἑαυτῶν. καὶ μάχης γενομένης, διφθάρη πᾶς ὁ Ἡρώδης στρατός, προδοσίας αὐτῷ γενομένης ὑπ' ἀνδρῶν Φυγαδῶν, οἱ ὄντες ἐκ τῆς Φιλίππου τετραρχίας Ἡρώδη συνεστράτευον. ταῦτα Ἡρώδης γράφει πρὸς Τιβέριον. ὁ δὲ, ὀργῇ φέρων τὴν Ἀρέτα ἐπιχείρησιν, γράφει πρὸς Οὐιτέλλιον, πόλεμοι ἐξενεγκεῖν, καὶ ἡτοὶ ζῶν ἐλόντα ἀναγαγεῖν δεδεμένον, ἢ κτενομένον πέμπειν τὴν κεφαλὴν ἐπ' αὐτόν. καὶ Τιβέριος μὲν ταῦτα πρῶσσειν ἐπέτελλε τῷ κατὰ Συρίαν στρατηγῷ.

β'. Τισὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τὸν Ἡρώδης στρατὸν ὑπὸ τῷ Θεῷ, καὶ μάλα δικαίως τινυμένον κατὰ ποιήν Ἰωάννη τῷ ἐπικαλούμενον Βαπτιστῷ. κτείνει γὰρ τῆτον Ἡρώδης, ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τὰς Ἰουδαίας κελεύοντα, ἀρετὴν ἐπασκοῦντας, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνη καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσβεῖα χρωμένους, βαπτισμῷ συνίεναι. ἔτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν αὐτῷ φανέσθαι, μὴ ἐπὶ τινος ἀμαρτάνων παραιτήσεως χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἀγνείᾳ τοῦ σώματος, αἵτε δὲ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνην πρακτικῶς

super pactum erat, ut Aretae filiam eiiceret. Atque ille quidem Romam aduehitur, postquam ista pepigisset. Vbi autem reuenteretur, rebus Romae perfectis, quarum gratia profectus est, vxor eius, fama eorum, quae Herodiadi pactus fuerat, ad ipsam perlata, antequam eam ille cuncta rescuuisse intelligeret, mitti petiit Machaeruntem, castellum in confinio ditionis Herodis et Aretae situm, de suo consilio nihil ei indicans. Atque Herodes mittendam curauit, ne quidem suspicans mulieri quidquam innotuisse. Illa vero, (nam aliquamdiu ante miserat ad Machaeruntem, tunc in patris sui ditione et potestate) omnibus ad iter inueundum ab Aretae praefecto paratis, eo peruenit, atque inde in Arabiam properat ab uno praefecto ad alium aduecta, et quam celeritate ad patrem venit, ipsique Herodis voluntatem aperuit. Inde autem ab eo inimicitiarum facto initio, accedente de finibus agri Gamalitici contentione, postquam utrique erant copiae conscriptae, bellum inter eos conflatum est, qui vicem suam legatos suos miserunt. Commissoque proelio, Herodes victus est et omnis eius exercitus caesus, quippe proditus a quibusdam profugis, qui, cum essent ex Philippi tetrarchia, merebant Herodis stipendia. Haec Herodes Tiberio per literas significat. Ille vero, indigne ferens id, quod aggressus est Aretas, scribit Vitellio, ut ei bellum inferat, et aut viuum captum in vinculis adducat, aut occisi caput ad ipsum mittat. Atque Syriae quidem praetori, ut ista ageret, in mandatis dedit Tiberius.

2. Erant autem quidam e Iudaeis, qui existimarent, Deum ira peritisse exercitum Herodis, qui iustas ob interfectum Iohannem, cognomento Baptistam, poenas dabat. Hunc enim Herodes necari iussit, cum esset vir bonus, Iudaeosque ad virtutis studium excitaret, praecipiens, ut iuste quidem inter se, erga Deum autem pie agentes ad lauacrum accederent. Deo enim ita acceptum iri lauacrum aiebat, cum eo non ad expiationem criminum vterentur, sed ad corporis munditiam, utpote mentibus iam ante per iusti-

καθαρμένης. καὶ τῶν ἄλλων συσφερομένων, καὶ γὰρ ἤρθησαν ἐπὶ πλείστον τῇ ἀκροάσει τῶν λόγων, δέισας Ηρώδης τὸ ἐπὶ τοσούτῳ πιθανὸν αὐτῇ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ ἀποσάσει τινὶ φεροί, πάντα γὰρ ἐώκισαν συμβαλῇ τῇ ἐκείνῃ πράξοντες, πολὺ κρεῖττον ἡγείται, πρὶν τι νεώτερον ἐξ αὐτῇ γενέσθαι, προλαβὼν ἀναρῆναι, ἢ μεταβολῆς γενομένης εἰς τὰ πράγματα ἐμπιστῶν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν, ὑποψία τῇ Ηρώδῃ, δέσμιος εἰς τὸν Μαχαιρῆντα πεμφθεὶς, τὸ προσημασμένον φερίον, ταύτῃ κτίννυται. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνῃ τὸν ὄλεθρον ἐπὶ τῷ στρατεύματι γενέσθαι, τῇ Θεῷ πακῶς Ηρώδῃ θελόντος.

γ'. Οὐίτελλιος δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς πόλεμον τὸν πρὸς Ἀρέταν δυσὶ τάγμασιν ὀπλιτῶν, ὅσοι τε περὶ αὐτὰ ψιλοὶ καὶ ἵππεις συμμαχῶντες ἐκ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλείῳ ἀγόμενος ἐπὶ τῆς Πέτρας ἠπείγετο, καὶ ἔχε Πτολεμαῖδα. ὠρμημένῳ δ' αὐτῷ διὰ τῆς Ἰουδαίων ἄγειν τὸν στρατὸν, ὑπαντιάσαντες ἄνδρες οἱ πρῶτοι παρηγοῦντο διὰ τὴν τῆς χώρας ὁδόν. ὃ γὰρ αὐτοῖς εἶναι πάτριον, περιορᾶν εἰκόνας εἰς αὐτὴν φερομένας. πολλὰς δ' εἶναι σημαῖας ἐπικειμένας. καὶ πεισθεὶς μετέβαλέ τε τῆς γνώμης τὸ ἐπὶ τοιούτοις προβλεῦσαν, καὶ διὰ τοῦ μεγάλῃ πεδίῳ κλεψύσας χωρεῖν τὸ στρατόπεδον, αὐτὸς τε μετὰ Ηρώδῃ τῇ τετραρχῇ καὶ τῶν φίλων εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνέει, θύσων τῷ Θεῷ, εὐρετῆς πατρίῃ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνεσηκυίας. εἰς ἣν ἀπαντήσας καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων πλήθους εὐπρεπῶς, τρεῖς μὲν ἡμέρας ταύτῃ διατρίβην ποιῆται, ἐν αἷς Ἰωνάθην τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ἐγχειρίζει τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ Θεοφίλῳ· τῇ τετάρτῃ δὲ καὶ γραμματῶν αὐτῷ παραγενομένων, ἃ ἐδῆλξ τὴν Τιβερίῃ τελευτήν, ὥρκισεν τὴν πληθύν ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ Γαίᾳ. ἀνεκάλει δὲ καὶ τὸ στρατεῦμα ἐπὶ τὰ οἰκῆα ἐκάσθ' ἡμεραδιῶντος, πόλεμον ἐκφέρειν ἐκείνῳ ὁμοίως δυνάμενος, διὰ τὸ εἰς Γαίῳ μεταπεπτωκέναι τὰ πράγματα. ἐλέγετο δὲ καὶ τὸν Ἀρέταν οἰωνοσκοπησάμενον πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς Οὐίτελλίᾳ στρατείας Φαίαι, μηχανὴν ἔκ εἶναι τῷ στρατῷ τῆς ἐπὶ Πέτρας εἰσοδῶ·

fiam purificatis. Cumque multi ad eum undique confluerent (huiusmodi enim sermonibus mirum in modum elati erant) Herodes veritus, ne tanta hominis auctoritas subditos ad defectionem impelleret, (videbantur enim omnia de consilio eius facturi esse) satius esse duxit, priusquam noui aliquid ex illo oriretur, illum e medio tollere, quam ut mutatione rerum facta, ipse in discrimen adductus poenitentiam ageret. Atque ille quidem ob hanc Herodis suspicionem in vincula coniectus, missusque ad castellum Machaeruntem, cuius supra meminimus, ibidem caesus est: Iudaei vero persuasum habebant in ultionem necis eius deletum esse exercitum, Deo propterea Herodi inlenso.

3. Vitellius autem cum se accinxisset quasi ad bellum Aerae inferendum, assumtis duabus legionibus, et quotquot circa illas erant leuis armaturae milites equitesque a fociis regibus missos secum ducens, Petram versus properabat, et Ptolemaïdem peruenit. Cumque vellet per Iudaeam cum exercitu transire, ei obuiam facti viri primarii deprecabantur iter per ipsorum regionem: neque enim sui moris esse pati simulacra per eam ferri. multa autem esse simulacra in signis. Atque ille exoratus et mutauit quam sibi istiusmodi de rebus proposuit sententiam, cumque per magnam planitiem copias ire iussisset, et ipse cum Herode tetrarcha atque amicis adscendit Hierosolyma, Deo, in festo Iudaeis patrio, quod instabat, sacrificaturus. Quo tempore cum adfuiisset, et honorifice a Iudaeorum populo exciperetur, illic quidem triduum mansit, atque interim Ionatham pontificatu abdicauit, et fratrem eius Theophilum in eo collocauit: illic vero quarto postquam venerat die, cum literas, quae Tiberii obitum significarent, accepisset, populum iuramento adegit, ut Caio fauerent. Quin et milites ex itinere reuocatos in sua quemque hiberna dimisit; quod non amplius ei eadem ac antea belli gere di potestas esset, rerum summa ad Caium delata. Fertur etiam Aretam, augurio acto, quamprimum expeditionis Vitellii nuncium acceperit, dixisse; fieri non posse, ut ille

τεθνήξασθαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων, ἢ τὸν πολεμῆν κελεύσαντας, ἢ τὸν γνώμη τῇ ἐκείνῃ ὠρημένον διακονεῖσθαι, ἢ ἐφ' ὃν γένοιτο ἡ παρασκευὴ τῆ στρατεύματος. καὶ Οὐϊτέλλιος μὲν ἐπ' Ἀντιοχείας ἀνεχώρησεν. Ἀγρίππας δὲ ὁ Ἀριστοβύλου υἱός, ἐν αὐτῷ πρότερον ἢ τελευτῆσαι Τιβέριον, ἐπὶ Ρώμης ἀνέσι πράξων τι παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, δυνάμειώς τινος αὐτῷ παραγενομένης. βύλομαι ἔν εἰπέν ἐπὶ μακρότερον περὶ τῆς Ηρώδης καὶ γένους αὐτῆς ὡς ἐγένετο, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἀνήκειν τῇ ἰσορίᾳ τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ἅμα δὲ καὶ παραύλασσαι ἔχειν τοῦ θείου, ὡς ὕδεν ὠφελεῖ πληθὺς, ἐδ' ἄλλη τις ἀλήθεια τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπιτετευγμένων, δίχα τῶν πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβειῶν· εἴ γε ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξέδω, συνέβη πλὴν ὀλίγων, πολλοὶ δ' ἦσαν, διαφθαρεῖναι τὰς Ηρώδης ἀπογόνους. Φέροι δ' αὖ τι καπὶ σωφρονισμῷ τῆ ἀνθρωπείᾳ γένους, τὸ τῇ δυστυχίᾳ αὐτῶν μαθεῖν· ἅμα δὲ καὶ τὸν Ἀγρίππαν διηγῆσασθαι θαύματος ἀξιώτατον γεγενημένον, ὅς ἐκ πάνυ ἰδιώτης, καὶ παρὰ πᾶσαν δόξαν τῶν εἰδόντων αὐτὸν, ἐπὶ τοσούτῃ πύξῃ θῃ δυνάμει. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρότερον περὶ αὐτῶν, λεχθήσεται δέ μοι καὶ νῦν ἀκριβῶς.

δ'. Ηρώδης τῷ μεγάλῳ θυγατέρες, ἐκ Μαριάμνης τῆς Τεκανῆς θυγατρὸς, γίνονται δύο· Σαλαμψιῷ μὲν ἡ ἐτέρα, ἢ γαμεῖται Φασαίλῳ τῷ αὐτῆς ἀνεψιῷ, Φασαίλῳ πατρὶ ὄντι τῇ Φασαίλῳ ἀδελφῇ Ηρώδῃ, δεδωκότος αὐτὴν τῷ πατρί· Κύπριος δὲ Ἀντίπατρω καὶ αὐτῇ ἀνεψιῷ, πατρὶ τῆς ἀδελφῆς Ηρώδης Σαλώμης. καὶ Φασαίλῳ μὲν ἐκ Σαλαμψιδος γίνονται πέντε παῖδες, Ἀντίπατρος, Ηρώδης, Ἀλέξανδρος, θυγατέρες δὲ Ἀλεξάνδρα καὶ Κύπριος, ἣν Ἀγρίππας γαμεῖ ὁ Ἀριστοβύλος. Ἀλεξάνδραν δὲ γαμεῖ μὲν Τίμιος Κύπριος, ἀπὸ τῶν ἀξιολόγων, παρ' ᾧ δὴ καὶ ἄτεκνος τελευτᾷ· Κύπρῳ δ' ἐξ Ἀγρίππα μὲν ἄρσενες γίνονται δύο, θυγατέρες δὲ τρεῖς, Βερενίκη, Μαριάμμη, Δερεσιλλα. Ἀγρίππας δὲ καὶ Δερεσσὸς ταῖς ἄρσεσιν ὀνόματα· ὧν ὁ Δερεσσὸς πρὶν ἡβῆσαι τελευτᾷ. ὁ δὲ πατὴρ τῶν Ἀγρίππας ἐτέφετο μετὰ καὶ ἑτέρων ἀδελφῶν, Ηρώδῃ τε καὶ Ἀριστοβύλῃ. ἐκ Βερενίκης καὶ οἶδεν

exercitus Petram adiret, breui enim moriturum esse ducem; vel qui belligerare iussisset, vel qui illius consilio morem gerere properaret, vel eum, contra quem paratus esset exercitus. Et quidem Vitellius Antiochiam se recepit. Agrippa autem Aristobuli filius, anno antequam Tiberius moreretur, Romam proficiscitur, de re quadam cum imperatore transacturus, simulac potestas primum ei data esset. Volo itaque fusius aliquanto et vberius agere de Herode, deque illius fatu ortis disseminatisque: et quia magni refert ad historiam illos percensere, argumentoque est certissimo numen esse aliquod, quod nihil prolit numerosa soboles, neque vlla potentia, quae in hominibus dominatur, absque pietate erga Deum: si quidem intra centum annos contigerit, ut Herodis posterii, qui sane permulti erant, fere omnes interierint. Accedit quod humano generi documento sit, illorum perspectam habere infelicitatem: praesertim vbi de Agrippa narrationem fecero, viro admiratione dignissimo, qui ex vita priuata, et praeter omnium, quibus notus erat, expectationem, ad tantae potestatis fastigium prouectus erat. Illorum quidem iam antea mentionem feci, nunc vero de illis agam accurate.

4. Herodi magno ex Mariamne Hyrcani filia natae sunt duae filiae. Altera quidem Salamptio, quae nupsit Phasaëlo, consobrino suo, Phasaëli filio fratris Herodis, dante illam patre: Cypros vero altera Antipatro et ipsa nupsit consobrino, Herodis nepoti ex sorore Salome. Et Phasaëlus ex Salamptione genuit quinque liberos, Antipatrum, Herodem, Alexandrum, et filias Alexandram ac Cypron, quae nupsit Agrippae Aristobuli filio. Alexandram vero duxit quidem Timius Cyprius, vir nobilis, cuius in matrimonio sine liberis defuncta est: Cypros vero Agrippae duos filios peperit, et tres filias, Berenicen, Mariamnen, Drusillam. filii autem Agrippa et Drusus dicti sunt. Ex his Drusus ante quam pubesceret diem obit. Horum autem pater Agrippa cum aliis etiam fratribus educabatur, Herode et Aristobulo: nam et isti filii erant Aristobuli filii He-

παῖδες τῆ υἱῶς Ἡρώδης τῆ μεγάλης· ἡ δὲ Βερνίκη Κοσοβάρης καὶ Σαλώμης παῖς τῆς Ἡρώδης ἀδελφῆς. τῆς Αἰσιόβηλος νηπίως θνήσκει λιπὼν ὑπὸ τῷ πατρὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἀδελφῷ, καθάπερ εἰρήκαμεν. ἡβήσαντες δ' ἄγονται, Ἡρώδης μὲν ἕτος, ὁ τῆ Ἀγρίππας ἀδελφός, Μαριάμμη θυγατέρα Ολυμπιάδος τῆς Ἡρώδης τῆ βασιλέως θυγατρὸς, καὶ Ἰωσήπῃ τῆ Ἰωσήφ πατρὸς, ἀδελφός δ' ἕτος τῆ βασιλέως Ἡρώδης. ἔχει δ' ἐξ αὐτῆς υἱὸν Αἰσιόβηλον. ὁ δὲ τρίτος τῆ Ἀγρίππας ἀδελφός Αἰσιόβηλος γαμῇ Ἰωτάπην Σαμψιγερᾶν θυγατέρα τῆ Εὐσεβίου βασιλέως. θυγατὴρ δὲ αὐτοῖς γίνεται κωφὴ, ὄνομα καὶ τῇδε Ἰωτάπη. καθ' αὐτὰς μὲν τῶν ἀρσένων τέκνα. Ἡρωδίας δὲ αὐτῶν ἡ ἀδελφὴ γήμεται Ἡρώδῃ Ἡρώδῃ τῆ μεγάλης παιδί, ὅς γεγονεν ἐκ Μαριάμμης τῆς τῆ Σήμενος τῆ ἀρχιερέως, καὶ αὐτοῖς Σαλώμη γίνεται, μεθ' ἧς αἱ γυναῖκες Ἡρωδίας, ἐπὶ συγχύσει φρονήσασα τῶν πατέρων, Ἡρώδῃ γαμῆται τῷ ἀνδρὸς τῷ ὁμοπατρίῳ ἀδελφῷ, διασᾶσα ζῶντος. τὴν δὲ Γαλιλαίων τετραρχίαν εἶχεν ἕτος. ἡ δὲ θυγατὴρ αὐτῆς Σαλώμη Φιλίππῳ γαμῆται, Ἡρώδης παιδί τῷ τετραρχῇ τῆς Τραχωνιτιδος, καὶ ἄπαδος τελευτήσαντος, Αἰσιόβηλος αὐτὴν ἄγειται, Ἡρώδης παῖς τῆ Ἀγρίππας ἀδελφῆς. παῖδες δὲ ἐγένοντο αὐτῇς τρεῖς, Ἡρώδης, Ἀγρίππας, Αἰσιόβηλος. τῆτο μὲν δὴ τὸ Φασαλὴ καὶ Σαλαμψίως ἐστὶ γένος. Κύπρῳ δ' ἐξ Ἀντιπάτρου θυγατὴρ γίνεται Κύπρος, καὶ αὐτὴν Ἀλεξᾶς Σελκίας γαμῇ τῷ Ἀλεξᾷ· καὶ αὐτοῖς θυγατὴρ ἦν Κύπρος. Ἡρώδης δὲ καὶ Ἀλέξανδρος, ὅς ἀδελφὸς ἔφην Ἀντιπάτρου, ἄτεκνοι τελευτῶσιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῷ Ἡρώδης παιδί τῷ βασιλέως, τῷ ὑπὸ τῆ πατρὸς ἀνηρημένῳ, Ἀλέξανδρος καὶ Τιγρᾶνης ἐγγεγόνεισαν υἱεῖς ἐκ τῆς Ἀρχελαῆς τῆ Καππαδόκων βασιλέως θυγατρὸς. καὶ Τιγρᾶνης μὲν βασιλεύων Ἀρμενίας, κατηγορίων αὐτῷ ἐπὶ Ῥώμης γενομένων, ἄπαυς τελευτᾷ. Ἀλεξάνδρῳ δὲ Τιγρᾶνης ὁμώνυμος τῷ ἀδελφῷ γίνεται παῖς, καὶ βασιλεὺς Ἀρμενίας ὑπὸ Νέρωνος ἐκπέμπεται· υἱὸς τε Ἀλέξανδρος αὐτῷ γίνεται. γαμῇ δ' ἕτος Ἀντιόχῃ τῇ Κομμαγενῶν βασιλέως θυγατέρα Ἰωτάπην· νησιᾶδος τε τῆς ἐν Κιλικίᾳ

rodus magni ex Berenice: Berenice vero Costobari et Sa-
 lomes sororis Herodis filia erat. Hos Aristobulus infan-
 tulos reliquit, a patre cum Alexandro fratre occisus,
 quemadmodum diximus. Postquam autem ex ephobis
 excefferant, vxores ducunt, Herodes hic, Agrippae
 frater, Mariamnen filiam Olympiadis Herodis regis fi-
 liae et Iosephi, filii Iosephi, qui Herodis regis frater
 erat: et ex ea suscepit filium Aristobulum. Tertius au-
 tem Agrippae frater Aristobulus ducit Iotapen Sampsi-
 gerrami Emesorum regis filiam, et ipsis nata est filia sur-
 da, atque huic nomen Iotape. Et a maribus quidem
 haec soboles erat. Herodias vero soror eorum nupsit
 Herodi Herodis magni filio, quem sustulit ex Maria-
 nne Simonis pontificis filia; illisque genita est Salome;
 cuius post natiuitatem Herodias, vt quae in animum in-
 duxerat leges patrias violare, Herodi nupsit, viri sui, a
 quo viuo discessit, ex eodem patre fratri. Hic autem
 Galilaeae tetrarchiam habebat. Eius vero filia Salome
 nupta erat Philippo Herodis filio tetrarchiam habenti
 Trachonitidis. eoque sine liberis defuncto duxit eam
 Aristobulus filius Herodis, fratris Agrippae: illi autem
 nati sunt filii tres, Herodes, Agrippa, Aristobulus. Et
 haec quidem est Phasaëli et Salamptionis progenies.
 Cypros autem Antipatro filiam Cypron peperit; ipsam-
 que duxit Alexas Selcias, Alexae filius: atque illis filia
 erat Cypros. Herodes autem et Alexander, quos
 Antipatri fratres fuisse dixi, sine prole decesserunt.
 Caeterum Alexander Herodis regis filius, qui a pa-
 tre fuerat interemtus, Alexandrum et Tigranem filios
 suscepit, ex filia Archelai Cappadocum regis. Et
 Tigranes quidem Armeniae rex, dum Romae accusa-
 tionem subiret, sine liberis obiit. Alexandro autem Ti-
 granes fratri cognominis nascitur filius, qui a Nero-
 ne ad regnandum in Armenia mittitur: atque Alexan-
 drum filium genuit. Ille vero Iotapen duxit, Antio-
 chi Commageneorum regis filiam: et insulae in Cilicia

Οὐρσπασιανὸς αὐτὸν ἵσταται βασιλεῖα. καὶ τὸ μὲν Ἀλεξάνδρου γένος, εὐθύς ἅμα τῷ Φυῖναι, τὴν Θεραπείαν ἐξέλαψε τῶν Ἰουδαίοις ἐπιχωρίων, μεταταξάμενοι πρὸς τὰ Ἑλλήσι πάτρια. ταῖς δὲ λοιπαῖς θυγατράσιν Ἡρώδης τῷ βασιλείῳ ἀτέκνοις τελευτᾶν συνέπεισεν. τῶν δὲ γενομένων Ἡρώδης ἀπογόνων ὃς κατελέξαμεν ὄντων, ἐν ᾧ χρόνῳ Ἀγρίππας ὁ μέγας τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τέττων τέ μοι τῷ γένει προδεδηλωμένῃ, διέξιμι λοιπὸν, ὅπως τε Ἀγρίππα τύχαι συνέλθοιεν, ὥς αὐτῶν διάδρασιν ποιησάμενος, ἐπὶ μέγιστον ἐξισώματός τι ἅμα προκόψῃ καὶ δυνάμει.

ΚΕΦ. 5.

Ἀπόπλυν Ἀγρίππα τῷ βασιλείῳ εἰς Ρώμην πρὸς Τιβερίου Καίσαρα, καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῷ ἰδίῳ ἀπελευθέρῳ ἐδέσθῃ· καὶ ὅν τρόπον ἐλύθη ὑπὸ Γαίῃ μετὰ τὴν Τιβερίου τελευτήν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Φιλίππου τετραρχίας.

Ἡρώδης τῷ βασιλείῳ ὀλίγον πρὸ τῆς τελευτῆς, Ἀγρίππας ἐν τῇ Ρώμῃ διαιτῶμενος, καὶ ὁμοτροφίας καὶ συνηθείας αὐτῷ πολλῆς γενομένης πρὸς Δρῦσον τὸν Τιβερίου τῷ αὐτοκράτορος υἱόν, καὶ Ἀντωνία, τῇ Δρῦσος τῷ μεγάλῃ γυναικί, εἰς Φιλίαν ἀφίκετο, Βερνίκης τῆς μητρὸς τιμωμένης παρ' αὐτῆς, καὶ προαγαγεῖν ἡξιοκυίας τὸν υἱόν. Οὗσαι δὲ μέγας ὦν Ἀγρίππας, καὶ δωρεῖσθαι πολυτελής. Ζώσης μὲν τῆς μητρὸς, ἐκ ἐξέφαμε τῆς ψυχῆς τὸ θέλον, διαδιδράσκειν αὐτῆς ἡξιοκῶς τὴν ἐπὶ τοιούτοις γενομένην ὀργήν. ἐπεὶ δ' ἡ Βερνίκη τελευτᾷ, γενόμενος ἐπὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ, τὰ μὲν εἰς πολυτέλειαν τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης, τὰ δὲ εἰς τὸ μὴ μέτρω τῶν δωρεῶν προϊόμενον ἀναλῶσαι τῶν χρημάτων, τὰ πλεῖστα δ' εἰς τὸς Καίσαρος ἀπελευθέρους ἐτετέλεστο, ἐλπίδι πράξεως τῆς αὐτῶν. Πένια τε ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν ἦν, καὶ τὰτ' ἦν κάλυμα τῆς ἐν Ρώμῃ διαίτης. καὶ ὁ Τιβέριος τοῖς φίλοις τῷ υἱῷ τε τελευτηκότος ἀπειπῶν φοιτᾶν εἰς ὅπιν αὐτῷ, διὰ τὸ ἀντρεθίζεσθαι πρὸς τὸ λυπεῖσθαι μνημονεύων τῷ πατρὸς θωρήσει τῇ ἐκείνων.

rex a Vespasiano factus est. Et Alexandri quidem soboles fere ab vtero deseruit patria Iudaeorum instituta, ad ritus transiens moresque gentiliū. Caeteris vero Herodis filiabus contigit, vt sine prole decederent. Cum autem Herodis posterī, quos percensuimus, e medio non sublati fuerint, eo tempore, quo Agrippa magnus imperium adeptus est; cumque horum genus iam ante declarauerim, superest, vt narrem, quos in casus fortuna Agrippam demiserit, vtque ex iis euaserit, et ad maximam dignitatem et potentiam peruenierit.

CAP. VI.

Agrippa rex Romam mari profisciscitur ad Tiberium Caesarem, vtque a liberto suo accusatus in vincula coniicitur: et quo pacto post Tiberii excessum a Caio solutus est, et rex factus est Philippi tetrarchias.

PAULO ante Herodis regis obitum, Agrippa Romae degens, atque conuictore quotidiano et familiari vsus Druso, Tiberii imperatoris filio, nactus est etiam Antoniae, Drusi maioris coniugis, amicitiam; vtpote quae Berenice matrem in honore habuerit, filiumque dignitate augere voluerit. Cumque Agrippa natura esset magnanimus et magnificus, quamdiu mater vixerit, voluntatem suam occultabat et dissimulabat, quod noluerit, vt mater sibi huiusmodi de causa irasceretur. Postquam vero decessit Berenice, cum iam sui esset arbitrii, facultates partim luxuriose viuendo quotidie prodegit, partim immodica largitione profudit, maximos vero in libertos Caesaris fecerat sumtus, sperans fore, vt eorum opera adiuuaretur. Breuēque ad inopiam reductus est, adeo vt non potuerit diutius Romae commorari. accessit, quod Tiberius filii sui non ita pridem defuncti amicis interdixerat, ne in conspectum suum venirent, ne ex illis visis renouata filii memoria luctus suus redintegraretur.

β'. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα ἐπὶ τῆς Ἰσθαίας πλείων ὄχετο κακοπραγῶν, καὶ τεταπηνωμένος ὀλέθρου τε ὧν εἶχε χρημάτων, καὶ ἀπορία τοῦ ἐκτίσαντος τὰ χρέα τοῖς δανισταῖς, πολλοῖς τε ἔσι καὶ ἀλευρὴν ἔδ' ἠντιναοῦν ἐνδιδῶσιν. ὥς ἀπορία τῶν ποιητῶν, καὶ αἰχὺνὴ τῇ ἐπ' αὐτοῖς, ὑποχωρήσας εἰς τινα πύργον ἐν Μαλαθοῖς τῆς Ἰδαμαίας, ἐν περὶνοίᾳ τοῦ μεταστήσαντος αὐτὸν ἦν. αἰδομένηται δ' αὐτῇ τὴν διάνοιαν Κύπρος ἢ γυνὴ, παντοῖα τε ἦν ἀπὸ κέρους τῶν ἐπὶ τοιούτοις βλεψμάτων. διαπέμπεται δὲ καὶ ὡς τὴν ἀδελφὴν αὐτῇ Ἡρώδιᾶν, Ἡρώδῃ τῷ τετραρχῇ συνοικοῦσαν, γράμματα, δηλῶσα τό, τε ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τοῦ Ἀγρίππας προβλεῦσαν, καὶ τὴν ἀνάγκην, ἣ ἐπ' αὐτὰ ἐξῆγεν. ἐκέλευε τε συγγενῇ ἔσαν βοηθεῖν, καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς ταῦτο παρασκευάζειν, θεωροῦσαν, ὡς αὐτὴ παντοίως κηφίζοι τὸν ἄνδρα, καὶ ταῦτα ἔκ ἐξ ὁμοίων ἀφορημάτων. οἱ δὲ μεταπέμψαντες αὐτὸν, εὐκλήριον ἀπέδειξαν Τιβεριᾶδαν, καί τι καὶ ἀργύριον ὥρισαν εἰς τὴν διαίταν, ἀγορανομία τε τῆς Τιβεριᾶδος ἐτίμησαν. ἢ μὴν ἐπὶ πλείον γὰρ Ἡρώδης ἐνέμεινε τοῖς δεδωγμένοις, καίτοι γὰρ ἔδ' ὡς ἀρκούντα ἦν. ἐν γὰρ Τύρῳ παρὰ συνασίαν ὑπὸ αἰνῇ τε γενομένων αὐτοῖς λαοδωριῶν, ἀνεκτὸν ἔχ' ἡγησάμενος Ἀγρίππας, τοῦ Ἡρώδου τε ἐποικειδίσαντος εἰς ἀπορίαν καὶ τροφῆς ἀναγκασίας μεταδόσιν, ὡς Φλάκκων τὸν ὑπατικὸν εἴησι, Φίλον ἐπὶ Ρώμης τὰ μάλιστα αὐτῷ γεγοιότα πρότερον, Συρίαν δὲ ἐν τῷ τότε διεῖπεν.

γ'. Καὶ δεξαμένη Φλάκκῃ παρὰ τῷ τῷ διῆγεν, παρακατεχρηστός αὐτῇ ἔκει καὶ Λεϊστρόβηλον, ὃς ἀδελφὸς ὧν Ἀγρίππας διάφορος τε ἦν. ἢ μὴν ἐβλαπτοῦντο ἔχθρῳ τῇ ἀλλήλων, ὥς μὴν Φιλία τῇ ὑπατικῇ τὰ ἀμύκτα τιμῇ φέρεσθαι. ἢ μὴ ὁ, γὰρ Λεϊστρόβηλος ἀνία τί τῇ πρὸς τὸν Ἀγρίππαν δυσμενῆς, μέχρι καὶ εἰς ἔχθραν αὐτὸν Φλάκκῳ καθίστησιν, αἰτίαν τοιαύτην ἐπὶ τῇ δυσμενείᾳ παραλαβών. Δαμασκηνοὶ Σιδωνίοις περὶ ὧν διάφοροι καθεστῶτες, μέλλοντος Φλάκκου

2. His itaque de causis conscensa naui in Iudaeam profectus est, male se habens, animoque deiectus et quod omnem suam pecuniam absumserat, et nihil ei supererat, unde solueret, quod creditoribus debebat, qui et multi erant et motus eius omnes obseruabant, ne qua effugeret. Eo igitur redactus, ut, quid ageret, nesciret, factorumque eum valde puderet, secessit in castellum quoddam apud Malatha Idumaeae, et de manibus sibi afferendis cogitabat. Subolet autem hoc Cypro uxori, quod ille in animo agitabat, atque modis omnibus agebat, ut eum ab huiusmodi consilio depelleret: ad sororem quoque eius Herodiadem scripsit, Herodi tetrarchae nuptam, significans, et quid rebus ita se habentibus Agrippa decreuerit, et qua necessitate adactus eo deuenerit: hortataque est eam, ut pro iure cognationis afferret auxilium, maritumque ad idem faciendum perduceret, praesertim cum cerneret, ipsam omnes vias persequi, quibus virum subleuaret, idque cum opibus non adeo abundaret. Accersitus igitur a sorore eiusque marito, iussus est habitare Tiberiade, assignata certa pecunia, ut de victu caueretur, datoque ei in cumulum aedilitatis istius loci honore. Non tamen diti Herodes in ea voluntate persistit, quamuis ne sic quidem satisfaceret Agrippae necessitatibus. Cum enim apud Tyrum conuiuium agerent, interque bibendum conicia hinc inde iacerentur, atque Herodes inopiam Agrippae exprobrasset, quodque victum ei suppeditaret, ille hoc nullo modo ferendum esse ratus, ad Flaccum virum consularem se contulit, qui tunc Syriam administrabat, cum quo sibi Romae iam ante magna intercesserat amicitia.

3. A Flacco autem benigne exceptus, apud eum vitam agebat, ibi quoque secum Aristobulum habentem, fratrem quidem Agrippae, ab ipso vero dissentientem. non impedit tamen haec simultas, quo minus uterque viri consularis vteretur amicitia, eundemque, ut par erat, honorem ab eo referret. At vero Aristobulus nihil de suo in Agrippam odio remittebat, nec quiescebat, donec Flaccum ei insensum reddiderat, faciens, ut ex huiusmodi causa offensionem exciperet. Damasceni, orta cum Sidoniis de finibus contro-

περὶ τούτων ἀκροάσασθαι, μαθόντες τὸν Ἀγρίππαν ὡς παρ' αὐτῷ μέγα δύνατο, ἤξειν μερίδος τῆς αὐτῶν γενέσθαι, ἀργυρίον τε πλεῖστον ὁμολόγητο αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν πάντα ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν Δαμασκηνῶν ὥρμητο πράσσειν. Αἰσιόβηλος δὲ, ὃ γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν ἡ ὁμολογία τῶν χρημάτων, κατηγορεύει πρὸς τὸν Φλάκκον. καὶ βασανιζόμενος τῷ πράγματι, ἐπεὶ Φανερά ἦν, ἐξώθει τὸν Ἀγρίππαν Φιλίας τῆς πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, εἰς ὑσάτην ἀπορίαν περυσμένος, εἰς Πτολεμαῖδα παρῆν, καὶ κατὰ τὸ ἄπορον τῆς ἀλλαχόθεν διαίτης γνώμην ἐπαίειτο ἐπὶ τῆς Ἰταλίας πλεῖν. εἰργάμενος δὲ χρημάτων ἀπορία, ἤξει Μαρσύαν, ὅτε αὐτῷ ἀπελεύθερον, πορίσῃ γενέσθαι τῶν ἐπὶ τοιούτοις μηχανῶν, δανεισάμενον παρὰ τινων. καὶ ὁ Μαρσύας Πέτρον κελεύει, Βερνίκης ὄντα ἀπελεύθερον τῆς Ἀγρίππης μητρος, διαθήκης δὲ τῆς ἐκείνης δικαίως ὑποτελῆντα τῆς Αντωνίας, αὐτῷ γοῦν παραχρῆν ἐπὶ γράμματι καὶ πίσει τῇ αὐτῇ. ὁ δὲ, ἐπεκάλει γὰρ τῷ Ἀγρίππᾳ χρημάτων τινῶν ἀποσέρεσιν, ἀναγκάζει τὸν Μαρσύαν δύο μυριάδων Λτθίδων συμβόλαιον ποιησάμενον πεντακοσίας καὶ διχιλίαις ἐλάσσονα λαμβάνειν. συναχῶρει δὲ ἐκείνος κατὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλως ποιεῖν. εἰλημμένῳ δὲ τοῦ χρημάτων τούτου, Ἀγρίππας εἰς Ανθηδόνα παραγενόμενος, καὶ λαβὼν ναῦν, ἐν ἀναγωγαῖς ἦν. καὶ γυνὴς Εὐέννιος Καπίτων ὁ τῆς Ιαμνίας ἐπίτροπος, πέμπει στρατιώτας, οἳ εἰσπράζοντα αὐτὸν ἀργυρίῳ τριάκοντα μυριάδας θησαυρῷ τῷ Καίσαρος ἐφειλομένας ἐπὶ Ῥώμης ὑπ' αὐτῇ, ἀνάγκας τε ἐπετίθεσαν τῷ μενοῦντος, καὶ τότε μὴ πείτεσθαι τοῖς κελυσομένοις προσποιητὸς ἦν, νικτὸς δὲ ἐπγυενομένης, κόψας τὰ ἀπόγια, ὥχτο ἐκ' Ἀλεξανδρείας πλέων. ἐνθα Ἀλέξανδρον δεῖται τῷ Ἀλαβάρχῳ μυριάδας εἴκοσι δάνεια αὐτῷ δῆνα. ὃ δὲ ἐκίνω μὲν ἐκ αὐτοῦ παραχρῆν, Κύπρῳ δὲ ἐκ ἡγεῖτο, τὴν τε Φιλανδρείαν αὐτῷ καταπεπληγμένος, καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν ἀρετὴν. ἡ δὲ ὑπὸ ἡγεῖτο, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, πέντε τάλαντα αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ δὲς, τὸ λοιπὸν ἐν Δικαρχίᾳ γενομένῳ παρῆεν ἐπαγγέλλεται, δαδῶς τῷ Ἀγρίππᾳ τὸ εἰς τὰ ἀναλώματα

versia, cum litem diiudicaturus esset Flaccus, cognito, quod Agrippa multum apud eum valeret, rogauerunt, ut adesset ipsorum partibus, magnam ei pecuniae vim polliciti. Et ille quidem omnia studiose agebat, ut Damascenis auxilium ferret. Aristobulus autem, (nam ipsum non latebat pactum de pecunia) fratrem apud Flaccum detulit. Quod cum facta inquisitione ita esse deprehenderet, ab amicitia sua Agrippam repulit. Ille vero in extremam egestatem relapsus venit Ptolemaïda, et, quod nusquam alibi haberet, unde viueret, in Italiam nauigare decrevit. Cum autem ipsum inhiheret pecuniarum inopia, iussit Marfyam libertum suum, ut, omni arte in huiusmodi necessitate adhibita, mutuam aliunde pecuniam sumeret. Atque Marfyas adit Petrum, Berenices Agrippae matris libertum, eius vero testamenti iure Antoniae ditionis factum, eumque hortatur, ut pecuniam Agrippae syngrapha fideque accepta daret mutuam. At ille, (nam Agrippam pecuniae, quam retinuerat, infimulabat) Marfyam compellit syngrapham dare de viginti millibus drachmarum Atticarum, cum bis mille et quingentis minus accepisset. id quod ille fecit, ut qui ita facere necesse haberet. Accepta itaque pecunia, cum ad Anthedonem peruenisset, nauemque nactus esset, in eo erat, ut solueret. Quod ubi comperit Heraunius Capito, procurator Iamniae, misit eo milites exacturos argenti trecenta millia, quae Caesaris fisco ab eo debebantur, dum Romae ageret; a quibus illic manere coactus est. Et tunc quidem se iussa facturum esse simulabat; de nocte vero, praecisis retinaculis, Alexandriam nauigauit. ubi ab Alexandro Alabarcha poposcit, ut ducenta argenti millia ei crederet. Ille vero non ipsi se crediturum dicebat: sed Cypro eadem postulanti dare non recusabat, ut qui coniugalem eius amorem caeterasque omnes virtutes obstupesceret. Illa autem cum fideiuberet, mox Alexander, quinque talentis Alexandriae repraesentatis, promissit se reliqua daturum esse, ubi primum Dicaearchiam veniret, de illis metuens, quod sui profusum nouerat Agrip-

ἴταιμον. καὶ Κύπρος μὲν, ἀπαλλάξασα τὸν ἄνδρα, ἐπὶ τῆς Ἰταλίας πλευσόμενον, αὐτὴ μετὰ τῶν τέκνων ἐπὶ Ἰηδαίας ἀνέξουξεν.

δ'. Αὐγείππας δὲ, εἰς Ποτιόλως παραβαλὼν, ἐπιστολὴν ὡς Τιβέριον Καίσαρα γράφει διαιτώμενον ἐν Καπρέαις, παρυσίαν τε τὴν αὐτῇ δηλῶν ἐπὶ Θεραπείᾳ καὶ ὅφει τῇ ἐκείνῃ, καὶ ἀξιῶν ἔφασιν αὐτῷ γενέσθαι εἰς Καπρέας παραβαλεῖν. Τιβέριος δὲ, ὁδὸν εὐδοιάσας, τὰ τε ἄλλα αὐτῷ γράφει Φιλανθρωπία χρώμενος, ἐτι καὶ χαίρειν ἀποσημαίνων ἐπὶ τῷ σῶσι ἐπανήκειν εἰς τὰς Καπρέας. ἐπεὶ δὲ ἀφικνείται, μηδὲν ὑφελὼν τῇ ἐν τοῖς γράμμασι προθύμῃ, ἡσπάζετό τε καὶ ἐξένιζε. τῇ δ' ἐξῆς Καίσαρι γραμμάτων παρὰ Εὐγενίῳ Καπίτωνος ἀφικομένων, ὅτι Αὐγείππας μυριάδας τριάκοντα δάνεισμα ποιησάμενος, καὶ πρὸς τὰς καταβολὰς ἐκλείπων χρόνον τὴν συγκαίμενεν ἀπατήσεως γενομένης, οἷχοιτο Φυγὰς ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῷ χωρίων, ἄκυρον αὐτὸν καθίστας τῆς ἐπὶ τῶν εἰσπραξομένων ἐξουσίας. ταύτην ἀναγνὰς τὴν ἐπιστολὴν περιαλγέται ὁ Καίσαρ, καὶ διάκλεισιν γενέσθαι τῷ Αὐγείππᾳ κελεύει εἰσόδων τῶν πρὸς αὐτοῦ, ἄχρι δὴ καταβαλῇ τὸ χρέος. ὁ δὲ, μηδὲν τῇ ὀργῇ τῷ Καίσαρος καταπλαγείς, Ἀντωνίας δέεται, Γερμανικῆς τε μητρός καὶ Κλαυδίᾳ τῇ ὕστερον γενομένης Καίσαρος, δάνεισμα αὐτῷ δοθῆναι τῶν τριάκοντα μυριάδων, ἵνα Φιλίας μὴ ἀμάετοι τῆς πρὸς Τιβέριου. ἡ δὲ Βερνίκης τε μνήμῃ τῆς μητρός αὐτῆς, σφόδρα γὰρ ἀλλήλας ἐχεῶντο αἱ δὲ γυναῖκες, καὶ αὐτῷ ὁμοτροφίας πρὸς τῆς ἀμφοῖ Κλαυδίον γεγενημένης, δίδωσι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτῷ ἀποτίσαντι τὸ χρέος ἀνεπικώλυτος ἦν ἡ Φιλία τῷ Τιβερίῳ. αὐθις δὲ αὐτῷ Τιβέριος ὁ Καίσαρ συνίστησιν υἱὸν τὸν αὐτῆς, κελεύων τὰ πάντα αὐτῇ ταῖς ἐξόδοις παρατυγχάνειν. Αὐγείππας δὲ Φιλία δεχθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀντωνίας, κατὰ Θεραπείαν τρέπεται τῇ Γαίῃ υἱῶν τε ὄντος αὐτῇ, καὶ εὐνοία τῷ πατρὸς εἰς τὰ πρῶτα τιμωμένη. καὶ δὴ τις ἦν Θάλλος Σαμαρεὺς γένος, Καίσαρος δὲ ἀπελεύθερος, παρὰ τῆς δάνεισμα μυριάδων ἐκὰτὸν εὐρόμενος, τῇ τε Ἀντωνίᾳ καταβάλλει τὸ ὀφειληθὲν χρέος.

pam. Et Cypros quidem, cum virum in Italiam nauigaturum dimisisset, ipsa cum liberis in Iudaeam reuersa est.

4 Agrippa vero Puteolos appulsus literas dat Tiberio Caesari, qui tum sese in Caprearum secessum abdiderat; venisse se officii causa, illumque vt viseret significans, rogansque, vt sibi liceat in Capreas traicere. Tiberius autem nil cunctatus et alia ad eum summa cum humanitate rescripsit, et quod gauderet ipsum iterum ad se Capreas venire. Cumque ille aduenisset, non minore alacritate, quam prae se tulerat literis, eum amplexus est et hospitio excepit. Posthodie vero Caesari allatis ab Herennio Capitone literis, quod Agrippa, trecentis millibus mutuo sumtis, nec ad constitutum tempus persolutis, de reddendo admonitus, e locis suae ditionis sese fuga proripuisset, ita vt omnem ipsi pecuniam ab eo exigendi potestatem ademerit: cum istas legisset literas, aegerime rem tulit Caesar, et Agrippae omnes ad se aditus praeccludi iussit, vsque dum debitum solueret. Ille nequaquam ira Caesaris attonitus, ab Antonia Germanici et Claudii, qui postea Caesar factus est, matre petiit mutuo trecenta millia, ne Caesaris amicitia excideret. Illa vero, Bereniceos matris eius memoria (istae enim mulieres sibi inuicem perfamiliares erant) quodque simul ipse educatus fuerat cum Claudio, argentum, quod postulabat, ei suppeditat; cumque Agrippa aes alienum exsoluisset, patefactus est ei aditus ad Tiberii amicitiam. Deinde ipsi Tiberius Caesar nepotem suum commendat, dato in mandatis, vt eum foris egredientem comitaretur. Agrippa vero, quod benigne adeo exceptus fuerat ab Antonia, coepit Caium studiose colere, vtpote nepotem illius, et in summo apud omnes honore ex illorum in patrem eius benevolentia. Erat etiam Thallus quidam, genere Samarita, Caesaris libertus, a quo decies centena millia mutuatus, et Antoniae soluit, quod ei debebat, et cum reliquum in sumtus erogasset, quibus Ca-

καὶ τῶν λοιπῶν τῷ ἀναλώματι θεραπεύων τὸν Γαίον, μειζόνως ἐν ἀξιώματι ἦν παρ' αὐτῷ.

ε'. Προϊσσης δὲ εἰς μέγα τῷ Ἀγρίππα τῆς πρὸς Γαίον Φιλίας, αἰωρημένοις πατὲρ λόγος περὶ τῷ Τιβερίῳ γίνεται, καὶ τῷ Ἀγρίππα κατ' εὐχὰς τραπομένῳ, μόνῳ δ' ἦσεν, ἥ τάχος Τιβερίῳ ὑπεκτάαντα τῆς ἀρχῆς Γαίῳ παραχωρεῖν ἀξιώτερον τὰ πάντα ὄντι. τῶν ἀκροᾷται τῶν λόγων Εὐτυχος, Ἀγρίππῃ δ' ἦν ἀπελεύθερος καὶ ἡνίοχος, καὶ παραχερῆμα μὲν σιγῇ παρεδίδε. κλοπῆς δὲ ἱματίων αὐτῷ τῷ Ἀγρίππῃ ἐπικαλεμένης, καὶ ἀκριβῶς δὲ ἐκεκλόφει, Φυγὼν καὶ ληφθεὶς ἀγωγῆς αὐτῇ ἐπὶ Πίσωνα γενομένης, ὥς ἦν Φύλαξ τῆς πόλεως, ἐρομένη τὴν αἰτίαν τῆς Φυγῆς. Καίσαρι, Φησὶν, ἀπορρήτως ἔχειν λόγους εἰπεῖν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῇ Φέροντας. ὥς δ' ἔσας, αὐτὸν ἐπέλεν εἰς τὴν Καπρῆας· καὶ Τιβερίος τῷ αὐτῇ τρέπῳ χρώμενος, εἶχεν αὐτὸν δέσμιον, μελλήτης εἰ καὶ τις ἐτέρων βασιλέων ἢ τυράννων γεγόμενος. ἔτε γὰρ πρεσβειῶν ὑποδοχὰς ἐκ τῷ ὀξέως ἐποιεῖτο, ἡγεμόσιν, τῇ ἢ ἐπιτρόποις ὑπ' αὐτῇ ἐαλεῖσιν εὐεμία ἦν διαδοχῇ, ὁπότε μὴ Φθαῖεν τετελευτηκότες. ὅθεν καὶ δεσμοτῶν ἀκροάσεως περίοπος ἦν. ὥς καὶ τῶν Φίλων ἐρομένων τὴν αἰτίαν αὐτὴν τῇ ἐπὶ τοιούτοις ῥακῇ χρωμένῃ, εἶπεν, "τὰς μὲν πρεσβείας τρέβω, ὅπως μὴ ἀπαλλαγῆς αὐταῖς ἐκ τῷ ὀξέως γενομένης, ἔτεροι πρεσβευταὶ ἐπιχειροῦντες ἐπ' αὐταῖς, ὅχλος τε αὐτῷ γίνετο ἐπὶ δόχαῖς αὐτῶν καὶ πομπαῖς προκημένῃ. τὰς δ' ἀρχὰς συγχωρεῖν τοῖς ἀπαξ εἰς αὐτὰς ὑπ' αὐτῇ καταῆσιν, αἰδῆς προμηθεῖα τῶν ὑποτελῶν. Φύσει μὲν γὰρ εἶναι πᾶσαν ἡγεμονίαν τῷ πλεονεκτεῖν. τὰς δὲ μὴ παγίνας, ἀλλ' εἰς ὀλίγον καὶ ἄδηλον ἀπὸ τε ἀφαιρεθείην, καὶ μειζόνως ἐξοτρύνειν ἐπὶ κλοπαῖς τὰς ἔχοντας. εἰ μὲν οὖν ἐφῆσιν εἰς πλεον αὐτῆς, ἄδην τῶν κλοπῶν ἔξει ὑπὸ τῷ πολυῷ τῶν κεκερδημένων ἀμβλυτέρως τὸ λοιπὸν αὐταῖς χρωμένους. διαδοχῆς δ' ἐπιπαρεγενομένης ἐκ τῷ ὀξέως, εὐδαίμωνος ἂν ἀρκέσαι τὰς ὁδὰς τοῖς ἀρχασι προκειμένους, ἀνατροφῆς αὐτοῖς ἢ διδομένης κατῶν, ἐν οἷς πλήρεις οἱ προει-

ium demereretur, maiore auctoritate apud ipsum pollebat.

5. Agrippa autem plurimum apud Caium in gratia proficiente, quodam die, dum vasa in curru gestarentur et in sermonem inciderent de Tiberio, accidit, ut Agrippa (nam soli erant) Deum precaretur, ut Tiberius Caio omnino digniori quam primum imperio cederet. Has voces excepit Eutychus, Agrippae libertus et auriga, et tum quidem silebat. Insinulatus autem ab Agrippa, quod vestem ei furripuerat, (id quod reuera factum erat) et ex fuga retractus, cum perductus esset ad Pisonem urbis praefectum, rogatus fugae causam, ait se habere secreta quaedam Caesari enuntianda, quae salutis eius interessent. quapropter ipsum in vincula coniectum Capreas mittebat: et Tiberius more suo vinculum seruabat, quod cunctator, si quis alius aut rex aut tyrannus, factus esset, nam neque legationes sine mora admittebat; neque curabat, ut mitterentur qui praesidibus aut procuratoribus ab eo missis succederent, nisi illi decessissent. vnde fiebat, ut victos quoque audire negligeret. Proinde cum amici causam ipsam quaererent, cur adeo procrastinaret, dicebat: "legationibus quidem se moras noctere, ne, illis cito dimissis, alii mox creati ad ipsum denuo accedant legati, atque ita sibi continuo incumbat negotium illos accipiendi ablegandique. Imperia autem illis, quibus semel ea dederat, diuturna esse sinere, ut aliquo saltem pudore adhibito consulatur subditis. ingenium enim omnium hominum in magistratu proclive esse ad avaritiam. qui vero haud perpetui sunt, sed ad breve tempus, ut incertum sit, quando illis auferatur potestas, maiori auditate ad rapinas ferri. itaque si diutius ea fruantur, furtorum facilitate tandem expleti, ut qui satis superque sibi acquisuerint, deinde tardiores fieri ad rapiendum. cum autem ocyus illis succedatur, nequaquam fore, ut magistratibus sufficiant, qui illis in praedam expositi sunt, tanto eis tempore haud concessio, in quo ante-

“ληφότες γινόμενοι ὑποδιδόειν τῆς σπυδῆς τῆς ἐπὶ τῷ λαμ-
 “βάνειν, διὰ τὸ πρὶν ἐν καμρῷ γενέσθαι μετασῆναι. παρὰ-
 “δειγμά τε αὐτοῖς Φησί. τραυματία τινὶ κεμένῳ μυῖαι κα-
 “τὰ πλῆθος τὰς ὠτεῖλας περιέτησαν· καὶ τις τῶν παρατυ-
 “χόντων εἰκτεῖρας αὐτῇ τὴν δυσυχίαν, καὶ νομίσας ἀδυνα-
 “μία μὴ βοηθεῖν, εἰός τε ἦν ἀποσοβεῖν αὐτὰς παρασάς. καὶ
 “δεομένη παύσασθαι τῶν ἐπὶ τοιαῖσδε, ὑπολαβὼν εἶρετο τὴν
 “αἰτίαν τοῦ ἀπρομηθεῖς εἰς τὴν διαφυγὴν κακοῦ τοῦ ἐφῆθη-
 “κότος. μειζόνως γὰρ ἂν ἀδικώης με, εἶπεν, ταύτας ἀπαγα-
 “γών. ταῖς μὲν γὰρ ἤδη πληρωθεῖσαις τοῦ αἵματος, ἐκ ἑδ’
 “ὁμοίως ἐπέξις, ὅχλον μοι παραχεῖν, ἀλλὰ πῃ καὶ ἀνίστα-
 “σιν. αἱ δ’ ἀκραίφινεις τῷ κατ’ αὐτὰς λιμῷ συνελθῆσαι, καὶ
 “τετρυμένον ἤδη παραλαμβάνουσαι, καὶ ὀλέθρῳ παραδοῖσι.
 “διὰ τὰς δὲ ἐν καὶ τὸς ὑπὸ πολλῶν τῶν κλοπῶν διεφθαρμέ-
 “νοις τοῖς ὑποτελέσιν προμηθῆς εἶναι, μὴ συνεχῆς ἐξαποσέλ-
 “λειν τὰς ἠγησομένας, οἳ ἐν τρέπῳ μυιῶν ἐκπολεμῶν αὐτὰς,
 “Φύσει πρὸς κέρδος ὀρωρεγμένοις σύμμαχον παραλαμβάνα-
 “νόντες τὴν ἐλπίδα τῇ ταχέως ἀφαιρεσησόμενῃ τὴν ἔνθεν ἡδο-
 “νὴν.” μαρτυρήσει δέ μοι τῷ λόγῳ, περὶ τῆς ἐπὶ τοιαῖτοις
 Φύσεως, Τιβερίης τὸ ἔργον αὐτό. ἔτη γὰρ δύο πρὶς τοῖς εἰκο-
 σιν αὐτοκράτωρ γινόμενος, δύο τὰς πάντας Ἰουδαίους ἐξέ-
 πεμψε διοικήσοντας τὸ ἔθνος, Γράτον τε, καὶ Πιλάτον, ὃς αὐ-
 τῷ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν. καὶ ἐκ ἐπὶ μὲν Ἰουδαίων τοιοῦτος
 ἦν, ἕτερος δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑπηκόων. ἀλλὰ καὶ τῶν δεσμω-
 τῶν τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀκροάσεως ἀπεσήμενεν ὑπὸ τῇ δι-
 καιωθεῖσι μὲν θανάτῳ κέρισιν γενέσθαι τῶν ἐνδεσηκάτων κα-
 κῶν, διὰ τὸ μὴ ἐπ’ ἀρετῇ τῶν ἐπὶ τοιαῖτοις τύχῃ συνελθεῖν·
 τριβομένοις δὲ ἀχθῆδόνι τῇ ἐπικεμένη μείζονα προσρέπεν
 τὴν δυσυχίαν.

εἵ. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ Εὐτυχὸς ἀκροάσας τε ἐκ
 ἐτύγχανε, καὶ δεσμοῖς ἐνείχετο. χρόνῳ δὲ ἐγγενομένῃ, Τιβε-
 ριός τε ἐκ τῶν Καπρεῶν εἰς Τισπυλάνον παραγίνεται, ὅσον
 ἀπὸ σαδίων ἑκατὸν τῆς Ρώμης. καὶ ὁ Αἰγείππας ἀξιῶ τὴν
 Ἀντωνίαν διαπράξασθαι τὸ γενέσθαι τῷ Εὐτύχῳ τὴν ἀκροά-

“cessores sui spoliis pleni de habendi cupiditate remitterent, quod reuocati fuerant, antequam satis diu magistratum obissent. Ac deinde exemplo utebatur. Quodam vulnerato humi procumbente, magna vis muscarum ulcera circumferebat: ac viator, cum forte adesset, vicem eius miseratus est, languidiorem esse ratus, quam ut illas arcere posset, propiusque accedens parabat eas depellere. Orante autem faucio, ut huiusmodi quid facere omitteret: alter subiiciens causam quaerebat, cur ita liberari a praesenti molestia negligeret. Cui ille, gratius me laesum ibis illas abigendo. nam haec iam plenae cruoris non perinde ac ante certatim agunt, ut mihi molestiam facessant; sed aliquantulum remissius insistant. Quod si, his depulsis, recentes et famelicæ conuenerint, et me iam attritum acceperint, etiam ad interitum usque exsurgent. Has igitur ob causas et ipsum subditis suis, multis expilationibus male multatis, haud ita frequenter, vnum post alium, rectores mittere, qui more muscarum eos infestarent, praesertim cum natura propensis ad lucrum insuper ad cupiditatem augendam iniciatur metus, ne quaestus sibi adeo iucundus cito eripiat.” Huic quod dixi de ingenio Tiberii res ipsa testimonio est; quod, duobus et viginti annis rerum potitus, Iudaeis duos duntaxat miserit, qui gentis illius res administrarent, Gratium eiusque in praefectura successorem Pilatum. nec talem se gessit erga Iudaeos, aliumque in caeteros imperio subditos. Quin et victorum causas se serius aliquanto cognoscere indicabat, ne capite damnati quibus preiunguntur malis leuentur, id quod facinorosi isti nequaquam meriti sunt; sed ut angoribus praesentibus, dum diutius in custodia morantur, maior accedat calamitas.

6. Atque ob hanc quidem causam Eutychus ad cognitionem non delatus est, sed in vinculis seruabatur: tempore vero aliquanto post Tiberius Capreis venit Tusculanum, stadiis fere centum ab vrbe distitum: et Agrippa rogauit Antoniam, efficeret, ut tandem audiretur Eutychus, de

σιν ἐφ' οἷατισι τὴν κατηγορίαν ποιοῖτο αὐτῷ. τιμία δ' ἦν Αν-
 τωνία Τιβερίῳ εἰς τὰ πάντα, συγγενείας τε ἀξιώματι, Δρέ-
 σθ γὰρ ἦν ἀδελφῷ τῷ αὐτῷ γυνή, καὶ ἀρετῇ τῷ σώφρονος·
 ἵθα γὰρ χρεῖν παρέμεινε, γάμῳ τε ἀπέπειε τῷ πρὸς ἑτε-
 ρον, καίπερ τῷ Σεβαστῷ κελεύσαντος τινὶ γαμέσθαι, καὶ λοι-
 ποῖων ἀπηλλαγμένον δισώσατο αὐτῆς τὸν βίον. ἰδία τε εὐ-
 εργέτις ἦν εἰς τὰ μέγιστα τῷ Τιβερίῳ. ἐπιβελῆς γὰρ μεγά-
 λης συστάσης ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Σηιανῷ. φίλος τε ἀνδρὲς, καὶ δύ-
 ναμιν ἐν τῷ τότε μεγίστῳ ἔχοντας διὰ τὸ τῶν στρατευμάτων
 εἶναι ἡγεμανίαν αὐτῷ, καὶ τῆς τε βελῆς αἱ πολλαί, καὶ τῶν
 ἀπελευθέρων προσέθεντο, καὶ τὸ στρατιωτικὸν δέφθαρτο·
 πρῶκοπτε τε ἡ ἐπιβελῆ ἐπὶ μέγα, καὶ ἐπέπρακτο Σηιανῷ τὸ
 ἔργον, μὴ τῆς Αντωνίας τέλει χρησαμένης σοφωτέρα τῆς
 Σηιανῷ κακουργίας. ἐπεὶ γὰρ μανθάνει τὰ ἐπὶ τῷ Τιβερίῳ
 συγκείμενα, γράφει πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἀκριβῶς, καὶ Πά-
 λαντι ἐπιδῶσα τὰ γράμματα τῷ πισοτάτῳ τῶν δούλων αὐ-
 τῆς, ἐκπέμπει πρὸς Τιβέριον εἰς τὰς Καπρέας, ὃ δὲ μαθὼν,
 τὸν τε Σηιανὸν κτείνει, καὶ τὴν συμπεβελῆς· τὴν τε Αντωνίαν,
 καὶ πρὶν ἀξιολόγως ἄγων, τιμωτέραν τε ὑπελάμβανε κατὰ
 τοῖς πᾶσι πιθάνῃ. ὑπὸ δὲ ταύτης τῆς Αντωνίας ὁ Τιβέριος
 παρακαλούμενος ἐξέτασεν τὸν Εὐτυχον, “ἀλλ' εἰ μὲν κατα-
 ψεύσεις, Φησὶν ὁ Τιβέριος, ὅτι Ἀγρίππῃ τὰ εἰρημένα, Εὐτυ-
 “χος ἀρκῆσθαι κορίζεται παρ' αὐτῇ τιμωρίαν, ἣν ἐπιτετίμη-
 “κα αὐτός· εἰ δὲ βασανιζομένῃ ἀληθῆ φανείη τὰ εἰρημένα,
 “μὴ πῃ κολάζειν ποθῶν τὸν ἀπελευθέρου ἐπ' αὐτὸν μᾶλλον
 “καλοῖν τὴν δίκην.” καὶ ὁ Ἀγρίππας, ταῦτα φάμενης πρὸς
 αὐτὸν Αντωνίας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειτο ἀξίων ἐξέτασιν γε-
 νέσθαι τῷ πράγματι· καὶ ἡ Αντωνία, ὃ γὰρ αἶψα πολὺς ὢν
 ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ τοῖσδε δέσσειν, καὶ μὲν παραλαβῶσα τοῦτο,
 ἠώρετο μὲν Τιβέριος ἐπὶ φορεῖν κεκμενος, προϊόντων Γαίῃ τε
 τῷ ἐκείνης υἱῶν καὶ Ἀγρίππῃ, ἀπ' αἰρίων δὲ ἦσαν, παραπι-
 ρπατῶσα τῷ φορεῖν, παρεκάλει καλεῖσθαι τε τὸν Εὐτυχον,
 καὶ ἐξετάζεσθαι. ὃ δὲ, “ἀλλ' ἴσων μὲν, εἶπεν, Αντωνία, οἱ
 “Θεοὶ, ὅτι μὴ γνώμη τῇ ἑμαυτῇ, ἀνάγκη δὲ τῆς σῆς παρα-

quibus ipsum accusaret. Erat autem Antonia magno in honore apud Tiberium, et cognationis gratia, Drusi enim fratris vxor fuerat, et propter pudicitiam: nam florente adhuc aetate vidua mansit, et secundas nuptias recusauit, quamuis eam hortatus sit Augustus, ut alicui nuberet, vitamque ab omni probro intactam conseruauit. huc accedebat et priuatum beneficium, quo maxime deuinxerat Tiberium. Magna enim conspiratione in eum facta a Seiano, (amico viri Antoniae, et maximam eo tempore potestatem habente, quod ipsi mandata erat praetorianorum militum praefectura) et multi e senatoribus cum libertis sese ei adiunxerunt, et corruptus erat exercitus, atque coniuratio non mediocres acceperat vires, resque Seiano procul dubio successisset, nisi Antoniae audacia sapientia superasset Seiani malitiam. quam primum enim intellexit, quae in Tiberium machinati sunt, omnia ei accuratissime perscripsit, traditisque literis Pallanti seruorum suorum fidelissimo misit eum Capreas ad Tiberium. Ille vero, re cognita, Seianum occidit et huiusce consilii participes; et Antoniam, quam antea magni faciebat, maiore in honore habuit, eique in omnibus confusus est. Ab hac itaque Antonia rogatus Tiberius, ut Eutychum examinaret, "si quidem, inquit, mentitus fuerit, quod Agrippa iste dixerit, Eutychus poenam satis grauem subiit, quam ipse ei constitui; sin vero quaestione habita vera esse deprehendantur, videndum, ne forte, dum poenas expetit a liberto, faciat, ut supplicium in caput suum recidat." At vero Agrippa, cum ista ei narrasset Antonia, eo magis precibus contendebat, ut res discuteretur. Atque Antonia (nam rogare non desit Agrippa, multusque in eo erat) tempus opportunum nacta, (uehebatur enim Tiberius in lectica iacens, praecedente ipsius nepote Caio una cum Agrippa, cum iam pransi essent) iuxta lecticam ambulans, petiit vocari Eutychum et examinari. Ille vero, "Deos, inquit, testor, Antonia, quod non ex mea sententia, sed preci-

"κλήσεως ἐξαγόμενος, πράξω τὰ πρᾶσσόμενα." ταῦτα εἰ-
 πὼν κελεύει Μάκρωνα, ὃς Σηϊανῷ διαδοχος ἦν, τὸν Εὐτυχὸν
 ἀγαγεῖν. καὶ ὁ μὲν, ὃδὲν εἰς ἀναβολὰς παρήν. Τιβέριος δ'
 αὐτὸν ἤρετο, τί καὶ ἔχοι λέγειν κατ' ἀνδρὸς ἐλευθερίαν αὐ-
 τῷ παρεχόμενος. ὁ δὲ Φησὶν, "ὦ δέσποτα, ἠωροῦντο μὲν
 "ἐφ' ἀμάξης, Γαίῳς τε ἕτος καὶ Ἀγρίππας σὺν αὐτῷ, καὶ
 "σφῶν ἐξέστην παρὰ τοῖν ποδοῖν, λόγων τε πολλῶν ἀνακυ-
 "κλιμένων, Ἀγρίππας Φησὶ πρὸς Γαίον, εἰ γὰρ ἀφίκοιτό
 "ποτε ἡμέρα, ἣ μεταστὰς ὁ γέγων ἕτος χειροτονοῖ σε ἡγεμό-
 "να τῆς οἰκουμένης. ὃδὲν γὰρ ἡμῖν Τιβέριος ὁ υἱὸς αὐτῆς
 "γένοιτ' ἂν ἐμποδῶν ὑπὸ σὲ τελευτῶν" καὶ ἡ τε οἰκουμένη
 "γένοιτ' ἂν μακαρία, καὶ γὰρ πρὸς αὐτῆς." Τιβέριος δὲ πιστὰ
 ἠγησάμενος τὰ εἰρημένα, καὶ ἅμα μῆνιν ἀναφέρων τῷ Ἀ-
 γρίππᾳ παλαμῶν, διότι κελεύσαντος αὐτῆς θεραπεύειν Τιβέ-
 ριον υἱὸν αὐτῆς γεγονότα, καὶ δεύσθαι παῖδα οὗτα, ὁ Ἀγρίπ-
 πας ἔτιμῶς ἦγεν παρακρησάμενος τὰς ἐντολάς, καὶ πᾶς
 ὡς τὸν Γαίον μετεκάδιζε, τῆτον μὲν δὴ, Φησὶ Μάκρων, δὴ-
 σον. Μάκρων δὲ τὸ μὲν ἔσαφῶς ὅτινα ἂν προστάξαιεν ἐξε-
 πιστάμενος, τὸ δὲ ἔκ ἂν προσδοκῶν περὶ τῷ Ἀγρίππᾳ αὐτὸν
 βυλεῦσαι τι τοιοῦτον, ἐπανέσχεν ἀκριβοσόμενος τὰ εἰρημένα.
 ἐπεὶ δὲ Καῖσαρ περιδεύσας τὸν ἱππόδρομον λαμβάνει τὴν
 Ἀγρίππαν ἐσηκῶτα, καὶ μὲν δὴ Φησὶ, Μάκρων, τῆτον εἰπὼν
 δεθῆναι. τῆ δὲ ἐπανερομένη, ὅτινα οὖν, Ἀγρίππαν γε εἶ-
 πεν. καὶ ὁ Ἀγρίππας τρέπεται μὲν κατὰ δειήσεις, τοῦ τε
 παιδός, ὃ συνετέθραπτο, μνημονεύων, καὶ τοῦ Τιβερίου τῆς
 ἐκτροφῆς. ἔμην ἦνυσεν γέ τι, ἀλλ' ἦγον αὐτὸν ἐν πορφυρίᾳ
 δέσμιον. καὶ καὶνῶς τε γὰρ σφάδρον ἦν, καὶ ὑπὸ οἴῳ τοῦ
 ἐπὶ στείοις μὴ πολλῷ γεγονότος, δέσφος ἐξέκαιεν αὐτὸν, καὶ
 τι καὶ ἡγωνία, καὶ τὸ παρ' Ἀξίαν κατελάμβανε. Θεασάμε-
 νος οὖν τινα τῶν Γαίῳ παίδων Θαυμασὸν ὄνομα, ὃδῶρ ἐν
 ἀγγείῳ κομίζοντα, ἤγησε πιεῖν. καὶ ὀρέξαντος προθύμως
 πιῶν, "ἀλλ' εἴπερ ἐπ' ἀγαθοῖς, Φησὶν, ὦ παῖ, τὰ τῆσδε σε
 "τῆς διακονίας γέγονε, διαφυγῆς μοι γενομένης τῶνδε τῶν

“cibus tuis coactus faciam quod facturum sum.” Cum ista dixisset, Macro, qui successerat Seiano, imperat Euty-
 chum adducere. Et ille quidem sine mora aderat. Ti-
 berius autem illum interrogabat, quidnam habeat, quod
 diceret contra virum, qui ipsum in libertatem vindicaue-
 rat? Cui ille, “Domine, inquit, vehabantur in curru Ca-
 “ius hic et Agrippa cum eo, atque ipse ad illorum pedes
 “sedebam, et post verba aliquam multa vltro citroque ha-
 “bita, Caio dixit Agrippa: Utinam tandem veniat dies,
 “quo senex iste decedens te principem orbis terrarum de-
 “signet. nam Tiberius eius nepos minime nobis impedi-
 “mento erit, si a te tollatur: atque orbis vniuersus felici-
 “tate fruatur, eritque, vt ego eiusdem particeps fiam.”
 Cum autem verba ista Tiberius credibilia existimasset, si-
 mulque eius in animo vetus in Agrippam ira penitus infi-
 deret, quod, iussus ab eo Agrippa, vt Tiberium nepotem
 suum Drusique filium coleret, ipsum contra quam manda-
 verat minus obseruasset, totumque se ad Caium contulif-
 set, ad Macroem versus inquit: huic sane iniuce vincula.
 At Macro, partim quod non satis intelligeret, quemnam
 vinciri iuberet, partim quod non suspicaretur ipsum quid-
 quam tale de Agrippa statuisse, cunctabatur, donec certius
 sciret, quae dixerit Tiberius. Postquam autem Caesar,
 cum in circo per orbem iuisset, Agrippam stantem depre-
 hendit, aedepol Macro, inquit, hunc iussi vinciri. Illo etiam
 tum requirente, quemnam praeciperet, Agrippam, inquit.
 Tum Agrippa ad preces conuertitur, filium ei in memoriam
 reuocans, cum quo simul fuerat educatus, et Tiberium, cuius
 institutionis curam gesserat. nihil tamen proficiebat, sed
 ipsum, ita vt erat purpura amictum, vinctum agebant satellites.
 Atque tum, nam aestus vehemens erat, quod inter vescendum
 parum admodum vini suppeditaretur, grauis illi accendeba-
 tur fitis. fiebatque, vt animi nonnihil discrucietur, remque
 ferret indigne. Conspicatus igitur quendam e Cui famulis,
 Thaumastum nomine, aquam in vase portantem, petit ali-
 quantulum ad bibendum. Illoque porrigente, cum bibisset,
 “certe, inquit, quandoquidem hoc feceris, tuo bono, o puer,

“δεσμῶν, ἢ ἂν βροδύνοιμι ἐλευθερίαν εἰσπαρσόμενός σοι
 “παρὰ Γαίης, ὥς καὶ δεσμῶν μοι γεννημένο διακοιῖσαι
 “καθάπερ ἐν τῷ πρότερον καθίστηκόν τι ῥήματι τῆς περὶ ἐμοῦ
 “ἀξιώσεως ἢ ἐκέλιπες.” καὶ ἔκ ἐψύσατο ταῦτα εἰπὼν,
 ἀλλὰ δὴ ἠμείψατο. ἐν ὑτέρῳ γὰρ βασιλεύσας τὸν Θαυ-
 μαστὸν μεζόνως ἐλευθερὸν τε ἀφῆκεν παρὰ Γαίης Καίσαρος
 γεγονότος λαβὼν, καὶ τῆς ὁσίας ἐπίτροπον καθίστησι. τε-
 λευτῶν τε τῷ υἱὶ Ἀγρίππᾳ καὶ Βερύκῃ τῇ θυγατρὶ ἐπὶ τοῖς
 ὁμοίοις διακοινησομένον κατέλιπεν. ἐν τιμῇ τε αὖ ταύτῃ γε-
 ραῖος τελευτᾷ. καὶ ταῦτα μὲν ὑπερὸν εὐγένητο.

ζ. Ἀγρίππας δὲ τότε δεθείς εἰσῆκει πρὸ τοῦ βασι-
 λείης, πρὸς τινὶ δένδρῳ κλιθεὶς ὑπὸ αἰθυσίας, μετὰ πολλῶν
 οἱ ἐδέδεκτο. καὶ τινος ὀρενὲς καθίσαντος ἐπὶ τοῦ δένδρου, ὃ
 Ἀγρίππας προσεκέκλιτο, βραβῶνα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ὀρενι
 τῆτον καλεῖσι, τῶν δεσμωτῶν τις Γερμανὸς θανατούμενος,
 ἤρατο τὴν στρατιωτὴν, ὥςτις εἴη ὁ ἐν τῇ πορφυρείδι. καὶ μαθὼν
 μὲν Ἀγρίππᾳ ὄνομα αὐτῷ, Ἰουδαῖον δὲ τὸ γένος, καὶ τῶν
 ἐκείνῃ ἀξιολογωτάτων, ἠξίωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ
 στρατιωτὴν, πλησίον εἰλθεῖν διὰ λόγων· βάλειν γὰρ τινα
 ἐμφὶ τῶν πατρίων ἔρεσθαι αὐτόν. καὶ τυχῶν, ἐπεὶ πλησίον
 ἦσθαί, δι’ ἑρμηνείας, “ὦ νεανία, Φησί, καταχθεῖ μὲν σε
 “τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς, πολλὴν τε ἔτως καὶ αἰθέραν
 “ἐπαγαγόν τὴν τύχην. ἀπιστία δέ σοι τῶν λόγων, οἱ ἐπὶ
 “Φυγῇ κακοῦ τοῦ ἐφεισηκότος διηροῦντο τοῦ θείου τὴν πρό-
 “νοιαν. ἴσθι γε μὴν Θεὸς τὰς ἐμὰς πατερώας, καὶ τὰς τῆδε
 “ἐγχαώεις, εἰ τοιοῦδε ἐπρυτάνευσαν ἡμῖν τὸν σίδηρον, ἐπο-
 “μνύμενος, λῆξω τὰ πάντα, ὥτε ἡδονὴ γλαυσσάεργω διδῶς
 “τὸν ἐκ’ αὐτοῖς λόγον, ὅτε διακενῆς εὐθυμεῖν σε ἐσπῆδα-
 “κώς. αἱ γὰρ ἐπὶ τοιοῖσδε προαγορεύσεις ὑπερηκότος τοῦ
 “ἀποδείξοντος ἔργῳ χαλεπωτέραν προσίθενται τὴν ἀχθῆ-
 “δόνα, τοῦ μὴδ’ εἰ τὴν ἀκοὴν ἀκροάσαιτο αὐτῶν. ἀλλὰ
 “καὶ τὸ ἐμὸν κινδύνους παραβαλλόμενος, δίκαιον ἡγησά-
 “μην σοι διασαφῆσαι τὴν προαγορεύσιν τῶν θεῶν, ἢ ἴδ’
 “ὅπως ἢ ἐκ εὐθείας ἀπαλλαγὴ τέ σοι τῶνδε τῶν δεσμῶν

"factum est quod mihi ministrasti. cum ex his vinculis es-
 "fugero, nulla in me mora erit, quam libertatem tibi a
 "Caio impetrem, qui mihi etiam victo, prout antea cum
 "dignitatis speciem habuerim, ministrare non grauat es."
 Neque mentitus est, cum ista diceret, sed gratiam ei repo-
 suit. nam regnum adeptus Thaumastum quam diligentissi-
 me, a Caio, ubi Caesar factus esset, impetratum manumi-
 sit, et rerum suarum curatorem fecit; moriensque hunc
 filio sub Agrippae et Berenicae filiae similiter ministratu-
 ram reliquit. isque in hoc honore aetate prouecta obiit.
 Et haec quidem postea contigerunt.

7. Tunc vero Agrippa, dum in vinculis teneretur,
 cum aliquamultis itidem vinctis ante regiam stabat, prae
 languore paululum reclinatus in arborem. Cuique alae
 quidam insedisset arbori, in quam se reiecerat Agrippa,
 (antea hunc Romani bubonem appellant) vnus e vinctis
 natione Germanus, viso aliae, quaesivit a milite, quisnam
 esset ille purpuratus. cognitoque esse Agrippam quidem
 nomine, Iudaeum vero origine, virumque ex ea gente no-
 bilissimum, rogauit militem, qui ei vinculis copulatus erat,
 vt propius accederet, vt cum eo colloqueretur, velle enim
 ex eo nonnulla de rebus patriis percontari. Quo impetra-
 to, cum ei adstaret, intercedente interprete, "o iuuenis, in-
 "quit, te quidem contristat tanta subito facta mutatio, quae
 "tibi multam magnamque importauit calamitatem. nec fa-
 "cile meis verbis fidem habebis, quae explicant, quid Deus
 "tibi prouiderit, vt o malis praesentibus effugias. Scito
 "vero, (Deos meos patrios Deosque huius loci praesides
 "testor, quorum voluntate in haec vincula deuenimus) me
 "dicturum omnia, nihil vt auribus tuis darem petulanter lo-
 "quendo, studious te vana spe lactandi. nam huiusmodi
 "praedictiones, si hallucinatus fuerit vates, reuera alicui
 "plus afferunt tristitiae, quam si nihil omnino de illis ac-
 "cepisset. itaque aequum duxi vel cum meo periculo tibi
 "patefacere quid Dei futurum esse praenunciant. Fieri
 "equidem non potest, quin tua breui ventura sit ex hisce
 "vinculis liberatio; dein ad summam dignitatem prouectus

"παρέσαι, καὶ πρῶτος ἐπὶ μήκιστον ἀξιώματός τε καὶ δυ-
 "νάμεως, ζηλωτός τε ἂν γένοιτο πᾶσιν, οἳ νῦν δι' αἰκτεράς
 "τύχας σε λαμβάνουσιν· εὐδαίμων τε ἂν ποιοῖο τὴν τελευ-
 "τὴν, παῖσιν οἳ εἶναι τὸν ὄλβον καταλειπόμενος. μνημονεύειν
 "δὲ, ὅποτε εἰς αὐτὸς τὸν ὄρνιν θεάσαιο τοῦτον, πέντε ἡμέραις
 "σὺν τὴν τελευτῇ ἐσομένην. ταῦτα πεπραγμένα μὲν ἤπερ
 "ἀποσημαίνει καὶ τὸ θεῖον τοῦ ἐξαποστῆλαι τὸν ὄρνιν.
 "προγνώσει τε αὐτῶν σύνεσιν τὴν παραγενομένην ἀποσερεῖν
 "σε, ἄδικον ἡγήσασθαι, ὅπως ἐπιστάμενος ἀγαθῶ μελλόντος
 "λυσιτελεῖν, ἐν ὀλίγῳ τὴν ἀχθιδὴν αὐτῷ παρόντος τίθοιο.
 "μνήμην δὲ ποιῆσαι εἰς χεῖράς σε παραγενομένην τῷ εὐδαί-
 "μονος, καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς διαφουζομένῃ δυσυχίᾳ, ἣ τῶν
 "σύνεσμων." καὶ ὁ μὲν Τερμανὸς τοσάδε προειπὼν, εἰς το-
 σόνδε ὥφλε γέλωτα τῷ Ἀγρίππᾳ, ἐφ' ὅσῳ ἐν ταῖς ὕστερον
 κατεφάνη τεθαυμάσθαι ἄξιος. ἡ δὲ Ἀντωνία χαλεπῶς φέ-
 ρουσα τῷ Ἀγρίππᾳ τὴν δυσυχίαν, τὸ μὲν Τιβερίῳ περὶ αὐτῆς
 διαλέγεσθαι, ἐργαστέστερον εἶναι, καὶ ἄλλως ἐπ' ἀπράκτοις
 γενησόμενον. εὐρίσκειτο δ' αὐτῇ παρὰ τῷ Μάρκῳ, στρατιω-
 τῶν τε μετρίων ἀνδρῶν, οἳ παρὰ Φυλάξιαν αὐτὸν ἐν Φροντί-
 σιν, καὶ ἐκατοντάρχῃς ἐφιστησόμενος τε ἐκείνοις καὶ συνδέτε-
 ροις, λυτρά τε καθ' ἡμέραν συγχρησθῆναι, καὶ ἀπελευ-
 θέρων καὶ φίλων εἰσόδους, τὴν τε ἄλλην ροιζώνην, ἣ τῷ σώμα-
 τι γένοιτο ἂν. εἰσῆλθάν τε ὡς αὐτὸν φίλος τε Σίλας, καὶ τῶν
 ἀπελευθέρων Μαρσύας καὶ Σιτοχέως τροφᾶς εἰσχομίζοντες
 αἷς ἔχαρτε, καὶ δι' ἐπιμελείας πάσης ἔχοντες, ἱμάτια τε κο-
 μίζοντες ἐπὶ προσποιήσει πρᾶσεως, ὅποτε νύξ γένοιτο, ὑπε-
 ρνύσαν αὐτῷ συμπράξει τῶν στρατιωτῶν, Μάρκῳ προ-
 ηρηκότος. καὶ ταῦτα ἐπράσσετο ἐπὶ μῆνας δέξ, καὶ τὰ μὲν
 κατὰ Ἀγρίππαν ἐν τέτοις ἦν.

ἢ Τιβερίος δ' ἐπανελθὼν εἰς τὰς Καπρέας, ἡμαλακί-
 ζετο, τὰ μὲν πρῶτα μετρίως· ἐπιδύσας δ' εἰς τὸ μᾶλλον
 τῆς νόσου, ποικηρὰς ἔχων ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας, Εὐδον, ὅς
 ἦν αὐτῷ τιμιώτατος τῶν ἀπελευθέρων, κελύει τὰ τέκνα
 προσαγαγεῖν πρὸς αὐτόν· χεῖρζεν γὰρ ἀφικέσθαι, φησί,

eris et potentiam, et omnes beatum te praedicabunt, quos
 "tuae iam sortis miseret, felicemque habiturus es exitum,
 "liberis, qui tibi nati sunt, tuas relinquens opes. Me-
 "mento autem, cum istam volucrem denuo videris, te
 "quinque post diebus moriturum esse. Haec quidem
 "euentura sunt, quemadmodum Deus significat, qui hunc
 "tibi alitem mittere dignatus est. cumque ipse ea praesci-
 "verim, nefas esse putabam, tecum nolle ista, quae intel-
 "ligerem, communicare, ut de felicitate futura certior fa-
 "cius, te esse existimes, quod hoc tempore patiaris.
 "Cum autem ad hanc felicitatem perueneris, fac nostri
 "quoque memineris, ut calamitatem, cum qua nunc con-
 "sistamus, tandem effugiamus." Hoc Germani praesa-
 "gium tam videbatur Agrippae ridiculum, quam postea ad-
 "miracione dignum est habitum. At Antonia grauius fe-
 "rens calamitatem Agrippae, paulo quidem difficilius esse
 "sentiebat de eo verba facere ad Tiberium, praeterea que
 "nihil apud ipsum precibus loci relictum esse: hoc vero a
 "Macrone assequebatur, ut milites viri essent humaniores et
 "modesti, tam quibus curae erat excubias agere, quam cen-
 "turio, qui illis praeslet, et ei copularetur; utque lauacra ei
 "quotidiana concederentur, et liceret libertis et amicis eum
 "adire, atque alia ei indulta essent, quae ad corporis curam
 "facerent. Ingrossique sunt ad eum, Silas amicus, et e li-
 "bertis Marfyas atque Stoechus, cibum ad comedendum af-
 "ferentes, quo delectabatur, omnemque erga ipsum officio-
 "sam sedulitatem adhibentes. quin et stragula quasi venalia
 "apportantes, noctu ea ipsi substernebant, militibus iussu
 "Macronis operam suam conferentibus. Atque haec
 "facta sunt per sex menses, resque Agrippae ita se ha-
 "bebant.

8. Tiberius autem Capreas reuersus, primum quidem
 "modice coepit aegrotare, morbo vero ingrauescente,
 "cum de salute desperaret, Euodum, quem ex omnibus
 "libertis maximi faciebat, liberos ad se iubet adducere: se
 "enim desiderare, dicebat, ut eos ante obitum allo-

διὰ λόγων πρὶν ἢ τελευτᾷ. ἦσαν δὲ αὐτῷ παῖδες γήσται μὴ ἕκτι, Δεῦσος γὰρ δὴ, ὁ μόνος αὐτῷ γεγονώς, ἐτύχαιε τεθνηώς· υἱὸς δὲ τότε κατελείπετο Τιβερίος, ἐπικαλόμενος Γέμελλος, Γαίος τε Γερμανικὸς παῖς, ἀδελφὸς υἱὸς γεγονώς, νεανίας τε ἤδη καὶ παιδείαν ἐκπεποινηκώς ἐπὶ πλείστον, εὐνοία τε τῷ δήμῳ τιμώμενος, διὰ τὴν Γερμανικῶν τῶ πατρὸς ἀρετὴν. ἐπὶ μέγιστον γὰρ δὴ ἔτος ἦλθε παρὰ τοῖς πλήθεσι τιμῆς, εὐσυχία, τρεῖς καὶ δεξιότατι τῷ ἐμμελῶν ἀνεπαχθῆς ὢν, καὶ τὴν ἀξίωσιν κτώμενος τῷ βύλασσι ἴσος πᾶσι ἵναί. ἐξ ὧν ὁ μόνον ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ μετ' ὅσας ἤγον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑποτελῶν ἕκαστον ἐθνῶν, οἳ μὲν ὀμιληκότες αἰσκόμενοι τῇ χάριτι τῆς ἐντεύξεως, οἳ δὲ πῦται τῆς ἐκείνων ἀφηγήσεως παράλαμβανοντες. πένθος τε αὐτῷ τελευτήσαντος πρὸς τὴν πᾶσιν, ἡ θεραπεία τῆς ἀρχῆς ἐπιψευδομένων τὴν συμφορὰν, λύπη δὲ ἀληθεῖ οἰκεισμένων, διὰ τὸ ἴδιον τυχῶν ἑκάστοις τὴν μετασάσιν αὐτῷ ὑπελήφθαι. ἔτις ἀνεπαχθῶς ὀμίλει τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ὧν μέγα ὄφελος καὶ τῷ παιδί αὐτῷ παρὰ πᾶσι κατελέετο· πᾶσι τε ἄλλοις καὶ μάλα τὸ στρατιωτικὸν ἦτο, αἰρετὸν ἐκιδμοῦντες τὸ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνῳ περιγνήσομένης, εἰ δεήσει καὶ τελευτᾷ.

θ'. Οἱ δὲ Τιβερίος, Εὐδόω πρόσταγμα ποιησάμενος κατὰ τὴν ὑποτακὴν ὑπὸ τὴν ἑα εἰσπαγαγεῖν τὰς παῖδας, εὐχεται τοῖς πατέροις θεοῖς σημεῖον τοῦ περίΦαντον αὐτῷ δεῖξαι· περὶ τῷ τὴν ἡγεμονίαν διαδέξαμενος, σπεύδων μὲν τῷ υἱί τῷ παιδὸς αὐτὴν καταλιπεῖν, μῆζον δὲ δέξης τε καὶ βελλήσεως τῆς αὐτῷ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀποφανόμενον. διάνοισμα δ' οὐδ' αὐτῷ πρᾶκτο, εἰς ἐκεῖνον ἤξεν τὴν ἡγεμονίαν, ὅς ἂν κατὰ τὴν ἐπιβσαν ἀφίκοιτο, πρὸς αὐτόν πρότερος ταῦτα διανοηθεῖς, πέμπει παρὰ τῷ υἱῶν τὸν παιδαγωγόν, κλέων ὑπὸ πρώτῃν ὥραν ἄγειν τὸν παῖδα ὡς αὐτὸν καταμίσσεσθαι στρατηγίας τὸν θεὸν ὑπολαμβάνων. ὁ δ' ἀνταφίφει αὐτῷ τὴν χειροτάκην. ὁ μὲν δὲ ταῦτ' ἐκθυμωσάμενος, ἐπὶ ταχίστῃ ἡμέρᾳ ἦν, καλεῖται τὸν Εὐδοὺν εἰσκαλεῖν τῶν παίδων τὸν παρόντα πρότερον. ἐξελθὼν δ' ἐκείνος, καὶ τὸν Γαίον

queretur. Sui quidem non iam in viuis erant liberi, nam mortuus erat Drusus, quem unicum habebat: verum filius huius Tiberius supererat cognomine Gemellus, et Caius Germanici fratris filius, iam adolescens, et doctrina liberaliter institutus, et graciosus apud populum ob Germanici patris virtutem. Hunc enim populus maximo in honore habuit, quod esset moribus bene temperatis, in loquiiis comis et affabilis, quodque princeps dignatione cum omnibus par esse voluerit. Quibus fiebat, ut tam senatus quam populus maiorem in modum eum diligenter colerentque, atque etiam e singulis gentibus in prouincias redactis, alii quidem suauitate eius in congressu et colloquiis capti, alii vero, ubi auditione eorum narrationis ea acciperent, ipsoque mortuo luctum omnes iugentem praetulerunt, non ex obseruantia in imperium simulate calamitatem lugentes, sed sincero moerore eam, ut suam, deplorantes, quod unusquisque eius mortem semetipsum propius attingere crediderit. Quae res et filio ipsius plurimum profuerat ad omnium beneuolentiam conciliandam: interque alios maxime etiam milites adeo deuincti tenebantur, ut in luero deputarent vel mortem, si necesse esset, oppetere, modo ei imperium possent asserere.

9. Tunc autem Tiberius, cum Euodum fuisset postridie filios summo mane ad ipsum adducere, Deos patrios precatur, ut eum, qui in principatum successurus esset, manifesto aliquo indicio sibi ostenderent, id quidem modis omnibus agens, ut nepoti suo imperium relinqueret, plus vero signo, quod Deus ostensurus esset, filius, quam suae sententiae aut voluntati. Augurium itaque ei propositum erat, illi cessurum esse imperium, qui sequenti die ad se prior accessisset. Cum ista secum reputasset, mittit ad nepotis sui paedagogum, iubens, ut prima luce puerum ad ipsam perduceret, existimans Deum insuper habiturum esse imperatoris munus. Deus autem quod ille designavit irritum esse iussit. Quippe cum is ita cogitasset, ubi illuxit, iussit Euodum, ut puerum, qui prior adesset, intro vocaret, ille vero egressus, cum Caium pro cubiculi fo-

πρὸ τῶν δωματίων καταλαβὼν. ὁ γὰρ Τιβερίος ἔπαρῃ μετ-
 εἶεν τῆς τροφῆς αὐτῷ γενομένης, ἥδ' αὖ ὁ Εὐδοὺς ἔδ' ἐν ᾧ
 ἐβύλατο ὁ δευπότης· καλεῖ σέ, Φησὶν, ὁ πατήρ, καὶ εἰσὶν ἄ-
 γει αὐτόν. Τιβερίος δ' ὡς θεᾷται Γαίον, τότε πρῶτον εἰς ἐπι-
 νοίαν ἐλθὼν τῇ θείᾳ τῆς ἐξουσίας, καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἡγεμο-
 νίαν πάντεσσι ἀφ' ἡμετέρῃ, ἐπικυροῦν οἷς ψηφίσαιτο δυνά-
 μεως ἐκείθεν αὐτῷ μὴ παραγενομένης. πολλὰ δὲ κατωλο-
 φύετο, αὐτὸν μὲν τῇ ἐφ' οἷς προβαλὺσαι κυρῶν ἀφ' ἡμε-
 μένου τοῦ κράτος, Τιβερίον δὲ τὸν υἱὸν, ὡς τῶν τε Ῥωμαίων
 ἀρχῆς ὁμῶς διαμείροι καὶ τῆς σωτηρίας κοσμημένον, διὰ τὰ
 ἐπ' ἄλλων περιστάσεων ἐν ἀνεκτὸν εἰσπληροῦσθαι τὸν συνα-
 νατροφὴν καὶ εὐδοκίαν πατρῴαν, αὐτῷ τῇ μὴ συγγενεῖς ὡφί-
 λειν δυναμένῃ, φόβῳ τε καὶ μισθῇ τῇ ἐφ' ἐσθ' ἡκότος χρηστομένῃ
 πρὸς αὐτόν, τὰ μὲν ὡς προσεδρεύοντα τῇ ἀρχῇ, τὰ δ' ὡς ἀντι-
 πιβαλὺν ὑπὲρ τε τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀντιλήψεως τῶν
 πραγμάτων μὴ ἀφ' ἡμετέρῃ. ἦν δὲ καὶ γενεθλιαλογία Τιβε-
 ρίος τὰ μάλιστα προσκείμενος, κατὰ τὰ καταρθεύματα αὐτῆς
 μεζόνως τῶν εἰς τὸδε ἀνακειμένων ἐκόντως τοῦ βίου ἐξ ημε-
 νος. Γαλβανὸν οὖν ποτὶ θεασάμενος ὡς αὐτὸν εἰσιόντα, Φησὶ
 πρὸς τὰς ἐπιτηδεύματάς αὐτῶν, ὡς παραγενοίτο αὐτῇ τῇ Ῥω-
 μαίων ποτὶ τιμησομένους ἡγεμονίᾳ, τὰ τε πάντα μακρῶν
 ὁπρῶτα ἐχέμενα πιδανὰ ἡγούμενος ἡγεμόνων μάλιστα αὐτῆς
 ἔτος, ὑπὸ πᾶσι ἐπαληθεύοντες αὐτῶν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν
 ἐχεῖτο αὐταῖς. καὶ τότε ἐν χαλεποῖς ἦν συντυχία τῇ γογγυ-
 νότος, ὡς ἐπ' ἀπολωλότι τῷ υἱεῖ τοῦ πατρὸς ἀχθεῖν ὡς δια-
 τρέμετος, καὶ κατάμεμψιν αὐτῇ ποιεύμενος, ταύτην οἰώον-
 σιν προμηθεῖς. παρὸν γὰρ αὖ αὐτῷ λύπης ἀπηλλαγμένῳ
 τελευτᾶν ἀμαθία τῶν ἐσομένων, διαφθίρεσθαι τῷ προ-
 γνωκῶς τὴν ἐσομένην δυσυχίαν τῶν φιλάτων τελευτᾶν.
 καί περ δὲ συντεταραγμένος τῇ παρὰ δόξαν τῆς ἀρχῆς εἰς
 ἧς ἐκ ἡθελεν περιόδῳ, ἄκων τε καὶ μὴ βυλόμενος Φησὶ
 γοῦν πρὸς τὸν Γαίον· “ὦ παῖ, καὶ περ μοι συγγενεστέρος
 “Τιβερίῃ ἢ κατὰ σέ ὄντος, δόξῃ τε τῇ ἐμαυτῇ, καὶ
 “τῷ ὁμοψήφῳ ἐπ' αὐτῇ τῶν θείων, σοὶ φέρον ἐγχειρίζω

ribus offendisset, (nam Tiberius nondum aderat, cibo ipsi
 tardiuscule parato, atque Euodus plane nesciuerat, quid
 sibi voluerit dominus) pater, inquit, te vocat, simulque
 eum introduxit. At Tiberius, vbi Caium adspicit, tunc
 primum cogitare coepit de Dei potestate, suumque sibi
 plane ereptum esse imperium, vt qui non amplius pos-
 set, quod sibi visum est, statuere. Multis itaque et se-
 ipsum quidem deplorauit, cui adempta erat potestas ra-
 tum faciendi quod iam ante decreuerat, itemque Tibe-
 rium nepotem suum, vt qui ex augurio acto et omni de
 spe imperii deciderit, vitaeque discrimen adiret, quod
 foret, vt eius salus ab aliis iisque potentioribus pende-
 ret, qui non ferendum consuebunt, vt vitam cum illis
 ageret, nihil ipsi profutura cognatione, quem metuet
 simul et odio habebit rerum dominus, partim quod pro-
 ximus sit imperio, partim quod pro incolamitate utque
 rerum potiaturs insidias contra tendere non desinet. Erat
 autem Tiberius maxime addictus praedictionibus ex natali-
 tiis; ad eas, quae feliciter euenerant, vitam exigens, magis
 quam ii, qui se totos huic rei dederant. adeo vt Galbam
 aliquando ad ipsum venientem conspiciatus, ad quosdam
 ei maxime necessarios dixerit, ecce homo, qui Romano-
 rum imperio aliquando erit honoratus. atque ille maxime
 omnium ex imperatoribus omni, quod vel affine erat vatici-
 nationibus, credendum esse ratus, eo quod cum aliquoties
 non fefellerint, eas in rebus agendis adhibuit. Et tunc in
 angustiis erat propter euentum, qui acciderat, grauiter do-
 lens ac si nepos iam exstinctus esset, et semetipsum accu-
 sans, quod de venturis sollicitus augurio vti voluisset. cum
 enim sibi, a moerore vacuo, liceret e vita excedere futu-
 rorum ignoratione, iam de se plane actum esse, vt qui
 moriturus esset cum praesensione malorum, quae sibi caris-
 simis euentura erant. Quamuis autem conturbatus esset,
 quod inopinato adeo alii, quam ipse voluerit, imperii vi-
 ces habituri sunt, Caio tamen inuitus et praeter voluntatem
 dixit: "Fili, etsi Tiberius mihi te genere propinquior sit,
 ego tamen et meopte iudicio et Deorum suffragiis tibi in

"τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. ἀξιῶ δὲ σὲ μὴδὲν ἀμνημονεῖν,
 "ἀμειλίχσαντα αὐτῇ, μήτε εὐνοίας τῆς ἐριῆς, θε εἰς τοσοῦτοι
 "σὲ ἐξ ἐκράτους καθίστημι μέγας, μήτε τοῦ πρὸς Τιβε-
 "ρίον συγγενῆς, ἀλλ' ἐπισάμενον, ὡς σὺν τοῖς θεοῖς,
 "καὶ μετ' αὐτῆς τοιῶνδε σοὶ κατασάμην ἀγαθῶν πορίσῃς,
 "ἀμειβεσθαι μὲ τὸ ἐπ' αὐτοῖς προθυμον, καὶ ἅμα Τιβερίῳ
 "φροντίσειν διὰ τὴν συγγένειαν· ἄλλως τε χινώσκειν, ὡς
 "τείχος σοὶ καὶ τῆς ἀρχῆς ὁμῶ καὶ τῆς σωτηρίας περιών γί-
 "νοιστε, ὦ Τιβερίε, φροῖμιον δὲ τῷ δυστυχῆς μεθιστάμενος.
 "αἱ τε γὰρ μετὰ σοὶ ἐπιτάκται τοῖς εἰς τηλακτώτη στρα-
 "τήμαται ὅμιλον κατατάσσῃ, καὶ θεοῖς ἐκ ἀνιμώρητα ἐπά-
 "σα παρὰ δίκην πρᾶσσόμενα ἐφανίζῃ τοῖς νόμοις τὸ ἑτέρως
 "ἐπράσσειν παρακαλοῦν. ταῦτα μὲν ὁ Τιβερίος ἔλεγεν, ἔ-
 "μην πιθανὸς ἦν τῷ Γαίῳ καὶ περ ὑπὸ χινώμενῳ· ἀλλὰ κατα-
 "τας εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸν τε Τιβερίον μαντείαις αἰρεῖται ταῖς
 "ἐκείνου, καὶ αὐτός, ἐπιβελών ἐπ' αὐτὸν συντεθεισῶν, μετ'
 οὐ πολὺ τελευτᾷ.

ἱ. Τιβερίος δὲ τότε τὸν Γαῖον ἀποδείξας διαδόχον τῆς
 ἡγεμονίας, ὀλίγας ἐπιβίβας ἡμέρας, ἔθανε, χῶν αὐτὸς
 τὴν ἀρχὴν ἡμέρας τρεῖς καὶ πάντε μῆνας, πρὸς ἐνικατοῦν
 θυαῖν καὶ ἑκοσι. Γαῖος δὲ ἦν αὐτοκράτωρ τέταρτος. Ῥω-
 μαῖαι μὲν δὴ, πύσει τῆς Τιβερίῳ τελευτῆς, ἐμφραίνονται
 μὲν τῷ ἀγαθῷ τῆς ἀγγελίας· ἔμην πιστεύειν γὰρ θάρσος
 ἦν αὐτοῖς, ἐπὶ μὴ βύλασθαι, πρὸ πολλῶν γὰρ αὐτὴν ἐτίμη-
 σαν χρημάτων τὸ ἐπαληθεύσαν τῶν λόγων, δέει δὲ, μὴ
 ψευδὲς τῆς ἀγγελίας γενομένης προεξαναστάντες ἐπιδόηλοι
 ὦσι τῷ αὐτῶν χάρεματος, εἴτ' ἀπόλοιτο διαβολῆς αὐτῶν
 γενομένης· πλεῖστα γὰρ ἀνὴρ εἰς ὅτος Ῥωμαίων τῆς εὐπα-
 τριδᾶς εἰργάσατο θανά, δυσόργητος ἐπὶ πᾶσιν ὢν, καὶ
 ἀνήμετος εἰς τὸ ἐργάζεσθαι κατασας, εἰ καὶ χωρὶς λόγου
 τὴν αἰτίαν ἐπανέλοιτο τῷ μισῇν, καὶ ἐπὶ πᾶσι μὲν οἷς κη-
 μεν ἐξαγχεῖσιν φύσιν ἔχων, εἰς θάνατόν τε καὶ τῶν κρη-
 τάων ἀνατιθεῖς τὴν ζῆμιν. ὥς ἐδοῦν ἔθ' ἐπ' αὐτῷ λόγῳ
 φέροντες τὴν ἀκρόασιν, εἰς ὅσον ἐβέλοντο ἀπολαύσματι

"manus trado Romanorum imperium. te vero ord atque
 "obsecro, ne ei admotus obliuiscaris aut meae beneuolen-
 "tiae, qui re in tantae dignitatis fastigium prouexi, aut
 "tuae cum Tiberio cognationis; sed, intelligens, quod
 "Diis volentibus et secundum eos tantorum beneficiorum
 "tibi auctor fuerim, gratiam mihi referas pro mea ad ista
 "propensa voluntate, Tiberisque vt cognati rationem ha-
 "beas: praeteritaque scias, quod superstes Tiberius tibi erit
 "imperii simul et salutis propugnaculum, interitus vero
 "illius calamitatum origo. periculosa enim solitudo in eius-
 "modi rerum celsitudine constituit; nec Di inulta patien-
 "tur quae praeter ius fasque perpetrata legem dolent alia
 "agere praecipientem." Ista quidem loquutus est Tibe-
 rius, haud tamen Caio persuadebat, licet ita facturum re-
 cipiebat: sed in imperio collocatus, et Tiberium Tiberii
 nepotem iuxta illius praesagium tollit, et ipse non multo
 post ex insidiis in semet structis interemptus est.

10. At Tiberius, cum eo tempore Caium principatus
 successorem declarasset, paucis diebus huic rei superstes
 vita decessit, postquam imperium tenuisset annos duos et
 viginti, ac praeterea menses quinque et dies tres. Caius
 autem quartus Romanorum erat imperator. Cumque Ro-
 manis quidem de morte Tiberii allatum esset, ex bono
 nuncio in sinu gaudebant, vix tamen ausi sunt inducere
 animum, vt crederent, non quod id magnopere non vel-
 lent, nam verum esse quod nunciaretur vel ingenti pecu-
 pia redemptum irent; sed quod vererentur, ne vano rumo-
 re ante tempus excitati gaudium suum proderent, deinde
 accusatione in eos instituta male perirent. Ille enim vnus
 omnium patricijs Romanis mala quamplurima intulerat:
 homo ex qualibet re iracundia inflammatus, et qui ab ea
 exercenda cohiberi non potuit, etiamsi odii in aliquem te-
 mere causam arripuisset, et natura quidem procliuus ad
 faeuendum pro arbitrio, mortemque vel leuissimorum
 supplicium constituens. adeo vt cum rumorem de eo
 sparsum libentissime audirent, laetitia perfrui quantum

χρῆσθαι ἐπεκώλυντο δέματι κακῶν, ἃ προσωρᾶτο ψευδοῦσι
 τῆς ἑλπίδος. Μαρσύας δὲ τοῦ Ἀγρίππας ὁ ἀπελευθέρως,
 πυθόμενος Τιβερίῳ τὴν τελευταίην, εἶπε δρομαῖος τῷ Ἀγρίπ-
 πα ἀγγελισόμενος. καὶ καταλαβὼν ἐν ἐξόδοις ὄντα εἰς τὸ βα-
 λανσιον, συννεύσας πρὸς αὐτὸν, γλώσση τῇ Εβραίων, τέθνη-
 κεν ὁ Λέων, Φησὶν. ὁ δὲ σύγκειν τε τῷ λόγῳ ποιησάμενος, καὶ
 χάσματι τῶν ἐπ' αὐτῷ περιεσχεθεὶς, "ἀλλὰ σοι τῶν ἀπάν-
 "των καὶ τῆς ἐπὶ τῶνδε εὐαγγελίας χάριτες ἐν ἐμοὶ παντοῦα
 "γίνονται, μόνος αὖτ' αἰληθὴ τὰ λεγόμενα εἶπ'." καὶ ὁ ἑκατον-
 τάρχης, ὅς γε τῇ Φυλακῇ ἐφασκήκει τῷ Ἀγρίππᾳ, θεώματος
 τὴν τὴ σπῆδὴν, μεθ' οἷας ὁ Μαρσύας ἀφῆκετο, καὶ τὸ ἐκ τῶν
 λόγων χάσμα Ἀγρίππα συνελθὼν, ὑποτοπήσας καίνωσιν
 τινα γεγονέναι τῶν λόγων, ἤρτο σφᾶς περὶ τῷ λόγῳ τῷ ἐφε-
 σηκότος. οἱ δὲ τῶς μὲν παρέτρεπαν, ἐγκειμένῳ δὲ ἀποσημαί-
 νει ὁ Ἀγρίππας, ἥδη γὰρ φίλος ἦν, μηδὲν ἐνδοιάσας. ὁ δὲ
 ἐκονῶτο τε τὴν ἡδονὴν τῷ λόγῳ, διὰ τὸ εἰς ἀγαθὰ τῷ Ἀγρίπ-
 πα φέρειν, πρετίθει τε αὐτῷ δαίπνιον. εὐωχούμενῳ δ' αὐτῷ,
 καὶ τῷ πότῳ προϊόντος, παρῆν τις λέγων, ζῆν τε τὸν Τιβερίον,
 καὶ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπανήξεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἑκατοντάρ-
 χης δεινῶς θορυβηθεὶς τῷ λόγῳ, διὰ τὸ εἰς θάνατον ἀνακεί-
 μενα πεπραχέναι, δεσμώτη τε καὶ ἐπ' ἀγγελία θανάτου
 Καίσαρος συνδιητηῖσθαι μετὰ χάσματος, ἀπαρτίζεται τὸν Ἀ-
 γρίππαν τῷ κλινιδίῳ· καὶ, "ἦπα, Φησὶν, λήσαν με ὑπονοεῖς
 "θάνατον τῷ αὐτοκράτορος καταψευδόμενος, ἀλλ' ἔ κεφα-
 "λῇ τῇ σῇ τῆτον ἀναμαζάμενος τὸν λόγον;" ταῦτα εἰπὼν
 κελεύει δῆσαι τὸν Ἀγρίππαν, λευκῶς πρότερον αὐτὸν, Φυ-
 λακὴν τε ἀκριβετέραν αὐτῷ ἢ πρότερον καθίσταται. καὶ νύκτα
 μὲν ἐκείνην ὁ Ἀγρίππας ἐν τοιαύτοις ἦν κακοῖς· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
 λόγος τε πλείων ἦν κατὰ τὴν πόλιν ἐχυρζόμενος ἐπὶ τῇ τε-
 λευτῇ τῷ Τιβερίῳ, εἰδᾶρρον τε οἱ ἄνθρωποι φανερῶς ἥδη
 θρυλλεῖν, καὶ τινες καὶ θυσίας ἐπτετέλουν, ἐπιστολαὶ τε ἀφί-
 κοντο παρὰ τῷ Γαίῳ, ἡ μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον τῷ Τιβερίῳ
 διασαφῆσα τὴν τελευταίην καὶ τὴν αὐτῷ παραλήψιν τῆς ἡγέ-
 μονίας γενομένην, ἡ δὲ πρὸς Πίσωνα τὸν Φύλακα τῆς πόλεως,

vellent inhibiti fuerint malorum metu, quae frustrata spe ante oculos versabantur. Marfyas vero Agrippae libertus, audita Tiberii morte, contento cursu Agrippae nuntiatum properabat; cumque ipsum forte offendisset in via, quae duceret in balneum admoto ei capite, sermone Hebraico, mortuus est, inquit, leo. Ille vero, cum probe norit, quid sibi vellet istis verbis, et inde laetitia gestiret, "at tibi, inquit, tum pro caeteris officiis, tum pro laeto hoc nuncio, gratias omnes et ago et habeo, modo vetera sunt quae nuncias." Tum centurio, qui praeerat custodiae Agrippae, cum animaduertisset, qua festinatione accederet Marfyas, et quantum gaudii ex illius verbis ortum esset Agrippae, suspicatus sermonem illis fuisse de re noua, protinus eos interrogauit de sermonibus, quos inter se conferrent. Illi vero primum quidem diuerticula quaerebant, cum autem instaret centurio, Agrippa ei, ut qui iam amicus esset, sine mora omnia aperit. Atque ille ex iis voluptate cum eo communi fruebatur, quod in rem facerent Agrippae; eique epulas apposuit. Cum autem iis adhiberetur, et meliuscule biberent, aderat quidam, nuncians Tiberium vivere, et cis paucos dies in urbem reuersurum esse. Tunc centurio his verbis grauitur turbatus, quod ea fecerat, ex quibus vitae discrimen adiret, ut qui morte Caesaris audita hilariter cum victo epularetur, Agrippam lectulo deturbat, dicitque; "Tu me impune, ut existimasti, falles mentitus mortem imperatoris, et non capite lues hanc linguae petulantiam?" His dictis, Agrippam, quem prius soluerat, vinciri iubet, et accuratiorem ei, quam antea, custodiam adhibet. atque eam noctem Agrippa in his malis exegit: postridie vero rumor in vrbe de Tiberii morte increbuit, nec ab ea diuulganda iam refugerunt homines, quibusdam etiam hac de causa sacra facientibus; moxque alatae sunt a Caio literae, alterae ad senatum, quibus Tiberii mortem significabat seque in defuncti imperium successisse, alterae ad Pisonem vrbi praefectum, quae

τὸν τε αἰγυπτιώτην, καὶ τὸν Ἀγρίππαν ἐπέλευσεν ἐν τῷ στρατοῦν μεταστήσειν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ πρότερον ἢ δεδιῖναι διαίταν εἶχεν· ὥστε ἐν θάρσει λοιπὸν ἦγε τὰ περὶ αὐτῆς. Φυλακὴ μὲν γὰρ καὶ τήρησις ἦν, μετὰ μίντοι ἀνέσσεως τῆς εἰς τὴν διαίταν. Γάιος δ' ὡς ἐπὶ Ράμην παρῆν, ἄγων τῷ Τιβερίῳ τὸ σῶμα, ταφάς τε αὐτῷ ποιεῖται πολυτελεῖς νόμας τοῖς πατέριοις, Ἀγρίππαν δὲ αὐθημερόν λύνει ὄντα προθύμῳ, κώλυμα Ἀντωνία ἦν, ἣ τι μίσει τῷ πρὸς τὸν δεσπότην, προμηθεῖα δὲ τοῦ Γαίου εὐπρεπὲς, μὴ δέξαι ἀπὸ αὐτοῦ ἡδοτῆ δαχομένῳ τὴν Τιβερίαν μετὰ τῶν, ἀνδρα ἐκ' ἑκὼς δεδωμένοι λύων ἐν τοῦ ἐξέως· διελευσὼν μίντοι ἑ' ὑπολλῶν ἡμερῶν, μεταπερψάμενός αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον, ἀποκείρει τε αὐτὸν, καὶ μεταμφιένυσιν· εἴτα δὲ τὸ διάδημα περιτίθει τῇ κεφαλῇ, καὶ βασιλέα καθίστησιν αὐτὸν τῆς Φιλίππου τε τετραρχίας, δωρησάμενος αὐτῷ καὶ τὴν Λυσανίης τετραρχίαν, ἀλλὰ ττε τε τῇ σιδήρᾳ ἀλύσει χρυσῇ ἰσοσημῶν· ἰπτάρχην δὲ ἐπὶ τῆς Ἰσθαίας ἐκπέμπει Μάρκυλλον.

ἰα'. Δευτέρῳ δὲ ἔτα τῆς Γαίου Καίσαρος ἡγεμονίας, Ἀγρίππας ἡξία συγχώρησιν αὐτῷ γενέσθαι πλείους, τὴν τε ἀρχὴν καταστήσασθαι, καὶ τὰ ἄλλα εἰς δέον οὐκονομήσασθαι ἐπανέναι· καὶ συγχωρῆντος τῷ αὐτοκράτορος παρῆν, παρ' ἐλπίδας τε ὥφθη πᾶσι βασιλεὺς, πολλὰν τε τῆς τύχης ἐπεδείκνυν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἐξουσίαν τοῖς θεοῦ ἐν λογισμῶν ἀπορίας τε τῆς πρότερον καὶ τῆ ἐν τῷ παρόντι εὐδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἐμακάριζον τῷ μὴ διαμαρτία χρησαμένῳ τῶν ἐλπίδων· οἱ δ' ἐν ἀπιστίᾳ περὶ τῶν γεγνηότων ἦσαν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Ἡρώδης τετραρχίας ἐξουσίᾳ.

Ηρωδίας δ' ἡ ἀδελφὴ τῷ Ἀγρίππᾳ, συγκαῖστα Ἡρώδῃ, τετραρχίας δὲ ἔτος ἦν Γαλιλαίας καὶ Περσίας, Φθίνῳ τὰ δαδφῷ τὴν ἐξουσίαν ἐδέχιστο, ὥσθ' α ἐν πολὺ βρίζονι ἀξιώ-

et hoc ipsum nunciarunt, iusseruntque Agrippam e militum custodia in eas aedes transferri, quas habitabat, antequam vinciretur: adeo ut vacuus a timore in posterum illic ageret. nam in custodia quidem servabatur, ita tamen, ut remissius haberetur viueretque. At Caius, postquam Romani venit, perducto secum Tiberii corpore, more patrio magnifice eum sepeliuit, voluitque eadem die Agrippam e vinculis dimisisse, nisi ei obstitisset Antonia; minime quidem ex odio in vincitum, sed ut decori, quod ad Caium attinet, ratio haberetur: ne, si confestim solueret quomodo ille vixerat, cum laetitia nuntium Tiberii mortis accepisse videretur. Veruntamen non multis post diebus, domum ad se accersitum tonderi, vestemque mutare iubet: imposito deinde in eius caput diademate, tetrarchiae, quae Philippi fuerat, regem constituit, adiecta etiam Lysaniae tetrarchia, et auream catenam pro ferrea ei dedit pari pondere. Marullum autem misit, qui equitum magister esset in Iudaea.

I. Anno autem Cuii Caesaris imperii secundo petiit Agrippa, id sibi concedi, ut in regnum suum sine ordinandi gratia nauigaret, ea lege, ut, cum omnia, quae oportet, modo composuisset, ad eum reuertetur. Et permittente imperatore patriam petebat, et praeter expectationem rex ab omnibus conspectus est, quantaque esset fortunae potestas ostendebat hominibus, qui secum reputarent superiorem eius egestatem praesentemque felicitatem. Et alii quidem beatum praedicabant, quod de spe sua non deciderat; alii vero vir poterant animum inducere; ut rem ita esse crederent.

CAP. VII.

Quomodo Herodes tetrarcha in exilium missus est.

Herodias autem Agrippae soror, coniux Herodis tetrarchae Galilaeae, atque Peraeae, inuidebat fratri hanc potentiam, quod eum in celsiore honoris sede, quam maritum

ματι γογγυημένοι ἀνδρὸς τῇ αὐτῆς, διὰ τὸ Φυγῇ μὲν τότε ποιήσασθαι τὴν ἔξοδον, διαλύσαι τὰ χρεῖα μὴ δυνάμενοι, καθόδον δὲ μετ' ἀξιώματος, καὶ ἔτιως πολλῷ τῷ εὐδαίμονος. ἔλυπῃτο δ' οὖν καὶ βαρύνως ἔφερε τῇ ἐπὶ τοσῶτον μεταβολῇ, καὶ μάλιστα ὅποτε θαύσαστο μετὰ τῶν εἰωθότων παρασημῶν τῆς βασιλείας ἐπιφοιτῶντα τοῖς πλήθεσιν, ἐπικρύπτειν ἐκ ἡνείχετο τὴν δυσυχίαν τῇ φθόγῃ, ἀλλὰ τὸν ἀνδρα ἔξῃρε, κελεύσασα ἐπὶ τῆς Ρώμης πλεῖν ἐπὶ μνηστῆρά τῶν ἰσῶν. ἡ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι, φησὶ, τὸ ζῆν, εἰ Λαγρίππας Λεισαβῆ. ἅ μὲν υἱὸς ὦν, θανῶν ὑπὸ τῷ πατρὸς κατγνωσμένοι, πῶς δὲ ἀπὸρρῳ συνῶν, ὡς τελέως αὐτῷ ἐπιμαρτυροῦσθαι τὰ ἀναγκαῖα τῇ ἐφ' ἡμέρας, Φυγῇ δὲ τῶν δεδανηκότων τοὺς πλουτοὺν πεποιημένους, ἐπ' ἀνελλύθοι βασιλεὺς, αὐτὸς δὲ γινώσκων παῖς βασιλέως, καὶ τῷ συγγενεῖ τῆς ἀρχῆς καλοῦτος αὐτὸν ἐπὶ μεταποιήσῃ τῶν ἰσῶν, καθέζοιτο ἀγαπῶν ἐν ἰδιωτείᾳ διαβιοῦν. ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν γε, Ἡρώδῃ, μὴδὲν ἔλυπε σε τὸ ἐν ἐλάσσονι τιμῇ πατρὸς ἢ γέγονας εἶναι, νῦν γοῶν δέρεσθαι συγγενεῖς ἀξιώματος· μηδὲ ὑπόμειναι ἡσυχίας πρὶν ἔλθαι τιμῆς ἀνδρῶν, πλουτοὺν τεθάρραυκτοι τοῦ ἔσσαν, μὴδὲ πένιαι ἀποφῆναι τὴν ἐκείνην, τῆς ἡμετέρας εὐπορίας ἀρετὴν μᾶλλον χρῆσθαι δυναμένην, μὴδὲ δευτερεύειν ἀνεπαύχοντον ἡγῶ τῶν χθρὲς καὶ πρώην ἐλέω τῷ σῶ διαβεβιωκότων. ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ρώμης ἴωμεν, καὶ μῆτε πόνον φειδῶ τις ἔσω, μῆτε ἀργυρίᾳ δαπάνης καὶ χρυσίᾳ, διὰ τὸ μὴ ἐπ' ἔδαμνοις ἐν βελτίοσιν γενέσθαι τὴν τήρησιν αὐτῶν ἀναλώσεως τῆς ἐπὶ κτήσῃ βασιλείας εἰσρμένης.

β'. Ο δὲ τέως μὲν ἀπεμάχετο ἀγαπῶν τὴν ἡσυχίαν, καὶ τῆς Ρώμης τὸν ὄχλον δι' ὑποψίας λαμβάνων, ἀναδιδάσκων τε αὐτὴν ἐπειράτο. ἡ δ' ἐφ' ὅσον ἐξαναχωροῦντα ἰώσα μείζονως ἐπέκειτο, κελεύσασα μὴ ἀνίστασθαι πάντα πράσσειν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ· καὶ πέρας ἔκ ἀνῆκεν, ἕως ἐξέκίνησεν αὐτὴν ὁμογνώμονα αὐτῇ ἀκαστίως γενέσθαι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλως ἀποφυγεῖν αὐτῆς τὸ ἐπὶ τοιούτοις ψηφισάμενοι. παρασκευασάμενός τε ὡς ἐνῆν πολυτελεῶς, καὶ φειδοῖ μηδενὸς χρημάτων.

suum, collocatum cerneret, et quod de provincia quidem cum fuga discesserit non valens debita dissolvere, reuersus autem esset dignitate auctus, adeoque multa felicitate. Itaque dolebat, grauiterque ferebat tantam rerum mutationem; maximeque cum illum vidisset regis insignibus ornatum per turbas inuehi, non amplius sustinuit inuidiae suae infelicitatem clam habere, sed virum exstimulauit suo hortatu, ut Romam nauigaret paremque honorem ambiret. "Sibi enim vitam non vitalem esse, dicebat, si Agrippa Aristobuli, a patre morte multati, filius, et cum extrema inopia conflictatus, ut omnino ei ad victum quotidianum necessaria ab aliis suppeditarentur, postquam metu creditorum fugam per mare capessuerat, cum regia dignitate reuerteretur; ille vero, cum esset regis filius, et cognatio cum imperio eum excitare deberet ad eundem statum sibi nec vindicandum, vita priuata contentus quiesceret. Atqui si antehac nunquam tibi, Herodes, molestum fuerit infra patrem, e quo ortus es, deprimi, nunc saltem dignitatem tibi cognatam appete, neque sustine viro cedere te praeeuntem in honore, quem non puduit tuas aucupari diuitias, neque facias, ut illius egestas plus valere potestate videatur, quam nostra rerum omnium copia atque affluentia, neque non erubescendum existima illis inferiorem esse, qui heri et nudius tertius tua vixerant misericordia. Sed Romam eamus, nec labori parcentes, nec auri argentique impendiis, quod nequaquam melius erit ea seruare, quam regno parando prodigere.

2. Ille vero interim quidem repugnabat, otium et quietem diligens; suspectasque habens res Romae turbatas, conabatur etiam uxorem meliora edocere. Illa autem, in quantum ipsum videret ab itinere refugientem, vehementius instabat, iubens, ut regnandi causa nihil intentatum relinqueret; nec prius destitit, quam Herodem, etiam inuitum, in suam sententiam pertraxisset, ut qui forte defugere non potuerit quod ipsi agere constitutum erat. Ac cum omnia, quoad liceret, magnificentissime praeparasset,

νος, ἀνήγετο ἐπὶ τῆς Ρώμης, ἅμα δὲ καὶ τὴν Ηρώδιαν
 ἀγόμενος. Ἀγρίππας δὲ, τὴν τε διάνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν
 παρασκευὴν αἰθανόμενος, καὶ αὐτὸς παρεσκευάζεται. ἐπὶ
 τε ἐκπεπλευκὸς ἀκῆει, πέμπει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ρώμης
 Φορτηνάτον αὐτῇ τῶν ἀπελευθέρων, δῶρά τε κομίζοντα τῷ
 αὐτοκράτορι, καὶ ἐπιστολὰς κατὰ τῇ Ηρώδι, τάς τε καὶ αὐτὸν
 διδάζοντα, εἰ καιρὸς, τὸν Γαῖον. ὁ δὲ ἐπαναχθεὶς τοῖς ἀμφὶ
 τὸν Ηρώδην, καὶ δεξιῶ χρησάμενος τῷ πλῶ, τοσόνδε ἀπελὲ-
 πτο τῇ Ηρώδι, ὥς τε τὸν μὲν ἐντυχῆν Γαίῳ, ὁ δὲ ἐπικατά-
 γεται, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀπεδίδυ. καὶ προσέπλευσαν ἀμ-
 φότεροι Δικαιαρχία, καὶ τὸν Γαῖον ἐν Βαταῖς λαμβάνουσι·
 πολιδεῖον δ' ἔστι καὶ τῷτο τῆς Καμπανίας ὅσον ἀπὸ σταδίων
 πέντε τῆς Δικαιαρχίας κείμενον. βασιλεῖοι τε εἰσὶν οἰκήσεις
 αὐτόθι πολυτελέσι κατεχόμεναι κατασκευαῖς, φιλοτιμηθέν-
 τος τῶν αὐτοκρατόρων ἐκάστῃ προγεγονότας ὑπερβάλλεσθαι·
 λυτρά τε παρέχεται τὸ χωρεῖον θεῖμα γῆθεν αὐτόματα
 αἰνόντα, ἀγαθὰ ἐπὶ τε ἰάσει τοῖς χρωμένοις, καὶ ἄλλως τῷ
 ἀναιμένῳ τῆς διαίτης συμφέροντα. Γαῖος δὲ ἅμα τε πρῶτα-
 γορεύων τὸν Ηρώδην, πρῶτον δὲ αὐτῷ ἐνετύγχανεν, ἅμα τε
 τοῦ Ἀγρίππας τὰς ἐπιστολὰς ἐπιὼν ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ τῇ ἐκεί-
 νῃ συγκεκμημένης. κατηγορεῖ δὲ αὐτῇ ὁμολογίαν τε πρὸς
 Σηιανὸν κατὰ τῆς Τιβερὸς ἀρχῆς, καὶ πρὸς Λεγάβανον τὸν
 Πάρθον ἐπὶ τῇ παρόντος κατὰ τῆς Γαίης ἀρχῆς, παρὰ δὲ οὐκ
 ἦν αὐτῷ τῇ λόγῃ μυριάσιν ἑπτὰ ὀπλιτῶν ἀρκέσασθαι κα-
 τασκευὴ ἐν ταῖς Ηρώδι ὀπλοθήκαις ἀποκειμένη· ἐκινεῖτο τε
 ὑπὸ τῶν εἰρημένων, καὶ ἤρτο τὸν Ηρώδην, εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ
 τῶν ὅπλων λόγος. τῇ δὲ, ἢ γὰρ ἦν ἕτερα εἰπεῖν διὰ τὸ ἀν-
 τιφθέγγεσθαι ἀληθεῖαν, εἰπόντος εἶναι τὰ ὅπλα, πιστὰ ἡγέ-
 μενος εἶναι τὰ ἐπὶ τῇ ἀποσάσει κατηγορούμενα, τὴν τετρα-
 χίαν ἀφελόμενος αὐτὸν, προδήκην τῇ Ἀγρίππας βασιλείᾳ
 ποιεῖται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππας δίδωσιν, αὐ-
 τὸν τε Φυγῇ αἰδῶ ἐξημίωσεν, ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτῇ
 Λέγδεον πόλιν τῆς Γαλλίας. Ηρώδιαν δὲ μαθὼν Ἀγρίπ-
 πα ἀδελφὴν ἔσαν, τὰ τε χρήματα εἰδὼς ὅποσα ἐκείνη ἰδία

ut nihil sumtibus parceret, Romam, Herodiadem secum ducens, nauigabat. Agrippa vero, intellecto eorum consilio et apparatu, et ipse ad idem iter se parabat: et quamprimum eos ora soluisse didicit, etiam ipse Romam misit Fortunatum, vnum e libertis suis, ad imperatorem cum muneribus et literis contra Herodem scriptis, utque istis de rebus Caium ipsum viua voce, si opportune posset, certiore faceret. Ille Herodem e portu subsequutus, et secunda nauigatione vsus, ab Herode tantum modo a tergo relictus est, ut, dum ille cum Caio loqueretur, hic ipse adueniret et literas ei redderet. Vterque etiam Dicaearchiam adpulit, et Caium apud Baias reperiunt. id autem oppidulum est Campaniae, quinque ferme stadia distitum a Dicaearchia. atque illic praetoria sunt splendidissime instructa et apparata, quod imperatorum quisque superiorem vincere studuerit munificentia: calidaque lauacra supeditat iste locus, sponte e terra scaturientia, quae et vtenibus profunt ad instaurandam valetudinem, praetereaque ad vitae delicias plurimum conferunt. Caius autem, cum eodem tempore Herodem alloqueretur, in ipsum autem primum incidebat, et Agrippae literas perlegeret, in Herodis accusationem compositas (accusabat autem eum et conspirationis cum Seiano contra Tiberii imperium, et iam cum Artabano Partho aduersus Caii dominatum, atque hoc vnum ad probanda ea, quae narraret, afferebat, tantum armorum apparatus in eius armamentariis esse repositum, qui satis erit instruendis virorum septuaginta millibus) et isto indicio commotus erat, et Herodem percontabatur, an vera essent, quae de armis nunciarentur. illoque arma se habere confitente, (aliud enim dicere non poterat, ne veritati obloqueretur) Caius credenda esse existimans, quae ei de defectione obicerentur, ademptam illi tetrarchiam Agrippae regno adiecit, itidemque pecuniam Agrippae donauit, et Herodem perpetuo exilio damnavit, Lugduno Galliae oppido ei ad habitandum assignato. Cognito deinde sororem Agrippae esse Herodiadem, et pecuniam, quae ad ipsam pertineret, ei concessit, et, ra-

ἦν, καὶ τῷ μὴ ποιωνεῖν νομίσας τῷ ἀνδρὶ τῆς συμφορᾶς, τειχος αὐτῇ τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν. ἡ δὲ "ἀλλὰ σὺ μὲν αὐτοκράτωρ, εἶπεν, μεγαλοφρόνως τε καὶ ἀξιώματι τῷ σε-
 "αυτῷ προπόντως τάδε λέγεις, κώλυμα δέ μοι ἐστὶν χρη-
 "δαί σε τῇ χάριτι τῆς φωρεᾶς εὐνοια ἡ πρὸς τὸν γεγαμηκό-
 "τα, ὃ κοινωὸν με τῆς εὐδαιμονίας γενομένην, ὃ δίκαιον ἐγ-
 "καταλιπεῖν ἐπὶ ταῖς τύχαις καθιστάμενον." ὁ δὲ ἐργῇ τῷ
 μεγαλόφρονος αὐτὴν ποιησάμενος, συνήλαυσε καὶ αὐτὴν τῷ
 Ηρώδῃ, καὶ τὴν ἐσίαν αὐτῆς τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσιν. Ηρω-
 διαδί μὲν δὴ φθόνα τῷ πρὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ Ηρώδῃ γυ-
 ναικείων ἀκροασαμένῳ κηφολογιῶν, δίκην ταύτην ἐπετίμησεν
 ὁ Θεός. Γαίος δὲ τὸν μὲν πρῶτον ἐν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐξῆς πᾶ-
 νυ μεγαλοφρόνως ἐχρήτο τοῖς πράγμασι, καὶ μέτριον παρ-
 χων αὐτὸν εἰς εὐνοίαν προέχαιρε, παρὰ τε Ῥωμαίοις αὐτοῖς
 καὶ τοῖς ὑπηκόοις. προῖων δ' ἐξίστατο τῷ ἀνδραπήτως φρε-
 νεῖν ὑπὸ μεγέθους τῆς ἀρχῆς ἐκθιάζων αὐτὸν, καὶ τὰ πάν-
 τα ἐπ' ἀτιμία τῷ θεῷ πολιτεύειν ἤετο.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ πρεσβείας Ἰουδαίων πρὸς Γαίον. καὶ ὡς Γαίος ἐπεμψε
 Πετρώιον εἰς Συρίαν πολεμήσασαι Ἰουδαίοις, ἐὰν μὴ θέ-
 λωσι δέξασθαι αὐτῷ τὸν ἀνδριάντα.

ΚΑΙ δὴ γάσσεως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενομένης Ἰουδαίων τε οἱ
 ἐνοικῆσαι καὶ Ἑλλήνων, τρεῖς ἀφ' ἐκατέρας τῆς γάσσεως πρε-
 σβευταὶ αἰρεθέντες παρῆσαν ὡς τὸν Γαίον. καὶ ἦν γὰρ τῶν
 Ἀλεξανδρέων πρέσβειων εἰς Ἀπίων, ὃς πολλὰ εἰς τὰς Ἰου-
 δαίνας ἐβλασφήμησεν, ἀλλὰ τε λόγων, καὶ ὡς τῷ Καίσα-
 ρος τιμῶν περιεργῶν. πάντων γοῦν ὁπόσοι τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ
 ὑποτελεῖς εἰεν, βωμὸς τῷ Γαίῳ καὶ νεὸς ἰδρυμένων, τὰ τε
 ἄλλα πᾶσιν αὐτὸν ὥσπερ τὰς θεὰς δεχομένων, μόνος τέσθε
 ἄδοξον ἡγεῖσθαι ἀνδριᾶσι τιμᾶν, καὶ ὄρκιον αὐτῷ τὸ ὄνομα
 ποιῆσθαι. πολλὰ δὲ καὶ χαλεπὰ Ἀπίωνος εἰρηκότος, ὕφ' οἷ
 ἀεθῆναι ἤλπιζε τὸν Γαίον, καὶ εἰκὸς ἦν, Φίλων ὁ προεστὼς

tus ipsam haud libenter fore calamitatis mariti participem, ipsi praesidio fore fratrem dicebat. At illa, "tu quidem, imperator, magnifice admodum, sicut dignitatem tuam decebat, ista loquutus es, sed mihi, quo minus tui muneri gratia vterer, impedimento est meus erga maritum amor, cui in secunda fortuna cum fuerim socia, non aequum esse censeo, ut eum in aduersa defererem." At ille, ei, quod tam elato esset animo, vehementer iratus, ipsam quoque cum Herode in exilium abegit, eiusque facultates Agrippae largitus est. Hanc sane Herodiadi, quod fratri adeo inuiderit, et Herodi, quod muliebris orationis vanitati fuerit obsequutus, poenam intulit Deus. Caius porro primo ac sequenti sui principatus anno egregia cum animi magnitudine res administrabat, atque moderate se gerens beneuolentiam sibi conciliabat tam apud Romanos quam caeteros ei subditos. Aliquanto autem post imperii magnitudine elatus more humano de se sentire desit, semet Deum faciens; et in numinis contumeliam nihil non agere ausus est.

CAP. VIII.

De legatione Iudaeorum ad Caium. Utque Caius Petronium in Syriam misit, ut bellum inferret Iudaeis, nisi uellent ipsius statuum recipere.

ORta Alexandriae seditione inter Iudaeos, qui illic habitabant, et Graecos, terni legati ex utraque factione lecti apud Caium imperatorem aderant. atque vnus ex Alexandrinorum legatis erat Apion quidam, qui multa acerbè et malitiose in Iudaeos dixit, tum alia eis obiiiciens, tum quod Caesaris cultum adspernarentur. Nam cum omnes, qui Romano imperio subditi erant, aras ac templa Caio statuerent, prorsusque in aliis ei tanquam Deo honorem haberent, solos, aiebant, Iudaeos turpe existimare statuas illi dedicare ac per nomen eius iurare. Haec et alia gravissima Apion cum dixisset, quibus Caium exasperatum iri sperabat, id quod verisimile erat, Philo princeps lega-

τῶν Ἰουδαίων τῆς πρεσβείας, ἀνῆρ τὰ πάντα ἐνδοξος, Αλεξάνδρου τε τῷ Αλαβάρχει ἀδελφὸς ὢν, καὶ φιλοσοφίας ἐκ ἀπειρος, οἷός τε ἦν ἐπ' ἀπολογία χωρεῖν τῶν κατηγορημένων. διακλεῖσι δ' αὐτὸν Γάιος κελεύσας ἐκποδὼν ἀπελθεῖν· περιοργῆς τε ὢν, Φανερὸς ἦν ἐργασόμενός τι δεινὸν αὐτῆς. ὁ δὲ Φίλων ἔξεισι περιῦβρισμένος, καὶ Φησὶ πρὸς τῆς Ἰουδαίης, ὅτι περὶ αὐτὸν ἦσαν· ὡς χρὴ θάρρειν, Γαίῃ λόγῳ μὲν αὐτοῖς ὀργισμένῃ, ἔργῳ δὲ ἤδη τὸν Θεὸν ἀντιπαρεξάγοντος.

β'. Γάιος δὲ ἐν δεινῷ φέρων εἰς τοσόνδε ὑπὸ Ἰουδαίων περιῶφθαι μόνων, πρεσβυτὴν ἐπὶ Συρίας ἐκπέμπει Περώνιον, διάδοχον Οὐίτελλίῳ τῆς ἀρχῆς, κελεύων χειρὶ πολλῇ εἰσβάλλοντι εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰ μὲν ἐκόντες δέχονται, ἰσθῶν αὐτῇ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τῷ Θεῷ· εἰ δ' ἀγνωμοσύνη χερῶντο, πολέμῳ κρατήσαντα τῷτο ποιεῖν. καὶ Περώνιος, Συρίαν παραλαβὼν, ἠπέργατο διακονεῖσθαι ταῖς ἐπιστολαῖς τῷ Καίσαρος· συμμαχίαν δὲ πλείστην ὅσῃν ἠδύνατο ἀθροίσας, καὶ τάγματα δύο τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως ἄγων, ἐπὶ Πτολεμαῖδος παρῆν αὐτόθι χειμάζων, ὡς πρὸς ἑαυτῷ πολεμῶν ἐκ ἀφεξόμενος, καὶ πρὸς τὸν Γάιον ἔγραψε περὶ τῶν ἐπιγνωσμένων. ὁ δὲ ἐπῆναι τῆς προθυμίας αὐτὸν, καὶ ἐκέλευε μὴ ἀνιέναι, πολεμῶν δὲ μὴ κειδομένοις ἐντεταλμένοις. Ἰουδαίων δὲ πολλὰς μυριάδας παρῆσαν ὡς τὸν Περώνιον εἰς Πτολεμαῖδα κατὰ δέησεις, μὴ ἐπὶ παρανομία σφᾶς ἐπαναγκάζειν, καὶ παραβάσει τῷ πατρὶτι νόμῳ. "εἰ δὲ σοὶ πάντως πρόκειται τὸν ἀνδριάντα φέρειν καὶ ἰσθῶν, ἡμᾶς αὐτὸς πρότερον μεταχειρισάμενος, πρῶτος τε τὰ δεδογμένα. "ὃ γὰρ ἂν δυνάμεθα περιόντες συγχωρεῖν πρᾶγματα ἡμῶν ἀπηγορευμένα ἀξιώματί τε τῷ νομοθέτῃ καὶ προπατορῶν τῶν ἡμετέρων, εἰς ἀρετὴν ἀνήκειν αὐτὰ κεχειροτονηκότων." Περώνιος δὲ, ὄργην λαβὼν, εἶπεν· "ἀλλ' εἰ μὲν αὐτοκράτωρ ὢν βυλγύμασι χρῆσθαι τοῖς ἑμαυτῷ, τάδε πράσσεν ἐπὶ νόμῳ, καὶ δίκαιος ἦν ὑμῖν πρὸς μὲ ὁ λόγος ἔστος. νῦν δὲ μοι Καίσαρος ἐπεσαλκός, πᾶσα ἀνάγκη διακονεῖσθαι τοῖς ἐκείνῳ προανεψφισμένοις, διὰ τὸ εἰς ἀνηκετοτέρων φέρειν

tionis Iudaeorum, vir vndecunque clarissimus, Alexandrique Alabarchae frater, et haudquaquam philosophiae imperitus, ad respondendum eius eriminationibus se parabat. Verum prohibitus est a Caio, iussusque, vt ab ipsius conspectu secederet: tantaque erat Caesaris iracundia, vt nemo dubitaret, quin Iudaeos grauissime esset multaturus. At Philo contumelia affectus discessit, Iudaeisque circumstantibus dixit; bono ipsos animo esse oportere, quod Caius verbis quidem ipsis succenseat, re ipsa vero Deum sibi hostem constituerit.

2. Verum Caius, indigne ferens a Iudaeis solis ita se despici, legatum in Syriam mittit Petronium, Vitellii in imperio successorem, iubens, vt cum magna manu in Iudaeam irrumpens, statuam eius, si sponte quidem eam susciperent, in templo Dei collocaret: sin vero detrectarent, postquam eos vicisset, id ipsum faceret. Petronius, suscepta Syriae administratione, Caesaris exsequi iussa properabat: contractisque quantum poterat auxiliis, et duabus Romanorum legionibus assumtis, Ptolemaïdem veniebat, vt illic hyberna ageret, ac si primo vere bellum gesturus esset; quodque decreuerat Caio per literas significabat. Ille vero, collaudata eius alacritate, hortatus est eum ad agendum gnauiter, bellumque illis inferendum qui imperata non facerent. Iudaeorum autem multa millia Ptolemaïdem venerunt ad Petronium, orantium, ne ad transgrediendum et patria instituta violanda cogerentur. "Quod si, inquit, tibi omnino constitutum sit, statuam afferre et in fano collocare, nobismetipsis prius interfectis, quae tibi visa sunt perfice, nam, vsque dum viuimus, non est, vt ea fieri patiamur, quae nobis vetita sunt, et legislatoris auctoritate et proauorum nostrorum, qui ea vt vetarentur ad virtutem spectare suffragiis suis confirmant." Ad haec Petronius subiratus respondit: "si ita facere cogitarem ineapte auctoritate, meisque ipsius consiliis obsequutus, aequa et honesta videretur vestra postulatio. Nunc autem cum Caesar ista fieri iusserit, necesse omnino habeo eius decretis morem gerere, ne illis non

"ζημίαν τὴν παρακρίασιν αὐτῶν. ἰππὶ τοῖσι δὲ Φροῦς,
 "ὁ Πετρώνιος, Φασὶν οἱ Ἰσδαῖοι, ὡς μὴ ἂν ἐπιστολὰς τὰς Γαῖν
 "παρελθεῖν, ἔδ' ἂν αὐτοὶ παραβαλόμενοι τὴν νόμον τὴν προα-
 "γόρευσιν. Θεὸς πειδόντες ἀρετῇ καὶ προγόνων πόνοις τῶν
 "ἡμετέρων εἰς νῦν ἀπαράβατοι μεμενηκότες, ἔδ' ἂν τολμή-
 "σαιμεν ἐπὶ τοσούτου κακοὶ γενέσθαι, ὥς ὅποσα ἐκείνῳ δό-
 "ξει μὴ πραττόμενα ἀγαθὰ ῥοπήν ἡμῖν φέρειν, αὐτοὶ πα-
 "ραβάνειν ποτ' ἂν θάνατον φοβηθέντες. ὑπομενόμενοι δὲ εἰς
 "τύχας ἰόντες, ἐπὶ φυλακῇ τε πατρίῳ, καὶ κινδυνεύειν προ-
 "θεμένους ἐλπίδα ἔσαν ἐξέπιστάμενοι καὶ περιγεγέσθαι, διὰ
 "τε τῷ Θεῷ τὸ ζητούμενον μετ' ἡμῶν, ἐπὶ τιμῇ τε τῇ ἐκείνῃ
 "τὰ δεινὰ ὑποδοχόμενων, καὶ τῆς τύχης τὸ ἐπ' αὐμώτερον
 "φιλοῦν τοῖς πράγμασι παρατυγχάνειν. ἐκ δὲ τῇ σοὶ πεί-
 "θεσθαι, καλλὴν μὲν λουδορίαν τῷ ἀνάνδρῳ προσκεισομένην,
 "ὡς δὲ αὐτὸ παραβάσει τὴν νόμον προσποιούμενοις, καὶ ἅμα
 "πολλὴν ὀργὴν τῷ Θεῷ, ὅς καὶ παρὰ σοὶ δικαστὴ γένοιτο ἂν
 "βελτίων Γαῖν.

γ'. Καὶ ὁ Πετρώνιος, ἐκ τῶν λόγων θεασάμενος δυσκί-
 νητον αὐτῶν τὸ Φρονοῦν, καὶ μὴ ἂν ἀμαχί δυνάμιν αὐτῷ
 παραγενέσθαι διακονίσασθαι τῷ Γαῖῳ τὴν ἀνάθεσιν τῷ ἀν-
 δριάντος, πολὺν δὲ ἔσσεσθαι φόνον, τὴν τε φίλως ἀναλαβάν,
 καὶ θρασυπέαν, ἣ περὶ αὐτὸν ἦν, ἐπὶ Τιβεριάδος ἡπείγετο,
 χερίζων κατανοῆσαι τῶν Ἰσδαίων τὰ πράγματα ὡς ἔχοι,
 καὶ Ἰσδαῖοι μέγαν ἠγάμενοι τὸν ἐκ τῷ πρὸς Ρωμαίους πολέ-
 μα κίνδυνον, πολὺ μείζονα δὲ κρίνοντες τὸν ἐκ τοῦ παρνο-
 μῆν, αὐθις πολλὰ μυριάδες ὑπηντίαζον Πετρώνιον εἰς τὴν
 Τιβεριάδα γενόμενον, καὶ ἱκετεῖα χρώμενοι μηδαμῶς εἰς
 ἀνάγκας τοιαύτας αὐτὴς καθίσταν, μηδὲ μιαινέειν ἀνδριάν-
 τος ἀνάθεσιν τὴν πόλιν. "πολεμήσετε ἄρα Καίσαρι, Πε-
 "τρώνιος. ἔφη, μῆτε τὴν ἐκείνῃ παρασκευὴν λογιζόμενοι,
 "μῆτε τὴν ὑμετέραν ἀδένειαν;" οἱ δὲ, "ἔδαμῶς πολεμή-
 "σομεν, ἔφασαν, τεθνηξόμεθα δὲ πρότερον ἢ παραβῆναι
 "τὴν νόμον." ἐπὶ τε τὰ πρόσωπα κείμενοι, καὶ τὰς σφα-
 γὰς προδεικνύοντες, ἔτοιμοι καὶ κτινύεσθαι ἔλεγον εἶναι. καὶ

"obtemperando malum mihi grauissimum accersent. Cui
 Iudaei: "Quoniam itaque haec tua sententia est, o Pe-
 troni, nihil eorum, quae Caius praeceperit, omittendum
 "esse, neque par est, ut nos contra legis interdictum quid-
 "quam faciamus, qui Dei benignitate freti et maiorum
 "nostrorum perpeffionibus hucusque in obedientia perse-
 "uerauimus; neque erit, ut suslineamus adeo nequiter age-
 "re, ut quae Deus, si ea obseruamus, statuerit nobis in
 "bonum cessura esse, ea mortis metu transgrederemur. Vo-
 "tum quamlibet calamitatem perferemus, dummodo leges
 "patriae maneant incolumes, ut qui certo scimus effugit
 "spem illos manere, quibus propositum est periculis sese
 "obiicere, quod Deus a nobis erit, si propter eius hono-
 "rem grauiam patiamur, et ancipitem fortunae aleam expe-
 "riamur: sin vero tibi pareamus, magnum ignauiae dede-
 "tus admissuros esse, ut qui ex ea id nobis assumserimus,
 "ut legem violaremus, simulque Deum nobis vehementer
 "iratum habituros, qui vel te iudice non potest non esse
 "Caio praestantior.

3. Tunc Petronius, cum ex verbis illorum perspexis-
 set, quam obstinato et peruiacaci essent animo, neque sine
 pugna fieri posse, ut Caio in statua dedicanda operam
 suam praestaret, sed multam factum iri caedem, assumentis
 amicis et famulis, quod secum habuerat, Tiberiadem pro-
 perabat, ea mente, ut, quo in statu Iudaeorum res essent,
 melius dispiceret. Atque Iudaei, secum reputantes ma-
 gnum sibi ex bello cum Romanis imminere periculum,
 multoque adhuc maius ex legibus violatis adituros esse,
 iterum ad multa millia occurrunt Petronio, cum ad Tibe-
 riadem venisset, supplicantes, ne se ad eiusmodi necessita-
 tem adigeret, neue statuae erectione urbem pollueret. "An-
 "non igitur, inquit Petronius, bellum Caesari illaturi estis;
 "neque bellicos eius apparatus, neque vestram imbecillita-
 "tem expendentes?" At illi, "minime, inquit, bellum
 "gesturi sumus, sed moriemur citius, quam ut contra legem
 "aliquid faciamus." simulque proni procumbentes, iugu-
 losque porrigentes, ad mortem oppetendam se paratos esse

ταῦτα ἐπράσσειτο ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ τοῦ γεω-
γεῖν ἀπερίοκτοι τὸ λοιπὸν ἦσαν, καὶ ταῦτα τῆς ὥρας ὕσης
πρὸς σπέρω· πολλή τε ἦν προαίρεσις αὐτοῖς, καὶ τοῦ
θνήσκειν ἐπιθυμίας πρόθεσις, ἢ τὴν ἀνάθεσιν τοῦ ἀνδριάν-
τος θεάσασθαι.

δ'. Εν τοιούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμάτων, Αἰρισόβελος
ὁ Ἀγρίππης τοῦ βασιλέως ἀδελφός, καὶ Ελκίας ὁ μέγας,
ἄλλοι τε οἱ κρείττισοι τῆσδε τῆς οἰκίας, καὶ οἱ πρῶτοι σὺν
αὐτοῖς, εἰσίσιν ὡς τὸν Πιτρώνιον παρακαλοῦντες αὐτὸν,
"ἐπειδὴ τὴν προθυμίαν ὅρᾳ τῆς πληθύος, μηδὲν εἰς ἀπό-
νοιαν αὐτῆς παρακινεῖν, ἀλλὰ γράφειν πρὸς Γαῖον τὸ αἰή-
"κεσον αὐτῶν πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀνδριάντος, πῶς τι
"ἀποσάντες τοῦ γεωγεῖν ἀντικαθέζονται, πολεμεῖν μὲν ἔ-
"βηλόμενοι διὰ τὸ μὴδ' αἶν δύνασθαι, θανεῖν δ' ἔχοντες ἡδο-
"νὴν, πρὶν παραβῆναι τὰ νόμιμα αὐτοῖς, πῶς τε ἀσπόμε-
"τῆς γῆς γενομένης ληστῆαι ἀναφύοιντο, ἀδυναμία κατα-
"βολῆς τῶν φόρων. ἴσως γάρ αἶν ἐπικλαδέντα τὸν Γαῖον
"μηδὲν ὠμὸν διανοηθῆναι, μηδὲ ἐπ' ἀναστάσει φρονῆσαι
"τοῦ ἔθνους. ἐμμένοντος δὲ τῇ τότε βελῇ τοῦ πολεμίου,
"τότε δὴ καὐτὸν ἄπτεσθαι τοῦ κράγματος." καὶ οἱ μὲν ἀμ-
φὶ τὸν Αἰρισόβελον ἐπὶ τούτοις τὸν Πιτρώνιον παρεκάλουν.
Πιτρώνιος δὲ, τῆτο μὲν τῶν περὶ τὸν Αἰρισόβελον παντοίας
ἐπικειμένων, διὰ τὸ ὑπὲρ μεγάλων ποιῆσθαι τὴν δέσπιν,
καὶ πάσῃ μηχανῇ προαχρησαμένων εἰς τὰς ἰσχυείας, τῆτο
δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων θεώμενος τὴν ἀντιπαράταξιν τῆς γνώ-
μης, καὶ δεινὸν ἠγάμενος τοσαῦσδε μυριάσιν ἀνθρώπων,
μανία τῇ Γαίῳ διακονόμενος, ἐπαγαγὼν θάνατον, ἐν αἰτία
τὸ πρὸς Θεὸν σεβάσιμον ἔχειν, καὶ μετὰ πονηρᾶς τὸν μετὰ
ταῦτα βίον ἐλπίδος διαιτᾶσθαι, πολὺ κρείσσον ἠγάτο, ἐπι-
στῆλαι τῇ Γαίῳ τὸ αἰτήκεσον αὐτῇ, ὀργῇ Φέροντος μὴ ἐκ
τοῦ ὀξέως δεδιακονημένῃ αὐτῇ ταῖς ἐπιστολαῖς, τίχα μὲν
γάρ καὶ πείσειν, καὶ τῇ τὸ πρῶτον μανία τῆς γνώμης ἐπι-
μμένοντος, ἀψαθαι πολέμῃ τῇ πρὸς αὐτῆς· εἰ δ' ἄρα τι
καὶ κατ' αὐτῇ τρέποι τῆς ὀργῆς, καλῶς ἔχειν τοῖς ἀρετῆς

aiebant. Atque hæc per quadraginta dies continuos acta erant, ac ab humo colenda interim cessabant, idque cumsæmentis faciundæ tempus esset: firmiterque permanebant in suscepto consilio propositoque moriendi desiderio, antequam statuam in vrbe positam conspecturi essent.

4. Cum autem res ita essent, Aristobulus Agrippæ regis frater, et Helcias cognomine Magnus, cum aliis istius familiae optimatibus et primoribus Iudæorum, Petronium adeunt, ei supplicantes, "vt, cum perspectam haberet ob-
"stinatam populi voluntatem, nihil furiose moueret, quo
"eos in desperationem ageret, quin potius Caio scriberet,
"quemadmodum Iudæi nullis rationibus ad statuam reci-
"piendam adduci possint; vtque terræ cultura relicta ex
"aduerso sedeant, bellum quidem gerere recusantes, quip-
"pe quod eis vires desint, lubentissime vero morituri,
"prius quam aliquid contra patria instituta admittant; at-
"que semente omiſsa latrocinia commissuri sint, quod ni-
"hil eis suppetat ad tributa soluenda. Fortasse enim Ca-
"ium de sententia moueri posse, vt nihil saeuus statuam,
"neque de gente evertenda amplius cogitet. Quod si in
"eo consilio persistat, vt bellum nobis inferat, tunc et
"ipsi licere ad rem aggredi." Et Aristobulus quidem et
"qui cum eo erant, ad ista Petronium adhortati sunt. At
"Petronio, partim quidem Aristobulo cæterisque vehemen-
"tius instantibus, vt qui pro rebus magni momenti preces
"adhiberent, atque omni arte et studio supplicationi incum-
"berent, partim vero quod videret Iudæorum in contrario
"proposito constantiam, indignumque duceret, tot homi-
"num millia, dum Caii insaniae gratificatum iret, morte
"multando, vitio vertere pietatem et religionem erga Deum,
"ac deinceps magna cum sollicitudine vitam agere, longe
"satiùs videbatur, vt per literas Caio significaret, quam
"grauè foret, vt ei succenseret, quod non ocius exsequu-
"tus fuerit quæ iusserat, (forsan enim et ipsi quidem per-
"suasurum esse) dein si in eadem ac antea permanerit men-
"tis insania, ad bellum cum eis gerendum sese accinctu-
"rum; sin vero iram ipsius in se conuertat, decere virtutis

μεταποικνόμενοις, ὑπὲρ τοσούτου ἀνθρώπων πληθύνος πελιν-
τάν. ἔκρινε γοῦν πιθάνον ἡγήσασθαι τῶν δευτέρων τὸν λόγον.

δ'. Συγκαλέσας δὲ εἰς τὴν Τιβεριάδα τῆς Ἰουδαίας, οἱ
δὲ ἀφίκοντο πολλὰ μυριάδες, καταστὰς ἐπ' αὐτῶν τὴν τε
ἐν τῷ παρόντι στρατιάν, ἡ γνώμη ἀπέφθινε τῆς αὐτῆς, τοῦ
δὲ αὐτοκράτορος τῶν προσηγμένων, τὴν ὁργὴν ἔδωκεν εἰς
ἀναβολὰς, ἀλλ' ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐπιφύεσθαι τοῖς πρά-
γμασι ταῖς παρακροᾶσαι θάρσος εἰσφερόμενοις· ὅτι καλῶς
ἔχεν, τὸν γε τιμῆς τοσαύτης ἐπιτελευχῶτα συγχωρήσει τῇ
ἐκείνῃ, ἔδωκεν ἐναντίον πράσσειν. "ὅ μὴν δίκαιον ἡγήμαι,
"ἀσφάλειάν τε καὶ τιμὴν τὴν ἑαυτοῦ μὴ ἔχ' ὑπὲρ τοῦ ὕμ-
"νους μὴ ἀπολαβέντες τοσούτων ὄντων ἀναλοῦν, διακονημέ-
"των τῇ ἀρετῇ τοῦ νόμου, ὃν πᾶτριον ὄντα περιμάχητον ἡγή-
"σθε. καὶ τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἀξιώσει καὶ δυνάμει τοῦ Θεοῦ, τὸν
"ταὸν ἐκ ἂν περιεῖδειν τολμήσοιμι ὕβρει πεισῆν τῆς τῶν ἡγε-
"μοσυνόντων ἐξουσίας. ἐλλοῦ δὲ ὡς Γαῖον, γνώμας τε τὰς
"ὑμετέρας διασαφῶν, καὶ πῇ καὶ συνηγορίᾳ χρώμενος ὑπὲρ
"τοῦ μὴ ὑμᾶς παροῦσαν πεισομένους ἐφ' οἷς πρῆθεσθε ἀγα-
"θοῖς. καὶ συμπράσσοι μὲν ὁ Θεός· βελτίων γὰρ ἀνθρώ-
"πινος μηχανῆς καὶ δυνάμεως ἢ κατ' ἐκείνον ἐξουσία· περ-
"ταυτέρων ὑμῶν τε τὴν τήρησιν τῶν πατρίων, καὶ αὐτῶ τὸ
"μετὰ ἀνθρωπείαις παρὰ γνώμην βελήσεσι τιμῶν τῶν
"εἰσδοτικῶν ἀμαρτεῖν. εἰ δ' ἐκπικρανθεὶς Γαῖος εἰς ἐμὲ τρέ-
"ψῃ τὸ ἀνῆκεστον τῆς ὁργῆς, τλήσομαι πάντα κίνδυνον καὶ
"πᾶσαν ταλαιπωρίαν σπονῶσαν τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ,
"ὑπὲρ τοῦ μὴ ὑμᾶς τοσούτου ὄντας ἐπὶ ἔτιος ἀγαθαῖς πρά-
"ξεις διολλυμένους θεωρεῖν. ἅπιτε οὖν ἐπὶ ἔργα τὰ αὐτῶν
"ἐκαστοι, καὶ τῇ γῇ ἐπιπονεῖτε. πέμψω δ' αὐτοὺς ἐπὶ Ῥώμης,
"καὶ τὰ πάντα ὑπὲρ ὑμῶν δι' ἑμαυτῆ καὶ τῶν φίλων ἐκ
"ἀποτραπήσομαι διακονεῖν.

ε'. Ταῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τῶν Ἰουδαίων τὸν σὺλ-
λογον, προμηθεύσας τῶν εἰς τὴν γεωργίαν ἡξίαν τῆς ἐν τέλει,
καὶ καθομιλεῖν τὸν λαὸν ἐλπίσι χρηταῖς. καὶ ὁ μὲν εὐθυ-
μεῖν τὸ πλῆθος ἐσπεύδεν. ὁ Θεός δὲ παρησίαν ἐπέδεικνυ

tutores pro tanta hominum multitudine mortem non defugere. statuit itaque supplicum orationi auscultare.

5. Cum autem Iudaeos ad Tiberiadem conuocasset, (qui etiam ad multa hominum millia eo veniebant) eisque circumdedit totum, quem secum habuit exercitum; non suam voluntatem esse declarabat, sed Caesaris mandatum, ut sine mora statim in eos ira effunderetur, qui ea detrectare ausi fuerint, quae facere decreuerat: quandoquidem sibi conueniret, qui illius gratia et beneficio tantum honoris assequutus fuerat, ei obsequium praestare. "Haud tamen, inquit, aequum esse arbitror, ut salutem honoremque meum non pro vestra incolumitate, qui multi admodum estis, impendam, dum operam vestram legi adeo praestanti addicitis, pro qua utpote patria modis omnibus contendendum esse existimatis. Mihique, summa Dei auctoritate et potentia freto, religio erit templum patrum principum licentia profanari. Caio itaque mittam, ut eum de vestra voluntate certiore faciam, quantum possum causam adiuvans, ne vos negligam passuros ob ea, quae honeste vobismet proposuistis. Auxilioque sit Deus (illius enim potestas omni arte humana et potentia superior est) et ita pro impetio faxit, ut et vos patrios ritus seruetis, nec ille, humanis cupiditatibus modum transgressus, etiam consuetis honoribus excidat. Quod si Caesar exacerbat, grauius mihi succenseat et irascatur, quodvis discrimen adibo, omnemque feram calamitatem, quae in corpus animamque inciderit, ne vos totidem numero pro iis, quae honeste facitis, pereuntes videam. Abite igitur quo suum quemque vocat negotium, et agriculturae strenue incumbite. Ipse autem Romam literas mitto: nec quidquam, quod in rem vestram sit, tam per me quam per amicos, agere recusabo.

6. Cum ista dixisset et Iudaeorum concionem dimisisset, magistratus hortabatur, ut agrorum colendorum curam agerent, et alloquiis suis populum ad meliora speranda animarent. Et ille quidem multitudinem exhilarare pro-

τὴν αὐτὴν Πετρωνίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ὅλοις σύλληψιν. ἅμα
 τε γὰρ ἐπαύετο τοῦ λόγου, ὃν πρὸς τῆς Ἰουδαίας εἶπε, καὶ
 αὐτίκα ὑπὸ τὸν ἡφίει μέγαν παρ' ἐλπίδα τοῖς ἀνθρώποις γε-
 νόμενον, διὰ τὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν αἰθερίον ἔσαν ἔδδεν ὄμβρι-
 μον ἀποσημαίνειν ἐκ τῶν περὶ τὸν ἕρανόν, καὶ τὸ πᾶν ἔτος
 αὐχμῷ μεγάλῳ κατεχρημένον, ἐπ' ἀπογνώσει ποιεῖν τῆς
 ἀνθρώπων ὕδατος τῇ ἀνωθεν, εἰ καὶ σύννεφόν ποτε θεάσαν-
 το τὸν ἕρανόν. ὥς δὲ τότε παλλῶ καὶ παρὰ τὸ εἰσθός καὶ
 παρὰ τὸ ἐτέρως δόξαν ἀφηγμένῳ ὕδατος, τοῖς τε Ἰουδαίοις
 ἐλπίς ἦν ὕδατις ἀτυχῆσειν Πετρώνιον ὑπὲρ αὐτῶν δέον-
 τον. ὁ Πετρώνιος δὲ κατεπύπληκτο μερίζωνος. ὁρῶν ἐναργῶς
 τὸν Θεὸν τῶν Ἰουδαίων προμηθεύμενον, καὶ πολλὴν ἀποση-
 μήναντα τὴν ἐπιφάνειαν, ὡς μὴδ' ἂν τοῖς ἔργῳ προθεμένον
 τάναντία φρονεῖν ἰχὺν ἀντιλέξως καταλείπειν. ὡς δὲ
 καὶ πρὸς τὸν Γαίον σὺν τοῖς λοιποῖς ὅποσα ἔγραψεν, ἐπα-
 γωγὰ δ' ἦν τὰ πάντα καὶ παντοίως παρακαλοῦντα μὴ τοσ-
 αύτας μυριάδας ἀνθρώπων ἀπονοεῖν, ἅς εἰ κτείνῃ, ἔτι γὰρ
 δίχα γε πολέμῳ παραχωρήσειν τῇ νομίμῃ τῆς θρησκείας,
 προσόδῃ τε τῆς ἀπ' αὐτῶν ἀποσερῆσθαι, καὶ τῷ τροπαίῳ
 τῆς ἀρεῆς ὑποτίθεσθαι τὸν μέλλοντα αἰῶνα. καὶ ἄλλως
 θεῖς τῇ προσηκόντος αὐτῶν τὴν δύναμιν ὡς ἀκραφυνῇ ἀπί-
 Φαίνε, καὶ μὴδὲν ἐνδοιάσων ἐπὶ δύναμιν τὴν αὐτὴν ἐπι-
 δείκνυσθαι καταλιπῆσαν. καὶ Πετρώνιος μὲν ἐν τήτοις ἦν.

Ζ'. Αὐγείπας δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐτύγχανε γὰρ ἐπὶ Ρώ-
 μης διαιτώμενος, πρέκοπτε Φιλία τῇ πρὸς τὸν Γαίον μεζό-
 νως, καὶ ποτε προθεῖς δαῖπνον αὐτῷ, καὶ πρόνοιαν ἔχων
 πάντας ὑπερβάλλεσθαι, τέλεσέ τε τοῖς εἰς τὸ δαῖπνον, καὶ
 παρασκευῇ τῇ εἰς ἡδονὴν φέροντος, ὡς μὴ ὅπως ἂν τινα
 τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ μὴδ' αὐτὸν Γαίον πότε ἰσώθῃναι θελή-
 σαντα ἔχ' ὅπως ὑπερβαλέσθαι· τοσῶτον ἀνὴρ τῇ παρασκευῇ
 πάντας ὑπερῆγεν, καὶ τῷ τὰ πάντα Καίσαρι ἐκφροντίσαι
 παραχρῆν· καὶ ὁ Γαῖος ἐκθαυμάσας τὴν τε διάνοιαν αὐτῇ
 καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν, ὡς ἐπ' ἀρεσκείᾳ τῇ αὐτῇ βιάζοι-
 το καὶ ὑπὲρ δύναμιν τῶν χρημάτων εὐπορία χρεῖσθαι, βεβλή-

perabāt. Deus autem Petronio praesentiam suam declarabat, seque illi in omnibus adiutorem fore. Simul enim ac ille orationem finierat, quam habuit ad Iudaeos, Deus pluuiam ingentem demisit praeter hominum expectationem, quod illa dies utpote serena admodum nullum pluviae signum e coelo dederit, siccitasque magna per totum annum fecerit homines desperare de aqua superne descensura, etiamsi coelum nubibus obductum cernerent. Quapropter cum largus imber tunc praeter solitum et opinionem ingrueret, spes facta est Iudaeis non irritam fore Petronii pro illis supplicationem. Quin et Petronius eo magis admiratione perculsus est, ubi ei perspicuum erat, Deum res Iudaeorum curare, clareque indicare, se illis praesentem adesse, adeo ut qui reuera aliter sentire in animum induxerant, quidquam contradicere non valerent: id quod et inter alia quae scripserat Caio significabat. omnia autem accommodata erant ad suadendum, eumque modis omnibus hortandum, ne tam multa millia hominum, si hosce interficeret, ad insaniam adigeret, (non enim nisi bello compulsos a religione patria discessuros) neue seipsum multaret redivitis ex ea gente accipiendis, et insigni apud eam maledicto et contumeliae sese subiiceret in omne aevum. praetereaue Dei, qui illis praecerat, potestatem, utpote manifestam, ostendebat, quaeque nihil dubium reliquit ad vim eius demonstrandam. Et in istis quidem totus erat Petronius.

7. Rex autem Agrippa, qui tum forte Romae versabatur, magis magisque apud Caium amicitia proficiebat. Cumque aliquando eum conuiuio exciperet, idque magno studio curaue ageret, ut cunctos et impensis in epulas factis, et in omnibus ad delicias et voluptates apparandis superaret, ita ut nemo e caeteris, immo nec ipse Caius de istis aequandis cogitarit, multo minus superandis, (adeo ille vniuersis epularum apparatu facile praestitit, desiderioque omnia Caesari ad luxum suppeditandi) tum Caius animi ergo et magnificentiae eum admiratus, ut qui etiam supra facultates sumptibus immensis sibi placere contenderit,

μένος τε μιμήσασθαι τὴν Ἀγρίππῃ Φιλοτιμίαν ἐφ' ἣδονῇ τῇ
 αὐτῇ πρᾶσσομένην, ἀνεμένος ὑπὸ οἴῳ καὶ τὴν διάνοιαν
 εἰς τὸ ἱλαρότερον ἐκτετραμμένος, Φησὶν ἐν συμποσίῳ, πα-
 ρακαλοῦντος εἰς πότον Ἀγρίππα, "καὶ πρότερον μὲν σοι
 "τιμὴν συνήδην ἢ ἐχρῶ τὰ πρὸς ἐμὲ, καὶ πολλὴν εὐνοίαν
 "μετὰ κινδύνων ἀπαδειχθεῖσαν, εἰς ὑπὸ Τιβερίου περιέστης
 "δι' αὐτὴν, ἐκλείπεις τε ὕδεν καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῇ
 "χρησάμεν τῇ πρὸς ἡμᾶς. ὅθεν, αἰχρὸν γὰρ ἡσασθᾶί με
 "ὑπὸ τῆς σῆς σπουδῆς, ἀναλαβεῖν βύλομαι τὰ ἐλλειψι-
 "μένα πρότερον. ἐλέγον γὰρ πᾶν ὅπως σοι δωρεῶν ἐχό-
 "μενον ἀπεμοιρῶσάμην. τὸ δὲ πᾶν, ὅπερ σοι ῥοπήν αἰ-
 "προδείη τοῦ εὐδαίμονος, διακονήσεται σοι προθυμία τι
 "καὶ ἰαχού;" καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, οἴομενος γῆν τι
 πολλὴν αἰτήσασθαι, ἢ καὶ τινων προσόδου πόλεων. ὁ δὲ,
 καὶ περ τὰ πάντα ἐφ' οἷς ἤτησε παρασκευασάμενος, ἐν
 ἐφάνερον τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ὀξείας ἀμείβεται τὸν
 Γάϊον, "ὅτι οὔτε πρότερον κέρδος τὸ ἀπ' αὐτῇ παραδο-
 "κῶν παρὰ τὰς Τιβερίῳ ἐντολὰς θεραπεύσειεν αὐτὸν, ἢ τι
 "ἦν πρᾶσσειν τι τῶν εἰς χάριν τὴν ἐκείνου κερδῶν οἰκείων
 "ἐν τισὶ λήψουσιν· μεγάλη δὲ εἶναι τὰ προδεδωρημένα,
 "καὶ περαιτέρω τῷ θεάσει χρωμένῳ τῶν ἐλπίδων· καὶ
 "γὰρ εἰ τῆς σῆς ἐλάττονα δυνάμειος, τῆς γέ μιν τῆς ἐ-
 "ληφότες διανοίας τε καὶ ἀξιώσεως μείζονα. καὶ ὁ Γάϊος,
 ἐκπλαγίς τὴν διάνοιαν αὐτῇ, πλείονως ἐνέκειτο εἰπὼν,
 ὅ, τι χαρίζοιτ' ἂν αὐτῷ παραχόμενος. ὁ δὲ, "ἐπεὶ περ,
 "ὧ δέσποτα, προθυμία τῇ σῇ δωρεῶν μὲν ἄξιον ἀποφαί-
 "νεις, αἰτήσομαι τῶν μὲν εἰς ὄλβον φερόντων ὕδεν, διὰ τὸ
 "μεγάλως με ἐνδιαπρέπειν, οἷς ἤδη παρέλας· ὅ, τι δ'
 "ἂν σοι δόξαν προσποιῇ τοῦ εὐσεβοῦς, καὶ τὸ θεῖον σύμ-
 "μαχον ἐφ' οἷς θελήσειας παρακαλῶ, καὶ μοι πρὸς εὐ-
 "κλείας γένοιτο παρὰ τοῖς πυθνανομένοις, ὥς μὴ θ' ἐνός
 "ὦν χρησαίμην ὑπὸ τῆς σῆς ἐξουσίας ἀτυχεῖν πώποτε γινώ-
 "μι. ἀξιώ γὰρ σὲ τοῦ ἀνδριάντος τὴν ἀνάθεσιν, ἢ ποιήσα-

volensque Agrippae liberalitatem ad sui oblectationem accommodatam aemulari, cum aninus vino laxatus esset et ad multam hilaritatem traductus, dixit in conuiuium, ipsum ad bibendum inuitante Agrippa, "et ipse tibi iam antea conscius eram honoris, quo me prosequutus es, et quantam mihi beneuolentiam ostendisti, etiamsi ex ea te circumsteterint pericula a Tiberio intentata; et iam nihil omittis, quo mihi, fere ultra quam possis, gratificeris. Quare, cum turpe mihi sit a te vinci tua erga me voluntate et studio, omnia, quibus antea tibi deeram, iam adiecta esse volo." Quod ad munera attinet, quae tibi dedi, ea leuidentia esse fautor: id autem totum, quod tibi aliquid conferat ad felicitatem complendam, alacriter et quoad potero tibi suppeditabo." Et ille quidem ista dicebat, ratus ampla lausfundia postulaturum aut urbium aliquarum vectigalia. Is vero, quamuis sibi decretum esset quid peteret, id tamen in praesens animo reticebat, et statim Caio respondet: "quod neque prius, contra quam mandauerat Caius, illum coluerit, ut qui lucri aliquid exspectaret; neque iam in eius gratiam quidquam agere, ut inde vel minimum lucri sibi quaereret. abunde autem magna esse priora eius beneficia, et ultra quam speraret quisquam se paulo arrogantior: nam etsi minora essent, quam quae dare potueras, mea tamen qui ea acceperim exspectatione et dignitate sunt maiora." Tum Caius, cum propter animi continentiam admiratus, magis instabat, ut diceret, quidnam a se datum iri voluerit? Cui ille: "quoniam ex tua in me beneuolentia, domine, prae te fers me dignum haberi, cui praeterea aliquid largiaris, nihil quidem eorum, quae ad me locupletandum attinent, a te postulabo, quippe quod tuae gratiae acceptum debeam, ut iis rebus praeter caeteros excellentiam; illud vero te rogo, quod pietatis gloriam tibi conciliabit, facietque, ut Deus tuae voluntati faueat et adiutor sit, et mihi ad existimationem pulchrum erit apud eos, qui fama id acceperint, ut qui certum habuerim omnia propter tuam potestatem impetraturum esse, quorum opus mihi fuerit. Oro

“ὦτα κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ Ἰσθαίων ἱερὸν, μηκέτι πράσ-
“σιν διανοήσθαι.

ἦ. Καὶ ὁ μὲν, κáπτερ ἐπικίνδυνον τῷτο ἡγόμενος· εἰ γὰρ μὴ πιθανὰ ἔκρινε Γάιος, ἔδεν ἄλλο ἢ εἰς θάνατον ἔφε-
ρεν· διὰ τὸ μεγάλα νομίζειν τε καὶ εἶναι, κύβον ἀναρι-
πτέιν τὸν ἐπ’ αὐτοῖς ἡγήτο. Γάιος δὲ ἅμα τῇ θεραπείᾳ τοῦ Ἀγρίππου ἐνέλημμένος, καὶ ἄλλως ἀπρεπὲς ὑπολαμ-
βάνων, ἐπὶ τούτωνδε μαρτύρων ψευδὴς γενέσθαι περὶ ἂν προσθύμως ἐβιάζετο αἰτεῖσθαι τὸν Ἀγρίππαν, μετὰ τοῦ ὀξέως μεταμῆλω χρώμενος, ἅμα δὲ τοῦ Ἀγρίππᾳ τὴν ἀρε-
τὴν θαυμάσας, ἐν ὀλίγῳ αὖξεν τὴν οἰκίαν ἀρχὴν, ἥτοι προσόδοις χρημάτων ἢ ἄλλῃ δυνάμει, τοῦ κοινοῦ τῆς εὐθυ-
μίας ἐπιμελωτο, περσβεύων τοὺς νόμους καὶ τὸ θεῖον, συγ-
χωρεῖ· καὶ γράφει πρὸς τὸν Πετρώνιον, ἐκείνόν τε τῆς ἀθροίσεως τοῦ στρατεύματος ἱπανῶν, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν περὶ αὐτῶν ἀπεσταλκός. “νῦν οὖν εἰ μὲν φθάνεις τὸν ἀνδριάντα ἐσακῶς, ἐσάτω· εἰ δὲ μήπω πεποίησαι τὴν αἰά.
“Θεσιν, μηδὲν περαιτέρω κακοπαθεῖν. ἀλλὰ τὸν τε στρα-
“τὸν διάλυε, καὶ αὐτὸς ἐφ’ ἃ τὸ πρῶτόν σε ἔσειλα, ἀπιδι.
“ἔδεν γὰρ ἐπιδέομαι τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνδριάντος, Ἀ-
“γρίππα χαριζόμενος ἀνδρὶ παρ’ ἐμοὶ τιμωμένῳ μαζό-
“νως, ἢ ὥς με χρεῖα τῇ ἐκείνῃ καὶ οἷς κελεύσεις ἀντεπεῖν.”
Γάιος μὲν δὴ ταῦτα γράφει πρὸς τὸν Πετρώνιον, πρότεροι ἢ ἐντύχειν ταῖς αὐτῇ ἐπιστολαῖς ἐμφανίσας ἐπὶ ἀποστασίᾳ Ἰσθαίως κατὰ τὸν ἀνδριάντα ἐπέγεσθαι. μηδὲν καὶ ἕτερον ἀποσημαίνει τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ἀλλὰ πόλεμον ἀντικρυς Ρωμαίων ἀπειλεῖ. καὶ περιαληψάς ὥς ἐπὶ πείρα τῆς ἡγεμονίας αὐτῇ τετολμηκότων, ἀνῆρ ἐπὶ πᾶσιν ἥσσω. μὲν τῷ αἰχρῇ, κρείσσων δὲ τῷ βελτίστῃ, καὶ ἐφ’ οἷς τισὶ κρῖναι ὀργῇ χρῆσθαι παρ’ ἐντινῶν ἐπεγόμενος, παίδευσιν αὐτῇ ἐδ’ ἡτινοῦν προσιθίς, ἀλλ’ ἐφ’ ἡδονῇ τιθεῖς τῇ ἐκείνης τὴν κρίσιν τῷ εὐδαίμονος, γράφει πρὸς τὸν Πετρώνιον. “ἐπεὶ δὴ δῶρα
“ὅποσα σοι οἱ Ἰσθαῖοι παρέχον, ἐν μείζονι λόγῳ τῶν ἐμῶν
“πεποίησαι ἐντολῶν, διακονεῖσθαι τὰ πάντα ἡδονῇ τῇ ἐκεί-
“νῃ.

"igitur et obsecro te, vt de statuæ dedicatione in Iudaeorum templo, mandata Petronio, nolis amplius cogitare.

8. Et ille quidem licet hoc periculi plenum duceret, (nam quæ persuaderi non poterant Caio, ea mortem certissimam postulanti asserchant) quod tamen ea, quæ peteret, magna existimaret, vt reuera erant, fortunæ aleam in istis experiri statuit. Caius autem simul officiosa Agrippæ liberalitate mirifice captus, pudendumque esse ratus mendacii in istis, ad quæ petenda Agrippam ultro prouocauerat, coram tot testibus argui, ac si statim eum promissi poenitisset, simulque Agrippæ virtutem egregiam miratus, quod de imperio suo, aut amplioribus redditibus aut alia potestate augendo, parum sollicitus, publicæ tranquillitatis curam ageret, pro legibus intercedendo et numine diuino, postulatis annuit: ac scribit ad Petronium, eum collaudans, et quod exercitum collegerat, et ipsum per literas consuluerat, quid de Iudæis faciendum censeret. "Caeterum nunc, inquit, si contigerit te iam statuam erexisse, ne tollatur: sin vero nondum eam collocasses, ne quid amplius molestiæ ea de re tibi facessas; sed exercitum volo dimittas, discedasque ad ea, quæ primo tibi mandavi, exsequenda. nihil enim mihi opus est, vt statua erigatur, Agrippæ gratificari cupienti, quem virum maioris facio, quam vt eius desiderio et precibus quidquam denegarem." Et hæc quidem Caius ad Petronium scripsit, literis illius nondum lectis, quæ significabant, Iudæos ob statuam illam ad seditionem concitados. quin et ex voluntatis eorum indiciis palam erat, eos minitari bellum aduersus Romanos. Itaque grauiter dolens, quasi id ausi fuissent, vt experirentur eius imperium, homo scilicet nihil turpe ducens, nullamque honesti rationem habens, et in quemcunque pro arbitrio ira exandescens, cui nullam moderationem adhibuit, id sibi in felicitatem cedere reputans, si iracundiæ maxime indulgeret, denuo scribit Petronio in hanc sententiam: "Quandoquidem munera, quibuscunque te donarent Iudæi, meis mandatis prætulisti, illis gratificari ausus alia, quam iusse-

“ων ἀρθῆις, ἐπὶ παραβάσει τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, κελύει σε,
 “σαυτῷ κριτὴν γενόμενον, λογισαομαι περὶ τῆ ποιητέας σοι
 “ὑποσάντα ὀργῇ τῇ ἐμῇ, ἐπεὶ τοι παραδείγμα ποιῶμι ἄν
 “εἰ τοῖς τε νῦν πᾶσι καὶ ὅποσοι ὕστερον γένοιντ' ἄν, μηδα-
 “μῶς ἀκυροῦν αὐτοκράτορος ἀνδρὸς ἐντολὰς.

9'. Ταύτην μὲν γράφει Περωνίῳ τὴν ἐπιστολήν, ἢ μὴ
 φθάνει γε ζῶντος Περωνίου δεξάμενος αὐτήν, βραδυνθέν-
 τος τῆ πλὴ τοῖς φέρεσι εἰς τοσόνδε, ὥς Περωνίῳ γράμ-
 ματα πρὸ αὐτῆς ἀφικέσθαι, δι' ὧν μανθάνει τὴν Γαίᾳ τελευ-
 τήν. Θεὸς γὰρ ἐκ αἰ ἀμνημονήσει ἐμελλε Περωνίῳ, κιν-
 δύνων ἕς ἀνελήφει ἐπὶ τῇ τῶν Ἰσθαίων χάριτι, καὶ τιμῇ τῇ
 αὐτῇ. ἀλλὰ τὸν Γαίον ἀποσκευασάμενος ὀργῆς ὧν ἐπὶ σε-
 βασμῷ τῷ αὐτῷ πρᾶσσει ἐτολήσαμε, τὸν μισθὸν χρεώλυ-
 τὴν συνεργεῖ τῷ Περωνίῳ ἢ τε Ρώμῃ, καὶ πᾶσα ἡ ἀρχὴ,
 μάλιστα δ' ὅποσοι τῆς βελῆς πρῆχουσιν ἀξιώματι, διὰ τὸ εἰς
 ἐκείνας ἀκράτῳ τῇ ὀργῇ χρεῖσθαι τὸν Γαίον. καὶ τελευτᾷ μὲν
 ἢ μετὰ πολὺν χρόνον, ἢ γράψαι τῷ Περωνίῳ τὴν ἐπὶ τῷ
 θανεῖν ἀνακειμένην ἐπιστολήν. τὴν δ' αἰτίαν, ἐξ ἧς τελευτᾷ,
 καὶ τῆς ἐπιβελῆς τὸν τρόπον ἀφηγήσομαι προϊόντος τῆ λό-
 γῃ. Περωνίῳ δὲ προτέρᾳ μὲν παρῆν ἡ διασαφῆσα τῇ Γαίᾳ
 τὴν τελευτὴν ἐπιστολή, μετ' ἢ πολὺ δὲ ἡ κελύουσα αὐτὸν τε-
 λευτᾶν αὐτόχειρα. καὶ ἤδη τε τῇ συντυχίᾳ τῆ ὀλέθρου, ὅς
 τὸν Γαίον κατέλαβε, καὶ τῷ Θεῷ τὴν πρόνοιαν ἐξεθαύμασεν,
 εὐδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ἐκ τῆ ὀξέως μισθὸν αὐτῷ τιμῆς τε
 τῆς εἰς τὸν ναὸν καὶ βοηθείας τῆς Ἰσθαίων σωτηρίας παραχο-
 μένη. καὶ Περωνίῳ μὲν ἔτως μὴ αὐτῷ ὀφθεῖς διεφεύχθῃ
 ραδίως ὁ κίνδυνος τῆ θανεῖν.

ΚΕΦ. 9'.

Τὰ συμβάντα τοῖς ἐν Βαβυλῶνι Ἰσθαίοις, δι' Ἀσιναῖον καὶ
 Ἀνιλαῖον τὰς ἀδελφάς.

Γίνεται δὲ καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ Μισσοποταμίᾳ, καὶ μάλιστα
 τὴν Βαβυλωνίαν οἰκοῦντας Ἰσθαίους, συμφορὰ δεινὴ, καὶ

ram, faciendo, iubeo te, qui temet iudicem constituisti,
 quid tibi agendum sit, dispicere, cum irae meae onus
 sustinebis, postquam in te exemplum edam, quod et prae-
 sentes et posteros moneat, non negligenda esse impera-
 toris mandata.

9. Has quidem literas scribit ad Petronium: eas ta-
 men, dum in viuis esset Caesar, non accepit Petronius,
 retardata eoque perferentibus navigatione, ut aliae lite-
 rae, quibus mortem Caii intellexerit, prius ad manus
 eius venerint. Deus utique haud immemor futurus erat
 periculorum, quae adierat Petronius in Iudaeorum gra-
 tiam Deique honorem. sed cum Caium e medio sustulisset,
 illi insensus, quod cultum diuinum sibi arrogare
 fuerit ausus, Petronio mercedem persolvere annituntur
 omnes tam Romae quam per uniuersum imperium, prae-
 cipue vero quotquot e senatoribus maxima erant dignitate,
 quod in eos iram suam effuderit Caius. Et ille quidem
 moritur non multo postquam ad Petronium literas scripse-
 rat, mortem ei denunciantes. Causam autem, propter
 quam sublati sunt Caius, et quemadmodum instructae erant
 in eum insidiae, in sequentibus narrabo. Ad Petronium
 autem primum perlatae sunt literae Caii mortem signifi-
 cantes, et non multo post ei redditae sunt istae, quibus se-
 met sua manu interimere iuebatur. simulque laetatus est,
 quod ita euenerit, ut Caius mortem oppeteret, Deique ad-
 miratus est prouidentiam, quod nulla interposita mora
 confestim ei praemium dederit pro honore a se templo ha-
 bito, et auxilio Iudaeis lato. Et ita quidem Petronius
 mortis periculo ipsi non praeuiso facile euasit.

CAP. IX.

*Quenam Iudaeis apud Babylonem acciderunt, ex factis As-
 naci et Anilai fratrum.*

Ceterum sub id tempus Iudaeis in Mesopotamia, maxi-
 meque apud Babyloniam habitantibus, grauis incidit eala-

ἑδαιμῆς ἥστινος ἐλάσσω, Φόνος τε αὐτῶν πολὺς, καὶ ὁπο-
 σος ἔχ' ἰσορημένους πρότερον. περὶ ὧν δὴ τὰ πάντα ἐπ' ἀκρι-
 βείας διηγησάμενος, ἐκθήσομαι καὶ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν αὐ-
 τοῖς τὸ πάθος συνέτυχεν. Νεαρχὸς δὲ τῆς Βαβυλωνίας ἐστὶ πό-
 λης, ἄλλως τε πολυανδρῆσα, καὶ χώραν ἀγαθὴν καὶ πολ-
 λὴν ἔχουσα, καὶ σὺν ἄλλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀνθρώπων εὐα-
 πλέων. ἔστι δὲ καὶ πολεμίοις ἐκ εὐεμβίους, περιόδῳ τε τῇ
 Εὐφράτι πᾶσαν ἐντὸς αὐτὴν ἀπολαμβάνοντος, καὶ κατα-
 σκευαῖς τειχῶν. ἔστι δὲ καὶ Νίσιβις πόλις κατὰ τὸν αὐτὸν τῇ
 ποταμῷ περιέρρου. ὅθεν Ἰσδαῖοι, τῇ φύσει τῶν χωρίων πεπι-
 στευότες, τό, τε δίδραχμον τῷ Θεῷ καταβάλλειν, ὃ ἐκάστοις
 κᾶτερον ταύτῃ κατετίθεντο, καὶ ὅποσα ἄλλα ἀναθήματα.
 ἔχοντο δὲ ὥσπερ ταμικῶ ταῖςδε ταῖς πόλεσιν. ἐντεῦθεν
 δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀνέπεμπετο ἡ καρὸς, πολλά τε μυ-
 ριάδες ἀνθρώπων τὴν κομιδὴν τῶν χρημάτων παραλάμβα-
 νον, δεδιώτες τὰς Παρθυαίων ἀρπαγὰς, ὑποτελῶσπς ἐκεί-
 νοις τῆς Βαβυλωνίας. καὶ ἦσαν γὰρ Ἀσιναιοὶ καὶ Ἀνιλαιοί,
 Νεαρχάται μὲν τὸ γένος, ἀλλήλων δὲ ἀδελφοί. καὶ αὐτὰς,
 πατὴρ δ' ἦσαν ὁρῶναι, ἡ μήτηρ προσέταξεν ἰσῶν μαθή-
 σαι ποιήσεως· ἐκ ὅτου ἀπρεπῆς τοῖς ἐπιχωρίοις, ὥς τε τὰς
 ἄνδρας ταλασιεργεῖν παρ' αὐτοῖς. τῆτοις ὁ τοῖς ἐργαῖς ἐφι-
 σῶς, παρ' ᾧ καὶ ἐμεμαθήκεσαν, βραδυτῆτα ἐπικαλέσας
 τῆς ἀφίξεως, ἐκόλασε πληγαῖς. οἱ δ' ἐφ' ὕβρει τὴν διμαίω-
 σιν λογιζόμενοι, κατασπάσαντες τῶν ὅπλων πολλὰ ὅποσα
 ἦν ἐπὶ τῆς οἰκίας φυλασσόμενα, ὥχοντο εἰς τι χωρίον, διὰρ-
 ρῆξιν μὲν ποταμῶν ποιήμενον, νομαῖς δὲ ἀγαθὰς παραχρῆν
 πεφυκός, καὶ χιλῶν ὅποσοι εἰς τὸν χειμῶνα ἀποτίθοντο.
 συνέθεσαν τε ὡς αὐτὰς τῶν νέων οἱ ἀπορώτατοι, καὶ τέττας
 τοῖς ὅπλοις φραγνύντες στρατηγοὶ τε ἦσαν, καὶ τῶν κακῶν
 ἡγέμονες ἐκ ἐκωλύοντο εἶναι. προσελθόντες γὰρ ἐπὶ τὸ ἄμ-
 χον, καὶ κατασκευάσαντες ἀκρόπολιν, διέπεμπον πρὸς τὰς
 νέμοντας Φόρον αὐτοῖς κελεύοντες καταβάλλειν τῶν βοσκη-
 μάτων, ἢ ἀρχῆσα ἐπιτροπὴ γίνοιτ' αὐν, προσιθύντες φιλατ-
 τε πειδομένοις, καὶ ἄμυναν τῶν ἀλλαχόθεν ποθὲν πολε-

mitas, et alia quacunque non minor; multaue facta est illorum caedes, quanta non antea in historia memoratur: de quibus accurate omnia expositurus, cladis illius causas prima ab origine repetam. Nearda vrbs est Babyloniae, et ex se populosa, et fertilem amplamque regionem possidens, quae cum aliis plurimis bonis etiam hominibus abundat: ad haec non patet hostium assultibus, vndique Euphrate et firmis muris circumdata. porro et Nisibis vrbs intra fluminis eiusdem ambitum posita est. Quapropter Iudaei freti locorum natura, et didrachimum, quod a singulis Iudaeis Deo pendii moris erat, ibi deposuerunt, caeteramque votivam pecuniam. illis enim vrbibus tanquam comuni aulario utebantur: et inde Hierosolyma suo tempore transmissa erat pecunia, multaue hominum millia eam deferendam in se recipiebant, metu Parthorum latrociniorum, quibus tum vectigalis erat Babylonia. Etenim ex istis Iudaeis erant Asinaeus et Anilaeus, origine quidem Neardenfes, fratres vero germani. atque illis mater, nam patre erant orbati, id negotii dedit, vt velorum conficiendorum artem addiscerent: id quod indigenis adeo non turpe erat, vt etiam viri lanificia exercerent. His quadam die magister, qui operibus praeerat, apud quem etiam artem didicerant, obiecit, quod tardiuscule venerant, eosque verberibus multavit. Illi vero castigationem sibi contumeliae esse existimantes, cum arma omnia, quae in ea domo adseruabantur, arripuissent, in locum quendam se conferebant, vbi fluvii diuortium est, et magna esse solebat pascuorum copia et vbertas fructuum, qui in hyemem possunt reponi. Atque ad eos mox confluxit iuuenum quisque egentissimus: quos cum armis instruxissent, et pro ducibus se gerebant, et haud aegre fiebat, quin illis maleficiorum auctores et principes se praeberent. cum enim facti essent inexpugnabiles, et arcem sibi construxissent, ad pastores e suis dimittebant, qui pecorum tributum illis imperarent, quantum satis esset in alimentum, adicientes, se amicos illis futuros, qui morem gererent, et ab hostibus, vndecunque ingruerent, defensuros; sin imperata detrectarent,

μίων, σφαγὰς δὲ τῶν ποιμνίων ἀπειθῶσιν. οἱ δὲ, ὃ γὰρ ἦν ἕτερα παρὰ ταῦτα ποιεῖν, ἠεροῶντο, καὶ τῶν προβάτων ἐσέλλον ὅποσα κελευθεῖν. ὥς δὲ καὶ πλείων αὐτοῖς συνελόγιστο ἰσχύς, κύριοί τε ἦσαν ἐφ' οἷς βαλεῦσαι ἐκ τῆ ὀρέας ἐλαύνοντες κακῶς γαῖν. Θραπύειν τε αὐτὰς ἤρτο πᾶς προσυγχάνων, καὶ ἦσαν φοβεροὶ καὶ τοῖς περαιομένοις. ὥς δὲ ἤδη προύκοπτε λόγος περὶ αὐτῶν κατὰ τῶν Πάρων βασιλείας.

β'. Ο δὲ τῆς Βαβυλωνίας σατράπης, μαθὼν ταῦτα, καὶ βεβηθὲς ἐπιφουμένως κωλύσαι, πρὶν τι μείζον κακὸν ἐξ αὐτῶν ἀνασῆναι, συλλέξας στρατὸν ὅσον ἐδύνατο πλεῖστον, καὶ Παρθυαίων καὶ τῶν Βαβυλωνίων, ἤλασεν πρὸς αὐτὰς, φθῆναι θέλων προσβαλὼν ἐξελεῖν πρὶν ἐξαγγελτὸς γενέσθαι κατασκευάζων τὸν στρατὸν. παρακαθίσας δὲ τὸ ἔλος, ἡσύχαζεν· καὶ κατὰ τὴν ἐπιῴσαν, ἣν δὲ σάββατον ἀργίας παντὸς χρημάτων Ἰουδαίοις ἡμέρα, οἷόμενος ὃ τολμήσεν ἀπιστήσῃ αὐτῷ τὰς πολεμίας, ἀλλὰ ἀμαχὶ λαβὼν ἄξεν δεδεμένους, κατὰ βραχὺ προσήει χρηζὼν αἰφνίδιον ποιῶσαι τὴν ἐπίπτωσιν. Ἀσιναιοὶ δὲ ἐτύγχανε σὺν τοῖς ἐτέροις καθεζόμενος, καὶ τὰ ὅπλα παρέκειτο αὐτοῖς, "ἄνδρες, "Φησὶν, χρεμετισμός μοι ἵππων προσέπεσεν, ὃ φορβάδων, "ἀλλ' οἷος γένοιτο ἀνδρῶν αὐτοῖς ἐπιβεβηκότων· ἐπεὶ καὶ "τινος ἀνακρέσεως αἰδοῦμαι χαλινῶν, δέδια, μὴ ἐληλυθᾶσιν ὡς ἡμᾶς οἱ πολέμιοι περιτάντες. ἀλλὰ τίς προσίτω "κατόπτης, ἀπαγγελίαν ἡμῖν σαφῆ τῶν ἐνεσηκότων ποιῆ "σόμενος. εἴη δὲ ἐπὶ ψευδέσι μοι λελέχθαι τὰ εἰρημένα." καὶ ὁ μὲν τὰς εἶπε, καὶ ὥχοντό τινες προσκοποῦντες τὸ γινόμενον. καὶ ἡ τάχος παρελθόντες, "καὶ ὅτε αὐτὸς ψεύδῃ "σαφὲς εἰκαστὴς εἶναι τῶν πραιομένων τοῖς πολεμίοις, ὅτε "ἐκείνοι πλείονως ἐπιτρέψιν ἡμελλόν ἡμῖν ὑβριεῖν. περιε "λήμμεθα δόλῳ, μηδὲν βοσκημάτων διαφέροντες, τοσσηδὲ "ἵππε πλῆθος ἐπελαυνύσης ἡμῖν ἐν ἀπορίᾳ χειρῶν κειμέ "νοις, διὰ τὸ κατείργεσθαι παραγορεύσει τῶν πατρῶν εἰς "τὸ ἀεγῆν." Ἀσιναιοὶ δὲ ἐκ ἄρα γνώμῃ τοῦ κατασκοπεύ

greges mactaturos. Illi vero, nam haud integrum eis erat quidquam aliud facere, mandatis obsequuti sunt, et oues, quotquot poscerent, mittendas curabant. Quo factum est, ut vires eorum augerentur, et potestatem haberent patrandi, quodcunque illis, ex improviso alios adortis, allubesceret: atque adeo nemo illis obuiam factus officiis eos dumereri non studebat, congressurisque terrorem iniiciebant. ita ut sermo de illis increbresceret et ad Parthorum regem perveniret.

2. Satrapa autem Babyloniae, postquam haec intellexerat, eos ipso in ortu opprimere voluit, antequam malum ex illis latius serperet et dimanaret: collectoque quantum poterat e Parthis ac Babyloniiis exercitu, versus eos cursu ineitato ire contendit, eo animo, ut repentina facta impressione eos adoriretur, priusquam aliquid eis nunciaretur de caepiarum apparatu. Cum autem iuxta paludem quandam affedisset, quietem agebat: atque postridie, erat autem Sabbatum, quo Iudaei ab omni opere feriantur, ratus non ausurum hostem sibi congradi, sed absque pugna captos vinetisque se abducturum, lento gressu procedebat, ut in eos ex improviso impetum faceret. Sed Asinaeus, cum forte positus prope se armis cum sociis in otio desideret, "Viri, inquit, tinnitus equorum ad aures allapsus est, non qualis est in pascuis agentium, sed qui sessorem tergo vehant; et quoniam fraenorum etiam sonitum me audire persuasum habeam, veror, ne hostes nos circumnientem aggrediantur. verum procurrat aliquis speculatum, qui nobis quid immineat certo renunciet, atque utinam falsa reperiantur quae diximus." Ac ille quidem ista loquutus est. et mox certi homines spectatum ibant, quid factum esset: celeriterque regressi, "neque te, inquit, coniectura fallit de iis, quae moliantur hostes, neque illi amplius passuri sunt, ut nos maleficia impune commitemus. ex insidiis circumventi sumus, pecorum ad instar mactandi, tanta equitum multitudine in nos incurstante, manus a pugna abstinentes, quod ex legis patriae interdicto necessitate adacti sumus ad quiescendum." Caeterum

πρίνειν ἔμελλεν ἐπὶ τοῖς ποιητέοις, ἀλλὰ νομιμώτερον ἤγχι σάμενος τοῦ ἐπ' ἀπράκτοις τελευτῶντας εὐφραίνειν τὰς παλειμίας, τὸ ἀλλοῆς δεραξάμενος ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν ἐνεπέπτῳκει, παρανομῆν τιμωρίαν ἀπολαμβάνοντας, εἰ δέοι τελευτᾶν, αὐτός τε ἀναλαμβάνει τὰ ὄπλα, καὶ τοῖς συν αὐτῷ θάρσος ἐνεποίει, τῆς ἐπὶ τὰ ὅμοια ἀρετῆς. ὁμοίσε οὖν ἴασι τοῖς πολεμίοις, καὶ πολλὰς κτείναντες αὐτῶν, διὰ τὸ καταφρονούντας ὡς ἐπὶ τὰ ἔτοιμα χωρεῖν, εἰς Φυγὴν τρέπονται τὸ λοιπόν.

γ'. Ο δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀφίκετο αὐτῷ ἡ ἀγγελία τῆς μάχης, ἐκπλαγεὶς τῷ τολμήματι τῷ τῶν ἀδελφῶν, ἐπεθύμησεν αὐτοῖς ἐλθεῖν διὰ τὴν ὄψεως καὶ λόγων· καὶ πέμπει τὸν πιστότατον τῶν σωματοφυλάκων λέγοντα, "ὅτι βασιλεὺς Αἰτάβανος, καίπερ ἡδίκημένος ὑφ' ὑμῶν ἐπιχειρήσας αὐτῇ τῇ ἀρχῇ γενομένης, ἐν ἐλάσσει κατὰ αὐτὸν ὀργὴν τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς ποιησάμενος, ἀπέσειλέ με δεξιᾶν τε καὶ πίσιν δάσσοντα ὑμῖν, συγχωρεῖν αἰδεῖσθαι τε καὶ ἀστυλίσαι ὁδῶν, χεῖρ' ἐπὶ Φιλίᾳ προχωρεῖν πρὸς αὐτὸν, δόλῃ τε καὶ ἀπάτης χωρεῖς· δῶρά τε δάσσειν ὑπὸ χιτῶν καὶ τιμὴν, ἥτις ὑμῖν πρὸς τῇ νῦν ἔσθ' ἀρετῇ μελλήσῃ δυνάμει τῇ ἐκείνῃ ὠφελεῖν." Ἀσιναῖος δὲ, αὐτὸς μὲν ὑπερβάλλεται ὁδὸς τὰς ἐκεῖ, τὸν ἀδελφὸν δὲ Ἀνιλαῖον ἐκπέμπει μετὰ δώρων ὅποσα πορίσασθαι ἔν. καὶ ὁ μὲν ἔρχετο, καὶ εἰσοδὸς αὐτῷ γίνεται παρὰ Βασιλέα. Αἰτάβανος δὲ, ἐπεὶ θεᾷται τὸν Ἀνιλαῖον καταμόνας ἥκοντα, ἤρετο τὴν αἰτίαν τοῦ καὶ τὸν Ἀσιναῖον ἐφυσσερηκότα. ἐπεὶ δὲ πυνθάνεται αὐτὸν δέσαντα ἐν τῷ ἔλει ὑπομένειν, ὁδὸς τὰς τε πατρώας θεὰς ἐπώμνυτο, μηδὲν κακὸν δεράσειν αὐτὰς, πίσει τῇ αὐτῇ προσκεχωρηκότας· καὶ τὴν δεξιᾶν ἐδίδα, ὅπερ μέγιστον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκείνῃ βαρεβάροις παράδειγμα τοῦ θαρσεῖν γίνεται τοῖς ὁμιλήσιν. ὃ γὰρ ἂν ψεύσασατο τις δεξιῶν ὑπ' αὐτῇ δόσεως γενομένης· εἰ δὲ πιστεύειν ἐνδοιάσειεν, εἰ τοιαῦτα ἀσφαλείας δόσις γένοιτο, παρὰ τῶν ἂν ὑπαρξία ἀδικήσειεν καθεστηκότων. καὶ Αἰτάβανος μὲν,

Asinaeus non utique ex speculatoris sententia, quid fieri oporteret, decernebat, sed aequius esse ratus, ut, sumtis animis ex necessitate, in quam inciderat, legem violarent, dum iniuriam vlciscantur, etiam si mori certum est, quam ut nihil agendo morientes hostem morte sua exhilararent, et ipse arma corripit, eamque illis, qui secum erant, audaciam iniiciebat, ut pari cum fortitudine sese gererent. pugnam itaque ineunt cum hostibus, multisque caesis, quod cum contemptu eorum venerant, quasi victoriam in manibus haberent, reliquos in fugam coniiciunt.

3. Parthorum autem rex, ubi de pugna illa certi aliquid fama acceperat, admiratus fratrum audaciam, eos videndi et alloquendi desiderio tenebatur; misitque ad eos fidelissimum e satellitibus suis, qui diceret: "regem Artabanum, quamvis a vobis iniuria affectum, ut qui in regnum eius inuasertis, virtuti tamen vestrae iram suam condonare, neque misisse dextram vobis fidemque daturum, ab ipso concedi, ut ab omni periculo immunes iter faciatis, quod magnopere vellet vos amicitiae ergo ad illum adire, nihil doli fraudisque metuentes: immo et dona vobis polliceri, et honorem, qui ex illius potentia multum vobis conferet ad praesentis virtutis incrementum." Tum Asinaeus ipse quidem protectionem distulit, fratrem vero Anilaicum misit cum eiusmodi muneribus, quae penes ipsum erant. Et ille quidem recta ibat, et facile ad regem admissus est. Artabanus autem, cum videret Anilaicum solum ad se accedere, eum interrogabat, quid causae fuerit, quod Asinaeus non simul adveniret. Cum autem audiret illum prae metu se intra palustria continere, patrios Deos testabatur, se nihil eos laesum ire, qui sese eius fidei commiserant; dextramque ei protinus dabat, id quod apud omnes istius regionis barbaros fiduciam ingerit eos convenientibus. nemo enim fraudem adhibet, ubi dextra ab eo data fuerit; nec est, ut quisquam, cui iniecta erat aliqua iniuriae suspicio, de fide dubitet, qui istud auctoramentum acceperit. Et Artabanus quidem,

ταῦτα πράξας, ἐκπέμπει τὸν Ἀνιλαῖον, πείσοντα τὸν ἀδελφὸν ἐπανελθεῖν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς χρηζὼν ἐν-
 ζόμισμα τῇ ἀρετῇ τῶν Ἰσθαίων ἀδελφῶν εἰς Φιλίαν κτήσα-
 θαι τῶν ἐκείνῃ σατραπειῶν, ἐν ἀποσάσει τε ὕσων καὶ δια-
 νοία τοῦ ἀποσησομένῃ μέλλων ἐλάσειν ἐπ' αὐτὰς. ἐδεδίει
 γὰρ, μὴ καὶ περιεχομένῃ πολέμῳ τῷ ἐκείνῳ κατὰ χεῖρωσιν
 τῶν ἀφιστηκότων, αὐξηθῶσιν ἐπὶ μέγα οἱ περὶ τὸν Ἀσι-
 ναῖον καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, ἥτοι γε συστήσαντες ἐπ' ἀκροά-
 σει τῇ αὐτῶν, ἢ καὶ τάτῃ γε ἀτυχοῦντες τοῦ κακῶσαι με-
 ζόνως ἢ διαμάρτοιεν.

δ'. Ο μὲν δὴ, ταῦτα διανοηθεὶς, ἐκπέμπει τὸν Ἀνι-
 λαῖον. ὁ δὲ Ἀνιλαῖος πιθανὸς ἦν τῷ ἀδελφῷ, τὴν τε ἄλλην
 προθυμίαν διηγούμενος τοῦ βασιλέως, καὶ ὄρκιον τὸ γεγε-
 νημένον· ὥς τε δὴ ἠπείγοντο ὡς τὸν Λετάρβανον. ὁ δὲ ἡδονῇ
 αὐτὰς δέχεται παραγενομένους, ἐθαύμαζε τε τὸν Ἀσιναῖον
 τοῦ ἐν ταῖς πράξεσιν εὐψύχῃ, θεωρῶν παντελὲς ὄντα ὁφθῆ-
 ναι βραχύν τε καὶ τοῖς τὸ πρῶτον ὄψει συνελθῆσι δῆναί
 καταφρονήματος ἀφορμὰς, ὡς ἔδδεν κρίνειεν αὐτὸν, Φησί
 τε πρὸς τὰς Φίλως, ὡς μείζονα πάντα παραθέσει παρέχοι-
 το τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. παρὰ τε πότον δεικνύς τὸν Ἀ-
 σιναῖον Ἀβδαγάσῃ τῶν αὐτῶ στρατοπεδαρχῶν, τό, τε ὄνο-
 μα διασαφεῖ, καὶ τὴν πᾶσαν ἀρετὴν, ἣν χρεῶτο εἰς πόλεμον.
 τοῦ δὲ Ἀβδαγάσῃ κελεύοντος συγχώρημα αὐτῷ γενέσθαι,
 κτείναντα αὐτὸν ποιῆν ἀπολαβεῖν ὑπὲρ ὧν ὕβρισεν εἰς τὴν
 Παρθυαίων ἀρχὴν, "ἀλλ' ἐκ ἂν, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, συγ-
 χώρημα διδοίην ἐπ' ἀνδρὶ πίσει τῇ εἰς ἐμὲ τεθάρρηκότητι,
 "καὶ προσέτι δεξιάν τε πέμψας, καὶ θεῶν ὄρκις πιθανὸς
 "γενέσθαι σπευδάσας. εἰ δὲ ἀνὴρ τυγχάνεις, τὰ πολέμια
 "ἀγαθός, μηδὲν ἐπιτοκίας χρηζὼν τῆς ἐμῆς Παρθυαίων
 "ἐκδίδει τὴν ἀρχὴν περιὑβρισμένην· ἐπαναχωροῦντι γοῦν
 "ἐπιπύμενος περιγίνεσθαι κράτει τῷ περὶ σέ, καὶ μετ' ἀγνοίας
 "τῆς ἐμῆς," ἔωθεν δὲ μετακαλέσας τὸν Ἀσιναῖον, "ἔωρα
 "σοι, Φησὶν, ὦ νεανία, χωρεῖν ἐπὶ τὰ σαυτοῦ, καὶ μὴ πλείο-
 "σι τῶν ἐνθάδε στρατηγῶν τὴν ὀργὴν ἐρεθίσαις, ἐπιχειρεῖν

cum ista fecisset, dimittit Anilaeum, persuasum fratri, ut cum eo reuersuro ad regem veniret. Ista autem agebat rex, volens fratrum Iudaeorum virtute veluti freno coercere eius satrapias, ne amicitiam cum eo et societatem violent, ut quae tum in eo essent, ut deficerent, et forsitan ad defectionem magis adhuc animis propenderent, si in illos expeditionem suscepturus esset. Verebatur enim, ne, dum ille in bello eo occuparetur, quo defectores in potestatem suam redigeret, Asinaeus et Babylonii magnum virium incrementum caperent, aut bellum conflaturi, cum de istis audiuerint, aut, si hoc facere nequeant, opportunitatem captaturi vicina omnia latius depopulandi.

4. Et is quidem, cum in eiusmodi mente et cogitatione versaretur, Anilaeum dimittit. Anilaus autem persuasit fratri, et regis voluntatem erga eos et studium prolixo commemorans, fidemque iureiurando datam: ac proinde ad Artabanum properabant. Ille vero, ubi eo peruenerunt, laete admodum eos excipit, simulque mirabatur Asinaeum, quod tam magno animo res gereret, cum cerne-
ret ipsum videri statura valde pusillum, primoque adspectu facere, ut contemptui esset iis, qui eum conuenirent, ac si eum pro nihilo ducerent; porroque ad amicos aiebat, quod animum prae se tulerit, longe corpore, si ei conferratur, maiorem. cumque inter bibendum eum ostenderet Abdagasi, vni e praetorianis praefectis, et qui vir esset ei indicabat, et quam strenue in acie dimicaret; Abdagase autem postulante, ut ei concederetur illum interficere, atque adeo poenas tot iniuriarum ab eo repetere, quas Parthorum imperio intulerat; "atqui non est, inquit rex, ut hoc permittam in virum, qui meae fidei se credidit, praesertim cum dextram ei miserim, operamque dederim, ut iureiurando adhibito ei fidem facerem. Quod si vir sis belli sciens fortisque, nihil opus est, ut meo periurio utaris ad iniurias Parthorum imperio illatas vlciscendas: reuertente itaque adortus, eum viribus tuis per me licet opprimas, dum tuum mihi lateat consilium." Mane deinde accito Asinaeo, "Tempus tibi est, inquit, ad tuos concedere, o iuuenis, etiam ne plures e ducibus meis, qui me-

“σὺ τῇ σφαγῇ, καὶ δίχα γνώμης τῆς ἐμῆς. παρακατα-
 “θήκην δὲ σοὶ δίδωμι τὴν Βαβυλωνίων γῆν, ἀλήτευτόν τε,
 “καὶ ἀπαθὴ κακῶν ἰσομένην ὑπὸ τῶν σῶν Φροντίδων. ἄξιον
 “δὲ μοὶ τυγχάνειν σοῦ χρηστοῦ ἀνεπίκλητον σοὶ παραχόμι-
 “νος τὴν ἑμαυτοῦ πίσιν, ἢ ἐπὶ κῆφοις, ἀλλ’ ἐπὶ τοῖς εἰς
 “σωτηρίαν ἀνακειμένοις.” ταῦτα εἰπὼν καὶ δῶρα δὲς, ὅπη-
 νίκα ἐκπέμπει τὸν Ασιναῖον. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν παραγενό-
 μενος, Φρέσια κατασκευάζει, καὶ ὅποσα πρότερον ὠχύρεθ,
 μέγας τε ἐν ὀλίγῳ ἐγεγόνει, καὶ οἷος ἢ ἄλλος τῶν πρό-
 τερον ἐκ τοιαύτης ἀφορμῆς ἄψαοθαὶ πραγμάτων ἐν τολ-
 μῇ γεγονότων. Παρθυαίων τε αὐτὸν ἐθεράπευσαν οἱ ταύ-
 τη καταπεμπόμενοι στρατηγοί· μικρὸν γὰρ ἐδόκει καὶ τῆς
 κατ’ αὐτὸν ἥσσον ἀρετῆς ἢ ἐκ Βαβυλωνίων προῖδσα τιμή.
 ἦν δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ δυνάμει· πάντα τε ἤδη τὰ ἐπὶ τῆς
 Μεσοποταμίας πρὸς αὐτὸν ἦτορ πρᾶγματα, προῦκοπτε τε
 αὐτῷ ἡ εὐδαιμονία ἐπὶ ἔτη πεντεκαίδεκα.

ε'. Αἰκμαζόντων δὲ αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν, ἀρχὴ αὐτῆς
 ἐπικαταλαμβάνει κακῶν ἐκ τοιαύτης αἰτίας, ἐπεὶ δὴ τὴν
 ἀρετὴν, ἣ προῦκοψαν ἐπὶ μέγα δυνάμει, ἐκτρέπουσιν εἰς
 ὕβριν ἐπὶ παραβάσει τῶν πατέρων ὑπὸ ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδο-
 νῆς ἐμπέσόντες. τῶν Πάρθων τινὲς, στρατηγὸς δὲ ἀφίκετο
 τῶν ταύτῃ χωρίων, ὧδε καὶ εἶπετο γαμετὴ, τὰ τε ἄλλα
 καὶ εἰς τὸ ἐπαυεῖσθαι προειληφύια πασῶν, καὶ κρίζονα ρο-
 πὴν ἐπ’ αὐτῷ λαμβάνουσα θαύματι τοῦ εὐπερεποῦς, ταύ-
 τῆς εἴτε ἀκοῇ τῆς εὐπερεπείας ἐκμαθὼν, εἴτε καὶ ἄλλως
 αὐτόπτης γενόμενος Ἀνιλαῖος, ὁ τοῦ Ασιναίου ἀδελφός,
 ἐρασῆς τ’ ἐγεγόνει καὶ πολέμιος, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ μὴ ἄλ-
 λως ἐλπίζεν ἐκπράσσεσθαι τὴν σύνοδον τῆς γυναικὸς, μὴ
 τὴν ἐξουσίαν ὡς ἐπ’ αὐτῇ κτηθείσῃ παραλαβὼν, τὸ δὲ ὑπὸ
 τοῦ δυσαντίλεκτον κρίνειν τὴν ἐπιθυμίαν. ἅμα τε οὖν πο-
 λάμιος ἐπ’ αὐτοῖς ἀνῆλθε ἐκεχειροτόνητο, καὶ μάχης ἐπάκτε
 γενομένης πεσόντος, ἀνηρημένῃς ἀλῆσσα ἐγεγάμητο ἐρασῇ.
 εἰ μὴν δίχα γε μεγάλων δυσυχίων Ἀνιλαῖον τε ἅμα αὐτῷ
 καὶ Ασιναῖον γυνὴ ἀφίκετο εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, ἀλλὰ σὺν

“cum sunt, ad te occidendum irritentur, me ignaro nec opinaute. Tuas autem. fidei cominitto terram Babylo-
 “niam, vt eam tua cura tutam a latrociniiis et illaesam cu-
 “sodias. Æquum autem est, vt te mihi benignum habeam,
 “qui fidem meam tibi inuiolatam praeftiti, cum non de re-
 “bus leuiculis ageretur, sed quae ad salutem tuam specta-
 “bant et incolumitatem.” Cum ista dixisset et Asinaeum
 muneribus auxisset, sine mora ad suos eum dimittit. Ille
 vero domum reuersus, castella partim noua condidit, par-
 tim vetera munitionibus firmavit: breuique eo potentiae
 creuit, quantam alius ante se nemo adeptus est, qui ex hu-
 iusmodi initiis rerum gubernaculo se admouere ausus est.
 Parthorum etiam duces, qui in vicinas prouincias mitteban-
 tur, eum colebant et obseruabant: nam parua res meritif-
 que suis leuior illis visus est honos, quem a Babyloniiis ha-
 buit. Erat autem in auctoritate magna et potestate, iam-
 que omnia in Mesopotamia negotia ab illius nutu pende-
 bant et arbitrio, eiusque felicitas per annos quindecim in-
 dies magis magisque augebatur.

5. Caeterum cum bonis omnibus florereut affluereut-
 que, eis adhaerere coepit mali labes ex huiusmodi causa;
 postquam a virtute descuerant, qua in tantam prouecti sunt
 potentiam, eamque in contumeliam verterant, a patriis mo-
 ribus lapsi in voluptatum cupiditates. Cum forte veniret
 ad vicinam regionem administrandam Parthorum quidam
 dux, quem comitata est etiam vxor, quae et caeteris dotibus
 laudes aliis praeripuerat omnibus, praecipueque mirabili
 formae elegantia, quae ad hoc efficiendum maximo erat
 momento, eius, siue quod aliquid de pulchritudine illius
 fama acceperat, siue oculos in eam coniecerat, amator simul
 et hostis exstitit Asinaei frater Anilaeus, partim quidem
 quod nulla ei superesset spes potiundi muliere, nisi eam quasi
 vi captam in potestatem suam redigeret, partim vero quod
 cupiditati suae se resistere non posse crediderit. Simul ita-
 que ac maritus hostis illis declaratus fuisset, et pugna inita
 acie cecidisset, occisi vxor captiua nupta erat amatori suo,
 non tamen sine magnis calamitatibus, et ipsi Anilaeo et
 Asinaeo importatis, in domum illorum ingressa est mulier,

τινι μεγάλῳ κακῷ, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ἐπεὶ γὰρ τὰνδρὸς
 τεθνηκότος αἰχμάλωτος ἦγστο, ἀφιδρύματα τῶν Θεῶν,
 ὥστε τῷ ἀνδρὶ καὶ αὐτῇ πατρῷα ἦν· ἐπιχώριον δὲ τοῖς ἐκεί-
 νῃ πᾶσιν ἔστιν ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ ἔχειν σεβάσματα, καὶ ἴστω
 ἐπὶ ξένης συνεπάγεσθαι· περισέλλασα, καὶ ταύτῃ τοῦ πα-
 τρός τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἔθος συναπήγστο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λε-
 ληθότως αὐτῶν θρησκείαν ἐποιεῖτο· γαμετὴ δὲ ἀποδει-
 χθῆσα, ἥδη τρόπῳ τῷ αὐτῆς εἰωθότι, καὶ μεθ' οἷων νομί-
 μων ἐπὶ τῇ πρῳτέρῃ ἀνδρός, ἐθεράπευσεν αὐτὴς· καὶ τῶν
 ἐταίρων οἱ μάλιστα τιμώμενοι παρ' αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον
 ἐπίσκηπτον, ὡς ἑδαμῶς πράσσοι Εβραϊκὰ, ἑδὲ ὅποσα νέ-
 μοις τοῖς αὐτῶν πρόσφορα, γυναῖκα ἡγμένος ἀλλόφυλον,
 καὶ παραβαίνουσαν θυσιῶν καὶ σεβασμῶν τῶν αὐτοῖς εἰωθό-
 των τὴν ἀκρίβειαν. ὁρᾷν οὖν μὴ τὰ πολλὰ τῇ ἡδονῇ τοῦ σώ-
 ματος συγχωρῶν ἀπολέσειε τὴν ἀρχὴν τῇ εὐπρεπείᾳ, καὶ
 τὴν εἰς νῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσελθῆσαν ἐξέσταν. ἐπεὶ δὲ ἑδὲ
 ἐπέβαινον, ἀλλὰ καὶ τινὰ αὐτῶν τὸν μάλιστα τιμώμενον, ὅτι
 παρρησία πλείονι χρήσαιο, ἀπέκτεινε· καὶ ὅς κτεινόμενος
 εὐνοία τῇ τῶν νόμων τοῦ κτεινόντος αὐτὸν τιμωρίαν ἐπηρεάσα-
 το αὐτῷ τε Ἀνιλαίῳ καὶ Ἀσιναίῳ, καὶ πᾶσιν ἐταίροις ὁμοίαν
 ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπαχθεῖσαν γενέσθαι τελευτήν, τοῖς μὲν,
 ὡς ἡγεμόσι παρανομίων γεγυῖναι, τοῖς δὲ, ὅτι μὴ βοηθῶεν
 αὐτῷ τοιάδε πάχοντι διὰ τὸ ἐκδικεῖν τοῖς νόμοις· οἱ δὲ
 ἐβαρύνοντο μὲν, ἠνείχοντο δὲ, μνημονεύοντες ἕκ ἐξ ἄλλης
 αἰτίας, ἀλλ' ἰσχυρὴ τῇ ἐκείνων, τῇ εὐδαμονίᾳ συνελθόντες.
 ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν θεραπείαν ἀπορῶνται τῶν Θεῶν τῶν Παρ-
 θυαίοις τιμωμένων, ἕκ ἑτι ἀνεκτὸν ἡγόμενοι τῷ Ἀνιλαίῳ τὸ
 ὑβρίζειν εἰς τὰς νόμους, ἐπὶ τὸν Ἀσιναῖον ἐλθόντες καὶ πλέο-
 νες ἥδη κατεβόων τῷ Ἀνιλαίῳ, Φάμενοι καλῶς ἔχειν, εἰ μὴ
 πρότερον κατ' αὐτὸν ἑωρακότα τὸ ὠφελῆν, ἀλλὰ νῦν γὰρ
 ἐπιστροφὴν ποιῶσθαι τῷ γεγυῖναι, πρὶν ἢ τὴν ἀμαρτίαν ἐκεί-
 νῳ τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις γενέσθαι εἰς ὅλεθρον ἀνακειμέ-
 νην· τὸν τε γάμον τῆς ἀνδρῶπι λέγοντες ἑ μετ' αὐτῶν, ὅτε
 αὐτοῖς εἰωθότων τεθεῖσθαι νόμων, καὶ τὴν θρησκείαν ἣν ἐπι-

sed cum magno illorum malo ex huiusmodi causa. Postquam enim, viro priore mortuo, captiva duceretur, simulacra deorum sibi maritoque suo gentilitia (moris enim est omnibus in illa regione et domi habere numina, secumque, cum peregre irent, gestare) occultabat, atque ita patria consuetudine secum asportabat. et primo quidem ea clam omnibus colebat: cum autem facta esset vxor, suo pristino more, iisdemque quibus sub priore marito assueverat ritibus, Deos venerata est. Tunc socii eorum, quos maximi faciebant, leuiter eum primo reprehendebant, quod nequaquam ex institutis Hebraicis conuenienterque illorum legibus ageret, in vxorem accipiendo mulierem alienigenam, et quae sacrificiorum cultusque religiosi ritus illis accurate praescriptos violaret. Videndum itaque, ne, dum nimium concedat corporis voluptati, a principatu excidat formae causa, et a potestate, quae iam Dei auspiciis eousque processerat. Postquam vero nihil proficiebant, acciditque, ut quidam e suis, quem maximi faciebant, interficeretur, quod paulo liberius loquutus fuerit, (qui et ipse moriens ex suo in leges amore precatus est Deum, ut vice interfectoris poenas penderent Asinaeus ipse et Anilaeus, cunctique socii simili ab hostibus morte plecterentur, quod illi quidem scelerum auctores fuerint, hi vero auxilium ei non tulerint, talia patienti, dum leges vindicatum iret) graui dolore afficiebantur, patienter tamen ferebant, utpote sibimet conscii, quod in vniuersum illorum virtuti praesentem acceptam deberent felicitatem. Cum autem audirent de cultu deorum, quos Parthi venerantur, contumeliam Anilaei in legem suam haud amplius tolerandam esse rati, factoque plurium concursu ad Asinaeum, vociferabantur in Anilaeum, dicentes, oportere eum, si prius parum potuit quid utile sit dispicere, nunc certe quod factum fuerit corrigere et emendare, antequam contigerit, ut et ipse et alii omnes peccati istius poenas sua pernicie luant; atque exprobrantes ei nuptias cum muliere alienigena, neque ex illorum consuetudine neque receptis patriae legibus congruenter factas, cultum-

τῆδεῦοι ἡ γυνὴ ἐπ' ἀτιμώσει τῷ Θεῷ τῷ αὐτοῖς σεβασμῷ
 πρέσσειδαι. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη μὲν τὴν ἀμαρτάναν τῷ ἀ-
 δελφῷ μεγάλων αἰτίαν ἔσαν κακῶν, καὶ ἐσομένην, ἔ μὴν
 ἀλλὰ καὶ ἠνείχετό γε εὐνοία τῷ συγγενεῖς νικώμενος, καὶ
 συγγνώμην νέμων, ὥς ὑπὸ κρείττονος κακῇ τῆς ἐπιθυμίας
 νικώμενος. ἔπει δὲ πλείους τε ὁσημέραι συνεστρέφοντο, καὶ
 πλείους ἦσαν αἱ καταβυαί, τῆκαῦτα δὲ Φησὶ περὶ αὐτῶν
 πρὸς Ἀνιλαῖον, τοῖς τε πρῶτον γεγενοῖσιν ἐπιτιμῶν, καὶ παύ-
 σαιδαι τὸ λοιπὸν κελεύων τὴν ἀνδρωπὴν ἀποπειμαίνεσθαι
 εἰς τὰς συγγενεῖς. ἐπρέσσειτο δὲ ἑδὲν ἐκ τῶν λόγων. καὶ ἡ
 γυνὴ δὲ αἰδανομένη μὲν τῷ Θεῷ τῷ κατέχοντος τὰς λαὰς δι'
 αὐτήν, δεδοικυῖα δὲ περὶ τῷ Ἀνιλαίῳ, μὴ καὶ τι πάθοι ἔρωτι
 τῷ πρὸς αὐτήν, Φάρμακον τῷ Ἀσιναίῳ δῶσα ἐν τοῖς σιτίοις,
 μεθίσῃ τὸν ἀνδρωπὸν, ἀδελῆς τε ἦν ἐπὶ κρητῇ τῶν περὶ αὐ-
 τὴν πρᾶχθισομένων τῷ ἐρασῇ γενομένῳ.

ε'. Ἀνιλαῖος δὲ, καταμόνας ἤδη τὴν ἡγεμονίαν παρα-
 λαβὼν, ἐξάγει στρατιὰν ἐπὶ τὰς Μιθραδάτης κόμας, ἀν-
 δρὸς πρῶτος ἐν τῇ Παρθυνῇ, καὶ βασιλέως Ἀρταβάνου τὴν
 θυγατέρα, γεγαυμένης, διὰ λείας τε ἔγειν αὐτάς. καὶ
 πολλὰ μὲν χρήματα καὶ ἀνδράποδα εὐρίσκειται, πολλὰ
 τε πρόβατα, ἀλλὰ τε πολλὰ ἐπίστα ἐπὶ προσλήψει τοῦ
 εὐδαίμονος ὠφελῇ τοῖς ἔχουσι. Μιθραδάτης δὲ, ἐτύχανε
 γὰρ τῇδε ὢν, ἐπεὶ ἀκούει τῶν κωμῶν τὴν ἄλωσιν, ἐν δειπῷ
 φέρον, ὅποτε μὴ προᾶρξαντος ἀδικεῖν Ἀνιλαῖος ἄρξαιτο, καὶ
 παρόντος τοῦ ἀξιώματος ὑπεριδὼν, ἱππίας συναγαγὼν
 πλείους ὅσας ἐδύνατο, καὶ τῶν πλείων τὰς ἐν ἡλικίᾳ,
 παρῆν ὡς προσμύζων τοῖς περὶ τὸν Ἀνιλαῖον. καὶ ἐν τινὶ κά-
 μῃ τῶν αὐτῶν καταχὼν ἠσύχαζεν, ὡς τῇ ἐπίσῃ μαχησά-
 μενος διὰ τὸ εἶναι Σάββατον ἡμέραν τοῖς Ἰουδαίοις ἐν ἀργίᾳ
 διαγομένην. Ἀνιλαῖος δὲ ταῦτα πυθόμενος παρ' ἀνδρὸς Σύ-
 ρου ἄλλοφύλου ἐξ ἐτέρας κόμης, τὰ τε ἄλλα φραζόμενος
 ἀκριβῶς, καὶ τὸ χωρίον, ἐνθα Μιθραδάτης ἡμελλε δαίνε-
 σθαι, δειπνοποιήσάμενος καθ' ὥραν ἤλαυνε νυκτὸς ἀμαθέ-
 σι τῶν ποιημένων χεῖρῶν τοῖς Παρθυαίοις ἐπιπεσεῖν. καὶ

que deorum, quem in Dei ab illis adorati opprobrium mulier illa inducere satagit. Ille autem et ipse probe novit, fratris peccatum magnorum malorum causam exstitisse, porroque futurum esse; veruntamen tolerabat, benevolentiae cedens ex cognatione ortae, eique ignoscens, quod mala cupiditate se fortiori teneretur. Sed cum plurimum indies concursus ad eum fieret, maioresque ederentur clamores, tunc demum de istis Anilaicum alloquitur, et de anteaclis eum obiurgans, iubensque, ut in posterum ita facere desinat, mulieremque domum ad cognatos reemitat. Nihil tamen hac admonitione profectum est. Mulier autem sentiens sui causa tumultuari populum, et veritate Anilaico propter amorem sui durius aliquid accideret, veneno, quod Asinaeo in cibis miscuerat, hominem sustulit: nec quidquam metuebat ex iis, quae perpetraverat, quod iudicem habitura esset virum ipsam perditte amantem.

6. Caeterum Anilaicus, cum imperium iam solus suscepisset, exercitum educit in vicos Mithradatis, viri apud Parthos primarii, et qui Artabani regis filiam in matrimonium acceperat: eosque magna praeda abacta populatus est. et magna quidem pecuniae et mancipiorum vis in illis reperta est, multaue pecora et alia quamplurima, quae ea habentibus vitam faciunt beatiorum. Mithradates vero, qui tum forte in ea erat regione, audita vicorum expugnatione, indigne ferens, quod Anilaicus, quem non ante laceaserat, ipsum iniuria afficere coeperit, suamque in praesenti dignitatem insuper habuerit, postquam tantum equitatus, quantum poterat, collegisset, et ex omnibus eorum, qui aetate florent, Anilaico obviam ibat, quasi cum eo acie congressurus. Cumque ad vicum quendam e suis pervenisset, illic se continuit et quiescebat, quasi postridie pugnam initurus, utpote Sabbati die, quem faustum in otio agunt Iudaei. Anilaicus autem cum ista rescivisset ex homine alienigena, Syro genere, alterius vici incola, qui et alia diligenter ei narrabat, et locum, ubi Mithradates cum suis epulaturus esset, summa tempestive coena, nocte iter faciebat, eo animo, ut Parthos omnium, quae agerentur, ignaros

περὶ Φυλακὴν τετάρτην ἐπιπεσὼν, τὸς μὲν ἔτι κοιμωμένους
 ἀναγρῆ, τὸς δὲ εἰς Φυγὴν τρέπει. Μιθραδάτην δὲ ζωγρεῖα
 λαβὼν, ἤγεν ὡς αὐτὸν ἐπὶ ὄνον γυμνὸν ἀναθήμενος, ἥπερ
 ἀτιμιῶν μεγίστη νομίζεται παρὰ Παρθυαίοις. καταγαγὼν
 δὲ εἰς τὴν ὕλην μετὰ τοιαῦτα ὀρίσματος, καὶ κελεύοντων τῶν
 φίλων ἀναγρῆν τὸν Μιθραδάτην, ἀνεδίδασκεν αὐτοὺς
 σπεύδων αὐτὸς ἐναντία· “μὴ γὰρ καλῶς ἔχειν ἀναγρῆν
 “ἄνδρα γένους τε ὄντα τοῦ πρώτου παρὰ Παρθυαίους,
 “καὶ ἐπιγαμία τῇ πρὸς τὸν βασιλέα μεζόνως τιμῶμι.
 “νον. νῦν μὲν γὰρ ἀνεκτὰ εἶναι τὰ πεπραγμένα· καὶ γὰρ
 “εἴπερ ὕβριστα Μιθραδάτης, ἀλλ’ οὖν σωτηρία τῆς ψυ-
 “χῆς εὐεργετούμενον χάριτος μνήσασθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα
 “παράχουσι. παθόντος δὲ τι ἀνήκεσον, ἔκ ἀτρεμίσεν
 “βασιλέα, μὴ οὐ μεγάλην σφαγὴν Ἰουδαίων τῶν ἐν Βα-
 “βυλῶνι ποιησάμενον, ὧν φείδεσθαι καλῶς ἔχειν, διὰ
 “τε τὴν συγγένειαν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀναστροφὴν εἶναι ἂν
 “αὐτοῖς, πταίσματός τινος γενομένου, τῇ κατ’ ἐκείνους
 “ἀκμῆς πληθύνει χρώμενον.” καὶ ὁ μὲν ταῦτα διανοηθεὶς
 καὶ φράσας ἐν τῷ συλλόγῳ, πῦθανός ἦν· ἀφίσταί τε
 Μιθραδάτης. ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν ὠνείδιζεν ἡ γυνὴ, εἰ
 μὴ προθυμῆσται βασιλέως τε γαμβρὸς ὢν, καὶ ταύτῃ
 τιμωρῆσεσθαι τὸς ὕβρισαντας εἰς αὐτὸν περιορώμενος, ἀ-
 γαπῶν δὲ τὴν σωτηρίαν μετὰ αἰχμαλωσίας ὑπὸ Ἰου-
 δαίων ἀνδρῶν γενομένης. “καὶ νῦν ἐπανάδραμε τὴν ἀρε-
 “τὴν, ἣ θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς βασιλεῖς, ἣ μὴν πάρα-
 “λυθήσεσθαι τῆς πρὸς σὲ ἐπὶ γάμῳ κοινωνίας.” ὁ δὲ αὖ,
 τοῦτο μὲν τῶν ὀνειδῶν τὴν καθημέραν ἀχθηδόνα μὴ φέ-
 ρων, τοῦτο δὲ τῆς γυναικὸς τὴν μεγαλοφροσύνην δειδῶς,
 μὴ παραλύοιτο αὐτῇ τῶν γάμων, ἄκων μὲν καὶ μὴ βε-
 λόμενος συνάγει γοῦν στρατὸν ὅσον ἡδύνατο πλεῖστον, καὶ
 ἐλαύνει, ἔκ ἀναχστὸν ὑπολαμβάνων ἔτι καὶ αὐτὸς τὴν
 σωτηρίαν, εἰ Παρθυαῖος ὢν ὑπὸ Ἰουδαίων περιωδοῖτο ἀντι-
 πολεμνόντων.

ζ'. Ἀνιλαῖος δὲ, ὡς μανθάνει προσελαύνοντα· δυνάμει

adoriretur: et circa quartam vigiliam eos adortus, alios quidem dormientes interficit, alios vero in fugam vertit. Mithradatem autem ipsum cum viuum cepisset, secum abducebat, nudum asino impositum, quae apud Parthos gravissima habetur contumelia. Cumque in sylvam tali proposito eum perduxisset, iuberentque amici, ut Mithradatem occideret, ille ad diuersa contendens eos perdocebat: "nequaquam e re sua esse, ut Mithradatem occiderent, ut qui primae esset dignitatis inter Parthos, maiori in honore, quod ex nuptiis arctiori necessitudine cum rege coniungeretur. nunc enim toleratu haud difficilia esse, quae fecerant, et licet contumelia affectus fuerit Mithradates, quod tamen vitam conseruatam vobis acceptam debuerit, non obliturum esse gratiam illis referre, qui huiusmodi beneficium ei dederint. Sin vero malorum grauissimum patietur, non conquiescet rex, donec magnam Iudaeorum in Babylonia stragem ediderit, quibus sane ut parceretur bene se haberet, tam quod consanguinei sint, tam, quod nullum erit vobis refugium, si res male ceciderint, cum ille iuuenum illorum plerosque in suam potestatem redegerit." Et cum ille quidem ista cogitasset et in concione loquutus esset, suis ea persuadebat; atque ita dimissus est Mithradates. Ipsum vero inde egressum conuiciis excipiebat vxor, quod noluerit, cum et regis gener esset, atque adeo spreus et contemptus, eos persequi, qui iniurias ei fecerant et contumelias, sed contentus incolumitatis forte vivere maluerit, etiam postquam a Iudaeis ductus fuerat captiuus. "Et nunc, inquit, aut forti animo regredere, aut per deos patrios iuro, me nuptiarum tecum societatem diremturam esse." Ille vero iterum (partim quod aegre ferret quotidianum opprobrium, partim quod veritus esset mulieris animum elatum, ne cum eo diuortium faceret) copias, non sponte quidem neque volens, quantas potuit maximas, coegit, et contra hostem profisciscitur, non ferendam putans salutem sibi concessam, si, cum Parthus esset, repulsam tulerit a Iudaeis aduersus eum bellum gerentibus.

7. Anilaeus autem, audito Mithradatem in eo esse, ut

πολλῇ τὸν Μιθραδάτην, ἄδοξον ἡγησάμενος τὸ μένειν ἐν τοῖς ἔλπεσιν, ἀλλὰ μὴ φθάσας ὑπαντιάζειν τὰς πολέμους, εὐτυχία τε τῇ πρότερον ἐλπίζων ὅμοια πράξεν τὰς πολέμους, καὶ τὴν τε τόλμῃσιν καὶ εἰωθόσι θάρρειν παρατυγχαίνειν, ἐξῆγε τὴν δύναμιν. πολλοὶ τε πρὸς τῷ οἰκίῳ στρατῷ προσεγεγόνεσαν αὐτῷ καθ' ἀρπαγὴν τῶν ἀλλοτρίων τραπησόμενοι, καὶ ἔπει πάλιν προεκπλήζοντες τοὺς πολέμους. προσίῃσι δὲ αὐτοῖς εἰς εὐδίας ἐνεμήκοντα, καὶ διὰ τῆς ἀνδρείου τῆς πορείας γενομένης, καὶ μεσημβρίας ἔσης, τότε περὶν τε τὸ δῆλος, καὶ Μιθραδάτης ἐπιφανείς προσέβαλλε τεταλαιπωρημένοις ἀπορία τῆ πίειν, καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὴν ὥραν φέρειν τὰ ὅπλα μὴ δυναμένοις. τροπὴ τε οὖν γίνεται τῶν περὶ τὸν Ἀνιλαῖον αἰχρὰ, διὰ τὸ ἀπηγορευκτάς ἀκραίφνεσι προσφέρεσθαι, καὶ φόνος πολὺς, πολλὰ τε μυριάδες ἔπεσον ἀνδρῶν. Ἀνιλαῖος δὲ καὶ ὅσον περὶ αὐτὸν ἦν συνεστηκὸς ἐπὶ τῆς ὕλης ἐπαναχώρου Φυγῇ μεγάλη, νῆκης τῆς ἐπ' αὐτοῖς χαρὰν Μιθραδάτη παρεχρήκότες. Ἀνιλαῖος δὲ προσήει πληθὺς ἄπειρον ἀνδρῶν πονηρῶν ἐν ὀλίγῳ τὴν σωτηρίαν ποιημένων, ῥαψάνης χάριτι τῆς εἰς τὸ παρὸν, ὥστε ἀντανίσωμα τὴν τούτων πρόσδοτον γενέσθαι πληθὺς τῶν ἀπολωλότων. οὐ μὲν ὁμοιοὶ τε ἦσαν τοῖς πεπτωκόσι διὰ τὸ ἀμελέτητον. ἔ μὲν ἀλλὰ καὶ τέτοις ἐπιφοιτᾷ ταῖς κόμαις τῶν Βαβυλωνίων, ἀνάστατά τε ἦν πάντα ταῦτα ὑπὸ τῆς Ἀνιλαῖς ὕβρεως. καὶ Βαβυλώνιοι, καὶ οἱ ὄντες ἐν τῷ πολέμῳ, πέμπουσιν εἰς τὰ Νεαρδὰ πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ Ἰσθαῖς Ἀνιλαῖον ἐξαιτέμενοι, καὶ μὴ δεξαμένοις τῆτον τὸν λόγον, ἐδὲ γὰρ βελομένοις ἐκδοτὸν παρασχῆναι δυνατόν ἦν, τὴν εἰρήνην πρὸς καλῶντο· οἱ δὲ αὐτοὶ χεῖρ' ἐλεγον τῶν ἐπὶ τῆς εἰρήνης συμβάσεσιν, καὶ πέμπουσιν μετὰ τῶν Βαβυλωνίων ἄνδρας, οἱ διελέγοντο πρὸς τὸν Ἀνιλαῖον. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι, κατοπτίας αὐτοῖς γενομένης, μαθόντες τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἰδρυμένος Ἀνιλαῖος ἦν, ἐπιπεσόντες κρύφα νυκτὸς μεθύουσι, καὶ καθ' ὕπνον τρεπομένοις, κτείνουσιν ἀδεῶς πάντας, ὥστε ἐγκατέλειπον, καὶ Ἀνιλαῖον αὐτὸν ἀπέκτειναν.

magnam militum viam contra ipsum duceret, inglorium
 ratus intra palustria se continere et non occupare illis ob-
 viam ire, simulque ex priori felicitate sperans se hostes
 similiter ac antea male multaturos, et audaciam suis aude-
 re iam assuetis non defuturam, copias eduxit. quin et
 multi praeter suum exercitum ei sese adiunxerunt, quasi
 res alienas praedatum ituri essent, primoque adspectu ter-
 rorem hostibus rursus iniecturi. At cum progressi essent
 usque ad stadia nonaginta, facto itinere per loca arida
 ipsoque meridie, tunc eos et sitis vrgebat, et Mithradates
 conspectus in eos impressionem faciebat, potus inopia la-
 borantes, et ob hoc ipsum et solis ardorem arma ferro
 non valentes. Itaque Anilaeus cum suis turpem in fugam
 vertitur, quod viribus defectis res esset cum integris, mul-
 taque facta est caedes, et plurima hominum millia cecide-
 runt. Anilaeus autem et quotquot circa eum erant fuga
 effusissima in syluam se receperunt, facientes, vt Mithra-
 dates exsultaret gaudio ex victoria ab illis reportata. Cae-
 terum ad Anilaenum confluxit ingens multitudo perditorum
 hominum, suam salutem parui pendentium, dummodo re-
 rum asperitate in praesens leuentur, adeo vt incrementum,
 quod ex illis ceperit, occisorum numerum adaequauerit:
 haud tamen conferendi erant cum iis, qui acie ceciderant,
 quod rudes essent et inexercitati. Veruntamen cum illis im-
 pressionem faciebat in Babyloniorum vicos; atque illuc vi
 et violentia Anilaei magna facta est rerum omnium vastatio.
 Tum Babylonii, cum iis, qui bellum susceperant, miserunt
 Nearda ad Iudaeos, qui illic erant, Anilaenum sibi tradi po-
 stulantes. Et cum dictis istis nollent auscultare, (neque
 enim, si id maxime vellent, hominem dedere potuerunt) ad
 pacem ineundam eos inuitabant: atque illi se etiam deside-
 rare dicebant, vt de pace conuenirent, mittuntque vna cum
 Babyloniiis certos homines, qui cum Anilaeno hac de re age-
 rent. Tum Babylonii, postquam omnia perspexissent, et
 qualis esset locus, in quo castra posuerat Anilaeus, explo-
 ratum habuissent, eos crapula somnoque grauatos adorti,
 impune quotquot nacti sunt ipsumque Anilaenum inter cae-
 teros interficiunt.

η'. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἀπαλλαγέντες τῆς Ανιλαῖς βαρύτητος· ἐπισόμισμα γὰρ ἦν αὐτῶν μίσει τῷ πρὸς Ἰσδαίαις, αἰεὶ γὰρ ὡς ἐπὶ πολὺ διάφοροι καθεστήκεισαν αἰτία τῆς ἐναντιώσεως τῶν νόμων, καὶ ὁποτέρους παραγένοιτο θαρρῆν πρότερον ἀλλήλων ἤπτοντο· καὶ τότε ὅν ἀπολωλέταν τῶν περὶ τὸν Ανιλαῖον, ἐπετίθεντο τοῖς Ἰσδαίοις. οἱ δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενοι τὴν ὕβριν τὴν ἐκ τῶν Βαβυλωνίων, καὶ μῆτε ἀντιτάξασθαι μάχῃ δυνάμενοι, μῆτε ἀνεκτὸν ἡγόμενοι τὴν συσκευίαν, ὥχοντο εἰς Σελεύκειαν τῶν ἐκείνῃ πόλιν ἀξιολογωτάτην, Σελεύκη κτίσαντος αὐτὴν τῷ Νικάνορος. οἰκῆσι δὲ αὐτὴν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων, πλεῖστοι δὲ Ἕλληνες, ἔσι δὲ καὶ Σύρων ἐκ ὀλίγων τὸ ἐμπολιτευόμενοι. εἰς μὲν δὴ ταύτην καταφεύγουσιν οἱ Ἰσδαῖοι, καὶ ἐπὶ πάντε ἐτὴ ἀπαθῆς κακῶν ἦσαν. τῷ δὲ ἔκτω ἔτει μετὰ τὸ πρῶτον, φθορὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐγένετο αὐτῶν, καὶ καινὰ μετοικήσεις ἐκ τῆς πόλεως· καὶ δι' αὐτὴν ἄφιξις εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκδέχεται δὲ μείζων αὐτῆς συμφορὰ δι' αἰτίαν, ἣν ἀφηγήσομαι.

θ'. Σελευκῶν τοῖς Ἕλλησι πρὸς τὰς Σύρας ὡς ἐπὶ παλὺ ἐν τάσει καὶ διχονοίᾳ ἐστὶν ὁ βίος, καὶ κραυῇσιν οἱ Ἕλληνες. τότε οὖν συναποκύντων αὐτοῖς Ἰσδαίων γενομένων ἐστασίαζον, καὶ οἱ Σύροι καθυπέρτεροι ἦσαν ὁμολογία τῇ Ἰσδαίων πρὸς αὐτὰς, Φιλοκινδύνων τε ἀνδρῶν, καὶ πολεμῶν προθύμως ἐντεταγμένων. καὶ οἱ Ἕλληνες περιωσθέντες τῇ τάσει, καὶ μίαν ὁρῶντες αὐτοῖς ἀφορμὴν τῇ ἀνασώσασθαι τὸ πρότερον ἀξίωμα, ἐδυνήθηεν παῦσαι ταυτὸν λέγοντας Ἰσδαίαις καὶ Σύρας, διαλέγοντο ἕκαστος πρὸς τῶν Σύρων τὰς αὐτῶν συνήθεις πρὸ τῆς γεγονότας, εἰρήνην τε καὶ Φιλίαν ὑπαιχόμενοι. οἱ δὲ ἐπείθοντο ἄσμενοι. ἐγίνοντο οὖν ἀφ' ἐκατέρωθεν λόγοι, καὶ τῶν πρώτων παρ' ἐτέροις ἀνδρῶν πρᾶσσόντων ἐπὶ διαλλαγὰς τάχιστα ἢ σύμβασιν ἐγένετο. ὁμονοήσαντές τε, μέγα τεκμήριον ἐκάτεροι ἐνοῦν παρ' ἀλλήλων παραχρῆν τὸ πρὸς Ἰσδαίαις ἔχθος· ἐπιπιστόντες τε αἰφνίδιον αὐτοῖς, κτείνουσι μυριάδας ὑπὲρ πάντε ἀνδρῶν. ἀπώλοντό τε πάντες, πλὴν εἴ τινας ἐλέφ Φίλων ἢ γετόνων ἐπι-

8. Babylonii autem graui Anilaei metu liberati, illis enim obstabat, quo minus suum in Iudaeos odium effunderent, nam perpetuo fere inter eos dissidia erant ex legum diuersitate orta, et cuicumque parti forte animi creuerint, prior alteram iniuriis laceſſebat) et tunc itaque occiſis, qui cum Anilaeo erant, in Iudaeos impetum faciunt. Illi vero grauiter ferentes Babyloniorum iniurias, cum neque aliquid poſſent contra illos in acie, neque ſimul cum illis viuere ſuſtinerent, migrabant Seleuciam, urbem illius regionis praecipuam, a Seleuco Nicanoris filio conditam. eam autem habitant Macedonum multi, plurimique Graeci: quia et Syri numero non pauci cum illis verſantur. In illam itaque ſe recipiunt Iudaei, et per quinquennium nihil mali illis accidit. Sexto autem anno poſt priorem cladem, peſtis in eos graſſata eſt Babyloniae, et ex urbe nouae factae ſunt migrationes: et, quod in Seleuciam ſe contulerint, ſane maior eos occupat calamitas, propter cauſam, quam memorabo.

9. Inter Graecos in Seleucia et Syros plerumque gliscebant ſeditio et diſcordia, ita tamen, vt Graeci ſuperiores fuerint. Tunc itaque cum Iudaei, qui eo venerant, ſimul cum illis viuerent, orta eſt ſeditio, et Syri vincebant, quod ab illis ſtarent Iudaei, viri, qui promte pericula ad-eunt, ſequae aliis ad bellum gerendum libenter adiungunt. Atque Graeci, ex ſeditione male habiti, cum cernerent ſe ex illa vna re priorem auctoritatem recuperaturos eſſe, ſi poſſent Iudaeos Syroſque diſſociare, ſinguli cum Syris illis colloquuti ſunt, quibuſcum antea interceſſerat familiaritas, pacem et amicitiam facturos eſſe pollicentes. Illi vero libenter iſtis auſcultabant. Poſt verba igitur aliquot vltro citroque habita, primariis ex vtraque parte viris de gratia ineunda agentibus, ſtatim reconciliatio facta eſt. Cumque conſenſiſſent, vtrique non aliam certioreſ amicitiae teſſeram ſibi inuicem daturus eſſe exiſtimabant, quam vt Iudaeos communi odio proſequerentur: eoſque ex improuiſo aggreſſi ſupra quinquaginta hominum millia occidunt, atque omnes perierunt, praeter eos, qui amicorum aut vi-

χωρηθὲν αὐτοῖς ἔφυγον. τότε τοῖς δὲ ἦν εἰς Κτησιφῶντα ἀπα-
 χωρησίς, πόλιν Ἑλληνίδα, καὶ τῇ Σελευκείᾳ πλησίον κε-
 μένην, ἐνθα χειμάζει τὸ ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ
 πλείη τῆς ἀπόσκευῆς αὐτῇ τῆδε ἀποκειμένη τυγχάνει.
 ἀσύνθιστα δὲ ἦν αὐτοῖς τὴν ἰδρυσιν πεποιημένοις, τιμῆς τῇ
 βασιλείᾳ Σελευκῶν μὴ πεφροντικῶτων. ἐφοβήθη δὲ καὶ
 πᾶν τὸ τῆδε Ἰσθαίων γένος τῆς τε Βαβυλωνίης καὶ τῆς Σε-
 λευκείας. ἐπεὶ δὲ καὶ ὅπόσον ἦν Σύρων ἐμπολιτεῦον τοῖς τέ-
 ποις ταύτων ἔλεγον τοῖς Σελευκῶσιν ἐπὶ πολέμῳ τῷ πρὸς Ἰσ-
 θαίους, καὶ συνελέγησαν ὡς τὸ πολὺ εἰς τε τὰ Νεαρδα καὶ
 τὴν Νισίβιν, ὅχυρότητι τῶν πόλεων κτώμενοι τὴν ἀσφάλειαν,
 καὶ ἄλλως πληθὺς ἀπάσαι μαχίμων ἀνδρῶν κατο-
 κεῖται, καὶ τὰ μὲν κατὰ Ἰσθαίους τῆς ἐν Βαβυλωνίᾳ τοιαῦ-
 τα ἦν.

cinorum misericordia euaserunt. Illi autem Ctesiphonta migrarunt, urbem Graecam et Seleuciae in vicinia sitam, ubi rex quotaunis hyemem agit, et impedimentorum eius pars magna reposita erat. Verum certam fidem stabilemque sedem non inuenerunt, Seleucensibus de honore regis minime sollicitis. Etenim Iudaei omnes in eo loco terrore Babyloniorum et Seleucensium perculsi erant, quippe quod Syri vniuersi in ea regione conspirarint cum Seleucensibus ad bellum Iudaeis inferendum. unde factum est, ut plerique Nearda ac Nisibin se receperint, in firmitate et munitionibus urbium istarum securitatem suam reponentes: accedente, quod viri bellicosissimi illuc habitarent. Atque ea quidem, quae ad Iudaeos in Babylonia spectabant, huiusmodi erant.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν γ'. καὶ μηνῶν ε'.

- α'. Ως Γάιος Καῖσαρ, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ Κασσίου Χαίρωνος, ἀνῆρέθη.
- β'. Ως Κλαύδιος, ὁ Θεὸς αὐτῷ, βιασθεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν.
- γ'. Στάσις τῆς βελῆς καὶ τῷ δήμῳ πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ σὺν αὐτῷ στρατεύματα.
- δ'. Προσβεία τῷ βασιλέως Ἀγρίππᾳ πρὸς τὴν βελὴν, καὶ ὡς συνθέμενοι οἱ στρατιῶται οἱ μετὰ τῆς βελῆς ἀπέχωρησαν πρὸς Κλαύδιον, καὶ κύριον αὐτὸν κατέστησαν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ βελὴ μονωθεῖσα παρεκάλεε Κλαύδιον αὐτῇ διαλλαγῇ.
- ε'. Ως Κλαύδιος Καῖσαρ ἀποδίδωσιν Ἀγρίππᾳ τὴν πατρίαν αὐτῷ βασιλείαν ἀπύσαν, προσθεὶς αὐτῷ καὶ τὴν Λυσανίᾳ τετραρχίαν.
- ς'. Προγράμματα Κλαυδίου Καίσαρος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ Ἰουδαίων καὶ ἐν πάσῃ αὐτῷ ἀρχῇ.
- ζ'. Απόπλους Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλέως εἰς Ἰουδαίαν.
- η'. Ἡ ἐπιστολὴ Πιπλίου Πιτρωνίου τῷ Συρίας ἡγεμόνος πρὸς Δωρεῖτας ὑπὲρ Ἰουδαίων.
- θ'. Ως βασιλεύσας Ἀγρίππας, τὰ Ἱεροσολύμων τείχη πολυτελῇ κατασκευάζων, ἀτελῇ τὴν σπαδὴν ἔχει μετὰ ξυτελευτήσας.
- ι'. Ὅσα ἐπράξε τρισὶν ἔτεσιν, ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτῷ καὶ ὃν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER DECIMVS NONVS.

Continet hic liber tempus annorum .xlii. mensium .vi.

1. **Q**uomodo Caius Caesar, insidiis appetitus a Cassio Chaerea, interfectus est.
2. Quomodo Claudius auunculus eius, coactus a militibus, imperium suscepit.
3. Seditio coorta inter senatum populumque et Claudium militesque, qui cum eo erant.
4. Legatio regis Agrippae ad senatum, utique milites, qui cum senatu erant, vno consensu discesserunt ad Claudium, summamque rerum ei detulerunt: quo facto senatus derelictus Claudium obsecrabat, ut cum illis in gratiam rediret.
5. Quomodo Claudius Caesar reddidit Agrippae omne regnum paternum; insuper adiecta etiam Lyfaniae tetrarchia.
6. Programmata Claudii Caesaris ad Alexandrinos de Iudaeis, qui illic erant et in uniuerso eius imperio.
7. Nauigatio regis Agrippae in Iudaeam.
8. Literae Publii Patronii praefidis Syriae ad Doritae pro Iudaeis.
9. Quomodo Agrippa rex Hierosolymorum moenia magnifice instaurans, morte praeventus opus, cui studuerat, imperfectum reliquit.
10. Quae gesserit per tres annos usque ad obitum, et quo modo vitam finierit.

ΑΡΧΗ

ΚΕΦ: α.

Ὡς Γάιος ὑπὸ Χαμζὺν ἀνῆλθεν.

ΓΑΙΟΣ δὲ ἦν εἰς μόνους Ἰουδαίους τὰς ἐν Ἰερουσαλὺμοῖς, καὶ τὰς ὅποσοι τῆδε οἰκῶσιν, ἐπαδάνευτο τῆς ὕβρεως τὴν μαίαν, ἀλλὰ διὰ πάσης ἐσομένην γῆς καὶ θαλάσσης ἐξελαν αὐτήν, ὅποση Ῥωμαίοις ὑπακούει, μυρίων τε ἀνέπλησεν αὐτὴν κακῶν, ὅποσα μὴ ἰσόρητο πρότερον. μάλιστα δὲ ᾗδάνετο τῷ θένῃ τῶν πρᾶσσομένων ἡ Ῥώμη, κατ' ὅδον αὐτὴν τιμιωτέραν τῶν λοιπῶν πόλεων ἡγούμενη, ἀλλὰ τὰς τε ἄλλας ἄγοντας καὶ φέροντας, καὶ μάλιστα τὴν σύγκλητον, καὶ ἄπαισαι τῶν εὐπατρίδων, καὶ προσγόνων ἐπιφανεστάτης τιμωμέναι. μισρία τε εὐρίσκειτο, καὶ κατὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν μὲν καλεσμένων, ἀξιώματι δὲ καὶ δυνάμει χρημάτων ὅμοια πᾶσι συγκλητικοῖς ὑπὸ τῆς πόλεως ἀγομένων, διὰ τὸ ἐκ τῶν εἰς τὴν βελὴν εἶναι κατακλήσεις, ἢν ἀτήνῃς ἦν καὶ ρεττανάσσεις, κτενομένων τε καὶ τὰ χρήματα συλκμένων, διὰ τὸ καὶ τὰς σφαγὰς ὡς τὸ πολὺ ἐπ' ἀφαρέσει τῶν χρημάτων αὐτοῖς συντυγχάνειν, ἐξεδείαζε δὲ ἑαυτὸν, καὶ τὰς τιμὰς ἐκέτι ἀνδραπνίως ἤξιον γίνεσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων αὐτῷ, εἰς τε τῷ Διὶ Φοιτῶν τὸ ἱερὸν, ὃ Καπιτώλιον μὲν καλεῖται, τιμιώτατον δ' ἂν αὐτοῖς εἴην ἱερῶν, ἀδελφὸν ἐτόλμησε προσαγορεύειν τὸν Δία, καὶ τὰ λακτεῖα πρᾶσσεσκαιῖας εὐδὲν ἀπολαβειμῆναι, ἐπει καὶ ἐπὶ Διὶ καὶ ἑαυτῷ τῆς πόλεως ἐν Καρπακίᾳ κειμένης εἰς Μισσην, ἐτέραν πόλιν ἐπὶ θαλάσσιον, καὶ τὴν διάβασιν δεινὰν ἡγούμενος πρὶν περὶ τούτου, καὶ ἄλλως ἐπιβάλλειν ἡγούμενος αὐτῷ δεσποτῇ ὄντι τῆς θαλάσσης ταῦτα καὶ ὅπῃα καὶ παρὰ γῆς ἀπατῶν, ἀπ' ἀκρῶν ἐπ' ἀκρὰ εὐδὲς τριάκοντα μέτρον τῆς θαλάσσης ζεύξας, καὶ ἑἶτα τὸν κάλπον ἀπολαβὼν πάντα, ἤλυνεν ἐπὶ τῇ γεφύρᾳ τὸ ἄρμα. Θέω γὰρ ὅτι τοιαύτας ποιεῖσθαι καλῶς ἔχειν τὰς ὁδούς. τῶν τε ἱερῶν τῶν Ἑλληνικῶν εὐδὲν εἶναι ἀσύλητον κατέλειπεν, ὅποσα γραφῆς ἢ γλυφῆς ἐχόμενα, καὶ τὰς λοιπὰς κατασκευὰς ἀν-

CAP. I.

Quomodo Caius a Chaerea caesus est.

CAIUS autem non in Iudaeos solos, qui Hierosolymis erant, quique in vicinis regionibus degebant, violentiae eius insaniam effundebat, sed eam per terras omnes et maria grassaturam immittebat, quam late Romanum patet imperium, atque infinitis malis illud repleuit, quot quantaque non antea memoriae prodita sunt. At maxime factorum eius immanitatem experta est Roma, cum nihilo magis eam in honore haberet, quam caeteras civitates: tum alios eius ciues agens ferensque, tum maxime senatores, eosque praecipue, qui patricii erant et gloria maiorum oculos omnium in se convertebant. Quin et innumera excogitabat contra eos, qui equites vocabantur, et in ciuitate, quod dignitate et opibus florerent, pari erant in exilimatione cum senatoribus, utpote ex quorum ordine in senatum habebatur delectus; quos ignominia afficiebat et de gradu deiciebat, et tam vita quam pecunia spoliabat, quippe quod plerumque euenerit caedes illorum fieri, ut diuitias auferret. Porro diuinam maiestatem sibi asseribat, ipsique honores plus, quam humanos, tribui a subditis postulabat; Iouis etiam templum frequentans, quod Capitolium vocatur, adeoque sanctorum omnium apud illos celeberrimum est; Iouem fratrem suum appellare ausus est. Alia quoque agebat similiter ac si plene insanus fuisset, quando a Puteolis Campaniae vrbe ad Misenum usque, et ipsum Campaniae oppidum maritimum, grauatus triremi traicere, et alioqui ad se maris dominium pertinere existimans, ut ab eo eadem, quae a terra, obsequia exigeret, ab vno promontorio ad alterum per triginta in mari stadia ponte iuncto, infusque sinus omnis spatium comprehenso, cursu per pontem vectus est. sibi enim utpote Deo conuenire eiusmodi itinera facere. Templorum quoque Graecorum nullum in spoliatum relinquebat, quaecumque picturae aliquid aut sculpturae haberent, reliquos

δριάντων καὶ ἀναθημάτων ἀγεσθαι κελεύσας παρ' αὐτοῖ.
 "ὃ γὰρ ἐν ἐτέρῳ τὰ καλὰ κειῖσθαι καλῶς ἔχειν, ἢ ἐν τῷ καλ-
 "λίτῳ, τυγχάνειν δὲ τῷτο ἔσαν τὴν Ῥωμαίων πόλιν." ἐκο-
 σμει τε τοῖς ἐνθένδε ἀγομένοις τὴν τε οἰκίαν καὶ τὰς κήπας,
 ὅπως τε αὐτῷ καταγωγὰ διὰ γῆς τῆς Ἰταλῶν. ἐπεὶ καὶ
 τὸν Ολυμπιάσι τιμώμενον Δία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἕως
 ὠνομασμένον Ολύμπιον, Φειδῖς τῇ Ἀθηναίᾳ πεποιηκός,
 ἐτόλμησε κελεύσαι εἰς τὴν Ῥώμην μεταφέρειν. ὃ μὴν ἔπραξι
 γε, τῶν ἀρχιτεκτόνων Φαμέων πρὸς Μέμμιον Ῥήγλον, ὃς
 ἀπετέτακτο τῇ κινήσει τῷ Διός, ἀπολεῖσθαι τῆρον κινήσεως
 αὐτῇ γεγενημένης, λέγεται δὲ τὸν Μέμμιον διὰ ταῦτα, καὶ
 σημείων μαζόνων γεγενημένων, ἢ αἷς ἂν τινα κίττα ἡγήσθαι,
 ὑπερβιβάσθαι τὴν ἀναίρεσιν. καὶ γράφει τάδε πρὸς τὸν
 Γάϊον ἐπ' ἀπολογία τῇ ἐκλιπεῖν ἀδικούντην τὴν ἐπιστολήν.
 ἀπολέσθαι τε ἐκ τῶν αὐτῷ κινδύνων γενομένων, σώζεται
 Φθάτατος ἤδη Γαίῳ τελευτήσας.

β'. Εἰς τῷτο δὲ πρῆβη τὸ μανικὸν αὐτῷ, ὥς δὴ καὶ θυ-
 γατρός αὐτῷ γενομένης, ἀνακομίσας ἐπὶ τὸ Καπιτώλειον ἐπὶ
 τοῖς γόνασι κατατίθεται τῷ ἀγάλματος, κοινὸν αὐτῷ τε καὶ
 τῷ Διὶ γεγονέναι τὸ τέκνον Φάσκων, καὶ δύο χειροτανεῖν αὐ-
 τῆς πατέρας, ὁπότερον μαζόνον Φάμενος ἐν μίστῳ καταλιμ-
 πάνειν. καὶ τάδε ἐνείχοντο πρᾶσσοντα αὐτὸν οἱ ἄνδρες οἱ.
 ἐπέτρεψε δὲ καὶ τοῖς οἰκέταις κατηγορίας ποιῆσθαι τῶν δε-
 σποτῶν ἐφ' οἷσιν ἐθελήσειεν ἐγκλήσασθαι. θανά γὰρ πάν-
 τα ἦν, ὅπως μέλλοι γενέσθαι, διὰ τὸ χάριτί τε καὶ ὑπαγο-
 ρεύσει τῇ ἐκείνῃ τὰ πολλὰ γίνεσθαι, ὥς ἤδη καὶ Κλαυδῖς
 ἐτόλμα ποιῆσθαι Πολυδευκῆς ὁ δῆλος κατηγορίαν, καὶ
 Γάϊος ἠνείχετο κατὰ πατρός τῇ αὐτῇ δίκῃ θανάτῳ λεγο-
 μένης ἐπ' ἀκροάσει συνελθεῖν, ἐλπίδι τῇ παραλαβεῖν δύνα-
 μιν αἰτελεῖν αὐτόν. ὃ μὴν ἐξεγένετό γε αὐτῷ. ἀναπνεύσας
 δὲ αὐτῇ συνοφαντιῶν καὶ κακῶν πάσας τὴν οἰκὸν ἐκείνην,
 ἧς ἐπῆρχε, καὶ πολλὰ τὴν δουλοκρατείαν ἐπηράμενος τοῖς δε-
 σπόταις, ἐπιβῆλαι τὰ πολλὰ ἤδη συνίσκοντο, τῶν μὲν ἐπ'
 αἰμύλῃ ὡς πάθειν ὀργὴν ποιημένων, τῶν δὲ πρὶν ἀμπεσόντες

que statuarum et donariorum apparatus ad se deportari iubens. "haud enim decere, aiebat, ut quae pulchra sint alio in loco reponantur, quam pulcherrimo, hunc autem esse urbem Romam." Insuper rebus ad se illinc adveclis domum suam exornabat et hortos, ut et alia sua per Italiam diuerforia. quippe qui et Iouem a Graecis in urbe Olympiae cultum, atque adeo Olympium cognominatum, Phidiae Atheniensis opus, Romam transferri iubere ausus esset. quod tamen non successit; architectis Memmio Regulo dicentibus, cui id negotii datum fuerat, infractum iri simulacrum, si loco suo moueretur. Aiunt etiam Memmium propter ista, editis etiam prodigijs supra quam cuique credibile est, ab eo tollendo desuisse; quae et ipse scripsit ad Caium, ut semet excusaret, quod mandatis eius non fuerat obsequutus. cumque ille propterea fuminum vitae discrimen adiret, euasit, Caio utpote morte praerepto.

2. Eo autem insaniae processit, ut, cum filia ei nata esset, eam in Capitolium delatam in simulacri genua deponeret, committunem sibi cum Ioue prolem esse dicens, duosque se ei patres constituere, adiecto, se in medio relinquere, vter horum maior sit. Atque illum, haec licet perpetrantem, tolerabant homines. Quin et seruis permisit dominos suos accusare, et quaecunque vellent, eis exprobrare crimina. Grauia autem erant omnia illis obijcienda, quod pleraque eorum in eius gratiam eiusque hortatu illis crimini vertebantur: adeo ut in Claudium accusationem instituere ausus fuerit Pollux eius mancipium, et Caius, cum capitis causa contra patrum diceretur, ad eam audiendam venire sustinuerit, sperans sibi datum iri potestatem ipsum tollendi. Proposito tamen suo excidit. Cum autem totum suae ditionis orbem calumniis malitiaque repleuisset, seruosque in dominos magna potestate armasset, tum saepius in eum tendebantur insidiae: aliis quidem ei succententibus, ut acceptas iniurias vlciscerentur; aliis vero hominem interficere constituentibus, prius-

πακῶν τυχεῖν μεγάλων τιθεμένων τὸ μεταχειρίσασθαι τὸν ἄνθρωπον. ὅθεν δὴ τοῖς τε ἀπάντων νόμοις καὶ τῷ ἀσφαλεῖ μεγάλῃ συνήνεγκεν εὐδαιμονίας ῥοπήν ὁ θάνατος αὐτῷ, ὅθεν τε τῷ ἡμετέρῳ ἡδὲ εἰς ὀλίγον ἐξεργαστοί μὴ ἔκ ἀπελῶναι, μὴ ταχέως αὐτῷ τελευτῆς παραγενομένης. βέλομαι δὲ δι' ἀκριβείας τὸν πάντα περὶ αὐτῷ λόγον διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπειδὴ καὶ πολλὴν ἔχει πίστιν τῷ Θεῷ τῆς δυνάμεως, καὶ παραμευθίαν τοῖς ἐν τύχῃς κειμένοις, καὶ σωφρονισμόν τοῖς οἰομένοις αἰδῖον τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ μακίσον φέρειν κακὸν ἀρετῆς αὐτῇ μὴ παραγενομένης.

γ. Οδοὺς μὲν τρεῖς ὁ θάνατος αὐτῷ παρεσκευάζετο, καὶ τέττων ἐκάστης ἄνδρες ἀγαθοὶ τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. Αἰμιλίος τε Ρηγῆλος, ἐκ Κορδύβης τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ γένος, συνῆχε τινας, ἢ δι' ἐκένων ἢ δι' αὐτοῦ πρόθυμος ὢν ἄρασθαι Γαίον. ἑτέρα δὲ αὐτοῖς συνεκροτεῖτο, ἥς Χαϊρέας Κάσσιος χιλιάρχος ἡγεμὼν ἦν. Μινγκιανὸς δὲ Ἀννίος ἔκ ὀλίγῃ μοῖρᾳ τῶν ἐπὶ τὴν τυραννίδα παρεσκευασμένων ἦν. αἰτία δὲ αὐτοῖς μίσος τοῦ πρὸς Γαίον συνελθεῖν, Ρηγῆλῳ μὲν τὸ ἐπὶ πᾶσιν ὀργίλον καὶ μίσην χρώμενον πρὸς τὰ μετὰ ἀδικίας ἐξαγόμενα. καὶ γὰρ εἶχε τι θυμοειδὲς ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ ἐλευθέριον, ὃφ' ἂν μὴδὲ σέγην προσίθεσθαι τῶν βελευμάτων. πολλοῖς γοῦν ἀνέκοιτώσατο, καὶ φίλοις, καὶ ἄλλοις δοκοῦσιν αὐτῷ δραστηρίοις. Μινγκιανὸν δὲ τὰ μὲν Λεπίδα τε ἐκδικίᾳ, Φίλον γὰρ αὐτῷ τὰ μάλιστα ὄντα τοῦτον καὶ τῶν πολιτῶν σὺν ὀλίγοις ἀναγρῆναι Γαίον, καὶ ἄλλως φοβηθέντα περὶ αὐτῷ διὰ τὸ πᾶσιν ὁμοίως τὸν Γαίον ἐπὶ θάνατον ἀνακειμένην ἐπαφίεσθαι τὴν ὀργήν, ἐπὶ τὴν ἐγχείρησιν ἐλθεῖν. Χαϊρέαν δὲ αἰχρύνῃ φέροντα ὀνείδῃ, τὰ εἰς τὴν ἀνανδρίαν ὑπὸ τοῦ Γαίου προφερόμενα, καὶ ἄλλως τὸ ὅφ' ἡμέρα κινδυνεύειν Φιλίᾳ καὶ Θεραπείᾳ, τὴν Γαίου τελευτὴν ἔκ ἀνελευθέρου ὑπολαμβάνειν. οἱ δὲ καὶ πᾶσι κοινῇ προτεθῆναι τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι σκέψιν, τὴν τε ὕβριν θεωμένους, καὶ ἐπιθυμοῦσιν αὐτὴν ἐπ' ἀλλήλων ἀκμάζουσιν διαφυγεῖν ἀραμένοις τὸν Γαίον. ἴσως μὲν γὰρ ἂν κατορθώσας,

quam ipsi in magnas calamitates inciderent. Proinde, ad leges omnium populorum conseruandas et securitatem, feliciter admodum cecidit illius mors, gentique nostrae praecipue, cui parum aberat quin funditus perierit, nisi mors illum celeriter occupasset. Volo itaque singula de illius interitu narrando percensere, praesertim quod et multum fidei afferat Dei potentiae, et solatii illis, qui in aduersis sunt, et admonitionis iis, qui perpetuam fore felicitatem putant, non autem in calamitatem tandem desinere, nisi illi comes adiungatur virtus.

3. Tribus quidem viis ad necem ei machinandam itum est, idque trium virorum fortium ductu et auspiciis. *Emilius Regulus*, ex *Cordaba* *Iberiae* oriundus, nonnullos secum coniunctos habebat, volens aut eorum opera aut sua manu *Caium* tollere. Altera coniuratorum cohors conflata erat, duce *Cassio Chaerea*, praetorianorum tribuno. *Annius* etiam *Minucianus* non paruae praeerat manui contra tyrannidem paratae. Causa autem illis erat odii, quo impulsus in *Caium* conspirarunt; *Regulo* quidem, quod suapte natura iracundus fuerit, oderitque omnia iniuste perpetrata: nam fortis erat et animosus, ingenioque liberali, ita ut sua consilia non dissimularet. ea itaque cum multis communicauit, tum amicis, tum aliis, qui sibi visi sunt ad res agendas acres strenuique. At *Minucianus* partim quidem *Lepidum* vlciscendi desiderio, quem illi amicissimum et ciuem cum primis egregium *Caius* occiderat, praesertim vero de se metuens, quod moris esset *Caio*, ira in omnes similiter ad mortem vsque debacchari, ad rem aggrediendam se accingebat. *Chaereas* autem, quod eum valde puderet coniuciorum in ipsum tanquam mollem et effeminatum a *Caio* iactorum, quodque alioqui periculum adiret ex sua erga *Caium* amicitia et obseruantia, necem eius fore facinus homine ingenuo non indignum existimabat. Illis autem visum est consilium de re exsequenda cum omnibus communicare, qui iniurias spectarent, easque inter se inuicem flagrantibus effugere desiderarent, *Caio* sublato. For-

καλὸν δὲ κατορθῶσι τηλικύτων ἀγαθῶν ἔχῃν, οἱ ἐπὶ σω-
τηρίᾳ τῆς τε πόλεως καὶ τῆς ἡγεμονίας ποῦθσι καὶ μετὰ
ἀλεθρῆς ἀπτεσθαι τοῦ πραγματος. παρὰ πάντα δὲ Χαιρέαν
ἐπείγεισθαι, ὀνόματός τε ἐπιθυμία μείζονος, καὶ ἄλλως
ὑπὸ τοῦ ἀδέεστρον προσίεναι τῷ Γαίῳ διὰ τὴν χιλιεσχίαν
ῥασιῶν αὐτῷ κτείνειν ἐσομένης.

δ'. Εν τούτῳ δὲ ἵπποδρομίᾳ ἦσαν, καὶ σπουδάζει-
ται γὰρ Ῥωμαῖοις ἡδε ἡ θεωρία δεινῶς. συνίσσι δὲ προθύ-
μως εἰς τὸν ἵπποδρομον, καὶ ἐφ' οἷς χρήζοιεν δέονταί τῶν
αὐτοκρατόρων κατὰ πλῆθος συνελθόντες. οἱ δὲ, ἀντι-
λέκτους τὰς δέησεις κρίναντες, οὐδαμῶς ἀχαρίζουσιν. ἐκέ-
λευον δὲ καὶ τὸν Γαίον, ἐκθύμῳ τῇ ἱκετεῖᾳ χρώμενοι, τῶν
τελῶν ἐπανιέναι, καὶ τῶν φόρων ἐπικρυφίζεν τὶ τοῦ ἐπα-
χθοῦς. ὁ δὲ ἐκ ἡνείχετο, καὶ πλέον τὶ τῇ βοῇ χρωμένων,
ἄλλους ἄλλη διαπέμψας, κελύει τοὺς βοῶντας λαβεῖν
τε, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀνελεῖν προαγαγόντας. καὶ
ὁ μὲν ἐκέλευε ταῦτα, καὶ οἷς προσετέτακτο ἔπραττον·
πλείστοί τε ἦσαν οἱ ἐπὶ τοιούτοις ἀποθανόντες. καὶ ὁ δὲ
μοις ἑώρα μὲν, ἡνείχετο δὲ παυσάμενος τῆς βοῆς, ἐν ὅλ-
γῳ τὴν ἕνεκα τῶν χρημάτων ὀφθαλμοῖς ὁρῶντες ἐπὶ τοιού-
τοις παραίτησιν εἰς θάνατον αὐτὰς φέρουσαν. ταῦτα Χαι-
ρέαν ἐνήγαγε μείζονος ἀπτεσθαι τε τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ
παύειν κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἐξηγριωκότα τὸν Γαίον, καὶ
πολλάκις μὲν, καὶ παρὰ τὰς ἐσιασεις ἐμέλησεν ἐπιχειρεῖν.
οὐ μὲν ἀλλ' ἐπείχετο λογισμῷ, τὸ μὲν κτείνειν ἐκείνῳ
δοιαστὸν κερικῶς, τὸν δὲ κερὸν ἐπισκοπῶν, ὅπως μὴ εἰς
κενὸν, ἀλλ' ἐπὶ καταπράξει τῶν βεβηλευμένων ταῖς χρῆσι
χρῶτο.

ε'. Εὐρατεύετο δὲ πολὺν ἤδη χρόνον, ἔχ' ἡδονὴν φέρειν
Γαίῳ τὴν συνανατροπὴν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἰσᾶν τε Γαῖος εἰσπρα-
ξόμενον τῆς τε φόρας, καὶ ἄλλα ὅσα καταβαλλόμενα εἰς
τὸν Καίσαρος θησαυρὸν ἐφυστρήκει τοῖς καίροις, διὰ καὶ
τὸ διπλασιάσασθαι τὴν δύναμιν αὐτῶν, χρόνον ἐκεῖ ποιῶνται

tassem quidem fore, ut res ex sententia succedat, pulchrum vero, si successerit, tot viros bonos secum consentientes habere, qui pro salute urbis et imperii expetunt etiam cum vitae discrimine ad rem aggredi. At Cassium super omnia ad facinus stimulabat tum melioris famae cupiditas, tum quod illi in procliui foret Caium interficere, cum ei utpote tribuno praetoriano liberior ad ipsum pateret aditus.

4. Interea autem ludi agebantur Circenses: cui spectaculo mirifice dediti sunt Romani. Quin et magno studio in Circum concurrunt; factoque ingenti agmine, moris est illis quicquid desiderant ab imperatoribus flagitare. atque illi eiusmodi petitionibus, quod eis contradicere haud aequum censeant, nunquam non concedunt. Tunc itaque summa contentione Caio supplicabant, ut aliquid de tributis remitteret, et quod graue erat et onerosum in vectigalibus leuius faceret. Ille vero haud aequo animo postulata ferebat, cumque maiori vterentur vociferatione, aliis satellitum alio missis clamatores comprehendi iubet, et absque omni mora et cunctatione ad supplicium duci. Et ille quidem ista imperabat, iussa vero exsequebantur, quibus id negotii datum erat; plurimique huiusmodi de causa interemti sunt. Et ista quidem populus videbat, atque ita tolerabat, ut statim a clamoribus cessarent, cum sibi ante oculos versaretur, ut morte multarentur, qui eiusmodi pecuniae exactionem a sese deprecabantur. Haec magis etiam Chaeream incitabant, ut ad insidiandum Caio aggrediretur, faciendumque, ut ab immani in homines saevitia desisteret. Et saepe quidem cogitavit de ipso etiam, dum epulis accumberet, adoriendo, quibusdam tamen rationibus ab isto incoepto inhibebatur, non quod de illo occidendo quidquam dubitarit, verum ut occasionem adeo commodam arriperet, ut non vano conatu, sed ad perficienda, quae decreuerant, vi et manibus vteretur.

5. Iam multum temporis in militia praetoriana exegerat, aegre ferens, quod tamdiu cum Caio versaretur. Postquam autem eum vectigalibus exigendis praefecisset Caius, aliisque, quae tempori non soluta fisco Caesaris debebantur, in istis, quod et duplo maiora facta essent, exigendis dum

τῇ εἰσπράξει, τρώπῳ τῷ αὐτῷ χρώμενος μάλλον, ἢ τῇ Γαίᾳ
 προσάξει, διὰ δὲ τὸ Φειδοῖ χρησθαι τὰς τύχας οἶκτον λαμ-
 βάνων τῶν ὑπὸ τὴν εἰσπράξιν, εἰς ὀργὴν πρὸς καλεῖτο τὸν
 Γαίον, μαλακίαν ἐπικαλοῦντα αὐτῷ τῇ πολλῇ συνάγεσθαι τὰ
 χρήματα. καὶ δὴ τὰ τε ἄλλα ὕβριζεν εἰς αὐτὸν, καὶ ὅποτε
 τὸ σημεῖον παρῆχεν αὐτῷ τὸ τῆς ἡμέρας καθήκουσας εἰς αὐ-
 τὸν, θήλεια τε ἐδίδοξεν τένονματα, καὶ ταῦτα αἰχρύνει ἀνά-
 πλεα. καὶ ταῦτα ἔπρασσεν αὐτὸς ἐκ ἀπηλλαγμένους ἐν τι-
 νων τελευταῖς μυσηέων, ὡς αὐτὸς συνίστατο. πολλὰς γὰρ ἐν-
 δυόμενος γυναικεῖς καὶ τινων περιθέσεις πλοκαμίδων ἐπι-
 νοῶν, ἄλλὰ τε ὅποσα ἐπικαταψεύσασθαι θηλύτητα τῆς
 ὁπώρας ἔμελλεν, αὐτὸς τὴν ἐπὶ τοιαύτοις αἰχρύνει ἐτόλμα Χαι-
 ρέα προσκαλεῖν. Χαιρέας δὲ, καὶ ὅποτε μὲν παραλαμβάνει
 τὸ σημεῖον, ὀργῇ παρίστατο, μεζόνως δὲ ὅποτε παραδίδοι,
 γελῶμενος ὑπὸ τῶν παραλαμβανόντων, ὥς καὶ οἱ συγγι-
 λιαρχοὶ, παρὰ τὴν ἐποιοῦντο αὐτόν, ὅποτε γὰρ αὐτὸς μέλλει
 τὸ σημεῖον παρὰ αὐτῷ τῷ Καίσαρος κομίζειν, πρὸς ἑλγὸν τινα
 τῶν εὐδοκῶν φέρειν εἰς παιδικὰν. διὰ ταῦτα δὲ αὐτῷ καὶ
 θάρσος παρίστατο κοινωνῆς τινος παραλαμβάνειν, ὡς ἐκ ἐπὶ
 ἀλόγοις ὀργῇ χρώμενος. καὶ ἦν γὰρ Πομπηδίου, συγκαλη-
 κὸς μὲν, τὰς ἀρχὰς δὲ διελθούσας σχεδὸν ἀπάσας, Ἐπι-
 κέρειος δὲ ἄλλως, καὶ δι' αὐτὸ ἀπράγμονος ἐπιτηδευτῆς
 βίβ. τῆτον ἐνδείκνυσσι Τιμίδιος ἐχθρὸς ὢν, ὡς λοιδορία χρη-
 σάμενον ἀπρεπῆ κατὰ τῇ Γαίᾳ, μάρτυρα παραλαμβάνων
 Κυϊντιλίαν, γυναῖκα, τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιφανεία, τῷ ὥρῳ
 περισπῶν πολλοῖς τε ἄσων, καὶ τῷ Πομπηδίῳ, καὶ τῆς
 ἀνθρώπων, ψεύδος γὰρ ἦν, δευρὸν ἡγεμένης μαρτυρεῖται ἐπὶ
 θανάτῳ τῇ ἐραστῇ παραχρῆν, βασάνων ἔχεν ὁ Τιμίδιος.
 καὶ Γαίος παρεξυμμένος καλεῖται τὸν Χαιρέαν μηδὲν εἰς ἀνα-
 βολὰς ἀλλ' εὐθέως βασανίζει τὴν Κυϊντιλίαν, χρώμενος τῷ
 Χαιρέᾳ πρὸς τε τὰ Φονικά, καὶ ὅποσα σκεβλώσεως δέοιτο,
 ὑπὸ τοῦ νομίζειν αἰμέτερον διακονήσεσθαι, τὴν λοιδορίαν
 Φεύγοντα τῆς μαλακίας. Κυϊντιλία δὲ, ἐπὶ τὴν βασάνον
 ἀγομένη, τῶν συνιστρῶν τινὸς ἐπιβαίνει τῷ ποδὶ, ἀποσημαί-

moratur, suae magis naturae bonitatisque obsequens, quam Caii mandatis, quodque afflictæ fortunæ postularent, ut moderatio adhiberetur, vicem illorum, a quibus exigenda erant tributa, miseratus, conciuuit in se iram Caesaris, mollitiem ipsi exprobrantis, quod tardiuscule colligeret pecuniam. Contumelias igitur illi et alias ingerebat, et quoties ei daret tesseram pro eo die, quo ille munus obiret, femineum aliquod idque valde probrosum dabat vocabulum. Atque haec faciebat, non alienus a probro in certis mysteriis celebrandis a se institutis; nam cum vestitum muliebrem sibi induisset et cincinnos quosdam capiti imponendos excogitasset, aliaque, quæ vultum femineum eumentirentur, ipse non veritus est huiusmodi probra Chaereæ obicere. At Chaereas, cum tesseram quidem ab eo acciperet, ira commouebatur, magisque adhuc cum eam aliis traderet, derisui habitus ab iis, qui eam accepturi erant; adeo ut cæteris tribunis ludibrium fieret. nam quoties illius esset, tesseram ab ipso Caesare asserre, prædicebant fore, ut tale aliquod ludicrum, quale antea, asserret. Proptereaque ei fiducia accrescebat, sibi socios adsciscendi, ut qui non temere ad iram fuerit concitatus. Atque in his erat Pompedius, vir ordinis Senatorii, omnibus fere reip. honoribus perfunctus. Erat autem alias Epicureus, adeoque a negotiis abhorrens ac otii et quietis amans. Hunc accusabat Timidius eius inimicus, quod conuicia in Cajum petulantius iactarit; et tesseram adhibebat Quintiliam, feminam ex iis, quæ in scenam prodibant, propter formæ venustatem quamplurimos amatores habentem, interque eos Pompedium. Cuius autem illa dedignaretur sui amantem falso; id quod erat, testimonio grauari in causa capitis, Timidius urgebat tormentis eam subici. Tum Caius, animo exasperatus, Chaeream iubet sine mora et cunctatione torquere Quintiliam; ideo potillimum ei solitus caedes et quaestiones iniungere, quod putaret haec exsecuturum inclementius, quo mollitiei notam effugeret. Quintilia porro, cum torquenda duceretur, consociorum cuiusdam pedem inter eundem

νῆσα θάρσειν, καὶ μὴ τὰς βασάνης αὐτῆς δεδιέναι· ὁπίσκει γὰρ μετὰ ἀνδραγαθίας. βασανίζει ταύτην αἰμῶς ὁ Χαιρέας, ἄκων μὲν, κατ' ἀνάγκας δὲ τὰς ὑπὲρ αὐτῆ· καὶ μηδὲν ἐνδῶσαν ἤγεν εἰς τὴν ὄψιν τὴν Γαίῃ, διακειμένην ἔκ ἐν ἡδονῇ τοῖς θεωρῶσι. καὶ ὁ Γαῖος, παθών τι πρὸς τὴν ὄψιν τῆς Κυϊντιλίας δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων διακειμένης, τοῦ ἐγκλήματος ἠΐφι καὶ αὐτὴν καὶ τὸν Παμπήδιον· ἐκείνην δὲ καὶ χρημάτων δόσει τιμᾷ παραμυθίας ἐσομένων λώβης, ἣν ἐλελώθητο εἰς τὴν εὐπρεγίαν τοῦ ἀφορήτου τῶν ἀλγηδόνων.

ε'. Ταῦτα δεινῶς ἠίασε τὸν Χαιρέαν, ὡς αἴτιον ἀνθρώποις, καὶ ὑπὸ Γαίῃ παρηγορίας ῥήσιος, κακῶν, ὅσον ἐπ' αὐτῷ γινόμενον· Φησὶ τε πρὸς Κλήμεντά τε καὶ Παπίνιον, ὃν Κλήμης μὲν ἐπὶ τῶν στρατοπέδων, Παπίνιος δὲ καὶ αὐτὸς ἦν χιλιαρχῶν· "ἀλλ' ἐπὶ Φυλακῇ γε, ὦ Κλήμη, τὰ πάντα τῷ "αὐτοκράτορος ἡμῖν πρᾶσσειν ἔκ ἐλλέλειπε. τῶν γὰρ συν-"
 "μοκέτων αὐτῷ κατὰ τῆς ἡγεμονίας προνοία καὶ πόνοις τῆς
 "μὲν ἀπεκτέναμεν, τῆς δὲ ἐρεβλώκαμεν ἐπὶ τοσούτον, ὡς
 "ἐλευθέρως καίκεναι γινέσθαι μετὰ πόσης τε ἀρετῆς ἡμῖν ἐξά-
 "γεται τῶν στρατιῶν;" σιγήσαντος δὲ τῷ Κλήμεντος, καὶ τὸ
 μὲν αἰχρύνῃ φέρειν τὰ προσασσόμενα καὶ τῷ βλέμματι καὶ
 τῷ ἐρυθρήματι παρισάντος, λόγῳ δὲ αὐτῷ τὴν μαρίαν τῷ αὐ-
 τοκράτορος προσκαλεῖν ἄδικον ἡγεμένῃ προνοία τῷ ἀσφα-
 λῆς, Χαιρέας δὲ ἤδη θάρσει χρώμενος ἐν λόγοις ἦν κινδύνῳ
 ἀνειμένους πρὸς αὐτὸν, τὰ κατέχοντα δεινὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν
 ἀρχὴν ἐπεξιών· "καὶ ὅτι λόγῳ μὲν εἰς Γαῖος ὁ τὴν ἐπὶ τοιαύ-
 "ταις αἰτίαν προσιδέμενος, τοῖς δὲ τάλανθες ἐξισταζέειν παρω-
 "μένοις, ἐγὼ τε, ὦ Κλήμη, καὶ ἑτασὶ ὁ Παπίνιος, καὶ πρὸ
 "ἡμῶν σύ, ταύτας Ῥωμαῖοις τε καὶ τῷ παντὶ ἀνθρωπίνῳ τὰς
 "ἐρεβλάς προσφερόμενοι, ἔκ ἐπιτάγμασι τοῖς Γαίῃ διακο-
 "νέμενοι, γνώμη τε τῇ αὐτῶν, παρὸν παῦσαι τοσαύτη ἡδὴ
 "χρώμενον ὕβρει εἰς τε τῆς πολίτας καὶ τῆς ὑπηκόας, διακο-
 "νέμεθα δορυφόροι καὶ δῆμιοι καθεστηκότες ἀντὶ στρατιωτῶν,
 "καὶ τὰ ὅπλα ταυτὶ φέροντες ἔκ ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἔδδ' ἀρ-

premebat, innuens, ut fiduciam sumeret, neue ad tormenta ipsius expauesceret. se enim forti animo et inuicto ea perlaturam. De illa quaestionem habuit Chaereas acerrimam, non sponte sua, sed necessitate coactus: cumque illa ne tormentis quidem victa cederet, duxit eam in Caii conspectum, ita corpore deformatam, ut nemo eam sine doloris sensu adspicere potuerit. Qua visa, uti erat, cruciatuum acerbitate vexata, Caius, animo nonnihil commotus, et ipsam et Pompedium crimine absoluit: insuper et Quintiliam pecunia donauit, in laesi corporis solatium et calamitatis leuamen, quod dolorem intolerabilem fortiter et animose pertulisset.

6. Ista Chaeream vehementer angebant, ac si, quantum in se esset, causa malorum exstitisset hominibus, quibus etiam consolationem adhibere dignatus est Caius: dicitque Clementi et Papinio, quorum Papinius et ipse tribunus erat, Clemens autem praefectus praetorio: "Nobis vero, o Clemens, studium non defuit omnia agendi, quae ad salutem imperatoris spectant. nam ex iis, qui contra imperium eius coniurarunt, alii nostra cura et opera necati sunt, alii tormentis adeo vexati, ut ipsi Caio visi fuerint miserabiles. Annon isterea mira cum virtute educimus exercitum?" Tacente Clemente, quantumque ipsum puderet eorum, quae imperata erant, vultus rubore prae se ferente, insaniam tamen imperatoris verbis increpare haud aequum esse censente, si suam salutem respiceret, Chaerea, iam sumpta fiducia, ad ipsum liberius et audacius loquitur, verbis et imperii calamitates numerando percensens: "quodque horum causa vulgi sermonibus Caius haberetur, sin vero in rei veritatem inquiratur, ego, mi Clemens, et iste Papinius, et ante nos tu, Romanis et vniuerso generi humano tormenta adinuimus, non Caii mandata exsequentes, sed nostram potius voluntatem, cum penes nos fuerit facere, ut desineret a tantis in ciues et subditos iniuriis, obsequium ei praestamus pro militibus satellites facti et carnifices, arma haec gestantes non pro

“χῆς τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ’ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν δελημένων τὰ τε
 “σώματα αὐτῶν καὶ τὰ Φρονήματα, μαινόμενοι τὸ καθ’
 “ἡμέραν αἵματι σφαγῆς καὶ βασάνε τῆς ἐκείνων, μέχρι δὲ
 “τις καὶ καθ’ ἡμῶν διακονήσεται τοιαῦτα Γαίῳ. ἔ γάρ εὐ-
 “νοία τε πολιτεύει διὰ τὰδε πρὸς ἡμᾶς, δι’ ὀφρασίως δὲ
 “μᾶλλον. καὶ ἄλλως τῶν πολλῶν τῶν ἀπολλυμένων ἀποδε-
 “δωκός· ἔ γάρ δὴ σῆσεται ποτε Γαίῳ τὰ τῆς ὀργῆς, διὰ
 “τὸ μὴ δίκην, ἀλλ’ ἡδονὴν πέρας αὐτῆς τυγχάνειν· σκοποὶ
 “δὲ προκισσόμεθα καὶ αὐτοὶ, δέον καὶ τοῖς πᾶσι τὸ ἀνεπι-
 “βέλυστάν τε καὶ ἐλευθεροῦν βαβαιοῦν, καὶ ἡμῖν κινδύνων
 “ἀπαλλαγὰς ψηφισαδαι.

Ζ’. Κλήμης δὲ τὴν μὲν διάνοιαν τὴν Χαιρέα Φανερός ἦν
 ἐπαμῶν, σιγᾶν δὲ ἐκέλευε, “μὴ καὶ Φοιτῶντος εἰς πλέονας
 “τῶν λόγων, καὶ διαχρισμένων ὅποσα κρύπτεσθαι καλῶς ἔχει,
 “πρὶν τυχεῖν πράξαντας ἐκπύσῃ τῶ ἐπιβελύματος γενο-
 “μένῃ, καλασθῆναι· χρέων δὲ τῷ αὐτῷ καὶ τῇ ἐπ’ αὐτῷ
 “ἐλπίδι παραδιδόναι τὰ πάντα, ὡς παραγοισομένης τιπὸς
 “αὐταῖς ἐπιχειρίας τυχαίῃς. αὐτὸν μὲν γὰρ ὑπὸ γῆρας ἀφῆ-
 “θαι τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε τόλμαι· τῶν μέντοιγε ὑπὸ σῆ, Χαι-
 “ρέα, συντεθέντων καὶ ῥηθέντων, ἀσφαλέστερα ἂν ἴσως ὑπο-
 “θέμην, εὐπρεπέστερα δὲ, πῶς ἂν τις καὶ δύναιτο.” καὶ Κλή-
 μης μὲν ὡς αὐτὸν ἀναλύει, διὰ λογισμῶν τῶν τε ἀκροαθέν-
 των καὶ ὅποσον αὐτὸς εἰρήκει περιφερόμενος. Χαιρέας δὲ
 δείσας ὡς Κορνήλιον Σαβῖνον ἠπέεγετο, καὶ αὐτὸν μὲν χι-
 λίαρχον ὄντα, ἀξίολογον δὲ ἄλλως ἐξεπιστάμενος αὐτὸν, καὶ
 τῶ ἐλευθέρῃ ἐρασῇν, καὶ δι’ αὐτὸ τῇ καταστάσει τῶν πρα-
 γμάτων πολεμῶς διακείμενον, χρεῖζων ἐκ τῶ ὀξέως ἔχοντα
 τῶν ἔγνωσμένων ἐγχειρήσεως, ὑπ’ αὐτῷ καλὸν νομίσας εἶναι
 προθέσθαι, καὶ δεῖν, μὴ ὑπὸ Κλήμεντος ἐκφοίτησις γένοιτο
 αὐτῶν, ἄλλως τε τὰς μελλήσεις καὶ τῶν κατὰ τὰς ἀναβο-
 λὰς πρὸς τῶν υπερβαλλομένων τιθέμενος.

ἦ. Ἐπεὶ δὲ ἀσμένῳ καὶ τῷ Σαβῖνῳ τὰ πάντα ἦν,
 ἅτε καὶ αὐτῷ γνώμης μὲν ἔχοντες ὅσοντες ἴσης, ἀπορίας δὲ
 πρὸς ὅντινα εἰπὼν ἀσφαλῆς εἴη τὰ πρὸς ἐκείνους σιγῇ παρα-

“libertate aut imperio Romanorum, sed pro eius incolu-
 “mitate, qui eorum tam animos, quam corpora in seruitu-
 “tem redigit, foedati quotidie sanguine illorum, quos occi-
 “dimus aut torquemus, donec ipsius iussu ab aliis pari mo-
 “do tractabimur. Non enim propter ista, dum nobiscum
 “versatur, beneuolentia nos prosequitur, sed potius suspe-
 “ctos habet et inuisos. Praeterea cum multa facta fuerit
 “caedes (non enim ab ira conquiescet, ut qui irascitur non
 “ut ius et aequum tueatur, sed ut animo gratificetur suo)
 “et nos quoque illius faeuitiae obnoxii erimus; cum opor-
 “tuerit et omnibus securitatem et libertatem firmatum ire,
 “et constituisse a nobismet pericula propulsare.

7. Et Clemens quidem Chaereae sententiam approbat
 laudatque, tacere autem iubebat, “ne sermo in plures di-
 “manaret, et diuulgatis quae silentio premi oporteret, an-
 “tequam res perficiatur prodito consilio, et patefactis infi-
 “diis, ipsi ad supplicium rapiantur: tempori autem pro-
 “cedenti et spei in posterum omnia permittenda, quasi
 “auxilium eis ex inopinato suppeditatura esset fortuna. Sui
 “quidem non esse ob aetatem ingrauescentem tale aliquid
 “audere. verum iis, quae tu, Chaerea, machinatus es et
 “dixisti, tutiora forsau possum suggerere, honestiora ne-
 “mo quidem potest.” Et Clemens quidem domum se re-
 cepit, dum mente agigaret ea, quae audierat quaeque
 ipse dixerat, in contrarias partes distractus. Chaerea au-
 tem ea de re sollicitus, ad Cornelium Sabinum et ipsum
 tribunum properat, quem aliqui virum egregium esse
 nouerat, et libertatis amantem, ideoque animo infenso et
 inimico praesenti rerum statui, quod vellet e vestigio ad
 ea, quae decreuerant, exsequenda aggredi, opportunum
 esse ratus ipsi illa proponere, metuens etiam, ne per Cle-
 mentem proderentur, secumque insuper reputans, quan-
 tum temporis cunctando perdituri essent.

8. Cum autem libenter Sabinus omnia acciperet, ut
 qui iam ante pari modo animatus, ideo tantum hactenus
 filuerat, quod neminem habuerit, cum quo consilium tuto

διδόντος, ἐπεὶ τε ἀνδρὸς ἠνιόχετο, ἢ μόνον εἴγεεν ὧν πύ-
θοιτο προδησομένους, ἀλλὰ καὶ γνώμην Φανερούντος τὴν αὐ-
τῷ, πολλῶ μᾶλλον ἤετο, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς εἰδέτο
τοῦ Χαιρέα. τρέπονταί τε ὡς Μινγκιανόν, αὐτοῖς μὲν ἐπι-
τηδεύσει ἀρετῆς καὶ τῷ ὁμοζήλῳ τοῦ μεγάλοφρονος συγγε-
νῇ, Γαίῳ δὲ ὑποπτον τῆς Λεπίδου τελευτῆς. πάνυ γὰρ δὴ
Φίλοι ἐγένοντο, Μινγκιανός τε καὶ Λεπίδος, καὶ δέματι
κινδύνων τῶν κατ' αὐτούς. πᾶσι γὰρ ταῖς ἐν τέλει φοβε-
ρὰς ἦν Γαίος, ὡς ἐπ' αὐτῶν ἑκατον, καὶ πρὸς ὕστινας τῇ
μανίᾳ χεῖσθαι μὴ ἀφιστόμενος· Φεβεροὶ τε ἀλλήλοις ἦσαν
τῆς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἀχθηδόνος, διασαφεῖν μὲν ἀλλή-
λοις ἀντικρυς τὴν διάνοιαν καὶ μῖσος τὸ πρὸς Γαίον φόβῳ τε
κινδύνων ἀφέμενοι, ἄλλως δὲ αἰδανόμενοι τῇ ἀλλήλων μί-
σους πρὸς τὸν Γαίον, καὶ δι' αὐτὸ εὐνοία χεῖσθαι τὰ πρὸς
ἀλλήλους μὴ ἀπηλλυγμένοι.

Θ'. Γενομένης δὲ αὐτοῖς ἀξιώσεως ἐπέπερ συνέβαλ-
λον, εἰωθότες καὶ πρότερον ὅποτε συνέλθοιεν τίμιον ἠγεῖ-
σθαι τὸν Μινγκιανόν, ὑπεροχῇ τε ἀξιώματος, γενναϊότατος
γὰρ ἦν τῶν πολιτῶν, καὶ τῷ ἐπὶ πᾶσιν ἐπανημένῳ, μᾶλ-
λον ὡς ἄπτοιτό τινος λόγῳ, φθάσας κακῆενος εἴρετο Χα-
ερέαν, ὃ, τι καὶ παραλάβοι σημεῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης. αἰὲ
ἄμμος γὰρ διὰ τῆς πόλεως ἦν ἢ εἰς τὸν Χαιρέαν διὰ τῶν ση-
μείων τῆς δόσεως πρρασσομένη ὕβρις. ὁ δὲ, χάσματι τῷ λό-
γῳ μηδὲν μελλήσας, ἠμείβετο τοῦ Μινγκιανῷ τὸ ἐπὶ τοιοῖσ-
δε πιτεῦσαν ὁμιλία χεῖσασθαι πρὸς αὐτόν. “καὶ σὺ μοι
“διδῶς, εἶπε, σημῖον ἐλευθερίας, χάρις δὲ σοὶ τῷ ἀνα-
“γείρειν με μειζρόνως ἥπερ εἶωθα ἑμαυτὸν ὀρμαῖν, ἡδὲ μοι
“χρεία πλειόνων ἐστὶ λόγων, οἳ με θαρσοῖεν, εἰ δὴ καὶ σοὶ
“ταῦτα δοκεῖ, γνώμης γε τῆς αὐτῆς κοινωνοὶ καὶ πρότερον
“ἢ συνελθῆν γεγónαμεν. καὶ ἐν μὲν ὑπέζωσμαι ξίφος,
“ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρκέσει, ὥς ἐστι καὶ ἔργων ἐχώμεθα, ἠγε-
“μῶν τ' ἴδι, εἰ βέλοιο αὐτὸς, κελύων με χωρεῖν, ἢ καὶ
“προσίσταμαι ἐπικηρία τῇ σῇ, συμπράσσοντός τε πίσυνος.
“ἡδὲ ἀπορία σιδήρεα τοῖς τὴν ψυχὴν εἰς τὰ ἔργα προσφε-

communicaret; cumque in hominem incidisset, qui non modo reticere, quae audiret, polliceretur, sed et suam aperiret sententiam, multo magis animo confirmatus erat, et Chaeream orabat et obsecrabat, ne qua mora fieret. itaque ambo ad Minucianum se conferunt, eodem ac illi virtutis studio accensum, cognataque animi magnitudine illis similem, Caio vero suspectum propter necem Lepidi. Magna etenim inter Minucianum et Lepidum intercesserat amicitia, idque ex communi periculorum metu. Nam omnibus aliquem dignitatis gradum adeptis terribilis erat Caius, ut qui in eorum singulos aliosque pro libitu saevire non desineret; sibi quae inuicem formidini erant, quod aegre et iniquo animo res ferrent, quippe qui aperte, quae sentirent, inter se loqui, odiumque, quo Caium prosequerantur, indicare non sustinerent timore periculorum, cum et alias suum in Caium odium mutuo intelligerent, atque adeo benevolentiam erga se inuicem habere non recusarent.

9. Postquam autem convenissent et se mutuo salutassent (antea enim illis moris erat in congressibus primas deferre Minuciano, et ob dignitatis eminentiam, utpote civium nobilissimo, et quod omni laude cumulatus esset, praecipue vero cum sermones fereret) ille dicere orsus Chaeream rogabat, quodnam signum ea die ab imperatore accepisset. Vulgarum enim erat per totam urbem, quomodo Chaesae soleret tesseriis dandis illudere. Ille vero, verborum ridiculum nihil moratus, gratias agebat Minuciano, quod tantum ei in huius fidei habuerit, ut cum eo colloqui vellet: "et tu mihi, inquit, libertatis signum da, gratiaeque tibi referantur, quod me magis, quam mea fert natura, exstitisti, neque mihi pluribus opus est verbis ad animum erigendum firmandumque, si tibi eadem, quae mihi, placeant, et eiusdem etiam, antequam conveniremus, sententiae fuerimus. Vno quidem gladio accingor, ambobus vero sufficiet. Age itaque et ad opus aggrediamur: tuum ductum, si ita visum fuerit, et imperium sequar; aut ipse praebito tuo fretus auxilio, tibi quae adiutori fidens. Ferro non egent, qui rebus agendis fortem animum adhibent, a

“ρομένους, δι’ ἣν καὶ ὁ σίδηρος δραστήριος εἶωθεν εἶναι. ὥρμηκά τε εἰς τὴν πρᾶξιν, ἔχων ἂν αὐτὸς πάθοιμι ἐλπίδι
 “περιφερόμενος· ὃ γὰρ χολὴ κινδύνους μοι κατανοεῖν τῆς
 “ἐμαυτῷ, δαλώσει τε πατρίδος ἐλευθερωτάτης ἐπαλγῶντι,
 “καὶ τῶν νόμων τῆς ἀρετῆς ἀφηρευμένης, τῆς τε πάντας ἀν-
 “θρώπους ὀλέθρου διὰ Γαίον κατειληφότες. ἄξιός δ’ ἂν εἴην
 “παρὰ σοὶ δικαστῇ πίστεως ἐπὶ τοιαύτοις τυγχάνειν, ἐπὶ τῇ
 “ὁμοίᾳ φρονεῖν αὐτοῖς καὶ σὲ μὴ ἀπηλλάχθαι.

ἰ. Μινγκιανὸς δὲ, τὴν ὁρμὴν τῶν λόγων θιασάμενος, ἠσπάζετό τε ἀσμένως, καὶ προσπαρίστατο τὴν τόλμαν αὐτῷ, ἐπαγνέσας τε καὶ ἀσπασάμενος, μετ’ εὐχῶν δὲ καὶ ἱκετείας ἀπέλυετο. καὶ ἰχυρίζοντό τινες ἕως βεβαιώσασθαι τὰ εἰρημένα. εἰσιόντος γὰρ εἰς τὸ βασιλευτήριον Χαίρεα, Φωὴν λέγεται ἐκ τῆς πλήθους γενέσθαι τινὸς ἐπ’ ἐξορμήσει, κελεύοντος περαίνειν μὲν δὴ τὸ πρακτέον, καὶ προσλαμβάνειν τὸ δαμόνιον· καὶ τὸν Χαίρεα τὸ μὲν πρῶτον ὑπιδέσθαι, μὴ καὶ τινος τῶν συνωμοτῶν προδότῃ γεγονότος ἀλίσκοιτο, καὶ τέλος συνέντα ἐπὶ προτροπῇ Φέρεα, εἴτε παραινέσει τῶν συνεγνωκότων ἀντισσημαίνοντός τινος, εἴτε δὴ καὶ τῷ Θεῷ, ὃς ἐφορεῖ τὰ ἀνθρώπινα, αἰρόντος αὐτὸν θαρσῆσαι. διεληλύθει δὲ διὰ πολλῶν τὸ ἐπιβέβλευμα, καὶ πάντες ἐν ὅπλοις παρεῖσαν· οἱ μὲν τῶν βασιλευτῶν ὄντες, οἱ δὲ ἱππεῖς, καὶ ὅποσοι τῷ στρατιωτικῷ συνήδεδσαν. ἑδεῖς γὰρ ἦν, ὃς μὴ ἐν εὐδαιμονίᾳ ἀνῆρθμει τὴν Γαίᾳ μετέσασιν, καὶ δι’ αὐτὸ πάντες ἠπείγοντο, ὁποῖω δύναιτό τις τρόπῳ, μηδὲ ἐκὼν εἶναι τῆς ἐπὶ τοιαύτοις ὑπερεῖν ἀρετῆς, ἀλλ’ ὥς ἔχει προθυμίας ἢ δυνάμει, καὶ λόγοις καὶ δι’ ἔργων, ἦτο ἐπὶ τυραννοκτονίᾳ. ἔτι δὲ καὶ Κάλλιος· ἀπελευθερὸς δὲ ἦν Γαίᾳ, πλεῖστά τε ἀνὴρ εἰς ἕτος ἐπὶ μέγιστον δυνάμει ἀφίκετο, καὶ ἑδὲν ἄλλο ἢ ἰσοτύραννον εἶχε τὴν δύναμιν, φόβῳ τε τῶν πάντων καὶ μεγέθει χρημάτων, ἅπτερ ἐγένετο αὐτῷ. δωροδοκώτατος γὰρ ἦν καὶ ὑβριστικώτατος, παρ’ ὅντινα οὖν ἐξουσία χρησάμενος παρὰ τὸ εἶκος· καὶ ἄλλως τε τῷ Γαίᾳ τὴν φύσιν ἐξεπιστάμενος ἀνῆκετον ἔσαν, καὶ ἐφ’ οἷσιν

“quo etiam ferrum solet exacui. ipse certe totus feror in
 “hoc negotium, nullo malorum, quae possunt accidere, me-
 “tu sollicitus. non enim mihi vacat mei periculi rationem
 “habere, dum patriae vicem doleo, et summa libertate in
 “seruitutem datae, legum vi et auctoritate sublata, et omni-
 “bus imminente a Caio pernicie. Vtinam autem dignus
 “sim, qui apud te iudicem tuam in istis merear fidem,
 “quandoquidem aliter ac ipse de illis sentire tibi non inte-
 “grum sit.

10. Minucianus autem, cum observasset, quo ferebant
 verba, libenti animo eum amplectebatur, et laudando
 ipsum amplexandoque audaciae eius stimulos addebat, at-
 que ita cum votis eum precibusque dimittebat. Affirmant
 etiam nonnulli, eum hoc modo in iis, quae dixerat, con-
 firmasse Minucianum. Cum enim in curiam ingrederetur
 Chaerea, vox cuiusdam e turba ad eum impellendum fer-
 tur emissā, iubens perficere quod agendum erat, iuvante
 Deo: et primum quidem Chaeraeae obortam esse suspicio-
 nem, ne ab aliquo coniuratorum proditus caperetur; tan-
 dem vero intellexisse adhortantis esse verba, siue certo
 quodam, suadentibus id consciis, signum ex aduerso dan-
 te, siue Deo, qui res mortalium intuetur, bono animo
 esse iubente. Multi autem iam participes facti erant insi-
 diarum, omnesque armati aderant, et senatores et equi-
 tes, simulque militum quotquot erant consciis, nemo enim
 erat, qui non pro magna felicitate haberet Caii necem, at-
 que adeo omnes, quocunque modo possent, studiose id
 agebant, ne quis in hoc facinore caeteris virtute cederet,
 sed summa alacritate et pro sua quisque virili ad tyrannici-
 dium verbis factisque parati erant. Quin et Callistus se eis
 adiunxit: Caii enim libertus erat, vir vnus, qui, maxime
 omnium ad summam potestatem euectus, aequum fere cum
 tyranno habebat imperium, ex timore, quem omnibus incus-
 serat, et opum magnitudine, quas sibi comparauerat, nam
 munera quocunque modo acceperat, nec vllis abstinuerat
 iniuriis, praeter fas et aequum omnes sua potestate pre-
 mens; ac praeterea nouerat Caii ingenium implacabile
 esse, adeoque pertinax, ut nunquam ab eo, quod semel

κρίνεν ὑδαμῶς ἀντισπᾶσμά τι χρωμένην, αὐτῷ τε πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας τῷ κινδυνεύειν αἰτίας, ἔχ' ἥκιστα δὲ τὸ μέγε-
 θος τῶν χρημάτων. ὥς δ' ἡ καὶ Κλαύδιον ἐθεράπευε κρυ-
 πτῶς μετακαθίζων πρὸς αὐτόν, ἐλπιδὶ τῷ καὶ εἰς ἐκείνον
 ἦξεν τὴν ἡγεμονίαν Γαίης μετασάντος, αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν
 τῆς τιμῆς τὴν ἐφ' ὁμοίοις ἰσχύϊ, προκαταθέμενος χάριν καὶ
 Φιλανθρωπίας λόγον. ἐτέλεψε γοῦν εἰπεῖν, ὥς κελευθεὶς
 διαχερῆσασθαι Φαρμακῷ τὸν Κλαύδιον, μυρίας εὐροῖτο τῷ
 χρημάτων τὰς ὑπερβολάς. δοκεῖ δέ μοι προσποιεῖσθαι Κάλ-
 λιστος ἐπὶ Θέρῃ τῇ Κλαυδίῳ τὸν λόγον τῶτον. ἐπεὶ ὅτε Γαῖος
 ἀσκητικῶς μεταχειρῆσασθαι Κλαύδιον ἀνέχετο τῶν Καλλίστου
 προφάσεων, ὅτε Κάλλιτος, κελευθεὶς πρὸς τὴν πράξιν εὐκτὴν
 ὑπερέβαλεν, ἢ κακουργῶν εἰς τῷ δεσπότῃ τὰς ἐπιστολάς, ἢ
 ἢ ἐκ τῷ παραχερῆμα τὸν μισθὸν ἐνομιζέτο. ἀλλὰ δὴ Κλαυ-
 δίῳ μὲν τινι θεῖα δύναμις σώσασθαι ἐκ μενιῶν τῶν Γαίης,
 Κάλλιστον δὲ προσποιήσασθαι χάριτος κατάθεσιν μηδαμῶς
 ὑπ' αὐτῷ γενομένης.

ια'. Τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν Χαλρέαν ὑπερβολαὶ τὸ κατ' ἡμέ-
 ραν ἦσαν ὅκνη τῶν πολλῶν. ἡ γὰρ Χαλρέας ἐκὼν τῷ πρᾶσ-
 σαι ἀναβολὴν ἐποιεῖτο, πάντα καμρὸν ἐπιτήδειον τῇ πράξει
 νομίζων. καὶ γὰρ εἰς τὸ Καπετώλιον ἀνιόντα, κατὰ θυσίας
 ὅπερ τῆς θυγατρὸς ἐπιτελεσμένης ὑπὸ τῇ Γαίῃ, παρῇν πολ-
 λάκις καμρὸς, καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλικῆς ἱσάμενον καὶ δῆμῳ
 χρυσὴ καὶ ἀργυρὴν χρήματα διαῤῥιπτῶντα ὥσα κατὰ κε-
 Φαλῆς, ὑψηλὸν δὲ ἐς τὸ σέγος εἰς τὴν ἀγορὰν φέρον, ἐπὶ
 τε τῶν μυσηρίων ταῖς ποιήσεσιν ἅ συνίστα τότε. πάντων γὰρ
 αὐτὸν ἀπερίοπτον εἶναι προνοία τῷ ἐν αὐτοῖς εὐπρεπῶς ἀνα-
 στροφησομένη, καὶ ἀπογνώσει τῷ ἐν ἐπιχειρήσει τινὰ γενέ-
 σθαι πιστεύειν. εἰ δὲ μηδὲν σημείον, ὥς ἀπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ
 δύναιμι τῷ θανάτῳ παρατυγχάνειν, αὐτῷ δ' ἂν ἰσχύϊ ἐγγε-
 νέσθαι, καὶ μὴ σιδήροφονομένῳ διαχερῆσασθαι τὸν Γαῖον.
 ὅτως δὲ ὀργῆς εἶχε τὰς συνωμότητας ὁ Χαλρέας, δεδιὼς τὰς
 καμρὰς διαῤῥύειν. οἱ δ' ἐώρων μὲν νομίων τε χερίζοντα καὶ
 ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς αὐτῶν ἐπεγοόμενοι. ἢ μὴν ἀλλ' ἦξεν εἰς

statuerat, in diuersum abiret, et se ob alia etiam multa in periculo esse sentiret, non minime vero ob ingentem pecuniae vini. Quo factum, vt Claudium coleret, et clam ad eum transfiret, sperans, si ei cederet principatus, Caio sublato suam in iisdem potentiam fore causam, cur apud eum etiam in honore esset, vt qui iam ante eum demeruerit beneuoli humanique animi officiis. nam iactare ausus est, quod iussus a Caio Claudium veneno tollere, id ipsum variis modis distulerit. Videtur autem mihi Callistus de industria ista finxisse, vt a Claudio gratiam iniret. quandoquidem nec Caius, si Claudium perimere voluisset, Callisti excusationes aequo animo tulisset: nec Callistus iussus a Caio in re factu expetenda tergiuersatus fuisset; neque male agens, ac praeter ea, quae dominus imperauerat, statim meritis poenas non sustinisset. Atque adeo Claudium quidem diuinitus Caii furorem et insaniam effugisse; Callistum vero finxisse beneficium a se collatum, ad quod ne minimum quidem contulit.

II. Caeterum Chaereae conatus indies differebantur consciorum plerorumque segnitie. Nam ipse inuitus moram in re agenda ferebat, vt qui omne tempus facinori patrando opportunum esse duceret. Etenim aggrediendi adscendentem in Capitolium, ad mactandas pro salute filiae victimas, saepe tempus oblatum erat, vel eum praecipitandi, dum staret in fastigio basilicae (tectum autem sublime est foro imminens) et nummos inde aureos et argenteos spargeret populo; vel opprimendi celebrantem arcana sacra ab ipso instituta. ipsum enim a nemine sibi cauere, dum sollicitus esset, vt omnia in iis rite seruatoque decore fierent, minimeque crederet quemquam contra se quidquam moliri. Sed si nihil indicio sit, sibi, quasi a Diis, datam esse necis potestatem, ipsum tamen ita viribus valere, vt vel absque ferro Caium conficeret. Adeo Chaerea insensus erat coniuratis, veritus, ne tempus opportunum amitterent. Atque illi quidem sentiebant eum iustis de causis irasci, atque e re sua esse, quod ille adeo festiuaret.

ὀλίγον γὰρ ὑπερβολῇ χεῖρασθαι, μὴ καὶ ἐπισφάλματος τῇ ἐπιχειρήσει συναλθόντος ταράξοιεν τὴν πόλιν, ζητήσεων τῶν συνεγνωκότων τὴν πρᾶξιν γιγνομένων, καὶ τοῖς αὐτοῖς μετλήσασιν ἐπιχειρεῖν ἄπορον τὴν ἀνδραγαθείαν ποιήσασιν, Φραξαμένῃ Γαῖᾳ πρὸς αὐτὰς μειζόνως. καλῶς οὖν ἔχειν θεωριῶν ἐν τῷ Παλατίῳ ἐπιτελεσμένων ἄπτεσθαι τῷ χερίματος· ἄγονται δὲ ἐπὶ τιμῇ τῷ πρώτῳ μετασθεσάμεν τὴν ἀρχὴν τῷ δήμῳ Καίσαρος εἰς αὐτόν, μικρόν τε πρὸ τῆ βασιλείας καλύβης πηκτῶ γενομένης, καὶ Ῥωμαίων τε οἱ εὐπατρίδα θεωρεῖσιν ὁμῶς παισὶ καὶ γυναῖξιν καὶ ὁ Καῖσαρ· ῥαυῶνεν τε αὐτοῖς ἔσσεσθαι πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων εἰς ὀλίγον χωρίον καθειργνυμένων, ὥς ἐισιόντι τὴν ἐπιχείρησιν ποιήσασθαι, δυνάμειος τοῖς ὑπασπισαῖς, εἰ καὶ τινες προθυμοῖντο, μὴ παρατευχομένης αὐτῷ βοηθεῖν.

β'. Ηνεύχετο δὲ Χαγρέας, καὶ τῶν θεωριῶν ἐπελθούσων τῇ πρώτῃ δεδωγμένον ἄπτεσθαι τῆς πράξεως. ἰχυρότερον δ' ἦν τῷ κατ' ἐκείνῃ προβεβηλευκός τὸ τῆς τύχης συγχωροῦν ὑπερβολάς· καὶ τὰς τρεῖς ὑπερβαλλομένας τὰς νομίμους ἡμέρας, μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῖς ἐπράχθη τὸ ἔργον. Χαγρέας δὲ συγκαλίσας τῆς συνωμότηας, "πολὺς μὲν, εἶπε, καὶ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος ὀνειδίζει τὸ ἐπιμέλλον ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἔτι βηλευθείσι μετὰ ἀρετῆς· "δεινὸν δὲ, εἰ καὶ μηνύματος γενομένης διαπιστεῖται ἡ πρᾶξις, καὶ Γαῖος ὑβριεῖ μειζόνως. ἢ ἔχ' ὀρῶμεν, ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀφαγεῖμεν ὅποσα τῶν ἡμετέρων, καὶ προοδήκην τοῦ Γαῖου τυραννίδι χαριζόμεθα, δεόν αὐτὰς τὰδεῖς τὸ λοιπὸν εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις αἰτίαν τοῦ εὐδαίμονος παρὰ τὸν αἰῶνος ἄπαντος τοῦ αὐτοῦ ἐν θαύματι μετὰ γάλῳ καὶ τιμῇ καταστῆναι;" τῶν δὲ ἑδὲ ἀντεπεῖν ὡς ἐπ' αὐτὸν καλῶς δυναμένων, ἔτε τὴν πρᾶξιν ἀντικρυς δεχομένων, σιγῇ δὲ καταπεπληγότων, "τί, φησὶν, ὦ γενναῖοι, διαμέλλομεν; ἢ ἔχ' ὀρᾷτε τὴν σήμερον τῶν θεωριῶν ὑπὸ τὴν ἡμέραν ἔσαν, καὶ Γαῖον ἐκπλευσόμενον; ἐπὶ γὰρ Ἀλεξανδρείας παρισκεύαστο πλεῖν κατὰ θεωρίαν τῆς Διγύ-

Veruntamen postulabant paulisper deferri negotium, ne, si quid male succederet, tota ciuitas turbaretur conscios facinori perquirendo, ipsisque Caium aggressuris nihil proficeret fortitudo, omnibus ad illum aditibus maiori cura praeclusis. Satiùs igitur esse, cum spectacula in palatio ederentur, sese ad rem admouere: (celebrantur autem in honorem Caesaris, qui primus potestatem populi in se transtulit; fixisque prope regiam tuguriis eo spectatum veniunt patricii Romani cum liberis et vxoribus, necnon et ipse Caesar) facileque illis fore, tot hominum millibus in locum angustum conclusis, ipsum, dum ingrederetur, adortum ire, cum ne satellites quidem, si id magnopere velent, ei auxilio esse possent.

12. Chaerea ergo diem ex die exspectabat, cumque adessent spectacula, primo die ad rem aggredi constitutum erat. sed fortuna, quae moras interposuit, plus poterat, quam consilium, quod contra ipsum ceperant: cumque tres dies statim et solennes nihil agendo tererentur, vix die nouissimo obtinuerunt, vt res conficeretur. Itaque Chaerea, conuocatis qui coniurauerant, dicebat: "multum quidem elapsum est temporis, quod nobis segnitiam exprobrat in honestis consiliis exsequendis: graue autem erit, si ex alicuius indicio in nihilum recidat quod suscepimus, et Caius inde exacerbatus magis etiam saeuiet in vniuersos. An non videmus, quod nobis nostrisque omnibus libertatem auferimus, et Caii tyrannidem in maius augeamus; cum debeamus in posterum nobismet securitatem parare, aliisque felicitatem largiendo ad secula omnia ventura in admiratione esse et honore?" Cum autem illi contra ista honeste quidquam dicere non possent, neque tamen facinus palam approbarent, sed quasi obstupefacti conticescerent, tum ille: "Quid, inquit, o viri fortes, cunctamur et tergiuersamur? Nonne videtis hunc esse spectaculorum diem vltimum, et Caium statim ab eo nauigaturum esse? comparauit enim se, vt nauibus Alexandriam profisciscatur, Ægypti visendae gratia.

“πῦρ. καλὸν δὲ ὑμῖν προέσθαι τῶν χειρῶν τὸ ὄνειδος, τῇ
 “Ῥωμαίων μεγαλαυχία πομπεύσον διὰ τε γῆς καὶ θα-
 “λάττης; πῶς δὲ ἔκ ἂν δικαίως κρίνομεν αὐτοὺς αἰχρύνῃ
 “τῶν γενησομένων, εἴ τις οὖν αὐτὸν Αἰγύπτιος κτείνειε, τὴν
 “ὕβριν ἔχῃ ἡγησόμενος ἀναρχετὸν τοῖς ἐλευθέροις γεγονόσιν.
 “ἐγὼ μὲν οὖν ἔκτετις εἰς πλείονα ἀνέξομαι τὰς σκέψεις ὑμῶν,
 “χωρῆσω δὲ τοῖς κινδύνοις ὁμῶς σήμερον; ἡδονὴ φέρων πᾶν
 “ὅ, τι καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν, ἢ δ’ ἂν ὑπερβαλομένη εἴπῃ
 “εἴη. τί γὰρ δὴ καὶ γένοιτ’ ἀνδρὶ φρόνημα ἔχοντι τῆτε
 “χρετλότερον. Γαίῳ ἄλλω τινι ἀναρῆν ἐμῷ ζῶντος, καὶ
 “ἐμὲ τὴν ἐπὶ τὰδε ἀρετὴν ἀφηρεμένον.

γύ. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, αὐτὸς τε ὠρμήκει πράξων
 τὸ ἔργον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐνεποίησε θάρσος, πᾶσί τε ἦν ἔρως
 ἀπτεσθαι τῷ ἐγχερήματος, μηδὲν ὑπερβαλλομένοις· ἰωθέν
 τε ἐπὶ τῷ παλατίῳ γέγονε τὸ ξίφος ὑπὲρζωσμένος ἱππικόν.
 ἔθος γὰρ τοῖς χιλιάρχοις τῆτο, ἐζωσμένοις αἰεὶν παρὰ τῷ
 αὐτοκράτορος τὸ σημεῖον, ἦν τε ἡ ἡμέρα καθήκυσσα εἰς αὐ-
 τὸν τῆς παραλήψεως τῷ σημείῳ. ἄρτι τε συνῆε πλῆθος εἰς
 τὸ παλάτιον ἐπὶ προκαταλήψει θεᾶς πολλῷ θορύβῳ καὶ
 ὠθισμῷ, χαρὰ φέροντος Γαίῳ τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε τῶν πολλῶν
 σπυδαίῳ, παρὰ καὶ διακέκριτο ἡδὲν, ὅτε τῇ συγκλήτῳ χω-
 ρίον, ὅτε τοῖς ἱππεῦσι, φέρεται δὲ ἔζοντο, καὶ τοῖς ἀνδράσιν
 ὁμῶς αἱ γυναῖκες, καὶ τῷ δέλῳ ἀναμεμυγμένον τὸ ἐλεύθερον.
 Γαῖος δὲ, προόδων αὐτῷ γενομένων, ἔδυε τῷ Σεβασῷ Καί-
 σαρι, ὃ δὴ καὶ τὰ τῆς θεωρίας ἤγετο· καὶ πίπτοντος τῶν ἱε-
 ρείων τινός, συνέβη αἵματος τὴν Ασπερήνα σολὴν ἐνός τῶν
 συγκλητικῶν ἀνάπλεων γενέσθαι. τῆτο Γαῖῳ γέλωτα μὲν
 παρέχεν. ἦν δὲ ἄρα εἰς οἶκον τῷ Ασπερήνῃ φανερόν. ἐπι-
 κατασφάζεται γὰρ τῷ Γαίῳ. Γαῖον δὲ ἰσορῆται παρὰ Φύ-
 σιν τὴν ἑαυτῷ εὐπροσηγορώτατον γενέσθαι κατ’ ἐκείνην τὴν
 ἡμέραν, καὶ δεξιότητι χρώμενον ὁμιλίας πάνθ’ ὄντινούν ἐκ-
 πληῆσαι τῶν παρατυγχανόντων. μετὰ δὲ τὴν θυσίαν, ἐπὶ
 τὴν θεωρίαν τραπείς ἐκαθέζετο; καὶ περὶ αὐτὸν τῷ· ἐταίρων
 οἱ ἀξιολογώτατοι. κατεσκεύαστο δὲ τὸ θέατρον, πηκτὸν δὲ

"Pulchrum autem vobis erit e manibus dimittere hominem
 "propudiosum, cum magnifica Romanorum ostentatione
 "terra marique incessurum? Quomodo vero non iure ac-
 "cusemur, ut quos pudeat eorum, quae fient, si quis ipsum
 "Aegyptius forte perimat, qui iniuriarum insaniam homi-
 "nibus liberis et ingenuis non ferendam existimauerit.
 "Ego sane consilia vestra non amplius morabor, sed hodie
 "paratus sum memet periculis obicere, lubentique animo
 "ferre, quicquid propterea euenerit; neque est, ut ego, quod-
 "cunque sit, rem procrastinem. Eminuero quid forti et
 "generoso tam miserabile, quam ut alius me vivo Caium
 "occideret, mihi que laudem istam praeiperet?

13. Et ille quidem, his dictis, impetu animi fereba-
 tur ad facinus patrandum, et reliquis fiduciam ingenerauit,
 ut omnes sine dilatione rem aggredi cuperent; primaque
 luce ad palatium aderat gladio equestri succinctus, nam
 moris erat tribunis, ut accincti signum peterent ab impe-
 ratore, et forte ea die vices signum accipiendi ad ipsum
 redierant. Et iam confluebat multitudo ad palatium
 magno tumultu, alio alium angente et premente, dum
 quisque locum spectandi praeipere nititur, magna vo-
 luptate hanc populi contentionem spectante Caio: quod
 nec senatoribus assignata essent loca, nec equitibus, sed
 promiscue federent, viri cum mulieribus, et serui con-
 tuli cum ingenuis. Caius autem, via ei patrefacta et
 munita, egressus rem diuinam faciebat Augusto Caesari,
 cuius in honorem spectacula edebantur; et cadente vi-
 ctima contigit cruore respergi togam senatoris cuiusdam
 Asprenatis nomine. quod quidem a Caio risu excipi-
 tur, ipsi vero Asprenati plane ominosum accidit: simul
 enim cum Caio caesus est. Dicitur autem Caium ea
 die magis, quam natura eius ferebat, affabilem exstitisse,
 eaque sermonis comitate usum esse, ut omnibus mira-
 culo fuerit. Sacro peracto ad spectacula se conuertit,
 locumque suum in theatro occupabat; praecipuis ex
 amicis cinctus. Eo autem tempore exstructum erat thea-

ἐγίνετο κατὰ ἕκαστον ἑνιαυτὸν, τοιούτου τρόπου. Θύρας ἔχει
 δύο φερόσας, τὴν μὲν εἰς αἶθριον, τὴν δὲ εἰς τοὺς εἰσόδους
 καὶ ἀποχωρήσεις, ὅπως μὴ ταράσσονται οἱ ἐνδον ἀπειλημ-
 μένοι. ἐκ δὲ αὐτῆς τῆς καλύβης, ἐνδοτέρῳ διαφράγμασιν ἐτέ-
 ραν ἀπειληφύλακας ἐπαναστροφὴν τοῖς ἀνταγωνισταῖς, καὶ ὅπ-
 σα ἀκροάματα. συγκαθήμενης δὲ τῆς πληθύος, καὶ τῇ Χαμ-
 ρὲς σὺν τοῖς χιλιάρχοις ἐκ ἀποθῆν τῇ Γαίᾳ, δεξιὸν δὲ τῇ
 Θεάτρῳ κέρας ὁ Καῖσαρ εἶχε, Οὐατίνιος τις τῶν συγκλητικῶν
 ἀνὴρ ἐσρατηγηκώς, ἤρετο Κλᾶβιον παρακαθεζόμενον αὐτῷ,
 καὶ τῶτον ὑπατικόν, εἴ τις αὐτὸν νεωτέρων πραγμάτων παρ-
 αφίκοιτο πύσις, προμηθὴς γενόμενος τῇ μὴ ἐξ ἀκῆτος εἶναι
 τάδε λέγων. τῇ δὲ Φαμένῃ μηδὲν πεπῦσθαι, σήμερον τοι-
 γαρ οὖν, ὦ Κλᾶβιε, τυραννοκτοίας ἀγὼν πρόκειται. καὶ ὁ
 Κλᾶβιος, "ὦ γενναῖε, Φησὶ, σίγα, μὴ τις ἄλλος Λαχαιῶν μῦ-
 "θον ἀκῆσῃ." πολλὰς δὲ ὁπώρας ἐπιχειομένης τοῖς θεω-
 ροῖς, καὶ πολλῶν δυνάμεων ὅποσα τῷ σπανίῳ τίμια τοῖς κτω-
 μένοις, ὁ Γαῖος ἠδονῇ τὰς περὶ αὐτῶν ἐθεώρει μάχας, καὶ
 διαρπαγὰς οἰκισμῶν αὐτὰ τῶν θεωρῶν. ἐνθάδε καὶ ση-
 μεῖα μανθάνει δύο γενέσθαι. καὶ γὰρ μῆμος εἰσάγεται, καθ'
 ὃν σαρκεῖται ληστῶν ἡγεμὼν, ὃ, τε ὀρχιστῆς δράμα εἰσάγει Κε-
 κύραν, ἐν ᾧ αὐτὸς τε ἐκτείνεται, καὶ ἡ θυγάτηρ Μύρρα, αἱμά-
 τε ἦν τεχνητὸν πολὺ, καὶ τὸ περὶ τὸν σαρκευθέντα ἐκκεχυμέ-
 νον, καὶ τὸ περὶ τὸν Κινύραν. ὁμολογεῖται δὲ καὶ τὴν ἡμέραν
 ἐκείνην γενέσθαι, ἐν ᾗ Φίλιππον τὸν Ἀμύντα Μακεδόνων βα-
 σιλέα κτείνει Πανσωνίας εἰς τῶν ἐταίρων, εἰς τὸ θέατρον εἰσ-
 ἰόντα. Γαῖος δὲ ἐνδοιάζοντας, εἴτε παραμένειεν εἰς τέλος τῇ
 θεωρίᾳ διὰ τὸ τελευταίαν εἶναι τὴν ἡμέραν, εἴτε ληστῶ χρη-
 σάμενος καὶ σίτῳ εἴτα ἐπαινοῖ καθὰ καὶ πρότερον, Μινγκια-
 νὸς ὑπὲρ τῇ Γαίᾳ καθεζόμενος, καὶ δεδιώς, μὴ διαχυθεῖν τὰ
 τῶν καμρῶν εἰς κενὸν ἐξανατάς, ἐπειδὴ καὶ Χαμρὲαν ἑώρα
 προσεξεληλυθότα, ἠπάγειτο θρασύνειν αὐτὸν προσελθών. λαμ-
 βάνεται δὲ αὐτῇ τῆς σάλης Γαῖος κατὰ φιλοφροσύνην δῆθεν,
 καὶ ποῖ δὴ, Φησὶν, ὦ μακάριε; καὶ ὁ μὲν αἰδοῖ δοκεῖ τῇ Καί-
 σαρος καλεῖσθαι· κρείσσων δ' ὁ φόβος ἦν, ἐλίγον τε διαλι-

trum, vt quotannis fieri solebat, in hunc modum. Duo ei ostia erant, quorum alterum exeuntibus subdium, alterum in porticum euntibus aut egredientibus patebat, ne turbarentur, qui intus conclusi erant, et vt actores et musici ex eodem tugurio, in quo et alterum septis inclusum erat, exeuntes liberum regressum haberent. Confidente itaque populo, et Chaerea cum reliquis tribunis non procul a Caesare, (dextrum enim theatri cornu Caesar tenebat) Vatinius ordinis senatorii vir et praetorius, Cluuium et ipsum consularem sibi forte assidentem, ecquid rei nouae accepisset, interrogabat, ita tamen caute, vt nemo vocem eius exaudiret. quo dicente, nihil sibi nunciatum esse, hodie igitur, o Cluui, tyrannicidii fabula agenda est. Cui Cluius: "Tace, o vir fortis, ne quis Achiuorum sermonem istum audiat." Multis deinde in spectatores sparsis missilibus, quae pomis constabant et auibz propter raritatem summi pretii habitis, Caio volupe erat videre certamina hac de causa inita, vtque spectatores de istis sibimet arripiendis contendebant. Hic etiam duo acciderunt, quae prodigiorum loco habita sunt. Etenim mimus introducitur, in quo cruci affigitur latronum dux, et pantomimus fabulam introducit Cinyram, in qua Cinyras ipse occiditur et filia eius Myrrha; eratque multus sanguis arte effusus, tum circa cruci affixum, tum circa Cinyram. Constat etiam illum eundem fuisse diem, quo Philippum Amyntae filium, in theatrum ingredientem, interemit Pausanias eius amicus. Cum autem Caius dubitaret, permaneretne vsque ad finem spectaculi, quod dies esset vltimus, an lotus et cibo sumto reuerteretur, vt iam ante solebat, Minucianus, supra Caium sedens, veritus, ne tempus e manibus re infecta elaberetur, surrexit, vbi Chaeream egressum viderat, vt ire maturaret ad ipsum confirmandum. Eius vero Caius comiter apprehendens togae laciniam, Quonam, inquit, abis, bone vir? Et ille quidem, Caesarem quasi reueritus, denuo resedit: at superante eum

πὼν εἴτα διανίσταται. καὶ ὁ Γάιος ὕδεν ἔμποδὼν ἦν ἐξίοντι, δοκῶν ἐπὶ τινι τῶν ἀναντιλέκτων ποιῆσθαι τὴν ἔξοδον. Ἀσπρήνας δὲ, μετῴχε δὲ καὶ αὐτὸς, παρήνει τῷ Γαίῳ καθὼ πρότερον ὑπεξελθόντι πρὸς τὴν λατρῶν καὶ ἀρίστῳ γενέσθαι, καὶ ἔπειτα δὲ εἰσελθεῖν, χρηζῶν ἐπὶ πέρας ἀχθῆναι τὰ ἔγνωσμένα.

ιδ'. Καὶ οἱ περὶ τὸν Χαγρέαν ἔτασσον μὲν ἀλλήλους ἢ καμῶς, καὶ ἐχρῆν ἕκασον πάντα ἢ προσαχθεῖν μὴ ἀπολιμπάνεσθαι ἐπιπονούντας. ἤχθοντο δὲ τῇ διατριβῇ, καὶ τῷ μέλλεσθαι τὰ ἐν χερσίν. ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἤδη τὰ τῆς ἡμέρας ἦν, καὶ Χαγρέας, βραδύνοντος Γαίᾳ, πρόθυμος ἦν ἐπιστέλλων ἐν τῇ καθέδρᾳ προσπεσεῖν. προῆδει μέντοι τῷτο σὺν πολλῷ φόβῳ τῶν τε βασιλευτῶν, καὶ ὁπόσοι τῶν ἱππέων παρῆσαν· κάμπερ δὲ εἰδὼς, πρόθυμος ἦν, καλῶς ἔχειν ἡγούμενος, πᾶτιν ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἀνέμενος ἐν ὀλίγῳ τίθεσθαι τὰ κατὰ τῆς ἀπολαμπῆς. καὶ δὴ τετραμμέναν εἰς τὴν θεάτρην τὴν εἰσοδὸν, σημαινόμεναι Γάιος ἔξανασας, καὶ Θόρυβος ἦν. ἀνέσρεφον δὲ καὶ οἱ συνωμόται, καὶ ἀνωθοῦντο τὴν πληθύν, λόγῳ μὲν διὰ τὸ δυσχεραίνειν τὸν Γαίον, ἔργῳ δὲ ἐπ' ἀδείας βελομένοι ἐν ἐρημία τῶν ἀμυνομένων καταστήσαντες αὐτὸν ἄπτεσθαι τῆς σφαγῆς. προσέξησαν δὲ Κλαύδιος μὲν ὁ πατρώος αὐτοῦ, καὶ Μάρκος Οὐνίκιος ὁ τῆς ἀδελφῆς ἀνῆρ, ἔτι δὲ καὶ Οὐαλέριος Ἀσιατικός, ὃς ὕδὲ βελομένοις διακωλύσαι δύναμις ἦν αἰδοῖ τῆς ἀξιώσεως, εἶπετο δὲ αὐτὸς σὺν Παύλῳ Ἀρρουντίῳ. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ἦν τῶν βασιλείων, τὰς μὲν εὐθείας ὁδὸς λείπει, καθ' ἣς δὲ ἐσήκισαν τῶν δόλων οἱ θεραπεύοντες αὐτὸν, καὶ προήσαν· οἱ περὶ τὸν Κλαύδιον τρέπεται δὲ κατὰ συνωπὸν ἡρεμικότα, καὶ ἐπὶ τόπον πρὸς λατρῶν γενησόμενος, ἅμα καὶ παῖδας, οἱ ἦκσαν ἐκ τῆς Ἀσίας, κατανοήσων, πομπῆς αὐτῶν ἐκείθεν γενομένης ἐπὶ ὕμνοις μυσηζῶν, ἃ ἐπετέλει, ἔνιοι δὲ κατὰ πυρρῆχισμὸς, οἱ ἐν τοῖς θεάτροις ἔσονται. ὑπαντίάζει δὲ αὐτὸν Χαγρέας, καὶ ἤτησε σημεῖον. τῷ δὲ τῶν εἰς χλευσμὴν ἀνακειμένων εἰπόντος,

metu non multo post exsurrexit, Caio eum ab egressu non prohibente, quod exire putaret ad requisita naturae. Asprenas autem, qui et ipse consilii particeps erat, Caium hortabatur, ut clam excederet, quemadmodum solebat, ad lauandum et prandendum, et tum demum reuerteretur; utpote quod decretae rei exitum expediri vellet.

14. Et Chaerea quidem atque sui seinet opportune disposuerunt; eisque incumbebat, locum, qui singulis obtingit, ne defererent strenue operam dare: et indignabantur moras necti, quodque in manibus erat differri, quod iam esset hora diei nona. Chaereae itaque, Caio cunctante exire, in animo erat in theatrum regredi, ipsumque illic sedentem adoriri. Caeterum cogitatione praeceperat, hoc sine multa equitum, qui aderant, ac senatorum caede fieri non posse: quamvis autem id sciret, Caium aggrediendi desiderio ardebat, aequum esse ratus non morari eiusmodi caedem, quae caeterorum omnium incolumitate et libertate rependeretur. Cumque iam in eo essent, ut theatrum ingrederentur, subito strepitu significatur surrexisse Caium. quo factum est, ut sese conuerterent coniurati, et turbam dimouebant, quasi eam aegre ferret Caius, re autem vera sui in securitatem, ut qui vellent eum nudare praesidiis atque ita caedem patrare. Praecedebant autem eum Claudius patruus, et Marcus Vinicius sororis eius maritus, ut et Valerius Asiaticus; (quos etiam loco depellere, si maxime id voluissent, ex dignitatis reuerentia non licebat). Caius vero ipse sequebatur cum P. Arruntio. Cum autem intra regiam esset, de via recta dedit, ubi constituti erant famuli, quorum munus erat ipsi ministrare, et qua Claudius alique praecesserant; et in angiportum insuetum deflectit, balnea petiturus, simulque pueros spectaturus, qui ex Asia venerant, missi inde partim, ut hymnos canerent in mysteriis, quae celebrabat, partim ut Pyrrhicham saltarent in theatris. Ipsi autem Chaerea obuiam venit, et signum petit. Cumque ille probrosum quiddam et ridiculum daret, nihil moratus Chaerea conuiciis Caium impetit,

ἔδεν ἐνδοιάσας λαιδοφαίαις τε ἐχρήτο κατὰ τῷ Γαίῳ, καὶ
 σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπάγει πληγὴν σφοδράν· ὃ μὴν γε
 ἦν καίριος. καίτοι γε Φασί τινες προνοία τοῦ Χαμεῖα γενέσθαι
 τὸ μὴ μιᾷ πληγῇ διεργάσασθαι τὸν Γαίον, ἀλλὰ τιμωρεῖ-
 σθαι μειζόνως πλήθει τραυμάτων. ἐμοὶ δὲ ἀπίθανος ἔτος ὁ
 λόγος, διὰ τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν ἐν ταῖςδε ταῖς πράξεσι λο-
 γισμῷ χρῆσασθαι τὸν Φόβον. Χαμεῖαν δὲ, εἴπερ ἔτως ἐφρό-
 νει, πάντων ἡγημαὶ μαζία διαφέρειν, ἡδονὴν τῇ ὀργῇ χα-
 ριζόμενον μᾶλλον, ἢ ἐκ τῷ ὀξέως ἀπαλλαγὴν αὐτῷ τε καὶ
 τοῖς συνωμόταις κινδύνων χαριζόμενον, διὰ τὸ πολλὰς αὖ
 μηχανὰς εἶτι γενέσθαι βοηθειῶν Γαίῳ μὴ φθάσαντι τὴν ψυ-
 χὴν ἀφῆναι. κἀνταῦθα Χαμεῖα λόγον αὖν γενέσθαι ὃ περὶ
 τῆς Γαίῳ τιμωρίας, ἀλλὰ τῆς αὐτῇ καὶ τῶν φίλων, ὅπως γε
 καὶ πράξαντι καλῶς αὖν εἴχε σιγῇ χρωμένῳ διαδιδράσκει
 τὰς ὀργὰς τῶν ἀμυνομένων, ἔχ ὅπως ἄδηλον, εἰ τύχοι κατ-
 ορθῶν ἐπ' ἀλόγοις χρῆζεν αὐτὸν τε ἀπολέσαι καὶ τὸν κα-
 ρόν. καὶ τὰδε μὲν εἰκάζειν παρέσω τοῖς βυλομένοις, ἢ καὶ
 θέλοιεν. ὁ δὲ Γαίος, ἀλγηδόνι τῆς πληγῆς φερόμενος· μεσ-
 σηγὺς γὰρ τῷ τε ὤμῳ καὶ τῷ τραχήλῳ φερόμενον τὸ ξίφος
 ἐπέχευ ἢ κλεῖς προσωτέρῳ χωρεῖν. ἔτε ἀνεβόησεν ὑπ' ἐκ-
 πληξέως, ἔτε ἐπεκαλέσατό τινας τῶν φίλων, εἴτε ἀπίστια,
 εἴτε καὶ ἄλλως ἀφρονήσει. ζῆναι δὲ χρῆσάμενος πρὸς τῆς
 ἀλγηδόνος τὸ περιστὸν εἰς τὸ πρόσθεν ἔειτο φυγῇ. καὶ δεξι-
 αμενος αὐτὸν Κορινθίος Σαβῖνος, τὴν διάνοιαν ἤδη προκατ-
 εργασμένος, ὥθῃ κλιθέντ' ἐπὶ γόνυ· πολλοὶ δὲ περι-
 ζάντες ἀφ' ἐνὸς ἐγκελεύσματος ἔκοπτον τοῖς ξίφεσι, πα-
 ρακελευσμός τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἐπὶ τέτοις, ἦν.
 τελευταίαν δὲ Ἀκύλας ὁμολογεῖται ὑπὸ ἀπάντων πληγῇ
 ἐπαγαγὼν, ἢ μεθίστησιν αὐτὸν ἀκριβῶς. ἀναθείη δ' αὖν τις
 τὴν πράξιν Χαμεῖα. καὶ γὰρ εἰ σὺν πολλοῖς ἐπράχθη τὸ ἔρ-
 γον αὐτῷ, ἀλλ' οὖν πρῶτός τε ἐνεθυμήθη, τοιαῦτα ὡς
 πραχθεῖη προλαβὼν πολὺ τῶν ἀπάντων, καὶ πρῶτος μὲν
 τολμηρῶς ἐξέειπεν τοῖς λοιποῖς. δεχομένων δὲ τὸν ἐπὶ τῷ
 φόνῳ λόγον, σποράδας τε ἤθρεψε, καὶ τὰ πάντα φρονί-

strictoque gladio vehementem ei plagam inflixit, sed non mortiferam. Sunt tamen qui dicant, hoc a Chaerea data opera factum esse, ut non vno ictu Caium interimeret, sed repetitis vulneribus magis eum excrucia-
 ret. At mihi parum credibile videtur quod asserunt, haud concedente timore in eiusmodi rebus exsequendis rationem adhibere. Quod si ita existimasset, Chaeream profecto omnium stultissimum haberem, qui in aluerit indulgere iracundiae, quam celeriter semet et coniuratos e periculo eximere; maxime quando non deerant plurimae viae Caio succurrendi, nisi quam primum exhalaret animam. atque adeo Chaeream rationem habuisse semetipsum et amicos aequae ac Caium affligendi, si, cum posset re bene gesta clam se Caium vlciscentium irae subducere, nec in incerto esset, an ex animi sententia res succederet, temere voluerit semet perdere simul et tempus. Et in istis quidem cuique suo uti atque frui iudicio per me licet. At Caius dolore ex vulnere cruciatus (nam ensi, inter humerum et collum impacto, oblitit os iuguli, ne altius penetraret) neque animo consternatus exclamavit, neque amici cuiuspiam opem imploravit, siue quod nemini satis fideret, siue ea de re non cogitaret. Sed, cum gemitum expressisset angoris magnitudo, fuga se propiebat ulterius. cumque excepisset Cornelius Sabinus, qui iam ante animo erat praeparatus, inclinatum trudit in genua: atque multi circumstantes, vna cohortatione excitati, gladiis eum feriebant; atque adhortatio ad inuicem erat, repete. In confesso autem est apud omnes, Aquilam extremum ei vulnus intulisse, fecisseque, ut confectam animam essaret. Veruntamen Chaerea caedis auctor merito existimandus est. nam licet aliquammultos ad facinus parandum sibi adiunxerit; primus tamen illud excogitavit, et ante omnes, quemadmodum res istae gerendae essent, animo designavit, primusque ausus est consilium cum aliis communicare. Cum autem sermonem probarent, quem de caede habuit, et dispersos vnum in locum congregavit, et omnibus bene ac

μως συγκροτήσας, ἔνθα γνωμῶν εἰσπηγήσει ὡς ἔχεῖν πολὺ κρείσσων ἐγίνετο, καὶ λόγοις καθωμίλησε χρηστοῖς, ὡς ἔτολμῶντας ἠνάγκασέ τε τὰς πάντας, ἐπεὶ τε καὶ ἡρὸς ἐλάμβανε χερεὶ χρηῖσθαι, φαίνεται κἀνταῦθα πρῶτός τε ὀρμησας, καὶ ἀψάμενος ἀρετῇ τῇ Φόνῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις εὐεπίβατον παραχῶν καὶ προτεθνεῶτα Γαίον. ὥς ἂν δικαίως καὶ ὅποσα τοῖς λοιποῖς εἴη πεπραγμένα, τῇ Χαίρῃ γνώμη τε καὶ ἀρετῇ προσθιέσθαι καὶ πόνῳ τῶν χειρῶν.

16. Καὶ Γαῖος μὲν, τοιούτῳ τρόπῳ χρησάμενος τῆς τελευτῆς, ὑπὸ τῇ πολλῇ τῶν τραυμάτων ἀποψυχθεὶς ἔκειτο. οἱ δὲ περὶ τὸν Χαίρεαν, ἐπειδὴ κατέεργαστο αὐτοῖς ἡδὴ Γαῖος, ὁδὸς μὲν τὰς αὐτὰς ἰέντες σώζειν αὐτὰς ἀμήχανον εἶδον, ὅκνῳ τε τῶν γεγονότων· ἡ γὰρ μικρὸν ἦν τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγήκισι τὸ κινδύνευμα, ὑπὸ τε ἀνοίας τῇ δῆμῳ τιμώμενον, καὶ ὄντα προσφιλῆ, καὶ τῶν στρατιωτῶν μὴ ἀναμωτὶ ποιησομένων τὴν ζήτησιν αὐτῇ· ἄλλως τε σενῶν θσῶν τῶν ὁδῶν, καθ' ὧς ἐπραξάν τὸ ἔργον, καὶ μεγάλῃ πλήθους ἐμφοράξαντος αὐτὰς τῆς θεραπείας, καὶ ὅποσοι τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ Φυλακῇ τῇ αὐτοκράτορος ἐκείνῃ παρήσαν τὴν ἡμέραν. ὁδὸς τε ἑτέρας χωρῶντες παρήσαν εἰς τὴν Γερμανικὴν μὲν οἴκῃαν τῇ Γαίῃ πατρός, ὃν τότε ἀνηγήκισαν· συνημιμένη δὲ ἐκείνη, διὰ τὸ ἐν τῷ βασιλείῳ ὄν, ἐπ' οἰκοδομίαις ἐκάσθων τῶν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ γεγονότων ἀσκηθὲν ἀπὸ μέρεος ὀνόματι τῶν οἰκοδομησαμένων, ἢ καὶ τι μερῶν οἰκῆσέως ἀρχαίων τὴν ἐπαυριανὰν παραχέσθαι. καὶ διεκπευόντες τῇ πλήθους τῆς ἐφόδῃ ἐν ἀδείᾳ τὸ παρὸν ἦσαν, λαυθάνοντες ἀκμὴν κακῇ τῇ τὸν αὐτοκράτορα παρείληφότος. πρῶτους δὲ εἰς τὰς Γερμανὰς ἢ αἰδοῦσις ἀφίκετο τῆς Γαίης τελευτῆς. δορυφόροι δὲ ἦσαν αὐτοῖ ὁμώνυμοι τῷ ἔθνει, ἀφ' ὧ κατελεχθῆσαν, τὸ Κελτικὸν τάγμα παρεχόμενοι αὐτῶν. θυμῷ δὲ χρηῖσθαι πάτριον ἐστὶν αὐτοῖς, ὅπερ ἡ σπάνιον ἐν τισιν ἑτέροις βαρβάρων, δ' αὖ τὸ ἡσσύως λογισμὸν ἐπιδέχεσθαι τῶν ποικιμένῳ, ῥωμαλέοι τε τοῖς σώμασι, καὶ τῇ πρώτῃ ὀρμῇ συνιόντες τοῖς πολεμίοις, ἢ ἂν ὀρμήσωσι μεγάλα καταρῥύοντες. ὅτοι ἂν πυθόμενοι τῇ

sapienter paratis, tum recta consilia dando omnibus longè præstabat, et scite admodum orationem ad suadendum accommodauit; ita ut et omnium animos ad audendum accenderit, et, cum tempus posceret vim et manus adhiberi, tunc etiam primus conspiciebatur incitari, et ad rem strenue aggrediendam ferri, et Caii caedem facile aliis perficiendam dare, postquam vulnus fere lethale ab eo accepisset. Adeo ut merito, quicquid etiam a sociis perpetratum fuerit, Chaereae consiliis, animi robori, fortique manuum operæ acceptum ferendum sit.

15. Et Caius quidem, huiusmodi morte affectus, exanimis iacebat multis vulneribus confossus. At Chaerea sociique, cum ab illis peremptus fuisset Caius, haud fieri posse animaduvertebant, ut incolumes eadem viâ redirent, siue attoniti magnitudine facinoris, (non enim levis periculi res erat occidisse imperatorem, populo insanienti gratum et acceptum, militibusque de eo non sine sanguine inquisitionis) siue quod angustae essent viae, ubi patrata erat caedes, et magna seruitiorum multitudo eas obstruxisset, ut et milites, qui ea die praesto erant ad custodiam imperatoris. proinde alia viâ incedentes contulerunt se ad aedes Germanici, patris Caii, quem tunc occiderant, (erant enim coniunctae palatio, quod ita vnum erat, ut tamen, aedificiis ab iis, qui in imperio fuerant, adauctum et ornatum, varias habuerit appellationes, aut ab eo, qui partem aliquam absoluerit, aut ab eo, qui partem aliquam aedificare inchoauerit) iamque elapsi e turbæ incurſu satis tuti erant pro tempore, dum adhuc in occulto esset quod imperatori acciderat. Primi autem Germani aliquid rescuerunt de Caii interitu. erant enim isti satellites genti cognomines, e qua delecti sunt, qui legionem Celticam constituunt, homines gentis vitio prони ad iracundiam, id quod commune est illis cum caeteris barbaris, ut qui parum admodum consilii rebus agendis adhibeant, at viribus pollescentes ferocesque, et primos hostium impetus excipere soliti, in quamcunque partem incubuerint magnum ad victoriam momentum afferant. Isti itaque, ubi aliquid de

Γαίῃ τὴν σφαγὴν, καὶ περιαλγίσαντες διὰ τὸ μὴ ἀρετῇ κρῖναι ἐπὶ τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ συμφέροντι τῷ αὐτῶν, μάλιστα δὲ αὐτοῖς προσφιλεῖς ἦν Γαῖος δόσει χρημάτων τὸ εὖναι αὐτῶν κτώμενος, σπασάμενοι τὰ ξίφη· προεσήκει δὲ αὐτῶν Σαβίτος χιλιαρχῶν, ὃ δὲ ἀρετὴν καὶ γενναϊότητα προγόνων, μονομάχος γὰρ ἦν, ἰχυρί δὲ σώματος τὴν ἐπὶ τοις τοῖσιν κτησάμενος ἀρεχὴν· διεξήσαν τῆς οἰκίας ἀνερευνώμενοι τῆς σφαγῆας τῷ Καίσαρος. Ἀσπρηναῖον τε κρησργήσασιν αὐτοῖς, διὰ τὸ πρῶτῳ πειπεσεῖν, ὃ τὴν σολὴν μιᾶναι τὸ αἷμα τῶν θυμάτων, ὥς μοι λέλεκται πρότερον, ἔκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν συντυχίαν ἀπισήμανε τῷ γεγονότος, δεύτερος Νωρβανὸς ὑπηγίαζεν, ἐν τοῖς γενναιοτάτοις τῶν πολιτῶν, καὶ πολλὰς αὐτοκράτορας παρεχόμενος τῶν προπατόρων, καὶ μηδὲν αἰδουμένων αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν, ἰχυρί πρῶτων ἀφαιρεῖται τὸ ξίφος πῶ πρῶτῳ ἐπιόντων συμπλακείς, Φανερὸς τε ἦν ἔκ ἀπραγμόνως τεθνηξόμενος, μέχρι δὴ περιχεθεὶς πολλοῖς τῶν ἐπιφερομένων ἔπεσεν ὑπὸ πλήθους τραυμάτων. τρίτος δὲ Ἀντήιος, τῶν ἐκ τῆς βουλῆς, σὺν ὀλίγοις ὃ τυχαίως τοῖς Γερμανοῖς, καθάπερ οἱ πρότερον, περιπεσὼν, ὑπὸ δὲ Φιλοθεάμουσίνης καὶ ἡδονῆς τῇ αὐτόπτης γενέσθαι Γαίῃ κεκείμενον, μῖσος ἐνέφαινε πρὸς αὐτόν. τὸν γὰρ πατέρα τῷ Ἀντήϊ, καὶ ὁμῶνυμον, Φυγάδα ἐλάσας, καὶ μὴ ἀρεκεδείς κτείνει σφατιώτας ἀποπέμψας. καὶ παρὴν μὲν διὰ τὰδε εὐφραϊνόμενος θεωρεῖα τῷ νεκρῷ. θορυβημένης δὲ τῆς οἰκίας, κρύπτειν αὐτὸν ἐνθυμησάμενος, ὃ διαφυγάνει τῶν Γερμανῶν τὸ εἰς τὴν ἔρευναν ἀκριβὲς, καὶ ἐπὶ τοῖς φόνοις ὁμοίως τῶν τε αἰτίων καὶ μὴ ἐξαγριωσάντων. καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τεθνήκασιν.

15'. Εἰς δὲ τὸ θέατρον ἐπεὶ ἀφίκετο ὁ λόγος περὶ τῆς Γαίῃς τελευτῆς, ἐκπληξίς τε καὶ ἀπιστία ἦν. οἱ μὲν γὰρ καὶ πάντῃ ἡδονῇ δεχόμενοι τὸν ὀλεθρὸν αὐτῷ, καὶ πρὸ πολλῷ ἡγησάμενοι σφίσι ἀγαθὸν συνελθεῖν, ὑπὸ δέας ἐν ἀπιστίᾳ ἦσαν. εἰσὶ δὲ οἷς καὶ πάντῃ ἀπ' ἐλπίδων ἦν, διὰ τὸ μὴ ἐθέλειν τι τοιούτου ἐπὶ Γαίῳ γεγονέναι, μήτε ἀληθεία

caede Caii acceperant, vehementer indoluerunt, non ipsius virtutibus rem metientes, sed suis commodis, (quod magnam ab iis gratiam inierat Caius crebris largitionibus conciliatam) strictisque gladiis perquirentes Caesaris interfectores, per domos discurrebant duce Sabino, qui tribunus illis praeerat, non sua aut maiorum virtute, (nam gladiator fuerat) sed corporis robore ad istam praefecturam euectus. Cumque illis, postquam Asprenatem in frustra concidissent, (quod in eum primum inciderant, cuius toga, ut iam ante diximus, cruore victimae respersa, sibi quod euenerat infaustum fore portendebat) proxime occurrisset Norbanus, cuius cum primis nobilis, et qui inter maiores suos permultos belli duces habuerit, nihilque eius dignitatem reueriti essent, is, magnis viribus fretus, manibusque cum eo, qui primus ipsum adortus est, confertis gladium ei extorsit, et non inultus videbatur moriturus, donec, multis in eum irruentibus circumfusus, plurimis vulneribus acceptis ceciderit. Tertius autem Anteius, ordinis senatorii vir, cum paucis non temere et fortuito, sicut priores, in Germanos incidit, sed spectandi cupiditate ductus, utque laetitiam oculis suis caperet, Caium prostratum exanimem adspiciendo, suum in eum odium ostendebat. Anteii enim patrem, eiusdem cum eo nominis, in exilium egit Caius, eoque non contentus, milites ad eum occidendum misit. Et ea quidem de causa aderat, ut mortui spectaculo semet oblectaret. Cum autem turbata esset domus, et de se in latebras abdendo cogitaret, non effugit Germanos, qui inuestigarunt et perscrutati sunt omnia, et obuios quosque fontes infontesque occidere furebant. Atque illi quidem ita interierunt.

16. Caeterum postquam in theatrum rumor de morte Caii perlatus est, obstupuerunt omnes, nunciatisque fidem habere noluerunt. Alii quidem, etsi cum laetitia interitum eius acciperent, et vel quoduis darent, ut sibi liceret esse adeo beatis, praeter timore haud adducti erant, ut crederent. Alii vero rem confectam esse plane diffidebant, et quod nollent tale quidquam Caio accidisse, ne veritati

προσίθεσθαι, διὰ τὸ μὴ οἶόν τε ἀνθρώπῳ εἶναι τοιαῦδε ἀρετῇ
 χρῆσθαι. γύναμα δ' ἦν ταῦτα καὶ παῖδες, ὅποσοι τε δῆ-
 λοι, καὶ τινες τῶ στρατιωτικῷ. οἱ μὲν διὰ τὸ μισθοφορεῖν,
 καὶ ἔδεν ἄλλ' ἢ συντυραννοῦντες, καὶ διακονία τῆς κατ'
 ἐκείνον ὕβρεως ἐπανασειόμενοι τοῖς κρατίστοις τῶν πολιτῶν,
 τιμῆς τε ἅμα καὶ ὠφελειῶν τυγχάνειν. ἡ δὲ αὐτὴ γυναικω-
 νίτις, καὶ τὸ νεώτερον, ὅπερ ὄχλος φιλεῖ, θεωρίαις τε καὶ
 μονομαχιῶν δόσεσι καὶ τινων κρεανομιῶν ἡδοναῖς ἀνειλημ-
 μένοι· ἃ ἐπράσσετο, λόγῳ μὲν ἐπὶ θεραπείᾳ τῆς πλη-
 θύος, τὸ δὲ ἀληθὲς ἐκπιπλάντα τῆς μανίας Γαίῃ τὴν ὠμό-
 τητα. οἱ δὲ δῆλοι διὰ τὸ ἐν κατηγορίᾳ τε εἶναι καὶ κατα-
 φρονήματι τῶν δεσποτῶν, ἀποστροφῆς τῷ ὑβρίζοντι αὐτῶς
 ὕψους τῆς κατ' ἐκείνον ἐπικυρίας. ῥάδιον γὰρ ψευσαμένοις
 τε κατὰ τῶν κυρίων πεπιτεῦσθαι, καὶ τὰ χρήματα ἐνδείξα-
 σιν αὐτῶν, ἅμα ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ πλεσίοις, μισθῷ
 τῶν κατηγοριῶν, διὰ τὸ ἄθλα αὐτοῖς προκῆσθαι τὰς ὀγ-
 δόας τῶν ὑσιῶν. τῶν δὲ εὐπατριδῶν, εἰ καὶ τισι πιστὸς ὁ
 λόγος Φανείῃ, τοῖς μὲν ἐκ τοῦ προειδέναί τὴν ἐπιβελήν, τοῖς
 δὲ ὑπὸ τοῦ θέλειν εὐκτόν ἡγεμένους, σιγῇ παρεδίδοτο ἢ μό-
 νον ἐπὶ τοῖς ἡγεγλμένοις χαρὰ, ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τῆς ἀκρο-
 άσεως. οἱ μὲν δεδιότες, μὴ καὶ ψευθεῖσιν ἐλπίδος τιμωρίᾳ
 συνέλθοιεν, ὥς προεξορμήσασιν ἀποφῆνασθαι τὴν διάνοιαν
 τὴν ἑαυτῶν· οἱ δὲ ἐξεπιστάμενοι, διὰ τὸ τῆς ἐπιβελῆς με-
 ταχεῖν, μεζόνως ἐκρυπτον ἀλλήλων ἀγνοία, καὶ δεδιότες,
 μὴ πρὸς τινας εἰπόντες, οἷς ἡ τυραννὶς ἐσῶσα ὠφέλιμος ἦν,
 ζῶντος Γαίῃ κολαδοῦεν ἐνδείξεως γενομένης. ἐπεὶ καὶ ἕτερος
 ἐπεφοιτῆκει λόγος, ὠμληκέναι μὲν Γαίῳ τραύμασιν, ἢ μὴν
 ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῶντα ἐν θεραπείᾳς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν εἶναι.
 ἦν τε πιστὸς αὐτοῖς ἄλλοις, ὧ καὶ θαστήσας τις γνώμην ἀπο-
 φαίνοιτο τὴν αὐτῇ. ἡ γὰρ φίλος ὢν, ὑποπτος ἐγένετο εὐνοίᾳ
 τῆς τυραννίδος· ἡ καὶ μίσει πρὸς ἐκείνον χρώμενος, τῷ πρὸς
 αὐτὸν ἔδαμόθεν εὐνοία χρωμένῳ διαφθεῖρειν τὴν ἐπὶ τοῖς
 λεγομένοις πίσιν. ἐλέγετο δὲ ὑπὸ τινων, οἳ καὶ μάλιστα τοῖς
 εὐπατριδαῖς ἠφάνιζον τὸ εὐθυμῆν τῆς ἐλπίδος, ἐν ἀμελείᾳ

quidem auscultabant, rem nulla humana vi confici posse sibi nec persuadentes. At isti fere erant feminae et pueri, aut mancipia, et nonnulli ex militibus. Hi quidem, utpote quod eius stipendia merentes simul cum eo exercerent tyrannidem, eiusque insolentiae ministri, et optimum quemque civium concutientes, honore simul et opibus aucti essent. Mulieres vero et adolescentuli, delinicti captique mirifice, ut solet vulgus, spectaculis, muneribus gladiatoriiis, et viscerationibus: quae facta erant editaque, verbo quidem, ut ista populum oblectarent, at re vera, ut insanientem explerent. Caii crudelitatem. Serui autem propter licentiam datam dominos accusandi et contemnendi, ut quibus refugere liceret ad eius auxilium, cum illos iniuria affecissent, facile enim erat fidem impetrare improbe confictae in dominos calumniae, et indicata eorum pecunia non libertatem solum assequi, sed et diuitias ex accusationis institutae mercede, octava bonorum parte illis in praemium assignata. Caeterum patricii, quibus rumor credibilis videbatur, partim quod de insidiis aliquid praesciuerant, partim quod vehementer id cupiebant optabantque, non solum gaudium occultabant, quod ex nunciatis perciperent, sed et se nihil audire simulabant. Hi quidem veriti, ne spe falsi ad poenas egerentur, ut qui animi sui sententiam aperire nimium festinarint: illi vero, qui rem rescuerant, quod consiliorum participes essent, eo magis clam omnia habuerunt, alii alios ignorantes, metuentesque, ne, si quid dicerent alicui, cui expediebat diuturnam esse tyrannidem, Caii vivente proditi ad supplicium deposcerentur. Nam et alius sparsus erat rumor, Caium quidem vulnera accepisse, non tamen mortuum esse, sed adhuc vivere, eique a medicis curationem adhiberi. nemoque adeo fidus deprehensus erat, cui quispiam dicere auderet, quod sentiret. siue enim Caii amicus esset, suspectae erat fidei, ut qui tyrannidi faueret, siue odio eum prosequeretur, id ipsum dictorum eius fidem imminuebat, quod eum oderit. Alius etiam rumor ferebatur, qui patriciis spei solatium eripiebat, ipsum scilicet, pericu-

κινδύνων γεγονότα, καὶ ἄφροντιν κομῶδῃς τῶν τραυμάτων, ὥσπερ εἶχεν ἡματωμένον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς διακπεσεῖν, καὶ ἐν δημηγορίαις εἶναι. καὶ τὰδε μὲν εἰκάζετο βεβλήσκει τῇ ἀλογίᾳ τῶν θροῶν προθυμένων, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρω δόξῃ τῶν ἀκρόντων λαμβανόμενα· ὃ μὲν τὴν γε ἐνέδραν ἐξέλιπον, δεδιότες τὴν ἐπενεχθησομένην προεξιῶσιν αἰτίαν. ὃ γὰρ ἀφ' ἧς ἐξίοισιν διανοίας γενήσεσθαι περὶ αὐτῆς τὴν κρίσιν, ἀλλὰ ἀφ' ἧς εἰκάζειν θελήσειαν οἱ τε κατηγορήσαντες καὶ οἱ δικάζοντες.

κζ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ πλῆθος τῶν Γερμανῶν περιέχετο τὸ θέατρον ἐσπασμένων τὰ ξίφη, πᾶσι τοῖς θεωροῖς ἐλπίς ἦν ἀπολαῖσθαι, καὶ πρὸς πᾶσαν ὕτινος εἰσόδον πτοία εἶχεν αὐτῆς, ὥς αὐτίκα μάλα συγκοπήσοιντο. ἐν ἀμνηχάνοις τε ὕσαν, ὥστε ἀπιέναι θάρσος εἰσφερόμενοι, ὥστε ἀκίνδυνον τὴν διατριβὴν τὴν ἐπὶ τῇ θεάτρῃ πεπιστευκότες. εἰσπιπτόντων δὲ ἤδη, βαλὲν τῇ θεάτρῃ ῥήγνυται καθ' ἰστέϊαν τροπομένη τῶν στρατιωτῶν, ὥς πάντων ἀγνοίας αὐτῷ γενομένης καὶ τῶν βεβληθέντων κατὰ τὴν ἐπανάσασιν, εἰ δὴ τις καὶ γέγονεν ἐπανάσασις, καὶ τῶν γεγονότων. Φείδεσθαι οὖν, καὶ μὴ τόλμης ἀλλοτερίας παρὰ τῶν ἔδδεν ἐν αἰτία γενομένων ἀπολαμβάνειν τιμωρίαν, παρέντας ἐν ἐρεύνῃ τῶν πεπραχότων, ὃ, τι καὶ πεπραγμένοι εἴη, κατασῆναι. καὶ οἱ μὲν ταῦτά τε καὶ περαιτέρω μετὰ δακρύων καὶ τύψεως προσώπων ἐπιθρειαζόντες καὶ ποτιώμενοι, ὅποσα ἀνεδίδασκεν αὐτῆς ὁ κίνδυνος ἐςὼς πλησίον, καὶ ὥς ἂν τις ἀγωνιζόμενος περὶ τῆς ψυχῆς εἴποι τί, ἔλεγον. Θραύεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν στρατιωτῶν ἡ ὀργή, καὶ μετεμέλησεν αὐτοῖς τῇ ἐπὶ τοῖς θεωροῖς βεβλήματος· αἰμὼν τε γὰρ ἦν τῷτο καὶ ἐκείνοις καὶ περ ἐξηγερῶκόσιν ἐδόκει, τὰς κεφαλὰς τῶν περὶ τὸν Ἀσπερῆναν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀπερειασμένοις. πρὸς ἃς μειζρόνως ἔπαθον οἱ θεωροὶ, λογισμῷ τε ἀξιώσεως τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐλέω τῇ πάθας· ὥς παρ' ὀλίγον καὶ αὐτοῖς ἡδὲν ἐλλειπεσέθως τὰ τῶν κινδύνων ὁμιλήσαντα ἐπανασσεῖσθαι, ὧν ἄδηλον εἶναι τὴν συμφορὰν, εἴπερ εἰς τέλος φευχθῆναι δύναιτ' ἂν. ὥς, καὶ εἴ τινες τῶν προθύμως μι-

lum despicientem et de vulneribus curandis parum sollicitum, in forum, vt se habebat sanguine cruentatum, euasisse, atque ibi concionari apud populum. Et haec quidem temere efficta erant ab iis, quibus propositum erat tumultus excitare, et in vtramque partem pro affectu audientium trahebantur: haud tamen sedes suas relinquebant, metu criminis primo foras exeuntibus impingendi. non enim ex animo quo exierint factum iri de illis iudicium, sed ex eo, quem illis affingere vellent delatores et iudices.

17. Sed postquam turba Germanorum strictis gladiis circumdederat theatrum, Spectatores de vita quisque sua metuere coeperunt, et ad cuiusvis ingressum expauescebant, quasi iamiam ferro concidendi essent: haerebantque inopes consilii, quod nec se in tuto esse crederent, si diutius in theatro morarentur. Atque adeo, cum irrumperent, clamor toto theatro tollitur, supplicantium militibus seque exculantium, vt qui omnium ignari essent, tam eorum, quae de seditione mouenda, si qua mora fuerit, erant deliberata, quam eorum, quae patrata erant. illis itaque parcere deberent, nec poenas aliorum audaciae ab omni culpa vacuis reposcere, sinerentque in facinoris, quodcumque commissum esset, auctores inquirere. Et illi quidem ista, multoque plura cum ploratu et planctu Deum obtestantes et implorantes dicebant, quae praesentius periculum exprimeret, eoque modo ac quis in extremo-vitae discrimine aliquid proferret. Ad haec frangitur militum ira; ipsosque subpoenituit eorum, quae contra spectatores animo agitaerant: nam et reuera crudele erat illud, ipsosque licet irritatis ita videbatur, cum capita eorum, qui cum Asprenate caesi erant, arae defixissent. quibus conspectis, maiorem in modum commoti erant spectatores, cum et virorum dignitatem secum reputarent, et eorum, quae passi sunt, miseratione tenerentur: adeo vt parum abesset, quo minus praesentium periculorum metus illis incuteretur, quibus in incerto erat, si quo tandem modo calamitatem euitare possent. Quo factum est, vt iis, qui Caium

σύντων καὶ μετὰ δίκης τὸν Γαίον, ἀφαιρεῖσθαι τῶν ἐκ' αὐτῶ
 εὐφροσυνῶν καὶ τῆς χαρᾶς, διὰ τὸ ἐν ῥοπῇ μὲν τῷ συναπο-
 λημένα γεγονέναι, τὸ δὲ πιστὸν τῷ περιεῖναι μηδέπω τότε
 ἐχέγγυον συνελθεῖν.

ἡ'. Ἦν δὲ Εὐάριτος Ἀρρᾶντιος τῶν κηρυσσόντων τὰ πω-
 λήμενα, καὶ δι' αὐτὸ Φωνῆς τε μεγάθυος χρωμένος, καὶ χρή-
 ματα περιβεβλημένος ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλυσσιωτάτοις,
 δύναμις τε αὐτῷ ἦν ἐφ' οἷς ἐθελήσειε πράσσειν κατὰ τὴν
 πόλιν, ἐν τε τῷ τότε καὶ τοῖς ὕστερον. ὅτος διαθείς αὐτὸν ὡς
 ἐνὴν πενθιμώτατον· καί τοι μίσει καὶ παρ' ὅτινα οὖν ἐχρήτο
 πρὸς Γαίον, ἀλλὰ μὴν κρείσσαν ἢ διδασκαλία τῷ Φίββ καὶ
 στρατηγία περὶ τῶν κερδησομένων τὴν σωτηρίαν τῆς εἰς τὸ παρὸν
 ἡδονῆς· πάντα κόσμον ἐπιτηδεύσας, ὥς ἂν τις ἐπὶ τοῖς τι-
 μιωτάτοις παρὰ σκευάσαιτο ἀπολωλόσιν, ἀποσημαίνει τῷ
 Γαίῳ τὸν θάνατον ἐπὶ τὸ θέατρον παρελθὼν, καὶ ἐπαύσε τῶν
 ἀνθρώπων ἐπὶ πλέον ἀγνοία συμπεριφέρεισθαι τῷ γεγονότος.
 ἦδη δὲ καὶ σήλας Ἀρρᾶντιος περιῆν, ἀνακαλῶν τὰς Γερμανὰς,
 καὶ οἱ χιλίαρχοι σὺν αὐτῷ κελεύοντες κατατίθεσθαι τὸν σί-
 δηρον, καὶ διασαφῶντες Γαίῳ τὴν τελευτήν. τῷτο καὶ σαφέ-
 εῖατα ἔσωσε τὰς ἐν τῷ θεάτρῳ συνελεγμένους, καὶ πάντας,
 οἱ καὶ ὅπως οὖν τοῖς Γερμανοῖς περιτύχοιεν. ἐλπίδος γάρ
 αὐτοῖς παραγενομένης, ἔμπην κείσθαι τὸν Γαίον, ἢ ἔστιν ἡ-
 τινος κακῶν ἂν ἀπέχον. τοσάνδε ἐπερίσσευσεν αὐτοῖς εὐ-
 νοίας τῆς πρὸς αὐτὸν, ὡς καὶ μετὰ τῷ καθ' αὐτὰς ἀπολωμέ-
 νῃ τῆς ψυχῆς κτήσασθαι τὸ ἀνεπιβέλευτον αὐτῷ καὶ τοσαύ-
 τη δυσυχία μὴ συνεισόμενον. παύοντα δὲ τῷ ὠρηκόςτος εἰς
 τὴν τιμωρίαν, μαθήσεως σαφῆς παραγενομένης αὐτοῖς ἐπὶ
 τῇ τελευτῇ Γαίῳ, διὰ τε τὸ εἰς ἀχρεῖον ἐπιδείξασθαι τὸ πρό-
 θυμον τῆς εὐνοίας, ὃς ἀμείψαντο αὐτὰς ἀπολωλότες, καὶ
 δεῖ, μὴ περαιτέρω τῇ ὕβρει χρωμένων ἐπιστροφὴ γένοιτο ὑπὸ
 τῆς βελτῆς, εἴπερ εἰς ἐκείνην περιταίῃ τὸ κράτος τῶ ἐπικατα-
 σάντος ἀρχοντος. καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ εἰ καὶ μόλις, ἀλλ' οὖν
 ἐπαύσαντο λύσεως τῆς ἐπὶ Γαίῳ τῷ θανάτῳ καταλαμβανο-
 μένης αὐτῆς.

libenter meritoque oderint, auferrentur laetitia et gaudium, quibus alioqui ex eo mortuo afficerentur: quod in eo fere erant, ut vitam amitterent, nec ulla eius conseruandae spes fida et firma alicubi effulsit.

18. Erat autem quidam Euarissus Arruntius rerum venalium praeco, adeoque magna et canora voce, qui Romanorum ditissimos opibus aequabat, quique in quibuscunque voluerit plurimum in ciuitate pollebat, tam eo tempore, quam postea. Ille, cum sese ad luctum quam maxime composuisset, (quamuis enim Caius erat omnium insensissimus, praesenti tamen voluptati praeferebat ea, quae docuit timor, suggessitque astutia quaerenti sibi nec incolumitatem) lugubri sumto apparatu, uti mos est in carissimorum desiderio, in theatrum progreditur, mortemque Caii denunciat, non passus multitudinem diutius in ignoratione eorum versari, quae acciderant. Deinde columnas etiam circueibat Arruntius, et milites inclamabat, simulque cum eo tribuni, iubentes gladios recondere, et Caii interitum eis significantes. quae res manifesto salutem illis attulit, qui in theatrum conuenerant, cunctisque, qui in Germanos quomodocunque inciderent: nam dum spes illis facta erat Caium adhuc vivere, a nullo abstinebant maleficio. Tantum superfuit illis erga ipsum beneuolentiae, ut contenti fuissent vel vitam suam amittere, si modo potuerint illum ab insidiis immunem praestitisse, et a graui adeo calamitate liberasse. Cum autem certiores facti essent de morte Caii, statim deferbuit impetus, quo in vindictam ferebantur, tam quod minime in rem suam cederet sui in illum animi promittunt ostendisse, mortuo eo, qui gratiam illis relaturus esset, quam quod timerent, ne in eos iniurias facere pergentes animaduertatur a Senatu, si ad ipsos summa rerum administratio perueniret. Atque adeo Germani quidem, licet aegre, a rabie cessarunt, quae in eos inuaserat ex morte Caii.

ιθ'. Χαρείας δὲ, σφόδρα γὰρ περὶ Μινυκιανῷ ἔδεισε, μὴ διαφθαρεῖη μανία τῶν Γερμανῶν περιπεσὼν, ἕκαστόν τε τῶν στρατιωτῶν μετῆι, προμηθεῖσθαι τῆς σωτηρίας αὐτῷ δούμενος, καὶ μὴ ἀπολώλοι πολλὴν ἐξέτασιν ποιῶμενος. καὶ Μινυκιανὸν μὲν καὶ Κλήμης, ἀνάγεται γὰρ ἐπὶ τῷτον, μεθίστησι, πολλῶν μετ' ἄλλων συγκλητικῶν δικαιοσύνην τῇ πράξει συμμαρτυρῶν, καὶ ἀρετὴν τοῖς ἐντεθυμημένοις καὶ πράσσειν μὴ ἀποδεδειλιακόσι. "τυραννίδα γὰρ εἰς ὀλίγον μὲν ἐλθεῖν ἡδονῇ τῷ ὑβρίζειν ἐπαρθεῖσαν, εὐτυχεῖς δὲ ἐκ ἄρα "ποιεῖσθαι τὰς ἀπαλλαγὰς τῷ βίῃ, μίσει τῆς ἀρετῆς πρὸς αὐτὴν χρωμένης, ἀλλὰ μετὰ τοιαύτης δυσυχίας, ὅποια δὴ "Γαίον συνελθεῖν, πρὸ τῶν ἐπαναστάντων καὶ συνταθέντων "τὴν ἐπίθεσιν αὐτὸν ἐπίβηλον αὐτῷ γενόμενον, καὶ διδάξαντα, οἷς ὑβρίζων ἀφόρητος ἢ ἀφανίζων τῷ νόμῳ τὴν "πρόνοιαν, πολέμῳ πρὸς αὐτὸν χρεῖσθαι τῆς Φιλτάτης, καὶ "νῦν λόγῳ μὲν εἶναι τῆτης, οἱ ἀνηρέκασι Γαίον, ἔργῳ δὲ αὐτὸν ὅφ' ἑαυτῷ κείσθαι διολωλότα.

κ'. Ἡδὴ δὲ καὶ τὸ θεατρὸν ἐξανίστατο τῶν θάκων, καὶ ταραχαὶ πάνυ πικραὶ ἐγένοντο τῶν εἰσῶ. αἰτία δ' ἦν τῷ προθύμῳ διαφουζομένῳ τῶν θεωρῶν Ἀλκυῶν ὁ ἰατρὸς συναρπαθεὶς ὡς ἐπὶ θεραπείᾳ τινῶν τραυματιῶν, ἐκπέμψας δὲ τὰς συνόντας, λόγῳ μὲν ὡς καὶ μετελευσομένης ὅπου σα εἰς τὴν ἴασιν τοῖς τραυμασίαις πρόσφορα, τὸ δὲ αἰληθές, ὡς ἀπέσοιτο κινδύνῳ τῷ κατεληφέντος. ἐν τῷτῳ δὲ βελῆς τε γίνεται σύνοδος, καὶ ὁ δῆμος, ἥκερ καὶ εἰώθασιν ἐκκλησιαζέειν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς κατασὰς, ἐν ζητήσῃ τῶν σφαγέων τῶν Γαίῳ ἦσαν. ὁ μὲν δῆμος, καὶ πάνυ ἐνθύμῳ, δοκεῖν δὲ καὶ ἡ βελή. καὶ ἦν γὰρ Ἀσιατικὸς Οὐαλέριος ὑπατικὸς ἀνὴρ, ἄτος ἐπὶ τῶν δῆμων κατασὰς θορυβάντων, καὶ ἐν δεινῷ τιθεμένων τὸ ἐτι λανθάνον τῶν τὸν αὐτοκράτορα ἀπειτακότων, ἐπεὶ προθύμῳ πάντες αὐτὸν ἤροντα, τίς ὁ πράξας τυγχάνει, εἶθ' ἐγὼ γε, Φησί. καὶ πρῆθισαν δὲ καὶ οἱ ὑπατοὶ διάγραμμα, Γαίῳ μὲν κατηγορίας ποιῶμενοι, καλεῖοντες δὲ τῷ τότε δῆμῳ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τὰ αὐτῶν

19. Caeterum Chaerea, de Minuciano valde sollicitus, ne periret in Germanos furens incidens, et singulos militum adiens orabat eos atque obsecrabat, ut illius salutis rationem haberent, et ipse diligenter inquirebat, ne forte interiisset. Et Clemens quidem Minucianum, ad ipsum adductum, dimittit, cum multis aliis Senatoribus facti iustitiae honestatique testimonium perhibens, virtutisque illorum, qui illud in animum induxerant, idemque exsequi minime dubitarunt: "nam ita fere esse tyrannos dicebat, ut se efferant voluptati habendo iniuriarum licentiam, haud vero inde felicem sortiri vitae exitum, ut qui bonis omnibus inuisi in eiusmodi incidant calamitatem, qualis Caio contigit, qui ante seditionem ortam conflatamque conspersionem ipse sibi met factus est iniuriator, atque non ferendis iniuriis legumque contemptu in causa erat aliis, quod ex amicissimis hostes euaserint, et nunc quidem eos haberi Cui interfectores, re autem vera ipsum a semet peremtum iacere.

20. Tum vero etiam e sedibus in theatro surrectum est, quique intus erant in acerbos inciderunt tumultus: utpote quod sese foras proripere certatum festinarent. In causa autem erat Alcyon medicus, correptus a nonnullis, quasi ut quosdam vulneratos curaret, dimittensque, qui cum eo erant, specie quidem, ut ea peterent afferrentque, quibus opus esset ad medicinam sauciis adhibendam, re autem vera, ut ab imminente periculo longius abessent. At interea Senatus in curiam conuenit, populusque in foro, ubi comitia haberi solebant, congregatur, et interfectores Caesaris perquirere coeperunt; populus quidem acriter, Senatus vero tantum in speciem. Aderat autem et Valerius Asiaticus, vir consularis. is progressus in medium tumultuantium, et indignantium, quod laterent, qui imperatorem interfecerant, eum multi eum cupide interrogarent, quinam esset, qui facinus patrauerat, utinam ego, exclamat. Quin et consules edictum proposuerunt, Caium grauitur accusantes, populumque, qui aderat, militesque domum se recipere iubentes; dum populo

ἀπιέναι· τῷ μὲν δήμῳ, πολλὴν ἀνέσεως ἐπαγγελλόμενοι ἐλπίδα, τῷ στρατιωτικῷ δὲ τιμῶν, εἰ ἐν κόσμῳ μένειαν τῷ εἰωθότι, μηδὲν ὑβρίζειν ἐξαγόμενοι. δέος γὰρ ἦν, μὴ ἐξαγριωσάντων ἀπολαύσεις τῆ κακῆς ἢ πόλεως, καθ' ἀρπαγὰς αὐτῶν καὶ συλήταις τῶν ἱερῶν τρεπομένων. ἐφθάκει δὲ ἤδη τῶν βασιλευτῶν τὸ πᾶν πλῆθος συνειλεγμένον, καὶ μάλιστα οἱ τῇ Γαίᾳ συνθέντες τὸν Φόνον, θράσσει τε ἤδη χρώμενοι καὶ ἐν φρονήματι μεγάλῳ ὄντες ὥς εἰς αὐτὰς ἀνακειμένον ἤδη τῶν πραγμάτων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς οἱ βασιυταὶ δημοκρατεῖσθαι ἔκρινον, οἱ δὲ στρατιῶται μοναρχεῖσθαι. περὶ σφαγῆς Γαίης γυναικὸς καὶ θυγατέρος· οἷός τε ἦν Γαίος τὰ ἤθη.

ΕΝ τῷ δὲ ὄντων τῶν πραγμάτων, αἰφνίδιον ἀρπάζεται Κλαύδιος ἐκ τῆς οἰκίας. οἱ γὰρ στρατιῶται, συνόδῳ γενόμενης αὐτῶν ἀλλήλοις, καὶ αὐτοῖς λόγον δόντες περὶ τοῖς ποιητέοις, ἑώρων δημοκρατίαν ἀδύνατον τε ὃν ἐγκρατῇ τοσῶνδε ἂν ποτε γενέσθαι πραγμάτων, ἐξικομένην τε ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτῶν γενήσεσθαι τὴν ἀρχήν, εἴτε τις τῶν ἐν ἀρχῇ καταχῆσσι τὴν ἡγεμονίαν, εἰς πάντα λυπηρὸν αὐταῖς εἶναι μὴ ἔσυνεργοῖς τῆς ἀρχῆς κατασᾶσι. καλῶς οὖν ἔχειν, ἀκρίτων ἐτι ὄντων τῶν πραγμάτων, ἡγεμόνα αἰετέσθαι Κλαύδιον, πάτρῳά τε ὄντα τῇ τεθνεῶτος, καὶ τῶν εἰς τὴν βίαν συλλεγομένων ἑδνὸς ἕτινος ἐκ ἀξιολογώτερον, προγόνων τε ἀρετῇ, καὶ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν μεμελετηκότα, καὶ σφέντα αὐτοκράτορα τιμήσειν τε τὰ εἰκότα, καὶ ἀμείψεσθαι δωρεαῖς. ταῦτα διανοῶνταί τε, καὶ ἔπραξαν ἐκ τῆ παραχρῆμα. ἤρπασε μὲν δὴ Κλαύδιος ὑπὸ τῇ στρατιωτικῇ. Ἰναῖος δὲ Σέντιος Σατρνῖνος, καὶ τοι πεπυσμένος τὴν Κλαυδίᾳ ἀρπαγὴν, καὶ ὥς ἐπιδικάζοιτο τῆς ἀρχῆς ἄκων μὲν δοκεῖν, τὸ δὲ ἀληθὲς καὶ βελήσει τῇ αὐτῇ, κατασᾶς ἐπὶ τῆς συγκλήτης, καὶ μηδὲν καταπλαγείς, ἐλευθέρους τε καὶ

quidem spem magnam remissionis onerum facerent, militibus vero praemiorum, si consuetum seruarent ordinem, ab omni maleficio abstinentes. nam metus erat, ne, illis exasperatis, clade aliqua vrbs multaretur, si ad rapinas faciendas et templa spolianda se verterent. Iam enim conuenerat omnis Senatorum multitudo, maximeque ii, qui caedis erant conscii, magna cum audacia animique elatione, quasi iam penes ipsos esset rerum summa.

CAP. II.

Quomodo Senatores pro populari republica contendebant, milites vero pro regio imperio. De caede uxoris filiaeque Caii, et de Caii ingenio et moribus.

DVM ita se res haberent, repente Claudius e domo extrahitur. Milites enim eodem congressi, cum vltro citroque de rebus gerendis sermonem habuissent, fieri non posse comperiebant, vt populus sufficeret tot tantisque negotiis sustinendis, nec e re sua fore, vt penes ipsum esset imperium: et si quis eorum, ad quos redierat rerum summa, factus esset imperator, sibi id magnum in malum cedere, vt qui nihil opis et auxilii eo contulerant. optimum itaque esse, cum nondum de rebus aliquid decerneretur, principem eligere Claudium, et defuncti patrum, et nemini eorum, qui in Senatum conuenerant, dignitate non praefendum, siue natalium claritatis, siue institutionis suae ratio haberetur, quique factus imperator eos pro meritis honore afficeret et muneribus prosequeretur. Statim ac ista in animum induxerant, ea perfecerunt. quippe Claudius quidem a militibus paulo post fuerat abreptus. At Cn. Sentiarius Saturninus, quamuis istud de Claudio fama acceperat, quodque imperium quasi inuitus quidem sibi vindicavit, re autem vera sponte et voluntate sua, in Senatorum tamen consensu surrexit, nihilque attonitus horta-

γενναίοις ἀνδράσι πρεπόντως ποιῶνται παραήσιν, ταῦτα λέγων.

β. «Εἰ καὶ ἄπιστον, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, διὰ τὸ χρέον πολλῶ ἦκεν ἀνέλπιστον ἔσαν ἡμῖν, ἀλλ' οὖν ἔχομεν ἃς ἐλευθέρῃ τὴν ἀξίωσιν, ἄδηλον μὲν ἔφ' ὅπόσον παρατείνανσαν, καὶ γνώμη θεῶν. οἱ ἐχαρίσαντο αὐτὴν, κειμένην, ἐφ' ὧραίνεον δὲ ἀρεῖαν, καὶ, εἶπερ ἀφαιρεθείημεν αὐτῆς, εὐδαιμονία συνάγασαν. ἰκανὴ γὰρ καὶ μία ὥρα τοῖς ἀρετῆς αἰδοταμένοις, καὶ μετ' αὐτοτελεῖς τῆς διατοίας ἐν ἀποδοῦναι τῇ πατρίδι, καὶ μετὰ νόμων, οἷς ποτε ἦνθησε, διασωμένη, βιωθεῖσθαι. ἐμοὶ δὲ τῆς μὲν πρότερον κέλαι θερίας ἀνιημοῦν ἐστὶ, διὰ τὸ κατόπιν αὐτῆς γεγενῆσθαι τῆς δὲ νῦν ἀπλήτως πικρὴν μακαριεῖς τε ἡγεῖσθαι τῆς ἐγγεννηθέντας καὶ ἐντραφέντας αὐτῇ, καὶ τῶν θεῶν ἔδεν μείονος ἀξίως τιμῆς τῆςδε τῆς ἀνδρας, οἱ οὐδὲ γοῦν καὶ τῷ τῆς ἡλικίας ἡμᾶς ἔγευσαν αὐτῆς· καὶ εἴη μὲν εἰς πᾶν τὸ αἰῶνος τὸ ἐπὶον παραμῆναι τὴν αἰδίαν αὐτῆς. ἀρεῖα δ' ἂν γένοιτο καὶ ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς τε νεωτέροις ἡμῶν, καὶ ὅσοι γενησάμενοι. αἰὼν ὑπέληπται τοῖς πρεσβυτέροις, ἐὰν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς ἐν ὁμιλίᾳ γεγονότες μεταστῶν· τοῖς δὲ νεωτέροις παίδεσθαι ἀρετῆς κατακτησάσης ἀγαθὸν ἀνδράσι τοῖςδε ἀφ' ὧν γεγόνάμεν. νῦν δὲ δὴ καὶ ἡμῖν, διὰ τὴν ἄρτι ὥραν, ἔδεν πρὸς ἐργασίαν εἶναι τῇ ζῇ μετὰ ἀρετῆς, ἢ μόνη ἐκφροντίζει τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐλευθερον. ἐγὼ γὰρ τὰ παλαιὰ οἶδα ἀκρῆ παραλαβὼν, οἷς δὲ οὐδεὶς ὁμιλίας ἔδωκεν, οἷον κακῶν τὰς πολιτείας ἀνατίμπλασιν αἱ τυραννίδες, κωλύσαι μὲν πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τῇ μεγαλόφρονος ἀφαιρέσθαι τὸ ἐλευθερον, κολακείας δὲ καὶ φόβου διδάσκαλοι καθιστάμεναι, διὰ τὸ μὴ ἐπὶ σοφίᾳ τῶν νόμων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὁρμῇ τῶν ἐφ' ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν πρᾶγμα. ἀφ' ἧς γὰρ Ἰβλῖος Καῖσαρ φρονήσας ἐπὶ καταλύσει τῆς δημοκρατίας, καὶ διαβιασάμενος τὸν κόσμον τῶν νόμων τὴν πολιτείαν διετάραξε, κρείττων μὲν τῇ δικαίᾳ γενόμενος, ἥσων δὲ τῇ

tionem, viris ingenuis et fortibus accommodatam, adhibet huiusmodi verbis.

2. "Etsi pro incredibili habeatur, Quirites, utpote quod praeter omnium spem nobis offertur post tam longum temporis spatium, tenemus tamen libertatem, incertam quidem, quamdiu duratura sit, et in deorum, quorum munus est, potestate sitam; sed quae satis in se habet ad nos exhilarandum, et, si de ea decidemus, nonnihil tamen ad felicitatem conferet. nam et una hora viris bonis et honestis sufficit, si cum mente integra acta sit in patria libera, et legibus, quibus olim floruit, administrata. De priore libertate, utpote ante me natum amissa, nihil memorabo: praesentis autem insatiabili cupiditate flagrans, illos beatissimos existimabo, quibus contigit in ista gigni et institui, proximumque post Deos immortales honorem illis habendum, qui fecerunt, ut, sero licet et hac demum aetate, illam gustaremus: atque utinam in perpetuum salua maneant et incolumis. Nobis autem, iuvenibus aequae ac senibus, vel haec dies sufficiat. senioribus aeuum habebitur, si bonorum libertatis participes facti decesserint: iunioribus vero documento erit virtutis, quae viris istis in emolumentum cessit, a quibus prognati sumus. Nunc itaque et nobis in praesens nihil prius esse debet et antiquius, quam cum virtute vivere, quae sola hominibus libertatem parit conservatque. Ex iis enim, quae olim facta erant, auditione accepi, quibusque ipse interfui, satis intellexi, quantum malorum in civitates inuehant tyrannides, omni virtuti obstando, et magnanimis libertatem auferendo, hominesque ad adulationem et metum instituendo, dum res non ex sapienti legum cautione, sed suo ex arbitrio administrant. Ex quo enim Iulius Caesar in animum induxit populi potestatem tollere, legumque ratione insuper habita et violata, rempublicam perturbavit, iure superior factus, suisque cupiditatibus serviens, nihil quicquam malorum est, quo non

"κατιδίαν ἡδονὴν αὐτῷ κομιζόντος, ἢ ἔστιν ὃ, τι τῶν κακῶν ἢ
 "διέτριψε τὴν πόλιν, φιλοτιμηθέντων πρὸς ἀλλήλους ἀπάν-
 "των, οἱ ἐκείνῃ διάδοχοι τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἐπ' ἀφαν-
 "σμῷ τοῦ πατρὸς, καὶ ὡς ἂν μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐξημίαν
 "τοῦ γενναίου καταλείποιεν, διὰ τὸ οἶδμά πρὸς ἀσφαλείας
 "εἶναι τῆς αὐτῶν τὸ κιβδήλοις ἀνδράσιν ὁμιλεῖν, καὶ τῶν
 "ἀρετῇ προὔχον πεπιστευμένων ἢ μόνον ὑφαίρειν τι τῇ αὐ-
 "χρήματος, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶν ἐπιψηφίζουσιν αὐτῶν τοῖς ἐλ-
 "θούσι, ὧν ἀπάντων, ἀριθμῷ τε πολλῶν ὄντων καὶ βαρὺ-
 "τητα ἀνύποιον ἐπίδειξαμένων καθ' ἃ ἕκαστος ἤρξεν, εἰς
 "ὧν ὁ Γάιος ὁ σήμερον τεθνεὺς, πλέω τε πάντων δεινὰ ἀπέ-
 "δειξεν, ἢ μόνον εἰς τὰς συμπολίτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συγ-
 "γενεῖς καὶ φίλους ἀπαίδευτον τὴν ὀργὴν ἐπαφίεις, ὁμοίως
 "τοῖς ἅπασιν καὶ μείζω κακὰ ἐντρίβομενος ἀδίκως τὴν τιμω-
 "ρίαν εἰσπράσσεσθαι, ὀργὴν ὁμοίως εἰς τε ἀνθρώπους ἐξα-
 "γριώσας καὶ θεούς. τυραννίδι γὰρ οὐ κερδαίνεσθαι τὸ ἡδὺ
 "οὐδὲ μεθ' ὕβρεως ἀποχεῖται, ἢ εἰς τὰ χρήματα λελυ-
 "πῆσθαι καὶ γαμεταῖς, ἀλλὰ τὸ πᾶν κέρδος ἐκ τῆς πανοικι-
 "σῆς διοχλασμένων τῶν ἐχθρῶν. ἐχθρὸν δὲ τυραννίδι πᾶν τὸ
 "ἐλεύθερον· εἰς εὐνοίαν τε ἐκκαλεῖσθαι αὐτήν, καὶ τοῖς ἐν
 "ὀλίγῳ τιθεμένοις ὅπρ' αὖτε πόνθοισιν, ἢ ἔστιν. ἐξεπιστάμι-
 "νοι γὰρ ὧν ἀναπλήσειαν κακῶν ἔστιν οὗς, κακῆναι μεγαλο-
 "φρόνως καταφρονήματι χρωῖνται πρὸς τὴν τύχην, αὐτοὶ
 "λανθάνειν αὐτοὺς ὧν πράξειαν μὴ δυνάμενοι, μόνως πρὸς
 "τεύχεσι κτήσασθαι τοῦ ὑπόπτου τὸ ἀδές, εἰ παντελῶς αἰρεῖ-
 "σθαι δυνήθῃεν αὐτούς. τοιούτων δὲ κακῶν ἀπογεγονότες,
 "καὶ ὑποτελεῖς ἀλλήλοις κατασάντες, αἵπερ πολιτειῶν ἐχθρο-
 "γυώταται πρὸς τε τὸ παρὸν εὖνουν, καὶ τὸ αὐτίς ἀνεπιβου-
 "λευτον, καὶ πρὸς δόξαν οἰκίαν τῷ ὀρθομένῳ τῆς πόλεως,
 "δίκαιοι τε ἐς τε προνοήσας ἰδίᾳ τὸ εἰς κοινὸν αὐτῇ τὴν ἀφί-
 "λειαν ἀπαντῶν, ἢ καὶ ἀνταποφύνασθαι γνώμην, οἷς μὴ
 "ἀρέσκειτο τὰ προεισηγμένα, οὐδαμῶς εἰς κίνδυνον φέρε-
 "σαν, διὰ τὸ μὴ δεσπότην εἶναι τὸν ἐφεστηκότα, ὃ ἀνέυθυ-
 "γόν τι βλάπτουσι τὴν πόλιν, καὶ αὐτοκράτορι μεταστήσα-

"attrita fuerit ciuitas, omnibus certatim id agentibus, qui
 "ei in imperium successerunt, ut patriam consuetudinem
 "abolerent, et urbem, quoad eius fieri potuit, fortibus
 "et generosis ciuibus exhaurirent; quod existimarent hoc
 "ad suam facere securitatem, si cum hominibus versaren-
 "tur vitiosis et flagitiosis, et eorum, qui virtute praestan-
 "tissimi haberentur, non solum spiritus deprimerent, sed
 "et in vniuersum eos exitio addicerent. Quorum
 "omnium, etsi multi fuerint numero et intolerandam
 "ostenderint morositatem in imperio exercendo; vnus
 "Caius, hodie vita defunctus, plura, quam caeteri omnes,
 "atrocia facinora edidit, non in ciues solum suos, sed
 "etiam in cognatos pariter et amicos indomitam laxando
 "iracundiam, omnibus sine discrimine grauiora etiam
 "mala inferens, ut iniustas poenas exigeret, irae immensi-
 "tate efferatus in deos similiter ac homines. Tyrannis
 "enim non satis est voluptatem sibi acquirere, etiam cum
 "iniuriis coniunctam, neque fortunas aliorum vexare et
 "vxores; sed id praecipue in lucris ponunt, inimicorum
 "totas e viuorum numero exturbare familias. Omnes
 "enim liberi pro inimicis habentur a tyrannis: quorum
 "beneuolentiam ne ii quidem sibi conciliare possunt, qui
 "patienter accipiunt quicquid perpessi sunt. Etenim con-
 "scii sibi, quam multis malis nonnullos oppleuerint, utque
 "illi magni animi despicientia et contemtionem fortunam
 "aduersam ferunt, ipsi, ut quos sua latere nequeant male-
 "ficia, ita demum securitatem suspitione vacuam sibi pol-
 "licentur, si illos possunt omnino tollere. Itaque eiusmodi
 "di malis leuati, nullique potestati, nisi quae vestra est, ob-
 "noxii, quod genus adiministrationis reip. quam maxime
 "valet et ad praesentem concordiam, et ad futuram inco-
 "lunitatem, et ad propriam ciuitati bene constitutae glo-
 "riam, debetis singuli prouidere, quod in commune conse-
 "rat, aut e contra etiam, si cui displiceant, quae ante con-
 "sulta erant et prouisa, sententiam proferre, idque sine
 "omni periculo; quod eiusmodi dominus vobis non prae-
 "sit, cui impune licebit ciuitatem laedere, eosque, qui li-
 "bere sententiam dixerint, arbitrato suo e medio tollere.

"Θαί τοὺς εἰρηκότας. καὶ τίτροφε τὴν τυραννίδα οὐδὲν νῦν
 "τερον, πλὴν ἢ τε ἀργία καὶ τὸ πρὸς οὐδὲν τῶν ἐκείνη θελο-
 "μένων ἀντιλογία χρώμενον. τῆς γὰρ εἰρήνης τῷ τερπνοῦ
 "ἡσώμενοι, καὶ μεμαθηκότες ἀνδραπέδων ἐν τρόπῳ ζῆν,
 "ὅποσοι τε τῶν πόρρωθεν ἐπαίονεν συμφορὰς ἀνηκέστες, κα-
 "κά τε τῶν πέλας ἐπείδομεν, φόβῳ τῷ μετὰ ἀρετῆς τελευ-
 "τῶν μετὰ αἰχρύνῃς τῆς ὑσάτης ὑπομένοντες τὰς τελευτάς.
 "πρῶτον δὲ τοῖς ἀραμένοις τὸν τύραννον τιμὰς, αἵτινες μέ-
 "γισται, ταύτας εἰσευεγκῶν, μάλιστα δὲ Χαιρέα τῷ Κασ-
 "σίῳ. σὺν γὰρ τοῖς θεοῖς εἰς ἀνὴρ ἕτος ποριστὴς ἡμῖν καὶ
 "γνώμη καὶ χερσὶ τῆς ἐλευθερίας πέφνηεν· ἔκ καλὸν μὴ
 "ἀμνημονεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τυραννίδος ὑπ' ἐλευθερίας τῆς
 "ἡμετέρας προβεβηλευκότος τε ἅμα καὶ προεκκινδυνευκό-
 "τος, ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας ψηφίσασθαι τὰς τε τιμὰς, πρῶ-
 "τόν τε ἀνεπιτάκτως τῷτο ἀναφῆνασθαι. ἔργον δὲ κάλλιστον
 "καὶ ἐλευθέρους ἀνδράσιν πρέπον ἀμείβεσθαι τὰς εὐεργέτας,
 "οἷος δὴ καὶ ἀνὴρ ἕτος περὶ ἡμᾶς πάντας γέγονεν, ὃδ' ἐν
 "παραπλησίῳ Κασσίῳ καὶ Βερίῳ τοῖς Γαίῳ Ἰάλιον ἀνὴρ.
 "κρίσιν· ἐπεὶ γε οἱ μὲν εἰσέως καὶ πολέμων ἐμφυλίων ἀρ-
 "χὰς ἐπαντρίψισαν τῇ πόλει, ἕτος δὲ μετὰ τῆς τυραννοκτο-
 "νίας καὶ τῶν ἐντεῦθεν δεινῶν ἀπῆλλαξε τὴν πόλιν.

γ'. Σέντιος μὲν τοιούτοις ἐχρῆτο τοῖς λόγοις, καὶ τῶν
 βουλευτῶν ἡδονῇ δεχομένων, καὶ ὅποσοι τῶν ἱππέων παρη-
 "σαν. ἀναπνῆσας δὲ τὸς Τρεβέλλιος Μάξιμος περιαιρεί-
 "ται τὸν δακτύλιον τῷ Σεντίῳ· λίθος δὲ εἰκόνα Γαίῳ ἐγγε-
 "γλυμμένος ἐδωσμένετο αὐτῷ· καὶ σπῆδ' ἢ τε λεγομένων καὶ
 "ῶν ἐπεισὶ πράξει, ἔπερ ὦτο, ἐν λήθῃ γεγονότος. καὶ ἡ
 "μὲν γλυφὴ καταρρήγνυται. προεληλυθὲι δὲ ἡ νύξ ἐπὶ μέ-
 "γα, καὶ Χαιρέας δὲ σημῶν αὐτῇ τὰς ὑπάτας· οἱ δὲ ἐλευ-
 "θερίαν ἔδωσαν. ἐν θαύματι δὲ ἦν αὐτοῖς, καὶ ὁμοία ἀπιστία
 "τὰ δρώμενα. ἔτι γὰρ ἑκατὸς, μετ' ὃ τὴν δημοκρασίαν
 "τὸ πρῶτον ἀφῆρέθησαν, ἐπέσειψεν ἐπὶ τοὺς ὑπάτας σημῶν
 "ἢ παραδόσεις· οὗτοι γὰρ, πρότερον ἢ τυραννηθῆναι τὴν πό-
 "λιν, κύριοι τῶν τραυιωτῶν ἦσαν. Χαιρέας δὲ, τὸ σημεῖον

'Atque nuper tyrannidi nihil maius dedit incrementum,
 "quam istorum segnicies, qui contra voluntatem imperan-
 "tium ne hiscere quidem ausi sunt. quietis enim dulcedine
 "deliniti, et mancipiorum more vivere assueti, quotquot e
 "nobis longius disiunctorum calamitates non ferendas au-
 "diuimus, propinquiorum mala vidimus, metu moriendi
 "cum virtute etiam morti summo cum dedecore coniu-
 "ctae occumbentes. Ante otania autem tyranni interfecto-
 "ribus honores quam amplissimos habere fas est, praefer-
 "tim vero Chaereae Cassio. Nam ille erat vnus secundum
 "deos, qui consilio manuque nobis libertatem peperit: cu-
 "ius haud decet vos obliuisci, sed et ei, vt qui sub tyran-
 "nide ante omnes pro libertate vestra consilium cepit, pri-
 "musque in discrimen semet coniecerit, recuperata liberta-
 "te honores decernere, idque primum vestro concessu ius-
 "suque factum ostendere. Opus enim pulcherrimum est,
 "et quod viros liberos inprimis decet; benefactoribus gra-
 "tiam reponere: qualis et ille erga nos vniuersos exstitit,
 "Cassio et Bruto, qui Caium Iulium peremerunt, plane dis-
 "similis; quoniam isti quidem semina discordiarum belli-
 "que civilis in vrbe seminauerunt; ille vero caeso tyranno
 "malis etiam omnibus inde ortis ciuitatem liberauit.

3. Sentius huiusmodi orationem habuit, eique magna
 cum voluptate ausculturunt et senatus et equitum quotquot
 aderant. Tum quidam Trebellius Maximus exsiliens an-
 nulum Sentio detrahit, in quo lapillus inclusus erat inscul-
 ptam habens Cuius imaginem, quem ille, prae studio dicen-
 di, vt credebatur, faciendique quae in animum induxerat,
 sibi auferre oblitus est. Et sculptura quidem e vestigio fra-
 cta est. Caeterum cum in multam noctem res productae
 essent, tum Chaerea etiam a consulibus signum petiit: at-
 que illi libertatem dederunt. Ista autem, postquam facta
 essent, et praesentibus admirationi erant, et vix fidem in-
 uenerunt. nam, anno post centesimo, quam illis primo abla-
 ta fuerit imperii potestas, ad consules rediit signum dare:
 quippe illi, priusquam regio dominatu teneretur ciuitas, in
 milites potestatem habebant. At Chaerea, vbi signum ac-

λαβὼν, παρεδίδω τῶν στρατιωτῶν τοῖς πρὸς τὴν σύγκλητον συνεσηκόνιν. ἦσαν δὲ εἰς σπείρας τέσσαρας, οἷς τὸ ἄβατίλευτον τιμιώτερον τῆς τυραννίδος προῦκετο. καὶ οἷδε μὲν ἀπῆσαν μετὰ τῶν χιλιαρχῶν, ἀνεχώρει δὲ ἤδη καὶ ὁ δῆμος, περιχαρὴς καὶ ἐλπίδος καὶ Φρονήματος, ἐπὶ τῷ κτησαμένῳ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς, ἐκτί ἐπὶ τῷ ἐφεσηκότι. καὶ τὰ πάντα ἦν ὁ Χαιρέας αὐτοῖς.

δ'. Χαιρέας δὲ, ἐν δεινῷ τιθέμενος περιῆναι τὴν τε θυγατέρα Γαῖαν καὶ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ μὴ πανοικὶ τὸν ὀλεθρον αὐτῷ συντυχεῖν, ἐπεὶ καὶ πᾶν ὃ, τι ὑπολείπεται αὐτῶν ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως λειφθήσεσθαι, καὶ τῶν νόμων, ἄλλως τι πρόθεσιν ἐσπυδακῶς τελειώσασθαι τὴν αὐτὴν, καὶ πᾶν εὐφραῖναι μῖσος τὸ πρὸς Γαῖον, Ἰκλίον ἐκπέμπει Λῆπον, ἐκ τῶν χιλιαρχῶν, κτενοῦντα τὴν γυναῖκα Γαῖαν καὶ τὴν θυγατέρα. Κλημεντος δὲ ὄντι συγγενεῖ τῷ Λῆπῳ τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε πράξεσιν λειτεργίαν, ὅπως μεταχὼν καὶ ἐπὶ τοιούτοις τῆς τυραννοκρατίας ἀγάλλοιτο ἀρετῇ πρὸς τῶν πολιτικῶν, ὡς καὶ τῷ παντός ἐπιβλαβέματος δόξεις κοινωνεῖν τῶν πρώτων συνθεμένων. ἐνίοις δὲ τῶν συνωμοτῶν καὶ ὤμων ἐδόκει τὸ ἐπὶ τῇ γυναικὶ θράσει χρησόμενον, διὰ τὸ Γαῖον φύσει τῇ αὐτῇ χρώμενον ἢ συμβαλῇ τῇ ἐκείνης τὰ πάντα πράξαι, ἐξ ὧν τε πόλις ἀπηγορεύει τοῖς κατελεφεύοσι κακοῖς, καὶ τῶν πολιτῶν ὃ, τι καὶ ἄνθος ἦν ἀπώλετο. οἱ δὲ καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τοιούτοις ἐνεκάλουν αὐτῇ γνώμην, τὸ δὲ πᾶν καὶ τῶν ὑπὸ Γαῖαν πεπραγμένων κακῶν ἐκείνη τὴν αἰτίαν ἐπέφερον, Φάρμακον τῷ Γαίῳ δῶσαν ἐννοιῶν δάλωσιν καὶ ἐρώτων ἐπαγωγὰς αὐτῇ ψυφίσμενον, ὡς εἰς μανίαν μεταστάντος, τὰ πάντα αὐτὴν εἶναι τὴν νευαυπηγημένην ἐπὶ ταῖς Ρωμαίων τύχαις καὶ τῆς ὑποτελέσεως αὐτοῖς οἰκνήμενης. καὶ πέρας κυρωθὲν, ὥς αὐτὴν τελευτᾶν, ἔδει γὰρ οἱ ἀποσπεύδοντες οἰοῖναι ὠφελῶν ἦσαν, ἐσελθετο ὁ Λῆπος· ἐβραδύνετο δὲ ἔδει μελλήσει τῇ κατ' αὐτόν, ὥς μὴ ἐκ εἰς καμρόν δεδρακονῆσθαι τοῖς ἀπεσταλκίσι, θέλων ἐπ' ὁδομοῖς μεμπτὰς εἶναι τῶν ἐπ'

ceperat, militibus tradidit, qui a Senatu stabant. erant autem numero ad quatuor cohortes, qui maluerunt esse sine imperatore, quam sub tyrannide. Atque illi quidem cum suis tribunis abierunt: pauloque post etiam populus laetus admodum discedebat, cum spei plenus, tum multum elatus, quod summam potestatem sibi met acquisiuisset, nec amplius imperatori subesset. atque Chaerea cum illis magna erat in gratia.

4. Chaerea autem indigne ferens Caii uxorem superare et filiam, totamque eius familiam non ad internecionem deletam esse, (vtpote quod foret, vt quisquis ex illo reliquus esset, is in perniciem ciuitatis legumque superesset) ac praeterea perficere festinans quod in animo agitaue-
rat, suumque in Caium odium laetitia complere, mittit Iulium Lupum, vnum e tribunis, qui Caii uxorem filiamque perimeret. Lupo autem, Clementis quippe cognato, id genus officium demandarunt, vt tyranni caedis, licet in re huiusmodi, particeps factus virtutis laude decoraretur a ciuibus, haud secus ac si consiliis eorum omnibus interfuis-
set, qui facinus excogitauerant. Quibusdam autem e con-
iuratis immanitatis esse videbatur in mulierem saeuitiam exercere, quando Caius magis ex ingenio suo, quam il-
lius impulsu, omnia commiserit, quae in causa fuerant, vt et ciuitas malis ipsam vexantibus succumberet, et ciuium quosque fortissimos et nobilissimos amitteret: alii contra eiusmodi quaecunque decreta erant ipsi vitio vertebant, et omnino etiam omnium, quae a Caio patrata erant, malo-
rum ipsam insimulabant, vt quae philtum ei dederit, vt animum eius sibi obnoxium redderet, et ad amandum eum induceret sibi que deuinciret: adeo vt, illo ad insaniam ad-
acto, ipsam omnia machinatum esse in fortunas Romano-
rum, orbisque totius in illorum ditionem redacti. Cumque in eam sententiam itum esset, vt morte plecteretur, (nihil enim ipsi profuerunt, qui hoc ipsum dissuadebant) mitteba-
tur Lupus: nec vlla erat mora tarditate sua, quo minus im-
perata faciendi tempus quam primum arriperet, ne sua cul-
pa fieret, vt quidquam omitteretur, quod salutis communis

ὠφελεία τῇ δῆμῳ ποιημένων. παρελθὼν δὲ ἐπὶ τῷ βασιλεῖ, καταλαμβάνει τὴν Καισωνίαν, γυνὴ δὲ ἦν τῷ Γαίῳ, παρακατακειμένην τῷ σώματι τῷ ἀνδρὸς χαμαίπετῃ, καὶ πάντων ἐν ἀτυχίᾳ, ὧν χαρίζοιτο ἂν ὁ νόμος τοῖς μεταστᾶσιν, αἵματί τε ἀναπεφυρμένην ἐκ τῶν τραυμάτων, καὶ πολλὴν τὴν τάλαιπωρίαν συμφερομένην, τῆς θυγατρὸς παρέρριμμένης· ἠκρότερό τε ἐν τοῖς τοιοῖσδε ἔδεν ἕτερον, ἢ κατὰ μισμῖς τῷ Γαίῳ, ὡς πιθανὴν ἔχοντος πολλάκις προηγορευκυῖαν αὐτήν. ἐπ' ἀμφοτέρω αὐτὸς ὁ λόγος καὶ τότε εἰκάζεται, καὶ νῦν ἐφ' ὁμοίοις πρόκειται τῇ διανοίᾳ τῶν ἀκροατῶν, πρὸς ὃ, τι θελήσειαν ῥοπὰς τὰς αὐτῷ προσιδεμένων. οἱ μὲν γὰρ ἀποσημαίνειν ἔφασαν τὸν λόγον, ὡς συμβαλενομένης, ἀποστάντα μανιῶν καὶ τοῦ εἰς τοὺς πολίτας ὤμου, μετρίως καὶ μετὰ ἀρετῆς ἐξηγεῖσθαι τῶν πραγμάτων, μὴ παρ' αὐτῶν ἀπολέσθαι τρόπῳ τῷ αὐτῷ χρώμενον· οἱ δὲ, ὡς, λόγῳ τῷ περὶ τῶν συνωμοτῶν ἐπιφοιτήσαντος, Γαίῳ κελεύσειε μὴδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ἐκ τῷ ὀξέως πάντας μεταχειρισάμενον αὐτὰς, καὶ εἰ μὴδὲν ἀδικοῖεν, ἐν ἀδελφῇ κινδύνων καταστῆναι. καὶ τῷτο εἶναι τὸ ἐπονειδίζόμενον, ὡς προηγορευκυῖας διαπράττειν μαλακῶς γεγονότι. καὶ τὰ μὲν λεχθέντα ὑπὸ τῆς Καισωνίας, καὶ ὅποια οἱ ἄνθρωποι περὶ αὐτῆς ἐφρόνουν, ταῦτα ἦν. ἡ δὲ, ἐπεὶ θεᾶται τὴν πρόσοδον τοῦ Λάπυ, τό, τε σῶμα τοῦ Γαίῳ πρὸδείκνυσεν, καὶ ἄσσαν ἵεναι παρακάλει μετ' ὀλοφυρμῶ καὶ δακρύων. ἐπεὶ τε τῇ διανοίᾳ μὴ συνεσηκῶτα εἶρα τὸν Λάπυν, καὶ προσίοντα ὡς ἐπὶ πρᾶξιν ἐκ αὐτῶν κεχαρισμένην, γνωρίσασα ἐφ' ὃ ἐχώρει, τὴν τε σφαγὴν ἐγύμνη καὶ πάνυ πρεθύμως, ποτνωμένη ὅποια εἰκὸς τῆς ἔτιω σαφῶς ἐν ἀπογνώσει τοῦ ζῆν γεγονότας, καὶ κελεύσασα μὴ μέλλειν ἐπὶ τελειώσει τοῦ δράματος, ἔπ' αὐτῆς συνέθεσαν. καὶ ἥδε μὲν εὐφύχως ταύτῃ τελευτᾷ ὑπὸ τοῦ Λάπυ, καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ θυγάτριον. καὶ Λάπυ ταῦτα προσαγγέλλων ἔσπευδε τοῖς περὶ τὸν Χαιρέαν.

ε'. Γάϊος μὲν δὴ, τέταρτον ἐνιαυτὸν ἡγεμονεύσας Ῥωμαίων λείποντα τεσσάρων μηνῶν, ἔτιω τελευτᾷ. ἀνὴρ, καὶ

intererat. Cumque ingrederetur in palatium, Caesoniam Caii coniugem offendit iuxta mariti cadauer humi prostratam, et destitutam rebus omnibus, quas moris est exhiberi mortuis, cruore vulnerum ipsamque foedatam, et miserandum in modum afflictam, filia propter ipsam procumbente: nec in eiusmodi luctu et moerore aliud quidpiam exaudiebatur, quam Caii accusatio, quod ipsi, quae toties eum praemonuerat, fidem non habuerit. Quae verba et eo tempore in vtramque partem accipiebantur, et nunc ambiguum etiam prae se ferunt sententiam ea audientibus, quippe qui faciant, ut vtriusque, prout volunt, propendunt. Nam alii quidem ista hoc sibi velle perhibuerunt, ac si consulisset ei, ut ad sanio rem mentem rediret, et in ciues suos saeuire desineret, ne male interiret ab illis suo more acceptus; aliis vero persuasum est, ipsam, cum rumor de coniuratoribus percrebresceret, Caium hortatam esse, ut omnibus, etiamsi nihil inique egissent, nulla mora interposita et e vestigio interfectis, sese extra periculi metum poneret. idque tum exprobratum illi, quasi ad agendum segniori, postquam ab ipsa praemonitus fuisset. Atque ista quidem sunt, quae a Caesonia dicta erant, quaeque de ea sentiebant homines. Illa vero, quamprimum Lupum aduenientem conspicit, ostendebat ei Caii cadauer, et cum lacrymis et lamentis orabat, ut propius accederet. Cumque eum vidisset mente attonitum, et quasi ad aliquid agendum, quod sibi displiceret, accedentem, facta ei cognitione, qua de causa veniebat, promte admodum iugulum nudabat, deum hominumque fidem implorans, quemadmodum ii consueuerunt, qui vitam in desperatis planeque perditis habent, iubensque, ut perficere non moraretur quod in ipsam constituerant. Atque illa quidem forti et magno animo moritur hoc modo a Lupo occisa, ac deinde filiola eius. moxque Lupus, ista ut nunciaret, ad Chaeream properauit.

5. Caius igitur, cum quatuor annos dentis quatuor mensibus Romanis imperasset, ita moritur. vir, etiam

πρότερον, ἢ τῇ ἀρχῇ συνῆλθε, σκαιός τε καὶ κακοπραγίας
 εἰς τὸ ἄκρον ἀφργμένος, ἡδονῇ τε ἡσώμενος καὶ Φίλος δια-
 βολῇ. καὶ τὰ μὲν φοβερά καταπεπληγμένος, καὶ διὰ τῆτο
 ἐφ' οἷς θαρσύνει φονικώτατος· τῆς δὲ ἐξουσίας ἐφ' ἐνὶ μόν-
 ω πιμπλάμενος τῷ ὑβρίζειν, εἰς ἧς ἤκιστα ἐχρῆν αἰλόγῳ με-
 γαλοψυχία χρώμενος, καὶ ποριστῆς ἐκ τῆ κτείνειν καὶ πα-
 ρανομεῖν. καὶ τῷ μὲν θείῳ καὶ νομίμῳ μείζων ἐσπυδακῶς εἶ-
 ναι τε καὶ δοκεῖν, ἡσώμενος δὲ ἐπαίνων τῆς πληθύος. καὶ
 πάντα ὅσα αἰχρὰ κρίνας ὁ νόμος ἐπιτιμᾷ τιμιώτερα ἐνόμι-
 σεν ἀρετῆς. καὶ Φιλίας ἀμνήμων ἦν, εἰ καὶ πλοῖση τε καὶ
 διὰ μεγίστων γένοιτο, οἷς ποτὲ ὀργισθεὶς ἐπιπλήξει κολά-
 σεως καὶ ἐπ' ἐλαχίστοις, πολέμιον δὲ ἡγούμενος πᾶν τὸ ἀρε-
 τῇ συνερχόμενον, ἀναντίλεκτον ἐπὶ πᾶσιν οἷς κελεύσεις τὴν
 ἐπιθυμίαν λαμβάνων· ὅθεν καὶ ἀδελφῇ γνησίᾳ συνῆν, ἐξ
 ἧ καὶ μάλιστα αὐτῷ φύσασθαι παρὰ τοῖς πολίταις ἤρξατο
 σφοδρότερον τὸ μῖσος, διὰ τὸ πολλῷ χρόνῳ μὴ ἰσορημένον,
 εἰς τε ἀπιστίαν καὶ ἐχθραν τὴν πρὸς τὸν πράξαντα παρα-
 καλεῖν. ἔργον δὲ μέγα ἢ βασιλείου ἔδεν αὐτῷ πεπραγμέ-
 νον εἶποι ἂν τις, ἢ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν συνόντων καὶ αὐτοῖς ἀν-
 θρώπων ἰσόμενον, πλὴν γε τοῦ περὶ Ρήγιον καὶ Σικελίας
 ἐπινοηθέντος ἐν ὑποδοχῇ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου σιτηγῶν πλοίων.
 τοῦτο δὲ ὁμολογουμένως μέγιστον τε καὶ ὠφελιμώτατον τοῖς
 τε πλέεσιν· ἢ μὴν καὶ ἐπὶ τέλος γε ἀφίκετο, ἀλλ' ἡμίε-
 ρον ὑπὸ τοῦ ἀμβλυτέρως αὐτῷ ἐπιπονεῖν κατελείφθη. αἴ-
 τιον δ' ἦν ἡ περὶ τὰ ἀχρεῖα σπουδή, καὶ τὸ δαπανῶντα εἰς
 ἡδονάς, αἱ κατὰ μόνας ἔμελλον ὠφελεῖν αὐτῷ, ὑφαίρειν
 τὴν ἐπὶ τοῖς κρείττοσιν ἀνωμολογημένοις φιλοτιμίαν. ἄλ-
 λως δὲ ῥήτωρ τε ἄριστος, καὶ γλώσση τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥω-
 μαίοις πατρίῳ σφόδρα ἡσκημένος· συνίει τε ἐκ τοῦ παρα-
 χρῆμα, καὶ τοῖς ὑφ' ἐτέρων συντεθεῖσιν τε καὶ ἐκ πλείονος
 προσυγκειμένοις ἀντιπῶν ἐκ ταῦ ὀξέως, φάνηται πιθανώ-
 τερος ἐν μεγίστῳ πράγματι παρ' ὄντινα οὖν γενόμενος, εὐ-
 κολία τε εἰς αὐτὸ τῆς φύσεως καὶ τοῦ εἰς ἰσχὺν αὐτῇ προσ-
 λαβεῖν μελέτη τοῦ ἐπιπονεῖν. ἀδελφῷ γὰρ πατρὸς υἱῷ γε

antequam imperium adeptus est, durus et vecors et summe maleficus; voluptatibus deditus, et fautor delatorum. iis quidem, quae terribilia erant, obstupescens, adeoque in eadem paratissimus; potestatem vero habens in hoc ipsum, ut stolide ferox et elatus eos, quos minime oportet, iniuriose tractarit, et occidendo et contra leges agendo sibi met quaerens diuitias. Et diis quidem et legibus superior esse et haberi voluit, populi tamen assentionibus obnoxius. Quibuscunque etiam lex, tanquam factu turpibus, notam inussit, ea omnia maioris aestimauit, quam virtutem. Et quidem amicorum immemor erat, summi licet fuerint et in maximis rebus spectati, quibus forte irasceretur; poenas vel ob leuissima infligens, atque vniuersos virtute praeditos pro inimicis habebat; ac ad omnia, quae sua iuberet voluntas, indomita et effrenata ferebatur cupiditate: quo factum, ut etiam cum sorore germana stupri consuetudinem haberet, unde et illi maxime apud ciues vehementius consulari coeptum est odium, quo simile quid, longo tempore non conspectum, et aegre fidem impetrarit, eosque ad inimicitias cum flagitii auctore suscipiendas excitarit. Opus autem vllum, vere magnum aut regium, ab eo factum nemo memorare potest, quodue praesentis saeculi et futuri hominibus in emolumentum cedat, praeter receptacula ab ipso cogitata circa Rhegium et Siciliam nauibus frumentariis ex Aegypto venientibus. quod in confesso est apud omnes maximum esse opus et nauigantibus utilissimum; haud tamen absolutum, sed imperfectum ab eo, dum segnius construitur, relictum. in causa autem erat rerum inutilium studium, et quod, dum pecuniam in voluptates sibi soli profuturas infumeret, in rebus ex confesso melioribus liberalis et munificus esse desierit. At vero et orator erat optimus, utraque lingua, tam Graeca, quam Latina; valde exercitatus, et quicquid diceretur celeriter arripiebat, compositis ab aliis et non mediocriter accuratis ex tempore respondens, ita factus, ut maiori, quam quisquam alius, persuadendi vi pollere videretur, tam ex ingenii felicitate, quam quod ad eam augendam multam exercitationem adhibuerit. nam necesse erat illi doctrinae plurimum atten-

γονότι Τιβερίῳ, ὃ καὶ διάδοχος γίνεται, μέγα αἰσχύνασμα παιδείας ἀντέχεσθαι, διὰ τὸ καὶ αὐτὸς εἰς τὰ πρῶτα ἐν αὐτῇ κατορθῶν διαπρέπειν, καὶ συνεφιλοκάλει Γαίῳ, συγγενῆς τε ἀνδρὸς καὶ ἡγεμόνος εἰκὼν ἐπιστολαῖς. ἐπερώτευσέ τε τῶν κατ' αὐτὸν πολιτῶν, ὃ μὴν ἀντιχεῖν διὰ τε ἐγένετο αὐτῷ τὰ ἐκ τῆς παιδείας συλλεγέντα ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐπελθόντα ὄλεθρον αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας. ὥτως ἄρα δυσπόριστον ἡ ἀρετὴ τοῦ σωφρονεῖν, οἷς ἀνυπεύθυνον τῷ πρᾶσσειν ῥαυῶν παρῆσι. Φίλοις μὲν κεχεῖσθαι καὶ τὰ πάντα ἀξιολόγοις ὑποσπνδαθεῖς τὸ κατ' ἀπαρχαῖς, ὑπὸ τε παιδείας καὶ δόξης ζήλου τῶν κραισσόνων, μέχρι δὴ τῷ περὶ τοῦ ὑβρίζειν ἀπαμφιαθείσης εὐνοίας, ἥ πρὸς αὐτὸν ἐχερήσαντο, καὶ μίσους ὑποφύεντος, ὑπ' αὐτῶν ἐπιβλευθεὶς τελευτᾷ.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Κλαύδιος ἀρπάζεται ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ ἄγεται· καὶ ὡς ἡ βαλὴ πρεσβεῖαν πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει.

Κλαύδιος δὲ, καθάπερ ἀνώτερον ἔφην, ἀπορρήξας αὐτῷ τῶν Γαίῳ ὁδῶν γενομένης, καὶ τῷ οὐκ ὁδοῦ βηθέντος πάθει τῆς Καίσαρος τελευτῆς, ἐν ἀμνηστῶν ὧν περὶ τῆς σωτηρίας, ἐν τινι σενωπῷ κατελημμένος ἐκρυπτεν αὐτὸν, ὃδεμίαν κινδύνων αἰτίαν πλὴν τῆς γενναϊότητος ὑφορώμενος. μέτριον γὰρ ιδιώτης ὧν ἦγεν αὐτὸν, καὶ τοῖς παρῆσιν ἀρχῶν ἦν, παιδεία τε συνῶν, καὶ μάλιστα τῇ Ἑλληνίδι, καὶ παντὸς τῷ εἰς θόρυβον ἀνακειμένῳ παντοίως ἀπαλλάσσειν αὐτόν. τότε δὲ πτοίας κατεληφθείας τὸν ὄχλον, καὶ τῷ βασιλεὺς παντὸς στρατιωτικῆς μανίας ἀνάπλεω γεγονότος, καὶ δαλίας καὶ ἀταξίας ιδιωτῶν οἷον ἀπειληφότων σωματοφυλάκων, οἱ περὶ τὸ στρατηγικὸν καλόμενον, ὅπερ ἐστὶ τῆς στρατίας καθαρώτατον, ἐν βαλῇ περὶ τοῖς πρακτέοις ἦσαν. ὅποσοι δὲ καὶ παρετύγχανον, τὴν μὲν Γαίῳ τιμωρίαν ἐν ὀλίγῳ

dere, utpote filio nepotis ex fratre Tiberii, cui in imperium successit, quod et ipse, ad summam in ea gloria adspirans, excellebat, pariterque ac ille eloquentiae studebat Caius, viri necessitudine secum coniuncti et imperatoris voluntati morem gerens. Primasque inter suae aetatis Romanos agebat: nec tamen bona ex doctrina collecta quidquam ei proficiebant valebantque contra perniciem, quam ex licentia sibi accersivit. adeo difficile est iis sese moderari et regere, quibus ex potestate rationi reddendae non obligata facile, et expeditum est quidlibet agere. A principio, quod amicos sibi adiunxerit ex optimis honestissimisque, et eruditione et gloria praestantiores fuerit aemulatus, magno studio a suis colebatur: postea vero deposita benevolentia, quam erga ipsum habebant, quod insolentius in eos debaccharetur, odioque succrescente, insidiis ab illis interfectus est.

CAP. III.

Quo modo Claudius e domo extrahitur, et in castra asportatur; utque Senatus legatos ad eum mittit.

Claudius autem, cum de via, ut supra retuli, declinasset, qua incedebant, qui cum Caio erant, et turbata esset domus ex calamitate, quam passa est morte Caii, de salute sua anxius et sollicitus, in locum quendam angustum deveniens semet occultabat, nihil, quod sibi periculo esset, suspectum habens, praeter natalium claritatem. nam vitam priuatam agens modeste se gessit, et praesentibus contentus erat, et studio literarum, Graecarum praecipue, deditus, et modis omnibus turbarum inquietudinem deuitans. Tunc autem, cum vulgus consternatum esset animis, et tota regia militum furore completeretur, satellitesque ita se haberent, ac si de pauore et confusione priuatorum participassent, illi, qui praetoriani appellantur, totius exercitus pars integerrima, in deliberatione de rebus agendis erant. Quotquot autem aderant, Caii supplicium parui penden-

τιθέμενοι διὰ τὸ κατὰ δίκην αὐτῷ τὰς τύχας συνελθεῖν,
 τάδε περὶ αὐτῆς ἀνεσχοποῦντο μᾶλλον, ὃν τρόπον χήσοι
 καλῶς, καὶ τῶν Γερμανῶν τε ἐν τιμωρίαις τῶν σφαγέων ὄν-
 των, ὡμότητος χάριτι τῆς ἑαυτῶν μᾶλλον, ἢ τῷ συμφέροντος
 τοῖς πᾶσιν. ὅφ' ὧν ἀπάντων ὁ Κλαύδιος ἐθορυβεῖτο, δε-
 διῶς περὶ τῆς σωτηρίας, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τῶν περὶ τὸν
 Ασπρῆναν ἐτεθέατο τὰς κεφαλὰς παραφερομένας. εἰσήκει
 δὲ κατὰ τι προσβατὸν ὀλίγας βαθμίσι χωρίον, ὑπεταλ-
 κῶς τῷ κατ' αὐτὸν σκοτῶ. καὶ Γράτος τῶν περὶ τὸ βασι-
 λειον τῆς τῶν στρατιωτῶν θεασάμενος, καὶ τῷ μὲν ἀκριβα-
 σαμένῃ τὴν ὄψιν ἀμαθῆς ὧν διὰ τὸν σκοτόν, τῷ δὲ ἀνθρω-
 πον εἶναι τὸν ὑπολοχῶντα κριτῆς εἶναι μὴ ἀπηλλαγμένος,
 προσῆκε τε ἐγγύτερον, καὶ ὑποχωρεῖν ἡξιώκοτος ἐπέκετο,
 καὶ καταλαβὼν ἐπιγινώρξει, καὶ Γερμανικὸς μὲν ἔτος, Φη-
 σὶ πρὸς τὰς ἐπομένους, καὶ σπῶμεθα τῆτον ἡγεμόνα φερό-
 μενοι. Κλαύδιος δὲ ἐφ' ἀρπαγῇ παρεσκευασμένους ὁρῶν, καὶ
 δείσας, μὴ κατὰ φόνον ἀποθάνει τὸν Γαῖον, Φειδῶ χεῖν ἡξίω
 τοῦ κατ' αὐτὸν ἀνεπαχθῆς ἀνάμνησιν αὐτοῖς ὑποτιθεῖς, καὶ
 τοῦ ἀπρομηθῆς τῶν γεγονότων. καὶ ὁ Γράτος μεδιᾶσας,
 ἐπισπᾶται τῆς δεξιᾶς, καὶ, "παῦσαι, Φησὶ, μικρολογῶ-
 "μενος περὶ τῆς σωτηρίας, δέον σε μεγαλοφρονεῖσθαι περὶ
 "τῆς ἡγεμονίας, ἣν οἱ θεοὶ Γαίῳ ἀφηρημένοι τῇ σῇ συνεχώ-
 "ρησαν ἀρετῇ, πρόνοιαν τῆς αἰκνύμενης λαβόντες. ἀλλ' ἴθι
 "καὶ τῶν προγόνων ἀπολάμβανε τὸν θρόνον." ἀνεβάσας
 δὲ αὐτὸν ἔκ πανυ βαίνειν τοῖς ποσὶ δυνάμενον, ὑπὸ τε φόβῳ
 καὶ χάριτος τῶν εἰρημένων.

β'. Συνεστρέφοντο δὲ περὶ τὸν Γράτον ἤδη καὶ πλείους
 τῶν σωματοφυλάκων, καὶ θεωροῦντες τὸν Κλαύδιον ἀγόμε-
 νον ἐσκυθρώπαζον, δόξῃ τῷ ἐπὶ κόλασιν ἔλκεσθαι τῶν ἐπὶ
 τοιοῖσδε ζημιῶν, ὡς ἄνδρα ἀπράγμονα διὰ βίη τῷ παντός,
 καὶ κινδύνους ἔτι μετρίως ἐπὶ τῆς Γαῖς ἀρχῆς ὡμιληκότα·
 τινὲς δὲ καὶ τοῖς ὑπάτοις ἐμπρέπειν κρίσιν ἡξίουσαν τὴν περὶ
 αὐτῶν. καὶ πλείονων τῷ στρατιωτικῷ συστρεφομένων, Φυγαί
 τε ἦσαν τῷ ὁμίλῳ, καὶ προόδων ἀπορία τῷ Κλαυδίῳ δι

tes, quod non immerito illud ei accidisse crediderint, id
 potissimum agebant, quo modo rebus suis optime consu-
 lerent; praesertim cum Germani ab interfectoribus poenas
 exigent, suae magis ut gratificarentur crudelitati, quam
 ut communi utilitati prospicerent. Quae omnia augebant
 trepidationem Claudii de salute sua solliciti, maxime cum
 videret Asprenatis et cum eo caesorum capita circumferri.
 quodam autem in loco stabat, in quem adscensus erat pau-
 cis gradibus, ut in obscuritate delitesceret. Quem ubi
 conspexerat Gratus, unus e militibus, qui regiam custodie-
 bant, non valens satis accurate faciem eius noscere prae
 tenebris, hominem tamen esse existimans, qui illic insidias
 locaret, propius accessit, ac cum illum rogaret Claudius,
 ut recederet, instare coepit; atque apprehensum eum agno-
 vit, et sequentibus dixit: et hic quidem Germanicus est,
 agite, eum constituamus imperatorem. Tum Claudius,
 ubi eos animaduertit ad ipsum extrahendum paratos, veri-
 tusque, ne similiter ac Caius morte plecteretur, obsecrabat,
 ut sibi parceretur, illis in memoriam reuocans, ut vitam
 aliis quam minime molestus egisset, illoque imprudente
 et inuito accidisset quod factum erat. ad quae Gratus subri-
 dens, dextra prehensum sic alloquitur: "Humiliter adeo
 loqui desine, cum te magno elatoque animo cogitare
 oporteat de imperio, quod dii Caio ablatum tuae conces-
 sere virtuti, orbis terrarum commoda respicientes. age
 vero, et proauorum solium tibi vindica." Sustine-
 bat autem ipsum, prae metu simul ac gaudio, ex iis, quae
 dicta erant, labentem.

2. Tunc autem ad Gratum iam coacti erant multi e
 satellitibus; et Claudium abductum videntes, tristem prae
 se ferebant vultum, existimantes eum rapi ad supplicium
 ob nuperas damni iniurias, cum et a negotiis turbisque per
 totam vitam abhorruerit, et Caio imperante in magnis ver-
 satus fuerit periculis: quidam etiam censebant, consules
 decere iudicium de illis ferre. Cumque plures ad eos
 aggregati essent milites, et multitudo inermis fuga dilapsa
 esset, et Claudio progrediendi difficultas erat propter vi-

ἀδελφείαν τῷ σώματος· ἐπεὶ καὶ οἱ τὸ Φορεῖον αὐτῷ φέρον-
τες περὶ τὴν ἀρπαγὴν αὐτῷ πύσως παραγενομένης Φυγῇ
ἔσωζον αὐτὰς, ἀπ' ἐλπίδος θέμενοι τὴν σωτηρίαν τῷ δεσπό-
τῃ. ἐν εὐρυχωρίᾳ δὲ τῷ παλατίῃ γενομένοις· πρῶτον δὲ οἱ
κηθῆναι τῆς Ῥωμαίων πόλεως τῷτο παραδίδωσιν ὁ περὶ αὐ-
τῆς λόγος· καὶ ἤδη τοῦ δημοσίου ἀντιλαμβανομένοις, πολλὰ
πλείων ἢ ἐπιφροῖτησις ἦν τῶν στρατιωτῶν, χαρὰ τὴν ὄψιν δε-
χομένων τοῦ Κλαυδίου, περὶ πλείους τε ἦν αὐτοῖς αὐτο-
κράτορα εἶσθαι τὸν ἄνθρωπον, εὐνοία τῇ τοῦ Γερμανικοῦ.
ἀδελφὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ἐπὶ μέγα πᾶσι τοῖς ὀμιληκόσι κα-
ταλελοιπότης κλέος τὸ αὐτῷ. ἀναλογισμὸς τε αὐτὰς εἰσῆαι
τῆς τε πλεονεξίας τῶν ἐν τῇ συγκλήτῃ δυναστευόντων, καὶ
ὅποσα ἐπὶ τῆς πρὶν ἀρχῆς ἡμάσθητο αὐτῇ. πρὸς δὲ καὶ τὸ
ἀμήχανον τοῦ πράγματος κατενόον, καὶ πάλιν εἰς ἐνὸς ἀρ-
χὴν μεθισταμένων τῶν ὅλων κινδύνους αὐτοῖς φέρειν διὰ τι-
νος κητταμένης τὴν ἀρχήν, παρὰ τὸν ἐπιχωρήσει καὶ εὐνοία
τῇ αὐτῶν λαβόντα Κλαύδιον, μνημονεύσει τε χάριτος αὐ-
τοῖς ἀποδιδόντα τιμὴν, ἢ ἐπὶ τοιαῖτοις γένοιτο ἂν ἀρ-
κῆσα.

γ'. Ταῦτα πρὸς τε ἀλλήλους, καὶ δι' ἑαυτὰς διεξή-
σαν, καὶ τοῖς αἰεὶ προσπίπτεισι διηροῦντο. οἱ δὲ πυνθανό-
μενοι προθύμως ἐδέχοντο τὴν προκλήσιν, συμφραζάντες
τε καὶ περικλείσαντες ἦγον ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ Φοράδην ἀνα-
βασάσαντες, ὡς μὴ ἐμποδίζοιτο αὐτοῖς ἢ ἔπειξις. διεσήκε-
σαι δὲ αἱ γινώμαι τῷ τε δήμῳ καὶ τῶν ἐκ τῆς βελῆς. οἱ
μὲν ἀξιώματος τε τῷ πρότερον ὀρεγόμενοι, καὶ δαλείαν
ἐπακτὸν αὐτοῖς ὕβρει τῶν τυράννων γενομένην Φιλοτιμύμε-
νοι διαδιδράσκον, χρόνῳ παραχρόν· ὁ δὲ δῆμος φθόνῳ τε
πρὸς ἐκείνην καθιστάμενος, καὶ τῶν πλεονεξίων αὐτῆς ἐπισό-
μισμα τῆς αυτοκράτορας εἰδὼς, καὶ αὐτῷ καταφυγὴν,
ἔχαιε τῇ Κλαυδίᾳ ἀρπαγῇ, εἰσὶν τε ἐμφύλον, ὅποια καὶ
ἐπὶ Πομπηίᾳ γένοιτο, ἀπαλλάξεν αὐτῶν ὑπολαμβανομέ-
νων τῷτον αυτοκράτορα καθιστάμενον. γυνῆσα δὲ ἡ βελὴ
τοῦ Κλαυδίου ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀφ' ὧν ἐκείνους εἰς τὸ στρατό-

rium imbecillitatem: nam lecticarii eius, dum ipse cum strepitu rapitur, oblata fugae facultate, se periculo eripuerant, de salute domini desperantes. Cum autem peruenissent in aream palatii (quem quidem urbis Romanae locum primum habitatum esse tradunt, qui de eius originibus scripserunt) et iam attentarent curam reipublicae, multo maior fit militum concursus, Claudium oculis suis intueri gestientium; magnoque tenebantur desiderio illum constituendi imperatorem, ex sua erga Germanicum benevolentia. nam frater erat illius, qui sui gloriam ad summam auctam iis omnibus reliquerat, quibuscum versatus fuerat. Illis etiam in mentem veniebat, quanta erant auditate, qui in Senatu dominabantur; quaeque admiseraut et perpetraverant, dum imperio potirentur. Insuper, dum ad rei difficultatem attendebant, secum cogitabant, illis, si rerum summa iterum in unius potestatem deveniret, periculum esse ab alio quocunque imperium occupaturo, praeter Claudium, qui, cum ipsorum concessu et benevolentia principatum acceperit, recordatione beneficii etiam honorem huiusmodi meritis parem illis retribuet.

3. Ita et inter se solique secum differebant, eademque ad obuios quosque proferebant. qui, cum ista audirent, libenter in eorum sententiam concesserunt, et armatis cinctum sublimem in castra perferebant, ne quid eis festinantibus impedimento esset. Interea autem orta est dissensio inter populum senatumque: dum illi pristinam appetunt dignitatem, et inductam a tyrannorum insolentia servitutem effugere cupiunt, cum per tempus liceret; contraque populus, hanc felicitatem eis invidens, et fraenum eorum cupiditatibus imperatoriam potestatem esse intelligens, sibi aduersus potentiorum iniurias perfugium, Claudii raptu gaudebat, quod existimaret ab ipso facto imperatore sublatum iri dissensionem civilem, illi non dissimilem futuram, quae sub Pompeio exarsit. Senatus porro, cognito, quod milites Claudium in castra transportauerant,

πειδόν, πέμπει πρὸς ἐκείνον ἄνδρας ἀρετῇ τῆς ἐξ αὐτῶν
 πρεσβύοντας, οἱ διδάξαιαν “μηδὲν ἐπὶ καθέξει τῆς ἀρχῆς
 “βιάζεσθαι, παραχωρεῖν δὲ τῇ συγκλήτῳ, τοσῶνδε ἀνδρῶν
 “ἕνα ὄντα, ἢ ἐσόμενον, καὶ τῷ νόμῳ παραχωρεῖντα τῇ ἐπὶ
 “τοῖς κοινοῖς κόσμῳ τὴν πρόνοιαν, μνημονεύοντα ὧν τε οἱ
 “πρότεροι τύραννοι κακώσκειαν τὴν πόλιν, καὶ ὧν ὑπὸ Γαίῳ
 “καὶ αὐτὸς κινδυνεύσεις σὺν αὐτοῖς, μηδὲ μισήσαντα τὴν
 “βασιλείαν τῆς τυραννίδος, ὑφ’ ἐτέρων πρassoμένης τῆς
 “ὑβρεως, αὐτὸν ἐθελῶσις ἐπὶ παροινία θαρσεῖν τῆς πατρί-
 “δος. καὶ περδομένῳ μὲν, καὶ τῇ πρότερον ἀπράγμονος τὴν
 “ἀρετὴν ἐπιδεικνυμένῳ βέβαιον, τιμὰς τε ὑπάρξειν, αἱ ὑπὸ
 “ἐλευθέρων ψηφισθεῖν τῶν πολιτῶν, καὶ ἐπιχωρήσει τῇ νό-
 “μῳ τὸ μέρος ἀρχοντά τε καὶ ἀρχόμενον κερδαίνειν ἔπαμνον
 “ἀρετῆς. εἰ δὲ ἀπονοοίτο, μηδὲν ἐκ τῆς Γαίης τελευτῆς σω-
 “φροεζόμενος, ἢ τι γε αὐτοὶ ἐπιτρέψειν. τῆς τε γὰρ στρα-
 “τίας πολὺ εἶναι τὸ συνεστηκὸς αὐτοῖς, ὅπλων τε εὐπορίας,
 “καὶ πληθὺν οἰκετῶν, οἷς χεῖρα αὐτοῖς. μέγα δὲ μέρος
 “τήνδε ἐλπίδα εἶναι, καὶ τὴν τύχην, τῆς τε θεᾶς ἢ ἀλλοῖς
 “συμμαχεῖν, ἀλλὰ τοῖς μετὰ ἀρετῆς καὶ τῇ καλῇ τῆς ἀγα-
 “θας ποιημένοις. εἶναι δὲ τοιαύτας, οἱ ἂν περὶ ἐλευθερίας μά-
 “χωνται τῆς πατρίδος.

δ. Καὶ οἱ μὲν πρεσβευταί, Οὐρηάσιος καὶ Βρόκχος,
 δῆμαρχοι δὲ ἦσαν ἀμφοτέρω, τοῖσδε ἐχεῶντο τοῖς λόγοις·
 καὶ καθικέτευον τοῖς γόνασιν αὐτῷ προσπεσόντες, μηδὲ
 μῶς πολέμοις καὶ κακοῖς ἐμβαλεῖν τὴν πόλιν. θεωροῦντες
 δὲ στρατίας πληθύνει τὸν Κλαύδιον πεφραγμένον, καὶ τὸ
 μηδὲν τῆς ὑπάτης ὄντας συγκρίσει τῇ πρὸς αὐτὸν, ἐπῆγον,
 “εἰ δὲ ἀρχῆς ὀρέγοιτο, παρὰ τῆς βαλῆς δέχεσθαι διδομέ-
 “νην. αἰσιώτερον γὰρ καὶ εὐδαιμονέστερον χεῖρα τὸν μὴ
 “μετὰ ὑβρεως, ἀλλ’ εὐνοία τῶν διδόντων παραλαμβάνει-
 “νόντα.

sui ordinis viros dignitate praestantes ad eum mittunt, qui
 monerent, "ne ad imperium adipiscendum vim ullam
 "adhiberet, sed Senatui cederet, e tot tantisque viris vnus,
 "futurusue ex illis, legibusque concedens prouidere, quod
 "ad reipublicae ordinem magni interfit, et in memoriam
 "reuocans mala, quae ciuitati intulerunt priores tyranni,
 "quaeque sub Caio etiam ipse cum eis pericula pertulerat;
 "neque, cum oderit tyrannidis faeuitiam, quam alii info-
 "denter exercebant, ipse sponte sua auderet in patriam de-
 "bacchari. quapropter si Senatui morem gerat, ostendat.
 "que, se prioris vitae quieti cum virtute coniunctae firmi-
 "ter adhaerere, fore, vt maximis cumuletur honoribus a li-
 "beris ciuibus, et optimi viri existimationem sibi pariat,
 "qui non grauetur sub legibus per vices nunc praeesse aliis,
 "nunc subiici. Quod si ab illis desciscere voluerit, melio-
 "ra non edoctus ex Caii interitu, per illos non licebit. nam
 "et non exiguam militum manum ab illis stare, et armo-
 "rum superesse copiam, seruitiorumque multitudinem,
 "quorum opera in promptu sit. Sed hoc praecipue spem
 "illis facere et fortunam et deos non alios esse adiuturos,
 "quam qui pro recto et honesto contendunt certantque.
 "tales autem istos esse, qui pro patriae libertate pu-
 "gnant.

4. Et quidem legati, Veranius et Brocchus tribuni
 plebis, huiusmodi verba habuerunt: procumbentesque
 ad eius genua suppliciter orabant, ne in bellum et calami-
 tates urbem coniiceret. Et cum viderent eum septum
 magna frequentia militum, sentirentque cum eius copiis
 consulares minime conferendas esse, adiecerunt: "si cou-
 "cupisceret imperium, debere a Senatu datum accipere.
 "melioribus enim auspiciis et maiori cum felicitate eo usu-
 "rum esse, cui contigerit, vt dantium beneuolentiae acce-
 "ptum referat.

ΚΕΦ. δ'.

Οἷα πέπραχεν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ὑπὲρ τῆ Κλαυδία·
καὶ ὡς Κλαύδιος, τὴν ἀρχὴν καταλαβὼν, τὰς Γαῖα
Φονέας ἀναιρεῖσθαι κελεύει.

Κλαύδιος δὲ, ἠπίετο γὰρ, μεθ' οἷας αὐθαδείας ἀποστεί-
λειαν, καὶ πρὸς τὸ παρὸν γνώμῃ τῇ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μετριώτερον
ἐτέτραπτο, ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ αὐτῆ φόβῳ διαναστὰς,
ἅμα μὲν θάρσει τῶν στρατιωτῶν, ἅμα δὲ Ἀγρίππῃ τῇ βα-
σιλέως, κελεύοντος μὴ προϊέναι τῶν χειρῶν τηλικαύτην ἀρ-
χὴν ἥκισαν αὐτόματον. ὅς, πράξας μὲν καὶ περὶ Γαῖον οἷον
εἰκὸς ἄνδρα ὑπ' αὐτῆ διὰ τιμῆς ἡγμένον· καὶ γὰρ τὸν νεκρὸν
περιέπλεξε τῇ Γαίᾳ, καὶ ἀναθέμενος ἐπὶ κλίνης, καὶ περιτεί-
λας ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, εἰς τὰς σωματοφύλακας ὑπεχώ-
ρει, ζῆν μὲν τὸν Γαῖον ἀπαγγέλλων, κακοπαθοῦντι δὲ ἀπὸ
τραυμάτων ἰατρὰς μετελθεῖν λέγων· πυθόμενος δὲ τῇ
Κλαυδίᾳ τὴν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀρπαγὴν, ὤθειτο πρὸς αὐ-
τὸν, καὶ καταλαβὼν τεταραγμένον, καὶ οἷόν τε ἐκχωρεῖν τῇ
συγκλήτῳ, ἀνήγειρεν ἀντιλαμβάνεσθαι κελεύων τῆς ἡγεμο-
νίας. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλαύδιον εἰπὼν προσεχώρει πρὸς
αὐτὸν, καὶ μετακαλῆσθαι αὐτὸν τῆς βελῆς, χρισάμενος μύ-
ροις τὴν κεφαλὴν, ὡς ἀπὸ συνιστίας, γινομένης ἀναλύσεως
αὐτῇ, παρῆν, καὶ ἤρετο τὰς βουλευτάς, τί πέπραχε Κλαύ-
διος. τῶν δὲ τὰ τε ὄντα Φαμένων, καὶ προσανερομένων, ἦν-
τινα γνώμην ἔχοι περὶ τοῖς ὅλοις, τελευτᾶν μὲν ὑπὲρ τῆ κατ'
ἐκείνην εὐκλεῆς ἔτοιμος ἦν τοῖς λόγοις, σκοπεῖν δὲ ἐκέλευε
περὶ τῷ συμφέροντι, πᾶν ὃ, τι καὶ εἰς ἡδονὴν φέροι ὑπέξελ-
όμενος. χρεῖαν γὰρ εἶναι τῆς ἀρχῆς μεταποικιμένοις, καὶ
ὄπλων, καὶ στρατιωτῶν, αἱ φράζαντο αὐτοῖς, μὴ καὶ ἀπα-
ράσκευοι καταστάντες εἰς ταῦδε σφαλεῖν. ἀποκριναμένης δὲ
τῆς βελῆς, ὄπλων τε εὐπορίαν, καὶ χρήματα εἰσόισειν, καὶ
στρατίας τὸ μὲν τι αὐτοῖς εἶναι συνεσηκός, “τὸ δὲ συγκροτή-
σαιν ἐλευθερώσεως δόλῳ γενομένης. εἴη μὲν, ὦ βελή, Φη-
σὶν ὁ Ἀγρίππας ὑποτυχὼν, πράσσειν ὅπῃσα θυμὸς ὑμῖν.

CAP. IV.

Quaenam acta erant a rege Agrippa in gratiam Claudii: et quomodo Claudius, imperium adeptus, Caii interfectores necari iussit.

Claudius autem, ut qui non nesciuerit, qua arrogantia missi erant legati, ex illorum etiam consilio ad moderatiora conuersus est in praesens; non tamen ita quin se ex metu recolligeret, partim quidem audacia militum animatus, partim vero Agrippae regis, hortantis, ne tantum imperium ultro oblatum e manibus dimitteret. qui, omnibus quidem Caio praestitis, prout deceret hominem ab ipso honoratum, (nam et Caium mortuum complexus est, et collocatum in lectulo operuit quoad eius fieri potuit, dein ad satellites se recepit, nuncians Caium quidem vivere, vulneribus vero cruciato medicos accersere dicens) cum audiret raptum esse a militibus Claudium, properabat ad eum; quem cum turbatum offendisset et in coferre, ut Senatui cederet, confirmabat eum, et hortabatur, ut imperium capefferet. Vbi autem ista Claudio dixerat, eodem, unde digressus erat, reuertebatur; et accitus a Senatu, delibuto capillo, quasi post computationem finitam, aderat, et ex Senatoribus quaesivit, quid de Claudio factum sit. Quibus id quod erat dicentibus, ac praeterea illius sententiam de summa rerum rogantibus: se quidem aiebat, pro Senatus dignitate mori non recusare, dispicere tamen suadebat, quid e re sua esset, procul habentes fauorem et gratiam. imperium enim sibi vindicantibus opus esse armis, atque militibus, qui illa induant, ne ab istis imparati in pericula labantur. Senatu autem respondente, sibi armorum abunde esse, pecuniamque collaturos, et exercitum non solum iam conflatum habere, sed et novum se delectum habituros manumittendo seruos: Agrippa subiiciens, utinam, inquit, o Senatus, res vobis succedat ex animi sententia. Verum non dubitanter

λαττίον δὲ ἔδεν ἐνδοιάσαντί μοι, διὰ τὸ ἐπὶ σωτηρίᾳ φέρειν τὸν λόγον. “ἔσε δὴ στρατὸν, ὃς ὑπὲρ Κλαυδίου μαχεῖται, “πλήθει χρέον ὀπλιτεύειν μεμελετηκότα· τὰ δὲ ἡμέτερα, “συγκλύδων ἀνθρώπων πλήθος ἔσται καὶ τῶν παρὰ δόξαν “τῆς δαλείας ἀπηλλαγμένων, δυσκράτητα· πρὸς δὲ τεχνί-
 “τας μαχόμεθα προαγαγόντες ἄνδρας, μηδὲ ὅπως σπῶσι
 “τὰ ξίφη εἰδότες. ὥς μοι δοκεῖ πέμπειν ὡς Κλαύδιον
 “πείνοντας κατατίθεσθαι τὴν ἀρχὴν, πρεσβεύειν τε ἔτοι-
 “μός εἰμι.

β'. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν, καὶ συγκαταθεμένων, πεμ-
 φθεὶς σὺν ἑτέροις τὴν τε ταραχὴν τῆς βελῆς διηγεῖται κατὰ
 μόνας πρὸς τὸν Κλαύδιον, ἐδίδασκέ τε ἡγεμονικώτερον ἀπο-
 κρίνεται, τῷ ἀξιώματι τῆς ἐξουσίας χράμενον. ἔλεγεν οὖν
 Κλαύδιος, “ὦ θαυμάζειν τὴν βελὴν ἡδονὴ μὴ φέρουσιν ἀρ-
 “χεσθαι, διὰ τὸ ὠμότητι τετρεύσθαι τῶν πρότερον ἐπὶ τὸ ἡγε-
 “μονεύειν καταστάντων. γεύσειν δὲ αὐτὴς, ἐπισκεῖσθαι τῇ καθ’
 “αὐτὸν, μετρίων καρεῶν, ὀνύματι μὲν μόνῳ τῆς ἀρχῆς ἐσομέ-
 “νης αὐτῷ, ἔργῳ δὲ κοινῆς πᾶσι προκεισομένης εἰς μέσον.
 “διὰ πολλῶν δὲ καὶ ποικίλων ὠδευκότην πραγμάτων, ἐν
 “ὅφει τῇ ἐκείνων, καλῶς ἔχειν μὴ ἀπίστεῖν.” καὶ οἱ μὲν
 πρέσβεις, τοιούτων ἀκροάσει λόγων καθομιληθέντες, ἐξε-
 πέμποντο. Κλαύδιος δὲ τῷ στρατῷ συλληχθέντι διελέγστο,
 ὅρκους λαμβάνων, ἥ μὴν ἐμμένειν πίσει τῇ πρὸς αὐτὸν, καὶ
 ὠρεῖται τὴν σωματοφύλακας πεντακιχιλίας δραχμαῖς
 κατὰ ἕκαστον ἄνδρα, τοῖς τε ἡγεμόσιν αὐτῶν ἀνάλογον τῷ
 ἀριθμῷ, καὶ τοῖς ὅποι ποτὲ στρατοπέδοις ὑπὸ χεῖρας τὰ
 ὅμοια.

γ'. Συνεκάλουν δὲ οἱ ὑπατοὶ τὴν βελὴν εἰς τὸ ἱερὸν τῷ
 νικηφόρῳ Διὶ, ἔτι δὲ νύξ ἦν. τῶν δὲ οἱ μὲν, ἐν τῇ πόλει
 κλέπτοντες ἑαυτὰς, ἐνεδοίαζον πρὸς τὴν ἀκρόασιν· τοῖς δὲ
 ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐγγεγόνεσαν ἔξοδοι, προορῶμένοις ἢ χα-
 ρήσει τὸ πᾶν ἐν ἀπογνώσει τῷ ἐλευθέρῳ γεγεννότες, καὶ πο-
 λὺ κρεῖττον ἐν ἀκινδύνῳ τῷ δαλεύειν ὑπεληφότες διαβιοῦν
 ἀργία τῶ πατρῷ, ἢ κτώμενοι τὸ ἀξίωμα τῶν πατέρων περι-

mihi dicendum, quoniam in salutem vestram futura est oratio. "Scitote igitur milites, qui a Claudio stabunt, veteranos esse, et in re militari longo tempore exercitatos; nostros autem, utpote ex conuenis et seruitiorum turba, quibus inexpectato data est libertas, novos fore et instabiles; et contra belli scientes peritosque in aciem ru-des educemus, et qui gladium stringere nesciunt. quapropter mihi optimum videtur mitti ad Claudium, qui ei suadeant, ut imperium deponat: et ad legationem istam obeundam ipse paratus sum.

2. Atque ille quidem ita loquutus est, eisque assentientibus, cum aliis missus et Claudio seorsum trepidationem Senatus indicat, auctorque erat, ut more imperatorio responderet, et ex dignitate sua et potestatis amplitudine. Dicebat itaque Claudius, "se minime mirari, Senatum aegre ferre principis dominatum, quod attritus fuerit priorum crudelitate, qui ad imperii maiestatem euecti erant. nunc vero meliorum temporum moderationem degustaturos esse, ipso ad reip. gubernacula sedente; cum nomine tantum penes ipsum foret imperium, re autem vera omnibus secum commune. Illis itaque conuenire, ipsi non diffidere, qui illorum in conspectu multa et varia obiit negotia." Et legati quidem, ubi verba ista auditione acceperant, dimissi sunt. At Claudius exercitum ad se congregatum alloquebatur, militiae sacramento illos ad fidem sibi seruandam obligans: donatque viritim corporis custodes quinque drachmarum millibus, et duces illorum simili ad proportionem numero; parique ratione aliis exercitibus, ubicunque essent, daturum se promittit.

3. Consules autem Senatum conuocabant in Iouis Victoris aedem, cum multa adhuc nox esset. quorum alii quidem in vrbe sese occultabant, animo vacillantes, ubi aliquid de concione audiuerint: alii vero in praedia sua rustica concesserunt, prouidentes, quoniam res euasura esset, cum de libertate desperarint; longe satius esse existimantes, in seruitute, ab omni periculo vacua, vitam agere inertem et otiosam, quam cum paterna dignitate in

τῆς σωτηρίας ἀμφίβολοι καταστῆναι. συνελθόντες δὲ ὅμοι
ἐκαστὸν ἕκαστος, καὶ διαβουλευόμενοι περὶ τῶν ἐν χερσίν,
αἰφνίδιον αἴρεται βοή τῇ συνεσηκότος αὐτοῖς στρατιωτικῇ,
στρατηγικὸν αὐτοκράτορα κελεύοντων τὴν βαλὴν ἐλθεῖν, καὶ
μὴ Φθίρειν πολυαρχία τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὸ μὲν καθ'
ἑαυτὰς ἀπεφαίνοντο περὶ τῇ μὴ πᾶσιν, ἀλλ' ἐνὶ τὴν ἀρχὴν
ἐφ' ἑστίμον εἶναι· ὁρᾶν δὲ ἐκείνοις ἐπιτρέπεν, ὅσας τασαύτης
προσασίας ἄξιος. ὥστε ἐναντία τὰ τῶν συγκλητικῶν ἦν πᾶσι
πλέον, δι' ἀμαρτίαν μὲν τῇ κατὰ τὴν ἐλευθερίαν αἰσχύ-
ματος. Φόβῳ δὲ τῇ Κλαυδίᾳ, ἡ μὴν ἀλλ' ἦσαν οἱ ἐφ' ἑστί-
μοι, γένεσ τε ἀξιώματι καὶ οἰκνότητι γάμου. καὶ γὰρ Μιν-
κιανὸς Μάρκος, καὶ τῷ καθ' αὐτὸν γενναϊότητι ἀξιόλογος
ὢν, καὶ ἀδελφὴν Γαίᾳ γεγαμηκὼς Ἰσλίαν, πρέθυμός τε ἦν
ἀντιποιεῖσθαι τῶν πραγμάτων, καὶ κατέχον οἱ ὑπατοὶ πρό-
φασιν ἐκ προφάσεως ἀναστῶντες. Οὐαλήριόν τε Ἀσιατικὸν
Μινγκιανὸς ἐκ τῶν Γαίᾳ σφαγέων ἀνέχε τοιούτων διανοιῶν.
ἐγγένοι δ' αὖν φόνος ἢ τινος ἐλάσσων, ἐπιχωρηθέντων τῶν
ἐπιθυμούντων τῆς ἡγεμονίας, ὥστε ἀντιτάξασθαι Κλαυδίᾳ,
ἄλλως τε καὶ εἰ μονομάχοι, πλῆθος δὲ ἦν αὐτῶν ἀξιόλο-
γον, καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ νυκτοφυλακοῦντες ἐπὶ τῆς πό-
λεως, ἐρέται τε ὅποσοι συνέρρον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· ὥστε
τῶν μετιόντων τὴν ἀρχὴν, οἱ μὲν Φειδοὶ τῆς πόλεως, οἱ δὲ
καὶ Φόβῳ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπέστησαν.

δ'. Ὑπὸ δὲ τὴν πρώτην ἀρχὴν ἡμέρας καὶ Χαιρέας καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ παρελθόντες, ἐν ἐπιχειρήσει λόγων ἦσαν πρὸς
τῆς στρατιώτας. τῶν δὲ τὸ πλῆθος ὡς ὁρᾶ παύσαντας αὐτὰς
ταῖς χερσὶ, καὶ τῇ εἰπεῖν οἷός τε ἀρχεῖσθαι, ἀνεθούρβησι,
μὴ ἐφείς μὲν, ὥστε εἰπεῖν, διὰ τὸ ὠρμηθεῖν πάντας ἐπὶ τὸ
μοναρχεῖσθαι· τὸν δὲ ἡγησόμενον ἐκάλουν, ὡς ἔκ ἀντιθέμε-
νοι τὰς τριβάς. τῇ συγκλήτῳ δὲ ἀπορία ἄρχεν τε καὶ ὅ
ἀρχθεῖν αὖν τὸν τρόπον, ὅτε δεχομένων αὐτὰς τῶν στρατιω-
τῶν, καὶ τῶν Γαίᾳ σφαγέων συγχωρεῖν τοῖς στρατιώταις ἐν
ἐφ' ἑστίων. ἐν τοιούτοις δὲ ὄντων, Χαιρέας τὴν ὁργὴν ἔκ αἰα-

ambiguo haerere de salute. Veruntamen haud plures, quam centum, conuenerunt: cunq̃ue de iis, quae in manibus erant, deliberarent, derepente sublatus est clamor militum, qui ab illis stabant, postulantium, vt Senatus imperatorem rei militaris peritum eligeret, et multorum dominatu non perditum iret Principatum: et quam maxime potuerunt palam faciebant, non vniuersis, sed vni alicui, imperium deferendum esse; illis autem permittere, vt dispicerent, quis tanta praefectura dignus sit. adeo vt res Senatus multo magis inter se contrariae essent, et quod de libertate gloriosa excideret, et valde metueret Claudium, nos tamen deerant, qui dominatum affectarent, et propter maiorum gloriam et cognationem ex nuptiis. Nam et Marcus Minucianus erat, qui, et sua nobilitate illustris, et in matrimonio habens Caii sororem Iuliam, summa rerum potiundi cupiditate tenebatur; eumque reprimebant Consules, aliam ex alia causationem necentes. Valerium etiam Asiaticum Minucianus, vnus ex interfecto-ribus Caii, ab eiusmodi cogitatione inhibebat. Fuiissetque caedes quanta vix vnquam alias edita, si illis, qui principatum appetebant, facta fuisset potestas contendendi cum Claudio. Quin et praesto erant et gladiatores insigni numero, et milites, qui in vrbe excubias agebant, remigesque, qui in castra confluebant; adeo vt ex iis, qui imperium ambiebant, alii quidem, vt vrbi parceretur, alii vero, metu de se, a conatu destiterint.

4. Cum autem diluculo in Senatum venissent Chaerea sociique, aggressi sunt orationem habere ad milites. quos cum vniuersi viderent manu illis silentium indicere, et in eo esse, vt loquendi initium facerent, tumultum mouere coeperunt; nec passi sunt eos quidquam dicere; quod omnes vnus imperio subesse magnopere expeterent: namque imperatorem sibi dari postulabant, vt qui vel minimam moram aegre laturi essent. Senatus autem dubitabat, et quo modo regeret aut imperio regeretur, et militibus eorum auctoritatem defugientibus, et Caii interfecto-ribus amplissimum ordinem militari insolentiae cedere non patientibus. Cumque ita se res haberent, Chaerea, accensus in

χόμενος πρὸς τὴν αἴτησιν τῇ αὐτοκράτορος, δώσειν ἐπηγ-
γέλλετο στρατηγὸν, εἴ τις αὐτῷ σημεῖον παρὰ Εὐτύχῃ κο-
μίσειεν. ἦν δὲ ὁ Εὐτυχὸς ἕτος, ἡνίοχος τοῦ καλεσμένου Πρα-
σίνοῃ, περισπῆδαςτος Γαίῳ, καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς τῶν
στάσεων τοῦ περὶ ἐκείνον ἱππικοῦ τὸ στρατιωτικὸν ἐτρέβετο,
αἰτίμοις ἐργασίαις ἐπικείμενοι. εἰς ἅπασιν ὁ Χαιρέας ἀνείδι-
ζεν αὐτὰς, καὶ ἕτερα πολλά τοιαῦτα, τὴν τε κεφαλὴν κο-
μίσιν τοῦ Κλαυδίου. δεινὸν γάρ, εἰ μετὰ μανίαν παραφρο-
σύνη δώσῃσιν τὴν ἡγεμονίαν. ἢ μὴν διστράπησάν γε ὑπὸ τῶν
λόγων, ἀλλὰ σπασάμενοί τε τὰς μαχαίρας, καὶ τὰ ση-
μεῖα ἀράμενοι ὥχοντο ὡς τὸν Κλαύδιον, κοινωνήσαντες τοῖς
ἐμνύουσιν αὐτῷ. κατελείπετο δὲ ἡ τε σύγκλητος ἐπ' ἐρημίας
τῶν ἀμυνόντων, καὶ οἱ ὑπατοὶ μηδὲν ἰδιωτῶν διαφέροντες.
ἐκπληγίς τε καὶ κατῆφεια ἦν, ὅδε ὅτι χρῆσαιντο αὐτοῖς
τῶν ἀνθρώπων εἰδότην διὰ τὸ ἀνηρεθεῖσθαι τὸν Κλαύδιον
ἐπ' αὐτοῖς· ἀλλήλοις τε ἐλοιδοροῦντο, καὶ μετάρμελος ἦν
αὐτοῖς· καὶ Σαβίνος, εἰς τῶν Γαίῃ σφαγέων, σφάζειν πρό-
τερον αὐτὸν ἠπέλει παρελθὼν εἰς μέσους, ἢ Κλαύδιον ἄρ-
χοντα σῆσεσθαι, καὶ δαλοκρατίαν ἐπαρῆσθαι καταλαβῆσαν·
τόν τε Χαιρέαν εἰς φιλοψυχίαν ἐπέπλησεν, εἰ καταφρο-
νήσας Γαίῃ πρῶτος ἀγαθὸν ὑπολαμβάνοι τὸ ζῆν, τῆς
ἐλευθερίας ὅδε ἕτως ἀποδοθῆναι δυναμένης τῇ πατρίδι.
Χαιρέας δὲ περὶ μὲν τοῦ θνήσκεν ἐνδοιάσων ὅδε φρονεῖν
ἔλεγε, βεβλησθαι μὲν τοι διακωδωνίζειν διάνοιαν τὴν
Κλαυδίῃ.

ε'. Καὶ οἱ μὲν ἐν τοῖσδε ἦσαν. ἐπὶ δὲ τῇ στρατοπέδῃ
πᾶς πανταχόθεν ὠθεῖτο κατὰ θραπείαν τὴν Κλαυδίῃ· καὶ
τῶν ὑπάτων ὁ ἕτερος Κόιντος Πομπώνιος δι' αἰτίας ἦν τῇ
στρατιωτικῇ μᾶλλον ὥς ἐπ' ἐλευθερίαν τὴν σύγκλητον παρα-
καλῶν, ὥρμησάν τε σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ ἐπέπρακτο
αὐτοῖς, μὴ Κλαυδίῃ διακεκωλυκότες. παρακαθίσταται δὲ
αὐτῷ τὸν ὑπατοὶ ἐξαεπάσας τῇ κινδύνῃ· τῶν δὲ συγκλη-
τικῶν ὁ ἦν σὺν τῷ Κόιντῳ ἢ μεθ' ὁμοίας ἐδέχετο τιμῆς. τινὲς
δὲ καὶ πληγαῖς ἔλαβον αὐτῶν, ἀνωθέμενοι τῆς πρὸς αὐτοὺς

iram, quod imperatorem peterent milites, daturum se promissit ducem, si quis signum ei afferret ab Eutycho. erat autem Eutycho iste factionis Prasinæ, ut appellabatur, auriga, Caio deuotissimus, quique in stabulis equitio eius exstruendis milites attriuerat, viles ab ipsis operas exigendo. quas res et illis exprobrabat Chaerea, atque alia multa huiusmodi, seque Claudii caput allaturum minabatur. indignum enim esse aiebat, si post insanum stulto imperium committant. At illi, verbis eius nihil moti, strictis gladiis et sublati signis se propiciebant ad Claudium, adiuncturi se his, qui fidem ei iureiurando dederant. ita Senatus desertus est a suis propugnatoribus, et Consules ferme in priuatorum ordinem redacti: quin et consternatio erat ubique et moestitia, nemine sciente, quid de se factum foret, Claudio in eos irritato; alique in alios coniicia iactabant, et ipsos vehementer poenitebat. Tum Sabinus, unus e Cæii intersectoribus, in medium progressus, se prius mortem sibi met consciscere edicebat, quam passurum, ut Claudius fiat imperator, visurumque ciuitatem seruitute oppressam; simulque Chæream increpabat, quod nimio vitæ amore teneretur, si is, qui primus Cæium contemtui habuit, vitam iam vitalem esse existimaret, cum fieri non possit, ut vel hac via patria in libertatem restituatur. Chærea autem nihil sibi minus in animo esse dicebat, quam ut de morte appetenda dubitaret, statuere tamen prius Claudii mentem explorare.

5. Et illi quidem in his erant. In castris autem undique festinatur ad obsequium Claudio præstandum: et Consul alteri Q. Pomponio, cum eodem veniret, crimi-
ni milites obiciebant præcipue, quod Senatum ad libertatem asserendam hortatus fuerat, atque impetum in eum fecerunt strictis gladiis; caedemque perpetrassent, nisi Claudius eos cohibuisset. Is consulem periculo ereptum suo lateri assidere iubet: Senatoribus vero, qui cum Quinto, non idem habitus est honos. nam et quidam illorum plagas accipiebant, repulsi, dum illum salutarum irent,

ἐντεύξεως, Ἀπώνιος δὲ τραυματίας ἀνεχώρη, ἦν τε κίνδυνος περὶ πάντας αὐτὰς. καὶ Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς, προσελθὼν τῷ Κλαυδίῳ, ἀξιοῖ τοῖς συγκλητικοῖς ἡπιώτερον κατασῆναι. γενομένη γάρ τινος κακῆ περὶ τὴν βελὴν, ἔχ' ἔξεν ὧν ἀρξίεν ἐτέρων. κείμεται δὲ Κλαύδιος, καὶ συγκαλεῖ τὴν βελὴν ἐπὶ τῇ παλατίᾳ διὰ τῆς πόλεως Φερσέματος, παρὰ πέμποντος αὐτὸν τῇ στρατιωτικῇ σὺν πολλῇ πάνυ κακώσει τῆς πληθύνος. προσῆλθον δὲ τῶν Γαίης σφαγέων εἰς τὸ Φανερώτερον Χαιρέας καὶ Σαβίνος, εὐργόμενοι προσέειπον καὶ ἐπιστολαῖς Πολλίωνος, ὃν μικρῷ πρότερον Κλαύδιος στρατηγὸν ἤρετο τῶν σωματοφυλάκων. Κλαύδιος δὲ ἐπέειπε εἰς τὸ παλάτιον ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τῆς ἐταίρας, ψῆφον αὐτὸν δίδω περὶ Χαιρέα. τοῖς δὲ τὸ μὲν ἔργον λαμπρὸν εἶδον, ἀπιστίαν δὲ ἐπεκάλουν τῷ πεπραχότι, καὶ αὐτῷ τιμωρίαν ἐπιβάλλειν δίκαιον ἡγοῦντο ἐπ' ἀποτροπῇ τῷ μέλλοντος χρόνου. ἀπῆγετο οὖν Χαιρέας τὴν ἐπὶ θανάτῳ, καὶ σὺν αὐτῷ Λῦπος τε καὶ Ρωμαίων πλείους. λέγεται δὲ Χαιρέαν μεγαλοφρόνως ἐνεγκεῖν τὴν συμφορὰν, ὃ μόνον τῷ κατ' αὐτὸν ἀμειψαπτόν τῃ χήματος, ἀλλὰ καὶ οἷς ἐνείδισαι Λῦπον εἰς δάκρυα ἐκτετραμμένον. ἀποτιθεμένης γὰρ τοι τὴν σελήν τῷ Λύπῳ, καὶ τὸ ῥήγος αἰτιωμένη, Φησὶν, ὡς ἐκ αὐτοῦ ἐναιτία τῷ Λύπῳ ποιήσατο πρόποτε ῥήγος. πληθὺς τε ἀνδρῶν ἐπομένῃ κατὰ θέαν, ὡς ἦκεν ἐπὶ τὸ χωρίον, ἤρετο τοὺς στρατιώτην, εἰ διὰ μελέτης αὐτῷ γεγόοιεν αἱ σφαγαί, ἢ πρῶτον ἔχοι τὸ ξίφος. καὶ ἐκέλευε κομίζειν ὃ Γαῖον μεταχειρίσατο αὐτός. θνήσκει δὲ εὐδαιμόνως μίας πληγῆς αὐτῷ γενομένης. Λῦπος δὲ ὃ πάνυ δεξιῶς ὑπεξῆλθεν ἀθυμία, καὶ πληγῶν πλείονων γενομένων, διὰ τὸ μαλακῶς τὴν τράχηλον παρὰ χεῖν.

ε'. Ολίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐναγισμῶν ἐνεσηκότες, Ρωμαίων τὸ πλῆθος τοῖς αὐτῶν ἐπιφέροντες, καὶ Χαιρέαν μοίραις ἐτίμησαν εἰς τὸ πῦρ τιθεμένας, ἰλεων καὶ ἀμηνεῖν εἶναι τῆς εἰς αὐτὸν ἀχαριστίας παρακαλοῦντες. καὶ Χαιρέα μὲν τοιαύτη τελευτῇ τῇ βίβιν συνέτυχε. Σαβίνος δὲ, Κλαυδίου

et Aponius vulneratus discedebat, omnesque in periculo versabantur. Tum rex Agrippa Claudium adiit, eumque obsecrat, ut mitius se erga Senatores gereret: quippe, si male ab eo acciperetur Senatus, non habiturum esse alios, quibus imperaret. Persuadetur Claudius, et Senatum convocat in palatium, quo ipse per mediam urbem lectica delatus est, deducantibus eum militibus multa sane cum vexatione populi. nam Chaerea et Sabinus, duo ex interfecto-ribus Caii, in conspectum omnium processerant, cum cautum esset, ne ipsi in publicum prodirent, edicto Pollionis, quem Claudius paullo ante corporis custodibus praefecerat. At Claudius, postquam ad palatium rex veniret, conuocatis amicis, mittebat eos in suffragia de Chaerea. Illis quidem facinus splendidum esse videbatur, perfidiae tamen auctorem accusabant, et iure merito poenam ei infligendam censebant, ut aliis in posterum terrori sit. Agebatur itaque Chaerea ad supplicium, et una cum eo Lupus multique alii Romanorum. Dicitur autem Chaerea magno animo tulisse calamitatem, non solum ex eo, quod ne oris quidem colorem mutauerit, sed et ex iis, quae Lupo se lacrymis dediti exprobravit. Lupo sane, cum vestem deponeret, querenti de frigore, ille dicebat, non oportere unquam contra quam lupi solent algescere. cumque eum spectatum sequeretur hominum multitudo, ubi ventum est ad locum, interrogabat militem, num exercitatus esset ad caedes, aut tum primum haberet gladium, iubebatque eum afferri, quo ipse Caium peremerat. Vno autem ictu feliciter interiit: at Lupus non adeo commode e vita exiit praetimiditate, ictibus scilicet repetitis, quod parum fortiter collum porrexerit.

6. Paucis post diebus, quando solennia instarent parentalia, et populus Romanus suorum quisque manibus libamina afferrent, Chaeream etiam fertis honorarunt in ignem coniectis, ipsum obsecrantes, ut propitius illis non irascere-
retur, quod animo fuissent in eum ingrato. Et Chaereae quidem contigit, ut hoc modo vitam finiret. Sabinus autem, non solum absolutus a Claudio, verum etiam

μη μόνον τῆς αἰτίας παραλύοντες αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν, ἣν εἶχεν, ἐΦείντος, ἄδικον ἡγεῖτο ἐκλείπειν τῆς πρὸς τοὺς συνωμοχοτάς πίστεως, σφάζει τε ἑαυτὸν περιπεσῶν τῷ ξίφει, μέχρι δὴ καὶ τὴν κόπην τῷ τραύματι συνελθεῖν.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Κλαύδιος ἀπέδωκεν Ἀγρίππα τὴν πατρῴαν βασιλείαν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἐπὶ ἡύξησεν· καὶ ὡς διαγράμμα-
τα πρὸς τίθει ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων.

Κλαύδιος δὲ, τῷ στρατιωτικῷ πᾶν ὃ, τι ἦν ὑποκτον ἐκ τῶ ὀξέως ἀποσκέυασάμενος, διάγραμμα πρὸς τίθει, τὴν τε ἀρχὴν Ἀγρίππα Βεβαιῶν, ἣν ὁ Γαῖος παρέχε, καὶ δι' ἐγκωμίων ἄγων τὸν βασιλέα. προδήκην δὲ αὐτῷ ποιεῖται πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ηρώδου βασιλευθεύσαν, ὃς ἦν πάππος αὐτῷ, Ἰουδαίαν καὶ Σαμαρείαν. καὶ ταῦτα μὲν ὡς ὀφειλόμενα τῇ οἰκειότητι τῷ γένει ἀπέδιδε. Ἀβιλαν δὲ τὴν Λυσανίαν, καὶ ὅποσα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, ἐκ τῶν αὐτῷ προστίθει, ὅρκιάν τε αὐτῷ τέμνεται πρὸς τὸν Ἀγρίππαν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει. Ἀντίοχον δὲ ἣν εἶχεν βασιλείαν ἀφελόμενος, Κιλικίας μέρος τι καὶ Κομμαγενῇ δωρεῖται. Λύει δὲ καὶ Ἀλέξανδρον Λυσίμαχον τὸν Ἀλαβάρχη, Φίλον ἀρχαῖον αὐτῷ γεγονότα, καὶ Ἀντωνίαν αὐτῷ ἐπιτροπεύσαντα τὴν μητέρα, ὀργῇ τῇ Γαίᾳ δεδεδμένον· καὶ αὐτῷ θίος Βερνίκην τὴν Ἀγρίππας γαμῆ θυγατέρα. καὶ ταύτην μὲν, τελευταῖα γὰρ Μάρκος ὁ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱός, παρθένον λαβὼν, ἀδελφῷ τῷ αὐτῷ Ἀγρίππας Ηρώδῃ δίδωσι, Χαλκίδος αὐτῷ τὴν βασιλείαν εἶναι αἰτησάμενος παρὰ Κλαυδίου.

β'. Στασιάζεται δὲ κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον Ἰουδαίων τὰ πρὸς Ἑλλήνας ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας πόλεως. τελευταῖσαντος τῷ Γαίῳ, τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκείνης τεταπεινωμένον, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων βιαζόμενον, ἀνεθάρσυνε· καὶ ἐν ὅπλοις εὐθὺς ἦν. καὶ Κλαύδιος ἐπισέλλει τῷ ἱππαρχοῦντι κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε τὴν γάσιν κατα-

permiffus eandem, quam ante, praefecturam gerere, iniquum ratus, vt a fide coniuratis data defciceret, fe ipfum interimit gladio incumbens, capulo tenus per vulnus ad, acto in corpus.

CAP. V.

Quomodo Claudius reddidit Agrippae paternum regnum, eiusque imperium amplificauit: utque edicta proposuit in Iudaeorum gratiam.

Claudius autem, cum e medio sine mora fustuliffet milites omnes, quos suspectos habuit, edictum proposuit, quo et Agrippae imperium, quod ei dederat Caius, confirmabat, et regem verbis quam amplissimis laudabat. quin et adiciebat quicquid Iudaeae et Samariae olim ad eius aui Herodis regnum pertinebat. Atque haec quidem quasi cognationis iure ei debita restituit. quin et Abilam, quae Lysaniae fuerat, et quaecunque erant in monte Libano, de suo adiungebat: foedusque ab eo ictum est cum Agrippa in medio vrbis Romanae foro. Antiochum etiam, cum ei regnum, quod habuerat, abstuliffet, parte quadam Ciliciae et Commagena donauit. Insuper et vinculis absoluit Alexandrum Lysimachum Alabarcham, cum quo vetus ei intercesserat amicitia, quique olim suae matris Antoniae procurator fuerat, quem Caius iratus vinxerat: cuius filius Bernicen Agrippae filiam duxit vxorem, et hanc quidem Agrippa (nam moritur Marcus Alexandri filius) virginem sibi vendicans, Herodi fratri suo collocauit, imperato illi regno Chalcidis a Claudio.

2. Per idem autem tempus inter Iudaeos et Graecos exorta est seditio in vrbe Alexandria. Caio enim mortuo, Iudaeorum gens, sub eius imperio grauiter oppressa, et multis iniuriis ab Alexandrinis affecta, coepit animos resumere: moxque ad arma ventum est. Tum Claudius per epistolam mandat praefidi Aegypti, vt seditionem il-

εἶλαί. πέμπει δὲ καὶ διάγραμμα, παρακεκληκότων αὐτὸν
 Ἀγρίππῃ τε καὶ Ηρώδῃ τῶν βασιλέων, εἰς τε τὴν Ἀλεξάν-
 δρειαν καὶ Συρίαν, γεγραμμένῳ τῷτον τὸν τρόπον· “ΤΙΒΕ-
 ΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙ-
 ΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΜΕΤΙΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥ-
 ΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. Επὶ γυνὴς ἀνέκαθεν τῆς ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ Ἰε-
 ραίης, Ἀλεξάνδρῃς λεγομένης, συγκατανομήντας τοῖς
 πρώτοις εὐδῷ καὶροῖς Ἀλεξάνδρῃσι, καὶ ἰσῆς πολιτείας
 παρὰ τῶν βασιλέων τετυχότας, καθὼς Φανερόν ἐγένετο
 ἐκ τῶν γραμμάτων τῶν παρ’ αὐτοῖς, καὶ τῶν διαταγμά-
 των, καὶ μετὰ τὸ τῇ ἡμετέρᾳ ἡγεμονίᾳ Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ
 τῷ Σεβαστῷ ὑποταχθῆναι, πεφυλάχθαι αὐτοῖς τὰ δίκαια
 ὑπὸ τῶν πεμφθέντων ἐπαρχῶν κατὰ διαφόρους χρεῖρας,
 μηδεμίαν τε ἀμφισβήτησιν περὶ τῶν γενομένων τῶν δι-
 καίων αὐτοῖς ἅμα καὶ ὅν καρὸν Ἀκύλας ἦν ἐν Ἀλεξαν-
 δρείᾳ, καὶ τελευτήσαντος τῷ Ἰουδαίων ἑθναρχῇ τὸν Σεβα-
 στὸν μὴ κεκωλυμένα ἑθναρχίας γίνεσθαι. βυλόμενον ὑποτι-
 τάχθαι ἐκάστας ἐμμένοντας ταῖς ἰδίαις ἔθουσι, καὶ μὴ πα-
 ραβαίνειν ἀναγκαζομένους τὴν πατρίου θρησκείαν, Ἀλεξαν-
 δρεῖς δὲ ἐπαρθῆναι κατὰ τῶν παρ’ αὐτοῖς Ἰουδαίων ἐπὶ τῶν
 Γαῖς Καίσαρος χρόνων, τῷ διὰ τὴν πολλὴν ἀπόνοιαν καὶ
 παραφροσύνην, ὅτι μὴ παραβῆναι ἠθέλησε τὸ Ἰουδαίων
 ἔθνος τὴν πατρίου θρησκείαν καὶ Θεὸν προσαγορεύειν αὐ-
 τὸν, ταπεινώσαντος αὐτῆς· βύλομαι μὴδὲν διὰ τὴν Γαῖς
 παραφροσύνην τῶν δικαίων τῷ Ἰουδαίων ἔθνεϊ παραπεπτω-
 κέναι, φυλάσσεσθαι δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ πρότερον δικαιώμα-
 τα, ἐμμένεσθαι τοῖς ἰδίαις ἔθουσι, ἀμφοτέροις δὲ διακελεύο-
 μαι τοῖς μέρεσιν, πλείστην ποιήσασθαι πρόνοιαν, ὅπως μη-
 δεμία ταραχὴ γένηται μετὰ τὸ προτεθῆναι μὴ τὸ διά-
 γραμμα.

γ. Τὸ μὲν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων διά-
 γραμμα τῷτον ἦν τὸν τρόπον γεγραμμένον· τὸ δὲ εἰς τὴν ἄλ-
 λην οἰκούμενην εἶχεν ὕτω· “ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙ-
 ΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΜΕ-

iam compesceret: quin et edictum, supplicantibus ei regibus Agrippa et Herode, mittit in Alexandriam et Syriam, scriptum in hanc sententiam: "TIBERIUS CLAUDIUS CAESAR, AVG. GERMANICUS, PONTIFEX MAXIMUS, TRIB. POT. EDICIT. Quoniam iam olim cognitum habuimus, Iudaeos, qui in Alexandria sunt et Alexandrini appellantur, statim ab urbe condita una cum Alexandrinis habitatum missos, et ciuitatis ius ex aequo a regibus consequutos esse, id quod palam est ex scriptis eorum pariter et edictis, et postquam imperio nostro per Augustum subiecta fuisset Alexandria, sua illis integra mansisse iura, conseruata per missos illic diuersis temporibus praesides, nullamque de illo iure controuersiam motam fuisse, etiam quando Aquila praecerat Alexandriae, et cum mortuus esset Iudaeorum ethnarcha, Augustum non vetuisse alios deinceps ethnarchas fieri, volentem eorum quemque subiici, ita tamen, ut suis vterentur institutis, nec cogerentur patriam religionem violare; Alexandrinos autem excitari contigit in Iudaeos, una cum illis habitantes, eo tempore, quo Caius Caesar rerum potiretur, qui ex vehementi insania et dementia, quod noluerit gens Iudaeorum quidquam contra patriam religionem facere, ipsumque Deum appellare, eos mirum in modum depresserat: volo itaque nihil propter Caii amentiam illis detractum iri, quod Iudaeorum genti fuerit concessum, sed iura, quibus olim gaudebant, illis facta tecta manere, patriis in moribus et institutis perseuerantibus; iubeoque ex utraque parte modis omnibus cauendum esse, ne vlla moueatur seditio, postquam edictum hoc meum fuerit publicatum.

3. Et hoc quidem edictum, in gratiam Iudaeorum Alexandriam missum, ita se habuisse accepimus; quod vero in reliquam terrarum orbem, huiusmodi erat: "TIBERIUS CLAUDIUS CAESAR, AVG. GERMANICUS,

“ΤΙΣΤΟΣ, ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΥΠΑΤΟΣ ΧΕΙ-
 “ΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΛΕΓΕΙ. Αίτησαμέ-
 “νων με βασιλέων Αγρίππῃ καὶ Ηρώδῃ τῶν Φιλάτων μοι,
 “ὅπως συγχωρήσαμι τὰ αὐτὰ δίκαια καὶ τοῖς ἐν πάσῃ τῇ
 “ὑπὸ Ῥωμαῖς ἡγεμονίᾳ Ἰουδαίοις φυλάσσεσθαι, καθὰ καὶ
 “τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἧδιςα συνεχώρησα, ἔ μόνον τῷτο
 “τοῖς αἰτησαμένοις με χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς, ὑπὲρ
 “ῶν παρεκλήθην, ἀξίως κρίνας, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαῖς πί-
 “σιν καὶ Φιλίαν, μάλιστα δὲ δίκαιον κρίνων, μηδεμίαν μηδὲ
 “Ἑλληνίδα πόλιν τῶν δικαίων τῶντων ἀποτυγχάνειν, ἐπεὶ δὴ
 “καὶ ἐπὶ τῇ Θεῷ Σεβαστῇ αὐταῖς ἦν τετηρημένα· καλῶς ἔν
 “ἔχειν καὶ Ἰουδαίῃς τῆς ἐν παντὶ τῷ ὑφ’ ἡμᾶς κόσμῳ τὰ πά-
 “τρια ἔθνη ἀνεπικωλύτως φυλάσσειν, οἷς καὶ αὐτοῖς ἦδη
 “νῦν παραγγέλλω με ταύτῃ τῇ Φιλανθρωπίᾳ ἐπιεικέστερον
 “χεῖσθαι, καὶ μὴ τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν δεισιδαιμονίας ἐξ-
 “θενίζεν, τῆς ἰδίας δὲ νόμους φυλάσσειν, τῷτο με τὸ διά-
 “ταγμα τῆς ἀρχοντας τῶν πόλεων καὶ τῶν κωλωνειῶν καὶ
 “μνηικιπίων, τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῶν ἐκτὸς, βασιλεῖς τε
 “καὶ δυναστας διὰ τῶν ἰδίων πρεσβευτῶν ἐγγράψασθαι βυ-
 “λομαι, ἐκκείμενόν τε ἔχειν, ἔκ ἐλαττον ἡμερῶν τριάκοντα,
 “ὅθεν ἐξεπιπέδῃ καλῶς ἀναγνωσθῆναι δύναται.

ΚΕΦ. 5.

Οἷα ὑπ’ Αγρίππῃ εἰς Ἰουδαίαν ὑποσρέψαντος ἐπράχθη ἐν
 Ἱερουσολύμοις· καὶ ἃ τε Πέτρωνιος πρὸς Δωρίτας ὑπὲρ
 Ἰουδαίων ἔγραψεν.

Τούτοις μὲν δὴ τοῖς διατάγμασιν, εἰς Ἀλεξανδρείαν τε
 καὶ τὴν οἰκουμενὴν πᾶσαν ἀποσταλῆσιν, ἐδήλωσεν ἦν περὶ
 Ἰουδαίων ἔχει γνώμην Κλαύδιος Καῖσαρ· αὐτίκα δὲ Α-
 γρίππῃ, κομιζόμενον τὴν βασιλείαν, ἐπὶ τιμαῖς λαμπρο-
 τέραις ἐξέπεμψε, τοῖς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμόσι καὶ τοῖς
 ἐπιτρόποις διὰ γραμμάτων ἐπισείλας ἐράσμιον ἄγειν. ὁ δὲ,
 ὡς εἰμὸς ἦν τὸν ἐπὶ κρείττοσι τύχαις ἀνερχομένον, μετὰ

"PONTIFEX MAX. TRIB. POTEST. COS. CREA-
 "TVS ITERVM, EDICIT. Quandoquidem me sup-
 "plices rogarint Agrippa et Herodes, reges mihi amicissi-
 "mi, vt permitterem etiã Iudaeis in omni imperio Ro-
 "mano degentibus iura eadem seruare et habere, quae
 "Alexandrinis concessa, libenter eorum precibus annui,
 "nec solum iis, qui a me petierunt, hoc indulsî, verum et
 "ipso, pro quibus rogatus sum, dignos hoc beneficio iudi-
 "caui, propter fidem et amicitiam Romanis praestitam;
 "iussissimum etiam censens, nullam, ne Graecarum qui-
 "dem, urbem iuribus illis priuandam, quoniam et sub
 "Diuo Augusto eis erant seruata: proinde aequum esse ar-
 "bitror, vt Iudaei etiam per vniuersum nostrum imperium
 "patrios mores sine impedimento aliquo seruent, quos
 "etiam nunc moneo, vt hac nostra gratia contenti mode-
 "stius se gerant, nec religiones aliarum gentium con-
 "temnant, sed leges suas custodiant: voloque, vt hoc
 "meum edictum praesides ciuitatum atque coloniarum et
 "municipiorum, tam intra Italiam, quam extra, vti etiam
 "reges et principes per ministros suos transcriptum ha-
 "beant, et in huiusmodi loco positum intra triginta dies,
 "vnde de plano recte legi possit.

CAP. VI.

*Quaenam Hierosolymis acta erant ab Agrippa post reditum
 eius in Iudasam: et quae Petronius ad Doritã pro Iu-
 daeis scripsit.*

HIS igitur edictis, in Alexandriam et totum terrarum or-
 bem missis, ostendit Claudius Caesar, qua erat erga Iu-
 daeos voluntate: moxque Agrippam, regnum curaturum,
 splendidioribus auctum honoribus dimisit, cum per literas
 prouinciarum praesidibus et procuratoribus mandasset, vt
 amice eum et beneuole exciperent. Ille vero, id quod
 verisimile erat homini facere, cui prospere omnia cesserunt,

ταίχης ὑπέστρεψεν· εἰς Ἱεροσόλυμα δὲ ἰλθὼν, χαριστηρίως ἐξεπλήρωσε θυσίας, ἔδεν τῶν κατὰ νόμον ἀπολιπών. διὸ καὶ Ναζιραίων ξυρᾶσθαι διέταξε μάλα συχνάς, τὴν τε χρυσὴν ἄλυσιν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ Γαίη ἰσόσαθμον τῇ σιδηρᾷ, ἣ τὰς ἡγεμονίδας χεῖρας ἐδέθη, τῆς συγνῆς εἶναι τύχης ὑπόμνημα, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ κρείττω μαρτυρίαν μεταβολῆς, τῶν ἱερῶν ἐντὸς ἀνεκρέμασε περιβόλων ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον, ἢ ἢ δείγμα, καὶ τῷ τὰ μεγάλα δύνασθαι ποτε πιαεῖν, καὶ τῷ τὸν Θεὸν ἐγείρειν τὰ πεπτακότα· πᾶσι γάρ τῷτο ἐμφάνιζεν ἡ τῆς ἀλύττως ἀνάδοσις, ὅτι βασιλεὺς Ἀγρίππας ἀπὸ μικρᾶς αἰτίας εἰς θεσμώτην ἀπέδου τὸ πρὶν ἀξίωμα· καὶ μετ' ὀλίγον τῆς πέδης ἐκβὰς, εἰς βασιλεῖα τῷ πάλαμ λαμπρότερον ἐγέρθη. διὰ τῶν ἐννοῶσθαι, ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πᾶσιν ὀλιωθαίνειν τὰ μεγέθη, καὶ τὰ κλιθόντα δύναται περιφανὲς πάλιν λαβεῖν ὕψος.

β'. Ἐντελῶς δ' οὐθ' ἑρσηκεύσας τὸν Θεὸν Ἀγρίππας, Θεόφιλον μὲν τὸν Ἀνάνη τῆς ἀρχιερωσύνης μετέστησεν· τῷ δὲ Βοηθᾷ Σίμωνι, τέτῳ Κανθηρᾷ ἐπέκλησε ἦν, τὴν ἐκείνου προσηκεία τιμὴν. δύο δὲ ἦσαν ἀδελφοὶ τῷ Σίμωνι καὶ πατρὶ Βοηθός, ὃ τῇ θυγατρὶ βασιλεὺς συνᾶκησεν Ἡρώδης, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. σὺν τοῖς ἀδελφοῖς σὺν τῇ ἱερωσίῳν ἔχον ὁ Σίμων, καὶ σὺν τῷ πατρὶ, καθά καὶ πρότερον ἔχον οἱ Σίμωνος τῷ Ονία παῖδες τρεῖς ὄντες ἐπὶ τῆς τῶν Μακεδόων ἀρχῆς, ὅπερ ἐν ταῖς προαγύσας γραφαῖς παρῆδομεν.

γ'. Καταστεινόμενος δὲ τὰ περὶ τῆς ἀρχιερείας ἔτος ὁ βασιλεὺς, τῆς Ἱεροσολυμίτας ἡμέψατο τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. ἀνῆκε γάρ αὐτοῖς τῷ ὑπὲρ ἐκάστης οἰκίας, ἐν καλῷ τιθέμενος ἀντιδῶναι τοῖς ἡγαπηκόσι φορῶν. ἵππαρχον δὲ ἀπέδειξε παντός τῃ στρατεύματος Σίλαν, ἄνδρα πολλῶν αὐτῷ πόνοι συμμεταχρόντα. παντάπασι δὲ ὀλίγῃ χρόνῳ διελθόντος, Δωρεῖται νεανίσκος τῆς ὀσιότητος προτιθέμενοι τόλμαν, καὶ πεφυκότες εἶναι παραβόλως θρασεῖς. Καίσαρος ἀνδριάντα κομίσαντες εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν αἰτέησαν. τῷτο σφόδρα τὸν Ἀγρίππαν παρώξυνε, κατὰ λυ-

sum magna celeritate reuersus est: cunq̃ue Hierosolyma peruenisset, victimas pro gratiarum actione immolauit, ita vt nihil a lege praescriptum omiserit. vnde et multos Naziraeos tonderi praecepit; et catenam auream, quam ei dederat Caius, pondere parem illi ferreae, quae regias manus vinxerat, in tristis fortunae monumentum eiusdemque in melius mutatae testimonium, intra conspectum templi supra gazophylacium suspendit, vt documento esset, et maxima posse concidere, Deumque solere ea, quae ceciderant, erigere. omnibus enim ostendebat catenae dedicatio, quod regi Agrippae leuicula de causa in victi conditionem mutata fuerit pristina dignitas; pauloque post vinculis laxatus in regem euaserit multo, quam ante, splendidior. vt hinc liceat intelligere, ita hominibus esse a natura comparatum, vt celsissimi quique facile prolabantur, inclinatique iterum prouehi possint ad illustriorem dignitatem.

2. Cum itaque omnia, quae ad cultum Dei pertinerent, rite praestitisset Agrippa, Theophilum quidem Anani filium submouit a summo sacerdotio, et Boëthi filium Simonem, cognomine Cantheran, in eius locum substituit. Erant autem Simoni fratres duo et Boëthus pater, cuius filiam Herodes rex uxorem duxerat, quemadmodum supra declarauimus. Tam igitur ipse, quam pater et fratres, pontificatum adeptus est, vti etiam Simonis Oniae filii tres, sub imperio Macedonum, quod in superioribus memorauius.

3. Cum autem res pontificatus ita constituisset rex, Hierosolymitis deinde amoris ipsorum et beneuolentiae gratiam retulit. nam remisit eis tributum, quod pro singulis aedibus pendebatur, quod pulchrum esse duceret, se non pati ab illis amore et beneuolentia superari. Silam autem omnibus suis copiis praefecit, quem multorum laborum socium et participem habuerat. At paulo admodum post Deritae quidam iuuenes, sanctitati anteponentes audaciam suam, ita facti a natura, vt proiectae essent temeritatis, statuam Caesaris in synagoga Iudaeorum posuerunt, id quod Agrippam magnopere irritabat. nam idem effecerant,

σιν γὰρ τῶν πατριῶν αὐτῷ νόμων ἐδύνατο. ἀμελλήτι δὴ
 πρὸς Πάπλιον Πετρώνιον, ἡγεμῶν δὲ τῆς Συρίας ἕτος ἦν,
 παραγίνεται, καὶ καταλέγει τῶν Δωριτῶν. ὁ δὲ ἔχ ἥττον
 ἐπὶ τῷ πραχθέντι χαλεπήνας, καὶ γὰρ αὐτὸς ἐκρινεν ἀσέ-
 βειαν τὴν τῶν ἐνέμων παράβασιν, τοῖς ἀποσᾶσι τῶν Δωρι-
 τῶν σὺν ὀργῇ τῷτο ἔγραψε· "ΠΙΟΤΠΛΙΟΣ ΠΕΤΡΩΝΙΟΣ
 "ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,
 "ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ, ΔΩΡΙΕΩΝ ΤΟΙΣ ΠΡΩ-
 "ΤΟΙΣ ΛΕΓΕΙ. Ἐπειδὴ τοσαύτη τόλμη ἀπονοίας τινὲς
 "ἐχρήσαντο ἐξ ὑμῶν, ὥςτε μὴδὲ διὰ τὸ προτεθῆναι τὸ διά-
 "ταγμα Κλαυδίου Καίσαρος Σεβασῆ Γερμανικῆ περὶ τῆ
 "ἀφίστασις Ἰσδαίας φυλάσσειν τὰ πάτρια, κειθῆναι ὑμᾶς
 "αὐτῷ, τάναντία θὲ πάντα πράξαι, συναγωγὴν Ἰσδαίων
 "κωλύοντας εἶναι, διὰ τὸ μεταθῆναι ἐν αὐτῇ τὸν Καίσαρος
 "ἀνδριάντα, παρανομοῦντας ἐκ εἰς μένους Ἰσδαίας, ἀλλὰ καὶ
 "εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὃ ὁ ἀνδρίας βέλτιον ἐν τῷ ἰδίῳ ναῷ,
 "ἢ ἐν ἀλλοτρίῳ ἐτίθετο, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς συναγωγῆς
 "τόπῳ, τῇ φύσει δικαίᾳ ὄντος ἕνα ἕκαστον τῶν ἰδίων τόπων
 "κυριεύειν κατὰ τὸ Καίσαρος ἐπίκριμα· τῆ γὰρ ἐμῆ ἐπικρί-
 "ματος μνημόσυνον γελοῖον ἐστὶ μετὰ τὸ τῆ αὐτοκράτορος
 "διάταγμα τῆ ἐπιτρέψαντος Ἰσδαίοις τοῖς ἰδίοις ἔθεσι χρῆ-
 "σθαι, ἐτι μέντοι καὶ συμπολιτεύεσθαι τοῖς Ἑλλήσι κεκλευ-
 "κός· τῆς μὲν παρὰ τὸ διάταγμα τῆ Σεβασῆ τοιαῦτα
 "τετολημκότας, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοὶ ἠγανάκτησαν οἱ δοκοῦντες
 "αὐτῶν ἐξέχειν, ὃ τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει γεγενῆσθαι λέγοντες,
 "ἀλλὰ τῇ τῆ πλήθους ὀρμῇ, ὑπὸ ἑκατοντάρχῃ Πρόκλῃ Οὐί-
 "τελλίᾳ ἐκέλευσα ἐπ' ἐμὲ ἀναχθῆναι τῶν πεπραγμένων
 "λόγον ἀποδώσοντας, τοῖς δὲ πρώτοις ἄρχεσσι παραινῶ, εἰ
 "μὴ βύλονται δοκεῖν κατὰ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν γεγενῆσθαι
 "τὸ ἀδίκημα, ἐπιδεῖξαι τὰς αἰτίας τῷ ἑκατοντάρχῃ, μὴδὲ
 "μίας εἰσεως μὴδὲ μάχης ἔωντας ἀφορμὴν γενέσθαι, ἥνπερ
 "δοκῶσί μοι θρησέσθαι διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ ἐμᾶ
 "καὶ τῆ τιμιωτάτης μοι βασιλέως Ἀγρίππας ἑδενὸς μᾶλλον
 "προνουμέτων, ἢ ἵνα μὴ ἀφορμῆς δραξάμενοι τὸ τῶν Ἰσδαίων

ac si patriam legem sublatum iuissent. Quare sine mora Publium Petronium conuenit, qui tum Syriae praeses erat, et in Doriensium quosdam accusacionem instituit. Ille vero non minus aegre ferens hoc facinus (nam et ipse pro flagitio habuit quod contra leges factum erat) Doriensibus, qui defecerant, asperius scripsit in haec verba: "PVBLIVS PETRONIVS, LEGATVS TIBERII CLAVDII CAES. AVG. GERMANICI, MAGISTRATIBVS DORIENSIVM EDICIT. "Quoniam vestrum quidam eo insolentiae processerunt, "vt, cum edictum propositum fuerit a Claudio Caesare Augusto Germanico, quo Iudaei suis legibus vere permittuntur, id non egeritis, vt ei obsequium praestaretis, sed omnia e contra feceritis, prohibentes Iudaeos conuentus suos agere, in eiusmodi loco Caesaris statuam collocando; qua re et maleficiu admittitis non solum in Iudaeos, sed et in imperatorem, cuius statua rectius in proprio templo poneretur, quam in alieno, idque in loco, vbi coetus celebrantur, cum a natura iustum sit, vt sui quisque loci sit dominus, prout decreuit Caesar, (nam ridiculu esset mea decreta commemorare post imperatoris edictum, quo Iudaeis permisit, vti suis vtantur moribus et institutis, ac praeterea sanxit, vt ciuitatis ius ex aequo cum Graecis obtineant) eos quidem, qui talia contra Augusti edictum ausi sunt, ita vt et ipsi indigne ea ferant, qui ex primoribus illorum esse videntur, non suo ex consilio, sed populi furore, facta esse asseuerantes, iubeo per centurionem Vitellium Proculum ad me adduci factorum rationem reddituros, primos vero magistratuum hortor, vt fontes (nisi existimari velint iniuriam sua voluntate illatam esse) centurioni indicent, operam dantes, ne quae turbae aut rixae praebeatur occasio, (quam quidam mihi captare videntur ex istiusmodi rebus) vtpote quod nihil mihi carissimoque regi Agrippae curae magis sit, quam ne Iudaeorum gens occasionem arripiens, semet de-

ἔθνος, ὑπὸ τῆς ἀμύνης προφάσεως συναθροισθὲν, εἰς ἀπο-
 νοίαν χωρῇ. ἵνα δὲ γνωριμώτερον ᾦ, τί καὶ ὁ Σεβαστὸς περὶ
 ὅλων τῶν πράγματος ἐφρόνησε, τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὐτῷ
 διατάγματα προτεθέντα προσέθηκα, ἅπερ, εἰ καὶ γνώ-
 ρημα πᾶσιν εἶναι δοκεῖ, τότε καὶ ἐπὶ τῷ βήματος ἀνέγνω ὁ
 τιμιώτατός μοι βασιλεὺς Ἀγρίππας, δικαιολογησάμενος
 περὶ τῷ μὴ δεῖν αὐτὸς ἀφαιρεθῆναι τῆς τῷ Σεβαστῷ δο-
 ρεᾶς. εἰς τε οὖν τὸ λοιπὸν, παραγγέλλω, μηδεμίαν πρό-
 φασιν εἰσεύεσθαι μηδὲ ταραχῆς ζῆτεῖν, ἀλλὰ ἐκάστης τὰ
 ἴδια θρησκεύειν ἔθνη.

Ὁ Πετερόνιος μὲν οὖν ἔτιω πρηνόησατο, διορθώσεως
 μὲν τὸ παρανομηθὲν ἤδη τυχεῖν, γενήσεσθαι δὲ παραπλή-
 σιον μηδὲν εἰς αὐτὸς. Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀφείλετο
 μετὰ τὴν ἱερωσύνην τὸν Κανθηρεῶν Σίμωνα, Ἰωνάθην δὲ
 πάλιν ἐπ' αὐτὴν ἤγετὸν Ἀνάη, τῷτον ἀξιώτερον τῆς τιμῆς
 ὁμολογῶν εἶναι. τῷ δὲ ἔκ ἀσμενιστὸν ἐφάνη, τὴν τοσαύτην
 ἀπολαβεῖν τιμὴν. παρητέτο γοῦν ταῦτα λέγων· "Σοὶ μὲν
 οὖν, ὦ βασιλεῦ, τιμημένος χαίρω, διὰ ψυχῆς ἔχων
 τῷθ' ὁ μοι γέρας σὴ δίδως βεβλήσει, εἰ καὶ πρὸς ἐδέν με
 τῆς ἀρχιερωσύνης ἄξιον ἔκρινεν ὁ Θεός. ἅπαξ δὲ ἐνδύναμι
 ὁλοισμὸν ἱερὸν ἀρκῶμαι. τότε γάρ αὐτὸν ἡμφιασάμην
 ὁσιώτερον, ἢ νῦν ἀπολήψομαι. σὺ δὲ, εἰ βέβλη τὸν ἀξιώ-
 τερον ἐμῷ νῦν τὸ γέρας λαβεῖν, διδάχθητι. πάσης καὶ
 πρὸς τὸν Θεὸν ἀμαρτίας καὶ πρὸς σέ, βασιλεῦ, καθαρός
 ἀδελφός ἐστί μοι. πρέποντα τῇ τιμῇ τῷτον συνίστημι." τῷ-
 τοις ὁ βασιλεὺς ἠθελῆς τοῖς λόγοις, τὸν Ἰωνάθην μὲν ἔασε,
 γνώμῃ δὲ τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ Ματθία τὴν ἱερωσύνην ἔδωκε·
 καὶ μετ' ἔτι πολὺ, Πετερόνιον μὲν Μάρσος διεδίδξατο, καὶ
 διέειπε Συρίαν.

“sendendi praetextu congregetur, et ad insaniam usque
 “tumultuetur. Quo autem certius cognoscatis Augusti de
 “toto hoc negotio mentem et sententiam, quae ille non
 “ita pridem Alexandriae edixerit, hisce adiunxi, quaeque
 “licet omnibus nota esse videantur, carissimus rex Agrip-
 “pa pro tribunali mihi recitavit, cum contendisset Iu-
 “daeos priuari non debere Augusti beneficio. Quamob-
 “rem exlico, ut in posterum nullam quaeratis seditionum
 “turbarumve occasionem, sed liberum sit unicuique suo
 “more rituque Deum colere.

4. Atque ita quidem prouisum est a Petronio, ut,
 quicquid errati fuerit admissum, corrigeretur, et deinceps
 caueretur, ne tale quidpiam Iudaei paterentur. Tunc au-
 tem rex Agrippa pontificatum Simoni Cantherae ereptum
 Ionathae Anani filio restitutum ibat, hunc ipsum honore
 digniorem esse prae se ferens. Illi vero haud gratum vi-
 debatur, ut tanta augeretur dignitate. eam itaque recusa-
 bat, huiusmodi usus oratione: “Equidem gaudeo, o
 “Rex, quod adeo me honorandum esse voluisti, mecum
 “grato animo recolens dignitatem, qua sponte tua et voluntate
 “me cohonestas, etsi me Deus pontificatu plane in-
 “dignum iudicauit. Mihi autem satis est, semel induisse
 “sacras vestes. tunc enim sancte magis eas accepi, quam
 “nunc recepturus sum. Tum vero, si modo vis, ut ali-
 “cui me digniori deferatur honos, a me edoceri ne graue-
 “ris. Est mihi frater, ab omni et in Deum et aduersum
 “te, Rex, peccato immunis. hunc tibi commendo, ut qui
 “par sit isti dignitati.” His verbis rex delectatus, Iona-
 tham quidem praeteriit, Matthiae vero, ex fratris eius
 consilio, pontificatum dedit: nec ita multo post Petronio,
 in Syria administranda, successit Marfus.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ τῆ Σίλα, καὶ διὰ τί ἠγανακτήσῃ πρὸς αὐτὸν ὁ βασι-
λεὺς Ἀγρίππας. ὡς Ἀγρίππας περιβάλλεν ἡξάτο
ταῖς Ἱερουσολύμοις τείχος, καὶ ὡς Βηρυτίας εὐηργέτησεν.

Σίλας δὲ ὁ τῆ βασιλέως ἵππαρχος, ἐπεὶ διὰ πάσης
αὐτῷ τύχης ἐγγύονει πιστός, ἔδωκεν κίνδυνον αὐτῷ ποτὲ κοι-
νωεῖν ἀνηνάμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς σφαλερωτάτης ὑποδοῦς
πολλάκις πόνους, πεποιθήσεως ἦν ἀνάπλευς, προσάκειν
ὑπολαμβάνων ἰσοτιμίαν βεβαιότητι Φιλίας. ἔδαμῃ τοίνυν
ὑποκατεκλίνετο τῷ βασιλεῖ, παρρησίαν δὲ διὰ πάσης ὁμι-
λίας ἤγε. κὰν ταῖς Φιλοφρονήσεσιν ἐγίνετο Φορητικός, σέ-
μνυνων ἑαυτὸν ἀμέτρως, καὶ πολλάκις τῷ βασιλεῖ τὰ συγγὰ
τῆς τύχης ἄγων εἰς ἀνάμνησιν, ἵνα τὴν ἑαυτῆ τότε σπῆδῃν
παραδεικνύῃ. συνεχῶς δ' ἦν, ὡς ὑπὲρ αὐτῆ κάμοι, πολλὰ
διεζιών. τῆτων οὖν τὸ πλεονάζον ὀνειδισμός ἔδωκε, διὸ
προσάντως ὁ βασιλεὺς ἐδέχετο τὴν ἀταμίευστον παρρησίαν
τάνδρος. ἔχ' ἡδεῖαι γὰρ αἱ τῶν ἀδόξων χρόνων ἀναμνήσεις·
εὐήθης δὲ ὁ διηγεῖσθαι ἅ ποτε ἐφάλετο προφέρον. τέλος
γὰρ ἀνηρέθιστο σφόδρα ὁ Σίλας τῆ βασιλέως τὸν θυμὸν,
κακῆνος, ὀργῇ πλέον, ἢ λογισμῷ, διδῶς, ἐκ τῆς ἱππαρχίας
μόνον μετέστησε τὸν Σίλαν, ἀλλὰ καὶ παρέδωκε δεδησόμε-
νον εἰς τὴν ἐκείνου πατρίδα πέμψας. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν
ἡμβλύνθη, καὶ λογισμοῖς εἰλικρινέσι τὴν περὶ τάνδρος κρι-
σιν ἐφῆκεν, ἐν νῷ λαμβάνων ὅσας ὑπὲρ ἐκείνου πόνους ἐκείνος
ἀνέτλη. ἡμέραν ἔν ἐορτάζων αὐτοῦ γενέθλιον, ὅτε πᾶσιν,
ὧν ἦρχεν, εὐφροσύνην καθίσταντο θάλαμαι, τὸν Σίλαν ἀνεκά-
λει παραυτίκα, συνέστιον αὐτῷ γενησόμενον. τῷ δὲ τρόπος
ἐλευθερίας ὢν, ἐδόκει προσειληφέναι δικαίαν αἰτίαν ὀργῆς,
ἥν ἔκ ἀπεκρύπτετο πρὸς τοὺς μετιόντας αὐτὸν, λέγων· “ἐπὶ
“ποῖαν ὁ βασιλεὺς τιμὴν ἀνακαλεῖ με, τὴν μετὰ μικρὸν
“ἀπολουμένην; οὐδὲ γὰρ τὰ πρῶτά μοι γέγρα τῆς εἰς αὐ-
“τὸν εὐνοίας ἐτήρησεν, ἀπεσύλησε δὲ ὑβρίσας. ἢ πεπαυ-
“θαι νεόμικέ με τῆς παρρησίας, ἣν ἀπὸ ποιοῦ συνειδότος

CAP. VII.

De Sila, et cur ei succensuit rex Agrippa. Quomodo Agrippa coepit Hierosolymis murum circumdare, quaeque in Berytios contulit beneficia.

Silas autem praefectus militiae regiae, quia, in omni fortunae vicissitudine ei fidelis, nullius unquam periculi socius esse detrectauerat, sed et labores difficillimos saepe subierat, magna beneuolentiae eius fiducia nitebatur, secum cogitans honorem sibi tribui debere amicitiae suae constantiae parem. quapropter regi in omnibus aequari volebat, et quotiescunque cum eo esset, summa utebatur dicendi libertate: et in familiaribus colloquiis molestus erat, sese immodice extollens, et regi saepiuscule tristitia fortunae in memoriam reuocans, ut ostenderet, quo esset eo tempore in illum animo studioque: tum et frequens erat in memorando, quot labores pro eo pertulerit. Itaque cum in istis nimius fuerit, regi ea exprobrare videbatur; adeo ut hominis effrenam libertatem infeste et iniquo animo videretur rex. nam res iniucunda est temporis inglorie acti recordatio: et insipientis est perpetuo dicere, quot et quae olim alicui dederit beneficia. Tandem igitur Silas regis animum adeo vehementer irritauit, ut ille, irae magis, quam rationi, obsequens, non solum militiae praefecturam Silae ademerit, verum etiam in vincula coniecerit et in patriam suam ablegarit. Tempore autem ira mitigata est, et rationem a praepiudiciis liberam in consilium de homine adhibuit rex, secum animo reputans, quantum ille laborum pro se pertulisset. Itaque cum diem celebraret natalem, quo omnibus, qui sub eius erant imperio, laeta conuiuia agitabantur, Silam quamprimum reuocari iubet, secum epulis accubiturum. Is autem, cum liberiori vteretur ingenio, se iustam irascendi causam nactum esse existimabat, quam non celabat eos, qui ipsum accerferent, dicens: "Ad quem me honorem vocat rex e vestigio periturum? neque enim priora meae in ipsum beneuolentiae praemia diuturna esse passus est, sed me illis spoliauit cum contumelia. num me loquendi libertatem amisisse censet? qua, certo quodam

“ἔχων νῦν βοήσομαι μᾶλλον, ὅσων αὐτὸν ἐξελευσάμην
 “δεινῶν, ὅσους ἤνεγκα πόνους, ἐκείνῳ χαριζόμενος σωτη-
 “ρίαν τε καὶ τιμὴν, ὧν γέρας ἤνεγκάμην δεσμὰ καὶ σκό-
 “τειον εἰσκήτην. ἂν ἐγὼ ποτε τούτων λήσομαι. τάχα καί μοι
 “τὴν τῆς ἀριείας συνεποίσεται μνήμην καὶ μεταναστᾶσαι
 “τῆς σαρκὸς ἢ ψυχῆ.” ταῦτα ἀνέβρα, καὶ διετάττετο τῷ
 βασιλεῖ λέγων αὐτά. ὁ δὲ ὡς ἀνιάτως εἴρα διακείμενον,
 πάλιν εἶασεν ἐν Φερσᾷ.

β'. Ταῦτα δὲ τῶν Ἱεροσολύμων τεύχη, τὰ πρὸς τὴν καινὴν
 νεύοντα πόλιν, δημοσίαις ὠχύρου δαπάναις, τῇ μὲν εὐ-
 ρύνων εἰς πλάτος, τῇ δὲ εἰς ὕψος ἐξαίρων· καὶ ἐξεργά-
 σατο ταῦτα πάσης ἀνθρωπίνης κρείττονα βίας, εἰ μὴ
 Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Κλαυδίῳ Καίσαρι διὰ γραμ-
 μάτων ἐδήλωσε τὸ πραιττόμενον. καὶ νεωτερισμὸν τινα
 Κλαύδιος ὑποπτεύσας, ἐπέειλεν Ἀγρίππᾳ μετὰ σπαρδῆς
 παύσασθαι τῆς τῶν τευχῶν ἐξοικοδομησεως· ὁ δὲ ἀπειθεῖν
 ἂν ἔκρινεν.

γ'. Επεφύκει δὲ ὁ βασιλεὺς ἕτος εὐεργετικὸς εἶναι ἐν
 δωρεαῖς, καὶ μεγαλοφρονῆσαι ἔθνη φιλότιμος, καὶ πολ-
 λαῖς ἀθρόως δαπανήμασιν αἰνισὰς αὐτὸν εἰς ἐπιφάνειαν,
 ἡδόμενος τῷ χαρίζεσθαι, καὶ τῷ βιοῦν ἐν εὐφρονίᾳ χαίρων,
 κατ' ἑδὲν Ηρώδῃ τῷ πρὸ ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὸν τρόπον συμ-
 φερόμενος. ἐκείνῳ γὰρ πονηρὸν ἦν ἥθος ἐπὶ τιμωρίαν ἀπό-
 τομον, καὶ κατὰ τῶν ἀπηχθημένων ἀταμίευτον, Ἑλλησι
 πλέον, ἢ Ἰουδαίοις, οἰκείως ἔχειν ὁμολογούμενον· ἄλλοφύλων
 γέ τοι πόλεις ἐσέμνυνε δόσεις χρημάτων, βαλανείων, θεά-
 τρων τε ἄλλοτε κατασκευαῖς. ἔστιν αἷς ναεὶς ἀνέστησε, σοὰς
 ἄλλαις· ἀλλ' Ἰουδαίῳ οὐδεμίαν πόλιν οὐδὲ ὀλίγης ἐπι-
 σκευῆς ἠξίωσεν, οὐδὲ δόσεως ἀξίας μνημοιευθῆναι. πρᾶυς
 δὲ ὁ τρόπος Ἀγρίππα, καὶ πρὸς πάντας τὸ εὐεργετικὸν
 ὅμοιον. τοῖς ἄλλοις θένεσιν ἦν φιλάνθρωπος, κακείοις ἐκ-
 δεκνύμενος τὸ φιλόδορον, τοῖς ὁμοφύλοις ἀναλόγως χρη-
 σὸς, καὶ συμπαθὲς μᾶλλον. ἡδεῖα γοῦν αὐτῷ δίαίτα καὶ
 συνεχὴς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια καθαρώς

"conficio, fretus, nunc magis clamabo, e quibus eum calamitatibus eripuerim, quos labores pro eius salute et dignitate adierim: pro quibus officiis me vinculis et obscuro carcere remuneratus est. Ego certe horum nunquam obliuiscar. immo forsan, cum e vita migrauero, mihi inuenietur praeclare factorum memoria." Haec vociferabatur, iubebatque, ut eadem regi referrent. Ille vero, cum infamabili eum ingenio esse videret, in custodia reliquit.

2. Tum autem Hierosolymorum muros, spectantes ad nouam ciuitatem, publicis sumptibus muniebat, partim eos in latitudinem augendo, partimque in altitudinem extollendo: et fecisset eos aduersus omnem humanam vim inexpugnabiles, nisi Marsus Syriae praeses Claudio Caesari molimen regis per literas significasset. Quo factum, ut Claudius, suspicatus aliquid innouatum iri, Agrippae mandaret statim, ut a moenibus aedificandis desisteret: atque ille non committendum esse censuit, ut dicto non audiret.

3. Erat autem rex iste a natura ita factus, ut muneribus studeret esse beneficus, et populos liberalitate demereri magnopere desideraret, et large effuseque sumtus faciendo sibi pararet nominis celebritatem, dando voluptatem capiens, gaudensque ita vitam agere, ut ab omnibus praedicaretur. Herodis, qui ante eum regnauerat, moribus plane dissimilis. Nam huic natura erat prona ad vltionem et in ea inexorabilis, ut qui in vexandis quos habebat exosos modum nullum seruaret, quique adeo fateretur, maiorem sibi ad Graecos, quam ad Iudaeos, esse adiunctionem: quippe alienigenarum vrbes pecuniae largitione decorabat. aliis balnea et theatra, atque aliis templa et porticus exstruebat, at Iudaeorum ne vllam quidem urbem vel minimo cohonestauit ornatu, donec aliquo memorabili dignatus est. Agrippa contra miti erat ingenio, in vniuersos ex aequo beneficus. in externos omnes humanus erat, et, cum illis munificentiam suam ostenderet, popularibus suis cuiusque ratione habitus benignus, magisque dolens vicem illorum in aduersis. Quapropter libenter et assidue Hierosolymis degebat, et patrum institutorum custos erat religiosus. adeoque seipsum

ἐτήρει. διὰ πάσης γοῦν αὐτὸν ἦγεν ἀγνείας, οὐδὲ ἡμέρα τις παρῶδευεν αὐτῷ τῆς νομίμης χηρεύεσθαι θυσίας.

δ'. Καὶ δὴ τις ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀνὴρ ἐπιχώριος ἐξακριβάζειν δοκῶν τὰ νόμιμα, Σίμων ἦν ὄνομα τούτῳ, πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν αἰσίας, τηλικάδε τοῦ βασιλέως εἰς Καισάρειαν ἐκδεδημηκότος, ἐτόλμησεν αὐτῷ κατεῖπέν, ὡς οὐχ ὅσιος εἶη, δικαίως δ' ἂν εἴργοιτο τοῦ ναοῦ τῆς εἰσόδου, προσηκούσης τοῖς ἔγγενέσι. δηλοῦται μὲν δὴ διὰ γεγραμμάτων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πόλεως τῷ βασιλεῖ δημηγορήσας Σίμων ταῦτα. μεταπέμπεται δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ καθέζετο γὰρ ἐν τῷ θεάτρῳ τότε, καθισθῆναι παρ' αὐτὸν ἐκέλευσεν. ἡρέματα καὶ πράως, εἰπέ μοι, Φησὶν, τί τῶν ἐνθάδε γινομένων ἐστὶ παράνομον; ὁ δὲ, εἰπὲν ἔχων οὐδὲν, τυχαῖν εἶδετο συγγνώμης. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἢ προσέδοκῃσέ τις διηλλάττετο, τὴν πραότητα κρινὼν βασιλικωτέραν ὁργῆς, καὶ πρέπειν εἰδὼς τοῖς μεγέθεσι θυμῷ πλέον ἐπιείκειαν. τὸν Σίμωνα γοῦν, καὶ δωρεὰς τινος ἀξιώσας, ἀπεπέμψατο.

ε'. Πολλοὺς δὲ κατασκευάσας πολλὰ, Βηρυτίας ἐξαιρέτως ἐτίμησε. θεάτρον γὰρ αὐταῖς κατασκευάσας, πολυτελείᾳ τε καὶ κάλλει πολλῶν διαφέρειν, ἀμφιθεάτρειν τε πολλῶν ἀναλωμάτων, βαλανείᾳ τε πρὸς τέτοις, καὶ σπᾶς, ἐν ἑδρῇ τῶν ἔργων φερόντι δαπανημάτων ἢ τὸ κάλλος ἀδικήσας, ἢ τὸ μέγεθος. ἐπεδαφιλεύσατο δὲ αὐτῶν τὴν καθιέρωσιν μεγαλοπρεπῶς, ἐν τῷ θεάτρῳ μὲν θεωρίας ἐπιτελῶν, πάνθ' ὅσα μουσικῆς ἔργα παράγων, καὶ ποικίλης ποιητικῆς τέξεως, ἐν δὲ τῷ ἀμφιθεάτρῳ πλήθει μονομάχων τὴν αὐτῇ δεικνὺς μεγαλόνοιον, ἔνθα καὶ τὴν κατὰ πλῆθος ἀντίταξιν βληθεὶς γενέσθαι τῶν θεωμένων τέρψιν, ἐπτακοσίους ἀνδρας ἐπτακοσίοις μαχησομένους ἔπεμψε, κακούργους ὅσους εἶχει ἀποτάξας εἰς τήνδε τὴν πρᾶξιν, ἵνα οἱ μὲν κολαδοῶσι, τὸ πόλεμον δὲ ἔργον γένηται τέρψις εἰρήνης. τέττας μὲν δὲ πάντας συνδιέφθειρεν.

in omnibus mundum purumque servabat; neque diem unquam unum intermittebat, quin rem sacram ex lege faceret.

4. Ex eo factum, ut Hierosolymitanus quidam indigena, nomine Simon, qui legis peritus habebatur, multitudine in concionem vocata, cum rex Caesaream profectus esset, ausus fuerit eum accusare, quasi non sanctus esset, merereturque arceri ab omni in templum aditu, qui non nisi indigenis pateret. Per literas igitur regi significatur ab urbis praefecto, quod huiusmodi verba ad populum fecisset Simon. Rex autem illum accersit, sibi proxime (nam eo tempore in theatro sedebat) collocari iussit; moxque sedata voce et placida, dic mihi, inquit, num quid hic agitur contra leges? Ille vero, cum nihil haberet quod diceret, praeteritorum veniam rogabat. Tum rex magis, quam quisquam opinaretur, ei reconciliatus erat, ut qui clementiam magis, quam iram, regibus convenire existimavit, noritque summos viros plus decere lenitatem, quam excandescantiam. Itaque Simonem, etiam munere quodam auctum ornatumque, dimisit.

5. Cum autem multa multis exstruxisset, Berytios eximie honoravit. theatrum enim illis exaedificavit, quod elegantia et pulchritudine aliis multis praestabat; ut et amphitheatrum sumtuosum et magnificum, et ad haec balnea et porticus, in nullo opere sumtibus parcendo quidquam aut splendori eius aut magnitudini detrahens. In iis autem magnifice consecrandis profusus erat, exhibitis in theatro quidem spectaculis, traductisque eo musicorum omne genus certaminibus, et quaecunque variam delectationem afferrent; in amphitheatro vero gladiatorum numero animi magnitudinem ostendebat, ubi etiam caturatim commissis pugnantibus spectatores oblectare volens, duas cohortes emisit septingentorum quamque hominum, qui praelio congredierentur, maleficis, quotcumque habuit, in hoc ipsum designatis, ut ipsi quidem poena afficerentur, quod vero bello geritur in pacis voluptatem verteretur. atque ita quidem hos omnes simul exitio dedit.

ΚΕΦ. η'.

Ὅσα μετὰ ταῦτα ἔπραξεν Ἀγρίππας ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐ-
τῆ· καὶ ὃν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

ΕΝ Βηροῦ δὲ τελέσας τὰ προσημμένα, μετῆλθεν εἰς Τε-
βεριάδα πόλιν τῆς Γαλιλαίας. ἦν δὲ ἄρα τοῖς ἄλλοις βα-
σιλεῦσι περιβλεπτος. ἦκε γὰρ παρ' αὐτὸν Κομμαγενῆς μὲν
βασιλεὺς Ἀντίοχος, Εὐσεβῶν δὲ Σαμψιγέραμος, καὶ Κότυς,
τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ἕτος ἐβασίλευσε, καὶ Πολέμων τὴν
Πόντον κληθεὶς δυναστείαν, Ἡρώδης τε· ἕτος ἀδελφὸς ἦν
αὐτῷ, ἤρχε δὲ τῆς Χαλκίδος. ὠμίλησε δὲ πᾶσι κατὰ τὰς
ὑποδοχὰς καὶ φιλαφρονήσεις, ὡς μάλιστα διαδείξας φρονή-
σεως ὕψος, καὶ διὰ τὸτό γε δοκεῖν δικαίως τῇ τῶν βασιλέων
παρουσίᾳ τιμηθῆσαι. ἀλλὰ γὰρ, τῶν διατρεβόντων ἐτι παρ'
αὐτῷ, Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν παρεγένετο. πρὸς Ρω-
μαίους οὖν τιμητικὸν τηρῶν, ὑπαντησόμενος αὐτῷ τῆς πόλεως
ἀπωτέρω σαδίας ἐπτα προῆλθεν ὁ βασιλεὺς. τῷτο δὲ ἄρα
ἔμελλε τῆς πρὸς τὸν Μάρσον ἀρχὴ γενήσεσθαι διαφορᾶς,
συγκαθεζομένης γὰρ ἐπὶ τῆς ἀπῆνης ἐπήγετο τῆς ἄλλης
βασιλείας. Μάρσῳ δ' ἡ τῶν ὁμόνοια, καὶ μέχρι τοσούτου
Φιλία πρὸς ἀλλήλους ὑπωπτεύθη, συμφέρειν ἔχ' ὑπολαμ-
βάνοντι Ρωμαίοις δυναστῶν τοσούτων συμφέρεσιν. εὐθύς ἔτι
ἐκάσῳ τῶν ἐπιτηδείων τινὰς πέμπων ἐπέσπελλεν ἐπὶ τὰ ἐαυ-
τῷ δίχα μελλήσεως ἀπέρχεσθαι. ταῦτα Ἀγρίππας ἀνιερῶς
ἐξεδέχετο, καὶ Μάρσῳ μὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ἔρχε. τὴν ἀρχι-
ερωσύνην δὲ Ματθίαν ἀφελόμενος, ἀντ' αὐτῆς κατέστησεν
ἀρχιερεῖα Ελιωναῖον τὸν τῷ Κανθηρᾷ παῖδα.

β'. Τρίτον δὲ ἕτος αὐτῷ βασιλεύοντι τῆς ἑλῆς Ἰουδαίας
πεπλήρωτο, καὶ παρῆν εἰς πόλιν Καισάρειαν, ἥ πρότερον
Στρατῶνος πύργος ἐκαλεῖτο. συνετέλει δὲ ἐνταῦθα θεωρίας
εἰς τὴν Καισαρὸς τιμὴν, ὑπὲρ τῆς ἐκείνης σωτηρίας ἐορτὴν τινα
ταύτην ἐπιστάμενος. καὶ παρ' αὐτὴν ἤθροισο τῶν κατὰ τὴν
ἐπαρχίαν ἐν τέλει καὶ προβεβηκότων εἰς ἀξίαν πλῆθος. δευ-
τέρῃ δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρᾳ σελὴν ἐνδυσάμενος ἐξ ἀργύρου

CAP. VIII.

Quae deinceps gesserit Agrippa usque ad obitum; et quo modo vitam finierit.

ISTIS autem, quae iam memorauimus, apud Berytū celebratis, in Tiberiadem Galilaeae urbem migravit. Et quidem ex hisce magna erat in admiratione apud alios reges. Ad eum igitur veniebat Antiochus Commagenae rex, et Euseforum Sampsigeramus, et Cotys, qui in Armenia minori imperitabat, et Polemon, qui Ponti regnum tenebat, et Herodes, frater eius idemque Chalcidis rex. Hos autem omnes ita hospitali mensa multaque hilaritate excepit, ut quam maxime animi sapientis altitudinem ostenderit, adeoque non immerito videretur illustri regum praesentia cohonestari. Verum enimvero, dum illi adhuc apud eum morarentur, Marfus Syriae praeses superuenit. Servans igitur debitam Romanis reuerentiam, ex urbe usque ad septimum lapidem illi obviam processit rex. Accidit autem, ut hoc simultatis cum Marso initium factum esset, quod alios reges eodem cum eo curru vectos secum adduxerit. Nam Marfus suspectam habuit illorum concordiam, et quod tanta inuicem coniuncti essent amicitia; existimans tot virorum potentium consensum haud e re esse Romanorum. Mox itaque, certis quibusdam e necessariis suis ad singulos missis, imperavit, ut sine mora domum quisque suam discederet. Ista Agrippa aegre accipiebat, et ex eo quidem tempore inter se dissentiebant. Matthiae autem pontificatu adempto, vice eius Elionaeum Cantherae filium pontificem constituit.

2. Tertius iam annus effluxerat, ex quo totius Iudaeae regno potiebatur, cum in urbem Caesaream ingressus est, quae antea Stratonis turris vocabatur. Illic autem in honorem Caesaris spectacula edebat, cum intelligeret pro illius salute hos festos dies institutos fuisse. Ad quam festivitatem frequens numerus eorum, qui honore inter suos ac dignitate pollebant, ex tota prouincia confluxerat. Secundo autem spectaculorum die, veste indutus tota ex argento ad-

πεποιημένην πάσαν, ὡς θαυμάσιον ὕφην εἶναι, παρῆλθεν εἰς
 τὸ θέατρον ἀρχομένης ἡμέρας. ἔνθα ταῖς πρώταις τῶν ἡλια-
 κῶν ἀκτίνων ἐπιβολαῖς ὁ ἀργυρος καταυγαδείς θαυμασῶς
 ἀπέσιλβε, μαρμαίρων τι φοβερόν καὶ τοῖς εἰς αὐτὸν ἀπειλῆ-
 σι Φρικῶδες. εὐθύς δὲ οἱ κόλακες τὰς, ἃ δὲ ἐκείνῳ πρὸς ἀγα-
 θῶ, ἄλλος ἄλλοθεν Φωνὰς ἀνεδόων, Θεὸν προσαγορεύοντες,
 “εὐμενὴς τε εἴης, ἐπιλέγοντες, εἰ καὶ μέχρι νῦν ὡς ἀνδρωπι-
 “ἐφοβήθῃμεν, ἀλλὰ τὲν τεῦθεν κρείττονα σε θνητῆς φύσεως
 “ὁμολογῶμεν.” ἔκ ἐπέπληξε τῷ τοις ὁ βασιλεὺς, ἃ δὲ τὴν κα-
 λακείαν ἀσεβῶσαν ἀπετρίψατο. ἀνακύψας δ’ ἔν μετ’ ὀλί-
 γον τὸν βεβῶνα τῆς ἑαυτῷ κεφαλῆς ὑπερκαθεζόμενον εἶδεν
 ἐπὶ χοινίᾳ τινός· ἄγγελόν τε τῷτον εὐθύς ἐνόησεν κακῶν εἶ-
 ναι, τὸν καὶ ποτε τῶν ἀγαθῶν γενόμενον, καὶ διακάρδιον
 ἔχεν ὁδύνην. ἄθρου δὲ αὐτῷ τῆς κοιλίας προσέφυσεν ἄλ-
 γημα, μετὰ σφοδρότητος ἀρξάμενον. ἀναθεωρῶν ὅτι πρὸς
 τὰς Φίλκας, “ὁ Θεὸς ὑμῖν ἐγώ, Φησὶν, ἤδη καταστρέφειν ἐπι-
 “τάττομαι τὸν βίον, παραχρῆμα τῆς εἰμαρμένης τὰς ἄρτι
 “με κατεψευσμένας Φωνὰς ἐλεγχέσης· καὶ ὁ κληθεὶς ἀθά-
 “νατος ὑφ’ ὑμῶν, ἤδη θανὼν ἀπάγομαι. δευτέον δὲ τὴν τι-
 “πρωμένην, ἣ Θεὸς βεβήληται. καὶ γὰρ βεβιάκαμεν ἑδάμῃ
 “Φαύλως, ἀλλ’ ἐπὶ τῆς μακαριζομένης λαμπρότητος.” ταῦ-
 τα λέγων ἐπιτάσσει τῆς ὁδύνης κατεπονέϊτο. μετὰ σπυδῆς
 ἔν εἰς τὸ βασιλεῖον ἐκομίσθη, καὶ διῆξε λόγος εἰς πάντας,
 ὡς ἔχοι τῷ τεθῆναι παντάπασιν μετ’ ὀλίγον. ἡ πληθὺς δὲ
 αὐτίκα σὺν γυναίξιν καὶ πασὶν ἐπὶ σάκκῃς καθισθεῖσα τῷ
 πατρίῳ νόμῳ τὸν Θεὸν ἱκέτευεν ὑπὲρ τῷ βασιλέως. οἰμαγῆς
 δὲ πάντα ἦν ἀνάπλεα καὶ θρήνων. ἐν ὑψηλῷ δὲ ὁ βασιλεὺς
 θωματῶ κατακείμενος, καὶ κάτω βλέπων αὐτὰς πρηνῶς
 προσπίπτοντας, ἄδακρυς ἃ δὲ αὐτὸς ἔμενε. συνεχῶς δὲ ἐφ’
 ἡμέρας πέντε τῷ τῆς γαστρὸς ἀλγήματι διερχαδείς τὸν βίον
 κατέστρεψεν, ἀπὸ γενέσεως ἄγων πεντηκὸσόν ἔτος καὶ τέταρ-
 τον, τῆς βασιλείας δὲ ἑβδομον. τέτταρας μὲν ἔν ἐπὶ Γαίῳ
 Καίσαρος ἐβασίλευσεν ἑαυτὸς, τῆς Φιλίππου μὲν τετρα-
 χίας εἰς τριτίαν ἀρξας, τῷ τετάρτῳ δὲ καὶ τῇ Ηρώδῃ

mirabili opere contexta, processit in theatrum primo diluculo. Ibi argentum, primis solarium radiorum ictibus illustratum, mirum in modum resplendebat, metuentum quiddam atque horrendum oculos in id defigentibus incutiens. Moxque adultores, vocibus ne ipsi quidem bono futuris, alii aliunde acclamare, Deum appellantes, dicentesque, "propitius nobis esto, et licet hactenus te "veluti hominem reueriti sumus, in posterum vero se eum "mortali forte maiorem habituros." At rex neque illos obiurgavit, neque impiam eorum adulationem reiecit. Post paululum vero oculis in altum sublatis, supra caput bubonem funiculo cuidam insidentem conspexit: et statim hunc malorum esse nuncium intellexit, qui et antea bonorum nuncius fuerat, moxque cordicitus dolebat. accesserunt autem ventris cruciatus, etiam a principio vehementissimi. Conuersis itaque ad amicos oculis: "Ecce, inquit, Deus ego vester cogor nunc e vita discedere, fati "necessitate voces mihi improbe affictas falsi protinus coarguente; et qui immortalis appellabor a vobis, iam rapior ad mortem. Sed ferenda est fati conditio, quandoquidem sic Deo visum est. neque enim male et abiecte "viximus, sed in eo splendore, quem homines beatissimum "existimant." Haec cum diceret, augesciente interim vi doloris torquebatur. Ocyus igitur in palatium delatus erat, rumorque continuo per urbem sparsus est, regem in eo ferre esse, vt vitam relinquat. Statim autem plebs omnis cum vxoribus et liberis, stratis ciliciis more patrio sedens, Deum pro salute regis obsecrabat, atque loca omnia eiulatu et lamentis plena erant. Rex vero in excelsa quodam solario decumbens, cum eos humi prostratos ex alto prospiceret, ne ipse quidem temperabat a lacrymis. Tandem continuis per quinque dies ventris doloribus confectus vitam finiuit, annum agens aetatis quartum et quinquagesimum, regni vero septimum. Quatuor namque sub Caio Caesare annis regnauerat, Philippi quidem tetrarchia potitus per triennium, quarto vero Herodis quoque tetrarchia adiuncta, tribus

προσηληφάς, τρεῖς δὲ ἐπιλαβὼν ἐπὶ τῆς Κλαυδίου Καίσαρος αὐτοκρατορίας, ἐν οἷς τῶν τε προσηρημένων ἐβασίλευσε, καὶ τὴν Ἰουδαίαν προσέλαβε, Σαμάρειάν τε καὶ Καισάρειαν. προσωδεύσατο δὲ ὅτι πλείστας αὐτῶν προσφορὰς, διακοσίας ἐπὶ χιλιάς μυριάδας, πολλὰς μέντοι προσεδανείσατο. τῷ γὰρ Φιλόδωρος εἶναι, δαφνιέστερα τῶν προσιόντων εἰνέηλισκεν. ἦν δὲ ἀφειδὲς αὐτῷ τὸ Φιλότιμον.

γ'. Ἀγνωσμένης γε μὴν τοῖς πλήθεσι τῆς ἐκπνοῆς αὐτοῦ, συμφροσίσαντες Ἡρώδης τε ὁ τῆς Χαλκίδος δυναστεύων, καὶ Εὐκλίας ὁ Ἰππαρχος καὶ Φίλος τῆ βασιλείας, Ἀγρίππαν ἐπεμψαν, τῶν ὑπηρετῶν τὸν ἐπιτήδειον, καὶ Σίλβην, ἐχθρὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἀπέσφαξαν, ὡς δὲ τῇ βασιλείᾳ κελεῖν ἔσαντος.

ΚΕΦ. 9.

Ὅσα ἐπράχθη μετὰ τὴν τελευτὴν Ἀγρίππα. καὶ ὡς Κλαύδιος, διὰ τὴν τῇ Ἀγρίππᾳ νεωτέραν ἀμαθίαν, ἀπέστειλε Κῆσπιον Φάδον τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς βασιλείας ἀπάσης ἐπιτροπεύοντα.

Ἀγρίππας μὲν ὅν ὁ βασιλεὺς τρόπῳ τοιούτῳ κατέστρεψε τὸν βίον· γένει δὲ αὐτῷ καταλέλειπτο υἱὸς μὲν Ἀγρίππας, ἄγων ἔτος ἑπτακαιδέκατον, τρεῖς δὲ θυγατέρες, ὧν ἡ μὲν Ἡρώδης τῇ πατρὸς ἀδελφῷ γεγάμητο Βερνίκη, τὸ ἑκαταίδεκατον ἔτος γεγονυῖα. παρθέναι δὲ ἦσαν αἱ δύο, Μαριάμμη τε καὶ Δρεσίλλα, δεκαετῆς μὲν ἡ ἑτέρα, ἑξαετῆς δὲ Δρεσίλλα· καθωμολόγητο δὲ ὑπὸ τῇ πατρὸς πρὸς γάμον, Ἰσλὴν μὲν Ἀρχελαῷ τῇ Χαλκίδας πατρὶ Μαριάμμη, Δρεσίλλα δὲ Ἐπιφανεῖ, τῇ δὲ τῆς Κομμαγενῆς βασιλέως Ἀντιόχου υἱὸς ἦν ἔτος. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ἐγνώθη τὸν βίον ἐκλιπὼν Ἀγρίππας, Καισαρεῖς καὶ Σεβαστηνοὶ, τῶν εὐποίων αὐτῷ λαθόμενοι, τὰ τῶν δυσμενεσάτων ἐποίησαν. βλασφημίας τε γὰρ ἀπέρριπταν εἰς τὸν κατοιχόμενον ἀπρεπείας λέγεσθαι, καὶ ὅσοι φεατευόμενοι τότε ἔτυχον, συχνοὶ δὲ ἦσαν, οἵκαδὲ ἀπῆλθον,

porro reliquis sub Claudii Caesaris Imperio exactis; in quibus et imperitabat praedictis regionibus, ac praeterea Iudaeam accipiebat, Samariamque et Caesaream. Quammaximos ex illis redditus percepit, ad mccc. drachmarum myriadas: multas tamen ab aliis mutuatus est. nam cum in dando munificus esset, impensis non sufficebant redditus: quod liberalitatem, nulla adhibita parsimonia, exerceret.

3. Caeterum priusquam rumor in vulgus emanaret, quod animam efflasset rex; Herodes dynasta Chalcidis, et Helcias equitum magister regisque amicus, vno consensu miserunt Aristonem, ministrorum fidelissimum, et Silam, cui inimici erant, occidendum curarunt, quasi rex id iussisset.

CAP. IX.

Quaenam acta erant post mortem Agrippae. et quomodo Claudius, quod rerum imperitus esset Agrippa iunior, Cuspium Fadum ad Iudaeam totumque regnum procurandum misit.

ET quidem Agrippa rex hoc modo vitam finiuit: de genere autem suo reliquit filium Agrippam, annos natum xvii. et tres filias; quarum vna Bernice annorum sexdecim nupta erat Herodi eius patruo. duae autem virgines erant, Mariamne et Drusilla; Mariamne quidem decennis, Drusilla vero sexennis: erantque a patre desponsatae, Mariamne Iulio Archelao Chelciae filio, Drusilla Epiphani Antiochi Commagenorum regis filio. Postquam autem cognitum est excessisse Agrippam, Caesarenses et Sebasteni, beneficiorum eius oblit, pro inimicissimis sese gesserunt. nam et conuicia dictu turpia in defunctum iactabant; et milites, qui tunc forte multi aderant, domum eius adibant, et filiarum res

καὶ τὰς ἀνδριάντας τῶν τῷ βασιλεῖ θυγατέρων ἀρπάσαν-
τες, ὁμοθυμαδὸν ἐκόμισαν εἰς τὰ πορνεία, καὶ γήσαντες ἐπὶ
τῶν τεγῶν ὡς δυνατὸν ἦν ἐφύβριζον, ἀγχημονέστερα διηγή-
σας δρῶντες. οὗ τε τοῖς δημοσίοις κατακλινόμενοι τόποις,
παιδῶμας ἐτιάσεις ἐπετέλουν, στεφανύμενοι, καὶ μυριζόμε-
νοι, καὶ σπένδοντες τῷ Χάροντι, πρόποσις τε τῆς τῷ βασιλεῖ
ἐκπνοῆς ἀλλήλοις ἀνταποδιδόντες. ἀμνήμονες δὲ ἦσαν ἐκ
Αγρίππα μόνον χρησαμένους πολλαῖς εἰς αὐτὰς Φιλοτιμίαις,
καὶ τῷ πάππῳ δὲ Ηρώδῃ, ὅτι τὰς πόλεις ἐκείνας αὐτοῖς
ἔκτισε, λιμένας τε καὶ ναὺς κατεσκεύασε λαμπραῖς δαπα-
νήμασιν.

β'. Ο δὲ τῷ τεθνεῶτος υἱὸς Αγρίππας ἐπὶ Ρώμῃς ἦν
ἐν τῷ χρόνῳ τῷτῳ, τρεφόμενος παρὰ Κλαυδίῳ Καίσαρι.
πυθόμενός γε μὴν Καίσαρ, ὅτι τέθνηκε μὲν Αγρίππας, Σε-
βασηνοὶ δὲ καὶ Καισαρεῖς ὑβρίκασιν εἰς αὐτόν, ἐπ' ἐκείνῳ
μὲν ἤλγησεν· ἐπὶ δὲ τὰς ἀχαριτήσαντας ὠργισθῆναι πέμπει
οὖν εὐθέως ὥρμητο τὸν νεώτερον Αγρίππαν τὴν βασιλείαν
διαδεχόμενον, ἀμὰ βυλόμενος ἐμπεδοῦν τὰς ὠμομένης ὀρι-
κούς. ἀλλὰ τῶν ἐξελευθέρων καὶ φίλων οἱ πολὺ παρ' αὐ-
τῷ δυνάμενοι ἀπέτρεψαν, σφαλερὸν εἶναι λέγοντες, κο-
μιδῇ νέῳ μηδὲ τοὺς παῖδός ἐκβεβηκότι χρόνους ἐπιτρέπαι
βασιλείας τηλικούτου μέγεθος, ὃ μὴ δυνατόν τὰς τῆς διοκ-
ησέως Φροντίδας ἐνεγκεῖν, καὶ τελείῳ δ' εἶναι βαρὺ
βάσταγμα βασιλείαν. ἔδοξεν οὖν αὐτὰς εἰκότα λέγειν ὁ
Καίσαρ. ἐπαρχον οὖν τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς ἀπάσης βα-
σιλείας ἀπέστειλε Κῆσπιον Φάδον, τῷ κατοικομένῳ δι-
δῆς τιμὴν τὸ μὴ Μάρσῳ ἐπαγαγεῖν εἰς βασιλείαν αὐ-
τῷ διάφορον. ἐγνώκει δὲ πρὸ πάντων ἐπιστῆλαι τῷ Φά-
δῳ, Καισαρεῦσι καὶ Σεβασηνοῖς ἐπιπληῆξαι τῆς εἰς τὸν
κατοικομένον ὕβρεως καὶ παροινίας εἰς τὰς ἐτι ζώσας, τὴν
ἑλὴν δὲ τῶν Καισαρέων καὶ τῶν Σεβασηνῶν, καὶ τὰς πέ-
τε σπείρας εἰς Πόντον μεταγαγεῖν, ἵνα ἐκεῖ στρατεύοντο·
τῶν δὲ ἐν Συρίᾳ Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἐπιλέξαι στρατιώ-
τας κατ' ἀριθμὸς, καὶ τῶν ἐκείνων ἀναπληρῶσαι τόπον.

gis statuas abreptas vnanimiter in lupanaria deportarunt, et collocatas super tectis modis omnibus ludibrio habuerunt, turpia, quam quae dici possunt, patrantes. Quin et locis publicis discumbentes magna frequentia conuiuia agebant, coronis rediuiti et vnguentis delibuti, libantes interim Charonti, et sibi inuicem propinantes prae gaudio, quod rex animum egisset. Atque ita immemores erant non solum Agrippae, qui multa erga eos vsus est liberalitate; sed et aui eius Herodis, qui et ipse vrbes illis exstruxit, portusque fecit et templa aedificauit sumtibus suis splendide et magnifice.

2. Defuncti autem filius Agrippa eo tempore Romae erat, apud Claudium Caesarem educatus. Atqui Caesar, cum auditione accepisset mortuum esse Agrippam, quodque Sebasteni et Caesarenses contumeliosi in eum exstitissent, illius quidem causa indoluit, ingratis autem hominibus vehementer iratus est. Itaque in animo habuit Agrippam iuniorem e vestigio mittere, vt in regnum succederet, volens etiam fidem iureiurando datam confirmare. Sed liberti et amici, qui plurimum apud eum poterant, dissuaserunt; periculosum esse dicentes adolescentulo admodum, et qui nondum ex ephebis excesserat, tantae magnitudinis regnum committere, qui haud ferendo erat administrationis curas, cum et adulto graue onus sit imperii moles. Eos igitur Caesar verisimilia loqui existimauit, adeoque Cuspium Fadum misit, qui Iudaeae totiusque regni praeses esset; defuncto hoc honoris tribuens, ne Marsum, cum quo Agrippae erant inimicitiae, in regnum eius induceret. Ei autem decretum erat in primis Fado mandare, vt Caesarenses et Sebastenos ob iniurias castigaret defuncto illatas, factasque filiabus eius adhuc viuentibus contumelias; alam vero Caesarensium et Sebastenorum et quinque cohortes in Pontum traici iussit, vt ibidem militarent: militumque e Romanis legionibus, quae in Syria erant, totidem numero delectum haberi, qui locum eorum sup-

ἂ μὴν οἱ κελευθέντες μετέστησαν. πρεσβευσάμενοι γὰρ
Κλαύδιον ἀπειμειλίξαντο, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας
ἐπέτυχον· οἱ καὶ τοῖς ἐπίθεσι χρόνοις τῶν μεγίστων Ἰου-
δαίοις ἐγένοντο συμφορῶν ἀρχὴ. τῇ κατὰ Φλῶρον πο-
λέμῃ σπέρματα βαλόντες, ὅθεν Οὐεσπασιανὸς κρατή-
σας, ὡς μετ' ὀλίγον ἐρύμην, ἐξήγαγεν αὐτὸς τῆς
ἀρχῆς.

plerent. Haud tamen ex iussu illius migrarunt. Missa enim legatione flexerunt Claudium, atque id assequuti sunt, ut in Iudaea manerent: qui in temporibus sequentibus maximarum calamitatum Iudaeis initium fuerunt, iactis ab illis belli sub Floro seminibus. Vnde Vespasianus, cum Iudaeam vicisset, ut paulo post dicemus, eos e provincia eduxit.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Περίχει η βίβλος χρόνον ἑτῶν κβ'.

- α'. Ως Κλαύδιος Καίσαρ μετὰ τὴν Ἀγρίππιν τελευτῇ φάσιν ὑπεμψεν εἰς Ἰουδαίαν καὶ ἐπίτροπον παραγμάτων ἰσχυμένον.
- β'. Στάσις φιλαδελφίων πρὸς τὸς ἐν τῇ Περσίᾳ κατοικοῦντας Ἰουδαίους περὶ ἑρῶν πόλεως Μιᾶς καὶ ὡς ἐπὶ τούτων πολλῶν ἀναιρεθέντων φιλαδελφούνων, φάσιν ἀγανακτῆσαι, τὴν δὲ Περσίᾳ Ἰουδαίαν τῆς πρώτης τριῆς ἡμέρας λαβὼν ἀπώπταινον.
- γ'. Ως Φωκυκλῆς ὁ ἀρχιερεὺς, τῆς Ἀραβίας Ἀρεῖου, λαφύρας καὶ ἐπὶ φάσιν ἀχρεῖας ἀνέρεθον.
- δ'. Ως φάσιν καὶ Κάσιος Ἀργύριος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν, ἀναβάντας εἰς Ἱερουσόλυμα, τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων ἐκλείψας τὴν ποδὴν χιτῶνα καὶ τὴν ἱερὰν τοῦ ἁγίου ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ κατατίθειναι, κισσομένην ὑπὸ τῇ ῥωμαίων ἐξουσίᾳ, καὶ καὶ πρὸς αὐτὸν ἵν.
- ε'. Παράκλησις ἐπὶ τούτῳ τῶν Ἰουδαίων πρὸς φάσιν καὶ Ἀργύριον, ἀξιοῦνται αὐτοὺς ἐπιτρέψαι πέμψαι πρεσβίαν πρὸς Καίσαρα Κλαύδιον περὶ τούτου.
- ς'. Ως φάσιν, λαβὼν ἡμέρας, ἐπίτροπον.
- ζ'. Ως Κλαύδιος Καίσαρ, παρακληθεὶς ὑπ' Ἀγρίππιν τὸ νεώτερον, εὐεχόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὰ αἰτήματα, καὶ πρὸς φάσιν ἔγραψε περὶ τούτων.
- η'. Ὁν τρόπον ἑλόν τῶν Ἀδριανῶν βασιλεῖς καὶ οἱ παῖδες αὐτῆς Μονόβατος καὶ Ἰζάντιος καὶ ἐπὶ πάντας ὅσους αὐτῶν ἐξήλυσαν τὰ Ἰουδαίων ἴδη.
- θ'. Ως Νέρωνος ἀδελφὸς, ἐπίτροπος εἰς Ἰουδαίαν Ἰζάν, τῆς υἱὸς Ἰδῆα τῷ Γαλιλαίᾳ τὸν ἕχον ἀναστάντας Ἰουδαίαν.
- ι'. Περὶ τῷ ἁγίῳ τῷ γρηγορῶν κατὰ τὴν χώραν.
- ια'. Κομάνη ἄφικται εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπιτρέψαι πεμφέντες ὑπὸ Καίσαρος.
- ιβ'. Ως Νέρωνος ἀδελφὸς, τῷ τῇ Καλιππῶν βασιλεῖς, Ἀγρίππιν ὁ νεώτερος τῇ ἀρχῇ Κλαύδιον φάσιν αὐτῇ Κλαύδιον Κασίον.
- ιγ'. Ως ἐπὶ τῷ Κομάνη πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴν ἱερὰν ἀπώλοντο.
- ιδ'. Στάσις Ἰουδαίων περὶ Σαμαρείᾳ καὶ ὡς πολλοὶ διεφθάρησαν τῶν Σαμαρειτῶν.
- ιε'. Ως Οὐμακίος βασιλεὺς ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν, ἀπέστειλε ταῦτα καὶ ἀναβὰς εἰς Ἰουδαίαν, τῆς πρώτης τῶν Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν ἐκλείψας εἰς Ῥώμην ἀνέβη, ἡμερῶν καὶ ἐκείνην τὴν ἐπὶ τῇ πόλει καὶ ἐκείνη τὴν πόλιν ἔχον. ἄγον ὑφ' ἑαυτὸν Νικανόρην Καίσαρι περὶ τῶν πεπραγμένων τινὲς δὲ τῶν Ἰουδαίων αὐτὸς ἰούλασαν.
- ις'. Ως Κλαύδιος ἀπέστειλε αὐτῶν, τῆς μὲν Ἰουδαίας τῆς αἰτίας ἀπέλυσας, παρακληθεὶς ὑπὸ τῷ βασιλεῖ Ἀγρίππιν, Κομάνην δὲ ἐξορίσας, Κίληρον δὲ τὴν χιλιάρχον, καὶ τῆς πρώτης τῶν Σαμαρειτῶν ἰούλασαν.
- ιζ'. Ὁν τρόπον, Κλαύδιος τελευτήσας, Νέρων τῆς ἀρχῇ διαδέχεται.
- ιη'. Ως φάσιν, ἐπίτροπος πεμφθεὶς, καὶ καταλαβὼν τὴν χώραν κακωμένην ὑπὸ τῷ ἀρχιερεὶ περὶ τῆς πόλεως αὐτῆς, ἐπὶ τὴν ἐν τῇ χώρᾳ καταστῆσαι. τὸν δὲ πρῶτος τῶν ἀρχιερέων ἐκείνην ὄνομα ὄνομα εἰς Ῥώμην ἀνέβη.
- ιθ'. Ως ἐκείνην αὐτὸς ἀγνοεῖς γόντος, καὶ πολλοὶν Ἰουδαίων ὑπ' αὐτῷ πλανηθέντων, φάσιν, ἀπελθόντων αὐτοῦ, πολλὰς ἀπέκτειναν.
- κα'. Ως καὶ ὁ Νέρωνος Ἰουδαίαν τῆς πρώτης ἐν Κασίᾳ πρὸς τῆς Συρίας φάσιν ὁ ἐπίτροπος ἔκτισεν.
- καβ'. Ως Πορνίος φάσιν πεμφθέντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιτρέψαι, ἐνέβη κακωμένην τὴν χώραν ὑπὸ τῶν Σαμαρειτῶν, περὶ τῆς πόλεως τῆς Κασίας ἱερῶν, καὶ ἐν τούτῳ ὑψοῦσιν αὐτὴν οἱ Ἰουδαῖοι.
- καγ'. Ως φάσιν, ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ, τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων εἰς Ῥώμην ὑπεμψεν πρὸς Νέρωνα, περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν περὶ τῶν πεπραγμένων.
- καδ'. Ως, τελευτήσας φάσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, Ἀβίνος ἔλθει διαδόχος.
- καε'. Ως ἐπὶ τούτῳ ἐκείνην οἱ Σαμαριοὶ τὴν χώραν κακωποιεῖν.
- κας'. Ως φάσιν, ἰσθὺν Ἀβίνου διαδόχος, τοσαῦτα διέθηκε τοὺς Ἰουδαίους κακὰ, ὡς ἀναγνῆναι αὐτοῦ ἐφ' ὅλην χώραν.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

VIGESIMVS.

Continet hic liber tempus annorum XXII.

1. **Q**uomodo Claudius Caesar post Agrippae mortem Fadum in Syriam misit, ut res procuraret.
2. Diffidum inter Philadelphenses et Iudaeos Perasae incolas de Miac vicinibus: utque Fadus, multis Philadelphensium ab istis actis, vehementer iratus, tres primores Iudaeorum in Perasa comprehensus interfecit.
3. Quomodo Theolomaeus latronum princeps, dum popularetur Arabas, captus et ad Fadum adductus perimitur.
4. Quomodo Fadus et Cassius Longinus Syriae praefes, cum adscendissent in Hierosolyma, iusserunt primores Iudaeorum in castellum Antaeum deponere tunicam salarem et stola pontificiam, ut esset de Romanorum potestate, quemadmodum olim fuerat.
5. Iudaeorum hac de re supplicatio ad Fadum et Longinum, eos regantium, ut legatos sibi licent ad Claudium Caesarem mittere de sacra stola servanda.
6. Ut Fadus, datis obsequiis, illis annuit.
7. Quomodo Claudius Caesar, supplicante ei Agrippa iunior, cessit Iudaeorum precibus, et ad Fadum de illis scripsit.
8. Quemadmodum Helena Adiabenorum regina, eiusque filii Menabazus et Lazarus cum tota illorum progenie Iudaeorum religionem amplecti sunt.
9. Quomodo Tiberius Alexander, cum procurator in Iudaeam venisset, antequam uenisset in Iudaea Galilai filios, populum decipientes.
10. De fame, quae regionem peruaserat.
11. Cumanis, procuratoris a Caesare missi, in Iudaeam adueniens.
12. Quomodo Agrippa iunior, mortuo Herode Chalcidis rege, imperium accepit beneficio Claudii Caesaris.
13. Quomodo sub Cumano plurimi Iudaeorum circa templum oppressi sunt.
14. Dissensio inter Samaritanos et Iudaeos, atque ut multi Samaritanorum occisi sunt.
15. Quomodo Vmmidius Quadratus Syriae praefes, cum ista audisset et in Iudaeam adscendisset, primores Iudaeorum et Samaritarum Romam proficisci iussit; simulque Cumanum procuratorem et Celerem tribunum, facturum rationem Claudio Caesari reddituros: Iudaeorum autem quosdam ipse supplicio affecit.
16. Quomodo Claudius, illis auditis, Iudaeos quidem crimine absoluit, eo adductus precibus regis Agrippae; Cumanum uero in exilium egit, et per Celerem tribunum a primoribus Samaritarum poenas exegit.
17. Quemadmodum, Claudio mortuo, Nero in imperium successit.
18. Quomodo Felix procurator in Iudaeam missus, cum regionem offendisset latronibus venatam, illis peremptis pacem stabilendam curauit; principem autem latronum, nomine Eleazarum, vinculum Romam misit.
19. Quomodo Felix, cum inposset Aegyptius apud Iudaeos ageret, multosque illorum decepisset, eruptionem in eos fecit, plurimosque eorum occidit.
20. Quemadmodum Felix procurator seditionem, inter primos Iudaeorum et Syros Caesareae urbem, compressit.
21. Qui contigit Iudaeam a Sicariis afflictam esse, Porcio Fesbo in regionem missio procuratore. De porticu exterioris templi, et quomodo ipsam in alium extraxerant Iudaei.
22. Quomodo Fesbus, cum hanc rem asgre tulisset, primores Iudaeorum Romam ad Neronem misit, qui omnia recte facta esse ei persuaderent.
23. Quomodo Albinus Fesbo, in Iudaea mortuo, successurus ueniebat.
24. Quomodo sub eo Sicariis regionem infestare desierunt.
25. Quemadmodum Florus, factus Albini successor, tot malis afflictis Iudaeos, ut eos ad arma sumenda compulerit.

ΚΕΦ. α'.

Στάσις Φιλαδελφῶν πρὸς Ἰουδαίους. καὶ περὶ τῆς τῷ αἰε-
χιερώς σολῆς.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ τῷ βασιλέως Αργείππα, καθὼς
ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἀπηγγέλαμεν βιβλῳ, πέμψαι
Μάρσῳ διάδοχον Κλαύδιος Καίσαρ Κάσιον Λογγῖνον,
μὴ μὴ τῷ βασιλέως τῆτο χαρίζομενος, πολλὰ διὰ γραμμα-
των ὑπ' αὐτῇ περιόντος ἀξιώθεις, μηκέτι Μάρσῳ τῶν κατὰ
τὴν Συρίαν πραγμάτων προϊέσθαι. Φάδος δὲ, ὡς εἰς τὴν
Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ἀφίκετο, καταλαμβάνει στασιάσαντας,
τὰς εἰς τὴν Περσίαν κατοικῶντας Ἰουδαίους πρὸς Φιλαδέλφη-
νους περὶ ὧν κάμης Μιᾶς λεγομένης, πολεμικῶν, ἀνδρῶν
ἀνάπλεω. καὶ δὴ οἱ τῆς Περσίας, χωρὶς γνώμης τῶν πρῶ-
των παρ' αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα, πολλὰς τῶν Φιλα-
δελφηκῶν διαφθείρουσι. ταῦτα πυθόμενον τὸν Φάδον σφό-
δρα παρώξυνεν, ὅτι μὴ τῇ κρίσει αὐτῷ παραλείποιεν, εἴπερ
ὑπὸ τῶν Φιλαδελφηκῶν ἐτόμιζον ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἀδελῶς ἐφ'
ὅπλα χαρίζοιεν. λαβὼν πῶν τρεῖς τὰς πρώτης αὐτῶν, τὰς
καὶ τῆς στάσεως αἰτίας, ἤσπαι προσηύταξεν· εἴτα τὸν πᾶν αὐ-
τῶν ἀνείλεν. Ἀντίβας δὲ ἦν ὄνομα τούτῳ. Ἀμαρᾶμω δὲ καὶ
Ελισαζάρῳ τοῖς δυσὶ φυγὴν ἐπέβαλεν. ἀναιρεῖται δὲ καὶ Θου-
λομαῖος ὁ ἀρχιληστῆς, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀχθεὶς δέσμιος
ἐπ' αὐτὸν, διατεθεικῶς μέγιστα κατὰ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τοὺς
Λεβαντας. ἐκαθάρεθη τε ληστῆρων ἅπαντα τούντεῦθεν ἡ Ἰου-
δαία, Φροντίδι καὶ προνοίᾳ τῇ Φάδου. ὅς δὴ καὶ τότε, μετα-
πισψάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρώτους Ἱεροσολιμιτῶν,
κατὰ τὴν κέλευσιν τῷ αὐτοκράτορος, παρήνυσεν αὐτοῖς τὸν
παθήρη χιτῶνα, καὶ τὴν ἰσράν σολὴν, ἣν Φορεῖν μόνος ὁ ἀρχιε-
ρὸς ἔθος ἔχει, εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ἥπερ ἐστὶ Φρούριον, καταθέ-
σαι, κεισομένην ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἐξουσίᾳ, καθὰ δὲ καὶ πρό-
τερον ἦν. οἱ δὲ ἀντιλέγειν μὲν οὐκ ἐτόλμων, παρεκάλεν δὲ
ὁμῶς τὸν τε Φάδον, καὶ τὸν Λογγῖνον· ἀφίκετο γὰρ καὶ

CAP. I.

Philadelphensium et Iudaeorum dissidium, deque stola pontificia.

EXSTINCTO autem rege Agrippa, quemadmodum in superiore libro narrauimus, Cassium Longinum in locum Marfi successurum mittit Claudius Caesar, memo-
 itae regis hoc ipsum tribuens; a quo, dum viveret, saepe per literas rogatus fuerat, ut nollet Marsum amplius rebus Syriae administrandis praeesse. At vero Fadus, ubi procurator in Iudaeam veniebat, offendit Iudaeos Peraeam habitantes seditionem mouisse contra Philadelphenses de vici, Miae nomine, finibus, referti viris bellicosissimis, immo Peraeae incolae, insciis primoribus illorum, arma sumierant, multosque Philadelphensium occiderant. Ista Fadum, ubi de iis aliquid rescierat, valde commouerunt, quod integram illi causam non reseruassent, si putarent sibi factam a Philadelphensibus iniuriam, sed temere ad arma concurrissent. Comprehensis itaque tribus illorum primoribus, qui et seditionis auctores erant, imperauit, ut in vincula conicerentur. deinde horum quidem vnum, Annibam nomine, interfici iussit: Amaramum vero et Eleazarum ambos exilio multauit. Quin et Tholomaeus latronum princeps, qui multa mala Idumaeis et Arabibus iptulerat, non multo post victus ad eum adductus supplicio afficitur: atque exinde Iudaea omnis latrocinii perpur-gata est diligentia et cura Fadi. Is dein, accitis statim pontificibus et Hierosolymitarum proceribus, prout ipsi in mandatis dederat imperator, admonuit eos, ut tunicam talarem et stolam sacram, quam solum pontificem sum-mum gestare moris erat, in Antoniam castellum repo-nerent, ut in Romanorum potestate esset, quemadmo-dum et olim erat. Illi refragari quidem non audebant, rogabant tamen Fadum et Longinum (nam et ille, Hie-

ἔτος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, Φάβη τῇ μὴ τὰ προσάγματα Φάβη τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων νευτερῖζειν ἀναγκάσῃ· πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐπιτρέψαι πρέσβεις ὡς Καίσαρα πέμψαι, τῆς αἰτησόμενης παρ' αὐτῇ τῇ ἱερᾷ σολῇ ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, εἰτα δὲ περιμέναι, ἕως ἂν γνῶσι, τί πρὸς ταῦτα Κλαύδιος ἀποκρίναιτο. οἱ δὲ ἐπιτρέψαντες αὐτοῖς ἔφασαν ἀποσῆλαι τῆς πρέσβεις, εἰ λάβοιεν τῆς παίδας ὁμνεύουσας. ὑπακούσαντων δὲ ἐτοίμως ἐκείνων καὶ δούτων, ἐξεπέμφθησαν οἱ πρέσβεις. παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτῶν, γυνὴς ἑκατέρου Ἀγρίππας, ὁ τῆ τετελευτηκότος παῖς, καθ' ἣν ἦν αἰτία· ἐτύχαι δὲ αὐτῇ παρὰ Κλαυδίου Καίσαρος, καθὼς καὶ πρῶτον ἀπομνηστέον· παρακαλῶν τὸν Καίσαρα συγχωρῆσαι τοῖς Ἰουδαίοις ἀπεργάζεσθαι περὶ τῆς ἱερᾶς σολῆς, καὶ Φάβη περὶ τούτων ἀποσῆλαι.

β'. Καλέσας δὲ Κλαύδιος τῆς πρέσβεις, ἔφη ταῦτα συγχωρῆναι, καὶ ἐκέλευεν αὐτὰς Ἀγρίππα χάριν εἶδεναι· ταῦτα γὰρ αὐταῖς ποιεῖν ἀξιώσαντος· ἐπὶ τε ταῖς ἀποκρίσεσι, ποιούτην ἐπιστολὴν ἔδωκε· “ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ, ΥΠΑΤΟΣ ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ, ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ, ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΕΘΝΕΙ ΚΑΙ ΡΕΙΝ. Ἀγρίππα τῷ ἐμοῦ, ὃν ἐγὼ ἔδραμμαι παρ' ἔχων σὺν ἐμαυτῷ εὐσεβέτατον ἄντα, περὶ παραγόντος μοι τῆς ὑμῶν τέρας πρέσβεις, εὐχαριτοῦντας ἐφ' ἧς πεποιθήμαι τῷ ἔθνος ὑμῶν κηδεμανία, καὶ αἰτησασμένων σπῆδαίως καὶ φιλοτιμῶς τὴν ἱερὰν ἰδοῦντα, καὶ τὸν ἐφ' ὅσον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν εἶναι, συγχωρῶ, καθὼς ὁ κρείττερος καὶ μοι τιμωτάτος Οὐτέλλιος ἐπαίησε. συγκατεθέμην δὲ τῇ γνώμῃ ταύτῃ, πρῶτον διὰ τὸ ἐμαυτοῦ εὐσεβὲς, καὶ τὸ βέλεσθαι ἑκάστας κατὰ τὰ πάτρια θρησκείην· ἔπειτα εἰδὼς, ὅτι καὶ αὐτῇ βασιλεῖ Ηρώδῃ καὶ Δρισοβύλῃ τῷ νεώτερω, ὡς τῇ

Ierosolyma venerat, magnis copiis secum adductis, me-
 tuens, ne, quae iniunxerat Fadus, Iudaeorum vulgus ad res
 novas molientes impellerent) primum, ut legatos ad Cae-
 sarem sibi liceret mittere, ab eo petituros, ut sacram sto-
 lam in sua potestate haberent; deinde ut manerent pau-
 lisper, dum certiores facti essent, quid ad ista Claudius re-
 sponderet. Illi vero se permissuros esse dixerunt, ut le-
 gatos mitterent, modo liberos eorum pro obsidibus acci-
 perent. Cum autem Iudaei alacriter dicto sibi audissent,
 et liberos dedissent, protinus missi sunt legati. Vbi vero
 Romam peruenierunt, Agrippae iunior defuncti filius, qui
 tum forte apud Claudium Caesarem agebat, ut iam ante
 diximus, cum causam aduentus eorum cognovisset, roga-
 vit Caesarem, ut Iudaeorum precibus de sacra stola annue-
 re non gravaretur, utque mandata de istis, quae obnixae pe-
 tierunt, ad Fadum mitteret.

2. Tum Claudius, vocatis ad se legatis, dicebat se
 ista eis concedere, illisque praecipiebat, ut Agrippae gra-
 tias haberent, (se enim ista facere ad illius intercessionem)
 et, praeter responsa, quae illis reddidit, huiusmodi episto-
 lam misit: "CLAVDIVS CAESAR, GERMANICVS,
 TRIB. POT. V. CONSVL DESIGNATVS IV. IMPE-
 RATOR X. PATER PATRIAE, HIEROSOLYMI-
 TARVM MAGISTRATIBVS, SENATVI, POPV-
 LO, TOTI IVDAEORVM GENTI S. Quoniam
 Agrippa meus, alumnus meus et quem mecum ha-
 beo utpote pietissimum, vestros legatos ad me ad-
 duxit, gratias agentes pro mea de gente vestra cura et
 providentia, et enixe certatimque precatos, ut stola sa-
 cram atque coronam in vestra potestate habeatis, conce-
 do quod petitis, quemadmodum vir optimus et mihi ca-
 rissimus Vitellius fecerat. Huic autem vestrae voluntati
 obsequutus sum, inprimis quod id mihi mea suaserit pie-
 tas, quodque voluerim, ut omnes Deum patrio ritu ve-
 nerentur: dein quod nouerim me ita faciendo magnam
 ab ipso rege Herode et iuniore Aristobulo, quorum in

«πρὸς ἑμαυτὸν ἀσπίσαν καὶ τὴν περὶ ὑμᾶς γνώσασθαι σπῆ-
 «δὴν, πάνυ χαριῶμαι ταῦτα ποιήσας, πρὸς ὧς ἐστὶ μὴ
 «πλεῖστα δίκαια-φιλίας κρατίστες ὄντας καί μοι τιμίαις. ἔγρα-
 «ψα δὲ περὶ τῶν καὶ Κισπῶ Φάδω τῷ ἐμῷ ἐπιτρόπῳ,
 «οἱ τὰ γράμματα κομίζοντες, Κορνήλιος Κέρωνος, Τρύφων
 «Θευδίωνος, Δωρόθεος Ναθαναήλ, Ἰωάννης Ἰωάννη, ἔγρα-
 «ψα πρὸ τεσσάρων καλανδῶν Ἰηλὶς ἐπὶ ὑπάτων Ρέφθ καὶ
 «Πομπηίᾳ Σιλβανῷ.

γ. **Η**γήσατο δὲ καὶ Ηρώδης, ὁ ἀδελφὸς μὲν Αγραί-
 «πῃ τῷ τετελευτηκότος, Χαλκίδος δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸν
 «χρόνον ἀκρίβειαν, πεπιτυμένους, Κλαύδιον Καίσαρα πᾶν ἐξ-
 «ουσία τοῦ νεώ, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ τὴν τῶν ἀρχι-
 «εῶν χρηστονίαν, πάντων τε ἐπέτυχεν· ἐξ ἑκείνου τε πᾶσι
 «τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία μέχρι τῆς τοῦ πο-
 «λέμης τελευτῆς. καὶ δὴ ὁ Ηρώδης μεδίσησι τῆς ἀρχιερωσύ-
 «νης τὸν ἐπικαλούμενον Κανθηρᾶν, Ἰωσήφῳ τῷ τοῦ Καμψ
 «αὐτὸν ἐκείνῃ τὴν διαδοχὴν τῆς τιμῆς παραχόμενος.

ΚΕΦ. βʹ.

Οὐν τρόπον Ελέκη τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς καὶ ὁ παῖς αὐτῆς
 Ἰζάτης ἐξήλωσαν τὰ Ἰουδαίων ἔθνη· καὶ ὡς Ελένη, λι-
 μὴ μεγάλη ἐν Ἱερουσολύμοις γενομένη, σίτον τοῖς ἀπο-
 ραμένοις διενείμειν.

Κατὰ τῶτον δὲ τὸν καιρὸν τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς Ελέκη
 καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης οἰς τὰ Ἰουδαίων ἔθνη τὸν βίος μετῴ-
 «βαλλον, διὰ ταιαύτην αἰτίαν. Ἐδονόβαζος ἑστῶν Ἀδιαβηνῶν
 «βασιλεὺς, ὃ καὶ Βαζαῖος ἐκώληστος ἦν, τῆς ἀδελφῆς Ελέ-
 «νης ἀλγὺς ἔρωτι τῇ πρὸς γάμῳ κοινωνίᾳ ἄγεται, καὶ κατέστη-
 «σεν ἐγκύμονα. συγκαθεύδων δὲ ποτὲ τῇ γαστρὶ τῆς γυναι-
 «κὸς τὴν χεῖρα προσαναπαύσας, ἥνικα καθυπνώσῃ, Φοῖβης
 «πινὸς ἔδοξεν ἀκύνειν, κελυσσῆς αἶρεν ἀπὸ τῆς μηδύος τὴν
 «χεῖρα, καὶ μὴ θλίβειν τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, Θεῷ προνοίᾳ καὶ
 «αἰχῆς τυχόν καὶ τέλεις εὐτυχῶς τευζόμενον. ταραχθεὶς οὐ

"me pietatem et erga vos studium perspectum habeo, gratiam initurum esse, quibuscum, viris optimis et mihi carissimis, multis officiis mihi intercessit amicitia. De istis autem scripsi et Cuspio Fado procuratori. Nomina literas deferentium haec sunt: Cornelius Ceronis, Tryphon Theudionis, Dorotheus Nathanaëlis, Ioannes Ioannis filius. Datae quarto Kalendas Iulias, Rufo et Pompeio Syllano successis consulibus.

3. Quin et Herodes (Agrippae quidem defuncti frater, cui vero illo tempore commissus erat Chalcidis principatus) petiit a Claudio Caesare templi potestatem sacraeque pecuniae, ut et ius creandi summos pontifices; atque haec omnia a Caesare impetravit: adeo etiam ut ab illo omnibus eius posteris ea potestas usque ad belli exitum manserit. Igitur et Herodes a sacerdotio submovit Cantheram ita appellatum, fecitque, ut Iosephus Cami filius eius in locum et honorem succederet.

CAP. II.

Quo pacto Helena Adiabenorum regina eiusque filius Izates religionem Iudaicam amplexi sunt: et quomodo Helena, magna fame Hierosolymis grassante, frumentum egenis distribuit.

PER idem tempus Adiabenorum regina Helena, et filius eius Izates, religionem Iudaicam amplexi sunt, ex huiusmodi causa. Monobazus Adiabenorum rex, cognomento Bazaens, Helenae sororis amore captus eo processit, ut matrimonio eam sibi iungeret: nec multo post gravidam reddidit. Aliquando autem cum eo dormiens, manu super ventre illius requiescente, sopitus audire vocem visus est, quae inanum de utero tollere iuberet, ne infantulum in eo gestatum laederet, qui Dei providentia ortum habuit finemque felicem consequuturus est. Ea voce turba-

ὑπὸ τῆς Φωνῆς, εὐθύς διυγερεθείς, ἔφραζε τῇ γυναικὶ ταῦτα, καὶ γενόμενον τὸν υἱὸν Ἰζάτην ἐπεκάλεσεν. ἦν δὲ αὐτῇ Μονόβαζος τότε πρεσβύτερος ἐκ τῆς Ελένης γενόμενος, ἄλλοι τε παῖδες, ἐξ ἑτέρων γυναικῶν. τὴν μέντοι πᾶσαν εὐνοϊαν ὡς εἰς μονογενῇ τὸν Ἰζάτην ἔχων φανερώς ἦν. Φθόνος δὲ τέντευσθεν τῷ πατρὶ παρὰ τῶν ὁμοπατρῶν ἀδελφῶν ἔφύετο, καὶ τότε μῶτος ἤϋξετο, λυπρμένων ἀπάντων, ὅτι τὸν Ἰζάτην αὐτῶν ὁ πατὴρ προτιμῶν. ταῦτα καίπερ σαφῶς αἰδανόμενος ὁ πατὴρ, ἐκείνοις μὲν συντηγίνωσκεν, ὡς μὴ διὰ κακίαν αὐτὸ πάχουσιν, ἀλλ' ἦτοι παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῶν ἕκαστὸν ἀξίῳ εὐνοίας τυγχάνειν. τὸν δὲ Ἰζάτην· σφοδρὰ γὰρ ἐδεδοίκει περὶ αὐτῆ, μὴ μισόμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν παθεῖν τί· πολλά δωρησάμενος, πρὸς Ἀβεννήριγον ἐκπέμπει τὸν Σπασίνην χάρακος βασιλέα, παρακατατιθέμενος ἐκείνῳ τὴν τῷ πατρὶ σωτηρίαν. ὁ δὲ Ἀβεννήριγος ἀσμίμως δέχεται τὸν νεανίαν, καὶ διὰ πολλῆς ἀγων εὐνοίας, γυναῖκα μὲν αὐτῷ τὴν θυγατέρα, Σάμαχος δὲ ἦν ὄνομα ταύτῃ, δίδωσι· δωρεῖται δὲ χώραν, ἐξ ἧς μεγάλας λήψοιτο προσόδους.

β'. Μονόβαζος δὲ, ἡδὴ γηραιός ὢν, καὶ τῇ ζῆν ὀλίγον αὐτῷ τὸν λαὸν ὄρων χερόν, ἠθέλησεν εἰς ὅσιν ἀφικέσθαι τῷ πατρὶ πρὸ τῆς τελευτῆς αἰ. μεταπεμψάμενος ἔν αὐτὸν, ἀσπάζεται φιλοφρονέσασα, καὶ χώραν δίδωσι Καρρῶν λεγομένην. Φέρειν δὲ ἡ γῆ πλείστον τὸ ἀμύμον ἀγαθόν. ἐστὶ δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὰ λείψανα τῆς Λάρνακος, ἡ Νῶχον ἐκ τῆς ἐπομβρείας διασσωθῆαι λόγος ἔχει, καὶ μέχρι νῦν ταῦτα τοῖς ἰδεῖν βυλομένοις ἐπιδείκνυται. διέτριβεν ἔν ὃ Ἰζάτης ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, μέχρι τῆς τελευτῆς τῷ πατρὶ. ἡ δὲ ἐξέλειπεν ἡμέρα τὸν βίον ὁ Μονόβαζος, ἡ βασιλεῖς Ελένη μεταπέμπεται πάντας τῆς μεγίστας, καὶ τῆς βασιλείας σπαράσσας, καὶ τὰς τὰς δυνάμεις πεπιστυμένους. οἷς ἀφικόμενοις, "ὅτι μὲν ὁ ἐμὸς ἀνὴρ, εἰπε, τῆς βασιλείας αὐτῷ διάδοχον Ἰζάτην ἤϋξατο γενέσθαι, καὶ τῶτον ἀξίον ἔκρινεν, ἡδὲ ὑμᾶς λεληθέναι δοκῶ, περιμένω δὲ ὁμῶς καὶ τὴν ὑμετέραν κρίσιν. μακάριος γὰρ ἔχ' ὁ πατὴρ ἐνός, ἀλλὰ ἀλειούων καὶ θελούντων τὴν ἀρχὴν λαμβά-

que, statimque exprofectus a somno, vxori ista quae audisset narrat, filiumque natum Izaten nomine vocauit. Erat autem ipsi Monobazus eo grandior aetate, quem ex Helena susceperat; aliique filii ex aliis vxoribus. hunc tamen, ac si vnicus illi exstitisset, omni sua beneuolentia non dissimulanter impertiit. Qua re fiebat, vt puero invideretur a fratribus ex eodem patre: atque inde excitatum est odium, omnibus vicem suam dolentibus; quod Izaten illis praetulerit pater. - Ista quamuis satis pater intelligeret, illis tamen ignoscebat, quasi non ex malitia ita animo affecti essent, sed a patre scilicet illorum vnusquisque diligi vellet. Izaten vero (nam de eo valde metuebat, ne a fratribus odio habitus mali aliquid pateretur), cum multa ei donasset, misit ad Abennerigum Spasinæ castri regem, cui salutem pueri commendatam esse voluit. Abennerigus autem libenter excepit adolescentulum, atque illum singulari complexus beneuolentia, filiam suam, cui nomen erat Samacho, ei in matrimonium dedit, donauitque provincia, vnde luculentos redditus perciperet.

2. Atqui Monobazus iam admodum senex, cum videret sibi non multum vitae spatium superesse, in conspectum filii venire, antequam moreretur, desiderauit. Itaque cum illum acciuisset, summa beneuolentia eum excepit, eique regionem Carras dictam attribuit. Ea autem est terra animi feracissima: ibi etiam sunt arcae illius reliquiae, in qua Nochus diluuium euasisse fertur, et etiamnum istae videre eas volentibus ostenduntur. In hac igitur regione commorabatur Izates, vsque dum mortem oppeteret pater. Qua autem die vita excessit Monobazus, Helena regina acciuit magnates et regni satrapas et copiarum praefectos. Cumque illi venissent: "Non vos, inquit, latere arbitror, quod maritus meus Izaten ipsi in regnum succedere optauerit, illumque eo honore dignum existimauerit: attamen vestrum quoque super hac re iudicium exspecto. Beatus enim est, non qui ab vno, sed qui a pluribus iisque volentibus regnum acceperit."

“ταυτ.” ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν, ἐπὶ ποίᾳ τῷ τί φερόμενοι οἱ συγ-
κληθέντες. οἱ δὲ ἀκούσαντες, πρῶτον μὲν προσεκύνησαν τῇ
βασιλίδι, καθὼς ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς· εἶτα, ἔφασαν, “τὴν τῇ
“βασιλέως γνώμην βεβαίῳ, καὶ ὑπακούειν, χαίροντες
“ἡζήτη δίκαιως ὑπὸ τῷ πατρὸς προκηθέντι τῶν ἀδελφῶν
“κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν ἀπάντων. βύλεσθαι τε, Φασί, προα-
“ποκτεῖναι πρῶτον αὐτῆς τῆς ἀδελφῆς καὶ συγγενεῖς, ὑπὲρ
“τῇ τὴν ἀρχὴν ἡζήτη μετ’ ἀσφαλείας καταχῆν, φθαρέναι
“γὰρ ἐκείνων καθαρῶς εἶναι πάντα τὸν φόβον, τὸν ὑπὸ
“μίσους τῇ παρ’ αὐτῶν καὶ φθόνῳ γινόμενον.” πρὸς ταῦτα ἡ
Ελένη χάριν μὲν αὐτοῖς ἀμολάγει τῆς πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν ἡζήτη
τὴν εὐνοίας ἔχεν, παρεκάλετο δὲ ὅμως ἐπιχεῖν τὴν περὶ τῆς
ἀναιρέσεως τῶν ἀδελφῶν γνώμην, μέχρι ἂν ἡζήτη παραγι-
νόμενος συνδοκιμάσῃ. οἱ δὲ ἐπὶ ἀνελὼν συμβαλεῦσάντες οὐ
ἐπίσταν, ἀλλὰ φυλάσσειν αὐτὰς δεσμίαις παρήναι μέχρι τῆς
ἐκείνης παρυσίας ὑπὲρ ἀσφαλείας τῆς ἑαυτῶν. συνεβέβηκεν
δὲ αὐτῇ μεταξὺ προσήσασθαι τινα τῆς ἀρχῆς ἐπίτροπον, ἡ
μάλιστα πιστεύει. πέθεται τούτοις ἡ Ελένη, καὶ καθίστησι τὸν
πρεσβύτερον παῖδα Μογόβαζον βασιλέα, περιθεῖσα τὸ
διάδημα, καὶ δοῦσα τὸν σημαντήρα τοῦ πατρὸς δακτύλιον,
τὴν τε σαμψιφραν ὀνομαζομένην παρ’ αὐτοῖς, διαικεῖν τε τῶν
τοῖς τῇ βασιλείᾳ παρημέσας μέχρι τῆς τῷ ἀδελφῷ παρη-
σίας. ἦκε δὲ ἔτος ταχέως, αἰχμασίαν τὴν τῷ πατρὸς τελευταίαν,
καὶ διαδέχεται τὸν ἀδελφὸν Μανόβαζον ὑπερεκτάντα τῆς
ἀρχῆς αὐτῶν.

γ’. Καθ’ ὃν δὲ καιρὸν ὁ ἡζήτη ἐν τῷ Σπασίον χάρακι
διέτριβεν, Ἰσδαῖος τις ἔμπορος, Ἀνανίας ὄνομα, πρὸς τὰς γυ-
ναῖκας εἰσιὼν τῇ βασιλείᾳ, ἐδίδασκεν αὐτὰς τὸν Θεὸν εὐσε-
βεῖν, ὡς Ἰσδαίοις πάτριον ἦν· καὶ δὴ δι’ αὐτῶν εἰς γνῶσιν
ἀφικόμενοι τῷ ἡζήτη, κακέκνον ὁμοίως συνανέπεισε, μετα-
κληθέντι τε ὑπὸ τῷ πατρὸς εἰς τὴν Ἀδιαβακὴν συνεξήλθαι
κατὰ πολλὴν ὑπακούσας βέλαν· συνεβέβηκε δὲ καὶ τὴν
Ελένην, ἐπεισὺς ὑφ’ ἑτέρων τιμῶν Ἰσδαίῳ διδασκῶσαν, εἰς τὰς
ἐκείνων μετακακομιῶσαι νόμους· ὁ δὲ ἡζήτη, οὐδ’ ἐπὶ παρελάβε

Ille quidem ista dixit, ut experiretur, quatenam esset sententia eorum, qui conuocati erant. Illi autem, hisce auditis, primum quidem pro more suo reginam adorauerunt; deinde vero aiebant, "se regis iudicium firmatum ire, scilicet, quae ultro Izati, recte a patre et ex votis omnium fratribus praelato, parituros esse" praetereaue dicebant, se "velle et fratres et cognatos eius in primis occidendos esse, ut secure regnum teneret Izates. illis enim peremptis, omnem sublatum iri metum, qui ex illorum in ipsum odio et inuidia oriretur." Ad haec Helena gratias quidem illis agebat, pro sua in illam et Izatem beneuolentia; simulque obsecrabat, ut sententiam de nocte factam differrent, donec Izates uenisset ac eandem comprobasset. Illi vero, qui auctores ipsi fuerant, ut occiderentur, cum ei non persuassissent, interim monebant eos in uinculis habendos esse, usque dum ille adesset, sui praesertim in securitatem. insuper ei consulebant, ut interea aliquem, cui maxime fideret, regni procuratorem constitueret. Illis paruit Helena, et filium natu maximum Monobazum pro regem fecit; imposito ei diademate; datoque annulo patris sigillo, simulque sampsera, ut ipsi uocant; iussitque eum rempublicam ipsis administrare, donec frater adueniret. Is autem celeriter uenit, audito patris obitu, et Monobazo fratri ultro cadenti in principatum successit.

3. Caeterum eo tempore, quo Izates apud Spasinum castrum agebat, Iudaeus quidam mercator, nomine Ananias, qui in domum mulierum regiarum ingredi solebat, eas in religione erga Deum, quae Iudaeis patria est, instituebat: atque adeo, cum illarum opera Izati innotuisset, ipsum quoque in eandem opinionem pertraxit; accitumque a patre in Adiabenem comitatus est, multa prece et obsecratione eo adductus. Forte autem acciderat, ut etiam Helena, ab alio quodam Iudaeo instituta, ad eorum leges transiret. Atqui Izates, cum

τὴν βασιλείαν, ἀφικόμενος εἰς τὴν Ἀδιαβηνήν, καὶ διασά-
μινος τὰς ἀδελφὰς καὶ τὰς ἄλλας συγγενεῖς δεδμεμένους,
ἐδουχέρανεν τῷ γεγοιότι. καὶ τὸ μὲν ἀνελὼν ἢ φυλάττειν
δεδμεμένους ἀσιβεῖς ἡγέμενος, τὸ δὲ μνησκαπῶντας ἔχειν σὺν
αὐτῷ μὴ δεδμεμένους σφαλερὸν εἶναι νομίζων, τὰς μὲν ὁμηρεύ-
σοντας μετὰ τέκνων εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψε Κλαυδίῳ Καί-
σαρι, τὰς δὲ πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθον ἐφ' ὁμοίαις προ-
φάσεσιν ἀπέστειλεν.

δ'. Πυθόμενος δὲ τὴν μητέρα τὴν αὐτῆ πάνυ χαίρειν
τοῖς Ἰουδαίων ἔθνεσι, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς εἰς ἐκεῖνα μετατίθε-
σθαι. νομίζων τε μὴ εἶναι βεβαίως Ἰουδαῖος, εἰ μὴ περι-
τέμνοιτο, πράττειν ἦν ἔτοιμος. μαθῶσα δὲ ἡ μήτηρ κωλύειν
ἐπαρᾶτο, ἐπιφέρειν αὐτῷ κίνδυνον λέγουσα. “βασιλέα γὰρ
εἶναι, καὶ καταστήσειν εἰς πολλὴν δυσμένειαν τὰς ὑπηκόους,
“μαθόντας, ὅτι ξένων ἐπιθυμήσεις καὶ ἀλλοτριῶν αὐτοῖς
“ἐθῶν, ἐκ ἀνέξεσθαι τε βασιλεύοντος αὐτῶν Ἰουδαίῃ.” καὶ
ἡ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, καὶ τέως ἐκώλυεν. ὁ δὲ εἰς τὸν Ἀνανίαν
τῆς λόγης ἀνέφειρεν. τῷ δὲ τῇ μητρὶ συμφάσκοντος, καὶ
συναπειλήσαντος, εἰ μὴ πείθοι καταλιπεῖν αὐτὸν, ἄπεισι.
“δεδοκίμει γὰρ, ἔλεγε, μὴ τῷ πράγματι ἐκδήλῃ πᾶσι
“γενόμενῃ κινδυνεύσει τιμαρίαν ὑποχεῖν, ὥς αὐτὸς αἴτιος
“τῶν, καὶ διδάσκαλος τῷ βασιλεῖ ἀπεισιπῶν ἔργων γενό-
“μενος. δυνάμενον δὲ αὐτὸν, ἔφη, καὶ χωρὶς τῆς περιτο-
“μῆς τὸ θεῖον σέβειν, εἴγε πάντως κέκρικε ζηλοῦν τὰ πά-
“τρια τῶν Ἰουδαίων. τῆτο εἶναι κυριώτερον τοῦ περιτέμνε-
“σθαι.” συγγνώμην δὲ ἔειπεν αὐτῷ καὶ τὸν Θεὸν φήσαντος,
μὴ πράξαντι τὸ ἔργον δι' ἀνάγκην καὶ τὸν ἐκ τῶν ὑπηκόων
φόβον, ἐπειδὴ μὲν τῶδε τότε τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς. μετὰ
ταῦτα δὲ, τὴν γὰρ ἐπιθυμίαν ἐκ ἐξεβεβλήκει παντάπασιν,
Ἰουδαῖος τις ἕτερος ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἀφικόμενος, Εὐλαῶ-
ρος ὄνομα, πάνυ περὶ τὰ πάτρια δοκῶν ἀκριβοῦς εἶναι,
προστρέψατο πρᾶξαι τῆσιν. ἐπεὶ γὰρ εἰσῆλθεν ἀσπασό-
μενος αὐτὸν, καὶ κατέλαβε τὸν Μωϋσέως νόμον ἀναγινώσκον-
τα, “λανθάνεις, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, τὰ μέγιστα τὰς νόμους,

regno in eum deuoluto Adiabenen veniret, et fratres aliosque cognatos in vinculis conspexisset, aegre rem ferebat. et cum occidere hos aut constrictos seruare nefas duceret, memoresque iniuriarum non victos secum habere periculosum esse existimaret, eorum nonnullos cum liberis Romanam ad Claudium Caesarem obsides inisit, aliosque ad Artabanum Parthum simili de causa relegauit.

4. Cognito deinde matrem suam Iudaeorum moribus et ritibus valde delectari, et ipse iisdem penitus imbuti properauit. Camque arbitraretur se non esse verum perfectumque Iudaeum, nisi circumcideretur, et hoc obire paratus erat. quod postquam mater rescieuit, impedire nitabatur, periculum sibi constaturum esse dictitans: "regem enim esse, multumque a se alienaturum esse subditorum animos, cum audiuerint, eum mores peregrinos et a suis abhorrentes affectare; neque villo pacto laturos Iudaeum in eos regnare." Et illa quidem ista dicebat, et aliquantisper eum cohibuit. Is vero, quae eloquuta est, cum Anania communicabat, qui cum matris sententiam comprobasset, simulque ei denuncasset, se eum relicturum esse, nisi pareret, ab eo discedit: "timere enim se, aiebat, ne, re palam facta et diuulgata, supplicii periculum adiret, ut qui horum auctor fuerit, regemque docuerit, quae parum ei honesta erant et decora. Possit enim illum, aiebat, etiam sine circumcisione numen colere; si plane decreuerit patria Iudaeorum instituta sequi. hoc enim esse magis proprium Iudaeis, quam circumcisionem." Cumque dixisset, Deum etiam ei veniam daturum, si rem non fecisset, quod necessitati paruierit, et a subditis periculum metuerit; verbis quidem illius se persuaderi finit rex. Aliquanto autem post, cum nequaquam suum desiderium abieciisset, alius quidam Iudaeus e Galilaea profectus, Eleazarus nomine, qui legum patriarum peritus admodum videbatur, ipsum ad rem perficiendam impulit. Postquam enim ingressus eum salutasset, atque legem Moysaicaam legentemprehendisset, "nescis, inquit, o Rex, quantam

“καὶ δι’ αὐτῶν τὸν Θεὸν ἀδικῶν. ἡ γὰρ ἀναγνώσκων σὲ δὴ
 “μόνον αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ πρότερον τὰ προσαττόμενα ποιῶν
 “ὑπ’ αὐτῶν. μέχρι τίνος ἀπερίτμητος μένεις; ἀλλ’ εἰ μὴ
 “πῶ τὸν περὶ τὰτα νόμον ἀνέγνως, ἵν’ εἰδῇς, τίς ἐστιν ἡ ἀσι-
 “βεια, νῦν ἀνάγνωθι.” ταῦτα ἀκῆσας ὁ βασιλεὺς, ἐχ-
 ὑπερεβάλετο τὴν πρᾶξιν, μεταστὰς δὲ εἰς ἕτερον οἶκημα, καὶ
 τὸν ἰατρὸν εἰσκαλεσάμενος, τὸ προσαχθὲν ἐτέλει· καὶ με-
 ταπεμψάμενος τὴν τε μητέρα, καὶ τὸν διδάσκαλον Ἀνανίαν,
 ἐσήμανεν αὐτὸν πεπραχέναι τῷ γονι. τῆς δὲ ἐκπληξίς αὐτοῦ
 ἔλαβε καὶ φόβος ὅτι μέτριος, μὴ, τῆς πράξεως εἰς ἔλεγχον
 ἐλθούσης, κινδυνεύσει μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀποβαλεῖν,
 ἐκ ἀναχομένων τῶν ὑπηκόων ἀρχὴν αὐτῶν ἀνδρα, τῶν παρ’
 ἑτέροις ζηλωτῶν ἐθῶν· κινδυνεύσειαν δὲ καὶ αὐτοὶ, τῆς αἰ-
 τίας ἐπ’ αὐτοῖς ἐνεχθείσης. Θεὸς δὲ ἦν ὁ κωλύων ἄρα τὰς
 ἐκείνων φόβους ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλος. πολλοῖς γὰρ αὐτοὶ τε
 τὸν Ἰζάτην περιπεσόντα κινδύνοις, καὶ παῖδας τῆς ἐκείνης
 διέσωσεν, ἐξ ἀμνηάνων πόρον εἰς σωτηρίαν παραχῶν, ἐπι-
 δεκνύς, ὅτι τοῖς εἰς αὐτὸν ἀποβλεπασιν, καὶ μόνῳ πεπιστευκέ-
 σιν, ὁ καρπὸς ἐκ ἀπόλλυται ὁ τῆς εὐσεβείας. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ὕστερον ἀπαγγελέμεν.

ε’. Ελένη δὲ, ἡ τῷ βασιλέως μήτηρ, ὁρῶσα τὰ μὲν κατὰ
 τὴν βασιλείαν εἰρηνευόμενα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς μακάριον, καὶ
 παρὰ πᾶσι ζηλωτὸν καὶ τοῖς ἄλλοθεν διὰ τὴν ἐκ Θεοῦ πρό-
 νοιαν, ἐπιθυμίαν ἔχον εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφικαμέ-
 νη, τὸ πᾶσιν αἰθρώποισι περιβόητον ἱερὸν τοῦ Θεοῦ προσκυῖ-
 σαι, καὶ χαρισηγίς θυσίας προσεσυνεγκεῖν· ἐδῆτό τε τῷ πα-
 δὸς ἐπιτρέψαι. τῷ δὲ πάνυ προθύμως τῇ μητρὶ παρακαλῶ-
 ση κατανεύσαντος, καὶ πολλὴν παρασκευὴν τῶν εἰς τὴν ἀπο-
 σολὴν ἐτοιμασασμένων, καὶ χρήματα πλεῖστα δόντος, κατα-
 βαίνει εἰς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, προπέμποντος ἐπιπολὺ
 τῷ παδός. γίνεται δὲ αὐτῆς ἡ ἀφίξις πάνυ συμφέρεσα
 τοῖς Ἱεροσολυμίταις. λιμῶ γὰρ αὐτῶν τὴν πόλιν κατὰ τὸν
 καιρὸν ἐκείνον πειζούντος, καὶ πολλῶν ὑπ’ ἐνδείας ἀναλωμά-
 των φθειρομένων, ἡ βασίλισσα Ελένη πέμπει τινας τῶν

“iniuriam legi, atque adeo Deo ipsi facias. nec enim satis est eam legere, sed in primis te facere oportet, quae ab illa praecepta sunt. quousque tandem incircumciscus manebis? Si nondum legisti legem, quae circumcisionem iniungit, nunc certe lege, ut scias, qua in impietate verferis.” Cum ista audisset rex, non amplius rem distulit; sed in aliud se recipiens cubiculum, medico accito, quod mandatum erat, exsequebatur: deinde accersita matre et praeceptore Anania, eis significauit actum esse quod voluit. Illos autem continuo stupor ac metus non mediocriter corripuit, ne, si rei indicium in vulgus emanaret, regni amittendi in periculo esset, non latris subditis, ut in eos vir regnaret, morum, qui inter alios obtinent, studiosus: et ne ipsi etiam discrimen adirent, quasi illorum culpa factum esset. Sed Deus obstitit, quo minus eveniret quod illi metuerant. nam et ipsum Izaten in multis versatum periculis, eiusque liberos incolumes seruauit, ex dubiis et desperatis viam eis expediens ad salutem, ostendensque, quod Deum adspectantes eique vni fidentes pietatis fructu non defraudantur. Sed de istis quidem postea narrabimus.

§. Helena autem regis mater, cum videret omnia in regno pacata esse et tranquilla, filiumque suum beatum, et apud vniuersos etiam externos in admiratione ex Dei prouidentia, in Hierosolymitarum urbem proficiscendi desiderio tenebatur, ut templum Dei omnium hominum sermone celebratum adoraret, et victimas pro gratiarum actione offerret: filiumque orabat, ut eo ire permitteret. Cum autem ille libenter admodum matri supplicanti annuisset, et magnos apparatus ad eam processionem fecisset, multaue pecunia eam instruxisset, descendit ad Hierosolymitarum urbem, filio longe eam deducente. Eius autem aduentu nihil opportunius potuit accidere Hierosolymitis. nam fame ipsorum urbem per id tempus premente, multisque alimentorum inopia pereuntibus, Helena regina

ἑαυτῆς, τὰς μὲν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πολὺν σίτον ἐνησομένης χρημάτων, τὰς δὲ εἰς Κύπρον ἰσχυρὰν Φόρτον οἰσόντας. ὥς δὲ πάλιν ἦλθον ταχέως κομίζοντες, τοῖς ἀπορριμένοις δίδεναι τροφὴν, καὶ μεγίστην αὐτῆς μνήμην τῆς εὐπορίας ταύτης εἰς τὸ πᾶν ἡμῶν ἔθνος καταλέλοιπε. πυθόμενος δὲ καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης τὰ περὶ τὸν λιμὸν, ἐπεμψε πολλὰ χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν. ἀλλὰ γὰρ, ἂν τότε τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὰ πέπρακτα, μετὰ ταῦτα δηλώσομεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς Αρτάβανος, τὰς αὐτῶν ἐπιβλαῆς δεδοικώς, πρὸς Ἰζάτην ἀπαίρει, καὶ πάλιν δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχὴν καθίσταται· καὶ ὡς Βαρδάνης ὁ παῖς ἐκείνη πόλεμον πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν.

Ο Δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς Αρτάβανος, αἰσθόμενος τὰς σατραπίας ἐπιβλὴν εἰς αὐτὸν συντεθεμένης, μένειν παρ' αὐτοῖς ἀσφαλὲς ἔχων, ἔγνω πρὸς Ἰζάτην ἀπαίρειν, πόρον παρ' αὐτῇ βεβλόμενος σωτηρίας εὐρεῖσθαι, καὶ καθοδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν, εἰ δυνήσκει, καὶ δὴ ἀφικνεῖται ὡς αὐτὸν συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χιλίους τὸν ἀριθμὸν ἐπαγόμενος, συντυγχάνει τε τῷ Ἰζάτῃ καθ' ὁδόν, αὐτὸς τε σαφῶς ἐκείνῳ ἐπιστάμενος, καὶ ὑπ' Ἰζάτης ὁ γινωσκόμενος. καὶ πλησίον παρασὰς, πρῶτον μὲν κατὰ τὸ πάτριον προσεκύνει αὐτὸν, εἶτα, "βασιλεῦ, Φησὶ, μὴ περιῖδης μὲ τὸν σὸν οἰκέτην, μηδὲ ὑπερηφάνησθαι δεομένην. ταπεινὸς γὰρ ἐκ μεταβολῆς γεόμενος, καὶ ἐκ βασιλείας ἰδιώτης, τῆς σῆς ἐκκέρειας χεῖρ' ἔχω. βλέψον οὖν εἰς τὸ τῆς τύχης ἄσφατον, καὶ κοινὴν εἶναι νόμιστον καὶ ὑπὲρ σαυτῆς πρόνοιαν· ἐμὲ γὰρ ἀνεκδικήτην περιοφέντος, ἔτονται θρασύτεροι πολλοὶ κατὰ τῶν ἄλλων βασιλέων." ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε θαυμάζων, καὶ τῇ κεφαλῇ κάτω νεύων. ὁ δὲ Ἰζάτης, ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς, καὶ εἶδεν ἰκέτην αὐτῷ παρεστῶτα τὸν Αρτάβανον, κατεπῆδη.

e suis alios quidem misit Alexandriam, qui vim magnam tritici coëmerent, alios vero in Cyprum, qui caricarum sarcinas aduehi curarent. Vbi vero reuersi sunt, celeriter istis apportatis, cibos egenis distribuit: atque ex hac beneficentia maximam sui memoriam apud gentem nostram vniuersam reliquit. Quin et filius eius Izates, fame ista audita, principibus Hierosolymitanis multum pecuniae misit. Sed enim horum regum beneficia, quibus ciuitatem nostram affecerunt, postea declarabimus.

CAP. III.

Quomodo Artabanus rex Parthorum, insidias illorum veritus, ad Izaten se recepit; iterumque in regnum illius ope restituitur: et quomodo Bardanes eius filius bellum indixit Izati.

Parthorum autem rex Artabanus, cum intelligeret sibi a satrapis compositas esse insidias, nec tutum putaret apud eos diutius manere, decreuit ad Izaten se conferre; eo animo, vt viam ad salutem ex illo inueniret, et, si fieri posset, etiam reditum in principatum. Itaque ad eum venit, cognatis et domesticis circiter mille numero secum adductis, et Izaten conuenit in itinere, cum et ipse illum probe nosset, et Izati plane ignotus esset. Cumque propius adstaret, primum quidem more patrio eum adoravit; deinde: "O Rex, inquit, ne me despicias famulum tuum, neque contemnas supplicem. nam ex mutata fortuna depressus, et ex rege in priuati conditionem redactus, tua ope indigeo. Respice igitur fortunae instabilitatem, atque mecum tibi commune esse exillima tuae salutis providere: nam si me inultum esse patiaris, multi etiam in alios reges fient audaciores." Ille quidem ista lacrymans dicebat, capiteque demisso. Izates autem, quamprimum nomen eius audiuit, viditque supplicem sibi adstare Artabanum, equo desiluit, ac: "Bone,

σεν ἀπὸ τῆ ἵππῃ ὀξέως, καὶ, “Θάρσησον, εἶπεν, ὦ βασι-
 “λεῦ, μηδὲ σὲ συγχέτω τὸ παρὸν ὡς ἀνήκεστον· ταχῆα
 “γὰρ ἔσαι τῆς λύπης ἢ μεταβολῇ. Φίλον δὲ καὶ σύμμαχον
 “εὐρήσεις κρείττω τῆς ἐλπίδος. ἢ γὰρ εἰς τὴν Πάρθων σὲ
 “καταστήσω βασιλείαν πάλιν, ἢ τῆς ἐμῆς ἐκστήσομαι.

β'. Ταῦτα εἰπὼν, ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν ἵππον τὸν Ἀρ-
 τάβανον, παρέπιετο δὲ αὐτὸς πεζὸς, τιμὴν ἀπονέμων ταυ-
 τῇ, ὡς ἂν μείζονι βασιλεῖ. Θεασάμενος δὲ ὁ Ἀρτάβανος,
 βαρέως ἠνευγε, καὶ τὴν ἐφεσῶσαν αὐτῷ τύχην καὶ τιμὴν
 ἐπωμόσατο καταβήσεσθαι, μὴ ἐκεῖν· πάλιν ἀναβάντος καὶ
 προσηγμένῃ. ὁ δὲ πεισθεὶς, ἐπὶ τὸν ἵππον ἤλατο· καὶ ἀγα-
 γὼν αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια, πᾶσαν τιμὴν ἀπένειμεν ἐν τε
 συνεδρίαις καὶ ταῖς περὶ τὰς ἐτιάσεις προκατακλίσειςιν, ἔκ
 εἰς τὸ παρὸν αὐτῇ τῆς τύχης ἀποβλέπων, ἀλλ' εἰς τὸ πρό-
 τερον ἀξίωμα, καὶ τι λογισμῷ διδῶς, ὡς κοινὰ τοῖς ἀνδρά-
 ποις αἱ μεταβολαὶ τῆς τύχης. γράφει τε πρὸς τὴν Πάρθων,
 πείθων αὐτὴν τὸν Ἀρτάβανον ὑποδέξασθαι, πίστιν προτέ-
 ρων τῆς τῶν πεπραγμένων ἀμνησίας δεξιᾶν καὶ ὄρκους, καὶ
 μεσιτείαν τὴν αὐτῇ. τῶν δὲ Πάρθων δέξασθαι μὲν αὐτοὶ
 θέλαιν ἔκ ἀρεσμένων, μὴ δύνασθαι δὲ λεγόντων διὰ τὸ τῇ
 ἀρχὴν ἐτέρῳ πεπιστευκέναι· Κίνναμος δὲ ἦν ὄνομα τῷ παρε-
 ληφότε· καὶ δεδοικέναι, μὴ εἰσὶς αὐτὴν ἐκ τῆς καταλά-
 βῃ, μαθὼν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ὁ Κίνναμος ταύτην, αὐ-
 τὸς γράφει τῷ Ἀρτάβανῳ· τέθραπτο γὰρ ὑπ' αὐτῇ, καὶ
 φύσει δὲ ἦν καλὸς καὶ ἀγαθός· παρακαλῶν αὐτὸν πιστέ-
 σαντα παραγενέσθαι τὴν ἀρχὴν ἀποληψόμενον τὴν αὐτῇ.
 καὶ ὁ Ἀρτάβανος πιστεύσας παρεῖν. ὑπὸντα δὲ αὐτῷ ὁ Κί-
 νναμος, καὶ προσκυνήσας, βασιλεῖα τε προσαγορεύσας, πε-
 ριτίθῃσιν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ τὸ διάδημα ἀφελῶν τῆς ἐαυτοῦ.

γ'. Καὶ Ἀρτάβανος ἔτω δι' Ἰζάτην πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν
 καθίσταται, πρότερον αὐτῆς ἐκπεσὼν διὰ τὰς μεγίστας.
 ἔκ ἐγένετο μὲν αἰωνίων τῶν εἰς αὐτὸν εὐσεβειῶν, ἀλλὰ
 δωρεῖται τὸν Ἰζάτην ταῖς μεγίσταις τιμαῖς παρ' αὐτοῖς. τὴν
 τε γὰρ τιάραν ὁρῶν ἐπέστρεψεν αὐτῷ Φορῶν, καὶ ἐπὶ χρυ-

"inquit, animo esto, o Rex, nec praesenti turberis calamitate quasi immedicabili: breui enim mutationem habitura est tua moestitia, inueniesque amicum et socium meliorem, quam forte sperare poteras. Aut enim in Parthorum regnum te reducam, aut meo tibi cedam.

2. Haec loquutus Artabanum in equum sustulit, et ipse pedes sequutus est, hunc ei tanquam regi maiori honorem tribuens. Cum autem hoc vidisset Artabanus, moleste rem tulit, et per praesentem fortunam honoremque iuravit, nisi et ille equum iterum conscendisset atque anteiret, se quoque descensurum. Tum ille ei obsequutus in equum insiluit: eoque in regiam perducto omnem honorem ei habuit, in confessibus et conuiuiis primum ei locum concedens, nec ad praesentem eius statum respiciens, sed ad pristinam dignitatem, animoque secum reputans commune esse omnium hominum aduersam quandoque subire fortunam. Scripsit etiam ad Parthos, ut persuaderet eis Artabanum recipere, fidem suam dextra et iureiurando dans, eum anteaactorum memoriam obliuione deleturum, seque ipsum sequestrem fore promittens. Cum autem Parthi se quidem eum velle recipere non negarent, sed in potestate sua nequaquam esse dicerent, utpote alteri credito imperio, (nam quidam erat Cinnamus nomine, qui regnum susceperat) seque metuere, ne inde oriretur seditio; Cinnamus, hac illorum voluntate intellecta, ipse ad Artabanum scripsit (nam eius alumnus fuerat, quin et ingenio erat bono honestoque) obsecrans, ut fide ipsi habita adueniret, regnum suum recepturus. Atque Artabanus, eius promissis fretus et innixus, rediit. Cinnamus autem ei obviam ibat, et, cum eum salutasset regemque appellasset, diadema suo capiti detractum illius imposuit.

3. Atque ita Artabanus Izatis opera suum in regnum restitutus est, e quo per procures suos iam ante exciderat. Verum illius erga ipsum meritorum non erat immemor: sed Izaten maximis, ut apud ipsos, remuneratus est honoribus. nam et tiaram rectam ei gestare permisit, et in aureo

σῆς κλίνης καθεύδεν, ἅπερ μόνων ἐς γέρας καὶ σημεῖον τῶν Πάρθων βασιλέων. ἔδωκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν αὐτῷ καγαθὴν, τῇ τῶν Ἀρμενίων βασιλείᾳ ἀποτεμόμενος. Νισίβις δὲ ἐστὶν ὄνομα τῇ γῇ· καὶ ἐν αὐτῇ πρότερον Μακεδόνες ἐκτίσαντο πόλιν Ἀντιόχειαν, ἣν Μυγδονίαν προσηγόρευσαν. ταύτας μὲν ὁ τὰς τιμαῖς ὁ Ἰζάτης ὑπὸ τῇ τῶν Πάρθων βασιλείᾳ ἐτιμήθη.

δ'. Μετ' ἔτι πολὺν δὲ χρόνον Ἀρτάβανος τελευτᾷ, τὴν βασιλείαν τῷ πατρὶ Οὐαρδάνῃ καταλιπών. ἔτος δὲ, πρὸς Ἰζάτην ἀφικόμενος, ἔπεκθεν αὐτὸν, μέλλων πρὸς Ῥωμαῖς πόλεμον ἐκφέρειν, συστρατεύεσθαι καὶ συμμαχίαν ἐτοιμάζειν. ἔτι μὲν ἔπειθεν, ὁ γὰρ Ἰζάτης, τὴν Ῥωμαίων δύναμιν τε καὶ τύχην ἐπιστάμενος, ἀδυνάτοις αὐτὸν ἐνόμιζεν ἐπιχειρεῖν. ἔτι δὲ πεπομφῶς πέντε μὲν τὸν ἀριθμὸν υἱῶν, τὴν δὲ ἡλικίαν νέας, γλῶτταν τὴν παρ' ἡμῖν πατριον καὶ παιδείαν ἀκριβῶς μαθησομένους, τὴν τε μητέρα προσκυνῆσαν τὸ ἱερόν, ὡς προῖπον, ὀκνηρότερος ἦν, καὶ τὸν Οὐαρδάνην ἐκάλυε, συνεχῶς δηγόμενος τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις τε καὶ πράξεις, διὰ τῶν οἰόμενος αὐτὸν φοβήσιν, καὶ παύσειν ἐπιθυμοῦντα τῆς ἐπ' αὐτὸς στρατείας. παροξυνθεὶς δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Πάρθος, πόλεμον εὐθύς πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν. ἔτι μὲν ἔλαβεν ἑδὲ τῆς ἐπὶ τούτῳ στρατείας ὄνησιν, τῇ Θεᾷ τὰς ἐλπίδας αὐτῇ πάσας ὑποτεμόντος. μαθόντες γάρ οἱ Πάρθοι τὴν διάνοιαν Οὐαρδάνου, καὶ ὡς ἐπὶ Ῥωμαῖς στρατεύειν ἔκρινεν, αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖσθαι, τὴν ἀρχὴν δὲ τῷ ἀδελφῷ Γοτάρρῃ παρέδοσαν. καὶ τῆτον δὲ, μετ' ἔτι πολὺν χρόνον ἐξ ἐπιβελῆς τελευτήσαντα, διαδέχεται Οὐλόγασσης ὁ ἀδελφός· ὃς δὲ καὶ τοῖς ὁμοπατέροις δυσὶν ἀδελφοῖς δυναστείας ἐπίστευσε, Πανόρῳ μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ τὴν Μήδων, Τιριδάτῃ δὲ τῷ νεωτέρῳ τὴν Ἀρμενίαν.

lecto dormire, quae honoris insignia concessa sunt solis Parthorum regibus. quin et regionem ei donauit amplam et fertilem, adeamta ditioni regis Armeniae. Terrae autem nomen est Nisibis: et in ea olim Macedones urbem Antiochiam condiderunt, quam Mygdoniam appellarunt. His itaque honoribus Izates a Parthorum rege cohonestatus est.

4. Non multo autem post moritur Artabanus, regno filio suo Bardani relicto. Is sane, adito Izate, ei suadebat, ut cum ipso, bellum Romanis illaturo, in eiusdem societatem veniret, et auxilia pararet. Non tamen ei persuadebat. Nam Izates, ut qui probe nouerat Romanorum potentiam et fortunam, censebat illum ea aggredi, quae fieri non poterant. Insuper autem, cum filios quinque numero et aetate iuuenes misisset, ut linguam nostram vernaculam et patriam disciplinam diligenter addiscerent, simulque matrem ad templum (vbi iam diximus) adorandum, segnior erat ad bellum, idque agebat, ut Bardanem inhiheret, perpetuo ei enarrando, quibus erant Romani viribus et quas res gesserant, fore ratus, ut istis eum deterret bellumque gerendi cupiditatem reslingueret. At Parthus, hisce irritatus, continuo bellum Izati denunciauit, ex hac tamen in eum expeditione nihil proficiebat, Deo faciente, ut spes eius omnis in nihilum recideret. Nam Parthi, vbi voluntatem eius rei Bardanis intellexerant, quodque Romanis bellum inferre statuerat, ipsum quidem de medio tollunt, fratri vero eius Gotarzi regnum detulerunt. quin et huic, non multo post per insidias sublato, Vologases eius frater succedit: qui duobus fratribus, eodem secum patre genitis, suae ditionis omnia credidit, Pacoro quidem grandiori natu Mediam; Tiridati vero minori Armeniam.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Ἀραβες ἐπολέμησαν Ἰζάτη ἐκ προδοσίας τῶν οἰκείων· καὶ ὡς Ἰζάτης κατὰ Θεῦ πρόνοιαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐσώθη.

Ὅ Δὲ τῷ βασιλέως ἀδελφὸς Μονόβαζος καὶ οἱ συγγενεῖς, θεωροῦντες τὸν Ἰζάτην πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ ζηλωτὸν παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γεγεννημένον, ἔχον ἐπιθυμίαν καὶ αὐτοῖ, τὰ πάτρια καταλιπόντες, ἔθεσι χρεῖσθαι τοῖς Ἰουδαίῳ. γίνεται δὲ πρᾶξις αὐτῶν κατὰ Φωρος τοῖς ὑπηκόοις, καὶ πὶ τῷ χαλεπήναντες οἱ μεγιστάνες ἔφερον μὲν τὴν ὀργήν, κατὰ νῦν δὲ ἔχοντες, καρὸν ἐπιτήδειον ἐζήτην, δίκην εἰσπράξασθαι σπεύδοντες παρ' αὐτῶν. καὶ δὴ γράψουσιν πρὸς Ἀβίαν τῶν Ἀράβων βασιλέα, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπὸ χυμένοι, στρατεύεσθαι θελήσαντι κατὰ τῷ παρ' αὐτοῖς βασιλέως. ἐπηγγέλλοντο δὲ καὶ περὶ τὴν πρώτην συμβολὴν ἐγκαταλείψειν τὸν βασιλέα. θέλειν γὰρ αὐτὸν τιμωρήσασθαι, μισήσαντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθνη· καὶ ὅκοις τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐνδησάμενοι πίσιν, σπεύδειν παρεκάλεν. κείθεται δὲ ὁ Ἀραβί, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, ἦκεν ἐπὶ τὸν Ἰζάτην. μελλύσης δὲ τῆς πρώτης συμβολῆς, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, καταλείπῃσι τὸν Ἰζάτην ἐκ συνθήματος πάντες ὡς πανικῷ δέϊματι καταχεθέντες, καὶ τὰ κῶτα τοῖς πολεμίοις ἐντρέψαντες, ἔφευγον. ἔμην ὁ Ἰζάτης κατεπλάγη, νοήσας δὲ προδοσίαν ὑπὸ τῶν μεγιστάνων γεγενῆσθαι, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπεχώρησε, καὶ τὴν αἰτίαν ζητήσας, ὡς ἔμαθε συντεταγμένους πρὸς τὸν Ἀραβί, τὰς μὲν αἰτίας ἀναιρεῖ, τῇ δὲ ἐπίσῃ συμβαλὼν, πλείους μὲν ἀπέκτεινεν, πάντας δὲ φυγεῖν ἠνάγκασεν. αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα διώκων εἰς τι Φερίον συνήλασεν Ἀραβὸν καλόμενον, καὶ προσμαχησάμενος καρτερῶς, εἴλε τὸ Φερίον. διαρκάσας δὲ τὴν ἐν αὐτῷ λείαν πᾶσαν, πολλὰ δὲ ἦν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδιαβην, τὸν Ἀβίαν ἔκαταλαβὼν ζῶντα· περικαταλαμβανόμενος γὰρ ἑαυτὸν ἀνείλεν.

CAP. IV.

Quomodo Arabes contra Izaten ex subditorum proditiōe bellum gesserunt: utque Izates Dei providentia ex manibus eorum evasit.

Regis autem frater Monobazus et cognati, cum viderent Izaten ex sua in Deum pietate omnium hominum beatissimum evasisse, desiderio et ipsi tenebantur patrios mores ritusque relinquendi et Iudaïcis utendi. Atqui id quod fecerant statim deprehensum est, factumque aegre tulerunt magnates, non tamen iracundia efferebantur, sed eam dissimulando tempus opportunum quaerebant, studentes poenas ab illis repetere. Scribunt igitur Abiae regi Arabum, se magnam pecuniae vim ei daturos promittentes, si contra regem illorum vellet expeditionem suscipere; quin et polliciti sunt se primo statim conflictu regem relicturos. esse enim sibi animum poenas de eo sumere, quod mores suos odio habuerit; fideque sua sibi inuicem iureiurando obligata, ne moras neciteret obsecrabant. Paret itaque Arabs, magnoque adducto exercitu aduersus Izaten contendit. Tunc ubi primum praelio congressuri erant, antequam ad manus ventum esset, Izaten ex composito omnes sui deserunt, quasi panico terrore correpti; cumque hostibus terga vertissent, diffugiebant. Non tamen Izates animo erat consternatus: sed gnarus, proditiōnem factam esse a magnatibus, ipse quoque intra castra sese recepit: cumque de fugae causa inquisivisset, ut comperit eos pepegisse cum Arabe, auctores quidem sceleris supplicio afficit; postridie vero manibus confertis, plurimos occidit, et reliquos omnes coëgit in fugam se coniicere. Regem autem ipsum persequens, in castellum compulit Arsamum vocatum, idemque valide oppugnatum vi cepit. cumque omnem in ea praedam, quae multa erat, diripuisset, in Adiabenem reuersus est, Abia viuo in potestatem eius non redacto; quippe qui undique comprehensus seipsum interfecerat.

β'. Αποτυχόντες δὲ οἱ τῶν Αδιαβηνῶν μεγιστάνες τῆς πρώτης ἐπιχειρήσεως, παραδιδόντος αὐτὸς τῷ Θεῷ τῷ βασιλεῖ, ἡδ' ὡς ἡρέμην, ἀλλὰ γράψασι πάλιν Οὐολογάση, βασιλεὺς δὲ Πάρθων ἔτος ἦν, παρακαλοῦντες ἀποκτεῖναι μὲν τὸν Ιζάτην, καταστῆναι δὲ αὐτοῖς ἕτερον δυνάστην, τῷ γένει Πάρθον. μισεῖν γὰρ ἔλεγον τὸν ἑαυτῶν βασιλέα, καταλύσαντα μὲν τὰ πάτρια, ξένων δὲ ἐραστὴν ἐθῶν γενόμενον. ταῦτα ἀκῶσας ὁ Πάρθος, ἐπήρθη πρὸς τὸν πόλεμον· καὶ προφάσεως δικαίας μηδεμίαν ἔχων ἀφορμὴν, τὰς ὑπὸ τῷ πατρὶς αὐτῷ δοθείσας τιμὰς ἔπεμψεν ἀπαιτῶν, ἀπειθήσαντι δὲ πόλεμον κατήγγελλεν. ταράσσεται δὲ τὴν ψυχὴν ἔχ' ἡμετέρως ὁ Ιζάτης, ὡς ἤκουσε ταῦτα, κατὰγνώσκει μὲν φέρειν αὐτῷ νομίσας τὸ τῶν δωρεῶν ἐξίστασθαι δοκεῖν διὰ φόβον τῆτο πράξας. εἰδὼς δὲ, ὅτι καὶ ἀπολαβὼν ὁ Πάρθος τὰς τιμὰς, ἢ κ' ἂν ἡρεμήσειεν, ἐκρίνειν ἐπιτρέψαι τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς κίνδυνον· καὶ τῆτον μέγιστον ἡγησάμενος ἔχειν σύμμαχον, κατατίθεται μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τι τῶν φρερίων ἀσφαλέςατον, σίτον δὲ πάντα εἰς τὰς βάρεις, καὶ ἐμπίπρησι τὸν τε χόρτον καὶ τὰς νομάς. ταῦτά τε προεутρεπισάμενος, ἐξεδέχετο τὰς πολεμίας. παραγενομένους δὲ τῷ Πάρθῳ μετὰ πολλῆς δυνάμειως πεζῶν τε καὶ ἵππεων θάττον ἐλπίδας, ὥδευσε γὰρ συντόμως, βαλλομένους τε χάρακα πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ τῇ Αδιαβηνῇ καὶ τῇ Μηδίᾳ ὀρίζοντι, τίθησι καὶ ὁ Ιζάτης τὸ στρατόπεδον ἐκ ἁπώθεν, ἔχων περὶ αὐτὸν ἵππεῖς τὸν ἀριθμὸν ἑξακισχίλις. ἀφ' ἡνέται δὲ πρὸς τὸν Ιζάτην ἄγγελος παρὰ τῷ Πάρθῳ πεμφθεὶς, ὃς τὴν Πάρθου δυνάμιν ὅση τίς ἐστιν ἡγγελλεν, ἀπὸ Εὐφράτης ποταμῆς μέχρι Βάκτρων τὰς ὄρας αὐτῆς τιθέμενος, καὶ τὰς ὑπηκόους αὐτῆς βασιλέας καταλέγων. ἠπείλει δὲ δώσειν αὐτὸν δίκας, ἀχάριστον περὶ δεσπότης τὰς ἑαυτῷ γενόμενον, καὶ ῥύεσθαι τῶν βασιλέως αὐτὸν χειρῶν ἡδὲ τὸν Θεόν, ὃν σέβει, δουτῆσεσθαι. ταῦτα τῷ ἀγγέλῳ φράσαντος, ὁ Ιζάτης εἰδέναι μὲν τὴν Πάρθου δυνάμιν ἔφη πολὺ τῆς αὐτῆς διαφέρεσαν, γιγνώσκειν δ' οὐκ ἔτι μᾶλλον ἀνθρώπων πάν-

2. Postquam autem magnates Adiabenorum primis ausis excidissent, a Deo in manus sui regis traditi, ne sic quidem quiescebant, sed denuo scribunt Vologasi, (ille enim Parthorum rex erat) rogantes eum, ut, Izate interfecto, dynasten alium quempiam, genere Parthum, sibi praeficeret. exosum enim suum regem aiebant; ut, pote quod patrias leges abrogaret, et alienarum desiderio teneretur. His auditis Parthus ad bellum inferendum excitatus est; et cum nullam haberet iussam, quam praetexeret, bellandi occasionem, misit honores repetitum, quos pater ipsius ei concesserat, et si reddere recusaret, bellum ei denunciabat. Izates, ubi ista audiuit, vehementer animo perturbatur, sibi quidem opprobrio esse ratus ab iis decedere, quae dono acceperat, quod ex timore hoc fecisse videretur. Pro comperto autem habito, Parthum ne quidem post honores receptos quieturum esse, decrevit Deo curatori semet committere, dum vitae discrimen adiret: atque huuc maximum adiutorem habere arbitratus, liberos et uxores in castellum quoddam munitissimum concludit, frumentumque in arces deportat, ac deinde foenum et pabulum flammis absumit. adeoque istis in antecessum paratis, hostium aduentum exspectabat. Cum autem Parthus cum magnis peditum equitumque copiis celerius, quam crederetur, adesset, (magna enim fecerat itinera) castraque posuisset ad fluuium, qui Adiabenem a Media dirimit; Izates quoque non longe iade castra metatus est, militibus ad sex millia numero secum adductis. Rebus ita se habentibus, ad Izaten venit nuncius a Partho missus, qui Parthi vires, quantae illae essent, numerando percereret, ab Euphrate fluuiio usque ad Bactrorum fines, quique dictitaret, quot reges illis subiicerentur. Insuper minitabatur, fore, ut supplicium lueret, quod erga dominos suos ingratus exstitisset; ac ne Deum quidem, quem coleret, posse eum regis e manibus eripere. Cum ista retulisset nuncius, dicebat Izates, se quidem nosse Parthorum potentiam sua longe superiorem: adhuc vero certius

των ἔλεγεν κρείσσω τὸν Θεόν. καὶ τοιαύτην δὲς τὴν ἀπόκρι-
σιν, ἐπὶ τὴν ἱκετίαν ἐτρέπετο τῷ Θεῷ, χαμαὶ τε ῥύψας αὐ-
τὸν, καὶ σποδῶ τὴν κεφαλὴν καταχύνας, μετὰ γυναικῶν
καὶ τέκνων ἐνήσειεν, ἀνακαλῶν τὸν Θεόν καὶ λέγων, “εἰ μὴ
“μάτην, ᾧ δέσποτα κύριε, τῆς σῆς ἐγενόμην χρηστότητος,
“τῶν πάντων δὲ δικαίως μόνον καὶ πρῶτον ἡγήμαί κύριον,
“ἐλθὲ σύμμαχος, ἔχ ὑπὲρ ἐμῶ μόνον ἀμυνόμενος τῆς πολε-
“μίας, ἀλλ’ ὅτι καὶ τῆς σῆς δυνάμεως κατατετολμῆκατιν,
“καὶ μεγαλορρήμονα γλῶσσαν ἐπαφίεναι ἔπεφρίκασιν.” ὁ
μὲν ταῦτα ἐποτινᾶτο δακρύων, καὶ ὀδυρόμενος. ἐπήκοος δὲ
ὁ Θεὸς ἐγένετο, καὶ κατ’ ἐκείνην εὐθὺ τὴν νύκτα δεξιόμενος
Οὐολογάσης ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ἐγέγραπτο, Δαῶν καὶ Σακῶν
χεῖρα μεγάλην καταφρονήσασαν αὐτῷ τῆς ἀποδημίας ἐπι-
στρατευσαμένην διαρπαῖζειν τὴν Παρθυνήν, ἄπρακτος ἀνέ-
ζηυξεν εἰς τὰ πίσω. καὶ ὁ Ἰζάτης ὄτω κατὰ Θεῷ πρένοϊαν
ταῖς ἀπειλαῖς τῇ Πάρθῃ διαφεύγει.

γ’. Μετ’ ἑὸν πολὺν δὲ χρόνον, πεντηκοστὸν μὲν καὶ πέμπτον
ἀπὸ γενεᾶς πληρώσας ἔτος, τέταρτον δὲ πρὸς εἰκοστὴν δυνα-
σεύσας, θνήσκει καταλιπὼν παῖδας ἄρρνας εἴκοσι τέσσα-
ρας καὶ θυγατέρας εἴκοσι τέσσαρας· τὴν μέντοι διαδοχὴν
τῆς ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν Μονόβαζον ἐκέλευε παραλαβεῖν,
ἀμειβόμενος αὐτὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ, μετὰ τὸν
τῷ πατρὸς αὐτῷ θάνατον, πιστῶς φυλάξεν αὐτῷ τὴν δυνα-
στείαν. ἡ δὲ μήτηρ Ελένη, τὸν τῷ παιδὸς θάνατον ἀκήσασα,
βαρέως μὲν ἤνεγκεν, ὥς εἰκὸς μητέρα στερομένην εὐσεβεσάτη
παιδὸς, παραμυθίαν δὲ ὁμῶς εἶχεν τὴν διαδοχὴν ἀκήσασα
εἰς τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς υἱὸν ἤκασαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔσπευ-
δεν. παραγενομένη δὲ εἰς τὴν Ἀδιαβηνήν, ἑὸν πολὺν Ἰζάτῃ τῷ
παιδὶ χρόνον ἐπεβίωσεν. ὁ δὲ Μονόβαζος τὰ τε ἐκείνης ὅσα,
καὶ τὰ τῷ ἀδελφῷ πέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα θάψαι προσέτα-
ξεν ἐν ταῖς πυραμίσιν, ἃς ἡ μήτηρ κατεσκευάκει, τρεῖς τὸν
ἀριθμὸν τρεῖς σάδια τῆς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως ἀπεχέ-
σας. ἀλλὰ Μονόβαζος μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὸν τῆς
ζωῆς χρόνον ἔπραξεν, ὑστερον ἐπαγγεῶμεν.

scire aiebat, Deum hominibus vniuersis potentiorē esse. atque eiusmodi dato responso, ad supplicandum Deo se conuertebat; et humi prostratus, caputque cineribus foedatus, cum vxoribus et liberis ieiunabat, Deum inuocans dicensque: "O Domine, qui omnibus dominaris, si non frustra me tuae bonitati dediderim, sed te merito omnium solum et primum habuerim dominum, veni in auxilium, non tam mei in gratiam hostes vlciscens, quam quod ausi fuerint contra tuam potentiam sese extollere, et linguam magniloquam in te laxare non horruerint." Et ille quidem cum lacrymis et lamentatione ita Deo supplicabat: atque Deus eum de coelo exaudiebat, adeo vt illa statim nocte Vologases literis acceptis (in quibus scriptum erat, Dahas et Sacas, contempta eius, dum peregre abesset, potestate, cum magnis copiis expeditionem fecisse, et Parthiam vastare et populi cum exercitu retro se ad suos re infecta receperit. Atque ita Izates Dei prouidentia Parthi minas effugit.

3. Non multo autem post, anno aetatis quinquagesimo quinto exacto, regniue quarto supra vigesimum, moritur, filiis masculis viginti quatuor relictis quatuorque et viginti filiabus; caeterum vt successionem in regnum sibi vindicaret Monobazus, praecipiebat, referens ei gratiam ob regnum sibi, domo profecto, post patris ipsius obitum bona fide conseruatum. Helena autem mater, vbi de filii morte inaudiuit, eam quidem grauiter tulit, vt verisimile erat laturam esse matrem pientissimo filio orbatam: ex eo tamen consolationem habebat, quod audierit successionem in filium suum natu maiorem deuolutam esse, adeoque ad ipsum properabat: reuerfaq̃ in Adiabenē, non diu superstes filio Izati vixit. Monobazus autem ossa eius et fratris sui, Hierosolyma missa, in pyramidibus sepeliri iussit, quas (numero tres tribusque stadiis ab vrbe Hierosolymitana distitas) mater exstruxerat. Sed postea quidem narrabimus, quae Monobazus vitae suae tempore gesserit.

ΚΕΦ. Ε΄.

Περὶ Θευδᾶ καὶ τῶν Ἰδδα Γαλιλαίῃς υἱῶν· καὶ οἷα τῆς ἐν
 Ἱεροσολύμοις Ἰδδαίῃς συμφορὰ μετῆλθεν ἐν τῇ τῷ
 Πάχᾳ ἡμέρᾳ.

ΦΑδᾶ δὲ τῆς Ἰδδαίᾳς ἐπιτροπεύοντος, γόης τις ἀνὴρ, Θευ-
 δᾶς ὀνόματι, πείθει τὸν πλεῖστον ὄχλον, ἀναλαβόντα τὰς
 κτήσεις ἐπεσθαι πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν αὐτῷ. προφή-
 της γὰρ ἔλεγεν εἶναι, καὶ προσάγματι τὸν ποταμὸν χρίσας,
 δίοδον ἔφη παρέξειν αὐτοῖς ῥαδίαν. καὶ ταῦτα λέγων πολ-
 λὰς ἠπάτησεν. ὃ μὲν εἶασεν αὐτὴς τῆς ἀφροσύνης ὄνασθαι
 Φάδος, ἀλλ' ἐξέπεμψεν ἴλην ἰππέων ἐπ' αὐτὰς, ἧτις,
 ἀπροσδόκητος ἐπιπεσῶσα, πολλὰς μὲν ἀνείλε, πολλὰς δὲ
 ζῶντας ἔλαβεν· αὐτὸν τε τὸν Θευδᾶν ζωγρήσαντες ἀπο-
 τέμνουσι τὴν κεφαλὴν, καὶ κομίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. τὰ
 μὲν οὖν συμβάντα τοῖς Ἰδδαίοις κατὰ τῆς Κισπῆς Φάδᾳ
 τῆς ἐπιτροπῆς χρόνῳ, ταῦτα ἐγένετο.

β'. Ἦλθε δὲ Φάδῳ Τιβέριος Ἀλέξανδρος διάδοχος, Ἀ-
 λεξάνδρου παῖς τῷ καὶ ἀλαβαρχήσαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ,
 γένει τε καὶ πλῆτῳ πρωτεύσαντος τῶν ἐκεί καθ' αὐτόν, ὃς
 δίνεγκε καὶ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ τῷ πατρὶος Ἀλεξάν-
 δρου. τοῖς γὰρ πατέροις ἐκ ἐνέμενεν ὅτος ἔθεσιν. ἐπὶ τούτοις
 δὴ καὶ τὸν μέγαν λιμὸν κατὰ τὴν Ἰδδαίαν συνέβη γενέσθαι·
 καθ' ὃν καὶ ἡ βασίλισσα Ελένη, πολλῶν χρημάτων ὠνησα-
 μένη σῖτον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, δίνεσκε τοῖς ἀπορρομένοις, ὡς
 προῖπον. πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ παῖδες Ἰδδα τῷ Γαλιλαίῃς
 ἀνηρέθησαν, τῷ τὸν λαὸν ἀπὸ Ῥωμαίων ἀποσῆσαντος, Κυρη-
 νῆς τῆς Ἰδδαίᾳς τιμητῇ ὄντος, ὡς ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐδηλώ-
 σαμεν, Ἰάκωβος καὶ Σίμων, ὃς ἀνασταυρῶσαι προσέταξεν ὁ
 Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ τῆς Χαλκίδος βασιλεὺς Ἡρώδης, μετασῆ-
 σας τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰώσηπον τὸν τῷ Καμύδῳ, τὴν διαδο-
 χὴν τῆς τιμῆς Ἀνανία τῷ τῷ Νεβεδαίῃ δίδωσιν. Τιβερίῳ δὲ
 Ἀλεξάνδρῳ Κέμανος ἀφίκετο διάδοχος, καὶ τελευτᾷ τὸν
 βίον Ἡρώδης ὁ τῷ μεγάλῳ βασιλεὺς Ἀγρίππᾳ ἀδελφός,

CAP. V.

De Theuda et Iudae Galilaei filiis: et cuiusmodi calamitas Iudaeos Hierosolymis ipso Paschatis die afflixit.

Fado autem Iudaeam procurante, praestigiator quidam nomine Theudas ingenti hominum multitudini persuasit, ut asportatis opibus ducem se ad Iordanem usque fluvium sequerentur. Quippe se prophetam esse aiebat, direntisque imperio suo aquis fluminis, facilem se transitum ipsis praestitutum dicebat. et huiusmodi sermonibus plurimos decepit. Non tamen eos passus est Fadus quidquam ex sua vesania consequi; sed emisit aduersus eos equitum turmam, quae, ex improviso illos adorta, multos occidit, multosque viuos comprehendit. Ipse etiam Theudas ab iisdem captus est, eiusque caput praecidunt et Hierosolyma deportant. Atque adeo haec sunt, quae Iudaeis acciderunt, dum Cuspius Fadus erat procurator.

2. Fado autem successit Tiberius Alexander, eius Alexandri filius, qui Alabarcha fuerat Alexandriae, omnium in ea vrbe suo tempore et genere et diuitiis primus, qui pietate etiam in Deum filio Alexandro praestitit. nam ille in patriis moribus et institutis non permansit. Horum igitur procuratorum temporibus euenit, ut magna fames Iudaeam affligeret; quando etiam Helena regina frumentum, grandi pecunia ex Aegypto coëntum, egenis distribuit, ut paulo ante dicebam. Praeterea autem et filii Iudae Galilaei intereinti sunt, (qui populum ad defectionem sollicitabat, dum Quirinus censum ageret in Iudaea, prout in superioribus indicauimus) Iacobus scilicet et Simon, quos crucibus suffigendos esse iussit Alexander. Herodes autem rex Chalcidis, cum Iosepho Camydi filio pontificatum abrogasset, facit, ut ei in honorem succederet Ananias Nebedaei filius. Tiberio etiam Alexandro, qui succederet, veniebat Cumanus, et Herodes, Agrippae Magni

ὀγδόῳ τῆς Κλαυδίου Καίσαρος ἀρχῆς ἔτι, καταλιπὼν τρεῖς
 υἱὸς, Αἰσιόβηλον μὲν, ὑπὸ τῆς πρώτης αὐτῷ ταχθέντα γυ-
 ναικός, ἐκ Βερνίκης δὲ τῆς τᾶδε λφῶ θυγατρὸς Βερνικίαν
 καὶ Τρεκανόν· τὴν δὲ ἀρχὴν αὐτῷ Κλαύδιος Καῖσαρ Ἀγρίπ-
 πα τῷ νεωτέρῳ δίδωσι.

γ'. Στασίως δὲ ἐμπεισάσης τῇ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλει,
 Κῆμαν τὰ κατὰ τὴν Ἰσθαίαν πράγματα διοικοῦντος, ἐφθά-
 ρησαν ὑπὸ ταύτης πολλοὶ τῶν Ἰσθαίων. καὶ πρότερον ἀφ-
 γήσομαι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ταῦτα συνέβη. τῆς Πάχρα προσα-
 γορευομένης ἑορτῆς ἐνστάσης, καθ' ἣν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν ἄζυμα
 προσφέρεισθαι, πολλῶ καὶ πανταχόθεν πλήθους συναχθέν-
 τος ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, δέσας ὁ Κῆμανος, μὴ νεώτερόν τι παρὰ
 τῶν προσπέσῃ, κελεύει τῶν στρατιωτῶν μίαν τάξιν ἀναλα-
 βῆσαν τὰ ὄπλα ἐπὶ τῶν τῷ ἱερῷ σοῶν ἐσάναι κατασελοῦντας
 τὸν νεωτερισμὸν, εἰ ἄρα τις γένοιτο. τῷτο δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐ-
 τῷ τῆς Ἰσθαίας ἐπιτροπεύσαντες ἐν ταῖς ἑορταῖς ἔπραττον.
 τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τις ἀνακαλύψας
 ἐπεδείκνυε τῷ πλήθει τὰ αἰδοῖα· καὶ πρὸς τῷτο θεασάμε-
 νων ὀργὴ καὶ θυμὸς ἦν, ἔχ' ἑαυτὸς ὑβρίσθαι λεγόντων, ἀλ-
 λά τὸν Θεὸν ἡσβεσθῆναι. τινὲς δὲ τῶν θεασυτέρων τὸν Κῆμα-
 νον ἐβλασφῆμουν, ὑπ' αὐτῷ τὸν στρατιώτην καθίσεσθαι λέ-
 γοντες. Κῆμανος δὲ ἀκήσας, καὶ αὐτὸς ἑμετρίως ἐρεθίζε-
 ται πρὸς τὰς βλασφημίας. παρῆναι μέντοι παύσεσθαι νε-
 ωτέρων ἐπιθυμοῦντας πραγμάτων, μηδὲ εἰσέειν ἐξάπτειν ἐν
 ἑορτῇ. μὴ κείθων δὲ, μᾶλλον γὰρ ἐπέκριντο βλασφημοῦν-
 τες, κελεύει τὸ σφάτευμα πᾶν, πανοπλίαν ἀναλαβόντας,
 ἦκειν εἰς τὴν Ἀντωνίαν. Φρύγιον δὲ τῷτο, καθάπερ καὶ πρό-
 τερον εἶπομεν, ἐπικείμενον τῷ ἱερῷ. παραγενομένης δὲ τῆς
 στρατιώτας θεασάμενον τὸ πλῆθος, καὶ φεβηθὲν, Φεύγει
 ὤρησσε· τῶν δ' ἐξόδων σενῶν ἐσῶν, διώκεσθαι νομίζοντες
 ὑπὸ τῶν πολεμιῶν, καὶ συνωθούμενοι κατὰ τὴν Φυγὴν, πολ-
 λὰς ὑπ' ἀλλήλων ἐν τοῖς σENOῖς θλιβομένους διέφθειρον. δύο
 γοῦν μυριάδες ἐξηριθμήθησαν τῶν κατὰ τὴν εἰσὶν ἐκείνην
 φθαρέντων. πένθος δὲ ἦν τὸ λοιπὸν ἀντὶ τῆς ἑορτῆς, καὶ

regis frater, a vita discessit, anno Claudii imperii octauo, tribus filiis relictis, Aristobulo quidem, quem ex prima vxore Mariamne susceperat, Bereniciano vero et Hyrcano ex Berenice fratris filia: eiusque principatum Claudius Caesar in iuniorem Agrippam confert.

3. Cum autem in Hierosolymitarum ciuitate conflaretur seditio, Cumano res Iudaeae administrante, ea Iudaeorum multis exitio erat. Sed primum mihi explicanda est causa, cur ista acciderint. Cum instaret festum, quod Pascha appellatur, quo nobis mos est, panibus non fermentatis vesci, et magna vis hominum vndique ad hanc celebritatem conuenisset, veritus Cumanus, ne quid noui ab eis moueretur, iussit militum cohortem vnā sumtis armis stare ad templi porticus, vt sedarent tumultum, si quis exoriretur. id quod festorum solennitate facere conueuerunt et alii ante eum Iudaeae procuratores. Quarta vero festiuitatis die miles quidam ostendit populo nudata genitalia. ad quod spectaculum cum oculos aduertissent, grauitur succensebant et irascebantur; non se contumelia affici vaciferantes, sed Deum nefarie dedecorari. et quidam fortius animati in Cumanum iactabant conuicia, dicentes, militem petulantem ab eo fuisse summissum. Cumanus autem, cum ista audisset, et ipse non mediocriter eorum maledictis irritatus est; attamen eos rogabat, vt res nouas moliendi cupiditatem reprimerent, nec festi tempore seditionem concitarent. cumque illis non persuaderet, (magis enim eum conuiciis vrgebant) iubet omnem exercitum sumtis armis in Antoniam conuenire, castellum, vt supra diximus, templo imminens. Multitudo autem, ad militum, vbi aduenerant, conspectum, metu percussa, in fugam propere se coniecit: cumque angusti essent viarum exitus, rati a tergo hostem insequi, contrusique inter fugiendum, multi mutua compressione interibant. Viginti itaque millia exstinctorum in illo tumultu numerata sunt: atque in luctum deinceps versa erat festiuitas, adeo vt omnes, sacrificiorum et ora-

πάντες, ἐκλαθόμενοι τῶν εὐχῶν καὶ τῶν θυσιῶν, ἐπὶ θρήνης καὶ κλαυθμῶς ἐτράποντο. τοιαῦτα μὲν εἰς ἀσέλγεια στρατιώταις πάθῃ γενέσθαι παρεσκεύασεν.

δ'. Οὐπὼ δὲ αὐτῶν τὸ πρῶτον πένθος ἐπέπαυτο, καὶ κακὸν ἄλλο προσέπιπτε· τῶν γὰρ ἐφισώτων ἐπὶ νεωτερισμῶν τινές, κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν ὡς ἑκατὸν σαδίων ἄπωθεν τῆς πόλεως, Στέφανον Καίσαρος δοῦλον ὁδοιποροῦντα λεγέουσας, ἄπασαν αὐτῇ τὴν κτῆσιν διαρπάζουσιν. ἀκούσας δὲ τὸ πραχθὲν ὁ Κούμανος, εὐθύς πέμπει στρατιώτας, κελεύσας αὐτοῖς τὰς πλησίον κώμας διαρπάσαι, τοὺς δὲ ἐπιφανεστάτους αὐτῶν δῆσαντας ἐπ' αὐτὸν ἄγειν. τῆς δὲ πορθέσεως γενομένης, τῶν στρατιωτῶν τὶς, τὴν Μωϋσέως νόμον ἐν τινὶ κώμῃ λαβὼν κειμένον, προκομίσας εἰς τὴν πάντων ὄψιν, διέχρισεν, ἐπιβλασφημῶν καὶ πολλὰ κατακερτομῶν. οἱ δὲ Ἰσθαῖοι, ταῦτα ἀκήσαντες καὶ πολλοὶ συνδραμόντες, καταβαίνουσιν εἰς Καισάρειαν, ἐκεῖ γὰρ ἐτύχαιεν ὁ Κούμανος ὢν, ἱκετεύοντες μὴ αὐτὴς, ἀλλὰ τὸν Θεόν, ὅπερ οἱ νόμοι καθυβρίσθωσαν, ἐκδικῆσαι. ζῆν γὰρ ἔχ' ὑπομένειν τῶν πατέρων αὐτοῖς ἔτῳ περιϋβρισμένων. καὶ ὁ Κούμανος, δείσας, μὴ πάλιν νεωτερίσει τὸ πλῆθος, συμβαλευσάντων καὶ τῶν Φίλων, τὸν ἐνυβρίσαντα τοῖς νόμοις στρατιώτην πελεκίσας, ἔπαυσε τὴν σάσιν ἐκ δευτέρου μέλλουσιν ἐξάπτειν.

ΚΕΦ. ς'.

Ὡς σάσις ἐνέπεσεν Ἰσθαίοις καὶ Σαμαρείταις· καὶ ὡς Κλαύδιος τὴν ἀμφισβήτησιν διαλύει.

Γίνεται δὲ καὶ Σαμαρείταις πρὸς Ἰσθαίους ἔχθρα· διὰ τὴν τοιαύτην. ἔθος ἦν τοῖς Γαλιλαίοις ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν παραγινομένοις, ὁδεύειν διὰ τῆς Σαμαρείων χώρας. καὶ τότε καθ' ὁδὸν αὐτοῖς κώμης Γινάτας λεγομένης, τῆς ἐν μεθορίῳ κειμένης Σαμαρείας τε καὶ τῆς Μεγάλης πεδίας, τινὲς συνάψαντες μάχην, πολλοὺς αὐτῶν ἀναιρούσι.

tionum obliti, lamentationi et eiulatibus se dederint. tantas quidem calamitates Iudaeis intulit vnus militis petulantia.

4. At nondum primus hic luctus desierat, cum aliud ingruerat malum. Quidam enim eorum, qui rebus novandis studebant, in publica via centesimo ab vrbe stadio, Stephanum Caesaris seruum iter facientem latronum more aggressi, omnia, quae secum habuit, ei eripiunt. Quod vbi factum audiuit Cumanus, confestim eo misit milites, iussos, vt vicos loco propinquos diriperent, et ex illis nobilissimos quosque in vinculis ad se adducerent. Cum autem fieret vastatio, miles quidam, leges Moysaïcas in vico quodam repositas nactus, omnium in conspectu eas discerpfit, additis conuiciis multisque ludibriis. Iudaei autem, istis auditis factoque magno concursu, Caesaream descenderunt, (illic enim agebat Cumanus) supplicantes, vt non ipsos, sed Deum, cuius leges indigne habitae erant, vindicatum iret. sibi enim non ferendam esse vitam, patriis legibus tot contumeliis oneratis. Tum Cumanus, veritus, ne multitudo denuo res novas moliretur, de amicorum consilio militem, qui legibus contumeliam fecerat, securi percussit; atque ita tumultum sedauit, cum in eo esset, vt iterum accenderetur.

CAP. VI.

Quomodo seditio in Iudaeos inuasit et Samaritas: et quo pacto litem dirimit Claudius.

Porro inter Samaritas et Iudaeos ortae sunt inimicitiae huiusmodi de causa. Mos erat Galilaeis, in diebus festis Hierosolyma euntibus, per regionem Samariae iter facere. Atque tum ipsis, cum in itinere essent, quidam e vico, cui nomen Ginea, (quae sita est in confiniis Samariae et Magni campi) praelio congressi, multos eorum perimunt,

πυθόμενοι δὲ τὰ πραχθέντα τῶν Γαλιλαίων οἱ πρῶτοι, πρὸς
 Κούμανον ἀφίκοντο, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν μετεῖναι τῶν ἀνη-
 ρημένων τὸν Φόνον. ὁ δὲ, χρήμασι πεισθεὶς ὑπὸ τῶν Σαμα-
 ρεῶν, ὠλιγόρησεν. ἀγανακτήσαντες δὲ ἐπὶ τῷ Γαλιλαίῳ,
 τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἔπειθον ἐφ' ὅπλα χωρῆσαι, καὶ τῆς
 ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. θαλείαν γὰρ καὶ καθ' αὐτὴν μὲν
 πικρὰν ἔλεγγον εἶναι, τὴν ἐφ' ὅβρι δὲ παντάπασιν ἀφόρη-
 τον. τῶν δὲ ἐν τέλει καταπραῦνεν αὐτὰς περρωμένων, καὶ
 πείσιν τὸν Κόμανον ἐπαγγελλομένων δίκας εἰσπράσσεσθαι
 παρὰ τῶν ἀνηρηκότων, ἐκείνοις μὲν ἔ προσέχον, ἀναλαβόν-
 τες δὲ τὰ ὅπλα, καὶ βοηθεῖν Ελεάζαρον τὸν τῷ Διναίῳ πα-
 ρακαλίσαντες. ληστὴς δὲ ἕτος ἦν ἔτη πολλά τὴν διατριβὴν
 ἐν ὄρει πεπονημένος· κόμας τινὰς τῶν Σαμαρείων ἐμπρήσαν-
 τες διαρπάζουσι. Κόμανος δὲ, τῆς πράξεως εἰς αὐτὸν ἀφι-
 κομένης, ἀναλαβὼν τὴν τῶν Σεβασηνῶν εἴλην, καὶ πεζῶν
 τέσσαρα τάγματα, τὴν τε Σαμαρείαν καθοπλίσας, ἐξῆλ-
 θεν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ συλλαβὼν πολλὰς μὲν αὐτῶν ἀπέ-
 κτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν. οἱ δὲ πρῶτοι κατὰ τιμὴν
 καὶ γένος τῶν Ἰεροσολυμιτῶν, ὡς εἶδον, εἰς οἶον κακῶν μέγε-
 θος ἤκησι, μετενδυσάμενοι σάκκας, καὶ σποδῆ τὰς κεφα-
 λὰς ἀναπλήσαντες, παντοῖοι τῆς ἀφειῶτας παρακαλοῦν-
 τες ἦσαν, καὶ πείθοντες πρὸ ὀφθαλμῶν θιμένους κατασκα-
 φησομένην μὲν αὐτῶν τὴν πατρίδα, τὸ δὲ ἱερὸν πυρποληθη-
 σόμενον, αὐτῶν δὲ καὶ γυναικῶν σὺν τέκνοις ἀνδραποδισμὸς
 ἐσομένης, μεταθέσθαι τὸν λογισμὸν, καὶ ὅπλα ρίψαντας ἡε-
 μῆν εἰς τὸ λοιπὸν, ἀποχωρῆσαντας εἰς τὰ αὐτῶν. ταῦτα δὲ
 εἰπόντες, ἔπεισαν. καὶ οἱ μὲν διελύθησαν, οἱ λησταὶ δὲ ἐπὶ
 τῆς ἐχυρῆς τόπης πάλιν ἀπῆλθον. ἐξ ἐκείνης δὲ ἡ σύμπα-
 σα Ἰουδαία ληστῶν ἐπλήθη.

β'. Σαμαρείων δὲ οἱ πρῶτοι, πρὸς Οὐμμίδιον Κβαδρά-
 τον τῆς Συρίας προεσηκῶτα, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐν Τύρῳ
 τυγχάνοντα, παραγνύμενοι, κατηγοροῦν τῶν Ἰουδαίων, ὡς
 τὰς κόμας αὐτῶν ἐμπρήσειαν καὶ διαρπάσειαν. καὶ, "περὶ
 ἡμῶν ἂν αὐτοὶ πεπόνθασιν, ἔχ ἕτως ἀγανακτεῖν, ἔφασκον,

Primores autem Galilaeorum, ubi facinus audiuerant, Cumanum adibant, ipsumque rogabant, ut occisorum necem vlcisceretur. Ille vero, a Samaritis data pecunia persuasus, eorum nullam rationem habuit. Tunc Galilaei, hac de re indignati, Iudaeorum multitudinem ad arma conciverunt, et ad libertatem suam defendendam. Seruitutem enim etiam ex se quidem acerbam esse dicebant; cum iniuriis vero coniunctam, omnino intolerabilem. Cum autem magistratus lenire eos et compescere conarentur, pollicerenturque se Cumano persuasuros, ut poenas de caedis auctoribus sumeret, illis quidem non auscultabant, sed armis correptis, et in auxilium aduocato Eleazaro Dinaei filio, (ille enim erat latro, qui multis iam annis in montibus degerat) vicos aliquot Samaritarum diripiunt et incendunt. Cumanus autem, ubi ad eum fama rei pervenerat, assumpta Sebastenorum ala cum quatuor peditum cohortibus, armatisque etiam Samaritanis, contra Iudaeos proficiscitur; eosque assequutus, multos quidem illorum perimit, plurimos autem viuos cepit. Tum vero Hierosolymitarum primi genere pariter ac honore, ut viderunt, ad quam calamitatum magnitudinem ventum erat, saccis indutis, caputibusque cinere repletis, modis omnibus seditiosos obsecrabant et hortabantur, ut, ob oculos positis patria diruenda et templo flammis vastando et ipsis cum vxoribus et liberis in seruitutem deducendis, consilium mutarent, et abiectis armis quiescerent in posterum, et suas quisque domos repeterent. Cum autem ista dixissent, eos flexerunt. atque illi quidem sese disperferunt, latrones vero ad loca munita iterum reuersi sunt. Atque ex eo tempore Iudaea omnis latrociniis infestata erat.

2. At Samaritarum primates Vmmidium Quadratum Syriae praesidem, tunc Tyri degentem, adibant, et Iudaeos accusabant; quod vicos eorum diriperint ac incenderint. et, "non tam se aegre ferre pro-
"priam iniuriam, dicebant, quam quod Romanos con-

“ὡς ὅτι Ῥωμαίων καταφρονήσκειαν, ἐφ’ ἧς κριτὰς ἐχρῆν αὐ-
 “τῆς, εἶπερ ἡδικοῦντο, παραγενέσθαι, ἢ νῦν, ὡς ἐκ ἐχόντων
 “ἡγεμόνας Ῥωμαῖς, καταδραμεῖν. ἦκεν οὖν ἐπ’ αὐτὸν ἐκ-
 “δικίας τευξόμενοι.” ταῦτα μὲν οὖν οἱ Σαμαρεῖς κατηγό-
 ρουν. Ἰδδαῖοι δὲ καὶ τῆς σάσεως καὶ τῆς μάχης αἰτίαι γε-
 γονέναι Σαμαρεῖς ἔφασαν, πρὸ πάντων δὲ Κύμανον δώροισ
 ὑπ’ αὐτῶν φθαρῆναι, καὶ παρασιωπήσαντα τὸν τῶν ἀνηρη-
 μένων φόνον. καὶ Κβαδράτος ἀκῆσας ὑπερτίθεται τὴν κρί-
 σιν, εἰπὼν ἀποφανέσθαι, ἐπειδὴν εἰς τὴν Ἰδδαίαν παραγενό-
 μενος ἀκριβέστερον ἐπιγνώη τὴν ἀλήθειαν. καὶ οἱ μὲν ἀπή-
 σαν ἄπρακτοι. μετ’ ἧ πολὺν δὲ χρόνον ὁ Κβαδράτος ἦκεν
 εἰς Σαμαρείαν, ἔνθα διακῆσας αἰτίαις τῆς ταραχῆς ὑπέλα-
 βε γεγονέναι Σαμαρεῖς. ὡς δὲ καὶ Ἰδδαίων τινας νεωτερίσαν-
 τας ἔμαθεν, ἀνεσαύρωσεν ἧς Κύμανος ἔλαβεν αἰχμαλώτης.
 καὶ κῆθεν εἰς κόμην τινα παραγενόμενος Λύδδαν λεγομένην,
 πόλεως τὸ μέγεθος ἐκ ἀποδέχσαν, καθίσας ἐπὶ βήματος
 καὶ δευτέρᾳ τῶν Σαμαρέων διακῆσας, διδάσκειται παρὰ τι-
 νος Σαμαρέως, ὅτι τῶν Ἰδδαίων τις πρῶτος, ὄνομα Δόρτος,
 καὶ τινὲς σὺν αὐτῷ νεωτερισαί, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, πεί-
 σκειαν τὸν ὄχλον ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἀποσάσει. καὶ κῆιντας μὲν ὁ
 Κβαδράτος ἀνελὼν προσέταξεν· τῆς δὲ περὶ Ἀνανίαν τὸν
 ἀρχιερέα, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνανον, δῆσας, εἰς Ῥώμην ἀπέ-
 πέμψε, περὶ τῶν πεπραγμένων λόγον ὑφέζοντας Κλαυδίῳ
 Καίσαρι. κελύει δὲ καὶ τοῖς τῶν Σαμαρέων πρῶτοις, καὶ
 τοῖς Ἰδδαίων, Κυμάνῳ τε ἐπιτρόπῳ, καὶ Κέλερι, χιλιάρχῳ
 ὃ ἦν ἕτος, ἐπ’ Ἰταλίας ἀπείναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κρι-
 θησομένους ἐπ’ αὐτῷ περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ζητήσεων. αὐ-
 τὸς δὲ, δέσας, μὴ τὸ πλῆθος τῶν Ἰδδαίων πάλιν νεωτερί-
 σειν, εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφικνεῖται· κατα-
 λαμβάνει δὲ αὐτὴν εἰρηνευομένην, καὶ πάτριον εὐεργεσίαν τῷ
 Θεῷ τελῶσαν. πισεύσας ἔν μὴδένα νεωτερισμὸν παρ’ αὐ-
 τῶν γενήσεσθαι, καταλιπὼν εὐεργετοῦντας ὑπέστρεψεν εἰς Ἀ-
 τιοχίαν.

γ’. Οἱ περὶ Κύμανον δὲ καὶ τῆς πρώτης τῶν Σαμαρέων,

“temferint, ad quos iudices, si quid damni acceperissent, oporteret eos potius prouocare, quam nunc, quasi a Romanis imperio non regerentur, incursiones facere. quamobrem ad ipsum se venire, ab eo hoc demum impetraturos, vt viadicarentur.” Et quidem huiusmodi accusationem instituebant Samaritani. Iudaei vero et seditionis et pugnae auctores Samaritas exstitisse aiebant, et ante omnia Cumanum ab illis muneribus corruptum, adeoque intersectorum caedem occultasse et dissimulasse. Et Quadratus, cum ista audiisset, iudicium distulit, dicens se eade re pronunciaturum esse, postquam in Iudaeam venerit, et veritatem accurate magis perspectam habuerit. Et illi quidem re infecta discesserunt. Non multo autem post Quadratus Samariam venit, vbi, omnibus auditis, in ea erat sententia, vt Samaritanos turbarum auctores fuisse existimaret. Quamprimum vero Iudaeos quosdam res novas molitos esse intellexit, captos a Cumano in cruces egit. Atque inde profectus in vicum, cui nomen Lydda, ciuitati magnitudinis non cedentem, cum pro tribunali sedisset iterumque Samaritanorum causam audisset, a Samaritquoquam edoctus est, certum Iudaeorum primatem nomine Dortum, nonnullosque cum eo nouis rebus studentes, quatuor numero, populum, vt a Romanis deficerent, sollicitasse. Et illos quidem Quadratus occidi imperauit: Ananiam vero pontificem et Ananum templi praetorem, vinctos Romam misit, factorum rationem Claudio Caesari reddituros. Porroque Samaritarum et Iudaeorum primores, et Cumanum procuratorem, et Celere (is autem tribunus erat) iubet in Italiam ad imperatorem discedere, illius iudicio sistendos de iis, quas inter se haberent, controuersiis. At ipse, veritus, ne noui aliquid moliretur populus Iudaicus, in Hierosolymitarum urbem se confert; ipsamque pacatam deprehendit et tranquillam, festumque patrium Deo consecratum agentem. Credidit itaque nihil ab iis nouatum iri, illisque in festiuitate relictis Antiochiam se recepit.

3. Cumanus autem et Samaritanorum primores, Ro-

ἀναπεμφθέντες εἰς Ρώμην, λαμβάνουσι παρὰ τῷ αὐτοκράτορος ἡμέραν, καὶ ἦν περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητήσεων λέγειν ἔμελλον. σπυρὴ δὲ μεγίστη τῷ Κημάνῳ καὶ τοῖς Σαμαρεῦσιν ἦν, παρὰ τῶν Καίσαρος ἀπελευθέρων καὶ Φίλων· καὶ περιεγένοντο τῶν Ἰουδαίων, εἰ μήπερ Ἀγρίππας ὁ νεώτερος, ἐν τῇ Ρώμῃ τυγχάνων, κατασπευδομένους ἰδὼν τὰς τῶν Ἰουδαίων πρώτας, ἐδεήθη πολλὰ τῆς τῷ αὐτοκράτορος γυναικὸς Ἀγρίππινης, πῶσαι τὸν ἄνδρα, δικάσαντα περὶ τῆς αὐτῇ δικαιοσύνης, τιμωρησασθαι τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως. καὶ Κλαύδιος τῇ δεήσει ταύτῃ προσυτρεπιδεῖς, καὶ διακῶσας, ὡς εὖρε τῶν κακῶν ἀρχηγὸς τῆς Σαμαρείας γενομένης, τὰς μὲν ἀναβάνας πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι, τῷ Κημάνῳ δὲ φυγὴν ἐπέβαλε, Κέλερα δὲ τὸν χιλιάρχον ἐκέλευσεν ἄγοντας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πάντων ὁρῶντων ἐπὶ τὴν πόλιν πᾶσαν σύραντας, ὥτως ἀποκτεῖναι.

ΚΕΦ. ζ'.

Φηλὶξ Ἰουδαίας ἐπίτροπος. περὶ Ἀγρίππα τῷ νεώτερος καὶ τῶν αὐτῷ ἀδελφῶν.

ΠΕμπει δὲ καὶ Κλαύδιος Φήλικα Πάλλαντος ἀδελφόν. τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν προσησόμενοι πραγμάτων. τῆς δὲ ἀρχῆς δωδέκατον ἔτος ἤδη πεπληρωκώς, δωρεῖται τὸν Ἀγρίππαν τῇ Φιλίππῃ τετραρχία, καὶ Βαταναία, προδίδεις αὐτῷ τὴν Τραχωνίτιν σὺν Ἀβίλα· Λυσανία δὲ αὐτῇ ἐγγόνηι τετραρχία. τὴν Χαλκίδα δ' αὐτὸν ἀφαιρεῖται, δυναστεύσαντα ταύτης ἔτη τέσσαρα. λαβὼν δὲ τὴν δωρεὰν παρὰ τῷ Καίσαρος Ἀγρίππας, ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ἀζίζῳ τῷ Ἑμισῶν βασιλεῖ, περιτέμνεσθαι θελήσαντι, Δρῆσιλλαν τὴν ἀδελφὴν. Ἐπιφανὴς γάρ ὁ Ἀντίοχος τῷ βασιλέως παῖς παρητήσατο τὸν γάμον, μὴ βεληθεὶς εἰς τὰ Ἰουδαίων ἔθνη μεταβαλεῖν, κάπερ τῷτο ποιήσεν προὔποχόμενος αὐτῆς τῷ πατρί. καὶ Μαριάμμην δὲ ἐξέδωκεν Ἀρχελαῷ τῷ Ἑλκίῳ πατρὶ, πρότερον ὑπὸ Ἀγρίππα τῷ πατρὸς ἀρμοδιῶσαν αὐτῷ· καὶ γίνεται θυγάτηρ αὐτοῖς ὄνομα Βερενίκη.

nam missi, diem ab imperatore sibi constitutum accipiunt, quo causam acturi essent de rebus inter se controuersis. Summoque studio pro Cumano et Samaritis contendebant Caesaris liberti et amici: et Iudaeos sane vicissent, nisi Agrippa iunior, qui eo tempore Romae erat, cum intel- ligeret Hierosolymitarum procures non mediocriter labo- rare, multis precibus implorasset Agrippinam imperatoris uxorem, ut marito persuaderet, ubi causam cognosceret, a defectionis auctoribus conuenienter suae iustitiae poenas exigere. Claudius igitur his precibus in antecessum instru- ctus et paratus, quaeque dicerent utrinque auditis, ut com- perit Samaritas malorum duces auctoresque exstitisse, eos quidem, qui ad ipsum adscenderant, occidi iussit, Cumanum vero in exsilium egit, atque Celorem tribunum Hierosoly- ma duci praecepit, et omnium in conspectu per totam vr- bem trahi adeoque enecari.

CAP. VII.

Felix Iudaeae procurator. De Agrippa iuniore, eiusque sororibus.

CLaudius deinde misit Felicem Pallantis fratrem, ut re- bus in Iudaea praesesset. atque, imperii sui anno duodeci- mo completo, Agrippam donauit Philippi tetrarchia et Batanaea, eique in auctarium dedit Trachonitidem una cum Abila, (ista autem fuerat Lysaniae tetrarchia) Chalci- dem vero ei abstulit, cum dynastiam illam tenuisset qua- driennio. Agrippa autem, istis muneribus a Caesare au- ctus, Azizo Emesorum regi, cum circumcidi annuisset, Drusillam sororem in matrimonium collocauit. nam Epi- phanes Antiochi regis filius eius nuptias recusauerat, ut qui Iudaeorum religionem, sua relicta, amplecti noluerit, licet ita se facturum esse puellae patri olim promiserat. Porro- que Mariamnen nuptui dedit Archelao Helciae filio, cui iam ante ab Agrippa patre desponsata fuerat; illisque nata est filia Berenice nomine.

β'. Διαλύονται δὲ τῇ Δευσίλλῃ πρὸς τὸν Ἀζίζον οἱ γάμοι, μετ' ἃ πολὺν χρόνον, τοιαύτης ἐμπειροῦσθαι αἰτίας. καθ' ὃν καιρὸν τῆς Ἰσδαίας ἐπετρόπευσεν Φῆλιξ. Θεασάμενος ταύτην, καὶ γὰρ ἦν κάλλι πασῶν διαφέρεσα, λαμβάνει τῆς γυναικὸς ἐπιθυμίαν, καὶ Σίμωνα ὀνόματι, τῶν ἐαυτῇ φίλων, Ἰσδαῖον, Κύπριον δὲ γένος, μάγον εἶναι σκηπτόμενον, πέμπων πρὸς αὐτήν, ἔπειθε τὸν ἄνδρα καταλιπῶσαν αὐτῷ γήμασθαι, μακαρίαν ποιήσεν ἐπαγγελόμενος, μὴ ὑπερηφάνευσαν αὐτόν. ἡ δὲ κακῶς πράττεισα, καὶ φυγεῖν τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς Βερνίκης βυλομένη φθόρον, διὰ γὰρ τὸ κάλλος παρ' ἐκείνης ἐν ἧκ ὀλίγοις ἐβλάπτετο, παραβῆναι τὰ τε πάτρια νόμιμα πείθεται, καὶ τῷ Φήλικι γήμασθαι. τεκῆσα δὲ ἔξ αὐτῇ παῖδα προσηγόρευσεν Ἀγρίππαν. ἀλλ' ὃν μὲν τρέπον ὁ νεανίας ἐκείνος σὺν τῇ γυναικὶ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν τῇ Βεσβίῃ ὄρεα ἐπὶ τῶν Τίτῃ Καίσαρος χρόνων ἠφανίσθη, μετὰ ταῦτα δηλώσω.

γ'. Βερνίκη δὲ μετὰ τὴν Ηρώδῃ τελευτήν, ὃς αὐτῆς ἀνὴρ καὶ θεὸς ἐγγόνει, πολὺν χρόνον ἐπιχευέσασα, Φήμης ἐπιχρῆσθαι, ἔτι τὰδελφῶ συνηί, κείθει Πολέμωνα, Κιλικίας δὲ ἦν ἄτος βασιλεὺς, περιτεμόμενον ἄγεσθαι πρὸς γάμον αὐτήν, ἔτι γὰρ ἐλέγξειν ὥσπερ ψευδῆς τὰς διαβολάς. καὶ ὁ Πολέμων ἐπέσθη μάλιστα διὰ τὸν πλῆτον αὐτῆς. ἃ μὲν ἐπὶ πολὺ συνέμεινεν ὁ γάμος, ἀλλὰ Βερνίκη θί' ἀκολασίαν, ὡς ἔφασαν, καταλείπει τὸν Πολέμωνα. ὁ δὲ ἅμα τῇ τε γάμῃ καὶ τῇ τοῖς ἔθεσι τῶν Ἰσδαίων ἐμμένειν ἀπήλλακτο. τῷ αὐτῷ δὲ καιρῷ καὶ Μαριάμμη, παραιτησαμένη τὸν Ἀρχέλαον, συνώκησε Δημητρίῳ, τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰσδαίων πρωτεύοντι γένει τε καὶ πλῆτῳ· τότε δὲ καὶ τὴν ἀλαβαρχίαν αὐτὸς εἶχε. γενόμενον δ' αὐτῇ παιδίον ἔξ ἐκείνης Ἀγρίππινον προσηγόρευσεν. ἀλλὰ περὶ μὲν ἐκάστη τούτων μετὰ ἀκριβείας ὑστερον ἀπαγγεῦμαι.

2. Non multo autem post connubium Drusillae Azizique dissolutum est, huiusmodi de causa. Felix, quo tempore procurator erat Iudaeae, cum forte Drusillam conspexisset, (namque omnes pulchritudine excellebat) mulieris desiderio tenebatur; et ex amicis suis Iudaeum, nomine Simonem, genere Cyprium, qui se magum esse simulabat, ad eam mittens, suadere nitebatur, ut, relicto marito, ei nuberet, beatam facturum esse pollicens, si ipsum non fastidiret. Atque illa, haud recte faciens, volensque effugere sororis Berenices invidiam (nam propter pulchritudinem suam non leuiter ab ea laesa erat), ut contra patria instituta ageret, et Felici nuberet, se persuaderi sinxit, cumque ex eo peperisset filium, Agrippam nomine vocavit. Sed quemadmodum is iuuenis cum muliere ista perierit, cum inflammaretur mons Vesuvius tempore Titi Caesaris, postea declarabo.

3. Porro Berenice post Herodis obitum, qui ipsius maritus fuerat idemque patruus, cum longum tempus in viduitate egisset, fama percrebrescente, quod cum fratre suo coiret, suadet Polemoni (ille enim Ciliciae rex erat), ut circumcisis eam in matrimonium duceret: nam hoc pacto existimabat se redarguturam esse mendacia et calumnias. eique obsequutus est Polemon, maxime propter illius diuitias. Id tamen coniugium non diu interruptum mansit: sed Berenice ob libidinis intemperantiam, ut ferebatur, deserit Polemonem. Ille vero, solutis nuptiis, in moribus et institutis Iudaeorum perseverare desinit. Eodem autem tempore etiam Mariamne, cum repudiasset Archelaum, nupsit Demetrio, primo inter Alexandrinos Iudaeos genere pariter ac opibus: tunc etiam et ipse Alabarchiam tenebat. cumque filius ei natus esset ex illo, Agrippinum appellauit. Sed de horum singulis postea accurate magis narrandi locus erit.

ΚΕΦ. η'.

Ον τρόπον, Κλαυδίῳ τελευτήσαντος, Νέρων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο· ἃ τε ὠμοτάτως ἔπραξεν. περὶ ληστῶν, σικαρίων, καὶ γοήτων, τῆς Ἰσδαίας ἐπιτροπευόντων Φήλικος καὶ Φήστῃ.

Τελευταῖ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ, βασιλεύσας ἔτη δεκατρία, μῆνας ὀκτὼ πρὸς ἡμέραις εἴκοσι· καὶ λόγος ἦν παρὰ τινων, ὡς ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἀγριππίνης Φαρμακοῖς ἀνήητο. ταύτης πατὴρ μὲν ἦν Γερμανικὸς Καῖσαρος ἀδελφός, ἀνὴρ δὲ Δομέτιος Ηνύβαρβος ὁ τῶν ἐπισήμων κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν. ὃς τελευτήσαντος, χηρεύσαν αὐτὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον Κλαύδιος ἄγεται πρὸς γάμον, ἐπαγομένην καὶ παῖδα Δομέτιον ὁμώνυμον τῷ πατρί. προανηρέκει δὲ τὴν γυναῖκα Μεσσαλίαν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖδες ἐγγεγονέσαν Βρεττανικὸς καὶ Οκταβία. ἦν δὲ καὶ αὐτῷ Ἀντωνία πρεσβυτάτη τῶν ἀδελφῶν, ἦν ἐκ Πτενῆς τῆς πρώτης γυναικὸς εἶχε. καὶ δὴ τὴν Οκταβίαν ἤρμοσε τῷ Νέρωνι. τῷτο γὰρ ὕστερον αὐτὸν ἐκάλεσεν εἰσποιησάμενος υἱὸν ὁ Καῖσαρ.

β'. Δεδοικυῖα δὲ ἡ Ἀγριππίνα, μὴ ὁ Βρεττανικὸς ἀνδρῶ-
θεὸς αὐτὸς παρὰ τῷ πατρὸς τὴν ἀρχὴν παραλάβοι, τῷ δὲ αὐτῆς παυδὶ προαρπάσαι βελομένη τὴν ἡγεμονίαν, τὰ τι περὶ τὸν θάνατον τῆς Κλαυδίῃς, καθάπερ ἦν λόγος, διεπράξατο, καὶ παραχρῆμα πέμπει τὸν τῶν στρατευμάτων ἑπαρχον Βέρρον, καὶ σὺν αὐτῷ τῆς χιλιάρχης, τῶν τε ἀπελευθέρων τῆς πλεῖστα δυναμένων, ἀπάγοντας εἰς τὴν παρεμβολὴν τὸν Νέρωνα, καὶ προσαγορεύοντας αὐτὸν αὐτοκράτορα. Νέρων δὲ, τὴν ἀρχὴν ἔτω παραλαβὼν, Βρεττανικὸν μὲν ἀδήλως τοῖς πολλοῖς ἀναιρεῖ διὰ Φαρμάκων, Φανερώς δὲ ἐκ εἰς μακρὰν τὴν μητέρα τὴν ἑαυτῆς Φονεύει· ταύτην ἀμοιβὴν ἀποτίσας αὐτῇ, ὃ μόνον τῆς γενέσεως, ἀλλὰ καὶ τῷ ταῖς ἐκείνης μηχαναῖς τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν παραλαβεῖν. κτείνει δὲ καὶ τὴν Οκταβίαν, ἣ συνώκει, πολλὰς τε ἐπιφανεῖς ἀνδρας ὡς ἐπ' αὐτὸν ἐπιβλαὰς συντιθέντας.

CAP. VIII.

Quemadmodum Claudio mortuo Nero in imperium successit: et quae crudelissime patrauit. De latronibus, sicariis, et impostoribus, sub Felice et Festo Iudaeae procuratoribus.

Cæterum moritur Claudius Caesar, cum annos tredecim imperasset, menses octo, et dies insuper viginti: ferebantque nonnulli, quod ab Agrippina vxore veneno sublatu fuerit. Huius mulieris pater quidem erat Germanicus Caesaris frater, maritus vero Domitius Aënobarbus, e viris in vrbe Roma illustribus. illo autem defuncto, eam, cum vidua diu mansisset, Claudius in matrimonium duxit, filium adducentem in familiam patri cognominem Domitium. Messalinam enim vxorem ob zelotypiam ante sustulerat, ex qua Britannicum et Octauiam liberos susceperat. Erat autem ei et Antonia filia natu maxima, quam ex prior vxore Petina habuit. Atque Octauiam protinus Neroni collocauit. id enim nomen ei dedit Caesar, posteaquam in filium adoptasset.

2. Agrippina autem verita, ne Britannicus, cum adultus esset, a patre principatum acciperet, suæque filio volens imperium irropraereptum, quæ Claudio necem afferrent, vt fama erat, ipsa confecit, atque illico mittit Burrhum militiæ praefectum, et cum eo tribunos et libertos, qui plurimum auctoritate valebant, qui Neronem in castra praetoriana abducerent, ipsumque imperatorem salutarent. Nero autem, hoc modo principatum adeptus, Britannicum quidem clam plerisque veneno sustulit, palam vero matrem suam non multo post ferro peremit; hanc illi vicem referens, non solum quod eum genuerit, verum etiam quod illius artibus Romanorum imperium acceperit. Quin et Octauiam vxorem suam occidit, multosque viros illustres, quasi in ipsum composuissent insidias.

γ'. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἔω πλέον γράφειν. πολλοὶ γὰρ τὴν περὶ Νέρωνα συντετάχασιν ἱστορίαν. ὧν οἱ μὲν, διὰ χάριν, εὖ πεπονθότες ὑπ' αὐτῷ, τῆς ἀληθείας ἠμέλησαν· οἱ δὲ, διὰ μῖσος καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν, ἕτως ἀναμ-
δῶς ἐνεπαρώησαν τοῖς ψεύσμασιν, ὥς ἀξίως αὐτὰς εἶναι καταγνώσεως. καὶ θαυμάζειν ἔκ ἐπεισὶ μοι τὰς περὶ Νέρωνος ψευσαμένας, ὅπῃ μὴδὲ τῶν πρὸ αὐτῷ γενομένων γρά-
φοντες τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας τετηρήκασιν, καίτοι πρὸς ἐκείνους αὐτοῖς ἔδδεν μῖσος ἦν, ἅτε μετ' αὐτὰς πολλῶ χρόνῳ γενομένοις. ἀλλὰ γὰρ τοῖς μὲν ἔργοις προσημνομένοις τῆς ἀληθείας ἐξέσω γράφειν ὥς θέλῃσι· τῷ γὰρ χαίρειν εὐόκασιν. ἡμεῖς δὲ, σκοπὸν τὴν ἀλήθειαν προθέμενοι, τὰ μὲν ἀπηρη-
μένα τῆς προκειμένης ἡμῖν πραγματείας ἐπ' ὀλίγον μῆκος ἀξιῶμεν· τὰ δὲ ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις συμπεσόντα δηλῶμεν ἔ-
παρέργως, μήτε τὰς συμφορὰς μήτε τὰς ἀμαρτίας διασα-
φῇν ὀκνῶντες. ἐπανήξω τοίνυν ἐπὶ τὴν τῶν οἰκείων πραγμά-
των διήγησιν.

δ'. Τῷ γὰρ πρώτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ἔτι τελευτήσαν-
τος τῷ Εὐρώπῳ βασιλέως Ἀζίζου, Σόσμος ἀδελφὸς τὴν ἀρ-
χὴν διαδέχεται. τὴν δὲ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας προσάσταν Ἀ-
ριστόβουλος, Ηρώδης τῆς Καλιίδος βασιλέως παῖς, ὑπὸ Νέρωνος ἐγχειρίζεται. καὶ τὸν Ἀγρίππαν δὲ δωρεῖται μοῖραν
τῆς Γαλιλαίας ὁ Καῖσαρ, Τιβερίάδα καὶ Ταριχεάς,
ὑπακύνει αὐτῷ κελεύσας· δίδωσι δὲ καὶ Ἰουλιὰδα πόλιν
τῆς Περσίας, καὶ κώμας τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαρεσκαίδεκα.

ε'. Τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πράγματα πρὸς τὸ χεῖρον
αἰετὶ τὴν ἐπίδοσιν ἐλάμβανε. ληστῶν γὰρ ἡ χώρα πάλιν
ἀνεπλήροη καὶ γοήτων ἀνθρώπων, οἱ τὸν ὄχλον ἠπάτων. ἀλ-
λὰ τούτων μὲν ὁ Φηλιξ πολλὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν σὺν τοῖς
λησταῖς λαμβάνων ἀνῆρει, καὶ Εὐεάζαρον δὲ τὸν Διναῖον
παῖδα, τὸν συζητάμενον τῶν ληστῶν τὸ σύνταγμα, δι' ἐνέ-
δρας εἰλε ζῶντα· πίσιν γὰρ αὐτῷ προτείνας ὑπὲρ τῷ μηδὲν
πείσεσθαι κακὸν, πείθει πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι, καὶ δῆσας
ἀνέπεμπεν εἰς Ρώμην. ἔχων δὲ ἀπέχθως πρὸς τὸν ἀρχιερέα

3. Sed de his quidem plura dicere supersedeo. nam multi admodum Neronis historiam conscripserunt: quorum aliqui in gratiam eius, ut bene de se meriti, veritatem neglexerunt; alii vero, ex odio et inimicitiiis sibi cum eo susceptis, inuerecunde adeo debacchati sunt in eum mendaciis, ut digni sint, qui vno hoc crimine condemnentur. Etsi non mihi subit eos mirari de Nerone mentitos, quando ne res quidem ab antecessoribus eius gestas memoriae mandantes historiae veritatem retinuerunt, licet in eos nullum odium habuerint, cum longo post eos tempore vixerint. Verum istis, qui nullam veritatis rationem habent, liceat pro lubitu scribere: nam huiusmodi licentiae delectari videntur. At nobis, quibus propositum est veritati vnice litare, quae ab opere nostro aliena sunt, paucis admodum attingere visum est: quae vero ludacis, popularibus nostris, contigerunt, ea non perfunctorie narramus, ut quos non piget et calamitates nostras et delicta omnibus declarare. Itaque ad res nostras narrandas reuertar.

4. Primo imperii Neronis anno, Azizo rege Emesorum defuncto, Soëmus frater ei in principatum successit. Armeniae autem minoris praefecturam Aristobulus, Herqudis regis Chalcidis filius, a Nerone accepit. quin et Agrippae donauit Caesar partem quandam Galilaeae, Tiberiadem et Taricheas, eius imperio parere iussas: praetereaque Iuliada Peracae urbem, et vicos quatuordecim eius in vicinia positos.

5. Caeterum res Iudaicae indies in deterius prolapsae sunt. nam regio iterum latronibus repleta est, et impostoribus, qui multitudinem seducebant. Sed horum quidem multos, simul cum latronibus quotidie captos, Felix sustulit: insuper et Eleazarum Dinaei filium, qui latronum agmen collegèrat, ex insidiis viuum cepit: nam fidem ei data, quod nihil mali passurus esset, pellexit eum, ut ad se veniret, moxque vinctum Romam mittendum curabat. Cum autem Felix odio haberet Ionatham pon-

πὸν Ἰωκάθην ὁ Φῆλιξ· διὰ τὸ πολλάκις ὑπ' αὐτῷ νυθετεῖ-
 θαι περὶ τῷ κρηττόνως προΐτασθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν
 πραγμάτων, μὴ καὶ μέμψιν αὐτὸς ὀφλοῖν παρὰ τοῖς πλή-
 θεσιν, αἰτητάμενος ἐκείνον παρὰ τῷ Καίσαρος πεμψθῆναι
 τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπον, πρόφασιν ἐπινοήσας, δι' ἧς μεταστήσε-
 ται τὸν συνεχῶς ὀχληρὸν αὐτῷ γενόμενον. βαρὺ γὰρ τοῖς
 ἀδικεῖν ἐθέλουσιν τὸ συνεχῶς νυθετεῖν. καὶ δὴ διὰ τοιαύτης
 αἰτίας ὁ Φῆλιξ τὸν πιστότατον τῶν Ἰωνάθῃ φίλων, Ἱεροσολυ-
 μίτην τὸ γένος, Δωρᾶν ὀνόματι, κείθει, πολλὰ χεῖματα δα-
 σεν ὑπὸ χυμένους, ἐπαγαγεῖν τῷ Ἰωνάθῃ τὰς λησὰς ἀναρῆ-
 σοντας. κακῆϊνος ὑπακίσας ἐμπαυήσατο διὰ τῶν ληστῶν
 πραχθῆναι τοιῷτ' τρόπῳ τὸν φόνον. ἀνέβησαν τινες αὐτῶν
 εἰς τὴν πόλιν, ὡς προσκυνησόντες τὸν Θεόν, ὑπὸ τὰς ἐσθῆτας
 ἔχοντες ξιφίδια, καὶ συναναμιχθέντες τῷ Ἰωνάθῃ κτείνουσιν
 αὐτόν. ἀνεκδικήτης δὲ τῷ φόνῳ μεμνηκός, μετὰ πάσης τῆς
 λοιπῆς ἀδείας ἀναβαίνοντες ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς λησά, καὶ τὸν
 σίδηρον ὁμοίως κεκρυμμένον ἔχοντες, συναναμιγνύμενοι τοῖς
 πλήθεσιν, ἀνῆρουν μὲν τινὰς ἑαυτῶν ἐχθρὰς, ὥς δὲ, ἐπὶ χεῖ-
 ρασιν ἄλλοις ὑπηρετῶντες, ἢ μόνον κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν,
 ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐνίχας. καὶ γὰρ ἐκεῖ σφάττειν ἐτόλ-
 μων, ὅδ' ἐν τῷτ' δοκοῦντες ἀσεβεῖν. διὰ τῆτο οἶμαι καὶ τὸν
 Θεὸν μισήσαντα τὴν ἀσεβειαν αὐτῶν ἀποστραφῆναι μὲν
 ἡμῶν τὴν πόλιν, τὸ δὲ ἱερὸν, ὅτι ἐτι καθαρὸν οἰκητήριον αὐ-
 τῷ κτείναντα, Ῥωμαῖς ἐπαγαγεῖν ἡμῖν, καὶ τῇ πόλει καθ-
 ἀρσιον πῦρ καὶ δαλείαν ἐπιβαλεῖν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις,
 σωφρονῆσαι ταῖς συμφοραῖς βυλόμενον ἡμᾶς.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν τῶν ληστῶν ἔργα τοιαύτης ἀνοσιότητος
 ἐπλήρης τὴν πόλιν. οἱ δὲ γόητες καὶ ἀπατεῶνες ἄνθρωποι τὸν
 ὄχλον ἐπειδὴν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐρημίαν ἔπειθαι. δείξειν γὰρ
 ἔφασαν ἐναεργῇ τέρατα καὶ σημεῖα, κατὰ τὴν τῷ Θεῷ προ-
 νοίαν γενόμενα. καὶ πολλοὶ πεσόντες, τῆς ἀφροσύνης τιμω-
 ρίας ὑπέχον. ἀναχθέντας γὰρ αὐτὰς Φῆλιξ ἐκόλασεν.
 ἀφικνεῖται δὲ τις ἐξ Αἰγύπτου κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν εἰς τὰ
 Ἱεροσόλυμα, προφήτης εἶναι λέγων, καὶ συμβαλεῖν τῷ δή-

tificem, ut qui cum saepe admonuerit de rebus Iudaicis melius administrandis, ne ipse, qui eum a Caesare in Iudaeam procuratorem mittendum petierat, populi querelis appeteretur, rationem excogitabat ipsum e medio tollendi, qui factus est sibi continuo molestus. nam frequens admonitio gravis est iis, quibus in animo est iniuste agere. Itaque huiusmodi de causa Felix amicum Ionathae fidiissimum, genere Hierosolymitam, Doram nomine, hortatur et suadet multum pecuniae promittendo, ut Ionathae latrones immitteret, qui ipsum interficerent, atque ille ei obsequens, hoc modo per latrones necem pontifici machinatus est. Quidam eorum, quasi Deum adoraturi, in urbem adscenderunt, sub vestibus sicis succincti; atque Ionathae famulatio permisti ipsum occidunt. Cum autem inulta mansisset caedes, in posterum latrones sine omni metu in festiuitatibus adscendunt, ferrumque similiter ac antea occultatum habentes, turbae immisti, partim e suis inimicis quosdam perimunt, partim aliorum, aliis pecunia operam suam praestantes, idque non modo in vrbe reliqua, sed ipso etiam in templo nonnullos. nam et illic caedem facere non verebantur, quasi ita agendo nihil pietatem laederent. Hanc ob causam arbitror etiam Deum, impietatis illorum odio, auersatum esse urbem, et, cum templum non amplius sibi purum domicilium existimarit, Romanos in nos adduxisse, vrbique ignem purificantem iniecisse, et nobis cum vxoribus et liberis seruitutem, eo animo, ut nos calamitatibus edocti ad sanam mentem rediremus.

6. Et quidem ex iis, quae patrarunt latrones, fiebat, ut vrbs nefariis eiusmodi facinoribus repleretur. Impostores vero et fallacis pleni homines suadebant multitudini, ut ipsos in solitudinem sequerentur. se enim ipsis ostensuros dicebant manifesta prodigia et signa, quae Dei cura et providentia euenirent. multique, fidem habentes, dementiae suae poenas pertulerunt. Eos quippe retractos Felix supplicio affecit. Eodem autem tempore quidam ex Aegypto venit Hierosolyma, se vatem esse simulans, suadensque

μοτικῶ πλήθει σὺν αὐτῷ πρὸς ὄρος τὸ προσαγορευόμενον
 Ελαιῶν ἔρχεσθαι, ὃ καὶ τῆς πόλεως ἀντικρυς κείμενον ἀπέ-
 χι εἰς ἄδια πέντε. θέλειν γάρ, ἔφασκεν, αὐτοῖς ἐκεῖθεν ἐπι-
 δεῖξαι, ὡς, κελεύσαντος αὐτῷ, πίπτοι τὰ τῶν Ἱεροσολύμων
 τεῖχη, δι' ὧν τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρέξειν ἐπηγγέλλετο.
 Φῆλιξ δὲ, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, κελύει τῆς στρατιώτας ἀνα-
 λαβεῖν τὰ ὄπλα, καὶ, μετὰ πολλῶν ἰππέων τε καὶ πεζῶν
 ὁρμήσας ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων προσβάλλει τοῖς περὶ τὸν Αἰ-
 γύπτιον· καὶ τετρακοσίς μὲν αὐτῶν ἀνῆλθε, διακοσίς δὲ
 ζῶντας ἔλαβεν. ὁ δὲ Αἰγύπτιος αὐτὸς διαδράσας ἐκ τῆς
 μάχης ἀφανὴς ἐγένετο. πάλιν δὲ οἱ ληστὰ τὸν δῆμον εἰς τὸν
 πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἡρέθιζον, μηδὲν ὑπακύναι αὐτοῖς λέ-
 γοντες, καὶ τὰς τῶν ἀπειθάντων κόμας ἐμπιπράντες διήρ-
 παζον.

ζ'. Γίνεται δὲ καὶ τῶν Καισαρείαν οἰκούντων Ἰουδαίων
 εἰς τὴν πρὸς τῆς ἐν αὐτῇ Σύρου περιίσοπολιτείας. οἱ μὲν γὰρ
 Ἰουδαῖοι πρωτεύειν ἤξιον, διὰ τὸ τὸν κτιστὴν τῆς Καισαρείας
 Ἡρώδην αὐτῶν βασιλεῖα γεγονέναι τὸ γένος Ἰουδαῖον. Σύροι
 δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἡρώδην ὁμολογοῦν, ἔφασαν δὲ τὴν Και-
 σαρῆαν Στράτωνος πύργον τὸ πρότερον καλεῖσθαι, καὶ τότε
 μηδένα γεγονέναι τῆς πόλεως τῶν Ἰουδαίων οἰκῆτορα. ταῦτα
 ἀκύσαντες οἱ τῆς χώρας ἑπαρχοί, λαβόντες ἀμφοτέρωθεν
 τῆς αἰτίας τῆς εἰσεως, πληγαῖς ἡκίσαντο, καὶ τὴν ταρα-
 χὴν ἄτω κατέτειλαν πρὸς ὀλίγον. πάλιν γὰρ οἱ κατὰ τὴν
 πόλιν Ἰουδαῖοι τῷ πλᾶτῳ θάρρουντες, καὶ διὰ τοῦτο κατα-
 φρονοῦντες τῶν Σύρων, ἐβλασφῆμουν εἰς αὐτὰς ἐρεθίσαι
 προσδοκῶντες. οἱ δὲ χρήμασι μὲν ἡττάμενοι, μέγα δὲ φρο-
 νοῦντες ἐπὶ τῷ τῆς πλείσσης τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐκείσε στρατευο-
 μένων Καισαρεῖς εἶναι καὶ Σεβαστῆς, μέχρι μὲν τίνος καὶ
 αὐτοὶ τῆς Ἰουδαίας λόγῳ ὕβριζον. εἴτα λίθοις ἀλλήλους
 ἔβαλλον, ἕως πολλὰς παραμώτερα τραυθῆναι τε καὶ πε-
 σῆν συνέβη. νικῶσί γε μὴν Ἰουδαῖοι. Φῆλιξ δὲ, ὡς ἐθεάσα-
 το Φιλονικίαν ἐν πολέμῳ τροπῇ γενομένην, προσηδήσας,
 παύεσθαι τοὺς Ἰουδαίους παρεκάλει· μὴ πειθομένους δὲ

plebeiae turbæ, vt secum montem Oliuarum adscenderet, qui e regione vibis situs quinque abest stadia. inde enim ipsis se monstrare velle dicebat, quomodo suo iussu corruerent Hierosolymorum muri, per quos ipsis aditum se patefacturum esse promittebat. Felix vero, vt ista audiuit, iubet milites arma arripere; cumque multis equitibus et peditibus stipatus Hierosolymis eruptionem fecisset, inuadit Ægyptium et qui ab eo stabant: ac quadringentos quidem ipsorum occidit, ducentos vero viuos cepit; Ægyptius autem ipse e pugna elapsus statim e conspectu euauit. Rursus vero latrones populum ad bellum Romanis inferendum concitabant, illis nequaquam parendum esse dictitantes, et sibi non assentientium vicos incendebant et diripiebant.

7. Quin et inter Iudaeos, Caesaream incoleptes, et Syros, qui in ea erant, orta est seditio, de iure ciuitatis ex aequo participando. Nam Iudaei quidem primas sibi deferri volebant, quod rex illorum Herodes, Caesareae conditor, genere fuerit Iudaeus. Syri vero, quæ ad Herodem quidem spectabant, non inficiabantur, sed aiebant urbem antea Stratonis turrin appellatam, et tunc Iudaeorum neminem in vrbe sedes habuisse. Cum ista audissent prouinciae praesides, seditionis ex vtraque parte auctoribus prehensis, verberibus eos affecerunt, atque ita tumultum ad breue tempus represserunt. Rursus enim Iudaei, qui in vrbe erant, opibus freti atque adeo contemtui habentes Syros, conuiciis eos incessabant, hoc modo illos se prouocatuos esse exspectantes. Isti vero, diuitiis quidem inferiores, animis tamen elati, quod maxima illorum pars, qui per ea loca sub Romanis stipendia mererent, Caesarenses essent et Sebasteni, aliquantisper et ipsi verborum contumelias in Iudaeos regerebant. Inde euentum est, vt alteri in alteros lapides iacerent, donec eueneret multos vtrunque vulneratos cecidisse. victoria tamen penes Iudaeos erat. Felix autem, vt vidit contentionem parum admodum ab aperto bello differre, prosiliens obsecrabat Iudaeos, vt quiescerent: cumque non parerent,

τούς στρατιώτας ὀπλίσας ἐπαφίησι, καὶ πολλοὺς μὲν αὐ-
τῶν ἀνείλε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οἰκίας δὲ τινὰς τῶν
ἐν τῇ πόλει πολλῶν πᾶνυ χρημάτων γεμύσας διαρπάζειν
ἐφῆκεν τοῖς στρατιώταις. οἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐπιεικέστεροι, καὶ
προὔχοντες κατὰ τὴν ἀξίωσιν, δέισαντες περὶ ἑαυτῶν, παρε-
κάλουν τὸν Φήλικα τῆς στρατιώτας ἀνακαλεῖσθαι τῇ σάλ-
πιγγι, καὶ Φεῖδεσθαι τὸ λοιπὸν αὐτῶν, δυνάμει τε μετάνοιαν
ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις. καὶ Φῆλιξ ἐπέσθη.

η'. Κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας δι-
δῶσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰσμαήλῳ. Φαβεῖ παῖς ἕτος ἦν.
ἐξάπτεται δὲ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι χάσις πρὸς τῆς ἱερῆς, καὶ
τῆς πρώτης τῆ πλήθους τῶν Ἰεροσολυμιτῶν, ἕκασός τε αὐ-
τῶν, εὖφορος ἀνθρώπων τῶν θρασυτάτων καὶ νεωτεριστῶν
ἑαυτῷ ποιήσας, ἡγεμῶν ἦν· καὶ συρράσσοντες ἐκακολόγουν
τε ἀλλήλους, καὶ λίθοις ἔβαλλον. ὁ δὲ ἐπιπλήξων ἦν ἑδείς·
ἀλλ' ὥς ἐν ἀπροσάπτειν πόλει ταῦτα ἐπράσσειτο μετ' ἐξου-
σίας. τοσαύτη δὲ τῆς ἀρχιερεῖς κατέλαβεν ἀναίδεια καὶ
τόλμα, ὥστε καὶ πέμπειν δούλους ἐτόλμων ἐπὶ τὰς ἀλῶνας,
τῆς ληφομένης τὰς τοῖς ἱερεῦσιν ὀφειλομένας δεκάτας. καὶ
συνέβαινε τῆς ἀπορριμμένης τῶν ἱερῶν ὑπ' ἐνδείας τελευ-
τᾶν. ἕτως ἐκράτει τῆ δικαίᾳ παντός ἢ τῶν σασιαζόντων
βία.

θ'. Πορκίη δὲ Φήτης διαδόχῃ Φήλικι πεμφθέντος ὑπὸ
Νέρωνος, οἱ πρωτεύοντες τῶν τὴν Καισάρειαν κατοικούντων
Ἰουδαίων, εἰς τὴν Ρώμην ἀναβαίνουσι, Φήλικος κατηγορεῖντες·
καὶ πάντως ἂν ἐδεδώκει τιμωρίαν τῶν εἰς Ἰουδαίους ἀδικημά-
των, εἰ μὴ πολλὰ αὐτὸν ὁ Νέρων τὰ δελφῶ Πάλλαντι πα-
ρεκαλέσαντι συνεχώρησε, μάλιστα δὲ τότε διὰ τιμῆς ἔχον
ἐκεῖνον. καὶ τῶν ἐν τῇ Καισαρείᾳ δὲ οἱ πρῶτοι δύο Σύροι
Βῆρρον· παρδαγωγός δὲ ἕτος ἦν τῷ Νέρωνος, τάξῃ τὴν ἐπὶ
τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν πεπιστευμένος· κείθουσιν πολλοῖς
χρήμασιν αἰτήσασθαι παρὰ τῷ Νέρωνος αὐτοῖς ἐπιστολὴν
ἀκυρεῖσθαι τὴν Ἰουδαίων πρὸς αὐτὰς ἰσοπολιτείαν. καὶ Βῆρρος
πρὸν αὐτοκράτορα παρακαλέσας ἐπέτυχε γραφῆναι τὴν ἐπι-

milites armis instructos in eos immisit, et multos quidem illorum occidit, plures vero viuos comprehendit; nonnullasque eorum, qui in vrbe erant, domos diuitiis refertas diripiendas concessit militibus. Sed qui moderatiores inter Iudaeos erant et dignitate praestantes, de se suisque solliciti, Felicem rogarunt, vt milites tuba reuocaret eisque de caetero parceret, et locum daret poenitentiae ob ea, in quibus deliquerant. Atque Felix flexus est eorum precibus.

8. Sub idem tempus Agrippa rex pontificatum confert in Ismaëlum, qui Phabi erat filius. Orta est autem et ingens seditio pontificum aduersus sacerdotes primoresque plebis Hierosolymitanae: adeo vt singuli illorum, collecta manu perditorum hominum nouisque rebus studentium, ductores se palam ferrent: congressique interdum conuiciis et lapidibus se mutuo impeterent. cum interim nemo esset, qui eos obiurgaret: sed tanquam in ciuitate omni rectore destituta haec licentius agerentur. Tanta porro pontifices incessit impudentia et audacia, vt non vererentur seruos suos ad areas mittere, qui decimas sacerdotibus debitas raperent agerentque. Vnde accidit, vt ex sacerdotibus nonnulli, quibus res familiaris angustior, prae alimentorum inopia mortem oppeterent. ita factiosorum violentia ius fasque omne penitus opprimebat.

9. Porcio autem Festo, qui Felici succederet, a Nerone misso, primores Iudaeorum Caesaream incolentium Romam adscendunt, et accusationem contra Felicem instituunt: dedissetque omnino poenas iniuriarum, quibus Iudaeos affecerat, nisi Nero fratris Pallantis, qui tum maxime apud eum in honore erat, precibus supplicibus multa indulisset. Quin et duo primores Syrorum, qui Caesareae erant, Burrho (ille enim Neronis erat magister, idemque ei a Graecis epistolis) ingenti pecuniae vi persuadent, vt illorum in gratiam literas a Nerone impetraret, quibus Iudaeis adimeretur ius ciuitatis illis cum Syris commune. Atque Burrhus, cum imperatori supplicasset, id obtinuit, vt huiusmodi epistola scriberetur. vnde mala, quae gen-

ζολήν. αὕτη τῷ ἔθνει ἡμῶν τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν τὰς αἰτίας παρέχευεν. πυθόμενοι γάρ οἱ κατὰ τὴν Καισάρειαν Ἰσδαῖοι τὰ γραφέντα πρὸς τὴς Σύρης, εἴσεως μᾶλλον εἶχοντο, μέχρι δὴ τὸν πόλεμον ἐξῆψαν.

ἰ. Αφικόμενός δὲ εἰς τὴν Ἰσδαίαν Φῆσς, συνέβαινε τὴν Ἰσδαίαν ὑπὸ τῶν ληστῶν κακῶσαι, τῶν κωμῶν ἀπασῶν ἐμπιπράμενων τε καὶ διαρπαζομένων. καὶ οἱ Σικάριοι δὲ καλόμενοι, ληστὰς δὲ εἰσὶν ἔσθι, τότε μάλιστα ἐπλήθυνον, χρωμένοι ξιφιδίοις παραπλησίοις μὲν τὸ μέγεθος τοῖς τῶν Περσῶν ἀκινάκαις, ἐπικαμπέσι δὲ καὶ παραπλησίοις ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίων σίκαις καλυμέναις, ἀφ' ὧν καὶ τὴν προσηγορίαν οἱ ληστεύοντες ἔλαβον πολλὰς ἀναιρῶντες. ἀναμιγνύμενοι γάρ ἐν ταῖς ἐορταῖς, καθὼς καὶ τὸ πρότερον εἶπαμεν, τῷ πλήθει τῶν πανταχόθεν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν εὐσέβειαν συρρέοντων, ἧς βεληθεῖεν ραδίως ἀπέσφαττον. πολλάκις δὲ καὶ μεθ' ὅπλων ἐπὶ τὰς κώμας τῶν ἐχθρῶν ἀφικόμενοι, διήρπαζον καὶ ἐνεπίμπρασαν. πέμπει δὲ Φῆστος δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν ἐπὶ τὴς ἀπατηθέντας ἀπὸ τινος ἀνθρώπου γόητος, σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλομένη καὶ παύλαν κακῶν, εἰ βεληθεῖεν ἔπειθαι μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτῶ. καὶ αὐτὸν τε ἐκείνον τὸν ἀπατήσαντα, καὶ τὴς ἀκολοθησάντας διέφθειραν οἱ πεμφθέντες.

ια. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆτον, ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ἀποδομήσατο μεγέθει διάφορον οἶκημα, ἐν τῷ βασιλείῳ ἐν Ἱεροσολύμοις, πλησίον τῆς ξυστῆς. τὸ δὲ βασίλειον ἐγγόνει πάλαι ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίων παιδῶν, ἐφ' ὅψῃ δὲ τότε κείμενον τοῖς κατοπτεύειν ἀπ' αὐτῆς βελομένοις τὴν πόλιν ἐπιτερεπεσάτην παρῆχε τὴν θέαν. ἧς ἐφίεμενος ὁ βασιλεὺς ἐκείθεν ἀφρώρα κατακείμενος τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν πρᾶτσόμενα. ταῦτα δὲ θεασάμενοι τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ πρῆχοντες, δεινῶς ἐχαλέπανον. ὃ γὰρ ἦν πάτριον εἰδὲ νόμιμον ἡμῖν, τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν δρώμενα κατοπτεύεσθαι, καὶ μάλιστα τὰς ἱερουργίας. τοῖχον οὖν ἐγείρσιν ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ὑψηλόν, ἥτις ἦν ἐν τῷ ἔσωθεν ἱερῷ τετραμμένη πρὸς δύσιν. ὃ μόνον δὲ τῷ

tem nostram postea afflixerunt; ortum habuere. Iudaei enim Caesarenses, vbi cognouerunt, quae scripta erant ad Syros, eo magis in seditionibus perstabant, donec bellum exarsit.

10. Cum autem Festus in Iudaeam venisset, accidebat, vt Iudaea latronibus vexaretur, qui vicos omnes incendebant et diripiebant. Et tunc quidem ii, qui Sicarii appellati erant, (illi enim latronum genus) ad maximum numerum excreuerant, ensiculis paruis vtentes, magnitudine haud multum a Persarum acinace diuersis, sed incuruis paululum inflexisque, quales sunt, quae Romanis appellantur sicae; vnde et nomen ipsis latronibus, multa caede grassantibus, inditum est. nam festis diebus, vt iam ante diximus, turbae permitti, vndique in urbem religionis ergo confluenti, quotquot voluerint nullo negotio trucidabant. non raro etiam armati in inimicorum vicos irruebant, direptisque ignem admoueabant. Quin et Festus equestres pedestresque copias contra eos misit, qui decepti erant ab homine quodam praestigiatore, salutem ipsis pollicente et malorum cessationem, si se vsque ad desertum sequi vellent; atque ipsum deceptorem, pariter ac eos, qui illum comitati sunt, interfecerunt milites ab eo missi.

11. Sub idem autem tempus rex Agrippa aedificium magnitudine insigni exstruxit prope xystum, in regia Hierosolymitana Herodiana, quae olim fuerat Asamonaci filiorum regia: cumque in loco eminenti situm esset, inde amoenissimus prospectus patebat urbem adspectare volentibus. cuius rei cupidus rex, e triclinio, cum illic decumberet, quicquid in templo ageretur spectabat. Illa vbi viderunt Hierosolymitanorum proceres, vehementer succensebant. neque enim patria consuetudo aut lex nostra ferebat, vt quae in templo gererentur, et maxime cum res sacra fieret, aliquis praeter sacerdotes adspiceret. Quam ob rem altum parietem excitabant super exedram, quae erat in interiore templo ad solem occidentum versa. Ille autem

Βασιλικῇ τρικλίῳ τὴν ἄποψιν ὅτος οἰκοδομηθεὶς ἀπετέμενε-
το, ἀλλὰ καὶ τῆς δυτικῆς εὐρᾶς τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἔξωθεν
ἔσσης, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐορταῖς ἐποιοῦν-
το διὰ τὸ ἱερὸν. ἐπὶ τῆτοις ἡγαγκήθησαν ὁ, τε βασιλεὺς
Αγρίππας, μάλιστα δὲ Φῆτος ὁ ἑπαρχος, καὶ προσέταξεν
αὐτοῖς καθελθῆναι. οἱ δὲ παρεκάλουν ἐξαστῆναι αὐτοῖς δοῦναι
πρεσβεῦσαι περὶ τῆς πρὸς Νέρωνα. ζῆν γὰρ ἔχοντες ὑπομένειν,
καθαρεθέντος τινὸς μέρους τῆ ἱερᾶ. συγχωρήσαντος δὲ τῷ
Φῆτῳ, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν πρὸς Νέρωνα τὰς πρώτας δέκα,
καὶ Ἰσμάηλον τὸν ἀρχιερέα, καὶ Ελκίαν τὸν γαζοφύλακα,
Νέρων δὲ διακῆσας αὐτῶν, ἔμνονον συνέγνω περὶ τῆς πρα-
χθέντος, ἀλλὰ καὶ συνεχώρησεν ὥτως εἶναι τὴν οἰκοδομίαν,
τῇ γυναικὶ Ποππῆᾳ, Θεοσεβῆς γὰρ ἦν, ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων
δειθείσῃ χαριζόμενος. ἡ τοῖς μὲν δέκα προσέταξεν ἀπί-
ναι, τὸν δὲ Ελκίαν καὶ τὸν Ἰσμάηλον ὁμηρεύσαντας παρ'
ἐαυτῇ κατέχευ. ὁ δὲ βασιλεὺς, ταῦτα ὡς ἐπύθετο, δίδω-
σι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰωσήπῳ τῷ Σίμωνος πατρὶ ἀρχιερέως,
ἐπικαλεσμένῳ δὲ Καβί.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ Αλβίνου, ὃ ἐπιτροπεύοντος ἀναερεῖται Ἰάκωβος· οἷα
τε οἰκοδόμησεν Αγρίππας.

Πεμπει δὲ Καῖσαρ Αλβῖνον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἑπαρχον, Φῆ-
τον τὴν τελευταίην πυθόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφείλετο μὲν
τὸν Ἰωσήπον τὴν ἀρχιερωσύνην, τῷ δὲ Ἀνάνῳ πατρὶ, καὶ αὐ-
τῷ Ἀνάνῳ λεγομένῳ, τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχῆς ἰδῶκε. τῆτος
δὲ Φασὶ τὸν πρεσβύτατον Ἀνανοῦ εὐτυχέστατον γενέσθαι.
πέντε γὰρ ἔχε παῖδας, καὶ τῆτας πάντας συνέβη ἀρχιε-
ρατεῦσαι τῷ Θεῷ, αὐτὸς καὶ πρότερον τῆς τιμῆς ἐπὶ πλείστον
ἀπολαύσας· ὅπερ ἔδεν συνεβῆ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων. ὁ
δὲ νεώτερος Ἀνανος, ὃν τὴν ἀρχιερωσύνην ἔφαμεν παρεληφέ-
ναι, θρασὺς ἦν τὸν τρόπον, καὶ τολμητὴς διαφερόντως· αἴ-
ρεσιν δὲ μετῆκε τὴν Σαδδουκαίων, οἷπερ εἰσι περὶ τὰς κρίσεις

ita exaedicatus non solum prospectum e regio triclinio intercipiebat, sed et e porticu occidentali extra templum ista, vbi Romani propter templum festis diebus excubias agebant. Ista aegre tulerunt et rex Agrippa, et maxime Festus praeses, eisque praecepit, vt murus dirueretur. Illi vero rogarunt, vt liceret sibi legatos ea de re ad Neronem mittere: vitam enim diutius non ferendam esse, parte aliqua templi diruta. Cumque Festus id permisisset, ad Neronem de suis ablegarunt decem primores, et Ismaëlum pontificem, et Helciam sacri aerarii custodem. Nero autem cum eos audiuisset, non solum quod factum erat eis ignoscebat, verumetiam concessit, vt staret maneretque aedificium; gratificatus in hoc vxori suae Poppaeae, quae (femina vtpote religiosa) ei Iudaeorum in gratiam supplicauerat. quae porro decem quidem viros abire iussit, Helciam vero et Ismaëlum apud se tanquam obsides retinuit. At rex vbi ista rescivit, pontificatum detulit Iosepho cognomine Cabi, Simonis olim pontificis filio.

CAP. IX.

De Albino, quo procuratore interficitur Iacobus: deque aedificiis Agrippae.

Cæsar autem, audita Festi morte, Albinum in Iudaeam misit praesidem. Caeterum rex Iosepho quidem pontificatum abstulit, Anani vero filio, ipsique Anano vocato, concessit, vt in istum principatum succederet. At senio-rem hunc Ananum aiunt felicissimum exstitisse. nam quiaque filios habuit, hisque omnibus contigit Deo in pontificatu ministrasse, cum et ipse in primis ea dignitate in tempus longissimum functus esset: id quod nulli vnquam apud nos pontifici contigit. Interea Ananus iunior, quem pontificatum accepisse iam diximus, ferox erat ingenio et insigniter audax; sectam etiam Sadduceeorum sequebatur,

ὥμοι παρά πάντας τὰς Ἰουδαίας, καθὼς ἤδη δεδηλώκαμεν. ἅτε δὴ οὖν τοιοῦτος ὢν ὁ Ανανος, νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον, διὰ τὸ τεθνήσκειν μὲν Φῆστον, Αλβίνον δὲ ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει συνέδριον κριτῶν· καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τῷ λεγομένῳ Χριστῷ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ τινες ἑτέρες, ὡς παρὰ νομισάντων κατηγορίαν ποιησάμενοι, παρέδωκε λευδοησόμενους. ὅσοι δὲ ἐδόκουν ἐπιεικέσασθαι τῶν κατὰ τὴν πόλιν εἶναι, καὶ τὰ περὶ τῆς νόμῃς ἀκριβεῖς, βασιλεὺς ἤνεγκαν ἐπὶ τῷ. καὶ πέμπησιν πρὸς τὸν βασιλέα κρύφα παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐπισεῖλαι τῷ Ανάνῳ, μηκέτι τοιαῦτα πράσσειν· μηδὲ γὰρ τὸ πρῶτον ὀρθῶς αὐτὸν πεποιηκέναι. τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ τὸν Αλβίνον ὑπαντιάζουσιν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὁδοιποροῦντα, καὶ διδάσκουσιν, ὡς ἔκ ἐξόν ἦν Ανάνῳ χωρὶς τῆς ἐκείνου γνώμης καθίσαι συνέδριον. Αλβίνος δὲ, πεπειθὴς τοῖς λεγομένοις, γράφει μετ' ὀργῆς τῷ Ανάνῳ, λήψεσθαι παρ' αὐτῷ δίκας ἀπειλῶν. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, διὰ τῆτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος αὐτὸν ἄρξαντα μῆνας τρεῖς, Ἰησοῦν τὸν τῷ Δαμναίῳ κατέστησεν.

β'. Επειδὴ δὲ ἦκεν ὁ Αλβίνος εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, πᾶσαν εἰσηνέγκατο σπαρτὴν καὶ πρόνοιαν, ὑπὲρ τῆς τὴν χώραν εἰρηνεύεσθαι, πολλὰς τῶν σικαρίων διαφθείρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ανανίας, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπὶ μέγα πρᾶκοπτε δόξης, καὶ τῆς παρὰ τῶν πολιτῶν εὐνοίας τε καὶ τιμῆς ἡξιοῦτο λαμπρῶς. ἦν γὰρ χρημάτων ποριστικός· καθ' ἡμέραν οὖν τὸν Αλβίνον καὶ τὸν ἀρχιερεῖα δώροις ἐδεδάπευεν. εἶχε δὲ οἰκέτας πάντῃ μοχθηροί· οἱ, συναναστρεφόμενοι τοῖς θρασυτάτοις, ἐπὶ τὰς ἄλλωνας πορευόμενοι τὰς τῶν ἱερέων δεκάτας ἐλάμβανον βιαζόμενοι, καὶ τὰς μὴ δίδοντας ἐκ ἀπείχοντο τύπτειν. οἱ τε ἀρχιερεῖς ὅμοια τοῖς ἐκείνους δέλοις ἐπρασσον, μηδενὸς κωλύειν δυναμένους. καὶ τῶν ἱερέων τὰς πάλαι ταῖς δεκάτας τρεφομένους τότε συνέβαινε θνήσκειν, τροφῆς ἀπορία.

γ'. Πάλιν δὲ οἱ σικαριοὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν, ἐνεστήκει

qui prae caeteris Iudaeis in iudiciis acerbi et immites, quemadmodum antea indicauimus. Talis igitur cum esset Ananus, opportunum sibi tempus adesse ratus, eo quod Festus quidem vita cessisset, Albinus vero adhuc in itinere esset, concilium iudicum cogit; inductoque in iudicium fratre illius Iesu, qui dicebatur Christus, (Iacobus ei nomen) et cum eo quibusdam aliis, in eos ut legis violatae reos cum accusationem instituisset, statim lapidandos tradidit. Sed quicumque inter ciues modestissimi, legisque obseruandae studiosissimi habebantur, grauitur hoc tulerunt: atque clam legatos ad regem mittunt, hortantes, ut Ananum per literas monere vellet, ne quid deinceps simile moliretur; neque enim prius illud recte atque ex iure ab eo factum fuisse. Quinetiam nonnulli eorum Albino, ab vrbe Alexandria iter facienti, occurrerunt; cumque monuerunt, non licuisse Anano absque ipsius consensu concilium iudicum conuocare. Horum oratione Albinus persuasus literas plenas furoris et iracundiae Anano scribit, minatus se de illo poenas sumiturum. Proinde rex Agrippa, adempto ei pontificatu, quem per tres menses gesserat, Iesum Damnaei filium pontificem constituit.

2. Porro Albinus, cum ad urbem Hierosolymitarum venisset, omnem curam et prouidentiam adhibuit, ut pacatam et tranquillam redderet prouinciam, sicarios aliquam multos interficiendo. Ananias autem pontifex ad maiorem indies creuit exstimationem, atque beneuolentiam et honorem amplissimum apud ciues suos assequutus est. nam pecuniam acquirendi rationem probe nouerat; atque adeo donis cum Albinum tum et pontificem ipsum assidue deliniebat. Habebat autem seruos nequissimos, qui, adiuncto sibi audacissimo quoque, areas obeuntes sacerdotum decimas vi rapiebant, nec ab iis verberandis abstinebant, qui eas dare recusabant. pontifices etiam similiter ac illius serui faciebant, cum nemo eos impedire posset. Quo fiebat, ut sacerdotes, qui olim decimis se alebant, tunc cibi penuria morerentur.

3. Rursum etiam sicarii, dum festum ageretur, quod

γὰρ αὕτη, διὰ νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν παρελθόντες, συλλαμβάνουσι ζῶντα τὸν γραμματέα τῷ στρατηγούντος Ελεάζαρ· παῖς δὲ ἦν ἕτος Ἀνανι τῷ ἀρχιερέως· καὶ δῆσαντες ἐξήγαγον. εἴτα πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀνανίαν, ἀπολύειν ἔφασαν τὸν γραμματέα πρὸς αὐτὸν, εἰ πείσει τὸν Ἀλβίνον δέκα δεσμώτας τῆς ἐξ αὐτῶν ληφθέντας ἀπολύσαι. καὶ ὁ Ἀνανίας, διὰ τὴν ἀνάγκην πείσας τὸν Ἀλβίνον, τῆς ἀξιώσεως ἐπέτυχε. τῷτο μειζόνων κακῶν ἤρξεν. οἱ γὰρ λησαί· πάντως ἐπεμηχανῶντο τῶν Ἀνανι τινὰς συλλαβεῖν οἰκείων, καὶ συνεχῶς ζωγροῦντες ἐκ ἀπέλυον, πρὶν ἢ τινὰς τῶν σικαρίων ἀπολάβοιεν. γενόμενί τε πάλιν ἀριθμὸς ἐκ ἑλγός, ἀναθάρρησαντες, τὴν χώραν ἅπασαν ἐκάκην.

δ'. Κατὰ τῷτον δὲ τὸν καιρὸν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, μείζονα τὴν Φιλίππᾳ καλεσμένην Καισάρειαν κατασκευάσας, εἰς τὴν τῷ Νέρωνος τιμὴν, Νερωνιάδα προσηγόρευσεν. καὶ Βηρυτίοις δὲ θέατρον, ἀπὸ πολλῶν χρημάτων κατασκευασμένον, ταῖς κατ' ἔτος θέαις ἐδωρεῖτο, πολλὰς εἰς τῷτο μυριάδας ἀναλίσκων. σίτον γὰρ ἐδίδεν τῷ δήμῳ, καὶ ἔλαιον δίνειμε. καὶ τὴν πᾶσαν δὲ πόλιν ἀνδριάντων ἀναθέσσει, καὶ ταῖς τῶν ἀρχαίων ἀποτύποις εἰκόσιν ἐκόσμη. καὶ μικρὰ δὲν πάντα τὸν τῆς βασιλείας κόσμον ἐκὶ μετήνεγκεν. μῖσος οὖν αὐτῷ παρὰ τῶν ὑπηκόων ἤρξετο, διὰ τὸ περιαιρέμενον τὰ ἐκείνων ξένην πόλιν κόσμεν. λαμβάνει δὲ καὶ Ἰησῆς, ὁ τῷ Γαμαλιῇλ, τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχιερωσύνης παρὰ τῷ βασιλεῖ, Ἰησοῦν ἀφελόμενος τὸν τῷ Δαμναίῃ· καὶ διὰ τῷτο θάσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο. συστήματα γὰρ τῶν θρασυτάτων ποιησάμενοι, πολλάκις μέχρι λίθων βολῆς ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν ἐξέπιπτον. ὑπερεῖχε δὲ Ἀνανίας τῷ πλῆτῳ προσαγόμενος τὰς λαμβάνειν ἐτοιμὰς. Κοσόβαρος δὲ καὶ Σαῦλος, αὐτοὶ καθ' αὐτὰς μοχθηρὰ πλήθη συνῆγον, γένος μὲν ὄντες βασιλικῶ, καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀγρίππαι συγγένειαν εὐνοίας τυγχάνοντες, βίαιοι δὲ καὶ ἀεὶ πάζεν τὰ τῶν ἀδυνεστέρων ἐτοιμοί. ἐξ ἐκείνῃ μάλιστα τοῦ

tum superuenerat, nocte urbem ingressi, viuum comprehendunt scribam Eleazari templi praetoris (ille enim erat Anani pontificis filius) vinctumque abduxerunt. Deinde, nuncio ad Ananiam misso, dixerunt, se scribam velle ad ipsum remittere, si Albino persuaderet, vt decem ex illis, quos captos vinctosque habebat, ipse dimitteret. Atque Ananias, id cum Albino necessitate coactus persuasisset, voti compos factus est. vnde maiores ortae sunt calamitates. Nam id modis omnibus agebant, vt aliquem e necessariis atque amicis Ananiae deprehenderent: cumque frequenter eos viuos caperent, non prius dimittebant, quam e sicariis aliquot reciperent. Itaque, vbi rursus eis magnus acerevit numerus, fiducia resumpta totam regionem infestabant.

4. Sub idem autem tempus rex Agrippa, cum Caesaream, quae Philippi dicebatur, aedificiis auxisset, in Neronis honorem eam Neroniada appellauit. insuper et theatrum apud Berytios, magnis sumptibus exstructum, annuis spectaculis donauit, multis pecuniae myriadibus in hunc usum impensis. Porroque frumentum dedit populo, et oleum distribuit: immo et urbem per omnem statuas disposuit, et imaginibus ad antiqua clarorum artificum archetypa expressis eam ornauit; et omnia fere sui regni ornamenta in eam ciuitatem transtulit. quo factum est, vt odium ei apud subditos conflaretur, quod sublatis, quae illorum erant, vniuersis externam urbem excoleret. Quia et rex, pontificatum adimens Iesu Damnaei filio, fecit, vt Iesus Gamalielis filius ei in honorem istum succederet: ac propterea inter eos mutuo orta est dissensio. nam cum hominum audacissimorum cohortem vtrinque collegissent, saepe a conuiciis eo deuentum est, vt lapides in se inuicem iacerent. sed inter alios eminebat Ananias ex amplis facultatibus largitione plurimos sibi concilians. Costobarus quoque et Saulus suam quisque sceleratorum multitudinem coegerant; orti quidem genere regio, et propter cognitionem Agrippae in magna apud populum gratia: vehementes autem et violenti et ad infirmiores spoliandos prompti paratique. Atque ex illo maxime tempore acci-

καιροῦ συνέβη τὴν πόλιν ἡμῶν νοσεῖν, προκοπτόντων πάντων ἐπὶ τὸ χεῖρον.

ε'. Ως δὲ ἤκυσεν Αλβίνος διάδοχον αὐτῷ Γέσσιον Φλῶρον ἀφικνεῖσθαι, βεβλόμενος δοκεῖν τι τοῖς Ἱεροσολυμίταις παρεχῆσθαι, προσαγαγὼν τὰς δεσμώτας, ὅσοι ἦσαν αὐτῶν προδήλως θανεῖν ἄξιοι, τὰς τε προσέταξεν ἀναιρεθῆναι· τὰς δὲ ἐκ μικρᾶς καὶ τῆς τυχᾶς αἰτίας εἰς τὴν εἰρκτὴν κατατεθέντας, χρήματα λαμβάνων αὐτὸς ἀπέλυε. καὶ ὅτως ἡ μὲν Φυλακὴ τῶν δεσμωτῶν ἐκαθάρθη, ἡ χώρα δὲ ληστῶν ἐπληρώθη.

ς'. Τῶν δὲ Λευιτῶν, Φυλὴ δὲ εἰς αὐτὴν, ὅσοι περ ἦσαν ὕμνωδοί, πείθασιν τὸν βασιλέα, καθίσαντα συνέδριον, φορεῖν αὐτοῖς ἐπίσης τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτρέψαι λινὴν στολὴν. πρέπειν γάρ αὐτῷ τοῖς τῆς ἀρχῆς χρόνοις ἐφασκόν, ἀφ' ὧν μνημονεύθησεται καινοποιεῖν. καὶ τῆς ἀξιώσεως ἡ δὴ μαρτυρον. ὁ γὰρ βασιλεὺς μετὰ γνώμης τῶν εἰς τὸ συνέδριον ἐποιοχόμενων, συναχώρησε τοῖς ὕμνωδοῖς, ἐπιθεμένους τῇ προτέρᾳ ἐσθίᾳ φορεῖν, λινὴν οἷαν ἠθέλησαν. μέγας δὲ τιπὸς τῆς Φυλῆς λειτρυγούντος κατὰ τὸ ἱερόν, καὶ τὰτοις ἐπέτερεψε τὰς ὕμνας ἐκμαθεῖν, ὡς παρεκάλουν. πάντα δὲ ἦν ἐναντία ταῦτα τοῖς πατέροις, ὧν παραβαθέντων ἐκ ἐνῆν μὴ ἔχι δίκας ὑποχεῖν.

ζ'. Ἦδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερόν ἐτετέλεστο. βλέπων οὖν ὁ δῆμος ἀργήσαντας τὰς τεχνίτας, ὑπὲρ μυρίας καὶ ὀκτακχιλίους ὄντας, καὶ μισθοφορίας ἐνδεεῖς ἐσομένους διὰ τὸ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ἐργασίας πορίζεσθαι, καὶ χρήματα μὲν ἀπόθετα διὰ τὸν ἐκ Ῥωμαίων φόβον ἔχειν ἡ θείων, προνοούμενος δὲ τῶν τεχνιτῶν, καὶ εἰς τὰς ἀναλοῦν τὰς θησαυρὰς βεβλόμενος· καὶ γὰρ εἰ μίαν τις ὥραν τῆς ἡμέρας εἰργάσατο, τὸν μισθὸν ὑπὲρ ταύτης εὐθέως ἐλάμβανεν· ἐπειθὸν τὸν βασιλέα τὴν ἀνατολικὴν σοὰν ἀνεγείρει. ἦν δὲ ἡ σοὰ τῇ μὲν ἐξώθεν ἰερᾷ, κειμένη δὲ ἐν Φάραγγι βαθείᾳ, τετρακοσίων πήχων τὰς τοίχας ἔχουσα, ἐκ λίθων δὲ τετραγώνων κατεσκευάστο καὶ λευκῶν πάνυ. τὸ μὲν

dit, vt ciuitas nostra malis suis laboraret, rebus omnibus in deterius ruentibus.

5. Albinus vero, cum didicisset Gessium Florum sibi successorem venire, grati aliquid videri volens Iudaeis praestitisse, vinctis productis, eos, qui manifeste necem meruerant, occidi iussit: qui vero leuioribus de causis in carcerem coniecti erant, eos accepta pecunia dimisit. atque ita quidem carcer vinctis maleficis vacuus est factus, regio vero tota latronibus repleta est.

6. Interea Leuitarum (nam et illi in tribum redacti) quotquot erant hymnorum cantores, regem orabant, vt coacto synedrio eis aequae ac sacerdotibus stolam lineam gestare concederet. illius enim regni temporibus conuenire dicebant, vt noui aliquid institueret in perpetuam sui memoriam. neque frustra fuit eorum postulatio. Nam rex, cum consensu eorum, qui in synedrium venerant, hymnorum cantoribus id priuilegii indulgit; vt, priori veste deposita, lineae, quam voluerant, vterentur. Cumque alia pars tribus eiusdem in templi ministeriis occupata esset, illis etiam permisit, prout eum rogabant, vt hymnos canendos ediscerent. Illa autem omnia facta erant contra, quam patria ferebant instituta: quibus violatis fieri non potuit, quin meritaee luendae essent poenae.

7. Iam illo tempore absolutum erat templi aedificium. Populus igitur cum in otio esse animaduertit opifices, ultra octodecim millia, atque mercedem desideraturos esse, cum iam antea victus illis suppeditaretur ex iis, in quibus circa templum elaborarunt; nolletque sacram pecuniam repositam habere metu Romanorum, simulque operariorum rationem habens, thesauros in istos expendere cupe- ret: (nam, si quis vnani diei horam operatus esset, mercedem pro ea statim accipiebat) regem hortantur suadentque, vt orientalem portam instauraret. Erat autem porticus exterioris templi, profundae valli imminens, proinde subnixae muris quadringentorum cubitorum, et faxis quadratis constructa valde candidis. Longitudo quidem cu-

μῆκος ἐκάστη λίθῃ, πῆχης εἴκοσι· τὸ δὲ ὕψος ἑξ. ἔργον Σολομῶνος τοῦ βασιλέως πρῶτον δειμαμένη τὸ σύμπαν ἱερὸν. ὁ βασιλεὺς δὲ ἐπεπίστευτο γὰρ ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρος τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ, λογισάμενος παντὸς μὲν ἔργῳ τὴν καθαίρεισιν εἶναι ραδίαν, θυχερῇ δὲ τὴν κατασκευὴν· ἐπὶ δὲ τῆς σοφίας ταύτης καὶ μᾶλλον, χρόνου τε γὰρ καὶ πολλῶν χρημάτων εἰς τὸ ἔργον δέησιν· ἡρνήσατο μὲν περὶ τὰς θεομένους, κατατορέσθαι δὲ λευκῷ λίθῳ τὴν πόλιν ἐκ ἐκάλυσεν. Ἰησοῦν δὲ τὸν τοῦ Γαμαλιήλ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφιλόμενος, ἔδωκεν αὐτὴν Ματθίᾳ τῷ Θεοφίλῳ, καθ' ὃν καὶ ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος Ἰουδαίοις ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

ΚΕ Φ. ι.

Τῶν ἀρχιερέων ἀπαριθμήσεις.

Ἀναγκαῖον δὲ εἶναι νομίζω, καὶ τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ προσθήκειν διηγήσασθαι περὶ τῶν ἀρχιερέων, πῶς τε ἀρξάμενοι, καὶ τίσι' ἔξισι τιμῆς ταύτης μεταλαμβάνειν, καὶ πόσοι γὰρ γόνασι, μέχρι τῆς τῆ πολέμου τελευτῆς. πρῶτον μὲν οὖν πάντων λέγουσιν Ἀαρῶνα τὸν Μωϋσέως ἀδελφὸν ἀρχιερατεῦσαι τῷ Θεῷ, τελευτήσαντος δὲ ἐκείνου διαδέξασθαι τὴν παῖδας εὐθύς, καὶ ἀπ' ἐκείνων τοῖς ἐκγόοις αὐτῶν διαμέναι τὴν τιμὴν ἅπασιν. ὅθεν καὶ πατέριον ἐστὶ μηδὲν τῷ Θεῷ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, ἢ τὸν ἐξ αἵματος τῆς Ἀαρῶνος, ἑτέρῃ δὲ τις γένος ἔδ' ἂν βασιλεὺς ὢν τύχῃ τεύξεται τῆς ἀρχιερωσύνης. ἐγέναντο οὖν πάντες τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ Ἀαρῶνος, ὡς ἔφαμεν, τῆς πρῶτης γενομένης μέχρι Φανάσης, τῆς κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν σασιαστῶν ἀναδεχθέντος ἀρχιερέως, τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα. ἐκ τούτων κατὰ τὴν ἔρημον ἐπὶ τῶν Μωϋσέως χρόνων τῆς σκηνῆς ἐξώσης, ἣν Μωϋσῆς τῷ Θεῷ κατεσκεύασε, μέχρι τῆς εἰς Ἰουδαίαν ἀφίξιος, ἔνθα Σολομῶν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ τὸν ναὸν ἡγίειρεν, ἡρχισάτευσαν τρισκαίδεκα. τὸ γὰρ πρῶτον ἕως τῆς τῆς βίβης τελευτῆς τὰς ἀρχιερωσύνας εἶχον, ὕστερον δὲ καὶ παρὰ ζώντων διεδέχοντο. οἱ τοίνυν τρισκαίδεκα ἄνθρωποι, τῶν δύο παίδων Ἀαρῶνος ὄντες ἑγγονοί, κατὰ διαδοχὴν τὴν τιμὴν παρελάμβα-

iufque faxi erat cubitorum viginti, altitudo vero sex. Opus Solomonis regis; qui primus integrum templum exstruxit. Rex autem (nam a Claudio Caefare ei demandata erat templi cura) cum fecum reputaffet, facile effe vel quodcunque opus demoliri, inftaurationem vero rem arduam fore, praefertimque eiuſmodi porticus, (vtpote quod hoc opus defideraret tempus longum multumque pecuniae) illorum quidem petitioni minime conceffit: vrbeim vero candido lapide ſterni non prohibuit. Cum autem Iefu Gamalielis filio pontificatum abſtuliffet, eundem Matthiae Theophili filio dedit: quo pontifice bellum inter Romanos et Iudaeos coortum eſt.

CAP. X.

Summorum pontificum enumeratio.

IAM vero neceſſarium eſſe exiſtimo, et huic hiftoriae in primis conuenire, paucula narrare de pontificibus; quae fuerit eorum origo, et quibus conceſſum hunc honorem accipere, et quot uſque ad finem huius belli fuerint. Et primum quidem omnium Aaroneim, fratrem Moyſis, Deo in ſummo ſacerdotio miniſtraſſe aiunt, illique defuncto ſucceſſuſe mox filios, ac deinde illorum poſteris omnibus hunc honorem conſtituiſſe. vnde etiam ex patrio inſtituto, neminem Dei pontificem fieri, niſi ex Aaronis ſanguine; nec licere alicui alterius generis, ne ſi rex quidem fuerit, pontificatui admoueri. Fuerunt igitur vniuerſi ab Aarone, omnium (ſicut diximus) primo, uſque ad Phanafum, qui tempore belli a ſeditioſis conſtitutus eſt pontifex, numero LXXXIII. Ex iſtis, dum tabernaculum in ſolitudine Moyſis temporibus ſteterit, quod Deo exſtruxit Moyſes et adornauit, uſque dum in Iudaeam ventum eſt, vbi Solomon rex Deo templum erexit, pontificatum geſſerunt XIII. nam a principio pontificatum habuerunt, quamdiu vixerint: poſtea vero etiam viuentibus ſuccedebatur. Itaque hi XIII. cum eſſent duorum Aaronis filiorum poſteri, ex ſucceſſione honorem iſtum accipiebant. Erat autem prima

νον. ἐγένετο δὲ αὐτῶν ἀριστοκρατικὴ μὲν ἡ πρώτη πολιτεία, μετὰ ταύτην δὲ μοναρχία, βασιλέων δὲ τρίτη. γίνεται δὲ τῶν ἐτῶν ἀριθμὸς, ὃν ἤρξαν οἱ τρεσκαίδεκα, ἀφ' ἧς ἡμέρας οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέλιπον Αἴγυπτον Μαυσιόως ἀγοντος, μέχρι τῆς τῷ ναῦ κατασκευῆς, ὃν Σολομῶν ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνήγειρεν, ἔτη δυοκαίδεκα πρὸς τοῖς ἐξακοσίοις. μετὰ δὲ τὰς τρεσκαίδεκα ἀρχιερεῖς ἐκείνης, δέκα καὶ ὀκτὼ τὴν ἀρχιερωσύνην ἔχον, ἀπὸ Σολομῶνος βασιλέως ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτὴν διαδεξάμενοι, μέχρις ἢ Ναβεχοδονόσωρ ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ἐπιστρατεύσας τῇ πόλει, τὸν μὲν ναὸν ἐνέπρησε, τὸ δὲ ἔθνος ἡμῶν εἰς Βαβυλῶνα μετήνεγκε, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Ἰωσαδάκην αἰχμάλωτον ἔλαβε. τῶν χρόνων τῆς ἀρχιερωσύνης τετρακοσίων ἐξήκοντα ἕξ ἐτῶν ἐστὶ, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δέκα, ἥδη βασιλευσμένων Ἰσθαίων. μετὰ δὲ χρόνον ἐτῶν ἀλώσεως ἐβδομήκοντα τῆς ὑπὸ Βαβυλωνίων γενομένης, Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἀπέλυσε τὰς ἐκ Βαβυλῶνος Ἰσθαίους ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἦν πάλιν, καὶ συνεχώρησε τὸν ναὸν ἀνεγείρειν. τότε δὴ τῶν ὑποστυφάντων αἰχμαλώτων Ἰησῆς ὁ Ἰωσεδέκ, τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνει. ἔτος δὲ καὶ οἱ ἐκγονοὶ αὐτοῦ, πεντεκαίδεκα ἅπαντες, μέχρι βασιλέως Αντίοχου τῷ Εὐπάτορος ἐπολιτεύοντο δημοκρατικῶς ἔτη τετρακόσια δεκατέσσαρα. πρῶτος δὲ Αντίοχος ὁ προεξημέμενος καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Λυσίας τὸν Οὐνίαν, ὃ Μενέλαος ἐπικλην, παύσει τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀνελόντες αὐτὸν ἐν Βεροία, καὶ τὸν παῖδα τῆς διαδοχῆς ἀπελάσαντες καθιστῶσιν Ἰάκιμον ἀρχιερεῖα, γένος μὲν τῷ Λαβῶνος, ἐκ ὄντα δὲ τῆς οἰκίας ταύτης. διὰ τῷτο δὲ καὶ ὁ Οὐνίας, ὁ τῷ τελευταίῳ Οὐνίᾳ ἐξάδελφος, ἐμῶνυμος τῷ πατρὶ, παραγενόμενος εἰς Αἴγυπτον, καὶ διὰ Φιλίας ἀφικόμενος Πτολεμαίῳ τῷ Φιλομήτορι καὶ Κλεοπάτρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, πέθει τῆς κατα τὸν Ἡλιοπολίτην νόμον δειμαμένης τῷ Θεῷ ναοῦ, παραπλήσιον τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, αὐτὸν ἀρχιερεῖα κατέστησεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κατασκευαζόντων ἐν Αἴγυπτῳ πολλάκις ἐδηλώσαμεν. ὁ δὲ Ἰάκιμος, ἔτη τρία τὴν ἀρχιερωσύνην κατασχὼν, ἐτελεύτησεν. διεδέξατο δὲ υἱὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ διετέλεσεν ἡ πόλις ἐν αὐτῇς ἑπτὰ χρόνις ἀρχιερέως

quidem eorum administratio Aristocratica, post hanc autem Monarchia, tertia vero Regum. At numerus annorum, dum ipsi XIII. imperio potiti sunt, (ex quo die patres nostri ductu Moysis Ægyptum reliquerunt vsque ad templum conditum, quod Solomon rex Hierosolymis condidit,) assurgit ad DCXII. Post illos autem pontifices XIII. pontificatum tenuerunt LXIX. qui a tempore Solomonis regis Hierosolymis sibi inuicem successerunt, vsque dum Nabuchodonosor Babyloniorum rex, contra urbem expeditione facta, templum cremavit, et gentem nostram Babylonem abduxerit, et Iosadacen pontificem captivum fecerit. Tempus autem illorum pontificatus annorum erat CCCCLXVI. mensium VI. dierum X. cum utique Iudaei iam sub regibus essent. Post tempus vero annorum septuaginta, ex quo gentis excidium a Babyloniis factum est, Cyrus Persarum rex Iudaeos e Babylone in patriam suam remisit, templumque denuo condere iis concessit. Tunc itaque Iesus Iosedeci filius, unus e captivis, qui reversi sunt, pontificatum accipit. Atque is posterique eius, quindecim uniuersi, vsque ad regem Antiochum Eupatora, liberi populi statum rexerunt, per annos CCCCXII. primusque Antiochus ille, quem memorauimus, et dux eius Lyfias Oniam, cognomento Menelaum, pontificatu priuant, quippe Berocae interfectum; filioque eius successionis iure depulso, Iacimum faciunt pontificem, ex genere quidem Aaronis, sed non ex Oniae domo. quamobrem Onias, Oniae defuncti patrueus, eiusdem cum patre nominis, in Ægyptum profectus, conciliataque sibi Ptolemaei Philometoris et Cleopatrae coniugis eius amicitia, persuasit eis, ut in Heliopolitica praefectura Deo templum Hierosolymitano simile aedificandum curarent, ipsumque pontificem constituerent. Sed de illo quidem templo in Ægypto exstructo saepius diximus. At Iacimus, cum triennio pontificatum tenuisset, obiit. ei autem nemo statim successit: sed per septennium ciuitas mansit pontifice destituta. Rursum vero posteri filiorum

Ἰσα. πάλιν δὲ οἱ τῶν Ασσυριανῶν παίδων ἔκγονοι, τὴν προασίαν τῇ ἔθνει πιστευθέντες, καὶ πολεμήσαντες Μακεδόσιν, Ἰωνάθην ἀρχιερέα καθιστᾶσιν, ὃς ἤρξεν ἐνιαυτὸς ἑπτὰ. τελευτήσαντος δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐνέδρας τῆς ὑπὸ Τρύφωνος μηχανηθείσης, ὡς ἀνωτέρω περὶ προειρήκαμεν, λαμβάνει τὴν ἀρχιερωσύνην Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. καὶ τῷτον δὲ, δόλῳ παρὰ συμπόσιον ὑπὸ τῷ γαμβρῷ διαφθαρέντα, διεδόξατο παῖς Τρκανὸς ὄνομα, καταχρόντα τὴν ἀρχιερωσύνην πλείονα ταῦδε χρόνον ἐνιαυτῷ. τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσι τῆς τιμῆς Τρκανὸς ἀποκαύσας τελευτᾷ γηραιὸς, Ἰῦδα τῷ καὶ Ἀριστοβάλῳ κληθέντι τὴν διαδοχὴν καταλιπών. κληρονομεῖ δὲ καὶ τῷτον ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος, ὑπὸ νόσῃ μὲν τελευτήσαντα, τὴν ἱερωσύνην δὲ καταχρόντα μετὰ βασιλείας· καὶ γὰρ διάδημα περιέθετο πρῶτος Ἰῦδας ἐνιαυτὸν ἓνα. βασιλεύσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἱερατεύσας ἔτη εἰκοσιεπτὰ, καταστρέφει τὸν βίον, Ἀλεξάνδρῳ τῇ γυναικὶ καταστῆσαι τὸν ἀρχιερατευσόμενον ἐπιτρέψας. ἡ δὲ τὴν μὲν ἀρχιερωσύνην Τρκανῷ δίδωσιν, αὐτὴ δὲ, τὴν βασιλείαν ἐννέα ἔτη καταχρῶσα, τελευτᾷ τὸν βίον· τὸν ἴσον δὲ χρόνον τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ παῖς αὐτοῦ Τρκανὸς ἔχειν. μετὰ γὰρ τὸν θάνατον αὐτοῦ πολεμήσας πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Ἀριστοβάλος, καὶ νικήσας, ἀφαιρεῖται μὲν ἐκείνον τὴν ἀρχὴν, αὐτὸς δὲ ἐβασίλευσε καὶ ἱεράτευσεν τῷ Θεῷ, ἔτι δὲ τρίτῳ τῆς βασιλείας, καὶ πρὸς μισὶ τοῖς ἴσοις, Πομπήϊος ἐλθὼν, καὶ τὴν τῶν Ἰεροσολυμιτῶν πόλιν κατὰ κράτος ἐλὼν, αὐτὸν μὲν εἰς Ρώμην μετὰ τῶν τέκνων δόσας ἐπέμψεν· τῷ δὲ Τρκανῷ πάλιν τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποδῶς, τὴν μὲν τῇ ἔθνει προασίαν ἐπέτρεψε, διάδημα δὲ Φορεῖν ἐκάλυπεν. ἤρξε δὲ πρὸς τοῖς ἐννέα τοῖς πρώτοις ὁ Τρκανὸς τέσσαρα καὶ εἴκοσι. Βαρζαφάρνης δὲ καὶ Πάκορος, οἱ τῆς Παρθυηνῆς δυνάσται, διαβάντες τὸν Εὐφράτην, καὶ πολεμήσαντες Τρκανῷ, αὐτὸν μὲν ζωγρεῖα παρέλαβον, τῷ Ἀριστοβάλῳ δὲ υἱὸν Ἀντίγονον κατέστησαν βασιλεῖα. τρία δὲ ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας ἄρξαντα τῷτον Σόσσιός τε καὶ Ηρώδης ἐξ ἐπολιόρησαν· Ἀντώνιος δὲ ἀνέειλεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀναχθέντα. τὴν δὲ βασιλείαν Ηρώδης παρὰ Ῥωμαίων ἐγχειρῶν, ἐκέτι τὰς ἐκ τῆς Ἀσσυ-

Asamonaci (postquam illis mandata esset gentis praefectura, et bellum contra Macedones gessissent) Jonathan pontificem creant, qui septem annis rebus sacris praecerat. Illo autem dolo e vivis sublato, et insidiis ei a Tryphone structis, sicuti iam supra alicubi memoravimus, pontificatum obtinet frater eius Simon. Cui, cum sacerdotium tenuisset anno amplius, quam frater, dolo generi oppresso inter epulas, succedit filius nomine Hyrcanus. At Hyrcanus, per xxx. annos honore potitus, summa in senectute moritur, successione Iudae relicta, qui et Aristobulus dictus est. Hunc autem, imperium vna cum sacerdotio adeptum, (nam Iudas primus sibi coronam imposuit, quam vno anno gessit) morbo exstinctum in haereditate excipit frater Alexander. Alexander autem, cum imperium simul et sacerdotium per xxvii. annos tenuisset, vita decedit, relicta Alexandrae vxori potestate eum assignandi, qui pontificatum gereret. Atque illa quidem Hyrcano suo filio pontificatum dat; illa vero cum regnum nouennio administrasset, vitam finiuit: totidemque annis filius ipsius Hyrcanus sacerdotium habebat. nam post matris obitum contra ipsum bellum mouit Aristobulus frater, et victo quidem pontificatum ademit, ipse vero regnavit Deoque in pontificatu ministravit. Caeterum cum tertio regni huius anno, totidem praeterea mensibus elapsis, venisset Pompeius, et Hierosolymitarum urbem vi expugnasset, ipsum cum liberis victum Romam misit; et Hyrcano in pontificatum restituto, gentis quidem praefecturam ei permisit, diademate vero uti prohibuit. Atque Hyrcanus praeter ix. primos annos imperavit xxiv. Barzapharnes autem et Pacorus, Parthorum dynastae, traiecto Euphrate et bello Hyrcano illato, ipsum quidem vivum ceperunt; Antigonum vero Aristobuli filium regem constituerunt. Hunc ipsum, cum tres annos totidemque menses imperasset, Sosius et Herodes obfidione expugnarunt; abductumque Antiochiam morte affecit Antonius. Herodes autem, a Romanis accepto regno, non amplius ex Asamonaci genere creavit pon-

ναὶς γένεσ καθήσεισιν ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ τισὶν ἀσήμεοις, καὶ μόνον ἐξ ἱερέων ἔσσι, πλὴν ἐνὸς Λεϊσοβλά, τὴν τιμὴν ἀπένεμε. τὸν δὲ Λεϊσόβηλον Τρεκανῦ τῷ ὑπὸ Πάρεθων λευθέτος υἱόν ὄντα καταστήσας ἀρχιερέα, τῇ ἀδελφῇ αὐτῇ συνώκησε Μαριάμμη, τὴν τῷ πλῆθους πρὸς ἑαυτὸν θηρώμενος εὖνοιαν, διὰ τὴν Τρεκανῦ μὴ μνη. εἶτα, Φοβηθεῖς, μὴ πρὸς τὸν Λεϊσόβηλον πάντες ἀποκλίνωσιν, ἀνείλεν αὐτόν, ἐν Ἰερουσολύμοις κολυμβῶντα, καθὼς ἡδὴ δεικνύομεν. μετὰ τῆτον ἔκτι τοῖς ἐκγόνοις τῷ Ἀσαμωναίῳ παίδων τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπέτευσε, ἔπραξε δὲ ὅμοια τῷ Ηρώδῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῷ ἱερέων, Ἀρχελαός τε ὁ παῖς αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῆτου τὴν ἀρχὴν Ῥωμαῖοι τῶν Ἰουδαίων παραλαβόντες. εἰσὶν οὖν οἱ ἀπὸ τῶν Ηρώδου χρόνων ἀρχιερατεύσαντες μέχρι τῆς ἡμέρας, ἥ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν Τίτος ἐλὼν ἐκπυρόλησεν, οἱ πάντες εἰσισιακτῶ. χρόνος δὲ τῶν ἐτη πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἑπτὰ. καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐπολιτεύσαντι ἐπὶ τοῦ Ηρώδου βασιλεύοντος, καὶ ἐπὶ Ἀρχελαῷ τῷ παιδὸς αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὴν τῶν τελευτῇ, ἀριστοκρατία μὲν ἦν ἡ πολιτεία, τὴν δὲ προσασίαν τῷ ἔθνει οἱ ἀρχιερεῖς πεπείσμενοι, περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχιερέων ἱκανὰ ταῦτα.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ τοῦ Φλώρου ἐπιτροπῆς, ὃς τὰς Ἰουδαίας τὸν πρὸς τὰς Ῥωμαίους πόλεμον ἀραδαὶ ἐβιάζετο. Επίλογος.

Γέσσιος δὲ Φλώρος, ὁ πεμφοθεὶς Ἀλβίνος διάδοχος ὑπὸ Νέρωνος, πολλῶν ἀνέπλησε κακῶν Ἰουδαίῃς. Κλαζομένιος δὲ ἦν τὸ γένος ἕτος, ἐπήγετο δὲ Κλεοπάτρην γυναῖκα, δι' ἣν Φίλην ἔσαν Ποππηίας τῆς Νέρωνος γυναικὸς, καὶ πονηρία μηδὲν αὐτῇ διαφείρεσαν, τῆς ἀρχῆς ἐπέτυχεν. ἔτω δὲ περὶ τὴν ἐξουσίαν ἐγένετο κακὸς καὶ βίαιος, ὥστε, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν, Ἀλβίνον ἐπήνου ὡς εὐεργέτην Ἰουδαίῳ. ἐκείνος μὲν γὰρ ἐπεκέκρυπτο τὴν πονηρίαν, καὶ τοῦ μὴ παντάπασι κατὰφωρος εἶναι πρὸς τὸν ἔθνος. Γέσσιος δὲ Φλώρος, καθάπερ εἰς ἐπίδειξιν πονηρίας πεμφοθεὶς, τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν παρανομίας ἐκόμπει, μήτε ἀρπαγῆς παραλιπὼν

tifices; sed obscuris quibusdam, et a sacerdotibus tantummodo oriundis, praeter vnum Aristobulum, hunc honorem tribuebat. Aristobulum namque Hyrcani a Parthis capti nepotem cum pontificem declarasset, sororem eius Mariamnen in vxorem duxit; quippe qui multitudinis erga seipsum captaret beneuolentiam, propter Hyrcani memoriam. Deinde veritus, ne omnes ad Aristobulum desciscerent, ipsum Hierichunte de medio sustulit, necem ei ita machinatus, vt, dum nataret, suffocaretur, sicuti iam ante declarauimus. Post hunc non amplius ex Asamonaei prole oriundis pontificatum commisit. Herodem etiam in constitutione pontificum imitatus est filius eius Archelaus; et post hunc Romani, qui Iudaeorum regnum occuparunt, sunt igitur, qui ab Herodis temporibus pontificatum gesserunt, vsque ad diem, quo Titus templum et ciuitatem captam flammis vastauit, in vniuersum xxviii. tempusque illorum pontificatum anni cvii. Et horum quidem aliqui sub Herode rege et filio eius Archelao res administrarunt: istis autem defunctis administratio quidem erat Aristocratica, gentis vero praefectura pontificibus commissa erat. Atque de pontificibus haec dicta sufficiant.

CAP. XI.

De Floro procuratore, qui Iudaeos cogebat bellum Romanis inferre. Peroratio.

GESSIUS autem Florus, qui missus est a Nerone, vt Albino succederet, plurimis Iudaeos repleuit calamitatibus. Hic genere erat Clazomenius, secumque Cleopatram coniugem adduxit, per quam, vtpote Poppaeae Neronis vxoris amicam, et nihil ab ipso improbitate differentem, rerum in Iudaea administrationem adeptus est. Ita autem nequiter et violenter potestate sua abusus est, vt, propter insignem eius maleficientiam, Albinum, tanquam de illis egregie meritum, celebrarint Iudaei. nam ille nequitiam suam occultare studuit, et solcite cauebat, ne omnibus notus esset et manifestus: Gessius autem Florus, quasi ad malitiam ostendam missus, ex suis in gentem nostram iniuriis pompam agebat et triumphabat; nihil sibi ad rapinarum omne genus sum-

μηδὲνα τρόπον, μήτε ἀδίκῃ κολάσεως. ἦν γὰρ ἄττυκτος μὲν πρὸς ἔλθον, παντὸς δὲ κέρδους ἄπλητος, ὥ γὰρ μηδὲ τὰ πλείστα τῶν ὀλίγων δίδωκεν, ἀλλὰ καὶ λησταῖς ἐκοινώνησεν. ἀδεῶς γὰρ οἱ πολλοὶ τὸτο ἔπραττον, ἐχέγγυον παρ' ἐκείνῃ τὴν σωτηρίαν ἐπὶ τοῖς μέρεσιν ἔχειν πεπιστευκότες. καὶ τὸτο μέτριον ἔκ ἦν. ἀλλ' οἱ δυσυχεῖς Ἰσδαῖοι, μὴ δυνάμενοι τὰς ἀπὸ τῶν ληστῶν γινομένας πορθεῖσεις ὑπομένειν, ἠναγκάζοντο τῶν ἰδίων ἐξανιστάμενοι ἡθῶν Φεύγειν ἅπαντες, ὡς κρείττον ὅπωςδήποτε παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις κατοικήσοντες. καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν; τὸν γὰρ πρὸς Ῥωμαῖς πόλεμον ὁ καταναγκάσας ἡμᾶς ἄρασθαι. Φλώρος ἦν, κρείττον ἠγεμένους ἀθρόους ἢ κατ' ὀλίγον ἀπολέσθαι. καὶ δὴ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν ἔτει τῆς ἐπιτροπῆς Φλώρου, δωδεκάτῳ δὲ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς. ἀλλ' ὅσα μὲν δεῖν ἠναγκάσθημεν, ἢ παθεῖν ὑπεμείναμεν, ἀκριβῶς γινῶναι πάρεστι τοῖς βυλομένοις ἐντυχεῖν ταῖς ὑπ' ἐμῶ περὶ τῆ Ἰσδαϊκῆ πηλέμῃ βίβλοις γεγραμμέναις.

β'. Παύσεται δὲ ἐνταῦθά μοι τὰ τῆς ἀρχαιολογίας, μεθ' ἣν καὶ τὸν πόλεμον ἡ ξάμην γραφεῖν. περιέχει δὲ αὐτὴ τὴν ἀπὸ πρώτης γενέσεως ἀνθρώπου παράδοσιν, μέχρι ἔτους δωδεκάτης τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, τῶν ἡμῖν συμβεβηκότων τοῖς Ἰσδαῖοις κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ὅσα τε πεπόνθαμεν ὑπὸ Ἀσσυρίων τε καὶ Βαβυλωνίων, τῶν τε Πέρσων καὶ Μακεδόνων διατεθείκασιν ἡμᾶς, καὶ μετ' ἐκείνων Ῥωμαῖοι. πάντα γὰρ οἶμαι μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης συντεταχέναι. τηρῆσαι δὲ πεπεῖράμα καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ἀναγραφὴν, τῶν ἐν διχαλίοις ἔτεσι γενομένων. ἀπλανῆ δὲ πεποίημαι καὶ τὴν περὶ τῆς βασιλεῖς διαδοχῆς, τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ τὰς πολιτείας ἀπαγγέλλων, μοναρχῶν τε δυναστείας, ὡς αἱ ἱερὰ βίβλοι περὶ πάντων ἔχουσι τὴν ἀναγραφὴν. τὸτο γὰρ ποιήσεν ἐν ἀρχῇ ἐπηγγελάμην τῆς ἰστορίας. λέγω δὲ θαρσύνσας ἥδη διὰ τὴν τῶν προτεθέντων συντέλειαν, ὅτι μηδεὶς ἂν ἕτερος ἠδυνήθη θελήσας, μήτε Ἰσδαῖος, μήτε ἀλλόφυλος, τὴν πραγματείαν ταύτην ἔσως ἀκριβῶς εἰς Ἕλληνας ἐξενεγκεῖν.

namque supplicii iniquitatem reliquum faciens. Erat enim durus quidem et ad misericordiam flecti nescius, cupiditatisque in re lucri inexplebilis, ut qui nullum inter parva et magna discrimen faceret, sed et cum latronibus participaret. Multi enim quaestum istum exercebant, spei pleni, nihil ab ipso de incolumitate sua metuendum, quod secum praedarum partes haberet. adeoque nullus erat iniuriarum modus; ut miseri Iudaei, cum ferre non valerent vastationes a latronibus factas, cogerentur omnes suis sedibus relictis fugam capessere, tanquam ubicunque apud externos melius vitam acturi. Denique quid multis? Florus erat, qui nos eo adegit, ut bellum Romanis inferremus, fatius esse existimantes, ut semel universi, quam paulatim, periremus. Et quidem coeptum est hoc bellum anno secundo administrationis Flori, duodecimo vero Neronis imperii: quo tempore quanta vel coacti fecimus, vel perpessi sustinuiamus, sat accurate intelligere possunt, qui legere voluerint libros a nobis de Bello Iudaico conscriptos.

2. Atque hic finem dicendi faciam de Antiquitatibus nostris, post quas exorsus sum libros, quos de Bello scripsi. Complectuntur autem Antiquitates rerum traditionem a primo homine nato usque ad annum Neronis imperii XIII. quae scilicet nobis Iudaeis acciderunt et in Aegypto et Syria et Palaestina, et quas clades ab Assyriis et Babylonis accepimus, et quibus modis nos vexarunt et attriuerunt Persae, et Macedones, et post eos Romani. Atque omnia, ut ego arbitror, exsequutus sum accurate. Quin et operam dedi, ut observarem summorum pontificum recensioem, quot per bis mille annos exstiterunt. Porroque, ut reges sibi invicem successerint, absque errore tradidi; quas res illi gesserint, et quomodo remp. administrarint insuper narrans, ut et monarcharum potentiam, prout in sacris libris omnia perscripta reperiuntur, id quod facere polliciti sumus, statim ab initio historiae. Confidenter autem dico, opere, quod institui, iam ad finem perducto; quod nemo alius, etiamsi id maxime voluerit, neque Iudaeus, neque alienigena, potuerit commissa huic operi accurate adeo Graecis

ἐγὼ γὰρ ὁμολογῆμην παρὰ τῶν ὁμοθιῶν πλεῖστον αὐτῶν
 κατὰ τὴν ἐπιχώριον παιδείαν διαφέρειν· καὶ τῶν Ἑλληνι-
 κῶν δὲ γραμμάτων ἐσπῆδασα μεταχεῖν, τὴν γραμματι-
 κὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβὼν, τὴν δὲ περὶ τὴν προφορὰν ἀκρι-
 βεῖαν πάτριος ἐκάλυψε συνήθεια. παρ' ἡμῖν γὰρ ἕκ ἐκείνης
 ἀποδέχονται τὰς πολλῶν ἐθνῶν διάλεκτον ἐκμαθόντας, καὶ
 γλαφυρότητι λέξεων τὸν λόγον ἐπικομψεύοντας. διὰ τὸ
 κοινὸν εἶναι νομίζουσιν τὸ ἐπιτήδευμα τῆτο ἕκ ἐλευθέρων μό-
 νον τοῖς τυχεῖσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκετῶν τοῖς θελῶσιν· μό-
 νοις δὲ σοφίαν μαρτυρεῖσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπισταμέ-
 νοις, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων δύναμιν ἐρμηνεύσαι δυνα-
 μένοις. διὰ τῆτο πολλῶν πονησάντων περὶ τὴν ἀσκήσιν ταύ-
 την, μόλις τινὲς δύο, ἢ τρεῖς, κατώρθωσαν, καὶ τῶν πόνησι
 τὴν ἐπικαρπίαν εὐθύς ἔλαβον. ἴσως δὲ ἕκ ἂν ἐπίφθορον
 γένοιτο, περὶ καὶ γένους τῶν, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον
 πράξεων βραχέα διεξελθεῖν, ἕως ἔχω ζῶντας, ἢ τὰς ἐλέγ-
 ξοντας, ἢ τὰς μαρτυρήσοντας. ἐπὶ τέτοις δὲ καταπαύσῃ
 τὴν ἀρχαιολογίαν, βιβλοὶς μὲν εἴκοσι περιελημμένην, ἔξ δὲ
 μυριάσι σίχων· καὶ τὸ θεῖον ἐπιτρέπη, κατὰ περὶδρομὴν
 ὑπομνήσω πάλιν τῆ τε πολέμου καὶ τῶν συμβεβηκότων ἡμῖν,
 μέχρι τῆς νῦν ἐνεσώσεως ἡμέρας, ἣτις ἐστὶ τρισκαιδεκάτη μὲν
 ἔτης τῆς Δομετιανῆς Καίσαρος ἀρχῆς, ἐμοὶ δὲ ἀπὸ γενέσεως
 πεντηκοστὴ καὶ ἕκτη. προσηνέμα δὲ συγγράψαι, κατὰ τὰς
 ἡμετέρας δόξας τῶν Ἰουδαίων, ἐν τέσσαρσι βιβλοῖς περὶ
 Θεοῦ καὶ τῆς ἐσίας αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν νόμων, διὰ τί κατ'
 αὐτὰς τὰ μὲν ἔξεστιν ἡμῖν ποιεῖν, τὰ δὲ κεκώλυται.

hominibus enunciare. nam populares meos confitentes habeo, quod illis in patria disciplina plurimum praeſtiterim: Graecarum etiam literarum ſtudio, poſtquam Grammatices elementa didiciſſem, inemet addixi, quamvis exquisitam pronunciandi rationem aſſequi per patriam conſuetudinem mihi non licuit. Nullo enim in honore ſunt apud noſtra-tes, qui multarum gentium linguis loqui didicerunt, qui-que in ſermone diſtionis venuſtatem atque ornatum venantur. eo quod ingenuorum infimis huiuſmodi ſtudium cum ſeruis quibuſcunque commune eſſe arbitrantur: illoſque ſolos ſapientes haberi volunt, qui legum ſcientiam conſequuti ſunt, et in ſacris literis rerum verborumque vim ſcite interpretari poſſunt. Quare cum multi operam ſtudium-que ſuum in hac exercitatione poſuerint, vix duo quidem aut tres ad ſumum profecerunt, ſtatimque laborum fru-ctum ceperunt. Fortaſſe autem res erit non inuidioſa, ſi de meo etiam genere, deque iis, quae in vita mea geſſi, pauca enarrauero, dum adhuc ſuperſunt, qui aut vera di-centi poſſunt teſſimonium perhibere, aut falſa redarguere. Hic itaque finem imponam Antiquitatibus, libris quidem viginti, verſibus autem ſexaginta millibus comprehenſis; atque, ſi Deus permiferit, iterum, breuiter omnia percur-rendo, memorabo et bellum Romanorum cum Iudaeis, et quae nobis euenerunt in diem uſque hodiernum, qui incidit in annum quidem imperii Domitiani Caefaris XIII. meae autem aetatis LVI. Propoſitum etiam mihi eſt qua-tuor libros conſcribere de Deo deque eius ſubſtantia, ex opinione Iudaeorum, quam ipſi a maioribus acceperunt; item de legibus, cur earum praecepto quaedam nobis per-miſſa ſunt, quaedam vetita.

